

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Super quarto libro Sententiarum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Venedig], 24. Juni 1481

Sancti Thome de Aquino ordinis predicatorum super quarto libro
sententiarum preclarum opus feliciter incipit

[urn:nbn:de:bsz:31-305514](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-305514)

R. Dg. Epistolae Joannis Vagrij. 79. D. sec. 6. 12

Distinctio

prima

Sancti Thome de Aquino ordinis predicatorum super quarto libro sententiarum preclarum opus feliciter incipit.

Incipit uerbus suus et sanat

uit eos et eripuit eos de interitionibus eorum etc. Ex peccato primi hominis humanum genus duo incurerat. scilicet mortem et infirmitatem: mortem propter separationem a uite principio: de quo in psal. dicitur: Apud te est fons uite. et qui separat ab hoc principio est necessitate mortis: et hoc factum est per primum hominem unde dicitur Ro. v. Per unum hominem peccatum in mundum intrauit: et per peccatum mors. infirmitatem uero propter destitutionem gratie que est hominis sanitas: que petit dicitur xliij. Sana me domine et sanabor. et ideo in psal. dicitur: Misere mei domine quoniam infirmus sum. Ad hoc autem sufficiens remedium haberi non poterat nisi ex uerbo dei quod est fons sapientie in excelsis: Eccl. i. et per hunc uitam: quia sapientia uitam tribuit possessori: Eccl. viij. unde dicitur Job. v. Sicut pater suscitatur mortuos et uiuificat: sic filius quos uult uiuificat. Ipsi etiam est uirtus dei quo omnia portantur: Heb. i. Portans omnia uerbo uirtutis sue. et ideo est efficax ad infirmitatem tollendam: unde in psal. dicitur: Uerbo domini celi firmati sunt. et Sap. xviij. Neque uerba neque malagma sanauit eos: sed sermo. t. o. qui sanat omnia. Sed quia uirtus est fons dei et efficax et pene trahit: omni gladio accipitur: ut dicitur Hebr. v. necessarium fuit ad hoc quod nobis medicina tam uolenta proficeret: quod ei carnis nostre infirmitas adiuuaret: ut nobis magis congrueret: Hebr. iij. Debit pro omnia fratribus assimilari ut misericors fieret. et propter hoc uerbum caro factum est et habitauit in nobis: Job. i. Sed quia hec medicina tamen est efficax ut omnes sanare possit: uirtus autem exibat de illo et sanabat omnes: ut dicitur Luc. vi. Iam ab hac uniuersali medicina et prima alie particularis medicine procedunt uniuersali medicine conformes: quibus mediatis uirtus uniuersalis medicine pueniat ad infirmos. Et hec sunt sacramenta in quibus sub tegumeto reperi uisibilium diuina uirtus secretius operatur salutem: ut

Aug. dicit. Sic et in uerbis propositis tria tangunt. scilicet perfectio medicine: et sanatio ab infirmitate: et liberatio a morte. Perfectio medicine tangit in hoc quod dicitur: Misit uerbum suum. quod quidem referendum est et ad uerbi incarnationem: quod dicitur commissum quia caro factum: Gal. iij. Misit deus filium suum factum ex muliere. et ad sacramentorum institutionem: in quibus accedit uerbum ad elementum et fit sacramentum: ut sic sit conformitas sacramenti ad uerbum incarnationis. Sanctificat. n. creatura sensibilis per uerbum dei et orationem. j. Timo. iij. Sanatio autem ab infirmitate peccati et reliquarum etc. tangit in hoc quod dicitur: Et sanauit eos. que quidem sanatio per sacramenta fit: unde ipsa sunt unguenta sanitatis: quod christus quasi unguentarius fecit: Eccl. xxxvij. unde et in psal. dicitur: Qui propicius omnibus iniquitatibus tuis. quantum ad peccata. qui sanat omnes infirmitates tuas. quantum ad peccatorum reliquias. Liberatio autem a morte tangit in hoc quod dicitur: Et eripuit eos de interitionibus eorum. et quia interitus in morte uolens sonare uidetur: ideo congrue ad penalem mortem referri potest: quia ratio pene est ut contra uoluntatem sit: sicut ratio culpe ut sit uoluntaria: et ideo culpa ad infirmitatem reducta pena ad mortem: quia uia ad penam est culpa sic infirmitas ad mortem. Non solum autem separatio anime a corpore mors dici potest: sed etiam omnes presentis uite penalitates: et ideo pluraliter interitiones notantur: sicut et ij. Cor. xi. In mortibus frequenter. A morte ergo corruptionis nature eripiet uerbum incarnationis per resurrectionem: quia in christo omnes uiuificabuntur etc. j. Cor. xv. Esa. xxvi. Cuius interfectionis mei etc. sed a mortibus penalitatum per gloriam. tunc. n. absorpta erit mors per uictoriam. j. Cor. xv. et de his in psal. dicitur: Qui redimit de interitu uultum tuum. quantum ad primum. qui coronat te in misericordia. quantum ad secundum. Sic ergo ex uerbis propositis tria possumus accipere circa hanc quartum librum qui pre manibus habet. scilicet materia: quia in eo agit de sacramentis et de resurrectione et gloria resurgentium. Itaque continuationem ad tertium librum: quia in tertio agebat de missione uerbi in carnes: in hoc autem libro de effectibus uerbi incarnationis: ut quartus respondeat tertio: sicut secundus primo. Itaque diuisionem istius libri: diuidit. n. in partes duas: in prima determinat de sacramentis: in secunda determinat de resurrectione et gloria resurgentium etc. ibi. Postremo de conditione resurrectionis etc. Itaque prima diuidit in duas: in prima determinat de sacramentis in generali: in secunda descendit ad sacramenta noue legis. ij. etc. ibi. Itaque ad sacramenta noue legis etc. Prima in duas: in prima dicitur de quo est intentio: in secunda persequitur: ibi. Sacramentum est sacre rei signum. Circa primum duo facit: primo proponit materiam de qua agendum est: secundo ostendit quod de ea primo dicendum sit: ibi. De quibus quatuor etc. Sacramentum est etc. Dic determinare

incipit de sacramentis in coi: et diuidit in partes duas: in prima determinat de sacramentis s3 se: in secunda de diuisione sacramenti in suas partes: ibi Duo aut sunt 7c. Prima in duas: in prima on dit quid e sacramenti: in secunda necessitate istitu tionis sacramentoz: ibi Triplici autem ex causa 7c. Prima in duas: in p^o venat genus sacramenti: in 2° differentias: ibi Signoz vero 7c. Circa p^o duo fac: p^o ponit sacm in genere signi: 2° diffinit signu: ibi Signu vero e res 7c. Signoz vo 7c. Hic ve nat differentias: 7 primo vna differentia omnes oib^o sacramentis que e vt imaginē gerat: 2° alia que e propria sacroz noue legis: in quibus e perfecta ratio sacramenti. s. vt causa existat: ibi Sacramen tuz. n. proprie dicit 7c. Duo autem sunt 7c. Hic diuidit sacramentuz in suas partes: 7 primo i par tes integrales: secundo in partes subiectiuas: ibi Ja videre restat 7c. Et circa hec duo facit: primo ostendit differentia inter sacramenta veteris 7 no ue legis: secundo determinat de quoda sacramen to veteris legis: quod maxime cuz sacramentis no ue legis codicat: ibi fuit tñ 7c. quaruz prima para cuz precedentibus est de lectione presenti.

Hic queritur. v. Primo qd sit sacramen tuz. Secundo de necessitate sacramen tu. Tertio ex quibus consistat sacramen tu. Quarto de efficacia sacramentorum noue legis. Quinto de efficacia sacramentorum vete ris legis.

AD primuz sic proce

ditur: Videt q incoenienter diffiniat sa cramentu per hoc quod dicit: Sacramentu est sa cre rei signu. sacramenta. n. sunt alligamenta fan tatis: vt dicit in glo. super illud psal. Qui sanat p^otritos corde. sed de ratione medicamenti non est vt aliquid significet: sed solu vt efficiat sanitatem. ergo sacramentu non est signu. **S** oes creature sensibiles sunt signa inuisibiliu diuinorum: vt patet Ro. j. nec tñ dici possut sacra. ergo male diffinit sacramentu sacre rei signu. **S**erpens eneus de quo dicit Nume. xij. signum fuit sacre rei. s. crud chusti: nec tamen fuit sacramentuz. ergo diffinitio predicta est male data. **S** triplex e signu. s. de monstratiuu quod est de presen: rememoratiuu qd e de preterito: p^onoticiu quod e de futuro. sed nullu istoz ppetit sacramento: tñ qñqz recipiens sacroz graz no heat: n^o hait: n^o imposteru habitur^o sit q no oē sacm e signu. **S** signu 3 causa di uidit. sed aliqd sacm e ca. q no oē sacroz est signu.

triplex signum

Aterius videt q male diffiniat signu cu di: Si gnū e res pter spēs quā ingerit 7c. Unū. n. opposi toz no o3 poni in diffinitione alterius. s3 res 7 si gna ex opposito diuidit: vt patuit in p^o dis. pmi libri. q res no o3 poni in diffinitione signi. **S** 3 phm in libro prioroz: Ois effectus sue cause sig^o

esse potest. s3 qda effectus sunt spirituales q nul la spēs ingerit sensib^o. q no oē signū aliquā spēm sensib^o ingerit. **S** ois locutio fit p aliqua signa s3 angeli loquūt no plato aliq sensibili sermōe: vt in 2° libro dis. xj. dicit e. q no oē signū e sensibile.

Aterius vi q hec diffinitio male dicit: Sacroz e inuisibilis gratie visibilis forma: vt imaginē gerat 7 ca existat. Sicut. n. in lra dē in duob^o sacra pfi stūt. s. in reb^o 7 verbis. s3 sic res se visibiles: ita vba se audibilia. q debuit dicē visibilis 7 audibilis for ma. **S** ois forma e intrinseca vel exemplaris. sed sacra no se forme intrinsece inuisibilis grē: vt per se p^o nec itez forme exemplares cu gra visibil no imitet re visibile: s3 e cōuerso. q sacm nullo mō e forma inuisibilis grē. **S** character baptismal e sacroz 7 res: vt. j. dicit: 7 silr corp^o chusti vez exi stens in altari. sed neutz istoz e visibilis forma. q diffinitio no e bñ data. **S** imago e qd ad imi tationē alteri fit. forma aut exemplaris e ad cui^o imitationē aliqd fit. q no e idē forma 7 imago re: spectu eiusdē. s3 sacroz e forma inuisibilis gratie. q n e imago respectu eiusdē. **S** in diffinitione gene ris no o3 poni differentia p^ostantia alicui^o spen^o i quas diuidit genus. s3 eē caz eius qd figurat e dif ferentia sacroz noue legis. q no o3 poni i diffini tione coi sacri. **A**ter^o vi q diffinitio quā ponit aug^o sit icōpetēs. s. Sacm e in quo sub tegumen to rez visibiliu diuina virt^o secret^o opat salutem: occultatio. n. manifestationi opponit. s3 signuz in stituit ad manifestādū. cu q tegumentū occultatio nē importet: videt q male ponat in diffinitione sa cramenti. **S** frequēter accipientes sacra salu tē non psequūtur. q operatio salutis no debet po ni in diffinitione sacri. **S** in sanctis hoib^o diui na virt^o operat ad salutē ipsoz: vt dicit Esa. xxxij. Omnia opera nostra operatus es in nobis. nec tamē sancti hoies dicuntur sacramenta. q idē qd pūus. **A**terius videt q diffinitio hug. de sacro vic. sit icōpetēs que talis e: Sacramentu e corpo rale vel materiale elemētū extrinsecus oculis sup pōsit ex institutione signas ex similitudine repre sentans: 7 ex sanctificatione inuisibile gratia con tingens: materia. n. no predicat de toto. sed materi ale elemētū e materia sacri. q male ponit in dif finitione sacri vt genus. **S** in quibusdā sacris non e elemētū: s3 elemētatu: sicut in extrema vn ctione e oleū. q diffinitio no e cōis oib^o sacramen tis. **S** similitudo est rerū differentiu eadē qua litas. s3 no potest esse eadē qualitas rerū spiritu aliu ad corporalia. q nec similitudo. q male dicit ex similitudine representans. **S** si est aliqua si militudo: illa est ex naturali proprietate materia lis elemēti. si ergo ex similitudine representat: 7 idē e representare qd significare vt potest patere p dif finitionē signi in littera posita. q sacm no signifi cat ex institutione. **R**ūdeo dō ad p^o qōnez: q

inuisibilis grā n

hugo

sacramentum fm proprietate vocabuli videt im-
 portare sanctitatem actiue: vt dicat sacm: quo ali-
 quid sacra: sicut ornamentu quo aliquid ornat. s3
 q: actiones actiuoz debent ee pportionate pditi
 onib' passiuoz: io in sanctificatione qua ho san-
 ctificat o3 ee talis sanctificandi modus q homini
 ppetat fm q rationalis e: q: ex hoc e ho. inquantu
 aute est rationalis h3 cognitionez a sensibilib' or-
 taz: vñ oportet q sanctificet hoc modo q sua san-
 ctificatio sibi innotescat. r p similitudines sensibilib' u
 rez. r fm hoc inuenit diuersa acceptio sacri. Ali-
 qñ. n. sacm iporat re qua fit psecratio. r sic pas-
 sio christi dicit sacm. r hec e p' acceptio qua ma-
 gister ponit. Aliqñ vero includit modu psecratio-
 nis q hoi ppetit fm q cause sanctificates r sua sa-
 ctificatio p similitudines sensibilib' sibi notificant
 r sic sacra noue legis sacra dicunt: q: r psecrat r
 sanctitate signat mo pdicto: r etia primas sancti-
 ficationis cas significat: sicut baptilimus significat
 r puritate dsignat: r mortis christi signu e. Aliqñ
 etia includit tm significatione predictaz psecrati-
 onu: sicut signu sanitatis o3 sanu: r hoc modo sa-
 cramenta veteris legis sacrameta dicunt inquantu
 signat ea que i christo sut gesta r etia sacra noue
 legis. Relicto g prio mo dicendi sacm q: de h'
 modi sacris dicit e in. 3. lib. sacris 2. r 3. mo dicitis
 no poterit alia cois diffinitio assignari nisi vt di-
 cat: Sacm est sacre rei signu nisi q: o3 vt subtel-
 ligat talis modus significadi q e p similitudinem
 rei sensibilib' qd magr addit vt. f. eius similitudinem
 gerat. Ad p' g' o3 q: quus significatio no sit de
 rone curatiois simplicis. e tm d rone curatiois tal
 que fit per sacra vt ex dicitis p3. Ad 2. mo q: res
 sensibiles no sut signa diuinoz vt sut sacramta. s3
 vt sunt in seipsis sacra. sacrametu aute debet itel-
 ligi signu rei sacre vt e sacras: r io no o3 q: omes
 res sensibiles sut sacra. Ad 3. mo q: quus spes
 eneus eet signu rei sacre sacras: no tm inquantu sa-
 cras e actu: q: no ad h' adhibebat vt aliquis sancti-
 ficationis effect' perciperet. s3 solu effect' exterioris
 curationis. r silis e ro de imagine crucis q ponit
 tm ad representadu. Ad 4. mo q: sacra noue
 legis tria signat. f. cam pma sanctificat: sicut bap-
 tilimus morte christi: r quatu ad hoc sut signa re-
 memoratiua. Itē signat effectu sanctificationis qua
 faciunt: r hec significatio e eis principalis: r sic sut
 signa demonstratiua. Nec obstat si aliqs sanctita-
 te no recipit: q: no est ex defectu sacrameti quod
 quatu in se e natu e gratiaz pferre. Itē signant fi-
 ne sanctificationis. f. eternā glia: r quatu ad hoc si
 signa pronostica. sacra vero veteris legis erat totali-
 ter signa pronostica. Ad 5. mo q: signu quan-
 tu e i se iporat aliqd manifestu quo ad nos q ma-
 nuducimur in cognitionez alicuius occulti: r q: vt
 frequentius effectus sunt nobis manifestiores cau-
 se: io signu qñq3 p cam diuidit: sicut demonstra-

tio q di ee per signu a coi in pmo phycor: demo-
 stratio aut pp qd e p cam. qñq3 autē ca e manife-
 sta quo ad nos vt pote cadens sub sensu: effectus
 autē occultus vt si expectat in futuro: r tunc nihil
 phibet cas signu sui effect' dici. Ad. ij. qone o3
 q: sicut dicit e signu iporat aliqd notu q ad nos
 quo manuducimur in alterius cognitione. res at
 primo note nobis: sunt res cadetes sub sensu a q
 ois nostra cognitio ortu h3: r io signu quatu ad
 pma sui institutione signat aliqua rez sensibile:
 put p ea manuducimur in cognitione alicui' oc-
 culti: r sic magister accipit hic signu. Lōtingit at
 aliqñ q aliqd magis notu quo ad nos etia: si no
 sit res cadēs sub sensu quasi secūdaria significato
 ne dicat signu: sicut dicit phus in 2. etbi. q signuz
 generati habitus in nobis o3 accipere sicut i ope
 delectatione q non e delectatio sensibilib' cu sit rō-
 nis. Ad p' g' o3 q: diffinitio illa no e p opposi-
 tas res: s3 p oppositas rones: vñ etia ibidē dicit e
 q: o3 signu e rea. Ad 2. mo q: in reb' intelligibi-
 lib' fit processus ab his que sut notiora simplr sic
 p3 in mathematicis: vñ ibi effectus no sunt signa
 caz: s3 in rebus sensibilib'. Ad 3. mo q: silr de lo-
 cutione angeloz q fit p ea q sunt notiora simplr:
 vñ no possūt pprie dici signa: sed quasi transpū-
 ue. Ad. iij. qone o3 q: illa diffinitio magistri cō-
 pletissime ratione sacri designat: put nunc de sa-
 cramentis loqmur. ponit. n. efficientia sanctitatis
 in hoc q: dicit vt ea existat. r modus ppetens hoi
 quatu ad cognitione. in hoc q: dicit inuisibil' grē
 visibilis forma. r modus significationis hoi cōna-
 turalis. f. ex similitudine sensibilib' in hoc q: dicit vt
 imaginē gerat. Ad p' g' o3 q: q: visus e nobili-
 or inter alios sensus: r plures differentias rez oñ
 dit: vt dicit in p' mctaph. io vt aug' dicit: Nomē vi-
 sus ad oēs alios sensus extēdit. r io visibilis ponit-
 tur hic p sensibili coi. Ad 2. mo q: forma su-
 mit hic cōiter pro figura fm q: e in quarta specie
 qualitatis: r non pro forma exemplari: q: p muta-
 tionē figure imaginib' aliqd representam: vel q:
 sumat p forma exemplari: hoc est: iquatu sacra
 sunt quodamō cause inuisibilis gratie: r ita in via
 generationis pcedūt quauis quatu ad istitutōem
 imitēt. Ad 3. mo q: character baptilimal' r cor-
 pus christi vez. no dicūt sacra nisi s3 q: cūqñ si-
 gnis sensibilib'. Ad 4. mo q: sicut ad 2. mo q: forma
 que e figura n h3 oppositu ad imaginē cu figura
 imago dicat. Ad 5. mo q: sacm no diuidit p
 sacra veteris r noue legis: sicut genus p spēs: s3 sic
 analogū in suas partes: vt sanu in habēs sanitatē
 r signas ea. sacra autē simpliciter e qd causat san-
 ctitatem: qd autē signat tantu no e sacm nisi s3 qd
 r io ee causā potest poni in diffinitioe sacri: sicut
 hñs sanitatē in diffinitione sani. Ad. iij. qonez
 o3 q: diffinitio illa Aug. si tamē in verbis illis sa-
 cramentū diffinitur intēdit dat de sacramento quatu

ad id quod est principale in ratione ipsius. scilicet causare sanctitatem: et quod sacra non sunt per cause sanctitatis: sed quod si cause secundarie et instrumentales: id diffiniunt sacra: ut sanctificationis instrumenta. actio autem non attribuit instrumentum sed principali agenti cuius virtute instrumenta ad opus applicant prout sunt mota ab ipso: et id sacra non dicitur esse sanctificantia: sed quod in eis diuina virtus occulta existens sanctificat. ¶ Ad 1^m quod dicitur quod sacra est causa et signum. est quod est causa instrumentalis: et id virtus agentis principalis occulte in ipso operatur: sicut virtus artis vel artificis in terra. sed quod signum est ad manifestationem huiusmodi occultationem: ut sic ante significationem sit occultum: sed postquam significatio facta est actu sit manifestum. ¶ Ad 2^m quod dicitur quod hoc pertinet per accidens ex defectu recipientium. definitiones autem recipientium hoc quod per se est: sicut quod ignis calefacit quantum in se est quod ex parte passivi impediri potest. ¶ Ad 3^m quod dicitur quod in sacris deus operatur salutem: sicut in instrumentis: quod mediatur salutem causat: sed in hominibus sicut in subiectis recipientibus salutem: et id ratio non sequitur. ¶ Ad 4^m quod dicitur quod diffinitio hugo de sancto vic. eadem est cum diffinitione quam magister in littera ponit: hoc excepto quod addit causa significationis quod est institutio: et causam efficientem que est sanctificatio. Idem enim est dicitur: male elementum externum oculis suppositum et ex institutione signans: quod inuisibilis gratie visibilis forma. et ex similitudine representans: idem est ei quod dicitur ut imaginem gerat. et ex sanctificatione inuisibilis gratia continentem: idem est ei quod dicitur ut causa existat. ¶ Ad 5^m quod dicitur quod sicut forme artificiales sunt accidentales: tamen in artificialibus tota substantia est materia: et propter hoc predicatur: ut dicitur philosophia et augustinus: ita et cum in sacris forma non detur esse substantiale: sed accidentale in genere cause et signi: non est inconueniens ut materia sacramenti de ipso predicetur: et in eius diffinitione sicut genus ponatur: hoc enim etiam in alijs accidentibus pertinet ut dicitur in viij. meta. ut cum dicitur sumus est nasus curuus. ¶ Ad 6^m quod dicitur quod elementum accipitur eorum per quolibet corporali visibili siue sit elementum simplex siue elementatum: et vix tali modo loquendi per verbum augustinus quod dicit: Accedit verbum ad elementum et sit sacramentum. in baptismo. n. quod est sacrorum in noua materia est elementum simplex. Ad 7^m quod dicitur quod inter corporalia et spiritualia non attenditur similitudo per participationem eiusdem qualitatis: sed per proportionalitatem quod est similitudo proportionalitatis: ut quod sicut se habet aqua ad delendas maculas corporales: ita gratia ad abluendum spiritualia: et in hunc modum similitudinis transferuntur etiam corporalia ad spiritualia. ¶ Ad 8^m quod dicitur quod res sensibilis per predictam similitudinem ex naturali proprietate plures est formas: et id quantum est de se equaliter potest quodlibet illorum signare. Ad hoc quod quod ad unum determinet: et sic sua significatio sit certa: quod quod accedat institutio quod ad unum determinet: et sic representatio quod est ex similitudine naturalis proprietatis importat aptitudinem quadam ad signandum: sed determinatio et completum

significationis ex institutione est.

Ad secundum sic procedit: Videtur quod sacris humanum genus etiam post lapsum non indigeat per gratiam. n. et virtutes peccati vulnera sanantur in nobis: quod gratia a sacris dicitur sanitas et decore alie. Philosophus est in 2^a Ethicorum. per aptitudinem virtutes sanitati corporali. Cum ergo sacra sint instituta ut medicine peccati: ut hugo de facto vic. dicit: videtur quod eis non indigemus. ¶ Sed contra. Contra rationem curant. sed homo moribus peccati incurerat se per affectum rebus temporalibus subiungendo. ergo videtur inconueniens modus curationis ut sub rebus sensibilibus humiliter sicut magister dicit. ¶ Sed id quod est causa occultationis et erroris non potest ad eruditionem. sed trade re spiritualia sub signis corporalibus: quedam spiritualium: vix et pluribus est causa erroris: sicut patet de illis quod deum credebatur per lineamenta corporalia distingui per modum loquendi symbolicum in scripturis. ergo non facit ad eruditionem nostram sacrorum exhibitio ut magister dicit. ¶ Sed 1. Tit. vi. corporalis exercitatio ad modicum utilis est. sed exercitatio quod fit in sacris est corporalis: quod res que in vultu veniunt corporales sunt. ergo eis non indigemus per exercitacionem ut iterum magister dicit. ¶ Sed 2. Augustinus dicit quod haustus quod omnis religio habuit aliqua signa exteriora in quibus conueniebant ad deum colendum. sed in ecclesia dei post peccatum in hoc mundo peregrinatio est verissima religio: ergo in ea esse huiusmodi signa: et hec sunt sacramenta. ergo indigemus eis. ¶ Sed medicina vulneri dicitur esse per portionata. sed vulnus peccati deuenerat in humano genere usque ad corpus in quo habitat lex peccati: ut dicitur Romanorum. viij. ergo debuit medicina etiam per aliqua corporalia ei parari. sed huiusmodi sunt sacra. ergo sacris homo in statu nature lapsus indiget. ¶ Alterius vero quod etiam ante peccatum homo eis indiguisset. homo enim etiam ante peccatum gratia indigebat: ut in ij. libro dicitur est. sed sacra sunt instituta ad gratie collationem ergo homo eis in statu innocentie indiguisset. ¶ Sed. Dio. in primo ca. ecclesiastice hierarchie assignat hanc causam institutionis huiusmodi sensibilium figuratum in sacris: quod per huiusmodi male nostrum melius reducat per naturalitatem cognitionis nostre ad sensibilia. sed homo in statu innocentie malis erat et ex sensibilibus cognitionem accipiens: per quod etiam in paradiso dicitur posuit ad operandum ut naturales vires res experiret. ergo tunc indiguit huiusmodi sacris. ¶ Sed. matrimonium sacramentum quod dicitur est. hoc autem in paradiso fuit institutum in statu innocentie: ut patet Genesim. ij. ergo in statu innocentie homo sacris indiguisset. ¶ Sed 3. Matth. ix. Non opus est sanis medico: nec etiam medicina. sed hugo de facto vic. dicit quod sacramenta sunt vasa medicinalia. ergo non erant in statu innocentie necessaria cum morbus non erat. ¶ Sed. sacramenta virtute sortiuntur ex passione christi: unde et de latere ipsius in cruce pedetis fluxisse

dicunt. s; si hō non peccasset christi passio nō fuisset. s; nec sacramēta. **L**terius videt q; in statu legis nature sacramēta nō fuerunt necessaria: non minus. n. ē necessaria eruditio q; fit p; precepta q; illa que fit per sacra. s; precepta non fuerunt alia data ad bene viuendūz in formabant. s; videt q; nec sacramēta debuerunt p; tpe illo institui cū ea lex naturalis non diceret: qd; patet ex hoc q; nō sūt ea dē apud oēs s; fm oē tps. **S**acra qn̄ instituta sūt necessaria sūt ad salutē: vt p; Job. iij. Nisi q; renatus fuerit zc. s; ea q; ante lege; scriptā videntur esse sacra erant voto celebrata z non necessitate: vt Hug. de sancto vic. dicit. s; nō erāt sacra: z p; p; nec necētia. **S**z s; Hug. qn̄cūq; fuit morbus fuit z medicina morbi. sed in statu legis nāe erat morb; peccati. s; necessaria erat sacro; medicina. **L**terius videt q; nec debuerunt supra illa sacra legis nature alia superaddi lege moysi: qd; n. superadditur alteri d; esse magis ad pfectioez accedens. s; sacra q; fuerunt in lege nature erant p; pinquissima pfectis sacramētis que sunt in lege noua: vt p; de oblatione Melchisedech. s; nō debuit fieri superadditio p; legē moysi. **S**uperadditio ad id qd; bonūz erat vel mutatio eius nō debet fieri nisi propter meliorationē. s; sacra veteris legis non habebāt aliū effectū melioez effectū sacro; noue legis: q; vtraq; sacra significabant tñ s; non debuit fieri aliqua mutatio ipsoz: vel superadditio ad ea. **S**ed s; sacra vt mag; in littera dicit ad eruditionē instituta sunt. sed fm **S**ic. per incrementū tēpor; creuit scientia sancto; patrū z fides etiā magis explicata est: vt in. iij. li. dñ. xxv. dicitū ē. q; oportuit i lege moysi alia sacra addi sacris legis nature. **L**terius videt q; in lege noua non debuerunt aliqua sacra remanere: veniente. n. veritate cessat figura. s; gratia z veritas iā p; christū iesu; facta ē: Job. i. Nō s; indigemus sacris gratiā ipsius z veritate signantibus. **S**apulus Sala. iij. dicit: q; antiqui patres erāt sub elementis mundi seruientes sicut pueri sub pedagogo vsq; ad pfectūz tps a patre: s; tps plenitudinis ē tps incarnationis: vt ibidē dñ. s; cū sacra sit māle elemētū v; q; extūc nō debuerim; sub sacris salutē q;ref. **S**z s; qn̄ ē tps medicādi tūc magis necessarie sunt medicine. s; tps aptissimū spūali medicationi ē tps grē: vñ in ps. Tēp; miserēdi annus benignitatis dei dñ. s; in statu grē maxime necessaria sunt sacra q; sunt medicine quedam. **R**ñdeo dō ad. j. q. q; sacra nō erāt necessaria necessitate absoluta: sicut necessariū ē deus eē cū ex sola diuina bonitate instituta sunt: s; necessitate q; ē ex suppositione finis: nō ita tñ q; sine his de; hōminē sanare nō posset: q; sacris virtutē suā nō alligauit: vt in littera dñ. sicut cib; necessarius est ad vitā humanā. s; q; p; sacra magis p;grue fit hois

reparatio: sicut equ; dñ. necessarius ad iter: q; in equo facilius hō vadit. huiusmodi autē p;gruitatis ea potest accipi ex hoc q; hō p; peccatū p;cipue circa sensibilia corruptus erat eis detentus nē in de; surgere posset. erat autē p;dicta corruptio quātū ad cognitionē: q; humana mens circa sensibilia tñ occupari nouerat: intñ vt quidā nihil extra sensibilia crederet: z s; ad cognitionē intelligibiliū peruenirent ea fm modū rerū sensibiliūz iudicabant. **S**ilr quātū ad effectioē: q; eis quasi sūmis bonis hō inherēbat deo postposito. **S**ilr etiā quātū ad actionē: q; hō eis inordinate vtebatur. **N**ecessarius s; fuit ad curationē peccatoz: vt ex hoc ex sensibilib; in spiritualia cognoscenda p; fieret z vt affectū quē circa ea habebat in deū referret: z vt eis ordinate z s; diuinā institutionē vteret: z iō necessaria fuit sacramētoz institutio: p; q; hō ex sensibilib; de spiritualib; erudit. z hec est 2^a cā quā magister ponit: p; q; etiā affectū q; sensibiliūz subijctū in dei reuerētiā referret: z hec ē 3^a cā. **A**d p^m dō q; gratia z vtutes sanāt for; malr sicut sanitas: sed sacra quodāmodo effectiue sicut medicime quedā: vñ sicut non sequit sanitas sanāt: s; medicine non sunt necessarie: ita nec hoc gratia sanāt: s; sacra nō sūt necessaria: s; magis posset contrariū pcludi. **A**d 2^m dō q; p; eadē p;tio nō fit virt; z corruptū: vt p; i 2° Eth. vñ sicut corruptio virt; facta ē in hoie p; h; q; se sub sensibilib; rebus humiliavit p; ipsa sensibilia: ita reparatio virtutis pueniēter fit per hoc q; hō sub eis humiliat ppter dei reuerentiā: z sic p;traria dñs curant q; sua dōēt accipi circa idē. **A**d 3^m dō q; remanēb; in sensibilib; p;dicta; modus trahendū spūalia ē occultus z erroris occasio a q; etiā p;gru; ē sacra occultat: vt Dio. dicit. j. ca. ecclesiā. hierarchie s; eis q; instruunt ex sensibilib; in spūale intellectu p;urgere ē valde p;gru;: q; ē nālī p;formis cognitioni q; ex sensibilib; cognitionē intellect; accipit. **A**d 4^m dō q; corporalis exercitatio fm se accepta ad modicū vtilis ē i pparatiōe ad pietatez: vt ibi apulus intendit: s; si ei pietas adiungat sicut fit in sacris q; ad religiōis pietatē p;tinēt ē valde vtil. **D**. ij. q. dō q; vtilitas sacro; ē eruditio z curationē. quātū autē ad curationē oib; p; q; nō erāt necessaria sacra in statu innocentie cū tūc morb; nō esset. **S**ed quidā dicūt q; erant necessaria quātū ad eruditionē: q; hō in statu etiā illo sensibilib; vtebat: z ita ex sensibilib; ei spiritualia signari p;gruebat: s; hoc nō v; pueniē: q; significatio fit ad acq;redū cognitionē d; eo qd; significat: q;uis at in p; statu sensibilia cognosceret z in eis etiā spiritualiūz similitudines inspiceret: nō tñ ex sensibilib; spiritualiūz cognitioez accepiss;: s; mag; ex influētia diuini luminis: z iō sacris ad eruditionē nō indigebat z hoc etiā in lra mag; v; significare: q; refert hoc

quod de eruditione dicit ad defectū cognitionis: qui ē in statu peccati. Et iō dō ē cuz alqs q̄ in statu innocentie sacra nō fuissent necessaria. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ sacra nō sunt instituta ad gratiā p̄feren- dā nisi put gratia ē sanās formalr morbi peccati ⁊ sic in statu innocentie homo gratia non indige- bat. ¶ Ad 2^m dō q̄ in statu innocentie superiores partes hoīs oīno inferiorib⁹ dñabant: ⁊ iō q̄uis hō haberet sensus ⁊ mālīs esset nō tñ intellectus ex sensibilib⁹ cognitionē accipiebat: s; ex influētia diuini luminis habebat: s; q; experientia etiā eo- rū que prius sciebam⁹ delectabilis ē: iō operabaf ad experiendū nature vires non vt ex hoc habi- tū scientie acciperet: s; vt ex visione experimētali eoz q̄ sciebat delectaret. ¶ Ad 3^m dō q̄ matrimo- niū non fuisset in statu innocentie in remediū: sed in officiū: ⁊ q; sacra remedia sunt: iō pprie loquē- do nō fuisset sacra nisi forte inquātū rez sacram significabat: ⁊ nō qdē vt illi sacre rei. s. p̄iunctiois christi ⁊ ecclie p̄ huiusmodi matrimoniū hō i sta- tu illo cognitionē accepisset: s; magi ecouerso ex co- gnitione p̄dicte p̄iunctionis puenientia ⁊ sacra- tē matrimoniū cognouisset. ¶ Ad iij. q. dō q̄ ea q̄ ab hoīe fiunt a cognitione ortū o; hie alias nō es- sēt humana opa: vñ o; q̄ operatio cognitōi rñde- at sicut effect⁹ cause. In statu autē legis nature nō sufficiebat ad salutē sola naturalis cognitio: s; exi- gebat fides aliquoz q̄ supra rōnē sūt: ⁊ post lapsū exiebat fides de reparatore p̄ que erat medicina morbi: ⁊ iō i statu illo nō tñ erat necessaria opa q̄ sunt de dictamine legis nālīs: s; etiā alia q̄ essēt protestationes ⁊ signa eoz que ad reparationem p̄tinebant: ⁊ hec erāt illius t̄ps sacra: sicut sacri- ficia: decime: oblatōes: ⁊ huiusmōi. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ p̄cepta q̄ ordinant ad bene viuēdū sunt p̄cepta legis nature q̄ rñdēt cognitōni nālī: ⁊ q; cognitio nālīs sufficiebat ea dictabat nōdū p̄ p̄ia p̄suetudi- nē oīno obtenebata: iō nō erat tāta necessitas vt eoz expressio fieret sicut sacroz q̄ supnālī cog- nitioni rñdēt. ¶ Ad 2^m dō q̄ an legē scriptā erāt q̄ dā sacra necessitatis: sicut illud fidei sacra qd̄ or- dinabat ad delectionē originalis peccati: ⁊ sūl p̄- nitētia q̄ ordinabat ad delectionem actualis: ⁊ sūl matrimoniū qd̄ ordinabat ad multiplicationem hūani generis: sed sacrificia ⁊ oblationes ⁊ huius- modi erāt voluntatis ⁊ necessitatis in cōi: vt. s. ali- qd̄ facerent in p̄testatione fidei sue: q̄ oeo p̄ patrie religionē subiecti erant: s; in speciali erant volun- tatis vtrū. s. deberent sacrificia exhibere: vel oblati- ones: vel aliqd̄ huiusmōi. ¶ Ad iij. q. dō q̄ cū sa- cramentoz vsus fidei p̄portionalit̄ rñdeat sicut di- ctū ē oportuit q; s; ouersuz statū fidei ouersimo de sacra traderent. fides autē quātū ad articuloz explicationē sēp magis ⁊ magis creuit fm̄ propu- q̄tate t̄pis gratie: vt in. iij. li. dif. xxv. dictū ē: ⁊ fm̄ hoc oportuit sacra magis ac magis determinari:

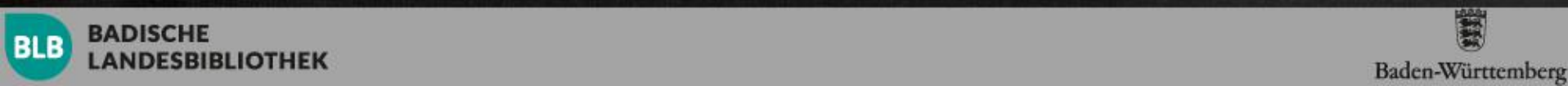
⁊ pp hoc q; in abraam fides primo habuit quasi notabile quātitate: vt p̄p fidei religionē ab alijs separaret: vñ ⁊ pater fidei dō: iō sibi signaculoz si- ue sacra fidei determinatiū fuit. s. circūcisio: ⁊ q; tpe moysi iā fides ad tātā quātitate deuenerat vt nō solū in vno hoīe resfulgeret vel in familia: sed i vna tota gente p̄plo dei multiplicato: iō oportuit ⁊ legē dari q̄ nō nisi p̄plo ferri potest: vñ legisposi- tio ē ps politice non iconomice vel monastice: ⁊ sacra in speciali determinari ⁊ multiplicari: ⁊ pp hoc necessariū fuit in lege moysi determinari sa- crificia oblatōes ⁊ decimas: quātū ad oēs singu- lares circūstātiās ⁊ matrimonia ordinari: ⁊ peni- tētie satisfactioes distingui. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ uis oblatio melchisedech p̄fectissime representaret nostrū sacrificiū quātū ad mām: tñ etiā oportuit multas alias circūstātiās representari: sicut mod⁹ sumēdi: ⁊ passionē christi cui⁹ ē memoriale: q̄ ex- plicite signat p̄ agnū paschalē ⁊ p̄ alia legē sacra. ¶ Ad 2^m dō q̄ quis nō sit sacra melioratio p̄ sa- cra veteris legis quātū ab alijs effectū i genere. s. causare facta: ē tñ quātū ad eūdē effectū q̄ ē signi- ficare inquātū exp̄ssi ⁊ p̄lib⁹ modis futura gratie significabant sacra. ¶ Ad v. q. dō q̄ eadē fides est modernoz ⁊ antiquoz: vt Aug⁹ dicit: q; que illi credebant venturū nos credim⁹: iā venisse: ⁊ iō cū sacra fidei correspondant: sicut p̄testatōes ipsius: ⁊ ab ea sicut virtutē hūitā o; q; sic antiq̄ p̄es re- dēptionis christi p̄icipes effecti sūt p̄ sacra q̄ crāt signa futuri: ita ⁊ in nos redēptio ei⁹ pueniat me- diantib⁹ aliqb⁹ sacris significatib⁹ qd̄ iā factū ē q̄ se sacra noue legis. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ sicut dicit Dio. in ecclias. hierarchia: Status noue legis mod⁹ ē inter statū veteris legis ⁊ statū celestis patrie: ⁊ iō etiā ea que sūt noue legis ⁊ sunt veritas respectu se- gnōz veteris legis: ⁊ sūt figure respectu manifeste ⁊ plene cognitionis veritatis q̄ erit in patria: ⁊ iō adhuc o; i noua lege q; māt alij figure. s. i p̄ia vbi erit plenaria p̄ceptio veritatis oēs figure cessa- bunt. ¶ Ad 2^m dō q̄ sacra legalia gratiā nō p̄tine- bāt: ⁊ iō ap̄lus ibidē noiat ea egena ⁊ vacua: ⁊ pp h⁹ q̄ eis subdebāt erāt s; elemēt pure corp̄alib⁹: s; n̄ ē sile de sacris q̄ gratiā inuisibilem p̄tinent.

Ad tertius sic proce- dit: Videt q; sacra nō p̄sistāt i verbis ⁊ re- bus: sacra. n. ē aliqd̄ vnū. s; ex duob⁹ q̄ nō s; p̄iū- eta nō pōt aliqd̄ vnū fieri: nec vnū pōt esse forma alteri. cū ḡ vba ⁊ res sint oīno sepata: vñ q; ex eis nō possit constare sacra: vt hēat p̄ forma vba: ⁊ res p̄ m̄. ¶ s. sicut in sacris requit vba: ita ⁊ facta qdā: vt dicit Hug. de factō vic. sed facta nō ponū- tur de integritate sacramenti. ḡ nec vba. ¶ s. sa- cramenta s; ad significādū ⁊ causādū. s; vtrūq; ho- rū pōt fieri p̄ res sine verbis. ḡ sacramēta non p̄- sistent in his duob⁹. ¶ s. sacramēta veteris legis

erant signa nostrorum sacramentorum. s; in illis non erant aliqua verba determinata. s; nec in nostris esse debent. ¶ Penitentia et matrimonium sunt quaedam sacramenta. s; de integritate corporum non sunt verba aliquid. s; quod magister dicit non est verum de omnibus sacramentis. ¶ Sacramenta ex similitudine representant ea que circa christum sunt gesta. s; cum in christo fuerit verbum rei sensibili adiunctum oportet hoc etiam sit in sacramentis. ¶ Medicina oportet proportionari morbo. s; morbus peccati homines quantum ad animam et corpus infecerat. s; oportet in sacramentis esse verba que respondeant anime et res que respondeant corpori. ¶ In Hug. sacramenta ex sanctificatione inuisibile gratia continentur. sed creatura sanctificatur per verbum dei. ¶ Timotheus. iij. ergo oportet in sacramentis non solum res sed etiam verba esse. ¶ Rursus dicitur quod hoc est commune in omnibus sacramentis quod consistat in rebus sensibilibus inuisibile gratia signantibus. s; hoc est speciale in sacramentis noue legis quod verba addantur propter tres rationes. p^o quod hec sacramenta non solum signant operum redemptionem que per christum est facta sicut alia sacramenta: sed etiam ab ipsa christi passione fluxerunt: et ideo sic effectus primi hinc sue cause imaginem quantum possunt vt. s. ex rebus et verbis consistat: sicut christus ex verbo et carne. 2° ratio est quod non solum sunt signa futurorum sicut sacramenta veteris legis: s; presentium et presentium: vt prius dictum est: que possunt expressius significari que futura sicut et certi cognosci: et ideo significatio verborum que est expressissima adiungit significatio rei. 3° ratio est quod gratia continentur ex sanctificatione que fit per verbum dei vt dictum est. ¶ Ad p^o dicitur quod sacramentum est aliquid vnum in genere signi vel cause quorum vnum est relatione ipotat. non est autem inconueniens vt que se in se distincta vniant in relatione ad aliquid vnum: sic accidit de multis trahentibus nauis que sunt vna causa tractus nauis: et sicut patet et mater sunt vnum in generatione: sic etiam verba res sunt vnum in causatione et significatio: et per consequens efficiunt vnum sacramentum. Et quod virtus causandi est in rebus ex verbis signantibus: vt dictum est: ideo verba sunt formalia et reamateriales: per modum que omne completiuum forma dicit. ¶ Ad 2° dicitur quod sicut Hug. de sancto vic. dicit ad sacramenta concurrunt verba et res et facta: s; facta continentur ad usum vel dispensationem sacramentorum: verba autem et res sunt de essentia facti: et ideo magister in his duobus dicit consistere facta et non in factis. Uel dicit quod facta ad res reducuntur. ¶ Ad 3° dicitur quod nec efficacia causandi nec expressio signandi poterat esse in rebus nisi verba adiungerent: vt dictum est. ¶ Ad 4° dicitur quod non est illis ratio de factis veteris et noue legis: vt ex dictis patet. ¶ Ad 5° dicitur quod matrimonium sicut quod est in officium et penitentia sicut quod est virtus non habent aliquam formam verborum: s; sicut quod vtriusque est factum in dispensatione ministrorum ecclesie consistens vtriusque habet aliqua verba: sicut in matrimonio sunt verba experimentia consensus: et iterum benedictiones ab ecclesia institute: in penitentia autem est absolutio sacerdotis

verbotenus facta.
Ad quartum sic proce

ditur: videtur quod sacramenta noue legis non sunt causa gratie. Dicitur enim. Ber. in sermone de cena domini: sicut inuestus canonicus per librum: abbas per baculum: episcopus per anulum: sic diuisiones gratiarum diuersis sunt tradite factis. s; liber non est causa canonicatus: nec anulus episcopatus. s; nec facta gratie. ¶ Si sunt cause gratie oportet sicut aliquid generis cause. sed constat quod non sunt in materia: nec formales cum sint extra essentiam gratie. nec iterum sunt cause finales: quod magis facta propter gratiam habenda querunt quam econuerso. nec iterum cause efficientes: quod solus deus efficiat gratiam: adeo quod nec angelis qui sunt nobiliores sensibilibus creaturis hoc conueniat. s; nullo modo facta sunt causa gratie. ¶ Nobilior est agens patiente sicut Aug. in. xij. sup. Hen. et sicut philosophus in. iij. de anima. et iterum causa dignior est effectu. s; tanta anima rationalis quam gratia preualent sensibilibus elementis. s; facta quod est materia elementum vt prius dictum est non potest agere in animam ad causandum gratiam in ipsa. ¶ Dicitur causa vel est vniuoca vel equoca. i. causa aut equoca est aliquid nobiliori modo quam in causatis: sicut calor in sole quam in aere. in causa autem vniuoca est aliquid eodem modo. s; gratia non est in factis: neque eodem modo vt in anima: neque nobiliori modo. s; non sunt causa gratie: nec vniuoce neque equoce: et ita nullo modo. ¶ Facta non causant gratiam in anima per modum influentie: quod sic crearent ipsam. nec iterum educunt eam de potentia matris: quod gratia non est in potentia naturali matris. s; nullo modo gratia causat. ¶ In sacramento altaris transubstantiat panis in corpus christi: quod non potest fieri nisi virtute infinita: qualis non est virtus forme illius facti. s; virtus illa non causat dictam transubstantiationem: et eadem ratione nec alia facta quod signant causant. ¶ Sed hoc differentia assignat contra in facta noue legis et veteris: quod facta noue legis efficiunt quod figurant: quod factis veteris legis non preter: figurant autem facta inuisibile gratiam. si facta noue legis gratiam non causant non differunt in aliquo a sacramentis veteris legis. ¶ Aug. dicit quod aqua baptismi corpus tangit et cor abluit. s; cor non abluitur nisi per gratiam. s; facta noue legis gratiam causant. ¶ Alius videtur quod in factis non sit aliqua virtus spiritualis ad gratiam inducenda: quod non est in aliquo genere entium non est ens. s; huiusmodi virtus non potest reduci ad aliquid. r. generum: quod non est forma substantialis vt per se patet: neque in aliquo aliorum generum preter qualitatem: nec etiam in qualitate: vt patet discurrenti per. iij. species qualitatis. s; non est ens. ¶ Consistat quod facta non habent a seipsis huiusmodi virtutem. si ergo est in eis oportet quod a deo habeant eam. nec est assignare vt quod cuius data sit. n. in ista institutione sacrorum dari eis potuit: quod res iste et hec verba tunc non erant: et non enti nihil dat. nec iterum quod tidie eis dat hanc virtutem: quod creatio dei est huiusmodi

quantū ad aīas rōnales 7 quantū ad gratias: nec alio modo potest eis dari nisi in eis crearet nec iterū ē probabile q̄ tā nobilis virtus crearet in vbiis que statim esse desinūt: 7 res etiā in breui corrupitur. ḡ nullo modo huiusmodi virtus ē in sacris.

¶ Dicitur virtus non potest putari inter minima bona: q̄ sic ad gratiā inducendā q̄ ē de maximis bonis efficaciam non haberet: nec iterū iter media cuiusmodi sūt aīe potētē: q̄b̄ hō bene 7 male virtur. Eadē ratione nec iterū inter maxima. cū ḡ nō sit gratia neq̄ virtus mentis ḡ non ē aliquod bonū 7 ita nihil ē.

¶ S. oē qd recipit in aliquo ē in eo per modū recipientis: 7 inde ē qd virtus spiritalis nō potest eē in re corporali: s̄ hec virtus q̄ ordinat ad gratiā inducendā ē maxime spiritalis ḡ nō potest esse in rebus corporalib̄.

¶ Vnus sacri nō potest esse nisi vna virtus cū sit ad vnū effectū. s̄ vna virtus non potest eē i diuersis: ḡ cū in sacramēto sint plura. s. verba 7 res: v̄ qd nō potest sit in sacro eē aliqua virtus ad gratiā inducendā.

¶ Sed ḡ ē qd Auḡ dicit: q̄ ē vis aque vt corpus tangat 7 cor abluat. ḡ h̄ aliqua virtutē. Sicut et̄ s̄ Beda dicit qd christus tactu mūdissime sue carnis v̄z generatūa p̄tulit aquis.

¶ Sacra medicine quedā sunt. s̄ oīs medicina h̄ aliqua virtutē per quā sit efficac. ḡ 7 in sacris est aliqua virtus.

¶ Alterius v̄ qd hec virtus non sit in sacris a passione christi. christus. n. fm qd hō nō dat spiritū. sanctū: neq̄ gratias causat: vt in primo libro dicitur. dicitur ē. s̄ passio p̄uēit ei s̄ h̄ qd. ḡ efficaciam virtutis q̄ ē in sacris ad gratiā candā nō potest esse a christi passione: s̄ ab eius diuinitate.

¶ Ro. v. dicit: qd resurrexit pp̄ iustificationē nostrā. s̄ iustificatio sit p̄ infusione gratie. ḡ magis a resurrectione sacra p̄dicta virtutē h̄nt.

¶ Sacra dicitur a fide efficaciaz habere: s̄ fides non solū ē de passione: s̄ etiā de alijs articulis. ḡ non solū a passione efficaciam h̄nt.

¶ S̄ Ro. v. sup̄ illud. Similitudinē preuaricationis Adē. glo. Ex latere christi p̄ fluxerūt sacra p̄ q̄ saluata ē ecclia. hoc autē factū ē in passione. ḡ ex passione efficaciaz habēt.

¶ Sacra sunt medicine ḡ peccata. s̄ peccata sunt ablata per christi passionē: qd mortuus ē propter delicta nostra Ro. v. ḡ a passione efficaciam habent.

¶ Alterius v̄ qd sacra noue legis nō p̄tineant gratia. idē. n. ē subiectū gratie 7 glorie. s̄ nihil potest eē subiectū glorie nisi creatura rōnalis. ḡ nec in sacramēto qd ē māle elementū potest esse gratia. Si dicatur qd gratia non ē in sacris sicut in subiecto sed sicut in vase. Contra: Esse in vase signat esse i loco fm p̄m in 4° phy. s̄ accidenti nō p̄petit esse i loco. ḡ nō potest eē verū qd dicitur ē.

¶ S. si deus in sacris gratiā posuit hoc non ē nisi pp̄ aīas in q̄ gratia transfundit. s̄ nō potest eadē gratia q̄ ē in sacris in aīas transfundi: qd accidēs non transit de subiecto in subiectū. ḡ frustra esset ibi: 7 ita nō est

ibi: qd in operibus gratie min⁹ ē aliqd frustra q̄ in opib⁹ nāe.

¶ S. s̄ p̄m in p̄o aīa. Spiritualia ēt si sint in corporalib⁹ nō dicit ab eis p̄tineri: s̄ magis p̄tinere: sicut aīa ē in corpore 7 p̄tinet ipsū. s̄ gr̄a ē res spiritualis. ḡ n̄ sit in sacris corporalib⁹ nō dicit p̄tineri ab eis.

¶ Sed ḡ ē qd dicit in glo. Sa. la. ij. qd sacra veteris leḡ dicebāt egena 7 inania qd gratiā non p̄tinebant: s̄ hoc non potest dici de sacris noue legis. ḡ gratiā p̄tinet.

¶ S. hoc p̄ per diffinitionē Dug. de sancto vic. supra positam.

¶ Alterius v̄ qd gratia que ē in sacris non differat ab illa q̄ ē in virtutib⁹ 7 donis. gratia. n. que ē in sacramēto ē gratia gratū faciēs: qd facit dignū vita eterna: vt patet de baptismo: s̄ gratia gratū faciēs ē vna tm̄: qd p̄ ex vnitate subiecti: qd ē eētā aīe: 7 ex vnitate effectus: qd ē deo acceptū face re. ḡ cū gratia q̄ est in virtutib⁹ 7 donis sit gratia gratū faciēs: v̄ qd eadē gratia sit hic 7 ibi.

¶ S. vnū vni opponit. s̄ tā gratia q̄ in sacris q̄ illa q̄ ē in virtutib⁹ opponit peccato: qd vitiaq̄ peccatū destruit. ergo est vna tm̄ gr̄a.

¶ S. idem est mot⁹ in natura a termino 7 ad terminū. s̄ gratia sacralis ordinat ḡ peccatū: gratia autē virtutū ad p̄ficiendū aīas 7 deo p̄iūgendū. ḡ ē vna gratia i sacro.

¶ S̄ ḡ: gratia in sacro nō dat nisi ei qd non fite accedit. s̄ talis h̄z gratiaz virtutū. cū ḡ nulli det qd iā h̄z videt qd gratia quā accipit i sacro sit alia.

¶ S. virtutes 7 dona sunt p̄nexa pp̄ gratias: vt i ij. libro dicitur: nō autē sacra. ḡ nō ē eadē gratia h̄ 7 ibi.

¶ R̄ndō dō ad. j. q. qd oēs cogunt ponere sacramēta noue legis aliquo modo causas gratie eē propter auctoritates q̄ hoc expresse dicunt. S̄ d̄ uerū diuersimode eas causas ponunt. Quidā. n. dicunt qd nō sunt cause quasi facientes aliqd i aīa s̄ cause sine q̄b̄ nō: qd increata virtus q̄ sola effectus ad gratiā p̄tinentes in aīa facit sacris assitit p̄ quā dā dei ordinationē 7 quasi pactionē. sic. n. ordinauit vt quasi pepigit deus: vt qd sacra accipiunt sil ab eo gr̄az recipiāt. n̄ q̄si sacramēta aliqd faciā: ad hoc. Et ē silē de illo qd accipit denariū plū beū facta tali ordinatione: vt qd habuerit vnū de illis denarijs habeat centū libras a rege: qd q̄dem denarius nō dat illas centū libras: s̄ solus rex accipiet ipsū. Et qd pactio talis nō erat facta i sacris veteris legis vt accedētes ad ipsa gratiaz accipēt iō dicunt gratiā nō p̄ferre: s̄ p̄mittēbant tm̄. S̄ hoc n̄ v̄ sufficere ad saluādū dicitā factoz: cā. n. sine qua nō: si nihil oīno faciat ad inducendū effectū vel disponēdo vel meliorando quantū ad rōnē causandi nihil habebit supra causas p̄ accidēs sicut albū ē causa dom⁹ si edificator sit alb⁹: 7 fm hoc sacra essent cause p̄r accidēs tm̄ satisfactōnis. illa. n. ordinatio quā dicunt siue pactio nihil dat eis de ratione cause: s̄ solū de ratione signi. sic etiā denarius plūbeus ē solū signū indicans qd dicitur accipere. qd autē ē p̄r accidēs omittit ab arte nec

ponit in diffinitione: vñ in diffinitione sacramenti
 n̄ ponit cālit̄ is p̄dicta: nec facti multū curasset o
 ea dicē. Nec itēz sacra noue legi q̄ differēt a sacris
 vetis legi s̄z ordinationē p̄dictā differēt ab eis s̄z rō
 nē cāe: s̄z solū q̄tū ad modū signādi inquantū h̄ si
 gnāt grāz vt statz dādā: illa vō n̄. Et iō alij dicūt
 q̄ ex sacris duo p̄sequūt in aia: vnū qd̄ ē sacm̄ r̄
 res sicut character vel aliquis ornat̄ aie i sacris i
 qd̄ nō ip̄mūt character. Aliud qd̄ ē res tr̄n sicut
 gratia. Respectu ḡ primi effectus sunt sacra cause
 aliquo mō efficientes: s̄z respectu secūdi sunt cau-
 se disponentes tali dispositione q̄ ē necessitas nisi
 sit impedimētū ex parte recipiētis. r̄ hoc vñ magis
 theologis r̄ dicitis sanctorū conueniens. Ad cui⁹
 euidētā sciendū ē q̄ cā efficiens dupliciter potest
 diuidi: vno modo ex parte effectus. s̄. In dispen-
 tem que causat dispositionem ad formam vlti-
 mam r̄ perfectam que inducit vltimam perfe-
 ctionē. Alio modo ex parte ipsius cause in agens
 principale r̄ instrumentale. Agens. n. principale ē
 primū mouēs. agēs autē instr̄ale ē mouēs motū.
 Instrumētō autē p̄petit duplex actio: vna quā h̄z
 ex propria natura: alia quā h̄z p̄t ē motum a p̄-
 mo agēte: sicut calor: ignis q̄ ē instr̄m virtutis nu-
 tritiuū: vt dicit in. ij. de aia. ex natura propria h̄z
 dissoluere r̄ consumere r̄ huiusmodi effectus. sed
 inquantū ē instr̄m aie vegetabilis generat carnes
 s̄z sciendū q̄ actio instrumētū q̄nqz p̄tingit vsqz
 ad vltimā p̄ctionē quā principale agēs inducit
 aliqñ aut nō: sēper tr̄n p̄tingit ad aliquid vltra id
 qd̄ p̄petit sibi fm̄ suā nāz: siue illud sit vltima for-
 ma siue dispositio: alias nō ageret vt instrumētū
 sicut qualitates actiue r̄ passiue elementoz p̄t̄i-
 gūt instr̄alr̄ ad formas māles educēdas o mā: nō
 autē ad productionē aie humane q̄ ē ab extrinse-
 co. Dōz ē ḡ q̄ principale agēs respectu iustificatio-
 nis deus ē: nec indiget ad hoc aliq̄b̄ instr̄is ex pre-
 sua: s̄z p̄t̄ p̄uetatē ex parte hoīs iustificādi: vt su-
 pra dicit̄ ē virtus sacris quasi q̄busdā instr̄is iu-
 stificatiōis. huiusmōi autē mālib̄ instr̄is p̄petit ali-
 qua actio ex natura propria sicut aque abluere: r̄
 oleo facere nitidū corpus: s̄z vltērius inquantū sūt
 instr̄a diuine misericordie iustificantis p̄tingūt in-
 strumentaliter ad aliq̄ē effectū in ipsa aia q̄ p̄mo
 correspondet sacris: sicut ē character vel aliq̄d h̄-
 modi. Ad vltimū autē effectū q̄ ē gratia nō p̄t̄i-
 gunt etiā instr̄alr̄ nisi dispositiue inquantū hoc ad
 qd̄ instr̄aliter effectiue p̄tingunt ē dispositio q̄ est
 necessitas quātū in se ē ad gratie susceptionē. Et
 qz oē instrumētū agendo actionē nālē q̄ p̄petit si-
 bi inquantū ē res quedā p̄tingit ad effectū q̄ p̄pe-
 tit sibi inquantū ē instrumētū: sicut dolabz̄ viu-
 dendo suo acumine p̄tingit instr̄mentaliter ad for-
 mā scānt: iō etiā māle elementū exercēdo actionēz
 naturalē fm̄ quā ē signū interioris effectus p̄tin-
 gut ad interiorē effectū instrumentaliter: r̄ hoc est

quod Aug⁹ dicit: q̄ aqua baptismi corpus tangit
 r̄ cor abluat: r̄ iō dicit q̄ sacra eff̄ ciūt qd̄ figurāt.
 Et hūc moduz iustificādi videt̄ magister tangere
 in littera. Dicit. n. q̄ homo non querit salutem in
 sacramētis quasi ab eis: s̄z per illa a deo. hec. n. p̄-
 positio. a. denotat principale agēs. sed hec p̄po-
 sitio p̄ denotat causaz instrumentalē. ¶ Ad p̄m̄ ḡ
 dō q̄ Ber. vt ex precedentibus ibidē patet non in-
 tendit ostendere similitudinem sacramētoz ad il-
 la nisi quantū ad significationē: qz anulus ē signū
 r̄ baculus: r̄ silr̄ sacra: sed sacramenta vltērius sūt
 cause. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ reducunt ad genus efficien-
 tis cause nō principalis: s̄z instrumentalis. dē autē
 solus ē causa gratie: quasi principale agens: s̄z sa-
 cramenta quasi instrumētaliter r̄ dispositiue: vt
 dicit̄ ē agentia sunt. ¶ Ad 3m̄ dō q̄ agēs non sēp
 ē nobilior patiente simpliciter loquēdo: s̄z inqua-
 tū ē agens. agit. n. ignis vel ferruz i corpus huma-
 nuz quod est simpliciter nobilior: quo tr̄n ignis ē
 nobilior inquantū ē actu calidus: r̄ fm̄ hoc agit i
 corpus humanū: r̄ sic nō oportet q̄ res ille mate-
 riales que sunt in sacramētis sint simpliciter aia
 nobiliores: s̄z fm̄ quid. s̄. inquantū sūt instrumēta
 diuine misericordie operantis ad iustificationēz.
 Nec itēz oportet q̄ instrumētaliter agens sit sim-
 pliciter nobilior effectū: qz effectus non proporti-
 onat̄ instr̄o: sed principali agentī q̄ q̄nqz p̄ vilia i-
 strumēta nobiliores effectus inducit: sicut medi-
 cus p̄ducat ad sanitatē per clystere. ¶ Ad 4m̄ dō
 q̄ causa vniuoca vel nō vniuoca proprie loquen-
 do r̄ simpliciter sunt diuisiones illius cause: cuius
 ē similitudinē habere cū effectū: hec autē ē principa-
 lis agentis r̄ nō instr̄alis: vt dicit Alex. fm̄ q̄ nar-
 rat Comē. in. ij. Meta. r̄ iō proprie loquendo ne-
 qz instrumētū ē causa vniuoca neqz equuoca: pos-
 set tamē reduci ad vtrūlibet: s̄z qz principale agēs
 i cui⁹ virtute instr̄z agit ē cā vniuoca vñ nō vniuoca.
 ¶ Ad 5m̄ dō q̄ ex sacris cāit p̄ modū influētie gra-
 tia nec tr̄n sacra sunt que influūt gratiā: s̄z p̄ q̄ de-
 us sicut per instr̄a aie grāā influūt. ¶ Ad 6m̄ dō
 q̄ in trāsubstantiatione cū sit quasi quidā motus
 vel mutatio duo sunt. s̄. recessus a termino r̄ acces-
 sus ad terminū: verba ḡ sacralia p̄tingūt instru-
 mentaliter ad trāsubstantiationē quantū ad re-
 cessū a termino a quo: s̄z quantū ad accessū ad ter-
 ad quē non p̄tingunt instrumētālī nisi disposi-
 tiue sicut in alijs sacris accidit. ¶ Ad. ij. q. dō q̄
 qz p̄pter auctoritates inductas necesse ē ponere
 aliquid virtutez sup̄naturalē in sacris. Sustinētes
 autē primā opinionē dicūt q̄ illa virtus nō ē nisi
 qdā ordo ad aliq̄d. s̄z h̄ nihil ē dicit̄: qz sēp vñ
 noiat principū alicuius p̄cipue. put sumit̄ hic p̄
 virtute cause. Ad aliquid autē siue relatio non
 potest esse principium actionis vel terminus vt
 probatur in 5° phy. r̄ ideo nullo modo ille ordo
 potest habere nomen virtutis neqz rationem.

Et propter hoc dicendum aliter quod virtus agendi proportionatur agenti: vnde alio modo oportet ponere virtutem agendi in agente principali: alio modo in agente instrumentali. agens. n. principale agit secundum exigentiam sue forme: et ideo virtus actiua in ipso est aliquid forma: vel qualitas habens completum esse in natura. Instrumentum autem agit ut motus ab alio: et ideo oportet sibi virtus proportionata motui. motus autem non est ens completum: sed est via in ens: quasi medium quod inter potentiam puram et actum purum: ut dicitur in. iij. phy. et ideo virtus instrumenti in quantum huiusmodi forma quod agit ad effectum ultra id quod oportet sibi forma sua natura non est ens completum habens esse fixum in natura: sed quoddam ens incompletum sicut est virtus inveniendi visum in aere: in quantum est instrumentum motui ab exteriori visibili: et huiusmodi entia consueverunt intentiones nominari: et habent aliquid simile esse esse quod est anima: quod est ens dimittit: ut dicitur in. vj. Meta. Et quod sacra non faciunt effectum spirituale nisi in quantum sunt instrumenta: ideo virtus spiritualis est in eis non quasi ens fixum sed sicut ens incompletum. ¶ Ad 2^m quod dicitur quod ens incompletum quod est in anima diuiditur in ens distinctum per. x. genera: ut patet in. vj. Meta. et ideo talia entia incompleta per se loquendo non sunt in aliquo genere nisi per reductionem: sicut motus quantum ad suam substantiam reducitur ad illud genus in quo sunt termini motus: sicut imperfectum ad perfectum quibus ponatur in ipso camino passionis forma quod importat ordinationem mouentis ad motum: ut dicitur in. iij. phy. vnde et vnde hec quod est in sacris reducitur ad id genus in quo est virtus completa principalis agentis quod est qualitas vel in qua esset si in genere esset: quod virtus increata non est in aliquo genere. ¶ Ad 2^m quod dicitur quod instrumentum dat virtus agendi instrumentaliter dupliciter: vno modo quasi inchoatiue quoniam instituit in specie instrumenti: et ideo dicitur Aug. quod pertinet gratiam ex sanctificatione. Alio modo dat complete quoniam actu mouet a principali agente: sicut quoniam carpentarius vult ferrum: et sicut complete dat virtus sacris in ipso visu sacrorum: nec est inconueniens si virtus quod motui proportionatur dat rei statim vel post modicum deseruire. ¶ Ad 3^m quod dicitur quod sicut virtus predicta non potest poni in aliquo genere entis nisi per reductionem: ita nec potest in aliquo gradu boni: nisi per reductionem. Reducitur autem ad bona maxima in quibus est gratia: que quodammodo est completum ipsius virtutis quasi finis eius. ¶ Ad 4^m quod dicitur quod in re corporali non potest esse virtus spiritualis sed esse completum potest tamen ibi esse per modum intentionis: sicut in instrumenti motus ab artifice est virtus artis. et sermo audibilis existens causa discipline: ut dicitur in libro de sensu et sensato continet intentionem anime quodammodo etiam in motu est virtus substantie separate mouentis forma philosophorum: et semen agit in virtute anime: ut dicitur in. xvj. de animalibus. ¶ Ad 5^m quod dicitur quod sicut virtus absoluta non est completa in quolibet aggregato ad unam actionem quam nullus per se perficere potest: sic est de tractu nauis: sed est in omnibus sicut in quantum sit oculo vni-

agentis: et sic virtus in eis existens sua retinet unitatem: ita etiam est de instrumentis quoniam vni non sufficit: et sic est in alijs multis quod exigunt ad factum: quod in omnibus est illa virtus sicut acceptio complete: in singulis autem incomplete. ¶ Ad. iij. q. dicitur quod instrumentum predicto modo virtutem non accipit nisi forma quod principali agenti continuatur ut virtus eius quodammodo in instrumentum transfundatur. principale autem et per se agens ad iustificationem est deus: sicut causa efficiens: et passio christi sicut meritoria: huic autem cause continuatur factum per fides ecclesie que et instrumentum refert ad principale causam et signum ad signatum: et ideo efficacia instrumentorum siue sacrorum vel virtus est ex tribus. scilicet ex institutione diuina: sicut ex principali causa agente: ex passione christi: sicut ex causa prima meritoria: ex fide ecclesie: sicut ex continuante instrumentum principale agenti. ¶ Ad 6^m quod dicitur quod christus forma quod homo est causa meritoria nostre iustificationis: sed forma quod deus est causa influens gratiam. ¶ Ad 2^m quod dicitur quod refurrectio est causa iustificationis quantum ad terminum ad quem: sed sacra magis respiciunt terminum a quo: et ideo dicitur respiciunt passionem quam ad peccati deletionem principalem quasi satisfactio quedam ordinatur. ¶ Ad 3^m quod dicitur quod fides dat efficaciam sacramentis in quantum tunc causa principali ea quodammodo continuatur: ut dicitur quod est ideo fides passionis a qua immediate et directe sacramenta efficaciam habent sacris efficaciam largitur. ¶ Ad. iij. q. dicitur quod quod ois agens agit sibi simile: ideo effectus agentis oportet quod aliquo modo sit in agente. In quibusdam. n. est idem forma specie: et ista dicitur agentia vniuoca sicut calor est in igne calefaciente. In quibusdam vero est idem sed proportione siue analogia sicut cum sol calefacit: est. n. in sole aliquid quod ita facit eum calefacientem: sic calor facit ignem calidum: et forma hoc calor dicitur esse in sole equiuoce: ut dicitur in libro de substantia orbis. Ex quo patet quod illud quod est in effectu ut forma vana esse est in agente in quantum huiusmodi ut virtus actiua: et ideo sicut se habet agens ad virtutem actiua: ita se habet ad continendam formam effectus. Et quod agens instrumentale non habet virtutem agendi ut aliquid ens completum: sed per modum intentionis ut dicitur est: et forma introducta pertinet in eo per modum intentionis: sicut sunt species colorum in aere a quibus aer non denotatur colorat: et hoc modo gratia est in sacris sicut in instrumento non complete: sed incomplete quantum ad quattuor: primo quod in instrumentum non est forma effectus forma completam rationem speciei: sicut est in effectu iam completo et in causa vniuoca. secundo quia est in eo per modum intentionis et non forma completum esse in natura: sicut forma effectus est in causa principali non vniuoca sed esse perfectum in natura: quia non forma completam rationem illius speciei siue forme quod inducit in effectu: ut calor est in sole. tertio quia non est in eo per modum intentionis que scientis: sicut sunt intentiones rerum in anima: sed per modum intentionis fluentis duplici fluxu: quorum vnus est de potentia in actum: sicut etiam in mobili est forma que est terminus motus dum

mouetur vt fluens de potentia in actus. Et inter
hec cadit mediū motus cuius virtute instrū agit:
alius de agēte in patiens inter que cadit medium
instrūm put vnus ē mouēs et alterū motū. 4. q. sa-
cramētū etiā instrū aliū nō attingit directe ad ipsā
gratiā vt dicitur: sed dispositiue. ¶ Ad 1. q. dō q.
gratiā nō est in sacris sicut in subiecto: sed sicut in
causa dispositiua instrumēntali: sed intentio illa
que et virtus dicitur ē in sacro sicut in subiecto.

¶ Ad 2. q. dō q. pulcherrime dicitur ē gratiā p̄tine-
ri in sacramētis sicut in vase p̄ quādā similitudinē
sicut. n. qd̄ ē in vase nō denotat vas: sed in eo p̄fer-
uat vt possit inde accipi cū libet: ita gratiā q̄ cōti-
net in sacramētis non denotat ipsa nec qualificat
ea fm̄ aliqd̄ eē p̄pletū: s; gratiā i eis accipere pote-
rit q̄ eis vti voluerit. ¶ Ad 3. q. dō q. forma effectus
q̄ ē in agēte p̄ncipali vel instrumēntali nō sit eadez
numero i effectu: nec p̄p̄ frustra ē: qz n̄ ad hoc
ordinat vt ipsamet i effectu fluat: s; vt ab ea vel p̄
eā silis fiat in effectu. cā. n. efficiēs nō reducit i idē
numero cū forma generati: s; in idē specie: vt p̄z i
2. p̄p̄. ¶ Ad 4. q. dō q. p̄tinere dicitur in quatuor
aliquo modo sūt cā ipsius. ¶ D. v. qd̄ nō dō q. sic
in 2. xxvj. ois. dicitur ē gratiā gratū faciēs ē vna et ē
in essētia aie sicut i subiecto: et ab ipsa fluūt vtu-
tes et dona ad p̄ficiendū potētias aie sicut etiā po-
tentie fluunt ab essētia: et distinguit istas virtutes s;
diuersos actus ad quos o; potētias aie p̄fici. Silr
etiā a gratiā illa q̄ ē in essētia aie effluit aliqd̄ ad
reparādū defectū q̄ ex peccato incidit: et hoc of-
uerificat fm̄ diuersitate defectū. Sed qz huius-
modi defectus non sunt ita noti sicut actus ad q̄
virtutes p̄ficiunt: iō hic effectus ad reparādū de-
fectū n̄ h; speciale nomē sicut vtr̄: sed retinet no-
mē sue cause: et o; gratiā sacramētalis ad quā di-
recte sacramēta ordinantur: q̄ quidē nō potest esse
sine gratiā q̄ respicit essētia aie sicut nec virtutes:
s; tñ gratiā q̄ ē in essētia aie nō potest eē sine vtu-
tib;: et iō virtutes in ea habēt p̄nexionē: potest at
eē sine gratiā sacramētali: et iō gratie sacrales p̄ne-
xionē nō hnt. Et ita p̄z q. gratiā quā sacramētū
directe p̄tinet differt a gratiā q̄ ē i virtutib; et do-
nis quib; etiā illa gratiā p̄ quādā p̄tinationē p̄ti-
neat. ¶ Ad 1. q. dō q. gratiā gratū faciēs: put ē
in essētia aie ē vna: s; fm̄ q. fluūt ad effectus potētias
rū tollēdoe: et potētias p̄fici multiplicat. ¶ Ad
2. q. dō q. gratiā virtutū opponit peccato s; q. pec-
catū p̄tinet iordinatōez actus: s; gratiā sacramētā
opponit ei fm̄ q. vulnerat nāle bonū potētiarū.
¶ Ad 3. q. dō q. recessus a peccato prout opponit
virtuti et accessus ad p̄fectionē virtutis p̄tinet ad
eādē gratiā: nō aut recessus a peccato: fm̄ q. vul-
nerat naturam: qz requirit specialem medicinā
sicut in morbo corporali etiam patet.

AD quintū sic proce

ditur: Videtur q. sacramēta veteris legis gratiaz
conferebāt: vt. n. supra dicitur ē sacramēta a sa-
crādo dicitur: sicut ornatus ab ornādo: et munimē-
ta a muniendo. s; sine gratiā nō potest aliquid sa-
crari. s; sacramēta veteris legis gratiā p̄ferebant.

¶ In canōe misse fit oīo vt sacrificiū ecclie deo
sit acceptū: sicut sacrificia antiquoz accepta fue-
runt: et Dañ. iij. petis vt sacrificiū humilitati et cō-
tritiū spiritus suscipiat a deo sicut holocaustū ari-
etū et tauroz. sed sacrificiū ecclie et sacrificiū cō-
tritiū spiritus gratiaz p̄ferūt. s; et sacra veteris legis
gratiā p̄ferebant. ¶ In Hug. de sancto vic. dicitur:
q. ex quo hō egrotare cepit deus in sacramētis su-
is medicinā parauit. s; medicina non potest exhi-
beri p̄tra morbū peccati nisi p̄ gratiā. s; sacra an-
tiquoz gratiā p̄ferebāt. ¶ In hō periculosus i-
firmabat in affectu p̄ cupiscētia: q. in intellectu p̄
ignorātia. s; sacra p̄ ignorātia figurabant futura
salutē. s; multo amplius p̄ cupiscētia gratiā p̄fe-
rebant. ¶ In impossibile ē sine gratiā satisfacere
s; sacramēta veteris legis erant satisfactoria: vñ p̄
diuersis peccatis diuersa sacrificia iniūgebant in
lege: vt p̄z Leui. s; gratiā p̄ferebāt. ¶ In 3. Heb.
x. Impossibile ē sanguine hircoz et tauroz aufer-
ri peccata. s; gratiā tollit peccatū. s; antiqua sacra
gratiā nō p̄ferebant. ¶ In p̄ gratiā ē vita aie. sed
de p̄ceptis veterū sacramētoz dicitur: Exe. xx. De
di eis p̄cepta nō bona et iudicia in quibus nō vi-
uent. s; gratiā nō p̄ferebant. ¶ Alterius vñ q. eoz
vñ nō erat meritorius: nihil. n. ē meritorius nisi
sit deo acceptū. s; sacramēta illa nō erant deo ac-
cepta: sup̄ illud. n. Esaie. j. Sanguine hircoz no-
lui. dicit glo. p̄terito vtens tpe oīdit se nunq̄ sa-
crificia iudicōz amasse. s; eoz vñ nō erat meri-
torius. ¶ In nullū opus inutile ē meritorius. s; oc-
cūso tot aliū erat oīo inutile. s; non erat meri-
torius. ¶ In nihil efficit nisi hoc qd̄ a deo institu-
tū ē. s; illa sacramēta imposuit deus in onus sicut
in littera dicitur. s; eoz exercitiū meritorius nō erat.
¶ In origenes dicit q. illa ratione p̄misit deus hō
sibi fieri: qua p̄misit libellū repudiū. s; libellus re-
pudiū sēper malus fuit et nūq̄ meritorius. s; nec p̄-
dictoz sacro; vñ. s; dicit Beda q. sacra ve-
teris legis suo tpe custodite vitā p̄ferebāt eternā
s; nihil perducit ad vitā eternā nisi sit meritorius
ergo erant meritoria. ¶ In omnis actus virtutis
formate est meritorius. sed vñ sacro; veteris le-
gis erat actus latric q̄ i sacris viris charitate forma-
ta erat. s; erat meritoria. ¶ Alterius vñ q. nō pur-
gabāt ab imūdicis carnis: aut. n. ille imūdicie sē
pure corpales aut spūales. a corpālib; pure n̄ mū-
dabāt: imo magis iqnar videbāt. silr nec a spūalī
b;: qz spirituales ab anima in corpus fiunt: quia
fm̄ Aug. Nō iquinatur corpus nisi prius anima
inquinata fuerit. dicit autem sacramēta animā

nō mūdabāt cū graz nō pferrent. s̄ neq; carnem.

¶ Inter oīa sacra veteris legis magis erat purganū cinis vitule aspersus. s̄ hic magis imūda bat q̄ purgaret: q; sacerdos q̄ vitulū immolaue rat imūdus efficiebat: vt p; Numc. xix. s̄ nec alia sacra purgabāt. ¶ Sacra noue legis sūt maioris efficacie q̄ sacra veteris legis. sacra autē noue legis non purgant ab irregularitatib; s̄ nec sacra veteris legis ab eis purgabant: q̄s irregularitates magister hic exponit imūdicias carnis. ¶ S; ē qd̄ dicit Heb. ix. Sanguis hircorū et cinis vitule aspersus inq̄natos sanctificat ad emūdatiōē carnis.

¶ Sicut sacra nostra dicūt spiritualia: ita et illa carnalia dicebāt: Heb. ix. Dabitur p̄ testamentū iustificatiōes culture. glo. nō veras et spirituales: s; p̄ mō culture carnales. sed sacra noue legis purgāt ab imūdicijs spiritualib;. s̄ illa purgabāt ab imūdicijs carnis. R̄ ideo dō ad p̄mā. q. q̄ in sacro est duo p̄siderare. s̄ ipsuz sacra et vsuz sacri. ipsuz sacra dicitur a quibusdā opus operatū. vsus autē sacri ē ipsa operatio q̄ a quibusdā opus operas dicitur. Cū s̄ dicitur sacra per se loquēdo gratia pferre: vel nō pferre: iustificare vel nō iustificare referendū ē ad opus operatū. De ope autē operato in sacris veteris legis duplex ē opinio. q̄dā. n. dicit q̄ in illis sacramētis opus operatū erat signū sacroꝝ noue legis et passiōis christi a quo efficaciac hnt: et iō illō opus operatū erat cū quadaz p̄statiōe fidei: et iō indirecte et ex p̄nti habebant iustificare quasi mediātib; nostris sacris per ea significatiōis a deo significatiōē hntia: vt dicit Dug. de sancto vic. nostra autē sacra directe et imēdiate iustificāt: q; ad hoc directe sunt instituta: s; hec opinio non v̄ puenire dicitis sacroꝝ. dicit. n. q̄ lex erat occasio mortis inquantū ondebāt peccatū et gratia ad inuicē nō p̄ferebat. Nec differt quantū ad hoc qua literatq; vel directe vel indirecte gratiaz pferrent. Et p̄terea s; hoc nulla esset vel valde modica p̄ eminentia sacroꝝ noue legis ad sacra veteris legis: q; etiā sacra noue legis a fide et significatiōe causandī efficaciac hnt: vt dicitur est. Et iō alij dicūt et melius q; nullo mō sacra ipsa veteris legis. i. opus operatū in eis gratia p̄ferebat excepta circūstatiōe de qua post dicit. ¶ Scdm̄ hoc ergo ad. j. dō q; sanctificatio q̄q; importat emūdatiōē et p̄firmatiōē spirituales que fit per gratia: et sic sacra veteris legis non dicebātur sacra nisi quasi signa sanctificantiū vt dicitur ē. Alio modo sanctificatiō importat mancipatiōē: alicuius ad aliqd̄ sacra et sic dicebant sacramēta et quasi sanctificatiō: q; per ea fiebat quedā idoneitas ad sacros vsus et in tēplo et in vasis et in ministris et i populo: et p̄ hūc etiā modū apud gētes dicebant sacra militaria: quib; hō mancipabat officio militari: qd̄ sacra reputabant: sicut et oīa q̄ ad cōitatē pertinebant.

¶ Ad 2^m dō q; illa oratio in canōe misse nō attē

dīe quātū ad ipsa operata: q; hoc sacrificiū magis placet q̄ illa: sed petitur vt deuotio istius offerenti placeat sicut illoꝝ placuit. Et sicut Daniel p̄parat sacrificiū quale tūc poterat offerre ad deuotionē illoꝝ qui sacrificia i lege p̄cepta in hierusalē cū magna deuotione obtulerāt. ¶ Ad 3^m dō q; sacra veteris legis dicebāt medicine quātū ad significatiōē et non quantū ad collatiōē gratie.

¶ Ad 4^m dō q; hō tpe legis nāe relicto ē sibi quātū ad cognitiōē: et per ignoatiā errauit in idolatriā lapsus: vñ vt quātū ad oīa se infirmum inueniret oportebat vt instructus per legē et sacramētorū eius significatiōē se ipotētē cognosceret sine auxilio gratie: et iō p̄gruus fuit vt illa sacramēta gratia non pferret: vt sic salus a solo christo expectaret.

¶ Ad 5^m dō q; quis illa sacra peccata non diluerent quātū ad maculā: q; gratia nō cōferebant: diminebāt tamen reatu inquantū onerosa erant: et iō satisfactoria esse poterant p̄supposita gratia ex fide mediatoris ei collata.

¶ Ad 6^m dō q; de vsu sacramentorū qui opus operans a quibusdā dicit: est etiam duplex opinio. Quidam. n. dixerunt q; vsus ipse nō erat meritorius: etiam si in fide et charitate fieret: et hoc videtur magister in littera dicere: sed hoc videtur absurdū q; labores sanctorū patrum in huiusmodi sacramentis dei accepti non fuerint et q; opus virtutis possit esse non meritorius: et iō imunitate tenetur q; vsus eorū meritorius esse poterat si ex charitate fieret. Aliqui tamē excusant magistrū dicētes q; ipse intellexerit ipsa opera operata non iustificare quātūcūq; i charitate fieret: quāuis ipsa operatio ex charitate facta possit esse meritoria i eo qui est in statu merēdi.

¶ Ad 7^m dō q; sacrificia illa per se loquēdo nūq; fuerūt deo accepta q; gratia nō continebant per quā deo aliquid est acceptū: s; per accidēs erant et accepta et non accepta. Accepta qd̄e p̄pter significatiōē et deuotionē offerentiū. Sed nō accepta et abominabilia p̄pter peccata et abusum offerentiū: et q; eadez idolis immolabant: et sic inquantū erant deo accepta poterant eē meritoria.

¶ Ad 8^m dō q; quis occasio aīaliū esset fm̄ se inutilis: tñ inquantū ordinabatur ad cultū dei ex diuina institutione utiliserat: et eius vtilitates tāgunt in glo. Ro. v. Lex data est ad domandū superbū: vt. s. deo offerret potius q̄ idolis: ad flagellādū durū inquantū erat ad satisfactiōē: ad instruendū insipientē ratione significatiōis: ad ostensionē delicti et humane infirmitatis: et hoc respōdet p̄mis duobus: ad manifestationē et testimonium gratie et futuroꝝ significatiōem: hoc exponit tertiu.

¶ Ad tertiu dicitur q; lex fm̄ Aug. data est quātū ad hōmōi sacra duris et supbis in flagellū et onus: vt onerati diuinis sacrificijs nō liberet eis ad idolatriā declinare: sed perfectis i signū: et puulis i pedagogū

7 quātū ad hoc poterat eē corū visus meritorius
Ad 4^m dō q magister loquit de illis sacrificijs
 fm q habebant aliquā rōnē displicētie ex hoc q
 idolis imolabant: 7 quātū ad hoc nō habebāt rō
 nez meriti. **H**d. iij. qdē dō q veteris legis intē
 tio erat hoies ad timorē 7 reuerētiā dei inuocere
 7 a carnalib⁹ ad spiritualia trahere paulatiz: 7 iō
 instituit multa ipedimēta qd⁹ hoies ab vsu illorū
 sacroz frequenter ipedirent: 7 vt sic magis in re
 uerētiā haberent: qz oē raz chaz: 7 sic etiā paula
 tiz a carnalibus obseruantijs dissiueferent qnqz
 totaliter abstrahendi in tpe gratie: 7 hec impedi
 menta imundicie carnis dicebant: qd⁹ hō cor: pora
 liter accedē ad sacra iudoneus efficebat: 7 ab his
 carnis imundicis sacra legis purgabant. **A**d
 5^m dō q imūdicie ille non erat spirituales quasi
 a peccato causate sep: s; quasi a sacris phibētes.
Ad 2^m dicēduz q sacerdos lauabat manus 7
 vestimenta ne cū manib⁹ sanguinolentis 7 cinero
 sis alia tangeret: 7 qz sacroz ad cōia nō d; esse cō
 mixtio: vñ etiā vincti chrisimate man⁹ lauāt 7 ab
 stergunt. Imūdus autē reputabat pp tria: p^o vt
 sacerdotes essent sub onere sicut 7 aliq: 2° ad tollē
 dū superbiā sacerdotū de hoc q alios sanctifica
 bant: 3° ad signādū q sacerdos noui testamēti p
 pter maximā sanctitate sacrificij sepe d; se idone
 us reputare. **A**d 3^m dō q in noua lege nō sunt
 irregularitates tot sicut in veteri lege: nec sunt nī
 si in ministris ecclē: i quib⁹ requirit maxima ido
 neitas pp sacroz sanctitate: ideo tales irregulari
 tates nō ita facile absterunt. **O**bseruātie cere
 moniales. Ceremonialia dicūt q s; se nō hnt cām
 manifestā ipsoz factoz q;uis possunt hie cāz ma
 nifestā sue institutiōis. Dicūt autē ceremonia qua
 si mania cereris q erat oca frugū: qz ei prius sacri
 ficia instituta sunt: 7 exinde trāslatū est nomē ad
 oēz diuinū cultū. vel sicut dicit valerius maxm⁹:
 dicunt a cere oppido in quo prius Romani suos
 ritus instituerunt. Mūdabāt etiā interdū a cor
 porali lepta. i. mūdātū ostēdebant qn signa q ap
 paraerāt cessabant. Sine medio deū videbāt. i.
 diuinorū cognitiōes nō ex sētibilibus signis acci
 piebāt: s; p ifusionē. Et de h^o i. 2° li. ois. xxiiij. oēs ē.

Hic tamē iter illa

7c. Postq̄ determinauit magister dis
 ferētiā sacramētoz vetis 7 noue legi
 hic determinat de qdā sacro vetis legi. s. circūcisio
 ne qd cū sacris noue legis aliquā cōueniētiā h; 7
 diuidit in partes duas: in p^o determinat de circū
 cisione: in 2° mouet quādā qdē circa p̄determia
 ta: ibi Si vero qrit 7c. Prima in tres: in p^o deter
 minat efficaciā circūcisionis: in 2° institutiōnē ip̄
 us: ibi hie dō ē in q̄ instituta 7c. in 3° determinat
 de mutatione ipsius p baptisimū: ibi Jō autē mu
 tata est 7c. Circa primū duo facit: p^o oñdit quā ef

ficaciā circūcisio habeat: 7 oñdit q eādē efficaciā
 7 originale habebāt quedā remedia an̄ p̄ceptū d
 circūcisione datū: ibi Queritur autē de iure 7c.

Que ritū sex. Primo de necessitate cir
 cūcisionis. Secūdo qd⁹ p̄peteret. Ter
 tio de his q̄ ad circūcisionē requirēbant.
 Quarto de efficaciā circūcisionis. Quinto de
 mutatione ipsius. Sexto de remedio quod cir
 cūcisionē p̄cessit.

Ad primū sic proce

dit: Videt q non fuerit necessariū circū
 cisione dari. sapientis ē. n. facere aliquid quanto
 breuius potest. s; per fidē 7 sacra legi nature suffi
 cientē originale purgabāt. q nō oportebat in reme
 diū originalis circūcisione dari. **S**. peccato ori
 ginali qz ex alio p̄tractū ē nō debet pena sētibilis
 nec expiatio p̄ satisfactionē. s; circūcisio penā sen
 sibile habebat. q nō erat p̄ueniens remediū 7 ori
 ginalē. **S**. Sed 3°: Circūcisio ē signaculū fidei q̄ ē
 in p̄putio patris nostri abrae: Ro. iij. Sed p̄ue
 nies fuit illā fidē significari: cuius o; nos oēs imi
 tatores existere. q̄ p̄gruūz fuit circūcisionē dari.

Aterius vī q nō debuerit dari an̄ legē scriptaz
 qz in lege nature non erat aliqua distinctio cū lex
 cois oib⁹ eēt. s; circūcisio signū distinctiū ē: qz s; 3
 Damas. ē signū determinās israel a gentib⁹. q non
 debebat dari an̄ legē scriptā. **S**. p̄cepta q̄ nō
 sūt indita rationi naturali debent ad populū per
 ministroz officiu; trahi. s; circūcisio non erat de
 dictamine legis naturalis. q̄ cū ante legē scriptaz
 non esset ministroz distinctio: vī q tunc dari nō
 debuerit. **S**. Sed cōtra: Circūcisio fm apostoluz
 est signū fidei. s; etiā ante legē scriptā erat distin
 ctio fideliz a non fidelibus. q̄ tunc oportebat eis
 dari. **A**terius videt q non debuerit differri vī
 qz ad tempus abrae: qz etiā ante ipsuz erant fide
 les ab infidelibus distincti. sed circūcisio est si
 gnūz fidei. ergo ante temp⁹ abrae dari debuit.

S. circūcisio maiorem habet efficaciā q̄ sa
 cramēta legis nature: alias postea instituta nō fuif
 set. sed nō minor: erat necessitas efficaciā remediū
 ante abraaz q̄ post. ergo etiā ante eū dari debuit.

S. Sed p̄tra: fides que sacramētis efficaciāz signi
 ficādi dat ē fides mediatoris: vt supra dictū est. s; 3
 abrae primo dicte sunt repromissiones de media
 tore ex semine eius nascēdo. ergo ei primo signūz
 fidei distinctū dari debuit in generatiōis mēbro.

R. Espondeo dicēduz ad primāz questionē q cir
 cūcisio primo 7 p̄cipaliter necessaria fuit ad ex
 pressiorē significatiōnē q̄ sacramēta p̄cedentia
 fuissent. oportuit. n. q fm processuz teporis sicut
 explicatio fidel crescebat ita cresceret distinctio si
 gnorū sacramētaliz. Dabet autē circūcisio exp̄s
 sā similitudinē ablationis originalis peccati quātuz
 ad. iij. Primo quātū ad mēbz generatiōis per

quā originale trāsfunditur: 2° quātū ad figurā circūlarē in qua significat circulus qui ē in processu originalis infectionis: 3° quātū ad figurā naturā psonā: tertio quātū ad penā q̄ erat i circūcisione 3° delectationē 3° cupiscēntiē in qua precipue viget somnīa virtus: 4° quātū ad sanguinis effusionē in quo significat passio christi p quā p originali satisfaciendū erat. Et quātū ad hāc utilitatē diffinit circūcisio qd ē signaculū curatiōis ab originali. sed ex p̄nti fuit alia utilitas circūcisionis. s. d. distinctio fidelis ppli ab infideli propter fidē eius cui data fuit circūcisio. 7 quātū ad hoc diffinit Damas. circūcisionē sic: Circūcisio ē signū determinās israel a gentibus cū quib⁹ p̄versabat. habuit etiā mysticā significatiōē 7 morale: qz erat signū castitatis seruandē: 7 allegoricā in quā tū significabat purgationē p christū futurā: 7 q̄si anagogicā in quā significabat depositionē corruptibilitatis 7 carnis 7 sanguinis in resurrectione. ¶ Ad 1° qd q̄ has utilitates habuit circūcisio p sacris legis nature: 7 iō post illa institui debuit. ¶ Ad 2° qd q̄ pena illa nō erat ad satisfactiōē: s; tū ad significatiōē. ¶ Ad 3° qd q̄ lex scripta nō debuit dari diuinitus nisi populo fidelī: 7 ideo oportuit pplm fidelē prius p̄gredi 7 ab alijs distingui q̄ lex diuinitus ei daret. hoc autē nō poterat fieri nisi p aliq̄ signū in q̄ fideles ad inuicē puenirent 7 ab alijs distinguerēt qd ad circūcisionē p̄tinet: 7 iō ante legislationem debuit circūcisio dari. ¶ Ad 4° qd q̄ circūcisio erat quodāmodo legis nature in quā tū tpe legis nature data fuit: 7 quodāmodo legis scripte in quā tū ad ipsā preparabat: dispositiōes autē distinctiōnē hnt penes ea ad q̄ disponūt. ¶ Ad 5° qd q̄ peccatū originale a nobis non habem⁹ sed aliūde: 7 iō aliūde totalit̄ remediū habet nobis nō cooperantib⁹. s. a deo: 7 propter hoc sacm̄ qd in remediū origial erat a deo imediate p̄cipi debuit sic circūcisio 7 baptismus. secus autē est de sacramētis legalib⁹ q̄ erant instituta ad satisfaciendū p actualibus. ¶ Ad 6° qd q̄ ex corruptione peccati originalis humanū gen⁹ circa tpa abrae vsq; ad profundissima peccatorū venerat. s. in infidelitate 7 turpissimū vitū 3° nām: 7 iō tūc tēporis primo pueniebat p̄missionē fieri manifestā de semine nascituro in q̄ oēs gētes benedicerēt 7 a peccati mūdarent. Tūc etiā oportebat in significatiōē aliquod exemplū fidei hoib⁹ pponi 3° infidelitate: tūc signa castitatis dare 3° corruptissimā cupiscēntiā: 7 iō abrae prio data ē circūcisio i signū paternitatis: vt ex q̄ nascitur⁹ erat peccatorū destructor etiā i signū fidei 7 destructiōis ab infidelib⁹ 7 i signū castitatis 7 mūdiciē. ¶ Ad 7° qd q̄ ante abraaz fere oēs fideles erāt: circa tpa. n. eius dicit idolatria incepisse. ¶ Ad 8° qd q̄ tūc tēporis corruptio magis inualuerat: iō etiā tunc oportebat

efficacius remediū dari.

AD secundū sic pro

cedit: Videt q̄ oib⁹ pplis circūcisio dari debuit. data ē. n. in remediū 3° originale. s; mo: b⁹ iste cōis oib⁹ erat. 3° 7 medicina debuit esse cōis.

¶ S. circūcisio data ē in signū fidei. sed abrae fide imitari oēs tenebant: ac fides sēp fuit de necessitate salutis. 3° oib⁹ circūcisio dari debuit. ¶ S. Sen. xvij. di: Hoc ē pactū qd observabitis inter me 7 vos 7 semē tuū post te: Circūcidet in vobis oēs masculinū. s; de semine abrae multi populi pcesserunt preter filios israel: sicut imabelite idumei. 3° nō solū filij israel circūcisio p̄petebat.

¶ S; p̄tra: Circūcisio erat signū fidei. s; vñ tūc populus erat in quo fides 7 cultus dei remāsit ceteris p idolatriā deprauatis. 3° eis circūcisio tūc p̄petebat. ¶ S. circūcisio significabat medicinā futurā p christū. s; tūc ex vno populo. s. isrl christus nasciturus erat. 3° tūc illi populo circūcisio p̄petebat. ¶ Alterius vñ qd debuit hoc remedium etiā mulierib⁹ cōiter dari. Circūcisio. n. data erat in medicinā 3° p̄mā trāsgressiōē. s; p̄ trāsgressiō incepit a femina. 3° 7 feminis remediū dari debuit.

¶ S. vbi eadez causa 7 idē effectus. s; eadē cā in viris ē vt eis circūcisio daret 7 in mulierib⁹. qz 7 ipse ad populū dei pertinet 7 in eis corruptio originalis ē. 3° eis hoc remediū dari debuit. ¶ S; 3° Aug. de sacro vic. dicit q̄ solis masculis data ē circūcisio carnis: qz sacra scriptura per masculinū sexū aiaz: p sciaz vno carnē significare p̄stacuit vt. s. oñderet q̄ illa circūcisio aiaz⁹ sanctificatiōē p̄tulit nō abstulit carnē corruptionē. ¶ Alterius videt q̄ christo circūcidi nō p̄petebat. sabbati. n. observatio vicinior erat p̄ceptis moralib⁹ inter q̄ etiā p̄putat q̄ circūcisio. s; christus sabbatū l̄ralit̄ nō observabat: vñ dicebat de ipso Joh. ix. Nō ē hō a deo q̄ sabbatū nō custodit. 3° nec circūcisiones seruare debuit. ¶ S. Deb. vij. dicit glo. q̄ christus i lūbis abrae decimat⁹ nō fuit qz decima figurabat medicinā originalis qd in christo non fuit. s; silt circūcisio vt dcm̄ ē significat emūdatiōnē ab originali. 3° christo nō p̄petebat. ¶ S; 3° Sa. latb. iij. Misit de filiū suū natū de muliere factū sub lege. s; illis q̄ sub lege erant p̄petit circūcisio. 3° 7 christo. ¶ R̄ndeo dō ad p̄mā qdōnē q̄ sic p̄cm̄ p Adā i oēs trāsiuerat: ita oportebat p christū in oēs sacrificatiōē a peccato trāfire: vñ ad progatiōē sacrificatiōis ex̄isimādā oportebat q̄cqd ad christū p̄tinebat sp̄ali sacritate pollere: 7 iō in pplō dō q̄ christ⁹ nascitur⁹ erat oportebat specialit̄ cultum dei esse 7 ipsum apud eos signari. 7 quia circūcisio est signum distinguens populū dei ab alijs: ideo oportebat populo isrl⁹ specialit̄ circūcisionē datā cē nō solū quātū ad illos q̄ de stirpe Jacob erāt: s; quātū ad oēs q̄ ad populū illū q̄literatū qz

pertinebant. **¶** Ad p^m q^o d^o q^o circūcisio erat re-
mediū p̄tra originale cum significacione sanctifi-
cacionis nasciturū seminis: p̄pter q^o erat in mēb^o
generationis: 7 iō hoc remediū illi t̄m p̄p̄o p̄pe-
tebat ex quo christus nasciturus erat: apud alios
autē manebat adhuc eadē remediū q̄ fuerat ante
circūcisione datū: q^o eis non oportebat specialia
sanctitatis documenta: 7 remediā dare. **¶** Ad 2^m
d^o q^o q^uis oēs tenerent ad hōidū fidē quā habuit
Abraam: nō t̄m oēs tenebantur imitare Abraam
in fide: q^o nec ad oēs noticia abrae uenerat: nec
oib^o erat dat^o ut exemplū imitabile nisi meditare
semine: in q̄ oēs gentes benedictionē abrae p̄secu-
turi erant: 7 iō circūcisio q̄ erat si mū fidei abrae
nō oib^o populis p̄petebat. **¶** Ad 3^m d^o q^o quātūz
ad p̄missionē factā abrae separatus ē p̄ electōez
dei isaac ab ismabele 7 iacob ab esau: ut p̄ Ro.
ix. non autē aliqua segregatio facta ē in si q̄s isrl:
7 iō oēs filij israhel pertinebant ad populū dei p̄-
culiarē: 7 p̄pter hoc illis solis circūcisio p̄pete-
bat quasi nūq̄ a familia abrae separati. Ismabel
7 esau tenebantur ad circūcisione q̄ diu erant in fa-
milia pentū: nō autē post recessū ab eis. **¶** Ad 4^m
q^o d^o q^o peccatū originale ut in .ij. libro dicitur
est quātū ad culpā 7 reatū descendit a patre in fi-
lios: quātū ad penalitates descendit a femina: q^o
pater ē efficiēs in generatiōe 7 m̄ māz ministrat.
circūcisio autē data ē p̄ originale ad tollēduz cul-
pā non autē ad tollēduz carnis corruptionē: 7 iō
uiris 7 non mulieribus data ē: 7 hec ē causa que i
obiectiōe tacta ē. p̄ hoc etiā ostēdit sac̄m ip̄se-
ctū: 7 sua ip̄fectiō in expectatiōe p̄fectionis in-
ducit. **¶** Ad p^m q^o d^o q^o q^uis transgressio a femi-
na incepit: t̄m trāsmissiōis originalis peccati cau-
sa nō fuit femina s̄z uir: q^o si uir non peccasset ori-
ginale trāsmissus nō fuisset: iō dicit apostolus Ro.
v. q^o per unū hominē peccatū intrauit in mūdū.
¶ Ad 2^m d^o q^o iaz p̄z q^o non est eadē causa de ui-
ris 7 mulieribus quātū ad hoc q^o circūcisio p̄ ori-
ginale ordinat. s̄z etiā nec quātū ad hoc q^o distin-
ctiū ē signū populū fidelis ab infidelis: q^o p̄ncipa-
liter populū distinctio est ex parte uiroz: q^o muli-
eres uiris subiecte sūt: 7 iō etiā apud hebreos non
cōputabant genealogie ex parte mulierū: sed ex p̄-
te uiroz. **¶** Ad 3^m d^o q^o christo circūcisio
p̄petebat: nō p̄pter indigentiaz: s̄z p̄pter decē-
tiā. Cuius potest i christo multiplex ratio assigna-
ri. Prima ē ut ipse se ostēderet filiū abrae cui p̄ce-
ptū circūcisionis erat factū 7 p̄missiō nasciturū
seis: 7 sic dei p̄missionē ipletā iinuaret: 2° ut cir-
cūcisioez sicut 7 alia legalia suscipiens ab one-
re legis nos liberaret: 3° ut fratrē iudeoz se ostēde-
ret ne haberent iustā occasiōē ipsuz repellendi.
¶ Ad p^m q^o d^o q^o christus in puericia in nullo ab
alijs pueris segregat^o fuit quātū ad exteriorē puer-
fationē: 7 iō oia q̄ ad pueros pertinebant in veteri

lege i se implere voluit: s̄z q̄n iā ad p̄fectā etatē pue-
nit ostēde debuit se oib^o legis esse 7 legē vsq^z ad .ij.
ipositā fuisse: 7 iō in q̄busdā supra legē opar^o ē: si-
cut de obseruatione sabbati 7 in tactu leprosi.

¶ Ad 2^m d^o q^o decatiō erat act^o t̄m figurat^o q̄ tuz
ad illos q̄ in lōbis abrae decimabant: 7 iō christo
nō p̄petebat: q^o ab originali imunitis fuit: s̄z circū-
cisio ē h̄z alias cās p̄ter significatiōē i illis q̄ cir-
cūcidit: 7 iō non ē illis ratio de vtroz.

¶ Tertiuz sic proce-

¶ die: Videt^o q^o octau^o dies nō req̄rat ad cir-
cūcisione. alia. n. remediā p̄ originale data siue in
lege nāe: siue in lege gratie ipsa determinatuz non
bit. s̄z nec circūcisio habere debuit ad idē data.

¶ S̄z poterat p̄tingere q^o dies octau^o erat dies sab-
bati. s̄z in die illo p̄cepta erat q̄es ab exterioribus
opib^o. s̄z nō erat de necessitate circūcisiois q^o octa-
uo die fieret. **¶** S̄z illi q̄ vagati sūt in deserto nō fu-
erūt octauo die circūcisi. s̄z postea tpe iosue i gal-

gala: Josue. v. 7 profuit illis circūcisio: nec illis ob-
fuit ad trāsgressiōē: ut v̄i q̄ i deserto mortui sūt
incircūcisi. s̄z determinatiō t̄pis nō ē de necessitate
circūcisiois. **¶** S̄z sicut p̄mittit determinatū
t̄ps si p̄ueniat: ita 7 si tardet. s̄z p̄fuit circūcidēdū
tur post octauū diē: 7 eis valebat. s̄z 7 pueri pote-
rāt añ octauū diē circūcidi 7 eis valere. **¶** S̄z s̄z
circūcisio nō habebat efficaciam nec obligationem
nisi ex p̄cepto diuino. sed circūcisio fuit in p̄ce-
pto fin determinatū t̄ps: Sen. xvij.

¶ Infans octo-
diez circūcidet i vobis. s̄z determinatū t̄ps erat
de necessitate circūcisiois. **¶** S̄z significatio ē d̄
necessitate sac̄i. s̄z octaua dies facit ad significati-
ōē. s̄z ē de necessitate ipsi^o.

¶ Uterius v̄i q^o deter-
mina. iō mēbz nō fuerit d̄ necessitate circūcisiois
in sacramētis. n. signū ōz r̄ndere signato. s̄z purga-
tiō originalis q̄ significat p̄ circūcisione nō ē s̄z ali-
quā p̄te determinatā: s̄z s̄z totū. s̄z nec circūcisio ōz
aliquā p̄te determinatā habere. **¶** S̄z sac̄a ma-
ximā honestatē i se h̄cē d̄bēt. s̄z mēbz generatiōis
vident eē turpia 7 verecūda. s̄z nō decuit vt in illo
mēbz determinate aliq̄d sac̄m daret. **¶** S̄z s̄z ē
qd̄ d̄i Sen. xvij. Circūcidetis carnē p̄putij v̄i r̄c.

¶ Uterius videt^o q^o cultellus lapide^o sit de necessi-
tate circūcisiois: circūcisioi n. baptisim^o successit
s̄z determinatū instrūm ablutiois. s̄z aq̄ ē de necessi-
tate baptisimi. s̄z 7 determinatū instrūm incisiōis eē
debut de necessitate circūcisiois: 7 p̄cipue p̄ si-
gnificatiōē q̄ i l̄ra p̄ntē: significatiō. n. ē de rōne
sac̄i. **¶** S̄z. Bre. dicit sup̄ Leg. In factoz vita co-
gnoscim^o qd̄ in scriptura itelligere debeam^o. s̄z s̄z
etiā 7 p̄cipue legillatores lapideo instrū fecerūt cir-
cūcisioez: sicut legit^o Josue. v. 7 Exo. iij. de moy-
se. s̄z lapideū instrūm erat de necessitate p̄cepti.

¶ Sed p̄tra: circūcisio nō habebat vim nisi ex
diuina institutione. sed in eius institutione que

Distinctio

rangitur Scilicet xvij. nulla fit mentio de instrumēto lapideo: q̄ non fuit de necessitate circūcisōis. **R**espondeo dicendū ad primā questionē: q̄ circūcisio erat i p̄cepto et erat sacramētū: octaua q̄ dies erat de necessitate circūcisōis quātū ad obligatiōē p̄cepti: ita q̄ reus trāsgressiōis erat q̄ illud t̄ps nō obseruabat: s̄ non erat de necessitate eius q̄ tantū ad efficaciaz facti: q̄ etiā in alio t̄pe circūcisio facta suuz effectū sacramētālē habebat: sicut etiā accidit de ministrantib⁹ nostra sacramenta: qui seruant materiā et formā debita et omittunt aliquid de ritu ad solēnitatē sacramēti ab ecclia instituto. Determinatiōis autē h̄ tēporis causa ē et mystica q̄ tangit in littera: et litteralis q̄ tangit a Ra. Moysi: q̄ puer ante octauū diē ē ita tener quasi in ventre matris: et iō sicut aialia non offerebant p̄pter p̄dictā causā añ octauū diē ita nec puer circūcidebat. **A**d p̄mū q̄ dicēdū q̄ remediū quod p̄cessit circūcisōnē cōputat simpliciter inter sacramenta legis nature q̄ non habebant tantā determinatiōē s̄z Hug. de sancto vic. quātā habent sacramēta legis scripte ad quā quodāmodo pertinet circūcisio: remediū autē quod circūcisōnē sequit̄. s. baptisimus est magis generale et p̄fect⁹. nec debuit ita restrin̄gi: et iō nō ē s̄ilis ratio de circūcisōe et alijs. **A**d secūdū dicēdū q̄ dies sabbati nō impediebat circūcisōnē. nō. n. erat opus pure corporale: s̄z sacrale: sicut et sacrificia q̄ in sabbato offerri licebat: et iō dicit̄ Job. vij. Circūcisōnē accipit hō in sabbato et nō soluit̄ lex Moysi. **A**d tertiū dicēdū q̄ illis qui i deserto vagabāt dispēlatio p̄cepti facta est p̄pter necessitatē q̄ tangit Josue. v. quia. s. nesciebant q̄n castra mouenda essent. Et itēz q̄ nō erat necesse eos tunc aliqd̄ signū distinctiōis habere: vt Damas. dicit: quando seorsū ab alijs hominib⁹ habitabāt: et t̄n quātū ad aliquos q̄ ex ne gligētia vel p̄temptu p̄mittēbant: dicit̄ Aug⁹ q̄ inobediētiā incurrebāt. nō autē p̄stat q̄ aliq̄ de illis q̄ in deserto nati sunt: in deserto mortui sunt. et videt̄ p̄babile q̄ nō: q̄ dicit̄ in psal. Nō erat in tribub⁹ eoz infirmus. vñ illi q̄ d̄ egypto egressi sūt q̄ circūcisi erāt mortui sūt: et ita nullus ē ibi mortu⁹ incircūcisus: si t̄n aliq̄ incircūcisi mortui sūt: idē dō ē de eis: et de illis q̄ añ circūcisōis institutiōnē moriebant. **A**d 4^m dō q̄ magister v̄ sentire in littera q̄ licebat imminēte mortis articulo diē p̄uenire. Quidā vero dicunt: Hug. de sācto vic. sequentes q̄ non erat necessitas diēz p̄ueniēdi: q̄ illis q̄ ante octauū diē moriebant valebat ad salutē remediū quod ante circūcisōnē fuerat quod adhuc efficaciaz habebat: et hoc confirmant p̄ iudeos q̄ nunc sunt: q̄ nunq̄ ante octauū diēz circūcidūt. et per glo. Prouer. iij. sup̄ illud: Unigenitus eram corāz matre mea. q̄ dicit̄ q̄ alius filius Bersabee paruulus nō cōputat: q̄

ante octauū diē mortuus nominatus nō uia: et p̄ p̄ns nec circūcisus. Similiter etiāz p̄firmant p̄ s̄ile: q̄ nullū aial offerebatur dño ante octauū diē. Secūdū hāc ergo opiniōez dicēdū q̄ nō est simile de p̄ueniēdo et differēdo: q̄ p̄ceptūz nullo modo quis trāsgredi debet vt p̄ueniat: s̄z si trāsgressus fuerit differēdo: debet quātū potest illud implere in quocūq̄ tēpore. **A**d secūdā questionē dicēdū: q̄ circūcisio erat in signūz purgationis originalis peccati: et in signū distinctiōis populū: ex quo christus propagāndus erat: et in signū castitatis seruāde vt dicit̄ ē: et quātū ad omia hec decuit vt in mēbro generatiōis fieret: q̄ p̄ actū generatiōis et originale cōtrahit: et christus ab illo populo descendit: et in illo actu castitas p̄sistit: et ideo mēbrū generatiōis erat de necessitate circūcisōis et quātū ad efficaciaz sacramēti: et quātū ad obligatiōē p̄cepti. **A**d p̄mū ergo dicēdū: q̄ quīs originale peccatū quātū ad essentiā non determinet aliquaz partes corporis: neq̄ quātū ad effectū: tamē quātū ad causā determinat vt dicit̄ est. **A**d secūdū ergo dicēdū: q̄ mēbrū generatiōis quod de se nobile erat p̄pter cōcupiscētiāz: que p̄cipue in parte illa viger ignobile redditū est: et ideo oportebat q̄ in illo mēbro p̄cipue medicina apponeret: q̄ q̄ inhonestiora sūt nostra maiorē honestatē habēt vt dicit̄. j. Lor. xij. **A**d tertiā questionē dicēdū q̄ sacramētū qd̄ ē signūz et cā efficit qd̄ figurat: et iō illa significatiō ē de necessitate facti q̄ ad effectū facti refertur: nō autē illa que refert ad causā p̄ncipales effectus: sed ē de bene cē ipsius. cultellus aut lapideus nō ē de necessitate icisionis: per quā signat circūcisio suū effectū. s. purgationem originalis: sed habet aliquā similitudinē ad causam p̄ncipalē meritoziā remissiōis originalis. s. christū: et ideo nō erat de necessitate circūcisōis: neq̄ quātū ad obligatiōē p̄cepti: neq̄ quātū ad efficaciaz sacramēti: qd̄ fieret cultello lapideo: quo. i ritus iudeoz vsq̄z hodie ostēdit: sed i p̄ncipalib⁹ circūcisōib⁹: i q̄b⁹ christū significari oportebat tale instrumentū adhiberū est. **A**d p̄mū ergo dicēdū: q̄ aqua de se h̄z maximā cōueniētiā ad ablutionē: p̄ quā baptisim⁹ signat quod efficit: nō autē lapis ad incisionē: et ideo nō est s̄ile. **A**d secūdū dicēdū q̄ hoc intelligēdū ē de illis q̄ facti obseruāt quasi ex lege obligati: sic aut nō est in p̄posito: et ideo ratio nō sequitur.

Ad quartū sic proce

Respondeo: Uidet̄ q̄ circūcisio characterē imprimēbat in aia: in sacramētū. n. effect⁹ figure respondet: sed circūcisio exterius erat signū distinctiōis non solū purgatiū: ergo et inter⁹ characterē distinguēt̄ imprimēbat. **P**reterea oē sacramētūz quod non reiteratur in noua lege characterem

iprimis. sed circūcisio in veteri lege nō reiterabat
q̄ characterē iprimēbat. ¶ **S.** aliq̄s adultus cir-
cūcisus poterat fieri accedere: et sic tūc effectus cir-
cūcisiois nō suscipiebat: postmodū autē depōsi-
ta fictione circūcisio ei valebat: alias. n. non fuit
set via salutis cum iterari nō possit. q̄ habebat ali-
quos effectus manētes in aia ratione cuius postea
effectū vltimū circūcisiois p̄sequebat: et h̄ est cha-
racter. q̄ imp̄mebat characterē. ¶ **S.** p̄tra: in sa-
cramētis noue legis p̄fectissima tātū sūt illa q̄ cha-
racterē iprimūt. sed circūcisio erat longe inferior
sacramētis noue legis. q̄ characterē nō imp̄mebat
¶ **S.** character nos trinitati p̄figuratur. sed h̄ idif-
ferenter cōpetit viris et mulierib⁹. Cuius q̄ circūci-
sio mulierib⁹ nō p̄petere: v̄ q̄ ea character nō
iprimere. ¶ **U.**teri videt q̄ circūcisio a peccato
nō purgaret Ro. iij. Ex opib⁹ legi n̄ iustificat oīs
caro corā illo. s̄ alta opera legis vt sacrificia non
vident min⁹ honesta fuisse q̄ circūcisio. q̄ nec cir-
cūcisio a peccato iustificabat. ¶ **S.** si ab aliquo
peccato purgabat p̄cipue videt q̄ ab originali. s̄
ab originali nō purgabat: q̄ p̄ h̄ q̄ iohannes
circūcisus octaua die vt dicit Luce. j. dixit ad ie-
suz: M̄ it̄h. iij. Ego a te debeo baptizari. glo. a
peccato originali mūdari. q̄ nullo mō a peccato
mundabat. ¶ **S.** nihil ipedit vite eterne introitus
nisi peccatū. sed circūcisio ianuaz vite eterne nō a-
periebat vt i littera dicit. q̄ nō q̄ peccata purgabat
¶ **S.** quicq̄ tollit vnū peccatū tollit omnia: q̄ i-
pium ē a deo dimidiā sperare veniaz. s̄ nūquā in-
uenit a sanctis dicit q̄ circūcisio tollerere peccatū
actuale. q̄ nec originale tollebat. ¶ **S.** in p̄trariū
sūt auctoritates in l̄ra posite. ¶ **U.**terius videt q̄
circūcisio gr̄az n̄ p̄ferret. sac̄s. n. nō efficit nisi qd
figurat. sed circūcisio nō signat gratie collationē:
sed solū culpe ablationē. q̄ gr̄az nō p̄fert. ¶ **S.**
baptismus nō amplius facit nisi qd aufert culpaz
et p̄fert gratiā. si q̄ hoc ipsū circūcisio faciebat ba-
ptismus in nullo circūcisioe excedit. ¶ **S.** prop̄
hoc lex verus dicebat occidere: q̄ gratiā p̄ cupi-
scentiā nō p̄ferret. hoc autē nō esset si circūcisio
que erat quodāmodo legis sac̄m gratiaz p̄ferret.
q̄ gratiā nō p̄ferret. ¶ **S.** in littera d̄ q̄ idēz
remediū p̄bebat circūcisio qd baptismus exce-
pto qd ianuā regni celestis nō aperiebat. s̄ bap-
tismus gratiā p̄fert nō solū culpā aufert. q̄ circūci-
sio idē facit. ¶ **S.** tenebra nō expellit nisi p̄ p̄niti-
tiā lucis. s̄ gratiā oppōit culpe sicut lux tenebre.
cū q̄ circūcisio expelleret culpā: videt qd gratiā cō-
ferret. ¶ **R.** n̄ deo ad. j. q. d̄ q̄ character spiritualis
est quoddā signum distinctiū p̄ hoc qd hoīez in
aliquo statu p̄fectionis cōstituit sicut in baptismo
cōfirmation: et ordine magis infra patebit. circū-
cisio autē p̄ncipaliter erat signū ad purgādū cō-
stitutū: et idē in ip̄a non ponebat qd homo in aliquo
alio statu: et sic nō cōpetebat qd in ip̄a character

spiritualis cōferret. ¶ **Ad p̄m̄** d̄ dicendū. qd circū-
cisio p̄ncipaliter signat p̄se ablationē. s̄ distinctō
nem ex p̄sequētī et per accidens iquātū aliq̄ circū-
cidebant: et aliqui non: et ideo oportebat qd r̄nde-
ret ei effectus quantū ad p̄ncipalē significatiōez:
nō autē quantū ad secundariā. ¶ **Ad 2^m** d̄ qd cir-
cūcisio n̄ iterabat: qd cā et. s. originale peccatū ite-
rari non poterat: et non propter hoc qd character
spiritualis in ip̄a imp̄meret. ¶ **Ad 3^m** d̄ qd sic
in baptismo manet character spiritualis rōne cu-
ius fictus depōsita fictōe effectū baptismi recipit:
ita manebat character exterior in circūcisioe q̄
hoc idē faciebat. ¶ **Ad. ij. q. d̄** qd peccatū qd ex
alio p̄h̄it p̄ueniens ē vt p̄ aliū tollat: et idē in quolī
bet statu post peccatū fuit aliquod remediū: per
quod originale peccatū ex virtute passionis ch̄ri-
sti tolleretur: et itēz qd nō poterat puer natus anq̄
haberet vsū liberi arbitrii se ad gratiaz p̄para-
re: ne oīno sine remedio relinqueret oportuit ali-
quod remediū dari: qd ex ip̄o opere operato pec-
catū aboleret: et tale remediū fuit circūcisio: et idē
ab oīb⁹ p̄cedit qd peccatum auferebat sicut signat
ablationē: et in hoc cū sac̄s noue legis quodam-
mō p̄ueniebat: quia efficiebat hoc qd figurabat.
opabatur autē circūcisio peccati dimissionē a poste-
riori. In peccato. n. originali tria sūt. s. culpa rea-
tus carentie visionis diuine. et fomes: p̄ duo tota-
liter tolluntur: sed tertiu p̄ sac̄m diminiuit: et idē
circūcisio que erat particularis abscisio directe si-
gnificabat et causabat diminutionē fominis: et per
p̄ns auferebat reatū visiois eterne: et p̄ p̄ns culpā
i baptismo autē ecōtrario ē: qd p̄ destructio culpaz
cuius ablationē significat ablutio exterior et etiāz
causat: et per p̄sequēs destruit alia. ¶ **Ad p̄m̄** d̄
qd sacrificia erant instituta ad satisfaciendū p̄ pec-
catis actualib⁹ q̄ h̄o ex se p̄petrauit: et idē nō ope-
tebat qd peccata tollerent p̄ sacrificia: sicut pecca-
tū originale p̄ circūcisioe. ¶ **Ad 2^m** d̄ qd circum-
cisio quis a peccato originali liberaret: nō tū per
eā aliquis p̄fecte fructū liberationis p̄sequi pote-
rat: qd ianuaz nō aperiebat: et fm̄ hoc iohes cir-
cūcisus a peccato originali mūdari indigebat. s.
per baptismum. ¶ **Ad 3^m** d̄ qd per circūcisioez
auferebat impedimētū qd erat ex parte persone:
ablato peccato originali prout erat infectio huius
personē: adhuc tamē manebat impedimētū ex par-
te nature nondū soluto peccato: et ideo per accidēs
erat qd ianuā regni celestis non aperiebat: qd si eti-
am baptismus eandē quantū in se ē gratiam cō-
ferens quam modo confert eo tempore fuisset ia-
nuā nō aperuisset: et si modo circūcisio locū habe-
ret ianuam aperiret. ¶ **Ad 4^m** d̄ qd circūcisio
directe contra originale ordinata fuit: sed ex p̄niti-
etiam actuale tollebat vbi inueniebat: sed tamen
sancti de hoc non loquunt: qd ad hoc nō erat cir-
cūcisio p̄ncipaliter instituta. ¶ **Ad. ij. q. d̄** qd

circa hoc est multiplex opinio. Quidam n. dixerunt qd circūcisio quātu est de se culpa: tollebat: s; gratiam non p̄ferbat inuitentes cuiā glof: que h̄ Ro. iij. q̄ dicit: In circūcisione peccata remittebatur: s; nō gratia per eā prestabat. dicebat. n. qd cuz originale nihil aliud sit q̄ p̄cupiscentia intēsa cuz carentia debite iusticie circūcisio sine hoc qd gratia p̄ferret poterat auferre debitū non auferē do reatum: vt p̄ hoc qd hō illā iusticia non habebat: non ei iputaret ad penā: s; hoc n̄ potest eē: qz manente inordinatione culpe nullo mō potest iputari a deo ad penā cuz culpe inordinatio p̄ penā ordinat: et ideo o3 si iputatio ad penā tollit qd i ordinatio tollat: quod sine gratia fieri non potest. Et iō alij dicunt qd circūcisio ex sua virtute culpā tollebat et gratia circūcisio p̄ferbat: non ex vi circūcisiois s; ex diuina liberalitate ablato gratie i pedumēto: s; hoc n̄ potest eē: qz quis ex parte recipientis prius sit expulsio p̄trarij q̄ introductio forme: tñ ex parte cause agentis ē prius introductio forme: qz nō expellit p̄trariū nisi introducēdo forme: et iō nisi circūcisio aliquo mō gratiā cōferret nullo mō culpā tolleret. Et iō alij dicunt qd circūcisio p̄ferbat gratiā quātu ad effectus p̄uatiuos q̄. s. sūt p̄uare culpā: s; nō quātu ad effectus p̄positiuos. S; hoc nihil ē qz effectus vitimus gratie p̄positiuus ē facere dignū vita eterna: quod fiebat p̄ circūcisione: sicut et modo fit p̄ baptismū. Et iō alij dicunt probabilius vt videt qd dabat gratiā quātu ad effectus p̄uatiuos culpe et reat: et quātu ad quosdā effectus p̄positiuos: sicut ordinare aiaz et facere dignū vita eterna: nō tñ quātu ad oēs q̄ h̄z gratia baptismalis: qz illa sufficit ad totaliter p̄cupiscentia reprimēda: et meritoie agendū: ad quod gratia in circūcisione data sufficere non valebat: et fm hoc intelligit glofa iudicta. ¶ Ad p̄m qd dō qd sicut in sacro altaris ē aliquid ex vi sacri: aliqd aut ex nali p̄comitātia: vt. j. dicit: ita circūcisio p̄ncipaliter ordinata erat ad ablationē culpe: s; ex p̄nti ad collationē gratie. ¶ Ad 2m dō qd i baptismō ap̄lior gratia dat vt dictū ē. ¶ Ad 3m dō qd gratia circūcisiois nō sufficienter reprimēbat p̄cupiscentia: sicut facit gratia noui testamenti: et ideo ratio nō sequitur.

Ad quintū sic proce

dit: videt qd circūcisio cessare non debuerit: sicut. xvij. dicit: qd circūcisio dat in sedus eternū. s; eternū ē quod nullo sine claudif. qd circūcisio cessare non debuit. ¶ Illud qd cū lege non incipit cū lege cessare nō d̄z. s; circūcisio an legem incepit. nō. n. est ex lege s; ex patrib: vt d̄z Joh. vij. qd cuz lege cessare non debuit. ¶ Figuralia q̄ signant id qd sēp faciendū ē nō debēt cessare: sicut de purificationē q̄ significat deuotionē patet. Sed circūcisio cordis cuius laus ex deo ē: vt d̄z Ro. ij.

Sēper faciendā ē. et hanc significat exterior circūcisio. q̄ cessare non debuit. ¶ Sed d̄z: Gal. j. Si circūcidimini christus vobis nihil p̄derit. ¶ V. veniente p̄fecto frustra ip̄fectū remaneret ad idē ordinatum. sed baptismus p̄fectius facit hoc: ad quod circūcisio ordinata erat qd circūcisio faceret. q̄ veniente baptismō circūcisio cessare debuit.

¶ Alterius vi qd nec alia legalia cessare debuerūt christus. n. vt d̄z Matth. v. Non venit legē solvere: sed implere. sed lex p̄stibat non tñ in moralibus: sed etiā i sacris legalibus. q̄ non venit ea soluere. ¶ S. apud deum nō ē transmutatio. sed signū mutationis voluntatis ē: vt p̄ceptū qd prius datus ē postea reuocet. cū qd deus hec sacra p̄cepit: videt qd cessare nō debuerūt. ¶ S. p̄ceptū nō potest reuocari nisi p̄ equalē vel superiorē. sed deus nūq̄ reuocasse legit p̄ceptū de sacris legalibus in noua lege. q̄ adhuc durant. ¶ Sed d̄z qd d̄z Heb. x. Umbra habet lex futurorū bonorū. sed veniente veritate cessat figura. q̄ veniente christo legalia cessare debuerunt. ¶ S. Heb. vij. translatio sacerdotio. necesse est vt legis translatio fiat. s; in christo irāslatiū fuit sacerdotiū: vt ibidē ap̄lus probat. qd et legalia cessare debuerunt. ¶ Alterius videt qd tpe gratie poterant sine peccato obseruari. ois. n. christi actio nostra ē instructio. s; christus tempore gratie ea obseruauit: sicut in multis p̄. q̄ licitū ē tpe gratie ea seruare. ¶ S. tpe ap̄loz et obseruabant: sicut p̄z Act. xvij. de Paulo qui circūcidit Timo. et eodē Act. xxj. qui purificatus per legem tēplum intrauit et hostias obtulit: quod nō fecisset ad vitandum scādaliū si peccatū fuisset: qz veritas vite nō est dimittenda p̄ scādaliū. q̄ sine peccato tempore gratie obseruari poterat. ¶ S. omis acti qui nō ē de se malus p̄t sine peccato fieri et meritoie si recta intentione fiat. sed sacrificat et circūcidi nō sunt de se mala: alias nūq̄ licita fuissent. q̄ si bona intentione fiat erūt merito etiam mō necdū vt sint peccata. ¶ S; cōtra est qd d̄z Gal. v. Si circūcidimini xp̄us nihil vobis proderit. s; oē qd impedit profectū qd puenit ex xp̄i redēptione ē peccatū. qd circūcisio tēpore gr̄e nō poterat fieri sine peccato: et pari rōne nec alia sacra. ¶ S. Gal. iij. sup illō: Quō cōuertimini rursus ad egena et infirma elemēta. dicit Glo. Jo dic oenuo vt ostēdat qd nō distat mō lex post xp̄z ab antiq̄ idolatria. s; idolatria nunq̄ poterat obseruari sine peccato. q̄ nec legalia post christum.

¶ Alterius vi qd vsqz mō teneamur aliq̄ legalia obseruare. tenemur. n. ad obseruanda p̄cepta noui testamenti et statuta ecclie. s; p̄ceptū ap̄loz in nouo testamēto fuit de q̄busdā legalib: obsuādis Act. xv. Cū est spiritus factus et nobis nihil vltra iponē vobis oneris qd vt abstinentis vos ab imolans simulacrorū: et sanguie suffocato et fornicatione. q̄ adhuc tenemur ad hec legalia fuāda.

Sed si dicatur qd fuit permissio aploz p tpe illo. Contra: glo. ibidez dicit hec ee necessaria. sed necessaria sunt sine qb n e salus: r d quib no e pmissio sed pcepti. q adhuc obfuare tenemur.

Si dicatur qd p Paulum reuocati est vt cu de Timo. iij. Nihil rictedu qd cu graz actoe picipi tur. Lora: inferior no pot pceptu superioris reuocare. sed Paulus fuit inferior: q totu aploz co aliuz in hierlm pgregatu. q no potuit reuocare.

Sed ptra: De. ibide dicit Actu. iij. qd p graz christi saluamur lege noua sine onere legis sicut r ptes nri: vñ hoc iuguz no est fidelib iponedum. Sz onus pdictu est obseruatio ceremonialium. q ad ea fuada no tenemur. **R**ideo od ad pmam qonez qd cu venit qd pfectu est euacuari debz qd ex parte e: si ad idem ordinetur: qz gra no facit p duo quod per vnu pot facere. sicut nec natura.

Circucisio aut ipfecta erat respectu baptismitri plici: primo quantu ad significatione: qz no ita si gnificabat expisse emudatione totius homis ab i muditia ton culpe originalis: sicut abluto baptilimalis. 2. quatu ad efficaciam: qz no tam abundans gra ad opanduz r rmpenduz fomitez in circucisio ne dabat sicut in baptismo. 3. quantu ad vtilitate: qz no erat ei vtilitas ita cois sicut baptismitri haberet determinatu pplm: determinatu sexu: r determinatu tempus: quod in baptismo no accidit: r ideo i adueniente tpe plenitudinis debuit cessare baptismo substituto. **A**d p^m qd: qd eter nu hic accipit p seculo qd bz quide sine. sed no e determinat nobis. Vel et od: qd circucisio corpalia potuit ee in sedus eternuz quatum ad suuz significatum: r quatu ad id qd ei succedit: sicut etia fides pot dici sep mane rone visiois q ei succedit i pna

Ad 2^m od: qd quis cu lege no icipat circucisio tñ pp lege icipit qñ legis pparatoriu: r io cessate lege cessare obuit. **A**d 3^m od: qd pncipalis significatio ad qua circucisio instituta e: est ablutio originalis culpe: qz sacralis significatio refertur ad effectuz. hoc aut no semp faciendu erat p circucisio: r io non oportebat qd circucisio semper remaneret.

Alia autem significatio est ex pnti: r fm illaz no oportet accipi iudiciu de duratione circucisio nis: turificationis aut significatio nuq fuit ad si gnificaduz aliqd vt efectuz ei. r ideo no e silis ro.

Ad. ij. qonem od qd triplex erat precipua ratio cessationis legaliu: vna est qz lex istituta fuit ad significadu gratia noui testameti que per christu facta est: r io veniente christo cessare obuerit: sic veniente corpore cessat vmbra. r hanc cam tangit apls Heb. x. Umbra hns lex futuroz r. alia ro e ex iperfione qz in legalib gratia non pferebat quantum oportebat i nouo testameto dari: sicut enim virtus naturalis rei naturali pportona: ita virtus sacralis sacro: vñ oportuit alia sacra insti tui i quib amplio: gra coferret: r hac caz tangit

apostolus Heb. vij. reprobato qde fit poris mada ti pp infirmitatez r iuuitatem: 3. accipit ex parte eoz quibus lex data e qui erant puuli: r io erant paulatiz a pristina psuetudine idolatrie abstrahē di vt sic eis concederetur eadem deo offerre: que prius idolis obtulerunt: vel offerri viderant sicut Rabi moyses dicit: sed postmoduz qñ ad pfectaz etatem humanum genus peruenit debuit ab his obseruatis liber ee. hanc caz tangit apls Gal. iij. r. iij. r De. acti. xv. ostendens illa legalia in onus pplo rudi iposita ee. **A**d p^m qd: qd christus in hoc legez ipleuit qd moralib pceptis cosilia ap posuit: r pcepta magis elucidauit: sed figuris cere monialiu veritate apposuit: r ea i scipso suscepit.

Ad 2^m od: qd non ex mutabilitate precipietis sz ex prudentis dispesatione contingit qd diuersa pcepta diuersis teporibus accomoda pponit sicut e i pposito. **A**d 3^m od: qd dñs ipso facto reuocauit adiplens in se qd in figura pceperat obseruadu: r io in sui passione dixit: Losumatus e Joh. xix.

Ad. iij. q. od qd hec qd vi habere difficultatez ex qbusda pparietatib q sup hoc inueniunt tam in canone qd i dictis scoz: qñqz. n. inueniuntur ob fuata legalia tepore gratie: quadoqz aut phibi ta: r de hoc etiam Petrus a Paulo redarguit vi detur: Gal. ij. r io sup hoc Hiero. r Aug^o diuersa sensisse videt. volebat. n. Hieronym^o qd legalia stati post passionem christi quatu ad illos ad qz gratia noui testameti maifeste diulgata erat fue runt mortifera: sz aplos qdaz pia dispesatione his vfos fuisse ad vitandū scandalū iudeoz: r io Petrus iudaizans no peccauit dispensatorie id facies fm quod etia di. j. Cor. ix. Oibus oia factus su. r sistr paulus dispesatione euz redarguit ne gentiles exemplo petri: quoz ipse apls erat veteris legi sa crameta quasi necessaria qrerent: quia r ipse iuei tur eadem pia simulatione fuasse: r sic vterqz ex cusatur: r petrus a culpa: r paulus a pccati repre hensione. sed quia no videtur coueniens qd apli aliquid cotra veritatem doctrine fecissent ad vira du scandalū iudeoz. nec iteru videt coueniens qd paul^o in epla ad Gal. aliqd simulate diceret: vbi dicit petruz rchensibile fuisse. r io aug^o aliter di cit r melius qd ante christi passione legalia fuerut obseruada ex necessitate diuine iustiois r habue runt adhuc effectuz: sz post christi passioem ante di uulgatione euangelij obseruari poterat a iudeis ad fidem pueris: non spem in ipsis ponentib quasi alicuius virtutis essent aut qñ sine eis gratia christi no sufficet ad salutem: sed ne ominino videretur lex vetus reprobanda si stati quasi idolatria fuge retur: r ideo hoc modo erat mater synagoga de uocenda ad tumulu cum honore: sz post diuulga tionem euangelij no solum no sunt salutifera: sz mortifera. **A**d. iij. ergo tepore petr^o r paulus r alij apli legalia obseruabat non simulatorie: sed

b

vere: Petrus tamen incaute se habuit in obseruatione legalium nimis condescendens iudeis illis q̄ legalia obseruanda eē dicebant: ita ut aliq̄ eius exemplo iduceretur ad ea obseruanda quasi necessaria: et iō vere reprehensibilis erat: et aliqua leues incurrit culpam: et paulus vere et nō dispensatiue ipsas reprehendit. ¶ Et p̄ hoc patet solutio ad p̄m et 2m. q̄a ante christi passionē quādo christus ea seruauit non erant mortua nec mortifera: sed salutifera tempore vero apostolorum ante diuulgatiōē euangeliū erāt q̄dem mortua quasi nullius existētia uirtutis sed nō mortifera. ¶ Ad 3m dō: q̄ vna circūstantia mutata facit actū bonū in genere vel malū: et iō legalia q̄ absq̄ p̄sideratiōe alicuius tēporis sūt idifferētia suo tēpore facta fuerūt bona: tēpore autē non suo obseruata si facta mala: et ideo bona intentione fieri nō possūt bene. ¶ Ad 4m. q̄ dō q̄ circa hoc tres sūt opiones. Una opinio dicit q̄ ad lram intelligendū ē illō preceptū q̄ legitur in actib⁹ et eius obligatio vsq̄ nunc manet. s̄ hoc manifeste triatur dictis Pauli: q̄ dixit nihil esse cōe. i. imūdum per christū nisi ei qui estimat aliquid eē cōe Ro. xiiij. et itez est cōtra rōnez: q̄ cū h⁹ p̄ceptū nō sit morale: q̄ nāl rō illō n̄ dicitur o3 q̄ sit ceremoniale: et iō eius obligatiō nō manet magis q̄ alioz. Et iō aliq̄ dixerūt q̄ nō ē intelligēdū ad litterā de sanguine aialis et suffocato aialis: sed de effusione sanguinis que fit p̄ homicidium et de suffocatione pauperū. S̄ hoc non pōt stare quia Hiero. Ezech. xviij. post illā expositionē mysticā expositionē ponit lralē quā dicit aplos etiaz intendisse. et iō aliq̄ dicit q̄ cplā apostolorū nō erat preceptoria quantū ad hoc q̄ abstinerēt se ab idolatricis: et sanguine et suffocato: sed erat quedā p̄uissio ad cōseruandam pacem et cōmunē uitaz gentiliū et iudeorū fideliū: et iō fornicationē prohibuerunt quasi illō quod posset suspitiōē idolatrie adhuc retente generare de gentilib⁹ in cordib⁹ iudeorū: sanguinez autē et suffocati sicut q̄ iudei ab hominib⁹ abatur propter dissuetudinē sicut etiā vsq̄ hodie: si aliquis socialiter uult aliq̄ cōuiuere o3 q̄ abstineat ab his q̄ alter abominatur. Et per hoc patet responsio ad p̄m. ¶ Ad 2m dicendum q̄ dicitur eē necessaria quātū ad sensum mysticū p̄tractū: vel quātū ad obseruandū cōmunitatem uite in iudeos et gentiles. ¶ Ad 3m dō q̄ paulus nō reuocauit s̄ exposuit apostolorū intentōez sic qui p̄ns fuerat quādo sentētia data erat: vñ dicitur. j. Cor. viij. de his autē q̄ idolis imolatur non habemus oēs sciētia: q̄ nō omnes intelligebant qualiter essent prohibita.

Ad sextum sic proceditur: Videt q̄ ante circūcisionē non uale-

bat ad remissionē originalis peccati p̄ paruulis sola fides. efficacior. n. ē charitas q̄ fides. sed charitas aliena nūq̄ sufficit ad meritū. s̄ nec fides ad iustificationē. ¶ S̄ si fides aliena ualebat. s̄ eadē rōne etiā ifidelitas nocebat: et ita ex peccato actuali parentū puer puniret: qd ē inconueniens. ¶ S̄ fides non magis iuuat aliū q̄ habentē. s̄ illi q̄ habebant fidem non sēper iuuabant a fide: q̄ poterat esse q̄ haberēt fidē informē. s̄ nec puero ualebat fides parentū ad deletiōē originale peccatū.

¶ S̄ ē: quod dicit Sic. in littera. ¶ S̄ peccatū qd ex altero dicit ex altero potest habere medicinā. s̄ peccatū originale paruuli ex altero p̄trahebat. s̄ poterat ex fide aliena ab ipso mundari.

¶ Alterius vñ q̄ fides non suffecerit sine aliquo exteriori signo. dicit. n. Aug. p̄tra Faustū q̄ in nullū nomen religionis siue uerū siue falsū poterant homines sine aliquo signo uisibili adunari. s̄ per illud quo originale uelut homines in religionē uere fidei adunāt: q̄ o3 huius remediū esse intrantū. s̄ oportebat q̄ fieret aliquo uisibili signo.

¶ S̄ actus mentis potest se extendere ad natos et non natos: sed conceptus equaliter. si q̄ fides sine exteriori signo sufficiebat ad deletiōē originalis: uideretur q̄ poterant etiā nōdū nati ab originali peccato p̄ fidē mundari. ¶ S̄ modo non ualeat fides ad salutē sine aliquo signo exteriori. si q̄ nūc ualisset: uideretur q̄ fuisset maioris efficacie q̄ mō.

¶ Sed contra est: q̄ fm hoc non esset differentia inter paruulos et adultos: quā tamen Sic. assignat. ¶ S̄ oia sacramēta illius tēporis habebāt totam efficaciam suā ex fide. s̄ tantus faciebat fides sine exteriori signo quātū cū eo et ita exteriora signa nō requirebant: ut uideat. ¶ Alterius uideretur q̄ in adultis non requireret sacrificiū vel aliū huiusmodi. non minus. n. ualeat alicui fides propria q̄ alteri fides aliena. s̄ pueris sufficiebat fides aliena sine exteriori signo ut p̄batū est. s̄ et adultis.

¶ S̄ Hug. de sancto uic. dicit q̄ nullus obligabatur ad sacramēta illius tēporis: s̄ voto celebrabantur. sed quod ē huiusmodi non est de necessitate salutis. s̄ absq̄ sacrificijs poterat emundari ab originali. ¶ Sed ē: qd Gregorius in littera dicit: q̄ pro paruulis sola fides: p̄ adultis sacrificia et oblationes. ¶ R̄ uideo dō q̄ peccatū originale est peccatū nature. natura autē reparari non poterat nisi p̄ christū: et iō nunq̄ poterat remitti peccatū originale alicuius nisi facta relatione et quadā p̄tinatione illius q̄ curari debebat ad christū qd p̄ fidez fiebat: et iō fides mediatoris semp fuit efficac: ad curādū ab originali: in illis quidē qui vsq̄ liberi arbitrij habebāt propria: in alijs uero aliena: ut nec eis oīno deesset diuinū remediū.

¶ Ad p̄m dō q̄ fides in cognitione est: charitas autē in affectione. affectio autem ē eius qd est sibi bonū: sed cognitio est eius quod est uerū simpliciter

et ideo fides poterat magis respicere mediatorē: pro
 ut erat causa salutis alteri q̄ charitas: et propter
 hoc magis iustificatio q̄ fit in sacramētis attribui
 tur fidei q̄ charitati. ¶ Ad 2^m q̄ fides aliena
 nō iuuabat in quātu erat actus persone: s; ex pte
 illa qua respiciebat obiectū suū. s. christū: quod
 erat medicina totius nature: i quo habebat quā
 dā similitudinez cū sacramētis nostris iquantū
 iustificabat ex obiecto quasi ex opere opato: non
 autē ex opere operante. ¶ Et per hoc patet solu
 tio ad tertiu: q; formatio et informitas fidei sunt
 pditiones eius ex parte operantis: nō autē ex pte
 obiecti: et ideo informitas fidei in parente nō impedi
 bat effectū salutis in filio: impediebat autē in ipso
 quia informitas illa pueniebat ex aliq̄ quod erat
 cōtrarium salutis. s. ex peccato mortali. ¶ Ad 3^m q̄
 q. dō q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidā. n. di
 cūt q̄ non sufficiebat fides sine protestatione fidei
 facta p aliquod exteriū signū. Et erat differētia
 inter puulos et adultos quātū ad hoc tātu q̄ par
 uulis sufficiebat fides aliena cū exteriū signo ab
 alijs facto: sed adultis fides propria cū signo ab
 eis facto. S; q; hoc nō videt cōsonare cū verbis
 Grego. in lra positus: iō alij pbabilius dicūt q̄ p
 uul sufficiebat sola fides sine omi exteriū signo:
 non autē habitū fidei solū sed motū eius relatus ad
 salutem pueri in vi cuiusdā professionis iterioris
 fidei quicūq; eēt ille qui quōq; modo pfectionem
 fidei sue ad puerū suū referret: magis tamen
 pertinebat hoc ad parentes q̄ pueri curā habere
 debebāt et per q̄s originale contraerat. ¶ Ad 4^m q̄
 q. dō fm hoc q̄ illud per quod hoies tēpore legis
 nature in veram religionē pgregabant non habe
 bant virtutē nisi ex fide: et ideo non erat necessita
 tis: sed pro voto celebrabatur vt vnus alij innotē
 sceret. ¶ Ad 2^m q̄ puer adhuc in vtero matris
 existens quātū ad humanā cognitionē pertinet
 nō habet esse distinctū a matre: et ideo per actum
 hois psequi non potest: nec tunc vt mundaret ab ori
 ginali per baptisimū: nec tunc vt mundaret per fi
 dez parentū: sed diuinitus mundari potest: sicut
 de sanctificatis in vtero apparet. ¶ Ad 3^m q̄
 fidei efficacia nō ē diminuta cū oīa sacramēta ex
 fidei efficacia habent: sed est ei aliquid adiunctū
 quod necesse ē obseruari: sicut non est minoris ef
 ficacie lex moysi in religioso q̄ in seculari: q̄uis p
 cepta moralia sufficiant ad salutē in seculari: sed
 in religioso requirunt p̄silia ad que se ex voto ob
 ligauit. ¶ Ad 4^m q. dō q̄ illa sacramēta legis natu
 re non erant ex precepto diuino obligantia: s; ex
 voto celebrabantur: fm q̄ vnicūq; dicebat sua
 mens vt fidē suā alijs exteriū signo profiteretur
 ad honorem dei: fm q̄ habitus charitatis incli
 nat ad exteriōres actus. Et sic dicimus de charita
 te q̄ sufficit motus interior: quando autem tēpus
 habet operandi requiruntur etiā exteriōres actū

ita etiam quātū ad adultos in lege nature suffi
 ciebat sola fides: cū ē modo sufficiat ei q̄ non ex
 cōceptu sacra dimittit: sed ipsa fides quā tēpus ha
 bebatur instigabat vt se alijs signis exteriō
 ribus demonstraret. q̄n autē illa signa adhibebatur
 nō erat efficacia remissionis culpe ex illis exteriō
 ribus: s; ex interiori fide. et sic intelligēda sūt vba
 Sre. et per hoc patet solutio ad obiecta. ¶ Ad si
 nu abrae. Sinus abrae dicitur limb⁹ patruz in q̄
 distincti erant sancti ab alijs: et q; abraam prim⁹
 ab infidelibus loco et ritu se separasse legit: iō dici
 tur abrae sinus. ¶ Lapideo cultro. Intelligendū
 est non semper: sed in quibusdā notabilib⁹ circū
 cisionibus: sicut legit Exo. iij. et Josue. v. In car
 ne vero prepuj. Laro prepuj dicitur hec pellicu
 la contegens carnē: q; in ipsa carne vbi p̄cupiscen
 tia magis est non poterat abscisio fieri sine pericu
 lo. ¶ Tamen sub lege ingruente rē. Magister hic
 loquitur fm opinionez suā: tamen alia opinio q̄
 supra posita ē: videt eē magis pbabilis. ¶ Dis. II.

Ad sacramen

ta noue legis rē. Postq̄ determina
 uit magister de sacris in cōi: hic de
 scendit ad sacra noue legis: de qui
 bus principaliter intēdit: et diuidit in partes du
 as: in prima determinat de quibusdā que p̄exi
 gunt ad sacra noue legis: in secūda p̄sequitur d
 eis. iij. dis. ibi Post hoc videndū est rē. Prima di
 uiditur in duas: in prima determinat quedā que
 p̄exigunt ad sacramenta noue legis ordine do
 ctrine: in secūda determinat de baptisimo Job.
 quod p̄exigebat ad ea vt dispositio siue prepa
 ratio: ibi Tūc autē de baptisimo rē. Circa primū
 duo facit: primo ponit distinctionēz sacramento
 rum noue legis: et quātū ad numerū et quātū
 ad effectū: secūdo ponit eoz institutionēz: ibi Si
 vero queratur rē. vbi primo ponit cōm sacroz
 noue legis institutionē secūdo excipit matrimoni
 um quātū ad aliquid: ibi fuerit tamē coniugiū
 rē. Tūc autē de baptisimo rē. Hic determinat
 de baptisimo Jobis. et circa hoc duo facit: primo
 determinat de ipso baptisimo fm se: secūdo de eo
 quātū ad suscipientes: ibi Hic considerandum
 est rē. Circa primū duo facit: primo ostendit dif
 ferentiā baptisimi Jobis ad baptisimū christi: secū
 do ostendit quāsdā conditiones baptisimi Jobis.
 primo vtilitatem: ibi Ad quid ergo rē. secundo
 nomen: ibi Sed quare queritur dictus est rē. ter
 tio genus: ibi Si vero queritur rē.

Hic duplex qō. ¶ P̄mo de sacramētis
 noue legis generali. Secūdo de baptis
 mo Jobanis. ¶ Circa p̄m q̄rū qua tuoz
 ¶ P̄mo de diffinitione sacramētoz quātū ad ef
 fecū. ¶ Secūdo de distinctione eoz quātū numez.
 ¶ Tertio de ordine ipsoz. ¶ 4° de institūte eoz.

Ad primū sic proce-

ditur: Videt q̄ nō omnia sacra sunt instituta in remediū s̄ aliquē anime defectū: sacramētū. n. a sacritate dī. sed sacritas non sp̄ importat remediū s̄ defectū sed ēt p̄firmationem in bono. ergo non omne sacramētū ē ad remediū institutū. ¶ Sed oē remediū s̄ aliquē defectū ad purgationē p̄tinet. s̄ Dīo. distinguit sacramēta que p̄tinent ad perfectionē. s̄. cōfirmationē et eucharistiā ab illis q̄ p̄tinent ad purgationē sicut est baptis̄m. q̄ nō oē sacramētū est ad remediū. ¶ Sed hoc videtur ex diffinitione quā Magister ponit in lra: q̄busdā enī attribuit remediū cōferre et gratiā sicut baptis̄mo: q̄busdā gratiā tantū sicut cōfirmatōi et ordinī: m̄rimonio autē remediū collationē tantū. q̄ non omne sacramētū ē ad remediū institutum ¶ Sed s̄ est: qd̄ Hugo de sancto vic. dicit q̄ sacramēta sunt vasa medicinalia. sed omnis medicina est i remediū alicuius morbi. q̄ et omne sacramētū ē i remediū alicuius defectus sp̄ialis. ¶ Sed sacramēta vt dicitur est hnt̄ efficaciam a passione christi. sed passio christi directe ordinatur ad tollendos defectus nostros. ergo et sacra in remediū ordinata sūt. ¶ Alterius videtur q̄ aliqd̄ sacramētū sit tantū i remediū. s̄. m̄rimoniū: solus enī n̄ consensus mutuus matrimonium facit. sed consensus non pōt esse cā gratiē: q̄ grā nō est ex actibus nostris. ergo in matrimonio grā nō confertur: et sic est in remediū tantū. ¶ Sed fin̄ Hugo. sacramēta ex sanctificatione inuisibiles gratiam continent. sed sanctificatio que fit per ministros ecclesie nō est de essentia matrimonij quātū ad sacramētū necessitate sed solū ē de solennitate ipsius q̄ non p̄fertur sibi gratia: et sic idem quod prius. ¶ Sed hoc magister exp̄sse i littera dicit. ¶ Sed s̄ diffinitio generis debet oibus speciebus conuenire sed in diffinitione sacramenti noue legis ponitur vt causa gratiē existat. q̄ p̄uenit matrimonio et sic non est tantū i remediū. ¶ Alterius videtur q̄ sacramēta non sint in remediū cōtra penā sed solū s̄ culpa: sacramēta. n. efficaciam hnt̄ ex hoc q̄ gratiā continēt. s̄ gratia non opponitur pene sed culpe. q̄ sacramēta non ordinant in remediū s̄ penam. ¶ Sed sapientis medici ē per causā curare effectū. sed cā pene est culpa. q̄ cū christus sit sapiētissim⁹ medicus non instituit aliqua sacramēta ad curādū penā nisi ea que curant et culpam ¶ Sed extrema vinctio cōtra infirmitatē videt ordinari: vt p̄ Jaco. vlti. s̄ infirmitas pena ē. cū extrema vinctio sit sacramētū: aliqd̄ sacm̄ ordinabitur s̄ penam et nō tantū cōtra culpā. ¶ Alterius videt q̄ aliqd̄ sacramētū ordinet s̄ culpā veniale: quedā. n. sacramēta sunt nociua nisi deposito mortali accipiantur: sicut p̄ de eucharistia et de ordine. sed dant in remediū alicuius culpe. ex

go dantur contra veniale. ¶ Sed medicina spiritu alia magis debet apponi contra culpā q̄ cōtra penā. sed peccatū veniale culpa aliqua ē. cū ergo aliqua sacramēta ordinantur cōtra penā: multo fortius videt q̄ aliqd̄ possit ordinari cōtra culpā veniale. ¶ Sed contra: penitentia ordinatur s̄ mortale et veniale peccatū: quod patet p̄ Magistrum qui infra determinat de penitentia veniali um: et Augustinus in libro de penitentia. s̄ penitentia sufficit s̄ mortale: nec aliud sacm̄ s̄ mortale ordinatur. q̄ multo magis sufficit s̄ veniale. nec oī aliqd̄ sacm̄ speciale s̄ veniale ordinari. ¶ R̄ deo vō ad. j. q. q̄ quicunq̄ ad perfectionem alicuius rei oī aliqd̄ apponet vltra id quod requiritur illius nō ē s̄ se p̄siderate: h̄ accidit ad subueniendū alicui defectui illi rei: sic q̄n̄ ad sustentationē corporis n̄ sufficit cibū ministrare nisi addatur aliq̄ vigetia signū est defect⁹ in virtute digerente. ex ordine autē humane nōe n̄bil aliud requirit ad eius p̄fectionē sp̄iale nisi de' istius et grā et vtutes istius. vñ cum alique res corporales adhibentur ad hominis sanctificationē: ex quibus fm̄ ordinem nature sanctificatio hominis non dependet: signū ē q̄ hoc sit ad subueniendū alicui defectui ipsius: et iō cum hoc inueniat in oibus sacramentis: oīa sacramēta in remediū alicuius spiritualis defectus instituta sunt. ¶ Ad p̄m̄ ergo dicendū q̄ ex hoc ipso q̄ ad sanctitatem homo perducit per ea que nature fm̄ se considerate ordo nō requirit: signū ē q̄ alicui defectui remediū adhibet: vñ quī sacramēta ex rōne sanctificationis non habeat q̄ sint in remediū: habent tamen hoc ex officio siue ex modo sanctificandi. ¶ Ad 2m̄ dicendū q̄ defectus spiritualis dupliciter contingit sicut et corporalis. Uno modo ex positione contrarij: sicut q̄n̄ corpus ē egrū et quādo in aia ē peccatū. Alio modo ex subtractione eius quod ad perfectionē necessarium erat: vel corporis vel aie: sicut q̄n̄ corpus est debile ad exercenda corporalia opera: et sicut q̄n̄ spiritus ad exequenda spiritualia. Remedia ergo q̄ dant cōtra primū defectū aliquid realiter tollūt et iō purgationis rationē habent. Remedia autē que sunt contra defectū secundū non tollunt aliqd̄ fm̄ rem: sed solū aliquid adiūciunt ad perfectōē: et iō talia remedia non dicūt purgare sed p̄ficere. Et hec eadē sūt q̄ magister dicit nos gratia et virtute fulcire inquantū perfectiua sunt: nihilomin⁹ tñ in remediū alicuius defectus sunt. ¶ Unde patet solutio ad tertium. ¶ Ad. ij. q. vō q̄ circa hoc sūt due opiniones: vna ē q̄ in matrimonio gratia aliqua non confertur: sed tñmō sit in remediū contra p̄cupiscentiā: hoc autē non videt conuenientē dicitur: q̄ aut intelligit eē in remediū p̄cupiscentiē quasi p̄cupiscentiā reprimēs: quod sine gratia eē non potest: aut quasi p̄cupiscentiē in parte satisfaciens: quod quidē facit ex ipsa natura actus non

intellecta etiam ratione sacramenti. Et preterea concupiscentia non reprimitur per hoc quod ei satisficit: sed magis augetur ut phus dicit in. iij. Et hi. aut in quatuor excusat concupiscentie actum qui sine matrimonio deformis esset: et hoc quidem facit per bona matrimonij quod ei conueniunt etiam in quantum est in officio et ratione sue sanctificationis: cum quod conueniat cum sacramentis veteris legis: et ita per hoc non haberet aliquid per illius: ut cum sacris noue legis putari debeat. Et propter hoc alij dicit quod matrimonij uis considerat in triplici statu: primum ante peccatum: et tunc erat tantum in officio: sub lege ubi ex ipsa sanctificatione sua excusabilem reddebat matrimonij actum quod absque hoc turpis fuisset: tertio sub statu gratie ubi ulterius gratiam confert ad concupiscentiam reprimendam: ut si vnusquisque possideret uas suum in honore et non in contumelia: sicut et geres que ignorabant deus. i. Tes. iij. et Tob. vi. dicit quod in illis qui in timore dei uxores accipiunt et amore filiorum ad cultum dei magis quam amore libidinis demon potestate non habent. Ad primum ergo dicitur quod sicut res corporales que sunt in alijs sacris non habent ut propria uirtute gratiam conferre possint: sed ex institutione diuina: ita etiam est de illis que matrimonij causant quod ex ipsa institutione diuina habent quod ad gratiam instrumentaliter disponant: nisi sit defectus ex parte nostra. Ad secundum dicitur quod quedam sacra sunt ad quorum efficaciam precegitur sanctificatio materie: ut per in confirmatione uel extrema unctione: quedam uero non precegitur predicta sanctificatione: sicut per in baptismo: ubi benedictio materie que fit a ministro non est de necessitate: sed de solennitate sacri: et sicut etiam de matrimonio. Ad tertium dicitur quod vnusquisque denominatur ab eo ad quod est: gratia autem que in matrimonio profertur secundum quod est sacrum ecclesie in fide christi celebratum ordinat directe ad reprimendum concupiscentiam: que concurrat ad actum matrimonij: et ideo magister dicit quod matrimonij est tantum in remedio: sed hoc est per gratiam que in eo profertur. Ad iij. quod dicitur quod duplex est pena peccati: quedam que per peccatum infligitur: sicut pena inferni: et flagella quibus a deo temporalis punimur: quedam ex ipso peccato consequens imedia te: et per consequens ad peccatum ordinant: sicut est debilitatio nature ad resistendum peccato et humiliter modi. Contra primum ergo penas non datur sacramentum in remedio directe: sed ex consequenti: ut si cura causa. si peccato cesset effectus. si pena. Sed contra secundam penam datur directe aliquod sacramentum: illa. si que in remedio sunt contra defectum contingente ex subtractione necessarii non ex positione contrarij. Ad primum ergo dicitur quod pene contra quas dicitur est sacrum ordinant: etiam ad gratiam contrarietatem habent: quod ex subtractione contingunt et in contrarij gratie ordinant. Ad secundum dicitur quod sicut est in medicina corporali quod curato morbo adhuc remanent alique reliquie morbi ex morbo causate: contra quas

specialia medicamenta dari: ita etiam est in medicina spirituali: et propter hoc contra predictas penas oportet esse aliqua sacramenta. Ad iij. quod dicitur quod circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt aliqua sacramenta in remedium uenialis dari: sicut eucharistiam et extremam unctionem. Sed hoc non videtur conuenienter dictum: quia penitentia purgatiua est uniuersaliter omnis peccati actualis mortalis et uenialis: unde ad hoc non oportebat aliquod sacramentum institui. Et preterea etiam non existentibus uenialibus adhuc necessitas illorum sacramentorum esset ad consummandum in bonum sed doctrina diuina. Et ideo aliter dicendum quod contra ueniale non ordinatur aliquod sacramentum ad curationem ipsius principaliter institutum: quous ex consequenti multa sacramenta contra uenialia ualeant. Ueniale enim et culpa est et dispositio ad culpam: imperfecta tamen ratione habens culpe: ita quod gratiam non excludit: et ideo in quantum culpa est potest tolli per omnia sacramenta que contra culpam tollendam ordinantur: in quantum uero est dispositio ad culpam ex ablata mortali culpa remanens: potest tolli etiam per sacramenta illa que contra penam ex culpa relicta et ad culpam inclinatem ordinant. Ad primum ergo dicitur quod illa sacramenta que gratiam in suscipiente preceperunt non ordinantur directe contra culpam: quia non sunt ad tollendum contrarium: sed ad supplendum defectum. Ad secundum dicitur quod sacramentum quod tollit mortalem culpam sufficit etiam ad tollendum ueniale: et ideo contra ueniale non oportet aliquod sacramentum dari: sicut contra reliquias culpe ad quam ablationem penitentia non ex toto sufficit sine aliquo sacramentis.

Ad secundum sic proceditur: videtur quod non debeant esse septem sacramenta: sicut enim dicitur est omnia sacramenta efficaciam habent a passione christi: sed vnus est sacramentum quod directe est representatiuum passionis christi et ipsum totum christum continet. scilicet eucharistia. et illud sacramentum sufficeret. Respondeo quod potest fieri per vnum non debet fieri per plura. sed per baptismum tollunt omnia peccata. et non oportebat quod aliquod aliud sacramentum contra culpam ordinaretur. Respondeo quod sacramenta in remedio contra defectum ordinantur. sed duplex est defectus. scilicet culpe: que est quasi contrarium: et pene que ex defectu gratie accidit ut dictum est. et duo sacramenta sufficerent. Respondeo in lege noua ubi manifestior est ueritas: minimum debet esse de figuris. sed in lege nature secundum Augustinum crant tantum tria sacramenta. scilicet oblationes decime: et sacrificia. et non debet esse plura sacramenta in lege noua quam tria. Respondeo sacramenta legalia nostrorum sacramentorum figure fuerunt. sed ipsi non habuerunt aliqua sacramenta respodentia confirmationi et extreme unctioni. et nec nos huiusmodi sacramenta habere debemus. Respondeo. Dio. in ecc. hierarch. ubi de sacris tractat

matrimoniū & penitentiā omittit. **S** videt q̄ nō sint nisi. v. sacra. **S** 3̄: videt q̄ sint plura: oē. n. illō quod in remediū peccati dat: videt esse sacm. sed aqua benedicta est huiusmodi: q̄ per eaz venialia tollitur. **S** est sacramētuz **S** sicut circa concupiscentiā: q̄ est i venereis p̄tingit eē peccatū itē perātie: ita circa cōcupicētā que est i cibis & potibus **S** p̄mā & cupiscentiā habemus vñū sacm. **S** & cōtra secūdam habere debem? **S** Dio. inter sacramēta nomiat monasticā p̄sumatōez siue cōsecrationē. sed non cōputatur inter septem sacra hīc enumerata. **S** sūt plura q̄ septē **S** oblatio nes & decime i lege nature erant sacramenta fm Dugo. cum **S** mō sint oblationes & decime: videt q̄ sint sacramēta. & sic idem q̄ prius **S** sacra ex sanctificatione inuisibilem grāz continent fm Dugo. sed multe sūt sanctificationes p̄ ministros ecclie facte q̄ hīc nō numerantur: sicut cōsecratio templi & altaris & sacraz vestiuū & huiusmodi. **S** sūt plura sacramēta. **R** Espondeo dō q̄ sacramēta ex hoc q̄ sūt sacra habent q̄ sint i remediū **S** de defectum aliquē. ex hoc autē q̄ sūt sacra ecclie hnt p̄ ministros ecclie dispensari: & i mēbra ecclie trās fundi. Et iō dupliciter pōt accipi numer⁹ sacramētoz. p̄p̄: p̄mo ex defectibus **S** quos sacramēta ordinatur: ordinant autē sacramenta vt ex viciis p̄ ad tollendū p̄trariū: & ad supplendū defectū. **L**ō trarium autē sanctitati est culpa: que q̄dez dupliciter tollitur. Vno mō impediendo ne fiat: & h̄ mō in remediū culpe matrimoniū ordinatur. Alio mō subtrahendo iam existentē: & sic **S** originale culpam ordinatur baptisim⁹: **S** actualem p̄nia. **S** cūduz remediū p̄bent supplendo quod d̄ sicut ea q̄ perfectiōis sūt effectiua. Est autē duplex perfectio. Vna forme ad actū: & hanc q̄dem perfectionē facit ordo quātuz ad executionē bonoz: q̄ reddit hominē idoneū ad dispensationē sacramētoz. sed quātuz ad perfectionē difficultū facit dictam p̄fectionē cōfirmatio q̄ hominē forte reddit vt nomē christi p̄pter p̄suras mūdi cōfiteri nō refugiat. alia autē p̄fectio ē i ordine ad finē ad quē per actus peruenit: & hanc quidez p̄fectionem quātuz ad finem intra facit extrema vntio que est quedā delibutio preparans in gloriaz resurrectionis. quātuz vō ad finem extra facit eu charistia q̄ mēbra capiti cōiungit: & quia hīc ē vltim⁹ termin⁹ n̄se sanctificationis: iō dicit Dio. q̄ ois alia sanctificatio i eu charistia terminatur: q̄ & ordinati & baptisati eu charistia sumūt. Si autē considerantur sacramenta vt sūt ecclie sacramēta. s. p̄ ministros ecclie dispensada: sicut pōt fm doctrinam Dio. hoc mō numer⁹ eoz accipi: in qualibz n. hierarchia oportet esse actionem hierarchicam & exercētē eā & recipientes. recipientes autē p̄ ipas actiones superiorū in suis gradib⁹ p̄ficiunt: & ideo ex p̄re eoz nō d̄ esse aliquod speciale sacramētū

p̄ q̄ receptiui sacroz sūt. actio autē hierarchica est triplex. s. purgare: illuminare: perficere. **S** q̄ nullū sacramētū noue legis purgat sine gratie infusione que illuminatio dicit: iō Dio. in sacris cōiungit purgationē illuminationi: potest autē esse in sacris purgatio vel a culpa: & sic h̄ purgatiū & illuminatiū vim quātuz ad originale baptisim⁹. quātuz ad actuale penitentiā. vel a reliquis culpe: & sic extrema vntio purgare h̄. vel a cā culpe q̄ est cōcupiscentia: & sic matrimoniū quod eā rep̄mit & ordinat vñū purgatiū h̄. Perfectio autē ē duplex. s. perfectio forme: & ad hanc ē confirmatio: q̄ hominē in seipso p̄sistere facit: vt a p̄trariis non facile soluat: & perfectio finis: & ad hanc ē eu charistia que nos fini p̄iugit. Ex parte autē exercētium actiones hierarchicas accipit vñū sacm s. ordo p̄ quē ministri ecclie ponunt in statu exercētū hierarchicas actiones. Potest & aliter accipi numerus sacramētoz fm p̄ditionē eoz. quib⁹ per sacra subuenit. Sunt. n. sacra in remediū data: aut igit in remediū vnius persone: aut totius ecclie. Si p̄mo mō aut quātuz ad ingressū: & sic ē baptisim⁹: aut quātuz ad egressū: & sic ē extrema vntio: aut quātuz ad progressū: & hoc ē duplici: vno mō quātuz ad executionē virtutis: vel vt a malis nō superemur: & quātuz ad hoc ē p̄firmatō vel vt bonis adhibeamus: & quātuz ad hoc ē eu charistia: alio mō ad reparationē virtutis si ipsa in pugna spiritali aliquo mō ledi contingit: & sic ē penitentiā. Si in remediū totius ecclie: aut i regimē: aut multiplicationē ipsius spiritalē: & sic ē ordo: q̄ principatus bonuz multitudinis est fm p̄m in. v. Ethic. aut quātuz ad multiplicationē materiale fidelit⁹: & sic ē matrimoniū. Quidā aut accipiunt numerū sacroz h̄ adaptationē ad virtutes: vt fidei respondeat baptisim⁹: q̄ sacm fidei dicit: spei extrema vntio: p̄ quā hō preparat quodāmo ad futurā gloriā. charitati eu charistia prudētie ordo: iusticie penitentiā. tēpantie m̄rimoniū: fortitudinē p̄firmatio. q̄dā vō adaptat diuersis generibus culpaz & penaz: vt baptisim⁹ sit **S** culpā originale: penitentiā **S** actuale mortale: extrema vntio **S** veniale: ordo **S** ignorantia: matrimoniū **S** cupiscentiā: p̄firmatio **S** infirmitatez: eu charistia **S** maliciā: q̄ ē sacm charitatis: q̄ per se oppōit malicie. Dec. n. quattuor dicit Beda ex peccato p̄secuta. **A**ld p̄m q̄ dō q̄ quis eu charistia sit memoriale ipsius om̄ice passiois ipsū christū p̄tinēs: nō tñ quātuz ad oēs effect⁹ eius. Vel dō q̄ pp̄ p̄dictā rōnez eu charistia ordinat ad vltimū effectuz passionis christi: quasi p̄pletissime ab ea efficacā h̄ns: & iō quātuz ē de se valer **S** oēs spiritalis defectus: vñ & cū singulis sacris exhibet: quasi p̄sumans effectuz vnius cuiusq̄. sed tñ p̄ceperit alia sacra: vt idone⁹ quis reddat ad tantū p̄ceptiōnē mysterij: sicut etiā in nālū vltima forma nō

dat nisi precedentibus oibus dispositionibus.
Ad 2° dō q̄ bap̄tismus ē sac̄m̄ intransiūz: q̄ facit hominē p̄mo p̄ ir̄cipē redēptionis ch̄risti p̄sepeliens eū in s̄ilitudinē mortis ch̄risti: 7 iō non potest iterari sicut nec passio ch̄risti: 7 q̄ peccata actualia iterant: iō 7 culpaz actualē oportuit ali- quod remediū adhiberi. s. penitentiā q̄uis etiam bap̄tismus ipsuz delect. **Ad 3°** dō q̄ defectus illi sunt generales 7 nō h̄nt eādē rōnē in oib⁹ suis p̄ tibus: 7 iō oportuit 7 diuersas partes eoz diuer- sa remediā adhiberi. **Ad 4°** dō q̄ in lege nāe multa signa gratie peccesserūt: sicut diluuiū: occi- sio Abel: 7 huiusmodi: que tñ non debent oīa sa- cramenta: sed illa tñ que ad aliquod remediū ex- hibebant. ea. n. significabant rem sac̄ā vt actu sa- crantē: quod est de rōne sac̄i: vt s̄ dicitur ē: 7 iō i le- ge nature Hug. tñ ponit tria sac̄a. s. sacrificia: ob- lationes: 7 decimas: q̄ p̄ hoc vt dicit Hie. Reme- diuz aū circūcisionē 7 originale erat: 7 q̄uis tunc efficit tēpus figuraz magis q̄ modo non oportet eē signa determinata ad determinatōē effect⁹ gratie: sicut mō sūt: 7 iō in quadā generalitate sa- cramēta illa nostra sac̄a 7 ipsoz cām. s. passiōē ch̄risti significabant: sicut q̄ p̄ sacrificia significa- bat passio: p̄ oblationes dispositio patientis ad passiōē: q̄ ipse se voluntarie obtulit ad passiō- nē: Esa. liij. per decimas autē p̄paratio patientis ad illos pro q̄bus patiebatur: sicut noues p̄ ab ipso oēm p̄fectionē expectantes: sicut noues p̄ decē p̄plentur. Hoz autē duo referunt ad eucha- ristia. s. sacrificiū quantū ad signatum: 7 obla- tio quantū ad mām 7 vsuz: sed decima p̄figurabat bap̄tismū inquantū aliquod auferebatur: matri- moniū autē 7 penitentiā 7 ordo erant illo tpe: sed tñ non p̄putant inter sac̄a illius tpi: q̄ nō fiebāt eū aliqua consecratione. quilibet. n. primogenit⁹ fm̄ Hiero. sacerdos erat: nec erat aliquis modus determinatus ipsoz nisi fm̄ instinctū nature pro ut cuiq̄ rō fide innata dicebat faciendū. **Ad 5°** dō q̄ tpe legis scrip̄e tā plura cū aliqua p̄seca- ratione celebrabant: q̄ nostris sac̄is quasi figure re- spondent: q̄ p̄ circūcisionē nostrū bap̄tisma figu- rat: p̄ oblationes 7 sacrificia eucharistia: p̄ diuer- sos ritus expiationū penitentiā: p̄ p̄secrationes Aa- rō 7 filioz eius noster ordo: 7 per matrimoniū iā ad aliquas certas p̄sonas determinatū 7 sub le- ge p̄stitutū nostrū matrimoniū: sed extreme vn- ctiois nō debuit precedere figura: q̄ extrema vn- ctio est directiua 7 preparatiua in gloriā: quam tunc statī post mortē p̄sequi nō poterāt sicut mō possunt: similiter nec p̄firmatio in qua p̄plemen- tū sp̄s̄ facti datur: tps̄ aū illud nō erat tps̄ pleni- tudinis: sicut tps̄ istud. **Ad 6°** dō q̄ Dio. non intendit ibi determinare de sac̄is: s̄ de actionib⁹ hierar. hieis: q̄ p̄sistūt in cōsecrationē p̄ ministros ecclesie facta. Et q̄ matrimoniū 7 penitentiā pos-

sunt habere suum effectū sine tali consecratione: ideo d̄ eis nō determinauit. **Ad. vij.** dō q̄ aqua benedicta nō ordiat directe ad remediū p̄stādū: sed remouēdū phibēs: vñ datur 7 demonū neq̄- tias 7 venialia: 7 omne qd̄ effectū sacramētoz i- pedire posset: propter hoc non est sacramentuz: quia remouens phibens ē agens p̄ accidens sed ē sacramētale: quasi dispositio quedam ad sacra- menta. **Ad. viij.** dō q̄ concupiscētia que ē in actu generatiue h̄z specialē fediratem ab alijs cō- cupiscētijs: q̄ p̄ter hoc q̄ ē infectiua p̄sone qd̄ h̄z cōe cū alijs 7 idem remediū habens. s. penitentiā ē etiaz infectio nature: 7 iō debet habere speciale remediū secūdū q̄ ad purgationē nature ordinat. **Ad. ix.** dō q̄ ad quālibet eminētiā status dat aliqua sanctificatio cū sit ibi necessarium speciale auxilium gratie: sicut in p̄secratioē regū 7 mona- choz: 7 monialiu: 7 iō sunt actiōes hierarchie: 7 propter hoc Dio. de eis determinat: non tamē habent rōnem sacramēti sed solū illā eminētiā p̄ quā homo efficit sacroꝝ disp̄sator. **Ad. x.** dō q̄ oblationes 7 decime erāt sac̄a tñ iquantū erāt figurales: s̄ q̄tū ad h̄ nūc nō manēt: s̄ solū s̄z q̄ sunt morales ad vsuz ministrorū ecclesie 7 paup̄uz deputate: 7 iō nūc nō sunt sacramenta. **Ad. xi.** dō q̄ oēs ille sc̄ificatiōes ordinātur ad sac̄m̄ eu- charistie: 7 iō nō sūt sac̄a s̄z sacramēta quedā.

Ad tertiu: sic proce-
ditur: Videt q̄ sacramēta incōuenienter a mḡro hic ordinātur: prius. n. ē qd̄ animale est q̄ quod sp̄iale. j. Cor. xv. s̄z m̄m̄oniu ad vitaz aiālē p̄tinet: oīa autē sac̄a alia ad vitaz sp̄iale. ergo m̄m̄oniu ē oibus prius. **Ad. agēs** nāliter por- tē sua actione: vñ 7 i iure pus determinatur de offi- cijs q̄ de actionibus. s̄z sac̄m̄ ordinis p̄stituit disp̄satores alioꝝ sacroꝝ. s̄ ordo iter alia p̄uo- o: poni. **Ad. bonū cōe** ē diuinius q̄ bonū p̄sōe vt dicit i. j. Eccl. sed m̄m̄oniu 7 ordo ordināt i remediū cōe: alia autē i remediū vnius p̄sone vt dicitur ē. s̄ illa duo sac̄a ante alia poni debēt. **Ad. eucharistia** perficit nos coniungendo fini vt dicitur ē. sed finis est vltimū i adēptiōe. s̄ eucha- ristia post oīa debet poni. **Ad. purgatio** p̄cedit illuminationē 7 perfectionē. s̄z secūdū Dio. eucha- ristia pertinet ad perfectionē: similiter 7 p̄firma- tio. s̄ penitentiā q̄ maxie ad purgationē pertinet videt q̄ antea debet poni. **Ad. Dionysius** ponit eucharistiam ante confirmatiōem. cū s̄ magister contrariuz facit videt q̄ incōuenienter ordinat. **Respondeo** dicendū q̄ pus 7 posterius mltipli- citer dī: s̄z in his que ad actiones pertinent prius quo ad nos ē illū qd̄ est prius in via generatiōis: 7 iō secūdum hanc viā magister sac̄a q̄ sanctifi- cationes quedā sūt: ordinat. prius enī i via genera- tionis ē bonum priuatū q̄ cōmune qd̄ confurgit

ex bonis singulorum: sicut homo est pars homo et do-
mus civitate. Et ideo sacra que in remediis unius
persone ordinant prius ponunt inter que primo ponit
tur illud quod pertinet ad intrantes. scilicet baptismus: vlti-
mo illud quod pertinet ad exeuntes. scilicet extrema unctio
in medio illa que pertinent ad progredientes que ho-
mo ordinantur: quia non perficitur in bono essentialiter est
virtus et cetera singulis progredientibus ad virtutem: sed resur-
gere a peccato accidit huic progressui ex parte sub-
iecti quod cecidit: unde non est omnibus cetera et quantum ad
perfectiorem ad bonum. Perfectio in forma prece-
dit in via generationis perfectionem in consecutione
finis: ideo inter sacramenta que ad progressum in bonum
pertinent: primo ponit confirmatio que est ad perfectio-
nem similem perfectioni forme: et eucharistia que est ad
perfectiorem in fine: et penitentia que est ad reparationem
virtutis amisse. In sacramenta autem que ad remedium
totius ecclesie deputant: primo ponit ordo: quia mini-
monium iquantur ministerium per ordinem dispensatur
finitur que est sacramentum. Ad primum quod dicitur quod ministerium
nium finit que pertinet ad vitam aialam non est sacrum: sed na-
ture officium: sed finit que habet aliquid spiritualitatis qua-
tum ad signum et effectum sic sacrum est: et quia minimum ha-
bet de spiritualitate: ideo vltimo inter sacra ponit.
Ad 2um dicitur quod in sacrorum actionibus ordo non con-
stituit principale agentem: sed ministrum et instrumentum quod
est diuine operationis. in iudicibus autem iudex habet for-
mam scientie et iusticie operatur non solum sicut instrumentum: et
ideo in iure premituntur ea que ad officia pertinent: sed
in sacris non ordo. Ad 3um dicitur quod quibus bonum esse sit
diuinius: tamen bonum singulare est prius in via genera-
tionis: et ideo est plus monastica politice premissit: vt
patet in x. Eth. Ad 4um dicitur quod per unctio ad finem est du-
plex: vna finit plenam participationem ipsi: et hec coniu-
ctio non efficitur per aliquod sacramentum: sed sacra ad ea dispo-
nunt et in eis oia viciniam extrema unctio: et ideo vltimo
ponit inter ea que ad remedium vnius persone ordinant
alio modo finit inspecta qualis est fructus vite et ad hanc
ordinat eucharistia: et ideo non ordo ponat vltima sum-
placit: sed vltima in progressum ad bonum. Ad 5um dicitur quod
penitentia non dicit purgationem absolute respectu
cuiuslibet impuritati spiritualis: hoc non ad baptismum
pertinet: sed purgationem in casu. scilicet quando aliquis a statu
virtutis cecidit vt iteque ad bonum redeat: et hec est secun-
da tabula post naufragium finit Hiero: et ideo peniten-
tia ponit post illa sacra que ad summationem in bonum
ordinant. Ad 6um dicitur quod Dio. considerauit in eis
ordine magis quantum ad dispensationem eorum quam qua-
tum ad effectum: quia eucharistia statim baptismatis da-
tur: si sunt adulti: non autem confirmatio: ideo post ba-
ptismum immediate eucharistiam posuit.

Ad quartum sic proce-
dit: Videtur quod non debuerint in noua le-
ge aliqua sacramenta de nouo institui: natura enim
operatur breuiori via quam potest: et hec ad ordinationem

nam pertinet. sed gratia est magis ordinata quam natura:
cum gratia breuiori via esset quam sacra iam in veteri lege exi-
stentia proficeretur quam aliqua de nouo institueretur: vide-
tur quod aliqua de nouo institui non debuerit. Ad 7um.
sic sacra sunt necessaria ad salutem: ita et precepta. sed
christus non alia precepta moralia instituit: sed perxi-
stentia consilij proficit. et nec noua sacra instituire de-
buit. Ad 8um. sacra sunt medicie spirituales vt prius di-
ctum est. sed non oportet eadem medicie puulo et adulto.
cum gratia statim legi pareretur puerili etati: status autem te-
poris gratie etati perfecte: vt patet Gala. iij. videtur quod
alia sacra fuerunt et tempore gratie instituta. Ad 9um.
videtur quod hec eadem debuerit a principio mundi per
peccatum institui: quia ad crudeliter medicum pertinet vt ef-
ficaciter medicina non statim infirmo proponat: sed cum vni-
uersaliter sinat: sed a deo oia crudelitas relegata est. et
sacra noue legis que sunt efficacissime medicie obue-
runt statim post peccatum humano generi exhibe-
ri. Ad 10um. sacra noue legis totam efficaciam habent ex
passione christi. sed passio christi operabatur et a prin-
cipio mundi post peccatum ad reparationem habet quod erat
credita vt in i. ij. li. dis. xix. dictum est. et tunc sacra in-
stitui debuerunt. Ad 11um. gratia proficit natura. sed non per-
cedit ex imperfectioribus ad perfectiora: sicut patet in
omni motu et generatione: et similiter etiam auro. et
similiter gratia obuiat prius imperfecte et postea copio-
se per efficaciam sacramenta vari. Ad 12um. videtur quod sta-
tim christo nato sacramenta institui debuerunt: sunt
n. sacra noue legis gratiam continentia. sed ipsa gratie
extremum inceptum. et tunc institui debuerunt. Ad 13um. sacra
adiuuant ad implendum precepta. sed precepta moralia oia
simul data fuerunt in ipso initio legis. ergo et sacra-
menta gratie in ipso initio gratie oia simul dari de-
buerunt. Ad 14um. Sed dicitur: quia quia a deo sunt ordinata sunt
Roma. xij. sed iste est debitus ordo vt causa effectum prece-
dat: et vt illud quod prius est primo tradat. et cum passio
christi sit causa efficaciam sacris habens: et vnus sacrum sit
alio prius vt dictum est. et videtur quod non debuerit institui sta-
tim christo nato. Ad 15um. Lterius videtur quod sacra noue
legis non sunt oia a christo instituta: quia de confirmatioe
et extrema unctioe non legitur aliquid dixisse: sed extre-
ma unctio et confirmatio sunt sacra noue legis. et non
oia sacra noue legis sunt instituta a christo. Ad 16um. non
minoris auctoritatis est ministerium sacerdotum noue le-
gis quam legis nature. sed quod sacra dispensabatur in lege nature. scilicet
sacerdotes per suo libitu sacramentis visibilibus suam
fidem prebent. et multo fortius habet ordo est in lege noua
quam est maioris libertatis. Ad 17um. Sed dicitur: sacra noue
legis efficiunt quod significant. sed ex institutione signantur habet
Dugo. et ex institutione efficaciam habent: sed efficaciam sa-
cramentorum non est nisi a deo quod solus peccata remittit.
et non potuit esse a puro homine sacrorum institutio.
Ad 18um. Respondeo ad ad. j. q. quod sacramenta sunt signa re-
medij ad quod ordinantur: sunt autem signa representantia
effectus spirituales ex similitudine sensibilibus rerum
quibus in sacro est usus: et ideo cum in noua lege oportuit

esse sacra maioris efficacie pp pfectionē testamēti
debuerunt etiā eē alia signa que expressius figura
rent gratiā: et iō oportuit alia sacramēta institui.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura bicuissime opera
tur: tamen nihil omittit de ptingentibus quibus
aliquid optime fieri possit et similiter gratia: et iō
in sacris instituentis non solum attenditur quali
ter aliquid breuiter fiat sed qualiter congruenti.

¶ Ad 2^m q^d p^rcepta moralia psequunt natu
ram humana cū sint de dictamine rationis natu
ralis: et iō permanēt eadez in qualibet lege et in q^u
libet statu hoīs. et p^ropt^r hoc non ē simile de p^re
ceptis et sacris que ex sola institutione efficaciaz ha
bent.

¶ Ad 3^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

inituz et quantū a cōplēmentū: cōplēmentū autē
eius non fuit ante passionē et resurrectionē chri
sti: vnde Job. viij. dicitur: Nondum erat spūritus
datus: q^u nondūz erat christus glorificatus. princ
piuz autē potest attendi duplīter: primo quan
tūz ad presentīa gratie in mundo: et sic fuit in ipa
incarnatione: secundo quantum ad eius diffusio
nem in mūdo: et sic fuit in predicatiōe siue baptis
mo christi: et ante non oportebat institui sacramē
ta.

¶ Ad 2^m q^d p^rcepta moralia homini natu
ra dicitur: et ideo statiz poterūt homini simul pro
poni: non. n. est ita de sacramētis.

¶ Ad 3^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

¶ Ad p^m q^d q^uis natura noue legis: q^u gratiaz
p^rinent non sunt vacua: s^z plena: et iō non cōpere
bat ea institui nisi tēpore plenitudinis: quod ē tē
pus incarnationis. Quare autē christus suuz ad
uentū distulerit et non statim post peccatū carnez
assumpserit: in. iij. libro dis. j. dicitur ē.

Unde queritur

Que de baptisimo iohannis: et circa hoc
querunt quatuor. Primo vtrū
fuerit sacramentūz. Secundo de
efficacia ipsius. Tertio quib^u p^retebat. Quar
to vtrū baptisati a iohanne essent baptisimo chri
sti baptisandi.

Ad primū sic proce

Dicitur: Videtur q^u baptisimus iohannis nō
fuerit sacramentūz: Job. iij. super illud. Erat io
hannes baptisans et dicit glo. quātū cathecumē
nis nōdū baptisatiūz prodest doctrine fidei tantū
profuit baptisimus iohannis ante baptisimūz chri
sti. sed cathecumē non ē sacramētūz sed sacrale.

ergo baptismus iohannis non erat sacm: sed sacramentale. ¶ **S.** oē sacramentū ē alicuius legis sacramentū. sed baptismus iohannis non erat sacramentū legis nature: neq; legis veteris: q; sic Aug⁹ dicit: Nulli precedentiu prophetaz fuit datum baptizare nisi iohanni soli: quod non contingit o sacramētis veteris legis. similiter non ē sacramentū noue legis: q; predicationem chisti pcesit. ergo non erat sacramentū. ¶ Sed contra sacramentū ē sacre rei signū. sed baptismus iohannis figurabat baptismum chisti. ergo erat sacramentū. ¶ **L**terius videt q; nō baptizauerit sub hac forma: Ego baptizo te in nomine v̄turi. Chist⁹ enim in cuius nomine baptizabat iam venerat. q; non ppetebat forma illa pro tempore illo. ¶ **S.** eadē ē fides de chisto v̄turo que erat in patrib⁹: et de chisto qui iā venit quā nos habemus. q; eadē ē forma baptismi in nomine venturi et in nomine chisti. q; baptism⁹ idē. s; apli baptizauerūt in noie chisti: vt infra dicit. si ergo iohānes baptizauit in noie venturi idē fuit baptisma iohānis et apostolorū chisti quod falsū ē. ¶ Sed ptra est: quod dicit Act. xix. Baptizabat iohannes populū: dicens: in euz qui venturus ē post ipsū vt crederent. ¶ **L**terius videt q; nō fuit institutus a deo nullū. n. sacramentū a deo institutū nominatur a ministro. non. n. dicitur baptismus petri. sed baptismus ille dicitur baptismus iohannis. q; non fuit a deo institutus. ¶ **S.** sacramenta legis nature q; ad sacramenta chisti disponebant a deo instituti onē nō habuerunt: sed ex voto celebrabantur fm Dug. sed baptismus iohannis fuit preparatorius ad sacramenta chisti. q; nō debuit habere institutionē a deo. ¶ Sed contra ē: quod dicit Job. j. Qui me misit baptizare ille mihi dixit et. ¶ **L**terius videt q; debuit statim chisto baptizato cessare: q; super illud Job. j. Vidit iohannes Iesus venientē ad se: dicit Aug⁹: Baptizatus ē oīs baptismus iohannis et cessauit baptism⁹ iohis. ¶ **S.** baptismus iohannis erat preparatorius ad baptismū chisti. sed baptismus chisti incepit statim chisto baptizato: q; tactu mundissime sue carnis vim re generatiuā ptulit aquis: vt dicit Beda. q; statim debuit cessare. ¶ Sed ptra est: quod legit Job. iij. q; post baptismū chisti baptizabat iohānes et discipuli eius similiter baptizabant. q; baptism⁹ iohannis non cessauit statim chisto baptizato. ¶ **R**espondeo oō ad. j. q. q; fm Dug. de sacro vic. fm processū temporis et maiorē propinquitatē ad tempus gratie oportuit alia et alia sacramēta institui. Unde q; in iohanne quodammodo incepit tps gratie: q; lex et pphē vsq; ad iohāne math. xj. non quasi ab ipso esset gratia: sed q; ad gratiā viā preparabat: ideo eius baptismus fuit aliqd sacramentū: quod quidē erat initiatio quedam sacramentoz gratie: quāuis gratia in eo non pferret.

Unde dicendū q; baptismus iohannis sacramentū erat quodāmodo medium inter sacramēta veteris et noue legis: sicut dispositio ad formam media ē quodāmodo inter priuationē et formā: pueniebat. n. quodāmodo cū sacramentis veteris legis in hoc q; erat signū tantū: cū sacramentis legis noue in materia: et quodāmodo in forma. ¶ **A**d p^m q; oō q; baptismus iohannis habet aliquid sile euz sacramentalibus baptismi: inquantū erat dispositio ad baptismū chisti: s; inquantū pcesit institutionē baptismi chisti differt a sacramentalibus: et est sacm p se: sicut sacra veteris legis: que etiā suo modo licet nō tā de propinquo ad sacramenta noue legis disponebant. ¶ **A**d 2^m oō q; dispositio reducitur ad genus forme ad quā dispositio: et iō baptismus iohannis reducitur ad sacra noue legis: si cut incōpletū in genere illo: et hoc patet ex ordine procedendi quē magister seruat. ¶ **A**d. ij. q. oicentū q; utilitas rei ex forma sua psequitur: et iō forme sacramentoz ostendūt illud ex quo sacramēta et efficiā et utilitatez hnt. et q; utilitas baptismi iohannis tota erat disponere ad chistū: iō hec erat sua forma ppetens: vt in nomine venturi baptizaret. ¶ **A**d p^m q; oō q; quāuis iam venisset in carnē: nō tamen iā venerat ad baptizandū: et alia salutis nostre opera exercendū. ¶ **A**d secundū oō q; fides cum sit cognitio quedā respicit rei veritatē: et q; diuersitas tēporis significatoz non diuersificat veritatē: nec inde penes hoc diuersificat: s; sacramēta efficiunt respectū. et q; nō eodē modo se hz ad actū hoc quod tā ē et hoc quod expectat futurū: q; ad id quod expectat futurū actus ordinatur vt disponentes: ab eo autē quod iam est effectiue aliquid producat: iō diuersificatio forme p futurū et ptiens designat diuersitatē sacramenti. ¶ **A**d. ij. q. oō q; iohannes suū baptismū instituit pcepto diuino: vnde patet q; institutio ipsi us fuit a deo per auctoritatē ab ipso iohanne per ministeriū. ¶ **A**d p^m q; oō q; propter tres ratios baptismus a iohāne nomē accepit: primo q; ipse fuit sui baptismi institutor: aliquo modo: Petrus autē nullo modo baptismi quo baptizabat: et q; nihil in illo baptismō effiebat quod iohannes nō faceret: q; sibi soli erat datum illius baptismi ministeriū. ¶ **A**d 2^m oō q; fides magis determinabat fm appropinquationē ad chistū: et ideo etiā sacramēta que quedā fidei protestationes sunt magis chisto remota minus determinata eē debuerunt: et q; baptismus iohannis de propinquo ad chisti sacra disponebat: iō debuit magis habere determinationē q; sacramēta legis nature. ¶ **A**d. iij. q. oō q; cessatio baptismi iohannis potest accipi dupliciter: vno modo quando cessauit totaliter: et hoc fuit iohāne in carcerē misso: q; ministeriū illud soli iohanni pcessum ē. alia modo quātū ad maximū suū posse: et sic cessauit baptizato.

christo: q̄ extunc ei⁹ baptisimus non fuit precipu-
us: sed alius fuit eo dignior: sicut cessat officiu⁹ le-
gati domino suo superueniente: q̄uis ⁊ aliqua ex-
erceat. Et per hoc patet solutio.

Ad secundū sic proce-

Ad id: Uidet q̄ baptisimus iohannis gratiam
contulerit: Luc. iij. Erat iohannes baptisimus ⁊
predicans baptisimū penitentie in remissione pec-
catorū. s; remissio peccatorū nō fit sine gr̄a. s; ba-
ptisimus ille gratiā contulit. **S.** Dam. dicit: Pur-
gat iohannes spiritū p̄ aquā. s; purgatio spiritua-
lis nō fit sine gratiā. s; ille baptisimus gratiā contu-
lit. **S.** Aug. dicit cōtra Donatistas: Ita credā
iohannē baptisum: aqua in remissione peccato-
rum: vt ab eo baptisatus in spe remitterent pecca-
ta. sed spes de remissione peccatorū non potest eē
nisi per gratiā. s; baptisimus ille gratiā contulit.

S. baptisimus iohannis propinquior: fuit ba-
ptisimo christi q̄ circumcisio. sed circumcisio grati-
am contulit: vt dictū est. s; multo fortius baptisim⁹
iohannis. **S.** sacramētum non instituit nisi ad
causandū gratiā vel significandū. sed gratia suf-
ficienter per sacramēta veteris legis erat signifi-
cata. si ergo baptisimus iohannis gratiā non con-
tulit: pro nihilo institutus fuit. **S.** Sed p̄tra: gra-
tia nō p̄fertur sine spiritūfacto. sed in baptisimo
iohannis nō cōferebatur spiritūfacto: s; aqua
tātū: vt p̄ Act. i. Iohannes quidē baptisauit aq̄:
vos autē baptisabimini spiritūfacto ⁊c. s; in illo
baptisimo nō erat gratia. **S.** non est idēz effe-
ctus dispositionis ⁊ perfectionis. si s; baptisim⁹ Jo-
hannis disponebat ad baptisimū christi: cuius est
gratiā conferre: q̄ gratia ⁊ veritas facta est per ie-
sum christum: Job. i. videtur q̄ baptisimus iohā-
nis gratiā non contulit. **R.** Respondēo dicendūz
q̄ hoc ab omnibus cōceditur q̄ nō efficiebatur
aliquid per baptisimū iohannis: quod nō esset
operatio hominis: ⁊ q̄ gratia nō potest ab ho-
mine dari: ideo patet q̄ baptisimus iohannis gr̄a
nō conferebat. **A.** Ad p̄m ergo dicēdūz q̄ illa au-
toritas sic exponēda est: vt referatur ad diuersa
baptisimata hoc modo: Erat Iohes baptisans.
s. baptisimatus suo ⁊ predicans. s. baptisimū christi
qui ē in remissione peccatorū. Si autē referatur
vtrūq; ad baptisimū iohannis: sic dicit eē in remis-
sione peccatorū: q̄ baptisatus imponebat dignos
fructus penitentie agere: quibus peccatorū remis-
sione p̄sequeretur. vnde baptisimus ille erat qua-
si quedā professio ⁊ professio penitentie. **A.** Ad
secundū dō q̄ baptisimus ille purgare dicit mō p̄e-
dicto: vel etiā materialiter a sordibus corpora-
libus i signū spiritūalis purgationis per christū
future vel a cecitate ignorantie per doctrinā Jo-
hannis christū anūnciantis. **A.** Ad 3m dō q̄ spes
semper ex gratia procedit: non tamen semper ex

gratiā habita: sed quandoq; ex gratia expectata:
⁊ sic baptisimus iohannis spem faciebat remissio-
nis peccatorū nō p̄ferēs gratiā: s; p̄mittēs eā i hoc
q̄ p̄figurabat baptisimū christi quo gratia daret.

A. Ad 4m dō q̄ quis baptisim⁹ iohannis magis p̄e-
nitet cū baptisimo christi q̄ circumcisio quātū ad
māz: nō tñ conueniebat magis quantū ad cām in-
stitutionis: q̄ circumcisio ad necessitatē instituta
erat vt remediūz s; originale. s; baptisimus iohan-
nis vt assuefaceret ad baptisimū christi. **A.** Ad 5m
dō q̄ baptisim⁹ iohannis exp̄tius figurabat ba-
ptisimū christi q̄ sacramēta veteris legis prop̄
maiorē silitudinē ad ipsū: ⁊ iō magi d̄ p̄p̄inā p̄pa-
bat ad ipsū i significatiōe ⁊ qdā penitē p̄testatiōe.

Ad tertium sic proce-

A. dicit: vt q̄ christo nō p̄peteret baptisari ba-
ptisimo iohannis. baptisim⁹. n. iohannis erat baptisim⁹ pe-
nitentie: vt dicit Luc. iij. s; christo nō p̄peterit penitētia
sicut nec peccatū. s; nec baptisari baptisimo iohannis.

S. ois christi actio nostra ē instructio. s; nō in-
struimur baptisari baptisimo iohannis. s; nō debuit
christi illo baptisimo baptisari. **S.** s; ē: q̄ ipse ad
baptisimū iohannis vadens dixit: sic decet nos implere
oēs iusticiā: matth. iij. **L.** teri⁹ vt q̄ nulli aliq̄ h̄ ba-
ptisimo debuerit baptisari. h̄. n. ē soli christi vt a
sacris nō accipiet s; magis eis p̄ferat. s; baptisim⁹
iohannis erat tale sacm̄ a q̄ nō poterat aliqd acci-
pi. s; soli christo p̄peterat. **S.** sacra eadē rōne oī
b̄ p̄peterit. s; nō erat necessariū q̄ oēs baptisimo io-
hannis baptisarent. s; nulli p̄ter christū ipso bap-
tisari debuerit. **S.** s; ē: qd dicit matth. iij. Egredie-
bāt ad illū hierosolymite vniuersi ⁊ baptisabāt
ab eo. **L.** teri⁹ vt q̄ d̄buerit illo baptisimo pueri
baptisari. erat. n. ille baptisim⁹ signū baptisimi xp̄i
s; baptisim⁹ christi p̄peterit pueri. s; ⁊ ille. **S.** circum-
cisio dabat et pueris ⁊ eis p̄cipaliē. s; baptisimus
iohannis ē mediū inter circumcisione ⁊ baptisimūz christi
q̄ datur indifferēter magnis ⁊ paruis. s; ⁊ ba-
ptisim⁹ iohannis paruis dari debuit. **S.** Sed con-
tra: q̄ baptisim⁹ ille erat vt assuefaceret ad baptis-
imūz christi. s; hoc nō poterat esse nisi rōne illo: q̄
qui discretiōem hēbāt. s; pueris ille baptisim⁹ nō
cōpeterat. **R.** Respondēo dicēdūz q̄ christus plu-
ribus de causis a iohanne baptisari voluit: quaz
tres tangunt in glo. Marci. iij. s. propter humili-
tatē iplendā: vt ipsemet dicit Matth. iij. vt baptis-
imū iohannis approbaret: ⁊ vt aquas consecraret
sue carnis tactu: ⁊ sic baptisimūz suū institueret.
Quartā causā tangit Aug⁹ in libro de nā boni:
vt. s. ostenderet non interesse quis a quo baptis-
aret. Quintā tangit in li. questionū veteris ⁊ nō te-
stamenti. s. ad exemplū baptisimi proponēdū illis
q̄ erant futuri filij dei p̄ fidē. Sextā tangit Chry-
so. vt scilicet in baptisimo miracula ostendēs eua-
ngelizaret illoz errorē q̄ iohannem christo maiorēz

credebant. ¶ Ad primū ergo dicendum q̄ sicut dictū ē christus a sacramētis nihil accepit: 7 ideo non dicitur baptisimus Jobis baptisimus penitentie quo ad christū: s; quo ad alios qui ad penitentiā per ipsū preparabant: 7 sicut etiā circumcisio christi non fuit in remediū originalis peccati a q̄ christus immunis erat. ¶ Ad 2^m dō q̄ actio christi nra ē instructio non vt eodē modo agamus sicut christus fecit: sed vt p̄ mō nostro christus imitemur: 7 iō per baptisimū suū dedit nobis exemplū: vt baptisemur illo baptisimo q̄ nobis p̄cipit: p̄ quez s. remissionē peccatorū p̄sequamur. ¶ Ad ij. q. dō q̄ dicit Aug. li. de baptisimo p̄tra donatistas: Si Jobes solū christū baptisass; videret melioris baptisimi d̄sp̄sator: quāto melior erat qui baptisabat: 7 si oēs baptisass; videret quod christi baptisimus nō sufficeret ad salutē: 7 iō quosdā alios baptisauit sed non oēs. ¶ Ad p^m dō q̄ quis aliq̄ a baptisimo Jobis nō acciperent gratiā: accipiebāt tamē quoddā signū gratie suscipiende 7 seruāde penitentie. ¶ Ad 2^m p3 solutio ex dictis. ¶ Ad tertiā. q. dō q̄ baptisimus Jobis erat baptisimus penitentie: 7 qz pueris nō p̄cipit penitentiā: iō nō cōp̄tebat eis ille baptisimus. nec est simile de baptisimo christi 7 circumcisione que ordinant p̄tra originale peccatū: quod in pueris ē. Et per hoc p3 solutio ad obiecta.

AD quartū sic procedit: videt q̄ baptisati baptisimo Jobis nō

debebāt baptisari baptisimo christi: Act. n. viij. dicit q̄ apostoli in samariā venientes illos qui baptisati erant in nomine iesu non baptisabant: s; t̄m manus iponebant. cū q̄ baptisimus in nomine iesu sine collatione spiritus sancti sit baptisimus Jobis: videt q̄ baptisati baptisimo Jobis non baptisabant baptisimo christi. ¶ S. Hiero. sup illō Dice. ij. Effūdā de spiritu meo. dicit q̄ hec est cā quare qdā baptisati a Jobe baptisimo christi iterū baptisati sunt a Paulo: Act. xx. qz fidē trinitatis non habebant: qz neq; si spiritus sanctus audi erant. Si q̄ aliqui baptisati essent a Jobe fidē trinitatis habentes: videt q̄ iterū baptisari non debuerint baptisimo christi. ¶ S. in apostolis debuit ostendi omne illud qd ē necessariū ad salutē: sed apostolis post baptisimū Jobis solus baptisimus spiritus sancti p̄nunciā: Act. j. q̄ non erat necessariū q̄ baptisimo christi iterū baptisarent.

¶ S. ad baptisimū requirit aqua 7 spiritus sanctus. s; p̄ baptisimū Jobis erat facta ablutio aque. q̄ nō oportebat nisi q̄ suppleret qd̄ deerat. s. spiritus sanctus. ¶ Sed p̄tra ē: quod dicit Job. iij. Nisi qd̄ renatus fuerit ex aqua 7 spiritu factio rē. s; baptisimus Jobis non regenerabat aliquo modo. q̄ necessariū erat vt iterū baptisimo christi baptisarent. ¶ S. Aug. dixit q̄ baptisabat Jobes 7 non ē ba-

ptisatus. sed de necessitate salutis tēpore gratie ē q̄ homo sit baptisatus vel saltē p̄positū baptisimi habuerit. q̄ oportebat eos qui baptisimū Jobis acceperant iterū baptisari baptisimo christi. ¶ S. ipositio manū p̄cedente baptisimo Jobis non īp̄mebat characterē baptisimalē. sed character talis ē de necessitate salutis vel in actu v̄l ī p̄posito. q̄ oportebat q̄ baptisati baptisimo Jobis iterū baptisarentur baptisimo christi: 7 non sufficiebat eis manus ipositio. ¶ Respondeo dō q̄ circa hoc est duplex opinio. quidā. n. dicunt q̄ baptisimus iohannis erat p̄paratorius ad christum suscipiendū: 7 iō si quis baptisimus iohannis suscipisset ī eo sistens non referens ad christū: baptisimū in eo frustraret a fine suo: 7 iō oportebat eū iterū baptisari baptisimo christi. si autē non figeret sp̄ sua in baptisimo iohannis: sed vltērius referret ad christū sic ex gratia christi 7 baptisimo iohannis p̄cepto efficiebat quasi vnū quid: 7 ideo non oportebat q̄ iterū aqua baptisaret: sed solū q̄ spiritus sanctū per manus impositionē acciperet: 7 hec videt fuisse magistri opinio in littera. sed qz sacra noue legis ex ipso opere operato efficaciam habent: ideo videt q̄ spes 7 fides illi qui baptisimū suscipit nihil faciat ad sacramētū: quū possit facere ad rē sacri impediendā vel p̄mouendā. vñ quātūcūq; qz spes suā aliquis ad christum referret baptisatus baptisimo iohannis: baptisimus noue legis non cōsequeretur: 7 iō si baptisimus noue legis est de necessitate salutis: oportebat q̄ iterū illo baptisimo baptisarentur. ¶ S. hoc ē generale in oibus sacris q̄ si omittatur quod ē de substantia sacramētū o3 id sacramētū iterari: vñ cū non esset forma debita in baptisimo iohannis oportebat q̄ iteraretur baptisimus: 7 hoc habet cōior opinio: que etiā ex verbis Aug. p̄firmat: qui dicit sup Job. Domel. v. Qui baptisati sunt baptisimate iohannis non eis sufficit: baptisandi. n. suut baptisimate christi. 7 ideo fin hoc dicendū ad primū q̄ ibi agitur de illis qui baptisati erant a Philippo: de quo constat q̄ baptisimo christi baptisauerat: sed nō erat ibi datus spiritus sanctus ad robur: sicut ī cōfirmatione dat: qz ille non fuit Philippus apostolus: s; vnus de septē diaconibus: 7 iō non poterat manū imponere: qz hoc c̄porum est: 7 p̄opter hoc mis; si sunt ad hoc Petrus 7 Iohannes. ¶ Ad 2^m dō q̄ Hiero. non vult tangere causā rebaptisatiōis sed insufficientiāz fidei ipsoz ad salutē: vt patet ex verbis p̄cedentibus. P̄mittit. n. qui dicit se credere in christū: 7 nō credit in spiritū sanctū: nō dū h3 claros oculos. insufficientia autē fidei non posset eē causa quare aliqui baptisarent: sed quare instruendi essent sicut 7 nūc sit. ¶ Ad 3^m dō q̄ apostoli credunt baptisati fuisse baptisimo christi quū scriptū nō inueniat: vt dicit in glo. Job. xij. super illud qui locutus ē rē. Ex quo. n. ipsi alios

alios baptizabant: vt habet Job. iij. videt qd r ipsi venientes ad christu baptizati fuerunt: si tn christi qui habuit potestate remittendi peccata eos sine baptismo ex privilegio quoda sanctificare voluisset: r q virtute sua sacris non alligauit no esset ad pntiaz trabendu. ex auctoritate autē inducta no habetur qd apostoli tn baptismo Johis baptizati erāt: s; pparatio quedā baptisimū flaminis ad baptisimū Jobis. ¶ Ad 4.º dō qd ad baptisimū req̄rit aqua cuz debita forma: Jobes autē no obseruabat formā baptisimū christi: nec itez erat in eo efficacia: sicut in baptismo christi: r tō qz omittēbant ea q̄ erant de necessitate sacri oportebat iterū baptizari. ¶ Qoz alia remediū. S; ptra: oia sacra noue legis sunt in remediū r gratiā pferūt: vt dictū est. q̄ distinctio illa nulla videt. ¶ Et dicē dō qd illa distinctio sacramentoz sumit fm id ad quod principalit ordinat. Quauis q̄ oia sacra ali quo modo gratiā pferant r in remediū sunt: que dā tn principalit ordinata sūt in remediū ptra ali quē speciale morbu: vt matrimoniū contra contra p̄cupiscentiā. quedā vero de sui propua intentione sunt ordinata ad remediū morbi r ad gratiā: sicut baptisimus qui est spiritualis regeneratō p quā vetus homo corripit r noui generat. q̄daz autē qz gratiā presupponit ordinant ad gratiā pfectionē: sicut eucharistia: r sic intelligenda sunt verba magistri. ¶ Non vtiqz propter remediū: sed ad sacramētū. r debet accipi sacm̄ large pro quolibet signo rei sacre. ¶ Baptisimū christi Johannes rē. iō baptisimus christi potius qd alia sacramenta noue legis preparatorū habuit: qz baptisimus est ianua sacramentoz r ipse facit alijs viam: vñ preparatoris sacra alia non indigebant. Iteqz baptizabant imo rē. ex hoc patet qd pcedēs baptisimus no reputabat aliquib; pro baptismo: qz qui baptisima christi accipiebant no iterato baptizabant: sed vtz baptisima de nouo accipiebāt: r tō quasi corrigens qd dixerat itez baptizabant addit imo vtz baptisima accipiebant: r sic magister per verba Hiero. suam intentionem pbare non potest. ¶ Sequitur Dis. III.

Ost hoc vidē

Duz est rē. Postq̄ determinauit magister de his que p̄cipue ad sacramenta noue legis: hic incipit de cōmuniare d̄ singulis sacroz noue legi: et diuidit in ptes duas: in p̄ma de terminat de illis sacris q̄ sūt ordinata i remediū vnus p̄sone: i scda d̄ illis q̄ sūt ordiata i remediū toti ecclesie. xxiij. di. Nunc ad cōsideratiōes sacre ordinatiōis rē. Pr̄ma diuidit in tres: in p̄º determinat de sacro intrantiū. s. baptismo: in 2º de sacramentis progredientiū. vj. di. ibi Nunc de sa

cramēto p̄firmationis rē: in 3º de sacro exeuntūz s. extrema vnctione. xxiij. di. ibi Pr̄ter p̄missa ē aliud sacm̄ rē. Pr̄ma in tres: in p̄º determinat de baptismo fm se: in 2º de baptismo p̄ pparatiōne ad recipientes. iij. di. ibi Hic vidēdū ē aliq̄a rē. in tertia fm pparatiōne ad ministrantes. v. di. ibi Post hec sciendū ē sacm̄ baptisimū rē. Pr̄ma in duas: in p̄º determinat de baptismo fm se: in 2º determinat de eo p̄ pparatiōne ad circūcisiōne: ibi Solet etiā queri si circūcisiō rē. Pr̄ma in duas: i p̄º determinat qd ē baptisimū: in 2º de his q̄ ad baptisimū requirūt: ibi S; qd ē illud verbū rē. Hec pars diuidit in tres s; tria q̄ exigit ad baptisimū: in p̄ma. n. determinat de forma baptisimū: in secūda d̄ mā eius: ibi Celebrat autē rē. in tertia d̄ ipso actu ablutionis vel imersionis: ibi De imersione vero rē. Pr̄ma in duas: in p̄ma determinat de forma baptisimū: in secūda de institutione ipsius: ibi De institutione vero rē. Circa p̄mū duo facit: p̄º determinat formā baptisimū: 2º mouet quandā q̄ōne circa formāz baptisimū r determinat eā: ibi Hic querit an baptisimū rē. Pr̄ma in duas: in p̄ma determinat formā p̄cipalē baptisimū: in secūda quādā formā secūdarā p̄ tpe obseruatā: ibi Legit tn in actib; aploz rē. ¶ Solet et queri rē. Hic determinat de baptismo p̄ pparatiōne ad circūcisiōne. Et circa hec tria facit: p̄mo determinat cessatiōne circūcisiōis: secūdo institutionē baptisimū: ibi Causa vero institutionis rē. tertio effectum vtriusqz: ibi Sed querit vtrū baptisimū rē.

¶ Ic querunt quinqz. primo qd sit baptisimus. Secundo de forma ipsius. Tertio de mā eius. Quarto de intētiōne. Quinto de institutione.

AD primū sic proce

Dit: vñ qd incōueniēter sit assignata hec definitio baptisimū que in littera ponit. s. Baptisimū ē ablutio corporis exterior: facta sub forma p̄scrip̄ta verboz. manente. n. diffinitio manet diffinitio sed transeunte ablutiōe q̄ est quedā actio vel passio: manet baptisimus. q̄ baptisimus no ē ablutio. ¶ S. sacz s; dug. ē māle elemētū. ablutio autē no ē māle elemētū: s; elemētū vsua. q̄ baptisimus cū sit sacz no erit ablutio. ¶ S. sacm̄ ē i genere relationis: cū sit cā vel signū sicut d̄ dictū ē. s; baptisimū ē sacm̄. q̄ incōueniēter ponit in gnē actiōis vel passiōis. ¶ S. in diffinitōe instr̄i d̄z ponit illd̄ ad qd ē s; baptisimū sic r alia sacra vt p̄ d̄ dictū ē sūt instr̄a sacificatiōis. q̄ cū in diffinitōe eius nulla mētiō fiat de sanctificatione: vñ incōueniēter cē assignata. ¶ Lteri vñ qd etiā incōueniēter assignat diffinitio dug. q̄ talis ē: Baptisimus ē aqua diluendis criminibus sacificata p̄ verbū dei. nihil. n. fit in seipso. s; baptisimus in aqua fit. q̄ baptisimū non est aqua ¶ S. in diffinitione alicuius no d̄z ponit aliquid

quod non sit de essentia eius. s; sanctificatio materie
 non est de essentia baptismi: quia in mari vel in flumi-
 ne potest fieri baptismus. s; sanctificatio aque non
 debet poni in diffinitione baptismi. ¶ **D**iffinitio
 dicitur per se in diffinitione baptismi. s; potest esse aqua sanctifica-
 ta verbo vite diluendis criminibus: et tunc non erit
 baptismus: sicut quod non sit inunctio. s; hec non est pro-
 pter baptismi diffinitio. ¶ **E**ffectus qui potest ipse
 dari non debet poni in diffinitione cause: quia tunc dif-
 finitio esset minus quam diffinitio. sed potest impediri
 quod per baptismum non diluuntur crimina. s; non debet ab-
 lutio criminum in diffinitione baptismi poni. ¶ **L**iteri-
 ter videtur quod etiam inconuenient assignetur diffinitio dicitur.
 quod ponitur. ij. ca. ec. hierar. ubi dicitur: Quoddam ergo est
 principium sanctissimum: mandatorum sacre actionis
 et aliorum diuinorum eloquiorum et sacrarum actionum su-
 scepiua opportunitate: formas nostros aiales ha-
 bitus ad supercelestis quietis anagogam nostrum iter
 faciens: sacre et diuissime nostre regenerationis tra-
 ditionis principium. n. reducitur ad genus principiorum
 s; sacrum non est in genere precepti: sed in genere sacri.
 s; non debet dici principium sanctissimum: mandatorum
 nisi in quantum preparat viam ad alia mandata
 s; si illud fuit postea addere ad susceptiuam oppor-
 tunitate aliorum nos formam. ¶ **N**ihil potest for-
 ma ad diuina eloquia nisi quod est preceptiuum eorum.
 s; hoc quod est aiale in nobis non percipit diuina elo-
 quia: s; solus hoc quod est rationale. s; male dicitur for-
 mans aiales habitus ad diuina eloquia. ¶ **F**orma
 et materia sunt de essentia rei. s; ipse nulla mentio-
 ne facit de materia et forma baptismi. s; videtur quod insufficien-
 ter diffiniat. ¶ **L**iteri videtur quod inconuenient assigne-
 tur diffinitio quod dicitur. ponitur i. iij. li. c. i. sic dicitur
 Baptismus est per quem primitias spiritus sancti acci-
 pimus: et principium alterius vite fit nobis regene-
 ratio et sigillum et custodia et illuminatio. aliqui. n.
 prius habent spiritum sanctum et spirituale vitam: quod ba-
 ptismus sequatur: sicut per de Cornelio Act. x. s; per
 baptismum non semper accipimus primitias spiritus sancti. nec
 est baptismus per se alterius vite in nobis. ¶ **I**dem non debet
 poni in diffinitione sui ipsius. s; regeneratio est idem
 quod baptismus. s; non debet poni in diffinitione baptismi.
 ¶ **I**lluminatio non sit per virtutes intellectuales.
 s; baptismus non est intellectualis virtus: s; sacrum. s; non debet
 sibi attribui illuminatio. ¶ **C**ustodia fit in nobis
 per diuinam providentiam de qua dicitur in psalmo. Ecce non dormita-
 bit neque dormiet qui custodit israel. s; non debet hoc ba-
 ptismo attribui. ¶ **R**ed ad i. q. dicitur quod s; doctrina
 phi in li. posteriorum triplex est generum diffinitio: quod dicitur
 n. sunt diffinitioes males quas dicimus demonstrationis
 conclusioes: quod dicitur formales que sunt principia demon-
 strationis: quod dicitur males et formales que sunt demonstra-
 tioes positione differetes: que habent medium demonstra-
 tiois in quantum continent diffinitionem formalem: et conclu-
 sionem in quantum continent materiam: s; deest solus ordo ter-

minorum: quod ante omnia dicitur completiuum quoddammodo formale est re-
 spectu eius quod completiuum: id est diffinitio formalis non dicitur quod so-
 lus pertinet formam: s; illa que pertinet hoc quod est completiuum
 respectu alterius: et quia in causis est talis ordo quod materia
 completiuum per formam: et forma per efficiens: et efficiens per finem:
 id est diffinitio quod materiam dicitur que comprehendit tamen materiam
 rei: formalis autem que comprehendit formam: sicut ira est ac-
 censio sanguis circa cor: dicitur materiam diffinitio: et ira est
 appetitio in vindictam: dicitur formalis. quod autem materiam com-
 prehendit formam et materiam: s; formalis causa efficiens: sic
 hec dicitur materiam: tonitruum est continuus sonus in nubibus: hec
 autem formalis: tonitruum est extinctio ignis in nube. quod
 quod autem diffinitio materiam comprehendit materiam et formam et
 efficiens: formalis autem finem: sicut domus est cooperiturus
 ut factus ex lapidibus et lignis per tale modum et tale ar-
 te: est diffinitio materiam respectu huius: domus est cooperimen-
 tum prohibens nos a frigidibus et caumatibus: et hoc precipue
 accidit in istis: quia in eis quasi tota ratio spiritus a
 fine sumitur. Et quia baptismus cum sit sacrum quoddam istum
 est id est diffinitio materialis eius erit que comprehendit materiam
 et formam eius et efficiens: et formalis que comprehendit
 finem: et sic diffinitio quam magister in littera ponit est ma-
 teriam. pertinet. n. materiam in hoc quod dicitur ablutio exterior:
 et innuit efficiens in hoc quod dicitur facta: et ponit for-
 mam in hoc quod dicitur sub forma verborum etc. Et sciens
 dicitur quod Aug. ponit eadem diffinitionem quod sub alijs
 verbis. dicitur. n. Baptismus est tinctio in aqua verbo
 vite sanctificata. ¶ **A**d primum ergo dicitur quod in sacro bap-
 tismi sunt tria: aliquid quod est sacrum tinctio: sicut aqua que
 exterius fluit et transit et non manet: et aliquid quod
 est sacrum et res et hoc semper manet. s; character: et aliquid
 quod est res tantum: quod quod manet quod transit. s;
 gratia. magister ergo hic diffinitio baptismi quatuor ad id
 quod est sacrum tinctio: quia tinctio ipsius materiam diffinitio. ¶ **A**d
 2um dicitur quod sacrum noue legis est signum et causa gratie: videtur enim huius
 est sacrum huius quod habet significare et causare aqua autem
 non habet significare et causare effectum baptismi:
 nisi huius quod est ablutio: videtur enim essentialiter baptismus est
 ipsa ablutio: quia ad abluionem interiore candam istius
 est: quia signado causat ipsa exterior: ablutio: s;
 aqua est materia eius remota: et ablutio ipsa est materia bap-
 ptismo: s; videtur vite est forma completiuum sacri. Aug.
 autem et magister diffinitio baptismi per materiam primam
 que predicat proprie de baptismo: sicut materia de artificiali
 b: ut phiala est argenti: s; Dug. diffinitio per materiam re-
 mota: que non ita proprie predicat nisi per eam remota. ¶ **A**d
 3um dicitur quod baptismus in quantum est sacrum est in genere si-
 gni vel cause: et in hoc genere constituitur per formam ver-
 borum a qua habet significationem et efficaciam sacramentalem:
 sicut autem artificialia non ponuntur in genere ex forma
 simpliciter: s; ex materia. non enim dicimus quod domus sit in ge-
 nere qualitatis nisi in quantum artificiale figuratur:
 s; dicitur esse in genere substantie: ita etiam est de sacris. ba-
 ptismus. n. simpliciter est in genere abluionis: sed
 huius quod. s. in quantum est sacrum est in genere relationis.
 ¶ **A**d 4um dicitur quod finis ad quem est sacrum est ultimum

formale ipsius a q̄ sumit formalis diffinitio: magis autē nō intendit hic diffinire baptismū formaliū sed naturalē: et iō sanctificationē pretermittit.

Ad ij. q. dō q̄ diffinitio illa Dug. p̄lectit et materia baptismi in hoc q̄ dicit aqua: et sine in hoc q̄ dicit diluendū criminib⁹: et formā p̄ hoc q̄ dicit per verbū vice sanctificata. vnde ē diffinitio p̄posita ex materiali et formali: quasi demōstratio positione differens: et p̄plete essentia baptismi p̄lectit: excepto q̄ actus ablutionis intermittit qui facit materia proxima baptismi: quāvis ex alijs que ponuntur intelligi possit.

Ad p̄m q̄ dō q̄ hec est p̄pria predicatio: baptism⁹ fit in aqua: sed hec ē per causā predicatio: baptism⁹ est aqua.

Ad 2m dō q̄ ibi non tangitur sanctificatio: nisi illa q̄ fit p̄ formā baptismi: que consistit in inuocatione trinitatis et hec sanctificatio est de necessitate baptismi.

Ad 3m dō q̄ sacra non efficiunt nisi id quod figurant: ex hoc autē ipso q̄ ponit dilutio criminū effectus baptismi potest accipi: q̄ baptismus māliter non consistit in aqua nisi s̄m q̄ ē abluēs: quāvis autē ē aqua sanctificata in actu ablutionis ē baptism⁹.

Ad 4m dō q̄ idē numero quib⁹ ē effectus alius: et finis: sicut sanitas ē effect⁹ et finis medicis: s̄ effect⁹ s̄m q̄ p̄ducit p̄ actū medicū: finis autē s̄m q̄ ē intēti a medico. medic⁹ autē p̄t ipse viri a p̄ductione sanitatis: s̄ nō ab intētiōe: et iō sanitas p̄t poni in diffinitioe: vt ē finis: nō autē vt ē effect⁹: et s̄ dilutio criminū in diffinitioe sacri.

Ad ij. q. dō q̄ Dio. ex diffinitioe baptismi data intendit p̄cedere ad ea q̄ materialia in baptismo reſerunt: vñ post hāc diffinitioe dataz ritū baptismi ponit: et iō ponit eā vt demōstratiois principium: et p̄ hoc ē diffinitio totali formalis. Et ē sciendū q̄ in verbis eius aliquid ponit quasi diffinitū: et aliqd̄ ponit tāq̄ diffinitio: tāq̄ diffinitū ponit. s̄. traditio sacre et diuinitissime regenerationis. ista. n. ē quedā circūlocutio baptismi qua ipse frequēnter vtit: et hoc p̄ hoc q̄ ibi baptismū nō nominat: vt sit sensus quoddā ē principū rē. s̄. sacre et diuinitissime rē. quasi diffinitio ponit hic q̄ dicit principū sacriſsimoz rē. Et ponit tria ad q̄ baptism⁹ ordinat q̄ formaliter rōnes eius p̄lect. vnū ē qd̄ cōpetit ei s̄m q̄ ē lanua sacroz: et quantū ad hoc dicit q̄ ē principū sacriſsimoz mādatoz sacre actiois: actioes. n. sacras noiat actioes hierarchias. s̄. purgare illuminare et p̄ficere: q̄ p̄cipue in nostra hierarchia p̄sistunt in dispēlatioe sacroz q̄ quidē actioes nobis sub p̄cepto tradite sunt: et ad eas ē principū baptismus quasi eoz lanua. 2m p̄petit sibi inquantū ē cā: put. s̄. character ē ipi mit: et gratiā p̄fert. s̄m q̄ hō informat et idoneus reddit ad alioz sacroz p̄ceptionē: et quantū ad hō dicit q̄ ē formā p̄ characterē et gratiam nostros aiales habitus. i. vires aie ad susceptiua oportunitatē. i. ad idoneā et oportuna susceptioe diuino

ru: eloquioz quantū ad doctrinā fidei et sacraz actionum quantū ad alia sacramēta que nulli nō baptigato debent p̄ferri. 3m p̄petit sibi inquantū ē signū et figura celestis: et s̄m hoc per baptismum manuducimur in celestis p̄tēplationē: et quantū ad hoc dicit q̄ est faciens iter nostz. i. p̄parans nobis p̄tēplationis viāz ad anogogen. i. sursum ductionē supercelestis quietis: que p̄sistit in p̄tēplatione spūaliū. vel potest dici q̄ per secūdū tangit finem proximiū baptismi quātū ad ea que sūt vic. p̄teritū autē tangit finē remotūz et vltimū quantūz ad ea que sunt patrie: ad quā nos baptismus perducit p̄ gratiā quā p̄fert que ē res significata et nō p̄tēta.

Ad p̄m q̄ dō q̄ Dio. determinat de baptismi s̄m q̄ ē actio quedā hierarchica: et iō diffinit principū mandatoz: non quorūlibet: sed illorūz quib⁹ actiones hierarchice nobis tradit.

Ad 2m dō q̄ p̄m tangit tm̄ ordinē baptismi ad alia sacramēta. s̄ p̄ secūdū tangit effectū quo medianter ad alia sacra p̄cipienda idonee p̄ducit: vt ex vicitis p̄z.

Ad 3m dō q̄ aiales hūc dicūt ab aia et nō ab aialitate: qua. s̄. cū alijs aialib⁹ cōicam⁹: vt oñdat q̄ nō solū baptism⁹ corpus exterius lauat: s̄ et aiam interi⁹ format.

Ad 4m dō q̄ hec diffinitio ē principū oīuz: q̄ Dio. de baptismi tradit: vñ in principio statz hāc diffinitioe ponit: et q̄ in oib⁹ que sunt p̄ finez: ex fine oīz accipi et forma p̄petēs finit: et mā p̄petēs forme et finit: iō i hac diffinitioe nō posuit formā et mā: s̄ solū ea ad que baptismus ordinat: quasi ad finē proximiū vel remotū.

Ad ij. q. dō q̄ Dam. p̄dicā diffinitioe venat: ex hoc ipso q̄ baptismus regeneratio dicit. cū. n. generatio sit mor⁹ ad esse p̄stat q̄ baptismus ē p̄ quē nobis tradit spūale eē: et q̄ nullus p̄t agere actionē alicuius nāe: nisi p̄us habeat eē in nā illa: iō p̄cludit q̄ baptism⁹ ē principū oīuz spūaliū actionū: et s̄m hō Dam. baptismū diffiniuit adhuc p̄ p̄ora q̄ Dio. inquantū accipit primūz effectū baptismi: q̄ ē p̄stituere in spūali vita ex qua hō regeneratio dicit: et iō diffinit baptismū: vt principū spūalis vite in hoc q̄ dicit: principū alterius vite. s̄. spūalis: q̄ ē altera a nāli: et hec generatio sit altera a nāli et regeneratio dicit: et itez vt principū eoz q̄ ad vitā p̄mo p̄sequūt. et iō dicit p̄ qd̄ sunt primitie spūa. i. p̄mi spūs effectus in nobis. Hi autē effectus vel p̄sequūt ipsā generationē: sicut filiatō vel aliqua tal relatio: et sic p̄ baptismū dicimur regenerari in filios dei: et quantū ad hoc dicit regeneratio. vel p̄sequūt formā p̄ generatōez inductā: et hoc tripliciter. p̄ in ordine ad generantē: s̄m q̄ per formā inductā genitus sit filius generanti: et quantū ad hoc dicit sigillū. 2. quantūz ad esse ipsius geniti: quod per formā p̄seruat: et quantūz ad hoc dicit custodia. 3. quantum ad actionem eius cuius forma ē principūz: et quantū ad hoc dicit illumiatio.

Ad p̄m q̄ dō q̄ p̄mitie spūrit⁹ dant aīq̄

percipiatur baptismus actu: sed nō añq̄ percipia-
tur proposito habituali: sicut i Cornelio: vñ actu-
ali: sicut i alijs qui baptismi fidē habēt. Uel dō q̄
hic loquit̄ de vita spiritali s̄m q̄ homo quantū
ad exteriora reputat̄ mēbz̄ ecclie: quod nō sit añ
baptismū: q̄ ad actus fidei nullus ante baptis-
mū admittitur. ¶ Ad 2^m dō q̄ regeneratio poni-
tur hic pro relatione consequēte regenerationem
sicut est filiatio. ¶ Ad 3^m dō q̄ et a Dño. vim illu-
minatiā baptismō attribuit: quod quidē ei p̄pe-
tit inquantū ē fidei sacramētū: vñde baptizatus
iā admittit̄ ad inspectionē sacramētoꝝ quasi illu-
minatus: nō autē ante debet admitti ne sancta ca-
nibus tradantur s̄m Dño. ¶ Ad 4^m dō q̄ custo-
dia conseruationē ipotat: q̄ quidē ē a deo sicut a
p̄n^r efficiēte: a ḡa baptismali sic a p̄n^r formali.

AD secundū sic proce-

dit: videt̄ q̄ integritas forme baptismalis
non cōtinēat in his verbis: Ego te baptizo i noie
patris ⁊ filij ⁊ s̄. f. actio. n. magis oꝝ attribui prin-
cipali agenti q̄ secundario. s̄ principalis baptizans
ē christus: vt pater Job. i. vbi dicitur: Dicitur est qui
baptizat: homo autē est tñ minister baptismi. q̄
magis debuit dici christus te baptizat ⁊c. q̄ ego
te baptizo. ¶ s̄m gramaticos in verbis prime
⁊ 2^e persone intelligit̄ nominatiuus certus ⁊ deter-
minatus. sed baptizo ē verbū prime persone. q̄ nō
fuit necessariū q̄ addat̄ ego. ¶ s̄ sacramēta ha-
bent a diuina institutione efficaciam ⁊ virtutē. s̄ ex
forma quā dñs tradidit: Matth. vlti. vbi dicitur
Docete oēs gentes. nō potest haberi q̄ ego te ba-
ptizo sit de forma baptismi: q̄ hoc participiū ba-
ptizantes ponit̄ sibi ad designandū exercitiū actus
nō quasi pars forme. q̄ videt̄ q̄ non sit de necessi-
tate forme. ¶ s̄ simul dñs precepit actū docen-
di ⁊ baptizandi: Matth. vlti. sed nō exigit̄ ad do-
cendū q̄ sacerdos dicat ego te doceo. q̄ similiter
non exigit̄ ad baptismū q̄ dicat ego te baptizo.
¶ s̄ verba non debent dirigi ad eum qui nō est
verboꝝ sensus perceptiuus. sed quandoq̄ bapti-
zatus nō potest percipere sensus verboꝝ: sicut pa-
ter quando puer baptizatur. ergo non debet dice-
re baptizo te: sed baptizo iohannē. ¶ s̄ hoc vi-
detur ex modo loquēdi quo dominus vsus ē po-
nens baptizandos in tertia persona: dicens bapti-
zantes eos. ¶ s̄ materia sacramēti non minus
est de essentia sacramēti q̄ suscipiens illud sac̄s̄
sed nulla mētio fit in forma de aqua q̄ ē materia
sac̄i. q̄ non debet fieri mētio de recipiente: vt di-
cat̄ baptizo te. ¶ s̄ baptismus a passione christi
efficaciā h̄ ⁊ figura ē mortis christi: vt p̄ Ro. vi.
q̄ potius debuit in baptismi forma fieri mētio de
fide passionis q̄ de fide trinitatis. ¶ s̄ omne il-
lud in quo persone nō ueniunt oꝝ de eis plurali
dici. s̄ p̄sone distinguūt̄ quātū ad nomē: q̄ nomē

filij patri non uenit nec everso. q̄ nō debuit di-
ci in noie patris ⁊c: sed in nominibus. ¶ Alterius
videt̄ q̄ licet ea que in hac forma ponunt mutare
sine p̄iudicio baptismi. greci. n. hanc formā ba-
ptizandi habent: baptizet seruus christi nicolaus
in noie patris ⁊c. sed apud oēs est vnū baptisma.
q̄ ⁊ noster similiter baptismus fieri posset. ¶ s̄
hoc q̄ dicit ego baptizo te ponit̄ in forma ad exp̄-
mendū baptismi actus. sed actus baptismi potest
effici ab vno ⁊ duob⁹ ⁊ in vnū ⁊ in duos. q̄ potest
fieri mutatio forme: vt dicat nos baptizam⁹ voa.
¶ s̄ ecclesia ē eiusdē potestatis: nunc cuius erat
p̄mitiua ecclesia: quantū ad sacramētoꝝ disp̄-
sationē. sed p̄mitiua ecclesia mutauit formā ba-
ptismi: q̄ baptizabāt in noie christi sicut in Acti.
legit̄. q̄ ⁊ nunc ecclesia formam mutare posset.

¶ s̄ tres persone in forma baptismi ponunt̄ ad
exp̄mendū fidei trinitatis. sed ita exprimeretur
fides trinitatis: si dicat̄ in noie trinitatis: sicut si di-
cat̄ in noie patris ⁊ filij ⁊c. q̄ potest ita mutatio fie-
ri vt dicat̄ in nomine trinitatis. ¶ s̄ virtus sa-
cramentalis nō cōsistit in vbiis nisi s̄m q̄ ad signi-
ficationē referatur: alias nō esset virtus alicuius
nisi in vna ligua: q̄ voces non sunt eadem apud
omēs. sed idē significat pater quod genitor: ⁊ fili-
us quod genitus: etiā spiritus sanctus q̄ ab vtro-
q̄ procedēs. ergo potest hoc modo fieri mutatio:
vt dicatur in nomine genitoris ⁊ geniti ⁊ procedē-
tis ab vtroq̄. ¶ s̄ qui corrūpit vbiā mutat li-
teras ⁊ syllabas: ⁊ per sequens dictionē. sed ita
di. vi. dicit̄ q̄ reputat̄ baptismus: quis aliquis ver-
ba corrupte proferat. ergo potest fieri forme mu-
tatio. ¶ Alterius videtur q̄ nō posset aliquid ad-
di vel minui. non. n. est minor necessitas in ver-
bis que pertinent ad formas sacramētoꝝ q̄ in
verbis sacre scripture. sed in verbis sacre scriptu-
re nō licet addere vel minuire: vt pater Apoc. vlti.
q̄ nec verbis formari in sacramēto. ¶ s̄ i for-
mis naturalibus ita ē: q̄ differētia addita vel sub-
tracta variat species. ergo ⁊ si in formis sacramē-
toꝝ aliquid addatur: vel subtrahatur: tollitur
ratio illius sacramēti. ¶ s̄ arriani nō mutabāt
formā istā nisi per additionē: dicebant. n. in noie
patris maioris ⁊ filij minoris: ⁊ propter hoc non
reputabantur baptizati. ergo nō licet addere vel
diminuere in forma. ¶ Sed contra in littera ha-
betur ab Amb^o. Q̄ si fides toti⁹ trinitatis corde
teneatur: ⁊ vna tāti persona sit nominata: sit ba-
ptisma verū. ergo licet aliquid dō forma subtrahere.
¶ s̄ actus baptizandi ponitur in forma ad ex-
citandū attētionē. q̄ vt videt̄ licet addere ve: buꝝ in-
tentionem signane: vt dicat̄ intendo te baptizare
¶ s̄ vñ q̄ nō possit fieri interpositio vel tras-
positio: q̄ baptism⁹ ē vn⁹ act⁹. vnus autē ē actus
qui est continuus: vt dicitur in .v. phy. sed inter-
ruptio tollit continuitatem, baptismi. ergo tollit

vnitate eius. q̄ non debet fieri aliqua interruptio.
¶ Sicut ad fidem trinitatis pertinent tres per
 sone: ita et personarum ordo: sed in translatione
 variatur ordo. q̄ corruptis forma. **¶** Sed q̄ est:
 q̄ trāspōsita noīa et verba idēz significat. **¶** Unde
 dō ad. j. q. q̄ forma completiua rei mediā ē quo
 dāmō inter materiā quā perficit et causam effici
 entē a qua producit: vt virtus efficientis median
 te forma ad materiā traducat: et q̄ mediū cōple
 titur aliquo modo vtrūq̄ extremoz: iō forma
 baptisimī p̄tinet et principale efficiēs vñ baptisimū
 efficiaciā habet: et mām baptisimī proximā que ē
 actus ablutionis: et iō ponitur in noīe patris et fi
 lij et. f. tanq̄ principale efficiens a quo baptisimū
 efficiaciā h̄z: et ponit actus mālīs in ea que circū
 stant ipsūz. f. conferēs et recipiens in hoc qd̄ dicit
 Ego baptizo te. **¶** Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ principale agēs si
 gnificat in inuocatione trinitatis: que inuisibilis
 agit: et iō relinquēbat vt circa actū materialē po
 neret agens secundariūz. f. minister facti. **¶** Ad
 2^m dō q̄ forme sacramētoz non accipiunt vt vo
 ces significatiue tm̄: s̄ vt effectiue: et q̄ nihil agit
 nisi fm̄ q̄ perfectū est: iō de integritate forme ba
 ptisimalis ē vt ponat totū quod ad baptisimū re
 quirīt: q̄uis vnū ex aliō intelligi possit. **¶** Ad 3^m
 dō q̄ in verbis illis dñs principaliter nō intendit
 tradere formā facti: q̄ prius eis tradiderat quan
 do baptizabāt etiam ante passiōē: sed inuēdit
 eis precipere actū baptizandi fm̄ formā prius eis
 tradita: et ideo ex verbis illis potest probabiliter
 accipi forma predicta: q̄uis nō expresse ibi ponat
 tur. **¶** Ad 4^m dō q̄ q̄ baptisimū est factūz neces
 sitatis: et in factō requiritur intentio: iō o3 exp̄
 mī oīa que intentionez determinat ad actū illū:
 nō aut sic in alijs actibus in quibus nō ē tm̄ pe
 riculū si intentio nō assit. Vel dō q̄ aliq̄ actus h̄nt
 efficiaciā ex ipso suo exercitio tantū: sed actus ba
 ptizandi h̄z efficiaciā ex forma verboz: et q̄ tal
 efficiaciā ē factalis: iccirco o3 q̄ verba forme signi
 ficando efficiaciā actui p̄beant: et iō o3 baptizā
 tē actū suū verbo significare: q̄uis hoc in alijs
 actib⁹ non reperiat. **¶** Ad 5^m dō q̄ rō illa tenet
 de illis verbis: que proferūt causa significatiōis tā
 tū: n̄ aut de illis q̄ proferunt causa efficiendi: que
 etiam o3 ad res non intelligentes proferri: vt effe
 ctus verboz determinet ad res illas: vñ etiam di
 cis exorcizo te creatura salis. **¶** Ad 6^m dō q̄ dñs
 precipiebat actūz baptisimī vt absentiu: et iō opor
 tebat q̄ vteret tertia persona: secus autē est de il
 lis qui exercēt actū illū in presentes. **¶** Ad. viij.
 dō q̄ aqua p̄prehenditur in diffinitioē baptisimī:
 q̄ baptisimū nihil aliud ē q̄ ablutio facta i aqua:
 et ideo esset nugatio si itēz poneret. **¶** Ad. viij.
 dō q̄ actio semper magis attribuit principali agē
 ti: q̄ efficiaciū imp̄mit ad agendū: tota. n. virtus
 mediē cause ē a prima: sed non conuertitur: quia

prima causa a qua baptisimū efficiaciā habet
 auctoritatiue ē trinitas: passio autem christi cau
 sa secundaria et meritoria: iō magis fit mērio de
 trinitate q̄ de passione. **¶** Ad 9^m dō q̄ nomē nō
 competit voci nisi fm̄ q̄ facit noticiā de re. no
 men. n. dicit quasi notamē: noticiā autē habem⁹
 de trinitate per fidem: et q̄ est vna fides trinitatis
 et vna confessio dei: q̄uis sint diuerse voces signā
 tes tres personas: iō dicitur in nomine: quasi i in
 uocatione: que sit per professionē exteriorē in
 terioris fidei. **¶** Ad secūda questionē dicendū q̄
 q̄ sacramēta efficiaciā habent ex institutione diui
 na: et principaliter ē in sacramentis forma q̄ etiam
 materia: ideo sicut nulli licet mutare factūz: vel ali
 quod nouum instituere: ita nulli licet mutare for
 maz sacramenti: quantū ad id quod ē de essentia
 forme absq̄ speciali consilio spiritus facti: qui vir
 tutez suaz illis verbis non alligauit: et si mutat ni
 hil agitur: et p̄ter hoc culpa incurrit. si autēz ali
 quid pertinet ad formā ex determinatione ecclē
 si illud mutat nihilominus ē factūz: sed culpa in
 curritur. in forma autē baptisimī essentiali⁹ ē qd̄
 exprimit causā agentes a qua est tota efficiaciā: q̄
 quod exprimit actū exercitū: et ideo quantum ad
 oēs inuocatio trinitatis est de essentia forme: nec
 aliqui quantū ad hoc formā mutare possūt. Qui
 dam vero dicebant q̄ actus exercitus non ē de ef
 fentia forme: et q̄ in illa inuocatione trinitatis ef
 fentia forme p̄sistit quos refellit auctoritas Alex.
 pape: qui dicit q̄ non ē baptisimū illud lauacru
 quo aliquis in noīe patris et filij et spiritus sancti.
 nihil addendo baptizatur. **¶** Ad p̄m̄ dō dicendū
 q̄ fm̄ opinionem grecoz de necessitate forme est
 actus baptisimī quantum ad significatū: sed non
 quantum ad consignificatūz. persona autēz bapti
 zans per ministeriūz non ē de necessitate forme:
 q̄ ex eo baptisimū efficiaciā non habet: sed per
 sona recipiēs est de necessitate forme: q̄ actus ad
 suscipiēte terminatur: et ideo differunt in forma
 a nobis quantū ad tria: primo q̄ personaz minist
 stri in forma non exprimunt: et hoc dicunt ad re
 mouendū errorem qui fuit in p̄mitiua ecclēsia q̄
 efficiaciā baptisimī baptizanti attribuebat: vt pa
 ter. j. Cor. iij. secundo in hoc q̄ significant actum
 sub alia persona. f. tertia: et sub alio modo. f. sub
 iunctiuo vel optatiuo ad signandum q̄ actus in
 terior expectatur ab extra. tertio quia personam
 baptizata ponunt in nominatiuo casu et in tertia
 persona: q̄ quandoq̄ baptizatus non habet in
 tellectum vt ad eum possit dirigi sermo. Utrum
 autem ipsi mutant aliquid quod sit de substan
 tia forme: vt sic oporteat rebaptizari: q̄uis quidā
 dicant hoc: non tamen est determinatū: sed dubi
 uz apud quosdā: quibus videt q̄ sufficiat actum
 baptisimī significare ad perfectionēz sacramenti:
 et q̄ significatiōis determinatio sit ex ecclēsie in

stitutione. hoc aut certū ē q̄ forma q̄ nos utimur melior ē: tū q̄ perfectior ē vt patet ex supradictis tum q̄ magis cōsonat verbis euāgelij q̄ mīstros baptizantes dicit: tūz pp̄ auctoritatē romane ecclesie que hāc formā tradidit: q̄ nūq̄ a vera fide legalē declinasse hanc formā ab aplīs retinēre: 7 iō nō s̄z peccipue latinis in forma gecoꝝ baptizari: q̄d si p̄fumerēt: secundū quosdā nō eēt baptizatus: 7 s̄z quosdā autē esset: s̄z grauit̄ peccarent. ¶ Ad 2. q̄. dō q̄ vnus actus q̄ vno agente expleri potest n̄ p̄greditur a plurib⁹ agentib⁹ siml: 7 iō vnus baptizans cū ipse solus baptizare possit: oꝝ significat actū suū nō vt a plurib⁹ exeūtē: s̄z vt a se solo: 7 iō n̄ pōt dici nos baptizamus: sed secundū quosdā dicit pōt ego baptizo vos si necessitas affuit: nec ē aliq̄ mutatio forme quātū ad significationem: q̄ plurale nō ē nisi singulare geminātū. pōt 7 alia rō assignari: q̄ baptizo vos idēz ē q̄d baptizo te 7 te: 7 iō p̄ hoc non fit mutatio forme quātū ad sensū s̄z solū quantū ad vocem. sed nos baptizam⁹ idēz ē q̄d ego 7 ille: n̄ autē ego 7 ego. vñ nō oīo ē idēz: 7 iō q̄ dicit nos baptizam⁹ nihil facit. qui autē dicit baptizo vos si simul plures baptizaret baptizatus est: sed peccat nisi ex magna necessitate faciens. ¶ Ad 3. q̄. dō q̄ forma quā dñs tradidit nō fuit ab apostolis mutata quantum ad intellectum: q̄ in christi noīe tota trinitas intelligit: vt in littera habet: sed solū quātū ad vocē: 7 hoc ē quod quidaz dicunt q̄ ē mutata forma sensibilis: sed non intelligibilis: nec hoc ipsum potuisset nisi ex familiari consilio spūssanti: rō aut mutationis fuit vt nomen christi amabile redderet: si i eius nomie baptizatus fieret. 7 hoc etiāz ecclia nunc possit si speciale p̄ceptū a spiritali sancto haberet: nō autē p̄pria auctoritate. 7 q̄ illius mutationis cā fuit cōueniens illi tempore: iō cessante cā cessat effectus: 7 modo nō eēt baptizatus: si quis in christi nomine baptizaret: vt p̄munit oī q̄uis qdā trinitas dicit. ¶ Ad 4. q̄. dō q̄ i nomine trinitatis nō exprimitur ipse persone: sed solū numerus personarū: 7 iō si sufficit dicere i nomine trinitatis: nec eēt baptizatus si diceret. ¶ Ad 5. q̄. dō q̄ genito: nō signat personam patris sicut hypostasim subsistentēz vt hoc nomen pater: sed per modū actus: 7 ideo non est eadez significatio si dicatur in noīe genitoris 7 in noīe patris: 7 similis rō ē de alijs. q̄uis autē nō sit eadē vox in greco 7 latino: tū est eadē vocis significatio: 7 in qualibet lingua verba illa pertinent ad formā q̄ principaliter sunt instituta ad signandū personas illas. ¶ Ad 6. q̄. dō q̄ corrupte p̄fert verba: aut hoc facit ex industria: 7 sic nō videtur intendere q̄d ecclia intendit: vñ nō ē baptizatus: aut hoc facit ex ignorantia vel defectu lingue: 7 tūc oī q̄ si sit tanta corruptio q̄ oīno auferat sēnti locutionis q̄ nō ē baptizatus. si autē sensus locutionis remaneat: tūc erit baptizatus: 7 hoc precipue

accidit q̄ sensus non mutatur q̄n sit corruptio in fine: q̄ ex parte finis mutatio variat 7 significatio nē: nō aut significationē vt grāmatici dicūt: s̄z mutatio ex parte p̄cipij variat significationē: vnde corruptio talis maxime si sit magna oīno sensum locutionis auferret. q̄n autē sensus locutionis aliq̄ mō manet: tūc q̄uis mutet formā quātū ad sonū sensibile: nō tū mutat quātū ad significationē: q̄ q̄uis oratio corrupte p̄lata nihil significet ex veritate impositionis: significat tū ex accommodatio ne vsus. ¶ Ad 7. q̄. dō q̄ de subtractione hoc certū ē: q̄ si subtrahat aliquid q̄d sit de essentia forme q̄ non est baptizatus: 7 ille qui baptizat grauit̄ peccat: 7 q̄ apud oēs inuocatio trinitatis ē de essentia forme: iō hoc nullo mō subtrahi pōt: sed q̄dā dicit q̄ expressio act⁹ n̄ ē de substantia forme: vñ si subtrahat facta sola trinitatis inuocatio: erit baptizatus q̄uis peccet baptizans. S̄z h̄ ē de cretal Alex. pape. 11. q̄ dicit q̄ si quis puez in aq̄ ter merferit dicendo in noīe patris 7 filij 7 spūssanti: si non dicat ego baptizo te: talis imersio non facit baptizatum: oꝝ n. q̄ per formā virtus trinitatis inuocata ad mām p̄positā determinet q̄ fit i expressione actus. s̄z etiam expressio persone baptizate ē de substantia forme: q̄ per eaz determinat actus ad hunc baptismū: 7 iō si subtrahat nō erit baptizatus: sed expressio persone baptizantis oī q̄ non ē de forma quātū ad necessitatē sacri: s̄z ex institutione ecclie vt intentio magis ferat ad actū illū: 7 iō si omittat erit baptizatus: sed peccat omittens. De additione vero duo sunt obseruanda. p̄m est ex parte addentis: q̄ si adderet intendēs illud esse de forma quasi volens per hoc nouum ritū adouere: p̄stat q̄ non intendit p̄ferre formā quā vitur ecclia: 7 ita nec faceret q̄d ecclia facit: quā n̄ eēt baptizatus: sed autē ē q̄ ex aliq̄ cā adderet vt ex deuotōe quadā. 2. m̄ ē ex parte ei⁹ q̄d addit: q̄d si ē corruptiuū forme tūc nō ē baptizatus. si at nō: ē baptizatus q̄m quosdā: sic si dicat in noīe patris maioris 7 filij minoris corrūpit fides quā forma p̄fert. si autē addat 7 brē marie: qdā dicit q̄ n̄ ē baptizatus: q̄ n̄ fit baptizatus i virtute brē marie: fieret at si diceret 7 brē maria iuuet puez istū vel aliq̄ h̄ mōi. Aliq̄ at oī cū 7 pbabili dicit q̄ eēt baptizatus etiā p̄ mō additōe facta: q̄ s̄z mgr̄ in noīe patris idēz ē q̄d in inuocatioe. pōt autē i inuocatioe beate marie fieri baptizatus cum in inuocatioe trinitatis: non quasi ex virtute eius efficacā habeat baptismus: sicut habet ex virtute trinitatis: sed vt eius intercessio baptizato proficiat ad salutē. Quidaz autē addunt tertium cōsiderandū. dicit. n. q̄ si fiat additio in medio vel in principio nō est baptizatus: si autē in fine est baptizatus: sed hoc nullaz videtur habere rationē: vnde fm̄ alios qualitercūq̄ fiat additio non refert dūmodo non sit contraria forme: 7 baptizans nō intendit mutare ritū baptismi.

Ad p^m qd qd illud dicitur hereticos qui adde-
bant scripture vel minuebant ex ea propter fidei
corruptione: et sicut in proposito additio vel sub-
tractio corruptis formam tollit baptismum. **A**d 2^m
qd hoc est verum de differentia essentiali: non autem
de accidentali: vnde si subtrahat aliquid de essentia for-
me existens vel addat aliquid non de essentia for-
me ac si sit de essentia forme: non erit baptismus.
Ad 3^m qd additio illa corrumpat fidei trini-
tatis: quam exprimit forma: et ideo corrumpat formam.
Ad 4^m qd si quosdam sufficiebat quantum ad
invocationem trinitatis: ut nihil minueret de forma
intelligibili quia minueret de forma sensibili: quia in
vna persona omnes intelligunt: ideo dicebatur quod vna per-
sona nominata plena esset baptismus: si fides inte-
rius plena esset. sed quia fides persone baptizantis vel
infidelitas nihil prodest nec nocet ad baptismum
quod fit in fide ecclesie: ideo quasi communi modo dicitur quod
omnes tres personas exprimit: et ideo ad verbum Ambrosii
multipliciter respondet. Quidam enim dicitur quod cum dicitur
plenum sit sacramentum. ponit sacramentum per fidei: quia qui
vnam trinitatem personam confitetur si alias corde teneat ple-
nam hanc fidem. Quidam vero dicunt quod intelligit quod
tunc ad plenitudinem ipsius sacramenti quam hanc ex fide
quod per hoc quod dicitur plenum est fidei sacramentum: vel quod
intelligat secundum quosdam in casu quando vna persona
nominata puer vel sacerdos moreret: creditur enim
quod invisibilis sacerdos suppleret defectum vel in casu
simili in quo apostoli in nomine christi baptizabant:
et hoc magis personat verbis eius. **A**d v. qd quod
intendit aliquid facere non est sequens quod faciat illud:
vnde est ad corruptionem forme: ergo intendit te bap-
tizare. **A**d iij. q. qd quod cum forma verbo consistat
in tribus. scilicet significatio: integritate verbo: et ordi-
ne: quidam dicunt quod quicquid horum mutetur vel vari-
etur: non erit baptismus. Sed quia forme sacramentorum sunt
quedam fidei professiones: fidem autem non profitetur
verba forme nisi ratione sue significationis ideo aliquid dicitur
cunt quod omnino structure intellectus vel implicitus vel
explicitus: etiam si non esset vocis integritas nec ordo
idem erit baptismus. sed quia sacramentum quantum ad formam
et materiam esse eiusdem signum: ideo aliquid dicitur medio
modo quod requiritur et significatio plena et verba integra
que sunt de essentia forme. si autem ordo vel aliquid circa
verba mutetur: quod non tollit nec significationem nec
integritatem verbo: erit baptismus. **E**t secundum hoc ad
i. qd quod si fiat tanta interruptio quod interceptat inten-
tione baptizantis: tunc non erit vna forma: et ideo
vtraque per se erit imperfecta. nec sufficit ad bap-
tismum: sicut si dicatur in nomine patris: et iterponat lo-
gam fabulam: et postea dicat et filij. si autem ita fiat
parva interruptio vel verbi non corruptio forme
ut si dicatur in nomine patris omnipotentis: aut silentij:
aut tussis: vel alicuius huiusmodi quod intentionem
non discontinuet tunc erit ab unitate intentionis unitas
forme: constat enim quod continuitatis forma ex voci-

bus unitate habere non potest: cuius oratio sit quantitas
discreta. **A**d ij. qd quod quidam dicunt quod si sit talis
ordo qui mutat intellectum non sit baptismus: ut si
dicat in nomine patris baptizo te et filij et spiritus sancti. si autem
non mutet intellectus erit baptismus: ut si dicat in
nomine patris et filij et spiritus sancti baptizo te. Alij
vero dicunt quod qualitercumque mutet ordo verborum
non videtur intellectus mutari: et ideo erit baptismus:
quod quis peccet transponens: et secundum hoc dicitur quod ordo per-
sonarum non est quo vna sit prior altera: sed quo vna
est ex altera: que ordine ipsa nomina personarum
ostendunt quocumque ordine proferantur.

Tertius sic proce-
dit: videtur quod baptismus non debeat fieri in
aqua. ex similitudine enim causis filius effectus producit. sed
baptismus habet similem effectum cum circumcissione. cum ergo aqua
in nullo conveniat cum infirmitate circumcissionis: vnde quod non
congrue fiat baptismus in aqua. **S**ed secundum Damascenum et
Dionysium baptismus habet vim illuminativam et in eo spiri-
tus sanctus datur: et homo in filium dei regeneratur. sed ignis
inter alia elementa plus habet de luce: et per tunc ratione ca-
loris spiritus sanctus quod est charitas significatur: et secundum
Dionysium in fine ecclesie hierarchie. Ignis maxime deiformita-
tem signat. ergo baptismus oritur fieri in igne et non in aqua.
Sed secundum Damascenum baptismus est principium vite: et est sacramentum
maxime necessarium. sed aer habet maximam convenientiam cum
vita: quia calidus est et humidus: et est consummum elementum: ut
nulli propter penuriam possit esse periculum: sic quicquid puu-
lis est periculum pro defectu aqua. ergo baptismus debuit in aerem
fieri et non in aquam. **S**ed per baptismum figuramur sepul-
ture christi: Romanus. sed christus in terra sepultus est. ergo bap-
tismus oritur in terra fieri et non in aqua. **S**ed oleum et vinum ab-
lutiva sunt et letificativa et inpinguata. sed baptismus per
ablutionem peccatorum pinguedinem et letitiam spirituales
tribuit. ergo in his liquidis fieri oritur. **S**ed facta de lacte
christi fluxerunt. sed sic fluxit aqua sic et sanguis. ergo in sanguine
oritur fieri baptismus. **S**ed dicitur quod dicitur Iohannes. Nisi
quis reatus fuerit ex aqua et spiritu sancto etc. **S**ed reparatio oritur
creationi respondere. sed in creatione mundi spiritus domini memo-
rat: pro super aquas ferri: et ex aqua pro aiaz vivente produ-
xit: ut per 3. Genesim. 1. et spiritus sanctus in opere reparatois produ-
xit oritur in aqua et spirituali vita: et sic baptismus in aqua fieri oritur quod
est principium alterius vite: et per quod principium spiritus accipi-
m. **V**terius vnde quod non debeat fieri in aqua simplici: quia
medicina oritur esse infirmis proportionata. sed nos quod me-
dicina baptismi adhibetur: habet corpus ex elementis mi-
xtum. ergo aqua baptismi non oritur esse elementum simplex. **S**ed facta
fluxerunt de latere christi dormientis in cruce. sed de lacte
ei non est probabile fluxisse aquam quod sit purum elementum cum ta-
le quod in corporibus mixtis non inveniatur. ergo non oritur in aqua sim-
plici baptismus fieri. **S**ed pura elementa secundum philosophos
non sunt in extremis: sed in medijs elementorum: quia in extre-
mis alteratur se invicem. si ergo opponeret in aqua simplici ba-
ptismum fieri: non possit apud nos fieri. **S**ed constat quod aqua
maris non est simplex aqua quod est amaritudo et salbedo

demōstrat que ex terrestri mixto ptingit. s3 in aq
 maris potest fieri baptisimus. q̄ nō requirit aqua
 simplex. ¶ **¶** aqua p̄petit baptisimo ratione ab-
 lutionis. s3 qdā aq̄ mixta magis abluir: sicut luxui-
 um 7 huiusmodi. q̄ magis baptisimo p̄petit. ¶ **¶**
 s3 ē: q̄ mixtū neutrum miscibilū ē. si q̄ fiat baptisim⁹
 in aqua mixta non fieret in aqua quod esset p̄
 doctrinaz euangelij. ¶ **¶** Alterius v̄ q̄ non in qua-
 liber aqua simplici possit fieri baptisimus. dñs. n.
 tacta mundissime sue carnis vim regeneratiuā cō-
 tulit aquis: s3 non tetigit nisi aquas iordanis. q̄ so-
 le ille aque habent vim regeneratiuā: 7 ita non in
 qualibet aqua potest fieri baptisim⁹. ¶ **¶** bapti-
 smus non potest fieri nisi in aqua verbo vite san-
 ctificata. si q̄ baptisim⁹ fieret in mari vel in aliquo
 fluuio tota aqua fluminis esset sanctificata: quod
 v̄ absurdū. ¶ **¶** quedā aque non habent v̄z ab-
 luendi: s3 magis deturpant: sicut aque paludū. q̄
 v̄z q̄ in huiusmodi aquis nō possit fieri baptisim⁹
 ¶ **¶** s3 ē: q̄ mā baptisimi d3 ē cōis: q̄ baptisim⁹
 ē sacm̄ maxime necessitatis. sed hoc non esset nisi
 si in qualibet aqua baptisimus fieri posset. q̄ in q̄li-
 bet aqua potest fieri baptisim⁹. ¶ **¶** R̄ndeo dō ad .j.
 q̄nē q̄ ex institutione diuina necessariū ē bapti-
 smū in aqua fieri. Possūt autē institutionis acci-
 pi sex rationes. p̄^o ē q̄ aqua ratione diaphonitatis
 habet aliquid de lumine: 7 ita p̄petit baptisimo q̄
 habet vim illuminatiuā s̄m q̄ in eo gratia p̄fert.
 2° ē q̄ ratione humiditatis habet vim abluendi: 7
 iō competit baptisimo in quo sordes culpe mun-
 dantur. 3° ē q̄ rōne frigiditatis habet vim refrige-
 randi: 7 ideo competit baptisimo in quo incendi-
 um fomitis mitigat. 4° ē q̄ vt dicit in. xvij. de aia
 lib^o: Aqua maxime competit generatōi 7 augmē-
 tationi rerū viuientium. vñ 7 in principio mundi
 ex aqua p̄mitus aialia producta sunt: 7 sic p̄petit
 baptisimo inquantū est regeneratio in spiritalēz
 vitā. 5° ē q̄ in oibus mundi partibus aqua inue-
 nit. 6° q̄ ē res q̄ de facili ab omnib^o haberi potest
 sine magno precio: 7 he due p̄petit baptisimo p̄-
 ut ē sacramētū necessitatis. ¶ **¶** Ad p̄^o q̄ dō q̄ neq̄
 circuncisio neq̄ baptisimus tollunt originālē cul-
 paz ex virtute naturali ipsaz rez: sed inquantūz
 signant aliquid spiritalē: 7 in significatiōe cōi-
 cat aqua cū instrō circūcisionis: q̄ i vtroq̄ sit ab-
 latio alicuius. ¶ **¶** Ad 2° dō q̄ ignis habet lucē ex
 se 7 calorē q̄ ē qualitas actiua: 7 q̄ sp̄s sanctus ē
 p̄mū agens deiformitatē in baptisimo: 7 p̄mū
 illuminas: s3 baptisim⁹ ē sicut qdā istrālis ca: iō sp̄i-
 ritus sancto p̄petit figurari p̄ ignē: sed baptisimo p̄
 aquā qua mediante trānsfundit lumē a spiritali
 cō in aiam: sicut p̄ diaphanū lumē corporale ad
 sensū. ¶ **¶** Ad 3° dō q̄ quis aer cōicet cū vita: non
 tñ aer generationi viuētū sicut aqua p̄petit: 7 p̄
 hoc magis cōpetit aqua baptisimo q̄ aer. ¶ **¶** Ad
 4° dō q̄ sepultura christi ē res significata nō p̄tē-

ta. institutio ar̄ sacralis m̄e attēdit p̄cipalit̄ q̄tū
 ad significatiōē rei p̄tēte: magis autē p̄petit aqua
 tali significatiōi in baptisimo q̄ terra: 7 iō rō nō
 sedē. ¶ **¶** Ad 5° dō q̄ oleū 7 vinū nō hñt in vsu ab-
 lutionis sicut aqua: nec ita bene abluir: q̄ ex eis ē
 alique sordes dñt: 7 defunt itez alie p̄ditōes q̄
 aq̄ p̄petit: 7 iō nō ita p̄petit baptisimo sic aq̄: pin-
 guedo autē deuotionis 7 leticia sunt qdā effectus
 baptisimū p̄ntes 7 n̄ p̄mū. ¶ **¶** Ad 6° dō q̄ ex late-
 re christi fluxit s̄guis 7 aqua: s3 s̄guis ad redimē-
 dū: vt dī. j. De. j. aq̄ autē ad abluendū: 7 iō aq̄ ba-
 ptisimo p̄petit 7 nō s̄guis. ¶ **¶** Ad .ij. q̄ dō q̄ p̄m-
 ptio aq̄ p̄t ē duplex: vna q̄ tollit sp̄z sic q̄n p̄ ak-
 terationē trāsīt i aliquā sp̄z sicut p̄ putrefactōez
 aliq̄s vel digestiōē trāsīt in vinū: aut ē p̄ addi-
 tiōē rātā alterius liquoris q̄ soluat specics aque
 sicut si paz aq̄ multo vino admisceat: alia permix-
 tio ē q̄ nō tollit sp̄m aq̄: sicut q̄n alterat aq̄ fm
 aliquod accidēs 7 manet sp̄s: vt p3 in aqua cale-
 facta: vel q̄n addit aliqd aq̄: qd v̄ nō admisceatur
 sicut si aliqua solida ponant in aqua: vel si sit cō-
 miscibile sicut aliqd humidū: tñ ē tā pue quātita-
 tis q̄ mixtiōē nō faciat: s3 in aquā penitus p̄uer-
 tat. In aq̄ q̄ p̄mō p̄mixta nō potest fieri baptisim⁹
 q̄ iā nō ē aqua: in aqua autē 2° mō p̄t fieri. Ut
 at cognoscat q̄n sic vel sic p̄mixta ē aqua: sciendū
 ē q̄ sic diuersitatē speciei in aialib^o iudicam^o ex di-
 uersitate figuraz: ita etiā diuersā sp̄z in elemētis
 cognoscim^o ex diuersitate rarit̄ 7 densit̄: 7 iō si fiat
 tanta alteratio vel p̄mixtio aque q̄ recedat a ter-
 mino raritatis 7 densitatis aque vel in actu v̄ i po-
 tentia: signū ē q̄ sit sp̄s aque trāsmutata: 7 dico i
 potentia q̄n humor aliqd nō dēfat 7 rarefit calē-
 do vel frigidō sicut aq̄: s3 aliter sicut paz in vino
 oleo lacte 7 huiusmodi. ¶ **¶** Ad p̄^o q̄ dō q̄ nō o3 q̄
 aqua p̄petat nobis p̄ uenientia in nālī p̄petatēz
 s3 significādo effectū q̄ in nobis o3 fieri. ¶ **¶** Ad 2°
 dō q̄ de corpore christi exiuit vera aqua sicut ve-
 rus s̄guis: 7 hoc ad p̄bādū eē corp^o christi veruz
 nō fāstificū vt manichei ponūt. fuit. n. in eo p̄po-
 sitio ex elemētis quod p̄batū fuit ex eo q̄ aq̄ que
 ē elemētū p̄dīt ex eius latere: 7 compositiōez hu-
 morum probauit sanguis effluēs. ¶ **¶** Ad 3° dō q̄
 quis aqua que ē apud nos sit aliquo mō altera-
 ta 7 habēs aliquid de p̄mixtiōe alioz elemētōz
 nō tñ amittit sp̄m propriā. ¶ **¶** Et s̄lt̄ dō ē ad 4° dō
 aq̄ maris. ¶ **¶** Ad 5° dō q̄ ille aq̄ q̄ p̄ aliquā trās-
 mutationē sp̄m aque amittit: 7 si retineat ab-
 luendi virtutē: tñ materia baptisimi eē nō possit
 q̄ p̄ma virtus abluendi ē in vera aqua: 7 etiā
 purius abluir: q̄ ex alijs liquorib^o corpora ablu-
 ta aliquo mō inficiunt: cōmuniuz etiā aqua v̄ri-
 mur ad abluendū. De luxiuo ar̄ qdā dicit q̄ sp̄z
 aque amittit: vñ baptisimū mā eē nō potest. s3 hoc
 nō videt: q̄ eadē rōne nec aqua trāsiens per mine-
 ras sulphureas 7 terras cōbustas possit esse mā

baptismi quod falsum est. Lexiuii. n. ab alia aq̄ non differt nisi in hoc q̄ p̄ cineres transiit. vnde videt aliter dicēdū q̄ baptisimus potest fieri in lexiuiis: sicut et in aquis sulphureis: et in alijs aquis que ex terra per quā transiunt inuariantur. **Ad** iij. q. dō q̄ diuersitas aquarū q̄ ē per loca et situs ē differentia accidentalis: vnde non mutat speciem aque: et iō in qualibet aqua huiusmodi vel maris vel fluminis vel cisterne vel fontis vel stagni potest fieri baptisimus. **Ad** p̄m̄ q̄ dō q̄ dō tangēdo illā aqua dedit vim regeneratiuā in tota specie aq̄ instituentis eā instrumentū baptisimi. **Ad** 2m̄ dō q̄ si baptisat aliquis in mari sola illa aqua maris pertinet ad baptisimū q̄ potest habere aliq̄ue effectū in baptisato vel lauando vel infrigidando: et non totū mare. **Ad** 3m̄ dō q̄ si aq̄ paludis esset intantū ingrossata q̄ recederet a vera raritate aq̄ nō esset baptisimus: sicut si esset lutum: alias esset baptisimus: q̄ adhuc species aque manet.

Ad quartū sic proce

dit: Videt q̄ imersio sit de necessitate baptisimi: q̄ p̄ baptisimū figuramur sepulture christi: vt dicit Ro. vi. s3 hoc non fit per baptisimū nisi inquantūz imergimur et occultamur in aqua sicut christus sub terra. s̄ imersio ē de necessitate baptisimi. **Ps.** baptisimus datur in remediū s̄ originale peccatū. sed originale peccatū ē in toto corpore: s̄ totū debet imergi. **Ps.** si aliqua pars sufficeret: vt intingeret precipue videret de mēbris genitalibus: in quib' precipue originale manet et in quibus circūcisio fiebat. s3 ablutio non potest fieri p̄grue in illis mēbris nisi totū corpus imergat. s̄ totū corpus o3 imergi. **S3** ē p̄suetudo in aliq̄b' ecclesijs: in quib' q̄nq3 p̄ aspersionē et n̄ p̄ imersionē baptisimū celebrat. **Ps.** i baptisimo beati laurentij legit q̄ Romanus ab eo baptisandus viretū aque attulit: in quo constat q̄ imergi nō poterat. s̄ imersio nō ē de necessitate baptisimi. **L**terius videt q̄ non debeat esse trina. baptisimus. n. ē tinctio in aqua verbo vite factificata: vt dicit Aug. s3 vnus ē baptisimus. s̄ debet esse vna tinctio siue imersio. **Ps.** requiritur ad baptisimū fides et vnitate et de trinitate p̄sonarū. s3 trinitas personarū sufficiēter exprimitur in forma. s̄ vnitas essentialis o3 exprimitur in vnitate imersionis. **Ps.** baptisimus ē figura passionis christi. s3 vna ē passio christi. s̄ vna o3 ē imersio in baptisimo. **Sed** ē: qd̄ Dio. dicit. ij. c. ec. hierar. q̄ o3 fieri baptisimus tribus imersionibus et eleuationibus ad signadū q̄ christus in sepulchro iacuit tribus diebus et tribus noctibus. **Ps.** Chryso. dicit super Job. 3. fit imersio vt discas qm̄ virt' patris et filij et spiritus sancti oia hec iplet. idē dicit Hiero. sup epla ad Philī. **L**terius videt q̄ trina imersio sit de necessitate sacri. legit. n. in decretis de p̄secratione

di. vi. ca. si quis p̄sbyter vel ep̄s semel imergat et vnā imersionē fecerit deponat. hoc autē nō esset nisi trina imersio esset de necessitate sacri. s̄ ē de necessitate sacri. **Ps.** sicut fidei trinitas exprimitur p̄ noia triū p̄sonarū: ita p̄ tres imersiones vt ex dictis p3. s3 si non noiaerent tres persone nō esset baptisimus. s̄ sicut si non trina imersio fiat. **Ps.** si nō trina imersio ē de necessitate sacri: statim in prima imersione baptisimus habet totū effectū suū. s̄ alie imersiones frustra adderent: et fit iniuria sacro.

S3 p̄tra ē: q̄ ipsa imersio non ē de necessitate sacri. s̄ multo minus numerus imersionis. **Ps.** auctoritas Greg. in littera posita dicit: q̄ vtrunq3 potest fieri seruata ecclesie p̄suetudine. s̄ non ē de necessitate sacri neq3 vna neq3 trina imersio. **Rn̄** deo dō ad. j. q. q̄ baptisim' ablutionē iporat. ablutio autē p̄ aquā potest fieri nō trī p̄ modū imersionis: s3 p̄ modū aspersionis vel effusionis: et iō vtroq3 mō potest fieri baptisim'. et vt q̄ apli hoc mō baptisarent cū legal' q̄ sil vna die p̄uersi sunt quicq3 milia: et alia tria milia: Act. ij. et iij. et iō qm̄ p̄suetudo ecclesie patet vel qm̄ necessitas incūbit p̄ delectū aque: siue p̄ periculū pueri de cuius morte timet vel etiā propter ibecillitatē sacerdotis non potētis sustētare infantē: potest sine imersione baptisimus celebrari. **Ad** p̄m̄ q̄ dō q̄ etiā in effusione aque hō quodāmodo s̄ aqua ponit: et iō quodāmodo christo p̄ baptisimū p̄sepeliet. **Ad** 2m̄ dō q̄ oēs operationes aiales a capite principij hnt: q̄ baptisimus format aiales habit' fm̄ diffinitionē Dio. prius posita: nō autē naturales vel vitales iō si sit caput aspersionis aqua in totū corpus aspersione putat: sicut etiā iuriste dicunt q̄ vbi caput hoīs iacet reputat ac si totus hō sepult' eēt ibidē: non sic autē est de alijs partib'. **Ad** 3m̄ dō q̄ quous originale peccatū p̄sistat precipue in mēbris genitalib' quantū ad originē: tñ in operationib' aialibus p̄sumat quantū ad rōnē culpe: et iō potius o3 baptisimū adhiberi circa caput si necessitas incūbit vt non totū corpus possit imergi. **Ad** ij. q. dō q̄ p̄guētissime sit trina imersio: tñ ad exprimēdū in factis fidez trinitatis: tñ ad significandū christi sepulturaz: cui p̄ baptisimū p̄sepelimur: vt p3 ex auctoritatib' inductis. **Ad** p̄m̄ q̄ dō q̄ magister exposuit tinctionē p̄ ablutionē: quous autē in trina imersione sit trina tinctio: tñ ē vna ablutio: sicut etiā in ablutionibus pure materialib' vident' cōtingere q̄ aliquid pluries in aquā imergat vel aq̄ p̄fundit anq̄ ablutio vna sit p̄fecta. **Ad** 2m̄ dō q̄ in fide trinitatis includit fides vnitatis: et iō in baptisimo cū fide trinitatis expressa dat' intelligi fides vnitatis: et in forma verborū p̄ hoc q̄ singulaliter dō in noie: et i imersione propter similitudinē imersionū: non autē in fide vnitatis includit fides trinitatis: et iō p̄gruentius ē: vt etiā in actu baptisimi fides trinitatis exprimat. **Ad** 3m̄ dō q̄ quous

passio christi sit vna: tñ christus passus triduo in sepulchro q̄uit: et hoc baptismus significare debuit trina imersioe. **Ad. ij. q. dō q̄ cū trina imersio nō sit ad signādū rem i sacramēto cōtentā quam oportet p̄ materiā: et vsuz sacramēti significari: s̄ significet rem significatā et nō contentā: que significatio nō ē principalis i sacramēto. trina imersio vt in littera dī non ē d̄ necessitate sacri: si tñ omit taf̄ s̄ s̄uetudinē ecclesie grauiū aliquis peccat. se mel tñ imergens: et iō p̄ canones pena adhibet: p̄ qd̄ p̄ solutio ad p̄mū. **Ad. ij. dō q̄ forma p̄ncipalis debet significat̄ illud vñ ē efficacia i sacro: cū sit mediū quo q̄si peruenit efficacia ad nāz q̄ vbo illo sc̄ificat: sed mā d̄ p̄ncipalr̄ significare effectuz q̄ imēdiate p̄fect̄ ex vsu eius. **Ad. ij. dō q̄ vni tas intentionis i tribus imersionib̄ facit vnitatem baptismi vt dictū ē: et iō qñ aliquis intēdit ter im mergere: p̄ma imersio non terminat̄ itētionē baptizantis: et p̄sequēs nec esse baptismi cōpletur nec p̄ illū tñ h̄z effectuz nisi per ordinē ad aliā: vnde alie nō supfluunt. si aut̄ nō itendit nisi vnāz facere: p̄ma sola complet̄ baptismum terminās intentionem baptizantis.******

Ad quintū sic proce

ditur: vñ q̄ nō fuit necessariū istituere baptismū post circūcisionē. cā. n. institutionis baptismi vt i littera dī est inuolutio mentis. s̄ circūcisio mētez inuolabat cum peccatū auferret et gratiam p̄ferret vt. s̄. dictum ē. q̄ nō fuit necessariū baptismū instituere. **¶** In sacramētis efficacia respōdet signationi. s̄ circūcisio expressi signat vt videt̄ ablationē originalis: et quantum ad cām ablationis que est effusio sanguinis christi: et q̄tuz ad cāz traductionis que ē generatio i mēbz generatiōis cū sanguinis effusioe facta. q̄ habuit maiorē efficaciam q̄ baptismus: et ita non debuit post eā baptismus institui. **¶** s̄ perfectū debet iperfecto succedere. s̄ baptismus ē p̄fectior circūcisioe: q̄ cōmuniō ē. q̄ debuit post circūcisionē institui. **¶** Lter: vñ q̄ fuerit an̄ passionē instituit: q̄ dñs tactu carnis sue vi regeneratiuā cōtulit aq̄. s̄ hoc fuit ante passionē in baptismo suo. q̄ ante passionem fuit institutus. **¶** Job. iij. dixit nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu. et. s̄ hoc fuit ante passionē. q̄ baptismus ante passionē fuit institutus.

¶ s̄ cām nō p̄cedit effectus. sed baptismus h̄z efficaciaz a passione christi. q̄ nō debuit ante passionē institui. **¶** s̄ baptismus nō fuit sine forma sua. s̄ forma fuit instituta post passionē Matth. vltio. q̄ et baptismus. **¶** Lterius videtur q̄ statū i sua institutione fuit obligatoriu: q̄ dī. Jo. iij. q̄ in p̄n̄ institutionis: Nisi q̄s renat̄ fuerit et. qd̄ obligationē iporat. q̄ statū obligatoriu fuit. **¶** s̄ institutio sacroz noue leḡ ē p̄ modū p̄cepti. s̄ p̄ceptū statū est obligatoriu. q̄ institutio baptismi statū obliga

bat. **¶** s̄ ad idēz non sūt necessaria duo remedia. sed an̄ passionē iam istituto baptismo hoies obligabāt adhuc ad circūcisionē q̄ ad idē ordinat̄ cū bapmo. q̄ nō obligabāt ad baptismū. **¶** Respō deo dō ad. j. q. q̄ fm̄ Hug. de scō vic. oportuit vt fm̄ p̄cessionē tepoz spūalium gr̄az signa magis ac maḡ euidētia darēt: et iō oportuit q̄ baptismus p̄ circūcisionē istitueretur: q̄ circūcisio significabat tñ in remouēdo: p̄fectio aut̄ factificationis nō ē in remouēdo: sed i collatione gr̄e cui effectus aq̄ figurat. s̄ vitā: illuminationē: et huiusmodi de q̄bz dictuz ē: et p̄ter hoc signat ablationē. et itēz et ē p̄fectio quantum ad vsuz: q̄ sexui vtriqz cōis ē: quod non erat de circūcisioe. **¶** Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ quis circūcisio auferret culpā: sicut baptismus: nō tñ p̄ferbat tantā plenitudinē gratie sicut baptismus: nec tñ diminuebat fomitem: et iō oportuit baptismus succedere. inuolutio. n. nō solū p̄sistit in remotione culpe: sed in collatione gratie. **¶** Ad 2m̄ ergo dicendū q̄ ille significaciones sunt rez non contentaz: et iō de illis nihil ad propositū. **¶** Ad. ij. q. dō q̄ multiplex fuit baptismi institutio. fuit. n. p̄mo institutus quantum ad mām in baptismo christi: tūc. n. vim regeneratiuā aq̄ p̄tulit: et aliq̄ mō fuit forma figurata p̄ presētia triū personaz in signo visibili: q̄ pater apparuit in voce: filius in carne: spiritus sanctus in colūba: et similiter fructus baptismi ibi p̄figuratus fuit: q̄ celi aperti sunt sup̄ eū: s̄ necessitas ei fuit declarata: Job. iij. vbi dicit: Nisi quis renatus et. s̄ vsus fuit inchoatus qñ misit discipulos ad predicandū et baptizandū: vt p̄ Matth. x. s̄ efficaciam habuit ex passione christi quantum ad vltimū effectū q̄ ē aptio ianue: s̄ diuulgatio eius quantum ad omnes nationes p̄cepta fuit: Matth. vlti. vbi dicit: Euntes docete oēs gentes et. **¶** Et per hoc p̄ solutio ad obiecta tñ sciēdū q̄ Matth. vlti. nō fuit forma instituta cū an̄ passionē in eadē forma baptizauerint: sicut in littera dicit: s̄ fuit iterata. **¶** Ad. ij. q. dō q̄ an̄ passionē nullus obligabāt ad baptismū: q̄ tūc nō erat institutus ad obligandū: sed ad exercitandū: s̄ post passionē obligatoriu fuit qñ circūcisio mortua fuit quātū ad oēs ad quos institutio potuit puenire. **¶** Et p̄ solutio ad obiecta. dō min. n. Job. iij. magis dixit obligatōne futuram q̄ narraret p̄sentem. nec p̄ceptū obligat anteq̄ sit diuulgatum.

¶ Baptismus dī corporis tinctio et. Sciendū ē q̄ baptizāt i greco idē ē qd̄ lauac̄. a lauac̄ n. duo dicunt. s̄. lauac̄ qd̄ signat aquaz: in qua sit lotio humano artificio preparatā: alio mō lotio q̄ signat vsuz lauacri. Baptismus q̄ pot significare ipsā aquaz q̄ dicit lauac̄: vñ dī Tit. ij. Per lauac̄ regeneratiōis et. et pot significare ipsā ablationē: Matth. vj. Tenētes baptismata huius et calicis et vrcoz. i. ablationes: et iō Hug.

de sancto vic. diffiniuit baptismū aquā quātū ad
 pūm ā accēptionē. magister vero ablutionē quan
 tū ad secūdā. s; hec diffinitio ē magis propria: qz
 aqua nō signat mūdationē neq; cauiat nisi s; qz
 ē abluēs. **¶** Uñ ē hec tāta virtus aque rē. Quid
 sit ista virtus qz nō sit data dictū ē. s. di. j. **¶** Uñ
 nihilomin' insinuari rē. hoc ē intelligendū in sili
 casu: sicut apli i noīe chūsti baptizabāt: alias ma
 gister falsū diceret. **¶** Teleb:at aut: hoc sacz rē.
 Sciendū qz aq ē mā baptismi rē potest tripliciter
 psiderari: qz fm qz psiderat in sua ppria natura ē
 quasi mā remota: qz ex nāli pprietate h; aliqua; z
 puenientia ad h' qz sit baptismi mā rōne silitudis
 secūdū autē qz ē instituta ad hoc accipiens vim re
 generatiuā ex tactu carnis saluatoris: sic ē mā qsi
 disposita. fm autē qz psiderat sub forma verborū
 ē quasi mā iā in formata. **¶** Solet autē queri rē.
 de hac dictū ē prius di. j. **¶** Aditum nobis regni
 aperuit. apertio ianue non ē aliud qz remotio ipe
 dimentū qd prohibebat totū humanū genus ab i
 troitu celi: qd qdē ablatuz ē per passionē chūsti:
 vt dictū ē in 3° li. di. xvij. **¶** Di. III.

¶ **Ic dicēdū est**

aliquos suscipere sacm rē.
 Postqz determinauit magr
 de baptismō quātuz ad ea q
 pueniunt ei fm se psiderato
 hic determinat de effectu ba
 ptismi p pparationem ad accipientes: r diuidit i
 ptes duas: in p^o determinat de effectu baptismi cōi
 ter quātū ad oēs: in 2° specialit' quātū ad puulos:
 ibi Solet etiā queri si puulis rē. P^oia diuidit in
 in ptes tres: in p^o ondit quō qdā recipiunt sacm
 rē rez sacm: in 2° quō qdā sacm recipiunt rē nō rē:
 ibi Qui vero sine fide accēdūt rē. in 3° quō qdā;
 accipiūt rē rē nō sacm: ibi Sunt rē alij vt. s. posui
 mus rē. Circa 2° duo facit: p^o determinat veritatē:
 2° obijcit in huius: ibi Uidet in Aug. rē. Et circa h'
 duo facit: p^o obijcit p auctoritatē Aug. qz huius ex
 auctoritate apostoli probat' videt: 2° soluit: r p^o ad
 auctoritatē Aug. ibi Hic tñ vt. s. diximus rē. 2° ad
 auctoritatē apostoli: ibi Querit' g rē. **¶** Sūt alij
 rē. Hic determinat de illis qui recipiunt rem sine
 sacro. Et circa hoc duo facit: p^o ondit qz qdā;
 accipiunt rē sine sacro: secūdo inqrit qd postmo
 dū p huiusmodi sacm addat qn sacm suscepe
 runt: ibi Solet queri de illis rē. Circa p^o duo fa
 cit: p^o ondit veritatē: secūdo excludit errorē: ibi
 S; dicunt aliq rē. Circa p^o duo facit: p^o ondit p
 positū: 2° rīder quidā obiectioni: ibi Dis autē v. det
 obuiare rē. Circa p^o duo facit: p^o ondit qz patien
 tes p chūsto si nō sunt baptizati recipiunt rē sacri
 sine sacro: 2° ondit idē de illis qz fidē r p^o tritionē ha
 bēt: ibi Nec tñ passio rē. **¶** S; dicūt aliq rē. Hic
 excludit errorē dicētū nō posse aliqū saluari p si

de r p^o tritionē sine baptismō: r circa hoc duo facit:
 p^o ondit hoc ē falsū quantū ad adultos: 2° ondit
 hoc ē verū quātū ad paruulos: ibi Paruulis nō
 sufficit rē. Solet qri de illis rē. Hic determinat
 de baptismō eoz qz prius rē sacri acceperant. Et
 circa hoc duo facit: p^o ondit effectū baptismi i eis:
 2° significatiōē: ibi Sed querit' cuius rei rē.

Hic ē triplex questio. P^omo de effectu qz ē
 in baptismō sacz rē. f. de charactē. Se
 cūdo de eo qd ē rea tñ. f. effectu vltio ba
 ptismi. Tercio de suscipiētib' altez vel vtrioz: qz
 de eo qd ē sacm tñ in pcedenti di. dictū ē. **¶** Cir
 ca p^o qrun' quattuor. P^oio an sit character. Se
 cūdo qd sit. Tercio in q sit. Quarto a q sit.

¶ **Ad primuz sic proce**

dit: Uidet qz character nō sit in aia: qz vt
 in. ij. Eth. pha dicit: Oē qd ē in aia ē potentia vel
 passio vel habitus. s; character nō ē potentia: qz
 potētie oib' hoib' cōes sunt: character autem nō:
 cū sit distinctiuū signū: sicut ipsū nomē ondit.

¶ P^o potētie sunt a nā non aut character: nec ite
 rū ē passio: qz passiones aie ptingunt cum aliqua
 transmutatione corporali: vt di in. iij. Eth. et p
 tinēt ad sensitiuā partē: vt dicit. vij. phy. nec itez
 ē habit' qz hitus ordinat ad agendū: vt p; p disti
 nitionē Aug. habit' est qz qd agit cū temp' fuerit.
 g character collatus in baptismō nō ē aliqd i aia.

¶ P^o de qd ē reducūt ad aliqd genū entis. s; cha
 racter non v; posse reduci ad aliquod gen' entis:
 nisi forte ad qualitātē: qualitas autē ē nō pot' cū
 sub nulla specie qualitatē p^o tneat. non. n. ē hitus
 vt pbat' ē: nec dispositio cū nō sit facile mobil:
 imo oino indelibilis. nec itez ē potētia nālis vt p
 batū ē. nec ipotētia: qz tunc sacra q characterē;
 p^o mūt: magis officerent qz iuuarent. nec itez est
 passio vt probat' ē. nec passibilis qualitas cū nō
 sit natus aliqua passionē sensui i ferre: nec a passi
 one aliqua inascat. nec itez ē forma: r circa aliqd
 p^o tans figura: qz figura ē terminatō quāritatis. aia
 aut nō h; quāritatē. g character nihil ē. **¶** P^o dūa
 sū: in eodē gnē. s; ea qz chūsto ppetūt s; p^oia h; qz
 ad diabolu p^o nēt. cūz g charact' bestie de qua dē
 Apoc. xij. nihil aliū sū qz peccatū mortale: vt qz
 supra virtutē r grāz nō oporteat in aia aliqūē cha
 racterē poni. **¶** P^o ea qz sit i sacris noue legis ordi
 nāt ad causādū grāz. s; charact' nō v; posse grā
 causare: qz multi characterē hīc dicūt qz grā carēt
 g nō v; in sacris aliqz charact' i p^o m. **¶** Si dicat
 qz est dispositio ad gratiā: 2° agens iusfinitū nō req
 rit māz dispositā. s; dispositio nō ē necessaria nisi
 ad hoc qz mā sit disposita. cū g gratia sit ab agen
 te iusfinitū virtutis: vt qz nō oporteat characterē;
 dari in sacris ad disponēdū ad grāz. **¶** S; 2° ē: qd
 Dam. in diff. nitioē baptismi ponit sigllū. s; sigllū
 lū ipellū in aliquo ē character qdam. g in sacris

character imprimi. **R**es. vbi dicitur est alia distinctio co-
 petit esse alique characterem distinguere. s3 p sacra sit
 distinctio fidelium ab infidelibus et fidelium ab inuicem. q
 petit in sacris characterem dari. **R**es. p sacra pfigu-
 ramur christo: qz ab eo sacra efficaciam habent: et ipsius
 signat. s3 configuratio fit p characterem assimilatois
 qz i sacramentis petit esse characterem. **R**es. ideo dicitur
 qz characterem i sacris quibusdam imprimi omnes moder-
 ni cōfiterentur: s3 i modo ponendi ipsi i anima pti differunt
 et partim pueniunt. cōueniunt quidem i hoc qz oēs dicunt
 p characterem importari relationem triplicem. Est. n. cha-
 racter signum distinctiuum et figuratiuum: quoniam qz est signum
 importat relationem ad signatum: in quantum autem est distinctiuum
 importat relationem ad ea a quibus distinguitur: in
 quantum autem est configuratiuum importat relationem ad
 ea quibus assimilatur. Differunt autem i hoc qz quidam po-
 nunt istis relationibus non sicut aliquid accidens abso-
 lutum: s3 immediate in anima fundari istas relationes. hoc
 autem esse non potest: quia signum p formam quam sensibus vel in-
 tellectui imprimi: facit aliquid in cognitionem venire.
 similitudo enim nihil distinguit ab alio nisi per aliquam
 formam. similitudo etiam est relatio sup unitate qua-
 litatis fundata: ut dicitur in v. Meta. vñ p3 qz quilibet il-
 laz relationum quam importat characterem requirit aliquam
 formam substractam: et cuius non sit forma substantialis: quia for-
 ma substantialis in sacris non datur: reliquit quod forma
 abstracta sit qualitas quaedam cuius unitas cōsigni-
 ficatiois similitudinem facit. Et ideo quidam dicunt
 qz non est in aliqua quatuor specierum qualitas: et ta-
 me est in genere qualitatis innitentes illi verbo philosophi i p
 dicamētis fortasse inquit apparebunt alij qualita-
 tes moi. S3 hec est fuga quedam: quia quous sint alij moi
 qualitates: tamen oēs reducuntur ad has species: quod
 p3 ex hoc qz nulla alia species inueniri adhuc po-
 tuit. Et ideo dicitur alij qz est in quarta specie qua-
 litatis: quia ipsa pfiguratio quam character suo noise
 exprimit importat unitatem figure que est i specie quar-
 ta qualitatis. Et quidam dicunt hanc figuram esse crucez
 christi. S3 hoc non potest stare: quia aut figura proprie
 accipit aut metaphorice. si proprie accipit sic im-
 portat imitationem quantitatis domesticue quam pstat in
 anima non esse. si autem metaphorice dicatur: tunc o3
 qz metaphora reducatur ad ppetatez: quia res non
 ponit in genere p id quod de eo metaphorice dicitur: sic
 non dicitur quod apostoli sint in genere qlitatis: quia eis dicitur
 Math. v. Vos estis lux mundi. nec poterit aliquid i
 quarta specie qualitatis inueniri: quod sit in anima s3 p
 petate. vñ characterem que loquimur non potest fundari
 sup qualitatez quarte speciei. Et ideo quidam dicunt
 qz est in tertia specie qlitatis: eo qz sensui spirituali in-
 fert quaedam mulcebrez passionem in quantum animam
 ornat et decorat. S3 hoc itez non potest stare: quia si
 cut pbat philosophus in vij. phy. tertia species qualitatis
 non est nisi in sensibili parte anime: character au-
 tem a nullo ponit in hac parte anime s3 i intellectu: et
 preterea ille qualitates sepe habet ordinem ad ali-

quam transmutationem corporalem vel quam inferunt:
 vel a qua cantur. Et ideo alij dicunt qz est in prima
 specie qualitatis: et quasi media inter dispositionem
 et habitum. in quantum. n. est difficile mobilis cōuenit
 cum habitu: in quantum autem non est vltima perfectio: sed
 ad gratiam disponit cum dispositione cōuenit. Sed
 hoc non potest stare: quia s3 philosophus in ij. Eth. habitus est
 quo habemus nos ad passiones bene vel male. et
 vlt consideranti hec apparet differentia inter habitum
 et potentiam: quia potentia est que possumus aliquid sim-
 pliciter habere aut que possumus illud bene vel male: sicut
 intellectus que consideramus: scientia qua bene considera-
 mus: concupiscibilis qua concupiscimus: impotentia que
 bene concupiscimus: irascibilis qua male: et simili-
 ter est de dispositione: quia nihil aliud est dispositio quam
 quedam habitus incompletus. cum ergo character ordinem ad
 aliquid simpliciter non ad illud bene vel male: quia sacerdos
 potest considerere bene vel male: non potest esse que qlitas sup
 quam fundatur relatio characteris sit habitus: s3 magis
 potentia: vñ relinquimus qz non sit in prima specie qlitatis:
 s3 magis reducitur ad secundam ut quidam alij dicunt. et
 hoc sic patet: sicut. n. cuiuslibet exercitium in alio non sunt
 alij operationes proprie: ita etiam i spirituali vita re-
 generati: ut dicitur in ij. ca. ec. hierar. vbi dicitur
 autem sunt operationes proprie: o3 qz sunt principia p
 pua illaz operationum. vñ sic in alijs rebus sunt pote-
 tie naturales ad proprias operationes: ita et renati i vi-
 tam spiritualem habent quedam potentias secundum quas pos-
 sunt illa opera: que potentie sunt similes illis virtutibus
 que sacra efficaciam habent sibi iditay: quia sic sacra cant
 gram instrualit ut. s. oi. j. dicitur: ita recipientes cha-
 racterem operantur diuina p ministerium. minister autem
 est sicut instrumentum eius cui ministrat. vñ dicitur philo-
 sophus in vij. Eth. qz suus est sic organum aiatur: et ideo ita virtus
 sacri que minister que characterem est instrumentalis. et que hu-
 iusmodi potentia sit characterem patet si quis diligenter
 considerat verba dicitur. a quo prima traditio caracte-
 ris nobis aduenit. assignas. n. ministerius ritus cui-
 iusdam que i primitia ecclesia erat quoniam adulti baptizabatur:
 quod accedenti ad baptismum hierarcha. i. pontifex
 manum imponebat et signabat eum signo crucis et p-
 cipiebat eum describi inter nomina christianorum ut de ce-
 tero ad diuina cum alijs admitteret: dicitur qz sic acce-
 dentem. s. ad vitam spiritualem diuina beatitudo in sui
 participationem recipit: sic sacerdos baptizandus i p-
 prio lumine que quoddam signum ipsi tradit. s. sui partici-
 pationem perficiens eum. s. diuinum et cōsciatem diuinorum
 et. p3 qz ipse p hoc signum nihil aliud interdit quam il-
 lud quod facit eum participatiuum diuinaz operationum
 vñ hoc signum nihil aliud est quam quedam potentia qua potest
 actiones hierarchicas que sunt ministraciones et re-
 ceptiones sacrorum et aliorum que ad fideles pertinet: et ad
 hoc qz has operationes bene exerceat indiget habi-
 tu gratie sicut et alie potentie habitibus indigent.
Ad p^m qz dicitur qz non sunt habitus nec passiones
 sed sunt potentie quedam psequentes animam secundum que est

in vita spūali regenerata: 7 iō nō o3 q̄ omnib⁹ in-
sunt: vel q̄ a natura sint. ¶ Ad. ij. dō q̄ reducū ad
secūdā speciē q̄lirat: 7 ē ali⁹ mod⁹ ab illo quē phs
sibi ponit: q̄ philosophus n̄ gnoscebat nisi opa
tiones nāle: 7 ita nō nisi potētias naturales. ¶ Stat
autē q̄ apud nos o3 ponere potētias spūales: sic
potētia cōficiēdi 7 absoluēdi 7 huiusmōi: 7 q̄
ad scōz speciē qualitatis reducant: sicut hitus i-
fusi in eadē speciē qualitatis sunt cū habitib⁹ nāli-
bus v̄l acq̄isitē. ¶ Ad. iij. dō q̄ p hoc q̄ hō con-
figuratur bestie nō accipit aliquā spūalē potētia
tez sicut per aliquam p̄tēm spirituales hō affi-
milat christo: 7 iō nō ē simile: tamē ex litera aplē
colligū q̄ caractere bestie cōfiguratur quib⁹ ad secu-
larea operationes: vñ dicit vt nō possit emere vel
venderē. 7 similit̄ caractere christi aliquis cōfi-
guratur ad actiōes christi. ¶ Ad. iij. dō: q̄ cha-
racter ē cā sacramētalis grē. 7 q̄ qui. a cū cha-
racte grātiā nō recipiunt ē ex eoz indispōitione
ad grātiā suscipiēdā. ¶ Ad. v. dō q̄ caract ē ois
pōitio ad grāz p̄ q̄dā p̄gruitatē dignitatez: ex hō
eni ipō q̄ homo mācipat⁹ ē diuinis actōib⁹ 7 in-
ter mēbra christi cōnumerat⁹: sit ei quedā cōgrui-
tas ad grātiā suscipiēdā: q̄ deus p̄fecte in sacris
homini. puidet: vñ simul cū caractere quo dat
homini vt possit exercere spūales actiōes fidelis
v̄l passiōes seu receptiōes dat grā q̄ hō bene possz.

AD secūdū sic proce

Adit: Uidet q̄ diffinitio q̄ attribuit Dio. d
charactere non bene assignetur que talis ē: Cha-
racter ē signū sanctū p̄muniōis fidei 7 sacre ordi-
nationis datū diuina beatitudine a hierarcha. Si-
gnum. n. vt in prima di. dictū ē: est qd̄ speciē aliq̄
sensib⁹ ingerit: 7 p̄ter eam aliqd̄ facit in cognito-
nem venire. s3 caractere nullā sensib⁹ formā ige-
rit. 7 nō ē signū. ¶ Potētias que sūt p̄ncipiuz
actiōis v̄l passiōis magis cōgruit significari q̄ si-
gnificare: q̄ cause per effectus significant. s3 cha-
racter vt dictū ē: est potētia spūalis. 7 nō ē signū.
¶ S. quidā hnt caractere q̄ nō habent fidem:
sicut qui post baptisimū in heresiz delabūt. s3 qui
nō habet fidem n̄ comunicat i fide. 7 caract nō
ē signū p̄muniōis fidei: vel erit signū falsū qd̄ ab
surdū ē sentire de signo diuinit⁹ dato. ¶ Diffini-
tio debet omnibus q̄ p̄tinent s3 diffinitio p̄muni-
cōuenire. s3 esse signū sacre ordinatiōis nō p̄uenit
oi caracteri: sed solū caracteri q̄ ip̄simē i ordi-
ne. 7 nō ē diffinitio bene assignata. ¶ S. hierar-
cha vt dictū ē ē pontifex. sed i aliquibus sacris q̄
cōferūtur a simplicib⁹ sacerdotib⁹: vel ē a laicis i-
p̄imē caractere. 7 n̄ debuit dicere datū a hierar-
cha. ¶ Alter⁹ videt q̄ n̄ bene assignet quedā alia
diffinitio magistralis que talis ē: Character est di-
stinctio a caractere eterno impressa aie rōnali s3
imaginē: p̄signās trinitatē creatā trinitati creati

7 recreāt: 7 distinguēs a nō cōfiguratis fm statū
fidei: vbi. n. ē magna differētia nō o3 signa distincti
onē dari. s3 infideles a fidelib⁹ maxie differēt 7 i vita
7 in ritu. 7 nō o3 q̄ dicit aliqd̄ signū distinctiuuz.
¶ S. aut istud signū distinctiōis fit p̄pter homi-
nem aut p̄pter deū aut p̄pter angelos. non p̄pter
hoiez quia nec ali⁹ hoic⁹ possunt cognoscere cha-
racterē: nec ipsemet q̄ habz p̄cipit se habere: signū
aut oposter eē notū: nec quo ad eum qui sine hō
signo scit fideles ab infidelibus discernere: 7 similit̄
nec q̄ ad angelos. 7 istud signū distinctiōis chara-
cter nō ē. ¶ S. hō nō p̄figuratur trinitati nisi per
imaginē 7 similitudinē. s3 p̄ia p̄figuratio ē p̄ nāz:
2° p̄ grātiā. 7 caract nullo mō cōfiguratur. ¶ S.
charitas ē excellētior v̄l q̄ fides: s3 charitatis n̄ pōit
aliquod distinguens signū nec alijs vtutib⁹. 7 nec
fidei o3 poni. ¶ S. cōtrariū distinguit sufficientē a
suo p̄rio. sed fides infidelitati cōtraria ē. 7 sufficiēt
fideles ab infidelib⁹ distinguit: 7 ita nō o3 q̄ p cha-
racterē distinguat. ¶ S. n̄deo dō ad. j. q. q̄ illa diffi-
nitio nūq̄ inuenit a Dio. p̄sita: s3 pot accipi ex
v̄bis eius. s. inductis: 7 accipet adhuc conuenien-
tius si sic diceret: Character est signū p̄muniōis
potēstat diuinoz 7 sacre ordinatiōis fidelis da-
tum a diuina beatitudine. Et tāgit. iij. cās: p̄rio gen⁹
characteris in quātū est character. s. signum qd̄
pertinet ad cām formālē: secūdo finem. datur. n.
hoc signū ad duo vt. s. recipiens p̄figuret quasi
ascriptus ad p̄muniōis diuinis sacris 7 actiōis
bus sacris: 7 quātū ad hoc dicit p̄muniōis diui-
noz potēstat: 7 vt p̄figuret coordinādus alijs q̄
bus eadem p̄tās data ē: quod tangit in hoc q̄ di-
cit: Et sacre ordinatiōis fidelis: que duo excomu-
nicatio suspendit ad tempus: q̄ priuat hoiez par-
ticipatiōe diuinoz 7 cōione fidelis. 3° ponit māz
in qua in hoc q̄ dicit datū a sacerdote: 4° efficiēs
s. a diuina beatitudine: tamen diffinitio prius po-
sita potest etiā sustineri vt in idē redeat cū ista: vt
hoc q̄ dicit cōione fidei referat ad participatiō-
nē sacroz 7 actiōis fidelis. ¶ S. autē dicit 7 sacre
ordinatiōis: ponitur coordinatiō eius ad alios:
accedenti datū a hierarcha: ponitur quantū ad
causa efficiētē instrālē. s. ministrū: q̄ p̄figuratio
ne exteriori figurat interiorē. ¶ Ad p̄m q̄ dō q̄ cha-
racter accipit rōnē signi fm q̄ p sacm̄ visibile ex-
terius efficiēt 7 significat. ¶ Ad 2° dō q̄ cum
qualibet potēstate exteriori dat aliquod visibile si-
gnū illius potēstat: sicut regi in signū regie pote-
statis dat corona 7 sceptrū: 7 pontifici mitra 7 ba-
culus 7 anulus: 7 s̄l̄r cū spirituali potēstate q̄ in
sacramētis confertur dat signū sacrale exteriori: 7
p̄ p̄paratiōnē ad illud exteriori signū ipsa spiritu-
alis potētia dicit signū in quātū hō per eā p̄figu-
rat 7 determinatur ad actiōes spirituales. ¶ Ad
3° dō q̄ cōio fidei: vt p3 p̄ verba Dio. o3 q̄ re-
cipiat pro cōione in sacris fidei 7 alijs actiōibus

q̄ fidelibus p̄petunt: ad quas nullus admittitur
anteq̄ characterē suscipiat spiritualis potestatis
respectu illoꝝ: nec oꝝ q̄ ois q̄ characterē h̄z illas
actiones bene exerceat: sicut nec ois qui h̄z poten-
tiā bene operet actū illius potentie. ¶ Ad 4^m dō
q̄ ordinatio non accipit hic pro ordinis sacro: sed
pro coordinatione ad alios fideles: vt in cetu fide-
liuz aggreget: quantum ad ea que fideles facere
dicuntur: vel quantum ad ea que pro fidelibus fi-
unt. ¶ Ad 5^m dō q̄ hoc quod dicit datū, acceden-
ti a hierarcha non potest accipi a verbis Dio. sed
magis sic datū accedenti a diuina beatitudine: et sic
cessat obiectio si autē accipiat dans ministerio sic
dicit a hierarcha dari character baptismal quā-
tū ad maximā solēnitatē baptismi: q̄ q̄nq̄ p̄ pon-
tifices celebrat. sic. n. Dio. ibi ritū baptismi tradit
sūmū sacerdotē ministrū baptismi ponens: vt p̄
litterā eius intuenti. ¶ Ad 6^m dō q̄ in illa etiam
d̄ finitione tangunt. iij. cause characteria. Nam
causa formalis tangit in hoc q̄ ponit genus cū d̄
cit: distinctio. i. distinctiū signū: et genus magis
proximū q̄ genus in precedenti d̄ finitione posi-
tū. Cā efficiens tangit in hoc q̄ dicit characterē
eterno. i. filio q̄ ē figura substantie patris: Heb. j.
Cā autē māl̄s in qua ponit cū dicit aie rōnali im-
pressa s̄m imaginē. Cā vero finalis ponit duplex
s̄ figuratio in hoc q̄ dicit configurans trinitatē
et. i. configurat. et distinctio in hoc q̄ dicit et distin-
guēs et. Et sicut hic ponitur genus proximū: ita si-
nis proximus et subiectū proximū et efficiēs approp̄-
tū i quo excedit p̄dictā d̄ finitionē hec d̄ finitio
inquātū p̄ cās magis p̄xias dat. ¶ Ad 7^m dō q̄
charactē nō ē signū tm̄ vt distinctiōis nota: s̄ vt disti-
ctiōez causās sicut et alia sacralia signa: et iō eo in-
diget ad distinctiōez faciēdā. ¶ Ad 8^m dō q̄ istud
distinctiōis signū est: et propter ipsum hominem
q̄ suscipit qui eo accipit distinctū posse ab alijs et
propter alios homines qui cum admittūt ad spi-
rituales actiones ex p̄significatione sacrali exteri-
ori iteriores p̄p̄dētes: et quo ad deū q̄ actioni-
onib̄ spiritualibus efficiēciā prebet. ¶ Ad 9^m dō
q̄ cōfiguratio ista attendit ad deū s̄m participa-
tionē diuine potestatis que nō ē neq̄ per gratiaz
virtutū neq̄ p̄ naturā. ¶ Ad 10^m dō q̄ fides hoīs
nota ē: charitas autē incerta. nihil. n. ē alicui cer-
tius sua fide: vt Aug. dicit: sed an habeat charita-
tē nō ē alicui certū: et iō distinctio data magis resp̄-
cit fidē q̄ charitatē: vel alias virtutes. Vel d̄cedū
q̄ ista distinctio precipue attendit quantum ad ope-
rationes et receptiones que sunt in sacris: in quib̄
maxime operat fides. ¶ Ad 11^m dō q̄ fides suffi-
cienter distinguit fideles ab infidelibus quātū ad
actus fidei: non tm̄ quātū ad act̄ sp̄uales q̄ p̄petūt
fidelib̄: q̄ ad hos oꝝ sp̄ualis potentia addat.

Ad tertiuꝝ sic proce-

dit: videt q̄ character sit in essētia aie quasi i sub-
iecto: dispositio. n. et habitus sunt i eodē subiecto
sed character disponit ad habitū gratie. cū q̄ gra-
tia sit in essētia aie sicut in subiecto: vt q̄ etiā cha-
racter. ¶ Nihil ē subiectū potentie aie nisi esse-
tia aie. sed character vt dicitur: ē q̄dā spiritualis
potentia. q̄ est in essētia aie sicut in subiecto.

¶ Sed 3°: character p̄figurat trinitatē creatā in-
create: vt p̄ ex d̄ finitione supra posita. sed trini-
tas increata cōsistit in potentijs: vnitas autē in es-
sentia: vt in p̄mo li. di. iij. dicitū ē. q̄ character nō
ē in essētia aie. ¶ Alterius videt q̄ non sit in vna
potētia sed in plurib̄: q̄ sicut ex p̄dicta d̄ finiti-
one p̄: character ē in aia rōnali s̄m imaginē s̄m
quā et ē p̄figuratio hoīs ad deū. s̄z imago nō p̄si-
sit in vna tm̄ potentia: s̄z in plurib̄. q̄ nec chara-
cter. ¶ Nihil cuius ē potentia eius ē actio: et ecōuer-
so: vt d̄ in p̄mo de s̄pno et vigilia. s̄z actio spiritu-
alis ad quā character ordinat ē p̄ plures potentis-
as. s̄z q̄ requirit et affectiua et intellectiua. q̄ chara-
cter ē in pluribus potentijs: sicut spiritualis potē-
tia. ¶ Sed 3°: vnū accidens non ē in plurib̄ subie-
ctis. s̄z in vno sacramēto ip̄mitit vnus character.
q̄ non ē in pluribus potentijs. ¶ Alterius videt q̄
sit magis i affectiua q̄ cognitiua: q̄ character dis-
ponit ad gratiā. s̄z gratia magis resp̄cit affectiua.
q̄ et character. ¶ Nihil character ē ad assimilandum
nos deo. s̄z p̄ affectū maxime deo approp̄inqua-
m̄ et filies ei efficiamur. q̄ character ē in affectiua.

¶ Sed 3°: characterē Dio. lumini p̄parat. s̄z lumē
magis intellectuē p̄petit q̄ affectiue. q̄ et charactē.
¶ Alterius vt q̄ character non indelibiliter insit
potētie cui inest: accidens. n. diurnitatem h̄z ex
cā et subiecto. s̄z gratia ē ab eadē cā: et in eodē sub-
iecto cū characterē. q̄ cum gratia amitti possit: et
character sicut deleri poterit. ¶ Nihil cū venerit q̄d
p̄fectū ē: euacuabitur quod ex parte ē. j. Lot. xij.
sed character est ex parte: datur. n. ad distinguen-
dū in operib̄ sacralibus que cōpetunt s̄m statū
vie. q̄ in prima character cessabit: et ita ē delibilis.

¶ Sed 3°: si character deleret maxime per culpā
deleret. sed per culpā non deleret: q̄ sacerdos mal-
non reordiat: vt iterū characterē accipiat. q̄ cha-
racter ē indelibilis. ¶ Alterius videt q̄ christ̄ ha-
buerit characterē: ipse. n. sacerdos fuit s̄z ordinēz
melchisedech: Heb. vij. quod sacerdotiū noui te-
stamenti. sed tale sacerdotiū requirit characterē.
q̄ christus habuit characterē. ¶ Nihil quod ē
p̄fectionis quātū ad aiaz vel dignitatē christo s̄-
trahendū ē. s̄z character decorat et nobilitat aiaz
in qua ē. q̄ character in christo fuit. ¶ Sed 3°: cha-
racter ē regeneratoꝝ et accipiētū aliquid a sacris
s̄z christus nō accipit aliquid a sacris nec renatus
ē etiā: q̄ sicut dicit Aug. in ench. ipse solus ita po-
tuit nasci: vt nō esset ei opus renasci. q̄ non h̄z cha-
racterē. ¶ Nihil deo dō ad. j. q. q̄ nā proportionaliter

spiritualitati subternit sicut perfectibile pfectio-
 ni. vñ sicut gratia que e spiritualis vite principiu
 e in essentia aie sicut in subiecto: ita r character q
 e spiritualis potentia e sicut in subiecto in natura
 li potetia aie: r non in essentia aie: vt quida dicit
 nisi mediante potentia aie. ¶ Ad p^m qd qd dis-
 positione ee in eode cu eo ad qd disponit non est
 necesse nisi qn dispositio postea fit pfectio: sicut
 scientia q prius fuit dispositio postea fit habitus:
 r io scientia dispositio r scientia habitus sunt in
 eode subiecto proximo: non aut hoc o3 qn dispo-
 sitio r pfectio differunt p essentia: s3 possunt ee in
 diuersis subiectis: r precipue qn illa diuersa hnt
 ordinē adiuicē: sicut operatio sensibilis e dispo-
 sitio ad intelligibile operationē: r sicut character
 e dispositio ad gratia. ¶ Ad 2^m qd qd illa obiectio
 procedit de potetia nali: s3 potetias spirituales
 o3 fundari in naturalib. ¶ Ad 3^m qd qd esse in
 pluribus potetis e duplici: aut ita q equaliter
 sit in oib: sicut essentia aie e in oib potetis: aut
 ita q sit in vna p prius r p poster: respiciat alias
 mediante illa in qua primo e sicut electio e in itel-
 lectu et appetitu: r formaliter in appetitu perfi-
 cif vt p3 p phm in ij. Est. primo q mo nullū acci-
 dens potest ee in plurib potetis: q3 accidens nu-
 merat r distinguit penes mās r distinctionē subie-
 cti: r io cu character sit accidens nō potest esse in
 pluribus potetis aie primo mo: sed 2^m mo: q3 vnā
 respicit p prius r alias p poster. ¶ Ad p^m qd qd
 qd etiā potetie imaginis habent ordinem adinu-
 ce: vt in primo libro dicitur: r ideo quod e in vna
 potest aliqñ ad alias redundare. ¶ Ad 2^m qd qd
 qn ad vnā actionē requirunt plures potetie in ul-
 la actione est principalis vna potentia quasi mo-
 uens r trahens alias in obsequiū sui: r alie iduūt
 quodāmo formā r modū ipsius: r io ex eo qd est
 in principali potentia potest actio illa sufficiens p
 fia. ¶ Ad 3^m qd qd imago pncipalit consistit in
 potetia cognitiua: q3 ex memoria r intelligentia
 ouit voluntas. vñ tota imago e in intellectuā pre-
 sicut i radice: r io oē qd attribuit hōi rōne imagi-
 nis pncipalit respicit intellectuā r ex pnti affecti-
 uā: q3 et ex intellectuā pre h3 hō q sit hō: s3 ex effe-
 ctua q sit bonus vl malus: r io q3 character res-
 picit imaginez pncipalit e in intellectuā parte.
 ¶ Ad p^m qd qd q3 gra n e neq3 i intellectuā neq3
 affectiua: s3 i essētia aie: tñ magis de ppinquo res-
 picit affectiua: q3 gratia datur ad bene opanduz
 qualr aut aliquis operet pncipue ex voluntate pen-
 det: sed character dat ad exercēdas actiones spūa-
 les aliquas simpliciter. q autē bene vl male fiant
 h est p gra3 r p hitū vtutuz: r io nō est silis rō de
 characterē r gra. ¶ Ad 2^m qd qd assimilatio i bo-
 nitate pncipue est ad deum p voluntate: s3 assimi-
 latio i esse r posse magis e ex pte itellec: q3 ex h
 ipo q aliquid esse immateriale h3 intellectuū est:

r potetiam h3 quodāmo infinitam fm q itellec
 vlium est: que quodāmo infinita sunt vtute: r io
 cu pformitas characteris respiciat spūalē pntem
 magis ppetit intellectiue pu q affectiue. ¶ Ad
 3^m q. qd qd impressio characteris e p quādā aie
 ronalis sanctificatione: put sanctificatio dī dpu-
 tatio alicui ad aliquid sacru. ad hanc aut scifica-
 tionē non magis actiue pparatur aia scificāda q
 aqua sanctificanda vl oleuz vel chrisma ad sui scī-
 ficationem: nisi q homo se subijcit tali scificationē
 p cōsensū. res aut predictē subijciuntur: q3 libero
 ar. carent: r ideo qualitercuq3 aia varietur p pro-
 pas operationes nūq3 characterē amittit: sic nec
 chrisma nec oleuz nec panis psecrat^o umq3 scifica-
 tionē pdunt qualitercuq3 transmutetur dūmō n
 corrupat. ¶ Ad p^m qd qd qd cā idelibilitatē chara-
 cteris e ex pte subiecti quod e incorruptibile r ex p-
 te cāe q e inuariabilis. gra autē h3 aliquo mō cāz
 non efficiētem: s3 disponētē ex pte subiecti: q3 h3
 Au. Qui creauit te sine te nō iustificabit te sine te
 r io p indispositionē subiecti gra amittit. ¶ Ad
 2^m qd: p characterē hō pfiguratur ad hoc q sit d-
 cetū fidelium et particeps hierarchicarū actionū
 ecclesiastice aut hierarchie succedit celestis: r ideo
 cōione fidelium i ecclesia triūphāte r ad picipa-
 tionē actionū celestis hierarchie character i pūa
 pficiet: r sic erit ad alios act^o sic vtutes r dona in-
 dānatis et manent: s3 hoc e per accidens pter itē-
 tionem impmētis characterem q3 recipiens dāne-
 tur: r io nō est ibi ordinatus ad aliqñ finē: q3 q p-
 ter intentionē accidit carent ordine ad finē: tñ de-
 us q nihil inordinatū relinquit elicit ex hoc aliqñ
 bonū. s. q3 appareat iustio: eoz dānatio q tāuz
 munus neglexerunt. ¶ Ad v. q. qd qd dicit
 qd chrisma nō habuit characterē baptimalē: q3 a
 baptismo nihil accepit: hūit aut characterē ordi-
 d pntet ad quēdā eminētē statuz. s3 melius est si
 dicatur qd chrisma nullū characterē hūit: q3 ipse
 habuit potestātē plenitudinis i sacris qsi ea istuz
 ens r eis efficaciam prebens. vñ sicut poterat idu-
 cere effectū sacri i aliquo sine sacro exteriori: ita
 ex pte ipsius ad hoc non reqrebat aliquod sacra-
 le interius. ¶ Ad p^m qd qd qd ipse fuit sacerdos qsi
 sacerdotiū istituens: r io eius nō est hfe caracte-
 re: n. sed illius q aliūde sacerdotiū recipit vt per
 characterē pncipali sacerdoti pfiguret. ¶ Ad 2^m
 qd qd aliqd e pfectionis in nobis qd nō eēt chris-
 sic gra adoptiois: r sicut e de characterē q poneret
 i eo ptātē spirituale coartatā r ab alio deriuatā.

Ad quartū sic proce-
 pit: videt q nō solū i sacris noue legi chara-
 cter imprimatur. characteris. n. est effectus pfigu-
 rare r distinguere. s3 hoc faciunt vtutes q3 eis bo-
 ni r a malis distinguūtur: r ideo assimilāt. q3 p vtut-
 tes r nō p sacra noue legis tñ characi imprimatur.

Sicut p sacra noue legis distinguit ppla fide-
lis ab infideli: ita p sacra veteris legis distinguebat.
g sacra noue legis no magis imprimunt characterē
q sacra veteris legis. **S**z hno characterē no
baptizat: qz alij characteres baptismū supponūt
q etiā iterari nō o3. sz hntes virtutē r q sacra vete-
ris legis susceperāt baptizabant. g neqz p virtutes
neqz p sacra veteris legis character imprimūt. **L**
teri? vī qz p oia sacra legis noue imprimat charac.
in quolibet. n. sacro noue legis ē aliqd qd ē sacm
tū: r aliqd qd ē res tū: r aliqd qd ē res r sacm.
sz charac in baptismo ē illud qd ē res r sacm. g i
quolibet sacro noue legis imprimat charac. **P**
quolibet sacro noue legis pferat gratia r distingui-
tur recipiens a nō recipiente. cū g character sit ois
ponēs ad gratiaz r distinguat: vī qz in quolibet sa-
cro noue legis character imprimat. **S**z: nullū
sacm in quo character imprimat iterat: qz charac
idelibilis ē: sz qdā sacra iterant. g nō oia sacra no-
ue legis characterē imprimūt. **L**teri? vī qz i sacro
baptismi charac nō imprimat. baptism? n. sanguis
ē dignior qz baptism? flumis qz meret aureola: sed
in baptismo sanguinis nō imprimat character. g nec
in baptismo flumis. **S**z. baptismus flumis nō hz
supra baptismū flumis nisi aquā. sz baptism? rō-
ne aque nō pōt imprimere characterē: alias baptis-
mus Jobis ipressus characterē: qd eē nō pōt: cū
baptizati a Jobe itez baptizarent: vt. s. dictū est. g
nec baptism? flumis characterē imprimūt. **S**z: ē
auctoritas Dio. ex qua characteris traditio oert-
uat: qz ipse inducit verba illa: vñ diffinitio chara-
cteris accipit in tractatu de baptismo. **L**teri? vī
qz character sit sicut a cā efficiēte pma a solo filio.
character. n. ē distinctio a characterē eterno ipres-
sa r. vt. s. dictū ē. sz character eternus ē solus fili?
sicut r imago. g a solo filio charac imprimat. **S**z.
characē figurat r assimilaf aia deo. sz pncipiū
assimilationis ad deū ē filius: vñ Aug. filiū noiat
silitudinē: p quā ad vnitatē reformamur: vt p3. j.
li. di. ij. g characē tū a filio. **S**z: qd Dio.
dicit qz signū characteris dat a diuina beatitudine.
sz diuina beatitudo ē cōis trib? psonis. g characē
nō dat a solo filio. **R**ndeo vō ad. j. q. qz sicut i. ij.
Lib. dicit phs: **C**hris? ex qb? innascit ea operat. lo-
quens de virtute acquisita. r sū ē in oib? virtuti-
b? q ex aliqbus actib? aliq mō cansat: vñ cū chara-
cter sit virt? seu potētia spiritalis ad actōes sacra-
les ordinata: si ex aliquo qd p nos fiat imprimi cha-
racter debeat o3 qz p sacra noue legis imprimat r p
ea tū: qz ad illas actiones tū directe illa potētia
ordinat. **A**d p? g vō qz actōes spiritalis ad qō
character ordinat intra ecclis tū exercēt: r iō p
nihilō potestas ad illas actōes daret alicui: nisi ta-
li mō qz innotesceret illis q sunt de ecclia: vt cū ad
tales actiones admittant. p gratiā aut r virtutes
non posset innotescere: qz ignote sunt: r iō o3 qz i-

primas characē p signa visibilia sacro3. **A**d 2^m
vō qz sacra veteris legis ex ope opato nihil pfer-
bant: r iō ille actōes nō requirebant aliqua spū-
alē ptatē: r iō nec ab illis nec ad illa imprimēbat
character. **H**D. ij. q. vō qz sacra legis noue sūt sa-
ctificationes qdā. Sactificatio aut duob? modis
accipit. vno mō p emanatiōe: qz sacm ē mūdū.
alio mō p mācipatione ad aliquod sacru: sicut
dicit altare sanctificari vel aliqd huiusmōi. oia g
sacra sūt sanctificationes p? mō: qz oia danē i re-
mediū p aliqū defectū: vt dicitū ē prius di. ij. sz qz
oā sūt sanctificationes etiā 2^m mō: sicut p3 pcpue
in ordine: qz ordinatus mancipat ad aliqd sacru
nō at oia sic p3 de pnia. qz qz at mācipat ad aliqd
sacru: spūale exercētū o3 qz heat spūale ptatē: r so-
lū talis r iō non oia sacra noue legis characterē i-
pōt: sz qdā qz etiā 2^m mō sanctificatiōes sūt. **A**d
p? g vō qz quīs illud qd ē res r sacm in baptismo
sit character: nō tū o3 qz sit character i oib? sacris
in qb? ē res r sacm. Quid aut sit res r sacm in sin-
gulis postea sigillatū oñdit. **A**d 2^m vō qz quīs qd
libz sacm distinguat a nō hntes: nō tū tali distinctiōe
indelibili qualis ē distinctio in sacris sanctifican-
tib? 2^m mō: r iō non ē sile de oib? sacris. **H**D. ij. q.
vō qz sicut in naturalib? ē potētia actiua r potē-
tia nōlis passiua: ita etiā in spiritalib? ē potētia
spiritalis quasi passiua: p quā hō efficit suscepti-
uus spiritaliū actionū: r talis spiritalis potē-
tia pferat in baptismo: qz nō baptizat effectū alio-
rū sacro3 suscipere nō possz: vñ r p nō nec aliq
traderet: r hec ē pma distinctio qua cōit tot? pps
fidelis cui? ē sacro3 pncipē eē ab alijs distinguit.
Alia potētia ē actiua spiritalis ordinata ad sa-
cro3 dispensationē r aliaz sacraz hierarchicaz
actionū exercitiū: r hec ptas tradit in pfirmatiōe
r ordine vt suis locis patebit: r qz i ecclia hiera-
rarchia nō oēs sūt agentes: vtputa pscietes pur-
gates r illuminantes: sicut oēs sūt recipientes pu-
ta purgandi illuminandi perficiēdi: vt dicit Dio.
iō isti duo characteres nō distinguit ppls dei vlr
ab alijs: sz quosdā de ppla ab alijs. **A**d p? g vō
qz baptism? flumis nō hz efficacīā sacralē: sz solū me-
ritoriā: r iō ibi nō pferat ptas spūalis ad actōes hie-
rarchicas nec characē sicut in baptismo flumis: qd
ē sacm. **A**d 2^m vō qz nec baptism? flumis tū: nec
baptism? aq tū sufficit ad sacm noue legi: r iō neu-
ter eoz characterē imprimat. **H**D. ij. q. vō qz ois ef-
fect? in creatura ē cōit a tota trinitate: vñ r chara-
cter nō ē tātū a filio: sz a trib? psonis: attribuit aut
filio: tū pp rōnē silitudis ad ppiū psonē: qz ipse p
ppteratē ē imago r figura siue characē pns: tū qz
virt? passiois chrisi opat in sacris. Et p hoc p3 so-
lutio ad obiecta. **Q**uestio. II.

Deinde queritur
de effecta baptismi qui ē res r nō

facramentum. Et circa hoc queruntur tria.
 Primum de effectu ipsi? q̄tuz ad remotionē mali.
 Secūdo de effectu ipsius q̄tuz ad collationē boni.
 Tertio vtrum effectus eius eq̄līter p̄cipiatur.

Ad primū sic proce

Ad videtur q̄ baptismus nō tollat actu
 alē culpam. baptismus enim non tollit actualem
 culpam nisi assit contritio: q̄ nullus sine volūta-
 tis arbitri? p̄stitur? in quo solū pōt esse actualis cul-
 pa potest inchoare nouā vitam nisi peniteat euz
 veteris vite: vt in lra oī. p̄trito autē per se etiā sine
 baptismo delet culpā actualē. q̄ baptismus nihil
 facit ad deletionē actualis culpe. **¶** S. diuersoz
 morboz diuerse sūt medicine: q̄ nō sanant oculū
 qd sanat calcaneū: vt dicit hiero. s; baptismus oī-
 recte ordiatur vt medicina q̄ peccatū originale. q̄
 non poterat saluare ab actuali. **¶** S. aliquis q̄
 est in p̄posito peccādi nō pōt p̄sequi peccati remis-
 sionem. s; p̄tingit aliq̄e dum baptizatur peccare
 venialiter: vel i p̄posito peccādi venialiter rema-
 nere: nec tñ p̄pter hoc reputat fict?. q̄ et i nō fictis
 baptismus nō tollit culpam actualez. **¶** Sed q̄
 ē qd dicit Aug? i ench: Baptizati nō vni tñ pecca-
 to sed multis magis aut oibus moriuntur q̄cuqz
 iam p̄p̄tia p̄miserunt vel cogitatione v̄ locutione
 v̄ ope. sed hec sunt peccata actualia. q̄ baptismus
 tollit culpā actualem. **¶** S. baptismus ē ordinat?
 ad tollēdū culpā originale. sed originale non pōt
 tolli: sine actuali etiā qui vtrunqz h; q̄ impuz ē
 a deo dimidiā sperare veniā: vt. j. dicitur di. xv. q̄
 baptismus etiā tollit culpam actualem. **¶** Lter?
 vt q̄ nō tollit oēm penā tpalē debitā actuali pec-
 cato: q̄ sic Aug? dicit: Peccatū aut hō punit aut
 deus. si q̄ homo in seipso non punit peccm qd cō-
 misit a deo punit: et ita p̄ bapm actual p̄cti pena
 nō totaliter tollitur. **¶** S. culpa non pōt ordiari
 nisi per penam. sed deus nil iordinatum relinq̄t
 q̄ nō dimittit qui p culpa aliq̄a penā infligat: et
 sic baptismus nō absoluit ab oī pena. **¶** S. eucha-
 ristia ē perfectius sac̄m q̄ baptismus: q̄ ē spēale
 representatiū passionis ch̄risti a qua ē efficiacia
 in sacramētis. sed eucharistia nō absoluit etiam
 nō indigne p̄cipiētes ab oī pena. q̄ multo minus
 baptismus. **¶** Sed q̄ est qd dicit Ambro. Ro. xi. su-
 per illud: Sine p̄nia. n. sūt dona dei. Gratia dei i
 quit in baptismo non requirit gemitū v̄ plāctū
 vel aliq̄d opus: sed oia gratis cōdonat. **¶** S. ch̄ri-
 st? sua simplici morte. s. pene duas mortes i nobis
 cōlūpsit: vt of in glo. Ro. vi. s. culpe et pene. sed in
 baptismo p̄figuraf hō mortē ch̄risti: vt ibidē dicit
 ap̄s. q̄ absoluitur et a culpa et a pena. **¶** Lterius
 vt q̄ et tollat oēm penā originalis peccati: efficiaci?
 enim ē donuz ch̄risti q̄ peccatū ade: vt dicit ap̄s
 Ro. v. s; oīs pena peccati originalis est i ducta per
 p̄ctz ade. q̄ et p donū ch̄risti qd maxie i baptismo

operatur omnis pena tollitur. **¶** S. baptismus oī
 recte ordiatur q̄ peccatū originale q̄ p̄ctm actuale.
 s; tollit oēs penā actual p̄cti: vt Ambro. dicit. q̄ et tol-
 lit oēs penā original. **¶** S. cessate cā cessat effectus.
 s; cā pene ē culpa. si q̄ tollit culpā originale: et p̄ p̄ns
 aufert penā. **¶** S. null? q̄ ē debitor: alicui? pene cō-
 uolat statim. s; baptizaf si statim moriat euolat. q̄ nō ē
 debitor alicui? pene: et sic baptismus absoluit ab oī pe-
 na et original. **¶** S. q̄ ē: q̄ in baptizati et caro cō-
 cupiscit aduersus spūz. s; hec pugna ē ex p̄cto ori-
 ginali p̄secuta. q̄ nō tollit oīs pena original p̄cti p̄
 baptismū. **¶** S. necitas moriēdi et incineratiōis et
 p̄ualitates h? vite si pene original p̄cti. s; iste adhuc
 manet in baptizati. q̄ baptismus nō tollit oēs penā
 original p̄cti. **¶** R̄deō dō ad. j. q. q̄ in gn̄tōe q̄libz
 p̄ introductoz forme oīs p̄ua forma expellit: et ē
 dispō ad formā p̄ua: nisi q̄nqz relinquat ex idispō-
 ne recipiēt formā. vñ cū baptismus sit r̄gnatō i vitā
 spūale: oē qd ē vite spūali p̄uū: qd. s. cū grā stare
 nō pōt q̄ ē spūal vite p̄ncipiū p baptismū tollit:
 et iō baptismus delet et originale et actuale culpā mor-
 tale: et q̄tū ē de se et v̄iale q̄ dispōit ad puationē
 gr̄e: q̄uis q̄nqz culpa venial r̄maneat p baptismū
 mortali remota p̄ idispōnē recipiēt baptismū.
¶ Ad. j. qd q̄ baptismus nō requirit p̄tritoz q̄si p̄ti-
 nuā ad destructionē p̄cti actual q̄si de se ad h? nō
 sufficiat: s; solū ad r̄mouēdā fictōez q̄ ē p̄ua dispō
 ipediēs effectū baptismi. **¶** Ad. ij. qd q̄ baptismus
 nō ordinar tñ q̄ culpā originale: alias circūcisio i
 p̄mitiua ecclia nō fuisz necar? baptismus: s; ordiatur
 ad destruēdū oēs culpā quā iueniat: et ad regnān-
 dū in nouā vitā destructa oī vetustate: et iō ē sicut
 totū potētiale h̄ns p̄pletā potētia ad destruēdū
 totāl peccatū: s; p̄nia p̄cipiat aliq̄d de potētia:
 q̄si potētial ordinata q̄ alia peccata. s. actualia: q̄
 baptismus iterari nō pōt. **¶** Ad. j. qd q̄ p̄tuz ē d se
 baptismus vt dicitur ē tollit oēm culpā originale et
 actuale: nō solū mortale s; veniale: q̄ q̄uis nō p̄ue-
 tur gr̄e simplr: p̄uaf tñ gr̄e baptismali q̄ oī cē p̄fe-
 cta rōne nouitatis vite: s; pōt ipediri effectus ei? ex
 p̄te recipiēt si sit idispōsit? p̄ fictōnē: s; cū fictio sit
 p̄ctm: sic p̄ctm mortale ē p̄ctm simplr: ita facit fi-
 ctū simplr et totalit effectū baptismi ipedit quātū
 ad remissionē culpe: sed peccatū veniale qd i actu
 vel in p̄posito ē: facit fictū s; qd et ē s; qd peccatū
 vt dispō ad p̄ctm: et iō ipedit effectū baptismi nō
 simplr: s; q̄tū ad remissionē ill? venial. **¶** Ad. ij. q.
 dō q̄ ch̄rist? p̄ mortē suā sufficiēt satisfecit p̄ p̄ctis
 tot? hūani gn̄is et si cēt multo plura: et q̄ hō p̄
 baptismū in mortē ch̄risti baptizaf et ei p̄morit et
 p̄sepelit: vt dicit Ro. vi. iō baptismus quātū i se ē totā
 efficiacia passionis i baptizati i sicut: et p̄ hoc ab-
 soluit nō solū a culpa: s; a pena satisfactoria. **¶** Ad
 p̄m qd q̄ p baptismū hō incorporat ch̄risto et ef-
 ficat mēbz eius: et iō pena quā ch̄rist? sustinuit re-
 putat isti i satisfactionē: q̄ si patit vñū mēbz oia

alia ppatiunt: vt dicitur. i. Co. xi. 7. 16. deo i christo pctā illa pūit: sic dicitur. Esa. liij. Posuit i eo iniquitatez oī uz nřz. Ad 2° dicitur qd pena ordinat culpā duplī. Uno mō vt satisfactio: 7 sic culpa remanet ordia ta p satisfactioē chusti. Alio mō vt medicina fa nās vel repñtās mēbz: insaniabile: 7 sic culpa i ba ptigatis ordinat vt sanata p graz oppositā. Ad 3° dicitur qd quīs eucharistia sit mēoziale passiois xpi nō ordiat tñ ad hō qd p ipaz hō regnēt i mēbz xpi crucifixi. s; vt iā regnāt ei ad hēat 7 i ipō pficiat: 7 iō nō ē sūl rō de bapō 7 eucharistia. Ad. iij. q. oō qd i pctō originali tal fuit pccus qd psona corru pit nāz: 7 nā psonā corrupit. vñ aliqd pñderat i hō pctō qd pñz ad nāz: aliqd qd pñz ad psonā: passio ar xpi sufficēt pctm originale abstulit qm ad vtz qd. s; qd sacra psonis adhibēt: iō bapōm hō ab hoie tollit qd ex corruptōe nāe in psonā re oūdabat: 7 pp hō ipaz infectōe culpe. put afficit p sonā 7 pena illā qd actū psonē puabat. i. carētiā vi siōis diuine bapōm aufert: s; nō aufert actu infectō nez. put afficit nāz: qd pz ex hō bapōm p actu nāe originale trāsmittit i. plē: s; nec penas qd p se quāt pncipia nāe destitute gra inocētiē pmi stat cul modi s; rebellio carnis ad spūz: mors 7 huil modū penalitātes: qd psequit ex hoc ipso qd hō ex pñz ppositū ē: 7 qm ad corp: 7 qm ad aīaz qdā mō. i. qm ad appetitū sēsu 7 intellectu: s; p graz ba ptigatis efficit: vt be pene remanētēs nō dñent i p sonā: s; mag ei subijciat 7 in utilitatē ipō cedat in qm si mā vñt 7 occasio humilitat 7 exercitij. Ad p^o dicitur qd passio xpi sufficēt aufert 7 illud qd ē pōe 7 illō qd ē nāe p cāz. s; qd oēs hoies i nā eōicāt: iō effectū fm legē eōez curatōis nāe nō erit nī si i fine mūdī: qñ oīs electi iā pgregatū s; cū eis ēt alia creatura i sēsi bil liberabil a fuitate corruptō nī: vt dicitur. Ro. viij. Ad 2° dicitur qd qd ad pctm actu ale pñtēt s; tm psonē: qd actū idiuuoz s; s; pñz 7 iō nō ē sūl de pena actual 7 original. Ad 3° dicitur qd tollit culpa original p bapōm iquātū ē infectiua p sone. nō ar inqūm ē infectiua nāe p actū gnātōis: 7 iō pene qd ad corruptōez nāe pñtēt ē nō tollit. Ad 4° dicitur qd bapōm stati euolat: qd nulla pena debet sibi rōne psonē: s; rōne nāe humane qd post mortē non manet fm hūc statū in quo sibi pena debet.

Ad secūdū sic proce dit: vt qd p bapōm nō pferat pueri gra 7 vñtes: dicitur. n. Aug. i. li. d. bapō puuloz: Paruulos si deles fac nō fides ea qd pñtēt i credētiū volūtate: s; fidi sacřz. s; fidi qd ē vt pñtēt i credētiū volūtate vt i. iij. li. di. xxiij. oēz ē. qd puuli bapōm nō hñt vñtē fidei 7 pari rōe nec alias vñtes qd ē i volūtate pñtēt. Ad. si aliqd dō nouo recipiat i aliq oēz qd reci ptes vt i sūes alio se hēat nūc qd p. s; aīa pueri ba ptigati nō alio se hñt dū bapōm qd p: qd ppū motū nō hñt carēs li. ar. vsu: nec de qd ē i sūes graz 7 vñtes

q pueri i bapōm graz 7 vñtes nō recipiūt. Ad. Dam. dicit: qd sba nullo ē sine ppa opatiōe. s; pñtēt qd i puero nō sit opatiōe vñtes: qd nō hñt electōem: vt dicitur. i. iij. Eth. qd i ope vñtes reqñt. qd nō hñt vñtes. Ad. vñtes cū sint hñt abilitat ad actū. s; pueri nō sit abi les ad agēdi qd hñt vñtes s; nō recipiūt vñtes i bapō. Sed 3° Aug. dicit: qd fides dat 7 nutrit i bapōm mo: dat qm ad puuloz: nutrit qm ad adultos. s; fides ē vt. qd vñtes dat puul i bapōm: 7 eadē rō ne alie vñtes. Ad. null admittit ad glā nisi hēat vestē nuptiale qd ē charitas. sed pueri paptigati. si moriant statz euolat. qd hñt charitatē qd ē magna vñtes: 7 p pñs alias vñtes. Lteri^o vt qd i adul tis vñtes p bapōm nō augeat. augmētū. n. vñtes ē p meritū: qd hñt Aug. charitas meret augē: vt aucta mereat 7 pfici: s; i bapōm nō opat meritū ba ptigati qm ad op opatiū. qd ex ope opato vñtes i bapōm non augent. Ad. cib^o corporalis i eo qd iā puenit ad quātitatē determinatā nō fac augmētū. s; pōt ēē qd aliqd añ bapōm pueniat ad quātita tē grē bapōm quā puer fūcipit i qd nullū ē ipedi mētū. qd bapōm nihil supra graz adijciat. Sed 3° sup illō pñ. Sup aquā refectōis educavit me. dicit glo. p augmētū vñtes 7 bone opatiōis educavit in bapōm. qd bapōm auget vñtes hñt. Lteri^o vt qd bapōm effectū nō sit illuminatio: qd illuminatō ad doctrinā pñtēt. s; doctrinā fidei ē p cathecismū qd pcedit bapōm. qd nō ē effectū bapōm. Ad. illu minatio 3° i grātā ordinat. s; hñt qdā bapōm nō ordinat 3° i grātā: s; mag ordo. qd illuminatio nō ē ef fecū bapōm: s; mag ordo. Sed 3° dicitur Dam. po nit in effectū bapōm illuminationē: vt pz ex cui^o diffinitōe i pcedēti di. iudicta. Lteri^o vt qd secūda tō nō sit effectū bapōm: n. idē ē qd aliqd actiue ge nerat 7 passiuē gnāt. s; bapōm ē regnātio passi ua bapōm. cū qd secūditas ipozz gnātōne actiua vt qd nō pñtēt ad bapōm. Ad. secūditas ē p petas pñs aliqd qm ad pfectū statū sui: qd vt dicitur i iij. methauroz: Perfectū vnūqodqz ē qd pōt alte rū gnāre. s; bapōm nō ordinat ad pficiēdi: sic eu charistia: 7 pfirmatio fm Dio. s; mag ad illumi nādū 7 purgādū. qd bapōm nō hñt secūditatē p effe ctū. Sed 3° dicitur glo. sup illud pñ. Sup aqz re fectōis aīa peccatoz ariditate steril fecūdat p ba ptigati. Lteri^o vt qd icorporari xpo nō sit effectū bapōm. aliqd n. icorporat xpo 7 mēbz ei^o p si dē formatā: vt i. iij. li. di. xxiij. dixit mag. s; aliqd hñt fide formatā ē añ bapōm. qd icorporatio nō ē ef fecū bapōm. Ad. icorporatio ē effectū eucharistie s; ad eūdē effectū nō ordinat diuersa sacra. qd nō ē ef fecū bapōm. Sed 3° dicitur Aug. dicit ad Bonifa cū qd i bapōm aliqd mēbz xpi efficit. s; hoc est xpo icorporari. qd icorporatio ē effectū bapōm. Lteri^o vt qd aptio ianue nō sit effectū bapōm qdā. n. añ passione xpi bapōm sit. sed tūc eis ia nua nō ē apta: qd si aliqd eoz tūc occellit regnū nō

introiuit. § baptisim' n' apit ianuā regni celest' §
 baptisim' replētat passionē xpi n' resurrectionē vt
 vt. § i resurrectionē ē apta ianuā vt pz collectā: q
 dī: i die resurrectionis: De q' hodierna die p vnigē
 tū tuū cūctat nobis aditū deuicta morte referra
 sti. § n' o3 iste effect' baptisimo attribui. § S3 § ē
 auctoritas Bede. s. iducta: q' i h' differēbat circū
 cisio a baptisimo: q' aditū regni celest' n' apiebat.
 R'ideo dō ad. j. q. q' circa h' ē mltiplex opio. Qui
 da. n. dixerūt q' pueri i baptisimo nullo vtutes oā
 tur. § solū a pctō originali mūdā: § postea qn' d'
 cedūt vel qn' ad pfectā etatē veniūt eis vtutes pfe
 rūt si inocētā fūct. S3 hec opio n' pōt stare q: li
 gnū cū p'ctū fuerit vbi ceciderit ibi stabit: eccl. xj.
 r' iō s' pueri aū mōtē n' fuisēt collate vtutes: r' gra
 opans r' coopās: nec i morte eis pferret: r' sic n' sal
 uaret qd' falsū ē. Clidē at' hec opio venisse ex hoc
 q' vtutes act' tū cē credebāt qd' s3 ē: vt i. ij. li. oi.
 xxvij. dicit' ē. Et iō alij dicit' q' pueri i baptisimo
 oāt gra r' vtutes nō i seipis: § i radice sua. § gra q'
 ē r' adit' vtutū: sicut pfectū aie potētiaz: § postea
 qn' solū pōtētie pfectū organis effluūt vtutes in
 ipsa ab ipsa eētia aie: § h' p' tātō cē n' pōt: q: tūc
 si puer i furia vītē aūq' ad pfectā etatē veniret nū
 q' i ipso potētie soluerēt: r' ita nūq' vtutes explici
 te hēz: r' p'erea q' potētie sint ligate aliq' ipedimē
 to n' ipedit hītū § actū: q' doctores r' vinolenti
 hīt' hēt § ligatos: r' iō alij dicit' r' mel' q' pueris
 i baptisimo oāt gra r' vtutes: § hīt' illi ligati s' pp
 puericiā: sicut in doctōre pp iōnū: § puericiā dī
 scedēte iclinat ad bñ opandū nisi aliq' spiritaliā
 cto resūtat. § Ad p' § dō q' Aug. loquit' de fide r'
 voluntate actuali q' in pueris cē n' pōt. § Ad 2^m
 dō q' q'uis agēs pncipale sit imobile: tū agēs iūtra
 le nō eodē mō se h3 nūc r' p'us ad puez: q: nūc ad
 hibeat sibi baptisim': nō at' p'us: tū ē sine aliq' muta
 bilitate sui de' allcui puēo possz graz pferē ē sine
 adhibitiōe sacri si ab eterno disposuisset se ei datu
 rū: sic pz de scificati i vīo. § Ad 3^m dō q' duplex ē
 act' vtutū. Un' p'm' q' ē p'ficē aiaz i potētias eius: r'
 hūc actū ē p'eri hīt. Ali' ē scōus q' ē opari cū ele
 ctōe: r' hūc actū nō sp hīt: q: eoz opatōes si volū
 tate r' volūtas nō h3 necē sp agē ē i adult'. § Ad
 4^m dō q' hīt' facit habilē ad actū tollē' ihabilita
 tē q' ē ex ipfectōe potētie: nō at' tollit ihabilitatē q'
 est ex pte corpis: sic pz in doctōrib'. § Ad. ij. q.
 dō q' p' easdē cās qd' gnāt r' augeat: vt dīc' p'ho i. ij.
 Et h'. r' iō q' baptisim' ē pferre vtutē r' graz nō hīt
 tū o3 q' i hītū' augeat. § Ad p' § dō q' i baptis
 mo q'uis nō opet meritū baptisati opat' ibi tū me
 ritū xpi qd' ē efficac'. § Ad 2^m dō q' gra nō h3 ali
 quē determinatū iminū ad quē ptingat vel vltra
 quē procedē nō possit: sic ē de q'ntitate aial: r' iō nō
 ē sile. § Ad. ij. q. dō q' lumē ē quo dirigitur i vīf
 onē allcui rei. baptisim' at' dirigit i vīfionē spūalez
 extiorē r' iteriorē: i iteriorē qdē: q'ntū baptisim' o' ia

cr3 fidei q' oculū mēl' idoneū facit ad vīfionē dīuī
 noz: extiorē vō q' baptisati pcedit iūpicē sacra cu
 charistiā r' nō aliq: vt Dio. dicit: r' iō tā Dam. q'
 Dio. baptisimo vīz illuminatiū attribuit. § Ad
 p' § dō q' fides pncipalit' ē ex iūfūōe: r' q'ntū ad hoc
 p' baptisimū oāt. § q'ntū ad dēminatōne suā ē ex
 auditu: r' sic hō ad fidē p cathecismū iūruit. § Ad
 2^m dō q' sciētia plus dīc' q' illuminatio. ipoztat. n.
 p'prehēsiōez eoz ad q'z vīfionē illuminatio dīri
 gebat: r' iō sciētia ad pfectionē p'inet: vñ Dio. do
 ctos pfectos noiat r' doctores pfectores: r' sic § iū
 rātia ordo oāt: vt. f. ordinati sint docti: r' ē docto
 res alioz. § Ad. iij. q. dō q' secūditas dicit' duplr.
 Uno mō respectu fructus pducēdi in ipso q' dī fe
 cūdari: sicut opatiōes virtutū qdā fruct' boni oi
 cū: r' hoc mō secūdat aia i baptisimo cū i eo denē
 vtutes nō hītū' r' augeat hītū'. Alio' respectus
 fruct' pducēdi i alio: sic cū aliq' p doctrinā r' lo
 licitudinē pastorale i plebe dei fructū facit: r' hoc
 mō secūdatio nō p'ntz ad baptisimū: § magis ad
 sacz ordiā. § Ad p' § dō q' ex eodē ex q' aliqd' h3
 gnātōez i nā aliq' h3 q' faciat opatōes illi nāe: r' iō
 cū p' baptisimū hō regnētur i vitā spūale: p ipz hō
 efficit actiue secundus: r' quasi genitor spiritualiū
 operū. § Ad 2^m dō q' ratio illa procedit de secun
 da secūdatiōe. § Ad. v. q. dō q' incorporari chri
 sto contingit dupliciter. i. merito r' numero. me
 rito qdēz pōt aliquis de ecclia efficit qd' est chūsto
 incorporari: ē ante baptisimū actu susceptū: § nō
 aū baptisimū ppositū vel ipsū baptisimū post tē
 p' grē reuelate. sed numero non potest aliq' ef
 fici de ecclia nisi p baptisimū. vnde aliq' ante ba
 ptisimū nō admittit ad pceptionē eucharistiē r' alē
 o3 sacz o3 ecclie vt p'us dicit' ē. § Ad p' ergo dīcē
 duz q' obiectio illa procedit de p'ima incorpora
 tiōe. § Ad 2^m dīcēdū q' perceptio eucharistiē
 p'elupponit incorporationē absolute: q' capitis
 virtus nō cōmunicat membro nisi iaz vnito. sed p
 eucharistiā est perfecta influentia a capite in mē
 bro: r' quantū ad hanc perfectionē incorporatio
 est effectus eucharistiē. § Ad. vi. questionē dīcēdū
 q' aperiri ianuā regni celestis nihil aliud est q' a
 mouere impedimētū quo aditus in regnū celeste
 toti nature humane phibeat. hoc ergo ipedimen
 tū absolute quātūz ad omēs remozūz fuit suffi
 ciēter p passionē chūsti: sed illa remotio efficiēter
 fit quo ad istū fm q' particeps sit passiois chūsti
 iaz facte per baptisimū: r' sic baptisimū quasi cā
 instrumentalis aperit ianuā regni celestis quo ad
 istūz: sed passio vt causa satisfactoria quo ad oēs.
 § Ad p' § dō q' h' rō erat: q' passio xpi i cui' vtute
 baptisim' agit nōdū scā erat nec p' eū adit' r'gni ce
 lesti ap' vñ rō pbat q' baptisim' nō habeat hanc
 virtutē: quasi causa pncipalis. § Ad 2^m dīcēdū
 q' aditus regni celestis aperitur tripliciter. Uno
 modo quantum ad gloriā anime: r' sic in pas

sione apertus ē: vñ dicitur ē latroni: Luc. xxiij. No-
die meū eris in paradiso. Alio mō quātū ad glo-
riā corporis: sic apertus ē in resurrectione. Alio
mō quātū ad locū glorie p̄gruētē: sic apertus ē in
ascensione: et his tribus modis baptisimus infra
liter aperit quo ad istū: agit autē virtute et passio-
nis et resurrectionis et ascensionis inquantūz hō
cōfiguratur christo passo p̄ immersionē: qua quodā-
mō christo p̄sepelitur: et ei resurgenti quantū ad ni-
torē q̄ resultat ex aqua: et ascendenti quātū ad ele-
uationē baptisati de sacro fonte. vñ baptisim' pas-
sioni appropriat: q̄ etiā gloria aīe principalior est
et cā quodāmodo alioz: et in huius signū baptisato
domino celi aperti sunt super eum: Matth. iij.

Ad tertium sic proce-

dit: vñ q̄ baptisimus nō equalē effectū ha-
at in oēs quātū ad remotionē malī. in adultis. n.
remouet peccatū actuale et originale. s̄ in pueris
originale tm̄. ergo plus efficit in adultis q̄ in pue-
ris quātū ad malī remotionē. ¶ S. mitigatio fo-
mitis ē effectus baptisimi. s̄ post baptisimū in qui
busdā inuenit fomes magis mitigatus q̄ in alijs.
s̄ in eis efficacius baptisim' se habuit in remotione
malī. ¶ S. baptisim' habet efficaciam ad remo-
uendū malū: fm̄ q̄ h̄z quandā similitudinēz mortis
sed morientū vnus nō magis morit q̄ alius. s̄ et
baptisimus equaliter in oib' mala aufert. ¶ Ute-
rius videt q̄ etiā equalis gratia oib' in baptisimo
p̄ferat: q̄ non fictē accedunt. in baptisimo. n. opat
passio christi q̄ h̄z quodāmodo efficaciam infinitā. sed
finitū infinito additū nihil maius efficit. cū q̄ de-
uotio accedentis qua vnus alius excedit sit quod-
dā bonū finitū: vñ q̄ deuotio vñ aliquid huiusmo-
di efficere nō possit quin oēs in baptisimo equalē
gratiā cōsequant. ¶ S. ad baptisimi effectū capiē-
dū nō requirit alia cōcausa: s̄ solū vt ipedimētū
remoueat. s̄ nullus recipit gratiā in baptisimo nisi
ab eo sit ipedimētū remotū. s̄ oēs recipiūt gr̄az eq̄-
lē. ¶ S. Dam. dicit q̄ peccatoz remissio cun-
ctis equaliter in baptisimo dat. gratia autē spūsfacti
s̄ p̄portione fidei et s̄ purgationē. s̄ nō oēs cum
equali fide nec equaliter p̄parati ad baptisimū ac-
cedūt. s̄ nō oēs equaliter gratiā cōsequunt. ¶ Uteri-
us videt q̄ nec etiā pueri in baptisimo p̄sequant eq̄-
lē gratiā: q̄ in angelis fm̄ quātitatē nāliū gr̄a istū-
debat. s̄ vñ pueroz h̄z meliora nālia q̄ alius. s̄ et
maiorē gratiā in baptisimo recipit. ¶ S. qdā in ba-
ptisimo recipiunt gratiā finalē q̄ innocētia baptis-
malē vsqz ad finē suā: qdā autē nō. s̄ etiā de pueri
aliq̄ alijs maiorē gratiāz p̄sequunt. ¶ S. gratia
baptisimalis in puericia nō opponit nisi peccato
originali. s̄ vñ puer nō h̄z plus de peccato origi-
ali q̄ alius. s̄ nec maiorē gr̄az baptisimalē recipit vñ
alio. ¶ R̄deō dō ad j. q. q̄ baptisim' vñ aufert i eo
q̄ nō fictē accedit culpā p̄sonā inficiētē quā inuenit

vt dicitur ē: et sic accedit ad iminū: ea autē q̄ in imi-
no sit intensionē nō recipiūt: et iō quātū ad remotō-
nē culpe equalē effectū h̄z in oib' baptisim'. et s̄ s̄
ē de pena p̄sonali q̄ r̄ndet culpe originali: put est
inficiēs p̄sonā. s̄ carētia diuine visiois: s̄ h̄z aliā pe-
nā ex p̄ncipijs nāe corrupte p̄ntē: sicut ē p̄cupiscē-
tia vel fomes remediū adhibet in baptisimo: vt n̄
dicitur p̄ gratiā in baptisimo collata: et iō s̄ s̄ ē de
pena illa et de gr̄a. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ hoc nō ē de ef-
cacia baptisimi q̄ non tot peccata destruit in vno
quot in alio: s̄ q̄ nō tot inuenit in vno quot i alio
in quolibet. n. destruit oia q̄ inuenit. ¶ Ad 2m̄ dō
q̄ illa obiectio p̄cedit de 2a pena q̄ h̄z rep̄m̄ p̄ ba-
ptisimū ex p̄te gr̄e collate. ¶ Ad ij. q. dō q̄ act' acti-
uoz recipiūt i passiuis s̄z suā dispositionē: et iō q̄
uis baptisim' vt passio christi q̄ in eo opat quātū ē d
se eq̄le respectū ad oēs h̄eat: q̄ tm̄ qdāz ad bap̄m
cū maiori p̄paratōe fidei et deuotiois accedunt q̄
aliq̄: iō qdā alijs maiorē gr̄az p̄sequunt. null'. n. gra-
tiā in termino recipit vt itēdū nō possit p̄ bap̄tis-
imū. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ deuotio baptisati nō addit
quasi p̄cā: vt efficiēt agat ad gr̄e receptionē. s̄ ad-
dit q̄si dispositō malī: et iō s̄z diuersitatē ipsi p̄tici-
pat baptisimi effect'. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ qn̄ adult' ba-
ptisat n̄ solū requirit ad capiēdū baptisimi effectū
remouēs phibēa. s̄ fictionē. s̄ ē requirit dispositio
quasi inālis. s̄ deuotio et fides recipiētis baptisimū
et s̄z q̄ magis vel min' inuenit dispositū: effectū ba-
ptisimi diuersimode p̄sequit. ¶ Ad ij. q. dō q̄ in pue-
ris baptisati nihil ex p̄te eoz requirit: s̄ h̄nt quasi
p̄ dispositioē ad salutē fidē ecclē: et pro effectiuis
salutis virtutē passiois christi q̄ opatur in bap̄tis-
imo: et hec duo equalr ad oēs p̄eros se h̄nt: et iō
nō differūt quātū ad effectū baptisimi suscipiēdū:
s̄z oēs equalē gratiā suscipiūt. ¶ Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ nō
ē s̄ s̄ de pueris et de āgelis: q̄ āgeli differūt sp̄e s̄z
m̄toz opionē: pueri autē nō: vñ nō ē tāta differētia
nāliū i pueris sic i angelis. ¶ Uel dō q̄ in āgelis s̄z
p̄portione gradus naturalū: erat etiāz p̄por-
tio conatus qui ex parte eoz requirebat: et iō ac-
cipiebant gratiā s̄z p̄portione naturalū: in pue-
ris autē non requirit aliquis actus ex parte eoz:
et iō non ē s̄ s̄. ¶ Ad 2m̄ dō q̄ gratia accepta i pu-
eris non facit eis necessitatē ad bonū: s̄ inclinatio
nē tm̄: et iō postq̄ ad perfectā etatē puenerit pos-
sunt diuersimode gratiā recepta vti: et inde ē q̄ q̄
dā p̄ficiūt et p̄seuerāt: qdā vō deficiūt nō ex diuer-
sa q̄ritate gr̄e i baptisimo p̄cepte. ¶ Questio. III.

Deinde queritur

de recipiēbus baptisimuz: et cir-
ca hoc querūt tria. ¶ Primo de
pueris et alijs vsu rationis caren-
tibus quos p̄stat sac̄z et rē sac̄i
p̄cipe. Secūdo de fictis q̄ recipiūt sac̄z et nō rez
sac̄i. 3o de baptisato baptisimo flām̄is: et sanguis

qui non recipiunt sacm sed rez sacramenti.

Ad primuz sic proce

dit: videt q pueri sacz suscipere possunt: **M**ath. vlti. Qui crediderit z baptizatus fuerit saluus erit: ex quo pz q credere presuppditur ad baptismu. sz pueri no possunt credere: qz no possunt aliquid cu assertioe cogitare. sz pueri no possunt suscipere sacm baptismi. ¶ **I**n baptismo fit quedā obligatio hois ad ea que sunt fidei chzstiane seruanda. sz obligatio non potest fieri nisi ab eo q e sue voluntatis arbiter pstituit. sz pueri sacramentu baptismi suscipere no possunt. ¶ **I**n per baptismu vt dicit Dio. fit aliquis participatio muuionis diuinoz. sed pueris non ppetit sacra coicare. sz non ppetit eis sacm baptismi. ¶ **S**z contra e: qd Dio. dicit vlti. ca. ec. hierar. Q diuini nostri duces. f. apostoli probauerunt infantes recipi ad baptismu. sz pueri possunt sacz baptismi recipere. ¶ **I**n baptismo circuncisioni succellit. sed circuncisio pueris conferebat. sz z baptismus pueris debet dari. ¶ **L**terius videt q melius sit baptismuz differri: q statim in pueritia dare: nisi necessitas mortis emergat: qz ois chzsti actio nostra e istruccio: sed chzstus baptismu accipere voluit i. xxx. anno vite sue: vt dicit Luc. iij. sz z similit apud nos o3 vsqz ad tps perfecte etatis differri. ¶ **I**n mediana efficax debet sumi qn maxime pot iuuare. sz baptismus maxime iuuaret in fine vite vel saltez in pfecta etate: qz per ipsu oia delicta adolescencie z iuuentutis soluerent. sz vsqz tuc deberet differri. ¶ **I**n magis afficit ho ad ea q ex seipso acquirunt: q ad ea q ab alio accipit. vñ z illi qui ex propria acquisitione diuitias hnt non sunt ita liberales: sicut qui ab alijs acceperunt: vt dicit phus in. iij. Eth. sz pueri qui baptizantur quasi ab alijs baptismu suscipiunt: adulti autē ex seipsis ad baptismu accedunt. sz magis afficerent ad fide chzstianā q i baptismo suscipit si baptizarent adulti: qz si baptizarent infantes. ¶ **S**z medicina o3 qz citius morbo apponi. sz baptismus est medicina p originale peccatu qd etiā in pueris e. sz o3 eis baptismus dari statiz. ¶ **I**n melius e impedire malu ne fiat qz ia3 factu destruere. sed per baptismu debilitat fomes ne oñt in nobis: z in peccatu actuale ne nos precipitet: z sic in puericia susceptus futura peccata i pedit. sz melius e tunc dari baptismu q postea ad destruendū peccata pterita. ¶ **L**terius videt q adultis vsu rationis carētibz baptismu dari no debeat. in adultis. n. non soluz per baptismu originale: sed etiā actualia peccata soluūt. sed p actuale peccatu qd quis ex seipso comisit requirit proprius motus li. ar. sz his adultis q vsuz li. ar. non hnt baptismus dari no o3. ¶ **I**n nulli contradicenti sacz exhiberi o3. sed qnqz amentes z furiosi contradicunt. sz eis baptismu dari no debet. ¶ **I**n o3

mientes fm phm viuunt vita plante. sz baptismu non dat nisi viuēti vita humana q e sz aiaz ratio nalē. sz dormienti baptismus dari no o3. ¶ **S**z e: quod Aug. dicit. iij. p. fel. de amico suo: qui cuz desperaret baptizatus e nesciens: z tñ in ipso baptismus efficacis habuit: qd pz ex hoc q postea peruerse suasioni contradixit. sz etiā carētibz vsu rōnis baptismus dari potest. ¶ **I**n pueri qui nunq habuerūt vsu rationis baptizant. sz multo amplius illi q aliquando habuerunt qz nunc no habeāt. ¶ **R**ñdeo o3 ad. j. q. qz diuersi stat mundi pparant diuersis etatibz vnus hois: sicut Aug. dicit i li. lxxxij. qōnū. vñ sicut nullus stat mundi fuit i q eēt humano gnēi pclusa via salutis: ita nulla etas hois vnus e in q sibi via salutis pcludat. vñ cū in pueris sit peccatu originale: p qd a psecutioe eterne salutis ipediunt: o3 q eis adhiberi possit aliqd remediū ad remouendū pdictū ipediētū: hoc autē e baptismu. vñ diuine misericordie p dicit q negat baptismu puulis posse exhiberi: z ppe hoc hereticū e hoc dicere. ¶ **A**d p^m qd o3 pueri qz nō habeant actu fidei hnt tñ hitū que i baptismu suscipiunt: sicut z hitus aliaz virtutū: sz si vñbz oñi intelligat de actu fidei: tuc referēdū e ad illos tantū q p doctrinā aploz instruēdi erāt: de qb^o p dixerat: Predicāte euāgelū oī creature. nulli. n. eorū qb^o euāgelū p dican dū erat: baptismus dari debebat nisi crederet. ¶ **A**d 2^m qd obligatio i baptismu nō fit ad aliqd ad quod nō ois ho teneat. ¶ **A**d 3^m qd qz sicut ille q ascribit ad militiā non o3 q statim in pugnā vadat: sz qn oportunitas imminer: ita nec ille q i baptismu ascribit ad diuinas actōes o3 q statim ad eas admittat: sz qn tps oportunus fuerit. ¶ **A**d. ij. q. qd magis laudabile e qz pueri qz citi poterit baptizent cōmode nō expeccata pfecta etate ppter tres ratios. p^o qz ppeccatū nāe de facili motū possit z oānari: vñ vt oā nationis periculū euitet debent baptismu puenēri. 2° ppe infestationes demonū q nō hnt tātā pte in pueris baptizatis ab originali mūdatis quātā in illis q adhuc originale hnt neqz quātū ad nocumēta spiritualia: neqz quātū ad nocumēta corporalā. 3° qz in pueritia facilius ho ad aliqua idurcit z firmitus inheret: fm qz phus dicit in. ij. Eth. Nō pax differt ex iuvene pfectiz assuefieri: sz multū: magi autē e oē: z hāc cāz assignat Dio. i sine ec. hierar. diceno: Tradit autē puerū sacris symboli. sacralibz signis sūm sacerdos: vt cū eis cōuerfēt z neqz sozmet in vitā alterā: nisi diuina cōtēplan tē sep. ¶ **A**d p^m qd o3 chzstū susceptū baptismu quasi ipsū instituens vel psecrans. hoc autē ad doctoris vel sacerdotis officū pñinet nūciare viā salutis: z iō añ tps pfecte etatis: qd ppetit eē i doctore vel sacerdoti baptizari non debuit. nec e sile de alijs q baptismu suscipiunt: vt ab eo iuuēt. ¶ **A**d 2^m qd o3 i baptismu pferē grā ad bñ viuendū z pctā

tollunt preterita: et impediuntur futura: et ideo quibus
baptismus sine vite susceptus plura peccata pre-
terita tolleret: tamen pauciora impediret: et ad pau-
ciora bona promoueret: et ideo minus esset utilis.
¶ Multis casibus subiacet humana vita: et possit
contingere: ut quod baptismum in fine accipere expe-
ctaret morte subita puenit expectatione sua frau-
daret. ¶ Ad. iij. dicitur quod gratia baptismalis non est per ac-
quisitionem bonis: sed dono dei. ¶ Status paupertas
non autem diuitias acquiras non inclinatur affectum ut homo
paupertatem sequatur sed magis ut paupertatem fugiat.
status autem peccati ante gratiam vel virtutem relinquitur
propter assuetudinem inclinationem in aia ut facilius in
peccatum labatur. et ideo non est simile de acquisitione
pecunie et gratie vel virtutis. ¶ Ad. iij. q. dicitur quod de amē-
tibus distinguendum est. quidam enim sunt qui ex natiuitate
temerarios fuerunt: et nunquam habent aliquam lucidam in-
telligentiam: et de talibus videtur esse idem iudicium quod de pueris.
quidam autem amētia incurritur ex infirmitate vel ali-
quo huiusmodi: et habent aliquam lucidam interual-
la: et de istis dicendum est quod si antequam amētia incur-
runt: vel dum habent lucidam internalla fuerunt in po-
posito baptismum suscipiendi: si necessitas sit possunt
baptizari: et baptismi sacramentum suscipiunt et rem sacra-
mentum: et si tunc actu dissentiant quam baptizati in amen-
tia existentes: si autem amētia inchoauerint non reci-
piunt sacramentum neque rem sacra-
mentum. ¶ Ad. i. q. dicitur quod sic
in adulto qui habet versus rationis disponit ad gratiam bap-
tismalem suscipiendam motus liberi arbitrii. quem habebat dum
sane mentis erat. ¶ Ad. ij. dicitur quod effectus bap-
tismi in mente suscipitur nec impeditur nisi ex obedi-
entia mentis. illi autem qui mentis usum non habent non
obediunt menti sed magis fantasia ducti: et ideo talis ob-
ediens effectum baptismi non impedit quam mentis sensus
precessit. ¶ Ad. 3. dicitur quod dormientes baptizandi non
sunt nisi periculum mortis imineat: et tunc similitur dis-
tinguendum est de dormientibus: sicut de illis qui amē-
tiam incurrit post statum sane mentis.

De secundo sic proce-

dit: videtur quod nulla indispositio volunta-
tis humane possit effectum baptismi impedire. ea enim
quae sunt a natura sunt magis permanentia: quam ea quae sunt
a voluntate. sed originale est peccatum naturae quod baptismi
effectum non impedit. sed nec aliam indispositio voluntatis
baptismum in suo effectu impedire potest. ¶ In naturalibus
indispositio materie non impedit effectum agentis to-
taliter nisi quando materia dispositio quae est in materia est fortior
quam virtus agentis: sicut patet de aquositate lignorum. per
comparationem ad calorem ignis. sed virtus diuina quae in
sacris secretis operatur salutem: ut Augustinus dicit est poten-
tior qualibet indispositione nostre voluntatis. sed
non potest propter indispositionem voluntatis effectum
baptismi totaliter tolli. ¶ Baptismus sicut et alia
sacra in infirmis est diuine misericordie operantis salu-

te. sed diuina misericordia operans salutem etiam vo-
luntatem in bonum mutat per gratiam preuenientem. sed et
baptismus indispositionem voluntatis magis tol-
lit quam ab ea impeditur. ¶ Sed contra: Romanus. xj. super illud:
Sine penitentia si dona dei et vocatio. dicit
Ambrosius. quod gratia dei in baptismo non requirit nisi
solam fidem et contritionem. sed per hoc duo tollit omni con-
trarietas voluntatis ad gratiam. ergo requiritur
ad baptismum ut indispositio voluntatis tollatur.
¶ In fine Augustinus. Qui creauit te sine te non iustifica-
bit te sine te. sed ille qui habet indispositam volunta-
tem non cooperatur deo imo magis in contrarium ope-
rat. sed in baptismo non iustificatur. ¶ Alterius videtur
quod huiusmodi voluntatis indispositio non debeat
dici fictio. in fine Augustinus. vnquoque genus peccati con-
tingit voluntatem esse indispositam ad baptismalem
gratiam susceptionem. sed fictio est speciale peccatum: quod
opponitur spirituali virtuti. scilicet veritati: ut patet per philosophum
in. iij. Ethicorum. sed non debet dici vniuersale impedimen-
tum baptismalis gratie. ¶ In fine Augustinus. dicit quod fictus est
qui non credit. sed sicut in baptismo dicitur sine fide: ita
et alie virtutes et precipue charitas per quam ali-
quis fit filius dei. ergo fictio non magis debet po-
ni impedimentum baptismi quam opposita aliarum virtu-
tum. ¶ In fine Augustinus. aliquo modo fictus est qui in
deuotus accedit. sed in deuotio potest esse sine pecca-
to mortali: talis autem non habet aliquod impedimentum bap-
tismi. ergo impedimentum baptismi non debet dici fi-
ctio. ¶ In fine Augustinus. alio modo dicitur fictus qui aliter
celebrat. sed qui non seruat formam ecclesie non confert
sacramentum neque suscipit. sed talis fictio non est facti impedi-
mentum. ¶ In fine Augustinus. fictus alio modo ab Augustinus. dicitur qui pre-
nit suscipere. sed talis non suscipit. sed talis fictio non
impedit facti effectum. ¶ Alterius videtur quod recedente fi-
ctione baptismi effectum non consequatur opus. in mor-
tuum nunquam viuificatur: ut. j. di. xij. dicitur: sed opus
mortuum dicitur quod in peccato mortali factum est. cui ergo
fictio accedens ad baptismum in peccato morta-
li sit: baptismus ille nunquam viuificare poterit: ut ei
gratia conferat. ¶ In fine Augustinus. effectus baptismi est ab omni cul-
pa et pena absolueret. sed hoc non accidit recedente
fictione: quia pena peccatorum post baptismum com-
mittit non absoluitur: alias esset maioris efficacie et
fictio accedentibus quam in alijs quibus ad deletionem
sequentium peccatorum baptismus non operatur. ergo
recedente fictione baptismus non habet suum effectum.
¶ In fine Augustinus. sicut aliquis fictio accedit ad baptismum: ita
etiam ad eucharistiam. sed recedente fictione eucha-
ristie effectum non percipit qui prius fictus accesserit.
sed nec etiam recedente fictione aliquis baptismi
effectum percipit. ¶ Sed contra: remota causa remouetur
effectus. sed causa impediens effectum baptismi erat
fictio. ergo remota fictione baptismus effectum
suum habebit. ¶ In fine Augustinus. cuiuslibet culpe in statu vite potest
remedium adhiberi. sed contra originale culpam non
est aliquod remedium quam baptismus. sed contra fictio accedens

tūb' origiale nō remittat: o3 bap̄tismū iterari si re
 cedere fictione bap̄tism' effectū suū non hēret: qd
 ē incōueniēs ⁊ hereticū. **R**ñdeo dō ad .j. q. q. du
 plex ē effect' bap̄tismi. P̄m' ē res ⁊ sac̄m. f. cha
 racter: ⁊ q: character nō ip̄m̄it ad p̄parādū ho
 minis voluntatē: vt aliquid bene fiat cū nō sit ha
 bit' : s3 potētia vt dictū ē: iō hūc effectū volūtatis
 indispositio non ipedit: oūmō aliquālis sit volū
 tas recipiendi sac̄m. Alius effect' ē q' ē res ⁊ non
 sac̄m. f. gratia ⁊ que ad ipsā p̄sequunt: p que ho
 minis voluntas p̄parat: vt bene velit ⁊ bene co
 operet: ⁊ iō ad hunc effectū p̄cipiendū non sufficit
 quelibet volūtatis sac̄m recipiendi: s3 requirit vo
 lūtas talis a qua remoueat ois indispositio p̄tra
 ria gratie bap̄tismi: q: p̄traria non se p̄patunt
 vñ manētē p̄traria dispositione bap̄tismus vlti
 muz suū effectū habere nō possit. **A**d p̄m' q' dō
 q' peccatū origiale coipso q' nō ē voluntariū vo
 luntate h' p̄sone h3 q' in voluntate in qua vltim'
 effectus bap̄tismi effici o3: indispositio ē aliquaz
 non causat: ⁊ iō effectū bap̄tismi ipedit nō pōt.
Ad 2^m dō q' de rōne voluntatis ē vt cogi non
 possit: ⁊ iō non ē silis rō de indispositione volun
 tatis ⁊ aliaz rēz naturalū que p violētā act onē
 agentis oispositiones p̄trarias admittunt. **A**d
 3^m dō q' sicut in his que ad eē nature spectant: q
 dā deus operat mediantibus rebus nālibus: que
 dā autē sibi referuauit: ita etiā in alijs que ad gra
 tiā p̄tinent: quedā operat mediantib' sac̄is: que
 dā autē imediate operat: ⁊ qñq3 p̄ter legē natu
 re: sicut ⁊ miracula facit p̄ter rōnes seminales
 seu naturales: ⁊ de huiusmodi ē p̄mutatio volun
 tatis eoz qui gratie p̄traria voluntatē habent nō
 solū habitu: quod qñq3 p̄tingit in his qui non fi
 ctē accedunt se ad gratiā disponētibus: quaz in
 ipso momento bap̄tismi p̄sequunt: s3 etiā eoz
 qui p̄trariaz actu voluntatē habēt: sicut de Pau
 lo accidit Act. ix. **A**d .ij. q. dō q' ad hoc q' aliqd
 alicuius agentis effectū percipere debeat: o3 q' se
 habeat in debita dispositione ad causā agentē ⁊
 ad effectū p̄cipiendū: ⁊ iō indispositio volunta
 tis que effectū vltimūz bap̄tismi ipedit ē duplex:
 vna fm ordinem ad ipsū sac̄m: alia fm ordinēz
 ad effectū sac̄i. Ad ipsū autē sac̄m p̄tingit vo
 luntatē eē indisposita dupliciter. Cno mō p sub
 tractionē necessarij. Alio mō p positionē p̄trarij
 q: aut ois actio ē p̄ tactū: iō necessariū ē q' reci
 piens sac̄m quodāmo p̄tingat ipsū ⁊ per intelle
 ctū que quide3 p̄ tactū facit fides: ⁊ p affectū que
 p̄ tactū facit deuotio: ⁊ iō indispositus reputat: ⁊
 qui nō credit ⁊ qui in deuotus accedit. Silr autēz
 duplex ē p̄trariū qd subtrahit o3: vnuz ē ex parte
 eoz que exterius agunt: ⁊ sic indisposit' ē q' aliter
 celebrat. Aliud ē ex parte virtutis intrinsece que
 secretius operat salutē: ⁊ sic indispositus ē qui cō
 tēnit. Silr autē p p̄parationē ad effectū bap̄tismi

o3 q' disponat aliq̄s adhibēdo necessariū. f. fides:
 que cor purificat: ⁊ q' remoueat contrariū. f. pec
 catū p̄ tritionē: ⁊ iō Amb' dicit q' non sunt ne
 cessaria ex hac parte nisi fides ⁊ p̄tricio: tamen cō
 tritio etiā in deuotione includit. **A**d p̄m' q' dō q'
 fictio proprie est cū aliquis aliquid ostendit dicto
 vel facto quod nō ē in rei veritate. Hoc autē p̄tin
 git dupliciter. Cno mō qñ ex hac intētionē aliqd
 dicit vel fit vt aliud oñdatur q' rei veritas habz: ⁊
 tūc fictio ē speciale peccatū: ⁊ sic non accipit hic.
 Alio mō qñ aliquid oñdit quod rei veritas non
 h3 dicto vel facto: etiā si non p̄p̄ter hoc dicat
 vel fiat: ⁊ sic accipit hic fictio. quicunq3. n. ad ba
 p̄tismū accedit ostendit se veteri vite abrenuncia
 re ⁊ nouam inchoare: vñ si voluntas eius adhuc
 in veritate vite remaneat aliud ostendit q' sit in
 rei veritate: ⁊ iō ē fictio. **A**d 2^m dō q' in sac̄is p̄
 cipue fides operat: per quā sac̄a quodāmo cōti
 nuant sue cause principaliter agentis: ⁊ etiā ipsi re
 cipienti: ⁊ iō defectus fidei specialius p̄tinet ad fi
 ctionē q' ē i sac̄is q' defect' aliaz virtutū. **A**d
 iij. dō q' deuotio hic accipit voluntas p̄sequendē
 bap̄tismus totaliter: ⁊ quātū ad sac̄m: ⁊ quātū
 ad rez sac̄i: ⁊ h' deuotionis defectus nō potest si
 ne peccato mortali eē q̄uis defectus cognitionis
 p̄out iporat feruorē charitatis in reuerentia deī
 ⁊ diuinorū possit eē sine peccato mortali. **A**d
 4^m dō q' aliter celebrans quādoq3 non variat ea
 que sunt de essentia sac̄i: ⁊ tunc confertur sac̄m
 s3 nō p̄sequit aliquis rē sac̄i nisi suscipiens sac̄m
 sit imunis a culpa aliter celebrantis. **A**d 5^m dō
 q' non loquimur hic de p̄cepto quo aliquis abij
 cit sac̄s non recipiens ipsū: s3 quo aliquis p̄cipen
 dit nō estimans in eo eē efficacā ad saluandum.
Ad .ij. q. dō q' in bap̄tismo ip̄m̄it character q'
 ē imediata cā disponēs ad gratiā: ⁊ iō cū fictio nō
 auferat characterē recedēte fictione q' effectū cha
 racteris ipedit: character q' ē p̄ns i aia incipit
 hūc effectū suū: ⁊ ita bap̄tism' recedēte fictione ef
 fectū suū p̄sequit. **A**d p̄m' q' dō q' bap̄tism' non
 h3 efficacā solū ex ope opante: s3 magis ex opere
 opato: qd ē op' dei ⁊ nō hoīs: ⁊ iō nō pōt eē mor
 tuū. **A**d 2^m dō q' bap̄tism' recedēte fictione h3
 illū effectū que p̄ns habuisset si fictio nō fuisset: ⁊
 iō peccata p̄cedētia bap̄tismū remittit: ⁊ quo ad
 culpā: ⁊ quo ad penā. s3 peccata sequētia remittū
 tur virtute p̄tritionis q' fictionē amouet quantūz
 ad culpā: s3 nō q̄tū ad penā totalē. **A**d 3^m dō
 q' i eucharistia nō ip̄m̄it charact' cui' virtute possit
 aliq̄s virtutē sac̄i p̄cipe fictōe recedēte: ⁊ iō nō ē silē.

Ad tertius sic proce
 dit: Uide q' p̄ter bap̄tismū flumis nō obe
 ant alia bap̄tismata esse. in oib'. n. q' sūt vnus spe
 ciei ē vn' modus generatiōis: s3 bap̄tism' ē regene
 ratio in vitāz spūalē q' ē vnus rōnis in oib' gene

ratis. q̄ nō d̄z eē regeneratio nisi vni⁹ mōi: 7 ita tm̄
baptism⁹ flumis. ¶ S. baptism⁹ d̄diuidit̄ 3 alia sa
cramēta noue legis. s̄ alia sacra non multiplican
tur: nō. n. sunt plures p̄firmationes neq̄ plura sa
cerdotia: 7 sic de alijs. q̄ p̄ter baptismū etiā flumi
nis nō d̄z eē aliq̄d baptisma. ¶ S. sac̄z eē gen⁹
baptismi. s̄ alia q̄ dicunt baptismata nō s̄ sacra:
q̄ non seruat debita forma 7 debita m̄a. q̄ nō s̄nt
baptismata. ¶ S. 3 eē q̄d Dam. determinat i. iij.
li. p̄la gn̄a baptismatū. ¶ S. Heb. vj. sup illud ba
ptismatū doctric. dicit glo. plura dicit: q̄ eē baptis
ma aq̄: p̄nie: 7 sāguis. q̄ s̄nt plura gn̄a baptismatū
¶ **L**teri⁹ v̄ q̄ p̄nie baptism⁹ nō sufficiat ad salu
tē: character. n. baptismalis v̄ eē de p̄tinentib⁹ ad
salutē: eo q̄ p̄ ipsū d̄stinguū populū dei a nō po
pulo dei. s̄ p̄ baptismū p̄nie nō ip̄mit̄ character
q̄ nō sufficit ad salutē. ¶ S. posita eā sufficiēte su
p̄fluū v̄ alia cāz addere. si q̄ baptism⁹ p̄nie ad sa
lutē sufficeret necessitate iminēte: tūc aliq̄s neces
sitaris articulū euadēs nō deberet baptismū aque
baptizari: q̄d falsū ē. ¶ S. etas puerilis magis est
ad misericordiā inclinās q̄ etas p̄fecta: vt p̄z p̄ glo.
Ro. v. sup illud: Uix p̄ iusto q̄s morit̄ rē. s̄z pue
ris nō remittit̄ peccatū originale p̄ sola fide 7 con
tritione alioz: nisi baptism⁹ aq̄ eis adhibeat. q̄ v̄
q̄ nec adultis remittit̄ originale 7 actuale s̄l sine
baptismo aq̄. ¶ S. 3 sal⁹ hois cū sit de maximis
bonis nō p̄t̄ hōi inuito auferri. s̄z in p̄tate hois eē
ip̄dire aliū ne baptizet baptismū aq̄. q̄ sine baptis
mo aq̄ p̄ solaz fidē 7 p̄tritionē p̄t̄ eē salus. ¶ S.
Ro. vj. d̄: S̄ra dei vita eterna. sed p̄tritiō nō ē si
ne gratia. q̄ q̄ h̄z fidē 7 p̄tritionē eē sine baptismū
aq̄ saluat. ¶ **L**terius v̄ q̄ baptism⁹ sanguinis nō
suppleat vicē baptismi aq̄: baptism⁹. n. aq̄ h̄z effi
caciā ex ope op̄ato: baptism⁹ at̄ sāguis solū ex ope
op̄ante: v̄ sine charitate nō p̄dest: vt d̄z. j. Loz
xij. sed in pueris nihil h̄z efficaciam ex ope op̄ante:
q̄ v̄s̄ l̄. ar. nō h̄nt. q̄ in eis baptism⁹ sāguis n̄ sup
plet vicē baptismi aq̄. ¶ S. in baptismū sāguis n̄
ē nisi pena 7 cā. s̄z pena q̄nq̄ non est p̄p̄tionata
ad tollēdā tātā penā debitā p̄ peccatis: nec etiā d̄
uotio ad cāz passiois cū q̄b⁹ p̄ deo patit̄ ad h̄ sus
ficeret. q̄ baptism⁹ sāguis nō s̄p̄ totā penā debitā
p̄ peccatis tollit: 7 ita n̄ supplet in oib⁹ vicē baptis
mi aq̄. ¶ S. alia multa sunt gn̄a sup̄rogationū
sicut virginitas: cui etiā debet aureola 7 doctrina
7 huiusmōi. s̄z hec nō suppleunt locū baptismi. q̄
nec martyriū vt v̄. ¶ S. 3 eē q̄d Aug. d̄c de Cip
ano q̄ si q̄d in eo purgādū erat: passionis salce ab
latū ē. q̄ baptism⁹ sāguis purgat v̄r 7 etiā supplet
locum baptismi aque. ¶ S. baptism⁹ aq̄ effica
ciā h̄z ex passione christi cui nos cōformat. s̄z s̄l
baptism⁹ sanguinis nos passioi christi p̄format. q̄
supplet vicē baptismi. ¶ **L**teri⁹ v̄ q̄ baptism⁹ aq̄
sit potior q̄ baptism⁹ sanguinis. baptism⁹. n. san
guis efficaciam h̄z ex ope op̄ante illi⁹ q̄ patit̄: baptis

mus aut̄ aq̄ ex passione christi. cum q̄ passio christi
sit efficacior: q̄ op̄ op̄ans allcuius puri hominis
baptismus aq̄ nobilior erit q̄ baptism⁹ sanguis.

¶ S. p̄ baptismū aq̄ dat̄ hōi gr̄a: p̄ quā d̄bet ei au
rea. s̄z p̄ baptismū sanguis debet hōi aureola. q̄ cū
aurea sit nobilior: q̄ aureola: 7 baptismus aq̄ erit
nobilior q̄ baptism⁹ sāguis. ¶ S. 3 eē q̄d d̄z i glo.
Jud. vj. sup illud: Tolle vitulū rē. baptism⁹ in sā
guine puriores reddit̄ q̄ baptism⁹ aq̄. ¶ **R**ūdeo v̄d
ad. j. q. q̄ p̄pe loquēdo v̄nū ē tm̄ baptismū q̄d in
aq̄ celebrat̄ sub d̄terminata forma v̄boz de q̄ d̄ns
dicit Mat̄h. vlti. Docete oēs gentes baptizantes
eos rē. Alia aut̄ dicunt baptismata p̄ ordine ad il
lud baptismū: 7 h̄ tripl̄ciat̄. p̄ oī aliq̄d baptismū q̄
si signū h̄ baptismi: 7 sic diluuiū d̄ baptismus in
quātū signat nostrū baptismū: quātū ad saluatio
nē sp̄ialis vite ex saluatiōe hūani generis: tūc fa
cta in arca: vt p̄z. j. Pe. iij. 7 trāsū mar̄ rubri q̄ si
gnat baptismū nr̄z q̄tū ad liberatōes a fuitute d̄
monū: vt d̄z. j. Loz. x. 7 ablutōes q̄ sic b̄ar in lege q̄
signat nostrū baptismū quātū ad purgationē pec
catorū q̄ i ipso sit. Alio d̄: baptismū q̄s cā aliq̄ nr̄i
baptismi: 7 sic baptism⁹ ioh̄is d̄ baptismū vt d̄s
ponēs ad nostrū baptismū: 7 baptismū q̄ christus
baptizat̄ ē: vt d̄as efficaciam n̄o baptismū. Alio d̄
aliq̄d baptism⁹ fm̄ p̄p̄tionē ad eūdē effectū: 7
sic d̄ baptism⁹ p̄nie: 7 baptism⁹ sāguis de q̄b⁹ maḡ
h̄ loq̄t̄: vt q̄tū ad effectū secundariū: q̄ ē p̄sumatio
in bono: 7 sic d̄ baptism⁹ sp̄is: de q̄ d̄z Act. j. 7 h̄
ix. gn̄a baptismatū ponit̄ Dam. s̄z maḡ h̄ tagit̄ il
la tm̄ q̄ h̄nt p̄uētiā cū sacro baptismi i p̄ncipali
effectū. ¶ **A**d p̄m⁹ q̄d q̄ baptism⁹ sāguis 7 baptis
m⁹ p̄nie h̄nt v̄z eādē regnādi cū baptismū aq̄: q̄
baptism⁹ sāguis 7 p̄nie nō valēt ad regnātionē ni
si ei q̄ h̄z baptismū aq̄ i p̄posito. s̄. q̄n̄ articulus ne
cessitatis nō p̄t̄t̄ religiois sac̄z excludit: vt i l̄ra d̄z
7 sic quodāmodū agūt i vi baptismi aq̄. ¶ **A**d 2°
q̄ alia sacra nō s̄nt tāte necessitatis sic baptism⁹: 7
iō nō oportuit q̄ h̄rēt aliq̄ sup̄plētia: cū articulus
necessitatis sac̄z excludit. ¶ **A**d 3° d̄ q̄ duo baptis
mata de q̄b⁹ maḡ fac̄ mētionē i l̄ra nō p̄uēiūt cū
baptismi sacro i signādo: s̄z solū i cāndo: iō n̄ p̄pe
possunt dici sacra: p̄p̄ q̄d i l̄ra d̄z q̄ talca suscipiūt
rē sacri sine sacro. ¶ **A**d. ij. q. d̄ q̄ aliq̄d d̄ ad salu
tē sufficē dupl̄. Uno simpl̄ 7 absolute: 7 sic ba
ptism⁹ p̄nie sine baptismū aq̄ nō sufficit ad salutē.
Alio h̄z q̄d 7 i casu 7 sic sufficit q̄n̄ articulus necessi
tatis sac̄m excludit ne actu p̄cipi possit: tūc. n. q̄
uis sit p̄nia sine baptismū i actu: ē tm̄ cū desiderio
7 p̄posito baptismi: 7 volūtas p̄o facto reputa
tur ei q̄ nō h̄z t̄ps op̄andi. i Ad. j. q̄ d̄ q̄ eadē rō
ē de characterē baptismali: 7 de ablutōe aq̄ exte
riori: q̄ v̄trūq̄ simpliciter est necessariū ad salutē:
s̄z in casu sufficit p̄positū quādo articulus neces
sitaris sac̄m excludit. ¶ **A**d 2° d̄ q̄ rō illa p̄ce
deret bene si baptism⁹ p̄nie eēt simpl̄ 7 absolute

ad salutē sufficiens. ¶ Ad 3^m dō q̄ quis pueroz
 etas sit magis miserabilis: tñ o3 si saluari debeant
 q̄ in eis aliqua causa salutis sit: 7 q̄ p̄ p̄p̄iū mo-
 motū li. ar. saluari non possunt o3 q̄ p̄ sacm̄ ba-
 ptismi saluent. plus n. valet adulto fides p̄p̄a q̄
 puulo fides aliena. Q. n. aliqñ fides aliēa puero
 ad salutē sufficiebat cū aliqua protestatione: hoc
 erat inquantū illa p̄testatio hēbat viz sacri quaz
 nunc h3 baptism^o aq. ¶ Ad 4^m dō q̄ baptism^o
 aque efficacā h3 a passione ch̄isti inquātū eā sa-
 cramentaliē representat. baptism^o autē sanguis pas-
 sioni ch̄isti p̄format realiter non sacrali represen-
 tatione: 7 iō in his q̄ sacralia sunt baptism^o sāgui-
 nis nō supplet vicē baptismi aq: sic ē ip̄ressio cha-
 racteris 7 huiusmodi: s3 in eo qd̄ ē res tñ supplet
 totalit̄ vicē baptismi aq qñ articulus necessitatis
 sacm̄ excludit. sicut. n. in baptismo aq̄ liberat hō
 ab oī culpa p̄cedente 7 pena: ita in baptismo san-
 guinis. ¶ Ad 5^m dō q̄ baptism^o sāguinis nō h3
 hoc tñ ex ope opante: neq3 quātū ad penā q̄ ali-
 quis martyriū explicet quā p̄tingit nō eē sufficiē-
 tē ad satisfaciēdū p̄o peccato: neq3 q̄tū ad deu-
 tionē iuste volūtatis: q̄ p̄tingit q̄ volūtate maio-
 ri charitate iformata aliq̄s sine martyrio nō pōt
 ab oī pena liberari: s3 hoc h3 ex imitatioē passio-
 nis ch̄isti. vñ de martyrib^o dicit Apoc. v. Lauert
 stolas suas in sanguine agni. 7 iō pueri q̄uis vsuz
 li. ar. nō hēant si occidant p̄ ch̄isto in suo sangui-
 ne baptizati saluant. ¶ Ad 2^m dō q̄ quis illa pe-
 na in se p̄siderata nō eēt sufficiens ad liberandū
 ab oī pena peccati: tñ relata ad causā passionis ac-
 cipit efficacā a passione ch̄isti: cui aliq̄s p̄ talem
 penā p̄format: 7 ex hoc ab oī pena absoluerē pōt
 ¶ Ad 3^m dō q̄ in alijs supegrotatōis vel p̄fectio-
 nis opib^o vel statib^o nō ē ita exp̄ssa p̄formitas ad
 passionē ch̄isti: sicut i baptism^o sanguinis: neq3 ē
 in baptismo penitētiē: 7 iō non o3 q̄ in eis oīs pe-
 na dimittat: tñ in vitijs patz oī: q̄ dā patz vidit
 eādē gratiā descendētē sup eū: q̄ habitū religiōis
 assumit: 7 sup eū q̄ baptizat: s3 hoc nō ē: q̄ talis a
 satisfactioē absoluat: s3 q̄ eoislo q̄ suā volūta-
 tē etiā in seruitutē redegit p̄p̄ oī: plenarie la3 p̄
 oī peccato satisfecit quā chariorē h3 oib^o reb^o mū-
 di de q̄b^o tñ possz dare q̄ elemosynis oīa p̄ctā re-
 dimeret etiā q̄tū ad penā. ¶ Ad 4^m dō q̄ vter-
 q3 baptism^o h3 efficacā a passione ch̄isti fm̄ q̄ ei
 p̄format. 7 q̄ baptism^o aque p̄format ei sacrali si-
 gnificatione: baptism^o autē sanguinis realit̄: iō quā
 tū ad sacralia excedit baptism^o aq: sicut ē ip̄ressio
 characteris 7 huiusmodi: s3 quātū ad ea q̄ sūt hec
 res sacri excedit baptism^o sanguinis: q̄ 7 gratia. i
 baptismo sanguis magis auget h̄nti: 7 āplior: oaf
 nō h̄nti si ip̄dimētū n̄ assit: 7 remissio peccatoz
 q̄uis nō sit plenior: q̄ vterq3 oēz penā 7 culpā tol-
 lit: tñ ē in baptismo sāguis efficacior 7 fructuosī-
 or: q̄ secūdis maculis nō inq̄nat: vt Dam. oīc. qd̄

n. qdā dicit q̄ in baptismo sāguis gratia nō p̄fer-
 tur apparet falsū eē in pueris q̄ p̄ ch̄isto occidit
 7 etiā in adultis q̄b^o pot̄ i ip̄so actu passionis gra-
 dari: sicut 7 i baptismo aq̄ si se ad eā dispouerūt:
 7 obicē aliq̄e nō ponāt i spiritū sancto. 7 hoc p3
 p̄ Aug. q̄ ad fortunatū loquens de p̄paratōe ho-
 rū baptizatur ait: Baptizatus consistet fidē suā
 corā sacerdote: martyr corā p̄secutore. ille post p̄-
 fessionē asp̄git aqua: hic sanguine. ille p̄ ip̄ositorē
 manus pontificis recipit spiritū sanctū: hic tēplū
 efficit spiritū sancti. nullus autē efficit tēplū spiri-
 tū sancti nisi gratiā accipiēdo. ¶ Ad 5^m dō q̄ ē
 baptism^o sanguinis efficacā h3 a passione ch̄i-
 sti cui exp̄ressus conformat q̄ baptism^o aq. Ad
 2^m dō q̄ in baptismo sāguinis aliquis nō solū au-
 reolā meret: s3 etiā aureā p̄ gratiā tunc collatā vl
 augmentatā. ¶ Mnes paruuli qui in baptismo
 7c. non tñ soli paruuli: s3 etiā adulti. qñq3 tñ de
 paruulis nō ē dubiū qñ recipiāt: de adultis autē
 ē: q̄ p̄ fictionē ip̄diri possēt: 7 iō de paruulis po-
 tius exp̄plicat. ¶ Nisi peniteat eū veteris vite 7c.
 7: s3 baptism^o non ē p̄mū sacm̄ s3 p̄nia. Et dō q̄
 loquit de p̄nia prout ē virtus nō prout ē sacm̄.
 ¶ Nō redire dimissa 7c. hoc qualis vez sit. j. of.
 xxx. dicit. ¶ Induunt hoies ch̄istū aliqñ 7c. In-
 ouere ch̄istū nihil aliud ē q̄ ch̄isti similitudinē assu-
 mē: qd̄ p̄tingit exteri p̄ sacralē representatiōē: 7 in-
 terius p̄ realē imitatioē. ¶ Nec tñ passio vices
 baptismi 7c. p̄ritio non totalit̄ supplet: q̄ nō sēp
 a tota pena absoluit: q̄uis absoluat ab oī culpa.
 ¶ Neq3 n. ille latro 7c. p̄tra ē qd̄ Hiero. dicit: q̄
 ch̄istus homicidij penā in illo latrone fecit esse
 martyriū. Et dō q̄ habuit aliqd̄ de martyrio. s.
 penā 7 iustā volūtate: 7 aliqd̄ defecit ad martyri-
 ū. s. cā: sicut in innocētib^o defuit iusta volūtas: s3
 fuit pena 7 cā. ¶ Quē regeneraturus eras amisi.
 amisisse se eū dicit: q̄ gaudiū 7 meritū qd̄ de ba-
 ptizatōe ei h̄itur erat amisit differens baptismū
 ei vīq3 ad solēne t̄p̄o fm̄ morē ecclie q̄ tunc erat:
 vel vīq3 ad p̄fectā instructionē. ille autē grāz bap-
 tis- mi nō amisit: q̄ cū desiderio eius decessit: 7 hoc ē
 vez quātū ad remissionē culpe: s3 nō quātū ad re-
 missionē oīs pene. ¶ Ubi tota sacra baptismi 7c.
 vez ē quātū ad id qd̄ ē tñ res in sacro. ¶ Eterno
 supplicio puniēdos. supplicii ip̄o p̄e noiat penā
 damni quā solaz pueri sustinebunt: vt in. g. li. di.
 xxxij. dictū est. ¶ Quia fidelium p̄sortio non se-
 parantur 7c. orationes tamē ille non sunt pro eis
 suffragia: sed gratiarum actiones.

Dis. V.
Est hoc cōsi.
 derādū ē sacm̄ baptismi 7c.
 Postq̄ determinauit magi-
 ster de baptismo p̄ p̄paratio-
 nez ad recipientes: hic dicit

minat de ipso p preparationē ad dantes: 7 diuidit in duas partes. in p^o dicit a quib^o dari possit baptisimus: in secūda a quibus 7 qualiter dari debe^{at}. vj. oi. Nunc quibus liceat baptizare 7c. Prīa in tres. in p^o ostēdit a quib^o dari possit baptisimus: q^o a bonis 7 malis: in 2° assignat h^o rōne: ibi Quia misteriu tū hūc 7c. In 3° remouet quā dā dubitationē: ibi Hic q^orit si p^oas baptisimi 7c.

Hic ē duplex q^ostio. Prīma de potestate baptizandi. Secūda de ipsis baptizanti^o b^o. Circa p^o querunt tria. P^omo quā potestate christus fm q^o hō in baptizando habuit. Secūdo quā mīstris ptulerit. Tertio quā p^oterre potuerit sed non ptulit.

Ad primū sic proce

dit: Videt q^o christus fm q^o hō habuit potestate dimitte^{re} peccata: Matth. ix. dicit: Ut at sciatia q^o filius hoīs h^o potestate dimitte^{re} peccata dixit palytico: surge 7 ambula. s^o n^o oportebat signū onde ad pbādū q^o de^o hiet potestate dimitte^{re} peccatū: q^o hoc iudei p^ostebant. q^o ē f^o q^o hō habuit hāc p^oatē. ¶ P^o christus f^o q^o hō ē redemptor: vt in. iij. oi. xix. dicitū ē. s^o nō potest aliq^o liberari a seruitute peccati: nisi sibi peccatū dimissus sit. q^o christus fm q^o hō habuit potestate dimitte^{re} di peccata. ¶ P^o sup illud Joh. v. Sicut p^oat suscitāt mortuos 7c. dicit Aug. Judicat 7 suscitāt cōpora nō p^oat s^o fil^o fm humanitatis dispensationē qua minor ē patre. s^o suscitatio corporū attestat suscitatio^o aiāz q^o sit p^o dimissioez peccati. q^o christus fm q^o hō potuit peccatū dimittere. ¶ P^o matius ē iperū eius q^o inuocatio noīs eius. s^o ad inuocatio^o noīs christi dabat baptisimus 7 remissio peccatoz i p^omitia ecclia. q^o 7 ipse christus suo iperū poterat peccata dimittere. ¶ P^o christus amplioris glorie p^o Moyses hitus ē: q^o nō sicut seruus vel mīster sicut Moyses ē in domo dei: s^o sicut oīs 7 heres: vt dicit Heb. iij. s^o si nō hēret potestate dimitte^{re} peccatū fm q^o hō nō cēt sicut oīs: s^o sicut mīster sic 7 aliq^o. q^o h^o p^oatē dimitte^{re} peccata. ¶ S^o illud q^o d^o solus dei nō puenit christo in quātū ē hō. s^o dimittere peccatū ē huiusmo di: vt p^o Esa. xliij. Ego sū q^o deleo iniquitates tuas pp me. ergo nō puenit christo. ¶ P^o nulli dimitte^{re} peccatū nisi p^o spiritū sanctū. s^o christus f^o q^o hō nō poterat dare spiritū sanctū: vt dicit. xv. p^omi li. dicitur ē. q^o nō potest remittere peccata fm q^o hō. ¶ P^o Aug. dicit sup Joh. q^o christus fm q^o ē filius dei ē vita que viuificat animas. s^o quod puenit sibi in quātū ē filius dei nō ppetit ei fm q^o hō. q^o viuificare animas remittendo peccata nō ppetit ei fm q^o hō. ¶ R^o spondeo dō q^o triplex est potestas absol uendi a peccato in baptisimo. Una potestas aucto ritaris: 7 hec soli dei ē: q^o p^ota viute peccata dimit tit quasi p^oncipalis causa remissionis peccati. yn

de tali potestate christus fm q^o hō peccata remitte re non poterat. Alia potestas est mīsterū que etia competit qui sacramenta dispensant: in quib^o diuina virtus secretius operatur salutē. Tertia ē media inter has duas que dicit potestas excellen tīe: 7 hanc christus p^o alijs habuit. Attendit autēz hec excellentia quātū ad tria. p^omo quātū ad hoc q^o ex merito passionis eius baptisimus effica cū h^o: nō autē ex merito alicuius alius baptizatis vñ nō ē melior baptisim^o a meliore baptizate oal^o. 2° quātū ad hoc q^o christ^o sine sacro sacro^o effectū p^oferre poterat q^osi oīs 7 institutor sacro^oz q^o d^o alijs nō ē vez: 3° quātū ad hoc q^o ad inuocatio^o noīs ei dabat remissio peccatoz in baptisimo in p^omitia ecclia. S^o q^o rōnes vidēt pcedē de p^o p^oate: iō pcedēde sūt vltie 7 rōndēdū ē ad p^omas. ¶ Ad p^o q^o dō q^o fili^o hoīs hēbat p^oatē auctoritatis dimitte^{re} di peccata: nō f^o q^o hō s^o f^o q^o de^o: 7 iō p^o miraculū osten sū h^o pbabat q^o ille hō cēt de^o cui nā obediebat q^osi p^oo creatori. ¶ Ad 2° dō q^o redēptor d^o duplici. Uno mō pp vsū p^oatē auctoritatie in absoluen do a peccato: 7 sic christ^o f^o q^o de^o redēptor ē. Alio mō pp effectū hūilitatē: 7 sic ppetit ei f^o q^o hō in q^o tū p^o hūilitatē passiois nobis remissionēz meruit peccatoz: 7 hoc p^oinet ad potestate excellētie vt vt dicitū ē. ¶ Ad 3° dō q^o potestas quā christus fm q^o hō habuit suscitādi cōpora nō ē potestas tū mīsterū sicut 7 petrus mortuos suscitauit. neq^o est iterum potestas auctoritatis: q^o hoc solū us dei est: s^o est potestas cuiusda^o excellentie que ei competit ex vnione ad deū: vt .i. imperio non p^oce mortuos suscitaret: 7 similiter habuit po testatez excellentie in remittendo peccata. ¶ Ad 4° dō dō q^o ad inuocatio^o noīs eius conferebat remissio peccatoz in baptisimo p^oinet ad potestate excellētie. ¶ Ad 5° dō dō q^o non habuit tantūz mīsterū potestates: s^o alioz vt dicitū est.

Ad secūdū sic proce

ditur: Videtur q^o mīstris contulerit po testatem coopandi ad interiorē mundationem. mīstris. n. data est aliqua spiritalis potestas. s^o ad emūdatio^oez corporale nō requiritur aliqua spiritalis potestas sed sufficit corporalis. q^o mīn stri cooperantur ad emūdatio^oez interiorē. ¶ P^o sicut sanctificatio quedā adhibet rebus sacramē talib^o: ita etia 7 mīstris sacro^oz. s^o res sacrales ex sacificatio^oez iuisibile grāz p^oinet 7 p^oferūt f^o Dug. d^o sacro vic. q^o mīstri sacificati i sua sacificatio^oez ad interiorē mundationem que est per grāz opant. ¶ P^o inter creaturas dignior est creatura ratio nalis q^o aliqua forma actualis. sed gratia operat i terius ad peccati remissionem. q^o 7 homo multo fortius h^o potestate interiorē cooperādi. ¶ P^o oīs actio alicuius forme attribuit habenti formā illā

q̄ caloz agit fm calidū. s̄ remissio culpe est actio gratie. s̄ h̄nti gratiā p̄petit cooperari ad remissio nē culpe. ¶ Dio. vi. ca. cc. hierar. ad ministros ecclesie pertinet purgare illuminare pficere: s̄ purgatio in ecclesia fit a sordibus mētia. s̄ ministri ecclesie cooperat̄ ad interiorē emundationē. ¶ Sz emundatio iterio: a peccatis fit p̄ spiritū factū. s̄ ministri ecclesie nō dant spiritū factū. s̄ nec cooperant ad interiorē emundationē. ¶ D. maius ē iustificare ipiuz q̄ creare celū z terrā. sed in creatione celi z terre nihil deo cooperat. s̄ nec in iustificatione ipiuz. ¶ S. hois opatio ē i actib⁹ hierar. chici est sub operatione angeli: vt dicit Dio. s̄ angeli non possunt iprimere in affectū: vt in. ij. li. di. xi. dicit̄ ē. s̄ cū affectū oporteat a peccatis mundari: videt q̄ nec cooperat ad emundationē interiorē. R̄ideo dō q̄ cooperari alicui agentī dī. iij. modis. Uno modo sicut adiuuans ei cui auxiliuz p̄bet cooperatoz. Alio mō sicut p̄siliū p̄bēs. Tertio sicut quo mediante agens p̄mū suū effectū i ducit: sicut cooperant instrumenta p̄ncipali agēt. Quarto sicut disponēs materiā ad effectū agētis p̄ncipalis suscipiendū. p̄mīs s̄ duob⁹ modis in nulla actione aliquid deo cooperat pp̄ p̄fectaz eius potētā: q̄ auxilio non indiget: z pp̄ p̄fectā sapientiā que non indiget p̄silio: Esa. xl. Quis adiuuit spiritū dñi: aut quis p̄siliarius eius fuit. Sed tertio modo cooperat aliqua creatura deo in aliqua actione: nō tñ in oib⁹. cū. n. deus sit p̄mum agens oīum naturalū actionū: quicquid natura agit hoc efficit quasi instrumentale agens cooperans p̄mo agentī quod ē deus. sed quedā sunt q̄ sibi deus retinuit imediate ea operās: z in his creatura deo non cooperat hoc 3 mō: sed 4 mō pōt ei cooperari: sicut p̄ in creatione aie rōnalis quā imediate de⁹ producit: sed tñ nā disponit māz ad aie rōnalis receptionē: z q̄ recreatio aie rōnalis creationi ipsius responder: iō emendationi ipsius imediate opat: nec aliq̄s ei quātū ad hoc cooperat tertio mō s̄ quarto. z hoc duplici vel ex ope operante siue docendo siue merēdo z sic hoies ei cooperant i peccatoz remissionē: de q̄ dicit. j. Cor. ij. Dei adiutores sumus. Vel ex opere operato sicut q̄ p̄ferunt sacra que ad gratiā disponunt: per quā fit remissio peccatoz: z hec ē cooperatio ministerij: q̄ ministri ecclesie cōpetit de quib⁹ dicit. j. Cor. liij. Sic nos existimet hō vt ministros christi zc. ¶ Ad p̄m⁹ dō q̄ potestas spiritualis q̄ ministri ecclesie concedit ad aliquid interius se extēdit sicut virtus sacramentalis: s̄ non ad collationē gratie p̄ quā ē remissio peccatoz nisi dispensādo: sicut z de sacris dicit̄ ē. vñ p̄ solutio ad 2 m. ¶ Ad 3 m dō q̄ gratia nō remittit culpā effectiue sed formaliter: sicut albedo aufert nigredinē: z iō non sequitur q̄ creature rōnali p̄petat q̄ nō ē forma. ¶ Ad 4 m dō q̄ ē duplex operatio forme ali-

cuius. s̄ p̄ q̄ p̄tinet ad iformationē subiecti: z 2 m dicit vsus vel actio: sicut p̄siderare. p̄mā s̄ opatio nē nō participat h̄ns formā a forma s̄ solū secun dā. remittere autē culpā p̄petit gratie quantū ad opationē primā sicut albedo eadē rōne qua facit albū z aufert nigredinē a subiecto in quo ē: z iō non o3 q̄ h̄ns gratiā hoc per gratiā participet. ¶ Ad 5 m dō q̄ purgatio de qua Dio. loquit̄ ē a tenebris ignorantie sicut ip̄emet dicit: vnde magis p̄tinet ad intellectum q̄ ad affectum.

Tertius sic proce dit: videt q̄ ministri p̄ferri potuit a deo potestas cooperationis: sup illud Job. j. Sic est q̄ baptizat. dicit Aug. q̄ Iohes vidit q̄ potestatem mundandi a peccatis christus dare potuit: s̄ nō dedit. Dedit autē potestatem misterij. s̄ videt q̄ potuit dare potestatem cooperationis. ¶ S. maior ē potestas auctoritatis quā cooperationis. s̄ sup illud. j. Cor. j. Diuisus ē christus. dicit glo. q̄ potuit eis dare potestatem baptizandi quib⁹ p̄tulit misterij. s̄ multo fortius potuit cooperationē interius emundandi. ¶ S. plus ē expellere demone q̄ seminari per ipsuz. s̄ peccati. s̄ deus dedit hoib⁹ potestatem demones expellēdi: vt p̄ Luc. x. s̄ multo fortius potuit dare potestatem expellēdi peccati. ¶ Sz dō: oē agens o3 q̄ sit simul cū patie te: vt probat in. vij. phy. sed non potest cōferri alicui creature q̄ illabaf in aiaz rōnalē. s̄ nō pōt cōferri q̄ cooperat ad interiorē emundationē. ¶ S. gratia ē quedā ichoatio glorie. s̄ nō potest alicui creature cōicari q̄ ab ipsa sit gloria: sicut neq̄ q̄ sit sūmūz bonū. s̄ potestas cooperationis ad gratiaz habendā: p̄ quā fit peccatoz remissio hoī p̄ferri non potuit. ¶ Alterius vī q̄ nec potestas excellentie: q̄ Matth. xv. dicit q̄ dedit vnicuiq̄ fm propria virtute. s̄ nō dedit potestatem excellentie nisi soli christo. s̄ nō potuit alijs p̄ferri. ¶ S. p̄tās excellentie p̄petit xpo s̄ q̄ meritū ei⁹ opat ad remissionē oīum peccatoz vt dicit̄ ē. s̄ hoc nō p̄petit christo nisi fm q̄ eius meritū h̄z quādā infinitatē vt in. iij. li. dicit̄ ē. cū s̄ h̄e efficaciaz ifinitā in merendo: nō possit alicui creature pure p̄ferri: vñ q̄ nec potestas excellentie. ¶ S. potestas excellentie p̄petit christo fm q̄ ē caput ecclesie: de cui⁹ plenitudine oēs accipiunt. s̄ hoc p̄petit ei q̄ ē vniūgenitus a patre: vt dicitur Job. j. s̄ nulli pure creature cōicari potuit. ¶ Sz dō: q̄cqd p̄petit christo s̄ q̄ hō pōt z alijs hoī cōicari. sed p̄tās excellentie: vt dicit̄ ē p̄petit christo s̄ q̄ hō ē. s̄ pōt alijs oibus cōicari. ¶ S. ad potestatem excellentie pertinet q̄ ad inuocationē nois christi remissio peccatoz in baptismo detur. sed potuit etiaz hoc deus p̄ferre petro vel paulo vt ad inuocationē nois eius baptisma p̄ferret. vt dicit glo. j. Cor. j. s̄ p̄tās excellentie potuit alijs conferrī. ¶ Alterius vī q̄ potentia

creandi potuerit creature cōicari: plus. n. deus pōt
 facere q̄ hō possit intelligere: q̄ non ē impossibile
 apud deū de verbō: vt dicit Luc. j. sed quidā phi
 losopherunt in aliq̄b' creaturis potētis creandi: sic
 Autē. qui dicit: intelligentia prima producit secū
 dā: et sic deinceps. q̄ deus posset hoc creature cōi
 care. ¶ Nihil potentie diuine absolute accepte
 subtrahēdū ē: qd̄ in se dictionē nō implicat vel de
 factū. sed q̄ aliqua creatura habeat potētis cre
 andi hoc nullā dictionē implicat: vt videt: neq̄ in
 aliquē defectū sonat: imo mag' imperfectionē diui
 nā: q̄ pfectū ē quod potest aliter facere quale ip̄s
 est: vt dicit in. iij. Meta. et sic non ponit imperfectio
 nē i deo q̄ ipse creator alios creatores cōstituat. q̄
 hoc potētis eius subtrahēdū nō ē. ¶ Forma
 ē nobilior q̄ mā. s̄z aliq̄b' creaturis collatū ē: vt
 possint producere formas. q̄ et potuit creature cō
 ferri vt possit producere materiā et hoc ē creare. q̄
 potētis creandi creature cōicari potuit. ¶ Quā
 to ē maior resistentia tanto ē maior difficultas in
 actione. sed dicitur magis resistit actiōi q̄ nō ens qd̄
 nō potest agere. si q̄ creature collatū ē vt possit ali
 quid ex dno facere: multo fortius potuit eis pfer
 ri vt possit aliquid ex non ente facere quod ē cre
 are. ¶ S̄z creature nō potest conferri q̄ habe
 at potētis infinitā cū sit essentia finite. s̄z creatio ē
 opus potentie infinite: qd̄ p̄ distantia infinita
 q̄ ē inter ens et non ens. q̄ potentia creandi creatu
 re cōicare nō potuit. ¶ Creatori debet latia. s̄z
 hoc non potest creature cōicari: vt ei latia debe
 at: sicut nec q̄ sit deus. q̄ creature nō potest cōicari
 potentia creandi. ¶ Nihil agit nisi fm q̄ est
 actu. s̄z creature non pōt cōicari q̄ sit actus pur'.
 q̄ non potest sibi cōicari q̄ agit se tota. q̄ neq̄ q̄
 agat totū qd̄ ē in re qd̄ ē creare. R̄ndeo dō ad. j.
 q. q. dupliciter dicitur aliquid nō posse cōicari alicui
 creature: aut q̄ nulli creature cōicari potest: aut
 q̄ alicui pōt cōicari sed non isti. q̄cqd̄. n. cōicatus
 alicui traheret ipsū extra terminos sue speciei nō
 potest sibi cōicari: sicut equo nō pōt cōicari q̄ ha
 beat rationē q̄uis hoc cōicatus sit hōi. qd̄ autē cōi
 catus alicui trahit ipsū extra terminos creature: nō
 potest alicui creature cōicari. Potestas q̄ auctori
 tati cōicata alicui traheret ipsū extra terminos cre
 ature: q̄ nō pōt eē q̄ creatura sit agens principa
 le respectu nobilissimi effectus: q̄ vltimo fini p̄iun
 gimus: cuiusmodi ē gratia p̄ qua sit remissio pec
 cator: et iō oēs dicunt q̄ potestas auctoritatis nul
 li creature cōicare potuit. S̄z de potētis coopera
 tionis est duplex opinio. Magister. n. i littera v̄
 dicere q̄ potentia cooperatiōis ad emundationē
 interiorē possit alicui creature pferri: q̄uis nō sit
 collata: quod nō potest intelligi de cooperatione
 q̄ sit p̄ modū dispositionis: q̄ hec collata ē mini
 stris ecclesie: vt dicitur ē. Alij autē dicūt dicitur q̄ cō
 ferri nō potuit. Utraq̄. n. opinio aliquo mō iusti

neri potest. Cooperat. n. aliquid deo instrumenta
 liter duobus modis: vno mō ita q̄ p virtutē aliq̄
 habet eē absolutū et p̄pletū in natura operet ad
 effectū aliq̄m producendū: non solū secundarium
 sed principale: sicut ignis cooperat deo in genera
 tione ignis alterius: et hoc modo accipiēdo coo
 perationez non poterat pferri hōi: vt deo coope
 ret in interiori mundatione: que fit per gratiā: q̄
 gratia eleuat hominē ad vitā quādā: q̄ ē supra cō
 ditionē ois nature create. Est. n. cē gratie supra et
 se naturale et hominis et angeli que sunt sup̄e
 creature: et iō agens quod propria virtute sibi ani
 mā assimilat p gratiā: o3 q̄ sit supra oēm virtutē
 creatā: et sic talis cooperatio excedet terminos cre
 ature. Alio modo aliqd̄ cooperat deo nō p vir
 tutē que habeat esse pfectū in natura neq̄ ad vlti
 mū principale effectū directe pertingendo: sicut d
 sacris in p̄. di. octū ē: et hoc mō cooperari deo in
 interiori emundatione: vt quidā dicunt disponen
 do potuit homini pferri sine sacris: sicut sacra p̄
 bendo facit: et hoc mō cooperari pertinet ad po
 testatē excellentie in christo vt dicitur est. ¶ Ad p̄
 q̄ dō q̄ hoc intelligit de potestate excellentie: quā
 christus habuit etiā fm q̄ hō que includit potesta
 tē cooperationis secūdo modo dicte: non autē de
 potestate cooperatiōis primo modo dicte. ¶ Ad
 2° dō q̄ auctoritas ibi accipit non respectu emun
 dationis: sed respectu institutionis sacrorū: eis effi
 caciā p̄bendo p̄ meritū baptizantis: qd̄ ad po
 testatē excellentie pertinet: et hoc potuit eis pferri.
 Uel dō q̄ nō loquitur de auctoritate prima: s̄z de s̄
 auctoritate qd̄ p̄ ex eo qd̄ sequit i glo. ita. l. q̄ ip̄e
 principalis actor existeret. ¶ Ad 3° dō q̄ hōibus
 dat potestas expellēdi demones quātū ad effectū
 nocuenti corporalis: qm̄ in veratis faciunt: non
 autē quātū ad effectū spiritualis nocuenti qd̄
 ē peccatū expellere: et a seruitute demonis libera
 re: Joh. viij. Si filius vos liberauit vere liberi eri
 tis. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ potestatē excellentie deus ho
 mini puro pferre potuit: s̄z tñ n̄ fuit decēs ne spes
 in hōie poneret: et vt eccleie vnū caput eē oñderet
 a q̄ oia mēbra spiritalē sc̄sū et motū reciperent.
 ¶ Ad p̄ q̄ dō q̄ hoc intelligit de illis q̄ sūt neces
 saria ad pfectionē hōi: vt quātū ad eē nāe: vt q̄tū
 ad eē gr̄e. nō. n. o3 q̄ de hōi dederit oēs gr̄as gra
 tis datā quā dare pōt: q̄ diuisiones gr̄az sūt et dat
 vnicuiq̄ sicut vult j. Cor. xij. ¶ Ad 2° dō q̄ ad hō
 q̄ hō pur' cooperat deo in interiori emundatiōe
 mō p̄dicto nō o3 q̄ h̄ret efficaciam infinitā in merē
 do q̄uis christ' quodā mō h̄uerit infinitā in merē
 do: q̄ nō cooperat respectu ois: nec ita plene sic
 christus. ¶ Ad 3° dō q̄ gr̄a capitis i christo disti
 guit a gr̄a vniōis: q̄uis ex ipsa vniōe p̄ quādā cō
 decētā plenitudo ois gratie et capitis et singularis
 p̄sone i illa aia fuerit. nec tñ sequit q̄ si alicui quā
 tū ad aliqd̄ potestas excellentie pferret: puta q̄

in nomine eius baptisim' daret: vt q' meritū ei' aliq' mō operaret ad effectū baptisim' i illo baptigato: qd' eēt simpliciter caput. **Ad. iij. q. dō q' cōmūis opinio h3 q' creatio nō pōt alicui creature cōicari: q' est opus infinite potētie ppter distantia infinitam q' est inter simpliciē ens' & simpliciē n' ens: iter que est mutatio creationis: potētia aut' infinita non pōt eē i cēntia finita: vñ ex hoc ipso q' ponit potētia infinita alicui cōicari: ponit consequentē q' illud habeat essentia infinita & per hoc habeat eē nō receptū sed purū & simplex: et sic ponit ex tra terminos creature: & iō nulli creature fm cōez opinione comunicari pōt talis potētia. **Ad. i. q' dō q' illi phi q' hoc posuerūt nō intellexerūt ple ne rōnem creatōis & quomodo requirit potētia infinita agentē: & ideo nō intellexerunt incōpossibilitatē sue positionis. **Ad. 2° dō q' hoc ē implicat dictionē inquantū ponit creaturā habet essentia infinita & p cōsequēs: nō esse creaturā & sonat in defectū diuine maiestatis cui ponit aliqd' i cēntie infinitate posse equari. nō. n. o3 vt qd' est pfectionis apud nos. f. posse aliqd' facere equale sibi sit pfectionis apud deum: vt. f. possit facere aliqd' egle sibi **Ad. 3° dō q' nullū agens creatum facit formā: q' forme nō sunt vt pbatur in. vij. Meta. f3 educunt de potētia mae: sed mā nō pōt educi d potētia alterius: & iō nō simile de forma & mā. **Ad. 4° dō q' pūm ex quo sit generatio non impedit actionē agentis nisi duplici. Uno mō d bilitando vritem agentis: qd' etiā nō ē vniuersaliū vey: f3 in his tm in quib' ē mutua actio & passio: vñ hoc accidit. alio mō p se loquendo elongando potētia passiuā patientis per idispositionē a receptione effectus agētis: & hoc ē in oib'. pstat aut' q' nulla indispositio potest potētia passiuā tantum elongare ab effectu agentis picipiendo: quantum subtractio ipi' potētie totaliter: et iō multo maioris virtutis ē facere aliqd' ex nihilo q' ex contrario simplici loquēdo: q'uis fm quid hoc habeat aliquā difficultatē que nō ē in illo. Quia tm magister in lra dicit q' pot' creature cōicari ministeriū creatōis: & nō auctis siq's vellet cū i h' sustinē posset dicere q' tunc pprie aliqd' creatur qñ sit ex nullo preexistēte: vñ p3 q' creatio de sui rōne excludit psuppositionē alicuius preexistētis. Hoc autē cōtingit dupliciter. vno mō ita q' excludat oē p existens & ex parte agētis & ex parte facti: vt. f. creatio dicatur quādo nec agens agit vritute alicuius potis agentis: nec factū sit ex aliqua preexistēti mā & hec est potētia auctoritatis i creatō: & est infinita: & ideo nulli creature comunicari pōt. Alio mō ita q' excludat preexistens ex parte facti f3 nō ex parte agentis vt. f. dicatur creatio. f. miuus p pte quādo aliqd' agens vritute alicuius potis agentis ex nō presupposita mā aliqū effectū producit: & sic erit creationis misteriu3: & ita aliq' phi**********

posuerūt aliquas creaturas creari: & sic magister dicit q' potuit cōicari potētia creandi: nō ē autē alicui cōicata. **Secūdu hoc q' ad 5° dō esset fm magist' q' distantia inter ens' & nō ens nō requirit absolute infinitatē potētie i eo qui facit aliqd' ex simplr nō ente. q. n. in motibus virtus mouētis proportionet distantie q' est inter terminos: iō ptingit: q' ab illa distantia motus accipit quantitatē: quanta. n. ē via tantus ē motus: vt dō in. iij. phy. Motus autē ē proprius effect' virtutis mouētis iquantū huiusmodi ei' proportionatus: f3 in creatione non sic ē: q' non ens purū nō ē per se terminus creationis: sed p accidens se h3 ad ipsā. dicit. n. aliquid fieri ex non ente. i. post nō ens: vñ creatio non h3 quantitatē ex distantia non entis ad ens: f3 ab ente creat: & iō non o3 q' potētia creatis pporionet distantie q' ē inter ens' & nō ens: f3 solū ei qd' creat qd' nō ē infinitū: & iō non requiritur potētia infinita simpliciter: sed infinita fm quid: vt. f. non cōmensurata alicui materie dext' minate: sicut sunt oia agentia nālia & mālia. ignis n. non h3 effectuz nisi in aliqua mā dext' minata: q' virtus eius mālis ē: & iō etiā phi non posuerūt creationē secūdo mō nisi in substantiā icō: potētia & imālibus. Vel dō3 q' non ē distantia infinita inter ens' & nō ens ex parte ipsius entis: nisi ens sit infinitū: q' tācū distat aliqd' ab vno oppositoruz quātū participat de altero. vñ nō distat in infinitū a non eē: nisi quod eē infinitū h3. f. de' cui quāto reliqua entia sunt proximiora tāto magis a nō eē distant: sicut Aug. dicit in li. p'el. q' angelus factus ē prope deuz: mā ppe nihil. Sed vey ē q' dīcta distantia est quodāmo infinita ex parte nō entis simpliciter eo q' neq3 dext' minata distantia ab aliquo ente signato transcendit: q' nihil potest magis distare ab ente q' non ens. ptingit. n. aliquā distantia esse infinita ex vna parte & finitam ex altera: sicut quācūq3 sit pparatio finiti ad infinitū: nisi n. esset aliquo mō talis distantia finita non distaret minus vna creatura a deo q' altera: & nisi esset aliquo mō infinita posset intelligi aliqd' magis distas a creatura quacūq3 q' de'. creatio at nō respicit hanc distantia ex pte nō entis: f3 magis ex pte entis qd' ē creationis termin'. **Ad. 6° dō q' la' tria debet creatori inquantū ipse ē p' agēs cui' vritute oia alia agunt & ipse non agit vritute alteri: & hoc nō pōt alicui creature cōicari. **Ad. vij. dō q' quū nulla creatura sit in qua nō sit aliqd' d potētia ad min' f3 q' ei' nā se h3 ad eē qd' facit a deo sic potētia ad actū: tm aliq' creatura ē i q' nihil de potētia remanet q' nō sit ppleta p actū sic ē āgel': & ideo talis creatura se tota potest agere: q'uis pimum principiu' sue actionis sit aliqd' ab ipsa. f. deus q' est prim' agēs. **Questio. II.********

Inde queritur q

a

possunt baptizare. Et circa hoc querunt tria.
Primo vtz possint baptizare ta ordiati q n ordi
nati. Secundo vtz possint baptizare ta boni q
mali. S vtz possint baptizare ta hoies q ageli.

AD primuz sic proce

ditur: vtz q nullus possit baptizare nisi ha
beat ordinē. actu em hierarchicu null' pot exer
cere nisi sit hierarchie princeps. s3 illi q nō hnt or
dinē nō sūt principes hierarchie: qz nō hnt aliqū
sacru principatu. q cū baptizare sit act' hierarchi
cus: qz baptisim' ē purgatio r illuminatio: vt dicit
Dio. in Eccl. hierarch. vtz q null' possit baptiza
re nisi habeat ordinē. ¶ Sicut baptisimus ē sa
cramētū: ita r pnia. s3 null' pot absoluerē sa
cramētali i pnia nūi habeat ordinē. q r silr null'
nō ordinat' pot baptizare. ¶ Sed qd Jsi. dicit
q cū vltia necessitas cogit: etiā laicis fidelib' per
mittit baptizare. s3 laici nō hnt ordinē. q r c.
¶ Terius vtz q baptizare sit ppiū ordiis diaconi: qd
fin Dio. diaconi hnt vim purgatiuā. s3 baptisim'
pncipaliter ad purgādū ē institut'. q diaconis ppe
tit baptizare ex ppio officio. ¶ Marc. vlti.
Simul iūgit officiu baptizadi cū pdicatione euā
gelij. s3 pdicatio euāgelij pūnet ad diaconos ex p
prio officio. q r baptizare. ¶ Sed qd Jsi. dicit
q bapmi mūteriu nec ipis diaconib' implere ē li
citu. ¶ Teri' vtz q nō baptizati baptizare nō pos
sunt. mū' em ē sacm recipe q sacm cōferre. sed
non baptizati nō possunt sacz aliqd recipe: qz s3
Dio. nō sūt spūales r hierarchicas actōes idonei
q nec sacz baptisimi cōferre possūt. ¶ S. si nō ba
ptizat' possz baptizare r ipso bapmo indiget pos
set seipiu baptizat'. s3 h' ē impossibile: tū qz nulla res
fm Aug. seipsa gignit vt sit: baptisim' at regnatio
qdā ē: tū qz nō possit fuari forma ecclie. q nō ba
ptizat' baptizare nō pot. ¶ S3 qd ē: qd i lra vtz q ro
man' pontifex nō hoies iudicat q baptizat: s3 spūz
dei quis pagan' sit q baptizat. s3 pagan' nō ē bap
tizat'. q nō baptizat' pot baptizat'. ¶ Rūdeo vō ad. j. q.
q baptisima int alia sacra ē maxie necessitat: tuz
qz puer' nō pot alit subuenire: tū qz etiā nec adul
tis quātū ad remissionē toti' pene: r iō ea q ad ne
cessitatē sacri reqrit' debuerūt eē cōsūma: r ex p
te mae. f. aq q vbicqz hūi pot: r ex pte mīstri vt qū
bet hō baptizare possit: r sic sacificatio mae r bñ
dictio pcedēs baptisimū nō ē de necessitate sacri: s3
de solēnitatē quā nō licet ptermittē pp ecclie istitu
tionē: ita et ordinatio mīstri nō ē de necessitate sa
cramēti: s3 de solēnitatē: r peccat si aliqd nō ordia
t' baptizat nisi necessitate iminētē: tū sacz pferit.
¶ Ad p' qd vō q hōi nō cōpetit act' hierarchie
ex nā sua: s3 ex diuina institutionē r sacificatiōe: r q
uis simplr gradū hierarchicu nō cōtulit oī hōi: tū
actu istū hierarchicu oib' hoib' pūlit pp necessi
tatē: sic oib' aqz vi regnatiuā dedit. ¶ Ad 2' vō

q nō ē sile de pnie sacro r bapmo: qd aliqd sine ab
solutōe sacri pnie pot saulari i necessitate. nec ite
rū absolutio sacerdotalis a tota pena absoluit: s3
in pueris nō ē aliqd aliō p qd possint saluari: nec
q adulti possint a tota pena liberari: r iō ē maio
ris necessitatē q pnia. ¶ Ad. ij. q. vō q in potētijs
ordiat' ita ē q qd pot potētia inferior pot su
prior: s3 nō cōuertit. vñ cū pias sacerdotat ordiō sit
supra ptatē diaconi: sacerdos h3 vi purgatiuā cū
illuminatiuā: s3 diacon' h3 purgatiuā tm sine illu
minatiuā. r qz in oib' sacris noue legis ē illumina
tio gfe cū purgatiōe: iō nō ē diacon' ppi' mīster ba
ptisim': nec alicui' sacri: s3 aliquoz sacraliū: sic ex
ordisim' r expulsiōis imūdoz a diuīs: vt cū dicit: Si
qd iude' ē abscedat: r erudit' oīs coz q ignorat q
lit se hic debeat ad diuina: vt cū dicit: flectam' ge
nua: r hūiliate vos ad bñdictionē: vel aliud hui'
modi. ¶ Ad p' qd vō q baptisim' nō h3 tm purgat'
s3 illuminare: vt dicit Dio. r iō nō cōpetit diacono
s3 sacerdoti. ¶ Ad 2' vō q ad diaconū primz pdica
re euāgelij r ecclia recitare: qd ē qsi loq lingua.
s3 ad psbyterz primz interpretari r exhortari: qd ē qsi
pphare. ¶ Ad. iij. q. vō q sic aqua absqz oī sacfici
tione ē mā baptisim': ita et hō absqz oī sacrali sacfi
ficatione ē baptisim' mīnister quātū ad necessita
tē sacri: vñ nō baptizat' pot baptizare diuino fuet
formā ecclie r hēat itionē baptizadi. ¶ Ad p' qd
vō q receptio alioz sacroz nō ē tate necessitatē q
te collatio istū: r iō pot aliqd cōferre hoc sacz q
alia nō possz pape. ¶ Ad 2' vō q quis possz aliqd
nō baptizat' baptizat' aliu: nō tm pot seipz baptizat'
rōnib' pdictis i obiectiōe. S3 qd Inno. iij. i decre
tali qdā dicit: iude' q seipz in aq' imersit dicit ego
baptizo me i noie pūis r c. si decessisset ad pūā tuo
lasset. intelligēdū ē pp vi' cōtritiōis r deuotiōis: ex
cuius magnitudine hoc pcedere videbat: vt inter
iudeos existens quasi periculo mortis se offerret.

AD secūdū sic proce

dit: vtz q mali sacm baptisimi cōferre nō
possint. sic. n. ad baptisimū reqrit forma r mā: ita
r mīster. s3 si sit mā idebita vel forma nō erit ba
ptisim'. q r silr si sit mīster idebit'. s3 mali nō sūt de
biti mīstri: qz sic dicit Aug. Justos o3 eē p qd bap
tizat'. q mali sacz cōferre nō possūt. ¶ S. mēbz ari
dū nō participat aliqū actōez corpis. s3 bap
tizare ē aliqua actio corpis mystici. cū q mali sint qsi
mēbz aridū carētes pinguedie charitatis r gfe:
vt q baptisimū cōferre nō possint. ¶ S3 qd si plea
rōnes i lra. ¶ Teri' vtz q p eos nō cōferat res sa
cramēti: Eccl. xxxiij. Ab imūdo qd mūdabit. sed
peccator: oīs ē imūdu. q ab eo nullus pot mūda
ri. cū q mūdatio sit res sacri baptisim': vt q p ma
los res sacri nō cōferat. ¶ S. sacerdotes sūt medij
int oī r plebē: diuina in sacris pōtēte: ppo p vo
ctriā r ea q se ppli representātes deo p orationē. s3

oñones maloz sacerdotū nō profunt plebi: qz fz
 Bre. i pastorali: cū is q displicet ad incedēdū mit
 tit iraci aius ad oterioza puocat. g nec sacra p ma
 los mīstros data profūt ad effectū salutis. **Sz** q
 ē qd i lra oī: Cū baptizat mal' illd qd datū ē vni
 ē: nec ipar pp ipares mīstros: fz boni baptizādo
 cōferūt sacz rē sacri. g r mali. **Uterius** vī qz p
 mcliozē mīstz baptisim' dat' maiorē effectū heat:
 multiplicata. n. ca multiplicat' effect'. fz baptisim'
 ex ope opato grāz pferit. sūl' ēt pz qz sacri hoies ex
 ope opante p mā grāz alicui merēt. g si op' opans
 baptizantis adiūgat' cū efficacā baptisimi maior
 gratia dabit. **P.** baptisim' magis ē ordinat' ad
 spūalē salutē qz ad corporalē: fz aliqd baptiza
 ē a sancto hoie meritis r intercessione baptizatis
 qñqz salutē corporalē pferat: qd nō ē ex ope opa
 to: qz baptisim' ad hoc efficacā nō hz: sicut pz de
 cōstantino quē silvester baptizauit. g ēt quātū ad
 spūalē salutē baptisim' a bono mīstrat' pōt am
 pliozē effectū spūalis salutis hie. **Sz** qd i lit
 tera oī: non ē melioz baptisim' qz p meliozē mīstrū
 dat'. fz p mīstros oīspares oī munus ē equale.
Uterius vī qz malus mīster peccet baptizans:
 q: sicut Aug. i lra dicit: iustus oī ē p quos bapti
 zat. si g non sint iusti cū baptizant' faciunt qd non
 oīz g peccant. **P.** eucharistie sacz nō ē maioris
 efficacie qz baptisimi. fz peccat sacerdos idigne ac
 cedens ad illud sacm: vt pz. j. Cor. xi. g r peccat si
 sit malus baptizādo. **Sz** qz ex officio hz qz ba
 ptizat. g exequēdo suū ministeriū nō peccat. **P.**
 ipse tenet baptizare. g si baptizādo peccat cēt pple
 xus quod nō pōt cē. **Uterius** vī qz recipiēs in se
 vel in alio sacm a malo sacerdote peccat: qz cōfē
 tiens peccant' ipse peccat. fz sacerdos in aliquo ca
 su peccat indigne baptizās. g r ab eo baptisimū ac
 cipiēns vel exigens. **P.** esto qz sacerdos nō velit
 baptizare sine precio pstat qz si dat ei precū simo
 nia pmittit: qd sine peccato fieri nō pōt. g in aliq
 casu peccat accipiēs sacz baptisim' a malo mīstro.
Sz qd Aug. i lra dicit: Nec timeo adulterz
 nec homicidā. cēt at timēd' si ab eo accipiēs sacz
 peccaret. g nec peccat ab eo accipiēns sacm. **R.** n
 deo dō ad. j. q. qz i sacris ē aliqd qd ē de sba sacri
 r aliquid qd ē de puenientia sacri r solēnitate. si
 g subtraheret aliqd qd ē de sba sacri n̄ erit vep sa
 cramentū. si autē subtraheret aliquid eoz q requi
 rūt ad solēnitatē vel cōuenientia sacri pp hoc nō
 desinit cē sacz. vñ cū bonitas mīstri nō sit de sba
 sacri: qz non oīno certa ē fz qñqz ignozata. ea autē
 q sit de substantia sacri oīz cē certa: pz qz subtracta
 bonitate mīstri adhuc ē sacz: oūmō alia q sūt
 de sacri substantia obseruent. **Ad** p' qd qz de
 bitū oī dupliciter. Cūo debito necessitatio: r sic ē
 debitus mīster baptisim' quilibet hō. Alio debi
 to puenientie r pgruitatis: r sic oīz mīstrū cē bo
 nū: sicut oī aqua in qua sit baptisim' cē mūdā ob

reuerentiā sacri: tñ si sit imūda nihilominus sit
 in ea baptisimus: r sūl' si sit mīster malus nihilō
 miū' pferit baptisimū. **Ad** 2° dō qz duplex ē actō
 corporis. Una ē intranea sicut sentire viuere r h'
 modi: r tali actione nō picipat mēbz aridū: r si
 mīlū nec hō malus actōe virtutū: q huic propor
 tionat. Alia ē actio ad extra r tal' actio bene pōt
 fieri p mēbz aridū sicut percutere: qd etiaz oīno
 re inaiata sit vt baculo: r huic proportionalr rñ
 det ministratio sacroz. **Ad** ij. q. dō qz duplex ē
 agens: vñū principale r aliud instrale. Agens autē
 principale cū agat sibi sile: oīz qz heat formā quaz
 inducit p suā actionē in agentib' vniuois: vel ali
 quā nobilliozē in agentib' non vniuois. Sz agēs
 instrale non oīz qz heat formā quā inducit vt dispo
 nētē ipsū: fz solū p modū intentionis: sicut de for
 ma scāni in terra pz: vt in. j. oī. dicitū ē. Agēs autē
 principale in baptizādo ē ipse deus per auctorita
 tē: r ipse chūstus fm qz hō cuius meritū operat' i
 baptisimo: r ex plenitudine diuine bonitatis r gre
 chūsti puenit grā ad baptizātū: fz baptizans ē tñ
 agens instrale. vñ nō refert ad rē sacri picipiendaz
 vtz ipse gratia heat vel nō. **Ad** p' qd qz actio
 nō attribuit instrō fz p mīstrū: p p'ie fz principali agē
 ti: vñ proprie r p se loquendo iste malus mīster
 nō ē q mūdā: fz chūstus de q dicitū ē: Job. j. Dicit
 ē q baptizat. **Ad** 2° dō qz in oratione orans ē: si
 cut principale agēs nō solū sicut instrale: r iō req
 rit ad efficacā orationis qz ex ope operāte effectū
 sortiat nō solū ex opere opato sicut ē in sacris: r
 iō maloz orationes infructuose sūt quātū ex eis ē:
 fz possunt cē fructuose alijs pro qbz orat' pp eoz
 deuotionē: vel inquātū orant in psona ecclie. **Ad**
 ij. q. dō qz aliqd dicit' effect' alicuius p se r p accidēs
 Per se qd ē effect' alicuius ē qd p ipsū ad hoc ordi
 natū pducit: sicut dom' edificatoris. Per accidēs
 qd pūngit ei qd ē effect' p se: sicut si habitatio do
 mus dicat' effect' edificatoris. sic g oīco qz effect' p
 se baptisim' equalis ē a quocūqz det vel a malo vl
 bono ceteris parib' ex pte baptizātū: fz euz effectū
 baptisim' pōt aliqd aliud baptizato pferri: siue p
 tinear ad salutē corpis siue aie ex merito baptiza
 tis: r hoc nō ē proprie effect' baptisim': qz baptis
 mus nō ē cā nisi instralis r nō ē instrū agens i vir
 tute mīstri: qz ipse instrū ē in virtute chūsti r
 oī: r p hoc pz solutio ad obiecta. **Ad** iij. q. dō
 qz qdūqz i peccato mortali existens exhibet se mī
 nistz ecclie etiaz in qñqz spūalī peccat fm q'
 rūdā opinionē satis probabile: r qz p auctoritatez
 Dio. pfirmat: vt. j. melius oñdiē. r iō sacerdos ba
 ptizans cū solēnitate mīstz ecclie se exhibēs pec
 cat mortalit'. si autē simpliciter baptizet i articulo ne
 cessitatis non quasi mīster ecclie: fz sicut vetula
 baptizare posset nō peccat. **Ad** p' qd qz aucto
 ritas Aug. non multū cogit: qz loq' de oportuni
 tate pgruentie: r preterea loq' de illis q baptizat:

ut ministeri ecclesie vñ subdit: Justos oꝝ eē tāti iudi-
cis mīstros. ¶ Ad 2^m dō qꝫ secus ē de eucharistia.
qꝫ illud sacꝫ nūqꝫ nisi a ministris ecclesie p̄fici po-
test: 7 iō sēper aliqꝫ celebrans illud sacꝫ ministrz
ecclesie se exhibet. ¶ Ad 3^m dō qꝫ quis ex officio cō-
petat sibi qꝫ baptizet: tñ officii sui oꝝ iuste exerce-
re: sicut dō Deutero. vi. Iuste qd iustū ē exequeris
¶ Ad 4^m dō qꝫ ipse non ē p̄plex qꝫ pōt cōteri de
peccato 7 tunc baptizare 7 cōficere. ¶ Ad v. q.
dō qꝫ malus minister aut ē p̄clusus ab ecclesia: aut
non. si sit p̄clusus ab ecclesia: tunc peccat ab eo re-
cipiens sacꝫ nisi in necessitate in qua posset etiā
a pagano vel a iudeo suscipere. si autē non sit p̄clu-
sus ab ecclesia nō peccat ab eo accipiens sacꝫ ni-
si p̄ accidēs. s. si eius peccato cōicet. ¶ Ad 6^m dō
qꝫ dato qꝫ malus sacerdos peccet baptizando: nō
tñ oꝝ qꝫ ille qui ab eo baptismū recipit vñ exigit ē
excepto casu necessitatis peccet: pp̄ duas rōnes. p̄
qꝫ isti nō potest eē certū qꝫ ille sit i peccato morta-
li cū in vno instanti spūs opet iustificatiōē ip̄ij.
2° qꝫ iste petit qd iustū ē: qꝫ a suo sacerdote debz sa-
cra p̄cipere: nec pp̄ hoc cogit vel inducit eū ad pec-
cādū: qꝫ ille pōt reddere qd oꝝ nō peccādo. ¶ Ad
2^m dō qꝫ aut ille qꝫ ē baptizandus ē adulꝫ aut nō. Si
ē adultus sufficit ei petere baptismū ad salutē: qꝫ
baptizat baptismū flammis: nec oꝝ pp̄ hoc simoniā
p̄mittere. Si autē sit puer qꝫ ē baptizandus tūc po-
tius oꝝ ipsemet puez baptizare qꝫ p̄fici sacerdo-
ti p̄ baptismū simoniace daf: 7 tñ licitū ē ei aquā
emere si alias habere non posset: qꝫ aqua nō ē sa-
cra quid: 7 si sit factificata nō opat ad baptismū
de necessitate eius exis quasi factificata: s; q̄si aq̄
7 iō n̄ emitt aquā factificatā s; aquā. Quidā vō di-
cūt qꝫ pōt p̄fici dare: qꝫ b̄ nō ē simoniā p̄mittere: s;
reddimere vexationē suā: sed primū melius videt.

Ad tertius sic proce-

dit: vñ qꝫ demon in figura hois apparens
possit baptizare: dicit. n. Aug. sup̄ Joh. qꝫ talis ē
baptismū qualis ille i cuiꝫ p̄tate daf. si ḡ diabolus
baptizat inuocando potestatem trinitatis: bonū ē ba-
ptismus. ¶ In baptizante nō requirit assimilatiō
ad deū p̄ gratiā: qꝫ etiā mali possūt baptizare: nec
etiā assimilatiō p̄ characterē: qꝫ etiā pagani ba-
ptizare possunt. ḡ sufficit assimilatiō p̄ nāz. s; hoc
ē in demonibꝫ. ḡ possūt baptizare. ¶ S; ḡ: mīstri
baptismi ad christū ē aliqua cōuētiō. s; nulla ē cō-
uētiō christi ad diabolū: vt p̄z. i. Cor. vi. ḡ diabolꝫ
nō pōt p̄ferre sacꝫ baptismi. ¶ Alter vñ qꝫ bo-
nus angelus in figura hois apparens baptizare pos-
sit. Baptismū. n. ē actio hierarchica: qꝫ ē illumina-
tio 7 purgatio: s; Dio. in ec. hier. ca. iij. s; angeli
exerceēt in nos hierarchicas actiones: qꝫ purgāt
nos: p̄ficiūt 7 illumināt. ḡ possūt baptizare. ¶ In
in actionibꝫ hierarchicis ita ē qꝫ quācūqꝫ actiōē
pōt facere inferior: pōt facere superior: sicut quic-

qd pōt diaconꝫ pōt sacerdos. s; s; Dio. xij. ca. cel.
hierar. q; ḡ ḡ ē maior sūmo sacerdote apd nos
qꝫ ex eoz potestatis p̄ticipatiōe ḡgelus dō: Daf.
ij. Si ḡ sacerdos hō pōt baptizare multo fortiꝫ an-
gelus. ¶ S; ḡ. baptismus ē actio militantis eccle-
sie. s; angeli non sunt neqꝫ actu neqꝫ potentia de
ecclesia militante. ḡ baptizare non possunt. ¶ R̄deo
dō ad. j. q. qꝫ diabolꝫ i figura sacerdotis apparens
pōt immergere s; nō sacꝫ cōferre pp̄ duas rōnes.
p̄ qꝫ dispensatio sacꝫ nō ē cōcessa nisi hoibꝫ: qꝫ
p̄ueniunt cūz verbo incarnato a quo sacꝫ fluxe-
runt in natura assūpta: 7 ē cū sacꝫ in q̄bꝫ ē spūs
lia virtꝫ in corporeis elementis: sicut 7 hoies ex nā
spūsali 7 corporeali p̄positi sunt. 2° si baptizare se sin-
geret: sp̄ eē timēdū qꝫ nō faceret intentionē bap-
tizandi qꝫ ad sacꝫ exigit: s; itētiōe decipiendi: qꝫ nō
eēt probabile qꝫ tñ bonū hōi procuraret: sicut ē
spiritualis regeneratio. ¶ Ad 6^m dō qꝫ vbi daf
baptismū talis ē q̄lis ille in cuiꝫ p̄tate daf: s; diabo-
lus nullo mō dare pōt. ¶ Ad 2^m dō qꝫ hō pecca-
tor: h; similitudinē cū deo nō solū quātū ad nām di-
uinā p̄ imaginē: s; etiā quātū ad nāz assūptam: 7
itēz in malis hoibꝫ possibile ē eē similitudinē p̄ grāz
nō autē in demonibꝫ. 7 p̄tate qꝫ oibꝫ hoibꝫ p̄cessa
ē baptizandi p̄tās hoc ē pp̄ necessitatē sacꝫ: vt oī
bꝫ possit de facili adesse baptizans. sed diaboli cō-
uersatio nō ē cū hoibꝫ: vñ nō iuuaret ad necessita-
tē sacꝫ si sibi p̄tās illa p̄cederet. ¶ Ad. ij. q. dō qꝫ an-
gelus bonis nō ē collata p̄tās baptizandi pp̄ duas
rōnes. p̄mo qꝫ nō hnt p̄dictā p̄uenientiā cū sacꝫ
7 cum christo qꝫ ē actor sacꝫ. secūdo qꝫ ad necessi-
tatē baptismi nō valeret p̄tās eis p̄cessa cū nō sint
in promptu hoibꝫ: nec p̄ eos baptizarent: s; sicut
de potētiā suā sacꝫ nō alligauit: ita nec p̄tate cō-
secrandi sacꝫ alligauit aliq̄bꝫ mīstros. vñ qꝫ dedit
hāc p̄tate hoibꝫ possz dare 7 ḡgelis. nec ḡgelus bo-
nus baptizaret nisi diuinitus p̄tate sibi p̄cessa. vñ
si baptizaret nō essz rebaptizandus dūmō p̄staret
qꝫ bonꝫ angelus eēt: sicut 7 iudicātū ē tēplū qd per
angelos cōsecratū ē nō oportere p̄ hoies cōsecrari
vt legit in historia dedicationis sancti michaelis.
¶ Ad 6^m dō qꝫ angeli actiones hierarchicas eis
proportionalr exequūt: s; inuisibilibz: nō at eis ē p̄-
portionale: vt p̄ corporalia hierarchicas actiones
p̄ficiāt. ¶ Ad 2^m dō qꝫ nō oꝝ qꝫ supior p̄tās eodez
mō opet quo inferior: s; mō altior: 7 iō non oꝝ qꝫ
si hoies sacerdotes p̄ sacꝫ alia symbola actiōes hie-
rarchicas exequūt qꝫ hoc angeli possint facere: s;
mō altior. ¶ Quid nouerat Joh. baptismū 7c. Sci-
endū ē qꝫ Jo hēs añqꝫ intraret eremuz christū co-
gnouit p̄sonalit ex p̄uersatiōe cū fuerit eius cogna-
tus p̄ carnē: 7 sciuit etiā dignitatē eius ex prophe-
tica reuelatione: s; pp̄ longā morā amiserat vul-
erꝫ imaginatiōē. vñ p̄sonalit eū nō cognoscebat
7 iō christo veniente ad baptismū tria didicit s; dē
uersos factos: qꝫ fm Chrys. didicit qꝫ iste i p̄sona

erat ille que predicauerat venturū: fm̄ Aug. didi-
 cit q̄ haberet prāte excellentie quā sibi retineret:
 tñ̄ posset eā seruis largiri: qd̄ tñ̄ in generali prius
 sciuerat: s; tunc in spālī de hac p̄sona cognouit. s; 3
 fm̄ Hier. didicit q̄ p̄ baptisūm̄ christi nō solū grā
 cōferret mūdās a culpa: sed etiā ab oī pena absol-
 uens: qd̄ h; ab eius passione. Nec tot essent ba-
 ptisūm̄ rē. Hoc nō videt cō inuēniens: q; p̄ hoc
 nō differret baptisūm̄ fm̄ spēz cū hērent vnaz for-
 mā r̄ vni effectū: s; differrent tñ̄ fm̄ māz sicut r̄
 nunc differunt. Et oō q̄ differrent tñ̄ fm̄ māz sicut r̄
 inuocationē: r̄ sic eēt occasio scismatici in ecclia: vt
 vn̄ oiceret: ego sū pauli: al̄ ego sū petri. **Dis. VI.**

Quē quibus
 liceat baptizare rē. Sup̄ de
 veterinauit magister q̄ pos-
 sunt baptizare: hic intēdit d̄
 terminare q̄ r̄ q̄lū r̄grue ba-
 ptizet. Et diuidit i p̄tes tres.
 in p̄ oñdit q̄lū r̄grue fiat baptisūm̄ ex p̄te baptizā-
 tis: in 2° q̄lū r̄grue fiat ex p̄te baptizādi: vtz aliq̄s
 sit rebaptizādu vel nō: ibi De illis vero q̄ ad he-
 reticis rē. in tertia qualū r̄grue fiat quantum ab
 ritū baptisūm̄: ibi Lognoscedū ē rē. Secūda ps
 diuidit in tēra. in p̄ oñdit vtrū aliq̄s sit rebaptizā-
 dus pp̄ defectū baptizantis: in 2° vtz sit rebapti-
 gāndus pp̄ defectū baptizati: ibi Illud ēr̄ ignorā-
 dū nō ē rē. in 3° vtrū sit rebaptizādu pp̄ defectū cor-
 rū q̄ p̄tinent ad ipsū baptisūm̄: ibi Queri āt solet
 rē. Prima diuidit in tres: in p̄ oñdit q̄ baptizati
 ab hereticis nō sunt rebaptizādi: 2° excludit op̄ini-
 onē p̄uā: ibi Sunt tñ̄ nōnulli doctoz rē. In 3° rē
 mouet quādā obiectiōnē q̄ rebaptizantib; patro-
 cinari vī: ibi Hoc ēr̄ sciēdū ē rē. Illud āt ignorā-
 dū nō ē rē. Hic inq̄rit vtrū sit aliq̄s rebaptizādu
 pp̄ defectū natiuitatis ex vtero. Et circa hoc duo
 facit. p̄ oñdit q̄ illi q̄ nōdū nati sūt i maternis vte-
 ris exites nō susceperūt baptisūm̄ baptizatis m̄ri-
 b; vñ baptizādi s; 2° obijcti d̄ r̄ soluit: ibi Si
 vero apponit rē. Queri ēr̄ solet rē. Hic inq̄rit
 vtz sint aliq̄ rebaptizādi pp̄ defectū eoz q̄ ad ba-
 ptisūm̄ req̄rūt: r̄ p̄ vtz pp̄ corrupitiōnē fomez: 2°
 vtz pp̄ incertitudinē baptismalis ablutionis: ibi
 Dietera sciēdū ē rē. 3° vtrū pp̄ defectū intētiōis:
 ibi Solet ēr̄ q̄ri d̄ illo rē. Lognoscedū ē rē. Hic
 oñdit q̄lū baptisūm̄ r̄grue fiat ex p̄te rit̄. Et circa
 hoc tria facit. p̄ oñdit qd̄ tēp̄ sit deputatū ad solē-
 nē baptisūm̄ celebratiōnē. 2° d̄minat de p̄fessioē
 q̄ p̄cedit baptisūm̄: ibi Porro cūcti ad baptisūm̄
 rē. 3° d̄minat de cathecismo r̄ exorcismo: i q̄
 b; huiusmōi p̄fessio sit: ibi Illa āt interrogatio rē.
 Circa 2° duo facit. p̄ oñdit p̄positū. 2° mouet duas
 q̄ōnes: p̄mā ibi Si vero q̄rit rē. secundā ibi Sed
 adhuc queritur rē.
Hec est duplex q̄ō. **P**ria de his q̄ req̄rūt

tur ad baptisūm̄ ex parte baptizantis r̄ baptizati.
 Secūda de ritu baptisūm̄. Circa p̄ q̄runt tria.
 P̄mo vtz req̄rat i baptizādo natiuitas ex vte-
 ro. Secūdo vtrū req̄rat in vtroq; itētiō r̄ volū-
 tas. Tertio vtrū req̄rat fides.
Primū sic proce-
 dit: vī q̄ natiuitas ex vtero nō sit expectā-
 da. nulli. n. statui hoīs p̄cludit via salutis ab eo q̄
 vult oēs homines saluos fieri. s; existentes in ma-
 ternis vteris hoies si cū sint iā aiaz rōnalē sortiti:
 r̄ sunt in periculo dānationis pp̄ peccatū origiā-
 le p̄tractū r̄ facilitatē corruptiōis. q̄ cū eis nō pos-
 sit f̄mediū adhiberi puēdēdi ad vitā nisi p̄ baptis-
 m̄: vī q̄ debeāt baptizari. **P**ueri i materno
 vtero exis ē q̄lū q̄da ps matris sicut fruce p̄dēns
 in arbore ps arboris. q̄ baptizata m̄re baptizat pu-
 er in vtre ei exis. **P** cōingit q̄nq; q̄ aliq̄ ps p̄-
 us egredit: sicut legit Gen. xxxix. d̄ Esau: q̄ exiuit
 p̄mo man: r̄ tñ̄ timet de piculo mortis. q̄ vī q̄ sal-
 tem in tali casu nō sit expectanda natiuitas ex vte-
 ro: s; ps egressa asp̄genda baptismali aqua. **P**er
 mors eterna peior ē q̄ mors corporalis i infinituz.
 s; de duob; malis eligēdū ē min; malū. q̄ oz mater
 scindi r̄ extrahi puer: vt baptizat a morte eterna
 libere r̄ nō expectari natiuitas ex vtero. **S**3
 Cor. xvi. Nō p̄ua qd̄ spūale ē s; qd̄ aiale: deū qd̄
 spūale: s; baptisūm̄ ē qd̄ r̄gnātiō spūal. q̄ p̄ hō aia-
 li r̄ carnali natiuitate nasci oz q̄ baptizet. **P**er
 cr̄m ē actio militāris ecclie. s; q̄diu puer ē i vtre
 matris nōdū cōnumerat aliq̄ mēbris ecclie. q̄ non
 pōt sibi baptismū exhiberi. **L**teri videt q̄ nullū
 ēr̄ in materno vtero possit sacrificari p̄ grē gratū
 facientis donū: q; vt **I**id. dicit regeneratio i eū
 nō dicit pōt: que generatio nō p̄cessit. s; p̄ grāz
 gratū facientē sit hō filū dei: r̄ ita regnerat. q̄ non
 pōt hō sacrificari aīq; nascat ex vtero. **P**er sic pec-
 catū actuale p̄bit ex actu: ita originale p̄bit ex ori-
 gine. s; peccatū actuale nō pōt remitti q̄diu hō ē
 i actu peccādi. q̄ nec peccatū origiale pōt remitti
 puero i materno vtero exiti q̄ adhuc ē actuali i
 origine exis. **P**er vbi ē maus piculuz ibi magis
 diuina misericordia subuenit. s; illi q̄ morturi sūt
 aīq; ex vtero nascat s; in maiori piculo q̄ Jobes
 baptista r̄ Hieronias q̄ ex vtero postmodū nati s; s;
 si q̄ nō dicim; pueros dicos sacrificari in vtero ne
 p̄ueniāt morte: vī q̄ multo fortius nec Jobes nec
 Hieronias sacrificati fuerunt. **S**3 ē: qd̄ d̄
 Hier. j. Aliq̄ exire d̄ vulua sacrificanti te: r̄ Luc.
 j. vī de Jobe: Et spūsancto replebit adhuc ex vte-
 ro matris sue. q̄ aliq̄ in vtero sanctificat. **P**er de
 nullo celebrat ecclia festū nisi de sancto aliquo. s;
 celebrat natiuitatē Jobis. q̄ tūc nascēs sanct; erat
 q̄ in vtero sanctificat fuit. **L**terius vī q̄ in vte-
 ro sanctificati nō sint baptizādi in sacrificatiōe. n.
 i vīo dat maior grā q̄ i baptisūm̄: q; sacrificatiōis

gratia dicit eē confirmans salutē ⁊ mortale peccatū. s; iniuriā faceret baptismo q̄ baptisatū iteruz baptisaret. s; iniuriā facit sanctificationi in vtero q̄ sanctificatū iteruz baptisado sanctificaret. ¶ **Ad 1°** nā nō facit p̄ plura qd̄ per vnū pōt̄ facere. s; opatio gratie ē ordiatio: q̄ nature. cū s; ad salutē sufficiat gr̄a sanctificationis: v; q̄ frustra baptism⁹ ad dat. ¶ **Ad 2°** diuina opatio nō ē mir⁹ efficax in sanatione spūali: q̄ corporali. sed in illis quos curauit corporalr nō oportebat aliquē medicū ab hoīe su paddi. s; ⁊ illis quos curat p̄ gratiā sanctificatiōis interius nō sūt adhibenda sacroz medicamēta. ¶ **Ad 3°** baptisim⁹ circuncisioni successit. s; Jofes sanctificatus in vtero s̄ oīc̄ legit̄ circuncisus: Luc. j. s; ⁊ sanctificatus in vtero eēt baptisatus. ¶ **Ad 4°** sanctificatio in vtero ē baptisim⁹ flamis. s; adulti baptisati p̄ tritionē baptisim⁹ flaminis sūt baptisandi baptisim⁹ flumis. s; ⁊ sūt sanctificati in vtero. R̄ndeo oō ad. j. q. q̄ baptism⁹ ē actio hierarchica s̄m Dio. vñ p̄ ministros ecclie cōferendus ē v; p̄ eos q̄ in necessitate vicē ministroz optinent. puer autē q̄ diu ē in vtero matris ext̄s nō potest subijci opationi ministroz ecclie nec ē hoibus notus: ⁊ iō tunc baptisare nō potest. Quidā autē al signant alias causas que nō sūt magni pōderis quaz vna ē q̄ diuina iusticia exigit q̄ peccatum qd̄libet nō dimittat sine pena aliqua quā puer in baptismo sentit: qd̄ eē nō posset oū adhuc ē in vtero matris. Sed hoc nihil ē: q̄ baptism⁹ s̄m Ambr. non requirit penā exteriorē. Et p̄terea peccato originali non debet pena sensibilis inflata. Alia ē q̄ gratia dat eē ordinatū: ⁊ iō regeneratio gr̄e p̄suppōit generationē nature. Alia ē q̄ puer q̄ diu ē in materno vtero adhuc p̄iungit̄ cause original peccati: ⁊ iō nō pōt̄ ab eo mūdari: sed he due cause repugnat̄ sanctificationi in vtero: sicut ⁊ baptisim⁹. Alia ē q̄ in baptisim⁹ oīc̄ aqua ⁊ spiritus s; infectionē carnis ⁊ aīe p̄ originale: ⁊ iō oīc̄ p̄existere ad baptisimū natiuitatē in vtero qua infundit̄ aīa ⁊ natiuitatē ex vtero q̄ nascit̄ corpus: s; hoc nihil ē: q̄ natiuitas neq; ē aīe neq; corporis: s; cōiuncti. vñ in natiuitate in vtero nascit̄ ⁊ corpus ⁊ aīa: vñ p̄ rōni standū ē. ¶ **Ad 5°** qd̄ nō ē ex defectu diuine misericordie q̄ in maternis vteris existentī b̄ remediū non exhibet: s; q̄ nō sūt capaces illi remediū p̄ qd̄ s; legē cōez participes passiois christi efficiat̄ a qua est remissio peccatoz: q̄ nō possunt subijci opationi ministroz ecclie p̄ quos talia remedia ministrat. ¶ **Ad 6°** qd̄ puer in materno vtero ext̄s q̄uis sit coniunct⁹ matri s; corpus qd̄ ab ipsa traxit: tñ ē oīno distinctus s̄m aīaz rōnalē quā ab extrinseco h; ⁊ iō s̄m imutationē corporalē matris imutat̄ corporalī: s; non oīc̄ q̄ sanctificata matre p̄ baptismū spiritaliter sanctificetur. ¶ **Ad 7°** qd̄ expectāda ē totalis egressio ex vtero nisi piculū mortis timeat: tunc autē egressa p̄te

principali. s. capite in quo opatōes aīe magis manifestant̄ vt quidā dicit̄ baptisari oīc̄: secus autē est de alijs partib; vt de manu ⁊ pede q̄uis nō noceat ēt si tunc aspergunt̄ ille partes baptismali aqua: q̄ diuina misericordia non ē artāda: si tñ postea plenarie nascat̄ non est rebaptisandus s̄m quosdā sed nihil periculi accidit si ad maiorē cautelā baptisat̄ sub hac forma: si non es baptisatus ego te baptisō ⁊c. ¶ **Ad 8°** qd̄ nō sūt faciēda mala vt veniat bona: sicut dicit̄ Ro. iij. ⁊ iō hō potius oīc̄ dimittere perire infantes q̄ ipse pereat homicidij crimē in matre cōmitēs. ¶ **Ad 9°** qd̄ q̄ sicut deus nō alligauit virtutē suā reb; naturalib;: vt non possit p̄ter eas oprari cū voluerit qd̄ i miraculosis actib; facit: ita nō alligauit virtutē suā sacris vt non possit sine sacroz ministris aliquē sanctificare: ⁊ iō aliquos p̄ter legē cōez quasi miraculose in maternis vteris sanctificasse legit̄: illos peccipue qui immediatus ordinabāt ad eius sacrisunā p̄ceptionē: ⁊ iō mater sanctificata credit̄: ⁊ Jofes baptista q̄ ei in vtero existētī testimoniū phibuit: ⁊ Hierē. q̄ ipsius cōceptionē vaticinij exp̄ssio p̄ dixit: Nouū sicut faciet dñs sup̄ terrā: mulier cū dabit virū: Hierē. xxxj. ⁊ iō etiam in beata virgine fuit amplior sanctificatio in qua somef adeo debilitatus ē vel extinct⁹ vt ad peccatū actuale nō q̄ inclinaret: in alijs autē inclinauit ad veniale nō autē ad mortale. ⁊ in Jofe baptista ēt fuit exp̄ssio oīc̄ q̄ in Hierēmia: cuius interior sanctificatio exultatione quadā in noticiāz hominuz prodijt: q̄ dicit̄ ē Exultauit infans ⁊c. Luc. j. vt s̄m graduz p̄p̄inq̄tatis ad christū sit gradus sanctificatiōis. ¶ **Ad 10°** qd̄ generatio spiritalis p̄supponit nālē sibi cōrespondētē: ⁊ iō generatio spiritalis q̄ sit p̄ ministeriū hoīuz in baptismo p̄supponit natiuitatē ex vtero qua hō i noticiāz societate hoīuz pdit̄: s; regeneratio q̄ sit diuina nō p̄supponit de necessitate nisi natiuitatē in vtero qua hō a deo creatus format⁹ ē. ¶ **Ad 11°** qd̄ iaz formatō puerperio aīa rōnalī infusa puer non accipit a matre nisi nutrimentuz. peccatū autē originale non s̄bit p̄ actū nutritiuz: s; generatiue: ⁊ iō nō ē actu in s̄hendo originale nisi in ipsa infusioe aīe ⁊ pp̄ hoc nihil phibet puerū in statu illo post infusionez a peccato originali mūdari. ¶ **Ad 12°** qd̄ ea q̄ sūt p̄ter legē cōez nō sūt principalr ad s̄uendiū vni p̄sonē: s; ad infinnationē ⁊ cōmēdationē gr̄e: ⁊ iō q̄uis nō fuerit tātū piculū in factificatis in vtero q̄ pdituri erāt: tñ q̄ eligebāt d̄m̄nū vt gr̄e sp̄ales p̄cones ⁊ ministri: iō tali p̄uilegiata sanctificatiōe dotati sunt. ¶ **Ad 13°** qd̄ sanctificat⁹ in vtero oīc̄ baptisari pp̄ tres rōnes. p̄ pp̄ acq̄rēdū charactēz q̄ ānumerat̄ in pp̄lo dei: ⁊ quasi d̄putat̄ ad p̄cipiēda diuina sacra. ⁊ vt p̄ baptismi p̄ceptionē passioni christi ēt corporali p̄formaret. s; pp̄ bonū obediētē q̄ p̄ceptū de bap̄mo

oib' datū ē: 7 ab oib' ipleri d3 nisi articulus neces-
 sitatis sacm̄ excludat. ¶ Ad p̄m̄ qd̄ qd̄ baptism'
 quānū ad aliqd̄ extēsiue excedit sāctificatioe: qz i
 baptism' ip̄m̄ū charact: 7 corporaliter hō mor-
 ti ch̄isti cōfigurā: q̄uis intēsiue in sāctificatiōe
 āplio: grātia fortassis prebeat: 7 iō nō fit iniuria
 sāctificatiōi si sāctificatiō baptism' cōferatur.
 ¶ Ad 2^m qd̄ qd̄ non totū qd̄ facit baptism' factū ē
 p̄ sāctificatiōe: qz nō ip̄m̄ū charactere: 7 iō nō
 frustra baptism' addit in quo etiā sāctificatiō grā
 auget. ¶ Ad 3^m qd̄ qd̄ p̄ medicinā corporealez nihil
 aliud addi posset ad salutē eozum quos ch̄istus
 curauerat: 7 ideo nō est similis ratio.

AD secundū sic pro

cedit: v̄ q̄ intentio baptizatiōis n̄ req̄rat ad
 baptismū: intentio. n. nō requirit ad op̄ nisi in
 principali agente q̄ p̄stituit finē per ip̄erū suū ali-
 os mouet ad finē intētiōis a se. s3 sacerdos baptizās
 nō ē principale agens s3 instrale: vt dictū ē. s3 n̄
 requirit eius intētiō ad baptismū. ¶ Intētiō ho-
 minis nō ē alicui certa nisi sibi. si q̄ req̄rat intētiō
 ad baptismū nō erit certū de aliquo q̄ sit baptiza-
 t' nisi apud eū qui baptizāuit: 7 hoc ē iconueniēs
 qd̄ hō sit in tanto dubio salutis. ¶ Sicut Aug. di-
 cit ebrius 7 furiosus baptizare possunt. s3 isti vt
 v̄ nō possūt hie intētiōe: qz p̄uāt vsu rationis.
 ¶ Intētiō n̄ req̄rat ad baptismū. ¶ Intētiō cogitati-
 onē req̄rat. s3 frequēt 7 d̄ facili cogitatio ad alia ra-
 piē. s3 frequēt baptism' ip̄ediret. ¶ S3 d̄: ea q̄ sūt
 p̄ter intētiōe s3 casualia. s3 hoc sacra n̄ cōpetit cū
 hēant determinatos effect' 7 determinatas cās. s3
 req̄rat intētiō i baptism' 7 in alijs sacris. ¶ S. opa
 q̄ fiunt a voluntate determināt 7 specificāt inten-
 tiōe. v̄ Amb. dicit qd̄ effect' opi tuo ip̄onit no-
 mē: 7 i glo. Matth. xj. di: Quātū intēdis t̄m̄ fa-
 cis. s3 baptizare ē act' voluntariū. s3 req̄rat in ip̄so
 intētiō ex pte baptizantis. ¶ Lterius v̄ qd̄ req̄ra-
 tur intētiō recta. req̄rat. n. intētiō faciens qd̄ facit
 ecclesia. s3 hoc intēdere ē recte intētiōis. s3 ad ba-
 ptismū req̄rat recta intētiō. ¶ In oib' ad q̄ req̄ri-
 tur intētiō ita ē qd̄ p̄ prauā intētiōe vitiant. s3 ba-
 ptism' oīmō det nō pōt eē prauus: vt in preceden-
 ti di. dictū ē. s3 v̄ qd̄ praua intētiō nō possit p̄ferre
 baptismū. ¶ S3 d̄: baptism' nō ip̄edit ex malicia
 baptizantis. s3 pueri intētiō p̄tinet ad maliciā ba-
 ptizantis. s3 pueri intētiō in alijs nō ip̄edit baptis-
 mi effectū. ¶ Lter' v̄ qd̄ intētiō vel voluntas nō
 requirat in baptizato. Baptism' .n. p̄ peccatū ori-
 ginale dat. s3 peccatū originale p̄ter voluntatē 7 i-
 tētiōe p̄bit. s3 intētiō 7 voluntas nō requirunt
 ad baptismū in baptizando. ¶ S. pueri dormien-
 tes 7 amētes possūt baptizari: vt. s. di. iij. dictū ē.
 s3 illi carent intētiōe baptismi. s3 ad baptismū n̄
 req̄rat intētiō ex pte baptizandi. ¶ S. vnaqz rea
 p̄ eadez corūpiē 7 fit: p̄rie t̄m̄ facta: vt di. i. g. Eth.

si q̄ intētiōe baptizandi fieret baptism' tūc intē-
 tiōe ipsius character baptismalis deleri posset:
 qd̄ falsū ē. ¶ S3 d̄: in baptism' sit q̄ddaz spūale
 cōnubiū aie ad deū: s3 in cōiugio requirit cōsēsus
 s3 et in baptism'. ¶ S. baptismi effect' mag' ip̄edi-
 tur ex pte baptizati q̄ ex pte baptizantis: qz malici-
 a baptizantis nō impedit receptionē grē in bap-
 tismo q̄ impediri pōt p̄ maliciā recipiētis sacm̄. s3
 defect' intētiōis ex pte baptizantis ip̄edit sacm̄. s3
 resulto forū defect' intētiōis ex pte baptizati. ¶ Si
 deo od. ad. j. q. q. cū vn' effect' vna sit cā: si ex ali-
 quib' plurib' cās vn' effectus procedat: o3 q̄ ille
 cāe sint aliquo mō facte vnuz ad inuicē. Ad effe-
 ctū āt sacri videm' multa cōcurrere s3 ministrū
 formā verboz: 7 m̄az: hec autē nō possūt colliga-
 ri ad inuicē vt sint vna cā nisi p̄ intētiōe baptizā-
 tis q̄ s3 formā ad m̄az applicat: suū vero miseri-
 um ad vtrūqz: 7 totum hoc ad sacri collatiōem: 7
 iō req̄rat intētiō baptizantis. Et s̄l̄r ē i oib' alijs sa-
 cris req̄rat intētiō ministri cū debita m̄a 7 forma
 nō solū ad effectū sacri p̄sequēdū: s3 ad sacri p̄ce-
 ptionē. ¶ Ad p̄m̄ qd̄ duplex ē instrū. s. aiaturū
 vt ferū: 7 inaiatū vt securis: vt di. in. viij. Eth. in-
 istrū igit inaiatū nō req̄rat intētiō p̄p̄ia: qz ip̄a in-
 clinatio instrū ad effectū p̄ motū principalis agen-
 tis locū intētiōis supplet: s3 instrū aiaturū qd̄ n̄ t̄m̄
 agit s3 aliquo mō agit v̄pote p̄ ip̄erū agens et nō
 p̄ ip̄ullū mot' req̄rat intētiō exequēdi ministeriū
 ad qd̄ applicatū ē. ¶ Ad 2^m qd̄ ad hoc duplici-
 ter fm̄ diuersas opiniones r̄ndet. Quidaz em̄ di-
 cūt qd̄ si d̄sit mētalis intētiō i baptizate: nō con-
 fert sacm̄ bapmi t̄m̄ in adulto supplet fides 7 de-
 uotio effectū bapmi vt periculū ex hoc baptiza-
 to q̄ ignorat intētiōe baptizantis nullū pueniat:
 si āt sit puer credit pie q̄ sūm' sacerdos. l. de' de-
 factū suppleat et salutē ei p̄ferat: si t̄m̄ nō facit nō
 iniuste facit: sicut nec in illo q̄ sacro nō subijctur
 Alij dicūt qd̄ in bapmo 7 in alijs sacris q̄ h̄nt i for-
 ma actū exercitiū nō req̄rat mētalis intētiō: sed
 sufficit exp̄ssio intētiōis p̄ verba ab ecclesia institū-
 ta: 7 iō si forma seruat nec aliqd̄ exteri' d̄ qd̄ in-
 tētiōe p̄ria exp̄mat baptizat' ē. nō. n. sine cā in-
 sacramētis necessitatis. s. bapmo 7 q̄busdaz alijs
 actib' baptizatis tam solite exp̄ssus ē ad intē-
 tiōe exp̄ssionis. ¶ Ad 3^m qd̄ q̄ quis actu ebri'
 intētiōe hie nō possit t̄m̄ ebrius pōt eē nō actu
 ebrius: 7 intētiōe baptizandi habens baptizare.
 ¶ Ad 4^m qd̄ q̄ quis m̄ster sacri debeat n̄tī ad
 custodiēdū cor suū quātū pōt: vt maxie in verbis
 sacralis forme intētiōe habeat actualē: qz t̄m̄ co-
 gitatio ē valde labilis ē si t̄m̄ nō assit actual' intē-
 tiō q̄n verba p̄fert: oīmō prius intēdit 7 p̄ria in-
 tētiō nō interuenit: sacm̄ nō ip̄edit: qz opaf
 tūc in vi principalis intētiōis: nō em̄ o3 q̄ in opere
 sp̄ itētiō iugat i actu: s3 suffic q̄ op' ab itētiōe p̄-
 cedat. ¶ S. j. q. od. q̄ rectū ē cui' mediū nō exis-
 d 4

ab extremis: sacrum aut baptismi est quod mediante acquiritur effectus baptismi in anima baptizati: unde tunc est recta intentio quoniam baptizans seu baptizatus sacrum ordinat ad effectum sacri quod est salus. Si ergo intentio assit in baptizate quod intendit sacrum proferre sed desit rectitudo quod ordinat sacrum ad finem debitum non propter hoc in recipiente impedit perceptio sacri: quod ad hoc fert uetus baptizans neque effectus sacri: quod mundatio interior a ministro non est: unde eius intentio ad hoc nihil facit. Si autem in baptizato sit intentio percipiendi sacrum. sed de sit rectitudo intentionis: recipit quidem quod intendit sacrum sed non re sacri: quod obicit per priuam intentionem spiritus sancto ponit. **Ad 2^m** quod quis ad sacrum requiritur intentio faciendi quod facit ecclesia: non tamen requiritur quasi de necessitate sacri ex hoc facit quod facit ecclesia: propter hoc quod ecclesia facit: et in hoc consistit rectitudo intentionis. **Ad 2^m** quod baptismus non habet bonitatem ex operante: et ideo non est sine. **Ad 3^m** quod in baptismo baptizatus duo recipit. scilicet sacramentum et res sacri. sed ad hoc duo recipienda non requiritur aliquid causans ex parte recipientis. sed solus impedimentum remouens: quod quidem impedimentum nihil aliud est quam voluntas contra alteri predictorum: et ideo in adultis et in hominibus versus rationis in quibus potest esse contra voluntas actu vel habitu: requiritur et contritio siue contritio ad percipiendam rem sacri: et intentio vel voluntas ad recipiendum sacrum: in pueris autem absque utroque percipit et sacrum et res sacri: et sicut est in carceribus versus rationis nisi contraria voluntas habitu ipsi non actu. Tamen sciendum quod non requiritur in adulto voluntas absoluta suscipiendi quod ecclesia conferat: sed sufficit voluntas conditionata sicut est in uoluntariis mixtis: ut dicitur in 1° 2°. **Et** ideo si sit coactio sufficiens ita quod principium sit ex toto extra nil conferente vim passio ut cum aliquis reclamans immergitur violenti tunc talis nec sacrum suscipit nec re sacri. Si autem sit coactio inducens sicut minis vel flagellis ita quod baptizatus potius eligat baptismum suscipere quam talia pati: tunc suscipit sacrum: sed non re sacri. **Ad 4^m** quod si intentio vel voluntas in baptizato ut dictum est non requiritur quasi causans delectionem culpe originalis: sed solus quasi remouens prohibens. scilicet contra voluntatem. **Ad 2^m** quod in pueris non potest esse contra voluntas: neque actu neque habitu: et ideo non requiritur voluntas vel intentio in eis qua prohibens remoueat. In amentibus autem et dormientibus potest esse voluntas contraria habitualis quous non sit actualis: et ideo si ante sonum vel furiam fuerint contrarie voluntatis non recipiunt sacrum: quod adhuc illa voluntas habitualiter manet. si autem habuerint propositum recipiendi baptismum: et hoc per aliqua signa innotuit: tunc in articulo necessitatis debet eis conferre baptismum et suscipiunt sacrum et re sacri: et si furiosus tunc dicitur: quod illa dicitio non procedit a voluntate rationis sed qua est capax baptismalis gratie. si autem necessitas non

sit dicitur in furiosis expectari lucidum interuallum vel in dormientibus uigilia: si tamen baptizet in statu illo sacrum suscipit quous peccet baptismus. **Ad 3^m** quod voluntas vel intentio baptismum suscipiendi non requiritur ad baptismum quasi causa vel dispositio characteris: sed solus sic remouens prohibens: ideo non ualeat.

Tertius sic proce-

dit: ut quod in baptizato fides requiritur ad hoc quod sacrum suscipiat. Baptismus. n. sacrum fidei dicitur. sed non nisi propter fidem recipientis ipsius. sed requiritur fides baptizandi. **1°** Marti. vii. dicitur: Qui crederit et baptizatus fuerit. sed ut quod requiritur in adulto quod credat ad hoc quod baptizet. **2°** fides essentia lioz est sacro quam voluntas. sed voluntas requiritur ut dictum est. sed multo amplius fides. **3°** sed: adulti non sit peioris conditionis quam pueri. sed in pueris sufficit fides ecclesie ad baptismum: et non requiritur fides persone illius. sed nec in adultis. **4°** charitas propter quod est ad gratiam quam fides: quod charitas non potest esse sine gratia sicut fides. sed non requiritur charitas in recipiente baptismum: quod sic nullus adultus de nouo acciperet ibi gratiam. sed non requiritur fides. **5°** Leteri ut quod requiritur fides in baptizate. requiritur. n. in baptizante intentio proferendi sacrum. sed infidelis quantum ad articulum baptismi non credit sacrum baptismum. sed non potest intendere conferre illud: et ita non potest baptizare. **6°** baptismus est sacrum ecclesie. sed fides est per quam membra ecclesie per ad inuicem uniuersum. sed quod non habet fidem nec potest baptizare cum non sit de ecclesia. **7°** propter quod se habet ad baptismum baptizans quam offerens puerum ad baptizandum. sed i offerente requiritur fides: quod rñdet: credo. sed multo fortius requiritur in baptizate. **8°** sed: quod i lra dicitur: natum quod hereticus uerit baptismum proferat: hereticus autem in fideles sit. sed tunc Leteri ut quod recipientes baptismum ab hereticis non prosequantur re sacri: quod Aug. dicit quod quod foris ecclesia baptizat non sumit baptismum ad salutem: sed ad penitentiam. sed baptizati ab hereticis sumunt baptismum extra ecclesiam. sed non sumunt ad salutem: et ita re sacramenti non prosequuntur. **9°** quod quod accipit aliquid ab alio quod non habet ius dandi illud iniuste accipit. sed hereticus non habet ius dandi baptismum: ut dicit Aug. in li. de baptismum Donati: Si inquit hereticus ius baptizandi non habuit: tamen christi est quod dedit. sed accipiens ab heretico iniuste accipit et ita peccat. **10°** sed: peccatum baptismi non polluit baptismum: ut dictum est. sed infidelitas est quoddam peccatum. sed non impedit effectum baptismi in baptizato. **11°** fides dicitur ad. i. q. quod cum quod requiritur ut fides requiritur ut sit necessaria ad baptismum: non intelligit quod de necessitate absoluta: sed de necessitate quod est ex conditione finis. Est autem duplex finis in baptizate. Primum est perceptio sacri. Secundus est perceptio rei sacri. Dico ergo quod in adultis requiritur fides et persona lioz necessitate quod est ex suppositione finis secundum: quod nisi si credat reputat fictus: ut. s. di. iij. dictum est: et ita non prosequitur re sacri. non autem requiritur ad primum finem

pssequēdū: qz sacm̄ percipit aliquis et si non cre-
 dat. vñ Aug. dicit qz proflus fieri potest vt aliqui
 vezz baptisma habeant 7 nō habeat verā fidē: in
 paruul̄ at̄ sufficit fides ecclie ad vtrūqz. ¶ Ad p̄m̄
 q̄ dō qz baptisimus dō fidei sacm̄: qz p̄ cū hō ceib⁹
 fidelitū aggregat: 7 iō qui accipit baptisimū. oñdit
 se fidē hēre: 7 si nō hz reputat fictus: 7 rē sacri cū
 sacro pcepto nō percipit. ¶ Ad 2m̄ dō qz dñs i verbis
 illis oñdit quid requirit in baptizādo ad salutez
 pssequendā q̄ ē rea sacri. vñ subdit: Qui credide-
 rit 7 baptizatus fuerit salu⁹ erit. ¶ Ad 3m̄ dō qz sa-
 cramentū baptisimi in aia recipit quantū ad chara-
 cterē: aia aut̄ non potest alicui subici in vita: 7 iō
 voluntas seu intentio facit ad hoc qz hō se sacro
 subijciat. sed fides facit ad hoc qz debito mō se su-
 biciat: vñ fides requirit tm̄ ad perceptionē rei sa-
 cramentī: sed itē ad pceptionē rei simplicis. ¶ Et
 qz alie rationes probant qz nec quantum ad vl-
 timū effectū fides requirit: iō ad quartū dō qz in
 pueris non pōt eē cōrariū gratie baptismalis ex
 psonali voluntate: 7 iō nō requirit psonalis fides
 sicut requirit in adultis ad cōsequendā rē sacri: in
 quib⁹ pōt eē personalis infidelitas. ¶ Ad 5m̄ dō qz
 qz recta intentio requirit ad cōsequendā rē sacri. si-
 des aut̄ itētionē dirigit 7 sine ea nō pōt eē p̄cipue
 in talibus intentio recta: s; charitas vltimus facit
 intentionē meritoria: 7 iō ad hoc qz hō preparat
 se ad gratiā in baptismo percipiendā p̄ceptis fi-
 des: sed non charitas: qz sufficit attritio p̄cedēda
 7 si non sit cōtritio. ¶ Ad 6m̄ dō qz dñs heretic⁹
 vel quicūqz infidelis debita formā seruet 7 intēti-
 onē baptizandi habeat: vezz sacm̄ confert: qz ba-
 ptisimus nō hz efficaciam ex merito baptizantis:
 sed ex merito christi qd̄ opat̄ in baptizato p̄ fidez
 propria in adultis: vel p̄ fidē ecclie i pueris. ¶ Ad
 p̄m̄ dō qz quis ille q̄ nō credit baptisimū eē sacm̄
 aut habere aliquā spirituale virtutez: nō intēdat
 oñ baptizat cōferre sacm̄: tm̄ intendit facere quāqz
 qd̄ facit ecclia: 7 si illud reputet nihil eē: 7 qz ecclie
 sita aliquid facit: ideo ex p̄nti 7 iplicite intēdit ali-
 quid facere quāqz nō explicite. ¶ Ad 2m̄ dō qz quis
 p̄ fidē rectā nō sit mēbz ecclie: tm̄ inquātū seruat
 morē ecclie in baptizando baptisimū ecclie tradit
 vñ regenerat filios christi 7 ecclie non sibi vñ he-
 resi sue: sicut. n. Jacob genuit filios p̄ liberas 7 an-
 cillas: ita christ⁹ p̄ catholicos 7 hereticos bonos
 7 malos: vt Aug. dicit 3 Donatū. ¶ Ad 3m̄ dō qz nō
 requirit fides personalis offerētū puez ad baptil-
 mā: nec alicuius psonae determinate: sed solū fides
 ecclie militantis quā nō ē possibile deficere totali-
 ter deo hec ordinante: q̄ dixit Matth. vlti. Ecce
 ego vobiscū sū vsqz ad cōsumationē seculi. si tm̄ d̄
 ficeret illud suppleret qd̄ de fide remāsit in ecclia
 triūphante. s. visio: nec offerēs puez ad baptisimū
 in psona sua: dicit credo: sed in psona pueri vt sit
 sensus: credo. i. sacm̄ fidei p̄cto suz recipē. ¶

iq. q. dō qz ille q̄ ab heretico baptizat p̄ peccatū
 heretici nō p̄uat grā baptismali: s; quāqz p̄ pec-
 catū p̄pouū. vñ si sit puer in quē culpa actualis nō
 cadit si baptizat in forma ecclie recipit sacm̄ 7 rez
 sacri: s; si sit adultus 7 baptizans nō sit heretic⁹
 manifestus 7 ab ecclia p̄cisus: vel si baptizatus sit
 i articulo necessitatis. Si at̄ sciat ipsū eē hereticū
 7 baptisimus ab ipso suscipiat: hoc cōtingit vel qz
 fauet heresi sue: vel in cōceptū ecclie: vel p̄pter ali-
 quā tēporale cōmodū: 7 sic ipsemet peccat: vñ p̄o-
 p̄io peccato obicē ponit spiritui sacro ne pssequa-
 tur rē sacri. ¶ Ad p̄m̄ dō qz Aug. loquit in casu
 illo qñ aliqz in fauorē heresis ab heretico baptil-
 mū suscipit. ¶ Ad 2m̄ dō qz ius dandi baptisma ē
 ex ouobus. s. ex ordine sacerdotali: 7 ex iurisdic-
 tione. In heretico q̄ ab ecclia p̄cisus manet ius dā-
 di baptisma q̄tū ad ordinē sacerdotale. si p̄ in ec-
 clia sacerdos fuerit: nō tm̄ manet quātū ad iuris-
 dictionē quā amittit: nec tm̄ sequit qz baptismum
 ab heretico suscipiens sēp iniuste accipiet cuz cre-
 dit eū habere ius dādi 7 nō eē heretic⁹: vel in ca-
 su necessitatis i q̄ hz p̄tātē baptizandi. Qd̄. II.

Quere queritur de
 ritu baptismi. Et circa hoc querun-
 tur tria. Primo de ritu ipsius ba-
 ptismi. Secundo de ritu catholici
 mi. Tertio de ritu exorcismi.

Had primus sic proce-
 dit: vi qz baptism⁹ iterari possit: qz eucha-
 ristia ē sacm̄ excellētius qz baptism⁹: qz ē p̄fectio
 fm̄ Dio. sed eucharistia iterat. qz 7 baptismus ite-
 rari pōt. ¶ P̄. gratia ē principalior effect⁹ baptil-
 mi qz character. sed grā amittit quāqz character nō
 delect. qz vi qz rōne gratie recuperande baptismus
 iterari debeat. ¶ P̄. sicut ad vnitatē actionis req̄-
 rit vnitās tēporis ita 7 vnitās agētis. s; plures pos-
 sunt aliqz s; baptizare: qz vnus aliū nō ipedit: 7
 p̄cipue hoc necessariū ē si vnus sit mut⁹ qz verba p̄-
 ferre nō possit: 7 alius mancus q̄ nō possit imer-
 gere. qz s; potest aliquis pluries diuersis tēpori-
 b⁹ baptizari. ¶ S; ē qd̄ dicit Eph. iij. Una fides
 vnū baptilma. qz iterari non d̄. ¶ P̄. baptismus
 ē originale dat. s; originale peccatū nō iteratur. qz
 nec baptismus iterari d̄. ¶ Lteri⁹ vñ qz nō debe-
 ant esse illa duo tpa determinata ad baptismuz
 s. sabbatū pasche 7 pentecostes: qz periculo qz ci-
 tius succurrendū ē. s; hō propter fragilitatē natu-
 re sēp ē in periculo vite sue. qz nō d̄ expectari tps
 aliquod determinatū ad baptismū: s; statū baptil-
 zari. ¶ P̄. p baptismū hō regenerat in filiū dei ad
 imaginē christi. qz p̄cipue i festo natiuitatis baptil-
 mus celebrari deberet. ¶ P̄. baptismus christi cō-
 tulit aqz vim regeneratiua. s; christ⁹ in die ephie
 baptizatus fuit. qz tunc p̄cipue hō debet baptizari
 d 5

B. baptismus habet efficaciam a passione christi. q̄ in die passionis om̄ice magis deberet celebrari baptismus q̄ in sabbato pasche. **L**teri v̄ q̄ sacralia baptismi male ponant a Dio. ponit. n. p̄ receptionē baptisādi ab ep̄o quē sūmū sacerdotē dicit presente oi ecclie plenitudine. d̄. n. baptisādi recipi ab eo q̄ ē proprius baptismi minister talis autē ē sacerdos et non episcopus. q̄ nō ōz ponere receptionem ab ep̄o. **P**. p̄ manū ipositiōez dat sp̄s sanctus ad robur qd̄ ad cōfirmationē p̄inet q̄ baptismū sequit̄. q̄ incōuenientē ponit q̄ episcopus baptizando recepto manū ei an̄ baptismus iponit. **B**. baptizandis sal in os mittit̄. et aureas et nares sp̄to liniunt̄. cū q̄ de his d̄lo. mentionez nō facit̄. v̄ q̄ sacralia baptismi ponat insufficient̄. **I**. ipse ponit olei iunctionē an̄ baptismū q̄ inungit̄ christianū quasi ad pugnā vt ipse dicit̄. s̄ ad pugnā sp̄nālē p̄cipue ordinat̄ sacm̄ cōfirmationis. q̄ v̄ q̄ talis iunctio nō ōz fieri in baptismo. **S**. sacramēta sunt distincta. q̄ v̄ q̄ nō debeat sil cū baptismō cōnumerare eucharistie p̄ceptionē et sacri christiani linitionē. **R**. n̄deo dō ad. j. q. q̄ baptismus nullo mō iterari ōz p̄. iij. rōnes. p̄. sumit̄ ex morbo q̄ daf. f. originale peccatū qd̄ nō iterat̄. v̄ nec medicina iterari ōz. 2. sumit̄ ex re sacri: q̄ in baptismo delect culpa et pena totalit̄. v̄ si frequēter liceret hōi baptismū suscipere eēt quedā puocatio ad peccādū: q̄ facilitas venie incētiū p̄bet de linquendi: vt dicit̄ Sic. 3. sumit̄ ex sua significatiōne: q̄ figurat̄ mortū christi: q̄ semel t̄m̄ mortuus ē. 4. sumit̄ ex ipso sacro. f. caractere qd̄ idelibiliter manet: v̄ si fieret iniuria sacro si baptismus iteraret̄ q̄ si prima sanctificatio nō suffecisset: et itez q̄ ip̄z sacm̄ regeneratio quedā ē. cuiuslibet autē generatio est t̄m̄ sel: qd̄ aut̄ nescit̄ eē factū nō iterat̄. v̄ si inueniat̄ pro certo aliquis defec̄ fuisse in baptismo eorū q̄ sunt de essentia sacri: ōz absolute iterū baptizari sub hac forma: baptizo te si nō es baptizatus in nomine patris etc. **A**d p̄. q̄ dō q̄ sicut in eucharistie sacro sanctificat̄ mā ita in baptismo sanctificat̄ recipiens characteris impressionē. v̄ sicut si eret iniuria eucharistie si hostia p̄secrata cōsecraret̄: ita fit iniuria baptismi si aliquis semel baptizatus iterū baptizet̄: q̄ sicut sibi sanctificatio refert̄ ad mā: ita hic ad suscipientē sacm̄. **A**d 2. dō q̄ quis gratia sit dignior effectus baptismi q̄ character et sic quodāmodo p̄cipalior: nō t̄m̄ ē ita proprius effectus eius et in hoc nō ita p̄cipalior: q̄ gratia amissa et p̄ alia sacra recuperari pot̄: et iō nō ōz q̄ ad ipsā recuperādā iteret̄ baptismus. **A**d 3. dō q̄ si plures simul immergent ita q̄ vterq̄ diceret ego te baptizo etc. baptizatus esset quis peccaret̄ n̄ seruantes ritū ecclie: nec t̄m̄ esset puniendi tāq̄ iterantes baptismi nisi hoc intēderet̄: q̄ cōtingit̄ cā dō actionē et ab vno et a plurib⁹ exerceri: nō autē cōtingit̄ eādē actionē eē q̄ in diuersis t̄pib⁹ fit. Si

aut̄ dicat̄ nos baptizamus te: nō erit baptismus q̄ nō seruat̄ obita forma: vt. s̄. di. iij. dicit̄ ē. silr nō erit baptismus si vnus sit man⁹ et alius mu⁹: vno profere verba et alio immergente. q̄ ipsa verba forme dōndūt q̄ ab eodē ōz fieri imersio et verborū pronūciatio. **D**. ij. q. dō q̄ in baptismo duo p̄siderat̄. f. s̄ba sacri et solēnitatis: et quāntū ad s̄baz sacri nō ē aliqd̄ t̄ps determinatū ad baptismus: imo q̄libet die et qualibet hora baptismus celebrari pot̄: sed solēnis celebratio baptismi in ecclia h̄z t̄ps deputatū. f. duplex sabbatū: de q̄ in l̄sa d̄: cuius rō est q̄ baptismus h̄z efficaciam ex duob⁹. f. ex virtute sp̄s sancti: et iō in vigilia pentecostes celebrat̄ solēnis baptismus. **I**. et ex passioē christi cui⁹ mortū aliqd̄ figurat̄ p̄ baptismū q̄ si sepult⁹ christo in morte: vt d̄ Ro. vi. et iō celebrat̄ solēnis in die sepulture christi. i. i. vigilia pasche. **A**d p̄. q̄ dō q̄ in necessitate nō ōz expectare ista duo t̄pa: v̄n̄ d̄ de p̄se. di. iij. de cathecumis baptisādis id decretū ē: vt in paschali festiuitate v̄ p̄ecostes veniāt ad baptismū ceteris aut̄ solēnitatib⁹ infirmi t̄m̄ debēt baptizari et q̄ pueri q̄ infirmi p̄p̄tatur p̄ nature ibecillitatē et p̄ p̄culū dōnationis a qua nō possūt alit̄ liberari: iō nūc ipsi pueri baptizant̄ vt in plurib⁹ non expectant̄ hec duo t̄pa: sicut in adultis expectari solebant. **A**d 2. dō q̄ in festo natiuitatis recolit̄ natiuitas d̄ni fm̄ carnē: nos autē nō efficiamur fratres et natiuitate carnis s̄ sp̄s: et iō nō ōz q̄ t̄m̄ baptismus celebrat̄. **A**d 3. dō q̄ p̄ baptismi characteris ē t̄m̄ mā p̄parata ad actū baptismi: s̄ virtus agēs in baptismo ē meritū passioē christi et virtū sp̄s sancti: et q̄ agēs in oib⁹ ē p̄cipalior q̄ mā: iō potius in duob⁹ determinatis t̄pib⁹ baptismus celebrari ōz q̄ in epiphania: t̄m̄ iō nō ē specialiter institutū baptismi celebrari in die illa vt excluderet̄ erroz quorū dā q̄ dicebant̄ nūq̄ baptismi posse cōferri nisi in die illa qua d̄ns baptizatus ē. **A**d 4. dō q̄ hō in baptismo cōfigurat̄ passioē christi p̄ modū cuiusdā cōsepektionis: vt ap̄lus dicit̄: et iō in die sepulture p̄grueti sit q̄ in die passioē. **D**. iij. q. dō q̄ Dio. p̄sc̄q̄ ritū baptismi q̄ in p̄mitia ecclie suabat̄ i solēni celebratiōe baptismi: q̄n̄ adultū ad baptismū vēiebāt: et iō q̄ttuo: p̄ ordiez pōit̄ q̄z p̄ p̄tinet ad cathecismū: 2. ad exorcismū: 3. ad baptismū: 4. ad baptismi p̄plemētū. Quātū ad cathecismū p̄tinet hec q̄ h̄ p̄ ordinē tāq̄: p̄ in structio de fide p̄ dicationē ep̄i: 2. p̄uersio infidelis ad fidē et accessus ab ep̄m̄ mediāte patrio quē anadochū dicit̄: 3. gratiaz actio et oratio ab ep̄o et clericis facta: 4. petitio baptismi et p̄fessio obseruantie christiane religionis: 5. manū impositio et signatio et signo crucis: 6. p̄scriptio baptisādi et anadochi. S̄z quātū ad exorcismū ponunt̄ quattuor p̄ exufflatio versus occidentālē p̄tē et abrenūciatio 2. manū ad celū erectio cū sacre p̄fessioē fidei et p̄fessione christiane religionis: 3. oratio b̄ndictio et

man' ipositio: 4. denudatio et unctio oleo sacro: qd' dicitur ad cathecuminos. s. qm' ad bapm' p'oit trinā inersionē cū alijs q' requirūt ad bapm'. Quā tū vero ad pfectionē bapm' q' p' seq' ponit tria f. uestis traditionē: linitioē chulsmatis in vertice: et eucharistie pceptionē. ¶ Ad p' 3^m qd' q' Dio. tra dit rini bapm' quātū ad maximā sui solēnita- tē: et iō nō ponit solū ministrū sufficiētē s. excellē tē. ¶ Ad 2^m qd' q' circa bapm' ut ex p'dictis p3 triplex man' ipositio dat: vna in cathecismo ut hō in fide roborēt in seipso: alia in exorcismo ut roborēt in pugna aduersus diabolū: 3^a in p'firma- tione ut roborēt in p'fessione fidei p' p'suras mun- di. ¶ Ad 3^m qd' q' de illis sacralib' q' p'tinent ad so- lēnitate bapm': qdā fuerūt i primitiua ecclia q' nūc nō sunt: et qdā postea sup'addita sunt. vñ i ex- orcismo aliquid subtractū ē: ut p3 p' riuiz quē do- cet Raban'. s. p'uersio ad occidentalē p'tē et orienta- lē: et aliquid additū. s. salis cibatio: et auriz et na- ris spūto linitio ad designādū remotionē illoz q' p'cipue possunt impedire fidei doctrinā: cuius sac'z p'cipiendū ē. p'ot. n. impediri ne recipiat: et p' hoc ad- apuunt aures spūto ad recipiendū fidez et auditu p' verbū dei: et nares ad q'rendū doctrinā fidei per odorē bonū noticiē sue sparsū i cōuersatiōe et do- ctrina sanctoz: ad silitudinē ei' q' dñs luto ex spu- to facto linituit oculos ceci nati. Jō autē oculi nō li- niunt: q' visus inuentioni seruit: fides autē nō ē p'i- uentionē humanā. p'ot etiā impediri diuulgatio si- dei in p'scritib' et docētib' ipsa: et iō apponit in ore sal discretionis: ut ois sermo fidelis sit sale p'dit'. ¶ Ad 4^m qd' q' circa bapm' ē triplex inunctio. Una an bapm' q' sit oleo sacro: qd' dicitur ad ca- thecuminos: et hoc fm Dio. et Amb'. sit in signūz pugne p' inimicū: sicut athlete inungunt. Vel fm Rabanuz ut nulle reliquie latentis inimici reside- ant: q' qd' emolūtū ē facili' abluī ab intrinsecis sor- dib' potest. secūda sit post bapm' chulsmate in vertice: ut sicut per ablutionē aque significatur emundatio a peccatis: ita per chulsmatis linitioēz in vertice significet gratia collata in mente ad be- ne operādūz: ut odor boni exempli ad alios distū- dat. tertia sit in confirmatione de qua post dicef. ¶ Ad 5^m qd' q' illa linitio chulsmatis nō ē sac' m' p'firmationis: sed dat tātū i signū sicut et uestis ca- oida et candela accensa: ut per uestē candidā signi- ficet nouitas vite et puritas: per chulsmate odor bo- ne fame: p' cādela accensā veritas doctrine. eucha- ristie autē pceptio non ponit a Dio. quasi sac'ale bapm': sed q' iam bapm' est configuratus admititur ad sacram mensam: et iterum quia omne sacramentum per eucharistiaz consumma- tur: ut Dio. dicit.

Ad secūdū sic proce- ditur: Videt q' cathecismus bapm' p'cedere

non debeat: q' sicut dicit Aug. in li. de catheciā- ois rudibus narratio plana ē: cū quisq' primo ca- thecizat ab eo quod scriptū ē: in principio creauit deus celū et terrā vsq' ad p'ntia tpa ecclesie. s. hoc non potest fieri nisi longissimo tpe. cū p'periculo sū sit tātū differri bapm' ut q' non debeat ba- ptismuz cathecism' p'cedere. ¶ S. Matth. vij. dicit: Nolite sanctū dare canib'. s. sanctū ibi dicit do- crina sacra que non ē p'mittenda imūdis: ut Dio. dicit. cū q' nō bapm'ati sint imūdi: ut q' nō debeāt cathecizari non bapm'ati. ¶ S. bapm'us ē spiri- tualis regeneratio p' quā dat eē spūale: ut Dio. dicit. s. p'ius ē accipere eē q' doctrinā. q' bapm' de- bet p'cedere cathecismū. ¶ S. 3° ē: qd' dicit Matth. vlti. Docete oēs gentes bap. eos etc. q' doctrina sit dei q' ad cathecismū p'inet o3 p'cedere bapm'. ¶ S. nullus digne accedit ad bapm' q' sicut ac- cedit. sed nō credens reputat fictus fm Aug. cūz q' fides sit ex auditu audit' p' vbu' chulsi ut dicit Ro. x. v. q' oportet p'us istruī alique p' vbu' chulsi q' ad bapm' accedat. ¶ Alterius v' q' cathecizare non sit officii sacerdotis: q' fm Dio. in ecclie. hie- rar. diaconi habent officiu' super oēs imundos: q' ipsi habent purgatiuā virtutem. sed p'rim' gra- dus imūdoz sunt cathecumini: ut ipse dicit. q' ad diaconos p'inet eoz instructio. ¶ S. illius v' esse instruere bapm'andū: cuius ē ad bapm' eum adducere. hoc autē ē anodochi. i. patrini: s. Dio. et non sacerdotis. q' cathecizare non erit sacerdo- tis officii. ¶ S. 3° ē: qd' dicit Nico. papa: Catheci- cismi bapm'andoz a sacerdotibus vniuscuiusq' ec- clesie fieri possunt. q' videtur esse officii sacerdo- tum. ¶ Alterius videtur q' pueri non debeant ca- thecizari. frustra. n. adhibet instructio ei qui non est perceptibilis discipline. sed puer non est perce- ptibilis discipline: q' non habet vsum li. ar. ergo non debet ei instructio adhiberi. ¶ S. in catheci- cismo requiritur cōfessio fidei et professio chulstia- ne religionis: ut per Dio. patet. sed hoc per se puer facere non potest nec aliquis pro puero: q' nullus potest ex voto alterius obligari. ergo videtur q' non debeant pueri cathecizari. ¶ S. si ipse pro puero confitetur. ergo videtur q' ipse patrinus obligetur ad instruendum puerū de his que per- tinent ad fidē chulstianā: et ita videtur q' sit valde periculosum puerum de sacro fonte leuare: cum raro aliquis de pueri instructione curam gerat. ¶ Sed contra ē: q' ritus bapm' debet in omni- bus similiter obseruari: ut ostendatur vnitas ba- ptismi. si ergo adulti cathecizantur: et similiter pu- eri cathecizari debent. ¶ S. ad hoc est generalis ecclesie consuetudo. ¶ R. Spondeo dicēdū ad j. questionē q' sicut in alijs sciētis et doctrinis: qdāz sūt cōia quibus ignoratia necesse ē artē ignorare: quedā autē propria que sine ignoratia illi' doctri- ne ignorari possūt: et ita etiā in doctrina fidei: qdā

dicuntur q̄ sunt fidelē cōia rudimēta ad que credē
da explicite oēs tenent: sicut ē fides trinitatis 7 in
carnationis 7 passionis 7 diuini iudicij 7 prouidē
tie dei de factis hoīuz: 7 talis instructio cathecism^o
dicat: de alijs autē oīs instrui post baptismū ip̄ia p
cessu. ¶ Ad p^m q̄ dō q̄ nō ē necessariū q̄ oia in p
ticulari addiscat: q̄ i tota biblia cōtinent: s; i qua
dā sūma vt. f. videat quō in quolibet statu mūdi
deo fuit cura de oib^{us}. ¶ Ad 2^m dō q̄ oīs loquitur
de illis imundis q̄ fidei cōtrarianf: nō de illis qui
ad fidē accedere volunt: vñ sequit: Ne ipsi cōuersi
diripāt vos. ¶ Ad 3^m dō q̄ generatio nālīs nō p
supponit aliqua cognitione: 7 iō nō potest p̄cepti
stere aliqua instructio. sed spūalis regeneratio p̄
supponit vitā nālē: 7 iō potest p̄existere aliqua i
structio. ¶ D. ij. q. dō q̄ triplex ē instructio fidei:
vna admonitōia q̄ q̄s ad fidē cōuertit: 7 hec p̄
prie ē sacerdotuz q̄z ē p̄dicare 7 vocē. vñ 7 Dio.
hāc instructionē ep̄o attribuit. alia ē instructio disci
plinalis qua quis instruit qualiter ad baptismum
accedere oīs 7 qd credere debeat: 7 hec pertinet ad
officiū diaconi: 7 p̄ nō sacerdotis: qz q̄cqd ē oia
coni ē etiā sacerdotis. 3° q̄ sequit baptismū: 7 hec
pertinet ad anadochū 7 ad pietatos eccē. plari. n.
eccle hnt quasi doctrinā generalē q̄ p̄ officii ana
dochi specialiter ad hūc vñ illū adaptat s; q̄ ei cō
petit. ¶ Ad p^m q̄ dō q̄ in p̄mitiua ecclia qn̄ adul
ti ad baptismū veniebant q̄ magna instructione i
digebāt hoc p̄ diaconos exercebat: sacerdotibus
circa maiora occupatis: 7 iō Dio. diaconib^{us} attri
buit. ¶ Ad 2^m dō q̄ anadochus nō instruit an̄ ba
ptismū de fide: s; p̄uersū iā recipit ad instructiōez
p̄sentans. ¶ Ad 3^m dō q̄ q̄cqd ē diaconi licet eti
a sacerdotib^{us} facere: vñ p̄ hoc nō remouet qui ca
thecizare sit officii diaconi. ¶ D. ij. q. dō q̄ cathe
cism^o ē quasi qdā dispositio ad baptismū. Dispositi
ones autē debent proportionari illis ad q̄ dispo
nunt: vñ in adultis in quib^{us} in baptismo requirit
propria fides 7 propria voluntas: requirit etiam
q̄ ipse p̄ se cathecizet 7 p̄ se p̄fiteat: 7 christianā re
ligionē profiteat. In puero autē cuius baptismus
opat tñ ex fide ecclie 7 merito christi sit instructō
mediante alio: vñ eadē quib^{us} instruendus ē. p̄po
nunt p̄rite anadocho cui cōmittit in his instruē
dus 7 ipse loco eius cōfessionē 7 professionē facit.
¶ Ad p^m q̄ dō q̄ quis non sit tunc actu p̄ceptibi
lis discipline: tñ h; b^{us} i p̄ceptibilitatē in radice q̄
tū ad potentiā rōnis quā h; ex nā 7 quātū ad ha
bitū fidei que r̄cipit i baptismo. ¶ Ad 2^m dō q̄ q̄
uis puer p̄fiteri nō possit p̄ se vel profiteri: tñ alijs
vicē eius supplet: nō qdē suā propriā fidē p̄fiteri s; i
fidē pueri: 7 quātū ad id qd nūc ē: vt sit sensus cre
do. i. sac̄m fidei presto sū accipe: i p̄sona pueri lo
quēs: vt Aug. exponit: 7 quātū ad id qd futurū
ē: vt sit sensus credo. i. qn̄ ad p̄fectā etatē veniā si
dei p̄sentia: vt Dio. exponit: 7 hoc qdē cōfiteri po

test ex proposito sollicitudis circa ipsū adhibēda:
vt alio mō possit eē sensus: credo. i. opaz dabo ad
hoc q̄ credat: 7 in hoc 7 ipse puer obligat et ana
dochus: qz de ill^o ad q̄ oēs tenēt nō ē incōueniēs si
vñus aliū obliget: sec^{us} at ē de cōsilijs ad q̄ nō oēs te
nent. ¶ Ad 3^m dō q̄ nō ē ibi magni periculū quā
tū ad modernū t̄ps: qz parentes pueri si 7 chūsti
ani 7 satis probabiliter potest estimari q̄ euz in fide
nutriēt: 7 etiā ex alijs q̄bus cōiunct fidē addiscet:
sec^{us} autē erat in p̄mitiua ecclia vbi pueri cū infide
lib^{us} conuersabant: 7 iō diligentior cura adhibēda
erat ab anadocho vel patre: 7 s̄l̄r̄ et nunc si pu
eri parētēs de infidelitate suspecti essent vñ si ini
fideles conuersaturus foret puer.

H tertium sic proce

dit: vñ q̄ exorcism^o in eodē non debeat p̄
cedere baptismū. exorcismi. n. ē energuminos isti
tuti si. s; nō oēs q̄ accedūt ad baptismū si energu
mini. ē nō oēs si exorcizandi. ¶ P. pus oīs curari cā
q̄ curet effectus. s; p̄ctū ē cā quare in q̄busdā oia
bol^{us} p̄tātē habeat. si q̄ exorcismi si ad p̄tātē diaboli
pellēda: vñ q̄ p̄tātē alidā p̄ baptismū a pec
cato mūdari q̄ p̄ exorcismū a p̄tātē diaboli. ¶ P.
ad idē: sup̄flūū ē diuersa remedia ordinari. s; ad
p̄tātēs demonis arcēdas sufficit aq̄ b̄ndicta. ē nō
oīs ad h^{os} alios exorcismos eē. ¶ S; ē: qd Lcl. pa
pa dicit: Siue paruuli siue iuuenes ad regenerati
onis veniāt sac̄m nō fontē vite pus adeant q̄ ex
orcism^o 7 ex sufflationib^{us} clericorū imūdus spiritus
ab eis abijciat. ¶ P. alia q̄ scificant pus exorcizāt:
sic p̄z i aq̄ b̄ndicta 7 i sale qd appōit. cū q̄ i bap
tismo hō p̄fiteri vñ q̄ pus d̄beat exorcizari. ¶ Lter^o
vñ q̄ exorcism^o n̄ h̄at aliquē effectū. s; sit ad signā
dū tñ. nihil. n. p̄l^o exigit ad sac̄m noue leḡ nisi q̄ si
gnificet 7 efficiat qd signat. si q̄ ea q̄ si exorcismo
n̄ solū significat s; et efficiat: tñ p̄ se sac̄m si 7 nō
sac̄m alia. ¶ P. sic exorcism^o p̄cedit baptismū: ita 7
qdā alia sac̄m alia p̄sequit ip̄z: sic p̄ dicitū ē. sed illa
p̄ntia si tñ ad signādū. ē 7 exorcism^o. ¶ P. si alijs
exorcizat puer an̄ baptismū moriat p̄stat q̄ h^o cū
a d̄mōe n̄ libēat. ē ad min^o i aia ei exorcism^o nullū
effectū h̄at. ¶ P. sic dicit Lypan^o: Scias neq̄tā dia
boli p̄manē vsqz ad aquā salutarē posse: i bap
tismo at oēm neq̄tā amittē. s; alī et p̄ baptismū ex
orcism^o sit i illis q̄b^{us} i articulo necitat^{is} exorcism^o
omissus fuerit si piculū euadat. ē n̄ liberat a p̄tātē
demonis 7 nullū aliū effectū h̄at vñ. ¶ S; ē: Bre.
s; Lzech. Sacerdos oīs p̄ exorcismi gr̄az man^o ipo
nit credētib^{us} 7 hitare malignos spūs i eoz mēte ē
dicit: quid aliud facit nisi qz demones cūc̄: ē h̄et
aliquē effectū. ¶ P. exorcismi Salomonis habe
bāt aliquē effectū ad pellēdos demones: ē multo
fort^{ius} exorcismi ecclie. ¶ Lterius vñ q̄ exorcizare
sit officiu^z eoz q̄ in sac̄m ordinibus p̄stituit: qz
operari in imūdis s; Dio. ad diaconos pertinet.

sz inter imidos sz Dio. secundū locū tenet energu
 mini. cū g̃ exorcizatio sit ad eos sicut cathecizatio
 ad cathecuminos: vñ q̃ sit eozz q̃ sunt in sacris or
 dinibz. ¶ Sz cathecism' p̃cedit exorcismū. sz in arti
 b' opatius ita ē q̃ opatio principalioris artis sep̃
 seq̃: sicut p̃z de arte q̃ fecat ligna: r̃ q̃ paginat na
 uē. cū g̃ cathecism' p̃ diaconos vel sacerdotes fiat
 vñ q̃ exorcismus non possit fieri p̃ illos q̃ s̃ in mi
 norib' ordinib'. ¶ Sz ad hoc ē p̃suetudo ecclie: qz
 exorcizatio solū p̃ sacerdotes fit: qd̃ ē ex auctori
 tate Sic. inducta p̃z. ¶ Sz 3̃ ē: qd̃. j. di. xxiiij. dicit
 magister q̃ ad exorcistas p̃tinet exorcismos memo
 riū tenere: man' sup̃ energuminos iponere. g̃ cū ex
 orcista nō sit sacer ordo: vñ q̃ ille q̃ ē in minoribus
 ordib' p̃stitut' possit exorcizare ex officio. R̃ indeo
 dō ad. j. q. q̃ pp̃ peccatū hois diabolus p̃tate ac
 cepit i hoiez r̃ in oia q̃ in vñ hois veniūt in ipsi
 us nocumētū: r̃ iō qz nulla p̃uētio ē chūsti ad be
 lial: iō q̃ncūqz aliqd̃ sacrificandū ē ad cultū diuī
 nū p̃us exorcizaf̃ vt liberatū a p̃tate diaboli q̃ illō
 nocumētū hois assumē poterat deo p̃secrē: r̃ b'
 p̃z in b̃ndictione aq̃: in consecratione tēplī: r̃ i oib'
 buiūsmōi. vñ cū propria sacrificatio q̃ hō deo cō
 secrat sit in baptismo: o3 q̃ ē hō p̃u' exorcizet q̃
 baptizet multo fortiori rōne q̃ alia res: qz in ipso
 homine ē cā quare diabolus p̃tate accepit in hoie
 r̃ in alia q̃ si pp̃ hoiez. f. peccatū originale vel actu
 ale: r̃ hec signat ea q̃ in exorcismo dicit: vt cū dī:
 Recede ab eo sathana: r̃ h' i: r̃ s̃lī ea q̃ ibi s̃ūt: qz
 ipsa exufflatio signat demonis expulsionē: b̃ndi
 ctio at cū man' ipositione p̃cludit expulsio viā ne
 redire possit. sal aut̃ in o3 mīstū r̃ nariuz r̃ aurū
 spūto lūitio signat remotionē ipedimētī ipsi' de
 monis respectu fidei docende vel addiscēde: vt oi
 ctū ē: sz olei inunctio signat expeditionez hois in
 pugna quā aduersus diabolu' suscipit a cu' p̃tate
 exēpt' ē. ¶ Ad p̃m' g̃ dō q̃ energumini dicit̃ interi
 us laborantes: ab en qd̃ ē in: r̃ ergen qd̃ ē labor: r̃
 q̃uis nō oēs baptizadi sint energumini nec interi
 us laborantes a diabolo vexati: corporaliter tñ inte
 rius laborat vel infirmant pp̃ infectionē somitiā
 diabolo in eis p̃tate h̃ntē. ¶ Ad 2̃m' dō q̃ qñ effe
 ct' p̃firmat cāz tūc p̃tū laborādū ē ad curādūz ef
 fectū vt sic expedit' p̃cedat ad curatiōez cāe. p̃tās
 aut̃ demōis q̃ ex peccato p̃sequit̃: r̃ tenet r̃ seruat
 hoiez in malicia r̃ in peccato: r̃ iō p̃tās euacuan
 da ē p̃tās demonis vel debilitanda: qd̃ in exorcis
 mo fit ne curationē cāe. i. peccati in baptismo fa
 ctā ipedire possit. ¶ Ad 3̃m' dō q̃ diabol' ipugnat
 nos r̃ ab exteriori r̃ ad interiori: aqua g̃ b̃ndicta
 ordinat' ipugnationē diaboli: q̃ ē ab exteriori: sz
 exorcismus ipugnationē q̃ ē ab interiori: vñ r̃ illi
 3̃ q̃s dat dicit̃ energumini. i. interiori laborātea.
 ¶ Ad. ij. q. dō q̃ circa hoc ē duplex opinio. Quidā
 n. dicit q̃ ea q̃ i exorcismo agunt s̃ tātū signa co
 rū q̃ postea in baptismo cōplent̃: i. q̃ p̃tās demōis

totali euacuat: vt Ciprianus dicit in auctate indu
 eta: sz hoc ē p̃ auctoritate Hrego. inductā: r̃ 3̃ ca
 q̃ in exorcizando dicit̃ q̃ frustra vicerēt nisi ali
 quē effectū haberent p̃cipue euz p̃ modū iperij r̃
 nō solū p̃ modū orationis dicat̃ in h' qd̃ dī: g̃ ma
 ledicte diabole exi ab eo r̃c. r̃ iō dō fm̃ alios q̃ n̄
 tñ signat sz ēt efficiūt aliqd̃ nō tñ i corpore sz ēt
 in aia: qz in vtroqz ē infectio somitiā: effect' autez
 iste ē debilitatio p̃tatis demonis: ne tñ possit i ho
 mine sicut añ ne baptismū r̃ alia bona i ipso ipe
 diat: sz p̃tās p̃dicta totalit' in baptismo auferit: sic
 etiā Pharao prius flagellat' ē p̃p̃so nōdū de egypto
 p̃to egresso: r̃ postea totaliter in mari rubio: qd̃ ē
 figura baptismi submersus. ¶ Ad p̃m' g̃ dō q̃ sacra
 noue legis h̃nt effectū in p̃ferendo grāz qua p̃fecte
 morbo subuenit' 3̃ quē sacrm̃ ordinat. sz sacralia
 h̃nt effectū in remouendo p̃tās disposiciones vel
 ipedimenta grē: r̃ iō fm̃ diuersa ipedimenta: mul
 tiplicant nec in eis grā cōferēt. ¶ Ad 2̃m' dō q̃ nō ē
 file d̃ sacralib' q̃ sequūt r̃ q̃ p̃cedūt: qz ex q̃ baptis
 m' plene effectū suū h3 nō o3 q̃ ipedientia baptis
 mū tollat: qz iā ipediri nō pot̃: tñ nō ē remonū q̃
 vnctio chūstī post baptismū in vertice facta
 aliqū effectū ad grā cōferendā vel p̃seruādāz
 habeat. ¶ Ad 3̃m' dō q̃ p̃positū dicit q̃ exorciza
 tus añ baptismū deccēdas minores tenebras patie
 tur. sz b' nihil ē: qz tenebre ille i sola carentia diuī
 ne visionis p̃sistūt: cū nō habeat aliā penā sensibē
 lē: r̃ hoc in oib' equalit' erit: r̃ iō dō aliter q̃ non
 h3 effectū in collatiōe grē: sz solū in debilitatione
 p̃tatis demōis: r̃ iō hoc valet ei tñ in vita. ¶ Ad
 4̃m' dō q̃ ad hoc q̃ vniformitas baptismi obserue
 tur oportz q̃ exorcismus si p̃termisus fuit post
 baptismū suppleat r̃ tunc tñ signat. vel forte ad
 vit etiā aliqua cohibitiō ab ipugnatione diaboli:
 nec hoc ē in cōueniēs: cū etiā p̃ aquā b̃ndictā qua
 post baptismū asp̃gimur aliqua p̃tās demonis re
 puat. ¶ D. ij. q. dō q̃ exorcizare ad exorcistas
 p̃tinet ex p̃prio officio ordiā: nihilomin' tñ ē r̃ su
 periorz ordinū: tñ pp̃ oñdendā vnitatez baptismi
 cōsuetū ē in ecclia: vt totū qd̃ ad baptismū p̃tinet
 expleat ab vno. f. a sacerdote: r̃ p̃cipue nūc qñ nō
 venit magna multitudo sil ad baptismū r̃ s̃c mul
 ti sacerdotes. in p̃mitiua aut̃ ecclia qñqz magna
 turba sil ad baptismū accedebat r̃ erant pauci sa
 cerdotes: vñ h' i sacralia relinquebant i minorib'
 ordib' cōstituti. ¶ Ad p̃m' g̃ dō q̃ Dio. sub mini
 stris cōprehendit oēs ordines inferiores: r̃ iō mini
 stris q̃ diaconi dicit̃ attribuit oia q̃ s̃c inferiorz ordi
 nū: qz forte i p̃mitiua ecclia nōdū erat illi ordies ita
 disticti pp̃ paucitatē mīstroz. ¶ Ad 2̃m' dō q̃ sic
 exorcism' p̃tinet ad exorcista: ita ēt p̃m' ordo q̃ h3
 actū i cathecizādo ē ordo lectorz: q̃uis h' postea p̃
 superiores ordies p̃pleat: r̃ o sic cathecism' p̃cedit
 exorcismuz: ita ordo lectoris p̃cedit ordinē exor
 ciste. ¶ Ad 3̃m' dō q̃ p̃pleta p̃tās i exorcizādo p̃petis

sacerdoti: et ideo quoniam non est magna necessitas ipse sed consuetudine ecclesie exorcismi actus exequitur: et hinc hanc consuetudinem loquitur auctoritas Gregorius. **N**on est etiam sciendum quod licet ter immergat et de trina immersione. s. di. iij. dictum est. **A**ccelerat est usus rationis quod Augustinus super hoc ambiguitate loquitur: ideo diversimode quod dicitur de hoc senserunt. dixerunt. n. quodammodo quod Jobis exultatio non fuit aliquis motus corporalis: sed mirabilis quasi gaudens: ut matri innotesceret matris saluatoris aduentus. Alij autem dicunt aliter et melius quod ad illud momentu datus est ei usus rationis: non est inconueniens si postea sit subtractus: sicut et gratia raptus ad momentu datur: secus autem est de gratia gratum faciente quod non subtrahitur sine culpa. **N**on error inducens et quod si error vellet inducere intendens mutare formam ecclesie: hoc ipso non intendit facere quod ecclesia facit: et ideo non baptizaret de corruptione at forme. s. di. iij. dictum est. **D**iuini iudicii per alicuius reuelationis et videtur quod male dicat quod diuini iudicii non est hoc modo redrendum nisi in dubio. certum autem est quod si ludo fecit intentio defuit et verus baptismus non fuit. Et dicitur quod ludus aliquando excludit intentionem et aliquando non: cum n. ludo fieri dicantur quod preter intentionem alicuius utilitatis fuerint ad sola delectationem ludus baptizatus potest excludere intentionem respectu vtriusque effectus ablutiois. s. sacri collationis et rei sacramenti: et tunc non intendit facere quod facit ecclesia in collatione sacramenti: et ita talis ludus euacuat intentionem quod requiritur in sacro. vel potest excludere tamen secundam utilitatem: ut. s. velit de hoc ludu suu facere ex eo quod baptismi sacramentum conferat non per sanctificationem baptizandi hoc faciens: et tunc manet intentio quod sufficit ad baptismum: et per hoc dubium dicit Augustinus. Implorandum est diuini iudicii: et ideo dicitur quod puer Athanasius ludendo simulans se episcopum baptizauit quosdam et iudicatum est ab Alex. episcopo ut non rebaptizarentur: quod iudicium est quod ipse intentionem baptizandi habuit: quod etiam patet hoc quod non baptizabat nisi cathecuminos. **Q**ui addit exorcismus et. ut exorcismus debeat precedere cathecismum: quod prius remouendum est malum quod proficiat aliquis in bono. et dicitur quod verum est si vtrumque in eodem genere accipiat: sed cathecismum ordinat ad bonum non efficiendo aliquid sed solum instruendo: exorcismus autem remouet malum in operando: et instructio in talibus debet operationem precedere: ut sciat homo quod i eo fieri debeat. **D**i. VII.

Nunc de sacramento confirmationis et. Postquam magister determinauit de sacro intrantiu. s. de baptismo: hic intendit determinare de sacris quod pertinent ad progredientes in via dei. et diuidit in partes duas. in prima determinat de sacris quibus progredientes in bono per-

ficiunt: in secunda de sacramento quo a malo subleuant quos cadere accidit. s. de penitentia di. xiiij. Ibi post hoc de penitentia agendum est et. Prima in duas. in prima determinat de sacro confirmationis qua aliquis seipso perficit ad modum quo forma perficit: in secunda de eucharistia qua aliquis perficit per coniunctionem ad finem. viij. di. Ibi post sacram baptismi et. Prima in duas. in prima tangit ea quod sunt intra essentiam sacri. s. materia et forma: i secundum da ea quod sunt extra essentiam ipsius: ibi Quod sacramentum ab alijs et. et circa hoc tria facit. primo determinat ministrum huius sacri: secundo effectum: ibi Virtus autem huius sacri et. tertio ritum: ibi Hoc sacramentum tamen a ieiunijs et. Circa primum duo facit. primo determinat veritatem: et remouet quadam obiectionem: ibi Gregorius. et.

Hic est triplex questio. Prima de ipso sacro confirmationis. Secunda de effectu eius. Tertia de celebratione eius. Circa primum querunt tria. Primo vtrum confirmatio sit sacramentum plene. Secundo de materia eius. Tertio de forma.

Questio prima sic procedit: vtrum confirmatio non sit sacramentum: o. n. sacramentum efficaciam habet ab institutione diuina. s. confirmatio non legitur a domino instituta. et non est sacramentum. Illud cuius est usus in omnibus vel pluribus sacris non videtur esse sacramentum plene: sed sicut dicit Dionysius. usus sacri vnguenti. s. christi matris est in alijs sacris pluribus: sicut patet in baptismi in quo infunditur christus in aqua baptismi: et baptizatus in vertice christumate inungitur: et sicut pontifices christumate inunctione consecratur: et altare est in quo eucharistia consecranda est christumate limatur: et calyx sicut confirmatio quod est christumatio non est aliquod speciale sacramentum sed magis sacramentum. **S**acra noue legis in veteri prefigurata fuerunt. sed nulla figura confirmationis in lege veteri legitur precessisse. et confirmatio non est sacramentum. **S**ed est: quod Rabanus in littera dicit: Scitote vtrumque magnum esse sacramentum. s. confirmationem et baptismum. **S**ed hoc patet per distinctionem sacri que competit confirmationi quod habet significationem gratie in limitatione olei: et habet efficaciam ut in littera dicitur: in collatione gratie ad plenitudinem sanctitatis. et est sacramentum. **A**liis vtrum sit sacramentum necessitatis: quod ut Rabanus in littera dicit: Omnes fideles debent post baptismum per episcopos accipere spiritum sanctum: ut pleni christiani inueniant. s. hoc est de necessitate salutis ut aliquis sit plenus christianus. et sacramentum confirmationis est sacramentum necessitatis. **S**ed sacramentum confirmationis est morbum peccati ordinat. s. hoc est de necessitate salutis ut quis a morbo peccati liberetur. et confirmatio est sacramentum necessitatis. **S**ed sic ad iustitiam exigit recessus a malo ita et accessus ad bonum. s. baptismus operatur ad recessum a malo: quod ipsum ablutiois nomine ostendit. confirmatio autem ad accessum ad bonum: quod est ex nomine patet sicut baptismus est de necessitate sanctificationis: ita et confirmatio. **S**ed est: sine eo quod est de necessitate salutis et in

lus. s; pueri baptizati saluant si ante confirmatōe3
 moriantē. q̄ non ē sac̄m necessitatō. ¶ D. gratia ⁊
 virtus sufficit ad salutē. s; in baptismo cōfertur
 gr̄a ⁊ plenitudo virtutū. q̄ baptis̄m sufficit ad sa-
 lutē: ⁊ ita cōfirmatio nō ē sac̄z necessitatō. ¶ L.
 terius v; q̄ baptis̄m sit nobili' sac̄m q̄ confirma-
 tio: q̄ essentialia rei accidentalib' digniora sunt sic
 substantia accidente. s; baptis̄mus essentiali se h;3
 ad salutē cū sit sac̄m necessitatō. cōfirmatio autē
 accidentaliter cū non sit necessitatō sac̄m. q̄ ba-
 ptis̄mus ē nobilius sac̄m cōfirmatione. ¶ D. esse
 ctus proportional' sue cause. s; baptis̄m h;3 maio-
 rē efficacitā in efficiendo: q̄ delet oēm culpā ⁊ pe-
 nā qd̄ non facit cōfirmatio. q̄ ē nobili' sac̄z. ¶ S;3
 ad nobilitatē actionē ordinat nobili' ministeriū.
 s; cōfirmatio dat a nobilitatē ministro q̄ baptis̄m.
 q̄ cōfirmatio est nobilius sac̄z baptis̄mo. ¶ R. unde
 dō ad. j. q. q̄ actiones q̄ sunt ordinate ad aliquos
 effectus proprios ⁊ determinatos recipiunt distin-
 ctionē fm̄ proportionē ad suos effectus. vñ si ad
 duos effectus distinctos ordinēt̄ erunt due diuer-
 se actiones. si autē ordinēt̄ ad vnū effectū ita q̄ vna
 disponat vel impedimētū remoueat ⁊ alia pficiat ⁊
 alia onet pfectū: totū cōputat p vna integrā acti-
 onē: sicut p;3 in opib' artificū. vñ cū sac̄ra sint que
 dā actiones hierarchice fm̄ Dno. ordinate ad ali-
 quos effectus salutis qñ plures actiones sac̄rales or-
 dinant ad vnū effectū: vna vt pficiat; alia vt dispo-
 nens vel impedimētū remouēs vel aliquo mō ornās
 tunc in illa q̄ efficit effectū principale p̄sistit essen-
 tialit' rō sac̄ri. Alie autē nō dicūt p se sac̄ra s; sac̄ra
 lia qd̄a quasi sac̄ris adiuncta: sicut p;3 ex his q̄ di-
 cta sūt circa baptis̄m in ep̄ocōlismo ⁊ cathecismo
 ⁊ alijs huiusmodi cōcurrere. Quā autē si plures a-
 ctiones ordinate ad effectū oīno distinctos tunc si
 diuersa sac̄ra: ⁊ iō cū cōfirmatio hēat p se effectū
 distinctū ab effectu baptis̄mi: vt patebit. nō ē sac̄ra
 le baptis̄mi sed pot' p se ē principale sac̄z. ¶ Ad
 p̄m q̄ dō q̄ circa institutionē h' sac̄ri ē triplex opinio
 vna. n. dicit q̄ hoc sac̄m non fuit institutū nec a
 christo nec ab aplis: s; postea processu t̄p̄is in quo
 dā cōcilio: ⁊ dicit q̄ dñs rē sac̄ri h' sine sac̄ro p̄se-
 rebat man' iponēdo: s; rē apli eo q̄ ipsi cōfirma-
 ti fuerunt imediate a sp̄s̄facto: ⁊ hoc v; valde ab-
 surdū: q̄ s; h' ecclia tota die poss;3 noua sac̄ra in-
 stituere qd̄ falsū ē cū ipsi nō sint latores legis s; mi-
 nistri: ⁊ fundamētū cuiuslibet legis in sac̄ris cōsi-
 stit. ⁊ p̄terea in l̄ra dī de t̄p̄e aploz nō ab alijs q̄
 ab aplis fuit pactū. Iō aliq̄ dicūt q̄ nō fuit a chri-
 sto s; ab aplis institutū hoc sac̄m: s; hoc etiā nō
 p̄p̄uit q̄ ipsi apli quīs erant bases ecclesie: tñ nō
 fuerunt legslatores: vñ ad eos non p̄tinebat sac̄ra
 istituere. Et iō probabil' v; alioz opinio q̄ dicit
 hoc sac̄m sicut ⁊ oīa alia a christo fuisse istitu-
 ta qd̄ p;3 ex hoc q̄ ipse etiā dñs manus pueris ipone-
 bat: vt p;3 Matth. xix. nec obstat q̄ in euāgelio v̄l

in actibus aploz: nō sit mentio de mā vel forma
 h' sac̄ri: q̄ forme sac̄rales ⁊ alia q̄ in sac̄ris exigun-
 tur occultanda erant in primitiua ecclia pp̄ irrifi-
 oncs gētiliuz: vt Dio. dicit. vñ etiā in fine eccl. hie-
 rar. excusat se a determinatione formaz sac̄rali-
 uz. secus autē ē de baptis̄mo qd̄ erat sac̄m necessi-
 tatis: ⁊ statū cuiuslibet offerebat in principio. ¶ Ad
 2^m dō q̄ quīs mā cōfirmationis. s; ch̄ismate v̄tanē
 ecclie ministri in diuersis sac̄ris: tñ hoc sac̄m nō
 cōstitit tñ in mā s; in forma verbōz ⁊ actu: sicut
 ⁊ sac̄m baptis̄mi: ⁊ hoc non v̄tū in alijs sac̄ris: ⁊
 iō ē p se sac̄m. ¶ Ad 3^m dō q̄ hoc sac̄m ē ad p̄fe-
 ctionē gratie: ⁊ q̄ status legis erat stat' ip̄fectio-
 nis: eo q̄ nihil ad p̄fectū adduxit lex: iō hoc sac̄z
 nō habuit aliqd̄ sibi respōdēs in veteri lege: quīs
 aliquo mō sit figuratū in vnctōne pontificū qua
 significabat vnctio ch̄isti a quo hec vnctio d̄riua-
 tur. ¶ H. d. ij. q. dō. q̄ ē triplex necessitas. vna ē ne-
 cessitas absoluta: sicut necessarius ē deū esse v̄l tri-
 angulū habere tres angulos. Alia ē necessitas ex
 cā efficiente q̄ dī necessitas coactionis. Tertia est
 necessitas ex suppositione finis: ⁊ ē duplex: q̄ vno
 mō dī necessarius sine quo aliquis nō pōt cōserua-
 ri in esse: sicut nutrimentū aīali. Alio mō sine quo
 nō pōt hēri qd̄ p̄tinet de bene eē: sicut equus dicit
 tur necessar' ambulare volēt: ⁊ medicina ad h'
 q̄ hō sane viuat. p̄mis autē duob' modis nō dicit ali-
 qd̄ sac̄m eē necessitatū. s; tertia necessitate: qd̄a q̄
 dē quātū ad primū modū illa. s; sine quib' nō pōt
 hō in spiritali vita viuere sicut ⁊ baptis̄m ⁊ pe-
 nitentiā: qd̄a autē sine quib' nō potest p̄seq̄ aliq̄ ef-
 fectū q̄ ē ad bene eē spiritalis vite: ⁊ hoc mō cōfir-
 matio ⁊ oīa alia sūt necessaria: verūm cōtēp̄e cu-
 iuslibet sac̄ri ē piculosus: obiectiones autē proce-
 dūt de p̄mō ⁊ necessitatō. ¶ Et iō dō ad p̄m q̄ ē
 plēitudo ch̄istiāe gr̄e sufficiens ad salutē ⁊ hec dat
 in baptismo: ⁊ plenitudo copie gr̄e ad fortit' resis-
 tendū p̄ p̄suras mūdū: ⁊ hec dat in cōfirmatōe: ⁊
 sine hac pōt eē salus. ¶ Ad 2^m dō q̄ morbus pec-
 cati duplici expellit. Vno q̄ ad culpā originale
 i baptismo ⁊ actualē in p̄nia: ⁊ hec expulsio suffic
 ad salutē. Alio q̄ ad penā inclinātē ad culpā: ⁊ sic
 expellit in cōfirmatōe ⁊ in alijs sac̄ris: ⁊ hec nō ē dī
 necessitate salutis. ¶ Ad 3^m dō q̄ in baptismo dat
 gr̄a q̄ a peccato mūdāt ⁊ ad bñ opandū p̄fic quā-
 tū ad sufficiētā salutis: s; i cōfirmatōe addit apli-
 mun' gr̄e qd̄ nō ē de necessitate salutis. ¶ H. d. ij. q.
 dō q̄. v. modis vnū sac̄z dī eē dign' alio. Vno q̄
 ad rē sac̄ri siue effectū eius: ⁊ sic baptis̄m q̄ delet
 oēs culpā ⁊ aufert oēm penā ē maximū sac̄roꝝ.
 Alio mō quātū ad id qd̄ cōtinet in sac̄ro ⁊ sic in
 eucharistia ē nobilissimū in qua cōtinet ipse ch̄is-
 tus. Tertio quātū ad gradū dignitatis in quo
 cōstituit: ⁊ sic ordo ē dignissimum sacramentum.
 Quarto quātū ad ministrū ⁊ sic cōfirmatio ⁊ etiā
 ordo sunt dignissima: q̄ nō nisi p ep̄m ministrāt.

Quo quatuor ad signatū et nō p̄tētū et sic m̄imo
niū ē dignissimū: q̄ signat p̄iūctionē duarū n̄arū
in p̄sona christi. Si tñ has dignitates ad iūicē cō
paremus inuenit illa dignitas potissima quaz sa
cramētū h̄z ex p̄tēto: q̄ ē essēntialior: et iō sac̄z cu
charistie ē simplr dignissimū et ad ipsū quodāmo
alia sac̄a ordinant. dignitas autē q̄ ē in efficiendo
p̄uauet ei que est in significando: et illa que est
in efficiendo respectu boni simpliciter loquendo
p̄uauet ei q̄ ē in amotione mali: et iō simplr lo
quendo post eucharistiā nobili sac̄m ē ordo per
q̄d hō et in ḡra et i gradu dignitatis ponit: et post
hoc cōfirmatio p̄ quā p̄fectio gratie p̄fert: et post
baptismus p̄ quē sit plena remissio culpe et pene:
et post matrimoniu q̄d h̄z maximā significatiōē
penitētia autē et extrema unctio ponit iter baptis
mū et matrimoniu: q̄ ordinat directe ad remotō
nē mali: quū in hoc penitētia habeat minorē ef
ficaciā q̄ baptismus: q̄ ordinat p̄ culpā actualē tā
tū: et nō delet totalit̄ penā et adhuc minorē extre
ma unctio q̄ reliq̄as peccati ordinat. Ad p̄m q̄
dō q̄ quū cōfirmatio se h̄eat quasi accidētaliē ad
vitā spirituale simpliciter acceptā: tamen ad
vitā spirituale fm sui p̄fectā d̄iaz nō h̄z se accide
taliter sed essēntialit̄: et iō nō ōz q̄ sit minoris di
gnitatis q̄ baptismus: sicut ē rōnale ē differētia
nobilit̄: q̄ sensibile quū aial in quātū aial acci
dat ē rōnale cui in quātū huiusmodi p̄ se p̄uenit
ē sensibile. Uel dō vt q̄dā dicit q̄ cōfirmatio p̄e
suppōit baptismū. vñ duplici p̄nt p̄parari. vno
vt accipiat cōfirmatio cū p̄suppositiōe baptismi
et sic cōfirmatio simpliciter ē nobilit̄: sicut etiā ē
substantialē p̄fectū p̄ accidentalē simplicit̄ nobi
lius ē q̄ ē s̄uale simplicit̄. Alio mō cū p̄cisiōe
baptismi: et sic quodāmo baptismus ē nobilit̄: quā
tū ad maiorē efficaciam in remouēdo malū. Ad
2° dō q̄ baptismus nō h̄z maiorē efficaciam simplicit̄
sed solum in remotione mali vt dictus est.

De secūdū sic proce

dit: vt q̄ sac̄m istud materiā nō habeat.
sac̄a. n. h̄nt efficaciam ex diuina institutione. s̄z mā
h̄ sac̄i non legit a d̄o instituta q̄ non h̄z d̄eimi
natā māz. Ad cōfirmatio dat ad plenitudinē sa
c̄i sp̄s p̄cipiēdā. s̄z sup aplos in die pentecostes
descēdit sp̄s sancti plenitudo absq̄ oī mā. q̄ hoc
sac̄m mā nō indiget. Ad apli formā nobis eccle
siastici ritus tradiderūt. s̄z ipsi cōfirmabāt manū i
ponēdo sine aliqua mā: vt legit in Act. aploz. q̄
hoc sac̄m māz nō h̄z. S̄z ē: q̄ s̄z Hug. de san
cto vic. sac̄m ē māle clemētū. q̄ ōz de sac̄m h̄re
māz. Ad si omittat aliqd q̄d nō sit de s̄ba sac̄i n̄
ipedit p̄ceptio sac̄i. s̄z si omitteret eps chrismatia
lūnitiōē n̄ p̄ferret sac̄z. q̄ mā ē de essētia h̄ sac̄i.
Uteri vñ q̄ chrisma nō sit mā p̄pētēs: in sac̄is
n. vñiformitas obseruari ōz. s̄z in baptismo ē mā

simplex clemētū. s. aqua. q̄ etiā in cōfirmatiōe ali
quod clemētū deberet ēē mā. Ad virt̄ agentis p
portionat agentis. sed virt̄ agēs i sac̄is ē simplex.
q̄ et mā ōz ē simplex: et ita mā cōfirmationis n̄ ōz
ēē p̄mixta ex duob' liquorib'. s. oleo et balsamo.
Ad mā sac̄i ōz ēē oib' cōis: q̄ oib' sac̄a p̄ponū
tur in salutē. s̄z oleū oliuē et balsamū n̄ ē apud oēs
q̄ nō s̄t p̄ueniēs mā alicuius sac̄i. Ad. ex alijs ēē
reb' sit oleū q̄ ex oliua: sic ex nucib' et papauē. q̄ vñ
q̄ etiā ex tali oleo posset fieri chrisma. Ad. sac̄z
cōfirmationis ē ad corrobōrandū hoies in pugna
sp̄iali. s̄z vinū facit hoies bone spei fm p̄b m. i. iij.
Et h̄. q̄d ad fortitudinē pugne exigat: et s̄r panis
cor hois cōfirmat: vt d̄i in p̄l. q̄ panis et vinū ēēt h̄
sac̄i cōuenientior mā q̄ oleum et balsam'. Ad.
mā sac̄i ōz h̄re significatiōē et respectu effect' et
respectu alicui' q̄d in chrisma p̄cessit a quo sac̄a
p̄fluxerūt. s̄z p̄ huiusmodi liq̄res nihil significat i
chrisma p̄cedēs. q̄ h̄ i liquores nō s̄t cōueniēs mā
h̄ sac̄i. Uteri vñ q̄ nō exigat mā pu' sanctifica
ta. cōfirmatio. n. vt in l̄ra d̄i nō est maioris virtu
tis q̄ baptismus. s̄z in baptismo nō requir̄ mā p̄na
sac̄ificata. q̄ nec in cōfirmatiōe. Ad. fm Aug. ac
cedit verbū ad elementū et sit sac̄m. si q̄ oportet
q̄ mā alicui' v̄bis p̄na sac̄ificaret: tunc ēē ipsū chri
ma p̄ se ē quoddā sac̄m et nō sac̄i mā. Ad. sac̄i
ficatio nō ē iterāda circa idē. s̄z p̄ formā sac̄i sac̄i
ficat mā: vt p̄z in baptismo cui' mā ē aqua verbo
vite sac̄ificata: q̄d v̄bū. s. di. iij. dixit magister ēē
formā baptismi. q̄ nō ōz an̄ platōz forme sac̄al
aliq̄ sanctificatio circa māz cōfirmatiōis adhibe
ri. Ad. s̄z ē cōis vsus ecclesie: et etiā determinatō
Dio. q̄ ponit ritū cōsecratiōis chrismatia. R̄ndeo
dō ad. j. q. q̄ mā sac̄i d̄i illa res visibilis: sub cui'
tegumēto diuina virt' secret' opat salutē: et iō ad
hoc necessaria est materia sac̄is: vt ad effectū ad
quez virtus humana nullatenus attigit neq̄ ope
rando neq̄ coopando diuina virtus in re visibili
operans perducatur: et ideo in p̄na et in matrimo
nio cuius effectus aliquo modo depēdet ex ope
ratione humana. s. dolore de peccatis et consensu
etiā in copulaz cōiugale non requiritur talis mā
in baptismo autē cuius effectus totaliter ē ab ex
trinsēco nil cooperāte interius baptizate neq̄ co
qui baptizat nisi ad remouēdū impedimētū requi
ritur materia sensibilis. cū q̄ effectus cōfirmatiōis
qui est plenitudo sp̄s sac̄i sit oīno ab extrinsēco
non per aliquaz operationē humanaz non est ou
biuz q̄ in sacramento cōfirmationis materia exi
gat. Ad p̄m q̄ dicitur q̄ plenitudo sp̄s sac̄i
sac̄i non erat dāda āte chrisi resur rectionem et
ascēsiōē: sicut dicitur Job. vij. Nōdum erat sp̄s
ritus dat': q̄ nōdū erat iesus glorificatus. et ideo
fm vnam opinionez ea que ad hoc sacramentū
pertinent non fuerunt ante chrisi ascensionem
instituenta: sed aliquo modo p̄figuratum fuit

hoc sacm in manus ipositiōe christi sup pueros
 quibus etiā illa man' ipositiō possit referri mag' ad
 man' ipositiōe q' sit sup cathecuminos: vt dictū
 ē. Nec h' differt siue dñs ipsemet instituit siue apli
 eius speciali pcepto. Secūdu' vero aliā opinionez
 dō q' dñs mām h' sacri p seipsū instituit sicut r ad
 uentū spiritus sancti promisit: s'z denūciādā aplis
 derelict' qñ vsus sacri ppetebat. s. post plenā spūs
 sancti missione. ¶ Ad 2^m dō q' sic sac'z baptisimi
 incepit in baptisimo christi: ita sacm cōfirmatiōis
 incepit in aduētū spūs sancti in aplos. r q' pūci
 pia rez debent eē notissima: iō utrobiz spiritus
 sanct' apparuit visibilis: in baptisimo qdē in colū
 be specie: r in cōfirmatione aplos in linguis igne
 is: r pp hoc nō oportuit eē mām in qua spūs san
 ctus secret' oparet salutē: vt Aug. dicit. ¶ Ad 3^m
 dō q' apli nō pfirmabāt sine mām nisi forte quādo
 preter legē cōem visibilis signis spiritus sanctus i
 eos descendebat qd' p aplos manus ipositiō facta
 fuerat: tūc. n. illa visibilis apparitiō supplebat lo
 cū elemēti visibilis. q' autē aliqñ mām vteret p'z per
 Dio. in. iij. ca. ec. hic. in principio vbi dicit: q' ē qdā
 pfectiua operatio quā oues nostri quos aposto
 los noiat chrisimatis hostiā noiant: hostiā dicens
 cōiter oēm ritū sacri. ¶ D. ij. q. dō q' sicut dictuz
 ē hoc sacm initiū supsit ab aduētū spiritus san
 cti in discipulos qui quis prius spiritus sanctū ha
 buissent in munere gratie quo p'ficiēbant ad ea q'
 ad singularea personas eoz p'nebat: tñ in oīe pē
 tecostes suscepit spiritus sanctū s'z i munere grē
 quo p'ficiēbant ad promulgationē fidei in salutē
 alioz: r iō facta ē apparitiō spūs sancti in linguis
 igneis: vt verbis essent profui ad diuulgādā fidez
 christi: r charitate feruidi alioz salutē querētes: r
 pp hoc dicit Act. ij. Repleti sunt spiritus sacro r ce
 perūt loq'. Ignis autē nihil cōuēti' accipi potuit lo
 co eius i mām cōfirmationis q' oleū: tū q' lucet: tū
 q' maxime ē nutritiuus ignis: figure autēz lingue
 nihil cōuenientius eē potuit q' balsam' pp odore
 q' pp confessionē ligue odor bōe noticie dei diffū
 dit in oī loco. r iō sicut visibilis apparitiō spiritus
 sancti fuit i igne figurata figura lingue: ita mām cō
 firmationis ē oleū balsamatū: vt oleū p'neat ad
 conscientiā quā oz nitidā habere eos q' p'fessores
 diuine fidei p'stituunt: r balsam' ad samā quā oz
 effundere r verbis r factis fidei p'fessores. ¶ Ad
 p^m dō q' nō oz in omnibus sacris obseruari vni
 formitas idētitatis sed proportionalitatis vt sicut
 mām vnus sacri p'petit illi sacro: ita mām alterius sa
 cramenti etiā cōpetat aliq' r q' baptisim' ē ianua sa
 cramentoz quasi p'ncipiū r elemētū oīuz alio
 rū: iō sibi p'petit mām q' sit simplex elemētum: non
 autē ita aliq' sacris in quib' addit aliqd' speciale: si
 cut corpora mixta hñt aliquas virtutes sup addi
 tas spēs p'ntes. ¶ Ad 2^m dō q' virtus huius sacri
 quibus sit simplex in essentia: tñ ē multiplex in esse

ctu: q' r hominē facit feruentē in cōscientia r fa
 mosū p cōfessionē: r iō mām h' sacri ē r vna r mul
 tipler: vna i actu: sed multiplex in virtute sicut r
 alia mixta. ¶ Ad 3^m dō q' illa ratio procedit i sa
 cramentis necessitatis cuiusmodi nō ē hoc sac'z: tñ
 oleū r balsam' quia non vbiqz terraz crescāt: tñ
 vbiqz de facili transportari possūt. ¶ Ad 4^m dō
 q' proprietates olei p'fectius in oleo oliue inueniūt
 tur: vñ athonomance oleū dicit: r p'erea ipsa oliua
 propter virorem p'petuū quē p'feruat adiuuat ad
 significatiōē mysterij. ¶ Ad 5^m dō q' vinū r pa
 nis roborant hoiez p modū nutrimenti p'fortādo
 hoiez i seipso: r iō magis p'petit eucharistic: s'z ole
 um facit expeditū r fructū ad ea q' exterius sunt
 r iō etiā pugiles oleo vngūt: r iō p'petit magis ole
 um huic sacro. ¶ Ad 6^m dō q' hac vnctiōe vt of
 cit Hug. de sancto vic. significatur illa vnctiō qua
 christus vnctus ē: vt rex r sacerdos oleo leticie p
 cōfortib' suis: vñ ē a chrisimate christi dicit: r a chri
 sto christianus: r pp hoc etiāz Dio. per chrisma
 christū significare dicit. ¶ D. iij. q. dō q' mām sacri
 ē quasi instrūm sanctificationis: ē autē instrūmētū r
 principalis agentis r ministri q' mām sacramēti vti
 tur ad significādū. quodlibet autē sacramētū de
 terminat sibi p'ncipale agens quantū ad necessi
 tatē sacramēti: q' non h'z efficaciam aliquā nisi ex
 auctoritate dñi r merito christi: s'z nō quodlibet sa
 cramentū determinat sibi ministrūz quātū ad ne
 cessitatē sacramēti: s'z qñqz solū quantū ad solēni
 tatē sicut p'z in baptisimo: r iō vt mām sacramēti ē
 p'ncipali agenti rñdeat proportionali r mistro
 illa sacra q' ministrūz sibi determinant: mām sacri
 ficatā exigunt vt dispositiō sacri a ministris ecclie
 descendere ostendat. sacm autē quod non deter
 minat sibi ministrūz nisi quantū ad solēnitatē non
 h'z mām sanctificatā quantū ad necessitatē sacri: r
 s'z solū quātū ad solēnitatē i cuius mām ē chrisma
 i modū crucis effudit. r q' sacm cōfirmationis
 determinat sibi ministrū vt dicit: iō mām sacri
 ficatā requirit ab eo q' ē minister sacri. s. ab epo.
 ¶ Ad p^m dō q' ad hoc nihil facit virtus sacri
 sed determinatio ministri vt dictū ē. Uel dō q' ba
 ptisimus ē sacm necessitatis: r iō mām cōfirmatāz
 h'z: r prop' hoc sanctificatione nō indiget. ¶ Ad
 2^m dō q' quidā dicunt ipsū chrisma esse sacramen
 tum. sed hoc falsuz apparet in hoc q' vsus chrisma
 tis in plurib' ē q' sacramētz cōfirmatiōis: sicut
 p'z in baptisato qui chrisimate in fronte linit r de
 pontifice cuius caput chrisimate tangit. Et iō dō
 q' sacramētū cōfirmationis non ē ipsuz chrisma
 sed linitiō chrisimatis sub forma p'scripta verbo
 rū. illa autē benedictio vocalis chrisimatis non est
 forma sacramenti sed magis ē quedā bñdictiō sa
 cramentalis: sicut benedictiō aque vel altaris.
 ¶ Ad 3^m dō q' sicut instrūm virtutē instrale acq'it
 duplici. s. qñ accipit formāz instrū: r qñ mouea

principali agente ad effectū: ita etiā mā sacri duplici sanctificatione indiget: vna qua instituit mā propria sacri: et ad hoc ē sanctificatio māe. Alia ē qñ applicat ad effectū q̄ sit p̄ forma sacri: et ideo non fit iniuria sanctificationi si duplex sanctificatio in talibus adhibeatur.

Tertius sic proce

dit: vī q̄ sacri cōfirmatōis n̄ habeat formā: sacra. n. a chusto descenderunt. s̄ chustus nō legit aliqua forma vsus manū iponeā. q̄ cū illa manus ipositio cōfirmatōne designet: vī q̄ cōfirmatōnis sacri non habeat aliquā formā. **¶** Apli etiā legunt p̄ manus ipositōne spiritūs sancti deesse. s̄ illa manus ipositio vt sancti dicit fuit cōfirmatio illoꝝ q̄bus manus iponebāt. q̄ cū nō legit eos sub aliqua forma verboꝝ manus iposuisse: sicut legit in noie christi baptizasse: vī q̄ hoc sacri non habeat formā. **¶** Sacra q̄ habet formā sub eisdē verbis apud oēs p̄ficiunt. s̄ sacri cōfirmatōnis nō p̄ficiunt eisdē verbis apud oēs. dicit enī q̄dam: Consigno te signo crucis et cōfirmo te chrismate salutis in noie patris et. quidā autē dicit: chrismate sanctificationis: q̄ hoc sacri nō h̄t aliqua formā. **¶** Sed ē: q̄ magister dicit in j. di. q̄ duo sunt in quib⁹ sacra cōsistunt. verbū: et res. verba autē ad formā p̄tinet. **¶** Aug. dicit: Accedit verbū ad clemētū: et fit sacri. **¶** Lterius videt q̄ illa forma verboꝝ nō sit cōpetens: in quo libet. n. sacro exigit intentio. s̄ ad designandū intentionē in forma baptismi exprimit p̄sona baptizans hoc pronome ego apponi oꝝ. **¶** Signatio vī ad characteris ipressionē p̄tinere. s̄ characterē nō iprimūt mīster magis hīc q̄ in baptismo. cuz q̄ in baptismo nulla fit mentio de signatioe in forma: nec hīc fieri deberet de ipsa mentio. **¶** p̄ baptismū hō maxime p̄figurāt passiōni christi. s̄ in forma baptismi nō fit mentio aliqua d̄ christi passiōne. q̄ nec in forma ista deberet fieri mentio de cruce. **¶** Sicut p̄firmatio h̄t formā determinatā: ita et baptismus: sed in baptismi forma nō fit mentio de mā ipsius. nō. n. dī baptizo te aqua. q̄ nec h̄ deberet fieri mentio de chrismate. **¶** Forma est de essentia sacri. s̄ res sacri nō ē de essentia sacri. q̄ multi accipiunt sacri qui nō accipiūt rē sacri q̄ non oꝝ res sacri poni i forma: sicut hīc ponitur chrismate salutis. **¶** Lterius vī q̄ forma ista non habeat in hoc sacramento aliqua efficacā: q̄ fm̄ Dug. de sancto vic. sacramentū ex sanctificatione inuisibile gratiā p̄tinet. sed mā h̄ sacramenti ē sanctificata et an̄ forme prolationē. q̄ forme prolatio nullā efficacā prebet sacro. **¶** Sicut in eucharistia est sanctificatio hostie et vsus ipsius: ita et hīc sed ibi tota virtus sacri ē in hostia sanctificata: vt patet in forma verboꝝ q̄ proferunt cū quis hosti

am sumit: cū dicit: Corp⁹ dñi nostri et. q̄ et similit̄er hic virtus sacramenti non consistit in verbis p̄missis que in vsu materie h̄t sacramenti dicuntur. **¶** Sed ē: q̄ forma ē principalior in re q̄ in mā. si q̄ mā aliquid efficit multo fortius forma.

¶ R̄ideo dō ad. j. q. q̄ ministri sacramentōꝝ operant̄ in sacramentis benedicendo et sanctificando: et iō fm̄ q̄ ad aliq̄d sacramentū requirit̄ minister ita requirit̄ forma qua minister sacramentū dispensat. **¶** Ad p̄m̄ q̄ dō q̄ sicut dicit̄: illa manus ipositio quā dñs pueris exhibebat: nō erat proprie sacramentū p̄firmatōis quod nō p̄ueniebat exhiberi an̄ ipsius glorificationē: s̄ vel erat signū quod dā future p̄firmatōis: vel erat talis manus ipositio qualis fit in cathecismo et exorcismo: si tñ dñs cōfirmasset sine forma vel materia nō esset i cōueniē: q̄ ipse habebat excellentie potestatem in sacris: qui poterat effectū sacri sine sacralib⁹ p̄bere: q̄d nō ē de alijs. **¶** Ad 2m̄ dō q̄ q̄dā dicit q̄ apli p̄ dignitatē et auctoritatē ipsoꝝ cōfirmabāt sine mā et forma p̄ solā manus ipositōne. sed hoc non vī bene dicitur: q̄ quātūcūq̄ ipsi essent magne auctoritatis tñ potestate excellentie in sacramentis dispensatōis nō hēbāt. et iō dō q̄ aposto lī aliqua forma vtebāt quīs nō sit scripta: multa n. apli seruabāt in sacroꝝ dispensatōe q̄ nolebāt diuulgari p̄p̄ irrisionē gentiliū euitandā: sicut p̄ apli q̄ dicit. j. Cor. xi. Letera cū venero disponā: et loquit̄ de celebratōe sacri eucharistie: et hoc ē et q̄d Dio. dicit i fine ec. hier. Cōsummatias at̄ inuocationea. i. verba q̄b⁹ p̄ficiunt sacra non ē ius scripturas interpretandis neq̄ mysticū carū aut in ipsis operas ex deo virtutes ex occulto ad cōe adducere: sed vt nostra sacra traditio h̄t sine pōpa. i. occulte eas edocens et. Ex quibus verbis tria possunt accipi. p̄ q̄ apli i sacris vtebant forma verboꝝ certa: q̄ ipse alibi i codē lī. dicit: q̄ traditū sacroꝝ: sic apli docebāt. et q̄ in occulto tradebāt huiusmodi sacralia i p̄mitia ecclia. q̄ q̄ i ipsia v̄bis ē aliq̄d v̄: q̄dā negāt. **¶** Ad 3m̄ dō q̄ variatio forme i his q̄ nō s̄t de essentia forme pōt tolerari s̄ diuersas eccliaꝝ p̄suetudies: oūm̄ s̄ba forme apō oēs fuit. h̄ at̄ q̄ a quibsdā dī chrismate salutis v̄l sanctificationis q̄si i vnū redit: et iō p̄ h̄ nō remouet q̄n h̄ sacri hēat determinatā formā. **¶** Ad. ij. q. dō q̄ sic diffinitio oꝝ iudicare totū eē rei si sit p̄fecta: ita p̄ formā sacri oꝝ inotescē totū q̄d ad sacri p̄tinet. sacri at̄ et ad aliq̄d finē ordinatus et ab aliqua cā principali efficacā h̄t. Et iō tria ponūt in forma h̄t sacri: q̄ p̄tinet ad finē ad quē institutū ē hoc sacri q̄ ē p̄fectio sibi christiāe: cui⁹ tota sūma p̄sistit i passiōe christi: vñ apli. j. Cor. ij. Nō n. iudicauī me aliq̄d scire inter vos nisi iesuz crucifixuz: et ita h̄t articuli p̄fectio maiorē h̄t difficultatē: q̄ sicut dicit̄ in eadē epistola. j. Cor. Nos autē p̄dicam⁹ christū crucifixuz. iudeis q̄dē scādalum

gentib' at stulticia: r ad hoc ptinet cu' dicit: cōsigno te signo sancte crucis: vt crucis vbu' nō erubescat: s; publice p̄fiteat. r ponit ipse sacralis act' cuz sua mā r effectu: vt sic tangat r id qd' ē sac'z tñ i hoc q' dicit: Chūsmate. r id qd' est res r sac'z in hoc q' dicit: Confirmo. i. sacramentū confirmationis p̄beo. r id qd' est res r non sac'z in hoc q' dicit Saluris. s; cā agens principalis: vñ sac'z effectū h; tangit in hoc q' dicit: In noie patris rē. Ad p̄m qd' qd' baptismus est sac'z necessitatis: r iō i' tentio baptizantis magis artūda ē ad actū sac'z. Vel dō qd' baptizare pōt d̄liber: p̄firmare at solus ille qd' ē i' sumo gradu ecclesie de q' p̄sumit q' min' possit in dispensatione sac'z deficere: r iō nō req̄rit tanta artatio intētionis p̄ verba in forma apposita. Ad 2^m dō qd' p̄signatio q' ponit in forma nō p̄ tinet ad p̄signationē characteris: s; ad cōsignationē crucis q' sit i' frōte linitioe chūsmatis p̄ p̄fessionē fidei crucis: r talis signatio non fit in baptis mo: q; baptizat' n̄ p̄secrat ad aliqd' speciale s; vlt' ad sp̄alē vitā. p̄signatio aut' ipōtat quādā ascri ptionē vel aliqd' speciale qd' ē i' sacro p̄firmatōis. Ad 3^m dō qd' ille qd' baptizat' p̄figuraf' passioē xp̄i p̄ fidē eius quā hēre in corde d;: r iō nō exigit ali qua p̄signatio exterior: s; sufficit p̄signatio interi or: q' ē p̄ characterē: r p̄signatō ad passionē chūsti in p̄pelitione aq;: s; p̄firmatio ē sac'z p̄fessionis passionis chūsti: sicut baptismus sac'z fidei: r iō exterior in manifesto ip̄unit' crucis signaculū r i' forma exprimit. Ad 4^m dō qd' i' ipso actu bap tizatiois intelligit' determinata mā baptismi: nō at mā p̄firmationis intelligit' in ipso actu cōfirman di: r iō o; q' mā addat. Ad 5^m dō qd' in actu ab lutionis magis exp̄sse significat' res sac'z in bap tis mo q' in linitioe chūsmatis: r iō nō o; q' addat ef fec' salutis ad maiorē exp̄sionē. Ad 6^m dō qd' forme sac'z s; ad p̄ficiēdū sac'z: vñ Dīo. vocat eas p̄sumatiuas iuocationes: vt dicit' ē: r ideo in illo sacro quod totū p̄sistit in illa re sensibili sac'z ficata r non in vsu illius rei forma sac'z dē illud q' mā sac'zificat: nō at illa vba q' in māe vsu p̄ferū tur: sic p; in eucharistia. in illis aut' sac'z q' p̄ficiū tur in vsu māe: sicut baptism' in ipsa tinctione vlt' ablutione forma sac'z ē q' dē in vsu māe nō q' dē i' sanctificatōe māe: q; illa sac'zale quoddā ē: r ideo cū sac'z p̄firmatōis: vt dicit' ē p̄ficiat' i' vsu māe p̄stat q' illa verba q' dicit' ep̄o p̄firmās si forma sa cramenti r h̄nt efficacis sicut r alie forme sac'z. Ad 7^m dō qd' duplex ē sanctificatio sac'z vt dicit' ē. Ex p̄m q' sanctificatio q' fit in benedictioe māe n̄ h; vt actu p̄ferat' grāz s; ex 2°. Ad 2^m dō qd' ali ter ē in sacro eucharistie q' in alijs sac'z: q; ibi to tū sac'z p̄sistit in ipsa hostia consecrata: eo q' ibi chūstus realiter p̄tinet r nō virtute tñ sicut i' alijs sac'z: r iō forma sac'z illius sunt verba prolata i' sanctificatione hostie. **Questio. II.**

Quide queritur de

defectu p̄firmatōis. Et circa h' q̄rūt duo. P̄mo de effectu q' ē res r sac'z characteris. Secūdo de effectu q' ē res tñ. i. grā.

Ad primū sic proce

dit: vt q' in confirmatione character non ip̄imat' character. n. vt. s. dicit' ē: signūz distinctiū. s; pugna spiritalis oib' indicit. cū q' p̄firmationis sac'z det' ad roborandū in pugna spiritali vñ q' in ipsa nō fiat aliqua distinctio ali cui' ab altero p̄ ip̄sionē characteris. Ad in ve teri lege erat necessaria pugna spiritalis sicut r in noua. s; in lege veteri nō erat aliqd' sac'z cha racterē ip̄imēs: vt. s. dicit' ē. g' nec p̄firmatio cha racterē ip̄imit. Ad 2^m dicit' ē q' character ē spiri tualis potestas. s; sp̄ial' p̄tās passiua. i. p̄cipienda sac'z alia sufficiēti tradit' in baptismo: p̄tās aut' actiua. i. dispensandi sac'z ad ordinē p̄tinet. cū q' p̄firmat' nō p̄statur in gradu alicuius ordiis vlt' dignitatis: vt q' in p̄firmatōe characi nō ip̄imat'. Ad 3^m characi ē signū p̄firmatōis nos trinitati. sed sicut o; nos p̄firmari in sapiētia r potētia: ita r i' bonitate. cū q' in baptismo ip̄imat' characi fidei p̄firmatōis nos diuine sapie: r in ordine characi po testatis p̄firmatōis nos diuine potētie: vt q' in cōfir matione ip̄imat' characi plenitudis sp̄s sancti cō firmatōis nos diuine bonitati. Ad p̄ characterē q' si ascribimur ad familiā iesu chūsti. s; chūstus sic ē p̄ n̄ r sacerdos: ita ē r rex n̄. cū q' p̄ characte rē baptismalē ascribamur ei quasi patri filij re generati p̄ baptismū r p̄ characterē ordinis: r q̄si mīstri sacerdoti sumo: vt q' sili rōne in cōfirmati one debeat ip̄imi characi q' cōfirmemur ei q̄si milites regi. Ad 4^m vñ q' idē sit characi p̄firmati oni p̄ essētiā r baptismi: q; ad eadē formā seu spe ciē n̄ pōt eē nisi vna assimilatio. s; i' trinitate: vt Bi la. dicit' ē sp̄s idifferēs. g' cū characi sit signū assim i lās trinitati: vt q' characi p̄firmatōis n̄ possit esse alius a charactē baptismi. Ad 5^m i' corporalib' ita ē q' duo characteres n̄ possūt eē i' eadē pte. s; chara cteris subiectū ē vna p̄s aie: vt. s. dicit' ē. g' p̄ p̄mū characterē n̄ pōt ali' characi supaddi. Ad 6^m ad ea q' se necario p̄sequūt aliq; eodē charactē ascribūt sic idē characi ē i' sacerdote ad p̄ficiēdū r ad absol uēdū. s; p̄fessio fidei cui' sac'z ē p̄firmatio cōsequē de necessitate ad fidē: cui' sac'z ē baptism' : q; cor d' credit ad iusticiā: ore p̄fessio sit ad salutē: Ro. x. g' idē characi ē i' baptismo r i' cōfirmatōe. Ad 7^m characi ē p̄p̄us effect' sac'z: r imediat': s; diuersa rū cāz p̄p̄ij effect' sūt diuersi. cuz q' baptism' r cōfirmatio sint diuersa sac'z r characteres ip̄es si erūt diuersi. Ad 8^m iō baptism' iterari nō pōt: q; characi ē idelibilis. si g' idē eēt characi baptismi r cōfirmatōis post baptismū cōfirmatō n̄ adderet.

Tertius videt q̄ character p̄firmatōis nō p̄
 supponat characterē baptismalē. charact. n. p̄fir
 marionis ad hoc datur q̄ hō fortiter christū p̄fite
 at. s̄ aliqui an̄ baptismū fortiter christū p̄fessi sūt
 ad martyriū palmā p̄ueniētes. q̄ an̄ baptismū p̄t
 aliquis accipe characterē p̄firmationis. **P̄**. cha
 racter confirmationis ē sac̄m̄ ⁊ res. s̄ hō ē non
 baptizatus potest p̄cipere id q̄d ē sac̄m̄ ⁊ res i cu
 charistia. i. corpus dñi verū q̄uis rē sac̄ri non cō
 sequat inordinate accipiens nisi forte credat se ba
 ptizātū. q̄ ⁊ s̄r characterē p̄firmationis consequi
 potest non baptizatus. **P̄**. sicut baptismus nā
 liter precedit p̄firmationē: ita vnus ordo nāliū p̄
 cedit aliū. si q̄ aliquis accipit ordinis p̄ntis chara
 cterē q̄ nō accepit characterē precedentis: vñ non
 reordinat: s̄ quod defuerat supplet. q̄ ⁊ characterē
 p̄firmationis potest hō accipere sine characterē
 re baptismali. **S̄** ⁊ ē: q̄d Dio. dicit. ij. ca. ec. hie
 rar. q̄ nihil diuinitus traditorū opari potest q̄ nō
 ē regeneratus p̄ baptismū. s̄ character cōfirmati
 onis ē huiusmodi. q̄ non potest aliq̄s characterē
 p̄firmatōis percipere q̄ nō ē baptizāt. **P̄**. bap
 tismus dī esse principium spiritalis vite: fm̄ Dio. ⁊
 Dam. sed remoto principio aufert q̄d ē post p̄nci
 piū. q̄ q̄ nō ē baptizatus non potest characterē cō
 firmationis accipere. **R̄**ideo v̄d ad. j. q. q̄ chara
 cter ē distinctiuū signū quo q̄s ab alijs distinguit
 ad aliquid spirituale deputatus. sed ad spirituale
 potest aliquis tripliciter deputari. Vno mō vt ali
 quis in se spiritalia participet: ⁊ ad hoc quis de
 putat in baptismo: q̄ iā baptizatus potest eē par
 ticeps ois spiritalis receptiois. vñ character ba
 ptismal vt. s̄. dicitū ē est quasi q̄dā spiritalis po
 tentia passiva. Alio modo vt spiritalia quis in
 noticia ducat p̄ eoz fontē p̄fessionē: ⁊ ad hoc quis
 deputat in confirmatione. vñ etiā tpe persecutio
 nis eligebant aliqui qui deberēt in locū persecuti
 onis remanere ad publice nomē christi p̄fitendū:
 alijs occulte credentib⁹: sicut p̄ i legēda beati Se
 bastiani. Tertio mō vt etiā spiritalia credentib⁹
 tradat: ⁊ ad hoc deputat aliquid per sac̄m̄ ordi
 nis ⁊ iō sicut in baptismo p̄fert character ⁊ in ordine
 ita ⁊ in confirmatōe. **Ad p̄m̄** q̄d q̄ pugna spi
 ritualis qua quis pugnat ⁊ ipedientes salutē suā
 ipsi oib⁹ indicat. s̄ ad hoc nō dat sac̄m̄ cōfirmatōis
 s̄ ad persistendū fortiter in pugna qua q̄s nomē
 christi ipugnat: ⁊ vt inuict⁹ p̄fessor christi perma
 neat: ⁊ huic pugne non oēs exponunt: s̄ solū p̄fir
 mati. **Ad 2m̄** q̄d in veteri lege non erat tēpus
 per stulticiā p̄dicationis propagandi cultū dei: s̄
 magis per generationē carnalē: ⁊ iō tūc talis pu
 gna de p̄fessione fidei nō multū erat necessaria ni
 bilomin⁹ tūc erat distinctio h̄ characteris in vete
 ri lege figurata: sicut ⁊ alioz. in distinctio. n. si
 lioz israel ab egyptijs significabat character ba
 ptismalis: in distinctio timidoz a fortib⁹ in bel

lis character confirmationis: in distinctio leuē
 taz a fratrib⁹ suis character ordinis. **Ad 3m̄** q̄d
 q̄ potestas characteris h̄ ē potestas actiua: nō ad
 p̄ferendū spiritalia quod ē ordinis: s̄ magis ad
 p̄fitendū publice: ⁊ iō p̄firmatus non p̄stituit i gra
 du alicuius ordinis q̄ nullus ei subiicit in recepti
 one diuinoz ab ipso. **Ad ij. q. dō** q̄ quelibet
 potentia de sui rōne ipostat ordinē ad aliquid: ⁊
 iō o3 potentia p̄portionatam esse actui ad quem
 ē: q̄ p̄p̄rius actus non sit nisi in p̄p̄ria mā fm̄
 p̄m̄ in. ij. de aia: ⁊ iō o3 q̄ potentie distinguant p̄
 distinctio actū ad quos ordinantur siue sint po
 tētie actiue siue passiue: ⁊ q̄ character vt. s̄. dicitū
 ē ē potētia spiritalis: iō cu3 character baptismal
 is nō ad idē ordinē cū characterē p̄firmatōis vt
 ex dicitis p̄: planū est q̄ non est idēz vterq̄z chara
 cter. **Ad p̄m̄** q̄d q̄ ad vnā speciē seu formā
 quā aliquid perfecte representat non potest eē ni
 si vna assimilatio: ⁊ iō patris nō ē nisi vna perfe
 cta imago. i. filius: s̄ si non sit perfecta representa
 tio: tunc possunt eē diuerse assimilationes ad vnū
 simplex: ⁊ iō diuerse creature diuersimode s̄ su
 uz modū diuinā s̄litudinē habēt: ⁊ propter hoc
 nō ē inconueniens si sint diuersi characteres i aia
 trinitati fm̄ diuersa conformatē. **Ad 2m̄** q̄d
 character corporalis attēdit s̄ figurā q̄ p̄stitit in
 terminatione figurati: ⁊ q̄ ipossibile ē esse diuer
 sas terminaciones vnus rei: iō ipossibile ē vt idēz
 corpus fm̄ eādē partē diuersimode figuretur aut
 characterizet. sed character spiritalis attēdit s̄
 aliquā spiritalia p̄p̄rietatē. nō ē autē inconueni
 ens diuersas p̄p̄rietates nō oppositas eisdē inef
 se fm̄ eandēz partē: ⁊ iō in eadēz parte aīe plures
 characteres esse possunt. **Ad 3m̄** q̄d q̄ quis cu
 iuslibet baptizati ⁊ credentis sit cōfiteri q̄n̄ cōfesi
 o ab eo expectat: non tñ ē cuiuslibet se libere ex
 ponere: sed tñ p̄firmati: ⁊ hoc etiā patz in aposto
 lis in quibus hoc sac̄m̄ inuituz sumpsit: q̄ an̄ ad
 uentuz sp̄s sancti confirmantis eos crāt clause fo
 res cenaculi propter metū iudeoz: postea repleti
 spiritus sancto ceperunt loqui cū fiducia ⁊ publice
 verbuz dei: vt p̄z in actib⁹. **Ad ij. q. dō** q̄ nihil
 potest participare actionē vel p̄p̄rietatē alicui⁹
 nature nisi prius habeat subsistentiā in natura il
 la. vñ cū per baptismū q̄ ē spiritalis regeneratō
 hō acquirat subsistentiā in vita spiritali christia
 ne religionis: non potest non baptizatus aliqd co
 rū q̄ ad hāc sp̄ualez vitā pertinet p̄cipare: ⁊ iō
 nō p̄t p̄cipere p̄firmatōis characterē: ⁊ hāc rōnē
 Dio. assignat in. ij. ca. ec. hierar. **Ad p̄m̄** q̄d q̄
 ad ea q̄ sūt necessitatis hō admittit etiā si hoc nō
 p̄petat ei ex officio: sicut p̄z q̄ etiā nō habens or
 dinē in casu necessitatis baptizare potest licite q̄
 uis hoc nō p̄petat sibi ex officio. s̄r etiā q̄ cōfesi
 teri nomē christi vbi confessio exquirat ē necessita
 tis: iō etiā non baptizatus hoc p̄petit q̄uis hec nō

habent ex officio characteris in sacro confirmatio-
 nis suscepti. ¶ Ad 2^m dō q̄ in sacro eucharistie il-
 lud qd̄ ē res & sacm̄ ē extra suscipiēte: ⁊ iō dōispō
 illius non ipedit qn̄ sit illd̄ qd̄ ē res & sacm̄. f. cor-
 pus chūsti verū. s. h' qd̄ ē res & sacfz i confirmatioe
 ē aliq̄ua forma i suscipiente recepta: ⁊ iō indispō
 recipiētis ipedit ipressiōne characteris. ¶ Ad 3^m
 dō q̄ ordo potētē passiuē ad actiua ē ordo neces-
 sitatis: q̄ d̄ nō hz potētā passiuā ad aliq̄uid reci-
 piēdū nihil recipit nisi miraculose: s. ordo poten-
 tiē inferioris actiue ad superiorē ē tm̄ ordo cogru-
 itatis: ⁊ iō carens baptismali caractere d̄ ē poten-
 tia passiuā recipiēdi spūalia: nihil potest recipere
 de alijs spūalib'. carēs autē caractere inferioris or-
 dinis qui est potentia actiua potest recipere cha-
 ractere superioris ordinis.

Ad secundū sic pro

Accedit: vī q̄ gratia gratū faciēs i confor-
 matione nō pferat. gra. n. gratū faciēs ordinat̄ ⁊ cul-
 pā ⁊ nō ⁊ penā. s. confirmatio ordinat̄ ⁊ penā ⁊ nō
 ⁊ culpā: q̄ ille d̄ confirmat̄ iā n̄ ē ipi' p baptismū iu-
 stificatus. s. n̄ recipit grāz gratū faciēte. ¶ baptil-
 m' n̄ hz mun' ordinē ad gratiā gratū faciēte q̄ cō-
 firmatio. s. ille d̄ prius hūit grāz p baptismū non
 accipit gratiā gratū faciēte. s. cū confirmat̄ iā hēat
 grām quā in baptismō suscepit: sicut p̄ in pueris
 vī q̄ in cōfirmatione grā gratū faciēs nō pferat.
 ¶ ad id qd̄ pot̄ fieri in mortali peccato nō req̄-
 rit gratiā gratū faciēs. sed aliq̄ in peccato morta-
 li exntes possūt fortit̄ nomē chūsti p̄fiteri. s. cū cō-
 firmatio sit sacm̄ p̄fessiois chūsti: vī q̄ nō des̄ ibi
 grā gratū faciēs. ¶ s. sacm̄ noue legis effīc qd̄
 figurat. s. p̄ vnctionē chūstianis significat vnctio
 gre. s. in cōfirmatione grā gratū faciēs p̄fert. ¶ baptil-
 m' i lra d̄ q̄ ibi dat spūalē. s. in p̄. dicitū ē q̄ mis-
 sio spūalē n̄ ē sine grā gratū faciēte. s. in p̄firma-
 tioe dat grā gratū faciēs. ¶ lterū vī q̄ sit eadē
 cū grā baptismali. duo. n. accidētis eiusdē spēt nō
 possūt cē in eodē simplici ⁊ idiuisibili. s. subiectū
 grē gratū faciētis ē essētia aie q̄ ē vna ⁊ simplex.
 s. in ea nō possunt esse diuerse gratiē: ⁊ ideo cuz
 grā baptismalis sit ibi: grā i confirmatioe data erit
 penit̄ idē. ¶ eadē ē grā q̄ ē in virtutib' ⁊ donis. s. p̄
 baptismū p̄fert grā cū oib' virtutib': vt. s. dicitū
 ē: in p̄firmatioe aut̄ dat grā cū septiformi plenitu-
 dine spūalē: vt in lra d̄: qd̄ ad septē dona p̄-
 ter. s. eadē ē grā q̄ dat in p̄firmatioe ⁊ in baptil-
 mo. ¶ maior ē distinctio virtutū q̄ grē. s. ad eā
 dē virtutē p̄tinet credere ⁊ cōfiteri. f. ad fidē. s. ml-
 to fortit̄ p̄tinet ad eadē grāz. s. grā baptismalis q̄ p̄-
 ficat ad credēdū ⁊ grā p̄firmatōis q̄ p̄ficat ad p̄fite-
 dū ē eadē grā. ¶ s. cō: cōe diuerse inducunt diuer-
 sos effect'. s. aliud ē sacm̄ exteri' i baptismō q̄ in
 cōfirmatioe ⁊ ali' caractere interiori vt dicitū ē: q̄ si
 cā grē. s. ⁊ alia ē grā vtrobiq̄. ¶ d̄ diuersos mō-

dos dat diuersa medicina. s. ⁊ aliū morbū ordiat
 p̄firmatio ⁊ baptilm': vt. s. dicitū ē. s. alia est
 grā q̄ in medicinā morbi i sacro vtroq̄ dat. ¶ l-
 terū vī q̄ grā cōfirmatōis n̄ p̄ficat grāz baptilma-
 lē. oia. n. p̄fectio q̄ p̄firmatioi ascribit ad oona vel
 virtutes p̄tinet: sic fortit̄ p̄fiteri ⁊ p̄fiteri qd̄ ē for-
 titudis virtus vt doni. s. i baptismō vbi p̄fert grā
 p̄fert ⁊ virtutes ⁊ dona q̄ in grā p̄nexionē hūit: vt
 in. iij. li. dicitū ē. s. grā p̄firmationis nō p̄ficat grāz
 baptismalē. ¶ ex eodē hie gnatur ⁊ p̄ficat: vt dō
 i. ij. lra. s. grā baptismalē p̄ baptilmū acq̄rit. s. n̄
 p̄ficat p̄firmationē. ¶ in augmēto sit idē ex eo
 qd̄ auget ⁊ qd̄ auget. s. grā baptismalē differt a grā
 p̄firmatōis. s. grā cōfirmatōis n̄ p̄ficat grāz baptil-
 malē. ¶ s. Dio. baptilm' ē illuminatio: chūst-
 ma at̄ p̄fectio. s. p̄fectio p̄firmat̄ illuminatioē sic il-
 luminatio purgationē. s. p̄firmatio chūstianis cō-
 firmat grāz baptismalē. ¶ in oib' p̄fectioib' or-
 dinatis ad inuicē: ita ē q̄ p̄ficat p̄mā. s. p̄firmati-
 onis grā sup̄addit ad grāz baptismalē. s. grā cōfir-
 mationis p̄ficat grāz baptismalē. ¶ vnde dō ad. i. j.
 q. q̄ in q̄z sacro ē aliq̄ sanctificatio. s. qd̄ ē scificatio
 in sacro q̄ ē cōis oib' sacris. f. emēdatio a pctō
 vel a reliq̄is peccati: ⁊ qd̄ scificatio q̄ ē spūalis qd̄
 dā sacris imp̄mētib' caractere. f. d̄putatio ad ali-
 qd̄ sacz: vtraq̄ at̄ scificatio grāz gratū faciēte req̄-
 rit: q̄ illd̄ qd̄ dicit̄ d̄nat pctō ē grā: s. vna at̄ d̄ijs
 curat. vñ idē remediū adhiberi n̄ pot̄ p̄ctm̄ ⁊ se-
 q̄las ei' nisi p̄ grāz gratū faciēte: ⁊ iō in oi sacro no-
 ue legi grā gratū faciēs p̄fert: vt dicitū ē. s. dicitū ē. s. s. filr
 at̄ accessus a sacra nō ē licit' imūdis: nec aliq̄s ab
 imūdicia liberari pot̄ nisi p̄ grāz: nec effīc idone'
 ad sacra administrāda vel p̄cipiēda: ⁊ iō o3 q̄ i sa-
 cramentis q̄ caractere ip̄mūt grā gratū faciēs ip̄-
 mat. cū s. p̄firmatio sit sacfz noue legi caractere
 ip̄mēo ex duplici pte necessariū ē q̄ grāz gratū fa-
 ciēte p̄ferat. ¶ Ad p̄m' dō q̄ p̄firmatio ordinat̄ ⁊
 penā q̄ ē ex culpa cāta ⁊ ad culpā inclināe: ⁊ iō ex
 p̄nti hz r̄pugnātiā ad grāz: ⁊ p̄ h' p̄ ipsā o3 q̄ grā
 gratū faciēs det: ⁊ iō si inuenit aliq̄uā culpā q̄ fictū
 nō faciat delet illā: sicut p̄ de culpa veniali: q̄uis
 nō p̄ncipalr̄ ⁊ culpā ordinat̄. ¶ Ad 2^m dō q̄ baptil-
 m' ē sacfz necessarius: ⁊ iō grā q̄ cōfert i baptismō
 ordinat̄ in cōez statū salutis: ⁊ nō in aliq̄e spālez
 effectū: ⁊ p̄ h' p̄ baptilmū ei q̄ hūit gratiā gratū
 faciēte nō addit alia grā noua: s. illa q̄ p̄t̄ ferat
 auget: sec̄ at̄ ē de p̄firmatioe q̄ nō ē sacfz necessita-
 tis: vñ ei' grā ad aliq̄e specialē effectū ordiat: ⁊
 p̄ h' grā p̄firmatōis pot̄ addi ad grāz q̄ p̄ficat in
 coi statū vie. ¶ Ad 3^m dō q̄ q̄uis aliq̄s possit p̄stāt̄
 ēt si sit in mortali peccato fidē chūsti p̄fiteri nō tm̄
 ē idonea illa confessio: q̄ n̄ ē speciosa laus in ore
 pctōis: nec itez est meritois ad salutē. sacm̄ at̄
 ordiat n̄ solū ad h' q̄ aliqd̄ fiat q̄lra: s. ad h' q̄
 aliqd̄ idonee fiat: nisi sit defect' ex pte recipiētis sa-
 crm̄. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ sicut. s. dicitū ē: sacrales grē

ad inuicē distincte si fm distinctionē eorū ad que ordinant sic et virtutes quibus eaz distinctio nō ita appareat sic distinctio virtutū: qz eaz effectus non sunt ita manifesti sic effectus virtutū: ita etiaz vide m^o i virtutū moralibus: qz vbi ē spēialis difficultas requirit spēialis virtus. vñ alia ē virtus que dirigit i magnis sūptib⁹ s3 magnificētā ab ea que i cōib⁹ donis et sūptibus pficit s3 liberalitate: et qz gratia baptismalis dat ad pficiēdū in his que p̄tinent ad cōm statū vite xp̄iane: grā autē cōfirmatōis ad pficiēdū i his q̄ si difficillima i isto statu. s. confiteri nomē xp̄i s3 p̄secutores: iō spēciali grā ad h^o idiget et pp hoc alia est grā cōfirmatōis a grā baptismi et s3 alius defectū dat. grā. n. baptismi dat s3 defectū q̄ ipedit oēs statū iusticie i vita chūstiana. s. s3 peccatū originale et actuale. grā autē cōfirmatōis s3 defectū oppositū robōri qd̄ exigūt in p̄fessōib⁹ nois chūsti. s. infirmitati. Ad p^o qd̄ qz grā cōfirmatōis et baptismi nō sūt eiusdē sp̄s: vt dictū ē: et iō nihil prohibet qd̄ i eodē idiuuibili sint. Vel dō qz gratia baptismalis ex essentia aie deriuat in itelle ctu qd̄ ē ad recte et p̄fecte credendū. s3 gratia cōfirmationis respicit magis irascibiles ad quā p̄tinet fortitudo et robur. Ad 2° dō qz gratia sacrālis q̄ ē p̄ncipalis effectus sacri quibus hēat cōnexiōes cū gratia. q̄ ē i virtutū et donis: tñ ē alia ab ea: qz gratia sacrālis pficit remouendo p̄ et p̄ncipalr defectū ex peccato p̄ntē. s3 gratia virtutū et donoz pfic inclinādo ad bonū virtutis et doni: sicut gratia cōfirmationis remouendo infirmitatis moribū: fortitudis at̄ donū vl̄ v̄t̄ inclinādo ad bonū qd̄ ē p̄p̄tūz virtutū vel dono: et iō quib⁹ in baptismo dēt virtutes et dona: et sicut i cōfirmatōe nō o3 qz sit eadē gratia sacrālis vtrobiz. Ad 3° dō qz confiteri vbi ex p̄fessione iminet mortis piculū nō ē tñ fidei: s3 indiget auxilio aleri virtutis. s. fortitudis: et sicut indiget alia gratia sacrālis q̄ remoueat effectū oppositū fortitudi. Ad ij. q. dō qz vt. s. dictū ē di. j. sicut gratia gratis faciens q̄ essētā aie pficit differt a virtutū et donis q̄ ab ipsa fluunt: ita et differt a gratia q̄ ē p̄p̄tū effectus sacroz: tñ ē ei cōnexa: sic et cōnexiōe h3 ad virtutes et dona: vñ in sacris p̄ncipaliter dat grā sacrālis q̄ differt in diuersis sacris: et p̄ cōnexa gratia virtutū et donoz q̄ ē cōis in oib⁹ sacris. fm hoc s3 gratia baptismalis pōt dici duplr: vno illa q̄ ē p̄ncipal et p̄p̄tū effectus baptismi operās s3 moribū: alio grā q̄ ē effectus baptismi ex p̄nti et p̄ quādā cōnexiōe. et sicut distinguēdūz ē de grā cōfirmatōis. accipiēdo s3 gratia baptismalē et cōfirmationis p̄ mō sic si differt gratie: et iō nō pfic eā directe quasi cedens in eadē essentia cū ipsa: s3 directe pficit ipsū baptizati ad aliqd̄ aln^o: et p̄ consequētē ē ipsa baptismalis gratia p̄fectior: et nobilitus eē h3 sicut et aia sensibilis ē p̄fectior adiuncta rōnali: et virtus adiuncta dono et liberalitas adiuncta magnificentie. accipiēdo autē gratia baptismalē

et cōfirmationis 2° mō sic directe auget eā cedēs in eadē essentia cū ipsa sicut baptismus directe auget gratiā quā prius inuenit. Et p hoc patet resposio ad vtrāqz partem. ¶ Questio. III.

Deinde queritur de celebratiōe h^o sacri: et circa hoc q̄runt tria. ¶ P̄mo qd̄ possit p̄ferre hoc sacz. ¶ Secūdo qd̄ d̄beat sc̄ipe. s3 de ritu et mō sc̄ipiēdi.

Ad primū sic procedit: vñ qz d̄libet nō ordinat⁹ possit aliū cōfirmare: efficacia. n. sacroz ē a virtute verboz. s3 d̄libet etiā nō ordinatus pōt verba p̄ferre q̄ sūt forma h^o sacri. s3 nō ordinat⁹ pōt cōfirmare. ¶ P̄mo vñ qd̄qz potest agere s3 forma quā h3: qz vñ qd̄qz agit fm q̄ ē actu. s3 aliquis nō ordinat⁹ h3 characterē cōfirmationis. s3 pōt cōfirmare. ¶ P̄mo. quanto aliqd̄ sacm ē maioris necessitatis: tāto indiget maiorī discretiōe et attētiōe in ministrando. sed baptismus ē sacm necessitatis. s3 cū illud qd̄ requirit maiorē discretiōe o3 maiorib⁹ cōmitti: vñ qz ex quo nō ordinatus potest baptizare qz etiā possit cōfirmare. ¶ S3 s3 ē: qd̄ Aug. de sancto vic. dicit: qz administratio ecclie cōsistit in ordinib⁹ mīstro rū et sacris. s3 sicut sine sacro nō potest qz cōfirmari ita nec sine ordine cōfirmatōis. ¶ P̄mo. vñ cōfirmationis ē dignior qz extreme vñctionis. sed illa nō pōt fieri nisi ab ordinatis: vt p3 Jac. vlt. s3 nec ista. ¶ Alteri vñ qz sacerdos simplex etiā si non sit ep̄s possit cōfirmare. Baptism⁹. n. quātū ad aliqd̄ ē maioris efficacie qz cōfirmatio. s3 sacerdos ex suo officio pōt baptizare. s3 et cōfirmare. ¶ P̄mo. sic cōfirmationis sacm ad p̄fectionē p̄tinet: ita et eu^o charistie s3 Dio. s3 sacerdos ē p̄p̄tū mīster sacri cu charistie. s3 ipse potest cōfirmare. ¶ P̄mo. in sacris ex p̄te p̄ferentis requiritur ordo et intentio. s3 ep̄s nō h3 aliquē ordinē vel characterē quē nō hēat simplex sacerdos. s3 sicut ep̄s ita et sacerdos potest cōfirmare si intētiōe cōfirmandi hēat. ¶ S3 s3: soli ep̄i i loco aploz succedūt. s3 soli apli in punitiua ecclie sicut man⁹ iponebāt: qd̄ erat cōfirmat⁹. s3 soli ep̄i nūc possūt cōfirmare. ¶ P̄mo. i ordine ecclesiastice hierarchie fm Dio. soli ep̄i sūt p̄fectores. sed fm eūdē sicut aliquis p̄ exorcismū purgat et p baptismū illumina: ita p cōfirmationē chūstianitatis pficit. s3 soli ep̄i possunt cōfirmare. ¶ Alteri vñ qz sacerdos simplex ex cōmissione pape nō possit cōfirmare: sicut n. se h3 h^o qd̄ ē sacerdotis ad sacerdotē: ita h^o qd̄ ē ep̄i ad ep̄m. s3 null⁹ nō sacerdos pōt pp pape cōmissionē eucharistia cōficere qd̄ ē sacerdotū. s3 sicut ex cōmissione pape nullus pōt nō ep̄s cōfirmare qd̄ ē ep̄i. ¶ P̄mo. sicut cōferre sacerdotale ordinē est ep̄i: ita et cōfirmare. s3 nullus non ep̄s ex mandato pape possit aliquē in sacerdotēz promouere. s3 nullus ex pape mandato qd̄ nō sit ep̄s pōt prebere

confirmacionis sacrm. ¶ **S.** quicūq; potest ex man-
dato vel ex commissioe alicuius baptizare: si sine co-
missione baptizat eū qd nō ē sibi subdit' extra casū
necessitatis baptizat: ē: quīs peccet. s; si sacerdos
sine commissione alicuius confirmet nō ē confirmatū
q nō pot' ex commissione pape confirmare. ¶ **S.** 3. ē:
qd in littera dī q' hie. in casu pmissit q' simplices
sacerdotes possent confirmare. ¶ **S.** maius ē ordi-
nē conferre q' confirmare. s; ex mandato pape aliq' nō
epi conferunt quosdā ordines sicut sūt p'sbyteri car-
dinales q' conferūt minores ordines. s; multo fortius
ex mandato pape potest aliq' simplex sacerdos co-
firmare. ¶ **R.** deo dō ad. j. q. q' propriū dispensatores
sacrorū sunt ministri ecclie per sacrm ordinis cose-
crati: ut sint mediū inter deū et plebem vulna p'plo
tradentes: et iō solis eis cōpetit ex officio sacra mi-
nistrare: nec p' aliū conferri possūt excepto baptis-
mo p' necessitate. vñ cū confirmatio nō sit sacrm
necessitatis nō poterit nisi ab ordinatis conferri.
¶ **Ad 1. q. dō q' efficacia sacri nō tñ ē ex v'bis pla-
tis sed ē ex ma' oebita et p'sona cōniciente: et iō si
sit defect' i' p'sona ministri: v'ba plata ab alio nō pos-
sunt efficacia sacro p'bere. ¶ **Ad 2. dō q' pfectio p-
sonalis h' vel illi' nihil facit ad collationē sacrorū
qd p' ex h' q' sacra conferūt a bonis ministris et mal-
is: s; exigit pfectio h' inquitū ē mister ecclie: sicut i
nālū ad h' q' forma se i' alterā māz trāsfūdāt per
sui similitudinē requirit q'litās actiua: et iō q' per confir-
mationis sacri nō efficit aliq' minister ecclie quīs q'dā
nālē perfectionē cōsequit: iō nō q' d'libz confirmatus
confirmare possit. ¶ **Ad 3. dō q' oia sacra indigēt
eq'lr intētiōe. s; illa q' oib' sit cōferenda nō indigēt di-
scretione q' vñ repellat et al' admittat: q' a sacris
necessitatis nullus d'z excludit: et iō cullibet et sacer-
doti cōmittit illa sacra conferre: nō at illa d' q' aliq' d'
ad statū perfectionis p'mouet. ¶ **S.** ij. q. dō. q' i' oī
b' artib' et potētis ordinatis vel hitib': ita ē q' vlti-
ma perfectio referuat inducenda per sup'mā artē
i' gnē illo: sic artes q' operat' circa mān' nauis refer-
uant inductionē forme arti superiori q' nauē cōpa-
ginat: et illa referuat vltimē finē. s. vñ nauis arti su-
periori. s. gubernatorie. vñ cū epi in ecclesiastica
hierarchia teneat sup'mū locū: illud qd ē vltimū i
actionib' hierarchicis eis referuādū fuit: et q' per-
ficē aliq' h' mō q' sit supra cōez statū alioz ē su-
p'mū in actionib' hierarchicis: iō sacrm confirma-
tionis et ordis d' h' efficit solis epis dispensāda re-
feruat. ¶ **Ad 4. dō q' baptism' cū sit sacri neces-
sitaris cōit oib' cōpetit: et iō per ipz nō ponit aliq' d'
supra cōez statū sicut sit per confirmationē: vt p'us
et dicit' ē. ¶ **Ad 2. dō q' eucharistia sic confirmatō
et ordo ē sacri perficiens: s; in h' differt ab alijs: q'z
in ordine et confirmatōe illud qd ē ibi res et sacri ē
aliq' d' in suscipiēte acq'sitū: et iō suscipiēte h' sa-
cramēta p'mouēt ad pfectionē quādā vltra cōem
statū fideliū: s; eucharistia h'z illū qd ē res et sacri**********

in se nō in suscipiente: et iō h' sūptionez eucharistie
nō acq'rit aliq' pfectionez vltra cōez statū: cū nō ip-
sas charact' s; p'ficat vñquēq; i suo statu: et iō ē
h'z d'io. cuius sacro eucharistie pceptō adiūgit: et iō
nō ē sile de eucharistia et d' alijs. ¶ **Ad 3. dō q' quīs
epi nō habeat aliq' ordinē sup' sacerdotē h'z q' or-
dines distinguūt p' act' relatos ad corp' d'ni: verū
tñ h'z aliq' ordinē supra sacerdotē h'z q' ordines d'
distinguūt p' act' supra corp' mysticū. vñ d'io. i. eccl.
hierar. ponit epatū ordinē: vñ et cū q'dā cōsecrati-
one dignitas epalis cōfert: et iō i' promotione mē-
broz corporis mystici aliq' d' pot' cōpetere epō qd
nō cōpetit simplici sacerdoti. ¶ **S.** ij. q. dō q' circa
h' est multiplex opinio. q'dā. n. d. aut q' p'sbyr' sim-
plex nō possit ex mandato pape confirmare: et qd
oī in littera de h'eg. exponūt q' illi p'sbyri ex mā-
dato pape nō cōferat' sacrm confirmacionis: sed
aliq' d' sacrale sile illi sacro sicut alicui porrigit pa-
nis benedict' loco eucharistie: s; nō v' cōueniēs vt
tālē simulationē in dispensatione sacrorū indux-
set Grego. vel sustinūisset: q' dispensatio sacrorū
p'inet ad veritatē doctrine q' nō ē p' scādālū oī-
mittēda. Et iō alijs dicit' q' auctoritas pape tanta
ē q' eius mandato q'libet pot' conferre qd h'z: vt confir-
mat' confirmare: sacerdos sacerdotiū conferre: oia
onus diaconatū: non autē mandato ipsius pot'
aliquis conferre qd nō h'z: vt diacon' ordinez sacer-
dotalē. S; hec opinio v' minus āpla: et iō media
via fm alios tenēda ē. Et iō sciendū ē q' cū epat'
nō addat aliq' d' supra sacerdotiū per relationē ad
corp' d'ni vez: sed solū p' relationē ad corp' mysti-
cū: papa p' hoc q' ē epoz sūmus non d' h'ie pleni-
tudine ptatis p' relationē ad corpus d'ni vez: s; p'
relationē ad corpus mysticū: et q'z gratia sacralis
descendit in corp' mysticū a capite: iō opatio i
corp' mysticū sacral' p' quā grā dat' d'pedet ab opa-
tione sacrali sup' corp' d'ni vez: et iō solus sacerdos
pot' absoluerē in foro penitentiali et baptizare ex
officio. Et iō dō q' p'mouēt ad illas pfectiones: q'
nō respiciūt corp' d'ni vez: s; solū corp' mysticū: pot'
a papa q' h'z plenitudinē pontifical' ptatis cōmit-
ti sacerdoti q' h'z actū sūmū sup' corp' d'ni vez: nō
at diacono v' alicui inferiori q' nō h'z p'ficē corpus
d'ni vez: sicut nec absoluerē in foro penitentiali: nō
aut pot' simplici sacerdoti cōmittē p'mouēt ad pfe-
ctionē: q' respicit aliq' mō corpus d'ni vez: et iō sim-
plex sacerdos ex mandato pape nō pot' conferre or-
dinē sacerdotij: q' ordines sacri h'nt actū supra cor-
p' d'ni vez v' sup' māz ei'. pot' at' cōcedē simplici sa-
cerdoti q' cōferat minores ordines: q' isti nullū actū
h'nt supra corp' d'ni vez v' māz ei'. n' et supra cor-
pus mysticū actū: p' quē gratia conferat': s; h'nt ex
officio q'dā act' secundarios et p'paratorios: et s'nt
pot' cōcedē alicui sacerdoti q' confirmet: q'z confir-
matio p'ficat eū in actu corporis mystici: nō aut h'z
aliq' d' relationē ad corpus d'ni veruz: et p' hoc de**

facili patet solutio ad obiecta.

Ad secundū sic proce

dit. Videt qd christ' debuerit sacm cōfir-
 mationis accipe. sacm. n. pfirmatōis pferit maio-
 rē plenitudinē grē q̄ baptisim'. s; christ' baptisari
 voluit: vt tactu mūdissime sue carnis efficacā ba-
 ptismo pberet. q̄ silr debuit pfirmatōem accipere
 pfirmatio ad hoc dat vt hō in pessione ve-
 ritatis vsq; ad mortē firmū stet. s; christus dedit
 oib' exēplū p veritate moriēdi. q̄ h' sacm maxie
 debuit accipe. **S**z pfirmat qd infirmū ē. sed
 infirmitas spūalis in christo nō fuit. q̄ nec pfirmari
 debuit. **L**teri' v; qd hoc sacm pueri nō sit cō-
 ferendū: qd hoc sacm supra cōem statū. pmouet
 sic r sacz ordinis. sed illud sacm nō pferit pueri.
 q̄ nec istud. **P**. hoc sacm dat ad cōfiteūdū fidez
 ad pugnādū pro ipa. s; hoc nō cōpetit pueri. q̄ nō
 debet h' sacz suscipere. **S**z pfirmatōis ē imedi-
 ata dispō ad grāz pfirmatōis. s; baptisim' pferitur
 pueri. q̄ pfirmatō o; pueri dari. **L**teri' v; qd non
 debeat dari oib' adultis. illud em qd oib' dat nō
 excedit cōz statū: vt dictū ē. s; pfirmatio ponit su-
 pra cōz statū vt supra dictū ē. q̄ nō o; oib' dari.
P. h' sacm ē ad robur i pugna spūali. sed pu-
 gnare nō ē mulierū pp ibecillitatē sex'. q̄ nec h' sa-
 crm eis ppetit. **P**. pfirmatio ē sacm cōfessōis
 s; muti nō pnt pferri. q̄ nō o; eis dari h' sacm. **P**.
 moriētes a pugna hui' vite s;trahūt. s; ad robur
 in pugna hui' vite dat cōfirmatio. q̄ nō o; morien-
 tib' dari. **S**z pfirmatōis ē qd oib' dng. de scō vic. oino
 piculosū ēēt si ab hac vita sine pfirmatōe migrāf
 ptingēt. q̄ oib' dādū ē h' sacz. **P**. ad robur i h' sa-
 crō dat septiformis grā spūstacti. s; hec oib' ē ne-
 cessaria. q̄ r sacm pfirmatōis oib' dari cōpetit.
Rūdeo dō ad. j. q. q. suscipere bapz ē i pcepto cū sit
 sacm necitat': r iō dñs voluit baptisari quōs i ba-
 ptismo nihil suscipere: s; magi cōtulerit vt forma
 obediēdi mādati oib' pberet p ipm: r pp h' dixit
 ad baptisimū veniēa: Sic decet nos ipler oēs iusti-
 cās: iusticia enī cōsistit i obediētia legi: vt pbs dicit
 in. v. **L**th. s; sacm cōfirmatōis nō ē necitat'. s; vti-
 litatis alicui' cōsequēde causa accepit: r ideo cū
 domin' non accepit aliquid a sacramentis non
 debuit sacm cōfirmatōis accipere: sic nec sacm or-
 dinis: q; pās excellētie i sacris r plenitudo spūstā-
 ctū i ipō a sui cōceptiōe fuit: r sic nō oportebat nisi
 q; i ipō erat inorelē: qd factū ē p aduentū colūbe
 sup ipm. **E**t p h' p; solutio ad obiecta. **A**d
 ij. q. dō: q; pfectio q̄ cōfert i ordie r cōfirmatōe: i
 hoc differūt: q; pfectio ordis ē ad aliqd dispēsādū
 pfectio at cōfirmatōis ē ad stādū fortit' i seipō. ad
 hoc at q; dispēsatio alicui' rei det alicui' reqritur
 idoneitas aliq; pexns i eo q; dispēsatiōē recipit pp
 piculū qd pōt iminere ex praua dispēsatiōe: r iō
 pfectio ordis nō cōfert pueri: s; pfectio q̄ qd i seipō

pficit nō pexigit aliā perfectionē: s; ipa perfectiōe
 quis idoneus reddit: nec ex hoc aliqd piculū imi-
 nere pōt: r iō confirmatio pōt puero tradi r pue-
 nient tradit: q; infantilis etas nō patit fictionē q̄
 effectus sacri in traditione ipediat: r iō quōs tunc
 nō ppetit ei cōfiteri vel pugnare: certū tñ ē q; esse-
 ctū sacri plene recipit: p quē erit idone' ad pugnaz
 r pfectionē ad pfectā etatē vēlēns nisi grāz acceptā
 p peccatū amittat. **E**t p hoc p; solutio ad obie-
 cta. **A**d. ij. q. dō q; sicut dictū ē pfectio in confir-
 matione collata nō pexigit aliā perfectionē: s; p
 eā qd i seipō pficit: vt sit idoneus ad pugnā spū-
 alē: r q; cullibet ē cōueniens r bonū: vt in pugna
 spūali fortitudinē habeat: iō ab hoc sacro nullus
 excludi o; q; sit baptisatus. **A**d p' q; dō q; nō po-
 nit supra cōz statū quantū ad dispēsatiōē ali-
 cuius sacri: s; quantū ad cōfessionē sacroz: r hec p-
 fectio vel excellētia oibus mēbris ecclēsie cōpetit
 p hoc sacm confirmationis collata. **A**d 2' dō
 q; etiā qdā mulieres in pugna spūali gloriofū re-
 portauerunt ab hoste triumphū: sicut p; d beata
 agnete r beata cecilia r aliq; vñ ab hoc sacro mu-
 lieres nō sunt excludende. **A**d 3' dō q; quōs mu-
 ti non possūt cōfiteri ore tñ possūt cōfiteri nutū:
 r possūt hie voluntatē r propofitū pfitendi: r iō
 eis nō o; penegari hoc sacm. **A**d 4' dō q; q; uis
 moriētes abstrahant a pugna: tñ vadūt ad lo-
 cū pmi in quo secūdū mensurā gratie dat mensu-
 ra glorie: r iō indiget plenitudine gratie q; in pu-
 gna pficit pp finē pugne consequendum.

Ad tertiu; sic proce

dit: v; q; non exigit q; aliquis teneat ali-
 quē ad confirmationē. ille. n. q; h; imediatā relati-
 onē ad principē sicut liberi nō o; q; mediantibus
 aliqb' corā pncipe ppareat sicut serui pparēt me-
 diantib' dñis: r filij familias mediantib' patribus
 s; pfirmādus iā h; imediatā relationē ad pncipē
 ecclēie: cū sit mēbr ecclēie p baptisimū. q; quōs bap-
 tatus p aliū debeat pferri: tñ cōfirmādus nul-
 lo mō o; p aliū ad cōfirmationē teneri pcpue si
 sit adultus. **P**. fortitudo min' ppetit mulierib'
 q; viris: **P**rouer. vlti. **M**ulierē fortē qd iueniet. s; p-
 firmatio ē sacm fortitudis: q; in eo dat spūstā-
 ct' ad robur. q; ad min' mulier nō o; tenere viruz
 ad pfirmationē. **S**z p: v; et q; nō pfirmat' possit
 tenere ad pfirmationē: q; mar' ē sacz pferre q; ad
 sacm subsequēdū aliq; tenere. s; nō pfirmatus
 pōt sacm baptisimī cōferre. q; multo fort' pōt ad
 pfirmationē tenere. **L**teri' v; q; nō debeat fieri
 linitio chrisimatis tñ in frō: q; vertex ē nobillio:
 pa corpis q; frons: q; ibi ē organū cogitatiue: hoc
 at organū fantasie: s; sacerdos q; ē inferior: q; cōs
 vngit baptisatos chrisimate i vīce. q; epō nō o; vn-
 gere chrisimate cōfirmando i fronte. **P**. pfirmatio
 ē sacm pfectionis. s; cōfessio sit ore. q; vnctio cō-

firmationis magis deberet in ore fieri. **¶** S. frons
 ē locus nudus ⁊ patens. s3 hic de facili sordes ꝑbit
 cū ḡ chrisma sit seruādū ab oi inquinamēto vñ q
 nō congrue fiat vñctio in fronte. **¶** S3 ꝑ in cōfir
 matione dat spūsanctus ad robur. s3 robur i frō
 te significat: vt p3 Eccl. iij. Ecce dedit frōtē tuā du
 riorē frōtib' eoz. ḡ in frōte d3 fieri vñctio ꝑfir
 mationis. **¶** Apoc. viij. angelus dicit quoadusq3 si
 gnem' seruos dei vini i frōtib' eoz. s3 epi dicit' age
 li: vt p3 Apoc. iij. ḡ eoz ē in fronte signare. **¶** Ite
 r' vñ q ꝑfirmatio possit iterari. sicut. n. ꝑfirmatō
 dat ad robur fidei: ita eucharistia ad robur chari
 tatis: s3 eucharistia iterat. ḡ ⁊ cōfirmatio. **¶** P. si
 morbus iterat ⁊ medicina iterari d3. s3 morbus ꝑ
 quē dat hoc sacm ꝑōt iterari. f. spūalis infirmitas
 ḡ ⁊ sacm d3 iterari. **¶** S3 ꝑfirmatio in baptismo im
 primis charac: ita ⁊ in cōfirmatione. s3 baptism'
 nō iterat. ḡ nec cōfirmatio. **¶** Rudeo dō ad. j. q. q. in
 sacro cōfirmationis dat spūsanctus ad robur. vñ
 propter hoc aliq3 ad cōfirmationē accedit: q3 se
 hie robur standi nō ꝑsumit: ⁊ iō institutū fuit vt
 ab altero teneret ad significandū qd ꝑ se stare nō
 posset. **¶** Ad ꝑm' ḡ dō q ille q ē mediator in hoc sa
 cro nō h3 officiu representandi quasi extraneū sic
 ē in baptismo neq3 suscipiendi quasi instruenduz
 s3 solū tenendi quasi infirmū. **¶** Ad 2m' dō q forti
 tudo spūalis ē ꝑ christū i quo nō ē masculus ⁊ fe
 mina: vt dō ad Gal. iij. ⁊ ita nō differt vtz vir mu
 lierē vel mulier virū teneat: quia qdā ꝑriū dicāt
 f. q. mulier vtz tenere nō ꝑōt. **¶** Ad. ij. q. dō q hō
 ꝑōt ipediri a libera ⁊ apta ꝑfessione nois christi ꝑ
 duo. f. ꝑ timorē mortis ⁊ ꝑ cōfusionē q ē timor
 ignominie: vtriusq3 aut signū ꝑcipue in facie ma
 nifestat: q3 pallescūt timentes ⁊ rubēt verecūdati:
 vt dō in. iij. Eth. ⁊ ꝑcipue in fronte q est ꝑa magis
 apta ⁊ imaginationi ex qua procedūt passionē ꝑ
 dicte vicina: ⁊ iō cū cōfirmatio def ad liberā ꝑfel
 sionē nois christi ꝑueniēt vngunt ꝑfirmati in frō
 te. **¶** Ad ꝑm' ḡ dō q vñctio q dat in vertice a sacer
 dote significat dignitatē regale ⁊ sacerdotale in ba
 ptigato: q3 incipit eē de numero illoꝝ qd' dō: Uos
 estis gens sancta regale sacerdotū. j. Petri. ij. ⁊ iō
 in vertice sit ad assignādū eminentiā dignitatis col
 late: s3 vñctio ꝑfirmationis dat ad forti' defendē
 dā dignitatē acceptā: qd' āplius ē: ⁊ iō in loco pu
 blico dari d3. **¶** Ad 2m' dō q nō dat hoc sacm ad
 ꝑfessionē simplici sed ad libertatē cōfessionē: ⁊ iō
 d3 dari vbi apparent ille passioēs: q liberā cōfessi
 onē ipedire possunt. **¶** Ad 3m' dō q ex hoc non ē
 piculū q3 ligat frōs cōfirmati quousq3 deficeat lo
 cus: ⁊ postmodū ēt f3 Hug. d3 eē sub quadē disci
 plina custodiendū chrisma ne. f. caput lauet vsq3
 ad. vij. dies ꝑꝑ. vij. dona spūsancti: ⁊ sicut ēt
 ecclesia. vij. dieb' aduentū spūsancti in discipulos
 celebrat. **¶** Ad. iij. q. dō q sacm qd' h3 effectū sp
 emanētē non ꝑōt iterari sine iniuria sacri: ⁊ ideo

q3 in cōfirmatione spūsancti character q ē indeli
 bilis: iō nō d3 iterari. **¶** Ad ꝑm' ḡ dō q eucharistia
 nō imprimis characterē nec illud qd' ē res ⁊ sacm ē
 aliqua forma recepta in recipiente sacm: sicut est
 in cōfirmatione: ⁊ iō nō ē filia rō. **¶** Ad 2m' dō q
 ꝑfirmatio dat ꝑ infirmitatē prout ē cōtracta ꝑ ori
 ginale peccatū: ⁊ sic nō redit ꝑuis infirmitas actu
 alis peccati redeat. **¶** Onatio spūsancti ad
 robur. ꝑ: panis cor hois cōfirmat. ergo magis
 pertinet ad eucharistiam q ad cōfirmationem.
 Et dō q per eucharistiam roborat charitas: per
 hoc autē sacm fides. in his. n. duab' virtutib' to
 ta virt' spūalis edificij ꝑsistit. Uel dō q charitas
 ꝑficat ⁊ roborat ad standū in seipso ꝑ modū cū
 s3 cōfirmatio ad pugā qua quis ab alijs patit in
 cōfessionē nois christi ꝑ aduersarios audaciā ꝑre
 bens. **¶** Hoc sacm tm a teiunis ⁊c. propter emi
 nentiā spūsancti: que cum sua plenitudine hoc sa
 cramento dat ad robur. **¶** Dif. VIII.

Ost sacramē

Ost sacramē
 tū baptisimi ⁊c. Postq' mḡ
 determinauit de baptismo ⁊
 ꝑfirmatione: hic ꝑ dēterminat
 de eucharistie sacro. Et diuī
 dit i ꝑtes duas: in ꝑ' dētermi
 nat ea q ꝑtinet ad ipsū sacm: in 2^a dēterminat d
 dispensantibus sacm. xij. di. Solet ēt qri vtrū q
 cūq3 sacerdotes ⁊c. Prima i duas: in prima dēter
 minat ea q requiruntur ad hoc sacm in genera
 li: in 2^a ꝑsequit de eis in speciali di. x. ibi Sūt itez
 alij precedentū ⁊c. Prima itez in duas: in ꝑ' dē
 terminat ea q requiruntur ad hoc sacm: in 2^a dē
 terminat vsuz sacri. ix. di. ibi Et sicut due sunt res
 ⁊c. Prima autē in tres: in prima dēterminat ꝑcedē
 tia eucharistia qd' hoc sacm figurat: in 2ª dētermi
 nat ꝑcomitantia qd' hoc sacm integrat. f. formā
 ⁊ institutionē: ibi Dec etiā añ alia ⁊c. in 3ª dētermi
 nat ꝑntia q in hoc sacro efficiūt vl' significant: ibi
 Nunc qd sit sacm ⁊c. Secūda ꝑ diuidit in tres
 in ꝑ' dēterminat institutionē: in 2ª formā: ibi for
 ma vero ē ⁊c. i 3ª mouet quādā qōnē ⁊ soluit: ibi
 Ubi cōsideratione dignū ē ⁊c. **¶** Nunqd ibi sit sa
 crm ⁊c. Hic dēterminat de sacro eucharistie ꝑ cō
 parationē ad significatū vel causatū ei'. Et circa
 h' duo fac. ꝑōndit qd sit ibi res ⁊ qd sacꝝ. 2^a ꝑclu
 dit eoz numez ⁊ ordinē: ibi Sūt igit' bec tria, dē
 stinguenda ⁊c.

Hic est duplex qd. **P**ria de ipso euchari
 stie sacro. **S**ecūda d forma ipsi'. **C**ir
 ca ꝑm' qrit. iij. **P**rio vtz eucharistia
 sit sacm. **S**ecūdo de significatione eius. **T**er
 tio de institutione. **Q**uarto de ordine sumendi
 hunc cibum respectu alioꝝ abozum.
Ad primuz sic proce

dit: vñ q̄ eucharistia non sit sacm: ad idē. n. nō de
 bent diuersa ordinari. sed confirmatio ē ad pficiē
 oū fm Dio. cū q̄ f3 ipsū eucharistia ē sit pfectio:
 vñ q̄ superfluat hoc sacm. ¶ An oi sacro noue
 legi idē qd figurat efficit p signū figurās. f3 species
 panis ⁊ vini q̄ figurat corpus christi vez ⁊ mysti
 cū nō efficiūt illud. q̄ eucharistia nō ē sacm noue
 legis. ¶ Sacm ē elemētū māle fm Dug. exteri
 us oculis suppositus. f3 corp⁹ christi vez qd oī hic
 sacm ⁊ res sūt: nō ē oculis videntū suppositū. q̄
 nō ē sacm. ¶ Oē sacm in ipsa sui susceptiōe cō
 secrat ⁊ pficit: sicut p3 de baptismo qd pficit i ipsa
 ablatiōe. f3 eucharistia cōsecrat an sūptionē. q̄ nō
 ē sacm. ¶ In oi alio sacro illud qd ē res ⁊ sacz
 ē aliqd effectū in suscipiēte: sicut character in ba
 ptismo. f3 corpus christi verū quod ponit hic res
 ⁊ sacm non ē aliqd in recipiente effectū. q̄ nō ē
 sacm eiusdē rōnis cū alijs. ¶ S3 qd i collecta
 oī: Presta vt hoc tuū sacm nō sit nobis reat⁹ ad
 penā. ¶ Ois actio p mltros ecclesie dispensata
 in qua ex ipso ope opato gratia cōfert ē sacz. sed
 eucharistia ē h⁹. q̄ ē sacz. ¶ Lter⁹ vñ qd nō sit vnū
 sacm sed multa: pmo p hoc qd in colecta oī: Pur
 rificent nos oīe hec sacra q̄ sūpsim⁹. ¶ Sacm ē
 in genere signi. f3 ea q̄ sūt in gnē signi: sicut noīa plu
 rificant ad pluralitatē signatiū q̄uis sit idē signa
 tū: sicut marc⁹ ⁊ iull⁹ si oīo noīa q̄uis sit eadem
 res significata. cū q̄ in eucharistia sūt plura signa
 tia sicut spēs panis ⁊ vini: vñ q̄ sūt pla sacra. ¶ Vnitas
 rei ē ex forma sua. sed in eucharistia sūt due
 forme. vna ad psecrationē panis. alia ad psecrati
 onē s̄guis. q̄ sūt oīo sacra. ¶ Ea q̄ nec in genere
 nec spē pueniūt sūt plura simplicit. sed corp⁹ christi
 vez cū spēs panis ⁊ vini sūt differentia ⁊ spē ⁊ gnē
 q̄ sūt plura simplicit: cū q̄ vniq̄ dicat sacm in
 eucharistia: vñ qd nō sit vnū sacm. ¶ Ex duob⁹
 perfectis nō sit aliqd vnū. sed christus perfecte
 ē sub vtraq̄ spē. f. panis ⁊ vini q̄ ex his duob⁹ nō
 sit vnū sacz. ¶ S3 pura ē qd si esset duo: tūc sacra
 noue legis nō eēt tñ septē. ¶ q̄cūq̄ ordinat ad
 idē efficiendū ⁊ significandū p̄tinent ad vnū sacz
 f3 oīa q̄ in eucharistia sūt p̄tinet ad idē rep̄tan
 dū. f. mortē oīi: ⁊ idē efficiendū. f. gr̄az: per quam
 hō incorpat corp⁹ mystico. q̄ ē vnū tñ sacm. ¶ L
 ter⁹ videt qd non cōuenientib⁹ noīb⁹ noīet: nomen
 n. propriū alicui d3 iponi ex eo qd sit sibi propriū
 f3 bonitas gratie ē cōis oīb⁹ sacris. q̄ ex hoc non d3
 iponi nomē p̄p̄riū vni sacro: vt dicat eucharistia
 qd in via nos reficiens vsq̄ ad patriā deducit: sed
 hoc ē cōe oīb⁹ sacris q̄ non nisi viatorib⁹ dāt ad p
 ueniendū ad gloriā patrie: q̄ ē res nō cōtenta ⁊ s̄
 gnificata in oīb⁹ sacris. q̄ nō cōuenienter viaticus
 appellat. ¶ S. cāe p effect⁹ denoiari solent. f3 addu
 c. re ad cōiōne fidelitū ē effect⁹ baptisim⁹ f3 Dio. vt
 ex p̄dictis p3. q̄ baptisim⁹ mag⁹ d3 dicit cōiō vel sma

ria q̄ hoc sacm. ¶ In quolibet sacro sit aliqd
 sacru: sed hoc ipoztat sacrificij nomē. q̄ sacrificiū
 etiā nō ē nomē p̄p̄riū hui⁹ sacri. ¶ Hostia vide
 tur idē qd sacrificiū. f3 Dio. p̄firmatiōez noiat ca
 rismatis hostiā. q̄ neq3 hostia neq3 sacrificiū ē no
 mē p̄p̄riū hui⁹ sacro. ¶ R̄ideo oī ad. j. q. q. eucha
 ristia sacm q̄ddā ē alio tñ mō ab oīb⁹ alijs sacris
 sacm. n. fm sui noīs p̄p̄tatez scitatez actiue ipoz
 tat: vñ fm hoc aliqd h3 sacri rōem fm qd h3 roem
 scitificatiōis q̄ sacru aliqd sit. Dicat autē aliqd sc̄m
 oupl̄r. vno simp̄lr ⁊ p se sic qd est subiectū sc̄ita
 tis sicut oī hō sanct⁹. Alio sc̄dario ⁊ fm qd: ex
 eo qd h3 ordinē ad hāc sc̄ititatē vel sic h̄is vtutez
 sanctificadi: sic christus oī sanctū vñ quocūq̄ alio
 ad aliqd sanctū deputet: sic altare sc̄m. ⁊ ideo ea
 quibus aliquid sit factū pmo mō dicūt sacra sim
 plicit: illa autē quibus sit aliqd sanctū secundo
 mō non dicūt sacra: f3 sacra alia magis in alijs q̄ sa
 cris sit aliqd sanctū pmo mō: sicut hō suscipiēs
 sacm nō at elemētū corporale sanctificans homi
 nē: qd h⁹ est sacru secūdo mō: ⁊ iō hoc qd p̄tiet ad
 sanctificationē materie in oīb⁹ sacris nō ē sacz f3
 sacrale: f3 hoc qd p̄tinet ad vsū materie q̄ hō s̄a
 ctificat ē sacz. in hoc autē sacro illud qd ē sc̄ificā
 hoiez ē factū p̄io mō: q̄si subiectū sanctitatis: qd ē
 ipse christus: ⁊ iō ista sc̄ificatiō māe ē hoc sacz:
 sed sc̄ificatiō hoīs ē effectus sacri: ⁊ iō hoc sacz
 in se cōsideratū ē dignius oīb⁹ sacris: qd h3 absolu
 tā sanctitatē etiā p̄ter suscipiēte: alia autē non
 h̄nt nisi in ordine ad aliud: ⁊ iō hoc sacz ē p̄fecto
 alioz sacroz: qd oē qd ē p aliud reducūt ad id qd
 ē p se: sicut p3 de accite ⁊ s̄ba. ¶ Ad p̄m qd qd p̄se
 cū vnū qd qd ē cū attingit propriā virtutē: vt oī i
 vñ. phy. ¶ Cl̄r⁹ at ē vltimū in re: vt oī in pmo ce. ⁊
 mudi: ⁊ iō p̄fectio rei cōsistit in h⁹ qd res ad sui vlti
 mū pducat. Et at duplici vltimū rei: vnū qd ē in
 re: ⁊ aliud qd ē extra re: sicut in corpib⁹ vltimū in
 corpe ē superficies corpis cōnētis. vltimū at cuiuslibet
 rei in seipsa ē ipsa rei opatio: pp̄ quā res ē: forma
 n. ē finis generatiōis nō ipsius generati: vt dic̄ Lō
 mē. in. q. phy. vñ res qd h3 formā s̄balē p quā ē eē
 n̄ oī p̄fecta simp̄lr f3 p̄fecta in eē: vñ p̄fecta p̄fectōe
 p̄: ⁊ talē p̄fectionē quātū ad eē sp̄uale. acq̄rit hō
 in baptismo: i quo ē regeneratiō sp̄ual: ⁊ iō Dio.
 nō ponit baptisimū h̄ntē vñ p̄fectiū simplicit: sed
 magis purgatiū ⁊ illuminatiū: f3 simp̄lr p̄fectū
 oī qd h3 opationē cōueniētē sue forme. in h⁹. n. cō
 sistit virt⁹ rei fm p̄m in. q. Eth. p cuius p̄secutio
 nē aliqd oī p̄fectū vt oīm ē. Hoīs autē opatio sp̄
 alis ē duplex: vna ipsius iquātū ē p̄sona puata: ⁊
 quātū ad h⁹ pficit cōfirmatiō q̄ facit hoiez nō ipe
 ditū alitquo mūdano timore in cōfessione fidei: ⁊
 alijs q̄ ad christianā religionē spectāt: Alia iquā
 tū ē p̄sona publica quasi mēbz p̄ncipale ⁊ insu
 ens alijs mēbz: ⁊ quātū ad hoc pficit sacz ordi

ultimū ar cuiuslibet rel extra seipsā ē p̄ncipiū a quo res hz eē: qz p̄ iunctionē ad ipsū res cōplent z firmāt: z pp̄ ostētiā ab ipso deficiunt: sicut cor rupribilia pp̄ longe distare a p̄: vt dī in. ij. de gn̄a tione: z iō p̄ agēs hz etiā rōnē vltimū finis p̄ficiētis: fons aut̄ chūstiane vite ē chūstus: z iō hoc mō eucharistia p̄ficiēt chūsto cōiūgēs: z iō hoc sac̄z ē p̄fectio oīz p̄fectionū: vt Dio. dicit. vñ z oēs qui sac̄a alia accipiūt: hoc sac̄o in sine cōfirmant: vt ipse dicit. Ad 2^m dō qz sic ad spēs sensibiles alloz sac̄oz se hz viri q̄ interius inest q̄ sacrificatiōez acquirunt ex qua sac̄m efficit̄ fm̄ Dug. ita in hoc sac̄o se hz ipsū corp̄ chūsti: qd̄ p̄ cōsecratiōē s̄b sp̄s illis sit. vñ sicut in alijs sac̄is mālē elemētū nō ē cā virtutis q̄ in ipso ē neqz alicui sp̄s alius effectus in hoīe nisi mediante virtute fm̄ qz ex elemento z virtute quasi vnū efficit̄: ita in hoc sac̄o spēs nō sunt cā corp̄is chūsti neqz alicuius effect̄ in aīa sp̄s alius nisi mediante corpore chūsti vero fm̄ qz ex speciebus z corpore chūsti sit vnū sac̄m vtrū autē spēs ille fm̄ se hēant aliquē effectū cor poralē: sicut aqua corporalē abluīt in baptisimo etiā nō mediante sp̄s alio v̄tute. j. dicit. Ad 3^m dō qz oē sac̄m ē visibile: nō tñ oīz qd̄ ē i sac̄o sit visibile: vñ. n. spēs visibilis aque in baptisimo: sed nō vñ viri sp̄s alius q̄ secretus opat̄ salutē: z s̄līr h̄ vident spēs sed nō vñ v̄z corp̄ chūsti. Vel dōz qz ē visibile nō in se: s̄z in specieb̄ q̄ ipsū tegūt sicut z s̄b a alioz corpore v̄z mediante colore. Ad 4^m dō qz sanctitas q̄ ē in materijs alioz sac̄oz nō ē forma sanctitatis absolute: sed fm̄ ordinē ad aliō vt in. j. dicit̄ ē: z iō nō ē s̄līe de alijs sac̄is: z d̄ hoc vt ex dicit̄ p̄. Ad 5^m dō qz hoc ipso qz a lia sac̄a p̄ficiūt in acceptiōe vel collatiōe cōtin git qz illud qd̄ ē in eis sac̄m z res ē aliquid acq̄si tū in suscipiente: in hoc at̄ sac̄o aliē ē: vt ex dicit̄ p̄. Ad 6^m dō qz se vnū simplicit̄ z qd̄ ē nume ro vnū trib̄ modis dī: vno sicut idiuibile ē vnū vt punct̄ z vnitas qd̄ neqz ē multa actu neqz potē tia. Alio qd̄ ē vnū ex cōiunctate qd̄ tñ ē mltā po tētia sicut linea. 3^m dō qd̄ ē vnū p̄fectione: sicut dī calciamentū vnū: qz hz oēs p̄tes q̄ redrunt ad calci amētū: z hec vnitas dī in oib̄ illis ad qz̄ integra tē aliqua exigit̄: sicut vn̄ hō vna dom̄: z qz ad eē sac̄i mltā cōcurrūt: sicut forma z mā z h̄: iō ab hac vnitate p̄fectionis dī sac̄m vnū eē: illa. n. sūt de integritate alicuius instr̄i q̄ redrunt ad opatio nē illā ad quā instr̄ deputatū ē. h̄ autē sac̄z depu tatū ē ex diuina institutione ad cibationē sp̄s alē qz p̄ cibationē cor poralē significat̄: z qz cibatio cor poralis duo req̄rit. s. aliqd̄ p̄ modū cibi: z aliqd̄ p̄ modū potus: iō ad integritatē h̄ sac̄i ex diuina i stitutōe ē aliqd̄ p̄ modū cibi. s. cōp̄ chūsti z aliqd̄ p̄ modū pot̄. s. s̄guis. Ad 7^m dō qz oī p̄saliē sac̄a: pp̄ mālē diuersitate signoz. Ad 2^m dō qz iō illa p̄cedit qn̄ vtrūqz signū hz integrā significa

tionē. sic aut̄ nō ē hic: qz cibatio sp̄s alis nō signifi cat p̄fecte neqz p̄ panis tñ neqz p̄ vini tñ s̄p̄tio nē: s̄z p̄ vtrūqz simul sicut ē i significatiōe noīuz p̄posito. Ad 3^m dō qz rō illa p̄cederet si vtrāqz forma r̄nderet toti sac̄o. s̄z hoc falsū ē qz vna for ma r̄nder vni: z alia aliq̄ eorum que ad sac̄m ex igit̄. Ad 4^m dō qz sp̄s non sint vnū in genere vt specie nāe: possūt tñ eē vnū p̄ relationē ad vnā opationē ex qua vnitate sumit̄ vnitas sac̄i. Ad 5^m dō qz sp̄s chūstus perfectus sit sub vtrāqz sp̄e nō tñ quātū ad integz v̄s sac̄i ē sub vtrōqz. sed quātū ad diuersos v̄s. Ad 6^m dō qz in quolz sac̄o ē tria considerare. s. originē: p̄fectionē: z finē ad quē ē. origo autē oīum sac̄oz ē passio chūsti de cuius latere in cruce p̄dētis sac̄a p̄fluxerunt: vt sancti dicit̄. p̄fectio autē sac̄i ē in hoc qd̄ cōti net gratiā. finis at̄ sac̄i ē duplex: proxim̄. s. sancti ficatio recipientis: z vltimus. s. vita eterna: hec at̄ p̄ quādā excellentiā in eucharistia inueniunt̄: qz hoc sac̄m ē sp̄s aliter in memoria d̄nice passionis. vñ Matth. xxvj. Quotiescunqz feceritis in mei memoria facietis: z iō quātū ad originē vocat̄ sa crificiū vel hostia. s̄līr etiā gratiā nō p̄ modū itē tions p̄tinet sicut alia sac̄a: s̄z plenitudinē gratie in suo fonte: z ideo antonomatice eucharistia dī: s̄līr etiā qz ipsa ē cōsūmatio oīum sanctificationū vt Dio. dicit̄ id qd̄ ē oīum. s. cōgregari ad vnū hu ic sac̄o attribuit̄: z dī cōio v̄l s̄mactis qd̄ idē ē: in quātū. s. hō congregat̄ ad vnū: z ad seipsum z ad alios ei qd̄ ē maxime vnū cōiūct̄. s̄līr ēt quātū ad vltimū finē cōsequēdū maximā efficacīā hz iquā tū realit̄ continet hoc quo ianua celi nobis apta ē. s. sanguinē chūsti: z iō specialiter vaticū appel lat. Et p̄ hoc patz solutio ad obiecta: qz ab eo qd̄ ē cōe aliquid antonomatice denoiari pōt.

AD secundum sic pro

dit: vñ qz huic sac̄o figure assignari nō de beat. nihil. n. disponit̄ p̄ aliqd̄ sui generis. albedis n. n̄ ē albedo: nec mor̄ ē mor̄. s̄z sac̄z ē signū. q̄ sa crō nō oīz aptari aliq̄ figura: qz i iūm̄. n̄ irēf. Ad sac̄a veteris legis dicunt̄ sac̄is noue legis r̄ndere inquātū signat̄ ipsa: sac̄is at̄ noue legis q̄ s̄t maxi me perfectionis nō r̄ndebāt aliqua sac̄a i veteri lege vt qdā dicit̄: cū ḡ h̄ sac̄z sit maxie p̄fectiōis vñ qz nō debeāt ei aliq̄ figure assignari. Ad sicut eucharistia p̄figurata ē in agno p̄chalt: ita z ba ptism̄ in trāitu maris rubi: vt dī. j. Cor. xj. cuz ḡ magister n̄ assignauerit aliquas figuras baptisim̄ vñ qz nec eucharistie figuras assignat̄ d̄beat. Ad 3^m dō: hoc sac̄m memoriale passiois chūsti ē sp̄s alit̄ s̄z passioē chūsti p̄cipue oportebat p̄figurari: p quā nos redemit̄: vt fides antiquoz ad redēptōrē ferret̄. ḡ p̄cipue oportebat hoc sac̄z figurari. Ad hoc sac̄m ē dignissimū z difficillimū ad credēdū s̄z talia maxime cōsueuerunt p̄figurari. ḡ rē.

Dicitur vbi q magis incoueniens assignet figuram h' sacri. hoc n. sacrm p' baptismu' daf. s3 agn' paschalis pcessit trāsitu' maris rubri: in q' baptis'm' ē pfigurat'. q' nō ē pgrua figura h' sacri. **P**. in hoc sacro aliquid offert deo. s3 melchisedech n̄ legit deo obtulisse s3 hōi. f. abrae cui obtulit panes z vinu': vt dicit Scn̄. xiiij. q. illa oblatio nō ē puenies figura h' sacri. **P**. idē n̄ ē signū sui ipsi'. s3 s3 aguis qui cōsecrat in altari ē illemet quē christus in cruce fudit pro nobis. q' ille non ē signū vel figura isti us. **P**. māna habebat in se oēs saporis suauitate: vt dicit Sap. xvj. sed hoc sacrm nō h3 in se oēm saporē spūalē: qz sic hēret effect' oīum sacroz z alia sacra supfluerēt. q' māna nō ē figura h' sacri. **P**. nobilitatis rei nobilior d3 ēē figura. s3 eucharistia ē nobilit' sacrz q' baptism' .cū q' baptism' hūerit figurā q' pbebat remediū ex ipso ope opato p originale. f. circūcisionē. supradicte aut figure nō fuerunt tales: vt q' fuerūt icōpetentes. **P**. in canone misse fit mentio de sacrificio abrae z abel z s3 oia sacrificia legalia h' veri sacrificij figura fuerunt. q' insufficienter posuit magis figuras h' sacri. **U**ter' vbi q' in lege moysi expressius fuit figuratū hoc sacrificiū q' in lege nāe: qz fm' Hug. q' toto magis appropinquauit passio saluatoris tato signa fuerūt euidentiora. s3 ea q' fuerunt in lege moysi fuerūt p'pinq'ora. q' expressiora. **P**. in sacrificio legis moysi fiebat sanguinis effusio. s3 oblatio melchisedech fuit sine sanguine effusione. q' legalia sacrificia expressius figurabāt sacrz passiois christi q' oblatio melchisedech. **S**3 q' christus dicit sacerdos fm' ordinē melchisedech: nō ar' s3 sacerdotiū legis moysi: qd' ē sacerdotiū leuiticū: vt patet Heb. viij. q. oblatio melchisedech magis puenit cū sacrificio christi q' sacrificio legis moysi. **R**ūdeo dō ad. j. q. q' sacra noue legis tripliciter se hnt ad veterē legē. Quedā n. essentialit' fuerunt in veteri lege q' nō vt si sacra noue legis: s3 mag' s3 q' si i officiu' vel actū virtutis: sicut pnia ordo z matrimoniu'. Quedā fuerūt fm' aliqd' eis rñdēs nō esse tialiter: sicut baptism' z eucharistia. Quedā ar' nihil rñdēs habuerūt i veteri lege: sicut cōfirmatio z extrema vnctio. cuius rō ē: qz pnia tria sacra non solū si sacra: s3 pnia ē act' virtutis: ordo ar' p'inet ad officiu' dispensatiōis sacroz: matrimoniu' aut ad officiu' nāe: z iō in qualibet lege requirūt. **B**aptism' aut' z eucharistia sunt sacra tm' q'az cōtinētia: z iō an' tps gratie eē nō debuerūt. **S**3 qz sunt sacra necessitatis: baptism' qd' quātū ad effectū: eucharistia ar' quātū ad fidē eius qd' repñtat per ipsā: iō oportuit q' in lege moysi hērent aliqd' rñdēs. s3 cōfirmatio z extrema vnctio sūt sacra gratia conferētia: z iō in veteri lege eē nō debuerunt. z qz nō sūt sacra necessitatis: s3 cuiusdā supabundantis pfectionis: iō nō oportebat q' hērent aliqd' rñdēs. cū nō eēt tps plēitudis gratie: z iō hoc duo

nō fuerūt pfiguranda aliquib' expressis figuris. s3 nec pnia tria: s3 tm' duo media. f. eucharistia z baptism'. **A**d p'm' q' dō q' oppositē relatiōes pos sūt inesse eisdē respectu diuersioz: eo q' eē relatiuū ē ad aliqd' se hie: nō ar' p'prietate absolute: z iō i relatiuis cōtingit aliqd' disponi p aliqd' sui generis p accūs z nō p se: sicut filiū ē filius: nō in quātū filius: s3 in quātū pater. z s3 signi potest eē signūz in quātū ē signatū. in absolutis ar' nō cōtingit hoc vñ qualitatio nō ē qualitas nec p se nec p accidens. **A**d 2'm' dō q' vna pfectio dicit alia minor duplici: aut simplici: aut fm' statu: sicut premiū essentialie qd' aurca dicit simplici mat' q' premiūz accitales: qd' dicit aureola. s3 aureola ē maior: quātū ad statu hntis: qz nō cuiuslibet daf s3 tm' illis q' sūt in statu pfectionis. z s3 dico q' pfectio eucharistie ē simpliciter maior q' pfectio cōfirmationis z extreme vnctiois: s3 ille sūt maiores fm' statu: qz pfectio eucharistie q' ē p coniunctionē ad principiūz sctitatis ē oib' d' necessitate salutis. s3 pfectio spūal' sancti ad robur q' ē in cōfirmatiōe vel pfectio purgationis a reliquijs peccati q' ē in extrema vnctioe nō solū oib' necessaria: z iō pfectioi eucharistie d3 aliqd' rñdere in qualibet lege: nō autē pfectioi cōfirmationis z extreme vnctiois nisi in lege in q' ē status pfectionis q' ē lex gratie. **A**d 3'm' dō q' pfiguratio eucharistie erat mag' necessaria q' baptismi: tm' rōne dignitatis: tm' rōne difficultatis: tm' p' necessitate fidei eis qd' figurat i eucharistia: tm' magister supra aliquas figuras baptismi posuit. f. circūcisionē z baptismū Jobis. **H**. d. ij. q. dō q' aliqd' pōt figurari duplici. vno mō p id qd' ē signum z cā: z hoc mō effusio sanguinis z aq' ex latere christi fuerūt figura h' sacri. alio mō p id qd' ē signūz tm': z sic quātū ad id qd' ē sacrz tm': in eucharistia fuit figura eius oblatio melchisedech. quātū autē ad id qd' ē res z sacrm. f. ipsū christū passū fuit figura agn' paschalis. quātū autē ad id qd' ē res tm' .f. q'az fuit signū māna qd' f'ficiēbat oēs saporē suauitatis hntis. **A**d p'm' dō q' rō illa valeret si baptismi z eucharistie tm' esset vna figura: sunt autē plures: z iō nō ē incoueniens aliqua figurā baptismi q' precedat aliqua figura eucharistie z ab aliq' precedat: sicut precedit agnus paschalis trāsitum maris rubri: z sequit' circūcisionē. **A**d 2'm' dō q' eucharistia offert deo in sanctificatione hostie: z offert p'plo in ipsius sūptiōe: z hoc significatū fuit in oblatioe melchisedech q' obtulit abrae panē z vinū z benedixit deo excelso. **A**d 3'm' dō q' nihil sub eadē spē manens ē signū sui ipsius. s3 aliqd' fm' q' ē in vna spē pōt eē signū sui fm' q' ē sub alia spē. z s3 ē in proposito dō: q' aqua fluēs d' latere christi figurabat p'p'z q' eius s3 ague redimēd' z reficiēd' erat: z iō significabat aq' s3 ague admixta h' sacri vsū. **A**d 4'm' dō q' sacrm h3 oēm suauitatē in quātū cōtinet fontē ois gratie: q'uis nō ordinē

ei⁹ vsus ad oēs effectus sacrālis gratie. Uel oō q̄
 etiā quātū ad effectū h̄z oēm suauitatis effectū in
 reficiēdo: q̄ hoc solū sacr̄z p̄ modū refectōis opaf
 Uel oō fm̄ Dio. q̄ oīuz sacr̄oz effect⁹ huic sacro
 possunt ascribi inquantū p̄fectio ē oīs sacri h̄ns q̄
 si i capitulo 7 sūma oīa q̄ alia sacra p̄tinet sigilla
 ti. Ad 5° q̄ baptisim⁹ ē sacm̄ necessitatis q̄
 tū ad effectū: q̄ delet peccatū originale q̄ manēte
 non ē salus: 7 iō oportebat q̄ in veteri lege r̄ndēt
 sibi aliqua figura q̄ p̄ originale remediū p̄beret
 s. circūcisio. s̄z eucharistia ē sacm̄ necessitatis quā
 tū ad fidē eius qd̄ rep̄ntat. s. opus n̄re redēptōis
 7 iō non oportuit q̄ h̄eret figuras remediū p̄bē
 tes s̄z signantes n̄m. Ad 6° q̄ quīs in veteri
 lege fuerūt figure plures m̄llī: tñ oēs ad has re
 ducūt: q̄ i oīb⁹ sacrificijs 7 oblatiōib⁹ antiquoz s̄
 gnificabat illud qd̄ ē res 7 sacr̄z in eucharistia: qd̄
 etiā significat per agnū paschalē. s. ipse christus q̄
 obrulit se deo patri pro nobis oblatiōē 7 hostiā
 Uel oō q̄ iste figure rep̄ntat corp⁹ christi fm̄ q̄ ē
 i vsu fidelū p̄ cū: qd̄ p̄z oblatiōē melchisedech
 q̄ panē 7 vinū edendū obrulit Abrae. 7 s̄lī agn⁹
 paschalis edēdus a p̄lo occidebat: 7 ēt māna ad
 eluz pplī a deo prouidebat. aqua ēt sanguini ad
 m̄xta in passione christi ppl̄z significat christi sa
 guinē cōicātē: nō autē ita ē in alijs sacrificijs: 7 iō
 quīs sint figure christi passi: nō tñ sunt proprie fi
 gure h⁹ sacri. s̄t autē in canone missę mentio d̄ ob
 latione Abrae 7 Abel magis p̄ deuotionē offerē
 tiū q̄ p̄ figurā rei oblatē. Ad iij. q. oō q̄ quātū
 ad id qd̄ ē signū tñ i hoc sacro exp̄ssior figura h⁹
 sacri fuit oblatio melchisedech q̄ figure legis mo
 ysi: sed quātū ad id qd̄ ē res 7 sacr̄m exp̄ssior fuit
 figura legis moysae qua exp̄ssius christus passus
 significabat: 7 q̄ r̄ sacri cōstitit in signis exteri
 rib⁹: iō sacerdotiū christi quātū ad ritū magis cō
 uenit cū sacerdotio melchisedech q̄ cū sacerdotio
 leuitico: 7 ēt quātū ad alias cōditiones melchise
 dech quas apostolus plenius p̄sequitur. Et
 per hoc patet solutio ad obiecta.

Ad tertius sic p̄oce
 dit: v̄ q̄ nulla fuit necessitas instituēdi h⁹
 sacm̄: veniente autē veritate ōz cessare figura. sed
 hoc sacm̄ agit in figurā d̄nice passionis q̄ iā reali
 ter venit. s̄ nō debuit hoc sacm̄ institui. S. ea
 oē actione aliquid instituit 7 a p̄ria dispositiōe re
 mouet. s̄z ad eadē actionē nō ōz institui: nisi vnum
 sacm̄: sicut vnu institū ē vni actiōis. cū s̄ p̄ baptis
 mū mundemur a malo: v̄ q̄ nō oportuit institui
 aliq̄d sacm̄ p̄ qd̄ in bono cōfirmemur. s. eucharis
 tia: vt i lra oī. S. ex eisdē ex quib⁹ sum⁹ 7 nutri
 mur: vt in. ij. de generatione oī. s̄z p̄ baptisimū qd̄
 ē spūalis regeneratio acq̄im⁹ eē spūale: vt Dio. ol
 cit. ij. ca. ec. hie rar. s̄ p̄ gratiā reficimur baptisima
 lē: 7 ita nō ōz h⁹ sacm̄ institui ad spūalē reficiēdū

vt in lra dī. S̄z ad p̄fectionē corporis exigit
 q̄ mēbra capiti cōiungāt. s̄z p̄ hoc sacm̄ mēbra ec
 clesie suo capiti cōiungāt. vñ Joh. vi. oī: Qui mā
 ducat carnē meā 7 bibit sanguinē meū in me ma
 net 7 ego in eo. s̄ necessaria fuit h⁹ sacri institutio.
 S. charitas nō ē min⁹ necessaria q̄ fides. s̄z ha
 bem⁹ vnu sacm̄ fidei. s. baptisimū. cū s̄ charitatis
 sacm̄ sit eucharistia: vñ 7 cōiō oī: v̄ q̄ eius insti
 tutio fuerit necessaria. L. tēti⁹ v̄ q̄ ante aduētū
 christi debuerit institui: christus. n. ē caput oīum
 iustoz q̄ fuerunt a principio mūdi: vt in. iij. li. dī.
 xij. dicitū ē. si s̄ p̄ hoc sacm̄ mēbra capitis mysti
 co suo capiti cōiungāt: v̄ q̄ debuerit a principio
 mūdi institui: S. ppl̄s isrl̄ fuit ppl̄s deo dilectū
 sim⁹. vñ oī Exo. iij. filius mē primogenit⁹ isrl̄. s̄z
 hoc sacm̄ ē sac̄z charitatis: vt dicitū ē. s̄ debuit i
 stitui adhuc p̄iore ppl̄o h̄ite statū. S. hoc sa
 cr̄m oī viaticū: q̄ tēdētē ad patriā in via confor
 tat: quotidianos ēt lapsus repar. sed patres q̄ erat
 aū aduētū christi ad patriā tēdebāt: hospites 7
 pegrinos se vocantes sup̄ terrā: vt oī Heb. xj. 7 ēt
 quotidianis peccatis ipediebāt. s̄ aū aduētū chri
 sti debuit hoc sacm̄ institui. S̄z: hoc sacm̄
 p̄tinet verbū incarnatū realit. s̄ institui nō potu
 it aū incarnationē verbi. S. hoc sac̄z cōtinet
 gratie plenitudinē: vnde 7 eucharistia dicit. s̄z
 tps plenitudinis incepit ab incarnatione christi. s̄
 aū incarnationē hoc sacm̄ institui nō potuit. L
 terius videt q̄ p̄ passionē institui debuit: q̄ h⁹ sa
 cr̄m ē in memoria d̄nice passionis: vt p̄z. j. Lor. xj.
 s̄z memoria p̄teritoz ē. s̄ 7 a p̄terita passiōe chri
 sti institui debuit. S. eucharistia nō nisi bap
 tismo ōz vari. sed baptisim⁹ fuit institutus p̄ christi
 passiōē: qñ oīs discipulis foumā baptisandi de
 dit: Matth. vlti. s̄ 7 p̄ passiōē institui debuit eu
 charistia. S. in his q̄ sibi inuicē p̄tinne succedūt
 vltimū p̄mū ōz cōiungi p̄secūdi. s̄z oīs voluit in
 cena oīdere terminationē veteris legis: 7 cōtinu
 ationē noue legis ad ipsā: vt ex littera h̄i. s̄ debuit
 p̄ cenā paschalē statū instituere h⁹ sacm̄ noue le
 gis 7 alia p̄ ordinē: 7 sic p̄ passiōē eucharistia q̄
 ē vltimū. S̄z v̄ q̄ debuerit institui a p̄n⁹ p̄di
 cationis christi: q̄ p̄mo capiunt artius memo
 rie ip̄mū: vt p̄z de his q̄ hō a pueritia capit. sed
 oīs voluit vt hoc sacm̄ artissime memorie p̄mē
 daret. s̄ debuit a prin⁹ h⁹ instituere. R̄ndeo oō ad
 j. q. q̄ in q̄libz gnē actionū in q̄ inueniunt plures
 actiōes ordinate diuersis agentib⁹ ordinatis distri
 bute: ōz p̄ncipal̄ illaz actionū attribuat prin
 cipali agentī: cuius virtute secūdarj agētes op̄al
 secūdarjas actiōes: sicut p̄z in artib⁹ q̄ sibi inuicē
 cōtinent: vt militaris equestris 7 feudoz factrix:
 7 q̄ inuenim⁹ diuersas actiones sac̄ales diuersis
 sac̄is distributas q̄ in v̄tute verbi icarnatū agunt
 ōz ad p̄fectā actionē h⁹ gnēis eē aliq̄uā sac̄alē acti
 onē que ipsimet p̄ncipali agentī attribuat: qd̄ ē

verbu incarnatu: et ideo oportuit esse sacrum eucharistie quod ipsum verbum incarnatum contineret: ceteris figuris tamen in virtute ipsius agentibus: et ideo convenit in figura cibi hoc sacrum institutum esse: quia inter alios sensus solus tactus est cui suum sensibile realiter coniungitur sicut dicitur in sensibili ad alios sensus per medium pervenientibus: gustus autem tactus quodammodo est: et inter alia quae ad tactum pertinent solus tactus est qui agit per coniunctionem suam ad cibatum: quia nutrens et nutritus sit unum. Alia tangibilia autem sunt efficiens aliquas impressiones in eo quod tangit: sicut per de calido et frigido et huiusmodi: et ideo cum de sacrum in figura alicuius rei sensibilis proponi debeat: convenienter sacrum in quo ipsum verbum incarnatum nobis coniungendum continet proponitur nobis in figura cibi: non quod de pervertendi in nos per suam coniunctionem ad nos: sed potius sua coniunctione nos in seipsum convertens sicut Augustinus ex persona verbi incarnati dicit: Non tu me mutaberis in te: sicut cibum carnis tue: sed tu mutaberis in me. ¶ Ad primum quod dicitur per Dominum Dio, non contra hierarchiam est media inter celestem et eam quae in veteri lege erat. tunc enim legis erat veritas promissa tamen: sed in statu nove legis est veritas inchoata per Iesum Christum: in patria autem erat veritas consummata: et ideo in veteri lege figure sine rebus proponebantur: in nova autem proponuntur figure cum rebus: in patria autem realiter figuris: et ideo orat ecclesia: ut quod nunc spe gerimus in vis rerum veritate capiamus in patria. ¶ Ad 2um quod obiectio illa procedit de projectione illa qua aliquid per formam receptam perficitur: qualis perfectio fit per baptismum: non autem de illa quae per coniunctionem ad principium perfectionis quae fit per eucharistiam videlicet dicitur. ¶ Ad 3um quod de nutrimento corporali videtur esse nos eisdem nutrum ex quibus sumus: quia quod cibum carnis nostre in nos transformari: et ideo quod nobiscum in manum perveniat: secundum autem est de cibo spirituali quod nos in seipsum transformatur. ¶ Ad 4um quod dicitur sicut dicitur est in hoc sacro ipse Christus qui est sanctificationis principale agens realiter nobis proponitur: in veteri autem lege non exhibebatur sicut proponebatur incarnatione novum facta: et ideo in veteri lege hoc sacrum institutum esse non potuit. unde sacra veteris legis habebant se ad modum sensibilia quae per medium cognoscuntur: quae quidem realiter sentienti non coniunguntur: sed suas similitudines ad sensus a longinquo transmittunt. Sacra vero alia nove legis in quibus virtus Christi operatur cum ipso realiter non continentur assimilantur sensibilibus actibus quae quidem non incorporantur sentiendi: sicut aliqua similitudine mutantur. hoc autem sacrum ut dicitur est quasi maioris perfectionis similitudo illi sensibili quod incorporatur sentiendi. scilicet cibo: unde magis distat a modo sacrorum veteris legis quam alia sacra nove legis. ¶ Ad primum quod dicitur quod Christus ab initio mundi erat caput sacrorum: non quasi huiusmodi actu conformitate in natura cum membris ecclesie incarnatione novum facta: sed solummodo secundum fidem incarnationem expectantem: et ideo coniunctio corporis mystici ad suum caput pro tempore illo non poterat fieri per aliquod sacrum realiter continens ipsum caput membris conformiter:

me: sicut poterat per alia sacra figurari. ¶ Ad 2um quod quod populus Israel erat dilectissimus pro tempore illo preparatione aliorum populorum quod idolis serviebant: non autem preparatione populi novi testamenti: de quo dicitur I. De. ij. Nos enim gens facta populo acquisitionis. vel dicitur per apostolum Romanorum ix. Non quod sunt secundum carnem: sed quod ex promissione huiusmodi putantur in semine. unde populus novi testamenti non excluditur ab illo privilegio amoris ratione cuius Israel primogenitus dei dicebatur. ¶ Ad 3um quod quod quis antiquus patres in via essent ceteros ad patriam: non tamen erant in statu perveniendi ante Christi incarnationem: et ideo non competebat pro tempore illo viaticum esse quod statim ad patriam perducimur. ¶ Ad 4um quod quod per apostolum iij. rationes hoc sacrum in cena institutum debuit et non ante. primum apparet ex ipsa necessitate sacri assignata: quia ad perfectionem nostram exigebatur: ut caput nostrum esset nobis realiter coniungeretur: et ideo quod diu sub propria specie cum hominibus conversatus non oportebat hoc sacrum institui: sed quoniam eius corporali presentia destituta erat ecclesia: et hoc non tangit in littera ab Eusebio: quia inquit corpus assumptum ablaturus erat. 2° sumitur ex eius figura. Christus enim in mundo conversatus est figuram legis observare voluit: factus sicut lege: ut eos qui sub lege erant redimeret: et quia veniente veritate cessat figura: ideo non debuit hoc sacrum institui nisi Christo abscedente per mortem quoniam figure veteris legis terminande erant. 3° sumitur ab ipsa representatione hoc sacri: est enim representationis dicitur passionis: et ideo congrua iam passione imminente instituitur. 4° sumitur ex ritu quo frequentandum est hoc sacrum: ut ultimo traditum magis memorie teneretur. ¶ Ad primum quod dicitur quod imminente passione corda discipulorum magis erant affecta ad passionem quam ad passionem iam factam: quoniam iam erant immores passione passionis: per gaudium resurrectionis: et ideo memoriale passionis magis erat eis proponendum ante quam post. nec tunc erat memoriale sicut instituebatur: ut in memoria in posterum celebrandum. ¶ Ad 2um quod dicitur quod baptismus est ante passionem institutus: quod quatuor ad aliquid videlicet dicitur: et preterea non oportet sit idem ordo institutionis sacrorum et preceptorum: quia ad finem quod nobis prestatur ultimum pervenimus eucharistia est quodammodo finis baptismi: quia per baptismum aliquid consecrat ad eucharistie perceptionem: sicut per ordinem ad eius consecrationem: et ideo non procedit. ¶ Ad 3um quod dicitur quod quod hoc sacrum sit quasi ultimum in preceptione: est tamen primum in intentione. institutio autem ordinem intentionis videtur: et ideo terminatis sacris legalibus hoc primo instituendum fuit. ¶ Ad 4um quod dicitur quod ratio illa procedit de illis quae per primum quod capere potest: apostolus autem ait a primum non tamen capaces mysterii: et ideo in fine hoc est proponendum fuit. et preterea ratio illa procedit de illis quae memorie imputantur propter seipsa. in illis autem que memorie imputantur affectio ad dicendum secundum: quia tunc firmi imputantur quoniam affectionis morum ad dicendum maior sentitur quanto autem aliquid ad amicum diu conversatus sit maior dilectio: et quanto ab amico separatus sentitur morum dilectiois serventior per dolorem separationis: et ideo videtur amicum a

nobis recedentis finalr dca mag memorie ipmiff.

AD quartū sic proce

dit: vī q̄ hoc sac̄m a non ieiunio licite su
mi possit: hoc. n. sac̄m a dño in cena institutū ē.
sed ecclia obseruat ea q̄ dñs seruauit in sacroꝝ
traditione: sicut formā ⁊ māz. q̄ ⁊ ritū deberet ser
uare: vt iā p̄s̄is hoc sac̄m traderet. ¶ **S. j. Lor.**
p. dicit: Dū p̄uenitis ad manducandū iulicē expe
ctate s̄q̄s at̄ esurit domi manducet: loquit̄ aut̄ de
manducatione corporis ch̄isti. q̄ postq̄ aliq̄s do
mi manducauerit potest i ecclia corp̄ ch̄isti mā
ducare licite. ¶ **S. de consecratiōe di. j. di:** Sac̄ra
altaris nō nisi ieiunio hominū celebrant̄ excepto
vno die anniuersario q̄ cena dñi celebrat̄. q̄ ad mi
nus illo die potest aliq̄s p̄ alios cibos corpus ch̄i
sti sumere. ¶ **S. 2. q̄ d̄ de conse. di. ij.** Placuit
sp̄i sancto in honore tanti sac̄i prius in os ch̄isti
ani dñici corpus intrare. ¶ **S. hoc sac̄m cū ma
gna reuerentia sumendū ē. sed post cibū nō ē aliq̄s
ita sobrius ⁊ modestus sicut an̄. q̄ nō d̄ post cibū
sumi. ¶ **Lterius vī q̄ non q̄libet cibi s̄ptio p̄ce
ptionē h̄ sac̄i impediat: q̄ s̄ptio cibi ⁊ pot̄ i pua
quātitate in nullo sobrietatē diminuit: imo maḡ
auget nāz confortādo. s̄z iōz a ieiunio sumi: vt cūz
reuerentia sumat ⁊ sobrietate. q̄ nō quelibz s̄ptio
cibi impedit p̄ceptionē h̄ sac̄i. ¶ **S. ad p̄ceptionem
hui sac̄i exigit̄ q̄ hō sit ieiun̄. s̄z q̄d̄ sunt q̄ non
frangant ieiunium sicut aque ⁊ medicine q̄dā. q̄ vī
q̄ p̄ earum s̄ptioez hō possit hoc sac̄m p̄cipere
¶ **S. corp̄ ch̄isti sic in os intrat ita in vētrez traiz
citur. s̄z si aliq̄ cibi reliquie in ore remaneat ⁊ post
modū de mane in vētrez traiziant̄ nō impedit quis
a s̄ptione corporis ch̄isti: q̄ hoc possz sacerdoti ac
cidere etiā dū ē in ipsa celebratiōe sac̄i q̄ nō de
beret a s̄ptione corporis ch̄isti desistere. q̄ nec cibū
in os missus d̄ p̄ceptionē hui sac̄i impedire i par
ua quātitate s̄ptus. ¶ **S. 3. p̄tra est q̄ ex hoc ipso
sac̄o reuerentia exhibet̄ q̄ pus in os corp̄ dñi su
mit̄ a christianis: s̄z q̄cūqz cibū s̄poneret ⁊ i qua
cunqz quātitate nō esset corp̄ dñi acceptum. ergo
quelibet s̄ptio cibi impedit a p̄ceptione hui sac̄i
cramētū. ¶ **Lter?** videt̄ q̄ hō nō statim d̄ comedē
p̄ corpori ch̄isti s̄ptione p̄ hoc q̄ d̄ de cose. di.
ij. Si mane dñica portio edis vsqz ad sextā m̄stri
ieiunent q̄ cū cōsūperūt: ⁊ si in tertia vel quarta
hora acceperint ieiunēt vsqz ad vesperā. ¶ **S. nō
minor reuerentia exhibenda ē sac̄o iā s̄pto q̄ su
mēdo. sed an̄ p̄ceptionē nō ē aliq̄s cib̄ sumēd̄.
q̄ nec post q̄s qz in ventre remaneat. ¶ **S. 3. ē cō
traria p̄suetudo totius ecclie. R̄ndeo d̄ ad. j. q.
q̄ hoc sac̄m a ieiunio tm̄ p̄cipi d̄z: nisi p̄ necessi
tate iminēt mort̄ ne p̄tingat sine viatico ex hac vi
ta trāfire: q̄ d̄z oē in reuerentiā tantū sac̄i p̄cipue p̄
pter tria iusticia ecclie. p̄ pp̄ ipsa sc̄itate sac̄i vt of
xp̄iani q̄ sumēdū ē n̄ sit alio cibo p̄ ibutū: sed q̄**************

nouū ⁊ purz ad p̄ceptionē ei reseruet. ⁊ pp̄ deuo
tionem q̄ exigūt ex p̄te sc̄ipietis ⁊ attentionē q̄ ex ci
bis acceptis impediri possit: sumis a stomacho ad
caput ascēdētibz. ⁊ pp̄ piculā vomitus vel alicui
h̄ i. ¶ **Ad p̄m̄ q̄ d̄ q̄ forma ⁊ mā s̄ seruata a dño ē
stituyente h̄ sac̄m quasi essentialia sac̄o: ⁊ iō opoz
tuit q̄ ecclia hec retineret: s̄z ordinē sumēdi ser
uauit dñs quasi p̄uenientē institutiōi sac̄i. vñ n̄
oꝝ q̄ ecclia seruet: q̄ nō oꝝ q̄ illud q̄ d̄ p̄uenit p̄n
cipio vel generatiōi alicuius rei q̄ p̄petat ei q̄n̄ iā
ē i cō p̄fecto. ⁊ s̄lt̄ q̄ d̄ p̄petit sac̄o quātū ad sui in
stitutiōnē n̄ oꝝ q̄ p̄petat ei q̄ntū ad sui vsū. ¶ **Ad
2. d̄ q̄ ap̄s n̄ itēdit q̄ fideles post cibos s̄ptos
domi ecclia corp̄ ch̄isti sumat: s̄z illos redargu
it: q̄ hūc cibū volebāt alijs cibis p̄miscere: q̄s i ec
clia sumebāt. ¶ **Ad 3. d̄ q̄ forte ecclia aliq̄ tpe
sustinuit i die cene sumi corp̄ xp̄i p̄ alios cibos in
rep̄ntatiōez dñice cene: s̄z nūc abrogatū ē decretūz
illud p̄ cōez p̄suetudinē: vt loq̄t̄ q̄ntū ad as̄tates q̄ n̄
sumūt. ¶ **S. ij. q. d̄ q̄ sicut dicit̄ ē in reuerentiā s̄
citat̄ h̄ sac̄i institutū ē q̄ os xp̄iani suscipientis
corp̄ ch̄isti q̄si nouū ad ipz sumēdū accedat: quā
talibz at̄ cibi ass̄ptio h̄c auferrer̄ nouitatē: ⁊ iō
q̄z cibi s̄ptio impedimētū p̄bz eucharistie s̄ptiōi.
¶ **Ad p̄m̄ q̄ d̄ q̄ leḡ p̄cepta se h̄nt ad ea q̄ agēda s̄t
sic v̄lia ad singularia: vt d̄ i. v. Eth. q. n. legislator
n̄ p̄r ad oēs euēt̄ attēdē: oꝝ q̄ ad ea q̄ i plibz acci
dit̄ attēdēs v̄lez legē p̄stiat: vt lex v̄lia sit. ⁊ q̄ vt
frequēt̄ p̄ cibū turbat̄ hois discretō ⁊ sobrietatē q̄
p̄cipue i h̄ sac̄o exigūt: iō v̄lic̄ phibitū ē p̄ cibū coz
p̄ xp̄i sumi q̄uis aliq̄ cibi s̄ptio n̄ impediat rōnē: p̄
cipue cū nihil piculū accidat si p̄ cibū s̄ptū abste
neat a p̄ceptōe h̄ sac̄i: q̄ i articulo necitat̄ s̄z su
mē p̄ alios cibos. ¶ **Ad 2. d̄ q̄ duplex ē ieiunium
s̄. n̄e ⁊ ecclie. Ieiunium n̄e ē q̄ q̄s ieiun̄ oī an̄ cibū
s̄ptū illa die et̄ si plies postea comesturus sit. ⁊ q̄z
h̄ ieiunium d̄ ex p̄uatōe cibi p̄ass̄pti: iō q̄z cibi s̄
ptio h̄ ieiunium tollit. Ieiunium at̄ ecclie ē q̄ d̄ ieiunāz
s̄z modū ab ecclia institutū ad carn̄s afflictioez: ⁊
h̄ ieiunium manz et̄ p̄ vnica comestione n̄ soluit̄ nisi
si p̄ sedaz s̄ptioez illoꝝ q̄ i cibū ⁊ refectōez d̄ se cō
sueuer̄ assumi: ⁊ iō ea q̄ pp̄ alios cibos accipi p̄su
euer̄ vt dirigēdos sic electuaria vt d̄ d̄cedos p̄ mē
bra sic pot̄ vini aut̄ aq̄ h̄ i ieiunium n̄ soluit̄ quia
et̄ aliq̄ nutriat̄. Ad d̄bitā q̄ s̄ptioez dñici corporis n̄
exigit̄ ieiunium ecclie: q̄ et̄ p̄ dies ieiunij h̄ sac̄z ce
lebrat̄: s̄z req̄rit̄ ieiunium n̄e pp̄ reuerentiā sac̄i: ⁊ iō
fm̄ cōem s̄niaz electuaria ⁊ vinū p̄ass̄ptū impedi
unt a p̄ceptione eucharistie. S̄z de aq̄ diuersa est
opinio. Quidā. n. dicūt q̄ q̄ nullo mō nutrit̄ nō
soluit̄ neqz ieiunium n̄e neqz ieiunium ecclie: s̄z quia
aq̄ i se nō nutriat̄: tm̄ cōmixta nutrit̄ in stomacho
at̄ oꝝ q̄ alijs h̄uozibz admiscrat̄: ⁊ iō i nutrimentūz
cedere p̄t: ⁊ pp̄ hoc alij pbabilius ⁊ securi dicūt
q̄ et̄ post aque potū corp̄ ch̄isti nō sumendū est
¶ **Ad 3. d̄ q̄ ieiunium nature d̄ p̄ priuationē acc̄**************

comestio: fm q̄ comestio etiā potione icludit: comestio autē principalis dī a sūptioe exterioris cibi: q̄uis terminet ad traiectionē cibi in ventres ⁊ vter⁹ ad nutritionē: ⁊ iō q̄ inter⁹ gerūt sine exterioris cibi sūptione nō vident solvere ieiunium nāe nec impedire eucharistie p̄ceptionē sicut deglutio saluē. ⁊ sūt vī de his q̄ intra dentes remanent ⁊ ēt de eructationib⁹: tñ pp̄ reuerentiā nisi necessitas incūbat pōt sine piculo abstineri. **Ad. iij.** q. dō q̄ fm̄ cōsuetudinē ecclie pp̄ reuerentiā: tāti sacri p̄ eius sūptionē hō o3 in gr̄az actōe p̄sistere vñ ēt in missa o3o gr̄az actiois p̄ cōione dī: ⁊ sacerdotēs p̄ cel̄brationē suas sp̄ales o3ones habēt ad gr̄az actionē: ⁊ iō o3 ēt aliq̄d interuallū inter sūptionē eucharistie ⁊ alioz ciboz. s3 q̄ n̄ redit magnū interuallū: ⁊ q̄d pap̄ docet nihil deesse vī: vt dī in .ij. phy. iō possemus sub hoc sensu p̄cedē q̄ statī potest aliq̄s cibos alios sumere p̄ eucharistie sūptionē. **Ad p̄m̄** q̄ dō q̄ illud decretū loq̄t fm̄ cōsuetudinē primitiue ecclie: qñ pp̄ paucitatē ministroz rariuz missaz solēnia celebrabāt: ⁊ cū maiori preparatione. vñ Dio. narrat de Saiō i sua eplis q̄ nūq̄ missā celebrabat nisi aliqua diuina reuelatiōe prius p̄cepta: ⁊ iō nūc p̄ h̄ia cōsuetudinē abrogatū ē. **Ad 2m̄** q̄ sacm̄ p̄ sui sūptionē effectū p̄optiuz cāt: ⁊ iō o3 actuali in ipsa sūptione cor hominis in deuotione p̄sistere. s3 p̄ p̄ceptionē sufficit q̄ habitu deuotio teneat: q̄ n̄ potest sēp̄ in actu ēē: ⁊ iō ea q̄ possūt actu impedire p̄hibent magis añ sūptionē sacri q̄ post. **Q. d. II.**

Unde queritur

Que forma h̄ sacri. ⁊ circa h̄ q̄rūt q̄ tuor. P̄mo d̄ forma q̄ corp⁹ christi p̄secrat. Secūdo de forma q̄ cōsecrat ipsū sanguis. Tercio de virtute vtriusq̄. Quarto de cōparatione vnius ad aliam.

Ad primū sic proce

Dis. vī q̄ hec nō sit forma cōsecratiōis panis: hoc ē corp⁹ meū. sacra. n. h̄nt efficacā ex institutione diuina. sed oñs instituens hoc sacm̄ p̄secrauit his verbis: s3 p̄ p̄secrationē ⁊ fractionē hec verba protulit. vñ dī Matth. xxvj. Lenātib⁹ illis accepit iesus panē ⁊ bñdixit ⁊ fregit deditq̄ discipulis suis ⁊ ait: Accipite ⁊ ēt in p̄dictis verbis nō p̄sistit forma cōsecrationis panis. **¶** Forma baptismi cōsistit in verbis q̄ dicūt in ipso vsu baptismi. s3 hec verba nō dicūt in vsu eucharistie: s3 magis in sc̄ificatiōe m̄e. q̄ in his verbis nō cōsistit forma h̄ sacri. **¶** Lterū vī q̄ n̄ tñ i his v̄bis p̄sistat forma: hoc ē corp⁹ meū. sic. n. dicit Luse. Emisse n̄: Inuisibil̄ sacerdos visibiles creaturas i suū cor p̄uertit dicēs: Accipite ⁊ comedite ⁊ ē. q̄ hec ēt forma: accipite ⁊ comedite. **¶** Illud q̄d nō est de s̄a forme nō o3 interponi inter s̄alia forme i

h̄ sacro sicut nec in alijs. s3 inter hec verba i libris romanis interposita inuenit hec coniunctio ciz q̄ h̄ ēt de forma ⁊ nō tñ verba p̄dicta. **¶** Lterū ēt vī q̄ forma hec nō sit incōueniēs. i forma eiz sacri o3 exprimi h̄ q̄d i sacro gerit p̄ actū p̄ueniētē materie sic in forma baptismi dī: Ego te baptizo: ⁊ i forma p̄firmationis: Cōfirmo te chulimate saluū s3 n̄ ponit in verbis p̄missis aliq̄d p̄tines ad transbationē q̄ sit i h̄ sacro panis s3 in corp⁹ christi. q̄ n̄ ē cōueniēs forma. **¶** D̄. disp̄at h̄ sacm̄ p̄ ministros ecclie sic ⁊ alia sacra. s3 i formis alioz sacroz ponit aliq̄d p̄tines ad ministrū. q̄ cū in hac forma n̄ ponat act⁹ ministri: vī q̄ sit incōpetēs. **¶** Lterū vī q̄ singule p̄tes incōueniēt ponāt. hoc. n. p̄nomē hoc demonstratiū ē: aut q̄ iporat d̄mōstrationē vt cōceptaz: aut vt exercitā. Si vt cōceptā sic sumit vt res q̄dā ⁊ n̄ vt h̄ns ordinē ad rē aliā: vt si diceret hoc p̄nomē h̄: s3 sc̄ificatio sacri n̄ sit nisi p̄ hoc q̄ verba forme ordināt ad m̄az ex itē: etiōe p̄ferētia. q̄ s3 hoc n̄ posset verbis p̄dictis fieri p̄secratio aliq̄ corp⁹ christi. Si at iporat d̄mōstrationē vt exercitā: aut facit d̄mōstrationē ad intellectū: aut ad sensū. si ad intellectū vt sit s̄sus: hoc. i. signifi catū p̄ h̄ ē corp⁹ meū: tunc iterū significatio verbo rū n̄ refert ad h̄c m̄az panis: s3 sacra significādo efficiūt: ⁊ de formis sacroz Aug. dicit: Accedit verbū ad elemētū ⁊ sit sacm̄. q̄ adhuc p̄ v̄ba p̄dicta n̄ sit trāsbatio. Si at facit d̄mōstrationē ad s̄sū. q̄ d̄mōstrabit s̄baz p̄tētā sub illis sp̄eb⁹ s̄sibilib⁹. s3 illa s̄ba ē panis d̄ q̄ n̄ pōt dici q̄ sit corp⁹ christi. q̄ n̄ erit vera h̄ locutio: hoc ē corp⁹ meū. **¶** D̄. q̄d trā sit i aliq̄d n̄ ē illū: q̄ ois mot⁹ ⁊ factio ē ex p̄ngenti: vt dicit phis. i. ij. phy. s3 verū ē dicē q̄ hec s̄ba d̄mōstrata sit corp⁹ xpi vt trāsit i corp⁹ xpi. q̄ n̄ vere dī: hoc ē corp⁹ meū. **¶** D̄. signatū o3 rndē signo. s3 panis ē corp⁹ hōgenē. q̄ significatio ei⁹ ē respectu alicui⁹ p̄tis hōgenēe corp⁹ xpi n̄ nisi carnis: q̄ de ipsa dicit d̄s. Jo. vj. Caro mea vere ē cib⁹. q̄ potius dicit debuit: hec ē caro mea q̄ h̄ ē corp⁹ meū. **¶** D̄. sic dicitū ē o3 q̄ h̄ p̄nomē h̄ faciat d̄mōstrationē exercitā ad hoc q̄ stat p̄secratio corp⁹ xpi ex hac m̄a. s3 n̄ pōt h̄ ēē nisi qñ d̄mōstratio p̄fert ex p̄sona loquet: q̄ si p̄ferat a f̄citate v̄ba alteri n̄ facit d̄mōstrationē ad istā m̄az: s3 q̄si m̄aliū sumeret. q̄ o3 q̄ p̄ v̄ba p̄dicta p̄ferat q̄si ex p̄sona sacerdotis ea enūciāt. s3 panis n̄ p̄uertit i corp⁹ sacerdotis: s3 i corp⁹ christi. q̄ debet dicē hoc ē corp⁹ xpi: ⁊ n̄ hoc ē corp⁹ meū: q̄ h̄ possit eē erroris m̄a. **¶** Lterū vī q̄ verba q̄ circa formā dicunt nō p̄ueniēt ponāt sicut. n. dicit Dio. in principio de di. no. Nō ē aūdēdū dicere aliq̄d de diuini p̄ter ea q̄ nobis ex sacris eloquijs si expressa. s3 in euāgelijs nō legit q̄ d̄s instituens hoc sacm̄ in cena oculos ad celuz leuauerit. q̄ incōueniēti p̄termittit subleuatis oculis i celū. **¶** D̄. in baptismo nō licet fieri mutatiōez verboz ēt p̄ verba eiusdē significatiōis: vt p̄ loco

patris genitoris ponere. sed in nullo euangelio sunt
 hec verba: Accipite et manducate: sed accipite et co-
 medite. sed incoherentem dei manducate. **¶** In nullo
 euangelio ponit oēs. sed vix per scriptuosum fuit addere.
¶ Rūdo dō ad. i. q. q. p. formā cuiuslibet sacri o. q. ex-
 primat hoc in q. substantia sacri consistit sicut in for-
 ma baptismi ablutio exprimit q. baptismi pficit
 sacri. tota at pfectio h. sacri i ipsa materie p. se-
 cratione consistit q. e. p. transubstantiatione panis i corpus
 christi: et hac transubstantiatione exprimit vba hec
 Hoc est corpus meū. et iō hec vba si forma h. sacri.
¶ Ad p. q. dō q. circa hoc ē quadruplex opio. Qui-
 da. n. dixerūt q. christus q. habet p. tate excellētie
 in sacris absq. o. forma virtute diuina confecit et
 postea verba protulit sub q. alij deinceps conse-
 crabant: et hac opione tagit Inno. dicens: Sane di-
 ci pot. q. christus virtute diuina p. fecit et postea for-
 mā exprimit sub qua postea benediceret: sed hoc nō
 v. cōueniens: q. in textu euangelij o. bndixit: qd
 aliq. verbis factū ē. Inno. at loq. opione narrā-
 do vel tagit ordinē q. virt. p. secratiois a christo i
 q. p. erat ad verba deriuata ē. Et iō alij dicūt q. cō-
 fecit qd sub aliq. forma v. b. nō at sub his s. sub
 alijs verbis ignotis. s. hoc ē v. inconueniens: q. sa-
 cerdos his verbis p. ficat ea. p. fert v. tūc a christo
 prolata. v. si tunc eis nō fiebat p. secratio nec mō fie-
 ret. Et iō alij dicūt q. cōfecit sub eisdē verbis: s. ea
 bis protulit: p. tacite cū bndixit: et apte cū distribu-
 it: vt formā cōsecrati alijs traderet. S. hoc ē v. i
 cōueniens: q. nō proferūt a sacerdote p. secrante i
 p. sona christi vt in occulto prolata. nō. n. bndixit
 dicens: Hoc est corp. meū. s. dedit dicens: Accipite et.
 Et iō alij dicūt et melius q. christus ea semel tm. p.
 tulit: et eis se prolatis cōsecrauit et formā p. secrati
 dedit. hoc. n. p. ticipiū dicens non iporat p. comita-
 tiā solū ad hoc verbū dedit: sed ad hoc cū alijs p.
 dicitis: vt sit s. v. bndixit et fregit et dedit dicit
 pulis hec verba protulit: Accipite et. Vel s. q. d. a
 euangelista nō obseruat ordinē verbor. q. a dno
 fuerūt prolata. ordo. n. fuit talis: Accipit panē et
 bndixit dicens: Accipite et. s. p. melius ē. **¶** Ad 2.
 dō q. p. secratio alioz sacror. consistit in vsu mae: isti
 us at in mae p. secratione: et iō forma ē in alijs sa-
 cris ē in verbis q. dicūt in vsu sacri: in hoc aut for-
 ma sacri ē in verbis q. dicūt in p. secratioe mae p. se-
 crate. **¶** Ad. ij. q. dō q. in hoc sacro sic in alijs duo
 si. s. p. secratio mae et vsus mae p. secrate: et hec duo
 p. verba o. n. exprimit. in hoc. n. q. d. Accipite et
 manducate ex hoc o. s. p. cipit vsus sacri. in hoc aut
 q. d. Hoc est corp. meū. tradit mae p. secratio. et q.
 p. secratio mae ē ad vsu fidelium: iō vsus p. mittit in
 demonstratione sacri quia sequat in executione:
 q. finis ē prior in itētie et cognitōe: et vltim. i opa-
 tione. S. q. vt dicitur ē vsus mae i h. sacro n. de eēn-
 tia sacri sic i alijs: iō illa verba q. ad vsu p. tinent n.
 s. o. forma: s. tm. illa q. ad cōsecrationē mae p. tinent

f. h. ē corp. meū. **¶** Ad p. q. dō q. quis sacri vsus
 nō sit de essentia sacri: ē tm. ad cōpletū eē ipsius in
 quantū p. tingit ad hoc ad qd institutū ē: et iō q. n. q.
 dicunt eē de forma nō solū illa q. p. tinent ad p. se-
 crationē: sed et illa q. p. tinent ad vsu: et sic loq. Amb.
 et Euse. et mag. in lra. **¶** Ad 2. dō q. hec cōiunctio
 eiz iporat ordinē cōsecrationis ad vsu mae p. se-
 crate: et iō sic verba q. p. tinent ad vsu nō sunt de for-
 ma ita nec predicta cōiunctio. apponit aut o. s. fm
 vsu romane ecclie q. a beato petro initū s. p. lit. n.
 ē sile de hoc sacro et de alijs. verba. n. forme huius
 sacri proferūt a mīstro in p. sona christi quasi recit-
 atione: et iō o. s. apponere p. tinationē ad recitatio-
 nē p. mīstā quā facit p. iunctio eim: alioz aut sacro-
 rū forme ex p. sona mīstri proferūt: et iō nō o. s. iter
 ponere aliqd qd nō sit de forma rōne cōtinuatōis
 cū absolute proferat. **¶** Ad. iij. q. dō q. mīster in
 sacris duplici opat: vno mō verbo pronuncians:
 alio mō actu aliquē exteriorē exercēs: vt i bap-
 tismo p. s. et vtrūq. istoz ē sacralis cā eius qd diuina
 virtute q. i sacris later p. ficat. Lā aut sacralis signi-
 ficatio efficit. v. i illis sacris in q. v. troq. mō mī-
 nister opat: o. s. q. verba prolata significant actū ex-
 ercitum et act. exterior. significet interiorē effectū:
 vt i bap- tismo p. s. q. ablutio exterior. quā vba for-
 me exprimit significat interiorē ablutionē quā diuī-
 na virt. p. ficat in sacro later. vbi q. mīster nō opa-
 tur nisi verba pronuncians o. s. q. verbor. significa-
 tio imediate ad hoc qd efficit referat. in hoc autē
 sacro cuius p. secratio in ipsa mae cōsecratione consi-
 stit nō h. mīster actū nisi pronunciationē ver-
 bor: sicut nec in aliqua alia materie sacris ficatōe.
 v. o. s. q. verba forme significet hoc qd virt. diuina
 in secreto facit: hoc autē ē eē corp. christi sub spē-
 bus illis: et iō hec ē p. ueniens forma huic sacro: h.
 ē corp. meū. q. h. qd dicitur ē significat. **¶** Ad p. q.
 dō q. in hoc sacro nō gerit aliqd a mīstro qd sit o.
 essentia sacri: sic erat i bap- tismo. v. o. s. q. verba si-
 gnificant illud tm. qd diuina virtute gerit. o. e. autē
 facit cāt ipsā factionē i hoc qd factū ē: nec o. s. esse
 assimilationē factionis ad facientē: sed facti ad fa-
 cientē: q. ad h. ē itētie facientis. sic at in opib. artis
 et n. ē req. rē inē faciens et factū silitudo s. s. formaz
 nālē et artificialē: ita in cātis sacralib. req. rē assimi-
 latio v. l. repñtatio p. modū significatiōis. v. v. b. a.
 plata i h. sacro n. deberēt signare ipsā factionē v. l.
 trāsbationē: vt i fieri s. vt in factū eē. v. h. hec nō ef-
 fet. p. ueniēs forma h. sacri: hoc sit corp. meū: q. p.
 h. n. significat aliqd eē vel nō eē. et s. nec hec: hoc
 mutet v. l. trāsbet i corp. meū: q. nō significat eē v. l.
 n. eē hoc qd ē p. n. cipalit itētie in hoc sacro. v. l. o. s.
 q. alia verba signat agē et pati: et ita motū aliquē:
 et q. in trāsbatione nō ē motus aliqd cū nō sit sub-
 iectū cōe nec mutatio: q. terminus trāsbationis ē
 p. e. existens actu: iō p. nullū verbū cōgrue potuit
 tradī forma sacri h. nisi per verbū substantiuū.

Ad 2° d^o q^o minister nō h^o actū exteriorē i cōsecratione in qua consistit eētia h^o sacri q^ouis h^o at actū exteriorē in dispensatione q^o consequit ad sacm: et iō actus ministri in forma q^o ē de essentia sacri poni nō debuit. **H** d. iij. q. d^o q^o sicut dictū ē verba forme transbationē in suo termino signare debent: nō fm q^o considerat vt in fieri: eē autē est terminus transbationis: cuius extrema vel terminus si due sbe: et iō in verbis forme signat duo imi ni transbatiois: et ipsa transbatio put ē in suo termino p verbū effēdi. i termino at transbatiois sba q^o erat terminus a q^o non manet quātū ad nāz spēi sed solū quātū ad accidentia: q^obus eius idiuiduatio cognoscebat. sed sba q^o ē terminus ad quē i termino transbationis p^oinet in sacro integre: et quo ad nāz spēi: et q^o ad accidentia p^oria: et iō ex pte termini a q^o nō ponit illud q^o nō significaret nāz spēi s^o pronomē demonstratiuū q^o signat indiuiduationē p^o accidentia prout cadūt sub sēlu: ex pte at imini ad quē pōit nomē dsignās nāz spēi et p^onoim nō d^ostratiuū h^o sbe. put ē sub sacro: s^o put ē ch^oisti in propria specie visibil: q^o sic verba forme pronunciauit. vñ p^o q^o p^ogrue in his verbis quattuor forma cōsistit: Hoc ē corp^o meū. **A**d h^o d^o q^o circa hoc ē multiplex opinio. Quidā. n. dicūt q^o hoc pronomē hoc: nullā demonstratiōē facit: q^o sumit mālū cū verba illa recitatur a sacerdote. p^oferat. s^o hoc nō pōt stare: q^o s^o hoc verba illa nullū ordinē haberent ad materiā presentē: et sic non fieret sacm. Aug. n. dicit: Accedit verbū ad elementū et fit sacm. et p^oterea eadē difficultas remanet de verbis istis fm q^o fuerūt ad ipso ch^oristo prolata. Et iō alij dicunt q^o facit demonstratiōē ad intellectū: et ē sensus: Hoc ē corpus meū. i. per hūc panē vel p^o has spēs significat corp^o meū: vñ si significatū p^o hoc ē corpus meū. s^o illud itez stare nō potest: q^o cū in sacris nō efficiat nisi q^o significat virtute dictoz verboz non fieret corpus ch^oristi i altari fm veritatē: s^o s^o significatiōē tm: q^o d^o ē hereticū: vel verba p^omissa nō essent forma h^o sacri: nec pōt dici q^o intentio p^oferentis verba facit vt his verbis consecret virtute diuinitus collata: q^o virtus data sacris cōsequit significatiōē: et itēto ministri nō pōt ad aliū effectū sacri p^oduce nisi q^o eis significat. Et iō alij dicūt q^o si hoc facit demonstratiōē ad sensū et demonstrat panē nō simpliciter s^o fm q^o ē transbat^o in corp^o ch^oristi. sed h^o ē q^o panis transbat^o iā nō ē panis s^o dū profert h^o pronomē h^o: nō dū facta ē transbatio: q^o iā alia verba nō essent de essentia forme: cū igit nō possit ad sēlu demonstrari q^o actu nō subest sensui nō poterit p^odicto mō demonstratio sumi nisi dicat sicut alij dicūt: q^o totus sensus locutionis et eius p^oriū eius referēdus ē ad vltimū instans pronunciationis verboz: q^o p^o illo instanti p^o quo res ē h^o locutio veritatē: et ē simile: cū dicit: Nūc taceo: nūc bibo: si statim tacerē vñ

bibere inciplat. S^o hoc itez non potest stare: q^o fm hoc significatio hoz verboz p^osupponet transbationē iā factā. s^o virtute verboz non fieret. et p^o terea fm hoc sēlus h^o locutionis erit: corpus meū ē corpus meū: q^o quidē virtute hoz verboz non fit. Et iō aliter d^o q^o ea que sūt in voce p^oporcionant his q^o sunt in aia. Conceptio autē aie duobus modis se h^o: vno mō vt representatio rei tm: sicut est in oib^o cognitionib^o acceptis a reb^o: et tunc veritas conceptionis p^osupponit entitatē rei sicut p^o p^oria mensurā: vt dicit in. x. Meta. et per modū huiusmodi cōceptionū se habēt locutiones q^o causa significationis tm p^oferuntur. alio mō conceptio aie nō est representatiua rei: sed magis p^ognatiua sicut exemplar factiū: sicut p^o in scientia p^oactica q^o est causa rei: et veritas h^o cōceptiōis nō p^osupponit entitatez rei: s^o p^ocedit ipsa nāliter q^o si causa et si simul sūt tpe: et ad hunc modū se h^ont verba p^omissa: q^o sunt significatiua et factiua et q^o significat. vñ veritas et significatio h^o locutionis p^ocedit nāliter entitatē rei quā signat: et nō p^osupponit ipsa q^ouis sit sil cū ipsa tpe: sicut cā p^oria cū p^o effectū: s^o q^o significatio et veritas locutiōis q^o ē sil tpe cū transbatiōe cōsurgit ex p^o significatiōib^o p^oriūz successiue plataz: iō o^o q^o dictio vltimo. plata cōpleat significatiōē locutiōis: sicut oia specificata: et sil cū significatiōe fit entitas rei: et p^o p^oria significatiōes p^oriūz p^ocedat transbationē: q^o q^o dē non successiue fit: s^o i^o istati vltio p^o significatiōē locutiōis iā p^ofectā. sic q^o h^o p^onoim h^o: neq^o d^ostrat terminū ad quē transbatiōis determinate: q^o iā significatio locutiōis p^osupponeret entitatē rei significate: et nō eēt cā ei: neq^o iterū d^ostrat terminū a q^o determinate: q^o ei significatio ipedit veritatē significatiōis totū locutiōis cū imini a q^o nō remaneat i vltio istati locutiōis. relinq^o q^o d^ostrat h^o q^o ē cōe vtriq^o imino idēminate: sic at i^o forma lib^o mutatiōib^o cōe vtriq^o imino ē subiectū vñ mā: distinguūt at imini p^o formas accētales vñ sbales: ita i transbatiōe cōe ē accētia sēsbilia q^o fmanēt: diueritas at ē subiecti. vñ sēlus ē: h^o p^oietū sub his spēs^o ē corp^o meū: et hec ē cā q^ore cū p^onoie nō ponit aliq^o nomē ne d^ostratio ad aliquā spēs sbe de terminet: sic. n. in locutiōe q^o significat tm alteratiōē p^o se subiectū ē subiectū cōe alteratiōis: vt cū d^o hoc fit albi: ita o^o q^o in locutiōe q^o facit transbatiōē subiectū sit h^o q^o ē cōe i transbatiōe. **A**d 2° d^o q^o rō illa p^ocederet si d^ostratio p^onois ferret ad p^oietū sub spēs^o s^o q^o ē determinatū ad spēs panis q^o corp^o ch^oristi nō pōt p^odicari d^o panē nisi cū verbo iportate trāsūtū: s^o sic nō intelligit d^ostratio p^onois s^o sic d^ostrat ē. **A**d 3° d^o q^o d^ona Jo. vj. loq^obat d^o h^o sacro tm s^o q^o ē ad actū ifectiōis: et q^o ifectiōi mag^o p^ouēt caro q^o corp^o s^o silitudinē ad refectōez corpa lē: iō ibi pot^o dixit carnē q^o corp^o: s^o i forma sacri o^o exprimi et essētia sacri et significatio ipsius: et iō

potius dicitur corpus quam caro: tunc quod essentialiter in hoc sacro continetur: ex vi sacri non solum caro: sed totum corpus christi: tunc quod hoc sacrum significat representando christi passionem: quod erat pro totum corpus signat etiam quasi rem ultimam corporis mysticam. scilicet ecclesiam quod per distinctionem officiorum habet similitudinem cum toto corpore ratione distinctionis membrorum: panis autem non est figura rei preterquam in sacro sicut quod est corpus homogeneum: sed sicut quod ex diversis consistit granis: unde sua significatio magis apta est ad totum corpus quam ad carnem. Ad 4. quod hoc sacrum directe repitativum est officii passionis qua christus ut sacerdos et hostia deo se obtulit in ara crucis: hostia autem qua sacerdos offert est una cum illa qua christus obtulit sicut re: quod christus realiter continet: minister autem offerens non est idem realiter. unde dicitur quod sit idem repitativum: et ideo sacerdos consecrans prout gerit personam christi profert verba consecrationis recitative ex persona christi ne hostia alia videatur. et quod per ea que gerit respectu exterioris materie christi persona reputatur: ideo verba illa sicut recitatio et significatione tenet respectu presentis materiae que est figura illius qua christus presentem habuit: et propter hoc dicitur convenientius: hoc est corpus meum quod hoc est corpus christi: vel etiam propter hoc quod sacerdos non habet actum exteriorum que sit sacramentaliter causa consecrationis sed in solis verbis prolatis consistit virtus consecrationis: et ideo ex persona illius proferuntur: cuius virtute fit transsubstantio. Ad 5. quod multa sunt a domino facta vel dicta que evangeliste non scripserunt: ut per Job. xx. que in ecclesia postea ab apostolis accepta fideliter observavit. Et sicut hoc dicitur ad primus inno. dicitur quod quis nullo in sacra scriptura legitur quod dominus ad celum oculos sublevarit: in cena: tunc hoc ecclesia ex traditione apostolorum recitat: et factis rationabiliter potest ex alijs locis scripture colligi. legitur. n. Job. xi. quod in scitacione lagari oculos ad patrem elevarit: et sicut Job. xvij. Orationem ad patrem fundens: hoc autem in arduis faciebat gratias agens et exemplum nobis ad deum recurrere debet: sed illud per. Ad te leuavi oculos meos etc. et quod hoc sacrum arduissimum est: ideo istitutus hoc sacrum probabiliter colligitur quod oculos ad patrem leuaverit gratias agens patri de reparatione humani generis: que hoc sacrum figurat: et nobis ostendens virtute diuina hoc consistit sacramentum. Ad 2. quod sicut dicitur est hec verba Accipite et manducate ex hoc oes. non sunt de substantia forme: et ideo non est tanta vis facienda: ut penitus eadem observentur. et preterea comedere et manducare in nullo differet hinc significationem: et quis circa ista verba non ponat in euangelio verbum manducandi: ponit tamen per. an. Luc. xxij. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum etc. Ad 3. quod quis non exprimat in euangelio hec determinatio oes tamen intelligit: quod sacramentalis manducatio est omnium quibus non spiritualiter: ideo est exprimitur circa suspensionem sanguinis in euangelio predicta dicitio: quod sanguis in redemptioe effusus est: redemptio autem omnium quibus ad

sufficientiam quibus non quibus ad efficaciam: vel quod vltimo tra dicitur suspensio sanguinis: quod circa ea dicitur circa suspensionem corporis similiter intelligendum est.

Ad secundum sic procedit:

vi quod forma consecrationis sanguinis consistat in his tamen verbis: Hic est calix sanguinis mei. et hoc quod addit Noui et tunc testi mysterium fidei quod pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. non sit de forma: cuius geliste. n. puenire debet in his que sunt de forma forme huius sacramenti: quia verba forme huius sacramenti recitative dicuntur ex persona christi. sed non pueniunt in verbis illis appositis: quod in nullo euangelista leguntur: nec ab apostolo. j. Cor. xi. haberi possunt. sed non sunt de forma huius sacri. **¶** Sic panis transubstantiatur in corpus christi per consecrationem: ita vinum in christi sanguinem. sed consecratio que fit his verbis: Hoc est corpus meum. sufficit ad transubstantionem panis in corpus christi. sed hec verba: Hic est calix sanguinis mei. sufficit ad transubstantionem vini in sanguinem christi. sed verba que sequuntur non sunt de forma. **¶** Proprietates natiue sequuntur substantiam rei. sed illud quod sequitur substantiam non potest esse factum transubstantionis. sed cum illa verba que sequuntur designent aliquas proprietates sanguinis que sunt transubstantio vi que non sunt de forma. **¶** Sed hoc est: quod Luc. xxij. interponunt predicta verba verbis forme: ita. n. dicitur: Hic est calix noui testi in meo sanguine. **¶** hoc verum ex ritu consecrationis: quod sacerdos non dponit calicem vsque ad verba illa: Hoc quotiescumque fecerit: que non sit de forma quibus sunt omnia verba. **¶** Vltimum verum hoc verba inconuenienter ponantur: Hic est calix sanguinis mei. **¶** Cuius. n. motus est transubstantio panis in corpus christi et vini in sanguinem. sed transubstantio panis in corpus christi ponit corpus christi in recto. sed in consecratione vini poni dicitur sanguis christi in recto: ut dicatur sic magister dicitur in scriptura: Hic est sanguis meus. sic et habet Matth. xxvij. **¶** In forma transubstante ex parte predicati ponit terminum que sit transubstantio: ut ex dicitur per. sed transubstantio non fit in calice alicuius. sed non dicitur predicari in forma transubstante. **¶** In forma sacri non dicitur poni aliquid quod non sit de substantia sacri. sed calix non est de substantia sacri cum sit vas quod dicitur. sed non dicitur poni in forma sacri. **¶** Sed hoc est: quod dicitur Luc. xxij. Hic calix noui testi etc. **¶** Ad idem est verum ecclesie. **¶** Vltimum verum hoc etiam verba que sequuntur inconuenienter ponantur. tamen. n. vi pertinere ad traditionem mandatorum. unde et tabule continent decem precepta dicuntur tabule testamenti. sed traditio sacramentalis est alia a traditione mandatorum. sed in sacramentis non debet fieri mentio de testamento. **¶** Ambrosio. dicit nostra sacramenta antiquiora esse sacramentis iudeorum: sed sacramenta iudeorum non pertinent ad nouum testamentum sed ad vetus. sed nec in sacro isto de quo Ambrosio loquitur dicitur apponi noui testamenti. **¶** Nouum et eternum videntur ad inuicem contrarietate habere: quod eternum est quod caret principio: nouum autem est quod quatuor ad sui principium est propinquum. sed est oppositio in obiecto. **¶** Illud quod potest esse

iuuamentū erroris nō debet apponi in forma sa-
 cri. sed sicut dicit Inno. iij. q. d. h' mysteriū q̄bul-
 oā ē adiuuamentū erroris: q̄ dicit corpus ch̄isti
 verū in altari nō contineri sed p̄ significationē tm̄
 ḡ inconuenienter ponit in forma. ¶ S. hoc sac̄m
 vt p̄ dicitur ē precipue v̄ eē sac̄m charitatis: sic
 et baptis̄m sac̄m fidei. ḡ incōuenienti dē mysteriū
 fidei. s; magia dō eēt mysteriū charitatis. ¶ S. si
 cur sanguis ch̄isti pro nobis ē effusus: ita corpus
 ch̄isti p̄ nobis ē traditū: vt ex v̄bis et̄ dñi h̄: Lu-
 ce. xxij. Hoc ē corp̄ meū qd̄ p̄ vobis tradet. cū ḡ h̄
 non apponat in forma corp̄is cōsecrandi nec i cō-
 secratione sanguinis de effusione fieri mentio de-
 beret. ¶ S. qd̄ dē pro vobis et̄ pro multis effundet
 aut accipit de effusione quātū ad sufficientiā aut
 quātū ad efficaciam. si quātū ad sufficientiā: sic p̄ oī
 b̄ effusus ē nō solū p̄ multis. si autē quātū ad effi-
 caciā quā h̄ solū in electis nō v̄ distinguendū fu-
 isse inter ap̄los et̄ alios. ¶ S. baptis̄m magis ordi-
 nat̄ ē amotionē malī q̄ eucharistia q̄ maxime or-
 dinat̄ ad perfectionē in bono. sed i forma baptis̄-
 mi nō fit mentio d̄ remissione peccatorū. ḡ nec hic
 deberet dici i remissione peccatorū. R̄ndeo dō ad
 p̄m. q. q̄ circa hoc aliqui diuersimode dixerūt: qd̄
 n. dicit q̄ h̄ ē tātm̄ de forma: Dic ē calix sanguinis
 mei. vt forma virtutis cōsecrationis sit cōsiliis. sed
 q̄ conditiones apposite ad subiectū vel predicatū
 sunt de integritate locutionis alicuius: iō aliq̄ p̄ba-
 bil' dicit q̄ totū qd̄ seq̄t̄ ē de forma cū totū hoc
 qd̄ addit nō sit locutio per se: sed sit determinatio
 predicati. ¶ Ad p̄m qd̄ q̄ verba supradicta ex ma-
 gna parte possunt ex diuersis locis sacre scripture
 colligi: quibus non inueniāt alicubi simul scripta. qd̄
 n. dicit: Dic ē calix. h̄i Luc. xxij. et̄. 1. Cor. xj. Quā-
 tū dicit noui testi ex trib' h̄i: Matth. xxvj. et̄ Mar-
 xiiij. et̄ Luce. xxij. q̄ autē dē eterni. et̄ itez̄ mysteri-
 uz fidei: ex traditione dñi h̄i q̄ p̄ ap̄los ad ecclesiā
 peruenit s; illud. j. Cor. xj. Ego autē accepi a dño
 qd̄ et̄ tradidi vobis. euangeliste. n. nō intēdebant
 formas et̄ rit' sac̄oz tradere: s; dicta et̄ facta dñi
 enarrare. ¶ Ad 2^m dō q̄ cū eucharistie sac̄m sit
 memoriale dñice passionis in cōsecratione corpo-
 ris nō representat nisi passionis s̄ba. s; in cōsecra-
 tione sanguis representat passionis mysteriū: nō
 n. a corpore ch̄isti sanguis et̄ seorsuz fuit nisi per
 passionē: et̄ iō cōditiones dñice passionis exprimū-
 tur p̄ verba sequentia magis in cōsecratione san-
 guis q̄ i consecratione corporis. ¶ Ad 3^m dō q̄ q̄
 uis illa q̄ sequūt̄ sint vt proprietates p̄ntes ch̄isti
 sanguinē iquātū h̄i: s; tñ essētiales sanguini ch̄i-
 sti in quātū ē p̄ passionē effusus: nō autē seorsum a
 corpore cōsecraret sanguis ch̄isti sicut nec alie p̄-
 res eius nisi pro eo q̄ ē in passioe effusus: et̄ iō illa
 q̄ sequūt̄ sunt essētiales sanguini put̄ in h̄ sac̄o p̄-
 secrat: et̄ iō oī q̄ sint de substantia forme. ¶ Ad ij.
 q. dō q̄ hoc locutio: Dic ē calix sanguinis mei. figu-

ratiua ē: et̄ pōt̄ intelligi duplici. Vno vt sit meto-
 nomica locutio: vt ponat̄ cōtinens pro cōtēto: s; m̄
 q̄ dicere cōsueuim': Bibe calicē vini. i. vinū cōtē-
 tū in calice: ideo aut̄ talis modus locutionis p̄gru-
 us ē forme huic: q̄ sanguis de sui ratione non dicit̄
 aliquid potabile: imo magis aliqd̄ qd̄ natura ab-
 oret in potū: et̄ q̄ in h̄ sac̄o sanguis x̄pi cōsecrat̄
 vt pot' iō oportuit aliqd̄ addi qd̄ ad potū p̄tinet̄
 s. calicē. alio pōt̄ intelligi vt sit metaphozica locu-
 tio: vt p̄ calicē passio ch̄isti designet̄: sicut. n. calix
 vini ieb̄ziar: ita et̄ passio sui amaritudie quasi ho-
 mines extra se ponit: Tre. iij. Repleuit me amari-
 tudib' ineb̄ziavit me absinthio: et̄ hoc mō loquen-
 di v̄sus ē dñs de sua passione loquens: vt p̄ Mat-
 th. xxvj. Trāseat a me calix iste. et̄ hic mod' loquē-
 di ē cōueniens in hac forma: q̄ vt dicitur ē in cō-
 secratione sanguinis exprimit̄ directe mysteriū pas-
 sionis. nec obstat q̄ solet obijci qd̄ locutioes figu-
 ratiue faciunt distrabere intellectū: et̄ ita sunt cau-
 sa euagatiois: q̄ mens sacerdotis dō eē adeo fixa
 ad ea q̄ dicit: q̄ nō qualibet leui actione euaget̄.
 ¶ Ad p̄m qd̄ q̄ corp' d̄ sui rōne nō dicit aliqd̄ repu-
 gnās cibo ex ipsa sui noiatioe: sicut sanguis repu-
 gnat potui: et̄ iō n̄ ē silii rō: mag' autē n̄ posuit for-
 mā quātū ad verba. s. quātū ad sēū. ¶ Ad 2^m dō
 q̄ transubstantiatio vini in ipsū calicē nō sit: sed i
 cōtēntū. s. sanguinē ch̄isti prout pot' ē: et̄ prout ē
 per passionē fusus: et̄ iō obiectio cessat. ¶ Ad 3^m
 dō q̄ quīs vas illud nō sit de substantia sac̄i: ta-
 mē cōtēntū et̄ signatū ē de substantia sac̄i: et̄ s; m̄
 hoc intelligitur locutio. ¶ Ad ij. q. dō q̄ sicut
 dicitur ē verba illa q̄ addunt in cōsecratione sangui-
 nis exprimunt conditiones passionis: et̄ precipue s; m̄
 q̄ operatur in sac̄is. Sunt at̄ tria in passione cō-
 siderāda: s; m̄ q̄ in sac̄is operat̄. Primo effectus
 quē inducit qui est remissio peccatorū: et̄ hoc tan-
 git in hoc q̄ dicit: Qui p̄ vobis et̄ pro multis r̄c.
 Secūdo mediū quo iste effect' in alios tradit̄:
 quod est fides qua mediante habet effectū: et̄ i h̄s
 qui p̄cesserunt et̄ in h̄s qui sequuntur: et̄ quan-
 tuz ad hoc dicit mysteriū fidei: quod quidē pōt̄
 referri ad ipsā passionē que est mysteriū fidei: vt
 occultū quoddā latens in fide omnīuz ch̄isti fide-
 liuz: et̄ precipue antiquozū apud quos erat in my-
 sterio abscondita diuersimode figurata: et̄ ad ipsū
 sanguinē prout in sacramento cōtinēt̄: quod qui
 dē latet sub specieb': et̄ maximā habet difficultatē
 ad credendū: vnde antonomatice dē mysterium
 fidei. Tertio finis ad quem perducit qui est eter-
 nouz bonoz perceptio ad que introducitur ch̄i-
 stus per sanguinē proprie passionis in quo nouū
 testamētum confirmat̄: non quidem promittens
 temporalia vt prius: s; eterna: et̄ quantuz ad hoc
 dicit noui et̄ eterni testamētū: et̄ q̄ finis prius est i
 itionē: ideo sine p̄missio per mediū ad effectuz
 passionis ostendendū verba forme perducunt.

Ad p^m q^o q^o testm^o p^optie e hereditatis p^ocipie de institutio filijs a patre: z io testm^o p^optie p^oinz ad promissione bonoz que nobis a pie celesti ois ponunt: ad quod q^ode testm^o p^ocepta se hnt: sic via ad p^ondu hereditate p^omissa: z ita p^o poster^o testm^o ad mandata p^oinet. **A**d 2° q^o antiquitas illa intelligit quantu ad similitudine rit^o: o^o aut hoc testm^o nouuz z ratione h^o sacri: quod i renouatione m^o di iustitutu est t^opoze gratie z itez ratioe promissionis per sanguine ch^ousti p^ofirmate que vetus im pedim^otu p^onde hereditatis amouit: z sic quasi q^o oaz innouatio promissionis per morte ch^ousti facta e. **A**d 3° q^o o^o nouu z eternu diuersis r^onibus: nouu quide r^one ia dicta: eternu vel r^one bonoz eternoz de quibus e testm^o vel ratione h^o sacri continentis ch^oustuz q^o e persona eterna: vel r^one predestinationis eterne hanc gratia p^oparata. **A**d 4° q^o nihil prohibet id quod e in ali quo occultatu z figuratu fm veritate ibide esse: z io friuolu iuuam^otu sui erroris accipiunt qui negant ch^ousti sanguine fm veritate in altari esse pp hoc q^o est ibi z fm mysterium. **A**d 5° q^o eu charitua o^o sacri charitatis ch^ousti expressiuu: z nostre factiuu. sed fides supponit ad effectum h^o sacri: quo mediate aliqua effecta participet: z io potius ponit vt mediuz produces ad effecta fidez q^o charitate. **A**d 6° q^o huius solutio ex o^o dicit p^oz: q^o hoc accidit propter hoc q^o in consecratioe corporis non signat passio: sicut in consecratione sanguinis. **A**d 7° q^o sanguis ch^ousti effusus e pro oibus quo ad sufficientiaz: sed pro electis tantu quo ad efficaciaz: z ne putaret effusus pro iudeis tantu electis quibus promissio facta fuerat: io dicit: Vobis qui ex iudeis z m^oltis. s. multitudine gentiu. Vel per apostolos sacer dotes signat: quibus medianibus ad alios effectus passionis p^o dif pensatione sacramentoz peruenit qui etia pro se ipsis z pro alijs orant. **A**d 8° q^o remissio peccatoz non ponit hic vt proprius effectus hui^o sacri: sed vt effectus passionis que p^o consecratioe sanguinis exprimit: de mutatione autē additione z subtractione idē dō est hic q^o. s. positu e de forma baptismi oi. iij.

Tertium sic proce dit: videt q^o verbis predictis no isit aliqua vis creata ad transubstantiatione faciendaz: Dam. n. oicit q^o sola virtute spiritus sancti sit conuersio panis in corpus ch^ousti. sed virtus spiritus sancti n e virtus creata. g^o nulla virtus creata inest his verbis p^o qua fiat transubstantiatio. **A**d opus transubstantiationis videt esse difficilius qua op^o creatiois: q^o citius ratio cōsentit creationi q^o huic cō uersioni: cū quidā etiā phi ratione naturali ducti creationē posuerūt. s. nulla virtus creata s^o cōez opinionē potest deo cooperari in opere creatiois

g^o multo minus in opere h^o uersionis. **A**d. diffi cilius est cōuertere panē in substantiā corpis ch^ousti q^o purissimos sanguines virginis: q^o corpus ch^ousti z sanguines virginis habet m^om cōem que est subiectu cōuersionis: q^o nō potest esse in conuer sione panis in corpus ch^ousti: sed in formatioe cor poris ch^ousti ex virgine nō fuit aliqua virtus crea ta actiue operans transformationē: vt in. iij. li. di. iij. oicit e. g^o nec verbis predictis inest aliqua v^otu creatā ad transubstantiandū. **A**d. nulla v^otu crea ta potest operari aliquid supra naturā. sed cōuer sio panis in corpus ch^ousti est maxime supra natu rā: cū non seruet modus mutationis naturalis: q^o neq^o e subiectu cōe z termin^o ad quē e p^octis actu g^o nō potest p^o virtute creatā verbis forme collataz huiusmodi cōuersio fieri. **A**d. virtus actiua dire cte proportionat ei ad quod actio terminat: q^o h^o e intentu ab agente: z ex eo denoiat actio. sed cor pus ch^ousti ad quod terminat conuersio e multo dignius qualibet pura creatura. g^o cū agēs o^o esse nobilius facto: nō potest aliqua virtute creata ali quid in corpus ch^ousti conuertere. **A**d. faciens z fa ctum: cū z causatu debet esse simul: q^o q^o nō e nō potest aliquid facere vl alicuius cā existere. sed cū cōuersio predicta fiat in instanti z verba forme successiue proferat q^o sit conuersio verba illa nō possūt simul eē nisi fm aliqd minimū sui. g^o v^otu te aliqua q^o insit verbis nō pōt fieri h^o i uersione.

Ad. verba ista non hnt virtute ex seipsis hoc pla nu e. si g^o hnt aliqua h^o i v^otu: o^o eis sit diuinit^o data: o^o autē hanc v^otu eē simplicē cū eius effect^o sit in instanti. simplex autē v^otu nō pōt successiue dari z eius subiectu o^o eē simplex. cū g^o verba pre dicta cōpositione habeant z successionem nō po test ipsis talis virtus eē collata. **A**d. inconueniēs v^otu facere aliqd nobilissimū q^o statū desinat eē. sed virtus transubstantiās e nobilissima: q^o p^oz ex no bilitate effect^o. g^o cū v^otu forme statū eē desinat: icō ueniēs v^otu si ei v^otu trāsbandi data e a deo. **A**d. v^otu ista n^o faciūt uersionē p^odictā nisi a sacerdote di cta. s. anima sacerdotis magis est capax virtutis alicui^o diuine q^o verba prolata ab ipso. g^o magi dō e q^o hec v^otu in sacerdote sit q^o in v^otu si tū aliq^o v^otu creata ad transubstantiationē opef. **A**d. q^o dō Dio. oicit i fine ecclē hierar. in ipsis. s. p^osumatiuis iuocatoib^o. i. formis sacroz eē virtutes opatiuas ex deo. s. v^otu p^odicta si forma dignissimi sacri. g^o e i ipsis aliq^o v^otu ad trāsbandū. **A**d. Amb^o. dicit q^o fmo ch^ousti creaturas mutat: z sic ex pane fit corp^o ch^ousti p^osecratioe celestis v^otu. v^otu at ch^ousti: forma p^o dicta a ch^ousto instituta z ex ei^o p^osona facta. g^o nec v^otu h^oz v^otu sit trāsbandio. **A**d. sacerdos nō opat ad trāsbandiōne nisi p^oferēdo v^otu. si g^o v^otu nō iesset v^otu ad trāsbandū: tūc sacerdos nō h^oer ali quā ptatē spiritalē p^oficiendū: z sic nō haberet o^o dinez qui est quedaz potestas ad hoc p^oncipaliē.

Respondeo dō q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidā
n. dicunt q̄ nulla virtus creata inest his verbis q̄
fiat transubstantiatio: sed q̄ dī aliq̄ virtute horū
verborū transubstantiatiōe fieri intelligendū est
q̄ diuina institutione firmatū ē: vt ad p̄olationē
horū verborū cōuersio predicta fiat virtute diuina
t̄m: et sic etiā dicit̄ in oibus alijs sacris: vt. s. di. j.
dictū ē. S; hec opinio dignitati sacrorū noue legi
derogāt: et dictis sanctorū obuiare vī: et iō dō ē q̄
in verbis predictis sicut et in alijs formis sacrorū ē
aliqua virtus ex deo: s; hec virtus non ē qualitas
hñs esse cōpletū in natura qualiter ē virtus alicu
ius principalis agētis s; formā suā: s; h; cē incō
pletū: sicut virtus q̄ ē in instr̄o ex intētiōe princi
palis agentis et sicut similitudines colorū in acre: vt
s. di. j. dictū ē. **Ad 2^m** dō q̄ dicitio exclusiua ad
iuncta principali agentī nō excludit agēs instr̄ale:
nō. n. sequit̄ solus hic faber facit cultellū. ḡ martel
lus nihil ad hoc operat̄ ē: virtus. n. instr̄umētī non
ē nisi q̄dā redundantia virtutis agentis principa
lis: vñ in toto actio non attribuitur instr̄o: sed pr
cipali agentī s; p̄m: et p̄pter hoc ex hoc q̄ dī q̄
sola virtute spiritus sancti fit huiusmodi cōuersio
non excludit virtus instr̄alis q̄ ē i verbis p̄missis.
Ad 2^m dō q̄ virtus creata p̄supponit māz i qua
operat̄: quod q̄dē p̄tigit eē dupliciter: vno mō ita q̄
sit mutationis subiectū: sicut accidit in cōuersiōe
bⁿaturali bⁿ: alio mō ita q̄ subsit termino a quo
nō autē mutatiō: sicut accidit in dicta cōuersiōe
ne: s; creatio neutro mō māz p̄supponit: et iō mā
gis pōt aliqd̄ deo instr̄aliter cooperari in hac cōuer
sione q̄ in ope creationis. Utrū autē maioris vir
tutis sit ista cōuersio vel creatio dicit̄. j. di. xj.
Ad 3^m dō q̄ si in cōceptiōe vnio includat q̄ sit
cū ipsa facta ē: maior difficultas fuit in cōceptiōe
q̄ in transubstantiatiōe: q̄ illa vnio ē terminata
ad eē diuine p̄fōne: hec autē transubstantiatio ad cor
pus ch̄risti: q̄ panis non p̄uertit nisi in corp^o ch̄ri
sti. Si autē p̄ceptionis op^o includat t̄m p̄uersionē s̄a
guinū purissimorū virgīe in corp^o ch̄risti sic maior
difficultas ē in hac cōuersiōe q̄ in illa cōceptiōe
vñ potuit etiā alicui creature p̄ferre q̄d in illa con
ceptione sibi cooperaret q̄uis nō fuisset conueniens
p̄ dignitatē ch̄risti suādā q̄d tūc fiebat simplici
ter pius nō ex̄ns: q̄d hic nō accidit: et iō nihil ope
rit dignitati corporis ch̄risti si aliqua creatura ac
cipiat instr̄alē virtutē op̄adi in id q̄d in corp^o ch̄ri
sti transubstantiat. **Ad 4^m** dō q̄ nulla creatura pōt
agere ea q̄ si supra nām q̄si principale agēs: pōt t̄m
agere quasi agēs instr̄ale a virtute increata mo
tū: q̄ sicut creature inest obediētē potentia vt in
ea fiat q̄cqd̄ creator disposuerit: ita etiā vt ea me
diante fiat: q̄d ē rō instr̄i. **Ad 5^m** dō q̄ virt^o agen
tis principalis respicit principalit̄ terminū ad quē
s; virt^o cāe instr̄al nō attingit ad terminū ad quē
s; h; opationē suā in his q̄ sit circa terminū: sicut

qualitates actiue elementares nō attingūt ad aie
rōnalis introductionē: et sicut hoc contingit: q̄ vñ
illa instr̄alis q̄ inest verbis h; opationē supra sub
stantiā panis: q̄ verbū ad elementū accedit s; Aug.
non ē autē aliquo mō cā eorū q̄ in termino ad quē
sunt: sicut q̄ sunt accidentia sine subiecto vel alicu
ius bⁿ: et iō obiectio cessat. **Ad 6^m** dō q̄ virtus
hec cōuersiua q̄ ē in his verbis cū sit sacralis se
quit̄ significatiōe vt dictū ē. significatio autē exi
stentis cōuersiōis cū iporet ordinē vnus ad al
terū non potest fieri p̄ dictionē: sed o; q̄ p̄ oratio
nē fiat cuius p̄es q̄uis successiue p̄ferant: t̄m si
gnificatio ē tota s̄l: quod tunc cōplet vltima o; o
nis p̄tula ad modū differentie vltime in diffini
tionib^o: et hac significatiōe ex̄tē in vltimo plati
onis instati sit transubstantiatio. **Ad. vij.** dō q̄ si
gnificatio o;onis q̄uis relata ad p̄es q̄b^o sit signi
ficatio videat p̄posita: t̄m relata ad rez significatā
simplex ē inquatū significat vnū. s. p̄positionē h^o
cū hoc: sicut ē p̄he dicit in. v. Meta. q̄ substantia
senaria nō ē bis tria: sed semel sex: quā ibi qualita
tē noiat: vñ sicut ad hanc qualitatem senarij se hñt
p̄es eius: vt dispositiones m̄leas: non vt qualita
tes p̄tū sicut partes vnus qualitatis totius: ita si
gnificatiōes p̄tū sunt dispositiones ad significa
tionē totius o;ois q̄ cōsurgit ex significatiōe vlti
mē in ordine ad oēs p̄cedētes: q̄ virt^o p̄uersiua
sequit̄ significatiōe vt dictū: et iō i ipso cōplemē
to significatiōis dat illa virt^o orationi totū: ita q̄
p̄es singule se hñt m̄lū t̄m ad illā virtutē. **Ad**
vij. dō q̄ valde p̄ueniēs ē q̄ oē q̄d ē p̄ aliqd̄ eē d
sinat p̄fectio hec p̄ q̄d erat: et q̄ vñ illa n̄ erat ad
p̄fectionē ei^o cui dabat: s; mag^o ad faciēdū p̄uersio
nē d̄ q̄ loq̄mur cū sit t̄m instr̄alis virt^o vt dictū ē: iō
nō ē incōueniēs si statū p̄uersione facta et vba et vñ
vborū eē desinat. **Ad 9^m** dō q̄ q̄n aliqd̄ op^o p̄si
cif p̄lib^o instr̄is vñ instr̄alis n̄ ē p̄plete i vno s; icople
te in vitro: sic manu et p̄na scribit: et sicut p̄tingit
in p̄posito: q̄ vñ instr̄alis ad faciēdā p̄dictā p̄uer
sionē: nō t̄m ē in verbo vel in sacerdote s; in vitro
q̄ icoplete: q̄ nec sacerdos sine vbo nec verbū si
ne sacerdote p̄ficere pōt: et q̄ sacerdos ē s̄lior p̄n
cipali agentī q̄ verbū q̄ gerit eius figurā: iō sim
plici loquēdo sua virtus instr̄alis ē maior: et digni
or: vñ etiāz p̄manet et ad multos huiusmodi effect^o
se h; virtus autē verbi transit: et ad semel t̄m ē: sed
fm q̄d ē potentior virtus vbi inquatū effectui p̄
pinquior quasi signūz ipsius: sicut ē p̄na est scri
pture p̄pinquior: sed manus scribenti.

Ad quartū sic proce

dit: vñ q̄ foume expectēt se in operādo: sic
n. se h; res ad rē ita se h; forma ad formā. sed res
corporis nō ē sine re sanguis: q̄ nō p̄secrat corpus
ch̄risti sine sanguine. ḡ nec forma corporis opat̄ si
ne forma sanguinis. **S.** hoc sacm est vnum. sed

propter unitate sacri species due .f. panis ⁊ vini
 se habent in rone unius signi vt dictū ē. ḡ silr due
 forme se habent in rone unius forme: s; i vna for-
 ma ptes se expectant inuicē ad agēdū vt dictū est.
 ḡ ⁊ forma corporis expectat formā sāguis. ¶ In
 baptismo tres imersiones se expectant in agēdo. ḡ
 ⁊ silr he due prolationes verborū. ¶ S; ḡ: si stati
 verbis prolatis qñ ē oionis significatio nō eēt ibi
 verū corp' chūsti: hoc esset falsa: Doc ē corp' meū
 s; in sacro veritatis nō cōtingit aliquid eē falsū. ḡ
 forma p' nō expectat secūda in opando. ¶ S; ho-
 stia nō ē adoranda añ p'secrationē. s; s; cōm mo-
 rē ecclie stati dictis primis verbis forme sup panē
 añ formā sāguis eleuat hostia a p'plo adoranda. ḡ
 añ formā sāguis hostia ē p'secrata. ¶ Lter' vi q'
 deficiente sacerdote p' corp'is chūsti cōsecrationē
 nō d; aliis p'cedere ad p'secrationē sāguis: q'
 unius sacri vnus d; eē minister. s; cōsecratio vtra-
 q; ad vnū sacerdotē p'tinet. ḡ ab vno ministro fie-
 ri d;. ¶ S; sacerdos cōsecrās gerit figurā chūsti ex
 cuius persona verba p'ferūt. s; chūstus nō ē diui-
 sus: vt d;. j. loz. j. ḡ nec verba diuidi debēt vt a di-
 uersis p'ferāt. ¶ S; d; ad p'fectionē h' sacri vtraq;
 p'secratio req'rit. si ḡ p'secratio corpore n' p'secrat sā-
 guis sacm remanet iperfectū: qd ē icōueniēs. ¶ L-
 terius vi q' hec verba sine alijs q' in canone misse
 dicunt nō hēant vi cōficiendū: q' in hoc sacro req'
 rit intentio faciendū qd facit ecclia: ⁊ sic intēno d;
 eē s; statuta ecclie regulata. s; p'fectēs hec verba
 tm non seruat ecclie statuta. ḡ nō p'ficiūt. ¶ S; ver-
 ba qd' sit cōsecratio p se plata ad p'sonā dicētis re-
 ferunt. sed cōuersio panis ⁊ vini nō fit i corp' ⁊ sā-
 guinē dicentis: s; in corp' ⁊ sanguinē chūsti. ḡ sine
 verbis p'missis qd' verba forme determināt ad p'
 sonā chūsti. f. q' p'die q' pateret ⁊c n' pōt fieri puer-
 sio. ¶ S; si verbis p'dictis tm posset fieri cōsecratio
 tūc alijs i p'culo mortis exis poss; licite sine v'bis
 p'cedentib' p'ficere sic al' qd' i necessitate pōt bap-
 sare ommissis illis q' se ad decorē sacri. s; hoc nūq' li-
 cet. ḡ sine v'bis alijs ista nō hnt vi cōuertēdi. ¶ S;
 p' ē: qd' Amb' dicit: Sacm istud qd' accipis ser-
 mone dñi p'ficiūt: ⁊ loq' de v'bis p'dictis. ḡ sine alijs
 ista plata hnt vi p'ficiēdi. ¶ S; virtus cōuersiua se-
 q'ur significationē verborū vt dictū ē. s; verba for-
 me absq; p'cedentib' sufficient' significant hoc qd'
 in sacro hoc faciendū ē. ḡ sine alijs hnt vi cōuertē-
 uā. ¶ S; hideo dō ad. j. q. q' quidā dixerunt q' prima
 forma non h; effectū suū nisi plata forma 2^a: nec
 2ª haberet effectū nisi p' p'ua plata: nec tm p'culo-
 se adorat hostia ante cōsecrationē sāguis: q' nō
 adorat qd' ē: sed qd' erit. s; illud nō potest stare: q'
 forma mae p'portio nari d;. vñ sicut mae distincte
 se nec ad inuicē p'mixte: ita forme diuisim opant:
 qd' p; ex hoc q' vtraq; p se p'pletā significationē
 h;: ⁊ iō dō cū alijs q' forme p'dicte nō expectāt se
 inuicē in opand'. ¶ Ad p'm' q' dō q' in hoc sacro ou-

plicit aliqd' dicit. f. ex vi sacri: ⁊ ex nālī cōmūta-
 tia: ⁊ q' sac' ē institutū i v'sū fidelīū: iō ex vi sacri
 cōtinet in hoc sacro: qd' in v'sū fidelīū venit. ⁊ q'
 in pane cōsecrato nō cōtinet sāguis chūsti fm q'
 ē in v'sū pot' fidelīū: iō nō cōtinetur ibi ex vi sacri
 s; ex nālī cōmūtatia qua cōuenit vt corp' chūsti
 nō sit sine sāguine: ⁊ cōuertio ē de vino cōsecra-
 to: vñ panis nō cōuertit p vi primoꝝ verborū in
 corpus ex sāguine: s; in corp' sine sāguine veniē-
 te in v'sū potus fidelīū. Lā at quare diuisis sāguis
 a corpore cōsecrat cū nūc nō sit diuisus pōt sumi
 ⁊ ex v'sū ad quē ē sacm q' manducatio in cibo ⁊
 potu cōsistit: ⁊ ex eo qd' p sacm rep'itat: q' i pas-
 sione sāguis chūsti a corpore diuisus fuit. ¶ Ad
 2^m dō q' due forme in hoc sacro nō p'tinet ad vnū
 sacm quasi vnā formā cōstituāt: sicut ex diuersis
 dictionib' p'stituūt vnā formā: s; p'tinent ad vnū sa-
 crm mediantib' diuersis p'ib' h' sacri: ⁊ iō vtraq;
 h; seorsū effectū suū supra p'tē ad quā ordinatur.
 ¶ Ad 3^m dō q' tres imersiones referūt ad vnū cha-
 racterē q' ē res ⁊ sac' in baptismo: sed diuerse for-
 me referunt ad diuersa q' sit res ⁊ sacm hic: ⁊ iō nō
 ē silc. ¶ Ad. ij. q. dō q' fm statutū cōlū toletanū: si
 sacerdos ipedit vt ceptū missaz officii explere nō
 possit ali' sacerdos d; explere qd' ille ichoauit: ita
 q' incipiat sequēs sacerdos vbi prim' dimisit si sci-
 at: si autē nesciat d; a capite incipe. nō. n. d; itera-
 tū qd' nescit eē factū: nec aliquid p' derogat vni-
 tati sacri: q' oēs vnū sum' in chūsto pp fidei vni-
 tate. s; tm Inno. ij. p'sultius ē vti illa hostia iā cō-
 secrata seorsū posita sup aliā: deinceps totū officii
 usiteret. ¶ Et p' h' p' solutio ad obiecta. ¶ Ad. ij.
 q. dō q' quidā dixerūt q' verba ista i quib' forma
 cōsistit vt dictū ē: si p se dicant sine alijs nō faciūt
 cōuersionē ad vnū sine illis q' sunt i canone mis-
 se. s; hoc nō videt probabile. q' fm Aug. accedit
 verbū ad elemētū ⁊ sit sacm. verbū autē q' accedē-
 te ad elemētū sit sacm a scis d; eē verbū saluato-
 ris: vñ alia sunt de solēnitate sacri nō de necessita-
 te. Et iō cū alijs dō ē q' in his verbis sñ alijs pōt
 cōfici corpus chūsti q'uis grauit peccaret q' h' face-
 ret. ⁊ q' hec opinio sit verior: p; ex hoc q' nō sit idē
 canō misse apō oēs: ⁊ h; diuersa tpa diuersa si i ca-
 none misse supaddita. ¶ Ad p'm' q' dō q' ad sacm
 requirit intēno faciendū qd' facit ecclia in essentia-
 lib' sacro: nō at in his q' p'tinet ad decorē vel solē-
 nitatē sacri: sicut in bapismo p;. ¶ Ad 2^m dō q' ex
 ipsa intensione p'ferētis possūt verba forme ad p'
 sonā chūsti referri et v'bis alijs n' p'missis: si sacer-
 dos v'ba p'dicta i p'sona chūsti dicere itēdēt. ¶ Ad
 3^m dō q' bapism' ē sac' necitat: ⁊ iō cōcessū ē vt
 iminēte necessitat' articulo possit aliq; bapigare
 sine solēnitate ab ecclia instituta. sec' autē ē d' hoc
 sacro: q' alicui i necessitate cōstituto sufficeret spī
 ritualiter manducare si sacraliter manducare nō
 posset: ⁊ iō in nullo casu a peccato excusaret.

Quod sacramentum baptismi et confirmationis rite. vnde quod male ordinetur: quod est per essentiam per se est quod id quod est per participationem: in hoc autem sacramento tenet christus per essentiam: in alijs vero per participationem neque sue virtutis. hoc sacramentum ante omnia alia determinare debuit. **¶** **D**io. aliter ordiat: per se. n. de baptismo et postea de eucharistia et postea de christumate determinat. **¶** vnde quod magister hic ordine puertat. **¶** Et dicit ad primum quod sacra sunt ordinata ad usum fidelium. vnde ordo sacrorum non attendit sed ceterorum ordinem: sed per se venit in usum fidelium: et ideo baptismus ante eucharistiam ab omnibus ponitur. **¶** Ad 2^m dicit quod Dio. determinat de sacris secundum quod sunt actiones hierarchice: vt. s. oi. h. dicitur est: et ideo ordine sacrorum attendit sed per ea distinguuntur persone: vt in hierarchia et ordine: et quod eucharistia non importat aliquam distinctionem supra baptismum cum ex hoc ipso quod baptizatus aliquis ad eucharistie perceptionem deuret: confirmatio autem addit: ideo premititur eucharistia confirmationis sicut cetera ad proprium. **¶** Magister autem determinat de sacris secundum quod sacra sunt medicine quedam sanctificantes et ideo secundum ordinem sanctificationum ordinat sacra: et quod superioris sanctificationis est eucharistia quod confirmatio ideo postremo de ea determinat. **¶** Intelligi dicitur antiqum ora esse rite. vnde hoc esse falsum: quod hoc sacramentum quod ad rem non fuit ante aduentum christi: quod ad spiritum autem et ritum fuerit sacrificia que erant sacra indeorum et ante melchisedech. **¶** Et dicit quod loquitur quantum ad figuram huiusmodi sacri per similitudinem spiritus et ritus. sacra autem que in lege nature fiebant non erant figure sacrorum veteris legis: sed magis passionis christi. **¶** Consecratio quod fit verbis. **¶** Ut falsum esse quod dicitur: quod non dicitur accipite et edite. sed manducate: et preterea hoc non est de forma vt dicitur est. **¶** Item non dicitur: hic est sanguis meus: sed hic est calix sanguinis mei. **¶** Et dicit quod magister non intendit hic diffinitive ponere verba quod fit consecratio: sed explanare quod verbis dominum fit: non in omnibus verbis que ipse ponit: nec eisdem numero: sed eisdem que ad sensum. **¶** Reliqua autem omnia que dicitur rite. **¶** Sciendum quod eorum que in officio missae dicuntur: quedam dicuntur per sacerdotem: quedam per ministros: quedam a toto choro. **¶** Ea que dicitur quod per populum immediate ordinat ad deum per sacerdotes tamen dicuntur que sunt mediatores inter populum et deum: que quedam dicuntur publice spectantia ad totum populum in cuius persona ipse solus ea deo proponit: sicut orationes et gratiarum actiones: quedam priuati que ad officium ipsius tamen spectant: vt consecrationes et huiusmodi orationes quas ipse per populum facit: tamen in persona populi orans etiam in omnibus premititur: dominus vobiscum: vt mens populi deo coniungat ad ipsum per intentionem erectam. et quod populus in his que ad deum fit sacerdotem ducit huiusmodi: ideo in fine cuiuslibet orationis populus presentat: rudes amen. vnde et omnis sacerdotis oratio alte terminat et si priuati fiat. **¶** Ad ea vero que per ministerium aliorum diuinitus sunt tradita per ministros altaris populus ordinat. **¶** Ea vero que ad disponendum populi pertinet chorus persequitur que quedam a sacerdote inchoant que ad hoc pertinent que rationem humanam excedunt que

diuinitus accepta: quedam chorus per seipsos que illa declarant que rationem sunt persona. **¶** Item quedam pertinent ad populum vt preparatoria ad diuina percipienda: et hec a chorus premititur his que a ministris et sacerdote dicuntur: que omnia vero ex perceptione diuinorum in populo causata: et hec sequuntur. **¶** His que visis sciendum est: quod omnis nostra oratio a deo inchoata circulariter in ipsum terminari debet: ideo missae officium incipit ab oratione et terminat in gratiarum actione. vnde tres huiusmodi partes principales sunt principium orationis: quod durat versus ad epistolam medium celebrationis ipsa: que durat versus ad post communionem: et fine gratiarum actionis exinde versus in fine. **¶** Prima pars duo pertinet. scilicet populi preparationem ad orationem: et ipsa orationem. **¶** Preparat autem populus ad orationem tripliciter: per deuotionem que excitat in introitu: vnde et sumit ex aliquo pertinet ad solennitatem in cuius deuotionem populus congregatur et etiam adiungit psalmum: per humilitationem que fit per kyrieleyson: quod mita per petentes misericordiam presentant: et dicitur nonies per nouem choros angelorum: vt per fides trinitatis secundum quod quilibet persona in se considerat et in ordine ad alias duas: per rectam intentionem que ad celestem patriam et gloriam dirigenda est: que omnem rationem humanam excedit: et hoc fit per Gloria in excelsis: quod chorus persequitur sacerdote inchoante: et ideo non dicitur nisi in solennitatibus que nobis celestem solennitatem reuertunt: in officio vero luctus omnino intermittit. **¶** Deinde sequitur oratio ad deum per populum suscipi: quam sacerdos publice proponit summissis: dominus vobiscum: quod sumit de Ruth. ij. pontifex autem dicitur pax vobis gerens typum christi que huiusmodi vobis per discipulos resurrectores allocutus est: Jo. xx. 2. autem per principalem tres partes continet: per se populi instructio versus ad offertorium: 2^a manebit oblatio versus ad prefationem: 3^a sacri consummatio versus ad post communionem. **¶** Instructio autem populi fit per verbum dei: quod quedam a deo per ministros suos ad populum venit: et ideo ea que ad instructionem plebis pertinet non dicitur a sacerdote sed a ministris. **¶** Ministerium autem verbi dei est triplex. per auctoritatis quod pertinet christo qui omni minister: Ro. xv. Erat autem in parte de ceteris: de quo dicitur Matth. vij. 2. manifeste veritatis que pertinet predicatores noui testamenti: de quo dicitur. Cor. ij. Qui et idoneos nos fecit ministros rite. 3^a figuratio nis quod competat predicatores veteris testamenti: et ideo doctrina christi proponit diaconum. et quod christus non solum est homo sed deus: ideo diaconum premititur dominus vobiscum: vt ad christum quasi ad deum homines attentos faciat. **¶** Doctrina vero predicatores noui testamenti proponit per subdiaconos. **¶** Nec obstat quod alii ab eis legunt loco epistole aliquid de veteri testamento: quod predicatores noui testamenti et veteres predicant. **¶** Doctrina vero predicatores veteris testamenti per inferiores ministros legitur non solum solum illis diebus quod precipue figuratio non uti et veteris testamenti designat: vt in ieiunijs quattuor temporum: et quod aliqua celebrant que in veteri lege figurata sunt: sicut passio natiuitas baptismus et aliquid huiusmodi. et quod vtraque doctrina ordinat ad christum et eorum que premititur: et eorum que sequebantur: ideo doctrina christi postponitur quasi finis. **¶** Ex doctrina autem ordinata ad christum

duplex effectus populo puenit quibus et homo preparat ad doctrinam christi. scilicet perfectus virtutum qui per gradualia in sinuat. deus est a gradu qui ascendit de virtute in virtute vel a gradibus altaris ante quos oritur: et exultatio habita de eorum spe quod sinuat alleluia. unde et replicat prope stola aie et corporis in diebus vero et officijs luce itermititur et loco et tractat prope quod aspirate vocum et pluxitate vobis pntis miserie icolatui sinuat: tpe autem et surrectionis duplex alleluia de prope gaudium resurrectionis onis capitis et membrorum. Effectus autem euangelice doctrine est fidei confessio: quod quod supra rotes est: a sacerdote inchoat symbolum fidei: et chorus presertim: nec deus nisi in illis solennitatibus de quibus fit mentio in symbolo: sic de natiuitate resurrectione: de apostolis qui fidei sudatores extiterunt: vt deus. i. Cor. iij. Ut sapiens architectus fuda mentem posuit. **¶** Deinde sequitur scilicet pars principalis que pertinet ad maiorem consecrationem oblationis: et hec tria pertinet. premititur ei offerentium exultatio que preparatio in offerentio: quod hilariter datur diligenter deus. exprimitur ipsa oblatio deus deus suscipere sancta trinitas. petus oblationis acceptatio per orationes secreto dictas: quod hoc sacerdos tunc est deus oblationibus placare: ad quam orationem sacerdos per humilitatem se preparat dicens in spiritu humilitatis etc. et quod hec tria predicata exigunt mentis erectionem ad deum: id est omnibus tribus premititur omnia vobiscum: loco cuius quod omnia secreta facienda est: deus orate fratres etc. **¶** Tertia pars scilicet principalis pertinet que ad sacramenti receptionem pertinet tria pertinet: primo preparatio ratione: scilicet deus sacri perfectionem. ibi Te igitur etc. tertio sacri susceptionem: ibi orationem preceptis etc. preparatio autem populi et ministrorum et sacerdotis ad tria sacramenta fit per deuotionem dei laudem. unde in prefatione in qua fit deus preparatio tria pertinet. **¶** Primo populi excitatio ad laudem vbi sacerdos premissit: omnia vobiscum. quod ad totam hanc tertiam partem referendum est iducit ad mentis erectionem dicens: sursum corda. et ad gratiarum actionem dicens gratias agamus etc. **¶** Secundo deus imploretur ad laudem suscipiendum ostendens laudis debitum dicens: vere dignum. ratione omnium: unde subdit deus facte. iustum: ratione puritatis: unde subdit per omnipotens. equum: ratione deitatis: unde subdit eterne deus. salutare: ratione redemptionis: unde subdit per christum omnium nostrum. quibus vero adiungit aliam aliam laudis maiestatem: scilicet per gratiam solennitatis: sic et te in assumptione etc. et proponens laudis exemplum per quem maiestatem etc. **¶** Tertio populus laudes exfoluit diuinitatis assumens angelorum vba: factus factus etc. **¶** Esa. vi. et humanitatis christi assumens vba puerorum: benedictus qui venit etc. **¶** Mathei. xxi. Illa autem pars que perfectionem sacri pertinet in tres diuiditur scilicet tria que sunt de integritate huius sacri. scilicet aliquid quod est sacramentum: aliquid quod est res et sacramentum: aliquid quod est res tantum. In prima igitur parte pertinet benedictio oblationis que est tantum sacramentum. In secunda corporis et sanguinis christi consecratio quod est res et sacramentum: ibi Quia oblationem. In tertia effectus sacri postulatio quod est res tantum ibi Supra que propicius. Circa primum duo facit sacerdos. **¶** Primo petit oblationis benedictionem quod deus donum a

deo nobis datum: munus deo a nobis oblatum: sacrificium ad nostram salutem a deo sanctificatum. Secundo petit offerentibus siue per quibus offert salutem: ibi In primis que tibi etc. vbi tria facit. **¶** Primo commemorat eos per quos utilitate offert hostia: tam quantum ad generale statum ecclesie quam quantum ad personas speciales. ibi Memoro. **¶** Secundo commemorat eos qui offerunt reuerentia: ibi Laudantes et prope vgo qui christum in templo obtulit: apostoli qui ritum offerendi nobis tradiderunt: et martyres qui seipos deo obtulerunt: non autem possessores quod deus eis antiquus non solennizabat ecclesia: vel quod non si passi sic christi cuius passionis memoriale est huius sacri. **¶** Tertio concludit ex parte quod per oblationem hostie impetrandum petatur: ibi hanc igitur oblationem etc. **¶** Quia oblationem etc. hec pars ad consecrationem pertinet: que tria pertinet. **¶** Primo imploretur consecrans vobis. **¶** Secundo perficit consecratio: ibi Qui pro die. **¶** Tertio exponit rei consecrate commemoratio: ibi Unum et memores etc. Verba autem illa que ibi dicuntur benedicta ascripta etc. sunt referri vno modo ad huius que est res pertinet in huius sacro. scilicet christum qui est hostia benedicta ab omni macula peccati immunis. ascripta. id est prefigurata figura veteris testis: et predestinatione diuina preordinata. rata quod non transitoria. rationabilis: prope congruitatem ad placandum. acceptabilis: propter effusam cunctis. Alio modo referri ad ipsam hostiam que est sacrum tantum quia petit fieri benedicta vt deus ea consecret: et vt presumet: quantum ad memoriam. ascripta: quantum ad propositum immobile. rata: vt ante acceptat. rationabilis: quantum ad iudicium rationis. acceptabilis: quantum ad beneplacitum voluntatis. Tertio modo sunt referri ad effectum: unde dicit benedicta: per quam benedici-mur. ascripta: per quam in celis ascribamur. rata: per quam in membris christi censeamur. rationabilis: per quam a deo accepti sumus. **¶** **¶** Supra que propicio ac etc. **¶** Dicit petit sacerdos sacri effectum et primo effectum gratie: scilicet effectum gratie: ibi Memoro et dicit etc. Circa primum duo facit. primo petit acceptari sacrum quod est gratie causa. scilicet petit dari gratie donum: ibi Supplices te rogamus. cuius expedit. i. di. xij. ponet. effectum autem gratie primo petit iam mortuus: ibi Memoro. scilicet adhuc viuus: ibi nobis quoque. **¶** Copletur autem cano misse more aliarum orationum in christo ibi per christum omnium nostrum etc. per que huius sacri origine habet. et quantum ad substantiam. unde dicit creas propter esse nature. sanctificas: propter esse sacri. et quantum ad virtutem. unde dicit viuificas: propter effectum gratie que est vita anime benedictio: propter gratie augmentum. et quantum ad operationem siue vltimam: unde dicit et prestas nobis Oremus preceptis salutaribus etc. hic ponit sacri preceptio. primo ei ponit sacri precepto ad quas premititur preparatio communis et specialis. Communis triplex. primo ei ponit sacri petitionem in oratione dominica in qua dicit panem nostrum etc. secundo precipientium expiatio per orationem sacerdotis: libera nos. tertio pacis adimpletio: ibi Pax omni. hoc est sacramentum sanitatis et pacis. et quod pax christi exuperat omnem sensum: id est pacis petitionem a sacerdote inchoat cum dicit: pax omni. et a choro copletur

cū dī agnus dei: 7 sic tria a sacerdote incepta pfe' quif. f. gloria in excelsis: qd̄ p̄inet ad spem: credo in vnū deū: qd̄ p̄inet ad fidē: pax dñi: qd̄ p̄inet ad charitatē. petit at̄ ppl̄s misericordiā q̄ntū ad a motōez malī 7 miserā clpe 7 pene: 7 pacē q̄ntū ad p̄secutiōnē oīs bonī: vñ ter agn' dei dī. Preparatio aut̄ specialis sacerdotis sumēris fit p̄ oratiōes q̄s puatim dicit: dñe iesu xpe: 7 siq̄ alie sunt. Tertia ps̄ p̄ncipalis ē gr̄az actionis: 7 cōtinet duo: reme' morationē accepti bñficiū in cantu antiphone p̄ cōmunionē: 7 gr̄arū actionē i oratione quā sacer' dos p̄sc̄t: vt p̄formiter finis missē p̄ncipio r̄nde' at. ¶ Sciēdū at̄ q̄ i officio missē vbi passio rep̄ntat: qd̄ p̄inet verba greca sicut hyrieleison: idest dñe miserere: qd̄ hebraica: sic alleluia. i. laudate deū: sabaoth. i. exercitū: osanna salua obsecro: amen. i. vere vel fiat: qd̄ latine q̄ patēt: qz bñ tri' bus linguis scriptus ē titulus crucis xpi: Joh. xix.

Dis. IX.

Sicut due sūt res 7c. Postq̄ d̄termi' aut̄ magister d̄ sacro eucharistie fm̄ se: hic determinat d̄ vsu ip̄i. et diuidit i p̄tes tres. In

p̄ma distinguit duos modos manducādi corpus xpi. In secūda excludit ex determinatis q̄ndā erroz: ibi Dec verba: 7 alia h̄mōi 7c. In tertia manifestat qd̄ dubia ex p̄determinat: ibi sc̄dm̄ hos duos modos 7c. Secūda diuidit i duas. In p̄ma ponit erroz. In secūda excludit ip̄m: ibi. Sed indubitanter tenendū 7c.

Hic q̄runt. v. ¶ Primo de ip̄a māducatōe corp̄s xpi. ¶ Secūdo q̄ possint māducare. ¶ Tertio vtz p̄ctōib' liceat corpus xpi manducare. ¶ Quarto vtz corp̄alis polluti Quito vtz cullibet sit vāndū ad māducatū.

Ad primū sic proce

dit: Videt q̄ corp' xpi nō debeat sumi p̄ modum manducationis: quia qd̄ manducatur p̄ os intrat: omne autem qd̄ per os intrat in ventrem vadit: 7 per secessum emittitur: vt dicitur dī Math. xj. qd̄ dignitati corp̄s xpi nō cōpetit. 7 nō d̄z modū māducatōis sumi. ¶ P̄ qd̄ māducat ad manducantē trahit. s; sicut dīc̄ dīo. iij. ca de dī. no. nos nō trahim' deū ad nos: s; magis nos in deū. 7 nō debem' nos deo iungi p̄ modū māducatōis. ¶ P̄ b' sacm̄ ordinat ad refectōnē mētis. s; refectio mētis q̄ erit in p̄ia erit p̄ v̄sionē q̄ corp' xpi deberet dari vidēdū nō māducatū. ¶ S; qd̄ dīc̄ Joh. vj. Caro mea vere ē cib'. sed v̄sus cibi nō ē vt videat: s; vt māducat. 7 nō d̄z videri tñ corp' christi: s; māducari. ¶ P̄. o; membra capiti realitē cōiungi ad b' q̄ viuificēt. s; p̄ v̄sum nō cōiungit nobis aliqd̄ realitē: s; fm̄ similitudinē

tñ. 7 nō p̄ v̄sū s; p̄ māducatōem corp' christi sumi d̄z. ¶ Alterius v̄: q̄ manducatio corp̄s xpi sit de necessitate salutis: sic em̄ dī de baptismo Jo. iij. Nisi q̄s renat' fuerit ex aq̄ 7 sp̄s sancto nō pōt intrare in regnū celoz. ita d̄m̄ ē Joh. vj. Nisi māducaueritis carnē filij hoīs: 7 biberitis e' sanguinē nō habebitis vitā in vobis. s; p̄pter verba p̄dicta dī baptisim' sacm̄ necessitatis. 7 eadem rōne manducatio corp̄s christi ē de necessitate salutis

¶ P̄. Inno. iij. dīc̄ q̄ manducand' ē agn' vt a vāstante angelo p̄tegatur. s; p̄regi a vāstanti angelo est de necessitate salutis. 7 p̄dicta manducatio.

¶ P̄. p̄ istā manducationē christo inco: pamur. sed hec ē de necessitate salutis sicut 7 a p̄ctō mundari. 7 p̄dicta manducatio ē de necessitate salutis sic 7 p̄nia 7 baptisim' q̄bus a peccatis mūdāmur.

¶ S; p̄ pueri baptizati salutē cōsequūt cū gr̄a in baptisim' o dat. s; eis nō dat corp' christi māducatū. 7 māducatio p̄dicta nō ē de necessitate salutis

¶ P̄. baptisimi ministeriū p̄pter b' q̄ ē d̄ necessitate salutis oib' ē cōcessū i casu necessitatis. s; b' sacramētū p̄ solos sacerdotes p̄fici pōt. 7 nō est sacramētū necessitatis. ¶ Alter' v̄ q̄ male distinguit duo modi manducatiōis in ira: corp' christi ē cib' sp̄ualis. sed cibi corp̄alis māducatio sp̄ ē corp̄alis. 7 hui' cibi māducatio sp̄ ē sp̄ualis: 7 ita nō sūt duo mōi māducatōis. ¶ P̄. in alijs sacramentis nō attendit aliq̄ distinctio nisi ex p̄te recipiētis tñ sic q̄ qd̄ accedūt ficti: qd̄ nō. s; hec distinctio videt esse ex p̄te ip̄i sacri. 7 incōuenient ponit.

¶ P̄. vbi vnū p̄pter alterū ibi vnū tñ. s; māducatō sacramentalis ē p̄pter sp̄ualē. 7 vna nō d̄z cōtra aliā distingui. ¶ S; v̄ q̄ sint plures modi: qz v̄sus hui' sacri dī manducatio: sed in hoc sacro sūt tria sc; id qd̄ ē sacm̄ tñ: id qd̄ ē res 7 sacm̄: 7 id qd̄ ē res tñ. 7 debēt eē tres modi māducatōis. ¶ P̄. in baptismo etiā fit trimōbis diuisio suscipiētū: qd̄dam em̄ suscipiūt rem 7 sacm̄: qd̄dam sacm̄ 7 non rem: qd̄dam rē 7 nō sacm̄. s; susceptio hui' sacri dī manducatio. 7 hic etiā deberet distingui triplex modus manducandi. ¶ R̄. h̄deo d̄ ad. j. q. q̄ sicut dicitū est ad p̄fectionē sacroz noue legis exigit q̄ sit sacm̄ aliquod in quo christ' nobis realitē coniungat 7 vniat: nō solū p̄ p̄ncipationē virtutū e' sic ē in alijs sacris: 7 qz sacm̄ ē sensibile signū: idō d̄z q̄ alicui sensui v̄sus sacri appropriet. In sensibilib' aut̄ ē triplex oīa: qd̄ em̄ sentientib' neqz cōiungunt: neqz vniunt: sic ea q̄ sentiant p̄ mediū extrinsecū: vt in v̄sū p̄cipue accidit 7 auditu 7 olfactu: s; solū similitudines sensibilib' ad sensum referūt. qd̄ aut̄ sensibilia iungunt qd̄ ē s; nō vniuntur realitē: s; fm̄ assimilatoz ql̄itat' tñ: sic accidit in tactu: qz ql̄itates tangibilib' imutant tactū: nec tñ ex tāgente 7 tacto fit vnū nisi fm̄ qd̄. qd̄az aut̄ 7 cōiungunt 7 vniunt: sic accidit in cibis 7 potib' 7 iō sumptio hui' sacri p̄grue p̄ modū manduca'

tionis sit: alia vero sacramenta noue legis quibus per virtutē eis inditā xpo simulamur: sunt in tā- gendo tm̄ vt baptisimus: figure autē veteris testa- mēti q̄ solā similitudinē xpi venturi habebāt: si- gnificabāt p̄ modū visionis: cōpetit etiā māduca- tio passiōi xpi i hoc sacro repñtante p̄ quā cor- pus xpi vulneratū fuit cōuenit etiā effectui q̄ ē ro- bur aie. ¶ Ad 2^m dō q̄ rō illa pcedit de cibo q̄ ordinat ad refectiōē corpis que o3 dgeri: r sic i- puro sepato in membra cōuertit. s3 cib⁹ iste ordina- tur ad refectiōē mentis: r ppter hoc rō non seq- tur. ¶ Ad 2^m dō q̄ de rōne māducatiōis est q̄ aliqd p̄ os introsum sumat: s3 cō in: aliter i spūa- lib⁹: r aliter i corpali⁹ sumit: q2 in corpali⁹ qd ē in: cōtinē sicut locatū in loco: in spūali⁹ autē qd est in: cōtinē sicut aīa corpore: r iō conuenienter cib⁹ corpis trahit ad corp⁹: vt cōtētū ad cōt. nēa: cib⁹ autē mentis trahit ad se mentē: vt cōtinēs cōtētū: ppter qd Aug. dicit sibi oām: Nō tu me mutabis in te sic cibū carnis tue: sed tu mutaberis in me. ¶ Ad 3^m dō q̄ res visa beatificās p̄ essentiā suā3 videnti cōiungit in p̄ia: qd qdē nō accidit i visio- ne corpali: r q2 oportebat hāc cōiunctionē signifi- cari p̄ aliqd sensibile signū: oportuit illud sensibi- le ad hoc assumi q̄ realiter cōiūgat r vniat: in pa- tria autē signis sacramentali⁹ opus nō erit: nihil- omin⁹ ppter similitudinē ad ea q̄ nūc gerunt fre- quenter illa beata visio nobis p̄ figurā manduca- tionis i scriptura expm̄. ¶ Ad 4^m q. dō q̄ gfa ē sufficiens cā glorie: vñ oīne illud sine quo pōt ha- beri gfa nō ē de necessitate salutis: hoc autē sacm̄ gfa3 p̄suppōit q2 p̄suppōit bapm̄ i q̄ gfa dat: nec o3 p̄ctō pueniri qd gfa p̄uer: r iō q̄m̄ ē de se nō est de necessitate salutis: sed de ordinatione eccle- sie hoīes obligant fm̄ ecclesie statutū corpus xpi semel i anno sumere. ¶ Ad 5^m dō q̄ oīs loquit de māducatiōe spūali sine q̄ non pōt esse salus. ¶ Ad 2^m dō q̄ Inno. loquit q̄m̄ ad instructionē ecclesie: vñ ē q̄m̄ ad māducatiōē spūalē. ¶ Ad 3^m dō q̄ incorpatō spūalis ad xpm̄ pōt eē sine mā- ducatione sacrali: r iō nō o3 q̄ sit sacri susceptio de necessitate salutis. ¶ Ad 4^m q. dō q̄ diuisio formalis alicui⁹ sumit penes id qd cōpetit ei p se et nō p accidēs: vñ at alicui⁹ rei p se r nō p acci- dens ē qn̄ vñ qd re aliq̄ ad hoc ad qd instituta est vñ cū manducatio dicat vsū hui⁹ sacri: qd quidē ad hoc institutū ē vt qd re sacramenti potiat di- stinguet māducatio fm̄ duas res hui⁹ sacri: vt mā- ducatio sacralis rñdeat ei qd ē res r sacm̄: mā- ducatio vō spūalis ei qd est res tm̄. ¶ Ad 5^m dō q̄ māducatio cibi corpalis nō p̄supponit aliā mā- ducationē q̄ sit ei: cā: sic māducatio spūalis p̄sup- ponit sacralē q̄si causam. vñ i his q̄ sacraliter mā- ducant pōt ex defectu manducatiōis impediri effect⁹ sacri q̄ ē spūalis māducatio: r iō possunt he man- ducationes ab inuicē separari: r ppter hoc o3 ca⁹

distingue. ¶ Ad 2^m dō q̄ pfectio aliōz sacroz ipō vsu cōsistit: r iō co3 distinctio nō pōt nisi ex pte recipienti⁹ sumi: s3 pfectio hui⁹ sacri in ipsa materie cōsecratione p̄sistit: r iō pōt esse hic disti- ctio ex pte ipi⁹ sacri. ¶ Ad 3^m dō q̄ verbū illud intelligit in his q̄ hoc modo ad se inuicem ordinā- tur q̄ ab inuicē separari nō possunt: sicut quādo talis effectus nunq̄ pōt esse sine tali causa nec ecō- uerso: r tūc etiā nō excludit diuersitas rerū inter- causam et causatū: sed ponit necessitas ordinis. ¶ Ad 4^m dō q̄ id qd est hic res r sacramentum nunq̄ sepat ab eo qd ē sacramētū tantū: r si sepa- raret vsus ei⁹ qd ē sacm̄ tantū eēt accidētalis vñ et iō penes hoc nō debet sumi aliqd modus man- ducationis specialis. ¶ Ad 5^m dō q̄ hic etiā pōt fieri talis distinctio: in q̄busdā em̄ coniungunt due māducatiōes: r hi suscipiūt rem r sacm̄: r i q̄busdā sepat: r hi suscipiūt vel rem tantū vñ sa- cramentū tantū: sed q2 hec diuisio magis se tenet ex pte suscipiētū q̄ ex pte sacramenti: ideo non ē p- pria huic sacramento sicut baptisimo.

Ad secundū sic pro- cedit: Videt q̄ peccator nō māducat cor- pus xpi sacraliter: q2 vt dicit Saph. j. In malinolam- aiam nō introibit sapiētia: nec habitabit in corpe subdito peccatū: s3 xps q̄ ē res cōtenta i hoc sacro est dei sapiētia: vt habet. j. Cor. j. g a peccatore su- mi nō pōt. ¶ Cib⁹ iste nō vadit i ventrē s3 i mē- tem. non autē vadit i mentem peccatoris. ergo nullo modo corpus christi sumit. ¶ Nihil in decens debet fieri a sapiente. sed hoc est valde i- decēs: q̄ corpus tam p̄ciosum in immundo corpo- re ponat. g cū corpus peccatoris sit imūdum non recipiet verū corp⁹ xpi. ¶ S3: malus videt con- secrare corpus xpi q̄ sumere. s3 peccator pōt con- secrare. g r sumere. ¶ Xpi corp⁹ nō ē magis no- bile sub sacro q̄ i specie p̄pria. s3 i specie p̄pria p- misit se a peccatorib⁹ tractari. g r sub specie sacra- menti a peccatorib⁹ māducari pōt. ¶ Alteri vñ q̄ infideles sacraliter comedūt: q2 sic dicit Hugo de sancto vic. q̄diu sensus corpalis afficit p̄ntia car- nis non tollit. s3 sensus corpalis infidelis afficit. g p̄ntiā corpale carnis xpi nō amittit. ¶ Infidelis pōt recipere characterē q̄ ē res r sacm̄ in ba- ptisimo. s3 fides opat in baptisimo sic i eucharistia g r corp⁹ xpi sacraliter pōt māducare. ¶ Plus est cōficere corp⁹ xpi q̄ sumere. s3 heretic⁹ habens ordinē pōt cōficere vt. j. dicit. g r pōt sacralit mā- ducare. ¶ S3: i forma hui⁹ sacri ponit mysteriū fidei. g hi q̄ fide caret sacralit māducare non pos- sunt. ¶ De rōne sacri ē q̄ significet r efficiat. s3 in eo q̄ n̄ h3 fidē n̄ efficit aliqd nec aliqd ei signat g sacraliter n̄ māducatur. ¶ Alterius vñ q̄ creatura irrōnalis n̄ sumat aliqliter corp⁹ xpi p̄mo p hoc qd magister infra dicit: q̄ h⁹ qd a brutis sumit non

f. 82

est corpus christi. **¶** hoc sacramentum est maioris perfectionis quam baptismus. scilicet quoniam aial b:utu aq abluatur non de baptismi sacramente percipit aliquo modo nec sacramentum corpus christi poterit aliquo modo percipere. **¶** Stat quod non percipit spiritualiter: quod non creditur: neque sacramentaliter: quia sacramenta creature rationali sunt tradita. si ergo aliquo modo sumat erit tertius modus manducandi propter duos in littera assignatos. **¶** Sed contra: de magis abominat peccato re quam creaturam irrationali in qua non est nisi quod deus in ea fecit qui solus culpa non fecit. sed sicut in littera determinat: corpus christi vix a peccatoribus sumit. sed et a brutis. **¶** Si corpus christi per negligentiam vel quocumque modo in aliquo loco imundum percipiat non dicitur quod desinat esse sub speciebus corporis christi sed non or dicitur quod sub speciebus a brutis comestis desinat esse corpus christi. sed spes possunt a brutis manducari. **¶** et corpus christi. **¶** Alterius vero quod non manducat sacramentaliter non manducat spiritualiter: sacramentalis autem manducatio est propter spirituale. si ergo spirituale sine corpali haberi possit: frustra aliquis sacramentali vte refert. **¶** Spirituale manducatio est per fidem et charitatem per que aliquis christo incorporatur. sed antiqui patres fidem et charitatem habuerunt. sed si spirituale manducatio esse posset sine sacramentali ipsi spiritualiter manducassent: quod non potest esse: quia usus sacri non potest esse ante eius institutionem. **¶** Sed: aliquis potest percipere re baptismi sine sacramento: ut supra dicitur. dicitur est: sed baptismi sacramentum est maioris necessitatis quam hoc. sed potest etiam spiritualiter manducare de sine sacramento manducatione. **¶** Alterius vero quod etiam angelus corpus christi possit manducare spiritualiter: quod supra illud psalm. Panem angelorum manducauit homo. dicitur glo. i. corpus christi quod est vere corpus angelorum. **¶** Quicquid potest manducare sacramentaliter potest etiam manducare spiritualiter. sed angelus in carne assumpta potest manducare sacramentaliter. sed etiam sine corpore assumpto potest manducare spiritualiter. **¶** Sed: manducare est usus sacri. sed sacra non sunt data angelis ad usum sed hominibus. sed angelus non possunt spiritualiter manducare. **¶** Rndco dicitur ad. i. q. quod dicitur dixerunt corpus christi secundum rei veritatem a peccatoribus non sumit: quia quicquid labijs peccatoris tangebat desinebat sub speciebus esse corpus christi intantum dignitati sacri deferentes quod derogabat veritati. si enim vere corpus christi sub speciebus erat per conversionem panis et vini in substantiam corporis christi: species remanentibus non poterit esse quod desinat ibi esse corpus christi nisi per aliquam contrariam mutationem eius quod per conversionem rebus in corpus christi. et quod de illo non manent nisi spes sole quod ad utramque substantiam commixta se habent: sicut subiectum in naturalibus mutationibus duabus formis: id est quod diu spes non mutat nullo modo desinit ibi esse corpus christi: sic nec in mutationibus formalibus forma introducta desinit esse in subiecto donec subiectum ad formam aliam transmutetur: species autem in aliis transmutari non concipit nisi secundum quod habent aliquam proprietatem sub

stantie in hoc quod sunt sine subiecto: unde nihil potest eas transmutare ad aliam substantiam nisi quod transmutaret substantiam panis et vini si ibi esset: quod solus tactus labiorum vel diuisio que est per dentes vel traieccio in ventrem non faceret sed sola digestio que est a calore naturali perverteat cibum. unde per veritatem sacramenti derogat qui dicit quod ad solum tactum labiorum desinit esse corpus christi a peccatore scriptum: et ideo hac opinione tanquam heretica de medio sublata: eius contrarium ab omnino tenet. **¶** Ad. i. ergo dicitur quod auctoritas illa loquitur de spirituali inhabitacione et non de sacramentali vel corpali: quod christus etiam peccatoribus corpus suum tractandum exhibuit. **¶** Ad. ij. dicitur quod cum dicitur: iste non transiit in ventrem sed in mentem: hec propositio in: non denotat terminum motus localis sed sine sumptionis. vadit enim quasi localiter quocumque species vadit: sed non sumit propter ventris repletionem sicut corporales cibi: sed propter mentis refectionem in qua eius effectus recipit non in ipsa materia corporis quod mentem inhabitare per essentiam sola diuinitas potest. **¶** Ad. iij. dicitur quod ex hoc quod corpus christi sumit a peccatoribus nullo modo corpus christi aliqua immundicia contrahit: quia labia peccatoris non tangunt nisi spes sub quibus secundum veritatem est corpus christi. et ideo in hoc dicitur esse plura mansuetudinis et humilitatis. **¶** D. ij. q. dicitur quod manducatio est actus transiens a manducate in manducatum. unde sacramentalis manducare potest intelligi dupliciter. vno modo ut aduerbiu dicitur manducationem ex parte manducati et sic quicquid sumit spes sacramentaliter manducat. et sumit hoc quod est sacramentum in eucharistia. id est verum corpus christi. Alio modo ut dicitur manducationem ex parte manducantis et sic solus ille sacramentaliter manducat qui vult illo cibo visibili ut sacro. infidelis autem circa id quod est signatum in hoc sacro errat non vult species illius ut sacro: siue non credit christum secundum se: siue non credit in christum secundum quod sub hoc sacro continetur: unde talis non sacramentaliter manducat. et quod actio est magis propinqua agenti quam patienti. ideo sensus secundus est magis propius: et ideo secundum hunc sensum dicitur quod infidelis non credens rebus sacri non manducat sacramentaliter. **¶** Ad. i. dicitur quod illa obiectio procedit secundum primum sensum. **¶** Ad. ij. dicitur quod percipiens baptismum se habet tam ut patiens. unde ad hoc quod aliquis recipiat sacramentaliter baptismum non exigitur nisi quod subiiciat se actioni ecclesie: ut scilicet intendat recipere quicquid illa facit: quousque quicquid credat illa nihil facere. sed percipiens eucharistiam non solum se habet ut recipiens seu patiens sed et ut agens imperium manducare: id est ad hoc ut sacramentaliter manducet dicitur quod ipse met vult sacro ut sacro. **¶** Ad. iij. dicitur quod periclitare eucharistiam non est vult sacro sed quodammodo efficere ipsum. sed manducare est vult sacro: actio autem vult recipit modum ab eo quod dicitur vult. sed actio efficiens non recipit modum ab eo quod dicitur efficiens: sed a virtute actiua: unde aliquis dicitur conficere sacramentum: et non conficere sacramentaliter: dicitur autem manducare et sacramentum et sacramentaliter. et ideo non est mixtum si aliquid requirit ad hoc quod aliquis manducet sacramentaliter quod non requirit ad hoc quod efficiat sacramentum. **¶** D. iij. q. dicitur quod circa hoc est duplex opinio. quod dicitur

ent dicitur qd corp' xpi no manducatur a brutis: ita qd in ventre trañciat: co qd corp' xpi no est sub speciebus illis nisi put e ordinabile ad vsum humanuz ex quo aut in ventre muris descendit spes no pnt ordinari ad vsum huanu: et io definit ee corp' xpi. Sed hec ro no valet ppter duo. pmo qz suppoit falsuz: cu em no stati spes in ventre traiecte esse desinant vel in aliud couertant pnt adhuc de ventre aialis extrahi et in vsum venire. secundo qz q' uis aliqd ordinet ad vsum aliquo no tn oz q' esse de sinat qn ds eo vti no pot. Et io fm alios do: q' veru corpus xpi manet adhuc sub speciebus a brutis ore acceptis et in ventre traiectis. **Ad. j. g. do q' nulla ordinatio bruti e ad corpus christi fm qua possit xpo incozpari: et io no sumit corp' xpi nisi per accns inq'ru sumit illud sub quo e corpus christi: et sic magister intellexit q' no sumit corpus christi a brutis: vel loquitur fm aliam opinionem.** **Ad. j. g. do q' illud qd e sacrm in baptismo e aliquis effectus inductus i recipiente cui' creatura irrationalis capax ee no pot: et io sacrm baptismi creatura irrational neqz p se neqz p accns recipit. s3 sacramentu eucharistie p'sistit i ipsa materie consecratione: et io pot creatura irrationalis ipsum accipere p se sed per accns.** **Ad. iij. do q' creatura irrationalis nullo mo spualiter manducatur neqz sacramentaliter: qz neqz vti manducato vt sacramento: neqz manducatur sacrm fm rone sacramenti: sic di sacramentaliter manducare infidelis q' intendit recipere hoc qd recipit ecclesia: q' uis hoc credat nihil esse. et s' etiaz ille q' manducaret hostia consecrata nesciens eam consecrata esse no manducaret sacramentaliter aliquo mo: qz no manducaret sacramentu nisi p accns nisi q' plus accederet ad sacramentali manducatione inq'ru e aptus natus sacrm vt sacrm manducare: qd bruto n' p'p'et: nec tn oz q' sit alius modus manducationis tertius a duob' predictis: qz hoc qd e p accns in diuisione no cadit.** **Ad. iij. q. do q' christus e spualis electoz: cibus: non qdem in alios couersus sed ad se couertens eos quos reficit. vñ spualiter xpm manducare e christo incozpari: qd p fidem et charitate contig. et qz christus in seipso e spualis cibus: io i sacramentali cibo significat et cotinet: prius q' naturaliter e christu esse cibi spualis q' ee cibi spualis sub sacramento cotetur: qz prius e aliqd naturaliter p'prietate aliqua habes q' similitudine p'prietate illi' ei significato aliq' adhibeat. vñ n' q' cunqz manducatur xpi spualiter manducatur: h' sacrm spualiter: vt ozqz tn mo queit spualiter manducare n' manducant sacramentaliter. manducatur em spualiter christu q' fide et charitate ad ipsu h3 sine ordine ad hoc sacrm no tn manducatur talis spualiter hoc sacrm: s3 solu ille q' h3 fide et charitate ad christu cu deuotione et pposito sumendi hoc sacrm: etia si sacraliter no manducatur.** **Ad. j. g. do q' bapti-**

zatus baptismo flaminis emundatione cosecutus est ppter pposito baptismi sacralis: et accipies sacramentu ampliore gram psequit: ita etia q' spualiter manducatur in pposito et deuotione habuit manducatione sacrali ad qua accedes ex ipsa vi sacramenti maior gram cosequit: vñ no sequitur q' sacralis manducato supfluat. **Ad. ij. do q' antiqui pa res no manducauerunt spualiter hoc sacrm: qz nondu erat institutu nec cosecratio pcesse rat: manducauerunt tn spualiter christu: et fm hoc di. j. Cor. ix. q' omnes eandem escam manducauerunt spualiter. **Ad. v. q. do q' manducare hoc sacrm spualiter no copetit angelis: qz eis christ' sub sacramento no pponit: sed i nuda veritate: christu tn qdamodo spualiter manducatur: et qdamo non cu em spualiter manducare sit christo incozpari: fm hoc aliqs christu manducare pot fm q' eius membra effici pot: et christus esse caput ei' est at christ' caput agelo: qdamo: qz fm rone influentie et fm coseformitate nature in genere: et qdamo do no: qz no fm coseformitate i specie: vt in. iij. li. di. xij. dicitur e: et io vno mo spualiter manducant christu: et alio mo non.** **Ad. j. g. do q' christus di esca agelo: fm diuinitate inq'ru angelos reficit: et fm humanitate fm q' in ipm desiderat angelu p'picere. j. Pe. j. no tn fm coseformitate nature i specie.** **Ad. ij. do q' si angelus assumpto corpe species masticaret: no tn manducaret sacramentaliter: qz no manducaret sacrm fm rone sacri: cuz no habeat fide sco manifesta visione: neqz h3 coseformitate nre: et io no manducaret sacramentum nisi per accidens.****

Ad tertium sic pro

Acedit: Uidet q' no peccat qd cu scia peccati mortalis corpus xpi manducare: qz fm Aug. maximis bonis nullus male vti. s3 corp' christi de maximis bonis e. g' null' pot ipo vtendo peccare. **Ad. iij. q. do q' infirmi no mun' egent medicina q' medic' co. s3 christus i p'pria specie venies vt medic' non refugit peccatoru cosectiu: qz sic ipse dicit Luce ix. No egent q' sani sunt medico: s3 q' male habet q' cu xps sub sacramento pponat vt medicina non oz pctozib' subtrahi.** **Ad. iij. q. do q' null' peccat faciendo ad qd tenet. s3 iste pctoz tenet ex pcepto ecclesie se mel i anno corp' xpi sume q' quis sit i pposito peccadi: no peccat corp' xpi sumedo.** **Ad. j. Cor. xi. Qui manducatur indigne iudicium sibi manducatur. s3 q' cu scia peccati mortal' manducatur indigne manducatur. g' rē.** **Ad. de' magis horret sordes spuales q' sut peccata q' sordes corpales. s3 peccaret q' corp' xpi i lutu p'p'et. g' peccat q' corp' xpi i corp' suu pcto infectu intromittit.** **Ad. iij. q. do q' ille q' n' h3 psciam peccati mortal' i pcto mortali exns peccet corp' xpi sumedo: p'p'et em facit boiem indigne accedere ad corp' xpi. s3 ignorantia peccati cui**

Ad. iij. q. do q' bapti-
f 83

homo subiacet non tollit peccatū imo grauissime peccat qui ignorat s̄m Ambro. ergo cum indigne accedens peccet mortaliter: videt q̄ habens peccatum cui non est conscius accedens peccet. ¶ **S.** in meliori statu est iustus habens conscientia peccati mortalis cui non subiacet q̄ peccator subiacens peccato cui non est conscius: quia hoc videt esse p̄sumptionis: primū aut̄ humilitatis: q̄ s̄m Grego. Bonaz̄ mentū ē ibi culpā agnoscere vbi culpa non est. sed iustus carens peccato peccat si cū p̄sentia peccati mortalis accedat. ergo multo fortius peccator qui peccati sui sibi nō est cōsciū ¶ **S.** vbiq̄q̄ requirit̄ examinatio ibi est necessa- ria rei veritas et nō opinio tantū. sed ad hoc q̄ ali quis digne accedat ad corpus christi requirit̄ dili- gens examinatio sui ipsius: vt patet. i. Cor. xj. Pro- ber seipm̄ homo: et sic de pane illo edat. q̄ necessa- riū est q̄ sit puritas a peccato s̄m veritatem et nō solū s̄m estimatōne. ¶ **S.** Sed cōtra Ecclesiastes. xj. dicit: Nemo scit vtz odio vel amore dignus sit. si q̄ habens peccatū cui nō est cōsciū peccaret corp̄ christi sumendo quicūq̄ sumit exponeret se peri- culo peccati mortalis et ita nullus sumere deberet ¶ **S.** Ignorantia facti excusat. sed ignorantia pecca- ti est huiusmōdi. ergo excusat. ¶ **S.** Lter. v̄ q̄ mandu- cans indigne corpus christi magis peccat q̄ q̄dā q̄ aliud peccatū cōmittat sup̄ illud Math. xiiij. Ne homini illi etc. dicit glo. Ne homini illi qui ad mensam dñi accedit indigne. iste enī in exemplum iude filii hoīs tradit: et in. j. Cor. xj. dicit q̄ est re- sanguinis dñi. sed iudas et illi qui sanguinē domi- ni s̄derūt grauissime peccauerūt. q̄ et hoc pecca- tū est ceteris grauius. ¶ **S.** plus peccaret qui cor- pus christi i luti p̄iceret q̄ qui aliquod aliud pec- catū cōmitteret: puta fornicationē v̄ aliud h̄mōi sed de plus horret sordes peccati q̄ sordes luti. q̄ peccator sumens corpus christi grauius peccat q̄ quodlibet aliud peccatū cōmittēs. ¶ **S.** Sed cōtra qd̄ ē p̄ se malū est maius malū q̄ qd̄ ē p̄ accidens malū. sed alia peccata sunt p̄ se mala: vt fornicatō manducare corpus christi est per se bonum et per accidens malū. q̄ ē minus malū. ¶ **S.** Lter. v̄ q̄ min⁹ peccat hereticus manducās corpus christi q̄ fidel⁹ peccator: q̄ peius est cōtemnere christū q̄ contem- nere sac̄m christi. sed fidelis peccator manducās contemnit christū quē sub sacramento vere cē cre- dit. infidelis aut̄ cōtēnit sacramētū i hoc q̄ sub eo christum esse non credit. q̄ infidelis minus peccat ¶ **S.** quāto aliquod peccatū est magis dissonum a rōne tanto est grauius. sed peccatū fidelis indi- gne sumentis est cōtra rōne naturalē manifeste: n̄ aut̄ illi q̄ n̄ credit sub hoc sa. rō xp̄i s̄m veritatē cē q̄ hoc supra rōne ē et supra sensum. q̄ infidelis mi- nus peccat. ¶ **S.** Sed cōtra quāto aliq̄s magis elon- gat̄ a christo realiter: tāto magis debet elongari sa- cramentaliter. sed infidelis magis elongat̄ realiter

quia prima vnio ad christū est p̄ fidem qua ille ca- ret. q̄ magis peccat accedendo ad christū sacramē- taliter. ¶ **S.** Lterius v̄ q̄ subiacens peccato carnis magis peccat accedens ad hoc sacramētū q̄ sub- iacens peccato sp̄iali: q̄ peccatū māducantium corpus christi in peccato carnis existentū com- parat peccato iude: vñ Hiero. Quid tibi cū femi- nis q̄ ad altare cū deo fabularis: dic sacerdos: dic clerice q̄liter eisdē labijs filii dei oscularis q̄ oscu- latus es filiā meretricis: o iuda osculo filii hominis tradis. sed peccatū iude fuit grauissimum. q̄ talis grauius peccat. ¶ **S.** in peccato carnis ē imundicia mentis et corp̄is. q̄ magis facit cōtumeliā sac̄o qui cū peccato carnis corpus christi manducat: q̄ qui manducat cū peccato sp̄iali vbi ē imundicia mentis tñ. ¶ **S.** Sed cōtra Grego. dicit q̄ peccata sp̄alia sunt maioris culpe: cui⁹ rō ē q̄ peccata car- nis magis ex infirmitate accidūt. sed ex hoc ē ali- quis indignus corp̄is et sanguinis dñi q̄ culpe sub- iacet. q̄ min⁹ peccat accedens cū peccato carnis q̄ cū peccato sp̄iali. ¶ **S.** Lterius v̄ q̄ peccator peccat vidēdo corp̄ christi: q̄ corp̄ christi ē dignius q̄ arca testamenti. sed Bethsamite vidēs arcā dñi q̄ peccatores erāt: percussit sunt: vt dicit. i. Regū. vj. q̄ multo fortius peccator vidēs corpus christi peccat ¶ **S.** publicanus laudat Luce. xij. de hoc q̄ ocu- los nō leuabat ad celū. sed corpus christi ē dign⁹ celo. q̄ debent peccatores ab aspectu corp̄is christi abstinere. ¶ **S.** cōtra: ē p̄suetudo ecclesie s̄m quā eleuat corp̄ xp̄i ab oib⁹ aspiciendū sine aliqua di- scretione vidētum. q̄ nō peccat peccator vidēna. ¶ **S.** n̄ deo dō ad. j. q. q̄ gl̄bet cū sc̄ia peccati mor- talis māducās corp̄ xp̄i peccat mortalit̄: q̄ abuti- tur sac̄o: et quāto sac̄m ē dignius: tāto abusus ē piculiosior. rō aut̄ hui⁹ ex trib⁹ pōt sumi. Primo ex eo q̄ ē sac̄m tātū: ex quo apparet q̄ hoc sacra- mentū in modū cibi p̄ponit: cib⁹ aut̄ non cōpetit nisi viuenti: vñ si carēs via sp̄iali p̄ peccatū mor- tale accipiat hoc sac̄m abuti ip̄o. Secūdo ex eo q̄ ē ibi res et sac̄m qd̄ ē ip̄e christus qd̄ ē sanct⁹ san- ctōrū: vñ receptaculū ei⁹ dicit̄ sanctū: et iō si aliq̄s cū cōtrario sanctitatis corp̄ xp̄i sumat sac̄o ab- utit. Tertio ex eo q̄ ē res tñ qd̄ ē corp̄ xp̄i mysti- cū: q̄ ex hoc ip̄o q̄ aliq̄s ad hoc sac̄m accedit si- gnat se ad vnitatē corp̄is mystici tendere: vñ si pec- catū in cōscientia tenet p̄ qd̄ a corp̄e mystico se- paratur fictionis culpā incurrit: et ita abuti sacra- mento. ¶ **S.** Ad. j. qd̄ q̄ verbū Aug. intelligēduz est de eo quo vtit̄ quis sicut eliciente actū v̄sus: sic enī virtutib⁹ q̄s maxima bona dicit nullus male vtit̄: sed nō ē intelligēdu de eo qd̄ q̄s vtit̄ q̄si obiecto v̄sus: sic enī etiā virtutib⁹ aliq̄s male vtit̄ qd̄ de vir- tutib⁹ gloriat̄ et supbit: et ita etiā aliq̄s pōt corpo- re christi male vti sic obiecto. ¶ **S.** Ad. ij. dō q̄ du- plex ē medicina. vna remouēs morbū et talis infir- mis debet: et huic cōpat̄ baptismus et penitentia

Alia est p[ro]mouens in p[er]fecta sanitate: et talis no[n] de-
bet infirmis sed iam sanis et huic co[m]pat[er] hec medi-
cina: vtraq[ue] aut[em] medicina p[er] medicu[m] dat[ur]: vnde no[n]
sequit[ur] si medicus no[n] fugit infirmi co[n]sortiu[m] q[uo]d que-
libet eius medicina infirmis dari debeat. ¶ Ad
ij. do[ct] q[uo]d habes p[ro]ciencia[m] mortalis q[uo]d dimittere no[n]
p[ro]ponit peccat[um] accedens ad sumendu[m] corpus ch[risti]: si
q[ui] indigne accedit. peccat[ur] etia[m] no[n] accededo t[em]p[or]e ab
ecclesia co[n]stit[ur]o: q[ui] inobediens e[st] no[n] t[ame]n e[st] p[ro]plexus:
q[ui] p[otes]t se ab hoc dubio eripe peccati p[ro]posito di-
mittendo nihilomin[us] t[ame]n manere tali p[ro]posito mi-
nus peccat no[n] sumendo q[uo]d sumedo: q[ui] illud q[uo]d e[st]
malu[m] s[ecundu]m se e[st] maius malu[m] q[uo]d illud q[uo]d e[st] malu[m] quia
p[ro]hibitu[m]. v[er]u[m] p[ri]mu[m] se d[omi]n[u]m dimittere exco[m]m[un]icari q[uo]d cu[m]
p[ro]posito peccati corp[us] x[risti] sumat. ¶ Ad. ij. q. do[ct]
q[uo]d ignorantia circ[um]stantie a peccato excusat adhibi-
ta debita diligetia: p[ro]cipue q[ui] e[st] talis circ[um]stantia
cu[m] certitudo plene haberi no[n] p[otes]t. q[uo]d aut[em] homo
sit o[mn]ino a peccato inunis p[er] certitudin[em] sciri non
p[otes]t. 1. Lo[ca]. ij. Nihil mihi co[n]sci[us] sum sed in hoc
iustificatus sum. p[otes]t t[ame]n de hoc haberi aliqua con-
iectura p[ro]cipue p[er] quatuor signa sicut Bern. dicit.
Primo cu[m] q[ui]s deuote verba dei audit: q[ui] est ex
de[us] verba dei audit Jo. viij. Secundo cu[m] q[ui]s se p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o ad b[on]u[m] opandu[m] inuenit: q[ui] p[ro]batio dilectionis
exhibito est op[er]e: vt dicit Grego. Tertio cu[m] q[ui]s a
peccatis abstinere i futuru[m] p[ro]positu[m] habet. Quar-
to cum de p[re]teritis dolet: q[ui] in his vera p[ro]p[ri]a s[ecundu]m
Grego. co[n]sistit. v[er]u[m] si aliq[ui]s p[er] h[ab]itu[m] signa facta di-
ligenti discussione sue co[n]sciencia[m] q[ui]s forte no[n] sus-
ficiat ad corpus x[risti] deuote accedat aliquo pec-
cato mortali in ip[s]o manente q[uo]d ei[us] cognicione p[ro]-
terfugiat non peccat: imo magis ex vi sacramenti
peccati remissione[m] p[ro]sequit[ur]: v[er]u[m] Aug. dicit in quo-
dam sermone q[uo]d q[ui] corp[us] x[risti] m[an]ducat viuificat
mortuos. ¶ Ad. j. q. do[ct] q[uo]d duplex e[st] ignorantia
peccati: vna qua[m] ignorat an aliq[ui]d peccatum sit: et
hec quide[m] ignorantia si sit in sola cognicione consi-
stens q[ui]q[ue] excusat peccatu[m]: sicut cu[m] ignorat circ[um]-
stantia q[ui] peccatu[m] facit: sicut cu[m] q[ui]s co[m]misset aliene
qua[m] credit sua[m]: et hic n[on] habet locu[m] auctoritas Am-
bro. q[ui]q[ue] aut[em] no[n] excusat: sicut cu[m] e[st] ignorantia vni-
uersalis iuris: imo ip[s]a ignorantia graue peccatu[m] e[st]
et videt[ur] in his q[ui] p[ro] se mala s[un]t ad infidelitate[m] p[er]ti-
nere: in his aut[em] q[ui] s[un]t mala q[ui] p[ro]hibita ad negligen-
tia[m]: et hic habet aliquo mo[do] locu[m] verbu[m] Ambro. p[ro]-
pter ignorantie pericu[m]: q[ui] medicina no[n] q[ui]rit cum
morbus ignorat: et etia[m] p[ro]pter infidelitate[m] q[ui] e[st] gra-
uissimu[m] peccatu[m]. si aut[em] sit talis ignorantia i cogni-
tione simul et affectione co[n]sistens: sic ignorantia ele-
ctionis q[ui]s q[ui]s illicitu[m] improhibite fert ac si esset
licitu[m]: sicut dicit p[ro]p[ri]a de his q[ui] ex habitu alicuius
vici op[er]ant[ur] vt it[er]pati: t[unc] grauissime peccat qui
ignorat: q[ui] hec ignorantia puenit ex co[n]temptu. alia
ignorantia peccati e[st] q[ui] id q[uo]d scit e[ss]e peccatu[m] iam no[n]
credit[ur] esse: sed sibi o[m]m[is]sum esse: et talis ignoran-

tia non excusat nec aggrauat illud peccatu[m] cuius
ignorantia d[omi]n[u]s: sed p[otes]t excusare respectu sequentia
peccati respectu cui[us] peccatu[m] p[re]cedit q[uo]d ignoratu[m] e[st]
se habet vt circ[um]stantia q[ui] peccatu[m] in actu sequenti
induceret si sciret: et ita e[st] in p[ro]posito. v[er]u[m] q[ui]s sit in-
dignus r[ati]one p[re]cedens peccati: no[n] t[ame]n indigne acce-
dit: q[ui] ignorantia excusat a peccato illu[m] accessu[m]:
vt dictu[m] e[st]. ¶ Ad. ij. do[ct] q[uo]d sic ignorantia circ[um]stan-
tie que excusat peccatum excusat a peccato: ita er-
ror circ[um]stantie talis causat peccatu[m]: vt p[otes]t in eo q[ui]
accedit ad sua[m] qua[m] credit no[n] esse sua[m]. et s[ic] e[st] in p[ro]-
posito: q[ui] iustus credens se peccato[rum] errat in hac
circ[um]stantia: v[er]u[m] si tali opinione manere corp[us] x[risti]
manducaret p[otes]t q[uo]d eligeret se peccato[rum] corp[us]
x[risti] manducare: ita electio esset p[ro]p[ri]a et peccaret
sed electio no[n] e[st] p[ro]p[ri]a in eo qui peccatu[m] habet q[uo]d
nescit: et id q[ui]s iustus sit simpliciter melius disposi-
tus: t[ame]n e[st] p[ro]p[ri]a dispositus q[ui] ad hoc. ¶ Ad. iij.
do[ct] q[uo]d examinatio requirit ne ignorantia ex negli-
gentia p[re]cedat: q[ui] talis ignorantia non excusaret.
¶ Ad. iij. q. do[ct] q[uo]d sicut merit[um] p[ro]cipue consistit pe-
nes charitate[m]: ita demerit[um] p[ro]cipue consistit p[er] co[n]-
temptu[m] dei. v[er]u[m] s[ecundu]m q[uo]d aliq[ui]s deu[m] p[er] actu[m] peccati ma-
gis co[n]temnit s[ecundu]m hoc maiore[m] reatu[m] incurrit: et ideo
illa peccata q[ui] in actuali co[n]temptu consistunt sunt
grauiora illis in q[ui]bus no[n] e[st] co[n]temptus: nisi ex con-
sequenti et q[ui]s interpretatus: sicut accidit in fruitio-
ne creature p[er] qua[m] aliquis delectationi intendit ex-
cui[us] intentione a p[re]ceptis dei discedit: et sic p[ro]p[ri]a p[ro]-
cipiente co[n]temnit. peccatu[m] aut[em] blasphemie in con-
temptu p[ro]cipaliter consistit. et s[ic] peccatu[m] acceden-
tis indigne ad corpus x[risti] irreuerentia q[ui]dam et co[n]-
temptus essentialiter est. Sciedu[m] aut[em] q[uo]d co[n]tempe-
t[us] ex duplici p[ar]te mensurari p[otes]t. Vno mo[do] ex p[ar]te co[n]-
temnentis: et sic no[n] p[otes]t fieri co[m]patio vni[us] generis
peccati ad aliud genus: sed vnius p[ar]ticularis pecca-
ti ad aliud: q[ui] contingit in vno veniali peccato ex
genere esse maiore[m] co[n]temptu[m] actuali q[uo]d in vno gra-
uissimo peccato mortali ex genere. Alio mo[do] ex p[ar]-
te eius q[uo]d co[n]temnit: et sic e[st] talis ordo peccato[rum] q[uo]d
illud in quo ip[s]e deus in seip[s]o etia[m] co[n]temnit e[st] pec-
catu[m] grauissimu[m]: sicut peccatu[m] infidelitatis et blas-
phemie: et post hoc illud peccatu[m] in quo co[n]temnit
tur de[us] in sacro: et inter alia p[ro]cipue in isto in quo
essentialiter x[ristus] deus et homo continet: no[n] tamen
co[n]temptus iste est circa x[ristu[m] vt e[st] de[us] et homo: sed
p[otes]t e[ss]e i sacramento: et post peccatu[m] illud in quo con-
temnit deus in membris suis: et post peccatu[m] i quo
co[n]temnit de[us] i p[re]ceptis suis: q[uo]d co[n]t[ra] e[st] o[mn]i peccato mor-
tali: et s[ecundu]m hoc p[otes]t q[uo]d peccatu[m] de quo nu[n]c agit: neq[ue]
est o[mn]iu[m] grauissimu[m]: neq[ue] e[st] o[mn]iu[m] minimu[m]: sed
est mediu[m] inter p[ar]te[m] q[ui] co[m]mittit i deo: et alia p[ar]te[m]
q[ui] co[m]mittunt i p[ro]p[ri]u[m] vel in seip[s]o: v[er]u[m] ad vtraq[ue] ar-
gumeta o[mn]i r[ati]one. ¶ Ad. j. q. do[ct] q[uo]d peccatu[m] indi-
gne corp[us] x[risti] m[an]ducatu[m] co[m]pat[er] p[ro]p[ri]o x[risti] occide-
tu[m] in q[ui]ntu[m] vtraq[ue] p[ar]te[m] i ip[s]o x[risti] co[m]mittit: s[ic] t[ame]n

f 84

peccatū xpm̄ occidētū malū ē: q̄ illud peccatūz
cōmissum ē in ip̄am xpī p̄sonā: hoc aut̄ peccatūz
cōmittit̄ i ip̄m̄ fm̄ q̄ ē sub sacro. ¶ Ad. ij. dō q̄
ille q̄ corp̄ ch̄risti in lutū p̄iceret magis peccaret
q̄ māducās peccator: q̄ magis abutit̄ sacro fm̄ q̄
longius a debito vsu sacri recedit̄ q̄ ab hoīe iusto
sumēdū ē. ¶ Ad. iij. dō q̄ quīs corpus xpī man-
ducare nō sit malū nisi p̄ accūs: tñ māducare cor-
pus xpī indigne ē malū p̄ se: nullū em̄ peccatū oī
malū p̄ se nisi p̄pter corruptionē alicui⁹ circūstan-
tie. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ indigne manducare ē duo
peccata cōsiderare. s. peccatū quo indign⁹ reddīt
ad manducādū: z peccatū q̄ indigne māducatur. q̄
ergo peccatū infidelitatis ē grau⁹ ceteris alijs pec-
catis: iō infidelis māducās indignior ē ad mandu-
candū. s. q̄ nō credit illud qd̄ sumit̄ esse tante di-
gnitatis quāte ē: iō nō tātū peccat in abusu: quia
ignorātia infidelitatis quīs nō ex. ulet sequēs pec-
catū a toto: excusat tñ a tanto: vt p̄ de pctō occi-
dentū xpm̄: q̄ si cognouissent nunq̄ dñm̄ glorie
crucifixissent. j. Cor. ij. et p̄ hanc ignorātia eorum
peccatū alleuiatū ē: vt dicit Ansel. z s̄lr Paul⁹ de
seipō dicit: Misericordiā cōsecur⁹ sū: q̄ ignorans
feci in incredulitate mea: z iō infidelis indignior
māducatur: s. peccato: fidelis magis indigne. ¶ Ad
j. q. dō q̄ infidelis q̄tū ad peccatū infidelitatis cō-
temnit̄ xpm̄ i sua p̄sona: q̄ ei⁹ doctrine repugnat
q̄tū aut̄ ad manducationē cōtēnit̄ qd̄ nō exp̄sse
s. interpretatiue in q̄tū illa ignorātia q̄ xpm̄ sub sa-
cramento eē nō credit nō ē inuincibilis. vñ q̄ pōt
facere vt credat. p̄inde reputat ac si credat in gene-
re peccati quīs actualis z exp̄ssus cōtemptus ag-
grauet quātitate istius peccati: z sic q̄tū ad ip̄am
māducatoēz magis fidelis pctō: peccat. ¶ Ad. ij. dō
q̄ quīs ea q̄ sūt fidei z p̄cipue circa h̄ sacm̄ non
sint ita rōni hūane cōsona fm̄ se cōsiderata: tñ vt
dicta a deo z p̄digijs approbata sūt maxie rōni cō-
sona: nihil em̄ ē a deo rōni p̄sonū sic q̄ deo sit cre-
dēdū i oib⁹ q̄ dicit̄ z p̄testat̄: doctrina at̄ fidei cū ac-
cepisset p̄ncipiū enarrandi a dño cōfessate deo si-
gnificet p̄digijs z varijs sp̄s sancti distributōnib⁹
p̄ eos q̄ audierūt i vos p̄firmatiōe: Heb. ij. z ideo
pctm̄ infidelitatis ē grau⁹ q̄ z pctm̄ indigne man-
ducāt. ¶ Tertiu⁹ at̄ argumētū concludit q̄ infide-
l̄ indignior sit: z h̄ p̄cedēdū est. ¶ Ad. v. q. dō
q̄ ad h̄ q̄ aliq̄s digne corp⁹ xpī māducet duo re-
q̄runt. s. vt sit i statu gr̄e p̄ quā capiti xpo vn̄it̄: et
q̄ i actu mēs e⁹ ferat ad diuina. vñ z sacerdos mo-
net p̄plm̄ surū corda ad deū h̄re: pctm̄ at̄ q̄to est
grau⁹ tātō magis a gr̄a elogat. vñ cū pctā sp̄ualia
fm̄ gen⁹ sint grauiora carnalib⁹: vt p̄ Grego. p̄: q̄
uis aliq̄d carnale aliq̄ sp̄uali sit grauius loq̄ndo i
genere p̄ pctm̄ sp̄uale aliq̄s efficit magis indignus
māducatois corp⁹ xpī q̄ p̄ pctm̄ carnale q̄tū ad
p̄mū qd̄ red̄rebat ad digne māducādū. s. q̄ p̄ pec-
catū carnale p̄ luxuriā p̄cipue mēs hūana depr̄-

mit vt ad superna ferri nō possit: q̄ ē i actu m̄fr̄
moniali sp̄it⁹ sanct⁹ corda p̄phetay nō tāgit: vt
Hierō. dicit. z fm̄ p̄m̄ i. vij. Et̄. Impossibile est
hoīem aliq̄d itelligere i ip̄a delectatiōe venereoz
p̄ pctm̄ carnale hō magis indign⁹ reddīt q̄tū ad se-
cūdū qd̄ ex̄gebat ad digne māducādū. s. q̄ mul-
to grau⁹ ē habitū gr̄e tollē q̄ actū virtutū impedire
cū illud p̄tineat ad pctm̄ mortale sp̄: hoc at̄ inter-
dū ad veniale: maior indignitas rel̄ nq̄t ex defectu
p̄mi q̄ ex defectu secūdi: z iō simplr̄ loq̄ndo plus
peccat q̄ maior pctō ir̄retitus accedit nisi p̄ igno-
rātia excuset. certius aut̄ cognosci pōt pctm̄ mor-
tale i peccatis carnis p̄cipue luxuria q̄ in peccatis
sp̄ualib⁹: z iō q̄tū ad hoc p̄ accūs peccat plus acce-
dens cū carnali pctō quīs simplr̄ z p̄ se loquendo
peccet p̄ accēda cū sp̄uali si sp̄uale carnali sit gra-
ui⁹. ¶ Ad. j. q. dō q̄ hoc idē qd̄ d̄ peccato luxurie
dicit Hierō. de q̄libet pctō mortali dicit pōt: quia
q̄ māducatur indigne re⁹ ē corp⁹ z sanguis dñi aliq̄
mō: vt dicit̄ ē. ¶ Ad. ij. dō q̄ illa imūdicia corp⁹
p̄cedit ex imūdicia mētis: q̄ n̄ inq̄nat corp⁹ nisi d̄
cōsensu mētis: vt dicit Lucia. vñ magis p̄eiat ind̄-
gnitas ex mēte q̄ ex carne. ¶ Ad. vj. q. dō q̄ ea q̄
i sacris gerūt̄ exterius debēt r̄ndere his q̄ interius
gerūt̄. vñ fm̄ q̄ hō ad xpm̄ accedit̄ interi⁹ mente
ita ad ei⁹ sacm̄ oī accēde corp⁹. qd̄ at̄ n̄ accēdit
neq̄ fide: neq̄ charitate. vñ tales arcēdi sūt ab in-
spectiōe sacri z assūptione. qd̄ at̄ accēdit̄ fide si-
ne charitate: z tales p̄nt vidē s. n̄ sumē: q̄ p̄ chari-
tate aliq̄s xpo incorp̄at s. n̄ p̄ fide accēdes adhuc
longius stat. ¶ Ad. j. q. dō q̄ hoc nō erat p̄p̄ oī-
gnitate arce q̄ phibita erat videri: s. p̄ figuram
oīa em̄ i figura cōtingebāt illis. j. Cor. x. quia non
licet nisi maiorib⁹ z p̄fectis secreta fidei q̄ p̄ arcam
signāt̄ curiose scrutari: q̄ d̄ p̄scrutator ē maicsta-
tis opprime a gloria Eccl. xv. ¶ Ad. ij. dō q̄ hu-
militas alicui⁹ cōmēdat̄ i hoc ē q̄ a licitis abstinet
z iō n̄ seq̄t̄ si aliq̄s pctō: abstinet̄ ab hoc ad tēpus
laudat̄ q̄ p̄p̄ hoc non abstinet̄ peccat

¶ Quartus sic pro
redit: Uidet q̄ nocturna pollutio que i
somnia accidit sit pctm̄: meritū em̄ z demeritū
cū sint cōtraria nata sūt fieri circa idē. sed homo i
somnia mereri pōt: sicut p̄ de salomone q̄ dormi-
ens a dño sapiētie donū impetrauit. ij. Paral. j. q̄
et pōt aliq̄s demereri. s. si i somnis i aliq̄d peccatū
p̄sentiat: pctm̄ ē qd̄ i nocturna pollutione frequē-
ter accidit. ¶ P̄. q̄cūq̄ nō h̄z mentē ligatā nō ex-
cusat̄ a pctō si aliq̄d turpe cōmittere cōsentiat. sed
mens dormientis nō videt eē ligata cuz nō sit act⁹
corp⁹ ex cui⁹ passione somnus accidit: imo videt̄
q̄ debeat esse magis libera: q̄ immobilitatis exte-
riorib⁹ sensib⁹ interiorēs a q̄b⁹ imediate mens ac-
cipit cōfortant̄: z q̄dam q̄nq̄ de futuris mēte dor-
mies p̄cipit q̄ vigilas p̄cipe nō pōt. s. nō excusatur

a peccato si in aliquo turpe consentiat: et sic idem quod prius. ¶ **S.** dicitur potest deliberare et rationari videtur versus litteras ar. habere quod inquirendo eligit. scilicet dormiens ut experimenter scilicet interdum argumetur et argumenta soluit et legit. et hinc versus litteras ar. et sic idem quod prius. ¶ **S.** quicumque potest consentire et dissentire alicubi turpi re esse videtur si consentiat: quia talis videtur esse dominus sui actus. sed dormiens aliquando dissentit turpitudini presentate aliquando autem consentit. et quoniam consentit videtur esse reus peccati. ¶ **S.** actiones et motus ex terminis iudicant. sed nocturna pollutio frequenter vigilia finit quous in somno inchoat. et est iudicanda ac si in vigilia fieret et ita est peccatum. ¶ **S.** Sed contra est quod Augustinus dicit. xij. super Genesim. ad litteram ipsa fantasia que sit in cognitione sermocinantis cum expressa fuerit in visione somniantis ut inter illam et veram coniunctionem corporum non discernat: continue movetur caro: et sequitur cum motu sequi solet: cum hinc sine peccato fiat que sine peccato vigilatibus de quibus vobis dicitur sine dubio cogitatum est. ¶ **S.** philosophus dicit in. i. Ethicorum. quod finem divitiarum vite: scilicet somnium non differt felix a misero: neque viciosus a studioso. sed finem peccati differunt. et peccatum non potest in somnis accidere. ¶ **S.** Leterius videtur quod non impediatur a sumptione corporis christi: veniale enim peccatum magis displicet deo quam quilibet immundicia corporalis que sine peccato est. sed nocturna pollutio non est peccatum ut ex auctoritate Augustini. inducta per. et cum veniale peccatum non impediatur a sumptione corporis christi: multo minus nocturna pollutio impedit. ¶ **S.** non est obviu quin peccatum mortale potest impediatur quod nocturna pollutio. scilicet aliquid post peccatum mortale confessus potest corpus christi manducare. et multo fortius quam pollutione nocturna confessus est potest eadem die manducare corpus christi. ¶ **S.** hoc dicitur impedire peccatum alterius mortale quantumcumque potest. scilicet si aliquid in peccato mortali existeret celebraret missam constat quod peccat mortaliter. et si aliquid non habens conscientiam peccati mortalis possit hoc impedire celebrando loco eius: videtur quod debeat celebrare et si sit nocturna pollutione polluitur. ¶ **S.** turpis cogitatio aliquando sine peccato accidit ut ex verbis Augustini. inductis per: crapulatio autem sine peccato accidere non potest. sed finem Grego pollutio que ex crapula accidit a cognitione non impedit si necessitas incubat. et nec illa que ex turpi cogitatione procedit in vigilia peccat. nec illa que ex infirmitate nature: ut Grego. dicitur et nulla pollutio impedit. ¶ **S.** contra est quod dicitur Leviticus xv. Vir qui egreditur semine coitum imundum erit versus ad vesperas. scilicet immundus non licet facta tangere. et multo minus corpus christi manducare. ¶ **S.** Iherosolimitanus dicit: et habet in decretis di. vj. Qui nocturna pollutione polluitur quous extra memoriam turpium cogitationum se sentiat in quantum tunc hinc ut taretur sue culpe tribuat et sua immundicia statim sctibus tergat. sed ille qui purgatione indiget: debet a peceptione huius sacramenti abstinere. et pollutus nocturna pollutione impeditur a peceptione corporis christi. ¶ **S.** Leterius videtur quod propter im-

mundicia pure corporale aliqda a peceptione huius sacramenti impediatur: Deutero. xxij. Habebitis locum extra castra. dicitur glo. corporale immundicia diligit deus et corporalem immundicia odit: et ita propter corporalem immundiciam debet homo ab hoc sacro abstinere. ¶ **S.** maior est dignitas huius sacramenti quam omnium sacramentorum veteris testamenti. sed in veteri lege et mulieres post partum et patientes fluxum menstrui et semilui imundi reputabant respectu sacrorum veteris testamenti. et multo fortius debet abstinere a peceptione huius sacramenti. ¶ **S.** sacerdoti leproso interdicitur facultas celebrandi: ut per extra de clerico egro. vel debilita. Tua nos. et eadem ratione propter lepra debet laicus a peceptione huius sacri abstinere. ¶ **S.** Sed contra: pena non debet penes sed culpe: alioquin consurgeret duplex tribulatio: quod est contra id quod dicitur Numeri. j. sed omnes peccate immundicie corporales penes quodam sunt. et propter eas non debet aliquid a sacro altaris impediri quod est maxima pena. ¶ **S.** naturalibus non meremur neque demeremur. sed omnes peccate immundicie ex causis naturalibus accidunt. et propter eas non meretur aliquid a participatione huius sacramenti impediri. ¶ **S.** Unde dicitur ad. j. q. quod omne peccatum finem Augustini. est in voluntate. motus autem voluntatis presupponit iudicium rationis eo quod est apparentis boni vel veri vel falsi. unde ubi non potest esse iudicium rationis non potest esse voluntatis motus: in somnis autem iudicium rationis impedit. iudicium enim perfectum haberi non potest de aliqua cognitione nisi per resolutionem ad principium: unde cognitio ortu habet: sicut patet quod cognitio conclusionum ortu habet a principibus. unde iudicium rectum de conclusionem haberi non potest nisi resoluendo ad principia indemonstrabilia. cum ergo omnis cognitio intellectus nostri a sensu ortu non potest esse iudicium rectum nisi reducat ad sensum: et ideo philosophus dicit in. vj. Ethicorum. quod sic principia indemonstrabilia que est intellectus sunt extrema: scilicet resolutionis ita et singularia quorum est sensus: in sono autem se ligati sunt: et ideo nullum iudicium aie est liberum neque rationis neque selem cois. et ideo neque motus appetitive partis est liber: et propter hoc non potest aliquid peccare in sono neque mereri: sed tunc potest in sono accidere signum peccati vel meriti in quantum sonia habent casus imaginatiois vigilatium. unde dicitur philosophus in. j. Ethicorum. quod in quantum paulatim pertrahuntur quidem motus: scilicet a vigilatibus ad dormientes meliora sunt fatasmata studiosorum quous quouslibet. et Augustinus. xij. super Genesim. quod propter affectionem aie bona etiam in sonis quous et merita clarer. ¶ **S.** Ad. j. q. dicitur quod finem Augustini. ibidem dicitur: salomois petitio in sonis facta placuisse deo et remunerationem invenisse deus pro bono desiderio plus habito quod in sonis per signum facte petitionis claruit: non quod tunc in sono meruerit. ¶ **S.** Ad. ij. dicitur quod mens humana habet duos respectus: unum ad superiora quibus illustrat: alium ad corpus a quo recipit et quod regit: ex parte illa qua a superioribus accipit per somnum non ligat immo magis libera redditur quanto sit a corporalibus curis magis absoluta: et

f s s

(6 etiam ex influentia supni lumis aliq̄ de futuris
 p̄cipe p̄t̄ dormiē q̄ vigilās scire nō possz: ex p̄te
 at̄ illa q̄ a corpe r̄cipit o3 q̄ liget q̄tū ad vltimū iu
 diciū 7 cōpletū ligat̄ sensū a q̄b̄ ei' cognitō initi
 um sumit: q̄uis ē imaginatō ei' n̄ liget q̄ imedia
 te ei' sp̄s rez: s̄ministrat. ¶ Ad. iij. dō q̄ ac' li.
 ar. ē eligere fm q̄ p3 ex Aug. diffinitōe i. ij. li. di.
 xxiiij. posita: electō at̄ ē q̄si p̄clusio p̄sū: vt dī i. iij.
 Eth. vñ ad iudiciū p̄tinet: vñ iudiciū p̄supponit: 7
 iō q̄uis aliq̄e vsū alicui' rōnis hō dormiēs habē
 possit fm q̄ sensus min' ligant: tñ vsū li. ar. i. eligē
 do hīc nō p̄t. ¶ Ad. iij. dō q̄ fm q̄ sensus ma
 gis vñ min' ligat̄ a passiōe somni fm h' ēt iudiciū
 rōnis mag' vñ min' ipedit. vñ q̄nq3 hō dormiēs con
 siderat hec que apparēt somnia cē: s3 q̄ i' dormiē
 do nūq̄ sūt sens' soluti ex toto: iō ēt rōnis iudiciū
 nō ē ex toto liberū. vñ sp̄ cū aliq̄ falsitate iudiciū
 rōnis ē: etiā si q̄tū ad aliqd sit vep: 7 inde cōtigit
 q̄ aliqd i somno aliq̄ p̄sentit turpitudinē: aliq̄ n̄
 q̄ tñ iudiciū rōnis n̄ ē oino libez: 7 p̄ p̄ns nec li. ar.
 vsus: iō nec tal' p̄sensus vñ d̄sensus p̄t̄ cē merito
 ri' vñ demerito: ius i se. ¶ Ad. v. dō q̄ corpales mo
 tus nō p̄tinet ad meritiū vñ demeritiū nisi fm q̄ a
 volūcate q̄si a p̄ncipio causant: 7 iō nocturna pol
 lutio magis iudicat̄ q̄tū ad rōnē meriti vñ demeri
 ti fm p̄ncipiū qd̄ ē i dormiēdo q̄ fm terminū qd̄ ē
 in vigilando: q̄ ex q̄ i dormiēdo excitat' ē motus
 carnis nō subiacet volūcati vigilāt. vñ motus
 ille nec reputat̄ euigilasse: q̄usq3 p̄fectū vsuz li. ar.
 recuperat: p̄t̄ tñ cōtingē q̄ i ipa euigilatōne pec
 catū oriat: si qd̄ pollutō p̄p̄ delectatōem placeat
 qd̄ qd̄ erit veniale p̄ctm si sit ex surreptōe talis
 placētia: mortale at̄ si sit cū deliberāte p̄sensu et p̄
 cipue cū appetitu futuri. ista at̄ placētia nō facit p̄
 teritā pollutiōne p̄ctm: q̄ ipi' cā nō ē. s3 ipa in se
 p̄ctm ē. si aut̄ placeat vt nac exoneratio vñ alleuia
 tio p̄ctm n̄ credit. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ ad hoc q̄ hō
 dignē ad sacm̄ eucharistie accedat tria req̄runt.
 p̄mo mundicia p̄scie q̄ n̄ nisi p̄ p̄ctm tollit. secūdo
 erectio mēt̄ ad deū p̄ actualē deuotōne: 7 hec per
 mēt̄is hebetudinē vñ occupatōne: aut euagationē
 interdū sine p̄cto amittit. tertio mundicia corp̄al
 vñ 7 celebrātes vñ tractaturi aliqd̄ sacm̄ p̄p̄ re
 uerētis man' lauāt. vñ p̄mo 7 p̄ncipaliē p̄ctm ipe
 dit: sc̄do in deuotio siue hebetudo mēt̄: tertio cor
 pal imūdicia: 7 hec tria q̄nq3 p̄currūt i aliq̄ pollu
 tiōe nocturna: q̄nq3 duo ex his: q̄nq3 vnū im' 7 s3
 h' hō mag' vñ min' ipedit: 7 iō distigūde sūt pol
 lutio nū maneries. Distinguit̄ at̄ dupliciē pollutio
 nocturna: p̄tio q̄tū ad cām: corpe em q̄ i somnia
 apparēt triplex ē cā: Cūa extrinseca sp̄ual sic i his
 q̄ p̄ sp̄uales sbas nobis reuelat. Alia intrinseca spi
 ritual q̄n̄ sātasmata q̄ apparēt dormiētū sūt flide
 p̄cedētū cogitationū. Tercia ē corp̄al intrinseca
 sic q̄n̄ flegma dulce ad linguā occurrit sōntat hō
 comedere dulcia. vñ medici ex sōnis corp̄is dispo
 sitionē conijūnt. pollutio q̄ q̄nq3 ex illusiōe accidit

q̄n̄ sātasmata p̄ cām extrinseca sp̄ualē. s. demōes cō
 mouēt: q̄nq3 ex reliquis p̄teritaz cogitationū qd̄ ē
 cā sp̄ual intrinseca: q̄nq3 ex cā intrinseca nāli q̄ qd̄ cā sūt
 volūcati sbiecta sic ē q̄n̄ ex supfluitate cibi aut pot'
 p̄cedēte pollutō accidit: vel n̄ sūt volūcati sbiecta
 siue accidat ex debilitate nāe ipotētis retinere se
 mē siue ex ei' virtute supflua expellēt siue q̄cūq3
 alio mō i idē f̄dit. Sc̄do distiguit̄ pollutō q̄tū ad
 modū: q̄ q̄nq3 accidit sine imaginatōe: q̄nq3 cū ima
 giatōe: 7 h' dupliciē: q̄ q̄nq3 i ipa sōni imaginatōe hō
 turpitudinē p̄sentit: q̄nq3 dissentit: 7 tñ pollutō ac
 cidit: q̄n̄ q̄ sine imaginatōe pollutio accidit i nū
 ē q̄ pollutō ex cā sit corp̄ali intrinseca: sed q̄n̄ ē cū
 imaginatōe p̄t̄ sic vel sic esse. in oib' igit̄ p̄dicta
 pollutiōnib' corp̄alimūdicia ē cōis. s3 qd̄a mēt̄is
 hebetatio nō ē nisi i illis pollutiōnib' q̄ cū imagina
 tione accidit: q̄ i illis q̄ sine imaginatōe accidit
 aia nihil p̄cipare vñ: nulle aut̄ dictaz ē p̄ctm: vt
 ex dictis p3. s3 p̄t̄ cē effect' peccati signās p̄cedens
 p̄ctm veniale vñ mortale: peccatū aut̄ mortale ex
 necessitate p̄cepti a p̄ceptōe eucharistie ipedit: q̄a
 mortalit' peccat' q̄ cū cōscia peccati mortal' accedit
 hebetudo at̄ mēt̄is 7 imūdicia corp̄al ex qd̄a inde
 cedētia honestatis: q̄ indeuotio qd̄a vñ sic accede
 re nisi necessitas vrgeat: 7 iō p̄siderādū ē vñ 7 cau
 sa pollutiōis possit inueniri peccatū p̄cedēs: q̄ co
 gitatio turpiū q̄nq3 ē sine p̄cto: sic cū i cogitatione
 tñ manet vt cū q̄s disputas de talib' o3 q̄ loquēs
 cogiter: aliq̄n̄ ēt cū p̄cto veniali q̄n̄ ad affectionem
 cogitatio p̄tingit i sola delectatione finit: q̄nq3 ēt
 mortali q̄n̄ p̄sensus adiungit: 7 q̄ cogitationi talī
 de p̄pinquo ē delectatio 7 delectationi cōsensus:
 vñ ēt i dubiū p̄t̄ verti vtrū sequēs pollutio ex pec
 cato acciderit vñ nō: 7 aut veniali aut mortali. sād
 tñ p̄bilit' p̄t̄ conijci non p̄cessisse p̄sensuz: q̄n̄ in
 ipa somni imaginatōe aia d̄sēt̄: non tñ o3 q̄ si
 p̄sentiat q̄ p̄sent' i vigilādo p̄cessit: q̄ hoc p̄t̄ ac
 cidere p̄pter ligamē iudiciū rōnis qd̄ q̄nq3 magis
 q̄nq3 min' ē liberū i sōno. vñ i tali pollutiōe si ad
 causaz recurrēs dubitet de p̄sensu oino abstinere
 o3. si at̄ exp̄sse inueniat cōsensuz nō p̄cessisse 7 ne
 cessitas vrgeat aut aliq̄ cā potior reformet pactū:
 p̄t̄ accedē aut ēt celebrare n̄ obstāte corp̄is imū
 dicia aut hebetatōe mēt̄is: als si necessitas nō incū
 bat vñ nō exhibē debita reuerētis sacro: n̄ tñ si ce
 lebrat mortalit' peccat: sed venialit' sic cū q̄s q̄nq3
 mēt̄is euagationē patit. q̄n̄ aut̄ ex illusione accidit
 si illusionis cā i nobis p̄cessit: puta cū q̄s indeuo'
 ad dormiēdū accesserit idē ē iudiciū 7 d̄ pollutiōe
 q̄ ex cogitatōe p̄cedētī causat. si at̄ i nobis cā nō p̄
 cesserit: imo magis cā cōtraria: et hoc frequēt' acci
 dat 7 p̄cipue in dieb' q̄b' q̄s cōicare o3: signū ē q̄
 diabol' hōi fructū eucharistie p̄cipiēde auferre co
 nat. vñ i tali casu p̄sultū fuit cuidā monacho vt i
 collatōib' patrū legit q̄ cōicare: 7 sic diabol' vñ
 dēs se n̄ posse p̄seq̄ intētū ab illusiōe cessauit. si at̄
 ex cibo p̄cedētī aut potu acciderit idē ē iudiciū: 7

de pollutōe q̄ ex turpi cogitatioe p̄cessit nisi int̄m q̄ nō ita de facili accidit peccare mortalē i sup̄tōe ab̄i: sic i p̄gn̄ tōe turpti: r̄ q̄ aliqn̄ hec pollutō sine imaginatioe accidit: illa vō nūq̄ illa at̄ q̄ ex nāe di spōsitiōe accidit nō ē signū alicui p̄cti: s̄z p̄t̄ hec betatōne mētis inducē si cū imaginatioe cōtingat imundiciā at̄ corpālē h̄z: r̄ iō si necessitas imineat v̄l deuotio expolcat tal nō ipedit r̄ p̄cipue qm̄ nō cū imaginatioe accidit: t̄m si p̄pter reuerētā absti neat laudād̄ ē qm̄ infirmitas nō ē p̄petua. r̄ q̄ nō ita de facili p̄t̄ p̄cipi ex q̄ cā cōtingat: iō tutius est s̄z abstinere nisi necessitas incūbat: ōz aut̄ abstinē vt dicit v̄l q̄ ad. xxiij. horas. q̄ i tali spacio nā de ordinata p̄ corpālē imundiciā r̄ mētis hebetationē reordinat. ¶ Ad. j. q̄ d̄ q̄ p̄uis p̄ctm̄ q̄dlibet veniale magis ad ipuritātē p̄tineat mēt̄ fm̄ se q̄ pollutio nocturna: r̄ fm̄ hoc magis deo displiceat: t̄m p̄ctm̄ veniale nō ita hebetat aiam r̄ corp̄ inq̄nat nec ita de facili ē signū peccati mortal̄: sic pollutio r̄ iō nō nō sc̄q̄t. ¶ Ad. ij. d̄. q̄ nō eēt p̄sulēdū ali cui q̄ statī p̄ p̄ctm̄ mortale ē cōtrit̄ r̄ cōfessio ad eucharistiā accedēt: s̄z deberet nisi magna necessi tas vrgeret p̄ aliq̄d ip̄a p̄pter reuerētā abstinere: r̄ p̄terea cōfessio purgat maculā mētis: nō aut̄ imū dicitā corpālē r̄ hebetudinē q̄ p̄tingit i mente ex de p̄fessione ip̄i ad carnē. ¶ Ad. iij. d̄. q̄ d̄dam v̄l cū q̄ hō ōz peccare veniale vt aliū a p̄ctō mortali ipediat. sed hoc dicitū contradictionē implicat q̄ ex hoc ip̄o q̄ ōz peccatū ponit̄ indebitū fieri. v̄n si aliq̄d sit q̄d nullo mō possit nō esse p̄ctm̄ nō de bet fieri: nec etiā bonū ē fieri nec licitū vt aliū a pec cato mortali liberet: q̄uis ad hoc ex q̄daz pietate animi etiā multi boni inclinēt. s̄z p̄t̄ hoc cōtinge re vt aliq̄d q̄d als ē p̄ctm̄ veniale ex tali cā factū de s̄ineret eē p̄ctm̄: sic dicitur aliq̄d verbū tocoluz q̄d nō eēt ociosuz si diceret cā pie vtilitat. v̄n si talis pollutio sit q̄ i casu necessitatis nō ipediat: deberet pollut̄ i casu p̄posito celebrare als nō. ¶ Ad. iij. d̄. q̄ turpis cogitatio ōz non solū q̄ deturpib̄ ē est: q̄z de eis nō p̄t̄ eē honesta cogitatio. s̄z q̄ turpi tudinē habet p̄pter delectationē vel cōsensuz ad iunctū: r̄ hec q̄dā turpitudine magis horrenda ē q̄ illa que i cibo accidit: tuz q̄a magis vitare potēt cum difficillimuz sit in cibo modum tenere: tum quia est magis propinqua ad mortale peccatum. ¶ Ad. iij. q. d̄. q̄ cum iste cibus nō sit corp̄is sed mētis cib̄: magis i ei sup̄tione p̄siderada ē dispo sicio mētis q̄ corp̄is: r̄ iō distinguedū ē i imundicia corpālī t̄m: q̄ aut̄ ē p̄petua sic lepra: aut diuturna v̄l t̄pālī r̄ cito purgabil. si q̄dē sit p̄petua v̄l diu turna tūc nullo mō p̄t̄ hoc q̄s abstinere ōz: ne p̄ p̄ter imundiciā corp̄is perdat̄ fruct̄ mētis: sic ac cidit i leprosis patiētib̄ fluxū sanguis v̄l semis. St̄ at̄ sit t̄pāl r̄ facile expurgabil: tūc si aliq̄s i mente sit b̄n̄ disposit̄ sumere non phibet: q̄uis ēt possit ad t̄p̄s laudabilū abstinere p̄pter reuerētā tant̄ sacri. ¶ Ad. j. q̄ d̄. q̄ de ōz d̄ ōz ōz corpālē mūdiciā

et imundiciā odit fm̄ q̄d p̄tinet ad reuerētā v̄l irre uerētā sacri: r̄ iō si ex deuotioe mēt̄ n̄ p̄t̄ irreue rētā aliq̄s cū imundicia corpālī accedat de acce ptat. ¶ Ad. ij. d̄. q̄ p̄hibitiō imūdoz i lege a s̄a ctis magis erat p̄t̄ significatiōe q̄ p̄t̄ ip̄as res: r̄ iō n̄ ōz q̄ s̄līr fiat i no. testa. vbi veniēte veritate si gure cessauerūt. ¶ Ad. iij. d̄. q̄ interdictis sacerdo ti leproso ne celebret publice corā pp̄lo p̄t̄ hono rē: t̄m secreta b̄n̄ p̄t̄ ex deuotioe celebrare nisi s̄i adeo corrupt̄ q̄ misterii sine piculo explere non possit: leprosus t̄m ad sacerdotiū p̄moueri nō ōz.

Ad q̄ntū sic proce dit: v̄i q̄ sacerdos dare nō debeat corp̄ x̄pi petēt̄ si sciat ip̄s eē p̄ctōre: medic̄ cū n̄ ōz da re infirmo medicinā quā scit ei eē mortiferā. s̄z sa c̄dos scit p̄ctōri corp̄ x̄pi eē mortiferā cāz. q̄ n̄ ōz ei dare. ¶ S̄. v̄l vitatē vite n̄ ē factēdū aliq̄d p̄t̄ vitā dū scādālū. s̄z dare corp̄ x̄pi p̄ctōri ē v̄l veritatē vi te: cū sit p̄ceptū d̄ni: Math. vij. Nolite scātū da re canib̄. q̄ q̄m̄cūq̄ possit seq̄ scādālū: nullo mō ē ei dādū: sic nec p̄ aliq̄ scādalo vitādo deberet da ri cani aut i lutū p̄ici: ¶ S̄. de duob̄ mal̄ minus malū eligēdū ē. s̄z p̄ctōri min̄ ē malū si ifamet q̄ si corp̄ x̄pi māducat indigne. q̄ maḡ sacerdos ōz ei negare i publico ēt si crimē ip̄i i noticiā venire de beat q̄ ei dare. ¶ S̄. si dat ei hostiā n̄ p̄secratam. nullū scādālū erit. q̄ v̄i q̄ h̄ debeat magis sacere ¶ S̄. ōz ōz x̄pi actio n̄rā ē instructio. s̄z x̄ps de dit corp̄ suū i cena iude: vt h̄c Jo. xij. r̄ Dio. oīc q̄uis sc̄ret eū p̄ctōrē. q̄ r̄ sacerdos p̄ctōri petēt̄ de negare n̄ ōz. ¶ S̄. Aug. dicit: Nō phibeat dispē sator pingues terre. i. p̄ctōres mēsa oīni māducare ¶ L̄teri v̄l q̄ suspecti de crimine ēt dari debeat: suspicio cū dubitatōne ipotat. s̄z dubia i meliorē p̄t̄ iterptada sūt. q̄ v̄i q̄ debeat ei dari ac si eēt iu stus. ¶ S̄. exp̄mētum nō sumit̄ de aliq̄ crimē ni si de q̄ suspicio p̄cessit. s̄z corp̄ x̄pi dādū ē aliq̄n̄ ali cui ad exp̄mētū de p̄ctō sumēdū s̄z his v̄bis: Cor p̄ oīni sit tibi ad p̄batōnē hodie: vt oī i decretis. ij. q. v. sepe p̄tingit. q̄ dari ōz suspectis. ¶ S̄. s̄: si su spectis de crimē daret corp̄ x̄pi eēt scādālū po pulo videntī r̄ scientī. s̄z scādālū vitādū ē. q̄ n̄ ōz ei dari corp̄ x̄pi. ¶ L̄terius v̄l q̄ amētib̄ corpus x̄pi dari nō debeat: q̄ ad h̄ q̄ aliq̄s corp̄ x̄pi su mat req̄rit̄ diligēs examiatio: vt p̄z. j. l. o. z. xj. D̄o ber at̄ sc̄ip̄z hō n̄. s̄z h̄ n̄ p̄t̄ i amēte p̄cedē. q̄ non p̄t̄ ei dari eucharistiā. ¶ S̄. iter amētes ēt energu mini p̄putat̄ s̄z Dio. i ec. hierar. energumini ēt ab ipectōe diuinoz arcēt: v̄n statī p̄ euāgelii i p̄mi tiua ecclia p̄ vocē diaconi cū cathecumis exclude bāt. q̄ nō ōz ei dari eucharistiā. ¶ S̄. Laffio. oīc Eis q̄ ab imūdiā v̄xat̄ sp̄iritib̄ cōioez sacrosctāz a senioibus nostris nūq̄ meminim̄ interdicitā. ergo cum tales sint amentes amentibus debet da ri. ¶ S̄. in decretis. xxvi. q. i. dicit: q̄ recedūt: amē

tib' et q̄cūq; pietatis sūt cōferēda sūt: et loq̄t̄ d̄ re
cōciliatiōe et sacra cōmuniōe. **¶** Alter' vi q̄ etiā
pueris dandū sit corp' xp̄i: qz p̄ baptisimū aliquis
ascribit ad corp' xp̄i sumptionē. vñ et baptizato
p̄ferēdū ē vt Dio. dic̄. s; pueri baptizadi sūt. q̄ et
corp' xp̄i d̄ dari. **¶** Vita sp̄ual' sic ē p̄ baptisimū
ita ē p̄ eucharistia: qz d̄ Jo. vi. Qui māducat me
viuit p̄pter me. s; pueri dat baptisimū vt habeant
sp̄uale vitā. q̄ et s̄l'r d̄ dari eis eucharistia. **¶** S;
p̄ ē q̄ iste cib' ē grādū: vt p̄ Aug. in li. p̄fel. sed
pueri nōdū sūt grādē i fide. q̄ nō d̄ dari. **¶** N̄
deo d̄ ad. j. q. q̄ si sacerdos sciat pctm̄ alicui' qui
eucharistia petit p̄ p̄fessionē v' alio q̄libet mō di-
stingēdū ē: qz aut pctm̄ ē occultū aut manifestū. si
ē occultū: aut exigit i occulto aut i manifesto. si in
occulto d̄ ei denegare et monere ne in publico pe-
tat. si aut i manifesto petit d̄ dari. p̄mo qz pro
pctō occulto penā iherēs publicā ruelator' ē p̄fessionis
aut pditor' criminis. scdō qz q̄libet xp̄ian' h̄z ius i p̄-
ceptiōe eucharistie nisi illud p̄ pctm̄ mortale amit-
tat. vñ cū i facie ecclesie nō cōfiter istū amississe ius
suū nō d̄ ei i facie ecclesie denegari: als daret facti-
tas malis sacerdotib' p̄ suo libitū punire maxima
pena q̄s vellent. tertio p̄pter incertitudinē stat' su-
mentis: qz sp̄s vbi vult spirat. vñ subito pōt esse
p̄punct' et diuinitus a pctō purgatus: et diuina in-
spiratione ad sacm̄ accedere. quarto qz eēt scāda-
lū si denegaret. Si vero pctm̄ ē manifestū: debet
ei denegari siue in occulto siue in manifesto petat.
¶ Ad. j. q̄ d̄ q̄ potius deberet eligere medic' me-
dicinā eē mortiferā infirmo q̄ sibi si alterū oportet
ret: et s̄l'r sacerdos potius deberet eligere q̄ pctōz
assumat ad pditiōnē suā q̄ ip̄e denegat in perditō-
nē p̄piaz in scandalizādo et peccatū occultū reue-
lando. et p̄terea nō ē certū vitū sit ei mortifera: qz
subito hō sp̄s dei mutat: et itē i ip̄a petitione pec-
cauit mortaliter in mortale peccatū consentiens.
¶ Ad. ij. d̄ q̄ nō oimittit t̄m̄ p̄pter scandalū: s; p̄-
pter alias causas q̄ faciūt: nec eēt h̄ veritatē vite
si negaret d̄ns. q̄ nō p̄hibuit simplicit' dare: sed vo-
lūtatē d̄adi dicēs: Nolite sanctū et. sacerdos autē
in casu p̄posito nō dat. p̄piaz sp̄te s; magis coa-
ctus: nec ē silis rō de aialib' brutis et de p̄fectione i
lutum: qz cause p̄dicte nō sūt ibi. **¶** Ad. iij. d̄ q̄
fm̄ Inno. iij. cū nemo debeat vnū mortale cōmit-
tere vt p̄ximus aliud nō cōmittat eligēdū ē potius
sacerdoti non p̄dere peccatōz q̄ vt ille nō peccet
s; pctōz d̄ potius eligere vt abstinendo reddat su-
spect' q̄ cōicando māducat indignus. **¶** Ad. iij. d̄
d̄ q̄ nullo mō d̄ dari hostia nō cōsecrata p̄ con-
secrata: tū qz in sacro veritat' nō d̄ aliq̄ fictio:
tū qz n̄ māducat' adoret qd māducat: vt dic̄ Aug.
daret sacerdos ei occasione idolatrādi. vñ decretal'
dic̄ i casu p̄sili q̄ falsa sūt abijciēda remedia q̄ sūt
veris periculis grauiora: rōnes q̄ sunt ad opposi-
tum p̄cedunt q̄n peccator' occultus publice petit.

¶ Ad. ij. q. d̄ q̄ triplex ē suspicio. q̄dā violenta
ad cui' cōtrariū nō admittit p̄batio: sic si inuenia-
tur solus cū sola nudus i lecto loco secreto et tpe
apto ad cōmixtiōnē. Alia ē pbabilis: sic si inueniat
sol' cū sola colloquēs i locis suspectis et frequēter
Tertia ē p̄sumptuosa q̄ ex leui cōiectura ortū h̄z
hec at vltia deponēda ē: in secūda nō d̄ denegari
qz pena nō infligit vbi culpa ignorat. sed de p̄ma
ē idē iudiciū qd de peccato. vñ si sit suspicio pec-
dens ex fama publica nō d̄ dari: neq; in occulto:
neq; in manifesto. si aut sit singularis ip̄ius sa-
cerdoti sic d̄ dari i publico: s; n̄ i occulto. **¶** Ad
j. q̄ d̄ q̄ quis nō habeat i p̄ma suspicione certum
do sensibilib' v' p̄ demonstratōez: t̄m̄ habet tal' cer-
titudō q̄ sufficit ad p̄batiōez iuris: nō em̄ i oibus
ē s̄l'r certitudo req̄rēda: vt d̄. j. Eth. **¶** Ad. ij. d̄
q̄ decretū illd̄ abrogatū ē: qz facē tales p̄bationes
ē tētare deū. Vel d̄ q̄ intentio ill' decreti non ē vt
talis purgatio fiat: s; vt p̄pter timorē tal' purgato-
nis a futuris abstineat. **¶** Ad. iij. q. d̄ q̄ de amē-
tib' distingēdū ē. qdā em̄ dicit large amētes: q̄a
debile mētē habēt sic d̄ inuisibile qd male vidēt
et t̄m̄ sūt aliq̄ mō docibiles eoz q̄ ad fidē et deuotio-
nē sacri p̄tineāt: et talib' nō d̄ corp' xp̄i denega-
ri. Quidā vō sūt oino carētes iudicio rōnis: et isti
vel fuerūt tales a natiuitate: et tūc eis nō d̄ dari qz
nō p̄nt ad deuotiōem induci q̄ req̄rit ad hoc sacz
quis qdā cōtrariū dicat. vel inciderūt i amētia p̄
fidē et deuotiōnē sacri: et tūc d̄ dari nisi timeat
piculū vel de vomitu vel de expuitione aut aliq̄
h' mōi: et h' p̄ h' qd habet i decretis. cā. xxiij. q.
vi. si is q̄ i infirmitate p̄niam petit et d̄ sacerdos i
uitat' ad eū veit vertat i frenchi accepto testimonio
ab astātib' q̄ petitionē audierūt et recōciliēt et eu-
charistia ei' ori iūdat. **¶** Ad. j. q̄ d̄ q̄ i isto casu
p̄cedēs deuotio p̄putat ei ad dignā māducatōem.
¶ Ad. ij. d̄ q̄ demoniacis nō ē denegāda cōmu-
nio nisi forte certus sit q̄ p̄ aliq̄ crimine a diabolo
torq̄ant: et de talib' loq̄t̄ Dio. Vel d̄ et melius q̄
ip̄e vocat energumios illosi q̄b' adhuc viger vtu
demonis p̄ pctm̄ originale nondū extirpatū eo
q̄ nōdū baptisimū gram p̄secuti sūt q̄b' adhuc ex
orcism' p̄ catholicismū an baptisimū. vñ ip̄e ponit
eos scdō loco p̄ catholicismos. **¶** Ad. iij. q. d̄ q̄
pueris carentib' vsu rōnis q̄ n̄ p̄nt distingūe inter
cibū sp̄uale et corp'ale nō d̄ eucharistia dari: quis
qdā greci d̄rūt teneāt irrōnabili at: qz ad eucha-
ristie sūptōnē exigit actual' deuotio quā tales pue-
ri h̄re n̄ p̄nt: pueri at iā icipiētib' h̄re discretionē
ēt an p̄fectā etatē: puta cū sint. x. vl. xi. ānoz aut
circa h' pōt dari si i eis signa discretōis appareāt
et deuotionis. **¶** Ad. j. q̄ d̄ q̄ pueri baptizati ac-
q̄rūt ius p̄cipiēdi corp' xp̄i: nō t̄m̄ statū s; tpe cōpe-
tenti: sic et ius p̄cipiēdi hereditatis habent quis
eam statiz non possideant: Dio. aut assignat ritū
baptisimū quo ad adultos: vt p̄ inspicētū vba q̄

Ad. ij. dō q̄ per baptisimū dat primū actū vī-
te spūalis: vñ ē de necessitate salutis: et iō pueri ba-
ptisimus dandus ē: sed p̄ eucharistiā dat cōplemē-
tū spūalis vite: et iō illis q̄ p̄fectionis secunde q̄ est
p̄ actualē deuotionē possunt esse capaces debet
dari. put habet de p̄se. di. xliij. In ecclesia. vbi dici-
tur nō cogitatis vitā habere posse q̄ sūt exptes cor-
poris et sanguinis dñi. et loq̄tur de pueris: intelligē-
dū ē q̄tū ad rem sacri q̄ ē vnitas ecclesie extra quā
nō ē salus neq̄ vita: et nō q̄tū ad sacramentalem
manducationē. **Q**uede et māducasti. intelligendū
est de manducatione spūali et fide formata: iō autē
potius fidē cōmēmorat: q̄ ip̄a ē q̄ maxie in sacris
opaf. **N**os corp̄ chūsti facti sum⁹. q̄ spūaliter
māducam⁹ nos ipsos. et dicēdū q̄ nos nō sum⁹ corp̄-
pus ip̄ius nisi rōe vnionis quā māducādo spūalic
acq̄rimus. **E**cce factū ē malū. cōtrariū dicit su-
pra e. c. indigne q̄s sumēs corpus xp̄i non efficit vt
malū sit qd̄ accipit. et dō q̄ nō sit malū in se: s̄ sit
malū. i. nociuū cū. **I**ta spūaliter sumam⁹. con-
tra q̄ in patria nullus vsus sacri erit. q̄ nec spūal
sūptio. Et dicēdū q̄ dī spūal sumptio cōsecratio
rei sacri: quā sacm̄ statū nō efficit s̄ tm̄ significat:
s̄ fructio diuinitatis quā etiā significat sacramē-
talis manducatio. **D**ul. X.

Intem alii
precedentiū i infantiā et cetera.
Postq̄ magister determinauit
q̄ in hoc sacro tria inueniunt
aliqd̄ qd̄ ē sacm̄ tm̄: et aliquid
qd̄ ē res et sacm̄: et aliquid qd̄ ē
res tm̄: et fm̄ hoc diuersimode diuersi manducāt
In parte ista incipit p̄sequi de singulis dictoz̄ tri-
um in speciali. Cū diuidit in p̄es tres. In prima
determinat de ip̄o vero corp̄e xp̄i qd̄ ē sacramē-
tū et res cōtenta in sacro. In secūda de speciebus
panis et vini q̄ sūt sacm̄ tātm̄. xij. di. ibi. Si autē q̄
rit: de accidētib⁹. In tertia determinat de effectu sa-
cramēti qd̄ ē res tm̄ in fine di. ibi. Institutū est hoc
sacramentū. Prima in duas. In prima oñdit vtz
corpus xp̄i in altari cōtineri sub sacramēto. In se-
cūda determinat de transubstantiatione p̄ quā
fit vt ibi sit vtz corp⁹ xp̄i di. xj. ibi. Si autē q̄rit q̄
lis r̄c. Prima in tres. In p̄ma ponit erroz̄ quoz̄
dā negantiū veritatē quā asserere intendit et p̄ba-
tiones eoz̄. In secūda soluit p̄bationes ipoz̄: ibi
Que ex eadē rōne r̄c. In tertia inducit auctorita-
tes ad veritatē p̄bandā: ibi. Dec et his silia obijci-
unt r̄c. Secūda p̄ diuidit i p̄es tres. In prima ex-
ponit auctoritates quas illi errantes p̄ se inducūt
et expositionē sanctorū p̄dictā cōfirmat. In secun-
da oñdit dubitationē eē de quadam auctoritate
Aug. inducta p̄ se: ibi. Deinde addit q̄ magis mo-
uet r̄c. In tertia exponit eam: ibi. Attende his di-
ligenter r̄c.

Ite quattuor grunf. **P**rimo vtz vtz
corpus xp̄i cōtineat in hoc sacro. **S**e-
cūdo vtz totus xp̄s cōtineat in sacro s̄
specieb⁹ q̄ manēt. **T**ertio quā sit ibi. **Q**uar-
to quō possit agnosci corp⁹ xp̄i fm̄ q̄ ē s̄ sacro.

Ad primum sic pro-
cedit: **V**idet q̄ in sacro altaris nō conti-
neat vtz corp⁹ xp̄i: in his em̄ q̄ ad pietatē et reue-
rētiā p̄tinēt ouinā nihil d̄z eē qd̄ i crudelitatē vel
irreuerentiā sonet. sed manducare carnes hois so-
nat in quādā bestialē crudelitatē et irreuerentiā
manducati. q̄ et in sacro pietatis qd̄ ad māducato-
nis vsum ordinat nō debet esse veruz corpus xp̄i
qd̄ manducatur. **S**acra ordinatur ad vtilita-
tem nostram. sed Jo. vi. di. Caro non p̄dest quic-
q̄. q̄ corpus xp̄i siue eius caro nō debet esse in hoc
sacramēto: sed solū eius spūalis virtus. **S**ergo. dicit i homel. de regulo: corpale p̄fita dñi
querebat q̄ per spūitū nūq̄ deerat: minus itaq̄
in illū cred. dit quē nō putabat posse salutē dare
nisi p̄sens esset in corpe. sed n̄ ponim⁹ q̄ corpus
chūsti sit in altari nisi vt nobis sit cā salutis. ergo
videt q̄ ex infirmitate fidei procedat. **S**nihil
potest esse nunc vbi p̄us non fuit loco p̄existēte ni-
li ip̄m mutet. sed corpus xp̄i ante cōsecrationē nō
erat in altari. si ergo post cōsecrationē sit ibi fm̄
veritatē: ōz q̄ aliquo mō sit mutatuū qd̄ nō pōt dī-
ci. q̄ nō ē verū ibi corpus xp̄i. **S**nullū corpus
pōt esse simul in diuersis locis. s̄ corpus xp̄i ē in ce-
lo vere quo ascēdit. q̄ impossibile ē q̄ sit in altari:
p̄batio p̄me: nihil p̄tinēt extra suos terminos si ter-
minos hēat. s̄ imini c̄libet corp̄is locati sūt s̄l cū
imio corp̄is locat. q̄ nullū corp⁹ locatū i vno loco
pōt eē extra terminos illi⁹ loci: et ita n̄ pōt eē i duob⁹
locis simul. **S**eadē rōne pōt poni corpus xp̄i
eē i diuersis locis et eē vbiq̄: sic pon. tes angelum
eē in diuersis locis: dicit q̄ ē vbiq̄q̄ v. lit. sed po-
nere q̄ corpus xp̄i vbiq̄q̄ possit esse est hereticum
q̄ hoc solius diuinitatis ē. q̄ nō pōt eē in diuersis
locis simul. **S**angelus ē simplicior: q̄ corpus
xp̄i. s̄ angel⁹ nō pōt esse simul i plurib⁹ locis. q̄ ne-
q̄ corp⁹ xp̄i: et sic idē qd̄ prius. **S**corp⁹ chūsti
iūq̄tū corpus non h̄z q̄ sit in pluribus locis. q̄ sic
cuilibet corp̄i cōueniret: neq̄ inq̄tū gloriofū: q̄
multo fort⁹ spūi gloriofato cōueniret: neq̄ inq̄-
tū diuinitati vnitū: q̄ vno nō ponit ip̄m extra li-
mites corp̄is. q̄ nullo modo sibi cōpenit. **S**ed
j. Cor. xj. Qui māducatur et bibit indigne iudiciū si-
bi māducatur et bibit nō diu dīcāo corp⁹ dñi s̄ si eēt
corp⁹ xp̄i ibi fm̄ solā significatōne n̄ oporteret dī-
iudicāe hūc cibū ab alijs: q̄ qlibet pais eadē rōne
signat corp⁹ xp̄i. q̄ ōz ponere q̄ sit ibi verū corpus
xp̄i. **S**veritas i nouo testamēto debet r̄ndere
figuris veteris testamēti. s̄ i veteri testamēto ipse
agnus q̄ figurabat xp̄m sumebat in cibū: vt patet

Exo. xij. g. in noua lege ipm verū corp' xpi qd p agnū significat dz māducari. ¶ Deutro. xxxij. vi. Dei pfecta sūt opa. sed nō pfecte cōiūgeremur deo p sacra q nobis tradidit nisi sub aliquo corp' ipse vere cōtineat. g. in hoc sacro verū corpus ch'risti cōtinet: qz nō ē aliud assignare sacramētū in q' ch'ristus realiter cōtineat. Ad hoc etiā sunt multe auctoritates in l'ra posite. R' nō deo dō q' sub sacro altaria continet veyz corp' xpi qd de virgine traxit: q' cōtrariū dicere ē heres: qz derogat veritati scripture qua dñs dicit: hoc ē corpus meū. Rō aut' quare o'z q' in hoc sacro ipse xps cōtineat i' p'ncipio hui' tractat' dicitur ē: qz scz nō ita pfecte nobis xps cōiūgeret si sola sacra illa haberem' in q' bus cōiūgit nobis xps p virtutē suā i' sacris illis p'cipatā: q' iō o'z esse aliqd' sacm' in quo xps non pot' apatue: sed p suā essentiā p'ctineat vt sit pfecta cōiunctio capitis ad membra. cōsequit' aut' q' alie vtilitates: sic o'nsio maxime charitatis i' hoc q' se ipsum dat nobis in cibū: subleuatio spei ex tā familiarī cōiunctione ad ipm: q' maximū meritum fidei in hoc q' credunt multa in hoc sacro q' nō solū p'ter rōnē sunt sed etiā cōtra sensuz vt videt' q' multe alie vtilitates q' explic' ri sufficenti non possent. ¶ Ad. j. g. dō q' in crudelitate sonaret q' maxime irreuerentiā si corp' xpi ad modū cibi corp'alī manducaret: vt scz ipm veyz corp' xpi dilaniaret' q' dentib' attereret: hoc aut' non cōtineat in sacro ali' manducatione: qz ipm p manducationē nō lacerat sed manducantes integros facit speciebus sub quib' lateat diuersis vt infra dicit'. ¶ Ad. ij. dō q' nihil pdesset caro xpi corp'alī manducata vt dicit' ē: multū aut' pdest sac'raliter māducata: vñ Aug. dicit: Caro nō pdest q'c'p. sed quō illi i'tellexerūt sic cō intellexerūt carnē quō i' cadauer vertit aut in macello dilaniat'. ¶ Ad. ij. dō q' nō dicim' verū corpus xpi esse in altari eo q' aliter nō possit salutē pferre sicut regulus credebatur. sed qz iste ē cōuenientissim' modus saluādī: sicut et cōuenientissim' modus repationis hūane fuit p h' q' verbū caro factū ē q' habitauit i' nobis: quia etiāz alius mod' repationis fuit possibilis. ¶ Ad. liij. dō q' nō o'z semp' illud qd ē nūc vbi prius nō fuit localiter mutatu' ē: qz pot' aliqd' esse cōuersuz in ipm: sic cū aer in ignē conuertit': sed tñ ignis mutatur mutatione generatōnis: q' hoc accidit: qz ignis in illa conuersione nō ē termin' generationis: sed cōpositū ex subiecto generatōnis. s. materia: q' termino scz forma. vñ forma ipa q' ē termin' p se nō gnā: vt i. vij. Meta. pbat. generat' ar' p accēs: qz nō ē p se subsistens: sed i' alio: q' mutato mutari dō corp' aut' xpi ē in altari cū prius nō fuerit: qz panis puer' ē i' ipz ita q' ipz totū corp' ē termin' p se puer' hōis: sic ibi erat forma nō tñ ē ens i' alio sic forma s' p se subsistēs: q' ita non o'z q' sit localit' motū neqz generatū p se neqz p accēs. ¶ Ad. v. dō q' nulluz

corp' cōpat ad locū nisi mediātib' dīmensionib' quā titatiuis: q' iō ibi corp' ē aliqd' vt i' loco vbi cōmēsurant dīmensionē c' dīmensionib' loci: q' fm hoc corpus xpi nō est nisi in vno loco tñ scz in celo: s' qz cōuersa est in corpus xpi substantia panis qui prius erat in hoc loco determinate mediātibus dīmensionib' suis q' manēt transubstantiatione facta: iō manēt locus nō qdem imēdiatē habens ordinē ad corp' xpi fm p'prias dīmensionē sed fm dīmensionē panis remanētes sub q'bus succedit corpus ch'risti substantie panis: q' iō nō ē hic vt i' loco p se loquēdo: sed vt i' sacro nō solū significante s' cōtineat ipz ex vi p'uerisionis facte. q' sic p'z q' corpus ch'risti non est extra terminos loci sui fm q' ei cōpetit esse alicubi intus vel extra ex dīmensionibus p'prias qd est p se alicubi esse intus vel extra sed ē extra terminos loci q' sit per accidēs fm q' cōpetit ei esse alicubi rōne illaz dīmensionū que remanēt ex illo corp'e qd cōuersuz ē in corp' ch'risti. ¶ Ad. vij. dō q' sicut ex dicitis p'z corp' xpi nō dō esse alicubi nisi rōne dīmensionū p'piaz q' illius corpus qd in ipm cōuersuz ē: nō ē aut' possibile q' dīmensionē e' p'prie sint vbiqz: neqz q' corpus in ipm cōuertēdū vbiqz sit: q' iō quis corpus xpi sit in pluribus locis aliquo mō nō tñ pot' esse vbiqz. ¶ Ad. vij. dō q' rō illa bene sequeret si rōne p'piaz terminoz esset in plurib' locis qd multo fortius angelo cōueniret: sed cōuenit ei in quātūz aliqd' corpus cōuertit' in corpus xpi nō aut' in angelo. ¶ Ad. viij. dō q' hoc nō cōpetit corp'i xpi: neqz in quātū ē corp': neqz in quātū ē glouificatus neqz in quātū diuinitati vnitū. s' in quātū ē terminus p'uerisionis. vñ silr accideret dō corp'e lapidis si deus silr mō panis s'bam in lapidē puereret qd nō est dubium cum posse.

Ad secundū sic pro
 ceditur: Videtur q' xps nō contineat sub sacramento quantū ad animā: quia ch'risto nō cōpetit esse in altari vt dicitur est nisi fm q' panis in ipsum conuertitur. sed constat q' panis non conuertitur in animam ch'risti. ergo anima ch'risti nō est ibi. ¶ Ch'ristus est in sacramento altaris vt cib' fidelū. sed non est cibus fm animā sed fm corpus: quia dicit: Caro mea vere est cib' Jo. vi. g. nō est ibi fm animā. ¶ Forma sacramenti debet respondere sacramento. sed in forma nō fit mentio de anima sed soluz de corpore: quia dicitur: hoc est corpus meum. ergo non est ibi fm animam. ¶ Sed cōtra: q' cūqz nō sepanē fm esse vbiqz ē vnum q' aliud. sed vnum est esse anime ch'risti et corpore sicut materie et forme. ergo cum corpus xpi sit in altari erit ibi anima. ¶ Corpus xpi nō ē in sacro inaiatum sed corpus sine aia est inaiatū ergo ch'ristus non est ibi fm corpus tñ sed etiam fm animā. ¶ Lterius videt' q' sub spē panis xps

nō cōtineat ni quātū ad carnem aīatā: qz vt dictū est corp' xpi est ibi fm q' cibus. sed eē cibum non conuenit nisi carni. vñ Jo. vi. Caro mea vere ē cibus. q' non ē ibi aliq' ps corpis nisi caro. ¶ **Q**uōd iā ē nō oī fieri. si q' in pane consecrato sūt oēs ptes corpis xpi erit ibi sanguis. q' nō oī q' p' p'secrationē vini itez ibi fieret. ¶ **Q**uōd i' reuelatōib' vitatez oīdit alio reuelatio eēt cā erroris: qd ē incōueniēs s'z spēs panis oīsa ē aliqū vt caro tm: sic legit i' vita beati Grego. q' nō ē sub spē panis aliqd de corpore xpi nisi caro: z nō sanguis vl' os vel aliud h' mōi. ¶ **S**ed sic corp' xpi significat in sacro ita cōtinet ibi. s'z significat fm q' ē: alio significatio eēt falsa. q' ē ibi fm q' ē. s'z caro nō ē sine sanguie z alijs p'rib' corpis. q' ē ibi nō solū caro sed etiā alie ptes corpis. ¶ In spē panis significatur totū id qd est res tm sine sacro. s'z vñitas corpis mystici: q' s'z in vino vt ex dictis. viij. di. p'z. s'z sic significat id qd ē res tm ita significat z cōtinet id qd est res z sacm q' z tot' xps q' ē res z sacm p'inet sub vtraqz spē

Uter' vi q' nō sit ibi corp' xpi fm p'pua q'ritate: nō ē il' em qd manet cōuertit i' alterū. s'z q'ntitas panis manet. q' nō cōuertit i' q'ntitatē corpis xpi sed corp' xpi nō ē in altari: vt dictū est nisi vt ē termin' cōuersionis q' nō ē ibi fm p'pua q'ntitatem.

S fm p'hm i. liij. Phis. Corp' naturale non pōt eē sil' cū dimēsiōib' sepati: qz tūc due dimēsiōnes eēt sil' s'z dimēsiōes panis manēt. q' s'z cū dē dimēsiōib' nō pōt eē corp' xpi cū dimēsiōib' bus p'pue q'ntitatis. ¶ **S** accēs p' depēdet a substantiā q' substantiā ab accēs: s'z ex pte ei' qd ē sac'z tm inuenit accēs sine substantiā. q' mltomagis pōt ponit ex pte ei' qd ē res z sacm q' sit substantiā sine accēs: z ita corp' xpi sine q'ntitate. ¶ **S** sic oīm ē supra: vbiqz ē corp' aliqd fm p'pua dimēsiōes ē ibi vt i' loco. s'z corp' xpi nō ē sub sacro vt in loco qz iā eēt extra terminos loci p'pui. q' impossibile ē q' sit ibi fm dimēsiōes p'pua. ¶ **S** z: subiectū nun' q' sepat a p'pua passione. s'z substantiē corp' p'pua passio ē q'ntitas dimēsiua. q' cum substantiā corpis xpi sit sub sacro ē q'ntitas ei' dimēsiua erit. ¶ **S** de rōne corpis viuū ē organizatio: vt p'z i. ij. de aīa s'z organizatio req'rit diuersuz sitū p'nu: sicut ar' p' supponit q'ntitatē. q' oī cū corp' xpi sit viuū sub sacro q' sit ibi sub p'pua q'ntitate. ¶ **U**ter' vi q' non sit ibi fm totā q'ntitatē suā: cōstat em q' quantitas corpis xpi nō inuenit extra corp' xpi vt corp' xpi sine p'pua q'ntitate. s'z p'nt q' corp' xpi nō ē vltra dimēsiōes panis: neqz aliq' ps dimēsiōis ē sub q' nō sit corp' xpi. q' si ē ibi q'ntitas tota corpis xpi: neqz excedit dimēsiōes panis: neqz excedit. s'z cōis animi cōceptio ē q' due q'ntitates qz vna alteri superposita: neqz excedit: neqz excedit sūt cōles: vt p'z in principio Euclidis. q' q'ntitas corpis xpi tota cōtur q'ntitati panis qd ē falsuz: qz cōtingit eē maiorē et minorē. ¶ **S** nullū corp' fm totā suā q'ntitates

pōt cōtineri indifferēti magna z pua q'ntitate extrinseca. s'z corp' ch'isti cōtinet indifferēter sub pua pte: vel magna panis cōsecrati. q' non ē ibi fm totā suā q'ntitatē. ¶ **S** quādo cūqz sub aliq' q'ntitate extrinseca cōtinet corp' aliqd habēs partes distinctas fm suā intrinseca q'ntitatē totā cōtingit assignare sub qua parte illi' q'ntitatis singule ptes cōtineant. sed corp' ch'isti cū sit organicū habet ptes distinctas. si q' fm totā suā q'ntitatē p'inet sub dimēsiōibus erit assignare: vbi sit caput ei' et man' z pes qd ē impossibile: qz paruitas q'ntitatis nō sufficit ad talē distātā z p'cipue cum partes habeant distāntias dēterminatas ppter multa intermedia que habent q'ntitates dēterminatas. ¶ **S** Sed contra: totalitas corpis attendit fm totalitatē q'ntitatis eius: qz fm q'ntitatē diuidit et ptes habet. sed fm Aug. Ch'istus totus māducat i' sacramēto. q' ē ibi fm totā suā q'ntitatē.

S impossibile ē aliqd esse alicubi fm ptem q'ntitatis: z nō fm totā nisi diuisa q'ntitate ipsius. sed quāt' tas corpis xpi nō diuidit actu: qz corp' illud est impossibile. q' cū i' sacramēto cōtineat aliquid q'ntitatis corpis eius: impossibile ē dicere q' non cōtineat in toto. ¶ **R**ūdeo dō ad. j. q. q' in sacramēto altaris cōtinet aliqd dupliciter: vno mō ex vi sacramenti: alio mō ex naturali cōcomitātia. Ex vi quidē sacramenti cōtinet ibi illud ad qd cōuersio terminat. ad qd autē terminat cōuersio scū i' pōt ex tribus. Primo ex eo qd cōuertebat: nō em cōuertit materia sacramēti nisi in id ad qd habet similitudinē fm p'prietatē nature sue: sicut vinum in sanguinē. Secundo ex significatione forme cui' virtute sit cōuersio: vñ i' illud cōuersio terminat qd ē significatū p' formā. Tertio ex vsu sacramenti q' qd p'inet ad cibū cōtinet sub spē panis ex vi sacri: qd p'inet ad potū sub specie vini. Ex naturali autē cōcomitātia z q' p' accēs cōtinet sub sacramēto: illud qd p' se nō ē termin' cōuersionis s'z li' ne q' termin' cōuersionis eē nō pōt. fm hoc q' p'z q' cū aīa xpi nō hēat similitudinē cū substantiā panis: nec i' forma sacri de aīa fiat mētio: nec aīa conueniat ad vsū sacri q' ē māducare z bibere: ad aīam nō terminat cōuersio panis nec vini: s'z ad corpus et sanguinē xpi q' ab aīa sepatā nō sūt: z iō aīa nō cōtinet ibi ex vi sacri: s'z tm cōtinet ibi ex naturali cōcomitātia ad corp' qd viuificat. vñ si fuisset facta cōuersio panis i' corp' xpi qm erat mortuū aīa nō fuisset sub sacro. Et qd dictū ē de aīa debet intelligi de diuinitate: nisi q' diuinitas ei' ē: p'ter sacm est vbiqz. ¶ **E**t p' hoc p'z rōtio ad obiecta. ¶ **H** d. ij. q. dicendum q' duplex ē vsus sacramenti. s. māducare z bibere. manducare autem est vsus cibi sicci: sed bibere est vsus cibi humidī qui potus dicitur: et iō sub specie panis q' ad vsū māducatōis ordinat cōtinet ex vi sacramenti nō solū caro xpi s'z os z oēs h' mōi ptes: nō autē sanguis qz cōtinet ex

vi sacri sub specie vini q̄ ad vsum potus ordinat: quous ex naturali cōcomitātia ⁊ sanguis sit sub specie p̄nis: ⁊ caro sub specie vini. ¶ Ad. j. q̄ dō q̄ ponit̄ ibi ps p̄ toto. s. caro p̄ toto corp̄e: ⁊ hāc p̄tem specialiter posuit: vt p̄ similitudinē corp̄alis māducaationis cui p̄cipue caro apta ē manuduceret ad sacramētalē: quous etiā ossa ⁊ alie h̄mōi p̄tes manducaationi aliquo mō cōpetant: cū fm̄ Auic. q̄dā aialia ip̄is nutriant. ¶ Ad. ij. dō q̄ illud q̄d iā ē n̄ sit eo mō q̄ ē: s̄ alio mō pōt fieri: q̄d ē potētia sit actu: ⁊ iō s̄guis x̄pi q̄ ē s̄b sacro hostia cōsecrata nō ex vi sacri sit ibi p̄ cōsecratōem vini ex vi sacri ex̄ne: sic etiā q̄d ē i vno loco p̄ acc̄ns: sit ibi p̄ se q̄nq̄. ¶ Ad. iij. dō q̄ visus corp̄alis vt dicit nō pōt videre corp̄ x̄pi fm̄ q̄ ē sub sacro. quid ar̄ illud sit q̄d q̄nq̄ i hoc sacro in sp̄e carnis aut sanguinis apparet infra dicit. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ s̄ba panis q̄ cōuertit̄ in corpus x̄pi nō h̄z aliquā p̄portionē similitudinis ad q̄ritatē vel aliā accidētia x̄pi s̄ tantūmodo ad s̄bam ex̄ corp̄is: ⁊ iō cū n̄ h̄l cōuertat̄ in corp̄ ch̄risti de pane nisi substantia panis: q̄ accidētia manēt: constat q̄ cōuersio illa terminat̄ directe ad substantiā nō aut̄ ad accidētia: q̄ accidētia panis remanēt: ⁊ iō quātitas ⁊ aliā accidētia p̄pria corp̄is ch̄risti nō sunt ibi ex vi sacramēt̄: sūt t̄n̄ ibi fm̄ rei veritatē ex naturali cōcomitātia accidētis ad subiectū: vt de aia dictum est. ¶ Ad. j. q̄ dō q̄ rō illa p̄bat q̄ nō sit ibi ex vi sacramēt̄: et hoc concedo. ¶ Ad. ij. dō q̄ q̄ d̄mēiones corp̄is x̄pi n̄ sūt ibi ex vi sacramēt̄: sed solū ex eo q̄ cōcomitant̄ inseparabiliter s̄bz: constat q̄ cōtrario ordine sūt ibi d̄mēiones p̄prie corp̄is ch̄risti: ⁊ d̄mēiones locati corp̄is in loco. Corp̄is em̄ substantia locati nō h̄z ordinē ad locū nisi mediantib̄ d̄mēionib̄: ⁊ iō q̄ d̄mēiones corp̄is locati nō possunt esse simul cū alijs d̄mēionib̄: sed ex p̄nti q̄ s̄ba corp̄is locati nō possit esse sil cū alijs d̄mēionib̄: neq̄ sepatis neq̄ i alio corp̄e ex̄ntib̄: s̄ h̄c cōtrario s̄ba corp̄is x̄pi p̄ se mediate ordinat̄ ad h̄ q̄ sit sub sacro ⁊ d̄mēiones ei⁹ p̄prie ex̄ p̄nti ⁊ p̄ acc̄ns: s̄ba ar̄ ex h̄ q̄ ē substantia nō phibet̄ eē sil cū d̄mēionib̄ q̄buscunq̄ sine cōiunctis sibi sine sepatis: aut ex̄ntib̄ i alio s̄bfecto: sic s̄ba angeli pōt eē sil vbi ē aliud corp̄: et iō etiā corp̄ x̄pi sub p̄pria q̄ritate pōt eē sub d̄mēionib̄ panis. ¶ Ad. iij. dō q̄ nō pōt fieri sine mutatiōe panis q̄ ei⁹ accidētia sine s̄ba remanēt: ⁊ silr non possit fieri q̄ substantia corp̄is x̄pi esset sine accidētib̄ sine sua mutatiōe. possit ar̄ de hoc facē vt sine accidētib̄ p̄prie cēt ad minus aliq̄b̄ intrinseca: ⁊ q̄ nō ē incoueniēs panē mutari: esset ar̄ incoueniēs x̄pm mutari mutatiōe et iō nō ē sil q̄d inducit rō. ¶ Ad. iij. dō q̄ quous corp̄ x̄pi cū q̄ritate p̄pria sit sub sacramēto non est t̄n̄ ibi mediate sua q̄ritate: ⁊ iō nō ē ibi vt i loco. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ q̄ rōne ponit̄ ibi ps q̄ritate

et eadē rōne ibi poni debet etiā tota q̄ritas: q̄ si cut corp̄ x̄pi non separat̄ a p̄pria q̄ritate: ita vna ps quātitas nō separat̄ ab alia: vtrūq̄ em̄ sine mutatiōe intrinseca corp̄is x̄pi non possit euenire.

¶ Ad. j. q̄ dō q̄ in suppositione directe quātitas applicat̄ quātitati: ⁊ q̄ quātitas x̄pi nō directe applicat̄ quātitati panis: q̄ nō mediate ip̄a corp̄ x̄pi sub d̄mēione panis ē: iō nō ē ibi aliq̄ suppositio q̄ritatis ad q̄ritatē: nec aliq̄ cōmēsuratio q̄ritati: ⁊ iō nō seq̄t̄ q̄ sint equalia. ¶ Ad. ij. dō q̄ sic illa q̄ nō h̄nt q̄ritatē possūt eē indifferenter s̄b pua ⁊ magna quātitate: sic p̄z de aia q̄ ē indifferenter i magno ⁊ puo corp̄e: ita illud q̄d nō rōne sue quātitatis p̄tinet̄ sub aliqua q̄ritate pōt esse indifferenter i magna ⁊ parua quātitate sic ē i p̄posito

¶ Ad. iij. dō q̄ situs sic obiectio tāgit: quātitatez p̄supponit̄: ⁊ q̄ quātitas x̄pi nullā similitudinē h̄z ad d̄mēiones panis: iō etiā nec situs p̄tiu corp̄is x̄pi: ⁊ iō quous corp̄ x̄pi put̄ ē sub sacramēto habeat p̄tes distinctas ⁊ situatas situ naturali: nō ē t̄n̄ assignare i p̄tib̄ d̄mēionū panis: vbi singule p̄tes corp̄is x̄pi iacc̄nt: nec t̄n̄ seq̄t̄ q̄ dicamus corp̄ x̄pi cōsufuz q̄ ordinē h̄nt p̄tes i se sed fm̄ ordinē illū n̄ cōpant̄ ad d̄mēiones exteriores

Ad tertium sic proce

ditur: vt q̄ corpus x̄pi cōtineat̄ sub sacro circūscriptiue: omē em̄ corp̄ q̄d ē i loco circūscriptur. sed corpus x̄pi est sub sacramēto sicut i loco quod pater: quia non est aliū modum assignare de modis essendi in: quos assignat p̄bus in. iij. p̄physi. ergo corpus x̄pi ē i loco circūscriptiue. ¶ Ad. j. in sex p̄ncipijs d̄ q̄ p̄prie ē positio nis p̄mo loco substantie inherere. s̄z corp̄is x̄pi s̄ba nō denudat̄ alijs p̄prietatib̄ put̄ ē sub sacro. s̄ neq̄ positioe. s̄ fm̄ q̄ ē sub sacro ē i loco: q̄ positio ordinē p̄tiu i loco d̄c. ¶ Ad. omē corp̄ q̄d p̄tinet̄ su p̄ficie alteri corp̄is: ita q̄ nō excedit: neq̄ excedit circūscriptur illa super ficie sicut loco. sed corpus ch̄risti totum vt dictum est continetur sub vltima superficie d̄mēionum panis q̄ manent: ⁊ nec excedit: nec excedit. s̄ ē sicut i loco circūscriptiue.

¶ Ad. omē q̄d replet locū circūscribit̄ loco. s̄z corpus x̄pi replet locū d̄mēionū als cēt vacuum. s̄ corpus ch̄risti circūscribit̄ speciebus illis. ¶ Sed p̄: omē corpus q̄d circūscribit̄ loco commensurat̄ loco circūscribendi: quia locus et locatum sunt equalia: vt d̄c in. iij. p̄physi. sed corpus x̄pi nō commensurat̄ quātitati d̄mēionum: vt dictum ē s̄ nō est ibi sic i loco circūscriptiue. ¶ Ad. omē corp̄ q̄d circūscribit̄ loco aliquo p̄tes ei⁹ h̄nt situ determinatum i loco illo. sed hoc vt dictum est non conuenit corp̄o: ch̄risti rōne d̄mēionū illaz. s̄ n̄ p̄tinet̄ eis circūscriptiue. ¶ Alterius videt̄ q̄ p̄tineatur eis saltē diffinitue: q̄ pl̄ distat̄ a natura loci angel̄ q̄ corp̄ x̄pi. s̄z angelus nō pōt eē

in loco qui loco diffinitur ut communiter dicitur. **S**icut multo fortius corpus christi est diffinitum sub speciebus illis. **S**icut dicitur in corpore porale individuum est determinatum ad hunc et nunc. **S**icut corpus christi est huiusmodi. **S**icut dicitur ad hunc et nunc. **S**icut est diffinitum ut sub speciebus. **S**icut dicitur in finibus extrinsecis alicubi diffinitum ut est ibi. **S**ed corpus christi est huiusmodi. **S**icut dicitur. **S**icut dicitur quod est diffinitum alicubi ita est ibi quod non alibi. **S**icut corpus christi non ita est sub speciebus quod non alibi. **S**icut dicitur diffinitum sub speciebus. **S**icut dicitur quod potest sine sui mutatione alibi esse quod non est huiusmodi diffinitum. **S**icut dicitur ponitur angelos moveri quod loco diffinitum. **S**icut corpus christi potest alicubi esse quod sub speciebus illis sine omni mutatione vel sua vel speciebus: puta si alicubi corpus christi destratur. **S**icut non erat hic diffinitum. **U**terum videtur quod corpus christi non possit esse totum sub quolibet parte speciebus. **D**imensiones enim panis remanentes possunt in infinitum dividi. **S**icut in quolibet parte dimensionum illarum est corpus christi totum est infinites sub eis de dimensionibus quod est impossibile. **S**icut dicitur quod vni et eadem sunt simul sibi invicem sunt sicut si in quolibet parte dimensionum est totum corpus christi ubicunque est pars corporis christi est totum corpus christi. **S**icut vbi est vna pars est alia: et hoc repugnat distinctio partium que requiritur in corpore organico. **S**icut non est possibile quod totum corpus christi sub quolibet parte speciebus sit. **S**icut dicitur Augustinus dicit quod proprium est spiritus quod possit sibi in diversis partibus totum esse. **S**icut corpus christi non potest nec per unionem nec per similitudinem extra limites corporis ut possit percipere proprietatem spiritus quod corpus christi non est totum in quibuslibet parte speciebus. **S**icut dicitur quod dicitur dicitur: **U**bi pars est corporis et totum. **S**icut loquitur de corpore domini in sacro. **S**icut in quolibet parte dimensionum est aliquid pars corporis domini. **S**icut in quibuslibet parte dimensionum est totum. **U**terum videtur quod corpus christi movetur ad motum hostie. **O**mnino quod definit esse vbi prius erat et incipit esse vbi prius non erat movetur vel per se vel per accensum. **S**ed corpus christi translata hostia de finit esse vbi prius erat: sicut in altari: et incipit esse vbi prius non erat: sicut in pyxide vel in ore. **E**rgo corpus christi movetur ad motum hostie vel per se vel per accidens. **S**icut dicitur in philosophia in libro de motu. **M**ovetur nobis movetur ea que in nobis sunt. **S**icut corpus christi vere determinatur sub speciebus illis. **E**rgo species translatis et ipsi transferuntur. **S**icut anima vel angelus magis recedit a natura loci que corpus christi. **S**ed anima vel angelus movetur per accensum moto corpore unito vel assumpto. **S**icut multo fortius corpus christi. **S**icut contra nullum quietum manens in eodem loco movetur per se vel per accensum. **S**icut corpus christi est huiusmodi. **S**icut dicitur. **S**icut dicitur quod movetur per accensum ad motum alteri diffinitum est in illo. **V**nde dicitur non movetur ad motum alicui nec anima ad motum manens. **S**icut corpus christi non est diffinitum sub speciebus illis. **S**icut non movetur ad motum illarum. **R**atione dicitur ad. **J**uonem quod locus dicitur circumscribere locatum ex eo quod in circuitu describit figuram locati quia loci proprii et locati oportet esse unam figuram: figura autem est qualitas circa quantitatem. et quod

corpus christi non habet ordinem ad species sub quibus continetur mediante quantitate sicut e contrario ut dicitur est: ideo nec figura corporis christi respondet figure speciebus sic patet ad sensum: et ideo patet quod non est sub speciebus circumscriptione: et patet quod nec est in eis sicut in loco: quod nihil per se et proprie loquendo est in loco ut in loco: nisi quod loco circumscribitur. **A**d id quod dicitur quod paratio corporis christi ad species sub quibus est non est similis alicui parationi naturali: et ideo non potest reduci proprie loquendo ad aliquem modum a philosopho assignatorum: tamen habet aliquam similitudinem cum illo modo quod aliquid dicitur esse in loco secundum quod esse in loco est esse in aliquo separato extra substantiam suam quod non est eius causa. **E**t secundum hoc etiam Inno. dicit corpus christi esse in pluribus locis quod dicitur sub pluribus speciebus. **A**d id quod dicitur quod corpus christi non denudet positionem nec aliquam suam proprietatem ex hoc quod est sub sacramento: non tamen sequitur quod secundum quod habet figuram et quantitatem et positionem non potest ad species sacramenti. **S**icut hoc non potest ad locum et hoc quod habet animam vel mediante anima: quia per hoc quod in loco est anima non preiudicatur. **A**d id quod dicitur quod ad circumscriptionem per extensum. **S**icut quod locatum figurat loco aut e contrario: et hoc non est in proposito ratione iam dicta. **A**d id quod dicitur quod corpus naturale non habet quod repleat locum ex parte materie nec ex parte dimensionum. **V**nde secundum philosophum in libro de generatione et corruptione. **M**eta. dimensiones separate si ponantur esse vel corpus mathematicum quod ideo est replet locum et non potest esse simul cum alio corpore. **N**ec obstat quod ipse in libro de generatione et corruptione in capitulo de vacuo videtur ut dimensionibus separatis que vacuo: quia procedit ex suppositione illorum qui ponebant dimensiones separatas existentes inter terminos corporis continetis esse locum. **V**nde sequitur quod quoniam ille dimensiones fuerunt sine corpore sensibili quod dicatur vacuum: sic enim vacuum ponebatur. **E**t ideo dicitur in proposito quod cum corpus christi non comparatur ad locum istum in quo est sub sacramento mediantibus propriis dimensionibus non replet locum: nec tamen locus ille est vacuum: quia repletur dimensionibus separatis sacramenti corporis christi. **A**d id quod dicitur quod ad hoc quod aliquid sit in loco diffinitum duo requiruntur. **P**rimum est ut competat ibi esse ei: quia quod non est in aliquo loco non potest loco illo diffiniri. **S**ecundum est quod sit ibi sicut in loco commensurato aliquo modo sue quantitati vel virtuti. **C**orpus enim bicubitale non diffinitur loco unius cubiti: quamvis aliquo modo sit ibi. **N**ec anima est diffinitum in manu: quia est et in alijs partibus eo quod non est in manu secundum totam virtutem suam: et ideo omne quod habet quantitatem finitam vel virtutem oportet quod sit diffinitum in loco in quo est: et ideo angeli diffinitum sunt in loco: non in deo. **C**orpus autem christi quia secundum veritatem sit sub speciebus: non tamen competit ei ratione sui: quod nec ratione sue quantitati ut dicitur est: nec ratione sue virtutis: sed ratione illi quod in ipso pervenit est ibi persistens: cuius dimensiones adhuc manent quibus ad locum illud determinabatur

et ideo non diffinit loco illo. s; sili modo potest ee alibi vbicūq; fuerint panis dimensiones couersi in ipm. ¶ Ad p^m q^o dō q^o angelus ē i loco q^o diffinitur nō q^o aliqd couertat in ipm: s; rōne sue opationis virtutis et essentie: et iō nō pōt esse nisi in vno loco: q^o substantia rei nō ē nisi semel. ¶ Ad 2^m dō q^o corp^o xpi sic et alia corpa determinat ad vnū locū q^o ppetit ei rōne sue q̄ntitatis q^o ibi ē vt in loco: sed non hoc modo sub spēb^o ē: et iō rō nō seq̄t.

¶ Ad iij. dō q^o finitū et infinitū sūt passiones q̄ntitatis fm pbm i. j. Phyl. vii cū corp^o xpi nō habeat ex rōne sue q̄ntitatis q^o sit vbi psecraf: s; magis ex couersione alterius i ipm corp^o xpi: sic ee in plurib^o: et nō diffinit iue i vno n̄ p̄tinet ad ei^o finita et v^o infinitatē s; mag^o ad numerū eoz^o q^o couertūtur i ipm. ¶ Ad iij. q. dō q^o circa h^o ē duplex opinio. Quidā em̄ dicūt q^o hostia remanēte integra christ^o tot^o ē sub tota hostia: nō tñ sub qlibet hostie pte: s; hostia diuisa christ^o tot^o remanet sub q^o libet pte. Et ponūt exēplū de speculo: q^o Aug. dic q^o sic fracto speculo multiplicat spēs v^o imagines sic p^o fractionē q̄t sūt ptes toties ē ibi christ^o: constat autē q^o añ fractionē speculi nō erat ibi nisi vna imago. Istud autē n̄ potest stare: q^o hostia integra manente aliquo modo ē corp^o christi sub pibus hostie. si q̄ nō sit ibi fm totū erit fm pte. s; omne qd ē totū i toto: et p̄a ei^o i pte ē ibi situatū: et ita corpus christi eēt situatū sub sacro: et circūscriptiue qd ē impossibile. Exēplū autē nō ē cōueniēs q^o imago speculi nō ē ibi vt forma absolute quietes i subiecto: s; aggenerat ex reuerberatione: et iō q̄dū ē vna superficies speculi fit vna reuerberatio: et p^o p̄ns vna imago resultat: fracto at^o speculo sunt multe superficies: et p^o p̄ns multe reflexiones et imagines mltē rsultates. Si at^o eēt forma absolute q̄fēctēs i subiecto: aut ess; p̄ns q̄ntitatē: sic albedo q^o fūdāt i superficie: aut p̄cedēs q̄ntitatē sic forma substantialis. si p̄mo mō de necessitate eēt tota in toto et p̄a i pte añ fractionē speculi et p^o. si autē eēt p̄cedens q̄ntitatē eēt añ et post: et tota i toto et tota in pte: sic tota forma substantialis ligni ē i qlibet pte ei^o: q^o totalitas forme sbalis non recipit q̄ntitatē totalitatē: sic ē de totalitate formaz^o accidentaliū q^o fūdant in q̄ntitate et p̄supponūt ipam. corp^o autē christi p̄tinet absolute sub specieb^o: et h^o non conuenit sibi mediāte quātitate vt dictū ē scā rōne sb statte inq̄ntū sba panis ē p̄uersa: et iō eēt añ fractionē ē totū i toto et totū in partib^o: q^o vbicūq; erat tota nasa panis ē tota natura corpis xpi: et p̄ns eēt totū corp^o et tota quātitas ei^o. Et hec ē alia opinio q^o magis vera videt. ¶ Ad p^m q^o dō q^o vnitas rei p̄seq̄t ee ip^o: ptes autē alicui^o homogenū contiuū añ diuisionem nō habēt esse actu sed potētia cātū: et iō nulla illaz^o habet vnitatē p̄p̄iā in actu vñ actu non ē accipe ipaz^o numerū: sed potētia tāntū: et p̄pter hoc forma q^o ē tota in toto tali et to

ta i partib^o ei^o nō dē añ diuisionē p̄tinui ee ibi plures actu s; solū potētia: s; p^o diuisionem multiplicatur fm actū: sicut patet de aia in aialibus auulosis: et similiter corpus christi ante diuisionē hostie quū sit totū sub qlibet pte hostie: non est tamen plures actu sub partibus illis: sed tñ potētia: nec ē incōueniēs q^o sit ibi infinitas in potētia.

¶ Ad ij. dō q^o cōfusio opponit ordini p̄tium q^o p̄tinet ad rōnē situs. et q^o corpus christi nō ē situatū sub sacramento: iō nō sequit^o ibi aliqua confusio partū ex hoc q^o i quolibet signato hostie ē totū corpus christi et qlibet ps eius: quū em̄ non sit accipe ordinē p̄tū corpis xpi fm cōpationem ad ptes hostie: tñ ē accipe ordinē ipaz^o p̄tū ad inuicē in corpe christi fm p̄p̄iā q̄ntitatē.

¶ Ad 3^m dō q^o spiritui cōpetit esse totū in toto et in qlibet parte: quia non habet quantitatem nec a quantitate substantia eius dependet. corpus autē christi quū in se cōsideratū nō absoluat a p̄p̄iā q̄ntitate tamen non comparatur ad hostiā sub qua est fm p̄p̄iā quātitate: et ideo nō est spiritus sed p̄cipat quantū ad aliqd p̄p̄ietatem spiritus fm cōpationem ad species sub quibus cōtinet.

¶ Ad iij. q. dō q^o moueri in loco includit esse in loco. vñ ad hoc q^o aliquid p se moueat in loco oportet q^o p se sit in loco et q^o p se moueat nō ad motū alterius. sed p accidens aliqd mouet in loco dupliciē vno mō q^o per accidens ē in loco sicut forme mouent p accidens. alio q^o p se ē in loco s; p accidens mouet in loco: sic p̄ns in his que vehunt: q^o locus que mutāt ē p se eoz^o p̄p̄ius loc^o vel cōis: corpus at^o xpi i loco que spēs trāsmutat n̄ ē p se neq; sic i loco p̄p̄o neq; sic i loco cōi sic ex dict^o patē pōt: et iō p se in illo moueri n̄ potest: neq; p accidens: si cut corpora p accidens mouent: sed hoc mō quo aliquid p per accidens est in loco et p accidens mouet: nec differet vt quidā dicūt differre vtrum species moueātur in eodē loco aut transferantur de loco ad locū: q^o qd i eodē loco fm sbam manēs mouet mutat locū nō solū fm ptes s; fm totū: vt in. vi. Phyl. pbat. Et fm hoc patet solutio ad vtrāq; pte p̄ter vltimū.

¶ Ad ij. dō q^o quū nō diffinit hoc loco: tñ p̄fecte est ibi: et q̄ntum ad substantiā et q̄ntum ad virtutē tamen per accidens non aut in manu p̄fecte est anima: vñ nō ē sic.

Ad quartū sic p̄o
 cedit: Videt q^o ocul^o glorificat^o possit vidē ipz^o veyz^o corp^o xpi sb spēb^o exnā: ipe em̄ xps sb specieb^o exnā videt seipm ibi corpali oculo. s; corpa glorificata p̄formant corpi ei^o: vt dē Phyl. iij. q. et ali^o ocul^o glorificatus puta virginis pōt hoc idē.

¶ Ad iō vt infra dicit^o corp^o xpi sub alia spē p̄p̄onit vt fides hz meritū s; illi q^o sunt in gloria nō habēt fidē. q^o ipi ad ipam substantiā corpis ei^o vidēdā p̄tingunt corpali oculo ēt fm q^o ē sub sacramen

to. **P**pter velamē specierū q̄b̄ verū corpus
 christi velat̄ decipit̄ sensus viatoris. s̄ stat̄ glorie
 nō patit̄ deceptionē neq̄ velamen. q̄ ipam s̄bam
 corpus christi sub sacro videt̄. **S**z̄ maior ma
 gnitudo i eqlī distātia visa sub maiori angulo vi
 det̄: vt̄ p̄spectiui pbant̄. s̄ maior ē q̄ntitas corpis
 christi q̄ hostie huius: ⁊ distātia ad oculū ē eadē. q̄
 ocul̄ vidēs corp̄ xp̄i ⁊ hostiā videt̄ corp̄ christi
 sub maiori angulo. sed corp̄ christi v̄ sub specie
 hostie. q̄ minor angul̄ p̄tinet̄ maiore q̄d ē impo
 sibile. **P** corp̄ nō ē natū mouere visū nisi mo
 to medio. sed mediū non mouet̄ a colore corpis
 christi: q̄ nos etiā viderem̄. q̄ impossibile ē q̄ ab
 aliq̄ oculo videat̄: nullus em̄ ocul̄ videt̄ nisi mor̄
 a colore. **U**terius videt̄ q̄ q̄n̄ apparet̄ i sp̄e car
 nis vel pueri in altari q̄ videat̄ in sp̄e pp̄ia: corp̄
 em̄ christi nō ē nisi sub specie pp̄ia vel sub specie
 panis. s̄ tūc̄ definit̄ ibi eē sp̄es panis. q̄ si nō ē spe
 cies pp̄ia illa in qua videt̄ nullo modo erit̄ ibi.
P illa oñsio ē ad edificatōem fidei. s̄ nō cōfir
 mare fides si christ̄ i sp̄e alteri carnis apparet̄
 q̄ i sp̄e pp̄ia ibi apparet̄. **P** nihil pōt̄ appare
 re in aliquo q̄d nō ē i eo. s̄ i sacro altaris nō ē nisi
 sp̄es panis q̄ ē tm̄ sacm̄: ⁊ corp̄ xp̄i q̄d ē res cōtē
 ta. illud aut̄ q̄d ibi apparet̄ nō ē sp̄es panis. q̄ est
 sp̄es corpis christi. **S**z̄ cū i h̄ sacro nō sit̄ ali
 qua deceptio. q̄ ō fm̄ veritatē ibi esse illud q̄d se
 sus p̄cipit̄. s̄ sensus p̄cipit̄ ibi q̄sdā puas dimensio
 nes q̄z̄ iudiciū ad ipm̄ p̄tinet̄. q̄ sūt ibi ille dimen
 siones. s̄ ille nō sūt dimensioes corpis xp̄i cū sint
 multo minores. q̄ sūt ibi alie dimensioes q̄ dimen
 siones corpis xp̄i: ⁊ sup̄ illas sūdant̄ sp̄es q̄ ibi ap
 parent̄. cū q̄ sp̄es corpis xp̄i nō fundant̄ nisi sup̄ di
 mensioes pp̄ias nō v̄ ibi corp̄ xp̄i in pp̄ia sp̄e
P sup̄ficies illi speciei q̄ ibi apparet̄ tagit̄ aerē
 circūstantē. q̄ illud cū ē illa sup̄ficies ē ibi sicut̄ in
 loco. sed corpus christi non est̄ ibi sicut̄ in loco: vt̄
 dictum est̄. q̄ illa species que ibi apparet̄ non est̄
 sp̄es corpis christi. **U**terius videt̄ q̄ in hoc ca
 su debeat̄ sumi: quia in sumente exigitur deuor
 tio. s̄ talis oñsio fit̄ ad augmentādā deuotionem
 q̄ tūc̄ magis ō sumi. **P** ille q̄ cōsecrat̄ fm̄ ca
 nonea ōz̄ sumere q̄d non possit̄ nisi illud q̄d sub
 specie carnis apparet̄ sumeret̄. q̄ ōz̄ sumere. **S**z̄
 cōtra nihil horredū ē cōmittēdū in hoc sacro. sed
 horredū ē comedere carnē crudā. q̄ illud q̄d i s̄
 stantia carnis crude apparet̄ non est̄ sumēdū
Uterius v̄ q̄ nec angel̄ possit̄ videri corp̄ christi
 sub sacramento: q̄ q̄dā sancti sunt̄ maiores qui
 busdā angelis: vt̄ h̄etur p̄ glo. j. Lor. v. sup̄ illō an
 gelos iudicabim̄. sed oculus glorificatus homis
 sancti non potest̄ ipsum videre. ergo nec angelus
P q̄d est̄ in se visibile si ab aliquo non videat̄
 hoc est̄ propter defectū vidētis. sed oculus glori
 ficatus qui non videt̄ corpus christi sub sacramē
 to ab omni defectu est̄ immunis. ergo corp̄ christi

si non est de se visibile sub sacramento existēs. sed
 q̄d de se nō est̄ visibile a nullo potest̄ videri. ergo
 nec angelus corpus xp̄i videre pōt̄ sub sacramento
Sed cōtra Grego. qd̄ ē q̄d nō videat̄ q̄ vidētē
 omnia vident̄. sed angeli vident̄ deum vidētē
 oia: vt̄ pater Math. xviij. Angeli eoz̄ semp̄ vidēt
 faciem patris. ergo vidēt corpus christi sub sacra
 mento. **U**terius videtur q̄ comprehendī pos
 sit̄ intellectu viatoris: q̄d em̄ est̄ supra intellectum
 est̄ supra sermonē: vt̄ patet̄ i li. de causis. s̄ nos lo
 quimur de corp̄e christi sub sacramento cōtento
 ergo non est̄ omnino supra intellectum nostrum
P null̄ tenet̄ ad impossibile. s̄ q̄libz̄ tenet̄ p̄cedē
 et mente tenere corpus christi verū esse sub sacra
 mento. ergo mente capi potest̄. **S**ed contra i
 tellectus noster out̄i habet̄ a sensu. s̄ corp̄ xp̄i s̄
 sacro nō cadit̄ i sensū: vt̄ pbatū ē. q̄ nō cadit̄ i in
 tellectum nostrum. **R**ndeo dicēdū ad. j. q. quia
 nihil videtur corp̄ali visu nisi per hoc q̄ oculus
 eius mouetur ab obiecto fm̄ similitudinē coloris
 in ip̄o ex̄tis: que quidem similitudo primo fit̄ in
 medio: et deinde in sensu. corpus autē christi nō
 habet̄ ordinē ad species sub quib̄ ē rōne quant̄
 tatis sue: ⁊ iō nō pōt̄ aggenerari similitudo colo
 ris eius in aere contingente species duplici rōne.
 Primo q̄ ois actio corp̄alis requirit̄ cōtactū: ta
 ctus autē corp̄aliū p̄sequit̄ quantitatē: q̄ nihil aliud
 est̄ q̄ cōtactio terminoz̄ duaz̄ quantitatū: ⁊ iō cor
 pus christi nō tangit̄ aerē circūstantē: ⁊ ppter hoc
 non potest̄ in ip̄o aggenerare similitudinem colo
 ris sui. Secundo quia color consequit̄ quantitatē
 cū immediatū subiectū eius sit̄ superficies. ⁊ quia
 corp̄ xp̄i nō habet̄ ordinē ad hūc locū rōne sue
 quantitatē: ideo nec rōne sui coloris: ⁊ iō sicut̄ nō
 coniungit̄ aeri circūstanti fm̄ quantitatē ita nō
 assumilat̄ sibi ipsum aggenerando similitudinem
 coloris sui in eo. **A**d p̄m ergo dō q̄ si ocul̄ xp̄i
 esset̄ extra species sacramenti non videret̄ substā
 tiam suā infra species contentaz̄ ex natura glorie
 nisi miraculose: ⁊ iō non oportet̄ q̄ oculus glori
 ficatus videat̄ nisi forte p̄ miraculū. **A**d 2m̄ dō
 q̄ comprehendētes quos non videant forte corpo
 rali visione corpus christi sub sacramento: vidēt
 tū visione intellectuali plena: ⁊ iō nō oportet̄ q̄ ha
 beant de eo fidē sed p̄fectaz̄ cognitionem. **A**d
 3m̄ dō q̄ sensus in hoc sacramento non decipitur
 quia sensus non habet̄ iudicare de substātia: s̄
 de formis sensibilibus: ⁊ iō cū forme sensibiles sint
 ibi vere in iudicio sensus nō est̄ deceptio: s̄ potest̄
 esse deceptio in iudicio intellectus nisi assit̄ fides
 vel plena cognitio: ⁊ quia lateat̄ visū corp̄alē bea
 toz̄ nō tū latet̄ ip̄os q̄ intellectu cōspiciunt̄: sic
 etiā essentia dei nō videt̄ ocul̄ corp̄is: s̄ ocul̄ mē
 tis ip̄soz̄: vt̄ Aug. dicit̄ in li. de videndo deum.
Ad. ij. q. dō q̄ absq̄ omni dubio dicēdum est̄
 illud q̄d ibi apparet̄ esse verū corp̄ xp̄i al̄s non

adoraret sicut et prius erat quoniam in specie panis videbatur. Sed utrum species illa quae ibi apparet sit species corporis christi difficile est determinare. Quidam ei dicunt quod species illa carnis vel pueri est tantum in oculo videtur: et hoc forte aliqui verum esse cum ab uno videatur in specie panis et ab alio in specie carnis vel pueri: ab eodem est quoniam per modicum iterum sub specie panis vel quod prius sub specie carnis videbatur: et secundum hoc potest fieri diuino miraculo ut similitudo corporis christi fiat in oculo sicut naturaliter fieret si corpus christi prius esset. nec est deceptio: quia non fit nisi ad instructionem fidei et deuotionem excitandam. Sed quod aliqui ab omnibus ita verum: et quoniam ita diuina fuerit in tali specie: ideo alij dicunt quod vera species corporis christi extra visum immutat. nec obstat quod verum in maiori quantitate et non in specie gloriosa: quia in parte corporis gloriosi est ut se ostendat in toto vel in parte et in specie gloriosa vel non gloriosa. sed quia immutatio visus ab alio corpore per medium fit per contactum et quod sentit ad medium quo sentitur: oportebit secundum hoc dicere quod corpus christi sit secundum hoc tagat medium visionis: et per consequens quod sit ibi sicut in loco: et ita quod vel sit simul in pluribus locis: vel quod localiter motus sit de celo descendens: quod tamen ei non est impossibile. sed huic obuiat quod Hieronymus dicit quod de multorum episcoporum consilio sigillatim fuit hoc quod apparebat in specie corporis christi et positum in altari corpus autem christi si ibi esset localiter dispareret postquam apparuisset: sic accidit discipulis eunibus in Emmaus: nullo autem modo reseruaret inclusum. Et ideo securum verum dicere quod sicut quoniam videbat corpus christi in specie panis erat quedam dimensio subsistens et in illis alia accidentia sensibilia fundabatur: ita ille eadem dimensio non manet et eis alia accidentia superducunt diuina virtute que species carnis preterdunt sicut et accidentia quae prius erant preterdebant species panis. et potest esse quod eadem virtute illis accidentibus recedentibus iterum accidentia panis reducatur cum est naturali actione aliquid illorum quoniam accidentium immutari possunt dimensionibus manentibus: sicut odor vini vel sapor si diu reserua retur. Ad. j. g. dicitur quod adhuc species panis manent quantum ad dimensiones quae prius subsistebant et principales erant in sacro quibus color et alia huiusmodi non maneat diuina virtute hoc faciente: et ideo sub illis dimensionibus adhuc manet corpus christi. Ad. ij. dicitur quod edificatur fides et excitatur deuotio: quia illa accidentia sunt sicut omnia accidentia carnis christi vere quod non erat de accidentibus panis quantum sint ipsa met accidentia corporis christi. Ad. iij. dicitur quod quantum illa accidentia carnis ibi prius non essent tamen sunt superducta ad fidei instructionem diuina virtute. Ad. iij. q. dicitur quod visus sacri et mane sacri preter: sic ablutio aquae in baptismo. et quod corpus christi in hoc sacro sub specie panis nobis proponit ideo visus sacri est per manducationem: ut supra dictum est. cum ergo in specie propria vel in specie carnis cruetate appareat vel in sibi specie non habeat rationem ubi non est assumi ab eo cui sic apparet: sed ab alio cui sub specie panis apparet. si autem omnibus sub specie

carnis appareret: tunc debet eum reliquias ponere. Ad primum ergo dicendum quod deuotio non excitatur hoc ad manducandum: quia non in specie ubi proponitur sed ad venerandum. Ad. ij. dicitur quod in tali casu sacerdos debet iterum celebrare ut quidam dicunt: et corpus christi sumit: et si secundo hoc accideret iterum tertio. Quidam autem dicunt quod in tali casu sufficit spiritualis manducatio: nec proprie hoc efficitur transgressor constitutionis ecclesiae: quia ad ea que frequenter accidunt leges aptantur. Ad. iij. q. dicitur quod angelus nihil videt corporali visione: quia nisi corpus assumat non tamen procedit quod videat per corpus assumptum. unde relinquitur quod in ipso non est nisi intellectualis visus quod quidem non est recipiendo a sensibilibus ut in ij. li. dicitur in vi. ij. sed vel per species inatas quantum ad ea que naturali cognitione intelliguntur: vel per verbum quod videtur quantum ad ea que supra naturalem cognitionem ipsorum sunt. et quia angeli sunt beati ideo quod habeant plenam visionem eorum diuina dicitur quod est fides quantum ad visionem gloriosam que fidei succedit: et ideo sic fides credit corpus christi esse sub sacro: ita in visione beati angeli videtur. Et ideo autem quod omnia que sunt fidei sunt supra naturalem cognitionem angelorum sicut supra rationem naturalem hominum: et ideo mysteria fidei dicuntur esse abscondita a seculis in deo: ut dicitur Eph. ij. unde naturali cognitione non videtur angeli corpus christi sub sacro: sed solum beati demones vero nullo modo videtur plenarie: sed credunt et contremiscunt. Ad. j. q. dicitur quod beati visione intellectuali glorie videtur corpus christi sub sacro quantum ad naturalem in quantum cum angelis non coincidat. Ad. ij. dicitur quod de se factum quod est sub sacro non est visibile corpus christi in visu corporali: tamen visibile visu intellectuali. Ad. v. q. dicitur quod sicut in. ij. li. dicitur in vi. xxxij. illa tamen intellectus non videtur de preter loquendo quantum ad essentiam eius respicitur siue lumine naturali: siue lumine gratie aut glorie: et ideo per consequens videre de illa a principio que statim cognitionis terminis quantum ad visum essentiam terminorum cognoscitur: et per consequens tamen illa que reducitur in illa principia sic conclusiones sciatur. que vero nullo modo ordinem habent ad principia naturali cognita: nec ad sensus perceptionem non potest in statu vie videre. et quia corpus christi esse sub sacro naturali ordinem habet ad principia naturali cognita que sunt principia sciatur nec est sensu a nobis apprehendi potest: ideo intellectus viatoris nullo modo hoc videre potest et multo minus preter habere: quia aliquid verum quod non preter habet sicut essentia diuina in patria nisi videre largo modo dicitur: factum quod dicitur mur ea que sunt fidei videre in speculo et enigmatibus. Cor. xij. Ad. j. q. dicitur quod sicut ipse videtur ita est et deficienter loquimur. Ad. ij. dicitur quod nullus tenet videre in patria sed tenet credere. fides autem dicitur non visus esse: credere autem est possibile. Non hoc corpus quod videtur tenet intelligendum est per se. i. factum quod verum in forma sua. Ipsi quod dicitur et non ipsum corpus verum esse dicitur. Et dicitur quod non est quod ipsum corpus christi in propria specie non manducatur: et hoc dicitur visibile Aug. quia in propria specie corpus christi videri potest: sed sub specie panis manducatur: et hoc dicitur inuisibiliter quia in propria specie videri non potest. Sacrificium ecclesie duobus conficitur: non quod ex eis fiat unum in essentia

sed quia ex eis fit unū sacm. Qualiter autē psona xpi dicat cōposita ex duab' naturis dicitū ē in. iij. li. vi. ¶ Caro carnis. vñ hoc esse falsū: qz nihil est signū sui ipsius. Et dō q' carnē q' significat nomī nat ipas spēs q' sunt signū carnis 7 hoc tropice: vt magister dicit: 7 ipse spēs cū carne cōtenta dicunt ca ro inuisibilis: qz sub specie illa caro xpi non videt carnē autē significatā noiāt ipam carnē xpi fm q' sub p'ria forma videt: vñ 7 visibilis dicit. ¶ Quis audeat māducare 7c. Ad p'īmū hāz rōnū rñsuz est i p'mo articulo hui' distinctionis. Ad secūda3 patebit solutio ex his q' dicit i. ij. oi. seqnti. ¶ S3 tñ valuit sermo Delie. locus ē a minor. vñ intelli gēdū ē q' plus valeat sermo xpi 7 i psona xpi pla tus: qz sermo Delie in seipō nō habebat virtutem aliquā s3 opabat p' modū intercessionis. Sermo autē xpi sub forma hui' sacri habet virtutē intrā neā de qua supra oi. viij. dicitū ē. ¶ Quid g' hic q' ris nature ordinē 7c. g' vñ q' nō licet disputare per rōnes de hoc sacro. Et dō q' loq' cōtra illos q' nī bil in hoc sacro 7 in alijs q' sunt fidei volūt credē nisi hoc qd' p' naturalē rōnē p'bari pōt: nō at con tra illos q' ex pncipijs fidei disputant: 7 q' ex pnci p'js naturalibus nō volunt p'bare q' sunt fidei sed sustinere: qz q' sunt fidei q'uis sūt supra rōnē n' tñ sūt cōtra rōnē: als dō ēt sibi cōtrarius si alia p' fuisse in rōnē q' rei veritas hēt. ¶ Si tāta vis ēt in sermone dñi. vñ q' hec p'batō nō valeat: qz ser mo quo oīa facta sunt ex nihilo ē verbū increa tū: nūc autē loq' debuit de verbo creato s3 forma sacri. Et dō q' auctōritas hui' virtutis rēsider i ver bo increato: sed in verbo creato ē instrumentalit' vt dicitū ē. ¶ Sicut per spiritū 7c. vñ q' ista tran substantiatio nō debeat spiritui sancto sed magi filio. 7 dō ē q' appropriat filio sicut opanti: qz ipse est sacerdos 7 hostia: spiritui autē sancto sicut quo opat: qz ipse ē virt' de illo extēs ad sanādū Luc. vi.

Di. XI.

Hic autē queri tur qualis sit illa conuersio 7c Postq' determinauit magister de re cōtenta i hoc sacramento oñdēs q' vtz corp' ibi cōtinet hic intēdit determinare d' con uersioe panis i corp' xpi: ex qua cōuenit vt sub sa cramento corpus xpi vtz cōtineat. Et diuidit in p' tes duas. In p'ma determinat de p'dicta cōuersioe panis in corpus xpi. In secūda oñdit qualis speci es remaneat substāiali cōuersioe facta: ibi Sub alia at specie 7c. Circa p'mū tria facit. Primo inq' rit q'lis sit p'dicta cōuersio. Secūdo determinat hāc questione q'ntū ad id in q' omēs cōueniunt: ibi for male tñ 7c. Tertio determinat eā q'ntū ad id i quo diuersi diuersa opinant: ibi Quibusdam vñ 7c. Et hec diuidit in p'tes tres fm tres opiniones q's po'

nit. secunda ps incipit: ibi Quidā vero sic dicunt 7c. tertia: ibi. Alij vō putauerūt 7c. Circa p'īmū tria facit. primo ponit opinionem. secūdo objēct in cōtrarium 7 soluit: ibi. Sed huic sententiē 7c. tertio oñdit q' locutiones sint cōcedende vel negā de fm hāc opinionē: ibi Nec tñ cōcedūt qdā 7c. Sub alia autē spē 7c. Dic oñdit q'liter spēs rema neant substāiali cōuersioe facta. Et diuidit i p' tes duas. In p'ma oñdit q're sub alia specie corpus xpi verū in sacro exhibeat. In secūda determinat de vsu siue distributione dictaz specie3: ibi Col ligit etiā ex p'dictis 7c. Circa p'mū tria facit. Pri mo oñdit q're sub alia spē corpus xpi p'ponat in sacro. In secūda q're sub duplici: ibi Sed q're sub duplici 7c. Tertio de admixtioe tertij elemēti sc3 aque: ibi Aqua vero admiscēda. ¶ Colligit etiā 7c. Dic determinat de distributione specie3: 7 p'mo quōd christus distribuerit: scōo quōd nūc distribuē dū sit: ibi Eucharistia quoq' 7c.

Hic ē triplex questio. ¶ Prima de cōuer sione panis i corp' xpi 7 vini in sangui nē. ¶ Secūda de mā hui' sacri cui' speci es post cōuersioe remanēt. ¶ Tertia de vsu sa cramenti istius in p'ma ipa sui institutione q' christ' ipm discipul' dedit. ¶ Circa p'īmū q'ntū q'ntuor. ¶ Primo vtz p' cōsecratōem remaneat ibi panis ¶ Secūdo vtz annihilat. ¶ Tertio vtrū couer tat in corp' xpi. ¶ Quarto de locutionibus q' in hac materia concedende sunt.

Ad primum sic pro cedit: vñ q' s'ba panis remaneat p' conse cratōe: vt dicit tertia opinio Dam. cñ dicit: qz con suctudo est hoib' comedere panē 7 vinū: coniuga uit eis diuinitatē 7 fecit ea corp' 7 sanguinē suum s3 cōiunctio req'rit vtrūq' cōiunctoz existere actu. g' panis remanet cū corp' xpi ¶ Illud qd' d' pane remanet in hoc sacro p' cōsecratōe cū sit sacm tñ: d3 verū corp' xpi 7 etiā mysticū significare. s3 significatio tal' nō cōpetit pani nisi rōne s'be sue s3 quā ex diuersis granis cōfici: fm quā etiā reficē 7 nutrire habet. g' o3 q' remaneat in substātia panis ¶ Illud ad qd' pauciora difficilia sequunt' est magis eligēdū. s3 ad hāc positioe sequūt' paucio ra difficilia cum nihil aliud seq' nisi q' duo corpa sint i eodē loco qd' nō ē incōueniēs de corp' glorio so rōne sue subtilitat'. g' hec opinio ē alijs p'eligen da. ¶ S3 p': hoc p'nomē hoc cū sit demonstratiuū ad sensū: demonstrat s'bam sub specie3 imēdiate la tentē. s3 si s'ba panis ibi remaneret ipa sola imēdia te accūb' subesser: qz eis afficeret. g' ad ipam fer ref demonstratō hui' p'nois h': cū dicit: Hoc ē corpus meū. 7 sic locutio ēt falsa qd' ē incōueniēs 7 h' reti cū: qz ē i doctrina religionis p'posita. g' 7 p'dicta po sitio ē heretica. ¶ P. si s'ba panis ibi remaneret tūc sumēs hoc sacm n' solū sumeret spūalē cibū s3 cor

S

porale. s3 corpalis cibi suprio ipedit a sacro vlti
eadē die pcepto: vt supra di. viij. dcm ē. g d semel
supsiuē cor? xpi nō posset iterato sumē qd est
ritū hui? sacri. **¶** Vlti? vi q nō debeat spēs pās
remanere: qz i sacro veritatis nō debet ēē aliq dece
prio. sed cū accidētia ducāt in cognitōez et? qd qd
ē fm pīm in. j. de aia. deceptio videt ostēdere illi?
accētā cui? substantia nō manet. g ex q sba pās n
manet nō deberēt accidētia eius manere. **¶** cōe
i lra assignate nō vidēt puenientes. fides enī quīs
expimentum rationis effugiat tamen rōnis con
tradictōne nō reqrit. qz ea q sūt fidei nō sūt cōtra
rationē sed supra: s3 q sub alia specie videat h? n
solū rōne sed etiā cōtra sēiū apparet. ergo nō de
beret sub alia specie apparere ppter meritum fidei.
¶ supposita fide hui? sacri p quā cor? xpi sine
sui detruētō māducari credit nō esset horridum
istud sumē in quacūq? spē appareret. sed fides ne
cessaria ē ad sumēdū. g icōa cā quā assignat nulla
est. **¶** illud qd aliqū fit ad cōfirmatiōez fidei si
sp fieret nō ēē irritio s3 maior pfirmatō. s3 aliqū ad
pfirmatiōē fidei aliq dubitatus de h? sacro oñdū
cor? xpi sub spē carnis: sic legit i vita beati Grego
et in vitas patrū. g nō esset ad irritiōē si semp in
specie ppta ostēderet. **¶** cōtra: sacm ē sensibi
le signū: vt i. j. di. dictū ē: sed panis ē corpis xpi ve
ri sacm. g o3 remanere qm ad sensibilia acciden
tia. **¶** vsus hui? sacri ē māducatio: vt supra di.
ix. dictū ē: sed māducatio reqrit diuisiōē cibi q
fit p masticatiōē. g cū diuisio nō possit fieri in ve
ro corpe xpi: qd ē gloriozum opozuit q essent ibi
spēs salte alie quaz fractio ēē. **¶** Vlti? vi q etiā
forma substantialis panis debeat remanere: opat: o
em substantialis nō pōt fieri sine forma substantiali
sed nutrire ē opatio forme substantialis: qz nutrit i
quātū qdā cibū: vt di. in. ij. de aia. g cū ipēs que i
sacro remanēt etiā corpaliter nutriāt: vt a qbus
dā di. vi q forma substantialis panis remaneat
¶ illud qd nō mutat in aliqd corpis xpi o3 q
post cōsecratiōē m maneat. sed forma sba panis
nō puerit i aliqd corpis xpi: qz si puerteret opote
ret q puerteret i aiaz q ē forma sba panis xpi i
quā n puerit aliqd vt ex pcedēti di. p3. g forma sba
stialis panis manet s c accidētia. **¶** panis ē
quoddā artificiale. s3 forme artificialis sūt accide
tia: vt p3 in. ij. pby. cū g accidētia maneāt vide
tur q forma panis fm quā ē panis maneat. **¶** p.
fm Auerro. in li. de substantia orbis: et in. j. pby.
opoztet in materia pntelligere dimesiones ante
formas substantiales aliq mō in generabilib? et cor
rupibilib?: als nō possūt esse diuerse forme in di
uersis pib? materie cū diuisio nō fiat nisi fm quā
titatē. s3 dimesiones manēt. g et forma substantia
lis manet. **¶** S3 cōtra: remotis accētib? et forma
substantiali nihil manet nisi subiectū cōmune. sed
illud qd ē cōmune nō pōt cōuerri in aliqd. g non

posset intelligi aliqua conuersio fieri si forma sub
stantialis remaneret. **¶** p. species panis et vini se
sibiles sūt sacm tm in eucharistia. g debēt ducē in
illud cui? sūt sacm: s3 in cor? xpi. s3 si remaneret
ibi forma substantialis panis ducerēt in ipam mag
q in cor? xpi: qz sūt ei ppinquiora fm naturam
g videt q nō remaneat forma substantialis panis
¶ Rndeo dō ad. j. q. q. hcc positio q ponit substan
tia panis ibi remanere post cōsecratiōē simul cū
vero corpe icōpetēs ē huic sacro et impossibilis et
heretica. incōpetēs qdem: qz impediret venera
tionē debitā huic sacramēto. esset enī idolatrie oc
casio si hostie veneratio lairie exhiberet substan
tia panis ibi remanere. cēt etiā cōtra significatiōē
sacramēti: qz spēs nō ducerent in verū corpus xpi
p modū signi sed magis in substantiā panis. cēt etiā
cōtra vsū sacri: qz iā cib? iste nō esset pure spūalis
sed etiā corpalis. Sed q sit impossibilis patet ex
hoc q impossibile ē aliqd ēē nūc nisi prius nō fuit
nihil ipō mutato vel aliquo i ipm: nec posset etiā
p miraculū fieri sic q esset aial rōnale mortale: et n
esset hō aliter cū se habere nūc et prius ē idem q
moueri vel transmutari. si g cor? xpi verū cēt sub
sacro nunc et non prius opozteret aliqd motū vl
mutatiōē interuenisse. s3 nulla mutatio ē ex pre
panis facta fm hāc positōē. g o3 q corpus xpi sit
mutatū saltē localiter: vt dicat q cor? xpi est hic
quia per motū localiter huc venit qd oino esse nō
pōt: qz cū simul et semel in diuersis locis cor? xpi
cōsecret opozteret q simul et semel ad diuersa loca
vnū numero moueret cor? qd est impossibile: qz
cōtingeret simul cōtrarios mot? inesse eidē: vel sal
tē diuersos eiusdē speciei. Qz aut sit heretica p3 ex
hoc q cōtradicit veritati scripture: nō cū cēt vt
dicere: Doc ē corpus meū. sed hic ē cor? **¶** Ad
j. g dō. q. verbū Dam. intelligēdū ē quātū ad spēs
qbus corpus xpi diuinitati vnitū mō ineffabili cō
iungit. **¶** Ad. ij. dō q spēs sic remanētes repren
tāt aliquo mō substantiā quā prius afficiebāt: et p
pns ppuetates ei? et ita hnt rōne significādi p quā
dā similitudinē cor? xpi vey et mysticū. **¶** Ad. iij.
dō q ad hāc positōē seqt grauius incōueniēs q
q cōtradictoria sint sil vera: qz ponit diffinitōē
sc3 aliter nūc q prius: et nō pōt ponere diffinitum
sc3 motū neqz i corpe oñi: neqz in substantiā panis
¶ Ad. ij. q. dō q accētia panis eadē numero re
manent ibi. quō aut ibi sūt vtrū sine subiecto vel
alio mō in sequēti di. dicet. S3 rō qre remaneant
assignat i lra ex pte vsus sacri: et qm ad māduca
tionē spūalē q ē p fide: vt sc3 fides cēt maioris me
riti qm ad māducatiōē sacralē: ne sc3 cēt nobis
horrou si in ppta specie sumeret: et infidelib? irri
fioni. Potest assignari et alia cā ex pte ipi? sacri qz
spūalia in sacris p signa corpalia cōsueuerūt oñdū
et qz cor? xpi verū nō est cib? corpal s3 spūalis: iō
opozuit q p simul tudines sensibiles cib? corpals

significare et eis continere. **Ad. i.** qd qd in hoc facto no e aliq deceptio neq fictio: non em sensus decipit: qz no habet iudicare nisi de sensibilib' spe celeb' q qd'z vere sibi sunt sic et sensui onduf: neqz etiā intellectus q habet iudiciū de substātia reruz p fidē iuuaf. **Ad. ij.** qd qd iam patet ex dictis q no e cōtra sensum s3 supra: qz sensus no pōt ptingere ad illi' substātie cognitionem. **Ad. iij.** qd qd supposita fide i sūptione corpis xpi in spē ppa ap parentis no esset horroz ex abomiatione puenies cēt tñ horroz ex deuotione pcedēs: qz hō no soluz refugit imūda tangē ex abomiatione: s3 etiā sctā ex deuotione. **Ad. iij.** qd qd qm ad onfionē talis speciei fides pōt edificari: s3 si i hac spē sumeret magis esset in fidei destructionē: qz corp' xpi qd e gloriofū passibile onderet si masticatiōi subter. **Ad. iij.** q. qd qd forma panis substātia no rmanet post cōsecratōnē: et hoc ppter tres rōes. Pr' mo qz in q'libet trāsmutatōe v' cōuersione emi' a q' e eiusdē generis cū termino ad quē. illud ar ad qd terminat cōuersionē n e forma tm: neqz materia tm sed substātia exis i actu: et h' delectat vba substātia q hoc faciūt qd significāt: vñ cū in eis expmatur p hoc pnomē hoc substātia in actu cōposita: o3 qd illud qd cōuertit in corp' sit etiā substātia cōposita no materia panis tm: et ita forma panis no manet. Secundo qz frustra remaneret: accidentia em manēt vt sint signa: qz ad hoc sūt vt p ea de substātia subiacēte cognitiōnē accipiam' cū sint sensibilia: et ita ad cognitiōnē intelligibillū via. sed forma substātia no e qd sensibile s3 e ordinata ad esse substātiale: vñ cū substātia panis no remanet frustra forma substātia ibi esset. Tertio qz accidētia no imediate ducerēt in corp' xpi: s3 i formā substātiale panis remanēt: et ito deperiret aliqd si gnificatiōi sacramēti. **Ad. j.** qd qd hoc rō mouet quosdā ad ponēdū formā substātiale remanere: sed p3 q rōne ista magis ponēdū eēt q materia panis remanere q forma: panis em no nutrit nec aliqd cib' nisi fm q conuertit in illud qd nutrit: qd ar naturali cōuersione cōuertit i alterū no manet qm ad formā: s3 quātū ad materiā. vñ forma substātiale panis si remaneret nutrire non posset magis q accidētia. vtz aut spēs ille possunt nutrire in sequēti vi. dicit. **Ad. ij.** qd qd aia no e forma q pfiat vniformiter suū pfectibile in toto et i omnib' p'ib'. vñ singule ptes ex aia cōsequūt pfectiōnē eis pportionalē: vñ quīs in aiam xpi fm q est pfectio tot' n pueritur aliqd tñ trāsubstātiatur substātia panis tota et quātū ad formā et qm ad materiā in ipsuz corpus xpi totū fm q intelligit accepisse cōgruētes pfectōes in singulis p'ib' quia sic e organici et p'pua aie materia. **Ad. iij.** dicit dū q quīs ars no possit itroducere formā substātialem p seipz: pōt tñ itroducere virtute nature q vrit in sua opatōe sicut instrumento. sicut p3 v' b'

q aquā in vaporē cōuertit et aerē in ignē igne mediante. et similiter cū occidit aial recedere anima alia forma substātiale succedit: sic generatio vni' e corruptio alter': ita etiā p p'mixtionem farine et aque et v'sionē ignis pōt cōsequi forma aliqua substātiale que sit forma substātiale p quā panis est panis. si aut no esset forma substātiale que e p artem iuducta per quā panis est panis substernit forma substātiale accidentali s3 forma farine: tritici eni iam a sua specie est corruptū: quia si manet e' opatō vt possit sibi simile generare. **Ad. iij.** dicit dū q dimētio que p'intelligit ante formā substātiale i materia no habet esse cōpletū: qz no e dimētio terminata. terminatio enim dimētionis est p formā: sed dimētionē que manet p' p'secratōez sunt dimētionē terminate q habēt certā mēsurā et figuram.

Ad secundū sic pro

Acedit: videtur q panis facta cōuersione annihilat. in qualibet enim mutatiōe que est s3 aliqd intraneū rei terminus a quo no manet nisi in potētia p'iacēti: sic quādo nigrū fit albū nigredo no remanet nisi in potētia subiecti. et quādo ex aere fit ignis forma aeris que e terminus a quo no manet nisi in potētia materie cōmunis que subijcit mutatiōi. sed in cōuersione de qua loqmur e terminus a quo tota substātia panis. q cū n sit accipe aliqd p'iacēs ad totā substātia panis qz no est in subiecto sic accidens neqz in materia sic forma videt q oino annihilat. **P** respectu eiusdē e aliqd natū e terminus a quo: et terminus ad quē: sic ex albo fit nigrū: et ex nigro albū. s3 mutationis cuius terminus a q e tota sba rei: terminus e simpliciter nihil: sic p3 in creatione. q sūt cū i cōuersione de qua loqmur: terminus a q sit tota substātia panis: terminus ad quē erit simpliciter nihil. q substātia panis annihilat. **P** si vñ cōtrad. coroz e falsū reliquuz de necessitate erit verū. s3 facta cōuersione hec est falsa. panis e aliqd: vel de pane e aliqd. q hec e vera: nihil de pane e. q panis e annihilatus. **P** illud annihilari dicit qd neqz i se: neqz in alio manet. sed panis substātia no manet facta in se cōuersione: vt dictū e. neqz manet in corp' xpi: qz sic corp' xpi augeret. q panis annihilat. **P** sic se habet cōuersione formalis ad formā: ita s'balis ad substātialem. s3 in cōuersione formali annihilat forma: sic p3 cū ex aere fit ignis. q in cōuersione substātiale q lis hec eē dī annihilat substātia panis. **S**3 cōtra Aug. dicit in l. lxxxij. q. Ille ad quē n eē no p'inet no e cā rēdēdi ad nō eē. s3 de e huc mōi. q ipse nihil in nihilū reducit. s3 puerfio p'dicta sit diuina v'ute q n reducit substātia panis i nihil. **P** illud qd in aliqd p'uertit no annihilat. s3 panis i corp' xpi cōuertit vt p auctoritates i lra positas ondi pōt. q n annihilat. **P** defectus p'fectiōi repugnat. s3 hoc

S 2

factum est maxime perfectionis: ut supra dictum est. si cum
annihilatio sit via ad defectum non competat huic sacro
Rideo dicitur quod haec opinio duo potest sub disiunctio
ne. scilicet quod substantia panis resoluitur in pacetam materiam vel
quod annihilatur: et quantum ad utrumque est falsa: si enim in pa-
cetem materiam resolveretur hoc non potest intelligi nisi du-
pliciter. uno modo quod esset in materia sine forma omni: quod quod
de nec per miraculum esse potest: quia haec positio implicat
in se contradictionem: materia enim per essentiam suam est ens: po-
tencia et forma est actus eius. si ergo ponatur materia sine forma
esse actu ponatur actu materia esse et non esse. alio modo
potest intelligi ita quod resolveretur in materialia elementa: et
hoc iterum non potest esse: quia illa materialia elementa aut
remanerent in eodem loco: et oporteret quod sub illis spe-
ciebus esset aliud corpus quam corpus christi: et quod illud ma-
teriale corpus esset simul cum dimensionibus panis et mul-
ta huiusmodi inconuenientia sequerentur: vel non esset in
eodem loco: et sic esset motus localis illius elementum materialis:
quod non potest esse: quia sentiret talis mutatio si esset. **P**-
tencia motus localis necessario sit successiuus: ergo illud
materiale elementum prius relinqueret unam partem hostie
quam aliam: transubstantiatio autem fit in instanti ut dicitur:
vnde sequeretur alterum duorum: vel quod aliquod sub aliquo parte
speciebus non esset: neque corpus christi: neque substantia pa-
nis: neque materiale elementum quod iam abscissit ab il-
la parte: vel quod aliquod sub eadem parte hostie esset corpus christi
et materiale elementum quod est impossibile: et ideo non potest dici
quod resolveretur in pacetam materiam. Si autem non potest dici quod anni-
hilatur: eo quod omnis motus denotatur a termino ad quem: sic
motus quod est ad albedinem dicitur de albedo: vnde illa transmu-
tatio tamen posset dici annihilatio cuius terminus ad
quem esset nihil: hoc autem non potest esse in illa conversione
quia: ergo haec conversio terminari ad corpus christi: quia ni-
hil potest incipere hic esse cum prius non fuerit: nisi per motum
aut mutationem propriam vel alterius terminata aliquo
modo ad ipsum. vnde si conversio predicta ad corpus christi non
terminaretur: oporteret quod corpus christi esset hic in altari
facta consecratione ubi prius non erat per motum proprium
quod supra est probatum: vnde per opinionem illam falsa est quod
ponebat substantiam panis annihilari. **A**d. i. si dicitur
quod in mutationibus naturalibus terminatur a quo est for-
ma aliquid quod dicitur non conuertitur in terminum ad quem: et ideo
annihilatur nisi quatenus manet in potentia in suo subiecto
sed illud quod conuertitur ad terminum ad quem est subiectum
mutationis non quidem ut sit illud: sed ut sit sub illo:
vnde subiectum annihilari non dicitur in quantum in aliud con-
uertitur: vnde cum in hac conversione id quod est terminus a quo
scilicet substantia panis conuertatur in se totum in terminum
ad quem: scilicet corpus christi: non quidem ut sit sub ipso: sed
ut sit ipsum: per quod non est annihilatio substantie pa-
nis. **A**d. ii. dicitur quod ratio illa procedit in mutationibus
oppositis: quia illud quod est terminus a quo in vna est ter-
minus ad quem in alia: non autem in mutationibus quod vna
ordinatur ad aliam: sic perfectum ad imperfectum: sic mutatio
qua accipitur perfectio prima ordinatur ad illam quam accipitur per-
fectio secunda: conversio autem panis in corpus christi non

est mutatio opposita creationi: sed quodammodo perfecta
ipsam in quantum panis nobilior esse per hanc conversionem
consequitur: et ideo non oportet quod sit in hac conversione terminus
ad quem quod in creatioe erat terminus a quo. **A**d.
iii. dicitur quod quoduis panis non sit aliquid: tamen illud in quo
conuersus est panis est aliquid conversione facta: et ideo non
sequitur quod panis sit annihilatus. **A**d. iiii. dicitur quod quod-
uis non manet panis neque in se neque in alio: manet tamen cor-
pus christi in quo conuersus est panis. et ideo non sequitur quod sit
annihilatus. **A**d. v. dicitur sicut ad panem.

Ad tertium sic proce-

Ad. i. dicitur quod panis non possit conuertitur in
corpus christi: conversio enim mutatio quodammodo est. sed nulla
specie transmutatio in corpus christi panis conuertitur. non
enim est ibi generatio et corruptio: quia materia panis
non manet: nec est alteratio quia non manet aliqua sub-
stantia eius actu: nec est augmentum quia non additur aliquid
ad corpus christi: neque motus localis: non enim ipsum cor-
pus christi de celo descendit: ut dicitur. dicitur ergo videtur
quod nullo modo panis in corpus christi conuertatur. **P**-
tencia conversio oportet esse aliquid quod mutetur: mutat
autem quod dissimiliter se habet nunc et prius. si ergo panis in corpus christi
conuertatur oportet aliquid esse idem numero quod prius fue-
rit de substantia panis: et nunc sit de substantia corporis christi: quod non
potest. si panis in corpus christi non conuertatur. **P**-
tencia con-
uersio accidens quodammodo est: omne enim accidens
est in subiecto: non autem potest dici quod subiectum eius sit
panis neque corpus christi: quia non est idem subiectum mu-
tationis et terminus a quo vel ad quem. si panis nullo
modo conuertatur in corpus christi. **P**-
tencia omne quod sit aliquid
accipitur hoc quod fieri dicitur. sed omne singulare est in con-
municabile: si impossibile est quod aliquid singulare fiat
aliud singulare quoduis possit ei adiungi et sic esse et pri-
us sicut per se. sed corpus christi est quoddam singulare de-
monstratum. si non potest esse quod aliquid conuertatur in ipsum
ita quod fiat ipsum: sed solum quod adiungatur ei. **S**ed
est quod dicitur. dicitur: fecit christus panem et vinum corpus et san-
guinem suum non quoniam ipsum corpus christi de celo descendit: sed
quoniam panis et vinum transiit in corpus et sanguinem christi.
P-
tencia illud quod nec in se manet nec annihilatur: ergo
in aliud conuertatur: sed panis non manet in se sicut in pri-
mo articulo dicitur: nec etiam annihilatur ut ex secun-
do articulo patuit. ergo oportet quod in aliud conuer-
tatur. **A**lterius videtur quod ista conuersio sit successiva: sit
enim haec conuersio virtute verborum. sed verba non
possunt aliquid facere nisi dum sunt. ergo cum habeant
esse in successione videtur quod successiva conuersio predicta
fiat. **P**-
tencia impossibile est in eodem instanti esse aliquid
corpus christi et panem. ergo non est idem instans in quo
corpus christi et in quo ultimo est panis: sed in quolibet
libet duo instantia est tempus medium ut patet in vi. phy.
ergo conuersio panis in corpus christi est successiva.
P-
tencia in omni conuersione requiritur ut sit aliquid ali-
ter nunc et prius cum conuersio mutatio quaedam sit. sed
ubi quod est nunc et prius successio est. ergo in omni

puerfione 7 mutatione oportet esse fucceffionem
 et fic idem qd pus. ¶ In omni factione est fieri
 et factu esse. fed fieri 7 factu ee no fut simul: qz qd
 fit no e: qd at factu e ia e. ergo e ibi prius 7 posterius:
 us: 7 fic ide qd pus. ¶ Sed e: qz virtus infinita o-
 perat subito. fz hec couerfio fit virtute diuina q e
 infinita. ergo fit subito. ¶ In omni fucceffiuua
 mutatione prius aliqd e in medio q in termino. fz i
 hac couerfione no e inuenire aliqd mediu in sub-
 ftantia panis 7 corp' xpi. ergo no e ibi fucceffiuua co-
 uerfio. ¶ Tertius videt qz hec couerfio fit miracu-
 lofio: omni alia mutatione: qz qto alicui magis o-
 facili p'fentit ro nra min' habet de miraculo. fz no
 e aliq miraculofo couerfio cui ro magis n' cofenti-
 ar q huic: qz creatone etia qda phi pofuerit rone
 naturali ducti: 7 etia q materia obedit fubftantia
 fepati: 7 maxie deo ad omne formatone. ergo ifta
 couerfio e miraculofo: oib' mutationib'. ¶ Vbi
 e plus de refiftentia ibi e maior difficultas i co-
 uertedo: 7 p' nis maius miraculu. fz i hac couerfio-
 ne e maxia refiftentia: cu oporteat totu couerit i to-
 tu. fz ifta couerfio e maxie difficultat. fz 7 maxie
 miraculofo. ¶ Sed quato min' e de potentia ex pte
 creature in qua fit miraculu: tanto e maius mira-
 culu qd fit p potentia diuinu. fz in hac conuerfione
 mininu e de potentia i creatura: qz in qbusda con-
 uerfionib' miraculofo e potentia natural' fic qua-
 do aqua couerfa fuit in vinu: in qbusda aut potetia
 obediencie tm: fic qn cofta formata e in muliere
 in creatione aut 7 fi no pcedat aliq potetia: tm no
 est aliq repugnata. fz cu i hac couerfione fit repu-
 gnantia: 7 nulla potetia ex pte creature: qz no pot
 ee aliqd i potetia refpectu tot' copofiti: vt qz hec
 conuerfio fit miraculofo: omni alia mutatione.
 ¶ Sed 5: quato aliqua funt magis diftantia: tan-
 to difficultius in inuicē mutant. fz magis diftat non
 ens simpliciter ab ente qz h' ens ab hoc ente. fz dif-
 ficilius e ex no ente simpliciter facere ens aliqd qz
 ex ente hoc facē illud: 7 io creatio e maioris virtu-
 tis indicatiua qz trāfubftantiatio. ¶ Sed qto termi-
 nus mutationis e altior: tanto mutatio e maioris
 virtutis: fic maioris virtutis est facere boiem qz
 aial. fz affumptio hūane nāe q e mutatio qda ter-
 minat ad psonā filij dei q est dignu qd qz corp' xpi
 ad qd terminat trāfubftantiato. fz magis e miracu-
 lofo illa mutatio qz ifta couerfio. ¶ Rñdeo ob. ad. j.
 q. qz in mutationib' naturalib' inuenit aliq muta-
 tio: fm qua nihil variat de eo. qd est intzancu rei fz
 folu h' qd e extra: fic p3 i motu locali. aliq vo mu-
 tatio i q variat illd qd inest rei accidētr. fz qritas
 v' qlitas: vt p3 i motu augmenti 7 alteratōis. ali-
 qua vero mutatio e q ptingit v' qz ad formā fba-
 le: fic generatio 7 corruptio: fed naturalis mutatio
 no pot ptingere v' qz ad variationē materie: quia
 opat ex fupposita mā: fic qdlibet 2^m agens opat
 fuppositis his q dat a funt fibi a pmo agēte: 7 hec

pncipia e3 manē in opatione nature: vt in. j. phy:
 dē: fic aut ee copofiti qd ex fuppositioe māe natu-
 ra pducit opatōi nāe fubijcti: ita ipa materia qua
 p'eiupponit nā fubijcti actōi p'imi agētis fz det
 a quo hoc ipm ipfectu esse: fz ipotētia qd habet
 accepit: vñ diuina opatio ptingere pot ad variatōz
 māe: vt fz fic natura facit hoc totu ee h' totum: vt
 ex toto acre tota aquaz: ita de' facit ex hac mā fi-
 gnata illa: 7 qz materia fignata e indiuiduationis
 pncipiu: io folius dei opatioe hoc fieri pot vt hoc
 indiuiduu demoftratu fiat illud indiuiduu demō-
 ftratu: 7 talis modus couerfionis e i hoc fācro: qz
 ex hoc pane fit h' corp' xpi. Ex q p3 qz ifta conuer-
 fio differt ab oibus naturalibus puerfioibus in
 iij. Prio i hoc qz v' qz ad māi ptingit: qd i illis n
 inuenit. 7 qz mā e p' mu fubiectu 7 ipm n e aliud fbie-
 ctu: io fēdo differt i h' qz hec puerfio no h3 fbiectū
 fic ille habet. Tertio qz in naturalibus puerfioib'
 couertit totu in totu: no aut ptes effentiales i ptes
 tot' em aer puerfit i aqua: fz mā aeris no couertit
 in aliqd: qz e eade forma: etia no couertit: qz abfce-
 dit illa 7 alia introducit: fz hoc 7 totu couertitur
 in totu: qz panis fit corp' xpi: 7 ptes etia couertit
 qz mā panis fit mā corp' xpi: 7 forma fubftantia
 lis fit illa forma q e corp' xpi. Quarto qz na-
 turalib' couerfionib' trāfmutat: 7 id qd couertit i
 id i qd puerfit: illud qdē qd i altez puerfit fp trāf-
 mutat corruptione: fz illud in qd aliqd naturalit
 couertit: fi qdem fit fimplex couerfio trāfmutat
 p generationē: fic cu aqua generat ex aere: fi autez
 fit couerfio cu additione ad altez p' exiftēs illd cui
 addit trāfmutat fm augmētū: vel fālte p reftaur-
 rationē deperdit: fic accidit in nutrimento: fz hoc
 illud in qd fit couerfio erat p' exiftēs: 7 no ei addit:
 qz vt dictū e: illud qd couertit couertit i ipm 7 fm
 totu: 7 fm omes ptes ei: vñ hoc in qd terminat
 couerfio nullo mō trāfmutat: fz corp' xpi: fed
 folu panis q couertit. ¶ Ad. j. qd qz hec couer-
 fio fub nulla naturaliu3 mutationū cōtinet: fz ab
 oib' differt: vt ex dictis p3: habet tm aliquā coueni-
 entia cu trāfmutatione nutrimentū inq' tu v' rāqz
 couerfio fit i aliqd p' exiftēs: differt tm ab ea inq'
 tu hic no fit aliq additio ficur ibi. ¶ Ad. ij. ob qz
 i hac trāfmutatione feū puerfioe e aliqd qd trāfmu-
 tat fz panis: no qdē ad modū aliaz mutationu3
 naturaliu vt aliqd ipius maneat fz fm totu 7 oēs
 ptes ei: vt oem e. ¶ Ad. iij. ob qz trāfmutatio na-
 tural' ponit actū ipfectū: vt p3 i. ij. phy. 7 qz idē
 e fubiectū actus pfecti 7 ipfecti: io o3 qz fubiectū
 trāfmutationis natural' fit id qd e fubiectū post
 modū act' pfecti. f. forme ad que tēdit mot' 7 no
 ipm iā pfectū: fz trāfmutatio hui' couerfionis no
 poit aliqē actū ipfectū: fz folu fucceffionē qdā
 pfectoz no folu actū fz rez: fubfiftentiū: fucceffio
 at e i fuccedētib' fibi fic 7 ordo in ordinatis: fz fm
 regulā in. j. li. di. xvj. de relatiuis datam erit ifta re

853

latio ordinis hu^s successionis fm rem quide^m i ipo
pane qui mutat: no aut in corpe xpi vero nisi fm
rone qz ipm immutatum manet. ¶ Ad. iij. do q
coicatio ipostat quada collatione: i io exigit aliqd
recipiens id qd cofert seu dat. vñ no habet locuz
nisi i formalib⁹ couerfionib⁹ in qb⁹ mutatio no at
tingit nisi vsqz ad forma: i io cu i hac couerfioe ni
bil maneat cui possit aliqd cofert no habet locuz
coicatio. ¶ Ad. ij. q. do q ca qre aliq mutatio no
est in instati: e distata e qd mouet a termino mo⁹
distantiã aut dico no solu fm dimensione loci aut
quantitatis sed fm repugnãtia forme vel nature: i
io vbi nihil e repugnãtia forme introducede forma
ibi recipit in instanti pñte agente: sicut patet de il
luminacione diaphani cu i eo n sit aliqd cotrariũ
vel repugnans luci: i sũt in forma subito introdu
cenda qñ materia e necessitas cotrarijs dispositio
nibus ab ea exclusis: sicut aut aer subiacet soli ad
recipiendũ ab eo forma lumis no existente aliquo
interposito: ita tota natura creata subdit diuino
nutui: vt statim fiat omne qd deus vult: qz quicqd
e in natura e materiale i no cotrariũ dispositioni
diuine: i io ea q p seipm facit pot cu voluerit face
in instanti: qñqz aut successiue facit vt i nobis fm
modũ nrm opef: hoc tñ cotingit qñ hoc qd trans
mutat pot magis vel min⁹ distare a termino tras
mutationis: qz fm hoc fit successio in motu: cu at
couerfio de qua loquimur ad ipam materie essen
tia ptingat: vt dictũ e fm qua sepatis p intellectũ
formis i dispositionib⁹ vna res no magis conuenit
cu vna q cu alia no pot accipi maior i minor di
stantia a termino: qz hoc singulare demonstratũ
qñtũ ad hoc q couertit i corpus xpi: tantũ distat
ab alio singulari sue speciei quãtũ a singulari alte
rius speciei: i io conuerfio predicta fit in instanti.
¶ Ad. j. q. do q verba forme hnt sacralem virtu
te: vñ no efficiũt nisi qd significãt: i io cu significa
tio ill⁹ forme no sit pfecta nisi in vltimo instanti
tũc habet efficacã suã. ¶ Ad. ij. do q ad hoc ar
gumentũ multiplici rñdet a diuersis. Quidã coce
dũt q e signare vltimũ instans i quo e panis sicut
i pñm i quo e corp⁹ xpi: ppter hoc q in toto q
d i tpe sunt panis: i ita in qlibet instanti illi⁹ tps.
Cũ qdã istoz dicũt q vnũ e instans fm rem in q
e panis i corpus xpi: sũt differt fm rone: qz in qua
tũ illud instans e finis pteriti tps e in eo panis: in
quãtũ aut e pncipiũ futuri e in eo corp⁹ xpi. Sed
hoc non pot stare: qz cotractoria simul e fm rē
e impossibile: simul aut fm rē maxie sunt q sunt i
eode instanti fm rem. vñ impossibile e duo cotra
dictoria e in instanti qd e vnũ fm rem quãtũcũ
qz sit differes rone: qz ex illa rone no habet ordinē
ad mensuratũ: i ad tps cui⁹ e termin⁹ sed ad aiã
et qz si ponam⁹ simul e corp⁹ xpi i panē sequunt⁹
duo cotractoria simul esse: qz dũ e panis no est
corpus xpi: i io impossibile e q sit vnũ instans fm rē

i quo nũc vltio e panis: i nũc pmo corp⁹ xpi. Ideo
aliq dicũt qd istud nũc e quodãmo vnum realit⁹: i
qdãmo diuersum: i ponunt exemplũ de duab⁹ li
neis se tangentibus de qbus constat q hnt duo pun
cta: i illa puncta coiungunt i vno puncto linee
cotinentis: cotigua cñ sũt quoz termini sũt simul
Et sũt dicũt q esse panē i esse corpus xpi in alta
ri cotiguan⁹: vñ e vnũ instans extra mensuras i q
pmo e corpus xpi i vltimo panis: sũt tñ duo in
stantia si accipiamus vt duoz tēpoz qb⁹ mensu
raf e panis in altari: i esse corp⁹ xpi: i sic inter duo
instantia quasi contiguata no e necesse esse temp⁹
mediũ: sicut nec inter duo puncta cotiguata linea
sed illud no pot stare: qz cu punct⁹ sit termin⁹ linee
q pot e mensura i intranea i extranea: possibile
est puncta assignare: i intrinseca i extrinseca: sũt in
stantes e termin⁹ tps qd nunq⁹ e nisi mensura extri
seca. vñ non e accipe instans nisi qd se habet p mo
dũ extra iactis puncti: i io hoc positio redit i idē
impossibile cu pma. Et io aliq dicũt q sic pbat. iij.
phy. in toto tpe no e accipe nisi vnũ nũc fm sub
stantia. i q numerent duo instantia hoc e fm ordi
nē tps ad motũ i actionē quã mensurat: put scz
temp⁹ excedens mensurat aliquã actionē: i ita pñ
cipiũ i finis illi⁹ actionis e i tpe i fm hoc in tēpore
numerat duo instatia: i io ordo i habitudo duo
rũ instantiũ ad inuicē e cotractoria fm actiones i
motus q mensurant: vñ si accipiant duo instantia
respectu eiusdē motus put tps mensurat pncipiũ
i finē illi⁹ mot⁹: sic oz q inter duo instantia sit tps
mediũ: sicut inter pncipiũ motus i finē e mot⁹ me
dius. si aut accipiant duo instantia p cõpationem
ad diuersos motus fm q mensurat pncipiũ vnũ
et finē alterius: sic inter duo instantia no e tempus
mediũ: sic nec mot⁹ e mediũ inter pncipiũ vnus
mot⁹ i finē alteri⁹: i io cu quies mensuret tpe sic i
motus duo instatia sũt se inuicē psequẽtia: quoz
vnũ mensurat finē qetis in q erat panis i alterum
pncipiũ qetis i quo e corpus xpi. Sũt hoc itez non
pot stare: qz instantia tps distinguũt p cõpationē
ad illũ motũ a q tps potest habere vnitatē vl mul
titudinē ad quã cõpat: no solũ sic mēsurã ad men
suratũ sed sic accis ad subiectũ: scz motũ celi qui
est cotinuuus i interruptionē no patit fm naturã
vñ qlitercũqz signes duo instatia in tpe sp e acõpe
temp⁹ mediũ: qz e accipe inter qlibet momẽta mo
tus celi motũ mediũ: i io in alijs motib⁹ n differret
sue cõpens diuersa instantia ad eũdem motũ siue
ad diuersos. Patet etiã q hec positio contradicit
dicto phi. i viij. phy. vbi pbat q iter quoslibet mo
tus cotrarios e qce media qd no oporteret si duo
instantia mō pdicto possent se inuicē cõsequi. Et
io aliq dicũt q ista couerfio cu sit supra naturã no
habet ordinē ad motũ celi: vñ no mensurat tēpo
re sed instanti qd e mensura motus celi: i ppter hoc
no e incõuenies si duo instantia succedũt sibi siue

tempore medio: sicut in .j. li. di. xxxvij. dictū est de motu angeli. Sed hoc itez stare nō pōt: qz ista cōuersio sequit motū planonis verboz: q̄ habet reduci ad mensurā motus celi: sicut illuminatō sequitur ad motū locale quo defert illuminans: et iō o3 q̄ instantia accipiant in hac cōuersione fm̄ mēsurā motus celi. Et ppter hoc aliq̄ dicit q̄ nō ē simul signare duo instantia: in quoz vno pmo sit corp⁹ xpi: et in alio vltimo sit panis: qz sic de necessitate esset inter ea temp⁹ medium: sed tñ vtrūlibet coz pōt p se signari. Sed hoc itez nihil ē: qz designatio nostra nihil facit ad hoc q̄ tempus intersit vel nō intersit. vñ si sint duo instantia fm̄ rem in quoru vno ē panis vltimo: et in alio corp⁹ xpi pmo siue signent a nobis siue non: oportet eē temp⁹ mediū. ¶ **¶** ex quo instans illud ē signabile: non vñ q̄ possit designatio ei⁹ impediri p designationē alterius instantis cū iste due designationes nō sint contrarie. Et iō aliter dō q̄ nō ē designare vltimū instans sed vltimū temp⁹ i quo ē panis: inter temp⁹ autē et instans nō cadit necessario temp⁹ mediū sic cadit mediū inter duo instantia. Et veritas hui⁹ questionis apparet ex hoc q̄ p̄s dicit i. viij. phy. q̄ qñ ex albo sit nigrū in toto tpe mensurate motū alterationis erat albū: sed in vltimo instanti illi⁹ tpe ē nigrū. vñ fm̄ ipm̄ nō ē dandū q̄ in toto illo tpe sit albū sed in toto pter vltimū nūc. et qz ante vltimū nūc alicu⁹ tpe nō ē accipere penultimū: sic nec ante vltimū punctū linee penultimū: iō nō est accipere vltimū instans in quo erat albū sed vltimū temp⁹. et sicut ē de illis mutationibus q̄ sūt termini motus: sic generatio ē termin⁹ alterationis: qz cū ex aere sit ignis in toto tpe alterationis pcedentis erat aer pter vltimū instans in quo ē ignis: et sicut ē in illuminatione respectu motus localis: et iō cū cōuersio sit termin⁹ cuiusdā motus scz plationis verboz in toto tpe pcedenti erat panis pter vltimū instans in quo ē corpus xpi. ¶ **¶** Ad. iij. dō q̄ i qualibet mutatione o3 designari nunc et p̄s fm̄ duos terminos mutationis q̄ sūt incōtingentes: vt dō in .j. phy. i. q̄ nō possūt simul esse. vñ fm̄ diuersitatez terminoz i diuersis mutationib⁹ fm̄ hoc diuersimode signat ibi nūc et p̄s. Aliqua em̄ mutatio ē iter e terminos pōt accipi mediū qd̄ min⁹ distat ab vno extremoz q̄ aliud. vñ anteq̄ pueniat ad vltimū mutationis terminū fuit recessus ab vno termino: et accessus ad alterū in quo cōsistit mutatio nis rō: et iō vtrūqz ad illam mutationē p̄tinet et nunc: scz in quo terminat accessus et recessus: et prius illud in quo incipit: et iō talis mutatio non ē in instanti sed in tpe. Aliq̄ vero mutatio ē inter cui⁹ terminos nō pōt accipi mediū in eodē subiecto nisi forte p acc̄s: sicut inter affirmationē et negationē qz cōtradictio ē oppositio cui⁹ nō ē mediū fm̄ se vt dō in .j. postero. per accidens autē pōt accipi ibi mediū ex pte negationis cui aliqd̄ adiungat: qd̄

magis vel minus distat ab affirmatione siue illud sit cōtrariū in eodē genere directe siue dispositō cōtraria: sic iter n̄ albū et albū accipit p accidēs mediū ex pte coloris cui cōiungit negatio albedinis: fm̄ q̄ magis vel minus distat ab albedine: et inter nō ignem et ignem accipit mediū fm̄ q̄ aliqd̄ ē magis vel minus frigidū aut humidū. Unde in oibus mutationib⁹ in quib⁹ etiā sunt affirmatio et negatio tñ: seu p̄uatio et forma tñ p se loquēdo non pōt eē recessus a termino vel accessus ad terminū ante p̄uatiōē ad vltimū terminū: et iō illud p̄ncipiū nō p̄tinet p se loquēdo ad hāc mutationē: s3 solū p acc̄s rōne illi⁹ adiūcti ad negationē fm̄ q̄ p acc̄s negatio recipiebat magis et min⁹: et p̄ p̄s mediū. vñ per se loquēdo p̄tinet ad motū p̄cedentē sicut ad alterationem que p̄cedit generationem et ad motū locale qui p̄cedit illuminationē: et p̄ hoc iste mutationes dicunt esse in instanti. et quia vt dictū est inter substantiā panis: et substantiā coz potis xpi non est accipere mediū qd̄ magis sit p̄p̄ quū cozpi christi q̄ substantiā panis: q̄tū ad hoc q̄ cōuertat in ipm̄ diuina virtute: ideo file ē iudiciū de ista cōuersione et de p̄dictis mutationibus. vñ ad hanc cōuersionē nō p̄tinet nisi illud nūc in quo definit esse panis: et incipit esse corpus xpi sed illud primū p̄tinet ad totū tempus p̄cedēs qd̄ mensurabat plationē verboz: que quodāmodo efficit cōuersionē. ¶ **¶** Ad. iij. dō q̄ mutatio vt dictū est in instanti ē: sed motus p̄cedens ē in tpe: si ergo includit in factōne tam motus p̄cedens q̄ mutatio q̄ est terminus eius sicut generatio alterationis: tūc fieri p̄tinebit ad motū p̄cedentē: et factū esse ad terminū motus qui ē ipsa generatio: et sic nō simul sit et factū ē. si autē factio nō extendit se ad mutatio nē illā tūc vtrūqz ē simul: et fieri et factū esse: et sic qd̄ sit ē. si dicat fieri rōne ip̄s mutationis que tūc est: sed factū ē rōne termini mutationis. sicut em̄ dicim⁹ q̄ simul terminat motus et terminatus ē: sicut illuminat aer et illuminat⁹ ē: et sicut etiā ē in cōuersione de qua loq̄mur. ¶ **¶** Ad. iij. q. dō q̄ quantum aliquid est p̄manētius: tanto difficilior transmutat⁹: et quia subiectū in qualibet mutatione manet: iō in oib⁹ mutationibus materia est maxime manēs cū sit subiectū oim̄ mutationū. vñ illa mutatio que ad ipam materiā attingit ē difficilior et maioris virtutis ostensua q̄ q̄cūqz alia transmutatio ex pte eius qd̄ transmutat. et qz creatio et hec cōuersio p̄tīngūt vsqz ad essentiā materie: vt ex p̄dictis p̄s: cōstat has mutationes esse maioris virtutis ostensuas quibuscūqz alijs in quibus mutat vñ forma substantialis vel accidētalis: vel locus exterior: sed inter has duas videt creatio simpliciter loq̄ndo p̄cellere: quia per ipam materie essentiā p̄ducit ex quo consequit⁹: vt a p̄ducente per hāc cōuersionem possit in alterū transmutari: sed ex pte eius ad qd̄ est mutatio: mutatio que ē in vnione

humane nature ad diuinā psonā pcellit has et oēs alias mutatoēs in difficultate. vñ ipa ē miraculuz miraculoz oīm. ¶ Ad. j. qd qd mutatio ista fit ex exñte in exñte: pter modū aliaz mutationū qd fiunt etiā ex exñtibus in exñtia: ex quaz inspectioe intellectus noster sibi suas conceptiones formauit et iō hec conuersio videt esse contra conceptiones intellectus: et ppter hoc difficultus ei assentis qd creationi que est ex oino nō exñti cuiusmodi mutatio nō videt. ¶ Ad. ij. qd qd aliqua actione pō esse resistentia dupliciter. vno mō ex parte agente quando scz ex contrario agente virtus ipsius obditat. alio mō ex pte ipsius effectus quando ex cōtraria dispositione impedit effectus: in omni actione vbi agens nō patit pima resistentia non habet locum sed secunda solum. vñ in operationibus diuinis nō attendit difficultas fm resistentiā ad agentem sed fm impedimentū effectus: magis aut impedit effectus p subtractionē potentie recipientis qd per rōnē contrarie dispositōis: qz cōtraria dispositio nō impedit effectū nisi inquantū facit potentiaz indispōsitā: et iō maior difficultas est in creatione vbi omnino materia nō pexistit qd vbi pexistenti materia est aliquid quod effectū contrariando repugnat. ¶ Ad. iij. qd qd sic se habet potētia naturalis ad mutationes naturales: ita se habet potētia obediētē ad cōuersiones miraculosas. vñ fm modū miraculose cōuersionis ē etiā modū obediētialis potētē in creatura in aliud cōuertendo sic qd in cōuersionib⁹ formalib⁹ inest potētia obediētē ad recipiendū talē formā: ita in hac substantiali cōuersione inest potētia obediētē: vt hec substantia puerat in illā. vñ maioris virtutis oñsua ē creatio in qua nulla potentia obediētē pexistit qd hec conuersio.

Ad quartū sic procedit: videt qd pcedicta conuersio possit exprimi p verbū substantiū alteri⁹ tpi⁹ qd pntis vt dicat: Qd ē panis erit corp⁹ xpi vñ qd est corpus christi fuit panis: Ambro. em dicit in li. de sacramentis qd erat panis ante consecrationem. ¶ P. maior ē cōueniētia quāto pfectior ē cōuersio. sed hec cōuersio ē pfectior oibus alijs: qz in hac cōuertit totū in totū: et partes i partes: sicut ex p̄dictis p̄: cū ergo in alijs cōuersionib⁹ vtimur talī mō loquidi. s. qd erat aqua ē vinū: vel qd erat aer ē ignis: vñ multo fortius hic qd possit dici: qd ē corp⁹ xpi erat panis. ¶ Sed p̄tra: qd ē relatiuū suppositū eiusdē sed nō est accipe aliqd suppositū qd sit qñqz panis qñqz corp⁹ xpi: vt ex p̄dictis p̄. qd nō ē dicēdū: qd ē corp⁹ xpi fuit panis. ¶ Lterius vñ qd hec sit vera: panis sit corp⁹ xpi: ad omnē em facere sequit fieri s; xps fecit ea scz panē et vinū corpus suū: vt Dam. dicit. qd panis sit corpus xpi. ¶ P. omne qd cōuertitur in alterū sit illud. sed panis cōuertit in corpus

xpi. ergo sit corpus christi. ¶ Sed cōtra: omne fieri terminat ad factū esse. sed hec nūq̄ erit vera: panis ē factus corpus xpi: quia qd factū est ē. panis aut nūq̄ est corp⁹ christi. ergo et hec est falsa: panis sit corpus christi. ¶ Lterius videtur qd hec sit falsa: de pane sit corp⁹ christi: ex eodem em sit aliquid et factū est. sed hec est falsa: corpus christi factum est de pane vel ex pane. ergo et hec: corp⁹ christi sit de pane. ¶ P. denotat consubstantialitatem: vt magister dicit in. j. di. xxxvj. sed nulla p̄substantialitas est panis ad corpus christi. ergo nō pōt dici qd corpus christi fuit de pane vel ex pane. ¶ Sed cōtra Ambro. dicit: vbi accessit consecratio de pane sit corpus christi. ¶ Lterius videt qd hec sit vera. panis pōt esse corpus christi: motus em est actus existētijs in potentia. sed panis mutat in corp⁹ christi. ergo panis est potentia corpus christi. ergo pōt esse corpus christi. ¶ P. Ambro. dicit qd panis potest esse corpus christi consecratione que fit christi sermone. ¶ Sed cōtra: qd pōt esse aliqd nihil p̄hibet si ponat illud: qz possibili posito fm p̄m nō sequit incōueniens. sed incōueniens sequit si dicatur: panis est corpus christi. ergo hec ē falsa: panis pōt esse corp⁹ christi. ¶ R̄. n̄deo dō ad. j. q. qd hec cōuersio in hoc differt ab oibus alijs mutationibus qd in oibus alijs mutationibus est aliqd subiectuz cōmune in hac aut nō: sed solū ē accipe duos terminos conuersionis: et iō omnes locutiones exprimentes mutationē p quā importat ordo termini ad terminū sūt concedende in hac materia sic hec panis conuertit in corpus christi. locutiones vero que expriment identitatem subiecti nō sunt cōcedende: p̄prie loquēdo: sed quia in hac cōuersione ē aliquid simile identitati subiecti: scz cōitas specierū que manent hinc inde: quia ille species nō sint mutationis subiectū: iō etiā tales locutiones aliquā a sanctis posite inueniunt: vt identitas importata non refert ad subiectū sed ad species eisdē. vñ tales locutiones non sunt extendende: qz sunt improprie: et hec locutio que ē: hoc fuit illud: vel qd ē hoc erit illud: expr̄sse importat identitatem subiecti mutationis ppter naturā relationis: iō non est simpliciter concedenda. ¶ Ad. j. qd qd verbum Ambro. est exponendū: qd erat panis est corpus xpi. i. qd est sub speciebus panis: p̄mo fuit panis et postea corpus christi. ¶ Ad. ij. qd qd fm p̄m i. ij. de aia. Passum in p̄ncipio est dissimile: sed in fine est simile. vñ perfecta conuersio requirit p̄fectā distantia in p̄ncipio: et p̄fectā vnitatem in fine: sed hoc nomen panis importat qd erat in p̄ncipio: qz importat terminū a quo: iō q̄to p̄fectior ē conuersio tanto minus pōt corpus christi de pane p̄dicari. ¶ Ad. ij. q. qd qd cum dicitur hoc sit illud ex vi locutionis in li hoc importat subiectum factionis. vñ hoc est per se: homo sit albus: sed hoc est per accidens: nigrū sit album: subiectuz aut factionis cōe

est utrius termino. unde patet qd predicta locutio importat cōitatē subiecti et pprie nō ē cōcedenda

¶ Ad. j. qd qd exponēdū ē vbiuz Dam. sic expo sitū ē verbū Amb. vt relatio importata in li ca. de signet vnitatē spēz et nō subiecti vnitatē.

¶ Ad ij. qd qd in hac locutione: panis puerit in corpus xpi: importat tñ ordo vnius termini ad alter: in hac aut panis sit corp' xpi: importat vnitatis subiecti et iō nō ē similis rō de vtraqz.

¶ Ad. iij. q. dō qd sic pz in. j. phy. hoc fit hoc: dicitur in pmanētibus per se: sed in nō pmanētib' p accūs: sed ex hoc fit hoc dicit pprie i nō pmanētib'. dicitur eni ex nō albo fit albi: et si aliqñ dicit aliqd fieri ex pmanētē hoc ē in qtu itelligit cū pmanētē aliquid nō permanē: sic cum dicitur: ex ere fit statua: intelligitur ex ere infigurato: et sic patet qd hec locutio: hoc fit hoc: exprimit identitatē subiecti: hec autem locutio ex hoc fit hoc: principalit' exprimit ordinem terminoz ad inuicē: et p psequēs qñqz vnitatē subiecti: vñ qñqz iporat tñ ordinē sine hoc qd iporet subiectū vt cū dicit: ex mane fit meridies. i. post. vt dicit in. ij. Meta. et h' hoc erit incōgrua: pāis sit corp' xpi: h' erit cōcedēda: ex pane sit corp' xpi: si li ex: nō denotet subiectū et qñ cām materialē h' tñ ordinē terminoz cōuersionis ad inuicē: h' her: de pane sit corp' xpi: ē minus ppria: qz hec ppositio de: notat psubstantialitatē: vt Ambro. sagittā qñ qz de: ponit p ex: et sic pōt cōcedi qd de pane sit corp' xpi: sicut ex pane.

¶ Ad. j. qd qd cū dicit: de pane factū ē corp' xpi: li de: pōt iportare ordinem in cēdo: qz qd significat in factū ē significat iā ēē et sic nō pcedit qd de pane sit factū corp' xpi: quia significaret qd panis haberet ordinē ad corp' xpi i effēdo: qd falsū ē: qz nō ē materia eius: pōt etiā im portare ordinē in fieri qd pcessit factū esse: et sic sic cōcedit hec: de pane sit corp' xpi: ita pōt conce di ista: ex pane factū ē corp' xpi.

¶ Ad. ij. pz solutio ex dicitis.

¶ Ad. iij. q. dō qd cū potētia pūeat ad subiectū nō ē dubiū qd cū dicit panis pōt ēē corp' xpi: iporat vnitatis subiecti: et iō nō ē cōcedēda: qz nō ē panis vñqz erit aliqd corp' xpi: sed sic cōcedit ista: panis cōuertit in corp' xpi: ita potest cōcedi ista: panis potest puerit: qz cuius ē potētia eius est actus: vt dicit in li. de somno et vigilia

¶ Ad. j. qd qd ista diffinitio nō habet locū i ista cōuersione: vt ex p dicitis pz.

¶ Ad. ij. qd qd illud verbū Amb. exponēdū ē sic p' dcm ē.

¶ Quē. II.

Deinde queritur

de materia huius sacri. Et circa h' querūt. iij.

¶ Prīo vtz panis et vī nū sint mā hui' sacri.

¶ Secūdo qd lis panis: Tertio qle vīnū hui' sacri mā ēē possit.

¶ Quarto de aque admixtione.

Ad primum sic pro

ceditur: Videtur qd non debeat esse duplex materia hui' sacri: quāto em aliqd est simplicius tanto nobilius: vñ et simplicissima sunt nobilissima sed hoc sacm est nobilius alijs. qd debet ēē simpli cius. cū qd alia sacra vñā tñ materiā habeant sicut baptismus aquā: cōfirmatio crisma: vñ qd non de beat ēē duplex materia hui' sacri.

¶ S. mā sacri debet rīdere et qd ē sacm et res in sacro: qz est si gnū eius. sed totū illud qd ē res et sacm cōtinetur sub specie panis. f. totus xps. qd panis ē tota mate ria hui' sacri: et sic idē qd pūus.

¶ S. hoc sacm ordinat ad vsū fidelīū. sed tñ sub vna specie popu lo hoc sacramentū ministrat. f. sub specie panis. qd tantū vna eiusdē debet ēē materia.

¶ S. possit cō tingere qd in aliqua terra triticū haberet et nō vī nū vel econuerso. qd in tali casu liceret et in vna spe cie tñ conficere.

¶ S. sacm eucharistie a xpo inītiū sumpsit. sed xps discipulis duo i cōna oedit scz panē et vīnū. qd deberet ēē materia hui' sacramē ti.

¶ S. materia sacri debet respondere vsui sacra menti. sed manducatio qd est vsus hui' sacri: vt su pra di. ix. dicitū est reqrit cibū et potū. qd hui' sacri materia debet esse duplex. vna que cōpetat i cibū et alia que cōpetat in potū.

¶ Tertius videt qd nō debeat esse materia hui' sacri panis et vīnū: sa cramenta em legis moysayce ppinquiora fuerūt sa cramentis legis noue qd sacra legis nature. sed i le ge moysayca fm modū sacramenti manducabant carnes aialīū. qd hoc magis debet esse materia hui' sacramenti qd panis et vīnū que sumebant i lege na ture p modum sacramenti.

¶ S. materia sacri d' cōpetere vsui sacri et significationi. sed exp'fius si gnificaret caro aialis alicui' carnē xpi qd panis: qz maiorem habet conueniētiā ad ipam: et iterum magis reficit. qd magis debet caro esse materia hui' sacramenti qd panis.

¶ S. sacramēta infirmis mi nistrari debēt: quia medicine sunt. sed vīnū nō dat infirmis. qd nō d' esse mā hui' sacri.

¶ S. illō sacm nō solū pfiguratū fuit i oblatione Melchisedech qui obtulit panē et vīnū vt dicit Genes. xij. s. etiā in fauo mellis quē sūpsit Jonathaa. vt dē. j. regū. xij. qd etiā mel deberet ēē materia hui' sacri: et p'cl pue ppter suauitatē.

¶ S. in hoc sacro cōtinetur xps vt cibus puuloz. s. puulis dat i cibū lac. ergo lac deberet ēē mā hui' sacri.

¶ Tertius v' qd pāis et vīnū nō possūt esse materia huius sacri nisi sub determinata quātitate: in sacris enī intētio reqrit cōformis intētiōi ecclie: s. si aliqz velle cōsecrare totū panē qui ē in foro et totū vīnū qd est in cella rio intētio eius nō esset cōcōris intētiōi ecclie que intēdit psecrare ad vsū fidelīū qd etiā verba insti tuētis ostēdūt: Accipite inquit et māducate et c. qd reqrit determinata quātitas panis.

¶ S. vīnū da ta verbis et ministro dat ad veneratiōez sacri non ad irrisionē. sed si imoderata q'ritas panis et vīni psecraret verteret in irrisionē. ergo nō pōt psecra

ri nisi sub determinata quantitate. ¶ Si aliquis i mari hominē baptizet illa tñ aqua vbo vite sanctificat que ad vsum ablutionis cedit: et non totū mare. q̄ a simili et hoc tñ d̄ p̄c̄ et vno consecrari p̄t̄ quātū p̄t̄ venire in vsum fidelium. ¶ S̄z̄ fm̄ p̄b̄m̄ i. ix. l̄th. Omne determinatū ē mediū duorum extremorum determinatorum. s̄z̄ q̄ntitas panis q̄ p̄secrari p̄t̄ nō ē mediū duorum extremorum determinatorum: q̄ nunq̄ ē ita pua q̄ntitas q̄n̄ possit cōsecrari q̄ nō ē determinata quātitas ē fm̄ magnitudines. ¶ S̄z̄ stat q̄ sacerdos habēs paucos pochianos p̄t̄ tñ de pane cōsecrari q̄ntū habēs multos q̄ntū nō debeat. s̄z̄ nō p̄t̄ accipi tāta quātitas panis q̄ n̄ possit venire in vsum multorum pochianorum: et p̄cipue cū vn̄ hō possit et multū et paz̄ in q̄ntitate sumere. q̄ nō p̄t̄ eē tanta materia panis q̄n̄ possit cōsecrari etiā a quocūq̄ sacerdote. R̄ñdeo dō ad. j. q. q̄ mā sacri d̄z̄ cōpetere et significationi sacri et vsui et vtroq̄z̄ mō exigit duplex mā i h̄ sacro: vsum em̄ hui⁹ sacri ē māducatio q̄ ad sui integritatē et cibū et potū exigit: et iō hui⁹ sacri d̄z̄ eē duplex mā: vna q̄ in cibū sumit: et alia que in potū. Significatio at̄ sacri ē duplex. Una fm̄ q̄ resp̄ctat p̄teritū: et sic i hoc sacro significat passio x̄pi in q̄ sepa⁹ fuit eius sāguis a corpore: et iō sepa⁹ in h̄ sacro offerri debet signū corp̄is: et signum sāguis duplici mā ex̄ite. Alia significatio sacri ē d̄ effectu p̄ sacm̄ iducēdo: q̄ sacra efficiūt qd̄ figurāt: et sic cū hoc sacm̄ ad salutē corp̄is et aie sumat: ōz̄ q̄ sub sp̄e p̄cis ad significatā salutē corp̄is: et sub sp̄e vini ad significatā salutē aie hoc sacm̄ pficiat: vt in l̄ra magister dicit. ¶ Ad. j. q̄ d̄ q̄ simplicitas p̄ se n̄ ē cā nobilitatis s̄z̄ p̄fectio: vñ vbi p̄fecta bonitas in vno simplici inuenit: simplex ē nobilitas q̄ p̄positū: q̄n̄ aut̄ eontrario simplex ē ip̄fectū: cōpositū vero p̄fectū tūc cōpositū ē nobilitas q̄ simplex sic hō ē nobilitas terra: et iō hoc sacm̄ q̄ntū sit magis p̄positū rōne māe est tñ nobilitas: q̄ ē magis p̄fectū. q̄ aut̄ ad p̄fectiōem e⁹ hec cōpositio exigit p̄z̄ ex d̄ictis. ¶ Ad. ij. dō q̄ q̄ntitas tot⁹ x̄pi sit sub sp̄e p̄cis fm̄ rei veritate: n̄ tñ ē ibi ex vi sacri nisi corp⁹ e⁹ vt ex d̄ictis p̄z̄: et s̄z̄ q̄ venit i vsū fidelium. ¶ Ad. iij. dō q̄ populo non dat sāguis p̄p̄ piculū: q̄ vna gutta sāguis citi⁹ laberet q̄ aliq̄ picula corp̄is: vñ ministris altaris s̄z̄ p̄suetudinē aliquorum dat p̄cipatio sāguis de qb̄ p̄sumit q̄ i talib⁹ magis sit cauti i lege veteri de libaminib⁹ nihil habebāt offerētes s̄z̄ soli sacerdotes p̄ q̄ significabat pot⁹ hui⁹ sacri: de sacrificijs at̄ habebāt qb̄ significabat cibus hui⁹ sacri. ¶ Ad. iij. dō q̄ q̄ntitas p̄secratio panis nō depēdeat a p̄secratione vini qd̄ qdā p̄fuerūt vt supra di. viij. d̄ictū ē: tñ pot⁹ deberet desistere qui n̄ haberet vtrū q̄ p̄ficere p̄ter mo⁹ ecclie in vna tñ sp̄e: q̄ntitas etiā si i vna tñ sp̄e p̄secraret p̄secratū eēt: peccaret aut̄ grauit̄ nisi post p̄secratioē corp̄is at̄ p̄secrationē sāguis occideret v̄l alias p̄ter culpā suaz̄ ipe d̄iret. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ cā q̄re panis et vinū sūt mā

hui⁹ sacri inter alios cibos et pot⁹ ē institutio diuina. Causa aut̄ institutio multiplicit̄ p̄t̄ assignari. Prima ex pte vi⁹ sacri: q̄ hec duo cōmuni⁹ i cibum et potū veniūt: vñ p̄ueniūt p̄ hoc in cibū et potū sp̄i rituale manuducimur. Secūda ex effectu sacri: q̄ vt d̄i i glo. j. Lot. xi. p̄cis s̄ ceteris cibis sufficit corp⁹ et vinū letificat cor: et s̄l̄r hoc sacri sufficit magis et letificat charitate iebriatos q̄ alia sacra. Tertia ex ritu celebratioē q̄ mūdi tractat q̄ alia q̄ i cibū et potū veniūt. Quarta ex significatioē duplicis rei hui⁹ sacri: q̄ p̄cis ex mltis granis p̄ficat et vinū ex mltis acinis p̄fuit qd̄ cōpetit ad significatū corp⁹ x̄pi v̄z̄ et mysticū ut supra di. viij. d̄ictū ē. Quinta ex resp̄ctatioē ei⁹ qd̄ p̄ccat: grana i area p̄culant et p̄cis i fornace d̄coq̄: et vinū i torculari exp̄mit: q̄ oia p̄petūt ad rep̄ntatū passioē x̄pi. ¶ Ad. j. q̄ dō q̄ h̄ sacm̄ n̄ debuit i sp̄e alicui⁹ sacri legi mofaice institui vt oñd̄et cessatō legalium q̄z̄ sacerdotiū ē p̄fectū sacerdotiū x̄pi: et iō p̄ueniēter ad illas species i no. testa. reducit qd̄ oñd̄it sacerdotiū no. te. sic p̄minē sacerdotiū leuitico. f. ad oblatōē Melchisedech: vt apls p̄bat Heb. viij. ¶ Ad. ij. dō q̄ caro de rōe sui n̄ d̄ic aliqd̄ ordinatū i cibū: s̄z̄ q̄nda rē nate: et iō n̄ ita p̄pet̄ significaret caro aial carnis x̄pi vt ē cib⁹ fidelium: fm̄ q̄ i hoc sacro p̄tinet sic p̄cis: q̄ ad hoc p̄fect⁹ ē vt cib⁹ sit. ¶ Ad. iij. dō q̄ vinū q̄ntū n̄ d̄et i firmis q̄ morbo sebrili s̄biacēt: dat tñ d̄bilib⁹ vt cōfortet. et s̄l̄r hoc sacm̄ n̄ ē d̄adum his q̄ sūt i febre p̄ci s̄z̄ ad p̄fortationē d̄bilium q̄ a p̄cto liberati sunt. ¶ Ad. iij. dō q̄ mel q̄ntū h̄at suauitatē: ē tñ i s̄latiū: et iō magis q̄ntū significat suauitatē t̄palē q̄ i s̄lat q̄ charitatē q̄ edificat. vñ et i sacrificijs veteris legis apponi p̄hibebat: et iō ē n̄ cōpetit hui⁹ sacro. ¶ Ad. v. dō q̄ q̄ntitas cib⁹ iste sit puuloy p̄ h̄ilitatē: ē tñ gradū i s̄ide: vñ Aug. li. b⁹ s̄i gradū. et iō n̄ p̄uet vt s̄b sp̄e lactis sumatur. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ qdā d̄icit q̄ v̄t n̄ ē data m̄ nistro et vbi ad p̄secratū panē et vinū s̄b q̄ntū q̄ntitate: s̄z̄ s̄b tāta q̄ntitate q̄nta p̄t̄ cōpetē ad vsūz̄ si deliū: sic em̄ p̄formabit iūctio p̄secratū iūctioē ecclie. S̄z̄ h̄ n̄ v̄z̄. n̄ em̄ p̄t̄ d̄ici q̄ q̄ntitas māe sit determinata fm̄ vsūz̄ q̄ i p̄nti occurrit: q̄ sic sacerdos i deserto n̄ possit p̄ficē tot⁹ hostias q̄ sacerdos alicui⁹ ciuitatē h̄ntis mltos pochianos qd̄ falsus est s̄z̄ fm̄ vsū q̄ nūq̄ occurrit p̄t̄. tātū q̄ de vino et pane p̄secrāe p̄t̄ q̄ntū ē sumibile ab oib⁹. ad h̄ at̄ n̄ ē q̄ntitas determinata: p̄cipue cū vn̄ hō possit sumere in magna quātitate et parua quātitate. vñ quātitas pua vel magna ad hoc nihil facit. ¶ Ad. j. q̄ dō q̄ sacra ad aliqd̄ ordinant. vñ i sacris ē duplex i t̄tio. Una q̄ ordinat ad p̄fectōēz̄ sacri: et hec ē essentialis sacro: vñ ea p̄termissa nō ē sacm̄. Alia q̄ ordinat ad finē sacramēti: et hec cōsequit sacramētū vt ea posita vel remota nihilomin⁹ p̄ficat sacm̄. si cur si aliq̄s intendat baptizare aliquem vt lucrum temporale cōsequat: sacm̄ baptismi v̄z̄ ē: q̄ fm̄ p̄mā int̄tione cōformat intentioni ecclie: q̄ntitas nō

quod ad secundam. et sicut in hoc sacro si sacerdos intendere
 ret consecrare non ad sumendum: sed ut in veneficio vte-
 ret: vix corpus christi esset. unde et si aliquis sacerdos inten-
 deret consecrare magna quantitate panis et vini non
 ad usum fidelium: sed in irrisione esset consecratus: non tamen
 dico quod possit consecrare totum panem quod est in ciuitate si-
 mul: vel quod est in foro: quia ipsa forma. prout demonstrat
 tiuo utens ostendit quod materia consecrata dicitur esse coram sacer-
 dote. unde sacerdos exiens in domo sua non possit conse-
 crare panem quod est in altari: quod etiam non potest de toto pa-
 ne quod est in foro: neque de toto vino quod est in cellario: sed
 quantumcumque sit quantitas panis et vini quod coram sacer-
 dote proponitur: credo quod possit consecrari ab ipso
 Ad. ij. de quod potestas omnia a deo est: ut dicitur Ro. xij.
 et quantum est de intentione dantis potestate ad bonum
 est ordinata: nihil tamen prohibet quod potestate accepta
 abutatur. unde sic plati ecclesie habet potestate in edifi-
 catione et non in destructione: tamen multa possunt fieri
 quod sunt in destructione: ita viri consecrati data est ver-
 bo et ministris ad dei honorem: tamen potest aliquid abuti
 ut ad irrisionem vel ad lucrum vel aliquid bonum faciat.
 Ad. iij. de quod perfectio sacri in baptismo consistit in
 ipso usu materie: et id illud tamen aque consecrat verbo
 vite quod in usum venit: sed perfectio huius sacri consi-
 stit in ipsa materie consecratione et versus est ad bonum sa-
 crum. unde perfectio huius sacri non dependet ab usu sicut est
 est in baptismo.

Ad secundum sic pro
 recedit: videtur quod non oportet quod sit panis triticeus
 hoc enim sacrum est memoriale dominice passionis. sed ma-
 gis competet ad signandum passionem panis ordeus quod est
 durus et hispidus quam granum tritici quod est delicatum. ergo
 ex alio frumeto panis consecrari potest esse materia huius
 sacri. In omni autem potest fieri sacrum baptismi ut
 nullum pro defectu materie a sacri preceptio fraudet. et
 sicut omnia panis dicitur esse materia huius sacri: ut nullum inopia
 excuset. Figura in naturalibus est signum speciei.
 sed quodam frumeta sunt quod habent similem figuram grano tritici
 sicut per se farre et spelta. sunt eiusdem speciei cum grano
 tritici: et ita panis ex illis frumentis consecratus poterit
 esse materia huius sacri. Panis autem materia huius sacri est: quod ex mul-
 tis granis consecratur unitate corporis mystici designat:
 ut supra dicitur. dicitur est. sed hoc est inuenit in pa-
 ne de aliis frumentis consecratis. si ille panis potest esse materia
 huius sacri. Sed est versus ecclesie: et hoc quod dominus se
 grano frumenti comparauit: Jo. xij. et non aliis legumibus
 Alteri vero quod si grano tritici admisceatur aliud fru-
 mentum quod possit panis exinde consecrari esse materia huius sa-
 cri: quia in sicco comixtio non tollit speciem. sed granum triti-
 ci et alia materia sunt sicca. si comisceatur ad huc ma-
 teriam speciem tritici: et ita potest inde consisti corpus christi. Unde
 vix inuenit farina ex solis granis tritici nisi studio
 se fiat. si ergo ex farina comixta ex diuersis granis non
 possit fieri panis quod sit materia huius sacri: rarissime hoc
 sacrum proficeret: quod est absurdum. Unde per corruptionem

magis recedit a specie quam per mixtionem. sed de pane corrup-
 pro potest fieri hoc sacrum cum videamus hostias diuitis
 sime a quibusdam conseruari. et multo magis de pane ex
 granis comixtis consecrari potest profici hoc sacrum. Sed
 medium neutrum extremorum est. sed panis comixtus ex di-
 uersis granis est medius inter panem tritici et aliorum
 granorum. non est panis triticeus. sed de eo non potest profici
 hoc sacrum. Unde dicitur amido ut quodam dicitur non potest profici
 hoc sacrum. sed amidu est farina triticea pura. et mul-
 to minus potest profici hoc sacrum de pane alteri farine
 Alteri vero quod non debeamus consecrari in azimo sed in fer-
 mentato: nos enim debemus consecrari in quo christus profecit.
 sed christus profecit in fermentato non in azimo. sed nec nos debe-
 mus in azimo consecrari. Probatio medicorum: ante pascha iu-
 dei azimis non utebantur. sed cena domini in hoc sacrum in-
 choauit sicut ante pascha celebratur: ut patet Jo. xij.
 Ante diem festum pasche etc. et ipse in fermentato non in azimis
 profecit. Unde vitas dicitur tridere figure. sed agnus typicus
 imolabatur luna. xij. ut habet Exo. xij. sed christus imo-
 latus fuit luna. xij. sed die precedenti corpus suum dedit
 discipulis manducandum. hoc fuit luna. xij. sed pascha
 incipiebat luna. xij. sed ante pascha fuit cena domini: et
 sic idem quod prius. Unde Jo. xvij. dicitur quod die passionis
 domini iudei non intraverunt portam pilati ut non comami-
 narerent: sed ut manducaret pascha. et illa die a iudeis
 manducabatur pascha: et sic cena domini fuit ante pascha:
 et sic idem quod prius. Unde Luce. xxij. dicitur quod mulieres vi-
 so monumento iuerunt et parauerunt aromata. sed hoc
 non licuisset prima die de. vij. quod azima comedebatur
 quia dies illa erat eis celeberrima quod quidem dies erat lu-
 na. xv. sed christus passus est luna. xij. et sic idem quod prius
 Unde Jo. xix. dicitur quod dies sepulture dominice erat ma-
 gnus dies sabbati. sed in solennitate azimorum sola prima
 dies erat celeberrima et vocabatur magna. sed dies sab-
 bati fuit prima dies solennitatis quod est luna. xv. et sic di-
 es veneri fuit luna. xij. et sic idem quod prius. Unde ar-
 chosolimus grecos signat panem fermentatum. sed hoc no-
 me inuenit apud grecos ubi nos habemus: Accipit
 iesus panem. sed de fermento profecit: et sic idem quod prius
 Unde sacra veteris legis tunc fuerunt grece obfusa ad
 lram sunt mortifera: quia lra occidit. ij. Cor. ij. sed hoc
 erat versus de legalibus comedere in azimis. sed versus est mortu-
 ferus in azimis proficere. Unde hoc sacrum est specialiter sacrum
 charitatis. sed fermentum charitatem significat: ut patet glo.
 Math. xij. super illud: Sile est regnum celo. fermento
 etc. et maxime dicitur profici de fermentato. Unde sic albus et
 ruber sunt accidia vini: ita azimum et fermentatum sunt
 accidia panis. sed indrunt profici de vino albo et rubeo
 et non magis dicitur attendi de pane an sit azimum vel fermentum
 et quod de vino an sit albus vel ruber. Sed prima
 die azimorum nihil fermentatum esse debebat in domibus
 iudeorum: ut patet Exo. xij. sed dominus profecit prima die azimo-
 rum: ut patet Math. xxvj. Marci. xij. Luce. xxvj. et
 ipse profecit de azimo. et nos debemus de azimo con-
 ficere. Unde christus non venit legem solvere: sed im-
 plere: ut dicitur Math. v. sed secundum legem agnus paschalis

comedebat cū azimis: vt pz Exo. xij. q̄ xps agnum paschalē cum azimis comedit. q̄ de azimo cōfecit
 ¶ Mā o3 puenire sacro. s3 panis azimus magis p̄petit huic sacro q̄ fermētā. p̄p̄ puritatē. j. Lot. v. Epulemur nō i fermento veteri 7c. q̄ o3 de pane azimo fieri sacro. R̄ ideo dō ad j. q̄ n̄ pōt cōfici nisi de pane triticeo: cui cā ē diuina institutio: q̄ ipse h̄ pane p̄fecit. Rō at̄ institutōis pōt triplex assignari. p̄ma ex effectu: q̄ tal panis meli' nutrimentū p̄stat. vñ p̄petit ad significādū excellētā grē q̄ i hoc sacro p̄fert. scōa ex vsu sacri: q̄ panis triticeus ē q̄ cōius i vsuz cūi vici: aliū at̄ panes n̄ sūt nisi p̄pter defectū tritici. vñ 7 panis simplicis dicit̄ intelligit̄ d̄ tritico sic 7 oleū d̄ oliuū vñ p̄petit huic sacro cui' vs' ē i mādūcādo: vt supra d̄c'm ē. tertia ex re p̄tenta q̄ ē xps q̄ se grano frumēti p̄pauit d̄cō: Nisi granū frumēti cadēs i terrā 7c. Jo. xij. ¶ Ad. j. q̄ dō q̄ i passiōe xpi nō fuit aliq̄ ourida ex pte xpi q̄ patiebatur s3 sūma benignitas: 7 q̄ hostia panis significat 7 p̄met ipm xpm: iō nō ita cōperit huic sacro p̄is ordeace' vl' alteri' mōi sic p̄is tritice' q̄ ē delictior 7 suauior. ¶ Ad. ij. dō q̄ ois aq̄ oī aq̄ ē eadē spē fm p̄bm: 7 iō n̄ differt i q̄cūq̄ aq̄ baptisim' fiat s3 n̄ oia grana ex qb' p̄is p̄suevit p̄fici sūt eiusde3 speciei: 7 iō nō ē silis rō v̄trobiz: 7 p̄terea sacm istud nō ē tāte necessitat' sic sacm baptisim': vt p̄ dicitū ē. ¶ Ad. iij. dō q̄ qdā dicit q̄ de spelta pōt p̄fici cozp' xpi p̄p̄i silitudinē quā h3 ad tritici: s3 sic p3 intueni quātū ad figurā pl' appropinqt̄ ordem ad silitudinē tritici q̄ spelta remoto cortice ab vtroq3. q̄uis i colore plus spelta cōueniat: s3 inter alia oia h̄ mōi pl' puenit maxie i figura far cū tritico: 7 silis i colore. vñ ex idēitate figure n̄ pōt haberi q̄ aliq̄ istoz sit eiusdē speciei cū grano tritici s3 idēitat' speciei pōt ex alio exp̄imtu accipi. generās em̄ 7 genitū pueniūt de necessitate i spē: s3 n̄ d̄ ne cessitate i accidētib': q̄nūmo accidētia variat̄ ex caus extrinsecis. vñ cū ex grano tritici vbiq̄q3 semietur nūq̄ nascat̄ spelta vl' far aut ordeū vl' aliqd h̄ mōi p̄stat q̄ oino ista differunt spē a tritico. ¶ Ad. iij. dō q̄ illud q̄ obiectio tangit̄ ē cā q̄re ex p̄e fit h̄ sacm: n̄ at̄ q̄re ex tali pane: s3 h̄c o3 supaddē sicut p̄p̄i ad cōe. ¶ Ad. ij. q. dō q̄ admixtio extranei duplex pōt eē. Uno' itaq̄ extranei adiūctū soluat specie' ei' cui adiūctū: vl' trahēdo ad spē suā sic si amphore aq̄ addēt̄ p̄bala vini: vl' faciēdo mediā specie': sic q̄n vtrūq3 eq̄lir ponit̄ vt eq̄litas n̄ accipiat̄ tur tñ fm q̄titarē s3 fm p̄portōnē v̄tū. Alio mō ita q̄ additū n̄ soluat specie' s3 ipm assumat̄ ad specie' ei' cui addit̄. sic si gutta aq̄ amphore vini apponatur: si q̄ fiat tanta admixtio extranei q̄ soluat spē panis triticei: nō pōt p̄fici ex pane illo: si at̄ adeo sit pua admixtio q̄ spē p̄is triticei maneat: 7 illud q̄ addit̄ ad naturā tritici p̄uertat̄: pōt exinde p̄fici sacm: h̄ mōi aut̄ signū pōt accipi ex accidētib' s3 colore sapore 7 h̄ mōi: q̄ accidētia maximā p̄tē

p̄ferunt ad p̄gnoscedum q̄ qd ē: fm p̄bm i. j. d̄ aia
 ¶ Ad. j. q̄ dō q̄ q̄uis sicca cū integra manēt n̄ amittat spē: ex p̄mixtiōe tñ q̄n diuidit̄ 7 p̄ficiūt sic i pane accidit p̄nt spē amittē. ¶ Ad. ij. p3 solutō ex v̄tū: t̄iōe p̄dca. ¶ Ad. iij. dō q̄ si sit tāta corruptiō q̄ spē p̄is nō maneat tūc n̄ pōt ex eo p̄fici: si at̄ spē manēt sit aliq̄ dispositio ad corruptiōem pōt exinde confici: q̄uis grauit̄ peccet conficiens ex tali scienter p̄opter irreuerentiam sacri: 7 q̄ spē maneat: pōt ex h̄ p̄gnosca q̄ cōtinuitas n̄ ē soluta nec alia accidētia oīno ablata: 7 q̄ amidū sit de farina triticea q̄ qdē p̄ attritiōe 7 excollatōem 7 vapōr admixtiōe v̄ spē farine amissit̄: vl' ad corruptiōnē oīno cē disposita: iō ex ea n̄ o3 p̄fici: nec pōt fm q̄sdā. Quidā at̄ dicit q̄ amidū cū sit crudū n̄ pōt eē mā hui' sacri: sic nec pasta: s3 si coq̄t poterit exinde p̄fici: q̄ amidū sit ex farina maxie depurata. ¶ Ad. iij. q. dō q̄ i h̄ v̄tū eē diuersitas inter grecos 7 latinos: greci em̄ de fermentato: latini de azimo cōficiūt. Lā at̄ h̄ mōi diuersitat' ē. q̄ oīs i azimo p̄fecit: vt ex trib' euāgelistis habet manifeste: 7 ita i p̄mitiua ecclia apli celebrabant: quē morē romana ecclia ab aplis q̄ ip̄z sūdaucrūt accepit: vt In no. iij. d̄c. s3 postea vt d̄c Leo papa: imminētē heresi hebronitaz: q̄ dicebant sil cū euāgelio legalia obseruāda sacri p̄es ne eis p̄sentire viderēt voluerūt ad t̄ps instinctu sp̄ssantca ex fermentato cōfici sacro: postea cessate illa heresi ecclia romana ad p̄stinū morē r̄d̄it: greci at̄ suāe voluerūt morē ad t̄ps a p̄ib' introductū vlt̄er' addētes nō posse cōfici nisi de fermentato: 7 ad h̄ p̄bādū asserere voluerūt oīm i fermentato cōfecisse. Et q̄ tres euāgeliste cōcorditer dicit̄ p̄ma die azimoz: oīm instituisse h̄ sacm i tāta insaniā: qdā ex eis p̄p̄erūt vt dicit̄ r̄t euāgelistas illos falsū scripsisse: 7 a Johāne fuisse correptos q̄ an diē pasche d̄c oīm cenasse cū discipulis: s3 q̄ h̄ n̄ p̄dicat̄ oīdē. supposito at̄ q̄ do m̄it'. xij. luna vt dicit̄ cenā celebrasset: adhuc cui d̄t̄ oīdit q̄ de azimo p̄fecit: q̄ sic d̄c Chryso. sup Math. ap̄t̄isse oīs d̄mōstrauit: q̄ a p̄ncipio circūcisiōis sue vsq3 ad diē pasche extremū n̄ erat p̄ius diuiaz legū i q̄bus p̄apiebat: vt cū azimis paschalis agnus comederet. Et iō dō ē q̄ oīs in azimo cōfecit: 7 in azimo cōficiendū est: q̄uis etiā in fermentato cōfici possit: q̄uis peccaret cōficiens ecclie morem nō seruans. ¶ Ad. j. q̄ dō q̄ verbū illud Johānis greci hoc mō intelligūt sicut obiectio p̄cedit. Sed hic intellectus stare nō pōt: quia ē cōtrarius alijs euāgelistis qd nō est phas in sacra scriptura dicere. P̄t̄erea nō inuenit̄ in lege q̄ aliquo casu liceret anticipare lunā. xij. sicut dicit̄ oīm fecisse p̄uidēs passiōe. vñ qdā dixerūt q̄ cena qua oīs lauit discipuloz pedes: 7 q̄ cozp' suū cōsecrauit nō fuit eadē: s3 vna aliaz p̄cessit: 7 de p̄ia loq̄tur Johānea: de secūda aliū euāgeliste. s3 hoc est p̄ vsū ecclie q̄ diē iouis ablutōez pedū celebrat: 7 ē p̄

textu euangelij: quia sicut ex serie euangelij Jobis ap-
 paret eode sero quo pedes lauit a iuda p' buccel-
 la recedente tradit' e. Et io dō est q' dies festus pas-
 sche vocabat' pma dies oc. vij. q' erat celeberria: z
 hec erat. xv. luna z i vespe pcedeti immolabatur
 z comedebat' agnus luna. xiiij. cū azimis: z tūc do-
 min' cenā fecit cū discipul' suis: z hāc diē dicit' aliq'
 euāgeliste primā diē aziorū z Johānes an' diez fe-
 stū pasche. ¶ Ad. q. dō q' nō o3 q' veritas ruderet
 figure quātū ad oia: alioqui oportebat nos dicere
 q' oīs ad vespam passus sit: q' tūc imolabaf agn'
 qd' ē cōtra oēs euāgelistas: sed quātū ad aliquid
 veritas figure respōdet: q' quāuis an' xpi' resurre-
 ctionē dies a mane i mane pputaret: sic in. ij. li. of.
 xij. dicit' ē: tūc hoc erat speciale in solēnitatib' le-
 gis q' pputat' dies a vespa i vespera. vñ vespa q̄rte
 decie diei pputabat' quātū ad solēnitatē in nume-
 ro diez cum. xv. in qua oīs pass' est: z etiā imola-
 tio ei' vespere. xiiij. diei quodāmodo inchoauit:
 q' tūc traditus fuit z tūc fact' ē sudor ei' sanguine
 us vt dicit' Luce. xxij. ¶ Ad. iij. dicit' q' pascha
 accipit' ibi pabis paschalib': scz azimis qui p oēs
 vij. dies comedebat' Criso. tñ dicit sup Job. q' in
 telligit' de agno paschali quē i alia die ab ea quaz
 lex instituit comederūt z legē soluerunt: vt animi
 sui adimplerēt desiderij in morte xpi: xpa aut' nō
 pterijt tps pasche diē. i. iouis sz i ipso pascha come-
 dit. ¶ Ad. iij. dō q' nulla dies erat adeo celebra-
 quātū ad vacationē ab opib' sic dies sabbati: vñ
 i prima die solēnitatis licebat coq̄re cibos et alia
 huiusmōi facere qd' non licebat facere sabbatis: z
 ideo mulieres feria. vi. parauerūt aromata viden-
 tes q' nō sufficerēt q' p' Nicodemū pata erāt: z sab-
 bato fm legem quauerūt: z transeūtē sabbato eme-
 rūt aromata. i. cempta pauerūt: vt etiā alia super-
 emerūt vidētes nō sufficere q' pu' feria. vi. parauē-
 rāt: z venerūt ad monumētū. vñ fm quosdā opera
 misericordie nō reputāt int' opa seruilia. vñ in die
 solēni licebat aromata ad sepulturā pparare: qz
 hoc erat opus misericordie. ¶ Ad. v. dō q' quo-
 cunqz die de vij. diebus azimoz sabbatū veniret
 dicebat' magn' dies sabbati ppe geminatā solēni-
 tatē scz sabbati z pasche. ¶ Ad. vj. dō q' archos
 apud grecos qñqz etiāz p azimo pane ponit: et iō
 Exo. xij. dō in greco archos azimos vbi nos habe-
 m' panes azimos. ¶ Ad. vij. dō q' facere aliquid
 qd' in lege fiebat vt dicit' Anshel. nō est iudicare
 alioqui iudicat' pficiētes ex fermentato: q' i lege p-
 ceptū erat vt panes primitiaz fermentatos offerēt
 sed facere aliqd' hac intētionē vt legalia obseruent
 ē iudicare: nos aut' nō ob hoc ex azimo pficiunt
 vt legē seruem' sed vt xpo pfo: memur seruantes
 hoc qd' huic cōpetit sacro ab eo istituto. significat
 enī i azimo puritas vite que sp' seruāda ē: sic z in
 thurificatōe deuotio ofonis: vñ vtrūqz in lege no-
 ua frinet. ¶ Ad. viij. dō q' i h' sacro pūct' xpi' vt

hostia: z qz puritas p̄cipue in hostia etiā fm legez
 exigebat: iō magis cōpetit huic sacro vt significet
 xpi' puritas p panē azimū q' q' significet seruo2 cha-
 ritatis p fermentū. ¶ Ad. ix. dō q' albū z rubecum
 nō ita faciūt differētā in significatione sacri circa
 vinū sicut azimum z fermentatum circa panem: z
 ideo non est similis rō de vtroqz.

Ad tertius sic proce-

dit: Videt' q' nō solū de vino vitis debe-
 at sanguis xpi p̄secrari: baptisim' em i qlibet aqua
 fieri pōt. sz vinū ē mā hui' sacri sic aqua baptisimū
 ē et de quolibet vino pōt hoc sacm fieri: sic z de
 vino malozum granoz vel mozo2 vel huiusmōi.
 ¶ S. i aliqbus terris non sunt vites nec ad eas de
 facili vinū potari pōt. q' obuit a diuina sapientia
 puideri vt ali' aliqz liquor i loco vini de vite pos-
 sit i sacro assumi. ¶ S. sic oīs se p̄pauit grano
 frumētū: Jo. xij. ita p̄pauit se viti: Jo. xv. q' sic nō de-
 bet i h' sacro assumi nisi panis de tritico: ita nec vi-
 nū nisi de vite. ¶ Lteri' vi q' possit et p̄fici de ace-
 to: q' fm Jsid. Acetū ē spēs vini. sz cum vino vitis
 pōt p̄fici hoc sacm. q' z de aceto. ¶ S. si vinū con-
 secratū i aceto p̄ceteret nō desineret ibi eē xpi' san-
 guis. q' eadē rōne si an' p̄secratōem sit acetū pōt ex
 inde sanguis xpi p̄secrari. ¶ S. cōtra: Inno. dicit
 q' vinū huic sacro cōpetit qz cor bibēt' z dilatat et
 exhilarat. sz hoc nō facit acetū. q' ex aceto nō pōt cō-
 secrari sanguis xpi. ¶ Lteri' vi q' de agresta pos-
 sit sanguis xpi p̄secrari. sic em agresta nō hz spēm
 p̄fectā vini: ita nec mustū. sz de musto dulci pōt cō-
 fici sāguis xpi: dō em de p̄c. di. ij. Si necesse fuerit
 bot' i calicē p̄mat. q' z eadē rōne d' agresta. ¶ S.
 agresta nō differt a vino nisi qz imatura ē. sz matu-
 ritas z imaturitas sūt accētia. q' nō differt fm spe-
 ciē: z ita vi q' ex agresta sic ex vino indifferēt san-
 guis xpi p̄secrari possit. ¶ S. cōtra: qd' fit nō ē fm
 phm. sz agresta ē i via generatōis respectu vini. q'
 nōdū ē vinū. q' ex ea non pōt sanguis xpi p̄secrari
 Rūdeo dō ad. i. q. q' nō pōt p̄fici sāguis xpi nisi de
 vino vitis: qz hoc p̄pē vinū ē. Alia vō dicit' vna p
 similitudinē hui' vini: hoc etiā vinū cōius sumit i po-
 tū sic z p̄cis tritici i cabū: z hz p̄p̄tates magi con-
 ueniētes ad effectū sacri inq̄tū calefacit z lenificat
 z iō oīs de vino vitis p̄fecit: vt p3 p hoc qd' dicit' Lu-
 ce. xxij. Almodo nō bibam de hoc genimine vitis.
 ¶ Ad. i. q' dō q' oīs aq' ē eiusdē speciei. sz nō sic ē de
 vino. ¶ Ad. ij. dō q' nō ē aliq' terra ad quā nō possit
 trā de vino potari q̄tū sufficēt ad celebrādu. vñ d'
 rō illa non cogit. ¶ Ad. ij. q. dō q' fm phm i. viij.
 Meta. hoc mō fit ex vino acetū q' ex viuuo fit mor-
 tuum. vñde sicut animal viuuum et mortuum non
 sunt eiusdē speciei: ita nec vinū z acetum z hoc
 oñdūt cōtrarie p̄p̄tates: qz vinū ē calidū acetū at
 frigidū z nō fit redit' d' aceto i vinū sicut nec d' mor-
 tuo ad viuū: z iō dō q' si vinū sc̄m sit oīno acetū d'

co non potest confici: si sit acidum quasi in via accedendi est idem iudicium quod de pane: quod est via est ad corruptionem. unde sicut de pane illo potest confici peccatum in conficiens propter irreuerentiam: ita et hic. ¶ Ad. j. quod dicitur quod ipse largo modo accipit vinum pro omni liquore quod ex visceribus habet. ¶ Ad. ij. quod dicitur quod si vinum consecratum reseruat in oino acetum fieret esset idem iudicium quod de pane oino corrupto. unde sicut non remanet ibi corpus christi: ita nec hic sanguis. secus autem est de pane quod est in via ad corruptionem: et de vino quod est in via ad accedendum. ¶ Ad. iij. quod dicitur quod nihil recipit speciem nisi in termino generationis: agresta autem adhuc est in via generationis ad vinum sicut sanguis qui coagulari incipit in via generationis ad aial. unde sicut ille sanguis non est aial: ita agresta non est vinum: et propter hoc o ipse non potest confici sanguis christi. ¶ Ad. j. quod dicitur quod mustum iam ad completam speciem vini venit: dulcedo enim ipsius attestat maturacionem quod est digestio speciei digestio autem est completio a naturali calore: ut patet in iij. Meta. et ideo ex musto confici potest: sed non decet propter impuritatem ipsius: ut ex ipso conficiatur nisi necessitas emergat. ¶ Ad. ij. quod dicitur quod maturatio est naturalis digestio pro qua digestum ad ultimam perfectionem naturalem producit: ut etiam possit alterum generare sibi simile: ut dicitur in iij. Methaur. unde maturum et acerbum differunt sicut completum et incompletum: que quidem differentia non est tantum accidentalium.

Ad quartum sic procedit: Uidet quod aqua vino admiscenda non

lit: de latere enim dicitur in cruce pendentis effluxit sanguis et aqua: ut dicitur Jo. xvj. pro que duo facta sunt generationis scilicet baptismi. et sanguis tamen copetitur sacro redemptionis eucharistie: et ita vinum sine aqua. ¶ S. vinum et aqua sunt alterius speciei. si ergo aqua admiscetur vino erit triplex materia huius sacri et non solum duplex: ut dicitur est. ¶ S. hoc sacramentum sub specie panis et vini celebratur: ut in scriptura dicitur. sed ad speciem panis nihil addit. et nec vino aliquid addi debet. ¶ Sed dicitur quod dicitur Alexan. papa: In sacrorum oblationibus panis tamen et vinum aqua permixtum offeratur. quod debet admisceri aqua. ¶ S. materia sacri debet competere rei significate. sed populus significat per aquam quod ad corpus mysticum pertinet quod est res ultima huius sacri. ergo aqua oportet apponi. ¶ Uterque videtur quod absque ea non possit sanguis consecrari: Lypria. enim dicitur: Calix dicitur non potest esse aqua sola. et vinum solum nisi utrumque misceatur: quoniam nec corpus dicitur farina esse potest: nisi utrumque scilicet farina et aqua adunatum fuerit. sed constat quod ex farina sine aqua nullo modo potest corpus christi consecrari. et nec ex vino sine aqua. ¶ S. significatio est de essentia sacri. sed aqua significat aliquid quod est principale in sacro. scilicet unionem corporis mystici ad caput. ergo aqua est de necessitate huius sacri ut sine ea confici non possit. ¶ S. hoc sacramentum est memoriale dicitur passionis. sed ex latere dicitur patientis non solum fluxit

sanguis sed aqua. ergo ex vino sine aqua sacramentum huius confici non potest. ¶ Sed dicitur: greci non apponunt aquam: ut magister dicit. sed tamen conficiunt. ergo sine aque admixtione confici potest sacramentum. ¶ S. nihil est de substantia sacri: quod non manet in sacro. sed aqua non manet in propria specie in sacro. ergo non est de substantia sacri. ¶ Uterque videtur quod debet aqua artificialis apponi: quia sacramentum dicitur esse unisforme. sed ex parte corporis est aliquid artificiale scilicet panis. ergo ex parte sanguinis debet esse aqua artificialis. ¶ S. si panis ex aqua artificiali ut rosacea conficeretur posset ex eo corpus christi consecrari. ergo et sicut potest apponi in vino aqua artificialis. ¶ Sed dicitur: baptismus est sacramentum maioris necessitatis quam eucharistia. sed in baptismo non potest accipi nisi aqua naturalis: ut supra dicitur est. ergo nec in eucharistia. ¶ Uterque videtur quod debet at in magna quantitate apponi: quia quod non est non potest aliquid significare. sed quod corruptum est non est. cum ergo aqua potest naturam ad significandum: ut dicitur: videtur quod debet tamen apponi quod non corruptum: et ita tantum quantum de vino vel plus: quia vinum est magis actiuum. ¶ S. de latere christi sicut sanguis ita et aqua sensibiliter fluxit. sed si parum de aqua poneretur non posset sentiri. ergo debet in maiori quantitate apponi. ¶ S. si sufficeret ad sacramentum si gutta aqua in totum dolium perceret. sed hoc videtur ridiculum. ergo non sufficit quod parva quantitas ponatur. ¶ S. quod ruda consuetudo esse dicitur in terris ubi non crederetur vinum quod panem vino rubeo intinctum et siccatum aqua lauetur: de qua cum ruborem vini acceperit sanguinem christi conficiunt. ergo videtur quod aqua in magna quantitate possit apponi. ¶ Sed contra illud quod est ex duobus neutrum illorum est: ut Damianus dicit in iij. sed si magna quantitas aqua apponeretur esset quidam mixtio. ergo non esset vinum: et ita non posset inde sanguis christi confici. ¶ S. oportet quod aqua consumatur a vino ad hoc quod ex parte sanguinis sit tamen una species sicut ex parte corporis. sed non posset consumi si aqua in magna quantitate poneretur. ergo non debet in magna quantitate poni. ¶ R. ideo dicitur ad. j. quod aqua debet apponi vino propter institutionem: quia dicitur dominus apposuisse phabiler credit ex more illi patrici: quia vinum ibi sine aqua nunquam bibitur. propter vini fortitudinem: quibus de aqua in euangelio mentio non fiat: quia non est principalis materia in hoc sacro: sed est appositio competens huic sacro: et quantum ad repitacionem passionis christi: et quantum ad significacionem rei huius sacramenti: que est corpus mysticum per aquam significatum: quia aque multe: populi multi. Apoc. xvij. et sic appositio aque ad vinum significat unionem membrorum ad caput ratione ipsi coniunctionis: et amoris capituli patientis pro membris ad ipsa ex hoc quod ex duobus coniunctis unum efficitur: et processum redemptionis a capite ad membra ex ipsa transformatione aque in vinum. unde dicitur glo. Marci. xiiij. super illud Accipit iel panem et: Neque aqua solum: neque vinum solum cullibet licet offerre: ne videatur caput a membris secernere vel christum sine nostre redemptionis

amote pati potuisse: vel nos sine illius passione saluari. ¶ Ad. j. q. d. q. sicut dicit Grego. i. moza. q. quia natura uniuscuiusq. ex diuersitate coponit in sacro cloq. p. re qualibet recte diuersa significat. aqua q. fm q. habet vim abluendi significatio eius copetit baptismo: fm aut q. continue in terra deccurrit habet signare populuz. ij. Regu. xiiij. Omnes morimur et q. si aque dilabimur. et sic eius significatio copetit huic sacro. ¶ Ad. ij. q. d. q. de aqua apposita e duplex opinio. Quidam em dicit q. aqua manet i sua natura et solu vinu trasubstantiat: vñ aq. nō apponit ibi nisi ad significacionem. Alij vero dicit q. aqua apposita i vinu couertit: et sic totu in sanguine xpi trasubstantiat: q. q. aut hazz opinionu sit vera aqua nō erit materia huius sacri: q. fm p. mā nō couertit in corpus vel sanguine xpi: fm secūda nō manet i p. p. sp. s. z. vini. secūda tñ verior apparet: et fm rōnē naturalē: q. modica aqua vino admixta qd ē magis actiuū a vino corrumpt et in specie vini transit: et quātū ad ritū sacramenti: q. si aqua in p. p. natura remaneret: sic calix cōsecratus nō esset tñ potus spūalis: sed etiā corpalis: et ita nō liceret post p. mā sumptōnez sanguinis itez sumere. ¶ Ad. iij. q. d. q. aq. apponit panē i ipa sua cōfectione: et iō nō est necesse vt postea apponaf. Vel dō q. effectus redemptionis a capite punit ad membra p. sanguinis effusio nē: et iō magis apponit aliqd ad signādū ppli vnio nē ad sanguinē q. ad corp. ¶ Ad. ij. q. d. q. mā p. p. onaf sacro: vñ fm aliqd ē de essentia sacramenti: dictū ē aut supra q. p. fectio huius sacri consistit in ipa cōsecratioe corporis et sanguinis xpi: et nō i vsu materie cōsecrate: sic ē i baptismo et cōfirmatioe: et iō ex pte materie illud tñ ē de necessitate sacri qd signat corp. et sanguinē xpi. s. panis et vinu illud aut qd signat vsu et effectū huius sacri: s. z. aq. nō ē de necessitate huius sacri: vñ vinu sine aqua pōt cōsecrari: s. z. cōsecrās peccat. ¶ Ad. j. q. d. q. expo nēdū ē verbū Lypria. non pōt. i. nō debet: qd illud possumus qd de iure possumus: et iō q. tū ad id qd debet fieri ē sile ex pte corporis et sanguinis: nō aut q. tū ad id qd fieri pōt: q. aq. ē de substantia panis: nō aut de substantia vini. ¶ Ad. ij. q. d. q. nō signat aq. aliqd qd sit de substantia huius sacri: vt dictū ē: s. z. effectū vel vsu sequētē. ¶ Ad. iij. q. d. q. effusio sanguinis i passioe xpi directe p. tnebat ad ipam passionē: s. z. emanatio aq. mag. p. tnebat ad effectū ablutōis a peccatis. ¶ Ad. iij. q. d. q. cū sine aq. pos sit sanguis cōsecrari q. tū ad id qd fieri pōt nō refert q. cū aq. apponaf oūmō sit tal aq. q. i vinu cō uertū possit: s. z. q. tū ad id qd fieri debet non debet apponi nisi aq. naturalis: q. ille aq. nō sūt eiusdē speciei: et dicit aq. equo: sic etiā de vino et de pane dictū ē. ¶ Ad. j. q. d. q. p. artificiali factus ē eius dē speciei cū illo pane de q. cōfecit xps: nō at aq. artificiali cū aq. q. effluxit cū sūguie de corpe xpi ē ea

dē spē et iō nō ē sūlarō. ¶ Ad. ij. q. d. q. qdā dicunt q. sūlarē ex pte panis q. de pane cōfecto ex aq. rosacea pōt cōfici corp. xpi: q. uis peccaret sciēter ex tali pane cōfici. S. z. p. babilē vñ q. nō possit cōfici: q. panis ē p. n. c. i. mā huius sacri: de cuius substantia et cōpositioe ē aq. et iō diuersificatio aq. fm spēm facit diuersitatē speciei i mā sacri: s. z. aq. nō ē de substantia vini q. est p. n. c. i. mā i h. sacro. Patet et rīsto ad id qd i oppositū obijcit: q. aq. i baptismo ē p. n. c. i. mā: et iō si aq. alteri speciei apponaf n. seruat debita materia et p. p. ter hoc nō ē sacrum: sed hic ē aliter vt dictū ē. ¶ Ad. iij. q. d. q. sic dictū est aq. apposita vino i vinu couertit: et sic totū couertit i sanguinē. vñ nō tantū de aq. debet apponi q. vinu in aqua p. uertat: vñ i aliqd mediū p. mixtionē: et iō semp tutius ē apponē paz: q. q. tūcunq. apponaf paz significatio seruaf. ¶ Ad. j. q. d. q. ex hoc ipso q. i vinu couertit aqua habet suā significatiōne: q. nos i xpm mutamur nō ipe i nos. ¶ Ad. ij. q. d. q. hoc sacrum repñtat xpi passionē q. tū ad redemptōnē q. facta ē p. effusione sanguinis: s. z. baptismū q. tū ad ablutōnē: et iō in baptismo o. z. q. sensibilib. aq. maneat sicut et q. vinu hoc sanguini rñdet: aq. aut hic apposita a vino absorbet: sic nra mortalitas p. virtute passionis xpi. ¶ Ad. iij. q. d. q. si apponere tur aq. i dolio nō significaret aliqd: et iō hoc n. sufficēt: s. z. o. z. vt iminēte oblatōne apponaf ad sacrum p. ficiēdū. ¶ Ad. iij. q. d. q. cū illud sit magis aq. ru bea q. vinu nō pōt exinde sanguis xpi cōsecrari: vñ illa consuetudo damnaf i canone. de p. se. di. ij.

¶ Quæ. III.

Deinde queritur

quō xps hoc sacro vsus sit i ipa p. ma sui institutiōe. Et circa hoc q. r. tur. iij. ¶ Primo vtrū ipe corpus suū m. d. a. u. c. a. u. e. r. i. t. ¶ Secundo vtrū idēz dederit. ¶ Tertio vtrū dederit corp. suū passibile vel im. passibile. ¶ Quarto vtrū si in pixide referuatum fuisset corpus xpi ibi moreret. Sub qua autē forma cōsecraretur supra di. viij. dictum est.

Ad primum sic pro

cedit: videt q. ipe christus non manducauerit: q. de his que dñs fecit non sunt alia asserenda nisi que nobis in euangelio narrant. sed in euangelio continet q. xps accepit panē in manib. et dedit discipulis suis manducandū. q. nō debem. asserere q. ipe manducauerit. ¶ S. omne qd māducatur in cibum assumit. s. z. assumēs nō ē assu. ptū: vt i. iij. li. di. v. dicitū ē. q. xps corp. suū manducare nō potuit. ¶ S. hoc sacrum ordinat ad spūalem refectiōnem. s. z. ipe spūali refectiōne non indigebat. q. hoc sacrum nō sumpsit q. iuanū accepisset. ¶ S. vt s. di. x. dicitū ē. duplex ē modus manducā. di. s. spūalis et sacralis. s. z. xpo nō p. tnebat sacrali

ter manducare cū esset verus cōphensor ⁊ sine ve
 lamine figurarū ad rem sacri ptingeret: nec iteruz
 spūaliter qz in ipso gra nō augebat. ḡ ipse nō man
 ducavit. ¶ S3: Hiero. dic ⁊ habet de conse. vi.
 ij. Dñs iesus ipse cū aplis cōiua cōiuiū: ipse cōme
 dens ⁊ q̄ comedif. ḡ ipse corpus suū manducavit.
 ¶ S. sic xps instituit baptismū ita ⁊ hoc sacm:
 sed ipse baptizatus fuit. ḡ sūl debuit hoc sacm al
 sumere. Rñdeo dō qz circa hoc ē duplex opinio.
 Quidā em dicūt qz xps corpus suū i cena nō man
 ducavit: s3 tñ mani b̄ accepit: ⁊ nūc solue aucto
 ritates sanctorz q̄ cōtrariū dicūt qz ipse māducauit
 ⁊ bibit in cena ante cōsecratōem s3 nō corpus suū
 S3 expse habet Math. iij. in glo. sup illud: Cum
 comedisset ⁊ bibisset ⁊c. qz xps comedit ⁊ bibit in
 cena cū corpis ⁊ sanguinis sui sacm discipulis tra
 didit: vñ qz pueri cōicauerunt carni ⁊ sanguini ⁊
 ipse picipauit eisde: et ppter hoc cōmuni tenet
 qz māducauerit fm qz sancti expse dicē videntur
 vñ et ab antiqs versus ē factus: Rex sedet in cena
 turba cinctus duodena: Se tenet in manibus se ci
 bar ipse cibus. nō aut māducauit vt aliq̄ effectū
 cōsequeret a sacro: sed vt alijs māducādi exēpluz
 daret. ¶ Ad. j. ḡ dō qz i acceptōe panis pōt variūqz
 intelligi. f. ⁊ acceptio in manibus ⁊ manducatio.
 ¶ Ad. ij. dō qz xps sub specie ppria quodāmo di
 stat a seipo sub specie sacri: vñ nūc i specie ppria ē
 in celo: sed sub specie sacri ē i altari: ⁊ i m hūc mo
 dū nō ē incōueniens qz seipm assumat. ¶ Ad. iij.
 dō qz illa manducatio nō efficebat in ipso spūalez
 refectioē sed significabat: nullus em adeo pfecte
 in ipso reficit sic ipemet. ¶ Ad. iij. dō qz xps man
 ducavit vt dī ⁊ sacraliter ⁊ spūaliter. sacralit̄ q̄dez
 qz verū corpus suū sub sacro sumpsit: poterat em
 in sacro rem sacramēti inspiciere nō ex sacro: ⁊ etiā
 dē videt in effectib̄ eās sed nō ex effectib̄. spūalit̄
 aut inq̄tū i re sacri spūaliter delectaret: nō tñ hec
 spūalis refectio ex sacro causabat nec augmenta
 bat: vñ nec spūalis manducatio erat in eo sicut in
 alijs nec sacralit̄: ⁊ iō qdā dixerūt qz neqz sacraliter
 neqz spūalit̄ māducauit: qdā qz sacralit̄ s3 nō spūalit̄

Secundū sic pro

cedit: Uidet qz xps corp' suū iude nō de
 derit: ipse em impleuit qd māducauit. s3 manducauit
 sanctū nō eē canib' dandū Math. viij. ergo ipse nō
 dedit iude corp' suū sanctissimū. ¶ S. fm Aug.
 Deus nō ē cā alicui qz deterior: fiat. sed si iudas cor
 pus xpi sumpsisset ex hoc factus fuisset deterior:
 qz sumendo peccasset. ḡ xps corp' suū ei manduca
 dū nō dedit. ¶ S. sic supra vi. x. dictū est: iō sacer
 dos debet peccatozi dare qz nō ē dñs sed dispensa
 toz: et reddat qd suū ē exigenti. sed xps erat dñs sa
 cramenti: nec iudas ibi suo habere poterat nisi qz
 xps sibi daret. ergo nō debuit iude corpus tradere
 ¶ S. dñs dixit qz discipuli bibentes bibitori esset

secū illud nouū i regno pñs sui: ⁊ qz erat eis in re
 missionē pctōz. sed neutrū iude cōpetit. ḡ ipse non
 sumpsit: ⁊ hec ē rō Dil. ¶ S3: ē qd Dio. dicit. iij.
 c. eccl. hierar. Symboloz cōditoz partē sanctissi
 ma vt vnimode ei sacra cōcenāti s3 iude. sanctissi
 ma aut dic corpus ⁊ sanguinē suū vt ibidē p3. ḡ iu
 de dedit corp' suū. ¶ S. sine exceptione dī Ma
 thei. xxi. Accipite omnes ⁊ comedite. ḡ etiam iude
 dedit. ¶ Alterius vñ qz sub buccella corp' suū ei de
 dit: oīc em Aug. de cōse. Nō mala erat buccella q̄
 data ē iude a dño: salutē medic' dedit: s3 ille qz indi
 gnus erat accepit ad pnicem: non aut fuisset indi
 gnus si buccella illa tñ panis fuisset. ḡ illa buccel
 la erat corp' xpi. ¶ S. diabolu intrare in boiem
 est effect' peccati s3 Jo. xij. dī qz p' buccellā intro
 iuit eū sathanas. ḡ accipiēdo buccellā peccauit. ḡ
 buccella erat corp' xpi. ¶ Sed ē qd habet i g. o.
 Jo. xij. sup illud Qui intinctū panē porrexero ⁊c.
 Rñdeo dō ad. j. q. qz fm Aug. xps corp' suū i ce
 na cum alijs discipul iude dedit vt nobis exēplum
 daret qz pctōib' occultis nō eēt sacra denegāda
 ⁊ vt omēs occasione ei auferret male faciēdi quaz
 assumē potuisset si in aliq̄ ab alijs discipulis ante
 aptā maliciā fuisset discret': Dil. tñ cōtrariū dice
 re videt: s3 pmo cōmuni tenet. ¶ Ad. j. ḡ dō qz p
 uis iudas i rei veritate canis eēt tñ nō i manifestio: ⁊
 iō noluit eū dtege corā alijs discipul ne dperatōez
 incurreret: ⁊ sic liber' peccāet. ¶ Ad. ij. dō qz xps
 nō dedit cāz nec occasione iude peccādi s3 pctm cui
 tādi ex māsuetudis oñsione sue ad ipz: s3 ipse ex vi
 tali medicina sūpsit piculuz mortis. ¶ Ad. iij. dō
 qz illa nō ē sola cā: s3 etiā ne pctōez occultū pdat.
 Ad. iij. dō qz iudas bibit cū alijs sacraliter s3 non
 spūaliter: vñ nec remissionē pctōz psequ' ē: nec i
 regno pñs secū bibit: qz pot' ille tñ spūalit̄ biden
 tibus debet. ¶ Ad. ij. q. dō qz xps pmo iude dedit
 corp' suū cū alijs discipul: s3 p' ea buccella intincta
 in oñsione pditionis eius ei porrecta purus panis
 fuit sic p3 ex glo. inducta. ¶ Ad. j. ḡ dō. qz Aug. lo
 quit nō d buccella intincta s3 de eo qd pus cū alijs
 discipulis accipat. Uel dō qz dī ad pnicē assum
 psisse: qz qd xps ad salutē suā fecerat porrigendo
 buccellā vt vidēs se dephēsi sub iniquo pposito
 desisteret: s3 ille ex h' mag' exasperat' fuit. ¶ Ad
 ij. dō. qz in comestione buccelle intincte pctm iude
 augmētātū fuit. vñ ex hoc qz exasperat' ē magis vñ
 ppter psumptionē q̄ cū magistro i catinū manū mī
 tebat vt audacia bonā psciam mēa ref: vt dī Ma
 thei. xij. sup illud: Qui intingit manū meā ⁊c. ⁊
 rōne hui' augmēti dī diabol' p' buccellam i cū in
 trasse: tā em pmissuz erat i euāgelio qz diabol' imi
 serat i cor: simonis scarioth vt traderet eum.

Tertium sic pro

ceditur: Uidet qz christus in cena di
 scipulis suis corpus impassibile dedit: qz

De quartū sic pro

sup illud Mathei xvij. Transfiguratus est ante eos dicit glo. Illud corpus quod habuit per naturam dedit discipulis in cena non mortale et corruptibile. **¶** Leuit. ij. sup illud: Si oblatio tua fuerit de farina et oleo. dicit glo. crux sup oia fortis carne christi que ante passionem non videbat. cui apta post apta fecit. sed christus in cena dedit carnem suam ut apta ad manducandum. et dedit eam tale qualem fuit post passionem. sed post passionem suam fuit impassibile. et dedit corpus suum impassibile. **¶** passibile trahit ad naturam agentis. sed christus in cena dedit corpus suum in cibum non qui in alios mutaretur: sed qui alios in se mutaret. et non dedit corpus suum passibile. **¶** omne corpus passibile et contactu patitur. sed corpus christi a discipulis manducatum non ledebatur. et non erat passibile. **¶** Sed contra: Inno. dicit tale corpus tunc dedit quale habuit. scilicet passibile. **¶** constat quod christus discipulis verum corpus suum tradidit. sed corpus suum verum erat passibile. si ergo corpus datum erat impassibile: idem erat passibile et impassibile quod non est possibile. **R**ideo dicitur quod circa hoc duplex fuit opinio Hug. em de sancto vic. dicere voluit quod christus adhuc exis in carne mortali quoniam vna dote quoniam aliam legit accepisse: sicut claritatem in transfiguratione subtilitatem in natiuitate: agilitatem quoniam sup mare ambulauit: et sicut impassibilitatem quoniam corpus suum in cena dedit: non quidem nec tunc simpliciter erat impassibile: sed erat impassibile secundum quod in sacramento dabatur: quia masticatione non ledebatur: sicut etiam in se erat visibile: sed secundum quod in sacramento dabatur erat inuisibile. Sed istud non potest stare: quia substantia corporis christi eadem est in sacramento et in specie propria: sed copatione eius ad exteriora non est eadem quia in specie propria copatur ad exteriora secundum situm proprietatem dimensionum: sed in sacramento secundum situm dimensionum panis: vnde ille proprietates que insunt absolute corpori christi: oportet quod eodem modo insint sibi secundum quod est in sacramento: et secundum quod est in specie propria: sed ille qui conueniunt ei ex copatione ad aliud corpus extra non eodem modo: sicut pater de visione: sed passibilitas est proprietates absolute ipsius corporis: vnde cum in propria specie est passibile et in sacramento passibile erat: ut alij dicitur quod quis ibi non pateret. **¶** Ad j. quod dicitur quod corpus christi in sacramento non mortale non passibile: quia per sacramentum sumptionem non patiebatur nec moriebatur. **¶** Ad ij. dicitur quod caro christi non est apta eius nisi put est sub sacramento: et quia sacramentum habet est representatiuum passionis christi: id quia dicitur crux fecit eam eius aptam. **¶** Ad iij. dicitur quod non ratione passibilitatis: sed virtute diuinitatis vnite habebat corpus christi quod alios in se conuerteret. **¶** Ad iiij. dicitur quod masticatio importat respectum corporis christi ad aliud extra: et id quod ad hoc non comparatur ad manducationem secundum dimensiones proprias: sed secundum dimensiones panis: et inde est quod nunc non leditur per masticationem nisi ratione impassibilitatis que in ipso corpore nunc est.

Nec dicitur: videtur quod corpus christi si fuisset in paxide seruatum non ibi moreret: corpus enim christi non est mortuum nisi in crucifixione. sed ibi non crucifigebatur. et ibi non moriebatur. **¶** actio iudeorum erat causa mortis christi et sanguinis effusio. sed ibi non effudisset sanguinem nec actio iudeorum ibi fuisset. et non fuisset ibi mortuum. **¶** Sed contra: vnum et idem corpus fuisset tunc in paxide et in cruce. sed in cruce moriebatur ergo et in paxide. **¶** Lterius videtur quod si post mortem christi aliquis apostolorum consecrasset hoc sacramentum quod fuisset ibi anima christi: fuisset enim imperfectum sacramentum. sed de perfectione sacramenti est non solum corpus sed etiam anima: quia totus christus in sacramento continetur. et ibi fuisset anima. **¶** verba forme non fuissent tunc maioris virtutis quam modo. sed modo ex vi forme consecratur corpus cum anima. **¶** Sed contra: corpus christi non est perfectius sub specie sacri quam sub specie propria. sed tunc corpus christi erat exaie. et sub sacramentum. **¶** Lterius videtur quod deus sacre potuerit quod tunc anima esset corpori christi in sacramento exiit vnita: anima enim christi maiorem conuenientiam habebat ad corpus proprium quam ad infernum. sed anima separata a corpore christi iacente in sepulchro fuit in inferno. ergo similiter potuisset esse in loco illo vbi corpus christi sub sacramento conseruabatur. et preterea corpus christi quod est diuinitati adiunctum potest esse in sacramento et in specie propria. et anima cum sit diuinitati vnita poterat esse simul in inferno et in corpore christi sub sacramento. **¶** Sed contra: ex hoc sequitur quod duo contradictoria essent simul vera si corpus christi esset simul aiatum et inaiatum. sed hoc de sacre non potest: ut Aug. dicit contra faustum. et nec primus. **R**ideo dicitur ad j. quod oia verba que signant passionem ab extrinseco illata non possunt attribui corpori christi. put est sub sacramento: cuius ratio ex dictis apparet: vnum non potest dici quod in paxide crucifigeret vel verberaret vel aliquid humilimum. nec ex hoc sequitur quod duo contradictoria sint simul vera: quod non secundum idem copatur ad extra corpus christi hic et ibi: oia autem verba que signant passionem innatas conueniunt ei ut dicitur patitur et humilimum: et sicut potest dici quod in altari mouit. vnde versus: Paxide seruato poteris copulare dolore. Innatus sed non illatus conuenit illi. **¶** Ad secundum dicitur quod passiones extrinsece pertungunt ad substantiam corporis christi mediantribus dimensionibus propriis: et id propter impressiones extrinsecas que ad species panis pertinent nulla passio intrinseca corporis christi attribuit. sed proprie impressiones extrinsecas ad dimensiones proprias pertinent: et attribuntur passiones corpori christi et extrinsece sub specie propria tunc: et intrinsece etiam sub specie aliena: et id propter crucifixionem in caluarie loco factam corpus christi verum seruatum moriebatur sub specie propria et sub sacramento. **¶** Et per hoc patet solutio ad secundum: quod actio iudeorum extrinseca erat fluxus etiam sanguis ad motum localem pertinet: et sic importat

ordinem ad aliqd extra. **S**ecunda qone ob q
cum aia o sit pprietas intrinseca constat q sic cor
pus christi in specie ppria erat exanume: ita sub sa
cramento. vn si corpus xpi fuisset ab vilo discipu
loz consecratu non fuisset ibi aia. Quidam autē
dicunt q forma fuit suspensa in illo triduo: q si
pmo cōsecratu fuisset reseruatū desineret ibi esse
xpo mortuo. Sed hec frivola sūt: qz nec rōne: nec
auctoritate confirmant. **A**d. j. qd q sic supra
dictū ē di. x. aia nō ē: ibi ex vi sacri s; ppter conco
mitatū ad corp: qz iō corpe sine aia exite nihil de
perit pfectioni sacri si aia ibi nō contineat. **A**d
ij. qd q hoc nō ē ppter defectū virtutis verboz s;
ppter diuersā dispositionē corpis xpi. **A**d. iij.
q. qd q de bñ poterat facere q aia xpi a corpe se
parata iacēte i sepulchro esset in loco vbi erat cor
pus sub sacramento: qz hoc importat respectuz ad
extra: sed nō q esset ei vnita sub sacramento sicut
forma: qz hoc ptinet ad dispositionē interiorē: vñ
inevitabiliter sequeret duo cōtradictoria eē simul
Ad. j. qd q rō illa nō cōcludit nisi q esset ibi
sicut i loco: q hoc de bñ potuit facē. **E**t sūr etiā
dicendū ad secūdū tñ nō ē hec cā quare corp' xpi
pōt eē aliquo mō in diuersis locis: qz ē diuinitati
vnitū s; rōne cōuersionis alterius corpis in ipm
facte q non fit in aiam. **D**e materia de qua i con
ceptione rē. p3 q ex equocatione hui' ppositiois de
pcedit: qz cū di de pane sit corp' xpi: li de nō de
notat habitudinē cāe materialis: sed solū ordinez
mutationis term' noz. **I**nuestigari salubriter nō
pōt. s. vt aliqd cōprehēdere nitat: qz psumptuosuz
est q piculosuz: dū aliqd nō vult ibi credere q rōe
videri pōt: sed inuestigare de defensione fidei vtile
est. **Q**uis fidelis habere dubiū possit rē. dicun
tur celi apertū in ipa imolatiois hora ppter effica
ciā diuine virtutis q opat i sacro sūma imis socia
ri: qz ex speciebus et corpe xpi sit vnū sacramētū: q
itez membra capitū vniantur: q iterum in celum
rapitur corp' xpi in quantum fidelis deuotio nō
sistit in specie sacri: s; fert vsqz ad xpm: fm q ē i ce
lo sub specie ppria p desiderū. **U**inū opat san
guine in quo ē sedes aie. hoc pōt intelligi tripliciter:
vno mō vt sedes aie dicat cōsecratio vite q ē p san
guine. alio mō qz sanguis ē potētia totū: qz p actū
virtutis nutritiue i mēbra cōuertit. tertio mō da
per sanguinē in corde generatū vitalis opatio in
oia membra diffundit: vt pps in li. de aialib' dic
Caro p corpe vfo offert rē. hoc intelligēdū est
per quādā adaptionē de salute corpis q erat p glo
riā resurrectionis ad quā hoc sacm opat. **N**ec
iterari sacm: quātū ad id qd ē pncipale in hoc sa
cro. s. cōsecratio materie: quā iteret qtu ad vsum
vt mixtio illa nō possit separi. **S**z cōtra: alibi
miste dicūt q p immulsionē iunci decoctiati pōt
separi: qz dicēdū q a vino aufert substantia aque q
ibi ē ppter similitudinē iunci qd etiā porosuz ē: nō

tamen illa aqua que fuit apposita sepatur quia iā
facta ē vinū. **N**obis vero nō pōt ignosci. i. pec
catū nostrum non haberet in se causam venie cur
non ex ignorantia procederet. **A**qua nec nulla
tenus rē. si aut p errore contigat vt aqua loco vi
ni ponat si ante consecratione vini pcpiat debet
aquam effundere q vinum imponere. si autē post
debet incipere consecrationem vini alio vino super
infuso: contritōne de negligentia phabita: vel etiā
a capite canonē inchoare super aliā hostiā: hostia
pūus cōsecrata posita seorsum: vt Inno. dicit.

Dis. XII.

I autem queri
ritur de accidentibus rē. Post
q determinauit magister d vno
triū i qbus consistit integritas
hui' sacri. s. de eo qd ē res q sa
cra: in pte ista intēdit determinare de alijs duo
bus. s. de eo qd ē sacm tñ: q de eo qd ē res tñ. **U**n
diuidit i ptes duas. In pma determinat de eo qd
est sacm tñ: in secūda de effectu sacri qd est rea
tātū: ibi Institutū ē hoc sacm rē. **P**rima i ouaa.
in pma determinat de accētū q sūt sacra. i. signa
vtriusqz corpis xpi. s. veri q mystici. in secūda de
terminat de actu sacerdotis q ē sacm siue signū
passionis xpi: ibi Post hoc qrit si qd gerit rē. **C**ir
ca pmiū duo facit: pmo determinat de ipis accētū
bus: q de fractione q in eis fundat: ibi Solet autē
queri rē. **C**irca h' duo facit: p' determinat de ipsa
fractione: q de ptiā significatione: ibi Quid autēz
ptes ille rē. **C**irca pmiū duo facit: p' mouet questi
onē: q' determinat eā: ibi Ideo qbusdā placet rē.
Circa qd qtuor opinionēs poit ibi: scda icipit ibi
Alij vero dicunt rē. **t**ertia ibi: Alij tradunt corp'
xpi rē. qra ibi Sed quia corpus christi rē. **E**t cir
ca hoc duo facit: p' ponit opinionem quartam: q'
pfirmat eā: quia p ceteris vera est: ibi Ne autē mi
reris rē. **I**nstitutū est hoc sacramentuz rē. **H**ic
ponit effectū hui' sacramenti: qz quia ex effectu rel
accipit vsum eius: ideo circa hoc duo facit: p' poit
effectū: q' determinat vtendi modū: ibi Si autē qri
tur vtz quotidie rē.

Hic ē triplex questio. **P**rima de accide
dentibus. **S**ecunda de effectu huius
sacramenti. **T**ertia de frequētionē
ipius. **C**irca pmiū queruntur tria. **P**rimo
vtz accidentia sunt hic sine substantia. **S**ecun
do de operatione illoz accidentiuz. **T**ertio de
fractione que in eis fundatur.

Ad primum sic pro
cedit: **U**idetur q accidentia sine substan
tia esse deus facere non possit: si enim esse rei se
pararetur ab ente: ens esset non ens, sed hoc deus
non potest facere, qz non potest facere q duo con

tradictoria sunt simul vera. q̄ nō pōt separe esse rei ab ente. s̄ accētis eē ē inesse fm̄ phm̄. q̄ dē n̄ pōt facē q̄n accētis insit. ¶ S̄. q̄cūq; sepat diffinitōne a diffinito ponit duo p̄tradictoria eē sil vera: q; hoc ip̄m qd̄ est hō ē aīal rōnale mortale. 7 ita si ponat eē homo 7 n̄ eē aīal rōnale mortale ponit esse hō 7 nō eē. s̄ diffinitio accētis ē q̄ inest s̄be. vñ etiā in diffinituone singuloꝝ accētis oportet q̄ ponat s̄bā. q̄ cū dē nō possit facere cōtradictoria sil eē vera: neq; facere pot̄erit q̄ accētis s̄t sine s̄bā. ¶ S̄. dē nō pōt facere q̄ diffinitio insit alicui: 7 diffinitū nō insit eādē. nec q̄ inter affirmatiōne 7 negatiōne sit mediū. s̄ si ponam̄ accētia eē sine s̄bā: oꝝ aliter dicit̄ sequi. q̄ dē nō pōt hoc facere. p̄batio medic: nō eē cū in subiecto: s̄ p̄ se existere ē diffinitio s̄be: 7 opponit cōtradictorie ei qd̄ eē i subiecto. s̄ si ponam̄ aliqd̄ accētis nō eē in subiecto: vel ponem̄ q̄ aliqd̄ sit mediū inter eē in subiecto 7 n̄ esse: vel ponem̄ q̄ aliqd̄ sit nō ens in subiecto 7 n̄ sit s̄bā: q; si ē substantia nō ē accētis. q̄ si ponam̄ accētis eē sine subiecto: seq̄t̄ aliter dicit̄: vel q̄ inter cōtradictoria sit mediū: vel q̄ diffinitio sepat̄ a diffinito qd̄ itez implicat cōtradictoria eē sil vera. ¶ S̄. cōtra ē: qd̄ dicit̄ Luce. j. Nō erit impossibile apud deū om̄e verbū. ¶ S̄. pōt dē plura facere q̄ hō possit intelligere: vel imaginari. s̄ aliqui p̄b̄i posuerūt dimēsiōnes esse sine subiecto: sic q̄ posuerūt mathematica sepat̄a. q̄ dē pōt hoc facē. ¶ L. terius v̄i q̄ nō sit cōgruū huic sacro: q̄ accidentia sunt sine substantia. in sacramēto cū p̄fectissimo nō cōgruit eē aliqd̄ qd̄ diuine ordinationi repugnet. s̄ diuina ordinatione ē q̄ accētis sit in subiecto. q̄ i hoc sacro nō p̄petit q̄ sit sine subiecto. ¶ S̄. sacm̄ veritatis nō decet aliq̄ fallacia. s̄ h̄ sacm̄ ē maxime verital: q; cōtinet illū q̄ dixit̄: Ego sū veritas Jo. xiiij. cū q̄ ex̄itib̄ accētib̄ sine subiecto seq̄t̄ fallacia: q; accētia q̄tū ē i se signāt substantia p̄pria sub esse: v̄i q̄ n̄ cōpetat huic sacro accidētia eē sine subiecto. ¶ S̄. materia debet eē forme p̄portionata sed ex pte forme sacri nō cōpeteret q̄ eēt accid. nō verbi sine essentia verbi. q̄ nec ex pte materie competit q̄ sit accidēs elemētū sine elemēto. ¶ S̄. cōtra: accētis subiecto r̄idet. s̄ substantia p̄prio q̄ prius erat subiectū p̄ioꝝ accētis mutata ē i aliter statū p̄ hoc q̄ cōuersa ē i corp̄ xp̄i. q̄ et accētia cōgruit in alterum statum mutari: v̄i s̄z sint sine subiecto. ¶ S̄. hoc sacm̄ oꝝ mysteriū f̄ dei. sed fides nō solū ē i supra intellectū. s̄ et supra sensū. q̄ i hoc sacro nō solū oꝝ aliqd̄ eē supra intellectū sic q̄ corp̄ xp̄i sub tā p̄uis panis dimēsiōnib̄ cōtineat s̄z et supra sensū. s̄ q̄ accētib̄ q̄ sensui subiacēt substantia p̄pria nō subsit. ¶ L. teri v̄i: q̄ accētia nō sint in hoc sacro sine substantia. eē cū i substantia eōliter cōuenit oib̄ accētib̄. s̄z albedo nō ē hic sine subiecto: qd̄ p̄z ex hoc q̄ diuidit̄ p̄ accētis: qd̄ nō cōpetit nisi existenti in subiecto. q̄ nec quāritas aut aliqd̄ accētis ē

hic sine subiecto. ¶ S̄. illud qd̄ sensus p̄cipit i hoc sacro ē ibi fm̄ veritate als eēt fictio in h̄ sacro. s̄z sensus nō t̄n̄ p̄cipit ibi quāritate aut albedinem sed etiā quātū 7 albū. q̄ nō est ibi accētis sine subiecto. ¶ S̄. accidens non indiuiduat nisi ex subiecto: sicut nec forma nisi ex materia. sed accidentia sunt ibi indiuiduata: als nō essent sensibilia. ergo nō sunt sine subiecto. ¶ S̄. ois forma sepat̄a a materia ē itel. eēt i actu: vt a ph̄is p̄bat. s̄z si accētia s̄z hic sine subiecto erūt q̄dam forme sine materia. n̄ eēt habent materiā p̄ciem sui. ergo erunt intellect̄ in actu qd̄ falsum apparet. ¶ S̄. q̄to aliquid appropinquat ad diuinā simplicitatē tāto ē simplici us. s̄z si sunt hec accidentia sine substantia: maḡ appropinquāt ad diuinā simplicitatē q̄ angeli: q; i angelus ē cōpositō ad min̄ ex q̄ ē 7 qd̄ ē: q̄ i his accētib̄ i. n. n̄ pōt. ergo erunt nobilioꝝ angelis qd̄ falsum est. ¶ S̄. impossibile ē densitatē eē sine materia neq; raritatē: q; hec est diffinitio densi q̄ multū de materia cōtineat sub p̄uis dimēsiōnib̄ 7 cōtraria ē diffinitio rari. sed tact̄ p̄cipit i hoc sacro densitates. q̄ est ibi materia sub dimēsiōnib̄. q̄ diuensiōnes non p̄ se existunt: 7 ita nec alia accētia. ¶ S̄. cōtra sic i p̄cedēti di. dicit̄ ē ibi n̄ ē alia substantia q̄ corp̄is xp̄i. s̄z nō sunt accētia que apparet̄ in corp̄e xp̄i sicut in subiecto: q; nō denomināt ip̄m q̄ nō sunt in subiecto aliqd̄. ¶ S̄. sp̄s ad h̄ remanēt in sacro vt ducat̄ p̄ significatiōem i corp̄e xp̄i. sed si essent in aliquo sicut in subiecto nō ducerēt in corp̄e xp̄i. s̄z magis i cognitiōne sui subiecti q̄ s̄z hic accētia sine subiecto. ¶ S̄. deo dō ad p̄mā questionē q̄ sicut dicit̄ p̄mā p̄positione l̄. d̄. causā causā p̄mā ē vehemētis impressionis supra causatū cause secūde: q̄ ip̄a cā secūda. vñ qñ causa secūda remouet influentiā suā a causato adhuc pōt manere influentia cause p̄me in causatum illud: sicut remoto rōnali remanet v̄iū: quo remoto remanet esse. cū q̄ cā p̄mā accētū 7 oim̄ ex̄itū dē sit: causa aut̄ secūda accētū sit substantia: q; accidētia ex p̄ncipiō substantie causant̄ poterit dē accidētia in esse conseruare: remota tamē causa secunda s̄z substantia. Et ideo absq; omni dubitatione dicit̄ eē q̄ deus pōt facere accidens eē sine subiecto. ¶ Ad. j. ergo dō q̄ inesse non dicit̄ esse accidentis absolute sed magis modum essendi qui sibi competit ex ordine ad causāz p̄ximā sui esse. et quia remoto ordine accidētis ad causam p̄ximāz adhuc pōt remanere ordo ip̄ius ad causam p̄ximāz: fm̄ quē modū ip̄ius essendi non est inesse sed ab alio esse: iō pōt deus facere q̄ sit accidens 7 non insit: nec tamē esse accētis ab accidente remouebit̄: sed modus essendi. ¶ Ad. ij. dō q̄ sicut p̄bat Auic. i sua meta. per se existere non est diffinitio substantie: quia p̄ hoc nō demonstrat quidditas eius sed ei esse: 7 sua quidditas nō ē suū esse: als nō posset eē genus: q; eē nō pōt eē cōe p̄ modū generis cum

singula cōtenta in genere differāt fm eē. s; diffini-
 tio v; q̄si diffinitio sbe ē res habens quiditatē cui
 acq̄ris esse vel debet: vt nō in alio: 7 sūr eē i subie-
 cto nō ē diffinitio accētis s; ecōtrario res cui debe-
 tur eē in alio: 7 hoc nunq̄ sepat ab aliquo accēte
 nec sepati pōt: q; illi rei q̄ ē accētis fm rōnē sue qui-
 ditatis sp̄ debet esse i alio. s; pōt eē q̄ illud qd̄ de-
 bet alicui fm rōnē sue quiditatis ei virtute diuina
 agente nō cōueniat: 7 sic p; q; facere accētis esse sine
 substātia nō ē separe diffinitionem a diffinitio: 7 si
 aliq̄n hoc dicat diffinitio accētis p̄dicto nō intel-
 ligēda ē diffinitio dicta: q; aliq̄n ab auctorib; dif-
 finitiones ponūt cā breuitatē: nō fm debitā ordi-
 nē: sed tangunt illa ex q̄bus pōt accipi diffinitio.
**¶ Ad. ij. dō q; sic ab accētib; i hoc sacro remo-
 uet eē in subiecto: ita cōuenit eis nō eē in subiecto.**
 vñ nō ponit aliqd̄ mediū inter affirmatiōnē 7 ne-
 gationē: nec tñ sequit q; diffinitio alicui cōueniat
 cui nō cōuenit diffinitio: q; nō esse in substātia nō
 est diffinitio substātie: vt dicitur ē: sed habere qui-
 ditatē cui tale esse cōpetat: 7 hoc nō cōuenit eis ex
 rōne sue quiditatis sed diuina virtute. **¶ Ad. ij. q. i.**
 dō q; accidētia remanere in hoc sacro qualiter con-
 gruatur supra dcm̄ ē dī. p̄cedēti. Sed accētia eē sine
 subiecto p̄gruit huic sacro multiplici. Primo q; r̄
 tū ad significatiōnē: q; sp̄s sine substātia existētes
 exp̄ssive ducūt in corpus xp̄i qd̄ sub eis cōtinetur
 et immediatius: si em̄ subiectū haberēt ducerēt ime-
 diate in subiectū illud. Secūdo p̄pter effectū qui
 est vnio membrorū ad caput in quo sūt p̄ fidē: 7 iō
 in hoc sacro o; aliqd̄ esse supra naturā p̄ q̄ intel-
 lectus n̄r assuecat ad ea q̄ sunt fidei credēda. Ter-
 tio q̄tū ad vsum: q; est cib; sp̄ialis: 7 iō cōpetit q; nō
 nullū accētib; subiectū subit qd̄ cib; corp̄alis eē
 possit. Quarto q̄tū ad p̄fectionē: q; em̄ hoc sacra-
 mētū ē p̄ferissimū: iō oia q̄ sunt in hoc sacra-
 mento alūsimū statū accipiunt sic q; substātia panis
 in corpus glorio; diuinitate vnitū cōuertit: 7 p̄
 p̄ter hoc etiā accētib; dat in hoc sacro sine subie-
 cto esse. **¶ Ad. j. dō q; diuina dispositio q̄ aliqd̄
 ordinat fm legē cōmunē 7 sibi aliq̄ reseruat p̄ter
 legē cōmunē faciēda ad aliqd̄ p̄uilegiū gr̄e cōican-
 dū nec ex hoc seq̄t aliq̄ inordinatio: q; diuina di-
 spositio vniciq; rei ordinē imponit. ¶ Ad. ij. dō
 q; de substātia rei iudicare nō priuet ad sensū sed
 ad intellectū: cui; obiectū ē qd̄ qd̄ ē: vt dī in. iij. de
 aia: 7 iō nō accidit ibi aliqua deceptio: q; accētia
 sūt ibi de q̄bus sensus iudicat sed de substātia ve-
 rā iudiciū habet intellectus fide iuuatus: nec ē in-
 cōueniens q; intellectus absq; fide erret in hoc sa-
 cramento: sic 7 in alijs q̄ sunt fidei. ¶ Ad. iij. dō q;
 verbo iustit virtus trāsubstātiandi: 7 iō ad hoc q;
 sit vera trāsubstātiatio o; q; sit verū verbū. sed
 materia ē ibi ad significandū: 7 iō sufficit q; acci-
 dētia remaneāt q̄bus mediātib; significatio cō-
 plet. ¶ Ad. iij. q. dō q; qd̄ dixerunt q; vera sub-**

stantia panis simul remaneat sub sacro tū corpe
 xp̄i: 7 fm hoc accētia nō essent in hoc sacramento
 sine subiecto. sed hec opinio in p̄cedenti di. ipro-
 bara ē. Alia opinio ē q; remanet ibi forma substā-
 tialis: 7 in ea fundant oia accidētia q̄ apparent: s;
 nō minus difficile ē materialē formā substātiale a
 materia separe q; accidētia a substātijs: 7 p̄terea
 quātitas nō respicit formā nisi rōne materie. vnde
 forme imateriales dīmensionib; carēt: et iō cū alia
 accidētia mediante quātitate referant ad substā-
 tiā nō poterat forma existēs sine materia acciden-
 tiū sensibiliū subiectū eē. Hoc. etiā dicit in li. de tri-
 ni. q; forma simplex subiectū esse nō pōt: Et iō aliq̄
 dixerūt q; accidētia illa fundātur i aere sicut i subie-
 cto. S; hec opinio stare nō pōt: cōstat em̄ q; an-
 te trāsubstātionē sub dīmensionibus panis nō
 erat aer. q; cōuersione facta sit ibi aer: o; q; aer
 subintrauerit p̄ modū localē dīmensionē illa: et
 iste mot; n̄ p̄cipit. 7 p̄terea incōueniēs ē q; subiectū
 moueat motu locali ad accidētia: 7 q; accidētia trāscē-
 at de subiecto in subiectū. p̄batū ē etiā a p̄his q;
 corpus naturale 7 corp; mathematicū nō possunt
 esse simul: vñ cū ille dīmensionē que fuerit sint
 quoddā corp; nō naturale sed mathematicū n̄ po-
 terit aer cū illis dīmensionib; simul esse nec poterit
 esse subiectū eorū: q; h; dīmensionē p̄prias aer: cū
 ergo om̄s dīmensionē sint eiusdē speciei i quacu-
 q; materia sint: q; materia nō intrat in diffinitio-
 nem eaz;: si dīmensionē panis itez; sint sic in sub-
 iecto in aere: seq̄t q; duo accidētia speciei eiusdem
 sunt in eodē subiecto qd̄ ē cōtradictoria eē simul:
 q; accidētū eiusdē speciei numeratio nō ē nisi ex
 subiecto: vñ si subiectū sit vnū seq̄t illa accētia eē
 plura 7 nō plura: cōstat etiā q; aer nō ē suscepti-
 uū accētū s; duriciū figure determinate 7
 aliaz; huiusmōi: q; ibi apparēt. Et iō dō ē q; acci-
 dētia sūt ibi sine subiecto: nō em̄ pōt dici q; sint i cor-
 pore xp̄i sine subiecto. Sciēdum aut; q; substātia
 corp̄alis habet q; sit subiectū accētū ex materia
 sua: cui p̄mo inest subijci alteri: p̄ma aut; dispositio
 materie ē q̄titas: q; fm ip̄am attendit diuisio eius
 et indiuisio: 7 ita vnitas 7 multitudo q̄ sunt p̄ma
 cōsequētia ens: 7 p̄p̄ hoc sūt dispositiones totius
 materie: non hui; aut illi; tñ. vñ oia alia accētia
 mediāte quātitate i substātia fundāt. 7 quātitas
 est prior eis naturaliter: 7 iō non claudit materia;
 sensibile in rōne sua quāuis claudat materiā intelli-
 gibile: vt dī in vj. Meta. vñ ex hoc qd̄ daz; decepti
 fuerūt vt crederēt dīmensionē esse substātiā rerū
 sensibiliū: q; remotis q̄litate; nihil sensibile rema-
 nere videbāt nisi quātitate: q; tñ fm eē suū op̄edet
 ad substātiā sicut 7 alia accidētia: virtute aut; diui-
 na cōfertur dīmensionibus que fuerunt panis vt
 sine subiecto substānt in hoc sacramento qd̄ est
 p̄ma p̄p̄ietas substātie: 7 p̄ n̄s dat eis vt sustine-
 ant alia accidētia sicut 7 sustinebant quādo sba

eis suberant: et sic alia accētia sūt in dimensionib⁹
 sicut in subiecto: ipse vero dimensiones nō sunt in
 subiecto. ¶ Ad. i. q̄ dō q̄ p̄ma accētia cōsequētia
 sūm sūt q̄ntitas et q̄litas: et hec duo p̄portionan
 duobus p̄ncipijs essentialib⁹ sūe. s. forme et m̄a: q̄
 quāntitas r̄ndet materiē. vñ magnū et puū Plato
 posuit differētiās materiē: sed q̄litas ex p̄te forme
 et q̄ materia est subiectū p̄mū qd nō est in alio:
 forma autē ē in alio. s. materia: iō magis appropin
 quat ad hoc qd ē nō esse in alio quāntitas q̄ q̄litas
 et p̄ q̄ntitas q̄ alia accētia. ¶ Ad. ii. dō q̄ quāntitas dī
 mēsiua s̄m suā rōnē nō dependet a materia sensibi
 li q̄uis dependet s̄m suā eē: iō in p̄dicādo et subij
 ciendo accipit modū substantiē et accētia. vñ lineā
 dicimus et quāntitatē et quāntā: et magnitudinem et
 magnā: et iō cū sint ibi dimensiones sine substantiā
 nō t̄m videt sensus quāntitatem: sed etiā quāntū: de
 alijs autē accētib⁹ planū ē: q̄ ē ibi aliqd albi: q̄ al
 bedo est ibi i subiecto. ¶ Ad. iij. dō q̄ de rōnē in
 diuiduā duo sūt. s. q̄ sit ens actu: vñ in se: vel i alio
 et q̄ sit diuisus ab alijs q̄ sūt vel possunt eē in eadē
 specie in se indiuisus: ex nō: et iō p̄mū indiuiduatōis
 p̄ncipiū ē materia qua accētia esse in actu cuiuslibet
 tali forme siue substantiāli siue accētia: et secūda
 riū p̄ncipiū indiuiduationis ē dimensio: q̄ ex ip̄a
 habet materia q̄ diuidat. vñ i carētib⁹ dimen
 sione impossibīle ē aliquā eē dimensioē nisi p̄ for
 mā q̄ facit diuersitatē speciei: et p̄pter hoc in ange
 lis sunt tot spēs q̄t indiuidua: q̄ cū sint forme siue
 quidditates subsistētes ex seipsis habēt esse in actu
 et ostensionē: et iō nō indigent ad sui indiuiduatō
 nē neq̄ materia neq̄ dimensioē. si q̄ quāntitas si
 ne materia haberet eē actu: per se haberet indiui
 duationē: q̄ p̄ se haberet diuisionē illā s̄m quā diui
 dit m̄a: et sic vna p̄ se differret ab alia non spēs s̄ nu
 mero s̄m ordinē q̄ attendit in situ partiū. et siliter
 vna linea ab alia differret numero dūm accipet
 in diuerso situ. q̄ q̄ in hoc sacro ponimus dimen
 siones p̄ se subsistere: cōstat q̄ ex seipsis indiuiduan
 tur: et p̄ ea alia accētia q̄ i eis fundant. ¶ Ad. iij.
 dō q̄ illud qd est intellectus vel intellectū in actu
 s̄m phos ō esse sepatū nō solū a materia: sed etiā
 a cōditionib⁹ materiē indiuiduantib⁹: et hoc nō ē
 in p̄posito: vt ex dictis patet. ¶ Ad. v. dō q̄ cum
 ista accētia habeant esse et essentias p̄prias et eoz
 essentia nō sit eoz esse: cōstat q̄ aliud ē in eis esse et
 qd est: et ita habēt cōpositionē illā q̄ in angelis in
 uenit: et vterius cōpositionē ex p̄tibus quāntitatis
 que in angelis nō inuenit: et sic magis recedūt a di
 uina simplicitate. ¶ Ad. vi. dō q̄ sicut subiectus
 qd ponit in diffinitione alioz accētiū nō ē de esse
 tia accētia: ita etiā materia q̄ ponit in diffinitione
 raritatis et densitatis nō ē de essentia eoz: nō em̄
 est densitas materia multa exis sub puīs dimēsiō
 nib⁹: sed p̄prietas q̄dam cōsequēs ex hoc q̄ ma
 teria sic se habet: vnde talem p̄prietatem de pōt

facere etiam si materia non esset.

Ad secundū sic pro

Accētia: videt q̄ accētia q̄ remanēt i hoc
 sacro nō possūt imutare aliqd extrinsecū: illa em̄
 agunt et patiunt ad inuicē que cōicant in materia
 vt dī in p̄mo de generatione. sed accētia illa non
 cōicant in materia cū corpib⁹ exteriorib⁹. q̄ nō pos
 sunt ea imutare. ¶ P̄. actio naturalis req̄rit cōta
 ctū naturalē: vt p̄z i. j. de generatione. s̄z mathema
 tici. i. dimensionib⁹ sepati nō cōuenit tact⁹ phy
 sicus sed metaphysicus t̄m sicut et locus vt ibidem
 dī. q̄ cū in hoc sacro sint dimensiones separe i qui
 bus alia accētia fundant: vt dictū ē videt q̄ non
 possunt agere i aliqd extrinsecū. ¶ P̄. passum q̄
 uis in p̄ncipio sit cōtrariū tamē in fine ē s̄lle. sed si
 corpa exteriora imutarent: ip̄a iam imutata non
 eēt forme t̄m s̄z forme i m̄a. q̄ nō possūt imutari a
 dimensionib⁹ q̄ sūt forme tantū. ¶ Sed q̄ nihil
 sentit nisi qd imutat sensum. sed h⁹ mōi accētia sē
 tiunt. q̄ imutat. ¶ P̄. om̄e qd habet eē habet age
 re aliquo mō: q̄ nulla res destituit p̄pria opatio
 ne. sed h⁹ mōi accētia habēt esse. q̄ possunt agere
 ¶ Vterius vñ q̄ nō possunt aliqd extrinsecū imuta
 re substantialiter: generās em̄ debet esse s̄lle gene
 rato. sed om̄e generatum ē cōpositū ex materia et
 forma. cū q̄ accētia illa sint forme t̄m non possunt
 imutare generatū aliqd extra se. Et hac rōnē vñ
 phs in. vj. Meta. q̄ Platonē q̄ ponebat formas se
 paratas esse causas generationis sensibiliū. ¶ P̄. ni
 hil agit vltra suā speciē: sed citra quandoq̄: q̄ ef
 fectus nō ē nobilior causa. sed substantiā ē nobilior
 omni accidente. q̄ illa accētia nō possunt aliquā
 substantiā generare. ¶ Sed cōtra: species iste ha
 bēt eandē virtutē quā habebāt ante transubstan
 tiationē: q̄ nihil ē eis ablatum s̄z additū. sed ante
 transubstantiationē poterāt aliqd substantialiter
 imutare. q̄ et post. ¶ Vterius vñ q̄ ista accētia
 nullo mō possunt corūpi: q̄ ista accētia sūt for
 me t̄m. s̄z forma ē inuariabili cōstitū: vt dī
 in li. sex p̄ncipi. q̄ h⁹ mōi spēs non corūpūt. ¶ P̄.
 ois res p̄ se subsistēs sine m̄a ē incorruptibilis: q̄
 m̄a ē corruptionis p̄ncipiū sic p̄z i angel⁹ et aiab⁹. s̄z
 h⁹ mōi spēs sūt forme sine m̄a subsistētes. q̄ sūt i cor
 ruptibiles. ¶ P̄. si corūpūt: aut corruptio ista est
 naturalis aut miraculosa. naturalis nō: q̄ sic nihil
 generat naturalit nisi cōpositū: ita nihil corūpūt
 nisi cōpositū naturalit. s̄z neq̄ miraculosa: q̄ sic
 sola dei virtute fieret: de autē s̄m Aug. nō ē cā ten
 dendi in non esse. q̄ nullo mō corūpūt. ¶ S̄z q̄
 diu sunt accētia sensibilia sentiri possūt. s̄z q̄nq̄
 desinūt sentiri posse h⁹ mōi accētia. q̄ desinūt eē
 ¶ P̄. q̄ diu spēs manēt et corpa xpi manet sub sa
 cro. s̄z corpa xpi q̄nq̄ desinūt eē sub sacro. q̄ quādo
 q̄ desinūt eē spēs ille. ¶ Vterius vñ q̄ ex eis non
 possit aliqd generari: corruptio em̄ generationi vñ

b

factioni opponit: sed oē qd nō hz māz ptē sui si sit oportet qd ex nibilo fiat. qd si corrupit o3 qd in nibilo cēdat 7 nihil ex eo fiat. ¶ **S**ubstantia 7 accidens magis differūt qd corp' 7 spirit'. sed ex corpore nō pot fieri spirit' ut p3 in l' de duab' naturis. qd ex speciebus illis qd sūt accētia tm̄ nō pot substantia aliqua generari. ¶ **I**possibile ē ex vno si mul 7 semel multa fieri. s3 si aliqd generat in illo ē inuenire substantia 7 accētia. qd nō pot generari ex accētia tm̄. ¶ **P**reterea: si aliqd generat aut illa generatio est naturalis aut miraculosa: naturalis nō qd generatū 7 id ex quo generat naturaliter cōueniunt in mā vt p3 i omnib' generatiōib' naturalibus qd hic nō pot inueniri: similr nec miraculosa qd qd veritas aliqñ inde generat vel in cinerem resoluat: hoc ē in irreuerētia tāti facti qd a deo nō ē qd nullo mō aliqd ex huiusmōi speciebus generari pot. ¶ **S**3 qtra est qd sensibili apparet si diu referret paulatī i aliud mutari. ¶ **P**reterea Inno. dicit in quo similitudo deficeret in eo sacm̄ nō ē: sed ibi se pderet 7 locū fidei auferret. qd o3 ē oimōdā similitudinē speciebus ad substantia pās. sed ex substantia panis poterat aliqd generari: qd ex speciebus ibi remanētib'. ¶ **A**terius vt qd nō possunt nutrire qd ois cib' qd nutrit in corp' transit: 7 supfluitates ex eo resoluūtur: sed cib' iste non vadit in corp' vt Ambro. i lra dicit. qd nō nutrit. ¶ **P**reterea ex eis dē nutrimur ex quib' sum': vt dicit in .ij. d. generatione. s3 nō sum' ex accētib'. ergo ex eis nō nutrimur. ¶ **S**3 oē qd nutrit quocūqz mō soluit ieiunium. si qd species ille nutrit soluit ieiunium et sic p' supfluitate corpis xpi nō posset aliqd cōicare qd falsū est. ¶ **S**3 qtra est: qd dicit in glo. j. Cor. xj. sup illud: Alius quidē esurit al' ebr' ē. qd aliqui sūt in ebriati ex vsu spēs huius sacri. ¶ **P**reterea: nihil aufert suū vel famē nisi qd nutrit. s3 sensibili rep'ri pot qd ex potu illo sitis tollit p'cipue si in multa qntitate sumat. qd nutrit spēs ille. ¶ **A**terius vt qd nullus liquor possit speciebus illis pmisceri: qd ut i .j. de generatione. pbat p' hō: accēs nō pmiscet substantie. sed quilibet liquor substantia quedā ē. cū qd ille species sint tm̄ accētia: videt qd nihil possit eis pmisceri. ¶ **P**reterea sic hoc sacm̄ sub certa forma verbor' p'secrat ita 7 aqua benedicta. sed si aq' pmiscet aque bndicte totū sit bndictū. si qd aliquis liquor pmisceri posset vino cōsecrato esset totū cōsecratū: 7 sic liquor ille transiret in sanguinē xpi sic forma verbor' qd falsū ē. ¶ **P**reterea: humidoz pmixtoz efficit superficies vna. si qd ill' speciebus aliqd liquor admisceat efficit vna superficies liquoris adueniens: 7 speciebus p'existētū: sed superficies liquoris ē in substantia: superficies aut' spēs nō ē in subiecto. qd eadē superficies erit in subiecto: 7 nō in subiecto qd ē impossibile. ¶ **P**reterea: corpus xpi nō est substantia ex quo sub speciebus illis est alia substantia. sed si aliqd liquor subtilis puta vinū vel aqua

admisceat illis speciebus cū nō cōstineat p'p'is terminis o3 qd diffuat ad terminos dīmensionū sub qd bus erat corpus xpi. qd desinūt ibi esse species. qd cor rumpunt 7 nō pmiscēt. ¶ **S**3 sicut albu 7 nigrum sunt differētie coloris ita magnū 7 puum sunt differētie quātitatis. vel circa qntitatē. sed idem color non est albus 7 niger. qd neqz eadē dīmensiones sunt magne 7 parue. sed addito aliq' liquore dīmensionē ille efficiuntur magne. qd nō sūt eadē q' pu'. qd nō pmiscētur. ¶ **S**3 p' fm p' hō i .j. de gnatione Ea qd sūt diuisibilia i minima sūt bñ pmiscibilia. s3 ita ē de spēsibus illis. qd nō. ¶ **S**3 ma' ē corūpi qd pmisceri. sed spēs possūt corūpi. ergo possunt pmisceri. ¶ **R**ūdeo dō. ad .j. q. qd agere nō ē nisi rei p se s' sistentis. 7 iō neqz mā agit neqz forma s3 p'positū: qd tm̄ nō agit rōe māe s3 rōe forme qd ē act' 7 actio nis pncipiū. 7 qd qntitas se tenet ex pte materie qntitas ex pte forme: iō qntitas nō agit nisi mediāte qntitate qd ē p se actiois pncipiū. vñ qntitates sūt sensibiles p'io: qntitates scōo. qd qd i sacro qntitates retinēt eadē modū efficiēti quē hēbāt substantia pās exite. iō hnt eadē modū agēdi vt imutēt 7 agāt naturaliter sic pu'. qntitatis. n. qd aliū modū efficiēdi hz qd nō ē i subiecto nō ē agere nisi mediāte qntitate. ¶ **A**d .j. qd dō: qd mā accētis ē p'ximū subiectū est. p'ximū aut' subiectū qntitatis corp' pal' ē qntitas vt superficies coloris. 7 iō qntitas que ē actiois pncipiū cōicat qdā modo i mā cū his qd sūt extra: qd qntitas hincinde subesse iuenit. ¶ **A**d .ij. dō: qd mathematici nō solū abstrahūt a mā s3 a sensibilib' accētib'. 7 qd dīmensionē i hoc sacro nō sūt sepate ab accētib' sensibilib'. iō nō solū hnt tactū metaphoricū sic mathematica: s3 ē p'physicū: qd rōe illoz accētū pnt imutare 7 imutari. ¶ **A**d .ij. dō: qd qnt' ad imutationē accētalem satis sile iugnis hīcide: qd sic in sacro nō ē albedo sepata s3 albu qd agit ita exterior p imutationē nō sit albedo s3 aliqd albu: 7 ita inq' tū huiusmodi passū i fine ē sile. ¶ **A**d .ij. q. dō: qd i actioib' nālibus forme s' bantiales nō sūt imediatū 7 p'ximū actiois pncipiū: s3 agūt mediātū qntitibus actiuis 7 passiuis sic p'p'is instris vt dō i .ij. de aia qd calor nālīs ē qd aia agit. 7 iō qntitates nō solū agūt i vtrute p'p'ia s3 etiā i vtrute forme substantiālis. vñ actio eaz nō solū terminat ad formā accētalem s3 ēt ad formā s' bantiale: 7 ppter hoc generatio ē termin' alteratiōis. huiusmodi aut' vtrute infra lē recipiūt corp' quo a pncipijs cēntialib' causat vñ sic remōnis s' bantialis remanet accētū idē ē s3 spēm vtrute diuina: ita ēt remanet eis eadē vtr' qd et pu': 7 iō sic an' poterāt imutare ad formā substantiale ita 7 nūc. ¶ **A**d .j. qd dō. qd nos nō ponim' oio huiusmodi qntitates sepatas sic plato ponebat formas nāles cū pōam' p subiecto id qd erat p'ximū subiectū eoz p'io. 7 iō nō ē s' līs rō hīcide: tm̄ hīc ēt generas nō ē oio sile generato qd generatū ē substantia: generas aut' nō. s3 hoc iō p'tingit qd vt dictū

ē: huiusmodi q̄litates h̄nt istāle v̄tate generādi: ge-
 neratū aut̄ nō o3 q̄ asūmūlēt istro s3 p̄ncipali gene-
 rātū: vt oīc Lomen. in. xj. meta. qz istm n̄ agit vir-
 tute sua s3 alteri⁹ ⁊ illi assimilāt nō sibi. vñ genera-
 tio hic assimilāt substātie q̄ p̄t⁹ erat. Plato at̄ for-
 mas sepatās nō p̄ob̄aristā alia generātia s3 p̄mas
 cās generatōis ⁊ p̄ncipales. ¶ Ad. ij. dō: q̄ p̄p̄tia
 v̄tute nihil agit ultra suā sp̄m s3 v̄tute alteri⁹ cui⁹
 ē instrumētū p̄t agere vltra sp̄m suā sic ferra agit
 ad formam scāni. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ vnaqueq; res
 h3 p̄p̄tū ēē sue sp̄t: nō enī ēē i oibus ē vni⁹ sp̄t sic
 nec aialitas ē vni⁹ sp̄t i oibus aialib⁹: nec humāi-
 tas eadē nūero i oib⁹ hoib⁹ sic ⁊ vnaqueq; res h3
 p̄p̄tia actionē. vñ sic i q̄litatib⁹ q̄ remanēt i hoc sa-
 cro remanēt actio p̄formis actioni substātie prius
 ex̄ntis: ita ēē cōsubstātes qd̄ p̄uēt dīmēsiōib⁹ rema-
 nētib⁹ ē p̄forme illi ēē qd̄ p̄t substātia p̄ais hēbat
 vñ sic q̄litas facit eadē actionē quā prius faciebat
 substātia p̄ais ⁊ vini ex̄ntē: ita ēē i quo dīmēsiōes
 substātiū tollitū eadē passiōib⁹ q̄bus ante ea tolle-
 retur eadē substātia ex̄ntē. ⁊ p̄ hoc eodē modo
 corūpūntur accētia remanētia sic ⁊ p̄t corūpū-
 poterāt. prius at̄ corūpū poterant dupl̄. vno mō
 manētē substātia subiecti p̄ aliquā accētiale muta-
 tionē sic ex̄ p̄te qualitātū fm̄ aliquā alterationem
 vinū saporē v̄l colorē mutare poterat: ⁊ ita color
 qui p̄t erat aut sapor corūpēbat. s3 q̄titas p̄dicto
 mō nō poterat corūpū p̄ motū i q̄titate. s. augmē-
 tū: qz vinū ⁊ p̄ais nō sūt corpora aiata que p̄nt ēē
 subiectū augmētū ⁊ dīmīnūtōis. s. p̄ additōnē vel
 dīmīsiōnē: qz fm̄ p̄m i. iij. meta. i. additōne quā-
 titatis ad q̄titatē vna q̄titas ēē icēpit duab⁹ ēē desī-
 nētib⁹: ⁊ ecōtrario ē i dīmīsiōne. Alio mō p̄ corū-
 ptionē substātie q̄ dē cōtingit ex̄ trāsmutatōe ac-
 cidētū ⁊ ex̄ p̄te q̄litatū: qz sic generatio ita ⁊ cor-
 ruptio ē terminus alteratōis: ⁊ ex̄ p̄te q̄titatū: qz
 cū vnaqueq; res naturalis habeat q̄titatē d̄termi-
 natam int̄m poterit dīmīsiō fieri q̄ sp̄s nō remāe-
 b̄t. vñ ettā i hoc sacro alsq̄n aliqua alteratōe fa-
 cta i q̄litatibus adhuc manet ēē illud dīmēsiōnū
 p̄forme substātie p̄cedenti: ⁊ tūc rōe ipsi⁹ corūpti-
 onis accētium nō desīnt ēē corpus xp̄i sub sacro.
 Aliq̄n aut̄ alteratio ad terminū vēit: ⁊ tūc ēē p̄dī-
 ctum tollit: ⁊ sic desīnt ēē sacm: ⁊ s̄l̄r ex̄ p̄te q̄tī-
 tatis: qz si fiat dīmīsiō i p̄tes tāte q̄tītatis que suffi-
 ciat ad sp̄m panis vel vini: sūt qd̄ alie dīmēsiōes
 qz partes p̄tinui q̄ crāt potētia sūt actu: s3 ēē p̄for-
 me substātie p̄ex̄nti manet: ⁊ iō adhuc ē sacm. Si
 aut̄ q̄titas p̄tū ad hoc nō sufficiat vtrūq; ēē desī-
 net ⁊ dīmēsiō ⁊ ēē p̄dictū: ⁊ iō corp⁹ xp̄i desīnt
 ēē sub sacro. ¶ Ad. j. dō: q̄ forma dī ēē inuaria-
 bil: qz nō ē variatōis subiectū: tñ p̄ variatōnē tol-
 litur sic p̄z i alteratōe ⁊ augmētō: ⁊ ita largo mo-
 do dicunt corūpū: put oē qd̄ ēē desīnt dī corūpū
 ¶ Ad. ij. dō: q̄ dīmēsiōes q̄ sūt p̄te dīspositiōes
 materie retinet i hoc sacramento vicē m̄c. ⁊ iō se

h̄nt ad ēē i quo substātiū sic materia ad formā sb̄-
 stātiāle: ⁊ ipse substātiū sic subiectū accētibus: ⁊ hoc
 mō corūptōis p̄ncipiū ēē p̄nt sicut ⁊ mā ēē. ipse
 etiā p̄tes dīmēsiōnū cū sūt i potētia h̄nt qd̄ rō-
 nem materie rōe totū dīmēsiōis: ⁊ iō ex̄ p̄te earū
 accidit corūptio aliqua i tota dīmēsiōne p̄ dīmī-
 siōnē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sp̄s sic remanere miracu-
 losū est: s3 q̄ sic remanētēs corūpūntur ē naturale
 sic miraculosū ē q̄ cecus visū recipiat: s3 q̄ iā v̄lō
 recepto videat ē naturale: remanet enī qd̄ p̄p̄t
 tiōis modus i accētibus istis dū q̄ t̄tas retinet rō-
 nem materie: ⁊ q̄litas rōnem forme: vt dictū est.
 ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ quidam dicūt q̄ quīs ille sp̄s
 possint corūpū ⁊ putrefieri: tñ ex̄ tali putrefactiōe
 vel corūptione nō generātur vermes: vel aliq̄d
 huiusmodi: sed hoc nihil est: p̄stat. n. q̄ accētia q̄n
 corūpūntur nō hoc modo ēē desīnt: vt dīspare-
 ant oio ac si totaliter annihilarent: sed succedit ill
 accētibus aliq̄d sensibile: ⁊ hoc o3 ēē d̄ nouo ge-
 neratū: nec ē oīa qd̄ sit illud: vtrū sit vermis v̄l
 cinis vel aliq̄d huiusmodi: qz silis difficultas est
 de oibus. ⁊ iō alij dixerūt q̄ substātia p̄ais ibi rēa-
 net: ex̄ qua materialiter aliq̄ generari possunt. sed
 hec opinio ē ip̄robata ē. Et iō alij dixerūt q̄ ex̄ mu-
 tua actione accētium sacri ad corūpū circūstātia
 generātur vermes ex̄ aere p̄tinētē. Sed hoc nō vī-
 det ēē verū: qz accētia illa nō h̄nt ibi aliā actionē
 q̄ hērent si substātia remāisset: s3 q̄n substātia
 erāt nō poterāt vermes ex̄ aere generari: vel cinis
 p̄ talē actionē: vñ nec mō. ⁊ p̄terea sensibilib⁹ ap-
 parer q̄ in illo loco vbi fuit corpus xp̄i ē illud qd̄
 generatur: ⁊ ibidē alteratio p̄cedēs apparet. aer at̄
 ante vltimū istās corūptōis sp̄erum nō erat i lo-
 co illo: qz sic subintrasset dīmēsiōes sub qd̄ erat
 corpus xp̄i quod ē ip̄ossibile: nec etiā mouebatur
 ad locū illū: qz quic⁹ forte manebat. vñ sequit q̄
 totus mot⁹ aeris ⁊ alteratio ipsi⁹ ⁊ corūptio ⁊ ge-
 neratio vermiū aut cineris sūt i eodē istāti qd̄ est i
 possibile. ⁊ p̄terea idē accideret si corpus xp̄i p̄ser-
 uaretur iter aliqua corpora solida que nō subitra-
 ret aer ⁊ nō appareret aliqua mutatio facta i cor-
 porib⁹ solidis circūstātib⁹. ⁊ p̄terea si corp⁹ xp̄i in
 magna q̄titate consecratū ēē idē posset accidere:
 ⁊ tāta inspissatio aeris nō posset de facili accidere
 sine sensibili ipsius imutatōe. Et iō alij dicūt q̄ p̄
 acto sacro redit substātia panis sub sp̄ibus q̄ p̄t
 suberat: ⁊ ex̄ illa generant vermes: v̄l aliq̄d huius
 modī. S3 hoc n̄ p̄t ēē: q̄d̄ enī ē ibi corp⁹ xp̄i nō
 redit substātia p̄ais: qz sic esset corp⁹ xp̄i sub sp̄b⁹
 cū substātia p̄ais: qd̄ ē tertia opinio que nō sustine-
 tur: q̄d̄ aut̄ sūt ibi sp̄s manet sub sp̄ibus corp⁹
 xp̄i. vnde q̄d̄ manēt sp̄s substātia p̄ais nō redit
 remotis aut sp̄ibus illis iā nō ē ibi substātia p̄ais:
 sed vermiū vel cineris: vel alicui⁹ huiusmodi. nūq̄
 enī ē substātia p̄ais sine sp̄ibus p̄ais. vñ substātia
 p̄ais nō p̄t redire: nisi forte dicat redire q̄ ad māz

tm: qz illa eadē materia que prius erat sub forma
 p̄is postmodū sit sub forma cineris: vel alicuius
 huiusmodi. 7 hoc posset stare cū scda opinioe p̄i
 us tacta: q̄tum ad hoc q̄ ponebat substātiāz p̄is
 i p̄iacētē materiā resolutū quod stare nō pōt: vt su
 pra p̄batū est: s; q̄tū ad aliā partē qua pōebat q̄
 annihilaret nō pōt stare: qz qd̄ i nihilū redactū est
 nō pōt iterū idē numero sumi. S; q̄tū ad p̄mam
 opinioe q̄ cōiter sustinetur oio stare nō pōt: qz qd̄
 p̄uersū ē i alterū nō pōt redire nisi alterum i ipm
 p̄uertat. substātia at panis conuersa ē i corpus xp̄i
 7 hec substātia. f. panis facta ē illa. f. corpus xp̄i
 vt ex p̄dictis p̄z. vnde nō pōt eē q̄ substātia panis
 redeat: neq; q̄tū ad totū: neq; q̄tū ad p̄tē: nisi cor
 pus xp̄i ecōuerso p̄uertat i substātiā panis qd̄ ē
 ipossibile: 7 iō ipossibile ē dicere q̄ substātia p̄is
 redeat: neq; fm totū: neq; fm partē si redire p̄pe
 sumat: vt sit idē numero quod redit. si at mā p̄is
 redire dicatur nō qz eadē nūcro red: at: s; alia eē
 dē rōnis: tunc oportebit dicere q̄ illa alia mā d̄ no
 uo creaf. Et forte hoc intellexerūt q̄ dixerūt substā
 tiā p̄is redire. vnde satis p̄babilr p̄ hūc modum
 opio sustineri pōt: vt dicat q̄ ad hoc dē materiaz
 creat ne sacrm deprehendat: 7 sic fides meritū per
 dat: nec tm mā corporal i p̄ncipio creata auget: qz
 q̄tū d̄ materia p̄uersū fuit i substātiā corporis xp̄i
 tm de mā creat nūc de nouo. Pōt tm 7 alr dici q̄
 ille sp̄s sic h̄nt ex h̄ q̄ substātiā q̄ p̄nt agere q̄cqd̄
 poterant substātijs p̄is 7 vini extrinsecis: ita habēt
 vt possint p̄uertī i q̄cqd̄ p̄uertī poterāt substātijs
 p̄exteres quod sic itelligi pōt: sic. n. Lōmen. dic. i. j.
 phys. 7 i libro de substātia orbis i materia genera
 bilū 7 corruptibilū o; itelligere dimēsiōes itermi
 natas an aduētū forme substātiālis: alr nō posset
 itelligi diuisio materie: vt in diuersis partib; mate
 rie diuerse forme substātiāles cōt: huiusmōi aut
 dimēsiōes p̄ aduētū forme substātiālis accipiūt eē
 terminatū 7 p̄pletū: q̄cqd̄ at itelligit i materia ante
 aduētū forme substātiālis hoc manet idē nūcro i
 generato: 7 i eo ex quo generat: qz remoto posteri
 ori oportet remanere p̄t. dimēsiōes at ille itermi
 nate se habēt ad genus q̄titatis: sic materia ad ge
 nus substātiē. vnde sic in quolibet p̄pleto i genere
 substātiē accipere materia q̄ ē ens icōpletū i gene
 re illo: ita i dimēsiōibus p̄pletis que s̄nt i hoc sa
 cro ē accipere dimēsiōes incōpletas: 7 his mediātū
 bus materia p̄is formā recipet eē quod ex p̄ae
 generaret: pane nō p̄uerso i corp; xp̄i. vñ sic dimē
 siōibus illis ē datū: vt subsistat 7 subsint: 7 illi esse
 qd̄ ē p̄forme eē prius substātiē 7 terminatōi q̄ri
 tatis 7 oibus alijs accōnibus: ita etiā dat eis vt pos
 sint subesse alteri forme naturali: 7 alijs accōnibus
 qz de natura sua nō h̄nt vt subsint tm accōnri: s; ēt
 forme substātiālis: vt dictū ē: 7 tūc vel ex p̄nt adue
 niet etiā materia p̄pter p̄comitantiam naturalē for
 me ad materiā: sic p̄pter p̄comitantiam naturalē

aie xp̄i ad corpus erat aia sub sacro: 7 hoc quodā
 modo redit i p̄mum dictū: vt. f. materia de nouo
 fiat: vel ipsi dimēsiōi virtute diuina dabit natura
 materie p̄pter propinquitatē ad ipsā: vt sic illd̄ ge
 neratū sit p̄positū ex materia 7 forma. ¶ Ad. j. ḡ
 dō: q̄ fm penultimā opinioe sp̄s ille penitus ce
 dūt i nihil: s; ex substātia p̄dicto mō redire gene
 rat illud quod succedit: nec d̄ generari ex sp̄ibus
 fm q̄ li ex dic cam materialē: sed solū fm q̄ dic o;
 dinē: vt ex mane sit merides. i. p̄: s; fm aliā opini
 onē illud totū demōstratū sensibile i sacro hēbat
 aliqd̄. f. p̄tem sui simile materie: 7 illud nō cedūt i
 nihil: s; remanet. f. dimēsiōes iternatas: sic 7 rema
 nerēt si substātia p̄is cēt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ hoc nō
 ē remotū qui de p̄ possit mutare corp; i spiritū: 7 tm
 q̄tū ad aliqd̄ dimēsiōes iternitate magis sūt p̄pi
 que materie corporali q̄ corp; sp̄i. ¶ Ad. iij. dō
 q̄ sic q̄n aer p̄uertitur i ignē n̄ d̄ q̄ materia aeris
 fiat duo. f. materia ignis 7 forma ignis: s; vñ tm
 q̄ sit. f. ignis: ita ēt dimēsiōes ille nō dicuntur fie
 ri duo: s; vñ tm. f. materia sic dimēsiōata: 7 hoc
 sit diuisa virtute. ¶ Ad. iij. dō: q̄ fm quālibz positi
 onē o; ponere aliqd̄ i hac generatōne eē miracu
 losū: 7 aliqd̄ nāle. reditus enī substātiē vel creatio
 matie vl ecōuerso dimēsiōnū in mān ē miraculo
 sus: s; q̄ materia iā ex̄ns recipiat talē formā cuius
 dispositiōes p̄cesserūt i dimēsiōibus: hoc ē nāle.
 ¶ Ad. v. q. dō: q̄ quidā dixerūt q̄ sp̄s ille nō nu
 triūt s; reficiūt 7 iebriāt ex sola imutatōe accōnāli
 sicut aliqd̄ iebriant odore vini 7 reficiūt 7 famem
 amittūt ex sapore 7 odore. Sed hoc nō pōt eē: qz
 talis imutatio q̄uis ad horā reficiat: tm sustētare
 nō pōt: qd̄ tamē facerēt sp̄s ille si i magna q̄ntita
 te sumerent. Et iō ali; dixerūt q̄ remanet forma
 sbalis panis: 7 illa h; candē opationē quā hēbat
 panis: 7 iō nutrit sicut panis nutriet. Sed hoc n̄
 pōt eē: qz opatio forme nō est pati s; agere: nutri
 mētū aut nō nutrit nisi qd̄ cōuertit i substātiā nu
 trit: 7 iō nutrit fm q̄ patit: 7 fm q̄ ex eo aliquid
 generat: qd̄ nō pōt dici de forma. Et iō dō ē q̄ ge
 nerari aliqd̄ ex illis sp̄ibus possit p̄ modū p̄dictū
 eodez mō 7 nutrire p̄nt. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ hoc qd̄
 d̄ q̄ ab̄ iste nō trāsit in corp;: itelligendū ē q̄tūz
 ad rē p̄tentā sub sacro. f. verā corp; xp̄i qd̄ nō mu
 taf in māducantē: s; ipsuz i se mutat sp̄ualiter: s;
 sp̄s in corp; comedētis cōuertunt sicut 7 i aliqd̄
 aliud corp; cōuertī possūt: vt dictū ē. ¶ Ad. ij. d̄
 cōdū q̄ accidētia manētia i suo eē accōnāli nō nu
 triūt: s; eo mō quo i aliud cōuertūt vel aliō sb̄ eis
 creat vel redit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ illa nutritio nō est
 oino fm ordinē nature vt dictū ē: 7 iō talis mādu
 ratio ieiuniū nō soluit. ¶ Ad. vj. q. dō: q̄ quidāz
 dicūt q̄ q̄cūq; liquor addat sp̄ibus vini in q̄nta
 cūq; q̄titate stati desinit ibi eē corp; xp̄i: qz dimē
 siones ille nō manēt eodem: 7 iteruz liquor addit
 p̄ totū diffundit. vñ cū corp; xp̄i nō sit sub sp̄ibus

H tertium sic proce

di: Uidet q ipsuz veru corpus xpi fra
 gal i sacro: oē eni quod māducat mastical r fran
 gif. sed veru corp' xpi māducat. Jo. vi. Qui man
 ducat carnē meā rē. q r frangit. ¶ S. hoc sacm
 ē memoriale vñice passionis: sed in passiōe ipsum
 corpus xpi ē pforatū clavis r lācea. q in sacro ipm
 corpus xpi frangit. ¶ S. sicut corpus xpi ē totuz
 in qlibet parte spēruz: ita forma substāialis. sed
 forma substāialis mālis diuidit p accidēs p diuisi
 sione spērum. q r corpus xpi. ¶ Sed: quod fra
 gif nō manet integrū. sed corpus xpi manet itegz
 vt in lra dicit. q nō frangit. ¶ S. oē corpus frangi
 bile ē passibile. sed corpus xpi est ipassibile cuz sit
 gloriosum. ergo nō frangit. ¶ Alterius videt: q
 nec etiā species frāganf: signū cui debet responder
 signato. sed spēs sunt signū corpis xpi. cū q veruz
 corpus xpi nō frangat: nec ipse spēs frangent.
 ¶ S. fm pfm in. iij. Meta. Corpora dicūt fran
 gibilia r cominuibilia fm determinatā dispositōez
 poroz. sed spēs ille nō habent poroz: qz sub oibus
 pibus spērum est eqliter corpus xpi: r sub nulla
 aliqd aliud. q spēs ille neqz frangi neqz cominui
 possunt. ¶ S. in oi fractione ea pfecta aliud ē qd
 cōtinet sub diuersis pibus. sed oino est idē qd cō
 tinet sub diuersis pibus spērum qlitercūqz dispo
 nanf. ergo nō pprie dicunt frangi. ¶ Sed contra
 Math. xxv. dicit: q deus bndixit r fregit. sed ver
 ba euāgelij nō possūt eē salsa. q fuit ibi fractio ve
 ra: sed nō i corpe xpi vt pbatū est: q in spēs fuit.
 ¶ S. magis copetit qntitati diuidi qz corūpi vel
 in aliud cōverti. sed hoc cōtingit dimēsiōib' ibi
 remanētibus: vt ex dictis patz. q r frangi siue diui
 di. ¶ Alterius videt q incōueniēter assignet i lit
 tera significatio partū fractiōis: qz ptes fractiōis
 fractiōni respondēt. sed fractiō significat passiōez
 xpi: vt in lra dicit. ergo ptes fractiōis debēt signi
 ficare ptes veri corpis xpi in qz p passiōē diuisū
 est corpus ei. ¶ S. hoc sacm ē maxie sacramen
 tū vniōis. s; distinctio ptiū vniōi opponit. q non
 cōpetit in hoc sacro significari ptes distinctas cor
 porū mystici. ¶ S. hoc nō videt suari fm cōmu
 nē morē ecclesie: q aliq pars vsqz in finē misse ref
 uet. q fm hoc nō dz accipi significatō alicui' pti.
 ¶ S. Inno. r Hug. de sanc. vict. dicūt q ps extra
 calicē fuata signat beatos: r ita videt male dicere
 q signat illos q sūt in sepulchris. ¶ S. beati r me
 dio nō indigēt. s; sacra eccleie i remediū ordinant.
 q nō debz eē aliq ps que brōs significat. ¶ S. sicut
 ē diuersitas iter mortuos: ita etiā ini viuos. sed p
 mortuis ponūt due ptes. q r p viuīs due ponī de
 bēt ad min'. ¶ S. sicut mēbra distinguūt ab inui
 cē: ita caput distinguūt a mēbris. q cuz sint tres ptes
 ad significatōē diuersitatē mēbroz corpis mystici:
 deberet addi r qrtā ad significatōē ipm caput.

cū alio corpore: oportet q i toto desinat eē corpus
 xpi: sed hoc posito nō pōt stare: cōstat eni q cor
 pus xpi manet ibi qdiu illa accidētia manet: illa
 autē accidētia nō corūpūnt alit q vt corūperetur
 substātia panis r vini. ¶ stat autē q ex puo liquore
 addito nō destrueret vinū: r iō nec spēs vini r ma
 nētes. Rōes eni pdicte nō cogūt: pmo qz nō qlibet
 dimēsiōnū distinctio tollit sacramētū: sic eni addi
 tio ita r diuisio facit aliā dimēsiōnē: vt ex dicti pz
 p pfm. diuisio autē nō tollit veritatē sacri: vt patz
 in pane q frangit. vñ nec additio: qz illa varietas
 dimēsiōnū quā facit talis additio r diuisio ē qntū
 ad determinatiōē ipsaz: nō qntū ad ideterminatiūz
 esse eaz fm q cōpetit eis subsistere: neqz qntū ad
 eē in quo subsistūt pforme substātie pcedētī. sumi
 liter etiā puus liquor: ¶ stat q nō pōt diffundi per
 oēs dimēsiōes: nisi rarefieret r trāsmutaret i aliāz
 spēm. vñ nō oportet q occupet oēs dimēsiōes. Et
 iō aliter dō: q hoc nō admiscet liquor: qcūqz spe
 ciebus illis: sicut admisceret sbe vini. Liquor autē
 addit' si cēt eqlis qntitatis vel maior: ptingeret ad
 oēs dimēsiōes vini: r sic si cēt ali' spēs faceret aliā
 spēm liquoris mediā. si autē cēt eiusdē spēs vinū fa
 ceret aliud vinū fm numerū: maxie qntū ad acci
 dētia. si autē liquor additus cēt minous quantitat'
 nō possit ptingere ad oēs dimēsiōes totū vini: sed
 ad aliqz r illas imutaret altero dictoz modoz: r
 forte imutaret fm spēm si cēt alter' spēs. ¶ stat at
 q in hoc sacro nō manet corp' xpi nisi qdiu ille
 spēs manēt eedē nūero: r iō si apponat paruus li
 quor corūpet ptes spēruz: r sub illa pte desinit eē
 corp' xpi: nō eni ē pbabile q vna gutta aque per
 totū cyphū diffundat. si at addat in magna qnti
 tate: sic corūpet spēs fm totū: r ita totalit' desinit
 ibi eē corp' xpi. ¶ Ad. i. q dō: q pbs intelligit de
 accidēte cui' subiectū ē substātia qd ei nō pmiscet
 sic at nō ē i pposito. ¶ Ad scōz dō: q in aq bndi
 cta nō fit aliq mutatio substāialis ipsi' aque: sic ē
 in hoc sacro: s; acqrit ei virtus aliq ex bndictiōe:
 r iō illa virtus pōt puenire ad aquā additā: sed i
 hoc sacro vinū puerit substātalit' in aliud viute
 vboz: r iō nō dz q vinū additū substātalit' etiāz
 puerat in sacm: s; pōt eē q puerat in vinū vtu
 te accidētū vini q remanēt vt dictuz ē. ¶ Ad. iij.
 dō: q nō est iconueniēs vna dimēsiōnē fm vnam
 ptem sui eē in hoc sacro sine subiecto: r aliāz eē in
 subiecto: qz plures ptes dimēsiōis quis sint vna
 dimēsiō i actu: sunt tñ plures i potētia. ¶ Ad. iij.
 pz solutio ex dictis. ¶ Ad. v. dō: q magnū r puū
 psequūt quātitatē fm q ad certā mēsurā detmiat
 In sacro autē altaris nō dz remanere dimēsiōnes
 easdē fm iminātiōē candē: qz sic diuisis spēs nō
 remanerēt eedē dimēsiōnes: nec p pns idē sacm:
 sed sufficit ad subsistētiā sacramenti q remane
 ant dimēsiōnes eedem: scōm qz indeterminate
 intelliguntur.

Respondeo: dicendum ad primam questionem quod sicut. a. dictum est: corpus christi non comparatur ad species sub quibus continentur mediis suis dimensionibus: imo dimensiones eius sunt ibi quasi ex consequenti: id quod dicitur convenit corpori christi mediis dimensionibus suis hoc non puenit ei secundum quod est sub sacramento. cum ergo divisio quantitativa ei convenire non possit nisi mediante dimensione propria: constat quod fractione specierum ipsum corpus eius non dividitur neque frangitur etiam si passibile esset sicut in cena fuit. **¶** Ad primum ergo dicendum: quod in manducatione sunt multa: et fractio siue masticatio: et traectio in ventrem siue nutritio: primum autem convenit ipsis speciebus tantum: sed secundum et speciebus continentibus et corpori contento: quod ubi sunt species: est verum corpus christi. **¶** Tertium si loquamur spiritualiter convenit corpori christi: si autem corporaliter speciebus ut dictum est: et id manducatio aliquo modo competit corpori christi: sed non fractio siue divisio. **¶** Ad secundum dicendum: quod quia hoc sacramentum est signum passionis christi et non ipsa passio: id oportet quod passio quam signat fractio non sit in corpore christi sed in speciebus que sunt signum eius. **¶** Ad tertium dicitur: quod forma substantialis materialis aliquo modo habet ordinem ad dimensiones: cum dimensiones intermediate intelligantur in materia ante formam substantialem ut dictum est. sed corpus christi nequaquam: et id non est simile de corpore christi et illis formis. **¶** Ad secundam questionem dicendum: quod quidam dixerunt quod fractio secundum rei veritatem non erat in hoc sacramento: sed hoc non potest esse: quia fractio importat passionem siue motum quedam et multitudinem ad quam terminatur motus: et virumque horum est sensibile per se: sunt enim sensibilia communia que contra sensibilia per accidens dividuntur: in. ij. de anima: et ita iudicium de his pertinet ad sensitivam partem. unde cum sensus iudicet fractionem: si non esset fractio esset falsum iudicium: quod non competit in sacro vitatis. Et ideo alij dixerunt quod est ibi fractio sine subiecto: sed hoc non potest dici: quia fractio cum sit quidam motus et ratione siue speciei requirit terminum a quo et i quem: et id oportet ibi esse unum quod in multa dividitur: et hoc est subiectum fractionis. et preterea actio vel passio habet magis debile esse quam qualitas: unde cum qualitates in hoc sacramento ponamus in subiecto: multo fortius passionem: et ideo cum fractio non possit esse in corpore christi sicut in subiecto ut dictum est: oportet quod sit in speciebus. **¶** Ad primum ergo dicendum quod signum respondet signato quantum ad id quod fuit: sed non quantum ad id quod est: est enim hoc sacramentum signum rememorativum respectu omnium passionis. **¶** Ad secundum dicendum: quod sicut densitas manet in hoc sacramento: ita durities que est eius effectus: et propter hoc etiam species ille sonus facere nate sunt: et sic etiam est ibi porositas invenire. **¶** Ad tertium dicendum: quod illud de speciebus quod est in una portione non est in alia: quia species sunt que franguntur: corpus autem christi non frangitur: quod totum remanet sub qualibet parte: et ratio huius

dicta est supra di. x. **¶** Ad tertiam questionem dicendum quod sicut in hoc sacro est duplex res sacramenti: scilicet corpus christi verum et mysticum: ita etiam fractio duo significat. scilicet ipsam divisionem corporis veri que fracta est in passionem: et hec significatio tangit in littera: et distributionem virtutis redemptionis christi per diversa membra ecclesie. et hanc significationem tangit Dominus in. ij. c. ecclesie hierar. Et secundum hoc accipit significatio partium secundum diversum membrorum statum: quod quidam sunt adhuc vivi: et hi signantur per partem que comeditur: quia ipsi atterunt diversis penalitatibus: et sunt in ipso motu ut incorporent christo. Quidam autem sunt mortui et hi sunt in duplici statu: quod quidam in plena participatione beatitudinis: et hoc est corpus christi quod iam sur rexit: sicut ipse christus et beata virgo: et hi signantur per partem in calice missam: quod illi inebriantur ab ubertate domus dei. Quidam autem sunt in expectati one plene beatitudinis: qui vel stola anime tamen habent vel neutra: ut hi qui sunt in purgatorio: et hi signantur per tertiam partem que reservatur usque in finem: quia hi perfectam gloriam consequentur in fine mundi: et interim in speciebus quietantur. **¶** Ad primum ergo dicendum: quod ipsum corpus christi verum signat corpus christi mysticum. unde et partes corporis veri signant partes corporis mystici. **¶** Ad secundum dicendum quod ista unio facta est per passionem christi: et ideo oportet quod sit in hoc sacramento fractio que passionem significet. **¶** Ad tertium dicendum quod talis mos fuit in primitiva ecclesia: qui tamen modo cessavit propter peccatum: nihilominus remanet eadem significatio partium. **¶** Ad quartum dicendum quod non est inconueniens per idem diversa significari sed suas proprietates diversas: unde et calix passionem signat in quantum inebriat: et sic procedit significatio quam ponit Innocentius. quod pars extra calicem signat eos qui sunt extra passionem presentis miserie: et pars in calice missa eos qui predictis passionibus opprimuntur: sed in quantum potus calicis delectat signat gaudium eternitatis: et ita procedit significatio in littera posita que continetur sub his verbis: Hostia dividit in partes tincta beatos. Plena sicca notat viuos seruata sepultos. **¶** Ad quantum dicendum quod hoc sacramentum non solum est in remedium: sed etiam in gratiarum actionem: et ideo quantumvis beati non consequatur aliquod remedium in isto sacramento: quod tamen est in gratiarum actione per eorum gloria conveniens fuit ut et ipsi in hoc sacramento significarentur. **¶** Ad sextum dicendum quod omnes vivi indigent hoc sacramento ad remedium: sed non omnes mortui et ideo per mortuos ponuntur due partes: sed per vivos una tantum. Uel dicendum quod due ponuntur pro viuis: una per viuis in hoc seculo: et alia pro viuis in gloria qui resurrexerunt: et per omnibus qui adhuc non resurrexerunt una tantum. **¶** Ad septimum dicendum quod resurrectio membrorum est conformis resurrectioni capitis: quod reformabit corpus humilitatis nostre conformatum corpori claritatis sue: Phil. ij. et id

eadem parte significatur et caput et membra ei perfecte configurata.

Qd. 11.

Dinde queritur de

effectu huius sacramenti. Et circa hoc querunt duo. Primo de effectu eius quantum ad consecutionem boni. Secundo de effectu eius quantum ad remotionem mali.

Ad primum sic pro

cedit: videtur quod per hoc sacramentum non augeantur virtutes: quia diuersarum carum diuersi sunt effectus. sed augmentum virtutis est effectus baptismi et etiam confirmationis: ut supra dictum est. et non est effectus eucharistie. **R**espondeo per augmentum charitatis ad perfectionem charitatis venit. si ergo per hoc sacramentum charitas et alie virtutes augeantur: toties posset sumi quod homo in hac vita ad perfectam charitatem veniret et ad summum gradum ipsius: quod non est nisi in patria ut Aug. dicit. **R**espondeo omnes virtutes simul augentur. si ergo augmentum virtutum esset effectus huius sacramenti: non magis deberet poni effectus augmentum charitatis quam aliarum virtutum. **S**ed nihil spiritualiter proficit nisi per augmentum virtutum. sed in Deo eucharistia habet virtutem perfectiua. ergo effectus eius est virtutis augmentum. **R**espondeo effectus huius sacramenti est plenitudo gratie: ut patet in ordo canonis: Quotquot ex hac altaris participatione sumpserimus: omni benedictione celesti et gratia repleamur. sed ad plenitudinem gratie per augmentum virtutis puenitur. ergo idem quod per.

Aterius videtur quod hoc sacramentum proficit etiam beatis ad augmentum glorie: in collecta enim beati Leonis pape ut Innocentius dicit: ita dicit: Annue nobis domine ut aie famuli tui leonis hec prebit oblatio. sed constat beati leonez in gloria esse. ergo prebit beatis ad glorie augmentum. **R**espondeo hoc sacramentum offertur etiam pro paruulis decedentibus in innocentia baptismali. sed constat quod tales ad gloriam transeunt. ergo prebit etiam hoc sacramentum ad augmentum glorie.

Sed contra: sacramenta ecclesie non proficiunt alicui quod non sit in statu proficiendi. sed sancti in patria exites non sunt in statu proficiendi cum sint in termino profectus. ergo eis eucharistia non prebit. **A**terius videtur quod effectus huius sacri non possit impediri nisi per peccatum mortale: quia sicut Ambrosius in littera dicit: spiritualiter manducat qui innocentiaz ad altare portat. sed quicumque sine peccato mortali accedit portat innocentiam ad altare: quia venialia peccata innocentiaz non tollunt. cum ergo spiritualiter manducans effectus sacramenti percipiat: videtur quod effectus sacramenti non possit impediri nisi per peccatum mortale.

Respondeo baptismus non est nobilior sacramentum quam istud. sed nihil impedit effectum baptismi nisi peccatum mortale. sed nec effectum huius sacramenti. **R**espondeo peccatum veniale non facit fictum. sed sola fictio impedit sacra-

mentorum effectum. ergo solum peccatum mortale impedit sacramenti effectum. **S**ed contra: nullus percipit effectum huius sacramenti nisi qui accedit sicut accedendum est. sed aliquis debet accedere ad hoc sacramentum cum diligenti conscientie sue examinatione ut patet. 1. Cor. 11. cum ergo sine peccato mortali possit hoc permitti: videtur quod sine peccato mortali possit effectus huius sacramenti impediri. **P**roterea ad hoc quod aliquis adultus gratiam recipiat: oportet quod se ad gratiam habendam preparauerit. sed hanc preparationem contingit sine peccato mortali impediri. ergo sine peccato mortali contingit impediri effectum huius sacramenti. **R**espondeo dicendum ad primam questionem quod proprius effectus cuiuslibet sacramenti debet assumi ex similitudine ad materiam illius sacramenti: sicut expurgatio veteris vite est effectus baptismi per abluitionem aque significata: et ideo cum materiale in hoc sacramento sit cibus: oportet quod effectus proprius huius sacramenti accipiatur secundum similitudinem ad effectum cibi cibus autem corporalis primo in cibatum conuertitur: et ex tali conuersione deputata restaurat et quantitate auget. sed spiritualis cibus non conuertitur in manducatum sed eum ad se conuertit: unde proprius effectus huius sacramenti est conuersio hominis in christum: ut dicitur cum apostolo: uiuo ego iam non ego: uiuit uero in me christus. Gal. 2. et ad hoc sequuntur duo effectus: augmentum spiritualis quantitatis in augmento virtutum: et restauratio deperditorum in remissionem venialium: vel reparationem cuiuscumque defectus precederit. **A**d. 1. quod dicitur: quod augmentum dicitur dupliciter: uno modo conuersionem puti iuuenit in viuentibus et non viuentibus secundum quod quilibet additio augmentum facit: et hoc modo virtutes augentur per omnia sacramenta que gratiam inueniunt in subiecto: ex eo quod ipsa de se nata sunt gratiam causare. Alio modo augmentum dicitur proprie puti in viuentibus et conuersionem nutrimenti: et talis modus augmentum virtutum est proprius huic sacro. **A**d. 2. quod duplex est perfectio charitatis. scilicet vite et patrie: et quauis non possit hoc sacramentum exites in via perducere ad perfectionem patrie propter diuersum statum: potest tamen perducere ad perfectionem vite: per augmentum enim charitatis ad perfectionem patrie in via peruenire non possumus. **A**d. 3. quod dicitur: quod charitatis proprium est transformare amantem in amatum: quia ipsa est que extasim facit: ut dicitur: et quia augmentum virtutum in hoc sacro fit per conuersionem manducatis in spiritalem cibum: ideo magis attribuitur huic sacramento charitatis augmentum quam aliarum virtutum. **A**d. 4. secundam questionem dicitur: quod gloria comprehendit sanctorum premium: quod quidem est duplex. scilicet essentialiale gaudium quod de diuinitate habetur: et accidentaliale. id est gaudium quod habetur de quocumque bono creato: quantum autem ad premium essentialiale secundum probabilioris opinionem eorum gloria augetur non potest: sed quantum ad premium accidentaliale usque ad diem iudicij augetur potest: alioquin tunc non augetur gaudium de gloria corporis: unde de omnibus beneficiis eis gloria accrescit: quia gaudium est angelis dei

sup vno peccatore penitentiam agente: Luce. xv. et
ita etiā de oibus que in dei honore sūt gaudent: et
maxime de his in quibus de eorum gloria deo gratias
agimus. vñ simpliciter loquēdo hoc ē q̄ntuz ad eēn-
tia glorie hoc sacm̄ nō auget i beatis gloriā: s; fm̄
qd. i. q̄ntū ad accētale p̄mū auget. ¶ Ad. j. q̄ dō
q̄ sicut Inno. soluit: vbi cūq; talis loquēdi modus
iuenitur: ita debet itelligi vt ad hoc p̄sit vt a fide-
libus magis ac magis glorificet in iris. ¶ Ad. ij.
dō: q̄ p pueris baptizatis missaz solēnia celebrāf
nō q̄ eis iuuēt quantū ad remissionē alicui culpe
vel q̄ntū ad augmētū glorie: sed ppter alias rōes:
tum ppter solatiū viuoz: tum ad ostēdendū par-
uulos ad vnitatē corporis mystici p̄tinere: vñ idē
modus exēq̄az fuctur in ipsis et alijs: tum ad cō-
mēdandū redēptionis mysteriū qd i hoc sacro cō-
memorāf p qd paruuli sine p̄p̄o merito salutes
psequūtū eternā. ¶ Ad tertiā qōnem dō: q̄ ois
pfectio acquirēda ipeditur p remotionē p̄p̄ie di-
sp̄ositiōis. sicut autē dispositiōes māles se habent ad
pfectionē forme: ita actus se habēt ad pfectionem
finis. vñ cū hoc sacm̄ p̄ficiat p̄iungēdo fini vt. s.
dictū est: ad hoc q̄ effectū suū plene habeat in su-
mēte oportet q̄ assit actualis deuotio: et q̄ iterdū
absq; mortali peccato actualis duotio ipediti pōt
cū distractiōes variē ipsam ipediāt: et peccata veni-
alia virtutū actū tollāt: absq; peccato mortali po-
tēst effectus huius sacri ipediti: ita q̄ aliq; augmē-
tum grē nō psequat: nec tñ reatū peccati mortalis
scurret: sed forte reatū venialis peccati ex hoc q̄
iparatus accedit. ¶ Ad p̄mū ergo dicēdū: q̄ ino-
centiā portās spūaliter māducatur habitū: sed non
semp̄ actu: et ad hoc q̄ effectū sacramēti percipiat
oportet q̄ actu spūaliter māducet. ¶ Ad. ij. dō q̄
in baptismo vas p̄mū esse spūale: et ideo effect⁹ ei⁹
non ipedit nisi p p̄positū peccati mortalis cōmit-
tendi: quod dicere vite spūali opponit. sed in hoc
sacro fit cōiunctio ad finē que debet eē p debitam
opationē: et iō defectus talis op̄atiōis ipedit effectū
huius sacramēti. ¶ Ad. iij. dō: q̄ quāuis peccatū
veniale nō faciat fictū simpliciter: facit tamē fictum
quo ad aliqd. nec tñ dicendū q̄ oē peccatū veniale
ipedit effectū huius sacri: s; solū illud quod tol-
lit actualē deuotionē que exigit in hoc sacro.

Ad secundū sic pro-
cedit: videt q̄ virtute huius sacri venia-
lia peccata nō dimittant: qua enī ratione dimittit
vñ et aliud. sed oia non dimittunt: q̄ sic aliquis
eēt frequēter absq; omni veniali peccato: qd ē cō-
tra illud quod dicit. j. Jo. j. Si dixerimus q̄ pecca-
tum nō habemus nos ipsos seducimus: ergo non
delet aliquod peccatū veniale. ¶ S. peccatū non
delet nisi p id quod habet oppositionē ad ipsum.
sed veniale peccatū non habz oppositionē ad gra-
tiā quā hoc sacm̄ cōfert. ergo virtute huius sacra-

mēti venalia nō dimittunt. ¶ S. baptismus q̄
dimittit oia peccata mortalia et venalia: nō requi-
rit luctū exteriorē. si ergo in hoc sacramento venia-
lia peccata dimittat: nō requirit q̄ post sumptio-
nem huius sacramenti aliq; faceret penitentiam
de peccatis venialibus: qd falsum ē. ¶ Sed p̄tra
Inno. dicit: q̄ hoc sacramentū venalia delet et ca-
uet mortalia. ¶ S. vt ex verbis Ambro. in littera
positus accipi pōt: hoc sacm̄ datur in remediū
quotidianę infirmitatis. sed quotidiana peccata di-
cunt venalia. ergo hoc sacm̄ tollit venalia.

¶ Alterius videtur q̄ etiā virtute hui⁹ sacramēti
dimittat mortalia: dicitur enī in collecta illa: Pur-
rificent nos q̄sumus dñe et. sit ablutio sceleruz. s;
scelera dicunt mortalia peccata. ergo delet peccata
mortalia. ¶ S. hoc sacm̄ expressius passionē xp̄i
rep̄sentat q̄ baptismus. sed baptism⁹ virtute pas-
sionis in eo operantis delet peccata mortalia. et
hoc sacramentū. ¶ S. minima gratia sufficit ad
dēndū omnia mortalia. sed hoc sacramentū gra-
tiam cōfert. ergo mortalia delet. ¶ S. hoc sacm̄
magis operat in fumentē q̄ in alio: alio frustra q̄
assumeret. sed offertur sacrificiū ecclesie p aliq; b̄
imp̄is vt cōuertant: et nō frustra. ergo et in ip̄o q̄
sumit mortalia peccata delet. ¶ Sed cōtra Aug.
ad Rōna. Quis offerat corpus xp̄i nisi p his qui
sunt mēbra christi. sed illi qui sunt mēbra xp̄i nō
habēt peccatū mortale. ergo virtute huius sacra-
mēti nō delet mortalia. ¶ S. hoc sacm̄ nō hēt
aliquē effectū in indigne accedentibus. sed quicūq;
accedit cū mortali indigne accedit. ergo nō percipit
effectū huius sacramēti: et ita nō delet mortalia.

¶ Alterius videt q̄ remittat penas peccati morta-
lis: deus enim p̄mō est ad miserendū q̄ ad puniē-
dum: vt dicit glo. in principio Hier. sed indigne
accedens icurrit reatū pene mortalis peccati. ergo
digne accedēs ab eo absoluit. ¶ S. hoc sacm̄ nō
minus valz viuus q̄ mortuis. sed mortuis valz ad
remissionē pene: q̄ ad hoc p eis offertur. et multo
magis viuus. ¶ S. veritas ē maioris efficacie q̄ fi-
gura. sed sacrificia veteris testamēti i satisfactiōe
p peccatis mortalibus offerebant. ergo multo fer-
tius et hoc cuius sunt illa figura: et sic remittit mor-
taliū penam. ¶ Sed p̄tra: quicūq; nō est debitor
pene statim motus euolat. si ergo hoc sacramento
pena mortalis peccati dimittit: ref: quilibet munus
hoc sacramento ex hac vita discedens euolaret: qd
falsuz ē. ¶ S. satisfactio nō exigitur nisi ad dimis-
sionē pene. si ergo hoc sacramento dimitteret pena
ois alia satisfactio tollerēt: qd est incōueniens.

¶ Respondeo dicendū ad p̄māz qōnem: q̄ virtute
huius sacramēti fit quedā trāsformatio hominis
ad xp̄m p amorem vt dictuz est: et hoc est propus-
cius effectus. et q̄ ex seruoze charitatis peccata ve-
nialia dimittunt: ppter hoc q̄ dicto seruoze p̄tra-
riant: iō ex consequēti virtute huius sacramēti

venialia delentur. ¶ Ad primū ergo dicendum: q̄ tantus potest esse deuotiōis seruoꝝ q̄ omnia venialia peccata delet: neq̄ est incōueniens q̄ aliqua hora homo sit absq̄ omni peccato veniali: q̄uis hoc oīu durare nō possit: p̄pter difficultatem vitandi peccata venialia: nec tamē oportet q̄ semp omnia peccata venialia delet: sed fm̄ mensuraz deuotiōis: q̄ non est p̄ximus effectus eius delatio venialiu: sed ex cōsequenti: vt ex dictis patet.

¶ Ad secundū dicendū: q̄ in hoc sacramēto nō solum cōfertur gratia habitualis: sed excitat seruoꝝ actualis deuotiōis. 7 ideo gratie huius sacramēti nō solum mortalia sed etiā venialia opponūtur.

¶ Ad tertium dicendū: q̄ baptismus habet p̄ principali effectu delere peccatū: 7 ideo quādo nō impedit delere oīa. sed nō est ita in hoc sacro: et ideo ratio nō sequit̄. ¶ Ad secundā q̄onem dō: q̄ effectus sacramenti vt dictū est respondet his que exterius in sacramēto gerunt: exterius autē vsus huius sacramēti est p̄ manducationē que nō debetur nisi rei viuenti: 7 iō effectus huius sacramenti p̄supponit vitam in sumēte. 7 q̄ peccatū mortale vitam sp̄ialem tollit: iō hoc sacm̄ nō est ad abluenda peccata mortalia in sumētibus: sed illos solum defectus qui cū vita esse possunt.

¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ sicut Inno. dicit: huiusmodi locutiones sunt improp̄e: dicit enim hoc sacramentum scelera vel crimina abluere vel tollere inq̄ntuz ea impedit cōtra ipsa robur ministrādo. vel dō q̄ in aliquo pōt esse peccatū mortale q̄ eius cōscientiam nō habet. 7 talis si deuote accedit veniaz cōsequit̄: vt supra dī. ix. dictū est.

¶ Ad ij. dicēduz q̄ baptismus nō solum exp̄mit passionē x̄pi: sed etiā facit baptizatū x̄po cōmōzi. 7 q̄ corruptio vnus est generatio alteri: gnatio autē est motus i vitam 7 nō p̄supponit vitā sed p̄uationē eius: iō p̄ baptismū possunt peccata mortalia dimitti virtute passionis: nō autē per eucharistiā p̄ cu. 7 sumptionē homo nō significat cōmōzi x̄po: sed fructu mortis x̄pi refici: quod vitā p̄supponit.

¶ Ad iij. dō: q̄ grā quam eucharistia cōfert q̄ntum ē de se habet virtutē mortalia delendī: sed rōne ordinis quē habet ad vitā quā p̄supponit: mortalia inuenire nō pōt: 7 ideo nec ea delere. si autē inueniat in subiecto nō in cōscientia: nihilominus ea delet.

¶ Ad iij. dō. q̄ eucharistia nō solum ē sacramentum: sed etiā est sacrificiū. in quātum autē est sacramentū: habet effectū in oī viuente in quo f̄quirit vitam p̄existere. sed in quātum ē sacrificiū habet effectū etiā in alijs p̄ quibus offertur: in q̄bus non p̄existit vitam sp̄ialem i actu: sed in potētā tātuz 7 iō si eos dispositos inueniat: eis grām obtinet virtute illius veri sacrificij a quo oīs gratia i nos ista fit: 7 p̄ cōsequēs peccata mortalia in eis delet: nō sicut causa p̄xima: sed in quātuz grām cōtritionis eis ipetrat. Et q̄d in p̄trariū dicit: q̄ nō offert nisi

p̄ mēbris x̄pi: itelligendū est p̄ mēbris x̄pi offerri quādo offertur p̄ aliquibus vt sint mēbra. ¶ Ad tertiā q̄onem dicendū: q̄ eucharistia inquantū ē sacramentū vt dictū est p̄ principali effectu vnio nē hominis ad x̄pm: 7 iō per modū sacramēti nō aufert nisi ea que in habēte vitā huic vnioni op̄posita iuenit. pena autē peccato mortali debita q̄d iam deletū est nō est huiusmōi. iō in quātū ē sacramentū nō habet effectū pene mortalis dīmissiōez sed in quātū est sacrificiū accipit rationē satisfactio nis. 7 fm̄ hoc in parte vel in toto penā tollit sicut 7 alie satisfactioes fm̄ mensurā pene debite pro peccato: 7 deuotiōis qua sacramentū offertur. nec tamē semp virtute huius sacramēti tota pena tollit. ¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ indigne accedens cū cōscientia mortalis peccati mortaliter peccat: 7 iō reatum pene debite mortali peccato incurrit: digne autē accedēs meretur vitā eternā ad quā meritū ordinat: sicut mortale peccatū ad penam. non autē ordinat meritū directe p̄ncipaliter ad remissionē pene: 7 iō ratio nō p̄cedit. ¶ Ad ij. dō: q̄ nō totaliter semp aufert pena p̄ hoc sacrificiū illis qui sūt in purgatorio: nec auferebat in veteri lege per antiqua sacrificia. vnde patet solutio ad tertium.

Quēritur de frequentatione huius sacramenti. Et circa hoc queruntur duo. ¶ Primo de frequentatione. ¶ Secundo de cessatione.

Ad primum sic procedit: Videtur q̄ nō debeat hō frequentare hoc sacramentū: sed semel tantuz in vita sua sumere: iniuriā enī facit sacramēto qui sacramentū iterat. s̄ rei digniori min⁹ faciēda ē iniuria. cuz ergo hoc sacramentū sit dignius alijs quibusdam que nō iterant: videt q̄ nō nisi semel accipi dbeat.

¶ P̄ apls probat Heb. x. ex vnitate hostie vl̄ passionis x̄pi vnitate baptismi. sed hoc sacm̄ magis cōuenit cū passione x̄pi inquantū est hostia q̄ baptismus. ergo cū baptismus semel tantū p̄cipiat: 7 hoc sacm̄ semel tantū debet p̄cipi.

¶ Sed cōtra cū frequentatione mysterij crescit nostre salutis effectus: vt in collecta dicit̄. sed ad hoc debem⁹ niti vt effectus salutis in nobis crescat. ergo debemus frequēter sumere.

¶ Alterius videt q̄ qualibz die Ambrosius enī dicit: Iste panis quotidianus est: accipe quotidie q̄ tibi p̄sit. ¶ P̄ isto sacramento excitat seruoꝝ charitatis qua homo x̄po vnif. sed hoc expedit vt quotidie fiat. ergo quotidie cōmunicandū est.

¶ Sed cōtra est q̄d Aug. dicit in libro de ecclesiasticis dogmatibus: quotidie eucharistiā sumere nec laudo nec vitupero. ergo non est quotidie cōicandū.

¶ Alterius videt q̄ sit semel i anno cōicādū tantū: q̄ agnus paschalis signū fuit

huius sacramenti. s; sumebat tantū semel in āno. ergo 7 hoc sacrm debet semel in āno tm̄ percipi. **¶** Hoc sacramētū ē memoriale dñice passiois. sed passioē dñi cōmemorat ecclia semel in āno. ergo tūc tantū debz eē tēpus cōicandi. **¶** Sed 3̄ est quod dicit fabianus papa: Etsi nō pluries ter saltē in āno cōicent hoies. s. in pascha: pētecoste: 7 natali dñi. **¶** Uterq; videt q; homo possit vna oīe pluries cōicare: q; maius ē celebrāf q; cōicare. sed sacerdos pōt vna oīe celebrare pluries si necesse sit. 3̄ alī fidelis pōt pluries cōicare. **¶** Quotienscūq; egritudo corpālis iterat extrema vinctio pōt iterari. sed eucharistia ordinat cōtra egritudinē peccatoꝝ vīcālīū que vno die pluries iterātur. ergo vna die pōt hō pluries cōicare. **¶** Sed p̄tra ē quod dicit de cōsecra. dī. ij. Sufficiat sacerdoti semel in oīe missam celebrare: q; xps semel passus ē 7 totū mundū redemit. ergo etiā semel tantū in oīe debet quis cōicare. **R**espondeo dicendū ad primā qōnē: q; ea que in hoc sacro gerunt habēt similitudinē cū his q; accidūt in corpāli nutrimentō: q; enī fit q̄si cōtinua depditio naturalis humilitatis p actionē caloris nālis 7 exercitiū laboris: iō oportz frequēter corpōalē cibū assumere ad restauratiōē depditō: ne pditio cōtinua mortē iducat. Similit̄ etiā ex cōcupiscētia inata 7 occupatiōe circa exteriora fit depditio deuotiōis 7 serueris fm̄ que hō in deū colligif: vñ oportz q; pluries depdita restaurent: ne hō totalit̄ alienet a deo. **¶** Ad. j. ergo dō: q; pfectio huius sacri. vt dicitū ē cōsistit in psecratiōe materiē nō in vsu ipsius: 7 iō cōsecratiō nō repetit sup eandē materiā ppter reuerentiā sacramētī: sed vsus pōt repeti. **¶** Ad. ij. dicendū: q; baptisimus repñtat illā hostiā fm̄ q; facit i nobis spūalem vitā: 7 q; generatiō vnīuscūiusq; nō est nisi semel: iō baptisimus nō repetit: sed eucharistia repñtat illam hostiā fm̄ q; reficit: et iō oportet q; frequēter sumatur. **¶** Ad secundam qōnē dicendū: q; in hoc sacramento duo requirunt ex parte recipiētis. s. desideriu; cōiunctionis ad xpm̄ quod facit amor: 7 reuerentiā sacramētī que ad donū timoris p̄tinet. primū autem incitat ad frequentatiōē huius sacramētī quotidiana; sed secundū retrahit. vñ si aliquis experimentalit̄ cognosceret ex quotidiana sumptione feruorem amoris augeri 7 reuerentiā nō minui: talis deberet quotidie cōmunicare. si autem sentiret p quotidianā frequentatiōē reuerentiā minui 7 feruorem non multum augeri: talis deberet interdum abstinere: vt cum maiori reuerentiā 7 deuotione postmodū accederet. vnde quantū ad hoc vnusquisq; relinquendus est iudicō suo: 7 hoc ē quod Aug. dicit: Dixit quispiam non quotidie accipiendam esse eucharistiā: alius affirmat quotidie sumendam: faciat vnusquisq; quod fm̄ fidem suā pie credit esse faciendum. 7 probat per exemplū

gachei 7 cēturionis: quōru; vnus recipit dominū gaudens: alius dicit: non sum dignus vt intres s; tectum meum: 7 vterq; misericordiā consecut' ē. **¶** Et per hoc patet solutiō ad obiecrā. **¶** Ad tertiam questionē dicendū: q; fm̄ diuersos status fidei 7 diuersus mos de hoc inoleuit. nam in primitiua ecclesia quando vigeat deuotio maior ex p̄ p̄nquitate passiois christi: 7 erat maior impugnatō ab infidelibus: quia hec mensa aduersus tribulationes ecclesie p̄paratur quotidie cōmunicandum fidelibus indicabatur. vnde Anacletus papa dicit: Peracta consecratione omnes cōmunicent qui nolunt ecclesiasticis carere liminibus: sic enim apostoli statuerunt. postmodū inditum fuit vt saltē ter in anno cōmunicarent vt dicitū est ppter solēnitatem illorum dierum. sed postmodum artatum est vt saltē semel in anno. s. in pascha cōmunicēt: 7 ad hoc etiam multi idonei n̄ iueniuntur: 7 quāuis statutum ecclesie non liceat preterire: tamē licet pluries cōmunicare. vñ Aug. laudat omnibus diebus dominicis cōmunicādū esse: 7 ita pluries in āno potest cōmunicare quis. **¶** Ad primū ergo dicendū: q; agnus paschalis fuit figura huius sacramētī: ratione passiois christi que semel tantum facta est: 7 ideo semel tantum in anno sumebatur. sed manna quod fuit figura huius sacramētī inquantū hoc sacramentum est cibus fidelium quolibet die sumebatur. **¶** Ad secundū dicendū q; ecclesia tempore passiois recolat ipsam passionem fm̄ se: 7 ideo semel in anno tantū recolat. s; in hoc sacramento recoliunt passio fm̄ q; p ipsam reficimur: 7 q; tali refectione plures indigemus: ideo pluries hoc modo recolat' o'minica passio. **¶** Ad quartā qōnē dicendū: q; homo nō debet pluries in vna die cōicare: vt saltē quantū ad vnā diem rēp̄sentat vnitas dñice passiois: 7 vt quantū ad aliquid reuerentiā sacramētō exhibeat semel sumēdo. **¶** Ad primū ergo dicendū: q; sacerdos est q̄si p̄sona publica: 7 iō oportet q; nō solū p se sed etiā pro alijs celebret: 7 ideo necessitate cogente pōt pluries celebrare in die: sed nō ē eadē ratio de illis q; nō sumunt nisi rōne sui. **¶** Ad secundū dicendū: q; sunt alia remedia q̄bus peccatū vīcālē expiari pōt: vñ nō o; vt ad ea expianda hō pluries in die cōicet. **¶** Ad secundū sic pro
cedit: Uidet q; liceat oīo a cōione cessare: q; nullus tenet nisi ad ea que sunt necessitatis: sed hoc sacrm̄ vt supra di. viij. dicitū est: nō ē necessitatis. 3̄ aliquis pōt oīno a sacramētī sumptiōe cessare. **¶** Quod sit ad reuerentiā dei nō ē peccatū. s; aliq; pōt ex reuerentiā sacramētī oīno cessare. 3̄ si oīno cesset non ē peccatū. **¶** Aug. dicit. q; o sumptiōe huius sacramētī debet quilibet facē q̄ pie credit faciendū eē. ergo nō peccat si oīo cesset:

et putat hoc esse faciendum. Sed contra est quod Inno. dicit: Lauendum est ne si nimium huius sacramenti sumptio differatur: mortis piculum incurrat. ergo si oino cessatur est mortiferum. **¶** Statutum est ecclesie ut saltem semel in anno fideles communicent. ergo qui oino cessat peccat. **¶** Alterius videtur quod ille qui consecrat possit a comunione cessare: quod ubi est maior necessitas ibi secundum ordinem debitum charitatis est magis subueniendum. sed potest contingere quod postquam sacerdos consecrauerit aliquis infirmus ad mortem et instanter petat corpus christi in ultima necessitate constitutus. ergo cum sit hoc sacramentum charitatis: debet sacerdos ipse a comunione desistere et infirmo dare. **¶** Preterea: grauius est peccatum peccato supaddere quam unum simplex peccatum committere. sed habens conscientiam peccati mortalis peccat consecrando: peccat etiam comunicando. ergo ex quo consecrauit debet saltem a sumptione cessare. **¶** Preterea. comunicatio corporis domini et sanguinis equaliter debetur omnibus membris christi. sed alijs datur corpus christi sine sanguine ergo sacerdos saltem a sumptione sanguinis abstinere potest. **¶** Sed contra est quod dicitur de consecra. di. ij. c. relatum. ubi reprobat error qui volebant consecrare corpus christi et non sumere. **¶** Hoc idem videtur ex verbis domini quibus dicit hoc sacramentum instituisse: Accipite et comedite. **¶** Alterius videtur quod laudabilius sit abstinere ab hoc sacramento quam accedere: quia ad eum maxime per humilitatem appropinquamus. sed quod homo ex reuerentia: sacramenti a comunione desistit: humilitatis est. ergo hoc videtur magis meritorius et fructuosus quam etiam sumere. **¶** Preterea. charitatis vere est magis dei gloriam quam commodum proprium querere. sed iste qui abstinet videtur propter gloriam dei facere quam reueretur: qui autem sumit propter proprium commodum facere: quia fructus sacrum querit ergo illud est perfectioris charitatis: et ita magis meritorium. **¶** Sed contra: in alijs sacramentis ei cui licet sacramentum accipere melius est accipere quam desistere. sed hoc sacramentum dignius est alijs. quam multo melius est homini parato accipere quam ex reuerentia desistere. **¶** Respondeo dicendum ad primam questionem: quod nulli licet omnino a comunione cessare: quod ecclesia statuit tempus in quo fideles communicare debeant: unde qui oino desistunt efficiunt rei transgressionis preceptum. institutio autem ecclesie fuit necessaria: quod enim in quotidiana pugna sumus vita spiritualis in nobis euanesceret: nisi aliquando cibum vite sumeremus. **¶** Ad primam ergo dicendum: quod hoc sacramentum de sui institutione prima quous non sit de necessitate salutis: tamen ex institutione ecclesie necessarius efficitur: et sine hoc etiam necessarium esset non simpliciter ut sine quo non esset salus: sed ex suppositione finis: si scilicet homo in vita spirituali firmiter persistere vellet.

¶ Ad secundam dicendum: quod reuerentia debita deo in hoc exhibetur: quod homo non se nimis diuinis ingerat supra sui modum: sed quod homo oino se subtrahat: hoc est contemptus et pusillanimitatis. **¶** Ad. ij. dicendum: quod verbum Aug. referendum est ad hoc quod quotidie sumatur vel non: non autem ad hoc quod oino quis desistat. **¶** Ad secundam questionem dicendum: quod semper ille qui consecrat debet sumere corpus et sanguinem christi: nisi impediatur vel per violentiam: vel per mortem: vel per infirmitatem: vel aliquid huiusmodi: cuius ratio potest sumi ex parte ipsius sacramenti quod in ipsa sumptione completum sue significationis accipit: quod ut dicit Aug. Dum sanguis in ore fidelium in calice funditur: sanguinis effusio de latere christi designatur: et etiam complementum sue efficacie: quod vltimum effectum proprium habet in hoc quod sumitur. ut ergo sacramentum sit perfectum oportet illi qui sacramentum celebrat communicare. potest etiam sumi ratio ex parte ipsius consecrantis: quod cum ipse sit alijs dispensator diuinorum: debet primo in participatoe diuino fieri: ut Dio. dicit in. ij. c. ecel. hierar. **¶** Ad primam ergo dicendum: quod in tali casu non oportet quod sacerdos comunione intermitat: sed potest dare infirmo partem hostie consecrate. **¶** Ad secundum dicendum: quod magis peccaret non sumendo: quod sacrilegium committeret pervertens ritum sacramentorum: nec tamen est peplexus: quod potest ad deum conuerti et conteri. et tunc sine periculo in tali articulo sumet. **¶** Ad tertium dicendum: quod perfectio sacramenti huius in vtroque consistit: ut ex supra dictis patet: et ideo sacerdos celebrans qui alterum tantum sumeret imperfecte sacramentum pageret: unde reus sacrilegij secundum canones iudicatur: de consecra. di. ij. c. compim. secus est autem de alijs qui non perficiunt sacramentum: quia eis subtrahitur sanguis propter effusionis periculum. unde et sacerdos in parascoue quando non consecrat: corpus sine sanguine sumit. **¶** Ad tertiam questionem dicendum: quod in his que sunt ex genere suo bona peccatum non accidit nisi ex aliquo accidente dum inordinate expleatur: et ideo in eis perficere per se bonum est: sed abstinere ab eis non est bonum nisi ratione accidentis alicuius. unde cum eucharistiam accipere sit bonum ex genere: assumere eam est bonum per se: abstinere est bonum per accidens: in quantum scilicet timetur ne inordinate sumatur: et quia quod est per se preiudicat ei quod est per accidens: ideo simpliciter loquendo melius est eucharistiam assumere quam ab ea abstinere: sed in casu aliquo nihil prohibet esse melius abstinere: quando aliquis probabiliter preiudicat ex sumptione reuerentiam minui. si autem hec duo comparemus adhuc inuenitur preualere sumptio sacramenti abstinentie a sacramento: tum ratione effectus sacramenti: tum ratione preparationis quantum ad salutem: tum etiam ratione virtutis elicientis actus: quia

sumere videt esse charitatis in qua radix meriti consistit: abstinere autem timoris: amor autem timori precualet. ¶ Ad primum ergo dicendum: quod charitas est que deo directe nos coniungit: sed humilitas ad hanc unionem disponit in quantum hominem deo subdit. unde meritum magis consistit in charitate quam in humilitate. ¶ Ad secundum dicendum: quod in hoc maxime est gloria dei et bonitas quod se creaturis pro captu eorum communicat. unde magis videtur ad dei gloriam pertinere quod aliquis ad communionem accedat: quam quod abstinat. ¶ Sicut et christus se ostendit et contra veritatem non det aliqua fictio: ergo non debuit eis aliud ostendere quam quod in ipso erat. Et ideo dicendum quod christus eis speciem suam naturalem ostendit: et sensus exterior per eam mouebatur. sed propter dubitationem resurrectionis sensus interioris iudicium impediatur. unde eum talem inspiciabant exterioribus: ut Gregorius dicit: qualis erat apud eos interior et ita non erat aliqua deceptio ex parte christi: sic non est aliqua deceptio in sacra scriptura ex hoc quod finguntur figure angelis et ipsi deo: non enim ad hoc fit ut in eis intellectus remaneat: sed ex his in significata eorum surgat: et ita etiam per speciem illam in qua eis apparuit voluit eis dominus interiorum eorum dispositionem significare. Qui confessus est coram Nicolao papa et videtur ex hoc quod hec opinio omnino sit tenenda: quia in principio confessionis huius dicitur: Consentio romane ecclesie et apostolice sedis. ergo nulli licet aliter tenere. Et dicendum quod quia Berengarius negauerat verum corpus christi in altari esse: coactus fuit hanc confessionem facere. unde non intendit dicere quod ipsum corpus christi frangatur: sed quod sub speciebus in quibus est fractio verum corpus christi sit: et in hoc se dicit consentire apostolice sedis a contrario errore reuersus. ¶ Manet integer in corde tuo. et intelligendum est quantum ad effectum: non quod corpus eius metum illabatur: quia hoc solus dei est. ¶ Non est pars corporis et de hoc dictum est supra di. x. ¶ Indignus est qui aliter celebrat. aliter celebrare dicitur qui non seruat materiam vel formam aut ritum debitum ab ecclesia institutum: et debet talis si ex contemptu faciat gradus sui periculo subiacere. ¶ Et si christus quotidie imoletur et. Sciendum quod omnia illa verba que important compassionem iudeorum ad christum et penam christi: non dicuntur quotidie fieri: non enim dicimus quod christus quotidie crucifigatur et occidatur: quod actus iudeorum et pena christi transijt. illa autem que important compassionem christi ad deum penam dicuntur quotidie fieri: sicut offerre sacrificare et huiusmodi: eo quod hostia illa perpetua est: et hoc modo est semel oblata pro christo quod quotidie etiam pro membris ipsius offerri possit. ¶ In sacro recordatio illius fit: quod factum est semel. sacerdos enim non solum verbis sed etiam factis christi passionem representat. unde et in

principio canonis tres cruces facit super illud: Hec dona: hec munera et ad significandum trinam traditionem christi. scilicet a deo: iuda. et iudeis. Secundo autem super illud Benedicta: ascripta et. facit tres cruces super utrumque: ad ostendendum quod tribus christus est uentus. scilicet sacerdotibus scribis et pharisaeis. duas autem facit diuisim super corpus et sanguinem: ad ostendendum uentorem et uentum. Tertio facit duas super illud: Benedictus et fregit. unam super corpus: aliam super sanguinem: ad ostendendum quod hoc sacramentum in mortis sue memoriam exercendum mandauit: id statim post consecrationem brachiorum extensione crucis effigie representat. unde etiam ut Inno. dicit: uerba consecrationis que in fine ponenda sunt: quasi complementum totius in medio ponunt: ad historie ordinem obferuandum. quod uerba canonis ad consecrationem et effectum ipsius ipetrandum pertinent: sed signa ad historia recolendam. Quarto facit quinque cruces super illud: Hostia pura et. ad representandum. v. plagas. Quito facit duas super illud: Sacrosanctum filij tui corpus. et ad signandum vincula et flagella christi. Et addit tertia que sacerdos seipsum signat super illud: Omni benedictio. quod christi vulnera nostra sunt medicamenta. vel per has tres cruces significat triplex oratio qua christus orasse legitur: Math. xxvi. passioe imminente. Sexto facit tres super illud: Scitatis: uiuificas et. ad representandum quod iudei ter dixerunt: crucifige: uerbo crucifigentes christum: quod fuit tertia hora. Septimo iterum facit tres super illud: Per ipsum: et in ipso et. ad representandum scilicet crucifixio nem que a militibus hora. vi. per trius horarum spacium crucifixus est: uel ad representandum tres eius cruciatus. scilicet passioe: passioe: compassioe. Deinde facit duas extra calicem super illud: Est tibi deo patri et. ad representandum se patorem aie a corpore que facta est hora. ix. uel pro sanguine et aqua que de latere christi profuxerunt. Inclinationes etiam facte a sacerdote signant christi obedientiam ad patrem ex quo mortem sustinuit. Tacita etiam locutio exprimit consilium iudeorum mortem christi machinatum: uel discipulorum que palam christum confiteri non audebant. quod enim fractio significet dictum est. quod autem comixtio corporis et sanguinis unionem aie et corporis significat: id illa crud signatio que fit super illa uerba: Pax dominus: magis pertinet ad resurrectionem que uirtute inuitat et tertia die facta est. Quod autem quod deo se sacerdos ad populum uertit: signat quod dominus die resurrectionis in quibus se manifestauit: primo Marie magdalene. Jo. vii. Secundo petro. Luce vi. Tertio mulieribus. Math. vi. Quarto discipulis in emaus Luce vi. Quito discipulis congregatis in unum. Jo. vii. Salutat autem populum septies: ad septiformem gratiam spiritus sancti ostendendam. ¶ Sine quibus mortalium uita uici non potest: quod etiam possumus uitare signa: non tamen omnia. ¶ Di. XIII

Solet etiam queri

uirum prauis sacerdotibus et. Postquam determinauit magister de sacramento eucharistie: h. decimat o ministris huius

sacramenti. Et diuiditur in partes duas: in prima determinat ppositum: in secunda epilogat: ibi De hoc celesti mysterio etc. Prima in duas: in prima ostendit quis possit consecrare et dispensare huiusmodi sacramentum: in secunda quis possit sumere: ibi Illud etiam sane dici potest etc. Prima in duas: in prima inquit vtrum potestas consecrandi per peccatum a ministro tollatur: in secunda ostendit que requiruntur in ministro ad hoc qd sacramentum consecrare possit: ibi In huius autem mysterij etc. Prima in duas: in prima inquit vtrum malus sacerdos possit consecrare: in secunda vtrum ab ecclesia pcedat: ibi Illi vero qui excommunicati sunt etc. De hoc celesti mysterio etc. Sic epilogat. Et circa hoc duo facit: primo ponit epilogum: secundo ex incidenti determinat qd faciat hereticum: ibi Ne autem ignoe: s quid faciat etc.

Hic est duplex questio. Prima de ministro consecrante. Secunda de heresi. Circa primam queruntur tria. Primo quis possit consecrare. Secundo de ritu consecrandi. Tertio de dispensatione sacramenti.

Ad primum sic proceditur:

videtur qd etiam laicus possit consecrare: consecrare enim sacerdotis est. sed ois laicus si sit bonus sacerdos est: qd vt dicit Chrysostomus. Omnis sanctus sacerdos est. et omnibus fidelibus dictum est. j. Pe. ij. Vos estis genus electum regale sacerdotium. ergo bonus laicus potest consecrare. **R.** homo non potest consecrare virtute propria sed virtute dei. sed bonus laicus magis e particeps diuine virtutis qd malus sacerdos. qd magis potest bonus laicus consecrare qd malus sacerdos. **R.** magis est sumere sacramentum qd consecrare: quia hoc ad illud ordinatur. s. d. bonus laicus potest sumere sacramentum. ergo et consecrare.

Sed contra hoc sacramentum offertur ad reconciliandum nos deo: quod est officium mediatoris. cum ergo sacerdotis tantum sit medium esse inter deum et populum: soli sacerdotes hoc sacramentum consecrare possunt. **P. Diuterea: bonitas virtutis non est manifesta: qd nemo scit vtrum sit digni odio vel amore: Eccl. ix. et precipue alteri nota esse non potest. si ergo potestas consecrandi sequatur bonitatem persone: non poterit esse notum quando consecratum sit vere et quando non: et ita erit deceptio in sacramentis. **A.** Lterius videtur qd solus episcopus possit consecrare: qd in qualibet re publica principis debetur actus nobilissimus: sicut etiam Cometautor dicit in. 3. Meta. sed sumus in nostra hierarchia est episcopus: vt dicit Dio. ergo cum consecrare sit sumus actus nostre hierarchie: hic actus sibi soli debetur. **P.** Diuterea sicut Dio. perficere e tantum episcopi. sed sicut ipsius eucharistia e pfectuaz**

habens virtutem. ergo solus episcopus potest consecrare. **P.** Diuterea: maius est consecrare corpus christi qd consecrare altare vel benedicere virgines. sed illa reseruatur solis episcopis. ergo multo fortius consecratio corporis domini. **Sed contra** est comunis vsus ecclesie et canonum institutio: qui docent potestate consecrandi et baptizandi episcopis et sacerdotibus esse comunem. **A.** Lterius videtur qd heretici et scismatici et excommunicati consecrare non possunt: quia sicut dicit cano. xxiij. q. j. c. audiuim. Quicunq fuerit ab unitate ecclesie alienus execrare potest consecrare non valet. Aug. etiam dicit qd extra ecclesiam non est locus veri sacrificij. sed omnes predicti sunt extra ecclesiam. qd non possunt consecrare. **P.** Diuterea: hoc sacramentum pollutum non potest. sed sicut dicitur. heretici panem pollutum comedunt. ergo verum sacrificium non habent. ergo non consecrant. **R.** hoc sacramentum est vnionis ecclesie: vnde et comunio dicitur. sed omnes predicti hac vnione carent. ergo consecrare non possunt. **Sed contra:** sacerdos habet potestatem consecrandi ex ipso character. sed character manet in ipso heretico scismatico et excommunicato. ergo possunt consecrare. **R.** qd tas persone non exigitur nisi ad actum propriuz persone. sed consecratio non est actus personalis ipsius sacerdotis: sed dei cuius verbis consecrat. qd non impeditur propter propriam qualitatez.

A. Lterius videtur qd degradatus non possit consecrare: nullus enim consecrare potest qui non habet potestatem consecrandi: sed degradatus non habet potestatem consecrandi: quauis habeat potestatem baptizandi: vt dicit canon. j. q. ij. c. quidam. ergo non potest consecrare. **P.** Diuterea: ex eisdem sit res et corruptitur: sicut p h in pmo E. b. sed alius ex potestate episcopi accipit posse consecrare. ergo quando ab ipso degradatur videtur qd hoc posse amittat. **P.** Diuterea: habens ordinem sacerdotalem non relinquitur puniendus iudicio seculari. sed degradatus relinquitur. ergo non habet ordinem. ergo non potest consecrare. **Sed contra:** si degradatus reconciliatur non iterum ordinatur. ergo ordinem non amisit. ergo consecrare potuit. **P.** Diuterea: hoc idem probatur p indelibilitatez characteris vt supra. vtrum autem malus sacerdos vel angelus possit consecrare eadem ratio est que et de baptizatioue: et ideo queratur supra distinctione quinta. **A.** Lterius videtur qd missa mali sacerdotis non minus valeat qd boni: quia sicut dicit Aug. in libro de corpore christi: In mysterio corporis et sanguinis domini nihil a bono maius nihil a malo minus perficitur sacerdote. **P.** Diuterea: baptismus datus a bono ministro nihil melius valet qd datus a malo. ergo nec missa a bono sacerdote vel malo dicta. **Sed contra:** melius e qd e fructuosius. s. missa

boni sacerdotis est fructuosior: quia eius oratio magis exauditur. ergo est melior. **R**espondeo dicendum ad primam questionem quod ordo ecclesie deriuatus est ab ordine celestis hierarchie: unde sicut in angelis diuersis ordinibus diuersi actus debentur: ita et in ecclesia militate ad diuersos actus diuersi ordines applicantur: sicut etiam et in corpore diuersa membra diuersa habent officia: cui corpus mysticum simulatur: ut patet. **1. Cor. xij.** ordines autem ecclesie distingui non possunt per diuersitatem interioris bonitatis: quia ignota est et indeterminati sunt gradus eius. et quia bonitas vel virtus alicuius non ordinat ad hoc quod aliquis aliquid possit: sed ad hoc quod bene faciat illud quod potest: habitus enim virtutum non sunt potentia sicut philosophus probat: et ideo quod unus possit actu quem alius non potest: non contingit ex diuersitate bonitatis vel malicie: sed ex potestate suscepta quam habet unus et non alius: et ideo quia laicus potestatem consecrandi non accipit: sua bonitas quantum ad hoc non iuuat cum ad hoc quod consecrari possit. **¶** Ad primum ergo dicendum quod omnis bonus homo dicitur esse sacerdos mystice: quia scilicet mysticum sacrificium deo offert seipsum. scilicet hostiam viuam deo: **Ro. xij.** **¶** Ad secundum dicendum quod laicus bonus sit particeps officii virtutis ad bene agendum hoc quod poterat prius aliquo modo facere: non autem ad hoc quod possit hoc per virtutem quod prius non poterat. **¶** Ad tertium dicendum: quod quantum ad acceptio sacramenti sit maior in fructu: tamen consecratio est maior in potestate: unde non oportet quod qui potest accipere possit consecrare. **¶** Ad secundam questionem dicendum quod potestas consecrandi non solum episcopis sed etiam sacerdotibus collata est: quia ordo sacerdotis est medius inter episcopos et populum. unde sicut in angelica hierarchia illuminationes ad inferiorem ordinem mediante superiore pueniunt: ita omnia sacramenta que communiter toti populo dispensantur per sacerdotem conferuntur: et huiusmodi sunt omnia que non collocantur in aliquo statu vel gradu super alios: et quia eucharistia est huiusmodi: ideo non solum per episcopos sed etiam per sacerdotes dispensatur et consecratur. Est etiam alia ratio: ut sit frequentior memoria dominice passionis: et magis subueniat viuis et mortuis ex maiori frequentia sacramenti. **¶** Ad primum ergo dicendum: quod licet iste actus sit maximus in se: tamen non est maximus quantum ad constituendum in ordine ecclesie: quia per assumptionem huius sacramenti non constituitur aliquis in gradu vel statu altiori inter membra ecclesie: sicut fit per ordinem: et ideo non oportet quod ille actus solis episcopis reseruetur. **¶** Ad secundum dicendum quod in rebus ordinatis ita est quod semper inferior participat aliquid de perfectione superioris: ut **Dionysius** dicit et hoc modo est in connectione celestis hierarchie: ut **In. ij. li. di. ix.** dictum est: et ideo quia ordo sacerdotis continetur in ordine episcopi: participat etiam aliquid de perfectione virtute quantum ad illam perfectionem qua

quis in seipso perficitur: non autem quantum ad perfectionem qua aliquis in eminentiori gradu constituitur: sicut est in ordine: vel altiori officio: sicut est in confirmatione: et ideo sacerdos participat ab episcopo potestatem consecrandi: non autem confirmandi vel ordinandi. Et quod ipsa habeat participatue: **Dionysius** dicit: quod patet ex hoc quod sacerdos consecrat super altare ab episcopo consecrato: et in vasis consecratis per episcopum ipse etiam consecratus per episcopum. **¶** Ad tertium dicendum quod ille benedictiones non veniunt in usum totius populi: sed aliquarum excellentium personarum: et ideo solis episcopis reseruat. **¶** Ad tertiam questionem dicendum quod quidam dixerunt quod heretici ab ecclesia scilicet et similiter excommunicati et scismatici: quia sunt extra unitatem ecclesie non possunt consecrari: et huius opinionis videtur fuisse magister in **lra.** sed quia omne illud quod per consecrationem datur: est in perpetuum: ideo sicut baptizatus qui per consecrationem datur nunquam amittitur: omnimodo seruetur debita forma et materia et intentio: que etiam in fidelibus esse possunt: ut supra dicitur. **¶** de baptismo dictum est. **¶** Ad primum ergo dicendum: quod verbum canonis intelligendum est quantum ad illos qui debent formam non seruant: vel quantum ad executionem quam amittunt: non enim ius consecrandi habent: et hoc solum posse dicimus in iure quod iuste possumus. vel loquitur de consecratione qua ordines consecruntur: quia ad damnationem potius quam ad sanctificationem recipientium cedit. et similiter quod **Augustinus** dicit: quod extra ecclesiam non est locus veri sacrificii: intelligendum est quantum ad effectum vel extra ecclesiam id est extra formam ecclesie. **¶** Ad secundum dicendum quod dicitur panis pollutus non in se: sed quia ipsi et seipsum polluit consecrando et sumendo: et alios qui ab eis sacramenta scienter accipiunt. **¶** Ad tertium dicendum: quod in quantum ordinem habet ad unitatem ecclesie pertinet: quantum ad aliquid possit ab ecclesia esse precisus. **¶** Ad quartam questionem dicendum: quod degradatus quia ordinem non amittit: potestatem consecrandi retinet: sed ius consecrandi sibi aufertur: et ideo si consecrat peccat: tamen consecratum est. **¶** Ad primum ergo dicendum: quod ille canon non loquitur asserendo: sed quasi opponendo: ut ex circumstantia littere apparet. **¶** Ad secundum dicendum: quod episcopus non dedit ordinem: sed deus per ministerium episcopi: et deus posset auferre non episcopos: quia non est constitutus minister auferendi ordinem sicut consecrari: quia propter efficaciam consecrationis debet esse ordo perpetuus.

Ad tertium dicendum qd non est essentialis ordinis sacerdotali qd iudicio seculari reliquit non possit: s3 ex privilegio indultu: 7 ideo manente ordine dgratus sua culpa hoc privilegium amittit. Ad quartam questionem dicendum: qd de missa possum loqui dupliciter: aut quantum ad id quod est centrale in ea scilicet corpus xpi: 7 sic a quocumq3 dicat equaliter bona est: qd opus operanti equaliter bonu est 7 virtuosum, vel quantum ad id quod est annexu sacramento 7 quasi secundariu: 7 sic missa boni sacerdotis melior est: qd non solum habet efficaciam ex opere operato: sed ex opere operante: 7 ideo ceteris paribus melior est audire missam boni sacerdotis qm mali.

Et p hoc p3 solutio ad utraq3 parte.

Ad secundum sic pro

ceditur: Videt qd liceat sacerdoti aino a consecratione abstinere: qd d beato Marco narrat Hiero. qd sibi pollicez amputaverit vt sacerdotio reprobus haberet: nec hoc fecit nisi indignu se reputans tali sacramento. ergo videt qd si oino a consecratione abstinere ex reuerentia dnica corporis 7 p pie infirmitatis consideratioe aliquis sacerdos non peccat. Sicut sacerdotis officiu est consecrare: ita 7 ligare 7 solvere. sed non exigit vt liget 7 soluat nisi habeat cura animarum. 7 etia a sacerdote q non habet populu cui teneat: non exigit qd psecret: 7 ita non peccat oino abstinendo. Sed contra est quod Ambro. dicit: graue e qd ad mensam tua mundo corde 7 manib3 innocensibus non venim: s3 graue e si oino peccatu metumus etia sacrificiu non reddamus. sed primu est peccatu mortale. 7 secundu.

Uterius videt qd non possint plures simul eadez hostia psecrare: qd pluriu agentiu sut plures actiones: maxime qm vnusquisq3 sufficit ad agendum: s3 vnus sacerdos tantu pot consecrare. 7 si plures simul consecret sunt plures consecrationes sup eandem hostia: 7 ita fit iniuria sacramento. S. vnus dicens vba virtute verboz consecrat. sed qd factuz e fieri non potest: qd quod e non fit. 7 aliq nihil faciunt. ergo supfluu est qd dicunt verba. Sed contra e consuetudo quaruda ecclesiaz in qbus noui sacerdotes simul ep0 cōcelebrant. Uterius videt qd non debeat quotidie missa in ecclesia celebrari: qd i missa recolitur dnica passio. sed ecclesia celebrat memoria dnice passionis semel in ano. ergo non pluries debet in ecclesia missa dici. S. in die pasceus agit memoria dominice passionis: nec tñ tunc consecratio fit. 7 multo minus deberet fieri in alijs dieb3. S. aliqbus diebus celebrat hoc sacramentu pluries vna die soleniter in ecclesia: sicut patet in festo natiuitatis 7 multis alijs dieb3. ergo videt qd aliqñ deberet ptermitti. Sed contra: sacramentu ecclesie deberet magis assiduari qm sacramentu veteris legis. s3 quotidie i veteri lege offerrebat sacrificiu. 7 multo fortius deberet in noua

lege fieri. S. panis hu3 sacramenti dicitur quotidi anus. sed non nisi qd quotidie consecrat. 7 quotidie consecrari debet. Uterius videt qd hora vespertina deberet missa celebrari: quia christi actio nostra est instructio. sed ipse xps hoc sacramentum fecit in cena hora serotina. ergo 7 tali hora debet fieri. S. fm canones ordines sunt celebrandi circa vespertinam horam. sed ordines sacri non celebrantur sine missarum solennia. ergo debet missa vespertina hora celebrari. Item videtur qd post mediam noctem: quia tunc dies fm ecclesie computum incipit. Item videtur qd tantu in hora sexta: quia illa hora dominus passus est cuius passionis hoc sacramentu est memoriale.

Uterius videtur qd non oporteat in loco sacro celebrari: quia sicut hoc sacramentum non est necessitatis: ita nec confirmatio. sed confirmatio potest conferri in loco non sacro. ergo 7 hoc sacramentum non oportet qd in loco sacro conficiatur.

Item videtur qd non oporteat esse altare de lapide: quia sacrificia veteris legis fuerunt sacrificia huius figura. sed ad veteris legis sacrificia altare fiebat de lignis sethim: vt patet Exo. xxv. 7 iteru de auro: vt patet Regum. vij. 7 iteru d terra: vt patet Exo. xxv. ergo 7 in noua lege non solum de lapide oportet qd fiat. Item videtur qd in pallio serico debeat consecrari: quia panni illi sunt preciosiores. ergo ad reuerentiam sacramenti magis eis debemus vti. Item videtur qd i calice de petra possit celebrari: quia calix signat sepulchrum xpi. sed illud sepulchrum fuit de petra. ergo 7 calix de petra debet fieri. De indumentis autem sacerdotibus dicitur in tractatu de ordine. Uterius videtur qd aliquo predictorum omisso non sit consecratio: quia sicut dicit Dio. iij. ca. ce. hierar. Operationes hierarchie ordinantur fm diuinas leges. sed ille qui pretermittit rituz ab ecclesia institutu non sequitur diuinas leges que per patres nobis posite sunt. ergo talis non consecrat: cu consecrat sit actus hierarchie: quia est actus ordinis. S. totus ritus sacramenti suam habet significatoez. sed significatio est de essentia sacramenti. ergo 7 ritus consecrandi: 7 ita si pretermittatur non erit vera consecratio. Preterea actiones spirituales magis sut ordinate qm seculares. sed si aliqua actio i rebus secularibus puta venditio vel emptio vel aliquid huiusmodi contra statuta principum fiat p nulla haberetur: ergo 7 si aliquis consecraret contra statutum ecclesie: consecratio nulla est.

Sed contra ea que sunt de centia sacramenti sut eadem apud oes. sed ritus sacramenti non est idem apud oes: nec fm omne tepus. 7 non est de centia sacri. 7 sine hoc pot fieri consecratio. S. in baptismo sut quedam que si omittant non reputat sacm irritum: quia sunt ad solennitatem sacramenti. 7 hic si omittantur illa que pertinet ad solennitatez

consecrationis vere consecratio erit. **R**espōdeo dicendū ad primā questionē: q̄ fm̄ quosdam non peccat qui dimittit celebrationē nisi populū hēat commissum: vel ex obedientia teneat celebrare: sed quia fm̄ Grego. cum crescunt dona ratione crescunt donoz: cū sacerdoti sit data potestas nobilissima: reus negligentie erit nisi illa utat ad honore dei et salutē suam et aliorū uiuoz et mortuoz: fm̄ illud. j. Pe. iij. Unusquisq̄ gratiā quā accepit in alterutrū illam administrātes et. nisi forte aliq̄s ex familiari spūs sancti instinctu dimittit: sicut legit de quodā sancto patre in vitis patri: qui ordi natus nunq̄ postea celebravit. **A**d primū ergo dicendū: q̄ ille qui nō habet ordinē potest ordinē refugere: sed ille qui habet teneat ipsum exequi. **A**d secundū dicendū q̄ fm̄ omnes alios actus ordinū debet homo non solum deo sed etiā primis: quia actus inferiorū sūt ad ministeriū sacerdotis: alij autē actus sacerdotis ut ligare et soluere respiciunt corpus mysticū: similiter etiā docere et baptizare: et ideo qui nō tenetur alijs vel subiectis vel platione: potest ab illis actibus sine peccato cessare. sed consecratio est actus dignus et ordinatus ad corpus xp̄i verū: nec respicit corpus xp̄i mysticū nisi ex consequenti: et ideo etiā si nulli homini tenetur: tamen tenet deo ut reddat ei sacrificium acceptū: sacerdotibus enim preceptū est: Hoc facite in meaz commemorationē. **A**d secundā questionē dicendū: q̄ secundū morem quarūdam ecclesiarū plures sacerdotes episcopo concelebrant quando ordinatur ad representandū q̄ quando dominus hoc sacramentū iustituit et potestate consecrandi discipulis dedit: eis cōcenauit: sicut episcopus simul cum ordinatis presbyteris celebrat. **A**d primū ergo dicendū: q̄ quia intentio requiritur ad perfectionem vnam consecrationis faciendi: non est ibi nisi vna tantum consecratio. **A**d secundū dicendū: q̄ sicut Inno. dicit: Omnes celebrātes debent intentionē referre ad illud instans in quo episcopus verba profert: et sic episcopi intentio non defraudatur: nec aliquis ibi facit quod factus est. **A**d tertiam questionē dicendū: q̄ fm̄ Innocē. quinq̄ de causis quotidie missa in ecclesia celebratur. Primū quia oportet semper esse paratā medicinā contra quotidiana peccata. Secundo ut lignum vite semper sit in medio paradisi. Tertio ut nobis quotidie christus vnus sacramentaliter: et nos ei spiritualiter. Quarto ut sit apud nos vīgil memoria passiois. Quinto ut vero agno loco typici quotidie utamur ad vespēra: quoniam iudei ad vespēram conuertendi esurient: fm̄ illud psal. Conuertantur ad vespēram et. **A**d primū ergo dicendū: q̄ passio christi prout in capite contigit semel tantum in anno presentatur in ecclesia: sicut in nos eius effectus prouenit quotidie debet repeti

terari: quia eius effectus in nobis continuus est: et sic representat in hoc sacramēto. **A**d secundū dicendū: q̄ ecclesia volens populum christianū circa ipsam dominicā passionem prout in capite nostro fuit menti occupari: statuit ut illa die non consecraretur corpus christi: ne tamen ecclesia omnino sine corpore xp̄i esset: corpus christi presentanti die consecratum et reseruatum sumitur: sanguis autē non reseruat ppter effusionis periculum. nec est verum quod quidam dicunt: q̄ vinū ex immissione partis hostie in calicem consecratur: quia transubstantiatio nō fit sine debita forma verborum: unde post potum illum non liceret eadē die comunicare. **A**d tertium dicendū: q̄ omnis nostra actio per christū p̄fici debet: et ideo quādo in vna die occurrunt vel diuersa dei beneficia commemoranda: vel quibus sunt gratie deo reddēde vel etiam plura a deo impetranda p salute uiuorum et mortuorum: oportet q̄ plurimas missas in ecclesia celebrare si assit facultas: nec ex hoc sequitur q̄ aliquando debeat intermitteri. **A**d quartam questionē dicendū: q̄ cōmuniter loquendo missa debet dici in die et nō in nocte: quia hoc sacramentū ad tempus gratie pertinet quod p diem significatur: Ro. xij. Nox p̄cessit dies autēz appropinquauit. Dies autē iudicatur nō solum ab ortu solis sed ex quo incipiunt oritur solis signa manifestari p aliquam aeris illustrationē: tamen in duabus noctibus missa decantatur propter priuilegiū illarum noctium: scilicet in nocte natiuitatis quādo christus natus est: et in nocte resurrectionis circa principium: ut patet ex oratione: Deus qui hanc sacratissimā noctē et. quāuis hoc non oporteat semper obseruari. Solēnis autē missa celebratio tribus horis instituta est fieri: scilicet in tertia diebus festis: in sexta diebus p̄festis: in nona diebus ieiuniorum: quia in missa recollitur mors christi qui quidem hora tertia crucifixus est linguis iudeorum: hora sexta manib⁹ militū: hora nona expirauit. sed quā siunt ordinēs missa pōt cātari etiam post nonā: et p̄cipue in sabbato sancto: quia ordinēs p̄tinet ad diē dñicaz: v̄ etiā ut diligētior fiat p̄paratio differit q̄tū differri pōt an̄ p̄aditū: et iō quā nō ē dies ieiunij celebrat in tertiā et sextā qua hora comedis cōter: s̄ in dieb⁹ ieiunij in nona. p̄uate autē missa p̄nt dici a mane vsq̄ ad iriam: vel etiā vsq̄ ad nonā in dieb⁹ ieiuniorū. **A**d primū q̄ dō: q̄ eadē rō ē q̄re xp̄s hora vesp̄tina p̄secrauit: et q̄re post cenā: vñ sic nō ōz q̄ imitemur eū in sc̄do ita nec in p̄mo. **A**d sc̄dō dō: q̄ hoc singularit̄ ē in dieb⁹ ordinū rōne iā oca. **A**d tertiu dō: q̄ in medio nocti fm̄ eccliam incipit dies nālis: nō autē dies artificialis in q̄ solū licet celebrare. **A**d quartū dō: q̄ quādo xp̄s hora sexta fuerit in cruce positus: tamen sacramentū passionis sue peractum est in alijs horis: et iō non oportet q̄ tunc tantum missa celebraretur.

Ad q̄ntam. q. dō: q̄ i hoc sac̄o p̄tinetur ille q̄
 ē totius sanctitatis cā: r̄ iō oia que ad cōsecratōez
 huius sac̄i p̄tinet etiā cōsecrata sūt: sic ip̄i sacer
 dotes cōsecrantes r̄ mīstri r̄ vestes r̄ vasa: r̄ oia
 huiusmodi: r̄ iō etiā debet in altari r̄ i domo cōse
 crata celebrari hoc sacramētum. si aut̄ necessitas
 assit: vel p̄pter destructionē ecclesiāz in aliq̄ terra
 vel i itinere p̄stitus: licet etiā i locis nō cōsecrat̄
 celebrare dūmodo habeant altare portatile conse
 cratū: r̄ alia huiusmodi que ad p̄secrationē huius
 mysterij requirunt: alias nō licet nisi ep̄scopo cō
 cedere. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ confirmationis sacramen
 tū nō p̄tinet ip̄m x̄pm: r̄ iō nō requirit loci sancti
 ficatio: sic i hoc sac̄o. ¶ Ad. ij. dō: q̄ b̄tus Silue
 ster instituit q̄ altare decetero n̄ nisi lapideū eēt. qz
 enim altare cōsecrari d̄ oportet eē aliquā rē fouē
 r̄ nō fragile sicut ē lignū: vel terra de qua fiat alta
 re. ¶ Itē qz d̄bet eē in ecclesia copia altariū vt fre
 quētē hoc mysterium: iō d̄bet eē materia cōis: n̄
 aut̄ aurū vel argentū vel aliq̄uid huiusmodi qd̄ n̄
 de facili possit haberi. i veteri autē lege erat tantūz
 vniū altare ad vniū tm̄ effectū deputatū: r̄ iō nihil
 oberat si de auro fieret. cōpetit eēt lapis ad signifi
 cationem altaris qd̄ x̄pm significat qui etiam per
 petrā significat. j. Loī. x. petra at̄ erat x̄ps. s̄z an̄ ip̄s
 Siluestri p̄pter p̄secutionē nō erat fidelibus certū
 loq̄ ad manēdū: r̄ iō hēbāt altare lignēū qd̄ facile
 transferretur. ¶ Ad. iij. dō: q̄ p̄ni i q̄bus corpus
 x̄pi p̄secrat̄ representat sindonē mūdā qua corpus
 x̄pi inolutū ē: r̄ iō sicut illa linea fuit: ita nō licz: ni
 si i p̄nīs lineis corp̄ x̄pi p̄secrare. huius etiā cōpetit
 huic sac̄o: r̄ p̄pter puritatē: qz ex eo p̄ni cādidi
 simi r̄ facile mūdabiles fiunt: r̄ p̄pter multiplices
 tunctionē lini qua parat̄ ad hoc: vt ex eo fiat p̄n̄
 cādidas que p̄petit ad significandū passionē x̄pi.
 vñ nō deceret de pannis sericis corp̄: ale r̄ pallas
 altaris eē q̄uis sint p̄siores: neqz de p̄no lineo ti
 cro q̄uis sit pulchrior. ¶ Ad. iij. dō: q̄ fm̄ statu
 tum ecclesie calix d̄z eē tm̄ de auro vel argēto vel
 stagno: nō at̄ de ere vel auricalco: qz ex fortitudine
 vini rubiginē generaret r̄ nauseaz puocaret: neqz
 ex vitro vl̄ crystallo p̄pter fragilitatē: neqz ex liḡ p̄
 pter potositatem: qz ibibit liquozē imissum: neqz
 ex lapide p̄pter ineptitudinem: nō. n. o3 q̄ q̄tū ad
 oia signa signatis respondeat. ¶ Ad sextā. q. dō:
 q̄ remotis his q̄ nō sunt de essentia rei: nihilomi
 nus res manet. vnde cū huiusmodi ritus r̄ q̄ntuz
 ad determinationē hōze vel loci vel indumētōuz
 nō sint de essentia sacramenti sed de solēnitate: si
 omittant̄ nihilominus cōsecratū est sacrificium:
 dūmodo assint ea que sunt de eētia sacramēti. s.
 ordo r̄ intētio ex parte cōsecratis: r̄ materia r̄ for
 ma ex parte cōsecrati: tamē grauiter peccat q̄ aliē
 facit: r̄ degradāduus esset. ¶ Ad primū ergo dō:
 q̄ leges diuine que p̄tinet ad essentialē institutōez
 sacramēti si manent̄ nihil sit: vt si alia materia eēt

vel forma. secus aut̄ est de legibus que p̄tinent ad
 solēnitatez sacramēti. ¶ Ad secundū dīcendum
 q̄ significatio rei sacramētalis ē de essentia sacra
 mēti: r̄ hoc sufficiētē habet p̄ materia: r̄ iō signi
 ficatio que sup̄addit̄ in aliquo ritu ē de solēnitate
 nō de essentia sacramēti. ¶ Ad tertio dīcendum
 q̄ sacramēta ouginē habent ex institutōne diuina:
 r̄ ideo omīssio alicuius qd̄ sit ab ecclesia institutū
 nō potest impedire quin verū sacramētū fiat: ipe
 dicit aut̄ si sacramēta ex institutōe ecclesie efficacīā
 haberēt: sicut actiones seculares ex statutis princ̄i
 pum ratificantur.

Ad tertiu3 sic proce
 ditur: Videt̄ q̄ laicus pōt dispēfare cor
 pus x̄pi: p̄fectio enī huius sacramēti in materie cō
 secrationē cōsistit: vt supra dictū est nō in vsu sacra
 menti. sed ordinati sūt ministri sacramētōz. ergo
 r̄si cōsecratio materie ad solos sacerdotes p̄tinet
 tamen dispēnsatio debet ad oēs p̄tinere. ¶ Pre
 terea ab illis debet dispēnsari sacramētū qui cuz
 reuerētia ipsum tractat. sed quidā laici maio
 ris reuerētie ad sacramētū q̄ etiaz sacerdotes: r̄
 etiā mulieres interdū. q̄ p̄ eos pōt hoc sacramētū
 dispēnsari. ¶ Preterea sicut sacerdotis ē dispēn
 sare corpus x̄pi ita r̄ tangere. sed in aliquo casu li
 cet tangere laico corpus x̄pi: puta si videret ipsuz
 in terra iacere r̄ non esset sacerdos qui tolleret. q̄
 r̄ in aliquo casu liceret ei dispēnsare. ¶ Sed con
 tra est qd̄ dicitur de consecrati. di. ij. capi. puenit.
 vbi inhibet ne etiam infirmis p̄ laicos sacerdotes
 hoc sacramētū transmittat. ¶ Preterea ad eodē
 pertinet esse ministros ecclesie r̄ dispensato
 res ministerioz dei. j. Loī. iij. Sic nos existimet.
 homo r̄c. sed laici non sunt ministri ecclesie. ergo
 non debent esse dispensatores sacramētōum.
 ¶ Ulterius videtur q̄ diaconus possit dispēfare:
 quia beatus Laurentius diaconus fuit: sibi autēz
 cōmissa fuit dispēnsatio dominici sāguinis: vt pa
 tet in legenda sua. ergo diaconus potest dispēnsa
 re. ¶ Preterea dispēnsatio huius sacramenti ad
 populi curationem p̄tinet: sed diaconus potest
 habere curam animarum. ergo r̄ ipse est dispēn
 sator huius sacramenti. ¶ Sed contra est quod
 dicit canon disti. xxiij. non oportet diaconum pa
 nem dare: id est corpus christi. ¶ Ulterius videt̄
 q̄ aliquis possit licite recipere dispēnsationem sa
 cramenti a fornicario vel excomunicato vel here
 tico sacerdote: Aug. enim dicit: Neqz in homi
 ne bono neqz in homine malo aliquis sacramēta
 dei fugiat. ergo potest a quolibet sacerdote hoc
 sacramētum recipere. ¶ Preterea virtus diuī
 na preualet malicie humane. sed sacramētum
 diuina virtute continet gratiam r̄ causat. q̄ quan
 tuncūqz sit malus ille qui dederit vel hereticus:
 consequitur gratiaz qui ab eo sacramētū recipit.

Iniquitas sacerdotis non potest ipsum corpus christi inquinare, sed hoc sacramentum ex ipso opere operato quod est corpus christi gratiam confert, ergo etiam si aliquis sit excommunicatus vel hereticus sacramentum ab eo perceptum gratiam confert. **S**ed hoc est quod dicitur Canon. xxxiiij. di. Nullus missam audiat sacerdotis que sit concubina indubitanter habere, ergo peccat qui recipit sacramentum a concubinario sacerdote. **P**reterea: nullus debet recipere sacrum per institutionem ecclesie: quia indignus accederet, sed aliqui sine institutionem ecclesie sunt suspensi, ergo non licet ab eis sacramenta recipere. **R**espondeo dicens ad primam. quod sicut in corpore naturali sunt quedam membra principalia per que virtutes et operationes vite a principio vite ad cetera membra decurrunt: ita et in ecclesia sacerdotes et alij ministri sunt quasi membra principalia quibus mediantibus sacramenta vite populo dispensari debent et ideo laicis quibus sanctis: sicut nec consecratio: ita nec dispensatio huius sacramenti competit.

Ad primum ergo dicens quod quis in essentia sua sacramentum sit perfectum sine usu sacramenti: tamen perfectionem quantum ad effectum sine usu non habet: et ideo etiam usus sacramenti huius ad dispensationem ministroz ecclesie pertinet.

Ad secundum dicitur: quod hoc sacramentum ad reuerentiam ipsius non solum, exigit sanctificatio mox: sed etiam sacramentalis sanctificatio: quia et ipse calix in quo factitas mox esse non potest consecratur, propter reuerentiam sacramenti: et sicut in dispensante hoc sacramentum debet esse utraque sanctificatio, unde et manus sacerdotis unctioe sanctificant sicut et calix: et ideo quod laicus hanc sanctitatem non habet: ideo non potest hoc sacramentum dispensare.

Ad .iiij. dicitur: quod sicut in baptismo pretere preterea sacerdoti ex officio: tamen laicus in casu necessitatis non peccat baptizans: ita tangere corpus christi ex officio soli sacerdoti competit: sed in casu necessitatis potest et debet corpus christi tangere etiam si sit peccator: ut si in aliquo loco immundo faceret, sed non est simile de dispensatione sacramenti: quia receptio huius sacramenti non est necessitatis, unde ei quod non potest sacriliter manducare dicens: crede et manducaisti.

Ad .v. dicitur: quod dispensatio huius sacramenti ad sacerdotem pertinet: eo quod ipse representat christum qui fuit mediator dei et hominum, unde cum hoc sacramentum sit ad reconciliandum nos deo debet per sacerdotem qui est mediator inter deum et populum dispensari, sed sic sacerdos ut dicitur est participat aliquid de virtute perfecta que est episcopi: ita diaconus participat aliquid de dispensatione huius sacramenti: competit enim ei ex officio sanguinem omni dispensare: sed non corpus: quia dispensator corporis oportet quod ipsum corpus tangat: non autem dispensator sanguinis, diacono autem non licet corpus christi tangere cum non habeat manus sacratas: et ideo non debet corpus dispensare nisi de mandato presbyteri vel episcopi: vel presbytero longe posito in casu necessitatis: vel ideo dispensat sanguinem et non corpus: quia per sanguinem

significat redemptionis mysterium quod a capite christo in membra diffundit officio ministroz, unde et sanguis aqua que populuz signat admisceat, sed incarnatio que corpus christi signat non est humano misterio facta. **A**d primum ergo dicens quod quis fuerit dispensator sanguinis: non tamen legit fuisse dispensator corporis, unde et adhuc hodie in quibusdam ecclesiis sanguis per diaconum ministris altaris dispensatur. **A**d secundum dicens quod diaconus potest habere curam animarum: quod ad ea que iurisdictionis sunt: sed non quantum ad ea que sunt ordinis: dispensatio autem sacramentorum ad ordinem pertinet. **A**d .iiij. dicitur: quod si aliquis cum peccato ad hoc sacramentum accedit magis credit ei in nocentium quam profectum: quicquid autem contra ordinationem ecclesie accedit per inobedientiam peccat, simoniaci autem et scismatici et excommunicati ex statuto ecclesie a dispensatione huius sacramenti sunt suspensi: quia sunt extra unitatem ecclesie in qua sacra prestantur: et sicut interdictum est concubini sacerdotibus, propter spiritualitatem maximam que in hoc sacro requiritur, unde si aliquis ab aliquo presbytero sacramentum suscipiat peccat: et sic gratia non profectur: tamen differet de fornicariis et alijs predictis: quia alijs non debet homo concubare in diuinis scienter quicquid sunt occulti, sed concubinari sacerdotes non sunt vitandi nisi sint notorii, et dicuntur notorii tribus modis: vel per confessionem: quia iuncti sunt: vel per confessionem in iure factam vel per rei euidentiā sicut quando est ita manifestum quod nulla potest tergiversatione celari: ab alijs autem peccatoribus licet sacramenta recipere. **A**d .i. dicitur: quod si aliquis iniquus est malus non fugitur: sed propter ecclesie prohibitionem vel dicens quod Augustinus dicit quod sacra non sunt fugienda: quia cognoscendum est etiam ab eis verum profici sacramentum.

Ad .ii. dicitur: quod quis sacramentum virtutum suarum amittat: tamen in eo quod idigne accedit per obedientiam ecclesie faciens effectum non habet. **E**t sicut dicens ad tertium.

Unde queritur

de heresi. **E**t circa hoc querunt tria. **P**rimo quod faciat hereticum. **S**ecundo utrum heresis sit maius peccatum alijs. **T**ertio utrum hereticus sint tolerandi.

Ad primum sic proceditur: videtur quod heresis non dicat perversitatem fidei: heresis enim ut dicitur Iherosolimitanus. id est est quod uisio: diuisio autem unitati opponitur: unio autem fit per charitatem: quia amor est uniuersa virtus: ut dicitur Deo, ergo heresis non pertinet ad perversitatem fidei: sed magis ad perversitatem odij. **R**espondeo scilicet diuisio nem inopinat: et ita videntur scismatici heretici esse sed scismatici non semper habent fidei perversitatem, sed heresis non consistit in perversitate fidei. **P**reterea simoniaci non errant in fide: sed tamen simoniaci sunt heretici: quia ut dicit Gregorius in registro: Qui per pecuniam ordiatur hereticus promouetur, sed heresis non inopinat errorem in fide. **R**espondeo suppositio religioni opponit

nō fidei. s; heresis supstitio dī. ergo nō pertinet ad fidei peruersitatē: s; magis ad pueritatē religiōis

D. Hiero. dicit q; ex verbis inordinate. platis incurrit heresis. sed fides nō cōsistit in verbis oris sed in assensu cordis. s; heresis nō dicit pueritatē fidei.

S. multa sunt de his que ad fidem pertinet i quib; sunt cōtrarie oppositiones: et sic oportet alterā eaz esse falsam: nec tamē aliqua iudicaf heretica. s; tota rō heresis nō cōsistit in pueritate fidei.

S. iudei habent puerisam fidem nec tñ heretici dicūt. s; oīs heresis nō cōsistit in pueritate fidei.

S. multi habēt peruersam fidem qui nō habent nouā opinionē sic manichei. sed habere nouā opinionē ē de essentia heresis: sic p; p; diffinitio nē Aug. s; rē.

S. multi habent peruersaz opinionē in eis que sunt fidei qui ex hoc nullū cōmōdū temporale sperāt. sed hoc est de essentia heresis vt p; per Aug. s; rē. Sed s; heresis ē peccatū: ergo alicui virtuti oppōit. s; nulla cōgnitō iter virtutes p; putat nisi fides. s; cū heresis ad cōgnitiōē pertineat. vt ex diffinitioe Aug. p; videtur q; heresis sit pueritas fidei.

S. hoc p; ex cōi vltu loquēdi.

R. Espōdo dō. q; nomē heresis grecū ē et diuissio nē iporat fm Jhd. vñ et heretica diuissio dicitur et q; electione fit diuissio vnius ab altero electio p heresis dō: vt p; i. j. Eth. diuissio at; p; agit alicui pti p recessū a toto. pma at; cōgregatio q; ē i hoibus ē p viā cōgnitiōis: q; ex hac oēs alie diuunt. vnde et heresis cōsistit i singulari opinione pter cōm optinōē. vnde et phi q; qualdā positioes hebāt pter cōm sniam alioz sectas vel hereses p; p; tuebant. s; q; nullus denoiatur ab eo qd iest sibi i pfecte s; solū qñ cōfirmat i illo: sic nō dī iracūduas cui iest passio ire s; q; passibilē ē de facili ab ea: neq; q; h; dispositionē dī sanus. iō neq; hereticus noiatur nisi q; i singulari opinione firmā h; stabilitatem vñ ē cōpētis ei nomē heresis s; q; i electionē sōat q; qd i electione fit q; ex hitu firmato pcedit. p; p; tit ei ē nomē heresis fm q; latinū ē ab herēdo dōz q; sue opinioni vehemēter iheret. et q; cōgregatio corpis mystici p vnitatē vere fidei p; cōstituitur iō heretic; fm nos dō q; a cōi fide q; catholica dicitur discedit p; rie opioni vehemēter iherēs p electionē

Ad. j. s; dō: q; amor facit ppletā vniōē. s; pūci pū vniōis ē ex cōgnitiōe. et iō diuissio q; ē i fide heresim pstituit.

Ad. ij. dō. q; scisma iporat diuissioē oppositā charitatis vniōi. dicitur. n. scisma tici q; cōcordiā nō seruāt i ecclie obseruatiōis vt ecclie platis obediāt volētes p se eccliam cōstituire singularē: et isti i pūcipio puerisū dogma nō habēt. s; ab ecclie fūdamēto recedētes i vāloquiū vertunt et puerisū aliquod p; fingunt. et sic i fine i heresim labūt. vnde Hiero. dicit q; heresis et scisma differūt sic gen; et spēs.

Ad. iij. dō. q; symōiaci qñq; dicitur p similitudinē heretici. q; sic heretic; s; fidē sentit. ita symōiac; opatur ac si s; fidē sentiret dū

p;cio sacra vult adipisci vel dare ac si estimaret dō nū spūs sancti pecūia possideri.

Ad. iij. dō. q; fides ē p; mūm eoz que ad religionē requirūtur. q; oīs religio siue cult; dei ē quedā fidei p;statio et iō veritas fidei dī veritas que secūdu pietatē est Tit. j. iō ē ea que heresis sūt ad superstitionē p; nēt.

Ad. qñtuz dō: q; fides p;ncipaliter cōsistit i corde et p;io: sed secūdarīo i ore: q; corde creditur ad iusticiam ore p;fessio fit ad salutē: Ro. x. et similitur heresis p;ncipalr cōsistit i corde s; q; Nil. dicit intellectiue sensus i aīo ē s; secūdarīo i ore. vñ Hiero. dicit q; ex verbis iordinate. platis incurrit heresis nō q; heresis p; se i his cōsistat: s; q; sūt occasio et cā erroris.

Ad. sextū dō: q; i fide sunt aliq; ad q; explicite cōgnoscēda oīs hō tenetur. vnde si his aliquis errat infidelis reputatur et heretic; si p; tinaciā adiūgat. si at; sūt aliq; ad que explicite credēda hō nō tenetur nō efficietur hereticus i his errās: vt si aliq; simplex credat iacob patrem fuisse abrahe quod ē s; veritatē scripture quā fides p;fessetur quousq; hoc sibi inotescat q; fides ecclie contrariū h;: q; nō discedit per se loquēdo a fide ecclie nisi ille qui scit hoc a quo recedit de fide ecclie eē. et q; quedā sunt que i fide ecclie iplicite p;tinēt vt cōclutiones i p;ncipijs: iō i his diuersē opiones sustinētur quousq; per eccliam determinatur q; aliquid eoz s; fidē ecclie ē: q; ex eo sequitur aliqd p;rium fidei directe.

Ad. septimū dō: q; dī uidi nō conuēt nisi pti: et iō illi qui nunq; fuerunt de fide ecclie nō reputātur heretici si puerisam fidē habēat vt iudei vel pagani: q; nunq; fuerūt p; huius totius quod ē ecclia.

Ad. octauū dō: q; oīs opinio que nō habet initūz a doctrina xpī que ē fundamentum noua reputatur quātūcūq; secūdu tempus sit antiqua. Vel dō dō q; Aug. loquitur q; tam ad p;mos heresim inuētōres.

Ad. nonū dō: q; illi qui heresim p; fingūt de nouo constat q; aliquod expectant cōmodum saltē p;ncipatum: volunt enim habere sequaces. hoc etiam in oibus ex superbia p;cedit q; ē amor p;prie excellentie q; a cōmuni via discedunt animi leuitate aut puerisitate.

Ad secundū sic pro

Aceditur. Videtur q; heresis sit maximū peccatū: maxia. n. peccata vidēt eē p;ncipalia peccata: q; illd ē maximū i vnoquoq; genē qd ē p;ncipale. s; heresis nō ē p;ncipale vitii. s; nō ē maximū.

S. s; p; h; i. vij. Eth. pessimū oppōit optimo. s; fides cui oppōit heresis nō ē optia virtutū. s; nec heresis ē maximū p;cc;.

S. illd qd excusat nō ē maximū p;cc;: s; heresis vel infidelitas excusat. j. Th. j. s; miam cōsecut; sū q; ignorās feci i incredulitate mea. s; heresis nō ē maximū peccatum.

S. s; mensuram peccati est mensura pene. sed fm Hiero. peccatum scismatis est magis punitum q; ali;

quod aliud peccatum: quod absorpti sunt a terra: ut patet Numeri. xvi. quod heresis non est maximum peccatum. **P** peccatum in spiritu sancto est grauius ceteris peccatis. scilicet heresis non est huiusmodi. sed non est grauius. **S** in epistola Clementis dicitur quod primum locum in penis habent qui oberrant a deo. sed tales sunt heretici. **A** Ambrosius dicit Grauiissime peccas si ignoras. sed heretici ignorantiam dei habent. sed grauiissime peccant. **D** Dio. dicit. iij. c. eeccl. hierar. quod ille qui habet participationem quandam sacratissimam confirmationum non est equalis vniuersaliter indocto et non participati aliquid diuinarum relectarum: id est sacramentorum: sed tales sunt heretici. sed alij peccatores non sunt eis equali in malo. **R** Espondeo dicendum quod vniuquodam dicitur malum quod nocet. vniu cum heresis potest nocere quod aliquid aliud peccatum: quod subuertit fundamentum omnium bonorum sine quo nihil boni remanet: ideo heresis est ex genere suo maximum peccatum: quia ex accidenti aliquid peccatum possit esse grauius: sicut si multum cresceret peccatum dei in aliquo quod etiam ex genere suo esset veniale sed de eo quod est secundum accidentem non est curandum in arte ut patet dicitur in v. Ethicorum. **A** Ad primum quod dicitur quod sic secundum philosophum in vj. Ethicorum: bestialitas ponitur extra munera aliarum humanarum maliciarum quod humanum modum transcedit: ita a sanctis ponitur heresis extra numerum peccatorum quod in infidelibus inueniuntur quasi grauius eis: et ideo non computat inter vicia capitalia nec inter eorum filias: quia vicia capitalia secundum Iacobum in glo. Deutero. vij. signantur per. vij. populos qui in terra promissionis non remanserunt: tamen si ad aliquid de. vij. capitalibus reduci debeat poterat ad superbiam reduci: ut per distinctionem Augustini in littera postquam dicitur. **A** Ad 2. dicitur quod verbum philosophi intelligendum est in his quod non sunt ordinata ad inuicem in quibus destructo vno alterum non destruit: sed in ordinatis ad inuicem destructio prioris semper est prior siue illud sit melius siue non: quod eo remoto consequentia renouetur: sicut egritudo est prior quam cathedra quamuis enechia sit melior quam sanitas. **A** Ad iij. dicitur quod sic fides habet aliquid in affectu ita et heresis: quia ex illa parte qua habet ignorantiam in intellectu aliquo modo excusare possit: tamen secundum quod habet duritiam in affectu ad non obediendum prece veritati nihil prohibet esse maximum peccatum. **A** Ad quartum dicitur quod quia scilicet fuerit grauius peccatum quantum ad nouitatem pene quod expediebat ut prelati ecclesie non contenerent tamen infidelitas est magis punita quam ad multitudinem peccatorum: ut patet Exodus. xx. **A** Ad quintum dicitur quod heresis secundum quod pertinacia importat species est peccati in spiritum sanctum: quia est impugnatio veritatis agnitione.

Ad tertium sic proce

dit: Vides quod heretici sunt sustinendi: nihil enim debet impugnari nisi quod est contra amicitiam. sed diuersitas opinionum non est contra concordiam amicitie: ut patet in. x. Ethicorum. ergo non sunt impugnandi

P quod est necessarium non est impediendum. scilicet heresis est necessaria ecclesie. j. Cor. xi. Necessaria est heresis esse ut quod probati sunt manifesti fiat. ergo non sunt impugnandi. **P** Preterea Mathei. xij. dominus precepit ut zizania permittentur crescere usque ad messis. Messis autem est finis seculi. cum heretici sint zizania videtur quod debent permitti crescere usque ad finem mundi. **P** Preterea nullus sapiens debet nitri ad hoc quod consequi non potest sed sicut dicit quedam glossa. Esa. vij. quod diu stabit mundus sapiens secularis et hereticus sermo domina bunt. ergo non debet ecclesia nitri ad heresum impugnacionem. **P** Preterea nullus credit non volens: ut dicit Augustinus. sed heretici in fide errant. ergo non sunt cogendi. **S** Sed contra. j. Cor. v. apostolus precepit esse extirpandum vetus fermentum: quia totam massam corrumpit. sed heretici ecclesiam maxime corrumpunt ergo sunt ab ecclesia extirpandi. **P** Preterea lupi sunt ab ouibus arcendi pastorum officio: ut patet Jo. x. sed heretici sunt lupi: ut patet Act. xx. ergo debent extirpari. **P** Vita spiritualis est melior quam corporalis. sed homicidie extirpantur qui auferunt hominum vitam corporalem. ergo multo amplius heretici qui auferunt hominibus vitam spiritualem. **R** Espondeo dicitur quod heresis est insectum vicius: vniu. ij. Tumo. ij. dicitur quod multum proficiunt ad impietatem: et sermo eorum ut caner serpit: et ideo ecclesia cosa consortio fidelium excludit: et precipue illos qui alios corrumpunt: ut simplices qui de facili corrumpi possunt ab eis sint segregati non solum mente sed etiam corporaliter: unde per ecclesiam carcerantur et expellunt. Si autem alios non corrumpere possent etiam celari: sed illi qui sunt firmi in fide possunt cum eis corpe conuersari ut eos conuertant: non tamen in diuinis quia excoicari sunt: sed iudicio seculari possunt licite occidi et a bonis suis spoliari: et si alios non corrumpant: quia sunt blasphemii in deum et fidem falsam obseruat unde magis possunt puniri isti quam illi qui sunt reus criminis lese maiestatis: et illi qui falsam monentia cudunt. **A** Ad primum dicitur quod philosophus loquitur de opinionibus speculatiuis tantum: sed consensus in vniuersitate fidei est principium communiois in charitate: et ideo dissensus in fide excludit amicitiam familiaritatis. **A** Ad ij. dicitur quod heresis dicitur necessaria non per se loquendo sed per accidens inquantum ex quolibet malo deus elicit aliquid bonum: quia secundum Augustinum ecclesia vitatur hereticis ad probationem doctrine sue: sed contra falsam dogmata impugnat. **A** Ad iij. dicitur quod dominus ideo precepit ut zizania non eradicarent ne forte simul cum ipis radicarent et triticum: et ideo hoc locum habet in illis de quibus non constat verum sint heretici vel non. **A** Ad iij. dicitur quod quia ecclesia non possit facere quin sint aliqui heretici: tamen potest singulariter hunc vel illum coercere: sicut etiam omnia peccata venialia vitare non possumus: tamen singula vitare nitimur. **A** Ad v. dicitur quod ecclesia non potest sequi eos ut per violentiam inducant ad credendum

sed ne alios corumpant: et ne tantum peccatum inultum remaneat. ¶ Ut intus sub nomine rē. hoc dicit propter scismaticos et hereticos qui sine ipso non possunt peccare. ¶ Et quid maius corpore et sanguine: videtur corpus mysticum: quod significat per ipsum. Et dicendum quod in his que sunt tantum ad significandum verum est quod signatum prevalet signo: non autem in alijs que ex consequenti significant. Et ideo dicendum quod corpus christi mysticum si accipiat cum ipso capite est melius quam corpus christi verum: si tamen corpus christi verum accipiat sine divinitate cui est unitum alio modo: quod deus et omnes creature non sunt aliquid melius quam deus tantum. si autem accipiat corpus christi mysticum absque capite: sic corpus christi verum est nobilius. ¶ Illi vero qui excommunicati sunt rē. Sciendum quod in hoc opinio magistrī discordat a communi opinione: et ideo propter opinionem adherendum est. ¶ Missa enim dicitur rē. preter hanc rationem nominis assignat Augustinus tres alias rationes: Primo quia missa dicitur quasi transmissa: eo quod populus per ministerium sacerdotis qui mediatoris vice fungitur inter deum et hominem: preces vota: et oblationes deo transmittit. Secundo ipsa hostia sacra missa vocari potest: quod transmissa est a patre nobis: ut scilicet nobiscum esset: postea a nobis patri ut apud patrem pro nobis esset. Tertio missa ab emittendo dicitur ut quidam dicunt: quod ut sacerdos hostiam consecrare incipit per manus diaconi et ostiarii catholicum non communicantes foras ecclesiam mittit. Quarta causa ponitur in littera. ¶ Jube ergo hoc perferri per manus rē. angelus sacris mysterijs interesse credendus est: non ut preterea quod huiusmodi potestate non habet: sed ut orationes sacerdotis et populi deo representet: sicut illud Apoc. Ascendit fumus aromaticus in conspectu domini de manu angeli. que sunt orationes sanctorum. petiit ergo sacerdos ut hec. i. significata per hec. i. corpus mysticum per manus angeli. i. ministerio angelorum preferantur in altare sublimi. i. in ecclesia triumphante: vel in participatione divinitatis. plena: quod deus ipse altare sublimi dicitur: Exo. xx. Non ascendes ad altare meum per gradus. i. in trinitate non facies gradus. Vel per angelum ipse christus intelligit qui est magni consilij angelus: qui corpus suum mysticum deo patri coniungit et ecclesie triumphanti. ¶ Oblatione eius consecrare. i. consecrata deo representare: ut accepta sit in conspectu dei quantum ad illos qui offerunt: quod quantum ad id quod pertinet semper est deo accepta. ¶ Non maledicā benedictioibus vestris. hostie benedictio non est principaliter a sacerdote sed a deo: unde hec auctoritas non est ad propositum: et intentione adhiberi oportet. ¶ De intentione idem dicitur est quod supra de baptismo dicitur. vi. ¶ Illud etiam sane dici potest rē. quod hoc sit verum supra dicitur. x. dicitur est. Debet autem ille cuius negligentia hoc accidit quod mus speciem comedit sicut canones. xl. dies peni-

tere: et mus si capi potest comburi potest et cinis in sacrarium proici. Si autem amissa fuerit hostia vel pars eius vel iuveni non potest: debet. xx. diebus penitere. Si autem per negligentiam aliquid de sanguine stillaverit in tabulam que terre adheret: lingua lambetur et tabula radetur. si vero non fuerit tabula terra radet et igni comburetur et cinis in altari condetur: et sacerdos. xl. dies peniteat. Si autem super altare calix stillaverit: sorbeat minister stillam et tribus diebus peniteat. Si super lintheum altaris et ad aliud stillaverit. iij. diebus peniteat. si versus ad tertium lintheum. vij. diebus peniteat. si versus ad quartum. xx. diebus peniteat: et lithemia que stilla tetigit tribus vicibus lauet minister calice subitusposito: et aqua ablutionis sumatur et iuxta altare condatur. Lutum est etiam ut pars illa linthei abscondatur et comburatur et cinis in altari condatur. Si autem aliquis per ebrietatem vel voracitatem eucharistiam vomuerit. xl. diebus peniteat: clerici vel monachi. lx. episcopus. xc. Si autem infirmitatis causa vomuerit. vij. diebus peniteat. Dicunt autem quidam quod pena ut rogata fuit ad cautelam: ut negligentiam magis cavere tur: et ideo circumstantijs pensatis potest minui vel addi ad penam predictam: sed tutius est ut predictam penam pagat. Debet autem sicut quosdam illis diebus ieiunare et a comunione cessare. Alij vero dicunt quod his diebus iniungenda est penitentia arbitraria pensatis conditionibus persone et negotij: et hoc probabilius videtur. Et hec de eucharistia dicta sufficiant.

Distinc. XIII.
De pe

Penitentia agendum est rē. Postquam determinavit magistrus de confessione et eucharistia que sunt sacramenta precedentium ordinata ad perfectionem in bono: hic incipit determinare de penitentia que ordinatur ad amotionem mali quod per actum precedentium in vita ista pervenit. Et dividit in partes duas. In prima determinat de his que pertinent ad essentiam sacramenti. In secunda determinat quedam accidentia sacri huius sicut tempus et huiusmodi. xx. di. ibi. Sciendum est etiam quod tempus penitentie rē. Prima in duas. In prima determinat de sacramento penitentie. In secunda de ministro huius sacramenti. xvij. di. ibi. Hoc quod solet si peccatum omnino dimissum rē. Prima in duas. In prima determinat de penitentia contra. In secunda descendendo ad partes eius. xvj. di. ibi. In perfectione autem penitentie rē. Prima in duas. In prima determinat quid sit de ratione penitentie: et excludit errorem quorundam addentium ad rationem vere penitentie: quod non est de ratione ipsius. In secunda determinat de integritate ipsius. xv. di. Et sicut de predictis auctoribus rē. Prima in duas. In prima ostendit quid sit de ratione penitentie sicut veritate. In secunda excludit errorem: ibi. His verbis

quidē vehemētius rē. Circa primū duo facit. Pri-
mo ostēdit necessitatē penitētiē. Secūdo inquirīt
quid sit penitētia: ibi Baptismus tantū est rē. Cir-
ca quod duo facit. Primo ponit ea ex quibus pe-
nitētia diffiniri pōt. Secūdo ponit diffinitionē: ibi
Penitētia est vt ait Ambro. rē. Circa primū duo
cit. Primo ponit genus. Secūdo tangit actus: ibi
Penitētia dicit rē. Circa p̄m̄ duo facit. Primo
ponit p̄niam in genere virtutis rē sacri. Secūdo
q̄ virtus indiget doctrina hortate: rē sacri doctrī-
na instrūctōe ponit doctrinā de p̄nia: ibi A penitē-
tia icipit rē. Penitētia dicit a penitēdo rē. hic
tangit penitētiē actū. Et circa hoc duo facit. Pri-
mo accipit actū ex nomis interpretatiōe. Secūdo
ostēdit actus originē: ibi Penitentiē virtus rē. His
vbiis quidā vehemētius rē. hic excludit errorē ad-
dentū ad rōnem p̄nie p̄seuerantiā vsq̄ in finem.
Et diuidit in partes duas. In p̄ma ponit errozes.
In secūda excludit ip̄m: ibi Sed Ambro. oīc rē.
Circa p̄m̄ duo facit. Primo ponit errorē dicitur
hēre occasiōe ex p̄dicta diffinitionē. Secūdo ostē-
dit cōfirmatiōē ip̄i? fm̄ alias auctes: ibi Quod
i alijs rē. Et ponit q̄tuor auctes. Prima ē Jhido.
secūda Augu. ibi Item Aug. tertia Greg. ibi Item
Greg. rē. Quarta Ambro. ibi Item Ambro. rē.
Sed Ambro. dicit rē. excludit p̄dictū errozes.
Et circa hoc duo facit. Primo excludit errozem
p̄ Aug. Secūdo soluit ad auctes positas: ibi Un̄
illa verba rē. Et circa hoc q̄tuor facit. Primo sol-
uit ad diffinitionē p̄mo positā: ex qua p̄dictus er-
ro: sequi videbat. Secūdo ad auctem Jhido. ibi
Ille autē irrisione rē. Tertio ad auctem Aug. ibi
Itē illud inanis ē rē. Quarto ad auctem Ambro.
ibi Illud autē q̄d Ambro. rē. Auctas autē Grego.
habet similit̄ solutiōē alijs. Circa tertius horum
tria facit. Primo soluit auctem Aug. pus iductā.
Secūdo inducit aliam ad idē: ibi Ita etiā intelli-
gendū rē. Tertio soluit eaz: ibi De p̄nia p̄fecto rē.
Circa quartū duo facit. Primo soluit auctem
Ambro. Secūdo p̄bat auctē rē exēplis q̄ peniten-
tia possit iterari: cuius cōtrariū auctas Ambro.
oīcē videbat: ibi Qd̄ autē p̄nia nō semel rē.

Hic est duplex q̄d. Prima de ipsa peni-
tentia. Secūda de effectu ipsius.
Circa primū querunt quinq̄. Primo
quid sit penitētia. Secūdo de compatiōe
ipsius ad aliā. Tertio de subiecto ip̄i. Quarto
de cōtinuatiōe. Quinto de solēniatē eius.

Ad primum sic pro-
cedit: Videt q̄ penitētia nō sit sacramē-
tum: in oī enim sacro noue legis est aliq̄d ma-
riale quod ē causa gr̄e: vt patet ex diffinitione Hugo. s̄
sacro supra dīf. j. posita. sed nihil tale est in p̄nia.
ergo nō est sacm̄ noue legis. Sicut maḡ dixit
in p̄ma dīf. oīa sacra noue legis cōsistunt in rebus

rē verbis. sed in p̄nia nō sūt aliq̄ verba determinata
que sint de cōtra sacri. ergo nō est sacm̄. Sed oē
sacramētū a ministris ecclesie exhibet: p̄nia autē
nō: imo ab intrinseco oīf: q̄ timore capitur: vt in
littera hētur. ergo nō est sacm̄. Sed oīa sacramē-
ta nostra sunt actiōes quedā hierarchie. s̄ Dio.
nō determinat de p̄nia inter alias hierarchie acti-
ones. ergo nō est sacm̄. Sed cōtra ē: q̄ septem
sunt sacra noue legis vt p̄dictū est: qd̄ nō cēt p̄nia
amota. ergo p̄nia est sacm̄. Sed sacramēta fm̄
Hugo. sūt quedā medicīne q̄ peccatoz vulnerib̄
adhibētur. sed peccatū p̄cipue p̄nia sanatur. ergo
p̄nia ē sacm̄. Tertius videt q̄ p̄nia nō sit v̄tus
q̄ gr̄e sacramētales differūt a v̄tutibus: vt supra
dī. j. dicitur est: vñ nec baptisimus nec aliq̄d alioz
sacramētoz ponit v̄tus. s̄ p̄nia ē sacm̄. ergo nō
ē v̄tus. Sed vt in. ij. lib. oi. xxvj. dicitur est: gr̄a et
v̄tus differūt p̄ cōntiam. s̄ p̄nia ē gratia vt ex l̄sa
habet. ergo nō ē v̄tus. Sed nulla passio ē v̄tus:
neq̄ v̄tus cū passione ē: vt quidā p̄bus dicit. sed
p̄nia ē passio q̄ est dolor. ergo nō est v̄tus. Sed
oīs v̄tus ē p̄ ordinē ad bonū. s̄ p̄nia dicit p̄ oīdī
nē a malo. s̄ non ē v̄tus. Sed oīs v̄tus ē oīs po-
sitiō p̄fecti: vt p̄ in. vij. phys. s̄ p̄nia non ē oīs po-
sitiō p̄fecti s̄ imp̄fecti sicut rē verecūdiā: q̄ v̄tuz
p̄supponit malū in eo cui insunt. s̄ p̄nia nō ē v̄tus
sicut nec verecūdiā: vt dicit p̄bus in. iij. ethi.
Sed s̄ legis p̄cepta nō debēt esse nisi de actib̄
virtutū: q̄ hoc videt legislator: vt dicit in. ij. ethi.
sed penitere cadit sub p̄cepto legis vt p̄ in littera.
s̄ p̄nia est v̄tus. Sed nō meremur nisi actibus
v̄tutū. s̄ penitē ē meritoria vt p̄ se patet. s̄ p̄nia ē
v̄tus. Tertius videt q̄ sit v̄tus generalis: con-
trariū enī nō expellit nisi a suo cōtrario. sed p̄nia
expellit oē peccatū. s̄ p̄traria omni peccato. s̄ ē ge-
neralis v̄tus. Sed oīs v̄tus sp̄alis h̄z speciale
obiectū. sed p̄nia nō h̄z: q̄ operat in materia oīz
v̄tutū rē v̄tuz. s̄ non ē v̄tus sp̄alis. Sed peni-
tere de malis pactis cōsequit ex hoc q̄ hō habz re-
ctā electionē. vñ incōtinēs ē penitibilis nō autē intē-
peratus: q̄ h̄z malā electionē. s̄ q̄libz v̄tus facit
rectā electionē: vt dicit in. x. ethi. s̄ penitere ē actus
v̄tutis cuiuslibet. s̄ p̄nia non ē sp̄alis v̄tus. Sed
oīs v̄tus sp̄alis vel ē cardinalis v̄ pars eius si sit
moralis. sed p̄nia si sit v̄tus nō pōt cē nisi mora-
lis: q̄ hēt passiōē annexā: nō autē est cardinalis
neq̄ p̄tinet inter p̄tes alicuius cardinalis v̄tutis a
p̄his enumeratas: q̄ de virtute p̄nie nullā mentio-
nē fecerūt. s̄ nō ē sp̄alis v̄tus. Sed sicut h̄z
bitus distinguit ex obiectis ita rē passiōes. s̄ p̄nia
passio ē distincta ab alijs passiōibus. s̄ p̄nia v̄tus
ē distincta ab alijs v̄tutib̄. Sed oē qd̄ p̄ficit l̄. ar.
ad actū determinatū ē v̄tus sp̄alis. s̄ detestari pecca-
tū spe venie ad qd̄ p̄ficit p̄nia ē actus sp̄alis reducti-
bilis ad aliā v̄tutē. s̄ p̄nia ē sp̄alis v̄tus. Tertius
videt q̄ sit v̄tus theologica: oīs enī v̄tus q̄ hēt oī

p obiecto e virtus theologica. sed pnia e huiusmodi: q: deo reconciliat. q est virtus theologica.

Pria p: riorie sunt cae. s: concupiscencia q op: ponit charitati e radix oium maloz. q charitas e ca destructois pcoz: qd e pnie. q pnia e charitas.

Pia iustificari e fidei vt pz Ro. iij. s: iustificatio e effect: pnie. q e ide qd fides: 7 sic ide qd pus.

Pia oia virt: moralis p: s: i: i medio circa sua mam. s: pnia no: consistit i medio sue marie: q: o: peccatuz comissuz detestat. q no e moralis virtus. q e theologica.

Sed p: obiectu virtutis theologice e deus: non aut pnie. sed magis peccatu comissuz. q 7c.

Preica pnia h: passionē adiuncta: n aut virt: theologica. q 7c.

Lterius videt q no reducat ad iusticia: q: iusticia e eq: l: tas quedā fm phm. sed penitēs no pōt equalē recōpensationē reddere pro offensa dei. q no e iusticia.

Preica Luce. vj. sup illud Beati qui nūc stetit. dicit glo. ecce prudētia qua oñdit q: hec irena sunt misera: 7 q: beata celestia. s: lugere e actus pnie vt in l: a dicit. q pnia est prudētia: no ergo iusticia.

Preica Isido. dicit: Illa e pfecta cōpunctio que oēs carnaliū desiderioz effectus repellit. cōpunctio autē e ps pnie vt dicit infra di. xvj. cū ergo repmēre carnalia desideria sit tēperatiō: videt q: pnia ad tēperantiā dbeat reduci: no ad iusticiā.

Pia virtutes distinguūt p: nes obiecta. s: ide est obiectu pnie 7 verecū: e sic peccatū. q sunt ide. cū ergo verecūdia ad tēperatiā reducat: videt q: similis pnia 7 no ad iusticiā.

Pia Chrys. dicit: q: pnia cogit penitentiā oia sustinere libetē. s: hoc e actus patientie. cū ergo patientia ad fortitudinē reducat: videt q: similis pnia: ex no ad iusticiā.

Sd p: Aug. dicit: q: pnia e qdā vindicta. s: vindictio p: Tulliu ponit p: iusticie. q pnia virtus ad iusticiā reducat.

Pia Isido. dicit: Tunc iudiciū qlibet de se sumit qn p: digna pniaz sua p: aua facta cōdemnat. s: iudiciū ad iusticiam p: tinet. q 7 pnia.

Lterius videt q: sit incōpetēs diffinitio pnie quā Greg. 7 Ambro. ponūt: Pnia e mala p: terita plāgere 7 plangēda itez: no comittere. virtutes eni no sūt act: s: hūitus: vt in. ij. li. di. xvij. dicitū e. s: plāgere e actus. ergo no debz poni vt genus pnie qd e virtus.

Pia qd p: tinet ad corporalē imutationē no e de eētia virtutis. vñ pbus dicit in. iij. ethi. q: verecūdia no e virtus: q: verecūdan rubescūt. s: plāgere dicit: corporalē imutationē. q no e de eētia pnie que e virtus: 7 ita n debet poni i diffinitioe eius.

Pia stultū e dolere de eo qd no pōt no eē. s: p: teritū no pōt no eē. q stultuz e dolere vel plāgere de peccatis p: teritis. s: null: virtuosus e stultus: vt pz in. iij. ethi. q: plāgere p: terita no debet poni i diffinitioe virtutis.

Preica i diffinitioe no debet poni aliqd qd no p: tinet ad rationē diffinitū. s: pnia fm rōnez p: pua respicit p: teritū. q non debet poni i diffinitioe eius plangēda no comittere: qd ad futurū p: tinet.

Preica in

si. de ecclesiasticis dogmatib' diffinit' pnia sic: Penitētia vero e penitēda no admittere 7 admittēda d: flere. ergo videt q: in pmissa diffinitioe male ordi: nant ptes diffinitiois.

Preica qrat de alijs diffinitioibus quō pnie cōueniāt: cū vniuz vna debz eē diffinitio.

Respōdeo dō ad. j. q. q: sicut supra di. j. dicitū e: sacm iporat sanctitatē actiue p: modū q nobis scificādis cōpetit: vt. s. adiungat signē scificatiōis iuisibilis p: visibilia signa: prout nūc de sacris loqimur. vñ vbicūq: fit aliq scificatō significata aliqbus sensibilib' signis: ibi est sacm: 7 iō cū hoc sit in pnia: cōstat q: pnia est sacm.

Ad. j. ergo dō: q: sicut in corp'alibus medicinis quedā sunt q: consistūt in sola passione vel receptio: ne curati: vt sectio vulneris vel appositio emplāstri. quedā vō que consistūt in actu laborātiōis: sicut exercitatioēs 7 huiusmodi: ita etiā in sacris quedā no requirūt actū eius q: sanctificat qntū ad s'bam sacri nisi p: accidēs: sicut remonens. phibens: sicut pz i baptisimo 7 cōfirmatiōe 7 huiusmodi. Quedā autē requirūt eētialem 7 p: se actū eius qui sacm recipit ad eētialem sacri: sicut pz in pnia 7 mīsmōnio. In illis ergo sacris q: sine actu nro complent e matia q: causat 7 significat qsi medicina exteriuf appositā: in illis autē sacris que actū nostrū requirūt no e talis matia: s: ipsi actus exteriuf apparetes hoc idē faciūt qd matia in alijs sacris. Quō autē ea q: exteri' gerunt sint cā sanctificatiōis in penitētia: ex sequētib' apparebit. Uerū in diffinitioe hac o: q: materiale elementuz accipiat cōiter p: cā sensibili: siue sit matia aliq: corp'alis: siue sit actus aliq: sensibilis.

Ad. ij. dō: q: in hoc sacro sunt aliq: res. s. ipsi exteriōes act: 7 aliq: verba. s. sacerdotis absoluētia. q: sunt forma hui' sacri qd: expmitur absoluētiōis actus. sed no requirit tanta verboz determinatio sicut in baptisimo 7 eucharistia: q: no e hic aliq: matia scificanda verbo vite sicut in illis sacris.

Ad. iij. dō: q: etiā penitentiē sacm a mīstris ecclesie exhibet: q: sacerdotēs absolūūt cōfiteētes 7 satisfactiōē iniungūt. sed q: habeāt aliqd: pncipiū in nobis: hoc e ex pte illa qua in hoc sacro exigūt actus noster: vt dicitū e.

Ad. qrtum dō: q: intētio Dio. no fuit in ecclesiastica hierarchia tradere notitiā sacramentoz. vñ quedā determinat q: no sunt sacra: sicut cōsumatiōēs monasticas 7 exeqas mortuozū. sed mīstrare 7 exteriōes rit: signant spūales actus. 7 q: in pnia 7 mīstrimonio no e aliq: determinatus ritus: eo q: non habeāt matia sicut 7 alia sacra vt dicituz e: iō de his duob' no determinauit: nec sequit q: no sint sacramēta.

Ad. v. qōnem dō: q: in pnia se hz hō et vt recipiēs 7 vt agens: recipit quidē a deo veniam 7 recōciliatiōē p: ecclesie mīstros: 7 fm hoc habz rōnem sacri. Sed ex pte actus sunt o: ipsa diuersē opinioēs. quidā eni dicit q: e actus tm virtutis et no e virtus: sed hoc no pōt eē: q: cū actus virtutum

no sint in bonitate: domines non possunt dici penitentes quod falsum est: et ideo alii dixerunt: quod ex parte ista penitentia est virtus: sed non proprie loquendo: sed contra. putant omnia laudabilia virtutes dicuntur etiam si sint passionis. sed hoc non est verum: quod secundum philosophum in vii. ethi. principale in virtute morali est electio. unde omnis virtus quae facit rectam electionem potest dici proprie loquendo virtus. unde cum actus penitentiae non causet tamen ex passione sed magis ex electione etiam si nulla sit passio: constat quod penitentia proprie loquendo est virtus: et non improprie sicut verecundia et aliud huiusmodi. ¶ Ad. i. ergo dicitur: quod non secundum idem penitentia est virtus et sacramentum: sed in quantum per penitentiam recipitur gratia curantem peccati vulnus penitentiae potest esse sacramentum. in quantum autem per bitum usus ordinat ad actum rectum sic est virtus et quod aliquid actus rectus non est de essentia baptismi: ideo baptismus nullo modo dicitur virtus: nec etiam confirmatio eadem ratione. ¶ Ad. ii. dicitur: quod penitentia non est ideo quod gratia per eam datur: sed dicitur gratia quod convenit cum gratia in proprio effectu: effectus enim proprius gratiae est iustificare et deo gratiam reddere: et hoc etiam est effectus penitentiae ut infra dicitur. ¶ Ad tertium dicitur: quod penitentia passio non est virtus nec actus virtutis: sed potest esse virtuti annexa: quod virtutes non sunt quiescentes vel immobilitates ut quidam dixerunt: ut dicit philosophus in ii. ethi. sed habent et gaudium et tristitiam adiuncta. putant sunt passiones quaedam: actus enim penitentiae putant est virtus non est ex passione proveniens: sed ex debita electione. ¶ Ad quartum dicitur: quod bonum illud ad quod virtus ordinatur immediate est actus perfectus ipsius: et ideo alii virtutes sunt quae principale actum habent retrahendo ab aliquo: sicut dicitur in ii. li. di. xxiij. de temperantia et modestia et huiusmodi. et similiter actus perfectus penitentiae est in retrahendo ab aliquo malo: nec propter hoc sequitur quod non sit virtus. ¶ Ad. v. dicitur: quod verecundia est timor de turpi: timor autem futuri est: futurum autem non timetur nisi secundum quod habet propter aliquam dispositionem in ea sua: et ideo verecundia ponit propter aliquam dispositionem in eo quod verecundat ad turpe committendum: putant philosophus de verecundia loquitur: et ideo de necessitate ponit imperfectionem in eo cui inest. sed penitentia respicit turpe in praeterito: cum potest succedere perfecto in praesenti: et ideo non est actus imperfecti de necessitate. ¶ Ad. vi. dicitur: quod quidem dixerunt quod penitere non est actus alicuius spiritualis virtutis: sed omnis virtus contra. sed hoc non potest esse: quod aliud est de ratione penitentiae putant nunc de ipsa loquimur: quod non est de ratione virtutis contra. sed de peccato commissio satisfactio. Et ideo alii dicunt quod penitentia est spiritualis virtus: et specificat ex hoc quod detestatur peccatum commissum a se. sed hoc non potest specificare virtutem: quod cum virtus sit peccato contrarium maxime repugnat ei putant est in eodem subiecto. unde hoc est omni virtuti commune quod virtus repellit a subiecto suo. Et ideo alii dicunt quod specificat ex hoc quod detestatur peccatum a se commissum sub spe veniae. sed hoc non potest esse: quod nulla virtus recipit specificationem ex hoc quod impat ab alia virtute. quod autem dicitur ex spe veniae: nihil aliud dicitur quam impat spei. unde ex hoc non habet quod est spiritualis virtus: sicut nec actus castitatis: propter hoc quod a charitate impat: spei recipit virtutis

spatialis. Et ideo alii dicitur: quod penitentia accipit spatialem rationem obiecti ex hoc quod respicit peccatum a se commissum: ut expiabile per penitentiam actum. et ita actus penitentiae non est detestari peccatum absolute: quod hoc est cuiuslibet virtutis: sed detestari aliquid ex purgatione eius: et quantum ad culpam et quantum ad reatum: hoc enim nulla alia virtus facit. ¶ Ad. i. ergo dicitur: quod omnis virtus expellit peccatum oppositum formaliter quantum ad suum actum: propter quod est in formare subiectum: sed actus secundus in aliis virtutibus quod est operatio non ordinatur principaliter ad repellendum peccatum: sicut est in penitentia: et ideo penitentia non formaliter sed quasi effectivae peccatum expellit: habet enim peccatum expellendum per maiorem et operatur contra ipsum ut expellat. unde non opponitur omni peccato formaliter: sed alicui tamen: quod est in penitentia: et propter hoc non omnia sunt generalis virtus. ¶ Ad. ii. dicitur: quod quibus penitentia beat actum suum circa materiam omnium virtutum: et per omnia omnium virtutum: tamen considerat spatialem rationem obiecti in maiorem circa quam operatur ut dicitur: sicut etiam magnanimitas habet quodammodo per obiectum et maiorem actus omnium aliarum virtutum in ratione magni: quod operatur magna in omnibus virtutibus: ut dicitur in ii. ethi. et ideo sicut magnanimitas est spatialis virtus: ita et penitentia. ¶ Ad. iii. dicitur: quod quibus detestari absolute mala peccata consequatur omnem virtutem secundum quod habet electionem rectam: tamen ad expiationem detestari est propter spatialem virtutis. ¶ Ad. iiii. dicitur: quod haec virtus reducit ad aliquid quod cardinale virtutum ut dicitur: tamen philosophus de hac virtute ideo mentionem non fecerunt: quod remissio peccati siue expiatio pertinet ad providentiam dei ob huiusmodi actibus in quantum culpa offendit et penitentia placat. Philosophi autem non consideraverunt virtutes dirigentes in actibus humanis putant ordinant ad deum providentiam: sed putant ordinant ad bonum humanum: et ideo de penitentia mentionem non fecerunt: sed ex similitudine aliarum quas deprecantur possumus nos istam accipere: sicut enim est alicuius virtutis ut homo deus placet quem peccatum offendit: ita etiam est alicuius virtutis ut homo deus placet quem peccatum offendit. ¶ Ad. v. dicitur: quod virtus theologica habet ideo per obiectum et per fine: hoc autem non est in penitentia: quod obiectum eius est peccatum commissum: quod intendit expiare: finis autem est deus cui intendit reconciliari: et ideo non est virtus theologica: sed inter morales virtutes numeranda est. ¶ Ad. vi. dicitur: quod in hoc quod dicitur quod penitentia reconciliat deo: non tangit relationem penitentiae ad obiectum suum: sed magis ad finem: sed ordo eius ad obiectum tangit in hoc quod dicitur peccata commissum flere: et ideo ratio non sequitur. ¶ Ad. vii. dicitur: quod virtutes infuse tripliciter se habent ad deum: quaedam enim habent deum per obiectum et fine: sicut theologice: quaedam non per obiectum in quod transitur eorum actus sed per fine proximo: sicut per deum latria que aliquid servitutum prestantiones quasi materia habet: quas immediate ordinat in deum quasi in finem: et tales virtutes proprie dicitur sunt theologice. unde et actus harum virtutum attribuitur virtutibus theologice: sicut primis impantibus. unde dicitur ab Augustino quod fide spe et charitate colitur deus: quaedam autem non habent deum per obiectum neque per fine proximo: sed

ultimo: sicut temperantia q̄ habet passiones p̄ mā:
 ⁊ quietē animi p̄ sine pximo: sed h̄at ulterius or-
 dinat ad deū: p̄nia aut̄ quāuis nō h̄eat deum pro
 obiecto: habet tamē deū p̄ sine pximo: q̄ ad hoc
 in peccata cōmissa destructa mouet vt deo reco-
 cilet: ⁊ iō actus eius. s. peccatū expellere vel iustifi-
 care quandoq̄ fidei q̄nq̄ charitati ascribit: vnde
 p̄ solutio ad tertiu. ¶ Ad. iij. ob: q̄ mediū in iu-
 sticia nō eodē mō accipit ⁊ in alijs virtutib⁹ moza-
 lib⁹: vt in. iij. li. di. xxxij. dicit̄ ē: accipit enī iusticie
 mediū p̄ adequationē rei ad rē: hec aut̄ adequatio
 fit in iusticia cōmutatiua q̄n ab eo qui plus hūit
 aliqd̄ subtrahit: ⁊ ei q̄ minus habuit addit. ille at̄
 qui alterū offendit vel lesit plus hūit: ⁊ q̄ lesus est
 habuit minus inq̄tum huic subtrahit ē q̄d ei d̄be-
 bat: ⁊ ille vsus ē p̄p̄ria volūrate in hoc q̄d non de-
 buit: ⁊ iō vindicatiua iusticia ab eo q̄ offensam fe-
 cit q̄tuz hūit plus debito tantū subtrahit ei ⁊ dat
 illi qui ē lesus: oū ad honorē ⁊ i satisfactionē eius
 aliū punit. Sic ergo vindicatiua iusticia cōstruit
 mediū in offensis q̄ sunt eius mā: nō quidē tenēdo
 mediū i offensis vt quasdā reciet ⁊ quasdā abij-
 ciat: sicut temperantia ponit mediū in delectatōib⁹
 sed oī offense p̄portionādo penā debitā: ⁊ similit̄
 p̄nia p̄ quolibet peccō cōmissio penā infert sibi ipsi
 debita: nō aut̄ ita q̄ dimittat aliqd̄ peccm ⁊ aliqd̄
 abijciat. ¶ Ad. v. q. ob: q̄ iusticia cōlitas q̄dā ē:
 iō nō pot̄ eē vera adequō vbi nō ē p̄fecta ratio iu-
 sticie: sed aliqd̄ iusticie modus: sicut dicit̄ phus in
 v. ethi. q̄ oī ad seruū non ē simpliciter iustū. sed
 dominatiuū iustū. cū ergo inter hominē ⁊ deū sit
 maxima distātia: nō poterit ibi eē dicta p̄p̄rie iu-
 sticia hominē ad deū: sed aliqd̄ iusticie modus q̄s
 p̄ similitudinē. Hō aut̄ efficit debito: alteri homi-
 duplici: vno mō p̄ hoc q̄d ab eo sibi ē datū: sicut
 in volūtarijs cōicationibus: puta in emptionibus
 ⁊ vēditionibus. Alio mō p̄ hoc q̄d ei subtrahit: sicut
 ē in iuolūtarijs cōicationibus: vt ē furtū p̄sul-
 sio ⁊ huiusmodi. Et similit̄ aliqd̄ efficit deo ob i-
 to: p̄ hoc q̄ ab eo aliqd̄ recipit: ⁊ hac rōe deo red-
 dit debitū honorē latris siue religio. Alio modo
 ex hoc q̄ cōtra deū peccauit: ⁊ sic reddit deo debi-
 tum p̄nia. vñ sicut religio ponit p̄ iusticie a Tul-
 lio nō quidē quasi spēs: sed quasi pars potētialis
 in quātum aliqd̄ modū iusticie p̄cipat: ita etiā
 p̄nia pars iusticie debz poni. ¶ Ad. p̄mū ergo di-
 cendū: q̄ sicut dicit̄ phus in. viij. ethi. virtus non
 redit semp̄ cōle: sed sufficit q̄ possibile ē vt in ho-
 nouibus ad parētes ⁊ deos. vñ sicut latris est pars
 iusticie q̄uis nō reddat equalē honorē bñficijs ac-
 ceptis: ita ⁊ p̄nia q̄uis nō possit aliqd̄ equalē red-
 dere offense p̄cedēti. ¶ Ad. ij. ob: q̄ sicut act⁹ p̄u-
 dētie cōiungit actibus alijs virtutū moralū: ita
 etiā cōiungit actui p̄nie: ⁊ fm hoc p̄cedit obiectio.
 Vel ob: q̄ glo. nō loquit̄ de luctu p̄nie: s̄ de luctu
 quo sp̄ctis terrēnis ad celestia suspiram⁹. ¶ Ad

tertū ob: q̄ p̄nia vt̄ temperantia ad finē suū: ⁊ fm
 hoc intelligenda ē auctas 3̄sio. nō q̄ repellere car-
 nalia desideria sit actus elicit⁹ a p̄nia. ¶ Ad. iij.
 dicendū q̄ verecūdia ē in alio genere q̄ p̄nia: quia
 verecūdia ē timor vt dicit̄ phus. s̄ p̄nia est dolor:
 ⁊ iō nō sunt idē q̄uis obiectum virtusq̄ s̄ ⁊ turpe
 actū. ¶ Ad. v. ob: q̄ p̄nie ē sufficere i difficultia vo-
 lūtariē assumpta: sed patientia ē p̄p̄rie in sustinē-
 do difficultia ab alijs illata: ⁊ iō nō sunt idem.
 ¶ Ad. vj. q. ob: q̄ p̄nia ⁊ vindicatiua iusticia circa
 idē aliquo mō sunt. s. circa punitionē offense. sed
 differūt in duobus: p̄mo q̄ vindicatiua p̄p̄rie in iust
 in iudice penā infligente quā reus quādoq̄ in iustē
 sustinet: sed p̄nia ē in ipso reo q̄ volūtarius penāz
 sustinet p̄ culpa cōmissa. Secūdo q̄ vindicatiua
 respicit offensam cōiter: sed p̄nie virtus respicit of-
 fensam dei: vñ oportet q̄ p̄nia cōsistat in emenda-
 tiōe offense volūtariē assumpta: ⁊ tali qualis deo
 cōpetit. Sicut aut̄ hominibus qui vder ea que foris
 parent sit offense recōpensato p̄ aliqua exteriora:
 ita deo q̄ intuet̄ cor oīz q̄ incipiat recōpensatio fie-
 ri in ipso cordis affectu. fit aut̄ bene recōpensatō
 p̄cedēs offense exterioris in duobus: p̄mo in hoc
 q̄ aliqd̄ exterioris penā subijit p̄ offensa quāz fecit:
 secūdo in hoc q̄ cauet in futurū ne similit̄ offensa
 ab eo fiat: ⁊ hec duo oī: q̄ homo i corde exhibeat
 p̄ p̄niam: p̄mo dolorē cordis p̄ malis que fecit: se-
 cūdo p̄positū decetero talia nō cōmittēdi: ⁊ hec
 duo predicta diffinitio comprehendit: quāuis
 nō in forma diffinitōis p̄ponatur. vñ mgr̄ ad for-
 mā debitā cam reducēs tra ponit. s. genus in hoc
 q̄d dicit̄ q̄ ē virtus: dolorē de p̄teritū in hoc q̄d vi-
 ctur qua cōmissa mala plāgamus: ⁊ p̄positū de fu-
 tura emendatiōe in hoc q̄d dicit̄: cū emendatiōis
 p̄posito. Alia vero que dicunt̄ ad idē p̄nient:
 vt in expositiōe littere patebit. ¶ Ad. p̄mum 3̄
 dicendū: q̄ q̄ hitus p̄ actus cognoscunt: iō cōsue-
 t̄ im est apud auctores vt hitus p̄ actus diffiniant:
 ponētes actus loco habitū: sicut etiā differētie
 accitales interdū in diffinitōibus ponūtur p̄ cōn-
 tialibus p̄pter earū latentia: vt dicit̄ in. viij. meta.
 ¶ Ad. ij. ob: q̄ illud q̄d pt̄ net ad corporale inu-
 tationē nō p̄tinet ad virtutē q̄si cōtialis actus ei⁹
 sed pot̄ p̄tinere ad virtutē sicut māle circa q̄d opaf
 virtus: q̄ etiā passiones corporales sunt materia
 virtutū: ⁊ fm hoc ob: q̄ ipsius virtutis p̄nie sensibi-
 lis dolor: vl̄ corporalis fectus pot̄ eē quoddā māiale
 inquantū hec deo reddit penitēs q̄si debitum pro
 offensa cōmissa: ⁊ iō si per planctū significat actus
 p̄nie: tūc nihil aliud dicit̄ q̄ detestationē. si autem
 dicat māle penitētie: sic pot̄ etiā sensibile vl̄ corpo-
 rale si. tū dicere. ¶ Ad. iij. ob: q̄ q̄uis peccatū sit
 p̄teritū q̄ntū ad actū: manet tñ q̄ntum ad effectū
 vel reatus vel macule vel offense diuine: ⁊ sic pot̄
 aliqd̄ de peccato dolere inq̄ntū ē p̄sens: dolor enī
 de p̄nti ē. Vel ob ⁊ meli⁹: q̄ q̄uis volūtas cōpleta

nō sit de impossibili: est tñ de ipso velleitas quedā
 idest volūtas cōditionata: vellemus enī si eēt pos-
 sibile q̄ hoc nō fuisset. r̄ fm hoc etiā accipiunt ex
 cōditōe p̄dicta q̄ndam rōnem p̄ntis vt de eia pos-
 sit eē dolor q̄ nō est nisi de p̄sentib⁹. ¶ Ad. iij. dō
 q̄ quāuis ad p̄niam inq̄ntū ē p̄nia nō p̄tineat re-
 spect⁹ ad futūz: tamē inq̄ntū est emēdatoria of-
 fense cōmissē in deū exigīt respectū in futūz. s. p̄
 positū decetero cauēdi: r̄ hoc p̄positūz intelligit
 in hoc qd̄ dicit: stenda iterū nō cōmittere. i. h̄fe p̄
 positū nō cōmittēdi. vel itelligatur q̄tum ad p̄fe-
 ctā p̄niam: vt qd̄ addit nō sit de eēntia p̄nie sed d̄
 p̄fectiōe. q: sine hoc nō p̄sequit̄ vltimū fructū suū
 vel vt referat ad idē tēpus vt magister dicit. ¶ Ad
 q̄ntūz dicendū: q̄ Ambro. ordinat p̄tes diffinitio-
 nis fm ordinē ad p̄niam: q: illud quod ē magis ef-
 fentiale p̄nie p̄mo ponit: sed Aug. ordinat p̄ ordi-
 nē ad penitentiā: q: hoc p̄us occurrit vt a p̄posito
 peccādī desistat: q̄si remouēs p̄nie impedimentū.
 ¶ Ad sextū dō: q̄ nō ē incōueniens de eodē dari
 diuersas diffinitōes fm diuersa q̄ in rebus iueni-
 untur. diffinitio igit̄ p̄missa Greg. r̄ Ambro. quā
 magis ad formā diffinitōis reducit cōpletissima ē:
 q: tangit r̄ genus r̄ actū r̄ obiectū: r̄ vtrūq; illoz
 q̄ ad emēdationē deo exhibenda:z req̄runt. Et in
 idē redit diffinitō Aug. posita i lra. s. P̄nia ē q̄daz
 vindicta dolētis r̄. nisi q̄ magis exp̄mit̄ p̄ximūz
 genus ipsi⁹: q: ponit ip̄am nō solū in genere virtū-
 tis s̄ in genere iusticie: in hoc q̄ dicit eā vindictaz
 r̄ discretiā etiā magis p̄ximas ad p̄p̄iam sp̄m
 ponit in hoc q̄ addit rōnem p̄nitentiōis ad dolorē.
 Et in idē redit diffinitō Ambro. alia: quāz ponit
 q̄ p̄nia ē dolor cordis r̄ amaritudo aie. p̄ malis q̄
 quisq; cōmisit: nisi q̄ nō ponit vnū eoz que cōm-
 nēt p̄dicte diffinitōes. s. detestatiōe peccati cōmissi.
 Alia aut̄ notificatio qua dicitur q̄ p̄nia est res
 optima q̄ oēs defectus reuocat ad p̄fectū. daf per
 effectū p̄nie: r̄ dō esse optima res nō simplici s̄ in
 genere declinatiōis a malo post peccatū cōmissū.
 Et similiter etiā illa Damas. diffinitio: P̄nia ē re-
 motio ab eo qd̄ ē p̄tra naturā in id quod ē fm na-
 turā: datur p̄ effectū r̄ q̄ in idē redeūt: q: peccatū
 qd̄ in p̄ma descriptione dō defectus: in secunda dō
 cōtra naturā eē. status aut̄ gr̄e vel v̄tutis que i p̄-
 ma diffinitōe dō p̄fectio: in secunda dō fm naturāz
 eē: q: ad hoc natura est ordinata.

Hoc secundū sic pro-
 cedat: Videtur q̄ v̄tus p̄nie timore non
 eōdē p̄iat: quod enī ē ex infusiōe nō h̄z cām in sub-
 iecto. sed p̄nia cū sit v̄tutis de qua Aug. dicit: q̄
 deus eā in nobis sine nobis facit ē ex infusione. er-
 go nō h̄z cām in suo subiecto: r̄ ita timore nō cōci-
 pitur. ¶ Illud qd̄ in eē p̄fectū p̄dit nō tantū cō-
 cipit sed etiā p̄fecte generat. sed p̄nia in esse p̄fectū
 p̄dit: q: etiā defectus ad p̄fectū reuocat. s̄ ei⁹ gene-

ratio nō debet timore concipi. ¶ Plus puocat
 hō ad p̄niam ex expectatiōe glorie q̄ ex cōminati-
 one pene. vñ Johānes p̄niam p̄dicās dixit: Peni-
 tentiā agite appropinq̄bit enī regnū celoꝝ. Mat.
 iij. sed expectatio glorie p̄tinet ad sp̄m vel chari-
 tatē quā excitat: pene aut̄ cōminatiō ad timorē. s̄
 magis dicendū fuit q̄ oriat̄ ex spe vel amore q̄ ex
 timore. ¶ Si cōcipit timore: aut timore initiali
 aut seruilī: aut mūdano: aut casto. nō mundano:
 q: ille magis ad peccatū trahit. similiter etiāz nec
 seruilī: q: ille nō ē simul cū p̄nia: generās aut̄ r̄ ge-
 neratū siue cōcipiens r̄ conceptū oꝝ eē simul. simi-
 liter nec initialis aut castus aut filialis: quia isti
 nō p̄cedūt p̄niam: oꝝ aut̄ q̄ cōcipiens p̄cedat cō-
 ceptū. ergo nullo mō p̄nie v̄tutis timore concipit.
 ¶ Sed p̄tra: fm Aug. timor̄ introducūt ad chari-
 tatē. s̄ introductio charitatis r̄ aliaz v̄tutū ē per
 p̄niam. s̄ p̄nia a timore initū sumit. ¶ P̄riorū
 p̄traria sunt p̄ncipia. sed delectatio peccati ad pec-
 catūz attrahit. s̄ r̄ acerbitas pene a peccō reuocat:
 reuocatio aut̄ sit p̄ p̄niam. s̄ timor̄ qui penā respi-
 cit ē p̄nie p̄ncipiū. ¶ Alterius videt̄ q̄ p̄nia sit p̄-
 ma v̄tutū: Mat. iij. sup̄ illō: P̄niam agite. di-
 cit̄ glo. p̄ma v̄tutis ē p̄ p̄niam punire veterē hoīez
 r̄ vitia odire. ¶ P̄. cā p̄cedit effectū. sed p̄nia ē cā
 iustificatiōis in qua oēs v̄tutes ifundūtur. ergo ē
 puor̄ alijs v̄tutib⁹. ¶ P̄. in quolibz motu p̄
 recedē a termino q̄ ad terminū p̄uenire. sed p̄nia
 ordinat̄ ad recessū a malo: oēs aut̄ alie v̄tutes ad
 cōsecutiōnē boni. s̄ p̄nia p̄cedit oēs alias v̄tutes.
 ¶ Sed p̄tra: fides est cā timoris: s̄ timor̄ p̄cedit
 p̄niam sicut cā eius. s̄ r̄ fides: nō ergo p̄nia ē p̄ma
 v̄tutis. ¶ P̄. p̄nia ex recta electiōe p̄cedit: vt supra
 dictū ē. sed recta electiō p̄cedit ex q̄libet v̄tute. s̄
 p̄nia ē posterior̄ oibus v̄tutib⁹. ¶ Alterius videt̄
 q̄ p̄nia nō sit fundamentū: illud enī quod sequitur
 ad fundamentū nō debet dici fundamentū s̄ sup̄edi-
 ficatio. sed fides que ē fundamentū vt h̄etur Heb.
 xj. p̄cedit p̄niaz vt dictū ē. ergo p̄nia nō est funda-
 mentū aliaz v̄tutū. ¶ P̄. Eccl. xv. sup̄ illud q̄
 magnus est qui inuenit sapientiam r̄. dicit̄ glo. t̄
 mor̄ oñi scūs permanet in seculū. ipse est fidei fun-
 damentū r̄ charitatis origo. sed p̄nia sequit̄ timo-
 rem. s̄ ipsa nō est fundamentū aliaz v̄tutū. ¶ P̄.
 fundamentū non est fundamentū: q: sic tres i infinitū
 s̄ quedā alie v̄tutes sunt fundamentū sicut forritu-
 do: vt dicit̄ glo. Luc. xv. sup̄ illud: Ne terreamini
 ab his qui occidunt corp⁹. r̄ iterū ut dicit̄ Ber. in
 li. de cōsi. humilitas est quoddā fundamentū sta-
 bile v̄tutū: s̄ p̄nia nō est fundamentū aliaz v̄-
 tutū. ¶ S̄ est qd̄ dicit̄ Hebr. vi. Nō rursus is-
 cientes fundamentū p̄nie ab operibus mortuis.
 ¶ P̄. fundamentū est p̄ma ps edificaj: sed p̄-
 mum qd̄ est in edificatiōe sp̄iali est edificatū sarba-
 ne destruere: qd̄ p̄nia facit. s̄ p̄nia est fundamentū
 ¶ Alterius videt̄ q̄ nō sit scōa tabula: scōm. enī

non dicit nisi respectu primi. s3 pma tabula in lra
 dicit baptismu respectu cuius pnia non est scda qz
 no fm sacramentuz; s3 qto loco mgf ipm determi
 nat. s3 pnia non est scda tabula. ¶ **Ad. ij.** dicit
 De. Pniaz agite 7 baptizet vnuquisqz vestruz. s3
 pnia no est scda tabula post baptismu. s3 eduer
 so. ¶ **Es. ij.** sup illud: Peccatu suu quasi sodo
 ma pdicauerit. dicit glo. secunda tabula post nau
 fragiu e pcca abscondere. s3 pnia no abscondit pcca
 sed magis reuelat. s3 no e scda tabula. ¶ **Sed** e
 qd dicit. dicit in lra: Prima tabula ppr liberatio
 ne a pmo naufragio. s3 baptismu liberat a pcco ori
 giali qd e pmi naufragiu: pnia ab actuali quod e
 scdm. s3 baptismu e pma tabula 7 pnia scda. ¶ **R.**
 spodeo dd ad. j. q. q. virtute pnie de nobis ifudit
 s3 dispositio aliq ex pte nra pcedit: 7 fm hoc het
 aliquas origine i nobis. s3 qz hiani act no pcedit
 ex necitate s3 ex li. ar. io no pot assignari ca ex pte
 nra alicui actus nri ex quo sp pcedat: s3 ex quo vt
 i plurib cotingit. ppr disponez exntez in nobis ad
 hoc: q tn no necio inclin. vn oca sermonez mora
 les sut tal a vt pbs in. j. ethi. dic. q vt i plurib oz
 eos itelligt. cu aut pnia sit reuocato a pcco vt Da
 mas. dic: oportet origine eius i nobis accipi fm oi
 spom exntis in pcco: ille aut q in pcco e no h3 gu
 stu sanu vt ex dulcedie ome bonitatis a pcco reuo
 cet: s3 h3 affectu infectu amore sui iordiat: 7 io p
 penas q nature sue rriant 7 voluntati a pcco reuo
 cat: vt pbs in. x. ethi. dic de talib: q ppa delecta
 tionez psequit 7 fugit oppoitas isticiae: boni aut
 7 vere delectabiles neq intellecti hnt neq gustati
 ui exntes: 7 io in eis vt i plurib ex timore pnia ini
 tu sumit: quis etia i aliqb ex amore pnia inchoe
 tur. ¶ **Ad. j.** ergo dd: q quis no het cam i sbe
 cto: h3 tn dispositioz in ipo: 7 fm hoc origo pnie
 hic assignat. ¶ **Ad. ij.** dd: q coceptio ppe oi gene
 ratio alicui itra vteru: 7 q pmi ee pnie e i corde
 postea aut pdit extius p pfectione 7 satisfactione:
 io vt pma eius origine designaret dic q cocepti ti
 more. ¶ **Ad. iij.** dd: q boitas dei 7 gloria qtu e d
 se magis nata sut reuocare a pcco: s3 no qtu est ex
 pte eoz q in pcco sut q pdictoz gustu no habet.
 ¶ **Ad. iij.** dd: q pnia timore fuili cocepti q pena
 respicit: nec oz q timor seruilis 7 pnia sint siml: qz
 timor seruilis no e ca ee ipsi pnie: s3 gnatiois eius:
 sic etia sumptio medicie e ca sanitatis: no tn sut si
 mul. ¶ **Ad. ij.** q. dd: q vtutes oca simul ifunduntur
 qtu ad hitus: s3 q vna dicat pz oz altera e qntuz
 ad ordine pderatu in eaz actib: cu aut p vtutuz
 actus ho tedat in deū: oz ordine actuu o siderari
 fm ordne eoz q in motu sut: motu aut voluntatis
 cuiusmōi e motu virtutu moralium pcedit motu co
 gnatiois: qz appetibile imaginatur vel itellcm mo
 uet appetitu: vt oi in. iij. de aia. 7 iteruz estimatio
 possibilitat: qz electio que e pncipalis motu vtut
 no fit de impossibili estimato. motu aut appetit in

duobus pstitit. s3 in fuga mali: 7 in psecutioe boni:
 7 hec duo diuersimode ordinat: qnqz eni aliq su
 git malu ppter desideriu boni: qnqz aut ecouerso
 7 hic motu est vt frequetius i reuerioe pccoz ad
 deū p pniaz: vt dictu e: 7 io motu pnie pcedit mo
 tus fidei: qz accedete ad deū oz credete: Debe. xj. et
 iteru motu spei co iunctus motu timoris p que fit
 estimatio de possibilitate venie cosequede: 7 io di
 cit Greg. q penitens mouet ini spem 7 timorez: de
 inde vt i plurib sequit motus pnie: 7 deide motu
 charitat 7 aliaz vtutu p ordinē. Qnqz etia mo
 tus amoris motuz pnie pcedit vt dictu est: sed ille
 amor no e charitatis: qz charitas amissa no recu
 perat nisi p co tritione de pccis pcedentibus q e mo
 tus pnie virtut: 7 fm hoc dd: q pnia est prior quib
 bulda. s3 charitate 7 sequentibus ipam: 7 posterior
 alijs. s3 fide 7 spe. ¶ **Ad. j.** dd: q fides 7 spes non
 hnt ronez pfecte vtutis: nisi fm q sunt informate
 charitate: 7 fm hoc pnia sequunt: 7 sic aliq mo
 veru e q est pma iter oca virtutes. ¶ **Ad. ij.** dd: q
 fides informis 7 spes etia sine gra hent: 7 io eas in
 iustificatioe no oz supaddi: 7 sic pnia earu ca no
 est. ¶ **Ad. iij.** dd: q finis q est por in itentoe e vlti
 mus in executioe: 7 io quis in motu corpali prius
 recedat a imino q ad terminu pueniat: tn i motu
 voluntatis e ecotario: qz ppter bonu aliqd conse
 quendu voluntas recedit a rrio vel impedimento
 ei. ¶ **Quartu pcedim** fm hoc tn q fides non e
 virt. ¶ **Ad. v.** dd: q pnia de malo comisso quis
 ex electioe boni possit puenire: tn etiam ex alia ca
 qnqz cotingit. s3 ex fuga mali pene vt dictum est: 7
 qnqz etia ex electioe boni cotingit: pmi pnie mo
 tus no puenit ex electioe boni formata p aliquoz
 habitu alteri virtut: s3 p nalem queda appetitu
 vel etia ex ipso hitu pnie virtutis boni: 7 io pmi
 motu pnie pcedit motu aliaz virtutu: s3 no e incō
 ueniens vt motu aliaz virtutu qnqz causent aliq
 motus pnie: sicut aliq ex amore tempantie de lu
 xuria pcedete motu pnie h3: qz etia interdū ex vir
 tute sequete motus pcedentis virtutis ouit: sicut qd
 mouet in amore dei qui castitate pcpit: ex hoc q
 castitas ei placet. ¶ **Ad. iij.** q. dd: q fundamentum
 oi in spualibus ad similitudine corpalis fundamē
 ti: qd duas h3 ppietates: pma e q ipsum e prima
 pars edificij: alia e q fundamēto totu edificij su
 stentat: 7 io in spualibus fundamētū oi aliqd vel
 rone pozitatis: vel rone co seruatiois 7 sustentatiois
 alioz: aut etia rone vtriusqz. Prioritas aut atten
 dit duplici: vno mō qntū ad disciplinā spualiu: 7
 sic illa q pmo occurrūt edocēda i xpiana religioe
 fundamētū dicūt: Heb. vj. Alio mō qntū ad vitā
 spualē: 7 sic fides oi simplici fundamētū pmi:
 s3 timor 7 pnia in genere eoz q ad effectū pntent
 qntū ad fugā mali: charitas aut qntū ad psecutio
 ne boni: put oi Ephe. iij. In charitate radicati 7
 fundati. sed rōe sustentatiois in pspicis oi hūilitas

fundamentū: i aduersis aut fortitudo. Pnia aut r timor in recedēdo a malo diuersimode sūt funda- mēta: qz timor ē p̄mū in isto toto genere qd ē rece- dere a malo: s3 pnia q̄tū ad hanc sp̄m que ē rece- dere a malo cōmissio: r iō etiā timor p̄cedit pniaz sicut p̄ncipia generis p̄cedūt p̄ncipia sp̄ci: r p hoc p3 solutio ad obiecta. **¶** Ad. iij. q. dō: q locutio Hiero. ē metaphorica: illi enī d̄ p̄spero itinē mare nauigāt p̄ma tabula sustētant. i. ipa nauī integra: s3 naufragiū passi alicuī tabule nauis fracte auxi- lio ad portū salutis ducunt: r hec sc̄da tabula que ē post naufragiū nō q̄ sūt secūda post naufragiū s3 qz exiēs post naufragiū ē sc̄da a p̄ma que erat aū naufragiū. vñ cōsuetudo sua ē vt p3 elus dicta loq̄ti: vt oē illō qd p̄stat remediū post aliqd̄ picu- lū eueniēs: sc̄dam tabulaz post naufragiūz vocet. **¶** ḡa aut̄ baptismalis p̄ quā in ecclesia collocamur cui figura fuit arca Noe: d̄ p̄ma tabula aū nau- fragiū. s3 qz p̄ p̄ccm mortale naufragiū passis r a ḡa inocētie cadētib⁹ nō restat aliqd̄ remediū nisi pnia: iō pnia secūda tabula d̄. **¶** Ad. i. ḡ dō: q̄ alia sacra nō subueniūt naufragiūz passis p̄ p̄ccm mortale sine pnia: r iō nō p̄nt dici sc̄da tabula sic pnia q̄ post lapsū subuenit. vñ quīs nō sit sc̄dm facim: ē tñ secūda tabula. **¶** Ad. ij. dō: q̄ Petrus nō loq̄tur ibi de pnie sacro: s3 d̄ pnia q̄ requirit in baptismo: que ad p̄maz tabulā p̄tinet. **¶** Ad. iij. dō: q̄ illa abscōsio p̄ccī de q̄ Hiero. ibi loquit non p̄riatur illi māifestatiōi que fit in pnia: s3 illi quaz faciūt illi d̄ effrontes in p̄ccis exiēs glorian cum malefecerint: r se de p̄ccis iactāt: r hec abscōsio ad verecūdiā p̄tinet. r s3 candē similitudinē d̄ se- cūda tabula: qz p̄ma tabula p̄sperē nauigatiōis ē vt hō p̄ccm nō cōmittat: secūda vt d̄ p̄ccō cōmis- so erubescat. s3 p̄ hanc tabulā nō dat sufficiens re- mediū nisi q̄tenus ad emēdationē p̄ccī r pniaz vs- cit: r ita nō ita p̄prie d̄ secūda tabula sic pnia: tñ sc̄da tabula d̄ici p̄t: qz tabula secūda i naufragio corpali nō semp a piculo liberat: etsi piculū q̄tuz est de se aliqd̄ mō impediāt.

Ad tertiu3 sic proce-

dit: Videt q̄ pnia sit in q̄libz vi: nihil. n. agit vbi nō ē. s3 pnia expellit p̄ccm a q̄libz vi. ergo ē in q̄libet vi. **¶** Itē videt q̄ sit in cōcupiscibili: qz pnia ē dolor. s3 dolor ē in cōcupiscibili sic r gaudiū ergo pnia ē in cōcupiscibili. **¶** Itē videt q̄ sit in irasci- bili: qz pnia ē quedā vindicta volētis. sed vindicta p̄tinet ad irascibile: qz ira ē appetit⁹ vindicte. ergo pnia ē in irascibili. **¶** Itē vī q̄ sit in memoria: qz si- cut timor ē de futuro r gaudiū de p̄nti: ita memo- ria de p̄terito. s3 pnia ē de malo cōmissio qd ē p̄te- ritū. ḡ ē in memoria. **¶** Itē vī q̄ sit in rōne: qz pe- nitētia ē po iusticie. sed iusticia ē in rōne. ḡ r pnia. **¶** Lterius vī q̄ in inocētib⁹ pnia ē nō possit: qz penitēre ē cōmissa mala plāgere. s3 inocētes nullū

malū cōmiserūt. ḡ in eis pnia nō est. **¶** Pnia ex suo noīe iporat penā. f. inocētib⁹ nō debet pena. ergo nō ē in eis pnia. **¶** Pnia in idē coincidit cū vindictiua iusticia vt supra dictū est. s3 oibus ex- stētibus inocētib⁹ vindictiua iusticia locū nō ha- bēt. ḡ nec pnia: r ita nō ē in inocētibus. **¶** Sed d̄ oēs vrutes simul infundāt alic virtutes: infundit etiā r pnia. **¶** P. ille q̄ nunq̄ fuit infirm⁹ corpali d̄ sanabilis: ḡ r similiter q̄ nunq̄ fuit infirm⁹ spi- ritualit: s3 sicut sanatio in actu a vulnē p̄ccī nō est nisi p̄ actū pnie: ita nec sanabiliras nisi p̄ hūm. ḡ ille q̄ nunq̄ hūit iufirmitates p̄ccī h3 hitum pnie. **¶** Lterius vī q̄ sancti hoīes q̄ sunt in gloria non hnt pniaz: qz sicut dicit Greg. i moralib⁹: Beati pec- catoz recordant sicut nos sani sine dolore dolorz memoramur. s3 pnia ē dolor cordis vt dictū est. ḡ sci in p̄tia nō hnt pniām. **¶** P. sci in p̄tia sūt xpo p̄formes. s3 in xpo nō fuit pnia: qz nec fides que ē p̄ncipiū pnie. ergo nec i scis in p̄tia erit pnia. **¶** P. frustra ē hitus q̄ ad actū nō reducitur. sed sci in p̄tia nō penitēbūt actu: qz sic eēt eis aliqd̄ p̄ vortū. ergo n̄ erit in eis hitus pnie. **¶** S3 d̄: pnia ē po iusticie. s3 iusticia ē imortalis r p̄petua: r in p̄tia remābit ergo r pnia. **¶** P. in vitis patrū legit a quodā p̄ie dictū: qz etiā Abrahā penitēbit de hoc qz nō plura bona fecit. s3 magis d̄z aliqd̄ penitēre de malo cō- missio q̄ de bono omisso ad qd nō tenebat: qz de tali bono loquit. ergo erit ibi pnia d̄ malis cōmis- sis. **¶** Lterius vī qz etiā angelus bon⁹ seu mal⁹ sit susceptiuus pnie: qz timor ē initiū pnie. s3 in eis est timor: Jaco. i. Demones credūt r p̄remisicūt. ḡ in eis p̄t eē pnia. **¶** P. p̄h̄ d̄ic i. x. ethi. qz p̄titudine replet mali: r hec ē maxima pena eis. s3 demones maxime sūt p̄raui nec aliq̄ pena eis deest. ḡ demones p̄nt penitēre. **¶** P. facili⁹ mouet aliqd̄ in id qd ē fm naturā q̄ in id qd ē p̄ naturā: sicut aqua q̄ p violētā ē calefacta etiā p̄ seip̄am ad nālem p̄peta- tē redit. s3 āgelus p̄t mutari in p̄ccm qd ē p̄ oēm nām coz. ḡ multo fort⁹ p̄t reuocari in id qd est fm nām: r hoc facit pnia. ḡ sūt susceptibiles pnie. **¶** P. idē iudiciū ē fm Damas. de āgelis r d̄ aiab⁹ sepatis. s3 in aiab⁹ sepat⁹ p̄t eē pnia vt qdā dicit sic in aiabus beas que sūt in p̄tia. ḡ r in āgelis p̄t eē pnia. **¶** Sed d̄: p̄ pniām hō repaf. ad vitā pec- cato dimisso. s3 hoc ē impossibile in āgelis: vt in. ij. li. dictū ē. ḡ nō sūt susceptibiles pnie. **¶** P. Damas. dicit: qz hō fungit pnia p̄p̄ corpis infirmitatē. sed āgelī sūt incorporei. ḡ i eis nō p̄t eē pnia. **¶** R̄spō- deo dō ad. j. q. qz qdā dicit subiectuz oīs vtutis eē li. ar. s3 hoc nō p̄t eē: qz oīs actus hūan⁹ ordinat⁹ elicituē p̄cedit ab aliq̄ virtute hūana: q̄libet autē potētia hūana h3 aliq̄ actū ordinatū: r dico po- tētia p̄t eē vtus q̄ eliciat ordinatū actū ill⁹ po- tētie. r de hoc in. iij. li. di. xxxij. plura dicta sunt.

Et iō quidā dicunt q̄ p̄nia est in oībus virtutibus: s̄ hoc nō pōt esse: q̄ vnus h̄itus nō pōt eē nisi vnus potētia: sicut vna forma nō nisi vnus materie: et vnus accidēs nō nisi vnus subiecti. Et iō alij dicunt q̄ ē in irascibili: q̄ vt dicit Aug. ē vindicta q̄dam quā appetit ira: sed hoc nō pōt eē: q̄ vindicta ex- petere de altero q̄ arduitate h̄z ad irascibile p̄- ner: sed vindicta pati nō videt eē irascibilis. Et iō quidā dicūt q̄ p̄nia ē dolor: et p̄pter hoc ē in cō- p̄sibili: sed hoc etiā nō valet: q̄ ille dolor q̄ est in cōcupiscibili ē passio: dolor autē q̄ est actus p̄nie n̄ ē passio. Et iō dicendū cū alijs q̄ p̄nia ē p̄ iusticie et iō cū iusticia sit in rōne nō quidē q̄ntū ad partes cognitiuā sed q̄ntū ad effectiua: et p̄nia in rōne est inq̄ntū ē virtus: s̄ p̄nia que ē passio ē in cōcupiscibili sicut i subiecto: q̄ ē dolor quidā: s̄ hec passio ē q̄si m̄le in p̄nia virtute: q̄ p̄nia v̄tus hunc dolo- rē recōpensat p̄ p̄ccis cōmissis: sicut et pena quam patit reus ē m̄le in vindictiua iusticia. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ p̄nia nō expellit oē p̄ccm̄ formaliter s̄ q̄si effectiue. vñ nō oīz q̄ sit in subiecto in q̄libet v̄- bi: pōt eē peccatū: s̄ q̄ ea q̄ sunt in illis virtutib⁹ subiciant eī q̄si m̄la: et hoc p̄nia h̄z inq̄ntū ē in rōne cui oēs alie vires subduntur quasi ab ipsa more et regulate. ¶ Ad. ij. dō: q̄ dolor q̄ ē in cō- p̄sibili nō ē actus penitētie v̄tutis: sed m̄le vt oi- ctuz ē: sed dolor qui ē detestatio culpe cōmissē est actus eius: et hic ē volūtat̄is in qua ē iusticia cuius actus ē detestari ineq̄litate p̄existente et eam ad eq̄- litate reducere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ exhibitio vidicte ē m̄la in p̄nia: sicut etiā in iusticia vindictiua: nō enī exhibet vindictā ex appetitu vindicte: sed ad equalitate restituendū. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis pe- nitētia sit de p̄terito sicut memoria: tamē respicit affectū: memoria autē ē potētia pure cognoscitiua: et iō in ea nō pōt esse p̄nia. ¶ Quintū cōcedimus. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ h̄itus medius ē inter potētiam et actū: et q̄ remoto priori remouet posteri: nō autē ecōuerso: iō remota potētia ad actū remouet h̄- bitus: nō autē remoto actu. et q̄ subtract o m̄rie tollit actū p̄pter hoc q̄ actus nō pōt eē sine m̄ria in quā trāsit: iō h̄itus alicuius virtutis cōpetit ali- cui cui nō suppetit m̄: p̄pter hoc q̄ suppetē pōt et ita in actū exire: sicut pauper hō pōt h̄ere h̄itus magnificētie sed nō actū: q̄ nō h̄z magnitudinem diuitiaz que sunt m̄ magnificētie. sed pōt h̄ere: et iō cū innocētes in statu inocentie nō h̄eant p̄ccā cōmissa que sunt m̄ p̄nie: sed possunt h̄ere: actus p̄nie in eis esse nō pōt sed h̄itus pōt: et hoc si gr̄am h̄eant cū qua oēs virtutes ifundunt. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ q̄uis nō cōmiserūt p̄nt tamē cōmittere: et iō eis h̄itum p̄nie h̄ere competit: sed tñ h̄bitus iste nunq̄ in actū exire pōt: nisi forte respectu v̄ialū peccatoz: q̄ p̄ccā mortalia tollūt ipsū: nec tñ ē frustra: q̄ ē p̄fectio potētie n̄alis. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis nō sit eis debita pena in actu: tñ in eis ē pōt-

sibile esse aliqd̄ p̄ quo eis pena debeat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ remanēte potētia ad peccanduz adhuc ha- beret locū vindictiua iusticia fm̄ h̄itum: q̄uis nō fm̄ actū si peccata actu nō cōnt. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ virtutes cardinales in p̄nia remanēbūt: s̄ fm̄ actū quos habēt in sine suo: vt in. iij. li. di. xxxij. dicituz est: et iō cum p̄nia virtus sit p̄ iusticie q̄ est h̄itus cardinalis: quicūq̄ h̄et h̄itus p̄nie in hac vita: ha- bebūt in futura: sed nō h̄ebūt eundē actū quē nunc h̄z sed aliū. f. gratias agere deo p̄ misericordia re- laxante p̄ccā. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ illa auctas p̄bat q̄ nō h̄nt eundē actū quem h̄ic habet p̄nia: et hoc cōcedimus. ¶ Ad. ij. dō: q̄ xp̄us nō potuit pecca- re: vt in. iij. li. di. xij. dicituz est: et iō m̄ huius v̄tutis nō cōpetit sibi nec actu nec potētia: et p̄pter hoc n̄ ē simile de ipso et de alijs. ¶ Ad. iij. dō: q̄ penitē- p̄te loquēdo put dicit actū p̄nie qui nūc ē non erit in p̄nia: nec tamē h̄itus frustra erit: quia aliuz actū h̄ebūt. ¶ Quartū cōcedimus. Sed q̄ q̄nta ratio p̄bat q̄ etiā idē actus p̄nie erit in patria qui mō est: iō dicendū ad. v. q̄ volūtas n̄ra in p̄nia erit oīno cōformis volūtat̄i dei. vñ sicut deus volūta- te antecedente vult oīa eē bona: et p̄ p̄nis nihil eē ma- li: nō autē volūtatē p̄sequēte: ita etiā est de beatis et talis volūtas imprope dī ab illo factō p̄ie p̄nia. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ p̄nia in nobis oup̄r accipitur: vno mō fm̄ q̄ ē passio: sic enī nihil aliud est q̄ do- lor vel tristitia de malo cōmissō. Et q̄uis fm̄ q̄ ē passio nō sit nisi in cōcupiscibili: tñ aliquis volun- tatis actus similitudinarie p̄nia dī quo quidē dīe- statur q̄d facit: sicut etiā amor et alie passionēs dī- cunt in intellectus appetitu: vt in. iij. li. di. xxvj. dī- ctū est. Alio mō accipit fm̄ q̄ ē virtus: et hoc mō detestari malū cōmissum cū emēdatōis p̄posito et intētiōne expiadi vel deū placandi de offensa cō- missa ē act⁹. Detestatio autē mali cōpetit alicui s̄ q̄ h̄z ordinem naturalē ad bonū: et q̄ in nulla creatura talis inclinatio totaliter tollit: iō etiā in dānatis talis detestatio māet: et p̄ p̄nis p̄nia passio vt similis ei: vt dī Sap. v. Intra se gemētes et pe- nitentiā agētes. Et hec quidē p̄nia cū non sit h̄bitus sed passio vel actus: nullo mō in beatis angelis eē pōt in quibus p̄ccā cōmissa nō p̄cesserunt: s̄ in malis angelis ē cū sit eadē rō de ipsis et de aiabus dānatoz: q̄ fm̄ Damaf. q̄d ē homī mors hoc est angelis casus. sed p̄ccm̄ angeli ē irremissibile vt in ij. li. dicituz est. Et quia peccatū vt est remissibile v̄- expiabile ē p̄p̄ia materia ist⁹ v̄tutis que p̄nia dī: iō cum m̄ nō possit eis cōpetere: nō adest eis po- tentia exiendi in actū: et iō nec h̄bitus eis conue- nit: et iō angeli susceptiui p̄nie virtutis esse nō pos- sunt. ¶ Ad. j. ergo dō: q̄ ex timore in eis general- aliquis p̄nie motus: sed nō q̄ sit virtus. Et similis dicendū ad. ij. ¶ Ad. iij. dō: q̄ quicūq̄ in eis ē na- turale totū ē bonū et ad bonū inclinā: sed li. ar. in eis ē in malicia obstinatū. et q̄ mor⁹ v̄tutis et v̄tūg

non consequitur inclinationem nature sed magis motus li. ar. id non oportet quod quavis naturaliter inclinatur ad bonum quod motus virtutis in eis sit vel esse possit.

Ad. iij. ob. q. non est eadem ratio de angelis sanctis et aiabus sanctis: quia in aiabus sanctis precessit vel precedere potuit peccatum remissibile: non autem in angelis. Et ita quavis sint similes quantum ad statum penitentis: non tamen quantum ad statum preteritum quem penitentia respicit directe.

AD quartum sic pro

cedit: videtur quod de ratione vere penitentis sit quod usque in finem vite continuetur. penitentia enim est quasi quedam recompensatio deo facta pro offensa commissa. sed offensa fuit infinita: unde eterna pena debet pro peccato mortali. ergo et penitentia delectans hanc culpam ad hoc quod sit vera pro usque in finem duret. **¶** Nil destruit nisi a fortiori se. sed penitentia est fortius quam peccatum: quia expellit ipsum. cum ergo vera penitentia non possit discontinuari nisi pro peccato: videtur quod si fuerit vera nullo modo a statu penitentis quis cadere possit.

¶ Facilius est peccatum impedire ne fiat quam peccatum factum destruere. sed penitentia destruit peccatum factum. ergo multo fortius impedit ne aliquid peccatum committatur: et sic idem quod prius. **¶** Sed: baptismus est efficacius sacramentum quam penitentia: quia etiam totaliter penam tollit. sed gratia baptismalis tollitur pro peccato sequens. ergo multo fortius penitentia. **¶** Nulla virtus potest remanere sine charitate: et ea habita omnes beneantur. sed charitate semel habitam contingit amitti: ut in. iij. li. di. xxxij. dicitur. ergo et penitentiam. **¶** Alterius videtur quod necesse sit dolore penitentis gaudium interrumpi: gaudium enim et dolor sunt affectiones contrarie. sed contraria non sunt nata esse in eodem. ergo cum oporteat penitentem aliquem de sua penitentia gaudere ut in supra dicitur: oportet dolorem pro illud gaudium interrumpatur. **¶** Sicut mali dolent de suo gaudio: ita boni gaudent de suo dolore. sed philosophus in. ix. ethi. dicit: quod mali de hoc quod delectantur sunt postmodum dolent: quod non potest esse simul dum delectantur. ergo nec boni simul cum dolent possunt gaudere de hoc quod dolent. Si dicatur quod dolor est causa gaudij: et sic possunt esse simul. Contra: contrarium non est causa sui contrarium. sed dolor est contrarium gaudio. quod non potest esse causa ipsius. **¶** Sed: Sal. v. super illud: fructus autem spiritus. dicitur glo. quod virtutes fructus dicuntur quia suos possessores sancta delectatione delectant. sed penitentia est virtus. ergo in suo actu qui est dolere habet delectationem. **¶** Sicut finis philosophus in. ij. ethi. signum generati habitus oportet accipere sicut in opere delectationem. sed penitentia est habitus quidam. ergo actus eius habet delectationem. ergo non interrumpit pro gaudio. **¶** Alterius videtur quod penitentia iterari non possit: sicut enim baptismus habet efficaciam a passione christi: ita penitentia et omnia alia sacra. sed quia passio christi est una: ideo baptismus iterari non potest ergo nec penitentia potest iterari. **¶** Sicut dicit Grego. **Facilitas venie incentiuum prebet delinquendi.** sed deus non oportet alicui dare peccandi occasionem. ergo non debet

dare locum penitentia iterandi. **¶** Spirituales curatio que pro penitentia sit signatur pro corporales curationes quas dominus miraculose fecit. sed in illis curationibus non legitur quod aliquis bis sanauerit. ergo nec pro penitentia aliquis bis potest spiritualiter curari. **¶** Sed contra est quod dicitur Eccl. ij. Secundum magnitudinem eius sic et misericordia illius cum eo est. sed magnitudo eius est infinita. ergo et misericordia: non ergo coartatur pro una penitentia ut postmodum ad se conuersus non parcat. **¶** Sicut Math. xij. dicitur: Qui peccat in patre vel filium remittetur ei. sed contingit quod post pactam penitentiam aliquis peccet pro infirmitatem quod est in patrem peccare: et pro ignorantiam quod est in filium peccare. ergo tale peccatum remittetur. ergo penitentia potest iterari. **¶** Respondeo dicendum ad prima quoniam: quod opinio ista que posuit quod nullus homo a vera penitentia possit excidere est erronea et contra omnia illi que in. iij. li. posita est di. xxxj. quod charitas semel habita non possit amitti. Sed tamen de charitate videbatur magis moveri considerantes efficaciam eius: ex qua apparebat quod non posset pro aliquo peccato vinci. Sed de penitentia videbatur moveri: quia ad integritatem penitentie requiritur continuatio usque in finem vite. Sed utrumque friuolus est: primo quia quantumcumque aliqua virtus efficaciam habeat flexibilitatem a li. ar. non tollit dum est in statu vite: similiter illud quo futurum est non potest esse de substantia vel de integritate alicuius virtutis nisi finis quod est presens in apprehensione vel in voluntate: quia virtus quantum ad habitum non expectat aliquid in futurum: habitus enim virtutis est de rebus permanentibus non de successivis. unde tota perfectionem suam habet simul in instanti que rota simul in uno actu potest effluere: quia actus sunt similes habitibus: ut di. in. iij. ethi. Et sic quod futurum est non est de integritate vel constantia ipsius. unde cum penitentia sit virtus et finis quod est sacramentum non se extendat ultra actum virtutis: non erit de integritate penitentie essentiali futuri continuatio nisi ut sit in proposito: et ideo potest esse vera penitentia: et tamen ab ea postmodum aliquid excidet. **¶** Ad. i. ergo ob. q. sicut offensa habet infinitatem: ita etiam et unus contritionis actus habet quandam infinitatem: tamen ex virtute gratie que dat operibus infinitum valorem: ut scilicet per ea homo infinitum bonum mereatur: tum ex merito christi quod operatur in omnibus sacris et in omnibus meritis nostris. **¶** Ad. ij. ob. q. nec penitentia nec aliquid virtus agit de necessitate sed ex libertate arbitrij: et ideo quantumcumque penitentia sit fortior quam peccatum: et pro hoc possit peccatum expellere: tamen homo penitentiam virtutem habitus potest sponte se peccato subicere. **¶** Ad. iij. ob. q. aliquis homo vincat a debilitate quod fortior vincit: quia non tantam curam adhibet: et similiter penitens propter negligentiam a peccato nondum commisso liberatus vincitur qui pro penitentia a peccato commisso liberatus fuit.

Ad. ij. q. ob. q. gaudium et tristitia sunt genera contraria: non tamen quodlibet gaudium cuiuslibet tristitie

opponit: s; ei que e' d' eodē. Si autē de hīs sunt v' de diuersis: vnū pōt eē cā alteri vel māle ad ipm qui enī de pntia gaudet coipso seqtur q' de absentia tristat. simul etiā qn de aliquo tristari ē nobis vtile vel occēs: tristitia pōt eē mā gaudiū. Si ergo gaudiū 7 tristitia directe hria accipiāt: sic nō pnt simul eē in eodē fm idē. si autē sint de diuersis vel hris: sic qdē qntū ad cām suā pnt simul eē: q' pōt eē volūtas de vno 7 volūtas de altero. 7 similiter si vnū sit rō alteri: s; qntū ad sensuz qui reqrit in vtroq; q' gaudiū nō ē sine pceptōe pueniētis: neq; tristitia sine pceptōe nociui: impossibile ē q' vtrūq; simul intēte iūnt: q' aīa qn intēte occupat circa vnū retrahit ab altero. s; impfecte pnt esse simul: ita tñ q' vnū nūc sit pfectius 7 aliud postmoduz. dolo: autē q' ē in pnia ē de pccō cōmissō. vñ simul cū hoc nō pōt eē gaudiū de eodē: s; pōt eē gaudiū de spe venie quā p dolore cōcipit: vel etiā hocipso q' in exhibēdo dolore p pccō cōmissō facit qd' d' 7 iō detestatio pccō cōmissi q' est cā dolori 7 volūtas detestādi q' ē cā gaudiū sūt simul: volēs enī dte' stat. 7 q' vnū ē rō alteri: iō aīa ad vtrūq; cōverti pōt simul: inq'tū ex eis quodāmo sit vnū. qn autē ex aliq'bus duob' sit vnū: vnū ē vt māle: 7 alteruz vt formale: 7 iō aīa ad vnū illoz puerit p priuz: 7 ad alterz p posterz. 7 ppter hoc non potest inesse vtrūq; fm sui cōpleta rōnez: s; qnq; vnū qnq; alterū. qn enī plene puerit ad spem venie vel ad dte' cētā dolori: tūc gaudiū ē pncipalr: 7 dolor d' pccō ex pnti. qn autē pncipalr puerit ad pccm cōmissū tūc ē ecōtrario. Ad. j. q' dō: q' dolor d' pccō 7 gaudiū de dolore nō sūt affectiōes hrie vt dictum est. Ad. ij. q' dō: q' obiectū gaudiū ē aliqd' pueniēs: s; obiectū tritice ē hriū nociuū. vñ dolor de quo q's gaudet nō ē hrius gaudēti s; pueniēs. s; gaudiū de q' q's dolet ē hriū dolet: 7 iō simul cū q's gaudet nō pōt eē dolor de gaudio fm idē: s; simul cū q's dolet pōt eē gaudiū de illo. Ad. iij. q' dō sic ad p'muz. Ad. iij. q' dō: q' errorē ē dicere q' pnia nō possit iterari: 7 mie diuine hriū. Lausa autē q're iteratur cū baptis'm' nō iterat ē q'druplez. P'ima ē q' pnia nō iprimt characterē sic baptis'm': character enīz idelibilis ē. Secūda q' baptis'ma ē h' morbū nō itera' bilē. s; origiale pccm: pnia autē h' actuale pccm qd' iterat. Tertia cā ē: q' baptis'm' h' totā efficaciaz a passiōe xpi sine actu nro: 7 iō q' passio ē vna tñ: 7 baptis'mus vnus. s; pnia etiā reqrit actū nrm vt p'us dictū ē: 7 iō rōe ei' iterationē suscipit. Quarta q' baptis'm' ē gnātio spūalis: s; pnia ē qdā sana tio spūalis. semel autē aliqd' generat: s; pluries curari siue sanari pōt q'dū in hac vita viuit: 7 sic p' solutio ad p'mū. Ad. ij. q' dō: q' sicut iust' oīs sū me iusticia diligit: ita sūme pccm odit: 7 ita q'tum ex ipō ē patus ē ipsuz destrue' sp: oīmō ex pte ho' mis nō remaneat q' pniā negligit v' p'tenit. Nec obstat q' qdā ex hoc sumūt occasionē delinquēdi

q' ex hrio sumerēt occasionē desperandi: qd' esset grauius. Ad. iij. q' dō: q' p'uis nō sit scriptū q' idē infirm' frequētius a dño sit curat': tñ nec etiā factū negat. 7 p'terea hoc oculata fide videm' q' frequēter homines infirmant: 7 diuina virtute q' oīa restaurat curantur.

De quinto sic pro

cedit: Videt q' nō dbeat aliq' pnia publi' cari vel solēnari: q' nō licet sacerdoti etiāz metu pccm alicuius p'iteri quantūcūq; publicū. sed per pniā solēnez publicat pccm. ergo nō debet solēnari. Ad. iij. q' dō: q' iudiciū debet eē fm cōditionē fori. s; pnia ē quoddā iudiciū qd' in foro occulto agit. s; nō debet publicari siue solēnari. Ad. iij. q' dō: q' pnia oēs dfe' ctus reuocat ad pfectū: vt Ambro. dicit. sed solēnatio facit hriū: q' penitētē in mult' defectib' inne' ctit: nō enī laicus pōt post solēnē pniāz ad clerica' tū p'moueri: nec cleric' ad supiorē ordinē. s; pnia nō ē solēnāda. Ad. iij. q' dō: q' pnia ē quoddā sacrm s; in h'libet sacro qdā solēnitas adhibet. s; 7 i pnia adhiberi debz. Ad. iij. q' dō: q' medicina d' r'ndere morbo. sed peccatū qnq; ē publicū qd' multos ad exēpluz peccādi trahit: ergo 7 pnia que ē medicina ei' debz eē solēnis 7 publica q' multū edificent. Ad. iij. q' dō: q' pnia iterari possit: sacra enī q' chara' cterē nō imp'mūt cum sua solēnitate iterant: sicut eucharistia: 7 extrema vnctio: 7 huiusmōi. s; pnia nō imp'mit characterē. ergo cū sua solēnitate d' iterari. Ad. iij. q' dō: q' pnia solēnari ppter grauitatē 7 manifestatiōē pccō. sed post pactā pniā cōtingit si' milia pccō cōmittere vel etiāz grauiora. ergo solēnis pnia iterari debet adhiberi. Ad. iij. q' dō: q' pnia solēnis significat eiectionē pmi hoī de paradiso. sed hec tñ semel ē facta. s; 7 pnia solēnis tñ semel debet fieri. Ad. iij. q' dō: q' de ritu solēnis pnie: 7 v' q' mulierib' nō sit iponēda: q' vir cui iponit solēnis pnia d' comā abijcere. s; hoc nō cōpetit mul' eri: vt p'z. i. Coi. xj. s; nō debet agere solēnē pniaz. Ad. iij. q' dō: q' clericis sit iponēda: q' imponit p' grauitatē delicti. sed idem peccatū grauius ē in cle' rico q' in laico. ergo magis debet imponi clerico q' laico. Ad. iij. q' dō: q' a quolibet sacerdote possit imponi: quia abso uere in foro penitentiali est eius qui habet clauēs. sed simplex sacerdos habet clauēs. ergo potest eē minister huius penitētie. Ad. iij. q' dō: q' aliqua pnia debz eē publica 7 solēnis ppter quattuor: primo vt peccatū publicū publicā h'eat medicinā. secūdo q' a max' ma cōfusione in hoc mūdo etiā est dignus q' gra' uissimū scelus cōmissit. tertio vt sit alijs ad t'rez. quarto vt sit ad exēplū penitēdi: ne desperent q' in grauib' pccōs detinentur. Ad. iij. q' dō: q' sacerdos nō reuelat confessionē talem pniā iniun' gendo: quāuis suspicio oriatur illuz aliquod enoz me peccatum cōmississe: non enim culpa pro certo

scitur ex pena: quia quādoq; aliquis penitentiaz pro alto facit: sicut legit in vitis patrum de quodam qui ut sociū suū ad penitentiā puocaret ipse cū eo penitentiā egit. si autē sit peccatum publicum ipse penitens exequendo penitentiaz confessionez a se factā manifestat. ¶ Ad secundū dicendū: q; penitentiā solēnis quantū ad iniunctiōē nō exigit forum occultū: quia sicut occulte quis confitetur ita occulta ei penitentiā iniūgitur. sed executio exigit forum occultū: et hoc nō est incōueniens.

¶ Ad tertiuū dicendū: q; penitentiā quāuis reuocet omnes defectus restituendo in pristinā gratiam: nō tamen restituit in pristinā dignitatē: et iō etiā mulieres post pactam penitentiā de fornicatione nō velantur: quia dignitatē virginitatis non recuperant. Et similiter post publicam penitentiā peccator nō redit ad hanc dignitatē ut possit ad clericaliū assumi: et episcopus talem ordinās potestate ordinandi priuari debet: nisi forte necessitas ecclesie exposcat aut cōsuetudo: tunc enim dispensatiue recipitur ad minores ordines: non autē ad sacros ordines: primo propter dignitates ordinum istorū: secundo propter timorē recidui: tertio propter scandalū vitandum: quod posset in populo oriri ex memoria precedentiuū peccatorū: quarto quia non haberet frontem alios corrigendi cum peccatū eius fuerit publicum. ¶ Ad secundā que stionē dicendū: q; solēnis penitentiā iterari non debet propter tria. primo ne ex iteratione vilescat secundo propter significationē: quia est figura expulsiōnis hominis de paradiso que est semel tantum facta. tertio quia solēnitatiō ē quasi quedam professio perpetuo penitentiā cōseruandi: et iō iteratio solēnitati resistit: si tamen postmodū peccauerit nō clauditur ei locus penitentiē: sed penitentiā solēnis iterum ei iniungenda nō est. ¶ Ad primū ergo dicendū: q; in illis sacramētis in quibus solēnitatis iteratur: iteratio solēnitati nō repugnat ut est in proposito: et ideo non est simile. ¶ Ad secundū dicendū: q; quāuis ratione criminis deberetur sibi eadem penitentiā: tamen solēnitatis iteratio non competit propter predictas causas. ¶ Ad tertiam questionē dicendū: q; omnis solēnis penitentiā est publica: sed non cōuertitur: penitentiā enim solēnis hoc modo fit: In capite quadragesime tales penitentes presentant se cū presbyteris suis episcopo ciuitatis ante fores ecclesie: sacco induti: nudis pedib; vultibus demissis: coma deorsū posita: et eis in ecclesia introductis episcopus cum omni clero septem psalmos penitentiales dicit: et postmodū eis manū imponit: aquam benedictā spargit: et cinerem capitibus imponit: cilicio collarum operit: et denunciat eis lachrymabiliter q; sicut Adam eiectus est a paradiso: ita ipsi de ecclesia eiiciuntur: et iubet ministris ut eos ab ecclesia pellant: clero eos persequente cum hoc responsō

rio: In sudore vultus tui etc. In cena autē domini quolibet anno a suis presbyteris in ecclesiā reducantur: et erunt ibi vsq; ad octauas pasche: ita tamen q; non cōmunicabunt nec pacem accipiant: et sic fiat quolibet anno quousq; aditus ecclesie ē eis interdictus. vltima autē reconciliatio episcopo reseruatur ad quem solum spectat solēnis penitentiē impositio. Potest autē imponi viris et mulierib; sed non clericis propter scandalū: non autē talis penitentiā debet imponi nisi pro peccato qd totam cōmouerit urbē. Publica autē et non solēnis que in facie ecclesie fit: sed non cū solēnitatiē predicta: sic peregrinatio per mundū cū baculo cubitali: et hec potest iterari et a simplici sacerdote iniungi: et potest etiam clerico imponi: quādoq; tamen solēnis ponitur publica. et fm hoc auctoritates quedam varie loquuntur de solēni. ¶ Ad primū ergo dicendū q; mulier habet comā in signū subiectionis: non autem vir: et ideo nō competit ut in penitentiā mulieri coma deponatur sicut viro. ¶ Ad secundū dicendū: q; licet in eodē genere peccati clericus peccet q; laicus: tamen nō iniungitur ei penitentiā solēnis: ne ordo veniat in contemptum: vnde non defertur psonē sed ordinē. ¶ Ad tertiuū dicendū q; magna peccata indigent maiori cautela ad suā curationē: et iō iniunctio penitentiē solēnis q; nō nisi pro grauissimis peccatis fit soli episcopo reseruatur. qd. II.

¶ Deinde queritur

D effectū penitentiē: Et circa hoc querunt quinque. ¶ Primo vtrū pnia peccata tollat. ¶ Secundo vtrū vtutes restituat. ¶ Tertio vtrū opa pcedētia viuificet. ¶ Quarto vtrū pdicti effectus sint pnie inquantū ē virtus vlt inquantū est sacm. ¶ Quinto vtrū sine pnia possit puenire aliq; peccō ad salutē.

Ad primum sic procedit: Videt q; p pnia non semp peccata tollant: debet. x. Voluntarie enim peccatibus nobis post acceptā noticiā veritatis iam nō relinquit hostia pro peccato. s; in pnia homo se offert hostiā deo: pfa. Sacrificiū deo spūs patri. etc. ergo pnia peccata eoz qui lapsi sunt post noticiā veritatis nō delet. ¶ Ps. hebr. xij. super illud: Non inuenit penitentiē locum. i. venie locum benedictionis per pniā. ergo penitentiā non semper tollit pterita peccata. ¶ Ps. ij. Macha. ix. dī de Antiocho: Orabat scelestus deum a quo non esset misericordiā consecuturus. ergo cum ipse peniteret de malis cōmissis: videt q; nō semp pnia peccata pcedētia delet. ¶ Ps. pccm cōmissus ē quodāmodo infinitū inquantū ē offensa dei. sed actus nri sunt finiti. cū ergo finiti nō possit in infinitū videtur q; penitentiā non possit delere pccm cōmissus.

Sed 5 Luc. v. Nō veni vocare iustos s; peccatores ad penam. s; inutilis eēt ista vocatio penitentibus nisi venia de peccato largiret. ergo penia peccata delet. **¶** Maior ē misa dei q̄ iniquitas hoīs. vñ reprehendit ille q̄ dixit: Maior ē iniquitas mea q̄ vt venia merear. s; penia mie dei iniquitas. ergo oīa peccata q̄ntūcūq; sint delet. **¶** Lterius vñ q̄ etiā totalit̄ reatu tollat: bonū enī ē efficacius ad agendū q̄ malū: q; malū nō agit nisi v̄tute boni: vt Dīo. dicit. s; p̄ vnū actū peccati hō et culpa et reatu incurrit. ergo et p̄ actū p̄tritionis et a culpa et reatu absoluit. **¶** Deus nō plus excusat i pena q̄ erat i culpa: s; maior dolor ē in cōtritione de peccato q̄ fuit in peccato delectatio: q̄a q̄ntitas doloris de peccato ē fm̄ q̄ntitate amoris dei q̄ ē maior q̄ oīs cupiditas rei tēp̄alis: vt dicit glo. sup̄ illud: Dilexi mādara tua sup̄ aur̄. et. ergo nō excusat p̄ peccato aliā penā q̄ illā que ē in p̄tritione: et sic penia a toto reatu absoluit. **¶** Magis valz ad remouēdū peccatū pena p̄p̄a adiuncta aliene q̄ aliēa pena tm̄. s; in baptismo nō ē aliq̄ pena p̄p̄a: s; tm̄ v̄tute pene x̄pi oīa peccata delet: et q̄ntū ad culpam et q̄ntū ad reatu. ergo et penia in q̄ cū pena x̄pi adiungit pena p̄p̄a totus reatus aufertur. **¶** Sed 5 pena nō iniūgit nisi ei q̄ ē debitor: pene. s; penitenti iniūgit pena aliq̄ satisfactoria. ergo adhuc ē debitor: pene: et sic nō ē a toto reatu p̄ peniam liberat. **¶** P̄ peniam nō aufert illud qd̄ ē ad expeditimētū et ad p̄fectū. s; pena remanēs satisfactoria ē ad p̄fectū v̄tutis. ergo p̄ peniam nō tollit. **¶** Lterius vñ q̄ p̄ peniam etiā reliquie peccati actualis tollant: si cut penitas ad malū: habitudo: et huiusmodi: q; i generatōe nālī nō solū tollitur forma p̄traria: s; etiā dispositiōes ad formā illā. sed gr̄a que p̄ peniaz dat ē potētior: q̄ forma nālī. ergo nō solū tollit culpā sed etiā huiusmodi reliquias que sūt dispō ad culpā. **¶** Sicut gr̄a ē in cēntia aie ita virtus in potētia sed penia restituit gr̄am et v̄tutes vt dī. ergo sicut p̄ gr̄am aufert culpā ab aia ipsa: ita et v̄tutes aufert reliquias a potētia. **¶** Sed 5: baptismus ē efficacior ad remouēdū peccatū q̄ penia. s; baptismus nō remouet peccati reliquias. ergo nec penia. **¶** Espōdeo vñ ad. i. q. q̄ penia pōt̄ p̄siderari inq̄ntuz ē sacrm̄: et inq̄ntū est v̄tus: et v̄troq; mō ad remissionē peccatoruz alīquo mō operat. fm̄ enim q̄ ē noue legis sacrm̄ gr̄a in ea dat ad defectū illū sanāduz p̄tra que iduata est. s; ad dimissionē culpe actualis. Operatur etiā ad dimissionē peccati inq̄ntū ē v̄tus sp̄ali modo p̄re aliq̄ v̄tutib; . Facit remissionē peccatoruz: q; fm̄ oīm v̄tutē formatā ex pte hitus peccata dimittunt rōe gr̄e que cū ea infundit: s; hoc ē formalit̄ remittere. sed penia ex rōe sui actus h; q̄ p̄ eam peccata dimittant: fm̄ q̄ peccata cōmissa sūt mā actus ei: cū enī peccatū ex hoc remitti dīcat vel retineri: q; h; rōnem offense illud qd̄ offensaz aufert peccatū tollit. cum aut̄ offensa inq̄ntuz huiusmodi sit ineq̄litas quēdaz qua vnus aliq̄ subtrahit: qd̄ debitum

erat actu: illius v̄tutis peccatū remittit que inq̄litate p̄dictā ad equalitatē reducit: hoc aut̄ facit penitentiā vt ex dīctis p; que in recōpensationē diuine offense sp̄m̄ deo p̄tribulatū offert: et iō penie etiā ex pte actus sui cōpetit peccatū tollere: et hoc ē efficiēt et nō solū formalit̄ p̄ peniaz peccata dimitti. **¶** Ad. i. q. dō: q; ap̄lus loquit̄ ibi de hostia q̄ vniuersaliē p̄ peccatū totius mūdi oblata ē. s; x̄po que ē vnica et singularis: nec itez p̄ peccatū delendis offert: sed vnica sua oblatiōe valet ad hoc q; p̄ peniam et alia sacra oīa peccata possint dimitti. **¶** Ad. ii. dō: q; iō Esau de quo ap̄lus loquit̄ locū venie nō iuenit q; nō vere penituit et si lacrymas exterius emisit: qd̄ p; ex hoc q; dixit: Uēiet dies luctus p̄is mei et occidā Jacob fratrem meū. **¶** Et similis dicendū ad. ii. de Antiocho qui vere nō penituit interius quous exterius verba penie p̄fert: magis p̄p̄i infirmitatē corporis q̄ p̄pter offensam dei vitandam. **¶** Ad. iii. dō: q; offensa infinita ē ex pte auersio nis: s; nō ex pte cōuersiōis. et similis etiā actus penie h; infinitatē ex pte gr̄e que ē dei similitudo: et i v̄tute diuine misericordie opans q̄ infinita ē: q;uis ex parte actus n̄i sit finita. Habet etiā efficaciam ex v̄tute passionis x̄pi q̄ infinitū valoris quodamō ē inq̄ntum fuit passio dei et hominis. **¶** Ad. ii. q. dō q; fm̄ p̄m̄ in. vii. et. tam iusticia q; amicitia in equalitate quadā p̄sistit. qui ergo aliquē offendit cōtra equalitatē amicitie peccat inq̄ntum effectū debitor nō impedit: et equalitatē iusticie inq̄ntum rem debitor subtrahit. Et sicut hec duo i offensa q̄ntuz diuidunt: ita etiā in recōpensationē sepant: sicut q̄n pena p̄ violentiā offendēt iher̄ sit recōpensationē q̄ntū ad iusticiā: s; nō q̄ntū ad amicitia. similis q̄n offendens offensa v̄bis placat nōdū re subtracta restituta: sit recōpensationē amicitie s; nō iusticie. peccator q; p̄ affectū peccati amicitia dei violauit: et p̄ inobediētia diuine legis honorē debitū deo subtraxit: et ex p̄mo amittit gr̄az et incurrit offensaz: ex sc̄do meret penā vt ab eo q; p̄ inobediētia subtrahit subtrahat p̄ penā: et hoc pene merituz reatū dī. et iō p̄ penitentiā q; hō se deo supponit peccata p̄terita dīctādo cū emedationis p̄posito: remittit quidē peccatuz q̄ntuz ad offensam: s; nō o; q; remittat q̄ntum ad totū reatu nisi pena iam soluta: et sic p̄ peniam nō simul cū culpe dimissione totus etiā reatus dimittitur. **¶** Ad. i. ergo dō: q; sicut qd̄ ē p̄fectū ē efficacius ad agendū q̄ imp̄fectū: ita qd̄ ē p̄fectum ē difficilius ad fiendū. vñ sicut bonū ē efficacius ad agendum q̄ malū: ita difficilius est ad cōstituendū q̄ malū. In hoc ergo efficacior apparz actio boni q̄ actio mali: q; actio mali nunq̄ terminat ad maluz qd̄ nō h; admixtū bonū. sed actio boni terminat ad bonū q̄ntuz cui nō admisceat malū: nō tm̄ o; q; si aliquod malū per vnū actum malū incurritur q; p̄ vnū actū bonū opposita bona reparat. **¶** Ad. ii. dō: q; fm̄ p̄m̄ in. v. et. in recōpensatione

iniurie iusticia cōmutatiua nō semp equalem q̄n
tirate absolute in pena infert ei q̄ in culpa fuit. non
eni si aliq̄s p̄cussit p̄ncipē oz ip̄m solū rep̄cuti: sed
etiā grauius puniri: infert t̄n equalē pena h̄ita p̄us
cōp̄atione ad p̄sonā in quā culpa cōmissa fuit. Et
iō cū p̄ p̄niaz hō d̄ sc̄ip̄o iusti: iā deo factat: nō suf
ficit t̄atus dolor: in p̄nā q̄nta fuit delectatio i cul
pa: q̄ illa delectatio i iniuriā dei fuit inq̄ntuz deo
p̄termisso hō delectatiōi se subdidit ad peccādūz.

Ad. ij. dō q̄ baptis̄mus ē sp̄ialis regeneratio:
7 q̄ nō p̄t eē generatio vni? nisi p̄ corruptionem
alteri? iō oz q̄ i baptis̄mo quicqd̄ ad p̄cedēte vitā
p̄rinebat totū aboleat. s. 7 culpa 7 reat? nisi sit de
fectus ex p̄te recipiētis. s. p̄nā nō ē regeneratio s. 7
magis rep̄atio vite p̄us h̄ite: 7 iō nō est similis rō.

Ad. iij. q. dō: q̄ sicut p̄nā non tollit totalit̄ rea
tū p̄ quēlibet actū cōmissum p̄mū: s. 7 tūc tollit q̄n
ad p̄fectū p̄ducit s̄m oēs p̄nie partes: ita etiā non
oz q̄ p̄ p̄mū p̄nie actū oēs defect? ex p̄cto actua
li cōsecutos q̄ dicitur reliquie rep̄entur. s. p̄nā iā
p̄fecta q̄ntum ad oēs sui p̄tes 7 reliq̄e etiā tollunt
p̄c̄i actualis. **A**d. j. ergo dō: q̄ p̄nā n̄ cōpatur
generatiōi s. 7 magis sanatiōi: q̄ p̄ p̄niam homini
nō dat noua vita: s. 7 in p̄stina vitā rep̄atur: i sana
tiōe aut̄ hoc v. dem? accidere q̄ sanitate restituta
adhuc reliq̄e aliq̄ue morbī manēt ante p̄fecte san
tatis restitutiōe: ita etiā an̄ cōpleta p̄nie reliquie
actualis p̄c̄i manēt. **A**d. ij. dō: q̄ peccatuz per
actū potētiaz cōmissum ē: 7 iō in ip̄is potētiaz p̄
ter puatiōe virtutū aliq̄ etiā defectus ex peccato
cāntur. sed nō in essentia aie p̄ter defectū gr̄e: 7 iō
nō oz q̄ si p̄ aduentū gr̄e ad cēntiam aie macula q̄
nihil aliud erat q̄ gr̄e puatio tollit q̄ etiā a poten
tiaz oēs aliq̄ defectus tollant.

Ad secundū sic pro

Acedit: Videt q̄ p̄ p̄niam virtutes nō resti
tuant: virtutes eni de q̄bus loquimur nō causant
ex actibus n̄ris: q̄ s̄m Aug. deus eas in nobis sine
nobis opatur. sed p̄nā i actu n̄ro cōsistit. s. 7 p̄ peni
tentiā virtutes nō restituuntur. **A**d. s. nihil restituit
virtutē nisi qd̄ est cā virtutis: sicut restitutiō san
tate sunt cā sanitatis. sed p̄nā nō ē cā oium aliaz
virtutū: als cēt nobilior alijs virtutibus: q̄ cā p̄mi
net effectui. ergo p̄nā nō restituit virtutes. **A**d. s.
qd̄ nō ē nō p̄t aliqd̄ restituere: 7 qd̄ habetur nō
p̄t restitui: sicut neq̄ qd̄ est fieri. sed p̄nā nō p̄t
q̄ oēs virtutes habet: q̄ oēs virtutes simul infundū
tur. s. nō p̄t p̄nā virtutes restituere. **A**d. s. h̄itus
virtutis nō manet cū habitu vitij: q̄ cōtraria nō
sunt simul in eodē. sed post cōtritiōe adhuc ma
net habitus vitij: qd̄ patet ex inclinatiōe ad p̄stis
nos actus. s. p̄nā nō statim oēs virtutes restituit.

Ad. s. nullus h̄z virtutē nisi qui sine d̄fficultate 7
cū delectatiōe operat ea que sunt virtutis. sed post
p̄mā cōtritiōe etiā si sit vera: adhuc remāet d̄ffi

cultas ad opa virtutis agēda. s. virtutes p̄ p̄mū actū
p̄nie nō restituūt. **A**d. s. Sed p̄tra ē qd̄ Ambro. dicit
q̄ p̄nā res optima ē que oēs defectus reuocat ad
p̄fectū. sed hoc nō cēt nisi virtutes amissas restituūt
s. p̄ p̄niam virtutes restituūt. **A**d. s. effectus p̄nie est
iustificatio vt infra dicit: s. iusticia gn̄alis ex qua
aliq̄s iustificari d̄i oēs virtutes icludit: vt d̄i glo.
sup̄ illud psal. Feci iudiciū 7 iusticiā. s. oēs virtutes
p̄ p̄niam restaurant. **A**d. s. nō remittit p̄c̄m sine
gr̄a. s. p̄ p̄niam p̄c̄m d̄mittit. ergo gr̄a restituit.
s. simul cū gr̄a oēs virtutes infundunt. s. p̄nā oēs
virtutes restituit. **R**espondeo dō: q̄ gr̄a 7 virtutes in
aia cāntur ex influētia diuini lumis: q̄ quidē infla
entia ipedit p̄ peccatū qd̄ aiaz a deo auertit: sicut
nubes iterposita iter nos 7 solē radiū e? a nobis
phibet. vñ dicit̄ Elaiē. lix. Peccata n̄ra diuiserūt
inter nos 7 deū nostrū. 7 q̄ p̄ p̄niam p̄c̄a d̄mit
tunt vt dicit̄ ē in p̄mo p̄nie actu q̄ntum ad offen
sam: iō sicut vētus auferēs nubē nobis lumē solis
restituūt: ita p̄nā tanq̄ remouēs phibēs gratiam
gratiū facientē 7 oēs virtutes nobis restituūt. **A**d.
p̄mū ergo dō: q̄ solus deus ē p̄ se cā gr̄e 7 virtutūz
infusaz i nobis. sed nihil phibet etiāz actus n̄ros
eē cās p̄ accidēs: sicut remouēs phibēs: sicut sunt
cāe etiā gr̄e baptis̄malis inq̄ntum phibēt fictionē
7 hoc nō p̄ p̄niaz virtutes restituunt. **A**d. ij. dō:
q̄ cā p̄ accidēs nō oz q̄ sit nobilior effectus: s. 7 soluz
cā p̄ se. p̄niam aut̄ cām p̄ acc̄is posuim? virtutūz:
p̄ hoc q̄ ē remouēs phibēs. s. peccata. **A**d. iij.
dō: q̄ sicut in eodez instāti in q̄ obstaculū lumis
p̄mo remouū ē lumē p̄seq̄: 7 t̄n remotio obstaculi
ē cā illumiatiōis: ita in eodē instāti in quo ē actus
p̄nie peccatū auferit 7 virtus restituūt: 7 t̄n nihil p̄
hibet p̄ p̄niam virtutes restituūt. **A**d. iij. dō: q̄
sicut in. iij. li. d̄i. dicit̄ est: v̄tus infusa 7 ac
q̄sita nō sunt eiusdē sp̄ci: vñ cum h̄itus ex frequē
tia operū peccati gn̄atus virtuti acq̄sita p̄rius sit:
nō p̄riatur directe v̄tuti infuse q̄ h̄z oppositiōez
ad p̄c̄m ex p̄te illa qua est offensa dei: vñ nō oz q̄
q̄ stati virtutib? infusis restitutiō h̄itus v̄tutūz: tota
liter tollant: q̄uis ipediant 7 etiā d̄minuāt. **A**d.
q̄ntuz dō: q̄ facilitas opandi opa virtutū p̄t eēt
ouob? . s. ex cōsuetudie p̄cedēte: 7 h̄ac facilitatē nō
tribuit v̄tus infusa statū in sui p̄ncipio: 7 iteruz ex
forti inbēsiōe ad obiectū v̄tutis: 7 h̄ac ē iuenire in
v̄tute infusa statim in sui p̄ncipio.

Ad tertūz sic proce

Ad. Videt q̄ p̄ p̄niaz etiā bōa opa p̄us i
statu p̄c̄i mortalis facta ad v̄rā rep̄utēt. d̄i eniz
Adamān? . s. Josue: Sūt i eccia credētes qd̄a 7 ac
q̄scētea diuini p̄cepti erga suos dei religiosi 7 offi
ciosi 7 ad ornatū eccie v̄l misteriu sat̄ p̄mpti: s. in
p̄uersatōe p̄pa obscenis v̄tutis iuoluti: nec oio d̄po
nētes veterem hominem cum actibus suis: nihil
adhibent emendationis morum 7 innouationis.

In istis ergo xps saltem concedit: sed quaedam insa-
 nie nota non euadent: sed magis videtur quod eis qui per
 penitentiam emendationem adhibent: illa opera bona vale-
 ant ad salutem. **¶** In omni opere sine charitate facta vi-
 uificant ad salutem. **¶** Plus appropinquat charita-
 ti et gratia boni ex genere et bonum virtutis moralis
 quam bonum naturale. sed gratia sequens per penitentiam restituta na-
 turalia perficit: et sic quosdam ipsa naturalia gratuita
 fiunt. ergo multo fortius bona ex genere vel ex cir-
 cūstantia: aut etiam actus virtutis acquisite sine chari-
 tate facta per penitentiam viuificant ut possint ad vitam.
¶ Remota causa remouet effectus. sed causa quare il-
 la opera non valeant ad vitam erat charitatis defectus
 et gratia. **¶** Cum penitentia charitatem et gratiam et omnes virtutes
 restituat: et iam opera bona sine charitate facta vi-
 uificantur. **¶** Sed: Si in viuo non generat aliquid
 viuū vel habens potentiam ad vitam. sed homo sine chari-
 tate non viuū spiritali vitam. ergo non potest aliquid opus
 facere spiritaliter viuū: sed est mortuum non habens potestatem
 ad vitam: et ita non est viuificabile. **¶** Omnia viuifi-
 cabilia sunt aliquo modo meritoria: quia ad minus
 in potentia: si ergo opera extra charitatem facta possent
 aliquo modo viuificari: aliquid sine charitate posset
 aliquo modo mereri vitam eternam: quod falsum est. **¶** Uterius
 videtur quod opera in charitate facta per peccatum
 sequens mortificari non possunt: quia quod non est non potest
 mortificari. **¶** Opera que in charitate facta fuerant trans-
 seunt et post peccatum sequens non sunt. ergo non possunt
 mortificari. **¶** Pena non debet excedere cul-
 paz. sed in aliquo quod multa bona facit ex maxima
 charitate pena culpam excederet: si per unum peccatum
 mortale paruum forte ex surreptione factum omnia bona
 precedentia perderet. **¶** Si peccatum sequens non mortificat omnia
 bona prius in charitate facta. **¶** Illud quod est mor-
 tuum non potest actu vite habere respectu alicuius. sed opera
 in charitate facta etiam post peccatum faciunt actum
 vite habere in alijs factis. vnde dicit Apoc. ij. vnus alte-
 rius coronam accipe. **¶** Peccatum sequens bona precedentia
 non mortificat. **¶** Sed contra est quod dicit Eszech.
 xviij. Si auertit se iustus a iusticia sua: oium que
 operatus est non recordabor amplius. **¶** Vita operum
 ex vita operantis dependet. sed per peccatum mortale il-
 le qui prius opera fecerat in charitate mortificatur. **¶** Et
 opera ab ipso facta mortificantur. **¶** Uterius videtur
 quod opera mortificata per peccatum per penitentiam non viuificantur:
 Aug. de san. vic. dicit: quod nemo debet in spe conser-
 uationis peccare: quia quod semel amittit ipsum amplius
 non recuperatur. **¶** Opera in charitate facta sunt per pec-
 catum amissa ut dicitur. **¶** Sed non possunt amplius per penitentiam
 recuperari. **¶** Nihil viuificat nisi quod natum est habere
 vitam. sed vita non est operum sed opera faciunt. **¶** Opera non
 possunt viuificari per penitentiam. **¶** Quod non est non potest
 viuificari. sed opera mortificata non sunt. **¶** Sed non possunt
 viuificari per penitentiam. **¶** Illud quod mortuum non so-
 lum cadit a vita sed etiam a potentia vite: quia principia vite
 esse corruptum sine quibus non est potentia ad vitam. sed

opera precedentia in charitate facta sunt per peccatum
 sequens mortificata. **¶** Sed non manet in eis potentia ad
 vitam: et sic non possunt iterum viuificari. **¶** Sed contra
 Jobel. ij. sup. iulud: Redda vobis: dicit glo. non pa-
 tiar pite vbertatem quam cum perturbatoibus animam amiseritis
 sed vbertas illa fuit multitudo bonorum operum. **¶**
 illa per penitentiam restituuntur. **¶** Penitentia reuocat omnes
 defectus ad perfectum ut dicitur. **¶** Sed hoc non est nisi opera
 mortificata restitueret ad vitam. **¶** Sed per penitentiam viuifica-
 tur. **¶** Espo deo de ad penitentiam. quod penitentia de ratione sui
 ordinat ad remotionem mali. vnde quod aliquid bona per pe-
 nitentiam restituuntur hoc non est nisi per accidens inquit
 tum remouet prohibens: ut dicitur. **¶** Causa autem que est remo-
 uens prohibens exigit causam per se aliquam respectu effectus
 cuius ipsa est causa per accidens. viuificationis autem operum
 extra charitatem factorum non potest poni aliqua causa per se
 quia vita operum ex vita operantis dependet: et ideo a gratia
 vel charitate habent opera que viuunt: gratia autem vel
 charitas quam penitentia restituit non potest operibus prece-
 dentibus vitam conferre: quia habitus non format actum nisi
 qui ab eo procedit: et ita patet quod per penitentiam opera ex-
 tra charitatem facta viuificari non possunt. **¶** Ad
 penitentiam ergo deo: quod sicut Iulio. verba Adamanti ibidem
 exponere videtur: per salutem intelligit signum salutis quod
 etiam peccatores in sacris suscipiunt. **¶** Vel dicitur quod co-
 cedit eis salutem in spe: sed non in re. **¶** Ad. ij. deo:
 quod potentie naturales sunt magis propinque charitati
 et gratie quantum ad rem quam actus virtutis acquisi-
 tarum in quantum sunt subiectus gratie et charitatis:
 sed quantum ad similitudinem speciei manifestum est
 quod est econtrario. **¶** Et preterea potentie naturales ma-
 nent: non autem actus peccati. vnde illi qui dicebant
 naturalia fieri gratuita: non intelligebat quantum
 ad actus qui transeunt: sed quo ad potentias et habitus
 qui manent. **¶** Ad tertium deo: quod causa que opera il-
 la sunt mortua est: quia non sunt a charitate elicta: et
 ideo causa mortis ab eis non tollitur per penitentiam ut
 dicitur. **¶** Ad. ij. q. deo: quod illud proprie viuere appar-
 ret quod ex se aliquid motus habet: et ideo vite nomen proprie
 ad illa omnia trahitur que ex se habent operationem aliquam sine
 alio principio extra: sic que intelligunt et sentiunt vel mo-
 uentur vel appetunt vel nutriunt. **¶** Et inde est quod nomen vite
 transfertur ad omnia illa que habent debitam operationem vel esse-
 ctum: et illa que habent hanc dicuntur mortua: sic dicimus
 equum viuum que est in ipetu surgendi. **¶** Proprie autem effectus
 humanorum operum est quod per ea homo ad vitam sine humane
 vite perueniat. **¶** Similitudinem: et ideo illa opera hominis proprie vi-
 ua dicuntur que hominem ad vitam eternam perducunt: illa autem
 mortua que hoc faciendi potentiam non habent: illa autem mortifi-
 cata que hanc potentiam amiserunt cum prius ea haberent:
 et ideo opera bona ex charitate facta in eo que gratia
 habet viuunt sunt: in eo autem que gratia caret ope-
 ra non ex charitate facta mortua sunt: opera autem
 prius ex charitate facta in eo qui gratiam dimittit per
 peccatum mortificata sunt: quia peccatum sequens impe-
 dit quod homo per illa opera non possit ad vitam introduci:

¶ Ad. j. ergo dō: q̄ sicut opa peccati trāscūt actu s̄z manēt reatu: ita opa bōa i charitate facta q̄uis actu trāscūt: tñ manēt in merēdo: ⁊ s̄m hoc p̄nt mortificari. **¶** Ad. ij. dō: q̄ p̄ igratitudinez meret hō accepta bñficia amittere: ⁊ iō p̄ q̄ntūcūq̄ p̄uū peccatū mortale quo hō deo ingratus de bñficijs p̄ceptis sit: oia bona p̄cedentia p̄dit q̄ntūcūq̄ sue rint ad fructū vite eterne: nec p̄pter hoc pena cul p̄a excedit. **¶** Ad. iij. dō: q̄ illō qd̄ ē in se mortuū nō p̄t respectu alteri actū vite h̄fe. s̄z accipiēdo viuū metaphozice vt dictū ē: nihil p̄hibet q̄ in se viuū ē respectu vni eē viuū: ⁊ respectu alteri esse mortuū: q̄ respectu vnius h̄z effectū suū: s̄z respectu alterius nō h̄z p̄pter indispositiōē ip̄i: sicut oculis egris odiosa ē lux: q̄ puris est amabilia.

¶ D. iij. q. dō: q̄ opa in charitate facta vt dictū ē ⁊ si trāscūt actu: manēt tamē q̄ntū ad meritū in dei acceptatiōē: ⁊ s̄m q̄ sic manēt h̄nt efficaciam q̄ntū in ip̄is ē inducēdi facientē ad vitā eternā: sic dicunt viua manere. s̄z q̄ h̄c effectū in p̄ccōze nō h̄nt ē p̄ accidēs p̄pter peccatūz qd̄ facit p̄ccōzem indispositū ad p̄cipiēdū effectū p̄cedentiū merito rū: nō autē q̄ ab ip̄is opibus aliqd̄ demat: cū i suo fieri efficaciam p̄dictā obtinuerit hoc ip̄o q̄ ex charitate sunt elicata qd̄ eis sequēs peccatū auferte non p̄t: ⁊ iō remota indispositiōē a p̄ccōze p̄ penitētis opa illa p̄cedētā effectū suū in ip̄o iterū h̄re incipiūt: ⁊ s̄m hoc viuificari dicunt. Quidā autē dicūt q̄ nō viuificatur p̄ p̄niam sequentē: q̄ nō manēt vt viuificari possunt. sed eadē rōe poss̄ dici q̄ nec eis q̄ in iusticia p̄seuerāt ad vitā p̄cedētā opera valeāt: q̄ qd̄ nō ē nō p̄t aliquid valere. **¶** Ad. j. ergo dō: q̄ verbū Dugonis ē intelligendū quātūz ad bona amissa q̄ nunq̄ recuperat: quia temp̄ amissum nō recuperat: ⁊ iō eius iactura ē grauissi ma: vt Seneca dicit: nō autē loquit̄ d̄ bonis mortificatiōis.

¶ Ad. ij. dō: q̄ opus dicit viuū metaphozice inq̄ntum habet effectū debituū vt dictum est. **¶** Ad. iij. dō: q̄ quātū nō maneat actu: manēt tamē merito in diuina acceptatiōē: sicut p̄ca trāscūt actu ⁊ manēt reatu. **¶** Ad. iij. dō: q̄ sic dictū est: opera p̄uū viua nō moriunt in se: s̄z moriunt p̄ accidēs quo ad istum: ⁊ iō remoto illo accidēte viuificari dicuntur.

¶ **Q**uartūz sic p̄cedit: videtur q̄ p̄dicti effectus nō sint p̄nie inq̄ntūz ē virtus: diuersoz enī diuersi sūt effectus. s̄z virtus ⁊ gr̄a differūt: vt in. ij. lib. di. xxvj. dictū ē. ergo cū remittere peccatū ⁊ alia p̄dicta que p̄nie attribuūt sint effectus gr̄e: nō erūt effectus penitētie inq̄ntū ē virtus. **¶** S. qd̄ cōuenit p̄nie inq̄ntum ē virtus cōuenit cuilibet virtuti. sed remittere p̄ccm nō cōuenit cuilibet virtuti: q̄ ad minus virtutib⁹ acquisitis nō cōuenit. s̄ nec p̄nie cōuenit inq̄ntūz ē virtus. **¶** S. p̄nia s̄m q̄ ē virtus cōtra fidem

diuidit. s̄z remissio peccatoz ē p̄ virtutē fidei: Act. xv. fide purificās corda eoz. s̄ nō ē p̄ p̄niaz inq̄ntum ē virtus. **¶** S. p̄nia alia ⁊ alia rōne ē virt⁹ ⁊ sac̄m. s̄z remittere p̄ccm cōuenit ei inq̄ntum ē sacramētū: q̄ sic ē medicina p̄tra morbū pecc̄i ordinata. s̄ nō cōpetit ei s̄m q̄ ē virt⁹. **¶** S. p̄nia inq̄ntum delet peccatū dī vī ē sc̄da tabula respectu baptis̄mi. s̄z baptis̄mus liberat a p̄ccō inquatū est sac̄m. s̄ ⁊ p̄nia inq̄ntūz ē sac̄m nō inq̄ntūz ē virt⁹.

¶ Sed cōtra: p̄nia ex actu p̄p̄uo h̄z q̄ a peccato liberat vt dictū ē: sed ad actū p̄p̄uū cōpatur inq̄ntum ē virtus. s̄ inq̄ntum ē virtus p̄ccm remittit.

¶ S. oppositū tollit p̄ suū oppositū. sed inq̄ntūz ē virtus opponit peccato. s̄ inq̄ntum ē virtus tollit peccatū. **¶** S. oē peccatū ex voluntate cōmittit q̄ nisi sit voluntariū nō ē peccatū: vt Aug. dicit. sed ex eisde cāis aliqd̄ generat ⁊ cōtūpitur: vt in q. ethi. dicit. s̄ ōz q̄ p̄ voluntatē remittat. sed p̄nia h̄z rōnem voluntariū inq̄ntum ē virtus. ergo per eaz inq̄ntū est virtus p̄ca remittunt.

¶ Respondēdo dicēdū: q̄ in peccato ouo possunt p̄siderari. s̄ ipsa inordinatō q̄ in actu ē: ⁊ macula q̄ ex actu inordinato cōsequit̄ in aia. Et s̄z hoc p̄ccm duplici remittit: q̄ ex ipsa actus inordinatiōe homo q̄ntū in se erat iniuriā deo faciebat: iō ex parte illa p̄ccm firmū s̄m q̄ ineq̄litas p̄dicta iniurie ad eq̄l. tatez iusticie reducit: qd̄ facit p̄nia inquatūz ē virtus quedā p̄ suū actū: vt p̄us dictū est. Sed ex pte macule peccatū remittit p̄r gr̄am q̄ formaliter maculā tollit sicut albedo nigredinē: ⁊ p̄ p̄nia p̄ alias virtutes gr̄a formatas: ⁊ q̄ p̄nia est talis virtus: iō etiāz ipsa inordinatē peccatū remittit ex pte hitus: ⁊ hoc ē qd̄ quidā dicūt: q̄ remittit p̄ccm inq̄ntum ē gr̄a: non enī p̄t dici gr̄a nisi inquatūz ē gratia informata vī p̄p̄i similitudinē effect⁹: vt p̄us dictū est. s̄z ex pte ista effectus peccatū tollit: q̄ gr̄am tribuit sic idu ceno albedinē aufert nigredinē. ⁊ s̄m hoc penitentia inq̄ntū est sac̄m peccata dimittit: q̄ sac̄m nō ue legis ē cā instrumentalis gr̄e: vt in. j. di. dictū ē. deus autē remittit sicut cā gr̄e efficiēs: ⁊ x̄ps hō sūt cā meritoria gr̄e: ⁊ sacerdos sic minister dei ⁊ s̄a c̄foz dispensator. ⁊ q̄ oēs alijs effectus cōsequūt̄ q̄ p̄nia inq̄ntum peccata remittit vt dictū est: ideo similis ē ratio de oibus alijs effectibus penitentiē.

¶ Ad p̄mū ergo dicēdū: q̄ non eodē modo ē effectus gr̄e ⁊ sacramēti vt dictū est. **¶** Ad. ij. dō: q̄ nō quelibet virtus ē gratia informata: nec que liber virtus habet actum ordinatū ad predictam equalitatē inter deū ⁊ hominē: estituentā: vt dictū ē: ⁊ iō nō oportet q̄ qlibet virtus p̄ca remittat hoc enī p̄nie cōuenit nō inq̄ntum ē virt⁹ simpliciter: s̄z inq̄ntū ē virtus quedā. **¶** Ad. iij. dō: q̄ fides dicit purificare cor: eo q̄ p̄m̄ mot⁹ ad iustificatiōēz ē fides: ⁊ etiāz p̄nie p̄ncipiū: vñ qd̄ ē p̄nie etiam fidei attribui p̄t. **¶** Ad. iij. dō: q̄ sic alia rōne p̄nia est virtus ⁊ sac̄m: ita ⁊ p̄dictus effectus alio modo

coepetit sibi inqntu e sacm: r inqntu e virtus vt di
ctu e. Ad. v. ob: q baptis mus remittit peccatu
tantu vno mo: q: e tantu sacm: sed pnia plurib:
q: e virtus r sacm.

Ad quintaz sic pro

cedit: Uidet q sine penitētia peccatoruz
remissione cosequi possit r pdictos effectus oēs: r
ita nō erit necessaria ad salutē: sup illō psal. Qui
sentiat in lachrymis. dicit glo. noli eē tristis si affis
tibi bona volūtas vñ metis pax. s; aliqz pōt hēre
bonā volūtatē sine dolore pnie vel sine actuali cō
sideratōe peccatoruz suoz pteritoruz. q pnia non est
peccōri necessaria ad salutē. **¶** Luc. vii. sup illō
Dimissa sunt ei peccata mltā dicit glo. ardor cha
ritatis rubiginē peccatoruz i ea cōsumpsit. s; aliqz
pōt pueri i deū ardenti p charitatē sine hoc q cō
uertat ad peccā pterita p pniā. q sine pnia pōt sa
lutē cosequi post peccatū. **¶** sicut se h; auersio
a deo ad dānationē: ita cōuersio ad deū ad salutē
s; auersio a deo sine oi delectatōe pōt eē cā dāna
tiōis. q cōuersio ad deū sine oi dolore pnie pōt eē
cā salutis: r sic idē qd pus. **¶** motus fidei qui
pcedit pniā possit itantū intēdi q sufficiēter di
sponēt ad grām hñdaz. s; grā sufficit etiā ad salu
tē sine opibus. q sine opere pnie peccōr possz salutē
cosequi. **¶** in vltimū instāti vite pōt eē fructifera. ergo
sine oi actu pnie pōt homo salutē p grām coseq.

¶ Sed ptra ē qd Aug. dicit in li. de pnia: Nemo
sue volūtatē arbitet cōstituit pōt inchoare nouā
vitā: nisi peniteat eū veteris vite. s; nullus pōt pfe
qui salutē nisi i nouitate vite iueniat. ergo sine pe
nitētia nullus salutē psequi pōt. **¶** sicut bap
tismus ordinat cōtra originale peccm: ita pnia cōtra
actuale: s; nemo pōt ab originali mūdari nisi per
baptismū vel susceptū actu vel pposito saltem. q
nec ab actuali sine pnia. **¶** ab oibus oī q pe
nitētia ē sacm necessitatis. s; hoc nō eēt si sine ea
possz eē salus. ergo rē. **¶** Respōdeo ob: q manēte
cā manet effectus. cā autē qre aliqz priuat grā per
peccm: ē ineqūlitas peccōris qua deus offendit. vnde
pdiu ista ineqūlitas ad eqūlitatē nō reducitur: non pōt
puatio grē cessare: hoc enī facit pnia p suū actum
vt dicitū ē supra. vñ sine actu pnie peccatoruz salus
eē nō pōt. **¶** Ad. j. ergo ob: q bona volūtas que
ad pacē merendā sufficiat sine pnia eē nō pōt que
nō ē ad equalitatē reducta: r iō ratio ex falsis pce
dit. **¶** Ad. ij. ob: q sicut inter hoies nō restituitur
amicitia post offensaz nisi p aliquē de offensa do
lore: ita nec charitas post peccatū nisi p pniā.

¶ Ad. iij. ob: q in auersione a deo semp ē cōuer
sio ad bonū cōmutabile: r illa quāuis nō habeat
delectationē sensibilē: semp tamē h; quādam pla
centiā volūtatē. r similitū oī q cōuersiōni ad deū

adiungat displicētia: r hic dolor pnia dicit. **¶** Ad
quartū ob: q mot' fidei nunq pōt tantū intēdi q
grē cōtinuet nisi pnia mediāte. **¶** Ad. v. ob: q for
te nō ē accipe vltimū instās vite: sed ē accipe pniā
instās mortis: als inter primū instās vite r primū
instās mortis cū sit aliud r aliud instās eēt mediū
tēpus. s; supposito q sit vltimū instās vite: tūc in
illo eodē instāti r grā i fundit r motū pnie homo
hēbit: r talis pnia sufficit ad salutē: vt dicit Aug.
in li. de ecclesiasticis dogmatibus.

¶ Ost hec de pnia rē. Uidet q de pnia añ
cōfirmationē r eucharistiā debuēt tra
ctari: qz prius ē recedē a malo qd ptingit
ad pniā: q pfiat in bono qd ptingit ad illa duo sa
cramēta. **¶** Et dicendū: q cōfirmatio r euchari
stia sunt de pma intētiōne scificatiōis. sed pnia ē de
secūda intētiōne: qz si hō nunq a grā baptismali
caderet nō indigeret pnia: idigeret tñ cōfirmatiōe
r eucharistiā. Est enī pnia interior rē. fm hoc
etiā videt q baptismus sit virtus: qz etiā ē bap
tismus interior. s; baptismus flaminis. Et dicendū
q interior baptismus nō dicit baptismus nisi me
taphorice. sed interior pnia dicit pnia vere. Et p
terea interior actus nō ē b necessitate baptismi: als
pueri nō possent baptizari. sed interior actus est de
necessitate pnie. **¶** Nihil p sunt lamenta rē. hoc
intelligendū ē d illis qui volūtatē bituali replicāt
vel itelligendū q nihil p sunt ad vitā cosequendā:
qz q pseuerauit vsqz in finē hic saluus erit: bap
tismus tñ rōne ch; racteris quē impmit aliqd valet
etiā si hō sit r accedat. **¶** Pene grauiori se sbijcit:
hoc itelligendū ē de illis q exiūs p pniā hypocri
sim pntendūt: qz simulata eqtas ē duplex inqtas: vt
Aug. dicit. vel hoc dicit qz tollit excusatō de igno
rātia vel surreptiōe in eo q peccatū auertit de eo
penitēs. **¶** Uera pnia ē cessare a peccō. sciēdū q ces
sare a peccō nō dicit simpliciter negatōes peccō: qz q intē
mittit actū peccō nō dicit a peccō cessare. sed cessare a
peccō pprie dicit cui peccm displicet r peccm dimittere
intēdit: r hec ē vera pnia. **¶** Cū emēdatiōis ppo
sito rē. sed p: vnus hitus vnus ē actus. hic aut po
nunt. iij. actus pnie. s; pposituz emēdatiōis: plan
gere peccata pterita r odire: r itez nolle vltērius
cōmutere. Et dicendū q ista quattuor se psequūt
in pnia: r iō qsi p vno actu cōputant: qz sic amor
delectationē parit in cōsideratiōe amati: ita odiū
peccati tristitiā de ipso parit: r istitiā ad destructi
ōnē ipsi' mouet: r iō iter. iij. pdicta: pmutz ē odire
peccata: secunduz ea plangere: tertium ea destru
ere: quantum ad pterita cum proposito emē
datiōis: r quantum ad futurum per hoc q homo
plāgēda cōmittē nolit: qd ē qrtū. Sēp punitiō i se
habitu vlt' pposito: sed nō semp actu: qz qnqz etiā
motib' aliaz virtutū debet cōmoueri. **¶** De pe
nitētia pfectoz rē. pfectos hic vocat q in pnia sūt
pfecti eam vsqz ad finē vite cōtinuātes. **¶** Si vos

aliq̄ culpa mortalis r̄c. Sciēdū q̄ culpa mortalis ē que gram tollit q̄ quaz ē vita aie: r̄ sic ois culpa mortalis ē p̄tra gram. sed quedā ē p̄tra rōnem: vt piuriū: quedā etiā cōtra naturā: vt sodomia. q̄dā aut̄ est crimē: que ē digna accusatōe i iudicio. q̄dā aut̄ ē blasphemā: que ē impositio alicuius falsi in deū: vel ei subtrahēdo q̄d inest: vel attribuēdo q̄d nō inest. ¶ Qd̄ tñ in q̄busdam ecclesijs nō seruat hoc itelligit de p̄nia publica. sed solēns vt quidaz dicūt nunq̄ iterat. ¶ Nec minus tribuit r̄c. vnde q̄ntum in ipso ē oim̄modo eq̄līter se hō ad graz habēdam p̄paret: nō tñ o3 q̄ semp in equali charitate refurgat: vt in. iij. li. dictū est. ¶ Etiā si ad sum̄mū pueniat maloz r̄c. hoc itelligendū ē quantuz ad actū nō q̄ntum ad potētiaz: qz aliq̄s ē ita mal⁹ q̄ nullus ali⁹ ē peior: nō aut̄ ita q̄ nullus alius possit eē peior. ¶ Et tñ grauiter postea d̄liquit. Sed cōtra: Moyses etiā numerauit nec tñ dicit peccat se. r̄ d̄icēdū q̄ Moyses numerauit ex p̄cepto dñi: s; Dauid vt in pp̄lo gloriaret: iō aut̄ eo peccante pplus percussus ē: p̄pter oñdendā habitudinē ppli ad p̄ncipem: sicut Augu. dicit Josue. vi. de achor oñditur i ipsa pena achor q̄ntū sit bonū in pop̄lo ipsa vnitas: vt nō in seipsis singula s; in toto p̄tes estimēt. vel sicut Greg. dicit sup̄ illud Job: Qui regnare facit hypocritaz r̄c. p̄ q̄litatib⁹ subditorū disponūtur acta regentū: vt sepe p̄ merita gregis etiā vere boni delinquat vita pastoris: r̄ iō Dauid populū numerādo peccauit: r̄ tñ vindictā pplus de peccato suscepit. Vel d̄icēdū q̄ qz de ppli elatione peccauit: iō in ppli occisiōe punitus fuit: sicut aliq̄s oñs i amissiōe possessiōis: nec tñ pplus iniuste passus est: quia hic meruerat Absalon sequendo.

Distinc. XV.

Ut sicut de p̄dicta auctoritatib⁹ r̄c. Postq̄ determinauit. mgr̄ de p̄nia q̄ntū ad sui veritatē oñdens quid sit p̄nia fm̄ sui veraz rōnem: r̄ remouēs errozē quozūdā qui ad rōnem p̄nie addere volebāt futurā p̄seueratiā: hic intēdit determinare d̄ p̄nia q̄ntum ad sui itegritatē: quozūdā errozē remouēs q̄ falso opinabāt posse de vno peccō p̄niaz agi r̄ n̄ de alio: quod ē p̄tra itegritatē p̄nie. Et diuidit in partes duas: in p̄ma ponit rōnes q̄ sunt cā errozis: in secūda ip̄robat ipsum errozē: ibi Satis arbitroz illis eē r̄c. Prima in duas fm̄ q̄ erro: p̄dictus ouos hūit modos positiōis. In p̄ma eni p̄te reprobat rōnes eoz q̄ dicebāt: q̄ de vno peccato sine alio poterat p̄nia agi r̄ fructuose q̄ntū ad p̄sens. In scōda illoz qui ponebāt q̄ hoc nō erat fructuosuz q̄ntū ad p̄sens: s; quantū ad futurū q̄ntū de peccatis aliq̄s p̄niam ager: ibi Quibusdā tñ videt r̄c. Prima in duas: in p̄ma excludit p̄bationē eoz que ex aucto-

ritatibus canonis p̄cedebat: in secūda p̄bationes ex auctoritatibus sanctoruz r̄ rōnes sumptas: ibi Alias quoqz auctes inducūt r̄c. Circa p̄mu3 tria facit. p̄mo ponit obiectionē. secundo soluit eā: ibi Sed de his ergo oportet r̄c. tertio excludit q̄ndaz dubitationē ex p̄cedenti solutione ortā: ibi Atten de lector r̄c. ¶ Alias quoqz auctoritates r̄c. Circa hanc partē duo facit. p̄mo ponit p̄bationes illoz quoz prima ē ex auctoritate Greg. secunda ex auctoritate Ambro. tertia ex rōe sumpta: vt p̄ se p̄. Secūdo soluit eas: r̄ p̄mo ad auctem Grego. ibi Duic respōderi pōt r̄c. secundo ad auctoritatem Ambro. ibi Illud aut̄ quod Ambro. ait r̄c. tertio ad rōnem: ibi Ad hoc aut̄ q̄d obijcit r̄c. ¶ Qui busdā tamē videt r̄c. hic destruit p̄bationes alterius positionis r̄c. Et circa hoc duo facit. p̄mo ponit eas. secūdo soluit: ibi Sed hec dicta intelligimus r̄c. Et ponit duas solutiōes: quaz secunda incipit ibi Potest etiā accipi de opibus bonis r̄c. Et circa hoc duo facit. p̄mo oñdit q̄ bona extra charitatē facta et̄i valeāt ad tolerabilius iudiciuz sustinēdū: non tñ valent ad vitā cōsequendā. Secūdo ostēdit idem de opibus in charitate factis q̄ postea p̄ peccatū mortificant: ibi Illa etiā que in charitate r̄c. ¶ Satis arbitroz r̄c. hic ip̄robat ipsum errozē. Et circa hoc duo facit. p̄mo ip̄robat errozē. secundo cōcludit veritatē. i. que sit vera r̄ sufficiens penitētia: ibi Ex p̄missis p̄spicue sit r̄c.

Hic est querendū de satisfactiōe r̄ de partibus eius. Un̄ quattuor hic querūt. Primo de ipsa satisfactiōe. ¶ Secūdo de elemolya. ¶ Tertio d̄ ieiunio. ¶ Quarto d̄ oratione: his eni trib⁹ hō satisfactiō. ¶ Circa p̄mu3 querūt q̄nqz. Primo quid sit satisfactiō. Scōdo vtrum possibile sit a nobis deo satisfieri. Tertio q̄līter hō satisficere possit. Quarto p̄ q̄. Quinto vtz restitutio sit pars satisfactiōis.

Ad primum sic procedit: Videt q̄ satisfactiō nō sit neqz virtus neqz virtus act⁹. ois eni virtus act⁹ ē merit⁹. s; satisfactiō nō ē merit⁹ia vt v̄: qz meritū gramitū ē. s; satisfactiō debitu attēdit. ¶ Satisfactiō nō ē act⁹ virtus. ¶ S. ois act⁹ virtus ē volūtari⁹. s; aliq̄ sit alicui satisfactiō de aliq̄ co iusto: vt q̄n aliq̄s p̄ offēsa i alterz cōmissa a iudice punit. ¶ Satisfactiō nō ē virtus act⁹. ¶ S. fm̄ p̄m̄ in. viij. et̄bi. In virtute mo3 p̄ncipale ē electio. s; satisfactiō nō sit p̄ electiōne: s; respicit p̄ncipalit̄ extiora opa. q̄ nō ē virtus act⁹. ¶ Sed p̄ satisfactiō ad p̄niaz p̄niz. s; p̄nia ē virtus vt pus dicit̄ ē. ¶ Satisfactiō ē act⁹ virtus. ¶ S. null⁹ act⁹ opaf ad electōez peccā nisi sit actus virtus: qz p̄riū destruit p̄ suū p̄riū. s; p̄ satisfactiōez peccā totaliter annihilatur. ergo satisfactiō est virtus actus. ¶ Alterius videtur q̄ non sit actus iusticie: quia satisfactiō sit ad hoc q̄ reconciliatur

ei quem offendit. sed reconciliatio cum sit amoris ad charitatem pertinet. ergo satisfactio est actus charitatis et non iusticie. ¶ S. casu peccatorum in nobis sunt passiones aie quibus ad malum icitatur. s; iusticia fm phm no e circa passiones s; circa opationes. cu g ad satisfactioem pnteat peccatorz cas excidere vt in lra dicit: videt q no sit actus iusticie. ¶ S. cauere in futurum no e actus iusticie s; magis prudencie: cui pars ponit cautela: vt in. iij. li. di. xxxij. dicit e. s; hoc pnter ad satisfactioem: q; ipsi e suggestioib; peccatorz aditu no idulgere. g satisfactio no e actus iusticie. ¶ S. d. nulla virtus atredidit rōnem debiti nisi iusticia. s; satisfactio honore debiti deo ipen dit: vt Anshel. dicit. g satisfactio est iusticie actus. ¶ S. nulla virtus h; rerū exteriorū adeq̄tionē p̄ficere nisi iusticia. s; hoc fit p̄ satisfactioem: q; p̄stru itur eq̄litas emēde ad offensam p̄cedentē. g satisfactio e iusticie actus. ¶ Uterū videt q̄ diffinitio satisfactiois in lra iconueniēter ponat ab Aug. dicit eni q̄ satisfactio e peccatorz cas excidere e eorum suggestioibus aditu no idulgere: ca eni actuali peccati fomes e. s; in hac vita no possum; fomitem excidere. g satisfacere no est cas peccatorz excidere. ¶ Preterea ca peccati est fortio: q̄ peccati. s; ho p se no pot̄ peccm excidere. g multo min; cas peccati et sic idē qd̄ pus. ¶ Preterea satisfactio cu sit ps penitēte p̄teritū respicit no futurū. s; n̄ idulgere aditū suggestioib; peccatorz respicit futurū. g non o; poni i diffinitioe satisfactiois. ¶ Preterea satisfactio d; respectu offēse p̄terite. s; d̄ offēsa p̄cedēti nulla fit mērio. g iconueniēter assignat diffinitio satisfactiois. ¶ Preterea Anshel. ponit aliā diffinitioem: in li. Cur deus hō. s. satisfactio e honores debitorz deo ipēdere: in q̄ nulla fit mērio ho; q̄ Aug. hic ponit. g altera eaz videt eē incōpetēs. ¶ Preterea honore debiti deo pot̄ inocēs impēdere. s; satisfacere no cōpetit inocēti. g diffinitio Anshel. e male assignata. ¶ Esp̄deo dō ad. j. q. q̄ aliq̄s actus dicit eē actus virtutis duplici. Uno mō malit; et sic qlibet actus q̄ no h; maliciā implicatā vel defectū dicitur circumstantie actus virtutis dicitur pot̄: q; quolibet tali actu pot̄ vti virtus in suū finē: sic est ambulare loq̄ et huiusmodi. Alio mō dicit aliq̄s actus eē actus virtutis formalit; q; in suo noie formā et rōnem virtutis implicatā h;: sicut fortit; sustinere d; actus fortitudinis. formalit; autē cuiuslibet virtutis moralis est rō mediū: vñ ois actus q̄ rōnem mediū importat actus virtutis formalit; e: et q; eq̄litas mediū est qd̄ suo nomine satisfactio importat. no eni dicit aliq̄d satisfactū nisi fm p̄portioem eq̄litas ad aliq̄d: p̄stat q̄ satisfactio etiā formalit; e actus virtutis. ¶ Ad. j. g dō q̄ quāuis satisfacere in se sit debitu: tñ inq̄tū satisfaciēs volūtariē hoc opus exequit rōnem gratuiti accipit ex pte operantis: et sic operās facit de necessitate virtutē: ex hoc eni debitu dīminuere h; meriti qd̄ necessitate importat: q̄ volūtati p̄trariat. vñ si

volūtas necessitati p̄sentiat nō rō meriti tolletur. ¶ Ad. ij. dicitur: q̄ actus virtutis nō requirit volūtariū in eo q̄ patit; s; in eo q̄ facit: q; illius actus est et ideo cu ille in quē iudex vindictā exercet se hēat vt patiens ad satisfactioem nō vt agēs: nō o; q; i eo volūtaria sit satisfactio: s; i iudice faciēte. ¶ Ad. iij. dō: q̄ principale in virtute pot̄ accipi dupliciter: Uno mō principale in ipsa inq̄ntū est virtus: et sic ea que ad rōnem p̄tinent vel magis ei p̄pina sunt p̄ncipaliora sunt i virtute: et sic electio et interiores actus in virtute inq̄ntū virtus e p̄ncipaliores sunt. Alio mō pot̄ accipi p̄ncipale in virtute inq̄ntū est talis virtus: et sic p̄ncipaliora in ipsa e ex quo determinationē recipit: actus autē interiores in aliq̄bus virtutibus determinat p̄ exteriores: q; electio q̄ est cōis oibus virtutibus ex hoc q; electio talis actus efficitur p̄pina huius virtutis: et sic actus exteriores i aliq̄bus virtutibus sunt p̄ncipaliores. et ita etiā est i satisfactioe. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ fm phm in. v. ethi. mediū iusticie accipit fm adeq̄tionē rei ad rez in p̄portionalitate aliqua. vñ cu talē adeq̄tionē ipsuz nomē satisfactiois importat: q; hoc aduerbiū satisfactioem p̄portiois designat: p̄stat q; satisfactio formalit; iusticie actus e. s; iusticie actus fm phm est vel sui ad alterū: vt qn aliq̄s reddet alteri qd̄ ei debet; vel alius ad alterū: sicut qn iudex facit iusticiam inter duos. qn autē actus iusticie e sui ad alterū: eq̄litas in ipso faciēte cōstituit: quādo autē alteri ad alterū: eq̄litas cōstituit in iustū passo. Et q; satisfactio equalitate in ipso faciēte exprimit: dicit actus iusticie qui e sui ad alterū p̄prie loquendo: sed sui ad alterū pot̄ aliquis facere iusticiā vel in actioib; et passioibus vel in reb; exterioribus: sicut etiā iniuria fit alteri vel subtrahēdo res vel p̄ aliquā actioem ledendo. Et q; vtus rerū exteriorū e dare: ideo actus iusticie fm q; eq̄litate in reb; exteriorib; cōstituit p̄prie dicit hoc qd̄ est reddere: s; satisfacere manifeste eq̄litate in actioibus demonstrat: quāuis quādoq; vnū p̄ altero ponat. Et q; adeq̄tio nō e nisi iequalitū: iō satisfactio ineq̄litate actionū p̄supponit: que quidē offēsam cōstituit: et iō hēt respectū ad offēsam p̄cedentē. nulla autem pars iusticie respicit offēsam p̄cedentem nisi vindicta iusticia que equalitatem constituit in eo qui iustum patitur indifferenter: siue sit patiens idē qd̄ agens: vt quando aliquis sibi ipsi penā infert: siue non sit idē: vt quando iudex aliū punit ad vtrūq; vindictiua iusticia se habente. Similiter et penitentia que equalitatem tantum in faciente importat: quia ipsemet penā tenet: vt sic quodāmodo penitentia vindictiue iusticie species sit. et p̄pter hoc constat q; satisfactio que equalitatem respectu offēse p̄cedentis in faciente importat: opus iusticie est quantum ad illam partem que penitentia dicitur. ¶ Ad. p̄mū g dicitur: q; satisfactio vt ex dicitis p; est quedam iniurie illate recompensatio

unde sicut iniuria illata immediate ad iniquitatem iusticie pringebat: et per consequens ad inequalitatem amicitie opposita: ita et satisfactio directe ad equalitatem iusticie perducit: et ad equalitatem amicitie ex consequenti. et quia actus aliquis elicitive ab illo habitu procedit ad cuius finem immediate ordinatur: impatiue autem ab illo ad cuius finem ulterius tendit: ideo satisfactio elicitive est a iusticia: sed impatiue a charitate. ¶ Ad. ij. ob: quod quavis iusticia sit principaliter circa operationes: tamen etiam ex consequenti est circa passiones in quantum sunt operationum causa: sed sicut iusticia cohibet iram ne alteri lesionem iniuste inferat: et concupiscentiam ne ad aliorum thesuros accedat: sic etiam satisfactio potest peccatorum causas excidere. ¶ Ad. iij. dicendum: quod quilibet virtus moralis participat actus prudentie: eo quod formaliter ipsa complectitur in eis rationem virtutis: cum secundum eam medium accipiat in singulis virtutibus moralibus: ut patet per definitionem virtutis positam in. ij. Ethicorum. ¶ Ad. itaque quoniam dicitur: quod iusticia non ad hoc tendit ut inequalitatem precedentem auferat puniendo culpam: sed ut in futuro equalitatem custodiat: quia secundum philosophum in. ij. Ethicorum. pene medicina sunt. unde et satisfactio que est iusticie a: tus pena inferentis et medicina curans peccata preterita et preseruans a futuris: et ideo quando homo homini satisfacit: et preterita recopensat: et de futuro cauet. Et secundum hoc dupliciter potest satisfactio diffiniri: vno modo respectu culpe preterite quam recopensando curat: et sic dicitur quod satisfactio est iniurie illate recopensatio secundum iusticie equalitatem. et in idem dicitur redire diffinitio Anselmi. qui dicit quod satisfacere est deo debitum honorem impedere: ut consideret debitum ratione culpe commissi. Alio modo potest diffiniri secundum quod preseruatur a culpa futura: et sic diffinit eam hic Augustinus. preseruatio autem a morbo corporali fit per oblationem carum quibus moribus consequi potest: eis enim ablatis non potest morbus sequi: sed in morbo spirituali non est ita: quod licet. ar. non cogitur. unde in causis precedentibus potest vitari: quantum uero diffinitione causis amotis potest incurri: et ideo in satisfactionis diffinitione duo ponit. scilicet abscissionem carum quantum ad primum: et renitentiam licet. ar. ad ipsum peccatum quantum ad secundum. ¶ Ad. primum ergo dicitur: quod accipiente sunt cause proximi peccati actualis que dicuntur duo. scilicet libido ex consuetudine vel actu peccati relicta: et alique relique peccati preteriti et exteriores occasiones ad peccandum: ut locus: societas mala et huiusmodi: et tales cause in hac uita per satisfactionem tolluntur: quauis fomes que est causa remoti peccati actualis non tollat totaliter in hac uita per satisfactionem etsi debilitet. ¶ Ad. ij. dicendum: quod quod causa mali vel peruationis eo modo quo causam habet non est nisi bonum deficiente: bonum autem facilius tollitur quam destruatur: ideo facilius est causa peruationis et mali abscidere quam ipsum malum renouere: quod non remouet nisi per constructionem boni: quod patet in cecitate et caecitate: et tamen cause peccati preterite non sunt cause sufficientes: cum ex eis non de necessitate sequatur peccatum: sed sunt actio-

nes quedam: nec iterum satisfactio sine dei auxilio fit: quod sine charitate esse non potest ut dicitur. ¶ Ad. iij. ob: quod quauis penitentia ex prima sui intentione respiciat preteritum: tamen etiam ex consequenti futurum respicit in quantum est medicina preseruans: et sic etiam satisfactio. ¶ Ad. iij. dicendum: quod Augustinus diffinit satisfactionem secundum quod sit deo cui secundum rei veritatem nihil subtrahi potest: quauis peccator quantum in se est aliquid subtrahat: et ideo in satisfactione tali principaliter requiritur emendatio in futurum quam recopensatio preteritorum. et propter hoc ex parte ista Augustinus satisfactionem diffinit: nihilominus tamen ex causa futura: cognosci potest recopensatio preteritorum: quod sit circa eadem uerso modo: in preterita enim respicietes causas peccatorum. propter peccata detestamur a peccatis incipientes detestationis motus: sed in cautela a causis incipientibus: ut causis subtractis facilius peccata vitemus. ¶ Ad. v. ob: quod non est inconueniens quod eodem deus diuersas assignationes secundum diuersa que in ipso inueniuntur: et sic est in proposito ut ex dictis patet. ¶ Ad. vj. ob: quod intelligitur debitum quod debemus deo ratione culpe commissi: quod debitum penitentia respicit: ut prius dictum est.

Ad secundum sic pro

cedit: Uidet quod homo non possit deo satisfacere: satisfactio enim debet equari offensi: ut ex dictis patet: sed offensa in deum commissi est infinita: quia quantum recipit ab eo in quem committit: cum plus offendat qui principem peccat quam alius quemcumque. cum ergo actio hominis non possit esse infinita: uidet quod homo deo satisfacere non possit. ¶ Preterea fauus quod totum quod debet deo est: non potest aliquid deo recopensare. sed nos serui dei sumus: quicquid nos boni habemus ab ipso habemus. cum ergo satisfactio sit recopensatio offense preterite: uidet quod deo satisfacere non possumus. ¶ Ille cuius totum quod debet non sufficit ad unum debitum exolendum: non potest per alio debito satisfacere: sed quicquid homo est et potest et habet non sufficit ad solvendum debitum per beneficium conditionis: unde Esaias. xv. dicit quod ligna libani non sufficerent ad holocaustum. sed nullo modo potest satisfacere pro debito offense commissi. ¶ Homo totum tempus suum in dei seruitutem debet expendere. sed tempus amissum non potest recuperari: propter quod est grauis iactura temporis: ut Seneca dicit. sed non potest homo recopensationem deo facere: et sic idem quod prius. ¶ Peccatum actuale mortale est grauius quam originale. sed per originale nullus satisfacere potuit nisi esset deus et homo. sed nec per actuali. ¶ Sed contra: sicut Hieronymus dicit: Qui dicit deum aliquid impossibile homini precepisse anathema sit. sed satisfactio est in precepto: Luc. iij. Facite dignos fructus penitentie. ergo possibile est deo satisfacere. ¶ Deus est magis misericors quam aliquis homo. sed homini possibile est satisfacere. ergo et deo. ¶ Debita satisfactio est cum pena culpe equat: quod iusticia est idem quod Pythagorici dixerunt.

Ad tertium sic proce

sed contingit equalē penā sumere delectatiōi q̄ fuit in peccādo. q̄ contingit deo satisfacere. **R**ndeō dō: q̄ sicut supra dictū est: dupliciter hō deo debitor efficit: Uno mō ratiōe beneficij accepti: Alio mō ratiōe peccati commissi: et sicut gratia actio vel latia vlt siquid ē huiusmōdi respicit dōbitū accepti beneficij: ita satisfactio respicit dōbitū peccati commissi: in his aut honore q̄ sunt ad parētes et ocos: etiā fm p̄m i possibile est equalēs reddere s̄ q̄ntitatē s̄ sufficiēt vt homo reddat qd̄ p̄t: q̄ amicitia nō exigit eq̄ ualens nisi fm q̄ possibile est: et hoc etiā equalē ē aliqualiū s̄ fm p̄portionalitatē: q̄ sicut se habet qd̄ deo est dōbitū ad ip̄m deum ita hoc qd̄ iste p̄t reddere ad eū: et sic aliq̄ modo forma iusticie cōser uat. Et similit̄ est ex parte satisfactiōis: vnde n̄ p̄t homo satisfacere si li satis equalitatē q̄ritatē ipor tet: cōtingit autē si iporet equalitē p̄portionis vt dī ctum est: et hoc sicut sufficit ad rōnē iusticie ita suf ficit ad ratiōnē satisfactiōis. **A**d. i. q̄ dō. q̄ sicut offēsa habuit quandā infinitatē ex infinitate diuie maiestatis: ita et satisfactio accipit quandā infini tatē ex infinitate diuie mie put ē grā informata per quā acceptū reddit qd̄ hō reddere p̄t. Quidā tñ dicūt q̄ h̄z infinitatē ex pte auersiois: et sic gratis dimitit: sed ex parte p̄uersionis finita ē: et sic p̄ ea satisfieri p̄t. s̄ hoc nihil ē q̄ satisfactio nō ridet peccō nisi fm q̄ ē offēsa dei: qd̄ nō h̄z ex parte cō uersiois: sed solū ex pte auersiois. **A**lij vō dicūt q̄ etiā q̄ntū ad auersionē p̄ peccō satisfieri p̄t vt tute meriti x̄pi: quod quodamō infinitum fuit: vt in. iij. li. di. xviij. dicitū est. et hoc in idē redit quod prius dicitū ē: q̄ p̄ fidē mediatoris grā data est cre dētibus: si tñ alio mō grām daret sufficeret satisfactio p̄ modū predictū. **A**d. ij. dō: q̄ hō qui ad imaginē dei factus ē: aliqd̄ libertatē p̄cipat inq̄ntum est oīs suoz actiū p̄ li. ar. 2. iō ex hoc q̄ p̄ li. ar. agit deo satisfacere p̄t: q̄ quāuis dei sit. put a deo ē sibi cōcessum: libere tñ traditū ē vt eius oīs sit: qd̄ seruo nō cōpetit. **A**d. iij. dō: q̄ ratio illa p̄cludit q̄ deo equalēs satisfactio fieri nō possit nō autē q̄ nō possit sibi sufficiens fieri: quāuis enim hō totū suū posse deo d̄beat: nō tamē ab eo exigit de necessitate vt totū qd̄ possit faciat. q̄ hoc est ei impossibile fm statū p̄sentis vite: vt totū posse suū ad aliquid vnū expēdat: cū opo: teat eū circa mul ta sollicitū eē: sed ē quedā mensura homini adhibita que ab eo requirit. s̄ impletio mādatoz dei: et super ea p̄t aliqd̄ erogare vt satisfaciāt. **A**d. quartū dō: q̄ quāuis hō nō possit tēpus p̄teritū recuperare: p̄t tamē in futuro recōpensare illō qd̄ in p̄terito facere debuisset: q̄ nō debuit debito p̄cepti totum quod potuit vt dictum est. **A**d. v. dicendū: q̄ originale peccatūz etiā minus h̄eat de rōe peccati q̄ actuale: tñ ē grauius: q̄ ē ipsius hūane nature infectio: iō p̄ vnū hōis puri satisfactioez expiari nō potuit sicut actuale.

Ad tertium sic proceditur: Videt q̄ hō possit d̄ vno peccato sine alio satisfacere: eoz enim qui nō h̄ent cōnexi onē ad inuicē: vnū p̄t auferri sine alio: s̄ peccata nō h̄ent ad inuicē cōnexionē: als qui h̄eret vnum h̄eret oīa. q̄ vnū p̄t expiari sine alio p̄ satisfactōez. **P**. deus ē magis misericors q̄ hō. s̄ hō recipit solutiōnē vnus debiti sine alio. q̄ et deus satisfacti onē vnus peccati sine alio. **P**. satisfactio vt in l̄a di: ē peccatoz cās excidere nec suggestiōib̄ aduū indulgere. s̄ cōtingit hoc fieri de vno peccō sine alio vt. l. luxuria refrinet et auaricie insulat. q̄ de vno peccō p̄t fieri satisfactio sine alio. **S**ed 3̄ Esaie l̄vii. di: Jeunū eoz qui ad p̄tentiōes et lites ieiunabāt deo acceptū nō erat: s̄ ieiunū sit satisfacti onis opus. s̄ nō p̄t fieri satisfactio nisi p̄ op̄ deo acceptū. q̄ nō p̄t qui h̄et aliq̄ peccm̄ deo satisfacere. **P**. satisfactio est medicina curans peccata p̄terita et p̄seruās a futuris vt dicitū ē. s̄ peccata n̄ p̄nt sine grā curari. q̄ cū quodlibet peccm̄ grām auferat: nō p̄t d̄ vno peccō fieri satisfactio sine alio. **L**terius vō q̄ qui de peccis oibus cōtritus fuerit p̄us et postea in peccatū incidit: d̄ alijs peccis q̄ sibi p̄ p̄tentiōez dimissa fuerāt satisfacere possit extra charitatez ex̄ns. dixit enī Daniel Nabu. Dan. iij. Peccata tua elemosynis redime. s̄ ipse adhuc peccator erat qd̄ sequēs pena demonstrat. q̄ p̄t ex̄ns i peccato satisfacere. **P**. nemo scit an sit dignus odio vel amore: Ecclesiastes. ix. si q̄ nō possit fieri satisfactio nisi ab eo q̄ est i charitate: nullus sciret se satisfacere: et hoc ē incōueniēs. **P**. ex intētiōe quā hō h̄z in p̄ncipio actus totus actus informaf. s̄ penitēs q̄n̄ p̄niam ichoaur i charitate erat. q̄ tota satisfactio sequēs ex illa charitate intētiōe eius informate efficacā h̄ebit. **P**. satisfactio p̄sistit in quadā adēq̄tiōe pene ad culpā. s̄ talis adēq̄tio po test fieri i eo q̄ charitatē nō h̄z. q̄ r̄. **S**ed cōtra Prover. x. Uniuersa delicta opit charitas. sed satisfactiōis virtus ē delere delicta. q̄ sine charitate n̄ h̄z suā virtutē. **P**. p̄cipuū op̄ in satisfaciēdo ē elemosyna. s̄ elemosyna extra charitatez facta nō valy: vt p̄z. i. Col. xij. Si distribuero i oibos pau perz r̄. q̄ nec satisfactio aliq̄ ē. **L**terū vō q̄ post q̄ hō charitatē h̄uerit valere icipiat satisfactō p̄ce dēs: sup̄ illud Nume. xxv. Si attenuat̄ fuerit frater tuus. dicit glo. q̄ fructus bōe p̄uersionis debz cōputari ex eo tpe quo peccauit. s̄ nō cōputare n̄ nisi aliquā efficacā accipent ex charitate sequēte. q̄ post charitatē recuperatā valere icip̄ unt. **P**. sic efficacā satisfactiōis ipedit p̄ peccm̄: ita efficacā baptis̄mi ipedit p̄ fictionē. s̄ baptis̄m̄ incipit valere recedēte fictiōe. q̄ et satisfactio recedēte peccō. **P**. si alicui p̄ peccis commissis iniūcta fuerit multa ieiunia et in peccm̄ cadēs ea p̄fecerit: nō iniūgit cū iterū cōfiteat̄ vt ieiunia illa iteret: iniūgeret autē si per ca

k

satisfactio non impletur. sed per penam sequentem opera pre-
 cedentia satisfacienda efficaciam accipiunt. **Sed** per opera
 extra charitatem facta id non erant satisfactoria quia fu-
 erunt mortua. sed per penam non vivificantur. sed nec inci-
 piunt esse satisfactoria. **¶** Charitas non informat
 actum nisi qui ab ipsa aliquoties procedit. sed opera non possunt
 esse deo accepta ac per hoc nec satisfactoria nisi sunt
 charitate informata. sed cum opera facta extra charitatem
 nullo modo ex charitate processerunt vel decetero proce-
 dere possunt: nullo modo poterunt in satisfactionem con-
 putari. **¶** Alterius vero quod opera extra charitatem facta
 sunt alicuius boni meritoria saltem temporalis: quia sicut se habet
 pena ad malum actum: ita se habet premium ad bonum. sed nul-
 lum malum factum apud deum iustum iudicem est impunitum.
 sed nec aliquid bonum irremuneratum: et sic per illud bonum
 aliquid meretur. **¶** Merces non datur nisi merito. sed
 operibus extra charitatem factis datur merces: ut dicitur
 Matthei. v. de illis qui propter gloriam humanam opera
 bona faciunt: quod receperunt mercedem suam. sed opera illa
 fuerunt alicuius boni meritoria. **¶** Duo existeret in
 peccato quorum unus multa bona facit ex genere et cir-
 cumsstantia: alius autem nulla: non equaliter propterque se ha-
 bet ad accipiendum bona a deo: alius non esset ei profulen-
 dum ut aliquid boni faceret. sed qui magis appropinquat
 deo magis de bonis eius percipit. sed iste per bona opera que
 facit aliquid boni a deo meretur. **Sed** est quod
 Augustinus dicit: quod peccator non est dignus pane quo vescatur.
 sed non potest aliquid a deo mereri. **¶** Qui nihil est
 non potest mereri. sed peccator non habens charitatem nihil
 est secundum esse spirituale: ut per 1. Corinthios. xii. sed non potest aliquid
 mereri. **¶** Alterius vero quod opera predicta non valeant ad
 pene infernalis mitigationem: quia secundum quantitatem culpe
 erit quantitas pene in inferno. sed opera extra charita-
 tem facta non minuunt quantitatem peccati. sed nec infernalis pe-
 ne. **¶** Pena infernalis quous sit duratio infinita
 tamen intentione finita est. sed quodlibet finitum consu-
 mitur aliquid finita subtractione facta. si ergo opera extra
 charitatem facta aliquid subtraherent de pena debita
 pro peccatis: pertingeret tantum multiplicari illa opera
 et totaliter tolleretur pena inferni: quod falsum est.
¶ Suffragia ecclesie sunt magis efficaciam quam opera
 extra charitatem facta. sed sicut Augustinus in Enchiridionem dicit:
 Danatis in inferno non possunt suffragia ecclesie. sed mul-
 to minus opera extra charitatem facta. **Sed** est
 quod Augustinus dicit in Enchiridionem: quod ad hoc possunt ut sit ple-
 na remissio: vel ut tolerabilior fiat damnatio. **¶**
 magis est facere bonum quam dimittere malum. sed dimittit
 malum se vitat penam etiam in eo que charitate caret. er-
 go multo fortius facere bonum. **¶** Respondetur deo ad
 primam questionem: quod quidam dixerunt quod potest de uno peccato sa-
 tisfieri sine alio: ut magister in littera dicit. sed hoc non potest
 esse: cum enim per satisfactionem tolli debeat offensam peccati:
 deus: quod talis sit modus satisfactionis que competat ad
 tollendam offensam. offense autem ablatio est amicitie
 restitutio: et id est aliquid sit quod amicitie restitutionem
 impediat: etiam apud homines satisfactio esse non potest. sed

cum quodlibet peccatum amicitiam charitatis impedit
 que est hominis ad deum: impossibile est ut homo de uno peccato
 satisfaciatur alio retento: sicut nec homo satisfaciatur qui
 per aliam sibi data se ei prosterneret et aliam sibi daret.
¶ Ad. i. sed dicitur: quod peccata non habent connexionem ad invicem
 in aliquo uno: unum potest deus currere sine alio:
 sed unum et idem est secundum quod omnia peccata remittuntur: et ideo
 remissiones diversorum peccatorum connexionem sunt: et de uno
 sine alio satisfactio fieri non potest. **¶** Ad. ii. dicitur: quod in
 obligatione debiti non est nisi inequalitas iusticie opposita:
 quia: quod unus rem alterius habet: et id est ad restitutionem non
 exigit nisi quod restituatur equalitas iusticie: quod quidem potest
 fieri de uno debito non de alio. sed ubi est offensam sibi est
 inequalitas non tamen iusticie opposita sed etiam amicitie: et
 id est ad hoc quod per satisfactionem offensam tollat non solum
 quod equalitas iusticie restituatur per recuperationem equi-
 lis pene: sed etiam quod restituatur amicitie equalitas: quod non
 potest fieri nisi aliquid est quod amicitiam impedit. **¶** Ad
 tertium dicitur: quod unum peccatum suo potest ad aliud tra-
 hitur: ut Augustinus dicit. et id est qui unum peccatum retinet non
 sufficiens casus alterius peccati excidit. **¶** Ad. ii. q. dicitur: quod
 quidam dixerunt: quod postquam omnia peccata per penam et con-
 tritionem remissa sunt: si aliquid ante satisfactionem peccatum
 in peccatum decidat: et in peccato existens satisfaciatur: quod sa-
 tisfactio ei valeat ita quod si in peccato illo moreretur
 in inferno de illis peccatis non puniret. **Sed** hoc non potest
 esse: quia in satisfactione operis amicitia restituta iusticie
 equalitas restituatur: cuius trius amicitiam solvit: ut per
 in. ix. ethi. dicit. equalitas autem in satisfactione ad deum
 non est sed equalitas sed magis secundum acceptationem ipsius
 ut est dicitur: et id est quod eius iam offensam sit dimissa per
 precedentem contritionem quod opera satisfactoria sunt deo ac-
 cepta: quod datur eis charitas: et id est sine charitate opera
 facta non sunt satisfactoria. **¶** Ad. i. dicitur: quod cum
 silius Danielis intelligit quod a peccato cessaret et peccatum:
 et sic per elemosinas satisfaciatur. **¶** Ad. q. dicitur: quod sic homo
 nescit per certo utrum charitatem habuerit in satisfaciendo
 vel habeat: ita etiam nescit per certo utrum satisfecerit: et
 id est de Ecclesiastico. de peccati peccatorum: Noli esse sine metu.
 non tamen exigit quod propter hunc metum homo satisfactionem
 expletam iteret si conscientiam peccati mortalis non habet. quous
 enim penam non explet per huiusmodi satisfactionem: tamen
 non incurrit reatum obmissionis ex satisfactione neglecta
 sicut nec ille qui accedit ad eucharistiam sine conscientia
 peccati mortalis cui subiacet reatum indigne sumptionis
 incurrit. **¶** Ad. ii. dicitur: quod illa intentio interrupta est per
 peccatum sequens: et id est non datur operibus vim aliquam post
 peccatum factis. **¶** Ad. iii. dicitur: quod non potest fieri adequatio
 sufficiens nec secundum divinam acceptationem nec secundum equum
 lentiā: et id est non sequitur. **¶** Ad. ii. q. dicitur: quod quidam
 dixerunt quod opera in charitate facta que viva dicuntur
 sunt meritoria vite eterne et satisfactoria respectu pe-
 ne dimittende: et quod per charitatem opera extra charitatem
 facta vivificantur: et hoc quod sunt meritoria vite
 eterne. Sed hoc non potest esse: quia utrumque habet ex eadem ratione
 opera ex charitate facta. scilicet ex hoc quod sunt deo grata:

vn sic charitas adueniens n pot ea gratificare qtu
 ad vnu: ita nec qtu ad aliud. ¶ Ad. i. g. dō: q nō
 o3 itelligi q fructu cōputet a tpe q pmo i pccō fuit
 s3 a tpe i q peccare cessauit: quo. s. vltio i pccō fuit
 ¶ Del itelligit qn stati post pccm p̄tritus fuit ⁊ fecit
 multa bōa atēq̄ p̄teret. ¶ Del dō: q qnto ē maior
 p̄tritto tāto magis dūminuit de pena: ⁊ qnto aliq̄
 plura bōa facit i pccō ex̄ns: magis se ad grām p̄tri
 tiōis dīspōit: ⁊ iō pbabile ē q̄ mioris pene sit debi
 tot: ⁊ pp hoc debet a sacerdote discrete cōputari
 vt ei minorē penā iniūgat inq̄tū inuēt euz melius
 dīspōitū. ¶ Ad. ij. dō: q̄ baptis̄m̄ imp̄mit chara
 cterē i aia: nō at satisfactio: ⁊ iō adueniens charitas
 q̄ fictionē tollit ⁊ pccm: facit q̄ baptis̄m̄ effectū su
 um hēat: nō at facit h̄ d̄ satisfactioē. Et p̄terea ba
 ptis̄m̄ ex ipso ope opato iustificat qd nō ē homis
 s3 dei: ⁊ iō nō eodē mō mortificat sic ⁊ satisfactio q̄
 ē opus hois. ¶ Ad. iij. dō: q̄ aliq̄ satisfactioēs sunt
 ex qb̄ māet aliq̄s effect̄ i satisfactioē etia postq̄
 actus satisfactiois trāsit: sic ex ieiūio manet corp̄is
 debilitatio: ex elemosinis largit̄ dūminutio s̄b̄e: ⁊
 sic de s̄libus: ⁊ tales satisfactioēs i pccis facte n̄ o3
 q̄ iteret: q̄ q̄tū ad id qd̄ de eis manz p̄niaz deo
 accepte sūt. satisfactioēs at̄ q̄ nō relinquūt aliq̄e
 effectū i satisfactioē postq̄ act̄ trāsit o3 q̄ iteret: sic
 ē de orōne ⁊ similib̄. actus at̄ iterio: q̄ totalr trā
 sit nullo mō viuificat: s3 o3 q̄ iteret. ¶ Ad. iij. q. dō
 q̄ sic in. iij. li. di. xviij. dictū ē: meritū p̄p̄e d̄ actio
 q̄ efficit vt ei q̄ agit sit iustū aliqd̄ vari. S3 iusticia
 duplr̄ d̄: vno mō p̄p̄e q̄. s. respicit debitu ex parte
 recipiētis: alio mō q̄si s̄ilitudinarie q̄ respicit debi: ū
 ex pte dātis: aliqd̄ enī decet dante dare qd̄ tñ n̄ h3
 recipiēs debitu recipiēdi: ⁊ sic iusticia ē d̄ cēntia d̄
 nie bōitatis: sic Ansel. d̄: q̄ deus iust̄ ē euz pec
 catorib̄ p̄c̄t: q̄ eū decet. Et fm̄ h̄ etia meritū d̄
 duplr̄: vno mō act̄ p̄que efficit vt ipse agēs hēat
 d̄bitū recipiēdi: ⁊ h̄ vocat meritū d̄digni. alio mō
 p̄ que efficit vt sit debitu dādi i dante fm̄ decētā
 ipsi: ⁊ iō h̄ meritū d̄ meritū d̄grui. cū at̄ i oibus
 illis q̄ grat̄ dant p̄ma rō dādi sit amor: i possibile
 ē q̄ aliq̄s tale sibi debitu faciat q̄ aicitia caret: ⁊ iō
 cū oia bōa ⁊ spalia ⁊ eina ex diuina liberalitate no
 bis donēt: null̄ acq̄rere pōt d̄bitū recipiēdi aliq̄d
 illoz nisi p̄ charitatē ad deū: ⁊ iō opa extra chari
 tatē sc̄a nō sūt merito: ita ex d̄digno neq̄ eini neq̄
 spalia alicui bōni apō deū. S3 q̄ diuina bōitātē
 decz vt vbiq̄q̄ dīspōnez iuenit p̄fectionē adijciat
 iō ex merito d̄grui d̄ aliq̄s mereri aliq̄d bonuz p̄
 opa extra charitatē sc̄a. Et fm̄ h̄ opa ista valene
 ad iplex bonū. s. ad spaliū p̄secutionē: ad dīspōnē
 ad grām: ⁊ ad assuetudinē bonoz opezz. q̄ tñ h̄
 meritū n̄ p̄p̄e meritū d̄: iō maḡ p̄cedēduz ē q̄ hu
 iusmōi opa n̄ sint alicui meritoria q̄ sint. ¶ Ad
 i. g. dō: q̄ sic p̄hs d̄c in. vij. ethi. q̄ fil̄ p̄ oia q̄ fa
 cē pōt nihil eāle p̄i reddē pōt h̄is q̄ a p̄ie recipit:
 iō nūq̄ p̄i debito: filij efficit: ⁊ m̄to min̄ h̄o pōt

pp̄e equalitā op̄is diuini sibi p̄stitūe debitoz: ⁊
 iō nullū op̄ n̄m ex q̄ntitate sue bōitatis h3 q̄ ali
 qd̄ mereat: s3 ex vi charitat̄ q̄ facit ea que sūt amī
 coz̄ eē cōia. vn̄ q̄tūcūq̄ sit opus bonū extra cha
 ritatē factū n̄ facit p̄p̄e loquēdo q̄ aliqd̄ recipiēdi
 a deo facies debitu hēat: s3 opus malū ex q̄ntitate
 sue malicie s3 equalitāz penā mereat: q̄ ex pte dei
 n̄ sūt nobis aliq̄ mala sc̄a sic bona: ⁊ iō q̄uis opus
 malū mēat ex d̄digno penā: nō tñ opus bonū sine
 charitate mēat ex d̄digno p̄miū. ¶ Ad. ij. ⁊ ad. iij.
 dō: q̄ p̄cedūt de merito d̄grui: alie at̄ rōes p̄cedūt
 d̄ merito d̄digni. ¶ Ad. v. q. dō: q̄ dūminue penāz
 isernalē pōt itelligi duplr̄: vno mō ita q̄ q̄s libere
 a pena quā iā meruit: ⁊ sic euz null̄ libere a pena
 nisi sit absolut̄ a culpa: s3 q̄ effect̄ nō dūminuunt
 neq̄ tollūt nisi dūminuta v̄ ablata cā p̄ opa extra
 charitatē sc̄a: q̄ neq̄ culpaz tollē neq̄ dūminuere
 p̄nt: pena iserni m̄itigari n̄ pōt. Alio mō ita q̄ me
 ritū pene ipediāt: ⁊ sic huiusmōi opa dūminuunt
 penā iserni: p̄mo q̄ h̄o reatū omisiōis euadit que
 huiusmōi opa p̄ficiūt: sc̄do q̄ huiusmōi opa aliq̄ mō
 ad bonū dīspōnūt: vt h̄o ex mioris p̄ceptu etiā pec
 cata faciat: vt etiā a mltis pccis p̄ huiusmōi opa re
 trahat: s3 dūminutōez v̄ d̄lationē spalis pene me
 rent huiusmōi opa: sic d̄ de Achab. iij. Regū. xxi.
 eodē mō sic ⁊ bonoz spaliū p̄secutionē. Quidaz
 at̄ dicit q̄ minuūt penā iserni n̄ s̄trahēdo aliqd̄
 d̄ ipa q̄tūz ad s̄bam: s3 fortificādo subiectū vt me
 lius sustine possit: s3 h̄ nō pōt eē: q̄ fortificatio n̄
 ē nisi ex ablatioē passibilitat̄: passibilitas at̄ ē fm̄
 mēsurā culpe: ⁊ iō si culpa n̄ dūminuit nec s̄biectū
 fortificari pōt. Quidaz etiā dicit q̄ dūminuit pena
 q̄tū ad vermē p̄sciētie: s3 n̄ q̄tū ad ignē. s3 h̄ etiāz
 nihil ē: q̄ sic pena ignis equal̄ culpe: ita ⁊ pena re
 mortiois p̄sciētie: vbi similit̄ ratio est de vtroq̄: et
 p̄ hoc p3 solutio ad obiecta.

Ad quartum sic pro

cedit: Videt q̄ satisfactioē nō oporteat
 fieri p̄ opa penalia: q̄ p̄ satisfactioē o3 fieri reco
 p̄sationē ad diuinā offensā: s3 nulla recōp̄satio
 v̄ fieri p̄ opa p̄alia: q̄ de n̄ delectat i penis n̄ris.
 ḡ nō o3 satisfactioē p̄ opa p̄alia fieri. ¶ Ad. q̄nto
 aliq̄d op̄ ex maiori charitate p̄cedat tāto min̄ ē
 p̄ale: q̄ charitas penā n̄ h3. j. Jo. iij. si ḡ o3 opera
 satisfactoua eē p̄alia q̄to maḡ sūt ex charitate fa
 cta min̄ erūt satisfactoua: qd̄ falsū ē. ¶ S. satisfi
 cere ē vt d̄c Ansel. honore debitu deo ipendē. s3
 h̄ etiā aliq̄s q̄ opib̄ p̄alib̄ fieri pōt. ḡ satisfactioēz
 nō o3 p̄alib̄ opib̄ fieri. S3 ē qd̄ Greg. d̄c: Iu
 stuz ē vt pccoz tāto maiora sibi iſerat lamēta p̄ p̄i
 tētiaz: q̄to maiora iſulit vāna p̄ culpa. ¶ S. p̄ satis
 factioē o3 sanari vuln̄ pcc̄i p̄fecte. s3 pccoz medī
 cine sūt pene: vt p̄hs d̄c in. ij. ethi. q̄ fil̄ p̄ oia q̄ fa
 cē pōt nihil eāle p̄i reddē pōt h̄is q̄ a p̄ie recipit:
 iō nūq̄ p̄i debito: filij efficit: ⁊ m̄to min̄ h̄o pōt
 deo i hac vita punimur. n̄ possunt satisfactoua eē:

nihil. n. pot. ee satisfactoriu nisi qd e meritoiu: vt
 ex oicti pz. sz no menur nisi p ea q i nobis sut: cuz
 sz flagella qbus a deo punimur n sunt i nobis: vt q
 satisfactoria ee no pnt. ¶ Satisfactio tm bonoz
 e. sz hu' moi flagella i malis iducunt r pcpue eis
 debet. sz n pnt ee satisfactoria. ¶ Satisfactio respi
 cit pcca pterita. sz aliqn ista flagella inflgat illis q
 pcca n hnt: sic d Job pz. sz vi q n sut satisfactoria.
 ¶ Sz d qd d: Ro. v. Tribulatio patientia opatur
 patientia at pbarione r a pcco purgatione: vt glo.
 ibide dicit. sz flagella pcca purgat: r sic sut satisfacto
 ria. ¶ Ambro. dicit: Esti fides, i. pcc' pscia desit
 pea satisfact. sz hu' moi flagella sut satisfactoria.
 ¶ Lter' vt q incouenient enumeret opa satisfac
 toia cu di q sunt tria: elemosyna: ieiuniu: r oio:
 qz opus satisfactoriu dz ee peale. sz oio penaz n hz
 cu sit p pene tristitia medicia: sz delectatoez. vn d
 Ja. v. Tristat aliqd i vobis oret r psallat. sz no dz
 coputari ini opa satisfactoria. ¶ Oe pccm vel est
 carnale vl spuale. sz sic dicit Hiero. Ieiunio sanat pe
 stes corpis: oioe pestes metis. sz dz ee aliqd op' sa
 tisfactoriu. ¶ Satisfactio necessaria e ad emudati
 one pccoz. sz elemosyna ab oibus pccis emudat:
 Luc. xj. Date elemosynaz r oia munda sut vobis. sz
 alia duo sut supflua. Sz d vt q debeat ee plura
 qz dria dria curat. sz mto plura sut pccoz gena
 q tria. sz debet plura satisfactoria opa computari.
 ¶ Pegrinatodes etia inuigunt p satisfactioe r oio
 scilicet huc flagellatoez: q n pputat sub aliq hoz.
 sz insufficient' nuerant. ¶ Respondeo ad ad. i. q. q. sa
 tisfactio vt dicit e respectu hz ad pterita offensa
 p q recoposatio fit p satisfactioe r etia ad futura
 culpa a q p ca pseruamur: r qtu ad vtrūqz exigit
 q satisfactio p opa pealia fiat: recoposatio. n. offe
 se iporat adequone qua dz ee ei q offendit ad eu
 i que offensa comissa e. adequo at in huana iusti
 cia atredie p subtractioez ab vno q plus hnt iusto
 r additione ad altez cui subtractu e aliqd. deo at
 quis qtu ex pre sui e nihil subtrahi possit: tm pec
 cator: qtu i ipo e aliqd ei subtrahit peccado: vt di
 ctu e. vn o3 ad h' q recoposatio fiat q aliqd subtra
 hat a peccate p satisfactioez qd i honore dei cedat
 op' at bonu ex h' q e hu' moi n subtrahit aliqd
 sz mag' pscit ipm. vn subtractio n pot fieri p op'
 bonu nisi peale sit. Et id ad h' q aliqd opus sit sa
 tisfactoriu: o3 q sit bonu vt i honore dei sit: r pe
 nale vt aliqd pccoi subtrahat. Similt etia pena
 a culpa futura pseruat: qz no facile ho ad pcca re
 dit ex quo pena exp' e. vn sz phm: Pene medicie
 sut. ¶ Ad. i. sz d: q quis de' no delectet i penis vt
 sut pene: delectat tm i eis vt sut iuste: r sic satisfacto
 rie ee pnt. ¶ Ad. ij. d: q sic in satisfactioe psciderat
 pealita: ita i merito psciderat difficultas: diminu
 tio at difficultat' ex pre ipsi' actus dimiuit meri
 tu ceteri parib'. sz diminutio difficultat' ex pmpri
 tudie volutaris n dimiuit meritu: sz auget: r sumi

li' diminutio penalitat' ex pmpitudine volutaris
 qd facit charitas n dimiuit efficaciam satisfactoris
 sz auget. ¶ Ad. ij. d: q debitu p pcco e recoposatio
 offese q sine pena peccati n fit: r de tali debito
 Ansel. itelligit. ¶ Ad. ij. q. d: q recoposatio offe
 se pterite pot fieri r ab eo q offendit r ab alio: qn
 at fit ab alio talis recoposatio vidicatiois magis q
 satisfactoris rone hz: qn at fit ab ipo q offendit etia
 ronez satisfactoris hz. vn si flagella q p pccis a deo
 inflgant fiat aliq mo ipsi' patientis: roez satisfacto
 nis accipiunt. sut at ipsi' in qtu ea acceptat ad pur
 gatione pccoz eis vtens patienter: si at ro eis p ipa
 tientia dissentiat: tuc no efficiunt aliq mo ipsi': r io
 no hz roez satisfactoris sz vindicatiois tm. ¶ Ad. j.
 sz d: q quis illa flagella non sint oio in ptae nra
 tm qntu ad aliqd sut vt. f. eis patient' vtamur: r sic
 ho facit de necitate vtute. vn r meritoria r satisfac
 toria ee possunt. ¶ Ad. ij. d: q sicut ex code igne
 vt Hieg. dicit: Fluz rutilat r palca fumat: ita cude
 flagellis r boni purgat r mali magis ificiunt p im
 patientia: r io quis flagella sint coia: tm satisfactio e
 tm bonoz. ¶ Ad. ij. d: q flagella respectu habet
 ad culpa pterita: sed n sp ad culpa psona: sz ad
 culpa nature. si eni in na huana nulla culpa pcc'
 fisset nulla pena fuisset: sz qz culpa in na pccit p
 sone alicui diuinitus pena inseri sine culpa psona
 ad meritū vtutis r cautela pcc' sequit: r hec duo
 etia necessaria sunt i satisfactioe: o3 eni ee op' me
 ritoriu vt hono: deo exhibeat: r o3 ee virtutuz cu
 stodia vt a futuris pccis pseruamur. ¶ Ad. ij. q. d
 q satisfactio vt dicit e debz ee talis p qua aliquid
 nobis subtraham' ad honore dei: nos at n habe
 mus nisi tria bona. f. bona aie: bona corpis: r bna
 fortie. f. extioia. Ex bonis quide fortie subtrahit
 mus aliqd nobis p elemosyna: sz ex bonis corpo
 ralib' p ieiuniu: ex bonis at' aie no o3 q aliqd sub
 traham' nobis qtu ad centia: vel qtu ad dimi
 nutione ipsoz: qz p ea efficiamur deo accepti: sz p
 h' q ea submittim' deo totalit: r hoc fit p oioez.
 Copetit etia iste nuerus ex pre illa qua satisfactio
 pccoz cas excidit: qz radices pccoz tres ponit.
 j. Jo. ij. Copiscetia carnis: cupiscetia oculo: r
 supbia vite. r sz copiscetia carnis ordinaf ieiun
 niu: sz copiscetia oculo: elemosyna: ptra sup
 bia vite oio: vt Aug. dicit sup Mattheu. Copetit
 etia qtu ad hoc q satisfactiois e pccoz suggestio
 nib' aditu no idulgere: qz oe pccm vel in deuz co
 mittim': r sz hoc ordinaf oio: vl in pximu r ptra
 hoc elemosyna: vl i nosipsoz: r sz hoc ordinaf ieiu
 niu. ¶ Ad. j. sz d: q fm quosda duplex e oratio:
 quedā que e pteplatiuo: quoz puerfatio i celis
 e: r talis qz totalit e delectabilis no e satisfactoria.
 alia e que p pccis gemit' fundit: r talis hz penam
 r e satisfactoris para. Vel dicendū meli' q qlibet
 oio hz ronez satisfactoris: qz quis heat suauitatez
 spūs: tm hz afflictione carnis: qz vt dicit Hieg. sup

Eszech. Dñi crescit i nobis fortitudo amoris itimi
 ifirmat pculdubio fortitudo carnis. vñ 7 neruus
 femoris Jacob ex luctu angeli emarcuisse legit in
 Gen. Ad. ij. dō: qd pccm carnale dī duplr: vno
 mō qd in ipa delectatōe carnis pplet: vt gula 7 lu
 xuria. alio mō qd cōplet in his q ad carnem ordē
 nant q̄uis nō i delectatōe carnis s3 in delectatōe
 ale magis: vt auaricia. vñ talia pccā sūt q̄si media
 inī spūalia 7 carnalia: 7 iō d3 q̄ eis etiā respōdeat
 aliq̄ satisfactio ppa. s. elemosyna. Ad. iij. dō: qd
 q̄uis singula lītoz p q̄ndā pueniētā singulis pec
 catis appropēnt: q̄ cōgruū ē vt i quo dō peccauit
 in hoc puniat: 7 qd pccā cōmissi p satisfactioez ra
 dix abscidat: tñ quodlibz hoz p quolibet pccō sa
 tisfacere pōt. vñ ei qd nō pōt vnū ex eis pficere inīū
 gat aliud: 7 p̄cipue elemosyna alioz vices supplē
 pōt inq̄tū alia satisfactōis opa p elemosynaz sibi
 quisq̄ mereat quodāmō in illis q̄bus elemosynaz
 tribuit. vñ nō d3 qd si elemosyna oia mōdat pccā
 qd p̄ hoc alie satisfactōes supfluat. Ad. iij. dō
 qd q̄uis sint multa pccā in sp̄e: tñ oia ad illas tres
 radices vel ad illa tria pccōz genera q̄bus dixim⁹
 dictas satisfactōes rñdere reducūt. Ad. v. dō qd
 quicqd in afflictōe corpis p̄inet totū ad sciūtiūz
 refer: 7 quicqd in primi vtilitatē expēdit totū ele
 mosyne rōez h3: 7 similt̄ quēcūq̄ latia exhibeat
 deo oīois accipit rōne: 7 iō etiā vnū opus pōt hīc
 plures rōnes satisfaciendi.

Quintum sic pro

cedit: Videt qd restitutio sit satisfactiois
 ps: qd satisfactio reconciliat deo 7 primo. s3 p resti
 tutionē hō reco: lliat primo. q̄ restitutio ē satisfac
 tiōis ps. S. satisfactio sit p̄ r̄ium pccī: sicut per
 ieiūniū satisfaciunt de gula. s3 iūm pccī male ab
 latōis ē restitutio. q̄ restitutio ē quedā satisfactio
 nis ps. Ambro. dicit: qd vera pnia ē a pccō ces
 sare. s3 qd restituit a pccō cessat: qd q̄dū dō alienūz
 eo inīto detinet peccat. q̄ restitutio ē ps pnie. s3 nō
 nisi rōne satisfactōis. q̄ ē ps satisfactōis. S3 3: sa
 tisfactio sit deo vt p3 p dīstīnctōe Ansel. supra
 positā. s3 restitutio sit primo. q̄ satisfactōis non ē
 restitutio ps. S. satisfactio ponit i arbitrio sacer
 dotis pniām inīūgēns: nō at restitutio. q̄ restitutō
 nō ē satisfactōis ps. Alterius vī qd ablatū nō sp
 d3 restitui: fama enī restitui n̄ pōt. s3 fama auferē.
 q̄ n̄ d̄ oī ablatō pōt fieri restitutio. S. dāna i pfo
 nā illata sūt maxia. s3 huiusmōi dāna n̄ pnt resti
 tuti: vt ablatio v̄ginitatis: absctio mēbū alicui⁹. q̄
 nō oē ablatū pōt restitui. S. q̄ ipedit aliq̄e a cō
 secutiōe alicui⁹ vt hoc sibi auferre. s3 h̄ nō d3 et re
 stitue vel recōp̄sare: sicut si qd ipedit aliq̄e ne p
 hēdā psequat. q̄ vī qd nō oē ablatū debeat restitui.
 S. qd occasiōez dāni dat damnū deditse vī. s3 ille
 qd subuertit semia in cāpo p̄icta dat occasiōem
 dāni de toto fructu q̄ inde seq̄ possēt. 7 similit̄ d̄

illo qd detinet pecuniā creditoz ultra terminū p̄fi
 xū ex q̄ ille poterat lucrari d̄ toto lucro qd accidē
 potuisset: nec tñ vī qd teneat ad restitutōe totius
 lucri qd accidere potuisset: vl fructus qd p̄cipēdus
 ēēt. q̄ nō d3 qd sp̄ fiat ablatōz restitutio. S3 3 vī
 qd hō d3 plus restituere qd abstulerit: qd p̄ceptū le
 gis veteris ē: vt p3 in Exo. qd ouis reddat in q̄dru
 plū 7 bos in q̄ntuplū. 7 hoc p̄ceptū cū sit de mori
 bus vī ēē morale. q̄ adhuc manet. q̄ tenet hō in q̄n
 tuplū vel q̄druplū restituere. S. ea q̄ i scriptura
 ponūt nobis i exemplū dāt. s3 Luc. x. dī. qd sacbe
 se obtulit ad restitutōe in q̄druplum eo: qd acce
 pat p fraudē. q̄ 7 talis d3 ēē apud nos restitutōis
 modus. Alteri vī qd solus ille qd accipit ad resti
 tutionē teneat: qd nō exigit plus i restitutōe qd illa
 tū ē in dāno. si q̄ vnus solus damnū intulit ille so
 lus ad restitutōe tenet: als multo plura recipet
 dānificatō qd ea que amisit si a q̄libz p̄sentate debe
 ret sibi insolidū restitutio fieri. S. nulli debet re
 stitutio nisi ei qd damnū passus ē. s3 p̄tingit qd aliq̄s
 p̄cipiat dānificari aliq̄e vel p̄sulat aut p̄sentiat: 7
 tñ ille nō dānificat. q̄ tales nō sp̄ ad restitutōe te
 nent. S. nullus d3 icurrere damnū psone p cul
 tado dāno peccūe alteri: qd charitas d3 ēē ordina
 ta. s3 q̄nq̄ si aliq̄s raptorē mālifestaret icurreret p
 sone sue piculū. q̄ nō ē v̄ez qd teneat ille qui n̄ māl
 nifestat ad restitutōe: vt quidā dicit. S. multi
 etiā boni viri nō resp̄ndūt eos quos vidēt inīū
 ste accipere aliena. vñ durū ēēt dīcē qd tenerēt ad re
 stitutōe oīum. q̄ etiā ille qd nō resp̄ndit n̄ tenet
 vt a q̄busdā dicit restituere. Similit̄ etiā potest
 obj̄ci de illis qui nō obstant: 7 tamē ob stare p̄nt.
 Alterius vī qd nō sit semp restitutio faciēda ei qd
 damnū passus est: nullus enī pōt restituere ei que
 nō cognoscit. sed quādoq̄ fur nescit cuius sit res
 quā furto a cepit. q̄ vī qd non teneat ei restituere.
 S. ille qui accepit nō tenet nisi ad restitutōez.
 sed aliquādo ad eū cui debet fieri restitutio n̄ pos
 set puenire sine magno dāno forte etiāz in maiori
 qd sit p̄ctū rei restituēde. q̄ videt qd in tali casu nō
 teneat ei restituere. S. aliquis in dep̄datione ei
 vitatū iniuste accipit aliqua: sed n̄ pōt ei cui⁹ fuit
 restituere: qd vel nescit eū vel mortuus ē. q̄ vī qd n̄
 teneat restituere. S. aliquis p̄latas eccle iniuste
 aliquas res eccle cōcedit. s3 iste nō tenet reddere ec
 clesie vt vī: qd venirēt ad manus illius p̄lati qui n̄
 est dignus ea recipe. q̄ vī qd nō sp̄ ei qui dānūz pas
 sus est sit restitutio faciēda. Sed 3 est: qd p resti
 tutionē integrat eq̄litas iusticie. sed eq̄litas iusticie
 ē vt qd aufertur a lucro apponat ad dānūz: vt dē
 in. v. ethi. q̄ vī qd restitutio sit sp̄ faciēda ei qd dānū
 passus ē. Respōdeo dō ad. j. q. qd ineq̄litas iust
 icie appositā duob⁹ modis p̄tingit: vno mō i reb⁹
 exteriorib⁹: vt qd vnus rem alienā d̄tinet. alio mō
 in actionibus 7 passioibus: sicut cū quis aliūz per
 violentiā verberat: 7 hec duo aliq̄n separata sunt

vt p se p: aliqñ autē iungunt: vt cū quis p violē
 tiā accepit i quo ei a quo accepit iniuriā ⁊ p tume
 liā infert: ⁊ fm hoc repatio eq̄litas iusticie dupli
 citer significat: repatio enim ineq̄litas existētis in
 rebus restitutio dicit: repatio autē ineq̄litas exi
 stētis in actionib⁹ ⁊ passionibus satisfactio nomi
 nat: ⁊ iō qñq; ē satisfactio sine restitutione aliqua
 vt cū quis se p̄ximo humiliat de aliq̄bus cōsume
 līs ei dictis, aliqñ autē restitutio sine satisfactioe:
 vt cū quis mutuū reddit, aliqñ autē vtrūq; exigit
 vt cū quis alicui p violentiā rem suā subtrahit: et
 sic loq̄mur hīc de restitutōe rei male ablata i quo
 hō p̄ximū ⁊ deū offendit. Quidā ḡ dicūt q; talis
 restitutio nō ē ps satisfactiois: q; nō debet deotm
 nec ē ad arbitriū sacerdotis: s; est ad satisfactioē
 p̄ambulū. Sed hoc nihil ē: q; oē p̄cōm qd in p̄xi
 mū cōmittit etiā in deū cōmissus ē: sicut ⁊ i dilecti
 one p̄ximi dilectio dei icludif. vñ ⁊ satisfactio p̄xi
 mi iunctā h; satisfactioē dei. nec obstat q; n̄ est
 ad arbitriū sacerdotis: q; sacerdos nō ē ibi vicar⁹
 p̄ximi sicut ē vicarius dei: ⁊ iō satisfactio q; ē deo
 faciēda depēdet ex arbitrio ei⁹: s; satisfactio que ē
 p̄ximo ⁊ deo simul faciēda nō. Et iō aliq; dicūt q;
 ē satisfactiois ps. sed hoc verū nō ē: q; satisfactio
 offensam remouet ⁊ a pena liberat: nullus autē ex
 hoc ipso q; offendere desistit p̄sequit hoc q; de offē
 sa p̄cedēti recōciliatiōē iueniat: vel penam p illa
 debitā euadat: s; hoc solū p̄sequit q; maiore offen
 sam ⁊ penā nō cumulat: ⁊ sic cessare ab offēsa nul
 la ps satisfactiois ē: sed ē p̄ambulū ad satisfactioē:
 ⁊ iō cū restitutio nihil aliū sit q; ab offēsa cessare
 q; ex hoc ipso q; rem alienā detinet eo iuito offen
 dit: cōstat q; nō ē pars satisfactiois p̄prie accepte:
 sed ē p̄ambulū ad satisfactioē: nō tñ p̄pter rōnē
 pus assignatā: q; bene cōcedimus q; satisfactio p̄
 ximo facta ē pars satisfactiois deo facte: s; restitū
 tio nō ē pars satisfactiois neq; deo neq; p̄ximo fa
 cte. **Ad. j. q. dō:** q; de offēsa hō p̄ximo non re
 p̄aliat p hoc q; sua ei restituit: s; p hoc q; supra hō
 aliqd hūilitatis ei exhibet: ⁊ ita n̄ sequit q; restitū
 tio sit satisfactiois pars. **Ad. ij. dō:** q; restitutio
 nō ē p̄rium ad acceptioē vel detentioē iniustaz:
 s; magis ē negatio vel p̄uatio ipsius: ⁊ iō nō o; q;
 hoc sufficiat ad satisfactioē: sicut nec ē satisfactio
 riū p gula vt q; nō imoderate comedat: s; vt etiā
 a moderatis absteineat. **Ad. iij. dō:** q; cessare a
 p̄cōo dē eē p̄p̄nie: nō qdē desistēdo a p̄cōo p̄terito
 nō sicut p̄ambulū ad p̄niam: s; p̄cedēdo cas futu
 roz p̄cōo: vt dictū est pus. **Ad. ij. q. dō:** q; p sa
 tisfactioē o; q; hō sicut deo ita p̄ximo recōciliat:
 recōciliatio autē nihil aliud ē q; aicitie repatio: ma
 nēte autē cā dissolutionis amicitie: amicitia repa
 rari nō pōt: que qdē cā fuit ineq̄litas ex iniusta
 acceptōe vel detentioe causata: ⁊ iō ille satisfacere
 nō pōt nec deo recōciliari q; rem male ablatā vel
 detentā male nō restituit. Sed sciēdū q; amicitia

vt plus dicit in. viij. ethi. nō redit semp̄ equale: s; qd
 qd possibile: ⁊ iō si aliq; sunt ablata q; oino restitui
 nō possunt: sufficit volūtas restituēdi cū tanta re
 stitutioē q̄nta possibilis ē s; p̄ditioē vtriusq; ad
 arbitriū bonoz. **Ad. j. q. dō:** q; ille q; maliciā
 alicuius manifestat ei q; h; corrigere: vel etiā si sit
 icorrigibilis in cōspectu ecclesie: vt cōsensus a p̄cōo
 desistat: vel saltē vt aliq; ab ei⁹ cōsorsio corruptio
 discedat seruato ordine charitatis fraterne: nō in
 iuste famā aufert. vñ nō tenet ad fame restituēdē
 si autē intētiōe diffamādi h; fecerit: iniuste aufert
 etiā si verū sit qd dicit: ⁊ tūc tenet ad fame restitu
 tiōē: vel dicēdo se falsum dixisse si falsum dixit:
 vel quocūq; alio mō nō mentiēdo si verū dixit: si
 ne hoc tñ q; se verū dixisse dicat: q; nō debet alte
 rius famā cū mendacio restituere. **Ad. ij. dō:** q;
 restitutio p̄ncipaliter inuēta ē in dānis que iheris
 in rebus fortune q; restitui p̄nt: in his autē que obie
 ctio tangit q; nō p̄nt ad simile bonū restitui debet
 fieri restitutio q̄lis possibilis ē. s. ad arbitriū bono
 rum. **Ad. iij. dō:** q; ille q; impedit aliq̄ue ne p̄e
 bendā cōsequat si hoc faciat q; idignus ē vel vt de
 alio melius p̄uideat: nō iniuste facit: vñ nō tenet
 ad restituēdē. si autē animo ledēdi ipsum: tenet ad
 restituēdē: nō quidē tantū q̄ntū valebat p̄benda:
 q; ipse eam nō bene erat p̄secutus: s; penians p̄di
 tionibus vtriusq; fm arbitriū bonoz. **Ad. iij. dō:**
 q; ille q; subfodit semina nō tenet ad tantū q̄ntū
 tum agri fruct⁹ valituri erāt: s; q; tū ager sic semina
 tus valere cōsuevit: q; multas de causis pōt impediri
 agroz fructus. ⁊ similr dō est de eo cui debiti nō
 restituit suo tpe: q; nō tenet restituere tñ q̄ntū lu
 crari potuisset: s; fm estimatiōē lucri qd accidē
 p̄suevit p̄sato labore ⁊ i fortunis etiā que i lucro
 accidere alio possent: q; lucrū nō cātur tñ ex pecu
 niā: sed ex industria ⁊ labore. **Ad. v. dō:** q; illud
 p̄ceptū legis q̄uis sit de morib⁹: nō tñ ē morale s;
 iudiciale. talia enī p̄cepta p loco ⁊ tpe populo illi
 dabant: vñ nūc nō obligant nisi de nouo statuere
 tur ab aliq; qui statuēdi hēret p̄tatem: nihilomin⁹
 tñ inq̄ntū hēbāt aliqd significatiōis: p̄ x̄pm iplera
 sunt hui⁹ mōi p̄cepta sic ⁊ ceremonialia. **Ad. vj. dō:**
 q; sachē nō dixit hoc q̄si necessariū: s; q; abū
 danti. **Ad. iij. q. dōm:** q; qdam versus dantur de
 illis q; tenet ad restituēdē tales: Iussio consilium
 cōsensus palpo recursus: Participas mutus non
 obtās nō manifestās. Sed tñ quinq; istoz sūt q;
 ad restituēdē sp obligāt: quoz p̄mū ē iussio: qñ
 aliq; iubet aliq̄ue dep̄dari: als tyrāni nō teneant
 ad restituēdē. Secūdū ē p̄sensus ad rapinā p̄pe
 trandā in eo sine q; rapina fieri n̄ poterat. Tertiu⁹
 ē recursus qñ. s. aliq; receptator latronū ē ⁊ cō pa
 trocinū p̄stat. Quartū ē participatio qñ aliquis la
 troni se sociat ad spoliādū ⁊ p̄tes spoliōz accipit.
 Quintū ē nō obtās cō. s. ex officio obtare tenet
 vt p̄ncipes terre q; iusticia fuare debet si nō ob̄tāt

est ob stare possunt ad restitutionem tenent. In alijs autem causis enumeratis non obligat sed quis ad restitutionem nisi in certis casibus quoniam probabiliter creditur et commisit suum fuit efficaciter: et quod alii iniusta ablatio commissa non fuerit: similiter etiam non omni palpo. scilicet adulato: ad restitutionem tenent: sed ille qui adulando ad auferendum incitat: oicem hoc signum strenuitatis esse. similiter etiam mutus dicitur qui ex officio reclamare tenent et si reclamant: nec tunc semper tenent ad restitutionem nisi operetur fiat iniusta ablatio: sed dicitur inducere eum qui abstrulit ut reddat. similiter etiam non omni non manifestat tenent ad restitutionem: sed ille qui per latrocinio gelat et pitepa est lucri: in oibus autem his si principalis restituit: alij deobligatur a debito restitutionis: et per hoc per solutio ad obiecta. **Ad. iij. q. do. q. restituere est iterato statuere aliquem in sue rei possessione: et ideo per illi qui puatus est re sua dicitur fieri restituito.**

Ad. j. q. do. q. quoniam incertus est omnium rerum ablatarum paupes sunt heredes: et ideo non deobligat a debito restitutionis: nisi de pauperibus per aia illius cui restituito debeatur: adhibita tamen prius diligentia debita. **Ad. ij. q. do. q. si sit res magni valoris debet si bi transmitti si potest commode. nec obstat si dantur d remissione patris: quia ipse sibi ea fuit iniuste auferendi. si autem transmitti non possit vel res sit non magni valoris: potest eam dare propter illius si heres: vel alicui cenobio si non habet propter quos cum pretatione tali quod ei reddere teneant si requisierit vel unquam commaruerit.** **Ad. iij. q. do. q. ille qui illo non accipit debet pauperibus illius ville restituere: vel in alios usus civitatis illius civitatis expedere secundum arbitrium episcopi: vel illorum ad quos pertinet cura illius civitatis.**

Ad. iij. q. do. q. dicitur fieri restituito ecclesie ut res ille deueniat ad successorem illius prelati: quia ipse eas cepit quibus non meretur: ecclesia tamen perdere eas non debet. **Q. d. II.**

Unde queritur

de elemosyna. Et circa hoc queruntur sex. **Primo** quid sit. **Secundo** de effectu siue fructu eius. **Tertio** de partibus eius. **Quarto** de quo sit danda elemosyna. **Quinto** quis possit eam dare. **Sexto** cui debeat dari.

Ad primum sic procedit:

Uidet quod definitio elemosyne quam quidam assignant. scilicet Elemosyna est opus in quo datur aliquid indigenti ex compassione propter deum: sit inconuenienter assignata. visitare enim infirmos spes elemosyne est. sed in opere non datur aliquid. ergo datio non dicitur in definitione elemosyne. **Ad. i. q. do. q. dicitur elemosyna dare. sed ipsum datum non est opus sed res quod datur. ergo elemosyna non est opus.** **Ad. ii. q. do. q. in elemosyna aliquid quod datur datur clericis prebendis quod tamen non indiget sed diuites sunt. ergo non est de re elemosyne quod indiget dicitur.** **Ad. iii. q. do. q. opus quod sit ex electione est magis laudabile quam opus quod sit ex passio-**

ne: quia est deo conformius quam nihil ex passione operatur. sed compassio est passio quod datur: quia nullus compatitur nisi patitur. ergo non est ex necessitate elemosyne quod ex compassione dicitur. **Ad. i. q. do. q. actus non recipit speciem a fine ultimo sed a primo: alioquin omnes actus virtutum essent unius speciei. sed ultimum quod ponitur in definitione dicitur esse differentia specificam. cum ergo deus sit ultimus finis omnium actionum naturarum: ut quod non debeat poni in definitione elemosyne quasi finalis differentia.** **Ad. ii. q. do. q. elemosyna non sit satisfactionis pars: non enim est necessarium satisfacere nisi ei qui peccauit. sed si nunquam homo peccasset: necesse haberet elemosyna dare. ergo non est satisfactionis pars.** **Ad. iii. q. do. q. totum non potest esse perfectum si pars ei subtrahatur. sed potest aliquid perfecte satisfacere de aliquo peccato etiam si nulla elemosyna detur. ergo satisfactionis pars non est elemosyna.** **Ad. iij. q. do. q. nihil potest esse pars totius nisi differat ab alijs eius partibus sed elemosyna non differat a ieiunio et oratione secundum quod ad penitentiam pertinent: quia hoc eis oibus competit in quantum sunt penitentia: ut ex dictis patet. ergo elemosyna non est satisfactionis pars.**

Ad. iij. q. do. q. in sacris necessitatibus ut in baptismo adhibetur remedium quod nulli possit deesse: sicut aqua. sed penitentia est sacramentum necessitatis ut ex premissis patet. ergo cum dare elemosynam non possit cuiuslibet competere quod peccare potest: quia non est nisi possidentium aliquid: ut quod non debeat poni penitentia et satisfactionis pars. **Ad. iij. q. do. q. sed contra Luc. iij. super illud: Facite fructus dignos penitentia. dicitur glo. quod dare elemosynam sit pars penitentia. sed non nisi ratione satisfactionis. ergo est pars satisfactionis.** **Ad. iij. q. do. q. in foro seculari non solum puniunt aliquis per corporis lesionem: sed etiam per bonorum subtractionem. sed satisfactio in foro penitentia fit per opera penitentia. ergo debet non solum ieiunium quo affligit corpus: sed elemosyna in qua subtrahuntur res temporales pars penitentia esse.** **Ad. iij. q. do. q. elemosyna non sit actus virtutis: quia i. Timotheo. iij. ubi dicitur: quod pietas ad omnia valet: exponitur per elemosynarum largitionem. sed pietas non est virtus sed donum. ergo elemosyna non est actus virtutis.** **Ad. iij. q. do. q. nulla passio est virtus: ut philosophus probat in. ij. ethicorum. sed elemosyna ex misericordia procedit que passio est: ut patet per glo. super illud psalmi. Tota die miserere. elemosyna a misericordia incipit. ergo non est actus virtutis.** **Ad. iij. q. do. q. nihil est in genere quod non sit in aliqua eius specie. sed non potest reduci ut videtur ad aliquam speciem virtutis: quia tamen tres virtutes inveniuntur circa exteriora bona operari: in quibus non est elemosyna. scilicet iustitia: liberalitas: magnificentia. elemosyna autem non est actus iusticie: quia non reddit alienum sed dat suum. similiter nec actus liberalitatis: quia liberalitas non attendit indigentiam quam attendit elemosyna. similiter nec magnificentie: quia potest esse in pauperibus et in magnis. ergo non est actus virtutis.**

Ad. iij. q. do. q. sed dicitur subuenire miseris est actus iusticie: ut patet per Augustinum et hitum in. iij. li. vi. xxxij. sed subuenire miseris pertinet ad elemosynam. ergo elemosyna est actus iusticie: et sic est actus virtutis. **Ad. iij. q. do. q. nihil est meritorium nisi actus virtutis: quia felicitas est virtutis premium: ut etiam philosophus dicit. sed elemosyna est maxime meritoria. ergo est actus virtutis.**

Lterius vñ q̄ elemosyna nō cadit in p̄cepto
 Luc. iij. sup illud: Interrogauerūt eū turbe. dicit
 glo. ex v̄bis Johānis terrore percussū p̄siliū querūt:
 sed Johānes r̄ndit q̄ intēderūt elemosynā. q̄ dare
 elemosynā ē p̄siliū nō p̄ceptū. ¶ S. quilibet p̄t li
 cite sua retinere. s̄z retinēdo sua n̄ dat aliq̄s elemo
 synā. q̄ dare elemosynā nō est in p̄cepto. ¶ S. si cadit
 elemosyna sub p̄cepto nō cadit nisi sub p̄cepto negatio
 q̄ Ambro. dicit: Pasce fame morietē: si n̄ pauisti
 occidisti. nō occidere autē ē p̄ceptū negatiuū: s̄z nō
 cadit sub p̄cepto negatiuū: alioq̄n hō teneret sem
 per elemosyna dare: q̄ p̄cepta negatiua obligāt sp̄ n̄ ad
 sp̄. q̄ dare elemosynā nō cadit sub aliquo p̄cepto.
 ¶ S. oē q̄ cadat sub p̄cepto aliq̄ tpe obligat trās
 gressores ad peccm mortale. s̄z hoc nō ē d̄ elemosyna: q̄
 sp̄ p̄t pbabilis opinio alicui remāere q̄ si ipse n̄
 subuenit q̄ alius subuenire possit: nō enī vn̄ pos
 set oibus subuenire. q̄ dare elemosynā nō cadit sub p̄cep
 to. ¶ S. q̄ d̄ dicit glo. Matth. vi. Te autē fa
 ciēte elemosynā p̄siciēte faciēte elemosynā p̄ p̄cepto adiplen
 do: misceat se laudis appetitū. q̄ dare elemosynā cadit sub
 p̄cepto. ¶ S. illud sine q̄ charitas eē nō p̄t cadit
 sub p̄cepto. s̄z sine elemosynā largitione i aliquo casu
 charitas eē nō p̄t: vt p̄z. j. Jo. iij. Qui hūerit sub
 stantiā hui⁹ mūdi n̄ viderit fratrē suūz necitatem
 patiētē n̄ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas
 p̄is manet in ipso. q. d. nullo mō. q̄ dare elemosynā ca
 dit sub p̄cepto. ¶ Espōdeo dicitū ad. j. q. q̄ ele
 mosyna nomē grecū ē: n̄ d̄ ab cloys q̄ ē miseria
 vel miseria que miseriā alienā suam facit. vñ sicut hō
 miseriā a se expellit q̄tū p̄t: itā misericors miseriā
 alienā expellit ei subueniēdo: q̄ quidē subueniō fit
 p̄ hoc q̄ ei sua hōa cōicāt. vñ ipa cōicatio bonoz
 p̄p̄ioz ad miserū nomē elemosyne accipit. hec autē cō
 municatio n̄ p̄t eē meritoria n̄ virtuosa nisi q̄n pp̄
 deū fit: n̄ iō in diffinitōe p̄dicta tangūt oia q̄ ad p̄
 sectionē elemosyne p̄currūt fm q̄ ē meritoria: ipa enī
 miseria aliena q̄ ē misericordie p̄ncipiū tangūt in h̄
 q̄ d̄ dicit ind̄ gētī. miseria autē que ē miseria aliena na
 scit i nobis tangūt in hoc q̄ d̄ dicit: ex cōpassiōe. sed
 miseria effectus in releuando alienā miseriā q̄si suam
 tangūt in hoc q̄ d̄ dicit: opus in q̄ aliq̄ dat. hoc enī
 ē cōpassiōe ipsi elemosyne. s̄z intētiō directa in deūz
 q̄. dat ei rōnez merēdi tangūt in hoc q̄ d̄: propter
 deū. ¶ Ad. j. q̄ d̄ fm p̄m in. iij. ethi. Omnia illa
 quoz p̄ciū nūmismate p̄t cōpari vel p̄suevit po
 test in rōne dati n̄ accepti venire: n̄ iō illi act⁹ qui i
 subueniōne alienē miserie exhibent etiaz q̄si dona
 accipiūt eū sine precio ipendunt. ¶ Ad. ij. d̄: q̄
 q̄ hitus distinguūt ex actibus n̄ actus ex obiectis:
 iō q̄nq̄ noia equiuocāt ad hitus: actus: n̄ obiecta
 sicut p̄z de fide q̄ p̄t significare v̄l habitū fidei v̄l
 actū eius: aut ipsaz rem creditā. Et similt̄ elemo
 syne nomē aliq̄n significat ipsam rē datā: n̄ sic nō
 diffinit h̄c. aliq̄n ipsam dationē: n̄ sic accipit p̄di
 cta diffinitio. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ clericis etiā si ipi nō

indigeāt elemosyne danē vt mīstris paup̄ez n̄ d̄
 sp̄elatorib⁹ elemosynā: n̄ iō q̄d eis in elemosynā dat per
 eos paup̄ibus trāsmissit. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ sic i. iij.
 li. ol. xxvj. dicitū ē: Nomia passionū sensibilib⁹ ali
 q̄n p̄ q̄ndā similitudinē trāsferunt ad actus volū
 tatis qui sine passione sūt: n̄ sic cōpassiō que p̄p̄e
 importat passionē tristitie de aliena miseria dicit
 q̄nq̄ de ipso actu volūtatis quo alicui displicet ali
 ena miseria: n̄ sine tali cōpassiōe nunq̄ elemosy
 na danda ē: q̄ nō subueniret aliq̄s miserie aliene
 nisi vellet eum nō eē miserū: n̄ talis cōpassiō etiaz
 in deo ē: q̄ ei mala n̄a ex volūtate antecēdēte d̄
 splīcent: n̄ q̄nq̄ etiā ex cōsequēte. sed i nobis etiaz
 quādoq̄ adiungit cōpassiō p̄p̄e dicta: q̄ appetit⁹
 supior natus ē appetitū inferiorē mouere. vñ si sit
 fortis ipressio in supiori erit etiā in inferiori: nisi ali
 quid repugnet: n̄ fm hoc miseria n̄ verecūdia n̄ q̄daz
 alle passiones laudabiles sunt inq̄tū ex debita ele
 ctione boni p̄cedūt. ¶ Ad. v. d̄: q̄ quis eē p̄p̄i
 deū nō det sp̄em elemosyne q̄tum ad eē suum p̄mū: tñ
 dat sibi vltimū cōplementū fm q̄ est meritoria: n̄
 iō vltimo in diffinitōe ipsius ponit. ¶ Ad. ij. q. d̄
 q̄ a peccō desistere nō ē de cōntia satisfactiōis vt ex
 p̄dictis p̄z: s̄z est ad satisfactiōne p̄ambulū: sic fun
 damentū ipsius. vñ cū aliq̄s peccet hoc ipso q̄ n̄
 facit hoc q̄d facere tenetur: cōstat q̄ id quod quia
 alias facere tenetur: non est de essentia satisfactio
 nis: s̄z p̄ambulū ad ipam. vñ cū ad elemosynāz largi
 tiōne q̄nq̄ aliq̄s tenet q̄nq̄ nō: vt postea patebit
 p̄stat q̄ illaz elemosynā largitiō ad quas q̄s tenetur
 nō ē ps satisfactiōis: sed p̄ambulū ad ipam. Me
 vero elemosyne ad quas q̄s nō tenet possunt satisfactio
 etozie eē cū sint opera bona n̄ penalia: q̄d exigebat
 tur ad opus satisfactiōis: punit enī quis nō soluz
 ex afflictione corp̄is facta: sed ex subtractiōe rerū.
 ¶ Et p̄ hoc p̄z solutiō ad p̄mū. Quidā tñ dicit q̄
 etiā p̄me satisfactiōis sunt ex largitiōne diuine mi
 sericordie. ¶ Ad. ij. d̄: q̄ rō illa p̄cedit de parte
 integrali: elemosyna at nō ē talis pars satisfactiōis: sed
 magis subiectiua: n̄ iō etiā sine ipsa satisfactiōe suā
 cōp̄. etiā rōem h̄z in q̄libet suarū partū p̄ se: sic als
 in qualibz suaz sp̄erum. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ pena d̄
 cit malū inq̄tū subtrahit aliquid bonū: q̄ sic na
 ture nocet. vñ sicut ē diuersa rō boni in diuinitate
 appetit⁹ cupiscentia oculoꝝ: n̄ delicias q̄s appetit
 cupiscentia carnis: n̄ honozib⁹ in quoz tēdit sup̄
 bia vite: ita ē diuersa rō pene i elemosyna q̄ subtrahit di
 uinitas: n̄ i celum q̄ subtrahit delicias: n̄ in oīone
 q̄ altitudinē sup̄bi sp̄is d̄p̄mit p̄ hūilitatē: n̄ p̄p̄
 hoc sūt diuersē ptes satisfactiōis. nec differt de p̄
 dictis bonis vtrū sint simplr bona v̄l estimata bo
 na q̄tū ad rōne pene: sicut neq̄ q̄tū ad rōnez ap
 petitus: p̄a enī volūtati d̄ria: vt Ansel. dicit.
 Ad. iij. d̄: q̄ elemosyna n̄ tñ p̄sistit i collatiōe peccat⁹:
 s̄z etiā i alijs obseq̄s pp̄ deū p̄ximis facti: vt d̄m
 ē. vñ etiā alicui peccūa desit: n̄ tñ facultas d̄di de

mosyna deest: et si deest oio facultas respectu ele-
 mosynar: corporaliu ppter penuria reru r corpo-
 ris debilitate: no tn deest facultas respectu ele-
 mosynar: spualiū: q: posset alteri vel consulere vl ora-
 re saltē: et si etiā facultas oino deest: voluntas com-
 pleta sufficit. **Ad. iij. q. v. dō:** q: cū vrus sit habitus
 q dirigitur ad bene operādū: o: q: ois act' qui d
 se rectitudine importat ad aliquā virtutē reducat:
 quōis etiā in sui rōne nō expmat oē illud quod ad
 pfectionē virtutis requirit: sicut dare qn dandū est
 oī eē actus liberalitatis: quōis in hoc nō expmatur
 ois debita circūstantia q ad actū liberalitatis exi-
 git. Cū q elyna fm q dicitur ē impozter quadam re-
 ctitudine: q: significat dationē ordinatā ad subue-
 tionē misericordie: qd ipsum nomē declarat: cuz elyna
 ab eloya qd ē miseria dicit: p: q elyna de se dicit
 vtuū actū: quōis nō expmat oēs ditiones que ad
 actū virtutis reqrunt. dationes autē r acceptioes or-
 dinat liberalitas: vñ o: q elyna sit aliquo mō act'
 liberalitatis cui' misericordia ps ponit a qbusdaz
 vt in. iij. dicit: ē: dicit. xxxij. co q liberalitas conie-
 ctat bonū cōiter in dationibus: s: mīa cōiectat i eis
 aliquod spāle bonū qd ē releuatio miserie aliozuz
 vñ elyna ē actus mie: r p pns liberalitatis. **Ad**
i. q. dō: q: pietas fm Aug. x. d. ci. dei: more vulgi dē
 ipsa misericordia: r sic ad pietatē ptnere dē elyna
 r nō fm q ē donū: q: liter at pietas donū a mīa dif-
 ferat in li. iij. di. xxxij. dicit ē. **Ad. ij. dō:** q: mi-
 sericordia fm q ipoztat compassionē tm ad misere-
 riā alterius nō ē virtus s: passio: fm at q ipoztat
 electionē cōpatiēis fm hoc vrus ē. **Ad. iij. dō**
q: vt p: elyna reducit ad aliquā virtutem etiam a
phis assignatā: q: ad mīam imediate r ad liberali-
tatē mediate: quōis enī liberalitas cōiter nō atten-
dat indigentia: nihil m̄ phibet aliquā liberalitatē
spēm indigentia attendere. Ad. iij. dō: q: subue-
 nire miseria vt ibidē dicitur ē non ē actus iusticie ra-
 tione sui sed rōne sue ptis: fm q liberalitas etiam
 ad iusticiā reducit sicut pars. **Quintuz cōcedi-**
mus. Ad. iij. q. dō: q: cū elyna sit actus virtutis
 o: q aliquo mō cadat sub pcepto: q: pcepta legis
 latois ad virtutes ducere intēdunt: vt oī. ij. ethi.
 reducit autē ad hoc pceptū: Donora parētes. ho-
 nor aut ille fm Aug. ad reuerentiā r subuentionē
 in necessarijs ptnet: r noīe parentuz ois pxtimus
 intelligit. sed pcepta affirmatiua nō obligāt ad sp
 quōis semp obligēt. sed obligāt p loco r tēpore: et
 fm alias determinatas cōditiones. Cum autē vrus
 diuitiaz sit ordinatus ad subueniendū necessita-
 tibus pntis vite vel que quidē subuētiō o: eē ordi-
 nata: p: q qui diuitijs nō vritur ad subueniendū
 pntis vite necessitatibus vel inordinate vritur: a vture
 recedit. Ordo aut subuentionis talis o: attendi
 qrtum ad duo ex pte eorū quibus subuenit: vt pā
 mo sibi: postea sibi cōiunctis subueniat: r deinde
 extraneis. Secūdo ex parte necessitatis talis debz

esse ordo: vt prius absolute necessitatibus subue-
 niat q alicui necessitati cōditionate: que ē cū quis
 indiget aliquo ad sui status decentē pseruationē:
 r iō pceptū legis ad hoc obligat vt illud qd sup
 est alicui post subuentionē pfectam r sibi cōiunctis
 puta familie quā gubernare o: respectu vtriusqz
 necessitatis in elynas expēdat ad subueniendū alijs
 respectu vtriusqz diciturū necessitātū. Sicut etiā
 natura illud qd sibi de alimento supfluit ab actu
 nutritiue: in quo attendit qsi necessitas absoluta
 r actu augmētatiue: in quo attenditur qsi necessitas
 cōditionata pparat ad cōseruationē speciei gene-
 ratiue virtuti subministrās. Et similiter pceptum
 legis obligat quod etiā necessitati extraneoz abso-
 lute prius subueniat q necessitati ppric vel ppi-
 quoz cōditionate: r iō dē cōiter q dare elynam d
 supfluo cadit in pcepto: r sic dare elynam ei qui ē
 in extrema necessitate: dare autē de eo quod est ne-
 cessariū necessitate secūda: nō autē de eo qd ē neces-
 sariū necessitate pma: q: hoc eēt p ordinē charita-
 tis. **Ad. j. q. dō:** q: facē aliqd bonū ad quod ex le-
 gis pcepto nō tenemur: ad superogationē ptnet
 de qua cōsilia dant: r iō cum dare aliquid de sup-
 fluo respectu pime necessitatis: sed necessario le-
 cūda necessitate ad subueniendū maiori necessita-
 ti: r si nō sit necessitas absoluta est bonū ad quod
 ex pcepto nō obligamur: iō est superogatiōis: r p-
 pter hoc de hoc ē cōsiliū: r sic intelligit glo. illa.
Ad. ij. dō: q: sicut ē accipere supflūū r diminu-
 tū datione: ita in retētiōne r acceptiōne: vt phus
 dicit in. iij. ethi. Et iō aliquis retinēdo sua cōtra
 virtutē facit quādoq: r per pns cōtra legem dei
 que ad oēm virtutis actū sufficiētē ordinat: quōis
 nō faciat contra legē secularis fori que non potest
 pfecte ad oēs virtutes ordinare. Et pterea quādo
 alius ē in statu extreme necessitatis: efficiūtur sibi
 omnia cōia. vñ r si p violentiā vel furtū acciperet
 nō peccaret. **Ad. iij. dō:** q: sicut dicitur est reduci-
 tur ad pceptū affirmatiuū quod ē: Donora parē-
 tes. sed cū omne pceptum affirmatiuū p tempore
 ad quod obligat peccatū omissionis iudicat: oē
 autē peccatū sub phibitione cadat: pcepta autē
 affirmatiua habēt phibitiones sicut pcepta ne-
 gatiua annexa p illo tēpore ad quod obligāt: sic etiā
 quelibet affirmatiō hēt negationē cōiunctam: et
 fm q illud peccatū omissionis pōt esse cā vel oc-
 casio alterius peccati: s: hoc intelligit qd Ambro.
 dicit: Pasce si nō paueris occidisti. **Ad. iij. dō:**
 q: tēpus ad quod obligat pceptū de elynis faciendis
 accipit ex parte accipiēis r ex parte dantis. ex pte
 aut accipiēis qn apparēt signa pbabilia extreme
 necessitatis future nisi ei subueniat: vt cuz aliquis
 vidit alios impotētes vel pigros ad subueniendū
 r pauperē indigentē cibo r potu r alijs vite necce-
 sarijs nec sibi satisfacere posse: nō enī expectāda ē
 vltima necessitas: q: tūc forte nō posset iuuari nō

in fame vl siti p̄supta: dicit eni Chrys. sup Jo. Non oportet pauperē vlulatē deceptorē vocare: Quid dicit o homo p̄pter vnū panē deceptionē q̄s cōplicat vtiq; dicit: quocirca maxime misericordiaz cōsequat: hic aut̄ maxima necessitate eripiat. Ex parte aut̄ dantis q̄n h̄z hō multa quibus nō indiget neq; ad sustentationem vite sui ⁊ suoz: neq; ad decentē status sui cōseruationē: ⁊ si paupes extreme necessitatis non cōpareat neq; o; occasionem future necessitatis p̄tendere vltra p̄abilia signa future necessitatis: q; hec ē sup̄flua sollicitudo quā dñs p̄hibet Matth. vi. Nolite solliciti ēē ⁊c.

Ad secundū sic p̄o

Acedit: Videt q; elemosyna decedētem in peccato mortali a p̄a ifernali liberat: Tobie. iij. dicit: Elemosyna ab oi peccato ⁊ a morte liberat: et nō patit̄ aias ire i tenebras. s; in hoc nulla ē elemosyne cōmendatio si illos a tenebris eripet qui tenebrarū debitores nō erāt. ⁊ ⁊ decedētes in peccato mortali q̄ tenebrarū debitores sunt a tenebris ifernali liberat. **A**mbro. dicit. j. Timo. iij. super illud: Pietas ad oia valz. Pietatē autē sequeris si lubricū carnis patiat: vapulabit quidē sed non peribit. nō autē pōt̄ itelligi de lubrico veniali vl quo quis penitet: q; etiā sine el̄ynis p̄ illud nō periret. ⁊ in peccato mortali decedētes p̄ el̄ynam liberat̄ur a p̄ditione iferni. **S**ed ⁊: nullus liberat̄ a pena iferni nisi p̄ gr̄az dei: Gratia eni dei vita eterna ē Ro. vi. sed ille q̄ decedit in peccato mortali caret gr̄a. ⁊ nec p̄ el̄ynas a pena iferni liberari potest.

Aterius v; q; el̄yna sit min⁹ satisfactoria q; alia opa satisfactoria: Matth. xvij. dicit: Hoc gen⁹ demoniorū in nullo cōicit̄ nisi in ieiunio ⁊ orōne. nec sit aliqua mētio de el̄yna. ⁊ ieiunium ⁊ orōne sunt efficaciora ad delendū peccatū q; el̄yna. **S**atisfactoria onis opus o; ē penale ⁊ deo acceptū. s; ieiunium ē magis penale q; elemosyna: ⁊ orōne ē opus magis deo acceptū q; elemosyna inq̄tum maiorē familiaritatē cū deo cōquirat. ⁊ elemosyna ē minus satisfactoria q; ieiunium ⁊ orōne. **S**ed ⁊ ē qd̄ glo. dicit. j. Timo. iij. sup̄ illud: Pietas ad oia valz. Ois sūma discipline xpiane ē in mīa ⁊ pietate. sed i nullo cōsistit sūma rei qd̄ ē i re p̄cipuū. ⁊ p̄cipuū in alia satisfactionis opera ē el̄yna. **A**terius videt q; virtus elemosyne magis cōsistit in dato exteriori q; in affectu interiori: vt dicit cōmuniter i suffragiis mortuozū citius liberant̄ p̄ quibus dant̄ plura: etiā si p̄ alio bona volūtas impendat. ⁊ efficacia elemosyne magis cōsistit in dato q; in affectu. **S**ed efficacia elemosyne ē in expiādo peccatū. s; vbi ē maius datū maius peccatū expiat: q; p̄ maiori peccato maior sūma pecunie in el̄ynas dande iniungit̄. ⁊ efficacia elemosyne p̄cipue cōsistit in dato. **S**ed ⁊ sup̄ illud psal. Qui seminat in lachrymis ⁊c. dicit glo. Magna volūtas multū dedit mltū seminauit

in hac volūate illa vidua que duo minuta misit nō parū seminauit. ⁊ efficacia elemosyne magis p̄datur ex magnitudine volūtatē q; ex magnitudine dati. **R**espōdeo vō ad. j. q. q; cā pene ifernalis ē culpa mortalis: manēt aut̄ cā manet effectus. vñ cū ab eo qui i peccato mortali mortif nō possit vlt̄erius culpa mortalis tolli: sicut nec a demonib;: q; vt dicit Damas. Quod ē hoibus mors: ē demonibus casus. p; q; neq; el̄yna ab eo prius facta neq; post mortē ei⁹ facta ab alio pōt̄ eū qui i peccato mortali decedit a pena inferni liberare. **A**d. j. q. dicit q; eo mō quo aliq; liberat̄ a peccato mortali per elemosynā liberat̄ ab ifernalib; tenebris. Liberat̄ at̄ elemosyna a peccato mortali hominē adhuc i statu vie existētē dupl̄: vel impediēdo futurū peccatū sicut ⁊ alia opa meritoria que hoīem in gr̄am cōfirmat: vel a p̄terito liberādo inq̄tū disponit̄ eū q; iam in peccato incidit ad gr̄am recuperandā: sicut ⁊ alia opera de genere bonoz recta intētionē facta.

Ad. ij. q. dicit q; itelligit̄ de lubrico mortali. q; aut̄ dicit non p̄bit: nō est fm̄ necessitatē intelligendū: sed fm̄ quandā dispositionē: q; p̄ hoc q; opibus pietatis aliq; vacat in mortali peccato existēs: dispōnit̄ se ad gr̄am vt nō facile p̄mittat̄ in p̄ditionē ire. Vel si intelligat̄ de veniali: efficacia el̄yne in hō ostendit̄ q; pena vapulationi diminuit̄ p̄ eam vel p̄ ipsū veniale impedīt̄ ne i mortale trahere possit. **A**d. ij. q. dicit q; efficacia satisfactoria inuenit̄ i tribus satisfactoria p̄rib;: sicut virtus ton⁹ potētiā in pubis eius: que qd̄em cōplete n̄ vna iuuitur: ⁊ in aliq; diminute: sicut tota virtus aie inuenit̄ in rōnali: sed i sensibili aia iuenit̄ diminute: ⁊ adhuc magis diminute in vegetabili: q; aia sensibilis includit̄ in se virtutē aie vegetabilis: ⁊ nō p̄uertitur. Elemosyna eni includit̄ in se virtutē orōnis ⁊ ieiunij dupl̄i rōne: p̄mo q; el̄yna cum constituit̄ cui datur debitorē ad orandū ⁊ ieiunandū: ⁊ alia bona que pōt̄ faciendū p̄ eo qui dedit. Secundo q; el̄yna p̄pter deū data ē q; quedā oblatō deo facta vñ phus etiā dicit̄ in. iij. ethi. q; bona opera hēt aliqd̄ simile deo sacratis: oblatō aut̄ ipsi deo facta vim orōnis habet. Et similiter iquatuz bona exteriora ad corpis p̄seruationē ordinat̄ur: subra ctio exteriorū bonoz p̄ el̄ynam q̄si virtute cōtinēt ieiunium quo macerat̄ corpus. similr̄ etiā orōne virtute cōtinēt ieiunium: q; extēsiō intellectus ad deū debilitatē corporis parit̄: vt dicit̄ ē. Unde el̄yna completus h̄z vim satisfactoria q; orōne: ⁊ orōne q; ieiunium: ⁊ iō dicit̄. j. Timo. iij. Corpalis exercitatio ad modicū vtilis ē: ⁊ p̄pter hoc el̄yna magis indicit̄ vt vniuersalis medicina peccati q; orōne: sicut Luc. xj. Date el̄ynam ⁊ oia mūda sunt vobis. ⁊ Dan. iij. Peccata tua el̄ynis redime. ⁊ Tobie. iij. Elemosyna ab oi peccato libeat. ⁊. j. Timo. iij. Pietas ad oia valet. **A**d. j. q. dicit q; satisfactoria ē medicina ⁊ p̄fectuā a peccato futuro ⁊ expiādo p̄terito. Et quāuis

elemosyna h3 vim expiandi quodcumq; peccatum
 preteritū: nō tamē h3 oēm vim p̄seruadi a futuro
 peccato: qz oīo ī ieiuniū p̄seruat a quibusdā pec
 catis nō solū p̄ modū meritū qd̄ etiā el̄yna facit
 sed p̄ modū p̄trarie assuetudinīs. Et sic ibidez dīc
 glo. q̄ ieiunio saluātur corp̄is pestes: sed oīone pe
 stes mētīs. 7 fm̄ hoc intelligit q̄ aliq̄ peccata tm̄ a
 ieiunio vel oīone sanant. **¶** Ad. ij. dō q̄ q̄uis pe
 na in satisfactiōe requirat: tm̄ principalis est in ea
 bonitas actus q̄ penalitas: 7 qz el̄yna plus hēt de
 rōne boni q̄ ieiunii inq̄ntū imēdiatius se ad cha
 ritatē habet: 7 inq̄ntū nō ē singulare bonū facien
 tis: sed cōe facienti 7 patienti: el̄yna plus erit satisf
 factoria q̄ ieiunii: similt̄ 7 oīo q̄uis hominē ma
 gis familiarē deo reddat q̄ el̄yna: sicut contēplati
 ua plus q̄ actiua: tm̄ intercessor̄ p̄ el̄ynam multi
 plicatio plus valet ad impetrandā peccor̄ remissi
 onē: q̄ singularis vnus hominis oīo. **¶** D. iij. q. dō
 q̄ el̄yna vt ex oīctis p3 habet efficacā: 7 ex ipso fa
 ciente inq̄ntum ē quoddā opus meritoriiū: 7 ex re
 cipiēte inq̄ntū obligat ad orandū p̄ illo qui el̄yna
 dedit. si q̄ considerat el̄yne efficacā ex parte reci
 pientis: sic maior efficacā in maiori dato consistit
 inq̄ntum p̄ hoc plures 7 magis debitorē efficiūt:
 ex parte aut̄ dantis sic respectu premij cōcialis ef
 ficacia el̄yne magis pensat̄ ex affectu q̄ ex dato: s3
 respectu premij accidētalis: vtp̄ta remissiōis pe
 ne vel alicuius huiusmodi magnificat̄ efficacā ele
 mosyne ex magnitudine dati: nisi ex parte altera
 intētio voluntatis magnitudinē exterioris dati p̄
 ponderet: pōt enim tam intensa eē volūtas q̄ etiā
 omnē penam absorberet 7 reatum: sicut de contri
 tione dicitur. Et p̄ hoc p3 respōsio ad obiecta.

¶ Tertiū sic proec

ditur: Videtur q̄ sup̄flue assignent̄ ele
 mosyne corporales. vj. que hoc versu cōtinentur
 Uisitō: potō: cibo: redīmo: tego: colligo: cōdo. Uī
 sito. s. infirmū: potō. s. sitientē: cibo. s. esurientem:
 redīmo. s. incarcerationum: tego. i. vestio nudum: col
 ligo. i. recolligo hospitem: cōdo. i. sepelio mortuū
 Omnis enim el̄yna ad vtilitatē eius cui datur de
 bet ordinari. sed sepultura non est ad vtilitatem
 mortui: vt Seneca dicit. q̄ nō sit elemosyna ī hoc
 q̄ mortuus sepeliatur. **¶** D. dñs Math. xxv.
 mīse. icordie opera cōmēmorat quibus hō a dam
 natione liberat̄ 7 regnū meretur. s3 ibi nō compu
 rat̄ mortui sepultura. q̄ nō est aliqua el̄yna. **¶** D.
 elemosyna datur ad subueniendūz necessitatibus
 alioz. sed quedā vestes nō sunt ad necessitatē sed
 ad ornatū: 7 quidā cibi 7 potus nō sunt ad neces
 sitatē sed ad delectationē. q̄ non videt̄ q̄ sp̄ vestire
 nudū 7 cibare esurientē sit ps elemosyne. **¶** S3
 multe alie sunt necessitates humane vite q̄ p̄dicte
 sicut cecus indiget ductione: claudus ventione. cū
 q̄ elemosyna ad omnes necessitates ordinat̄: videt̄

q̄ insufficiēter el̄yne p̄dicte numerent̄. **¶** D. inf
 omnes necessitates p̄ncipales est paupertas. sed d
 hac non sit aliqua mentio. ergo insufficiēter el̄yne
 p̄dicte numerantur. **¶** Alterius videtur q̄ etiāz
 elemosyne spirituales incōuenienter numerentur
 que hoc versu continētur: Console: castiga: solare
 remitte: ser: oia. Console. i. doce ignorantes 7 diri
 ge dubitantes: intelligitur enim in hoc duplex ele
 mosyna spiritualis. s. doctrina 7 consiliūz: castiga
 delinquentē: solare. i. cōsolare tristem: remitte de
 linquentibus in te: ser. i. porta infirmitates alioz
 7 grauamina: oia p̄ omnibus. elemosyna enim ca
 dit sub p̄cepto 7 obligat ad tempus dēterminatū
 vt p̄dictum est. sed non est tempus docendi nisi
 quando aliquis ignorans occurrit. si q̄ elemosyne
 pars sit doctrina: videtur q̄ quādoq; homo
 videat aliquem ignorantē q̄ debeat eum docere.
¶ D. quicūq; dēterminat aliquam questionē do
 cet querentē: licz ille qui dat consiliū questionē de
 terminat: quia consiliū questio est: vt dicit̄ in. iij.
 cth. ergo non debet alia elemosyna poni consiliū
 q̄ doctrina. **¶** D. elemosyna ad liberalitatē redu
 cit vt dicit̄ est. sed seueritas contra liberalitatē ol
 uidit̄: vt in. iij. li. vi. xxxij. dicit̄ est de partibus iu
 sticie. q̄ cum castigare delinquentē ptineat ad seue
 ritatem: non videt̄ q̄ debeat inter elemosynas po
 ni. **¶** D. elemosyna non computatur inter partes
 charitatis: sed inter partes iusticie cum sit opus sa
 tisfactoriū. cum q̄ remittere delinquentē 7 ferre mole
 stias alioz sit charitatis perfecte: videt̄ q̄ nō sint
 partes elemosyne que ē actus misericordie. **¶** Te
 rius videt̄ q̄ elemosyne corporales p̄mineant spi
 ritualibus: elemosyna enim ordinat̄ ad subueniē
 dum indigentē. sed magis indiget corpus q̄ spiri
 tus. q̄ potior est elemosyna corporalis q̄ spūalis.
¶ D. quāto minus recōpensatur elemosyna dati
 tanto elemosyna ē acceptior. vñ dicit̄ Math. v.
 Q̄ receperūt mercedē suam qui laudem suam p̄
 elemosynis querūt. sed in corporalib' elemosynis
 minor sit recōpensatio: qz bōa spiritualia alijs cō
 municata in possidēte crescūt. q̄ elemosyne corpo
 rales sūt potiores. **¶** D. quāto elemosyna magis
 satisficit desiderio paup̄is tāto gratior ē. s3 magis
 satisficit desiderio recipiētis p̄ el̄ynas corporales q̄ spi
 rituales: qz defectus corporales magis sentiunt̄ q̄
 el̄yna corporalis potior ē. **¶** Sed q̄ ē: qz p̄ el̄ynas spi
 rituales subuenit̄ spū: p̄ corporales aut̄ corpi. sed spū
 p̄minet corpi. q̄ 7 el̄yna spūalis corporali. **¶** D. q̄to
 ē nobilius datū tāto ē nobilior el̄yna: sicut etiā in
 el̄ynis corporalibus p3. sed bonū spūale qd̄ ī elemo
 synis spūalibus datur ē melius q̄ corporale quod
 datur in corpibus. q̄ elemosyne spūales sūt potio
 res corporalibus. **¶** Respōdeo dō ad. i. q. q̄ el̄yna
 corporalis ordinatur ad subueniendum necessita
 ti corporis: que quidem ē duplex. s. cōmuniō 7 spe
 cialis rōne alicuius accidētis: cōmuniō quidem

necessitas corporis est duplex: una ex hoc quod iam mortem incurrit: et ad hoc ordinatur sepultura mortui. alia scilicet quod nobis necessarium aliquid preseruas a morte ne eas aliquid incurrat: et hoc dupliciter: uno modo prohibens corrupti uum iterum quod est defectio nutrimenti: et hoc ordinatur cibatio esuriens et potatio sitiens: secundum quod his duobus indiget ad nutrimentum. Alio modo prohibens corrupti uum externum: et ad hoc etiam ordinatur duplex elyna. scilicet tegere nudum: et colligere hospitium in domo: quod his duobus acris intemperie indiget. scilicet veste et domo. Similiter etiam necessitas spiritualis potest esse duplex: vel ex causa intrinseca sicut infirmitas: et hoc ordinatur visitatio infirmorum. vel ex causa extrinseca sicut detentio in carceribus: et hoc ordinatur redemptio captiuorum. ¶ Ad. i. g. dicitur: quod quis sepultura non potest mortuus secundum se corporaliter: potest tamen ei secundum quod in memoria hominum remanet: tunc quod in confusione mortui reputatur quod sepulchrum facit: tunc quod ex ipso tumulo magis in memoria manet: et aliquid ad orandum pro ipso exciratur. unde monumentum dicitur a memoria: ut Augustinus dicit in libro de cura pro mortuis agenda. ¶ Ad. ii. dicitur: quod omnes enumerant illas elynas in quibus maior indigentia apparere videtur: apparet iusticia iudicantis: omnes hos pro elynis remunerat: et illos pro omissione condempnat: et tamen in aliquibus scripturis locis talis elemosina commendatur: sicut patet de Tobia et de Simone machabeo: quod pariter et fratrum suis sepulchra solentia edificauerunt: et etiam Josephus quod corpus omni sepelivit: et ex hoc laudatur. ¶ Ad. ii. dicitur: quod aliqui illud quod est ad delectationem vel ornatum in necessitate vertit: et hoc dupliciter: vel pro infirmitate: quod infirmi sunt sustentandi delicatis cibis et vestibus mollioribus: ne nam grauef: vel pro pristina consuetudine: aut etiam dignitatis statu in quod aliquid etiam pauper sine confusione non potest aliter vti: et ideo etiam Augustinus in regula his duobus generibus hominum precipit verius subueniendum. ¶ Ad. iij. dicitur: quod omnes alie necessitates ad aliquas istarum reducuntur: quicquid enim ad subuentionem morbi pertinet hoc totum sub visitatione infirmi pertinet. ¶ Ad. v. dicitur: quod sicut numerus eo quod est mensura quodammodo ut philosophus dicit in v. ethi. pertinet omnia necessaria vite virtute: ita etiam paupertas pertinet omnes necessitates: et ideo subuenire pauperi non est spiritualis elyna ab alijs distincta: sed generaliter omnes includit. ¶ Ad. v. q. dicitur: quod elyne spirituales dicuntur quibus defectibus proximi in spiritualibus subuenit: quod quid sit dupliciter: uno modo quando aliquid impetrat pro subuentione a deo: et hoc facit oratio. alio modo quando aliquid subuenit proximo pro se ipsum: et hoc vel defectum pene: vel defectum culpe. si primo modo hoc est duplex: quod pena spiritualis vel est in intellectu secundum ignorantiam: et hoc defectum est doctrina respectu intellectus speculatiui: et consilium respectu intellectus practici. vel est in affectu. scilicet tristitia: et hoc defectum est consolatio. Si autem secundo modo. scilicet defectum culpe hoc dupliciter: uno modo ex parte ipsius peccantis: cui ordinatur subuenit castigatio. alio modo ex parte alterius qui ex culpa peccati ledit: et sic defectum est duplex remediū. scilicet remissio ex parte eius in quem directe culpa committitur. et supportatio ex parte eius cui peccatis societas est onerosa. Vel aliter defectum cui subuenit pro elynas spirituales: aut est defectum pene in intellectu practico vel speculatiuo: et sic est doctrina et consilium ut dicitur: vel in affectu et sic est consolatio. aut est defectum culpe: et sic vel in seipsum cum spe emendationis: et sic est castigatio. aut sine spe emendationis: et sic non restat nisi pro oratione diuinum subsidium implorare. vel in proximum: et sic quantum ad culpam indiget remissione: quantum ad penam quam infert supportatio. ¶ Ad. j. g. dicitur: quod sicut dare elynam corporalem non cadit sub precepto obligante nisi ad tempus necessitatis et ut alicui in necessarijs vite subueniat: ita ad doctrinam alteri non obligat homo pro debito officio: nisi in his quod sunt de necessitate salutis: et tamen non est quod instruet: vel quod aliquid aliter errare videret: nisi esset aliter quod ex officio id facere teneret: aliter autem docere est consilium et superrogatio quodammodo: sicut et de elynis corporalibus dicitur. ¶ Ad. ii. dicitur: quod non omnis questio est consilium: sed questio quod est de rebus agendis a nobis: et quod dubitatio siue ignorantia talis habet rationem spiritalem defectum in quantum deficit scientia quod debet esse regularia in opere: ideo spiritualis elyna ponitur consilium pro doctrina. ¶ Ad. iij. dicitur: quod pena castigatio infligitur pertinet dupliciter: aut in quantum est afflictiva illius cui infligitur et sic ad seueritatem pertinet quod equitate iusticie seruatur secundum quod pena culpe recopensatur: aut secundum quod creditur bonum eius in quem pena infligitur: et sic largo modo ad liberalitatem reducit. putat de beneficiis impeditur quodammodo liberalitatis. ¶ Ad. iij. dicitur: quod charitas est mater omnium virtutum: et ideo non est inconueniens si actus qui sunt aliter virtutum quasi elicentibus sunt etiam charitatis quasi imperantibus. ¶ Ad. iij. q. dicitur: quod elyna habet efficaciam ut dicitur: ex parte dantis: et ex parte recipientis. ex parte autem dantis efficaciam elyne prestat per conditionem ipsius actus quod subuidium proximo prestat: et sic simpliciter loquendo elyna spiritualis dignior est: quod actus spiritualis digniores sunt corporales donis. Ex parte autem recipientis potest mensurari elyna dupliciter: vel ratione boni quod prestat: et sic ad hoc de elemosina spiritualis preminet: vel ratione necessitatis et sic quod dicitur spiritualis sunt quibusdam corporalibus potiores. scilicet quod culpa ordinatur quibusdam elynis corporalibus: quod hoc magis oportet vitare culpam quam aliquem defectum corporalem etiam mortem. quedam vero corporales quod sunt ad sustentationem vite quibusdam elynis spiritualibus magis sunt necessarie. scilicet quod sunt ad bene esse: sed ille qui sunt ad bene esse spirituales sunt magis necessarie illis que sunt ad bene esse corporales. sic patet per quod omnibus corporalibus elemosinis alique spirituales potiores sunt: et similiter in genere loquendo de vtriusque. ¶ Ad. j. ergo dicitur: quod quauis corpus habeat plures indigentias que spirituales: tamen indigentia spiritus sunt magis fugiende que indigentia corporis: sicut eligibiliores sunt spirituales que corporales diuitie. ¶ Ad. ii. dicitur: quod recopensatio non diminuit efficaciam elyne: sed intentio recopensationis. unde quous aliquid docendo ipse etiam addiscat: non tamen quous pro hoc facit: sed solus ut alteri subueniat. Et propterea intentio acquirendi alii

tit. et supportatio ex parte eius cui peccatis societas est onerosa. Vel aliter defectum cui subuenit pro elynas spirituales: aut est defectum pene in intellectu practico vel speculatiuo: et sic est doctrina et consilium ut dicitur: vel in affectu et sic est consolatio. aut est defectum culpe: et sic vel in seipsum cum spe emendationis: et sic est castigatio. aut sine spe emendationis: et sic non restat nisi pro oratione diuinum subsidium implorare. vel in proximum: et sic quantum ad culpam indiget remissione: quantum ad penam quam infert supportatio. ¶ Ad. j. g. dicitur: quod sicut dare elynam corporalem non cadit sub precepto obligante nisi ad tempus necessitatis et ut alicui in necessarijs vite subueniat: ita ad doctrinam alteri non obligat homo pro debito officio: nisi in his quod sunt de necessitate salutis: et tamen non est quod instruet: vel quod aliquid aliter errare videret: nisi esset aliter quod ex officio id facere teneret: aliter autem docere est consilium et superrogatio quodammodo: sicut et de elynis corporalibus dicitur. ¶ Ad. ii. dicitur: quod non omnis questio est consilium: sed questio quod est de rebus agendis a nobis: et quod dubitatio siue ignorantia talis habet rationem spiritalem defectum in quantum deficit scientia quod debet esse regularia in opere: ideo spiritualis elyna ponitur consilium pro doctrina. ¶ Ad. iij. dicitur: quod pena castigatio infligitur pertinet dupliciter: aut in quantum est afflictiva illius cui infligitur et sic ad seueritatem pertinet quod equitate iusticie seruatur secundum quod pena culpe recopensatur: aut secundum quod creditur bonum eius in quem pena infligitur: et sic largo modo ad liberalitatem reducit. putat de beneficiis impeditur quodammodo liberalitatis. ¶ Ad. iij. dicitur: quod charitas est mater omnium virtutum: et ideo non est inconueniens si actus qui sunt aliter virtutum quasi elicentibus sunt etiam charitatis quasi imperantibus. ¶ Ad. iij. q. dicitur: quod elyna habet efficaciam ut dicitur: ex parte dantis: et ex parte recipientis. ex parte autem dantis efficaciam elyne prestat per conditionem ipsius actus quod subuidium proximo prestat: et sic simpliciter loquendo elyna spiritualis dignior est: quod actus spiritualis digniores sunt corporales donis. Ex parte autem recipientis potest mensurari elyna dupliciter: vel ratione boni quod prestat: et sic ad hoc de elemosina spiritualis preminet: vel ratione necessitatis et sic quod dicitur spiritualis sunt quibusdam corporalibus potiores. scilicet quod culpa ordinatur quibusdam elynis corporalibus: quod hoc magis oportet vitare culpam quam aliquem defectum corporalem etiam mortem. quedam vero corporales quod sunt ad sustentationem vite quibusdam elynis spiritualibus magis sunt necessarie. scilicet quod sunt ad bene esse: sed ille qui sunt ad bene esse spirituales sunt magis necessarie illis que sunt ad bene esse corporales. sic patet per quod omnibus corporalibus elemosinis alique spirituales potiores sunt: et similiter in genere loquendo de vtriusque. ¶ Ad. j. ergo dicitur: quod quauis corpus habeat plures indigentias que spirituales: tamen indigentia spiritus sunt magis fugiende que indigentia corporis: sicut eligibiliores sunt spirituales que corporales diuitie. ¶ Ad. ii. dicitur: quod recopensatio non diminuit efficaciam elyne: sed intentio recopensationis. unde quous aliquid docendo ipse etiam addiscat: non tamen quous pro hoc facit: sed solus ut alteri subueniat. Et propterea intentio acquirendi alii

qđ spūale bonū nō minuit rōnē meritī: qđ p̄ ipm deo plūgimur: vt frequēter p̄tigit. ¶ Ad. iij. dō qđ etiā min⁹ sciat aliqđ defect⁹ spūales h⁹ ē pp̄ defectū ei⁹: nō at̄ mēsurat̄ elyna p̄ h⁹ qđ acceptat̄ qđ recipit s; fm̄ qđ acceptare d; als meritū dantis ⁊ recipiētis p̄cederet arbitrio: qđ falsuz est.

AD quartuz sic pro

cedit: vī qđ de nōitate nō sit dāda elyna qđ vt dicit Aug. peccat qđ p̄postere agit. s; ordo charitatis h⁹ exigit vt hō magis sibi qđ alteri subueciat. s; peccat subtrahēdo sibi necessariū vt alteri cōferat. ¶ P̄. phus dicit in. iij. ethi. qđ dissipat s̄bam suā. i. diuitias destruit scipm. ⁊ h⁹ p̄cipue veruz ē qđ ad necessaria. s; peccat qđ scipm occidēt. s; etiā peccat qđ de necessarijs sibi elyna facit. ¶ S; ē est qđ oia dat nihil sibi retinet de necessarijs. s; dñs p̄sulat Marth. xix. Uēde oia qđ hēs ⁊ da paupib⁹. qđ sine p̄cō pōt hō de necessarijs sibi elyna facē. ¶ Lteri vī qđ etiā d malo acq̄sito ⁊ possesso possit elemosyna fieri: Luc. xvj. sup̄ illud: facite vobis amicos de māmōna iniquitatis. dicit glo. iniquitas bene disp̄sata i iusticiā vertit: s; vī qđ liceat de inique possessis elyna facē. ¶ P̄. et qđ ē in vltia nēcitate cōstitut⁹ oib⁹ modis subueniendū ē. s; p̄tingit aliquēz qđ nihil h; nisi d̄ iusto acq̄sito ⁊ detēto i extrēa necessitate vidē. s; d; ei elynā facere: ⁊ sic de malo acq̄sito ⁊ detēto pōt elyna fieri. ¶ S; ē qđ Greg. dicit Non ē cōputāda elyna si paupibus disp̄sēt qđ ex illicitis reb⁹ acq̄rit. ¶ Lteri vī qđ de turpi lucro nō possit fieri elyna: sicut de meretricio ⁊ aleato: ⁊ qđ p̄ simoniā acq̄rit: qđ fm̄ p̄m: dona hēt aliqđ simile deo sacratis. s; ex hui⁹ mōi nō licz sacrificiū vī oblationē deo offerre: Deutero. xxiij. Nō offeres mercedē p̄stibulū nec p̄ciū carnis in domū dei tui. s; nec elyne ⁊ hui⁹ mōi fieri debēt. ¶ P̄. aleatorū lucrū ē turpe lucrū: acceptiōes enī eoz vī liberales sūt: vt phus dicit in. iij. ethi. s; ex aleato nō pōt fieri elyna vt vī: qđ tenet ad restitutionē eius. s; nō pōt fieri elyna de turpi lucro. ¶ S; ē qđ Aug. dicit: Qui habetis aliqđ de malo facite inde bonū. s; qđ acq̄sivit aliqđ de turpi lucro pōt illd̄ in bonuz vsuz elyne exp̄dere. ¶ R̄. Espōdeo dō ad. j. q. qđ de reb⁹ exteriorib⁹ dō nobis aliqđ necessariū dupl̄: vno mō sine qđ nō pōt aliqđ eē ⁊ viuere. Alio mō dicit nobis necessariū quo idigem⁹ ad honeste viuēdū vel decēter fm̄ statū nrm. s; talis decētia nō cōstitit i aliquo idiuisibili: qđ multis addit⁹ hō nō excedit stat⁹ sui p̄ditionē: multis etiā subtracē cōditio sui status decēter p̄seruat: s; tñ pōt addi qđ essz vltia cōditionē stat⁹ sui: ⁊ tñ diminiui qđ nō fuaret honestas vel sui status decētia: ⁊ h⁹ quidē sermōe determinari nō pōt: qđ de singularib⁹ nō ē iudiciū: s; statur i h⁹ prudētie arbitrio ⁊ vncōis qđ docet de de oib⁹. Utroq; at̄ dōtoz modoz pōt aliqđ esse alicui necessariū dupl̄: vel rōne suūp̄: ⁊ h⁹ dicit

a quibusdā necessariū indiuidū. vel rōe eoz qđ curā gerere d; ⁊ hoc dō necessariū p̄sone ingentuz p̄sone ad dignitatē p̄tinet fm̄ quaz alicui cōpetit alioz curā gerere. Illud qđ sine quo nō pōt eē vel viuere aliqđ: vel ipse vel ille quoz curā h; nō d; in elynas exp̄ndi: hoc enī dicit necessariū simpl̄ qđ si necessitate absoluta: nisi forte possit anteq̄ tal necessitas incūbat p̄ aliuz modū refartiri: qđ iam excidēt ab huiusmōi necessitatis rōe. Similr etiā illud quo subtracto nō pōt seruari de cētia stat⁹ aliquo mō sui vel suo: nō debet aliquis i elemosynas exp̄ndē: nisi d̄ facili refartire possit: aut nisi aliquis statū mutare vellz: quia nullus debet indecēter in aliquo statu manere: vī nisi necessitas illa p̄pōderet: vel aliculus p̄sone specialis i necessitate vltima existētis: vel ecclē: vel rei publice: qđ bonū gentis est diuiniū qđ bonū vniū. illud autē quo posito vel subtracto nihilomin⁹ decētia stat⁹ manet: pōt in elemosynā dari: ⁊ de hoc ē consiliū nō p̄ceptū. illud autē quod necessariuz reputat̄ ad aliqđ qđ est vltia decētia status: debet i elemosynā dispensari: ⁊ hoc cadit sub p̄cepto. ¶ Ad primū qđ dōcendū: qđ si aliquis necessariū sine quo nullo mō esse vel decēter viuere possit sibi subtraheret ⁊ aliū daret: ordinē charitatis p̄terteret in beneficijs obseruādis: nō autē si d̄ alijs sine quibus p̄dicta eē possunt plus alteri qđ sibi d̄uat: qđ virtuosū ē de talibus bonis corp̄alib⁹ plus alijs qđ sibi tribuere: vt phus in. ix. ethi. dicit. ¶ Ad secundū dō: qđ rō illa p̄cedit de eo qđ est necessariuz fm̄ p̄mū moduz. ¶ Ad. iij. dō: qđ illi qui omia dimittūt p̄pter decem statū viuēdi mutant: cui⁹ status decētia potest cōseruari p̄ ea que a fidelibus ⁊ deuotis vel quozdā ministrant vel iam ministrata sunt in possessionibus ⁊ redditibus. ¶ Ad. ij. q. dō: qđ illud dicit licitum qđ nulla lege phibet: vī illicite acq̄sitiū dō quod ē phibitionē legis acq̄ritur. Sed hoc pōt eē dupl̄: quia aut lex phibuit ipsum lucrū vel cām lucrī tantū: si ipsum lucrū ē phibitū tunc impossibilē ē qđ iuste detineat: ex h⁹ enim ipso efficit aliquis iniusti tituli ⁊ male fidei possessor: qđ legem aliqđ habet. Sed in talib⁹ dō distinguendū est: qđ aut nō transfertur oñium: sicut in rapina ⁊ furto: ⁊ tunc oīno restituere tenetur: ⁊ ideo ex hoc nō potest elemosyna fieri. aut transfertur dominū: ⁊ tunc vel competit repetitio ei a quo quis lucratus est fm̄ aliquod ius: sicut i vsura accidit in qua vt quidam dicunt dominū trāsfertur: ⁊ tunc de hoc etiā nō potest elemosyna fieri. aut non competit repetitio fm̄ turpitudinem sceleris e ⁊ parte dantis: sicut in simonia accidit: ⁊ tunc tale acq̄sitiū nō potest iuste retineri: sed debet in elemosynas erogari. Si autem lex prohibuit actum ex quo quis lucratur: sed non lucrū supposito actu: tūc quis acq̄rēdo tali actu cōtra legē fecerit: tñ tenēdo nō facit contra legem:

sicut cũ quis de lenocinio vel meretricio lucrat: et tō hec retineri pnt: 7 de eis elemosyna fieri pōt.

Ad p̄mū q̄ dō: q̄ illud itelligendū ē de illis q̄ p̄ illicitū actū acq̄sita sūt: 7 tñ iuste possidēt. Uel aliter dō: q̄ māmona inq̄tatis dicūt diuitie etiā licite acq̄sita 7 possesse: vel inq̄tū eas sola inq̄tas diuitias eē reputat: vt Aug. exponit. xxj. de ciui. oei v̄l inq̄tū sunt inq̄tatis occasio: v̄l inq̄tatis. i. ineq̄litate: qz nō eq̄litate sūt hoibus distribute bono aliq̄n agente 7 malo sup̄abundante. **A**d. ij. dō q̄ in tali casu si sine piculo paup̄is eē pōt debz ille qui alienū hz significare ei cui debet: 7 siue ille licet tñ dederit siue nō: o3 paup̄i in vltima necessitate existētī puidere: nec puidet sibi de alieno: qz necessitas talis oia facit cōia: vñ nō tenet ad restitutōez nisi ille cui debet i simili necessitate eēt: qz etiā tūc teneret sibi puidere si nihil hūilz ab eo. **A**d. iij. q. dō: q̄ qñ lucrū ipsum ē lege phibitū: vt rapina: vsura: 7 simonia: nō solū oē turpe lucrū s3 iniquū 7 de hoc dictū ē elemosyna fieri q̄litate possit vel nō possit: s3 qñ actus quo quis lucratū ē lege phibitus nō aut ipm lucrū: tūc vocat turpe lucrū: sic ē i meretricio vel i similibz: 7 tunc dō tali elemosyna fieri pōt: qz nō tenet ad restitutionē. **A**d. j. q̄ dō cēdū: q̄ de tali lucro nō o3 fieri oblatio ad altare: p̄cipue manifeste ppter scandalū 7 reuerētiam sacroz vel sceleris abominationē: sed hec cāe n̄ phibēt qñ ex tali elemosyna fieri possz. **A**d. ij. dō: q̄ ipsuz lucrū aleatorz ē lege phibitū: s3 in hoc dō distinguēdū ē: qz aliqd̄ circa ludū iustū ē phibitum lege nālī aut diuina: vt q̄ aliqd̄ lucraret ab his q̄ rem suā alienare nō pnt: sicut sūt minores: 7 furiosi: 7 similes. 7 iterū q̄ aliqd̄ alterū trahat ex cupiditate lucrādī: s3 fm ius positū oē tale lucrū est iterdictū: qz at ius positū p̄ dissuetudinez abrogat: nō autē ius diuinū: iō dicendū v̄l q̄ si lucrat ē ab eo q̄ nō hūit ptatem alienādī tenet ad restitutionē ei: 7 sic nō pōt facere elynaz inde. si aut lusit cũ eo q̄ hz ptatem alienādī q̄ sua sunt si tractus lusit 7 amisit pōt repetē: si lucratū ē nō tenet restituere: qz ille q̄ amisit nō ē dignus recipe nec pōt licite retinere nisi ius positū p̄ h̄riam psuetudinem eēt alicui abrogatū. si aut aliū traxerit si amisit nō cōpetit ei repetitio: si at lucratū ē tenet ad restituendū illi a quo lucratū est: 7 non potest inde facere elemosynam.

AD quintum sic pro

cedit: Uidet q̄ vxoz possit de rebz maritali facere elemosynā: qz sicut dic̄ Aug. Uxoz i societate matrimonij assumit: ppter qd̄ non de capite neqz de pedibz femina formata ē: s3 de latē. si q̄ vir pōt facere elemosynas de rebz domus q̄ sūt eis cōmunes rōe p̄dicte societatis 7 vxoz poterit facere.

Ad. de Lucia legit q̄ dabat elynas ignorāte spōso: nec ex hoc rep̄hendit s3 laudat. q̄ vxoz pōt sine

cōsilio maritali elynas dare. **A**d. j. l. Coz. xi. Uix caput ē mulieris. s3 mēbrū nō pōt aliqd̄ sine capite facere. q̄ nec vxoz pōt sine viro elynas dare.

Alteri v̄l q̄ filiusfamilias possit etiā dare: qz q̄libet qd̄ suū ē pōt alteri dare. sed res paterne sunt filijfamilias: qz ipse ē heres. q̄ pōt de eis elynā facē.

Ad. vsus diuitiaz laudabilior ē si ad bonū spūale q̄s eis v̄rat q̄ ad bonū corpale. s3 ad vsum corp̄ sui pōt filiusfamilias rebz p̄mōnij sui v̄l q̄ multo fortz ad bonū spūale qd̄ ē p̄ elynas. **A**d. j. nullus pōt aliqd̄ dare qd̄ n̄ ē in ptate ei. sed patrimonij nō ē in ptate filijfamilias. q̄ n̄ pōt de eo dare elynā. **A**lterius v̄l q̄ suus v̄l ancilla pnt facē elynā de rebz dñoz: qz de q̄libet p̄sumēdū ē bonū nisi p̄bet p̄iuz. s3 facere elynā ē bonū. q̄ o3 p̄sumi q̄ dono suo placeat: 7 ita sub spe ratihabitōis poterit elynā facere. **A**d. elynā etiā a famulis facere vale ad salutē dñoz pnt: sicut p̄z i mortuoz suffragijs. s3 suus o3 p̄curare bonū dñi sui non solū corpale s3 spūale magis. q̄ pōt de rebz dñi elynā facē.

Ad. j. nullus o3 facere elynā de alieno. s3 res dñoz non sunt seruo3. q̄ serui d̄ eis elynas facere nō debēt. **A**lteri v̄l q̄ monachi pnt elynas facere sine licētia abbatis: vñ cū bonuz nō p̄iudicat aliter. s3 religio ē bonū quoddā. q̄ nō p̄iudicat elemosyne q̄ etiā bonū quoddā ē: qñ eā dare possit.

Ad. elynā maxime i scriptura cōmendat. si ergo monachi nō pnt elynas dare: tūc sunt peioris p̄ditōis q̄ aliq̄.

Ad. j. elynā nō ē danda nisi d̄ p̄po s3 monachus nō hz p̄pūū phibētē paupertatis voto. q̄ monachus nō pōt elynā dare. **R**espondeo dō ad. i. q. q̄ i extrema neccitate existēt q̄ facit oia cōia q̄libz p̄dictoz pōt elynā facere: qz o3 p̄sumē q̄ suo sup̄iori placeat cũ ipse dare teneret si p̄s ei set: tñ etiā phiberet. iō dō v̄l sicut d̄ illicito lucro dictū ē pus: ad cuius restitutionē aliqd̄ tenet. als at de vxoze distinguēdū ē: qz si hz alias res p̄ter dotē v̄l ē lucrosa: tūc pōt tales elynas dare q̄ v̄l nō de paup̄ent etiā n̄ req̄sito assensu viri dñi nō p̄b̄beat: tñ etiā phibēt v̄bo possz phabilr credere q̄ eā n̄ itēderz simplr ab elynis coerēt: s3 a sup̄fluitate elynaz nisi apte paterz ei p̄iuz. si at p̄dicta duo defuerit n̄ o3 dare elynas sine p̄sensu viri nisi aliqd̄ elynas cōes 7 modicas d̄ qb̄ satis ei p̄stare pōt q̄ viro placeat si neccitate paup̄is inspicerz. **A**d. j. q̄ dō: q̄ quis vxoz ad societate assumat 7 i ipso actu m̄imōij sit eq̄l: tñ i his q̄ ad dispositōez dom̄ p̄i nēt vir caput ē mulier: 7 iō nō ē s̄ilis rō de vtroqz.

Ad. ij. dō q̄ beata Lucia erat adhuc spōsa tñ: nec erat m̄imōnis p̄sumatū aut ratificatū: 7 iō d̄ p̄sensu m̄is s̄b̄ cuius cura erat poterat elynā facere.

Ad. ij. q. dō q̄ filiusfamilias n̄ pōt dare elynā sine p̄sensu pentū nisi panē 7 huī mōi q̄ n̄ iferūt sc̄sibile dāns: de qb̄ satis p̄stare pōt q̄ parētibz placeat.

Ad. j. q̄ dō: q̄ quāuis filiusfamilias sit heres non tamē adhuc est dñs rez: 7 iō dare nō potest.

¶ Ad. ij. ob: qd ad victu copale tenent ei pntes nisi ex culpa sua remeant: et io pot vti reb' paratu ad necitate sua: n ac alijs dare. **¶ Ad. iij. q. ob:** qd si militer od e de seruis et ancillis et etia de famulis: q'uis sint libe' p' ditionis q' no pnt elemofynas dare de reb' dno'z sine eoz p' sentu nisi pane' et hu' moi q' vt dicit e no iteru' sensibile nocumetu: q' rli sit disp'ator: rez: n tñ ponat disp'ator q' p'atez ali qua in re on' hñs: s' q' tractas ea ad vtilitate on' de p'cio at sui seruitij costat q' possz elemofynā da re. **¶ Ad. j. q. ob:** qd no oz q' plumam' de quolibz quodlibz bonu': s' illud ad qd tenet quo p'termisso peccat: q' nullu' debem' credere malu' nisi p'ter no bis de malicia ei: et io no oz q' famulus credat q' dno' placeat nisi i illa necessitate paupis i q' dñs de necitate tenet. **¶ Ad. ij. ob:** q' suffragia no p'sunt mortuis p' alios facta nisi in qntu' meruerit vt eis p'dessent oū ad huc viuere: vt Aug. dicit: et io sunt aliquo mō eoz ille elemofyne q' p' eis fiut. Et sumi liter oz q' elemofyne q' p' viuētibz fiut si debeant eis p'desse debet eē eoz: qd no pot eē si eis displice at: et io n' oz facere elemofynā p' dno' famulus o' re bus dñi: nisi p'ter sibi q' ei placeat. **¶ Ad. iij. q. ob:** q' monachus si h'z disp'ationē rez mōasterij pot' et oz facere elemofynā de supfluis noie capituli: si at no h'z disp'ationē: tñc in mōasterio exis no oz dare sine licētia nisi i extrema necitate: vel absente abbate aliqd modicu' sub spe rathabitiois: extra monasteriu' vō exis puta i studio pot' elemofynā facere: qz cū dant ei expēse cōmittit ei eaz disp'atio. **¶ Ad. j. q. ob:** qd no e incōueniēs bona'z pfe ctū bono imp'ecto repugnare: no qdē pp' p'ietate ad ipsum inq'tū e bona': qz bonū n' est bono p'iu: s' p'pter p'ietate ad eius imp'fectionē. **¶ Ad. ij. ob:** q' mōachus no e factus ex hoc peior: p'ditionis: qz multo magis e accepta deo vniuersalis rez ab dicatio q' particularis distributio que fit per ele mofynas.

¶ Ad sextuz sic proce dit: Videt q' aliqd no possit sibi elemofy nā face. elemofyna eni e actus liberalitat' vel iusti cie: s' he vtutes pp' h' q' in cōione p'sistūt no sūt ni si ad altez: vt de iusticia oī in. v. ethi. q' elemofyna n' pot' eē ad seipm. **¶ S.** nullus dat nisi qd habet nec aliqd recipit nisi id qd no h'z. s' nullus pot' ali qd simul hēre et no hēre. q' no pot' sibi dare elemo fyna. **¶ S.** hō oz diligere p'ximū sicut seipm. s' p'ximū ita oz diligē affectu q' etia effectu ei bñfa' ciat. q' et sibi oz benefacere et elemofynas dare. **¶ Alter'** vi q' malis no sit elemofyna danda p' id qd oī Ecclesiasti. xij. Da misericordi et no suscipias peccatore. et iteru': Benefac hūili et no des impio. **¶ S.** p'ditor on' sui reputaret q' de reb' a dno' si bi p'cessis hoste on' sui nutriet. s' ois peoz est ho stis dñi. q' no oz elemofyna de reb' a deo nobis

p'cessis dari. **¶ S.** Matth. v. Estote filij p'ris vti q' in celis e: q' solē suū facit oriri sup bonos et ma los. s' hoc no oī nisi pp' imitationē. q' debemus ex bonis et malis dare. **¶ Alter'** vi q' meliori sit ma gis subueniēdu' sp: qz elemofyna dat pp' deu: vt ex ipsi' diffinitioe p'z. s' bon' e deo p'pinq'or q' mal'. q' meliori sp' magis elemofyna e danda. **¶ S.** ele mofyna h'z efficacā ex pte etia recipiētis q' obliga tur ad orandū p' elemofynā dante. s' op' boni est efficac' ad merēdu' magis. q' magi sp' oz dari elemo fyna magis bono. **¶ S.** elemofyna cū sit act' mie mi' sexiā ituef. s' malus e magis miser q' bon'. q' magis e elemofyna malis dāda q' bonis. **¶ Respondeo** ad ad. j. q. q' elemofyna pot' oupl'r fieri: vt ex p'dicti p'z. s' p' colla tionē alic' rei tpalis: et h' mō null' sibi p' elemofynā fa cē pot'. v' p' exercitiū alic' actus spūalis v' corp'alis et qz hō roe ouerfay p'tuz i seipsū agē pot': sic aia mouet corp' et vna p' aie aliā: et vna p' corp' aliā iō talē elemofyna aliqd pot' acē sibi. s' ad subueniēduz sibi i corp'alib' nā lat' iclinat: et io de h' n' oportuit dari p'ceptū: s' solū o' subueniēdo aie ad quā n' ita mliā iclinat. vñ oī. **¶ Eccl. xxx. Miserece aie tue pla cēs deo.** **¶ Ad. j. q. ob:** q' liberalitas s'z q' p'sistit in dationib' no pot' eē ad seipm: s' fm q' p'sistit i sūpti' b' pot' eē ad seipm sic et liberalitas: sūt eni aliq' illi' berales ad seipos q' pp' cupiditate rez sibi necessa ria subtrahūt. s' iusticia nullomō pot' eē ad seipm qz h'z rōez eq'litatis q' sp' ad altez eē oz. **¶ Ad. ij. p'z solutio ex dictis.** **¶ Ad. ij. q. ob:** q' fm Aug. sic dñi gēdi sunt hoies vt eoz no diligatur errorea: et qz exhibito bñficij dilectioi cōrespōd'z: iō peccatori ad sustētationē nē oz elemofyna facere si idigeat: cū p'cipiat nobis bñfacere aicis et inimicis: s' ad so uedū eoz malicia no debem' eis aliqd dare: vel si p'staret q' de eo qd eis dat in p'cōm abuterent: n' de beret eis dari aliqd nisi necessitas extrema expo sceret: et h' mō itelligēda e auctoritas iuducta. **¶ Un' patet solutio ad primū.** **¶ Ad. ij. ob:** q' peccator etia sit inimicus dei quantū ad culpaz: non tamen quantū ad nām: qz deus nihil odit eorum q' fecit **¶ Sapi. xj.** **¶ Ad. iij. q. ob:** q' cui magis beneficien' dū sit vt dicit p'bus. ix. ethi. non est facile determi nare propter multas diuersitates boni et necessa rj: tamen hoc est tenendū q' semper magis reddē dum est debitum q' beneficium impendēdum: vt ipse ibidez dicit: nisi ex parte altera assit maior bo nitas vel necessitas: et ideo parētibz et propinq's et benefactorib': et eis a quibus spiritualia accipit magis debet elemofynā facere si indigeat: et ceteris paribus melioribus magis et magis etia' indigen' tib' magis: et sic fm has tres cōditiones oz gradus i elemofynā p'sistit. s' fm honestū: necessariū: et debitū Assignare at i singlis qñ vñū alteri eoz p'ferat est ipossibile: qz singlares eoz p'ditiones q' attendende sunt: sūt infinite et no cadūt sub arte: de his autez vnctio docet et prudētie p'silium. **¶ Ad. j. q. ob:** q'

quis sit deo propinquior: spiritus melior: non tamen spiritus debet ei magis dari: quia elemosinarum largitio ad necessitatem proximi subleuanda: diuini instituta est. unde si indigentia ex parte altera nimis excedat magis fuabit intentio instituentis elemosinarum: quam si meliori daretur. Ad hunc dicitur: quod principaliter considerat efficaciam elemosine ex parte dantis: quam ex parte recipientis: et ideo ex parte dantis debet esse ordinata datio: quod elemosine efficaciam auget.

Ad. iij. dicitur: quod quis peccator sit magis miser in spiritualibus: non tamen in corporalibus: et ideo non est sibi spiritus magis prouidendus: quam corporales elemosinas. **Q. III.**

Unde queritur

de ieiunio. Et circa hoc queruntur quattuor. Primo quid sit ieiunium. Secundo quis tenetur ad ieiunium. Tertio de tempore ieiunij. Quarto

de solventibus ipsum.

Ad primum sic procedit:

Uidetur quod Iacobus in conuenienti diffinit ieiunium dicens: Ieiunium est psimonia victus abstinentiarum ciborum: psimonia enim ut ipse dicit: id est quod psimonia: famosus autem id est quod abusus. Unde dicitur: ut ex psimonia victus et abstinentia ciborum: et sic alterum superfluum. **Ps.** Matth. xij. super illud: Hoc genus demoniorum non dicitur. Ieiunium est non solum ab escis sed a cunctis illecebris abstinentia. cum ergo Iacobus diffinit ieiunium tamen per abstinentiam ab escis: ut quod incompertus sit assignatio. **Ps.** ad observationem ieiunij ut non solum primum abstinere a cibis: sed etiam lugere et vnguere non vni: ut per Dan. x. In diebus illis lugere ego Daniel et cetera. sed de his non fit mentio in predicta assignatione: ergo insufficientes sunt. **Ps.** multi seruauit psimonia in victu et abstinentia in cibis quod tamen pluribus in oleo madducat. sed tales non dicitur ieiunantes. ergo diffinitio predicta non prouertit eorum ieiunio. **Ps.** nullus est ieiunans nisi ieiunio: sicut nec albus nisi albedine. sed aliquid etiam imoderate cibis utitur et quicquid ieiunans antequam comedat. ergo talem non oportet diffinitio assignata ieiunij. ergo est incompertus. **Ps.** Alteri ut quod ieiunium non sit actus virtutis: virtus enim sic abundat ita et diminutio corruptis. sed ieiunium importat diminutionem a cibo in quo seruari non potest medium virtutis. ergo ieiunium non est virtutis actus. **Ps.** ois virtutis actus est in aliquid operando. sed ieiunium dicitur cessationem ab actu. ergo non est virtutis actus. **Ps.** ieiunium consistit non solum in abstinentia a superfluis cibis: quia hoc est de necessitate virtutis: sed etiam necessarium. sed quod subtrahit necessarium cibum dat sibi occasionem mortis: non autem ut Hieronymus dicit differt virtus magno vel paruo tempore iterimas. ergo cum nulli liceat se ipsum occidere: ut quod nulli licet ieiunare: et sic ieiunium non erit actus virtutis. **Ps.** sicut dicit Augustinus in x. psalmi. Alium sicut sumi dicitur ut famis medicamentum. sed magis infirmo minus est medicina subtrahenda. cum ergo in primo statu Adas peccasset si cibo abstinisset donec peccat

paret fame: ut in i. q. li. di. xx. dicitur: ut quod etiam nunc ieiunando peccat homo: cum non humana sit infirmitas: et sic ieiunium non erit virtutis actus. **Ps.** Sed quod Hieronymus dicit: Ieiunium est perfecta virtus et ceterarum virtutum fundamentum. **Ps.** Iacobus dicit ieiunium esse abstinentiam: ut ex diffinitione premissa apparet. sed abstinentia est virtus. ergo ieiunium est actus virtutis. **Ps.** Alteri ut quod ieiunium non sit actus timentie: quia non dicitur de psalmi. di. v. Ieiunium quod dragesimale est decima totius anni. sed dare decimam est actus iusticie. ergo ieiunare non igitur timentie. **Ps.** ad fortitudinem primum molestas proferre. sed hoc accidit in ieiunio. ergo ieiunium est actus fortitudinis: non ergo timentie. **Ps.** prudentie pro est cautela ut in i. q. li. di. xxxij. dicitur. sed est actus prudentie. Sed per magis propria timentie sunt delectabilia tacta: ut dicitur in i. q. et ibi. sed circa hoc magis dicitur: quod est circa cibos. ergo ieiunium est actus timentie. **Ps.** abstinentia est species timentie. sed ieiunium est abstinentia. ergo est timentie actus. **Ps.** Alteri ut quod ieiunium non cadit in precepto: super illud psalmi. Ois glorie eius filie regum. dicitur glo. quod gloria ecclesie in interioribus virtutibus consistit: sicut fides: spes: charitas. sed de preceptis ecclesie ad gloriam ecclesie ordinat. ergo de ieiunio exteriori non potest esse preceptum. **Ps.** ea que sunt superogatoria onera ad precepta pertinent ad quod nullus obligat nisi ex voto. sed ieiunium est hoc magis. ergo non obligat ad ipsum aliqd ex precepto. **Ps.** dicitur quod transgreditur preceptum peccat mortaliter. sed si ieiunium institutum ab ecclesia cadat sub precepto: tunc si aliquid unum die tamen frangeret quod dragesime mortaliter peccaret: quod ut graue dicitur. **Ps.** statutum ecclesie obligat per modum precepti sic preceptum dicitur: quia omnis discipulus suus dixit: Qui vos audit me audit. sed ad illud ieiunium obligamur ex statuto ecclesie. ergo cadit sub precepto. **Ps.** maioris perfectionis est lex noua quam vetus: et magis a carnalibus desiderijs abstracta. sed in lege veteri erat ieiunium in precepto. ergo multo fortius in lege noua. **Ps.** Alteri ut quod ieiunium non sit satisfactorium: quia satisfactorio est iusticie actus: ut per dicitur est. sed ieiunium est actus timentie. ergo non est satisfactorium. **Ps.** illud ad quod ex precepto astringimur non est satisfactorium: sed satisfactionem preedit: sicut de elemosina dicitur est. sed quoddam ieiunium cadit sub precepto ut dicitur est. ergo ad minus illud non est satisfactorium. **Ps.** satisfactorio debet fieri ab eo qui peccauit. sed anima est qui peccat ieiunium autem non est anima sed corpus. ergo non est satisfactorium per peccatum. **Ps.** sic potest peccare ex superfluitate cibi ita ex subtractione. sed sub subtractione cibi non datur ut satisfactorio cibi abundantia. ergo nec est abundantia dari dicitur ut satisfactorium cibi subtractio per ieiunium. **Ps.** Timotheo. vj. Corporalis exercitatio ad modum utilis est. sed ieiunium est hoc magis. ergo non est satisfactorium per peccatum. **Ps.** opera satisfactoria omnia esse peccata. sed ieiunium hoc magis rone per elemosina. cum ergo elemosina sit satisfactoria ut ex dicitur patet: et ieiunium debet esse satisfactorium. **Ps.** satisfactorio est peccatorum causa excidit. sed ieiunio aliqd abscedit peccatorum causa: quia maxime ieiunio reprimuntur caro quod ad peccata incitat. ergo non.

Respondeo ad ad. i. q. q. ieiunium dupliciter dicitur. scilicet ieiunium nature: et ieiunium ecclesie. a primo ieiunio dicitur aliquis quilibet die ieiunare antequam cibum sumat. a secundo autem dicitur ieiunans quasi ordinatus ab ecclesia propter peccatorum satisfactionem abstinentiam seruare: in satisfactione autem peccatorum non solum oportet ab illis habere abstinentiam que lex virtutis prohibet: sed etiam ab illis quibus salua virtute uti possemus: quod quod illicita commisit oportet etiam a licitis abstinerere: ut Augustinus dicit. unde ieiunium ab ecclesia institutum presupponit abstinentiam illam que ad virtutem exigit: et addit abstinentiam que ad ab illis que mediis virtutis non corrumpunt. Et ideo Iuliano. hec duo in predicta diffinitione ieiunium comprehenduntur. scilicet abstinentiam ab illis que virtutem corrumpunt in hoc quod dicitur: presumonia victor: et ab illis quibus salua virtute alia uti licet in hoc quod dicitur: abstinentiam ciborum. Ad. i. q. p. ex dicitur solutio. Ad. ii. q. d. q. diffinitio illa Hieronymus. intelligit de ieiunio spirituali et non de ieiunio corporali. Ad. ii. q. d. q. ieiunium ex suo nomine directe importat abstinentiam in cibis. unde ille obseruantes que a ieiunantibus preceptis obfuate legunt non sunt de cetera ieiunium: sed ad modum ieiunandi pertinet: et per hoc non oportet diffinitione ieiunium merito de eis fieri. Ad. iiii. q. d. q. intelligenda est in predicta diffinitione talis abstinentia a cibis alia licitis que ecclesia ieiunantibus determinat: et sic oblectio cessat. Ad. v. q. d. q. predicta diffinitio non datur de ieiunio que aliquis dicitur ieiunans: sed de ieiunio ecclesie ut dicitur est. Ad. vi. q. d. q. sic supra dicitur de ois actus que sua ratione includit aliquid quod ad modum virtutis pertinet actus virtutis dicitur potest esse de se: quous possit et bene et male fieri: ob hoc quod forte non includit in sui ratione esse illud quod ad virtutem exigit. Quia autem virtus infirmitatis non subuenit que ad malum de facili inclinat: ideo ois virtutis circa delectationes corporales existentiis et quorum substantia preceptis peccati prouocant propter consuetudinem nisi ad eas: modus est in retrahendo ab eis: sic patet in temperantia et in ois preceptis ei assignantur. Quia si noie ieiunium actus nobis quodam exprimitur que delectationibus tactus. scilicet cibis se abstrahit: constat quod in ratione sua modum virtutis importat: et ideo actus virtutis dicitur debet. Ad. i. q. d. q. d. q. mediis virtutis non est mediis sed equidistantibus ab extremis: sed accipit secundum rationem rectam: et ideo prouocant id quod est parum vni: esse satis alteri: sic quod est parum sano in cibis esse satis infirmo que per abstinentiam curari oportet. curatio autem spiritualis morbi affinium est virtuti que curatio morbi corporalis. unde et illud quod alia esse modicum vel minus obbit: tamen volens vulnus peccati curare satis est: et sic ieiunium mediis virtutis non corrumpit. Tamen sciendum quod mediis virtutis non consistit in iduisibili: sed habet aliquam latitudinem in qua virtus salua: quous imini illi latitudinis quos per tergredi salua virtute non licet: non prout sermone determinari: et ideo quod dimittit aliquid que licite possit uti non oportet statim a medio virtutis discedat. Ad. ii. q. d. q. ieiunium a quo de ieiunio dicitur non noiat aliquem actum sed puationem precedens cibi: et ideo ipsum non dicitur aliquis ieiunare: sed ieiunium ecclesie noiat actum quemdam secundum quem in cibis sumendis se regulat aliquis secundum ecclesie statum: et secundum hoc ieiunium dicitur aliquis ieiunare: et ideo hoc ieiunium potest esse actus virtutis. Ad. ii. q. d. q. necessarium dupliciter accipitur in cibis: primo ad obseruationem vite: et tale necessarium non licet subtrahere per ieiunium: sic nec iterum se ipsum. sed hoc necessarium est valde modicum: quod modicum natura preterita est. Alio modo dicitur necessarium ad conseruandam valitudinem corporis: que quod accipit in duplici statu: primo secundum sufficientiam hito respectu ad ea que incubunt ex officio vel ex societate eorum ad quos conuenit necessario agenda: et tale etiam necessarium subtrahi non debet: hoc enim esset de rapina hostiam ieiunium offerre si aliquis propter ieiunium impediret ab alijs opibus ad que alia obligat. unde Hieronymus dicit: De rapina holocaustum offert qui vltimo ciborum nimia egestate vel maducadi vel somni penuria imoderate comeditur affligit. Si etiam sit tanta abstinentia quod homo ab opibus vltimorum impediat: quous ad ea de necessitate non teneat discretum est ieiunium etiam non sit illicitum. unde Hieronymus dicit: Rationalis homo dignitate amittit que ieiunium charitati vel vigilias sensus integritati prefert. Secundo accipit valitudo corporis secundum optimam corporis dispositionem: et quod caro in suo robore consistens difficilius spiritui subdit: ideo necessarium ad valitudinem sic accipitur etiam licite accipi potest tamen laudabiliter subtrahere potest: et talis subtractio non multum mortem accelerat cum corpus humanum inueniat frequenter ex superfluitate que ex defectu mortales egritudines incurere. unde etiam Salicenus dicit: quod summa medicina est abstinentia. Inueniunt etiam ad sensum abstinentes ut frequenter diutius viuere: et ideo predicta subtractio non potest dici mortis occasio: cum se habeat ad vtriusque scilicet ad prolongandam et breuiandam vitam. subtractio autem eius quod non est necessarium nec hoc nec illo modo est de necessitate virtutis temperantie. Ad quartum dicendum: quod quous homo post statum peccati magis infirmet quantum ad passibilitatem corporis ex qua fames causatur cui per aliam mentem subuenit: tamen ex altera parte est grauior infirmitas et piculiosior cui ieiunium subuenit: scilicet concupiscentie morbus qui in statu innocencie non erat: et ideo ad hunc morbum extirpandum magis intendere oportet: sicut etiam medici piculiosiori morbo sollicitius subueniunt. Ad tertiam questionem dicendum: quod quous aliquis actus a pluribus virtutibus possit procedere sicut ab impantibus ipsum vel dirigitibus ad eum vel quocumque modo ad ipsum iunantibus: tamen illius virtutis proprie actus dicitur que dicitur ipsum a qua. scilicet procedit formaliter quasi in similitudinem speciei: sicut calefactio a calore: sed tam virtutes que actus virtutum penes obiecta distinguuntur: et ideo actus ab illa virtute dicitur qui secum conuenit in propria ratione obiecti: et quod ieiunium in obiecto cum tantum conuenit quantum ad illam temperantie partem que abstinentia dicitur ideo eius actus proprie ieiunium est: quous ab alijs virtutibus procedere per dictos modos etiam possit. Ad. i. q. d. q. actus iusticie est reddere debitum: non

lunium dicitur aliquis ieiunare: et ideo hoc ieiunium potest esse actus virtutis. Ad. ii. q. d. q. necessarium dupliciter accipitur in cibis: primo ad obseruationem vite: et tale necessarium non licet subtrahere per ieiunium: sic nec iterum se ipsum. sed hoc necessarium est valde modicum: quod modicum natura preterita est. Alio modo dicitur necessarium ad conseruandam valitudinem corporis: que quod accipit in duplici statu: primo secundum sufficientiam hito respectu ad ea que incubunt ex officio vel ex societate eorum ad quos conuenit necessario agenda: et tale etiam necessarium subtrahi non debet: hoc enim esset de rapina hostiam ieiunium offerre si aliquis propter ieiunium impediret ab alijs opibus ad que alia obligat. unde Hieronymus dicit: De rapina holocaustum offert qui vltimo ciborum nimia egestate vel maducadi vel somni penuria imoderate comeditur affligit. Si etiam sit tanta abstinentia quod homo ab opibus vltimorum impediat: quous ad ea de necessitate non teneat discretum est ieiunium etiam non sit illicitum. unde Hieronymus dicit: Rationalis homo dignitate amittit que ieiunium charitati vel vigilias sensus integritati prefert. Secundo accipit valitudo corporis secundum optimam corporis dispositionem: et quod caro in suo robore consistens difficilius spiritui subdit: ideo necessarium ad valitudinem sic accipitur etiam licite accipi potest tamen laudabiliter subtrahere potest: et talis subtractio non multum mortem accelerat cum corpus humanum inueniat frequenter ex superfluitate que ex defectu mortales egritudines incurere. unde etiam Salicenus dicit: quod summa medicina est abstinentia. Inueniunt etiam ad sensum abstinentes ut frequenter diutius viuere: et ideo predicta subtractio non potest dici mortis occasio: cum se habeat ad vtriusque scilicet ad prolongandam et breuiandam vitam. subtractio autem eius quod non est necessarium nec hoc nec illo modo est de necessitate virtutis temperantie. Ad quartum dicendum: quod quous homo post statum peccati magis infirmet quantum ad passibilitatem corporis ex qua fames causatur cui per aliam mentem subuenit: tamen ex altera parte est grauior infirmitas et piculiosior cui ieiunium subuenit: scilicet concupiscentie morbus qui in statu innocencie non erat: et ideo ad hunc morbum extirpandum magis intendere oportet: sicut etiam medici piculiosiori morbo sollicitius subueniunt. Ad tertiam questionem dicendum: quod quous aliquis actus a pluribus virtutibus possit procedere sicut ab impantibus ipsum vel dirigitibus ad eum vel quocumque modo ad ipsum iunantibus: tamen illius virtutis proprie actus dicitur que dicitur ipsum a qua. scilicet procedit formaliter quasi in similitudinem speciei: sicut calefactio a calore: sed tam virtutes que actus virtutum penes obiecta distinguuntur: et ideo actus ab illa virtute dicitur qui secum conuenit in propria ratione obiecti: et quod ieiunium in obiecto cum tantum conuenit quantum ad illam temperantie partem que abstinentia dicitur ideo eius actus proprie ieiunium est: quous ab alijs virtutibus procedere per dictos modos etiam possit. Ad. i. q. d. q. actus iusticie est reddere debitum: non

autē ē debitū facere decimā de tpe: s; de reb' posses
 sis aliquo mō. d; autē ieiuniū decia tot' ani p qn'
 dā adaptationē: 7 iō nō o; q' sit act' iusticie. Ad
 ij. dō: q' fortitudis ē pferre molestias ab extiori il'
 latae: hoc autē nō ē in ieiūio. Ad. iij. dō: q' i oib'
 v'rutib' moralib' dirigit prudētia: vt in. iij. li. ois.
 xxxij. dictū ē. 7 sic act' aliaz v'rutū sūt etiā pudē
 tie. Ad. iij. q. dō: q' duplex ē pceptū. s. iuris na
 turalis: 7 iuri positivi. pcepto iuris nālis phibent
 ea q' sūt fm se mala: s; pceptis iuri positivi phibēt
 ea q' pnt eē occasiōes maloz: v; pceptū aliq' ordi
 nātia ad v'rutē quā legis positor iducē intēdit: 7 p
 p' hoc ius positivū vt dicit Tull' ē a nāli derivatū
 vñ ad legē positivā p'inz: vt dicit phs in. x. etbi. or
 diare nutritiōes iuvenū 7 adinveniōes viroz. i.
 opa 7 studia vt arceant a malis 7 pducāt ad bōa.
 In ieiūio q' ē aliqd qd ad pceptū iuri nālis p'inet.
 s. tantā abstinentiā carni adhibē ne spūi rebellet: tē
 perātia. n. vt dicit phs in. iij. etbi. mēsurā accipit ex
 p'servatiōe salut' corpālis: vñ mltō mag' ex p'serva
 tiōe salut' spūalis. mediū autē tēpantie nō excedē
 ad ius nāle p'iet: s; deimiatio talis abstinentie fm
 deimiatū tpus 7 deimiatā cibaria ad ius positivū
 p'inz qd moderat hoiuz act': 7 h' mō ieiuniū sub
 pcepto ecclē cadit. Ad. j. q. dō: q' decor ecclē p'nci
 palr in iteriorib' p'sistit. s. etiā extiores act' ad eun
 dē decorē p'inet inq'tū ab iteriori p'grediūt 7 inq'n
 tū iniorē decorē p'servāt: 7 sic ieiuniū ad decorē
 ecclē ordiat. Ad. ij. dō: q' duplex ē genus supero
 gatōis: quoddā qd totalit' excedit necessitatē salu
 tis: 7 h' n' pōt cadē sub pcepto s; s; filio. j. Cor.
 vij. De v'ginib' aut pceptū dñi nō hēo: cōsiliū autē
 do. Aliud gen' superogatiōis ē qd aliq' mō ad ne
 cessitatē salut' p'inz: q'uis n' fm hūc v' illū modū
 sic de ieiūio ex dictis p;: 7 iō deimiatio modi in ta
 lib' pōt cadē sub pcepto ecclē v' cuiuscūq; legisla
 toris. Ad. iij. dō: q' pcepta iuri positivi mag' obli
 gāt ex intētiōe legislatoz q' ex ipsa v'bis: 7 iō trās
 gressor: talis pcepti magis ē reputād' q' obuiat in
 tētiōi legislatoz q' q' deuiat i aliq' a legis ordiatōe.
 intētiōi autē legislatoz obuiat q' ex p'tēptu vel sine
 aliq' rōabili cā ordiatōnē nō s'ruat: in q' pbabilit'
 credi pōt si legislatoz adess; eū obligare n' velle: ta
 lis nō ē reputādus pcepti trāsgressor: 7 iō nō ē ne
 cessariū q' q'cūq; aliq' die ab ecclā institutū ieiūa
 re omittit q' mortalr peccet: pōt eni h' aliqñ oino
 sine p'ccō p'rigē: aliqñ sine mortali cū v'iali: aliqñ
 etiā cū mortali: 7 h' fm diuersas occasiōes qd' hō
 iducit ad ieiuniū frāgēduz. Ad. v. q. dō: q' ieiuniū
 act' satisfactor' ē: q' 7 p' libidie p'cc'i p'teriti subtra
 ctionē delectatiōis recōp'fat afflictionē etiā addē
 7 futura p'ccā ipedit p'cupiscētia debilitās. Ad. j.
 q. dō: q' ieiuniū q'uis elicitine sit act' tēpantie: tñ a
 iusticia impari pōt: 7 sic erit satisfactoriū: sic etiā
 adulteriū intēpantiā admixtā iniusticie h; Ad
 ij. dō: q' pceptū legis nō ē nisi de eo qd' ē necessa

riū ad salutē: 7 iō qd' sub tali pcepto cadit nō ē sa
 tiffactoriū: s; ad satisfactiōnē exigūt. Et sic ē de cle
 mosyna fm q' cadit sub pcepto: s; pceptū ecclē
 pōt ad idē ordiari ad qd' ordiat satisfactio: 7 iō iei
 uniū qd' s; pcepto ecclē cadit satisfactoriū eē pōt.
 Ad. iij. dō: q' neq; corp' peccat neq; aia p'pe lo
 quēdo: s; hō. 7 iō ipse q' peccat punif: siue sit pena
 corpālis siue spūalis: tñ etiā p'ca corpālis i aiam re
 dūdat q' ipsa; sentit: sic 7 p' corp' delectatiōe illicita
 fruebat i p'ccō. Ad. iij. dō: q' supabūdātia cibi
 n' h; penā 7 ē inordinata: 7 iō n' pōt eē satisfactoria
 sic ieiuniū. Ad. v. dō: q' intelligit ad modicū va
 lere corpālis exercitatio i p'positiōe p'ierat: v' q' ad
 vñū tñ valet. s. ad p'cupiscētia domandā.

Ad secundū sic pro
 cedat: Videt q' ad ieiuniū ab ecclā institu
 tū oēs teneant absq; dispēsiōe: pcepta eni ecclē
 obligāt sic pcepta dei. vñ ap'ls dicit: Qui vos audit
 me audit. s; ad pcepta dei oēs tenēt absq; dispēsi
 tiōe. q' 7 ad pcepta ecclē. Ad. illud qd' vtilit' statu
 tū ē nō pōt sine nocumēto relaxari. s; nō sine vili
 tate statutū ē ecclē ieiuniū. q' nō pōt p' dispēsiōes
 sine nocumēto relaxari. Ad. fm Bern. i. li. d' dispē
 satiōe 7 pcepto: In pcepto supior' nō pōt inferior
 dispēfare. s; q'lib; singlar' p'sona ē inferior q' ecclā
 q' ieiuniū s; pcepto statuit: nisi forte ille q' ē caput
 tot' ecclē v' loco capiti. s. papa. q' null' ali' pōt i iei
 uniū dispēfare nisi papa. S; j. Inno. iij. i qdā de
 cre. loquēs d' mō ista dicit: q' n' s'biacet legi nēcitas. q'
 necitate iminēte pōt aliq' sine p'ccō ieiuniū ab ec
 clā institutū p'ermittē p' dispēsiōnē. Ad. pcepta
 legis nālis n' pnt p' aliqd' statutū imutari. s; pceptū
 legis nālis ē vt hō ad nēcitatē cibuz sumat. q' si ne
 cessitas exposcēt: poss; ieiuniū abstinentiaz n' fuare.
 Alter' v' q' iusti nō teneant ad ieiuniū ecclē. j.
 Cor. iij. Ubi spūa dñi ibi libertas. sed iusti spūi dei
 sūt ibuti. q' liberi sūt ab onē statutoz ecclē: 7 sic n'
 obligāt ad ieiuniū ab ecclā institutū. Ad. Martb.
 x. dicit: Nō pnt filij sponsi q'diu cū cis ē spūsus
 lugē: ieiuniū at ad luctū p'iet. s; cū iust' spūsus er
 die x'p's spūaliū ē: Eph. iij. Ditare x'p'm p' fidē i cor
 dib' v'is q' cū spūal' p'ntia corpāli p'emicat v' q' n'
 teneat viri iusti ad ieiuniū. Ad. null' tenet satisfac
 tōe q' nō peccauit. s; ieiuniū ē qdā satisfactiōis p'p' q'
 si sūt aliq' iusti q' nūq' peccauerūt: v' q' tales ad iei
 uniū n' tenēt. S; j. ap'ls p'secte iust' fuit. s; ipse cor
 p' suū castigauit p' ieiūia 7 alia corpālia exercitia
 vt dicit. i. Cor. ix. Ne forte reprob' efficiar. q' 7 aliq' iu
 sti debēt ieiunare. Ad. iusticia homis ordinē ecclē
 nō subuertit sed perficit. sed quādū manet ordo
 manet obediētia inferioris ad supior' pcepta: q' h'
 eis ē debitū. q' p' iusticia hō nō absoluit qn' teneat
 ieiunare 7 alia pcepta ecclē dei d; s'ruare. Alter
 rius v' q' etiā pueri teneat ad ieiuniū: Jobel. ij. dō
 Scificate ieiuniū. 7 postea sequit'. Cōgregate par'

uulos 7 sugeres vbera. q̄ puuli ad ieiuniū tenent.

¶ Magis p̄p̄quus ē p̄cepto puer q̄ bestia. sed Jone. ij. di. Domies 7 iumēta nō gustēt quicq̄ nec aquā bibāt. q̄ m̄lto magis pueri ad ieiuniū tenēt.

¶ Pueri plus p̄nt ieiūare vt v̄ q̄ p̄uetti: q̄ h̄nt plus de h̄ūdo. s̄z qui plus h̄z magis tenēt. q̄ pueri magis tenēt ad ieiuniū q̄ p̄uetti.

¶ S̄z q̄ p̄ceptū ecclie necessitatē c̄bi subtrahē nō d̄z. s̄z pueri indigēt frequētī cibo: q̄ n̄ p̄nt simul t̄m sine lesiōe alimētū accipere qd̄ eis ad totā diē sufficiat: p̄t debilitatē nature. q̄ ad ieiuniū nō tenēt.

¶ Ieiuniūz ē ordinatū ad satisfaciendū 7 c̄p̄p̄scitāz cōp̄mēdū. s̄z satisfactio p̄ peccatis p̄teritis nō cōpetit pueris: q̄ innocenti vita degnat: 7 a puritate pueri dicūt. similiter nec ē in eis cōcupiscētia ipugnās: et si h̄itu eis insit: vt Aug. dicit. q̄ n̄ tenēt ad ieiuniū.

¶ Alterius videt q̄ p̄uetti 7 sani nō excusent a ieiunio p̄pter p̄grinationē: est enī dimittendū illō quod nō ē necessitatis vt seruet id quod est necessitatis. s̄z p̄grinatio nō ē necessitatis: c̄s ergo ieiuniū ab ecclia institutū sit necessitatis: q̄ cadit sub p̄cepto: videt q̄ nō debeat p̄pter p̄grinationem aut iter ieiuniū intermitti.

¶ Videt q̄ nec rōne paupertatis: q̄ paupertas de se inducit ad ieiunādū. q̄ nō ē causa q̄re aliquis ieiunare nō debeat.

¶ Videt q̄ nec rōne op̄is alicui? seruiliū q̄a a ieiunio excuset: q̄ lucrū sp̄uale debet p̄ponderare lucro corp̄ali. s̄z huiusmodi opera ad lucrū corp̄ale ordinant: ieiuniū autē ad sp̄uale. q̄ nō ē ieiunū p̄pter huiusmodi opa intermittendū.

¶ Sed q̄ afflictio nō ē addenda afflictio. s̄z oīa p̄dicta h̄nt de se afflictionē. q̄ aliquo mō excusant ab afflictioe ieiunij.

¶ Esp̄o d̄o ad. j. q. q̄ p̄ p̄cepta iuris positū vt dicitur est remouent aliqua q̄ nō sunt de se mala 7 semp: vñ in aliquo casu possunt eē bona 7 necessaria q̄ talibus phibētur p̄ceptis: 7 iō nō fuit intentio legislatoris vt semp obseruaret p̄ceptū suum nisi in illis casibus in q̄bus bonū virtutis pōt conseruari. Et iō dicitur ad p̄maz q̄onem de iure nālī 7 positū: q̄ ius nālē positū a iure nālī p̄cedere d̄: inquantū p̄ ius positū modus obseruādī ius nālē determinat: q̄ intentio cuiuslibet legislatoris est iducere hoīes ad virtutes: vt d̄ in ij. c̄bi. que p̄tinēt ad ius nālē. modus autē obseruādī ea q̄ sunt de lege nālī nō pōt eē vniformis in oībus p̄pter diuersitates q̄ in singularibz cōtingūt: sicut nec idēz modus curatiōis pōt adhiberi oībus laborātibus eadē egritudine: 7 iō legislator nō pōt aliq̄d p̄ceptū ponere qd̄ nō oporteat i casu aliquo p̄termitti: t̄m cōsiderās qd̄ frequētius accidit legē ponit i illis casibus in q̄bus modus determinat p̄ legē non cōpetit iudiciū reseruās aliq̄bus q̄ hoc h̄cān: d̄s finire: 7 hec ē disp̄satio p̄lati cōmissa in ieiunio ab ecclia instituto: 7 in alijs huiusmodi ecclie p̄ceptis.

¶ Ad. j. q̄ d̄o: q̄ p̄cepta dei sunt d̄ eo quod ē de necessitate salutis fm̄ se: 7 iō i quolibet casu ob

seruari illa oīz. s̄z p̄cepta ecclie q̄uis vim obligandi h̄eant ex actu p̄cipientū: nō t̄m sp̄ obligat propter materiā in q̄ p̄ponunt.

¶ Ad. ij. d̄o: q̄ fm̄ utilitate que vt frequētius accidit: vtilit̄ huiusmodi p̄cepta instituta sunt. s̄z p̄pter necessitatē i aliquo casu emergentē etiā vtiliter dimittunt.

¶ Ad. iij. d̄o: q̄ inferior: pōt disp̄sare in p̄cepto superioris. q̄ disp̄satio sibi a superiori relinquit.

¶ Ad. iij. q. d̄o: q̄ p̄ceptū a legislatore positū t̄m solū ad obseruandū nō obligat q̄n̄ obseruatio int̄tionē legislatoris: eua cuat vel ipedit qua int̄dit hoīes iducere ad virtutē vel bonū statū eoz q̄bus legē p̄ponit. Cū autē iusticia p̄fectū ieiunij quē legislator int̄dit nō ipedit s̄z augeat: q̄ efficac̄ magis merito: iū ex hoc q̄ aliq̄s ē iustus nō absoluit a ieiunioz obseruatōe.

¶ Ad. j. q̄ d̄o: q̄ libertas quā sp̄s dei iducit est libertas iusticie que opponit seruituti p̄ccā: s̄z cōiungit seruituti dei: 7 ita ad obediētā m̄datoz eius 7 eoz qui vicē dei gerūt in terris obligat.

¶ Ad. secūdū d̄o: q̄ duplex ē ieiunij: luctus: 7 exultatiōnis. 7 d̄ ieiunij luctus qd̄ quidē cuz amaritudine p̄ccozum vel p̄ntis miserie gerit. ieiunij vero exultatiōis cū ex sp̄uali locūditate a carnalibz se abstrahit: q̄ gustato sp̄u desipit oīs caro iustis. q̄ semp h̄itu sp̄ualiter sponsus p̄sens ē: s̄z nō sp̄ actu: imo q̄n̄q̄ ē eis p̄sens vt iudex cū sua p̄ccā recogitat vel que fecerūt v̄l in q̄ cadere possunt nisi carnem cohibeāt: 7 t̄m eis cōpetit ieiunij merorū. Aliq̄ndo autē est eis p̄sens actu vt sponsus q̄n̄ ei a dulcedine p̄frunt: 7 t̄m cōpetit eis exultatiōis ieiunij 7 nō merorū.

¶ Ad. iij. d̄o: q̄ ieiunij nō t̄m inducitur p̄ p̄ccā p̄teritū: s̄z etiā ad p̄suadūz a futurū: 7 iō in his q̄ n̄ peccauerūt cōpetit vt medicina p̄seruās: et t̄m p̄ns vita sine p̄ccō oīo agi n̄ pōt q̄uis a crimini b̄ aliq̄s abstineat: vt Aug. i. iij. li. d̄ p̄nā d̄c. 7 iō sic oīb̄ i hac vita cōntibz cōpetit p̄nā: ita 7 ieiunij.

¶ Ad. iij. q. d̄o: q̄ pueri indigēt m̄lto cibo eo q̄ ab eis n̄ solū exigit ad actū nutritiue: s̄z etiā ad actum augmētatiue virtutis: q̄ d̄ residuo nutrimenti fit augmētū: 7 q̄ vt nature i eis nōdū qualuit: nō p̄nt s̄l multū de cibo assumē: q̄ nālīs virtus illō p̄uertē n̄ possz: 7 iō indigēt frequētī cibi s̄p̄tione: 7 p̄ hoc eis n̄ cōpetit ieiunij dū sūt i augmēto: t̄p̄ enī augmētū s̄z p̄m̄ ē vsq̄ ad finē etiā septēniū vt i pluribz: q̄ res nālēs n̄ currūt sp̄ eodē mō s̄z vt frequēt: 7 iō an̄ h̄: t̄pus n̄ artāt pueri ad oīa ieiunia ecclie fuāda. S̄z q̄ q̄nto ad iminū p̄dictū appropinquāt tāto virtus nē magi roborat 7 augmētū tardū p̄cedit cū i p̄mis. v. ānis p̄ciat puer ad medietatē totū augmētū: vt p̄s d̄c: iō fm̄ q̄ magi appropinquāt ad p̄dictū iminū: sūt eis ieiunia magi cōmēsurāda.

¶ Ad. j. ergo d̄c̄dū: q̄ loquit in casu q̄n̄ magna tribulatiōe iminētē maloz afflictio ad placandū deum in p̄addenda est.

¶ Et similit̄ d̄o ad secūdū.

¶ Ad. iij. d̄o: q̄ q̄uis pueri plus h̄eant de h̄ūdo q̄ p̄uetti: q̄ t̄m illud ē minus ispiatū citius pōt a

calore sumi: et ideo frequentiori refectione indigent.
Ad. iij. q. dō: q̄ sicut dicitur ē intertio legislatoris
 ē p̄seruare hoies et iducere ad bonū statū v̄tutis:
 qui q̄dē p̄sistit in p̄seruatiōe vite et valitudie suffi-
 cētī ad opa que d̄s facē ōz: nec t̄n suo p̄cepto exi-
 git ab hoie totū q̄d p̄t: cū nō intēdat ordiare sta-
 tū hois q̄tū ad vnū diē vel ad puū tēpus: s̄ ad to-
 tā vitā: a quo deficeret si semel hō totū q̄d posset
 faceret: et ideo siue egritudie iminēt: siue labore vie:
 siue quocūq; alio: cū quo simul et ieiunio p̄dictus
 status p̄seruari n̄ p̄t: nō tenet ex p̄cepto ieiunare
 s̄ fm disp̄sationē superioris vt supra dicitur: iei-
 unū soluere p̄t. **Ad. i. q. dō:** q̄ si sit talis pegri-
 natio q̄ possit sine incōmodo differri: ōz pegrina-
 tiōe differre si simul cū ea ieiunare nō p̄t. si autē
 pegrinatio cōmode differri nō p̄t: vel q̄ tēpus iei-
 unū hoies in qua p̄occupat: vel q̄ dies festi alii
 cui iminet ad quē ex deuotiōe hō p̄gere cupit: vel
 q̄ moza in p̄nia piculū h̄z v̄l sp̄uale vel corporale
 p̄t cū disp̄satiōe sui superioris oīa p̄dicta p̄santis
 pegrinari et ieiunū soluere: hoc t̄n intelligit de his
 q̄ labore itineri adeo affligant: q̄ simul cū ieiunio
 itinerari non p̄nt. Nec obstat q̄ p̄ceptū ōz p̄poni
 cōsilio: q̄ itētio p̄ceptū huūilinoi datus nō ē alias
 p̄tas et magis necessarias cās excludere: secus autē
 ē de p̄ceptis legis nature q̄ hoc p̄hibet q̄d fm se et
 sp̄ malū ē. **Ad. ij. dō:** q̄ paupertas nō sp̄ excusat
 a ieiunio: s̄ i illo casu q̄n simul h̄c nō p̄t t̄n ho-
 ra comestitiōis q̄ ad victū totius diei sufficiat: sicut
 frequēter egenis p̄tingit q̄ frustatum elemosinas
 querūt: vel etiā q̄n ex p̄cedētī inedia t̄n debilitati
 sūt q̄ ieiunū sufferre nō p̄nt. **Ad. iij. dō:** q̄ de
 oparij distinguēdū v̄: q̄ si ieiunādo possūt cōpe-
 teter victū p̄sona sua h̄re et p̄ familia cui cura
 eis incūbit: siue q̄ als diuites sūt: siue q̄ de eo q̄d
 minou labore q̄d secū ieiunū cōpatiat lucrari suf-
 ficiētia possunt a ieiunio nō excusant. Si autē als
 nō possūt t̄n laborare q̄ victū sufficientē acq̄rāt
 nisi ieiunū frangēdo: p̄nt s̄z disp̄sationē sacerdo-
 tis sui ieiunū soluere et laborare. Ex quo p̄z q̄ in-
 tentio maioris lucri nō necessarij eos a p̄ccō nō ex-
 cusat si ieiunū frāgāt: nec itēz illi a p̄ccō imunes
 sūt q̄ oparios cōducere nolūt nisi tali pacto vt iei-
 unū soluāt: nisi forte sit cā necessaria q̄ festinatio
 nē operis p̄ quo laborat exposcat.

Tertium sic pro
 cedat: Videt q̄ huiusmōi tpa nō debeat
 eē ad ieiunū detmiata sic ecclia instituit: q̄ sic iei-
 unū ē satisfactiōis p̄o ita elemosyna. s̄ elemosynaz
 tēpus nō ē detmiatū: q̄ nec ieiunū. **Ad. sic legisla-**
 tor noui testi. i. x̄ps q̄dragesimā ieiunauit: ita et le-
 gis veteris latoz. i. Moyses. s̄z p̄plo veteri testi nō
 idicebat q̄dragesimale ieiunū. q̄ nec p̄plo noui te-
 stamēti idici ōz. **Ad. x̄ps** statū post baptisimū legif
 Matib. iij. ieiunū in deserto ichoasse. si q̄ nos in

actib' nris x̄po p̄formari debem': statū p' epipha-
 niā q̄n baptisimū x̄pi celebrat debem' q̄dragesima
 le ieiunū ichoare. **Ad. in veteri testi** hēbat iei-
 unū q̄rti mēsis et q̄nti et septimi et decimi: q̄ nō erāt
 disticta p̄ q̄ttuoz āni tpa. q̄ v̄i q̄ nec nos p̄ q̄ttuoz
 āni tpa nra ieiunia distigue debeam'. **Ad. t̄pibus**
 leticie ieiunū nō cōpetit: v̄n et tpe paschali imitit
 t̄f ieiunū viglie aploz Philippi et Jacobi: et tpe
 natiuitatē ieiunū viglie b̄ti Johānis euāgeliste. s̄z
 infra octauas p̄tecostes adhuc durat gaudū pa-
 schalis festiuitatē. q̄ t̄nc ieiunū nō erit obseruādū.
Ad. in scōz solēnijs eoz gloriā recolim' ad quā
 trāslati sūt. s̄z ieiunū statū glie nō cōpetit: q̄ nō
 eluriēt neq; sitiēt ampli'. q̄ in viglijs solēnitatū ie-
 iunū nō cōpetit. **Ad. t̄ter'** v̄i q̄ i aliq̄ tpe ieiunū
 sit interdicitū: fm q̄ Heg. in. ij. olalog. narrat quē-
 dā sacerdotē diuinit' missuz b̄ti Bndicto dixisse:
 Dies resurrectiōis ē nō licet tibi hodie abstinē. q̄ v̄i
 q̄ i solēnitatib' illicitū ē ieiunare. **Ad. i. Eldre** di
 Scūs dies dñi ē nolite p̄tristari. et addidit: Come-
 dite piguia et. q̄ v̄i q̄ in dieb' solēnib' nō liceat ie-
 iunare. **Ad. s̄z** ē q̄d Donozius. iij. in q̄daz dēre.
 dic' q̄ die natalis sexta feria veniēt n̄ sūt phibēti
 q̄ p̄ deuotiōe voluerit ieiunare. **Ad. t̄ter'** v̄i q̄
 q̄ hora. ix. nō debeat eē tēpus detmiatū ad mādū
 cādū i dieb' ieiunū: q̄ circūstātie s̄z p̄ditionē p̄o-
 naz sūt detmināde. s̄z nō sūt cūsdē p̄ditionis q̄nuz
 ad potētā abstinēdi oēs q̄bus ieiunū idici. q̄ nō
 eēt eis oib' vna hora detmināda. **Ad. status** noui
 testi ē p̄fectior q̄ stat' veteris. s̄z in veteri testi iei-
 unabat vsq; ad vesp̄eraz. q̄ et vsq; ad vesp̄erā hō ōz
 comestione nūc differre i dieb' ieiunū. **Ad. s̄z** ē
 p̄suetudo. **Ad. Espōdeo** ōd ad. i. q. q̄ ad legislatorē
 prinēt ea q̄ sūt ad vitā hūanā necessaria lege ordi-
 nare q̄nt p̄gruētus fieri possūt: et cū aliq̄d tēp'
 sit alio magis ieiunio p̄gruū p̄ueniēt ab ecclia de-
 termiatū tēpus ē ad ieiunia institutū. **Ad. i. q. dō**
 q̄ elemosyne ordināt ad subueniēdū defectib' ali-
 oꝝ: et ideo nō p̄t elemosynis tēp' detmiari: sic nec
 defectib' q̄bus subuēre ōz. s̄z ieiunū ē institutū ad
 cōp̄mēdū p̄cupiscētā carnis et satisfaciēdū p̄ p̄-
 cati p̄teritū. et q̄ ieiunū p̄cupiscētā cōp̄rimū etiā
 postq̄ factū ē s̄z q̄ defect' manet i ieiunare: ideo p̄t
 ieiunio tēpus p̄figi. **Ad. ij. dō:** q̄ Moyses fuit le-
 gislatoz: n̄ tanq̄ dñs legis s̄z tanq̄ famul'. x̄ps autē
 tanq̄ dñs: et ideo nō iducebat lex vet' ad p̄formitātē
 Moysi: sic noua lex iducit ad p̄formitātē x̄pi: q̄
 etiā āgeloz intētio q̄ n̄ sūt dñi s̄z sui: nō ē vt alios
 ē seipos fducāt s̄z deū: vt Dio. dic'. **Ad. iij. dō:** q̄
 x̄ps n̄ ieiunauit q̄i tpe ieiunio idigeret: s̄z vt ad gra-
 tiā et suscipiēdā exēplo sui ieiunū nos p̄parat: et
 ideo p' baptisimū suū in q̄ plēitudo gr̄e ipsi' declara-
 ta ē testimōio p̄is et sp̄s sc̄i: et etiā Johānis dice-
 bat: vt exemplum ieiunū sui nobis proponeret.
 nobis autem competit ieiunium vt preparamur
 ad suscipiendam gratiam ipsius: quia sacramēta

gze eius p̄cipue pponit circa festū pasche: iō ime-
diatē an solēnitatē paschalē q̄dragesimalē ieiuniū
iplēt: 7 ē q̄ tps̄ veris qd̄ tūc incipit maxie ē cōcu-
piscētie aptū: 7 q̄ significat q̄ ad gliaz̄ resurrecti-
onis p̄ tribulatōes p̄ntis vite puenim? sic 7 chris-
p̄ passioez. ¶ Ad 4^m dō. q̄ f̄z̄ hiero. iudei habe-
bat sp̄ales cās q̄re illa ieiunia obseruabāt: i iulio
eiz̄ q̄ ē q̄r̄ mēsis ab apli quē ip̄i p̄mū hnt̄ ieiūabāt
q̄ illo mēse. vii. die mēsis Moyses d̄scēdēs d̄ mōte
legis tabulas cōfregit p̄p̄t̄ p̄ctm̄ vituli cōstatilia: 7
eodē mēse muri hierl̄m̄ a nabug. destructi sūt. In
v^o. at̄ mēse. i. i augusto p̄p̄t̄ m̄ murmur̄ ex v̄bis
exploratorz̄: out̄ illo mēse tēplū icēlū ē a Nabug.
7 p̄ ca ēt̄ a Tito. In vii. at̄ mēse p̄p̄t̄ iſectōz̄ godo-
lie sub quo reliquie ppli cōseruabant. vt p̄z̄ hiero.
In. x. aut̄ mēse i memoria mortuoz̄ quos d̄ns in
deserto p̄cusserat. Nos at̄ p̄ter ieiuniū q̄dragesia-
le in q̄ oim̄ diez̄ q̄si decimā soluiū? i singul̄ q̄dris
āni tres oies ieiunij iſtuti sūt: q̄ q̄si in p̄mitias cō-
putent: 7 ad expiandū peccata singulaz̄ q̄rtarū.
¶ Ad 5^m dō. q̄ sic̄ die Leo papa: p̄ sancte leticie
dies quos in honore d̄ni resurgētis 7 in celū ascē-
dētis exegimus: 7 post acceptū sp̄s̄ sancti donum
salubriter 7 necessario cōsuetudo ordinata ē ieiū-
nij: vt siquis forte iter ip̄a festiuitatis gaudia ne-
gligēs libertate 7 licentia imoderata aliq̄ p̄s̄up̄sit:
h̄ abstinētie censura castiget. Tū ē ē ieiuniū exul-
tatiōis qd̄ in illis qui sp̄m̄ sanctū acceperūt p̄petit
cū gaudio. n. sp̄ali etiā afflictio corp̄alis se cōpa-
tiat: un̄ nō sit genuflexio: 7 alleluia cātā qd̄ i alijs
ieiunij nō obseruat. ¶ Ad 6^m dō. q̄ in solēnita-
tibz̄ p̄cipuis vigiliis ieiunamus vt paratōres ad d̄
uotionē festi sumus: 7 vt gaudiū eternū qd̄ p̄ solē-
nitates tp̄ales significat ad tribulatōes p̄ntis vite
quas facti passi sūt subsequi demōstret. ¶ Ad scōā
q̄ dō. q̄ ieiuniū q̄tū ē de se nullo tpe ē p̄hibitum.
vñ sic̄ die Iſido. sancti p̄ces i deserto tpe paschali
ieiunabant excepto die d̄nice resurrectiōis: in q̄ n̄
v̄ cōueniens ieiunare: eo q̄ tota ecclia leticie festū
agit. vñ nō est cōueniens q̄ aliquis illo die opibus
afflictōis intendat: q̄ turpis est ois p̄ q̄ suo toti
non congruit: vt die Aug. in li. cōfes. sed p̄ accidēs
pōt̄ esse ieiuniū alicuius in die festo illicitū si adō
p̄tinaciter ieiuniū teneret q̄ nō crederet p̄ deuoti-
onē festi vtilitatē ieiunij cōpensari posse. ¶ Ad
p̄^m q̄ dō. q̄ dies resurrectiōis: vt dictū est totus est
leticie: vñ 7 cantat: Dec dies quā fecit d̄ns 7c. 7 iō
i illa p̄re alijs n̄ cōgruit tristitie signa ostēdere: 7 q̄
in singulis d̄nicis memoria resurrectiōis agit: ideo
in diebz̄ d̄nicis f̄m̄ cōem̄ p̄suetudinē ecclie ieiunia
intermittit. ¶ Ad 2^m dō. q̄ q̄ illi i magna tristitia
demersi crāt p̄p̄ tribulatōes vndiqz̄ iminentes:
iō ab his q̄ tristitiā igerere p̄nt̄ abstrahēbātur vt
in spe diuini auxiliij gauderent. ¶ Ad itia. q̄ dō. q̄
cōpetēs hora comedēdi in diebus ieiunij est hora
nona: 7 hec est ab ecclia instituta 7 cōiter obserua-

ta: q̄ f̄m̄ cōem̄ cursuz̄ comedēdi est hora sexta: q̄
cibus non d̄z̄ apponi q̄ulqz̄ nā circa. cibū p̄cedētē
occupata ē. Occupat aut̄ in cibo assūpto dupliciē
primo digerēdo ip̄m: 7 q̄ digestio fit p̄ calorem:
iō illud tēpus digestiōis est congruū in quo calor
naturalis ad interiora reuocat. i. nō p̄pter l̄bra-
ctionē radioz̄ solis 7 p̄pter sōnū in quo intēdunt
virtutes nāles. Secūdo cibū iaz̄ decoctū deducen-
do per mēbra quibz̄ d̄z̄ assilari: 7 ad hoc requirit
q̄ calor nutrimentū deducens vsqz̄ ad extremas p̄-
tes corp̄is euocat. calor aut̄ solis calorem naturalē
ad exteriora euocat: 7 iō q̄n̄ cōpletur solis ascēsus
qd̄ fit hora sexta: q̄ tūc est circa mediū tunc eius
opus cōpletū est: 7 iō tunc est temp̄ cōiter sumēdi
cibuz̄. Et q̄ ieiuniū ecclie d̄z̄ esse penale 7 satisfac-
toriū: ideo supra hoc aliquid addit: nō aut̄ tm̄ q̄
penitus humor cū assumpti exsiccat aut vut̄ na-
turalis debilitet: vñ p̄rito residuo tpe hora nona
occurrit in qua cibus f̄m̄ ecclie statutū in diebus
ieiunij sumendū ē. ¶ Ad p̄^m q̄ dō. q̄ legillato: po-
nēs legē cōez̄ attendit ea que in pluribus accidit:
sed adaptationē ad singulos relinquit illis qui cō-
stitunt legis dispensatores. ¶ Ad 2^m dō. q̄ nos
n̄ro ieiunio cōsōmamur nouo hōi qui per passi-
onē suā nos a vetustate 7 tenebris reuocauit: 7 iō
illo tpe ieiuniū primū soluiū q̄n̄ chris̄tus passi-
onē suā finiuit. i. hora nona. Sed an̄ hanc reno-
uationē competeat vesp̄tinū tēpus ieiunantium
cōmestioni ad significandū q̄ per cibū veteris ho-
minis in tenebris peccati 7 mortis delecti erant a
q̄b̄ n̄ eruebāt: etiā p̄ tribulatōes p̄ntis vite: q̄ in
mortē ad lymbū d̄scēdebāt q̄ erat tenebr̄ loc̄

Ad quartū sic proce-

ditur: Videt q̄ per binā comestiones iei-
uniū non soluat: q̄ ieiuniū est determinatum ad
subtractionē nutrimentū: sed non solū nutrimentū
sed etiā potus: cū q̄ potus assumptus p̄ter comesti-
onē statutū ab ecclia ieiunium non soluat: videt
q̄ nec etiā cū bina assumptio. ¶ S. aqua pota-
ta impedit sumptionē eucharistie: sicut 7 sumptō
alterius cibi: q̄ soluit ieiunium nature qd̄ requirit
in eucharistia sumentibz̄ sicut 7 alij cibi: si q̄ aqua
potata non soluit ieiunium ecclie: videt q̄ nec alijs
cibus assumptis. ¶ S. electuaria etiā cū quidaz̄
sunt: sed eoz̄ assumptio ieiunium non soluit: qd̄ p̄z̄
ex cōi cōsuetudine multoz̄ qui etiāz̄ diebz̄ ieiunij
absqz̄ cōsciētia fractionis ieiunij electuaria in ma-
gna quantitate manducant. q̄ nec ciboz̄ alioz̄
iterata assumptio ieiunij soluit. ¶ S. odo: iei-
uniū non soluit: sed odoze aliqui reficiunt sicut 7 ci-
bo. q̄ nec cibus. ¶ Sed 3° est: q̄ in hoc distinguit
ieiunantes a non ieiunantibus: q̄ semel māducant
si q̄ bina comestio ieiunium nō solueret: nō eēt oria
inter ieiunantes 7 nō ieiunantes. ¶ Lterū videt
q̄ elus carnū ieiunium non soluat: q̄ ieiunium est

institutum ad cōpmedū cōcupiscētia. s3 vinū magis inflāmat cōcupiscētia q̄ carnes. cū q̄ pot' vini non soluat ieiunium: nec esus car' nū soluet. ¶ **P.** legumina inflatiua sunt: 7 sic ad luxuriā puocāt. s3 vsus eoz nō soluit ieiunium. q̄ nec esus carniū. ¶ **P.** pisces aliqui ita delectabiliter comedūt sic carnes alioz aialiu. s3 nulla caro pisciū comesta ieiunium soluit. q̄ nec carnes auiū aut q̄drupedū. ¶ **P.** sic in dieb' quadragesimalib' abstinet a carnibus ita ab ouis 7 lacticiis. sed in dieb' ieiunij quidā lacticiis 7 ouis vtunt. q̄ 7 carnib' vti p̄nt sine h' q̄ ieiunium soluat. ¶ **S3** ē general' s̄uetudo ecclesie q̄ ieiunium vsuz carniū interdicit. ¶ **Lū** v' q̄ anticipatio t̄pis ieiunium non soluat. sicut enī nō seruat t̄ps ab ecclesia institutus q̄ tardat comestione: ita nec ille q̄ anticipat. s3 ille qui tardat non soluit ieiunium ab ecclesia institutus. q̄ nec ille q̄ anticipat. ¶ **P.** ieiunium ē act' abstinentie. s3 abstinentia ipedit nō soluz p̄ anticipationē hore comestionis sed etiā p̄ alias conditiones q̄ hoc vsu continent. Preprope laute nimis ardet studiose. q̄ cū nimis comedere q̄tuz ad q̄titate non soluat ieiunium: nec ardet q̄tum ad auiditate comedendi: nec laute q̄tū ad p̄ciosa que in cibuz querunt: nec studiose q̄tuz ad exquisitū modū cibaria p̄parandi: alias mortali peccaret q̄ in dieb' ieiunioz hoc facerent q̄si trāsgressores p̄cepti ecclesie qd̄ vuz est dicere: v' q̄ nec p̄prope comedere qd̄ ē tēpus anticipare ieiunium soluat. ¶ **Sed** ē qd̄ dicit p̄siliuz sabilon. in quadragesima nullatenus credēdi sūt ieiunare qui ante manducauerunt q̄ vespertinus celebrat officium. q̄ anticipatio t̄pis soluit ieiunium. ¶ **R**ūdeo dō. ad p̄mā. q. q̄ ieiunium dupl'r soluit. Uno modo quātū ad meritū: ita q̄ hō vel nō mereat vel min' mereat: 7 de hac solutiōe ieiunij nō intēdim' ad p̄sens: q̄ p̄ditiones que meritū alicui' act' augent vel minuit indeimiate sūt: eo q̄ q̄nq3 accidentalr se hnt ad actū meritorij. Alio mō soluit ieiunium s3 q̄ ē ab ecclesia institutū: ex qua solutiōe hō efficitur trāsgressor statutū ecclesie de ieiunio seruādo v' salte nō obseruādo: si ex disp̄satiōe vel cā legitima dimittat: 7 de hac solutiōe ieiunij nūc q̄rim'. Ad hoc at p̄cipue valet p̄siderare intētiōe statuētis. intendit aut ecclesia certū modū statuere māducādi: vt. s. semel in die ieiunās māducet: 7 iō si aliq3z sūptio fm̄ q̄ māducatio solet p̄pleri iteret ieiunium p̄cō mō acceptū soluit. si at aliq̄ sumāf q̄ ad māducādū de se ordinata nō sūt: s3 ad aliū vsū q̄ v' cōiter māducatio nō vocat: talis cibi vel pot' sūptio p̄ter māducatoz vnā añ v' p̄ n̄ fac eē binā māducationē: 7 iō talis sūptio ieiunium non soluit. ¶ **Ad** p̄mā dō. q̄ q̄uis aliquis potus aliq̄ mō nutriat: tam de se nō ordinat ad nutriendū: s3 mag' ad disp̄oēz bonā eoz que nutriunt: vt. s. p̄ mēbra deducāt: 7 i roacho nō cōburāt. vñ sūptio pot' māducatio nō d̄r: 7 iō ille qui potat extra horam

vnice comestiois nō d̄r bis māducare: 7 pp h' nec statutū ecclesie frangit: nisi fraudē faciat: quia legē violat q̄ in fraudē legis aliquid facit. ¶ **Ad** scdm̄ dō. q̄ aqua 7 si soluat ieiunium nate: q̄ aliquo mō nutrit: nō tam soluit ieiunium ecclesie: q̄ ecclesia non attendit in statuēdo id qd̄ quocūq3 mō nutre pōt sed id qd̄ p̄ncipaliter ad nutriendū ordinatū est. ¶ **Ad** 3m̄ dō. q̄ qd̄az dicit q̄ si electuaria comedant ad delectationē q̄ soluit ieiunium: si at causa medicine sumantur nō soluit ieiunium. sed statutū positue legis non attendit intentionē obseruāti: sed ipm̄ actuz: eo q̄ modus virtutis non cadit in p̄cepto: sed est finis p̄cepti. sed ex intētiōe pōt a liquis mereri vel demereri: 7 iō dō. q̄ electuaria 7 si aliquo mō nutriat: nō tam h' est p̄ncipal' v' eoz. Unde nec loco māducationis sumi cōsuevit: 7 iō talis sūptio ieiunium ecclesie nō soluit: q̄uis hō possit totaliter vel in pte ex h' meritū ieiunij p̄d̄r vel etiā mortaliter peccat: si sit imoderata libido: nō tam est trāsgressor p̄cepti ecclesie: nisi in fraudē sumeret: aut si eis q̄si aliq3z cibis vteret ad famē extinguēdā. ¶ **Ad** 4m̄ dō. q̄ odor nō nutrit: vt p̄ per p̄m̄ in li. de sensu 7 sensato: s3 aliq̄ mō cōlocat: vnde nō soluit neq3 ieiunium nature: n3 ieiunium ecclesie. ¶ **Ad** scdm̄ q. dō. q̄ ille d̄ ieiunium ecclesie soluere qui statutū modū abstinentiē ab ecclesia nō seruat: cū aut ieiunium ecclesia instituerit ad satisfaciendū 7 cōcupiscētia rep̄medū: sicut determinauit abstinentiaz ieiunij q̄tuz ad numerū: vt. s. semel rā tū ieiunās comederet ad afflictioēz carnis pp̄ satisfacionē ita taxauit: vt a carnib' abstineret: q̄ h' genere cibi p̄cipue cōcupiscētia fouet 7 roborat: vñ comestio carniū ieiunium soluit ab ecclesia institutū. ¶ **Ad** p̄mā dō. q̄ vinū cōcupiscētia incitat i flāmādo p̄ moduz alteratiōis: 7 q̄ tales alteratiōes nō diu manent: ideo potus vini non adeo efficaciter opat ad cōcupiscētie fomētū: sicut esus carniū quo p̄cipue maria cōcupiscētie ministrat: 7 caloricā nālis cōfortat radicitus magis: 7 ex alia parte s̄tractio vini nimis debilitaret naturā pp̄ vigilia ipedimentū. ¶ **Et** silr dō. ad scdm̄ de inflatiōe le guminiū q̄ est accidental' causa cōcupiscētia p̄ uocans 7 cito transit. ¶ **Ad** 3m̄ dō. q̄ pisces frigidozes sunt naturalr q̄ carnes nec alimentum ita cōueniēs corpori p̄stant sic alie carnes: vñ nō sūt tāta necessitas phibendi pisces sic carnes. ¶ **Ad** 4m̄ dō. q̄ q̄dragesimale ieiunium artius obseruat q̄ alia ieiunia: q̄ eo christi ieiunium fm̄ modū nobis imitatur: 7 iō quāuis vsus casei 7 ouoz in q̄dragesima sit gnāliter interdicit: tñ in aliq3z ieiuniis apud diuersos in his ē diuersus abstinentie modus. ¶ **Ad** etiā. q. dō. q̄ sic dicit ē: ille ieiunium soluit q̄ ecclesie determinationē non seruat: vñ cū ecclesia instituit certū tēpus comedēdi ieiunantib' q̄ nimis notabiliter anticipat ieiunium soluit. Non enī ecclesia artare intendit ad subtilēz t̄pis inspectionē nec

oportet astrolabium accipere ad horam comesti-
onis cognoscendam: unde sufficit si circa horam
illam qua ecclesia instituit ieiunans sumat cibum
etiam si aliquantulum pro aliqua necessitate anticipet
Ad p^m d^o. q^o omittit preceptum ecclesie non licet:
s; sberogare licet: et id cum tardatio horae ad penali-
tatem ieiunij faciat licet tardare post horam: s; non anti-
cipare. Ad 4^m d^o. q^o ea in quibus non potest accipi
certa mensura non cadunt sub determinatione legistato-
ris: et id quod non potest accipi certa mensura in quantitate
cibi: vel alijs conditionibus numeratis sicut in tpe
accipi potest: id conditiones alie quatuor non cadunt sub
determinatione precepti ecclesie: et id quod in inordina-
tione circa illas circumstantias peccat: et meritum iei-
unij amittat: vel in toto vel in parte: non tamen ecclesie
statutum transgreditur: et id ieiunium non soluit. **Co. III.**

Deinde queritur de

oratione: et circa hoc querunt septem.
Primo quid sit oratio. Secundo de modo
orandi. Tertio de speciebus orationis. Quarto quid
sit in oratione petendum. Quinto quis possit
orare. Sexto cui competat orare. Septimo de effi-
cacia orationis.

Ad primum sic pro-

cedit: Uidet quod oratio sit quaedam affective partis
actus: primo per Aug. qui sic diffinit orationem: Oratio
est purus affectus mentis in deum directus. **Ps.** Dug.
de sancto vic. dicit quod oratio est deuotio quaedam ex copu-
tatione procedens. sed deuotio ad affectum pertinet. **g. r.**
oio. **Ps.** ipius et oio non differunt nisi secundum relationem
ad superiorem et ad inferiorem secundum quod imputat inferiori
s; orat superior. sed voluntas est que imputat alijs
viribus. **g. ipa** est et cuius est orare et petere. **Ps.** oio ex
terior: interior desiderium insinuat orantis. s; oio in-
terior: est que per exteriorem innotescit. **g. oio** interior: nihil
aliud est quam interior desiderium. et sic ad affectum pertinet.
Ps. sup illud psal. Exaudi deus orationes meas etc.
dicit glo. quod oratio est quoniam vota nostra deo presentamus. s; pan-
dere siue demonstrare est actus rationis. **g. r.** orare. **Ps.**
secundum damas. oio est petitio decetius a deo. s; decetia
iponit ordinem alicuius ad alterum: cum ergo ordinare sit
rationis: et oio rationis erit. **Ps.** alteri versus quod sit actus doni
et non virtutis: quod secundum hug. de seculo vic. oio est contemplatio
rationis per se. s; contemplatio ad sapientiam pertinet: quod ea perfectio
superioris per rationem que contemplatio eternis inheret:
ut aug. dicit. **g. oio** est actus sapientie. **Ps.** versus dicit dama-
sius oio est ascensus intellectus in deum. s; ascendere ad donum
intellectus pertinet. unde sexta beatitudo que dicitur: Beati mun-
do corde: quoniam ipsi deum videbunt. intellectus dono at-
tribuitur: ut patet in glo. Matth. v. **g. oio** est actus intelle-
ctus doni. **Ps.** sic. dicit orare est amoris gemitus in com-
punctione resonare. s; genere est actus scientie doni: quod ista
beatitudo que dicitur: Beati qui lugent. ad donum scientie referuntur
cuius. Matth. v. in glo. et ab aug. **g. li.** de doctrina

christiana. **g. oio** est actus doni. **Ps.** versus versus quod sit actus
virtutis: Ja. i. Postulat autem in fide nihil hesitans. s; fides
est virtus. **g. oio** que est postulatio est actus virtutis. **Ps.**
aug. dicit: fides credit: spes et charitas orat: et oratio
do impetrat. s; spes et charitas sunt virtutes. **g. oio** est
actus virtutis. **Ps.** alteri versus versus quod oratio non sit actus cadens in pre-
cepto. quod enim voluntatis est non est necessitatis. sed oratio
maxime est voluntatis: quod est quaedam voluntatum petitio. **g. n.**
necessitatis: et ita non cadit sub precepto. **Ps.** peti-
tio non versus versus aliquid aliud esse nisi ut nostrum desiderium
alteri innotescat. s; superfluum est alicui exponere quod
ipse scit. **g. cum** christiana religio non contineat aliquam su-
perflua precepta: aliter superfluum esset: versus versus quod non cadat
sub precepto orare deum cui omnia desideria nostra sunt nota
Ps. de liberalissime sua bona dat. s; liberalius
dat quod sine precibus dat: quod sicut Seneca dicit: Nulla
res carius emitur quam que precibus emptum est. **g. non** oportet pre-
ceptum exigere preces de eo quod vult dare: nec ite-
rum de eo quod non vult dare: quia quod deus non
vult nos non debemus velle: ut sic sit conformitas nostre
voluntatis ad deum: et quod non debemus velle: non debe-
mus petere. **g. nullo** modo oratio cadit sub precepto. **Ps.**
versus versus illud Luce. xviii. orate et etc. dicit Lry. du-
dum dicitur: necessitate dicitur. s; necessitas talis non potest esse
nisi ex precepto. **g. oio** cadit sub precepto. **Ps.** oio est
ieiunium et elemosina diuiditur. s; utraque illarum est in
precepto. **g. r.** oio. **R.** fideo dicitur ad prima. q. quod sic dicit
Lassio: Oio dicitur quod est oratio. unde ex suo nomine oratio signi-
ficat expressionem alicuius actus rationis per effectum oris. h; z
autem ratio duos actus est secundum quod est speculativa. primo est pro-
nere et diuidere: et iste actus rationis exprimitur ore per orationem
qua philosophus i. p. peribere. describit. scilicet actus rationis est oris
currere de vno in aliud innotescendi causa: et hoc simul
oio quedam dicitur. et quod sermones rhetorici qui con-
tinent dicitur continent argumentationes ad persuasionem
accommodatas: inde est quod etiam orationes dicuntur et rhero-
res oratores. et quod orationes iste precipue quantum ad ge-
nus causarum quod iudiciale dicitur: ordinantur ad hoc quod
aliquid a iudice petamus. unde et in iure aduocatio-
nes postulationes dicuntur: ideo translatus est ulter-
rius hoc nomen ad significandum petitionem qua deo
aliquis facit velut iudici qui h; curam nostram actum
et sic diffinit damas. oio est: Oio est petitio decetius
a deo: sic enim loquimur hic de oratione: et ideo cuius
actus est petitio: eius actus est oratio. Sciendum est ergo quod
homo ab alijs animalibus differt quantum ad virtutes et
motum partem in duobus. primo quantum ad volitum
vel concupitum: quod quidem alijs animalibus ex natura ob-
terminatum est: homini autem non. scilicet quantum ad persecu-
tionem volitum siue concupitum: quod alia animalia habent deter-
minatas vias et instrumenta quibus sua desideria ex-
pleant: et ideo precepto in eis sit desiderij motus tan-
cito membra ad actum applicant: nisi sit aliquid prohibens
per violentiam: homo autem non h; vias et instru-
menta determinata: et ideo ratio homini subuenit
in his duobus: quia et inquit proprium et determi-

natum bonum qđ desiderari oporteat: et instrumēta ad opus determinat in prosecutionē desiderati et iō in nobis act' rōnis pcedit: et sequit' actū volūtatis. pcedit quidē inueniēs p p' illū qđ p voluntatē eligi oporteat. seqđt' at' p iperū ordinado vni' cuiq; instrō qđ ei oporteat face: et hūc rōnis actū ipatiuus mod' expmit in v'bis. Instrā aut' que rō applicat p iperū ad psecutionē vel cōsecutionē desiderati nō soluz sūt vires aie et mēbra cōpōis sed et exteriōres hoies: q; que p amicos sūt aliq' liter p nos sūt: vt p'ba dicit in. iij. et hī. s; etiā exteriōres amici nō sūt in ptate nra sic sūt mēbra corpis et vires aie: et iō applicatio predicta ad cōsecutoē desiderati eoz q' extra nos sunt qñq; dī iperū vel pceptuz: qñ. s. illi sunt in ptate nra: qñq; aut' dicit petitiō: qñ nō sunt in ptate nra qñ nobis subiecti: vel et depcatio si supra nos sunt. vñ sic iperū est act' rōnis: ita petitiō et deprecatio: et hoc p' p' p' h' in p' et hī. qui dicit q' rō ad optima deprecatur. vñ et p' p' oio est act' rōnis applicatiō desideriu' volūtatis ad eū qui nō est s' ptate nra: s; supra nos. s. deū. vñ diffinitio damal. Oio ē petitiō decentiū a deo. verissime essentia oionis declarat. ¶ Ad p' g' dō q' dirigere affectuz mētis in deuz ptingit dupl'. Uno mō sic in obiectū: et hoc mō affect' i deū direct' ē amor dei: et sic non loquit' hīc aug. Alio mō affect' in deū dirigit' vt in illuz quo affect' mētis desiderantis explend' ē: et hanc directionē affect' in deuz fac' rō p'dicto mō applicādo ad ipz illō qđ desiderat affect': et ipa directio affect' in deum oio ē: vñ diffinitio illa materialis est fm q' p rem directā significat ipa directio: sic et qñq; per fidez significat res credita. et silis mod' loqndi ē euz dō q' oio est desideriu' boni: in glo. i. Thel. v. q; ipz desideriu' ē res orata expleri. ¶ Ad 2^m dō q' sic i petitiōe exteriōri dō aliqd esse petitiō dupl'. s. fm veritate: vt euz dicit' da mihi hoc: et fm inspiratiōe quādā: vt cū aliqd manu porrigit v' necessitate exponit: ita et interior oio que fit ad deū ē qđē fm rei veritate act' rōnis: vt dictū ē qđā mō deum pulsātis: s; recogitatio necessitatu' p'paz et erectio spci ad deū sūt qđē oionea p quādā interpretatiōez et sic et deuotio oio dō ab hug. de scō vic. ¶ Ad 3^m dō q' ille q' petit aut iperat aut depcat aduocat aliqd ad psecutionē finis vel psecutionē intēti: h' aut nō est volūtās: q; ipa simplr et absolute fert i suū obiectū qđ ē finis: s; est rōnis cui' est ordiare vñ ad aliud: et iō ppe accipiēdo iperū nō ē volūtatis. S; dupl' oī volūtās ipare. Uno mō p qndā interpretatiōe sine equalētia: q; eni ipans p ipiuz suū mouet: iō act' aie ad quē mot' stati seqđt' ipiuz dō: et quia ad actū appetitiue si sit pplet' stati seqđt' motus in cōp'alib' organis: iō appetitiue virtutes dicit' ipantes motū. Alio mō inquātū pncipium ipi in volūtate est. aduocare eni aliqū ad finem suū qđ ad ipiuz p'inet: p' supponit appetitū finis:

et est quedā psecutio illius: et pp hoc potentie vel artes opatiue seu hīc q' sūt circa finē dicit' ipare istis q' sunt circa ea q' sūt ad finē: et fm hoc voluntas q' h'z finē p obiecto dī ipare iquātū ipiuz qđ ē act' rōnis: in volūtate icipit ad quā p'inet desideriu' finis. ¶ Ad 4^m dō q' vbi exteri' platū ē signū alicui' dupl'. Uno mō imediate illi'. s. ad qđ signū ficādū pncipalr i'itutū ē: sic hoc nomē ignis significat elm qđdā. Alio mō mediate. s. qñ ipa res q' pmo significat accipit vt signū alteri' rei: sic ignis significat charitatē pp aptitudinē quā h'z illa res ad significādū charitatē ex silitudine qđā. Oio igit' exteriōr vocalis significat imediate actū rōnis de p'cantis: si et oio exteriōr p modū oionis pponat vt cū dō: da mihi sedū tuaz assitricē sapiā: s; mediate significatōe ipm desideriu' expmit: sic pncipiū a q' pcedit: vt ex dictis p'z: et fm hoc intelligēda ē pmissa descriptio oionis: q' oio est qñ vota nra deo pādūm. ¶ Ad scōaz. q. dō q' oio act' qđā est. dicit' aut' actuz aliqū esse v'utis actuz: si in sui rōne aliqd claudat qđ ad ordinē v'utis p'icat etiā si nō oia que ad v'utē req'runt in sui rōne cōtineat: et iō oīz q' illi' v'utis act' ponat ad quā p'inet illa cōdino que sibi ordinē v'utis tribuit. oio aut' ex genē act' nō iporat aliqū rōnē v'utis qđ gen' ē petitiō: s; absolute actū potētie demonstrat nulla circūstātia v' i bonū vel malū v'utū. Ad dunt at a damal. due oīe que ordinē v'utis dōmstrāt. s. decētiuz: et a deo qđ ē petē qđ oīz: et a q' oīz: s; pma p'ditio nō pplet rōem oionis: q; si ab hoīe decētia petam': talis petitiō oio nō dō: nec at ē de essētia oionis: q; si et q' idē decētia petat a deo orat qđē: s; carnalr orat: vñ illa p'ditio mag' p'inet ad bñ esse oionis q' ad rōez sue spēi. Relinqđt' q' ex hoc oio spēs trahit: et ad rōnē v'utis trahit: qđ ē a deo petitiō: cū at petitiō siue depcatō q' ad supiōrē fit fuerētā hēat adiūctā ex q' ipetra' nūit qđ itēdit pstat q' oio ex hoc efficacā h'z ad ipetrādū illud. p q' orat q' deo reuerētā exhibet. vñ cū deo reuerētā exhibere fit act' latrie: vt in. iij. li. di. it. dictū ē: oio act' late erit elicite. nec obstat q' lata in volūtate ē: nō in rōne cui' act' ē oio: q; iusticiā cui' ps ē latria materialr v'it' actib' oim v'itū: vt ex eis reddat cūlibet qđ suū ē: vñ cohibet actum cōcupiscibilis ne aliqd mechet: et actū irascibil' ne q's occidat: et silr v'it' actu rōnis: vt ex eo deo reuerētā exhibeat. Et q; latria est virtus et nō donuz: vt dicitur est in. iij. li. di. xxxiiij. ideo oratio erit actus virtutis et non doni. ¶ Ad p' g' dō q' cōtēplatio aliqñ capitur stricte p actu intellect' diuina meditantis: et sic cōtēplatio est sapie act'. alio mō cōmuni' p omi actu quo q's a negocijs exteriōrib' sequestrat' soli deo vacat: qđ quidē cōtingit dupl': vel inquātū homo deuz loquētē in scripturis audit: qđ fit per lectionē: vel inquātū deo loqđ qđ fit per orationē. meditatio aut' ad v'itūz se h'z

quasi mediū inter ea: quia ex hoc q̄ nobis loquitur
 in scriptis ei p̄ mediatiōē intellectu 7 affectu p̄se
 tamur: 7 sic p̄ntati ei vel p̄ntez eū hūtes ei loqui
 possum⁹ p̄ oīonē: 7 iō posuit hugo tres cōtēplati
 onis p̄ces: p̄mā lectiōē: scōz meditatiōē: tertiā
 oīonē: nec tñ oīz q̄ sit oīo sapie act⁹ ab ea elicit⁹: q̄
 uis sapia per meditatiōē viā oīoni paret. **Ad**
 2^m dō q̄ ascēsus intellect⁹ in oēū est duplex: vn⁹ q̄
 ascēdit in ip̄m cognoscēdū: 7 talis ascē us p̄tinet
 ad donū intellect⁹: s; de hoc loq̄t damas. **Al**⁹ est
 ascēsus in oēū vt in quo auxiliū q̄rit: vt in psal. dī
 Ad te leuauī oculos meos qui habitas in celis. 7
 talis ascēsus est oīo: vn⁹ nō sequit⁹ q̄ sit act⁹ doni in
 tellectus: s; pōt ip̄m p̄supponere sic scōsus ascēsus
 p̄supponit p̄mā. **Ad** 3^m dō q̄ gemit⁹ siue fletus
 non ē oīo p̄ essentia: sed est q̄si fundamētū oīonis
 sup̄flua enī vī petitiō vbi necessitas oest: 7 iō rē
 cognitio sue miserie qua indigētē se aliq̄s videt 7
 sibi sbuenire nō pōt q̄ gemitū in affectu facit qua
 si oīo reputat a deo: 7 pp̄ hoc aug. dicit: O oīonis
 negociū pl⁹ gemitū q̄ vbi agit⁹: q̄ plus fletu q̄ af
 fatu. **Ad** ea que in 3^m obijciūt dō q̄ fides:
 spes: 7 charitas p̄supponunt ad latrā: vt in. iij. li.
 dictū ē: dī. ix. 7 sic act⁹ oīois eis attribuit⁹: tñ ē ad
 oīonē scōm p̄prie sp̄i rōnē h̄it aliq̄a p̄ueniētā
 7 p̄xigunt ad eā. petitiō enī frustra ad aliq̄e dī
 rigit⁹: nisi credat q̄ petitiū p̄stare possit 7 sp̄e q̄ ve
 lit: 7 est p̄sumptuosa petitiō: nisi ei fiat q̄ aliq̄ mō
 petitiū vni⁹ sit: vnionez aut̄ charitas fac. **Ad** itā
 q. dō q̄ oīo cadit sub p̄cepto 7 determinate 7 inde
 terminat. Determinate quidē ad aliquas oīones ex
 p̄cepto tenēt illi qui ex officio sunt mediū int̄ deū
 7 populū cōstitutū: sic mīster ecclesie: vn⁹ ex officio
 eis incumbit p̄ces ad deū in p̄sona tot⁹ eccleie sūdere
 7 iō ex statuto ecclesie tenent ad horas canonicas
 dicēdas. Sed indeterminatē ad oīonē q̄libet tenetur
 ex hoc ip̄o q̄ tenet ad bona sp̄ualia sic p̄curanda
 que nō nisi diuinit⁹ dant: vn⁹ alio mō p̄curari non
 p̄nt nisi vt ab ip̄o petant: 7 etiā ex hoc ip̄o q̄ cha
 ritatis p̄cepto tenet p̄ximū sic seip̄ diligere: tenet
 ei in necessitate benificē esse: nō soluz per corpales
 elemosynas: s; ēt p̄ sp̄uales: q̄z vna est oīo vt p̄us
 dēm ē: s; oīb⁹ ēt q̄ ecclesie mīsterio n̄ fungunt vī ab
 eccleia detmīatū t̄ps orādī statuti esse: cū ex cano
 niz statuto teneant dieb⁹ festis diuinit⁹ officijs inī
 esse: vt mītris pro p̄plo orantib⁹ suā int̄tione con
 formēt. **Ad** p̄m dō q̄ ex hoc ip̄o q̄ aliqd ē vo
 luntatis excludit necessitas absoluta ēt coactiōis:
 nō aut̄ necessitas ex suppositiōe finis: q̄ amor qui
 maxime volūtari⁹ est necessarius ē si quis velit ad
 salutis finē puenire: 7 hoc mō ēt oīo necessaria ē:
 7 s; p̄cepto cadens respectu eoz quoz voluntas
 s; necessitate p̄dicta cadit. **Ad** 2^m dō q̄ p̄ oīo
 nez p̄cipimur vota n̄ra deo p̄dere: nō vt euz do
 ceam⁹ qd desiderem⁹: s; vt affectū 7 intellectū n̄m
 dirigam⁹ i illū. **Ad** 3^m dō q̄ de oīonē acceptat

7 de eo qd dare vult: 7 interdū de eo qd dare non
 vult: vt idonei sum⁹ ab ip̄o accipere: qd nō ēt si ab
 eo nō sperarem⁹ qd desideram⁹: nec esse duz hoi
 oī se deo p̄ oīonez sbūcere sic hoi per p̄ces: qz i h⁹
 totū bonū n̄m p̄sistit q̄ deo sbditi sum⁹: nō at in
 hoc q̄ hoi sbdamur: de eo at qd dare nō vult: q̄a
 ip̄e vult pie velle qd ip̄e iuste nō vult: sicut in fine
 p̄mi libri dictum est.

AD secundū sic proce

dit: Videt q̄ oīo non debeat esse vocalis:
 sed mētalis tñ: oīo enī oī esse occulta: 7 ad deum
 tñ: q̄ est petitiō decenti⁹ a deo: vn⁹ dē matth. vij.
 Tu aut̄ cū oraueris intra cubiculū 7 clauso ostio
 ora patrē tuū. sed oīo vocalis nō est occulta: nec
 ad deū tñ esse vī: qz de ad cor respicit non ad vo
 ces. q̄ oīo sine voce esse oī. **P̄** oīo est p̄ cōtēpla
 tiōis. sed cōtēplatio nō existit in aliquo exteriori
 actu: sed tñ in interiori. q̄ oīo nō oī voce exteriori
 fieri. **P̄** per orationē debet intellect⁹ i deū ascē
 dere scōz damas. et affe. 7 in deū dirigi scōm aug.
 S; occupatio aīe circa corporeales act⁹ retrahit a
 scēsus intellect⁹ affect⁹ ad diuina: qz aīa nō pōt in
 tensē circa diuersa occupari. q̄ oīo debet esse sine
 voce tñ in corde. **Sed** p̄: qd dicit⁹ i psal. Uoce
 mea ad dñm cla. **P̄** oīo est act⁹ latric: vt dictuz
 est. sed act⁹ latric non solū in interiorib⁹ actib⁹: sed
 etiā i exterioribus cōsistit. q̄ oratio nō soluz debet
 esse in corde: sed etiā in voce. **Uteri** vī q̄ oratio
 non debeat esse diuturna matth. v. Orantes autē
 nolite multuz loqui. s; q̄ diu vocaliter orat mltū
 loquit⁹. q̄ oratio vocalis ad minus nō debet esse di
 uturna. **P̄** diuinit⁹ p̄ceptū non est p̄tergredien
 dū. sed dñs p̄cepit orantes sic orare: Pater nost
 7c. q̄ vī q̄ nō oī alias orationes addere. **P̄** oīo
 ad deū susa debet esse cū fiducia: Ja. i. Postulat
 aut̄ in fide nihil hēsitās. s; p̄lixitas petitiōis ē signū
 diffidentie in petitiōib⁹ que ad hoies dirigiunt: vn⁹
 vba multiplicant ad hoc q̄ aīus ei⁹ ad que petitiō
 dirigit flectat. q̄ oīo ad deū nō debet ēē diuturna.
 S; ē p̄. i. iij. q̄ vā ē vidua desolata vacet oīo
 nibus die ac nocte. q̄ oīo oī esse diuturna. **P̄**
 oīo chūsti actio n̄ra est instructio. s; chūstus legit
 diuinit⁹ orasse: vt p̄ luce. xij. q̄ oīo n̄ra debet esse di
 uturna. **Uteri** vī q̄ nūq̄ debeat aliq̄s ab oīone
 cessare: Luc. xvj. Dicebat at̄ ad illos similitudinē:
 qm̄ oī sp̄ orare 7 nūq̄ deficē. **Et** p̄ca. j. Thes.
 vlti. Sine intermissiōe orate. **P̄** oīo ē qdā anū
 ciatio desioctij ad eū p̄ que explendū expectat. sed
 hō sp̄ oī desiderare ea que orāda sunt. i. bona sp̄i
 ritualia. q̄ oīo oī esse sp̄. **S; p̄:** qm̄ hō orat non
 pōt operib⁹ misericordie vacare. s; qm̄ tenet eis
 vacare. q̄ hō nō semp debet orare. **P̄** oīo scōz
 hug. est pars cōtēplatiōis. sed homo nō semp oī
 vacare cōtēplatiōi: sed qm̄q̄ ad actionē se extēde
 q̄ nō debet semp orare. **Uteri** videt q̄ actualis

attentio sit de necessitate orationis: qz sic dicit Bre. Illa oratione deus non audit cui ille qui orat non intendit. sed ad hoc fit oratio ut a deo exaudiat. qz superuacua est oratio si sit sine attentione. ¶ Hugo de sancto victore dicit: Si cum oratione fundimur aliquid quodlibet a corde visum: et si illud bonum sit a culpa liberi non sumus. sed oratio que habet culpam adiunctam non habet suam efficaciam. qz requiritur ad orationem actualis attentio. ¶ Oratio est ascensus intellectus ad deum secundum damascenum. sed quando deest attentio: intellectus non ascendit in deum. qz non est oratio. ¶ Oratio est operatio virtutis orationis ex electione procedere. sed oratio est operatio virtutis qz esse cum attentione sine qua non est electio. ¶ Sed hoc est: qz nullus tenet ad impossibile. sed impossibile est mentem diu attentam tenere ad aliquid quando ad alia subito rapiat. qz non est de necessitate orationis qz spiritus comitatur ipsam attentionem. ¶ In alijs operibus meritorijs non requiritur qz spiritus adsit actualis attentio: sicut non orationis ille qui peregrinat semper de peregrinatione sua cogitet. qz videtur qz nec in oratione sit necessarium. ¶ Tertio videtur qz attentio orationi nocet: qz ut dicit hugo de sancto victore. Pura est oratio quando ex abundantia deuotionis mens ita accenditur: ut cum se postulat ad deum peruenit: et sue petitionis obliuiscatur. sicut qz obliuiscatur sue petitionis non videtur attendere orationem. qz cum oratio maxime debeat esse pura: videtur qz impediat orationem per attentionem. ¶ Sic intentio orationis dirigit: ita etiam alios exteriores actus sed in alijs exterioribus actibus plurimum noceret si actualis intentio spiritus adesset: qz optimus carbarum pessimum redderet: ut Augustinus dicit. qz nocet attentio si continue adsit orationi. ¶ Spiritus non potest mens humana ad plura simul intentata esse. sed aliquando orationem esse attentum ad finem quem intendit vel ad cogitandum de deo cui orationem fundit: quod omittit orationi nocet. qz nocentius est orationem si spiritus ad orationem quam facit attentionem habeat. ¶ Sed hoc augustinus dicit: Psalmis et hymnis cum orationem deum: hoc versetur in corde quod profertur in ore. ¶ Spiritus sanctus. Spiritus sanctus est deus et eos qui adorant eum orationem in spiritu et veritate adorare. qz attentio que facit spiritus orare: orationi non nocet. ¶ Unde dicitur ad prima. qz duplex est oratio. scilicet puata quam quisque pro se facit: et publica que faciendo incumbit ministris ecclesie: ut dicitur est. Et quia hec publica oratio non fit ab orante solus pro se sed pro alijs: ideo non orationem solus esse mentalis: sed vocalis etiam ut per orationem voce expressat: etiam alij ad deuotionem excitentur: et ad continuandum intentionem suam orationem et per hoc etiam cantus ab ecclesia instituti sunt: unde augustinus dicit de seipso qz flebat vberissime in hymnis et canticis suane cantationis ecclesie: et quia voces ille infusebat auribus eius: et eliquabat veritas in cor eius. oratio autem puata est quam quis pro seipso facit: et hec quidem potest et voce et sine voce fieri secundum qz magis orationis animo super petat: sed tamen vox orationi adiungit per. iiii. Primo ut homo excitet seipsum vberibus deuote orationem. Secundo ut intentionem custodiat ne euaget. magis enim tenetur ad unum si verba etiam orantis affectui coniungantur Tertio ex vehementia deuotionis in oratione: vox sequitur

quod motus superiorum virtutum si sit fortis: etiam ad inferiores redundat: unde et cum mens orantis per deuotionem ascendit in fletum et suspiria et iubilos et voces incosiderate prorupit. Quarto per debitum iusticie: quia deo cui reuerentia exhibetur non solum mente: sed etiam corpore seruandum est. ¶ Ad primum dicitur qz sicut dicit Bre. Bonum operum sic orationis agi in publico ad edificationem. scilicet ut spiritus in tentio maneat in occulto: unde ille qui publice orat si exteri non gloriam hominum: sed solum dei querit in occulto manet intentio: et solum deo orat per intentionem nisi etiam primo innotescat oratio ad edificationem. ¶ Ad secundum dicitur qz actus immediate ad deum directi: etiam si exteriores sunt ad vitam contemplatiuam pertinent: et sunt contemplatiuis partes secundum qz large accipitur quibus non sunt secundum qz stricte sumitur pro ipsa meditatione sapientie: ut dicitur est. Unde etiam lectio que immediate ad meditationem diuinorum ordinatur per contemplationem ponit que fit voce quibus. ¶ Ad tertium dicitur qz quia due vires ordinatae sunt ad idem vnum non impedit aliam in suo actu: sed magis inuauit sic sensus imaginationem quam ad idem ordinantur: sed in intentione expressa per vocem non impedit ascensus intellectus ad deum nisi nimia cura in vberibus perferendis fiat: sicut illi qui vberibus composita in oratione perferre nituntur. ¶ Ad secundam. qz dicitur qz in oratione precipue attenditur oratio deuotio: et ideo in oratione potest quibus deuotio orationis conservari potest: et ideo si diu possit deuotio conservari orationem esse diuina et plura: si autem pleritas fastidit vel tedium pariat orationem non est diuina pertrahenda: unde augustinus in li. de oratione dei: Dicitur scilicet in egypto crebras quidem habere orationes: sed eas tamen breuissimas et raptis quibusdam ioculatas esse vigilanti erectas quibus orationem plius necessaria: et ne per diuiores moras euanescat atque habet intentio: ac per hoc ipsi satis ostendunt hanc intentionem sic non esse obtundendam si durare non potest: ita si perdurauerit non esse rumpendam. ¶ Ad primum dicitur qz secundum augustinum ibidem: Absit ab oratione multa locutio. sed non desit multa precatio si seruus pueri intentionis: non multum loqui est in orando rem necessarium vberibus superfluis agere. multum autem precari est ad cum quem precamur diuina et pia cordis exercitatione pulsare. ¶ Ad secundum dicitur qz sicut augustinus in eodem li. dicit: Liberum est alijs atque alijs vberibus. scilicet ab his qui in oratione deuota perunt: eadem tamen secundum rem in eodem dicere. sed non debet esse liberum alia secundum rem in eodem dicere: et ideo precepto orationis non obligamur ad vbera illa. scilicet ad res illas petendas a deo: quia ut in eodem li. dicit: Quilibet alia vbera dicamus que affectus orationis vel procedendo format ut clareat: vel consequendo attendit ut crecet nihil aliud dicimus quam quod in oratione dominica positum est: si recte et congruenter oramus. ¶ Ad tertium dicitur qz petitio fit homini ad hoc quod desiderium petentis ei innotescat ad flectendum ipsum verbis. sed orationem ad deum fundimus: ut desiderium nostrum exerceamus: et ideo vtile est diu orare si diuina exercitatione desiderium crescat. ¶ Ad inquam. dicitur qz aliquis actus dicitur durare dupliciter:

aut fm essentia: aut fm virtute siue effectū suum: sic motio ei qui lapidē p̄cipit curat p̄ essentia act' dū manū lapidi mouendo apponit: s; virt' motio nis manet dū lapis ex vi impulsiois p̄me mouet. Sicut ē: dico q' oionis duratio dupl'r pōt p̄siderari: vel fm essentia act': et sic nō o3 aliquis cōtinue orare vel semp: q' o3 ē interdū circa alia occupa ri: vel s; virtutē et sic eius v' p̄cipue quātū ad sui initiū manet in oib' operib' alijs que faciū' ordia re: q' oia ad vitā eternā hñdaz ordinat' debent: et iō oideriū vite eterne qd' ē oionis p̄ncipiū manet in oib' operib' bonis fm virtutē: et p̄ hoc dicit i glo. i. thes. Nō cessat orare qui nō cessat bene age re. et sic v' motiois p̄me cōtinue debilitat: vt qn3 lapis impulsus quiescat vel p̄rio mō moueatur: nisi itez impellat: ita vt dicit aug. A curis vite deside riū qd' amō tepescit: et iō certis horis ad negociū oia dī mentē reuocam' ne desiderū qd' tepescere i ceperat oio frigescat. ¶ Ad p̄mū q' dō q' ois per hoc qd' dixit q' o3 sp̄ orare non intendit q' oionis act' nunq' interrumpat: s; q' nō interrumpat q̄si nūq' resūpturus: qd' quidē faciūt qui si statū nō exaudi unt ab oione cessant: q' oionis diuturnitate ipe traf' qd' petif sic per exemplū dñs pbat. ¶ Ad 2^m dō q' sic aug. dicit: Sine intermissioe orare nihil aliud est q' beatā vitā sine intermissioe desiderare. Uel dō q' sine intermissioe orare sibi accipit apls: vt ab oione statutis horis nō desistam': vel vt per beneficia pauperib' exhibita eoz oiones nras fa' ciam' etiā qn' nos ab oione desistimus: vt in vitas patrū quidā scus exponit. ¶ Ad 3^m p3 solutio ex dicitis. ¶ Ad q̄rtā. q' dō q' attētio actualis requir' rit ad oionē aliq' mō: vel ad euitādū transgressioez que ē in illa oione que ē in p̄cepto vel ad merituz in illa q' nō est in p̄cepto: s; nō oib' modis. sicut ei dicitū ē aliq's act' manet p̄ essentia et virtutē qn3 sed qn3 transit actu et manet virtute sicut in exē plo de p̄ctioe lapidis patuit: et sic manere actu in virtute est quidā medius modus inter ipm esse et habitu et in actu: q' qd' in habitu est neq' virtute: neq' per essentia act' est. fm hoc q' dico q' attētio i oratione manere o3 sp̄ s; virtutē: sed non requiri tur q' semp maneat per essentiam actus: manet at fm virtutē qn' aliquis ad orationē accedit cū intē tione aliquid ipetrandi: vel deo debituz obsequiū reddendi etiā si in p̄secutione oionis mens ad alia rapiat: nisi tanta fiat euagatio q' oino debeat vis p̄me intētionis: et iō o3 q' frequenter homo cor re uocet ad seipsuz. ¶ Ad 2^m ergo dōm q' verbum Srego. intelligendū est qn' attentio nullo mō con iungit oioni. ¶ Ad 2^m dō: q' vbum Hug. intelli genādū est q' qn' aliquis ex pposito mētez ad alia distrahit in orando: tūc. n. sine culpa nō est et p̄ci pue si in alijs sponte se occupat q' mentem distra hunt sic sunt exteriora opa: et si ad p̄riū mens euagetur etiā culpa mortalis erit. si aut' sine hoc qd' p

cipiamus mēs ad alia euagetur vel culpa caret vt puissima culpa ē nisi p̄cedens cogitatio ex qua cō tingit euagatio talis in culpa esse dicat. ¶ Ad 3^m dicēdū q' ascendit intellect' in deum qn' oionem ad deū ordinauit et vrus illius ascensus i tota oio ne manet. ¶ Ad 4^m dō q' in opibus virtutis nō o3 q' semp actualis electio affit sicut nō o3 q' ill3 qui elemosynā dat semp de elemosyna cogitet s; sufficit semel cogitasse ou3 elemosynā dare dispo suit nisi p̄traria cogitatione p̄cedens intentio iter rumpat. ¶ Ad v. q. dōm q' attentio i oione po test esse duplex. Primo. n. est attentio ad verba q' bus petimus ad petitionē ipsaz et ad ea que petito nem ipsaz circūstant: sicut ē necessitas p qua petif de' qui rogat et alia hui' mōi: et quecuq' hazz attē tionis adit nō est reputada inattenta oio: vñ etiā illi qui nō intelligūt petitionis vba ad oionē attēti esse pnt: s; tamē vltima attētio ē laudabilior q' se cūda: et scōda q' p̄ma. Et q' aia nō pōt vehemēter attēta esse ad diuersa: iō p̄ma attētio pōt nocere vt minor sit oionis fruct' si scōdam euacuat vt scōda si tertiā oio tollat: sed nō eōuerfo: tñ attētio cōit accipiēdo nō nocet: sed multū pdest: vt ex verbis aug. inductis apparet. ¶ Ad p̄mū q' dō q' qn' mens per dilectionē in deū rapit: vt petitionis sue ime mo: sit q' attentio oioni adest: vt dicitū ē q'uis nō scōda vel p̄ma sed tertiā. ¶ Ad 2^m dō q' rō illa p̄ce dit de p̄ma attentioe que si sit nimia ineptā intru ptione faciet. s. si in singulis vbis homo cogitare velit qualiter formanda sunt: qn3 etiā faciet erro re: q' si cogitantū minus verba occurrunt: talis at attentio sufficit vt sit tanta quāta sufficit ad inte grā verboz p̄nunciationē. ¶ Ad 3^m dō q' ea que hñt ordinationē ad inuicē pnt simul intelligi inq' tū huiusmōi: q' inquantū ad inuicē ordinata ac cipiant: sicut intellect' eoz ordinē cōprehendēdo ea vnū facit: et iō simul pōt intellect' fieri: et ad ora tionē et ad oionis finē: tam in quocūq' seraf' oioni debita attentio non deest.

Ad tertium sic proce

cedit: Uel q' incōuenienter spēs oratiois distinguant. j. Timo. ij. Obsecro igit' p' oiu3 obse crationes fieri oiones: postulatōes: gratiaz actio nes. obsecrationes enī sunt adiurationes pro rebus difficilib': vt dicit glo. ibidē: adiuratio autē quasi quādā coactionē iportat: et sic reuerentiā, minuit que oioni debet. q' obsecratio non est oionis spēs. ¶ S. non pōt esse idē totū et pars. sed oio est cui he' ptes assignat. q' nō o: oio ē inter has ptes assig nari. ¶ S. postulatio ē idē qd' petitiō: petitiō at est oionis genus: vt dicitū ē. q' postulatio nō debet poni oiois pars. ¶ S. ois oio ē petitiō decentiū a deo scōz damaf. s; grat' actio nō est petitiō: q' ē d iā acceptis. q' nō est oionis spēs. ¶ Tertius videt q' etiā distinctio p̄tium oionis: quā ponit abro. sit

incōpetēs: dicitur enim orōnes diuidi in dei laudē sup-
plicationē 7 postulationē 7 grāz actionē: nō enīz
laudatur nisi aliquid qd ad alterū ordinat: vt pz
in .j. ctbi. sed deus non est ad aliquid ordinandus
sed ad ipm omnia alia. q̄ nō est laudandus s; ma-
gis honorandus: 7 ita laus dei nō est pars orōnis
¶ Laus pprie enunciando aliquid de aliquo
fit: orō aut non per modū indicatiūz quo enun-
ciatio cōpletur habet fieri. sed magis per modūz
imperatiūz. q̄ laus nō est orōnis pars. **¶** Sup-
plicatio omnis est postulatio quedā. q̄ non debet
vnum cōtra alterūz diuidi. **¶** Alterius videt q̄ et
partes quas hugo de sancto vic. assignat: sint icō-
uenienter posite: dicit ei q̄ orōnis partes sunt tres
.f. supplicatio: postulatio: insinuatio. Insinuatio
enī vt dicit Tullī in .j. rheto. est quidā mod⁹ exor-
dij. sed ad deū accedentes nō indigem⁹ exordij: qz
non est verbis flectendus. q̄ insinuatio non est ora-
tionis pars. **¶** Exordium pcedit omnes alias
partes orōnis rhetorice. si q̄ orōni ad deū partes
assignant per similitudinē ad illa: videt q̄ insinuatio
sit prima pars orōnis 7 non vltima. **¶** Suppli-
catō adherere vī supra postulationē modū quidā
humilitatis in postulando. sed qd se habet ex ad-
dinone ad aliud est posterius. q̄ post postulationē
supplicatōez ponere debuit. **¶** Matth. vij. do-
min⁹ videt tres orationis partes ponere dicens: Pe-
tite 7 accipietis: querite 7 inuenietis: pulsate 7 ap-
periet. cū q̄ he partes in omnib⁹ predictis diuisioni-
bus omittat vī q̄ oēs sint insufficientes. **R**ūdeo
vō ad p̄mā. q. q̄ partes orōnis dupliciter accipi
possunt. .f. per modūz partiū integraliū 7 per mo-
dūz partiū subiectiuarū: partes aut integrales or-
rationis distinguunt per ea que ad cōpletam ora-
tionē requirunt: partes aut subiectiue distinguūt
vī s; diuersitate eoz: q̄ petūt: vī s; diuersū modū
petendī. partes q̄ orōnis quas apostolus assignat
vtrinq; distinctionē habet adiunctā: qz enī ea q̄
a deo petimus non ex nostris meritis ipetrare p-
sumim⁹: 7 viam impetrationi claudit qui non de
acceptis grām agit: ideo ad cōplētū orationis
p̄mo requirit sacrozū cōmemoratio quoz vīte
difficilia quecūq; impetrāt: 7 hoc fit per obsecra-
tionē: vnde dicit glo. q̄ de difficilib⁹ est sicut de cō-
uersiōe ipij. scdo ipa petitiō q̄ ē vel de his q̄ ad id
qd p̄cipalr petim⁹ ordinant: 7 sic ē orō q̄ or̄ respe-
ctu bonoz vī: vel de his q̄ p̄cipalr petim⁹: sic fit
bona patē 7 respectu hoz s; postulatiōes. Sequē at
grāz actio i qua orō cōsumat vī sequenti orōni adi-
t⁹ pateat: 7 s; hoc ē vt glo. ibidē dicit: pres misse dī
stignūt: qz ea que añ cōsecrationē dicūt s; q̄s qdā
obsecratōes: eo q̄ fit cōmemoratio chūsti 7 docē-
ne ipi⁹ 7 scōz ei⁹. ea aut q̄ in cōsecratōe dicūt orō-
nes: qz sacrm qd illis v̄bis cōficat in via nos adiu-
uet: vī 7 vīaticū dī. q̄ vō postea addūt s; postula-
tiōes: qz bona cīna postulāt 7 mortuis 7 viuīs. q̄

at p' cōionē dicit grāz actōes s; **¶** Ad p̄mū dō
q̄ sic in iuramēto assumit oīna vītas q̄s firmior: i
testimoniū vītatis a nobis dō: ita in adiuratione sp
assumit potētior vī ad ipetrādū qd nos ex nra in-
firmitate nō possum⁹ ipetrare: vī sp adiurāo in se
obsecrā p̄tēt. s; q̄z illud qd adiuram⁹ assumit ad
inclinādū p violētā: sic cū sci demōes adiurāt vt
de obsecris corporib⁹ exeat: q̄z aut assumit ad in-
clinādū p beniuolētā: 7 sic deū adiuram⁹ p filiūz
suū vel p scōs suos q̄ ei accepti supra nos fuerūt: 7
iō reuerētia p obsecratōez nō minuit. **¶** Ad scōz
dō q̄ cōsuetū ē q̄ nomē cōe ad illā spēm trahit q̄
nihil addit dignitatē vel min⁹ q̄ alie spēs supra cō-
mune: sic nomē āgelī qd oib⁹ ordinib⁹ cōe ē infimo
ordini attribuit: 7 sīlī nomē orōnis ad illā speciez
trahit fm quādā appropationē q̄ h; min⁹ dīgnit-
tate. .f. qua petīt vīe bonū. **¶** Ad tertij dō q̄ po-
stulatio iporat quādā p̄tensionē desiderij in id qd
petīt: 7 qz illud qd p̄cipalr 7 p se desiderat ē finis
iō postulatio pprie addit supra petitiōez cōiter de-
cta determinatiū petitiū. .f. finem. **¶** Ad q̄rtū dō q̄
grāz actio nō ponit pars orōnis q̄s spēs ei⁹: 7 iō
nō o; q̄ diffinitio orōnis ei cōueniat. **¶** Ad scōz
.q. dō q̄ sic orō rhetorica h; exordij pte sui: ita 7
orō ad deū sūsa: vī 7 introit⁹ in missa cantat: s; b⁹
interest: qz in orōne rhetorica exordij ponit p̄p-
illos ad q̄s orō fit: vt beniuolē: docile: vel attentē
reddat: s; in orōne de qua loq̄mur exordij requirit
q̄z ad excitādū orantis desiderij ad deuote petē-
dū. in exordio aut qd ad beniuolētā captādā idu-
cīt q̄rtuo: modis scōm Tullij pcedit: qz vel capta-
tur beniuolētia ex p̄sona iudicis dū laudat: vī ex
negocio dū eius dignitas ofidit: vel ex p̄sona pctē-
tiē: sic dū ofidit meritū cuius in eos q̄s alloq̄t: vī ex
p̄sona aduersarioz dū eos audietis aīos pctēt
In orōne aut quā ad deū fundim⁹ pro nobis tam
intercedim⁹ nō vt aliq; offensaz incurrat: negocium
etiā pro quo oram⁹ ipse de⁹ ē ad que sūt oīa deside-
ria nra ordināda. Unde duplr orātis affect⁹ ad de-
uotionē q̄s quodā exordij excitat. .f. ex parte dei
dū ipm laudam⁹: 7 ex parte nra dū nram infirmi-
tatē recogitam⁹: 7 quātū ad p̄mū ponit ambo.
Laudē dei orōnis pte: q̄tū aut ad scōm supplica-
tionē que ē humilis 7 deuota p̄catio: in qua etiāz
pōt includi negociū pro q̄ oram⁹ in quātū ex neces-
sitate que nos ipellit ad orandū spūs nī humiliat
postulatio aut ad p̄gressuz orōis p̄tinet: sed grāz
actio ad terminū: vt p̄us dictū est. **¶** Ad p̄mū q̄
dō q̄ laus largo mō accipit fm q̄ se h; cōiter ad
laudē 7 honozē. Uel dō q̄ q̄uis de⁹ nō ordinat ad
aliquid tam ipse oīa directe in se ordinat: 7 per h⁹
sibi laudis rō cōpetit. **¶** Ad scōm dō q̄ laus nō
ponit pars subiectiua: s; integralis 7 q̄s ad cōple-
mētū esse orōnis pertinet. **¶** Ad tertij dō q̄ sup-
plicatio nō ponit hic quantūz ad hoc q̄ includit
postulationē vel petitionē: sed quantūz ad modū

petēdi quē ipoztat. **P**ōt etiā dici q̄ ptes ab̄so. reducunt ad ptes apli vt laus oco dicat: iō qz per ea que ad laudē ipsius ptinet ipm adiuram: sup- plicatio autē idē ē qd̄ oio: qz vtrūqz quādā reue- rentiā impoztat: alia autē etiā scōm nom̄ sunt idē. **A**d itā. q. dō qz ptes ab hug. posite sūt ptes sbie- ctive: 7 distiguūt f3 diuersos modos: qz ois petiō p narratōnez deimiat: 7 ipa narratio ē qdā iūpta- tiua oio. sic qz vtrūqz cōcurrē pōt ad oionez: 7 sic dī postulatō. vñ ipē dīc qz postulatō ē dīmiatē pe- titioni inserta narratio: vel alterū tm̄: 7 sic vel peti- tio indeterminata sine narratōe: 7 sic ē supplicatio vnde ipē dicit qz supplicatio ē sine determinatione petitiōis humilis 7 deuota pcatio: aut narratio si- ne petitione: 7 sic ē insinuatio que fm ipm ē sine petitione per solā volūtatis narrationē facta signi- ficatio. **A**d p̄mū qz p solutio ex dictis i secūda qōne. **A**d scōm dō qz insinuatio p Tullius in hoc differt ab exordio qz exordiu expresse beniuo- lentiā captat: vel docilitatē: vel attentionē facit: sed insinuatio facit idē occulte 7 p quosdā circūi: 7 iō insinuatio est p̄p̄tē qm̄ aliqd dī: 7 aliqd intrēdit: 7 iō hugo istū oionis modū quo narratio pponit 7 petitiō intendit insinuatione noiauit: 7 iō nō po- nit p exordio: sed p illo mō petitiōis qui cū quodā exordij genere similitudinē h3. **A**d tertiu dō qz si- cut ex dictis p3 postulatō mediū est inter insinua- tionē 7 supplicationē: 7 iō mediā fm ordinem ab ipō ponit. **A**d q̄rtū dō qz fm aug. illa tria disti- guūt fm ea que sunt necessaria viatorū. p̄mo vt ad- sit virtus ad abulandū p sanitatē: 7 quātū ad hoc dī: Petite 7 accipietis. scōm vt ad sit scia ad dirigē- dū ne via ignoret: 7 quātū ad hoc dī: Querite 7 inuenietis. tertio vt ad sit facultas ad perueniēdū 7 quātū ad hoc dī: Pulsate 7 aperiet vobis. 7 sic p3 qz hīc distiguūt oionis sbiective partes diuer- se fm diuersitatē eoz que petunt: 7 iō oio que in distinctione apli est posita: includit petitionē 7 q̄- sitionē: sed postulatō pulsationē: qz aut actio 7 obsecratio nō sunt hoc mō sbiective ptes scōz diuersitatē petitoz distince.

Ad quartū sic proce- dit: **C**l̄ qz hō nō debeat aliqd deiminate petē in oione: qz periculosuz est petere qd̄ petē nō o3. s3 quid orem? sic o3 nescimus: Ro. viij. qz nō de- beam aliquid deiminate petē. **P**̄. in oione hō o3 spez suā iactare in deū: sic dī in psal. Facta sup- oīm curā tuā 7c. sed ille qui aliqd in oione deter- miat nō vī sup oīm curā suā iactare totalr. q̄ tal- oio est resp̄sibilis. **P**̄. determinatio petitionis nō fit nisi ad innotescēdū d̄sideratū. s3 de quē ora- mus meli? scit desideria nra qz nosipi. qz nō debem? in oione aliqd deiminate petere. **S**3: d̄ns cō- grua forma oadi t̄bit. s3 in oione oñica deimiat- te petitiōnes cōtinēt. qz aliqd deiminate petere.

P̄. postulatō ē oionis pa. s3 h3 deimiatā petiti- onē: vt hugo dīc. qz deimiate aliqd petendum est. **A**lteri? videt qz in oione nō sunt tpalia petenda matth. vj. sup illud: Prīmū q̄rite regnū dei: 7 hec oia 7c. intelligendū ē nō qz p̄ regnū illa querant. qz nullo mō l3 tpalia orādo petere. **P**̄. q̄cunqz orat p aliq̄ sollicit? est p illo. sed p tpalib? etiā neces- sarijs solliciti esse nō debem? vt p3 matth. vj. No- lite solliciti esse qd̄ manducetis. qz tpalia nō sūt pe- tenda in oione. **P**̄. nō debem? orādo petē nisi qd̄ ē bonū nrm. s3 tpalia nō sūt bona nra: vt p3 p- aug. in glo. super illud matth. vj. Prīmū q̄rite re- gnū dei. qz tpalia nō sunt in oione petēda. **S**ed q̄ ē qd̄ in oione oñica cōtinēt: Panē nrm q̄ttidā- nuz da nobis hodie. in qua nō solū spūalie: sed et corporalis panis petit: vt p3 p glo. luce. xi. qz l3 pro- tpalib? orare. **P**̄. Bern. dicit: Petēda sūt tpalia q̄ttū necessitas petit. **A**lteri? vt qz hō nō debeat p alieno bono orare. p̄mo p hoc qd̄ dī hie. vñ. Tu qz noli orare p p̄lo hoc. **P**̄. p̄sumptuosū ē vt hō se ad ea q̄ supra se sūt ingerat. sed redudātis- gie ex vno in aliū pertinet ad excellētā plenitudi- nis q̄ fuit in christo fm qz ē caput nrm. qz nō o3 si- bi aliqd vsurpare vt p alio orat. **S**3: qd̄ dī matth. v. Orate p plequetib? 7 calūmiantib? vos. **R**̄ideo dō ad. j. q. qz determinatio ei? qd̄ in oione petendū ē ad tria valet. Prīmo ad hoc qz attēto orātis deimiet ad aliqd q̄ plimuz ē in oione neces- saria. Scōm vt nobis innotescat desiderū nrm: 7 q̄ttū in ipō p̄fecerim. Tertio vt seruētus petam? qz bona quanto p̄culari? inspiciunt: tāto seruē- n? cōcupiscūt: sic de delectabilib? corporalib? p̄hs dīc- .iij. ethi. vñ aug. in li. de orādo dei dīc: iō p certa interualla ipm et v̄bis deimiatas oram? deū: vt ill- rez signis nosipos admoncam? q̄ttū ad p̄m: 7 q̄ttū in ipō desiderio p̄fecerim? nobis innotescam? q̄ttū ad 2m: 7 ad hoc agēdū nosipos acri? excitam? q̄ttū ad tertiu. **A**d p̄m qz dō qz sic aug. ibidē soluit ap̄lus hoc dicit. p̄p̄ t̄bulatōes tpales que ad p̄fcm nrm plezqz imittūt: 7 tam ab eis oib? liberari pe- tim?: qz in se male sūt: q̄uis fm quid sint bone. s3 de q̄busdā bñ scim? qz ea petere o3: sic 7 qd̄ deside- rare. **A**d scōm dō qz in dubijs debet hō quātū ad hoc curā suā iactare in deū: vt si alr expediat qz petat diuino arbitrio relinq̄: quā forma orandi d̄ns exēplo suo tradidit: cū dīc: Nō sic ego volo: s3 sic tu: s3 in illis que de nos vult velle: o3 quātū ad hoc curā nram in ipm p̄icere: vt eoz impetratio nē eius auxilio expectem?. **A**d tertiu p3 solutio ex dictis. **A**d scōm. q. dō qz oio est quedā desi- derij executio: 7 ideo illud qd̄ licet desiderare licz orando petere: eo mō quo licet illud desiderare. sed in illis que desiderant est duplex distinctio at- tendenda. Prīma est: quia quedā desiderant p̄p̄ seipsa: quedam propter aliud. Secunda est: quia quedam non habent superfluitatē desiderij: sicut

virtutes: quedam autē habent: sicut voluptates: diuitie: et huiusmodi: bona autē temporalia et propter aliud desideranda sunt et cum quadam mensura. scilicet secundum quod sunt necessaria ad vitam presentem agenda: et ideo hoc est modo orari pro eis potest. ¶ Ad primum ergo dicitur quod nec primo nec secundo debet queri temporalia quasi principaliter intentā: potest autē queri ut propter aliud desiderata: quod quidem desiderium est electionis non voluntatis proprie: quia voluntas est finis. ¶ Ad secundum dicitur quod superflua sollicitudo prohibet illis vitiis: non autē necessaria. ¶ Ad tertium dicitur quod temporalia non sunt bona nisi secundum se sed secundum quod ordinantur ad alia: et sic accipiunt rationes boni vtilis: et sic pro eis orari potest: ut philosophus dicit in vi. ethi. Quod non hec scilicet temporalia bona orare: sed quod homo eis bene utatur. ¶ De tertia questione dicitur quod cum precepto charitatis homo orat proximum sicut seipsum diligere: eadem ei debet optare que sibi: et ideo etiam eadem pro eis potest orare que et pro se orat. ¶ Ad primum ergo dicitur quod dominus loquitur quantum ad hoc quod in illo populo erat impedimentum quare oratio proprie exaudiri non poterat. scilicet incolectus error: illorum: et finalis impenitentia: ut glo. ibidem dicitur. ¶ Ad secundum dicitur quod ille qui orat non propria virtute nititur obtinere quod petit: sed virtute eius que orat: et ideo quoniam aliquis pro alio orat: non sibi usurpat gratiam plenitudinis: sed ei attribuit que orat a quo gratiam proxi danda petit.

Ad quintum sic pro-
cedit. Videtur quod solus deus debeat orari per diffinitionem orationis: quia damascenus dicit quod oratio est ascensus intellectus in deum. ¶ Sed oratio est actus patrie: ut dicitur est. scilicet latria soli deo debet. et oratio. ¶ Sed virtus orationis plus in affectu consistit quam in voce: quia hoc negotium: ut augustinus dicit plus gemitibus quam vocibus agit: sed soli deo est cogitatio cordium et affectus percipere. ergo ei soli fit oratio. ¶ Sed etiam dicitur Job. v. Uoca si est qui tibi respondeat: et ad aliquem sanctorum conuertere. ergo oratio potest fieri ad sanctos dei: et non solum ad deum. ¶ Sed orationis species est supplicatio. scilicet supplicatio homini fieri potest. et oratio. ¶ Iterum videtur quod possit oratio dirigere etiam ad sanctos non in patria existentes: non enim ad sanctos orationes fundimus: nisi in quantum sunt deo viciniore nobis: quia deus pro eis qui sunt sibi magis propinquus in distantia radios sue bonitatis emittit: ut dionysius dicit. scilicet sancti et in hoc mundo existentes sunt nobis superiores. ergo debemus eos orare. ¶ Illi qui sunt in purgatorio sunt certi de sua salute. ergo si in meliori statu quam nos sumus. ergo possumus eos orare. ¶ Sed in Dial. legitur quod Paschasius qui est pro morte miraculorum fecit: reuelatus est beato Bernarmino capuano episcopo in purgatorio esse. ergo videtur quod ad eos qui non sunt in patria possit oratio dirigere. ¶ Sed contra: quia non est eiusdem orari: et pro eis orat. sed pro omnibus sanctis qui sunt in mundo vel purgatorio oratur. ergo non debent ipsi orari. ¶ Sed sancti non orantur nisi in quantum sunt in plena diuinitatis participatione. sed non participant plene diuinitate: nisi in quantum participant beatitudinem: ut Bo-

etius probat in tertio de consolatioe. ergo sancti qui sunt in beatitudine tantum orandi sunt. ¶ Iterum videtur quod oratio non fiat ad deum ratione essentie: sed magis ratione persone: quia hoc modo debemus orare: sicut christus nos docuit: et ipse docuit nos ad personam patris orationem dirigere: Jo. xvi. Siquid petieritis patrem et cetera. ergo oratio fit ad deum ratione persone. ¶ Sed illud quod attribuitur deo ratione diuine nature toti trinitati competit: et singulis personis. sed ecclesia non dirigit aliquam orationem ad spiritum sanctum. ergo non orat deus ratione nature: sed ratione persone. ¶ Sed contra: secundum quod aliquid oratur quod bona sua communicare potest. sed communicare seipsum competit deo in quantum est bonus. cum ergo bonitas sit attributum essentialiale: videtur quod oratio dirigatur ad deum ratione nature. ¶ Respondeo dicitur ad primum questionem quod illud quod orando petimus est beata vita: ut augustinus dicit: quia omnia alia que petimus non petimus nisi secundum quod ad hanc ordinantur: beatam autem vitam dat directe solus deus: sed tamen etiam sancti cooperantur nobis ad hoc quod beatam vitam obtineamus: et ideo oratio directe et proprie fit ad deum: sicut a quo expectamus quod orando petimus: sed tamen orantis intentio ad sanctos conuertitur: ut quorum auxilio a deo impetrat quod expectat: et ideo dicit Cassiodorus quod oratio proprie fit ad deum: sed deprecatio ad sanctos. ¶ Ad primum ergo dicitur quod in diffinitione debet poni ea que proprie sunt. quibus autem aliquo modo ad sanctos oratio fieri possit: sic ad intercessores pro nobis: tamen proprie et per se oratio in deum fertur. ¶ Ad secundum dicitur quod oratio est actus patrie: nec tamen cum sancti orantur eis latria exhibetur: sed illi a quo petitio orantis explenda speratur. ¶ Ad tertium dicitur quod sancti agnoscunt in verbo omnia que ad eorum gloria pertinent: et quod ad magnam eorum gloriam est quod alios iuuare possunt: quasi dei cooperatores existens ideo statim in verbo videtur vota eorum quod eos impellat. ¶ Ad quartum dicitur quod ad aliquem sanctorum nos conuertendum esse docet: ut ad mediatorē orationis: non ad quem principaliter oratio dirigatur. ¶ Ad quintum dicitur quod oratio hic accipitur ad similitudinem rhetorice orationis: ut ex dictis patet: et ideo sicut illa soli iudici fit quibus etiam alijs superioribus supplicationes fieri possent: vel alique petitiones: ita etiam oratio ad solum deum directe dirigatur: sed supplicatio etiam directa ad alios dirigere potest. ¶ Ad secundum dicitur quod nihil petit ab aliquo qui non habet: unde cum beata vita sit que in orando petit ad illos solos dirigere potest qui beatam vitam habent: non autem ad illos qui in mundo sunt: neque ad illos qui in purgatorio sunt: quibus illis qui in mundo sunt supplicatio vel petitio aliquid fieri possit. ¶ Ad primum ergo dicitur quod quantumvis sancti in mundo existentes sint nobis superiores et possint pro nobis orare: non tamen adhuc ad illum gradum superiorum perueniunt: ut scilicet beatitudinem quam nos non habemus illi dabant.

Ad secundum dicendum qd quauis illi qui sunt in purgatorio sunt in maiori securitate qd nos tamen sunt in maiori afflictione: et iterum no sunt in statu meredi: et io magis indiget qd pro eis oret qd qd ipi oret. Ad tertiu d d qd in miraculis pcpue ait edidit fides et deuotio orat: vñ etiã domin' mulieri qua sanauit dixit: matth. ix. fides tua te salua fecit: et ille pp excellẽtia meritoz credebatur in patria esse: io orabat: et talis oio pp fidem oratiũ exaudiebat: tũc vt vita illius approbare: no qd ille pro alijs in purgatorio existẽs oraret.

Ad tertiu q. d d qd de pcpue orat inquãtũ e beatus et alijs beatitudinẽ largies: et qd hoc couenit ei rone essẽtiã: io rone essẽtialiũ attributoz orat.

Ad pmũ qd d d qd ea qd sunt essẽtie a patre sunt in alijs psonis: et io fit qdã reductio ab alijs psois in patre: vt p3 p hila. et pp hoc etiã d d pat pncipiũ toti dicitate: et sic nos i patre: sic in pncipiũ n de pncipio reducẽs chriũ nos ad patre oionẽ dirigere p filiu docuit.

Ad scdm d d qd spũs sanct' ex psonali ppetate h3 qd sit donũ: et io magis cõpetit qd ipse petat qd qd ab eo aliqd petat: quus etiã ad spũs sanctũ ecclia oiones aliquas dirigit: et hymnos q loco oionũ in ecclia recitant: sicut p3: Tũc scẽ nobis spũs: et Veni creator spũs: et h' moi

Ad sextum sic procedit:

Uf qd diuine psonis sit orare. et eni est orare cui' e accipere. s3 psona dei e accipere ab alio: sicut filij et spũs sancti. g eius est orare. Ps. Jo. xvi. Ego rogabo patre et aliu p adytũ rẽ. et sũt filij vbi. g filij e orare. Ps. Ro. viij. d d: Spũs postulat gemitib' inarrabilib' rẽ. s3 spũs sanct' e tria i trinitate psona. g psona diuine e orare. S3 d d: orare importat defectũ vutis in orate. s3 hoc diuine psona no cõpetit. g oio no e diuine psona.

Ps. oio e act' latie que e seruitutis dei. s3 seruire non cõpetit diuine psona. g nec orare. Lter' vñ qd nec scis qd sũt i patria cõpetat orare: qd sci qd sũt in patria sũt chriũto cõfozmes inqũtũ e hõ. s3 chriũto inqũtũ est hõ no cõpetit orare: als dicerem' chriũte ora p nobis. g nec alijs scis cõpetit orare. Ps. sci in patria eqles sũt angelis dei: matth. xxij. s3 angel no cõpetit orare: qd oio vt dcm e: e act' ronis qd in angel no e cũ i vbo itelligẽtie orat: vt isaac dic. g nec alijs scis qui sũt in patria oio cõpetit.

Ps. quicũqz orat p alio alteri meret. s3 sci qd sũt in patria no sũt in statu meredi. g nec in statu orandi.

S3 d d qd dicim': scẽ petre ora p nobis. Ps. sci in patria magis seruet charitate qd in via. sed charitas facit vt sci in via p alijs oret. g multo magis in patria p nobis orat. Lter' vñ qd etiã brutoz aialiu sit orare: qd in psal. dicit: Qui dat iumentis escã ipoz: et pullis coruoz qui iuocãt eũ. s3 inuocare deũ e ipm orare. g etiã aialia irratiõalia orat. Ps. oio e dcmũciãtu' appetit'. s3 aialia

bruta appetũt bonũ diuinũ suo modo. g orant.

S3 d d oio no sit nisi a d deũ. s3 de' no põt cogitã nisi intellectu quo bruta carẽt. g orare no cõpetit eis. Rñdeo d d ad pmã. q. qd oio requirit distinctiõẽ oratis ad eũ qui orat: qd nullus a sciõo aliqd petat. oio aut sit ad deũ rone attributoz essẽtialiũ in qd' psona no d. s3 gũtũ: et io vni psona non cõpetit aliã orare. Ad pmũ g d d qd acceptio illa qd vna psona accipit ab alia: est p nãlez secũditate: et no p gratuita collationẽ: p qua ipetranda oio fundit. Ad scdm d d qd hoc fili' dicit de se ipõ no rone psona: s3 rone nate assumpte. Ad tertiu d d qd spũs d d postulare inquãtũ nos postulare facit. Ad scõaz. q. d d qd d d heretici dixerẽt qd sci no pnt nos iuuare orãdo p nobis: qd vnu qd qd recipit fm ea que gerit: s3 hoc e d articulu' fidei qd e scõz cõio que p charitatẽ fit: et io cũ etiã scis qui sũt in patria sit pfectissima charitas: cõpetit eis p nobis orare: no at p se: qd oia eis ad votũ succedũt. Ad pmũ g d d qd chriũtus inqũtũ hõ orat p nobis: s3 io no dicim': chriũte ora p nobis: quia chriũs supõit suppositũ eternũ cui' no e orat. sed adiuuare: et io dicim' chriũte audi nos: vel misere nri: et in hoc etiã euitam' heresim arry et nestoz.

Ad scdm d d qd illud qd e ronis e et multo nobili' itellect': qd qd pẽt vñ inferior põt superior: et io angel orare pnt i qd' itellect' e. Ad 3 d d qd d d d d d qd n si i statu meredi qũtũ ad pmũ cẽtiale s3 qũtũ ad pmũ accidẽtale: et io et alijs mereri pnt. s3 qd meritũ tñ viatoz e: io d d qd aliõ e ipetrare et aliõ mereri: vt dicit: et io sci si n possit mereri: pnt tñ nobis suis oionib' aliqd ipetrare. Ad itia. q. d d qd brutis nullo mō cõpetit orare: tũ qd no sũt pncipes bte vite que pncipaliter in oione petit: tũ qd et dei cui oio offerẽ no apphẽdũt: tũ etiã qd petere e act' ronis cũ importat ordinationẽ quãdã: vt ex dictis p3. Ad pmũ g d d qd sicut aialia bruta secundũ Aug. xij. super Gen. ad litteraz dicuntur iussis dei obedire: non quasi percipiẽtes mandatu: sed in quantum naturali instinctu ab ipõ mouentur: ita etiã dicuntur deũ inuocare improprie in quantum aliquid naturali desiderio desiderant quod a deo obtinent. Ad secundũ d d qd appetitus: vt dicitur est importat simplicẽ motum in appetibile: s3 oratio siue petitio ordinẽ quẽdã qui e ronis: et ideo appetitus potest brutis competere: non autem petitiõ vel oratio.

Ad septimum sic proceditur:

Uidetur qd oratio non sit satisfactoria: quia omnis oratio vel est vocalis vel mentalis. sed mentalis non est satisfactoria: quia non habet penam: sed iocunditatem. nec iterum vocalis: quia sicut Isidor' dicit: Reconciliat deo non sonus vocis: sed pura et simplex mentis intentio. ergo oratio non est satisfactionis para.

¶ Latría vt in pcedenti di. dictū est: p̄niaz v̄tu
te diuidit. sed satisfactio ē act' p̄nie v̄tutis: oīo autē
latría. q̄ oīo nō est satisfactoria. **¶** S. satisfactō fit
ad reconciliandū eū qui offensus ē. s̄z oīo reconci
liationē sequit: q̄ p̄sumptuosū esse videt' petē ab
eo quē offendim'. q̄ oīo nō est satisfactoria. **¶** S̄z
ē est qd̄ hie. dicit: Oīone sanant pestes mentis.
sic 7 ieiunio pestes corporis. s̄z ieiunū est satisfac
toriu. q̄ 7 oīo. **¶** S. rone petim' nobis debita rela
xari: nec frustra cū a dño sit institutū. s̄z relaxatio
debitoz: per p̄niaz sit. q̄ oīo ad aliquā partē p̄nie
ptinet: nō nisi ad satisfactiōē. q̄ oīo ē satisfactoria.
¶ Alterius v̄t' q̄ oīo nō sit meritoria: op' eni meri
toriu solū in deū intētiōē dirigit: q̄ mercenaria
intētiō virtutē meriti euacuat. s̄z orās nō solū ad
deū h̄z oculū: s̄z ad p̄prias indigentias quib' petit
subueniri. q̄ nō est op' meritoriu. **¶** S. si ē merito
ria nullius magis q̄ eius qd̄ postulat. s̄z eius qd̄ po
stulat nō est meritoria: q̄ q̄n̄z nō exaudit: et si ab
eo qui in charitate eius est offerat. q̄ oīo nō ē me
ritoria. **¶** S. nā nō facit p̄ duo qd̄ pōt facere per
vnu: q̄ nō inuenit aliquid vanū i operib' nature:
7 multomin' in opib' gr̄e. s̄z ad merēdū sufficiēti
ordinant opa. q̄ videt' q̄ oratio nō sit meritoria.
¶ S̄z: omē op' v̄tutis pōt esse meritoriu. s̄z oīo
est op' v̄tutis: vt dictū est. q̄ ē meritoria. **¶** S. in
psal. di. Oīo mea in sinu meo cōuertet. q̄ ex oīoe
aliquid oranti accretur: 7 ita illi v̄t' ē meritoria.
¶ Alter' videt' q̄ incōuenient assignent cōditōes
que p̄stant efficacā oratōi: oī eni in glo. luce sup
illā parabolā: Quis vim habebit amicu 7c. q̄ q̄
tuor cōditōes exigunt ad hoc q̄ oīo sit efficax. s̄.
vt petat pie: 7 p̄ se: 7 p̄ferant: 7 ad salutē: q̄ eni
est in pctō pietatis v̄tutez nō h̄z. s̄z pctōz oīo ali
exaudit: q̄ etiā p̄ pctōes mirabilia fieri possunt.
q̄ non oīz q̄ pie petat ad h' q̄ oīo sit efficax. **¶** S.
oīo que ex charitate fit semp efficacā h̄z: Jo. xiiij
Si māseritis in me 7 v̄ba mea in vobis māserint
qd̄cūq̄ volueritis petetis 7 fiet vobis. in deo autē
manere facit charitas: vt p̄z. j. Jo. iij. Oīs at oīo
que fit pie ex charitate pcedit. q̄ h̄z efficacā. nō q̄
oīz addere alias cōditōes. **¶** S. quāto charitas ē
āplioz tāto maiorē h̄z efficacāz merendi. s̄z chari
tas tāto ē āplioz q̄ro ad plures se extēdit. q̄ videt'
q̄ magis sit efficax oīo ex charitate pcedēs que fit
p̄ alijs q̄ illa que fit p̄ ip̄o orate: 7 ita nō requirit
p̄ se fieri. **¶** S. ab eodē habet oīo efficacā merē
di 7 op'. s̄. a charitate. s̄z op' ex charitate pcedēs ē
meritoriaz etiā si non p̄ferantur fiat. q̄ ad ora
tiōis efficacā non requirit q̄ p̄ferantur fiat.
¶ S. ea que ad salutem pertinet desiderata vel
petita iram dei nō prouocant. sed aliquando de'
orantibus concedit aliqua de quozum petitione
irascitur: sicut filijs israel regem petentibus quib'
in indignatione regem dedit. q̄ non oportet ad h'
q̄ oratio sit efficax: q̄ petant ea que sunt ad salutē

¶ S. videtur q̄ multe alie conditiones requirant:
videlicet q̄ fideliter 7 cōfidenter petat: Ja. j. Do
stuler autē in fide nihil hesitans. 7 q̄ oīo sit humil
psal. Respexit in oīonez humilitū. 7 non sp̄cruit p̄
ces eoz. Paup̄tas ē petentis ad efficacā oīonis
fac: psal. Desideriū pauperū exaudiuit dño. fer
uor etiā deuotionis: vnde etiā aug. dicit de orādo
deū ad pbū: Dignior sequit effectus quādo seruē
tior pcedit affectus. q̄ insufficiēter ille quattuor cō
ditōnes enumerantur. **¶** S. nōdeo dō ad p̄mā q̄oēz
q̄ satisfactio respicit ei culpā p̄teritā: pro cuius
offensa recompensationē facit: 7 culpaz futuraz q̄
quā est medicina saluans: 7 hec duo oīoni compe
tunt. Initiū eni peccati 7 radix superbia: 7 ideo p̄
hoc q̄ homo spiritum suū humiliter deo subdit
in orōne: 7 p̄ supbia p̄cedentis offense recōp̄satio
nē facit: 7 aditū future culpe aufert: radicē ei āpu
tās: 7 iō oīo plene h̄z satisfaciēdi rōnē. **¶** Ad p̄m
q̄ dō q̄ oīo mētal 7 vocal satisfactoria ē si i chari
tate fiat: vocal qd̄ē q̄ h̄z exteriorē laborē: 7 sic pe
nā qd̄ā: 7 i q̄tū i ea manet v̄t' p̄cedētis itētōis. h̄z
ēt rōnem boni meritoij: que duo ad opus satisfac
toriu requirunt: 7 sic p̄z quō rōndendū sit ad au
toritatē J̄sid. q̄ sonus vocis nō recōciliat deo i
quantū huiusmodi: sed inquantū manet in ipsa
pure intentionis efficacā. similiter etiā oratio mē
talis satisfactoria tantū est: quia quāuis habeat
iocunditatem habet tamē 7 penam admixtaz: q̄
dicit grego. Orare est amarus gemit' in cōpuncti
one resonare: vel p̄ peccatis: vel p̄ dilatoē patrie.
7 p̄terea ipsa mētis eleuatio est carnis afflictio: vt
supra dictū est: 7 afflictio carnis redundat i mētē
inquantū ei vnita est: 7 etiā superbiētē sp̄z cui'
vuln' oratio sanat sine pena oratio humilis esse nō
pōt. **¶** Ad scōm dō q̄ non est inconueniens actū
vnus virtutis imperari a virtute que contra ip̄z
diuiditur: sicut actum temperantie interdū forte
tudo imperat: 7 sic etiā actūz latrie pōt penitētia
iperare: 7 sic erit satisfactori': sicut etiā sacrificia
pro peccatis in veteri lege fiebant: 7 nunc fiunt.
¶ Ad tertiu dicendū q̄ ex hoc ipso q̄ aliquis ab
homine ventam petit humiliter animum offensi
hominis placat: 7 multo fortius misericordis dei.
¶ Ad scōz. q̄ dō q̄ ratio meriti in oibus actibus
nostris est ex charitate: vnde cū contingat aliquā
de ex charitate orationē fieri: constat q̄ potest eē
meritoria eadē ratione qua 7 alia opera ex chari
tate facta meritoria sunt. **¶** Ad p̄mū q̄ dō q̄ h̄z
oculū ad aliud q̄ ad deum: sicut ad p̄ncipales si
nem euacuat rōnē meriti: nō at si respiciat aliud:
sic quo ad deū cito pueniendū: 7 hoc mō oratio re
leuationem p̄prium indigentiarum respicit.
¶ Ad secundū dicendū q̄ meritum in acti
tibus aliarum virtutum est ex vi charitatis: 7
quia charitas habet pro obiecto quod alie ha
bent pro fine: ideo meritum in actibus aliarum

virtutū non est solū obiectū illius act⁹: sed finis orā-
tis: hoc autē qđ petitur nō est finis orantis: sed ob-
iectū actus: ideo nō oꝝ qđ meritū attendat rōne
illius. ¶ Ad tertiu dō qđ opa nra nō sunt sufficiē-
tia a seipis ad obtinendū oē illud quo indigemus
7 iō oportet qđ illud qđ nobis deest ex diuina mi-
sericordia supplicat: 7 hanc oio pulsat: 7 ideo oio
nis meriti erigitur ad supplendū defectus oium
alioꝝ nostrōꝝ meritoꝝ: vnde Bre. in moralib⁹
dicit: Multū vtiqꝫ apud deū: hec sūme sibi necessa-
rio ꝯguit: vt 7 oioe opatio: 7 opatōe fulciat oio
¶ D tertiā. q. dō qđ oratio ad duo ordinat. s. ad
obiectū ppriū: 7 ad finem: 7 fm hoc habet dupli-
cē efficacā. s. efficacā merendi rōne finis: qui ē vi-
ta eterna ad quā oia merita ordinant: 7 efficacā
impetrādī eius qđ petitur est qđ est oionis obie-
ctū. Et inter hec duo hec differentia ē qđ meritū
importat ordinē iusticie ad premiū: quia ad iusti-
ciam pertinet retribuētis: vt merenti premiū red-
dat: s; impetratio iportat ordinē misericordie vel
liberalitatis ex parte donantis: 7 ideo meritū ex
seipō h; vnde pueniat ad pmiū: sed oio impetrat
volentis non h; ex seipā vnde impetret: sed ex p-
posito vel liberalitate dantis. Unde patet qđ oio
ex charitate sp h; efficacā merendi: sed non h; sp
efficaciā impetrandi: q; aliquid est qđ repugnat i-
petrationi in puidētia dei ad queꝝ orat: 7 ad hec i-
pedimēta tollenda ponunt q̄tuor cōditōes pmiū
se quib⁹ positū sp h; oratio efficacā impetrandi.
pōt qđ impedimētū oionis esse: vel ex parte orantē
si oionē inordinate emittat: 7 quantum ad hoc re-
mouēdu dō pie in quo importat modus latric: qđ
alio noie pietas dicit scōm quā oratio modificari
debet. vel ex eo qđ petit: q; qñ etiā petenti nō ex-
pedir: 7 sic dicit qđ sit ad salutē. vel ex parte ei⁹ p
quo petitur: 7 hoc impedimētū vel est tunc qđ dō
oratio sit qđ non pōt esse quādo oratio sit ab ali-
quo p seipō si pie petat: sed quādo sit pro alio: 7
iō addit alia ꝯditio qđ fiat p se. vel pōt esse p inter-
mediū inter oionē 7 ꝯsecutionē petiti: hoc exclu-
dit p hoc qđ dicit ꝯseueranter. ¶ Ad pmiū qđ dō qđ
iste ꝯditōes nō hoc mō requirūt ad efficacā ipe-
trandi: qđsi nihil impetret si aliqđ desit: q; etiā qñz
aliquis p alio orās audir: sed q; his positū sp oio
efficaciā h; impetrādī: q; impetratōis vtr⁹ magis ē
ex pposito eius qui orat qđ ex orantis merito: 7 iō
qñz ꝯctōres audiunt qñ eoz oio diuino pposito
cōcordat. Tam sciendū ē q; qñz aliqđ pie petir qđ
pietatis virtutē non h;: sicut aliqđ aliqñ iusta fac qđ
iusticie hitū nō h;: 7 sic etiā ꝯctōres aliqñ possunt
pie orare. ¶ Ad scōm dō qđ voluntas magis ē de
fine qđ de illo qui ppi finē petir: 7 iō qñ de⁹ videt nō
cōcordare qđ petir euz sine p quo pie orans petir
magis audir eius desiderū nō faciens qđ petir qđ
si faceret: 7 iō signanter accipiēdu ē hoc qđ dicit:
quodcuqꝫ volueritis ꝯ. finis autē petitiōis est salus

nostra 7 dei gloria: hoc autē esset cōtra dei gloriāz
si peccatōre impenitēte saluaret: 7 esset cōtra salu-
tē petentis: si aliquid cōtrariū sue salutē sibi daret
7 ita exaudir desiderū: 7 tñ petitiū non impetrat
quādo aliquis iꝯseueranter vel pro alio petir vtr⁹
cōtraria salutē. ¶ Ad tertiu dō qđ oio que fit ex
charitate pro alio semp h; efficacā merēdi ei qui
orat: s; nūc loquimur d efficacā iꝯpetrādī. ¶ Ad
q̄rtū dō qđ impetratio importat cōsecutionē eius
qđ petitur: sed meritū non importat cōsecutionē
sed ordinē iusticie ad cōsecutionē: 7 ideo impedi-
mentū interueniens per instabilitatē tollit rōnez
impetrationis: q; tollit cōsecutionē: sed nō tollit
ordinē ad cōsecutionē: 7 ideo non tollit meritū
vnde meretur etiā qui non ꝯseuerauerit: sed nō
impetrat nisi ꝯseuerans. ¶ Ad q̄ntū dō qđ oēs
homines habēt beatitudinē sui desiderij sine quē
maxime desiderāt: 7 ideo magis audir illos quib⁹
non dat qđ petunt: si sit impediens a beatitudine
qđ eos quibus dat: vnde talis impletio orationis
que fit euz dei indignatione non dicitur impetra-
tio proprie loquendo. ¶ Ad sextū dō qđ omnes
ille conditiones que requiruntur ex parte orantis
in quantum est orans includuntur in hoc qđ dicit
pie: quod includit omnes circūstantias virtutis
quibus ordinatur actus ex parte agentis. ¶ On
consurget duplex tribulatio. contra Hier. xviii.
Duplex contritioe contere eos. Et dicendum qđ
tribulatio si accipiatur cōmensurata peccato du-
plex non consurget: quia deus non punit vltra cō-
dignum: sed si accipiatur pro pena absolute: tunc
duplex pena debetur: vel secundum duas partes
peccantis: pena corporis 7 anime: vel secundū duo
que sunt in peccato. s. auersio 7 conuersio: pena se-
lus damni: vel secundum duas radices peccati qđ
sunt amor 7 timor: ignis 7 frigus: vel secundū du-
os status: p̄sens pena 7 futura: vtrāqꝫ enī est cir-
ca condignum: 7 precipue si accipiatur diuissim:
tamen p̄sens pena 7 futura in eo qui non corri-
gitur vnam penam constituunt: vnde Gregor. in
moralib⁹ dicit: Eoz ꝯcussio hic cepta illic ꝯferi-
tur: vt in correctis vnum flagellum sit qđ hic tē-
poraliter incipit: sed in eternis supplicijs ꝯsumat.
¶ Quiqꝫ enī modis flagella ꝯ. sed cōtra Hiero.
dicit: Quicquid patimur peccata nra meruerunt.
qđ oia sunt ad punitionē. ¶ S. aug. dicit: Quicquid
pmiserit deus pati scias est flagellū correctionis. qđ
oēs aliqđ modi supfluūt. ¶ S. ipiū videt alteri noc-
ere vt cessans a nocumēto aliqđ gliam hēat 7 de
monū opib⁹ sile: vt pz ex vita bti Barth. ¶ S. ad
mlra alia flagella ordiaz i seipfa legūt: sic ad ꝯba-
tōes: ad exēplū iusti iudicij dei: 7 h⁹ mōi. Et dō qđ
isti quicqꝫ modi distinguuntur penes bona que ex
penis a deo inflictis in p̄nti consequūt que sunt a
deo intenta. Hoc autem bonum aut est in altero
7 sic est quartus modus: aut in eo qui punitur

7 sic e ordo iusticie: q sp diuino flagello adiuncte
 q: ois pena iusta: 7 hoc cu pccisioe alioz est i qnto
 mo: aut est vtilitas qua ipe flagellatus cosequitur
 q quide pot esse vel quatu ad recessum a malo: 7
 sic e modus tert: vel in ordine ad bonu cosequa
 du: 7 sic e scds mod: aut augedu: 7 sic e primus.
 ¶ Ad p^m q od q pena sp pcedit pccm in na. sz no
 sp in psona punit. ¶ Ad scdm od q flagellu q
 tu e de se sp e corriges: sz ex defectu recipiens qnqz
 ad huc effectu no peruenit. ¶ Ad 3^m od q impiu
 esset si pena iusta no esset: nec tn de tunc vult glo
 ria sua diuulgari. ppi sua vtilitate: sed nostram.
 ¶ Ad 4^m od q oia alia pnt ad ista reduci: qz pro
 batio e ad augmentu meriti 7 exeplu iusti iudicij
 dei: ad glam dei: 7 sic de alijs. ¶ No puenit sniaz
 iudicij. qz rsi snia hois pcedit no cocordans snie
 dei: adhuc snia dei restat: si aut cocordat est snia
 dei. ¶ Lewis. n. culpa leui 7c. suppliciu. n. mortis
 pntis leue di in coparatioe ad futuz supplicium:
 culpe etiā pnoiate leues dicunt in coparatione ad
 culpas maiores q qnqz minorib' penis tpalib' pu
 niunt. ¶ Ex fonte gre dei 7c. no loquit hic de gra
 grati faciente 7c. qz hoc no dat an perfectā pniaz
 sed de gratuitis bonis: sic fides informis 7 timor
 seruilis 7 huiusmodi. Si. n. ppi misericordia qua
 qz 7c. h die scdz qndā opinione d qua. j. h. vi. xxi
 Qui diligit iniquitate odit aiā suā: no affectu:
 sz effectu. ¶ Immodis nihil e mudu. qz ipi ex his
 que in se mūda sūt: sic sacra: mūdicia no psequit
 ¶ Nihil pdest ieiunare 7 orare 7c. f. ad vitā emā
 cosequēdā. ¶ Nūq' aliqne sanauit. Cōtra Jo. x.
 die glo. Querit quō sine fide aliqne illumiauerit
 chris. g ille fide no habuit: 7 sic no totū curauit.
 ¶ Et od q chris quēcuqz curauit totalr curauit
 7 mēte 7 corpore qtu ad oēs ifirmitates corpales
 7 ille totus fide recepit pmo sed indistinctā: glo. tñ
 alr soluit: q. f. hoc intelligit de illis q p pctō mor
 bū incurrūt. ¶ Quedā ipietas ifiditatis 7c. qd
 vl seqret q vl de n sciret oia pctā vel no oia hōne
 ret: vel non oia remittere posset. ¶ Ad baptisimi
 puritate. qtu ad remotionē oīuz culpaz. ¶ Ab
 luat lachrymis mētis. i. iteriozi dolore que lachry
 me exteriores significāt: 7 e locutio methaphorica
 ¶ Sciāt se culpabilr duz 7c. si. f. cōtingat exteri
 orz lachrymarū defect' ex defectu doloris vt hō
 min' doleat de pctō q de oāno tpali: sz qnqz abū
 dantia doloris lachrymas exsiccat. ppi dolore cōci
 tatū: qnqz aut hō se pccit vt corā solo deo doleat:
 qnqz etiā ex onricia cōplexiois e q hō no pot fieri
 cor: poralr p pctis: rsi fleat p morte amici: qz dolor
 ille e magis sensibilib: 7 iō magis vicin' ad resoluē
 dū cor: p' in lachrymas. ¶ Emūdare nequirit. f. i
 statu tali manēs: als n esset ei iputadū.

¶ Distinctio .XVI.

In perfectioe
 aut penitenti 7c. Postq' mō
 deiniavit de pnia gnāl: hic
 ad pres pnie descēdit. Et di
 uidit i pres duas: In p^o disti
 guit pnie ptes: In 2° mouet
 qsdā qōnes circa pparationē p
 tiū pnie ad iuicē. xvij. di. ibi: Hic orit qo multipl
 7c. Pnia i duas: In p^o distiguit ptes qsi pniaz inte
 grates. f. pccisioez: 7 satisfactioez. In 2° di
 stiguit ptes qsi sbiectiuas: ibi Pcedis vo adq'ciō
 e 7c. Pnia i duas: In p^o distiguit pnie ptes: In 2°
 docz penitēdi modū sz ptes illas: ibi Jo discretio
 penitēti 7c. Circa p^o duo fac: p^o ondit nūez ptiū:
 2° singlas ptes pscq: ibi Lōpūctio nobis 7c. ¶ Jo
 discretio penitēti 7c. h ondit mōz pccisioez: 7 circa
 h' duo fac: p^o ondit mōz dignē pnie: 2° mō: false: ibi
 Et sic se digni fruct' 7c. Circa p^o fac: p^o assignat
 ex vbis aug. mōz penitēdi qtu ad pccisioē cordis
 2° qtu ad pccisioē oris: ibi Laueat ne duct' vecu
 dia 7c. 3° qtu ad satisfactioē opis i abstinēdo a sa
 cris 7 ab illicit: ibi Laueat et ne p' 7c. ¶ Pcedis
 vo adq'ciōdū vī 7c. h assignat alias pnie ptes qsi sb
 iectiuas: 7 circa h' duo fac: p^o distiguit eas: 2° pscq
 d alia eaz. f. pnia vcaliū q hz spālē dubitatio: ibi
 Que aut pro ventilib' 7c. ¶ Questio I.

Hic qrit. iij. Prio d pnb' pnie. Secdo d
 remissioe vcaliū i hac vita q ad vna ptes
 pnie pccit. Tertio d circūstātijs pccit fm
 qd formari dz pnie mod'. Quarto d ipedimētis
 vē pnie. Circa p^o qrit duo. Prio d pnb' pnie qsi i
 tegrab' : Secdo d pnb' scdo assignatis.

Ad primuz sic proce
 dit: Ut q pnia ptes n beat: nullū. n. sipler
 hz pte. sz hz abro. oē sacrm e sipler. g pnia cū sit
 sacrm n hz ptes. ¶ Baptisim' multiplicior e vtu
 te q pnia: qz originale 7 actuale qtu ad culpā 7 pe
 nā totalr tollit qd d pnia n e vcz. g cū baptisimo
 n assignat ptes nec pnie ptes assignari dnt. ¶ P.
 medicia dz pporziōari morbo. sz pccm qd e morb'
 spūalis cui e medicia pnia no hz huiusmodi ptes.
 g nec pnie ptes assignade sūt. ¶ Sz 3°: penitēs pena
 sibi isert p pctō dbitā. sz p pctō i deū cōisso n solū
 debet pena iterioz: sz exterior: vt p3 i inferno. g ad p
 sectionē pnie vtrazqz pena reqrit. g pnia hz partes
 ¶ P. morb' spūalis maioris diligeā e curadus q
 cor: poral. sz curatio q fit d morbū cor: poralē sz ali
 quas partes distiguit: quia pmo tollit mor: bus
 7 postea morbi reliquit. g 7 penitentia que est spi
 ritualis morbi curatio partes habere debet.
 ¶ Uterius videt q incōuenienter assignent ei be
 tres partes. f. cōtritiō: cōfessio 7 satisfactio: sacrm
 enī a ministris ecclesie confertur fm onnem sui
 partē. sed cōtritiōnē no confert penitenti aliquis

ecclesie minister. q̄ nō est pars p̄nie sacramenti.
 ¶ **P**er p̄nie sac̄m̄ pet̄m̄ dimittit. sed an̄ p̄fessi-
 onē pet̄m̄ q̄m̄ dimittit: vt̄ infra maḡster oñdit.
 q̄ p̄fessio nō ē pars p̄nie. ¶ **I**n sacramēto noue
 legis gr̄a suscipiēti confert. sed in satisfactioe nō
 cōferit aliqua gr̄a. q̄ nō est sacramēti pars. ¶ **I**n
 est idē fruct̄ rei 7 ps. s̄ satisfactio dicit̄ in lra p̄nie
 fruct̄. q̄ satisfactio nō ē pars p̄nie. ¶ **U**ter̄ v̄ q̄
 sint p̄tes s̄biectiue: q̄ iste p̄tes p̄nie: vt̄ in lra p̄3 lu-
 munt̄ sc̄dm̄ pet̄m̄ cordis ois 7 opis. sed he sunt p̄-
 tes s̄biectiue p̄cti. q̄ 7 p̄tes p̄nie assignate s̄nt p̄tes
 s̄biectiue ip̄ius. ¶ **T**otū integrale nō seq̄t̄ ad suā
 partē: nō enī sequitur si partes est domus est. sed
 p̄nia sequit̄ ad quālibet p̄tū assignatā: sequit̄ ei
 cōferit: q̄ p̄terit: 7 s̄nt de alijs. q̄ nō sunt p̄tes inte-
 grales: s̄ s̄biectiue. ¶ **P**tes integrales alicuius
 totū qd̄ h̄ esse p̄manēs s̄nt siml. s̄ p̄nia h̄ esse p̄-
 manēs sicut 7 alia sac̄ra. q̄ cū p̄nie p̄tes nō sint s̄nt:
 nō crūt p̄tes integrales s̄ s̄biectiue. ¶ **S**3: p̄tes
 s̄biectiue nō requirunt ad p̄fectionē totū v̄līs: q̄a
 in quālibet p̄te p̄fecta rō totius inuenit̄: sic p̄fecta
 rō aialis in hoie. sed p̄tes p̄nie assignate ad ei p̄fe-
 ctionē requirūt vt̄ in lra d̄. q̄ nō s̄nt p̄tes s̄biectiue.
 ¶ **N**ihil vnū aliqd̄ h̄ p̄tes s̄biectiuas. sic vnū
 animal non habet partes s̄biectiuas. sed vnus
 p̄nie p̄tes s̄nt assignate p̄tes: qd̄ p̄3 ex hoc q̄ d̄ vno
 p̄cto nō agit nisi vna p̄nia in q̄tū p̄dicta tria inue-
 niunt̄. q̄ nō s̄nt p̄tes s̄biectiue. ¶ **U**ter̄ v̄ q̄ sint p̄-
 tes etiā p̄nie v̄tutis: sic d̄ in x. ethi. ad p̄fectionē
 v̄tutis moralis req̄rit̄ act̄ interior 7 exterior. sed
 p̄nia ē v̄t̄ moralis cū sit p̄ iusticie. q̄ de p̄fectione
 eius ē cōtritiō interior 7 cōfessio 7 satisfactio exte-
 rior: 7 sic s̄nt p̄tes eius sic p̄nie sac̄ri. ¶ **S**atisfac-
 tio ē act̄ alicui v̄tutis: nec alter̄ q̄ p̄nie: 7 s̄nt de
 alijs. q̄ sunt p̄tes p̄nie v̄tutis nō s̄nt sac̄ri. ¶ **I**n
 iusticia exigit̄: vt̄ p̄ q̄ q̄ peccat p̄ hec p̄niat̄. s̄ hec
 tria q̄ assignat̄ p̄nie p̄tes s̄nt quedā pene r̄idētes
 illis quib̄ peccam̄. q̄ ad p̄fectionē iusticie extiḡ-
 tur: s̄ nō nisi q̄tū ad partē illā que p̄nia d̄. q̄ sunt
 p̄tes p̄nie v̄tutis. ¶ **S**3: act̄ nō ē p̄ h̄it̄. s̄ p̄nia
 v̄tutis ē h̄it̄: hec at̄ tria s̄nt act̄ qd̄a. q̄ nō s̄nt p̄tes
 p̄nie v̄tutis. ¶ **S**biectū v̄tutis ē m̄o s̄3 aug. sed
 cōfessio nō ē in m̄te sic in s̄biecto: s̄nt nec satisfac-
 tio. q̄ nō s̄nt p̄nie v̄tutis p̄tes. ¶ **R**̄ideo d̄ ad p̄mā
 .q. q̄ in p̄nia nō ē p̄ m̄a aliq̄ exterior res sic in bap-
 tismo aq̄: s̄ ip̄e act̄ h̄ūanus loco mat̄ie in h̄ sac̄ro
 se h̄: q̄ p̄ quādā recōp̄sationē offensā culpe p̄ce-
 dētis tollit. in act̄o at̄ h̄ūanis est grad̄ quidā ad
 p̄fectionē p̄tingēdi p̄t̄ diuersas p̄tes hois: q̄rū
 vna aliā mouet: 7 iō o3 q̄ diuersa s̄nt ordinē ad p̄-
 fectionē p̄nie p̄siderēt: 7 hec dicit̄ p̄nie partes.
 ¶ **A**d p̄mū q̄ d̄ q̄ dubitat̄ de illa aucte v̄trū sit
 ambro. si tñ p̄cedat̄: itelligēdū q̄ sac̄m̄ ē simplex
 rōne effect̄ p̄ncipalis 7 v̄tutis simplicis quā opat̄
 sed m̄le in sac̄ro p̄t̄ esse cōpositū: sic p̄3 in cōfir-
 matōe 7 eucharistia: 7 sic etiā ex parte act̄ n̄ri q̄ ē

quasi materialis in p̄nia p̄tes ei assignant̄. ¶ **A**d
 2° d̄ q̄ partes nō assignant̄ p̄nie ex p̄te v̄tutis sa-
 cra m̄ralis: s̄ ex p̄te ei qd̄ est m̄le in ip̄a. in bap-
 tismo at̄ ē m̄le res exterior in qua nō ē accipere
 nisi vnū esse: 7 iō bap̄tismo partes nō assignat̄: q̄
 7 si sit aliqd̄ act̄ n̄ri in bap̄tismo: ille nō est de esse-
 tia bap̄tismi: s̄ d̄sp̄o ad bap̄tismū. ¶ **A**d tertū
 d̄ q̄ bonū s̄m̄ oio. causat̄ ex vna integra cā: s̄ ex
 singulis defectib̄ p̄surgit malū: 7 iō ad integritatē
 p̄cti sufficit in q̄cūq̄ gradu h̄ūani act̄ defect̄ inue-
 niat̄: 7 p̄ hoc p̄cto p̄tes quasi integrales nō assi-
 gnant̄: sic p̄nie que bonitatē amissā repat̄. ¶ **A**d
 sc̄dam. q. d̄ q̄ sic dicit̄ est p̄nia offensā culpe p̄-
 cedentis abolet per modū recōp̄sationis cuiusdā.
 hec at̄ recōp̄satio differt a recōp̄satiōe vindi-
 catiue iusticie in duob̄. p̄mo q̄ in vindicatiua iu-
 sticia ille q̄ peccauit se h̄ ad recōp̄sationē vt̄ pa-
 tiēs tm̄ in quātū pena p̄ quā sit culpe recōp̄satio
 est ab alio inflicta: 7 iō nō p̄supponit̄ ad recōp̄-
 sationē dolo: d̄ p̄cto: s̄ ex pena recōp̄sate dolo i
 fligit̄. in p̄nia at̄ ille qui peccauit se h̄ ad recōp̄-
 sationē ē vt̄ agens: q̄ ip̄e sp̄te sua ad penā recō-
 pensantē accedit: 7 iō displicētia culpe p̄exigitur.
 Sc̄do differt q̄ i vindicatiua iusticia taxat̄ pena
 recōpensans s̄m̄ arbitriū iudicis nō ei in quē cō-
 missus est peccatū: sed in p̄nia o3 q̄ pena recōpen-
 sans taxat̄ s̄m̄ arbitriū ei in quē p̄ctm̄ cōmissus ē:
 q̄ talis recōp̄satio fit ad recōciliandū aiūz offēsi
 que recōciliatio esse nō p̄t̄ nisi pena recōpensat̄
 volūtati ei sufficiat: 7 iō o3 in p̄nia q̄ mod̄ pene
 satisfactorie s̄3 arbitriū sacerdotis qui vicē dei ob-
 tinet seruet. Utriq̄ s̄ recōp̄sationi hoc cōe est q̄
 non fiat recōpensatio s̄m̄ arbitriū eius qui pecca-
 uit: sed alterius hois. arbitriū aut̄ rectū requirit̄
 cognitionē culpe: que quidē si ei qui o3 penā taxa-
 re per eū qui peccauit fiat cōfessio dicit̄: si aut̄ alis
 dicit̄ cōtritiō: 7 q̄ in p̄nia sponte qui peccauit ad
 recōp̄sationē faciendā accedit̄ requirit̄ satisfac-
 tio: 7 sic recōp̄satio tribus gradibus perficit̄:
 quoz̄ p̄mus est displicētia culpe p̄terite: alias nō
 sponte ad recōp̄sationē accederet: 7 h̄ per con-
 tritiōne perficit̄. sc̄ds est vt̄ culpā suā notificet deo
 per sacerdotē: alias non se ad recōp̄sationē m̄
 secundū arbitriū eius in quē peccauit offerret:
 7 quantū ad hoc est confessio. tertius est vt̄ recō-
 pensat̄ s̄m̄ arbitriū sacerdotis: 7 quantū ad hoc est
 satisfactio. ¶ **A**d p̄mū q̄ d̄m̄ q̄ in sacramētis q̄
 habēt pro m̄a aliq̄ā rē corporalē: est duplex act̄
 ministri ecclesie. s̄. satisfactio materie per verbū
 dei: 7 applicatio materie ad eū qui sacramētū
 suscipit: sed in hoc sacramento qd̄ h̄3 pro materia
 ip̄sū humanū actū non p̄t̄ ex ministerio sacerdo-
 tis materia applicari ad eū qui sac̄m̄ suscipit: q̄
 actus nō sunt ab exteriori: 7 ideo ad ministeriū
 ip̄sū p̄tinet ip̄oz̄ actūz cōsumatio s̄3 absolutōez
 7 pene inflictiōne: qd̄ est quasi quedā satisfactio.

Ad 2^m dō. q̄ quī p̄ctm̄ dimittat an̄ actualē cō
 fessionē nunq̄ tñ dimittit an̄ p̄fessionē in̄ p̄posito
 ex̄tē: sic ēt an̄ baptis̄mū actualr̄ susceptū aliq̄s rē
 baptis̄mī p̄scq̄t ex̄ p̄posito suscipiēdi baptis̄mum.
 Ad 3^m dō q̄ ex̄ p̄posito satisfaciēdi gr̄a cōfert:
 q̄uis satisfactio actual̄ gr̄a p̄suppōat. Uel dō q̄
 p̄ satisfactōez p̄scq̄t penitēs p̄fectū efficiē gr̄e p̄ctm̄
 abolētis: q̄ liberat̄ totalr̄ a reatu p̄cti. Ad 4^m
 dō q̄ vltimū i q̄ p̄sumat̄ res dē finis rei: sic forma
 h̄z rōnē finis: 7 q̄ satisfactio ē vltia p̄ q̄ p̄nia cō
 sūmat̄: iō dō fruct̄ qd̄ i rōnē finis sonat. Ad 5^m dō
 q̄ dōm q̄ qd̄a dicit̄ q̄ sūt p̄f̄s̄b̄iectiue: vno mō
 p̄niaz p̄siderādo fm̄ q̄ h̄z tñ rōnē p̄cti: q̄ ql̄bet
 h̄z p̄tū ē p̄ntio qd̄a. s̄z h̄ nō pōt̄ eē: q̄ totū v̄le
 nō p̄dicat̄ i singulari de suis p̄tib̄ p̄larib̄ suml̄ ac
 ceptis: siue sit gen̄ siue sp̄s: tres enī hoies nō sunt
 aial̄ s̄z aialia. vñ cū tres p̄tes p̄nie nō sint tres p̄nie
 s̄z vna: n̄ pōt̄ eē q̄ sint p̄tes s̄b̄iectiue. P̄. p̄na quā
 penitēs patit̄ tota i rōnē satisfactōis cadit: nō enī
 sola exteriori p̄na hō satisfaciē: s̄z ē interiori: als
 oio m̄talis nō esset satisfactoria: vñ 7 p̄na q̄ est
 in cōt̄itōe: 7 q̄ est in cōfessionē in p̄tē satisfactōis
 cadit. 7 q̄ satisfactio ē vltia p̄: totū sac̄m̄ a p̄na
 dēnoiat̄: sic res dēnoiat̄ ab vltio sui. 7 iō aliq̄ dicit̄
 q̄ sunt p̄tes potētiales. s̄z h̄ itēz nō pōt̄ eē: q̄ in p̄
 tib̄ potētia lib̄ totū adest fm̄ essentia sue rationē
 cuiuslibet parti complete: sic essentia anime cuius
 bet potētie. s̄z tota rō p̄nie s̄z sp̄s nō ē in q̄libz h̄ozz
 P̄. vñ eozz nō icludit̄ i se vi oim̄ aliaz qd̄ requirit̄
 i p̄tib̄ potētia lib̄: s̄z vñ qd̄q̄ ad suū offm̄ seruit:
 iō dō ē cū alijs q̄ sūt p̄tes integrales. S̄z sciēdū q̄
 p̄tes integrales sūt dupl̄ices: qd̄a sūt p̄tes q̄ntitatis
 q̄ sūt q̄nt̄ vñ rōnis: vt i totis homogeneis: q̄nt̄q̄
 vo diuersaz rōnū: vt in totis heterogeneis: qd̄az
 vo sūt p̄tes essentia: sic mā 7 forma: nō q̄ntitatis: 7
 he sp̄ sūt diuersaz rōnū: 7 h̄nt ordinē nate ad iui
 cē: 7 q̄nt̄ ēt ordinē t̄p̄is i his q̄z eē nō ē suml̄: 7 h̄
 mōi p̄tes sūt he de qd̄ loq̄mur: q̄ p̄nie sac̄m̄ fm̄
 rōnē sp̄i sue ex̄ his trib̄ itēgrat̄: 7 vna ē p̄or alia
 s̄z nāz 7 q̄nt̄ ēt s̄z t̄p̄s: eo q̄ actuū h̄ūanoz q̄ sūt
 in p̄nia materiales nō ē totū esse suml̄: s̄z succedūt
 sibi inuicē: s̄z q̄nt̄q̄ p̄tes eozz quozz vñ ē altero p̄or
 p̄ nām sunt suml̄ t̄p̄e. Ad 6^m dō q̄ p̄tes p̄nie
 nō r̄ndent illis p̄cti p̄tib̄ singula singulis scdm̄ ve
 ritatē: q̄ p̄ ql̄bet illoz p̄ctozz ōz esse p̄nie tres p̄
 tes: s̄z p̄ adaptatiōez quādā p̄siderata similitudie me
 dicine ad moribū q̄ntū ad idē instr̄m. Quidā enīz
 dicit̄ q̄ in ql̄bet p̄ctō ē iuenire illa tria: q̄ os ē in
 terius 7 exteri: 7 act̄ interior 7 exterior: 7 sic etiā
 ista tria erūt p̄tes s̄b̄iectiue p̄cti: sed p̄ hoc nō eē
 scdm̄ int̄tionē l̄fe q̄ de ore exteriori 7 opere loq̄t̄
 Ad 2^m dō q̄ in p̄tib̄ successiuoz ex̄ ql̄bet p̄te
 pōt̄ p̄cludi totū: sic hora itia ē: q̄ dicit̄ n̄ tñ totū de
 vna p̄te p̄dicat̄. nō enī dicit̄ q̄ hora sit dicit̄: s̄z tñ
 de oib̄ p̄tib̄ sil̄ acceptis aliquo mō inuenit̄ p̄dicat̄
 ri totū: s̄z ip̄o p̄te: 7 sic etiā de ql̄bet p̄te p̄nie p̄nia

cōcludit̄ eo q̄ p̄nia nō h̄z totū esse suū suml̄: nō tñ
 totū de p̄tib̄ p̄dicat̄ n̄z diuisis n̄z cōiunctis p̄pe lo
 quēdo. Ad 3^m dō q̄ illud qd̄ ē m̄le in p̄nia est
 act̄ n̄ri: 7 q̄ act̄ nō h̄nt esse p̄manē: iō nec p̄nia
 7 sic obiectio ex̄ falso p̄cedit. Ad 4^m dō q̄
 ab eo qd̄ sequit̄ rē nō accidit̄ aliqua cōpositio i re
 q̄ p̄ponētia sūt p̄ora cōpositio: vñ cū act̄ n̄ri sint
 posteriorēs v̄tutib̄ a quib̄ eliciūt̄ diuersi act̄ q̄ h̄z
 ordinē a v̄tute aliq̄ p̄grediūt̄ nō faciūt̄ p̄positiōnē
 aliquā in v̄tute: 7 iō p̄dicta tria nō sūt p̄tes p̄nie
 v̄tutis: s̄z p̄nie sac̄ri: q̄ ip̄i act̄ sūt quasi materia
 sac̄ri: 7 penes diuisione materię p̄tes rei sumunt̄
 q̄nt̄q̄. Ad 5^m dō q̄ act̄ exteriorēs requirunt̄ ad
 p̄fessionē scdm̄ v̄tutū moraliz: p̄tes aut̄ integra
 les ōz q̄ sint de p̄fectōe p̄ma. Ad 2^m dō q̄ q̄
 uis tria p̄dicta sint act̄ p̄nie v̄tutis: nō tñ sequit̄ q̄
 sint p̄tes eius: q̄ in ql̄bet d̄ictozz actuū inueniunt̄
 oēs circūstantie quibus itēgrat̄ mediū v̄tutis.
 Ad 3^m dō q̄ ad p̄niam v̄tutē requirit̄ ista tria
 s̄z non vt partes s̄z vt act̄ vt dictum est.

Secundum sic pro
 cedit: Uidet̄ q̄ p̄nia an̄ baptis̄mū non de
 beat poni p̄ p̄nie: baptis̄m̄ enī ianua sacram̄to
 rii ē: 7 p̄nia dō scdm̄ tabula respectu baptis̄mī. s̄z h̄z
 nō ē an̄ p̄mū. q̄ p̄nia nō ē aliqua ante baptis̄mū.
 P̄. ei qui nō est gen̄rat̄ in aliq̄ nā non cōpetit
 actio illi nature. s̄z baptis̄m̄ est quedā generatio i
 sp̄ualē vitā. q̄ ei qui nō ē baptis̄m̄ nō p̄uenit aliq̄
 actio sp̄ual̄ vitē. s̄z p̄nia ē h̄ mōi cū sit qd̄da sac̄z
 q̄ nō pōt̄ alicui p̄petē an̄ baptis̄mū. P̄. p̄nia nō
 ordiat̄ nisi 7 culpā actualē s̄z culpā actual̄ sufficiēt
 i baptis̄mo delect̄. q̄ n̄ ōz q̄ p̄nia baptis̄mū p̄cedat.
 S̄z p̄. matth. iij. sup̄ illud: Exhibat̄ ar̄ ml̄ti 7c.
 dicit̄ glo. Jā tē ex̄plū baptis̄m̄ dabat̄ p̄tēdi pec
 cata 7 p̄mittēdi meliora. s̄z h̄ p̄tinet ad p̄niaz. q̄ an̄
 baptis̄mū ōz eē p̄nia. P̄. s̄r illud psal. In cubili
 b̄ v̄is 7c. dicit̄ glo. vt extic̄to veteri hoie p̄ p̄niaz: sa
 crificiū iusticie p̄ regnatiōnē noui hois offeram̄
 deo. s̄z regnatio ad baptis̄mū p̄tinet. q̄ p̄nia aliq̄ ē
 an̄ baptis̄mū. Uter̄ v̄i q̄ p̄nia an̄ baptis̄mū nō
 solū sit de actuali: s̄z 7 de originali p̄ctō: Aug. li. d.
 p̄nia dicit̄ loquēs de p̄nia an̄ baptis̄mū: Exceptis p̄
 uulis nullus ad christū transit: nisi ic̄piat̄ eē qd̄ n̄
 erat: nisi peniteat̄ eū fuisse qd̄ erat. s̄z erat ifec̄: nō
 solū actuali: sed etiā originali p̄ctō: nisi enī de hac
 ifectiōe loq̄ret̄ puulos nō excipet̄ q̄ aliā ifectiōez
 nō h̄nt. q̄ d̄ p̄ctō originali ōz eē p̄nia an̄ baptis̄mū
 P̄. penitēs infert̄ sibi penā vt euadat illā q̄ a dō
 sibi ifligēda erat. s̄z p̄ p̄ctō originali pena a deo in
 fligit̄. q̄ p̄ eo ōz h̄ac p̄niaz agere. P̄. fm̄ hoc de
 p̄ctō actuali p̄niaz agim̄ q̄ nobis ip̄z foiplicet̄. sed
 p̄ctm̄ origiale ōz nobis d̄uplicere. q̄ de eo debem̄
 p̄niaz agē. S̄z p̄: p̄nia ē respectu voliti. s̄z p̄ctm̄
 origiale p̄him̄ nolētēs. q̄ de ip̄o non est penitētia.
 P̄. medicina debet m̄dere morbo. sed peccatū

originale nō cōtrahit p̄ aliquā delectationē ei? q̄
 ip̄m p̄trahit. q̄ v̄i q̄ nō sit eius curatio per aliqua
 pena: ita nō per p̄niam que suo noīe penā exp̄
 mit. **L**teri v̄i q̄ nō debeat post baptismū aliq̄
 p̄nā venialit̄ distinguī: q̄ sup̄flūū est facere per
 multa qd̄ per v̄nū pōt fieri. sed veniale peccatum
 curat per eucharistiā. q̄ sup̄flūū ē q̄ ad ip̄m curā
 oīū p̄nā ordinē. **S**. de eo qd̄ nō est i p̄tate n̄ra
 non requirit p̄nā. sed p̄tā venialia vitare nō est
 in p̄tate n̄ra: q̄ nullus pōt oīa p̄tā venialia vitare
 q̄ de venialib' non est p̄nā. **S**. diuersorū mor
 boꝝ diuerse sūt medicine: q̄ fm̄ hiero. Nō sanat
 oculū qd̄ sanat calcaneū. s̄ p̄nā est remediū p̄tra
 mortale. cū q̄ veniale a mortali in infinitū differat:
 vt pena oīdit: v̄i q̄ veniale p̄nā non ordinē: s̄
 cōtra mortale. **S**. q̄ pōt mai' pōt t̄ minus
 s̄ p̄nā destruit mortale qd̄ est difficult'. q̄ veniale
S. scōz aug. P̄nā est vindicta puniēs in se qd̄
 dolet cōmississe. s̄ aliquis oꝝ dolere de hoc qd̄ cō
 misit veniale: t̄ hoc in se punire. q̄ p̄nā quedā ē d̄
 venialib'. **L**teri v̄i q̄ teneamur ad p̄nāz veni
 alit̄: q̄ sicut tenet hō tendere ad gloriā: ita tenet i
 pedimētū glorie remouere. s̄ hō nō pōt ad gl̄iam
 peruenire nisi dimissis venialib' p̄tā. q̄ cū non re
 mittant sine p̄nā v̄i q̄ ad p̄niam agendā de veni
 alib' hō teneat. **S**. qd̄da veniale p̄ctm̄ per con
 sensūz sit mortale: q̄ cōsensu i delectationē mor
 talis p̄cti est mortale p̄ctm̄. s̄ hō tenet vitare mor
 tale p̄ctm̄. q̄ tenet dissentire veniali p̄ctō aliq̄n. s̄
 dissensus ad p̄ctm̄ est p̄nā. q̄ tenet hō de p̄ctō venia
 li aliq̄n penitere. **S**. Sed nō nullus tenet abolere
 iā factū qd̄ nō tenet vitare anq̄ fiat. s̄ hō tenet vi
 tare veniale p̄ctm̄ anq̄ faciat: alias peccaret mor
 taliter faciēs ip̄m. q̄ multominus tenet penitere d̄
 eo. **L**teri v̄i q̄ p̄tes iste tres nō sūt sufficētes:
 q̄ sic p' baptismū peccat venialiter t̄ mortaliter
 ita an̄ baptismū. s̄ p' baptismū distinguī p̄nā ve
 nialis t̄ mortalis p̄cti. q̄ an̄ baptismū: t̄ sic sūt q̄
 tuoz. **S**. plus distat pena a culpa q̄ veniale a
 mortali. sed de penis p̄ntis miserie oꝝ penitere: vt
 aug. dicit in li. de p̄nā. q̄ cū distinguat p̄nā venia
 liū a p̄nā mo: raliū oꝝ etiā distinguī p̄nā q̄ penite
 mus de penis hui' pegrinatiōis a p̄nā venialium
S. p̄nā solēnis est qd̄da p̄nie mod': vt supra di
 ctū ē. q̄ cū de ip̄a mētionē nō faciat v̄i insufficiēter
 p̄tes ponere. **R**ñdeo dō ad p̄mā. q. q̄ p̄nā pōt
 accipi duplici. s. vt ē v̄t' t̄ vt ē sac̄m. scōz at̄ q̄ ē
 v̄t' ip̄ortat detestationē p̄cti cū p̄posito abolēdi ip̄z
 scōm cōditionē stat' peccātis: t̄ q̄ q̄cūq̄ n̄ detesta
 tur p̄ctm̄ adhuc volūtātē in p̄ctō fixā h̄z: cū volū
 tāt' semel ad aliq̄d fixa ab illo n̄ diuellat: q̄n actu
 vel bitu in eo maneat: nisi p̄ actualē dissensūz ad
 illud vel in sp̄ali vel saltē in genere. volūtās aut̄ i
 p̄ctō fixa manēs nō ē susceptiua gr̄e baptismalis:
 ideo requirit an̄ baptismū q̄si remouēs p̄hibens
 peccati cōmissi detestatio t̄ destructionis ei' p̄po'

sitū. Et ideo p̄z q̄ an̄ baptismū requirit p̄nā scōz
 q̄ ē virtutis act': vel que sit prior baptismō tpe vel
 saltē natura. s̄ p̄nā fm̄ q̄ ē sac̄m p̄stitit i dispōne
 ministroꝝ ecclesie. Et q̄ eccle sac̄a nō dispēsant
 nisi illis qui sūt de eccle: iō an̄ baptismūz sac̄m
 p̄nie nō p̄tēt: cū p̄ baptismum hō de eccle fiat.
 Et p̄ hoc p̄z solutio ad obiecta p̄ter tertiū. **A**d
 3° dō q̄ p̄nā nō requirit an̄ baptismū p̄pter ba
 ptismi insufficiētā: sed p̄pter impedimētū remouen
 dū gr̄e baptismalis vt baptism' suū effectūz habē
 possit. **R**. d. ij. q. dō q̄ p̄nā pōt sumi large t̄
 pp̄ie. Prop̄ie q̄dez p̄nā ip̄ortat oolorē de p̄ctō
 p̄missio in p̄terito: t̄ sic nullo mō pōt esse p̄nā de
 originali p̄ctō: q̄ nō ē p̄missūz. Large aut̄ pōt dici
 p̄nā omis displicētia mali p̄teriti: t̄ sic in eo qui lī
 beruz arbitriū habz: debet eē p̄nā de originali: q̄
 ex hoc ipso q̄ alicui placet aliq̄d displicēti quod
 ad illud ip̄edimētūz p̄stitit. peccatū autē originale
 impedimētūz gr̄e fuit ad quā qlibet desiderio ten
 dere debet: nō tñ de eo oꝝ esse p̄fessio que nō est ni
 si factorū. nec satisfactio: q̄ p̄ peccato originali nō
 debet nisi pena damni: p̄nā autē impōtat penāz
 sensus. Et p̄ hoc patz solutio ad obiecta. **R**. d.
 t̄iaz. q. dō. q̄ veniale peccatū ex n̄o actu incurri
 mus t̄ ei pena sensibilis debet t̄ iō ad peccati venia
 lis dimissioez p̄nā opatur q̄tuoz ad p̄titionez con
 fessionē t̄ satisfactioez: nō solū p̄nā fm̄ q̄ est vir
 tus s̄ etiam fm̄ q̄ ē sac̄m: q̄ post baptismum ali
 quis venialiter peccat q̄n̄ ē susceptiua sac̄m: q̄ ec
 clesie. **A**d p̄m q̄ dō. q̄ ad eundez effectū p̄ncipa
 liter inducēduz sup̄flūū ē plura iducere: si quodlibet
 sit sufficiens. sed nullum sacramētum inducēt
 ad peccati venialis dimissionem sicut ad principa
 lem effectum: vt supra in 2° dis. dictūz ē. t̄ ideo nō
 est incōueniens si ex multis sacramētis peccati ven
 nialis dimissio p̄sequitur. **A**d 2° dō q̄ quīs n̄
 sit in potestate n̄ra vitare omnia venialia: est ta
 men i potestate n̄ra vitare singula. **A**d 3° dō
 q̄ veniale t̄ mortale quīs sint diuersi morbi: tñ cō
 ueniūt in vna rōne actualis peccati: t̄ ideo contra
 vtrunq̄ penitētia medicina est. **R**. d. iij. q.
 dō q̄ cū dicit aliq̄s ad aliq̄d teneri quedā neces
 sitas impōtat ad illud. Necessitas autē ē duplex
 Una est absoluta t̄ fm̄ hanc homo tenetur faceze
 illa sine q̄bus nō est salus: t̄ sic nō tenet ad peccati
 venialis p̄niam: q̄ morte ex hoc non incurrit nisi
 forte ex p̄temptu dimittat. Alia ē ex suppositione
 alicuius finis: sicut dicit aliq̄d eē necessariūz s̄m̄
 quo nō possumus finē intētum p̄sequi: t̄ hoc mo
 do necessariūz est q̄ homo de venialibus peniteat
 si ei remitti debeant in hac vita: sed fm̄ hoc non
 prop̄ie dicitur teneri aliq̄s ad aliq̄d: et ideo
 dicendūz q̄ homo non tenet ad penitētiāz veniali
 um nisi large sumendo. **A**d p̄m ergo dicendūz
 q̄ si nunq̄ de venialib' p̄teat: pōt ad vitā puen
 re: q̄ etiā p' hāc vitā venia remittūt vt infra dicit.

Ad scdm dō: q̄ dīffensus dicit penitentiā ad p̄ctm futurū: sed p̄nia dicit displicētia p̄cti p̄teriti ⁊ iō non oīz q̄ dīffensus ad p̄niam p̄tineat. **A**d q̄ntā. q. dō. q̄ iste p̄tes p̄nie dīstinguūt fm̄ diuerfos modos quib⁹ p̄nia agit: vñ sunt p̄tes sbiectiue p̄nie virtutis: nō p̄nie sacri: q̄ vna ps nō p̄tinet ad p̄nie sacm̄ q̄uis alie due ad p̄niaz fm̄ q̄ est sacramētū p̄tinere possunt. Et accipiunt isti mōi s̄z diuersū statū penitētis: q̄ aut ē extra ecclīaz ēt numero: ⁊ sic ē p̄ma p̄nia q̄ ē an̄ bap̄tismū: aut ē extra merito: s̄z nō numero: ⁊ sic ē sc̄da q̄ ē de mortali: aut oīo ē intra ecclīaz: ⁊ sic p̄petit ei t̄tia q̄ ē d̄ v̄cialib⁹. **A**d p̄m̄ dō. q̄ stat⁹ h̄ois an̄ bap̄tismū nō diuersificat p̄ veniale ⁊ mortale q̄ntū ad h̄ q̄d ē esse d̄ ecclīa vel nō esse: s̄z diuersificat p̄: q̄ p̄ mortale p̄ bap̄tismū p̄missū efficit aliqd̄ extra ecclīaz merito: s̄z nō p̄ veniale: ⁊ iō nō ē silis rō. **A**d 2^m dō. q̄ de penis d̄ esse p̄nia ab aug. fm̄ q̄ inclinant ad culpā: large ēt p̄niaz p̄ displicētia sumendo.

Ad 3^m dō. q̄ p̄nia solēnis nō diuersificat statū penitētis quātū ad id q̄d d̄m̄ ē: ⁊ iō de ea non fit hic mentio. **A**d 6. II.

Deinde queritur d̄ remissioe v̄cialiū. Et circa h̄ querūt duo. P̄mo de mō remissiois. Sc̄do de causa remissionis.

Ad primū sic procedit: videt q̄ p̄ctm̄ veniale possit dimitti voluntate manēte ad illud. voluntas enī peccati v̄cialis gram̄ nō excludit. s̄z nullū p̄ctm̄ veniale ē q̄d ḡa remitti nō possit cū remittat p̄ virtūe ḡie mortale q̄d m̄to difficult⁹ ē. s̄z v̄ciale dimitti p̄t adhuc manēte voluntate ad illud. **A**d s̄. sic p̄ctm̄ mortale charitati opponit: ita v̄ciale seruoī charitatē. sed illud q̄d fecit cōpatit charitas nō ipedit dimissioz p̄cti mortalis. q̄ cū voluntatē p̄manētē i p̄cto v̄ciali cōpatiat seruoī charitatis: vñ q̄ v̄ciale remitti possit in eo q̄ adhuc h̄z voluntatē adberentē veniali. **A**d s̄. sic dicitū ē voluntas ad h̄ q̄ remoueat ab eo in q̄ semel fuit fixa req̄rit actual̄ displicētia: s̄z alī veniale p̄ctm̄ dimittit ei q̄ nō h̄z displicētia de veniali p̄cto. sic p̄z in martyrib⁹ q̄ statū euolat q̄uis forte de p̄ctis v̄cialib⁹ nō cogitēt: nec actualē displicētia h̄eant. s̄z vñ q̄ p̄ctm̄ veniale dimitti possit ad huc manēte in illo. **A**d 3^m dō: manēte cā nō p̄t tolli effect⁹. s̄z adberētia voluntatis inordinata ad aliqd̄ erit cā v̄cialis p̄cti. s̄z manēte voluntate fixa i illo n̄ p̄t remitti ip̄m p̄ctm̄. **A**d affect⁹ ad op̄ h̄z rōez p̄cti: sic ⁊ ip̄m op̄ p̄cti. s̄z ip̄m op̄ v̄cialis p̄cti ouz manet n̄ p̄mittit p̄ctm̄ v̄ciale dimitti. s̄z nec affect⁹ ad ip̄m manēs. **A**d 4^m dō: vñ q̄ vñū p̄ctm̄ v̄ciale n̄ possit dimitti sine alio: q̄ sic i p̄cedēti dīf. dicitū ē: oīs nullū sanauit quē nō oīo liberaret. s̄z nō p̄t alicui v̄ciale p̄ctm̄ dimitti nisi oīo ip̄z sanate. s̄z si

absoluit ab vno v̄ciali absoluit ab oīs. **A**d p̄ccati v̄ciale ē maioris adberētie q̄ mortale. vñ remisso mortali adhuc māet v̄ciale. s̄z vñū mortale nō p̄t remitti nisi oīa alia dimittat. s̄z nec vñū veniale nisi alijs remissis. **A**d s̄. ei q̄ displicet deo peccati nō remittit. s̄z v̄ciale displicet deo. s̄z quādiu manet vñuz aliud non remittit. **A**d 3^m dō: maioria ḡie ē remissio mortalis p̄cti q̄ v̄cialis. s̄z vñū p̄ctm̄ veniale manens fixū in corde nō ipedit remissioez mortalis p̄cti. s̄z multomin⁹ ipedit remissionē alteri venialis. **A**d 4^m dō: vñ q̄ veniale p̄ctm̄ possit remitti sine mortali. Jo. viij. sup̄ illud q̄ sine p̄cto est vñū ⁊c. dicit aug. q̄ oīs illi erat in p̄cto mortali venialia enī eis dimittebāt p̄ cerimonias. s̄z v̄ciale p̄t dimitti nō dimisso mortali. **A**d s̄. mortale ⁊ veniale h̄ie diuidit. s̄z mortale p̄t dimitti sine veniali. s̄z veniale p̄t dimitti sine mortali. **A**d p̄cto q̄d sufficiēter punitū ē nō debet alia pena: q̄ nō vñū dicit bis de in idip̄m. s̄z p̄ctm̄ v̄ciale p̄t aliquis i mortali ex̄ns sufficiēter in seip̄o punire cū debeat ei pena finita. s̄z nō referuabit v̄cti⁹ ad penā. sed nūq̄ aliquis absoluit a reatu penē: nisi pus absoluat a culpa: alio culpa inordinata remaneret sine pena. s̄z manēte p̄cto mortali p̄t v̄ciale remitti. **A**d 3^m dō: h̄ie dicit q̄ v̄ciale p̄ctm̄ obscurat mētē: s̄z mortale obtenebrat. s̄z obscuritas nō remouet nisi p̄ lucē: lux autē sp̄ualis ē ḡa q̄ ē mortale d̄let. s̄z n̄ p̄t dimitti v̄ciale sine dimissioe mortali. **A**d 4^m dō. ad p̄mā. q. q̄ p̄ctm̄ q̄d̄z d̄z remitti quātūz ad duo. s̄. quātū ad culpā ⁊ quātū ad reatū: ⁊ nō p̄t esse sc̄da remissio sine p̄ma: q̄ q̄d̄z manet culpa manet debitum penē: culpa autē in deordinatione voluntatis p̄sistit: vñ nō p̄t culpa tolli nisi reordietur voluntas: q̄d̄ cē nō p̄t q̄d̄z in ip̄a deordinatione manet: alio essent duo opposita siml̄ v̄: ⁊ iō nullo mō v̄ciale dimitti p̄t q̄d̄z voluntas ad illō māet. **A**d p̄m̄ dō. q̄ nō ē ex defectu ḡie q̄n̄ illud veniale in q̄ adhuc voluntas manet remitti nō possit s̄z ex defectu eius cui remittēdū ē in q̄ ip̄edimētuz remissiois inuenit. **A**d 2^m dō. q̄ q̄d̄libet p̄ctm̄ mortale opponit cuilibet q̄ntūq̄z p̄ue charitati: nō at q̄d̄libet v̄ciale opponit cuiq̄z seruoī charitati: oī enī seruoī charitatē p̄ similitudinē fm̄ q̄ ad ext̄iora q̄d̄m̄ ebuliēdo refudif. ex illa autē parte q̄ v̄ciale cōmittit charitatē seruoī: nō apparet: sed aliquid p̄ter charitatē. vñ q̄uis sit seruoī charitatis quantūz ad aliqua: potest tamen esse tepiditas quantūz ad alia: ⁊ sic non quilibet seruoī opponitur cuilibet veniali. vnde non est silis cōparatio peccati mortalis ad charitatē ⁊ venialis ad seruoī rem charitatis. **A**d 3^m dō: q̄ voluntas que fuit fixa in aliquo nō remouet inde nisi per actuale assensum si illud memorie occurrat: alias sufficit habitualis: sicut etiā de mortalibus cōtingit q̄ oblita remittunt. **A**d sc̄dam. q. dō. q̄ ea que non habent connexionē ad inuicē vñuz potest auferri

sine altero: s; que habet aliquo modo conexionez
 vnu non pot sine alio auferri. peccata aut morta-
 lia quibus non habeant conexione ex parte couersio-
 nis: hnt tñ conexione ex parte auersiois: quia ab
 vno icomutabili bono auertur: et io vnu sine alio
 remitti non pot: cu remissio culpe magis respiciat
 per oppositu auersione q couersione: q; culpa re-
 mittit fm restitutione ad illud a quo culpa sepa-
 ratur: venialia aut non hnt conexione: neq; quatu
 ad couersione: neq; quatu ad auersione: q; in eis
 nulla est auersio a fine: et si sit aliquis defect' i actu
 eoz que expediut ad fine: et ideo pot vnu veniale
 sine alio dimitti. ¶ Ad p^m q^o d^o. q remissio veial
 no copat pprie loquedo sanationi: q; infirmitas
 que per sanatione curat destitutio virtutis ipoz
 tat: no aut est aliqua destitutio vel debilitatio vir-
 tutis spualis in culpa veniali: sed soluz dispo ad vir-
 tutis destitutio: et io ro illa non est ad ppositu.
 ¶ Ad 2^m d^o. q peccatu veniale non dr esse malo-
 ris adherete q mortale: quasi ex parte sua firmi⁹
 in aia maneat: sed ex parte nra: q; peccata veialia
 non ita facile deuitamus: sicut mortalia ad que di-
 mitteda ex necessitate obligamur. ¶ Ad 3^m d^o.
 q peccatu mortale ita deo displicet q etia fac ipm
 peccante deo displicente in qtu pulchritudine gre
 qua de in ipso amat auferi: sed peccatu veniale q
 uis deo displiceat: q; inordinatu est: non tam fac
 peccante deo displicete: q; non prius claritas gre
 sed quoda modo obnubilat inquatu et' pcessus
 ad exteriora ipedit: et io Bre. dicit q peccatu veia-
 le obscurat: sed mortale obtenebrat: et prop' hoc
 vnu peccatu veniale non ipedit qn aliud remitti
 possit: quis mortale vnu ipeditat dimissione alti?
 ¶ Ad 4^m q. d^o. q remoto priori remouet poste-
 rius: nec posterius restituit: nisi p' restituito. fer-
 uor aut charitatis cui veniale opponit est posterio-
 ri: ipa charitate: vñ qdiu charitas non restituit:
 nec feruor charitatis reparari pot in qua repara-
 tione consistit venialis peccati dimissio: sicut etia i
 reparatioe charitatis dimissio mortalis: et io non
 pot veniale dimitti ei cui mortale non dimittitur
 pot etia ex pte remittedis ratio assignari: q; a do
 qui soluz peccata dimittit: peccatu mortale sepat:
 et io effectus eius in remissioe peccati venialis hnt
 peccatu mortale non percipit: sicut etia ex pte ei q
 fit remissio. s. charitatis q vnuerfa delicta opit:
 Prover. x. qua peccatu mortale tollit. ¶ Ad p^m
 q^o d^o. q Aug. noiat ibi venialia irregularitates q
 fm lege cotrahebant. ¶ Ad 2^m d^o. q veniale no
 auertit a deo neq; charitate tollit sicut mortale: et
 ideo non impedit dimissionez mortalis sic e'rio.
 ¶ Ad 3^m d^o. q pena etia hominis offensam non
 tollit: nisi ab eo in quem peccatum comissum est
 acceptet: nec acceptari pot qdiu inimicitia ad ipz
 manet: et io manete inimicitia hominis ad deū p
 peccatu mortale pena quatacuq; veniale no pur

gat: vñ eiaie. lviij. dñs dicit no esse accepta ieiunia
 eoz qui ad lites et pentione ieiunabant.

De secudu sic proce
 ditur: Videt q peccatu veniale no pos-
 sit dimitti sine gre noue infusione: peccatu eni ve-
 niale transiens actu in aia manet reatu. s; reatus
 fundat sup macula. cu q macula no possit ab aia
 abstergi nisi per gram: sicut nec tenebra nisi p lu-
 cem: videt q veniale dimitti no possit sine gratie
 infusione. ¶ Veniale peccatu consistit in hoc
 q minus amatur de q debet. sed minoratio ista
 non pot tolli nisi charitate augmentata: s; cuius
 augmentu noua missio spiritus sancti atteditur:
 vt in pmo li. dñs. xv. dicitur est: et per pns noua gra.
 q peccatu veniale sine gre infusione remitti no pot
 ¶ Sed 3° noue gratie additio gratiam pexisten-
 te auget si eaz inueniat. ed cu peccatu veniale gra-
 tiaz non auferat: si sine gre infusione dimitti non
 posset: oporteret q quadoquq; dimittitur venia-
 le gre gra adderet. q semp homo post veniale re-
 dret in maiorez gram quod falsum est: quia tunc
 freques iteratio venialiu no disponeret ad mor-
 tale. ¶ Alterius: videt q gra sine contritioe pos-
 sit peccatu veniale remittere: q; sicut dicit Grego.
 qd est aqua ad caminu: hoc est veniale ad feruore
 charitatis. sed feruor charitatis pot esse sine cotri-
 tione: potest eni aliquis in deum feruenter couer-
 ti: et tñ de peccato no dolere qd est coteri. q pntm
 veniale potest dimitti sine cotritioe. ¶ Venialitudo
 non solu ipoztat dolorem de pterito peccato: sed
 etia ppositu non peccandi decetero. sed alicui
 dimittit veniale peccatu qui non habet tale pro-
 positu: q; scit se sine peccato veniali presente vita
 agere non posse. q sine cotritioe peccatu veniale
 dimitti pot. ¶ Venialitudo in peccato veniali exns
 pot dormies moui et tals q stati euolat: puta si pp
 fidez p' cofessaz costant occidat. sed dum dormit
 conteri no pot. q cu ei peccatu veniale dimittatur
 vñ q possit sine cotritioe peccatu veniale dimitti.
 ¶ Si 3° Si gra sine aliquo adiuncto peccatum
 veiale remitte posset gra secū veiale no copateret
 sed compatitur secum veniale. q oportet aliquem
 motu p' itois aduere ad pcti veialis dimissionē.
 ¶ Alteri vñ q de pcto veiali teneat ho et pfiteri:
 Ja. v. pfitemi aliu: pta via. in q pceptu p'fessio
 nis dat: vt i lra dñs. s; hz glo. loq' d' p'fessioe veialiu
 et mortaliu: q; dicit q; maiora sol' sacerdotib': s; leuio-
 ra socijs pfiteri possum'. q tenemur pfiteri veialia
 ¶ Venialib' teneat ho satisfacere: q; satisfacere ē
 act' iusticie: ad iusticie at actu tenemur. s; satisfac-
 tio d; esse fm arbitriu sacerdoti q vice dei obtinet
 qd esse no pot nisi p'fessioe pcedete. q de venialib'
 homo confiteri tenetur. ¶ Venialitudo pceptu ecclie est
 vt homo semel in anno saltē pfitat. s; aliquis est
 qui no hz nisi venialia. q teneat illa cofiteri. ¶ Si

3 nullus tenet ad impossibile. sed 3fiteri oia venia-
 lia est ipossibile cu cognitione nram effugiatur. qd no
 tenemur. illa 3fiteri. **¶** Lterius videt qd per be-
 nedictione episcopale: aqua benedicta 7 huiusmodi
 peccatu veniale remitti no possit: qd ex eisdem causis
 aliquid sit 7 corrupit: vt of in .ij. etbi. sed peccatu
 veniale causat ex actu nro. qd o3 qd aliquid i nobis
 sit per qd dimittat: 7 ita cu ista sint extra p ea pec-
 catu veniale dimitti non pot. **¶** Peccatu veni-
 ale vt dictu est non dimittit sine contritioe. sed ipa
 contritio p se sufficit ad dimissionem. qd p dicta nihil
 operant ad dimissionem. **¶** P. p dicta oia equalis
 habet habitudine ad oia peccata venialia. si qd per
 ea aliqd veniale dimittit oia dimittunt: 7 sic fre-
 quentissime homo esset sine veniali: qd non vide-
 tur verum. **¶** Sed 3 est qd coiter of qd multa sunt re-
 media 3 venialia peccata. s. tuncio pectoris: asper-
 sio aque benedictae: vnctio extrema 7 oia sacramen-
 talis vnctio: benedictio epi: panis benedictus: gene-
 ralis cofessio: compassio alieni: delicti commissio
 eucharistia: oratio dominica: 7 alia quecumq le-
 uis penitentia. **¶** R. n. deo od. ad pma. q. qd ho i pec-
 cato mortali a deo auertit sibi aliud sine constituens
 7 io lumē grē amittit: sic 7 lumē solis qui visum a
 sole auertit: 7 ppi hoc no pot peccatu mortale re-
 mittere: nisi per grē infusione. sed ho p peccatu veni-
 ale no adheret comutabili bono qd fini: 7 io non
 auertit a fine qd ē icomutabile bonū. vn per veni-
 ale ho gram non amittit: 7 io non o3 qd ad hoc qd
 remittat veniale qd gra aliqua infundat de nouo:
 sed sufficit qd gra que iaz habet in actu pdeat: qd
 ipm veniale non tollebat habitū: sed solūmō ipe-
 diebat virtutē actū. **¶** Ad p. qd od. qd macula pot
 esse dupl. Uno mō per priuationē pulchritudis
 7 sic in veniali non manet aliq macula: qd gra 3 nō
 tollit que ē aie decor. Alio mō per hoc qd pulchri-
 tudo que ē grē ipedit ne exterius appareat: sicut
 per puluerē pulchritudo faciei fedat: 7 talis ma-
 cula ē in veniali: qd ipedit decor grē ne in actibus
 exterius ondat. vn non o3 qd talis macula per in-
 fusionē grē tollat: sed per actū qui grē ipeditur
 tollat. **¶** Ad 2. od. qd veniale peccatu nō consistit
 in hoc qd ho minus amet deū in habitu: qd venia-
 le nō dimittit charitatē: als ea qd totalr tollit
 s3 in hoc qd amor dei nō ondit in oib' actib' hois
 aliq deordinatioe in eis existēte. **¶** Ad 2. q. od.
 qd peccatu veniale nō dimittit vt dictu est quādiu
 voluntas manet in illo: ipaz aut recedere voluntatē
 ab eo qd quis pus volebat est displicere ei qd vo-
 luit. talis aut displicentia dolor contritiois dicit qd
 ē gra iformata: 7 io peccatu veniale sine 3tritioe
 nō dimittit. S3 sciēdū qd 3tritio pot accipi triplr
 vel actu vel habitu vel medio mō. habitu quidē
 3tritio exns nō sufficit ad peccati venialis dimis-
 sionē: qd tūc quicūqz hēt penitētie virtutis hituz
 cui act' est qd 3tritio: psecut' esset peccati venialis

dimissionē: 7 sic pētm veniale cū gra cē nō posset
 Nec itez requirit qd sit actualis 3tritio: qd scēret
 qd pētm qd qd i memoria vel in cognitione nō hēt
 remitti nō posset: 7 io od. qd requirit 3tritio me-
 dio mō: qua. s. rsi actu pētm nō displiceat explici-
 te displicet tñ iplicite: qd ex virtute a t' que agit se
 quere displicentia explicita pēti venialis si cogita-
 tio ad illud ferret. **¶** Ad p. qd od. qd quis seruo
 charitatis possit esse oū homo in deū fert motu
 charitatis sine hoc qd actu de peccato veniali cogi-
 ter: explicite tam in illo motu iplicite cōtinetur
 displicentia venialis peccati vel vnus vel oium: qd
 si seruenter in deū fert displicet ei oē qd a deo re-
 tardat: vn pot esse tā seruēs motus charitatis in
 deū qd omnia peccata venialia consumit etiā sine
 actuali cognitione ipoz. **¶** Ad 2. od. qd peccata
 mortalia sunt in potestate nra vt vitentur nō solū
 singula: sed etiā oia venialia aut: 7 si singula vita-
 ri possint: nō tam oia: qd ex infirmitate nate con-
 tingit: 7 io in cōtritione de venialib' non exigitur
 ppositū nō peccandi venialr: sicut in cōtritione de
 mortali exigebat: sed qd displiceat ei 7 peccatu pte-
 rituz 7 infirmitas qua ad peccatu veniale inclina-
 tur: quis ab eo oio imunis esse non possit. **¶** Ad
 3. od. qd passio p christo suscepta vim baptismi
 obtinet: vt supra dictu ē di. iij. 7 io purgat ab oi
 veniali 7 mortali: nisi actualr voluntatē renitentez
 inuenerit: 7 ppi hoc illud peccatu veniale qd for-
 te ē t' cofessionē seruēter incurrit nō tardat ipm
 qd euolat: 7 pcpue cū ipa pena martyri hēat viz
 purgadi. de alijs aut qui moriunt dormientes od.
 qd dimittit eis illud veniale etiā qd ad culpā post
 mortē. **¶** Ad itia. q. od. qd pssio ad h' necessaria
 ē vt penitēs satisfactioe accipiat fm mōz delicti.
 pēto ad veniali nō debet pena satisfactoria taxata
 qd pena illa cēt pporcionata pene pēti mortali a qd
 pētm veniale infinitū distat: vn p solā 3tritionē i-
 teriore pētm veniale remitti pot. Et qd aliq satisfi-
 ctio exteri iūgit: h' ē magis ad deuotōez excitādū
 vl 3tritōz qd ad satisfaciēdū: 7 io ad pssioz veni-
 aliū nō tenemur: neqz necessitate absoluta: qd sic
 nec d' eis penitē: nec ea vitare tenemur: nec ēt ne-
 cessitate qd ē ex suppositōe finis. s. remissiois eoz:
 qd ēt sine pssioe vl actu vl pposito exite pnt venia-
 lia remitti: tñ pfectōis ē ea pssio. **¶** Ad p. qd od.
 qd vbu illō Jac. qd ad pēta mortalia ē pceptū: s3
 qd ad venialia ē pssio. **¶** Ad 2. od. qd rō illa pce-
 dit ex falsi suppone: vt ex dōis p3. **¶** Ad 3. od. qd
 i cāu illo pp pceptū ecclie dicit aliq qd tenetur ho
 venialia 3fiteri. Alij vō dicūt qd sufficit qd p se rep-
 sētet sacerdoti: 7 se imunē a pēto mortali ondat
 vt ad cōmunionē admitti possit. pceptū. n. ecclie
 ē ad obligādū illos qd hēt aliq qd 3fiteri debeāt: ca-
 dit. n. s3 pcepto mag' taxatio tps qd ipe pssiois
 actus. vn si alicui p graz collatū cēt vt a pēto veni-
 ali imunis cēt: sic bñ vgi ē collatū nō tenet ad illō

ceptū. **Ad** q̄rtā. q. dōm q̄ sicut dictū ē veniale p̄ctm̄ dimittit p̄ seruoze charitatis q̄ explicitē: vel implicitē cōtritionē cōtineat: 7 iō illa q̄ nata sūt de se excitare seruoze charitatis p̄ctā venialia dimittere dicunt: huiusmōdi autē sūt q̄ ḡam cōferūt sicut oīa sacra: 7 quib⁹ impedimēta seruoze 7 ḡe auferūt: sic aq̄ b̄ndicta que virtutes inimici rep̄mit: 7 ep̄alis b̄ndictio: vel et exercitiū hūilitatis ex parte n̄ra: sicut tūlso pectoris: 7 oīo d̄nicalis 7 h̄ modl.

Ad p̄mū q̄ dō q̄ act⁹ n̄ requirit ad d̄missiōez venialis: s̄ ista dicunt p̄ctm̄ veniale remittere iq̄tū in actū n̄m seruoze excitat. **Ad** scōm dō q̄ ista sine cōtritione nō delēt p̄ctm̄ veniale: s̄ dicit delere inq̄tū cōtritionē causat. **Ad** itū dō q̄ s̄m quātitatē seruoze est quātitas remissiois: 7 iō s̄m q̄ p̄ ista maior vel minor cōtinet: qui de pluribus vel pauciorib⁹ implicitē ad minus cōtritionē cōtineat s̄m hoc plura vel pauciora venialia d̄mittuntur: 7 non omnia semp. **Ad III.**

Deinde queritur d̄ circūstātijs p̄cti. Et circa hoc q̄runf duo. **Primo** de ipsijs circūstātijs s̄z se. **Secūdo** qualr se habeāt ad peccatum.

Ad primū sic proce dit: Videt q̄ circūstātia nō s̄t p̄p̄tas moralis actus siue ei⁹ cōditio: dicit enī Boc. in. iij. topi. q̄ circūstātie sūt que cōueniēti s̄baz rhetorice q̄ōn̄s efficiūt. s̄z q̄ rhetoria nō pertinet ad genus morale: s̄z magis ad genus ph̄ic rōnalis. q̄ circūstātia nō est cōditio moralis act⁹. **Ad** illud q̄d est circa aliqd̄ nō est in eo. s̄z cōditio vel act⁹ moralis in ip̄o est. q̄ nō p̄t talis cōditio circūstātia dici. **Ad** ip̄i act⁹ morales sūt circūstātie q̄dā a quib⁹ cōfirmat oīo rhetoris. est enī circūstātia s̄z tullius p̄ quā recipit augmētatio fidē 7 auctoritatē 7 firmamentū adiungit oīo. s̄z circūstātie nō est circūstātia: sic nec accidentis accidēs: als̄ in infinitum iret. q̄ circūstātia nō ē cōditio vel p̄p̄ietas moralis act⁹. **Ad** s̄z: iqr̄tia circūstātie excusat moralez actū a p̄cto. s̄z hoc nō esset nisi essent moralis act⁹ cōditioes. q̄ sūt cōditiones vel p̄p̄ietates moralis act⁹. **Ad** mediū virtutis ad morale gen⁹ p̄tinet. s̄z mediū in virtutib⁹ moralib⁹ accipit s̄m circūstātia: debita limitationē: vt q̄n̄ ōz: 7 vbi: 7 quō: sic ph̄s. iij. ethi. docet. q̄ s̄z cōditioes morales. **Ad** t̄ri: v̄ q̄ icōueniēti enūerent circūstātie in hoc versu. Quis q̄d vbi q̄b⁹ auxilijs cur quō q̄n̄. Illud. n. q̄d ē cā rei nō p̄t ēē circūstātia ei⁹: cū cā sit p̄or circūstātia posterior q̄si p̄p̄tas. s̄z p̄sōa agēs q̄ notat cū oī quis: ē cā moralis act⁹. q̄ nō ōz poni circūstātia. **Ad** nō p̄t idē esse circūstātia suiip̄. s̄z q̄d ipoztat s̄bam act⁹ moralis: cui⁹ circūstātie querūt. q̄ nō ōz inter circūstātijs cōputari. **Ad** nō ē idē circūstātia rei: q̄d dat rei sp̄ez: q̄ illud ē rei iraneuz

s̄z moralia recipiūt sp̄em a sine: v̄n̄ ab̄to. Intentio operi tuo nomē ipozit. q̄ cur q̄d sine ipoztat non debet dici circūstātia. **Ad** illud q̄d cōtinet alia nō debet alijs numerari. s̄z in mō cōp̄hendunt oīa alie circūstātie. q̄ nō ōz poni quō inter alias circūstātijs. **Ad** s̄z: v̄ q̄ sunt plures circūstātie. ph̄s enī in. iij. ethi. ponit circa quid 7 quo instrō. hec autē hoc versu non continent. q̄ v̄ q̄ insufficiēter enūerate sint. **Ad** circūstātie p̄p̄ hoc vocāt q̄: s̄m eas variat mediū virtutis. s̄z s̄m q̄tū 7 q̄tēs variat mediū virtutis. q̄ sunt circūstātie. cū q̄ non cōtineant p̄dēo versu: v̄ q̄ insufficiēter enūerent. **Ad** t̄ri: v̄ q̄ circūstātie que in l̄ra ab aug. dicit incōueniēti ponant. circūstātia enī vt d̄m ē: ē cōditio moralis act⁹. s̄z q̄ diu aliq̄s in p̄cto p̄fueret magis respicit peccatis statū q̄ actū. q̄ nō ōz circūstātia dici. **Ad** ipugnatio vel t̄tatio p̄cedens: q̄n̄ nō ē in p̄tate n̄ra: q̄n̄. s̄z t̄tatio ē ab hoste. sed circūstātie cū sint cōditiones moralis act⁹: sūt i potestate n̄ra: vt v̄. q̄n̄ ōz in circūstātijs poni q̄tā t̄tatioe aliquis ceciderit. **Ad** pena n̄m p̄ctm̄ n̄ est circūstātia p̄cti. s̄z amissio virtutum ē pena d̄ni ex p̄cto p̄ntis. q̄ nō ōz poni inter circūstātijs. **Ad** v̄nū p̄ctm̄ nō ē circūstātia alteri. s̄z iqr̄tudo ē per se p̄ctm̄. q̄ nō ōz poni vt circūstātia p̄cti. **Ad** ille circūstātie nec a p̄ho ponit i. iij. ethi. nec a Tul. in rheto. nec a Boetio i. iij. topi. q̄ v̄ q̄ incōueniēti ponāt ab Aug. **Ad** n̄deo dō ad p̄mā q̄ōnē: q̄ act⁹ n̄ri dicit moralis s̄m q̄ a ratione ordinant in finē voluntatis: ex hoc enī h̄nt rōnē boni vel mali. omē autē q̄d ordinat ad f̄nez ōz esse p̄portioatū sui: 7 iō rō que actuz n̄m in finē ordinat attendit p̄portioē act⁹ ad ea que ad actū cōcurrere p̄nt: 7 ista cōmensuratio circūstātia d̄f. 7 q̄ in qualibet p̄portioe ōz esse ad minus duos terminos: nihil enī sibiip̄i p̄portioat: s̄z alit̄: iō circūstātia moralis act⁹ dupl̄r accipi cōsuevit: q̄ p̄t dici circūstātia vel illud q̄d est ad actū cōcurrentes ad quē p̄portioat: sicut locus aut tēpus vel ip̄a cōceptio que ex illis relinquit: vt q̄n̄ v̄ vbi Sic q̄ vltimo mō accipiēdo circūstātia erit cōditio vel p̄p̄ietas act⁹: s̄z p̄mo mō accipiēdo q̄dā circūstātia ē p̄p̄tas act⁹: vt mod⁹ agēdi: 7 quēdā extra: vt loc⁹ 7 tēp⁹. **Ad** p̄mū q̄ dō q̄ q̄d rhetoris s̄m q̄dlibet gen⁹ cause at tēdit bonū 7 malū: q̄ in iudiciali p̄mū vel pena expectat: q̄ actui bono vel malo debent. in demonstratiuo autē laus p̄sone vel vituperiū querit que bonis actib⁹ vel malis debent. in deliberatiuo enī q̄rit q̄d sit vtile ad agēdū in q̄ 7 rōnē boni 7 mali attendere ōz: 7 iō ex eisdez ex quib⁹ act⁹ morales boni 7 mali reddunt: rhetores argumēta sumunt ad persuadendum. **Ad** scōm dōm q̄ circa aliquid d̄ stare om̄e illud q̄d nō est de essentia rei siue insit: sicut albedo corp̄i siue non insit: sicut locus locato: 7 idēo p̄p̄ietas circūstātie actus dicit possunt: 7 p̄cipue ratioe

habitudinis ad exterius. **A**d tertium dicitur quod accidens non est accidens quasi si ipsum sit per se ipsum accidens subiecti: sed accidens potest esse accidens inquantum unum accidens adheret substantie mediante alio: sicut color corpori mediante superficie: et sic est ipse actus circumstantia. **A**d proprietatem aliquam quous ipse sit conditio persone agentis. **A**d secundam quoniam dicitur quod usus ille distinguit circumstantias secundum assignationem Tullii et Boetii secundum quod a rhetore considerant qui ex eis argumeta sumit ad excusandum vel accusandum. sumitur enim argumentum rhetoricum: vel ex eo quod est attributum persone: et sic est quod: vel ex eo quod est attributum negotio de quo agitur: et hoc vel continetur cum ipso negotio et sic est quid: quantum ad substantiam facti exterius cur: quantum ad intentionem facientis interius: vel in ipsa prosecutione negotii continetur: et sic sunt quatuor. scilicet quoniam: quantum ad qualitatem actus: ubi: et quantum ad mensuram: quibus auxilijs: quantum ad instrumeta. secundum autem quod ad morale pertinent: potest aliter esse: nunc accipitur. proportio enim actus ad finem potest accipi: vel secundum id quod est in ipso actu: vel secundum id quod est extra. si primo modo: aut quantum ad speciem actus: et sic est quod: aut quantum ad modum ipsius: et sic est quoniam. si autem per comparationem ad extra: vel per comparationem ad eam: vel per comparationem ad mensuram. si primo modo: vel eam finale: et sic est cur: vel ad eam efficientem vel instrumentalem: et sic est quibus auxilijs: vel principaliter: et sic est quia. si autem per comparationem ad mensuram: aut ad locum: et sic est ubi: aut ad tempus: et sic est quando. **A**d primum ergo dicitur quod circumstantia illa que sumitur ex parte agentis magis respicit conditiones persone quantum ad proprietates ipsius quam illa substantia persone ex huiusmodi enim conditionibus variatur substantia actus: quod aliquid competit uni quod non competit alij. **A**d quous persona agens sit potest tamen propositio que relinquitur in actu ex agente circumstantia ipsius actus. **A**d secundam dicitur quod aliqui actus ex suo genere sunt mali vel boni: et ideo ex ipso genere actus potest sumi circumstantia actus moralis. hoc autem ex quo actus imponitur in tali genere: quous sit de substantia actus in quantum est ex genere moris: tamen est extra substantiam ipsius secundum quod considerat ipsa substantia actus absolute. unde aliqui actus sunt idem in specie nature que differunt in specie moris: sicut fornicatio et actus matrimonialis. **A**d tertium dicitur quod est duplex finis. scilicet ultimus et proximus. ultimus quidem non potest poni circumstantia: quia omnis circumstantia sumitur in proportionem ad ipsum. proximus autem etiam est duplex. quidam qui est finis operis: secundum quod philosophus dicit in ii. ethice. quod quedam committuntur malo finis: et iste finis datur spiritum actui: unde vel non est circumstantia si consideret tamen generis moris: vel referendo ad ipsam substantiam actus: includitur in hac circumstantia quid. Alius vero est finis agentis: qui quous ex malo actu bonum intendit vel econverso: et hic finis dicitur hec circumstantia cur. ad hoc autem actus non recipit speciem propriam sed quasi eodem secundum quod actus impati induit speciem virtutis vel vici impantis supra speciem quam habent ex habitu elicente. **A**d quartum dicitur quod modus rei est in ipsa

re quous substantia. et quod quedam circumstantie sumuntur ab eo quod est extra rem: quedam vero ab ipsa specie actus que duo ad modum non pertinent: id in modo non includitur oia alia circumstantia si modus proprie accipiat. **A**d quantum dicitur quod philosophus in iii. ethice. assignat etiam. vii. circumstantias: sed differt a predicta assignatione sua assignatio in duobus. primo quod philosophus ponit duas circumstantias: quod et circa quod: que in predicta assignatione tullii in una includitur: eo quod obiectum quod dicitur circa quod datur rationem actui quod dicitur: sed philosophus distinguit eas: quod per se rationem obiecti que datur spiritum actui: prout in obiecto considerari spatiales rationes que diversificant actum in bonitate et malicia in illis actibus qui ex se malicia non implicat in quibus etiam malicie quantitate diversificant. secundo quod philosophus ponit una circumstantia ponit quoniam et ubi: per hoc quod virtus sumitur a mensura extrinseca: sed in predicta assignatione distinguitur per diversam rationem mensuram. **A**d autem philosophus dicit quo instrumeta idem est quod tullius dicit quibus auxilijs: quod oia auxilia sunt quasi instrumeta actionis quibus agens utitur ad suum finem. **A**d sextum dicitur quod cum modus mensuram importet oia que ad mensuram pertinent vel per modum quantitatis continue vel discrete importantur in quoniam. **A**d dicitur quod quantitas actus ex tribus partibus potest. primo ex ipsa intentione actus: et sic idem est quod quoniam. secundo ex quantitate obiecti: et sic includitur id quod tertio ex tempore: et sic includitur in quoniam. quous autem semper reducitur ad modum. **A**d tertiam. quod dicitur quod augustinus numerat hic circumstantias secundum quod a penitente considerantur de sunt qui de peccatis dolere debent: et ideo numerat illas que proprie ad dolorem de peccato inducere pertinent. hec autem sunt due. scilicet peccatum boni: et quantum ad hoc dicitur quod dolere: quod se virtute puniunt: et positio mali. quod dicitur de aggravat: vel per accidens in quantum tollitur excusationis occasio: et sic debet dolere si nulla retentione vel modica penitentia peccavit: vel per se ex aliquo circumstantia addente deformitate ad actum: et sic quantum ad personam agentis considerare docet statum peccati: et beneficii prout a deo susceptum: quantum ad omnia docet considerare quo tempore et quando peccavit. docet etiam considerare circa quid in hoc quod dicitur: secundum modum necessitatis: quoniam in hoc quod dicitur: et modum sui operis: et locum in hoc quod dicitur: si in loco secreto. **A**d primum ergo dicitur quod hoc quod alijs diu in peccato permansit respicit conditiones actus vel transgressionis si frequenter peccatum iteravit vel continuavit: vel omissionis si penitere distulit de peccato etiam semel commisso. **A**d secundam dicitur quod quous retentione non sit in parte natura: tamen resistere vel non resistere est in potestate nostra: et ideo secundum hoc ex retentione precedenti circumstantia peccati sumi potest. **A**d tertium dicitur quod amissio virtutis quantum consequatur peccatum secundum nature ordinem: tamen concomitatur secundum tempus: et ideo circumstantia potest poni. **E**t peccata etiam quedam circumstantie secundum tullium sumuntur ab eo quod sequitur substantiam facti: secundum quod ex comparatione ad ipsa actus in bonitate vel

malicia variat. ¶ Ad q̄rtū dōm q̄ ingrati-
tudo vno modo speciale est pctm̄: alio modo circūstā-
tia peccati: 7 qualr hoc sit dicit infra dī. xxxij.

¶ Ad q̄ntū dōm q̄ omnes iste circūstantie p̄nt
reduci ad. vij. superius enumeratas: q̄ ingrati-
tudo reducitur ad conditionē persone: vt ex dictis p̄z:
tēratio autē p̄cedēs reducitur ad cur: quia tēratio
p̄cipue cōstitit in appetitu alicui: p̄p̄ q̄d homo
ad peccatum incitat. p̄uatio autē virtutū reducitur
ad quid: q̄ ip̄m peccatū ad sp̄m suam h̄z q̄ vir-
tutē tollat. de alijs autē facile est videre.

¶ Secundum sic pro-

Accedit: videt q̄ circūstantie peccatum non
aggrauat: nihil enī augetur nisi ex suo sili: vnde
intētio qualitatis quātitatē nō auget corporales:
s̄ additio alteri corp̄is. s̄ circūstantie nō sunt pctā
s̄ sūt q̄dā peccati accidētia. q̄ pctm̄ nō aggrauant
¶ Tota rō mali in pctō est ex parte auersionis
nō autē ex parte cōuersionis. sed oēs circūstantie
sequūt pctm̄ ex pte cōuersionis. q̄ nō aggrauant
malicia pcti. ¶ P̄uaciones nō intēdunt: neq̄
remittunt. sed malū p̄uatio quedā est boni: vt
aug. dicit q̄ malicia peccati per circūstantias intē-
di nō pōt. ¶ Sed: ex quib̄ causis vnūq̄d̄ ex
eisdē augeri pōt. sed ex circūstātijs inordinatis fit
peccatū inquantū per defectū circūstantie modus
virtutis corrūpit. q̄ circūstantie aggrauāt peccatū.
¶ Rhetores ex circūstantijs trahūt argumēta
ad accusandū vel excusandū: laudandū vel vitupe-
randū: vt dictū ē. sed accusatio vel excusatio: laus
7 vituperiū sūt de bono vel malo: aut minus
bono aut minus malo. q̄ circūstantie augēt act̄
bonitatē 7 maliciā. ¶ Alterius v̄ q̄ inter oēs
circūstantias magis aggrauent locus 7 tempus:
q̄ sicut dicit ph̄ in. iij. ethi. p̄cipalia sūt in q̄b̄ ē
actus: de huiusmōdi circūstantijs loquēs. s̄ in quo
signat ip̄m tps 7 locū. cū q̄ p̄cipales circūstan-
tie magis aggrauent: v̄ q̄ tēpus 7 locus maxime
aggrauēt. ¶ V̄ q̄ quis: q̄ ex voluntate p̄nci-
palit̄ oūē peccatū. sed voluntas se tenet ex pte agē-
tia. q̄ conditio persone magis aggrauat. ¶ V̄
q̄ ingratiūdo in deū: q̄ pctm̄ accipit rōnez malū
ex auersione. sed ingratiūdo directe pertinet ad
auersionē. q̄ ex hoc magis grauitas pcti p̄siderat
¶ V̄ q̄ tēratio p̄cedens: q̄ per illas circūstan-
tias maxime aggrauat pctm̄ per quas reddit ve-
nia dignū vel indignū. sed pctm̄ q̄d ex infirmitate
agit veniale dī q̄si venia dignū: q̄d ē cum aliquis
gravi tēratione p̄uenit. peccatū autē q̄d ex malicia
agit dī irremissibile: q̄ nō habet in se aliquid ve-
nia dignū: q̄d contingit cū aliquis ex electione tē-
tationē p̄uenit malū operat. q̄ hec circūstātia
maxime aggrauat. ¶ Alterius v̄ q̄ circūstantia
non possit trahere in aliā sp̄m: vel in aliud gen̄
peccati: q̄ accidentia non variāt sp̄m. s̄ circū-

stantie sunt accidentia act̄: vt dictū ē. q̄ ex eis sp̄s
peccati non variāt. ¶ P̄. actus h̄z sp̄m ex ob-
iecto. sed diuerse circūstantie nō mutāt obiectū
actus. q̄ non trahunt in aliud genus pcti. ¶ P̄. sic
circūstantie concurrūt ad actū peccati: ita ad actū
virtutis. sed non variāt act̄ virtutis s̄m speciem.
q̄ nec actus peccati. ¶ S̄: illud q̄d est cā alicui
pōt variare illud s̄m sp̄m: q̄ ex diuersis causis
diuersi sequūt effectus. sed circūstantie deficiētēs
sunt cā pctōz. v̄ s̄m diony. Malū contingit ex
particularib̄ defectib̄. q̄ diuersitas circūstantiaz
pōt sp̄z variare. ¶ P̄. p̄p̄ere: laute: nimis ar-
denter: studiose: sunt diuerse sp̄s gule: sed sumūē
s̄m diuersas circūstantias: vt per se p̄z. q̄ circūstan-
tie variant sp̄m peccati. ¶ Alterius v̄ q̄ circūstā-
tia aggrauet in infinitū: q̄ vna circūstantia cor-
rumpit virtutē. sed virtus non corrūpit nisi p̄ pctm̄
mortale q̄d habet quātitatē infinitā. q̄ circūstātia
aggrauat in infinitū. ¶ P̄. s̄m aug. Nullū ē adeo
veniale q̄n fiat mortale dū placet. s̄ placentia est
quedā circūstantia 7 reducitur ad quō. q̄ circūstātia
facit de veniali mortale: 7 sic aggrauat in infinitū
¶ Plus distat actus virtutis ab actu pcti mor-
tali q̄ act̄ venialis peccati a mortali. s̄ vna circū-
stantia mutata facit de actu virtutis actū pcti mor-
talis: sicut cogscere suaz vt nō suaz. q̄ multomagis
facit de veniali mortale: 7 sic idē q̄d prius. ¶ S̄
q̄ntitas accidentalis non excedit q̄ntitatē sbale.
sed q̄ntitas 7 circūstantia pcti p̄ueniens est ei ac-
cidentalis. cū q̄ntitas venialis pcti sit finita: q̄nti-
tas ex circūstantia nō erit infinita: 7 ita non ag-
grauat in infinitū. ¶ P̄. ea que in infinitū disse-
rūt non cōueniunt in genere. s̄ eoz que nō conue-
niunt in genere vnū nō pōt in aliud transmutari:
sicut linea in colorē. q̄ nō pōt per circūstantiā act̄
peccati trahi ad infinitā q̄ntitatē. ¶ Alterius v̄
q̄ oīs circūstantia sit cōstitenda: Hen. ix. p̄cipit
loth de sodomis exeunti ne moraret in oī circa re-
gione. s̄ penitēs de sodomis. i. de pctō p̄fessioz
exit. q̄ nō solū pctm̄: s̄ oēs circūstantias pcti cō-
fiteri d̄z. ¶ P̄. penitēs d̄z pctm̄ suū sacerdoti con-
fiteri: vt ab eo modū satisfactiois accipiat. s̄ pro
grauiori pctō maior inūgil satisfactio. q̄ d̄z sacer-
doti circūstantias notificare quib̄ q̄ntitas pcti cōsi-
derat. ¶ P̄. p̄fessio d̄z p̄ritioni r̄ndere. s̄ h̄o d̄z
de singulis circūstantijs cōteri: vt in l̄a aug. dicit.
q̄ v̄ q̄ oēs debeāt p̄fiteri. ¶ S̄: s̄m ph̄ in. iij.
ethi. Delectabile carnis quāto magis in p̄ticulari
cōsiderat: tāto magis appetitū mouet. s̄ h̄o d̄z su-
gere appetitū talis delectabilis p̄ cōsiliū apli. j. ad
Loui. vj. q̄ v̄ q̄ pctōz carnaliū ad min̄ nō debeat
aliquis oīs singulares circūstantias p̄fiteri. ¶ P̄.
ex circūstātijs recitatis alī alicui p̄sone pctm̄ in-
notescit. s̄ h̄o in cōfessioe d̄z se accusare nō altez
infamare. q̄ v̄ q̄ nō debeam circūstantias p̄fiteri.
¶ R̄ndeo d̄z ad p̄mā. q. sic dicit aug. in. xj. de trini.

in his q̄ nō mole magna sūt: idē ē esse mal⁹ qd̄ est esse melius in bonis: sic ⁊ sūr in malis idē ē mal⁹ qd̄ ē esse peius: malicia autē i actu pcti ex h⁹ ē q̄ de ficit a debita pportōe ad finē ad quē pportioat⁹ reddif p debita p̄mēsuratiōe circūstātiarū: vt dī ctū ē: ⁊ iō defect⁹ debite circūstātie malicia in actu caufat: ⁊ q̄ p vnā circūstātiā deficiētes vel appo sitā magis elōgat imin⁹ a debita pportōe ad finē. iō circūstātia facit actū magis malū vel min⁹: ⁊ f̄z hoc dī aggrauare pctm̄. ¶ Ad p̄mū q̄ dōm q̄ rō illa pcedit in illis in quib⁹ ē augmētū p additiōe in illis enī in quib⁹ ē augmētū p intētiōe non o3 additiōe sūlis in p̄ecie fieri: sicut nō o3 q̄ albedo albedini addaf ad hoc q̄ fiat magis albu⁹: vt of in .iij. phy. ⁊ sūr nō o3 q̄ pctm̄ pctō addaf ad h⁹ q̄ fiat magis pctm̄. ¶ Ad scdm̄ dōz q̄ ex inordinata cōuersiōe ad cōmutabile bonū reddif actus ipro portionat⁹ ad cōuersiōe ad finē: ⁊ iō fūdāmētūz auersiois ē cōuersio in pctō: ⁊ p̄p̄ h⁹ circūstātie q̄ ex pte cōuersiōis se tenet p̄nt pctō malicia augere ¶ Ad tertiū dōm q̄ quīs puatōes nō intēdant ex seip̄is: tñ intēdi ex cāis suis q̄n3 dicūt: sic cecitas p elōgatiōe ab actu vidēdi: ⁊ sūr ex inordinata cō uersioe malicia in actu intēdif. ¶ Ad scdm̄ dō q̄ bonū dī f̄z ordinē ad finē: vt in .iij. meth. dī. cū q̄ malū sit puatio boni: dupl̄r pōt cōtingere maluz: vel fm̄ ip̄az relatōez in finē: vel f̄z aptitudinē rela tōis i finē: ⁊ iō pctm̄ dupl̄r p̄tingit: vt ex eo q̄ act⁹ nō ē pportioat⁹ sint: sic in his q̄ ex se mala sūt. vt q̄ inordinata referf in finē: sic p3 in his q̄ mala itē tiōe sūt: et si ex se bonū sit qd̄ sit: ⁊ q̄ p̄p̄ qd̄ vnū qd̄q3: ⁊ illud magis: iō q̄ritas malicie pcti magis ē s̄sideraf fm̄ relationē inordinatā in finē q̄ ē fm̄ iproportione ad finē. ad ordinē autē ad finē p̄tinet cui⁹ ḡia: ⁊ iō sup oēs alias cōsiderāda ē in iudican do de grauitate pcti. ad h⁹ autē q̄ act⁹ sit iproporti onat⁹ sint p̄tinet hec circūstātia qd̄: p quā ipozat rō mali in actu: ⁊ iō oia q̄ p̄nt pctō sp̄ez tribuere i hac circūstātia includūt: ⁊ hec sūt in quib⁹ p̄sistit act⁹ moralis quātuz ad bonitatē vel maliciā: ⁊ iō hec ē scda circūstātia in aggrauando: ⁊ p̄p̄ h⁹ p̄hs dīc in .iij. ethi. q̄ p̄ncipalissima in actu sūt i quib⁹ cōsistit act⁹ ⁊ cui⁹ ḡia. alie autē circūstātie magis ⁊ min⁹ aggrauāt fm̄ q̄ his magis vl̄ min⁹. p̄p̄inque sūt: ⁊ iō tēpus ⁊ loc⁹ min⁹ aggrauare nata sunt: q̄ sūt oio extrinseca: s̄z inter ea conditio p̄sone magi q̄ agēs direct⁹ r̄ndet finē: ⁊ p̄ hoc mod⁹ qui r̄ndet actui: ⁊ p̄ hoc instm̄ qd̄ p̄tinet ad modū agēdi. ⁊ hoc qd̄ vt in plurib⁹ accip̄fēdū ē ita esse: tñ nihil p̄hibet in aliquo alr se h̄re: q̄ sermōes q̄ sunt in morib⁹ nihil deimiatū h̄nt: vt dī in .ij. ethi. ¶ Ad p̄mū q̄ dōz q̄ p̄hs nō itēdit p̄ncipalissima esse illa in qd̄ ē act⁹ sic in mensurantib⁹ ip̄z: s̄z sic i cōplēti b⁹ rōne ip̄ius. ¶ Ad scdm̄ dōz q̄ volūtas q̄uis sit agētis sic s̄biecti: tñ est finis sic obiecti: ⁊ iō trahit rōne magis a fine q̄ a p̄ditōe agētis: ⁊ ad finē ma

gis reducit: q̄ potētē ⁊ hitus distinguūt penes ob iecta. ¶ Ad tñ dōz q̄ ingratiūdo fm̄ q̄ ē circū stātia nō pōit actualē cōtēptū: s̄z q̄si interpretatuz ⁊ iō nō o3 q̄ magis aggrauet q̄ puerfa intētiō q̄ a ctualē auersioe a fine debito caufat. ¶ Ad q̄m dōz q̄ venia dignū dī pctm̄ qd̄ ē veniale ex cā: f̄z q̄ puat volūtariū vel diminuit: vl̄ p̄ igrantiā: vl̄ p̄ ipotētiā: ⁊ iō tota illa diuersitas: ad cui⁹ ḡia: r̄du cit: q̄ volūtariā intētiōe finis respicit. ¶ Ad tñ .q. dōz q̄ aliq̄ circūstātiā trahere i alia sp̄ez pcti manifestū ē: s̄z quō h⁹ possit eē ē dubiū. Quidā. n. dicūt q̄ h⁹ accidit in q̄tū ille circūstātie accipiūt vt fines volūtatis: q̄ a fine act⁹ moralis accipit sp̄em s̄z h⁹ nō vl̄ sufficienter dictū: q̄ aliquādo variatur sp̄ez pcti sine h⁹ q̄ intētiō seraf ad circūstātia illa: sic fur ita lib̄er accipet vas aureū nō sacratū: sic sa cratū: ⁊ tñ in alia sp̄ez pctm̄ mutat. f. de furto sim plici in sacrilegiū. ⁊ p̄ica f̄z h⁹ sola illa circūstātia q̄ dī: cui⁹ ḡia: sp̄ez pcti mutare posset qd̄ falsū ē. ⁊ iō alr dōz q̄ ois circūstātia pōt sp̄ez pcti mutare: s̄z nō sp̄ mutat. cū. n. puatōes ⁊ negatiōes differat sp̄ez f̄z oriaz hitūz ⁊ positōuz oppositaz: ⁊ malū sit puatio boni: o3 q̄ vbi diuersuz bonū ad virtutē necessariū puat ibi sit diuersa sp̄ez pcti. vna at so la circūstātia pcti rectitudinē virtutis aufert. vñ si alie circūstātie nullā aliā obliq̄tatē pctō tribuant nisi ex suppositōe p̄sone nō mutabūt sp̄ez pcti: s̄z forte aggrauabūt q̄ntitatē pcti illi. q̄n3 etiā neq3 q̄ntitatē pcti aggrauabit: q̄ ē ex suppositōe p̄ce dētis nullā inordinatiōez addit. q̄n3 etiā pctm̄ dī minuit si aliqua circūstātia rōnez pcti s̄trahat: sic accipe rē alienā h3 rōnez pcti ex circūstātia qd̄ iquātū rē aliena ē. Q̄at manu dextra vl̄ sinistra accipiat: aut de mane aut de sero nihil ad ratiōez mali p̄tinet: ⁊ iō iste circūstātie nō excusat: nec ag grauat: nec sp̄ez mutat. Q̄ autē accipiat multū vel pa3: ex se deformitatē aliquā n̄ ipozat: nisi ex sup positōe p̄mi: q̄ multū de alieno recipe ē ab eq̄lita te magis discedere: vñ talis circūstātia aggrauat: s̄z pctm̄ nō mutat. Q̄ autē rē alienā p̄secratā acci piat aliā d̄formitatē ipozat: q̄ q̄cūq3 irreuerētia circa res sacras adhibita sp̄ales rōnez pcti h3: ⁊ iō talis circūstātia dī sp̄ez mutat. si at coact⁹ accipiat talis circūstātia pctm̄ excusat in pte: q̄ cā pcti. i. volūtariū minuit. ¶ Ad p̄mū q̄ dōz q̄ q̄cūq3 cir cūstātia aliquā sp̄ez pcti i actu caufat: ad sp̄ez act⁹ in q̄tū ē moralis p̄tinet: vñ nō h3 ia3 rōnez circun stātie pcti: q̄uis circūstāt s̄bam act⁹: vt pu dōm ē. ¶ Ad scdm̄ dōz q̄ ois act⁹ fm̄ suā s̄baz h3 sp̄ez ab obiecto: s̄z fm̄ rōnez malicie h3 sp̄ez a defectu: ⁊ iō fm̄ diuersa que deficiere p̄nt: diuerse sp̄ez caufant malicie. ⁊ fm̄ hoc distinguūt sp̄ez pcti nō solum ex obiecto. in actib⁹ autē virtutuz secus est: q̄ non constituit ex qualibet singulari circūstātia: sic actus peccati ex quolibet singulari defectu rōnez peccati habet. ¶ Et per hoc patet solutio ad inū

Ad quartā qōnez dōm q̄ circumstantia: vt ex dictis patet quandoq; aggrauat peccatuz 7 specie mutatur qñq; aut aggrauat: sed spēm non mutat. qñ aut spēs nō mutat: s; aggrauat: adhuc manet in rōne circumstantie: 7 nō pot̄ i infinitū q̄ritatē pcti augere: vt ex veniali mortale fiat: q; vt dictuz est: circumstantia taliter aggrauans ex suppositōe p̄cedentis deformitatis h; rōnez maioris deformitatis 7 ex eius virtute: vñ si illa sit finita nō pot̄ infinitā deformitatē addere. si aut spēm mutet: tunc potest in infinitū aggrauare: sed nō semp h̄ facit q; qñ ex deformitate spālī quā circumstantia addit h; directe oppositōez ad charitatē qd ostenditur ex hoc q; est directe cōtra p̄ceptū legis cuius finis est charitas: tūc in infinitū grauitatē addit. s; pcti mortalis. qñ aut illa deformitas nō directe h; op̄positionē ad legē: vt sit p̄ eaz: s; p̄ter eaz: tunc nō aggrauat in infinitū: sine sit pctm veniale cui ad dū siue mortale: sicut ad actū gule qui ē p̄propere addit hec circumstantia laute spālem deformitatem q̄ etiā ex se pctm faceret: sed nō est directe p̄ legem: 7 iō nō aggrauat in infinitū. 7 q; circumstantia que spēs mutat nō est iā vt circumstantia cōputanda: vt dictū est: iō d; a magistris q; circumstantia nō aggrauat in infinitū. **A**d p̄mū q̄ dōm q; quāuis v̄? fm habitū nō corūpat nisi p̄ pctm mortale: tam actus eius corūp̄it 7 ipedit etiā per pctm veniale. **A**d scōm dōm q; placētia nūq; de veniali facit mortale: nisi intm creseat q; adhibeatur ei vt fini 7 p̄ p̄ns. s; oēs obligat: 7 ita in p̄tēptū dei talis placētia adducit que habet de se spālem rōnez pcti: 7 p̄ hoc circumstantia trahens in aliam speciez. **A**d tertiu dōm q; rō illa p̄cedit de circumstantia que trahit in aliaz spēm que iā rōnez circumstantie respectu act̄ moralis inquātū h̄ mōi amittit. **E**t q; alie rōnez vident cōcludere q; nullo mō circumstantia aggrauat in infinitū: ideo dōm ad q̄rtū q; quāntas ex circumstantia pueniens que in no uaz spēm trahit: nō est quāntas accidentalis: sed essentialis. **A**d q̄ntū dō q; pctm veniale 7 mortale differūt in infinitū ex parte auersionis: sed nō ex pte cōuersionis: q; vtrobiq; est placētia finita. pctā aut spēm sortiant ex pte cōuersionis: q; ex pte auersionis nō differūt. **A**d q̄ntā qōnez dōz q; oēs circumstantias cōfiteri est impossibile: quāsdā autē cōfiteri est necessitatis: s; in hoc est d̄tia op̄inōis. Quidā enī dicūt q; oēs circumstantie que aliquam notabilem quāntatē pctō addūt cōfiteri necessitatis est: si memorie occurrant. Alij vō dicūt q; non sint de necessitate p̄fite: nisi circumstantie que ad aliud gen̄ pcti trahūt: 7 hoc pbabilius est: s; addē dūz est que ad aliā spēm mortalis trahunt: cui rō est: q; venialia nō sunt de necessitate cōfessōis: s; solū mortalia que quāntatē infinitā quodāmodo h̄nt: 7 q; circumstantie aggrauātes que aliā speciez pctō no tribuūt: vel que tribuūt quidē: s; nō mor-

talie peccati nō sunt de necessitate cōfessionis: tñ eadē cōfiteri p̄fectōis est: sicut 7 de venialib; dōm est: **A**d p̄mū q̄ dō q; quāuis de sodomia. i. de peccato mortali nō possit hō exire nisi p̄ cōfessionē ad minus in p̄posito existentē: tñ de illis que circa sunt. i. de venialib; 7 circumstantijs que venialibus equiuālēt: pot̄ hō sine p̄fessione exire. **A**d scōz dōm q; decimata q̄ritas pcti nō pot̄ sacerdoti ino tescere: q; nec ip̄e pctō: sicut vñ sufficiat q; cōfiscat quāntatē que ex spē pcti cōsurgit. **A**d tertiu dōm q; nec in cōtuitōe o; q; de singulis circumstantijs doleat penitēs quātū est de necessitate salutis: s; o; q; de singulis pctis ad min̄ in p̄ma cōtuitōe doleat: 7 de circumstantijs q; pcti spēs mutat. h̄ autē qd aug. dicit: p̄tinet ad p̄fectionē contritionis. **S**ed q; alie rōnez vidēt cōcludere q; circumstantie nullo mō sunt confitēde: ideo dōm ad quartuz q; circumstantie p̄ticulares pcti carnalis que in spēm pcti mortalis trahūt sp̄ sunt cōfite: q; ḡa que i sacro penitētie dat̄ restaurat siqua inclinatio ad pctm ex talū cogitatōe pueniat: vel in cōfite: vel in sacerdote. **C**ñ dicit̄ Br. in pastoralī: fit ple rūq; vt oū rectoris aiūs aliena tētamēta cōfiscat. auditis tētationib; etiā ip̄e pullat. sed hec neq; quā pastorū timēda sunt: q; tāto facili; a sua eripit q̄to misericordius ex aliena tētatione fatigat: si tñ sacerdotē lasciuū 7 ad hui; mōi pctā p̄nā viderit o; accipere licēnā cōfite: alteri sacerdoti: 7 si non dederit ad supiorē recurrere. si aut circumstantie nō aggrauant in infinitū nouā spēm pcti mortalis cōferēdo qñq; laudabiliter recitent̄ adhibita d̄bita discretiōe fm cōsideratōez turpitudinis circumstantie 7 p̄nitates inclinatiois ad pctm ex ei; cōfessōe in ip̄o cōfite: vel in sacerdote. **A**d q̄ntū dōz q; hō in cōfessione o; famā alteri; custodire q̄ntū pot̄: s; suā cōscientiā magis purgare debet: 7 iō si circumstantia que ducit in cognitiōnē p̄sone sit de necessitate cōfessionis fm regulaz data: tunc o; cōfiteri occultando p̄sonā q̄ntū pot̄. si aut nō sit de necessitate cōfessionis o; dimittere: ne pctm alteri; prodat. **Q**uestio. III **O** **E**inde queritur d̄ impedimētis vere penitētie. **E**t circa hoc querūt duo. **P**rimo de hypocrisis que impedit interius. **S**ecundo de exterioribus impedimētis. **A**d primuz sic proce pit: **C**idet q; hypocrisis nō sit pctm: quia pctm nō d; scōa tabula p̄ naufragiū. s; h; hiero. scōa tabula p̄ naufragiū est pctm abscondere: qd ad hypocrisis p̄tinet. q; nō est pctm. **V**. vitare scādaliū p̄rimoz 7 famā p̄piaz custodire q̄libet o; s; hec sunt per hypocrisis. q; nō est peccatum. **S**ed p̄tra: **M**atth. sup illud: Nolite fieri sicut

hypocrite tristes dicit glo. Hypocrita ē q̄ simulat
q̄ nō est representator alteri p̄sone. s; simulare q̄d
nō est sp̄: ē pctm̄: sicut ⁊ mēdaciū. ḡ hypocrisis sp̄
est pctm̄. **¶** Alterius v̄ q̄ non sit sp̄ale pctm̄: quia
pctm̄ simulatiōis diuidit ⁊ pctm̄ aperte malicie.
s; aperta malicia non est sp̄ale pctm̄. ḡ nec hypo-
crisis. **¶** S. oē pctm̄ sp̄ale i aliquib; actib; cōsistit
sp̄aliter. s; hypocrisis in oib; actib; v̄tutū cōsistit:
⁊ p̄cipue in orōne ieiunio ⁊ elemosyna: vt p̄z i euā-
gelio matth. ḡ hypocrisis nō ē sp̄ale pctm̄. **¶** S;
⁊ pctm̄ simulatiōis v̄tuti opponit: q̄ d̄ v̄tas. sed
veritas ē sp̄alis v̄: vt p̄z in. iij. etbi. ḡ ⁊ simulatio
siue hypocrisis est sp̄ale pctm̄. **¶** Alteri v̄ q̄ sp̄ sit
mortale pctm̄: q̄ pctm̄ veniale n̄ ipedit veniaz de
pctis mortalib;. s; hypocrisis ipedit: vt in l̄ra p̄z. ḡ
est mortale pctm̄. **¶** S. hiero. dicit q̄ in cōparatiōe
duoz maloꝝ leui⁹ est aperte peccare q̄ factitatē si-
mulare. s; aperte peccare ē pctm̄ mortale. ḡ ⁊ facti-
tatē simulare sp̄. **¶** S. p̄s dicit: q̄ illi q̄ amicitia
simulat magis sūt accusandi q̄ illi qui mūmīma
violāt: q̄to ⁊ meli⁹ fraudē cōmittūt. s; qui nūmī-
ma violāt sp̄ mortali peccāt. ḡ ⁊ hypocrite. **¶** S.
oē q̄d excludit a visione dei est pctm̄ mortale. sed
hypocrisis est h̄mōi: vt p̄z Job. In conspectu ei⁹
nō veniet ois hypocrita. ḡ sp̄ est mortale peccatū.
¶ Sed ⁊: veritatis virt⁹ corūp̄it tā p̄ mēdaciū
oīs q̄ per simulatiōē op̄is. s; mēdaciū nō est sp̄
mortale. ḡ nec simulatio. **¶** Alteri v̄ q̄ hypocris
nō debeat poni ipedimētū p̄nē s; alijs vicijs: q̄ q̄
to aliq̄d pctz ē graui⁹ tātomag; p̄niaz ipedit. s; a-
lterioꝝ pctā q̄dā sūt maiora q̄ hypocrisis. ḡ illa
magis debēt poni ipedimētū p̄nē. **¶** S. hypocri-
sis fm̄ Sre. est filia inanis gl̄ie. sed ea magis ope-
ratur ad aliq̄d q̄ effectus. ḡ magis oꝝ poni ianis
gl̄ia ipedimētū p̄nē q̄ hypocrisis. **¶** S; ⁊ iū in
l̄ra apparet. **¶** Ideo oīm ad p̄maz. q. q̄ hypocri-
ta proprie d̄ q̄ p̄sonā alteri⁹ rep̄ntat quasi submis-
sus vel suppositus loco alteri⁹. vñ in theatris illi
qui p̄sonā alioꝝ gerebāt rep̄ntates dicebātur hy-
pocrite: ⁊ sic accipit hypocritas p̄s in. iij. etbi. ⁊
iō ille qui cū nō sit virtuosus p̄sonā virtuosū ostē-
tat hypocrita d̄. hypocrita. n. grece latie d̄ simu-
latio: ⁊ q̄ ostentare se melius q̄ sit ē viciū factatē
siue v̄bis siue factis fiat: vt d̄ in. iij. etbi. iō hypo-
crisis sp̄ ē pctm̄. **¶** Ad p̄mū ḡ oīm q̄ aliud ē pec-
catū occultū nō p̄palare q̄d discretiōis ē: ⁊ sc̄da ta-
bula d̄ eo mō quo. s. d̄. xiiij. dicitū ē: ⁊ aliud v̄tu-
tē ostētare cū aliq̄s pctō s̄biaceat q̄d hypocrisis ē.
¶ Ad sc̄dā oīm q̄ pctm̄ occultare sufficit ad vi-
tandū scandalū. s; pctm̄ sub sp̄e virtutis palliare
hypocrisis ē ⁊ malū semp; ⁊ per hoc quis famaz
non conseruat: sed furat. **¶** Ad sc̄dā. q. oīm q̄
p̄uatiōes specificant per habitus oppositos: ⁊ iō
illud pctm̄ est generale q̄d priuat aliqua cōditio-
nē que requiritur in qualibet virtute: sicut inobe-
dientia prout est generale peccatū: hypocrisis autē

priuat conformitatē signi oñdētis conditionem
p̄sone ad rem significatā: que quidē conformitas
ad vnaz virtutē specialr̄ pertinet. s. veritates: ⁊ iō
est speciale peccatum. **¶** Ad p̄mū ḡ oīm q̄ aper-
tuz non importat aliquā sp̄alem rationē peccati
⁊ ideo aperta malicia non nominat pctm̄ sp̄ale:
sicut simulatio: que sp̄alem rationē peccati ipor-
tat. **¶** Ad sc̄dā oīm q̄ non est iconueniens q̄ a-
liquod speciale pctm̄ vel sp̄alis virtus vtatur acti-
bus alijs virtutuz vel vicioz materialr̄: sic ma-
gnanimitas vtatur omnib; alijs actib; virtutuz: vt
in eis magna operet: vt dicit in. iij. etbi. ⁊ similr̄
cuz hypocrisis sit quedaz species iactantie: quia nō
iactat quenlibet: sed sanctitatē: v̄tis omnib; actib;
que sanctitatē oñdere possunt: ⁊ p̄cipue illis in q̄
bus magis sanctitas ostendit: sicut est oratio: ieiun-
niuz ⁊ elemosyna. **¶** Ad teriaz q̄onem oīm q̄ hy-
pocrisis habet eandē rōnem peccati: sicut ⁊ mē-
daciuz: mendaciū autē non semp; est peccatū mor-
tale: sed quando est pernitiosuz: ⁊ similr̄ hypo-
cris non semp; est pctm̄ mortale: sed quando est p̄-
nitiosa cadens in nocumentuz alterius p̄sone:
oꝝ p̄pter creditaz sanctitatē aliuz defraudat re-
quā habet vel habere debet: aut in nocumentuz
fidei ⁊ ecclesie: oꝝ p̄pter sanctitatē creditā de ip̄o
ei contra fidez ⁊ ecclesiaz credit. **¶** Ad p̄mū ḡ
oīm q̄ pctm̄ veniale q̄d penitentiaz non impedit
non impedit remissionē peccati mortalis que per
penitentia fit: sed per aliq̄d peccati veniale potest
impediri penitentiē opus ne sit penitentiē: quia pec-
catū veniale impedit actuz virtutis q̄uis non tol-
lat habituz: ⁊ sic impedire potest veniam peccati.
¶ Ad sc̄dā oīm q̄ verbū hiero. intelligendum
est fm̄ quid: ⁊ non simplr̄: q̄ quantum ad vnaz cir-
constanz vnuz peccatuz potest esse grauius illo
q̄d est grauius simplr̄. Uel dicenduz q̄ etiā aper-
te peccare: non semp; est mortale: sed quādoq; ve-
niale. **¶** Ad teriaz dicenduz q̄ p̄s loquit quan-
do simulatio amicitie in nocumentū p̄sone re-
oundat. **¶** Ad quartū dicendū q̄ loquit de hy-
pocrita qui totuz bonus q̄d agit ad ostentationē
ordinat. Uel oīm q̄ loquit quantuz ad hoc q̄ o-
pera bona ex hypocrisi facta ad conspectū dei nō
perducūt. **¶** Ad q̄rtā q̄onem oīm q̄ opera penitē-
tiē exteriora p̄cipue nata sunt sanctitate; osten-
dere: ⁊ ideo eis vtatur hypocrisis intentionez peni-
tentie recte excludēs: ⁊ p̄pter hoc directius ipedit
penitentiē effectum q̄ alia vicia etiā grauiora.
¶ Et per hoc patet solutio ad p̄muz. **¶** Ad sc̄dū
duz oīm q̄ inanis gl̄oria surgit quādoq; ex ope-
rib; etiā recta intentione factis: sed hypocrisis sp̄ in-
tentionē factoz peruertit: ⁊ ideo magis impedit
penitentiē fructum.

¶ Ad secundum sic pro-
cedit: Uidetur q̄ ludī penitentiā exteriora

nō ipediāt. illud. n. in quo pōt cōsistē virt' pniām
 nō ipedit. s; i ludis pōstie v' eutrapelia: vt in. iij.
 ethi. p3. q; ludus pniāz nō ipedit. ¶ **P.** o; opibus
 laboriosis requitē interponere: eo q; ipossibile ē sp
 agere. s; ludus ē requies quedā. q; o; inē opa pnie
 aliqñ ludere. q; ludus pniāz nō ipedit. ¶ **Sed** 5:
 Ecclē. itō tps rēdēdi aliud describit a tpe flēdi. s;
 tps pnie ē tps flēdi: q; pnia ē cōmissa flere. q; nō ē
 tps ludēdi. ¶ **Uter** v' q; spectacula nō ipediāt
 pniāz: spectacula. n. ad vtilitatē hoīm sūt iustuta.
 s; pnia nō resecat vtilitā: s; supflua. q; pnia p specta
 cula nō ipedit. ¶ **P.** in spectādo aliud nō pōt cē
 nisi pctm curiositatis. s; alie curiositates: vt sciaz
 nō pōt ipediāta pnie. q; nec spectaculū ipediāte
 tu pnie dici o; ¶ **P.** alia sūt mltō grauioza pctā
 q; spectacula 7 ludi. q; illa multo magis debēt pōi
 ipediāta pnie q; ista. ¶ **S; 5** illō ex q; hō pctōz
 pstituit nō cōperit pēitētē. s; ipsectores taliū adulte
 ros 7 iuerēdos ipa spectacula pstituit: vt ch; yf.
 dic. q; nō cōperit pēitētē. ¶ **Uter** v' q; exercitiū
 militie v' negociatōis pniāz nō ipediāt: q; illa sine
 quib' nō pōt respublica cōseruari nō sūt vicia: s;
 mag' ad virtutē ordinata. s; nō pōt pseruari sine
 militia per quā hostes cōpmunt: 7 sine nogaciati
 one p quā necessaria pplo pcurant. q; talia officia
 sine pctō pnt exerceri. q; nō ipediāt pniām. ¶ **P.**
 Jo. pniāz docebat: vt p3 math. iij. s; ipē nō phibe
 bat hoīes a militia: neq; publicāos ab officio suo
 vt p3 luce iij. q; v' q; talia officia nō ipediāt. ¶ **S;**
 5 ē qd' Greg. in lra dicit. Rēdeo dōz ad pniā. q.
 q; ludoz ē triplex d'ia. quidā. n. ludi sūt qui ex se
 ipis turpitudinē hnt: 7 tales ludi ab oib' vitādi s;
 7 p'cipue a penitētib' q; p flētū pctā corrigē debēt:
 sicut ludi qui theatris agebant ad luxuriā puocā
 tee. alij ludi sunt qui ex gaudio deuorōis pcedunt
 sicut dauid dicit: Ludā 7 vilioz hā corā dno. ii. re
 gū. iij. 7 tales ludi nō sunt vitandī: s; laudandī: 7
 emulādī. quidā autē ludi sūt nullā turpitudinē ha
 bētes quos pho liberales vocat: 7 hi sūt mā vnt.
 s. eutrapeliē: 7 iō seruatis debitīs circūstātijs pnt
 laudabiliter fieri ad quietē ppiā 7 alijs delectabi
 liter cōuiuēdi: s; cōtingit in eis esse pctm: eo q; de
 bite circūstantie nō seruāt: vnde in talib' ludis a
 liquid decet vnū qd' nō decet aliū: 7 i his ē ludis
 penitēs se o; habere aliter q; alij: iqtuz pnia flētuz
 reqrit: tñ eis moderate vti pōt fm q; ad recreatio
 nē animi pertinet: aut ad societate eoz cū qb' hō
 viuūt: vnde seneca dicit: Sic regē sapiētē vt null'
 te habeat tāq; aspez: nec cōtēnat qñ vilem. ¶ **Et**
 p hoc p3 solutio ad obiecta. ¶ **Ad** scōaz. q. dō q;
 h' mōi spectacula si s; rez: turpiū 7 ad pctm puo
 cātiū: studiosa inspectio pctm ē 7 qñq; ē mortale
 tanta pōt libido adhiberi: vnde 7 tali inspectio
 oēs se arcei debēt 7 p'cipue pēitētea. qdā vo specta
 cula sūt d' reb' vtilib' 7 ad vitā necessarijs: sic si ve
 natōea 7 cēia hui' mōi: 7 talia spectacula dīstrahūt

animū: vñ quis possit sine pctō eis itendi seruata
 discretioe debita q; tuz ad cōditōes p'one 7 aliaz
 circūstātijs: tñ penitēti sūt vitanda pp hoc q;
 o; cor ad deū collectū hie nisi q; tū necessitas ex
 pōsit. ¶ **Ad** pmiū q; dō q; pnia ē quedā vtilitā re
 secat iqtū pena infert p culpa pterita: vñ in lra dē
 q; aliqd' sufficit ei qui nō peccauit: qd' nō sufficit ei
 qui de pctis pniāz agit. ¶ **Ad** scōm dō q; p huius
 mōi spectacula sensibilia magis aijs ad vanitates
 dīstrahit q; p intelligibilia: 7 iō ista magis sunt ca
 uēda q; uis pctm curiositatis in oib' cauenduz sit.
 ¶ **Ad** qrtū dō q; ista pctā spāl'r ex incepta leticia
 pcedere vidēt: 7 q; pnia tristitia h; adiūctā: iō
 spālem oppositionē ad pniāz ista pctā hnt. ¶ **Ad**
 tertiā. q. dō q; offm militie 7 negociatōis 7 publi
 canoz qui vectigalia publica exigit ex p'pinq; ha
 bēt pctm ānexū q; uis sine pctō qñz exerceri possit
 7 q; penitēs o; occasione pcti vitare satisfacien
 do: etiā talia officia laudabile ē si euiter: nō ē tñ d'
 necessitate pnie: q; penitēs nō pōt oēs pcti occasi
 ones vitare oī in mundo isto viuūt: 7 iō sufficit si
 pctm i istis officijs vitet: vt q; miles fm p'siliū Jo.
 neminē cōcutiat: 7 stipēdijs iustis cōtēt' sit: 7 non
 vraf officio militari ad ostētationē: s; ad vtilitatē
 ecclē 7 reipu. 7 ad exercitiū viriū: 7 q; negociator
 nō habeat cōditionē i se que ipm ab officio h' p'
 hibeat: sicut clericis 7 monachis nō h; negociari
 q; uis liceat p'pā vēdere: 7 q; tpe debito mercatōes
 faciāt: nō dieb' festiuis: 7 tpe quo caristia inducere
 possit tale offm exerceat: 7 mod' debet' vt sine frau
 de fiat: 7 fm licitū cōtractū. In publicanis autē vt
 de auctoritate pncipis 7 cā cōis vtilitatis. s. ad de
 fensionē terre: 7 nō imoderata recipiant telonea
 Qd' autē gre. dicit in lra intelligēdū ē nō qui possit
 sine pctō fieri: s; q; frequēter ad pctm implicat.
 ¶ **Et** per hoc p3 solutio ad obiecta. ¶ **O**git pec
 catorē oia libētē 7c. intelligēdū est de illis que s;
 necessaria ad pcti remissionē: 7 sic est accōmoda
 ta distributio. Sunt. n. tres d'ie pcti 7c. contra
 omittit pctm ois. ¶ **P.** gre. addit sup illud Job.
 tertio: Quare nō in vulua 7c. qrtū. s. fomētū adu
 latōis. Et dō q; hec dīstinctio pctōz dīffert a p':
 h; p' ē s; diuersitatē instrōz: hec autē fm p'gressū
 pcti qd' pmo deint': scō ad extra pcedit: tertio cō
 firmat p cōsuetudinē 7 adaptat p'rib' pnie: q; con
 tritio i corde latet: cōfessio ad exteriora pniāz ma
 nifestat: s; satisfactio boni operis consuetudinem
 adiungit: non tamē hoc ita est intelligēdū: quasi
 singule pnie partes singulis conditionib' pcti rñ
 decant: sed p adaptationē sicut 7 de alia dicitū est.
 ¶ **Ad** pmiū q; dōm q; verbuz habet eundez gra
 dum quantuz ad manifestationez cum alio facto
 7 ideo in facto includit. ¶ **Ad** scōm dōm q; illud
 quod Greg. addit non est in ipso peccante: sed in
 alio: 7 ideo August. illud omittit. ¶ **S**atisfactio
 precipitur a Johanne 7c. non q; Jobes fuit acto:

precepti: sed denunciator: christus aut sacramenti institutor: et partus eius. ¶ Donat se omnino in iudicio. § vñ qd si sacerdos iniungat alicui qd intret religionem qd tenet facere: et precipue qd qdaz canones vident ista pniaz taxare: et sicut qd qdaz magnā pniaz p puo pctō iniungat qd penitēs facē teneat. Et oīm qd intelligendū est de his que sacerdos in qntū hz clauē scie et auctoritatē p diuinū iudiciū: et nō fm humanū errorez iniungit. introitū aut in religionē cui sit voluntatis nō pōt alicui iniungi: et si alicui canones iniungi iueniāt magis ē pñtū qd pceptū. q̄libet. n. pnia taxata: leuissima religio est maior satisfactio in quātū hō abdicat pñtā voluntatē qua nihil est hōi carū. ¶ Laueat ne oues verecūdia rē. de hoc inquiret cu de cōfessione qd erit. ¶ Laueat etiā ne pus rē. bona cōscia confortat: qñ certis signis conijcē pōt pctm sibi dimissū: et hoc qñ facit qd in se est. et ideo qui hz copia sacerdotis: et necessitate non vrget ad comunicanduz sicut vrgēt sacerdotes parochiales nō o3 accedē añ p̄fessionē: s3 ē post p̄tritionē et p̄fessionē grauūz pctōz. cōsiliū vñ esse Aug. qd nō statim accedat ppter reuerentiā sacri: et vt magis seipm probet. ¶ Que nō fm auctoritates sacroz. nō tñ o3 qd sp ad lra3 seruent penitētiē in canone iuncte: s3 consideratis cōditōib⁹ pcti et pctōis pnie sūt moderā de. ¶ Que sit p illis pctis q legis decalogus continet. sic directe p̄ decalogi p̄cepta exētia: vt mortalitā: nō aut sicut p̄cepta: sicut sunt pctā venialia. ¶ Et veraciter dicit rē. vñ qd ille q nō hēt pctm aliqd peccet in dicēdo: pater nr: qd cōfiteretur debita se hēre q nō hz. ¶ P. vñ idē de illo qui debita nō dimittit qd peccet dicēdo: p̄ nr. ¶ Et oīm ad p̄m qd hoc nō est alicui certū qd oio a pctō salte veniali vel q̄tū ad aliqū reatū imunis sit: si tñ per reuelationē sciat non peccat dicēs in persona ecclie. Et sicut oīm de scō qd in p̄sona ecclie dicit se debita dimittere: vnde nō peccat hoc dicēdo: sed remissionē nō cōsequitur nisi dimittat.

Distinctio. XVII.

Hic dicitur qd multiplex rē. Postq̄ dixit magister pnie partes: h mouet quasda qones de p̄tib⁹ illis. Et diuidit i ptes duas. In p̄ma mouet questiones de cōparatione cōtritiōis ad cōfessionē: vñ. s. per solā cōtritiōē aut cōfessionē pctm dimittat. In scōda p̄sequit qōnes de ipa cōfessione: ibi Jam fm qōnis articuli rē. Circa p̄mū tria facit. p̄mo pōit rōnes ad p̄tē affirmatiuā: scōdo ad negatiuā: ibi Qui negat rē. tertio deimiat v̄itatē: ibi Quid igit sup his rē. ¶ Jam fm qōnis rē. hic p̄sequit qōes

de ipa p̄fessione fm se. Et diuidit in ptes duas. In p̄ma p̄sequit qōnes supius motas de cōfessione ex pte eius cui faciendā ē p̄fessio. In scōda cōcludit ex dictis r̄fessionē ad quādā qōnē de necessitate cōfessionis: ibi Si q̄ querit ad quid p̄fessio rē. p̄ma in tres. In p̄ma p̄sequit scōdaz qōnes supius motā. s. vñ oportet hōi p̄fiteri: an sufficiat cōfessio deo facta ponēdo rōnes ad v̄itatē et p̄ v̄itatē. In scōda p̄sequit tertiā qōnē. s. an oportet sacerdoti confiteri: vel possit fieri cuiusq̄: ibi Nūc p̄s q̄ p̄missis rē. In tertia r̄ndet ad obiectiones scōe qōnis p̄ v̄itatē factas: ibi Lū igit ex his alijs rē. p̄ in ouas In p̄ma obiicit p̄ v̄itatē: In scōda p̄ ipa: ibi S3 qd sacerdotib⁹ rē. ¶ Nūc p̄s q̄ p̄missis rē. h duo facit. p̄ oñdit qd qñ facultas adest cōfessio faciendā ē sacerdoti. scōdo distinguit in hoc de p̄fessione v̄itali vñ mortalī s3 Bedā: ibi Bedā vñ int̄ p̄fessionē rē

Hic est triplex qō. Prima de iustificatiōe ip̄y. Scōda de cōtritiōe. Tertia de cōfessione. De satisfactiōe at in .xv. di. dicitur ē. Circa p̄mū querunt q̄nq̄. Primo qd sit iustificatiō ip̄y. Scōdo que perigunt ad ip̄az. Tertio qd cōcurrūt ad ip̄am. Quarto de ordine ip̄oz. Quinto qualis sit.

AD primū sic proce

Dicit: Ut qd hec assignatio q̄ ponit Ro. viij i glo. sit incōpetēs. s. iustificatiō ē remissio pctōz et cōsumptio bonoz opez. pctā. n. insiciūt oēs potētias. s3 iustificatiō est in sola volūtate: qd secūdu Anselm. Iusticia est rectitudo volūtatis p se facta. § cū iustificatiō sit nihil aliud q̄ iusticie adēptō vñ qd nō sit remissio oīm pctōz. ¶ Bern. dicit qd iustificatiō est reuelatiō diuinū cōsiliū. s3 diuinū cōsiliū reuelat aliquando eis quibus nō dimittit pctm: sicut p3 de Nabug. Dan. ij. § iustificatiō nō ē pctōz remissio. ¶ P. iustificatiō vt quidā dicit est effect⁹ iusticie generalis in qua de ipio sit pius. remissio autē pctōz nō est effect⁹ iusticie: s3 grē. § iustificatiō nō est remissio pctōz. ¶ P. cōsumptio bonoz opez in penitēte fit per satisfactiōez. s3 hō iustificat p solā p̄tritionē añ satisfactōez vt ex lra hō. § iustificatiō nō ē cōsumptio bonoz opez ¶ Alterius vñ qd iustificatiō sit aliud q̄ vocatiō: qd Ro. viij. q̄tuo: p ordinē recitant. s. p̄destinatiō: vocatiō: iustificatiō: magnificatiō. s3 2° hōz distat a p̄. § et tertiū differt a scōdo. ¶ P. vocatiō etiā ē in peccato existentiuz: p̄ouer. p̄mo: Vocatiō et remissio. sed iustificatiō nō: cū sit pctōz remissio. § iustificatiō nō est vocatiō. ¶ P. vocatiō ip̄ortat distantiaz in eo qui vocatur. sed iustificatiō ip̄ortat approximationē ad deū in eo qui iustificatur. § iustificatiō nō ē vocatiō. ¶ Sed p̄ glo. Ro. viij qd vocare est cognitiōnē de fide adiuuare. s3 istud adiuto: iuz non est per grāz gratis datā: qd sic effect etiā maloz qd est p̄ intētiōnē. glo. ibidē. § est per

grām gratum facientē. sed infusio gratie gratum facientis est iustificatio. q̄ vocatio est idē qd̄ iustificatio. ¶ **I**dē per essentia ē mot⁹ a termino ⁊ ad terminū oppositū: sicut de albedine ad nigredinē sed vocatio dicit motū a termino. s. a pctō: iustificatio dicit accessū ad terminū. s. iusticiā. q̄ iustificatio ⁊ vocatio sunt idē. ¶ **A**terius v̄ q̄ iustificatio nō sit idē q̄ renouatio mentis: ⁊ sanatio: q̄ iustificari p̄t aliquis in hac vita: nō aut̄ renouari v̄ sanari. q̄ iustificatio neutz̄ illoz̄ est. p̄batio medie quātz̄ ad iustificationē est ex hoc qd̄ d̄: Ro. vi. Iustificati gratis ⁊c. quātz̄ ad sanationē p̄z̄ per id qd̄ d̄ in glo. sup̄ illud psal. Qui sanat oēs infirmitates tuas. q̄ in fine sanabit lāguozes q̄i corruptibile hoc induet incorruptionē: qd̄ nō erit in hac vita. quātz̄ ad renouationē aut̄ ex h̄ qd̄ d̄ i glo. sup̄ illud Ro. vi. In nouitate vite ambulem⁹ qd̄ i futuro in immortalitate perfic̄. ¶ **Q**uoz̄ opposita differūt: ip̄a etiā differūt. s. opposita hoz̄ sūt diuersa ⁊ noie ⁊ rōne: q̄ iustificatio opponit ip̄e tas: renouationi vetustas: sanationi infirmitas. q̄ nō sunt idē. ¶ **S**z̄: renouatio mentis: ⁊ sanatio fit p̄ pctōz̄ dimissionē. s. iustificatio nihil aliud ē q̄ pctōz̄ remissio. q̄ v̄ q̄ iustificatio sit idē qd̄ renouatio vel sanatio mētis. ¶ **A**terius v̄ q̄ iustificatio nō reducat ad attributū misericordie: q̄ fm̄ aug. Maius est de ip̄o facere piū q̄ creare celū ⁊ trā. s. creatio celi ⁊ terre p̄p̄ h̄ q̄ infinitā potentiam cōdit reduc̄ ad attributū potētie. q̄ iustificatio ip̄i ⁊ nō ad misericordiā. ¶ **I**dē inquit ē bonus facit oia bona. q̄ inquit ē iust⁹ facit homines iustos. s. iustificare nihil aliud ē q̄ iustū facere. q̄ iustificatio reduc̄ ad attributū iusticie magis q̄ misericordie. ¶ **A**mbrosio. dicit: q̄ p̄cedit q̄ddā in pctōib⁹ quo digni sūt iustificationē. s. ad iusticiā p̄tinet reddere alicui hoc quo dign⁹ est. q̄ iustificatio reduc̄ ad attributū iusticie. Sed ⁊: miseria hoīs in pctō p̄ncipalr̄ cōsistit: miserō. n. fac̄ populos pctm̄ eē. s. miseriā remouere ad misericordiā p̄tinet. q̄ cū iustificatio sit pctōz̄ remissio: v̄ q̄ ad attributū misericordie reduc̄. ¶ **I**dē iustificatio fit per grām. s. grā est effect⁹ misericordie: vt p̄ illud qd̄ ap̄lus inducit Ro. ix. Miserebor cui miserebor ⁊c. q̄ p̄tinet ad misericordiā. ¶ **R**ūdeo dōm ad p̄mā. q̄ iustificatio de sui rōne importat motum ad iusticiam. iusticia autem fm̄ p̄m in. v. et̄bi. trib⁹ modis d̄. vno. n. mō est sp̄alis v̄ equalitatē cōstituēs i cōmutationib⁹ ⁊ distributōnib⁹ cōicabiliū bonoz̄ que sunt necessaria i vita alio mō est nomē generale ad oēs virtutes fm̄ q̄ act⁹ eaz̄ ad bonū cōe ordinat fm̄ directionē legis. tertio mō importat quendā statū rectitudinis in hoīe quātū ad p̄es ip̄ius: put. s. aliqua p̄s anime suo sup̄iori subdit: siue aliq̄ p̄i siue ip̄i deo. ⁊ hāc iusticia noiat p̄s metaphoricā: eo q̄ diuerse p̄es hoīs cōputant̄ q̄i diuerse p̄sone. hec aut̄ rectitu-

do p̄ qd̄lz̄ pctm̄ tollit ⁊ p̄ grām repaf. vñ hec iusticia gn̄alis etiā d̄ inquit oēs virtutes includit n̄ quidē p̄ modū totū v̄lic: sic p̄cedēs iusticia: s. gn̄al d̄ p̄ modū totū integralis: ⁊ ad hāc iusticiā mot⁹ iustificatio d̄. in quoz̄ aut̄ motu ē recessus a termino: ⁊ hoc in p̄dicta assignatōe tangit i hoc q̄ d̄ remissio pctōz̄: ⁊ accessus ad terminū qui tangit in hoc q̄ d̄: ⁊ cōsumatio bonoz̄ opezz̄. ¶ **A**d p̄m q̄ dōm q̄ tota ista rectitudo a voluntate originalr̄ est que ē p̄ncipiū merendi ⁊ demerendi: s. etiā ē in alijs p̄tib⁹ aie q̄i rectificationis: sic in subiecto. ¶ **A**d scōm dōm q̄ reuelatio sumit ibi m̄l̄r̄ p̄ eo. s. in q̄ cōsiliū reuelat. cōsiliū aut̄ diuine p̄destinatōis sūt de iustificationē. vñ hoc cōsiliū reuelat p̄ ip̄az̄ iustificationē: sic effect⁹ p̄ causam: ⁊ sic obiectio cessat. ¶ **A**d tertiu dōm q̄ iustificatio p̄t sumi dupl̄: vel fm̄ q̄ r̄ndet ad iustificari: ⁊ sic dicit motū ad iusticiā p̄dictā: vel fm̄ q̄ sumit ad iustificatū esse: ⁊ sic ē effect⁹ formalis iusticie p̄dicte: q̄ ea aliqd̄ formalr̄ iustificatū ē: sic albedine albatum. sic aut̄ ab essentia aie potētie fluūt: ita rectitudo potētiarū a grā que ē essentie p̄fectio: ⁊ in ip̄as potētias voluntas que alias mouet ⁊ eis rectitudinē q̄damō largit. ⁊ iō p̄dicte iusticie causa p̄mā ē grā ⁊ p̄nter charitas que voluntatē ad finē perficit a quo est rectitudo p̄dicta. ⁊ propter hoc ipsa iustificatio ⁊ peccatorū remissio est effectus iusticie generalis sicut cause formalis proxime: sed charitatis ⁊ gr̄e sicut cāz̄ cause proxime: sicut aliqs̄ cōtus dicit ⁊ equalitate ⁊ quantitate que est equalitatis causa. ⁊ quia a p̄ximis causis vel terminis aliquid denoari debet: ideo p̄dictus motus vel terminatio motus magis denominat a iusticia q̄ a charitate vel gratia. ¶ **A**d q̄rtū dōm q̄ cōsumatio bonoz̄ operū potest accipi vel in executione ip̄oz̄um: ⁊ sic p̄cedit obiectio: ⁊ sic nō accipit hic: vel in infusione habitūz̄ a quib⁹ opera bona perfectionem habent: ⁊ sic dicit hic cōsumatio bonoz̄ operū iustificatio. ¶ **A**d scōm. q. dōm q̄ vocatio est duplex: quedā exterior: vt que fit per p̄dicatoz̄: ⁊ hec nō est iustificatio: sed disponit ad eaz̄. q̄dāz̄ vero interior: ⁊ hec q̄nqz̄ quidē nō pertingit ad finē suū ex vocati defectu: ⁊ hec vocatio nihil aliud ē q̄ aliqs̄ instinctus vel motus ad bonū a deo imissus: ⁊ hec etiā vocatio nō ē idē qd̄ iustificatio sed via ad illā. q̄nqz̄ aut̄ pertingit ad finē: q̄n. s. alius quis audit vocantē: ⁊ venit ad christū: vt dicitur Jo. vi. Ois qui audiuit a patre ⁊ didicit venit ad me: ⁊ hec vocatio idē ē qd̄ iustificatio s. substantiā sed differt rōne: q̄ vocatio dicit fm̄ q̄ per infusionez̄ gratie: ⁊ auxiliūz̄ homo a peccato retrahitur sed iustificatio respicit terminū ad quē. s. p̄dicte rectitudinis statū: ⁊ sic vocatio sumit Ro. viij. vt patet per glo. auxiliūz̄ enī qd̄ fidei nos vocando deus prestat est grā que facit fidez̄ per dilectionez̄ operari. vnde illoz̄. iij. que ibi ponūt p̄destinatō

est causa iustificationis in iustificante. vocatio at est idē iustificationi rōne differens: vt dictū est. sed magnificatio est iustificatiois cōplēmentuz siue refe rat ad pfectionē glorie siue ad pfectionē grē.

Ad p̄mū ḡ dōm q̄ vocatio ibi p̄ponit iustifica tioni: q̄ p̄us ē recessus a termino q̄ accessus ad ter minū. **A**d scōm dōz q̄ obiectio p̄cedit d̄ p̄mis duab' iustificationib': nō de tertia. **A**d tertiūz dōm q̄ ille qui iustificat q̄tuz ad terminū a quo erat distans: s̄z quātū ad terminū ad quē est p̄pe: et hoc cōpetit ei qd̄ dictū est. **A**d tertiūz qōnem dōm q̄ p̄dicta iusticie rectitudo metaphoice san itas aie d̄ et nouitas ip̄ius: eo q̄ sanitas cōmēsu rationē debitā in partib' corporis importat: noui tas aut̄ integritatē et virtutē et decorē: h̄z. et p̄ hec oia p̄z q̄ rectitudo potētiaz aie q̄ iusticia d̄: cōti net hec oia p̄ silitudinez. s̄z q̄ res aliqua nō est ita silitis vni qn̄ poss̄z et alii assimulari: idē ē q̄ ea q̄ me taphoice dicunt nō ita cōueniūt vni: qn̄ et alij cō uenire possint sicut leo metaphoice et deus et dia bolus d̄. vñ sanitas et nouitas p̄ silitudinē integri tatē grē significare p̄nt q̄ p̄ culpā tollit: vñ culpa etiā silitudinarie d̄ vetustas et languor aie: et etiā p̄nt significare integritatē nate quā tollit pena q̄ etiā vetustas et languor d̄: s̄z q̄ culpa ē cā pene: iō vetustas in vetustate: et languor i languore includit sicut effectus in cā. p̄z ḡ q̄ ip̄a iustificatio per quā grā acquir̄t et culpa tollit: renouatio et sanatio d̄ ei p̄t: q̄uis etiā ablatio pene renouatio et sanatio dici possit. **A**d p̄mū ḡ dōm q̄ quātū ad culpā p̄t fieri renouatio in hac vita: s̄z nō quātū ad penā oio: et silit ē de sanatioe: et sic loquunt̄ aucto ritates ille. **A**d scōm dōz q̄ illa etiā per silitu dinē signat̄ idē qd̄ ip̄ctas: vt ex dictis patet. **A**d q̄rtā. q̄ dōm q̄ in oī actōe quā d̄ in creatura fac oia attributa cōcurrūt: als eius actio nō esset p̄fe cta: s̄z tamē aliqua ip̄ius actio vel effect' actionis vni attributo appropat magis q̄ alteri inquantū illud attributū magis manifestat p̄ talē actionez: vel effectū q̄ p̄ aliud: sicut p̄ reuelationē futuroz manifestat plenitudo diue sapie: et iō sapie appro pat: et q̄ in iustificatōe imp̄ij maxime diuina mi sericordia manifestat: iō ad hoc attributū reducitur. **A**d p̄mū ḡ dōm q̄ difficultas que ē in iu stificatione imp̄ij maxime est ex incōgruētia imp̄ij ad iustificatiois effectū suscipiēdū: et iō qn̄ talis ef fec' in ip̄z inducit: magis indicat misericordiā q̄ potētā: s̄z effect' creatōis difficultatē h̄z pp̄ magni tudinē facti vñ pp̄ modū faciēdi: q̄ ex nibilo facit aliquid: et iō manifestat maxie potētiam. **A**d scōm dōm q̄ iustificatio manifestat iusticiā dinā: sicut cām exemplarē: s̄z misericordiā sicut causāz efficientē: effectus aut̄ pp̄rie cause eff. cienti r̄nder: sed bonitas creature manifestat bonitatē diuināz vtroq̄z mō: q̄ bonitas mouet ip̄z ad cōicandū si milē bonitatē: s̄z misericordia magis mouet ad iu

stificandū q̄ iusticia. **A**d 3^m d̄ q̄ illud non est intelligendū q̄ aliquis an̄ iustificationē sit sufficiē ter dign': als grā nō esset grā: sed q̄ ē i ip̄o aliqua dispositio ad iustificationē qua est min' indignus q̄ alij: vnde talis dignitas ad iusticiā non sufficit.

Ad secunduz sic proce

Adit: Ut q̄ p̄paratio p̄ quā aliquis facit qd̄ i se ē ad iustificationē nō p̄exigat. ille. n. qui ad pec candū nitit nō p̄parat se ad grām faciēdo qd̄ in se est. s̄z alij alij iustificat q̄ ad p̄ctm̄ tēdit: sicut d̄ Paulo p̄z acti. ix. ḡ p̄dicta p̄paratio ad iustificati onē nō p̄exigat. **A**d 2^m maior est charitas in deo q̄ illa quā hōi p̄cipit. sed hōi p̄cipit vt bñ faciat in micis: Matth. v. ḡ ip̄e multo fort' bñfacit iustie ficādo his qui peccādo inimicitias h̄z ip̄z exercēt: et sic idē qd̄ p̄t. **A**d dei bonitate nihil mai' cogi tari p̄t. s̄z bonū est diffusiuū sui s̄m Dio. cū ḡ ma ior diffusio bonitatis eēt si ēt renitētib' daret grā: vt q̄ grē infusio p̄ quā sit iustificatio p̄parationez nō p̄exigat. **A**d 3^m ille q̄ clausuz h̄z oculū mālē nō p̄t lumē mālē suscipere. s̄z ille qui se nō p̄pat faciēdo qd̄ in se ē nō apit oculū sp̄uālez quē peccā do clausit. ḡ nō p̄t lumē grē sp̄uāle recipe: et sic nō p̄t iustificari. **A**d aug. dicit: Qui creauit te sine te: nō iustificabit te sine te. ḡ p̄exigat p̄paratio ex p te nra. **A**d 4^m vñ q̄ nihil sit in hōie qd̄ facē p̄t sit vt ad grāz habēdā se p̄paret: q̄ sup̄ illud Exo. Indurauit cor ei' et dicit glo. q̄ ita indurātū ē cor ei' q̄ nihil potat facē acceptabile deo. sed nihil ad grāz habēdā p̄parat: nisi op' acceptabile deo. ḡ n̄ erat in eo facē aliqd̄ p̄ qd̄ se p̄paret: et eadē rō ē de alijs. **A**d aug. dicit q̄ cū fides iustificatōez ip̄erat voluntas cōcomitat grāz nō ducit: ē pedūsq̄ nō p̄ uia. s̄z si hō possit se ad grāz nodū bitaz p̄parare voluntas ei' esset p̄uia grē. ḡ nō p̄t hō aliqd̄ facē p qd̄ se ad grāz p̄paret. **A**d nullus p̄t se ad grām p̄ parare: nisi recte agēdo. s̄z s̄m aug. in li. retracta. A mortalib' recte nō viuūt: nisi p̄ li. ar. a p̄cti p̄a uitate liberet qd̄ sit p̄ grāz. ḡ an̄ grāz bitaz nō p̄t se ad grāz p̄parare. **A**d fides intentionē dirigit. s̄z opatio que sine recta intentōe sit: nō p̄t ad grāz p̄parare. ḡ oīz q̄ fides p̄cedat p̄parationē: et ita cūz fides ad grāz pertineat: vt aug. ex verbis apli pro bat: ante grām p̄paratio ad grām esse nō potest. **A**d 3^m d̄: de' nō precipit hōi ip̄ossible. s̄z precipit ei q̄ se ad grām aliquid faciēdo p̄paret: vt p̄z Ja. Appropinq̄te deo: et appropinq̄bit vobis. ḡ possi bile est hōi facē q̄ se ad grām p̄paret. **A**d 4^m vñ videt q̄ nō sit necessarius euz qui facit qd̄ in se est iustificari: illud enī qd̄ sit gratis sit ex liberalitate nō ex necessitate. sed iustificamur gratis: vt patet Ro. iij. ḡ non est necessarius q̄ iustificemur quan tuncq̄z simus preparati. **A**d 5^m deus comparat ad nos: sicut figulus ad lutuz: vt patet Esa. lxiiij. et Hier. xviij. et Ro. ix. sed quantūcūq̄ lutum sit

preparati non est necessarius q̄ ex eo formet vas
 q̄ ei gratia infundat. ¶ Illud quo posito necesse
 est alter esse videt sufficienter ad illud ordina-
 ri. sed act⁹ n̄ qui sufficienter ad aliquid ordinat
 dicit esse merito: illius. q̄ aliquis merebit iustifi-
 cationē fm̄ opera quib⁹ se p̄paravit. si necessario
 ad p̄parationē illaz sequit iustificatio. ¶ S3 dicit
 possibile est sumaz veritatē mentiri. s3 ip̄a veritas
 pm̄isit se gr̄am datur ei q̄ qd̄ in se ē facit: Zach. 1.
 Convertimini ad me et ego convertar ad vos. et apoc.
 iij. S3 q̄ apuerit mihi intrabo ad eū. q̄ necesse ē
 eū qui facit qd̄ in se est iustificari. ¶ Ro. v. sup
 illud: Iustificati ex fide. dicit aug. Deus recipit cō-
 fugientes ad se: aliter in eo esset iniquitas. s3 ip̄o-
 sibile ē i deo esse iniquitatē. q̄ necessarius est q̄ iu-
 stificat illos qui faciūt qd̄ in se est. ¶ R̄ideo dō ad
 p̄mā q̄nē q̄ voluntas que est susceptiva p̄fectōis
 iusticie nō p̄t hūic p̄fectioni s̄bici ab extrinseco
 agēti cui nil cōferat: q̄ hoc esset p̄ violētā agens
 que in voluntatē nō cadit cū cogi non possit: et iō
 o3 q̄ ip̄a cooperet ad suā perfectionē: et hec coop-
 eratio dicitur preparatio ad gr̄am q̄ facit qd̄ in se est: s3
 nō semp̄ o3 q̄ talis p̄paratio tpe iustificatione3 p̄-
 cedat: sicut o3 in mutationib⁹ nālū q̄ alteratio
 tpe semp̄ p̄cedat generationē: q̄ cū act⁹ voluntatē
 sit in sua potestate a p̄ncipio p̄t esse t̄m̄ intensus
 quātū sufficit ad p̄parationē: s3 dispō naturalis
 ad formā successiue ad hanc intensionē p̄cedit. in
 illis autē qui nō p̄p̄ia voluntatē culpaz icurrūt
 et vsuz voluntatis nō h̄nt: nō exigit ex parte eorū
 aliqua p̄paratio: sicut de pueris p̄ in baptismo.
 ¶ Ad p̄mū q̄ dōm q̄ iustificatio de qua nunc lo-
 quimur semp̄ est cū cooperatione voluntatis que p̄-
 paratio dicitur: sed hec cooperatio: vt dicitur est q̄nq̄
 diu ante incipit q̄ gr̄a infundat: q̄nq̄ autē q̄ p̄fe-
 cta est: statū iustificationem adiuncta habet. vnde
 potest contingere q̄ aliquis du3 est in proposito et
 intentione peccandi subito eius voluntas cōuer-
 tit ad deū vel ex aliquo exteriori occasione accipi-
 ens: sicut fuit in Paulo: vel etiā ex aliquo interio-
 ri instinctu quo cor hōis mouet a deo: vñ nō seq̄-
 tur q̄ talis gr̄am habeat nō faciēs qd̄ in se est.
 ¶ Ad scōm dōm q̄ hōi nō p̄cipit q̄ illa bona fa-
 ciat inimicis suis: quoz capaces nō sūt: s3 illa que
 suscipere p̄nt: et hoc de maxie implet: q̄ bona q̄-
 bus capaces sūt. s. nālū eis largit qui d̄ ip̄3 peccā-
 do inimicitias exercēt: boni t̄m̄ gr̄e capaces nō sūt
 nisi voluntate cōsentiente: et sic q̄ ip̄e parat⁹ ē dare
 illi recipere nolūt. ¶ Ad tertiu dō3 q̄ talis diffusio
 boni nō p̄t intelligi nisi aliq̄s p̄fectionē illā susci-
 piat cui renitens nō ē capax: et iō illa p̄cedit ex
 falso. ¶ Ad ij. q. dō q̄ p̄paratio q̄ exigit in mā ad
 hoc q̄ formā suscipiat: duo includit. s. q̄ sit in de-
 bita p̄portione ad formā et ad agēs: qd̄ o3 formā i-
 ducere: q̄ nihil se educit de potētia i actū: debita

autē p̄portio ad suscipiendū actū agentis attendit
 fm̄ debitā approximationē ad agēs. In sp̄ualib⁹ at
 nō est intelligenda localis approximatō: s3 sp̄ual
 que ē dupl̄. P̄mo p̄ similitudinē nate fm̄ q̄ res cor-
 ruptibiles dicūt magis a p̄mo distare q̄ incorrup-
 tibiles in. ij. de gn̄atione. et p̄ hoc debili⁹ esse reci-
 piūt: et s̄l̄r sp̄ualia p̄p̄iora esse deo q̄ corpalia
 et p̄ hoc angelū fm̄ dō. i. iij. c. cel. hierar. abūdā-
 tius de diuina bonitate recipiūt. Scōdo fm̄ affc̄m
 q̄ fm̄ aug. deo nō loco: s3 affectu p̄p̄inquam⁹. sed
 debita p̄portio māe ad formā: est dupl̄. s. p̄ ordi-
 nē nālē māe ad formā: et p̄ remotionē ipedimē-
 ti. Ad hoc q̄ voluntas se ad gr̄am iustificante3
 p̄paret: o3 q̄ se in debita p̄portione ad deū qui
 dat: et ad gr̄az que datur ponat: sed proportio ad
 deū per nate similitudinē nō est in potestate volūta-
 tis: s̄l̄r nec p̄portio capacitatis gr̄e: q̄ hec ei p̄xi-
 stunt a creatione. vñ reliquit q̄ in ipsa voluntate
 sit appropinquare deo p̄ affectū et desideriu: et or-
 dinari ad gr̄am p̄ remotionē ipedimētī: qd̄ quidē
 ipedimētū ē pctm̄: et iō p̄ displicētā pcti et affectū
 ad deū se aliq̄s ad gr̄am p̄parat: et q̄n̄ hec duo effi-
 caciter facit d̄i facere qd̄ in se est: et gr̄am recipit: d̄
 p̄mo hō3 d̄i Ja. Appropinquate deo et appropi-
 quabit vobis. de scōdo Apoc. iij. Si q̄s apuerit mi-
 hi r̄c. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ si op̄ deo acceptabile dica-
 tur op̄ merito3: tūc planū ē q̄ nec Pharao: nec
 aliq̄s i pctō mortali ext̄is p̄t facere op̄ deo acceptū
 si at de op̄ qd̄ ē bonū ex gn̄e et bona intēōe factū
 dicat op̄ acceptabile deo: t̄c d̄i Pharao n̄ potuisse
 nō q̄ oio nō potuerit: s3 p̄ fixationē obstinate vo-
 lūtat̄is ad malū in quā inciderat oīna gr̄a deser⁹.
 ¶ Ad scōdū dō q̄ volūtas n̄a ē oio p̄disse3 respe-
 ctu diuine gr̄e: et nullo mō p̄ua: q̄ ip̄a volūtas bōa
 q̄ gr̄az gratū faciētē p̄cedit ex deo nobis puenit q̄
 gratuita sua volūtas nos ad h̄ puocat: vt flagell
 vt aliq̄ auxilio int̄iori aut ext̄iori: nec t̄m̄ voluntas
 hec ē p̄ua: s3 p̄disse3 respectu gr̄e gratū faciētī q̄
 n̄ ē cā ipsi: s3 aliq̄l̄r ad ip̄az viā parat. ¶ Ad itiu
 dō q̄ sine gr̄a gratū faciētē n̄ p̄t recte a mortalib⁹
 vīta duci s3 q̄ li recte ipoztat rectitudiez ad finē vl
 timū p̄tigitē: p̄t t̄m̄ et sine ea recte aliqd̄ agi rectitu-
 die quā h3 acc̄ ex mā et circūstātī3: et sine obito: s3
 n̄ sine gr̄a q̄ de gratuita dei volūtas. ¶ Ad q̄rtū3
 dō q̄ recta itēō ad finē vltimū d̄m̄iate p̄ducēs n̄
 p̄t eē s̄n̄ h̄d: s3 t̄m̄ finis vltim⁹. s. de p̄t eē i itēōe ei⁹
 et q̄ fidē n̄ h3 p̄ gnālē vl nālē cognitōez quā d̄ deo
 h3. vñ et ille q̄ fidē n̄ h3 p̄t se ad fidē h̄ndā p̄par: et
 ad gr̄az si h3 suā cognitōez pctm̄ sibi displiceat: et i
 dū affc̄s ei⁹ ferat. ¶ Ad ij. q. dō q̄ duplex ē necitas
 s. necitas absoluta et necitas ex suppositōe: d̄ p̄ qd̄
 necitate loq̄ndo n̄ ē necariū eū gr̄az recipere q̄ se suffi-
 ciēt ad gr̄az par: q̄ n3 p̄ se necitas h3 quā dū necē ē
 eē n3 necitas coactōis vl phibitōis i h̄is q̄ diuina vo-
 lūtas sūt cadē p̄t. loq̄ndo at d̄ necitate q̄ ē ex sup-
 positōe diuini p̄positi q̄ p̄p̄ beniuolētā sue bonitatē

voluit vnicuique eam concitare secundum suam capacitatem: necessarium est quod cuiuslibet materie preparate forma infundatur: non tamen eodem modo est in omnibus formis: quod forme que mediantibus secundis agentibus in manum producantur: necessarium in materia disposita recipiunt necessitate conditionis: nata in comparatione ad deum: cuius virtute cetera agentia agunt: sed necessitate absoluta per comparationem ad agentia prima que necessitate nate agunt: propter ordinem diuinitatis eis impositum que preterire non possunt. forme autem que immediate a deo inducuntur non habent necessitates absolutas ex parte agentis: sed quedam ex parte recipientis sicut in perfectionibus que sunt de eis nate: ut est anima rationalis. forme autem que non debent nate: sicut gratia et virtutes immediate a deo producte nihil habent de necessitate absoluta: sed solum de necessitate ex suppositione diuini ordinis: ut dictum est.

Et per hoc patet responsio ad obiecta: quod per rationes procedunt de necessitate ex suppositione diuini propositi.

Tertium sic procedit:

Utrum gratia infusio non requiritur ad iustificationem: non enim minimum est iustificare quam creare. sed deus creat sine medio. et iustificat sine gratia media.

In istis mediis vnum potest remoueri sine hoc quod alterum ponatur. sed inter statum gratie et culpe est medium innocencie statum. et potest remoueri culpa per iustificationem sine hoc quod gratia infundatur. Sed nulli dimittit peccatum nisi ratione charitatis: quod charitas est que vniuersa delicta operit: Propter hoc charitas non potest esse sine gratia: quod nunquam est informis. et nec remissio peccatorum potest fieri sine gratie infusione. Utrum vero non sit necessarius ad iustificationem motus liberi arbitrii in deum. ille enim qui trahitur non mouetur liberi arbitrii. sed ille qui venit ad deum per iustificationem trahitur: Io. vi. Nemo venit ad me nisi si pater me traxerit illum. et in iustificatione non est necessarius motus liberi arbitrii. sed sic gratia est a deo: ita et sapientia. sed ad hoc quod aliquis accipiat sapientiam a deo non exigit motus liberi arbitrii. vnde dominus dicit: ut patet in Regum. iij. de Salomone: et Job. iij. dicit: In sono tunc aperit aures viro- rum. et ad gratiam iustificationis suscipiendam non requiritur motus liberi arbitrii. per baptismum aliquis iustificatur. sed in baptismo non requiritur motus liberi arbitrii. ad effectum eius suscipiendum: quod patet et dominus dicit: effectum suscipere potest ut dicit decretal Innocentius. et ad iustificationem non requiritur motus liberi arbitrii. Augustinus dicit: Qui creauit te sine te: non iustificabit te sine te. et requiritur motus liberi arbitrii. ad deum ad iustificationem. Bern. dicit quod donum gratie tamen absque consensu recipientis esse non potest: quod absque gratia dantis. sed consensus non est sine motu liberi arbitrii. et motus liberi arbitrii ad iustificationem requiritur. Utrum vero quod iste motus liberi arbitrii in deum sit motus fidei: quod ad hoc quod deus appropinquat nobis per iustificationem: quod nos appropinquamus ei per affectum: sed per affectum facit nos appropinquare deo charitas. et iste motus liberi arbitrii in deum non est fidei: sed charitatis. Psal. xxvi. dicit: A timore tuo domine concepit spiritus salutis. et cum ista concepcio in iustificatione fiat: ut quod sit motus timoris non fidei.

Dispositio et perfectio debet esse in eodem. sed motus fidei est in intellectu: iustificatio autem spiritalis in affectu. et non est motus fidei. Sed Ro. iij. Iustificati per fidem: et Act. xv. fide purificas corda eorum. Iustificatio est operatio gratie puenientis. sed gratia pueniens est fides: ut dicit magister in. n. li. di. xxvij. et motus fidei requiritur in iustificatione. Utrum vero quod non requiritur motus liberi arbitrii in peccatum siue contritio: Luce. vij. Dimissa si est peccata multa etc. dicitur glo. quod ardeat charitatis rubiginem peccatorum in ea consumpsit. sed ardeat charitatis potest esse sine motu in peccatum. et ad iustificationem non requiritur motus in peccatum. Iustificatio ad deum potestio est ad bonum quod puerio ad rem temporalem ad malum. sed conuersio ad bonum commutabile sufficiens inducit culpam. et conuersio ad deum sufficiens iustificat: et sic non requiritur motus in peccatum. Sed quod dicitur glo. in psal. super illum locum. Sacrificium deo spiritus etc. et spiritus tribulatus et contritus est sacrificium in quo peccata soluntur. Utrum vero quod non debeat addi contritio. i. peccatorum remissio: quia effectus non connumerat causam. sed gratia infusio et contritio si causam remissionis peccati. et non connumerari eis. Iustificatio remota puationis nihil aliud est quam puationis habitus. sed culpa est puationis gratie. et idem est remotio culpe et infusio gratie: et ita non debet adiuuare connumerari. Sed contritio vniuersa est corruptio alteri: et tamen contritio corruptio connumerat. et cum infusio gratie sit remissio culpe de vniuersa alteri connumerari. Unde dicitur ad. i. q. q. necessitas ponendi virtutem huius in anima infusos est ex hoc quod actus illi qui homini necessarius sit ad vitam eternam secundam sunt. sed humane nature facultates: quod propter vires non sufficientes ad merendum infinitum bonum. sic autem virtudo sufficiens finitatem habet ex obiecto: et per consequens factus suos meritorios aliquo modo infinite virtutis: ut sint tali fini proportionati: ita offensa in deum commissa habet quadam infinitatem ex eo in quem commissa est: et ideo ad culpe remissionem non sufficit humana natura: et propter oportet quod ad eius remissionem: sicut ad merendum vitam eternam gratia infundatur. Ad primum ergo dicitur quod gratia in remissione culpe non se habet sicut agens medium: sed sicut causa formalis qua peccatum remittitur: sicut ignis frigus aufert calorem in subiecto causato: non sicut instrumentum: sed sicut forma contraria: et in creatione etiam est forma naturalis: qua res creata esse formaliter accipit: vel etiam ipsum quo est quicquid sit illud. Ad secundum dicitur quod quauis secundum consecutionem argumenti non se quatur positio gratie ad remotionem. i. negationem culpe: tamen destructio culpe prius existentis non potest fieri nisi per gratiam: quia illa innocentie bonitas que iter utriusque media videtur non sufficeret ad hoc quod dignum redderet ab inunitate persone vel ab infinita offensa commissa: quod quis suffecerit ut imune redderet illam in quem peccatum non precessit. in eo enim quod peccauit requiritur non solum quod peccatum absit actu: sed et quod peccatum prius commissum excipiet: et quodammodo tegat: quod fieri non potest nisi aliquo habente infinitam virtutem.

Ad scō 33. q. dō q. grā que dat ad recte viuendū
 7 pctōz remissionē per pus respicit voluntatē q̄
 alias potētias: per cā. n. peccat 7 recte viuif: 7 ideo
 o3 q. infusio grē iustificantis sit fm talē modū q̄
 voluntati cōpetat: 7 pp hoc o3 q. a tali infusione
 ois rō violentie excludat: qz violentia voluntas ca-
 par nō est. ad hoc aut q. violentia ab actiōe tollat
 o3 q. patiens cooperet agentī fm modū suū: vñd
 in illis que nata sunt agere requirit q. actiue coo-
 pent: in illis aut q. sunt nata recipe tm: sic mā p̄ia
 sufficit ad violentiā tollendā: nālīs inclinatio ad for-
 mā: 7 ex hoc dī gnātio nālīs: s3 quātū est ibi dō cō-
 trarietate tantū ē ibi de violentiā. vñ qñ voluntas
 nō h3 actū p̄iu3: sic ē in pueris sine violentiā volū-
 tatis pōt infundi grā p. sacm: sic pueris baptiza-
 tis 7 sine sacro: sic p3 in factificatis in vtero. s3 qñ
 volūtas h3 suū actū: sic ē i adultis requirit actū vo-
 luntatis ad grāz suscipiendā aiaz ad datorem or-
 dināz: 7 iō ad iustificatiōē q. p. infusioez grē sit re-
 quirif motū li. ar. in deū. ¶ Ad p̄m q. dō q. tractio
 illa de q. oīs loquit nō ipōtat coactionē: s3 iduc-
 tiōē vel adiutoriū ad bñ opandū. ¶ Ad scōm
 oīm q. sapiētia magis respicit intellectū q. volun-
 tatē: s3 grā magis voluntatē: vt dictū ē. 7 iō q. itel-
 lectū cogi pōt: nō aut volūtas: ideo ad sapiāz p̄cipi-
 endā: 7 alias intellectū p̄fectiōes nō requirit p̄fesus
 suscipiētis: sic ad p̄fectiōez grē. vñ in sōno sunt re-
 uelatiōes eoz q. ad sapiāz p̄tinet: vt p3 Numcrī. ij.
 nō aut grē infusio. ¶ Ad tertū dō q. p. baptismū
 etiā adultū grā suscipe p̄t i. dormiedo: qz quīs
 nō adsit actualis dispō ex actuali motu volūtatē
 adest tm habitualis dispō ex motu li. ar. p̄cedente
 qui dō q. qz ad grāz p̄cipiendā sufficienti dispōnit:
 7 tūc grā infundit stat: vt dictū ē: qz aut insuffi-
 cienter: 7 tūc talis insufficiētia nō pōt suppleri:
 nisi p. aliū actū li. ar. vel p. sacm qd ad grāz dispō-
 sitionē opat: vt. s. di. j. dictū ē: 7 pp hoc sine sacro
 nullus adultū iustificari pōt: nisi actuali motu li.
 ar. exite: s3 p. sacm pōt si tm p̄cessit motus lib. ar.
 phibēs fictionē. ¶ Ad tertū. q. dō q. oē qd natūz
 ē ex plurib⁹ sequi attribuit ei qd p̄mū ē: sicut vita
 attribuit aīe nutritiue: qz ipa est p̄or inter p̄ncipia
 vite in viuētib⁹ corporalr. s3 dī aīal esse aīal p.
 sensuz p̄mū qui ē tact⁹: vt p3 in. ij. de aīa. vñ si iu-
 stificatio sequit ad motū li. ar. in deū o3 q. attribu-
 at illi motui qui nālīr p̄or in iustificatiōe apparet.
 mouet aut mens in deū 7 p. intellectū 7 p. affectū:
 7 hi duo mot⁹ mentis simul esse p̄t quīs nō siml
 cogitari possint: qz vñ ē regula alterius: 7 p. actū
 intellect⁹ p̄ntat suū obiectū voluntati: qz obiectuz
 eius est bonū imaginatū vel intellectū: vt p̄hs dic-
 in. ij. de aīa: s3 nālīr mot⁹ intellect⁹ p̄cedit: sic obie-
 ctū nālīr p̄cedit actū potētie. vñ cū mot⁹ intellect⁹
 in deū sit per fidez: iustificatio motū fidei req̄rit.
 ¶ Ad p̄mū q. dō q. motū li. ar. cū quo grā infū-
 dit o3 accipi in sua vltima p̄fectione: actus autem

fidei perfectus nō est: nisi actu affectus perfecto
 exite. nullus. n. credit nisi qui vult: vt Aug. dicit.
 7 ideo cū actu fidei i iustificatiōe sp. adiungit act⁹
 charitatis: 7 his duob⁹ aīa deo appropinquat. nō
 enī pōt esse dubiū qñ actui charitatis sp. act⁹ fidei
 cōiungat ex quo obiectū per fidē charitati p̄ntat:
 sic etiā intelligere nostz nūq̄ est in actu nisi p. ima-
 ginationē in actu exitez. ¶ Ad scōm oīm q. ti-
 mo: est remota dispō ad grām. nūq̄. n. ad grām
 attigit nisi amo: adiungat: nos at loq̄mur hic de
 dispōne vltima ad grām cū qua grā dat. ¶ Ad
 tertū oīm q. non oportet in eodez esse dispōnez
 7 perfectionē in rebus adinuicē ordinatis: qz dis-
 positio facta in p̄or ordinat ad perfectionē factā
 i posteriori: sicut mot⁹ imagiatōis ē dispositio ad
 perfectionē intellectus: 7 similiter mot⁹ in intelle-
 ctu fact⁹ potest esse dispositio ad motū affect⁹.
 ¶ Ad q̄rtā qōnez oīm q. sicut in generationibus
 naturalib⁹ in quib⁹ vna forma expellit: 7 altera in-
 troduct: p̄pter hoc q. generatio vnus est corrup-
 tio alterius: oportet esse dispōnez ad vtrūqz: ita i
 iustificatiōe qua grā confer: 7 culpa expellit: o3
 esse dispōnez voluntatis s3 propriuz actū ad vtz
 qz. 7 ideo sicut per motū li. ar. in deū dispōnit ille
 qui iustificat ad grām obtinendā: ita per motuz
 li. ar. i p̄ctm oportet q. ad culpe expulsionē dispō-
 nat: 7 iō in iustificatiōe qua innocēs iustificat:
 oportet esse dispōnem soluz ad grām inducendā
 s3 in iustificatiōe q. iustificat ipius o3 dispōnez esse
 duplicē: vñ ad introducēdu grām. s. motū li. ar.
 in deū: alterā ad expellendā culpā. s. motū li. ar. i
 p̄ctm. ¶ Ad p̄mū q. dō q. seruo: dilectōis dō ne-
 cessitate secuz coniunctuz habet odiuz contrarij:
 7 ideo seruo: dilectōis ad dimissionē culpe non
 operat sine p̄cti detestatione q. directe dimissioni
 culpe r̄deat. ¶ Ad scōz dō q. conuersio ad deū
 sufficit ad grām obtinendā quantū in se est: sicut
 cōuersio ad bonuz cōmutabile sufficit ad culpaz
 sed requirit cōuersio ad p̄ctm quasi remouēs ipe-
 oimentum. Uel oīm q. etiā in peccato conuersio
 non facit culpam sine auersione. 7 s3 o3 duo esse
 in iustificatiōe. ¶ Ad. v. q. dō q. illa que per ac-
 cidens se habent ad aliquid non includunt ab il-
 lo: remissio aut culpe se habet accidentaliter ad
 grē infusioē: qz accidit ex subiecto in quo culpaz
 inuenit. possit. n. esse infusio grē sine hoc q. culpa
 remitteret: sicut in statu innocentie fuit: 7 in chri-
 sto homine quātū ad p̄mū instans sue cōceptōis
 7 iō infusio grē non includit culpe remissionē. vñ
 cū ad iustificatiōē impj de qua loq̄mur sit ne-
 cessaria culpe remissio o3 q. cōnumeret grē infu-
 sioni: 7 sic sunt quattuor: que requiruntur in ipa
 iustificatiōe. s. gratie infusio: culpe remissio: mo-
 tus li. ar. in deū: 7 motus li. ar. in peccatum.
 ¶ Ad p̄mū q. dō q. obiectio illa p̄cedit de effectu
 p̄porcionato cause qui intelligit in ipa cā: nō ē at

ita de pcti remissione: vt dictū est. ¶ Ad scdm
dōm q̄ pctm̄ 7 grā nō se hnt sicut affirmatio 7 ne
gatio: vel sicut puatio 7 habitus: q̄ aliq̄s pōt esse
grā distitū: 7 tñ nō habebit pctm̄: sic p̄ de Adā
fm̄ illos qui dicit̄ eū nō fuisse in grā creatū: quia
pctm̄ aliquid ponit vel esse vel fuisse in peccante:
trā eunte. n. actu pcti adhuc pctm̄ p̄cedēs manet
aliquo mō in ip̄o peccante fm̄ q̄ ex eo reus apud
deū efficit: sic ēt act̄ merito: ij manēt: vt. s. di. xliij.
o. ctū est: 7 ideo rō nō p̄cedit.

AD quartū sic proce

dit: Ut q̄ culpe remotio nār p̄cedit grē i
fusione: in psal. vbi sup̄ illud: Sicut in sc̄o appui
tibi. dic̄ glo. nisi quis p̄us deficiat in malo nūq̄ p̄
uenit ad bonū. ¶ Remissio mali culpe est p̄ q̄ p̄
uētio ad bonū grē. ¶ Remissio culpe 7 infusio
grē se hnt: sic illuminatio 7 purgatio. s̄ purgatio
p̄cedit illuminatiōē fm̄ Dio. ¶ 7 remissio culpe p̄
cedit grē infusione. ¶ In qlibet motu recessus
a im̄io a quo p̄cedit accessus ad terminū ad quez
vel tpe si sit mot̄ successiuus: vel saltē nā: si sit mu
tatio s̄bita. s̄ iustificatiōis im̄is a quo ē culpa: ter
min̄ ad que est grā. ¶ Remissio culpe p̄cedit infusi
onē grē. ¶ S̄ est: q̄ cā naturalr p̄cedit effectū
s̄ infusio grē est cā remissiois culpe: q̄ infundēdo
grāz de pctā remittit. ¶ Infusio grē p̄cedit. ¶ Ambro.
dic̄ q̄ perfecta virt̄ in aiaz intrās iniq̄ta
tē tollit. s̄ p̄us ē vnūq̄q̄ naturalr q̄ agat. s̄ p̄us ē
virtus 7 grā q̄ pctm̄ tollat. ¶ Uter̄ v̄ q̄ motus
li. ar. p̄cedat grē infusione: q̄ dispō p̄cedit nār p̄
fectionē. s̄ mot̄ li. ar. ē dispō ad grām. ¶ Nār p̄ce
dit grē infusione. ¶ Grē infusio 7 culpe remis
sio se p̄comitant. s̄ mot̄ p̄tritiōis q̄ ē motus li. ar. i
pctm̄ causat culpe remissione. ¶ ē p̄ q̄ ip̄a: 7 ita
p̄ q̄ grē infusio. ¶ Iustificatio ip̄a: vt ex dōis
p̄: ē culpe remissio. ¶ Illud q̄ sequit̄ ad culpe re
missione sequit̄ ad iustificatiōē. s̄ mot̄ li. ar. nō
sequit̄ ad iustificatiōē: sed est de essentia. ¶ Non se
quit̄ peccati remissio: 7 sic idē q̄ p̄us. ¶ Sed s̄
mot̄ li. ar. f. contritio ē meritorius. ¶ ē informā
grā. s̄ grā informā actū ē p̄: eo cū sit cā et. ¶ Grē
infusio 7 culpe remissio p̄cedūt motū li. ar. ¶ Act̄
p̄m̄ p̄cedit actū 2^m. sed grē infusio 7 culpe re
missio p̄inēt ad actū p̄m̄ q̄ ē forma: mot̄ aut̄ li.
ar. siue in deū siue in pctm̄ p̄inēt ad actū secūdu
qui est opatio. ¶ p̄: est eis grē infusio. ¶ Uterius
v̄ q̄ mot̄ li. ar. in pctm̄ p̄cedat motū li. ar. in deū
q̄ mot̄ li. ar. in pctm̄ maxie v̄ ad tūndē p̄tinere
s̄ rimor p̄cedit charitatē: vt Aug. dic̄. ¶ 7 mot̄ li.
ar. in pctm̄ p̄cedit motū li. ar. in deū q̄ ē charitat̄.
¶ Mot̄ li. ar. in pctm̄ ē q̄si remouēs phibēa. s̄
nō seq̄t̄ mot̄ ad tūndē debitū: nisi remoto phibē
te: sic p̄ in motu locali. ¶ Mot̄ li. ar. i pctm̄ p̄cedit
motū li. ar. in deū q̄si in finē debitū. ¶ Sed p̄tra
motus lib. arbi. in deum est motus fidei: motus

autē li. ar. in pctm̄ est mot̄ p̄nic. s̄ fides p̄cedit pe
nitētie v̄ritē: sicut. s̄. dicit̄ ē. ¶ v̄ q̄ mot̄ li. ar. in
deū sit p̄: q̄ mot̄ li. ar. in pctm̄. ¶ R̄ndeo dōm ad
p̄mā. q̄ q̄ ois p̄ritas fm̄ ordinē nāse aliq̄ mō re
ducit ad ordinē cause 7 causati: q̄ p̄ncipiū 7 cā si
idē: in cā s̄ asit̄ p̄tingit q̄ idē ē cā 7 cātu: s̄ diuer
su: gen̄ cause: vt p̄ in. ij. phy. 7 in. v̄. meta. sicut
ābulatio ē cā efficiēs sanatiōis: 7 sanatio ē cā final
ābulatiōis. 7 silr de bitudine q̄ ē iter māz 7 formā:
q̄ fm̄ gen̄ cause malis mā est cā forme quasi su
stentans ip̄am: 7 forma est causa materie quasi fa
ciēs eaz esse actu fm̄ genus cause formalis. ex pte
aut̄ cause materialis se tenet fm̄ quāda:z reducti
onēz omne illud per q̄ materia efficit̄ p̄ria hui
forme: sicut dispositiōes 7 remotiones impedinē
toruz: 7 ideo in generatione naturali quādo cor
ruptio vnus est generatio alterius per hoc q̄ for
ma vna inducit̄ 7 alia expellit̄: remotio forme p̄e
existentis se tenet ex parte cause materialis: 7 idō
fm̄ ordinēz cause materialis p̄cedit naturaliter
introductionē alteri forme: sed fm̄ ordinēz cause
formalis est econtrario. 7 q̄ forma 7 finis 7 agēs
incidunt in idēz numero vel specie: 7 ideo etiā: in
ordine cause efficientis introductio forme p̄io: ē:
q̄ forma p̄io: introducta est silitudo forme agēl
p̄ quāz agēs agit. 7 silr in ordine cause finalis: q̄
nata p̄ncipaliter intēdit̄ introductiōē forme: 7 ad
hāc ordinat̄ expulsiōē ois ei cū quo nō pōt stare
forme introductio: vnde cū grē infusio 7 remissio
culpe: vt ex dictis p̄: se habet sic introductio vni
forme 7 expulsio alteri. ¶ stat q̄ fm̄ ordinē cause
materialis remissio culpe p̄cedit infusione grē: s̄
fm̄ ordinē cause formalis efficientis 7 finalis infu
sio grē nata p̄: est: 7 p̄pter hoc etiā vtrūq̄z inue
nit̄ dicit̄ cā alteri. ¶ infusio. n. grē ē cā remissiois cul
pe p̄ modū cause formalis. s̄ extirpatio vicioz dē
opari virtutū inq̄ressuz p̄ modū cause materialis
¶ Et p̄ hoc p̄z n̄sio ad obiecta. ¶ D. ij. q. dō q̄
de ordine istoz motū li. ar. ad grē infusione 7 re
missione culpe est multiplex opinio. quidā. n. dē
cūt q̄ mot̄ p̄dicti p̄cedūt: 7 cōcedūt q̄ mot̄ li. ar.
in deū ē mot̄ fidei nō formate s̄ informis: 7 mot̄
li. ar. in pctm̄ ē mot̄ attritiōis nō p̄tritiōis: q̄ dē q̄
p̄cedit grāz nō pōt eē p̄ grāz formatū. s̄ b̄ nō pōt
eē q̄ i ip̄o motu p̄tritiōis iustificat̄ penitēs: sic i ip̄o
actu ablutiōis baptismal iustificat̄ puer baptizat̄
tūc at̄ aliq̄s iustificat̄ qñ grāz recipit: vñ sil cū grē
infusioe 7 iustificatiōe est mot̄ p̄tritiōis: s̄ motus
attritiōis p̄cedit q̄si p̄pator. ¶ nos aut̄ nūc si loq̄
mur de p̄paratorijs ad iustificatiōē: s̄ de his que
intran̄t s̄stantiā ip̄ius. 7 idō quidā dicit̄ q̄ grē infu
sio p̄cedit motū li. ar. in deū 7 in pctm̄: vt possit
eos informare: s̄ culpe remissio sequitur ad vtrū
q̄: sed hoc non potest esse: quia inter gratie infusi
onēz 7 culpe remissioē non cadit mediū: q̄ hoc
est eius effect̄ p̄mus 7 p̄ncipalis. ¶ Et p̄terea sicut

ad contritiōis motū requiritur q̄ ad sit gr̄a: ita q̄
 absit culpa: q̄ cū ea esse nō pōt: 7 ideo aliq̄ dicunt
 q̄ gr̄e infusio: 7 culpe remissio p̄cedunt motū p̄di-
 ctos simplr: s̄ hoc etiā nō v̄r v̄l queq̄q̄ vez: quia
 illi motū nō req̄rerent ad iustificatiōē: nisi aliq̄
 causalitatē haberent respectu illius. Et iō oōm ē
 q̄ aliquo mō gr̄e infusio 7 culpe remissio p̄cedūt:
 aliquo aut̄ mō p̄dicti motū: qd̄ p̄ ex silū in gn̄atio-
 ne nāli que ē im̄in' alteratiōis. in eodē enī instanti
 im̄iat alteratio ad dispōez q̄ ē necessitas 7 gn̄atio
 ad formā: 7 t̄m̄ fm̄ ordinē nature vtrūq̄ ē p̄us
 altero aliquo mō: q̄ dispō que est necessitas p̄ce-
 dit formā fm̄ ordinē cause m̄alis: s̄ forma est p̄t
 s̄ ordinē cause formalis: 7 s̄ h̄ic modū illa qua-
 litas cōsumata ē etiā formalis effectus forme sub-
 stantialis: fm̄ q̄ forma substantialis est cā accidē-
 talis: 7 iō cū isti motus q̄ sunt in ip̄a iustificatiōe
 imp̄j sint quasi dispō vltima ad gr̄e susceptionē
 suo modo p̄cedūt quidē in via cause m̄alis: sed se-
 quit̄ in via cause formalis: 7 iō nihil p̄hibet eos
 esse formatos: q̄ hoc ad rōnem 7 perfectionē esse
 formalis pertinet: sicut qualitates que introducū-
 tur simul cū forma substantiali quodamō formā-
 tur p̄ formā substantialē: 7 sic q̄litas p̄dicta an̄ sui
 cōsumationē: 7 forme introductionē non erat for-
 mata: s̄ informis: ita etiā est de motu li. ar. si tam̄
 cōtinuatus in fine p̄ficiat p̄ gr̄e infusione. nec ē incō-
 ueniens: q̄ t̄m̄ sit aliquo mō idēz fm̄ gen' nature
 nō tam̄ est idē fm̄ genus moris. contingit enī v̄nū
 motus fm̄ genus nature esse virtutis 7 v̄icū scōm
 genus moris: sicut p̄ de illo qui cundo ad eccliaz
 mutat intētiōē de malo in bonū. ¶ Et p̄ hoc p̄
 r̄isio ad obiecta. ¶ Ad tertiā. q. oōm q̄ motus
 li. ar. in deū: vt ex dictis p̄ directe r̄idet gratie in-
 fusioni: motus aut̄ li. ar. in pctm̄ directe r̄idet re-
 missioni culpe: v̄n eadē rō est de ordine istoz ad
 inuicē: 7 de ordine remissionis culpe ad infusioez
 gr̄e. ¶ Ad p̄mū q̄ oōm q̄ aug. loquit̄ de timore
 seruilis cuius actus non est motus li. ar. que ē siml
 cū iustificatiōe: q̄ timor: seruilis non est siml cū
 gr̄a qua iste motū informā: 7 iō rō non est ad p̄po-
 sitū. ¶ Ad scōz oō q̄ rō illa p̄cedit q̄ sit p̄or: i via
 cause m̄alis ad quā reducū remotio impedimētī.
 ¶ Ad tertiū oōm q̄ ordo qui attendit inter vir-
 tutes ē s̄ q̄ eliciūt act' suos qd̄ p̄ modū cause for-
 mal' faciūt: 7 iō rō illa p̄cedit s̄z via cause formal'.

Ad quintū sic proce

dit: Vt q̄ iustificatio imp̄j sit miraculosa:
 q̄ sicut dicit aug. Maius est de ipio facere piū q̄
 creare celū 7 terrā. s̄ creatio celū 7 terre ē miracu-
 losa. s̄ 7 iustificatio ip̄j. ¶ S̄ q̄to ē maior resistē-
 tia tāto ē difficilior actio. s̄ in creatione nō ē aliq̄
 resistētia: q̄ qd̄ nō ē nō pōt resistere. in iustificatiōe
 ne aut̄ ip̄j ē cōtrarietas resistēs. s̄ impietas inuen-
 ta in eo. s̄ est difficilior: 7 sic idē qd̄ pri'. ¶ S̄ oīs

actio diuina q̄ sit p̄ter ordinē illi' rei in quā op̄at
 est actio miraculosa: sicut p̄ter ordinē cadaueris ē
 q̄ ad vitā reparet: 7 iō resuscitatio mortui diuina
 vtute facta est miraculosa. s̄ q̄ volūtas ad aliqd̄
 trahat s̄ ordinē ip̄ius ē iquātū est libera. cū s̄ i iu-
 stificatiōe imp̄j trahat a deo ad bonū: v̄ q̄ iustifi-
 catio sit miraculosa. ¶ S̄z: iustificatio nō ē p̄
 sp̄ez p̄ueniēs. s̄ hoc ē de rōne miraculi. s̄ iustifica-
 tio nō ē miraculosa. ¶ S̄z. miracula dicūt q̄ raro
 accidūt. s̄ frequētē aliqui iustificant. s̄ nō ē mira-
 culosa actio. ¶ Alteri v̄r q̄ infusio gr̄e 7 remissio
 culpe nō sunt in eodē instāti. gr̄a enī nō dat nisi di-
 gno. s̄z nullus ē dign' in quo culpa est. s̄ gr̄a dat ei
 a quo culpa iā remota ē: 7 sic nō sunt siml. ¶ S̄z.
 gr̄a adueniēs expellit culpā. s̄z nihil agit nisi post
 q̄ ē: gr̄a aut̄ nō pus est q̄ infit. s̄ ōz q̄ gr̄a p̄t sit in
 subiecto q̄ culpā expellat: 7 ita nō sūt siml tēpore
 gr̄e infusio: 7 culpe remissio. ¶ S̄z. culpa 7 gr̄a nō
 sunt in eodē instanti in aia: q̄ p̄ta nō sunt simul
 in eodē. s̄ instās in quo vltimo est culpa in aia est
 aliud ab illo instāti in quo p̄mo est gr̄a in ip̄sa. sed
 inter quelibet duo instantia est t̄p̄s mediū. s̄ pus
 tēpore expellit culpa ab aia q̄ gr̄a infundatur.

¶ Sed s̄: inter pus 7 posterius t̄p̄is cadit tēp̄s
 mediū. s̄ postq̄ culpa est expulsa ab aia nō ē i ip̄a
 nec gr̄a ict̄ an̄q̄ infundat. s̄ si pus t̄p̄e culpa expellat
 q̄ gr̄a infundat erit aliqd̄ t̄p̄s i q̄ aia gr̄a 7 culpa care-
 bit qd̄ ē impossibile: q̄ dato q̄ i illo t̄p̄e moreret: n̄z
 iret ad infernū: neq̄ ad paradisiū finalr qd̄ ē ipos-
 sibile. ¶ S̄z. remissio culpe 7 infusio gr̄e se h̄nt in
 iustificatiōe: sic introductio forme 7 expulsio alius
 i gn̄atiōe nāli. s̄z illa duo si i eodē instāti. s̄z hec duo
 p̄batō medie: q̄ im̄in' c' s̄z mor' ē i instāti: s̄z v̄tq̄q̄
 p̄dcoz ē im̄in' aliatōis: vt i. vj. phy. dic' omē. s̄ si i
 eodē instāti. ¶ S̄z. v̄r q̄ sit successiua: q̄ null' motū
 ē i instāti. s̄z i ip̄a iustificatiōe ē motū li. ar. s̄ n̄ ē i instā-
 ti: s̄ successiua. ¶ S̄z. sic intellect' ē simplex: ita 7 li. ar.
 ē simplex. s̄z pp̄ simplicitatē intellect' impossibile ē sil' pla-
 intelligē. s̄ pp̄ simplicitatē li. ar. impossibile ē li. ar. sil' se-
 ri ad diuersa. s̄ cū i iustificatiōe ip̄j sit motū li. ar. i
 deū 7 i pctm̄ n̄ erit iustificatiō ip̄j i instāti: s̄z succes-
 siua. ¶ S̄z. impossibile ē idē sil' eē 7 n̄ eē. s̄z qd̄ sit n̄ ē i
 p̄manētib': qd̄ at ē s̄z ē i eis. s̄z impossibile ē sil' fieri
 7 s̄z eē. s̄z iustificatiō ē qd̄dā fieri. s̄z impossibile ē sil'
 iustificāi eē 7 iustificatū eē. s̄z iustificatiō ē successiua
 q̄: in qd̄ s̄ p̄ 7 poster' instās t̄p̄is cadit t̄p̄s mediū
 vt oōm ē. ¶ S̄z. forme q̄ suscipiūt mag' 7 min' n̄ ē
 ducūt s̄bito i subiecto. s̄z gr̄a suscipit mag' 7 min'. s̄z
 successiue infundit i subiecto: 7 sic iustificatiō ē successi-
 ua. ¶ S̄z: efficacior ē v̄r oīna ad agēdū q̄ v̄r nē
 s̄z vtute nē gn̄atio q̄ sit ignis ē i instāti. s̄z m̄lto form'
 aliq̄ sit iust' vtute diuina i instāti. ¶ S̄z. n̄deo oōm ad
 p̄mā. q. q̄ d̄ rōe miraculi s̄z se s̄p̄ti tā s̄: q̄z p̄m' ē q̄
 illud qd̄ sit p̄ miraculū sit. s̄. virtutez natē create
 agentis: secundū vt in natura recipiente non sit oē
 do naturalis ad illius susceptionem: sed solum

potentia obedientie ad deum, tertium ut per motum
 consueti tali effectui ipse effectus inducat. Exemplum
 primum est de gloria corporum in resurrectione ad
 quam natura non attingit. Exemplum secundum
 est de illuminatione ceci in quo non est potentia
 naturalis ad suscipiendum visum. Exemplum tertium est
 de puerione aque in vino per cursus nature. Et
 hec tria aliquo modo se concurrunt ad actum miracu-
 losum: quia nisi visiva potentia non excedat vires nate
 absolute loquendo: quia eam per generationem inducit: tamen
 vires nature considerata in potentia recipientis: et si
 adsit potentia absolute aliquam sicut in conversione aquae
 in vinum: tamen per comparationem ad modum fieri neutrum
 adest: et ideo in diffinitione miraculi ponitur arduum quantum
 ad primum. per seipsum. nate quantum ad secundum. insolentum
 quantum ad tertium: et ideo ille effectus qui immediate est a deo
 tamen inest recipienti ordo naturalis ad recipiendum illum
 effectum: non per alium modum quam per istum: non erit miracu-
 losus: sicut patet de infusione anime rationalis: et sicut est de iu-
 stificatione impiorum: quia ordo naturalis inest anime ad iusticie
 rectitudinem consequendam: nec alio modo eam consequi potest
 quam a deo immediate: et ideo iustificatio ipsorum de se non est
 miraculosa: sed potest habere aliquid miraculosum adiu-
 ctum quod iustificationi viam parat. Ad primum ergo dicitur
 quod verbum Augustini intelligendum est quantum ad id quod fit: quia
 in creatione fit res secundum esse nate quod est minus quam esse gratie
 quod datur in iustificatione: sed quantum ad modum facien-
 di difficultior est creatio actus: quia potentia non presupponit:
 et tamen de creatione quodam dicunt quod non est mi-
 raculosa: eo quod non est alius modus producendi illas res in
 esse. Ad secundum dicitur quod quantum in subiecto resistit
 actioni dupliciter. uno modo in quantum agit in ipso agere:
 tunc quod patet in mutuo agentibus et patientibus. alio modo in
 pedimentum prestando in ipso susceptibili ad receptio-
 nem forme. per modum non potest esse aliquid resistens ad omnes
 actus: quia ipse est agens: nullo modo patientis: et ideo resisten-
 tia in actione actus non est nisi ex parte effectus recipientis
 quantum autem impedit ne suum quantum in subiectum recipiat
 formalem non actus: in quantum. scilicet facit potentiam non esse per se
 illi forme: unde patet quod resistit isto modo illud quod omnino
 subtrahit potentiam quod posita potentia facit eam non esse
 per se: et ideo difficultus est aliquid facere ex nihilo quam
 ex contrario. hoc autem potest natura. primum autem non potest.
 Ad tertium dicitur quod voluntas non trahit in iustifi-
 cationem per modum coactionis: sed ut libere velit illud ad
 quod de eam movetur. Ad secundam. quod dicitur quod expulsio
 forme dicitur in quantum motus illius qui est ad corruptionem
 ordinatur: et introductio forme dicitur sicut in quantum motus
 illius qui precedit generationem: quia tamen generatio quam corruptio
 sunt in quantum motus. omne autem quod movetur quantum est in in quantum mo-
 tus disponit secundum illud ad quod motus ordinatur: et ideo cum
 motus corruptio tendat in non esse: generatio vero ad
 esse: quantum forma introducitur forma est: quantum autem expelli-
 tur non est: et quia introduci dicitur forma quantum primo est: ex-
 pelli autem quantum primo non est: non potest esse materia sine forma
 hac vel illa: et ideo sicut est ibi, expulsio unius forme: et

introductio alterius. cum ergo sicut anima non possit esse sine
 culpa vel gratia: sicut est infusio gratie et remissio culpe
 Ad primum ergo dicitur quod sicut albedo nunquam est in non
 albo: quia sua potentia facit album: ita gratia nunquam est in indi-
 gno: quia sua potentia facit dignum. et propter hoc non oportet
 quod prius sit dignus quam gratiam habeat. Ad secundum
 dicitur quod gratia non agit ad destructionem culpe per mo-
 dum cause efficientis: sed per modum cause formalis que
 simul est causa suo effectu formali qui est esse hoc: et non
 esse contrarium. Ad tertium dicitur quod quantum anima habet se
 sit. sicut tempus: ut dicitur in libro de causis: tamen actus eius per accidens
 mensurat tempus quod est mensura primum motus: in quantum
 motus anime intellective habet connectionem cum motibus anime
 sensitivae qui exercent corporalibus organis et dependunt
 quodammodo ex eis. unde non videtur dicitur quod alter-
 rationes secundum vitam quam nunc agit alio tempore mensuratur quam
 illo qui mensurat motum celi: sicut dicebat in libro. de
 motu angeli dicitur xxxvii. et propter hoc inter quodlibet
 instantis sui temporis et aliud instans est accipere tempore me-
 dium. Et ideo dicitur quod non est assignare ultimum instantis
 in quo est culpa: sed primum in quo non est: sed est assigna-
 re primum instantis in quo est gratia. et quantum hoc sit videtur patet
 ex his que dicta sunt. sicut dicitur de transubstantiatione pa-
 nis in corpore christi. Ad tertiam dicitur quod dicitur quod triplex
 est modus formae: quedam enim forme sunt que reci-
 piunt magis et minus secundum elongationem a contrario et
 secundum accessum ad eam propria: sicut albedo: et ideo talis
 forma etiam successive in subiecto recipitur: et postquam re-
 cepta est intendit et remittit. quedam autem forma est que
 non recipitur magis nec minus: neque sic neque sic: que
 ipso modo eius est in indivisibili: sicut forma substantialis: et
 talis forma neque recipitur successive in subiecto: neque
 intendit: neque remittit postquam suscepta fuerit. quedam
 autem forma medio modo se habet: quia non recipitur magis
 aut minus secundum elongationem a contrario: eo quod nullo modo
 suo contrario commiscibile est: et in hoc convenit cum
 forma substantiali: sed tamen suscipitur magis et minus: sed accessum
 ad suam causam: sicut patet de luce: et ideo talis forma non re-
 cipitur successive in subiecto: sicut nec forma substantialis
 sed tamen postquam inest potest intendi et remitti sicut forma ac-
 cidetalis contrario habens: et talis forma est gratia: quia
 nulla commixtionem patitur cum suo opposito: eo quod suum
 oppositum magis habet namque privationem quam alicuius positio-
 nis: sicut et tenebra: et ideo oportet quod recipiat subiecto in subie-
 cto: et tamen potest intendi et remitti secundum accessum ad causam
 gratie. et ideo sicut est in instanti est introductio forme substantialis
 et in eodem instanti expulsio alterius forme: et in eodem in-
 stanti completa dispositio que est necessitas ad formam et per se ter-
 minatur aliam: ita infusio gratie est in instanti: et in eodem instan-
 ti est remissio culpe: et motus li. ar. dicitur quod si dispositio comple-
 ta ad suscipiendam gratiam: et sic totum quod ad iustificationem
 requiritur est in instanti: unde iustificatio non est successiva: sed
 subita. Ad primum ergo dicitur quod motus dupliciter dicitur: ut
 patet in libro de anima. Est enim quidam motus qui
 est actus imperfecti: qui est exitus de potentia in
 actum: et talis oportet quod sit successivus: quia semper

expectat aliquid in futurum ad perfectionem sue spei: eo quod pars motus est alteri spei a toto motu: ut dicitur in x. ethi. sicut pars in alteratione de motu qui est ad albedinem cuius pars est motus ad medium colore spei differens: si diuisus accipiat. Alius motus est actus perfecti qui magis operatio est: qui non expectat aliquid in futurum ad complementum sue spei: sicut sentire et talis motus non est successiuus: sed subitus: et si contingat quod talis motus sit in tempore: hoc erit per accidens: quod mensurat in quolibet instanti illi temporis in quo dicitur esse: sicut esse hominem in tempore et in instanti: et talis motus est motus li. ar. de quo loquimur: et id est in instanti. secundo autem est si est motus collatus: quod tunc non possit esse in instanti propter discursum de vno in aliud. Ad secundum dicitur quod intellectus quando intelligit aliquid in ordine ad aliud: intelligit utrumque: non tamen sequitur quod plura intelligat: quod intelligit ea ut vnum: sicut intelligit relationem vnius ad alterum. sicut etiam li. ar. potest simul moueri in diuersa: ita quod in vno per ordinem ad aliud: et propter hoc motus virtutis operatur est simul cum motu virtutis ipsantis: quod motus virtutis ipsante ordinat ad finem virtutis ipsantis: sicut qui vult sustinere mortem propter deum simul mouet li. ar. eius motu fortitudinis: et motu charitatis: qui actus fortitudinis operatur: vnum cum motu li. ar. in peccatum elicitur a peccato ipsantis a charitate sit: quod propter deum delectatur quis peccatum quod commisit: simul utrumque motus esse potest. Ad tertium dicitur quod in mutationibus que sunt in motu: id est in rebus est fieri et factum esse: sicut in mari et in mari esse: sed diuersimode significat in fieri et factum esse respectu ad motum procedentem: cuius est in fieri et factum esse: et id non sequitur quod simul sit et non sit: sed quod habeat esse post non esse. Ad quartum per solutionem ex predictis.

Qd. II.

Unde queritur

de contritione. Et circa hoc queruntur quatuor primo quod sit. Secundo de quod esse debeat. Tertio quanta esse debeat. Quarto de duratione ipsius. Quinto de effectu eius.

Ad primum sic procedit:

Utrum contritio non sit dolor pro peccatis assumptis cum proposito peccati et satisfaciendi: ut quidam dixerunt. Dolor enim in hoc a timore differt: quod dolor est de malo presentis: timor de malo futuro. sed peccata de quibus homo contritus non sunt quoniam contritio: ut ex dictis patet. sed de eis non potest esse dolor. sed Augustinus in libro de ciuitate dei: Dolor est de his que nobis nolentibus accidunt. sed peccata non sunt huiusmodi. sed si dololet de peccatis presentibus: aut vult ea non esse: aut non fuisse. si vult ea non esse: et iam non sunt sed huiusmodi vult. sed magis gaudium est quam dolor. si autem vult ea non fuisse: huiusmodi est impossibile: quod quod factum est: non potest non fuisse. sed voluntas sua stulta est. quod non est de contritione: quod nullus qui sed virtute operatur est stultus: ut dicitur in iij. ethi. sed

contritio nullo modo est dolor. sic in contritione requiritur dolor: ita et pudor: et et gaudium. sed non magis dicitur dolor quam gaudium vel pudor. Contritio omnia peccata sanat. sed peccata peccata sanat. sed contritio dicitur esse peccata omnium peccata. sed quod dicitur peccata sunt dolores: sicut inuidia: accidia. sed contritio non est dolor. Contritio nobis a deo datur sed quod datur non assumitur. sed contritio non est dolor assumptus. Quoniam contritio sequitur confessionem. sed ille qui nunc est confessus de peccato vno non tenet iterum peccare: ut dicitur in xxij. sed non omnia in contritione esse propositum confitendi. Satisfactio et confessio sunt necessaria ad hoc quod pena remittatur que in contritione remissa non fuit. sed quoniam tota in contritione remittitur. sed non est necessarium quod contritus habeat propositum peccati et satisfaciendi. Alteri vero quod contritio non sit actus virtutis. passiones enim non sunt actus virtutis: quod eis non laudamur: neque vitupamur sicut dicitur in ij. ethi. sed dolor est passio. cum ergo contritio sit dolor. vel quod non sit actus virtutis. Dicitur omnis actus virtutis est ab eo qui habet virtutem. sed contritio non significat ut procedens a contrito: sed magis: ut in ipsum ab alio effectu procedit: et sicut copunctio sed quod alio nomine dicitur. sed contritio non est actus virtutis. sic contritio dicitur a teredo: ita et attritio. sed attritio non est actus virtutis vel ab omnibus dicitur. sed nec contritio. actus virtutis sunt enim de ipsis eodem modo: eo quod sunt de lege naturali. sed contritio non vel quod sit eodem modo in veteri et noua lege: quia nec confessio nec satisfactio contra que diuiditur. sed contritio non est actus virtutis. Sed: Nihil est meritum nisi actus virtutis. sed contritio est actus quodammodo meritorius sed est actus virtutis. sic ad virtutem pertinet facere bonum ita declinare a malo: eo quod virtus est iusticie generalis pare: que est omnis virtus sed declinamur a malo per contritionem sed contritio est actus virtutis: sicut actus quibus aliquid boni facimus. Alteri vero quod attritio possit fieri contritio differt enim contritio ab attritione: sicut formatum ab informi. sed fides informis fit formata. sed attritio potest fieri contritio. sed magis recipit perfectionem et mota parat de sed dolor se habet ad gratiam: sicut magis ad formam: quod gratia informis dololet sed dolor qui est peius erat informis culpa ex istere que est peccatio gratie: remota culpa recipiet perfectionem informis a gratia: et sic idem quod peius. illud quod totum esse sue spei habet in instanti: manet idem in diuersis instantibus temporis: sicut esse hominem est idem in instanti generatim: et in omnibus sequentibus. sed motus li. ar. est huiusmodi: ut dicitur in dicitur est. sed potest manere idem in diuersis instantibus temporis sed est idem numero cum gratia et sine gratia. et sic videtur quod ille motus li. ar. qui prius erat informis: postea posset esse formatus. et sic attritio fiet contritio. Sed: quorum principia sunt diuersa omnino: eorum non potest fieri vnum id quod est alterum. sed attritionis principium est timor seruilis: contritionis autem timor initialis. sed attritio non potest fieri contritio. naturalia non fiunt gratuita secundum communem reprobationem. sed naturale dicitur quod est ante gratiam. et sic attritio inter naturalia computabitur. sed non potest fieri contritio: cum sit gratuitum bonum.

Rideo dōm ad p̄maz q̄ōnē q̄ inicitū oīs peccati est superbia: p̄ quā hō sensui suo inherēs a māda tis dōm recedit: 7 iō o3 q̄ illud q̄ destruit pctm̄: hōiem a sensu discedere faciat. ille autē qui in sēsu suo p̄seuerat rigidus 7 durus p̄ silitudinē vocat. vñ 7 frāgi aliquis dō q̄n a sensu suo deuellit: s3 inē fractionē 7 cōminutionē siue cōtritionē in rebus materialib⁹ vñ hec noīa ad sp̄alia transferunt: hoc interest: vt dō in. iij. etbi. q̄ frāgi dicit aliqua q̄n i magnas ptes diuidit: s3 cōminui vel p̄teri q̄n ad ptes mīmas reducit: hoc q̄d in se solidū erat. 7 q̄ ad dūmissionē pcti redit q̄ hō totalr affectum pcti dimittat p̄ q̄nē q̄ndā cōtinuitatē 7 soliditatē i sēsu suo habebat: iō act⁹ ille q̄ pctm̄ remittit p̄tritio dō p̄ silitudinē: qua q̄dē p̄tritōe plura p̄nt cōsiderari. s. ip̄a s̄ba act⁹: mod⁹ agēdi: p̄ncipiū 7 effect⁹: 7 fm̄ hoc de p̄tritōe inueniūt diuerse dīffōnes tradite. q̄ntū. n. ad ip̄az s̄bam act⁹ dat p̄dca dīffō. 7 q̄ act⁹ p̄tritōis ē act⁹ virtutis 7 ē pars p̄nie sacri: iō manifestat in p̄dicta dīffōne inq̄ntū ē actus virtutis: 7 p̄ hoc q̄ ponit gen⁹ ip̄i. s. dolor 7 obiectū i hoc q̄ dicit p̄ctis: 7 electio que requirit ad actū v̄tutis: in hoc q̄ dicit assūpt⁹: s3 inq̄ntū ē ps sacri: p̄ hoc q̄ tāgit dōdo ip̄i ad alias ptes: cū dicit: cū p̄posito confitēdi 7c. Alia etiā dīffō inuenit q̄ dīffinit cōtritionē s3 q̄ ē act⁹ v̄tutis tm̄: s3 addit ad p̄dca3 dīffōnē oīa p̄trahēs ip̄z ad sp̄ales virtutē. s. p̄nia3 dicit. n. q̄ p̄nia ē dolor voluntari⁹ sp̄ p̄ pctō punitō q̄d dolet cōmississe. in hoc. n. q̄ addit punitio ad sp̄ales virtutē cōtrahit: 7 de v̄tute hui⁹. s. di. xij. dōm ē: q̄ ibi ē posita q̄si s̄lis dīffinitio de p̄nia cui p̄cipue cōpetit rōne cōtritiōis. alia autē dīffinitio inuenit J̄sido. que talis ē: Cōtritiō ē cōpūctio 7 hūilitas mētis cū s̄lachrymis veniēs d̄ recordatōe peccati 7 timore iudicij: 7 hec q̄dē tangit rōez noīs in hoc q̄ dicit hūilitas mētis: q̄ sic p̄ sup̄bia aliq̄s i sēsu suo rigid⁹ reddidit: ita p̄ hoc q̄ a sensu suo p̄trit⁹ recedit hūilia: tāgit etiā modū exteriorē in h⁹ q̄ dicit cū s̄lachrymis: 7 p̄ncipiū cōtritiōis in hoc q̄ dicit: veniēs de recordatione 7c. alia sumit ex v̄bis aug. q̄ tangit effectū cōtritiōis. s. Cōtritiō ē dolor remittēs pctm̄. alia sumit ex v̄bis Bre. que talē ē: Cōtritiō ē humilitas sp̄it⁹ anihilans peccatuz inter sp̄ez 7 timorē. 7 hec tangit rationē nominis: in hoc q̄ dicit q̄ contritiō est humilitas sp̄itue: 7 effect⁹ eius in hoc q̄ dicit anihilans pctm̄: 7 originē in hoc q̄ dicit inī sp̄ez 7 timorē. nec solū ponit causaz p̄ncipalē que ē timor: sed etiā que est sp̄ez sine qua timor desperationē facere possit. ¶ Ad p̄mū q̄ dōm q̄ dolor non est nisi de eo q̄d aliquo mō p̄sens ē: pctm̄ autē p̄teritū 7 si nō sit p̄ns ē tm̄ p̄ns quātuz ad aliq̄ez effectuz eius: vel dispositiōnē ad peccanduz: vel reatū aut maculā: vel etiā damnū tēporis q̄d aliquo modo non potest recu perari etiā penitētia peracta: vel etiā amissionem dignitatis innocentie ad quā nunq̄ redire potest

per quā dicere potuisset: Nō reprehendit me cor meuz in omni vita mea. Cui dōm q̄ peccatū p̄teritū dolorē excitat inquātuz p̄ntialiter i memoria manet: sicut etiā memorādo p̄terita tristitia eis afficimur ac si p̄sentia essēt. Potest etiā dici q̄ sicut memoria que est in intellectua parte non est tantuz p̄teritōz: sed etiā p̄sentuz: vt in j. li. di. iij. dicitur est: quāuis memoria que est sensitiue partis: sit tantū p̄teritōz: ita dolor qui est in appetitu intellectiue partis: potest esse 7 p̄teritōz 7 p̄sentū: quāuis dolor sensitiue partis tantū sit p̄sentū: eo q̄ intellect⁹ abstrahit a qualibet tēporis dīffertia: sicut 7 ab alijs cōditionibus materialibus quas sensus cōcernit. ¶ Ad scōm dōm q̄ quāuis peccata quādo acciderūt voluntaria fuerunt tamē quādo de eis cōterimur voluntaria nō sunt 7 iō nobis nolēntibus acciderunt: non quidē scōm voluntarē quā habuim⁹: cū ea volebamus: s3 fm̄ illam quā nunc habem⁹ qua vellemus vt nunq̄ fuissent. ¶ Ad tertū dōm q̄ quāuis voluntas cōpleta nō possit esse alicuius sapientis de impossibili: tamē voluntas cōditionata que et velleitas dō: esse pōt de impossibili: qua etiā sapiens velle q̄d impossibile ē si possibile foret: 7 ista volūtas sufficit ad dolozē causanduz: 7 p̄cipue quādo impossibilitas obtinēdi q̄ volūtas ex nobis puenit: 7 sic ē in p̄posito. ¶ Ad q̄rtū dōm q̄ quāuis sit in cōtritiōe gaudiū 7 pudor: tm̄ gaudiū nō respicit dire cte pctm̄: s3 magis ḡaz recuperatā: vñ ē ip̄z dolorē p̄ quē ḡa recuperat: s̄l̄r pudor respicit effectuz pcti q̄ ē igl̄atio: q̄ verecūdia fm̄ p̄hm̄ ē timor in gl̄iatōis: s3 dolor dīrecte ip̄z pctm̄ respicit: 7 iō cōtritiō q̄ ad deletionē pcti ordinat magis dō dolor q̄ aliqd. s. dcoz. ¶ Ad q̄ntū dōz q̄ dolor nō solū oppōit gaudio s3 gen⁹: s3 ē oppōit sp̄alr dolor de bono dolori de malo sic gaudiū de bono gaudio de malo. vñ ē aliq̄n aliq̄s dolet se p̄ dōluisse: 7 s3 hoc p̄tritiō quāuis sit dolor p̄ sanare pctā q̄ in dolore p̄sistit. vñ dōz q̄ quāuis aliq̄ pctā i dolore cōsistat: tm̄ ill⁹ doloris cā ē delectatio vñ amor illicit⁹ 7 s3 hoc dolor q̄si p̄trario sanari p̄nt. ¶ Ad sextū dōz q̄ p̄tritiō ē a deo solo q̄rtū ad formā qua ifor mat: s3 q̄rtuz ad s̄baz act⁹ est ex li. ar. 7 a deo q̄ opatur i oib⁹ opib⁹ 7 nate 7 volūtati. ¶ Ad septimū dōm q̄ cōtritiō naturalr p̄cedit confessionē: s3 q̄ aliquādo sequat est p̄ accidēs ex defectu penitētis 7 tm̄ nūc ē dōz hīc p̄positū cōsistēdi si aliqd memorie occurrat q̄d p̄sens nō sit. ¶ Ad octauū dōm q̄ quāuis tota p̄ca possit p̄ p̄tritiōez ditti: tm̄ adhuc necessaria ē p̄fessio 7 satisfactō: tm̄ q̄ hō nō p̄t ee cert⁹ d̄ sua p̄tritiōe q̄ sūt ad totū tollēdū sufficēt: tm̄ q̄ p̄fessio 7 satisfactō sit i p̄cepto: vñ trāsgressor p̄trituere si nō p̄teret 7 satisfaceret. ¶ Ad ij. q. dōz q̄ p̄tritiō s3 p̄phetarē sui nōis nō significat actū v̄tutis: s3 maḡ q̄ndā corpale passiōez: s3 hō nō q̄rit sic d̄ p̄tritiōe: s3 de eo ad q̄d ad signandū hoc nomē p̄ silitudinē

adaptat: sic eni inflatio pprie voluntatis ad malu faciendū importat quātū est de se malū ex genere ita illius voluntatis amhilatio et cōminutio qdā d se importat bonū ex genere: qz hoc est detestari ppriā voluntatē qua pctm̄ cōmissus ē: et iō cōtritio que hec signat ipo:rat aliquā recitudinez voluntatis: et ppr hoc est act' virtutis illi'. s. cui' ē peccatū p̄teritū detestari et destruere. s. pnie: vt pz ex his que in. xiiij. oi. dicta sunt. ¶ Ad p̄mū ḡ dō qz in p̄tritione est duplex dolor de pctō: vn' in pte sēsiua q' passio est: et hic nō est essentialr p̄tritio p' ut ē act' virtutis: s; magis effect' ipius: sic eni pnie v' exteriorē penā suo cozpori infligit ad recōpensandū offensā que in deū cōmissa ē offō mēbroz ita etiā et ipi cōcupiscibili penā infert doloris p̄dicci: qz ipsa etiā ad pctm̄ cooperabat: s; tñ hic dolor pot' pertinere ad p̄tritionē inq̄tū est pars sacri qz sacra nō solū in interiorib' actib': s; etiā in exteriorib' et in reb' sensibilib' nata sunt esse. Ali' dolor ē in voluntate qui nihil aliud ē q' displicentia alicuius mali fm q' affect' voluntatis noiant per noia passionū: vt in. iij. li. di. xxvj. dictū ē: et sic cōtritio est dolor p' essentialr: et ē actus virtutis pnie. ¶ Ad scōm dōm q' cōtritio passiva accepta d' ratione sui dicit' passionē alicui cozpori inherentez: s; q' ab alio sit inflata hoc nō dicit' ex rōne sui nominis: sed ex consequenti. s. ex natura patiens qd non est natuz in seipsoz agere: et ideo quādo transfert' ad actū voluntatis que seipsoz nata est mouere: saluat' ibi similitudo et actionis et passionis in ipsa voluntate. in quātūz eni ille rigor quo ppriaz voluntatē quis secutus est dissoluit: sic ipius voluntatis quasi quedā passio est contritio. in quātū autē nō alio cogente: sed sua sponte hoc accidit seipsoz p̄terere dī. ¶ Ad tertiu dōz q' attritio nō dicit' accessus ad p̄fectā cōtritionē: vn' in cozporalib' dicit' cū attrita que aliq' mō sunt cōminuta: s; nō perfecte: s; cōtritio dī qñ om̄s ptes trite sūt simul per diuisionē ad minima: et iō significat attritio i sp̄ritualib' quādam displicentiaz de pctis cōmissis: s; nō p̄fectā: p̄tritio aut' p̄fectā. ¶ Ad q̄rtū dōm q' p̄tritio fm q' in se considerat' fuit semp eodem mō in qualibet lege: sic eni futuruz pctm̄ semp o3 vitare: ita semp et de cōmissio dolore: sed fm q' importat ordinē ad alias pnie ptes non semper fuit eodē modo: eo q' alie ptes eodem modo nō semp fuerunt: vn' non o3 q' semp eodē modo fuerit propositū p̄fitendi et satisfaciendi qd in diffōne p̄tritionis ponit'. ¶ Ad tertā qōnez dōm q' super hoc ē duplex opinio. qdā. n. dicit' q' attritio sit p̄tritio sic fides iformis fit formata. sed hoc vt vī nō pot' esse: qz quia habitus fidei iformis fiat formatus nunq' tamē actus fidei iformis fit act' fidei formate: qz act' ille iformis trāsit et nō manet veniēte charitate: attritio aut' et p̄tritio nō dicit' hituz: s; actū tm̄: hituz eni v̄tutū infusaz: qui volūtatez

respiciūt nō p̄nt esse iformes cū charitatē p̄scōnē vt in. iij. li. dōm ē. vn' anq' ḡa infundat' nō ē hituz a quo act' p̄tritōis postea dicit': et sic nullo mō attritio pot' fieri p̄tritio: et hoc alia opinio dicit'.

¶ Ad p̄mū ḡ dōm q' nō est sile de fide et p̄tritioe vt dōm ē. ¶ Ad scōm dōm q' remota p̄uatione a mā q' manet p̄fectione adueniēte formaf mā illa s; dolor ille qui erat iformis nō manet charitate adueniēte: et iō formari nō pot'. Uel dōm q' materie essentia nō h3 originē a forma: sicut actus h3 originē ab habitu quo formaf: vn' non est inconueniēs mām iformari aliqua forma de nouo q' prius non iformabat: sed hoc de actu est ipossibile: sicut ipossibile est q' aliquid idē nūo oriā a principio a quo prius non oriēbat: qz res semel tm̄ in esse procedit. ¶ Ad tertiu dōz q' quīs motus intellectus et voluntatis habeat totā suā sp̄ez in vno instanti: sicut et res p̄manē: tam fm accōmensurat' tēpore fm q' cause sue variabiles sunt p' tps. sic eni esse hominē qd est in instanti tēpore mensurat'ur: et q̄diu cause esse hominis manent eodē: et ipm esse manet: sed mutatis causis mutat' illud esse p̄iozi destructo: qz gnatio vni' est corruptio alterius: et silt' ipa dispositio voluntatis que talē actū causabat mutat' et transit: et actus ille idē non manet: nec semel transiēs pot' itez' resumī.

Decidum sic proce

dit: Uidet' q' homo debeat conteri de penis nō soluz de culpis. Aug. eni in li. de pnia dicit' Nemo vitaz eternā desiderat: nisi euz huius vite mortalis peniteat. s; mortalitas vite quedā pena est. ḡ debet penitens etiā de penis conteri. ¶ Ad supra hituz est ex verbis aug. q' penitens se debet dolere ex hoc q' virtute se priuauit. sed priuatio v̄tutis quedā pena est. ḡ cōtritio est dolor: et d' penis ¶ S; d' nullus tenet id de quo dolet. s; penitens fm suū nomē penā tenet. ḡ nō dolet de pena: et sic cōtritio que ē dolor p̄nalis nō ē de pena. ¶ Alter' videt' q' cōtritio esse debeat de originali: d' peccato eni actuali conteri debem' nō rōne actus inquantuz est ens quoddaz: sed rōne deformitatis: qz actus fm suaz substantiaz bonuz quoddam est et a deo. s; pctm̄ originale habet deformitatez: sic et actuale. ḡ etiā de eo cōteri debemus. ¶ Ad per pctm̄ originale hō fuit a deo auersus: qz pena ei' erat carentia diuine visionis. s; cuiuslibet debet displicere se fuisse a deo auersus. ḡ hō debet habē displicentia pcti originalis: et sic o3 de ipso conteri. ¶ S; d' medicina o3 esse p̄porcionata morbo. s; peccatū originale sine nostra voluntate cōtractuz est. ḡ non requiritur q' per actuz voluntatis qui ē p̄tritio ab ipso purgemur. ¶ Alter' vī: q' nō de omni actuali pctō cōmissio a nobis debeam' p̄teri qz p̄ua d'is curant. s; quedā pctā per tristitiā cōmittunt: sicut accidia et inuidia. ḡ medicina co:uz

nō debet esse tristitia que ē cōtritiō: sed gaudiū.

¶ Cōtritiō ē act' volūtatis qui non pōt esse de eo qd cognitioni nō sbiacet. s; quedā pctā sunt q̄ in cognitione nō habem': sicut oblita. q̄ de eis nō pōt esse cōtritiō. **¶** Per voluntariā cōtritiōnē delent illa q̄ per voluntatē cōmittunt. s; īgrantiā voluntariū tollit: vt p; per phm in. iij. ethi. q̄ d' eis que per īgrantiā accidūt nō debet esse cōtritiō.

¶ De illo peccato nō o; esse cōtritiō qd p cōtritiōnē nō tollit. s; quedā pctā sunt que nō tollūtur p cōtritiōnē. s; venialia que adhuc p' cōtritiōis grām manēt. q̄ nō de omnib' pctis pteritis o; esse cōtritiō. **¶** S; pnia ē medicina ptra oia pctā actualia. s; pnia nō est aliquoz. quoz nō sit cōtritiō que est pma pars eius. q̄ de omnib' pctis o; esse cōtritiō. **¶** Nullū pctm remittit nisi qd iustificet. s; ad iustificatiōnē requirit cōtritiō: vt p' dicit' ē. q̄ de quolibet pctō cōteri o;.

¶ Lteri' v;: q' etiā de pctis futuris aliquis debeat cōteri: cōtritiō enī ē act' liberi ar. s; li. ar. magis se extēdit ad futura q' ad pterita: q; electio que ē act' li. ar. ē de ptingētib' futuris: vt d' in. iij. ethi. q̄ cōtritiō ē magis de pctis futis q' de p'itis.

¶ Pctm aggrauat ex pnti effectu: vñ hiero. dicit q' pena arrū nō dū ē definiata: q; adhuc ē possibile aliq; p ei' heresiz corruere: qd' corruētib' semp ei' pena auget. **¶** s; s; ē d' illo q' iudicat homicida si letalr p'cussit: et anq' p'cussus moriā. s; in illo in medio o; peccato: cōteri de pctō. q̄ nō solū fm q' h; q̄ritatē ex p'ito actu: s; et fm q' h; q̄ritatē ex fuso: et sic cōtritiō respicit futurū.

¶ S; p'itio ē p pnie. s; pnia sp respicit pteritū. q̄ cōtritiō: et sic non ē de pctō futuro. **¶** Lteri' v;: q' hō debeat pteri d' peccato alieno. nō enī petit aliq; indulgentiā: nisi de pctō de quo p'ritus ē. s; de pctis alienis indulgentia perit in pf. Ab alienis parce seruo tuo. q̄ o; hō pteri de pctis alienis.

¶ hō ex charitate tenet diligē p'ximū: sic seipm. s; pp dilectōes sui et d' mal' suis dolet et bona desiderat. q̄ cū tenemur p'rio desiderare bona q̄: sic et nobis: vt q' debeam' de culpa ei' dolere: sic et de nris. s; p'itio nihil aliud ē q' dolor de pctis. q̄ hō o; pteri de pctis alienis.

¶ S; p'itio act' pnie vtutis ē. s; null' penitet nisi de his q' ipse fecit. q̄ nullus pterit de pctis alienis.

¶ Lteri' v;: q' nō requirat de singulis pctis mortalib' p'itio. ē enī mo' p'itiois in iustificatiōe in istāti. s; in istāti nō pōt hō recogitare singula peccata. q̄ nō o; q' sit p'itio de singulis. **¶** Cōtritiō debet esse de peccatis fm q' auertit a deo: qd' conuersio ad creaturaz sine auersione a deo cōtritiōnē nō requirit. sed omnia peccata mortalia conueniunt in auersione. q̄ contra omnia sufficit vna cōtritiō. **¶** Plus cōueniunt peccata mortalia actualia ad inuicem q' actualia et originale. sed vñ b' baptismus delet omnia actualia et originale. q̄ vna cōtritiō generalis delet omnia pctā

mortalia. **¶** Sed contra: diuersorum morboz diuerse sunt medicine: quia non sanat oculos qd' sanat calcaneus: vt hieronym' dicit. sed cōtritiō est medicina singularis contra vnum tantum mortale. q̄ non sufficit vna cōmūnis de omnibus.

¶ Cōtritiō per confessionem explicat. sed o; singula peccata mortalia confiteri. q̄ de singulis conteri. **¶** R'ideo o; ad p'mam qōnem q' cōtritiō importat: vt dicitur est alicuius duri et integri cōminutiōnē. hec aut' integritas et duritia inuenitur in malo culpe: q; voluntas que est ipsius cā i eo qui male agit in suis terminis stat: nec pcepto legis cedit: et iō huius mali displicentia cōtritiō per similitudinē dicitur: hec aut' similitudo nō pōt adaptari ad malū pene: q; pena simplr dim'nutiōnē dicit: et ideo de malis pene pōt esse dolor: sed non cōtritiō. **¶** Ad p'mū q' o; pnia scōz Aug. debet esse de hac vita mortali: non ratione ipsius mortalitatis: nisi pnia large dicat ois dolor: sed rōne peccatoz ad que ex infirmitate hui' vite deducimur.

¶ Ad scōm o; q' ille dolor q' quis dolet de amissione virtutis per peccatū nō ē essentialiter ipsa cōtritiō. sed ē pncipiū eius: sicut cum aliquis mouet ad dolēdū de aliquo pp malū qd' inde cōsecutus est. **¶** Ad scōm qōnē o; q' cōtritiō: vt dicitur est: est dolor respiciens: et quodāmo cōminuēs voluntatis duritiē: et ideo de illis solis peccatis esse pōt que ex duritia nre voluntatis in nos pueniunt: et q; pctm originale nō nra voluntate inductū est: sed ex viciata nature origine contractū: ideo de ipso non pōt esse cōtritiō proprie loquēdo: sed displicentia pōt esse de eo vel dolor.

¶ Ad p'mū q' o; cōtritiō non est de peccato rōne substantie actus tantū: quia ex hoc nō h; rōnē mali: neq; itez rōne deformitatis tm: q; deformitas de se nō dicit rōnē culpe: sed q; iponit penā: o; aut' de pctō esse cōtritiō inquantū iponit vtrāq; deformitatē ex actu voluntatis prouenientē: et hoc nō est in pctō originali: et ideo de eo non ē p'itio. **¶** S; ad scōm: q; auersio voluntatis ē illa cui debet p'itio. **¶** Ad tertiā. q. dōz q' o; actualis culpa ex hoc cōtingit q' voluntas nra legi dei nō cedit: vel eā trāsgrediēdo vel omitendo: vel pter eā agendo. et q; dūz ē qd' h; potētiā vt nō facile patiat: iō in omni actuali pctō duritia quedā est voluntatis: et pp hoc si debeat pctm curari o; q' per cōtritiōnē cōminuētē remittatur.

¶ Ad p'mū q' sicut ex dictis p; p'itio opponit pctō ex pte illa q' ex electōe voluntati pcedit nō sequit' ipiū dīne legi: nō at ex pte ei' qd' ē i pctō materiale: et hoc ē sup qd' cadit electio: cadit at volūtatis electio nō solū sup act' aliaz virtū qd' volūtatis ad suū finē vitē: s; et sup actū p'itū ipi'. Volūtas enī vult se velle aliquid: et sic electio voluntatis cadit supra dolorē illū seu tristitiā q' inuenit' in pctō iudic: et h' mo' siue ille dolor sit i seū siue i

ipa voluntate: et ideo illis peccatis dolor contritionis opponit
Ad secundum dicitur quod obliuio de aliquo potest esse
 dupl'r: aut ita quod total'r a memoria exciderit: et tunc
 non potest aliquis inquirere illud: aut ita quod partim a me-
 moria exciderit: et partim maneat: sic cum recole me ali-
 quid audiuisse in generali: sed nescio quid in speciali: et
 tunc requiro in memoria ad recordandū. et sic hoc
 etiam aliquod peccatum potest esse oblitū dupl'r: aut ita quod i
 generali in memoria maneat: sed non in speciali: et tunc
 deus habet recordare ad inueniendū peccatum: quod de quolibet
 mortali peccato habet tenet spāl'r cōteri. si aut inuenire
 non possit: sufficit de eo cōteri s'm quod in notitia tene-
 tur: et deus habet non solum de peccato: sed de obliuioe eius
 dolere que ex negligētia cōtingit. si aut peccatum oio a
 memoria excidit: tunc ex ipotētia faciendū excusaf
 a debito: et sufficit generalis cōtritiō de oī eo in quod
 deū offendit: sed quoniam ipotētia tollit: sicut cum ad me-
 moriaz peccatum reuocaf: tunc tenet hō spāl'ter cōteri
 sicut etiam de paupere qui non potest soluere quod deus ex-
 cusaf: et tunc tenet cum primo potuerit. **A**d tertium
 dicitur quod si ignorantia oio tolleret voluntatē male agen-
 di excusaret: et non esset peccatum: sed quoniam non total'r tol-
 lit voluntatē: et tunc a toto non excusaf: sed a tato: et
 ideo de peccato per ignorantia commissio deus habet cōteri. **A**d
 illud. dicitur quod post cōtritiōnē de mortali potest rema-
 nere veniale: sed non peccatum cōtritiōnē de veniali: et ideo de
 venialib' est deus esse cōtritiō: eo modo quo et pnia: sicut
 .s. dicitur. pcedēti dē m. **A**d. iij. q. dicitur quod in omnib'
 motorib' et mobilib' ordinatis: ita est quod motor in se-
 rior: habet motū ppiū: et pter hoc sequit in aliq' mo-
 tū superioris motoris: sic p in motu planetarum
 qui pter mot' ppios sequunt motum pmi orbis.
 oib' aut virtutib' moralib' motor est ipa prudētia
 que dicitur auriga virtutū: et ideo quilibet virt' moralis
 cum motu ppiio habet aliqd de motu prudētie: et ideo cum
 pnia sit quedaz virt' moralis: quod est p iusticie cur
 actu ppiio cōsequit prudētie motū: ppi' aut act'
 est i obiectū ppiuz quod est peccatum commissū: et ideo act'
 pncipalis. s. cōtritiō s'm suā spēs respicit tū peccatū
 pteritū: sed ex pnti respicit futurū: s'm quod habet aliquid
 de actu prudētie adiunctū: et non tū in illud futurū
 rōne ppiie spēs mouet: et ppi hoc ille qui pteritur
 dolet de peccato pterito: et cauet futurū: sed non dicitur
 esse cōtritiō de peccato futuro: sed magis cautio quod est
 p prudentie cōtritiō adiuncta. **A**d p'm q dicitur quod
 li. ar. dicitur esse de cōtingentib' futuris s'm quod est de ac-
 ctib': sed non s'm quod est de obiectis actū: quod habet potest cog-
 gitare ex li. ar. de reb' pteritis et necessarijs: sed tū
 ipse act' cogitatis s'm quod sub li. ar. cadit cōtingens
 futurū est: et sic etiam act' cōtritiōis cōtingēs futurū est
 s'm quod sub li. ar. cadit: sed obiectū ei potest esse pteritū
Ad secundum dicitur quod ille effect' pns qui peccatū aggra-
 uat iaz in actu pcessit vel vt in cā: est iō quoniam comū-
 sū est totā suā quātitatē hūit: et ex effectū cōsequen-
 te non accrescit aliquid quo ad culpe rationem:
 et si accrescit quo ad penā accidentālē s'm quod plu-

res habebit rōnes dolēdi i inferno de pluribus ma-
 lis cōsecutis ex suo peccato: et sic loquitur Hierony.
 vñ non oī quod cōtritiō sit nisi de peccatis pteritis. **A**d
 v. qdem dicitur quod illud idē cōtritur quod prius duruz
 et itegrū fuit. vñ p quod cōtritiō p peccato sit i eodē in
 quo peccati duritia pcessit: et sic de alienis peccatis non
 est cōtritiō. **A**d p'm ergo dicitur quod ab alienis peccatis
 sibi parci ppheta pcaf iquātū ex pfortio peccato
 rū aliquis p pntiū aliqūe imūdicā p'trahit: sicut
 scriptū ē: Lū peruerso puerteris. **A**d secundum dicitur
 quod de peccatis alioz dolere debemus: non tū oī quod de
 eis pteramur: quod non oīs doloz de peccato pterito est
 cōtritiō vt ex dōis p. **A**d vi. q. dicitur quod cōtritiō potest
 dupliciter p'derari. s. quātū ad sui pncipiū et quan-
 tū ad terminū. et dico pncipiū cōtritiōis cogitatioe
 qua quis cogitat de peccato et dolet: et si non dolore cō-
 tritiōis saltē dolore attritiōis. terminus aut cōtriti-
 onis est quoniam doloz ille iā grā i'formaf. quātū ergo ad
 pncipiū cōtritiōis oī quod sit de singulis peccatis quod in
 memoria habet: sed quātū ad terminū sufficit quod sit vna
 cōis de oībus: tūc ei ille motus agit i vī oīuz dispo-
 sitionū pcedētū: et p hoc p' rōis ad p'imum.
Ad secundum dicitur quod quāuis oīa peccata mortalia pue-
 niant i auersioe: tū differūt i cā et modo auersiois et
 quātitate elongatiōis a deo: et hoc est s'm diuersita-
 tē puerisiois. **A**d. iij. dicitur quod baptismus agit i vir-
 tute meriti chusti quod habuit i'finitā virtutē ad de-
 ledū oīa peccata. et ppter hoc vnus sufficit cōtra oīa
 sed i cōtritiōe requiritur cū merito chusti act' n'r: et
 ideo oī quod singulis peccatis rīdeat sigillatū cū non habe-
 at i'finitā virtutē. vel dicitur quod baptismus est spūalis
 generatio: sed pnia quātū ad cōtritiōnē et alias sui
 pes est spūalis quedā sanatio p modū cuiusdā al-
 teratiōis. p aut i generatiōe corporali alicui quod est
 cū corruptiōe alteri' quod vna generatiōe remouent
 oīa accntia p'aria rei generate quod erat accntia rei
 corrupte. sed i alteratiōe remouet tū vnū accntis cō-
 trariū accnti ad quod terminat alteratiō. et s'lr vnus
 baptism' s'lr delet oīa peccata nouā vitā iducēdo. sed
 pntētia non delet oīa peccata nisi ad singula seratur
 et ideo oī de singulis cōteri et cōfiteri.
Ad tertius sic proce-
 dit: Vt quod cōtritiō non sit maior dolor quod est
 possit in natura. dolor ei est sensus lesiōis. sed aliqūe
 lesiōes magis sentiunt quod lesiō peccati: sicut lesiō vul-
 neris. quod non est maxim' dolor cōtritiō. **A**d. ex effectū
 sumim' iudiciū de cā. sed effect' doloris sunt lachry-
 me. cū quod aliqū cōtritiō non emittat lachrymas corpo-
 rales de peccatis quod tū emittit de morte amici vel de per-
 cussioe vel aliquo h' mōi: vt quod cōtritiō si sit dolor
 maxim'. **A**d. qto aliqd plus habet de p'mixtiōe cō-
 trariū tato est minus i'fētū. sed cōtritiōis dolor habet mē-
 tū de gaudio admixtū: quod cōtritus gaudet de libera-
 tiōe spe vīe et de mltis h' mōi. quod dolor su' est minim'
Ad. dolor cōtritiōis displicentia quod est. sed multa

sūt q̄ magis displicēt p̄trito q̄ pctā sua p̄terita .
 nō enī uellet penā inferni sustinere poti⁹ q̄ pecca
 ret: nec iterū sustinuisse oēs penas ip̄ales: aut etiā
 sustinere: als pauci inueniunt contriti. q̄ dolor cō
 tritiōis nō est maxim⁹. ¶ S3 d̄: fm Aug. Ois do
 lor in amore fundat. s3 amor charitatis in quo sū
 dat dolor cōtritiōis est maxim⁹. q̄ dolor cōtritiōis
 est maxim⁹. ¶ P̄. dolor est de malo. q̄ de magis
 malo d3 esse magis dolor: s3 culpa ē magis maluz
 q̄ pena. q̄ dolor de culpa qui est contritio excedit
 omnē aliuz dolorē. ¶ Alterius v̄ q̄ nō possit eē
 nimis magnus cōtritiōis dolor. nullus. n. dolor: p̄
 eē imoderatio: q̄ ille qui p̄p̄riū subiectū destruit.
 s3 dolor cōtritiōis si ē tant⁹ q̄ mortē vel corruptio
 nez corporis inducit est laudabilis: dicit enī Ansel.
 Utinā sic impingent viscera aie mee vt medulle
 corporis mei exsiccent. 7 Aug. dicit se esse dignuz
 oculos tecare plorando. q̄ dolor cōtritiōis nō p̄
 eē nimis. ¶ P̄. dolor cōtritiōis ex charitatis amo
 re p̄cedit. s3 amor charitatis nō p̄t eē nimis. q̄ nec
 dolor cōtritiōis. ¶ S3 d̄: ois virt⁹ moralis corūpi
 tar p̄ sup̄abundantiā 7 defectū. s3 cōtritiō est actus
 virtutis moralis. s3 p̄ncip̄ q̄ sit p̄ iusticie. q̄ p̄t esse
 sup̄flu⁹ dolor: de pctis. ¶ Alteri⁹ v̄ q̄ nō debeat eē
 maior dolor de vno pctō q̄ de alio: Hiero. n. col
 laudat Paulū de hoc q̄ minima pctā plangebat
 sicut magna. q̄ nō magis est dolēdū de vno q̄ de a
 lio. ¶ P̄. mor⁹ cōtritiōis est subit⁹. s3 nō p̄t unus
 mor⁹ eē intēsiō: simul 7 remissio. q̄ p̄tritiō d3 esse
 maior de vno pctō q̄ de alio. ¶ P̄. de pctō p̄ci
 pue ē cōtritiō s3 q̄ a deo auerit. s3 i auersioe oia
 mortalia pctā p̄uēiūt: q̄ oia tollūt gr̄az q̄ aia deo
 cōiungit. q̄ de oib⁹ pctis mortalib⁹ cōlis d3 esse con
 tritio. ¶ S3 d̄: Deu. xxv. d̄: Scdm̄ mēsurā pctā
 erit 7 plagaz modus. s3 cōtritiōi de pctis plage
 cōmēsurant: q̄ contritio h3 p̄positū satisfaciendi
 annexū. q̄ cōtritiō magis d3 esse de vno pctō q̄ de
 alio. ¶ P̄. de hoc d3 hō p̄teri qd̄ debuit vitare. s3
 hō magis debet vitare vnu pctm̄ q̄ aliud: q̄ gra
 uius est si necessitas alterz facienda icūberet. q̄ si
 milt de vno. s3 grauiori magis q̄ de alio dolere.
 ¶ R̄. inde d̄ ad p̄mā. q. q̄ sic. s. dicit̄ ē i cōtritiōe ē
 duplex dolor. Cuius in ipsa uolūrate qui ē essentī
 aliter ipsa cōtritiō q̄ nihil aliud est q̄ displicentia
 p̄teriti pcti: 7 dolor tal in cōtritiōe excedit alioa
 dolorē: q̄ quātū aliquid placet tantū cōtrariuz
 eius displicet: finis aut sup̄ oia placet cū oia p̄pter
 ip̄m d̄siderent: 7 iō pctm̄ qd̄ a sine vltio auerit
 sup̄ oia displicere d3. Ali⁹ dolor ē in pte sensitua
 qui causat ex p̄mo dolore v̄ ex necessitate nature
 fm q̄ vires inferiores sequunt motū superiorz: v̄
 ex electōe fm q̄ hō penitēs in seip̄o h3 dolorē exi
 tatur: vt d̄ pctis doleat: 7 neutro mō d3 q̄ sit ma
 xim⁹ dolor: q̄ vires inferiores uehementius mouē
 tur ab obiectis p̄p̄rijs: q̄ ex redūdātia superiorum
 viriū: 7 iō quātū opatio sup̄iorz viriū ē p̄p̄inq̄oz

obiectis inferioruz: tāto magis sequūt eaz motū
 7 iō maior dolor est in sensitua pte ex lesione sen
 sibili q̄ sit ille qui in ipsa redundat ex rōne: 7 sit
 maior qui redūdāt ex rōne de co:poralib⁹ delibe
 rante q̄ qui redūdāt ex rōne cōsiderate spūalia.
 vñ dolor in sensitua pte ex displicētia rōnis pue
 niēs de pctō nō est maior alijs dolorib⁹ q̄ in ipsa si
 7 sit nec dolor q̄ ē uolūrate assūpt⁹: tñ q̄ nō obe
 dit affect⁹ inferiori sup̄iori ad nutū: vt passio tāta
 sequat in inferiori appetitu: qualē ordinat sup̄ior
 tū etiā q̄ passioēs a rōne assumūt in actib⁹ virtu
 tū fm mēsurā quādā: quā qñz dolor qui ē sine y
 tute nō seruat: sed excedit. ¶ Ad p̄mū q̄ d̄ q̄ sic
 dolor sensitua est de sensu lesionis: ita dolor inte
 rior est d̄ cognitōe alicuius nociui: 7 iō quāis lesio
 pcti scdm̄ sensuz exteriorē nō p̄cipiat: tñ p̄cipit eē
 maxia fm sensuz interiorē rōnis. ¶ Ad scdm̄ d̄
 q̄ corporales imutatioēs imediate p̄sequūt ad pas
 sioēs sensitue p̄tis: 7 eis mediātib⁹ ad affectōes ap
 petitiue sup̄ioris: 7 inde ē q̄ ex dolore sensibili vel
 etiā sensibili uicio cit⁹ sup̄fluit lachryme corpora
 les q̄ de dolore spūali cōtritiōis. ¶ Ad tertū d̄
 q̄ gaudiū illud qd̄ d̄ dolore penitēs h3 nō minuit
 displicentiā: q̄ ei nō cōtrariat: s3 auget fm q̄ oia
 opatio auget p̄ p̄p̄riā delectationē: vt d̄ i. x. c̄bi.
 sicut qui delectat in addiscēdo aliquā sciaz meli⁹
 addiscit: 7 sit q̄ gaudet de displicētia uehement⁹
 displicentiā h3 s3 bñ p̄t eē q̄ illud gaudiū tēperat
 dolorē ex rōne in pte sensitua resultantē. ¶ Ad
 q̄rtū d̄ q̄ q̄ritas displicētie de aliq̄ re d3 eē fm q̄
 titatē malicie ip̄ius. malicia aut in culpa mortali
 mēsurat ex eo in quē peccat in quātū ē ei indigna:
 7 ex eo qui peccat in quātū ē ei nociua: 7 q̄ hō d3
 plus deū q̄ se diligit: iō plus d3 odire culpā iqtuz
 ē offensa dei q̄ in q̄rtū ē nociua sibi. ē at nociua si
 bi p̄ncipalr iqtū sepat ip̄a a deo: 7 ex hac pte ip̄a
 sepatio a deo q̄ pena qd̄ ē magi d3 displicē q̄ ip̄a
 culpa in q̄rtū h̄ nocumētū iducit: q̄ qd̄ p̄p̄ alterū
 odit min⁹ odit: s3 min⁹ q̄ culpa in q̄rtū ē offensa in
 in deū. inī oēs at penas attēdit ordo malicie s3 q̄
 titatē nocumētū: 7 iō cū h̄ sit maximū nocumētū
 quo maximū bonū puat: erit inter penas maxia
 sepatio a deo: 7 etiā alia q̄ritas mali accētialis
 quā d3 in displicētia attēdere s3 rōne p̄ntis 7 p̄nti
 q̄ qd̄ p̄ntis ē tā nō ē: vñ h3 min⁹ d̄ rōne 7 malicie
 7 bonitatis: 7 ide ē q̄ pl⁹ refugit hō sustinē aliqd̄
 mali i p̄nti vel i futuro q̄ horreat de p̄nto: vñ nec
 aliq̄ passio aie directe r̄ndet p̄terito: sic dolor r̄n
 det p̄nti malo 7 timor fuso: 7 p̄p̄ h̄ de duob⁹ mal
 p̄teritis illud magi abhorret aius cui⁹ maior effcō
 i p̄nti remanet vel in futuz timet: ēt si in p̄nto mi
 nus fuerit: 7 q̄ effect⁹ p̄cedētis culpe: nō ita p̄cipit
 qñz sic effect⁹ p̄terite pene: tū q̄ culpa p̄fecta sanaf
 q̄ quedam pena: tū q̄ defect⁹ co:palis ē magis est
 manifest⁹ q̄ spūal: iō hō ēt bñ disp̄ositi⁹ qñz magis
 p̄cipit in se horrozē p̄cedētis pene q̄ p̄cedētī culpe

quis magis esset paratus pati eandē penā q̄ comit-
tere eandē culpā. ē et cōsiderādū in cōparatōe culpe
7 pene q̄ quedā pene inseparabilr hnt cōiunctaz
dei offensā: sicut separatio a deo: q̄dā etiā addit
p̄petuitatē: sicut pena inferni: pena ḡ illa q̄ offēsā
annexā hz: eodē mō vitanda est: sicut 7 culpa: sed
illa que p̄petuitatē addit ē magis q̄ culpa simplr
fugiēda: si tñ ab eis separet rō offēse: 7 cōsideret
tñ rō pene min⁹ hnt de malicia q̄ culpa inquatū
est offēsa dei: 7 p̄ hoc minus deberet displicere.
Sciēdū ē et q̄ quis talis debeat esse cōtriti dispō
nō tñ de his tētādus est: qz hō affect⁹ suos nō de fa-
cili mēsurari pōt: 7 qñz illud qd min⁹ displicet vī
magis displicet: qz est p̄pinq̄ sensibili nocumētō
qd magis est nobis notū. **Ad scōm. q. dō qz cō-**
tritio ex pte doloris qui ē in rōne. s. displicentie q̄
pc̄m displicet inquātū est offēsa dei nō pōt esse
nimia: sicut nec amor charitatis quo intenso talis
displicētia intēdit pōt esse nimia: s. quātū ad do-
lorē sensibile pōt cē nimia: sicut et exterior: corpis
afflictio pōt esse nimia: vt. s. di. xv. in qōne de te-
iuinio ex verbis Hiero. patuit. in his eni oib⁹ dō ac-
cipi p̄o mēsurā cōseruatio s̄iecti 7 bone hitudis
sufficiētis ad ea que agēda icūbūt: 7 p̄ hō dō Ro.
.xij. Rōnabile sit obsequiū vīz. **Ad p̄mū ḡ dō**
qz Ansel. desiderabat ex pinguedine deuotiōis me-
villas corporales exficari nō quātū ad humores
naturales: sed quātū ad desideria 7 cōcupiscētias
corporales: Aug. autē quis dignū se cognosceret
amissione exteriorū oculorū p̄p̄i p̄ctm: qz qlibet
peccator nō solū eterna: s. t̄pali morte dign⁹ ē: nō
tñ volebat sibi oculos cecare. **Ad scōm dōz qz**
rō illa p̄cedit de dolore q̄ ē in rōne: tertia at p̄cedit
de dolore sensitīue p̄tis. **D tertia. q. dō qz de cō-**
tritōe duplr possū loqui. vno mō fm qz sigilla
tiz singulis p̄ctis r̄ndet: 7 sic quātū ad dolozē supe-
rioris affect⁹ requirit qz de maiori p̄ctō quis dole-
at magis: qz rō doloris est maior in vno q̄ in alio
.s. offēsa dei: ex magis eiz inordinato actu dē ma-
gis oñdit. s̄līr etiā cū maiori culpe maior pena de-
beat: etiā dolor sensitīue p̄tis hz qz p̄ p̄ctō ex electi
one assumit: qz pena p̄cti dō esse maior de maiori
p̄ctō: fm autē qz ex ip̄sione superioris appetit⁹ inna-
scit in inferiori attēdit q̄ritas doloris fm dispōnē
p̄tis ad recipiēdā ip̄sionē a superiori: 7 nō hz quā-
titatē p̄cti. alio mō pōt accipi cōtritio fm qz ē siml
de oib⁹: sicut in actu iustificatōis: 7 hec quidē cōtri-
tio vel ex singuloz cōsideratōe p̄ctōz p̄cedit: 7
sic quis sit act⁹ vñ: tñ distinctio p̄ctōz manet vir-
tute in ip̄o: vel ad min⁹ hz p̄positū de singulis co-
gītandi annexū: 7 sic etiā hitualr ē magis de vno
q̄ de alio. **Ad p̄mū ḡ dō qz Paulus nō laudat**
de hoc qz de oib⁹ p̄ctis doleret equalr: s. qz dō p̄is
p̄ctis tñ dolebat ac si essent magna p̄ cōparatōez
ad alios qui dō p̄ctis dolēt: s. ipe multo āpl⁹ dō ma-
iorib⁹ doluisset. **Ad scōm dō qz in illo cōtritiōis**

motu s̄bitaneo quis nō actualr distinctio itētiōis
r̄ndēs diuersis p̄ctis inueniri possit: tñ inuenit ibi
eo mō: vt dicit⁹ ē: 7 etiā alio mō fm qz singula pec-
cata ordinē hnt ad illud de quo in illa cōtritione
generalr cōtrite dolendū occurrit. s. offēsa dei. q̄
eni aliq̄ totū appetit vel diligit pot⁹ etiā diligit p̄-
tes eius quis nō actu: 7 hoc mō fm qz hnt ordinē
ad totū quāsdā plus: quāsdā min⁹: sic qui aliquā
cōitatē diligit virtute singulos diligit plus 7 min⁹
fm eoz ordinē in bono cōi. 7 s̄līr qui dolet de hō
qz deū offēdat de diuersis ip̄licite dolet diuersi-
mode fm qz plus vel min⁹ per ea deū offēdit.

Ad tertū dōz qz quis qdlibet p̄ctm mortale a
deo auertat: 7 grām tollat: tñ quoddā plus clon-
gat q̄ aliud inq̄tū hz maiore dissonantiā ex sua i-
ordinatōe ad ordinē diuine bonitatis q̄ aliud.

Ad quartū sic proce-

dit: Ut qz nō tota hec vita sit cōtritiōis tē-
pus: sic eni de p̄ctō cōmissō dō esse dolor: ita 7 pu-
dor: sed nō p̄ totā vitā durat pudor de p̄ctō: 7 sic
dicit Ambro. Nihil habet qd erubescat cui p̄ctm
dimissuz est. ḡ vī qz nec cōtritio que ē dolor dō p̄ctō

Jo. iij. dō qz p̄fecta charitas foras mittit timo-
rez: qz timor penā habet. s. dolor etiā penā hz. ḡ i
statu p̄fecte charitatis nō pōt dolor cōtritiōis ma-
nerē. **Ad p̄mū dō p̄ctō nō pōt esse dolor qui p̄p̄tē**
est de malo p̄nti: nisi fm qz aliquid de p̄terito in
p̄nti māet. s. qñz puenit ad aliquē statū i hac vita
in quo nihil de p̄terito p̄ctō manet: nō dispō: nō
culpa: nō reatus aliq̄. ḡ nō oī vltēri de illo p̄ctō
dolere. **Ad Ro. viij. dō qz Diligentib⁹ deū oīa co-**

operāt in bonū etiā p̄ctā: vt dicit glo. ibidē. ḡ nō oī
p̄ remissionē p̄cti qz de p̄ctō doleat. **Ad cōtritiō**
est p̄ p̄ntē 7 satisfactōē diuina. s. nō oī sp̄ satisfā-
cere. ḡ nec oī sp̄ p̄teri de p̄ctō. **Sed 7: Aug. dicit**
li. de p̄nia: Ubi dolor finit deficit p̄nia: vbi deficit
p̄nia nihil relinquit de veniā. ḡ vī cū oporteat ve-
niā cessāz nō p̄dere: qz oporteat sp̄ dolere dō p̄ctō

Ad Eccl. v. dō de p̄p̄tatu p̄ctōz: Noli esse sine
metu. ḡ sp̄ dō hō dolet ad p̄ctōz p̄p̄tātōez hndā

Uter⁹ vī qz nō expediat cōtinue de p̄ctō dolere
expedit eni qñz gaudere: vt p̄ phil. iij. sup illud:
Gaudere in dño sp̄. dicit glo. qz necessariū ē gaudē
sz nō est possibile simul gaudere 7 dolere. ḡ nō ex-
pedit cōtinue de p̄ctō dolere. **Ad illud qd est de**
se malū 7 fugiendū nō est assumēdū nisi quaten⁹
ē necariū: vt medicina ad aliq̄: sic p̄ dō vltōe 7 se-
ctōe vlnet. s. tristitia dō se mala ē: vñ dō Eccl. xxx.

Tristitiā longe expelle a te. 7 s̄dit cā: Multos
eni occidit tristitia: 7 nō est vtilitas in illa. hoc et
phs dicit exp̄sse in. vñ. etbi. 7. x. ḡ nō dō āpl⁹ dolet
de p̄ctō: nisi q̄ten⁹ sufficit ad p̄ctm delendū. s. statū
p̄ p̄mā tristitiā cōtritiōis p̄ctm deletū est. ḡ nō ex-
pedit vltēri⁹ dolere. **Ad Ber. dicit: Dolor bon⁹ est**
si nō sit cōtinuus. mel eni absynthio admiscēdū ē

§ vñ qd nō expedit continue dolere. **S**z ē qd
 aug. dicit: Sē p doleat penitēs: 7 de dolore gaudeat
P act' in quib' p'sistit britudo expedit sp' p'ntu
 are quātū possibile ē. s; huiusmōi ē dolor de pctō
 qd p; Matth. v. Beati q' lugēt. § expedit dolere
 continuare quātū est possibile. **U**teri' vñ q' etiā
 p' hāc vitā aie d' pctis p'terāf. amor. n. charitatis
 displicētia de pctō causat: sed p' hāc vitā māet in
 aliq'b' charitas: 7 q'tū ad actū 7 q'tū ad bitū: q; 7
 charitas nūq' excidit: vt p; i. Cor. xii. § manz dis
 plicētia de pctō cōmissio q' essentialr ē p'tritio.
P magis dolēdū ē de culpa q' de pena. s; aie in
 purgatorio dolēt de pena sensibil: 7 de dilatione
 glie. § multo magis dolēt de culpa ab eis cōmissa.
P pena purgatorij est satisfactoria de pctō. s; 7
 satisfactio h; efficacā ex vñ p'tritiois. § p'tritio ma
 net p' hāc vitā. **S**z p'tritio ē p' p'nie sacri. s; 7
 sacra nō manēt p' hanc vitā. § nec p'tritio. **P**
 p'tritio pōt esse tāta q' delet 7 culpā 7 penā. si § aie
 in purgatorio cōteri possēt: possēt vñ p'tritiois eoz
 reatus pene eis dimitti: 7 oīno a pena sensibil li
 berari: qd falsuz est. **R**ndeo dō ad p'mā. q. q' i cō
 tritiois: vt dicitur est: est duplex dolor: vñ rōnis qui
 est detestatio pcti a se cōmissi: alius sensitue p'is
 qui ex isto cōsequit: 7 quātū ad vtrūq; cōtritiois
 tēpus est tot' p'ntis vite status. quādiu. n. aliq' ē i
 statu vie detestaf incōmoda quib' a p'ntione ad
 terminū vie ipedit vel retardaf. vñ cū p' p'tm p'te
 rituz vic nfe cursus in deū retardet: q; tēp' illud
 qd erat deputatū ad currendū recuperari nō pōt
 vt. s. dicitur ē: o; q' sp' in vite hui' tpe status contri
 tiois manet quātū ad pcti detestationē. s; etiā
 quātū ad sensibilē dolere: qui vt pena a volūtate
 assumit: q; eni hō peccādo penā eternā meruit: 7
 p' eternū deū peccauit: o; pena eterna in t'palē mu
 tata saltē dolor in eterno hōis. i. in statu hui' vite
 remanere: 7 p' hoc dicit Aug. de scō vic. q' de ab
 solucōe hōiez a culpa 7 pena eterna ligat eū viculo
 p'petue detestatiois pcti. **A**d p'mū § dō q' erube
 scētia respicit p'ctm solū in quātū h; turpitudinē:
 7 iō postq' p'ctm quātū ad culpā remissuz ē nō ma
 net pudori locus: manet autē dolori qui nō solū d'
 culpa ē in quātū h; turpitudinē: s; etiā in quātū
 h; nocumētū annexū. **A**d scōm dōm q' tūmor
 feruillū quē charitas foris mittit oppositionē hēt
 ad charitatē rōne sue seruitutis qua penā respicit
 sed dolor: cōtritiois ex charitate causat: vt dicitur ē:
 7 iō nō est sile. **A**d tertiu dō q' quis per p'niaz
 pctō: redeat ad q'iam p'stinā 7 imunitatē a reatu
 pene: nūq' tñ redit ad p'stinā dignitatē innocentē
 7 iō sp' ex pctō p'terito aliqd in ipō manet. **A**d
 q'tū dō q' sic hō nō o; facē mala: vt veniant bōa
 ita nō o; gaudē de malis: q; ex eis pueniūt occasi
 onalr bona d'ina. puidētia agēte: q; illoz bonoz
 pctā cā nō fuerūt: s; magis impedimēta. s; diuina
 puidētia ea causauit: 7 de ea o; hō gaudē: d' pctio

aut dolere. **A**d. v. dō q' satisfactio attendit s; 7
 penā taxatā que p' pctis iniūgt o;: 7 iō pōt imari
 vt nō opōreat vlteri' satisfacc. hec. n. pena p'cipue
 p'portional culpe ex pte cōuersionis ex q' finitatē
 h; s; dolor cōtritiois mīdet culpe ex pte auerfiois
 ex qua h; quādā infinitatē: 7 ita vera p'tritio dēt
 semp pmanere: nec ē incōueniēs si remoto poste
 riori maneat p'ius. **A**d scōam. q. dō q' hec ē cō
 ditio in actib' virtutū inuenta q' nō pōt in eis ac
 cipi supfluū 7 d'iminutū: vt in. ij. eth. p'bas. vñ cū
 cōtritio quātū ad id qd est displicēta quedā i ap
 petitū rōnis sit actus p'nie virtutis: nūq' ibi pōt
 esse supfluū: sicut nec quātū ad intēfionē: ita nec
 quātū ad duratiōnē: nisi fm q' actus vnius vtrū
 ipedit actū alterius virtutis magis necessarium p
 tpe illo. vñ quātū cōq; hō p'tinuc in actu hui' d'is
 plicētie esse possit magis melius ē d'ūmō actibus
 aliaz virtutū vacet suo tpe s; q' o; sed passioes
 possunt hic supfluū 7 d'iminutū: 7 quātū ad in
 tēfionē: 7 quātū ad duratiōnē: 7 iō sicut passio
 doloris qua volūtās assumit o; esse moderate in
 tēfā: ita o; modēate durare: ne si nimis duret hō
 i desperationē 7 pusillanimitatē 7 hui' mōi vicia
 labaf. **A**d p'mū § dō q' gaudiū seculi ipedit p
 dolere cōtritiois: nō autē gaudiū qd de deo ē: quia
 h; ipm dolere p' mā. **A**d scōz dō q' Ecclesiasticū
 loquit de tristitia seculi: 7 p'bas loquit de tristitia q'
 ē passio qua moderate vtendū ē fm q' expedit ad
 finē ad quē assumit. **A**d tertiu dō q' Ber. loq'
 de dolore qui est passio. **A**d tertiu q. dō q' in cō
 tritioe tria cōsiderāda sunt. p'mū ē p'tritiois genus
 qd est dolor. scōm ē cōtritiois forma: q; est actus
 virtutis g'ia informaf. tertiu ē cōtritiois efficacā:
 q; ē meritorius 7 sacramentalis: 7 quodāmodo sa
 tisfactorius. anime § post hanc vitā que in p'mā sē
 cōritiois habere nō possunt: q; carēt dolore: p'p
 gaudiū plenitudinē. ille vero que sunt in inferno
 carēt cōtritiois: q; si dolore habeant: deficiēt tñ eis
 g'ra dolore informans. s; illi qui in purgatorio sūt
 habēt dolore de pctis gratia informatus: sed nō me
 ritorius: q; nō sunt in statu merendi: in hac autē
 vita oīa tria p'dicta inueniri p'nt. **A**d p'mū §
 dōm q' charitas nō causat istū dolere: nisi in illis
 qui doloris capaces sunt. sed plenitudo gaudiū a
 beatis omnē capacitatē doloris excludit: 7 ideo
 quibus charitate habeant: tamē cōtritiois carent.
Ad scōm dōm q' anime in purgatorio dolent
 de pctis. sed ille dolor nō est cōtritio: quia deest ei
 cōtritiois efficacā. **A**d tertiu dōm q' pena
 illa quā anime in purgatorio sustinēt nō potest p
 p'ue dici satisfactio: q; satisfactio opus meritorius
 requirit: sed largo modo d' satisfactio pene debi
 te solutio.

Ad quintū sic proce
 dit: Cū q' pcti remissio nō sit cōtritiois

effectus. solus. n. de peccata remittit. sed contritio-
nis nos sum' aliquat' causa: qz actus n' est. q' con-
tritio n' est cā remissiois culpe. ¶ **C**ōtritio est
actus virtutis. s; virtus sequit' culpe remissionez:
qz culpa 7 virtus nō sunt siml' in aia. q' cōtritio nō
est cā remissiois culpe. ¶ **N**ihil ipedit a pcepti-
one eucharistie nisi culpa. sed cōtriti' an' cōfessioez
nō debet accedere ad eucharistiā. q' nōduz est con-
secutus remissionē culpe. ¶ **S**ed q' est qd' dicit' i glo.
sup illud ps. Sacrificiū deo spūs 7c. cōtritio cor-
dis est sacrificiū in quo pctā soluit. ¶ **V**irtus
7 vicium eisdē causis corrūpūnt 7 generantur: vt
dicit' in. ij. et. s; per inordinatū amorē cordis pctā
cōmittit'. q' per dolorē ex amore charitatis ordina-
to causatū soluit: 7 sic pctā cōtritio delet. ¶ **L**te-
rius v' q' cōtritio nō possit totali tollere reatu-
pene: qz satisfactio 7 cōfessio ordinat' ad liberatio-
nez a reatu pene. sed nullus ita pfecte conterit' qn
oporteat eū cōfiteri 7 satisfacere. q' cōtritio nūq'
est tāta q' delect reatū totū. ¶ **I**n pnia o' esse
quedā recōpēratio pene ad culpā. sed aliq' culpa
per mēbra corporis exercet. q' cū oporteat ad debi-
tā pene recōpensationē vt per que peccat' q' per
hec torquet: v' q' nunq' possit pena talis peccati
per cōtritionē exsolui. ¶ **D**olor cōtritionis est
finitus. s; pro aliquo pctō. s. mortali debet pena i
finita. q' nunq' pot' esse tanta cōtritio q' tota penā
delect. ¶ **S**ed cōtra est q' deus plus acceptat cor-
dis affectū q' etiā exteriorē actū. sed per exteriorē
actus absoluit' hō a pena 7 a culpa. q' 7 similit' per
cordis affectū qui est cōtritiō. ¶ **E**xemplū hui'
de latrone habet: cui dictū ē: Hodie meū eris in
paradi'o ppi vnicū penitētiē actū: vtz aūē totus
reatus per cōtritionē semp tollat'. s. dicit' xiiij. q'stū
est: vbi de pnia hocipm querebat'. ¶ **L**teri' videt'
q' cōtritio parua nō sufficiat ad deletionē mag'z
pctōz: qz cōtritio est medicina pcti. s; corporalis
medicina que sanat morbu; corporale minorem:
nō sufficit ad sananduz maiorē. q' mima cōtritio
nō sufficit ad delēdū maxima pctā. ¶ **S**ed o' dicit'
est q' oportet de maiorib' pctis magis cōteri. s; cō-
tritio nō delet pctā nisi sit fm q' o'z. q' mima cōtri-
tio nō delet omnia pctā. ¶ **S**ed cōtra: quelibet
grā gratū faciens delet omnē culpā mortale: quia
simul cū ea stare non pot'. sed quelibet contritio
est gratia gratū faciente informata. q' q' tūcūq' sit
parua delet omnē culpā. ¶ **R**ūdo dōm ad pma;
q. q' cōtritio pot' dupl'r cōsiderari: vel inquantuz
est pars sacramēti: vel inquantū est actus virtutis
7 vtroq' mō est causa remissionis pcti: sed diuer-
sinode: qz inquantū est pars sacramēti: pmo ope-
ratur ad remissionē pcti instrumētali: sicut 7 de
alijs sacramētis in pma dī. patuit. inquantū aut'
est actus virtutis: sic est quasi cā materialis remis-
sionis pcti: eo q' dispō' est quasi necessitas ad iusti-
ficationē: vt supra dictū est. dispositio aut' reducīf

ad causāz materialē: si accipiat dispositio que dis-
ponit māz ad recipienduz. secus aut' ē de dispōne
agētis ad agēdū: qz illa reducīf ad gen' cause effici-
entis. ¶ **A**d primū ergo dō q' solus de' ē cā effici-
entis principalis remissiois pcti: sed cā dispositiua
pot' ē eē ex nobis: 7 sū: cā sacral': qz forme sacroz
sūt vba a nobis plata: que hnt virtutē istrālē gra-
tiā inducēdi qua pctā remittūt. ¶ **A**d. ij. dōm
q' pcti remissio vno mō precedit virtutē 7 grē istu-
sionē: 7 alio mō sequitur: 7 scōz hoc q' sequitur a
ctus a virtute elicītus pot' eē cā aliqua remissiois
culpe. ¶ **A**d. iij. dō q' dispōratio eucharistie per-
tinet ad ministros ecclie: 7 ideo ante remissionē
peccati per ministros ecclie nō debet aliq's ad eu-
charistiā accedere: quāuis sit sibi culpa quo ad
deuz remissa. ¶ **A**d scōam. q. dōm q' intensio con-
tritionis pot' attendi dupl'r. vno modo ex pte cha-
ritatis que displicentiā causat: 7 sic cōtingit tātuz
intendi charitatē in actu q' contritio inde sequēz
merebitur non soluz culpe amotionē: sed etiā ab-
solutionē ab omni pena. alio mō ex parte doloris
sensibilis quez voluntas in contritione excitat: 7
qz ille pena etiā quedā est: tantū potest intendi q'
sufficiat ad deletionē pene 7 culpe. ¶ **A**d p'mum
q' dōm q' aliquis nō potest esse certus q' contritio
sua sit sufficiens ad deletionē pene 7 culpe: 7 ideo
tenetur cōfiteri 7 satisfacere: maxime cū contritio
vera non fuerit: nisi pposituz confitēdi habuisset
annexum qd' debet ad effectuz deducti: etiā ppter
pceptuz qd' est de cōfessione datum. ¶ **A**d scōz
dōm q' sicut gaudium interius redundat etiā ad
exteriorē corporis partes: ita etiā 7 dolor interi-
or ad exteriora mēbra derivat: vnde dicit' puer.
xviij. Spiritus tristis exsiccat ossa. ¶ **A**d tertiu'
dōm q' dolor cōtritionis quū sit finitus quantū
ad intensioē: sicut ē 7 pena peccato mortali de-
bita finita est: habet tū infinitaz virtutez ex chari-
tate qua informat: 7 fm hoc pot' valere ad delecti-
onez culpe 7 pene. ¶ **A**d tertū. q. dō q' cōtritio vt
sepe dicit' est: habet duplicē dolorē: vnu rōnis q' ē
displicentiā pcti cōmissi: 7 hic pot' esse adeo puus
q' non sufficiat ad rōnem cōtritionis: vt si minus
displiceret ei pctā q' debeat displicere separatio
a fine: sicut etiā amor pot' esse ita remissus q' non
sufficit ad rōnem charitatis. aliū dolorē h; in sen-
su: 7 paruitas huius nō ipedit rōnez contritionis
qz non se habet essentialr ad contritionē: s; quasi
ex accidenti ei adiungit: 7 itez nō est in pte nra
Sic q' dōz q' quātūcūq' puus sit dolor: dūmodo
ad cōtritionis rōnem sufficiat: omnē culpā delet.
¶ **A**d p'mū q' dōm q' medicine spūales habent
efficaciāz infinitaz ex virtute infinita que in eis o-
perat: 7 iō illa medicīa q' sufficit ad curationē pui
pcti sufficit etiā ad curationē magni: sicut patet d'
baptismo quo 7 magna 7 parua peccata solunt'
7 similit' est de cōtritione dūmodo ad rōnez cōtri-

tionis pertingat. ¶ Ad scdm ddm q hoc sequit ex necessitate q vnus ho plus doleat de peccato maiori q de minori fin q magis repugnat amori qui dolore causat: sed tm si vnus alius haberet tantu de dolore pro maiori quatu ipse hz pro miori sufficeret ad remissionē culpe. ¶ Questio. III.

Quēde qritur de cōfessione. Et circa hoc querūt. v. Primo de necessitate cōfessionis. Secōdo qd sit cōfessio. ¶ Tertio cui sit faciēda. Quarto qualis esse debeat. ¶ Quinto de effectu cōfessionis.

Ad primuz sic proceditur: Cū q cōfessio nō sit necessaria ad salutē. sacrm. n. pnie contra remissionē culpe ordiatuz est. sed culpa per grē infusionē sufficientē remittitur. q ad pniām de pctō agendaz non est necessaria cōfessio. ¶ P. aliquib' est pctm remissuz sine hoc q cōfessi legant: sicut pz de Petro 7 d Magdalenā: 7 etiā de Paulo. sed nō est minoris efficacie grā remittēs pctm nūc q tunc fuit. q nec nunc de necessitate salutis ē q homo cōfiteatur. ¶ P. pctm qd ex alio cōtractū est ex alio debet hēre medicinā. q pctm actuale quod ex pprio motu quilibet cōmisit debet ex scōpo tm habere medicinā sed h tale pctm ordinat pnia. q cōfessio non est de necessitate pnie. ¶ P. cōfessio ad hoc dēsiderat in iudicio: vt fm quātitatē culpe pena infligatur. sz homo pōt sibi ipsi penā infligere maiorē q etiā ab alio sibi infligat. q vt q nō sit cōfessio de necessitate salutis. ¶ Sz h: Boc. in li. de cōsola. Si medicina expectas: oz q morbu detegas. sz de necessitate salutis ē q homo de pctis medicinā accipiat. q de necessitate salutis est q morbu p cōfessionē detegat. ¶ P. in iudicio seculari nō est idē iudex 7 reus. sz iudiciū spūale est ordinatuz. q peccator qui est reus nō hz esse sui ipsius iudex: sed ab alio iudicari. 7 ita oportet q ei pfitēat. ¶ Lterius vī q sit de iure naturali. Adā. n. 7 Layn nō tenebāt nisi ad pcepta legis nature. sed respēdunt de h' q pctm suū nō sunt pfecti. q cōfessio pcti est de lege naturali. ¶ P. pcepta illa que manent in lege veteri 7 noua sunt de iure naturali. sed cōfessio fuit i lege veteri: vñ dicit Eia. xliij. Narra siqd habes: vt iustificeris. q est de lege naturali. ¶ P. Job nō erat subiect' nisi legi naturali. sed ipse pctā confitebatur: vt pz per hoc qd ipse d se dicit: Job. xxxi. Si abscondi vt homo pctm meū. q est de lege naturali. ¶ Sz h: Irido. dicit q ius naturale ē idē apud omnes. sed cōfessio nō est eodem modo apud oēs q nō est de iure naturali. ¶ P. cōfessio fit ei q hz clauē. sed clauē ecclesie non sunt de naturalis iuris institutionē. q nec cōfessio. ¶ Lterius videt q non omnes ad cōfessionē teneant: qz sicut dicit

Hiero. Penitentia est secūda tabula post naufragiū. sed aliqui post baptisimū naufragiū nō sūt passi. q eis non cōpetit penitētia: 7 sic nec cōfessio que est penitētie pars. ¶ P. cōfessio faciēda est iudici in quolibet foro. sed aliqui sunt qui nō habent hominē iudicē supra se. q non tenent ad cōfessionē. ¶ P. aliquis est qui non habet peccata nisi venialia. sed de illis non tenet homo confiteri q non quilibet tenetur ad cōfessionē. ¶ Sz ptra est: quia cōfessio contra satisfactionē 7 contritiōnem diuidit. sed omnes tenentur ad contritiōnez 7 satisfactionem. q 7 omnes tenent ad cōfessionē. ¶ P. hoc patet ex decretali de penitētis 7 remissionib': vbi dicit q vtriusqz sexus cū ad annos discretionis venerint debent pctā cōfiteri. ¶ Lterius videt q statim teneat confiteri: dicit. n. Hugo de sancto vic. Si necessitas non est que pterdat cōtēptus non excusat. sed quilibet tenet vitare cōtēptum. q quilibet tenet statim confiteri cū potest. ¶ P. quilibet tenet plus facere ad euadendum a morbo spiritali q ad euadendum a morbo corporali. sed aliquis infirmus corporali nō sine dōrimento salutis medicum requirere tardat. q videt q nō possit esse sine detrimento salutis q aliqua sacerdoti cuius copiaz habet de pctō confiteat. ¶ P. illud qd sine timō debet: statim debet. sz sine timō oz hō pfectionē deo. q tenet ad statim. ¶ Sz h: in decretali simul dat tpus dēmiatū de cōfessione 7 de eucharistie pceptionē. sed aliquis nō peccat si nō percipiat eucharistiā ante tpus a iure dēmiatū. q non peccat si nō añ tps illud pfitēatur. ¶ P. quicūqz omittit illud ad qd ex pcepto tenet peccat mortalit'. si q aliquis nō statim pfitēat qñ hz copiaz sacerdotis si ad cōfessionē statim tenet peccaret mortalit': 7 eadē rōne in alio tpe: et sic dēinceps 7 ita mltā mortalia pctā hō icurreret p vna pnie dilacone: qd videt incōueniens. ¶ Lterius vī q possit cū aliquo dispensari ne pfitēat hoi. pcepta eni que sunt de iure positiuo subiacēt dispensatiōi pator' ecclesie. sed cōfessio est huiusmodi: vt ex dictis patz. q pōt dispensari cū aliquo vt nō pfitēat. ¶ P. illud qd ab hoie institutuz est pōt etiā ab hoie dispensationē recipere. sz cōfessio nō legit a deo instituta: sed ab hoie: Jac. v. Cōfitemi alterutrū peccata vra. habet autē papa ptaēz dispensandi in his q p aplos instituta sūt: sicut pz de bigamis. q etiā pōt cū aliquo dispensare ne pfitēat. ¶ Sed h: pnia cuius ps est cōfessio ē sacrm necessitatis: sic 7 bapuz m'. cū q i baptisimo nullus dispensare possit: nec in cōfessione aliqd dispensat poterit. ¶ Rūdeo ddm ad. i. qōnez. q passio chusti sine cui' vtrute nec actuale nec originale pctm dimittit in nobis opaf p sacramētoz susceptionē q ex ipsa effi. acia habet: ideo ad culpe remissionē 7 actualis 7 originalis reqrit sacrm ecclesie: vel actu susceptuz: vel saltē voto qñ articulus necessitatis nō pceptus sacrm excludit:

et p[ro]p[ter] illa sacra q[ue] ordinant[ur] contra culpā cu[m] q[ue] salu[m] esse non potest sūt de necessitate salutis: et iō sic bap[ti]sm[us] quo delect[ur] originale ē de necessitate salutis: ita et p[ro]p[ter] sacra, sicut autē aliq[ui]s per hoc q[uo]d bap[ti]sm[us] petit se m[is]tra eccl[esi]e s[ub]iicit ad q[ui]s p[ro]p[ter] d[is]p[en]satiōe[m] sacra: ita et p[ro] hoc q[uo]d fateat p[er]m[iss]iōe[m] suā se m[is]tra eccl[esi]e s[ub]iicit: ut p[ro] sacra p[ro]p[ter] ab eo d[is]p[en]satiōe[m] remissio[n]e[m] p[ro]sequat[ur]: qui cōgruū remediū adhibere nō p[ro]p[ter] nisi p[er]m[iss]iōe[m] cogit[ur] q[uo]d sit p[ro] cōfessionē peccāti: et iō p[ro]fessio ē de necessitate salutis eius qui in p[er]m[iss]iōe[m] actuale mortale cecidit. ¶ Ad p[ri]mū q[ue] d[icitur] q[uo]d q[ui] ē infusio sufficit ad culpe remissio[n]e[m]: s[ed] p[ro] culpā remissā adhuc ē p[er]m[iss]iōe[m] debitor p[er]ne t[em]p[or]alis: s[ed] ad gr[ati]e infusio[n]e[m] cōsequēdā ordinata sūt gr[ati]e sacra: a[n]t[ea] q[uam] s[us]ceptionē v[el] actu v[el] p[ro]posito aliq[ui]s q[ui] nō p[ro]fess[us] sit i[n] bap[ti]smo p[ro]p[ter] et iō d[icitur] p[ro]fessio: et v[er]it[er] p[ro]fessio[n]e[m] erube scētā et v[el] clauū quib[us] se p[ro]f[ite]r[ur]: et satisfactio[n]e[m] i[n] v[er]it[ate] quā sacerdos moderat[ur] s[ed] q[ui]tate[m] criminu[m] sibi p[ro]fessionē innotescētū pena t[em]p[or]alis expiat: s[ed] t[em]p[or]e ex hoc q[uo]d operat[ur] p[ro]fessio ad p[er]ne remissio[n]e[m] nō h[ab]et q[uo]d sit de necessitate salutis: q[ui] pena ista ē t[em]p[or]al ad quā p[ro] culpe remissio[n]e[m] aliq[ui]s ligat[ur] remanet v[er]o sine hoc q[uo]d in p[er]m[iss]iōe[m] via expiaret: c[um] via salutis s[ed] h[ab]et q[uo]d sit de necessitate salutis: ex hoc q[uo]d ad remissio[n]e[m] culpe mō p[ro]dicto opat[ur]. ¶ Ad scōd[um] d[icitur] q[uo]d q[ui] nō legat[ur] illoz p[ro]fessio: potuit t[ame]n fieri. m[ul]ta. n. sūt sc[ri]pt[ur]e que nō sūt sc[ri]pt[ur]e: et p[ro]f[ite]r[ur] ch[rist]us h[ab]et p[ro]f[ite]r[ur] ex cel[est]e in sacra: v[er]o sine his que ad sacra p[ro]p[ter] p[ro]f[ite]r[ur] p[ro]f[ite]r[ur] p[ro]f[ite]r[ur]. ¶ Ad t[er]t[ium] d[icitur] q[uo]d p[er]m[iss]iōe[m] q[uo]d ex altero d[icitur] ē. f. originale p[ro]t[er] oio ab extrinseco remediū h[ab]et v[el] in puulis p[ro]p[ter] s[ed] p[er]m[iss]iōe[m] actuale q[uo]d ex se ip[s]o q[ui]s q[ui] p[ro]m[iss]it nō p[ro]t[er] expiari nisi aliq[ui]d cooperat illi qui peccavit: s[ed] t[ame]n nō sufficit ad p[er]m[iss]iōe[m] expiandum ex se ip[s]o: sicut sufficienter peccatu[m] cōm[is]it: eo q[uo]d peccatū ex p[ro]p[ter] p[ro]fessionis ē finitū ex q[uo]d p[ro]p[ter] peccator i[n] ip[s]is inducit: s[ed] ex p[ro]p[ter] auersio[n]e[m] h[ab]et infinitatē ex q[uo]d p[ro]p[ter] te o[mn]i q[uo]d p[er]m[iss]iōe[m] remissio[n]e[m] incipiat: q[ui] q[uo]d ē vltimū in generatōe ē p[ri]mū in resolutōe: v[el] d[icitur] in. iij. eth. et iō o[mn]i q[uo]d p[er]m[iss]iōe[m] actuale ex alio medicinā h[ab]eat. ¶ Ad 4[um] d[icitur] q[uo]d satisfactio nō sufficeret ad expiandū penā p[er]m[iss]iōe[m] ex q[ui]tate p[er]ne que in satisfactōe iponit: sed sufficit inq[ui]ntū ē p[ro] sacra v[er]it[ate] sacrales h[ab]et: et ideo o[mn]i q[uo]d p[ro] d[is]p[en]satores sacro:z iponat: et iō necia ē cōfessio. ¶ Ad scōd[um] d[icitur] q[uo]d sic i[n] p[ri]mā di. dictū ē: sacra sūt quedā fidei p[ro]fessiones: v[er]o o[mn]i ea fidei e[st] p[ro]p[ter] tionata. fides at ē. s. cognitio[n]em rōnis nālis: v[er]o et et sacra sunt. s. rōnis nālis dictamīa: et q[ui] l[ib]e[n]t nāle est q[uo]d nō opinio genuit: s[ed] inata quedā vis i[n]seruit v[el] Tull[us] dicit: iō sacra nō sunt de iure nāli: s[ed] d[icitur] i[n] v[er]o d[icitur] q[uo]d ē sup[er]nāle: et q[ui]s etiā nāle d[icitur] f[er]m[us] q[uo]d culz rei illud ē nāle q[uo]d ei a suo creatore ipōit: t[ame]n p[ro]p[ter] nālia dicit q[uo]d ex p[ri]ncip[ali]s nate causant. sup[er]na nām aut q[uo]d ip[s]e de sibi referuat sine nate misterio opanda: siue in operatiōib[us] miraculoz: siue in reuelatiōib[us] mysterioz: siue i[n] institutiōib[us] sacro:z: et sic cōfessio que sacralē necessitatē h[ab]et nō est de iure nāli: s[ed]

dino. ¶ Ad p[ri]mū q[ue] d[icitur] q[uo]d Adā vituperat de hoc q[uo]d p[er]m[iss]iōe[m] suū corā deo nō recoguit. cōfessio. n. q[ue] sit deo p[ro] recognitionē p[er]m[iss]iōe[m] ē de iure nāli. n[on] autē loquimur de p[ro]fessio[n]e q[ue] sit hōi. ¶ Uel d[icitur] q[uo]d confiteri p[er]m[iss]iōe[m] in casu ē de iure nāli. f. cū q[ui]s in iudicio p[ro]f[ite]r[ur] a iudice interrogat: tūc. n. nō d[icitur] m[er]itū p[er]m[iss]iōe[m] excusando v[el] negādo: de q[ui] Adā et Layn vitup[er]at s[ed] p[ro]fessio q[ue] sit hōi sp[irit]u ad remissio[n]e[m] p[er]m[iss]iōe[m] consequēdā a deo nō est de iure nāli. ¶ Ad scōd[um] d[icitur] q[uo]d p[re]cepta legis nate manēt eodē mō in lege moysi et in lege noua: s[ed] p[ro]fessio q[ue] sit aliq[ui]s aliter ē in lege moysi: nō t[ame]n eodē mō: sic in lege noua: nec sicut i[n] lege nate. in lege. n. nate sufficiebat interior: recognitio p[er]m[iss]iōe[m] apud deū: sed in lege moysi oportebat aliq[ui]s signo exteriori p[er]m[iss]iōe[m] p[ro]f[ite]r[ur]: sic p[ro] oblationē hostie p[ro] p[er]m[iss]iōe[m] ex q[ui] etiā hōi inotescere poterat cu[m] peccasse: nō autē oportebat q[uo]d sp[irit]u p[er]m[iss]iōe[m] a se p[ro]m[iss]iōe[m] suz manifestaret: aut p[er]m[iss]iōe[m] circūstātiā: sic in noua lege o[mn]i. ¶ Ad t[er]t[ium] d[icitur] q[uo]d Job loquit[ur] de illa abscōsione p[er]m[iss]iōe[m] quā facit in iudicio de p[ro]f[ite]r[ur] p[er]m[iss]iōe[m] negādo aut excusando: v[el] ex glo. ibidē h[ab]et p[ro]t[er]. ¶ Ad itā. q. d[icitur] q[uo]d ad cōfessionē dupl[ic]i obligamur ¶ Uno mō ex iure d[omi]no ex h[ab]it[us] q[uo]d ē medicina: et f[er]m[us] hoc nō o[mn]i tenent ad cōfessionē: s[ed] illi t[ame]n q[ui] p[er]m[iss]iōe[m] mortale incurrit p[ro] bap[ti]smū. alio mō ex p[re]cepto iuris positui: et sic tenent o[mn]i ex ista institutione eccl[esi]e edita in cōcilio generali s[ed] Innocētiō. iij. tū v[el] quilibet se p[ro]f[ite]r[ur] recogit[ur]: q[ui] o[mn]i peccauerit et eg[er]it q[ui]s dei: tū v[el] cū malou[us] reuerētia ad eucha[rist]ia accedat: tū v[el] eccl[esi]e rectorib[us] sui s[ub]dit[us] inotescat ne lupus inter gregez lateat. ¶ Ad p[ri]mū q[ue] d[icitur] q[uo]d q[ui]s hō in hac vita p[ro] bap[ti]smū naufragiū eua dere possit q[uo]d ē p[ro] p[er]m[iss]iōe[m] mortale: nō t[ame]n p[ro]t[er] eua dē venialia quib[us] ad naufragiū d[is]ponit cōtra que ē p[ri]mā ordinat[ur]: et iō manet p[ro]p[ter] etiā in illis q[ui] nō mortali peccat: et p[ro] p[ro]fessio[n]e. ¶ Ad scōd[um] d[icitur] q[uo]d null[us] est qui nō habeat iudicē ch[rist]u[m] cui p[ro] suū vicariū p[ro]f[ite]r[ur] o[mn]i qui q[ui]s eo inferior sit inq[ui] tū ip[s]e p[ro]f[ite]r[ur] ē t[ame]n eo est superior in quātū p[ro]f[ite]r[ur]: est ip[s]e et ille ch[rist]i m[is]ter. ¶ Ad t[er]t[ium] d[icitur] q[uo]d ex vi sacra nō tenet aliq[ui]s venialia p[ro]f[ite]r[ur]: s[ed] ex institutio[n]e eccl[esi]e: q[ui] nō h[ab]et alia q[ue] cōfiteat[ur] v[el] p[ro]t[er] dicit f[er]m[us] quosdā q[ue] ex decretali p[ro]dicta nō obligant: nisi illi qui h[ab]et p[er]m[iss]iōe[m] mortalia q[uo]d p[ro]p[ter] hoc q[uo]d dicit: q[uo]d o[mn]i oia p[er]m[iss]iōe[m] p[ro]f[ite]r[ur]: q[uo]d de v[er]it[ate] b[apt] intelligi nō p[ro]t[er]: q[ui] null[us] oia p[ro]f[ite]r[ur] p[ro]t[er]: et f[er]m[us] h[ab]et ille q[ui] nō h[ab]et mortalia nō tenet ad cōfessionē venialiu[m]: s[ed] sufficit ad p[re]ceptū eccl[esi]e iplēdū: v[el] se sacerdoti rep[ro]f[ite]r[ur]: et se ondat absq[ue] cōscia mortalis e[st]: et hoc ei p[ro] cōfessio[n]e[m] reputat. ¶ Ad q[ui]tā. q. d[icitur] q[uo]d cū p[ro]p[ter] cōfessio[n]e[m] sit an[te] r[ati]ō[n]em: tūc tenet aliq[ui]s ad hoc p[ro]p[ter] p[ro]f[ite]r[ur]: q[ui] ad p[ro]f[ite]r[ur] tenet. f. q[ui] p[ro]t[er] tā memorie occurrūt cū p[ro]p[ter] in p[er]iculo mortis existit: aut in aliq[ui] arti culo in q[ui] sine p[er]m[iss]iōe[m] p[er]m[iss]iōe[m] oporteat cū incurrere: sicut cū tenet ad celebrādū si desit copia sacerdotis saltē cōteri tenet: et h[ab]et p[ro]p[ter] p[ro]f[ite]r[ur] p[ro]f[ite]r[ur]

sed ad confessionem actuali faciendam obligat aliquis
dupl. vno mo p accns. s. qñ ad aliquid tenet qd
non pot sine pctō facere nisi confessus: tñc. n. cofite
ri tenet: sicut si debeat eucharistiā pcipē ad quaz
nullus post pctm mortale nisi confessus accedet o3
copia sacerdotis oblata: 7 necessitate n vrgēte: 7 i
de vēit obligatio qua ecclia oēs obligat ad semel
in anno cofitenduz: q: instituit vt semel in ano. s.
i pascha oēs sacra cōionē accipiāt: 7 iō añ tps illō
cofiteri tenentur. Alio mō obligat aliqs ad pfessione
nē p se: 7 sic vř eadē rō eē d pfessione 7 d baptismo
differendo: q: vř qz ē sacm necessitatis. ad bap
tismū aut pcipiēdū n tenet aliqs statū postq h3 p
positū baptisimū ita q peccet mortalit nisi statū ba
ptisē: nec ē aliqd tps dēterminatū vltra qd si ba
ptismū differat pctm mortale icurrat. s3 pot vřige
re q i dilatioē baptisimū erit pctm mortale vel nō
erit: 7 h pēfādū ē ex cā dillatōis: q: sic dicit phs in.
viii. phy. Volūtas n retardat facē op volūtū nisi p
pter aliquā cām rōnabilē. vñ si cā dilatōis bap
tisimū mortale anēxū habeat: vřpote si ppter cō
tēptū vel aliquid huiusmōi baptisimū differat: dila
tio erit pctm mortale: als nō: 7 iō idē vř esse de
confessione que nō est maioris necitatis q bap
tismus: 7 q: ea que sunt de necitate salutis tenet hō
in hac vita iplere: iō si periculū mortis imineat et
p se loquendo obligat aliquis ad confessionē faciē
dā tñc vel baptisimū suscipiendū: 7 ppter hoc etiā3
Jac. simul pceptū edidit de confessione faciēda 7
extrema vnctioē suscipiēda: 7 iō vř pphabilis eoz
opinio qui dicit q nō tenet homo ad statū3 cofite
dū: q: quis periculosū sit differre. Alij aut dicunt q
tenet pteritus ad statū cofitendū debita opportuni
tate oblata fm rectā rōnez: nec obstat q decretal
terminū pferat vt semel in anno cofiteat: q: ecclia
nō indulget dilatioē: sed phibet negligētiā3 i ma
iori dilatioē: vnde per decretalē illā nō excusat a
culpa dilatioē quātū ad for cōfite: s3 excusat a
pena quātū ad for ecclie: vt nō puet debita sepul
tura: si morte puent fuerit añ tēp illud. s3 hoc vř
nimis ouz: q: pcepta affirmatiua nō obligant ad
statū: s3 ad tēp dēterminatū: nō quidē ex hoc q tñc cō
mode ipleri pnt: q: sic si nō daret aliqs elemosynā
d supfluo qñcūq3 paup offeret peccaret mortalr:
qd falsū ē: s3 ex hoc q tēp necitate vrgētē adducit
7 iō nō o3 q si statū oblata opportunitate n cofite
at et si maior opportunitas expectet aliquis pec
cet mortalr: sed qñ ex articulo tēporis necitas con
fessiois inducit: nec hoc est ex indulgētia ecclie q
nō teneat ad statū: s3 ex nā pcepti affirmatiui: vñ
añ ecclie statutū etiā min d debebat. qdā vō dicūt
q seculares nō tenent añ qdragesimale tps pñteri
qd ē eis pñie tēp: s3 religiosi tenent ad statū: q: to
tū tps ē eis pñie tēp: s3 hoc nihil ē: q: religiosi nō
tenent ad alia q alij hōies: nisi ad que se ex voto
obligauerūt. Ad pñm g dō q Hugo loquit de

illis qui sine sacro decedūt. Ad scdm dō q nō ē
de necitate salutis corporalis q statū medicū qrat
nisi quādo necitas curatiois icūbit: 7 silt ē de mor
bo spūali. Ad tertū dōm q retētio rei aliene
inuito dño cōtrariat pcepto negatiuo qd obligat
sp 7 ad sp: 7 iō tenet statū ad reddēdū sec aut ē de
impletione pcepti affirmatiui: qd obligat semper
sed nō ad sp: vñ nō tenet aliquis ad statū iplendū
Ad v. qōnez dōm q ministri ecclie instituunt i
ecclia diuinit fundata: 7 iō institutio ecclie p sup
ponit ad operationē mistroz: sicut op creatiois
p supponit ad op nature: 7 q: ecclia fundat i fide
7 sacris: iō ad mistros ecclie nec nouos articulos
fidei edere: aut editos remouere: aut noua sacra i
stituire: aut instituta remouere pñer: s3 hoc est
pñatis excellētie que soli debet chřsto: qui ē ecclie
fundamentū: 7 iō sicut papa nō pot dispēare vt
aliquis sine baptismo saluet: ita q nec saluet sine
confessione fm q obligat ex ipsa vi sacri: sed pot dispē
pēare in confessione fm q obligat de pcepto ecclie:
vt possit aliquis diut confessionē differre q ab ec
clesia institutū sit. Ad pñm g dō q pcepta iur
diuini nō min obligat q pcepta iuris naturalis.
vñ sicut nō pot dispēari in iure naturali: ita nec
in iure posituo diuino. Ad scdm dō q pceptū
de confessione nō ē ab hōie puro institutū quō sit
a Jacobo pñlgatū: sed a deo institutionē habuit
q: uia expressa institutio ipius nō legat: tñ quedā
pfiguratio ipius inuenit: 7 in hoc qd Jobi cofite
bant pctā qui baptismo ipius ad gram chřsti pze
parabant: 7 in hoc etiā q dñs sacerdotibus lepro
sos trāsmisit: qui q: uis non essent noui testamēti
sacerdotes: tamē in eis noui testamēti sacerdotū
significabatur.

Ad secundum sic pro
cedit: Ut q Aug. incōuenienter confessio
nē diffiniat dicēs: Confessio est p quā morbus latē
spe venie aperit. morb. n. 3 quē confessio ordinat
pctm ē. s3 pctm aliqñ ē apertū. g non debuit dicē
morbu latente esse cui confessio est medicina. P
pncipiū pñie est timor: vt in. xiiij. di. dictū est. sed
pfectio ē ps pñie. g nō debuit p cā confessionis ponē
spē: sed magis timorem. P. illud qd sub sigillo
pōit n aperit: s3 claudis magis. s3 pctm qd qd cofi
tes s3 sigillo pfectiois ponit. g nō aperit in confessio
ne pctm: sed magis claudis. P. innēniunt qdā3
alie diffinitōes ab ista differētes. Grego. n. dicit q
confessio ē pctō3 detestatio 7 ruptio vulneris. qdā
vō dicūt q confessio ē legitīa corā sacerdote pctō3
declaratio. qdā aut sic: Confessio ē sacralis deliquē
tis accusatio ex crubescētia: 7 per clauē ecclie sa
tisfactoria obligans ad peragēdā pñiam iniūctā
g vř q passignata causa non omnia cōtineat que
in his cōtinent: 7 ita q insufficiens sit. Lterius
vř q confessio non sit actus virtutis. omnis. n. act

virtutis est de iure naturali: qz ad virtutes apti sumus a nā: vt phs dicit in .ij. eth. s3 cōfessio non est de iure nāli. s3 nō est act' virtutis. ¶ **S.** act' virtutis magis pōt cōuenire inocēti q̄ ei qui peccauit. sed cōfessio pcti de qua loq̄mur nō pōt inocēti cōuenire. s3 nō est act' virtutis. ¶ **S.** gra q̄ ē in sacris aliq̄ mō differt a gra que ē in virtutib' & donis: vt in p̄ma di. dictū ē. s3 cōfessio ē sacri ps. s3 nō ē act' virtutis. ¶ **S.** p̄cepta legis sūt de actib' virtutū. s3 cōfessio cadit s̄ p̄cepto. s3 est act' virtutis. ¶ **S.** nō meremur nisi actib' virtutū. s3 p̄fessio ē meritoria: qz aperit celū: vt i lra mag' dicit. s3 vt q' sit act' virtutis. ¶ **S.** vtr' vt q' cōfessio nō sit actus p̄nie virtutis: qz act' illi' virtutis est q̄ est cā eius. sed cā cōfessiois est spes venie: vt ex dīffōne iudicia apparet. s3 videt q' sit act' spei & nō p̄nie. ¶ **S.** verecūdia est pars tēpantie: vt in .iij. li. di. xxxij. dictū est. s3 p̄fessio ex erubescētia operat: vt ex p̄passignata dīffōne apparet. s3 est act' tēpantie nō p̄nie. ¶ **S.** act' p̄nie inuit oīne misericordie. s3 p̄fessio magis inuit sapie p̄p̄ veritatē q̄ in ip̄a cē o3. s3 nō est act' p̄nie. ¶ **S.** ad p̄niaz monet articulus de iudicio p̄ timorē q' p̄nie ougo est. sed ad p̄fessionē monet articulus de vita eterna: qz est p̄p̄ spes venie. s3 nō est act' p̄nie. ¶ **S.** ad virtutē veritatis pertinet vt oīdat se quis talē qual est. s3 hoc facit cōfiteas. s3 ē act' virtutis q' d' veritas & nō p̄nie. ¶ **S.** p̄nia ordinat ad destructionē pcti. s3 ad hoc idē p̄fessio ordinat. s3 est act' p̄nie. ¶ **S.** vnde oīm ad p̄ma. q. q' in actu p̄fessiois plura p̄siderada occurrūt: p̄ ip̄a s̄ba act' siue gen' eius qd' ē manifestatio quedā: 2' de quo fit. l. pctm: 3' cui fiat. l. sacerdos: 4' cā ei. l. spes venie: 5' effect' eius. l. absolutio a p̄e pene & obligatio ad aliā p̄e exsoluēdā. in p̄ma s̄ dīffōne Aug. tangit & s̄ba actus in aptione: & de q' sit cōfessio cū d' morib' latē: & cā in spe venie: & in alijs dīffōnib' tangunt aliqua d' illis q̄nqz assignat: vt cuilibet inspiciētī p3. ¶ **S.** Ad p̄mū s̄ oīm q' q̄uis sacerdos aliquādo sciat e' pctm vt hō: nō tñ scit vt christi vicarius: sicut etiā iudex aliquādo scit a liquid: vt hō qd' nescit vt iudex: & quātū ad hoc p̄ p̄fessionē aperitur. Vel oīm q' q̄uis act' pcti exterior in aperto sit: actus tñ interior qui p̄ncipalior est in occulto est: & ideo o3 q' per cōfessionē apiat. ¶ **S.** Ad scdm o3 q' cōfessio p̄supponit charitatez qz iā viu' aliquis efficit: vt in lra dicit. p̄tritio autē est in qua dat' charitas. timor autē scrullis qui est sine spe est p̄cur' ad charitatē. sed hñs charitatez magis mouet ex spe q' ex timore. & iō cā p̄fessiois pot' ponit spes q' venia. ¶ **S.** Ad tertiu' dō q' pctm in cōfessione aperit sacerdoti. & claudit alijs cōfessiois sigillo. ¶ **S.** Ad q̄rtū dōm q' nō o3 i q̄libet dīffōne oia tāgere q̄ ad rē dīffinitā cōcurrūt: & iō inueniunt quedā dīffōnes siue assignationes date pene vnā cām: quedā pene aliā. ¶ **S.** Ad scdaz. q. oīm q' ad hoc q' aliquis dicat act' virtutis: vt p'

dictū ē: sufficit q' in sui rōne aliqua cōditiōez impli-
cet que ad virtutē ptineat: q̄uis aut' nō oia q̄ ad v-
tutē requirūt iporet p̄fessio: tñ iporat ex suo no-
mie manifestationē alicui' qd' in p̄scia tenet aliq̄s.
sic. n. simul in vnū os & cor p̄ueniūt. si. n. q̄s aliq̄d
p̄ferat ore qd' corde nō tenet: nō p̄fessio: s3 fictio
d' hec aut' p̄ditio ad virtutē ptinet: vt aliquis ore
cōfiteat qd' corde tenet: & iō p̄fessio ē bonū ex genē
& ē act' virtutis: s3 tñ pōt male fieri nisi alijs debū
circūstātijs vestiat. ¶ **S.** Ad p̄mū s̄ oīm q' ad con-
fessionē veri debito mō faciēdā vbi o3 & cui o3 in
generalī inclināt rō nālis: & fm hoc p̄fessio est de
iure nāli: s3 determinatio circūstātiarū: q̄n & quō &
quid p̄fiteri oporteat: & cui hoc est ex institutiōe
iuris diuini in p̄fessioe de qua loquimur: & sic patet
q' ius nāle inclināt ad cōfessionē mediāte iure diuino
quo circūstātie dētermināt: sicut pene ē i oib' que s̄
de iure positūo. ¶ **S.** Ad scdm o3 q' illi' virtutis
cui' obiectū ē pctm cōmissuz q̄uis hituz possit in-
nocēs h̄re: tñ actū nō h3 innocētia p̄manēt: vt. s.
de p̄nia dictū ē: & iō etiā p̄fessio pctoz de qua nūc
loquimur nō p̄ctit inocēti q̄uis sit act' virtutis.
¶ **S.** Ad tertiu' dōz q' q̄uis gra sacroz & gra virtu-
tuz sit alia & alia: nō tñ sūt p̄nie: s3 dīspate: & iō nō
est incōueniēs vt idē sit actus virtutis s3 q' ex li. ar.
gra informata p̄cedit: & sit sacrm vel ps sacri s3 q'
est medicina in remediū pcti ordinata. ¶ **S.** Ad itiaz
q̄onez oīm q' in virtutib' hoc p̄siderandū ē q' q̄n
s̄ obiectū virtutis addit sp̄alio rō boni. & difficil
requirūt sp̄alis virtus: sicut magis sūp' ad magni-
ficentiā ptinet: q̄uis cōter sūp' medicos & do-
natōes ptineat ad liberalitatē: vt p3 in .ij. & .iij.
eth. & s̄lī est in p̄fessione veri: que q̄uis ad verita-
tis virtutē pticat absolute: tñ s3 q' aliqua rō boni
addit ad aliā virtutē ptinere incipit: & iō dicit phs
i. iij. eth. q' p̄fessio que fit in iudicijs nō ptinet ad
veritatis virtutē: s3 magis ad iusticiā. & s̄lī p̄fessio
bñficiōz dei in laudē diuinā nō ptinet ad virtutē
veritatis: sed ad virtutē latric: & ita ē p̄fessio pec-
catoz ad remissionē eoz p̄sequendā nō ptinet
elicitīue ad virtutē veritatis: vt quidā dicūt: s3 ad
virtutē p̄nie: iperatiue aut' ad multas virtutes per-
tinere pōt fm q' in finē multaz virtutū trahit p̄
p̄fessionis act'. ¶ **S.** Ad p̄mū s̄ o3 q' spes est cā cō-
fessionis nō sicut eliciens: sed sicut iperās. ¶ **S.** Ad
scdm o3 q' erubescētia in illa dīffōne nō ponit q̄si
cā p̄fessiois cū magis nata sit ipe dīre cōfessionis
actū: s3 q̄si cōcausa ad liberādū a pena inquantū
ip̄a erubescētia pena quedā ē: & sic ēt clausē ecclie
cōcausē p̄fessiois ad hoc sūt. ¶ **S.** Ad 3^m o3 q' scōz
quādā adaptiōne p̄es p̄nie trib' attributis p̄sōa
rū adaptari p̄nt: vt p̄tritio mic v̄l bonitati r̄nde
at p̄pter dolorē de malo: cōfessio sapientie p̄pter
ye iratis manifestatiōez: satisfactio potēte p̄p̄
satisfaciēdi laborē. & quia cōtritiō ē p̄ma p̄nie p̄
efficaciaz alijs partib' p̄bēs: iō eodez mō iudicat

de tota pnia: sicut de p̄tritione. ¶ Ad q̄rtū dō q̄
q̄ cōfessio magis ex spe procedit q̄ ex timore: vt
dictū ē: tō magis innitit articulo de vita eina que
respicit spes q̄ articulo de iudicio que respicit ti-
mor: q̄uis pnia rōne cōtritiōis cōuerſo se habeat

Ad q̄ntū p̄ solutio ex dictis.

Ad tertium sic proce-

dit: Vt q̄ nō sit necessariū sacerdoti cōfiteri. Ad
p̄fessionē. n. nō obligamur: nisi ex diuina institu-
tione. sed diuina institutio nobis p̄ponit: Jac. v.
Confitemi alterutq̄ rē. vbi nō sit mētio de sacer-
dote. q̄ nō ōz cōfiteri sacerdoti. ¶ P̄. pnia est sa-
cramētū necessitatis: sicut 7 baptisimus. s̄ in bap-
tismo p̄p̄i sacri necessitatis est minister quilibz hō
q̄ 7 in pnia. q̄ sufficit cuiuslibet cōfiteri. ¶ P̄. p̄fessio
ad hoc ē necessaria: vt taxet penitēti satisfactiōis
modus. s̄ aliqui aliquis n̄ sacerdos discretus posset
penitēti dare satisfactiōis modū q̄ multi sacer-
dotes. q̄ nō est necessariū q̄ cōfessio fiat sacerdoti.

¶ P̄. cōfessio ad hoc est ordinata in ecclia: vt re-
ctores pecoz suoz vultū cognoscāt. s̄ q̄n̄z rector
sue prelati nō est sacerdos. q̄ cōfessio nō sp̄ fa-
cienda est sacerdoti. ¶ S̄z̄: absolutio penitēti
p̄p̄i quā sit cōfessio nō pertinet nisi ad sacerdotes
quibz clauis ecclie cōmissa sunt. q̄ cōfessio ōz fieri
sacerdoti. ¶ P̄. p̄fessio p̄figuratur in lazarū mortui
uiuificatiōe. s̄ dñs solis discipulis p̄cepit: vt lazarū
soluerent: vt p̄z Jo. xi. q̄ sacerdotibz facienda ē cō-
fessio. ¶ Alterius v̄ q̄ in nullo casu liceat alijs q̄
sacerdotibz cōfiteri: q̄ p̄fessio sacralis accusatio ē:
vt ex sup̄ap̄osita d̄ffōe h̄r. sed disp̄fatio sacri ad
illū tm̄ p̄tinet qui est sacri m̄ster. cū q̄ m̄ster sacri
p̄nie sit sacerdos: v̄ q̄ nulli aliq̄ sit p̄fessio faciēda.

¶ P̄. p̄fessio in quibz iudicio ad sniaz ordinat. sed
snia in foro p̄tensio nō a suo iudice lata nulla est
7 iō nec faciēda est p̄fessio nisi iudici. s̄ iudex i fo-
ro p̄sciē nō est nisi sacerdos qui h̄z p̄tēz ligādi 7
soluendi. q̄ nō est aliq̄ p̄fessio faciēda. ¶ P̄. in bap-
tismo q̄ quilibet baptizare p̄r: si baptizat laicus
sine necessitate non ōz a sacerdote baptismus itera-
ri. s̄ si aliquis p̄fiteat laico in casu necessitatis itez
ōz sacerdoti cōfiteri: si articulū necitatis euadat.
q̄ p̄fessio sacerdotis nō p̄t fieri laico in casu neces-
sitatis. ¶ S̄z̄ est: qd̄ in l̄ra determinat. ¶ Alteri
v̄ q̄ extra casuz necitatis nō posset aliquis nō sa-
cerdos p̄fessionē venialiu audire: q̄ sacri aliq̄
cōmittit disp̄nsandū laico rōne necitatis. s̄ p̄fes-
sio venialiu nō est de necitate salutis: vt. s̄. dictū ē
q̄ nō cōmittit laico. ¶ P̄. s̄ venialia ordinat ex-
trema vnctio: sic 7 pnia. s̄ illa nō p̄t dari a laico
vt p̄z Jac. vlti. q̄ nec p̄fessio venialiu p̄t ei fieri.

¶ S̄z̄ est: qd̄ dicit Beda in l̄ra. ¶ Alteri videt
q̄ non sit necium q̄ hō cōfiteat propo sacerdoti.
Bre. n. dicit: Aplico moderamie: 7 pietati officio
a nobis constitutus est: q̄ sacerdotibus monachis

aploz figuraz tenentibz liceat p̄dicare: baptizare:
cōione dar: p̄ p̄ctoibz ōzar: pniaz ip̄dere: atz p̄cā
soluere. s̄ moachi nō s̄ p̄p̄i sacerdotes aliqz cū n̄
h̄ant curā aiāz. q̄ cū p̄fessio fiat p̄p̄ absolutiōne
sufficit q̄ fiat cuiusq̄ sacerdoti. ¶ P̄. sic sacerdos
ē huius sacri m̄ster: ita 7 eucharstie. s̄ q̄z sacerdos
p̄t p̄ficere. q̄ quilibet sacerdos p̄t sacri p̄nie mini-
strare. q̄ nō ōz q̄ fiat p̄p̄o sacerdoti. ¶ P̄. illud ad
qd̄ deimiate tenemur nō ē in n̄ra electōe p̄stitu-
tū: s̄ sacerdos cui p̄fiteri debem⁹ ē in n̄ra electōe p̄sti-
tutus: vt p̄z per Aug. in l̄ra. dicit. n. Qui vult cō-
fiteri p̄ctm̄: vt inueniat grāz querat sacerdotē qui
sciat ligare 7 soluere. q̄ v̄ q̄ nō sit necium q̄ sacer-
doti p̄p̄o aliquis p̄fiteat. ¶ P̄. quidā sūt sic plati
qui nō vident h̄ic p̄p̄iū sacerdotē cū nō habeant
superiorē. sed isti tenent ad p̄fessionē. q̄ nō sp̄ tenet
hō p̄fiteri p̄p̄io sacerdoti. ¶ P̄. illud qd̄ est insti-
tutū pro charitate cōtra charitatē non militat: vt
Ber. dicit. sed p̄fessio que pro charitate instituta ē
cōtra charitatē militaret: si homo ad p̄fiteādū vni
sacerdoti esset obligatus: vt puta si p̄cto: sciat sa-
cerdotē suū hereticū vel sollicitatorē ad malū aut
fragilē qui ad p̄ctm̄ qd̄ d̄s ei p̄fiteat sit p̄n̄: vel si re-
uelator: eē p̄fessiois p̄babili existimat: vel si p̄ctm̄
p̄ ip̄m cōmissus sit: de quo quis p̄fiteri ōz. q̄ v̄ q̄
nō sp̄ oporteat p̄fiteri p̄p̄o sacerdoti. ¶ P̄. in eo
qd̄ est necessariū ad salutē nō sunt hoies artandi
ne impediant a via salutis: sed magna artatio v̄
si oporteat vni hōi p̄fiteri de necessitate: 7 p̄ hoc
multi p̄nt a p̄fessioe retrahi: vel timore: vel vere-
cūdia: vel aliquo huiusmodi. q̄ cū p̄fessio sit de ne-
cessitate salutis nō debēt hoies ad hoc artari: vt
videt q̄ p̄p̄o sacerdoti p̄fiteant. ¶ S̄z̄ ē decretal
Innocenti: qui instituit q̄ oēs vtriusq̄ sex̄ semel in
āno p̄p̄o sacerdoti p̄fiteat. ¶ P̄. sic se h̄z ep̄us ad
diocēz suā: ita sacerdos ad suā prochia. s̄ nō h̄z
vni ep̄o in diocēsi alteri ep̄ale offm̄ exercē s̄z̄ sta-
tuta canonū. q̄ nec h̄z vni sacerdoti prochianū al-
teri audire. ¶ Alteri v̄ q̄ nō possit aliq̄s aliq̄ p̄
p̄o sacerdoti p̄fiteri: et ex p̄uilegio v̄l mādato iur-
toris: q̄ nō p̄t aliq̄d p̄uilegiū indulgeri i p̄iudiciū
alteri. s̄ h̄ ē in p̄iudiciū alteri sacerdotis si alius
p̄fessionē s̄bditi audiat. q̄ nō p̄t p̄ p̄uilegiū v̄l lice-
tia seu mādātū sup̄iori obtineri. ¶ P̄. illud qd̄
ipedit oīnū mādātū nō p̄t p̄ mādātū v̄l p̄uilegiū
alicui hōis p̄cedi. s̄ mādātū diuinū ē ad rectores
eccliaz: vt diligētē vultū pecoris sui aḡscāt: p̄cē.
xxvij. qd̄ ipedit si aliq̄ ip̄e p̄fessionē ei⁹ audiat. q̄
h̄ nō p̄t p̄ alicui hōis p̄uilegiū v̄l mādātū ordinarī
¶ P̄. ille q̄ audit p̄fessioes alicui⁹ ē p̄pus iudex ei⁹
als nō possit eū ligare 7 soluē. s̄ vni hōis nō p̄nt
eē plures p̄p̄i iudices v̄l p̄p̄i sacerdotes: q̄ tūc tene-
ret pluribz obedire: qd̄ cēt impossibile si d̄ria p̄cipēt
v̄l icōpossibilia. q̄ nō p̄t alicui aliq̄s p̄fiteri nisi p̄
p̄o sacerdoti: et ex sup̄ioris licētia. ¶ P̄. iniurias
facit sacro qui sacri iterat super eandē materiā

vel ad min' inutilr facit. s; qui p'fessus est alij sacerdoti tenet itez p'fiteri p'po sacerdoti si petar: q; n̄ est absolutus ab obedientia qua ei tenet ad hoc. s; nō pōt licite fieri q; alij q; p'po sacerdoti cōfiteat.

S3: ea que sunt ordinis pnt hnti silem ordi nē cōmitti ab eo qui illa facere pōt. s; superior: vt ep̄s pōt audire p'fessionē illius qui est de prochia alicui p'byteri: q; etiā aliqñ aliqua sibi reseruat: cū sit pncipalior: rector. s; pōt cōmittere alicui sacerdoti alteri q; ipse audiat. **S**4: qd pōt infirio: pōt supior. sed ipse sacerdos pōt dare licentiā suo prochiano q; alteri p'fiteat. s; multo forz hoc ei superior pōt. **S**5: p'tates quā hz sacerdos i populo hz ab ep̄o. s; ex illa p'tate pōt p'fessionē audire. s; ex eadē rōne alius cui ep̄us p'tatez cōcedit.

Rideo ad p'mā q. q; g'ra que in sacris dat a ca pite in mēbra descēdit: r' iō solus est ille mīstr' sacramētoz in quib' g'ra dat qui hz ministeriū sup corp' christi vez: qd solus sacerdos est qui cōsecrare eucharistiā pōt: r' iō cū in sacro pnie g'ra cōferat: solus sacerdos est minister hui' sacri: r' ideo ei soli faciēda ē sacralis p'fessio que mīstro ecclie dz fieri. **A**d p'mū qd q; Jaco. loquitur ex p'suppositōe diuine institutiōis. r' q; diuine institutiō p'cesserat de p'fessioe sacerdotib' faciēda: per h' q; eis p'tatez remittēdi p'ctā in aplis dedit: vt p' Jo. xx. iō intelligēdū ē q; Jacob' sacerdotib' p'fessio nē esse faciēda monuit. **A**d scōz qd q; baptis mus ē magis sacrm necitatis q; pnie sacrm q; ad p'fessionē r' absolutōez: q; qñz baptis'm' p'termitti non posset sine periculo salutis eterne: vt pater in pueris qui nōdū hnt vsuz rōnis: sed nō est ita de p'fessioe r' absolutōe q; tñ ad adultos pertinet in quib' p'ritio cū p'posito p'ritēdi r' desiderio absolutiōis sufficit ad liberandū a morte eterna: r' iō n̄ est sile d' baptis'mo r' p'fessioe. **A**d tūū qd q; sic dictū ē in satisfactōe nō solū attedēda ē q̄ntitas pe ne: s; et v' ei' f'z q; ē ps sacri: r' sic requirit sacroꝝ di spēsatoz: q; uis ē ab alio q; a sacerdote q̄ntitas pe ne taxari possit. **A**d qrtū qd q; cogscere vultū pecoris ad duo neciuz ē. p' q; coordinēt gregi chri sti: r' sic cogscē vultū pecoris p'tinet ad curā r' solici tudinē pastoralē: q; icūbit qñz illis q; n̄ sūt sacerdo tes. scō ad hoc q; puidēat ei pueniēs medicamen tū salutis: r' sic cogscere vultū pecoris p'tinet ad eū cui' ē medicamētū salutis. s; sacz eucharistie r' alia p'bere. s; ad sacerdotē: r' ad talē cognitionē pecoris p'fessio ordinat. **A**d ij. q. dō q; sic baptis'm' est sa cramētū necitatis: ita r' pnia. baptis'm' aut q; ē sa cramētū necitatis hz duplicē mīstrū: vnum cui ex offō baptigare incūbit. s; sacerdotē: aliū cui rōne necitatis dispēsatio baptis'mi cōmittit: r' ita ē mī nister pnie cui p'fessio ē faciēda ex offō ē sacerdos s; i necitate ēt laic' vicē sacerdoti supplet: vt ei cō fessio fieri possit. **A**d p'm' qd q; i sacro pnie n̄ so lū est aliqd ex pte mīstri. s; absolutio r' satisfactiōis

iniūctio: s; et aliqd ex pte ipsius q; suscipit sacz qd ē et de eēntia sacri: sic p'ritio r' p'fessio. satisfactio aut iā incipit eē a mīstro inq̄tū eā iniūgit: r' a pe nitēte inq̄tū eā implet: r' ad plenitudinē sacri vtz q; dz p'currere qñ possibile ē: s; qñ necitas iminet dz facere penitēs qd ex pte sua ē. s; p'teri r' p'fiteri cui pōt: q; quīs sacrm p'ficere n̄ possit: vt faciat id qd ē ex pte sacerdotis absolutiōe. s; tñ defectū sacer dotis: sūm' sacerdos supplet: nihilomin' p'fessio la ico ex desiderio sacerdotis scā sacralis ē qdāmō: quīs nō sit sacrm p'fectū: q; deest ei id qd ē ex pte sacerdotis. **A**d ij. dō q; quīs laic' nō sit iudex ei' qui ei cōfiteat absolute: tñ rōne necitatis accipit iudiciū sup cū fm q; cōfiteat ex desiderio sacerdoti se ei s'bdit. **A**d tertū dō q; p' sacra hō nō soluz deo: sed etiā ecclie dz q; recōciliat. ecclie aut recōci liari nō pōt nisi satisfactio ecclie ad eū pueniat. i baptis'mo aut satisfactio ecclie ad hoiez puenit p ipm elemētū exterius adhibitū qd verbo vite si gnificat fm formā ecclie a q̄ntiq; r' ideo ex quo se mel baptigatus est a quocūq; nō dz q; itez bapti getur: sed in pnia ecclie satisfactio non puenit ad hominē nisi p mīstrū: q; nō ē ibi aliqd elemētū corporale exterius adhibitū qd ex satisfactōe i uisibile g'raz pferat: r' iō quīs ille qui laico p'fessus ē in articulo necitatis p'fecutus sit veniā a deo: eo q; p'positū p'ritēdi fm mādātū dei qd cōcepit: sicut potuit implet: nō tñ adhuc ecclie recōciliat' est vt ad sacra ecclie admitti debeat: nisi p'us a sacerdo te absoluat: sic ille qui baptis'mo flamis baptigat' ē ad eucharistiā n̄ admittit: r' iō dz q; itez p'fiteat sacerdoti cū copiā hie potuerit: r' p'cipue qd vt dictū ē sacrm pnie p'fectū nō fuit: vñ dz q; p'ficiat: vt ex ipa pceptōe sacri pleniorē effectū p'fēat: r' vt mādātuz de pnie sacro recipiēdo implet. **A**d ij. qd nē dō q; per p'ctū veniale hō nec a deo nec a sa cramētis ecclie separat: r' iō non indiget noue grē collatōe ad eius dūmissiōez: nec indiget recōciliati one ad eccliaz: r' p'p' hoc nō dz q; venialia aliquis sacerdoti p'fiteat: q; ipa p'fessio laico facta sacrale qdā est: quīs non sit sacrm p'fectū r' ex charitate pcedens: r' talib' natū est veniale remitti: sic p ton sionē pectoris r' per aquā bñdictā. **E**t per h' p'z solutio ad p'mū: q; venialia nō indigent sacri per ceptōe ad dūmissionē sui: s; sufficit ibi aliqd sacra le: vt aqua bñdicta: vel aliqd h' mōi. **A**d scōm dō q; extrema vnctio non dat directe p veniale: nec aliqd sacrm: vt. s. oi. ij. dictū ē. **A**d ij. q. dō q; alia sacra nō consistūt in hoc q; ad sacrm acce dens aliquid agat: sed solū vt recipiat: sicut patet in baptis'mo r' h' mōi: sed act' recipiēt' requirit ad percipiendū vtilitatē sacri in eo qui est sue volun tatis arbiter p'stitutus: quasi remouēs p'hibens. s; fictionē: s; in pnia actus accedētis ad sacramētū ē de substantia sacramētū: eo q; p'ritio p'fessio r' sa tisfactio sunt pnie partes que sunt actus penitētis

acc^o aut^o nri cū in nobis pncipiū habeat nō pnt no
bis ab alio dispēfari nisi p iperū. vñ o3 q ille qui
dispensator hui^o sacri cōstituit sit talis qui possit i
perare aliqd agendū. iperū at nō ppetit alicui in
aliū nisi qui h3 sup eū iurisdictionē: 7 iō de neces
sitate hui^o sacri est nō solū vt minister habeat or
dinē: sicut in alijs sacris: s3 etiā q habeat iurisdic
tionē: 7 iō sic ille qui nō ē sacerdos nō pōt h^o sacz
pferre: ita nec ille qui nō h3 iurisdictionē: 7 pp h^o
o3 sic sacerdoti: ita ppo sacerdoti p fessione fieri
cū. n. sacerdos nō absoluat nisi ligado ad aliquid
faciendū ille solus pōt absolvere q pōt p iperū
ad aliqd faciendū ligare. ¶ Ad p^o q dō q Bre.
loq^our de illis monachis q iurisdictionē hnt: vt
pote quib^o alicui^o parochie cura ē cōmissa: de qb^o
aliqui dicebāt q hoc ipō q monachi crāt n̄ pote
rāt absolvere 7 pnias iniungere: qd saluz ē. ¶ Ad
scōm dōm q sacm eucharistie nō requirit ipiuz
in aliqūe hoiez: sic aut^o ē in hoc sacro: vt dictū est:
7 iō rō non sequit: 7 tñ nō h3 eucharistia ab alio
q a ppo sacerdote accipere: q quis sit vez sacz qd
ab eo pcpit. ¶ Ad tertū dō q electio discreti sa
cerdotis nō ē nobis cōmissa: vt nro arbitrio faciē
da: s3 de licētia superioris: si forte pp sacerdos esset
min^o idone^o ad apponēdū pctō salutare remediū.
¶ Ad qrtū dōm q qz platis incubit sacra dispē
fare: que nō nisi mundi tractare debēt: iō cōcessū
est eis a iure q pnt sibi eligere ppos p fessores: qui
quātū ad hoc sūt eis superiores: sic ē vn^o medicus
ab alio curat: nō iquātū ē medic^o: s3 iquātū ē ifirm^o
¶ Ad qntū dō q in casib^o illis in quib^o pbabilit
timet penitēs piculū sibi vel sacerdoti ex cōfessio
ne ei facta o3 recurrere ad superiorē: vel ab eodē pe
tere licētia alteri p fessio: q si licētia hēc nō possit
idē ē iudiciū qd d illo q nō h3 copā sacerdoti: vñ
magis o3 eligē laico p fiteri: nec in h^o trāsgreditur
aliqz pceptū ecclie: qz pcepta iuris positivi nō se
extēdūt vltra intētionē p ficientis: que ē finis pce
pti. hec aut^o ē charitas fm aplm. nec itez sit aliq i
iuria sacerdoti: qz pncipiū meret amittē qui con
cessa sibi abutit pte. ¶ Ad sextū dōm q in hoc
q o3 ppo sacerdoti p fiteri nō artat via salutis: s3
sufficiens ad salutē via statuit. peccaret autē sacer
dos si nō esset facilis ad pbendā licētia p fiteri al
teri: qz multi sunt adeo ifirmi q pot^o sine p fessioe
morerent q tali sacerdoti p fiterent. vñ illi qui sūt
nimis solliciti: vt p ficias sūditoz p p fessione sciat
multis laqueū dānatōis inqciūt: 7 p pns sibi p fite.
¶ Ad v. q. dō q sacerdos aliquis pot duplr ipedi
ri ne alicui^o p fessione audiat. Cno^o ppi defectū iu
risdictionis. Alio^o ppi ipedimētū executōis ordis: sic
excōicati 7 degradati 7 hui^o mōi. quicūqz aut^o hēt
iurisdictionē pōt ea que sunt iurisdictionis cōmittē
7 iō si aliquis ipediat q alteri^o p fessione audire n̄
possit p iurisdictionis defectū: pōt sibi p quēcūqz
iurisdictionē hntez imediatā in illos cōmitti q cō

fessione audiat: 7 absoluat siue p ipm sacerdotē
siue p episcopū siue p papā. si aut^o ppi executōis
ordinis ipedimētū audire nō possit: pōt sibi pcedi
q p fessione audiat p cū qui ipedimētū amouere
pōt. ¶ Ad p^o q dōm q p iudiciū nō sit alicui
nisi sbrabat qd ē in fauorē ipius indultū. iurisdic
tionis aut^o pās nō ē cōmissa alicui hōi in fauorem
sui: s3 in utilitatē plebis 7 ad honorē dei: 7 iō si su
periorib^o platis expedire videat ad salutē plebis 7
ad honorē dei pmouendū qd alijs qui sunt iurid
ictōis cōmittat: in nullo sit p iudiciū inferioribus
platis: nisi illis qui querūt q sua sunt: nō que iesu
christi: 7 qui gregi p sunt: nō vt eas pascāt: s3 vt ab
eis pascant. ¶ Ad scōm dō q rector ecclie debet
vultū peccoris sui agnoscere duplr. Cno modo p
solicita exterioris puerfatiōis cōsiderationē qua
inuigilare o3 sup greges sibi cōmissuz: 7 in hac co
gnitiōe nō o3 q credat subdito: s3 certitudinē scī i
quātū pōt inquirat. Alio modo per confessionis
manifestationē: 7 quātū ad hanc cognitionē nō p
maiores certitudinē accipere q vt subdito credat
q: hoc ē ad subueniendū cōscientie ipsius: vnde i
foro cōfessionis credit hēmi 7 pto se 7 contra se:
non aut^o in foro exterioris iudiciū: 7 ideo ad hanc
cognitionē sufficit q credat subdito dicenti se ali
absolvere valētī confessū fuisse: 7 sic p3 q talis co
gnitiō peccoris p p uilegiū alicui indultū de p fessio
ne audiēda nō ipedit. ¶ Ad tertū dōm q icōue
niēs cēt si duo equalr sup eadē plebē p fiterent:
s3 q duo quoz vn^o alio pncipalior: ē sup eadē ple
bē cōstituant nō ē icōueniens: 7 fm hoc sup eadē
plebē imediate sūt: 7 sacerdos prochialis 7 eps 7
papa 7 qlibet eoz pōt ea que sunt iurisdictionis ad
ipm pntētia alteri cōmittē: s3 si superior cōmittat q
7 pncipalior: ē: duplr pōt cōmittē: aut ita q cū vi
ce sui p fiterit: sic papa 7 eps suos pncipales p fite
unt: 7 tūc tal ē pncipalior q inferior plar: sic pnci
rius pape q eps 7 pncipalior q sacerdos prochi
alis: 7 magis tenet ei p fiterē obediē. Alio^o vt cū co
adiutorē illi sacerdoti p fiterit: 7 q coadiutor: or
dinat ad eū cui adiutor: dat: iō coadiutor: ē minus
pncipal: 7 iō penitēs nō tñ obediē tenet ei qrtū p
po sacerdoti. ¶ Ad qrtū dō q nullus tenet p fite
ri pctā q nō h3: 7 iō si aliqz pncipalior q vn^o alii ab
epo cōmissione hnti p fessus fuerit cū sint sibi di
missa pctā 7 q ad deū 7 q ad eccliam: nō tenet ea
p fiteri ppo sacerdoti qrtū p fite: s3 pp statuti
ecclie de p fessioe faciēda ppo sacerdoti semel i a
no eodē mō se o3 hēc: sic ille qui h3 solū venialia:
talit. n. o3 solū venialia p fiteri: vt quidā dicūt: vt
ēt p fiteri se a pctō mortali imunē: 7 sacerdos i fo
ro p fite ei credere tenet: si tñ itez p fiteri tenet n̄
frustra pmo p fessus fuisse: quia quanto plurib^o
sacerdotibus confiteretur quis: tanto plus de pena
ei remitteretur: tum ex erubescencia confessionis
que in penam satisfactoria3 computat: tum ex vi

clauis: vñ toties possit aliquis cōfiteri q̄ ab oi pe
na liberaret: nec reiteratio iniuriā facit sacramēto
nisi illi in quo sanctificatio adhibet: vel p̄ chara
cteris impressiōe: vel p̄ materie cōsecrationē: q̄ruz
neutrū est in p̄nia: vñ bonū est q̄ ille qui aucte epi
cōfessionē audit inducat cōfiterē q̄ cōfiteat: p̄po sa
cerdoti: q̄d si noluerit nibilomin' eū absoluer' o3.

AD quartum sic pro

Accedit: Ut q̄ cōfessio eē nō possit iformis:
Eccl' enī. xvij. dī: A mortuo velut qui nō ē perit
cōfessio. s3 ille qui nō h3 charitatē est mortu': q̄a
ip̄a est aie vita. q̄ absq3 charitate nō pōt eē cōfessio
cōfessio diuidit̄ cōtritiōe 7 satisfactiōe
s3 cōtritiō 7 satisfactiō nūq̄ p̄nt extra charitatem
fieri. q̄ nec cōfessio. cōfessio in cōfessione o3 q̄ os cor
di cōcordet: q̄ hoc ip̄m nomē cōfessionis requirit.
s3 ille q̄ adhuc manet in affectu pcti q̄d cōfiteat nō
h3 cor oī cōfome: q̄ cor de pctm tenet q̄d ore dā
nat. q̄ talis nō p̄fiteat. s3 q̄: quilibet tenet ad cō
fessionē mortaliū. sed si aliquis semel cōfessus est
etiā in mortali cōfessio nō tenet vltē: ad p̄fitendum
eadē pctā: q̄ cū nullus sciat se charitatē h̄re null'
sciret se cōfessus fuisse: q̄ nō est de necessitate cōfessi
ōnis q̄ sit charitate formata. **U**ter' v' q̄ non
oporteat cōfessionē eē integrā: vt. i. oia pctā vni sa
cerdoti p̄fiteat aliq̄s: q̄ erubescētia facit ad diu
tione pene. s3 q̄to plurib' sacerdotib' quis cōfiteat
tāto maiore erubescētia patit. q̄ fructuosior erit
cōfessio si plurib' sacerdotib' diuidat. cōfessi
ō ad hoc necia ē in p̄nia: vt pena fm arbitriū sa
cerdotis pctō taxet. s3 sufficiens pena pōt ipōnī a di
uersis sacerdotib' de diuersis pctis. q̄ nō o3 vni sa
cerdoti oia pctā p̄fiteri. cōfessio p̄t cōtingere q̄ cō
fessionē factā 7 satisfactiōe p̄fectā recordet quis
alicui' pcti mortalis: q̄ oī p̄fitebat i memoria nō
habebat: 7 t̄lic copiaz p̄p̄ sacerdotis cui p̄mo cō
fessus fuerit h̄re nō poterit. q̄ poterit illud soluz
pctm alteri cōfiteri: 7 sic diuersa pctā diuersis sa
cerdotib' cōfitebit. cōfessio sacerdoti nō o3 fieri cōfessi
ō de pctis nisi p̄p̄ absolutiōe. s3 q̄n3 sacerdos q̄
cōfessionē audit pōt de quibusdā pctis absoluer' n̄
de oib'. q̄ ad min' in tali casu nō o3 q̄ cōfessio sit in
tegra. s3 q̄: hypocrisis est ipedimētū p̄nie: vt i
p̄cedēti di. dictū ē. s3 diuidere cōfessionē ad hypo
crisim p̄tinet: vt aug. dicit. q̄ cōfessio o3 eē integra.
cōfessio ē p̄nie pars. s3 p̄nia o3 eē integra: vt
in. xx. di. magr' oñdit. q̄ cōfessio. **U**ter' v' q̄
possit per aliū quis cōfiteri vel p̄ scriptū: q̄ cōfessio
ad hoc necia ē: vt p̄ cā p̄cia penitētis sacerdoti p̄ā
dat. s3 hō pōt etiā p̄ aliū vel p̄ scriptū suā p̄ciam
sacerdoti manifestare. q̄ sufficit p̄ scriptū vel p̄ ali
uz cōfiteri. cōfessio quidā nō intelligunt a p̄p̄s sacer
dotib' p̄p̄ lingue diuersitate: 7 tales nō p̄nt nisi
p̄ alios cōfiteri. q̄ non est de necitate sacri q̄ p̄ seip3
q̄ cōfiteat: 7 ita v' q̄ si p̄ aliū q̄s cōfessus fuerit

qualitercūq3 q̄ sufficiat ei ad salutē. **U**ter' de ne
cessitate sacri ē q̄ hō p̄po sacerdoti p̄fiteat: vt ex
dictis p3. s3 alī p̄pus sacerdos ē absens cui non p̄t
penitētia p̄p̄a voce loqui. possit aut per scriptū suā
conscientiā ei manifestare. q̄ videt q̄ per scriptū ei
suā conscientiā trāsmittere debeat. **S**ed q̄: hō
tenet ad cōfessionē pctōz: sicut ad cōfessionē si
dei. sed cōfessio fidei ē ore faciēda: vt p3 Ro. x. q̄
7 cōfessio peccatoz. **U**ter' qui per seipm pecca
uit per seipm debet penitere. sed cōfessio ē p̄nie
pars. q̄ penitens debet cōfiteri p̄p̄a voce.
Uter' videt q̄ ille conditiones. xvj. que a ma
gistris assignant his versibus contēte non requi
rant ad cōfessionē. Sit simplex: humilis: cōfessio
pura: fidelis: Atq3 frequens: nuda: discretā: libē:
verecūda. Integra: secreta: lachrymabilis: accele
rata. Fortis: 7 accusans: 7 sit parere parata. fides
enī 7 simplicitas 7 fortitudo sunt q̄d per se virtutes.
q̄ non debent poni conditiones cōfessionis.
Uter' pur' ē q̄d nō habet p̄mixtiōe: s̄līr simplex
compositionē 7 mixtiōe aufert. q̄ supflue vtq3
ponit. cōfessio p̄ctm semel cōmissuz nullus tenet cō
fiteri nisi semel. q̄ si homo p̄ctm nō iterat non o3
q̄ sit p̄nia frequens. cōfessio ordinat ad sa
tisfactionē. sed satisfactiō quandoq3 est publica. q̄
7 cōfessio non sp̄ debet eē secreta. **U**ter' illud q̄d
non est in potestate nostra non requirit a nobis.
sed lachrymas emittere nō est in potestate nostra
q̄ non requiritur a cōfiteat. **R**ideo oīm ad
p̄nam questionē q̄ cōfessio est actus virtutis 7
pars sacramēti. fm aut q̄ est actus virtutis ē act'
meritorius p̄p̄ie: 7 sic cōfessio non valet sine
charitate que est principium merendi. sed fm q̄
est pars sacramēti sic ordinat cōfitemem ad sa
cerdotem qui habet clauē ecclesie qui per cō
fessionem conscientiam cōfitemis cognoscit: 7
fm hoc cōfessio etiā potest esse in eo qui nō ē con
tritus: q̄ pōt pctā sua sacerdoti innotescere 7 cla
uib' ecclesie se subijcere: 7 quāuis tunc nō percipiat
absolutiōis fructū: tamē recedente fictione p̄cipe
incipiet: sicut etiā ē 7 in alijs sacramētis: vnde nō
tenet iterare cōfessionē qui fict' accedit: sed tenet
postmodū fictionē suā cōfiteri. **A**d p̄mū q̄
dicenduz q̄ auctoritas illa intelligenda est quāuis
ad fructum cōfessionis percipienduz: quez null'
extra charitatem existens percipit. **A**d scōm
dicenduz q̄ contritiō 7 satisfactiō fiunt deo: s3 cō
fessio sit homini: 7 ideo de rōne cōtritiōis 7 sa
tisfactionis est q̄ homo sit deo per charitatē vni
tus: non autē de ratione cōfessionis. **A**d ter
tium dicenduz q̄ ille qui peccata que habet nar
rat vere loquitur: 7 sic cor concordat verbis quā
tum ad substantiam cōfessionis: quāuis cor di
scordet a cōfessionis fine. **A**d secundam q̄
stionem dicenduz q̄ in medicina corporali opor
tet q̄ medicus non solum vnum morbum corra

quē medicinā dare dō cognoscat: s; etiā vniuersali
ter totā habitudinē ipsius infirmū: eo q; vñ morbo
ex adiunctiōe alteri aggrauat: 7 medicina que vñ
morbo cōpeteret alteri nocumētū p̄staret: 7 s̄l̄r ē
in pctis: q; vñ aggrauat ex adiunctiōe alterius: 7
illud qd vñ pctō esset cōueniēs medicina alteri i
centiū p̄staret: cū qñz aliquis cōtrarijs pctis infir
ctus sit: vt Grego. in pastorali docet: 7 iō de necita
te cōfessionis est q; homo oia pctā cōfiteat que in
memoria hz: qd si nō facit nō est cōfessio: s; cōfessi
onis simulatio. ¶ Ad p̄mū qd dō q; si crubescen
tia sit multiplicior quādo diuidit diuersa peccata
diuersis: tamē oēs siml nō sunt ita magne: sic illa
vna qua quis oia pctā sua siml cōfiteat: q; vñ pec
catū per se cōsideratū nō ita demōstrat malā dis
positionē peccātis: sicut qñ cū plurib; alijs cōside
rat: q; in vñ pctm̄ aliquis qñz ex ignorantia vel
infirmitate labit: s; multitudo pctōz demōstrat
maliciā peccātis vel magnā corruptionē eiusdem
¶ Ad scōm dō q; pena a diuersis sacerdotib; im
posita nō esset sufficiens: q; quilibet cōsideraret tā
tū vñ pctm̄ per se 7 nō grauitatē ipsius quā hēt
ex adiunctiōe alteri: 7 qñz pena que p̄ vñ pctm̄
daret eēt p̄motiua alteri pcti. ¶ Sacerdos p̄fessio
nē audies vicē dei gerit: 7 iō dō ei hoc mō fieri cō
fessio: sicut fit deo in cōtritiōe: vñ sicut nō eēt con
tritiō nisi qd de oib; cōtereret: ita nō esset cōfessio
nisi quis de oib; q; memoriē occurrūt cōfiteatur.
¶ Ad tertiu dō q; quidā dicūt q; qñ aliq; recor
dat eoz que p̄t; oblit; fuit dō itez et ea que p̄fess;
fuerat p̄fiteri: 7 p̄cipue si nō pōt eundē hie cui an
p̄fessus fuerat qui oia cogit: vt totū culpe q̄ritas
vñ sacerdoti innotescat: s; hoc nō vñ necessariū: q; p̄
pctm̄ hz q̄ritatē 7 ex seipō 7 ex adiunctiōe alteri
pctōz aut de qb; p̄fessus ē manifestauit q̄ritatem
quā ex seipō hnt. ad hoc aut q; sacerdos vtranq; q̄
ritatē hu; pcti cui fuerat oblit; cogit: sufficit
q; hoc pctm̄ cōfiteas dicat explicite: 7 alia in gene
rali dicēdo: q; cū alia multa cōfiteret hu; mōi ob
lit; fuit. ¶ Ad q̄rtū dō q; etiā si sacerdos nō pos
sit de oib; absoluere: tenet sibi oia p̄fiteri: vt quātū
ratē totū culpe cogit: 7 de illis de quibus nō pōt
absoluere ad superiorē remittat. ¶ Ad tertiu qd
nē dō q; cōfessio nō solū est act; virtutis: s; etiā p̄
sacri. q; quis aut ad cā fm q; est actus virtutis suffi
ceret qualrcūq; fieret: 7 si nō esset tāta difficultas
in vno modo sicut in alio: tñ fm q; est p̄s sacri hz
determinatū actū: sic 7 alia sacra hnt determinatā
māz: 7 sic in baptismo ad significādā interiorē ab
lutionē assumit illud estuz cui ē maxim; vsus i ab
luendo: ita in hitu sacrali ad manifestandū oīdia
te assumit ille act; quo maxime cōsueuimus mani
festare. f. per p̄p̄iū v̄bz: alq; n. modi sūt inducti i
supplemētū istius. ¶ Ad p̄mū qd dō q; sicut i bap
tismo non sufficit qualrcūq; abluere: s; per estuz
determinatū: ita nec in p̄nia sufficit q̄rcūq; pctā

manifestare: s; o; q; per actū deimiatū maifestet.
¶ Ad scōm dō q; in eo qui vsuz lingue non habz
sicut mutus vel qui est alterius lingue sufficit q; p
scriptū aut nutuz aut interpretz cōfiteat: q; non
exigit ab homie plus q; possit: q; quis homo nō de
beat baptismū accipere nisi in aqua: q; aqua est
oīno ab exteriori 7 nobis ab alio exhibet: sed act;
cōfessiois est a nobis: 7 iō qñ non possumus vno
modo debem; fm q; possum; cōfiteri. ¶ Ad itūz
dō q; in abntia p̄p̄ij sacerdotis pōt etiā laico fieri
cōfessio: 7 ideo nō o; q; per scriptū fiat: q; plus p̄
tinet ad necitatē p̄fessiois act; q; ille cui fit cōfessio
¶ Ad q̄rtā qōnez dō q; dictaz cōditionū: quedaz
sunt de necitate cōfessionis: quedā de bñ eē ipsius.
Ea aut que sūt de necessitate cōfessionis: vel cōpe
tūt ei fm q; est act; virtutis: vel fm q; est p̄s sacri.
si p̄mo mō: aut rōne virtutis in genere: aut rōne
sp̄alis virtutis cuius est act;. ex ip̄a aut rōne actus
virtutis in genere sūt. iij. cōditōes: vt i. ij. et. d. f.
¶ P̄ma ē vt aliq; sit sciēs: 7 q̄rtū ad hoc cōfessio dī
eē discretā fm q; in actu oīs virtutis prudētia req̄
rit. est aut hec discretio vt maiora cū maiori pon
dere cōfiteat. Scda cōditio est vt sit eligēs: q; act;
virtutis debet esse voluntariū: 7 q̄rtū ad h; dicit libes.
Tertia cōditio ē vt p̄p̄ hoc. f. debita finē operet;
7 quātū ad hoc dicit q; dō esse p̄nia pura: vt. f. rec. a
sit i tētio. Quarta ē vt imobilr operet: 7 q̄rtū ad
hoc dicit q; dō esse fortis: vt. f. p̄p̄ verecūdiā non
dimittat. est aut cōfessio act; p̄nie virtutis: q; quidē
p̄nitiū sumit in honore turpitudinis pcti: 7 q̄rtū
ad hoc cōfessio dō esse verecūda: vt. f. nō se iactet
de pctis p̄p̄t aliquā seculi vanitatē admixtaz. scdo
p̄gredit ad dolozē de pctō cōmissō: 7 quātū ad h;
dō esse lachrymabilis. tertio in abiectōe sui termi
nat: 7 quātū ad hoc dō eē humiliā: vt se miserū cō
fiteat 7 infirmū: s; ex p̄p̄a rōne hu; act; q; ē p̄fessio
hz q; sit manifestatiua: q; quidē manifestatio per
iij. ipediri p̄t. p̄p̄ falsitatē: 7 quātū ad h; dicit fide
lis. i. vera. scdo p̄ obscuritatē: 7 h; hoc dicit nuda:
vt nō inuoluat obscuritate v̄bz. tertio p̄ multipli
cationē v̄bz: 7 h; hoc dicit q; sit simplex: vt non
recitet in cōfessione nisi q; ad quātūratē pcti p̄riet.
quarto vt non subtrahat aliquid de his que ma
nifestanda sunt: 7 cōtra hoc dicit integra. Scdm
aut q; confessio ē pars sacri sic concernit iudiciū
sacerdotis qui est mīster sacri: vñ oportet q; sit ac
cusans ex parte cōfiteas: parere parata per cōpa
rationē ad sacerdotē: secreta quātū ad cōditionē
foi in q; de occultis cōscie agit: s; d bñ eē cōfessiois
ē q; sit frequens: 7 q; sit accelerata. ¶ Ad p̄mū dō
q; nō ē icōueniēs q; p̄ditio vñ virtutis in actu alteri
iuciat q; ab ip̄a impat: vel q; mediū qd ē vñ virtutis
p̄ncipaliter etiā alie virtutes p̄ p̄ticipationē hnt.
¶ Ad secundum dicendum q; hec cōditio pura
intentionis excludit peruersitatem a qua homo
mundatur: sed simplex alieni admixtionem.

Ad 3^m dō qd hoc nō ē de necessitate p̄fessionis: s3 de bene cē. Ad 4^m dō qd ppter scandalū alio rū qui p̄it ex peccatis auditis ad malū inclinari nō d3 p̄fessio fieri in publico: s3 in occulto. et pena at satisfactoria n̄ scādaliqat ita aliq3: qz qn3 p̄ puo v̄ nullo pctō silia epa satisfactoria fuit. Ad. v. dōm qd intelligendum ē de lachrymis mentis.

AD quintum sic p̄io

cedit: videt qd p̄fessio nō liberat a morte pcti: p̄fessio. n. p̄tritionē sequit. sed p̄tritio sufficiens delet culpā. ergo cōfessio nō liberat a morte pcti. S. sicut mortale ē culpa ita etiā veniale. s3 p̄fessionē fit veniale qd prius erat mortale vt in lra dicit. q̄ per p̄fessionē nō remittit culpa: s3 culpa in culpā mutat. Sed p̄tra: p̄fessio ē pars sacramēti p̄nie. sed p̄nia a culpa liberat. q̄ p̄fessio.

Uterius v̄ qd p̄fessio non liberat aliquo mō a pena: qz peccato nō debet nisi pena eterna vel t̄p̄alis. sed pena et̄na p̄ p̄tritionē dimittit: pena autē t̄p̄alis p̄ satisfactionē. q̄ per p̄fessionē nihil dimittitur de pena. S. voluntas p̄ facto reputat: vt in lra dicit. sed ille qd p̄fessus est hūit p̄positū p̄fessionē. ergo t̄m̄ valuit sibi sicut si fuisset p̄fessus: et ita p̄fessionē quā p̄ ea facit nihil de pena dimittit. Sed p̄tra: p̄fessio penam h3. s3 per alia opera p̄nalīa expiat pena pctō debita. q̄ p̄ confessionē.

Uterius videt qd nō aperiat p̄dīū: qz diuersoz diuersi sūt effectus. sed ap̄rio p̄dīū est effectus baptis̄mi. ergo nō est effectus p̄fessionis. S. in id qd clausus ē ante apertionē intrari nō pot. s3 ante cōfessionē moriens p̄dīū intrare pot. q̄ p̄fessio nō aperit paradīū. Sed p̄fessio facit hoies subici clauibz ecclie. sed p̄ eas apitur p̄dīū. ergo et per p̄fessionē. Uterius videt qd p̄fessionis effectus ponit nō debeat qz tribuat spes salutis: qz spes ex oibus meritorijs actibz puenit: et sic nō v̄ esse p̄rius effectus p̄fessionis. S. p̄ tribulationē ad spem puenim: vt patz Ro. v. sed tribulatioez homo p̄cipue in satisfactōe sustinet. ergo tribuere spes salutis magis est satisfactōis q̄ p̄fessionis. Sed p̄: p̄fessionēz homo fit humilior et mitior sicut in lra m̄ḡ dicit. sed p̄ hoc homo accipit spes salutis. q̄ p̄fessionis effectus ē tribuere spes salutis.

R̄ndeo dōm ad. j. qōnem qd p̄nia inquātū est sacramētuz p̄cipue in p̄fessione p̄ficiat: qz p̄ eam hō ministri ecclie se subdit qui sūt sac̄oz dispensatores. Contritio. n. votū p̄fessionis an̄ctum h3: et satisfactio p̄ iudicio sacerdotis cui fit p̄fessio taxatur: et qz i sac̄o p̄nie gr̄a infūdītur p̄ quā fit remissio pctōz sicut i baptis̄mo: ideo eodē mō p̄fessio ex v̄i b̄olutōis p̄iuncte remittit culpā sicut baptis̄mus. liberat. n. baptis̄m̄ a morte pcti nō solū sc̄dm qd actus p̄cipit sed etiā sicut i voto hētur: sic patet in illis qui itz sanctificati ad baptis̄mū accedunt: et si aliquis impedimentum nō p̄staret ex ipa

collatione baptis̄mi gr̄am p̄sequeret remittētem peccata si pus sibi remissa nō fuisset. Et s̄lr dōm est de p̄fessione adiuncta absolutione: qz sc̄dz qd i voto p̄tētis p̄cessit a culpa liberauit: postmodū aut in actu p̄fessionis et absolutionis gr̄a auget: et et remissio pctōz daret si p̄cedens dolor de pctis nō sufficiens ad cōtritionē fuisset: et ipse tūc obicē gr̄e nō preberet: et iō sicut de baptis̄mo d̄ qd liberat a morte: ita et de cōfessione dici pot. Ad p̄mū qd dōm qd cōtritio habet votū confessionis adiunctū: et iō eo modo liberat a culpa penitētes: sic desiderū baptis̄mi baptis̄andos. Ad sc̄dz dō qd veniale non sumit p̄io culpa: s3 p̄io pena de facili expiabilī: vnde nō sequit qd culpa in culpā cōuertat: s3 penit̄ annihilat. Df. n. veniale triplr. Uno mō ex genere sicut verbū ociosuz. alio mō ex causa. i. venie causā in se h̄ns: sicut pctm̄ ex infirmitate. alio mō ex euentu: sic h̄ accipit: qz per confessionē h̄ euenit qd de culpa p̄terita hō veniaz consequatur

Ad sc̄dam. q. dō qd cōfessio simul cū absolutōe habet v̄z liberandū a pena duplr. vno mō ex ipa vi absolutionis: et sic quidē liberat in voto et̄na a pena eterna: sicut et a culpa: que quidē pena est pena cōdēnans et ex toto exterminans a quo homo liberatus manet adhuc obligatus ad penaz t̄p̄oralē: sc̄dm qd pena est medicina purgans et promouens: et hec pena restat in purgatorio patēda etiā his qui a pena inferni liberati sunt: que quidē pena est imp̄portionata viribz penitētis in h̄ mundo viuētis: sed per v̄z clauū intantū diminuitur qd p̄portionata viribz penitētis remanet: ita qd satisfaciēdo se in hac vita purgare potest. Alio modo diminuit penā ex ipsa natura actus p̄fessionis qui h3 penā erubescētie an̄ctā: et iō quanto aliquis plures d̄ eisdē pctis p̄fessit tāto magis pena diminuit

Et per hoc p̄z r̄nsio ad p̄mū. Ad sc̄dm dōz qd voluntas pro facto non reputat in his que sunt ab alio: sicut ē de baptis̄mo. nō enī t̄m̄ valet voluntas suscipiendi baptis̄mū: sicut ipsius susceptio: sed reputat voluntas pro facto in his que sunt oīo ab hoie: et iterū quātū ad p̄mū essentialē: non at quantū ad pene remotionē et huiusmōi: respectu et̄ p̄ attendit meritū acc̄ntalr et sc̄dario: et iō cōfessus et absolutus minus in purgatorio punitet q̄ cōtritus t̄m̄. Ad. iij. q. dō qd a paradīū introitu p̄hibet aliq3 p̄ culpā et fatū pene: et qz hec impedimēta cōfessio amouet: vt ex dicit p̄z: et iō d̄ paradīū aperire. Ad p̄mū qd dō qd quis baptis̄mū et p̄nia sunt diuersa sac̄a: t̄m̄ agūt i vi vni p̄fessionis ch̄risti: p̄ quā p̄dīū adit̄ ē ap̄l. Ad. ij. dō qd an̄ votū p̄fessionis p̄dīū clausū erat peccatū mortāl: quis p̄ ea p̄ p̄tōez votū p̄fessionis ipontātē ap̄l sit et an̄ p̄fessionēz actualr sc̄dz: n̄ t̄m̄ obstaculuz reat̄ ē totalr remotum ante confessionēz et satisfactōnem.

Ad q̄rtā. q. dō qd spes remissiois pctōz non est nobis nisi p̄ ch̄ristū: et qz hō p̄ p̄fessionē se subicit

clauib' ecclie ex passione christi virtuti habentib' lo di q' p'fessio spes salutis tribuit. ¶ Ad p'mū q' dō q' ex actib' nō pōt esse spes salutis pncipalr: s; ex grā redēptōis: q' p'fessio grā redēptōis iūctif' iō spē salutis tribuit nō solū vt actus meritorius sed vt sacramētū ps. ¶ Ad scōm dō q' tribulatio spē salutis tribuit per experimētū pprie virtutis z purgationē a pena: s; cōfessio etiā modo p'dco. ¶ Sicut enī quidā. Tertia opinio ē quā magister nō tangit q' dimittat culpa per cōtritionē sub cōditione. s. si p'fiteat: s; hec opinio min' hz de rōne q' alie: q' stat' salutis nō dependet ex futuro: quia sicut dī Eccl. xij. Lignū vbi ceciderit ibi erit. vnd' nihil est dictū q' hō ad statū salutis per dimissio- nez pcti reducat sub cōditione cōfessiois simplr. ¶ Clotū p' operatiōe iudicat. hoc intelligendū ē tā in bonis q' in malis qū est votū plēnū: ita q' ni hil ab executōe retardat nisi ipotētia. si at opatio adiuncta addat aliquid ad volūtate: sicut in illis operib' que hnt in ipō actu delectationē volūtate puocantē: tūc operatio addit etiā quātū ad meri- tū vel demeritū substantiale: als nō: sed superaddit opatio quātū ad aliqd adiunctū qd est vilitas p'ns actuz in bōis vt effect' eius: vel nocumētū in malis. ¶ Nō dī si ore. q' videt q' nō redatur oris p'fessio. Et dōm q' ipse gemit' habz votuz vocalis p'fessionis adiunctuz. ¶ Nemo pōt p'fiteri. s. p'fessio- ne efficaci ad salutē. ¶ Que nō ē via corpis rē. nō o3 q' sit similitudo q'ntū ad oia: sed soluz q'ntuz ad hoc q' sicut aia corpi sensuz z motū p'ber p' h' q' est in corpe: ita de' aie spiritualit' quā inhabitat p' grām. ¶ Non pōt d'sq' rē. hec tria purgantia sic distinguūt: q' baptismus purgat a culpa originali z actuali: sed p'ntā q'ntuz ad p'ritiōez a culpa actu- ali t'n: cōfessio aut' actu exercita directe a pena. Nemo dicat occulte. ita sed q' sacerdoti nō mani- festet. ¶ Si erubui in p'spectu rē. q' videt q' liceat publice p'fiteri. Et dōm q' n'ra l'ra q' verior est hz: si abscondi vt hō pctm' meuz: in quo negat absco- sio q' mandatū dei facta. Sustinēdo aut' l'ram q' h' ponit. dōm q' nō l3 publice p'fiteri nisi forte sit pec- catū manifestū: q' talis hūilitas p'ximo p'udica- ret qui ex pctō manifestato posset scandalizari: sed satisfactio in manifestato facta q'dāmodo pctm' in cō- spectu ppli p'fiteat. Uel dōm: q' loq't de p'fessioe fa- cta in iudicio z nō de cōfessione sacramētali. Nullus debite grauioris. hec auctas z sequēs oñ- dunt q' sine satisfactioe pctm' nō dimittit. qd etiā hec opinio dicebat. ¶ Quibusdā visus ē rē. hoc qd ponit h' p' opinione heresis ē: nō q' explicite sit p'ra aliqū articuloz vel p'cedēs v' sequēs ad ipz sed iplicite aliqd p'rium fidei cōtinet: q' seqtur q' clauēs ecclie nō sint necērie ad salutē: z in t'libus oñq' determinetur p' eccliam q' ex eis seq't aliqd cō- trariū fidei nō iudicat heresē esse: z sic mgi z Bra- tian' hoc p' opinione ponūt: s; nūc p' determina-

tionē ecclie sub Innoc. iij. factā heresē reputanda est. ¶ Reuela viā tuā rē. hic nō loq't de reuelatio- ne sacrāli: sed de reuelatiōe q' fit in supplicatione orōnis. ¶ Nō dico vt p'fitearis ea rē. q. n. p'fiteat sacerdoti rē. nō p'fiteat ei vt p'seruo sed vt oco. In se volūtate excoicatiois rē. nō q' aliq's scām excoicare possit: sed excoicatio hic large pōitur p' volūtaria cōhibitione q' aliquis se subtrahit a sa- cris ex hūilitate. ¶ Justicia. n. sola dānat. hic lo- q'ur Aug. ex hypostesi. i. si deus tm iusticia vtretur z nos sine misericordia: q' ad grām ips' post pctm' sine mīa redire nō possum'. ¶ Quāto plu- rib' p'fiteat nō diuidēs pctā sed itegre oib' p' seqtur aut maiorē veniā saltez p'pter erubescētā z sacer- dotis incoicatioem: vel etiā ex vi clauū vt q'dā dī- cunt: sed de hoc i' p'p'ina di' dicef. ¶ Qui sciat ligare z soluet. hec scia rē nō sit maior tm tāta de- ber eē vt sciat distinguere inf' pctm' z non pctm': z pctm' mortale z veniale: z si in aliq' cēt dubitatio posset ad discretiores recurrere. Ponuntur autē multe conditiones alie que ad p'fessioez req'unt vt p'fiteat alligat q' his versib' cōtinet. Confessor dulcis: affabilis atq' suauis. Prudēs: discret': mi- tis: pius atq' benign'. ¶ Nō peccat sacerdos rē. q' tales executioem ordinis nō habēt: z iurisdic- tione carēt: z loq'ur de diuisione p' heresiz: aut sal- ma: aut excoicatioem. ¶ Dis. XVIII.

De queri solet

In pctm' rē. Postq' deimina- uit mgi de p'ntā q'ntū ad ro- tuz z ptes eius: hic incipit de- terminare de p'ntē ministroz q'bus hui' sacri dispensatio ē commissā. Et diuidit in ptes duas. in p' determinat de ipsa p'ntē q' clauēs ecclie dicūt. in 2ª determinat de hntibus clauēs. xix. di. ibi Postq' oñsum ē rē. P'ntā in duas. in p'ntā mo- uet rōnem ex p'dictis de p'ntē ministroz. in 2^a de- minat eā ondens qd dicant clauēs ecclie z ad qd se extendāt: ibi Clauēs iste nō sūt rē. Et hec pars i- duas. in p'ntā determinat de clauib' ecclie ordina- tis ad pctōz remissionē. in scōa determinat de qui- busdā circa pctm' exātibus p' q'z ablatioez pctm' remitti dī: ibi Hic q'ntū q' sit illa rē. P'ntā in duas. in p'ntā determinat de clauib': in 2^a de effectu earū: ibi Sed q'ntū vtrū a pctō rē. Circa p'ntū duo fac' p'ntā oñdit qd sint clauēs. 2ª oñdit qd sit vsus earū: ibi Usus vō hāz rē. ¶ Sed q'ntū vtrū a pec- cato rē. Hic inq'rit de effectu clauū. Et diuidit in ptes duas. in p'ntā oñdit q' p'tās clauū nō se ex- tendit ad remissionē culpe: q' hoc solius dei ē. in scōa oñdit per quē modū sacerdotes dicunt pctā remittē: ibi. Nec iō t'n negam'. Circa p'ntā tria fac'. p'ntā ponit opinione quorūsdam qui dicebant q' potestas clauū se extēdit ad remissionēz pene eme-

quis nō se extendat ad remissionē culpe Secūdo
pōit aliā que dicit q̄ ad neutz̄ hozz se extēdit: ibi
Alij vero dicit q̄. Tertio p̄firmat hāc sc̄daz̄ opti
mionē cui cōfēt̄ per rōnes 7 auctes: ibi Qui sine
rō suffragat. Nec idē tñ. Dic inquir̄it modum
qm̄o sacerdotes dicant pctā remittere. Et circa h̄
tria facit. P̄rio oñdit p̄ auctes q̄ sacerdotes aliq̄
mō pctā remittūt. Sc̄do oñdit q̄ sacerdotes aliq̄
q̄ de pctā remittāt: ibi Dic sane dicit. Tertio mo
uet quādā dubitatōez̄ ex modis assignatis: ibi Se
cūdū hos ligādī 7 soluedī rē. Circa sc̄dōz̄ tria facit
p̄rio oñdit qm̄o se habeat sacerdos in ligando 7
soluendo q̄tū ad culpā. sc̄do qm̄o se habeat q̄
tū ad penā in foro p̄scie inuigēdā: ibi Ligant q̄qz
sacerdotes rē. tertio q̄tū ad penā excoicatiois q̄
infligūt in foro p̄tēioso: ibi Est 7 ali' modus rē.

It est duplex q̄. P̄ria de clauibus
Sc̄da de excoicatioe. Circa p̄mum
querunt tria. P̄rio de clauib' fm se
Sc̄do de remissioe pctōz̄ ad quam
ordinant clauis. Tertio de effectu

clauium.

Ad primuz sic proce

dit: Ut q̄ clauis in ecclia esse nō debeant
nō. n. requirūt clauis ad intrādū domū cui' ostiū
est aptū. s̄ Apoc. iij. dī: Uidi 7 ecce in celo ostiū
aptū: qd̄ christus ē qui de seipō dīc̄ Jo. x. Ego suz
ostiū. q̄ ad intrōducēdū in celū ecclia clauib' non
indiget. P̄. clauis est ad aperiedū 7 claudēdū
s̄ hoc solus christus est qui aperit 7 nemo claudit
claudit 7 nemo aperit: Apoc. iij. q̄ ecclie in mīstris
suis clauis nō h̄t. P̄. cuiusqz claudit celū ape
rit infernū: 7 ex̄io. q̄ q̄qz h̄z clauis celū h̄z clauis
inferni. s̄ ecclia nō d̄ h̄c clauis inferni q̄ nec cla
uis celū h̄z. S̄z̄ ē qd̄ dīc̄ Matth. xvi. Tibi da
bo clauis regni celozz. P̄. ois dispēfator d̄ h̄c
clauis eozz q̄ dispēfat. s̄ ministri ecclie sūt dispē
fatores dīnoz̄ mysterioz̄: vt p̄. j. Cor. iij. q̄ debēt
h̄c clauis. Uter' v' q̄ clauis nō sūt p̄tās ligādī
7 soluedī q̄ ecclia sūt iudex dignos recipē idignos
excludere d̄z̄ a regno: vt ex l̄fa h̄: 7 ex glo. Hiero.
Matth. xvi. P̄tās. n. spūalis i sacro collata ē idēz̄
qd̄ character: vt. s̄. dī. iij. dīctū ē. s̄ clauis 7 chara
cter nō vident idē esse: q̄ p̄ characterē hō deo cō
parat: per clauis autē ad s̄bditos. q̄ clauis n̄ ē p̄tās
P̄. ecclia sūt iudex nō d̄ nisi ille qui h̄z iurisdi
ctionē q̄ siml' cū ordīne nō dat. s̄ clauis in ordinis
susceptione p̄ferūt. q̄ n̄ debuit d̄ ecclia sūt iudice
in dīffōne clauis mērio fieri. P̄. ad id qd̄ aliq̄s
h̄z ex seipō nō indiget aliqua p̄tate actiua p̄ quaz
inducat ad actū. s̄z̄ eozz q̄ aliq̄s est dīgn' ad re
gnū admittit. q̄ nō p̄tinet ad p̄tate clauis dignos
ad regnū admittere. P̄. pctōes indigni sunt re
gno. s̄ ecclia pro pctōib' oīaz̄: vt ad regnū perue
niāt. q̄ nō excludit idignos: s̄z̄ magis admittit q̄tū

in se ē. P̄. in oib' agentib' ordinatis vltim' firmis
p̄tinet ad p̄ncipalē agentē: nō ad agēs instrale. sed
p̄ncipale agēs ad salutē hoīs ē d̄. q̄ ad deū p̄tinet
ad regnū admittere: qd̄ ē vltim' finis: 7 nō ad h̄n
tez̄ clauis qui ē sic instrū vel minister. Uter' v'
v' q̄ nō sint due clauis: s̄z̄ tñ vna. ad vnā. n. serā
nō requirūt nisi vna clauis. s̄z̄ serā ad quā amouē.
oā ordinant ecclie clauis ē pctm̄. q̄ contra vnum
pctm̄ nō indiget ecclia duabus clauibus. P̄. s̄
clauis in collatōe ordinis p̄ferunt. s̄z̄ scia nō est ex
infusione sp̄: s̄z̄ q̄z̄ ex acquisitōe: nec ab oib' ordi
natis h̄: 7 a quibusdā nō ordinatis h̄. q̄ scia nō ē
clauis: 7 sic ē tñ vna clauis. s̄ p̄tās iudicādī. P̄.
p̄tās quā h̄z sacerdos sup corp' mysticū dependet
ex p̄tate quā h̄z sup corp' christi vezz. s̄z̄ p̄tās p̄fici
ēdi corp' christi vezz ē vna tñ. q̄ clauis q̄ ē p̄tās re
spicēs corp' christi mysticū ē vna tñ. S̄z̄ v'
q̄ sint plures q̄ due: q̄ sic ad actuz hoīs requirūt
potētia 7 scia: ita et voluntas. s̄z̄ scia discernendī
ponit clauis: 7 s̄līr potētia iudicādī. q̄ 7 voluntas
absoluēdī deberet dici clauis. P̄. tota trinitas
pctā remittit. s̄z̄ sacerdos per clauis ē minister re
missiois pctōz̄. q̄ d̄z̄ h̄c tres clauis: vt trinitati cō
figuret. R̄. ideo d̄ ad p̄mā. q̄ in corp' alibus
d̄ clauis instrū q̄ ostiū ap̄t. regni autē ostiū nobis
claudit per pctm̄: 7 q̄tū ad maculaz̄: 7 quātuz ad
reatū pene: 7 iō p̄tās q̄ tale obstaculū regni remo
uet d̄ clauis. hec autē p̄tās est quidē in deo trinita
te per auctez̄: 7 iō d̄ a quibusdā q̄ h̄z clauē auctē
s̄z̄ in christo hoie fuit hec p̄tās ad remouēdū p̄di
ctū obstaculū p̄ meritū passiois: q̄ etiā d̄ sanuaz̄
aperire: 7 iō d̄ h̄c fm q̄sdā clauis excellentie sed
q̄ ex latere dormientis in cruce sacra fluxerunt:
quib' ecclia fabricat: ideo in sacris ecclie efficacā
passiois manet: 7 p̄pter hoc etiā in ministr' ecclie
qui sūt dispēfatores sacroz̄ p̄tās aliqua manet ad
p̄dicatū obstaculū remouēdū nō p̄p̄ria virtute: s̄z̄
v̄tute dīna 7 passiois christi: 7 hec p̄tās metapho
rice clauis ecclie d̄ que est clauis ecclie ministerij.
Ad p̄mū q̄ d̄ ostiū celi quātū ē de se sp̄ est
aptū: s̄z̄ alicui clausuz d̄ p̄ ipedimētū intrandi i
celū qd̄ in ipō ē. ipedimētuz autē toti' hūane nāe
ex pctō p̄mī hoīs consecutuz per passionē christi
amotuz est: 7 iō Jobes post passionē vidit in celo
ostiū apertū: s̄z̄ adhuc q̄tidie alicui manet clausū
per pctm̄ originale qd̄ cōtrahit: vel actuale qd̄ cō
mittit: 7 p̄pter hoc indiget sacris 7 clauib' ecclie
Ad sc̄m d̄ q̄ hoc intelligit de clauis ne qua
lymbū clausit ne aliquis vltra in illud descēdat: 7
de aptione qua paradīsus aperuit remoto ipedi
mēto nate p̄ suā passionē. Ad 3^m d̄ q̄ clauis i
ferni q̄ aperit 7 claudit ē p̄tās q̄z̄ p̄ferēdī p̄ quā
hōi ap̄t infernū: vt d̄ pctō educof qd̄ ē inferni por
ta: 7 claudit ne hō vltra in pctm̄ labaf q̄ia sustēta
tus. q̄z̄ at p̄ferre solius dei ē: 7 ideo clauē inferni
sibi soli retinuit. sed clauis regni est potestas etiaz̄

dimittēdi reatu pene p que hō a reg phibet : 7 iō magis pōt dari hōi clavis regni q̄ clavis inferni : si. n. idē sūt : vt ex dictis p3. aliqua. n. ex inferno e ducit p remissionē eterne pene qui nō in instanti in regnū introducū ppter reatu ipalis pene que manet. Uel dō vt quidā dicūt q̄ idē ē clavis inferni 7 celi : qz ex hō ipō q̄ alicui apit vnū claudit altez s3 denoiat a digniori. **H** d scōaz. q. dō q̄ s3 phm in. ij. de aia : Potētie p act̄ diffiniunt : vn cū clavis sit ptās quedā : vt dictū ē : o3 q̄ p actū siue vsū suū diffiniat : 7 q̄ in actu obiectū exprimat a quo spēs recipit actū : 7 modus agēdi ex quo apparet potētia ordinata. act̄ aut̄ ptātis spūalis nō est : vt celū aperiat absolute : qz tā apertū est : vt dictū est : sed vt quātū ad hunc aperiat : qd̄ quidē ordinate fieri nō pōt : nisi idoneitate eius cui apertū ē celū pēfata : 7 iō in p̄dicta diffōne clavis ponit gen̄ .f. i. potestas : 7 s̄biectū ptātis .f. iudex eccl̄asticus : 7 act̄ .f. i. excludere 7 recipere fm duos act̄ m̄lis clavis aperire 7 claudere : cui obiectū tāgit in hoc q̄ dicit a regno : mod̄ aut̄ in hoc q̄ dicit dignitas 7 indignitas in illis in quos act̄ exercet p̄fata. **A**d p̄m̄ dō q̄ ad duo quoꝝ vnū ē cā alter̄ vna ptās ordi nat̄ : sic in igne caloz ad calefaciēdū 7 dissoluēdū . 7 qz ois gr̄a 7 remissio in corpore mystico ex capite suo puenit : iō eadē ptās esse v̄ p̄ essentia : q̄ sacerdos cōficere pōt : 7 qua pōt ligare 7 solvere si iurisdictione adsit : nec differt nisi rōne fm q̄ ad v̄ uerfos effect̄ cōpat̄ : sic etiā ignis d̄ fm aliā rōnē calefactiū 7 liquefactiū . 7 qz nihil est aliud character ordinis sacerdotalis q̄ ptās exercendi illud ad qd̄ pncipalr ordo sacerdotij ordiat̄ : sustinēdo o3 q̄ sit idē qd̄ spūal ptās : iō character 7 ptās cōficēdi 7 ptās clauis est vnū 7 idē per essentia : sed differt rōne. **A**d scōm dō q̄ ois ptās spūal dat̄ cū aliqua cōsecratōe : 7 iō clavis cū ordine dat̄ : s3 executio clavis indiget m̄ debita q̄ est plebs s̄biecta per iurisdictionē : 7 iō anq̄ iurisdictionē habeat habet claves : s3 n̄ h3 actū clauis : 7 qz clavis per actū diffinit̄ : iō in diffōne clavis ponit aliqd̄ ad iurisdictionē pertinēs. **A**d tertiū dō q̄ aliq̄s pōt esse dignus aliq̄ duplr̄ : aut ita q̄ ipm hōidius habeat : 7 sic quilibz dignus iā habet celū aptoz aut ita q̄ insit ei aliqua cōgruitas ad hō qd̄ ei def̄ : 7 sic dignos quibz nōdū totalr̄ apertū est celū potestas clauis recipit. **A**d q̄rtū dō q̄ sicut deus nō obdurat impiēdo maliciā : sed nō cōferēdo gr̄iaz ita sacerdos d̄ excludere nō q̄ impedimētū ad itā dū ponat : s3 qz impedimētū positū nō amouet : qz ipē amouere nō pōt nisi p̄s de amouerit : 7 iō rogat̄ deus : vt ipē absoluat : vt sic sacerdotis absolutio locū habeat. **A**d .v. dō q̄ act̄ sacerdotis non ē imēdiate sup regnū : s3 sup sacra : quibz hō ad regnū pertinet. **H** d tertiā .q. dō q̄ in oi actu qui requirit idoneitate ex pte recipientis : duo sunt necessaria ei qui d̄ actū illū exercere .f. iudiciū

de idoneitate recipientis : 7 expletio act̄ : 7 iō etiā in actu iusticie p que reddit̄ alicui hoc quo dignū ē o3 esse iudiciū q̄ discernat an iste sit dignū : 7 ipsa redditiō : 7 ad vtrūqz hoꝝ auctoritas quedā siue ptās exigit̄ . nō enī dare possum̄ nisi qd̄ i ptāte habem̄ . nec iudiciū dicit̄ pōt nisi vi coactiua habeat : eo q̄ iudiciū iā ad vnū deimiat̄ : q̄ qdē deimiano in speculatiuis sit per virtutē primoz pncipioꝝ quibz resisti non pōt : 7 in rebz practiciis per v̄z ipe ratiūā in iudicante exitem . 7 qz act̄ clavis requirit idoneitate in eo in que exercet̄ : qz recipit p clauē iudex eccl̄asticus dignos : 7 excludit indignos : vt ex dicta diffōne p3 : iō indiget iudicio discretōis quo idoneitate iudicat : 7 ipō receptōis actu : 7 ad v̄z qz hoꝝ ptās qdā siue auctoritas requirit̄ : 7 s3 h̄ due claves distinguūt̄ : quaz vna p̄inet ad iudiciū de idoneitate eius qui absoluendus est : 7 alia ad ipsā absolutionē : 7 he due claves nō distinguūt̄ nisi in essentia auctoritatis qua v̄z qz ex officio sibi cōpetit̄ : sed ex cōparatione ad act̄ quoꝝ vn̄ aliū p̄supponit. **A**d p̄m̄ dō q̄ ad vna serā apertū vna clavis imēdiate ordinat̄ : s3 nō est inconueniēs q̄ vna ad actū alterius ordinat̄ : 7 sic est in pposito . scōa enī clavis que d̄ ptās ligandi 7 sol uendi : est que imēdiate serā aperit p̄cti : sed clavis que d̄ scia oñdit cui aperienda sit clavis illa : **A**d scōm dō q̄ circa clauē scie duplex fuit opi nio . quidā .n. dixerūt q̄ scia fm q̄ est habit̄ acqui sit̄ vel infusus d̄ hec clavis : 7 qz nō est pncipalis clavis : sed in ordine ad aliā clauē clavis d̄ : 7 ideo q̄ est sine alia clauē clavis nō d̄ : sicut i viro litte rato qui non est sacerdos . 7 s̄lr etiā q̄nqz hac cla uē alicui sacerdos carēt̄ : qz non h̄nt sciam : neqz acquirit̄ : neqz infusaz qua absoluere 7 ligare pōt sint : sed q̄nqz industria n̄llt ad hoc vtunt̄ q̄ s3 eos clauis d̄ : 7 sic clavis scie quia cū ordine nō tra dat̄ : tradit̄ t̄n cū ordine q̄ sit clavis qd̄ p̄ nō erat 7 hec v̄ opinio magri fuisse : sed hec nō v̄ verbis euangelij concordare : que claves Petro dandas p̄mittit̄ : 7 ita nō solū vna : sed due in ordine dat̄ . Et p̄ hoc alia opinio est q̄ scia q̄ ē hitus non est clavis : s3 auctoritas actū scie exercēdi : q̄ q̄nqz sine scia est : q̄nqz aut̄ scia sine ip̄a : sicut p3 etiā in iudiciis secularibz . aliq̄s .n. est iudex h̄ns auctoritatē iudi cādi qui nō h3 iuris sciaz : 7 aliq̄s ecouerso h3 sciaz iuris qui non h3 auctoritatē . 7 qz act̄ iudiciū ad quos q̄s ex auctoritate suscepta obligat̄ : nō at̄ ex scia habitā sine v̄roqz b̄n fieri nō pōt : ideo aucto ritas iudicandi que clavis est sine scia non pōt sine pctō accipi : sed scia sine auctoritate sine pctō haberi pōt. **A**d tertiū dō q̄ ptās p̄ficēdi ē ad ad vnū tm̄ actū aliū gen̄is : 7 iō n̄ p̄nūerat̄ clauibus nec mltiplicat̄ sic ptās clauis q̄ ē ad diuerfos act̄ quibz s3 auct̄ cētā sit vna : vt d̄zē . **A**d 4. dō q̄ velle vnicuiqz ē libez : 7 iō ad volēō n̄ exigūt̄ auctoritas : 7 ppter hoc voluntas nō ponit clavis

Ad qntū dōm q trinitas tota eodē modo re-
mittit pctā: sicut vna psona: 7 iō nō o3 q sacerdos
qui minister est trinitatis clauēs habeat tres: 7 p-
cipue cū volūtas que spūsfcto appropriat clauēs
nō requirat: vt dictū est.

Ad secundum sic pro

cedit: Vt q macula aliqd positūe in aīa
sit. si enī est puatio tm̄ non erit puatio nisi eius qd
per pctm̄ auferat. s3 hec ē grā. q cū oē pctm̄ gratiaz
auferat: oīm pctōz erit vna macula: 7 sic secūduz
pctm̄ nullā maculā aīe adq̄ciet p̄ter maculā p̄mi
pcti. ¶ Puatio que ex pctō in aīa relīquit d̄
cecitas vel tenebra que ad intellectū pertinet. sed
hec macula non est huiusmodi: cū ad affectū per-
tincere videat. q macula nō ē puatio tm̄: s3 aliqd
pōit. ¶ Puatio quā quis ex actu alicuius imūdi
contrahit que 7 contagio d̄: aliqd positūe ē. sed
macula pcti etiā cōragio d̄: q est aliqd positūe.
¶ Puatio grē quedā pena ē. s3 in pctō macula
contra penas vel reatum diuiditur. ergo macula
nō ē puatio tantū grē: 7 sic idē qd prius. ¶ Sed
ex peccato nō remanet positūe aliqd in aīa nisi
dispo v̄l hitus que consequit pctm̄ ex parte act̄
ex quo aliqd ponit. sed macula non est dispo
ex actu causata nec habitus: quod pater ex hoc q
dispositio 7 habitus possunt sine grā destrui per
contrarias consuetudinē que forte habitū p̄trarij
vicij inducit expellente contrariū habitū 7 dispo
sitionē: macula autē sine grā n̄ auferit. q macula nō
ponit aliqd positūe in aīa. ¶ Alterius v̄l q pec-
catū nūq̄ possit remitti quo ad maculā: qz ex hoc
ipso q aliquis peccauit pulchritudinē innocentie
amisit. sed nō pōt hanc pulchritudinē recuperare
nisi cōtingeret ipm̄ non peccasse. q cū hoc sit oīno
ipossibile: ipossibile est q alicui pctm̄ remittat: q
ad maculā. ¶ Ex hoc ipso hō turpitudinē quā
dam hēt q tēp̄ debitū seruitio creatoris in pctm̄
expēdit. sed tēp̄ illud qd iam effluxit recuperari
nō pōt. q nec macula mundari. ¶ S3 ē est qd d̄
ep̄. vj. q christus cōiunxit sibi ecclīaz nō habētē
maculā: nec rugā. sed aliqui sunt mēbra ecclīe q
q̄nqz maculati fuerūt. q pctm̄ quo ad maculā re-
mitti pōt. ¶ Alterius v̄l q si remittat pctm̄ quo
ad maculā q remittat q ad oēm penā: qz remota
causa remouet effect̄. sed cā quā aliquis erat re-
pene est macula culpe. q remota macula remouet
pena. ¶ Puatio absqz culpa ex̄ns puniē inū-
ste puniē. sed ille cui remissus est pctm̄ quo ad ma-
culā est absqz culpa. q iniuste puniē: 7 ita videt
q nō sit aliqua pena dign̄: 7 sit sibi reat̄ pene re-
missus. ¶ Sed 3: pctm̄ non puniē per hoc q re-
mittit quo ad maculā. sed omni pctō debet pena
fm̄ diuinā iusticiā. q etiā post dimissionē culpe ali-
quis pene reat̄ remanere pōt. ¶ R̄ ideo dōm ad
p̄mā qōnē q ex hoc aliqd maculātū d̄: qz debi-

te pulchritudinis patit̄ detrinētū. v̄ n̄ macula fm̄
q huiusmodi nō habet q aliqd ponat: s3 p̄ cōpa-
tionē ad illud qd pulchritudinis detrinētū cau-
sat aliqd q̄nqz ponere d̄: sicut aliqd in facie i-
ductū qd cando: ē faciei tegat aut priuat. pulchri-
tudo autē aīe consistit in assimilatiōe ip̄ius ad deūz
ad quē formari debet per claritatē grē ab eo susce-
ptā: sicut autē perceptio claritatis corporalis a so-
le prohibet a nobis per aliqd obstaculū interpo-
sitū: ita etiā claritas grē phibet ab anima per pec-
catū cōmissūz qd diuidit inter nos 7 deū: vt dicit
Esa. lix. vñ ipsa macula quātūz in se ē nō pōit de
essentia sua nisi puatiōez grē: sed ponit vt causāz
obstaculū peccati qd obstat ad grē receptionē: 7
7 p̄ter hec etiā macula tenebra d̄ rōne predictē
similitudinē. ¶ Ad p̄mū q dōm q quāuis quantū
ad ip̄am puationē grē non differat macule pecca-
toz: differunt tamē quantū ad causāz ex qua ma-
cula consequit̄: 7 fm̄ hoc etiā qdlibet pctm̄ vnam
maculam addit in quātū nouū obstaculū gratie
ponit. ¶ Ad scdm̄ dōm q grā est in essentia aīe
ex qua vires cognitīue 7 affectīue pcedunt: 7 ideo
grē lumē 7 intellectū dirigit 7 affectūz mouet: sed
peccatū in vtroqz defectū inducit: in intellectum
quidēz: qz omne peccatū ex errore est fm̄ Ambro
7 fm̄ p̄m: Omnis malus ignorās. 7 p̄ncipaliter
i affectu: qz omne pctm̄ i voluntate est: 7 ideo ma-
cula 7 quantū ad ip̄am puationē: 7 quantū ad
causāz. s. pctm̄ 7 intellectū 7 affectūz respicit: s3 p̄n-
cipalē affectūz: vnde nō est incōueniens si macula
7 cecitas 7 tenebra dicat̄. ¶ Ad tertū dōm q ma-
cula dicit̄ contagio non quātū ad puatiōē ip̄az
sed quātū ad cām puatiōis: qz ex h̄ ipso q pctm̄
affectum quodāmodo tangit puatio dicta in ip̄o
consequit̄. ¶ Ad q̄rtū dōm q macula quantūz
ad causāz diuidit ab omni pena: s3 quantū ad pu-
uationē ip̄a diuidit a pena inflicta: nō autē a pena
que pctm̄ cōcomitat̄. ¶ Ad scdm̄ qōnē dōm q ma-
cula obscuritatis ex interpositiōe causata nō pōt
auferri nisi obstaculū interpositū amoueat: pctm̄
autē qd erat obstaculū interpositū phibēs grē cla-
ritatē nō pōt remoueri: vt factū nō sit: sed vt effēz
auertēdi deū a nobis nō habeat: qui p̄pter auersio-
nē qua ab eo auersū p̄pter pctm̄ futm̄ a nobis auer-
sus manebat: 7 iō s3 hoc q se ad nos sua benigni-
tate cōuertit: d̄ pctm̄ n̄m remittere: sic nos offensā
alicui remittim̄: cū ad eūz p̄pter offensāz p̄teritaz
vltēris malivolentiam non seruamus: que qui-
dem in deum secundum effectum accipiēda sunt
vt in tertio libro distincti. xxxij. dictum est: 7 pro-
pter hoc etiā deus remittendo peccatūz dicitur
ipsum tegere: quasi non aspiciens ad p̄teritum
peccatum: vt ratione eius gratiam nobis denegat
¶ Ad p̄mū ergo dicendum q quāuis non
reparetur pulchritudo aīe quātū ad aliqd accēs
qd erat dignitas innocentie: repat̄ tamē quantūz

ad decore gr̄e que restituit. ¶ Et sicut dicitur ad scdm
qz nō semp hō recuperat oīa dāna q̄ passus ē vel
tpis vel aliorū: sed recuperat amissā pulchritudi-
nē quātū ad essētiā decoris spectat. ¶ Ad. iij. q̄dēz
dō q̄ in pctō duo sūt. s. p̄uersio ad p̄mutabile bo-
nū: 7 auersio ab incōmutabili bono: 7 scdm hoc
duo sūt effect' pcti: vn' ē indignatio dei ad nos auē-
sioni pcti respōdens: aliū ē pena iōrdinatā p̄uer-
sionē ordinas. 7 qz p̄ in pctō ex pte nra ē p̄uersio:
7 qd ē prius i generatiōe ē posteri' i destructione
iō ex parte dei prius ē recōciliatio ip̄ius ad nos: 7
scdm hoc ē liberatio a debito pene. s. p̄a est ou-
plex. s. exterminā hostes: 7 talis pena ex recōcilia-
tiōe ipsa remouet. alia pena ē q̄ corrigit ciuē 7 fili-
um vel amicu: 7 debiti ei' pōt remanere recōcilia-
tiōe iā facta: 7 iō sil' cū pctm̄ remittit' quo ad ma-
culā: remittit' que ad penā eternā q̄ ē extermināō
s. nō quo ad penā tpalē q̄ ē corrigeō. ¶ Ad pu-
gō dō q̄ sicut act' p̄p̄ria fuit cā macule: 7 tñ trāscū-
te actu nō trāsit macula ita act' mediāte macula
fuit cā debiti pene: 7 iō nō o3 q̄ cessāte macula de-
bitū pene cesset: qz cessāte prius effectū nō o3 q̄ ces-
set scdm. ¶ Ad scdm dō q̄ iste cui remissa ē cul-
pa quātū ad maculā adhuc dignus ē p̄pter actūz
quē p̄missit penā sustinere quātū nō sit dignus a
deo alienus esse.

Ad tertium sic proce-
dit: Ut q̄ potestas clauu3 se extendat ad
remissionē culpe: Jo. xx. dicitur discipulis: Quoz re-
miseritis pctā remittunt' eis. s. hoc nō dicitur quātū
ad manifestationē tñ: vt magr in lra dicit: qz sic
sacerdos noui testamēti nō hiet maiorē ptāte3 q̄
sacerdos veteris testamēti. q̄ exercet ptāte3 i culpe
remissionē. ¶ P̄. in p̄na daf gr̄a ad remissionēz
pcti. s. hui' sacri dispensator: est sacerdos ex vi cla-
uiuz. q̄ cū gr̄a nō opponat pctō ex parte pene: sed
ex parte culpe: v' q̄ sacerdos ad remissionē culpe
operet' ex vi clauū. ¶ P̄. maiorē virtutē recipit
sacerdos ex sua consecrationē q̄ aqua baptisimī
ex sua sanctificationē. s. aqua baptisimī hāc vi acci-
pit: vt corpus tangat 7 cor abluat fm aug. q̄ mltō
forti' sacerdos in sui cōsecratōe hāc ptāte3 accipit
vt cor a culpe macula abluere possit. ¶ Sed q̄
magr dixit di. v. q̄ de hanc ptāte3 nō cōtulit mini-
stro q̄ ad interiorē mūdationē cooperaret ei. sed si
pctā quo ad culpā remitteret cooperaret ei in mū-
dationē interiori. q̄ ptās clauū nō se extendit ad
culpe dūmissionē. ¶ P̄. pctm̄ nō dimittit' nisi
per sp̄m̄ sc̄m̄. sed dare sp̄m̄ sc̄m̄ nō est alicuius
hōis: vt in. j. li. magr dixit di. xiiij. q̄ nec pctā remit-
tere quo ad culpā. ¶ Lterius v' q̄ nō possit
remittere pctm̄ quo ad penā. pctō. n. debet pena
eterna 7 tpalis. sed adhuc post absolutionē sacer-
dotis manet penitens obligatus ad penā tpalez i
purgatorio vel in hoc mundo faciendam. q̄ non

dimittit aliquo mō penā. ¶ P̄. sacerdos nō pōt
p̄iudicare diuine iusticie. s. ex diuina iusticia ta-
rata est pena penitenti quā debet subire. q̄ sacer-
dos de ea nō pōt aliqd remittere. ¶ P̄. ille qui
paruu3 pctm̄ comisit non est min' susceptiu' effica-
clauu3 q̄ ille qui comisit maius pctm̄. s. aliquid
de pena per officiu' sacerdotis de maiou3 pctō di-
mittitur: impossibile est esse aliqd paruuz pctm̄ cui
nō debeat plus de pena q̄ illud qd de maiou3 pec-
cato dimissuz est. q̄ poterit totā penā illius paru3
pcti dimittere: qd falsuz est. ¶ P̄. tota pena tpal'
pctō debita est vnus rōnis. si q̄ per p̄mā absolu-
tiōē dimittat aliquid de pena: 7 per scdm ab eo-
de3 pctō absolutionē poterit aliquid remittere: sic
tñ poterit multiplicari absolutio q̄ vi clauū to-
ta pena tolleret: cū scdm absolutio nō sit minoris
efficacie q̄ p̄mā: 7 sic pctm̄ remanebit oīno impu-
nituz: qd est incōueniens. ¶ Sed q̄: clauū ptās ē
ad ligandū 7 soluendū. sed pōt sacerdos inuigere
penā tēporalē. q̄ 7 pōt absoluerē a pena. ¶ P̄. sa-
cerdos nō pōt dimittere pctm̄ quātū ad culpā: vt
in lra dicit: nec quātū ad penā eternā pari rōne. si q̄
nō pōt remittere quātū ad penā tēporalē: nullo
modo remittere poterit: qd est oīno cōtrariū de-
ctis euāgelij. ¶ Lter' v' q̄ sacerdos per ptātem
clauū ligare nō possit. virtutes enī sacramētales
ordinant' cōtra pctm̄: vt medicina. sed ligare nō ē
medicina peccati: sed magis aggrauatio morbi vt
v' q̄ sacerdos per vi clauū que est vis sacramētal'
nō pōt ligare. ¶ P̄. sicut absoluerē vel aperire
est amouere obstaculū: ita ligare est obstaculū po-
nere. sed obstaculū regni pctm̄ ē: qd nobis ex alio
imponi nō pōt: qz nō nisi voluntate peccat. q̄ sa-
cerdos ligare nō pōt. ¶ P̄. clauē ex passioe chri-
sti efficaciam habet. sed ligare nō est effectus passio-
nis. q̄ ex clauū ptāte: nō pōt sacerdos ligare. ¶ Sed
q̄ dicitur Matth. xvi. Quicūq̄ ligaueris sup tē-
ra erit ligatū 7 in celis. ¶ P̄. ptātes rōnales sunt ad
opposita. sed ptās clauū est ptās rōnalis cū habe-
at discretionē adiunctā. q̄ hz se ad opposita. q̄ si
pōt soluere pōt 7 ligare. ¶ Lterius v' q̄ possit
ligare 7 soluere fm p̄p̄rium arbitriuz: Hiero. enī
dicit: Mensurā tēpis in agendo p̄niaz nō satis ap-
te p̄figunt canones p̄ vnoquoqz crimine vt de su-
gulis dicat: qualr vnuq̄dē sit emēdandū. s. magr
arbitrio sacerdotis intelligētis relinquendū statu-
unt. q̄ v' q̄ ip̄e fm suū arbitriuz possit ligare 7 sol-
uere. ¶ P̄. dñs laudauit villicū iniquitatis q̄ pu-
deter fecisset: qz debitorū' oīni sui remississet largi-
ter. sed deus magis p̄nū est ad miserendū q̄ aliqd
dñs tēporalis. q̄ v' q̄ laudabilior sit quātū plus d'
pena dimiserit. ¶ P̄. oīs chriūti actio nra est istru-
ctio. sed ip̄e quibusdam peccatib' nullam penam
imposuit: sed solum emendationē vite: vt patz de
adultera Jo. viij. q̄ v' q̄ ad arbitriuz suū possit
etiā sacerdos qui est vicariuz chriūti penam totūz

dimittere vel pte. **S**3 5: Bre. dicit: falsa pniaz
 dicim' que no fm auctez sanctoz patz p qlitate
 criminis imponit. q' vt q' no oino sit in arbitrio sacer
 dotis. **A**d actu clauis requirit discretio. s3 si
 esset oino in voluntate sacerdotis dimittere 7 im
 ponere de pena quatu vellet: no esset ibi necia dis
 cretio: q' nuq' ibi discretio posset accidere. q' n e
 oino in arbitrio sacerdotis. **R**ideo do ad piaz
 qone q' sacra fm dug. ex sanctificatioe inuisibile
 gram cotinet. sed hec sanctificatio qnz ad necita
 te sacri requirit ta in materia q' in ministro: sicut
 pz in cofirmatioe: 7 tuc vis sacralis e in vtroq3 co
 iuncti. qnz aut ex necitate sacri non requirit: nisi
 sanctificatio materie: sicut est in baptismo: q' no
 habet ministrum determinatum quatu ad sui necita
 te: 7 tuc tota vis sacralis consistit i materia: qnz
 vero de necitate sacri requirit cofsecratio vel sanctifi
 catio ministri sine aliqua sanctificatioe materie: 7
 tunc tota vis sacralis consistit in ministro: sicut 7 i
 pnia: vn eode mo se h3 ptas clauis que est in sa
 cerdote ad effectum sacri pnie: sicut se h3 vt q' e i aq
 bapmi ad effectum bapmi. bapm' at 7 sacrm pnie
 coueniut quodam mo in effectu: q' vtriusq3 culpa3
 ordinat directe: qd no est de alijs sacris. sed in h
 differunt: q' sacrm pnie eo q' habet actus suscipi
 entis quasi materiales: no pot dari nisi adultis in
 quib' requirit pparatio ad suscipiendum effectuz sa
 cramento: sed bapm' qnz dat adultis 7 qnz pu
 eris 7 alijs carentib' vsu ronis: 7 io per bapm' mu3
 dat gra 7 remissio pctoz pueris sine aliqua sui p
 paratione pcedente: no aut adultis in quib' pxi
 git pparatio remouens fictione: que quide ppara
 tio qnz pcedit sufficiens ad gre susceptione anq' ba
 ptism' actu pcpia: sed no ante votu bapm' p
 tepus ppalate veritatis. qnz aut talis pparatio te
 pore no pcedit: sed e simul cu bapm' susceptione
 7 tuc per bapm' susceptione gra remissiois cul
 pe cofert: sed p pnie sacrm nuq' dat gra: nisi ppa
 ratio adsit vel prius fuerit: vn virtus clauis opaf
 ad culpe remissionem: vel in voto exns: vel et i actu
 se exercens: sicut 7 aqua bapm' . sed sicut bapm'
 mus non agit vt pncipale agens: s3 vt instrm no qd
 ptinges ad ipaz gre susceptione causanda et instru
 metali: s3 dispones ad gra3 p qua fit remissio cul
 pe: ita e de pte clauis. vn solus de remittit p se
 culpa: 7 i virtute ei' agit instrumetalr: 7 bapm'
 vt instrm iaiatu: 7 sacerdos vt instrm aiatu: qd of
 seru' fm psm in. vij. eth. 7 io sacerdos agit vt mi
 nister. 7 sic pz q' ptas clauis ordinat aliquo modo
 ad remissionem culpe: no sicut causans: sed sicut dis
 ponens ad ea. vn si ante absolutionem aliquis non
 fuisset pfecte dispositus ad gra3 suscipienda in ipa
 confessione 7 absolutione sacrali gram psequeret si
 obice no poneret. si. n. clauis nullo mo ad culpe
 remissionem ordinaret: sed ad dimissionem pene tm:
 vt quida dicit: no exiget votu suscipiendi effectum

clauis ad culpe remissionem: sic n exiget votu susci
 piendi alia sacra que no ordinant ad culpa: sed 3
 pena. sed hoc facit videri q' no ordinant ad culpe
 dimissionem: q' semp vsus clauis ad hoc q' effectuz
 habeat reqrit pparationem ex pte recipienti sacrm
 7 sicut videret de bapm' si nuq' daret nisi adult
Ad pnu q' odz q' sicut magr dicit in lra: sacer
 dotib' comissa e ptas remittedi pctas: no vt ppa v
 tute remittat: q' hoc dei est: sed vt operatione dei
 remittentis onduant taq' mistri. sed hoc contingit
 trib' modis. Uno modo vt onduant ea no pntez: s3
 pmittat futuz sine hoc q' aliquid opent ad ipaz:
 7 sic sacra veteri legis operatione dei significabat:
 vn 7 sacerdos veteris legis ondebat tm: 7 nihil o
 perabat. Alio modo vt significet pntez 7 nihil o
 perent ad ea: 7 sic quida dicit q' sacra noue legis
 significet collationem gie qua de in ipsa sacroz col
 latione dat sine hoc q' in sacramentis sit aliqua vt
 operas ad gram: 7 fm hanc opinionem que in pma
 di. tacta est et ptas clauis esset tm ondes diuinaz
 operatione in remissione culpe in ipsa sacri colla
 tione facta. Tertio mo vt significet diuinam opera
 tionem in remissione culpe pntez: 7 ad ipaz aliqd di
 spositiue 7 instrumetalr operent: 7 sic fm alia opi
 nione que sustinet coius sacra noue legis emuda
 tionem onduant diuinu' factaz: 7 hoc modo et sacer
 dos noui testameti ondit absolutos a culpa: q' p
 portionalr oz loqui de sacris 7 pte ministroz.
 nec obstat qn claus eccle ad remissionem culpe di
 sponat: q' culpa ia remissa e: sicut nec q' bapm'
 disponat quatu in se est in eo qui iam sanctificat
 est. **A**d scdm dom q' neq' sacrm pnie: neq' sa
 cramentu bapm' operado pertingit directe ad
 gram nec ad culpe remissionem: sed dispositiue.
Unde eti patet rnsio ad tertium. **A**lie rones
 onduunt q' ad remissionem culpe direte clauis ptas
 non operet ad concedendu. **A**d. ij. qonem dom
 q' idez iudiciu est de effectu que ptas clauis actua
 liter exercita complet in eo in quo cotritio tepore
 pcessit: 7 de effectu bapm' qui ia habeti gram
 dat. aliquis. n. per fide 7 cotritione pcedente bap
 tm' giam remissionis pctoz quantu ad culpa3
 cose. utus est: sed quado actualr postea bapm'
 suscipit gra auget: 7 a reatu pene totalr absoluit:
 eo q' fit particeps passionis christi. 7 sicut ille qui
 per contritionez cosecutus est remissionem pctoz:
 quatu3 ad culpa: 7 per pns quantuz ad reatu3 pe
 ne eterne que siml cu3 culpa dimittit ex vt clauis
 ex passione christi efficaciam habentiu auget gra
 7 pena remittitur temporalis: cuius reat' adhuc
 remanserat post culpe remissionem no tamē totus:
 sicut in bapm': sed pars eius: eo q' in bapm'
 homo regenerat configuratus passioni christi to
 taliter efficaciam passionis christi que sufficit ad
 omnem pena delendam in se suscipies: vt nihil de p
 ois peccati actualis pena remaneat: quia non oz

alicui imputari ad penam: nisi quod ipsemet fecit. in baptismo autem homo nouam vitam accipiens fit per gratiam baptismalem nouus homo: et ideo nullus reus pene remanet in eo pro precedenti peccato. sed in penam homo non mutat in aliam vitam: quia non est regeneratio: sed sanatio quedam: ideo ex vi clauium quae operatur in sacramento penitentiae non tota pena remittitur: sed aliquid de pena temporali cuius reatus post absolutionem a pena eterna remanere potuit: ut dictum est. nec solus a pena illa quam habet vel suscipit ab ea penitens in confitendo: ut quidam dicunt: quia sic confessio et sacerdotalis absolutio non essent nisi in onus quod non competit sacramentis nouae legis: sed etiam de illa pena que in purgatorio debet aliquid remitti ut minus a purgatorio puniatur absolutus ante satisfactionem decedens quam si ante absolutionem decederet. **Ad primum** ergo dicitur quod non remittitur pena tota temporalis: sed partes et ideo adhuc manet obligatio ad penam satisfactoriam. **Ad secundum** dicitur quod passio christi sufficiens satisfecit pro peccatis totius mundi: et ideo sine iudicio diuine iusticie aliquid de pena sibi debita remitti potest secundum quod effectus passionis ad ipsum per sacra ecclesie pertingit. **Ad tertium** dicitur quod pro quolibet peccato oportet aliquam penam satisfactoriam remanere: per quam medicina contra peccatum presertim: et ideo quantum virtute absolutiois dimittitur aliqua quantitas pene debite per aliquo magno peccato: non oportet tanta quantitas pene dimittatur respectu cuiuslibet peccati: quia aliquod peccatum habet remanere oio sine pena: sed virtute clauium de penis singulorum peccatorum proportionaliter dimittitur. **Ad quartum** dicitur quod quidam dicunt quod in peccato absolutioe tamen dimittitur vi clauium quantum dicitur potest: sed tamen valet iterata confessio: tamen per instructionem: tamen per maiorem certitudinem: tamen per inrecessione confessionis: tamen per verecundie meritum. sed habet non vix verum: quia tamen hec esset ratio confessionem iterandi: non tamen esset ratio iterandi absolutionem: presertim in eo qui non habet aliquam causam dubitacionis de precedenti absolutione ita. non poterit dubitare post secundam absolutionem: sic per primam: sic videmus quod sacramentum extreme unctionis non iteratur super eundem morbum: eo quod totum quod per sacramentum fieri potuit semel factum est: et peccata in secunda confessione non requireret quod haberet clauces ille cui sit confessio si nihil ibi vis clauium operatur: et ideo dicitur quod etiam in secunda absolutione vis clauium de pena remittitur: quia in secunda absolutione gratia fertur augmentum: et quanto maior gratia recipitur minus de impunitate peccati precedentis manet: et ideo minor pena purganda debet. unde etiam in prima absolutione alicui plus et minus de pena dimittitur vi clauium secundum quod plus se ad gratiam disponit: et potest esse tanta dispositio quod etiam ex vi contritionis tota pena tollitur: ut predictum est. unde etiam non est inconueniens si per frequentem confessionem etiam tota pena tollatur ut peccatum oio remaneat impunitum per quo pena christi satisfecit. **Ad tertiam** rationem dicitur quod operatio sacerdotis in visu clauium: est conformis dei operationi cuius minister est: de autem habet operationem et in culpa et in

pena: sed in culpa ad soluendum quidem directe: ad ligandum autem indirecte in quantum obdurare oportet: dum gratiam non largitur. sed in penam habet operationem directe quantum ad virtutem: quia et pena parit: et penam infligit. sicut ergo sacerdos etiam in absolucendo ex vi clauium habeat aliquam operationem ordinatam ad culpam dimissionem non iam dicto: non tamen ligando aliquam operationem habet in culpa: nisi ligare dicatur in quantum non absoluit: sed ligatos ostendit: sed in penam habet potestatem et ligandi et soluendi: soluit. non a pena quam dimittit: sed ligat ad penam que remanet. Sed ad hanc ligare dupliciter dicitur: uno modo considerando ipsam quantitate pene in coram: et sic non ligat nisi in quantum non soluit. sed ligatum ostendit. alio modo considerando penam hanc vel illam determinate: et sic ligat ad penam ligando eam. **Ad primum** ergo dicitur quod illud residuum pene ad quod obligat est medicina purgans peccati impunitatem. **Ad secundum** dicitur quod obstaculum regni non solum peccatum est: sed et pena quam quis sacerdos imponat dicitur est. **Ad tertium** dicitur quod et passio christi obligat nos ad penam aliquam per quam ei conformemur. **Ad quartum** dicitur quod sacerdos operatur in visu clauium sicut in firmum et minister dei. nullum autem in firmum habet efficaciam actum nisi secundum quod mouet a principali agente et ideo dicitur Dio. in fi. Eccl. hierar. quod sacerdotibus videtur est virtutibus hierar. chieis quoniam diuitas eos mouerit: in cuius signum Matth. xvi. ante potestatem clauium Petro tradita sit mentio de reuelatione ei facta diuinitatis: et Jo. xx. permittitur potestati remissionis apostolica dante spiritu sancti donum quo filij dei agunt: unde sicque propter istum motum diuinum uti sua potestate presumpserit non consequetur effectum ut Dio. dicit: et propter hoc a diuino ordine auerteret: et sic culpam incurret. et quia pene satisfactorie infligende ut medicine sunt: sicut medicina in arte determinate non omnibus competunt: sed variande sunt secundum arbitrium medici non propria voluntate sequentis: sed medicine sciam: ita pene satisfactorie in canone determinate non competunt omnibus: sed variande sunt secundum arbitrium sacerdotis diuino instinctu regulatum: sic autem medicus aliquis prudens non dat medicinam ita efficacem quam ad morbi curacionem sufficiat: ne per debilitatem nascatur periculum oriat: ita sacerdos diuino instinctu morbum non solum per totam penam que uni peccato debet infligit: ne infirmum aliquis ex magnitudine pene despetat et a penam totaliter recedat. **Ad primum** ergo dicitur quod arbitrium illud debet esse diuino instinctu regulatum. **Ad secundum** dicitur quod et de hoc laudatur vilius quod prudens fecit: et ideo in remissione pene debite discretio adhibenda est. **Ad tertium** dicitur quod christus habuit potestatem excellentem in sacris: unde ipse ex auctoritate penam totam vel partes poterat dimittere sicut volebat. nec est sile de his quod operantur tamen ut ministri. **Questio. II.**

Unde queritur

de excoicatione. Et circa hoc queritur quatuor. Primo de ipsa excoicatione. Secundo quis possit excoicari

Tertio de modo excommunicationis. Quarto de coicatione cum excommunicatione. Quinto de absolutione ab excoicatione.

Ad primum sic pro

cedit: Ut q' incopetes sit hec d'ffo excoica-
tionis a quibusda posita: Excoicatio est separatō
a coioe ecclie quo ad fructū 7 suffragia generalia.
suffragia. n. ecclie valēt eis pro quib' fuit. s3 ecclia
orat pro eis qui extra eccliaz sunt: sic p hereticis
7 paganis. g etiā p excoicatis qui extra eccliaz sūt
7 sic eis suffragia ecclie valent. ¶ Nullus amittit
suffragia ecclie nisi per culpa. s3 excoicatio nō
est culpa: s3 pena. g p excoicationē nō sepat aliq's
a suffragiis ecclie coib'. ¶ Fruct' ecclie nō videt
aliud esse q' suffragia. nō. n. pōt intelligi de fructu
bonoz 7 p'aliuz: q' hec excoicatis nō auferunt. g i'
cōueniēter vtzqz ponit. ¶ Excoicatio minor
quedā excoicatio est. s3 p ea hō nō pōt suffragia
ecclie. g d'ffo nō est cois. ¶ Alterius v' q' ecclia
nullus debeat excoicare: q' excoicatio maledictio
quedā est. s3 Ro. xij. phibemur maledicē. g ecclia
excoicare nō o3. ¶ Ecclia militās o3 imitare
trūphantē. s3 vt in epla Jude legit Michael cuz
altercare d' corpore moysi cū diabolo nō ē ausus
iudiciū blasphemie inferre: s3 ait: 'Impet tibi de'
g nec ecclia militās o3 alicui iudiciū maledictiois
vel excoicationis inferre. ¶ Nullus ē in manum
hostis tradēd' nisi oio despat'. s3 p excoicationē
tradit aliquis i manū sathane. vt p3. j. Loz. v. cū
g de nemie sit desperandū in vita ista: ecclia nullū
o3 excoicare. ¶ S3 ē q' apls. j. Loz. v. Mādat
quedā excoicari. ¶ Matth. xviij. of de illo q'
eccliaz audire cōtēnit: Sic tibi sic ethnie' 7 publi-
canus. s3 ethnici sūt extra eccliaz. g 7 illi qui eccliaz
audire cōtēnunt p excoicationē extra eccliaz sunt
ponēdi. ¶ Alteri v' q' nullus pro aliquo tēporali
dāno debeat excoicari: q' pena nō o3 excedē culpā
s3 pena excoicationis est puatio alicui' boni spūalis
qd oib' bonis t'palib' p'eminet. g p t'palib' nullus ē
excoicād'. ¶ Nullū malū p malo reddē debent'
fm apli pceptū. s3 hoc esset malū p malo reddere
si p tali dāno quis excoicaret. g nullo h' o3 fieri.
¶ S3 ē q' Petr' Ananiā 7 Saphirā p defrau-
dationē p'ij agri snia mortis dānavit. g 7 ecclie s3
p t'palib' dānis excoicare. ¶ Alteri v' q' excoica-
tio iniuste lata nullo mō effectū habeat: q' per ex-
coicationē p'ectō 7 gra dei s'trahit que nō iniuste
s'trahi pōt. g excoicatio iniuste lata nō h3 effectū.
¶ Hiero. dic q' h' est de supcilio phariseorum
estimare esse ligatum vel solutū qui ligat vl soluit
iniuste. s3 eoz supciliū erat supbū 7 erroneū. g ex-
coicatio iniusta nullū h3 effectū. ¶ S3 ē: s3 Bre.
Precepta pastoris siue iusta siue iniusta tūmenda
sunt: non aut' essent e' mēda nisi aliquid nocerēt
etiā iniusta. g 7c. Rūdeo dō ad pmā. q. q' ille q' p

baptismū i ecclia ponit ad duo ascribit. s. ad cetū
fidelium: 7 ad sacroꝝ p'icipationē: 7 hoc scōz p'sup
ponit p'mū: q' in sacris p'icipadiis etiā fideles coī-
cant: 7 iō aliquis pōt extra eccliaz fieri p' excoica-
tionē duplr. vno ita q' separet t'm a p'icipatione
sacroꝝ: 7 hec erit excoicatio minor. alio ita q' ex-
cludat ab vtroqz: 7 sic erit excoicatio maior q' hic
d'ffinit: nō aut' pōt esse tertiu. s. q' excludat a coio-
ne fidelium: 7 nō a p'icipatiōe sacroꝝ: rōne iā dca:
q' f. fideles in sacris coīcant. s3 coīcatio fidelium est
duplex: quedā in spūalib': sic mutue o'ones sūt 7
cōuētus ad sacra p'icipēda: quedā in corporalib'
actib' legitimis: qui qdē legitimi act' 7 licita cōmu-
nio his v'sib' cōtinēt: Si pro delictis anathema. q's
efficiat. Or: orare: vale: coio: mensa negaf. os. f. ne
det ofculū. orare: ne cū excoicatis orem'. vale: ne
salutenē. coio: ne. f. in sacris cum ipsis aliq's coīcet
mensa negaf: ne aliquis cū eis comedat. p'missa g
d'ffo impoztat sepationē a sacris in hoc q' dicit q'
tū a fructu: 7 a coione fidelium: q' tū ad spūalia: i h'
q' dicit 7 suffragia ecclie coia. alia aut' d'ffo iuenit
que dat fm sepationē ab vtrūqz actib': que talis
ē: Excoicatio est a qualibet licita coione legitimo
actu sepatio. ¶ Ad p'mū g dōm q' pro infidelib'
orat: sed ipsi fructū orōnis non percipiunt nisi ad
fidez conuertant. s'lr 7 pro excoicatis orari potest
q'uis nō inter o'ones q' p mēbris ecclie sūt: 7 tū
fructū nō p'icipāt q' dū in excoicatioe manēt: sed
orat: vt det eis spūs p'nie vt ab excoicatioe solūāt.
¶ Ad scōm dōm q' suffragia alicui' valēt alicui
fm q' ei cōtinuāt. Pōt aut' actio vni' alteri p'inu-
ari duplr. vno ex vi charitatis que oēs fideles cō-
nectit: vt sint vni' in deo: sic of in p'l. p'iceps ego
sū oīuz 7c. 7 hāc cōtinuationē excoicatio nō iter-
cipit: q' iuste excoicari quis nō pōt nisi pro culpa
mortali p' quā iā a charitate diuisus est: etiā si nō
excoicet. iniusta aut' excoicatio charitatem alicui
auferre nō pōt: cū sit de maxis bonis que nō p'it
alicui inuito auferri. alio p' intētionē suffragia fa-
cientis que in aliquē fert p' quo sūt. 7 hāc cōtinu-
ationē excoicatio intercipit: q' ecclia p' excoicatio-
nis sniaz sepat excoicatos ab vniuersitate fidelium
p' quib' suffragia facit. vñ suffragia ecclie ei n' p'sūt
q' pro tota ecclia sūt: nec ex p'sona ecclie o'io p' eis
inter mēbra ecclie fieri pōt: quis aliqua p'sona p'ri-
uata possit ad eius cōuersionē aliqd' suffragiū p' i-
tentionē dirigere. ¶ Ad tertiu dōm q' fruct' spū-
alis ecclie nō solū est ex suffragiis: s3 etiā ex p'cepti-
one sacroꝝ 7 ex cōiunctu fidelium. ¶ Ad quartū
dōm q' minor excoicatio nō h3 p'fectā rōnez excoi-
catiois: sed aliquid ipius p'icipat: 7 iō n' o3 q' ei to-
taliter excoicationis d'ffo cōueniat: s3 solū quo ad
aliquid. ¶ Ad scōam qōnez dōm q' iudiciū ecclie
cōfo: me o3 esse iudicio dei. de' aut' multipl'r p'ctō-
res punit: vt eos ad bonū trahat. vno flagellis ca-
stigando. alio' hoiez sibi relinquendo: vt auxilijs

subtrahit quibus a malo spediēbat suā infirmitatē cognoscat et humilis ad deū redeat a quo supbus abcessit: et quantū ad utrūq; ecclia in excoicatio- nis snia diuinū iudiciū imitat. iquātū. n. et a cōio- ne fidelīū separat vt erubescat: imitat diuinū iu- diciū quo per flagella castigat. inquātū aut a sus- fragiis et alijs spūalib' separat: imitat diuinū iudi- cium quo homiez sibi relinquit: vt per humilitatē seipm cognoscat ad deū redeat. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ maledictio pōt esse duplr. vno mō ita q̄ i malo qd irrogat vel dicit p̄ intencionē sistat: et sic maledi- ctio oib' modis phibita est. alio mō ita q̄ malum qd quidē maledicendo iprecat ad bonū illius or- dinet qui maledicit: et sic maledictio qn̄z est licita et salutifera: sicut et medicus aliqd nocumentum infert infirmo: vt sectionē per quā ab infirmitate liberet. ¶ Ad scōm dō q̄ diabolus incorrigibilis est: et iō nō est susceptibilis alicui' boni per excoica- tiōis penā. ¶ Ad tertiu dō q̄ ex hoc ipso q̄ aliqd suffragiū ecclie p̄iuat iplex incōmodū icurrit p̄ tria que quis ex suffragiis ecclie cōsequit. valēt ei ad augmentū gr̄e eis qui hnt: vel ad merendū eis qui nō hnt: et quantū ad hoc maḡ in lra dicit q̄ gr̄a dei per excoicationē s̄trahit. valent etiā ad custodiā virtutis: et quātū ad hoc dicit q̄ p̄ctio s̄trahit: nō q̄ oīno dei p̄uidētia excludat: sed q̄ ab illa p̄ctioe qua filios ecclie specialiori mō custodit. valēt ad defendēdū ab hoste: et q̄ntū ad hoc dicit q̄ diabolo maior p̄as seuiendi in ipm dat et spūalr et corporalr. vnde in p̄mitiua ecclia qn̄ oportebat per signa ad fidez hoies inuitare: sic spūalr sancti donū visibili signo manifestabat: ita et excoicatio corporali vexatiōe a diabolo innotesce- bat. nec est incōueniēs si ille qui nō est desperatus hosti dat: q̄ nō dat ei quasi dānandus: sed quasi corrigēdus: cū in p̄tate ecclie sit ex eius manu i m̄ eripere cū voluerit. ¶ Ad iij. q. dō q̄ per excoica- tiōē iudex ecclia sic excoicatos excludit a regno quodā mō. vñ cū nō debeat excludere nisi idignos vt ex diffōne clauis patuit: nec aliquis reddat idi- gnus nisi per p̄ctm̄ mortale amiserit charitatez q̄ est via ducēs ad regnū: iō nullus excoicari debet: nisi p̄ pctō mortali. et q̄ in dānificando aliquem corporalr vel in reb' mortalib' aliquis mortaliter peccat et i charitatē facit: iō pro dāno tpali illato ecclia aliquē excoicare pōt. sed q̄ excoicatio ē gra- uissima penaz: pene autē medicine sunt. fm̄ p̄m̄ in. ij. et h. Sapientis autē medici est a leuiorib' me- dicinis incipere et min' periculois: iō excoicatio i- fligi nō d̄z: et pro pctō mortali nisi contumax fue- rit: vel nō veniēdo ab iudiciū: vel añ terminationē iudicij sine licētia recedēdo: vel demeritiōi nō pa- rēdo: tūc. n. p̄ q̄ monit' fuerit: si obedire cōtēpfit cōtinax reputat: et excoicari d̄z a iudice tā nō hntē qd i ipz faciat apli. ¶ Ad p̄mū et dō q̄ culpe q̄ titas nō mēsurat ex nocumēto qd q̄ facit: s̄z ex vo-

lūtate qua facit i charitatē agēs: et iō q̄uis pena excoicatiōis excedat nocumētū: nō tñ excedit q̄ti- tatē culpe. ¶ Ad scōz dō q̄ cū aliqd p̄ pena aliqua corrigi nō reddat ei malū: s̄z bonū: q̄ pene medi- cine sūt: vt dictū ē. ¶ Ad q̄rtā. q. dō q̄ excoicatio pōt dici iusta duplr. vno ex pte excoicatis: sicut cū ex odio vel ira excoicat: et tūc excoicatio nūlo min' h̄z effectū suū q̄uis ille q̄ excoicat peccet: q̄ iste iuste patit: q̄uis ille iniuste faciat. alio mō ex pte ipsius excoicatis: vel q̄ cā excoicatiōis ē idēbi- ta: vel q̄ inferi snia iuri ordine p̄termissio: et tūc si sit talis error ex pte snie q̄ sniaz nullā faciat esse nō h̄z effectū q̄ nō ē excoicatio. si autē sniaz nō a- nullet h̄z effectū suū: et d̄z excoicat' hūilr obedir: et erit ei ad meritū: et vel absolutionē petē ab excoi- cāte: vel ad superiorē iudicē recurrere: si autē cōiē- neret cōisō mortalr peccaret. p̄tingit autē qn̄z q̄ ē debita cā ex pte excoicatis que nō ē debita ex pte excoicatis: sic cū aliqd p̄ falso crimie in iudicio p̄- bato excoicat: et tūc si humilr sustia et hūilr me- ritū recōp̄sat excoicatis dānū. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ q̄uis hō gr̄az dei iuste amittere nō possit: pōt tñ iniuste amittere illa que ex pte nra sūt q̄ ad gr̄az dei d̄sponit: sic p̄z si s̄trahat alicui doctrine ver- bū qd ei debet: et h̄ mō excoicatio gr̄az dei s̄tra- here d̄z: vt ex p̄dictis p̄z. ¶ Ad scōz dō q̄ hiero. loquit q̄ntū ad culpas et nō q̄ntū ad penas: que p̄nt ēt iniuste infligi a rectoribus eccliaz.

Ad secundū sic pro- cedit: Vt q̄ q̄libz sacerdos possit excoica- re. excoicatio. n. est act' clauis. sed q̄libet sacerdos h̄z clauis. q̄ quilibet pōt excoicare. ¶ P̄. ma' est absoluerē et ligare in foro p̄nie q̄ in foro iudicij. s̄z quilibet sacerdos pōt sibi s̄ditos in foro p̄nali absoluerē et ligare. q̄ etiā pōt sibi s̄ditos quilibet sacerdos excoicare. ¶ S̄z d̄z: ea i q̄b' iminet picu- lū sunt maiorib' reseruāda. s̄z pena excoicatiōis est valde piculosa: nisi cū moderamie fiat. q̄ nō d̄z cui libet cōmitti sacerdoti. ¶ Lter' v̄ q̄ nō sacerdo- tes excoicare nō possunt: q̄ excoicatio ē act' clauis vt in lra d̄z. s̄z nō sacerdotes nō hnt clauis. q̄ non p̄nt excoicare. ¶ P̄. plus requirit ad excoicatiōes q̄ ad absolutionē in foro p̄nie. s̄z nō sacerdos i fo- ro p̄nie absoluerē n̄ pōt. q̄ nec excoicationē iſtere. ¶ S̄z d̄z est q̄ archidiaconi legati et clerici excoi- cant: qui qn̄z nō sūt sacerdotes. q̄ nō solū sacerdo- tes excoicare p̄nt. ¶ Lter' v̄ q̄ excoicat' vel sus- p̄sus excoicare possit. ille. n. qui ē excoicat' vel sus- p̄sus: n̄z ordinē n̄z iurisdictionē amittit: q̄ n̄z re- ordinat cū absoluit: n̄z cura ei itez cōmittit. s̄z ex- coicatio nō req̄rit nisi ordinē vel iurisdictionē. q̄ ēt excoicat' et susp̄sus excoicare p̄nt. ¶ P̄. ma' ē p̄ficē corp' ch̄risti q̄ excoicat'. s̄z excoicati p̄ficē p̄nt vt. s. ol. xij. d̄z ē. q̄ p̄nt excoicare. ¶ S̄z d̄z: ligat' corporalr nō pōt aliū ligare. s̄z vinculū spūale est

forti q̄ corporeale. q̄ excōicat' nō pōt excōicare: cū
 excōicatio sit vinculū spūale. **R**ñdeo dō ad p̄mā
 .q. q̄ in foro cōscie causa agit inter hoies 7 deum:
 in foro aut̄ exterioris iudicij cā agit hoies ad hoies
 7 iō absolutio vel ligatio que vnū hoies obligat q̄
 ad deū tm̄: p̄tinet ad for̄ p̄nic: s; illa que hominē
 obligat i comparatōe ad alios hoies ad for̄ publi-
 cū exterioris iudicij p̄tinet. 7 q; per excōicationes
 hō a cōione fidelitū separaf: iō excōicatio ad for̄z
 exterioris p̄tinet: 7 illi soli p̄nt excōicare qui habēt
 iurisdictionē in foro iudiciali: 7 p̄ hoc soli ep̄i, p̄
 p̄ia aucte 7 maior: es plati fm̄ cōiores opinionem
 p̄nt excōicare: s; p̄sb̄ yteri pochiales nō nisi ex cō-
 missiōe eis facta: vel in ceteris casib': sic in furto 7
 rapina 7 hui' mōi: in quib' est eis a iure concessu:z
 q̄ excōicare possint. Alij aut̄ dixerūt q̄ etiā sacer-
 dotes pochiales p̄nt excōicare: s; p̄dicta opinio ē
 rōnabilior. **A**d p̄mū q̄ dōz q̄ excōicatio nō est
 actus clauis directe: sed magis respectu exterioris
 iudicij. sed snia excōicatiois q̄uis in exteriori iudi-
 cio pmulget: q; tm̄ aliquo mō p̄tinet ad adituz re-
 gni fm̄ q̄ ecclia militans est via ad triūphantē: iō
 ē talis iurisdictionē p̄ qua hō excōicare pōt clauis
 pōt dicit: 7 fm̄ hoc a quibusdā distinguit q̄ est cla-
 uis ordinis quā oēs sacerdotes hñt: 7 clauis iuris-
 dictionis in foro iudiciali quā hñt soli iudices exte-
 rioris for̄: vtrāq; tm̄ de Petro cōtulit: Matth. xvj
 et ab ipso in alios descendit q̄ vtrāq; hñt. **A**d
 scōm dō q̄ sacerdotes parochiales hñt quidē iur-
 dictionē in s̄bditos suos quātū ad for̄ cōscie: s; n̄
 quātū ad for̄ iudicialē: q; nō p̄nt corā eis cōueni-
 ri in cāis cōtēntiosis: 7 iō excōicare nō p̄nt: s; absol-
 uere p̄nt i foro p̄niali. 7 q̄uis for̄ p̄niale sit dignū
 tm̄ in foro iudiciali maior solēntas requirit: q; in
 eo o; q̄ nō solū deo: s; ē hōi satisfiat. **A**d. ij. q. q.
 dō q̄ facta in quib' grā p̄ferē dispērare ad solos sa-
 cerdotes p̄tinet: 7 iō ipsi soli p̄nt absoluere 7 liga-
 re in foro p̄niali: s; excōicatio nō directe respicit
 grā: s; ex p̄nti in quātū hō suffragijs ecclie p̄uat
 que ad grām disponūt: vel in grā cōseruāt: 7 iō ē
 nō sacerdotes oīmō iurisdictionē habeāt in foro
 cōtēntioso p̄nt excōicare. **A**d p̄mū q̄ dō q̄ q̄uis
 nō habeāt clauē ordinis: hñt tm̄ clauē iurisdictionis
Ad scōm dō q̄ ista duo se hñt: sicut excedētia
 7 excessa: 7 iō alicui cōpetit vnū cui nō competit
 aliud. **A**d. iij. q. dō q̄ vsus iurisdictionis est in cō-
 paratōe ad aliū hoiem: 7 iō cū oīs excōicat' a cōi-
 one fidelitū separaf: quilibet excōicat' vsu iurisdic-
 tionis p̄uat. 7 q; excōicatio est iurisdictionis p̄uatio
 iō excōicat' excōicare nō pōt: 7 eadē rō est de sus-
 pēso a iurisdictione. si. n. sit suspēsus ab ordine tātm̄
 tūc n̄ p̄t ea q̄ sūt ordinis: s; p̄t ea q̄ sūt iurisdictionis
 7 ecōuerso si sit suspēsus a iurisdictione: 7 nō ab or-
 dine. si aut̄ ab vtroq; tūc neutz pōt. **A**d p̄mū
 q̄ dō q̄ q̄uis nō amittat iurisdictionē: amittit tm̄
 iurisdictionis vsū. **A**d scōm dō q̄ cōficere seq̄

ptate characteri q̄ idelibil' ē: 7 iō hō exq̄ characta-
 re ordis h; sp̄ pōt p̄ficē: s; nō sp̄ ei liceat. sec' ar̄ ē dō
 excōicatōe q̄ iurisdictionē seq̄: q̄ auferrī p̄t 7 ligāi

Ad tertium sic proce-

dit: Ut q̄ aliq̄s possit seip̄z vel equalē v̄l
 supiorē excōicare: q; agel' dei maior erat Paulo:
 Matth. xi. Qui maior ē i reḡ celoꝝ maior est illi q̄
 nemo in natos muliez maior. sed Paulus excō-
 municauit angelum de celo: vt patz Gal. j. q̄ hō
 pōt supiorē excōicare. **P**. sacerdos alii excōicat
 in generali p̄ furto vel p̄ aliq̄ hui' mōi. s; pōt p̄tin-
 gere q̄ ipsemet fecit vel supiorē vel equalē. q̄ aliquis
 pōt se vel equalē vel supiorē excōicare. **P**. ali-
 q̄s pōt supiorē absoluere in foro p̄niali vel cōle sic
 cū ep̄i suis s̄bditis p̄tēt: 7 cū vnus sacerdos alteri
 venialia p̄tēt. q̄ v̄t q̄ etiā excōicare aliq̄s supiorē
 vel equalē possit. **S**z: excōicatio est act' iuris-
 dictionis. s; aliquis nō h; in se iurisdictionē: q; i ca-
 de cā nō pōt quis esse re' 7 iudex: nec itez i supio-
 rē aut equalē. q̄ nō pōt aliq̄s supiorē vel equalē
 aut se excōicare. **L**teri v̄t q̄ i aliquā vniuersi-
 tatē snia excōicatiois ferri possit. p̄tingit. n. q̄ aliq̄
 vniuersitas sibi in malicia colligat. sed p̄ malicia
 in qua aliq̄s p̄tumax extiterit o; excōicatio ferri.
 q̄ pōt in aliquā vniuersitatē ferri excōicatio.
P. illud q̄ est grauissimū i excōicatōe est sepa-
 tio a sacris ecclie. sed aliq̄n tota ciuitas interdicat
 a diuinis. q̄ 7 excōicari aliqua vniuersitas potest.
Sz ē glo. Aug. Matth. xij. q̄ dicit q̄ p̄nceps
 7 multitudo nō est excōicada. **L**teri v̄t q̄ ille
 qui semel ē excōicat' vltēri' excōicari nō possit. j.
 Loz. v. dicit ap̄le: Quid mihi ē de his qui foris
 sūt iudicare: s; excōicati iā sūt extra eccliaz. q̄ sup-
 eos ecclia iudiciū nō h; vt possit eos itez excōica-
 re. **P**. excōicatio ē sepatio quedā a diuinis 7 a
 cōione fidelitū. s; p̄ q̄ ē aliq̄s p̄uat' aliquo nō pōt
 itez illo p̄uari. q̄ vn' excōicat' nō o; itez excōicari
Sz: excōicatio q̄dā pena est 7 medicinale re-
 mediū. s; pena 7 medicine iterat cū cā extigit. q̄ 7
 excōicatio iterari pōt. **R**ñdeo dō ad p̄mā. q. q̄
 cū p̄ iurisdictionē aliq̄s p̄tuitat in gradu superi-
 oritatis respectu eius in quē h; iurisdictionē: q; ē
 iudex e': iō nullus h; in seip̄sū vel superiorē v̄l eq̄
 lē iurisdictionē: 7 p̄ p̄ns nullus pōt seip̄m excōica-
 re vel supiorē vel equalē. **A**d p̄mū q̄ dō q̄ ap̄lus
 loquit s̄b hypostesi. i. si poneret agelus peccare: sic
 enī nō est ap̄lo supior: sed inferior: nec ē inconue-
 niens q̄ in cōditionalib': quaz antecedētia ip̄sibi
 līa sūt 7 p̄ntia ip̄sibilia sint. **A**d scōm dō q̄ i
 tali casu nullus excōicat: q; par in parē nullū hēt
 iperitū. **A**d tertiu dō q̄ absolutio 7 ligatio i fo-
 ro p̄fessionis est quo ad deū tm̄ apud quē aliquis
 alio inferior reddit per p̄tm̄. s; excōicatio ē in iu-
 dicio exteriori in quo aliquis nō amittit supiorita-
 tē ex h' ip̄o q̄ peccat: vnde nō ē silis rō de vtroq;

foto: et tñ in foto p̄fessiois aliq̄s nō p̄t sc̄ip̄z absol
 uere: nec sup̄iore nec equalē de mortali: nisi ex cō
 missioe sibi facta. d̄ venialib̄ at̄ p̄t: q̄ venialia ex
 quibuslibet sac̄ris gr̄az p̄ferentib̄ remittunt. vñ
 remissio venialiū sequit̄ p̄tate ord̄inis. **Ad. ij. q. q.**
 d̄m q̄ excōicari nō d̄ aliq̄s: nisi p̄ pctō mortali
 pctm̄ aut̄ i actu p̄sistit: act̄ aut̄ nō ē cōitatis: s̄ sin
 gulariū p̄sonaz: vt frequēter: et iō singuli d̄ cōitate
 excōicari p̄nt: nō aut̄ ip̄a cōitas: et̄ ē q̄n̄z act̄ sit
 tot̄ alicuī multitudis: vt q̄n̄ multi nauī trahunt
 quā nullus trahere possit: nō tñ ē pbabile q̄ aliq̄
 cōitas ita tota ad malū p̄sentiat q̄n̄ aliqui sint di
 sentiētes. et q̄ nō ē dei qui iudicat oēs irā: vt d̄ d̄
 net iustū cū ip̄io: vt d̄. Sen. xix. iō ecclia q̄ iudiciū
 dei imitari d̄ fati p̄uide statuit: vt tota cōitas nō
 excōicet: ne collecti c̄iganis sil̄ eradicez et triticū.
Ad p̄mū q̄ p̄z solutio ex d̄ctis. **Ad sc̄d̄z d̄**
 q̄ suspēso nō tāta pena ē q̄ta excōicatio: q̄ suspē
 si n̄ fraudat̄ ecclie suffragis sic excōicati. vñ ēt ali
 q̄s s̄n pctō p̄p̄o suspēdit: sic et totuz regnū sup̄pōit
 iudic̄to p̄ pctis reḡ: et iō n̄ ē sile de excōicatioe et su
 sp̄sioe. **Ad. iij. q. d̄** q̄ ille q̄ excōicat̄ ē vna excōi
 catioe p̄ itez excōicari p̄ eiusdē excōmunicatiois
 itatōez ad maiorē sui p̄fusione: vt vñ sic a pctō resi
 liat: vt p̄p̄ alias cās: et tūc tot sūt p̄ncipales excōica
 tōes q̄t cāc p̄ q̄b̄ aliq̄s excōicat̄. **Ad p̄mū q̄ d̄** q̄
 ap̄ls loquit̄ d̄ pagāis et alijs infidelib̄ q̄ n̄ h̄nt cha
 racterē p̄ quē anūerati sūt in pp̄lo dei. s̄ q̄ chara
 cter baptismal̄ q̄ q̄s pp̄lo dei anūerat̄ ē idelibil̄
 iō sp̄ remāet aliquo de ecclia baptizat̄: et sic semp
 ecclia de ip̄o iudicare p̄t. **Ad sc̄d̄z d̄** q̄ puatio
 quīs nō recipiat magis et min⁹ fm̄ se: recipit tam̄
 magis et min⁹ s̄z cās suā: et s̄z h̄ excōicatio p̄t irari
 et magis ē elōgat̄ a suffragis ecclie q̄ plurice ē ex
 cōicat̄ q̄ qui semel tñ.

Ad quartum sic pro

cedit: Ut q̄ liceat excōicatio cōicare i p̄f
 cozpozalib̄. excōicatio. n. ē act̄ clausū. s̄z p̄tās cla
 uis se extēdit ad sp̄ūalia tñ. q̄ p̄ excōicatioez nō p̄
 hibet q̄n̄ vñ aliū in cozpozalib̄ cōicare possit. **Ad.**
 q̄d̄ ē institutū p̄ caractare s̄ charitate nō militat
 s̄z ex p̄cepto charitat̄ tenemur iūmē sbuēir: q̄d̄ s̄n̄
 aliq̄ cōicatioe fieri nō p̄t. s̄z aliq̄ excōicatio i coz
 pozalib̄ cōicat̄. **Sz d̄** q̄d̄ d̄. i. **Loz. v. Lū** eius
 mōi nec cibū sumē. **Uterū** vñ q̄ p̄tās excōica
 to nō sit excōicat̄. p̄ ē. n. sepat̄ ab ecclia gētil̄ q̄
 excōicat̄. s̄z ille qui p̄ticipat gētili aut̄ iudeo nō est
 excōicat̄. q̄ nec ille qui p̄ticipat christiano excōica
 to. **Ad.** si ille q̄ p̄ticipat alicui excōicatio ē excōi
 cat̄: eadē rōne q̄ p̄ticipat p̄ticipāti erit excōicatus
 et sic in infinitū p̄cedet: q̄d̄ videt̄ absurdū. q̄ nō ē ex
 cōicat̄ qui excōicatio p̄ticipat. **Sz d̄** est q̄ excōi
 cat̄ positus est extra cōione. q̄ qui ei cōicat̄ a cōio
 ne ecclie recedit: et sic vñ q̄ sit excōicat̄. **Uterū**
 vñ q̄ p̄ticipare. cū excōicatio in casib̄ nō p̄cessis sp̄

sit pctm̄ mortale: q̄ decretal̄ q̄dā r̄nd̄z q̄ p̄p̄ tiorē
 mortis nō d̄ aliq̄s excōicatio cōicare: q̄ aliq̄ d̄t
 pus sbire mortē q̄ mortali peccet. **Sz** hec rō nul
 la esset nisi p̄ticipare excōicatio est pctm̄ mortale
 q̄ r̄. **Ad.** facere s̄ p̄ceptū ecclie ē pctm̄ mortale.
 s̄z ecclia p̄cipit q̄ excōicatio null̄ cōicet. q̄ p̄ticipat
 cū excōicatio est pctm̄ mortale. **Ad.** null̄ arceet a
 p̄ceptōe eucharistie p̄ pctō veniali. s̄z ille qui p̄tici
 pat excōicatio in casib̄ nō p̄cessis arceet a p̄ceptōe
 eucharistie: q̄ incurrit miorē excōicatioez. q̄ p̄tici
 p̄as excōicatio in casib̄ nō p̄cessis peccat mortali.
Ad. nullus d̄ excōicari maior excōicatioe: nisi
 p̄ pctō mortali. s̄z aliq̄s p̄t fm̄ iura excōicari ma
 iori excōicatioe p̄p̄ h̄ q̄ excōicatio p̄ticipat. q̄ p̄tici
 pare excōicatio ē pctm̄ mortale. **Sz d̄:** a peccato
 mortali null̄ p̄t absoluere nisi habeat sup̄ eū iur
 risdictionē. s̄z p̄t absoluere a p̄ticipatōe excōicati
 onis quilibet sacerdos. q̄ nō est pctm̄ mortale. **Ad.**
 p̄ mēlura pcti d̄ cē p̄nie mod⁹. s̄z p̄ p̄ticipatōe ex
 cōicatiois s̄z cōez p̄fuetudinē n̄ ponit̄ pena debita
 pctō mortali: s̄z magis debita veniali. q̄ ē pctm̄ ve
 niale. **Ad.** n̄deo d̄ ad p̄mā. q. q̄ sic p̄d̄m̄ ē duplex
 est excōicatio. vna ē mior q̄ sepat̄ tñ a p̄ticipatōe
 sacroz: et iō excōicatio tali excōicatioe cōicare nō s̄z
 cōicare: s̄z nō s̄z ei sacra p̄ferre. alia ē maior excōi
 catio: et hec sepat̄ hoiez a sacris ecclie: et a cōione
 fidelium: et iō excōicatio tali excōicatioe cōicare nō s̄z
 Sz q̄ ecclia excōicationē ad medelā: et nō ad inte
 ritū inducit: excipit̄ ab hac gn̄alitate q̄dā i q̄b̄
 cōicare s̄z. i. i his q̄ p̄tinet̄ ad salutē: q̄ de talib̄ h̄o
 licite cū excōicatio loqui p̄t: et et alia vba interfe
 rere: vt facili⁹ salutis vba ex familiaritate recipiat̄
 Excipit̄ et q̄dā p̄fone ad q̄s sp̄alr̄ p̄tict̄ p̄uisio ex
 cōicati: scilicet vxor: seruus: filius: rusticus: et ser
 uicus: s̄z hoc intelligēdū ē de filijs nō emācipatis
 als teneret vitare p̄tēs. de alijs aut̄ intelligit̄ q̄ s̄z ex
 cōicatio cōicare: si aut̄ excōicatioez se ei sbiderunt:
 nō aut̄ si p̄. quidā aut̄ intelligit̄ ecōuerso. s̄z q̄ su
 p̄iores p̄nt licite cōicare inferioribus. aliq̄ vñ d̄ d̄c̄t̄
 s̄z ad min⁹ in his eis cōicare debēt i q̄b̄ eis sūt obli
 gati: q̄ sic inferiores obligat̄ ad obsequiū sup̄ioruz
 ita sup̄iores ad p̄uidētā inferioruz. sūt et q̄dā casus
 excepti: sic q̄n̄ iurat̄ excōicatio: et q̄n̄ aliqui sūt pe
 grini et viatores in ira excōicatioez q̄ licite p̄nt ab
 eis emere: vt et accipe elemosyna. et silr̄ si aliq̄s vt
 deat excōicatu in nēssitate: q̄ tūc ex p̄cepto chari
 tatis tenet ei p̄uidere: et hec h̄ vñ p̄tinet̄. Utile lex
 hūile res iqrata necē. vt vtile refat̄ ad vba saluū:
 lex ad m̄imoniū: hūile ad sbiectionē. cetera pat̄t.
Ad p̄mū q̄ d̄ q̄ cozpozalia ad sp̄ūalia ordinan
 tur: et iō p̄tās que se extendit ad sp̄ūalia et ad coz
 pozalia p̄t se extēdere: sic ars q̄ ē de sine ipat̄ de
 his q̄ sūt ad finē. **Ad sc̄d̄m̄ d̄** q̄ in illo casu in
 q̄ aliq̄s ex p̄cepto charitatis cōicare tenet̄ n̄ p̄hibe
 tur cōio: vt ex d̄ctis p̄z. **Ad. ij. q. d̄** q̄ excōicatio
 p̄t inferri in aliquē dupl̄: aut̄ ita q̄ ipse sit excōi

eatus cū oib' ei picipantib' : 7 tūc nō ē dubiū q' q' cūq' picipat ei ē excoīcat' maiori excoīcatōe. aut ē excoīcat' simplr' : 7 tūc aut picipat aliquis ei i crimie p'bendo ei cōsiliū 7 auxiliū 7 fauorē : 7 sic itez ē excoīcat' maiori excoīcatōe. aut picipat in alijs: sicut in vbo vel osculo vel mēsa: 7 sic ē excoīcat' maiori excoīcatōe. ¶ Ad p'mū q' dō q' ecclia nō ita intēdit corrigē infideles sicut fideles quoz cura sibi incūbit: 7 iō nō ita arceat a cōione infidelū: sicut a cōione fidelū illoz quos excoīcat sup quos hz aliqūa p'tatē. ¶ Ad scōm dō q' excoīcatō maiori excoīcatōe hz cōicāre: 7 sic excoīcatō nō trāsīt in tertiā p'sonā. ¶ Ad tertiā qōnē dō q' q'dā dicit q' q'nūz aliq's picipat excoīcato vel vbo v' q'cūq' dicitur modoz fm q's ei cōicāre nō hz peccat mortāl'r: nisi in casib' exceptis a iure. hz q' hoc v' valde graue q' hō p' vno vbo leui q' excoīcatuz alloquit mortāl'r peccet: 7 mult' excoīcātes laq'z dāntōis inijcerent qd in eos torqueret: iō aliq's p'babill' v' q' nō sp' peccat mortāl'r: hz solū q'n i crimie sibi picipat: v' in dōis vel in p'ceptū ecclie.

¶ Ad p'mū q' dō q' decretalis illa loquit' de p'cipatione in dōis. Vel dō q' filis rō ē de pctō mortāl'i 7 de veniali quātū ad hoc: q' sicut pctm mortāl'e nō pōt bñ fieri: ita nec veniale: 7 iō sicut hō d'z p'us sustinere mortē q' peccet mortāl'r: ita etiā q' peccet venial'r: illo mō debiti q' d'z veniale vitare. ¶ Ad scōm dō q' p'ceptū ecclie directe respicit spūalia: 7 ex p'nti legitimos actus: 7 iō q' cōicāte in dōis facit p'ceptū 7 peccat mortāl'r: q' aut picipat ei in alijs facit p'ceptū 7 peccat venial'r. ¶ Ad tertiū dōm q' etiā aliquis sine culpa q'nz ab eucharistia artat: sic p'z in suspēsis vel iter dicitis: q' tales pene q'nz alicui p' culpa alteri q' i eis punit' inferūt. ¶ Ad q'rtū dō q' quis picipat excoīcato sit pctm veniale: tñ picipare ei p'ncipal' ē pctm mortāl'e: 7 p' hoc pōt aliq's excoīcari hz iura

AD quintū sic proce

dit: Ut q' q'z sacerdos possit s'bditū suuz ab excoīcatōe absoluere. mat'. n. est vinculū pcti q' excoīcationis. hz q'z sacerdos pōt s'bditū suuz a pctō absoluere. q' multo for' ab excoīcatione. ¶ P. remota cā remouet effect'. hz excoīcatōis cā ē pctm mortāl'e. q' cū possit q'z sacerdos a pctō illo mortāl'i absoluere. pōt ab excoīcatōe s'lr. ¶ S'z ē eiusdē p'ntis ē excoīcare 7 excoīcatū absoluere. hz sacerdotes inferiores nō pnt suos s'bditos excoīcare. q' nec absoluere. ¶ Alterius v' q' nullus possit absolui iuit'. spūalia. n. nō pferūt iuito alicui. sed absolutio ab excoīcatōe ē bñficiū spūale. q' nō pōt p'stari iuito. ¶ P. excoīcatōis cā ē p'tumacia. sed q'n aliq's nō vult absolui excoīcatōez p'tēns: tūc ē maxie p'tumax. q' nō pōt absolui. ¶ S'z ē: excoīcatō ē volūtātē alicui pōt inferri. hz q' ē volūtātēz eueniūt ē ē volūtātē amoueri pnt: sic p'z d' bonis

fortune. q' excoīcatō pōt tolli ab aliquo inuito.

¶ Alterius v' q' aliquis nō possit absolui ab vna excoīcatōe: nisi absoluat ab oib'. effect'. n. d'z p'pōtionari sue cause. hz cā excoīcatōis ē pctm. cū ergo aliquis nō possit absolui ab vno pctō nisi ab oib' absoluat: nec in excoīcatōe hoc ē pōit. ¶ P. excoīcatōis absolutio in ecclia sit. hz ille qui vna excoīcatione ē irretit' ē extra eccliaz. q' q'dū vna manet ab alia absolui nō p't. ¶ S'z ē: excoīcatō q'dā pena ē. hz ab vna p'ca aliq's liberat' alia remanēte. q' ab vna excoīcatōe alia remanēte q's absolui pōt. ¶ R'ndeo dō ad p'mā. q' q' a maiori excoīcatōe quilibz p't absoluere qui p't absoluere a pctō p'cipatōis. si at ē maior: aut ē lata a iudice: 7 sic ille q' tulit: v' ei' supior p't absoluere. vel ē lata a iure: 7 tūc c'p'e: v' etiā sacerdos p't absoluere: excepti sex casib' q's sibi iuris d'itor. i. papa refuauit. p'm' ē cū aliquis inijcit man' in clericū: vel religiosū. scōs ē de illo q' incēdit eccliaz: 7 ē denūciat'. tert' ē de illo q' frāgit eccliaz: 7 denūciat'. quart' ē de illo q' in dōis sciēt' coīcat excoīcatōis noial'r a papa. q'n' d' illo q' falsat l'ras aplice sedis. sext' de illo q' excoīcatōis in crimie cōicāte. nō. n. d'z absolui nisi ab eo q' excoīcauit etiā si nō sit ei' s'bdit': nisi p'p' difficultatē accedēdi ad ipz absoluere ab c'p'o v' a p'p'o sacerdote p'stita iuratoria cautōe q' pareret mādato illi' iudicis qui sniaz tulit. a p'mo aut casu. vij. excipiunt. p'm' ē in articulo mortis i q' a q'libz excoīcatōe pōt q's a q'z sacerdote absolui. scōs si sit ostiari' alicui' potēt 7 nō ex odio vel p'posito p'cussit. tert' si p'cutiēs sit mlier. quart' si sit fū: 7 dñs lederet de eius abñtia qui nō ē i culpa. q'n' si regularis regularē nisi sit e' nozmis excessus. sext' si sit paup'. septim' si sit ipu'bes vel senex v' valitudinar'. octau' si hēat inimicitias capitales. sūt at aliq' casus. vij. in q' p'cutiēs clericū excoīcationē nō incurrit. p'm' si cā disciplie vt mag' v' plat' p'cussit. scōs si iocosa leuitate. tert' si iuenerit cū turp' agētē cū vxore v' matre v' sorore vel filia. quart' si stati v' repellat. q'n' si ignoret eū ē clericū. sext' si inueniat eū in apostasia p' trinā admōitiōez. septim' si trāsferit se cleric' ad actū penit' d'riuz vt fiat miles vel ad bigamiaz trāseat. ¶ Ad p'mū q' dō q' q'z vinculū pcti sit mai' simplr' q' excoīcatōis: tñ q' ad aliq' v'iculū excoīcatōis ē mai' inquantū nō solū obligat q' ad deū: hz etiā in facie ecclie: 7 iō in absoluēdo ab excoīcatōe requirūt iurisdicctō in exteriori foro: non aut i absolutōe a pctō: nec exigūt cautio iuramētū sic exigūt in absolutōe ab excoīcatōe. p' iuramētūz eni p'truerit que sūt in hoies imian' fm apl'm. ¶ Ad 2' dō q' cū excoīcat' nō sit p'iceps sac'oz ecclie sacerdos nō pōt absoluere excoīcatū a culpa nisi sit p'us absolui ab excoīcatōe. ¶ Ad. ij. q. dōm q' malū culpe 7 pene differūt in hoc q' culpe p'ncipiū in nobis est: q' oē pctm volūtariū ē. pene aut p'ncipiū q'nz est extra nos: nō aut requirūt ad penā

q̄ sit voluntaria: imo magis de rōne pene est q̄ vo-
luntate esse: 7 iō sicut pctā nō cōmittunt nisi volū-
tate: ita nō remittūt alicui inuito: s; excōicatio sic
i aliquē inuitū ferri pōt: ita 7 inuit' ab ea absolui
poterit. Ad p̄mū q̄ dō q̄ ppositio h; veritatez
de illis bonis spūalib' que in voluntate nra cōsi-
stūt: sicut sunt virtutes: q; nō pnt a nolentib' p̄di:
scia. n. q̄uis sit spūale bonū: tñ etiā pōt a nolēte p
infirmatē amitti: 7 iō rō nō ē ad ppositū. Ad
scōz dō q̄ etiā manēte cōtumacia pōt aliq; discre-
te excōicationē iuste latā remittere: si videat salutē
illī expedire in cui' medicinā excōicatio lata est.

Ad tertiā. q. dō q̄ excōicatioes nō hnt cōnexiōz
in aliquo: 7 iō possibile est q̄ aliq; ab vna absol-
uat 7 in altera remaneat. S; circa hoc sciendū est
q̄ aliquis qñz est excōicat' plurib' excōicatioib' ab
vno iudice: 7 tūc qñ absoluit ab vna intelligit ab
oibus absolui nisi hriuz exp̄mat: vel nisi in causa
qua q̄s ab olutionē ipetrat de vno tm casu excōi-
catōis cū pro pluribus excōicatus sit. qñq; ē excō-
municatus a diuersis iudicibus: 7 tūc absolutus a
ab vna excōmunicatione non propi hoc est abso-
lutus ab altera: nisi oēs aliī ad pctōez eius excōi-
catōez suā pfirmauerit: vel nisi oēs vni demādent
absolutionē. Ad p̄mū q̄ dō q̄ oia pctā hnt cō-
nexione in auertioe voluntatis a deo cuz q̄ nō pōt
esse pctōz remissio: 7 iō vnū pctm sine altero re-
mitti nō pōt. s; excōicatioes non hnt aliquā talem
p̄nexionē: nec iterū absolutio ab excōicatione ipe-
dit p̄p̄ voluntatis p̄rietatē: vt dictū ē: 7 iō rō nō se-
quit. Ad scōm dōz q̄ sicut plurib' de cāis erat
aliquis extra eccliaz: ita possibile ē q̄ ista separatio
remoueat quātū ad vnā cām: 7 remaneat q̄tū ad
alterā. Hecis vtrūq; nō habet. q; 7 si bēant or-
dinē: amittūt tñ iurisdictionē ab ecclia p̄cisi.

Uerū dei pctā dimittit. s. aucre: s; sacerdos in
quātū sacm p̄bet misterio: inquātū autē penā ipo-
nit sic idē ipe iudex dī. Nullius p̄tatis iura ex-
ercet: vt. s. actio eius ad interiores maculas mun-
danas ptingat. Ecclie charitas 7c. vī nō esse
ad ppositū: q; hic nō agit de dimissione per mo-
dū meriti: s; de dimissioe p modū sacri. 7 dōz q̄
meritū ecclie ē sub disp̄satioe clauū: 7 iō tā ex me-
rito christi q̄ alioz q̄ sūt de ecclia ecclie clauē effi-
caciaz hnt. Pctm dī tenebra: q; intellect' obtū-
dit. Cōtra: mlti pctōez iueniunt q̄ hnt optimū in-
tellectū ad capiēdū. Et dō q̄ sequit de obtusioe in-
tellect' practici s; q̄ oīs mal' ē iqrās: 7 nō de obtu-
sioe intellect' speculatiui. **Dis. XIX.**

Q̄stōz ostēsū

ē que sint clauē 7c. Postq̄
deimāuit mgr de clauib' s; s;
se: hic icipit deimāre q̄z sit
hīe clauē. Et diuidit in ptes
duas. In p̄ma oñdit q̄ sacer-

dotū sit clauē hīe. In scōa mouet quāsdā dubita-
tioēs q̄ hec: ibi S; nō vī q̄ oēs 7c. 7 hec ps diuisi-
dit in duas. i p̄ma mouet dubitatōez de clauē scie
in scōa de clauē p̄tatis: ibi Lūq; tā p̄stet 7c. 7 hec
ps diuidit in duas fm duas opiniones quas i hac
dubitatōe tangit. scōa incipit ibi Alijs aut vī 7c.
7 hec diuidit in tres. in p̄o ponit opinione. in scōa
pfirmat eā: ibi Q; vō habeat p̄tate 7c. in t̄tia r̄mo-
uet quedā que huic opinioni vident esse p̄ria: ibi
Huic aut Augu. 7c. Et circa hoc duo facit. P̄mo
ponit obiectionē qua vī oñdi q̄ nō solis sacerdotib'
vīas clauū cōpetit: scōo q̄ malis sacerdotib'
nō cōpetit: quoz vtrūq; ē p̄ scōaz opinione q̄ vī
ē: ibi P̄misse vō s̄nie. 7 circa hec tria facit. p̄mo
ponit obiectionē. scōo alioz solutionē ponit: ibi
S; illud capm 7c. tertio solutionē p̄p̄az ex dictis
pus colligit: ibi Illud aut mala 7c. Circa scōduz
duo facit. p̄mo ponit solutionē ad aucre p̄p̄ete-
ductā qua quidā ponūt. scōo ex incidētī q̄lis esse
debeat qui recte d; p̄tate clauū vī: ibi Qualem
aut oportet 7c.

Hic est duplex qō. P̄ria de habēnd'
clauē. Scōa de conceptōe f̄na.
Circā p̄mū tria querūt. P̄mo q̄z
sit hīe clauē. Secundo qui possūt
clauibus vī. Tertio in quez possūt
sacerdos clauibus vī.

Ad p̄mū sic proce-

Aditur: Ut q̄ sacerdos legis clauē habuit.
Clauis. n. est sequela ordinis. s; ipi habuerūt ordi-
nē ex q̄ sacerdotēs dicebant. q̄ habuerūt clauē sa-
cerdotēs legales. P̄. sicut. s. mgr dīc clauē sūt
due. s. sciētia discernēdi 7 potentia iudicādi. s; ad
vīranq; aucrez sacerdotēs legales habebāt. q̄ ha-
bebāt clauē. P̄. sacerdos legalis habebat aliq̄
p̄tate sup reliquū pplm nō tpalē: q; sic p̄tā regnā
nō fuisset distincta a sacerdotali. q̄ spūales: 7 hoc ē
clauis. q̄ habuerūt clauē. S; 7: clauē ordināt
ad aperiēdū regnū celoꝝ: qd aperiū nō potuit
aī christi passionē. q̄ sacerdos legalis clauē non
habuit. P̄. sacra veteris legis grāz n̄ p̄ferbāt. s;
adit' regni celestis aperiū nō pōt nisi p grāz. q̄ per
illa sacra nō poterat aperiū: 7 sic ē sacerdos q̄ mi-
nister coꝝ erat clauē regni celestis non habebat.

Alteri vī q̄ christus nō habuerit clauē. clauis
enī characterē ordinis cōsequit: vt pus dictū ē. s;
christus nō habuit characterē: vt. s. di. iij. dictūz
ē. q̄ nō habuit clauē. P̄. christ' habuit in sacris
p̄tatez excellentie: vt effectuz sacri sine sacralibus
posset conferre. sed clauis ē quoddā sacrale. q̄ nō
indigebat clauē: 7 sic frustra eā habuisset. Sed
est qd Apo. iij. dī: Qui h; clauē David 7c.

Alteri videt q̄ nō soli sacerdotes clauē habe-
ant. dī. n. Jūdo. q̄ ostiarij inter bonos 7 malos
habent iudiciuz: dignos recipiūt 7 indignos rep̄ciūt

sed hec est diffō clauū: vt ex dictis pz. q̄ nō solūz sacerdotes: sed etiā ostiarij clauē habent. ¶ **S.** clauē sacerdotib' dant oū per vnctionē prātē diuinit' accipiunt. s; reges etiā prātē in pplm fidelez diuinit' hnt: 7 vnctione sanctificant. q̄ nō soli hnt clauē sacerdotē. ¶ **S.** sacerdotiū est ordo vni singulari p̄sone cōueniēs. s; clauē aliqñ videt h̄re tota vna cōgregatio: q; quedā capla excoīcatōez ferre p̄nt: qd ad prātēz clauūz pertinet. q̄ nō soli sacerdotes clauē hnt. ¶ **S.** mulier nō est sacerdotis ordinis susceptiua: q; ei docere nō cōpetit s; aplm. i. Cor. xiiij. sed aliq̄e mulieres vident h̄re clauē: sicut abbatisse q̄ hnt spūales prātēz in sb̄ditas. q̄ nō solū sacerdotes clauē hnt. ¶ **S.** est qd ab̄io. oīc: d' ius. s. ligādi 7 soluēdi sol sacerdotib' cōcessuz est. ¶ **S.** per prātēz clauūz efficiē aliquis mediū inter populū 7 deū. s; hoc tm̄ cōpetit sacerdotibus qui cōstituantur in his que sunt ad deū vt offerāt dona 7 sacrificia p̄ peccis: vt d̄ Heb. v. q̄ soli sacerdotes clauē hnt. ¶ **R.** ideo dōm ad p̄mā. q. q̄ quidā dixerūt q̄ in veteri lege erat clauē apud sacerdotes: q; eis erat cōmissuz iponere penā pro delicto: vt d̄ Leuit. v. qd ad clauē pertinet v̄: s; fuerūt tūc incōplete: nūc autē per ch̄stū in sacerdotib' noue legis perfecte sunt. sed hoc v̄ esse 7 intentionē apli in epla ad Heb. ix. tibi. n. sacerdotiū ch̄sti p̄fertur sacerdotio legali: p̄ h̄ q̄ ch̄stus assistit pontifex futuro 7 bonoz ad tabernaculū celeste introducens per p̄p̄riū sanguīez nō manufactū in qd introducebat sacerdotium veteris legis per sanguīē hircoz 7 tauroz: vnde pz q̄ prās illius sacerdotij nō se extēdebat ad celestia: sed ad figuras celestiu: 7 ideo fm̄ alios dōz q̄ nō habebant clauē: sed in eis figura clauū p̄cessit. ¶ **A.** d̄ p̄mū q̄ dō q̄ clauē regni celestis cōsequit ad sacerdotiū quo hō in celestia introduci tur: nō autē talis erat ordo sacerdotij leuitici: 7 iō clauē celi nō habuerūt: sed clauē terreni tabernaculī. ¶ **A.** d̄ scōm dōm q̄ sacerdotes veteris legis habebant auctēz discernendi 7 iudicandi: s; nō vt admitteret homo ab eis iudicatus in celestia: sed in figuras celestiu. ¶ **A.** d̄ tertiu dōm q̄ habebant spiriualēz prātēz qua per sacramentalia legalia nō a culpis: sed ab irregularitatib' homines purgabant vt ad manufactū tabernaculū aditus purgato per eas pateret. ¶ **H.** d̄. q. dō q̄ v̄tus aliq̄id agendū est in instro 7 in per se agēte nō eodē mō: s; i p̄ se agēte perfect'. potestas autē clauūz quaz nos habemus 7 alioz sacramētozū virtus est instrumentalis: sed in ch̄sto est sicut in per se agente ad salutē nostram: per auctem quib' inquantū est de': sed per meritū inquantū est hō clauis autē de rōne sua exprimit potestātē aperiendi 7 claudendi: siue aliq̄is aperiat quasi principale agens siue quasi minister: 7 ideo in ch̄sto o; ponere clauē: sed altero modo q̄ sit in eius ministris: 7 ideo oīc q̄ habet clauē excellētie. ¶ **A.** d̄ p̄mū q̄ dōz q̄ caracter de sua rōne dicit aliq̄id ab aliquo deriuatū: 7 ideo potestas clauūz que ē in nobis a ch̄sto deriuata sequitur caracterem quo ch̄sto conformamur: sed in ch̄sto nō sequitur caracterē: sed p̄ncipalē formāz. ¶ **A.** d̄ scōz dōm q̄ clauis illa quaz ch̄stus habuit nō erat sacralis: s; sacral clauis p̄ncipiūz. ¶ **A.** d̄ tertiā. q. dōm q̄ clauis est duplex: vna que se extendit ad ipm̄ celūz imēdiate remouēdo impedimenta introitus in celū per dimissionē peccati: 7 hec vocatur clauis ordinis: 7 hanc soli sacerdotes habēt: quia ipsi soli ordinant populo in his que directe sunt ad deū. Alia clauis est que nō directe se extendit ad ipm̄ celūz: s; mediante militante ecclia p̄ quaz aliq̄is ad celū vadit oū per eā aliq̄is excludit: vel admittit ad cōfortiū ecclie militantis p̄ excoīcationē 7 absolutionē: 7 hec vocat clauis iurisdictionis in foro causaz: 7 iō hanc etiā nō sacerdotes habere possunt: sicut archidiaconi 7 clerici 7 aliq̄ qui excoīcare possunt: vt supra dictū est: sed nō p̄p̄rie dicit clauis celi: s; quedā dispositio ad ipsā. ¶ **A.** d̄ p̄mū q̄ dōm q̄ ostiarij habent clauē custodiendi ea que in tēplo materiali cōtinent: 7 hnt iudiciū a tali tēplo excludendi 7 amittendi: nō quidē sua auctoritate iudicantes qui sint digni: vel indigni: sed iudiciū sacerdotis exequentes: vt sic quodāmodo executores potestatis sacerdotalis videantur. ¶ **A.** d̄ scōm dōm q̄ reges nō habēt aliquam potestātē in spiriualib': 7 ideo clauē regni celestis nō accipiunt: sed solūz in temporalib' que etiā nisi a deo nō esse potest: vt pz Ro. xiiij. nec per vnctionē in aliquo sacro ordine cōsecrant: sed excellentia potestatis ipsoz a ch̄sto descendere significat: 7 vt ipsi sub ch̄sto in populo ch̄stiano regnent. ¶ **A.** d̄ tertiūz dōm q̄ sicut in politicis quādoq; iudex habet potestātē totaz sicut est in regno: quādoq; autē multi in diuersis officijs cōstituti: vel etiā ex equo: vt patet in. viij. ethi. ita etiā spiriualis iurisdictionis potest haberi ab vno solo: sicut ab episcopo: 7 a plurib' simul: sicut a capitulo: 7 sic habent clauē iurisdictionis: nō tm̄ clauē ordinis omnes simul. ¶ **A.** d̄ quartū dōm q̄ mulier fm̄ apostolum est in statu sublectiōis: 7 ideo ipsa nō potest habere aliquam iurisdictionem spiriualē: quia etiāz secunduz p̄m̄ in octauo eth. Corruptio vrb̄anitatē est quādo ad mulierem peruenit dominium. vnde mulier nō habet neq; clauē ordinis neq; clauē iurisdictionis. sed mulieri cōmittitur aliq̄is vsus clauūz: sicut habere correptionem in subditas mulieres propter periculūz qd iminere possēt: si viri mulieribus cohabitarent.

A. d̄ secundum sic proceditur: Videtur q̄ etiāz sancti homines

non sacerdotes vsuz clauuū habeāt : absolutio . n .
 ⁊ ligatio que fit p clauē efficaciam h3 ex merito
 passionis chꝛisti . s3 illi maxie passioni chꝛisti con
 formant qui p patientiā ⁊ alias vtutes chꝛisti pas
 suz sequūt . s3 vt qd et si nō habeāt sacerdotalez or
 dine qd possint ligare ⁊ soluere . ¶ Heb . xij . of
 sine vlla p̄dictōe qd min⁹ ē a maiori b̄ndicti . sed in
 spūalib⁹ fm Aug . hoc ē maius esse qd mel⁹ esse . s3
 meliores qui . f . hnt plus de charitate pnt alios be
 nedicere absoluēdo : ⁊ sic idē qd prius . ¶ S3 p̄tra
 cni⁹ est potētia eius est actio fm p̄m . sed clauis q
 est p̄as spūalialis est tantū sacerdotum . s3 ⁊ vsus
 eius nō nisi sacerdotib⁹ cōuenire pōt . ¶ Lteri⁹ vñ
 qd mali sacerdotes vsuz clauuū nō habeāt : Jo . xx .
 Ubi vsus clauuū aplis tradit spūsancti donū pre
 mittit . s3 mali nō hnt spūsanctū . s3 nō hnt vsuz
 clauuū . ¶ S . nullus sapiens rex disp̄ationē sui
 thesauri suo inimico cōmittit . s3 vsus clauuū i dis
 pensatōe p̄sistit thesauri celestis regis qui ē ip̄a sa
 piētia . s3 mali qui p p̄m sē ei⁹ hostes nō hnt vsuz
 clauuū . ¶ Aug . dicit qd sacm gr̄e dat de⁹ etiā
 per malos : ip̄as vō gr̄am nō nisi per seipm vel p
 factos suos : ⁊ iō remissionē pctōz per seipz facit
 vel p ip̄i colūbe mēbra . sed remissio pctōz ē vsus
 clauuū s3 pctōres qui nō sunt colūbe mēbra vsus
 clauuū nō habēt . ¶ S . intercessio mali sacerdo
 tis nō h3 aliquā efficacā ad recōciliandū : quia s3
 Greg . Cū is qui displicet ad intercedendū mittit
 irati aius ad dextera puocat . s3 vsus clauuū fit p
 quandā intercessionē : vt p3 in forma absolutiois
 sicut . s . dictū ē . s3 nō habet efficacē vsus clauuū .
 ¶ S3 nō nullus pōt scire de alio an sit in statu sa
 lutis . si s3 nullus posset vñ clauib⁹ in absoluēdo
 nisi ex̄is in statu salutis : nullus sciret se esse abso
 lutū : qd est valde incōueniēs . ¶ S . iniquitas mi
 nistri nō pōt auferre liberalitatē dñi . s3 sacerdos ē
 solū mīster . s3 nō pōt sua maliciā donū a deo trās
 missuz per eū nobis auferre . ¶ Lteri⁹ vñ qd scisma
 tici ⁊ heretici excoīcati ⁊ suspēsi ⁊ degradati vsū
 clauuū habeāt . sicut . n . p̄as clauuū depēdet ab or
 dine : ita ⁊ p̄as cōficiēdi . s3 nō pnt amittē vsū p̄a
 tis cōficiēdi : qd si cōficiunt cōfectū ē : q̄uis peccent
 cōficiētes : vt . s . di . xij . dictū ē . s3 etiā nō pnt amit
 tere vsuz clauuū . ¶ S . ois p̄as spūalialis actiua i eo
 qui h3 vsuz li . ar . ex̄it in actū qñ vult . s3 p̄as clau
 uū adhuc manet in p̄dictis : qd cū nō det nisi in or
 dine nō oportet reordinari eos qñ ad eccliaz re
 deunt . s3 cū sit potētia actiua pnt in actū ei⁹ ex̄it cū
 voluerint . ¶ S . spūalīs gr̄a magis ipedit p culpā
 qd p penā . s3 excoīcatio ⁊ suspēnsio ⁊ degradatio
 sunt pene qdā . cū s3 pp culpā nō amittat aliqd vsū
 clauuū : vt qd nec pp ista . ¶ S3 Aug . dicit qd ecclē
 charitas pctā dimittit . charitas autē est q̄ fac ecclē
 vnionē . cū s3 p̄dicti sint ab ecclē vnioē diuisi : vt qd
 vsuz clauuū nō habeāt in remittendis pctis . ¶ S
 nullus absoluit a pctō fm hoc qd peccat . s3 aliqd a

p̄dictis absolutioē pctōz pctēs peccat s3 p̄ceptuz
 ecclē faciēs . s3 per eos a pctō absolui nō pōt : ⁊ sic
 idē qd prius . ¶ R̄ideo dō ad p̄mā . q . qd agēs p se ⁊
 agēs instrale in hoc differūt : qd agēs instrale nō in
 ducit in effectu similitudinē suā : s3 similitudinē p̄ncipal
 agētis . p̄ncipale autē agēs inducit similitudinē suā : ⁊
 iō ex hoc aliquid cōstituit p̄ncipale agēs qd habet
 aliquā formā quā in alterū trāsfundē pōt : nō autē
 ex hoc cōstituit agēs instrale : s3 ex hoc qd est appli
 catū a p̄ncipali agēte ad effc̄m aliqd inducendū .
 cū s3 in actu clauuū p̄ncipale agēs sit chꝛistus vt
 de⁹ p̄ auctez : ⁊ vt hō p meritū ex ip̄a plenitudine
 dine bonitatis in eo : ⁊ ex p̄fectōe gr̄e consequit qd
 possit in actū clauuū : s3 hō al⁹ nō pōt in actū cla
 uū sicut per se agēs : qd nec ip̄e alteri gr̄as qd remit
 tunt pctā dare pōt : nec sufficienter me . eri : ⁊ iō nō
 est nisi sicut agēs instrale . vñ ⁊ ille qui effectuz cla
 uū cōsequit nō assilat vtētī clauib⁹ : sed chꝛisto : ⁊
 pp̄ hoc quātūcūq3 aliqd habeat de gr̄a nō pōt p
 ringē ad effectū clauuū nisi applicet ad hoc vt mi
 ster per ordinis susceptionē . ¶ Ad p̄mū s3 dō : qd
 sic inter instrū ⁊ effc̄m nō exigūt similitudo fm cōue
 niētā in forma : s3 fm p̄portionē instrū ad effectuz
 ita etiā nec inter instrū ⁊ p̄ncipale agēs : ⁊ talis
 similitudo est in sanctis hoīb⁹ ad chꝛistū passuz : ⁊ tal
 similitudo eis vsuz clauuū nō cōfert . ¶ Ad scdm dō
 qd q̄uis purus hō nō possit alteri ex cōdigno gr̄as
 mereri : tñ vñ⁹ meritū pōt cooperari ad salutē al
 terius : ⁊ iō duplex ē b̄ndictio . vna que est ab ip̄o
 hoīe puro sicut merente p̄ p̄mū actū : ⁊ talis pōt
 fieri a quolibet scō in quo chꝛistus bitat p gr̄as : ⁊
 hec requirit maioritātē bonitatis ad minus iquā
 tū meret hui⁹ mōi . alia ē b̄ndictio qua hō benedi
 cit : vt b̄ndictionē que ē ex merito chꝛisti instrale
 alicui applicā : ⁊ q̄uis ad hanc requirit maioritās
 ordinis : ⁊ nō virtutis . ¶ Ad . ij . q . dō qd sic partici
 patio forme que ē inducēda in effectu nō facit in
 strumētū : ita nec s̄tractio talis forme tollit vsuz
 instrū : ⁊ iō cū hō sit tm instrū agēs in vsū clauuū
 quātūcūq3 p p̄m sit gr̄a p̄uat p quā sit remissio
 pctōz nullo tm mō p̄uat vsū clauuū . ¶ Ad p̄mū
 s3 dō qd donū spūsancti exigūt ad vsū clauuū : non
 vt sine q̄ fieri nō possit : s3 qd sine eo incōgrue sit ex
 pre vtētis quāuis subyctēs se clauib⁹ effc̄m clauuū
 p̄sequat . ¶ Ad scōz dō qd rex terren⁹ in thesauro
 suo defraudari ⁊ decipi p̄t : ⁊ iō hosti disp̄atōez
 ei⁹ nō cōmittit . s3 rex celestis defraudari nō pōt : qd
 totū ad ip̄ius honorē cedit et qd aliqd clauib⁹ male
 vtunt : qd nouit ex malis bona elicere : ⁊ p malos
 et multa bona facē : ⁊ iō nō ē sile . ¶ Ad tertū dō
 qd Aug . loquit de remissione pctōz s3 qd sci hoīes
 coopant ad ip̄as : nō ex vi clauuū : s3 ex merito con
 grui : ⁊ iō dicit qd et p malos sacramenta mīstrat
 ⁊ inter alia sacra et absolutio qd ē vsus clauuū p̄pu
 tari d3 : sed per mēbra colūbe . i . p scōs hoīes facit
 remissionē pctōz inquantū coz intercessionibus

pecta remittit. vel pot dicit qd mēbra colūbe noiat oēs ab ecclia nō p̄cios. q. n. ab eis sacra recipiunt grām cōsequūt: nō aut qui recipiūt ab illis q̄ sunt ab ecclia p̄cios: q̄ hoc ip̄o peccant excepto baptis- mo quē in casu nēditatis h̄t ab excoīcato recipē.

¶ Ad q̄rtū dō q̄ intercessio quā sacerdos malus ex ppria p̄sona facit nō h̄t efficacā: s̄ illa quā facit ut mīser ecclie h̄t efficacā ex merito ch̄risti: vtro- q̄ tñ mō dō intercessio sacerdotis pp̄lo subiecto p̄desse. **¶** Ad iij. q. dō q̄ in oib̄ p̄dictis manet clauii p̄tās quātū ad essentia: s̄ vsus ipedit ex defectū manē. cū. n. vsus clauū p̄lationē in v̄tēte requirat respectu e⁹ i quē v̄tēte. v̄t. s̄. dicitū ē: p̄p̄a mā in quā exercet vsus clauū est hō s̄bditus. 7 q̄: p̄ ordinati onē ecclie vnus subditū alteri: iō ē p̄ ecclie p̄clatos pōt s̄trahī alicui ille qui erat ei subditus. v̄nō cū ecclia hereticos 7 sc̄ismaticos 7 alios huiusmodi p̄tinet subtrahēdo subditos vel simpliciū vel q̄rtū ad aliquid: quantū ad hoc quo p̄uati sunt non possunt vsus clauū habere. **¶** Ad p̄mū q̄ dō q̄ materia sacramēti eucharistie in quā sua potē tatez exercet sacerdos non est homo: sed panis tri- ticeus: 7 in baptisimo homo simpliciū. v̄nde sic si subtraheret heretico panis triticeus conficē nō posset: ita nec si subtrahat p̄latio absoluerē potēt potēt tamē baptizare 7 cōficere q̄uis ad sui dā- nationē. **¶** Ad sc̄m dō q̄ p̄positio habet veri- tatem quādo nō deest materia: sicut ē in p̄posito.

¶ Ad tertiu dōm q̄ ex ip̄a culpa non subtrahit materia: sicut per aliquā penā. v̄nde pena nō ipe- dit per contrarietate ad effectū inducendus: sed ratione dicta.

AD tertiu sic proce

dit: Ut q̄ sacerdos possit vti clauē quā h̄t i quēlibet hoīez. p̄tās. n. clauū i sacerdotē deſcē dit ex illa dñi auctoritate qua dicit: Accipite sp̄ūz sanctū: quoru remiseritis p̄ctā remittunt eis. sed illud indeterminate dixit de oibus. q̄ habēs clauē in dēterminatē pōt ea vti in quoslibz. **¶** S̄. clauis cō- poralis que aperit v̄nā serā aperit oēs alias eiusdē modi. s̄ omne p̄ctū cui⁹ libet hoīs ē eiusdē rōnis obstaculū respectu introit⁹ celi. q̄ si pōt vnū hoīez sacerdos per clauē quā h̄t absoluerē potēt 7 q̄libet alios. **¶** S̄. sacerdotū testamēti noui ē p̄fectus q̄ veteris. s̄ sacerdos veteris testamēti potat vti sua p̄tate quā habebat discernēdi inter leprā 7 leprā i differenter in om̄es. q̄ multo fortius sacerdos euā- gelic⁹ pōt vti sua p̄tate in oēs. **¶** S̄. est qd dicit .xvi. q. i. Nulli sacerdotū h̄t p̄chianū alterius ab- soluere aut ligare. q̄ non quilibz pōt quēlibet ab- soluere. **¶** S̄. iudiciū sp̄uale dō esse ordinatū q̄ tē- porale. sed in iudicio tp̄ali non dō quilibet iudex quēlibet iudicat. q̄ cū vsus clauū sit iudiciū q̄ddā nō pōt sacerdos quilibet sua clauī in quēlibet vti

¶ Alterius v̄t q̄ sacerdos nō possit sp̄ suū s̄bditū

absoluere: sicut enī Aug. in l̄ra dicit: Nullus offō sacerdotis vti dō nisi imunis ab illis sit que i alijs iudicat. sed q̄ncō cōtingit q̄ sacerdos est particeps criminis qd s̄bditus suus cōmisit: sicut cū mulierez s̄bditā coguit. q̄ v̄t q̄ nō possit semp in suos subdi- tos p̄tate clauūz vti. **¶** S̄. per p̄tate clauūz hō ab omnib̄ defectib̄ curat. sed q̄ncō alicui peccato annexus est irregularitatis defectus: vel excoīcate onis snia a qua simplex sacerdos liberare nō pōt q̄ videt q̄ nō possit vti clauūz p̄tate in illos q̄ tali- bus irretiti sunt. **¶** S̄. sacerdotū n̄ri iudiciū 7 po- testas per iudiciū veteris sacerdotū figuratū ē. s̄ minoub̄ iudicib̄ fm legēz nō om̄ia cōpetebat dis- cutere: sed ad superiores recurrēbat: vt of .Lxx. .xxv. Siquid ortū fuerit inter vos q̄onīs 7c. q̄ v̄t q̄ nec sacerdos dō grauib̄ p̄ctis possit subditū suū absoluerē: sed debeat ad superiorē remittere.

¶ Sed dō: cuiusq̄ cōmittit p̄ncipale cōmittitur 7 accessoriū. sed sacerdotibus cōmittit q̄ s̄bditū suis eucharistia dispensat ad quā ordinat abso- lutio a p̄ctis quibuscūq̄. q̄ sacerdos ab omnibus p̄ctis pot subditū suū absoluerē quātū est dō cla- uū p̄tate. **¶** S̄. gra oē p̄ctū tollit q̄rtūcūq̄ sit p̄- ua. s̄ sacerdos sacramēta dispensat quib̄ gra dā- tū est de p̄tate clauū de omnib̄ p̄ctis absol- uere pōt. **¶** Alterius v̄t q̄ aliquis nō possit vti cla- uib̄ in sui superiorē. act. n. sac̄ralis quilibet req̄- rit propriā materiā. sed p̄p̄a māria vsus clauū: vt dicitū ē: est p̄sona s̄biecta. q̄ in eo qui nō ē subditus nō pōt clauib̄ sacerdos vti. **¶** S̄. ecclia militans imitat trūphantē. sed in celesti ecclia inferior āge- lus nūq̄ purgat aut illuminat aut perficit superiorē q̄ nec aliquis sacerdos inferior pot vti actione hie- rarchica que ē p̄ absolutionē in superiorē. **¶** S̄. iudiciū p̄scie dō esse ordinatū q̄ iudiciū exterioris sou. sed in exteriori foro inferior nō pōt excoīcat aut absoluerē superiorē. q̄ v̄t q̄ nec in foro p̄nali.

¶ S̄. superior p̄lat⁹ etiā circūdatus ē infirmi- tate: 7 contingit ip̄m peccare. sed remediū dō p̄ctis est p̄tās clauū. q̄ cū ip̄e nō possit in seip̄z vti clauē q̄ non pōt esse sum̄ iudex 7 reus: v̄t q̄ possit infe- rior in ip̄m clauis p̄tate vti. **¶** S̄. absolutio q̄ sit p̄ virtutē clauū ordinat ad perceptionē eucharis- tie. sed inferior pot superiorē eucharistia disp̄sare si petat. q̄ 7 clauū p̄tate in ip̄m vti si se ei s̄biectū

¶ R̄. inde dō ad p̄mā. q. q̄ ea que circa singularia opari dō nō eodē mō omnib̄ cōpetūt. v̄nde sic p̄ gnālta medicine p̄cepta dō adhiberi medicos qd p̄cepta v̄tā medicine singulis infirmis s̄z q̄ debēt aptēt: ita i q̄libet p̄ncipatu p̄ter illū qui v̄t p̄cep- ta legis tradit dō esse aliquos qui ea singulis fm q̄ debent adaptēt: 7 propter hoc etiā in celesti hie- rarchia sub potestatib̄ qui indistincte p̄sunt po- nunt p̄ncipatus qui singulis puincijs distribuūt: 7 sub his angeli qui singulis hominibus in custo- diā deputant: vt p̄z ex his que di. xx. dicta sunt in

.ij. li. vii. et ita dicitur esse in platione ecclesie militantis: ut apud aliquem esset platio indistincte in omnes: et sub hoc essent alij qui super diuersos distinctam potestatem acciperent. et quia usus clauis requirit aliquam plationis potestatem per quam ille in quem usus clauis coicatur efficit materia propria illius actus: ideo ille qui habet indistinctam potestatem super omnes potestatem in clauibus in quolibet: illi autem qui sub eodem distinctas potestates acceperunt: non in quolibet possunt uti clauibus: sed in eos tantum qui eis in foris venerunt: nisi in necessitatis articulo ubi nemini sacramenta sunt deneganda. ¶ Ad primum ergo dicitur quod ad absolutionem a peccato requiritur duplex potestas. scilicet potestas ordinis et potestas iurisdictionis. prima quidem potestas est equaliter in omnibus sacerdotibus: non autem secunda: et ideo ubi dominus Jo. xx. dedit omnibus apostolis communiter potestatem remittendi peccata: intelligit de potestate que consequitur ordinem. unde et sacerdotibus quando ordinant illa verba dicunt: sed Petro dedit singulariter potestatem remittendi peccata: Matth. xvj. ut intelligat quod ipse per alios habet potestatem iurisdictionis. potestas autem ordinis quantum est de se se extendit ad omnes absoluentes: et ideo determinate dominus dixit: Quorum remiseris peccata. intelligens tantum quod usus illius potestatis esse deberet superposita potestate Petro collata secundum ipsius ordinationem. ¶ Ad secundum dicitur quod etiam clauis materialis non potest aperire nisi serua propria: nec aliqua virtus actiua potest agere nisi in materia propria. maxima autem propria potestatis ordinis efficit aliquis per iurisdictionem: et ideo non potest aliquis clauem uti ad eum in quem iurisdictionem non dat. ¶ Ad tertium dicitur quod populus israel in populus erat: et unus tantum templum habebat: unde non oportebat sacerdotum iurisdictiones distinguere: sicut in ecclesia in qua congregantur diuersi populi et nationes. ¶ Ad secundum dicitur quod potestas ordinis quantum est de se se extendit se ad omnia peccata remittenda. sed quod ad usus huius potestatis: ut dicitur est requiritur iurisdictionem que a maioribus in inferiores descendit: ideo potest superior aliqua sibi reseruare in quibus iudicium inferiori non committat: alia de quolibet peccato potest simplex sacerdos iurisdictionem habere absolueri. Sunt autem quatuor casus in quibus dicitur quod simplex sacerdos ad superiores potestatem remittat. Primum est quando est solennis imponenda penitentia: quod eius minister proprius episcopus est: ut supra dicitur. xliij. dicitur est. scilicet de excoicatis quando inferior sacerdos non potest absolueri. tertius quando inuenit irregularitatem contractam pro cuius dispensatione dicitur ad superiores remittere. quartus de incendiariis. quintus quando est consuetudo in aliquo episcopatu quod enormia crimina ad terrorem christi reseruantur: quod consuetudo dat vel aufert in talibus potestatem. ¶ Ad primum ergo dicitur quod in tali casu: nec sacerdos debet audire confessionem mulieris cum qua peccauit de illo peccato: sed deberet ad alium remittere: nec illa deberet ei confiteri: sed deberet licentiam petere ad alium

eundi: vel ad superiores recurrere: si ille licentiam deneget: tunc propter periculum: tunc quod est minoris verecundia si tantum absolueret absolutus esset. quod. n. Augu. dicit quod non debet esse in eodem crimine: intelligendus est secundum congruitatem: non secundum necessitatem sacramenti. ¶ Ad secundum dicitur quod penitentia ab omnibus defectibus culpe liberat: non autem ab omnibus defectibus penitentia: quia adhuc post peractam penitentiam de homicidio aliquis remanet irregularis. unde sacerdos potest de crimine absolueri et pro pena amouenda ad superiores remittere: nisi in excoicatione: quia ab solutio ab ipsa debet precedere absolutionem a peccato: quia quod diu aliquis est excoicatus non potest recipere aliquod ecclesie sacramentum. ¶ Ad tertium dicitur quod ratio illa procedit quantum ad hoc in quibus sibi superiores potestates iurisdictionis reseruant. ¶ Ad tertiam quoniam dicitur quod potestas clauis quantum est de se se extendit se ad omnes: ut dicitur est. sed quod in aliquibus sacerdos non potest potestatem clauis uti: contingit ex hoc quod eius potestas est ad aliquos specialiter limitata. unde ille qui limitauit potestatem extendere in quem voluerit: et propter hoc etiam potest sibi dare potestatem in seipsum quod ipse in seipsum uti clauis potestatem non possit: quod potestas clauis requiritur per maiorem aliquem subiectum: et ita alius: sibi ipsi eni aliquis subiectus esse non potest. ¶ Ad primum ergo dicitur quod quantum ad episcopum quod simplex sacerdos absoluit sit superior eo simpliciter: tamen est inferior eo in quantum se ei ut peccatores sacerdoti subiecit. ¶ Ad secundum dicitur quod in angelis non potest accidere aliqua defectus: ratio est inferioribus suis superiores subditus: sicut accidit in hominibus: et ideo non est simile. ¶ Ad tertium dicitur quod iudicium exterius est sibi hoies: sibi iudicium confessio est quod ad deum apud quem redditis aliquis minor ex hoc quod peccat: non autem apud hominem plationem: et ideo in exteriori iudicio: sic nullus in seipso sententiam dare potest excoicationis: ita nec alteri committit nec se excoicare: sibi in foro conscientie potest alteri committit suam absolutioem quam ipse uti non possit. Uel dicitur quod absolutio in foro conscientie est principium potestatis clauis: et ex potestati respicit iurisdictionem: sibi excoicatio respicit totalem iurisdictionem: quantum autem ad potestatem ordinis omnes sunt equeles: non autem quantum ad iurisdictionem: et ideo non est simile.

Quod. II.

Quando queritur de correptione fratri. Et circa hoc querunt tria. Primum quod sit. Secundo cuius sit. Tertio de modo et ordine ipsius. ¶ Ad primum sic procedit. Utrum quod male assignet quodammodo de correptione fratri data. correptio fratri est admonitio fratri de emendatione delictorum fratri charitate: admonitio. non est esse idem quod ad mentem reducere: et sic non est nisi obliuio. sibi correptio fratri non est tantum de peccato obliuio: sed male ponit in diffinitione eius admonitio. ¶ Secundum. correptio in quandam violentiam sonat: quia idem videtur esse

corripere q̄ simul rapere. q̄ cū admonitio in quā
 dā leuitate sonet: videt q̄ correptio nō sit admoni
 tio. ¶ S. eius v̄ esse correptio cuius ē corripere. s̄
 hoc est solius dei: cū corrigere dicat siml regere q̄
 solius dei est: vt p̄ p̄ouer. xvi. Deo est prepara
 re aīaz: ⁊ dñi ē dirigere gressus suos. q̄ nō debuit
 dicere q̄ sit fratris. ¶ Admonitio v̄ pertinere
 ad aliquid faciendū vel euitandū. sed emendatio
 delictoz̄ pertinet ad aliqd̄ factū iā v̄l omīssū. q̄ v̄
 correptio nō possit esse de emendatōe admoitio
 ¶ S. que grauiora sunt magis indigēt emendatōe
 sed transgressōes sūt grauiiores omīssionib⁹ in ge
 nere loquēdo. cū q̄ nōie delicti importet omīssio
 nomie aut̄ pcti transgressio: vt in. ij. di. xliq̄. dictū
 est: v̄ q̄ magis debeat dici de emendatōe pctoz̄ q̄
 delictoz̄. ¶ S. s̄na correptio v̄ esse opus iusti
 cie: vt p̄ p̄ glo. Rab. Matth. xvij. sup̄ illud: Si
 peccauerit in te ⁊c. dicit. n. peccatē celo iusticie cō
 rigam⁹: ⁊ penitētī viscerā misericordie p̄damus.
 q̄ debet dicere ex iusticia p̄cedēs magis q̄ ex cha
 ritate. ¶ S. nō dō ad hoc q̄ hō recte gradat̄ in
 via salutis: tria sūt ei impendēda ab eo qui ip̄ius
 curā gerit. p̄mo vt in finē rectū ordinet: ⁊ quantū
 ad hoc dī: sup̄ior inferiorē sibi cōmissus dirigere.
 scōdō vt ei cautēla adhibeat ne a via ad finē ducent
 te discedat: ⁊ quantū ad hoc dī eū regere. tertio vt
 si p̄tingat eū discedere q̄ ad viā rectā reducat: ⁊
 quantū ad hoc dī ip̄m corrigere. q̄nq̄ quidē vt re
 ctitudo iusticie fiat ab eo: q̄n. s. ille qui deliquit
 emendat̄ ex cura sibi ip̄sa. q̄nq̄ aut̄ vt rectitudo ius
 ticie de eo fiat per penas iusticias: etiā si ille non
 corrigat̄ ex parte sua. s̄ aliquis a via rectitudis dī
 scedēs dupl̄r pōt ad viā rectitudis reduci s̄ p̄m
 in. x. et̄. vno per timorē turpis: aut̄ odiū ip̄ius vt
 cū quis turpitudinē pcti abominat̄ ⁊ cōfusionez̄ ex
 inde cōsequētē. Alio per timorē ⁊ odiū tristis: sic
 cū quis p̄ penas illatas p̄ pctis vel q̄s timet iferri
 resistit a pctō. ⁊ q̄ iste scōs mod⁹ ē cū q̄dā violētia
 iō correptio dī q̄si vsq̄ ad rectitudinē p̄ducēs. sed
 p̄mus mod⁹ p̄prie dī correctio. illa. n. rapi dicitur
 que s̄bito auferit̄. v̄ ē syllaba corrip̄i dī q̄ rapit̄
 ⁊ q̄si s̄bito p̄nūciat̄: ⁊ p̄ hoc q̄n hō ex hoc soluz̄
 q̄ ei turpitudō pcti ondit̄ ⁊ ad meliōra q̄s cū hoz̄
 tat̄ ip̄e per se ad viā rectitudinis reuertit̄ corrip̄i
 dī: ex quo p̄ q̄ scōs modus solis p̄lati cōpetit q̄
 ru: v̄ba vi coactiua h̄nt per infliccionē penaz̄. s̄
 p̄m mod⁹ p̄latōis ordinē nō requirit̄: q̄uis etiā p̄la
 tōis ordo ip̄m requirat̄: q̄ scōs mod⁹ adhiberi nō
 o: nisi vbi p̄m locū n̄ h̄z ē a p̄latio: ⁊ iō correptio
 q̄n p̄ter ordinē p̄latōis sit vocat̄ s̄na: q̄ in p̄dicta
 assignatōe notificat̄ p̄ tria q̄ ibi ponunt̄. s. ac⁹ ip̄e
 cū dīc. Admonitio s̄is. finis cū dicit̄: De emenda
 tōe delictoz̄. p̄ncipiū cū dicit̄: s̄na charitate. p̄e
 dens. ¶ Ad p̄mū q̄ dōz̄ q̄ aliquis pōt reduci ad
 mentē suā dupl̄r. vno quantū ad cognitionē specu
 latiuā: alio quantū ad cognitionē practicā q̄ p̄

ignorantiaz electōis interceptis: ⁊ sic dupl̄r aliq̄ us
 ad mentē reducit̄. vno cū coactōe quadā: vel scōs
 sicut cū quis puni: vel v̄bis h̄ntib⁹ vi coactiua: sic
 cū aliqd̄ alicui p̄cipit̄: ⁊ hoc ad corrigēdū p̄tinet.
 Alio per v̄ba t̄m q̄ vi coactiua nō h̄nt: ⁊ talia v̄ba
 admonitoria dicunt̄: ⁊ iō cū h̄c modus ad corri
 pientē pertineat correptio nihil est aliud q̄ admo
 nitio: ⁊ eiusdē potētie actus est admonitio cui⁹ est
 imperiū. ¶ Ad scōm dō q̄ corripere dī a rapien
 do quantū ad hoc q̄ statū ⁊ s̄bito rapina exercet̄:
 nō aut̄ inquantū rapina habet aliquā violentiā
 nisi quantū ad hoc q̄ corripēs a sua voluntate q̄
 peccauit auertere peccantē nititur: ⁊ sic aliqd̄ est
 ibi s̄le violētie fm q̄ id q̄ est cōtrariuz̄ voluntati
 violentū dī. ¶ Ad tertiu dō q̄ iā ex dictis p̄z q̄
 alicui pōt esse corripere cuius nō est corrigere. sed
 omnis cuius est corrigere etiā est dirigere siqui
 dem dirigere importet solū ordinationē alicuius
 in finē. si aut̄ importet p̄ductionē ad finē sic solius
 dei ē: q̄ eius solius est impedimēta auferre: vt alī
 quis ad finē nō ipedit̄ perueniat. ¶ Ad quartuz̄
 dō q̄ de pctō p̄terito pōt esse aliquis act⁹ p̄ns vel
 futur⁹: ⁊ iō q̄uis emendatio sit de pctō p̄terito: t̄m
 ipsa emendatō aliq̄n pōt esse faciēda ad hoc: ⁊ iō
 de ipsa emendatōe pōt esse admonitio: vt dicatur
 emendatio reuersio pctōis ad statū recte operati
 onis que est correptionis finis. ¶ Ad. v. dō q̄ nul
 lus mouet ex odio vel timore turpis: nisi ille cui iā
 inest aliqua voluntas pulchri ⁊ boni: ⁊ iō cū cor
 reptione p̄cedat ex hac via vt dicit̄ ē: p̄pe illi ⁊ p̄tēt
 vt corripat̄ q̄ h̄z p̄positū bōi: a q̄ in v̄l p̄p̄gratiā
 vel p̄p̄ aliqua desidiā auerit̄: ⁊ iō magis p̄prie
 respicit omīssionē que etiā in ipsa transgressione cō
 siderari pōt q̄ transgressiois p̄ueritatē: ⁊ p̄pter
 hoc cōueniētius dī delictoz̄ q̄ pctoz̄. ¶ Ad. vi.
 dō q̄ in hoc q̄ aliquis peccat̄ ledit̄ iusticia ⁊ ledit̄
 peccans: ⁊ s̄ hoc ille qui peccantem arguit duo
 pōt attendere. s. ad lesionē iusticie: s̄ hoc p̄prie est
 eius cui cōmissa custodia iusticie que ē cōe bonuz̄
 s. p̄lati qui est p̄sona publica: ⁊ iterū ad lesionem
 peccantis: ⁊ hoc ē p̄prie eius cui cōpetit defectib⁹
 eius s̄buenire. ⁊ quia hoc est p̄prie amicitiē que
 scōz̄ p̄h̄z i. s̄. et̄. maḡ s̄buenire facit̄ aīco i dānis
 v̄tutū q̄ i dānis extioruz̄ rez̄: iō dīrecte p̄tinet ad
 charitatē. vnde quāuis correctio sit actus iusticie:
 tamen correptio est actus charitatis sine miseri
 cordie. quia tamen bonum p̄uatu: debet ad bo
 num publicum ordinari: sicut ad finem: ideo etiā
 corripens ex charitate ad lesionez̄ iusticie aliquo
 mō respicit: ⁊ s̄ hoc intelligēda est glo. inducta.

Ad secundum sic pro

ceditur: Videtur q̄ non quilibet ex pre
 cepto ad correptionem fraternam teneatur. dicit
 enīz̄ Hieronym⁹: sacerdotes studeant illud euāge
 licum implere: Si peccauerit in te frater tuus ⁊c.

q̄ v̄ q̄ soli sacerdotes ad hoc teneant. ¶ **S.** q̄cūz
 aliquē corripit curā ill' gerit. s̄z soli plati tenēt ex
 p̄cepto curā de s̄bdit' h̄ie. q̄ soli ip̄i tenent ex p̄ce
 p̄to ad corripiedū. ¶ **S.** ad p̄cepta obligat aliq̄s
 ip̄: ad p̄silia aut nō nisi in aliquo casu sp̄ali. s̄z ad
 corripiedū nō obligat aliquis nisi in casu necessi
 tatis: als opozteret hoiez oīa negocia sua dimitte
 vt correptoi iūsteret: cū q̄tidie corripiedū occurrat
 q̄ correptio s̄rna nō cadit sub p̄cepto: s̄z sub p̄silio
 ¶ **S.** hō p̄p̄i votū religiois nō absoluit a p̄ceptis
 dei. si q̄ hō quilz ex p̄cepto tenet s̄rez corripere:
 v̄ q̄ religiosi deberēt de claustrō suo exire ad cor
 ripiedū secularia delinquētes q̄d falluz ē: q̄ sic re
 ligionis obseruātia p̄iret. ¶ **S.** hō nō oīz excitare
 sibi odiū p̄tini: q̄ **Sre.** dicit: Nō ē timēdū ne his
 qui arguit p̄tūmelias inferat: s̄z timēdū ne tract'
 ad odiū deterior fiat. s̄z freq̄nt ex correptōe odiūz
 generat: q̄ veritas odiū parit. q̄ non tenet hō ad
 corripiedū. ¶ **S.** ibi oīz hō corripit vbi h̄z arbitriū
 sic dicit glo. **Matth.** xvij. sup illud: Si peccauerit
 in te r̄. si. n. in deū peccauit nō ē n̄i arbitriū. cum
 q̄ oē p̄ctm̄ sit in deū: nō possum' de p̄cto corripere
 ¶ **S.** sup illud **Matth.** xvij. Si peccauerit in
 te r̄. dicit glo. Ita peccat q̄ s̄rem suū peccat videt
 r̄ tacet: sicut qui peccat nō indulget. sed ad indul
 gēdū peccatū oēs ex p̄cepto charitatis tenēt. q̄ r̄ ad
 corripiedū delinquētes. ¶ **S.** elemosyna sp̄ualis
 sunt mag' necērie q̄ corporales. s̄z elemosyna cor
 poralis ē sub p̄cepto: vt. **s̄. di. xv. dcm̄.** ē. q̄ correctō
 peccatū cū sit sp̄ualis elemosyna: vt ibi dicitur est.
Uter' v̄ q̄ peccator corripies nō peccat. **i. Jo. j.**
Si dixerim' q̄ p̄ctm̄ nō hēm' nō s̄ipō' seducim'. si
 q̄ p̄ctōis nō ē corripere: null' potit alterū corripere
 ¶ **S.** nullus p̄p̄ p̄ctm̄ excusat ab obfuaōe p̄cepti
 q̄ p̄ctō: tenet ad corripiedū cū sit in p̄cepto: r̄ si n̄
 corripit peccat. si q̄ peccatō corripet cēt p̄plex' q̄d
 ē incōueniēs. ¶ **S.** elemosyna corporalis ē minus
 necia q̄ sp̄ualis. s̄z p̄ctō: dās elemosynā corporale
 nō peccat. q̄ nec corripiedū: cū correptio sit sp̄ual
 elemosyna: vt dicitur ē. ¶ **S.** maius ē docē sacram
 scripturā q̄ aliquē singularit' admonere: q̄ h' cur'
 libet ē: s̄z nō illud. s̄z vt quidā dicit docens sacra
 scriptas non peccat q̄uis in p̄cto existat. q̄ multo
 min' corripies ex charitate s̄rez peccat q̄uis ipse i
 p̄cto existat. ¶ **S.** q̄cūz aliquē corripit q̄damō
 ip̄z iudicat. s̄z qui iudicat in alio q̄d comisit seip̄z
 p̄dēnat: vt p̄z **Ro. ij.** q̄ p̄ctō: corripiedū alio peccat
 ¶ **S.** p̄bs dicit in **x. eth.** q̄ s̄mōes q̄ sūt de morib'
 cū dissonat his q̄ vidēt s̄z sensū in eo q̄ eos dic' cō
 tēnūt r̄ vitatē inrūmūt. s̄z in p̄ctōre q̄ corripit aliu
 de p̄cto ea q̄ vidēt de ip̄o ad sensū dissonat. s̄mōi
 bus. q̄ inrūmūt in quātū in se ē vitatē. s̄z hoc ē p̄ctm̄
 q̄ talis corripiedū peccat. ¶ **Uter'** v̄ q̄ aliq̄s n̄ te
 neat corripere plati suū: **Gal. ij.** sup illud: In facie
 eius restitit. dicit glo. vt par. q̄ si par nō fuisset non
 potuisset eū corripere: r̄ ita v̄ q̄ s̄rna correptio n̄

nō se extendit ad platos. ¶ **S.** Dio. in eplis suis
 arguit Demophilū monachū de hoc q̄ sacerdo
 tē corripuerat: q̄ erat eo supior. q̄ s̄rna correptio
 nō se extendit ad supiores. ¶ **S.** **Re. vi.** Oīa le
 git' p̄cull' a dño: q̄ arcā tetigit. s̄z p̄ arcā significa
 bat prelatu: p̄ Oīa subditus. q̄ peccat subditus
 corripiedū plati. ¶ **S.** **Sre.** dicit i pastorali: Ad
 monēdi sūt s̄bditi: ne p̄positoꝝ suoz vitā temere
 iudicēt: siq̄d eos fortasse agere resp̄sibile vident
 q̄ v̄ q̄ sit temeritatis plati arguē delinq̄ntē. ¶ **S.**
Sre. dicit: Scōꝝ vitā corrigere nō p̄sumat nisi de
 se meliora sentit. sed hoc v̄ esse p̄sumptuosuz q̄
 hō de se sentiat meliora q̄ de prelato suo. q̄ nō sūt
 corripiedū. ¶ **S.** Sed q̄ correptio s̄rna cū sit sp̄ualis
 elemosyna op' misericordie ē. s̄z misericordia maxie
 plato debet qui in maximo piculo p̄stitū' ē. vnde
Aug. dicit in regula: Nō solū aut v̄ri: s̄z etiā ip̄ius
 l. prelati misim' q̄ inter vos q̄to in loco superiori
 tāto in piculo maioris versat. q̄ correptio s̄rna se ex
 tendit etiā ad platos. ¶ **S.** **Eccl. xvij. or.** Q̄ deus
 mādauit vnicuiq̄ de p̄ctō suo. s̄z prelat' n̄ p̄i
 mus ē. q̄ eū corripere debent' si delinq̄t. **R̄** dco
 dō ad p̄mā. q̄ p̄ legis diue p̄cepta hoies sufficiēt
 in hac vita ordinant: sicut aut in exercitu: vt p̄ba
 dic' in. **xj. meta.** ē duplex ordo: vn' q̄ tot' exercit' ad
 ducē ordinat: ali' q̄ singuli de exercitu ordinat ad
 inuicē: ita r̄ in cōuersatione hui' vite oīm qui i ali
 qua cōitate p̄gregant: est duplex ordo: vn' ad pla
 tū: alius singuloꝝ ad inuicē: vn' vterq̄ ordo debz
 p̄cepto diuine legis institui. ordo aut plati ad s̄b
 ditū p̄sistit in hoc vt oēs s̄bditi ad bonū cōe q̄d p̄
 lat' intendere oīz intendant: r̄ q̄ plati eos ad h' diri
 gat. ordo aut singuloꝝ ad inuicē ē vt vn' q̄q̄z ali
 auxiliū p̄beat ad bonū suū consequendū. vn' sit
 platis ex p̄cepto incūbit vt s̄bditoꝝ curas gerat
 r̄ subditis vt prelati obediat: ita r̄ coequalibz ad
 inuicē vt sibi inuicē auxiliū ferant: nō solū in cor
 poralib': s̄z etiā in sp̄ualibus magis: r̄ ideo cū ma
 ximū auxiliū homi per cōreptionē in sp̄ualib'
 adhibeat: p̄ceptū diue legis ad hoc se extendere
 debet. ¶ **Ad p̄mū** q̄ dō q̄ **Hiero.** loquit' de corre
 ptione cui adiungit cōreptio: q̄d p̄z ex hoc q̄d sub
 iungit: Que est enī misericordia parcere vni r̄ oēs i
 discrimē adducere. r̄ talis correptio solū prelati
 cōpetit. ¶ **Ad scōꝝ** dō q̄ curā alicuius aliq̄s sum
 plr habere pot: r̄ fm quid. simplr quidē curā ali
 cuius h̄z cuius dispositioni totū regimē vite ip̄ius
 subdit: q̄ p̄uidētia r̄ cura respiciūt ordinē ad finē
 ad quē hō per totā vitā suā intēdit: r̄ sic curā al
 teri' nō h̄z aliquis nisi prelatu qui h̄z p̄ hoc sup
 s̄bdituz imperiū: sed s̄z quid quātū ad aliquid vt
 ad subueniendū in aliquo particulari casu quili
 bet habet curam alterius: quia vnicuiq̄ manda
 uit deus de p̄ctō suo **Eccl. xvij.** r̄ secunduz aplm
i. Loz. xij. Per se inuicē sollicita sūt membra.
 ¶ **Ad tertiu** dicens q̄ etiam p̄cepta affirmā

Semoia

tua non obligant ad semper quavis semper obli-
 gent: et id ad illud ad quod in aliquo casu implendum
 obligamur: et non in alio: non est consilium: sed preceptum
 quod: filium nunquam obligat: nisi per hoc quod in preceptum
 transit ex aliquo accidenti. tunc autem ad quod obligat est
 cum delinques occurrit ipsi corripienti et corripit post
 commode et spatium emendatio: et non est aliter cui ex officio
 incumbat corripere: vel si ille cui incumbit negligens appareat
 in corrigendo. si. n. non speraret emendatio: sed magis
 deterioratio pro impatientia corrigendi excusaret a
 precepto. sicut si plures diligens appareret ad corrigendum
 subditum suum. Ad quartum dicitur quod quidam dicitur quod mo-
 nachus non debet exire claustrum ut corripiat delinquentes
 quod vacat operi meliori. scilicet repletio. sed hoc non videtur
 quod etiam aliquis a precepto abstrahit: ut saluti proxi-
 morum subueniat: et id dicitur quod si monacho opportuni-
 tas corripicendi aduenit ipse etiam corripere tenetur: sed
 non tenetur querere delinquentem exiens claustrum: aut
 ordinis sui statuta frangere: ne ipse in periculum incidat
 a quo alium liberare tenetur. Ad v. dicitur quod si vitan-
 dus est ne ex correptione sequatur odium ex nostra culpa. scilicet
 ex indiscreta correptione. si autem ad odium peruenit ex quo
 deberet ad delectationem incitari: non est curandum pro-
 pue quoniam eius peccatum in damnum aliorum vergit: vel est da-
 num sequens vel peccatum ipsum est grauius odium quod in nos
 excitatur: vel quoniam speramus quod odium paulatim tepescet
 et tunc correptione sequitur: quod sicut dicitur Chrysostomus. Meli-
 est odium propter deum quam amicitia que est propter ipsum. cum. n.
 propter ipsum amamur debitorum dei sumus: cum odio propter
 ipsum habemur: debitorum eius nobis factum. Ad
 .vi. dicitur quod glo. intelligenda est quoniam peccat in deum. i. solo
 deo sciens: vel loquitur non contra ad correptionem: sed contra
 tunc ad remissionem que sequitur: quod illud quod est ex parte
 nostra possumus remittere: sed non quod est ex parte dei.
 Ad secundam. quod dicitur quod circa hoc est duplex opinio.
 quidam. n. dicitur quod ille qui est in simili peccato vel maioris:
 non potest alium corripere siue illud notorium sit siue oc-
 cultum: propter hoc quod alterius iudicium seipsum sententiam profert.
 alij autem dicitur quod si sit peccatum occultum absque peccato potest
 corripere: non autem si sit notorium. utraque autem opinio
 quantum ad aliquid vera est. dupliciter. n. aliquis corripit pro
 vno ex officio: sicut prelati corripunt: et sic videtur opinio
 huius veritate: quod quicunque aliquis indigne vitis officio suo
 peccat. ille autem qui est in mortali peccato est occulto indigne
 vitis officio prelati: vnde peccat corripicendo: vel quod ad ali-
 lund propter officij executionem. alio aliquis corripit ex zelo cha-
 ritatis non ut ecclesie mister: et tunc in correptione non potest
 esse peccatum nisi ratione scandalum quod non consurgit: nisi de
 peccato notorio: et finem hoc secunda opinio habet veritatem. vnde
 siue prelati siue subditi est in peccato notorio ex his aliquem
 peccare viderit potest eum admonere non pro modo cor-
 ripicentis: sed pro modo rogantis: ut exemplo suo non inci-
 tet ad malum. Ad primum dicitur quod peccatum veniale non
 reddit aliquem indignum executione officij sacri: sicut
 peccatum mortale: nec ita natus est scandalizare: quod ab eis
 nullus inuenit imunis: et id ex his in peccato veniali non

peccat et si de eodem corripiat nisi probabiliter ex corre-
 ptione scandalum sequi videat: et de hoc peccato. scilicet veniali
 loquitur auctas inducta. Ad secundum dicitur quod peccatum non
 est propter: nec tamen absoluit a precepto corripicendi. pro. n.
 peccatum dimittit vel officium resignare: aut et huiusmodi pec-
 catum suum recognoscens alium admonere rogando: et
 tunc non peccat. Ad tertium dicitur quod in elemosyna com-
 potali non inuenit aliquis dissensus ad vitam: qua in
 peccato vivit: sicut de correptione dicitur est: et id peccato
 elemosynam dans non scandalizat: sicut corripic-
 do scandalum generat. Ad quartum dicitur quod docere sa-
 cram scripturam dupliciter contingit. vno ex officio prelati
 sicut qui predicat docet. non. n. sed alicui predicare nisi
 officium prelati habeat: vel ex auctore alicuius prelati habeat
 beatus. Ro. x. Quis predicabit nisi mittat. Alio modo
 ex officio magistrorum: sicut magistri theol. docent. dicitur
 quod quidam quod ille qui primo docet peccat mortaliter si sit
 in peccato mortali notorio: non autem ille qui secundo docet
 sed hoc est falsum: quod eorum qui docent sacram scripturam est
 idem finis: et eorum qui sacram scripturam ediderunt. vnde
 cum ad hoc ordinem scripture editio: ut ad vitam eternam
 perveniat: ut per Jo. x. Quicunque ipedit sine doctrine
 docendo peccat. ipedit autem qui sacram scripturam in peccato
 docet: quod ore se profitemur nosse deum: factis autem negat. et
 dicitur quod ille qui est in peccato notorio peccat siue sic siue sic
 doceat: sed ille qui est in peccato occulto peccat si primo
 modo doceat: non autem si secundo. Et quod alie rationes videtur con-
 cludere quod nullo modo corripere liceat ei qui est in peccato
 ideo dicitur ad. v. quod ex hoc ipso quod aliquis alium corri-
 picendo iudicat si in eodem peccato sit: seipsum condemnat. i.
 condemnabile seipsum ostendit: non tamen novam causam damna-
 rionis supradicit. Ad sextum dicitur quod ratio illa procedit de
 peccato manifesto. Ad tertium dicitur quod quidam di-
 cunt quod correptione fraterna non se extendit ad prela-
 tos: tum quia debet homo os ponere in celum: tum
 quia de facili scandalizari possunt prelati: si a sub-
 ditis corripiantur. sed hoc nihil est: quia prelati in-
 quantum peccant non sunt celum: et secundum hoc
 eis correptione debetur: nec iterum qui eos charitate
 corripit in eos os ponit. i. contra eos: sed pro eis: quod
 ad utilitatem eorum eos admonet: nec iterum presu-
 mere debet quis de prelato quod iniuste scandalizet:
 nisi contrarius constiterit: quia ipsi sunt in statu per-
 fectionis: scandalum autem passivum non convenit
 perfectis: sed pusillis. et ideo dicitur quod prelati
 ex hoc quod est persona publica et vice dei super sub-
 ditos gerens non amittit ea que sunt propria illius
 singularis persone: et ideo omnia illa que debent
 alicui ex affectu sermo quod ad omnes homines habere: et prelati
 debent: sicut et ipse alius debet ea que affectu charita-
 tis exposulat: nec ab his ratione prelationis excu-
 satur. et id finem alios preceptum de fraterna correptione
 one etiam ad prelatos se extendit: ut corripiantur a
 subditis: et sicut eis que sunt charitatis ad subditos
 prelati taliter gerere debent: ut nullum auctoritatis
 preiudicium generent: neque nimium fuerit humilitas regendi

frangat auctas: vt Aug. dicit: Ita correptio ad
platoz talr d; fieri ne aliquid reuerētie sbrabat:
7 iō d; .j. Lūmo. Seniore ne increpaueris: s; ob-
secra vt patrē. ¶ Ad p̄mū d; d; q; Paulus in sa-
cie Petro corā oib; restitit: sicut ibidē d;: hoc autē
excedit modū s; ne correptiois q; platis a sbrat de
bet. nō. n. plati a sbratis corā multitudine: s; hūi-
liter in puato complēdi sūt: nisi imieret piculū si-
dei: tūc. n. plar' minor' fieret si in infidelitate labe-
ret: 7 sbrat' fidelis maior. ¶ Ad scōm d; d; q; mo-
nachus ille arguit de hoc q; iniuste corripuit sacē
dotē recte agentē: 7 de hoc q; correptionē vsq; ad
correctionē extēdit penā inferēdo: q; sacerdotē p-
cussit 7 eū ab ecclia amouit. quāuis autē plati sunt
complēdi a sbratis: nō tñ est eis pena infligēda: sed
recurrēda ad supiorē denūciādo: vel si nō h; sup-
iorē recurrat ad deū qui eū emēdet vel de medio
sbrabat. ¶ Ad tertiū d; d; q; tāgere arca; n̄ erat
leuitas: s; sacerdotū: 7 iō Osa p̄cussus fuit: q; of-
ficiū supioris vsuparuit. s; s;na correptio nō scq̄t
officiū: s; affectū charitatis: 7 iō nō concludit rō de
s;na correptione: sed de correptione q; ē a platis ad-
hibēda quā sbrat' platis nō pōt adhibē. ¶ Ad
4^m d; d; q; Grego. phibet iudiciū temeritatis: ne. f.
aliquis platoz facta de facili in malū conuertat:
vel de eis corā alijs obloquat: nō autē iudiciū fra-
ne correptiois phibet cū reuerentia factū. ¶ Ad
q̄ntū d; d; q; quīs p̄sumptuosū sit q; aliq; simplr se
alteri p̄ferat in bonitate: p̄cipue factō viro: tñ nō
est p̄sumptuosū q̄ntū ad aliq; factū si plar' nō faciat
illud de se meliora sentire.

Ad tertium sic proce

dit: Vt q; nō oporteat q; s;na admonitio
p̄cedat denūciationē ecclie faciendā: q; fm Aug.
in li. de mēdacio: Ex factis factoz colligim' qd in
scriptis sentire debeam'. s; christus denūciāuit iu-
daz discipulis an admōitionē factā: vt p; Jo. xij
sile Petri dānauit Ananiā 7 Saphirā an aliquā
admonitionē: vt p; Act. v. similr Paulus rep̄hē-
dit Petri corā oib; nulla monitiōe secreta p̄cedē-
te. q; v; q; nō sp̄ admonitio s;na d; p̄cedere denū-
ciationē ecclie faciendā. ¶ S. maior' piculo magis
d; hō obuiare. s; aliq; mal' piculū imiet si p̄ctm
nō publice q; sit malū isamatio vni' hois: q; pec-
cator latēs pōt multos corrupere i fide vsq; morib':
qd non posset facere in publicū ei' p̄ctō deducto:
aut ēt infamat multitudo si p̄ctm vn' de multitu-
dine cōmittat: nec talis infamia abolet: nisi p pe-
nā p̄cti q; nō pōt inferri: nisi p̄ctm ad publicū de-
ducat. q; nec sp̄ d; denūciationē admonitio p̄cedē
¶ S. accusare in ca. est dicē ecclie: s; religiosi fre-
quēter se inuicē accusāt in ca. nulla admonitione
p̄cedēte. q; nō d; q; sp̄ admonitio denūciationē p̄-
cedat. ¶ S. grauior via p̄cedēdi d; crimia ē si per
accusationē: vel ēt p̄ inquisitionē p̄cedat q; si p̄

denūciationē: q; ēt malor' pena infligē. s; aliq; pōt
p̄cedere ad accusationē nō p̄cedente admonitiōe
inquisitionē tñ facta: sic Innoc. iij. dicit in decretali. q;
nec denūciationē d; q; admonitio p̄cedat. ¶ S.
null' tenet alteri obedire d; p̄ceptū d;ni. sed si pla-
tus p̄cipet alicui sciētī crimē fr̄is sui q; ei diceret: te
nere d;cere an admonitionē: 7 s; si p̄cipet illi q;
crimē cōmittit: tñ plar' peccaret querēdo: q; fm o;
d;ne iuris petis iuramentū de veritate dicēda etiā
in ca criminali ab eo qui accusat. q; v; q; nō sit d; ne-
cessitate p̄cepti q; admōitio denūciationē p̄cedat
¶ S; est qd dicit glo. Matth. xviij. sup illud: Si
peccauerit in te 7c. hoc ordine vitare scādala de-
bem'. s; debitū ē ex p̄cepto obligate. q; ordo corre-
ptiois est in p̄cepto. ¶ S. p̄ hoc s;na correptio
ē in p̄cepto: vt hō fr̄ez suū a p̄ctō eripiat: sed q; q;
fr̄i daret p̄cti occasio si statim in publicū p̄deret. vñ
glo. dicit ibidē: Corripe ip̄m inter te 7c. ne publice
corripere verecūdiā p̄dat: quā p̄dita in p̄ctō rema-
neat. q; fm necessitate p̄cepti d; admonitio puata
denūciationē p̄cedere. ¶ Lter' v; q; incōueniēter
in ordine correptiois ponat testiuū inductio: q; aut
iste correptiois ordo intelligit de p̄ctō publico: aut
occulto. si de publico nō d; inducere testes: q; ma-
nifestū ē. si de occulto nō d; manifestari nesciēdo
q; sic esset hō p̄ditō: criminis. q; v; q; nullo mō te-
stiu; adhibitio requirat. ¶ S. Aug. dicit in regula
vbi ordinē s;ne correptiois ponit: dicit q; alijs. f. te-
stiu; p̄ctm fr̄is demōstrat p̄ quos cōuincēdus est si
negauerit. s; aliquis nō pōt cōuinci p̄ vñ testem:
q; in ore duoz vel triū testiu; d; stare oē vbi. q; in-
cōueniēter d; q; testis vnus vel duo adhibeant:
q; sp̄ debet esse duo ad min'. ¶ S. correptio etiā
d; fieri de p̄ctō semel factō: sed ad illud qd iā factū
est nō pōt abiberi testes: vt videāt qui nō viderūt
q; etiā nō reit: rat de facili: aut si reiterat p̄ctō: si
bi a corripere cauet ne etiā ip̄e videre possit peccā-
tē nedū nisi alios inducat ad videndū: nec iteruz
d; ille qui p̄ctm fr̄is scit ei dare aliquā occasionē
p̄ctm iteradi: vt dep̄hēdi possit: q; sic ip̄e esset p̄cti
p̄cipue. q; v; q; testiuū inductio nō requirat ad cor-
reptionē. ¶ S. dicit plato est dicē ecclie. s; Aug.
dicit in regula q; anteq; alijs demōstret p̄ quos cō-
uincēdus ē si negauerit pus p̄posito d; d;ndi: si ne-
glexerit admōit' corrigi. q; v; q; testiu; adhibitio
nō debeat p̄cedere denūciationē: s; sequi. ¶ Li'
v; q; correptio quantū ad monitionē secretā debz
ēē dura Matth. iij. Jobes baptista dixit genimia
vipaz q; fuit dur' s;ma correptio. q; v; q; debeat a
liq; alterz dure corrigē. ¶ S. Tit. j. d;: Argue illos
dure. ¶ S. ad cōreptōz s;na icitat ira p̄ gelū. s; ira
aspitātē h; q; d; aliq; aspe corrigi. ¶ S; d;: Gal.
vi. Vos qui sp̄iales estis instruite hui' mōi in spi-
ritu lenitāt'. q; v; q; nō debeat dure corrigi. ¶ S.
Aug. dicit: Corripiat iustus in misericō: dia: 7 ar-
guat. q; debet esse leuis correptio.

Rideo dō ad p̄mā. q. q. fm̄ p̄m̄ in. v. et̄. min⁹
malū ex hoc q̄ p̄eligit respectu magi mali accipit
rōnez magis boni: 7 iō medicus corporalis hoiez
si pōt ab infirmitate totalr liberat. si aut̄ non pōt
eligit min⁹ malū vt occurrat magis malo: sic apu-
tare vnū mēbz ne totū corp⁹ ificiat: 7 hūc ordiez
oñs suari p̄cepit: cū pctōib⁹ corūpiēdo spūalr me-
dicamur. pctō: aut̄ ex pctō duo mala icurrit: ino-
cētie dānū: 7 fame d̄spēdiū: 7 iō pa⁹ tētādū est vt
talr inocētie restituat: q̄ fama ēt p̄seruet sin aut̄ si
o3 negligi fama vt p̄scia repet̄: fame ēt d̄spēdiō s̄b
ueniri alr nō pōt: o3 q̄tū pōt vt. f. p̄ paud: 7 p̄ ea
multis crimē p̄dat: 7 iō oñs hūc ordinē corūpiēdi
statuit vt p̄ fr̄ corūpiat secreto: vt sic 7 inocētiā re-
cupet: 7 famā nō p̄dat. q̄ si hec medicina n̄ fuerit
efficax debet paucis oñdi: vt nō totalr fama p̄dat
7 deinde si nō corūpiat o3 oīno fama negligi 7 i pu-
blicū p̄dī. q̄ si ēt publica corūptio vel admonitio
nō p̄fuerit o3 oīno abscindi iudicio ecclīe vt sit sic
ethnic⁹ 7 publican⁹. Et iō dō q̄ sic corūptio f̄ma
cadit in p̄cepto: ita 7 corūptiois ordo. ¶ Ad p̄m̄
q̄ dō q̄ in obseruatōe p̄ceptoz sp̄ ad intētiōnē p̄ci-
piētis: 7 rōnē p̄cepti attēdēdū ē: iō aut̄ oñs p̄cepit
vt secreta admonitio publicā denūciationē p̄cede-
ret vt expectaret emēdatio vite: 7 fame p̄ceret pec-
catoris. 7 q̄ oñs sciebat iudā nō emēdādū fore si
ip̄m admoneret: s; magis exaspandū: q̄ nō ē p̄ba-
bile q̄ v̄ba admonerēt quē tot miracula v̄sa non
mouerāt: iō ip̄m non p̄monuit. 7 q̄ ēt sciebat ex
h̄ forte magis exaspandū 7 deteriorē fieri: nec tñ ē
sille de ip̄o 7 nobis: q̄ ip̄a secreta cordiū sciebat 7
futuros euentus: nō aut̄ nos: 7 iō nisi certissimis si-
gnis appareat icorūpibilitas 7 exaspatio ip̄i? s̄ufa
non o3 fraīna admonitio p̄termitti. De Petro at̄
oīm est q̄ forte pctm̄ eoz erat publicū vel statz
publicādū: vel forte sciebat monitio ip̄is nō va-
liturā: vel etiā cōsilio spūssancti fecit ad terrores:
q̄ hoc cōpetebat statui p̄mitiue ecclīe: ne veniret
eius auctas in cōtēptū. De Paulo aut̄ p̄z r̄isio: q̄
Petr⁹ corā oib⁹ peccauit: iō oportebat cū corā oī-
bus redargul. hīc aut̄ ordo seruādus est in pctis
occultis: vñ d̄: Si peccauerit in te. i. te solo sciēte.
¶ Ad scōm dō q̄ in pctis denūciādis p̄siderādū
est vtz pctm̄ sit oīno occultū: aut ad noticiā alio-
rū deuenit: aut in p̄mptu sit vt deueniat. si autē
pctm̄ iā ad noticiā alioz deuenit: tūc o3 denūci-
ari ei qui h3 p̄tates corrigēdi: vt qui sūt scādali-
tī de culpa edificetur de pena. si aut̄ nondū in pu-
blicū deuenit: sed ē in via deueniēdi: tūc etiā denū-
ciandū ē vt scādalo futuro occurrat. si aut̄ sit oīo
occultū: tūc cōsiderandū est vtz emēdatio peccā-
tis expectari p̄babils possit aut nō: qd̄ quidē faci-
le aduertī poterit si cōsideret vtz aliq̄s ex electōe
vel passione peccauit siue ex malicia vel infirmita-
te qd̄ idē est: qd̄ quidē p̄pēdi pōt ex p̄ditōe peccātī
7 ex iatōe act⁹: q̄ si aliq̄s freq̄ntē 7 q̄si ip̄rohibite

line freno in aliq̄ pctm̄ lapsus est: signū est q̄ ex
malicia vel electōe peccat: 7 nō facile emēdet. si
aut̄ semel occasione peccādi oblata in p̄ tñ ruit:
7 postea tristitiā 7 verecūdiā de pctō oñderit: si-
gnū est q̄ sit peccatū ex passione vel ex infirmita-
te 7 de q̄ de facili emēdet. si q̄ emēdatio speret: o3
admonitio p̄cedere 7 denūciatio differri quousq̄
videat quomodo emēdat peccator: nisi forte im-
mineret occasio silis in peccatū ruēdi: quā tamē
declinare nō vellet admonit⁹: tūc enī deberet p̄-
lato denūciari ne in p̄cipitiū iret. si aut̄ n̄ speret
emēdatio: tūc cōsiderandū est an illud peccatū
sit infectiuū alioz: sicut est heresis vel fornicatio:
vel aliquid hui⁹ modi: aut etiā cedat in aliq̄ dā-
nū alterius: sicut furtūz v̄ homicidiū 7 hui⁹ mōi.
si enī non cedat in dānū alterius: nec sit infectiuū
pctm̄: tūc pōt denūciatio deferri quousq̄ videat
admonitiois effect⁹ p̄cipue si emēdatio p̄mittit
si aut̄ est infectiuū alioz debet denūciari p̄lato:
vt gregi suo caueat: sicut. n. dicit Hiero. Que mi-
sericordia ē parcere vni 7 multos i discrimē addu-
cere: polluit p̄pls ex vno pctōe: sicut ex vna oue
morbida vniuersus grex. semp. n. bonū multoz
o3 p̄ferri bono vnius: vñ etiā fama vnius negligi
debet vt innocentia vel fama multitudinis p̄ser-
uet. si aut̄ vergat in dānūz corporale alterius o3
fieri cōparatio illius dāni ad dānūz fame istius: 7
illi dāno qd̄ preponderat obuiandū magis.
¶ Ad tertiu dō q̄ de leuib⁹ peccatis nō surgit
infamia nec scandaluz: 7 iō de talibus non est vis
siquis in capitulo accusat admonitioe p̄missa
nisi forte probabilit̄ credi possit q̄ tali accusatiōe
magis deteriorat qui corrigit: 7 collegio etiā non
multū p̄sit: cuius bonuz semp p̄ponenduz est bo-
no vnius. vñ 7 aliq̄ etiā si peccantis emēdatio
nō expectet: pōt aliquis corā multitudine accusa-
ri si p̄fect⁹ multitudinis credatur. s; de pctis ex q̄-
bus posset infamia surgere: nō deberet aliquis in
publico accusari: nisi alijs p̄missis que ordo sine
correctionis deponit: 7 graui⁹ peccaret accusans:
sicut frat̄e suū infamās. ¶ Ad q̄rtū dō q̄ etiā ad
accusatiōnē vt quidā dicit p̄cedi nō o3 fm̄ foruz
cōscientie monitio nō p̄missa: nec emēdatioe
expectata: nisi forte maiori piculo obuiandū vide-
atur: aut pctm̄ sit publicū: q̄uis fm̄ foruz causaruz
non requirat q̄ accusatiōnē p̄cedat admonitio: s;
solū inquisitio. inquisitio vero nō ē faciēda nisi d̄
notorio pctō: q̄ o3 q̄ inq̄sitiōnē p̄cedat clamosa
ūnuatio: 7 ideo secreta admonitio nō requiritur
de necessitate. ¶ Clē dō s; alios q̄ in accusatiōe nō
agit ad emēdatioē peccātis: s; ad bonū cōe. s. iu-
sticiā cōseruandā per punitioē delinquentis: 7 iō
accusatio in iudicio bona cōscia potest fieri: etiā si
admonitio non p̄cedat: nec est contra p̄ceptuz
domini: quod intelligitur quando agitur ad emē-
datioem peccantis.

¶ Ad. v. dōm q̄ p̄ceptū alicui factū a plato suo de pctō alteri publicādo: in eo casu in quo publicari nō d̄z: p̄t fieri vel in iudicio vel extra iudiciūz si extra iudiciū peccat p̄cipiēs: nec ille cui p̄cipitur obedire tenet. si autē in iudicio ordine iuris exigente iudex alicui p̄cipiat vt pctm̄ suū vel alteri? p̄fiteatur: nō peccat p̄cipiēdo: q̄ ip̄e nō exigit: s̄z accusans cui iudex ius reddere d̄z: tūc tenet q̄ p̄fitei ad p̄ceptū iudicis pctm̄ suū vel alteri? vel appellare si d̄ ordinē iuris ei p̄cipiat: tūc publicās pctm̄ occultū vitat malū malū. s̄ discipline iuri enumeratōez: tū iudex deberet dissimlar q̄ntū possit: ne tale p̄ceptū faceret saluo ordine iuris: t̄ p̄cipue in ca. vbi magis p̄ equitate p̄cedendū est: q̄ fm̄ rigorez iuris. **¶** Ad scōdam q̄nēz dōm q̄ q̄n medicina leuis a qua incipiēdū est nō p̄ficir: tūc d̄z medic' efficaciorē medicinā apponere: nō tū statū efficacissimā: s̄z paulatī p̄cedendū est: vt q̄ minus pōt fieri grauef ille cui medicari volum': t̄ iō si p̄ma medicina. s̄. admonitio p̄cedens secreta nō p̄fir: q̄ peccatū iterari v̄: d̄z ad v̄teriora p̄cedi: vt pauc' oñdāf: t̄ talib' qui p̄nt p̄desse: t̄ quib' nō creditur q̄ obsunt diffamādo: t̄ illi p̄ncipaliter adhibēt vt ad moneāt: scōdo vt admōtōis facte sint testes: tertio vt negātē corā ecclia cōicant: vt Aug. dicit in regula p̄t' tū. s̄. q̄ in publicū p̄dāf alteri v̄ tertio d̄mōstrēt vt duoz vel triuz possit ore cōuinci. **¶** Ad p̄mū q̄ dōm q̄ quidā dicit q̄ iste mod' corupiedū seruandus est q̄n pctm̄ nō est oīno publicū: nec oīno occultū: sed ab aliquib' scitū. vñ dicit q̄ nō p̄nt aliq̄ aduocari: nisi qui sciūt: ad quos etiā p̄t̄ret correptio. sic. n. exponit: Si peccauerit in te. i. te solo sciētē: frater tu' corripe eū inter t̄ ip̄z solū: si te audierit lucrat' es fr̄ez tuū. si te nō audierit t̄ nullus alius sciat nō debes v̄tra p̄cedere: si autēz aliqui aliq̄ sciāt adhibe tecū t̄. s̄z hoc non videt esse fm̄ intentionē euāgelij: q̄ si illi qui adhibent alias sciūssent: non d̄z eos adhibere ad videnduz sed statū per eos possēt conuinci. Et p̄t̄ea hiero. dicit q̄ non est misericordia parcere vni t̄ omnia in v̄lscrimē adducere: q̄d fieret: si pctm̄ q̄d est aliq̄ nociuū non publicat ad correptionē. vñ patz q̄ si pctm̄ in alioz detrimētū vergat q̄ d̄z aliq̄ dicit q̄ tūcūq̄ sit occultū: t̄ etiā si non vergat in detrimētū alteri? nisi in illi' qui peccat: vt p̄z fm̄ Augu. in regula vbi sic dicit: Innocentes non estis si fr̄es vestros quos indicādo corrigere potestis tacēdo perire p̄mittatis. nec ex hoc aliquis efficit p̄ditoz crimis: q̄ nō manifestat crimē ad infamandū: s̄z ad corrigendū. **¶** Ad scōdam dōm q̄ vnus testis in ducit ad admonendū: s̄z duo ad cōuincendū. Vel dōm q̄ ip̄e denūciās cū vno teste sufficit ad denūciandū: q̄ per hoc fit aliqua p̄sūptio iudici: s̄z ad decisionē cause requirunt duo testes. **¶** Ad t̄riū dōm q̄ non pōt intelligi q̄ aliquis ex p̄cedenti monitione non sit emendatus: nisi per b' q̄ actuz

iterat. vñ ad hoc inducendi sūt testes: vt actū iteratū videant: vt p̄z per Aug. qui dicit: P̄t' alteri vel tertio demōstrandū. s̄. actū pcti: nō tū d̄z aliq̄ occasio p̄beri vt pctm̄ iteret intentione cōuicēdi: q̄ non sunt faciēda mala vt veniant bona: si tū act' iterati oñdi testib' nō possint: debēt tū adhiberi vt corā ip̄is recognoscat: vel saltē vt ip̄i admonēat: vt obiurgatio plurimoz eū corrigat: vt ibid glo. dicit: t̄ has duas cās glo. tangit ibidēz super illud: Adhibe tecuz t̄. studio corrigēdi vel conuincēdi. **¶** Ad quartū d̄z q̄ platus pōt dupl' cōsiderari: aut fm̄ q̄ iudicio p̄sident: t̄ sic dicere p̄lato est dicere ecclie: t̄ sic prius debēt testes adhiberi q̄ plato dicat. aut extra iudiciūz existens: t̄ sic dicere p̄lato nō est dicere ecclie: sed p̄sonē q̄ pōt p̄desse: t̄ nō obesse: q̄ nullus magis pōt p̄desse q̄ platus: t̄ fm̄ hoc d̄z prius dicit plato q̄ testib' ostendi aliq̄: vt quāto min' pōt fieri publicetur: t̄ tūc platus adhibet quasi vñ de testib'. talis. n. d̄z esse ordo correptionis fraterne quē Aug. in regula tradit: vt cū quis oculi petulantiā: vel aliud pctm̄ q̄dēq̄ in fratre suo aduertit: statū admonere d̄z: ne cepta p̄grediantur: s̄z de primo corrigant: q̄d si post admonitionē itēz vel tertio id facere videat tūc d̄z quasi vulneratus sanādus manifestari: sed anteq̄ in publicū p̄dāf q̄d fit cū ecclie dicit: prius d̄z alteri vel tertio demōstrari: q̄d ē adhibe vnuz vel duos testes t̄ inter eos quib' oñdi debet: anq̄ aliq̄ ostendatur per quos cōuincendus est si negauerit: prius p̄posito debet ostendi post admonitōez vt secretus correptus non innotescat ceteris: t̄ ita primo debet admoneri: secundo p̄lato ostendi: tertio testes adhiberi: quarto in publicū p̄duci conuincendus si negauerit: sed duo media dominus sub vno comprehendit. **¶** Ad t̄rtiaz q̄nēz dicendum q̄ secunduz Gregorius in pastorali: Nō nulla peccata sunt leuiter corrigēda: nam cū nō malicia: sed ignātia sola v̄l infirmitate delinquit necesse est vt magno moderamine ipsa delicti correptio temperetur. nōnulla autē sunt vehemēti increpanda: vt cum culpa ab actore non agnoscat quanti sit ponderis ab increpantis ore sentiantur: t̄ cū quis sibi maluz q̄d perpetravit leuigat: hoc contra se grauiter ex corupientis asperitate perimiscat. t̄ quāuis ille loquatur de correptionē que p̄latis cōp̄t̄it: tū etiā in correptionē que ab aliq̄ fit: hoc etiā est obseruanduz: quāuis fraterna correptio semp magis debeat ad leuitatē accedere: q̄ non ex auctoritate officij: sed ex charitatis affectu exhibetur. Et per hoc patet solutio ad obiecta. **¶** Moyses t̄ Aaron sacerdotes. Moyses sacerdos dicit non officio oblationes offerēdi: sed q̄ sacra primitus populo dedit immediate a deo accepta psal. Moyses t̄ Aaron in sacerdotibus eius. **¶** Lum esset pontifex anni illius propheta uit. **¶** Sciendum q̄ in verbo Laipbe fuerunt

quattuor. pmo inspiratio imissa per qua utilitas
 passionis christi cordi eius inspirata fuit a spiritu
 sancto. scdo intellectus que ipse ex illa inspiratione
 concepit. tertio intentio exprumendi intellectum suum
 et ad effectum pducendi. quarto vba ipa plata. pmo
 quide fuit quedam participatio pphetie. scdm fuit
 falsus intellectus a seipso. tertiu fuit iniqua intentio.
 quartu fuit vera locutio: quis non fm intellectum
 eius: et id pmo fuit a spiritu sancto: no aut scdo neq
 tertium: sed quartu aliquat fuit a spiritu sancto re
 gulate vba illius vt psonaret inspiratioi ab eo sce
 ¶ Nullus officio sacerdotis etc. hoc intelligenduz
 e o mortalib: q: sacerdos pot sine pcto de illis ve
 nialib' absolueri in quib' ipse est: q: per ea no red
 dit executioe officij indign'. ¶ Ideo liberauit pec
 catoru etc. i. ex hoc occasione liberatiois e' sup' sit.
 ¶ Diliges q' iuestigatoz etc. S3: Defecerunt scru
 tates scrutatio qui scrutati sunt iniquitates: vt dicit i
 psal. q' vt q' sacerdos no debeat perferuari psciaz
 s'bditoz. Et do q' sacerdos debet perferuari con
 sciaz pctois in pssioe q' si medic' vuln': et iudex
 cam: q' frequenter que p' pssioe p'fitea taceret in
 rogat' reuelat: s3 in interrogatioib' faciedis tria
 fut attendeda: pmo vt quilibet pcto: interroget b
 pctis que cosueuerit in hoib' illi' p' ditioidis abuda
 re: no. n. o3 q' a milite querat de pcto clericoz aut
 religiosoz: aut ecouerso. scdo vt no fiat explicita
 interrogatio d' pctis: nisi de illis que oib' manifesta
 sunt. de alijs aut adinuetioid' pctoz: ita o3 a longi
 quo fieri interrogatio: vt si comisit dicat: et si non
 comisit no addicat. tertio vt de pctis p'cipue car
 nalib' no descadat nimis ad p'clares circustancias
 q' hui' moi delectabilia q' to magis in spali coside
 rant magis p'cupiscetia nata sut mouere: vt of in
 .iij. etb. et io pot contingere vt p'fessor: talia querens
 et sibi et cositenti noceat: et sic q'z deficiat i suo scru
 tinio iniquitates scrutates. ¶ Maledic' bndictio
 nib' vris: que. s. ita sut v're q' no dei. ¶ Dif. XX.

Sciendum est

Sciendum est etia q' tps pnie etc. Postq
 determinauit mgr de pnia et
 de p'tate mistoz quib' co
 petit dispensatio hui' sacri:
 hic decimat quedam q' pniaz
 psequit. et diuidit in partes
 duas. in pma decimat tpe pnie: in scda decimat q'
 daz que ad defectu pnie p'tinet. xxij. ois. ibi Lūqz
 multis auētib' etc. P'ria in duas. in pma oñdit tps
 pnie vsqz ad suuē vite esse. in scda mouet quasda3
 q'ones que ex p'dictis ortu hnt. xxj. ois. ibi Solet
 etiā queri etc. P'ria i duas. in pma oñdit q' tps pe
 nitētie durat vsqz ad finē vite. in scda oñdit qualr
 sit agendū cū illis qui in fine penitēt: ibi Solet et
 queri etc. P'uma in duas: in pma oñdit quō hi q'
 in fine vite sue penitēt psequit remissionē pctoz:

quis adhuc sint debitor: es pene tpalis quā in pur
 gatorio post mortē sustinebūt. in scda oñdit q' ea
 de pena debet eis qui qlitercuqz in hac vita condi
 gnā satisfactionē no iplēt: ibi Si vero querit o' ill
 etc. Circa p'mū tria facit. pmo oñdit q' vsqz ad finē
 vite manet pnie loc'. scdo obijcit i p'riū: ibi Aug'
 tū de pnia differentib' etc. tertio soluit: ibi S3 q're
 hoc dixerit etc. vbi ex v'bis Aug. oñdit quare non
 sit pnia differēda vsqz ad finē vite pp duo. pmo p
 pter p'cedēdi difficultatē: scdo pp penā purgatoij
 que restat: ibi Sed rsi cōuersus peccauerit etc.
 ¶ Si vero querit de illis etc. Hic oñdit q' pena
 purgatoij restat post hāc vitā eis qui hic p'dignā
 satisfactionē no agūt. Et circa hoc duo facit. pmo
 oñdit hoc de illis qui pniaz iniuctā n' explēt. scdo
 oñdit idē de illis quib' cōdigna satisfactio no est i
 iucta: ibi Si vero de illo querit etc. ¶ Solet etiā
 queri etc. hic oñdit qualr sit agendū cū illis qui in
 fine penitēt. Et circa hoc duo facit. pmo oñdit h'
 q'ntū ad satisfactionis iniuctionē: scdo q'ntū ad reco
 ciliationē. ¶ Sciendū ē q' tpe etc. vbi duo fac. p'
 ostendit q' tempore vltime necessitatis non est re
 conciliatio deneganda penitenti. scdo ostendit
 q' alio tempore simplex sacerdos recōciliare peni
 tentē non potest inconsulto epō: ibi Non debet
 tamen etc.

Hic d'ns queruntur. P'imo vtrum
 aliqui in extremo vite sue per pniaz
 possit consequi veniam peccatorum
 Secūdo de pena quam sacerdos ad
 satisfaciendum imponit. ¶ Tertio de relaxati
 one huiusmodi pene per indulgentias. Quarto
 quis possit indulgentias facere. Quinto quibus
 prosint.

Ad primuz sic proce

Ad primuz sic proce dit: Ut q' in extremo vite sue aliq's penitē
 no possit. q' Mach. x. of de Antiocho: Orabat
 scelest' on3 a q' no erat misericordia cōsecutus. h' at
 in fine vite sue erat. q' vt q' in fine penitētes veniā
 no psequit. ¶ P' ois ve penitēs pctā dimittit. sed
 ille q' i fine vite penitēt no dimittit pctā: s3 a pctis
 dimittit: q' tūc vult pniaz agē q' peccare no pōt:
 vt in littera dicit. q' videt q' tunc no cōseqt veniā.
 ¶ P' p'itio que est pars pnie h3 anexuz ppositū
 p'fitei et satisfaciēdi. s3 h' ppositū hie no pōt q' in
 fine penitēt: q' nullus pponit qd scit sibi ipossibile
 q' no pōt p'teri: et ita n' psequit veniā. ¶ S3 ē: q'
 latro in fine vite sue penitens misericordia iuenit
 audiens: Hodie mecu eris in paradiso. ¶ P' sapia
 dei et misericordia vicit hūanā maliciā. sed hō pōt
 vsqz ad extremū vite peccare. q' pōt vsqz tunc de
 pctis p' dinā misericordiam veniam consequi.

¶ Alterius videtur q' in fine vite penitens non
 possit a quolibet sacerdote absolui: quia ad abso
 lutionem requirit aliqua iurisdicctio: vt dicitur est.

3 sacerdos nō acquirit iurisdictionē sup illū qui i
 sine penitet. q̄ nō pōt eū in sine absoluerē. ¶ P.
 ille qui sacm̄ baptisimī in articulo mortis ab alio
 q̄ pprio sacerdote recipit: nō o3 itez a pprio sacer
 dote baptizari. si q̄ quilibet sacerdos in articulo
 mortis posset absoluerē a quolibet pctō nō debet
 penitēs si euadit ad suū sacerdotē recurrere qd̄ fal
 sus est: qz alias sacerdos nō haberet cognitionē de
 vultu peccoris sui. ¶ P. in articulo mortis sic h3 sa
 cerdoti alieno baptizare: ita 7 nō sacerdoti. h3 nō
 sacerdos nūqz pōt absoluerē in foro p̄niali. q̄ nec
 sacerdos in articulo mortis eū qui nō est sibi sub
 dītus. ¶ S3: nēcitas spūalis ē maior q̄ corp̄alis
 h3 aliquis in nēcitate vltima pōt alioz reb' vti: et i
 uitis oñs ad sbueniēdū corp̄ali nēcitati. q̄ in
 articulo mortis ad sbueniēdū spūali nēcitati pōt
 a nō suo sacerdote absolui. ¶ P. ad idē sunt au
 ctoritates in lra posite. ¶ Uterius vī q̄ penitētib'
 in sine non reseruet aliqua pena post mortē. deus
 enī cū sit sūme misericors nō exigit ab hoīe pl' q̄
 facere posset. sed iste qui in sine vite sue penituit:
 nihil aliud facere potuit pro tpe illo q̄ cōteri 7 cō
 fiteri qd̄ etiā fecit. q̄ videt q̄ nihil ab eo post hanc
 vitā requirat p pctis de quib' penituit. ¶ P. pena
 purgatorij excedit omnē penā hui' mūdi: vt i lra
 or. sed pena ad quā obligat penitēs p' cōfessionē
 7 absolutionē nō est tanta q̄te sunt multe pene iu
 ste alterius vite. q̄ iniuste cū penitēte agit si p' hanc
 vitā puniat in purgatorio post absolutionē. ¶ P.
 nō est aliqd̄ pctm̄ tā grande qd̄ p' penas in hac vi
 ta inflctas nō posset totalr' expiari oūmō aliquis
 patienter sustineret: qz tribulatio purgationē fac
 vt p3 Ro. v. h3 moīs est maxima penāz. q̄ si aliqd̄
 p̄tritus patient' mortē sustinet nō remanet ei aliqd̄
 pena post hanc vitāz. ¶ S3: iusticia dīna exigit
 vt pctm̄ aut a deo aut ab hoīe pūat. h3 hui' pctm̄
 qui in sine penitet nō punitū est: nec a deo nec ab
 hoīe in hac vita. q̄ o3 q̄ p' hanc vitā puniatur.
 ¶ P. nullus ex negligentia o3 cōmodū reportat.
 sed iste qui in sine p̄niam distulit ex negligentia si
 statz post pctm̄ adhuc sanus penitūisset sustinūisset
 penā. q̄ multo fortius qm̄ p̄niam distulit vsqz i
 sine vite adhuc reus est pene. R̄ndeo o3 ad p̄mā
 qd̄nes q̄ de' qui dat oib' abundant' nulli gratiam
 denegat: qui qd̄ in se est facit vt se ad grām p̄per.
 hec autē sp̄atio sic. s. di. xvij. oīctū ē: sit p' motū li.
 ar. vñ q̄dū manet hoī vsus li. ar. in hac vita in q̄
 nōdū ē cōfirmatū ad maluz pōt se p̄pare ad grāz
 de pctis dolendo: 7 grām remissionis pctōz cōse
 quit. ¶ Ad p̄mū q̄ o3 q̄ veniā consecutus fuis
 set si vere penitūisset: h3 nō habuit verā p̄niam: qz
 si ex amore iusticie de pctis cōmissis dolebat: sed
 timore pene quā expectabat: vel dolore pene quā
 sustinēbat: 7 hoc etiā multis in sine penitentibus
 contingit: quia nō est facile vt affectus quē homo
 toto tempore vite sue inclināuit in aliquid: subito

ad contrariū retrahat: nec tñ est impossibile: q̄a
 li. ar. nō cogit ex habitu acquisito: nec puidencie
 dei pōt termin' p̄figi per quā etiā in extremo vite
 vere p̄niam mor' inspirat q̄nqz. ¶ Ad scōm o3 q̄
 Aug. in verbis illis oñdit q̄ p̄niam quāz aliquis in
 sine vite agit non est certū signū salutis: 7 non q̄
 non possit esse etiā tunc efficax ad salutē qd̄ icer
 tū est quādo aliquis de pctō qd̄ facere iam nō pōt
 penitet: vtz voluntatē peccandi amiserit: qd̄ ma
 gis manifestū est de illo qui peccare adhuc pōt si
 peniteat q̄ voluntatē mutauit: tñ etiā qm̄ aliquis
 non pōt vltra peccare: pōt voluntatē mutare vt
 nolit qd̄ prius voluit: etiā si posset. ¶ Ad tertij
 dōm q̄ in cōtritione sufficit p̄positū conditiona
 tuz satisfactōis 7 p̄fessōis: vt. l. velit si posset: 7 ta
 le p̄positū etiā de impossibili esse pōt. ¶ Ad d. ii.
 .q. o3 q̄ quilibet sacerdos q̄tū ē de vrate clauis
 h3 p̄tatez indifferēti in oēs 7 q̄tū ad oia pctā: sed
 q̄ nō possit oēs ab oib' pctis absoluerē: h' ē qz per
 ordinationē ecclie h3 iurisdictionē limitatā: vt ois
 nullā h3. h3 qz nēcitas legē non h3: iō qm̄ articulus
 nēcitatis iminet p ecclie ordinationē nō impedit
 qm̄ absoluerē possit: ex quo h3 clauis etiā sacrā
 7 tñ p̄sequit ex absolutōe alter' sic si a p̄po sacer
 dote absolueret: nec solū a pctis pōt tūc a quibz la
 teta: qz hec absolutio etiā ad iurisdictionē p̄tinet
 que p legē ordinationē ecclie coartat. ¶ Ad p̄mū
 q̄ o3 q̄ aliquis pōt vti iurisdictionē alter' ex
 voluntate: qz ea que iurisdictionē sunt cōmitti p̄t.
 vnde qz ecclia acceptat vt quilibet sacerdos absol
 uere possit in articulo mortis: ideo ex hoc ipso qd̄
 iurisdictionē h3 vsuz: q̄uis iurisdictionē caret.
 ¶ Ad scōm o3 q̄ non o3 cū recurrere ad p̄puz
 sacerdotē: vt iterū a pctis soluat a quib' in articu
 lo mortis absolutus est: sed vt innocēscat ei q̄ ē ab
 solutus: nec silr o3 q̄ absolutus ab excoīcatōe ad
 iudicē vadat qui alias absoluerē potuisset absolu
 tionē petens: h3 satisfactionē offerēs. ¶ Ad tertij
 dōm q̄ baptisimus h3 efficacā ex ipsa sanctificati
 one matric: 7 iō a quicūqz conferatur alicui ille sa
 cramentū recipit: sed vis sacrālis p̄niam distulit in san
 ctificatione ministri: 7 iō ille qui laico p̄fessōis
 impleat qd̄ ex parte sua est de sacrāli p̄fessōe: tñ
 sacrālez absolutionē nō consequit: 7 iō aliquid va
 let ei quātū ad oīminutionē pene que fit per con
 fessōis merituz 7 penam: sed non consequit oīmi
 nationē illā pene que est ex vi clauis: 7 iō o3 q̄
 iterum sacerdoti cōfiteat: 7 magis sic confessus de
 cedens punitur post hanc vitā q̄ si fuisset sacer
 doti confessus. ¶ Ad d. ii. q. o3 q̄ pena post re
 missionē culpe exigitur vt inequalitas iniusticie
 cōmissē ad equalitatē reducat: equalitas autē
 quantitatem p̄sequitur. vnde sicut ad ordinatio
 nem culpe exigitur q̄ pena pro culpa inferat: ita
 exigitur q̄ pro tanta culpa tanta pena: 7 ideo cū

peccatū inordinatū remanere non possit quanuis
reat pene sit diminutus per contritionē ⁊ cōfessi-
onē ⁊ absolutionē: oportet q̄ adhuc in fine peni-
tens quicunq; satisfactionē nō implet in hac vita
post hanc vitam puniat: nisi tanta fuerit contritio
q̄ totaliter a pena purgef: qd̄ quādoq; con-tingē
potest: vt. s. xvij. dicitur. **A**d p̄mū q̄ dicitur
q̄ ille qui in fine vite penitet non punit post hanc
vitā: q̄ non satisfecit quādo satisfacere nō potuit
sed q̄ peccauit: ⁊ q̄ satisfacere neglexit quando
potuit: vnde non sequit q̄ deus requirat ab hoīe
vltra posse. **A**d secūdu dōm q̄ iusticia assimi-
lat mensurę: vt dicit p̄b̄s in. v. ethi. vnde sicut in
diuersis terris sunt diuersę mēsure rerū venaliū:
ita ⁊ diuersę pene s̄m iusticiaz pro eisdē culpis in-
ferunt. ⁊ simul pro eadē culpa grauius punitur
quis in purgatorio q̄ in hac vita rōne alteri foui:
tamen illa aggrauatio p̄portionaliter r̄ndet pene
cuius homo in hac vita reus erat: ⁊ hoc debz hō
sibi imputare: q̄ illuc referuauit sibi penā p̄ cul-
pa accipiendā. **A**d tertiu dōm q̄ mors naturalis
est pena consequens originale peccatū: vt quasi iā
in nām sit versa: sicut originale peccatū: ⁊ ideo p̄
mortē naturalē non purgat aliquis de peccato a-
ctuali: sed per mortē illatā bene pōt purgari. vnd̄
si aliquis mortē illatā patienter iustineat etiā si p̄
alqs criminib; sit illata: valet ad diminutionē pe-
ne ⁊ ad liberationē a tota pena s̄m quantitatem
culpe ⁊ patientie ⁊ contritionis.

Ad secūdu sic pro

cedit: Videt q̄ pena tēporalis cuius reat
post penitentiā manet: non taxat s̄m quantitātē
culpe: taxat. n. s̄m quantitātē delectationis q̄ fuit
in peccato: vt p̄s Apoc. xvij. Quāti glorificauit
se ⁊ in delictis fuit tantū date illi tormētū ⁊ luctuz
sed quādoq; vbi est maior delectatio. s̄t minor
culpa: q̄ p̄ta carnalia que plus habent delectati-
onis q̄ spūalia minus habēt de culpa s̄m Grego.
q̄ pena non taxat s̄m quantita. ē culpe. **P**. eod̄
modo aliquis obligat ad p̄cepta moralia in noua
lege: sicut in veteri. sed in veteri lege debet p̄ p̄tia
penitentia. vij. dicitur: vt. s. vij. dicitur imundi essent.
cū q̄ in nouo testamēto imponat pena septēnis p̄
vno peccato mortali: videt q̄ quantitas pene non
respiciat quantitatē culpe. **P**. maius est p̄ctm
homicidij q̄ peccatuz fornicationis in sacerdote:
q̄ circumstantia que sumit ex specie peccati magis
aggrauat q̄ que sumit ex cōditione p̄sone. s̄t laico
pro homicidio imponit septēnis penitentia: sacer-
doti pro fornicatione decē annoz s̄m canones. q̄
pena non taxat s̄m quantitātē culpe. **P**. maxi-
mū peccatū est qd̄ in ipsum corpus christi cōmit-
tit: q̄ tanto grauius quis peccat quanto maior ē
in quē peccat. sed pro effusione sanguinis christi i
sacramento altaris contenti iniungit penitentia.

.xl. dicitur vel p̄az amplius: pro fornicatiōe autē
simplici iniungit pena septēnis s̄m canones. ergo
quantitas pene non r̄ndet quantitātē culpe. **S**.
p̄. Esaie. xxvij. In mensura cōtra mensuram cum
abiecta fuerit iudicabo eā. q̄ quantitas iudicij pu-
nitionis peccati est s̄m quantitātē culpe. **P**. hō
reducit ad equalitatē iusticie per penā inflictā. s̄t
hoc non esset si quantitas culpe ⁊ pene nō sibi rel-
ponderet. q̄ vnū alteri r̄ndet. **A**terius v̄ q̄ pe-
nitens non sit debitor maioris pene q̄ illius que a
sacerdote est sibi iniuncta: sacramentuz enī semp
sequit suuz effm: nisi sit defectus ex p̄te recipientis
vel ex parte conferentis. sed quādoq; imponit
minor penitentia q̄ sit condigna: ⁊ non est defectus
ex parte recipientis: q̄ paratus esset omnē p̄niam
sibi iniunctā facere. nec est defectus ex parte conferē-
tis sacramentū: q̄ s̄m consciām suaz ⁊ discretiōez
talē penā taxat. q̄ v̄ cū sac̄m p̄nie sit ordinatū
peccatū totaliter destruēdū: ⁊ quātū ad penā ⁊ q̄-
tuz ad culpā: q̄ non remaneat debitor alicui p̄nie
penitentia iniuncta pacta. **P**. de est promoz ad
remittendū penā q̄ ad exigenduz. sed si iste sacer-
dos maiorē penā satisfactoriā iniunxisset: penitēs
obligaretur ad eā faciendā. q̄ videt q̄ si insufficiē-
tē penā iniungat q̄ non exigat aliquid āplius ab
eo. **P**. in purgatorio aliquis grauius punit q̄
in hac vita. si q̄ post peractā penitentiā a sacerdo-
te iniunctaz adhuc manet pena purgatorij: videt
q̄ multū noceat sacerdos penitenti leuez peniten-
tiā iniungendo: ⁊ ita videt q̄ sit valde periculōsū
confessiones audire: cū nō de facili possit sciri q̄-
tas pene debite pro peccato: imo sit impossibile: q̄
sacerdos non potest scire: neq; quantitātē contri-
tionis: neq; quantitātē affectionis quaz peccator
habuit in peccando. **S**. cōtra: s̄m quantita-
tē delicti debet esse plagaruz modus ex p̄cepto
legis. si q̄ minus imponat: residuū ab eo in purga-
torio exigetur. **P**. error sacerdotis non potest
penitenti prodesse: prodesz autē si non teneatur
ad plus q̄ sibi per erroz imponit. q̄ videt q̄ sit ad
huc debitor maioris pene. **A**terius videtur q̄
penaz satisfactoriaz non possit vnus pro alio ex-
plere: quia ad satisfactionē meritū requiritur. sed
vnus pro altero non potest mereri vel denereri.
cū sit scriptū: Tu reddis vnicuiq; s̄m opera sua.
q̄ vnus pro alio non potest satisfacere. **P**. satisf-
factio contra contritionē ⁊ confessionē diuiditur
sed vnus pro alio non potest conteri aut confiteri
q̄ nec satisfacere. **P**. vnus orando pro alio etiā
sibi meretur. si q̄ aliquis pro alio satisfacere potest
satisfaciendo pro alio pro se satisfacit: ⁊ ita ab eo
qui pro altero satisfact non exigitur alia satisf-
actio pro peccatū proprijs. **P**. si vnus pro alio sa-
tisfacere potest. q̄ ex quo vnus sibi suscipit debitū
pene alius statū a debito liberatur. q̄ si moriatur
postq̄ tota pena sibi debita ab alio suscepta est

statiz euolabit: vel si adhuc puniat duplex pena reddet pro eodem peccato. s. illius qui satisfacere incipit: et illius qui ponit in purgatorio. ¶ **S**3 ptra Gal. vi. dicit: Alter alterius onera portate. q̄ vide tur q̄ vnus possit onus penitentie impositae p alio suscipere. ¶ **C**haritas magis potest apud deuz q̄ apud homines. s3 vnus potest apud homines p alterius amore debitū eius soluere. q̄ multo forti hoc in diuino iudicio fieri potest. ¶ **R**ideo dōm ad p̄imaz qōnem q̄ pena post dimissionē culpe exigat ad ouo. s. ad debitū soluendū: et ad remediū prestandū: potest q̄ taxatio pene p̄siderari quātū ad ouo: p̄mo quantū ad debitum: et sic quantitas pene radicaliter r̄ndet quantitati culpe ante q̄ de ea aliquid dimittat: sed t̄n quātū p̄ p̄m̄o: q̄ nata sūt remittere penā plus remittit: fm hoc p̄ aliud minus remittendum vel soluendum restat: quia quanto per contritionē plus de pena dimissus est tanto per confessionē minus dimittendum restat: secundo quantū ad remediū vel illius qui peccauit vel aliorum: et sic quandoq̄ pro minoz peccato maior iniungitur pena. v. l. quia peccato vnus difficilius potest resisti q̄ peccato alterius: sicut iu ueni pro fornicatione imponit maior penitētia q̄ sent: quāuis minus peccet vel quia in vno peccatū est periculosius: sicut in sacerdote q̄ in alio. vel q̄ multitudo magis prona est ad aliud peccatum: et ideo per penaz vnus aliq̄ sunt exterrendi. pena q̄ in foro penitentie quantū ad vtrūq̄ taxanda est et ideo non semp pro maior peccato maior p̄na imponitur: sed pena purgatorij solū est ad soluen duz debituz: quia iam vltius non manet locus peccandi: et ideo illa pena taxat solū fm quantita tē peccati: considerata tam contritionis quantita te et confessione et absolutione: quia per oia hec aliquid de pena dimittit: vnde etiā a sacerdote in fungendo satisfactionē sunt consideranda. ¶ **A**d p̄mū q̄ dōm q̄ in verbis illis duo tangunt ex pte culpe. s. glorificatio et delicta: quoz p̄mū pertinet ad electionē peccantis qua deo resistit: secunduz ad delectationē peccati: quauis aut sit minor de lectatio quandoq̄ in culpa maior: tamen est ibi semper maior elatio: et ideo ratio non procedit. ¶ **A**d scōm dōm q̄ illa pena. vii. diez non erat expiatiua a pena debita pctō: vnde etiā si p̄ illos dies moreret in purgatorio puniret: sed expiabat ab irregularitate a qua omia sacrificia legalia ex piabant: nihilomin' tam ceteris pibus p̄ peccat homo in noua lege q̄ in veteri propter sanctifica tionē ampliorē qua sanctificat in bap̄ismo: et pp beneficia dei potiora hūano generi exhibita: et h' pater ex hoc qd̄ dicit Hebr. x. Quanto putatis deteriora mereri supplicia et̄. nec tam hoc est vni uersaliter veruz q̄ exigat pro quolibz pctō morta li septēnis penitētia: sed hoc est quasi quedaz re gula cōmunis vt in plurib' competens: quaz tam

oportet dimittere consideratis diuersis peccatoz circumstantijs. ¶ **A**d tertiu' dōm q̄ episcopus vel sacerdos cuz maior periculo suo et alioz pec cat: et ideo sollicitus retrahunt ipsū canones a pec cato q̄ alios maiorē penā iniungendo fm q̄ est in remediū: quāuis quandoq̄ non debeatur tanta ex debito: vnde et in purgatorio nō rota ab eo exi gitur. ¶ **A**d quartū dōm q̄ pena illa est intelli genda quando nolēte sacerdote hoc accidit: si n. sponte effunderet multo grauiori pena dign' est. ¶ **A**d scōm qōnem dōm q̄ actus ministri bon' vel malus nihil diuersificat in efficacia sacramen touz. vnde siue sacerdos discrete se habeat in in functione penitentie siue non: nihil diuersificatur quantum ad efficaciam absolutionis et confessio nis et contritionis: et ideo siue discrete penitētia iniungat siue non: semper remanet reatus ad quā titatis eiusdem penaz: et ideo si eam hic nō explet ab eo in purgatorio exigetur. ¶ **A**d p̄mū q̄ dōm q̄ quandoq̄q̄ iniungitur penitētia minor con digno: defectus est ex parte imponētis vel ex pte recipiētis: sed quādoq̄ pot̄ esse sine culpa vniuz sicut quādo imponens debita diligentia adhibet et recipiens paratus est ad implendū: et p̄ hoc non est inco: eniens si totali a reatu pene nō libe retur. ¶ **A**d scōm dōm q̄ penitens cui maior cō digno penitētia iniuncta est tenet eaz exple ex sacerdotis iniunctione qui nō solū debitum pene considerat: sed pctō remediū adhibet: vñ p̄ hanc vitā non exigat ab eo tota: sed solū quantū suffi cit ad debitū soluendū. ¶ **A**d tertiu' dōm q̄ sa cerdos minorē cōdigno p̄nam iniungens non sp̄ peccat: tū q̄ non pot̄ determinare quantitātē pene debite cognoscere: quāuis aliquis p̄prie conside ratis regulis patrū determinare possit: tū q̄ q̄q̄ etiā ex industria minorē p̄nam imponet: plus p̄ deest penitenti q̄ noceat: qui forte magnitudine pe ne possit a p̄na peragenda impediri: ppter debilitatē virtutis ad hoc in eo de nouo recupate: et iō negligit minus dānu' vt maius euitet: et itez pau latiz confortatus in eo diuinus amor ad plura pe nitentie opera pagenda ip̄m incitabit. p̄a sponte q̄ sacerdos sibi fm quantitatem pctōz iniungere potuisset. ¶ **A**d tertiu' qōnem dōm q̄ pena satisfi ctoria est ad ouo. s. ad solutionē debiti et ad me dicinaz p̄ pctō vitando. inquātū est ad remediū sequentis pcti: sic satisfactio vnus nō p̄dest alteri quia ex ieiunio vnus caro alterius nō domatur: nec ex actibus vnus alius bene agere consuevit: nisi fm accidens inquantū aliquis per bona opa pot̄ alteri mereri augmentū gr̄e que efficacissimū remediū est ad pctm vitandū: sed hoc est per mo duz meriti magis q̄ per modū satisfactionis: sed quantū ad satisfactionē debiti vnus pot̄ p alio sa tisfacere: dūmodo sit in charitate: vt opa eius sa tisfactoria esse possunt: nec oportet q̄ maior pena

imponatur ei qui pro altero satisfaciit q̄ principali imponeret: vt quidā dicit hac ratione moti: quia pena ppria magis satisfaciit q̄ aliena: qz pena hēt vim satisfaciēdi maxime rōne charitatis qua hō ipsam sustinet. 7 quia maior charitas apparet in hoc qz aliquis pro altero satisfaciit q̄ si ipse satisfaceret: ideo minor pena requirit̄ in eo qui pro alio satisfaciit q̄ in principali requireret. vnde dicit̄ in vitis patz: qz ppter charitatē vnus qui alterius fratris sui charitate ductus penitentiā fecit pro pctō qd nō comiserat: alteri peccatus qd comiserat dimissum est. nec exigitur etiā quātū ad solutionē debiti qz ille pro quo fit satisfactio sit impotēs ad satisfaciēdū: qz etiā si esset potens alio satisfaciēte pro ipso ipse a debito immunis esset: sed hoc requiritur in q̄tū pena satisfactoria est in remediū: vnde nō est p mittendū vt aliquis pro alio pniā faciat: nisi de factus aliquis appareat in penitēte vel corporalis per quē sit incōpetens ad sustinendū: vel spirituales per quē non sit promptus ad portandū penam.

Ad primū q̄ dōm q̄ pmius essentielle redditur fm dispositionē hominis: qz fm capacitatē vidētū erit plenitudo visionis diuine: 7 iō sicut vnus nō disponitur per actū alterius: ita vnus alteri non meretur pmiū essentielle: nisi meritū eius habeat efficaciam infinitā sicut christi cui merito solo puēi baptizati ad vitā eternā perueniunt: sed pena temporalis pro pctō debita post culpe remissionē nō taxatur fm dispositionē eius cui debet: qz quādo qz ille q̄ ē melior habet maioris pene reatu: 7 iō quātū ad pene dimissionē vnus alteri mereri potest 7 actus vnus efficitur alterius charitate mediāte per quā omnes vnū sumus in christo.

Ad scōm dōm qz cōtritiō ordinat̄ contra culpā que ad dispositionē bonitatis vel malicie hominis pertinet: 7 ideo per contritiōnē vnus alius a culpa non liberatur. sūt per confessionē homo se sacramentis ecclesie subijcit: nō autē potest vnus sacramentū pro alio accipere: quia in sacramento grā suscipienti datur non alij: 7 ideo nō est similis ratio de satisfactiōne contritiōne 7 confessione.

Ad tertiu dōm qz in solutione debiti attendit̄ quantitas pene: sed in merito attendit̄ radix charitatis: 7 ideo ille qui ex charitate pro alio meretur saltē merito cōgruū ē sibi magis mereri: nō autē qz p alio satisfaciit se satisfaciit: quia illa quantitas pene nō sufficit ad vtz qz pctū: tamē sibi mereri maius quid q̄ sit dimissio pene. s. vitam eternā.

Ad quartū dōm qz si ipsemet ad aliquā pniā se obligasset non prius a debito esset immunis qz eam soluisset: 7 ideo penā ipse patiet̄ quādiu ille satisfactiōnē pro eo fecerit: quā si non fecerit: tunc vterqz est debitor: illi pene vnus pro cōmisso: alius pro omisso: 7 ita nō seq̄t̄ qz peccatum vnum bis puniatur.

Ad tertium sic proce

ditur: Videt̄ qz per indulgentiā nō possit aliquid remitti de pena satisfactoria: quia s̄ illud. **Li. ii. Negat̄ sc̄p̄z n̄ p̄r. dicit̄ glo. qz faceret si dca sua n̄ ipleret: s̄ ipse dixit Deu. xxv. Scdm mensurā delicti erit plagaz modus. q̄ nō pot̄ aliquid remitti de pena satisfactoria taxata fm quātitate culpe**

P. inferior nō pot̄ absoluere ab eo ad qd superior obligauit. sed de absoluēdo a culpa ligat ad penā temporalē: vt dicit̄ Aug. de scō vic. q̄ nullus hō pot̄ absoluere a pena illa aliquid inde dimittēdo.

P. hoc ad p̄tatez excellentie pertinet: vt sine sacramētis effect̄ sacroꝝ tradat̄. sed nullus hō p̄tate excellentie in sacris nisi christus. cū q̄ satisfactio sit pars sacri operas ad dimissionē pene debite: vt qz nullus hō purus possit dimittere debiti pene sine satisfactōe.

P. p̄tās m̄stris eccle nō est tradita in destructionē: s̄ in edificationē. sed hō ad destructionē p̄tinet̄ si satisfactio q̄ ad vtilitatē n̄ faz inducta ē in quātū remediū p̄bet tolleret̄. q̄ p̄tās m̄stro rū eccle ad hō nō se extendit.

S. y. Lor. y. Nā 7 ego qd donauī siquid pp vos donauī in p̄sona christi. glo. i. acti christus donasset. s̄ christi potat relaxare absqz oi satisfactiōne penā pcti: vt p̄z Jo. viij. de muliere adultera. q̄ 7 Paulus potuit. q̄ 7 papa pot̄ qui nō ē m̄ioris p̄tatis qz Paulus fuit.

P. eccle gnālis nō pot̄ errare: qz ille qui i oibus exaudit̄ est p̄ sua reuerentiā dicit̄ Petro sup cuius p̄fessione eccle fundata est: Ego p te rogauī petre vt nō deficiat fides tua: Luc. xxij. s̄ eccle gnālis indulgentias approbat 7 fac. q̄ indulgentie aliqd valēt

Alter? vt qz nō valeat t̄m q̄tū p̄nūciat̄: indulgentie. n. nō h̄nt effectū nisi ex vi clauū. s̄ ex vi clauū nō pot̄ h̄ns clauē dimittere de pena pcti nisi aliqd detinuit̄ p̄siderata q̄ritate pcti 7 p̄ritōis penitētiā. q̄ cū indulgentie fiat p̄ libito institutiō indulgentiā: vt qz nō valeat t̄m q̄tū p̄nūciat̄.

P. p̄ debiti pene hō a glie adeptōe tradat̄ quā sūme appetere potest. s̄ si indulgentie t̄m valēt q̄tū p̄nūciat̄ i bze ui hō p̄ indulgentias discurrēs possit ab oi reatu temporalis pene immunis reddi. q̄ vt qz deberet his acq̄ rēdis oib̄ alijs opib̄ dimissis hō vacare.

P. ali quādo dat̄ indulgentia qz dat̄ auxiliū ad aliquā fabricā erigēdā tertā p̄tē remissiois pctōz p̄sequat̄ si q̄ indulgentie t̄m valēt q̄tū p̄dicant̄: tūc q̄ dat vnū denariū 7 scōo vnū 7 itez tertū plenā absolutōz ab oi pctōz pena p̄sequit̄: qd vt absurdū.

P. q̄n qz dat̄ hō mō indulgentia qz q̄ vadit ad aliquā eccleaz. vñ. ānos remissiois p̄sequit̄. si q̄ n̄m valz indulgentia q̄ tū p̄dicat̄ ille q̄ h̄z domū iuxta eccleaz: vt clerici ecclesie q̄ quidie vadūt p̄sequūt̄ t̄m q̄tū ille q̄ a r̄mōtis p̄tib̄ venit qd vt iūstū: 7 itez vt vt plures illā indulgentiā p̄sequit̄ i die cū plures vadat.

P. id vt alicui remittere penā vltra iustā estiatōez qz remittē absqz cā: qz q̄tū ad hoc qz excedit nō recōp̄sat: s̄ ille q̄ fac̄ indulgentiā nō possit remittē absqz cā penam in toto vel in pte alicui: vt si papa diceret

alicui: Ego remitto tibi oēs penā tibi debitā, p peccato. q̄ vñ q̄ nec possit aliqd̄ dimittere vltra iustā estimationē. s; indulgētie plerunq; p̄dicant vltra iustā estimationē. q̄ nō tm̄ valēt q̄tū p̄dicantur.

S; 3; Job. xv. Nūquid dē indiget nō mēdacio: vt loquamur p eo vobis. q̄ ecclia p̄dicādo indulgētiā nō mentit̄: 7 ita tm̄ valēt q̄tū p̄dicant.

1. Cor. xv. dic̄ ap̄lo: Si inanis ē p̄dicatio nra inanis est 7 fides nra. q̄ quicūq; in p̄dicatōe falsū dicit fidē quātū ē in se euacuat: 7 ita mortalr peccat. si q̄ nō tm̄ valēt indulgētie q̄tū p̄dicant: omnes mortalr peccāt indulgētiā p̄dicātes: qd̄ ē absurdū

Alteri vñ q̄ p tpali s̄b̄sidio n̄ debeat fieri indulgētia: q; remissio pctōz ē q̄ddā spūale. s; dat̄ spūale p tpali ē simonia. q̄ hoc fieri nō d;.

S; 3; est cōis ecclē cōsuetudo q̄ p pegrinatōib; 7 elemosynis faciēdis indulgētiā facit. n̄ dēo dō ad p̄mā q̄nē q̄ ab oib; conce dēt indulgētiā aliquid valere: q; impiū esset dicē q; ecclā aliquid vane faceret: s; quidā dicūt q; non valēt ad absoluēdū a reatu pene quā quis in purgatorio fm̄ iudiciū dei merēt: s; valēt ad absoluēdū ab obligatōe qua sacerdos obligauit penitē tē ad penā aliquā: vel ad quā etiā ordinat̄ ex cano nū statuta. Sed hec opio nō vñ vera: p̄mo q; est expresse p̄ p̄uilegiū Petro datū: vt qd̄ in terra remitteret: 7 in celo remitteret. vñ remissio q̄ fit q̄tū ad for; ecclē: valet etiā quātū ad for; dei: 7 p̄reca ecclā hui; mōi indulgētiā faciēs magis dānificaret q̄ adiuuaret: q; remitteret ad grauiōres penas. s; purgatorij absoluēdo a penitētis iniunctis: 7 ideo alii dō q; valēt: 7 quātū ad for; ecclē: 7 quātū ad iudiciū dei ad remissionē pene residue p̄ cōtritiōnē 7 absoluēdū a p̄fessionē: siue sit iniuncta siue nō. rō aut̄ q̄re valere p̄nt ē vnitas corpis mystici in qua multū operib; p̄nie superogauerūt ad mē surā debitoz suoz: 7 multas etiā tribulatōes iū ste sustinuerūt patienē p̄ q̄s multitudo penaz poterat expiari si eis deberet: q; meritoz tāta ē copia q; oēs penā debitā nūc veniētib; excedūt: 7 p̄cipue pp̄ meritū ch̄risti: qd̄ 7 si in sacris opaf; non tm̄ efficaciac̄ et in sacris includit̄: s; sua infinitate efficaciac̄ sacroz excedit. dictū ē aut̄. q; vn; p̄ alio satisfaccere p̄nt: scī at̄ i quib; sup̄abūdātia opuz satisfaccōis inuenit̄ nō deimitate p̄ isto qui remissioē indiget hui; mōi opa fecerūt: alias absq; oī indulgētia remissionē p̄sequeret: s; cōi p̄ tota ecclā: sic ap̄ls dic̄ se implere ea q̄ desūt passioi ch̄risti i corpore suo p̄ ecclā ad quā scribit̄. ij. Cor. i. Et sic p̄ dicta merita sūt cōia tot; ecclē: ea aut̄ que sūt cōia multitudinis alicui; distribuūt singulis de multitudine fm̄ arbitriū ei; qui multitudini p̄est. vñ sic aliquis p̄sequeret remissionē pene si alius p̄ eo satisfaccisset: ita si ei satisfactio alter; sibi p̄ cui q̄ p̄t

distribuat. **Ad p̄mū** q̄ dō q; remissio que p̄ indulgētiā fit nō tollit q̄ritatē pene ad culpā: q; culpa vñ ali; sp̄ote penā sustinuit: vt dictū est.

Ad scōm dō q; iste qui indulgētiā suscipit nō absoluit simplr loquēdo a debito pene: s; dat̄ sibi vñ debitū soluat. **Ad tertiu dō** q; effect; sa 7 al̄ absoluōis est diminutio reat;: 7 h̄ effect; nō induc̄ per indulgētiā: s; p̄ eo faciēs indulgētiā soluit penā quā debebat de ecclē cōib; bonis: vt ex dca p;.

Ad quartū dō q; ma; remediū p̄bet̄ p̄ pctā vitāda ex grā q; ex assuetudine nroz opū. 7 q; ex affectu que accipies indulgētiā cōcipit ad cāz p̄ q̄ indulgētia dat̄ ad grāz dispōit̄: iō etiā p̄ indulgētiā remediū ad pctā vitāda dat̄: 7 ita nō est in de structionē indulgētiā dare: nisi inordinatē dēt: n̄ p̄suledū ē eis qui indulgētiā p̄sequūt ne pp̄ h̄ ab operib; p̄nie iniunctis abstineāt: vt etiā ex his s̄me diū p̄sequat̄ q̄uis a debito pene essent imunes: 7 p̄cipue: q; q̄nq; sūt plurū debitores q̄ credāt.

Ad q̄. q̄. dō q; circa hoc ē multiplex opio. q̄dāz n̄ dicūt q; hui; mōi indulgētie nō tm̄ valēt q̄tū p̄dicant: s; vnicuiq; tm̄ valēt q̄tū fides 7 deuotio sua exigit: s; dicūt q; ecclā ad hoc ita p̄nūciat vt q; dā pia fraude hoies ad b̄nfaciēdū alliciat: sic ma; que p̄mittit filio pomū ip̄z ad ābulandū puocat s; hoc vñ valde piculosuz dicere: sic. n. dic̄ Aug. in epla ad Hiero. Si in sacra scripta dephendit̄ aliquid falsitatis: iā robur auctis sacre scripte p̄t. 7 s̄l̄r si in p̄dicatōe ecclē aliquid falsitas dephendet̄ n̄ essent documēta ecclē alicui; auctis ad roborādūz fidē: 7 iō alij dixerūt q; valēt q̄tū p̄nūciant fm̄ iustā estimationē: nō tm̄ dātis indulgētiā qui minus forte estimat qd̄ dat̄: aut fm̄ estimationē recipien t̄ qui nimis p̄az estimare posset qd̄ dat̄: s; s; estia tionē que iusta est fm̄ iudiciū bonoz p̄fata cōditiōne p̄sone 7 utilitate 7 nēcitate ecclē: q; vno tpe ecclā plus indiget q̄ alio. s; hec ē opio nō p̄t̄ sta re vt vñ: p̄mo q; fm̄ hoc indulgētie nō valerēt ad remissionē: s; magis ad cōmurationē quādā: 7 p̄ tēa p̄dicatio ecclē a mēdacio n̄ excusaret̄: cū q̄nq; indulgētia p̄dicat̄ lōge maior q̄ iusta estimatio p̄t̄ sit requirere omnib; p̄dictis p̄ditionib; p̄fatis: sic q̄n̄ papa dat̄ indulgētiā q; qui vadat ad vnā ecclē siā habeat. vij. ānos de indulgētia: cui; mōi etiā in dulgētie a beato Bre. in stationib; rome instatute sūt: 7 iō alij dicūt q; quātitas remissiois indulgētiā nō est mēsurāda fm̄ deuotionē tm̄ suscipiens vt p̄mā opio dicebat: neq; fm̄ quātitatē ei; qd̄ dat̄ sic dicebat sc̄da: s; fm̄ cām p̄ qua indulgētia dat̄: ex qua reputat̄ dign; vt talē indulgētiā cōsequat̄. vñ fm̄ q; accedit ad cām illā s; hoc p̄sequit̄ remissioē indulgētie: vt in toto vel in pte: s; hoc iterū nō p̄t saluare p̄suetudinē ecclē q̄ interdū maiorē p̄ eadē cā interdū minorē indulgētiā ponit: sic reb; eodē mō se h̄ntib;: q̄nq; dat̄ vn; ānus visitāribus ecclām vnā: q̄nq; xl. dies: put̄ grāz papa facere

voluerit indulgentiaz p[ro]stituens. vñ quãtitas remis-
 sionis nõ est m[er]suranda ex causa q[ue] facit indulgentia
 dignu[m]. Et ideo aliter dõm q[ue] quãtitas effecta p[ro]seq[ue]tur
 quãtitatem sue cause. cã aut[em] remissio[n]is pene i[n]
 indulgentijs nõ est nisi abũdantia meritoꝝ ecclesie
 que se h[ab]z sufficere ad totam penã expiandã: non
 aut[em] causa remissio[n]is effectiua e[st] vel deuotio aut la-
 bor: aut datũ recipiẽtis: aut cã p[ro] qua fit indulgen-
 tia. vnde nõ õz ad aliquod hoꝝ p[ro]portio[n]are quã-
 titatem remissio[n]is: s[ed] ad merita ecclesie que semper
 supabũdant: 7 ideo fm q[ue] applicent ad istum fm
 hoc remissio[n]e p[ro]sequit. ad hoc aut[em] q[ue] applicant
 isti req[ue]rit auctoritas dispensãdi huiusmodi thesau-
 rũ 7 vnio eius cui dispensat ad euz qui merebat
 qd est p[ro] charitate: 7 rõ dispensatio[n]is fm quaz sal-
 uetur intentio illoꝝ qui opa meritoria fecerũt. se-
 cerunt enĩ ad honore[m] dei 7 vtilitatem ecclesie in ge-
 nerali. vnde quocunq[ue] causa affit q[ue] in vtilitate ecclesie
 vergat 7 honore[m] dei sufficiens est rõ indulgentias fa-
 ciendi. Et ideo fm alios dõz q[ue] indulgentie simplr
 tñ valent quãtuz p[ro]dicat dõmodo ex p[ro]te dantis sit
 auctoritas: ex p[ro]te recipientis charitas: ex p[ro]te cau-
 se pietas: que p[ro]hibet honore[m] dei 7 p[ro]ximi vtili-
 tatem: nec in hoc nimis sit magnũ forũ de miseri-
 cordia dei vt qdam dicũt: nec iusticie d[omi]ne derogat
 q[ue] nihil de pena dimittit. s[ed] vnus pena alteri cõ-
 putat. Ad p[ro]mũ g[er] dõm q[ue] clauis sicut supra di-
 ctũ est: est duplex. s. ordinis 7 iurisdic[i]o[n]is: clauis
 ordinis sacramentale quoddã est: 7 q[ue] sacramentoz
 effectus nõ sũt determinati ab hoie sed a deo: ideo
 nõ p[ro]t taxare sacerdos quãtuz p[ro] clauem ordinis i[n]
 foro p[ro]fessionis de pena debita dimittat: sed tñ di-
 mittit quãtum de ordinauit. Sed clauis iurisdic[i]-
 tionis nõ est quid sacrale: 7 effectus eius arbitrio
 hois subiacet: 7 hui[us] clauis effectus est remissio q[ue]
 est p[ro] indulgentias cũ non p[ro]tineat ad dispensatione[m]
 sacroz talis remissio: sed ad dispensatione[m] bonoz
 cõmunitũ ecclesie: 7 ideo etiã ligati nõ sacerdotes in-
 dulgentias facere possũt. vnde i arbitrio dantis in-
 dulgentiam e[st] taxare quãtuz p[ro] indulgentiam de pena
 remittat: si tñ ordinate remittat: ita q[ue] hoies quasi
 p[ro] nihilo ab opibus p[ro]nie reuocent: peccat facies ta-
 les indulgentias: nihilomin[us] quis plenaz indulgen-
 tiam p[ro]sequit. Ad scõm dõz q[ue] p[ro]uis huiusmodi
 indulgentie multũ valent ad remissionem pene: tñ
 alia opa satisfactionis sũt magis meritoria respec-
 tu p[ro]mũ cõtialis qd in infinitũ melius e[st] q[ue] dimis-
 sio pene tpalia. Ad tertiu[m] dõm q[ue] qñ datur in-
 dulgentia indeterminata: qui dat auxiliũ ad fabricam
 ecclesie: intelligit tale auxiliũ q[ue] sit conueniens ei qui
 auxiliũ dat: 7 fm hoc plus vel min[us] de indulgẽ-
 tia p[ro]sequit. vnde etiã aliq[ui]s paup[er] dano vnũ de
 nariuz p[ro]sequit totã indulgentiaz nõ aut[em] diues que
 nõ decet ad opus tam piũ 7 fructuosuz ita paruz
 dare: sic ñ dicere rex alicui hoĩ auxiliũ facere si
 ei oboluz daret. Ad q[ue]rtuz dõm q[ue] ille q[ue] est vicĩ

nus ecclesie 7 etiã sacerdotes 7 clerici p[ro]sequũtur tã-
 tam indulgentia sicut illi qui veniẽt a mille dietis:
 q[ue] remissio nõ p[ro]portional labori vt dictũ est: sed
 meritis que dispensant: vt dictũ est. sed ille qui plus
 laboraret pl[us] de merito acq[ue]ret: s[ed] hoc intelligẽdu[m]
 qñ indistincte indulgentia dat. qñq[ue] n. distinguitur
 sicut papa in genalibus absolutionib[us] illis q[ue] tran-
 seunt mare dat. v. annos: alijs q[ue] transeunt montea
 tres: alijs vnũ: nec tñ quotienscuq[ue] vadit infra tẽ-
 pus indulgentie totiens eã p[ro]sequit. qñq[ue] aut[em] ad de-
 terminatũ t[em]pus dat: vt cum dicit q[ue]cuq[ue] vadit ad
 ecclesiam talem vsq[ue] ad tale t[em]pus heat tñ de indul-
 gentia intelligit semel tñ. sed si in aliqua ecclesia sit
 indulgentia p[ro]hennis: sicut in ecclesia beati Petri. xl.
 dietũ tunc quoties vadit aliq[ui]s totiens indulgentia
 p[ro]sequit. Ad q[ue]rtuz dõ q[ue] cã nõ requirit ad hoc
 q[ue] fm eaz debeat mensurari remissio pene: sed ad
 hoc q[ue] intentio illoꝝ quorum merita cõicant ad ip-
 sum puenire possint. bonũ aut[em] vnus p[ro]tinuat alte-
 ri dupliciter. Vno modo p[ro] charitate: 7 sic etiaz si-
 ne indulgentijs aliq[ui]s est oium bonoz p[ro]iceps que
 fiunt si in charitate sit. Alio m[od]o p[ro] intentione[m] faci-
 entis: 7 sic p[ro] indulgentias si causa legitima affit p[ro]t
 intentio illius qui p[ro] vtilitate ecclesie opatus est ad
 istum p[ro]tinuari. Ad tertiaz q[ue]õnem dõz q[ue] tpalia
 ad sp[irit]ualis ordinant: q[ue] p[ro]pter sp[irit]ualia t[em]p[or]alib[us] vti
 debemus: 7 ideo p[ro] tpalibus simplr nõ p[ro]t fieri in-
 dulgentia: sed p[ro] tpalibus ordinatis ad sp[irit]ualia: sic
 repressio inimicor[um] ecclesie q[ue] pacem ecclesie pertur-
 bant: sicut p[ro]structio ecclesiaz 7 pontiũ: 7 aliaruz
 elemosynaz. Et p[ro] hoc patet q[ue] nõ fit ibi simonia
 q[ue] nõ dat sp[irit]uale p[ro] tpali sed p[ro] sp[irit]uali. Unde
 patz solutio ad. j. Ad scõm dõ q[ue] etiam p[ro] pure
 sp[irit]ualibus p[ro]t fieri indulgentia: 7 fit qñq[ue] sicut qui-
 cunq[ue] orat p[ro] regefracie h[ab]z. x. dies de indulgentia a
 papa Inno. iij. Et similr cruce p[ro]dicantib[us] dat qñ
 q[ue] eadem indulgentia q[ue] cruce accipientib[us].

AD quartũ sic proce

Aditur: Videt q[ue] qlibet sacerdos prochialis
 possit indulgentiaz facere. indulgentia. n. h[ab]z efficaciam
 ex meritoꝝ ecclesie abũdantia. s[ed] nõ est aliq[ui]s cõgre-
 gatio in q[ue] nõ sit aliq[ui]s abũdantia meritoꝝ. g[er] qlibz sa-
 cerdos p[ro]t facere indulgentiam si heat plebẽ subie-
 ctam: 7 s[ed] qlibet sacerdos p[ro]lat[us]. P[ro]lat[us]
 qlibet gerit p[ro]sonã totius mltitudinis: sicut vn[us] ho[mo]
 gerit p[ro]sonã suam. s[ed] qlibz p[ro]t alteri cõicare bona
 sua p[ro] altero satisfaciẽdo. g[er] 7 p[ro]lat[us] p[ro]t cõicare bo-
 na multitudis sibi p[ro]misse: 7 sic videt q[ue] possit idul-
 gentias face. Sed p[ro]tra. minus e[st] excoicare q[ue] in-
 dulgentias face. sed hoc nõ p[ro]t sacerdos prochial[is].
 ergo nec illud. Alter[us] videt q[ue] diacon[us] nõ pos-
 sit indulgentias face vel alijs nisi sacerdos: q[ue] remis-
 sio pctõꝝ est effect[us] clauis. sed nõ h[ab]z clauis nisi so-
 lus sacerdos. g[er] ipse solus p[ro]t indulgentias face.
 P[ro] plenior remissio pene e[st] i indulgentijs q[ue] i foro

pniali. sed hoc non potest nisi sacerdos. & nec illud.
Sed: eidem conferat dispensatio thesauri ecclesie cui
 committit regimē ecclesie. s; hoc committit quibus non sa-
 cerdoti. & potest indulgentias facere: nam ex dispensatione
 thesauri ecclesie efficaciam habet. **L**teri v; q; et episcopus non
 possit facere indulgentias: quia thesaurus ecclesie communis est to-
 ti ecclesie. s; id quod est commune toti ecclesie non potest dispensari
 nisi per illum qui toti ecclesie preest. & solus papa potest in-
 dulgentias facere. **P**. nullus potest remittere penas
 a iure determinatas nisi ille qui huius potestatis ius habet
 sed pene satisfactorie sunt per penitentiam deimiate in iure
 & remittere huiusmodi penas potest solus papa qui est
 conditor iuris. **S**ed est consuetudo ecclesie secundum quam
 episcopi dant indulgentias. **L**teri v; q; ille qui est in potestato
 mortali non possit facere indulgentias: quia ritus cuius foras
 non influit nihil proficere potest. s; platio in potestato mor-
 tali existenti non influit foras gratie. s; spiritus sancti. & non potest
 in alio proficere faciēdo indulgentias. **P**. maius
 est facere indulgentiam quam recipere. s; ille qui est in potestato
 mortali non recipit: ut dicitur. & nec facere potest. **S**ed
 quod indulgentie sunt per potestatem platis ecclesie tradita.
 s; potestatem mortali non tollit potestatem: s; bonitatem. & potest
 aliquis in potestato mortali exte facere indulgentias.
Rndeo dicitur ad primam. q. q. indulgentie efficaciam habent
 secundum opera satisfactoria vni alteri computant: non
 solus ex vi charitatis: sed ex intentione operans aliquo
 directa ad ipsas. s; intentione alterius potest ad alterum di-
 rigi tripliter: aut in speciali: aut in generali: aut in singulari
 in singulari quidem: sicut cum quis per alio satisfacit de
 imitate: & sic quilibet potest alteri sua opera committere. In
 speciali autem sicut cum quis orat pro congregatione sua & fa-
 miliari & benefactoribus & ad hoc ordinat etiam sua
 opera satisfactoria: & sic ille qui congregationi preest
 potest opera illa alij committere applicando intentionem illo-
 rum qui sunt de congregatione sua ad hunc deimiate: sed
 in generali: sicut cum quis opera sua ordinat ad bonum
 ecclesie in generali: & sic ille qui preest ecclesie generaliter potest opera
 illa committere applicando intentionem suam ad hunc vel ad
 illum. & quia hoc est pars congregationis: & congregatio est pars
 ecclesie: ideo in intentione partium boni includit intentio
 boni congregationis & boni totius ecclesie: & ideo ille qui preest
 ecclesie potest committere ea que sunt congregationis & huius-
 modi: & ille qui preest congregationi ea que sunt huius-
 modi: sed non pervertit: s; neque prima committit neque secunda in-
 dulgentia dicitur: s; solus ista propter duo. primo quia per illas
 committit quis homo soluat a reatu pene quantum ad
 deum: tamen non soluit a debito faciendi satisfactionem in-
 functam ad quam obligat est ex precepto ecclesie: sed per
 tertiam committit homo etiam ab hoc debito absoluit.
 secundo quia in vna persona vel in vna congregatione non est
 indigentia meritorum: ut sibi in omnibus alijs valeat
 possit. vnde iste non absoluit a pena debita pro tota: nisi
 tamen determinate pro eo fiat quantum debebat: s; in ecclesia to-
 ta est indigentia meritorum precipue pro merito christi
 stit: & ideo solus ille qui preest ecclesie potest indulgentias facere
 s; cum ecclesia sit congregatio fidelium: congregatio autem

huius sit duplex. s; iconomica: ut illi qui sunt de vna
 familia: & politica: sic illi qui sunt de vno populo
 ecclesie similat congregationi politice: quia ipse populus
 ecclesie dicitur: s; conuenit diuersi vel parochie in vna dio-
 cesi sicut congregationi in diuersis familijs vel in
 diuersis officijs: & ideo solus episcopus pro plebe ecclesie dicitur
 & ideo ipse solus quasi spiritus anulus ecclesie recipit: & ideo
 solus ipse habet plenam potestatem in dispensatione sacrorum: &
 iurisdictione in foro causa quasi persona publica: alij
 autem s; quod ab eo eis committit: sed sacerdotes qui ple-
 bibus proficiunt non sunt simpliciter plati: sed quasi coadiu-
 tores. vnde in consecratione sacerdotum episcopus dicit quantum
 fragiliores sumus tanto magis his auxilijs indigemus
 & propter hoc etiam non omnia sacra dispensant: vnde sacer-
 dotes potestates aut abbates aut alij huiusmodi modi
 plati non possunt huiusmodi indulgentias facere. & propter hoc per
 solutio ad obiecta. **A**d secundam. q. dicitur quod potestatis sa-
 ciedū indulgentias sequitur iurisdictionem: ut dicitur
 fuit. & quia diaconi & alij non sacerdotes possunt hic iurisdictionem
 dicitur: vel commissam: sic legati: vel ordinaria: sic electi
 ideo possunt indulgentias facere etiam non sacerdotes: quia
 ius non possunt absolueri in foro pniali quod est or-
 dinis. **E**t propter hoc per solutio ad obiecta. indulgentias
 tamen facere potest ad clauem iurisdictionis non ad
 clauem ordinis. **A**d. iij. q. dicitur quod papa habet plenitudi-
 nem pontificalis potestatis: quasi rex in regno: s; episcopi assumunt
 potestatem sicut iudices singulis ciuitatibus potest
 possit: pro quod est solus eos in suis lris s; vocat: reli-
 quos autem omnes vocat filios: & ideo potestatis faciendi indul-
 gentias plene residet in papa: quia potestatis facere quod vult
 ea tamen exte legitima: s; in episcopo est taxata secundum ordi-
 nationem papae: & ideo potestatis facere secundum eius taxatum est: &
 non amplius. **E**t propter hoc per solutio ad obiecta.
Ad. iij. q. dicitur quod facere indulgentias potest ad iurisdictionem:
 s; per potestatem non amittit iurisdictionem: & ideo indulgentie que
 valent si fiant ab eo qui est in peccato mortali sicut si fierent
 ab eo qui est sanctus: s; cum non remittat penas ex vi suorum
 meritorum: s; ex vi meritorum recedendo in thesauris ecclesie.
Ad primam q. dicitur quod iste platus in potestato mortali indul-
 gentias faciendū non proficit aliqd de suo: & ideo non re-
 quirat quod influxus recipiat a fonte ad hoc quod in-
 dulgentie valeat. **A**d secundam dicitur quod maius est facere
 indulgentias quam recipere quantum ad potestatem: sed est minus
 quantum ad propriam utilitatem.
Ad quintum sic pro-
 cedat: Ut quod indulgentia valeat exte in
 potestato mortali: quia aliquis potest alteri mereri et in potestato
 mortali exte gratia & multa alia bona. s; indulgentie
 habent efficaciam ex hoc quod merita sanctorum applicant
 ad istum. & habent effectum in illis qui sunt in potestato mor-
 tali. **P**. vbi est maior indigentia magis habet locum
 misericordia. s; ille qui est in potestato mortali maxime
 indiget. & cum maxime dicitur fieri misericordia per indulgentias.
Sed: meritorum mortuum non suscipit influxum

ex alijs mēbris vitijs. sed ille qui ē in pctō mortali est quasi mēbrū mortuū. q̄ p indulgētiā nō suscipit influentiā ex meritis viuorū mēbroz. **L**terius v̄ q̄ indulgētiā nō valeat religiosus: non. n. cōpetit eis supplet ex quoz superabundantia alijs supplet. s̄ ex superabundantia operū satisfactōis q̄ sunt in religiosis alijs supplet p indulgētiā. s̄ eis nō cōpetit p indulgētiā suppleri. **P**. in ecclia nō debet aliquid fieri qd̄ inducat religiosi dissolutiōē. s̄ si religiosi indulgētiā pdesent: esset occasio discipline regularis: qz religiosi nimis vagaret̄ per huiusmōi indulgētiā z penas sibi impositas in capso negligēt. s̄ religiosi nō p̄sunt. **S**z nullus ex bono importat dānū. s̄ religio bonū ē. s̄ religiosi nō psequūt hoc dānū vt eis indulgētiā nō valeat. **L**terius v̄ q̄ ei qui nō facit hoc. p q̄ indulgētiā dat possit qnqz indulgētiā dari: qz ei q̄ nō p̄t operari volūtas pro facto reputat. s̄ alij fit indulgētiā pro aliqua elemosina faciēda: quaz paup̄ facere nō p̄t: z tñ libēt̄ faceret. s̄ indulgētiā ei valet. **P**. vnus p̄t p alio satisfacere. sed indulgētiā ad remissionē pene operat̄: sicut z satisfactio. s̄ vnus p̄t p alio indulgētiā accipere: z sic ille psequit̄ indulgētiā qui nō facit hoc. p quo indulgētiā dat. **S**z: remota cā remouet effect̄. si q̄ aliquis nō facit hoc. p quo indulgētiā dat: qd̄ est indulgētiā cā indulgētiāz nō psequit̄. **L**terius v̄ q̄ indulgētiā nō valeat ei qui facit: qz facere indulgētiā est iurisdicōis. s̄ nullus in seipm̄ p̄t exercere ea que sunt iurisdicōis: sicut nullus p̄t se excoicare. s̄ nullus p̄t indulgētiā a se facere p̄ticeps esse. **P**. fm̄ hoc ille qui facit indulgētiāz possit p aliquo modico facto sibi penā remittere oim̄ pctōz suoz: z ita impune peccare qd̄ v̄t absonū. **P**. eiusdē ptatis est facere indulgētiāz z excoicare. s̄ aliquis nō p̄t excoicare seip̄. s̄ nec indulgētiā quā facit p̄ticeps esse p̄t. **S**z: qd̄ tūc esset ip̄e peioris p̄ditōis q̄ alij si ip̄e nō possit vti thesauro ecclē quē alijs dispensat. **R**ideo dō ad p̄mā. q. q̄ quidā dicunt indulgētiāz valere ēt existentib̄ in peccato mortali: nō quidē ad dimissionē pene: qz nulli p̄t dimitti pena: nisi cui tā diu missa est culpa. qui. n. nō est consecr̄ operationē dei in remissionē culpe nō p̄t psequi remissionem pene a m̄stro ecclē neqz in indulgētiāz neqz in foro p̄niali: valet tñ eis ad acquirēdū grām. **S**z h̄ nō v̄t v̄t: qz q̄uis merita illa que per indulgētiā cōicant possent valere ad merēdū grām: nō tam p̄t hoc dispensant: sed determinate ad remissionē pene: z ideo nō valent ex̄tib̄ in mortali: z itō in omnib̄ indulgētiāz fit mentio de vere p̄t̄is z confessis. si aut fieret cōicatio per hunc modū: facio te p̄cipē meritoz totius ecclē vel vni⁹ p̄gregationis vel vni⁹ sp̄alis persone: sic possit valere ad merēdū aliquid illi qui est in pctō mortali: vt predicta opinio dicit. **E**t p h̄ p̄ solutio ad p̄m.

Ad scōm dōz q̄ q̄uis sit magis indigens qui ē in pctō mortali: tñ est min⁹ capax. **A**d. ij. q. dōz q̄ secularib̄ tāq̄ religiosi valēt indulgētiā dūmō sint in charitate z seruēt ea que p indulgētiāz indicūt: nō. n. religiosi sūt min⁹ adiuuabiles meriti alioz q̄ secularē. **A**d p̄m q̄ dōz q̄ quis religios⁹ sit in statu perfectiōis: tñ ip̄e sine pctō viuere nō p̄t: z itō si aliq̄n p̄t pctm̄ aliq̄d p̄missū sit re⁹ aliquid pene p̄t p indigētiā ab hoc expiari: non enī est incōueniens si ille qui est simplr̄ superabundans aliq̄ tpe indigeat: z quātū ad aliquid: z sic idiget supplemento quo s̄bleuet. vñ d̄ Sal. vj. Alī alteri onera potitate. **A**d scōm dōz q̄ p̄t indulgētiāz nō d̄z dissolui regularis obseruantia: qz religiosi magis merent̄ religionē suā seruādo quā tuz ad p̄mū vite eterne q̄ indulgētiāz exquirēdo q̄uis min⁹ quātū ad diuisionē pene: qd̄ est minus bonū. nec it̄z per indulgētiāz dimittunt̄ pene iniūctē in cā. qz i cā. agit forz q̄si iudiciale magi q̄ p̄niale. vñ etiā nō sacerdotes capitulū tenent: sed absoluit a pena iniuncta vel debita p pctō in foro p̄niali. **A**d. iij. q. dōz q̄ nō ex̄tē conditōē nō p̄t qui illud qd̄ sub conditōē dat. vñ cū indulgētiā det sub hac p̄ditōē q̄ aliq̄s aliquid faciat v̄t det: si illud nō exerceat indulgētiā nō consequitur. **A**d p̄m q̄ dōz q̄ hoc intelligit̄ quātū ad p̄mū eentiāle: s̄ nō quātū ad accidentalia alia p̄mia: sicut est dimissio pene vel aliquid huiusmodi. **A**d scōm dōz q̄ op̄ p̄p̄riuz p̄t quis applicare per intentionē cuiusqz voluerit: z itō p̄t p quocūqz vult satisfacere: s̄ indulgētiā nō p̄t applicari ad aliq̄z: nisi ex intentione ei⁹ qui dat indulgētiā: z itō cū ip̄e applicet ad facientē vel dantē: h̄ at illud nō p̄t ille qui hoc facit ad alterū hanc intentionē transferre: si tñ fieret sic indulgētiā: ille qui facit vel pro quo hoc fit habeat tāta indulgētiā: valeret ei pro quo fit: nec tunc iste qui facit h̄ op̄ daret alteri indulgētiā: sed ille qui indulgētiāz sub tali forma facit. **A**d. iij. q. dōz q̄ indulgētiāz ex aliqua cā dari ad hoc q̄ aliquis per indulgētiā ad aliq̄ē actū puocet qui in vtilitate ecclē z i honore dei vergat: p̄latus aut̄ cui cura ecclē vtilitatis p̄pagatione z honore diuini p̄pagandi est cōmissa nō habet causā: vt seipm̄ ad hoc puocet z itō nō p̄t facere indulgētiā sibi tñ: sed p̄t vti indulgētiā quā p alijs facit: qz alijs subest cā faciendi. **A**d p̄m q̄ dōz q̄ actum iurisdicōis nō p̄t aliquis in seipm̄ exercere: sed eis qui auctoritate iurisdicōis dantur: alijs p̄t etiā p̄latus vti tā in temporalibus q̄ in spiritualibus: sicut etiā sacerdos sibi eucharistiā accipit quā alijs dat: z ita ēt episcopus potest accipere sibi suffragia ecclē q̄ alijs dispensat quozum effectus immediatus est remissio pene per indulgētiāz: z non iurisdicōis. **A**d secundū patet solutio ex dictis. **A**d tertium dicendū q̄ excoicatio p̄ferit p modū

snie qua nullus in seipm ferre pot: eo q in iudicio no pot idē eē iudex r rē. indulgētia at nō p modū snie dat: s; p modū dispētatōis cur dā qua hō pot facē ad seipz. **B**ene certū. loq̄t d certitudie dicte n̄ d certitudie scie: q; nemo scit vtz sit dign' odio vl amoī. **E**cclastes. ix. **A**rbitrj libertatē qrit. i. liberaz electionē: vt. s. hō nō dimittat pctm: q; iā nō pot peccare: s; q; nō vult deū offendere etiā si posset: q; etiā in tarde penitētib' qnq; contingit: vt dictū est. **H**orrendū ē incidere in manus rē. vtz ē quātū ad statū future vite: vbi h; locū pnci palr iusticia: q; i hac vita vbi est loc' misericordie vtz ē qd of. ij. **R**e. vlti. Melius est mihi incidere in manus dei q̄ in manus hoīs. **S**i enī semper viucret semp peccaret. i. semp in pctō pmaneret: q; de se nō posset a pctō liberari cū sit spūs vadēs r nō rediēs: nō q; sep actū pcti excceret. **S**tatiz vt cōuersus fuit padisuz ingredi meruit. hoc n̄ est intelligendū de terrestri: vt quidā dicūt: q; pasio chzisti non reducit ad illū padisuz: sed ad celestem: qui quidē paradisus pot accipi duplr. s. fm gloriā fruitionis: r sic statī moriens in padiso fuit vel quātū ad locū glorie conuenientē: r sic nullus intrauit ante ascensionē. **N**ō est in imponēda in articulo mortis pnia: s; innotescēda. q; per hoc q; imponit aliqua pnia alicui: obligat ad illā faciē daz: nullus aut d; ad aliquid obligari qd nō pot facere: s; est innotescēda: vt. pcurer per amicos r elemosynas expiari: r vt eius pplede ppositū hēat si euadat: tñ ē cōfortandus ex diuina misericordia ne i desperationē cadat. **N**ō. n. d; p;byter rē. hoc intelligendū ē de ligato ab epō per exccōicatiōnē: vel de agente pnia solēnem. **P**uellaz cōsecratio p epm fieri valeat p sulo epō. hoc nō est de iure cōmuni: q; solis epis qui sūt vicē sponi gerētes cōpetit desposari vni viro vq;nez castā exhibere chzisto. vñ mō nō h; locū: sed fuit ex aliqua dispensatione factū in aliq; loco. vel loquif de benedictione viduaz que per p;byteros fieri valet.

Distinctio. XXI.

Olet etiā que

Sri vtz p hāc vitā rē. Postq̄ determinauit mgr de tēpore pnie: hīc mouet quāsdā qōnes d determinata: r eas soluit. Et diuidit in ptes duas. **I**n pma mouet qōnez circa tēp' pnie: in scda circa cōfessionē que a penitētib' requirit: ibi Post hoc cōsiderandū est rē. **P**rima in tres. in pma mouet qōnez circa determinata: dixerat. n. q; tēp' pnie vsq; ad finē vite dat: r cū oia per pniaz in hac vita dimittant pctā: inquirit vtz p hanc vitāz aliq; pctā dimitti possint. scdo determinat vitatez fm auctes sanctoz: ibi **Q**uāsdā p hāc vitā rē. in tertia refellit quōsdā rñsionē ad auctes inductas: ibi **S**z

forte dices rē. **L**irca scdm duo facit. pmo determinat veritatē questionis mote. scdo ex veritate determinata quādā dubitationē mouet: ibi **H**oc obijci pot si per lignū rē. **L**irca pmiū duo facit. pmo ondit q; post hanc vitā aliqua pctā dimittit in purgatorio. scdo ondit q; quidaz citius: quidā tard' a pctā ibi purgantur: ibi **I**n illo autem igne rē. **P**ost hoc aut cōsiderandū rē. hīc mouet qōnes circa determinata prius de cōfessione: r pmo ex parte confitentis: scdo ex parte pffessoris qui. s. cōfessionē audit: ibi **L**aucat aut sacerdos rē. **L**irca pmiū duo querit: pmo vtruz q; debeat singula pctā confiteri que fecit: scdo vtz debeat confiteri que non fecit: ibi **S**icut aut penitēs rē. **L**aucat aut rē. hīc etiā duo determinat ex parte cōfessoris pmo vt pctm celet: scdo q; non quicq; sacerdos cōfessionē cuiuslibet audiat: ibi **Q**uō vtro oīm ē rē.

Hic est triplex qō. **P**rima de purgatorio. **S**cdo de cōfessione generali. **T**ertia de sigillo confessionis q; pctā celant. **L**irca pmiū querunt tria. **P**rimo de ipso purgatorio. **S**cdo de lino scno r stipula que i purgatorio purgant. **T**ertio de effectu purgatorij.

AD primuz sic proce

Adit: **U**t q; purgatorij non sit post hāc vitā. **A**poc. xiiij. **D**icit: **B**eati mortui qui in dño moriunt: amodo iā dicit spūs vt requiescant a laboribus suis. **S** hīs qui in dño moriunt non manet aliquis purgatorius labor post hanc vitā: nec illis qui non in dño moriunt: q; illi purgari non pnt. **S** purgatorij post hanc vitā non est. **P** sicut se h; charitas ad pmiū eternū: ita pctm mortale ad supplicij eternū. sed decedentes in pctō mortali statiz ad supplicij eternū deportant. **S** decedentes in charitate statiz ad pmiū vadunt: r ita non manet eis aliqd purgatorij post hanc vitā. **P** de qui est sūme misericordis pncior est ad pmiandū bona q; ad puniendū mala. s; sicut illi qui sunt in statu charitatis faciūt aliqua mala que non sunt digna supplicio eterno: ita qui sunt in pctō mortali interdū faciunt aliqua bona ex genere que nō sūt digna pmiō eterno. **S** cū illa bona non pmiuntur in dānandis post hanc vitāz: nec illa mala debent post hāc vitā puniri: r sic idēz qd p;'. **S**ed p; .ij. **M**acha. xij. dicitur: **S**acta r salubris est cogitatio p defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. sed pro defunctis qui sunt in paradiso non est oīadum: quia illi nullo indigent: nec iterum pro illis qui sunt in inferno: q; illi a peccatis solui nō pnt. **S** post hanc vitam sunt aliqui a peccatis nondum absoluti: qui solui possunt: r tales charitatez habent sine qua non sit peccatorum remissio: quia vniuersa delicta operit charitas: **P**rouer. x. vnde ad mortem eternam non deuenient: quia q; viuūt

7 credit in me nō moliet in eternū: Job. xj. nec ad gloriā inducent nisi purgati: q: nihil inūdu ad illā pueniet: vt pz Apoē. vli. § aliqua purgatio restat post hāc vitā. ¶ S. Bre. nissen' dicit: Si aliq̄s christo amico p̄sentens in hac vita purgare pctā minus potuerit post transitū hinc per purgatorij ignis p̄lationē expedit. § post hanc vitā restat alia qua purgatio. ¶ Lteri' v' q' nō sit idē loc' q' aie purgant: 7 quo dānari puniūt: q: pena dānatoz est etna: vt dicit Matt̄. xxv. Jbūt hi in ignē eternū sed purgatorij ignis est tpalis: vt. s. mgr' dicit. § nō sūt puniūt hi 7 illi eodē igne: 7 sic o3 loca esse distincta. ¶ S. pena inferni noiā plurib' noib': vt i psal. Ignis sulphur 7 spūs peccellaz 7c. s3 pena purgatorij nō nisi vno noie noiā. s. ignis. § nō igne 7 eodē loco puniūt. ¶ S. Hug. de sanc. vic. dicit: Probabile ē q' in his loc' puniūt i q̄b' comiserūt culpā: Greg. etiā in dial. narrat q' Herman' ep̄ua capuan' pascasiuz qui in balneo purgabaf iuēnit § in loco inferni nō purgant: s3 in h' mūdo. ¶ S3 § est qd Bre dicit q' sicut sub eodē igne auruz rutilat 7 palea fumar: ita sub eodē igne peccator: cremas 7 electus purgat. § idē est ignis purgatorij 7 inferni: 7 sic in eodē loco sunt. ¶ S. sancti patres ante aduentū christi fuerūt in loco digniori q' sit locus in quo nūc purgant aie p' morte: q: nō erat ibi aliqua pena sensibilis. s3 loc' ille erat cōiunct' inferno vel idē qd infern': als christus ad limbu3 descendens nō diceret ad inferos descendisse. § et purgatorij est in eodē loco: vel iuxta infernum. ¶ Lteri' v' q' pena purgatorij nō excedit omnez penā tpales huius vite. quāto. n. aliqd est magis passiuuz: tanto magis affligit si sensuz lesionia habeat. sed corpus est magis passiuuz q' aia sepata: tū q: h3 dicitur ad ignē agentē: tū q: h: materia3 que est susceptiua qualitatis agentis: qd de aia nō pōt dici. § maior est pena quā corp' patit in h' mūdo q' pena qua aia purgat p' hanc vitā. ¶ S. pena purgatorij directe ordinat cōtra venialia. s3 venialib' cū sint leuissima pctā: leuissima pena debetur si fm mensurā delicti sit placaz modus. § pena purgatorij est leuissima. ¶ S. reat' cū sit effect' culpe nō intendit nisi culpa intendat. s3 in illo cuius culpa dimissa est nō pōt culpa intendi. § in eo cui culpa mortalis dimissa est pro quo non plene satisfecit reat' nō crescit in morte. sed in hac vita nō erat ei reat' respectu grauissime pene § pena quaz patiet p' hanc vitā nō erit ei grauioz oī pena ist' vite. ¶ S3 § ē qd Augul. dicit in quodā sermōe: Ille ignis purgatorij durior erit q' quicqd in hoc seculo penaz: aut sentire: aut videre: aut cogitare quis pōt. ¶ S. quāto pena est vlioz tanto maior sed aia separata tota puniūt: cū sit simplex: nō aut ita est de corpore. § illa pena que ē aie separate est maior omi pena quaz corpus patit. ¶ Lteri' v' q' illa pena est voluntaria: q: illi qui sunt in pur-

gatorio rectū cor hnt. sed hec est rectitudo cordis vt quis voluntatē suā voluntati diuine p̄formet: vt Ambro. dicit. § cū deus velit eos puniri ipi illā penaz voluntarie sustinent. ¶ S. ois sapiēs vult illud sine quo nō pōt puenire ad finē intentū. sed illi qui sunt in purgatorio sciūt se nō posse puenire ad gloriā: nisi pus puniāt. § volūt puniri. ¶ Sed §: nullus pōt liberari a pena quā voluntarie sustinet. sed illi q' sūt in purgatorio petūt liberari: sic pz per multa que in dialogo narrant. § nō sustinent illaz penā voluntarie. ¶ Lteri' v' q' aie in purgatorio per demones puniūt: q: sicut infra dis. xliij. dicit mgr': Illos habebūt tortores in penis quos habuerūt in centrores in culpa. sed demones incitant ad culpā nō solū mortale: sed etiā veniale qn aliud nō pōt. § etiā in purgatorio ipi aias p' pctis venialib' torquebūt. ¶ S. purgatio a peccatis cōpedit iustis 7 in hac vita 7 p' hanc vitā. s3 in hac vita purgant per penas a diabolo inflctas sicut pz de Job. § etiā p' hanc vitā puniūt a demonib' purgandi. ¶ S3 §: iniustū ē vt qui de aliquo triūphauit ei subiiciat post triūphū. sed illi q' sūt in purgatorio de demonib' triūphauerūt sine peccato mortali decedentes. § nō subiicient eis puniē di per eos. ¶ S. deo dōm ad p̄mā qdncz q' ex illis que. s. determinata sunt satis potest constare purgatorij esse post hanc vitā. si. n. per cōtritionē de lea culpa non tollit ex toto reatus pene: nec etiāz semper venialia dimissis mortalibus tolluntur: 7 iusticia dei hoc exigit vt pctm per penaz debitam ordinet: o3 q' ille qui post cōtritionē de pctō decedit 7 absolutiōne ante satisfactionē debitā q' p' hanc vitā puniāt: 7 iō illi qui purgatorij negant contra diuinā iusticiā loquunt: 7 p' hoc erroneuz est: 7 a fide alienū. vnde Bre. nissenus post predicta vba subiungit: Hoc p̄dicam' dogma vitad seruantes: 7 ita credimus: hoc etiā vniuersalia ecclesia tenet p' defunctis exorans: vt a. pctis soluat. qd non potest nisi de illis qui sunt in purgatorio intelligi: ecclesie aut' auctoritati quicūqz resistit heresiz incurrit. ¶ Ad p̄mū § dō q' auctoritas illa loquit de labore operatiōis ad merendū: 7 nō merendū: 7 non de labore passionis ad purgandū. ¶ Ad scdm dō q' malū non habet causa3 pfectā sed ex singularib' defectibus cōtingit: sed bonum ex vna causa pfecta p̄surgit: vt Dio. dicit: 7 iō qui libet defectus impedit a perfectione boni: sed non qdlibet bonū impedit cōsumationē aliquā malī: q: nunq' est malū sine aliquo bono: 7 ideo pctm veniale impedit hntez charitatē: ne ad perfectum bonum deueniat. s. vitam eternam quandiu purgatur: sed peccatum mortale non potest impediri per aliquod bonum adiunctum quo minus statim ad vltimum malozum perducatur. ¶ Ad tertium dicendum q' ille qui in peccatum mortale incidit omia bona ante acta mortificat: 7 que in peccato

mortali existens facit mortua sunt: quia ipse deus offendens omnia bona meretur amittere que a deo habet. unde ei qui in peccato mortali decedit non manet aliquid preter mortem post hanc vitam: sicut manet aliquando pena ei qui in charitate decedit que non solum delet omne malum quod inuenit: sed solum hoc quod est sibi proprium. **Ad. ij. q. d. q. d.** loco purgatorio non inuenit aliquid expressum deum in scriptura: nec rationes preter ad hoc efficaces inuocantur: tamen per alia et secundum quod consonat magis scripturarum dicitur: et reuelationi facte multis: locus purgatorio est duplex: unus secundum legem communem: et sic locus purgatorio est locus inferior: inferno coniunctus: ita quod inde ignis sit qui damnatos cruciat in inferno: et qui iustos in purgatorio purgat: quantum ad damnatos secundum quod sunt inferiores merito: et loco inferiores ordinandi sunt. Alius est locus purgatorio secundum dispensationem: et sic quandoque in diversis locis aliqui puniri leguntur: vel ad viuorum instructionem: vel ad mortuorum subuentionem: ut uiuentibus eorum pena innotescens per suffragia ecclesie mitigaretur. quidam tamen dicunt quod secundum legem communem locus purgatorio est ubi homo peccat: quod non uerum probabile: quia simul potest homo puniri pro peccato que in diuersis locis commisit. quidam uero dicunt quod puniuntur supra nos secundum legem communem: quia sunt medij inter nos et deum quantum ad statum: sed hoc nihil est: quia non puniuntur pro eo quod supra nos sunt: sed pro eo quod est infirmum in eis. scilicet peccatum. **Ad. primu. q. d. q. d.** ignis purgatorio est eternus quantum ad substantiam: sed temporalis quantum ad effectum purgationis. **Ad. secundum d. q. d.** pena inferni est ad affligendum: et ideo nominatur omnibus illis que hic nos affligere consueuerunt: sed pena purgatorio est principaliter ad purgandum reliquias peccati: et ideo sola pena ignis purgatorio attribuitur: quia ignis habet purgare et consumere. **Ad. tertium d. q. d.** illa peccat secundum dispensationem: et non secundum legem communem. **Ad. tertiam questionem d. q. d.** in purgatorio erit duplex pena: una dampni in quantum ad diuinam uisionem: alia sensus secundum quod ab igne corporali punientur et quantum ad ueritatem pena purgatorio minima excedit maximam penam huius uite: quanto enim aliquid magis desiderat: tanto eius absentia est molestior. et quia affectus quo desiderat summum bonum post hanc uitam inaniabilis sanctis est intensissimus: quia non retardat affectus mole corporalis: et etiam quia terminus fructus summo bono iam aduenisset: nisi aliquid impediret: et ideo de tardatione maxime dolet. sicut etiam cum dolor non sit lesio: sed lesio sensus: tanto aliquid magis dolet de aliquo leuius: quanto magis est sensitiuus. unde lesiones que fiunt in locis maxime sensibilibus sunt maximam dolorem causantes. et quia totus sensus corporalis est ab anima: ideo si in ipsa anima aliquid leuius agat: de necessitate oportet quod maxime affligat. quod autem anima ab igne corporali patiat hoc ad presens superponitur: quia de hoc infra dicitur. dicitur: et ideo oportet quod pena purgatorio quantum ad penam dampni et sensus excedat omnem penam istius uite. Quidam autem assignant rationem

ne ex hoc quod anima tota puniatur: non autem corpus: sed hoc nihil est: quia sic pena damnatorum est minor pro resurrectione quam ante quod falsum est. **Ad. i. q. d. q. d.** quantum ad quauis anima sit minus passiuus quam corpus: non est magis cognoscitua passio: et ubi est maior passio sensus ubi est maior dolor: et si sit minor passio. **Ad. ij. q. d. q. d.** accedat illi pena non est tamen ex quantitate peccati quantum ex dispositione puniri: quia idem peccatum grauius puniuntur ubi est hic. sic ille qui est melioris complexionis magis puniuntur eisdem plagis impositis quam alii: et tamen uidetur utriusque eisdem plagas per eisdem culpas inferens iuste facit. **Et per hoc et per solutio ad. iij. q. d. q. d.** aliquid dicitur uoluntariu duplex. Uno modo uoluntate absoluta: et sic nulla pena est uoluntaria: quia ex hoc est ratio pena quod uoluntati contraria. Alio modo dicitur aliquid uoluntariu uoluntate conditionata: sic uoluntate est uoluntaria propter sanitatem consequendam: et sic aliqua pena potest esse uoluntaria duplex. Uno modo quod per penam aliud bonum acquiruntur: et sic ipsa uoluntas assumit penam aliquam ut per satisfactionem. vel et quia ille libenter eam accipit et non uellet eam non esse: sicut accidit in martyrio. Alio modo quod quauis per penam nullum bonum nobis accrescat: tamen sine pena ad bonum punire non possumus: sicut per de morte naturali: et tunc uoluntas non assumit penam et uellet ab ea liberari: sed eam supponit: et quantum ad hoc uoluntaria dicitur: et sic pena purgatorio est uoluntaria. Quidam autem dicunt quod non est aliquid modo uoluntaria: quia sunt ita absorpti penis quod nesciunt se per penam purgari: sed putant se esse damnatos. Sed hoc est falsum: quia nisi scriberet se liberandos suffragia non peteret quod frequenter faciunt. **Et per hoc per solutio ad. v. q. d. q. d.** sicut per die iudicij diuina iusticia succedet igne quo dampnati in perpetuum puniuntur: ita et nunc sola iusticia diuina electi per hanc uitam purgantur in misterio demonum que victores exiterunt: nec ministerio angelorum: quia ciues suos non tamen uehementer affligent: sed tamen possibile est quod eos ad loca penarum deducant: et et ipsi demones quod per penam hominum letantur eas committant et assunt purgandis: tamen ut de eorum penis fatietur: tamen ut in eorum exitu a corpore aliquid suum ibi reperiant. in hoc autem seculo quod ad hunc locum pugne est puniuntur homines et a malis angelis sicut ab hostibus: ut per Job: et a bonis sicut per Iacob: cui uerum semper angelus perueniente emarcuit. **Et hoc etiam expresse dicitur in. iij. c. d. di. no. q. d.** boni angeli iterum puniuntur. **Et per hoc patet solutio ad obiecta.**

Ad. secundum sic pro ceditur: **Ad. q. lignum: fenem et stipula que supra edificari dicitur supra positum fundamentum non sint peccata uenialia: quia supra id quod est summum nihil potest edificari sed fundamentum spirituales edificij ut glo. dicitur in summo quod non potest super ipsum edificari. **Ad. edificium per fundamentum sustentatur. sed per tamen uenialia non sustentant per fundamentum spirituale quod est fides per dilectionem operum. sed lignum fenem et stipula que edificat non sunt peccata uenialia.****

¶ Esa. v. sup illud: Ue q̄ piūgū domū ad do-
mū. dicit Hiero. Hēici dogmata dogmatib' cōiū-
gū: 7 qui sup fūdāmētū edificare debuerūt aurū
argētū 7 lapides p̄ciosos: edificāt lignū fenū 7 sti-
pulā. s; heretici dogmata falsa p̄fingētes n̄ peccāt
venialit̄ s; mortalit̄. s; lignū fenū 7 stipulā n̄ sūt
pctā venialia. **¶** fm Ambro. aplica doctria ē
fundamētū: ille aut̄ supēdificat q̄ veniēs p' aplos
docet siue malus siue bon' sit: s; bñ docentes post
aplos edificant aurū argētū 7 lapides p̄ciosos i q̄
bus doctria p̄clara signat: mali aut̄ lignū fenū
7 stipulā i q̄bus vana 7 frivola doctria signat. sed
vana doctria 7 frivola ē pctm̄ mortale. s; p lignū
se. 7 sti. mortalia pctā itelligūt: 7 n̄ venialia. **¶**
Sed ē qd̄ dicit i lra p vba Aug. **¶** Lterius v' q̄
idē sint q̄ vtraq; supēdificāt: q; fm Aug. p aurū
signatur dei p̄tēplatio: per argētū dilectio p̄ioꝝ:
p lapides p̄ciosos bona opa. s; illi q̄ iordinatos
affect' aliquos hñt ad res tpales qui dicūt lig. se. 7
sti. edificare: p̄tēplātur aliqñ dei 7 diligit p̄ximū
7 aliqua bōa opa faciūt. s; idē s; q̄ edificāt vtraq;.
¶ sicut in lra d' illi edificāt aurū ar. 7 la. p. q̄
cogitat q̄ dei sūt q̄s placēt deo. s; tales ēt aliq̄ ve-
nialia p̄mittūt: vt p. j. Job. j. q̄ p lignū se. 7 sti. itel-
ligūtur. s; idē sūt q̄ vtraq; supēdificāt. **¶** Sed ē
qd̄ Aug. dicit: q̄ illi q̄ edificāt aurū ar. 7 la. p. s; se-
curi. sed illi q̄ edificāt lignū se. 7 sti. nō sūt securi
s; nō sūt idē qui vtraq; edificāt. **¶** Lter' v' q̄ ve-
nialia ēt mortali adūcta sint lignū se. 7 sti. vt nō
puniātur ēt eternalit̄ i dānatis s; tpaliter: q; s; dī
stantiā culpaz d; eē distātia penaz. s; culpa mor-
talis in infinitū excedit veniale. s; 7 pena penā. s; h'
nō pōt eē fm acerbitatē: q; acerbitas vtriusq; pe-
ne est finita. s; o; q̄ h' sit fm durationē qd̄ n̄ eēt si
veniale eternaliter puniretur. **¶** s; nō ē psonaz
acceptio apud deū: vt dicit Ro. ij. s; videt eē si p
eadē culpa vnū plus 7 aliū minus puniret. cum
ergo p culpa veniali iustus tpaliter puniat: 7 dā-
natus nō eternaliter sed tēpotaliter punietur.
¶ s; pira. Math. v. Nō exies iñ donec reddas
nouissimū quadrātē. i. minuta pctā. s; ille q̄ i pec-
cato mortali decedit nihil pōt reddere. s; p pctis
venialibus punietur eternaliter. **¶** N̄ ideo dō ad. i.
q. q̄ venialia charitatē adiūcta pnt p aliquā penā
psumi: 7 iō puenienter fm metaphorā signatur il-
lis que p ignē psunt. 7 q; quāto aliqđ pctm̄ est
gravius tato difficilius purgat. i pctis aut̄ veniali-
bus iuenit alterū altero graui': iō pueniētē eoz
diuersitas signat per diuersitatē eoz que facil' 7
tardius psuntur ab igne. 7 q; perfectio cuiusli-
bet quātittatis inario p̄hēditur p̄p̄ p̄cipiū me-
dit' 7 finē: iō triplex oīa ponitur: quia quedā sūt
grauissima i genere venialiu 7 difficilime purgabi-
lia: 7 hec p lignū signatur: quedā mima q̄ p stipu-
lā: qdā media q̄ per fenū signat. **¶** Ad. j. s. dō. q̄
sicut fundamentū transfumitur ad spiritalia ra-

tionē p̄ioꝝ 7 nō rationē inferioritatis: ita su-
peredificari dicunt nō que superius sed que po-
sterius sunt. **¶** Ad scōm dō q̄ venialia nō dicun-
tur superedificari quasi ex fundamēto stabilitatē
habentia. dicitur enī aliquid super fundamentū
poni tripliciter. Uno modo directo situ quod su-
pra fundamentū firmatur: 7 sic solū bona ope-
ra fidei formate que fundamentū dicitur super-
edificantur. Alio modo dicitur esse super quod ē
iuxta: sicut patet in psal. Super flumina babilōis
7 sic venialia superedificantur: quia fundamētū
nō destrunt: sed simul cū fundamēto sūt. Alio
modo dicitur esse super quod est post: sicut Eze.
vlt. Super terminū aser. i. post: ut glo. dicit. 7 sic
etiam mortalia possunt superedificari que fūda-
mentū destrunt. vel fm quosdā per lig. se. 7 sti
pulas nō intelliguntur ipsa venialia: sed opera bo-
na quibus aliquis motus venialis peccati se imi-
scet: 7 hec superedificantur quātū ad id quod est
boni in eis: 7 non quantū ad id quod habent de
veniali. Sed hoc nō videtur esse fm intentionem
apostoli 7 Aug. quia tunc non esset distinctio i-
ter lignū se. 7 sti. 7 aurū argētū 7 lapides p̄-
ciosum. **¶** Ad tertiu dicens q̄ in sacra scriptu-
ra p̄ter p̄ncipales sensum que; auctor intendit
possunt aliū sensus nō incōgrue aptari. Et sic Hiero-
ny. per adaptationē quādam loquitur 7 nō s; s;
intentionē apostoli. **¶** Ad quartū dicens q̄ ali-
qui etiam male docentes quādoq; nō mortaliter
sed venialiter peccant: sicut quando aliqua inuti-
lia docent: vel aliquis motus inanis glorie eis sur-
git. Vel dicens q̄ loquitur fm eundē modū si-
cut Hierony. **¶** Ad. ij. questionē dicens q̄ aurū
argētū 7 lapis p̄ciosus: 7 lignū 7 fenū 7 stipulā
possunt dupliciter expōi. Uno modo ita q̄ quelibet
bona opera dicantur aurū argen. 7 lapis p̄-
ciosus: 7 quelibet venialia dicantur lignū se. 7 sti-
pula: 7 sic nō est dubiu q̄ idē edificāt vtraq;. s;
qdā dicit 7 hec 7 qdā illa edificare fm q̄ eis ma-
gis insūt: sicut etiā actiui a p̄tēplatiuis distiguū-
tur: quāto 7 p̄tēplatiui aliqđ agāt 7 actiui aliqđ
p̄tēplēt aliqñ. Alio mō ita q̄ p aurū argētū 7 la-
pidē p̄ciosū itelligāt solū opa p̄fectoꝝ: 7 p lignū
fenū 7 stipulā supēdificata itelligāt venialia eoz
q̄ sollicitudinē d̄ rebus tpalib' gerūt n̄ solī deo va-
cates: 7 tūc p; q̄ n̄ sūt idē q̄ vtraq; edificāt: q; ip-
secti: 7 si bona opa faciūt: tñ obscurāt ex sollicitu-
dinibus hui' mundi 7 claritatē auri ar. 7 la. p̄ci.
n̄ habeāt. 7 s̄l p̄fecti ēt si aliq̄ venialia habeāt ta-
men ex seruoꝝe charitatis in eis cōsumūtur: 7 ex
sollicitudine cōtinua quā de purgatione propria
habent: 7 ideo non dicuntur ea superedificare: q;
in eis habitualiter nō manent: 7 tales securi sunt
quia nihil est in eis purgabile. **¶** Et fm hoc pa-
tet solutio ad obiecta. **¶** Ad tertiam questio-
nem dicens q̄ culpa non potest ordinari

nisi per penam: quod dicitur nihil inordinatum relinquit: ideo nunquam culpa sine pena dimittitur: in illis autem qui dantur non potest aliqua culpa dimitti: nec aliquis reatus tolli cum careant charitate per quam et culpa purgatur et reatus tollitur: et ideo culpa venialis in eis semper manebit vel reatus eius: si etiam ante peccatum mortale veniale dimissus fuisset quantum ad culpam manente reatu: et propter hoc eternam dantur de venialibus punientur. Ad primum ergo dicitur quod peccatum mortale meretur penam eternam in quantum gratiam tollit: et a deo eterno separatur: et sic in infinitum distat a venialibus. in illo ergo qui gratia caret et a deo in perpetuum separatus est: per accidens veniali eterna pena debet ratione subiecti que per se debet mortali. Ad secundum dicitur quod non est ibi aliqua personarum acceptio: quod in iusto est gratia cuius virtute culpa eius purgatur vel reatus qui caret dantur: et ideo eorum culpa vel reatus per penam expiari non potest: sic patet quod venialia per actus habent mortali adiuventia in dantur quod non sunt lignum fenem et stipula.

Ad tertium sic proce

ditur: videtur quod per penam purgatoriam non expiet peccatum veniale quo ad culpam: quod super illud. Job. v. Est peccatum ad mortem etc. dicitur glo. Quod in hac vita non corrigatur frustra pro mortem et veniam postulat. et nullum peccatum pro hac vita quo ad culpam dimittit. Sed et dicitur de labi in peccato et a peccato liberari. sed anima pro mortem non potest peccatum veniale. et nec a peccato veniali absolui. Sed Bre. dicit quod talis in iudicio quod sit futurus est qualis de corpore exiit: quod lignum ubi ceciderit ibi erit. Ecclesiastici. xj. Si ergo aliquis in hac vita exit cum veniali in iudicio cum veniali erit: et ita per purgatorium non expiatur a culpa veniali aliqua. Sed dicitur quod culpa actualis non delet nisi per contritionem. sed pro hanc vitam non erit contritio que est actus meritorum: quia tunc non erit meritum neque demeritum: cum secundum Damasc. hoc est hominum mors quod angelus casus. et pro hac vitam non dimittit in purgatorio veniale quo ad culpam. Sed veniale non est in nobis nisi ratione fomitis. unde in primo statu Adae veniale non peccasset: ut in. ij. li. di. xxi. dicitur est. sed pro hanc vitam in purgatorio non erit sensualitas fomite corrupto in anima separata: quod fomes dicitur lex carnis: Ro. vij. et non erit ibi venialis culpa: et ita non potest expiari per purgatorium ignem. Sed contra est quod Gregorius dicit in. iij. Dial. et Augustinus de vera penitentia quod quedam culpe leues in futuro remittuntur: nec potest intelligi quo ad penam: quia sic omnes culpe quantumcumque graves quantum ad reatum pene per ignem purgatorium expiatur. et venialia quantum ad culpam purgantur per ignem purgatorium. Sed Loz. iij. per li. se. et sti. ut dicitur est venialia intelliguntur. sed lignum fenem et sti. per purgatorium consumuntur et ipse veniales culpe post hanc vitam remittuntur. Tertius videtur quod ignis purgatorius non liberet a reatu pene. omnis enim purgatio respicit fedicitatem sed pena non importat aliquam fedicitatem. ergo

ignis purgatorius non liberat a pena. Sed contrarius non purgat nisi per suum contrarium. sed pena non contrariatur pene. et per penam purgatorium non purgatur aliquis a reatu pene. Sed Loz. iij. super illud: Saluus erit sic tam etc. dicitur glo. ignis iste est tentatio tribulationis de qua scriptum est: Uasa figuli probat fornax etc. Ecclesiastici. xxvij. et homo expiatur ab omni pena per penam huius mundi: saltem pro mortem que est maxima penam: et non per purgatorium ignem. Sed pena purgatorium est grauior quam pena quolibet huius mundi: ut dicitur est. sed per penam satisfactoriam quam aliquis in hac vita sustinet expiatur a debito pene. et multo fortius per penam purgatorium. Tertius videtur quod ab illa pena unus non liberet alio citius. quanto enim grauior est culpa et maior reatus tanto acerbior pena imponitur in purgatorio. sed que est proportio pene acerbioris ad culpam grauiorem eadem est proportio pene leuioris ad culpam leuiorem. et ita cito liberat unus a pena illa sic alius. Sed in equalibus meritis redduntur inaequales retribuciones et in celo et in inferno quantum ad durationem et videtur esse sicut in purgatorio. Sed contra est similitudo apostoli qui dicitur venialium per li. se. et sti. significauit. sed patet quod lignum dicitur manet in igne quod fenem et sti. et videtur peccatum veniale dicitur puniri in purgatorio quod alio modo. Unde dicitur ad primum. quod quidam dixerunt quod pro hac vitam non dimittit aliquod peccatum quo ad culpam: et si cum mortali culpa quis decedat dantur et remissionis ea parum non est: non autem potest esse quod cum veniali decedat sine mortali: quod ipsa gratia finalis culpam purgat veniale. veniale enim peccatum contingit ex hoc quod aliquis christi habet in fundamento minus aliquid temporale diligit: quod quidem excessus ex concupiscentia corruptione contingit. unde si gratia oio concupiscentie corruptione vincat: sicut in beata virgine fuit: non manet aliquis locus veniale: et ita cum in morte oio diminuat et annihilat ista concupiscentia: poterit anima totaliter gratie subiiciuntur: et veniale expellitur. Sed hec opinio frivola est: et in se et in causa sua. in se quidem: quod dicitur scilicet et euangelium aduersatur que non potest exponi de remissione venialium quantum ad penam: ut magister in littera dicitur: quod sic tam leuia quam grauiora in futuro dimittuntur: Gregorius autem leues culpas tamen post hanc vitam remitti prohibet. nec sufficit quod dicunt quod hic dicitur spiritus de leuib: ne putet nihil graue per eis nos passuros: quia remissio pene magis aufert grauitatem penam quam ponat. quantum ad causas autem frivola apparet: quod defectus corporalis qualis est in ultimo vite non aufert concupiscentie corruptionem: vel diminuit quantum ad radices: sed quantum ad actum: sicut patet etiam de illis qui grauius infirmantur. nec iteque tranquillat potentias anime: ut eas gratie subiiciat: quia tranquillitas potentiarum et subiectio earum ad gratiam est quando inferiores vires obediunt superioribus que legi dei condelectantur: quod in statu illo esse non potest: cum actus vitiarum impediatur: nisi tranquillitas dicatur priuato

pugne: sicut etiā in dormientib⁹ accidit: nec tñ ppi hoc sonus oī concupiscētiāz dīminuere aut vires aīe trāq̄llare aut eas ḡre s̄bdere. ⁊ p̄ca dato q̄ p̄cipiāz radicaliter dīnueret defect⁹ ille ⁊ vires aīe s̄bderet ḡre: adhuc hoc nō sufficeret ad purgationēz culpe venialis iā cōmissē: quāuis sufficeret ad v̄tationē future: quia culpa actualis etiā venialis nō dīmittit sine actuali cōtritiōis motu: vt. s̄. di. xvj. dicit⁹ est: quāntūcūq̄ habitualr̄ intendat. ⁊ t̄ngit aut q̄nq̄ q̄ aliquis dormiēs moris in ḡia ex̄ns qui cū veniali aliquo obdormiuit: ⁊ talis nō p̄t actū p̄tritiōis h̄c de veniali ante mortē. non p̄t dici vt dicit⁹ q̄ si nō penituit actu vel p̄posito in gn̄ali vel sp̄ali q̄ sit versū in mortale p̄ hoc q̄ veniale sit mortale dū placet: q̄ nō quelibet placētia venialis facit p̄ctm̄ mortale: als oē veniale esset mortale: q̄ q̄libet veniale placet cū sit voluntariū: s̄z talis placētia q̄ ad fructiōnez spectat in q̄ oīs humana pueritas p̄sistit dū reb⁹ v̄tēdis fruimur: vt Aug. dicit⁹: ⁊ sic placētia illa q̄ facit p̄ctm̄ mortale est actualis placētia: q̄ oē p̄ctm̄ mortale in actu p̄sistit. p̄t aut t̄ngere q̄ aliq̄s postq̄ veniale peccatū p̄misit nihil actualr̄ cogitet d̄ p̄ctō vel dīmit tēdo vel tenēdo: s̄z cogitat forte q̄ triangulus h̄c tres angulos equales duob⁹ rectis: ⁊ in hac cogitatiōe obdormiat ⁊ moriā: vñ p̄z q̄ hoc opio oīno s̄rrōnalis ē. ⁊ iō cū aliq̄s oīm q̄ culpa venialis i eo qui cū ḡia decedit post h̄c vitā dīmittit per ignēz purgatorij: q̄ pena illa aliquat̄ voluntaria v̄tute ḡre habebit v̄z expiādi culpā oēz que suml cū ḡra stare p̄t. Ad p̄mū q̄ dō q̄ glo. loquit̄ de p̄ctō mortali. Uel dō q̄ quis in hac vitā nō corrigat in se: cōrigit tñ in merito: q̄ hic hō meruit vt ibi illa pena sit meritoria sibi. Ad sc̄dm dō q̄ p̄ctm̄ veniale cōtingit ex corruptiōe fomitis qui in aīa separata in purgatorio ex̄nte nō erit: ⁊ iō non poterit peccare veniali: s̄z remissio culpe venialis ē ex ḡia informata que in purgatorio erit in aīa separata: ⁊ iō nō est sile. Ad tertiū dō q̄ venialia nō variāt statū hoīs: q̄ neq̄ tollūt: neq̄ dīminuūt charitātē s̄m quā mēsurat quāntitas gratuite bōitatis aīe: ⁊ iō p̄ hoc q̄ venialia dīmittunt vel cōmittūt talis manet aīa qualis p̄us. Ad q̄rtū dō q̄ post h̄c vitā nō p̄t esse meritū respectu p̄m̄j essentiālis: s̄z respectu alicui⁹ accidētaliā p̄t esse q̄ diu manet hō in statu vie aliquo: ⁊ iō in purgatorio p̄t esse act⁹ meritorius quātū ad remissionē culpe venialis. Ad v. dō q̄ quāuis veniale ex p̄nitate fomitis cōtingat: tñ culpa in mēte p̄sequit̄: ⁊ iō ē destructo fomite culpa adhuc manere potest.

Ad ij. q. dō q̄ quicūq̄ ē debitor alicui⁹ per hoc a debito absoluit q̄ debitū soluit. ⁊ q̄ reat⁹ nihil est aliud q̄ debitū pene per hoc q̄ aliquis penam sustinet quā debebat a reatu absoluit: ⁊ s̄z hoc pena purgatorij a reatu purgat. Ad p̄mū q̄ dō q̄ reatus quōis nō importat fedritatē quantū in se ē:

tñ h̄z ordinē ad fedritatē ex cā sua. Ad sc̄dz dō q̄ pena quōis nō cōtrariet̄ pene: tñ p̄iat reatu ad penā: q̄ ex hoc manet obligatio ad penā q̄ penā nō sustinuit quā debebat. Ad tertiū dō q̄ i eis dē verbis sacre scripture latet multiplex intellectus vñ ⁊ ille ignis p̄t intelligi tribulatio p̄ns: vñ pena sequēs: ⁊ per vtrāq̄ venialia purgari p̄t: sed q̄ moris nālīs ad hoc nō sufficiat. s̄. dicit⁹ ē. Ad ij. q̄ dō q̄ quedā venialia sūt maioris adherētie q̄ alia s̄m q̄ affect⁹ magis ad ea inclinā: ⁊ fortius in eis figit. ⁊ q̄ ea que sunt maioris adherētie tardius purgant: ideo quidāz in purgatorio diutius q̄ aliq̄ torquent s̄m q̄ affectus eoz ad venialia sūt magis immensus. Ad p̄mū dō q̄ acerbitas pene p̄prie respondet quāntitati culpe: s̄z diuturnitas respondet radicationi culpe in subiecto. vñ potest contingere q̄ aliquis diutius morēt qui minus affligit: ⁊ econuerso. Ad sc̄dm dō q̄ p̄ctm̄ mortale cui debetur supplicijz inferni ⁊ charitas cui debet p̄m̄i padisi post hanc vitā radicantur inobis in subiecto: ⁊ iō quātū ad oēs est eadē dī uturnitas vtrōbiq̄. sec⁹ aut est de p̄ctō veniali q̄ dō in purgatorio puniuit: vt ex dictis p̄z. Qd. II.

Unde queritur

Que cōfessioe gn̄ali. Et circa hoc querunt tria. P̄io v̄z virtute cōfessiois gn̄alis venialia deleanit quo ad culpā. Sc̄do v̄z p̄ctā mortalia oblitā. Tertio v̄z aliquis possit licite p̄fiteri p̄ctā q̄ non fecit.

Ad primū sic proce

Dicit⁹ v̄z q̄ p̄fessioe gn̄alē q̄ sit i p̄pletorio ⁊ p̄ma nō dīmittant venialia: p̄fessio. n. q̄ dīmittit tur p̄ctā ē q̄ d̄dā sacrale. s̄z illa gn̄alis p̄fessio nō est sacralis: q̄ p̄t fieri ēt nō sacerdoti. q̄ nō valet ad p̄ctōz venialiu dīmissionē. P̄. p̄fessio p̄ hoc ordinat̄ ad p̄ctōz dīmissionē in quātū p̄ cā p̄ctā cōfitentis manifestant. s̄z p̄fessionē gn̄alez ita s̄manerēt occulta p̄ctā p̄fiteri respectu ei⁹ cui fit p̄fessio sic ⁊ p̄us: tñ q̄ q̄nq̄ ille cui fit p̄fessio nō p̄t distinguere voces singuloz q̄n plures suml gn̄alez p̄fessioe faciūt: tñ q̄ in illis gn̄alib⁹ que in p̄fessioe gn̄ali dicunt nō est aliquis qui non peccet. q̄ cōfessio generalis nō valet ad dīmissionē venialiu. P̄. p̄ctio directi⁹ ordinat̄ ad remissionē culpe q̄ p̄fessio. s̄z p̄ctio gn̄al n̄ suffic̄ ad remissionē venialiu: q̄ q̄nq̄ cū gn̄ali p̄ctioe sil stat habitual placētia alicui⁹ venial. q̄ m̄to m̄n⁹ p̄fessio gn̄alis p̄ctā venialia q̄ ad culpā delet. P̄. si dixerim⁹ q̄ p̄ctm̄ nō habem⁹ nosipos seducim⁹: vt dī. j. Jo. j. s̄z aliq̄ qui nō h̄nt peccata mortalia frequent̄ cōfessionē generalem faciunt. si ergo talis cōfessio sufficit ad delenduz venialia frequēter sunt sine peccato aliquo: quod videtur esse cōtra auctoritatē indunctam.

Sz: nihil in ecclesia frustra agit. s; post generalē confessionē sequit̄ fm vsuz eccle oratio qua sacerdos dimissionē pctōz p̄fitentib; p̄ccat. q̄ cōfessio generalis valet ad dimissionē pctōz saltē venialiu;.

S. sacerdos accedens ad missaz celebrandā confessionē generalē facit vt purius accedat. sed hoc non est si talis p̄fessio nō purgaret. q̄ purgat saltē a pctis venialib;. **R**. ideo dōm q̄ ista est rō q̄re per infusione gr̄e et charitatis pctā venialia nō dimittant: q; nō opponunt charitati quantum ad habitū: sed magis quantum ad actū eius quē impediunt vel retardant: et iō qñ actū charitatis p̄ venialia dirigit ea quasi suo p̄iō delect: nec o; q̄ p̄ sin; gulū eoz actus charitatis ferat ad eoz delectationē: q; nullū eoz de se h; spālez rōnem qua charitati aliquo p̄riet: sicut est de pctis mortalib;: sed omnia fm vnā rōnez disponūt ad p̄iū charitatis inquantū nimis spālib; reb; inheret. vñ cū p̄fessio gnālis sit actus ex charitate p̄cedēs in eo qui charitatez h; in venialia directus: p̄stat q̄ valet ad venialiu; pctōz dimissionē quantum ad culpā: et qñq; quantum ad penā tāta pōt deuotio cōfitentis adesse.

Ad p̄mū q̄ dō q̄ p̄fessio gnālis qñq; est sacralis: et qñq; nō. sacralis quidē est qñ aliquis in secreto sacerdoti p̄fiteat: quedā q̄ meminit: et alia venialia in gnāli: et tunc illa gnālis cōfessio ex q̄tuor; h; q̄ valeat ad remissionē venialiu; quantum ad culpā: et etiā penā vel in pte vel in toto. s. ex p̄ritōe cōfiteētis: ex hūilitate cōfessiois: ex orōne sacerdotis in quantum ē quedā p̄sona: ex vi clauu; qñ aut sit publice corā multis: et cū multis in ecclesia nō est facta: vñ tūc h; efficaciac̄ ex trib; p̄mis: et nō ex quarto: et p̄ hoc etiā nō sibiungit in p̄ma et cōpletōio absolutio: nec satisfactiois iniunctio: sed solū orō miserat.

Ad scōm dō q̄ rō illa p̄cedit de confessione sacrali que iudiciū sacerdotis expectat: et iō requirit aliquā pctōz manifestatio.

Ad iij dō q̄ cōritio gnālis sufficit ad pctōz venialiu; dimissionē quo ad culpā: s; illud qd̄ habitu retinet in affectu excludit ab illa gnālitate. vñ illud nō delect per talē cōritionē: neq; etiā p̄ gnālē p̄fessionē.

Ad q̄rtū dō q̄ nō fuit intēno apli dicere q̄ nō sit aliqd̄ momētū in quo hō nō sit sine pctō q̄ ad culpā: s; q; ista vita a nullo sine pctō agit: et q; ē dimissa culpa reatus aliquis manet.

Ad secundum sic pro

cedit: Ut q̄ p̄fessio gnālis nō sufficiat ad delendū pctā mortalia oblita. p̄ctm. n. qd̄ p̄ cōfessionē delectū ē: nō ē necesse itez p̄fiteri. si q̄ pctā oblita p̄ p̄fessionē gnālez dimittent: nō esset neciu; q̄ cū ad noticiā redeūt aliquis ea p̄fiteret.

S. quicūq; est cōsciū alicui; pcti: vel nō h; p̄ctm vel est oblit; sui pcti. si q̄ p̄ gnālez p̄fessionē factā pctā oblita mortalia dimittunt: quicūq; nō ē sibi p̄ca de aliq; pctō mortali qñcūq; gnālez p̄fessionē facit

pōt esse cert; q̄ sit imūnis a pctō mortali qd̄ est p̄ aplm. j. Coz. iij. Nihil mihi cōsciū sū: s; nō i h; iustificatus sū.

S. nullus ex negligentia reportat cōmodū. s; nō pōt esse sine negligentia q̄ aliqd̄ peccatū mortale obliuiscat a nō ei dimittat. q̄ non reportat ex hoc tale cōmodū q̄ sine spāli cōfessioe de pctō ei dimittat.

S. magis est elongatū a cōgnitione cōfiteētis illud qd̄ est oio igratū q̄ illud ē est oblitus: s; pctā p̄ igrantiā cōmissa gnālis p̄fessio nō delect: q; tūc heretici qui nesciūt aliq; pctā i quib; sūt esse pctā: aut etiā aliqui simplices p̄ gnālez p̄fessionē absoluerent qd̄ falsū est. q̄ gnālis p̄fessio nō tollit pctā oblita.

S. psal. Accedite ad cū et illūinami: et fa. ve. nō cōfū. s; ille qui p̄fiteatur oia q̄ scit accedit ad deū q̄tū pōt. plus aut ab eo requiri nō pōt. q̄ nō cōfundit vt repulsā patiat s; veniā cōsequit̄.

S. ille qui p̄fiteat veniā p̄delect nisi sit fict; s; ille qui p̄fiteat oia pctā q̄ i memoria h; et oblit; est aliquoz; nō ex hoc est fict;: q; igrantiā facti parit q̄ a pctō excusat. q̄ veniā p̄sequit̄: et sic pctā oblita sibi relaxant: cū impiū sit a deo dimidiā sp̄are veniā: vt. s. ol. xv. mgr̄ oic.

R. ideo dō q̄ p̄fessio opaf̄ p̄supposita p̄ritōe q̄ culpā delect: et sic ordiat̄ p̄fessio directe ad dimissionē pene: qd̄ qd̄ fac̄ et ex erubescētia quā h;: et ex vi clauu; cui se p̄fiteat subijcit. cōtingit aut qñq; q̄ p̄ritōz p̄cedentē p̄ctm aliqd̄ delectū ē q̄ ad culpā siuei generalis: si ei tūc memoria nō habeat: siue in spāli: et tñ an p̄fessionē aliquis illi; pcti oblit; est: et tunc p̄fessio gnālis sacralis opaf̄ ad dimissionē pene ex vi clauu;: quib; se cōfiteat subijcit nullū obstaculū quantum in ipō ē ponēs: s; ex illa pte qua erubescētia p̄fessiois pcti penā miuebat: pena ipius d̄ q̄ qd̄ spāli corā sacerdote nō erubuit n̄ ē dimota.

Ad p̄mū dō q̄ in sacrali p̄fessioe nō solū req̄rit̄ absolutio: s; iudiciū sacerdotis satisfactioe iponētis expectat: et iō q̄uis iste absolutōe sit funct;: tñ tenet p̄fiteri vt suppleat qd̄ defuit sacrali p̄fessionē.

Ad scōz dō q̄ p̄fessio nō opaf̄: vt dictū est: nisi p̄ritōe p̄supposita de q̄ qñ vā fuerit nō pōt aliqd̄ scire: sic nec scire pōt an giaz hēat p̄ certitudinē: et iō sciri nō pōt vtz p̄ p̄fessionē gnālez sit sibi p̄ctm oblitū dimissū p̄ certitudinē q̄uis possit p̄ p̄ctur ras aliquas estimari: de quib; .s. ol. ix. dictū est.

Ad tertū dō q̄ iste nō reportat cōmodū ex negligentia: q; nō ita plenā remissionē p̄sequit̄: sic alibi p̄secut; fuisse: nec tñ meret; et tenet itez p̄fiteri cū ad memoriā p̄ctm reduxit.

Ad q̄rtū dō q̄ igrantiā iuri n̄ excusat: q; ipā p̄ctm ē: s; igrantiā facti excusat. vñ aliqd̄ de hoc q̄ nō p̄fiteat pctā que nescit eē pctā pp̄ igrantiā iuri diuini nō excusat a fictōe: excusaret at si nesciret ea eē pctā pp̄ igrantiā p̄cularis circūstātie: vt si cōguit alienā quā credidit esse suā: sed obliuio de actu pcti h; igrantiāz facti: et iō excusat a pctō fictōis in p̄fessioe: qd̄ fructū absolutiois et cōfessionis impedit.

Tertium sic proce

dit: Ut qd aliquis licite possit pferri pccm qd no hz: qd sicut dicit Bre. Bonaz metus est ibi culpa agere vbi culpa no e. qd ad bona mentē p tiner: vt d illis culpis se accusat quas no comisit.

¶ S. aliquis p hūilitatē se reputat detiorē aliq qui est manifest pccō: et in hoc comēdand est. sz qd corde quis estimat sz ore cōfiteri. qd licite pōt se cōfiteri hie graui pccm qd hēat. ¶ S. aliqz qnqz dubitat de aliquo pccō vt sit mortale vel veniale: et talis dō vt videt de illo cōfiteri vt de mortali qd aliquis dō pferri aliqō pccm qd no hz. ¶ S. satisfactio ex cōfessione ordinat. sz aliquis pōt satisfacere de pccō qd no comisit. qd pōt etiā pferri pccatū qd no fecit. ¶ S. qd dicit se fecisse qd no fecit mētē. sed nullus in pffessione mētē dō: cū oē mēdaciū sit pccm. qd nullus dō pferri pccm qd no fecit. ¶ S. in iudicio exteriori non dō aliquod crimē alicui impingit qd no pōt p tēta idoneos p bari. sed testis in foro pnie est pccia. qd aliquis non dō se accusare de pccō qd cōscia sua non habet.

Rideo dō qd per pffessionē dō penitēs se pffessori suo manifestare: ille autē qui aliud de se sacerdoti loquit qd sua cōscia habet siue in bonum siue malū non se sacerdoti manifestat: sz magis occultat: et ideo non ē idonea cōfessio: sz ad qd hō sit idonea requirit qd os cordi concideret: vt solū hoc os accusat qd pccia tenet. ¶ Ad p̄mū qd dō qd agere culpaz vbi no est pōt esse dupl. vno mō vt intelligat quātū ad sbam act: et sic no est vep: nō. n. ad bonā mētē p̄tinet: sed ad errantē vt se actū aliqē comisit cogit quē no p̄misi. Alio mō quantū ad p̄ditionē act: et sic verū est qd Greg. dicit: quia iustus in actu qui de se bonus vt formidat ne ali quis defect ex parte sua fuerit: et sic dō iob. ix. Clebar oia opera mea. et iō ad bonā mētē etiā pertinet: vt hanc formidīnē quā corde tenet lingua accuset. ¶ Et per hoc p̄ solutio ad scōm: qd iustus qui est vere humilis no reputat se detiorē q̄tuz ad p̄p̄rationē act: qui sit peior ex gener: sz timet ne in his qui bene agere vt per superbā grauius delinquant. ¶ Ad tertū dō qd qn aliquis dubitat de aliquo pccō an sit mortale tenet illud cōfiteri dubitatione manente: qd qui aliquid cōmittit vel omittit in qd dubitat eē mortale pccm: peccat mortaliter discrimini se cōmittēs: et silt periculo se cōmittit qui de hoc qd dubitat esse mortale negligit pferri: nō tñ dō asserere illud esse mortale: sed cū dubitatōe loqui et iudiciū sacerdotis expectare e est discernere inter leprā et leprā. ¶ Ad q̄rtū dō qd ex hoc qd hō satisfacit p pccō qd no comisit no incurrit mendaciū: sicut cū quis cōfiteat pccm qd no credit se fecisse: si. n. dicat pccm qd non fecit tñ credit se fecisse no mentit: et iō non peccat si eo mō dicat sicut ē in corde suo.

De III. Unde queritur

de sigillo pffessionis. Et circa hoc querunt tria. P̄mo vtz in q̄lz casu teneat hō celare ea que sub sigillo pffessionis hz. Secōdo vtrū possit aliū reuelare de licentia cōfidentis. Tertio vtz teneat ea celare si etiā alio ea nouit.

De primuz sic proce

dit: Ut qd non in quolibz casu teneat celare sacerdos pccā que sub sigillo pffessionis nouit: qd sicut dicit Bern. Qd ē institutū p charitate p̄tra charitatē no militat. sed celatio pffessionis i aliquo casu cōtra charitatē militaret: sicut si aliquis i cōfessione scit aliqē hereticū quē no pōt inducere ad hoc qd desinat a corruptione plebis. et silt de illo qui scit p pffessionē affinitatē esse inter aliquos qui cōtrahere volunt. qd talis dō cōfessionē reuelare. ¶ S. id ad qd quis obligat ex p̄cepto ecclesie tñ non est necesse obseruari mandato eccle in cōtrariū facto. sed celatio pffessionis introducta ē ex statuto e: de tñ. si qd per ecclesiaz p̄cipiat qd quicūqz scit aliquid de tali pccō dicat: ille qui scit per pffessionē dicere dō. ¶ S. magis dō hō seruare cōsciaz suā qd famā alter: qd charitas ordinata ē. sz aliqui aliquis pccm celas incurrit p̄p̄rie cōscie damnū: si cut cū in testimoniū adducat p pccō illo et iurare cogit de veritate dō: vel cū aliquis abbas scit p pffessionē alicui p̄oris sibi sbiecti pccm cui occasio inducit ipz ad ruinā si ei p̄oratus dimittat. vndō dō ei auferre pp debitū pastoralis cure: auferēdo at vt pffessionē publicare. ¶ S. aliqz sacerdos per pffessionē alicui quā audit pōt accipere pcciaz qd sit p̄latōe indign. sz quilibz tenet d̄dicere p̄motōi indigno: si sua interst. cū qd d̄dicēdo suspicōez iduceat videat d̄ pccō: et sic qdāmō pffessionē reuelare: vt qd oporteat qnqz pffessionē reuelare. ¶ S. qd ē qd dicit decretal de p̄nija et remis. caueat sacerdos ne vbo vel sig vel alio quō mō pdat aliq̄ten pccō: m.

¶ S. sacerdos dō deo cui ē mister p̄formari. sz de pccā qd p pffessionē p̄dūit n̄ reuelat: sz tegit. qd nec sacerdos reuelat dō. ¶ Lū vt qd sigillū pffessionis se extendat ad alia q̄ illa q̄ sūt de pffessionē: qd de pffessionē no sūt nisi pccā. sz aliq̄n aliqz cū pccis multa alia narrat qd ad pffessionē no p̄tinet. qd cū ea sacerdoti dicat vt deo vt qd ad illa etiā sigillū pffessionis se extendat. ¶ S. aln aliqz dicit alicui aliqō secretuz et ille recipit s̄ sigillo pffessionis. qd sigillū pffessionis se extendit ad illa que no sūt de pffessionē. ¶ S. sigillū cōfessionis est aliq̄d annexū sacrali cōfessionis. sed ea que sūt anexa alicui sacro non se extendūt vltra sacramentum illud. ergo sigillum cōfessionis non se extendit nisi ad ea de quibus est sacramentalis cōfessio.

Uterius vñ q̄ nō solū sacerdos sigillū p̄fessionis habeat: q̄ aliqui aliquis p̄fitef sacerdoti p̄ iterptē necitate vrgēte. s̄ iterpres vt vñ tenet p̄fessionē celare. q̄ etiā nō sacerdos aliquid s̄ sigillo p̄fessionis h̄z. **¶** S. aliqui aliq̄s in casu necessitatis pōt laico p̄fiteri. s̄ ille tenet pctā celare cū sibi dicat sic deo q̄ nō solū sacerdos sigillū p̄fessionis h̄z. **¶** S. aliqui aliq̄s se sacerdotē fingit vt p̄sciaz alicui' exploret p̄ hāc fraudē: et ille etiā vt vñ peccat si p̄fessionē reuelat. q̄ nō solus sacerdos sigillū p̄fessionis h̄z. **¶** S. q̄ solus sacerdos est minister hui' sacri. s̄ sigillū p̄fessionis ē ānexū sacro. q̄ solus sacerdos h̄z sigillū p̄fessionis. **¶** S. hō tenet ea q̄ in p̄fessionē audit celare: q̄ nescit ea vt hō: s̄ vt de'. sed solus sacerdos est mīster dei. q̄ ipse solus tenet occultare.

Rūdo dō ad p̄mā. q̄ in sacris ea que exterius gerūt sūt signa que interius p̄tingūt: et iō confessio qua quis sacerdoti se s̄bicit signū ē interioris qua quis deo s̄bicit. de' autē pctm̄ illius qui se sibi s̄bicit p̄ p̄niam tegit. vñ et hoc ōz in sacro p̄nie signari: et iō de necitate sacri est q̄ quis p̄fessionē celat: et tāq̄ violator sacri peccat qui reuelat: et p̄ter h' sūt alie vtilitates hui' celatōis: q̄ p̄ hoc hoies ad p̄fessionē magis attrahunt: et simplic' pctā cōfitem'. **¶** Ad p̄mū q̄ dō q̄ quidā dicūt q̄ sacerdos nō tenet fernare sub sigillo p̄fessionis: nisi pctā de q̄b' penitēs emēdare p̄mittit: als pōt ea dicē ei qui pōt p̄desse et nō obesse. s̄ hec opio vñ erronea: cū sit v̄ v̄tate sacri: sic. n. baptis'm' est sacm̄ q̄uis q̄s fieri accedit: nec ē mutandū p̄ hoc aliqd de essentialib' sacri: ita p̄fessio nō desinit eē sacralis q̄uis ille qui p̄fitef emēdationē nō pponat: et iō nihilomin' s̄ occulto tenendū ē: nec tñ sigillū p̄fessionis p̄ charitatē mīlstat: q̄ charitas nō requirit q̄ apponat remediū pctō q̄ hō nescit: illud autē q̄ s̄b p̄fessionē scit ē q̄s nescit: cū nesciat vt hō: s̄ vt de': tñ aliqd remediū adhibere d̄z in p̄dictis casib' q̄ tū pōt sine p̄fessionis reuelatōe: sicut monēdo eos qui p̄fitem': et alijs diligentia apponēdo ne corū panē p̄ heresiz pōt etiā dicere plato q̄ diligent' in uigilet sup gregē suū: ita tñ q̄ nō dicat aliqd p̄ q̄d v̄bo vel nutu p̄fitefēz p̄dat. **¶** Ad scōm dō q̄ p̄ceptū de p̄fessionē fuada p̄sequit ipm̄ sacm̄: et iō sicut p̄ceptū de p̄fessionē sacrali faciēda ē de iure dīno: et nō pōt aliq̄ dispētatōe: vñ iussioe humana hō ab eo absolui: ita nullus ad reuelatōez p̄fessionis pōt ab hoie cogi vel licētiari. vñ si p̄cipiatur s̄b pena excoīcatōis tā late q̄ dicat si aliquid scit d̄ pctō nō d̄z dicē: q̄ d̄z estimat q̄ intētio p̄cipiēt' sit si sciat vt hō: si ēt exp̄meret de p̄fessionē interrogas n̄ deberet dicē nec excoīcatōez icurreret: q̄ n̄ ē s̄bie cē superiori suo: nisi vt hō: h' at nescit vt hō: s̄ vt de'. **¶** Ad tertiū dōz q̄ hō nō adducit i testionū nisi vt hō: et iō absq̄ lesione p̄scie pōt iurare se nescire q̄d sit tñ vt de'. s̄lir autē absq̄ lesioe p̄scie pōt plat' impunitū dimittere pctm̄ q̄d scit vt de': vñ s̄n

aliquo remedio: q̄ nō tenet adhibere remediū: nisi eo mō quo ad ipm̄ desert. vñ in his que deservunt ei in foro p̄nie in eodē foro d̄z q̄tū pōt adhibere remediū: vt abbas in casu p̄dicto admoncat eū: vt p̄orātū resignet: vñ si noluerit pōt ex aliqua alia occasioe absolueri a cura p̄orāt: ita tñ q̄ ois suspicio v̄tē de p̄fessionis reuelatōe. **¶** Ad q̄rtū dō q̄ ex multis alijs cāis aliq̄s reddit indign' ad p̄latōis offm̄ q̄ ex peccato: sicut ex defectu scie vel etatis vel alicui' hui' mōi: et iō qui d̄dicit nec suspicionē de crimie fac nec p̄fessionē reuelat. **¶** D. ij. .q. dō q̄ sigillū p̄fessionis nō directe se extendit nisi ad illa q̄ cadūt s̄b sacrali p̄fessionē: s̄ indirecte id q̄ nō cadūt s̄b sacrali p̄fessionē etiā ad p̄fessionis sigillū p̄tiner: sicut illa p̄ que possent peccato: vel pctm̄ deservendi: nihilomin' etiā illa sūmo studio sūt celanda: tū p̄p̄ scādālū: tū p̄p̄ p̄nitatē que ex consuetudine accidere possent. **¶** Et p̄ hoc p̄z r̄sio ad p̄mū. **¶** Ad scōm dō q̄ hō nō de facili d̄z recipere aliquid hoc mō: si tñ recipiat ex p̄missioe tenet h' mō celare: ac si in p̄fessionē haberet q̄uis s̄b sigillo p̄fessionis nō habeat. **¶** D. iij. q. dō q̄ sigillū cōfessionis cōpetit sacerdoti in q̄tū ē mīster hui' sacri q̄d nihil ē aliud q̄ debitū p̄fessionē celadi: sic clavis ē p̄tās absoluedi: tñ sicut aliquis qui nō ē sacerdos in aliquo casu p̄cipat aliquid de actu clavis vuz p̄fessionē audit p̄p̄ necitatē: ita ēt p̄cipat d̄ actu sigilli p̄fessionis: et tenet celare q̄uis p̄p̄ loquendo sigillū p̄fessionis nō habeat. **¶** Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Ad secundum sic pro

Recedit: Ut q̄ de licētia penitētia non possit sacerdos pctm̄ q̄d s̄b sigillo p̄fessionis h̄z alteri p̄dē q̄d. n. nō pōt superior nō pōt inferior. s̄z papa nō possent aliq̄ licētiare: vt pctm̄ q̄d scit in p̄fessionē alteri diceret. q̄ nec ille qui p̄fitef pōt ip̄z licētiare. **¶** S. illud q̄d ē institutū p̄p̄ bonū eō nō pōt ex arbitrio vni' mutari. s̄z celatio p̄fessionis ē instituta p̄p̄ bonū tot' ecclie: vt hoies p̄fidētius ad p̄fessionē nē accedat. q̄ ille qui cōfitef nō pōt licētiare sacerdotē ad dicēdū. **¶** S. si possent sacerdos licētiari videret vari palliū malicie malis sacerdotib': q̄a possent p̄tendere sibi licētiā datā: et sic impune peccarēt: q̄d nō est cōueniēs. q̄ vñ q̄ nō possit a cōfitef te licētiari. **¶** S. ille cui iste reuelabit nō hēbit s̄b sigillo p̄fessionis: et sic poterit publicari peccatū q̄d iā deletū ē: q̄d nō ē p̄ueniēs. q̄ nō pōt licētiare. **¶** S. supior pōt remittere pctōez cū l̄tis ad inferiorē sacerdotē de voluntate ipsi'. q̄ de voluntate cōfitemtis pōt alteri pctm̄ reuelare. **¶** S. qui pōt aliquid facere per se potest etiā per alterū facere: sed cōfitef potest per se peccatū suūz q̄d scit reuelare. q̄ potest intermuncium sacerdotem facere. **R**ūdo dōm q̄ duo sunt p̄p̄ que sacerdos tenet peccatum occultare. primo et principaliter quia

ipsa occultatio est de cōfessione sacramenti quantum
 scit illud vt deus cui vice gerit ad cōfessionē: alio
 ppi scādalu vitādū. pōt aut penitēs facē: vt illud
 qd sacerdos sciebat: vt de sciat etiā vt hō: qd fac
 dū eū licēt at ad dicēdū: 7 iō si dicat nō frangit si
 gillū cōfessionis: tñ d3 cauē scādalu dicēdo: ne fra
 ctō: sigilli p̄dicti reputet. ¶ Ad p̄m dō qd papa
 nō pōt licētare eū vt dicat: qd nō pōt facere: vt sci
 at vt hō: qd pōt qui p̄fiteat. ¶ Ad scōz dōz qd non
 tollit illud qd ē ppi bonū cōne institutū: qd sigillū
 p̄fessionis nō frāgit: qd dī qd alio scit. ¶ Ad tertū
 dō qd ex hoc nō dat aliq̄ ipunitas malis sacerdoti
 b̄: qd iminet eis pbatio si accusant qd de licētia cō
 fitentis reuelauerūt. ¶ Ad quartū dō qd ille ad
 quē noticia peccati deuenit mediāte sacerdote ex
 voluntate p̄fiteatis p̄cipat in aliq̄ actu sacerdotis
 7 iō sile est de eo 7 de itēp̄te: nisi forte pctō: velit
 qd ille absolute sciat 7 libere.

Tertius sic proce

cedit: Ut qd illud qd dō scit p̄ cōfessionē 7
 alio nullo possit reuelare: nō. n. frāgit sigillū con
 fessionis nisi dū pctm̄ qd in p̄fessionē h̄ reuelat. si ḡ
 iste reuelat pctm̄ qd in p̄fessionē audiuit qualiscū
 qd alr sciat sigillū p̄fessionis frangere v̄. ¶ S. qui
 cūqz p̄fessionē alicuius audit ei obligat ad h̄ qd pec
 cata ipsius nō reuelat. s3 si aliquis alicui p̄mitteret
 tenere puatū qd ei dī: qm̄cūqz p̄ ea sciret deberet
 puatū tenere. ḡ qd in p̄fessionē quis audit qm̄cūqz
 alias sciat d3 puatū h̄ri. ¶ S. duoz qd ē alio po
 tētī trahit ad se reliquū. s3 scia qd scit pctm̄ vt de ē
 potētior 7 dignior illa qd scit vt hō. ḡ trahit ad se
 eā: 7 ita nō poterit reuelari fm̄ qd scia qd scit: vt de
 erigit. ¶ S. secretū p̄fessionis institutū ē ad vitādū
 scādalu 7 vt hoies a p̄fessionib̄ n̄ traheret. s3 si ali
 qd possit dicē illud qd in p̄fessionē audiuit ē si alias
 sciret nihilominū scādalu seq̄ret. ḡ nullo p̄t dicere.
 ¶ S3 nullus pōt aliū obligare ad qd non erat
 obligat nisi sit suū p̄lat qd obligat eū p̄cepto. s3 ille
 qd sciebat alicui pctm̄ p̄ visū nō erat obligat ad ce
 lādū. ḡ ille qd ei p̄fiteat eū nō sit p̄lat suū nō p̄t eū ob
 ligare ad celādū ad h̄ qd sibi p̄fiteat. ¶ S. hoc
 possit impediri iusticia ecclēie si aliq̄s vt euaderet sen
 tētiā excoicatiois qd i ip̄s serēda erat pp̄ aliq̄d pctm̄
 d̄ qd puicē p̄fiteret ei qd sniaz ferre d3. s3 iusticie ex
 ecutio ē i p̄cepto. ḡ nō tenet celat pctm̄ qd qd i cō
 fessione audit si alias sciat. ¶ n̄deo dō qd circa h̄
 ē triplex opio. quidā. n. dicunt qd illud qd aliquis
 audit i p̄fessionē nō pōt aliquo dicere si sciat alias
 siue an siue p̄. qdā vō dicūt qd p̄ p̄fessionē p̄cludit
 sibi via ne possit aliqd dicē qd p̄ sciat: n̄ aut qd
 possit dicē si p̄ ea alio sciat. vtraz aut opio dū nī
 mū sigillo p̄fessionis attribuit p̄iudiciū vitati 7 ius
 sticie fuāde fac: possit. n. aliq̄s ad pctā esse p̄liuioz
 si nō timeret ab illo accusari cui p̄fessus ē: si coraz
 ip̄o pctm̄ iteraret. s3 ē multū iusticie p̄ire potēt

si testioniu3 ferre nō posset aliq̄s d̄ eo qd vidit p̄p̄
 p̄fessionē de h̄ factā. Nec obstat qd qdā dicunt qd
 d3 prestari se nō tenere puatū h̄: qd h̄ nō posset p̄
 testari nisi p̄ qd pctm̄ est s3 sibi dictū: 7 tūc qlibet sa
 cerdos posset cū vellet reuelare peccatum p̄festa
 tionē faciēdo: si hocip̄z ad reuelādū libez reddēt
 7 iō alta opio ē 7 vior: qd illud qd hō alias scit siue
 an p̄fessionē siue p̄ nō tenet celare quātū ad id qd
 scit vt hō: p̄t. n. dicē scio illd: qd vidit: tenet tñ cela
 re illud inq̄tū scit vt de. nō pōt. n. dicere: ego au
 diui hoc in cōfessionē: tñ pp̄ scādalu vitādū d3 ab
 stinere ne de hoc loquat: nisi necessitas imineat.
 ¶ Ad p̄m d̄ dō qd qn̄ aliq̄s dic se vidisse qd i cō
 fessione audit: nō reuelat qd i p̄fessionē audiuit: nisi
 per accidēs: sicut qd scit p̄ auditū 7 visū nō reuelat
 qd videt p̄ se loquēdo. si dicat se audiuisse: sed per
 accidēs: qd dic auditū cui accidit visū esse: 7 iō tal
 sigillū p̄fessionis nō frāgit. ¶ Ad scōz dō qd nō ob
 ligatur audiens confessionem qd non reuelat pec
 catum simpliciter: sed prout est in p̄fessionē auditū
 nullo. n. casu dicere d3 se audiuisse in p̄fessionē.
 ¶ Ad 3^m dō qd intelligēdū est de duob̄ qui h̄nt
 oppositōem. s3 scia qua scit aliq̄s pctm̄ vt de: et
 illa qua scit vt homo non sūt opposita: 7 ideo rō
 nō p̄cedit. ¶ Ad 4^m dōm qd nō debz ita vitari
 pctm̄ ex vna parte qd ex alia iusticia relinquat: ve
 ritas. n. nō est ppi scādalu dimitteuda: 7 iō quā
 do iminet piculū iusticie 7 veritatis nō d3 dimitti
 reuelatio eius qd dō in cōfessionē audiuit si alias
 scit p̄pter scādalu: dum tñ scādalu q̄tū in se ē
 euitare nitat. ¶ On redarguo: qd forūtas verū
 est. hoc nō dicit Aug. q̄si dubitās an purgatorū
 sit: s3 an de hoc igne Aplus intelligat. ¶ Qd om
 nia criminalia semel saltē rē. Cōtra: p̄ritio non
 oportz qd sit sigillatim de oibus. ḡ nec cōfessio. Et
 dōm qd p̄ritio ē in p̄spectu dei qd vno intuitu oia
 videt. s3 p̄fessio sit hōi d3 sigillatim om̄ia exponit.
 Et p̄terea d3 de oi pctō mortali qd memorie oc
 currit singulariter dolere: vt p̄dictuz est. ¶ Nisi
 aliqua frequēter iterata. Contra: iteratio nō tra
 hit ea extra genus venialū pctōz. Et dōm qd lo
 q̄tur quātū ad dispositionē qd frequēs venialūz
 iteratio disponit ad illā placentiā venialū i qua
 p̄sistit pctm̄ mortale: qd fm̄ qd h̄ritus ex p̄suetudie
 general 7 auget: fm̄ hoc delectatio 7 pronitas cre
 scit. ¶ S3 aliud ē fauore p̄ odio rē. Cōtra. ḡ s3 h̄
 videt qd aliq̄s possit cui vult p̄fiteri qn̄ habz sacer
 dotez iḡrante. Et dōz qd hoc intelligēdū est qn̄ sa
 cerdotis ignorātia posset hoiez inducē in errorez:
 tūc. n. de licentia sacerdoti vel supioris d3 alium
 petere prudētioez. Quinqz tñ casus ponūt qbus
 licet aliq̄ p̄fiteri qd p̄prio sacerdoti sine eius licētia
 p̄im^o est si sit vagabūdus: scōus si mutauit domi
 ciliū: ritus si offendit in aliena parochia: q̄rtus p̄
 p̄ter maliciā sacerdotis si reuelat p̄fessionē vel inci
 tat ad malū: quint^o in articulo necessitatis.

Distinctio. XXII.

In multis

Sicut dicitur in multis...

Et diuidit i pres duas. In pma inqrit vtz remisio ptoz...

Hic duplex qd. Pua de reditu peccatoz...

Ad primuz sic proce dit: Ut q pta dimissa redeit i eo q reci...

offedat i pstinā fuitutē reuocat: 7 sic pta dimissa redeit. P. esto q aliquis p' vāz p'ritione d' pec...

gratia actus pcedens: que quide[m] vis p[re]dicto actui restitui non posset: nisi iteret qd est impossibile: 7 ideo no[n] pot[est] dici q[ui] p[re]dicto modo peccata quo ad macula[m] redeunt. 7 ideo aliq[ui] dixeru[n]t q[ui] non redit peccatu[m] dimissu[m] per quodlibet peccatu[m] sequens sed per quatuor tantu[m]. s. per odii fraternu[m]: per apostasia[m] a fide: per co[n]te[m]ptu[m] co[n]fessionis: per hoc q[ui] aliquis doret se penituisse. vñ fecerunt versus: Fratres odit: apostata sit: spernitq[ue] fateri. Penituisse piger: pusillina culpa redit. Sed hoc opinio minus habet de ratione q[ui] prima: quia non magis pot[est] assignare causam quare per hec p[er]ta redeant peccata dimissa q[ui] per alia: cu[m] etia[m] alia contingat quandoq[ue] esse grauiora nisi q[ui] ex auctoritate bus 7 quibusda[m] r[ati]onibus friuolis inducebant ad dicendu[m] q[ui] per hec peccata redirent peccata dimissa: 7 videbat[ur] eis absurdu[m] q[ui] per omne peccatu[m] se quens p[re]cedentia redirent. nec sufficit q[ui] dicunt q[ui] deus dimittat peccata sub co[n]ditione vitandi ista quatuor: quia causa sufficiens inducit effectu[m] suu[m] absolute nihil expectans a futuro: gratia aute[m] 7 passio christi ex cuius virtute sacramenta efficaciam habent insufficientissime se habent ad omne[m] culpa[m] delendu[m]. 7 preterea nulla est ratio quare magis sub ratione vitandi hec peccata p[re]iora remittant q[ui] sub conditione vitandi alia: cu[m] omne peccatu[m] contrarietur gratie per qua[m] fit remissio peccatoru[m]: 7 ideo o[mn]i est cu[m] alijs q[ui] aliquid potest redire dupliciter: vel i[n] se: 7 sic peccata dimissa nullo modo redeunt quantum ad macula[m]: 7 per consequens nec quantum ad reatum: vel i[n] suo effectu: 7 hoc modo peccata dimissa redeunt inquantu[m] ex dimissis peccatis aliquid i[n] sequentibus relinquit. ex h[oc] eni[m] q[ui] homo deu[m] per peccatum offedit post remissionem p[re]cedentiu[m] peccatoru[m] quandam deformitate[m] i[n]gratitudinis actus sequentis peccati acquirit: 7 ideo dicit[ur] co[m]muniter q[ui] redeunt quantum ad i[n]gratitudinē. ¶ Ad p[ri]mu[m] q[ui] o[mn]i q[ui] misericordia dei p[er] qua[m] fiebat remissio peccatoru[m] ad duo ordinatur: ad vnu[m] i[n] p[re]senti. s. remissionem p[re]cedentiu[m] peccatoru[m] 7 quantum ad hunc effectum non exinanit[ur] per p[re]senti sequens: ad aliud i[n] futuro. s. ad vitam eternam consequendam: quia gratia per qua[m] fiebat remissio peccatoru[m] faciebat dignum vita eterna: 7 quantum ad hunc effectum exinanit[ur] per sequens p[re]senti. ¶ Ad sc[on]du[m] o[mn]i q[ui] charitas dicitur operire peccata deo qui omnia videt: vnde oportet q[ui] ea destruat: non quidem faciens vt actus non p[er]ficerit sed q[ui] vim impediendi gratia[m] non habeant: s[ed] coram oculis hominu[m] aliquid potest operiri qd d[omi]n[us] se manet: 7 de tali operimento obiectio p[re]cedebat. ¶ Ad tertiu[m] o[mn]i q[ui] iusticie eius non memoria buntur quantum ad effectum qui ex eis expectabatur i[n] futuro: quia per eas ad vitam eternam non perueniet: sed memorabuntur quantum ad hunc effectum qui est peccata p[re]terita abolere

que i[n] p[re]senti faciebant. ¶ Ad quartu[m] o[mn]i q[ui] vis aliquis manumissus reducat[ur] i[n] eandem seruitutem de qua liberatus fuerat: non tamen vt sit ex eadem causa seruus ex qua p[ri]mo fuerat: s[ed] ex alia. s. offensa post manumissionem co[m]missa. 7 sicut qui reciduat[ur] reducit[ur] i[n] seruitutem peccati: no[n] tamen vt sit seruus peccati ex actibus peccatorum ex quibus p[ri]us erat: sed ex actu istius peccati sequentis: vnde peccata dimissa non redeunt: s[ed] no[n] uuu[m] inducitur. ¶ Ad q[ui]ntu[m] o[mn]i q[ui] pro illa p[re]pene que sibi dimissa est i[n] confessione vel contritione nunq[ui]m punit[ur]: sed pro residua i[n] eternu[m] t[em]p[us] vt quida[m] dicit: quia ratione fori i[n] quo punitur eterna pena debet: sicut e[st] i[n] venialibus que i[n] purgatorio puniunt pena t[em]porali: 7 i[n] inferno eterna. sed hoc no[n] videt[ur] simile: quia veniale i[n] inferno eternaliter punit[ur]: quia semp[er] manet cu[m] no[n] sit ibi aliquid qd culpa[m] delere possit: s[ed] pena ex hoc ipso q[ui] soluitur expiatur: 7 ideo aliq[ui] dicit q[ui] pena cui[us] est aliquis debitor: post culpa[m] remissa[m] i[n] inferno punitur t[em]poraliter: nec p[ro] hoc sequit[ur] q[ui] sit i[n] inferno redemptio: quia pena que soluit[ur] no[n] redimit[ur]: nec est i[n]conueniens q[ui] quantum ad aliquid accidentale pena i[n] inferni minuat[ur] vsq[ue] ad die[m] iudicij: sic e[st] auget[ur]. ¶ Ad sextu[m] o[mn]i q[ui] p[er]tin[et] mortale no[n] mortificabat merita p[re]cedentia q[ui] i[n] se essent viua. vñ i[n] gloria electo[rum] cedebant: sed mortificabant solu[m] q[ui]ntu[m] ad illu[m] cui[us] erant qui impediebat a co[n]secutione effectus ipso[rum]: 7 ideo remoto impedimento i[n] sua efficacia remanet quo ad istu[m]: sed p[er] p[er]tin[et] no[n] solu[m] mortificat quo ad peccatu[m]: sed etia[m] i[n] se: remissio eni[m] peccatoru[m] est p[ri]ncipal[is] op[er]is dei: sed mortificatio merito p[re]cedentiu[m] est opus hominis: ho[m]o aut[em] sua actione no[n] pot[est] euacuare simpl[iter] opus dei quous possit impedire ne sibi p[er]tin[et]: 7 ideo homo per p[er]tin[et] sequens no[n] pot[est] remissionem p[re]cedentiu[m] peccatoru[m] annullare: s[ed] aut[em] sua actione euacuare qd per ip[s]u[m] factum est: 7 ideo pot[est] mortificationem p[re]cedentiu[m] merito[rum] per merita sequentia penitus annullare p[ro]p[ri]e gra adiuuu[m].

¶ Ad secundum sic pro

¶ Reddit: ¶ Ut q[ui] i[n]gratitudo no[n] sit sp[eci]ale p[er]tin[et] qd. n. inuenit[ur] i[n] omni p[er]tin[et] no[n] est sp[eci]ale p[er]tin[et]. s[ed] i[n]gratitudo ne incurrat[ur] per quodlibet p[er]tin[et]: q[ui] deum nobis maxime b[en]eficis offendit[ur] quolibet p[er]tin[et] q[ui] tu i[n] nobis est. ¶ i[n]gratitudo no[n] est sp[eci]ale peccatu[m]. ¶ i[n] o[mn]i p[er]tin[et] sp[eci]ale alicui virtuti sp[eci]ali opponitur s[ed] no[n] e[st] assignare aliq[ui] virtute[m] sp[eci]ale cui i[n]gratitudo opponatur cu[m] sit contra omnes: q[ui] omnes ex dei gratia nobis conferuntur. ¶ i[n]gratitudo non est speciale peccatum. ¶ Sed contra: vbicunq[ue] est inuenire speciale[m] rationem deformitatis est inuenire speciale peccatum. sed hoc habet i[n]gratitudo. ergo est speciale peccatum. ¶ Alterius videt[ur] q[ui] no[n] minus sit i[n]gratus inno

cens si peccat q̄ penitens: ille enī per offensam sic magis ingratus qui ad maiores gratiarū actiōes tenetur: sed magis tenetur ad gratiarū actiones innocens q̄ penitens inquantū nobilius donū a deo habet. q̄ magis est ingratus si peccat. ¶ Sic homo per gratiaz dei releuatur a casu: ita per gratiaz tenetur ne cadat. sed ingratitude gratie contēptū importat. q̄ ita est ingratus innocens ouz peccat contēnens gratiaz sustentantē: sicut penitens contēnens gratiaz releuantē. ¶ Sed contra: reatuū iudiciū est: vt ille plus diligat cui plus est dimissus: vt patet Luce. vii. sed plus dimissus est penitenti q̄ innocenti. q̄ plus tenetur diligere. q̄ magis est ingratus si peccat. ¶ Alterius videt q̄ ex ingratitude reciduantis consurgat tantus reatus quantum fuit precedentium peccatorū: q̄ quātū est beneficium p̄stinitū tanta est ingratitude contēmentis. sed quantum est peccatū commissus tantū est beneficium remissionis peccati. q̄ tanta est ingratitude: ita videt q̄ consurgat equalis reatus peccati dimissis s̄m ingritudines peccati sequētis. ¶ Non possunt aliqua cōmensurari: nisi scdm quantitātē quaz habent. sed reatus ex ingratitude reciduantis mensurat s̄m quantitātē peccatorū dimissorū: quia quanto plura et maiora peccata sunt alicui dimissa tanto magis efficitur ingratus contēnendo. q̄ reatus totus precedentium peccatorū redit per ingritudinē reciduantis. ¶ Sed contra: quantitas reatus est s̄m quātitate deformitatis in culpa. sed quādoq̄ nō est tāta deformitas in peccato reciduantis quāta fuit in multis alijs que prius sibi dimissa fuerunt. q̄ non redit equalis reatus. ¶ R̄spondeo tōm ad p̄mam. q̄ q̄ ingratitude gratiaz actionis p̄uatiua est: que quidē gratiaz actio donationē respicit. est autē duplex donatio. vna que respicit debitū vel iā existens sicut cui quis alicui reddit qd̄ debet: vel vt fiat: sicut cū quis emit vel dat aliquid vt alterū sibi debitū fiat: et hec donatio ad iusticiam pertinet. alia autē est que neutro modo respicit debitū: et hec proprie donatio dicit: et ad liberalitatē pertinet. et quia ad hanc donatiōē nihil inclināt nisi voluntas dandi: ideo gratuita dicit: et tali donatiōi gratiaz actio p̄p̄e debet: vt quis gratie facte retributionē faciat s̄m suū modū ex huiusmodi. q̄ gratiaz actionis defectu aliq̄s ingratus dicitur: et tanto magis quanto magis ab hoc discedit. vnde primus modus ingritudinis est cū quis effectū pro beneficijs acceptis retribuere aliquid negligit: secundus cum affectu contēnit: tertius cum etiā intellectu obliuiscitur: quartus et maximus vt contra beneficientem aliquid operetur indebite. ingratitude autē quantum ad tres primos gradus semper est peccatū speciale: sed quantum ad quartum est deformitas annexa peccato: quia ex hoc ipso q̄ ponitur aliquid indebite fieri ponitur peccatum esse: sed ex hoc q̄

dicitur fieri contra beneficientē additur circumstantia aggrauans que est ingratitude. vnde cum omne peccatū contra deū sit ex quolibet pctō homo ingratitude incurrit: quia ipse est nobis summe beneficus: et per hunc modum quodlibet peccatū post beneficiū remissionis peccatorum ingratitude habet annexā: et ideo ingratitude s̄m quaz peccata redire dicuntur non est speciale peccatū: quantum aliqua ingratitude sit speciale peccatū. ¶ Ad p̄mū q̄ dicendū q̄ de ratione generalis peccati est non solū q̄ inueniat cū obus peccatis: sed etiā q̄ nunq̄ inueniatur sine aliquo aliorū peccatorū: quia nihil est in genere quod non sit in aliqua eius specie. vnde quatenus inuenitur ab alijs peccatis separatū dicitur peccatū speciale quantum quādoq̄ etiā alijs adiungatur. ¶ Ad secundū dicendū q̄ ingratitude: vt dicitur est gratiaz actio tollit que est actus iusticie: q̄ ille qui prius dedit debitorem sibi constituit illū qui retribuit: quantum hoc non intenderet: vnde opponit iusticie. ¶ Ad secundū quēstionē dōm q̄ loquendo de penitente per se et innocente quantum ad bonum remissionis peccatorū et innocente conseruare donis alijs p̄termissis: sic quodamō plus tenetur ad gratiaz actionē innocens quodamō modo penitens. gratiaz enī actio respicit et quantitātē doni et modum gratuite donatiōis: et ex vtroq̄ mensuraz recipit: quia tāz maiori dono q̄ magis gratis dato maior gratiarū actio debet. ¶ R̄spondeo q̄ quantitātē doni sic innocens magis tenetur: quia maius est qd̄ accepit: sed considerando hoc qd̄ est gratis dare magis tenet penitens: quia quanto aliquis est magis elongatus a debito recipiendi: tanto donatio fit sibi magis gratis ex parte sua quāuis non ex parte dantis qui omnib' equali liberalitate dat: magis autē elongat a debito cōsequendi remissionē peccatorū q̄ innocens a debito conseruationis: et ideo vterq̄ aliquo mō plus tenetur ad gratiaz actionē: et aliquo modo equaliter. et per hoc patet solutio ad obiecta. ¶ Ad t̄tiā quēstionē dicendū q̄ quidāz dixerunt q̄ per ingritudinē reciduantis redit tantus reatus quātus fuit omnium peccatorū precedentium: sed hoc non potest esse: quia quantitas reatus sequit quātitate peccati: quantitas autē peccati per qd̄ quis reciduat est multo minus: quādoq̄ ex genere suo q̄ peccata que prius erant dimissa: et non pōt esse q̄ ingritudinis circumstantia det sibi tantā quātitate: quia hec ingratitude consurgit ex hoc q̄ aliquid indebite sit contra dei p̄cepta. vnde s̄m mensuram indebiti est mensura ingritudinis: et sic quātitas peccati quaz habet ex suo genere dat quantitātē ingritudinē. vnde quantitas ingritudinis non potest esse maior q̄ sit quantitas peccati et ideo aliter dicendum q̄ non redit equalis reatus secundum quantitatem absolutam: redit autem

equalis fm ppoitionalitate: qd quanto fuerit peccata dimissa grauiora: tanto fuit beneficiu remissionis maius: 7 qnto beneficiu fuit maius tanto igratitudo maior: 7 sic aliquo mo quantitas reatus pcedenti peccatoz manet in igratitudine recidui: non aut fm equalitate absolutu: sicut nec beneficiu est equale pccō dimisso in quantitate sz multo maius: nec igratitudo fm quantitate absolutu e rata qra beneficiu. Et fm hoc p3 solutio ad obiecta.

Ad tertiu sic proce

Ad id: Uidet qd p igratitudine no redeant peccata venialia: qz peccatu veniale sic p igratitudine redit: ita 7 facit alia redire p igratitudine. sed peccatu veniale no facit alia redire p igratitudine: als tota oie peccata dimissa fdiret q nec ipsum p igratitudinem redit. **¶** Ex hoc aliquod peccatu p igratitudine redit q maiorz igratitudine facit. sed peccatu veniale dimissum no facit maiorz igratitudine: qz no dimiuit charitate. ergo nec redit p igratitudine. **¶** Sed ptra: peccata venialia inter debita computant in oione dominica que specialiter cōtra venialia valet. sed in littera d: q vnuerfum debituz exigif ab eo qui reciduat. q 7 venialia etiam redeunt. **¶** Uterius v: q originale no redeat: qz si morbus redit 7 medicina redire debet. sed baptifimus qui e singulari medicina ptra originale n reitatur aliquo mo. q nec peccatu originale redit. **¶** S. omne peccatu quod p actum icurrimus actuale e. sed peccatum originale no est actuale. q peccatu originale p actū peccati sequētis no redit. **¶** Sed cōtra est quod expresse in lra dicit. **¶** Uterius v: q per illa quat tuoz peccata no magis redeat peccata dimissa q p alia: q 7 ex hoc aliquis igratus e deo qd 7 deuz facit. sz sicut illa qtuoz ita 7 alia cōtra deū sunt. q om: n: p igratitudine peccata dimissa redeat. **¶** S. peccatu in spm sanctū est grauius q aliqz predictoz. q p ipsum magis deberet dici q pccm rediret. **¶** Sed cōtra est qd auctores maxime lo quuntur de illis peccatis. **¶** Respōdeo dicenduz ad pma qōnem: q eo mo quo peccata mortalia p igratitudine redeunt: 7 venialia similt. sicut eni beneficiu dei ascribendū est remissio mortaliuz peccatoz: ita 7 venialiu: 7 fm hoc q beneficiu remissionis cōtēnitur quodā mo in peccato sequenti: fm hoc peccata dimissa p igratitudine redire dicuntur. **¶** Ad. j. q dō: q peccatu veniale quis no tollat gratia: tamē per gram tollitur: peccatu autem mortale 7 graz tollit 7 p gram tollitur: 7 ideo peccatu mortale 7 igratitudine causat p quam alia peccata redeunt: 7 ipsum p igratitudine redit. sed peccatu veniale redit quidē sed alia redire non facit: qz igratitudinem no causat. **¶** Ad. ij. dō: q quāuis n dimiuit gratia: reliquit tamē maiorz igratitudine inqntum beneficiu gratie tollitur.

Ad secundā qōnez dicendā: q eodē modo origi male etiā redit qd beneficio gratie tollit. **¶** Ad. j. ergo dō: q ratio illa pcederet si originale p se rediret: nūc autē no dicitur redire in se: sed in alio in q quodāmodo quantitas ipsius manet: vt dicitur est.

¶ Et similiter dicendum ad secundum. **¶** Ad. ij. qōnem dō: q sicut p ista peccata redeunt peccata dimissa ex igratitudine: ita etiā p illa. tamen in istis e aliquid speciale pte alijs: qz no solum e contra ipsum remittentē peccata: quod in oibus alijs est peccatis: sed etiā sunt contra remediū quo peccata dimittēbatur. remissio autē peccatoz attribuitur primo fidei: secundo charitati: tertio penitentie. 7 ideo apostasia a fide que opponit primo: et odium fraternū quod opponit secundo: 7 alia duo que opponuntur tertio specialē habent rationem: vt faciāt redire peccata no rōne grauitati maioris sz rōne p̄dicta. Et p hoc p3 solutio ad obiecta.

Ad quartuz sic pro

Ad id: Uidet qd reciduas tenet peccata confiteri de qbus prius cōfessus fuit. igratitudo eni videt esse peccatu grauissimū: cū per eaz alia peccata quodāmo redeat. sz igratitudines alijs no p̄fitef nisi simul p̄fiteaf illa pccā ex quozum remissione factus e igrat. q oz q reciduas pōra peccata p̄fiteaf. **¶** Item p cōfessionē oz inotescere sacerdoti qntitas culpe. sz qntitas peccoz: prius dimissoz quodāmo manet i peccato q alijs reciduat: vt dicitur est. q ille q p̄fitef huiusmōi peccatoz oz etiā alia p̄fiteri. **¶** Itē fm Hreg. vnū peccatum disponit ad aliud: 7 sic vnū est cū alter. sz morbo n pōt sufficēter remediū adhiberi nisi cognita cā morbi. cū q ad h' fiat p̄fessio vt exposito morbo remediū adhibeat: vt q reciduas tenet peccā p̄fiteri cōfiteri q fuerūt cā reciduat. **¶** S. ptingit ali quādo aliquē post cōfessionē an pactaz p̄niaz reciduar: cōstat aut q postq de reciduo p̄niam egerit tenet satisfacere de p̄teritis peccā. q vt q saltem in hoc casu tenet pōra peccā p̄fiteri. **¶** Sed 7 est qd dē Nat. j. No iudicabit deus bis in idipsum. q qn alijs in foro p̄niali iudicatus e de aliquo pccō no oz q iterū iudicio se exponat idē peccatu cōfiteō. **¶** S. in de: re. de pe. di. j. dō: No necesse est vt q semel sacerdotib' cōfessi sumus denuo p̄fiteamur: sz lingua cordis no carnis apud verū iudicē ea p̄fiteri debem'. q idē qd prius. **¶** Respōdeo dō: q circa illā opinionē q ponit dimissa peccā redire siue q̄tu ad culpā siue q̄tum ad reatu: necesse e dē cere q reciduas tenet ad p̄iora peccā iterū p̄fiteanda: cū eis ita subiaceat post reciduiū sic prius. Sz fm aliā opinionē q dicit q peccā dimissa n redeant p reciduiū nisi q̄tu ad igratitudinem est duplex opinio: quidā eni dicit q si reciduas p̄fitef cidez sacerdoti cū an fuerat p̄fessus hūit plenā memoriā p̄iorū peccoz: non tenet ei pōra peccā reperere

nisi in generali vt se d̄ ingratitudie accuset: dūmō ante recidiuū de p̄oribus peccis satisfecerit. si enīz aī pactā p̄niam recidiuaret: teneat itez p̄ora peccata p̄fiteri etiā in sp̄ali: vt iterato satisfactōis modū p̄ eis accipiat: sed si alteri sacerdoti p̄fiteat vel eide iam p̄ora peccā obliuio siue aī recidiuū satisfecerit siue nō: teneat oīa peccā in sp̄ali p̄fiteri: tū vt ingratitudis q̄ntitas inotescat sacerdoti ex p̄sideratiōe p̄corū p̄ius dimissorū: tū vt ipse cognoscat vultū peccoris sui: qd̄ fieri nō possz nisi eius mores p̄teritos cognoscet: vtrū. s. ino ceter aut iniuste vixisset. Sed ista opinio n̄ videt rōnalis: ex quo p̄iora peccā simplr sunt dimissa nec fm se redeūt: non ē necesse vt iterū in iudiciū adducāt: qz nec ea de in iudicio adducēt si q̄s incōfessus moieret post recidiuū: s; d̄anaret solū p̄ peccō quo recidiuauit: r̄si etiā p̄ peccis p̄iorib; nō satisfecisset nō vī necessariū q̄ ea p̄ recidiuū p̄fiteat in sp̄ali: qz p̄ recidiuū eoz reatus nō ē imutatus. vñ eadē satisfactio nūc p̄ eis debet q̄ p̄ p̄. vñ penitēs teneat post recidiuū p̄niam sibi p̄ius iniunctam pagere: nō autē alia satisfactiōe p̄ eis accipe. Similiter etiā nō oīz vt de nouo p̄fiteat vt cognoscat ingratitudis q̄ntitas. sic enī q̄ntitas peccī auget p̄ ingratitudinē de peccatis dimissis: ita etiā augetur p̄ ingratitudinē de beneficijs acceptis. vñ pari rōne teneat p̄fitemus oīa beneficia oīa sibi exhib. ta expōere sacerdoti: qd̄ nullus dicit. Similiter etiā non oīz vt sacerdoti aliq̄s cōfiteat totū statū suū vt sacerdos cognoscat vultū peccoris sui: sed solū ea d̄ q̄bus debet ab eo iudicari: als oportet innocentē sacerdoti cui venialia cōfiteat exponere oēs p̄nitates suas ad peccandū r̄ totam p̄ditionē suā: qd̄ nullus dicit. Unde aliorum opinio ē: q̄ post recidiuū nō teneat aliq̄s p̄iora peccata p̄fiteri nec i generali nec i sp̄ali: qz ingratitudo rōne cui peccata redire dicunt ē quedā peccī circūstantia: nec trahit i aliud genus peccī. huiusmōi ac circūstantie nō sunt necessario p̄fiteāda: vt supra di. xvij. dictū ē. Sed ex hac opinioe vī relinq̄ q̄ nō possit plēarie recidiuātis morbo remediū adhiberi: multa enī expediūt ad sp̄ialem salutē recidiuātū q̄ nō sunt necessaria inocēti vt. s. circa eū maior cautela adhibeat. Et iō vī distinguēdū eē: q̄ in cōfessioe ē aliquid exponēdū duplr: vno mō directe r̄ sic exponi d̄ cuius abolitio p̄ p̄fessionē querit: r̄ sic peccā dimissa recidiuās nullomō p̄fiteri tenetur nec i generali nec i sp̄ali cuiq̄q; p̄fiteat. Alio mō indirete: sicut illud sine quo sciri n̄ pōt debitus satisfaciēdi modus: cū enī p̄ritio fm q̄ ē de necessitate salutis votū p̄fessiois r̄ satisfactiōis debire icludat: teneat ille q̄ p̄fiteat sacerdoti exponē ea q̄b; sacerdos possit scire q̄ satisfactio sit cogrua iniungenda: sicut p̄fites cōfiteat sacerdoti interdū se eē infirmū vt ei ieiuniū nō iponat: r̄ p̄ hunc modū teneat recidiuās notificare peccā dimissa q̄ntū sufficit ad h̄ q̄ sciat q̄ satisfactio ē ei iniūgēda: vt si ipse fre

quēter lapsus carnis passus ē ex aliq̄ occasione: illa occasio p̄scindat p̄ satisfactiōe: r̄ sic d̄ alijs peccatis. r̄ ad hoc vī sufficē p̄fessio dimissorū peccorū in generali: tū quantū ad alia sp̄alia oīz descendere fm q̄ p̄fitea viderit oportū: nō enim pōt in his aliq̄ certa mēsurā p̄figi. ¶ Ad. i. q̄ d̄: q̄ ingratitudo h̄z q̄ b̄c accipit n̄ ē peccm s; circūstantia peccī: vt dictū ē. nec ē circūstantia addēs nouā sp̄em: cū q̄libet peccans ingratitudinē incurrat saltē de b̄nficijs a deo acceptis. ¶ Ad. ij. q̄ d̄: q̄ q̄ntitas culpe que ē ex peccie peccī oīz inotescere sacerdoti p̄ p̄fessionē nō tū oīz de quāntitate q̄ ē ex circūstantijs q̄buscūq; vt supra di. xvij. dictum ē. ¶ Ad. iij. q̄ d̄: q̄ auctoritas Greg. nō ē ad p̄positum. Greg. enī loquit de peccis que p̄ p̄niam nō oclent: illa enī suo pondere mox ad aliud trahūt. Et p̄terea non ē necessariū oēs occasiōes peccī p̄fiteri: sed selsū illas sine quarū abscisiōe sufficiens remediū adhiberi n̄ pōt. ¶ Ad. iij. q̄ d̄: q̄ etiā in illo casu nō teneat peccā p̄ dimissa p̄fiteri: sed sufficit sibi explete p̄ius iniunctam satisfactiōe: vt dictum est. Qd̄. II.

Unde queritur d̄

eo quod est res r̄ sacramentū in penitētia. Et circa hoc q̄runtr̄ tria. Pr̄mo quid sit ibi res: r̄ quid sacramentū. Secūdo de vnitāte huius sacramēti. Tertio de institutiōe ipsius.

Primum sic pro

cedit: Videt q̄ exterior: p̄nia nō sit sacramētale signū: signū enī sacramētale fm Hugo. est m̄ale elementū. sed p̄nia exterior: nō est elementū s; actus. q̄ nō ē sacrale signū. ¶ Signa sacralia noue legis aliquo mō sunt cā gr̄e. si q̄ exterior: p̄nia ē signū sacrale: erit q̄ cā: r̄ sic gr̄a erit ex actib; n̄ris: qd̄ ē heresis pelegiana. ¶ P̄ oē sacramētale signū ē verbo vite sanctificatū. s; exterior: p̄nie nō adhibet aliq̄ so: ma verboz ad scificatiōnem eius. q̄ nō ē sacrale signū. ¶ Sed p̄ in q̄libet sacro oīz esse aliquod signū. s; signū est aliqd̄ sensibus apprens. cum q̄ in p̄nie sacro nihil appareat extra nisi exterior: p̄nia: vī q̄ ipsa sit sacrale signū. ¶ Alterius vī q̄ interior: p̄nia non sit res huius sacramēti: qz res sacri nunq̄ est cā sacralis signi sed ecōuerso q̄nq; sed p̄nia interior: ē cā exterioris. ergo nō ē res eius. ¶ P̄ exterior: p̄nia signi: sicut interior: n̄aliter. s; res sacri signat p̄ sacrm ex institutiōe: vt ex diffinitioe Hugo. p̄ q̄ p̄nia interior: nō ē res exterioris. ¶ P̄ p̄nia interior: vī eē idem qd̄ p̄ritio. sed p̄ritio nō est res huius sacri: cūz sit p̄ huius sacri. q̄ interior: p̄nia non ē res huius sacri. ¶ Sed p̄: baptisimus interior: ē res exterioris. ergo eadē rōne r̄ p̄nia interior: exterioris. ¶ P̄ illud qd̄ imediate causat effectū sacri ē res exterioris: s; sacri: sicut p̄ de caractere. s; p̄nia interior: ē q̄ imediate

causat remissionē peccatorū: que ē vltima res huius sacramēti. § 7c. **¶** Lterius videt q̄ remissio peccatorū nō sit res huius sacramēti: q̄ ad idē se extēdit efficacīa sacramēti ⁊ ministeriū dispensatoris ipsius. sed ministeriū sacerdotis nō se extendit ad remissionē culpe: vt supra di. xvij. **¶** M̄ḡ dixit. ergo remissio culpe non est res huius sacri. **¶** In quolibet sacramēto signa exteriora habēt aliquā similitudinē cum re sacri. sed cōfessio ⁊ satisfactio ⁊ p̄nitio nō vident hēre aliquam similitudinē cū remissionē peccatorū. § non est res in hoc sacro. **¶** In baptismo res sacri nō semp̄ p̄cedit sacramētū: si aliq̄n p̄cedat. sed remissio peccatorū semp̄ p̄cedit sacm̄ p̄nie ad min⁹ q̄ntū ad aliquas sui partes: q̄ satisfactio nō p̄t esse nisi existēs in gr̄a: cū iam peccata remissa sunt a mortuo etiā perit cōfessio: vt di. Eccl. xvij. § remissio peccatorū nō ē res vltima istius sacramēti. **¶** Sed 3: penitētia di. secūda tabula post naufragiū sic baptisimus p̄ma. s; baptisimi res vltima ē remissio peccatorū. § ⁊ p̄nia. **¶** Curatio morbi illius ē res in sacro ad q̄d curandū institutū est. s; p̄nia ē instituta ad curandū morbū actualis peccati. § remissio ei⁹ est res huius sacramēti. **¶** Espondeo dō ad. j. q. q̄ i q̄libz sacramēto sit quedam p̄motio vel motus suscipiēti ad aliquā sanctitatē: in moribus at̄ corporalibus q̄nq; illud quod mouet n̄ cooperatur ad motū nisi recipiēdo impressiōnē agentis t̄n: sicut contingit in generatōe qua aliqd̄ acq̄rit p̄maz p̄fectio nem sui ei⁹: que ē etiā p̄mā p̄ncipiū actiuum in ipso: ⁊ similiter etiā q̄n acq̄rit aliā p̄fectionē superadditā qua limites sue forme excedit: sicut cūz paries depingit vel cū aer illuminat. Quādoq; at̄ p̄fectio p̄us suscepta ē p̄ficiēs p̄ncipiū illius mot⁹ ⁊ tūc operat̄ motū illum: sicut p̄z in motu naturali locali: ⁊ in sanatione que fit v̄tute nature tantū. Quōz autē p̄fectio habita nō sufficit ad operandū effectū: sed cooperatur agentī exteriori: sicut p̄z cūz ara naturā adiunat: ⁊ fin hos tres modos etiā est motus ad sanctitatē. vñ in baptismo q̄ est sp̄ialis vite regeneratio tota sc̄ificatio ex exteriori est: nec suscipiens sacm̄ se h; actiue ad illam sc̄ificatōnē: sed vt recipiēs t̄n. vñ signum sacrale ibi ē materia exterior appositā: nō autē aliq̄s actus ex parte baptizati: ⁊ similr est in p̄firmatione eucharistia ⁊ extrema vnctiōe ⁊ ordine: que ordinant ad aliquaz sc̄itates supadditā p̄ime sc̄itati in baptismo suscepte. vñ etiā p̄seruata gratia baptismali illa locum hērent: sed in p̄mptione ad sanctitatē p̄ viam mērendi sufficit p̄ncipiū qd̄ intus habet. s; gratia: et iō sine aliquo exteriori adiuncto ad hanc p̄mptionem hñs gr̄am p̄ actus suos p̄tingit: q̄ in eo sp̄itūalis vita ē integra: sed in eo qui post baptismū mortāl̄ peccat sp̄itūalis vite firmitas tollit: q̄ gr̄a ⁊ charitas tollunt: sed tñ adhuc sp̄itūalis vita manet in radice sui. s; in fidei sacro: sicut in eo qui iñ

mat p̄niciose adhuc manet radix vite i corde: ⁊ iō ad repationē p̄stine integritatis i baptismo suscepte hō cooperari p̄t p̄ id qd̄ adhuc retinet: nec tñ sufficit nisi exteriori adiuuct: p̄pter qd̄ vita sp̄itūalis nō ē integra: ⁊ iō in sacro p̄nie quod ad p̄di. taz rep̄rationē ordinat sacrale signum nō est aliq̄ mā extērim appositā: s; exteriores actus q̄bus hō ad salutem suā cooperat et cōplementū repatiōis ab extrinseco significat p̄ absolutiōnē sacerdotis: sicut materia in alijs sacris p̄ ministri sanctificationem efficaciam sacralem recipit: ⁊ iō exterior p̄nia ē sacramētale signū in sacro p̄nie. **¶** Ad. j. ergo dōm q̄ elementū large sumit p̄ quolibz sensibili: extior at̄ p̄nia p̄sistit in actibus qui sentiri p̄nt. **¶** Ad. ij. dō: q̄ mā que ē in alijs sacris signum sacramētale inq̄ntum ab exteriori dat̄ rep̄ntat exteriori agens in sc̄ificatione: ⁊ iō aliquo mō cōpetit vt gratiam causet: sicut in p̄ma di. dictū ē. sed p̄nia exterior que ē signū sacrale in hoc sacro rep̄ntat cooperatiōnem recipiēti ⁊ nō influentiā que ē ex parte agentis extrinseci: ⁊ iō nō competit ei q̄ gr̄am aliq̄ mō causet. **¶** Ad. iij. dō: q̄ sacralibus signis i alijs sacramētis adhibet forma verborū ad eoz sc̄ificatiōnē: q̄ gr̄am p̄tinēt ⁊ causant. sed exterior p̄nia n̄ ē signum gr̄am causans: ⁊ iō non o; q̄ sanctificet p̄ aliquā formāz verborū: sed v̄ba que a sacerdote absoluente p̄ferunt̄ imēdiate ferūt̄ur ad eum q̄ se subijcit sacro. vñ ipse sanctificat virtute absolutiōnis ⁊ gr̄am suscipit: nō autē sc̄ificatur eius p̄fessio vt ex ea gr̄am accipiat: sicut erat i baptismo d̄ sanctificatiōe aque. **¶** Ad. ij. q. dō: q̄ res sacri cuiuslibet suo sacro cuius di res p̄portionat: exterior at̄ p̄nia que ē sacm̄ tantū in p̄nia est sacm̄ vt signū tantū ex parte actus penitētis: sed vt signum ⁊ cōsimul si p̄iungat̄ actus penitētis cūz actu ministri: ⁊ ideo interior p̄nia est res exterioris penitētis: sed vt significata tantū p̄ actus penitētis: vt significata autē ⁊ causata p̄ actus eozdes adiuncta absolutiōne ministri: p̄ quam aliquo mō homo ad gr̄az disponit: sicut etiā in sacro eucharistie corpus xp̄i verum ē res significata t̄n p̄ species panis ⁊ vini: sed causata p̄ verba ministri: ⁊ illa duo simul coniuncta sunt signū ⁊ causa. **¶** Ad. j. § dō: q̄ penitētia interior p̄t p̄siderari dupl̄r: vno mō. put ē qd̄s actus virtutis: ⁊ sic interior p̄nia est oīno cā exterioris: sicut etiā in alijs virtutib⁹ actus interiores sūt cause exteriorz. Alio modo. put est actus operans ad sanationē peccati: ⁊ sic p̄tinet ad p̄nie sacramētū: ⁊ ita interior p̄nia nō est causa exterioris s; effect⁹ vel signat⁹ ipsius: nō enim h; efficacīa operandi cōtra morbum peccati nisi ex suppositiōe p̄positi exterioris p̄nie ⁊ absolutiōis desiderio: q̄uis p̄nia interior p̄tra morbus peccati operas p̄cedat tempore exteriorz p̄niam: sicut iustificatio a peccato interdum p̄cedit sacm̄ baptismi p̄pter ipsius p̄positū. **¶** Ad. ij. dō: q̄ quāuis p̄nia interior vt est

actus quidam virtutis nāliter significet p̄ exteriorē:
tamē in q̄ntum ē sanatiuus morbi sic ex institutiōe
habet p̄ hoc signa causari et significari. ¶ Ad. iij.
dō: q̄ tres partes p̄nie sunt et in p̄nia exteriori et in
teriori: q̄ cōfessio et satisfactio que vidēt tantuz
ad exteriorē p̄niam p̄tinere iueniunt in interiori pe
nitētia q̄ntum ad p̄positū et p̄meditationē eorum
et etiā p̄tritiō que videt t̄m interioris penitētie esse
inuenit in p̄nia exteriori. fm̄ quedā signa quibus
sensibilr̄ manifestat vel alijs: vel saltē ipsi penitētī
qui dolorē sensibilē p̄cipit in seipso. ¶ Ad. iij. q. dī
cendū: q̄ res sacri alicuius vltima ē non t̄m q̄ntuz
efficit actualiter disp̄satum: sed etiā q̄ntuz efficit
in p̄posito existē: sicut p̄ de baptismo in adultis
et io cum p̄nia in p̄posito existēs sacm̄ efficiat re
missionē peccatorū: nō solum quo ad penā s̄ etiā
quo ad culpam: remissio peccatorū vtroq̄ modo
ē res ipsius penitētie sacri: que aliq̄n tpe p̄cedit
sacm̄ exteriori: aliq̄n autē in ipso sacramento effi
citur: q̄: quādo aliquis accedit ad cōfessionē attri
tus nō plene p̄tritus: si obicem nō ponat in ipa cō
fessione et absolutiōe sibi gratia et remissio pecca
torū datur. vñ dicit glo. sup̄ illud psal. Cōfessio et
p̄uichitudo in p̄spectu est. Si amas p̄uichitudi
nem p̄fiteri ut sis pulcher. i. rectus. ¶ Ad. i. q. dō
q̄ etiā p̄tās clauium aliquo mō se extēdit ad re
missionē culpe fm̄ q̄ est in p̄posito: vt supra dist.
xviij. dictū est. ¶ Ad. ij. dō: q̄ remissio peccatorū
h̄z aliquam similitudinē euz h̄z q̄ in p̄nia agunt:
q̄: gratie infusio que remissionē peccati causat si
gnificat p̄ absolutiōe sacerdotis: p̄paratio ad gra
tiam q̄ntum ad motū li. ar. in peccatorū p̄tritiōe
quantū vero ad motum li. ar. in deuz p̄ cōfessionē
p̄ quaz deo se cōmittit sanandū: s̄ curatio reliq̄a
ruz p̄cā p̄ satisfactiōe et significat et efficit. ¶ Ad
iij. dō: q̄ aliq̄n remissio peccatorū in ipsa cōfessioe
et absolutiōe fit vt dictum est: et tunc non p̄cedit
res sacramentum.

Ad secunduz sic pro
cedit: Videt q̄ penitētia nō sit vnum sa
cramentū: sacm̄ enim ē in genere signi.
s̄ sūt plura signa in p̄nia. i. cōfessio et satisfactio.
s̄ plura sacramēta. ¶ P̄. diuersorum agentū di
uersi sunt actus. s̄ ad cōfessionem p̄currat act̄ pe
nitētis qui cōteritur et p̄fiteritur et satisfactio: et actus
sacerdotis qui absoluit. cum s̄ p̄nia in actu p̄sistat
vñ q̄ non sit vnū sed multa. ¶ P̄. genus nō p̄redi
cat in singulari de suis pluribus sp̄ebus: sed in plu
rali. sed supra di. xvi. sunt assignate tres sp̄es p̄nie:
scilicet p̄nia ante baptismū: et p̄nia post baptismū
de venialib̄: et p̄nia de mortalibus. s̄ p̄dicte sp̄es
p̄nie sunt plura et nō vnum sacm̄. ¶ Sed cōtra
sacra sunt tantū septem. s̄ si p̄nia cēt plura sacra:
eēt plura sacra q̄ septē. ergo ē vnum t̄m sacm̄.
¶ P̄. q̄ vnitare effectus colligit vnitatis cause. sed

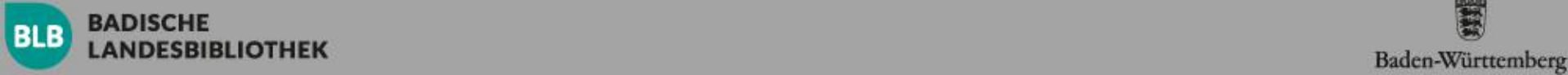
p̄nia ordinatur ad vnū effectum. i. remissionē pec
cati actualis. ergo est vnū tantuz sacm̄. ¶ Alter
vñ q̄ hoc sacm̄ magis consistat in his que gerunt
a sacerdote q̄ in his que gerunt a penitente: q̄ sa
cramentū dī a sacrandō: vt supra dictū est. s̄ cōse
crare sacerdotis ē qui ex hoc sacerdos dī: q̄ sacra
dat. s̄ hoc sacm̄ magis p̄sistit in absolutiōe sacer
dotis q̄ in actu penitētis. ¶ P̄. quicūq̄ accedit ad
sacm̄ dicit sacramentū suscipere. s̄ penitēs nō dī
suscipe cōfessionē s̄ absolutiōe. s̄ magis p̄sistit
sacm̄ in absolutiōe q̄ in p̄fessione. ¶ Sed p̄tra
torum ē p̄gregatio partū. s̄ partes p̄nie sunt acce
pte ex parte penitētis. i. p̄tritiō: cōfessio: et satisfi
ctio. s̄ sacm̄ penitētie magis p̄sistit in actu penitē
tis q̄ in sacerdotis absolutiōe. ¶ Alterius vñ q̄ ver
ba sacerdotis absolutiōis debeāt esse p̄ modū dep̄
cationis: q̄ Leo papa dicit: q̄ indulgentia dei nisi
supplicatiōibus sacerdotū nequit obtineri: et loq̄
tur de absolutiōe p̄ sacerdotes facta. s̄ absolutio
debet fieri p̄ modū dep̄cationis. ¶ P̄. solus deus
remittit peccata. s̄ p̄nia est ad remissionē peccatorū
ordinata. s̄ absolutio ex qua p̄nia efficaciaz habet
debet fieri p̄ modū orōnis ad deum. ¶ Sed ē est
q̄ p̄nia h̄z certum effectū sicut et alia sacramēta. s̄
p̄pter certitudinē effectū in alijs sacris vtimur ver
bis indicatiuis. s̄ et similiter debz eē in p̄nia. RE
spondeo dō ad. i. q. q̄ q̄n aliquis effectus p̄cedit
ex multis causis simul aggregatis: tunc nulla eaz
est cā p̄ se: s̄ omnes sunt vna cā: sicut p̄ de trabē
tibus nauem. vñ cum effectus p̄nie nō sequat nisi
aliquo mō existētibus oibus que ad p̄niam requi
rūt: oia illa habēt rōnem vnius cause respectu
illius effectus: et q̄ sacramēta efficiunt signādo: iō
oia etiam h̄nt rōnes vnius signi: ouz vnūquodq̄
incōplete significat illū effectum: et p̄pter hoc oia
sunt vnū sacm̄. ¶ Ad p̄mū q̄ dicitur: q̄ non
rēp̄sentatur sufficēter effectus p̄nie p̄ quodlibet il
lorum plurū: s̄ p̄ omnia simul: et io omnia sunt
vnū signum. ¶ Ad. ij. dō: q̄ actus penitētis vt dī
ctum ē sunt mā huius sacramēti: sicut māle elemē
tuz in alijs. vñ sicut ex materia et forma in alijs sa
cramētis efficitur vnū sacm̄: ita hoc ex actu peni
tētis et absolutiōe sacerdotis. ¶ Ad. iij. dō: q̄ peni
tētia ante baptismū non ē sacm̄: de mortalib̄ autē
et venialib̄ p̄nia post baptismū est sacm̄: nō duo
s̄ vnum: q̄ p̄ncipaliter ordinat hoc sacramētum
ad mortale: et p̄ p̄nie ad veniale. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ i
sacris in quibus ē mā et forma significatio ē ex pre
materie p̄ncipaliter: s̄ efficaciaz ex parte forme: et
iō cum actus penitētis in hoc sacro sint sicut mā:
et absolutio sacerdotis sicut forma: p̄ncipaliū hoc
sacm̄ q̄ntum ad rōnem significādi p̄sistit in actu
penitētis: s̄ q̄ntum ad efficaciam in absolutiōe sa
cerdotis. ¶ Et p̄ hoc p̄ solutio ad p̄mū. ¶ Ad
ij. dō: q̄ illud qd̄ est mā in alijs sacris ē elementuz
excurius exhibitū: hoc autē quod est loco materis

7 signi est actus ex interiori pcedens: 7 iō nō est si-
 mille q̄rum ad susceptionē in hoc sacro 7 in alijs.
 Ad. iij. dō: q̄ in baptismo multiplicatio nō fit
 ex pte forme: s; ex parte m̄lis in baptismo. s. imer-
 sionis: 7 ita etiā partes pnie assignant ex pte peni-
 tētis magis q̄ ex parte absolutōis: 7 sicut prolatio
 forme nō diuidit̄ 3 tres imersōes: ita absolutio sa-
 cerdotis nō ponitur ps cōtra tres alias ptes pnie.
 Ad. iij. q. dō: q̄ quedā sacra sunt in q̄bus ex ad-
 muiustratiōe sacri semp̄ psequit̄ aliquis effectus in
 suscipiēte: nec ipeditur ppter indispositionē volū-
 tatis suscipiētis: sicut ē in oibus sacris q̄ impmunt
 characterē: 7 iō in illis verba ppter certitudinem
 exprimūt p̄sentialiter effectū sacri: vel p modū idī-
 catiū: sicut in baptismo 7 cōfirmatiōe: vel p modū
 impatiū: sicut in ordine. in pnia aut̄ impedit̄ oīs ef-
 fectus absolutōis p indispositionē volūtatis: 7 tñ
 ipsa absolutio q̄rum ē de se sufficienter 7 certitu-
 dinalr̄ inducit̄ effectū suum: nisi sit aliq̄ impedi-
 mentū: 7 iō absolutio p modū indicatiū fit: sed
 p̄mittitur de p̄cāto. s. miserat̄: vt effectus ab̄solu-
 tionis nō impediatur: tñ non ē de eē sacri: s; de bene
 eē ipsius. Et p hoc p̄ solo ad obiecta.

Tertius sic proce

Ad. iij. dō: q̄ sacm̄ pnie nō hēat institu-
 tionē: q̄ illud quod ē de iure n̄li nō idī-
 get̄ institutiōe. s; de dictamine iuris n̄lis ē q̄ hō pe-
 nitat de malefactis. s; nō debet hīe institutionē.
 Pnia eadem ē que ē sacm̄ 7 virtus. sed pnia
 v̄tus nō h̄ institutionē: sicut nec alie v̄tutes. s; nec
 pnia sacm̄. S; ē q̄ institutio ponit̄ in diffini-
 tiōe sacri ab̄ Hug. data: vt supra. i. dist. patuit.
 Alterius v̄ q̄ an̄ xpm̄ fuerit hoc sacm̄ institutū
 pena enī gebēnalis p̄parata ē peccatoribus an̄ pec-
 catū: vt p̄ hoc q̄ dō: *Esale. xxx.* P̄parata est ab
 heri topher. i. ab initio p̄parata ē pena p̄dicta im-
 p̄s. s; deus ē p̄ior ad miserendū q̄ ad puniendū.
 s; etiā ante peccatū p̄paratū est remediū p̄ peccm̄
 q̄d est pnia: 7 sic ante xpm̄ pnia ē instituta. P̄
 dōns sacm̄ eucharistie instituit p̄ficiendo. s; penitē-
 tie sacm̄ similr̄ instituit penā imponēdo. s; statim
 post peccm̄ in lege nature penā peccō iposuit: vt p̄
 Sen. iij. s; in lege nature an̄ xpi aduentū sacm̄ pe-
 nitētie fuit institutū. P̄ partes pnie sacramētū
 sunt p̄ritio 7 cōfessio 7 satisfactio. s; an̄ xpm̄ tēpe
 legis Moȳsi p̄cipit̄ p̄ritio: *Johel. ij.* Scandite cor-
 da vestra. 7 cōfessio *Proy. xxvij.* Qui abscondit
 scelera sua nō diriget̄: qui cōfessus fuerit 7 reliq̄rit
 ea misericordiā p̄sequet̄. satisfactio *Leuit. iij. 7. v.*
 vbi p̄cipitur qd̄ p̄ quolibz̄ peccō offerendū sit. s; pe-
 nitētie sacm̄ institutū fuit ante xpi aduentū. S; p̄
 pnia ē sacm̄ p̄fectionis: q̄ p̄ eā p̄sequimur remis-
 sionē peccatorz̄: s; ante xpi aduentū nō erant aliq̄
 sacra p̄fectionis: q̄ neminē ad p̄fectū adduxit lex.
 P̄ pnie sacm̄ nō fuit ante aduentū xpi institutū.

P. sacm̄ penitētie efficacā h̄z ex clauib' ecclē.
 sed clauēs nō fuerūt ante aduentū xpi. s; nec pnie
 sacm̄. Alterius v̄ q̄ nō sit institutū in noua le-
 ge post xpi aduentū: q̄ lex noua ē lex remissionis
 7 gratie: sed pnia ē sacm̄ p̄nitionis: q̄ ē vindicta
 quedā: vt Aug. dicit. s; nō debuit in noua lege isti-
 tutū. P̄ institutio sacroꝝ cum p̄tineat ad p̄tatez
 ecclē soli xpo competit. s; xpus nō legit̄ instituisse
 hoc sacm̄: nō enim pōt dici q̄ instituerit: vbi dicit̄
 Matth. iij. Penitentia agite. q̄ eadem rōe Joh.
 instituit̄ q̄ prius hoc p̄dicauit: 7 etiā nōdum
 erāt clauēs ecclē que efficacā sacro isti p̄bēt. nec
 itez pōt dici q̄ instituerit qm̄ misit leprosoz ad sa-
 cerdotes: q̄ dispensatio huius sacri nō p̄tinet ad
 sacerdotes legales ad quos leprosi missi fuerunt. s;
 sacramētū nō est in noua lege institutū. P̄ sa-
 cramentū eucharistie quod xps instituit ipse etiam
 ē vsus. s; nūq̄ legitur vsus hoc sacro: q̄ Joh. viij.
 peccatū adultere remisit sine hoc sacro: q̄ penam
 satisfactoriā nō iniunxit. ergo ipse non instituit.
 Sed p̄tra: penitētia ē sacm̄ noue legis. s; sacra
 mēta alicuius legis in illa lege habēt institutionē.
 s; in noua lege est institutū. **R**espōdeo dicendū
 ad p̄mā q̄onem: q̄ sacm̄ pnie p̄sistit in determina-
 to mō agendi p̄niam: qui quidē modus nō ē simi-
 liter apud oēs: nec in omni tēpe: 7 iō obligatio ad
 illum modū est ex aliq̄ institutione: 7 ppter h' sa-
 cramentū pnie institutionē habet. Ad. i. q̄ dō:
 q̄ lex n̄lis dicit̄ homini q̄ sit penitendū: sed mo-
 dus talis p̄niam agendi q̄ obseruat̄ in sacro pnie
 nō ē ex legis n̄lis dictamine: sed ex institutione.
 Ad. ij. dō: q̄ pnia est v̄tus q̄rum ad hoc q̄ ē de
 dictamine legis n̄lis: 7 iō non h̄z institutionē in
 q̄rum ē virtus: sed q̄ntum ad modū determinā-
 tū ex quo h̄z q̄ sit sacm̄: 7 v̄tūz in vna pnia iue-
 nitur: 7 iō eadem pnia est sacm̄ 7 v̄tus: 7 quātūz
 ad aliq̄d de iure n̄li: 7 quātūz ad aliq̄d ex institutiōe.
 Ad. ij. q. dō: q̄ quādo variat̄ aliq̄d quod est d̄
 essentia rei: nō est eadē res numero. vñ cum deter-
 minatus modus q̄ in ecclā a penitētibus obseruat̄
 sit de eēntia huius sacri: hoc sacm̄ nō fuit anteq̄
 iste modus penitēdi eēt: 7 q̄ iste modus nō fuit an̄
 xpi aduentū: iō nec sacm̄ penitētie antea fuisse oꝝ
 dici: quāuis eēt aliq̄d simile etiā ante xpi aduen-
 tum aliq̄s modus p̄niam agēdi. sed in lege Moȳ-
 si erat determinatus modus: s; alius q̄ modo sit.
 sed tpe legis nature nō erat aliq̄s modus determi-
 natus: sed qlibet̄ fm̄ q̄ sibi veniebat in cor̄ modūz
 penitēdi sibi determinabat: q̄ sacra oīa illius tēpis
 voto celebrabātur fm̄ Hug. 7 sic pnia est sacm̄ 7
 veteris legis 7 noue legis 7 legis nature: 7 inq̄tūz
 ē sacm̄ noue legis nō fuit an̄ xpi aduentū institutū
 inq̄ntū fuit legis nature nō fuit determinate institu-
 tū: s; admonit̄ fuit hō vt sibi determinaret aliq̄d
 penitēdi modū. q̄ quidē admonitio eē non debuit
 an̄ culpā: postq̄ magis medicie necitas cognoscit̄

et sic pnia: nisi non in quantum est sacrum noue legis: tñ aliquo modo fuit instituta ante xpi aduentu: s; nullo modo an peccatu. ¶ Ad. i. g. ob: q; sacrum etiaz penitentie preparatu erat in dei puisione an peccatu: sed non institutioe sicut et pena inferni non erat ordi nata ad hominis pena ante pcm: s; in dei puisione sed ad pena demonis q; iam peccauerat erat etiaz actu ordiata. ¶ Ad. ii. ob: q; illa ipositio pene non fuit pnie sacri: s; magis actus vindicatiue iusticie: cu ad pniam admonuit vbi dixit: Adā vbi es: vbi fm glo. inducit ad cognitionē peccati. ¶ Ad. iij. ob: q; in lege Moyfi erat aliq; cōfessio: q; in gnali pte rebat pcm suū oblationē in lege faciēs p peccato statuta: nō autē in spālī sicut ē in noua lege: nec iterum fiebat sacerdoti hñti clauē q; cōfessio ē sacra metalis: nec satisfactio erat fm arbitriū talis sacerdotis: nec pntio cū pposito talis pntiois et satisfactiois: et iō aliq; pnia esset tunc: s; nō q; nunc est sacrum. ¶ Ad. iij. q. ob: q; pnia in diuersis locis est a deo instituta q̄tum ad diuersa: q̄ntū enim ad vtilitatem ē instituta Matth. iij. vbi dicit: Penitentiā agite. vñ sequitur: Appropiabit enim tē. sed q̄ntū ad necessitate vbi dixit Luc. xij. Nisi pniā egeritis oēs simul pibitis. sed q̄ntū ad ptates clauis Matth. xvj. vbi dixit Petro: Quodcūq; ligaueris tē. et Jo. xx. vbi dixit oibus: Quoz remiserit peccā tē. sed postea Iacobus expressit aliqd de pnie modo Jacobi. v. vbi dixit: Confitemini alterutrum tē. ¶ Ad. i. g. ob: q; pena q; assumit in pnia ē q; nihil respectu pene q; dimittit: et iō pnia est magis remissionis sacrum q; punitiois. ¶ Ad. ii. ob: q; dñs primo instituit Matth. iij. pnie sacrum: vt dictum est cū dixit: Penitentiā agite. nō est enī idem penitere et pniā agere: q; agere pniā ē exterius pniā interiorē demonstrare. nec Johānes instituit quāuis similit̄ pdicass; q; Johānes pdicauit vt p̄eco regē xps vt lex et legis noster: cuius erat sermo ptatem hñe: vt dicit Matth. vj. sed vbi ad sacerdotes remissio nō instituit s; pfigurauit sacrum pnie. ¶ Ad. iij. ob: q; xps nullo sacro vsus ē nisi sibi assumēdo vt exemplū alijs daret. vñ etiā ipse nō baptizabat s; discipuli eius: vt dicit Jo. iij. et iō q; pnie vsus q̄tum ad ipm non cōpetebat ei q; peccatū nō fecit: iō nec q̄ntum ad alios eo vsus ē: s; sicut sacro dñs effectū sacramēti sine sacralib; pbebat. ¶ Euocabit sniam tē. hoc itelligendū est q̄tum ad vltimū misericordie effectus qui ē vita eterna. ¶ Sed origi nalis: plurali dicit ppter h; q; ad diuersa peccata actualia inclināt: vt in. ij. li. dist. xxxij. dictum est. ¶ Sed vt satisfecit digne et sufficēter: verū est si intelligat de sufficiētia respectu psecutionis glorie als falsuz ē: et pcedit hic fm erroze qui in. xij. di. iprobatus est: vt. s. nō cadat aliqs si vera sit. ¶ Et ita reus constituitur tē. li ita non dicit equalitatem sed similitudinem.

¶ Distinctio. XXIII.

Reiter premis

sa ē et aliud sacrum tē. Postq; deiniuit mgf de baptismo qui ē sacrum intrantiū: et d; cōfirmatioe: eucharistia: pnia: que sunt sacra p̄grediētium: hic quinto loco determinat d

extrema vinctio: que ē sacrum exēcutiū. Et diuidit in ptes duas: in pma determinat de ipso sacro: in secūda de vsu ipsius: vbi Querunt aliqui si hoc sacrum tē. Prima in duas: in pma distinguit h; sacramētū ab alijs vinctioibus: in secūda determinat oia que ad hoc sacrum p̄tinent: vbi Hoc sacrum vinctiois tē. Et circa hoc tria facit: pmo determinat institutionē: secūdo effectū: vbi In quo ostendit tē. tertio p̄formitatē istius sacri ad alia: vbi Et sicut alijs sacris tē. ¶ Querūt aliqui si hoc sacrum tē. hic determinat de vsu istius sacramenti. Et diuidit in duo fm duas opinioēs quas tangit de iteratōe istius sacramēti et alioz p̄ pnia. secūda ostendit vbi Quidā autē de omni sacro tē.

Hic est duplex questio. ¶ Prima de ipso sacramento extreme vinctiois. ¶ Secūda de admīstratioe et vsu ipsius. Circa p̄mū querūt quatuor. ¶ Primo d; ipsa extrema vinctioe. ¶ Secūdo d; effectū ei. ¶ Tertio de materia ipsius. ¶ Quarto de forma.

Ad primum sic pro

ceditur: Videt q; extrema vinctio nō sit sacrum: q; sicut oleū assumitur ad infirmos ita ad cathecumios. s; vinctio que sit oleo ad cathecumios nō est sacrum. s; nec extrema vinctio que sit oleo ad infirmos. ¶ P. sa. ramēta veteris legis fuerūt signa sacramētoz noue legis. sed extrema vinctio nō habuit aliquā figurā in veteri lege. s; nō est sacrum noue legis. ¶ P. fm Dio. omne sacramētū ē vel ad purgandū vel ad illuminandū vel ad pficiendū. s; extrema vinctio nō ponit neq; ad purgandū neq; ad illuminandū: q; hoc soli baptismo attribuit. neq; ad pficiendū: q; hoc fm ip̄ suz p̄tinet ad chrisma et eucharistiā. s; extrema vinctio nō est sacrum. ¶ Sed h; sacramēta eccle iusticiēter subueniūt defectib; hominū fm quēlibet statū. s; exēcutib; n̄ subuenit aliud q; extrema vinctio. s; ipsa ē sacramētū. ¶ P. sacra vt supra dictū ē ois. i. nihil aliud sunt q; quedā spūales medicie. s; extrema vinctio ē quedā spūalis medicina: q; valet ad remissionē peccatoz: vt habet Iaco. v. g. est sacramētū. ¶ Alterius v; q; extrema vinctio non sit vnū sacrum: q; vnitas rei est ex sua mā et ex sua forma: cū ex eodē res eē habeat et vnitate. sed forma huius sacramēti frequēter iterat etia eadē vice: et mā pluries in vincto adhibet fm diuersas ptes. s; nō est vnū sacrum. ¶ P. ipsa vinctio ē sacramētū

ridiculus enim est dicere quod oleum sit sacramentum. sed sunt plures unctioes. sunt plura sacramenta. **S.** unum sacramentum ab uno ministro profici debet. sed in aliqua causa extrema unctio non potest profici uno ministro: sicut si post primam unctionem factam sacerdos moriatur: tunc enim alius sacerdos debet ulterius procedere. sed extrema unctio non est sacramentum unum. **Sed** est: quia sicut immersio se habet ad baptismum: ita se habet unctio ad hoc sacramentum. sed plures immersiones sunt unum sacramentum baptismi. et plures unctioes sunt unum sacramentum. **S.** si non esset unum sacramentum tunc facta prima unctio non oporteret ad perfectionem sacramenti quod fieret secunda: quia quodlibet sacramentum per se habet esse perfectum. sed hoc falsum est. sed est unum sacramentum. **Uter** vero hoc sacramentum non fuit institutum a christo: quia de institutione sacrorum que christus instituit fit mentio in euangelio: sicut de eucharistia et baptismis. sed nulla fit mentio de extrema unctioe. sed non est a christo instituta. **S.** magister expresse dicit in littera: quod est institutum ab apostolis. sed ipse christus per se non instituit. **S.** sacramentum eucharistie quod christus instituit etiam ipse per se exhibuit. sed hoc sacramentum ipse nulli exhibuit. sed per se non instituit. **Sed** contra. sacramenta noue legis sunt digniora quam sacramenta veteris legis. sed omnia sacramenta veteris legis sunt ab ipso deo instituta. sed multo fortius omnia sacramenta noue legis habent institutionem ab ipso christo. **S.** eiusdem est statueret et statuta remoueret. sed ecclesia que in successore habet auctoritatem quam apostoli habuerunt non posset auferre sacramentum extreme unctiois. sed apostoli non instituerunt sed ipse christus. **R.** Respondet deo ad i. q. quod in his que ecclesia visibiliter operatur quedam sunt sacramenta: ut baptismus: quedam sacramentalia: ut exorcismus: ut supra dist. vi. dictum est: quorum hec est differentia: quia sacramentum illa actio ecclesie que attingit ad effectum principaliter intentum in administratione sacramentorum: sed sacramentalia illa actio que quis non pergit ad illum effectum: tamen ordinat aliquo modo ad illam actionem principaliter effectus autem intentus in administratione sacrorum est curatio morbi peccati. **Esai.** xxviii. Sic est ois fructus ut auferat peccatum. et ideo cum ad hunc effectum pertingat extrema unctio: ut ex verbis Jacobi. per nec ordinat ad aliam sacramentum quasi ei annexum: constat quod extrema unctio non est sacramentalis ad sacramentum. **Ad.** i. q. dist. q. oleum quo cathecumini unguunt sua unctioe non perducit ad peccati remissionem: quia hoc ad baptismum pertinet: sed aliquo modo ad baptismum disponit: ut supra dist. vi. dictum est: et ideo non est sacramentum illa unctio sicut unctio extrema. **Ad.** ii. q. dist. q. hoc sacramentum inmediate hominem ad gloriam disponit cum exequitur a corpore detur: et quia in veteri lege non erat adhuc tempus perueniendi ad gloriam: quia nemo ad gloriam adduxit lex: ideo istud sacramentum sibi figurari non debuit per aliquod sacramentum sibi respondens: sicut per figuram eiusdem generis: quia per figuram remotam aliquo modo figuratum sit in omnibus curationibus

in quibus leguntur in veteri testamento. **Ad.** ii. q. dist. q. Dicitur non facit aliquam mentionem de extrema unctioe: sicut nec de penitentia nec de matrimonio: quia ipse non intendit determinare de sacramentis nisi quantum per ea innotescere potest ecclesie hierarchie ordinata dispositio quantum ad ministros et actiones ministrorum et recipientes: tamen cum per extremam unctionem aliquis consequatur gratiam et remissionem peccatorum: non est dubium quod habet vim illum minuatam et purgatam sicut baptismus: quia non ita plena. **Ad.** ii. q. dist. q. unum numero per se loquendo de triplici: uno modo sicut indivisibile quod nec actu nec potentia est plura: ut punctus et unitas: alio modo sicut continuu: quod quidem est unum actu sed plura potentia: ut linea: sed tertio modo sicut perfectus aliquid quod ex pluribus partibus constituit: ut domus quod est multa quodammodo etiam actu: sed illa multa conueniunt in aliquo uno: et hoc modo quodlibet sacramentum de unum in quantum multa que sunt in uno sacro adunatur ad unum signum dum vel causandum: quia sacramentum signando causat: et ideo quia una actio sufficit ad perfectam significationem unitas sacramenti consistit in illa actione tantum: sicut per in confirmatione. quia autem significatio sacramenti potest esse et in una et in multis actionibus: tunc sacramentum profici potest et una actio et pluribus: sicut baptismus in una immersione et tribus: quia ablutio que significat in baptismo potest esse per unam immersionem vel per multas. quia autem perfecta significatio non potest esse nisi per plures actiones: tunc plures actiones sunt de perfectione sacramenti: sicut per de eucharistia: quia refectio corporalis que significat spiritalem non potest esse nisi per cibum et potum: et similiter est in hoc sacro quia curatio interiorum vulnerum non potest perfecte significari nisi per appositionem medicine ad diuersas vulnerum radices: et ideo plures actiones sunt de perfectione huius sacramenti. **Ad.** i. q. dist. q. unitas totius perfecta non tollit propter diuersitatem materie aut forme que est in partibus totius: sicut constat quod non eadem materia est carnis et ossis ex quibus constituitur unus homo: nec eadem forma: et similiter etiam in sacramento eucharistie et in hoc sacro pluralitas materie et forme unitatem sacramenti non tollit. **Ad.** ii. q. dist. q. quis ille actioes sint plures simpliciter: tamen unum sunt in una perfecta actione que est unctio omnium exteriorum sensuum quibus hauritur morbus interior. **Ad.** ii. q. dist. q. quis in eucharistia si post consecrationem panis moriatur sacerdos: alius sacerdos possit ad consecrationem vini incipere ubi ille dimisit: vel etiam incipere a capite supra aliam manum: tamen in extrema unctioe non potest a capite incipere: sed de semper procedere: quia unctio in eadem parte facta tantum valet ac si consecraretur bis eadem hostia: quod nullo modo faciendum est: nec tamen ministrorum pluralitas tollit unitatem sacramenti: quia instrumentaliter tantum operantur: mutatio autem martello non tollit unitatem operationis fabri. **Ad.** ii. q. dist. q. circa hoc est duplex opinio. quidam enim dicunt quod sacramentum istud et confirmationis christus non instituit per se: sed apostolis instituentem dimisit: quia hec duo propter plenitudinem gratie

que in eis fertur nō potuerūt ante spūs scī mīssi-
onē plenissimā institui. vñ sūt ita sacramēta noue
legis q̄ in veteri lege figurā nō habuerūt: s; hec rō
nō multū cogit: q; sic xps̄ añ passionē pmisit ple-
nā spūs sancti mīssionē: ita potuit istituere hec sa-
cramēta. Et iō aliq̄ dicit q̄ oīa sacramēta xps̄ insti-
tuit p̄ seipm: s; quedā p̄ seipsuz pmulgauit q̄ sunt
maioris difficultatis ad credendū: quedā at̄ aplis
pmulgāda reseruauit: sicut extremā vnctionē et
p̄firmationē: et hec opio p̄ tanto vñ pbabilior: q; s;
sacramēta ad fundamentū legis p̄tinet: a iō ad le-
gislatorē p̄tinet eoz institutio. et iterū: q; ex instituti-
one efficacīā habet: que eis n̄ nisi diuinitus inest.

Ad. j. q̄ dō: q; multa dñs fecit et dixit q̄ in euan-
gelij nō p̄tinetur: illa enī precipue curauerūt euā-
geliste tradē q̄ ad salutis necessitatē et ecclesiastice
dispositiōis p̄tinet: et iō pot̄ institutiōnē baptis-
mi et penitētie et eucharistie et ordinis a xpo factā nar-
rauerūt: q; extreme vnctionis vel p̄firmatiōis que
neq; sunt de necessitate salutis: neq; ad dispōnem
sue distinctiōnē ecclie p̄tinet: tñ etiā de olei vncti-
one fit mētio in euāgelio Matth. vj. vbi dī q; apli
oleo vngebāt infirmos. **A**d. ij. dō: q; mgr̄ dicit
ab aplis institutū: q; p̄ doctrinā aploz nobis pro-
mulgata ē eius institutio. **A**d. iij. dō: q; xps̄ sic
in p̄cedenti dī. dicitur est: nō exhibuit aliqd̄ sacra-
mentū nisi qd̄ ipse accepit in exemplū: accipe autē
pniaz et extremā vnctionē sibi n̄ p̄tebat: q; sine
p̄cō erat: et iō ipse nō exhibuit.

Secundū sic pio

Acedit: videt q; extrema vnctio n̄ valeat
ad remissionē peccatoz: ad hoc enī qd̄
p̄ vnū p̄t̄ effici aliud nō exigīt. sed in eo qui extre-
mam vnctionē accipit requiritur ad peccatoz re-
missionē p̄nia. q; per extremā vnctionē nō dimittit
tun̄ peccata. **A**d. in p̄cō nō sunt nisi tria: macu-
la: reatus penitē: et reliquie peccati: sed p̄ extremam
vnctionē nō remittit peccatū quo ad maculā sine
cōtritionē: que etiā sine vnctione remittit. nec ite-
rum quo ad penā: q; adhuc si p̄ualecat tenet p̄fi-
cere satisfactiōnē inunctā: nec quo ad reliq̄as cul-
pe: q; adhuc remanēt dispōnes ex actibus p̄ceden-
tibus relicte: vt p; post p̄ualecentiā. q; nullo mō p̄
extremā vnctionē sit peccatoz remissio. **A**d. re-
missio peccatoz nō fit successiue sed in instati. sed
extrema vnctio nō fit tota simul: q; plures vnctio-
nes requirūtur. q; eius effectus nō ē remissio pecca-
toz. **S**ed ē est quod dī Jaco. v. si in peccatis ē
dimittent ei. **A**d. omne sacm noue legis grām
cōfert. sed p̄ grām fit remissio peccatoz. q; extrēa
vnctio cū sit sacm noue legis operat̄ ad remissio-
nē peccati. **A**lterius vñ q; sanitas corporalis nō
sit effectus hui⁹ sacri: oē enim sacm est medicina
spūalis. sed spūalis medicina ad spūalem sanitatē
ordinat̄ sicut corporalis ad corpale. q; sanitas cor-

poralis nō ē effectus huius sacramēti. **A**d. sacra-
mentū semp̄ h; effectū suū in eo q̄ nō sic̄ accedit.
sed q̄ng; nō sanat corporali suscipiens hoc sacm
q̄ntūq; deuotus accipiat. q; sanitas corporalis nō ē
effectus eius. **A**d. efficacia huius sacri Jacobi. v.
nobis ostendit: sed ibi nō attribuit sanatio effect⁹
vnctiōi sed oratiōi: dicit enī: Oratio fidei sanabit
infirmū. q; corporalis sanatio nō est effect⁹ huius sa-
cramēti. **S**ed ē opatio ecclie h; maiorēz effi-
caciā post xpi passionē q̄ ante. s; ante oleo iuncti
p̄ aplos sanabatur: vt p; Matth. vj. q; et nūc h; ef-
fectū in corpali sanatioe. **A**d. sacra significando
efficiunt: sed baptismus p̄ ablutionē corporalem
quā exterius facit significat et efficit spūalem. ergo
et extrema vnctio p̄ sanationē corporale quā exte-
rius efficit signat et causat spūalem. **A**lterius vñ
q; hoc sacm characterē imp̄tat: character enim
ē signū distinctiū: s; sicut baptisatus distinguit a
nō baptisato: ita vnctus a nō vncto. q; sicut bap-
tismus imp̄tat characterē ita extrema vnctio.

Ad. in ordinis et p̄firmationis sacramētis ē vnctio
sicut et in hoc sacro. s; in illis imp̄tat character. q;
et in isto. **A**d. in oī sacro ē aliqd̄ qd̄ est res tñ: ali-
quid qd̄ ē sacramētū tñ: aliqd̄ qd̄ est res et sacm.
sed nō p̄t̄ aliqd̄ assignari in hoc sacro qd̄ sit res
et sacm nisi character. q; in hoc sacro imp̄tat cha-
racter. **S**ed ē nullū sacm imp̄tat characterē
iterat̄: hoc at̄ iterat̄ vt dicit. q; nō imp̄tat chara-
cterē. **A**d. distinctio q̄ fit fm characterē sacralē
ē distinctio eoz que sunt in p̄nti ecclie. sed exte-
ma vnctio cōfertur ei q̄ de p̄nti ecclie exiit. q; non
debet q; in eo character p̄ferat. **R**espondeo dō ad
j. q. q; quodlibz sacm ē institutū p̄ncipalē ad vnū
effectū: quāuis etiā alios ex p̄nti inducere possit. et
q; sacm efficit qd̄ figurat: iō ex ipsa significatiōe
sacramēti d; accipi eius p̄ncipalis effect⁹: adhibet
aut̄ hoc sacm fm modū cuiusdā medicatiōis: sic
baptismus p̄ modū ablutiōis: medicina autē ē ad
pellendū infirmitatē. vñ p̄ncipalē hoc sacm est
institutū ad sanandū infirmitatē p̄cā: vt sic bap-
tismus ē quedā spūalis regeneratio: et p̄nia quedā
spūalis suscitatio: ita et extrema vnctio sit quedā
spūalis sanatio vel medicatio. sicut at̄ corporalis me-
dicatio p̄supponit corporale vitā in medicato: ita
spūalis spūalem: et ita hoc sacm nō dat̄ p̄tra dese-
ctus q̄bus spūalis vita tollit. s. peccatoz originale
et mortale: sed cōtra illos defectus q̄bus hō spū-
liter infirmat̄: vt nō habeat p̄fectū vigorez ad act⁹
vite grē vel glorie: et hic defect⁹ nihil ē aliud q̄ qdā
debilitas et ineptitudo q̄ in nobis relinq̄tur ex p̄cō
actuali vel ougiali: et hāc debilitatē hō roborat̄
p̄ hoc sacm: s; q; hoc robur grā facit q̄ secuz non
cōpatit̄ p̄cōm: iō ex p̄nti si iuenit peccatū aliqd̄ vel
mortale vel v̄iale quo ad culpā tollit ipm̄ dūm-
mō nō ponat̄ obex ex pte recipiēti: sicut etiā de eu-
charistia et p̄firmatiōe. s. dictū ē: et iō etiā Jacobus

de remissione peccati aditionalr loquitur dicens: Si i peccat sit dimittit ei q ad culpa: no eni sp delz peccm qe no sp iuenit: s; sp remittit q ad debilitate predi ctā: quā qdā reliqas peccā dicit: quidāz vō dicit q pncipalr ē institutu pp vēiale: qd qdē nō pōt dum hec vita agit pfecte curari: r iō sacrm exēutiū spe cialr p vēiale ordiat. s; hoc nō vī veyz: q; pnia suffi ciēter etiā i hac vita delz vēalia q ad culpa: qd at nō pnt euitari post pactā pniaz: nō aufert pcedēti pnie suū effectū: r itez hoc ptinet ad debilitatē p dicitā. vñ dō q pncipal effect' huius sacri ē remis sio peccōz q ad reliqas peccā: ex pnti etiā qrum ad culpa si eā iueniat. Ad. j. g. dō: q; quōis effectus pncipal alicui' sacri possit hēri sine actuali pcepti one illius sacri: vel sine sacro: vel p aliud sacrm ex pnti: nūq; tñ pōt hēri sine pposito illi' sacri: et iō q; pnia ē pncipalr instituta p actualē culpā: quod etiā aliud sacrm actualē culpā delect ex pnti nō ex cludit necitate pnie. Ad. ij. dō: q; extrēa vinctio aliq; mō qrtuz ad illa tria remittit peccm: quōis enīz culpa q ad maculā sine ptritioē nō dimittat: tñ hoc sacrm p grām quā ifundit facit q ille mor' li. ar. i peccm sit ptritio: sicut etiā i eucharistia r pfirmā tione pōt accidē: similr etiā r reatū pene tpal dimit tit: s; ex pnti in qrtū debilitatē tollit: q; eandē penā leu' portat fortis q; debilis. vñ nō o; q; pp h' mī nuat satisfactōis mētura. reliq; at peccā nō dicunt hic dispōnes ex actib' relicte q sūt qdā hitus icho at: s; qdā spūalis debilitas i ipa mēte exis: q; s; bla ta etiā eisdē hitib' vel dispōnib' manētib' nō ita pōt iclinari mēs ad peccā. Ad. iij. dō: q; qñ sunt multe actōes ordiate ad vñū effectū vltia ē forma lis respectu oīuz pcedētiū: r agit in virtute eaz: et iō in vltia vinctioē grā ifundit q effectū sacro pre ber. Ad. ij. q. dō: q; sicut bapmus p ablutionem corpālē facit spūalez emūdatōē a macul spūali bus: ita hoc sacrm p medicatōez sacralē exte iōzē facit sanationē iteriozē. r sicut ablutio bapmi h; effectū corpālis ablutiois: q; etiā corpālez mūdati onē facit: ita etiā extrēa vinctio h; effectū corpālis medicatōis. s; corpālē sanationē. s; hec ē differētia: q; corpālis ablutio ex ipa nālī ppetate elemēti fa cit corpālē mūdationē: r iō sp ea facit. s; extrēma vinctio nō facit corpālē sanationēz ex ppetate nālī mē: s; ex vīute oīna q opat rōnabilr. r q; rō ope rās nūq; iducit secundariū effectū nisi h; q; expedit ad pncipalē: iō ex h' sacro nō seq; corpālis sanatiō sp: s; qñ expedit ad spūalē sanatiōez: r tūc sp eā in ducit: oīmō nō sit ipedimētū ex pte recipiēt. Ad. j. g. dō: q; obiectio illa pbat q; corpālis sanitas nō sit effect' pncipal hui' sacri: r h' veyz ē. Ad. ij. p; solo ex dictis. Ad. iij. dō: q; oīo illa ē forma ist' sacri vt dicit: r iō hoc sacrm ex sua forma h; efficaciac qrtū ē de se ad sanitatē corpālē. Ad. iij. q. dō: q; sic supra dī. iij. dictū ē: character nō impri mit nūi i illis sacris i qbus hō ad aliqō sacrm dpu

taf: hoc at sacrm ē solū i remediū: r nō deputatur p ipm hō ad aliqō sacrm agēdū vel suscipiēdum: r iō nō impri mit in eo charact. Ad. j. g. dō: q; cha racter facit distinctiōē statū qrtū ad ea q in ecclā agēda sunt: r talē distinctiōē hō nō h; ab alijs per hoc q ipse ē iunct'. Ad. ij. dō: q; vinctio q sit i or die r pfirmatōē ē vinctio psecratōis q hō deputat ad aliqō sacrm: s; hec vinctio ē vinctio medicatōis: r iō nō ē sile. Ad. iij. dō q; i hoc sacro ref r sacra mētū nō ē character: sed quedā interioz deuotio que est spūitūalis vinctio.

Tertium sic proce dit: Uidet q oleū oliue nō sit pueniens mā hui' sacri: q; hoc sacrm imediate ad icorruptionē ordiat. s; icorruptio signat p bapmū q in chulimate ponit. s; chulima eēt puenitioz hu ius sacri mā. Ad. ij. hoc sacrm est spūalis medica tio: s; spūalis medicatio p vini appositionē signifi cat: sic p; Luc. x. i pabola de fauciato. s; vinū effec puenitioz hui' sacri mā. Ad. vbi ē ma' piculuz ibi o; cōius remediū adhiberi. s; oleū oliue nō est cōe remediū: q; nō iuenit in qlibz ira. s; cū hoc sa cramētū def exētib' q sūt i maximo piculo: v; q; oleū oliue nō sit mā pueniens. Ad. ij. qdō Jaco. v. oleū mā hui' sacri determinat. s; oleū ppe nō o; nī si oleū oliue. s; ē mā hui' sacri. Ad. spūalis sana tio p olei iunctionē significat: vt p; Elae. j. vbi oē Plaga tumēs nō ē curata medicamine neq; fota oīo. s; pueniēs mā hui' sacri ē oleū. Ad. Lterius vē q; nō oporteat eē oleū psecratuz: q; hoc sacrm h; vñā scificatōez i vfu p formā vboz. s; supfluit alia scificatio si ad mām ipsi' fiat. Ad. sacra hnt effi eacia r significatiōē i ipa mā. s; significatio esse c' hui' sacri ppetit oleo ex nālī ppetate: efficaciac at ex institutiōe oīna. s; nō ē necessaria aliq; scificatō māe. Ad. bapm' ē pfect' sacrm q; extrēa vinctō s; i bapmo nō pexigūt māe scificatio qrtū ē de necita te sacri. s; nec i extrēa vinctioē. Ad. s; ē: q; i oībus alijs vinctōib' ē mā psecrata pus. s; cūz hoc sacrm sit qdā vinctio reqrit māz psecrata. Ad. Lteri' v; q; nō oporteat māz hui' sacri eē psecrata p epm: q; dignior ē psecratio māe i sacro eucharistie q; i h' sacro. s; i eucharistia māz sacerdos pōt psecrare. s; r i hoc sacro. Ad. i opatōib' corpālib' ars digni or nūq; pparat māz i feriori: q; dignior ē q; vtrū q; q; māz pparat: vt o; i. ij. physt. s; eps ē supra sacerdo tē. s; nō pparat māz i illo sacro q; sacerdos vtrū. sed sa cerdos dispēsat hoc sacrm vt dicit. s; psecratio māe nō priet ad epm. Ad. s; ē: q; etiā i alijs vinctōib' mā p epm psecr. s; o; ita eē i ista. Ad. Elpōdeo dō ad. j. q. q; spūal curatio q; i sine adhibet o; eē pfecta: q; p' ea alia nō relinqt: r lenis vt spes q; exētib' maxi me ē necria nō frāgal s; foueat: oleuz at lēitiū ē r penetratiū v; q; ad itia: r etiā diffusiuū: r iō qrtū ad vtrūq; pdictoz ē pueniēs mā huius sacri: r q; q 5

oleū pncipalr noiat olue liqur: cū aliq liqres ex si
 militudie ad ipz olei nomē accipiāt: iō oleuz oliue
 etiā o3 eē qd assumit i mām hui' sacri. ¶ Ad. j. g
 dō: q' icorruptio glē ē res n̄ p̄tēa i h' sacro: nec o3
 q' tali rei significatio m̄e r̄ndeat. vñ n̄ o3 q' balsa
 mū ponat i m̄a h' sacri: q' balsam' pp odorē p̄riet
 ad bōitatē fame q' deccio n̄ idigēt pp se exēta. s3
 idigēt tm̄ nitore p̄cie q' p oleū significat. ¶ Ad. ij.
 dō: q' vñū sanat mordicādo: oleū leniēdo: iō cu
 ratio p vinū mag' p̄riet ad p̄niaz q' ad hoc sacri.
 ¶ Ad. iij. dō: q' oleū oliue quīs nō vbiq' crescat:
 tm̄ d' facili pōt ad quēlibz locū trāfferri. 7 p̄terea
 h' sacm̄ n̄ ē tāte necitat' q' exētes sine h' sacro n̄
 possit salutē p̄sequi. ¶ Ad. ij. q. dō: q' qdā dicit q'
 oleū simplex ē m̄a h' sacri: 7 i ipsa scificatōe olei q' sit
 p epz p̄fici sacm̄. s3 h' p̄z eē falsū ex his q' d' eucha
 ristia dca sūt: vbi oñsuz ē q' solū illō sacm̄ p̄sistit
 i p̄secratōe m̄e: 7 iō dō q' hoc sacm̄ p̄sistit i ipsa
 vncitōe: sic bapm' i ablutiōe: 7 m̄a h' sacri ē oleū
 scificatū. Pōt at' iplex rō assignari q're exigit m̄e
 scificatio i hoc sacro 7 i qbusdā alijs. p̄ma ē q' ois
 efficacia sacroz a xpo descēdit: 7 iō sacra illa qd'
 ipse ē vsus hnt̄ efficaciā ex suo vsu: sic tactu sue car
 nis vi regnatiua p̄tulit aq̄. s3 h' sacro n̄ ē vsus nec
 aliq' corpali vncitōe: 7 iō i oib' vncitōib' requiritur
 scificatio m̄e. Scda cā ē pp p̄tūdies grē q' p̄fert
 n̄ solū vt culpā tollat: s3 etiā reliq̄as 7 infirmitatem
 corpis. Tertia ē ex hoc q' effect' e' corp' s. sanatō
 corp' n̄ catur ex m̄e nālī p̄petate: 7 iō o3 q' hec
 efficacia sibi p scificatōez det. ¶ Ad. j. g dō: q' p̄
 ma scificatō ē m̄e s3 se: s3 scda mag' p̄riet ad vsuz
 ipsi' s3 q' ē actu p̄ferēs effectū suū: 7 iō neutra sup
 fluit: q' etiā instra efficaciā accipiūt ab artifice: et
 oū sūt 7 oū ad actū applicat. ¶ Ad. ij. dō: q' illa
 efficacia q' ē ex institutōe sacri applicat huic m̄e p
 scificatōez. ¶ Ad. iij. p̄ solo ex ois. ¶ Ad. iij. q. dō
 q' m̄ster sacri nō p̄pā v̄tute effectū sacri iducit vt
 pncipale agēs: s3 p efficaciā sacri qd' dispensat: q' q'
 dē efficacia p̄mo ē a xpo 7 ab ipso i alios d̄scēdit o3
 diate. s. i p̄p̄m mediātib' m̄stri q' sacra dispētat: 7
 i m̄stros inferiores mediātib' supiorib' q' m̄az scifi
 catō m̄e sit p epz: 7 vsus qñq' p sacdotē vt oñda
 tur sacdotal' p̄tās ab epali d̄riuata: s3 illō psal. Si
 cut vnguetū i capite qd' pus d̄scēdit i barbā: deide
 vsqz ad oia vestimēti. ¶ Ad. j. g dō: q' sacri eucha
 ristie p̄sistit i ipsa m̄e scificatōe: n̄ at' i vsu: 7 iō p̄o
 p̄e loquēdo illō qd' ē m̄a sacri n̄ ē qd' p̄scētū: vñ nō
 p̄erigit aliq' scificatio circa m̄az p epm̄ scā: s3 exigit
 scificatō altari' 7 h' mōi: 7 etiā ipsi' sacerdoti q' nō
 nisi p epz fieri pōt. vñ i illo etiā sacro oñdit p̄tās sa
 cerdotal' ab epō d̄riuata: vt Dio. dic: iō at' illā p̄e
 cratōez m̄e pōt facē sacdos q' ē in se sacm̄: 7 nō il
 lā q' vt sacrale quoddā ordiat ad sacri qd' p̄sistit i
 vsu fidelitū: q' q̄tū ad corp' xpi vez null' ordo ē su
 pra sacdotiū: s3 q̄tū ad corp' xpi mysticū epalis or

do ē supra sacerdotale: vt i sequēti dī. dicit. ¶ Ad
 ij. dō: q' m̄a sacri n̄ ē tal' m̄a vt in q' fiat aliqd' p euz
 q' ea v̄tū: sic ē i artib' mechanic: s3 vt cui' v̄tute ali
 qd' fiat: 7 sic p̄cipat aliqd' de rōe cāe agēi inq̄tuz
 ē instrū quoddā oīne opatōis: vt supra dī. j. oīm
 ē: 7 iō o3 q' a supior' arte v̄l p̄tate tal' v̄tute m̄e ac
 q̄rat: q' i cāis agētib' q̄to aliqd' agēs ē p̄t' tāto p̄se
 ct': in cāis autē pure m̄alibus q̄to m̄a ē p̄o tāto
 imperfectior.

Ad quartuz sic pro
 cedat: v̄t q' hoc sacri n̄ hēat aliq' formā:
 cū enī efficacia sacroz sit ab institutōe: et
 itē a forma: o3 q' forma tradat ab ipso q' sacm̄ isti
 tuit. s3 forma h' sacri n̄ iuenit tradita necq' a xpo
 necq' ab aplis. s3 hoc sacri n̄ h3 aliq' formā. ¶ Ad.
 q' sūt d' necitate sacri obfuat' eodē mō apō oē. sed
 nihil ē mag' de necitate sacri hnt̄is formaz q' ipsa
 forma: q' cū n̄ sit aliq' forma cōiter obfuata ab oī
 bus i hoc sacro: q' diuersi diuersis v̄bis v̄tū: v̄t q'
 hoc sacri n̄ hēat aliq' formā. ¶ Ad. j. bapmō n̄ req̄
 rit forma nisi ad scificatōez m̄e: q' ē aq' v̄bo vite
 diluēdis crimib' scificata: vt supra dī. iij. oīm ē. s3
 hoc sacri h3 m̄az pus scificatā. s3 nō idigēt aliq' for
 ma v̄boz. ¶ Ad. j. g dō: q' mag' supra dixit dī. j. q' oē
 sacri noue leg' p̄sistit i reb' 7 v̄bis: v̄ba at' sūt forma
 sacri. s3 cū hoc sit sacri noue leg' v̄t q' hēat formaz.
 ¶ Ad. ad hoc ē rit' v̄lis ecclē q' d̄buldā v̄bis v̄tū in
 collatōe h' sacri. ¶ Ad. lteri' v̄t q' forma h' sacri de
 beat p̄ferri p oioez idicatiua: 7 n̄ p̄ deparatiua: qā
 oia sacra noue leg' hnt̄ certū effectū. s3 certitudo ef
 fec' n̄ expm̄it i formis sacroz nisi p oioez idicati
 uā: vt cū oī: h' ē corp' meū: v̄l ego baptis te. s3 o3
 eē forma h' sacri oio idicatiua. ¶ Ad. i. formis sacra
 mētoz o3 expm̄it itētio m̄stri q' req̄rit ad sacm̄. s3
 itētio p̄ferēdi sacri n̄ expm̄it nisi p oioez idicatiua
 s3 rē. ¶ Ad. j. qd'buldā ecclēis dicit h' mōi v̄ba i col
 latōe h' sacri: vngo hos oculos oleo scificato i noie
 p̄is rē. 7 h' ē p̄forme alijs formis sacroz. s3 v̄t q' i
 hoc p̄sistit forma h' sacri. ¶ Ad. j. g dō: q' illō qd' ē forma
 sacri ab oib' o3 q' fuer. s3 v̄ba p̄dicta n̄ oīcūt s3 cō
 suctudies oīuz ecclēaz: s3 tm̄ v̄ba deparatiua. s3 illā
 vncitōez 7 suā p̄ssimā m̄iaz idulgeat tibi oīs dē
 qd' d̄līq̄sti p vsū rē. s3 forma h' sacri ē oio deparati
 ua. ¶ Ad. hoc v̄t ex v̄bis Jac. q' attribuit eff' cōtā
 h' sacri oioi: Oio inq̄t fidei sanabit infirmū. s3 cū ef
 ficacia sacri sit ex forma: v̄t q' forma h' sacri sit p̄
 dicta oio. ¶ Ad. lteri' v̄t q' p̄dca oio n̄ sit p̄petis for
 ma h' sacri: q' i formis alioz sacroz sit mētio de
 m̄a: sic p̄z i p̄firmatōe q' n̄ sit i v̄bis p̄dca. s3 n̄ ē cō
 ueniēs forma. ¶ Ad. sic effect' h' sacri p̄uēit i nos
 p m̄iaz diuinā ita 7 alioz sacroz. s3 i forma alioz
 sacroz n̄ sit mētio d' m̄ia oīna: s3 mag' de m̄itate 7
 de passiōe. s3 similr o3 hic eē. ¶ Ad. duplex effectus
 h' sacri i lra ponit. s3 i v̄bis p̄dca n̄ sit mētio nisi
 d' vno. s. remisiōe p̄cōz: nō at' d' corpali sanatiōe

ad qua Jaco. ordiat oioez fidei dicēs: Dio fidei sa
nabit ifirmū. q̄ forma p̄dicta ē incōpetēs. **R**espō
deo dō ad. j. q. q̄ dā dixerūt q̄ nulla forma ē de
necitate h' sacri. s; hoc vī dīogare effectui h' sacri
q̄ oē sacm̄ efficit signādo: signatio at̄ māe n̄ dter
mīaf ad effectū deīmiatū: cū ad mīta se possit ha
bere nisi p̄ formā v̄boz: 7 iō i oib' sacris noue le
gis q̄ efficit qd̄ figurāt oīz eē 7 res 7 v̄ba: vt supra
di. j. m̄g' dicit. Et p̄terea Jacob' totā vim h' sacri
vī p̄stituē i oīoe q̄ ē forma h' sacri: vt dicit: 7 iō p̄
dicta opio p̄sumptuosa vī 7 erronea: 7 pp̄ hoc dō
sū cōiter dō: q̄ h; formā deīmiatā sic 7 alia sacra.
Ad. j. q̄ dō: q̄ sacra scriptura oib' cōiter p̄po
nit: 7 iō forma bap̄mī q̄ ab oib' dari pōt oīz i sacra
scriptura exp̄mī: 7 simīl' forma eucharistie q̄ exp̄
mit fidē illi' sacri q̄ ē de necitate saluti: s; forme ali
oīū sacroz n̄ iueniūt i scriptura tradite: s; ecclā ex
traditiōe ap̄loz h; q̄ a dño acceperūt: vt dicit ap̄lō
1. Cor. xi. Ego. n. accepi a dño qd̄ 7 tradidi vobis.
Ad. ij. q̄ dō: q̄ illa v̄ba q̄ sunt de eēntia forme. s.
oīo deīcatia ab oib' dicit: s; alia q̄ sūt de bñ esse
n̄ obseruāt ab oib'. **Ad. iij. q̄ dō:** q̄ mā bap̄mī h; q̄
p̄dā scificatiōe p̄ se ex ip̄lo tactu carnis saluato
ris: s; ex forma v̄boz accipit scificatiōez actu scifi
canti: 7 sūl' p̄ scificatiōe māe h' sacri fm̄ se req̄ri
tur scificatio i vsu p̄ quā actu scificet. **Ad. ij. q. dī**
cōdū: q̄ forma h' sacri ē oīo deīcatia: vt p̄ per
v̄ba Jaco. 7 ex vsu Romāe ecclē q̄ soluz v̄bis deī
catia v̄tū collatōe h' sacri: Cui' rō multiplex af
signat: p̄mo q̄ suscipiēs sacm̄ h' ē v̄rib' p̄p̄s de
stut: vñ indiget oīoib' subleuati. Secōdo q̄ daf
exētib' q̄ iam desinūt de foro ecclē eē: 7 i sol' deī
manu req̄escūt: vñ 7 ei p̄ oīone p̄mittunt. Tertio
q̄ h' sacm̄ n̄ h; aliq̄ue effectū q̄ sp̄ ex op̄atōe mī
nistri p̄seq̄tur oib' q̄ sūt de eēntia sacri rīte pactie:
sic characī in bap̄mo 7 p̄firmatōe: 7 trāsubstantia
tio in eucharistia: 7 remissio p̄ccī in p̄nā exīte cō
tritiōe q̄ ē de eēntia sacri p̄nīe: nō vī d̄ eēntia hui'
sacri: 7 iō i h' sacro n̄ pōt eē forma deīcatia modī
sic i p̄dict' sacris: **Ad. j. q̄ dō:** q̄ h' sacm̄ sicut 7
p̄dicta q̄tū ē de se h; certitudine: s; pōt ip̄ediri ex
fictiōe recipiētis etiā si se sacro subīciat p̄ intētiō
nē q̄ nullū effectū p̄seq̄t: 7 pp̄ h' n̄ ē sūle de h' 7 de
alijs sacris i q̄b' sp̄ aliq̄s effect' p̄seq̄t. **Ad. ij. q̄ dō:** q̄
p̄ ip̄m̄ actū q̄ ponit i forma. s. p̄ istā scām v̄ctiōez
satis exp̄mī intētiō. **Ad. iij. q̄ dō:** q̄ v̄ba illa indī
catia modī q̄ fm̄ morē quozūdā p̄mittūt oīoī nō
sūt forma h' sacri: s; sūt qdā dīsp̄ositiō ad formāz
in q̄tū itētiō mīstri deīmiat ad actū illū p̄ illa ver
ba. **Ad. iij. q. dō:** q̄ p̄dicta oīo ē p̄petēs forme h'
sacri: q̄ tāgīt sacm̄ i h' q̄ dō: p̄ istā v̄ctiōez: 7 illū
qd̄ op̄at i sacro. s. diuinā mīaz: 7 effectū. s. remissio
nē p̄ccōz. **Ad. j. q̄ dō:** q̄ mā h' sacri pōt itelli
gi p̄ actū v̄ctiōis: nō at̄ mā p̄firmatōis p̄ actūz
forma exp̄ssuz: 7 iō n̄ ē sūle. **Ad. ij. q̄ dō:** q̄ mīa re
spicit mīseria: 7 q̄ hoc sacm̄ daf i statu mīsie. s.

ifirmitatis: iō pot' hic q̄ i alijs sit de mīa mentio.
Ad. iij. q̄ dō: q̄ i forma oīz exp̄mī effect' p̄ncipalis
7 q̄ sp̄ iducit ex sacro: nisi sit defect' ex p̄te recipiē
tis: nō at̄ tal' effect' ē corp̄alis sanitas: vt ex oīs p̄z
q̄uis q̄nq; seq̄t rōe e' Jaco. hunc effectū attribuit
oīoī q̄ ē forma h' sacri. **Qd̄. ij.**

Unde queritur

Que administratiōe h' sacri. Et cir
ca h' q̄rūt. iij. **Primo** q̄ sit mī
nist' huius sacri. **Secundo**
cui debeat conferri. **Tertio** i
qua parte. **Quarto** vtrū debeat iterari.

Ad primū sic proce

Ad. iij. **U**iderur q̄ etiāz laicus possit hoc sa
ramentū conferre: q̄ hoc sacramentum
h; efficacīa ex oīoe: vt Jaco. dicit. sed oīo laici q̄nq;
ē deo accepta sicut sacerdot'. q̄ pōt hoc sacm̄ con
ferre. **S.** d̄ q̄busdā p̄ibus i egypto legit q̄ oleū
ad ifirmos trāsmittēbat 7 sanabat: 7 simīl' oī de
beata Genouepha q̄ oleo ifirmos v̄gebat: q̄ hoc
sacm̄ pōt p̄ferri etiā a laicis. **Sed** ē q̄ i hoc
sacro sit remissio peccatoz. s; laici nō hñt p̄tēz
dimitteī peccata. q̄ rē. **U**ter' vī q̄ diaconi pos
sint hoc sacm̄ p̄ferre: q̄ fm̄ Dio. diaconi hñt vir
tutē purgatiuā. sed hoc sacm̄ ē institutū ad pur
gandū tantū ab ifirmitate mētis 7 corp̄is. q̄ diaco
ni pnt cōferre. **S.** dignius sacm̄ ē bap̄mus q̄
hoc de q̄ agim'. s; diaconi pnt baptizare: vt p̄z de
beato Laurentio. q̄ pnt hoc sacm̄ cōferre. **Sz**
ē qd̄ dī Jaco. v. Inducat p̄sb̄yros ecclē. **U**ter
vī q̄ sol' ep̄s possit hoc sacm̄ p̄ferre: q̄ hoc
sacm̄ v̄ctiōe p̄fici sicut 7 p̄firmatio. s; sol' ep̄us
pōt p̄firmare. q̄ solus pōt hoc sacm̄ cōferre. **S.**
q̄ nō pōt qd̄ est minus nō pōt qd̄ ē maius. s; mā
ē vsus māe scificatiōe q̄ scificatio eā: q̄ ē finis ip̄i.
q̄ cū sacerdos nō possit scificare mām: nec pōt mā
scificata v̄ri. **Sz** ē h' sacri mīster iducēdus est
ad eū q̄ suscipit sacm̄: vt p̄z Jaco. v. s; ep̄s n̄ possz
accedē ad oēs ifirmos sue dioē. q̄ n̄ solus ep̄us pōt
hoc sacm̄ cōferre: **R**espondeo dō ad p̄mā que
stionē: q̄ fm̄ Dio. in eccl. hierar. Sunt quidā exer
cētes actiones hierarchicas: 7 qdam recipiētes mī
q̄ sunt laici: 7 iō nullius sacri dīsp̄sario laico ex of
ficio competit: sed q̄ baptizare possunt in cāu ne
cessitatis ē diuina dīsp̄satiōe factū: vt nulli regnā
tīōis sp̄ual facultas desit. **Ad p̄mū q̄ dō:** q̄ oīo
illa nō sit a sacerdote in p̄sona sua: q̄ cūz sit q̄nq;
peccatoz non essz exaudibilis: sed fit in p̄sona to
tius ecclēsie in cuius p̄sona orare pōt quasi p̄so
na publica: nō autē laicus qui est p̄sona p̄uata.
Ad. ij. q̄ dō: q̄ ille v̄ctiōes nō erāt sacralcs: s; ex
quadā deuotiōe recipiētū talē v̄ctiōne 7 meritū
vngentiū vel oleum mittentiū p̄seq̄ebat effectū
sanitat' corp̄alis p̄ grāz sanitarū: n̄ p̄ grāz sacralē.

D. ij. q. v. d. q. diacon' h3 vim purgatiua tm: n̄
 at illuminatiua. vñ cū illuminatio sit p gram: nulluz
 sacrm i q gra pferat pot diacon' ex officio dare: 7
 iō nec h' cū i eo gra pferat. ¶ Ad. j. q. v. d. q. h' sa-
 cramentū illuminādo p collationē grē purgat: 7 iō
 diaconis e' n̄ ppetit collatio. ¶ Ad. ij. q. v. d. q. hoc
 sacrm nō ē necitatis sacrm sic bapmus: vñ nō ita
 comitit dispensatio e' oibus i articulo necitatis: s3
 solū illis qbus ex officio cōpetit: diaconis at etiā ba-
 ptizare nō ppetit ex officio. ¶ Ad. iij. q. v. d. q. sm
 Dio. eps ppe h3 pficiēdi officiu: sic sacerdos illu-
 minādi. vñ illa sacra dispensanda solis ep̄is reserua-
 tur q susceptionē i aliq statu pfectōis sup alios po-
 nū: hoc at nō ē i h' sacro cū oibus det: 7 iō p sum-
 plices sacerdotes pot administrari. ¶ Ad. j. q. v. d. q.
 pfirmatio ip̄imit characterē q collocat hō in sta-
 tu pfectōis: vt supra dictū ē: nō at hoc ē i h' sacro:
 7 iō nō ē simile. ¶ Ad. ij. q. v. d. q. quis i genē cāe fi-
 nalis vsus mae scificate sit potior: q scificatio mae
 tm i genē cāe efficiētis scificatio mae ē potior: qz ab
 eodē p̄det vsus sic ab actiua cā: 7 iō scificatio req̄-
 rit altiorē virtutē actiua q vsus.

De secunduz sic pro

Mcedit: Videt q etiā sanis debeat cōferri
 h' sacrm: qz pncipalior effect' hui' sacri
 ē sanatio mētis q sanatio corpis: vt dictū ē. s3 etiā
 sani corpe idigēt sanatiōe mētis. qz oīs h' sacrm
 pferri. ¶ P. hoc sacrm ē exeuntū sic bapmus in-
 trātiū. s3 oīb' intrātib' bapmus dat. qz oīb' exeun-
 tibus o3 dari hoc sacrm. s3 qñq3 illi q sūt i pp̄nq̄
 exitis sūt sani: sic illi q decapitadi sūt. qz talibus o3
 hoc sacrm dari. ¶ S3 ē qd dicit Jaco. v. Infirma-
 tur q̄s i vobis 7c. qz solis infirmis ppetit. ¶ Alterius
 vī qz i qlibet infirmitate h' sacrm dari debeat: quia
 Jaco. v. vbi hoc sacrm tradit nulla infirmitas d̄ter-
 minat. qz oīb' infirmatib' o3 hoc sacrm pferri. ¶ P.
 q̄to remediū ē dignius: tāto o3 cō gnālius. sed hoc
 sacrm ē digni' qz medicā corpalis. cū qz medicā
 corpalis oibus infirmis det: vī qz etiā h' sacrm. S3
 p: hoc sacrm oī ab oibus extreme vncitiōis: sed nō
 oīs infirmitas ad extremū vite pducit: cū qdaz infir-
 mitates sint cāe lōgioris vite: vt dicit phs. qz n̄ oibus
 infirmatib' o3 hoc sacrm dari. ¶ Alteri' vī qz furio-
 sis 7 amētib' hoc sacrm dari debeat: qz tales egrit-
 tudies sūt piculōsissime 7 cito ad mortē disponūt
 s3 piculo o3 adhiberi remediū. qz h' sacrm qd est in
 remediū infirmitatū hūane o3 talib' pferri. ¶ P. di-
 gnus sacrm ē bapmus qz istud. s3 bapm' dat su-
 riosus: vt supra dictū ē. qz hoc sacrm eis o3 dari.
 ¶ S3 p: hoc sacrm n̄ ē dandū nisi recognoscētib'
 ip̄m. s3 tales nō sūt furiosi 7 amētes. qz eis dari non
 o3. ¶ Alteri' vī qz debeat dari pueri: qz cū dē infir-
 mitatib' qñq3 laborāt pueri 7 adulti. s3 eidez moi-
 bo o3 adhiberi idē remediū. qz sic adultis ita 7 pue-
 ris o3 h' sacrm pferri. ¶ P. h' sacrm dat ad pur-

gandū reliq̄as peccā: vt p̄dictū ē tā originalis q acti-
 ualis. s3 i pueris sūt reliq̄e originalis peccā. qz eis o3 h'
 sacrm dari. ¶ S3 p: qz nulli o3 dari sacrm cui nō
 ppetit forma sacri. s3 forma hui' sacri n̄ competit
 pueris q nō peccauerūt p visuz 7 audituz: vt i for-
 ma exp̄m̄. qz eis nō o3 dari hoc sacrm. ¶ Respon-
 deo o3 ad. j. q. qz hoc sacrm ē qdā spūalis curatio
 vt pus dictū ē: que qdē p quēdā corpalis curatiōis
 modū significat: 7 iō illis qbus corpalis curatio n̄
 ppetit. s3 sanis nō o3 hoc sacrm pferri. ¶ Ad. j. q.
 v. d. qz quis spūalis sanitas sit pncipal' effect' hui'
 sacri: tm o3 qz pcuratiōe corpale significet curatiō
 spūal': etiā si corpalis sanatio nō sequitur: 7 iō soluz
 illis h' sacro sanitas spūalis dari pnt qbus curatiō
 corpalis cōpetit. s3 infirmis: sic ille solus pot bapmū
 suscipere q pot corpalis ablutiōis cō p̄cipere: nō autē
 puer i v̄tre matris exis. ¶ Ad. ij. q. v. d. qz bapmus
 etiā nō ē nisi illoz intrantiū q corpali ablutiōe s̄q̄-
 ci pnt: 7 iō hoc sacrm illoz tm exeuntū ē qd' cor-
 poral' curatio ppetit. ¶ Ad. ij. q. v. d. qz hoc sacra-
 mentū ē vltimū remediū qd ecclia pot cōferre ime-
 diate qsi disponēs ad glām: 7 iō illis tm infirmatib'
 o3 exhiberi q sunt i statu exeuntū: pp hoc qz egrit-
 tudo nata ē mortē inducē 7 d̄ piculo timet. ¶ Ad
 j. q. v. d. qz qlibet infirmitas augmētata pot mortem
 iducere: 7 iō si genera infirmitatuz p̄sant: in qlibet
 egritudine pot dari hoc sacrm: qz ap̄tus n̄ d̄minat
 infirmitatē aliquā: s3 si p̄sēt infirmitat' moduz 7 sta-
 tus nō sp̄ o3 infirmatib' hoc sacrm dari. ¶ Ad. ij.
 q. v. d. qz medicā corpale h3 p pncipali effectu sanita-
 tē corpale qua oēs infirmi i qlibet statu idigent: sed
 hoc sa ramētū h3 p pncipali effectu illā loquatē
 qz exeuntū 7 iter ad gloriā agētū ē necessaria: 7 iō
 n̄ ē sile. ¶ Ad. iij. q. v. d. qz ad effectuz hui' sacri p̄-
 piendū plimū valz deuotiō suscipientis 7 psonale
 meritū p̄ferētū: 7 gnāle tot' ecclie: qd p3 ex hoc qz
 p modū d̄p̄catis forma hui' sacri p̄fert: 7 iō illi
 q n̄ pnt recognoscē 7 cū deuotiōe suscipere h' sacrm
 dari n̄ o3: 7 p̄cipue furiosis 7 amētib' q pnt irue-
 rētā sacro p aliquā imūdiā faciē: nisi h̄erent luci-
 da iterualla i qd' sacra recognoscēt: 7 sic eis cō-
 ferri i statu illo possz. ¶ Ad. j. q. v. d. qz quis i picu-
 lo mort' tales qñq3 sūt: tm remediū p deuotiōez
 pp̄az n̄ pot eis applicari: 7 iō n̄ o3 eis pferri. ¶ Ad
 ij. q. v. d. qz bapmus n̄ req̄rit motū li. ar. qz dat h̄ oī-
 gnāle pncipalr qd nō curaf i nobis ex n̄ro li. ar. s3 i
 h' sacro req̄rit motus li. ar. 7 iō n̄ ē sile. Et p̄terea
 bapmus ē sacrm necitatis: nō autē extrema vncitiō.
 ¶ Ad. iij. q. v. d. qz hoc sacrm exigit actualē deuotiō-
 tōez in suscipiēte: sic 7 eucharistia. vñ sic euchar-
 istia n̄ o3 dari pueri: ita nec h' sacrm. ¶ Ad. j. q. v. d.
 qz n̄ dat h̄ reliq̄as original' peccā nisi s3 sūt p actua-
 lia peccā qdāmō cōfortate. vñ pncipalr p actualia
 peccā dat: vt ex ip̄a forma p3: q n̄ sūt i pueri. ¶ Ad
 ij. q. v. d. qz infirmitates in pueris non sūt ex peccato
 actuali causate: sicut in adultis: 7 cōtra illas peccā

pue infirmitates hoc sacm datur que sunt ex pcco causate: qsi peccati reliquie.

Tertius sic proce

Tertius sic procedit: Uidet q h' sacro totu corpus iungi debeat: qm Aug. Aia tota est in toto corpe. s; pcpue dat hoc sacm ad sanadu aiam. g i toto corpe dz iunctio fieri. **S** vbi e morib' ibi dz apponi medicia. s; morib' e vltis in toto corpore sicut febris. g totu corpus iungi dz. **S** in bapti smo totu corpus imergit. g r hic totu debet iungi. **S** e vltis ecclie ritus fm que iungit infirmus nisi i oeterniatis p'ib' corpis. **A**lteri v' q incouenit: r deiminetur iste p'tea: vt. f. infirmas vngat i oculis: i auzib': in naribus: i labiq: in manibus et pedib': q; sapiens medicus curat morbu in radice. s; de corde exeit cogitatioes q coindnat hoies: vt d' Matth. xiiij. g in pectore dz fieri vinctio. **S** puritas metis no min' e necessaria exeitib' q in tratribus. s; itrates vngunt chrlimate i vertice a sacerdote ad significadu puritate metis. g r exeutes hoc sacro debet vngi i vertice. **S** ibi dz adhibet remediū vbi e maior vis morbi. s; spūalis morbus pcpue viget i renib' viris: r mulierib' i vmbilico vt p; Job. xl. P'tas eius i lūbis e'. fm expositioez Greg. g ibi dz fieri iunctio. **S** sicut p pedes peccat ita r p alia mēbra corpis. g sic vngunt pedes ita r alia corpis mēbra iungi debet. **A**lterius videt q mutilati no sint vngēdi illis vinctioibus q p'ibus illis cōpetūt: q; sic hoc sacm exigit deiminatā oī spōnez i suscipite: vt. f. sit infirm' ita r deiminatāz partē. s; ille q no h; infirmitatē no pōt iungi. g nec ille q n; h; partē illā in q dz fieri iunctio. **S** ille q e cecus a natiuitate n; deliq; p vltuz. g i vinctioe q fit ad oculos sit mētio o delicio p vltuz. g talis iunctio ceco nato no debet fieri: r sic de alijs. **S** e q defect' corpis no ipedit aliqd aliud sacm. g nec istud ipedire dz. s; de necessitate istius sacri est q; libet vinctiois. g oēs debet fieri mutilato. **R** Espōdeo oō ad. j. q. q h' sacm p modū curatiois exhibet: curatio at corpalis no dz q fiat p medicinā toti corpi appositā: s; illis p'ib' vbi e radix morbi: r iō vinctio etiā sacralis dz fieri i illis p'ibus tñ in q' bus e radix spūalis infirmitat. **A**d. j. g oō: q aia q'uis sit tota i q'libet pte corpis q' tū ad eētiaz: no tñ q' tū ad potētiās q sunt radices actūū pccī: r iō dz q oeterniatis p'ib' fiant in q'bus ille potentie hnt eē. **A**d. ij. oō: q no sp apponit medicia vbi e morib': s; p'gruēt' vbi e radix morbi. **A**d. iij. oō: q baptis' sit p modū ablutiois: ablutio autē corpalis no purgat maculā ab aliq' pte nisi cui apponit: r iō bapimus toni corpi exhibet: secus at e d' extrema vinctioe rōne iam dicta. **A**d. ij. q. oō: q pncipia peccādi i nobis sūt eadē q r pncipia agendū: q; pccm in actu p'sistit: pncipia at agēdi i nobis sunt tria: primū e dirigē. f. vis cognoscitiua: secū

dū e imperās. f. vis appetitiua: tertiu e exequēs. f. motiua: ois at n'ra cognitio a sensu ortū h;: r q; vbi e in nobis pma origo pccī: ibi dz vinctio adhiberi: iō vngunt loca qnq; sensuū. f. oculi pp vltuz: aures ppter auditū: nares pp odoratū: os ppter gustū: manus pp tactū: qui i pulpis digitoz p'ci' pue viger. s; ppter appetitiua vngūt a quibusdaz renes: ppter motiua vngūtur pedes q sunt pncipalius ei' instrumentū. r q; primū pncipiū e cognoscitiua: iō illa vinctio ab oibus obfual q fit ad qnq; sensus qsi de necessitate sacri: s; quidā no seruant alias: qdam vō illā seruāt que ad pedes r no que ad renes: q; appetitiua r motiua sūt secūdi pncipia. **A**d. j. g oō: q cogitatio a corde no exit nisi p aliquā imaginationē q e motus a sensu fact': vt d' in. ij. de aia: r iō cor no e pma radix cogitatiois s; organa sensuū: nisi q'tenus cor est pncipiū totius corpis: sed hoc pncipiū e radix remota. **A**d. ij. oō: q intrates debet acq'rere puritatē: s; exeutes eā purgare: r iō exeutes debet iungi in illis p'ibus q'bus p'ingit puritatē metis inq'nari. **A**d. iij. oī cendū: q; q' quōsdā p'suetudinē fit i renib' p'p' hoc q; ibi maxime viget appetit' cōcupiscibilis: s; appetitiua no e pma radix: vt dictū e. **A**d. iij. oō: q organa corpis q' actus pccī exercēt sunt pedes: manus: r lingua: q'bus etiā vinctio exhibet: r mēbra gēitalia q'bus pp imunditiā illaz partium r honestatē sacri no dz vinctio adhiberi. **A**d. iij. q. oō: q mutilati iungi debet q'ro. p'pinq; eē pōt ad ptes illas i q' vinctio fieri debuerat: q; q'uis n; hēant mēbra: hnt tñ potētiās aie q illis mēbris debet: saltē in radice r iter' peccare pnt p ea q ad p'tes illas p'tinet: q'uis no exteri'. Et p hoc p; solutio ad obiecta.

Quartus sic pro

Quartus sic procedit: Uidet q h' sacm no debeat irari: q; dignior e vinctio q fit hōi q' q fit lapidi: s; vinctio altari n; irat nisi altare illd fractum fuerit. g nec vinctio extrēa q adhibet hōi dz irari. **S** p' vltimū nihil e. s; hec vinctio dz extrēa. g n; dz irari. **S** e h' sacm e qdā spūal curatio per modū curatiois corp' exhibita s; curatio corp'alis irat. g r h' sacm irari pōt. **A**l' v' q i eadē infirmitate n; debeat irari: q; vni morbo n; debet nisi vna medicia. s; h' sacm e qdā spūal medicia. g vni morbu n; dz irari. **S** s; h' poss; aliqd infirm' tota die iungi si eodē morbo poss; irari iuncto qd e absurdū. **S** e: q; aliq'n morb' diu durat p' sacri pceptionē: r sic reliq; pccoz hnt q' pncipalr h' sacm dat. g v; irato iungi. **R** Espōdeo oō ad. j. q. q nullū sacrale nec sacm qd h; effectū ppetuū dz irari: q; oīderef sacm n; fuisse efficacē ad faciendū illum effectū: r sic fieret iniuria illi sacramēto: sacramentū aut quod habet effectū no ppetuū pōt irari sine iniuria: vt effectus doperditus

iterato recuperet: 7 q: sanitas corpis 7 metis que sunt effectus huius sacramenti potest amitti postquam fuerit per sacramentum effecta: id est huius sacramenti sine sui iniuria potest iterari. ¶ Ad .j. q. dicitur: quod unctio lapidis fit ad ipsius altaris consecrationem que est perpetua in lapide quoad altare manet: 7 id non potest iterari: sed hec unctio non fit ad consecrationem hominis cui non imponitur character: 7 id non est ille. ¶ Ad .ij. q. dicitur: quod illud quod fit estimationem hominum est extremum: quicquid est rei veritatem non est extremum: 7 sic de hoc sacramento extrema unctio: quia non debet iterari nisi illis quorum mors est propinquam estimationem hominum. ¶ Ad .ij. q. dicitur: quod hoc sacramento non respicit tantam infirmitatem: sed etiam infirmitatis statum: quia non debet dari nisi infirmis que fit humana estimationem videtur mortis appropinquare: quedam infirmitates non sunt diuturne: vnde si eis datur hoc sacramento tunc cum homo ad illum statum perveniat quod sit in periculo mortis: non recedit a statu illo nisi infirmitate curata: 7 ita iterum non debet coniungi: sed si recidivum patiat erit alia infirmitas: 7 poterit fieri alia unctio. quedam vero sunt egritudines diuturne ut ethica: 7 idropisica: 7 huiusmodi: 7 in talibus non debet fieri unctio nisi quando videntur perducere ad periculum mortis: 7 si homo illi articulo evadat eadem infirmitate durante: 7 iterum ad similem statum per illam infirmitatem reducat: iterum potest coniungi: quia iam est quasi alius infirmitatis status: quous non sit alia infirmitas simpliciter. Et per hoc per solutio ad obiecta. ¶ Preter premissa etc. videtur quod male ordinatur: quia cum hoc sacramento exercitibus datur debet ultimo poni. Et dicitur: quod alia duo que sequuntur ordinantur ad bonum communitatis ecclesie vel totius humane speciei bonum autem unius est plus quam bonum multorum quod ex singularibus bonis confertur. vnde hoc sacramento debuit ultimo poni inter illa que ordinantur ad bonum unius persone: 7 ante illa que ordinantur ad bonum multitudinis: que dicitur principalis: quia eo solo imponitur character: 7 datur spiritus sancti plenitudo ad robur. ¶ Lapide regum et pontificum unguentum. Contra est quod reges non unguuntur nisi per consuetudinem ecclesie christumate in capite: sed oleo in scapulis. Et dicitur: quod illa unctio regum non est sacramentum: 7 id fit in diversis consuetudinibus potest diversimode fieri. vel dicitur quod exponendum est: regum et pontificum. id est eorum qui habent sacerdotium regale: ut per eodem sumat utraque generum. ¶ Sed ex precepto vel negligentia. Contra negligentiam in his que non sunt de necessitate salutis non est damnabilis: hoc autem sacramentum non est de necessitate salutis. Et dicitur: quod huiusmodi magis accipiendum est copulativum quam disiunctivum: non enim quilibet negligentia: sed ex precepto procedens: vel preceptum inducens damnabilis est. ¶ Non potest perfici nisi de pane consecrato: non quod panis consecratus sit materia sacramenti: sed quod ipse panis consecratus sit sacramentum. ¶ Dil. xxij.

Nunc ad considerationem sacri ordinis etc. Postquam determinavit magister de sacramentis que ordinantur in remedium unius persone: hic determinat de

sacramentis que ordinantur in remedium totius ecclesie. Et dividit in tres duas: in prima determinat de sacro ordinis quod ordinatur ad spiritualem multiplicationem et gubernationem ecclesie: in secunda de matrimonio quod ordinatur ad multiplicationem materiale fidelium. xxvi. dist. ibi. Lix alia sacramenta etc. Prima in duas in prima determinat de sacramento ordinis: in secunda de conferentibus hoc sacramentum. dist. xxv. ibi. Solum queri si heretici etc. Prima in duas: in prima determinat de ordinibus: in secunda de quibusdam officiis vel dignitatibus que ad ordines consequuntur. ibi. Sunt et alia quedam non ordinum etc. Prima in duas: in prima determinat de ordinibus distinctis: in secunda quid esse commune habeant: ibi. Si autem queratur quid sit etc. Prima in duas: in prima ponit numerum distinctorum ordinum: in secunda de eis persequitur: ibi. In sacramento igitur septiformis etc. Circa primum tria facit: primo ponit numerum ordinum: secundo effectum quem habent in suscipiendis: ibi. Illi vero in quorum mensibus etc. tertio conditiones quas in eis requirunt: ibi. Tales autem ad ministerium etc. In sacramento ergo etc. hic persequitur de ordinibus. Et circa hoc facit tria: primo determinat quoddam quod preexistit ad ordines. scilicet corona: secundo de ipsis ordinibus persequitur: ibi. Ostiarum idem etc. tertio ostendit quandam ordinum diversitatem: ibi. Licet omnes sint spirituales etc. Secunda pars in septem partes dividit: fit quod de septem ordinibus persequitur que partes per se patent in littera. ¶ Sunt et alia quedam etc. hic determinat de nominibus quibus non ordines sed dignitates vel officia exprimitur. Et circa hoc duo facit: primo determinat de nominibus dignitatum: secundo de nominibus officiorum: ibi. Vates a iumentis etc. Circa primum tria facit: primo exponit nomen episcopatus quod ad dignitatem pertinet: secundo ponit eius distinctionem: ibi. Ordo autem episcoporum etc. tertio ponit distinctionis originem: ibi. Harum autem distinctio etc. ¶ Vates a iumentis etc. hic ponit nomina diversarum officiorum. Et circa hoc tria facit: primo exponit diversa officiorum nomina: secundo ostendit qualiter in officijs se habere debeant: ibi. Disbene uiter etc. tertio exponit nomen misse ad quam officia distincta requiruntur: ibi. Missa autem dicitur etc.

Hic est triplex questio. Prima de ordine in communi. Secunda de distinctione ordinum. Tertia de his que sunt ordinibus annexa. Circa primum querunt tria. Primo de ipso ordine. Secundo de effectu eius. Tertio de recipiendis ipsis.

Ad primum sic procedit: videtur quod ordo in ecclesia esse non debet: Ordo enim requirit subiectionem et plantationem

sed subiectio v̄i repugnare libertati in quā vocati sum̄ p̄ xpm̄. q̄ ordo in ecclia eē nō debz. ¶ Ille q̄ in ordie p̄stituit alio supior sit. s̄z in ecclia q̄libet orz se altero iserioze reputare: Phil. ij. Supiores i vice arbitrares. q̄ nō orz in ecclia eē ordo. ¶ S. ordo iuenit in āgelis p̄pter distictionē coz̄ in bonis nālibus 7 gratuitis. s̄z oēs hoies sūt in nā vnū: gratiarū etiā dona q̄s eminēt hēat ignotū ē. q̄ ordo in ecclia eē nō pōt. ¶ Sed 3̄: Ro. xij. Que a deo sunt ordiata sūt. s̄z ecclia a deo ē: qz ipse eā edificauit sanguie suo. q̄ ordo in ecclia eē orz. ¶ S. status ecclie ē med̄ in statu nature 7 glie. s̄z in nā inuenit ordo q̄ quedā alijs supiora sūt: 7 sūt in gloria vt p̄z in āgelis. q̄ in ecclia orz eē ordo. ¶ Alteri v̄i q̄ incōueniēter ordo i lra diffinat: vbi dicit: Ordo ē signaculū quoddā ecclie p̄ qd̄ spūalis ptās traditur ordiatio: pars enī nō orz ponit gen̄ totius. s̄z character q̄ p̄ signaculū exponit in p̄nti diffinitioe ē ps ordis: qz diuidit id qd̄ ē res tm̄ vel sacm̄ tm̄: cū sit res 7 sacm̄. q̄ signaculū nō orz ponit q̄l genus ordis. ¶ S. sicut i sacro ordie imp̄mit charact ita in sacro baptis̄mi. s̄z i diffinitioe baptis̄mi nō ponebat character. q̄ nec i diffinitioe ordis ponit orz. ¶ S. i baptis̄mo etiā quedā spūalis ptās dat accedendi ad sacra: 7 iterū ē quoddā signaculū cū sit sacm̄. q̄ hec diffinitio p̄uenit baptis̄mo: 7 sic incōueniēter assignat de ordie. ¶ S. ordo relatio q̄daz ē que in vtroqz extremoz saluat: extrema at̄ huius relatioe sunt supior: 7 iserioz. q̄ iseriores hnt ordinē sicut 7 supiores. s̄z in eis nō ē aliq̄ ptās p̄eminētē q̄lis ponit hie i diffinitioe ordis: vt p̄z p̄ expositionē seq̄ntem: vbi ponit p̄motio ptās. q̄ incōueniēter diffinit hie ordo. ¶ Alteri v̄i q̄ ordo nō sit sacm̄: sacramētū enī vt dicit Hug. de san. vic. ē male elementū. s̄z ordo nō noiat aliqd̄ huius mōi: s̄z magis relationē vel ptātem: qz ordo ē ps ptās fm̄ pl. q̄ nō ē sacm̄. ¶ S. sacra nō sūt de ecclia triumphante. sed ē ibi ordo: vt p̄z de āgelis. q̄ ordo nō ē sacm̄. ¶ S. sic p̄latio spūalis q̄ ē ordo dat cū quadā p̄secratioe ita 7 p̄latio secularis: qz 7 reges iungunt vt supra dictū ē. s̄z regia dignitas nō ē sacm̄. q̄ nec ordo de q̄ loq̄mur. ¶ S. 3̄ ē: qz ab oibus enumerat inter septē ecclie sacra. ¶ S. p̄p̄i qd̄ vnūquodqz 7 illud magis. s̄z p̄pter ordinē efficiē hō dispēlator alioz sacroz. q̄ ordo hz magis rōez q̄ sit sacramētuz q̄ alia. ¶ Alteri v̄i q̄ forma huius sacri incōueniēter in lra exp̄mat: qz sacra efficiē hnt ex forma. s̄z efficacia sacroz ē ex v̄tute diuina q̄ i eis secreti operat salutē. q̄ in forma huius sacri debēt fieri mentio de v̄tute diuina p̄ iuocationē trinitat: sicut i alijs sacris. ¶ S. impare ē eius q̄ hz auctoritatē. s̄z auctoritas nō residet penes eū q̄ sacra dispēsat: s̄z ministeriū tm̄. q̄ nō debēt v̄i impatiuo mō: vt dicit sic agite vel accipite hoc v̄ illud: aut aliqd̄ huiusmodi. ¶ S. i forma sacri nō orz fieri mētio nisi de illis q̄ sunt de cētia sacri. s̄z vsus ptās acceptē n̄

est de cētia huius sacri: s̄z p̄sequitur ad ipm̄. q̄ nō orz de eo fieri mētio i forma huius sacri. ¶ S. oia sacra ordināt ad eternā remunerationē. s̄z i formis alioruz sacramētoz n̄ sit mētio de remunerationē. q̄ nec in forma huius sacri debēt de ea fieri mētio: sicut sit cū dicit: dicitur partē si fidelit̄ rē. ¶ Alteri v̄i q̄ huius sacm̄ nō hēat m̄az: qz in oī sacro qd̄ hz m̄az v̄tus opans i sacro ē in m̄. s̄z i rebus malibus q̄ hie adhibēt: sic sunt clauca: cadelabra: 7 huiusmodi nō v̄t eē aliq̄ v̄tū scificadi. q̄ n̄ hz m̄az. ¶ S. i isto sacro p̄fert plēitudo grē septiformis: vt in lra dicit: sicut in p̄firmatioe. s̄z m̄a p̄firmatioe p̄erigit scificatioez. cū q̄ ea q̄ in huius sacro vident eē m̄alia nō sint p̄scificata: vt q̄ nō sint m̄a huius sacri. ¶ S. in quibet sacramēto h̄ite m̄am req̄rit p̄tract̄ materie ad euz q̄ suscipit sacm̄. s̄z vt a q̄busdā dicit p̄tract̄ victozū m̄aliū ab eo q̄ suscipit sacm̄ nō ē de necessitate sacri s̄z solū p̄uectio. q̄ p̄dicte res m̄ales nō sūt m̄a huius sacri. ¶ Sed 3̄ ē: qz oē sacm̄ p̄sistit i rebus 7 v̄tibus. s̄z res i quolibet sacro sunt m̄a ipsius. q̄ res q̄ i hoc sacro adhibēt sunt m̄a huius sacri. ¶ S. plus req̄ritur ad dispēsandū sacra q̄ ad suscipiendū. s̄z baptis̄m̄ in q̄ dat ptās ad suscipiendū sacra idiget m̄a. q̄ ordo in q̄ dat ptās ad ea dispēsandā. ¶ Respōdeo v̄d ad. j. q. q̄ deus sua opa in sui similitudine p̄ducē voluit q̄tū possibile fuit: vt p̄fecta eēt 7 p̄ ea cognosci possēt: 7 iō vt in suis operib̄ p̄sentaret nō soluz q̄ in se ē: s̄z etiā fm̄ q̄ alijs influuit: hanc legē nālez posuit oibus vt vltima p̄ media p̄ficent: 7 media p̄ p̄ma: vt Dio. dicit: 7 iō vt ista pulchritudo ecclie nō deesset posuit ordinē in ea: vt quidā alijs sacra traderēt suo mō: deo in huius assimilati q̄i deo coopantes: sicut etiā in corpe naturali quedā mēbra alijs influūt. ¶ Ad. j. q̄ dicit: q̄ subiectio seruitutis repugnat libertati: q̄ seruit̄ ē q̄n̄ aliq̄s dominat ad sui vtilitatē subiectis vtens: talis autē subiectio nō req̄rit in ordine: p̄ quez quis p̄sunt salutē subditoz q̄rere debēt: nō p̄p̄iam v̄tilitatē. ¶ Ad. ij. q̄ dicit: q̄ libet se orz reputare iserioze merito: s̄z nō officio: ordines at̄ officia q̄daz sunt. ¶ Ad. iij. q̄ dicit: q̄ ordo in āgelis nō attendit fm̄ distictionē nature: nisi p̄ accidēs inq̄ntuz ad distictionē nature sequit̄ in eis distictio grē. attenditur autē p̄ se fm̄ distictionē in grā: qz eoz ordies respiciūt p̄ticipationē diuinoz 7 cōicationē i statu glorie que ē fm̄ mēsurā grē q̄si grē finis 7 effect̄ quoddamō: sed ordies ecclie militāis respiciūt p̄ticipationē sacroz 7 cōicationē: q̄ sunt cā grē 7 quodaz mō grām p̄cedūt: 7 sic nō ē de necessitate n̄ozum ordinū gratia gratū faciēs: sed solū ptās dispēsandū sacra: 7 p̄pter hoc etiā ordo nō attendit p̄ distictionē grē gratū faciētis: sed p̄ distictionē ptās. ¶ Ad. ij. q̄ dicit: q̄ diffinitio quā mgr̄ de ordie ponit p̄uenit ordini fm̄ q̄ ē ecclie sacm̄: et ideo duo ponit: signū exterius: ibi Signaculuz quoddā rē. idest signū quoddam: 7 effectus interior: ibi Quo

spūalis ptās rē. ¶ Ad. j. q. dō: q signaculū nō po-
 nis hīc. p caractere iterioz: s; p eo qd exiūs gerit
 qd ē signū iterioz ptātis rē cā: r sic etiā sumit cha-
 raci in alia diffinitōe: si tñ p iterioz caractere su-
 mere nō cēt incōueniēs: qz diuisio sacri: i illa tria
 nō ē in ptes itegrale ppe loquēdo: qz illd qd ē res
 tñ nō ē de eētia sacri: qd ē etiā sacrm tñ trāsit r
 sacrm manē dī. vñ relinqt qz ipe caracte iterioz
 sit eētialr r pncipalr ipm sacrm ordi. ¶ Ad. ij.
 dō: qz baptisū qzuis i eo pferat aliq spūalis poten-
 tia recipiēdi alia sacra rōe cui? caractere impmit
 nō tñ hō ē pncipalis e? effect? s; ablutio iterioz pp
 quā baptisū fierz etiā potī cā nō exite: s; ordo
 ptātes pncipalr ipoztat: r iō caracte qd ē spūal po-
 testas ponit i diffinitōe ordi: nō at i diffinitōe ba-
 ptisū. ¶ Ad. iij. dō: qz i baptisū oaf qdaz potē-
 tia spūalis ad recipiēdu: r ita qdāmō passiuā: ptās
 at ppe noiāt potētiā actiuā cū aliq pēnūtiā: r iō
 hec diffinitio nō pūit bapmo. ¶ Ad. iij. dō: qz
 nomē ordi duplr accipit: qñqz enī signat ipaz re-
 lationē: r sic ē tam i iterioz qz i supioz: vt obiectō
 tāgit: r sic nō accipit hīc. Aliqñ aut accipit p ipso
 gradu qd ordiē pmo mō acceptū facit: r qz rō or-
 dia put ē relatio iuenit vbi pmo aliqd supi? altero
 occurrit: iō hīc grad? eminea p ptātes spūalē ordo
 noiāt. ¶ Ad. iij. q. dō: qz sacrm vt ex. s. dicitis p3 ni-
 hil ē aliud qz qdā scificatio hōi exhibita cū aliq si-
 gno visibili. vñ cū i susceptiōe ordi qdaz psecratō
 hōi adhibeat p visibilia signa: pstat ordiē esse sa-
 cramētū. ¶ Ad. j. q. dō: qz qzuis ordo i suo noie nō
 exprimat aliqd māle elemētū: tñ ordo nō pferit sine
 aliq elemētō māli. ¶ Ad. ij. dō: qz ptātes pportio-
 nari debēt illis ad q sunt: cōicatio aut diuinoz ad
 quā oaf spūalis ptās nō sit in āgelis p aliq sētibilia
 signa: sic in hoib? ptingit: r iō ptās spūalis qd ē ordo
 nō adhibet āgelis cū aliq? signis visibilib? sic ho-
 mib?: r iō in hoib? ē ordo sacrm: s; nō in angelis.
 ¶ Ad. iij. dō: qz nō ois bñdictio qd adhibet hōi vñ
 psecratio ē sacrm: qz r mōachi r abbates bñdicūt
 r tñ ille bñdictiōes nō sūt sacra. r simlir nec regal
 iunctio: qz post hui? mōi bñdictiōes nō ordinant
 aliq ad dispētatōez diuinoz sacrozz: sic p bñdictiōez
 ordi: r iō nō ē sile. ¶ Ad. iij. q. dō: qz h? sacrm pnci-
 palr pstitit i ptāte tradita: ptās at a ptāte tradu-
 cit sic simile ex silī. Et itez: ptās p vsum inotescit:
 qz potētie notificat p actus: r iō i forma ordi exp-
 mit vsum ordi p actū qd impat: r exprimit traductiō
 ptātis p impatiuū modum. ¶ Ad. j. q. dō: qz alia
 sacra nō ordināt pncipalr ad effectus siles ptāti fm
 quā sacra dispētant: sic h? sacrm: r iō in h? sacro ē
 qsi qdaz cōicatio vniuoca. vñ i alijs sacris exprimit
 aliqd ex pte diue vtutis cui effect? sacri assimilaf:
 nō at in h? sacro. qzuis enī in epō qd ē mister huius
 sacri nō sit auctas respectu collatōis hui? sacri: tñ
 h3 aliquā ptātem respectu ptātis ordi qd pferit per
 ipm inq̄tuz a sua ptāte deriuat. ¶ Ad. iij. dō: qz

vsum ptātis ē effectus ptātis in genē cāe efficiētis: r
 sic nō h3 qz in diffinitōe ordi ponat: s; ē qdāmō
 cā in genere cāe finalis: r iō fm hāc rōne ponī pot
 in diffinitōe ordi. ¶ Ad. v. q. dō: qz mā i sacris
 exterijs adhibita significat vtutē in sacris agentē
 ex extriseo oino aduēire. vñ cū effectus ppus hu-
 ius sacri. s. caracte nō pncipiat ex aliq opatiōe ipi?
 qd ad sacrm accedit: sic erat in pnia: s; oino ex extri-
 seco adueniat cōpetit ei mām hīc: tñ diuersimode
 ab alijs sacris qd māz hnt: qz hoc qd in sacro pferit
 in alijs sacris deriuat tñ a deo: nō a mistro qd sacra-
 mentū dispētat: s; illud qd i hoc sacro tradit. s. spi-
 ritualis ptās deriuat etiā ab eo qd sacrm dat: sic po-
 testas ipsecta a pfecta: r iō efficacia illoz sacrozz
 pncipalr pstitit i mā que vtutē diuinā r significat
 r pnet ex scificatiōe p misteriu adhibita: s; effica-
 cia huius sacri pncipalr residet penes eū qd sacrm
 dispētat: mā aut adhibet magis ad dēterminādū
 ptātem qd tradit pncipalr ab hīte eaz cōplete: qz ad
 ptātem causandū: qd p3 ex hoc qz mā cōpetit vsum
 ptātis: r p hoc p3 solo ad pmut. ¶ Ad. ij. dō: qz
 mām in alijs sacris o3 scificari pp vtutē quā p-
 net: s; nō ē ita in pposito. ¶ Ad. iij. dō: qz sustinē-
 do illud dicitū appet ex dicitis cā e?: qz enī ptās or-
 dinis nō accipit a mistro s; a mā: iō pōrectio mē
 magis ē de eētia sacri qz tactus: tñ ipa vba sōme
 vidēt oñdere qz tactus mē sit de eētia sacri: qz dī:
 Accipe hoc vel illud.

Ad secundū sic pō
 cedat: vides qz in hoc sacro ordi nō pte-
 rat gra gratū faciēs: qz cōiter dō qz sacra
 mētū ordi ordinat p defectū ignoziāe. s; ignoziā
 tiā nō oaf gra gratū faciēs: s; gra gratū data: qz gra
 gratū faciēs magl respicit affectū. qz in sacro ordi
 nō oaf gra gratū faciēs. ¶ S. ordo distictionē ipor-
 tat. s; mēbra ecclē nō distiguūt p gra3 gratū faciēs
 s; fm gra3 gratis data: de q dī. j. Cor. xij. Diuisiō
 gra3 sunt. qz i ordiē nō oaf gra gratū faciēs. ¶ S.
 nulla cā psuppōit effectū suū. s; in eo qd accedit ad
 ordiē psupponit gra p quā sit idone? ad executi-
 onē ordi. qz talis gra nō pferit in ordi collatione.
 ¶ S3 p: sacra noue legis efficiūt qd figurāt. s; or-
 do p numez septēnariū significat. vñ. spūs scī do-
 na: vt i lra dī. qz oia spūs scī qd nō sūt sine gra grauz
 faciēte in ordiē dant. ¶ S. ordo est sacrm noue le-
 gis. s; in diffinitōe talis sacri ponit vt gre cā consi-
 stat. qz causat gra3 i suscipiēte. ¶ Lteri? vñ qz i sacro
 ordi nō impmat caracte qz tū ad oēs ordiē: qz
 ordiē caracte ē qdā spūalis ptās. s; qdaz ordiē
 nō ordinant nisi ad quosdā actus corpales. s. ostia-
 riū vel acolythi. qz in eis non imprimit caracte.
 ¶ S. ois caracte ē indelibilis. ergo p caracte-
 rez hō ponitur in statu a quo nō possit recedere.
 s; illi qui hēt aliquos ordiē possunt licite redire
 ad laicatu. qz nō imprimit caracte in oib? ordibus.

S. ut supra di. iij. dictū est: p characterē homo ascribit ad aliqđ sacm dandū vel accipiendū. s; ad susceptionē sacrorum sufficiētē hō ordinat p characterē baptismalē. dispensator at sacroz nō pstituit hō nisi in ordine sacerdotali. s; in alijs ordinib; nō impmit character. **S.** s; iōē sacm in q nō impmit character ē iterabile. s; nullus ordo est iterabilis. s; in quolibz ordine impmit character. **S.** character ē signū distinctiuū. s; in quolibet ordine ē aliq distinctio. s; qlibet ordo impmit characterē. **U.** lter; v; q character ordinis nō pponit characterē baptismalē: q; p characterē ordinis hō efficit dispensator sacroz: p characterē baptismalē suscipiū corūdes. s; pās actiua nō pponit d; necessitate passiuā: q; pōt ē sine ea: sic p; in deo. s; character ordinis nō pponit de necessitate characterē baptismalē. **S.** pōt ptingere q; ali quis nō sit baptizatus q; se baptizātū estimat pba bñr. si s; talis ad ordies accedat nō psequit characterē ordinis: si character ordinis pponat baptismalē: s; sic ea q; faciet vel in psecratiōe vel absoluōne nihil erūt: s; in hoc ecclā decipiet: qđ ē incōueniēs. **S.** Sed s; baptism; ē ianua sacroz. s; cū ordo sit quoddā sacm pponit baptismū. **U.** lter; v; q; pponat de necessitate characterē pfirmationis: q; in his q; sunt ordiata ad iuicē sicut mediū: s; pponit pfirmatiōem: ita vltimū pponit mediū. s; character pfirmatiōis pponit baptismalē: q; si pfirmatiōis q; mediū. **S.** q; ad alios pfirmationes ponit maxime debent ēē firmi. s; illi q; sacm ordinis suscipiūt sunt alioz pfirmationis. s; ipi maxime debēt hie sacm pfirmationis. **S.** s; apli receperūt ptezes ordinis an ascensionē: Jo. xx. vbi dictū ē eis: Accipite spūm sanctū. s; pfirmati sunt post ascensionē p aduentū spūs sci. s; ordo nō pponit pfirmationē. **U.** lterius v; q; character vnius ordinis pponat de necessitate characterē alterius: q; maior ē pueniētia ordinis ad ordinē q; ordinis ad aliud sacm. s; character ordinis pponit characterē alterius sacri. s; baptismi. s; multo fortius character vni; ordinis pponit characterē alteri. **S.** ordies sunt qđā gradus. s; nullus pōt puenire ad posteriorē gradū nisi pū priorē pcederit. s; nullus pōt accipere characterē ordinis sequētis: nisi pūmū accipiat ordinē pcedentē. **S.** s; si omittat aliqđ in sacro qđ sit de necessitate sacramētū o; q; sacm iteret. s; si aliqđ accipiat sequētem ordinē ptermisso pmo nō reordinat: s; pferet sibi qđ deorat fm statuta canonū. s; pcedens ordo nō ē de necessitate sequētis. **R.** Espōdeo. ad. j. q. q. dei pfecta sūt opa: vt di Deutero. xxxij. s; ideo cui cūq; dat potētia aliq; diuinitus: dant ea p que executio illius potētie pōt pgrue fieri. s; hoc etiam in nālib; p; q; aialibus dant mēbra qbus aie potētie pnt exire in actus suos: nisi sit defect; ex parte ma-

terie. sicut at grā gratū faciēs ē necessaria ad h; q; hō digne recipiat sacra: ita etia; ad h; q; hō digne dispēct: s; iō sicut i baptismo p que hō sit suscipiūus alioz sacroz datur grā gratū faciēs: ita in sacramēto ordis p qđ hō ordinat ad alioz sacroz dispensationē. **Ad. j. q. dō:** q; ordo dat nō in re mediū vnius psonē: s; totius ecclē. vñ q; di; igno rantia dari: nō ē intelligendū ita q; p susceptionē ordinis pellat ignorātia i suscipiēte. s; q; suscipiēs ordinē pūct ad pellēdū ignorātia i plebe. **Ad. ij. dō:** q; quis dona grē gratū faciēs sint cōia oibus mēbris ecclē: tñ illoz actus dono; fm q; attendit distinctio i mēbris ecclē: idoneus susceptor aliquis ēē nō pōt nisi charitas assit: q; qđē sine grā gratū faciēs ēē nō pōt. **Ad. iij. dō:** q; ad idoneā executionē ordinis nō sufficit bōitas qntactū; s; reqrit bōitas excellēs: vt sicut illi q; ordinē suscipiūt sup plebē pstitunt gradu ordis: ita s; superiores sint merito scitatis: s; iō pexigat grā q; sufficiebat ad h; q; digne pnumerarēt in plebe xpi: s; cōfert in ipa susceptionē ordinis apli grē mun; p qđ ad maiorā red dant idonei. **H. d. ij. q. dō:** q; circa hoc fuit triplex opinio: quidā enī dixerūt q; i solo ordine sacerdotali character impmit. s; hoc nō v; verū: q; actū diaconi nullus pōt exercere licite nisi diaconus: s; ita p; q; h; aliqua spūalem pteatem in dispensatiōe sacramēto; quā ali; nō hñt. Et ppter hoc ali; dixerūt q; i sacris ordinib; impmit character: nō at in minorib;. sed hoc nihil iterū ē: q; p quolibet ordinē aliq; pstituit sup plebē in aliq; gradu pteatis ordiate ad sacroz dispensationē. vñ cum character sit signū distinctiuū ab alijs: o; q; in oib; character impmit: cui; etiā signū ē q; ppetuo manēt s; nūq; iterat: s; hec ē tertia opinio q; cōior est. **Ad. j. q. dō:** q; qlibet ordo vel h; actū circa ipm sacm: vt ordi natū ad sacroz dispensationē: sic ostiarū hñt actū admittēdi hoies ad vinoz sacroz inspectionē: s; sic d; alijs: s; iō i oib; reqrit spūalis pās. **Ad. ij. dō:** q; q; tūcūq; ad laicātū se trāsserat: sp; tñ māet in eo character: qđ p; ex h; q; si ad clericatū reuertat: nō itez ordinē que hñerat suscipit. **Ad. ij. dō:** sic ad pūmū. **H. d. ij. q. dō:** q; nihil pōt aliqđ recipere cui; receptiū potētia; n; h; p characterē at baptismalē efficit hō receptiū alioz sacroz. vñ q; characterē baptismalē nō h; nullū alte; sacm suscipere potest: s; sic character ordinis baptismalē characterē p; suppoit. **Ad. j. q. dō:** q; in eo q; h; potētia actiuā a se: potētia actiuā nō psuppoit passiuā. s; in eo q; h; potētia actiuā ab altero pexigat ad potētia actiuā potētia passiuā q; recipere possit potētia actiuā. **Ad. ij. dō:** q; tal; si ad sacerdotiū pmoueat nō ē sacerdos: nec pficē pōt nec absoluē in foro pñiali. vñ fm canōes o; baptizari iterato s; ordiari: s; etiā i epm pmoueat. illi quos ordiat nō hñt ordinē: sed tñ pic credi pōt q; q; ad vltimos effect; sacroz sūmus sacerdos supplet defectū: s; q; nō pmitēs

hoc ita latere q̄ periculum ecclesie iminere possz.

HD. iij. q. v. d. q̄ ad susceptionē ordiis p̄exigat ali quid q̄st de necessitate sacri: ⁊ aliqd̄ de p̄gruitate. de necitate enī sacri exigit q̄ ille q̄ accedit ad ordi nes sit ordiis susceptiuus: qd̄ p̄petit ei p̄ baptismū: ⁊ iō character baptismalis p̄supponit de necitate sacri: ita q̄ sine eo sacm̄ ordiis p̄ferri nō pōt: s; de p̄gruitate requirit ois p̄fectio p̄ quaz aliqd̄ reddat idoneus ad executionē ordiis: ⁊ vnū de istis ē vt sit p̄firmatus: ⁊ iō de p̄gruitate character ordiis characterē p̄firmatōis p̄supponit: ⁊ nō de necessi tate. **A**d. i. q̄ dō: q̄ n̄ ē similis bitudo hui' mōi mediū ad vltimū ⁊ p̄mi ad mediū: q; p̄ characterē baptismalē sit hō susceptiuus sacri p̄firmationis: nō autē p̄ sacm̄ p̄firmatōis sit hō susceptiuus sa cramentū ordiis: ⁊ iō n̄ ē s̄ilis rō. **A**d. ij. dō: q̄ illa rō p̄cedit d̄ idoneitate q̄tū ad p̄gruitatē. **H**D. v. q. dō: q̄ nō ē de idoneitate supioꝝ ordiū q̄ aliqd̄ minores ordiines p̄us hēat: q; p̄tates sunt distictē: ⁊ vna q̄tū ē de sui rōne nō req̄rit aliā in eodē sub iecto: ⁊ iō etiā in p̄mitiua ecclesia aliqd̄ ordinabant i p̄sbyteros q̄ p̄ius inferiores ordies nō susceperāt: ⁊ tñ poterāt oia que inferioꝝ ordies p̄nt: q; inferioꝝ p̄tas cōprehēdit in supioꝝ v̄tute: sicut sensus i intel lectu ⁊ ducatus i regno. Sed postea p̄ p̄stitutionē eccle determinatū ē q̄ ad maiores se nō ingerat qui p̄us in mioribus officijs se nō hūiliauit. Et inde ē q̄ qui ordinat p̄ saltū fm̄ canones nō reordinant: s; id qd̄ omīssum fuerat de p̄cedētib; ordinibus eis p̄fertur. **A**d. i. q̄ dō: q̄ magis p̄ueniūt ordies ad inuicē fm̄ silitudines sp̄i: q̄ ordo cū baptismo s; fm̄ p̄portionē potētē ad actū magis p̄uenit: ba ptismus cū ordie q̄ ordo cū ordie: q; p̄ baptismū acq̄rit hō potētā passiuā recipiēdi ordies: nō at p̄ ordinē inferioꝝ dat potētā passiuā recipiēdi maiores ordies. **A**d. ij. dō: q̄ ordies nō sūt gra dus q̄ occurrāt in actioe vna vel in vno motu: vt oporteat ad vltimū p̄ primū deuēire: s; sūt sicut gradus i diuersis rebus p̄stituti: sicut ē gradus i ni boiem ⁊ angelū. Nec o; q̄ ille q̄ sit āgelus p̄us fue rit hō. similr̄ etiā ē gradus iter caput ⁊ oia mēbra corpis: nec o; q̄ illud qd̄ ē caput p̄us fuerit p̄cet: et similr̄ est in p̄posito.

Ad tertiu; sic proce

dit: **A**d q̄ in suscipiētib; ordies nō req̄ rat bōitas vite: q; p̄ ordinē aliqd̄ ordiat ad dispensationē sacroꝝ. s; sacra p̄nt dispēari a bo nis ⁊ malis. q̄ nō req̄rit bona vita. **P**. nō ē ma' misteriu' qd̄ deo in sacris exhibet q̄ qd̄ ipsi corpo raliter adhibet. s; a misterio ei' corpali nō repulit oīa mulierē peccatricē ⁊ infamē: vt p; Luc. vii. q̄ nec a misterio ei' i sacris tales sūt amouēdi. **P**. p̄ o; q̄ s; dat aliqd̄ remediū p̄ p̄cēm. s; illis q̄ ha bēt p̄cēm nō o; aliqd̄ remediū denegari qd̄ eis va lere possit. cū q̄ i sacro ordiis q̄ p̄ferat: vt q̄ d̄beat

etiā p̄cōrib' h' sacm̄ dari. **S**z̄ Leui. xxi. hō de semie Aarō q̄ h̄serit maculā nō offerat panes corā d̄no nec accedat ad misteriu' ei'. s; p̄ maculaz vt dicit glo. oē vitū intelligit. q̄ ille q̄ est i aliq̄ vitio irretitus nō o; ad misteriu' ordiis adhiberi. **P**. Diero. oīc: q̄ n̄ solū ep̄i ⁊ p̄sbyteri ⁊ diacoī debēt magnope p̄uidē: vt cunctū pplm̄ cui p̄sident fm̄de ⁊ p̄uerlatioe p̄cedāt: vep̄ etiā inferiores gradus ⁊ oēs q̄ d̄ni oraculo d̄fuiūt: ⁊ q; vebemēter ecclesiam oei destruit meliores cē laicos q̄ clericos. q̄ i oibus ordib' req̄rit sc̄tas vite. **A**lter' vi q̄ req̄rat sc̄a toti' sacre scripture: q; ille o; hie legis sc̄iam a cur ius ore lex req̄rit. s; legē req̄rit d̄ ore sacerdoti: vt p; Malach. ij. q̄ ip̄e o; toti' legi hie sc̄iam. **P**. De. Parati sp̄ ad p̄secutionē oi' p̄scētū v̄sroꝝ d̄ ea q̄ i nobis ē fide ⁊ spe. s; reddē rōz de his q̄ sūt fidei ⁊ spei ē illoꝝ q̄ p̄fectā sc̄iaz sacraz scriptura rū h̄nt. q̄ talē sc̄iam debēt hie illi q̄ ponūt i ordib' q̄bus v̄ba p̄dicta dicūt. **P**. nullus p̄grue legit q̄ nō intelligit qd̄ legit: q; legē nō intelligere negligē ē vt dicit Lato. s; ad lectores q̄ ē q̄st i summo ordo p̄iet legere vetus testm̄: vt in lra di. q̄ ad eos p̄inet hie toti' veteris testi' intellectū: ⁊ multo fort' ad alios supioꝝ ordies. **S**ed q̄ ē: q̄ multi p̄mouēt ad sacerdotiū q̄ penitus de talib' nihil sciūt etiam in religiōibus mltis. q̄ vi q̄ talis sc̄ia nō requiratur. **P**. in vitis patz legit: aliqd̄ simplices mōachos ad sacerdotiū p̄motos q̄ erāt sc̄issime vite. q̄ non req̄rit p̄dicta sc̄ietia i ordinādis. **A**lter' vi q̄ ex ipso merito vite aliqd̄ ordinis gradū p̄sequat: q; si cut dicit Chryf. Non ois sacerdos sanctus ē: s; ois sanctus sacerdos ē. sed ex vite merito aliqd̄ efficit sanct' q̄ ⁊ sacerdos: ⁊ multo fortius alios ordines habet. **P**. in rebus nālibus ex hoc ipso aliqua i gradu supioꝝ collocant q̄ deo appropinquant et magis de eius bōitatibus p̄cipant: vt Dio. vii. iij. ca. ecci. hierar. sed ex merito sc̄itatis ⁊ sc̄iantie aliq̄s efficitur deo propinquo: ⁊ plus de ei' bō nitatib' recipiens. ergo ex h' ipso in gradu ordiis collocatur. **S**ed contra: sanctitas semel habita potest amitti. sed ordo semel habitus nunq̄ amittitur. ergo ordo nō consistit n̄ ipso merito sancti tatis. **A**lterius videtur q̄ p̄mouens indignos ad ordines non peccet: quia episcopus indiget cor adiutoribus in mioribus officijs constituis. sed non possēt eos inuenire in sufficienti numero si ta lem idoneitatem in eis requireret qualis a sanctis describitur. ergo si aliquos non idoneos promo uet videtur q̄ sit excusabilis. **P**. ecclesia non so lum indiget ministris ad dispensationem spirita lūm: sed etiam ad gubernationem temporalū, sed quandoq; illi qui non habent sc̄ientia vel san ctitatem vite possēt esse vtilēs ad gubernationes temporalium: vel propter potētiam secularem: vel propter industriam nālem. ergo videt q̄ tales possēt sine peccato promouere. **P**. q̄libet p̄nt

peccatus vitare quod potest. si ergo episcopus peccat id est
 gnoscit promouens: debet adhibere maximam diligentiam
 ad sciendum an illi qui accedunt ad ordines sint digni:
 ut fieret diligens inquisitio de moribus et scientia eius
 quod non vix alicubi obseruari. **S**ed: peius est promouere
 malos ad sacra mysteria: quam iam promotos non
 corrigere. **S**ed delinquenter peccauit non corrigens
 efficaciter filios suos de malicia sua: vnde et retrosum
 eadem mortuus est: vt dicitur. **R**eg. v. ergo multo fortius
 mortaliter peccat episcopus qui indignum promouet. **P**ro
 spiritualibus temporalibus sunt proponenda in ecclesia. **S**ed mortu-
 taliter peccaret qui res ecclesie temporales scienter sub
 piculo poneret. **S**ed multo fortius peccaret qui ponet
 res spirituales sub piculo. **S**ed sub piculo ponit res spiri-
 rituales quicquid indignos promouet: quod cuius vita de-
 spicitur: vt dicitur **R**eg. **N**ecessario est vt predicatio eius con-
 tinentur: et eadem ratione omnia spiritualia ab eis exhibita. **S**ed
 indignos promouens mortaliter peccat. **A**terius vt
 quod aliquis in peccato existeret possit sine peccato ordine sus-
 cepto vti: quod peccat si non vti cum ex officio tenea-
 tur. si ergo vtendo peccat non potest peccata vitare: quod est
 inordinabile. **P**ro dispensatio est iuris relaxatio. ergo
 quod quis de iure esset ei illicitum vti ordine suscepto: tamen ex
 dispensatione ei liceret. **P**ro quicquid conuincat alicui in
 peccato mortali peccat mortaliter: si ergo peccator in vtu or-
 dinis peccat mortaliter: tunc etiam peccat mortaliter
 qui ab eo aliquid diuino accipit vel ab eo exigit: quod
 videtur absurdum. **P**ro si vtendo ordine suo peccat. **S**ed
 quilibet actus ordinis quem facit est peccatum mortale: et ita
 cum in vna executione ordinis multi actus concurrant: vt
 quod multa peccata committat: quod valde durum est. **S**ed
 quod dicitur **D**io. in epla ad Demophilum: **T**alis. scilicet
 qui non est illuminatus audax: vt sacerdotibus manus
 apponens: et non timet neque verendum diuina preter
 dignitatem exequens: et putans deum ignorare quod ipse in
 seipso cognouit: et decepte estimat falso nosse patres
 ab ipso appellatos: et audet ipsi munus imundum
 infamias: non enim dicam orationes super dona christiformi-
 ter inueniunt. **S**ed sacerdos est quasi blasphemus: et de-
 ceptor: qui indignus sui ordinis exequitur: et sic morta-
 liter peccat: et eadem ratione quilibet alius ordiatus. **P**ro
 scitans requiritur in susceptione ordinis vt sit idoneus ad
 exequendum. **S**ed peccat mortaliter qui cum peccato mortali
 ad ordines accedit. **S**ed multo fortius peccat mortaliter
 in quilibet executione sui ordinis. **R**espondeo vero ad. **J**.
 q. q. sicut **D**io. dicit in. **iij. ca. eccl. hierar. Ut subti-**
liores et clariores eentie replete i fluxu solarium splen-
doz lumē i eis supereminēs ad similitudinē solis i alia
corpa iuehūt: sic in oi vino nō ē audēdū alijs dux
eē: nisi fm oēm hūz suū facti dei firmissimi et deo
simillimus. vñ cū in qlibz ordie aliqz pstituat dux
aljs i rebz dñis: in qlibz qd psumptuosus mora-
lit peccat qd cū psciētia peccati mortalis ad ordines ac-
cedit: et iō scitans vite requirit ad ordinē de necessita-
te pcepti: s; nō de necessitate sacri. vñ si mal' ordi-
naē nihilomin' ordinē hz: tñ cūz peccō. Ad. j. §

dicendū: quod sicut vera sacra sunt quod peccator dispense-
 sat: ita verū sacram ordinis recipit: et sicut indigne
 dispensat: ita indigne recipit. **A**d. **ij. dō: quod illud**
ministerium erat tñ in executione corporalis obsequij:
quod etiā licite peccatores facere pnt: secus at ē d m-
nisterio spūali ad quod applicant ordinati: q; per
ipm efficiunt medij inter deū et plebē: et iō debent
bōa psciētia nitere quo ad deū: et bona fama quo
ad hoies. Ad. **ij. dō: quod aliquē medicie sūt que**
exigūt robur nature: alij cū piculo mortis assumū-
tur: et alie sunt quod debilibz dari possunt: ita etiā in
spūalibus quedā sacra sunt ordiata ad remediūz
peccati: et talia peccatoribus sunt exhibēda: sic baptis-
mus et pnia. illa vero que pfectionē grē pferūt requirunt
hoiem p gram pfortatū. Ad. **ij. q. dō: quod i qlibz**
actu hois si debeat eē ordiatus o; quod assit directio
rōnis. vñ ad hoc quod hō ordinis officij exequat o;
quod hēat tñ de sciētia quod sufficiat ad hoc quod dirigat i
actu illius ordinis: iō talis sciētia requirit in eo quod ad
ordines promoueri o;: et nō quod vltter in tota scriptura
sit instructus: s; plus et min' fm quod ad plura vl pau-
cloza se eius officij extendit: vt. **i. illi qui alijs ppo-**
nunt curā aiaruz suscipiētes sciāt ea quod ad doctrinaz
fidē i mo; pntinēt: et aliq; sciant ea quod ad executionēz
sui ordinis spectāt. Ad. **j. § dō: quod sacerdos hz du-**
os actus. vnū principale supra corpus xpi verū: et
alterū secundariū supra corp' xpi mysticū. Secun-
dus at actus depēdet a pmo: s; nō pueritur: et iō
aliq; ad sacerdotiū promouēt quibus committit pmo;
actus tñ: sicut religiosi quibus cura aiarū nō commi-
titur: et a taliū ore nō requiritur lex: s; soluz quod sacra
pficiāt: et iō talibus sufficit si tñ de sciētia hēant
quod ea quod ad sacm pficiendū spectāt rite suare pos-
sint. Alij aut' promouēt ad aliu; actū quod ē supra cor-
pus xpi mysticū: et a taliū ore populus legē requirit.
vñ scia legis i eis eē o;: nō qdē vt sciāt oēs difficultes
quōnes legis: q; i his o; ad superiores hēri recursum:
s; sciāt quod ppls o; credē et obseruare de lege. **Sed ad**
superiores sacerdotes. s. epōs pntuz vt etiā ea quod difficul-
tatē i lege facē possint sciāt: et tāto magis quōto i ma-
iori gradu collocāt. Ad. **ij. dō: quod rō reddēda d**
fide nō ē intelligēda tal' quod sufficiat ad pbādūz quod fidei
vl spēs sūt: cū vtrūq; de insibilibz sit: s; vt sciāt in
cōi pbabilitatē vtriusq; oñdere: ad quod nō requiritur
mltū magna scia. Ad. **ij. dō: quod ad lectore nō pti-**
net tradē intellectū sacre scripture ppls: q; h' ē supi-
ora ordinū: s; solū pnticare: et iō ab eo nō exigitur
hēat tñ d scia quod sacra scripturā intelligat: s; solū quod
recte pnticare sciāt: et q; tal' scia d facili addiscit et
a multū: iō pbabil' estimari potest quod ordiat talē sciam
acqret si etiā tñc eā nō hēat: maxie si in via ad h' eē
videat. Ad. **ij. q. dō: quod cā o; eē pportioata suo**
effectui: et iō sic i xpo a quod descēdit grā in oēs hoies
o; quod sit grē plētudo: ita i ministris eccle qru nō ē dare
gram s; grē sacra: nō pstituit grad' ordinis ex hoc quod
hēat gram: s; ex hoc quod pcpit aliq; gratie sacm.

¶ Ad. i. §. ob. q. Chrys. accipit sacerdotis nomen
 p̄tū ad noia it̄p̄tationē: fm̄ q̄ sacerdos idē ē q̄d
 sacra oāa. sicut enī ql̄bet iust̄ inq̄tū sacra merita
 alicui i auxiliū dat sacerdot̄ it̄p̄tationē; h̄z: n̄ at
 loquit̄ fm̄ noia significatiōez. ē enī h̄ nomē sacer
 dos it̄p̄tatur ad signādū cū q̄ sacra dat in sacroz
 disp̄tatiōe. **¶ Ad. ij. ob. q.** res nāles efficiūt i gra
 du sup̄ alia fm̄ q̄ i ea agere p̄nt ex forma sua: 7 iō
 ex hoc ip̄o q̄ forma nobilitatē h̄nt: i altiori gradu
 p̄stitūt. s̄z ministri ecclē nō p̄ponūt aliā vt eis ex
 p̄p̄ie sc̄itatis v̄tute aliqd̄ tribuāt: q̄z h̄ soli dei ē:
 s̄z sicut ministri 7 quodāmo it̄p̄tata illius efflu
 xus q̄ sit a capite i mēbra. 7 iō nō ē simile q̄tuz ad
 dignitatē ordinis: q̄uis sit s̄le q̄tū ad p̄gruitatēz.
¶ Ad. iij. q. ob. q. a dño d̄scribit̄ fidelis seruus q̄ ē
 p̄stitū sup̄ familiā vt det illis tritici mēsurā: 7 iō
 infidelitatis reus ē q̄ aliter supra mēsurā c̄ diuina
 tradit: h̄ autē facit q̄cūq̄ idignū pmouet: 7 iō mor
 tale crimē p̄mittit q̄si sūmo dño infidelis: 7 p̄cipue
 cū hoc i detrimētū ecclē vergat 7 honoris diuini
 q̄ p̄ bonos mistros pmouet: cēt enī infidelis dño ter
 reno q̄ in eō officio aliquos iustos ponēt. **¶ Ad
 i. §. ob. q.** deus nunq̄ ita deserit eccliam suā q̄n iue
 niant idonei ministri sufficiētē ad necessitatē ple
 bis si digni pmouerēt 7 idigni repellerēt. Est non
 possent tot mistri iuentri quot mō sūt: melius cēt
 h̄ie paucos mistros bonos q̄ multos malos: vt di
 cit̄ beat̄ Clemēs. **¶ Ad. ij. ob. q.** tp̄alia nō sūt q̄
 rēda nisi pp̄ sp̄ialia. vñ icōmodū tp̄ale ōz negligi
 7 oē lucru sperni pp̄ sp̄iale bonū pmouendum.
¶ Ad. iij. ob. q. ad min̄ h̄ req̄rit̄ q̄ nesciat ordi
 nās aliqd̄ d̄uū sc̄itati i ordinādo cē: s̄z etiam exigis
 āplius vt fm̄ mēsurā ordinis vel officij inuigendi
 diligētior cura apponaf: vt hēatur certitudo d̄ q̄li
 tate pmouēdoz saltē ex testimōio alioz. 7 hoc ē
 q̄d apl̄us dicit. j. Timo. Man̄ cito nemini ip̄ofu
 eris. **¶ D. v. q. ob. q.** lex p̄cipit vt hō iuste ea q̄ sūt
 iusta exequat: 7 iō q̄cūq̄ hō q̄d sibi cōp̄tit ex or
 die fac̄ idigne: q̄d iustū ē iniuste exeq̄t: 7 h̄ p̄ceptū
 legis facit: ac p̄ hoc mortāl̄ peccat. q̄cūq̄ at cum
 peccō mortali aliqd̄ sacru officij p̄tractat: nō ē ou
 biū q̄n idigne illō faciat. vñ p̄z q̄ mortāl̄ peccat.
¶ Ad. i. §. ob. q. nō ē p̄plexus vt necitatē peccādi
 hēat: q̄z p̄t̄ p̄cām dimittē vl̄ officio resignare ex q̄
 obligabat ad executionē ordis. **¶ Ad. ij. ob. q.** ius
 nō ē idisp̄sabile: hoc at ē de iure nāli vt hō sacra
 scē p̄tractet: vñ h̄ hoc null̄ p̄t̄ dispensare. **¶ Ad
 iij. ob. q.** q̄d̄m m̄ster ecclē q̄ ē in mortali ab ecclia
 sustinet: ab eo sacra recipe et̄ subditus ōz: q̄z ad h̄
 ē ei obligat̄: s̄z tñ pp̄ necessitatē articuli n̄ cēt tutū
 q̄ enī iducēt ad aliqd̄ sui ordis exequendū durāte
 tali p̄sciētia q̄ ille i peccō mortali cēt: quā tñ d̄ponē
 possit: q̄z i iustū hō a dīna ḡfa emēdat. **¶ Ad. iij.
 ob. q.** q̄cūq̄z exhibz se i aliq̄ actu vt m̄strū ecclē
 mortāl̄ peccat: 7 toties mortāl̄ peccat quotiens
 huī mōi actum facit: q̄z vt dicit̄ Dio. j. c. ce. hierar.

Immūdis nec symbola. I. sacralia signa tāgē saā ē.
 vñ q̄n tangūt res sacras q̄si suo officio vtentes pec
 cāt mortāl̄. secus at̄ cēt si in aliq̄ necitate aliqd̄ sa
 crū p̄tingeret vl̄ exeq̄ret: i illo cāu in q̄ cūā laicis li
 cerz: sic si baptizaret i articulo necitatis: vl̄ si corp̄
 xpi in terra pietū colligeret. **¶ Ad. II.**

Deinde queritur
 Distinctio ordinū. Et circa h̄ q̄rit̄
 tria. **¶ Primo** de distinctioe co
 rum. **¶ Secundo** de actibus singu
 lozum. **¶ Tertio** quando imp̄at
 character in singulis ordinibus.

Ad primū sic proce
 dit: Videt̄ q̄ nō debeāt plures ordies of
 ficiali: q̄to enī aliq̄ v̄tus ē maior tāto mi
 nus ē multiplicata. s̄z hoc sacm̄ ē dignū aliq̄o sacra
 inq̄tū p̄stituit suscipiētēs in aliq̄ gradu sup̄ alios.
 cū q̄ alia sacra nō distigūat̄ i plura q̄ recipiāt p̄di
 cationē totū: nec hoc sacm̄ ōz distigui i plures or
 dies. **¶ P̄. si** diuidit̄: aut ē diuisio totū i p̄tes inte
 gales: aut i p̄tes sbiectiuas. nō i p̄tes itegales: q̄
 sic nō recipient p̄dicationē totū. q̄ ē diuisio in p̄tes
 sbiectiuas. s̄z p̄tes sbiectiue recipiūt i plurali p̄di
 cationē generis remoti sic generis p̄xi: sic hō a
 asin̄ sunt plura aialia: 7 plura corpa aiala. q̄z sa
 cerdotiū 7 iacōbat̄ sic sūt plures ordies ita 7 plu
 ra sacra: cū sacm̄ sit q̄si gen̄ ad ordies. **¶ P̄. fm̄
 p̄m i. vij. et̄bi.** regimē q̄ vnus tm̄ p̄ncipal̄ ē nobi
 lius q̄ regimē cōitatis: q̄ aristocratia q̄ diuersi in
 diuersis officijs p̄stituit̄. s̄z regimē ecclē ōz cōnobi
 lissimū. q̄ nō debēt eē i ecclā distinctio ordinū ad di
 uersos act̄: s̄z tota p̄tās deberet ap̄d vnū residere:
 7 sic debēt eē tm̄ vn̄ ordo. **¶ Sed** h̄: ecclā ē corp̄
 xpi mysticū s̄le corpi nāli s̄z apl̄m. s̄z corpe nāli
 sūt diuersa mēbroz officia. q̄z i ecclā debēt eē di
 uersi ordies. **¶ P̄. ministeriū** noui testū ē dignū q̄
 ministeriū veteris: vt p̄z. ij. Cor. iij. s̄z i veteri testō nō
 solū sacerdotes s̄z etia mistri corz leuite sc̄ificabāt.
 q̄z i nouo testō debēt p̄secrari p̄ ordis sacm̄ n̄ lo
 lū sacerdotes s̄z mistri corz: 7 ita ōz q̄ sūt plures
 ordies. **¶ Uteri** v̄ q̄ nō sūt. vñ. ordies: ordies. n.
 ecclē ordināt ad act̄ hierarchicos: s̄z tres sūt tm̄
 act̄ hierarchici. s̄. purgare: illuminare: 7 p̄ficē fm̄
 quos Dio. distiguit̄ tres ordies i d̄nos caplis ec. hie
 rar. q̄ nō sūt. vñ. **¶ P̄. oia** sacra h̄nt efficacā 7 au
 ctoritātē ex it̄p̄tatiōe xpi vel saltē ap̄loz eius. s̄z in
 doctria xpi 7 ap̄loz nō sit mētio nisi de p̄sbyteria
 7 diaconis. q̄z v̄ q̄ nō sūt aliq̄ ordies. **¶ P̄. p̄ sacm̄
 ordis** p̄stituit̄ aliq̄o disp̄sator alioz sacroz. s̄z alia
 sacra sūt sex. q̄ debēt eē tm̄ sex ordies. **¶ S̄z** v̄ q̄
 debēt eē plures: q̄z q̄to aliq̄ v̄tus ē altior tāto est
 min̄ multiplicabil. s̄z p̄tās hierarchica ē altiori mō
 i angel̄ q̄ sit i nobis: vt Dio. dicit̄. cū q̄ in hierarchia
 āgelica sūt. ix. ordies: totidē debēt eē i ecclā vel

plures. **P**. pphetia psalmoz e nobilio: iter ali
 as pphetias. s; ad pnucladū i ecclā alias ppheti-
 as e vnus ordo. s. lectoz. s; ad pnucladū psal-
 mos debet eē alius ordo: 7 pncipue cū i decret. ois.
 xxi. psalmista sedus ab ostiario int ordies ponat.
Uter? v; q; ordies nō debeāt distigui p sacros; 7
 nō sacros: oēs enī ordies sacra qdā sūt. s; oia sacra
 sūt sacra. s; oēs ordies sūt sacri. **S**. s; ordies ec-
 clesie nō deputat aliq; nisi ad oia officia. sed oia
 talia sūt sacra. s; oēs ordies sūt sacri. **S** 3 5 ē: q; or-
 dies sacri ipediūt infimonū p; trahedū: 7 dirimūt
 p; tractū. s; q; tūto: infertores ordies nō ipediūt p; tra-
 hendū nec dirimūt p; tractū. s; nō sūt sacri ordines.
R Epōdco vō ad. j. q. q; ordinū mltitudo ducta
 ē in ecclā pp tria: pmo pp sapiam dei cōmendādā
 q; i distictōe ordiata rez maxie reluc; tā in nālīb;
 q; i spūalib;: qd significat i hoc q; regina Saba vi-
 deā ordinē mltitantiū Salomoni: nō hēbat vltra
 spūā deficiēs i animi rōe sapie ipsi. **S** cōdo ad s; bue
 nicendū hūane infirmitati: q; p vnu nō poterāt oia
 q; ad oia mysteria p; tenebāt expleri sine magno
 grauamie: 7 iō distiguit ordies diuersi ad diuersa
 officia: 7 hoc p; p h; q; oēs Nume. xi. vedit Moy-
 si. lxx. senes ppli i adiutorū. Tertio vt via pficien-
 di hoib; amplior def: oū plures in diuersis officijs
 distiguit: vt oēs sūt dei coopatores q; nihil ē ol-
 uim;: vt Dio. oic. **A**d. j. q; dō: q; illa sacra dant
 ad effect; aliq; pncipēdos; s; hoc sacm dant pncipa-
 lit ad act; aliq; agēdos: 7 iō fm diuersitate actū
 o; q; ordis sacm distiguit: sic potēte distiguit p
 act;. **A**d. ij. q; dō: q; distictio ordinū nō ē toti; inte-
 gralis i pres; neq; toti; vlt; s; totius p; actū: cuius
 bec ē nā q; totū fm cōpletā rōe; ē i vno: i alijs at ē
 aliq; pncipatio ipsi: 7 ita ē hic: tota enī plenitudo
 h; sacri ē in vno ordie. s. sacerdotio: s; alijs ē qdā
 pncipatio ordis: 7 hoc significatū ē i hoc q; dōs oi-
 cit Nume. xi. Moy;: Auferā de spū tuo 7 tradā
 eis vt sustētēt onus ppli: 7 iō oēs ordies sunt vnuz
 sacm. **A**d. iij. q; dō: q; i regno q; nīs tota ptāt ple-
 nitudo resideat penes regē: nō tū excludūt mltroz;
 ptātes q; sūt pncipatōes qdā regie ptātis: 7 s; s; est
 i ordie. i aristocracia at apō nullū residet plēitudo
 ptātis: s; apō oēs. **A**d. ij. q; dō: q; qdāz sumūt suf-
 ficiētis ordinū p qdā adaptatiōe ad grās gratis
 oata: de qb; hēc. j. Cor. xij. dicit enī q; fmo sapie
 cōpetit epō: q; ipse alioz ordiatio: ē: qd ad sapiāz
 pūnet: fmo sciētie sacerdoti: q; o; hie clauē scie: fi-
 des oiacono q; p; dicat euāgelū: opa vrtutū s; dia-
 conoz: qui se ad opera perfectionis extendit per vo-
 tum continentie: interpretatio fmonuz acolytho
 qd significat i lumie qd defert: grā sanitatū exorcī-
 ste: genēa ligūz p; alimiste: pphetia lectori: discre-
 tio spūituū ostiario: q; quosdā repellit 7 qdā ad-
 mittit. **S** 3 h; nihil ē: q; grē gratis oate nō dant eidē
 sic ordies dant eidē: v; enī. j. Cor. xij. Diuisiōes gra-
 tia; sūt. **E**t iterū ponūt qdā q; ordies nō dicit. s.

epatus 7 psalmistat: et iō alij assignat fm qdaz
 assimilationē ad celestē hierarchiā i qbus ordies
 distiguit fm purgatoz; illuminatoz; pfectionē. **D**i-
 cū enī q; ostiari; purgat exteri; segregādo bonos
 a mal; etiā corpalr: iterū vō acolythuz q; p lumē
 qd portat signat se iteriores tenebras pelle: s; vtro-
 q; mō exorcīsta: q; diaboli; quē expellit vtroq; mō
 p; turbat: s; illuatio q; fit p doctriā q; tū ad doctri-
 nā pphetiā fit p lectoz; q; tū ad euāgelicāz fit p
 diaconoz; q; tū ad aplicāz fit p subdiaconoz;. **S**ed
 pfectio cōis vtpote q; ē pnc; baptisū: 7 h; mōi fit
 p sacerdotiū: excellēs vō p epm; vt psecratio sacer-
 dotū 7 vginū: s; excellētissima p sūmū pōtificē: in
 q; ē plēitudo auctis. **S** 3 hoc nihil ē: tū q; ordies ce-
 lestis hierarchie nō distiguit p p; dicitas actiōes hie-
 rarchicā: cū qlibet cuiuslib; ordinū p; uēiat: tum q; z
 fm Dio. solis epis puenit p; ficē: illuare at sacerdo-
 tib;: purgare at mltis oib;. **E**t iō alij appropiant
 ordies septē oonia: vt sacerdotio rīdeat donuz sa-
 pietie q; nos pane vite 7 intellect; cibāt: sic sacerdos
 nos pane celesti reficit: s; timoz ostiario: q; nos se-
 pat a malis: 7 sic iterū ordies rīdēt medijs vo-
 nis. **S** 3 h; iterū nihil ē: q; i quolib; ordie septifor-
 mis grā oaf. **E**t iō alij vō ē: q; ordis sacm ad sacm
 eucharistie ordinat: qd est sacm sacroz;: vt dicit
 Dio. Sic enī tēpluz 7 altare 7 vasa 7 vestes: ita et
 misteria q; ad eucharistiā ordinat psecratio idigēt
 7 bec psecratio ē ordis sacm: et iō distictio ordinū
 ē accipiēda fm relatōez ad eucharistiā: q; ptās or-
 di;: aut ē ad psecratioez eucharistie ipsi;: aut ad ali-
 qd misterū ordinādū ad h;: si pmo mō s; ē ordo
 sacerdotū: 7 iō cū ordinat accipiūt calicē cū vino:
 7 patenā cū pane: ptātes accipiēdo psecratio coz;
 7 sanguinē xpi. **L**oopatio at mistroz; ē vel i ordie
 ad ipm; sacm: vl i ordie ad suscipiētes: si pmo mō
 sic tripl;: pmo enī ē misterū q; minister coopaf sa-
 cerdoti i ipō sacro q; tū ad dispesationē: s; nō q; tūz
 ad psecratioē quā solus sacerdos facit: 7 h; p; tēt
 ad diaconū. vñ in lra v; q; ad diaconū p; tēt mlti-
 strare sacerdotib; i oib; q; agunt i sacris xpi: vnde
 ipsi s; sanguinē dispesant. **S** cōdo ē misterū ordiatum
 ad māz sacri ordinādā i sacris vasis ipsius sacri: 7
 h; p; tēt ad s; diaconū: vñ i lra v; q; vasa cozpis 7
 s; sanguinis oñi portāt: 7 oblatiōes in altari ponūt: 7
 iō accipiūt calicē de manu epī s; vacuū cū ordinat
 Tertio ē misterū ordiatū ad p; sentādū māz sacri:
 7 hoc p; tēt acolytho: ipse enī vt i lra v; v; v; ceoluz
 cū vino 7 aq; p; parat: vñ accipiūt v; ceolū vacuū.
S 3 misterū ad p; paratōez recipiētū ordinatū nō
 pōt eē nisi sup imūdos: q; q; mūdi sūt iā sūt ad sa-
 cramēta recipiēda idonei. **T**riplex at ē genus mū-
 doz; vt Dio. oic. qdā enī sūt oino infideles credere
 nō volētes: 7 hi totalr etiā a visiōe vnoz; 7 a certu
 fidelū arcēdi sūt: 7 h; p; tēt ad ostiarios. **Q**uidaz
 vō sūt volētes credē: s; nōdū sūt instructi. s. ca: hecu
 mini: 7 ad hoz; instructionē ordiat ordo lectoz;: et

io pma rudimeta ad doctrina fidei. f. vetus testm
 eis legedu comittit. Quidam vo sut fideles 7 instru
 ti: s3 ipedimtu hntes ex demontis prate. f. energu
 mini: 7 ad h° h3 misteriu ordo exorcistaz: 7 sic p3
 ro 7 numerus 7 gradus ordinu. ¶ Ad. j. g. ob: q
 Dio. loqf de ordib° no fm q° sut sacra: s3 fm q° ad
 hierarchicas actioes ordinat: 7 io fm actioes illas
 tres ordies distiguit: quoz pm° h3 oes tres. f. epe:
 secudus h3 ouas. f. sacerdos: s3 tert° h3 vna. f. pur
 gare. f. diacon° q° mister oi: 7 sub hoc oes iferiores
 ordies pphendit. s3 ordies hnt q° sint sacra ex rela
 toe ad maximu sacroz: 7 io fm h° nuerus ordinu
 accipi oz. ¶ Ad. ij. g. ob: q° i pmitia eccla ppter
 paucitate mistroz oia iferora misteria diaconis co
 mittebat: vt p3 p Dio. iij. c. ec. hierar. vbi dic: Mi
 nistroz aliq stat ad portas repli clausas: aliq aliud
 qd ppru ordis opant: aliq cu sacerdotib° pponit
 sup altare sacru pane 7 bndictois calice: nihilomi
 nus erat oes pdicte prates: s3 iplicite i vna diaconi
 prate: s3 postea apliatus e cult° diuin°: 7 eccla qb
 iplicite hebat i vno ordie: explicite tradidit in di
 uerfis: 7 fm hoc dic mgr i lra: q° eccla alios ordies
 sibi iustituit. ¶ Ad. iij. ob: q° ordies ordinat pncipa
 lit ad sacrm eucharistie: ad alia at p pne: q° etiam
 alia sacra ab eo qb i hoc sacro pntet deriuat. vñ
 no oz q° distiguit ordies fm sacra. ¶ Ad. iij. ob:
 q° ageli ornt sp: 7 pp hoc i eis pot ee diuerfus mo
 dus accipiendi oia: 7 io etiā ouerfe hierarchie in
 eis distiguit: s3 i hoib° tm vna hierarchia pp vnu
 modu accipiendi oia q° pfect huanā spz. f. p simi
 litudies rez: s3 sibilu: 7 io distictio ordinu i agelis n
 pot ee p copatōez ad aliqd sacrm: sic e apd nos: s3
 solu p copatōez ad hierarchicas actōes qe i iferio
 res exercet qlibz ordo i eis: 7 fm hoc nri ordies eis
 rñdet: qz i nra hierarchia sut tres ordies s3 hierar
 chicas actōes disticti: sic i qlibz hierarchia vna an
 geloz. ¶ Ad. v. ob: q° psalmistat° n e ordo: s3 offi
 ciu ordinu anexu: qz eni psalmi cu catu pnuciat: io
 di psalmista 7 cator: cator at no e nome ordis spe
 cial: tu qz catur ptiat ad totu choz: tu qz n h3 ali
 qua spalez relatoez ad eucharistie sacrm: tum qa
 officiu quoddā e qb int ordies largo mo acceptos
 pputat qñqz. ¶ Ad. iij. q. ob: q° ordo oi sacer
 dicit: vno mo fm se: 7 sic qlibz ordo e sacer cu 3 sit
 sacrm quoddā: alio mo rōe mae circa qua h3 ali
 que actū: 7 sic ordo sacer oi q h3 aliqūe actū circa
 re aliquā psecrata: 7 sic sut tm tres ordies sacri. f.
 sacerdos 7 diacon° q h3 actū circa corp° xpi 7 san
 guine psecratu: 7 sbdiaconus q h3 actū circa vasa
 psecrata: 7 io etiā eis pntētia idicif: vt sci 7 mudi
 sint q scā tractat. Et p h° p3 solo ad obiecta.

Secunduz sic pio
 cedif: vñ q act° ordinu icoueniēter i lra
 assignet: qz p ablutiōez aliqz pparaf ad
 corp° xpi sumēdū. s3 pparatio sumētū sacrm pri

net ad iferiores ordines. g incoueniēter ablutio a
 pccis ponit int act° sacerdoti. ¶ S. hō p baptisimū
 e mediāte deo pfigurat° characterē pfigurantē su
 scipiēs. s3 orare 7 offerre oblatōes sūt act° imedia
 te ad deū ordiat. g qlibz baptizat° pot hoc actus
 face: 7 no soli sacerdotes. ¶ S. diuerfoz ordinuz
 diuerfi sūt actus. s3 oblatōes i altari ponere 7 epl
 stolā legē ad subdiaconū pntet: cruce etiā ferunt
 subdiaconi corā papa. g hi n debēt poni actus oia
 con. ¶ S. cadē vitas pntet i nouo 7 veteri testō.
 s3 legere vet° testm e lectoz. g 7 cadē rōe legere no
 uuz: 7 no diaconoz. ¶ S. apli nihil aliud pdica
 uerūt q euāgelii xpi: vt p3 Ro. j. s3 doctrina apo
 stoloz comittit subdiaconis anūciāda. g 7 doctri
 na euāgelij. ¶ S. qd e supioris ordis fm Dio. no
 oz iferori pūēre. s3 ministrare cū vrccolo e act° sub
 diaconoz. g no oz acolythibz attribui. ¶ S. actus
 spūales debēt corpālitz peminere. s3 acolythibz n
 h3 nisi actū corpālē. g exorcista no h3 actū spūalez
 pellēdi demōes cū sit iferior. ¶ S. q magi pmiūt
 iuxta se ponēda sūt. s3 legē vet° testm maxie oz co
 uenire cū lectiōe noui testi: q cōpetit supiorib° mi
 nistr. g legere vet° testm no oz poni act° lectiois s3
 magis acolythi: 7 pncipue cū lumē corpālē qb acoly
 thibz deseruit significz lumē spūale doctrine. ¶ S.
 i quolibz actu ordis spūal oz ee aliq vis spūal quā
 heant ordiat p alijs. s3 in aprōe 7 clausiōe ostioz
 no hnt aliā prates spūale ostiarj q aliq hoies. g
 hoc n oz poni act° ipoz. ¶ Espōdeo ob: q cū co
 secratio q fit i ordie sacro ordiat ad sacrm euchar
 stie: vt dictū e ille e pncipalis act° vniscuiusqz or
 dis fm que magi ptime ordinat ad eucharistie sa
 cramentū: 7 fm hoc etiā vn° ordo e eminētiō: alio
 fm q vn° act° magi de pxio ad pdictū sacrm ordi
 nat. s3 qz ad sacrm eucharistie qd dignissimū mltā
 ordinat: io no e incoueniēs vt pter pncipalē actus
 etiā mltos act° vnus ordo hiet: 7 tāto plures qto
 e eminētiō: qz virt° qto e supior tāto ad plura se
 extēdit. ¶ Ad. j. g. ob: q duplex e pparatio suscipiē
 tiū sacrm: qdā p remota 7 hec p mistros pfiatur:
 quedā ppxia qua stati efficiūt idonei ad sacroz sus
 ceptionē: 7 hoc ptiat ad sacerdotes: qz etiā i natu
 ralib° ab eodē agēte fit mā in vltia dispōne ad for
 mā 7 recipit formā: 7 qz i ppxia dispōe ad eucha
 ristia sit aliqd p hoc q a pccis purgat: io oium sa
 cramentoz q sūt iustituta pncipalr ad purgationē
 pccoz e mister ppxus sacerdos. f. bapmi: pnic: 7 ex
 treme vnctiōis. ¶ Ad. ij. ob: q act° aliq imediare
 ad deū ordinat duplr: vno mo ex pte vnus psonē
 tm: sic facere singulares ordies: 7 vouere: 7 h° mōi:
 7 talis act° cōpetit cuiilibet baptigato. Alio mo ex
 pte totū ecclē: 7 sic solus sacerdos h3 act° imediare
 ad deū ordiat: qz ipe sol° pot gerē act° totū ecclē
 q psecrat eucharistia: q e sacrm vltis ecclē. ¶ Ad
 iij. ob: q oblatōes a pplo oblate p sacerdotē offe
 rūt: 7 io duplex misteriu circa oblatōes e necruz:

vnū ex pte ppli: 7 h° e subdiaconi q̄ accipit obla-
 tiōes a p̄plo 7 i altari p̄dit v̄ off: vt diacono. Alio
 ex pte sacerdoti: 7 h° e diaconi q̄ oblatōes mīstrat
 ip̄i sacerdoti: 7 i hoc e ac° p̄ncipal v̄triusq̄ ordiē:
 7 pp hoc ordo diaconi e supior. legē at̄ eplaz nō ē
 ac° diaconi: nisi s̄z q̄ ac° i ferioz ordiū supior
 bus attribuit. Silr etiā cruce ferre: 7 h° fm̄ p̄sue-
 tudiez aliq̄rū ecclāz: q̄ i actib̄ sc̄dārijs n̄ ē incon-
 uentē diuersas p̄suetudies eē. Ad. iij. dō: q̄ do-
 ctrina ē remota p̄p̄atio ad suscipiēdū sacrm̄: 7 iō
 p̄mūciatio doctrie mīstris p̄mittit: s̄z doctria vete-
 ris testi adhuc maḡ remota q̄ doctria noui: q̄ n̄
 instruit de h° sacro nisi i figuris: 7 iō nouū testm̄ su-
 p̄iorib̄ mīstris p̄nūciandū cōmittit: v̄t at̄ i ferio-
 rib̄. doctria etiā noui testi p̄fectio: ē quā dñs p̄
 se ip̄m tradidit: q̄ ipsius māifestatio p̄ p̄los: 7 iō
 euangeliū diacono: epla subdiacono cōmittit. s̄z
 h° p̄z solo ad q̄ntū. Ad. vj. dō: q̄ acolythi h̄nt
 actū sup vrceolū n̄m: nō sup ea q̄ in vrceolo p̄tinēt
 s̄z subdiacon° h̄z actū sup p̄tēns in vrceolo: q̄ aq̄
 vitē 7 vino ad ponēdū in calice: 7 aquā itez mani-
 bus sacerdot̄ p̄bet 7 diaconi: sicut 7 subdiaconus
 h̄z actū solū sup calicē: nō sup p̄tēns: s̄z sacerdos
 sup p̄tēns: 7 iō sicut subdiacon° i sui ordiatiōe acci-
 pit calicē vacuū: sacerdos plenū: ita acolythus v̄z
 eolū vacuū: s̄z subdiacon° plenū: 7 sic ē quedā cō-
 nexio i ordib̄. Ad. vij. dō: q̄ corpales actus
 acolythi maḡ de p̄mo ordināt ad actū sacro-
 uū q̄ actus exorcistaz: q̄uis sit aliquo modo
 sp̄ualis: q̄ h̄nt acolythi mīsteriū sup vasa i quib̄
 mā sacri p̄tinēt q̄rū ad vinū qd̄ vale p̄tinēre indig-
 get pp̄ sui hūilitatē: 7 iō inter mīores ordiēs ordo
 acolythoz ē supior. Ad. viij. dō: q̄ ac° acoly-
 thoz se h̄z p̄p̄ndus ad p̄ncipales ac° supior: mī-
 nistroz q̄ ac° alioz mīoz ordiū: vt p̄ se p̄z. 7 si-
 miliē etiā q̄rū ad actus sc̄darios q̄bus pplm̄ p̄ do-
 ctrinā dispōnūt: q̄ acolythus doctria noui testa-
 mēt̄i visibilr figurat lumē portāe: s̄z lector: recitan-
 do figuras altas: 7 iō acolythus ē supior. silr etiā
 exorcista: q̄ sic se h̄z ac° lectoz ad actū sc̄dariū
 diaconi 7 subdiaconi: it̄ se h̄z actus exorciste ad se-
 cūdariū actū sacerdot̄. s̄z ligare 7 soluere: p̄ quē to-
 talr hō a fuitute diaboli liberat: 7 i hoc p̄z ordia-
 tissim° ordiē p̄gressus. q̄ sacerdot̄ q̄rū ad actus
 ei° p̄ncipalē. s̄z p̄secrare corp̄ xp̄i: coopant̄ tñ tres
 supiores ordiēs: s̄z q̄rū ad actū e° sc̄dariū q̄ est ab-
 soluē 7 ligare coopant̄ supiores 7 i feriores. Ad
 ix. dō: q̄ q̄daz dicit q̄ i susceptōe ordiū ostiario da-
 tur q̄dā via dīna vt arcē possit alios ab itroitu rē-
 pli: sic 7 i xp̄o sūt q̄n̄ eiecit v̄dētes de tēplo: s̄z h°
 maḡ p̄tēt ad gr̄az grat̄ datā q̄ ad gr̄az sacri: 7 iō
 dō: q̄ suscipit p̄tēz vt ex officio hoc agere possit
 q̄uis etiā 7 h° ab alijs fieri possit: s̄z nō ex officio:
 7 ita ē i oibus actib̄ mīnoz ordiū q̄ p̄nt p̄ alios
 licite fieri: q̄uis illi n̄ hēant ad h° officū: sic etiā in
 domo n̄ p̄secrata p̄t̄ dici missa: q̄uis p̄secratio ec-

clesie ad hoc ordinē vt in ea missa dicat.
Tertius sic proce-
 dit: vt q̄ sacerdotij charact̄ nō ip̄rimat i
 ip̄a calicis p̄uocatiōe: q̄ p̄secratio sacer-
 dot̄ sit q̄dā v̄nctiōe: sic 7 p̄firmatō. s̄z i p̄firmatiōe
 i ip̄a v̄nctiōe ip̄rimat charact̄. s̄z i sacerdotio: 7 n̄ i
 calicē p̄uocatiōe. Ad. dñs dedit discipul̄ sacerdo-
 talē p̄tē q̄n̄ dixit: Accipite sp̄m̄ scm̄ q̄rū i mīfistū
 p̄ca rē. Jo. xx. s̄z sp̄s dat p̄ man° ip̄ositōez. s̄z in
 ip̄a man° ip̄ositōe ip̄rimat charact̄ ordiē. Ad. sic
 p̄secrat mīster ita 7 vestes mīstroz. sed vestes sola
 b̄ndictio p̄secrat. s̄z ip̄a b̄ndictiōe ep̄i p̄secratio sa-
 cerdot̄ p̄ficiat. Ad. sic sacerdoti dat calicē ita 7 ve-
 stis sacerdotal. s̄z i datōe calicē ip̄rimat character
 eadē rōe 7 i datōe casule: 7 sic h̄nt duos caracte-
 res: qd̄ falsū ē. Ad. ordo diaconi p̄firmior ē or-
 dini sacerdot̄ q̄ subdiaconi ordo. s̄z si charact̄ ip̄ri-
 meret sacerdoti i ip̄a calicē p̄uocatiōe: subdiaconus
 eēt p̄firmior: sacerdoti q̄ diacon°: q̄ subdiaconus
 characterē recipit i ip̄a calicē p̄uocatiōe: n̄ at̄ dia-
 conus. s̄z character sacerdotal n̄ ip̄rimat i ip̄a calicis
 p̄uocatiōe. Ad. acolythoz ordo maḡ appropi-
 quat ad actū sacerdot̄: p̄ h° q̄ h̄z actū sup vrceo-
 lū: q̄ p̄ h° q̄ h̄z actū sup cadelabz. s̄z maḡ ip̄rimat
 charact̄ i acolythatu q̄n̄ accipit cadelabz q̄ q̄n̄
 accipit vrceolū: q̄ nomē acolythi cerei portatio-
 nē signat. s̄z i sacerdotio ip̄rimat charact̄ q̄n̄ calicē
 accipit. Ad. p̄ncipal ac° sacerdot̄ ē p̄secrē cor-
 pus xp̄i. s̄z ad hoc dat sibi p̄tās i acceptōe calicē. s̄z
 tūc ip̄rimat charact̄. Ad. Respondeo dō: q̄ sic dicitur ē
 eiusdē ē formā aliquā iducē 7 māz de p̄rio p̄pare
 ad formā. vñ ep̄s i collatōe ordiū duo facit: p̄pa-
 rat enī ordinādos ad ordiē susceptōez: 7 ordiē p̄tā-
 tez tradit. p̄pat qd̄ē 7 instruedo eos de p̄po officio
 7 aliqd̄ circa eos opando: vt idonei sint p̄tē acci-
 piēdi: q̄ qd̄ē p̄p̄atio i trib̄ p̄stitit. s̄z b̄ndictiōe: man°
 ip̄ositōe: 7 v̄nctiōe. p̄ b̄ndictiōez dñis obsequis mā-
 cipat: 7 iō b̄ndictio oib̄ dat: s̄z p̄ man° ip̄ositōe
 dat plēitudo gr̄e p̄ quā ad magna officia sint ido-
 neti: 7 ita sol diaconib̄ 7 sacerdotib̄ sit man° ip̄osi-
 tio: q̄ eis p̄p̄tēt disp̄satio sacro: q̄uis vñ vt p̄n-
 cipali: 7 alteri sic mīstro: s̄z v̄nctiōe ad aliqd̄ sacrm̄
 tractādū p̄secrat: 7 iō v̄nctio solis sacerdotib̄ sit q̄
 p̄p̄is māib̄ corp̄ xp̄i tāgūt: sic etiā calicē iungit q̄
 p̄tēt sāguinē: 7 patē q̄ p̄tēt corp̄. s̄z p̄tāt colla-
 tio sit p̄ h° q̄ dat eis aliqd̄ qd̄ ad p̄p̄z actū p̄tēt:
 7 q̄ p̄ncipal ac° sacerdot̄ ē p̄secrē corp̄ 7 sāguiez
 xp̄i: iō i ip̄a datōe calicē s̄z forma v̄boz dēmiata
 charact̄ sacerdotal ip̄rimat. Ad. s̄z dō: q̄ i p̄fir-
 matōe n̄ dat officiū opandi sup aliq̄ māz exiorēz:
 7 iō ibi charact̄ n̄ ip̄rimat i aliq̄ exhibitōe alie: rei:
 s̄z i sola man° ip̄ositōe 7 v̄nctiōe: s̄z i ordie sacerdo-
 tali alr ē: 7 iō n̄ ē s̄z. Ad. ij. dō: q̄ dñs discipul̄
 dedit sacerdotale p̄tēz q̄rū ad p̄ncipalē actū añ
 passionē in cena q̄n̄ dixit: Accipite 7 manducate.

vn̄ subūxit: Hoc facite i meā cōmēsiōnē. sed p̄ resurrectionē dedit eis sacerdotalē p̄tātē q̄tum ad actū sc̄dāriū q̄ ē ligat̄ ⁊ absolūt. ¶ Ad. iij. v̄ q̄ i vestib̄ n̄ req̄rit alia p̄fectio nisi q̄ dno cultui mācipēt: ⁊ iō sufficit eis p̄fectiōe b̄ndictio: s̄z alit̄ ē d̄ ordiat̄: vt ex d̄cis p̄z. ¶ Ad. iij. v̄ q̄ vestis sacerdotāl nō signat p̄tātē sacerdoti datā: s̄z idoneitatē q̄ i eo req̄rit ad actū p̄tāt̄ exequēdū: ⁊ iō nec sacerdoti nec alicui alij ip̄m̄it charact̄ i alit̄ vest̄ datōe. ¶ Ad. v. v̄ q̄ p̄tās diaconi ē mediā iter p̄tātē s̄b diaconi ⁊ sacerdoti: sacerdos. n. d̄irecte h̄z p̄tātē sup̄ corp̄ xp̄i: s̄bdiacon̄ at̄ sup̄ vasa t̄m̄: s̄z diacon̄ sup̄ corp̄ i vase p̄tētū. vn̄ ei n̄ ē tāgē corp̄ xp̄i: s̄z portat̄ corp̄ xp̄i i patena: ⁊ disp̄sare sāguinē cū calice: ⁊ iō ei p̄tās ad actū p̄ncipalē n̄ potuit expr̄m̄i: nec p̄ datōez vasis t̄m̄: nec p̄ datōez māe: s̄z expr̄m̄i potestas ei ad actū sc̄dāriū i h̄ q̄ dat̄ sibi liber euangeliōz: ⁊ i hac p̄tātē itelligit̄ alia: ⁊ iō i ip̄a libri datōe ip̄m̄it character. ¶ Ad. vi. v̄ q̄ p̄ncipalior act̄ acolythi ē q̄ m̄strat̄ i v̄rcolo: q̄ q̄ m̄strat̄ in cādēlabro: q̄uis denoiet̄ ab actū sc̄dārio: pp̄ h̄ q̄ ē maḡ nor̄ ⁊ maḡ pp̄us ei: ⁊ iō i datōe v̄rcoli imp̄m̄itur character virtute verborum ab ep̄iscopo pronuntiatorum.

¶ Q̄. III.

Quēde queritur d̄ quibus d̄az que sunt ordinibus annexa. Et circa hoc queruntur tria. ¶ Primo de corona. ¶ Secundo de ep̄iscopatō. ¶ Tertio de vestibus sacris.

Ad primū sic procedit: vi q̄ ordiat̄ n̄ debeat corōe tōsura: h̄ic: q̄ d̄ns captiuitatē p̄minat ⁊ disp̄sionē h̄ic q̄ sic attōdūt: vt p̄z Deuter. xxxij. De captiuitate nudari inimicōz capiti. ⁊ D̄iere. lxx. Disp̄gā i oēm v̄tū cos q̄ i comā attōsi sūt. s̄z m̄str̄ xp̄i n̄ debeat captiuitas s̄z libertas: q̄ corōa: tōsura: ⁊ rasura eis n̄ p̄petit. ¶ D̄. vitas v̄z r̄ndere figure. s̄z figurā corōe p̄cessit i v̄tū lege i tōsura naq̄arcoz: sic i l̄fa v̄. cū q̄ naq̄arei n̄ eēt ordiat̄ ad m̄str̄iū d̄i uinū: v̄ q̄ m̄str̄is ecclē n̄ debeat tōsura v̄ rasura corōe: ⁊ h̄ etiā v̄ p̄ h̄ q̄ p̄ueri q̄ n̄ sūt m̄str̄i ecclē tōdent̄ i religioib̄. ¶ D̄. p̄ capillos sup̄flua signat̄ q̄ capilli ex sup̄fluis gn̄ant̄. s̄z m̄str̄i altari oēs sup̄fluitates a se debēt abijcē. q̄ totalr̄ debēt caput tōdere: ⁊ n̄ i modū corōe. ¶ S̄z. q̄ fm̄ Greg. Seruire deo regnare ē. s̄z corōa ē signū regni. q̄ illis q̄ ad d̄nū m̄str̄iū applicat̄ corōa p̄petit. ¶ D̄. capilli i velamētū dat̄i sūt: vt p̄z. i. Cor. xi. s̄z m̄str̄i altaris debēt h̄ic m̄tē velatā. q̄ p̄petit eis rasura corōne. ¶ Alter̄ v̄ q̄ corōa sit ordo: q̄ i actibus ecclē sp̄ualia corp̄alib̄ r̄ndēt. s̄z corōa ē quoddā corp̄ale signū q̄ ecclā adhibz. q̄ v̄ q̄ signū iter̄ r̄ndeat ei: ⁊ ita etiā corōatōe ip̄m̄it charact̄: ⁊ erit ordo. ¶ Sic ab ep̄o solū dat̄ p̄firmatio ⁊ alij ordies

ita ⁊ corōa. s̄z i p̄firmatōe ⁊ alijs ordib̄ ip̄m̄it charact̄. q̄ ⁊ i corōa: ⁊ sic idē q̄d̄ pus. ¶ D̄. ordo ip̄oztat̄ quēdē dignitatē gradū. s̄z d̄icus h̄ ip̄o q̄ d̄icus ē i gradu supra pplm̄ p̄stituit̄. q̄ corōa p̄ quā efficit̄ d̄icus ē al. q̄s ordo. ¶ S̄z. null̄ ordo dat̄ nisi in missē celebratōe. s̄z corōa dat̄ ēt absq̄ officio missē q̄ n̄ ē ordo. ¶ D̄. i collatōe cuiuslibz ordis sit m̄tō d̄ aliq̄ p̄tātē data: n̄ at̄ i collatōe corōe. q̄ n̄ ē ordo. ¶ Alter̄ v̄ q̄ p̄ acceptōez corōe aliq̄e renūciat̄ et t̄palib̄ b̄ois: ip̄i. n. d̄icūt cū coronāt̄: D̄ns ps̄ be reditat̄ mee. s̄z sic d̄ic̄ Hiero. d̄ns cū istis t̄palibus ps̄ fieri d̄designat̄. q̄ abrenūciat̄ t̄palib̄. ¶ D̄. iusticia m̄stroz noui testi v̄z abudare sup̄ m̄stroz veter̄: vt p̄z Math. v. s̄z m̄str̄i veter̄ testi. s̄. leuite n̄ accept̄ p̄tē h̄ditat̄ cū scrib̄ suis. q̄ nec m̄str̄i noui testi h̄ic debēt. ¶ D̄. Hug. d̄ic̄: q̄ postq̄ aliq̄s fact̄ ē d̄ibus: deiceps v̄z d̄ stipēd̄is ecclē sustētari. s̄z h̄ n̄ cēt si p̄m̄oniū suū retinet̄. q̄ v̄ q̄ abrenūciat̄ i h̄ q̄ d̄icus sit. ¶ S̄z. q̄ Hiero. fuit de ordie sacerdotali: vt p̄z D̄iere. j. s̄z ip̄e h̄uit possessionez ex h̄ditat̄ iure: vt p̄z D̄iere. xxxij. q̄ d̄ici p̄nt h̄ic p̄m̄oualia b̄oa. ¶ D̄. si h̄ nō possēt n̄ vidēt̄ t̄c̄ d̄na ier̄ d̄icos seclares ⁊ religiofos. ¶ R̄spōdeo v̄ ad j. q. q̄ ei q̄ ad d̄na m̄str̄ia applicat̄ p̄petit tōsura ⁊ rasura i modū corōe: ⁊ rōe figure: q̄ corōa ē s̄gnū regni ⁊ p̄fectio: cū sit circulari. illi at̄ q̄ d̄nis m̄str̄is applicat̄ ad ip̄s̄c̄ regni dignitatē: ⁊ p̄cti i v̄. iure eē debēt. Lōp̄et̄ ēt eis rōe s̄tractōis capilloz ⁊ ex p̄re iupior̄ p̄ rasurā: ne m̄s corp̄ t̄palib̄ occupatōib̄ a p̄tēplātōe d̄inoz retardet̄: ⁊ ex p̄re iherioz p̄ tōsurā: ne eoz s̄elus t̄palib̄ obuoluant̄. ¶ Ad. j. q̄ v̄ q̄ d̄ns cōminat̄ illis q̄ hoc ad cultū d̄i monū faciebāt. ¶ Ad. ij. v̄ q̄ ea q̄ s̄ebāt i v̄tū testō ip̄fecte rep̄ntat̄ ea q̄ sūt i nouo testō: ⁊ iō ea q̄ p̄tinet̄ ad m̄stroz noui testi n̄ solū signat̄ p̄ officia leuitaz: s̄z p̄ oēs illos q̄ alq̄ p̄fectōez p̄fiebāt: maḡ rei at̄ p̄fiebāt p̄fectōez q̄dam i depositoē come s̄gnātes t̄palū p̄tēptū: q̄uis n̄ i modū corōne deponeret̄: s̄z oio totū: q̄ nōdus erat tēp̄ regal̄ ⁊ p̄fecti sacerdotij. Et s̄l̄r̄ ēt p̄ueri tōdūt̄ pp̄ renūciatōez t̄palū: s̄z n̄ radūt̄: q̄ n̄ occupat̄ d̄nis m̄str̄is i q̄ b̄ d̄na oporteat eos m̄tē p̄tēplari. ¶ Ad. iij. v̄ q̄ n̄ solū v̄z significari t̄palū abieccio: s̄z ēt regalia dignitas i forma corōe: ⁊ iō n̄ v̄z totalr̄ coma tolli ⁊ ēt ne idēcōs videat̄. ¶ D̄. ij. q̄ v̄ q̄ m̄str̄i ecclē a p̄plo sepant̄ ad vacādū d̄ino cultui: i cultū at̄ v̄tū q̄dā sūt q̄ p̄ potētiā d̄imiatas sūt exercēda: ⁊ ad h̄ v̄tū sp̄ual̄ p̄tās ordies: q̄dā at̄ sūt q̄ cōiter a toto m̄stroz collegio sūt: sic d̄icē d̄inas laudē: ⁊ ad h̄ n̄ p̄exigūt aliq̄ p̄tās ordie: s̄z solū q̄dā deputatio ad tale officij: ⁊ h̄ sit p̄ coronā: ⁊ iō n̄ ē ordo s̄z p̄ abulū ad ordies. ¶ Ad. j. q̄ v̄ q̄ corōa h̄z iteriū aliq̄ sp̄uale q̄d̄ ei r̄ndet̄: sic signū signato: s̄z h̄ n̄ ē aliq̄ sp̄ual̄ p̄tās: ⁊ iō i corōa n̄ ip̄m̄it charact̄: nec ē ordo. ¶ Ad. ij. v̄ q̄ q̄uis p̄ coronā nō ip̄m̄it charact̄: t̄n̄ deputat̄ h̄o ad d̄uinū cultū: ⁊ iō talis

deputatio oꝝ fieri p̄ sūmū mīstrōꝝ. s. ep̄m q̄ ēt ve
 stes b̄ndicit ⁊ vasa ⁊ oīa q̄ ad cultū dīnū applicāf.
¶ Ad. iij. dō: q̄ ex hoc q̄ aliq̄s ē cleric⁹ ē i altiori
 statu q̄ laic⁹: n̄ tñ h̄z āpliorē ptāf gradū: qd̄ ad or
 dīnē req̄rīt. **¶ Ad. iij. q. dō:** q̄ dīcī i h̄ q̄ coronā ac
 cipiūt n̄ renūciāt p̄mōnio neq̄ alijs reb⁹ ptalīb⁹:
 q̄ terrenoz possessio n̄ h̄ziat dīno cultui ad quez
 dīcī deputant: s̄z nimia coꝝ sollicitudo: q̄ vt dīcīt
 Greg. Affect⁹ i crimīe ē. **¶ Ad. i. q. dō:** q̄ dōs dedi
 gnat ps fieri: vt ex q̄ cū alijs diligat ita. s. q̄ aliquis
 pōat finē suū i deo ⁊ i reb⁹ mūdī: n̄ tñ dedignat sic
 ri ps coꝝ q̄ rea mūdī ita possidēt q̄ p eas a cultu
 dīno n̄ retrahūt. **¶ Ad. ij. dō:** q̄ leuite i venī testō
 hēbāt ius i hēditate p̄na: s̄z iō nō accepūt ptē cuz
 aliq̄ t̄ub⁹ q̄ erāt p oēs trib⁹ dīsp̄gēdī: qd̄ fieri nō
 potuiss̄z si vnā dēmiatā ptē ire accepissent sic alie
 trib⁹. **¶ Ad. iij. dō:** q̄ si sint idigētes dīcī ad sacros
 ordīes p̄moti: ep̄s q̄ eos p̄mouit oꝝ eis puidē: als
 n̄ tenet: ip̄i at̄ ex ordīe suscepto tenēt ecclīe mīstra
 re. v̄bū at̄ Aug. itelligit q̄ n̄ h̄nt vñ sustētent.

¶ Secundū sic pro

cedit: vñ q̄ supra sacerdotale ordīnē n̄ de
 beat cē aliq̄ ptās ep̄al: q̄ sic i lra dī: ordo
 sacerdotā ab Harō sūpsit exordīū. s̄z i veteri lege
 null⁹ erat supra Harō. ḡ nec i noua lege oꝝ aliqua
 ptās cē supra sacerdotale. **¶ S. ptātes ordināt s̄z**
 ac̄: q̄ null⁹ ac̄ sacer pōt cē maior q̄ p̄sc̄re corp⁹
 xp̄i: ad qd̄ ē ptās sacerdotā. ḡ supra sacerdotalem
 ptātē n̄ oꝝ cē ep̄alis. **¶ S. sacerdos i offerēdo gerit**
 figurā xp̄i i ecclā: q̄ se p̄t p nobis obtulit. s̄z i ecclā
 null⁹ ē maior xp̄o: q̄ ip̄e ē caput ecclē. ḡ nulla ptās
 oꝝ cē. s̄z sacerdotale ptātē. **¶ S. ptās tāto ē altior**
 q̄to ad plura se extēdit. s̄z ptās sacerdotā vt dīc
 Dīo. extēdit se ad purgādū ⁊ illūmīndū tñ: ep̄al
 at̄ ad h̄ ⁊ ad pficiēdū. ḡ supra sacerdotale ptātem
 oꝝ cē ep̄al. **¶ S. dīna mīsteria debēt cē maḡ ordī**
 nata q̄ hūana. s̄z hūanoꝝ officioꝝ ordo exigit vt
 i q̄lib⁹ officio p̄ponat vn⁹ q̄ sit p̄nceps illi officij: s̄z
 cur p̄ponit multīb⁹ dux. ḡ ⁊ sacerdotib⁹ oꝝ aliq̄s p̄
 pōi q̄ sit sacerdotū p̄nceps: ⁊ hic ē ep̄s. ḡ ep̄al ptās
 oꝝ cē supra sacerdotale. **¶ Alteri vñ q̄ ep̄as sit or**
 do: p̄mo p h̄ q̄ Dīo. assignat hos tres ordīes ecclē
 siastice hierarchie: ep̄m: sacerdotē: ⁊ mīstrū. in lra
 ēt dī q̄ ē ordo ep̄oz q̄ d̄riptit. **¶ S. ordo nihil ali**
 ud ē q̄ qdā ptās grad⁹ i spūalib⁹ disp̄sādīs. s̄z ep̄i
 p̄nt disp̄sare aliq̄ sacra q̄ n̄ p̄nt disp̄sare sacerdo
 tes: sic p̄firmatōꝝ ⁊ ordīnē. ḡ ep̄as ē ordo. **¶ S. i**
 ecclā n̄ ē aliq̄ spūal ptās nisi ordīs vl iurisdictionis.
 s̄z ea q̄ p̄tinēt ad ptātes ep̄alez n̄ sunt iurisdictionis:
 als possēt cōmitti n̄ ep̄o: qd̄ ē falluz. ḡ sūt ptās or
 dīs. ḡ ep̄s h̄z aliq̄ē ordīnē quē n̄ h̄z sacerdos sim
 plex: ⁊ sic ep̄as ē ordo. **¶ S. q̄ vn⁹ ordo n̄ depē**
 det a p̄cedēti q̄tū ad necitatē sacri. s̄z ep̄al ptās de
 pēdet a sacerdotā: q̄ null⁹ pōt recipere ep̄alez nisi
 pus hēat sacerdotale. ḡ ep̄as n̄ ē ordo. **¶ S. maio**

res ordīes n̄ p̄ferūt nisi i sabbatī. s̄z ep̄alis ptās tra
 dīt i d̄nīcīa. ḡ n̄ ē ordo. **¶ Alteri vñ q̄ supra ep̄os**
 n̄ possit aliq̄s cē supior i ecclā: q̄ oēs ep̄i sūt aploꝝ
 successores. s̄z ptās q̄ est data vni aploꝝ. s. Petro:
 Matth. xvi. ē etiā data oib⁹ aplīs. Jo. ix. ḡ oēs ep̄i
 sūt p̄res: ⁊ vn⁹ n̄ ē sup̄ alterz. **¶ S. rīc ecclē maḡ**
 oꝝ cē p̄formis ritui iudeoz q̄ ritui gētiliū. s̄z dīstin
 ctio ep̄al dignitatē ⁊ ordīatio vni sup̄ aliu: vt i lra
 oī: ē a gētilīb⁹ itroducta: i venī at̄ lege n̄ erat. ḡ nec i
 ecclā ep̄s vn⁹ sup̄ aliu cē oꝝ. **¶ S. supior ptās nō**
 pōt p̄ferri p̄ inferiorē: neq̄ cōlis p̄ cōlez: q̄ sine vlla
 p̄dictōe qd̄ mun⁹ ē a mīori b̄ndicit: Deb. viij. vñ ēt
 sacerdos n̄ p̄mouet ep̄m neq̄ sacerdotē: s̄z ep̄s sa
 cerdotē: s̄z ep̄s pōt quēlib⁹ ep̄m p̄mouē: q̄ ēt Ho
 stīe. ep̄s p̄sc̄rat papā. ḡ ep̄al dignitas i oib⁹ ē cōlis
 ⁊ sic vn⁹ ep̄s n̄ oꝝ alijs subeē: vt i lra dī. **¶ S. q̄ ē**
 qd̄ legit i pal. Cōstātinopol. Veneramur tm̄ scri
 pruras ⁊ canonū dīffinitōes scīssimū antiq̄ Rome
 ep̄m p̄mū cē ⁊ maximū ep̄oz: ⁊ p̄ ip̄m Cōstātio
 pol. ep̄m. ḡ vn⁹ ep̄s ē sup̄ aliu. **¶ S. b̄tus Cyrillus**
 ep̄s alexādrīn⁹ dīcīt: Ut mēbra mācam⁹ i capite n̄fo
 aplico throno Romāoz p̄ntificū a q̄ n̄m ē q̄rere
 qd̄ credē ⁊ qd̄ tenere debeam⁹: ip̄z vnerātes: ip̄m
 rogātes p̄ oib⁹: q̄m̄ ip̄s sol⁹ ē rēphēdē: corrigē: ita
 tue: dīsp̄onē: solue: ⁊ ligare: loco illi q̄ ip̄m edifica
 uit: ⁊ nulli aliq̄ qd̄ suū ē plenu: s̄z ip̄i soli dedit: cui
 oēs iure dīno caput iclunāt: ⁊ p̄mates mūdī tanq̄
 ip̄i dīno iesu xp̄o obedūt. ḡ ep̄i alicui subūt ēt iur
 dīno. **¶ Espōdeo dō ad. i. q. q̄ sacerdos h̄z duos**
 ac̄: vnu p̄ncipalē. s. p̄sc̄re vez corp⁹ xp̄i: aliu se
 cūdariū. s. p̄pare pplm̄ ad susceptiōnē h̄ sacri: vt
 pus oīm ē: q̄tū at̄ ad p̄mū actū ac̄ sacerdoti n̄ de
 pēd̄z ab aliq̄ supiori ptāte nisi dīna: s̄z q̄tū ad secu
 dū depēdet ab aliq̄ supiori ptāte ⁊ hūana: oīs enī
 q̄tās q̄ n̄ pōt exire i actu nisi p̄suppositū q̄bulda or
 diatōib⁹ depēdet ab illa ptāte q̄ ulas ordīatiōes fa
 cit: sacerdos at̄ n̄ pōt absolue ⁊ ligare: nisi p̄suppo
 sita p̄latōis iurisdictionē: q̄ sibi s̄bdant illi q̄s absol
 uit. pōt at̄ p̄sc̄re q̄lib⁹ māz a xp̄o dīmiatā: nec ali
 ud req̄rīt q̄tū ē d̄ necitate sacri: q̄uis ex qdā p̄gru
 itate p̄suppōat ac̄ ep̄al i p̄sc̄tiōe altarī ⁊ vestīuz
 et. Et ita p̄z q̄ oꝝ cē supra sacerdotā ē ptātē ep̄alē
 q̄tū ad actū sc̄dariū sacerdoti: n̄ at̄ q̄tū ad p̄mūz.
¶ Ad. i. q. dō: q̄ Harō sacerdos fuit ⁊ p̄ntifex. i. sa
 cerdotū p̄nceps. sūpsit ḡ sacerdotā ptās ab ip̄o ex
 ordīū inq̄tū fuit sacerdos sacrificia offerē: qd̄ ēt
 maiorib⁹ sacerdotib⁹ licebat: s̄z n̄ ab eo inq̄tū fuit
 p̄ntifex: p̄ quā ptātē potēat aliq̄ face: vt ingredi sel i
 āno i sca scōꝝ: qd̄ alijs n̄ licebat. **¶ Ad. ij. dō:** q̄ q̄n
 tū ad illū actū n̄ ē aliq̄ ptās supior: s̄z q̄tū ad aliuz
 vt d̄m ē. **¶ Ad. iij. dō:** q̄ sic oīuz rez nālū p̄fecti
 ones p̄xistūt exēplarī i d̄co: ita xp̄s fuit exēplar
 oīuz officioꝝ ecclāsticoꝝ: vñ vnusq̄sq̄ mīster ecclē
 q̄tū ad aliq̄d gerit typū xp̄i: vt ex lra p̄z: ⁊ tñ ille ē
 supior: q̄ s̄z maiorē p̄fectōez xp̄z rep̄ntat: sacerdos
 at̄ rep̄ntat xp̄m in h̄ q̄ p̄ seip̄m aliq̄d mīnīstrum

ipleuit. s; epi h' q' alios mistros istituie & eccliaz
 fundavit. vñ ad ep'm p'riet m'cipare aliqd' d'nis ob
 sedis q' cultu' d'ni ad silitudiez xpi statuē: & p' b'
 et epi spāl'r spōl' eccl'e d'i sic xps. **Ad. ij. q. vō:** q'
 ordo pōt accipi dupl'r: vuo mō s; q' ē sacrm: & sic
 vt p'us dicitū ē ordiā ois ordo ad eucharistie sacra
 metū. vñ cū ep' n' h'eat ptatē sup'iorē sacerdote q'n
 tū ad h' n' erit ep'at' ordo. Alio mō pōt p'iderari
 ordo s; q' ē officiū quoddā respectu q'rūdā actio
 nū sacraz: & sic cū ep' h'eat ptatē i actōib' hierar
 chid' resp'cū corp'is mystici sup'ra sacerdotē: ep'at' s'
 erit ordo: & fm h' loquūf' auctes iducte. vñ p'z solō
 ad p'mū. **Ad. ij. vō:** q' ordo fm q' ē sacrm imp'
 mēs characterē ordiā spāl'r ad sacrm eucharistie
 i q' ip'e xps p'inet: q' p' characterē ip'i xpo p'figura
 mur: & iō s; def. aliq' ptās spūal' ep'o i sui p'motiōe
 resp'cū aliquoz sacroz: n' tñ illa ptās h'z rōez cha
 racteri: & p' h' ep'at' n' ē ordo fm q' ordo ē q'dāz
 sacrm. **Ad. ij. vō:** q' ptās ep'al nō ē tñ iurisdic
 tiōis: s; ē ordiā: vt ex oīs p'z: fm q' ordo cōiter ac
 cipit. **Ad. iij. q. vō:** q' vbiq'z sūt mltā regimīna
 ordiāta i vñū: o'z eē aliq'd' v'e regimē sup'ra p'icla
 ria regimīa: q' i oib' v'runb' & artib': vt d'i i. j. et h.
 ē ordo fm ordinē finitū: bonū āt cōe d'niū: ē q' bo
 nū spāl'e: & iō sup' ptatem regitiuā q' p'ietat' bonū
 spāl'e o'z eē ptatēz regitiuā v'lez resp'cū bōi cōis: als
 n' possz eē colligatō ad vñū: iō cūz tota eccl'ia sit
 vñū corp': o'z si ista vñitas o'z p'uari q' sit aliq' po
 testas regitiua resp'cū totū eccl'e sup'ra ptatē ep'alē
 q' vnaq'z spāl' eccl'e regit: & hec ē ptās pape: & iō q'
 hāc ptatē negat' scismat'ici dicit: q' diuisores eccl'e
 siastice vñitat': Et iter ep'z simplicē & papa sūt aliq'
 grad' dignitatū cōmūdetes gradib' vñitōis: fm q's
 vna p'gregatio v' cōitas icludit aliā: sic cōitas vñi
 puicie icludit cōitatē ciuitat': & cōitas regni cōita
 tē vñi' puicie: & cōitas totū mūdi cōitatez vñi' re
 gni. **Ad. j. q. vō:** q' q'uis oib' apl's data sit cōis
 ptās ligādī & soluedī: tñ vt i hac ptate ordo aliq's
 significat: p'mo soli Petro data ē: vt oñdat q' ab
 eo i alios d'beat ista ptās descēdē: p' q'd ēt ei dicit
 singlarit: Cōfirma fratres tuos: & pasce oues meas
 idest loco mei. vbi Chryf. dicit: P'eposit' & caput
 esto fr'm: vt ipsi te i loco meo assumētes: vbiq'z ter
 raz: te i throno tuo sedētes f'dicēt & p'sument.
Ad. ij. vō: q' rit' iudeoz n' erat dissulus i diuer
 sis regnib' & puicq's: s; tñ i vna gēte: & iō n' oportē
 bat q' sub eo q' h'ebat ptatē p'ncipalē aliq' pōtifice
 distingerēt. s; eccl'e rit' sic & gētiliū p' diuerfas nati
 ones distūdit: & iō o'z q' q'tū ad h' mag' gētiliū rit'
 q' iudeoz stat' eccl'e p'formet. **Ad. iij. vō:** q' po
 testas sacerdot' excedit a ptate ep'i q' a ptate aliūf'
 generi: sed ptās ep'i excedit a ptate pape q' a ptate
 eiusdē generi: & iō o'z actū hierarchicū quē pōt fa
 cē papa i m'istratōe sacroz: pōt facē ep': n' āt o'z
 actū quē pōt facē ep' pōt facē sacerdos i sacroz
 collatōe: & iō q'tū ad ea q' sunt ep'al ordiō o'z ep'i

Hic tertius sic proce
 dit: vñ q' vestes mistroz n' pueniēt i ec
 clia istituē sint: mistri. n. noui testi mag'
 tenēt ad castitatē q' mistri veteri. s; iter alias vestes
 mistroz veteri testi erāt femialia i signū castitat'. s;
 misto forti' nūc eē debēt iter vestes mistroz. **Ad. ij.**
 sacerdotiū noui testi ē dignū q' veteri sacerdotiū. s;
 veteri sacerdotē h'ebāt mitras q'd ē signū dignitat'
 q' sacerdotē noue legē eas debēt h'ere. **Ad. ij. sacerdos**
 ē p'p'ioz ordib' mistroz q' ordo ep'al. s; ep'i vñt
 vestib' mistroz. s. dalmatica q' ē vestis diaconet
 tunica q' ē vestis s'bdiaconi: s; multo forti' simplices sa
 cerdotes debēt vti eis. **Ad. ij. i. vñ lege pōt' d'f' dese**
 rebat sup' h'uerale q'd significabat on' euāgēliū: vt
 dicit Beda. h' at maxie n'ris pōt'ificib' icūbit. s; debēt
 h'ere sup' h'uerale. **Ad. ij. i. rōali q' vtebāt pōt'ifices ve**
 teri legi scribebat doctrina & vitas. s; vitas maxia i
 noua lege declāta ē. s; pōt'ificib' noue legis p'petit.
Ad. ij. lamia aurea i q' scriptū erat nomē dei erat di
 gnissimū ornamētū veteri legē. s; illud maxie debuit
 trāsferrī i nouā legē. **Ad. ij. ea q' exteri' gerūt i mini**
 stri eccl'e sūt signa iterioz ptāt'. s; archiep' nō h'et
 alit' generi ptatē q' ep's: vt dicitū ē. s; n' o'z h'ic palli
 um q'd n' h'nt ep'i. **Ad. ij. ptāt' p'itudo residz p'ncis**
 Romanū pōt'ificē. s; ip'e n' h'z baculū. s; nec aliq' ep'i
 debēt h'ere. **Ad. ij. p'p'ioz ordib' mistroz vt. s.**
 dōm ē designat' idoneitatē: q' i eis req'rit ad tractā
 dū vna. & q' q'dā sūt q' i oib' req'rit: & q'dā q' i su
 p'iorib': q' n' ita exiāt i inferiorib': iō q'dā vestes sūt
 oib' mistri cōes: q'dā āt sup'iorē tñ: & iō oib' minis
 tri p'petit amict' h'ueros tegē: q' significat fortitu
 do ad vna officia exequēda q'd m'cipat: & s'lt' el
 ba q' significat puritatē vite: & cigulū q'd significat
 rep'fionē carnis. s; s'bdiacon' vltim' h'z m'cipulū
 i sinistra: q' significat exilio mimaz macularū: q'
 m'cipul' ē q' sudariū ad exigēdū vultū: ip'i. n. p'mo
 ad sacra tractāda admittūt: h'nt et tūcā stricā: p'
 quā doctrina xpi significat. vñ & i veteri lege i ip'a tur
 tinabula p'edebāt: s'bdiaconi. n. p'mo admittūt ad
 doctrinā noue legē ānūciandā. s; diacon' h'z apl'
 stola i sinistro h'uero: i signū q'd applicat ad m'ite
 riū i ip'is sacris. & dalmatica q' ē vestis larga sic d'
 eta: q' i dalmatic p'nb' p'mo vsus ē: fuit: ad signū
 ficādū q' ip'e p'mo disp'ator sacroz ponit: ip'e. n.
 sāguine disp'at: i disp'atōe āt largitas req'rit. s;
 sacerdoti stola in vtroq' h'uero ponit: vt oñdat q'
 plēa ptās disp'atōe sacra ei dat: n' vt mistro aliūf'
 & iō stola descēdit vsq' ad iterioz. h'z ē & casula:
 q' significat charitatē: q' sac'z p'secrat charitat'. s.
 eucharistiā. s; ep'i addūt. ix. ornamēta. s. sacerdo
 tes: q' sūt: caligē: s'bdalia: succictōriū: tūca: d'alma
 tica: mitra: chirothecē: anul': & bacul': q'z. ix. sūt q'
 s. sacerdotē p'nt. s. dicos ordiare: vātes b'ndicē: ba
 silicas dedicare: dicos deponē: s;nc dos celebrare:

chrisma cōficē: vestes ⁊ vasa psecrare. vñ p caligas significat rectitudo gressuū: p sandalia q̄ pedes te- gūt ptemp̄ irenoꝝ: p succinctoꝝ q̄ stola ligatur cū alba amoz honestatē: p tunicā pscuerātia: quia Joseph tunicā talarē hūisse legit q̄si descēdentem vsq̄ ad talos: p quos significat extremitas vite: p dalmaticā largitas i opib⁹ misericordie: p chirothe cas cautela i ope: p mitrā scia vtriusq̄ testū: vñ ⁊ duo cornua hz: p baculū cura pastoral̄ q̄ dz colligere vagos: qd̄ signat curuitas i capite baculi: sustē- tare firmos: qd̄ significat ipse stipes baculi: s; pun- gere lētos qd̄ significat stimulus i pede baculi: vñ vñ: Lollige sustēta stimula vaga moribida lenta. p anulū sacra fidei q̄ ecclia despoat̄ xpo: ipi. n. sūt ecclie spōsi loco xpi. Sed vltē archiep̄i hnt pal- liū i signū puilegiate ptatis: significat. n. torquē au- res quā solebat legitie certates accipe. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ sacerdotib⁹ veteri legi idicebat̄ p̄tinētia illo- tm̄ tpe q̄ ad suū mysteriū accedebat̄: ⁊ iō in signū castitat̄ tūc suade i sacrificioꝝ oblatioē femialib⁹ vrebāt̄: s; mīstris noui testi idicē p̄petua p̄tinētia: ⁊ iō n̄ ē sile. ¶ Ad. ij. dō: q̄ mitra illa n̄ erat signū alicui⁹ dignitat̄: s; i. n. sic quoddā galerū: vt Die- ro. oicir: s; cydarū q̄ erat signū dignitat̄ sol pōtisti- cib⁹ dabat̄: sic ⁊ nunc mitra. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ptas mīstroꝝ ē in ep̄o sic i origie: nō at̄ in sacerdote: q̄a ipse n̄ p̄fert illos ordines: ⁊ iō maḡ ep̄s q̄ sacerdos vestib⁹ mīstroꝝ vñ. ¶ Ad. iij. dō: q̄ loco suphu- meral̄ vñ stola q̄ ad idē significadū ē ad qd̄ erat suphueralē. ¶ Ad. v. dō: q̄ palliū succedit loco ra- tioal̄. ¶ Ad. vj. dō: q̄ pilla lamia hz pōtistex cru- cē: vt Inno. oicir: sic p femialib⁹ hz sādalia: p linea albā: p baltheo cigulū: p podere tūcā: p ephod amictū: p rōali amictū: p cydari mitram. ¶ Ad. vij. dō: q̄ quis n̄ hēat alter⁹ generl̄ ptatē: tm̄ eadē hz aplioꝝ: ⁊ iō ad hāc p̄fectionē d̄signādā sibi pal- liū dat̄ q̄ vndiq̄ circūdat̄. ¶ Ad. viij. dō: q̄ roma- nus pōtistex n̄ vñ baculo: q̄ Petr⁹ mīstr̄ ip̄s ad su- scitādū quēdā discipulū suū: q̄ postea scūs ē ep̄us Treuerens: ⁊ iō i diocesi Treuerē. papa baculū portat: ⁊ nō i alijs. vñ etiā i signū q̄ nō hz coart- tā ptatē: qd̄ curuato baculi significat. ¶ Unc ad cō- siderationē ⁊c. vñ q̄ male ordiet̄: q̄ h̄ sacm̄ est ad dispēlandū alia sacra: ⁊ ita an̄ alia debēt ordiari. Et dō: q̄ maḡ ordiat̄ fm̄ h̄ ad qd̄ ordinat̄: ⁊ q̄ h̄ bonū cōe ad qd̄ ordiat̄ hoc sacm̄ p̄suppōit bonū p̄sone ad qd̄ ordinat̄ p̄cedētia: iō de h̄ n̄ debuit p̄- us deimare. ¶ In sacro q̄ septiformis ⁊c. adapta- tio qd̄ ē: q̄ i q̄libet ordie oia dona spūs scī dant. ¶ Quia Matthias elect⁹ ē sorte de q̄ Dio. vic. v. e. eccl. hierar. iō dina sorte Matthe data: aliq̄ alia dixerūt: nec recte vt existio: meū ⁊ ipse sensū oicaz: vñ enī mihi scriptura sorte noīasse dīnū quoddāz donū: declarāz Mattheā q̄ dina electioē oīsum. ¶ Biturus ptē ⁊c. q̄ hz ois le. toz aureolā. Et dō q̄ verū ē si iplcat officū: vt n̄ solū legat̄ s; ē iterp̄-

tes p̄dicatōes: qd̄ tm̄ nō vñ suū officū: ⁊ iō etiam nō oīc simplr q̄ hēat illoꝝ meritū: s; cū ill̄ inq̄tuz aliqd̄ de actu eoz p̄cipat. ¶ Lanones duos tm̄ sacros ⁊c. pp̄ h̄ q̄ hī duo tm̄ ordies hnt actū sup ip̄s sacz: s; s̄bdiacon⁹ sup sac̄ vasa tm̄. ¶ Di. XXV.

Solet queri si be- retici ⁊c. Postq̄ deimauit maḡ de sacro ordie: hic deteriat de p̄- retib⁹ ⁊ suscipiētib⁹ h̄ sacm̄. Et diuidit i ptes duas: in p̄ma deter- miat de p̄retib⁹: in scda de susci- piētib⁹: ibi Sacri canōes ⁊c. Prima i duas: i p̄ma inq̄rit de hēticis vtrū possint ordiare: scdo spālū de simoiaciis: ibi De simoiaciis vñ ⁊c. P̄tia in tres: i p̄ma pōit auctoritatē ad oīdendū q̄ hēticis non p̄nt h̄ sacm̄ p̄ferre: in scda ponit auctes ad hūuz ibi Ecōtra at̄ ⁊c. in tertia soluit: ibi Dic at̄ qd̄ ⁊c. Et pōit q̄tuor solutioēs diuerfoꝝ: vt i lra p̄z. ¶ De simoiaciis at̄ ⁊c. hic inq̄rit d̄ simoniaciis. Et circa h̄ duo fac̄: p̄mo oīdit q̄ sūt simoiaci: scdo vñ possint ordiare: ibi Differūt tm̄ ⁊c.

Hic ē triplex qd̄. Prima d̄ ordinatib⁹. Scda de ordiatib⁹. Tertia de simonia- cia. Circa p̄mū q̄runt duo. P̄mo vtrū solus ep̄s possit p̄ferre ordie sacm̄. Se- cūdo vñ hētic⁹ vñ q̄cūq̄ ab ecclia p̄cisus.

Ad primū sic proce- dit: vñ q̄ nō tm̄ ep̄s ordie sacm̄ p̄ferat: q̄ ma: ipositio aliqd̄ ad p̄secrationē fa- cit. s; sacerdotib⁹ q̄ ordinat̄ n̄ solus ep̄s man⁹ ipo- nit: s; sacerdotes astates. q̄ n̄ solus ep̄s p̄fert ordie sacm̄. ¶ P̄. tūc vnicūq̄ dat̄ ptas ordie qm̄ ei ex- hibet qd̄ ad actū sui ordie p̄tinet. s; s̄bdiacono dat̄ vrceol⁹ cū aq̄ manū ⁊ māuigio: ab archidiacono simū acolythis cādelabrū cū cereo ⁊ vrceol⁹ vacu- us. q̄ nō sol⁹ ep̄s p̄fert ordie sacm̄. ¶ P̄. illa q̄ sūt ordie n̄ p̄nt alicui p̄mitti q̄ nō hz ordies. s; p̄ferre ordies mīores p̄mittit aliq̄b⁹ q̄ nō sūt ep̄i: sic p̄sby- teris cardinalib⁹. q̄ p̄ferre ordies nō ē ep̄alis ordinis. ¶ P̄. cuiusq̄ p̄mittit p̄ncipale ⁊ accessoriū. sed or- die sacm̄ ordiat̄ ad eucharistia sic accessoriū: ad p̄ncipale. cū q̄ sacerdos p̄secret eucharistia: ip̄e etiā poterit ordie p̄ferre. ¶ P̄. plus distat sacerdos a diacono q̄ ep̄s ab ep̄o. s; ep̄s pōt p̄secrare ep̄m. q̄ ⁊ sacerdos pōt pmouē diaconū. ¶ Sz ⁊: nobilio- ri mō applicat̄ ad dīnuz cultū mīstri p̄ ordies q̄ va- sa sacra. s; p̄secratio vasoꝝ p̄tiet ad solū ep̄z. ergo mlto fort⁹ p̄secratio mīstroꝝ. ¶ P̄. sacm̄ ordie ē excellēt⁹ q̄ p̄firmatōis. s; sol⁹ ep̄s p̄firmat. q̄ mul- to maḡ sol⁹ p̄fert ordie sacm̄. ¶ P̄. vñ p̄ b̄ndi- ctionē nō p̄stituūt i aliq̄ gradu spūal̄ ptatis: sic or- diati p̄stituūt. s; vñ b̄ndicē ē sol⁹ ep̄i. q̄ multo maḡ sol⁹ ip̄e pōt alios ordiare. ¶ Espōdeo dō: q̄ ptas ep̄al̄ se hz ad ptatē ordinū iūerioꝝ sic politica

que plectat bonū cōe ad inferiores artes 7 v̄tutes q̄
 pietat aliqd bonū sp̄ale: vt ex dōis p̄. politica at
 vt dō i. j. etibi ponit legē inferiorū artū. s. q̄s quā
 debeat exercere: 7 q̄tū: 7 q̄lū: 7 iō ad ep̄m p̄tēt i oī
 b̄ dōis mīsterijs alios collocare: vñ ip̄e sol̄ cōfir
 mat: q̄ p̄firmati i q̄dā officio p̄stēdi fidē p̄stituūt
 iō et sol̄ ip̄e v̄gēs b̄ndicit: q̄ figurā gerūt ecclē x̄po
 desposate: cui cura ip̄i p̄ncipalr p̄mittit: ip̄e et in
 mīstrī ordinū ordinādos p̄secrat: 7 vasa q̄bus v̄t
 debēt eis detimiat sua p̄secratōe: sic et officia secu
 laria i ciuitatib̄ distribuit ab eo q̄ h̄z excellētiorē
 ptatē: sic a rege. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ i ip̄ositōe manu
 um n̄ dat charact̄ sacerdotalē ordiē: vt ex dōis p̄:
 s̄ gr̄a s̄m q̄ ad exequēdū ordiēz sint idōei: 7 q̄ i
 dīq̄r̄ aplūssima gr̄a: iō sacerdotes cū ep̄o man̄ ipo
 nūt eis q̄ i sacerdotes p̄mouēt: s̄z diaconis sol̄ ep̄a.
 ¶ Ad. ij. dō: q̄ archidiacon̄ ē q̄ p̄ncēps mīsterij:
 iō oīa q̄ ad mīsterij p̄tinet ip̄e tradit: sic cereum q̄
 acolythus diacono fuit an̄ euāgelij ip̄z portādo:
 7 v̄reū q̄ fuit s̄bdiacono: 7 s̄l̄r dat s̄bdiacono ea
 q̄b̄ sup̄iorib̄ ordib̄ fuit: 7 tñ i ill̄ n̄ p̄stīt p̄ncipal
 ac̄r̄ subdiaconi: s̄z i b̄ q̄ opat̄ circa m̄āz facti: 7 iō
 characterē accipit i b̄ q̄ dat ei calix ab ep̄o: s̄z aco
 lythus accipit characterē ex v̄bis ep̄i i b̄ q̄ accipit
 p̄dca ab archidiacono: 7 maḡ i acceptiōe v̄reoli
 q̄ cādēlabr̄: vñ n̄ seq̄t q̄ archidiacon̄ ordiēz p̄secrat
 ¶ Ad. iij. dō q̄ papa q̄ h̄z plētudīez ptat̄ p̄ntifical
 p̄t̄ p̄mittē n̄ ep̄o ea q̄ ad ep̄alē dignitatē p̄tinent:
 oūmō illa n̄ h̄eant imēdiatā relatōez ad v̄ez cor
 pus x̄pi: 7 iō ex ep̄ p̄missiōe aliqd̄ sacerdos simplr
 p̄t̄ p̄ferre mīores ordiēs 7 p̄firmare: vt. s̄. dif. vij.
 dōm̄ ē: nō at aliqd̄ nō sacerdos. Nec itēz sacerdos
 maiores ordiēs q̄ h̄nt imēdiatā relatōez ad corpus
 x̄pi. s̄. q̄d̄ p̄secradū papa n̄ h̄z maiorē ptatē q̄ sim
 plex sacerdos. ¶ Ad. iij. dō: q̄ quis sac̄z eucha
 ristie sit maximū sac̄m i se: tñ n̄ collocat i aliq̄ of
 ficio sic ordiē sac̄m: 7 iō n̄ ē s̄l̄s rō. ¶ Ad. v. dō:
 q̄ ad cōicandū alr̄i q̄d̄ q̄s h̄z n̄ exigit solū p̄p̄q̄tas
 s̄z p̄pletio ptātia. s̄z q̄a sacerdos n̄ h̄z p̄pletā ptatē
 i hierarchid̄ officij sic ep̄s: iō n̄ seq̄t q̄ possit dia
 conos facē: q̄uis ille ordo sit sibi p̄p̄quus.

De secūdu sic proce

Ad dif. v̄z q̄ h̄tici 7 ab ecclā p̄cisi n̄ possint
 ordiēs p̄ferre. plus enī ē aliq̄e p̄mouē
 ad ordiēs q̄ aliq̄e absolue v̄l ligare. s̄z h̄tici n̄
 p̄t̄ absolue v̄l ligare. s̄ nec ordiēs p̄ferre. ¶ S̄. sa
 cerdos ab ecclā sepat̄ p̄t̄ p̄ficē: q̄ i eo charact̄ in
 deliblr̄ māet p̄ quē h̄ p̄t̄. s̄z ep̄s n̄ accipit aliq̄ez
 characterem in sui promotione. ergo non est ne
 cesse q̄ ep̄s coalis potestas in eo remaneat post se
 patōem ei ab ecclā. ¶ S̄. i nulla cōitate ille q̄ a cōi
 tate repellit p̄t̄ cōitat̄ officia disponē. s̄z ordines
 sūt q̄dā officia ecclē. s̄ ille q̄ extra ecclāz ponit non
 p̄t̄ ordiēs p̄ferre. ¶ S̄. sac̄a h̄nt efficacā ex passi
 one x̄pi. s̄z h̄tici n̄ p̄tinuat passiōi x̄pi neq̄ p̄ p̄p̄

am fidē cū sit infidel: neq̄ p̄ fidē ecclē cū sit ab ecclā
 sepat̄. s̄ n̄ p̄t̄ sac̄m ordiēs p̄ferre. ¶ S̄. i ordiēs col
 latōe exigit b̄ndictō. s̄z h̄tici n̄ p̄t̄ b̄ndictō: q̄nimo
 b̄ndictio sua i maledictōez v̄tū: vt p̄z p̄ auct̄es i l̄ra
 i ductas. s̄ n̄ p̄t̄ ordiēs p̄ferre. ¶ S̄. 3. q̄ ē: q̄ aliquis
 ep̄s i h̄sim lapsus q̄n̄ recōciliat̄ n̄ itēz p̄secrat. s̄ n̄
 amittit ptatē quā h̄bat ordiēs p̄ferēdi. ¶ S̄. ma
 ior ptas ē ptas p̄ferēdi ordiēs q̄ ptas ordinū. s̄z or
 dinū ptas n̄ amittit p̄p̄ h̄sim v̄l aliqd̄ h̄ modi. s̄
 nec ptas ordiēs p̄ferēdi. ¶ S̄. sic baptisā exhibet
 tñ mīsterij exi: ita 7 p̄ferēs ordiēs deo iter̄ op̄
 ante. s̄z nulla rōe aliqd̄ ab ecclā p̄cisi amittit ba
 ptisādi ptatē. s̄ nec ordiēs p̄ferēdi. ¶ Esp̄dco di
 cō: q̄ circa h̄ ponūt i l̄ra. iij. op̄ioes. q̄dā. n. dicit̄
 q̄ h̄tici q̄diu ab ecclā tolerat̄ h̄nt ptatē ordiēs cō
 ferēdi: n̄ at postq̄ ab ecclā fuerit p̄cisi: 7 s̄l̄r nec de
 gradati 7 alij h̄ mōi: 7 hec ē p̄ma op̄io. S̄z h̄ nō
 p̄t̄ stare: q̄ oīs ptas q̄ dat cū aliq̄ p̄fectiōe nullo
 cāu p̄rigēte tolli p̄t̄: sic nec ip̄a p̄fectiō anulārī: q̄
 et aliarē v̄l ch̄rīssima s̄cl̄ p̄fecta p̄petua sac̄rata ma
 nēt. vñ cū ep̄al ptas cū q̄dā p̄secratōe det: oīs q̄ p̄
 petuo māet q̄tūcūq̄ aliqd̄ peccz v̄l ab ecclā p̄cisa
 tur. Et iō aliq̄ dixerūt q̄ p̄cisi ab ecclā q̄ i ecclā ptatē
 ep̄ales h̄uerūt retinēt ptatē alios ordinādi 7 p̄mo
 uēdi: s̄z p̄moti ab eis h̄ n̄ h̄nt: 7 hec ē q̄rta op̄io.
 S̄z h̄ et cē n̄ p̄t̄: q̄ si illi q̄ fuerūt i ecclā p̄moti
 retinēt ptatē quā accepunt: p̄z q̄ exequēdo suā po
 testatē verā p̄fectōez faciūt: 7 iō v̄tribuit oēs po
 testatē q̄ p̄fectiōe dat: 7 sic ordiati ab eis v̄l p̄moti
 h̄nt eandē ptatē quā 7 ip̄i. Et iō aliq̄ dixerūt: q̄ et
 p̄cisi ab ecclā p̄nt ordiēs 7 alia sac̄a p̄ferre: oūmō
 formā debitā 7 itentōez fuerūt: 7 q̄tū ad p̄mū esse
 etiū q̄ ē collatio sac̄i: 7 q̄tū ad vltimū q̄ ē collatio
 gr̄e: 7 hec ē sc̄da op̄io. S̄z h̄ et n̄ p̄t̄ stare: q̄ ex h̄
 ip̄o q̄ aliqd̄ h̄tici p̄cisi ab ecclā in sac̄is cōicāt:
 peccat: 7 ita sic̄ accedit: 7 gr̄az p̄sec̄ n̄ p̄t̄: nisi for
 te i baptisimo i articulo necitat̄. Et iō aliq̄ dicit̄: q̄
 v̄a sac̄a p̄ferūt: s̄z cū eis gr̄az n̄ dat: n̄ p̄p̄ efficacā
 sac̄oz: s̄z p̄p̄ peccā recipiētū ab eis sac̄a p̄p̄hibē
 tōez ecclē: 7 hec ē t̄tia op̄io q̄ v̄a ē. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄
 effect̄ absolutiōis n̄ ē al̄ q̄ remissio peccoz q̄ per
 gr̄az fit: 7 iō h̄tici n̄ p̄t̄ absolue sic nec gr̄az i sa
 cr̄is p̄ferre: 7 itēz: q̄ ad absolutōez req̄rif̄ iurisdic
 tio quā n̄ h̄z ab ecclā p̄cisi. ¶ Ad. ij. dō: q̄ in p̄
 motōe ep̄i dat sibi ptas q̄ p̄petuo manet i eo: q̄uis
 dicit̄ n̄ possit charact̄: q̄ p̄ ea nō ordiāf h̄ō directe
 ad deū: s̄z ad corp̄ x̄pi mysticū: 7 tñ idelibr̄ māet
 sic charact̄: q̄ p̄ p̄fectōez dat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ illi q̄
 ab h̄tici p̄mouēt q̄uis accipiāt ordiēz: n̄ tñ recipi
 unt executōez: vt licite possit i suis ordib̄ mīstrare
 rōe illa quā obiectio tagit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ p̄ fidē
 ecclē p̄tinuat passiōi x̄pi: q̄ q̄uis i ea n̄ sint s̄m se
 sūt tñ i ea q̄tū ad formā ecclē quā fuāt. ¶ Ad. v.
 dō: q̄ h̄ referēdū ad vltimū effect̄ sac̄oz: vt ter
 tia op̄io dicit̄.

Questio. II.

Quinde queritur de

ordiat. Et circa h' q' dicitur duo. Primo
vix aliq's impediat pp defectu nature.

Secdo vix impediat pp defectu fortie exterioris.

Ad primu sic proce

dit: vix q' sex' femine' n' impediat ordie su-
ceptioez: q' officiu' pphie e' mai' q' sacerdotu' officiu'
q' ppha e' medi' iter oeu' r' sacerdotu': sic sacerdos
int' oeu' r' pplz. s' pphie officiu' aliq' mlierib' e' co-
cessu': vt pz. iij. Re. g' r' sacerdotu' officiu' eis ppete
pot'. s' sic ordo ad q'da pfectioez ppetit: ita r' pla-
tois officiu' r' martyriu' r' religiois stat'. s' platio
pmitit mlierib' i nouo test'o: vt pz d' abbatissis: et
i veti: vt pz d' Delboza q' iudicauit isrl: Judic. iij.
ppetit et eis martyriu' r' religiois stat'. g' r' ordo eccl'e
ordinu' p'as i aia iudat. s' sex' n' e' aia: g' diuer-
sas sexuu' n' facit distinctioez i receptioe ordiu'. s' z
e' qd' d' i. Timo. ij. Mlieri docet i eccl'a n' pmit-
to: nec d'nari i viz. s' i ordinad'is p'egit cor'oa
q'uis n' d' necitate sacri. s' cor'oa r' tonsura n' ppetit
mlierib': vt pz. i. Cor. ij. g' nec ordinu' suscipio.

Ali' vix q' pueri r' q' carer' vsu rois n' pnt ordies su-
scipe: q' vt i l'ra dicitur: sacri canones i suscipioib' ordies
certu' etat' t'ps d'eterauerunt. s' h' n' e' si pueri reci-
pe possent ordie sacz. g' r' e. s' sacz ordie e' digni-
q' m'rimoniu'. s' pueri r' alij careres vsu rois no
pnt p'here m'rimoniu'. g' nec ordies suscipit. s' e'
e' pot'cia e' e' act' fm p'm i li. d' sono r' vigilia. s' z
actus ordie req'rit vsu rois: g' r' ordie p'as. s' z
ille q' an' anos discretiois e' p'mot' ad ordies sine ite-
ratioe ipoz q' n' q' i eis pcedit m'istrare: vt pz extra
d' clico ordiato p' saltu'. h' at' n' e' si ordies no susce-
pissz. g' puer pot' ordies suscipit. s' alia sacra i q'
b' charact' ipmit' pnt pueri suscipit: vt bap'mu' r' co-
firmatioez. g' pari roe ordies. **R**espondeo d' ad. j.
q' q' d' q' d' req'rit i recipioe sacz q' de necitate sacri
q' si desint n' pot' aliq's suscipit neq' sacm neq' rem
sacri: q'da v' req'rit n' de necitate sacri: s' d' necita-
te pcepti pp' p'gruitate ad sacm: r' sine t'lib' aliq's
suscipit sacz: s' n' r' sacri. Dicit' g' q' sex' viril' req'
rit ad susceptioez ordie n' solu' scdo mo': s' z e' p'mo.
v' n' et' mlieri exhibeat oia q' i ordib' s'nt: ordies n'
suscipit: q' cu' sacz sit signu' i his q' i sacro agut' re-
q'rit n' solu' res: s' significatio rei: sic dicit' e' q' in ex-
tra vinctioe exigat q' sit i firm': vt significet curatio-
ne idig'eo: cu' g' i sexu femieo n' possit significat' aliq'
eminetia grad': q' mlier stat' sbiectiois h'z: io n' po-
test ordie sacz suscipit. Quid' at' dicit' q' sex' vi-
ril' e' de necitate pcepti: s' n' de necitate sacri: q' et i
decret' sit metio d' diaconissa r' p'sbyra. s' z diaconis-
sa d' q' i aliq' actu diaconi p'ticipat: sic q' legit' h'olias
i eccl'a: p'sbyra at' d' vidua: q' p'sbyra id' e' qd' sentoz
Ad. i. g' d' q' ppha n' e' sacz: s' donu' dei. v' n' n'
exigit ibi significatio: s' solu' res. r' q' fm r' in his q'

sunt aie mlier n' differt a viro cu' q' n' q' mlier iuentat
melior q' tu' ad aiaz mult' viri: io donu' pphie r' a-
lia h' mo' pot' accipit: s' n' ordie sacz. r' p' h' p'z solo
ad. ij. r. iij. De abbatissis t' d' q' n' h'nt platioez or-
diaria: s' q' ex p'missioe pp' piclu' cohabitatiois viro-
ru' ad mlieres. Delboza at' p'fuit i t'palib' n' i sacer-
dotalib': sic r' n'ac mlieres pnt t'pal' d'nari. **A**d. ij.
q. d' q' p' puericia r' alios defect' q'd' tollit vsus ra-
tiois pstat' impedim'ntu' actui: r' io oia illa sacra q' ac-
tu' req'rit suscipioe sacz talib' n' ppetit: sic p'na:
m'rimoniu': r' h' mo'. s' z q' p'tates iuse s'nt pores
acub': sic r' n'ales: q'uis acq'site s'nt postioez: remo-
to at' postiozi n' tollit p'us: io oia sacra i q'd' n' req'
rit' act' suscipioe d' necitate sacri: s' p'as aliq' sp'ual'
d'nt' dat' pnt pueri suscipit: r' alij q' vsu rois carer'
hac t'n' distinctioe hita: q' i miorib' ordib' req'rit d'-'
seretiois t'ps de honestate: pp' dignitate sacri: s' z no d'
necitate pcepti: neq' de necitate sacri. v' n' aliq' si ne-
cessitas assit r' spes p'fect': ad mioris ordies pnt an-
anos discretiois p'mouet' sine p'co: r' suscipit ordi-
ne: q' q'uis t'ic n' s'nt idoei ad officia q' i eis comit-
tut': t'n' p' assuetudiez idoei redd' t. s' z ad maiores or-
dies req'rit vsu rois: r' d' honestate: r' de necitate p-
cepti: pp' votu' p'ntetie q'd' h'nt an'x'u': r' q' et eis sa-
cra tractada p'mittit. s' z ad ep'atu' vbi i corp' m'ysti-
cu' accipit p'as req'rit act' suscipioe cur' pastorale
r' io e' de necitate p'fectiois ep'al' q' vsu rois h'eat.
Quid' at' dicit' q' ad oes ordies req'rit vsu rois
d' necitate sacri: s' z o' d' d' d' necitate p'cepti e' d' ne-
cessitate sacri: vt d' d' e'. **A**d. ij. d' q' m'rimoniuz
cat' p'fectus q' sine vsu rois e' n' pot': s' z receptioe or-
die n' req'rit aliq's act' ex pte recipioe: qd' pz ex h' q'
nul' act' ex pte eoz exp'mit' i eoz p'fectioe: r' io n' e'
sile. **A**d. iij. d' q' et' d' e' act' r' pot'cia: s' z t'n' ali-
q' pot'cia p'cedit: sic li. ar. vsu suu: r' sic e' i p'posito

Ad. ij. sic pcedit: vix q' fuit n' impediat ali-
que a susceptioe ordie. sbiectio. n. corpal'
n' r'pugnat platioi sp'uali. s' z i suo e' subie-
ctio corpal'. g' n' impediat q'n' d'beat suscipit platioez sp'ua-
alez q' i ordie dat'. **A**d. iij. d' q' e' occasio h'uilital' n'
oz impedire susceptioez aliq' sacri. s' z fuit' e' h' mo'.
v' n' ap'lo p'sulit: q' si aliq's possit mag' v'at' fuitute.
j. Cor. vij. g' n' oz impedire a p'motioe ordie. **A**d. ma-
gis e' turpe clicu' i suu' v'edi q' fuit' i clicu' p'moueri.
s' z licite clic' i suu' v'edi pot': q' eps Nolan'. f. beat'
Paulin' seipm i suu' v'edidit: vt i Dial' legit'. g' m'
to fort' pot' fu' i clicu' p'mouet'. s' z v' v' q' ipedi-
at q'ru' ad necitate sacri: q' mlier n' pot' suscipit sa-
c'm roe sbiectiois. s' z maio: sbiectio e' i suo: q' mu-
lier n' dat' viro i acilla: pp' qd' n' e' d' pedib' s'upta. g'
r' fu' sacz n' suscipit. **A**d. aliq's ex q' suscipit ordies
tenet i ordie m'istrare. s' z n' pot' s'nt m'istrare d'no suo
carnali r' i sp'uali m'ist'io. g' v' q' n' possit ordies su-
scipe: q' d'ns oz p'huari id'entia. **A**d. v' q' pp' ho'i-
cidiu' aliq's n' d'beat p'hibet' a sacri ordib': q' ordie

neon nri supleſt iuitu a leuitay officij: vt i pcedent
 vil. dcm e. ſz leuite pſecu crut man' ſuas i ſagnis ef
 fuſioe ſrm ſuoꝝ: vt pz Exo. xxxj. g 7 i nouo teſto
 n' obet aliq a ſuſceptoe ordinu phibeĩ pp ſaguĩs ef
 fuſioez. ¶ pp actu vtrū null' oꝝ ipediri ab aliq
 ſacra: ſz aliqñ ſaguĩs effuſit p iuſticia: ſic a iudice
 7 peccar3 bñs officiu ſi n' effuſet. g nō ipedit pp h'
 a ſacri ſuſceptoe. ¶ pēa n' obet niſi culpe. ſz aliqñ
 ſine culpa qñq3 hoicidiu ꝓmittit: ſic ſe deſedēdo:
 vl' ēe caſualr. g n' oꝝ icurre irreglaritat penā. Sz
 ꝓ h' ſūt pſa canonu ſtatuta 7 eccle pſuetudo. ¶
 ter' vi q illegitū nati n' obēat ipediri a ſuſceptioe
 ordinu: qz ſil' n' oꝝ portae iudate pñs: portar3 at ſi
 pp h' ipediret ab ordib' ſuſcipiēdiſ. g 7c. ¶ mag
 ipedit aliq3 pp deſcē pñu qꝓ alienu. ſz a ſuſceptio
 ne ordinu pp illicitu ꝓcubitu ſuū n' ſp aliq3 ipedit
 g nec pp illicitu ꝓcubitu pñs ſui. ¶ Sz 3 est qd dē
 Deut. xxxij. Maſer n' igrediet: h' ē de ſcoꝝto nat'
 eccleaz dei vſq3 i. x. gnatoez. g mlto min' obēt pro
 mouēi ad ordies. ¶ Li' vi q pp deſcē mēbroꝝ n'
 obēat aliq3 ipediri: qz afflictio n' oꝝ addi afflictio:
 g n' oꝝ puari ordie gradu pp penā corp'al deſect'.
 ¶ p. pl' exigit ad actu ordie integritas diſcretioſ qꝓ
 integritas corp'is. ſz aliq pñt pmouēi an' ānos diſcre
 toia. g 7 cū corp'is deſcū. Sz 3 ē: qz talca phibeat
 a miſtēio veteri legi. g mlto forti' obēt i noua lege
 phibeĩ. De bigāia dicit i tractatu d' m' ſimōio: viſ.
 xxvij. ¶ Espōdeo dō ad. j. q. q' i ſuſceptioe ordie
 mācipal' hō oĩnis officia: 7 qz null' pōt alii dare
 qd ſuū n' ē: iō ſu' q' n' h3 pñtē ſui n' pōt ad ordines
 pmouēi: ſi tñ pmouet ordiez ſuſcipit: qz libētas n'
 ē de neccitate ſacri: ſz ſit d' neccitate ꝓcepti: cuz n' ipe
 diat pñtē ſz actu tñ. Et ſil' rō ē d' oib' q' ſūt aliq3
 obligati: vt rōcinjo detēti 7 h' mōi pſone. ¶ Ad. j.
 g dō: q' i ſuſceptoe ſpūal' pñtē ē aliq obligatio ad
 aliq' ēe corp'alr agēda: 7 iō p corp'alē ſbiectioez ipe
 diat. ¶ Ad. ij. q. dō: q' ex mlto aliq3 q' n' pñtē ipedimē
 tū executōi ordinu pōt aliq3 occaſioez hūilitat' ac
 cipe: 7 iō rō n' ſedē. ¶ Ad. iij. q. dō: q' bñs Paulinus
 ex abūdātia charitat' ſpū dei act' h' ſec: qd rei eūē
 tus pbat: qz p ei' futūte mlto d' grege ſuo ſūt a ſer
 uitate libēati: 7 iō n' ē ad pñtia trahēdū: qz vbi ſpi
 rit' oñi ibi libētas. j. Lor. iij. ¶ Ad. iij. q. dō: q' ſigna
 ſacra alia ex nāli ſilitudie repñtat: mlter at ex nā h3
 ſbiectioez: 7 n' ſu': 7 iō n' ē ſile. ¶ Ad. v. q. dō: q' ſi ē p
 mo' ſciēte dño ſuo 7 n' reclamāte: ex h' ipō efficit
 igenu'. ſi at eo neſciēte tūc eſt 7 ille q' pñtē tenē
 tur dño i duplū q' ſit pñtē ſu': ſi ſciēti ip3 cē ſuū
 als ſi ſu' hēat peculiu oꝝ ſcipm redimē: alioqn re
 diget i futūte oñi ſui: n' obſtate q' ordiez ſuū exēq
 n' pōt. ¶ Ad. ij. q. dō: q' oēs ordies referūt ad ſacra
 eucharſtie: qd ē ſacra pad nobis p ſaguinē xp'i effu
 ſuz facte: 7 qz hoicidiu maxie ꝓnat paci: 7 hoicide
 mag' ꝓformāt occidētib' xp'3: q' ipi xp'o occiſo cui
 oēs miſtri pñtē ſacri obēt ꝓformari: iō de neccitate
 ꝓcepti ē q' n' ſit hoicida q' ad ordies pmouet: q' uis

n' ſit d' neccitate ſacri. ¶ Ad. j. g dō: q' ver' lex iſebat
 penā ſanguis: n' at lex noua: 7 iō n' ē ſile de miſtris
 veteri 7 noue legi: q' ē iugū ſuaue 7 on' leue. ¶ Ad
 ij. q. dō: q' irreglaritas n' icurrit pp ꝓcēm tñ: ſz ꝓnci
 palr pp icptitudiez pſone ad ſacra eucharſtie mi
 ſtradu: 7 iō uider 7 oēs q' i cā ſaguĩs ei ꝓncipat ſūt
 irreglarē: pp h' q' effuſio ſaguĩs n' decz miſtroſ oĩ
 ſacri. ¶ Ad. iij. q. dō: q' null' ſac' niſi illd' ē' cā ē qd est
 volūtariū i hoic: 7 iō ille q' ignozant' hoiez occidit
 hoicidiu caſuali n' dē hoicida: nec irreglaritate in
 currit: niſi oederit operā rei illicitē: vl' niſi omiſit
 debita diligētia: qz iā qdāmō efficit volūtariū: nec
 h' ē pp h' q' clpa careat: qz et ſine clpa icurrit irre
 glaritas: 7 iō et ille q' ſe dēſedēdo i aliq' cōū n' peccat
 hoicidiu ꝓmittēdo: niſi ſilomīn' irreglarē. ¶ Ad. iij.
 q. dō: q' ordiati i qdā dignitate p aliq3 ſtituti: iō
 ex qdā hōēſtate reqñr i eis clāitas qdā: n' d' neccitate
 ſacri: ſz de neccitate ꝓcepti: vt. ſ. ſunt bōē fame bōis
 mōib' ornati: n' publice pēuētes. 7 qz obſcurat ho
 mis clāitas ex vitioſa origie: iō et d' illegitū thoro
 nati a ſuſceptoe ordinu repellūt: niſi cū eis diſpen
 ſet: 7 tāto d' officilio: diſpēſatio qto coz origo est
 turpioꝝ. ¶ Ad. j. g dō: q' irreglaritas n' ē pēa iudicati
 obita: 7 iō p3 q' illegitū nati n' pōtāt iniquitate pñs
 ex h' q' irreglarē ſūt. ¶ Ad. ij. q. dō: q' ea q' p actu cō
 mittit: pñt p pñaz 7 actu ꝓuū aboleri: nō at ca q'
 ex nā ſūt: 7 iō n' ē ſile d' vitioſo actu 7 vitioſa origie.
 ¶ Ad. iij. q. dō: q' ſic ex oīs p3 aliq3 efficit icptus
 ad ſuſceptoe ordie: vl' pp ipemētū act': vl' pp ipe
 dimētū clāitat' pſone: 7 iō patietes deſcē i mēb' ſ
 ipediūt a ſuſceptoe ordie: ſi ſit tal' d' ſec' q' maculā
 nōbilē iſeat p que obſcurat pſone clāitas: vt abſcē
 ſio naſi: vl' piculū i executoe ſacē poſſit: als n' ipedi
 unt: hec at integritas exigit d' neccitate ꝓcepti: ſz n' de
 neccitate ſacri. 7 p h' p3 ſolo ad obia.
Deide qrit d' ſimōia. 7 circa h' qrit
 tria. j. qd ſit: 7 qd ſit: 7 qd ſit: qd
 D. j. ſic pcedit: vi q' diſſinitō d' ſimōia cōta
 ſit icōpetēſ. ſ. ſimōia ē ſtudioſa volūtaſ emē
 di vl' vedēdi aliqd ſpūale vl' ſpūali anēxū: qz ex ſe
 mōia aliq3 efficit irreglar'. ſz p ſola volūate null'
 efficit irreglar'. g ſimōia n' pñtē in ſola volūate.
 ¶ ſ. illa ſola ꝓcēs ſūt p ſtudiū q' ex certa malicia
 ꝓmittit. ſz ſimōia n' ſp ꝓmittit ex certa malicia: ſz
 qñq3 ex iſtimitate vl' ignozātia. g i diſſinitōe cō
 diolū pōi n' oꝝ. ¶ ſ. oē ꝓcēm i electoe ꝓncipalr pñ
 ſtit. ſz volūtaſ eligēs n' ē d' i poſſibili: vt dē i. ij. et
 cū g emē ſpūale ſit i poſſibile: qz donū dei ꝓcūia n'
 poſſidet: vt dē Act. viij. i diſſinitōe ꝓcē ſimōie vo
 lūtaſ emēdi ſpūale pōi n' oꝝ. ¶ ſ. ſimōia a ſimōie
 mago dē. ſz ille noluit vedē ſpūalia ſz emē. g n' oꝝ
 pōi veditio i diſſinitōe ſimōie. ¶ ſ. oib' ꝓpalib' pp
 ſpūalia vti obem'. ſi g i ēptioe anēxoz: ſpūalib' ſe
 mōia pñtē: ois ēptio vl' veditio ſimōia cric: qd ſal
 ſū ē. ¶ Li' vi q' ſimōia ſit hēſiſ: qz. Sic. i regitro
 oic: Altare: decias: 7 ſpñ ſcām emē vl' vedē ſimōia'

filio...

caz hēsim eē null' fidelitū ignorat. ¶ Nullū pccm
ē grau' ifidelitate. s; simōia ē grauor: q; i decret
de. j. q. j. q; ipia hēsis Macedōij 7 eoz q; circa ipz
sūt ē colēabiliōz q; simōia. s; simōia ē hēsis. ¶ S; 3
ois hēsis ē 3 aliqū articulu fidei: d; q; n̄ recta opio
hēt. s; aliqū simōiac' pōt hie recta opionē de oib'
articul' fidei. s; n̄ ē hēsis. ¶ Li' v' q; simōiacus nō
pdat executōez ordiō: q; pūgit i ordiatōie alic' co-
mitti simōniā eo ignorāte. s; hoicidū casuale pp
h' q; ē p ignorātiā pmissū n̄ facit irreglaritatē. s; et
sūt ille q; simōiace ordiat. ¶ S; ab eo q; n̄ h; execu-
tionē ordiō null' o; accipe sacz. s; ab eo quē scio
simōiacū dbeo ordies accipe si mihi pccipiat: ne io
bediēs sum. s; n̄ amittit ordiō executōez. ¶ S; eō v' q;
q; simōiac' nec ordiez rciptat: q; d'lect' itētōis eua
cuat sacz. s; ille q; pccio aliqd itēdit acq; rere i succe
ptōe ordiō: n̄ itēdit suscipe qd eccl'a tradit: q; illud
n̄ cadit s; pccio. s; n̄ suscipit ordiez. ¶ Espōdeo dō
ad. j. q. q; mā moralitū vritū dūdidit i passioēs 7 a'
ctioēs: vt i. li. l. oi. xxij. dcm ē: sic at i passioibus
pōt eē pccm ex eo q; ē circa qd n̄ o; v' q; v' vl' quō
7 sic d. alijs circūstātis: ita 7 i actioib'. vñ i ēptōie
7 veditōie q; sūt qdā actioēs pōt eē pccm vl' in qd
vl' i q; v' si i q; v' sic ē iusticia: sic cū q; emit aut vē
dit n̄ iusto pccio. si at i qd vt cū vedit aut emit qd n̄
cadit s; pccio: sic ē pccm simōiac'. Et q; oē pccm i
actu volūtati pccipiat: iō i diffinitōie simōie hec tria
pccia ponūt: i pmo act' volūtati i h' q; dicit studī
ola volūtate: s; dō mā pccia h' ēptio 7 vedit
tio: ibi emēdi vl' veditō. tertio mā remora. s; obie-
ctū actōis pccipiat: ibi spūale at 7c. ¶ Ad. j. q; dō: q;
hoies iudicat ea q; fouis parēt: s; d' iust' cor: vt dē
1. Re. xvj. 7 iō i simōia 7 i oib' alijs pccis ex sola vo
lūtate efficit aliq; pccō: s; reatū pene q; ad iudiciū
dei pccit: s; n̄ q; v' ad reatū pene q; pccit ad iudiciū
eccl'e. vñ hoicida volūtate icurrit reatū pene eimē:
s; n̄ irreglaritatē vl' excōicātōez: vl' aliqd h' mōi: et
sūt dō ē de simōiacō. ¶ Ad. ij. q; dō: q; vnū q; dō o;
diffiniri fm pplemū eē suū: pplemētū at pccū 7 vtu
tis pccipiat i electōe: 7 iō electō pōt 7 i diffinitōie vīr
tutū: 7 i diffinitōie pccū: 7 hāc electōez ipōtat studio
sa volūtas. ¶ Ad. iij. q; dō: q; aliqd dō spūale duplr:
vno mō p cēntiā: sic grā 7 vritates: 7 istā n̄ pnt aliq;
mō vedit: nec sup h' volūtas dlibēata ēptiois cadē
pōt. Alio mō dō aliqd spūale p cāz: sic sacra q; sūt
cā grē: 7 istā in q; v' sūt corpalia qdā hnt spz q; vē
di pnt: q; v' n̄ ex h' q; sūt spūalia: 7 sic i e) pmittit
simōia. ¶ Ad. iij. q; dō q; Simō mag' spūalia emere
voluit vt p' ea vedit. 7 iō i e) ēptioe ē veditio pccū
nebat i pccatē: 7 pp h' h; cōez vsū loq; n̄di vīq; vōf
simōiac' emēs 7 vedit: s; tñ si distictē loq; volum'
emētēs oicūf simōiaci: veditēs gicēte: q; Siesi spū
alia vedit voluit: vt p. l. iij. Reg. iij. ¶ Ad. v. q; dō: q;
spūalia i pccā diffinitōie accipiūt vt dō ē q; sūt spū
ritual grē cā: sic sacra: s; spūalib' ānexa q; ad vsuz
hoz sūt dputata: sic calices 7 bōa eccl'astica q; sunt

dputata ad vsū mīstroz: n̄ at oicūf spūalib' ānexa
qd' pōt eē vl' i spūalib' si n̄ sint ad h' spāl' dputa
ta. ¶ Ad. ij. q. dō: q; aliqd atōiūf altēi duplr: vno
mō simplr: alio mō pp similitudiez act': sic dicit phs i
v' q; eth. q; icōtinētēs qnq; dicit i pccatē: q; facit q; i'
tpati sūt: s; n̄ eodē mō: sic ē dicit q; muletij stult. nō
sūt: s; opant q; lta stultū: 7 s; h' dō: q; simōiaci n̄ sūt
ppe 7 p se loq; n̄do hēticū cū n̄ hēant aliq; falsā opi
nōez: s; onr hēdci pp similitudiez act': q; ita opāt ac
si estiarēt donū spū' sci pecūia possidēi: q; estiatio
eēt hētica. vñ Greg. i regil. dicit: Cū ois auaricia sit
idoloz fuir: q; d' hāc i eccl'astic' dignitatib' oādīs
n̄ pcauz ifidelitat' pccipiat s; vīcīf: et si fidē quā ne
gligit tenē videat. 7 p h' p; solo ad. j. ¶ Ad. ij. q; dō q;
rōe falsē estiatōis quā simōiac' i actu dmostrat o;
simōia eē grauor q; macedōij hēf: q; posuit spūm
scm eē pūf 7 filij fuū. simōiaci at ondūt i suo actu
se estiare q; sit fu' hois si ab hoie pōt emi 7 vedit.
vl' dō q; dō grau' pccz pp pccitatē ad ipz ex cu pidi
tate hūana: 7 pp nocumtū mat': q; totū ordiez ec
cl'e puertit. ¶ Ad. iij. q. dō: q; efficacia sacroz n̄ ē ex
hūano mēito: 7 iō pp hois pccz n̄ ipedit sacz. vñ
pccz simōie nec sacz suscipiōd ipedit: nec suscipiū
tollit: pōt tñ ipedit vltiaz rē sacri si sit pccz ex pre
fciptōe: s; tñ p simōia aliq; ab executōe ordiō aut
officijs suspēdit: s; i h' d' d'ignēd' ē: q; si dicat simōi
ac' ex h' q; rciptat ordiez p simōia: n̄ rciptat executō
nē: 7 ē ipō iur' suspēd' 7 q; ad se 7 q; ad alios: 7 pūf
vl' p d'positōez qn pccitēt d' crimie iudici. si at dō
caz simōiac' q; pccitit ordiez simōiace: vl' q; vedit
vl' rciptat simōiace bñficiuz: vl' q; mediator tuit s'
mōie: si sit occultū suspēsus ē ipō iur' q; ad se. si at
māifestū ē: suspēd' ē q; ad se 7 q; ad alios. 7 utq; ille
q; rciptat bñficiū p simōia tenet ad rctutōez oium
fructū pceptoz 7 bñficio rctutōie. ¶ Ad. j. q; dō: q;
pp hoicidū n̄ sit aliq; d'lect' i ipa ordiatōe: s; i ordi
diato tñ: 7 iō sufficit q; ordiat' sūt imūns ab oic'
dio: s; p simōia sit d'lect' i ipa ordiatōe: 7 iō ēt i ip
se sit imūns: tñ ē suspēd' qn ad noticiā ei' dūenerit.
¶ Ad. ij. q; dō: q; qn ē māifestū crīm simōie tūc amit
tit executōez: 7 suspēd' ē q; ad se 7 q; ad alios: s; qn
ē occultū tūc ē suspēsus q; ad se tñ: 7 iō si sit māife
stū s; q; i iur' aliqd dō māifestū: tūc nullo mō aliq;
dō obedir: nec ab eo ordiez suscipiat. si at n̄ sit māi
festū si n̄ pōt vīfugē dō obedir ēt si ipē sciat euz eē
simōiacū q; ordies celebrat. ¶ Ad. iij. q; dō q; ipē n̄ in
tēdit emē illō qd ē p se spūale vt caractez: s; opa
tionē mīstri q; ē corpal: 7 cā sacral re spūal.
¶ Ad. ij. sic pccdit: vī q; sacra possunt emi 7 vedit
sine simōia: q; finis oīz sacroz ē rgnū celoz 7 re
missio pccoz. s; rgnū celoz emi vt Gre. dicit: rgnū
celoz tñ v' q; v' hēa. 7 Dan. iij. dicit: pccā tua elys
fdie. s; mltō forū sacra emi pnt absq; vitō simōie.
¶ S; m' simōiū sacz qdā ē. s; m' simōiū aliqū cō
trahitur interueniente pactione de aliqua pecūia
soluēda sine peccato. s; sacra licite possunt vendi.

B. bapm^o e sacm pmo: s; aliq cau. f. qn sacer-
 dos sine pco puez baptie noll: aliq possz eme
 bapm sine pco sumoie: ne puer i emu piter a ba-
 ptismo decedes. s; sacra pnt emi sine pco. **P.** in
 missa pificit eucharistia q e sacz sacroz. s; lz cata-
 re missa p aliq pco: qz nemo dz suis stipedijs mili-
 tare: vt dz. i. Cor. ix. g. 7c. **P.** extra de pben. dz q
 qda canoici sacerdoti culda vna pbeda i eccla de-
 derit vt missa de bta vgie quotidie celebrar: 7 pa-
 pa quotidie pfirmat illa petioez. s; ides qd prius.
P. absolutio qdda sacrale e. s; qda accipiut pe-
 cunia vt ab excoicatioe absoluat. g. 7c. **P.** epalis
 ptas quibz no sit ordo: tn qdda sacrale e. s; lz i aliq
 cau dare pecuniaz vt ad epatu pueiat: sic cu qd ma-
 liciose ipedit vt ab ipedimeto cessz. s; sacralia licite
 vedi pnt. **L.** vti q et i emptoe vl veditoe ali-
 oru spualiu n mittat sumoia: qz totu ecclasticu of-
 ficiu qdda spuale e. s; qda recipiut certos redditus
 ad aniuersariu celebradu. s; spualia pnt sine simo-
 nia emi 7 vedi. **P.** oio e maxie spuale. s; aliquis
 pot dare pecunia boia viri vt ozet p eo: fm illud
 qd dz i Luc. facite vobis aicos d mamoa iniquitat.
 g. 7c. **P.** i. Re. ix. dz de Saul. et. iq. Reg. xij. de
 vxore Hieroboia: q attulerit pciu scis pphis. sed
 pphia e spuale donu spuis sci. s; idē qd pus. **P.**
 pdicatio e res spual. s; Paul^o pdicabat p tpalib^o:
 vt fieret collecte paupib^o: vt p. i. Cor. vi. g. 7c. **P.**
 pdicatori licz accipe stipedia p sua pdicatioe: vt p.
 i. Cor. ix. s; apls stipedia noiat ibi tpalia q pdica-
 torib^o debet. s; lz tpalia p spualib^o accipe. **P.** cor-
 rectio e qd spuale 7 visitatio. s; plati p visitatioe
 b^o accipiut tpalia: qda et p pecunia occultat pecm
 qd manifestare tenet. g. 7c. **P.** religiois stat qd
 da bonu spuale e. s; i qbusda monasterijs pncipue
 moialiu exigit aliqd ab eis q ibi recipi debet. g. lz
 spualia dare p tpalib^o. **P.** scia e qdda spuale bo-
 nu. s; lz magis artiu accipe aliqd p doctria sua. g.
 7c. **P.** iudiciu spuale bonu e: s; pncipiu i casz 7
 testioniu feredi. s; p oib^o his pot accipi pecunia vel
 mun^o aliqd g. 7c. **L.** vti q et n mittat sumoia
 i veditoe coz 7 emptoe q sut spualib^o anexa: ni-
 bil. n. e mag spualib^o anexu q vasa sac. s; illa i ne-
 necitate vedi pnt licite. g. 7c. **P.** ius seplture spua-
 lib^o anexu e. s; Abraa emit ab Emor spelunca dui-
 plice i sepltura. s; sine sumoia emi pot qd e spuali-
 b^o anexu. **P.** ius pncipat e qdda spuali anexu. s; po-
 test sine sumoia vedi: qz trasit cu vniuersitate: vt de
 cre. dic: 7 i feudu pcedi pot. s; anexa spualib^o pnt
 licite vedi. **P.** decie sut anexa spualib^o. s; lz eme
 eas: qz pnt i feudu laic pcedi 7 ab eis redimi. g. pnt
 vedi 7 emi anexa spualib^o. **P.** ius pmo geniture
 spualib^o anexu v: vn pmo geniti an legē sacerdotis
 officio sūgebāt. s; Jacob emit ius pmo geniture ab
 Esau. g. idē qd p. **R.** Espodeo dz ad. j. q. q cu sac-
 mta ptineat 7 cānt graz n pnt licite vedi aut emi
 pp tria: pmo qz dispesator sacri n e ois s; miter:

emptio at oz fieri a dno rei. Scdo qz pciu eptioia
 poit qz mēsurā adequā illd qd emi: vn a mēsu-
 rado nūisma dz fm pōm i. v. ctū. grā at n pot cō-
 mēsurari alicui corpali bono. vn iniuriā grē fac q
 sacra grē vedit aut emi. Tertio qz grā ex h^o nomē
 accepit qz graul daf. vn h^o rōez grē facit q sacra grē
 qz vēalia tractat. **Ad. j.** dz: q locutioe ille sunt
 metaphozice: 7 p silitudiez d eptioe loqntes: spuz
 meritū eptioe vocātes: qd qdē emptio n e: qz oio
 ex nfo merito nihil accēscit: nec meritū nřz e ed-
 ualēs pmo. **Ad. ij.** dz: q mrimoiz n solū e sa-
 cfm: s; et nāe officiu: 7 iō ex illa pte q e sacm i oi-
 spelatōe mistroz ecclē s; istēs n cadit s; eptioe: vn
 s; canoēs mittit sumoia q p bndictōe nubētiū pe-
 cuniaz exigit. s; ex illa pte q e i officiu nāe nihil p-
 hibz p mrimoio pciu accipe: vl dicitōez d re tpali
 accipēda iterpōere: sic nec i alijs officijs ciuilib^o et
 corpilib^o. **Ad. iij.** dz: q i cau illo dz aliq emere
 aquā a sacerdote: 7 ipemet puez baptiare: qz in
 casu necitat lz baptiare et mlieri. nec dz aliq mō
 p ipō bapmo sacerdoti pecuniaz dare: 7 s; est de
 adulto: nisi qn pot differri qusqz ad supioez recur-
 rat: vt ab eo bapm suscipiat cui ex officio cōperit
 dare. **Ad. iij.** dz: q facē pactōez d missa celebra-
 da e sumoia qz sp: si tn n hz alios sup^o 7 n tēet ex of-
 ficio missa cātare. pot accipe oēarios: sic dducti sa-
 cerdotes faciūt: n qz pciu missē s; qz sustētamētuz
 vite. **Ad. v.** dz: q ibi n fuit aliq pactio: s; illi pte
 bēde anexu fuit illd officiu cātadi missa talē. **Ad.**
 vi. dz: q p absolutōe n dz exigi pecunia: s; tn ei qui
 absoluit pot iponi pecunaria pena. vn lz aliqd exi-
 gē qz pēa: i q tn canēdū e ne tal exactio mag
 cupiditati qz correctōi ascribat. **Ad. viij.** dz: q ibi
 e distigēdū: qz si n e sibi acqstū ius p electōez: n-
 lz mō pot pecuniaz dare aduercario vt dicitur: si at
 e ei acqstū ius: pot aliqd dare n vt pciu flatōis s;
 vt redēptōez vxatōis ppe. **Ad. ij.** dz: q actus
 aliqz pot spual dicit vl qntū ad suū pncipiū qd cō-
 petit alicui ex aliq spuali dono vl officio: vl qntū
 ad sui finē: vt qn p actū ad aliq spuale puenit: in
 actib^o g. q pmo mō spuales sut: qz spuale e ex parte
 agēt: nullo mō sine sumoia pot aliqz locare act^o su-
 os: s; pot aliqd accipe i sustētatoez vite: i scdo aut
 actib^o qz spualitas n e ex pte agēt: pot et emē vl vē-
 dē opas suas: s; n vedē h^o spuale qd ex ei actu acq-
 rit. **Ad. j.** dz: q aniuersariū celebrāe e spual ac-
 t^o pmo mō: 7 iō nullo mō lz pacisci p eo celebrādo
 si tn cu duotoe aliqd def ecclē: ecclā tenet celebrāe
 p ill p qb^o rogaf. **Ad. ij.** dz: q oio e spual pmo
 7 scdo mō: qz ex spuali duotoe efficacā hz 7 aliqd
 spuale dz i ea peti: vn nullo mō dz s; pco pot: nec
 illi q dz pecuniaz paupib^o vt p eis ozet: oioez emi
 s; aios paupuz alliciūt ad orad p se: 7 eos sibi faci-
 ut dōtoez. **Ad. iij.** dz: q sic dic Hiero. sup Mt
 cheam: talia munera exhibebantur propheta ma-
 gis in sustentationem eorum: vt spiritualibus va-

carere libere: q̄ ad emēdū mīera p̄phetie: q̄ act̄ p̄
 phetie spūales sūt p̄mo mō. ¶ Ad. iij. dō: q̄ p̄di-
 care p̄ pecūia pōt itelligi dupl̄: vno mō vt pecu-
 nia sit p̄ciū p̄dicatōis: 7 sic nullo mō lz alio modo
 vt pecūie datio sit res q̄dā p̄dicata: 7 ita pōt aliq̄s
 p̄dicare p̄ pecūia sic p̄ alijs opib̄ meritoijs inq̄n-
 tū meret oās: 7 s̄bleuat defect̄ recipiēt: 7 sic apl̄s
 p̄ collect̄ faciēdis p̄dicauit: n̄ tñ i pecūie collatiōe
 ponēd̄ ē p̄dicatōis finis. ¶ Ad. v. dō: q̄ stipēdia
 debēt p̄dicatib̄ ad sustentationē vici: ne cogāt reli-
 q̄re vōi dei: 7 circa pcurāda sibi necria occupari
 nō at̄ debēt eis q̄i p̄ciū p̄dicatōis. ¶ Ad. vi. dō: q̄
 correctio siue visitatio ē spūal̄ act̄ p̄mo mō: q̄ ali-
 cui ex spūali officio p̄petit: vñ simoniā p̄mittit q̄ pec-
 cuniā accipit vt peccatū qd̄ tenet reuelare aut pu-
 nire n̄ reuelet nec puniat: nec ē p̄ visitatōe facien-
 da accipiēda est pcuratio quasi pecūm visitati-
 onis: s̄ q̄i debita ex ordiatōe eccle ad sustentationē:
 7 sumit̄ ē de pcuratiōe moderata quā accipe p̄nt
 epi i p̄secratōe eccleaz: s̄ eccle deimiationē. ¶ Ad
 vij. dō: q̄ cū possessiōes alicui loci religiosi n̄ suffi-
 ciūt ad sustentandū plures: tūc pōt exigi ab eo q̄ in
 loco illo vult deo fūire: nō q̄i p̄ciū religiosi: sed vt
 hēat mōasteriū vñ ei possit puidē: 7 iō n̄ p̄mittit
 simoniā. si at̄ sine graua mie eccle pōt recipi simoni-
 aci ē aliq̄d p̄ceptōe exigē. ¶ Ad. viij. dō: q̄ do-
 cere artes liberales ē act̄ spūal̄ scdo mō: 7 iō licet
 mgros artiū vedē labores suos: s̄ n̄ sciam siue ve-
 ritatē q̄ spūalis ē. vñ dī. puer. xxij. Noli vedē scie-
 tiā 7 doctrinā 7 gl̄iaz. ¶ Ad. ix. dō: q̄ iudex ex of-
 ficio suo tenet iudiciū reddē: simit̄ etiā q̄libz tene-
 tur ex h̄ q̄ ē iudicio subdit̄ ad veyz testionū red-
 dēdū: s̄ aduocat̄ n̄ tenet p̄ociū suū cāe p̄stare:
 nec iurispit̄ dare p̄siliū: 7 iō sic oīc Ang. ad Ma-
 cedoniū: nō oī iudex vedē veyz iudiciū: aut testis
 veyz testimonū: q̄ aduocat̄ vedē iustū p̄ociū
 7 iurispit̄ veyz p̄siliū. nō. n. aduocat̄ vedēs iustū
 p̄ociū iusticiā vedit q̄ ē spūal̄: s̄ actū suū: 7 silr
 dō ē de p̄silio iurispit̄. s̄ iudex vedēdo veyz iudici-
 cū simoniā p̄mittit si sit spūal̄ iudex: al̄s nō p̄mit-
 tit simoniā: s̄ grauit̄ peccat. 7 simit̄ dō ē de teste.
 ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ sic ex oīc p̄ spūale qd̄ sub p̄cio
 poni n̄ oī ē duplex. s̄ ip̄a res sacra: vt sacra 7 actus
 p̄petēs alicui ex officio sacro: 7 fm h̄ ē ē duplex
 spūali anexū: quoddā anexū ē ip̄is sacriō: sic vasa
 sacra 7 h̄ modī: q̄dā sūt anexa officij sacri: sic de-
 cime 7 iusp̄oat̄: fm q̄ iusp̄oat̄ ē p̄tas p̄ntandī
 clericū ad b̄nificiū ecclesiasticū: 7 i vtroq̄ p̄mittit si-
 moniā q̄tū ad id qd̄ d̄ spūalitate h̄z. ¶ Ad. j. q. dō:
 q̄ vasa sacra nullo mō rōe p̄secratōis vedēda sūt:
 vt. s̄. p̄ p̄secratōe eoz aliq̄d pl̄ exigat: tñ in necitate
 eccle p̄nt vedē ex p̄te ei: qd̄ i eis ē n̄ spūale. s̄ mā au-
 ri 7 argēt̄: 7 tūc si vedūt ecclesiastice p̄sone p̄nt inte-
 gra vedē: si at̄ vedūt alijs n̄ ad vsū eccle: debēt p̄s
 frāgi p̄missa oīo: ne scā ab alijs tractēt q̄ a mīstr̄
 eccle. ¶ Ad. ij. dō: q̄ veditio sepulture pōt itell̄-

gi dupl̄: vno mō q̄ vedat̄ ita sacra i sepulture: et
 de h̄ ē silis rō 7 d̄ veditōe sacro: 7 vazo: q̄ cū mite-
 riū p̄secratū pōt vedē rōe tre i necitate eccle: sic et
 calix rōe m̄c: nō at̄ pōt vedē rōe p̄secratōis: vt. s̄. ali-
 q̄s p̄ pecūia ibi sepeliat̄. Abraā at̄ n̄ peccauit emēs
 spelūcā dupl̄icē: q̄ spelūca illa n̄ erat p̄secra i sepul-
 turā: vel si erat p̄secrata trāsīuit possessio ei: in iur-
 r̄dictōez cū vniuersitate agri. Emoz at̄ resp̄ h̄edif
 q̄: decidit a bōa itētiōe quā p̄s h̄uit volēs gratis
 dare: cū p̄ ea carissime vediderit. vt vt qdā dicit
 Abraā n̄ peccauit redimēs ius qd̄ hēbat sepeliēdī
 mortuū: qd̄ quis ei emoz nō denegaret: tñ sciebat
 Abraā q̄ ille moleste acciperet nisi p̄ciū daret: 7 p̄
 mū meli' vñ. Alio mō dō vedē sepultura si p̄ officio
 qd̄ a sacerdotib̄ i sepultura funeri dō aliq̄d exigat:
 7 h̄ n̄ licz: vt ex oīc p̄: tñ si p̄suetudo ē q̄ aliq̄d de-
 tur: pōt p̄ supiorē correctio adhibēi i illos q̄ dene-
 gat̄ dare qd̄ p̄suetudo exposcit. ¶ Ad. iij. dō q̄ ius
 p̄ionat̄ p̄ se vedē n̄ pōt: nec i feudū dari. si at̄ villa
 vedat̄ 7 i feudū def cui anexū ē iusp̄oat̄: trāsīt cū
 vniuersitate ad illū cui villa dat̄: vt q̄ cā emit non
 q̄ iusp̄oat̄ s̄ veditōe cadat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ius
 p̄cipiēdi decimas sequit̄ spūale officium: q̄ debet
 mīstr̄is eccle: nec laici p̄nt h̄c h̄ mōi ius: q̄uis ali-
 q̄n ad tēp̄ fruct̄ deciaz: laici p̄cessus sit p̄ aliq̄m
 eccle necitate: 7 tūc h̄ mō q̄ laicis dari pōt ab eis
 pōt redimi ex aucte epi: tñ vna eccle n̄ pōt ab alia
 emē ius p̄cipiēdi decimas. ¶ Ad. v. dō: q̄ ius p̄mo-
 gēture debebat Jacob ex vna institutiōe: 7 iō non
 peccauit emēs: s̄ redemit̄ vexationē suaz: s̄ Esau
 vendens peccauit.

Ad tertiu3 sic proce-
 dit: vt q̄ simoniā n̄ p̄mittat ill̄ d̄ modis
 q̄s Urban̄ pa. d̄c. riar oīcēs: Quisq̄s res
 ecclesiasticas n̄ ad qd̄ institute sūt: s̄ ad p̄pa lucra mu-
 nē ligue: vt idebiti obseq̄: vt pecūie largit̄ vt adipi
 p̄scit̄ simoniā ē: q̄ vt. s̄. d̄c. m̄ ē iudex spūal̄ si vedit
 iudiciū facit simoniā: s̄ lz iudici spūali aliq̄d mun̄
 accipe pecūie vt alic̄ h̄ mōi: vt d̄c. ex. d̄ simoniā. c̄t̄i
 q̄ōnes q̄ simoniā n̄ sp̄ p̄mittit p̄ mun̄ a māu. ¶ S.
 papa pōt ēt mun̄ a māu suscipe p̄ aliq̄ spūali. sed
 vt qdā dicit̄ papa n̄ pōt p̄mittē simoniā: maxime
 cū aliq̄ p̄sona ecclesiastica: q̄ res eccle sūt sue. q̄ nō sp̄
 p̄mittit simoniā p̄ mun̄ a māu. ¶ S. Greg. d̄c. eccle-
 siasticū vtilitatib̄ defūitēs dignū ē ecclesiastica re-
 mūeratōe gaudē. q̄ si dat̄ aliq̄ p̄bēda alicui p̄ obse-
 q̄o ip̄so n̄ ē simoniā. ¶ S. vn̄ d̄c. q̄ licite pōt petere
 qd̄ sibi obet̄ d̄ iure. s̄ ordiato q̄ n̄ h̄z b̄nificiū p̄petēs
 tenet̄ d̄ iure ordiator ei p̄uidē. q̄ n̄ peccat si petat
 b̄nificiū: 7 h̄ vocat̄ mun̄ ligue. s̄ rogatio. ¶ S. si si
 ant̄ p̄ces p̄ digno n̄ p̄mittit̄ simoniā ex h̄. sed p̄ces
 sūt mūera ligue siue fiat̄ p̄ digno siue p̄ indigno q̄
 mun̄ a ligua n̄ sp̄ facit simoniā. ¶ S. hypocrite fa-
 ciunt bōa spūalia p̄ laudes hoīum: 7 tñ non d̄
 cūtur simoniaci. q̄ mun̄ a ligua nō facit simoniā.

Sic amor pecunie est cupiditas: ita amor sanguineorum est charitas. si si iuritu pecunie det alicuius beneficia est simonia. si si iuritu sanguinis: et tunc ibi non est aliud propter modum. si sunt insufficientes. **S**ed in commutabilibus est dignitas vel ecclesiasticorum beneficiorum mittit simonia. si ibi non est aliud munus. **S**ed tunc. **S**ed aliud plati recipiunt fructus ecclesiarum vacantibus: et postea proferunt retenta sibi propter punctum: id est non est aliud munus esse: et tunc est ibi simonia. **S**ed tunc. **R**espōdeo vobis: quod simonia ut dicitur est consistit in emptio et venditio spirituali vel eorum: qui sunt eis aliena: emptio autem vel venditio consistit non solum in datione et acceptio pecunie: sed in datione eorum quorum potest fieri in iustitate mensurari: in his non est liberalitas secundum philosophum: consistit autem quod est eisdem est liberalis datio et venditio quod est contra. omnia autem temporalia commoda precibus potest in iustitate mensurari: et ideo dicitur per alio tempore commoda datur aliquid spirituale vel alienum simonia mittit: bonum autem tempore quod potest aliquid ab alio expectare: vel est ex parte alicuius sicut aicitia aut fauor aliquid: et quod ad hoc est munus a lingua vel ex parte corporis: sic aliquid actus copulatur exercit: et quod tunc ad hoc est munus ab obsequio: vel est aliquid exteriorum bonorum: et sic est munus a manu: sic obsequium aliquid exhibitu: vel consistit in exterioribus bonis: quod ad primum committit simonia per munus a lingua: quod lingua optione exprimit et gratia precepta: quod ad secundum per munus ab obsequio: quod tunc ad tertium per munus a manu. **A**d. i. **S**ed dicitur: quod ecclesie iudicium est quod tunc ad exteriora: et quod non est probabile quod animus iudicium spiritualis fuerat ad aliquid faciendum per primum murere ideo in primum mureribus iudicium datur non iudicat simoniam committi: sed apud deum quod cor videt simonia est et in primum et in magnis mureribus si animus iudicium ex eis fuerat. **A**d. ii. **S**ed dicitur: quod opio illa errōca est: si enim papa per aliquid spirituali munus accipit simonia committit sic et alius homo: quod in ipso Petro cum papa succedit simonia virtus dānatio nō ichoauit in nono testamento: quibus res ecclesie sunt aliquo modo papae: non sunt tamen eius omnibus modis hōditi: sic illud quod ad manū huius non est aut dubium quod simonia committeret si quis aliquid spirituale debitori suo daret: ut quod suum est recuperaret: et ita est in proposito papa a simonia non excusaret si quod absit spiritualia per temporalibus rebus ecclesiarum daret. **A**d. iii. **S**ed dicitur: quod obsequium autem est honestum aut inhonestum. si quod dicitur sit honestum obsequium ex ipso obsequio quod reddidit homo dignus beneficio ecclesiastico: sic et alius bonis opibus: et tunc si pactio non iterum potest absque simonia beneficium ecclesiasticum dare et quod obsequium est: ut non habeatur oculum ad obsequium principaliter: sed ad dignitatem persone: et sic loquitur Gregorius. Si autem sit inhonestum tunc est omnia simonia. **A**d. iiii. **S**ed dicitur: quod munus lignum duplex est: vel quod in ipso actu lignum consistit: sic laus. vel quod ex lingua in iustitiam sumit: sicut cum quis ex hoc quod fecit alicuius satisfactio: fauore expectat: quod non datur aliquid spirituale per fauore vel laude acquirere: non est dubium quod simonia mittit. quod si preces sunt per indigno: satis appetit quod nihil aliud mouet nisi fauor: aut est periculum cuiusdam: quod est et carere malo quoddam bonum est: ut dicit philosophus in v. et ibi et ideo quod sunt preces per indigno vel aliquid potest quod periculum committit

minat: quod dicitur preces armate: manifeste simonia mittit si per beneficium ecclesiasticum det. si autem per digno fiat quod tunc ad iudicium hominum probabile est quod datur magis moueat iuritu dignitatem persone quam fauore persone: et ideo non reputat simonia: si tamen principaliter moueat fauore personam vel timore rogatus: quod tunc ad omnium iudicium simonia committit et rogatus et rogatus si beneficium intendat: siue aliquid per se rogat: siue per alio: potest non aliquid per se petere si dignus sit beneficium ecclesiasticum non habens curam animarum: si indiget: sed non si habeat curam animarum: quod presumptuosus est: nec tamen est simonia nisi per tanto quod ex ipsa presumptioe indigno reddat: et tunc preces sue ex hoc ipso quod rogat per indigno sunt et per hoc per solo ad v. **A**d. vi. **S**ed dicitur: quod emptio et venditio in quibus simonia consistit sunt voluntarie committentes quod ex consensu vtriusque sunt: sed hypocrita per ea quod facit fauore humanum sibi usurpat per modum furti: quod est inuoluntaria committio: et ideo prope loquendo simonia non mittit. **A**d. vii. **S**ed dicitur: quod ille qui datur rationem sanguinitatis per beneficia alicui principaliter: aut intendit tempore bonum illi cui datur et non alteri: et sic peccat grauius: sed simonia non mittit: quod non vendit cum nihil accipiat. aut intendit aliquid bonum in seipsum reddenda: sic quod magnificet per hoc et nobilitet domum suam: vel quod ipse et sanguine sit fortior: et sic ipse aliquid accipere sperat. per quo spiritualia datur: et simonia mittit: et reducit ad id munus in quod committit per modum quod ex tali datione sperat. **A**d. viii. **S**ed dicitur: quod in tali committio est simonia si per aliquid terreno commodo vtriusque vel alteri: talis committio fiat: si autem per aliquid spirituali: vtriusque quod in illo loco melius possit deo fruire: non est simonia: vnde tunc potest fieri committio ex auctore episcopi diocesani. **A**d. ix. **S**ed dicitur: quod in hoc dicitur gratia est: quod si ante dationem per beneficium percipiat per aliquid iusta causa et non intencit aliquid peruenit cum eo cui datur disponit: non est simonia: si autem pactio iterum ut ante receptio vel post accipiat: simonia committit. **A**d. x. **S**ed dicitur: quod ex his aliqui clericali tunc non quod ordinem non recipit sed quod male per modum est: quod contingit dupliciter: vno modo ex parte ordinatis: siue cum est hereticus: siue simoniacus: vel quocumque alio modo ab ecclesia separatus: et sic est in proposito: siue cum ordinat a non suo episcopo sine licentia et auctoritate proprii episcopi: et tunc deponitur: nisi episcopus ponat spem in ratihabitione alteri episcopi: sic de beato Epiphonio in epistola sua legit: siue ordinat ab episcopo qui abrenuntiauit officio et loco: si enim officium sibi retinuerit loco abrenuntias: potest proferre maiores ordines et de licentia episcopi est maiores. Alio modo est male per modum: quod non potest mouet sicut deus: quod contingit dupliciter: primo quod furtiue accipit ordinem: ut cum accipit duos ordines sacros vna vice: vel vnum quocumque sine licentia episcopi: et pena talis est de positio: et tunc si fuit super hoc lata excommunicatio: solus papa potest cum eo dispensare: si autem non fuit potest et episcopus dispensare: precipue in minoribus ordinibus: vel si claustrum intrauerit. Secundo quia permittit aliquid ordinem: et tunc si ex malicia facit debet deponi: quod vult characterem recipiat: si vero ignoranter deus sibi imponi pena ab episcopo: et iterum carcat executione ordina

quisq; ordine p̄missū recipiat. **Q**uilibet horū alterū vēdidit rē. h̄ ē intelligēdū d̄ ill' quoz vnum qd vēdit ordiat ad altē: qd sub p̄cio cadē n̄ p̄t: sic b̄nficia eccl'astica sūt ordiat ad m̄stroz eccl'e sustētatoz: r̄ sic n̄ p̄t m̄strari de iure p̄onat' qd p se n̄ vēdit: q̄uis trāseat cū vēditōe ville: q; d̄niuz ville n̄ ē ordiatū ad ius p̄iatuz. Simōiaca at̄ he resis rē. simōiac' p̄pe d̄i q̄ ē reus h̄ p̄ci v̄ dādo v̄l accipiēdo aliqđ sacū p̄ p̄cio. cōtigit at̄ q̄nq; in ip̄a d̄atioe simōiā iteruēre p̄ mediatores: altero v̄l vtroq; ignozāte: r̄ tūc sit simōiace ordiatō q̄uis n̄ sit simōiac' q̄ ordiat v̄l ordiat. Q̄nq; ēt p̄t cē si moniac' ex alia cā r̄ nullū vitū ex ip̄a d̄atioe spū' aliū iteruēre: r̄ tūc n̄ simōiace ordiat aliqđ: q̄uis sit simōiac' vel ordinās v̄l ordiat: r̄ fm h̄ d̄ist'nguū' modi i lra positi. **S**acri canōes rē. hic nota q; tria tpa sūt obfuāda ordibus: p̄mo tēp' erat ordinādū. Circa qd sciēdū ē: q; fm antiq; iura a se p̄timo āno vsq; ad. xij. p̄t accipe oēs m̄iores ordies: a. xij. vsq; ad. xij. p̄t recipe acolytharū r̄ s̄bdiaconatū: ita q; xij. s̄bdiaconatū recipiat: i. xx. vi. p̄t recipe diaconatū: i. xxx. s̄bdiaconatū: r̄ postmodū p̄t fieri ep̄s. s; nūc abbreviatū ē tps: q; s̄bdiaconatū p̄t recipe q̄n puenit ad ānos discretōis vt possit cognoscē votū p̄tēntē: r̄ s̄blyter fieri in xxv. āno: r̄ diaconatū circa. xij. ānū: r̄ p̄cipue i religiose: ep̄s at̄ i. xxx. āno. Sc̄do d̄z p̄siderari tēp' d̄cimiātū āni i q̄ sūt ordies. Circa qd sciēdū ē: q; maiores ordies i sex t̄pib' āni p̄nt celebrari. s; i q̄tuo: sabbat' q̄tuo: tēpoz: r̄ i sabbato añ d̄icant d̄ passioe: r̄ i vigilia resurrectōis: papa tñ i die d̄ni: co r̄ festi p̄cipuis p̄fert s̄bdiaconatū: r̄ i his ēt diebus qd' ep̄s p̄t p̄ferre m̄iores ordies: ep̄i at̄ in die d̄nico p̄secrādi sūt. Tertius tēp' ē d̄istātia iter ordies suscipiēdos. Circa qd sciēdū ē: q; aliqđ p̄t accipe oēs m̄iores ordies vna die: n̄ tñ vñ d̄ m̄iorib' cū s̄bdiaconatu: nec duos d̄ maiorib' sūt: p̄t tñ in d̄nica p̄secrā i ep̄m q̄ p̄cedētī die fac' ē sacer dos. de ill' at̄ q; gradati ad clicatū accedūt sciēduz ē: q; p̄nt i octo ānis recipe oēs ordies: ita q; i p̄mis duobus recipiāt m̄iores: i alijs. v. tres maiores: m̄oach' tñ possit oēs recipe p̄ ānū: r̄ etiaz aliq; disp̄satine pp necessitatē eccl'ie. **Dis. XXVI.**

Amalia sacra
Quilibet horū alterū vēdidit rē. h̄ ē intelligēdū d̄ ill' quoz vnum qd vēdit ordiat ad altē: qd sub p̄cio cadē n̄ p̄t: sic b̄nficia eccl'astica sūt ordiat ad m̄stroz eccl'e sustētatoz: r̄ sic n̄ p̄t m̄strari de iure p̄onat' qd p se n̄ vēdit: q̄uis trāseat cū vēditōe ville: q; d̄niuz ville n̄ ē ordiatū ad ius p̄iatuz. Simōiaca at̄ he resis rē. simōiac' p̄pe d̄i q̄ ē reus h̄ p̄ci v̄ dādo v̄l accipiēdo aliqđ sacū p̄ p̄cio. cōtigit at̄ q̄nq; in ip̄a d̄atioe simōiā iteruēre p̄ mediatores: altero v̄l vtroq; ignozāte: r̄ tūc sit simōiace ordiatō q̄uis n̄ sit simōiac' q̄ ordiat v̄l ordiat. Q̄nq; ēt p̄t cē si moniac' ex alia cā r̄ nullū vitū ex ip̄a d̄atioe spū' aliū iteruēre: r̄ tūc n̄ simōiace ordiat aliqđ: q̄uis sit simōiac' vel ordinās v̄l ordiat: r̄ fm h̄ d̄ist'nguū' modi i lra positi. **S**acri canōes rē. hic nota q; tria tpa sūt obfuāda ordibus: p̄mo tēp' erat ordinādū. Circa qd sciēdū ē: q; fm antiq; iura a se p̄timo āno vsq; ad. xij. p̄t accipe oēs m̄iores ordies: a. xij. vsq; ad. xij. p̄t recipe acolytharū r̄ s̄bdiaconatū: ita q; xij. s̄bdiaconatū recipiat: i. xx. vi. p̄t recipe diaconatū: i. xxx. s̄bdiaconatū: r̄ postmodū p̄t fieri ep̄s. s; nūc abbreviatū ē tps: q; s̄bdiaconatū p̄t recipe q̄n puenit ad ānos discretōis vt possit cognoscē votū p̄tēntē: r̄ s̄blyter fieri in xxv. āno: r̄ diaconatū circa. xij. ānū: r̄ p̄cipue i religiose: ep̄s at̄ i. xxx. āno. Sc̄do d̄z p̄siderari tēp' d̄cimiātū āni i q̄ sūt ordies. Circa qd sciēdū ē: q; maiores ordies i sex t̄pib' āni p̄nt celebrari. s; i q̄tuo: sabbat' q̄tuo: tēpoz: r̄ i sabbato añ d̄icant d̄ passioe: r̄ i vigilia resurrectōis: papa tñ i die d̄ni: co r̄ festi p̄cipuis p̄fert s̄bdiaconatū: r̄ i his ēt diebus qd' ep̄s p̄t p̄ferre m̄iores ordies: ep̄i at̄ in die d̄nico p̄secrādi sūt. Tertius tēp' ē d̄istātia iter ordies suscipiēdos. Circa qd sciēdū ē: q; aliqđ p̄t accipe oēs m̄iores ordies vna die: n̄ tñ vñ d̄ m̄iorib' cū s̄bdiaconatu: nec duos d̄ maiorib' sūt: p̄t tñ in d̄nica p̄secrā i ep̄m q̄ p̄cedētī die fac' ē sacer dos. de ill' at̄ q; gradati ad clicatū accedūt sciēduz ē: q; p̄nt i octo ānis recipe oēs ordies: ita q; i p̄mis duobus recipiāt m̄iores: i alijs. v. tres maiores: m̄oach' tñ possit oēs recipe p̄ ānū: r̄ etiaz aliq; disp̄satine pp necessitatē eccl'ie. **Dis. XXVI.**

tutiōe m̄imōnū: i sc̄da significatōez ip̄si: hec eniz duo oib' sacris cōia sūt: ibi Lū ḡ sacm rē. Circa p̄mū tria facit: p̄mo oñdit duas m̄imōnū institutiōes: sc̄do oñdit differētiā illaz: ibi P̄ria institutio rē. tertio excludit quēdā errozē q̄ pot ex p̄dicti habere occasioē: ibi fuerūt at̄ nōnulli rē. Circa se cūdū duo facit: p̄mo oñdit d̄ntiaz iter sc̄baz institutiōē r̄ p̄mā: p̄ h̄ q; p̄ma fuit i p̄cepto: sc̄da hūit i d̄ulgētia. Sc̄do oñdit q̄lit hec idulgētia sumaf: ibi Indulgētia at̄ rē. **Lū ḡ sacm rē.** hic d̄ciminat de significatōe m̄imōnū. Et circa h̄ duo facit: p̄mo d̄cimiāt m̄imōnū significatōez: sc̄do excludit q̄dā falsaz opionez q̄ ex p̄dicti ortū hūit: ibi Idē ē q; qdā rē. Circa qd tria facit: p̄mo p̄t illa q̄ videtur cē p̄ oca opione: sc̄do oñdit opionez eē falsam ibi Hic ḡ si s; vboz rē. tertio r̄ndet ad p̄bationē: ibi Sed supius posita rē.

Hic ē duplex qd. **P**rima de m̄imōnio fm q; ē in officiū nāe. **S**c̄da de eo fm q; ē sacz. **L**irca p̄mū q̄runt quattuor. **P**rimo vtz m̄imōniū sit nāle. **S**c̄do vtrū nūc sit in p̄cepto. **T**ertio vtrū ac' ei' sit licitū. **Q**uarto vtrū possit eē meritorius.

Primus sic proce dit: vi q; m̄imōniū n̄ sit nāle: q; ius nāle ē qd nā oia aialia docuit. s; i alijs aialib' ē iunctio sexū absq; m̄imōnio. ḡ m̄imōniū n̄ est de iure nāli. **P**. id qd ē de iure nāli iuenit in hoibus fm quēlibz eoz statū. s; m̄imōniū n̄ fuit in q̄libet statu hominū: q; sic d̄c̄ Tullius in p̄ncipio rhetori. **D**ois a p̄ncipio siluestres erāt: r̄ tunc nem' scavit p̄pos liberos: nec certas nuptias i qd' m̄imōniū p̄sistit. ḡ nō ē nāle. **P**. nālia sūt eadē apd oēs: s; n̄ eodē mō ē m̄imōniū apud oēs: cū p̄ diuersis legib' diuersimode m̄imōniū celebrēt. ḡ nō ē nāle. **P**. illa sine quib' p̄t saluari nāe in tētio nō vidēt eē nālia. s; nā intēdit p̄seruationem sp̄i p̄ gnationē q̄ p̄t eē sine m̄imōnio: vt p̄z i fornicarq; ḡ m̄imōniū nō ē nāle. **S**z ē est qd in p̄ncipio digestoz d̄: Ius nāle ē maris r̄ femie p̄iūctio: quā nos m̄imōniū appellam'. **P**. in. viij. ethi. d̄c̄ p̄hs: q; hō magis ē nāli' iungale aial q; politicu. s; hō ē nāli' aial politicu r̄ gregale: vt ip̄e d̄c̄. ḡ nāli' ē iungale: r̄ sic iungū sive m̄imōniuz ē nāle. **R**espōdeo v̄: q; aliqđ d̄i eē iungale duplr vno mō sic ex p̄ncipijs nāe ex necitate causatū: vt moueri sursum ē nāle igni rē. r̄ sic m̄imōniū nō ē nāle: nec aliqđ eoz q̄ mediante libero arbitrio cōplēt. **A**lio mō d̄i nāle ad qd nā iclinat: s; mediāte libero arbitrio p̄plēt: sicut ac' virtutū d̄c̄ nāles r̄ hoc mō ē m̄imōniū ē nāle: q; rō nālis ad sp̄m icliat duplr: p̄ q̄tuz ad p̄ncipalē ei' finē q̄ ē bonū plis: nō. n. itēdit nā solū gnātōez ei': s; traductōez r̄ p̄mōtiōē vsq; ad p̄fectū statū hois: inq̄tū hō ē q̄ est v̄tutis status. vñ fm p̄m tria a parentibus

hēm. s. esse: nuimētū: 7 disciplinā. fili' at a parēte educari 7 instrui n̄ possz nisi deimiatos 7 certos patētes hēt: qđ nō cēt nisi cēt aliq obligatio viri ad mulierē deimiatā q̄ m̄imoniū facit. Scđo q̄tū ad scđariū suū m̄imoniū q̄ ē mutuū obsequi sibi a cōiugib' i reb' domesticis ipensū: sic. n. nālis rō dicitat vt hoies sil' cohabitēt: qz vn' hō n̄ suffic sibi i oib' q̄ ad vitā prinēt: rōe cui' oī hō nāl'r politic' ita cēt coz' qđ' idiget ad hūanā vitā qđā opa sūt ppetentia viri: qđā m̄icrib': vn' nā mouet vt sit qđā: aso ciatio viri ad mulierē i q̄ ē m̄imoniū: 7 has duas cās ponit phs i. viij ethi. ¶ Ad. j. g. vō: qz nā hōis ad aliqđ iclinat oupl'r: vno mō qz ē pueniēs nāe generi: 7 h' ē cōe oib' aialib'. Alio mō qz ē pueniēs nāe differētie q̄ spēs hūana abūdat a genē inq̄tuz ē rōnal: sic act' prudētie 7 p̄pantie: 7 sic nā generis q̄puls sit vna i oib' aialib': n̄ tñ ē eodē mō i oibus: ita etiā n̄ iclinat eodē mō i oib': s; fm qz vnicuiqz ppetit. ad m̄imoniū q̄ iclinat nā hoies ex pte differētie q̄tū ad scđaz rōez assignatā. vn' phs hāc rōez assignat hoib' supra alia aialia: s; q̄tū ad potētia rōez iclinat ex pte generi. vn' dicit qz filioz: p̄creatio cōis ē oib' aialib': tñ ad h' n̄ icliat eodē mō i oib' aialib': qđā qđaz aialia sūt quoz filij stati nati pnt sibi sufficēter victū q̄rere: v' l' ad quoz sustētatio nē alter sufficē: 7 i his nō ē aliq deimiatō masculi ad feminā. In illis at quoz filij idiget vtriusqz sustētatio: s; ad puū rēpus: iuuenē aliq deimiatō q̄n tuz ad tps illō: sic i aub' q̄busdā pz. s; i homie qz idiget fili' cura parētū vsqz ad magnū tps: ē maxi ma deimiatō masculi ad feminā: ad quā ē nā generi iclinat. ¶ Ad. ij. vō: qz vbu3 Tullij pōt ēē ve' rū q̄tū ad aliquā gētez: si tñ accipiat p̄ncipiū ppū illi' gētis p qđ ab alijs gētib' ē osticta: qz n̄ i oibus pducit ad effectū h' ad qđ nālis rō iclinat: n̄ at est vtz vltier: qz a p̄ncipio hūani generi sacra scriptura recitat fuisse plūgia. ¶ Ad. iij. vō: qz phm in vi. ethi. nā hūana n̄ ē imobil sic oīna: 7 iō diuersificat ea q̄ sūt de iure nāl'i fm diuersos stat' 7 p̄dū' ones hoīnū: q̄uis ea q̄ sunt i reb' oīnis nāl'i nullo mō variēt. ¶ Ad. iij. vō: qz nā n̄ tñ itēdit cē p̄onale: s; cē p̄fectū: ad qđ exigit m̄imoniū: vt ex dicitis patet.

Ad secunduz sic pio
cedit: vt qz m̄imoniū adhuc m̄acat sub p̄cepto: qz p̄ceptū obligat q̄diu n̄ reuo- cat. s; p̄ma iustitio m̄imoniū fuit sub p̄cepto: vt i lra dicit: nec vnq̄ h' p̄ceptū legit reuocatū: imo p̄fir- matū: Matth. xix. Quos de' p̄iurixit hō n̄ sepet. q̄ adhuc m̄imoniū ē s; p̄cepto. ¶ S. p̄cepta iuris nāl' s; oē tps obligat. s; m̄imoniū ē de iure nāl'i: vt dcm ē. g. 7c. ¶ S. bonū sp̄i meli' ē q̄ bonū idiuidui: qz bonū gēi' ē oīnis q̄ bonū vni' hoīs: vt dē l. i. ethi. s; p̄ceptū p̄mo hōi datū ad p̄seruationem idiuidui p̄ actū nutritiue adhuc obligat. ḡ m̄lto ma-

gis p̄ceptū d̄ m̄imoniū qđ p̄tiet ad p̄suatōez sp̄i. ¶ S. vbi m̄acat eadē rō obligat eadē obligatō ma- nere o3. s; pp h' obligat hōies ad m̄imoniū an- tiq̄ tpe: ne m̄ultiplicatio generi hūani cessaret. cu3 ḡ h' idē seq̄t si q̄libz libē pōt m̄imoniū abstine: vt qz m̄imoniū sit i p̄cepto. ¶ S. 3. ē qđ dē. j. Cor. viij. Qui n̄ iugit m̄imoniū vginēz suā meli' facit. s; qz q̄ iugit. ḡ p̄ctus m̄imoniū nūc n̄ ē s; p̄cepto. ¶ S. nulli obedet p̄miū p̄ trāsgressiōe p̄cepti. s; vginib' obedet sp̄ale p̄miū. s. aureola. ḡ m̄imoniū n̄ ē s; p̄- cepto. ¶ S. p̄pōdeo dō: qz nā icliat ad aliqđ oupl'r vno mō sic ad id qđ ē neciūm ad p̄fectionē vniū: 7 tal' iclinatio quēlibz obligat: qz nāles p̄fectiones oib' sūt cōes. Alio mō iclinat ad aliqđ qđ ē neces- sariū ad p̄fectōez m̄ltitudis: 7 cū m̄lta sint h' mōi quoz vnū ipedit aliud: ex tali iclinatōe n̄ obligat q̄libz hō p̄ modū p̄cepti: als q̄libz hō obligaretur ad agriculturā 7 edificatoriā 7 h' mōi officia q̄ sūt necia cōitati hūane. s; iclinatōi nāe satisfi cū p̄ oī uerose diuerfa p̄plent de p̄dicti. cū ḡ ad p̄fectionē hūane m̄ltitudis sit neciūm aliqō p̄replatiue vite iſeruire: q̄ marie p̄ m̄imoniū ipedit: iclinatio nāe ad m̄imoniū nō obligat p̄ modū p̄cepti etiā fm phs. vn' Theophrast' p̄bat qz sapiēt nō expedit nubē. ¶ Ad. j. g. vō: qz p̄ceptū illō n̄ ē reuocatū: nec tñ obligat vnūquēqz rōe iā dicta: nisi illo tpe q̄ paucitas hoīuz exigebat vt q̄libz gn̄ationi vaca- ret. ¶ Ad. ij. et. iij. p̄ solo ex dōis. ¶ Ad. iij. vō: qz nā hūana cōiter ad diuerſa officia 7 act' iclinat vt dictū ē: s; qz ē diuersimode i diuerſis s; qz idiui dual' i h' v' i illo: vnū mag' iclinat ad vnū illoz of- ficioz: aliud ad aliō: 7 ex hac diuersitate sil' cu3 oī uina. puidētia q̄ oīa moderat p̄igit qz vnus eligit vnū officii: vt agriculturā: ali' aliō: 7 sic et p̄igit qz qđā eligit m̄imoniāle vitā: 7 qđā p̄replatiua: vn' nullū piculuz iminet.

Ad tertius sic proce-
dit: vt qz act' m̄imoniālis sp̄ sit p̄cām. i. Cor. viij. Qui nubūt sunt tāq̄ n̄ nubētes. s; n̄ nubētes n̄ hēt actū m̄imoniāle. ḡ ē nubētes peccat i actu illo. ¶ S. Esaie. lix. Iniquitates vtriusqz uiserit iter vos 7 deū vīm. s; act' m̄imoniālis oīndit hoiez a deo. vn' Exo. xix. p̄cipit p̄plo q̄ debebat de- uz vidē qz n̄ accedat ad vxores suas. 7 Hiero. dicit qz i actu m̄imoniāli sp̄s scūs p̄phaz corda n̄ tan- git. ḡ ē iniquitas. ¶ S. illō qđ s; se ē turpe nullo mō pōt bñ fieri. s; act' m̄imoniālis h̄z p̄cupiscētiā adu- ctā q̄ sp̄ turpis ē. s; s; ē p̄cēs. ¶ S. nihil excusat nisi p̄cām. s; act' m̄imoniālis idiget excusari p̄ bōa m̄i- monij: vt m̄g' dicit. ḡ ē p̄cām. ¶ S. d̄ silib' sp̄i idē ē iudiciū. s; p̄cupit' m̄imoniāle ē eusdē sp̄i cu3 actu adulterij: qz ad idē imiat. s; sp̄z hūana3. ergo cu3 actus adulterij sit peccatum 7 actus m̄imoniū. ¶ S. supflūū i passioib' corū p̄pit v̄tutē. s; semp i actu m̄imoniū ē supfluitas delectatōis adeo qz ab

forbet rōez q̄ ē p̄ncipale hoīs bonū. vñ p̄hs in. vij. et hī. dicit: q̄ impossibile ē hoīez aliqd̄ in ip̄a itelligē. s̄ sp̄ act̄ m̄rimonial̄ ē p̄c̄m. ¶ S̄z̄. j. Cor. vij. dicit: Circo n̄ peccat si nubat. et. j. Timo. iij. Uolo ut n̄cūlas nubē: filios p̄creare. s̄z̄ p̄creatio filioꝝ nō p̄t fieri sine carnali p̄iūctiōe. s̄ act̄ m̄rimonial̄ n̄ ē p̄c̄m: als̄ apl̄us n̄ voluit illud. ¶ P̄. nullū p̄ccatū ē in p̄cepto. s̄z̄ act̄ m̄rimonial̄ est i p̄cepto. j. Cor. vij. Uxor vir d̄bitū reddat. s̄ n̄ ē p̄c̄m. ¶ R̄. sp̄o deo d̄: q̄ supposito q̄ n̄a corpal sit a deo boā i stituta: impossibile ē d̄icē q̄ ea q̄ p̄tinet ad p̄suatōez n̄aē corpal̄ ⁊ ad q̄ n̄a icliat sint vlt̄er mala: ⁊ iō cū iclinato sit n̄aē ad p̄lis p̄creatōez p̄ quā n̄a sp̄e cōsuat: impossibile ē d̄icē q̄ act̄ q̄ p̄creat p̄les sit vlt̄er illic̄: vt i eo mediū v̄tut̄ iueniri n̄ possit: nisi p̄nat̄ fm̄ quozūdā iūctiōe q̄ res corpales cāre sunt a deo male: ex q̄ forte ista op̄io deriuat̄ q̄ in l̄ra tāḡit ⁊ iō ē pessima h̄ēis. ¶ Ad. j. d̄: q̄ apl̄us i v̄bia illis n̄ p̄hibuit m̄rimoniū actū: sic nec rez̄ possesse onē cū dixit: Qui v̄tut̄ h̄ mūdo sint q̄i n̄ v̄tutes. s̄z̄ i v̄troq̄ fr̄uiciōe p̄hibuit: q̄d̄ p̄z̄ ex ip̄o mō loq̄n̄ d̄: n̄. dicit: Sint nō v̄tutes vel non habentes. sed quasi nō v̄tutes vel non habentes. ¶ Ad. ij. d̄: q̄ deo p̄iūgimur ⁊ fm̄ hituz̄ gr̄e: ⁊ s̄z̄ actū p̄tē platonis ⁊ amoris. q̄d̄ s̄ p̄mā p̄iūctiōez sepat̄ sp̄ est p̄c̄m: n̄ at̄ q̄d̄ sepat̄ sc̄oaz̄: q̄z̄ aliq̄ occupatio licita circa res iūctiores aimū distrah̄it: vt actu deo p̄iūgi n̄ sit idone: h̄ p̄cipue accidit i carnali p̄iūctiōe: in q̄ detinet̄ mēs p̄p̄ delectatōez itensaz̄: ⁊ p̄p̄ ill̄ q̄bus p̄petit̄ v̄ina p̄tēplari aut sacra tractare idicat̄ p̄ tpe illo p̄tinet̄ia ab v̄roib̄: ⁊ s̄z̄ h̄ etiā d̄: q̄ sp̄irit̄ sc̄us q̄tū ad actū reuelatōis secretoz̄ nō tāḡebat m̄tes p̄phaz̄ i v̄su m̄rimoniū. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ turp̄itudo illa p̄cupiscētie q̄ actū m̄rimoniū s̄p̄ p̄comitat̄ n̄ ē turp̄itudo culpe s̄z̄ pene ex p̄c̄o p̄t̄mo p̄ueniēs: vt. f. inferiores vires ⁊ m̄bra corp̄is rōi n̄ obediat̄: ⁊ p̄p̄ h̄ rō nō seq̄t̄. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ illud p̄pe d̄ excusari q̄d̄ aliq̄ s̄litudiez mal̄ h̄z̄: ⁊ tñ nō ē malū: vlt̄ n̄ tñ q̄tuz̄ appet̄: quoz̄ q̄dā excusant̄ a toto: q̄dā a tāto: ⁊ q̄ act̄ m̄rimonial̄ p̄p̄ coruptōez p̄cupiscētie h̄z̄ s̄litudiez act̄ iordiat̄: iō p̄ bono m̄rimoniū excusat̄ a toto vt non sit p̄c̄m. ¶ Ad. v. d̄: q̄ q̄uis sint idē sp̄e n̄aē: tñ differūt i sp̄e moris: quā vna circūstātia variat̄. f. accedē ad suā vlt̄ n̄ suaz̄: sic etiā occidē hoīez p̄ violētā vel p̄ iusticiā facit diuersaz̄ sp̄em moris: q̄uis sit vna sp̄e n̄aē: ⁊ tñ vñ ē licitū aliō illic̄itū. ¶ Ad. vj. d̄: q̄ sup̄fluū passiōis q̄d̄ v̄tutē corrūpit nō solū ipedit rōis actū: s̄z̄ tollit rōis ordinē: q̄d̄ n̄ facit delectatōis iūctio i actu m̄rimonial̄: q̄z̄ etiā si tūc n̄ ordiet̄ h̄o: tñ ē a rōne p̄ordinatus.

Ad quartuz sic pro
cedit: vñ q̄ act̄ m̄rimonial̄ nō sit merito riuus: Ch: yf. n. dicit sup̄ Matth. Matri moniū et̄i v̄tutib̄ se penā n̄ infert: mercedē tñ nō

p̄stat. s̄z̄ meritū respectu mercedis d̄. s̄ act̄ m̄rimonial̄ n̄ ē meritū. ¶ P̄. illd̄ q̄d̄ ē meritū d̄mit̄tere n̄ ē laudabile. s̄ laudabil̄ ē v̄ḡinitas p̄ quā matrimoniu d̄mittit̄. s̄ m̄rimonial̄ act̄ n̄ ē meritū. ¶ P̄. q̄ v̄t̄ indulgētia sibi facta: b̄n̄ficio recepto v̄t̄. s̄z̄ ex h̄ q̄ alicui p̄stat b̄n̄ficiū n̄ meret̄. s̄ actus m̄rimonial̄ nō ē meritū. ¶ P̄. meritū i difficultate p̄stitit̄: sic ⁊ v̄rus. s̄z̄ act̄ m̄rimonial̄ nō h̄z̄ difficultatē s̄z̄ delectatōez. s̄ nō ē meritū. ¶ P̄. illud q̄d̄ n̄ p̄t fieri sine p̄c̄o v̄t̄ali nūq̄ ē meritū: q̄z̄ nō p̄t h̄o simul m̄ri ⁊ demereri. s̄z̄ i actu m̄rimonial̄ sp̄ ē p̄c̄m v̄t̄ale: q̄z̄ etiā p̄m̄ motus i h̄ modi delectatōe ē p̄c̄m v̄t̄ale. s̄ actus p̄d̄ict̄ nō p̄t cē meritū. ¶ S̄z̄: ois act̄ in q̄ iplet̄ p̄ceptū ē meritū: si ex charitate fiat. s̄z̄ act̄ m̄rimonial̄ ē huī modi: q̄z̄ d̄. j. Cor. vij. Uxor vir d̄bitū reddat. s̄z̄. ¶ P̄. ois act̄ v̄t̄us ē meritū. s̄z̄ act̄ p̄d̄ictus ē act̄ iusticie: q̄ d̄ reddidit̄ d̄bitū. s̄ ē meritū. ¶ R̄. sp̄o deo d̄: q̄ cū nullus act̄ ex deliberata voluntate p̄cedēs sit idifferēs: vt i. ij. li. d̄. act̄ matrimonial̄ sp̄ ē p̄c̄m: vlt̄ meritū: in eo q̄ gr̄az̄ h̄z̄: si eni ad actū m̄rimonialē v̄t̄us iducat̄: vlt̄ iusticie v̄t̄ d̄bitū reddat̄: vlt̄ religiois v̄t̄. p̄les ad cultū dei p̄creet̄: ē meritū. si at̄ moueat̄ libido s̄stēs infra bona m̄rimoniū: vt. f. nullo mō ad aliā accedē vellet ē p̄c̄m v̄t̄ale. si at̄ extra b̄oā m̄rimoniū offerat̄: vt sc̄lz̄ cū q̄cūq̄ m̄liere id facē p̄ponēt̄: est p̄c̄m mortale: n̄ at̄ mouē nō p̄t q̄n̄ vlt̄ ordiet̄ rōe: ⁊ sic erit mor̄ v̄tut̄: vlt̄ nō ordinet̄: ⁊ sic erit mor̄ libidinis. ¶ Ad. j. d̄: q̄ radix merēdi q̄tū ad p̄mū sb̄ale ē ipsa charitas: s̄z̄ q̄tū ad aliq̄d̄ accitale p̄mūm rō meritū p̄stitit̄ i difficultate act̄: ⁊ sic act̄ m̄rimoniū nō ē meritū: sed p̄mo mō. ¶ Ad. ij. d̄: q̄ h̄o p̄t mereri ⁊ i minorib̄ bonis ⁊ i maiorib̄. vñ q̄n̄ aliq̄s m̄iora bona d̄mittit̄ vt m̄iora faciat̄: laudā dus ē a meritorio actu d̄scedēs. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ indulgētia q̄n̄q̄ ē de minorib̄ malis: ⁊ sic indulgēt̄ a tuz̄ m̄rimoniū put̄ ad ip̄m mouet̄ libido infra terminos m̄rimoniū p̄stēs: sic eni ē veniale p̄c̄m: s̄z̄ put̄ ad ip̄m mouet̄ v̄t̄us vt ē meritū: nō h̄z̄ indulgētia nisi fm̄ q̄ ē indulgētia de minorib̄ bonis: q̄ idē ē q̄d̄ cōcessio. nec ē incōueniēs q̄ ille q̄ tali concessiōe v̄t̄. meret̄: q̄ bonus v̄sus b̄n̄ficioꝝ de meritū ē. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ difficultas labor̄ re q̄rit̄ ad meritū p̄mū accitale: s̄z̄ ad meritū p̄mū eēntial̄ req̄rit̄ difficultas cōsistēs i ordiatōe mediū ⁊ h̄ ē etiā i actu m̄rimonial̄. ¶ Ad. v. d̄: q̄ p̄m̄ mor̄ fm̄ q̄ d̄ p̄c̄m v̄t̄ale ē mor̄ appetit̄ i aliq̄d̄ iordiatū d̄lectabile: q̄d̄ nō ē in actu m̄rimonial̄: ⁊ h̄ rō nō seq̄it̄. ¶ Q̄. II.

Deinde queritur d
m̄rimoniū s̄z̄ q̄ ē sac̄m. Et circa h̄ q̄ r̄t̄. iij. P̄rio v̄t̄ sit sac̄z̄. Sc̄o d̄ iustitūe ips̄. T̄rto de effectu. Quarto de integritate.

Primum sic proce

Ndit: videt qd mrimoniū nō sit sacrm: omē enim sacrm noue legis hz aliquā formā q̄ est de eētia sacri. sed bñdictio q̄ fit p sacerdotes i nuptijs nō ē de eētia mrimoniū. q̄ nō est sacrm. ¶ Sacrm fm hugo. ē māle elemētū. s; mrimoniū nō hz p mā aliqd māle elemētū. q̄ nō ē sacramētū. ¶ Sacra hñt efficacā ex passiōe xpi. s; p mrimoniū nō pformaf hō passiōi xpi que fuit penalīa: cū hēat delectationē adiunctā. q̄ nō est sacramētū. ¶ Oē sacrm noue legis efficit qd figurat. s; mrimoniū nō efficit cōiūctionē xpi z ecclie quā significat. q̄ mrimoniū nō ē sacrz. ¶ I alijs sacris ē aliqd qd ē res z sacrm. s; hoc nō pōt iueniri in mrimonio: cū nō impinat characterē: als nō iteraref. q̄ nō ē sacrm. ¶ Sed ē est qd dicit Eph. v. Sacramētū hoc magnū ē zc. ¶ Sacrm ē sacre rei signū. s; mrimoniū ē hui' mōi. q̄ zc. ¶ Respondeo dō: qd sacrm ipoztat aliqd remediū scitatis homini p pccm exhibitū p sensibilia signa: vt i pma dī. dicitur: vñ cū hoc iueniat in mrimonio inter sacramēta cōputaf. ¶ Ad p̄mū qd dō: qd vba quib' cōsensus mrimonalis exprmit sūt forma b' sacri: nō aut bñdictio sacerdotis q̄ ē quoddam sacrale. ¶ Ad. ij. dō: qd sacrm mrimoniū p̄ficiť p actū eius qd sacro illo vñt: sicut pnia: z iō sicut pnia non hz aliā mām nisi ipsos actus sensui subiectos qd sūt loco mālis elemētū: ita ē de mrimonio. ¶ Ad. iij. dō: qd q̄uis mrimoniū nō p̄fouet passiōi xpi q̄tuz ad penā: cōformaf tñ ei q̄tum ad charitatē: p quā p ecclia sibi in sponsaz cōiugāda passus ē. ¶ Ad. iij. dō: qd vnio xpi ad eccliam nō ē res p̄tēta i isto sacro: sed res significata nō p̄tēta: z talē rem nullum sacrm efficit: sed hz aliam rē p̄tēta z signifi- catā quā efficit: vt dicit. m̄gr autē posuit rem non cōp̄tēta: qz erat huius opionis qd nō hēret rem ali- quā p̄tēta. ¶ Ad. v. dō: qd etiā in hoc sacro sunt illa tria: qz sacra tñ sunt act' ceter' app̄tēta: sed res z sacrm ē obligatio que inascit viri ad mulierē ex talibus actibus: sed res vltima cōtēta ē effect' huius sacramenti: nō p̄tēta autem est res quam magister determinat.

Secundus sic pro

Acedit: vñ qd mrimoniū nō debuit institui ante pccm: qz illud qd est de iure nāli nō indiget institutiōe. s; mrimoniū ē huiusmōi: vt ex dictis p̄z. q̄ nō debuit institui. ¶ Sacra sunt qdaz medicine cōtra morib' pccī. sed medicina nō p̄paraf nisi morbo. q̄ an peccatū nō debuit institui. ¶ Ad idē sufficit vna institutiō. s; mrimoniū fuit institutū etiā post pccm: vt in lra dicit. q̄ an pccm non fuit institutū. ¶ Institutiō sacri debet ēē a deo. s; an peccatū vba q̄ ad mrimoniū p̄tinet determinate nō sūt dicta a deo: sed ab Adam: illa at verba q̄

deus dixit: Crescite z multiplicamini. dicta sūt etiāz brutis in qbus nō ē mrimoniū. q̄ mrimoniū nō fuit institutūz an pccm. ¶ Sacrm mrimoniū ē sacrm noue legis. sed sacra noue legis a xpo initiū sumpserūt. q̄ nō debuit an pccm institui. ¶ Sed ē quod dicit Matth. xix. Non legistis qd ab initio qd fecit hōies masculū z feminā fecit illos zc. ¶ Sacrm mrimoniūz ē institutū ad p̄creationē p̄lla. sed an pccm necessaria erat hōi p̄creatio prolis: vt in q. li. di. xx. dicitur est. q̄ ante peccatum debuit mrimoniū institui. ¶ Respondeo dō: qd nā inclinā ad mrimoniūz intēdes aliqd bonū: qd quidē variat fm diuersos hominū stat': z iō oīz qd hz illō bonū diuersimode i diuersis statib' hōiūz instituat: z iō mrimoniū hz qd ordiat ad p̄creationē. plus q̄ erat necia etiā peccato nō ex̄tēte: institutū fuit an pccm. fm at qd reme- diū p̄bet p̄ vulnus pccī: institutū fuit post pccm ipe leg' nāe. fm at dēterminationē p̄sonaz institutiōez hñt i lege Moysi. s; fm qd rēp̄sentat mysteriū cō- iūctiōis xpi z ecclie institutiōne hñt i noua lege: z fm h' ē sacrm noue leg'. q̄tū at ad alias vtilitates qd ex mrimonio p̄sequūt: sic ē amicitia z mutuum obsequiū sibi a iugib' imp̄suz: hz institutiōez i lege ciuili. s; qz de rōe sacri ē qd sit signū z remediū: iō q̄tū ad medias institutiōez p̄p̄tēti ei rō sacri: s; q̄tū ad p̄mā institutiōez p̄p̄tēti ei qd sit i officiū nāe: q̄tūz vō ad vltimā qd sit i officiū ciuilitat'. ¶ Ad. i. q̄ dō: cēdū: qd illa q̄ in cōi sūt d iure nāli idigēt institutiōe q̄tū ad eoz dēterminationē qd diuersimode p̄p̄tēti hz diuersos stat': sic de iure nāli ē qd maleficia puniāt s; qd tal' pena tali culpe apponat: p dēminationez iuris positū sit. ¶ Ad. ij. dō: qd mrimoniū nō est tñ remediū p̄ pccm: s; ē p̄ncipalr i officiū nāe: z sic institutū fuit an pccm: nō at put ē remediū. ¶ Ad. iij. dō: qd fm diuersa q̄ oīz i mrimonio dētermināti nō ē incōueniētia qd diuersas hēat institutiōez: z sic illa diuersa institutiō nō ē eiusdē fm idē. ¶ Ad. iij. dō: qd mrimoniū an pccm institutū fuit. a deo i hoc qd hōi mulierē in adiutoriū d costa formauit: z dicit eis: Crescite z multiplicamini zc. qd q̄uis alijs ani- malib' dixit: nō tñ p ea eodē mō implendū sicut p hominea. Adā aut vba illa p̄tulit a deo i p̄p̄tēti: vt intelligēt mrimoniū institutiōne a deo factaz. ¶ Ad. v. dō: qd q̄tū ad hoc qd mrimoniū ē sacrm noue le- gio nō fuit an xpm institutū: vt ex dicitis p̄z.

Tertius sic proce

Adit: videt qd mrimoniū nō p̄ferat grām: qz fm hugo. sacra ex scificatiōe inuisibilē grām p̄ferūt. s; mrimoniū nō hz aliquā scificatiō- nez q̄ sit de eētia ei'. q̄ nō p̄fert grā in ipso. ¶ Oē sacrm p̄ferēs grāz p̄fert ipaz ex mā z forma sua s; act' qd sūt mā i h' sacro nō sūt cā grē: qz b' cēt pe- lagiana hēs: qd act' nri sūt cā grē: vba etiā exprimē- tia p̄fētū nō sūt cā grē: cū ex eis nō sūt aliq̄ scificatiō. q̄ i mrimonio nullo mō grā daf. ¶ Sacrm grā ordiatā p̄

vulnus peccati est necesse omnibus habere vulnus illud. s. i. oib' iuenit concupiscentie vuln'. s. i. g' in m'rimonio det gra' d' vulnus concupiscentie: debet oes hoies m'rimo-
 nu' trahere: et sic est valde stultum a m'rimonio
 abstinere. ¶ S. i. firmitas n' accipit medicamentu' ab
 eode' a q' accipit iustione. s. i. p' m'rimoniū concupiscentie
 accipit iustione: q' sicut dicit phs in. iij. ethl.
 Insatibil' e' concupiscentie appetit': et p' oppositōez
 p'grua' auget. s. i. v' q' i m'rimonio n' p'ferat remediū
 gre' d' concupiscentia. ¶ Sed d' diffinitio et diffinitū
 debet p'ueri. s. i. diffinitōe sacri ponit cālitās gra-
 tie: vt in. i. d'f. patuit. s. i. cū m'rimoniū sit sacri' erit
 cā gre'. ¶ S. i. Aug. dicit: q' m'rimoniū e' egrotis i re-
 mediū. s. i. nō e' in remediū nisi inōtū aliqua' effica-
 ciā h'z. s. i. h'z aliqd' effica' ad repmēdū concupiscentie.
 s. i. concupiscentia nō repmēdū nisi p' gram. s. i. cōfert
 i ipso gra'. ¶ Espōdeo oō: q' circa h' fuit triplex
 opio: quida' eni dixerūt q' m'rimoniū nullo mō e'
 cā gre': s. i. e' tm' signū. S. i. hoc nō pōt stare: q' fm h'
 i nullo abūdaret a sacris veteris leg': vñ nō eēt ali-
 qua rō q're sacris noue leg' anumeraret: q' eni re-
 mediū p'beat satisfaciēdo concupiscentie: ne i p'ceptis
 ruat oū nimis arat: hūit etiā in veteri lege ipse
 nā actus: et iō aliq' dixerūt: q' cōfert ibi gra' i ordine
 ad recessuz a malo: q' excusat actus a peccō q' sine
 m'rimonio peccm eēt. s. i. hoc eēt nimis parū: q' hoc
 etiā i veteri lege hūit: et iō dicit q' facit recedere a
 malo inōtū mitigat concupiscentia ne extra bōa ma-
 trimoniū ferat: nō at p' gram illā sit aliqd' auxiliū
 ad bene opandū. S. i. hoc nō pōt stare: q' eadē gra'
 e' q' impedit peccm: et q' ad bonū iclinat: sicut idem
 calor q' aufert frigus et q' calefacit. vñ aliq' dicit q'
 m'rimoniū inōtū i fide xp'i p'rahit h'z vt cōferat
 gra'z adiuuante ad illa opanda q' in m'rimonio re-
 q'runf: et h' p'babū e': q' vbiq'z dat diuini' aliq'
 facultas: dat etiā auxilia q' b' hō pueniēter vti pos-
 sit facultate illa: sic p' q' oibus potētis aie rñdent
 aliq' mēbra corpis q'bus i actu exire possint. vñ cū
 i m'rimonio det hōi ex oīna iustitioe facultas vñ
 di sua vxore ad p'creationē plis: datur etiā gra' si-
 ne q' id pueniēter facē nō possz: sicut etiā de ptāte
 ordis supra dictū e': et sic ista gra' data e' vt iā res cō-
 tenta i h' sacro. ¶ Ad. i. g' oō: q' sic aq' baptisū h'z
 q' corp' tagat et corpus abluat ex tactu carnis xp'i:
 ita m'rimoniū hoc h'z ex hoc q' xp'i sua passioe il-
 lud repñtauit: et nō pncipalit' ex aliq' scificatione sa-
 cerdot'. ¶ Ad. ij. oō: q' sicut aq' baptisū vel for-
 ma verboz nō opat ad gram imediate: s. i. ad cha-
 racterē: ita aci' exteriores et vba p'pmetia p'sensuz
 directe faciūt nexū quēdā q' est sacri m'rimoniū: et
 h' modi nexuz ex vtute diue iustitiois dispositiue
 opat ad gram. ¶ Ad. iij. oō: q' rō illa pcedēt nisi
 d' concupiscentie morbu' posset aliqd' effica' reme-
 diū adhiberi: adhibet at maius remediū p opera
 spūalia et carnis mortificationē ab illis q' m'rimo-
 niū nō vtunt. ¶ Ad. iij. oō: q' d' concupiscentia pōt

p'itari remediū dupl': vno mō ex pte ipsius concupi-
 scētie: vt repmā in sua radice: et sic remediū p'stat
 m'rimoniū p gram q' in eo dat: alio modo ex pte
 aci' ei': et hoc dupl': vno mō vt actus ad que icli-
 nat concupiscentia exteri' turpitudie careat: et h' sit
 p bona m'rimoniū q' honestat carnalē concupiscentie
 tiam: alio mō vt actus turpitudinē habēs ipediat:
 quod sit ex ipsa natura aci': q' oū concupiscentie sa-
 tisfit in actu cōiugali: ad alias corruptelas non ita
 icitat: ppter qd' dicit aplus: Melius est nubere q'
 vñ. q'uis eni opa concupiscentie cognita fm se nata
 sint concupiscentiam auget: tm' fm q' rōne ordinat
 ipsam repmunt: q' ex similib' actibus similes reli-
 quūtur dispōnes et habitus.

De quartuz sic pro

cedit: Videt q' carnalis cōmixtio sit d' in-
 tegritate m'rimoniū: in ipsa eni institutioe
 m'rimoniū dictū e': Erunt duo in carne vna. s. i. hoc
 nō sit nisi p carnalē cōmixtionē. s. i. est de integritate
 m'rimoniū. ¶ S. i. id qd' p'inet ad significatiōe sa-
 cramenti e' de necessitate sacri: vt p'dictū e'. s. i. carnal' cō-
 mixtio p'inet ad significatiōe sacri: vt in l'ra d'. s. i.
 e' de integritate sacri. ¶ S. i. h' mōi sacri ordinatur
 ad p'seruatiōe sp'i. s. i. cōseruatio sp'i nō pōt fieri
 sine carnali cōmixtioe. s. i. de integritate sacri. ¶ S.
 m'rimoniū e' sacri fm q' remediū d' concupiscentia
 p'stat: d' quo dicit aplus. i. Cor. vij. q' melius e' nubē
 q' vñ. s. i. hoc remediū nō p'stat i his q' carnal' non
 cōmiserūt. s. i. idē qd' p'ius. ¶ Sed d' in paradiso fuit
 m'rimoniū. s. i. ibi nō fuit carnal' copula. s. i. cōmixtio
 carnal' nō e' de integritate m'rimoniū. ¶ S. i. sacri
 ex suo noie scificationē iporiat. s. i. sine carnali com-
 mixtioe e' m'rimoniū sancto: vt in l'ra d'. s. i. carnal'
 cōmixtio nō e' de necessitate sacri. ¶ Espōdeo oō
 q' duplex e' integritas: vna q' attēdit fm p'fectōez p'ri-
 mā q' p'sistit i ipso eē rei: alia q' attēdit fm p'fectōez
 scōdam: q' p'sistit i opatiōe. q' carnal' cōmixtio est
 qdā opatio siue vltus m'rimoniū p qd' facultas ad
 h' dat: iō erit carnal' cōmixtio d' scōda integritate ma-
 trimoniū: et nō de p'ma. ¶ Ad. i. g' oō: q' Adam ex
 posuit integritatē m'rimoniū q' rō ad vtrāq' p'fectio-
 nem: q' res ex suo actu inorescit. ¶ Ad. ij. oō q' l'
 gnificatio rei p'tente e' de necessitate sacri: et ad hāc
 significatiōe non p'inet carnalis cōmixtio: s. i. ad
 rem nō p'tentā: vt ex dictis p'z. ¶ Ad. iij. oō: q' res
 non puenit ad finē suū nisi p actum p'pū: vñ ex
 hoc q' finis m'rimoniū nō habet sine carnali com-
 mixtioe: ostēdit q' sit de scōda integritate et non de
 p'ma. ¶ Ad. iij. oō: q' ante cōmixtionē carnalem
 e' m'rimoniū i remediū ex gra' q' i eo dat: q'uis n' ex
 actu: qd' p'inet ad integritatē scōdam.

Quia alia sacramēta rē. videt q' d' matri-
 monio debuerit d'etermiare an ordinē:
 q' p'ius e' qd' aiāle est q' qd' spirituale e':
 vt dicit. i. Cor. xv. Et dicēdū: q' quāuis

fit primū in via generatiōis: tñ in via scitatis 7 pfe
ctiōis ē posterius: 7 iō illud sacm qd h3 minimū
d spūalitate vltio o3 inter sacra ordinari. Una
de costis eius 7c. de hoc dictū ē in .ij. lib. dis. xvij.
Propbetice dixisse: vt ppheta referat ad mini
steriū xpī 7 ecclie: qd puidit nō ad vsuz mulierī q
cōsensu picipi poterat nāli rōne. nec sequit q si in
carnatiōis mysteriū puidit q suū calum psciuerit
etiā supposito q xp̄s nō fuisset icarnatus hoīe nō
peccate: q: multa sunt quoz vnū nō ē sine altero:
quis vnū sine altero possit itelligi. Remedium
habz non pueniū. s. accidentale quale habet virgī
nitas. s. aurcolam.

Disti. XXVII.

Ost hoc ad

Quertendū ē 7c. Postq̄ de
terminatū mgr de instituti
one mrimoniū 7 significa
tiōe ipsi: hic icipit deimi
nare de causis ei. Et diuidit
in tres ouas: in p̄ma d
causis p̄stitutiōib' mrimo
niū: in sc̄da de causis honestatib' ipm: di. xxx. ibi
Post hoc de bonis cōiugū 7c. Prima i ouas: i p̄ma
determinat de cā efficiēte mrimoniū: in sc̄da
de cā finali ipsi: circa finē. xxx. dis. ibi. Exposito q̄
sit cā efficiēs 7c. Prima i ouas: in p̄ma determinat
de cā efficiēte mrimoniū: in sc̄da poit impedimentū
ill' cāe. xxx. di. ibi. Oportz at p̄sensū piugalē 7c.
Prima i ouas: i p̄ma oñdit q̄ p̄sensū facit matri
moniu: in sc̄da oñdit q̄lem oporteat eē illū p̄sen
suz: di. xxvij. ibi. Hic q̄ri o3 vtrū 7c. Prima i ouas
in p̄ma p̄missio de q̄ ē intētiō diffinit mrimoniū:
vt cā effectui p̄portionata sumat: in sc̄da oñdit q̄
sit cā mrimoniū: ibi. Efficiēs cā 7c. Et hec diuidit i
tres: in p̄ma p̄ponit qd intēdit: in sc̄da p̄bat p̄po
sitiū: ibi. Q̄ aut p̄sensū 7c. i tertia excludit erroz:
ibi. Quidā tñ asserūt 7c. Et diuidit in tres ouas:
in p̄ma p̄sedt p̄tes erroz: i sc̄da excludit cū
ibi. Dis at ita r̄ndem' 7c. Circa p̄mū tria facit. p̄
mo ponit opionē illoz falsaz. sc̄do ponit p̄batōez
ei: ibi. Qd vō inē sp̄sām 7c. tertio ponit r̄nsionē
eoz ad p̄bationē p̄ vitate iductaz: ibi. P̄missas
etiā 7c. Dis itaqz r̄ndemus 7c. hic r̄ndet ad p̄ba
tionē illoz positā. Et circa hoc tria facit: p̄mo po
nit distictionē quādā q̄ p̄dicte auctes solūtur: se
cūdo p̄bat illā distictionē p̄ diuersas sc̄ozuz auctes
ibi. Aliqñ enī sp̄sas vocāt 7c. tertio p̄bat eaz per
rōnes: ibi. Et sciendū ē q̄ illa sponla 7c.

Hic ē triplex qd. Prima de ipso mrimo
nio. Sc̄da de sp̄salib'. Tertia de b̄
gamia. Circa p̄mū q̄runt tria. Primo
qd sit mrimoniū. Sc̄do vtruz p̄sensū
sit causa matrimonij. Tertio vtrum matri
monium possit solui per religionis ingressum.

Primum sic pro

cedit: vt q̄ mrimoniū nō sit in genere piū
ctiōis: q̄ vinculū q̄ aliq̄ ligat̄ differt a cō
iunctiōe ipa sic cā ab effectu. s3 mrimoniū ē vinculu
quoddā q̄ mrimonio iūcti ligat̄. q̄ nō ē in genē cō
iunctiōis. s3. oē sacm ē sensibile signū. s3 nulla re
latiō ē accidēs sensibile. q̄ mrimoniū cū sit sacm n̄
erit i genē relatiōis: 7 ita nec i genē piūctiōis. s3.
piūctiō ē relatiō eq̄pantie sicut eq̄litas. s3 nō ē vna
nūero eq̄litas relatiō i vtroqz extremo: vt Aul'
ec̄n. dicit. q̄ nec vna piūctiō: 7 sic si mrimoniū ē in
genē piūctiōis nō erit vnū tñ mrimoniū in duos
piuges. Sed relatiō ē fm quā aliq̄ ad iūctōem
referūt. s3 fm mrimoniū aliq̄ ad iūctōem referūt: dē
enī maritus vir vxoris: 7 vxor mariti vxor. q̄ mri
moniū ē in genē relatiōis: nec ē aliud q̄ cōiunctiō.
s3. vno duoz ad aliq̄ vnū nō sit nisi fm con
iunctiōez: hoc at sit p̄ mrimoniū: vt p3 sc̄n. ij. Erūt
duo i carne vna. q̄ mrimoniū ē in genē piūctiōis.
Alter' vi q̄ mrimoniū incōgrue nomiēt: q̄ de
nomiatio o3 fieri a digniozi. s3 p̄ dignioz ē matre.
q̄ mag' o3 denoiari a pie q̄ a m̄re piūctiō vtriusqz.
s3. res debēt denoiari ab eo qd ē de cētia suaz:
q̄ rō quā significat nomē ē diffinitio: vt dē in. iij.
Meta. s3 nuptie nō sūt de cētia mrimoniū: q̄ nō o3
mrimoniū nuptie appellari. s3. sp̄s nō p̄t p̄
p̄o noie noiari ab eo qd ē generis. s3 piūctiō ē gen'
ad mrimoniū. q̄ nō p̄t p̄t piugū noiari. Sed
in p̄mū ē cōis vsus loquētū. Alter' vi q̄ incōue
niētē diffinitaf i lra: q̄ i mariti diffinitōe o3 q̄ ma
trimoniū ponat: q̄ marit' ē qd est mulieri mrimo
nio iūctus. s3 ipse ponit maritalē piūctiōē in diffi
nitōe mrimoniū. q̄ vi q̄ sit circulatio i diffinitōib'
istis. s3. p̄ mrimoniū sicut vir effici' marit' mu
lieris: ita mulier vxor viri. q̄ nō magis debet dici cō
iunctio marital' q̄ vxoris. s3. suctudo ad gen'
moris p̄tinet. s3 frequētē mrimonio iūcti sūt val
de morib' diuersi. q̄ nō o3 poni i diffinitōe matri
moniū: idiuiduā vite p̄suetudinē retinēa. s3. iūct
niunt alie diffinitiones de mrimonio dāt: q̄ fm
Dug. Matrimoniu ē duarū idocaz p̄sonaz legi
timus de piūctiōe p̄sensū. Secūdu quōsdā aut
Matrimoniu ē p̄sentiū cōis vite 7 cōicatio diuini
7 hūani iur'. Et q̄rit q̄liter he diffinitōes differat.
s3. s̄pōdeo dō ad. j. q. q̄ cōiunctio adunationem
q̄daz iporat: vñ vbiqz ē adunatio aliquoz: ibi
ē aliq̄ piūctio: ea at q̄ ordinat̄ ad aliq̄ vnū dicunt̄
i ordie ad aliud adunari: sicut multi boies adunā
tur ad vnā militiā vñ negociationē exequēda: ex q̄
dicūt cōmilitones ad iūctē vel socj negociatiōis: 7
iō cū p̄ mrimoniū ordinēt aliq̄ ad vnā gnationē
7 educationē plie: 7 iterū ad vnā vitā domesticā
p̄stat at q̄ i mrimonio ē aliq̄ piūctio fm quā dicit̄
marit' 7 vxor: 7 tal' piūctio ex hoc q̄ ordmant̄ ad
aliq̄ vnū ē mrimoniū: piūctio at cor: p̄p̄z vñ aīoz

ad m̄fimoniu p̄fectur. ¶ Ad. i. ḡ dō: q̄ m̄fimoniu
 ē vinculu q̄ ligant formalr nō effectiue: ⁊ iō nō oꝝ
 q̄ sit aliud a p̄iunctione. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis ipsa
 relatio nō sit sensibile accidēs: tñ cāe eius p̄nt esse
 sensibiles: nec in sacro req̄rit q̄ sit sensibile id qd̄ ē
 res ⁊ sac̄m. hoc. n. mō se h̄z i hoc sacro p̄dicta cō
 lūctio: s̄z v̄ba exp̄mētia p̄sensū q̄ sūt sac̄m tñ ⁊ cā
 p̄dicte p̄iunctiois sūt sensibilia. ¶ Ad. iij. dō. q̄ re
 latio fundat i aliq̄ sic in cā: vt s̄ilitudo i qualitate:
 ⁊ in aliq̄ sic in subiecto: vt i ip̄is s̄ilib⁹: ⁊ ex v̄traq̄
 p̄te p̄t attēdi vnitas ⁊ diuersitas ip̄ius. q̄z i s̄ili
 tudine nō ē eadē q̄litas numero: s̄z sp̄e i v̄troq̄ s̄ili.
 ⁊ itēz subiecta s̄ilitudinis sunt duo numero: ⁊ s̄ilr
 est de eq̄litate: iō ⁊ eq̄litas ⁊ s̄ilitudo oibus modis
 est alia numero i v̄troq̄ s̄iliuz ⁊ equaliū. s̄z relatio
 que est m̄fimoniu ex vna p̄te h̄z vnitate: in v̄troq̄
 extremoz. s. ex p̄te cause: q̄z ad eandē nūero gene
 rationē ordinant: s̄z ex p̄te subiecti h̄z diuersitates
 fm̄ numerū: ⁊ ideo hec relatio ē vna ⁊ multiplex.
 ⁊ fm̄ q̄ est multiplex ex p̄te subiecti significat h̄is
 nomib⁹ v̄ro: ⁊ maritus. fm̄ aut̄ q̄ est vna signifi
 cat hoc noīe m̄fimoniu. ¶ Ad. ij. q̄stione dō: q̄ i
 m̄fimonio ē tria p̄siderare. P̄mo essentia ip̄i q̄ ē
 p̄iunctio: ⁊ fm̄ hoc noīat cōiugū. Secūdo cām a
 q̄ est des̄p̄sato: ⁊ fm̄ hoc vocant nuptie a nubere
 q̄z i ip̄a solēnitare des̄p̄satiois q̄ m̄fimoniu p̄ficiat
 capita nubētū velant. Tercio effectū q̄ est p̄les: ⁊
 sic oī m̄fimoniu ut Aug⁹. dicit̄ p̄ faustū ob h̄ q̄ mu
 lier nō oꝝ ad aliud nubet nisi vt sit mar. P̄t etiā
 dici matrimoniu q̄si m̄fimoniu. i. officiu: q̄a fe
 minis maxie incūbit officiu educāde plis. Uel oī
 m̄fimoniu q̄si matrē munitē: q̄z tā h̄z q̄ descendat
 ⁊ munit. s. v̄rū. Uel oī m̄fimoniu q̄si m̄fēz mo
 nēs ne v̄rū relinq̄t alteri adherēs. Uel oī m̄fimo
 niū q̄si mā vnus: q̄z in eo sit p̄iunctio ad vnā plem
 materialit̄ inducēdā: vt dicat̄ m̄fimoniu a monos
 ⁊ mā. Uel oī m̄fimoniu ut Iud. dicit̄. a m̄re ⁊ nato
 q̄a p̄ m̄fimoniu effiat aliq̄ m̄f nati. ¶ Ad. i. ḡ dō:
 q̄ q̄uis pat̄ sit dignior q̄ mar: tñ circa p̄les magis
 officiosa ē m̄f q̄ p̄. Uel ideo q̄z mulier ad h̄ p̄in
 cipalit̄ facta ē: vt sit homi i adiutoriu. plis: nō aut̄
 vir p̄pter h̄ fact⁹ ē: vñ magis p̄tinet ad rōnez ma
 trimoniū m̄f q̄ p̄. ¶ Ad. ij. dō: q̄ aliqñ cēntialia
 cognoscūt p̄ accidētia: ⁊ iō etiā p̄ accidētia ali
 q̄ noīari possunt: cū nomem def cā rei inotescēde.
 ¶ Ad. iij. dō: q̄ aliqñ sp̄es noīat ab eo qd̄ ē gene
 ris p̄pter ip̄fectionē sp̄e: qñ. s. habet p̄plete generl
 rōnez: nec tñ aliqd̄ addit qd̄ ad dignitatē p̄tinet:
 sic p̄p̄tū accidētale retinet nomē p̄p̄tū cōis. Ali
 qñ aut̄ p̄pter p̄fectionē qñ i vna sp̄e p̄plete iuenit
 rō generl ⁊ nō in alia: sic aīal denoīat ab aīa q̄ cō
 perit aiato corp̄i qd̄ ē gen⁹ aīalis: sed aiatio nō iue
 nit p̄fecte i aīatis q̄ nō sūt aīalia: ⁊ s̄ilr ē in p̄posito
 q̄z p̄iunctio viri ad mulierē p̄ m̄fimoniu est maxia:
 cū sit ⁊ aiāz ⁊ corpoz: ⁊ iō cōiugū noīat. ¶ Ad
 iij. q̄stione dō: q̄ sic sup̄ia oīn̄ ē cū m̄fimonio tria

p̄nt p̄siderari. s. cā ip̄i: ⁊ cēntia eius: ⁊ effect⁹: ⁊ h̄z
 hoc tres diffinitioes iueniunt de m̄fimonio date.
 nā diffinitio Hug. tangit cām. s. p̄sensū: ⁊ p̄ se nō
 est. diffinitio at̄ in l̄ra poita tāgit cēntia m̄fimonij
 sc̄lz p̄iunctionē: ⁊ addit dēterminatū subiectū in h̄
 q̄ dicit̄: iter legitias p̄sonas. ponit ēt d̄intiaz p̄bētē
 ad sp̄em in hoc q̄ dicit̄: maritalis: q̄z cū m̄fimo
 niū sit p̄iunctio in ordie ad aliqd̄ vñū: talis p̄iunctio
 in sp̄em trahit p̄ illud ad qd̄ ordiat: ⁊ hoc ē quod
 ad maritū p̄tinet. ponit ēt v̄rutē huius p̄iunctionis
 q̄z idissolubil̄ ē: in hoc q̄ dicit̄ idiuuidua ⁊c. Sed
 alia diffinitio tāgit effectū ad quē ordinat m̄fimo
 niū. s. vita cōis in reb⁹ domesticis: ⁊ q̄z oī cōicatio
 aliq̄ lege ordinat: iō ponit ordiatū ist⁹ cōionis. s.
 ius diuinū ⁊ hūanū: alie enī cōicatioes vt negoci
 atorū cōmilitantū solo iure hūano iustitute sunt.
 ¶ Ad. i. ḡ dō: q̄ p̄oꝝ aliqñ ex q̄bus oꝝ vari diffi
 nitio nō sunt noīata: ⁊ iō in diffinitioe alioꝝ po
 nūt aliq̄ posteriora simplr: q̄ sunt priora q̄ ad nos
 sicut i diffinitioe q̄litas ponit q̄le a p̄ho: cūz dicit̄
 Qualitas ē fm̄ quā quales dicimur. ⁊ ita ēt h̄ i oī
 finitioe m̄fimonij ponit p̄iunctio maritalis: vt sit s̄e
 sus: q̄ m̄fimoniu ē p̄iunctio ad ea q̄ maritū officiu
 req̄rit: q̄ nō poterant vno noīari noīe. ¶ Ad. ij.
 dō: q̄ p̄ hanc differētā tangit finis p̄iunctionis: vt
 dicit̄ est. ⁊ q̄z vt dicit̄ ap̄la: Vir nō ē p̄ mulierem
 sed mulier p̄pter v̄rū: iō hec differētā potius oꝝ
 sumi a viro q̄ a muliere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sic vita
 ciuilis nō ipo: tat actū singularē huius v̄l illi: s̄z ea
 q̄ ad cōicationē ciuile p̄tinet: ita vita cōiugalis ni
 hil ē aliud q̄ p̄uerfatio ad cōicationē talē p̄tinent
 ⁊ iō q̄tum ad hanc vitā sp̄ p̄suetudo ē idiuuidua:
 q̄uis sit diuersa q̄tuz ad actus singulares v̄triusq̄.

¶ Ad. iij. p̄ solutiō ex dicitis.
Secundū sic pro
 cedat: vt q̄ p̄sensū nō sit cā efficiēs m̄f
 monij. sac̄a enī nō sunt a volūtate hu
 mana: s̄z ab iustitūone diuina. sed p̄sensū ad volū
 tatē p̄tinet. q̄ nō est cā m̄fimonij: sicut nec alioꝝ
 sac̄oz. ¶ S. idē nō ē cā suiipsius. s̄z m̄fimoniu
 nihil aliud v̄t esse q̄ p̄sensū: q̄z p̄sensū ip̄e signifi
 cat p̄iunctionē xp̄i ad eccliam. q̄ p̄sensū nō ē cā m̄f
 monij. ¶ S. vñ oꝝ eē vna cā. s̄z m̄fimoniu inter
 duos ē vñū: vt dcm ē: p̄sensū at̄ duoꝝ sunt diuer
 si: q̄z diuersoz. sunt ēt in diuersa: ab vna enī parte
 ē p̄sensū in v̄rū: ex alia in v̄p̄oīe. q̄ mutūus p̄sensū
 nō ē cā m̄fimonij. ¶ S. q̄z qd̄ L̄hyf. dicit̄: Matri
 moniu nō facit coit⁹ s̄z volūtas. ¶ S. vnus nō ac
 cipit p̄tātē in eo qd̄ ē libere alteri nisi p̄ eius p̄sen
 sū. s̄z p̄ m̄fimoniu accipit v̄terq̄z p̄iugū p̄tātē i cor
 pus alteri: vt p̄z. j. Cor. vij. cūz pus v̄terq̄z sui cor
 poris liberā p̄tātez h̄eret. q̄ p̄sensū facit m̄fimoniu.
 ¶ Uten v̄t q̄ nō oportet p̄sensū p̄ verba exp̄mi
 q̄ sic p̄ m̄fimoniu redigat hō in p̄tātē alius: ita p̄
 v̄rū. s̄z v̄rū obligat q̄ ad deū ēt si nō exp̄matur

vbi. q. 7 p̄sensu facit m̄rimoniū obligatōez: et sine
 exp̄ssioe verboz. ¶ P̄. m̄rimoniū p̄t eē inter all
 quos q̄ suū p̄sensu sibi mutuo vbi exp̄mere non
 p̄nt: qz vel sunt muti: vel diuersaz liguaz. q̄ exp̄res
 sio p̄sensu p̄ vba nō req̄rit ad m̄rimoniū. ¶ P̄. si
 omittat illō qd̄ ē de necitate sacri q̄ctūqz ex cā: non
 ē sac̄m. s̄ in aliq̄ casu ē m̄rimoniū sine exp̄ssioe
 verboz: sicut qn̄ puella tacet p̄ vecūdia parētib⁹ cā
 viro tradētib⁹. q̄ exp̄ressio verboz nō est de necitate
 m̄rimoniū. ¶ S̄. m̄rimoniū ē sac̄m qd̄ dā. s̄ in
 oi sac̄o req̄rit aliqd̄ sensibile signū. q̄ 7 in m̄rimōio
 7 ita oz ibi saltē cē vba exp̄mētia p̄sensu sensibillr.
 ¶ P̄. in m̄rimonio sit p̄ctus iter virū 7 mlierē. s̄
 in q̄libz p̄ctoz cē exp̄ssioe verboz q̄bus se mutuo
 hoies obligēt. q̄ in m̄rimonio oz cē p̄sensu p̄ vba ex
 p̄ssu. ¶ Alter⁹ vi q̄ p̄sensu exp̄ssu p̄ vba de futu
 ro m̄rimoniū faciat: qz sic se h̄z p̄ns ad p̄ns: ita
 futuz ad futuz. s̄ p̄sensu p̄ vba d̄ p̄nti exp̄ssu fac̄
 m̄rimoniū in p̄nti. q̄ p̄sensu exp̄ssu p̄ vba de futu
 ro facit m̄rimoniū i futuro. ¶ P̄. sic in m̄rimonio
 sit q̄daz obligatio p̄ vba exp̄mētia p̄sensu: ita 7 in
 alijs ciuilib⁹ p̄ctib⁹. s̄ i alijs p̄ctibus n̄ differt vtz
 p̄ vba de p̄nti vel de futuro obligatio fiat. q̄ nec in
 m̄rimonio differt. ¶ P̄. p̄ votū religiōis hō p̄bit
 m̄rimoniū sp̄uale cū deo. s̄ votū religiōis sit per
 vba de futuro 7 obligat. q̄ similr p̄t fieri m̄rimo
 niū p̄ vba de futuro. ¶ S̄. q̄ ille q̄ p̄sentit i ali
 quā p̄ verba de futuro: 7 postea cū alia p̄ verba d̄
 p̄nti: oz fm iura h̄ie scōdam p̄ vxore. s̄ hoc nō est s̄
 si p̄sensu p̄ verba de futuro facit m̄rimoniū: qz ex
 quo verū ē m̄rimoniū cū vna: ea viuēte nō p̄t cō
 trahi cū alia. q̄ p̄sensu p̄ vba de futuro nō fac̄ ma
 trimoniū. ¶ P̄. q̄ p̄mittit se aliqd̄ tractatuz: nō
 dū facit illud. s̄ q̄ p̄sentit p̄ vba de futuro. p̄mittit
 se cū aliq̄ tractatuz m̄rimoniū. q̄ nō p̄bit adhuc
 cū illa. ¶ Alter⁹ vi q̄ p̄sensu exp̄ssio p̄ vba etiā si
 desit iterioz p̄sensu facit m̄rimoniū: qz frau 7 do
 lus nemi oz p̄ocinari fm iura. s̄ ille q̄ vbi p̄sensu
 exp̄mit quē corde nō h̄z: oolū p̄mittit. q̄ nō oz sibi
 p̄ocinari: vt ab obligatōe m̄rimoniū liber reddat.
 ¶ P̄. assensus m̄tal alteri: nō p̄t eē alicui notuf
 nisi q̄ren⁹ p̄ verba exp̄mit. s̄ q̄ exp̄ssio verboz n̄ suf
 ficit s̄ p̄sensu iterioz: req̄rit in vtroqz p̄iugū: tunc
 neuter poterit scire d̄ altero an sit ei ver⁹ p̄iugū: 7
 ita erit fornicator qn̄cūqz m̄rimonio vter. ¶ P̄. si
 aliq̄s p̄bat p̄ vba de p̄nti in aliq̄ā p̄sensu: cogit
 p̄ excoicatiois sniaz vt eā h̄eat in vxore: q̄uis dicat
 p̄sensu m̄talē desuisse: et si postea cū alia p̄xerit
 p̄sensu m̄tali vbi exp̄ssio. s̄ hoc nō cēt si req̄reret
 p̄sensu m̄talis ad m̄rimoniū. q̄ nō req̄rit. ¶ S̄. q̄
 ē qd̄ Inno. iij. dic̄ i d̄cre. q̄daz in isto casu loquēs:
 Sine p̄sensu nequint cetera sedus p̄ficere p̄iugale.
 ¶ P̄. intētio req̄rit in oibus sac̄is. s̄ ille q̄ corde
 nō p̄sentit nō h̄z intētionē m̄rimoniū p̄hendi. q̄ n̄
 sit m̄rimoniū. ¶ R̄. Espōdeo d̄ ad. j. q. q̄ in oibus
 sac̄is ē aliq̄ sp̄ualis opatio mediāte m̄ali opatiōe

q̄ eam significat: sic p̄ ablutionē corpozalē i bapti
 smo sit ablutio iterio: sp̄ualis: vñ cū in m̄rimonio
 sit q̄daz sp̄ualis p̄iuctio in q̄tū m̄rimoniū ē sac̄m
 7 aliq̄ m̄ali fm q̄ ē in officiū n̄e 7 ciuils vite: oz
 q̄ mediāte m̄ali fiat sp̄ualis v̄tute d̄ina. vñ cū con
 iuctioes m̄ali p̄ctūū fiant p̄ mutuo p̄sensu: oz q̄
 hoc mō ēt fiat m̄rimonial p̄iuctio. ¶ Ad. j. q̄ d̄
 q̄ sac̄oz p̄ma cā ē d̄ina v̄tus q̄ in eis opat salutē.
 s̄ cause scōe istrumētales sunt m̄ales opatiōes ex
 d̄ina institutiōe efficacīā h̄ntē: 7 sic p̄sensu i m̄ri
 monio ē cā. ¶ Ad. ij. d̄: q̄ m̄rimoniū nō ē ip̄e cō
 s̄sensu: s̄ q̄dā vnio ordiatoz adiuicē: vt oīm ē quā
 p̄sensu facit: nec p̄sensu p̄pe loquēdo p̄iuctioem
 xpi ad eccliam significat: s̄ volūtate eius q̄ factū ē
 vt ecclē p̄iugeret. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ sicut m̄rimoniū
 ē vñ ex pte eius i qd̄ sit p̄iuctio: q̄uis sit multiplex
 ex pte p̄iuctoz: ita ēt p̄sensu ē vnus ex pte eius in
 qd̄ p̄sentit. l. p̄dicte p̄iuctiois: q̄uis sit multiplex
 ex pte p̄sentitiū: nec ē directe p̄sensu i virū: sed i
 p̄iuctiōe ad virū ex pte vxoris: 7 silr ex pte viri
 p̄sensu in p̄iuctiōe ac vxore. ¶ Ad. ij. q. d̄: q̄ si
 cut ex d̄cis p̄ p̄iuctio m̄rimonial sit ad modū ob
 ligatiōis in p̄ctibus m̄alibus: 7 q̄ m̄ales p̄ctus nō
 p̄nt fieri nisi sibi iuicem volūtate suā vbi p̄māt
 q̄ p̄trahūt: iō etiā oz q̄ p̄sensu m̄rimoniū faciens
 vbi exp̄mat: vt exp̄ssio verboz se h̄eat ad m̄rimo
 niū sicut ablutio exteriō: ad baptismum. ¶ Ad. j. q̄
 d̄: q̄ in voto nō ē aliq̄ sac̄alis obligatio: s̄ sp̄ual
 tū: 7 iō non oz q̄ fiat ad modū m̄ali p̄ctuz ad
 hoc q̄ obliget: sicut ē de m̄rimonio. ¶ Ad. ij. d̄: q̄
 q̄ quis nō possint vota sua mutuo vbi tales exp̄
 mere: p̄nt tamē exp̄mere nutibus: 7 tales nutus p̄
 vbi cōputātur. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ sicut dicit hugo
 d̄ san. vic. eos q̄ p̄iugūtur sic oz p̄sentire vt iuicē
 se sp̄tanec recipiāt. qd̄ iudicat fieri si in despolati
 one nō p̄dicant. vñ verba parentū p̄purant i casu
 illo ac si cēt puellē: sunt enī sufficiens signū q̄ sūt
 eius ex quo n̄ d̄dicat. ¶ Ad. iij. q. d̄: q̄ cause sac̄a
 m̄tales signādo efficiūt: vñ efficiunt qd̄ significat
 7 qz cū aliquis p̄sensu suū p̄ verba de futuro ex
 p̄mit: nō significat se facere m̄rimoniū: s̄ p̄mittit
 se factuz: iō talis exp̄ssio p̄sensu nō facit m̄rimo
 niū: sed dispōnez eius: q̄ sponsalia noiant. ¶ Ad
 j. q. d̄: q̄ p̄sensu exp̄mit p̄ verba de p̄nti: 7 verba
 sunt p̄ntia: 7 in p̄ns p̄sentitur p̄ eodē tpe: s̄ qn̄ cō
 sensu sit p̄ verba de futuro: verba sunt p̄ntia sed
 p̄sentit in futuz: 7 iō nō p̄ eodē tpe: 7 pp hoc n̄
 ē simile. ¶ Ad. ij. d̄: q̄ etiā in alijs p̄tractibus q̄
 verbis futuris vti nō transfert p̄tatem rei sue i al
 terum: vt si dicat dabo tibi: sed soluz qn̄ verbis p̄
 sentibus vti. ¶ Ad. iij. d̄: q̄ in voto p̄fessionis
 actus sp̄ualis m̄rimoniū p̄ verba de futuro exp̄mit
 scilz obediētia vel obseruātia regule: 7 nō ip̄m ma
 trimoniū sp̄uale. si aut m̄rimoniū sp̄uale i futuro
 voueat: nō est votū sp̄uale: qz nōduz ex hoc aliq̄
 ē monachus: sed se futuz monachum pollicetur.

D. iij. q. dō: q sic se hz ablutio exterior ad ba-
 ptismū: ita se hz expressio verboz ad hoc sacm:
 vt dictū est. vñ sicut si aliquis ablutionē exteriorē
 recipet nō intēdēs accipe sacm: sed ludū & doluz
 face: nō est baptizatus: ita expressio verboz sine ite-
 riori p̄sensu m̄fionūz n̄ facit. **Ad. j. g. dō:** q ibi
 sunt duo. s. defectus p̄sensu q sibi p̄ocinat in foro
 p̄sciētie: vt nō astringat vinculo m̄fionū: quīs nō
 in foro ecclē in quo iudicat fm allegata: & dōl' ver-
 boz & hic nō p̄ocinat nec in foro p̄nie: nec i foro
 ecclē: qz in vtroqz p hoc punit. **Ad. ij. dō:** q si
 dōsit p̄sensu m̄fionū ex pte vnus: ex neutra parte
 ē m̄fionūz: qz matrimonii p̄sistit i mutua p̄iūcti-
 one: vt om̄ ē: tñ p̄babilr pōt credi dōlus nō ē nī-
 si signa euidentia dōli appareāt: qz de quolibz ē p̄-
 sumendū bonū: nisi p̄bet d̄iūm. vñ ille ex cui' pte
 dōlus nō ē a peccato excusat p̄ ignorantia. **Ad**
ij. dō: q in tali casu ecclā cōpellit eum ad standuz
 cū prima vxore: qz iudicat hz ea q foris apparēt:
 nec decipit in iusticia: quīs decipiat in facto: s; ille
 o; potius excōicationē sustinē q ad p̄mā vxorē ac-
 cedat: v; o; i alias regiōes remotas fugere.

Tertius sic proce

A dū: v; q alter p̄iūgū ē post carnalēz co-
 pulā possit altero iuito ad religionē trā-
 sire: qz lex diuina magis o; spūalibus fauē q lex hu-
 mana. s; lex hūana hoc p̄m̄sūt. q multo fort' lex
 diuina p̄mittere debuit. **S.** minus bonū nō impe-
 dit maius bonū. s; m̄fionū status ē minus bonuz
 q status religionis: vt p; j. Cor. vj. g. p m̄fionū nō
 o; hō ipeditri qn possit ad religionē trāsire. **S.**
 in q̄libet religioe sit quoddā spūale m̄fionūz. sed
 licet de leuiori religioe ad artioriē trāsire. qz licz dō
 de m̄fionio leuiori. s. carnali ad artius. s. m̄fionū
 religionis trāsire ē iuita vxore. **Sed** ē qd dō
 j. Cor. vj. vt nec etiā ad tēpus vacet orōni p̄iūges
 sine mutuo p̄sensu a m̄fionio abstinētes. **S.** nul-
 lus pōt facē licite qd ē in p̄iudiciū alteri' sine eius
 voluntate. sed votū religionis emissū ab vno p̄iūguz
 ē in p̄iudiciū alteri': qz vnus hz p̄tatez corpis alte-
 rius. q vnus sine p̄sensu alteri' nō pōt votū religio-
 nis emittere. **Uterius** v; q nec ē ante carnalē
 copulā: idiuuissibilitas enī m̄fionū p̄tinet ad mat̄ri-
 monij sacm in q̄tū. s. significat p̄petuā p̄iūctioez
 xpi ad ecclā. s; an carnalē copulā post p̄sensū p
 verba de p̄nti exp̄ssuz ē verū m̄fionūz sacm. q nō
 pōt fieri diuino p hoc q alter ad religionē intrat.
S. i ipso p̄sensu p vba de p̄nti exp̄ssio vnus cō-
 iūgū in alterz p̄tatez sui corpis trāsfer. q statim pōt
 exigere debitū: & alter tenet reddē: & ita nec potest
 vn' iuito alio ad religionē trāsire. **S.** Matth.
 xix. oī: Qd deus p̄iūxit hō nō sepe. sed p̄iūctio q
 ē ante carnalē copulā diuina facta ē. q nō pōt se-
 pari hūana voluntate. **Sed** ē qd fm Hiero.
 dñs Jobānez vocauit de nuptijs. **Uterius** v; q

mulier nō possit nubē alteri viro an carnalē copu-
 laz religionē igressō: qz illud qd cū m̄fionio stare
 pōt nō soluit m̄fioniale vinculū: s; adhuc manet
 m̄fioniale vinculū inter eos q pari voto religionēz
 intrāt. q ex hoc q vnus intrat religionē alē n̄ absol-
 uitur a vinculo m̄fionali. s; q̄diu manet vinculyz
 m̄fioniale ad vnū nō pōt nubere alteri. qz **S.**
 vir post igressum religionis pōt an p̄fessionē redire
 ad seculū. si q mulier possit alteri nubere viro in-
 trante religionē: & ipse possit aliā oucē rediēs ad
 seculū: qd ē absurdū. **S.** p decre. nouā: p̄fessio
 ante annū emissā p nulla reputat. q si post talem
 p̄fessionē ad vxorē redeat tenet eum recipē. q neqz
 p introitū viri in religionē: neqz p votū dat m̄fieri
 p̄as nubēdi alteri: als vna mulier hēret duos vi-
 ros. **S.** nullus pōt alterz obligare ad ea que
 sūt p̄fectionis. s; p̄tinetiā ē de his que ad p̄fectionēz
 p̄tinet. q mulier nō artat ad p̄tinetiā ex hoc q vir
 ad religionē igredit: & sic pōt nubere. **R.** Espōdeo
 dō ad. j. q. q nullus pōt facere obligationē deo de
 alieno. vñ cum p m̄fionūz p̄sumatū iam sit corp'
 viri factū vxoris: non pōt absqz p̄sensu ipsius deo
 ipm offerre p p̄tinetiē votū. **Ad. j. g. dō:** q lex
 hūana p̄siderabat m̄fionū solum in q̄tū ē in offi-
 cū: sed lex diuina fm q ē sacm ex quo hz oīodam
 idiuuissibilitatē: & iō nō ē simile. **Ad. ij. dō:** q nō
 ē incōueniēs maius bonū impediri p min' bonuz
 qd hz d̄iūtatē ad ipm: sicut ē bonū p malū impe-
 dit. **Ad. ij. dō:** q in q̄libet religioe d̄bitur m̄fio-
 moniū ad vnā psonā. s. xpm cui q̄tū ad plura ob-
 ligat aliqz in vna religioe q in alia. sed m̄fionūm
 male & religiois nō sunt ad vnā psonā: & iō non ē
 simile. **Ad. ij. q. dō:** q ante carnalē copulāz ē inē-
 p̄iūges tñ spūale vinculū: sed post ē inter eos etiā
 vinculū carnale: & iō sicut post carnalē copulam
 m̄fionūz soluit p mortē carnalē: ita p ingressum
 religionis ante carnalē copulā soluit: qz religio est
 mors quedā spūalis: qz aliquis seculo moriens vi-
 uit deo. **Ad. j. g. dō:** q m̄fionū ante carnalē co-
 pulā significat illā p̄iūctionē que ē xpi ad aiāz p
 grām: q quidē soluit p dispositioez spūales p̄iam:
 scilz peccatū: sed p carnalē copulā significat p̄iū-
 ctionē ad ecclā q̄tū ad assumptionē hūane nāe
 in vnitate p̄sone: que oīno ē idiuuissibilis. **Ad. ij.**
dō: q an carnalē copulā nō ē oīo translātū corp'
 vnus sub p̄tate alteri': sed sub p̄ditione: si interea
 alter p̄iūgū ad frugē melioris vite nō p̄uolēt: sed p
 carnalē copulā p̄pletur dicta trāslatō: qz tūc intrat
 vterqz in corpalem possessionē sibi tradite p̄tatis.
 vñ etiā ante carnalē copulā nō statim tenet reddē
 debitū post m̄fionūz d̄ctum p verba de p̄nti: sed
 datur ei tēpus duoz mēsiuz p̄pter tria: primo vt
 interim possit deliberare d̄ trāsēdo ad religionēz:
 secūdo vt p̄parent q sunt necessaria ad solēnitatē
 nuptiaz: tertio ne videlz hēat maritus datā quaz
 non suspirauit dilatat. **Ad. ij. dō:** q p̄iūctio

mrioialis ante carnale copulā ē qd̄ inspectū q̄tū
 ad eē p̄mū: vt. s. dictū ē: s; n̄ p̄sumata q̄tū ad actū
 secūduz q̄ ē opatio: 7 similat̄ possessioni corpali: 7
 iō nec oīodam idiuisibilitatē h̄z. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄
 sicut corpali moꝝ viri hoc mō viculū m̄rioiale
 soluit: vt mulier nubat cui vult fm apli sniaz: ita
 ē post mortē spūales viri p̄ religiois igressuz pote
 rit cui voluerit nubere. ¶ Ad. i. q. dō: q̄ q̄n̄ vterq̄
 pari voto p̄tinētā vouet: tūc neuter p̄iugali vicu
 lo abrenūciat: 7 iō adhuc manet. s; q̄n̄ vnus tantū
 vouet: tūc q̄rū ē in se abrenūciat vinculo p̄iugali:
 7 iō alter absoluit a viculo illo. ¶ Ad. ij. dō: q̄ nō
 itelligit mortuus seculo p̄ religiois igressuz q̄s q̄z
 p̄fessionē emisit: 7 iō vsq̄ ad tēpus illud tenet
 eū vxor sua expectare. ¶ Ad. iij. dō: q̄ de p̄fessioe
 sic emissa añ tēpus deteriorat a iure ē idē iudiciuz
 qd̄ de voto simplici: vñ sicut post votū simplex vi
 ri mulier ei reddere debitū nō tenet: tñ ipsa nō ha
 beret p̄tāz alteri nubē: ita 7 hic. ¶ Qd̄. II.

Deinde queritur d

Sponsalibus. Et circa hoc q̄runt tria:
 Primo quid sint sponsalia. Secun
 do qui possunt sponsalia cōtrahere.
 Tertio vtrum sponsalia dirimi possint.

Ad primuz sic proce

dit: vñ q̄ sponsalia nō p̄ueniētē dicant fu
 turaz nuptiaz: p̄missio: vt hētur ex ver
 bis Nicolai pape: q̄ sic dicit J̄sō. Est aliq̄s spon
 sus nō q̄ p̄mittit: sed q̄ spōdet 7 spōsoꝝ dat. s; a
 sponsalibus d̄ aliq̄s spōsus. s; male d̄ p̄missio.
 ¶ S. q̄cūq̄ p̄mittit aliq̄d̄ d̄z p̄pelli ad solūcū. s; i
 illi q̄ sponsalia p̄trahūt nō cōpellunt p̄ eccliam ad
 m̄rioiaz p̄hendū. s; sponsalia non sunt p̄missio.
 ¶ S. in sponsalib̄ nō est q̄n̄q̄ sola p̄missio: s; ad
 d̄t iuramentū 7 alique arre. s; vñ q̄ nō debucrint
 solū p̄ p̄missionē diffiniri. ¶ S. m̄rioia debent
 eē libera 7 absoluta. s; sponsalia q̄n̄q̄ fiunt sub cō
 ditioe etiā accipiēde pecunie. s; nō p̄ueniētē dicūt
 p̄missio nuptiaz. ¶ S. p̄missio q̄ ē de rebus fu
 turis vitupat̄ Jaco. iij. s; circa sacm̄ nō d̄z aliq̄d̄
 eē vitupabile. s; nec d̄z fieri p̄missio futuraz nupti
 arū. ¶ S. nullus d̄z sponsus nisi ā sponsalibus. sed
 aliq̄s d̄z sponsus ex p̄ntibus nuptiaz: vt in lra d̄z. s;
 sponsalia nō sp̄ sunt futuraz nuptiarum p̄missio.
 ¶ S. spōdeo d̄z: q̄ sicut. s. dictū ē: cōsentus in p̄i
 galem copulā p̄ verba de futuro nō facit m̄rioiaz
 sed m̄rioiaz p̄missionē: 7 hec p̄missio d̄z sponsalia
 a spondēdo: vt J̄sō. dicit: nā añ vsum tabularum
 m̄rioiaz cautiones dabāt q̄bus spondēbāt se iuicē
 p̄sentire i iure m̄rioiali: 7 fideiussoꝝ dabāt. fit
 aut̄ ista p̄missio dupl̄. s. absolute: 7 sub p̄ditioe.
 Absolute q̄tuoꝝ modis: p̄mo nuda p̄missio: vt
 ū d̄z: accipiā te in meā: 7 cōuerso. secūdo datis
 aris sponsalitz: vt pecunia vel huiusmōi. tertio

anuli subarratioe. q̄rto iterueniēte iuramēto. Si
 aut̄ fiat dicta p̄missio sub p̄ditioe distinguēduz ē:
 q̄ aut̄ ē p̄ditio honesta: vt cū d̄z accipiā te si parē
 tib̄ placeat: 7 tūc stante p̄ditioe stat p̄missio: 7 n̄
 stante nō stat. aut̄ ē ibonesta: 7 hoc dupl̄: q̄ aut̄
 ē p̄trariū bonis m̄rioiaz: vt si dicā: accipiā te si ve
 nena sterilitatis p̄cures. 7 tūc nō p̄hunt sponsalia.
 aut̄ nō ē p̄ria bonis m̄rioiaz: vt si dicā: accipiā te
 si furtis meis p̄sentias: 7 tūc stat p̄missio: s; tollen
 da ē p̄ditio. ¶ Ad. i. q. dō: q̄ ipsa sponsalia 7 spon
 soꝝ datio ē p̄missionis p̄firmatio: 7 iō ad hoc de
 terminat̄ q̄si a p̄fectioi. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ex tali pro
 missione obligat̄ vnus aliq̄ ad m̄rioiaz p̄hendū: 7
 peccat mortale nō soluēs p̄missuz: nisi legitimum
 impedimētū iterueniat: 7 fm hoc ē ecclia cogit in
 iungēdo p̄niaz p̄ p̄cō: tñ in foro p̄terio nō p̄p̄
 litur: q̄ m̄rioia coacta cōsueuerūt malos exitis
 h̄re: nisi forte iuramētū infuenerit: q̄ tūc cogēd̄
 est: vt q̄daz dicūt: q̄uis aliq̄ nō videat p̄pter cām
 p̄dictā: p̄cipue si de vxoricidio timeret. ¶ Ad. iij.
 dō: q̄ illa addita nō sunt nisi ad p̄firmādā p̄missi
 onē: vñ nō sunt aliud q̄ p̄missio. ¶ Ad. iij. dō: q̄
 p̄ditio illa q̄ apponit̄ nō tollit m̄rioiaz libertatez:
 q̄ si ē inhonesta d̄z abijci: si āt honesta aut̄ de bo
 nis simpl̄: vt si dicat: accipiā te si placet parit̄:
 7 hec p̄ditio nō tollit libertatē sponsalium s; augt̄
 ei honestatē. Aut̄ ē de vitib̄: vt si dicat: p̄traham
 tecū si dabis mihi cenā: 7 tūc hoc nō ponit̄ q̄ ad
 v̄dendū p̄fessuz m̄rioiaz: s; itelligit vt p̄missio d̄z
 tis: vñ m̄rioiaz libertatē nō p̄dit. q̄n̄q̄ at̄ apponit̄
 p̄ditio peccatē p̄ modū p̄nc: 7 tunc q̄ m̄rioia de
 bēt eē libera: talis p̄ditio nō stat: nec p̄t̄ exigi p̄s
 illa ab eo q̄ nō vult m̄rioiaz p̄plere. ¶ Ad. v. dō:
 q̄ Jacob̄ n̄ intēdit p̄hibē q̄ oīo aliq̄s nullā p̄missi
 onē de futuris faciat: s; q̄ nō p̄mittat̄ q̄si fiduciā
 h̄ns de vita sua. vñ docet q̄ d̄z appōi p̄ditio si de
 voluerit: q̄ etiā si v̄bis nō exp̄mat̄ corde d̄z itelligi.
 ¶ Ad. vi. dō: q̄ in m̄rioiaz p̄t̄ p̄siderari ipsa con
 t̄ctio m̄rioiaz 7 actus eē: 7 a p̄sione p̄mi in fu
 turū d̄z sponsus a sponsalib̄ p̄tractis p̄ v̄ba de futu
 ro: 7 a p̄sione sc̄di d̄z aliq̄s spōsus ē q̄ p̄tractū ē
 m̄rioiaz p̄ verba de p̄nti: q̄ ex hoc iplo p̄p̄dat̄
 m̄rioiaz actū: tñ a p̄ma p̄sione dicit̄ sponsalia p̄p̄
 q̄ sūt q̄dā sacralia m̄rioiaz: sic exorcism̄ bap̄m.

Ad secundum sic pro

cedit: vñ q̄ tēpus septēnū nō sit cōpetenti
 assignatū sponsalib̄ p̄hendis. p̄tract̄ cū
 q̄ p̄ alios fieri p̄t̄ nō req̄rit discretione in illis ad
 quos p̄inet. s; sponsalia fieri p̄t̄ p̄ parētes vtroq̄
 illoꝝ ignoꝝate quoz sunt sponsalia. s; ita p̄t̄ fieri
 añ septēniuz sic post. ¶ S. sicut ad p̄tractuz spon
 salū req̄rit aliq̄s rōis vsus: ita ad p̄sentēduz i pec
 catū mortale. s; sicut Grego. narrat in. iij. Dialo.
 Quidā puer pp̄ p̄c̄m blasphemie a diabolo c̄tū
 ctus ē. s; etiā añ septēniuz p̄t̄ sponsalia p̄trahi.

Sponsalia ad misoniū ordinā. sed in matri-
 monio n̄ assignat vniū tēpus puellē & puero. q̄ nec
 in spōsalib⁹ septēniū vtriq; assignari d̄z. **¶** Ex
 tūc aliq̄ p̄nt spōsalia p̄bere ex q̄ eis p̄nt future nu-
 ptie placē. s; signa tal placētie frequēter apparēt i
 pueri añ. vj. ānos. q̄ añ p̄nt p̄trahi spōsalia. **¶**
 si aliq̄ ante. vj. ānos p̄trahūt spōsalia: & postea
 post septēniū añ tēpus pubertatis p̄bunt p̄ vba d̄
 p̄nti reputat̄ int̄ eos eē spōsalia. s; hoc nō ē ex se-
 cūdo p̄nt: q; tūc nō intēdūt spōsalia s; misoniūz
 p̄bere. q̄ ex p̄mo: & sic añ septēniū p̄nt spōsalia cō-
 trahi. **¶** i his q̄ cōter fuit a pluribus qd̄ deest
 vni supplet ab altero: sic p; i trahētib⁹ nauē. s; con-
 tract⁹ spōsalitū ē q̄daz cōis actio inter p̄bentes. q̄ si
 vn⁹ sit pubes pōt p̄bere cū puella q̄ n̄ h; vj. ānos
 spōsalia: q; qd̄ vni deficiat d̄ tpe: alteri supabūdat.
¶ si aliq̄ iuxta etatē pubertatis q̄uis añ eā cō-
 trahāt p̄ vba de p̄nti: reputat̄ iter eos misoniū eē.
 q̄ pari rōe si añ septēniū dūmō sint. p̄pinq; h̄bāt
 p̄ vba de futuro: reputabūt int̄ eos eē spōsalia.
Respoideo dō: q̄ septēniū ē tēp⁹ determinatū a iu-
 re spōsalib⁹ p̄bētis fati rōabilis: q; cū spōsalia sint
 q̄dā pmissio futuroz: vt dcm̄ ē: q; p̄ illoz sint q̄
 aliquo mō p̄mittit̄ p̄nt. qd̄ nō ē nisi illoz q̄ habēt
 aliquā prudētia de futuro: q̄ vsum rōis req̄rit: re-
 spectu cui⁹ triplex gradus nōtur fm̄ p̄m i. j. etbi.
 p̄mus ē cū qd̄ neq; ip̄e itelligit p̄se: neq; ab alio ca-
 pere pōt. scd̄us status ē cū hō ab alio cape pōt: sed
 ip̄e p̄ se nō subicit ad itelligēdū. tert⁹ ē cū hō & ab
 alio iā cape pōt: & p̄ seip; p̄sūdēare: & q; rō paulatī
 in hoie p̄ualefcit fm̄ q̄ q̄erant mor⁹ & fluxibilitas
 hūoz: iō p̄mū statū rōis obrinet hō añ p̄mū septē-
 niū: & p̄ hoc illo tpe nulli p̄nti aptus ē: & ita nec
 spōsalib⁹. s; ad scdm̄ statū incipit hō puenire in fi-
 ne p̄mi septēniū: vñ ē tūc t̄p̄i pueri ad scholas po-
 nū. Sed ad tertū statū incipit hō puenire in fine
 scd̄i septēniū q̄tū ad ea q̄ ad psonā ip̄ius p̄tinet: in
 qua rō nālīs citius p̄ualefcit: s; q̄tū ad ea q̄ extra
 ip̄m sūt i fine tertū septēniū: & iō añ p̄mū septēniū
 nulli p̄nti hō apt⁹ ē: s; i fine p̄mi septēniū incipit
 eē aptus ad aliq̄ p̄mittēdū in futuro: sc̄pue d̄ his
 ad q̄ rō nālīs iclinat mag; nō āt ad obligādū se p̄-
 petuo vinculo: q; adhuc nō h; firmā volūtatē: et
 iō p̄nt tali tpe p̄bi spōsalia. s; i fine scd̄i septēniū iā
 pōt obligare se de his q̄ ad psonā ip̄ius p̄tinet: vel
 ad religionē: vñ ad p̄iugū. s; post tertū septēniūz
 ēt pōt de alijs se obligare: & fm̄ leges p̄stituit ei po-
 testas disponēdi de rebus suis post. xxx. ānos.
¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ si añ ānos pubertatis fiat p̄ctus
 spōsalitū p̄ aliū: ambo vñ aliq̄ reclamare p̄nt: vñ tūc
 nihil ē actū adeo q̄ nec aliq̄ affinitas ex h⁹ p̄batur
 & iō spōsalia q̄ iter aliquos p̄ psonas alias p̄bunt
 robur h̄nt inq̄tū illi iter quos p̄bunt ad etatē de-
 b̄tā veniētes nō reclamāt: ex quo itelligūt p̄fērire
 bis q̄ p̄ alios facta sūt. **¶** Ad. ij. dō: q̄ q̄daz dicit̄
 q̄ ille puer de q̄ Greg. narrat nō fuerit dānā: nec

mortalr peccauit: s; vīllo illa oīsa fuit ad patrem
 p̄ristandū: q̄ i illo p̄ccō peccauerat nō corrigē cū.
 Sed h⁹ ē expresse p̄ intencionē Grego. dicit̄ q̄ pat̄
 pueri aiām puuli filij negligēs nō puū peccatoz
 gehēne ignib⁹ nutriuit. Et iō dō: q̄ ad p̄ccm̄ mor-
 tale sufficit ēt p̄sensus p̄ns: s; in spōsalib⁹ ē p̄sensus
 in futuro: maior āt rōis discretio req̄rit ad puiden-
 dū i futuro: q̄ ad p̄sentiēdū in vniū p̄ntēz actū: & iō
 ante pōt hō peccare mortalr: q̄ possit se obligare
 ad aliq̄d i futuro. **¶** Ad. iij. dō: q̄ in tpe p̄ctus ma-
 trimoniū nō solū req̄rit dispositio ex pte vsus rōis
 s; etiā ex pte cozpoz: vt sit tēpus generatōi aptū: &
 q; puella in. xij. anno ad h⁹ venit vt possit eē actū
 gnātōnis apta: puer āt in fine scd̄i septēniū: vt p̄hs
 dicit in. xj. de aialib⁹. simul āt vsuz discretōis acci-
 piūt q̄ tm̄ in spōsalib⁹ req̄ritur: iō in spōsalib⁹ de-
 terminat vniū tēpus vtriq;: nō āt in misonio. **¶** Ad
 iij. dō: q̄ illa placētia q̄ ē in pueris añ septēniū nō
 p̄cedit ex p̄fete rōis vsu: cū nōdū sunt plene susce-
 ptibiles d̄scipline: s; magis p̄tingit ex motu nāe q̄
 ex aliq̄ rōne: & iō nō sufficit talis placētia ad spon-
 salia p̄hendū. **¶** Ad. v. dō: q̄ q̄uis p̄ scdm̄ p̄ctuz
 in casu illo nō faciāt misoniū: in oīdunt se rataz
 hēre p̄oz p̄missione: & iō p̄oz p̄ctus accipit firmi-
 tatē. **¶** Ad. vj. dō: q̄ trahētēs nauē agūt p̄ modū
 vni⁹ cāe: & iō qd̄ deest vni pōt suppleri de altero:
 s; spōsalia p̄bentes agunt vt distictē p̄sone: q; spō-
 salia nō nisi iter duos eē p̄nt: vñ in vtroq; req̄rit q̄
 sit sufficiēs ad p̄hendū: & iō defect⁹ vniū spōsalia
 ip̄edit: nec ex altero pōt suppleri. **¶** Ad. vij. dō q̄
 in spōsalib⁹ etiā similt̄ si appropinquant p̄bentes
 ad tēpus septēniū: p̄ctus spōsalitū h; robur: q; fm̄
 p̄hs in. ij. p̄hys. Qd̄ parū deest nihil deesse videt̄
 hoc āt. p̄pinq; a q̄busdā terminat tēpus. vj. men-
 suz: s; mcl⁹ ē q̄ determinat fm̄ p̄ditionē p̄bentūz:
 q; i q̄busdā mag; accelerat rōis vsus q̄ i alijs.

Tertius sic proce-
 dit: vñ q̄ spōsalia dirimi n̄ p̄nt altero re-
 ligione intrāte: q; de pecūia: quaz alicui
 p̄misi nō possuz alteri licite obligationē facē. s; il-
 le q̄ spōsalia p̄bit corpus suū p̄mittit mulieri. q̄ n̄
 pōt se offerre deo vlt̄er⁹ i religioe. **¶** Itē vñ q̄ nec
 debeāt dirimi qñ aliq̄ p̄iugū ad lōginquā regionē
 se trāsfert: q; in dubijs sp̄ tutioz ps eligēda est. sed
 tut⁹ eet q̄ eū expectaret. q̄ tenet eū expectare. **¶** Itē
 vñ q̄ nec dirimat p̄ egritudinē quā aliq̄ incurrit
 post p̄tracta spōsalia: q; p̄ pena nullus v; puniri.
 s; vir q̄ ifirmitatē incurrit punif in h⁹ q̄ ei ius suū
 aufert qd̄ in illa hēbat q̄ sibi fuerat despōsata. q̄ p̄
 p̄ter cozpozalē ifirmitatē n̄ debēt spōsalia dirimi.
¶ Itē vñ q̄ nec p̄ affinitatē iterueniētē: v̄puta
 si spōsus p̄anguinēs spōse fornicario p̄cubitu co-
 gnoscat: q; fm̄ hoc spōsa puniret p̄ p̄ccō spōsi: qd̄
 nō ē p̄ueniēs. **¶** Itē vñ q̄ nō p̄nt se iuicē absoluē:
 q; hoc ē maxime leuitatis vt p̄mo p̄trahāt & post

modū se absoluat. sed talia nō debēt ab ecclia su-
 stineri. § rē. ¶ Itē videt q nec ppter alterius for-
 nicationē: qz adhuc p sponsalia vn' nō accipit po-
 testatē in corp' alterius: z ita videt q in nullo con-
 tra inuicē peccāt si interim fornicant. z sic sponsa-
 lia dirimi nō debent p hoc. ¶ Itē videt q nec per
 tractū cum alia p verba de pnti: qz secūda vendi-
 tio nō derogat venditioni pme. § nec scōs contra-
 ctus pōt derogare pmo. ¶ Itē videt q nec per de-
 sectū etatis possunt dirimi: qz qd non est nō potest
 dissolui. sed ante etatē determinatā sponsalia con-
 tracta nulla fuerūt. § dirimi non pnt. Rādeo dō.
 q in omnibus pdictis casibus sponsalia cōtracta di-
 rimunt: sed diuersimode: qz in duobus. s. cum qd
 ad religionē confugit: z cum alter coniugū cū alte-
 ro p verba de pnti cōtrahit: ipō iure sponsalia di-
 rimuntur: sed in alijs casibus dirimi debēt fm indi-
 cū ecclie. ¶ Ad. i. § dō: q talis pmissio soluit per
 mortē spūalem: cum sit spūalis tm ut dictum est.
 ¶ Ad. ij. dō: q dubiū illud determinat ex hoc q
 alter nō comperet tpe statuto ad mrimoniū pfi-
 endū. vnde si ex pte eius nō defuit qn mrimoniūz
 cōpleret potest licite alteri nubere sine aliquo pec-
 cato. si aut p cū stetit q mrimoniū nō est comple-
 tum: debet agere pnam de peccato fracte pmissi-
 onis aut iuramētū si iuramentū interuenit: z tra-
 here cū aliqua si vult iudicio ecclie. ¶ Ad. iij. dō:
 q si ante contractū mrimoniū aliqua graue infir-
 mitatē incurrat alter eoz inter quos sūt cōtracta
 sponsalia que ipm nimis dōbilitet ut epilepsia vl pa-
 ralytis: aut eum deforme ut abusio nasi: vel oibi-
 tas oculoꝝ: vel aliqd h' mōi: aut que sunt ptra bo-
 nus plis: ut pote lepra que solet plem inficere: pnt
 sponsalia dirimi ne sibi inuicē displiceant: z matri-
 moniū sic contractū malū exitū sortiat. nec p pe-
 na puni aliqd: sed ex pena damnū reponat: qd nō
 est incōueniens. ¶ Ad. iij. dō: q si sponsus pno-
 uit consanguineā sponse vel eodēso: tunc debēt
 sponsalia dirimi: z ad hoc pbandū sola fama sus-
 ficit ppter scandalū vitandū. cause enī que in futu-
 rū expectant effectus suos impediūt a suis effe-
 ctibus nō solum ex eo qd est: sed ex eo qd futuz ē.
 vnde sicut affinitas si esset tpe tractus sponsalis
 impediūisset tractū illū: ita si interueniat a mri-
 moniū qd est effectus qdam sponsalis pōt contra-
 ctus ab effectu suo impedit: nec in hoc aliquid de-
 trahit alteri: imo ei conferit: qz absoluit ab eo qui
 p fornicationē deo se odiosū reddidit. ¶ Ad. v.
 dō: q qdam nō recipiūt istū casū. sed contra eos de-
 cre. est que xp̄se dicit: ad instar inquit eoz q soci-
 etatē fidei ptrahunt: z postea eandē sibi remittit:
 pōt in patientia tollerari si mutuo se absoluunt q
 sponsalia contraxerūt. Sed ad hoc dicit q ecclia
 magis hoc sustinet ne peius conueniat q hoc sit d iu-
 re: sed hoc nō videt exemplo conuenire qd decre.
 adducit. Et iō dō: q nō semp est leuitatis retracta

re que prius firmata sunt: qz incerte sūt puidēte
 nre. ut dō in l. Sap. ¶ Ad. vj. dō: q quis nōduz
 dederint sibi mutuo ptatem corpis sponsalia con-
 trahētes: tm ex hoc efficiunt sibi inuicē suspecti de
 nō seruāda fide in futurū. z ideo pōt sibi pcauere
 vnus ptra aliū sponsalia dirimēdo. ¶ Ad. vij. dō.
 q rō illa teneret si esset vnus rōnis vterqz contra-
 ctus. sed scōs tractus mrimoniū est fortior pmo:
 z ideo soluit ipm. ¶ Ad. viij. dō: q quis non fue-
 rint vera sponsalia: tm sūt ibi qdam sponsaliū mo-
 dus: z ideo ne videat approbare ad annos legiti-
 mos ventēs qz ptere solutionē sponsaliū iudicio ec-
 clie faciendā ppter bonū exemplum. ¶ Q. iij.

Deinde queritur

De bigamia. Et circa hoc querunt
 tria. ¶ Primo vtz bigamie sit ir-
 regularitas adiuncta. ¶ Secūdo
 vtrum soluatur p baptismum. ¶ Tertio an pos-
 sit dispensari in tali irregularitate.

Ad primum sic pro

cedit: videt q illi bigamie que ē ex hoc q
 aliqd duas vxores successiue habuit nō sit irregu-
 laritas annexa: qz multitudo z vnitas psequūtur
 ens. § ens z nō ens nō faciūt multitudinē aliquā.
 sed ille q habet successiue duas vxores qn vna ē in
 esse alia nō est in esse. § ex hoc nō efficit vir nō vni-
 vxoris: q fm aplm ab ep̄atu phibet. ¶ S. maius
 signū incōtinentie apparet in eo q plures fornicā-
 rie cognoscit: q plures vxores successiue hz. sed
 ex pmo nō efficit aliqd irregularis. § nec ex scōs.
 ¶ S. si bigamia irregularitatē causat: aut hoc est
 rōne sacri: aut rōne carnalis copule. sed nō rōne p-
 mi: qz sic si aliqd cum vna ptra xisset p verba de p-
 sentū: z ea mortua ante carnalē copulā subsecutūz
 vuceret aliā videret irregularis. qd est ptra decre.
 Inno. iij. Nec itez rōne scōi: qz fm hoc etiā q plu-
 res fornicatio p̄cubitu cognosceret irregularis est
 qd falsū est. § nullo mō bigamia irregularitatem
 causat. ¶ Alterius videt q irregularitas nō sit an-
 nexa bigamie que p̄tigit ex hoc q homo hz duas
 vxores simul vel successiue: vna de iure z alia de
 facto: qz vbi nullū est sacrm nō pōt esse defect' sa-
 cramēti. sed qn aliqd p̄trahit cum aliqua de facto
 z nō de iure: nō est ibi aliqd sacrm: qz talis p̄tictio
 nō significat p̄iunctionē xp̄i ad eccliam. § cum ir-
 regularitas nō p̄sequat bigamiā nisi ppter defectū
 sacri: videt q talē bigamiā irregularitas nō p̄sequat.
 ¶ S. aliqd accedēs ad illā cum qua cōtrahit d fa-
 cto z nō de iure cōmittit fornicationē si non habe-
 at aliquā vxorē legitimā: vel adulteriū si habeat
 aliā. sed diuidere carnē suā in plures p fornicatiōz
 vel adulteriū nō causat irregularitatē. § nec p̄dici-
 ctus bigamie modus. ¶ S. cōtingit q aliqd anq
 p̄gnoscat carnaliter illā cū qua de iure contraxit.

cum alia contrahit de facto non de iure et eam carnaliter cognoscat siue prima mortua siue prima uiuente: talis contrahit cum pluribus vel de iure vel de facto: et tunc non est irregularis: quia carne sua non diuisit in plures. Et ex dicto modo bigamie non contrahit irregularitas. **¶** Alterius videtur quod non contrahat irregularitas ex hoc quod aliquis non uirginem ducit uxorem: quia plerumque impeditur aliquis defectu proprio quod alieno. sed si ipse contrahens non sit uirgo non sit irregularis. Et multo minus si uxor eius non sit uirgo. **¶** **S.** potest esse quod aliquis deflorauit aliquam: et postea ducat eam in uxorem: talis non videtur fieri irregularis: quia non diuisit carnem suam in plures: nec etiam uxor eius: et tunc ducit corruptam in uxorem. Et talis modus bigamie irregularitatem non causat. **¶** **S.** nullus potest contrahere irregularitatem nisi uoluntarius. sed aliquis quando ducit uxorem non uirginem inuoluntarius: ut quando credit eam uirginem esse: et postea inuenit eam fuisse corruptam cognoscens eam. Et talis modus non semper facit irregularitatem. **¶** **S.** corruptio sequens matrimonium est uitupabilior quam precepsens. sed si uxor postquam presumatur est matrimonium ab alio cognoscat non efficit uir irregularis: alio puniret per peccato uxoris. potest etiam esse quod postquam hoc sciat reddat ei debitum postquam ante de adulterio accusata condemnata. ergo videtur quod ille modus bigamie non causet irregularitatem. Sed contra est quod Gregorius dicit. Precipimus ne uisum illicitas ordinationes facias: ne bigamiam aut qui uirginem non est sortitus uxorem aut ignoranter habens: uel quilibet parte corporis uiciatam: uel penam uel curiam cuiuslibet conditioni obnoxium ad sacros ordines permittas accedere. **R.** ideo dicitur ad I. quod non est quod aliquis per sacramentum ordinis minister sacramentorum constituitur: et ille qui aliquid sacramentum ministrare debet nullum defectum in sacris partibus. defectus autem in sacro est quando sacri significatio integra non inuenitur sacramentum aut matrimonium significat coniunctionem christi ad ecclesiam que est unum ab uno: et ideo requiritur ad perfectam significationem sacri: ut uir sit tantum unum uir: et uxor tamen unum uxor: et ideo bigamia que hoc tollit irregularitatem inducit. Et sunt quatuor modi bigamie. Primus est cum quis habet plures uxores de iure successive. Secundus cum simul habet plures unam de iure aliam de facto. Tertius cum plures habet successive unam de iure aliam de facto. Quartus quando uiduam ducit in uxorem: et in omnibus his est irregularitas aduersa. Alia autem causa potest assignari: quia in illis qui accipiunt sacramentum ordinis maxima spiritualitas debet apparere: tunc quod spiritualia ministrant. scilicet sacramenta: tunc quod spiritualia docent et in spiritualibus occupari debent. unde cum concupiscentia maxime spiritualitati repugnet per quam totus homo caro efficitur: non debet aliquid signum concupiscentie permanentis in eis apparere: quod quidem in bigamis apparet quod una uxor potest esse noluit: tamen prima ratio est melior. **¶** **Ad. i. §. dicitur:** quod multitudo plurium uxoribus si existens est multitudo simpliciter: et ideo talis multitudo totaliter significationi sacri repugnat: et propter hoc tollitur sacramentum. sed multitudo uxoribus successive est multitudo secundum quod dicitur: et ideo non tollit significationem sacri totaliter: nec sacramentum euacuat quantum ad sui essentiam: sed quantum ad sui perfectionem que requiritur in illis qui sunt sacrorum dispensatores. **¶** **Ad. ii. dicitur:** quod quibus sit in fornicatione maioris concupiscentie signum: non tamen concupiscentie ita adherentis: quia per fornicationem unum alteri non in perpetuum obligat: et ideo iterum non est defectus sacramenti. **¶** **Ad. iii. dicitur:** quod sic dicitur de bigamia causat irregularitatem in quantum tollit perfectam significationem matrimonium quod quidem consistit in coniunctione animorum que fit per consensum: et in coniunctione corporum: et ideo ratione utriusque oportet simul esse bigamiam que irregularitatem faciat. unde per Decretum Innocentii abrogat et quod magister in littera dicit. scilicet quod solus consensus per uerba de presentia sufficit ad irregularitatem inducendam. **¶** **Ad secundam questionem dicitur:** quod in secundis uobus modis bigamie contrahitur irregularitas: quia quibus in altero non sit sacramentum: est tamen quodammodo sacri similitudo. unde isti duo modi sunt secundarii et primus est principalis in irregularitate causanda. **¶** **Ad. i. §. dicitur:** quod quibus ibi non sit sacramentum: est tamen ibi aliqua similitudo sacri: que non est in fornicario uel in adulterio concubitu: et ideo non est simile. Et per hoc patet solutio ad secundam. **¶** **Ad. ii. dicitur:** quod in tali casu non reputatur bigamus: quia primus matrimonium non habuit perfectam suam significationem: tamen si per iudicium ecclesie compellatur ad primam redire et eam cognoscere statim efficit irregularis: quia irregularitatem non facit peccatum: sed imperfectio significationis. **¶** **Ad. iii. questionem dicitur:** quod in coniunctione christi et ecclesie unitas ex utraque parte inuenitur: et ideo siue diuisio carnis inuenitur ex parte uiri siue ex parte uxoris: est defectus sacramenti: sed tamen diuersimode: quia ex parte uiri requiritur quod aliam non duxerit in uxorem non quod sit uirgo: sed ex parte uxoris requiritur etiam quod sit uirgo: cuius ratio a decretis assignatur: quia episcopus significat ecclesiam militantem cuius curam gerit: in qua sunt multe corruptiones. sed sponsa significat christum qui uirgo fuit: et ideo ex parte sponse requiritur uirginitas: sed non ex parte sponsi ad hoc quod aliquis episcopus fieri possit. Sed hec ratio est expresse contra apostolum Ephesum v. Uiri diligite uxores uias sicut christus ecclesiam. ex quo apparet quod uxor significat ecclesiam et sponsus christum. Et iterum: quia uir est caput mulieris sicut christus ecclesie. Et ideo alij dicitur quod per sponsum significatur christus: per sponsam significat ecclesia triumphans in qua non est aliqua macula: christus autem primo habuit synagogam quasi concubinam: et sic non tollit aliquid de perfectione significationis sacri si sponsus prius habuit. Sed hoc est valde absurdum: quia sicut est una fides antiquorum et modernorum: ita una ecclesia. unde illi qui tempore synagoge deo seruebant: ad unitatem ecclesie in qua deo seruiamus pertinebant. Et propterea hoc est expresse contra id quod habet Hieremias. iij. et Ezechiel. xvi. Osee. ij. ubi expresse fit mentio de desponsatione synagoge. unde non fuit sicut concubina: sed sicut uxor. Et propterea secundum hoc fornicatio esset sacramentum illius coniunctionis: quod est

litur sacramentum. sed multitudo uxoribus successive est multitudo secundum quod dicitur: et ideo non tollit significationem sacri totaliter: nec sacramentum euacuat quantum ad sui essentiam: sed quantum ad sui perfectionem que requiritur in illis qui sunt sacrorum dispensatores. **¶** **Ad. ii. dicitur:** quod quibus sit in fornicatione maioris concupiscentie signum: non tamen concupiscentie ita adherentis: quia per fornicationem unum alteri non in perpetuum obligat: et ideo iterum non est defectus sacramenti. **¶** **Ad. iii. dicitur:** quod sic dicitur de bigamia causat irregularitatem in quantum tollit perfectam significationem matrimonium quod quidem consistit in coniunctione animorum que fit per consensum: et in coniunctione corporum: et ideo ratione utriusque oportet simul esse bigamiam que irregularitatem faciat. unde per Decretum Innocentii abrogat et quod magister in littera dicit. scilicet quod solus consensus per uerba de presentia sufficit ad irregularitatem inducendam. **¶** **Ad secundam questionem dicitur:** quod in secundis uobus modis bigamie contrahitur irregularitas: quia quibus in altero non sit sacramentum: est tamen quodammodo sacri similitudo. unde isti duo modi sunt secundarii et primus est principalis in irregularitate causanda. **¶** **Ad. i. §. dicitur:** quod quibus ibi non sit sacramentum: est tamen ibi aliqua similitudo sacri: que non est in fornicario uel in adulterio concubitu: et ideo non est simile. Et per hoc patet solutio ad secundam. **¶** **Ad. ii. dicitur:** quod in tali casu non reputatur bigamus: quia primus matrimonium non habuit perfectam suam significationem: tamen si per iudicium ecclesie compellatur ad primam redire et eam cognoscere statim efficit irregularis: quia irregularitatem non facit peccatum: sed imperfectio significationis. **¶** **Ad. iii. questionem dicitur:** quod in coniunctione christi et ecclesie unitas ex utraque parte inuenitur: et ideo siue diuisio carnis inuenitur ex parte uiri siue ex parte uxoris: est defectus sacramenti: sed tamen diuersimode: quia ex parte uiri requiritur quod aliam non duxerit in uxorem non quod sit uirgo: sed ex parte uxoris requiritur etiam quod sit uirgo: cuius ratio a decretis assignatur: quia episcopus significat ecclesiam militantem cuius curam gerit: in qua sunt multe corruptiones. sed sponsa significat christum qui uirgo fuit: et ideo ex parte sponse requiritur uirginitas: sed non ex parte sponsi ad hoc quod aliquis episcopus fieri possit. Sed hec ratio est expresse contra apostolum Ephesum v. Uiri diligite uxores uias sicut christus ecclesiam. ex quo apparet quod uxor significat ecclesiam et sponsus christum. Et iterum: quia uir est caput mulieris sicut christus ecclesie. Et ideo alij dicitur quod per sponsum significatur christus: per sponsam significat ecclesia triumphans in qua non est aliqua macula: christus autem primo habuit synagogam quasi concubinam: et sic non tollit aliquid de perfectione significationis sacri si sponsus prius habuit. Sed hoc est valde absurdum: quia sicut est una fides antiquorum et modernorum: ita una ecclesia. unde illi qui tempore synagoge deo seruebant: ad unitatem ecclesie in qua deo seruiamus pertinebant. Et propterea hoc est expresse contra id quod habet Hieremias. iij. et Ezechiel. xvi. Osee. ij. ubi expresse fit mentio de desponsatione synagoge. unde non fuit sicut concubina: sed sicut uxor. Et propterea secundum hoc fornicatio esset sacramentum illius coniunctionis: quod est

absurdum: et ideo gentilitas priusquam a christo desponsaret in fide ecclesie corrupta fuit a diabolo per idola tria. Et ideo aliter dicitur: quod defectus in ipso sacro causat irregularitatem. corruptio autem carnis extra matrimonium contingens quae cessit matrimonium nullum defectum facit in sacramento ex parte illius in quo est corruptio: sed facit defectum ex parte alterius: quia actus continentis matrimonium non cadit supra seipsum sed supra alterum: et ideo ex termino specificat quod etiam est respectu illius actus quasi materiae facti. unde si mulier esset ordinis suscepta sicut vir efficit irregularis ex hoc quod ducit in uxorem corruptam: non autem ex hoc quod corruptus prohibet: ita fiet mulier irregularis si haberet cum corrupto: non autem si haberet corrupta: nisi in alio matrimonio prius fuisset corrupta: et per hoc patet solutio ad .j. Ad .ij. dicitur: quod in tali casu sunt diverse opiniones: tamen probabilius est quod non sit irregularis: quia carne sua non dividitur in plures. Ad .iij. dicitur: quod irregularitas non est pena inflictus: sed defectus quidam facti: et ideo non oportet quod semper sit voluntaria bigamia ad hoc quod irregularitatem causet: et ideo ille qui uxorem ducit corruptam quam virginem credit: irregularis est eam cognoscens. Ad .iiij. dicitur: quod si mulier fornicet post deum matrimonium non efficit ex hoc vir irregularis: nisi post corruptionem adulterinam eam iterato cognoscat: quia alias corruptio uxoris nullo modo cadit sub actu matrimoniali viri: sed si etiam prius ei debitum compellat reddere: vel ex conscientia propria illa petente debitum ante condemnationem adulteri irregularis efficit: quod vis de hoc sunt opiniones: sed hoc quod dicitur est: est probabilius: quia hoc non queritur quid sit peccatum: sed significatio tamen.

Ad secundum sic pro

cedit: videtur quod bigamia per baptismum solvatur: dicit enim Hieronymus super epistolam ad Titum: quod si quis ante baptismum plures uxores habuit: vel unam ante: et aliam post: non est bigamus. Sed bigamia per baptismum solvitur. Sed dicitur quod maius est facit quod minus est sed baptismus tollit omne peccatum quod est gravius quam irregularitas. Sed tollit bigamie irregularitatem. Sed baptismus tollit omnem penam ex actu puenientem. sed irregularitas bigamie est huiusmodi. Sed bigamus est irregularis in quantum deficit a representatione christi. sed per baptismum plene christo conformatur. Sed solvitur illa irregularitas. Sed sacramenta nove legis sunt magis efficaciter quam sacra veteris legis. sed sacramenta veteris legis soluebant irregularitates: ut in primo libro dicitur et a magistro. Sed et baptismus qui est efficacissimum sacramentum in nova lege solvit irregularitatem ex bigamia contractam. Sed contra est quod Augustinus dicit: Acutius intelligunt qui nec euz qui cathecumini aut paganus habuit alteram ordinandum censuerunt: quia de sacramento agitur non de peccato. Sed sicut idem dicit: femina si cathecumina vel pagana viciata est: non potest inter dei virginem post baptismum velari. Sed eadem ratione nec bigamus ante

baptismum ordinari. Ratione dicitur: quod baptismus solvit culpas et non solvit coniugia. unde cum ex ipso coniugio sequatur irregularitas: per baptismum tolli non potest ut dicit Augustinus. Ad .j. dicitur: quod in casu isto non tenetur opinio Hieronymi. nisi forte velimus eum exponere quod loquitur quantum ad superiorem dispensationem. Ad .ij. dicitur: quod non oportet ut quod facit maius faciat minus: nisi sit ad id ordinatum: et hoc deficit in proposito: quia baptismus ad irregularitatem tollendam non ordinatur. Ad .iij. dicitur: quod hoc intelligendum est de penis que consequuntur ex actuali peccato: quasi infligende. non enim aliquid virginitatem per baptismum recuperat: et sicut nec carnis divisionem. Ad .iiij. dicitur: quod baptismus reformatur christo quantum ad virtutem mentis: sed non quantum ad statum carnis que considerat in virginitate vel divisione carnis. Ad .v. dicitur: quod ille irregularitates ex leuibus causis non petitis erant contracte: et ideo etiam per illa sacra auferri poterant: et iterum erant ad hoc ordinata: non autem baptismus ad hoc ordinatur.

Ad tertium sic proce

ditur: videtur quod euz bigamo non licet dispensare: quia extra de bigamia dicitur. Licet clericis qui in quantum in ipso sunt scilicet mulieres sibi coniunxerunt matrimonialiter tanquam cum bigamis non licet dispensare. Sed contra ius diuinum non licet dispensare. sed omnia que in canone dicuntur ad ius diuinum pertinent. cum ergo apostolus in scriptura canonica dicat: Oportet episcopum nisi unius uxoris virum esse. videtur quod non possit in hoc dispensari. Sed nullus potest dispensare in his que sunt de necessitate facti. sed non esse irregulariter de necessitate sacramenti ordinis: cum significatio que est sacro essentialis desit. Sed non potest in hoc dispensari. Sed quod rationabiliter factum est non potest rationabiliter mutari. si ergo potest rationabiliter dispensari cum bigamo: irrationabiliter est ei adiuncta irregularitas: quod est inconueniens. Sed in dicitur est quod Lucius papa dispensauit cum Panormitano episcopo qui erat bigamus. Sed Martinus papa dicit: Lector: si vidua uxorem accipiat in lectoratu permaneat aut si necessitas fuerit subdiaconus fiat: nihil autem supra: sicut si bigamus fuerit. Sed ad minus versus ad subdiaconatum cum eo dispensari potest. Ratione dicitur: quod bigamie non est adiuncta irregularitas de iure naturali sed de iure positivo: nec ideo est de essentialibus ordinis quod aliquis non sit bigamus: quod patet ex hoc quod si aliquis bigamus ad ordines accedat characterem recipit: et ideo papa potest dispensare in tali irregularitate totaliter: sed episcopus quantum ad minores ordines. Et quidam dicitur quod etiam quantum ad maiores in illis que volunt deo in religione seruire propter vitandum religiosorum discursum. Ad .j. dicitur: quod per illam decretum dicitur eadem esse difficultas dispensandi in illis que de facto cum pluribus contracterunt: ac si de iure dixerit non quod subtrahat simpliciter potestas pape in talibus.

Ad. ij. ob: qd hoc vey est qdum ad ea que sunt de iure naturali: qdum ad ea q sunt de necessitate sacramentoz: qdum ad ea q sunt de institutione aploz: cum ecclia heat nuc eandē ptatem statuendi q destruendi quā tūc habuit: pot p euz q pmatum in ecclia tenet dispensari. **A**d. iij. ob. qd nō quelibet significatio est d cētia facti: sed tū illa que pmet ad officū facti: q talis nō tollit per irregularitatē. **A**d. iij. ob. qd in picularib' nō pot inueniri rō que omnibus cōpetat equaliter pp eoz dīuersitatē: q tō qd vniuersaliter statutū ē rōnabiliter cōsideratis istis que in pluribus accidūt pot etiā p dispensationē rōnabiliter remoueri in aliquo casu determinato. **S**icut autē vrbis expmāt rē. q loquitur hic mgr qdum ad forū exterius ecclie in quo fm ea que apparent iudicat: q accipit ool' nō latens in corde: sed aliquo mō per signa exteriōra expressus: ut cum se alio nomine vocat: s; qdum ad forū conscie non est verum qd magister hic dicit. **H**eremi solitudines elegit rē. eremite etiam quous obedientiā nō pmitant: tamē votū cōtinentie hnt annexū: q ex mora fm determinatū tēpus eoz votum solennizat. **E**tia si iam tonsuratus est: nō tamē tenet tonsurā q habitū religionis deferre: qd vel nō fuit vera pfectio eius si contradicte vxore votū emisit: vel si ea nō ptradiditē q tū in seculo remanētē votū pfectionis emisit: quous fuit erit verum votū: suspēdit tū ad temp' viuētē vxore in qdum fuit in pūdicū eius. vnde post mortē vxoris tenet ad religionē redire: nec pot aliā ducere: interim tamē nō tenet habitū deferre vel tonsuram: tum ppter vituperiū vxoris: tum ppter scandalū vitandū. **C**ui copulatus in iungio alteri? rē. mgr qd Pelagius loquitur fm rigore iuris. vñ hodie fm iura noua nō tenet: qd nō est aliqd obstatū ex pte facti ut pus dicit ē. **D**i. XXXVIII.

De queri debet

Hic queri debet vtrū pensus rē. Postq mgr oñdit qd pensus est cā efficiens mīmonii: hic ostendit qualiter debet esse pensus qui mīmoniiū facit. Et diuidit in ptes duas. In pma inquiritur: vtrū pensus per verba de futuro iuramento confirmatus mīmoniiū faciat. In scda oñdit in quid sit cōsensus ille qui mīmoniiū facit: ibi hic querit cum cōsensus rē. Circa pmiū duo facit. Primo de terminatē veritatē. Scdo obijcit in contrariū: ibi pmissio autē snie rē. q circa h' duo facit. Primo obijcit contra id qd in pcedenti dī. habitū fuit: ibi Etia snie ille rē. q vtrūq; diuidit in obiectiones et solutionem: ut per se patet in lra.

Hic querunt. iij. **P**rimo vtrū iuramentum cōsensui expresse p verba de futuro adueniēs mīmoniiū faciat. **S**ecdo

vtrum carnalis copula eidē adueniēs. **T**ertio vtrum occultus cōsensus p verba de presenti sufficiat ad mīmoniiū faciendū. **Q**uarto in qd sit cōsensus qui matrimonium facit.

Ad primū sic proce

Ad. iij. ob. videt q iuramentū adiunctū cōsensui p verba de futuro facit mīmoniiū. nullus eni pot se obligare ut faciat q ius diuinū. sed imple re iuramentū ē de iure diuino: ut patz Matth. v. Reddes autē dño iuramēta tua. q p nullā obligatiōne sequentē pot euenire q homo nō debeat imple re iuramentū pus factū. si q post pnsū in aliquā p verba de futuro iuramēto firmatū aliquis se alteri obligat p verba de pnti: videt q nihilominus debeat iuramentū pmiū seruare: sed hoc nō est nisi iuramēto illo esset mīmoniiū pfectū. q iuramentum adiunctū cōsensui de futuro facit mīmoniiū

Veritas diuina ē fortior q veritas humana. sed p iuramentū veritate diuina firmat aliqd. cū ergo verba expmētia cōsensū de pnti in quibus est sola humana veritas mīmoniiū pficiat: videt q multo amplius id efficere possint verba d futuro iuramēto firmata. **S**icut fm aplm ad Hebr. Omnis cōtrouersie finis est iuramentū. q in iudicio saltē plus standū est iuramēto q simplicī vbo si ergo aliqd simplicī verbo consentiat in aliquā p vba de futuro iuramēto firmata: videt q iudicio ecclie debeat pelli stare cum pma q nō cū secūda

Verba de futuro simpliciter plata spōsalia faciūt. sed iuramentum ibi aliqd opatur. q facit plus q spōsalia. sed vltra spōsalia nō ē nisi mīmoniiū. q facit mīmoniiū. **S**ed qd futurū est nō est. sed iuramentū additū nō facit qn vba d futuro significēt cōsensū de futuro. q adhuc mīmoniiū nō est. **S**icut postq pfectū est mīmoniiū nō o; q alius pensus interueniat ad mīmoniiū. s; post iuramentū aduenit alius pensus q mīmoniiū facit: alē frustra iuraret illud cē futurū. q nō facit mīmoniiū. **R**ūdeo ob: q iuramentū adhibet p pfirmatione dictoz. vñ illud tū pfirmat qd in dictis significat: nec signatū mutat: q tō cum verba de futuro ex ipa significatione sua hēant q mīmoniiū nō faciāt: qd futurū pmittit nō dū sit: etiā si iuramentū adueniat etiā nondū est mīmoniiū factū: sicut mgr in lra dicit. **A**d. i. q ob: q iplere iuramentū licitū est de iure diuino: nō aut iplere iuramentū illicitū. vnde si aliq obligatio sequens iuramentū faciat illud illicitū cū pus fuisset licitū non derogat iuri diuino q iuramentū pus factū nō seruat: q ita est in pposito. illicite eni iurat qd illicite pmittit: pmissio autē de alieno est illicita. vnde cōsensus sequēs p verba de pnti quo aliqd transfert dñum sui corpis in aliā facit pcedēs iuramentū cē illicitū qd pus licitū erat. **A**d. ij. ob: q veritas diuina efficacissima ē ad firmandū illud cui adhibet

vnde patz solutio ad tertiu. ¶ Ad. iij. ob: q iura
mentu opatur aliqd no noua obligatione faciens
sed facta pfirmans: sic graui peccat q ea violat.

¶ Secundus sic pro

cedit: videt q carnalis copula post vba
de futuro p sensu expmientia faciat mrimoniū: qz
magis e p sentire facto q vbo. s3 ille q carnali co
misset facto p sentit pmissioni qua pus fec. s3 vide
tur q multo magis p hoc fiat mrimoniū: q si so
lis vbis de pnti p sensus fieret. ¶ P. p sensus n solu
expfusus: s3 etiā iterptatiu fac mrimoniū. s3 nulla
pot ee maior iterptatio p sensus q carnalis copula
q p hoc pficit mrimoniū. ¶ P. oia iunctio carnal
ppter mrimoniū facta est peccm. s3 mlr no videt pec
care admittes sponsū ad carnalē copulā. q p hoc
fit mrimoniū. ¶ P. n dimittit peccm nisi restituat
ablatū. sed qs n pot mulieri qua deflorauit sb spē
mrimoniū restituere ablatū nisi ea in pugiūm ou
cat. s3 videt q si etiā post carnalē copulā cū alia co
traxerit p verba de pnti q teneat ad pmā redire:
qd no eet nisi iter eos eet mrimoniū. q carnalis co
pula post p sensu de futuro fac mrimoniū. ¶ S3
ptra ē qd dicit Nicola papa. Si p sensus in nuptijs
defuerit: cetera et cū ipso coitu celebrata frustrant.
¶ P. qd psequitur ad aliqd no facit ipm. s3 carnal
copula sequitur mrimoniū sic effectus cam. q n pot
facere mrimoniū. Rñdeo ob: q d mrimoniū pos
sumus loqui duplr. Uno mō qntū ad forz pscie: z
sic in rei veritate carnalis copula n habz q pficiat
mrimoniū cui spōsalia pccesserūt p verba d futu
ro si p sensus interior desit: qz vba etiā de pnti exp
mētia p sensu si p sensus mētis deesset n facerēt ma
trimoniū ut supra dictū est. Alio mō qntū ad iudi
ciū ecclesie: z q in exteriori iudicio fm ea q foris
patent iudicant: cū nihil possit expfusus significare
p sensus q carnalis copula s3 iudiciū ecclesie: carnal
copula pns sponsalia mrimoniū facere iudicat ni
si aliq signa expfusa voli vel fraudis appareant.
¶ Ad. j. ob: q ille q carnali pmisset facto p sen
tit in carnalē copulā fm rei veritatē. s3 in mrimo
niū no p sentit ex hoc ipso nisi fm interpretationē iu
ris. ¶ Ad. ij. ob: q interpretatio illa n mutat rei ve
ritatē: s3 iudiciū qd exterius de reb fit. ¶ Ad. iij.
ob: q si sponsa sponsū admittat credēs eum velle
mrimoniū psumare: excusat a peccō nisi aliq signa
expfusa fraudis appareāt: sic si sūt multū distantis
pditionis: vel qntū ad nobilitatē: vel qntū ad fortu
nā: vel aliud signū cui dēs appareat: sed tñ spōsus
peccat z fornicado: z qd plus ē fraude quā facit.
¶ Ad. iij. ob: q i tali casu spōsus anq aliā duxe
rit tenet ea ducere i vxorē si sunt eqūis pditionis: vl si
spōsa sit melioris pditionis: s3 si aliā duxerit iā sa
ctus ē impotēs ad soluendū illud in qd tenebatur
z iō sufficit si ei de nuptijs puiderit: z ad hoc etiā
no tenet ut qdam dicūt si spōsus sit multo melio

ris pditionis: aut aliqd signū cui dēs fraudis fuerit
qz psumi pbabiliter potest q sponsa no fuerit de
cepta: sed decipi se sinxerit.

¶ Tertium sic proce

ditur: videt q p sensus in occulto factus
p vba de pnti no faciat mrimoniū. res eni i ptate
alterius exns no trāsfert in ptatem alteri nisi co
sentire illo in cuius ptate erat. s3 puella erat in po
testate pns. q no pot p mrimoniū trāsire in ptatez
viri nisi pte p sentiente: z ita si fiat in occulto cōsen
sus etiā p verba de pnti expfusus n erit mrimoniū.
¶ P. sic in mrimoniū ē act noster qsi de essentia
sacri: ita in pnia. sed sacrm pntie n pficit nisi medi
antib eccleie mstris q sūt sacroz dispensatores. q
nec mrimoniū pot pfici in occulto absq sacerdo
tali bñdictione. ¶ P. baptism⁹ qz pot in occulto
fieri z in manifesto: n phibet ab ecclesia fieri i ocul
to. s3 ecclesia phibet clādestina mrimonia. q no pnt
fieri in occulto. ¶ P. inter eos q in scōo gradu si
bi attinet no pot mrimoniū pbi: qz ecclesia phibu
it. s3 silr ecclesia phibuit clādestina mrimonia. q no
pnt ee vera mrimonia. ¶ Sed p: posita cā ponit
effectus. s3 cā efficiēs mrimoniū ē p sensus p verba d
pnti expfusus. q siue fiat in publico siue in occulto
mrimoniū sedq. ¶ P. vbiqunqz ē debita forma z
debita mā ibi ē sacrm. s3 in occulto mrimoniū ser
uat debita mā: q sūt psonē legitime ad pndēdū. z
debita forma: qz sūt vba d pnti p sensu expmētia.
q ē ibi vey mrimoniū. Rñdeo ob: q sic in aliq sa
cramētis qdā sūt d cēntia sacri qd omittis n ē sa
cramētū: qdā aut ad solennitatē sacri pntet qbus
omittis vey pficit sacrm quis peccat qui omittit:
ita et p sensus expfusus p vba de pnti iter psonas le
gitimas ad pndēdū mrimoniū fac: qz hec duo sūt
de cēntia sacri: alia aut oia sūt de solennitate sacri.
qz ad hoc adhibent ut mrimoniū puenitius fiat.
vñ si omittant vey mrimoniū ē: quis peccet sic p
hētes: nisi p aliquā legitimā cām excusent. ¶ Ad
j. ob: q puella n ē in ptate pns qsi ancilla ut sui
corpis ptatē no hēat: s3 qsi filia ad educandū: z iō
fm hoc q libera ē pot se in ptatē alteri absq pte
su pns dare: sic et pot aliqd vel aliq itrare religio
nē absq p sensu pentū cū sit psona libera. ¶ Ad
ij. ob: q actus n in pnia quis sit de cēntia sacri: n
est tñ sufficiēs ad inducēdū pximū effectū sacri. s3
absolutiōē a peccō: z iō o3 q ad pfectōz sacri iter
ueniat act sacerdotis. s3 in mrimoniū act nri sūt
cā sufficiēs ad inducēdū pximū effectū q est obli
gatio: qz qcunqz ē sui iuris pot se alteri obligare:
z iō sacerdotis bñdictionē no reqrit in mrimoniū q
si de cēntia sacri. ¶ Ad. iij. ob: q et phibitū est q
baptismū nullus recipiat nisi a sacerdote nisi i ar
ticulo necitatis: mrimoniū aut no ē sacrm necessi
tatis: z iō no est filia rō. Prohibent aut clādestina
mrimonia pp pcola q inde euenire solēt: qz frōq

ter in talib' e aliq' fraus ex altera pte: frequi et ad alia piugia tranſcūt: dū penitēt de iſtis q' ſubito facta ſūt: r multa alia mala inde accidunt: r ſpēz turpitudis pter hoc hnt. ¶ Ad. iij. dō: q' nō ſūt pbi bita clādeſtina mīmonia q' ſi eſſentialia mīmonij exiſtentia: ſicut ſunt pbi bita mīmonia illegitimarū perſonaz: que ſūt materia indebita huic ſacramento: r ideo non eſt ſimile.

De quartuz sic pro

cedit: v' q' p' ſeſus q' ſac mīmonij ſit p' ſe ſus i carnalē copulā: q' ſic dicit Hiero. Clouētibus v'ginitatē nō ſolu nubere ſz velle nubere dānabile ē ſz nō eēt dānabile niſi eēt v'ginitati d'riū: cui nuptie nō d'riant niſi rōne carnalis copule. q' p' ſeſus volūtatis q' ē in nuptijs ē in carnalē copulā. ¶ S. oia q' ſūt in mīmonio iter virū r vxorē pnt eſſe licite iter frēm r ſoro: rē excepta carnali copula. ſz nō pōt licite iter eos fieri p' ſeſus mīmonialis. q' p' ſeſ' mīmonial ē p' ſeſus i carnalē copulā. ¶ S. ſi mīr dicit viro p' ſeſio i te ut nō cognofcas me: nō ē p' ſeſus mīmonial: q' aliqd ē ibi p' ſubſtātiā p' dicti p' ſeſus ſz nō eēt niſi dicit' p' ſeſus eēt i carnalē copulā. q' rē.

¶ S. i q'libz re inicitū p' ſumatoī rīder. ſed mīmonij p' ſumāt p' carnalē copulā. q' cū inicit p' p' ſeſus v' q' p' ſeſus ſit i carnalē copulā. ¶ S. p' null' p' ſeſus i carnalē copulā ē v'go mēte r carne. ſz beatus Jobes euāgelista p' p' ſeſus nuptialē eēt v'go mēte r carne. q' nō p' ſeſus i carnalē copulā. ¶ S. effect' rīdet cāe. ſz p' ſeſus ē cā mīmonial. cū q' d' eētia mīmonij nō ſit carnal copula: v' q' nec p' ſeſ' q' mīmonij ſac ſit i carnalē copulā. ¶ Rūdeo dō: q' p' ſeſus q' mīmonij ſac ē p' ſeſ' i mīmonij: q' effect' p' p' ſus volūtatis ē ipm volūtū. vñ ſic ſe hz carnalis copula ad mīmonij ita p' ſeſus q' mīmonij cauſat ē i carnalē copulā. mīmonij aut ut ſ dicit' ē nō eētialit' ipa p' ſeſio carnal: ſz qdā associatō viri r vxoris i ordine ad carnalē copulā: r alia q' ex p'nti ad v'z r vxorē p'ntinēt: fm q' eis dat p' tās i in uicē reſpectu carnal copule: r hec associatio piugalis copla dō. vñ p'z q' bñ dixerūt illi q' dixerūt q' cōſeſire i mīmonij ē p' ſeſire i carnalē copulā i p'licite nō explicite. nō enī d'z itelligi niſi ſic i p'licite p'ntinēt effect' i ſua cā: q' p' tās carnal copule i quā p' ſeſit ē cā carnal copule: ſicut p' tās v' tēdi re ſua eēt cā v' ſus.

¶ Ad. j. q' dō: q' p' ſeſ' i mīmonij iō ē dānabil' p' votū v'ginitatē: q' p' talē p' ſeſū dat p' tās ad id qd nō ſz ſic peccaret q' daret p' tātē alit' accipiēdi illud qd ipē i deſposito hz nō ſolu i h' q' ei actualit' tradēt. d' p' ſeſū aut b' tē v'ginit' iſra dicit'. ¶ Ad. ij. dō: q' iter frēm r ſoro: rē nō pōt eēt p' tās i in uicē ad carnalē copulā: ſic nec licite carnal copla: r iō rō nō p' ſeſq'. ¶ Ad. iij. dō: q' illa p' d'itō explicata nō ſolu actui: ſz p' tati r rīaf carnal copule: r iō eēt d'ria mīmonio. ¶ Ad. iij. dō: q' inicitū mīmonij rīder p' ſumato ſic hitue vel p' tās actui q' ē opatio. Rātones aut' p' rīe

oñdunt q' nō ſit p' ſeſus in carnalem copulam expli- cite: r hoc verum eſt.

¶ Ine qd' legitie ſit rē. Cōtra in ſcōis nuptijs nō ē bñdictio ſacerdotalis r tñ ē honeſtas mīmonij. Et dō q' nō ē ibi honeſtas q' tū ad p' ſectā ſignificationē mīmonij. vñ p' defectū ſacri bñdictio intermīttit'. ¶ Mīmonij nō ſac p' ſeſus rē. h' itelligit q' tū ad iudiciū ecclie: ſed q' tū ad iudiciū p' ſcie ſol' p' ſeſus mīmonij ſac firmū. ¶ Quia nō de ca p' te nec de pedib'. v' q' ſit d' excellētissimo loco ſūpta: q' cor eſt membrū p'ncipaliſſimū iuxta qd' ſunt coſte. Et dō: q' cor eſt nobiliſſimū q' tū ad originē vite: ſz caput q' tū ad p' ſemētū v' tū qd' ſit mor' r ſeſ' i qd' p' ſitū vita ſeſitia. ¶ Di. XXIX.

Portet autez

p' ſeſū piugalē rē. Poſtq' oñdit mgr' q' p' ſeſus ſit cā mīmonij. hic oñdit qd' ipediāt p' ſeſ' ne mīmonij efficiere poſſit. r dicit' i p' ſes duas. In p' ma dicit' mīat d' ipedimēto coactōis: in ſcda de ipedimento erroris. xxx. d' ſ. ibi Nec ſolu coactio rē. P' ma in tres. In p' ma oñdit q' coact' p' ſeſ' nō ſac mīmonij In ſcda oñdit q' ſi p' coactionē liber p' ſeſ' adueniat mīmonij v'z erit: ibi Uerū tamen qui inuiti. In tertia qualiter intelligendus ſit aliqd' p' ſenture: ibi. Conſentire autem p' batur.

¶ In q' rāt' q' tuoz. P' mo v'z aliqd' p' ſeſ' poſſit eēt coact'. ¶ 2. v'z aliq' coactio cadat i p' ſtātē virū. ¶ 3. v'z p' ſeſus coactus faciat mīmonij. ¶ 4. v'z aliqd' poſſit cogi a p' te ad p' hēdū mīmonij.

Ad primum sic pro

cedit: v' q' null' p' ſeſus poſſit eēt coactus coactio. n. i libero arbitio cadē nō pōt fm aliquē ſtātū eēt: ut i. ij. l. d' ſ. xxv. d' cū ē. ſz p' ſeſ' ē act' l. ar. q' nō pōt eēt coact'. ¶ S. violētū qd' ē idē qd' coactū: fm p' h' ē cui' p'ncipiū ē extra nil p' ſerēte vi paſſo ſz p' ſeſ' oia p'ncipiū ē itra. q' null' p' ſeſ' pōt eēt coact'. ¶ S. oē p' c'z i p' ſeſū p' ſic. ſz illud q' p' ſic p' c' m cogi nō pōt: q' fm Aug. null' peccat i eo qd' vitare nō pōt. cū q' v'is a iuriſtis diſſiniat eēt maioris rei iper' q' repellī nō pōt: v' q' p' ſeſ' eēt nō poſſit coact' l' violētū. ¶ S. dñiuz libertati oppōit. ſz coactō ad dñiuz p'ntinēt: ut p'z i qdā diſſiniatōe Tullij: dicit. n. q' v'is ē i per' dñiant' retinēs rē iſra imios alieos. q' v'is in li. ar. nō cadit: r ita nec i p' ſeſū q' ē act' eēt. ¶ S. 3. d' illō qd' eēt nō pōt nō pōt aliqd' ipedire. ſz coactio p' ſeſ' ipe dit mīmonij: ut in l'ra d' ē. q' p' ſeſ' pōt cogi. ¶ S. in mīmonio ē qdā p' c' t'. ſz i p' c' t' pōt eēt volūtās coacta. vñ legiſlator: i ite. ref. ad iudicat ratū nō hñs qd' v' ſue met' cā ſc'm ē. q' ē i mīmonio pōt eēt p' ſeſ' coact'. ¶ Rūdeo dō: q' duplex ē coactio l' violētū: vna q' ſac nēcitātē abſolutā: r tale violētū dō a p' hō violētū ſimplr: ut cū qd' aliū corp' alr ipe lit ad metū.

Alia que facit conditionatā necessitatē: 7 hāc vocat p̄hs violentū mixtū: sicut cū q̄s p̄icit merces i mari ne picūtes: 7 in isto violento q̄uis hoc q̄d fit nō sit p̄ se voluntariū: tñ p̄sideratis circūstātis h̄ 7 nūc voluntariū est: 7 q̄ actus in p̄ticularib⁹ sūt iō simplr voluntariū est: sed fm q̄d inuoluntariū vnde hec violentia vel coactio p̄t esse in p̄sensu q̄ est actus voluntatis: nō autē p̄ma. Et q̄ hec coactio fit ex hoc q̄ timet aliq̄d piculū iminentis: iō ista vis idē est q̄d metus q̄ voluntatē cogit q̄damno: sed p̄ma vis cadit etiā in corp̄alibus actibus: 7 q̄ legis latoz nō p̄siderat solū interioris actus: sed magis exteriores: iō p̄ vim intelligit coactionē simplicit̄: p̄pter q̄d vim p̄tra metū diuidit: sed nunc agit de p̄sensu interiori in quē nō cadit coactio seu vis q̄ a metu distinguit: 7 iō q̄tū ad p̄positū p̄tinet idem est coactio q̄d metus. Est autē metus fm iurisperi tos instantis vel futuri piculū cā metis trepidatio. 7 p̄ hoc p̄ solutio ad obiecta: nam p̄me rōnes p̄cedunt de coactione p̄ma: secunde de secunda.

Ad secundū sic pro

cedit: videt q̄ coactio metus nō cadit in p̄stantē viz: q̄ de rōne p̄statis ē q̄ n̄ trepidet i periculis. cū ergo metus sit trepidatio metis rōne periculi iminentis: videt q̄ nō cogat metu. ¶ S̄. oim̄ terribiliū finis est mors fm p̄m̄ in. liij. Ethic. quā si p̄fectissimū inter terribilia. sed p̄stantes non cogunt morte: q̄ etiā fortis picula mortis sustinet. 7 nullus metus cadit in p̄stantē virū. ¶ S̄. iter alia picula p̄cipue timet a bonis p̄iculū fame. s̄ timor infamie nō reputat timor: cadens in p̄stantē virū. q̄ ut dicit lex Timor infamie nō cōtinet illo edēo q̄d metus causa factū est. 7 nec aliq̄s alius met⁹ cadit in constantē virū. ¶ S̄. metus in eo qui metu cogitur peccatū relinquit: q̄ facit cū p̄mittere q̄d nō vult soluere: 7 sic facit cū mentiri. sed nō est cōstatis aliq̄d etiā peccatū minimū. p̄ aliq̄ timore facere. 7 nullus metus cadit in cōstantē viz. ¶ S̄. cōtra Abrahā 7 Isaac constantes fuerūt. sed in eis cecidit metus: q̄ rōne metus dixerūt vxores suas esse sibi sorores. 7 metus p̄t cadere in cōstantē virum. ¶ S̄. vbicūq̄ est violentū mixtum est aliq̄s metus cogens. sed aliq̄s q̄tūcūq̄ p̄stans p̄t pati tale violentum: q̄ si sit in mari merces p̄icit tpe naufragij. 7 metus p̄t cadere in p̄stantē virum.

R̄. ideo dō: q̄ cadere metū in aliq̄d est aliquem metu cogi. cogit autē aliq̄s metu q̄n aliq̄d facit q̄d alio nō veller: ad euitandū aliq̄d q̄d timet. In hoc autē cōstans ab incōstanti distinguit q̄tūz ad duo. Primo q̄tū ad qualitātē piculū q̄d timet: q̄ cōstans seq̄tur rōnez rectā per quā scit aliq̄d. p̄ quo scit oim̄tendū vel faciendū: semp̄ aut minus malum: vel maius bonū eligendū est: 7 iō cōstans ad minus malū sustinēdū cogitur metu maioris mali: nō autē cogit ad maius malū ut vitet minus ma-

lum. sed incōstās cogitur ad maius malū p̄pter metū minoris mali: sicut ad peccatū p̄pter metūz corp̄alis pene: sed p̄tinax ecōtrario nō potest cogi etiā ad minus malū sustinēdū vel faciendū ut euitet maius malum. vnde cōstans est medius inter incōstantē 7 p̄tinacem. Secūdo differūt quo ad estimationē periculi iminentis: quia cōstans nō nisi ex forti estimatione 7 p̄babilī cogitur: sed incōstans ex leui: Prouerbi. xxvij. fugit impius nemi ne p̄sequente. ¶ Ad. j. 7 dō: q̄ p̄stans sicut de forti p̄hs dicit intrepidus est nō q̄ omino non timet: sed quia non timet que non oportet: vel ubi vel quando non oportet. ¶ Ad. ij. dō: q̄ peccata sūt maxima maloz: 7 iō ad hoc nullo modo potest homo cōstans cogi: imo magis debz homo mouē talia sustinere: ut etiā p̄hs in. ij. Ethic. dicit: sed quedā damna corp̄alia sunt minora quibusdam alijs que sunt inter p̄cipua que ad p̄sonam p̄tinet sicut mors: verbera: deonestatō per stuprū: 7 seruitus: 7 ideo ex istis cōstans cogitur ad alia damna corp̄alia sustinēda: 7 hec cōtinent hoc versu: Stuprū siue status verberis atq̄ necis. Nec difert vtrum hec p̄tineant ad p̄sonā p̄p̄iam vel vxoris: vel filioz aut alioz huiusmodi. ¶ Ad. iij. dō. q̄ infamia q̄uis sit magnū dānū tamen ei d̄ facili occurrī potest: 7 ideo non reputat cadēs in cōstantem virum met⁹ infamie fm iura. ¶ Ad. liij. dō: q̄ cōstans non cogitur ad mentiēdum: quia tunc vult dare: sed tamen postea vult petere restitutionem: vel saltem iudici p̄nunciare si se p̄mittit non petiturum restitutionē: non potest autē promittere se non denūciaturum: euz hoc fit cōtra bonum iusticie: ad quod cogi non potest: ut. s. contra iusticiam faciat.

Ad tertium sic proce

ditur: videt q̄ p̄sensus coactus nō tollat m̄rimoniū: q̄ sicut ad m̄rimoniū requirit p̄sensus: ita ad baptisimū requirit intētio. sed coactus timore ad accipiendū baptisimū recipit sac̄m. 7 coactus ad consentiendū aliquo timore m̄rimonio obligatur. ¶ S̄. violentū mixtū fm p̄m̄ plus habz de voluntario q̄ de inuoluntario: sed nō p̄t alit̄ cōsensus coactus esse nisi p̄ violentū mixtū. 7 nō omnino excludit voluntariū: 7 ita adhuc est m̄rimoniū. ¶ S̄. ei qui cōsensit in m̄rimoniū coactus cōsulendū videt q̄ in m̄rimonio illo stet: q̄ speciem mali hz p̄mittere 7 n̄ soluere: a quo ap̄s vult nos abstinere: hoc autē nō est si cōsensus coactio oino m̄rimoniū tolleret. 7 c̄. ¶ S̄. p̄tra est q̄d decre. dicit: Cū p̄sensus locū nō hēat ubi metus vel coactio intercidit: necesse est ubi cōis cōsensus requirit̄ coactionis materia repellat. sed in m̄rimonio req̄ritur cōmunis p̄sensus. 7 c̄. ¶ S̄. matrimonium signat coniunctionē xpi ad eccliaz que fit fm libertatem amoris. 7 non potest fieri p̄ coactū p̄sensus

Uterius videtur quod consensus coactus saltem ex parte cogentis faciat matrimonium: quia matrimonium est signum spirituale puritatis. sed spiritualis puritas que est per charitatem potest esse ad eum que non habet charitatem. et per matrimonium ad eum que non vult.

Si illa que fuit coacta postmodum presertim erit verum matrimonium. sed iste que cogit primo ex consensu illius non ligatur. et ex primo consensu ligatur matrimonio.

Sed contra: matrimonium est relatio equiparantia. sed talis relatio est equaliter in utroque. et si sit impedimentum ex parte unius: non erit matrimonium ex parte alterius.

Uterius videtur quod nec per consensum conditionatum fit matrimonium: quia quod sub conditione ponitur non simpliciter enunciat. sed in matrimonio oportet esse verba simpliciter exprimentia consensum. et additio alicuius consensuum non facit matrimonium.

Si matrimonium debet esse certum. sed ubi dicitur aliquid sub conditione ponitur illud sub dubio. et talis consensus non facit matrimonium.

Sed contra in alijs contractibus fit obligatio sub conditione: et stat stante conditione. et cum matrimonio sit contractus quidam: videtur quod possit fieri per conditionatum consensum.

Respondeo: ad primam questionem quod vinculum matrimonij perpetuum est. unde illud quod perpetuitati repugnat tollit matrimonium: metus autem que cadit in conditione videtur perpetuitatem contractus tollit: quia potest peti restitutio in integrum: quia talis coactio metus que cadit in conditione videtur tollit matrimonium: et non alia. et stans autem vir iudicatur virtuosus que est mensura in omnibus operibus humanis: ut philosophus dicit in iij. Ethicorum. Quidam autem dicitur: quod si assit consensus quibus coactus interiorius: est matrimonium que tunc ad deum: sed non que tunc ad statum ecclesie. que presumit ibi non fuisse consensum interiore propter metum: sed hoc nihil est: quia ecclesia non dicit presumere sed aliquo peccato quousque peccat: peccavit autem si dixit se consentire et non consensit. unde ecclesia presumit eum consensisse: sed iudicatur illum consensum extortum non esse sufficientem ad faciendum matrimonium.

Ad. j. quod dicitur quod intentio non est causa efficiens sacri in baptismo: sed solus eliciens actus agens: sed consensus est causa efficiens in matrimonio: et ideo non est sile.

Ad. ij. dicitur: quod ad matrimonium non sufficit quod voluntarium: sed voluntarium proletem: quia dicitur esse perpetuum: et ideo per violentum mixtum impeditur.

Ad. iij. dicitur: quod non semper dicitur induci ad hoc quod in matrimonio illo steterit: sed solus quando timet periculum de dissolutione: alio autem non peccat: quia si soluere promissa que nolens facit non est species malis.

Ad. ij. quod dicitur: quod cum matrimonio sit quidam relatio et non possit innasci relatio in vno extremo sine hoc quod fiat in alio: ideo quod dicitur impedit matrimonium in vno impedit ipsum in altero: quia non potest esse quod aliquid sit vir non uxoris: vel quod aliquid sit uxor non huiusmodi: sicut mater non habet filium: et ideo contra dicitur: quod matrimonium non claudicat.

Ad. j. quod dicitur: quod quibus actus amatis possit transire in non amate: tamen vno iter eos non potest esse nisi sit mutua amatio: et ideo dicitur philosophus in viij. Ethicorum. et ad amicitiam que in quodam vnione consistit requirit reclamatio.

Ad. ij. dicitur: quod ex consensu libero illi que dicitur consensus coactus est non sit matrimonium nisi in quantum consensus procedens in altero ad huc

manet in suo vigore: unde si dissentiret non fieret matrimonium.

Ad. iij. quod dicitur: quod dicitio apposita aut est de presenti: aut de futuro. si de presenti: et non est tria matrimonium siue sit honesta siue inhonesta: stat matrimonium stante conditione: et ea non stante non stat. sed si sit tria bonis matrimonij non efficit matrimonium: sicut etiam supra de sponsalibus dicitur est. Si autem sit conditione de futuro: aut est necessaria: sicut solent dicitur: et tunc est matrimonium: quia talia futura iam sunt presentia in suis causis: aut est contingens: datio pecunie: vel acceptio parentum: et tunc idem est iudicium de tali consensu sicut de consensu que fit per verba de futuro. unde non facit matrimonium: et per hoc patet solutio ad obiecta.

Ad quartum sic procedit: videtur quod aliquis precepto patris possit compelli ad matrimonium contrahendum. Colloste. iij. filij obedite parentibus vris pro oia. et etiam in hoc eis obedire tenent.

Sed. Sen. xxvij. Isaac precepit Jacob quod non acciperet uxorem de filiabus Chanaan: non autem precepisset nisi de iure preceperat potuisset. et filius in hoc tenet obedire patri.

Sed. nullus dicitur promittere precipue per iuramentum pro illo que non potest cogere ad seruandum. sed parentes promittunt futura matrimonium pro filijs et etiam iuramento firmant. et precepto cogere filios ad implendum.

Sed. pater spiritualis. s. papa potest compellere precepto ad matrimonium spirituale. s. ad epatum accipiendum. et pater carnalis ad carnale matrimonium.

Sed. propter imperium matrimonium filius potest sine peccato religionem intrare. et non tenet ei in hoc obedire.

Sed. si teneret obedire: spiritualia per parentes contracta absque consensu filiorum essent stabilia. sed hoc est contra iura. et contra.

Respondeo: ad quod dicitur: quod cum in matrimonio sit quidam que si fuitus perpetua: pro non potest cogere filium ad matrimonium per preceptum cum sit libere conditionis: sed potest eum inducere ex rationabili causa: et tunc sic se habet filius ad causam illam: ita se habet ad preceptum patris: ut si illa causa cogat de necessitate vel de honestate: et preceptum sicut cogat alio modo.

Ad. j. quod dicitur: quod verbum apostoli intelligitur in illis in quibus sicut pro est liber sui: et hoc modo est matrimonium: pro quod etiam filius sit pro.

Ad. ij. dicitur: quod Jacob alio tenebat ad faciendum hoc quod mandatum Isaac: tamen propter malitiam illorum mulierum: tamen quod semine Chanaan de terra que semine patriarcharum promittebat erat disperdendum: et ideo Isaac preceperat.

Ad. iij. dicitur: quod non iuratur nisi illa conditione subintellecta si illis placuerit: et ipsi obligantur ad eos bona fide inducendum.

Ad. iij. dicitur: quod quidam dicunt quod papa non potest precipere alicui quod accipiat episcopatum: quia consensus debet esse liber: sed hoc posito periret ecclesiasticus ordo: nisi enim aliquis posset cogi ad suscipiendum regimen ecclesie: ecclesia conservari non posset: cum quandoque illi que sunt idonei eo hoc nolint suscipere nisi coacti. Et ideo dicitur: quod non est sile hinc inde: quia non est aliqua corporalis seruitus in matrimonio spirituali sicut in corporali. est enim spirituale matrimonium sicut quodam officium dispensande

reipublice. j. Coi. iij. Sic nos existimet homo rē. Egati pncipis Jordani rē. Uidet q nō possit si eri mrimoniū p internūcio: q: si ante aduentum nunciū alter peniteat nō erit mrimoniū. Et ob: q: pōt aliq̄s alterū pcuratorē p̄stiuere ad p̄sentiedū tū si ante peniteat q̄ ille cōsentiat n̄ est mrimoniū nec in rei veritate: nec fm iudiciū ecclie si aliq̄bus signis appareat eum penituisse: sed ex quo consensu p internūcio factus est: mrimoniū tenet ac si ip̄e fecisset. Cōsentire autē pbatur rē. hoc intelligitur q̄tum ad forum ecclie: q: q̄tum ad forū conscientie si interius dissentiat q̄uis exterius nō reclamet non est matrimonium. Di. XXX.

Nec solum coactio. Postq̄ ostendit magister q̄ p̄sensus mrimoniū impedit p coactionē: hic ostēdit q̄ impeditur p errozē. Et diuiditur hec distinctio in pres tres. In p̄ma determinat de impedimēto errozis. In sc̄da de p̄sensu qui fuit in mrimonio beate virginis: ibi p̄missis aliq̄d addendū est rē. In tertia de cā finali mrimoniū: ibi Exposito que sit efficiens rē. Circa p̄mū tria facit. P̄mo ostēdit q̄s erroz: mrimoniū impediāt. Sc̄do obijcit in p̄trariū: ibi Sz obijcit de Jacob rē. Tertio soluit: ibi Sed qd̄ ibi factū est rē. P̄missis aliq̄d rē. Hic determinat de p̄sensu q̄ fuit in mrimonio beate virginis. r̄ circa hoc duo facit. P̄mo ostēdit cuiusmodi consensus ille fuit. Sc̄do ostēdit q̄ mrimoniū illud fuit p̄fectū: ibi Inter quos ut ait Aug. rē. Exposito que sit rē. Hic determinat de cā finali mrimoniū: r̄ p̄mo de causa mrimoniū in generali. Sc̄do de causa mrimoniū beate virginis: ibi Dabit autē p̄uq̄tū rē. Circa p̄mū duo facit. P̄mo ponit causas finales mrimoniū: r̄ principales r̄ secundarias. Sc̄do excludit errozē: ibi Nec est assentiendū rē. ubi duo facit. P̄mo ostēdit q̄ malus finis n̄ facit q̄ non sit matrimonium. Secūdo ostendit q̄ nō facit q̄ non sit matrimonium bonum: ibi Et licz sine non bono rē.

Hic duplex qd̄. P̄ma de mrimonio in cōi. Sc̄da de mrimonio beate virginis. Circa p̄mū tria querant. P̄mo vtrū erroz: de sui natura mrimoniū impediāt. Sc̄do q̄s erroz. Tertio de causa finali matrimonij.

Ad primū sic proceditur: videt q̄ erroz nō debeat poni mrimoniū impedimētū p se: p̄sensus enī qui est cā efficiens mrimoniū impedit sicut r̄ voluntariū. sed voluntariū fm p̄m in 3. Eth. poni impediti p̄ ignorantia que nō est idem qd̄ erroz: q: ignorantia nullā cognitionē ponit. sz erroz: ponit eo q̄ approbare falsa p̄ veris sit erroz: fm Aug. q̄ nō debuit

hic poni impedimētū mrimoniū erroz: sed magis ignorantia. Illud pōt impedire mrimoniū d̄ sui natura qd̄ habet p̄trarietate ad bona mrimoniū. sed erroz nō est h̄mōi. q̄ erroz: de sui natura n̄ ipedit mrimoniū. Sicut p̄sensus requirit ad mrimoniū: ita intentio requirit ad baptisimū. sed si aliq̄s baptizat Johanne r̄ credit baptizare Petru: nihilomin⁹ Jōhes vere baptizatus est. q̄ erroz: nō excludit mrimoniū. Sicut inter Liam r̄ Jacob fuit vez mrimoniū. sed ibi fuit erroz. q̄ erroz: non excludit mrimoniū. Sed cōtra est qd̄ in Digestis dicit. Quid tam cōtrariū est cōsensui q̄ erroz: sed cōsensus requirit ad mrimoniū. q̄ erroz: mrimoniū impedit. Sicut cōsensus aliq̄d voluntariū nominat. sed erroz: ipedit voluntariū: q: voluntariū fm p̄m r̄ Grego. Nissen. r̄ Damas. est cuius p̄cipiū est in aliquo sc̄iente singularia in q̄bus est actus: qd̄ erranti nō cōpetit. q̄ erroz: mrimoniū n̄ ipedit. R̄ iudeo dō: q̄ quicqd̄ ipedit cām de sui nā ipedit r̄ effectū s̄lr. cōsensus autē est cā mrimoniū: ut dictū est: r̄ iō qd̄ euacuat p̄sensū euacuat matrimonij. p̄sensus autē volūtatis est actus q̄ p̄supponit actū intellectus: deficiēte autē p̄mo nō est defectū p̄tingere in sc̄do: r̄ iō qm erroz: cognitionē impedit: sequit etia in ip̄o p̄sensus defectus: r̄ p̄ p̄m mrimonio: r̄ sic erroz: de iure nāli habz q̄ euacuet mrimoniū. Ad. i. q̄ dō: q̄ ignorantia differt simpliciter loquēdo ab erroze: q: ignorantia de sui rōne nō iportat aliq̄d cognitionis actū: sz erroz: ponit iudiciū rōnis p̄uersū de aliquo: tñ q̄tū ad hoc qd̄ est ipedire voluntariū nō differt vtz dicit ignorantia vel erroz: q: nulla ignorantia pōt ipedire voluntariū nisi q̄ hz errozē adiunctū: eo q̄ act⁹ voluntatis p̄supponit estimationē siue iudiciū de aliq̄ in qd̄ fert. vñ si est ibi ignorantia oportet eē errozē: r̄ iō etiā ponit erroz: qm cā p̄xima. Ad. ij. dō q̄ quis nō p̄trariet fm se mrimonio: cōtrariet tñ cā q̄tū ad cām suā. Ad. iij. dō: q̄ character baptisimalis n̄ causat ex intēione baptisatis directē: sz ex elemēto māli exteri⁹ adhibito: intēio autē opat solū ut dirigēs elemētū māle ad effectū p̄p̄riū. sed vincalū p̄iugale ex ip̄o p̄sensu causat directē: r̄ iō n̄ est s̄lr. Ad. iij. dō: q̄ sic m̄g in l̄ra dicit matrimonij qd̄ fuit iter Liā r̄ Jacob n̄ fuit p̄fectū ex ip̄o p̄cubitu q̄ ex erroze p̄tingit: sz ex p̄sensu q̄ postmodū accessit: tñ vtz de p̄cō excusat ut in l̄ra p̄.

Ad secundū sic procedit: videt q̄ ois erroz mrimoniū ipedit: at: r̄ nō solū erroz: p̄ditōis: aut p̄sone ut in l̄ra dō: q: qd̄ alicui p̄cuiit fm se: p̄uenit ei fm totū suū ambitum. sed erroz: d̄ sui natura habet q̄ mrimoniū impediāt ut dictū est. q̄ ois erroz mrimonium impedit. Sicut si erroz: inq̄tū h̄mōi mrimonium impedit: magis erroz: magis debz impedire. sz magis est erroz: fidei qui est in hereticis nō credentib⁹

hoc factum est error persone. magis dicitur impedire quam error persone. Error non euacuat matrimonium nisi in quantum tollit voluntarium. sed ignorantia cuiuslibet circumstantie voluntarium tollit: ut patet in 3. Et hoc non solum error conditionis et persone matrimonium impediunt. Sicut conditio fututis est aliquid annexum accideas persone: ita qualitas corporis aut animi. sicut error conditionis impedit matrimonium. et eadem ratio error qualitatis aut fortis. Sicut ad conditiones persone patet seruitus et libertas: ita nobilitas vel ignobilitas: aut dignitas stat et puatio eius. sicut error conditionis libertatis vel seruitutis impedit matrimonium. et error alioz dictorum. Sicut ad conditiones seruitutis impedit: ita et disparitas cultus et ipotetia cocundi: ut in fra dicitur. Sicut error conditionis ponit impedimentum matrimonium: ita error circa alia huiusmodi debet impedimentum matrimonium poni. Sicut dicitur: nec error persone matrimonium impedit: quia sicut emptio et quedam dicitur ita et matrimonium. sicut emptio et venditio si de auro equalis pro alio auro non impedit venditio. et nec matrimonium impeditur si pro vna muliere alia accipiat. potest contingere quod pro multis annos isto errore detineatur et filios et filias generet filii. sicut graue est dicitur quod tunc eorum diuidendi. et error primus non frustrat matrimonium. potest contingere quod frater viri in quem se credit consentire mulier offerat ei et cum eo commisceat carnaliter: ut quod non possit redire ad illam in quem se sentire se credit: sicut dicitur stare cum fratre eius: et sic error persone non impedit matrimonium. Respondetur ob id: quod sicut error ex hoc quod inuoluntarius causat habet excusare peccatum ita habet quod matrimonium impedit ex eodem errore: autem non excusat a peccato: nisi sit illi circumstantie cuius appositio vel remotio facit diuina liciti et illiciti in acta si enim aliquis percussat patrem baculo ferreo quem credit lignum esse: non excusat a toto: quia forte a tanto: sed si credat quod percussit filium causa disciplina: et percutiat patrem: excusat a toto diligentia debita adhibita. unde ob id error quod matrimonium impedit sit alicuius error qui sunt de cetera matrimonium. duo autem includit matrimonium ipsum: scilicet personas que coniunguntur: et mutua preterit in inuicem in quo matrimonium consistit. primum autem tollit per errorem persone. secundum per errorem conditionis: quia si uis non potest preterit sui corporis alteri tradere sine consensu sui. et per hoc habi duo errores matrimonium impediunt et non alij. Ad id ob id: quod error non habet ex natura generis quod impedit matrimonium: sicut ex natura obiecti adiecte: put scilicet error alicuius error qui sunt de cetera matrimonium. Ad id ob id: quod error: infidelis de matrimonio est circa ea que sunt matrimonium preuenientia: sicut an sit factum: vel an sit licitum. et ideo error: talis matrimonium non impedit: sicut nec error circa baptismum impedit acceptioem characteris: dummodo intendat facere vel recipere quod ecclesia dat: quia quis credat nihil esse. Ad id ob id: quod si quilibet ignorantia circumstantie causat inuoluntarius quod excusat peccatum ut dicitur et per hoc ratio non sequitur. Ad id ob id: quod diuersitas fortis non variat aliquid error qui sunt de cetera matri-

monij: nec diuersitas qualitatis: sic facit conditio fututis. et ideo ratio non sequitur. Ad id ob id: quod error nobilitatis in quantum habet non euacuat matrimonium eadem ratione que nec error qualitatis. sicut si error nobilitatis vel dignitatis redudat in errorem persone tunc impedit matrimonium. unde si consensu mulieris ferat in ista persona directe: error de nobilitate ipsius non impedit matrimonium. si autem directe intendit preterire in filium regis quocumque sit ille: tunc si alius preterit ei quod filius regis est error persone et impedit matrimonium. Ad id ob id: quod error et illorum impedimento matrimonium quod ad ea que faciunt personas illegitimas impedit matrimonium: sicut de errore illorum non facit mentionem: quia illa impediunt matrimonium siue cum errore siue sine errore sunt: ut si aliquid contra habeat cum subdiacono siue sciat siue non sciat non est matrimonium: sicut conditio fututis non impedit si futurus sciat: et ideo non est sile. Ad id ob id: quod pecunia in contractibus accipit quasi mensura aliarum rerum: ut patet in 5. Et hoc non quasi pro se queritur: et ideo si non detur illa pecunia que creditur sed alia equalis: nihil obest contractui. sed si in re queritur propter se esset error: impediretur contractus: sicut si alicui venderet alium pro equo: et sile est in proposito. Ad id ob id: quod quicunque fuerit cum ea: nisi de nouo sentire velit non est matrimonium. Ad id ob id: quod si ante non pretererat in fratre eius: potest eum quem per errorem accepit retinere: nec potest ad fratrem eius redire precipue si sit cognita carnaliter ab eo quem accepit. si autem consenserat in primum pro uerba de preterit: non potest secundum hoc primo redire: sed potest vel seculum relinquere et ad primum redire: et ignorantia facti excusat peccatum: sicut et excusat post preteritum matrimonium si a sanguineo viro fraudulenter cognosceretur: quia fraus alterius non debet sibi preiudicare.

H tertius sic proceditur. videtur quod matrimonium non possit esse ex consensu alicuius in aliqua parte cum in honesta: vnius enim vna est ratio. sed matrimonium est vnum factum. ergo non potest fieri ex alterius finis intentione quam illi ad quem a deo instituta est. scilicet ad precreationem proli. Sicut coniunctio matrimonium est a deo: ut patet Math. xix. Quos deus coniunxit homo non separet. sicut coniunctio que fit propter turpes causas non est a deo. ergo non est matrimonium. Sicut in alijs sacris si non seruet intentio ecclesie non est verum factum. sed intentio ecclesie in sacro matrimonio non est ad aliquam turpem causam. ergo si ex aliquo turpi causa matrimonium contrahatur: non erit verum matrimonium. Sicut secundum Boccium. cuius finis bonus ipse quoque bonus. ergo si est matrimonium si propter malum finem fiat. Sicut matrimonium significat coniunctionem christi et ecclesie: sed ibi non cadit aliquo turpitudine. ergo nec matrimonium potest contrahi propter aliquam turpem causam. Sed contra est: quia qui baptizat alium intentione lucrandi vere baptizat. ergo et qui contrahit cum aliqua intentione lucri verum est matrimonium. Sicut hoc idem probatur

p exempla r auctoritates q̄ ponuntur in lra. **RE**
 spondeo dō. q̄ cā finalis m̄imonij pōt accipi ou-
 plicat. s. p se r p accidēs. Per se quidē cā m̄imonij
 est ad quā m̄imonij ē de se ordinatū: r hec semp
 bona ē. s. pcreatio plia: r fornicatiōis vitatio. S3
 p accidēs cā finalis ipius ē hoc qd̄ p̄bētes intēdūt
 ex m̄imonio: r qz hoc qd̄ ex m̄imonio intēdit p̄fectū
 ad m̄ionij: r pōra nō variant ex posterioribus s3
 ecōuerso: iō ex illa cā nō recipit m̄ionij bonitatē
 v̄l maliciā: s3 ipsi p̄bētes quoz ē finis p se: r quia
 cāe p accidēs sunt ifinite: iō ifinite tales cāe pnt cē
 m̄ionij: quaz sūt qdā honeste: r quedā ihoneste.
Ad. i. q̄ dō: q̄ v̄z ē de cā p se r pncipali. s3 qd̄
 h3 vnū finē p se r pncipalē: pōt hēre plures fines
 secundarios p se r ifinitos p accidēs. **Ad. ij.** dō q̄
 p̄iunctio pōt accipi p ipsa relatiōe q̄ ē m̄ionij: et
 talis sp̄ ē a deo: r bona ē a quacūq̄ fiat cā: vel pro
 actu eoz q̄ p̄iungūt: r sic ē q̄nq̄ mala: r n̄ ē a deo
 simplicit̄ loquēdo: nec ē incōueniēs q̄ aliq̄ effect⁹
 sit a deo cuius cā mala ē: sicut ples q̄ ex adulterio
 suscipit: nō enī ē ex cā illa inq̄tū ē mala: s3 inq̄tū
 aliqd̄ h3 de bono fm q̄ ē a deo: q̄uis nō simplicit̄
 sit a deo. **Ad. iij.** dō: q̄ intētio ecclē q̄ intēdit tra-
 dere sac̄m ē de necitate cuiuslibet sac̄i: ita q̄ ea n̄
 obseruata nihil in sac̄is agit: s3 intētio ecclē q̄ intē-
 dit vtilitatē ex sac̄o pueniētēz ē de bene cē sac̄i: r
 nō de necitate eius. vñ si nō obseruet nihilomin⁹
 ē v̄z sac̄m. s3 p̄mittēs hanc intētionē peccat:
 sicut si in bap̄mo nō intēdat sanitas mētis quā ec-
 clesta intēdit: r similr ille q̄ intēdit m̄ionij p̄bere
 q̄uis m̄ionij nō ordiet ad illū finē quē ecclā intē-
 dit: nihilomin⁹ v̄z m̄ionij p̄trabit. **Ad. iij.**
 dō: q̄ illud malū intētur nō ē finis m̄ionij sed cō-
 trabentū. **Ad. v.** dō: q̄ ipsa vnio ē signū p̄iun-
 ctionis xpi r ecclē: r nō operatio vnioz: ideo
 ratio non sequitur. **Ad. ii.**

Unde queritur d

m̄ionio beate virginis. Et circa hoc
 querūt tria. **Primo** de voto r m̄i-
 monio b̄tē virginis. **Secūdo** v̄z fuerit
 illud m̄ionij p̄fectū. **Tertio** v̄trū fuerit aliq̄n
 p̄sumatum: vt **Eluidius** dicit.

Ad primū sic proce

dit: v̄ q̄ beata virgo nō debuerit v̄gini-
 tatē vouere: qz i lege maledictō debēbat
 illis q̄ semē nō reliquebāt sup terrā: vt p3 Deuter.
 vj. s3 adhuc ourabat stat⁹ legis. q̄ nō debuit v̄gini-
 tatē vouere. **S.** votū v̄ginitatis p̄tinet ad p̄fecti-
 onē p̄silioz. r talis p̄fectio debuit a xpo ichoari
 q̄ veiguit legē p̄silia adimplere. q̄ an xpi aduētū nō
 debuit v̄ginitatē vouere. **S3** in mife xpi de-
 bebāt ois cē p̄fectio. s3 votū v̄ginitatis ē de maxia
 p̄fectiōibus. q̄ nō debuit ei deesse. **Lter⁹** v̄ q̄ n̄
 debuit cē m̄ionio iūcta: qz vouētib⁹ v̄ginitatēz nō fo-

lū nubē s3 velle nubere ē dānabile: vt **hiero.** dicit. s3
 nihil dānabile debuit cē i beata v̄gine. q̄ postq̄ vir-
 ginitatē vouit nubere nō debuit. **S.** vouēs vir-
 ginitatē piculo se exponeret si se in p̄tēz viri tra-
 deret. s3 hoc ē p̄c̄m. q̄ b̄tā virgo nō debuit sui po-
 testatē alteri tradere nubēdo. q̄ nec nubere. **S.**
 quicūq̄ p̄sentit in m̄ionij: p̄sentit aliquo mō in
 carnale copulā ad min⁹ implicite. s3 p̄sentit in car-
 nale copulā aliqd̄ d̄minuit de puritate v̄ginitatis
 ad minus q̄tū ad v̄ginitatē mētis. cū q̄ m̄i dei dbe
 ret talis puritas q̄ maior sub deo neq̄ intelligi: vt
Ansel. dicit: v̄ q̄ nō debuit nubere. **Sed** ē
 qd̄ dicit **Marth.** i. Cū cēt dēspōsata rē. i. ter. r glo.
S. xps sua natiuitate debuit ita v̄ginitatē cō-
 mēdare q̄ nuptiā nō derogare. nō at melius po-
 tuit v̄trūq̄ approbare q̄ vt d̄ v̄gine nupta nasceret
 q̄ rē. **Lterius** v̄ q̄ cāe m̄ionij eius assignatē in
 lra nō sint p̄ueniētēs: qz diabolus cui; hēat lucida
 n̄lia: plura pōt cognoscere n̄li cognitiōe q̄ hō. s3
 hō etiā sensu pōt cognoscere de aliq̄ an sit v̄go. q̄
 multo fortius diabol⁹ hoc scire poterat. **S.** dia-
 bolus b̄n scit q̄ illa ē virgo q̄ nunq̄ p̄iuncta ē viro
 sed diabolus scire poterat q̄ **Joseph** nunq̄ carna-
 li ei p̄iunctus fuerat. q̄ p hoc q̄ erat nupta n̄ occul-
 tabat ei v̄ginitas m̄is dei. **S.** misterij d̄nitad
 xpi nō minus miracul⁹ q̄ v̄ginitate m̄is d̄mōstra-
 tum ē. s3 illa miracula diabol⁹ vidit. q̄ nō oportuit
 q̄ misterij icarnatiōis eius ei p nuptias m̄is cēla-
 ret. **Item** si nō cēt nupta nō poterat lapidari q̄
 p̄ter suspiciōē fornicatiōis q̄si adultera. q̄ v̄ q̄ nō
 pp hoc oportebat cā nubere. **S.** ex hoc q̄ non
 nupta fuit; iudei magis edificati fuissent ad fidez
 q̄ scriptū iuenerūt. Ecce v̄go p̄cipiet: r ita v̄ginitas
 m̄is nō debuit eis p nuptias occultari. **Itē** xps
 venit vt labores n̄ros sustineret: r p hoc auferret.
 q̄ nō oportuit q̄ hēret mater eius avirū d̄ ei obse-
 quia. **R.** spondeo dō: q̄ in beata v̄gine debuit ap-
 parere de illud qd̄ p̄fectiōis fuit. v̄ginitas autē q̄uis
 in se optima: tamē pro tēpore illo ei matrimonij
 p̄ferēbat p̄pter expectatiōē benedicti seminis
 p viam generatiōis venturi: r ideo beata v̄go vo-
 uit v̄ginitatē tanq̄ optimū r sibi acceptissimū:
 non tamē simplr sed sub cōditione honestissima
 hac. s. nisi oculus alij ordiaret: nec istā p̄ditionēz ap-
 posuit vt dubitaret an veller v̄go p̄manē: s3 an ce-
 beret: r hoc ē qd̄ **Aug.** in lra dicit: q̄ p̄posuit se p̄se-
 ueratnā v̄gine: nisi deus aliter ordiaret. **Ad. i.**
 q̄ dō: q̄ beata virgo fuit cōfinitū veteris r noue le-
 gis: sicut auroz diei r noctis: r ideo votū eius sa-
 puit nouā legē inq̄tūz v̄ginitatē vouit: r veterēz
 inq̄tūz cōditionē apposuit. **Ad. ij.** dō: q̄ p̄se-
 ctio cōsilioz q̄tum ad p̄sumatiōē incipe debuit
 a xpo: s3 q̄tūz ad aliq̄ū ichoatiōē p̄ueniētē a
 matre eius icēpit. **Ad. ij.** dō: q̄ p̄ueniēs fuit ma-
 trē xpi m̄ionio esse iunctam: tum p̄pter causas
 in littera assignatas: tum etiāz p̄pter alias causas

quaz pma e vt significaz ecclaz q e virgo r spon-
 sa: scdo vt p Joseph genealogia Marie texeret:
 no eni erat p suctudo apud hebreos ex pte mliez
 genealogia pputare. tertia vt vginib' excusatol
 leret si de fornicatide ifamant. quarta vt nuptias
 xps sua natiuitate approbaret. quita vt maior p
 sectio vginatit i beata virgie ostederet: du in ipo
 m'ionio virgo pmasit. Ad. i. q. od: q post votu
 viginatit absolute factu no pot aliqs in m'ioniu
 p'sentire sine p'co: qz si sit votu solene no sit veru
 m'ioniu. si at sit votu simplex vez m'ioniu est
 qd sequit: tñ peccat p'traheret: votu at beate vir-
 ginis no fuit solene: s' simplex i corde expressum:
 nec absolutu s' sub p'ditio: vt in lra p: r io p'oz
 it sine p'co ex spall ipis sancti p'filio cui' disposi-
 tio p'ditionalr in suo voto cadebat i m'ioniu co-
 sentire. Ad. ij. od: q beata vgo anteq' p'traherz
 cu Joseph fuit certificata diuinitus q Joseph in lili
 p'posito erat: r io no se comisit piculo nubea: nec
 tñ p'pter hoc aliqd vitatu dep'it: qz illud p'positu
 no fuit p'ditionalr in p'sensu appositu: talis eni co-
 ditio cu sit p' m'ionij bonu. s. plem p'reanda ma-
 trimoniū tollit. Ad. iij. od: q copula carnal ce-
 cidit iplicate sub p'sensu beate vginis: sicut acc' ipi
 cite p'inet in potetia: vt ex. s. dicit p. potetia at
 ad carnale copula no p'riatur vginatit: nec omi-
 nit aliqd de puritate ipsi nisi rōe actus: q ddem
 nuq' fuit in p'posito beate vginis: s' erat ia certifi-
 cata q act' nuq' seq' deberet. Ad. iij. q. od: q rati-
 ones q in lra ponit puenientes sūt: quaz vna acci-
 pit ex pte p'cepti. s. vt part' diabolo celaret: secūda
 ex pte m'is vt. s. n lapidaret: tertia ex pte Joseph
 scilz vt obsequeret r m' r puero: r testimoniu p-
 ber vginatit. Ad. i. q. od: q diabol' cognitione
 nali bñ potuisset p'cedere vginatit m'is dei cu to-
 to hoc q nupta erat: nisi phibit' fuisset a diligēt
 examiatioe eoz q circa ipam erat diuina virtute.
 Et similt' od ad. ij. Ad. iij. od: q p alia et mira-
 cula no apte poterat cognoscē ipm eē filiu dei: qz
 sil videbat i eo signa i'firmatit r vtuū. vñ si aliqn
 aliqd de diuinitate ei' p'fitebat: magis ex p'sumptioe
 q ex certitudine p'cedebat: s' hoc pp p'cedēs vatici-
 niū fuisset certissimū signū filij dei viuētis. Ad
 iij. od: q itelligit de lapidatioe ifamie: vel qz erat
 de stirpe sacerdotali ex pte m'is: qd p' hoc q
 Elisabeth q erat de filiab' Harō dicit eius cogna-
 ta: Luc. i. filia at sacerdotis et no nupta dephensa
 in stupro lapidabat: vt p' Levit. xxj. s' ex pte pa-
 tris erat de stirpe David: bñ eni poterat p' matri-
 moniu p'ungi filie Aaron illis de tribu regia: vel
 et qbuslibet alterius trib': eo q no' acceperat here-
 ditatē diuisaz ab alijs tribub': r sic ex hoc no po-
 tuit cōfusio sortiu puenire: q erat cā phibitionis
 m'ionij p'benū iter illos q erant de diuersis tri-
 bub'. Ad. v. od: q oīs maluit pmittere iudeos
 dubitare de veritate sua q de castitate m'is: sciens

lubrica eē vginatit famā: vt Ambio. dic. Ad
 vj. od: q xps no debuit necessitat' solatiū refutare
 qz hoc pueritatio magis e q hūilitatis.

Ad secundū sic pro

Accidit: vt q m'ioniu p'dictu no fuerit pfe-
 ctu: pfectu eni m'ioniu ex absoluto co-
 sensu pcedit. s' b'ra vgo no absolute in m'ioniu
 p'sensisse vt: sicut nec absolute vouisse: cu i vtroqz
 se dispōni oīne p'miserit: vt in lra dē. q no fuit pfe-
 ctū m'ioniu. Ad. iij. significatio e de eēntia matri-
 monij inq'tū e sacm. s' m'ioniu illud no fuit pfe-
 ctū i p'significatioe: vt in lra dē. q no fuit pfectuz sa-
 cramētū. Ad. v. vbi deest vltia p'sumatio no e vera
 pfectio. s' m'ioniu b'te vginis nunq' fuit p'sumatu.
 q n fuit v' pfectu. Ad. iij. pfectu dē eē m'ioniu ex eo
 q hz bonu plis. s' illud m'ioniu n hūit bonu p-
 lis: qz ples q fuit i illo m'ionio educata no fuit ef-
 fect' illius m'ionij: sicut nec filius adoptiu' dē bo-
 nu m'ionij. q no fuit pfectū m'ioniu. Ad. iij. post
 pfectū m'ioniu no licet alicui spōsam dimitte. sed
 Joseph q'uis eēt iustus volebat eā occulte dimitte:
 vt dē Matth. i. q nodū erat pfectū m'ioniu. Ad. iij.
 p' dei pfecta sūt opa. s' illō m'ioniu fuit diuinitus in-
 spiratū. q fuit pfectū. Ad. iij. p m'ioniu no dicitur
 aliq' p'uges nisi sit pfectū. s' Maria dē p' iunx Jo-
 seph: Matth. i. q fuit iter eos pfectū m'ioniu.
Respo deo od: q duplex est pfectio m'ionij: vna
 q'tuz ad eē ipius q fit p cōsensum verbis de p'senti
 exp'ituz: r tali pfectione matrimoniu illud pfectuz
 fuit. Alia e pfectio q'tū ad operationē: r sic no fu-
 it pfectuz: qz actus p'p'ius m'ionij e carnalis copu-
 la. Ad. i. od: q beata vgo absolute in m'ioniu
 cōsensit: vt certificata diuinitus: s' in m'ioniu sic
 cōsentiens vrginitatē suaz deo cōmisisse in lra dē-
 citur. Ad. ij. od: q significatio no quelibet e de
 eēntia sacri: sed illa qua significat effectus sacri: et
 ideo rō no sequit. Ad. iij. od: q rō illa pcedit d
 secūda pfectione: que cōsumatio dicit m'ionij.
 Ad. iij. od: q proles no dicit bonū m'ionij
 solū inq'tum p m'ioniu generat: sed inq'atūm
 in matrimonio suscipit r educatur: r sic bonum
 illius m'ionij fuit proles illa: r no p'imo mō: nec
 tamē de adulterio natus nec filius adoptiuus qui
 in m'ionio educat e bonū m'ionij: qz m'ioniu n
 ordiat ad educationē illoz: sic b' m'ioniu fuit ad
 b' ordinatū spāliter qz ples illa suscipet i eo r edu-
 caret. Ad. v. od: q Joseph noluit eā dimitte qd
 aliā ducit: v' pp aliq' susp'cionē: sed qz timebat
 tate scitat' cohabitare p'pter reuerētiā. vñ dicituz
 est ei: nolū timere: Matth. i.

Ad tertiu sic proce

Aditur: videt q matrimoniu illud fuerit
 aliqn p'sumatu: dē eniz Matth. i. Aliq'
 pueniret iuenta e in vtero habēs de spiritu sancto

Et ite: nō cognoscebat eā donec peperit filiū suū p̄t
mogenitū. q̄ videt q̄ post cognouit eā. ¶ S. p̄t
mū dī respectu sc̄di. sed x̄ps in aucte inducta dicit
p̄mogenitū filiū virgis. q̄ post p̄mū hūit aliū: et sic
m̄fionūz illud saltē post x̄pi natiuitatē p̄sumatū
fuit. ¶ S. nō defuerūt v̄ba euāgelistis ad exp̄mē
duz suā intētiōē. s̄z nūq̄ exp̄sserūt q̄ Joseph am
plius eā nō cognoscēt. q̄ post x̄pi gnationēz matri
moniu fuit cōsumatuz. ¶ S. Joseph dī p̄t x̄pi in
plurib̄ euāgelij locis: et dī etiā hīc fratres: q̄d non
eēt s̄ m̄fionū illud nunq̄ fuisse p̄sumatuz. q̄ rē.
¶ S. duo corpa nō p̄t simul eē i eodē loco. ergo
x̄ps nō potuit exire de vētre m̄ris itegritate v̄gini
tatis manēte: et sic nō fuit incōueniēs q̄ m̄fionūz
illud p̄sumarēt. ¶ S. Abraā et alij p̄ies q̄ p̄iugūz
v̄i sunt maxime dignitatis fuerūt. q̄ nihil dep̄ssit
matri x̄pi s̄ m̄fionūz p̄sumassit. ¶ S. Heluidius
objicit: Si turpe ē x̄po m̄rem cognosci p̄ partū:
q̄to magis p̄ genitalia virgis eē natū. S̄z: vir
gitas corruptōi p̄ponit. s̄z mater x̄pi debuit eē i ex
cellētissimo statu. q̄ debuit eē virgo: et sic n̄ debuit
illud matrimoniu p̄sumari. ¶ S. nō ē pbabile q̄
Joseph audēt v̄terū quē tēplū dei nouerat attin
gere: vt Hiero. dicit. ¶ Espōdeo dō: q̄ mater x̄pi
aī partū: et post p̄tū in cinū virgo p̄mā
sit. sed et v̄ginitati aī partū iudei et ebionite dero
gāt: dicitēs x̄pm ex Joseph semie eē natū. eius at
v̄ginitati i partū p̄bi derogabāt. dicitēs non posse
duo corpa eē i eodē loco. sed virginitati et post p̄tūz
Heluidi quidā ideota et sacerdos ausus est dero
gare: q̄ loq̄citātē faciendā estimāo: accepta mā dī
sputādā a blasphemis matris dei icipit: dicitēs eaz
post partū a Joseph cognitā: q̄ quē Hiero. libru
p̄scripsit. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ anteq̄ nō sp̄ denotat or
dinē ad illud q̄d futuz ē fm rei v̄itate: s̄z q̄nq̄ ad
illud q̄d futuz sperat fm cōez cursuz: fm q̄ dī iste
anq̄ hēret. xx. ānos mortuus ē: et sic ē i p̄posito: et
s̄z li donec q̄nq̄ significat h̄ q̄d p̄cessit terminari
venīte eo q̄d expectat: vt cū dī: sede hic donec ve
niā: q̄nq̄ at nō sic: vt cū dī. j. Cor. xv. Opoz illū
regnare donec ponat oēs inimicos rē. nō q̄ tēpus
regni ei s̄mial ad subiectionē inimicoz: s̄z biectō
inimicoz i tpe regni icludif. ¶ Ad. ij. dō: q̄ p̄mo
genitū dī aī quē nullus: quīs post ip̄m nō sit aliū:
als v̄nigēti ius p̄mogēture nō h̄ent: nec obuiffēt
deo offerri i lege: q̄d falsū ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ euā
geliste ex eo q̄d min⁹ ē credibile dūmiserūt itelligē
dū hoc q̄d magis credibile ē: min⁹ at credibile est
q̄ v̄go p̄cipiat q̄d euāgeliste dixerūt: q̄ q̄ post p̄tū
v̄go p̄scruct: et iō nō curauerūt h̄ dīce. ¶ Ad. iij.
dō: q̄ Joseph dī p̄t x̄pi putatiū: vt p̄z Luc. iij. Et
itez x̄ps fuit filiū eius adoptiū: vt q̄dā dicit. Aliq̄
at dicit sūt fratres ei rōe cognatōis: q̄ erāt d eadē
familia: q̄ nec Maria aliū filiū hūit: nec Joseph
q̄ ē virgo fuit: vt dī. ¶ Ad. v. dō: q̄ v̄ez ē p̄ naz:
s̄z p̄ miraculū pōt fieri q̄ duo corpa sint i eodē lo

co: vt ifra dī. xliij. dicit. partus at ille et cept⁹ tot⁹
miraculosus fuit. Quidā tñ dicit q̄ x̄ps nūc dotē
subtilitatē assumpsit: s̄z p̄mū meli⁹. ¶ Ad. vi. dō:
q̄ quīs stat⁹ p̄iugū p̄sumati sit bon⁹: tñ status v̄gi
nitatē ē m̄lto altior: et hīc m̄fī dei debebat. ¶ Ad
vij. dō fm Hiero. q̄ q̄to sūt hūiliora q̄ p̄ me pas
sus ē: tāto ei plus debeo: dūmō p̄ hec p̄iectōi v̄u
tis nihil s̄trahat: s̄z virginitatis puatio derogat p̄
fectōi m̄ris ex p̄te v̄tutis aie. ¶ S. enī diabolus
traffigurās se rē. hoc itelligēdū ē q̄n nō p̄cedit ad
adozationē. v̄l q̄n p̄cedit sub p̄ditiōe si ē x̄ps: als n̄
eēt piculū idolatrie. ¶ Si q̄s h̄eretic⁹ noie Aug.
rē. hoc ē verum q̄n nō p̄cederet ad expressionem
alicui⁹ erroris: als eēt ibi piculum ifidelitatis si ei
p̄sentiret. ¶ Consensit in carnalē copulā: nō expli
cite sed ipl̄cite: vt dicit⁹ ē. ¶ Jacob Rachel venu
stā facie rē. Sciendū q̄ decoz faciet nō fuit cā p̄nci
palis sed secundaria: et hoc bene pōt eē sine peccato
v̄l q̄nq̄ etiā sine veniali p̄ccō: si at eēt p̄ncipal cā li
bido pulchritudis: n̄ excusaret a p̄ccō mortali si ef
fet effrenata libido. ¶ Dis. XXXI.

Est hoc debo

Dnis p̄iugū rē. Postq̄ decimā
uit mgr̄ d̄ causis q̄bus p̄stituit
m̄fionū ip̄m: hic determinat d̄
causis honestatis ipsius. s̄ d̄ bo
nis p̄iugū q̄bus actus m̄fionū
honestat. Et diuidit i p̄tes ou
as: in p̄ma determinat de bonis m̄fionū q̄tum ad
m̄fionū fm q̄ nūc agit: in sc̄da oñdit quō h̄ m̄dī
bona erāt in m̄fionio antiquoz patrū. xxxij. ois.
ibi Querit hic de antiq̄ p̄ibus rē. Prima i duas
in p̄ma d̄cimat d̄ bonis p̄iugū q̄bus m̄fionū act⁹
excusaf: in sc̄da d̄cemat de actu m̄fionū q̄ p̄ bona
p̄dicta excusaf: fm q̄ ilup h̄z rōez debiti. xxxij. dī.
ibi Sciendū est et q̄: cū in oibus rē. Prima in duas: i
p̄ma d̄cemat de bonis p̄iugū quō i m̄fionio iueni
ant: in sc̄da oñdit q̄n p̄ ea act⁹ p̄iugal excusaf: ibi
Lū h̄ q̄ tria bōa rē. Prima i duas: i p̄ma oñdit q̄ sit
tria bōa p̄iugū: i sc̄da q̄liter se h̄eant ad m̄fionūz:
ibi Et ē sciendū ab aliq̄b⁹ rē. Et circa h̄ duo facit:
p̄mo oñdit q̄ v̄nū p̄dictoz bonoz i quolibz m̄fī
monio iuenit. s̄. facim: quīs nō alia duo. s̄. fides et
plea: que aliq̄n fm actuz m̄fionio defunt. Sc̄do
determinat de m̄fionio in quo etiā intentio illozuz
duoz nō saluat: ibi Solet queri rē. Et circa hoc
tria facit: primo d̄cemat d̄ m̄fionio in quo nō in
tenditur bonū prolis: sc̄do de eo in quo nō solū
nō intendit: sed etiā ipedit: ibi Qui vero venena ste
rilitatis rē. tertio d̄cemat quādā q̄onem inciden
tem: ibi Dic q̄ri solet rē. Cum q̄ hec tria bona rē.
hic ostēdit quō p̄ bona p̄dicta actus p̄iugalis excu
saf. Et circa hoc duo facit: p̄mo determinat verita
tē: sc̄do ponit obiectōes in p̄tium: ibi Sed si cōcu
bitus rē. Et circa hoc duo facit: p̄mo objicit p̄tra

excusatione mrimonialis actus: ostendens qd mrimo-
niu excusatioe no indiget: secudo ostendens qd excu-
sari no possit qn culpa careat: ibi Sed forte aliqd
dicit rē. Et circa hoc duo facti: pmo obicit p rati-
one: secudo p auctem: ibi Uidet tamen sentire ali-
ter rē. r quelibet hanc diuidit in obiectione r solu-
tionē: vt p se p3 in lra.

Hec est duplex qd. Prima de bonis ma-
trimoniū. Secunda de excusatioe actus
mrimonialis p bona pdicta. Circa pri-
mū querunt tria. Primo vtrū debeāt
ēē aliq bona ad excusandū mrimoniū. Secudo
que r quot sint. Tertio qualiter ad mrimoniū
se habeant.

AD primū sic proce-

dit: vt qd mrimoniū no debeat hie aliq
bona qbus excuset. sicut eni pseruatio in
diuidū q fit p ea q ad nutritiū ptinet ē de inten-
tione nāe: ita pseruatio spēi q fit p mrimonium: r
multo magis qnto melius r diuini ē bonū spēi q
bonū vntus idiuuidū. sed ad actū nutritiue excusa-
dū no indiget aliqbus. q nec etiā ad excusandum
mrimoniū. ¶ P. fm p̄m in. viij. etb. amicitia q
ē inter virū r vxorē ē nāis: r claudit in se honestū
vile r delectabile. s3 illud qd de se ē honestū no in-
diger aliq excusatioe. q nec bona excusantia debēt
mrimonio attribui. ¶ P. mrimoniū institutū est
in remediū r in officiu: vt. a. oif. xxvj. dictū est. sed
fm qd ē in officiu no indiget excusatioe: qz sic etiā
in padiso excusatioe indiguit: qd falsū ē: ibi eni
fauit nuptie honorabiles r chorus immaculatus
vt Aug. dicit. similt nec fm qd ē in remediū: sicut
nec alia sacra qn in remediū peccati istituta sunt.
qz matrimoniu huiusmōi excusantia hie no debz.
¶ P. ad oia que honeste fieri pnt vtutes dirigūt.
si q mrimoniū aliqbus bonis pōt honestari: no in-
diger aliq honestatibus q aimi vtutibus: r sic no
debet mrimonio aliq bona assignari qbus hone-
stet: sicut nec aliq in qbus vtutes dirigūt. ¶ S3 q
vbicūqz ē indulgētia: ibi ē necessaria aliq excusati-
oni rō. sed mrimoniū pcedit in statu iurmitatis
fm indulgētia: vt p3. j. Coz. vij. q indiget p aliq bo-
na excusari. ¶ P. p̄cubitus mrimonialis r forni-
carius sūt eiusdē spēi qtrū ad spēz nāe. s3 p̄cubitus
fornicarij ē de se turpis. q ad h q mrimonial non
sit turpis o3 ei aliqd addi qd ad honestatē ei p̄ti-
near: r i aliā spēz motio trahat. ¶ R. Espōdeo dō: q
nulli sapiēs o3 iacturā aliquā sustinē nisi p aliqua
recōp̄satioe alicui eālis vl melioz boni. vñ electō
alicui qd aliqū iacturā h3 āncxā: idiger alicuius
boni adūctioe p cui recōp̄satioe ordiet r hone-
stet. In p̄iactioe at viri r mulier rōis iactura acci-
dit: tū qz pp vehemētiā delectatiōis abso:bet rō: vt
no possit aliqd itelligē in ipso: vt p̄m dicit: tū ē pp
tribulatioe carnis quā o3 tales sustinē ex sollicitu.

die tpaliū: vt p3. j. Coz. vij. r iō electio tal p̄iuctōis
no pōt ēē ordiata nisi p recōp̄satioe3 aliquoz ex
qbus dicta p̄iuctio honestet. r hec sūt bōa q mri-
moniu excusāt r honestū reddūt. ¶ Ad. j. q dō q
i actu comestiois no ē tā vehemēs delectatio rōnez
abso:bet: sic in pdicta delectatioe: tū qz vis gnātua
p quā origiale traducit ē isecta r corrupta: nutriti-
ua at p quā no traducit ē corrupta r no isecta: tū
qz defectū idiuuidū qlibet magis sentit in seipso q
defectū spēi. vñ ad excitādū ad comestione s3 quā
defectui idiuuidū s̄uenit sufficit sēlus ip̄s defect-
s3 ad excitādū ad actū q defectui spēi s̄uenit vi-
utua puidētia delectatōez apposuit i actu illo que
ēt alia bruta mouet: i qbus no ē infectio origialis
peccati: r iō no ē sile. ¶ Ad. ij. dō: q ista bōa q mri-
moniu honestat sūt de rōe mrimoniū: r iō n indiget
eis q̄i exteriorib3 qbusdā ad honestādū: s3 q̄i cānti-
bus in ipso honestatē q ei fm se p̄petit. ¶ Ad. iij.
dō: q mrimoniū ex h ipso qd ē in officiu vl i reme-
diū h3 rōez vtilis r hoēstū: s3 vtrūqz hoz ei p̄petit
ex h q h modi bōa h3 qbus sūt r officiosū r rme-
diū p̄cipitētia adhbēs. ¶ Ad. iij. dō: q aliquis
act vntus honestat r vntu q̄i pncipio elicitio: r
circūstātijs q̄i formalib3 pncipijs ip̄ius: hoc at mō
se hnt bōa ad mrimoniū sic circūstātie ad act vntu-
tis: ex qbus h3 q vntus actus ēē possit.

AD secūdu sic pro-

cedit: vt qd iufficiēter bōa mrimoniū as-
signēt in lra. i. fides: p̄s: r sacm: qz ma-
trimoniū no solū sit i hoib3 ad plē p̄creādā r nu-
triendā: s3 ad p̄ortū cōis vite pp opez cōicatioez
vt dī in. viij. etb. q sic ponit p̄s bonū mrimoniū:
ita dberz poni cōicatio opez. ¶ P. p̄iuctio xpi ad
ecclesā quā mrimoniū significat p̄ficiē p charitatē.
q̄ iter bōa mrimoniū magi debet poni charitas q
fides. ¶ P. i mrimonio sic extigit q̄ neui p̄iugū ad
alteri thoz accedat: ita extigit q̄ vn alteri debituz
reddat. s3 p̄miū p̄riet ad fidē: vt i lra dī. q debet ēē
iusticia pp redditōez debiti iter bōa mrimoniū cō-
putari. ¶ P. sic i mrimonio inq̄tū significat p̄iun-
ctōez xpi r eccle req̄rit idiuisibiltas: ita r vitas vt
sit vna vni. s3 sacfz qd iter tria bōa p̄iugū p̄putat
p̄riet ad idiuisioez. q debet ēē aliqd aliō qd p̄inet
vitarē. ¶ S3 q̄: vt q sup̄stuar: qz vnica vt̄ suffic ad
vniciū actū hoēstādū. s3 fides ē qdā vntus. q n̄ opor-
tuit alia duo addē ad hoēstādū mrimoniū. ¶ P. n̄
ex eodē aliqd accipit rōez vtil r honesti: cū vnle r
hoēstū ex oppōito bonū diuidāt. s3 ex ple mrimo-
niū accipit rōez vtil. q̄ p̄s n̄ o3 p̄putari iter bona
qd mrimoniū hoēstet. ¶ P. nihil o3 poni vt p̄pe-
tas vl p̄ditio suiip̄s. s3 hec bōa ponit vt qdā p̄di-
tōes mrimoniū. q cū mrimoniū sit sacm n̄ o3 po-
ni sacm inter bōa mrimoniū. ¶ R. Espōdeo dō: q
mrimoniū ē i officiu nāe: r ē sacm eccle. inq̄tū q̄
ē in officiu nature duob3 ordinat: sicut r quilibet

alius virtutis actus: quoz vnus exigitur ex parte ipsius agētis: hoc ē intētio finis debiti: 7 sic ponit bonū m̄rimoniū proles. aliud exigit ex parte ipsius actus qui ē bonus in genere: ex hoc q̄ cadit supra debitam mām: 7 si ē fides p̄ quam hō ad suaz ac̄cedit 7 nō ad aliaz. Sed vterius habet aliquā bonitātē inq̄ntum ē sac̄m: 7 hoc significat ipso noie sacramētū. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ in prole nō solū intelli git̄ p̄creatio prolis: sed etiā educatio ipsi ad quā sicut ad finē ordinaf̄ tota cōicatio operū que ē in virum 7 vxorē inq̄ntum sunt m̄rimonio iuncti: qz patres nāliter thesaurizāt filijs: vt pz. ij. Col. xij. 7 sic in prole q̄si in p̄ncipali fine aliis q̄si secundari? includit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ fides nō accipit̄ hic put ē virtus theologica: sed put est pars iusticie fm̄ q̄ fides dicit̄ ex hoc q̄ sunt oīcta in p̄seruatōe p̄mis soz. 7 qz in m̄rimonio cum sit quidā p̄tractus est quedā p̄missio p̄ quā talis vir tali mulieri dēter minaf̄. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sicut in p̄missione matri monij cōtinetur vt neuter ad alterū thozum acce dat: ita etiā q̄ sibi iuicem debitū reddant: 7 hoc ē p̄ncipalius: cū p̄sequatur ex ipsa mutua p̄tate i iuicē data: 7 ideo vtrūqz ad fidē p̄tinet: sed in l̄ra ponitur illud qd̄ est minus manifestū. ¶ Ad. iij. dō: q̄ in sac̄o nō solū intelligēda ē indiuisio: sed oīa illa que cōsequuntur m̄rimoniū: ex hoc q̄ est si gnum cōiunctionis xp̄i 7 ecclesie. vel dicendum q̄ vnitas quā obiectio tangit p̄tinet ad fidē sicut idi uisio ad sac̄m. ¶ Ad. v. dō: q̄ fides nō accipitur hic p̄ aliā virtute: sed p̄ quadā conditiōe virtutis ex qua fides nominat̄ que ponit̄ pars iusticie. ¶ Ad. vj. dō: q̄ sicut debitas vsus boni vtilis accipit̄ rati onē honesti: nō quidē ex vtili: sed ex rōne q̄ rectuz vsū facit: ita etiā ordinatio ad aliquod bonum vtile pōt̄ facere bonitātē honestatis ex vi rōnis de bitam ordinationē faciētis: 7 hoc mō m̄rimoniuz ex hoc q̄ ordinaf̄ ad plem vtile est: 7 nihilomin? honestū inq̄ntum debite ordinaf̄. ¶ Ad. vij. dō: q̄ sicut mgr̄ dicit in l̄ra: sac̄m nō dī hic ipsuz ma trimoniū: sed inseparabilitas eius que ē eiusdē rei si gnū cuius 7 m̄rimoniū. Vel dō: q̄ quāuis matri moniū sit sac̄m: tamē aliud ē m̄rimonio esse ma trimoniū: 7 aliud ē ei eē sac̄m: qz nō solum ad h? est institutū vt sit in signū rei sacre: sed etiā vt sit i officiū nature: 7 ideo rō sac̄i est quedā p̄ditio ad ueniēs m̄rimonio fm̄ se cōsiderato: ex quo etiā honestatē hz: 7 iō sacralitas eius vt. j. dicit̄: ponit̄ inter bona honestatā m̄rimoniū: 7 fm̄ hoc in ter tio bono m̄rimoniū. s. sac̄o nō solū intelligit̄ inse parabilitas: s; et oīa q̄ ad significatōez ipsi p̄tinet.

Tertius sic proce dit: vi q̄ sac̄m nō sit p̄ncipalius in ma trimoniū bona: qz finis ē potissimum in vnoquoqz. sed p̄les ē m̄rimoniū finis. q̄ p̄les ē p̄nci palius m̄rimoniū bonū. ¶ D. p̄ncipali? ē in rōne

sp̄i differētia q̄ cōplet sp̄m q̄ genus: sicut forma q̄ mā in p̄stitutione rei nālia. sed sac̄m p̄tinet ma trimonio ex rōne sui generis: p̄les at̄ 7 fides ex ra tione differētie inq̄ntuz ē tale sac̄m. q̄ alia duo sūt magis p̄ncipalia in m̄rimonio q̄ sac̄m. ¶ D. sic iuenit̄ m̄rimoniū sine ple 7 fide: ita iuenit̄ sine inse parabilitate: sicut pz qn̄ alter cōiuguz añ m̄rimoniū p̄summatū ad religionē transit. q̄ nec ex hac rōne sac̄m ē in m̄rimonio p̄ncipalius. ¶ D. effect? nō pōt̄ eē p̄ncipalior̄ sua cā. sed p̄sensuz q̄ est cā m̄ri monij mutat̄ frequētē. q̄ 7 m̄rimoniū dissolui po test: 7 sic inseparabilitas nō semp̄ p̄comitat̄ m̄rimo niū. ¶ D. sac̄a q̄ hēt̄ effectuz p̄petuū imp̄nunt̄ characterē. s; in m̄rimonio nō imp̄nunt̄ character. q̄ nō adest ei inseparabilitas p̄petua: 7 ita sicut d̄m̄i moniū sine ple: ita pōt̄ eē sine sac̄o: 7 sic idem qd̄ pus. ¶ Sed p̄ illud qd̄ ponit̄ in diffinitōe rei est sibi maxie cēntale. sed idiuisio que p̄tinet ad sac̄m ponit̄ in diffinitōe. s. de m̄rimonio data: nō autē p̄les vel fides. q̄ sac̄m inter alia m̄rimonio ē cēnti alius. ¶ D. v̄tus diuina q̄ in sac̄o opatur ē effica cior̄ q̄ virt? humana. s; p̄les 7 fides p̄tinet ad ma trimoniū fm̄ q̄ ē in officiū nāe humanē: sac̄m aut̄ fm̄ q̄ ē ex iustitiae oīna. q̄ sac̄m ē p̄ncipalius in m̄rimonio q̄ alia duo. ¶ R̄spōdeo dō q̄ aliqd̄ dī in re aliq̄ p̄ncipalius altero duob? modis: aut qz ē cēntalius: aut qz dignius. si qz dignius: sic oībus modis sac̄m ē p̄ncipali? inter tria iugū bōa: qz p̄tinet ad m̄rimoniū inq̄ntū ē sac̄m gr̄e: alia vero duo p̄tinet ad ipm̄ inq̄ntuz ē quoddā nāe officiū. p̄fectio at̄ gr̄e ē dignior̄ p̄fectiōe nāe. Si autē dicat̄ p̄ncipalius qd̄ ē cēntalius: sic distinguēdu: qz fides 7 p̄les possunt dupl? p̄siderari: vno mō in seipsis 7 sic p̄tinet ad vsuz m̄rimoniū p̄ quē 7 proles p̄du cat: 7 pactio iugalis seruat̄: s; idiuisibilitas quam sac̄m ipoziat p̄tinet ad ipm̄ m̄rimoniū fm̄ se: qz ex hoc ipso q̄ p̄ pactiōe iugalis sui p̄tatem sibi i uicem i p̄petuū cōiuges tradūt: seq̄tur q̄ separari nō possunt: 7 inde ē q̄ matrimonij nunq̄ iuenit̄ sine inseparabilitate: iuenitur at̄ sine fide 7 prole: qz esse rei nō dependet ab vsu suo: 7 fm̄ hoc sac̄m ē cēn tialius m̄rimonio q̄ fides 7 p̄les. Alio mō possūt p̄siderari fides 7 p̄les s; qz sunt in suis p̄ncipis: vt p̄ prole accipiat̄ intētio p̄lis: 7 p̄ fide debitu suan di fidē: sine q̄bus ēt̄ m̄rimoniū eē nō pōt̄: qz hoc in m̄rimonio ex ipsa pactiōe iugali causant̄: ita qz si aliqd̄ huius mōi exp̄meret̄ in p̄sensu q̄ ma trimoniū facit: nō eēt̄ verū m̄rimoniū: 7 sic accipi endo fidē 7 p̄lem: p̄les ē cēntaliūsimū in m̄rimo niō: 7 secūdo fides: 7 tertio sac̄m. sicut ēt̄ homini ē cēntalius eē nāe q̄ eē gratie: quia eē grane sit di gnua. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ finis fm̄ intētiōe ē p̄mūz in re: sed fm̄ p̄secutionē ē vltimū: 7 similr̄ se hz p̄ les iter m̄rimoniū bōa: 7 iō qd̄amō ē p̄ncipali? et qd̄amō nō. ¶ Ad. ij. dō: q̄ sac̄m ēt̄ put̄ ponitur tertiu m̄rimoniū bonū p̄tinet ad m̄rimoniū rōne

sue discretie. de cuius sacri ex significatione huius rei sacre determinate qua mrimoniū significat.

Ad. iij. od: q nuptie fm Aug. sūt bonū moita lium. vnde in resurrectione nō nubent neq; nubē tur: ut dicitur Matth. xxij. et iō viculū mrimoniū nō se extēdit vltra vitam in qua trahit: et iō dī in sepabile: q; nō potest in hac vita separi: sed p mortem separi potest siue corpalem post carnalē coniunctionē: siue spūalem post spūalem tm. Ad iij. od: q quis cōsensu qui facit mrimoniū nō sit ppetuus mriter. i. q tum ad substantiā actus: qz ille actus cassat et potest cōtrarius succedere: tamē formaliter loquēdo est ppetuus: qz est de ppetuitate vnculi als nō faceret mrimoniū. nō enī p sensus ad tēp ad aliquā mrimoniū facit. et dico formaliter fm q actus accipit spēm ab obiecto: et fm hoc mrimoniū ex cōsensu inseparabilitate accipit.

Ad. v. od: q i sacris in qbus impmitur character tradit ptas ad actus spūales sed in mrimonio ad actus corpales. vnde mrimoniū ratione ptatis quā in se inuicē cōiuges accipiūt: cōuenit cum sacramētis in qbus charact impmitur: et ex hoc hz inseparabilitate: ut in lra dicit: sed differt ab eis in q tum potestas illa est ad actus corpales: et ppter hoc non impmitur characterem spūalē. Q. II.

Unde queritur

qualiter per bona p̄dicta mrimoniū excuset. Et circa hoc querunt tria. Primo vtrū p̄dicta bona possunt excusare actū mrimoniū.

ut n̄ sit oino peccatū. Secōdo vtrū sine eis a peccato aliqñ excusari possit. Tertio vtrū quādo est sine eis semper sit peccatum mortale.

Ad primū sic proce

ditur: videt q actus mrimoniū nō possit excusari p bona p̄dicta ut nō sit oino peccatū: qz quicūq; sustinet damnū maioris boni ppter min⁹ bonū peccat: qz inordinate sustinet. sed bonū ratō nis qd̄ ledit in ipso actu coniugali est malus q̄ hec tria cōiugū bonā. q̄ p̄dicta bona nō sufficiūt ad excusandū cōiugalē cōcubitū. Si bonū malo ad datur in genere mortis: totū efficit malū: nō aut̄ totum bonū: qz vna cōiugalia mala facit actū malum: nō aut̄ vna bona facit ipm bonū. sed act⁹ cōiugalis fm se malus ē: als excusatione nō indiget. q̄ bona mrimoniū adiuncta nō pnt ipm bonū facē

q̄ vbiq; est imoderatio passionis ibi ē vitium in morib⁹. sed bona mrimoniū nō pnt efficere qui delectatio illius actus sit imoderata. q̄ nō possunt excusare qñ sit peccatū. Si verecūdia nō ē nisi de turpi actu fm Dama. sed bona mrimoniū non tollūt erubescētiā ab illo actu. q̄ nō pnt excusare qñ sit peccatū. Sed ptra: cōcubitus coniugalis nō differt a fornicario nisi p bona mrimoniū. si q̄

hec n̄ sufficiēt excusare ipm: tūc mrimoniū semper illicitū remaneret: qd̄ est qd̄ habitū est supra. xxvj. di. Si bona mrimoniū se hnt ad actū eius sic cōiugantie debite: ut dicitū est. sed cōiugantie tales sufficiēt facit q̄ aliq̄s actus n̄ sit malus. q̄ hec bona pnt excusare mrimoniū ut nullo mō sit peccatū. R̄ideo od: q̄ aliq̄s actus dī excusari oupl̄. Uno mō ex pte faciētis: ita q̄ nō impute facit in culpā q̄ quis sit malus: vel saltē non in tantā culpā: sicut ignorātia dī excusare peccatū in toto vel in pte. Alio mō dī excusari act⁹ ex pte sui: ita scz q̄ nō sit malus: et hoc mō p̄dicta bōa dī cūc excusare actū mrimoniū. Ex eodē aut̄ hz act⁹ aliq̄s q̄ nō sit malus in genere mortis: et q̄ sit bon⁹ qz nō est aliq̄s actus indifferēs: ut in. ij. li. dicitū est. Dicit aut̄ aliq̄s hūanus actus bon⁹ dupliciter. Uno mō bonitate virtutis: et sic actus hz q̄ sit bonus ex his q̄ ipm in medio ponūt: et hoc faciūt in actu mrimoniū fides et p̄s ut ex dicitis patz. Alio mō bonitate sacri: fm q̄ actus nō solū bonus: sed etiā scūs dī: et hāc bonitatē hz actus mrimoniū ex indiuisibilitate cōiugationis fm quā signat cōiugationē xp̄i ad eccliam: et sic patet q̄ p̄dicta sufficiēt actū mrimoniū excusant.

Ad. i. q̄ od: q̄ p mrimoniū actū nō incurrit hō damnū rōnis q̄ tuz ad habitū: sed solū q̄ tum ad actū. nec est incōueniēs q̄ qñq; aliq̄s actus melior fm genus suū interrūpat p aliquo min⁹ bono actu: hoc enī sine peccō fieri pot: sic p̄ in eo q̄ a p̄tēplatoe cessat ut interdū actioni vacet. Ad. ij. od: q̄ rō illa pcederet si malum quod inseparabiliter concomitatur cōcubitum esset malum culpe: nunc autem non est malū culpe sed pene tm: q̄ est inobediētia p̄cipitē ad rōnem: et iō rō nō sequit. Ad. iij. od: q̄ sup̄ abundantia passionis q̄ vitū facti nō attendit fm intentionē q̄ritatiūz ipius: sed fm p̄positionē ad rōnem. vñ tūc solū passio reputat imoderata qñ līmites rōnis excedit. delectatio aut̄ que fit in actu mrimoniāli q̄ quis sit insensissīma fm q̄ritatē: tm̄ n̄ excedit līmites sibi a rōne p̄fixas ante p̄ncipiū suū q̄ quis in ipa delectatōe rō cos ordinare non possit

Ad. iij. od: q̄ turpitudine illa que semp̄ ē i actu mrimoniū et erubescētiā facit: turpitudine est pene et nō culpe: quia de quolibet defectu homo naturaliter erubescit.

Ad secūduz sic pro

cedit: videt q̄ actus mrimoniū excusari possit etiā sine mrimoniū bonis. qui enī a nā tātū mouet ad actū mrimoniū nō videt aliq̄d bonū intendere: qz bona mrimoniū p̄tinent ad q̄az v̄l virtutē. s; qñ aliq̄s solo nālī appetitu mouet ad actū p̄dictū: nō videt eē peccm: qz nullū nālē est malum cū malū sit p̄ter nām et p̄ter ordinē ut dicit Dionys. q̄ actus mrimoniālis pot̄ excusari: etiā sine bonis mrimoniū. Si ille q̄ vitū p̄iuge ad fornicatōnem

vitanda non videt aliquod bonum in fornicatione intendere. sed talia non peccat: ut videtur: quod ad hoc est in fornicatione cessum humane infirmitati ut fornicatio videtur. i. lo. vii. §. etiam sine bono in fornicatione potest actus eius esse excusatus. **¶** Ille qui videtur re sua ad libitum non facit contra iustitiam: et sic non peccat ut videtur. sed per infornicationem videtur efficiatur res viri et conuerso. §. si se inuicem ad libitum vtriusque libidine mouere: non videtur esse peccatum: et sic idem quod prius. **¶** Illud quod efficit bonum ex genere non efficit malum nisi ex mala intentione fiat. sed actus infornicationis quo quis suam cognoscit ex genere bonum. §. non potest malum esse nisi mala intentione fiat: sed potest bona intentione fieri: etiam si non intendat aliquod bonum infornicationis: puta cum quis per hoc salutem corporalem intendit suare aut consequi. §. videtur quod etiam sine infornicationis bonis actus ille possit excusari. **¶** Sed si remota causa remouet effectus: sed causa honestatis actus infornicationis sunt infornicationis bona. §. sine eis non potest actus infornicationis excusari. **¶** Actus per se non differt ab actu fornicationis nisi in predictis bonis. sed concubitus fornicarius semper est malus. §. si non excusatur per predicta bona: etiam infornicationis actus semper erit malus. **R**ideo dicitur: quod sic bona infornicationis sunt quod sunt in habitu faciunt infornicationem honestam et sanctam ita est fornicationis sunt in actuali intentione faciunt actum infornicationis honestum quod ad illa duo bona que ipsius actus respiciunt. vnde quando coniuges conueniunt causa plus preceat de vel ut sibi inuicem debent reddant quod ad fidei pertinet: totaliter excusant a peccato. sed tertium bonum non pertinet ad usum infornicationis: sed ad eam ipsius ut dicitur est. vnde facit ipsum infornicationem honestam: non autem actus eius: ut per hoc actus absque peccato reddat: quod alicuius significationis causa conueniunt: et ideo duobus solis modis coniuges absque omni peccato conueniunt. scilicet causa plus procreande et debiti reddendi: alia autem semper est ibi peccatum ad minus veniale. **¶** Ad. i. §. dicitur: quod plus putat bonum sacri addit supra plene putat est intentum a natura. natura enim intendit plene putat in ipsa salua bonorum spiritus. sed in plene fornicatione est bonum sacri infornicationis ultra hoc intelligitur ut plene suscepta vlt erius ordinat in deum: et ideo quod intentio nature que plene intendit referatur actu vel habitu ad intentionem plus putat est bonum sacramenti: alia stare in creatura: quod sine peccato esse non potest: et ideo quod natura tamen mouet ad actum infornicationis: non excusatur a peccato oino nisi in quatuor motus nature ordinatur actu vel habitu vlt erius ad plene fornicationem quod est bonum sacri. nec tamen sequitur quod motus nature sit malus: sed quod sit imperfectus nisi ad aliquod bonum infornicationis vlt erius ordinat. **¶** Ad. ii. dicitur: quod si aliquis per actum infornicationis intendat vitare fornicationem in coniuge: non est aliquod peccatum: quod hoc est quidam redditio debiti quod ad bonum fidei pertinet. sed si intendat vitare fornicationem in se: sic est ibi aliquod superfluitas: et fornicationem est peccatum veniale nec ad hoc est infornicationem institutum nisi fornicationem indulgentia que est de peccatis venialibus. **¶** Ad. iii. dicitur: quod vna debita circumstantia non sufficit ad hoc quod actus sit bo-

nus: et ideo non oportet quod quilibet circumstantia que re sua vitat usum sit bonus: sed quod vitat re sua ut dicitur fornicationem circumstantia. **¶** Ad. iij. dicitur: quod quis intendere sanitatis conseruationem non sit per se malus: tamen hec intentio efficit mala si ex aliquo sanitas intendat quod non est ad hoc de se ordinatum: sic quod ex sacro baptismi tamen salutem corporalem quereret: et sicut est in proposito actu infornicationis.

Tertium sic procedit: videtur quod quicumque aliquis vxorem cognoscit non intendens aliquod infornicationis bonum: sed sola delectationem mortaliter peccat: quod Hiero. dicit et habetur in libro: Voluptates que de meretricum amplexibus capiunt: in vxore damnate sunt. sed non dicitur esse danabile nisi si peccatum mortale. §. cognoscere vxorem propter solam voluptatem est peccatum mortale semper. **¶** Sed sensus in delectatione est peccatum mortale: ut in. ii. l. c. ois. xxiii. dicitur. sed quicumque cognoscit vxorem suam causa delectationis premit in delectationem. §. mortaliter peccat. **¶** Sed quicumque vsu creature non refert in deum: creatura frui: quod est peccatum mortale. sed quicumque vxorem propter solam delectationem vitat huc vsu non refert in deum. §. mortaliter peccat. **¶** Sed nullus dicitur excusari nisi per peccatum mortale. sed aliquis sola libidine vxorem cognoscens artat ab introitu ecclesie ut in libro dicitur: quasi sit excusatus. §. ois talis peccat mortaliter. Sed §. est fornicationem Aug. quod talis concubitus ponit inter peccata quotidiana: per quibus dicitur per se non habetur in libro. sed talia non sunt peccata mortalia. §. r. **¶** Sed quod cibo vitat propter delectationem non tamen non peccat mortaliter. §. pari ratione quod vitat vxorem tamen causa libidinis satande. **R**ideo dicitur: quod quidam dicitur quod quicumque ad actum coniugalem libido principaliter mouet est peccatum mortale: sed quod mouet ex latere: tunc est peccatum veniale. quod autem delectationem oino respuit et displicet ei tunc est oino absque veniali peccato: ut sic delectationem in actu illo querere sit peccatum mortale: delectationem oblatam acceptare sit peccatum veniale: sed tam odire sit perfectio. sed hoc non potest esse: quod fornicationem in. x. l. c. idem est iudicium de delectatione et operatione quod operationis bone est delectatio bona et male mala vnde cum actus infornicationis non sit per se malus: nec querere delectationem erit peccatum mortale semper. Et ideo dicitur: quod si delectatio querat ultra honestatem infornicationis: ut. l. q. aliquis in coniuge non attendat quod coniux est sed solus quod mulier est: idem patet facere cum ea si non est coniux: est peccatum mortale: et talis dicitur ardentior amator vxoris: quod. l. ardo: ille extra bona infornicationis confertur. Si autem gratia delectatio infra limites infornicationis: ut. l. talis delectatio in alia non quereret quod in coniuge sic est veniale peccatum. **¶** Ad. i. §. dicitur: quod tunc voluptates meretricias vir in vxore querit: quod nihil aliud in ea attendit quod quod in meretrice attenderet. **¶** Ad. ii. dicitur: quod sensus in delectationem concubitus quod est mortale peccatum est mortale peccatum: non autem talis est delectatio matrimonialis actus. **¶** Ad. iij. dicitur: quod quis delectationem non refert actu in deum: tamen non

ponit in ea vltimū volūtatis finē: als eam vbiūq;
indifferēti q̄reret: 2 iō nō o3 q̄ creatura fruat: sed
unitur creatura pp se: se autē habitualiter pp deū:
q̄uis nō actu. ¶ Ad. iij. dō: q̄ hoc n̄ dī pp hoc q̄
ex hoc peccō hō excoicationē mereat: s3 q̄ spūali-
bus se reddit inhabilē: pp qd̄ i actu illo hō efficit
totus caro. ¶ Olet q̄r: cū masculus 2c. de hoc
in p̄cedenti dī. dictū est: qm̄ malus finis bonitatē
m̄imonij nō tollit. ¶ Qui vero venena 2c. hoc
peccm̄ q̄uis sit graue 2 inter maleficia p̄putanduz
2 3 naturā: q̄ etiā bestie fetus expectat: tñ est m̄-
nus q̄ homicidij: q̄ adhuc poterat alio mō ipe-
diri p̄ceptus: nec est iudicandus talis irregularis:
nisi iaz formato puerperio abortū p̄curet. ¶ Se-
mine paulati formant 2c. de hoc habitu est in ter-
tio vis. iij. ¶ Et postq̄ venter vxoris 2c. q̄uis enī
matrix post impregnationē claudat: tñ ex delecta-
tione ut Aulē. dicit: mouet 2 opatur: 2 ex h̄ im-
miner piculū abortus: 2 iō Hiero. vitupat accessū
viri ad vxorē imp̄gnatā: nō tñ ita q̄ semp sit pec-
catū mortale: nisi forte qm̄ pbabiliter timet de pe-
riculo abortus. ¶ Ut inueter in eū vsū 2c. vsus cō-
tra naturā 2 iugis est qm̄ debitū vas p̄termittit: vī
debitū modū a nā institutū q̄tū ad sitū: 2 in p̄mo
semp est peccm̄ mortale: q̄ p̄les sequi nō p̄t. vnde
totaliter intentio nāe frustrat. sed in sc̄do mō non
semp est peccatū mortale ut qdā dicit: s3 p̄t esse
signū mortalē 2 cupiscētiē: q̄nq̄ 2c. sine peccō eē p̄t:
qm̄ dispositio corporis aliū modū nō patit: als tāto
est grauius q̄ro magis a naturali mō recedit.

Dis. XXXII.

Scienduz est q̄

cum in oibus 2c. Postq̄ deter-
minauit m̄gr de bonis cōiugij
q̄bus actus m̄imonialis excu-
sat: hic determinat d̄ actu ip̄o
fm̄ q̄ vltierius accipit rōnez debiti p̄ bona 2 iugij:
2 diuidit in p̄ces duas. In p̄ma oñdit q̄ vterq̄ cō-
iugij alteri debitū reddere tenet. In sc̄da oñdit q̄
petitio p̄mi debiti pp solēnitatē ip̄is ipedit: ibi Et
licet debitū 2c. Prima in duas: In p̄ma oñdit q̄
vir 2 vxor sūt eāles in debiti redditione. Sc̄do p̄-
bat qdādam qd̄ supposuerat: ibi Qd̄ vero sine con-
sensu 2c. Et licet debitū 2c. h̄ determinat de tē-
poribus in q̄bus actus m̄imonij interdicit. Et cir-
ca hoc duo facit. Primo oñdit q̄ aliqd̄ tēpus im-
pedit celebrationē nuptiarū: ibi Nec soluz in ope-
carnali 2c. Circa p̄mū duo facit. Primo oñdit ve-
ritatē. Sc̄do excludit q̄ndam obiectionem: ibi Il-
lud autē quod dictum est 2c.

M Je querunt quibz. ¶ Primo vtrū vter-
q̄ 2 iugū teneat ex necessitate p̄cepti al-
teri debitū reddere semp. ¶ Sc̄do vtrū
debeat aliqd̄ reddere n̄ p̄scētī. ¶ Tertio vtrum

in redditiōe debiti vir 2 vxor sint eāles. ¶ Quar-
to vtrum vnus sine consensu alterius possit votū
emittere per quod impediatur redditiō debiti.

Ad primuz sic proce-

ditur: videt q̄ alter cōiugū nō teneat al-
teri ad redditiōē debiti ex necessitate p̄cepti: nul-
lus enī phibet a sumptione eucharistie pp hoc q̄
p̄ceptū implet. sed ille q̄ vxori debitū reddit n̄ p̄t
carnes agni edere: ut Hiero. in lra dicit. s̄ reddere
debitū nō est de necessitate p̄cepti. ¶ S̄ qliber po-
test licite abstinere ab his que sūt sibi nociua in p̄-
sona. sed aliqd̄ reddere debitū poscenti eēt nociuū
psone: vel rōne infirmitatis: vel rōne solutionis iā
facte. s̄ videt q̄ licite possit debitū poscenti negari
¶ S̄ q̄cunq̄ facit se impotentē ad faciēdū id ad
qd̄ ex p̄cepto tenet: peccat. si ergo aliqd̄ ex necessi-
tate p̄cepti tenet ad reddendū debitū: videt q̄ pec-
cet si ieiunando vel als corpus suū attenuādo im-
potentē se red lat ad debiti solutionē: qd̄ nō videt
vtrū. ¶ S̄ m̄imonij fm̄ p̄m ordinat ad p̄crea-
tionē. p̄lis 2 educationē: 2 itez ad cōicationē vite.
sed lepra est p̄tra vtrūq̄ m̄imonij finē: q̄ cum sit
morbus p̄tagiosus: mulier leproso nō tenet coha-
bitare: s̄līr etiā morbus ille frequēter trāsmittitur
ad p̄lem. s̄ videt q̄ viro leproso vxor debitū red-
dere nō teneat. ¶ Sed 3: sicut seruus est in ptate
oñi sui: ita 2 vnus 2 iugū in ptate alterius: ut patz
i. Coz. vij. sed seruus tenet ex necessitate p̄cepti do-
mino suo debitū fuitatis reddere: ut p̄ Ro. xij.
Reddite oibus debita: cui tributū tributū 2c. s̄ et
vnus 2 iugū ex necessitate p̄cepti tenet alteri redde-
re debitū. ¶ S̄ m̄imonij est ordinatū ad forni-
cationē vitandā: ut p̄ i. Coz. vij. sed hoc nō possz
p̄ m̄imonij fieri si vnus alteri nō teneret debitū:
reddere qm̄ 2 cupiscētia infestat. s̄ reddere debitū
est de necessitate p̄cepti. R̄ideo oō: q̄ m̄imonij
est p̄ncipaliter institutū in officij nature: 2 idco i
actu ip̄ius p̄siderādus ē motus nature fm̄ quē nu-
tritua nō ministrat generatiue nisi id qd̄ supfluit
ad p̄seruationē indiuidui: q̄ h̄ est ordo naturalis
ut p̄us aliqd̄ in seip̄o p̄ficiat: 2 postmodū alteri d̄
p̄fectione sua cōicet: hoc etiā ordo charitatis h̄z q̄
naturā p̄ficiat: 2 iō cum vxor in viro ptatem nō ha-
beat nisi q̄tum ad generatiuā vtutē: nō autē q̄tum
ad ea q̄ sūt ad p̄seruationē indiuidui ordiata: vir
tenet vxori reddere debitū in his q̄ ad generatōez
p̄lis spectant: salua tñ p̄us persone incolumitate.
¶ Ad i. s̄ oō: q̄ aliqd̄ iplens aliqd̄ p̄ceptū potest
reddi inhabilis ad aliqd̄ officij sacri exequendū
sic iudex q̄ hominē ad mortē p̄demnat p̄ceptū im-
plens irregularis efficit: 2 s̄līr etiā ille q̄ p̄ceptū im-
plens debitū soluit: reddit ineptus ad diuina offi-
cia exequēda: nō q̄ ille actus sit peccatū: sed rōne
carnalitatē illius act: 2 sic fm̄ q̄ m̄gr dīc Hiero.

loquitur tñ de ministris ecclie: nō aut de alijs q̄ sūt
 suo iudicio relinquēdi: q̄ p̄nt 7 ex deuotione oi-
 mittere 7 sumere corp̄ xp̄i absq̄ peccato. ¶ Ad
 ij. dō: q̄ vxor: nō h̄z p̄tatem in corpus viri nisi sal-
 ua p̄sistētia p̄sone ipsius ut dictū est. vnde si vltra
 exigat nō est petitiō debiti: s̄ iniusta exactio: 7 p̄
 hoc vir non tenet ei satisfacere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ si
 aliq̄s reddat ipotēs ad debitū soluendū ex cā ex m̄ri-
 monio p̄secuta: puta cū p̄us debitū reddat 7 ē ipo-
 tens ad debitū soluendū vltērius m̄r non h̄z ius
 plus petēdi: 7 in petēdo vltērius se magis meretri-
 cē q̄ coniugē exhibet: si aut reddat ipotēs ex alte-
 ra causa si illa est licita: sic iterū nō tenet: nec p̄t
 mulier exigere. si nō est: tūc peccat: 7 p̄cām vxoris
 si in fornicationē p̄ hoc labat aliquo mō sibi im-
 putat: 7 iō debet q̄tū p̄t operā dare ut vxor: cōi-
 neat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ lepra soluit sponsalia: s̄ nō
 m̄rimoniū. vñ vxor etiā viro leproso tenet redde-
 re debitū: nō tñ tenet ei cohabitare: q̄ nō ita cito
 inficit ex coitu sic ex frequēti cohabitatiōe: 7 q̄uis
 p̄les generat iūstima: tñ meli⁹ ē ei sic eē q̄ p̄t n̄ eē.

Ad secundū sic pro
 cedit: videt q̄ vir nō teneat reddere debi-
 tū vxori nō petenti: p̄ceptū enī affirmatiuū nō ob-
 ligat nisi ad sp̄us determinatū. s̄ ip̄us determina-
 tū solutionis debiti nō p̄t eē nisi qñ debitū peti-
 tū. s̄ alio soluere nō tenet. ¶ S. de q̄libet debem⁹ p̄su-
 mere meliora. sed melius est etiā cōiugibus p̄tine-
 re q̄ m̄rimoniū vti. s̄ nisi exp̄sse debitū petat d̄z p̄
 sumere vir q̄ ei placeat cōtinere: 7 sic nō tenet ei d̄-
 bitū reddere. ¶ S. sic vxor: h̄z p̄tatem in vix: ita
 dñs in seruū. sed suus nō tenet dño seruire nisi qñ
 ei a dño imperat. s̄ nec vir vxori tenet reddere de-
 bitū nisi qñ ab ea exigat. ¶ S. vir p̄t aliqñ vxorē
 exigentē p̄abus auertere ne exigat. s̄ multo magis
 p̄t nō reddere si nō exigat. ¶ Sed p̄ redditiō-
 nē debiti medicamentū p̄stat d̄ vxoris p̄cupiscen-
 tiā. sed medic⁹ cui est infirm⁹ aliq̄s cōmissus tenet
 morbo eius subuenire etiā si ip̄e n̄ petat. s̄ vir vxo-
 ri nō petenti tenet debitū reddere. ¶ S. p̄lat⁹ tene-
 tur correctionis remediū d̄ p̄cām subditoꝝ adhi-
 bere etiā eis d̄dicentib⁹. sed redditiō debiti in viro
 est ordiata d̄ p̄cā vxoris. s̄ tenet vir debitū redde-
 re qñq̄ ē nō petenti. ¶ Vltērius videt: q̄ liceat mu-
 lieri mēstruate debitū petere: sic enī in lege mulier
 mēstruata erat imunda: ita 7 vir fluxū semis pati-
 ens. s̄ vir seminis fluxus p̄t debitū petere. s̄ pari rō-
 ne 7 m̄r mēstruata. ¶ Itē maior infirmitas est le-
 pra q̄ passio mēstruoz: 7 maiorē ut videt corru-
 ptionē causat in ple. sed leprosa p̄t debitū petē. s̄
 7c. ¶ Itē si mēstruate nō licet petere debitū: hoc
 nō est nisi rōne defectus q̄ timef in ple. sed si muli-
 er sit sterilis nō timef talis defectus. s̄ videt q̄ sal-
 tē sterilis mēstruata possit petere. S̄ 7 Leuit.
 xvij. Ad mulierē q̄ patit mēstruū non accedeo.

Aug. cū sufficiēter phibuisse h̄ etiā repetit ne for-
 te in superioribus videret figuratiue accipiendum.
 ¶ Itē Esa. xliij. Dñs iusticie vie q̄si pannus men-
 struate ubi Hiero. Tūc viri abstine debēt a muli-
 erib⁹: qm̄ tūc p̄cipiunt mēbris dānati: ceci claudis:
 leprosi: ut q̄ parentes nō erubuerūt in p̄clauī cō-
 miseri cor̄ peccata pateat cūctis: 7 aptius redar-
 guent in puillis: 7 sic idē qd̄ pus. ¶ Vltērius videt
 q̄ mulier mēstruata nō debeat reddere debitū pe-
 tenti. Leuit. xix. dō: q̄ si aliq̄s ad mēstruatā accesserit:
 vterq̄ morte ē puniēdus. s̄ videt q̄ tā reddēs
 q̄ exigens debitū mortalit̄ peccat. ¶ Itē Ro. j. nō
 solū q̄ faciunt: sed q̄ p̄sentit̄ digni sūt morte. sed
 exigens debitū scient a mēstruata mortalit̄ pec-
 cat. s̄ 7 mulier consentiēs ei in redditiōe debiti.
 ¶ Itē furioso nō est gladius reddendus ne se vel
 aliū interficiat. s̄ eadē rōne nec vxor tpe mēstruo
 rū d̄z viro corp⁹ suū exponere ne sp̄ualit̄ occidat.
 ¶ S̄ 7: Coi. vij. M̄r sui corporis p̄tatem non h̄z
 sed vir. s̄ petenti m̄r ē mēstruata d̄z debitū reddē.
 ¶ Itē m̄r mēstruata nō d̄z eē viro peccādi occasio:
 sed si viro petenti debitū: debitū ip̄a nō reddēt:
 etiā tpe mēstruoz: eēt viro peccādi occasio: q̄ for-
 te fornicaret. s̄ 7c. R̄ndeo dō ad. j. q̄onem: q̄ pe-
 tere debitū est duplici. Uno mō exp̄sse: ut qñ ver-
 bis iniūcē petūt. Alio mō est petitiō debiti interp̄-
 tata: qñ. s. vir p̄cipit p̄ aliq̄ signa q̄ vxor veller sibi
 debitū reddi: s̄ p̄ verecundiā taceret: 7 ita etiā si n̄
 exp̄sse verbis debitū petat: tñ vir tenet reddere qñ
 exp̄ssa signa in vxore apparēt volūtatis debiti red-
 dendī. ¶ Ad. j. dō: q̄ ip̄us determinatū nō ē so-
 lū qñ peti: s̄ qñ timef ex aliq̄ signis piculū: ad
 qd̄ vitandū ordinat debiti redditiō nisi tūc red-
 dat. ¶ Ad. ij. dō: q̄ vir p̄t talē p̄sūptionē d̄ vxorē
 re h̄c qñ in ea signa d̄ria nō videt: s̄ qñ videt est
 stulta p̄sūptio. ¶ Ad. iij. dō: q̄ dñs nō ita verecū-
 dat a suo petere debitū futuri: sic vxor a viro d̄-
 bitū p̄iugū: si tñ dñs nō peteret p̄ igno: annā vel
 alia de cā: nihilomin⁹ suus teneret implere si peri-
 culū imineret: hoc enī ē n̄ ad oculū fuisse: qd̄ apls
 seruis mādat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ nō d̄z vir vxorem
 auertere ne petat debitū nisi p̄ aliq̄ rōnabilem
 cām: 7 tūc etiā nō debet cū magna instātia auri
 p̄ picula iminētia. ¶ Ad. ij. q̄onem dō: q̄ accedē
 ad mēstruatā in lege phibitū erat duplici rōne:
 tū p̄ imundiciā: tū p̄ nocumentū qd̄ in ple ex
 h̄ mōi p̄mixione frequēter sequebat. Et quo ad
 p̄mū p̄ceptū erat ceremoniale: s̄ q̄tū ad scōz erat
 morale: q̄ cū m̄rimoniū sit ad bonū plis p̄ncipali-
 ter ordinatū: ordinat⁹ est ois m̄rimoniū vñs quo
 bonū plis impedit: 7 iō hoc p̄ceptū obligat etiā in
 noua lege p̄ scōam rōnem 7 si nō p̄ p̄mā. Flux⁹
 tñ mēstruoz p̄t eē nālis 7 innālis. nālis qd̄z qñ
 sc̄z mulieres patiunt t̄pibus determinatis qñ sūt sa-
 ne. Innālis aut qñ inordinate 7 q̄si p̄tinue ex aliq̄
 infirmitate fluxū languis patiunt. in fluxu s̄ mē-

struo 2 innali no est phibitu ad muliere menstrua
 atq accedere in lege noua: tu pp ifirmitate: q: mlr
 in tali statu 2 cipe no pot: tu q: talis flux' e ppetu'
 2 diurnu'. vñ oportet q vir ppetuo abstinet. S3
 qñ nãlter mlr patiat fluxu menstruo2 pot 2 cipe
 2 itez talis flux' n durat nisi ad modicu tpus. vñ
 phibitu e ad tale accede: 2 silr phibitu e mulieris
 in tali fluxu debitu pete. ¶ Ad. j. g. ob: q flux' se
 minis in viro ex ifirmitate pcedit: nec semē sic flu'
 ens est aptu ad generationē: 2 pterea talis passio e
 diurna vel ppetua sic lepra: vñ no est similis rō.
 Et p hoc soluit etiã scdm. ¶ Ad. iij. ob: q qd dū
 mlr mēstrua patit n pot eē certū eā eē sterile. qdaz
 eni in iuuetute sūt sterile: q pcessu tps sūt fecun
 de: 2 cōuerso: ut dī in. x. de aialib'. ¶ Ad. iij. qd
 nē dō: q circa hoc dixerūt qdā q mlr mēstruata
 sic nō d3 pete debitu ita nec reddere: sic eni n tenet
 reddere si habet infirmitatē in pp:ia psona ex q
 piculu ei imineret: ita nō tenet reddere ad vitadu
 piculu plis. S3 ista opf. videt derogare mrimonio
 p qd daf oimoda pias viro i corp' mulieris qtu3
 ad mrimon: alē actū. Nec e sile d ifirmitate corp'is
 plus 2 piculo ppriū corp'is: q: si mlr ifirma: certis
 sumā e q ex carnali actu piculu ei iminet: non aut
 ita certū e de ple q forte nulla sequit. Et iō aliq dī
 cū: q mulieri mēstruate nunq licet petere debitu
 Si tñ vir eius petat: aut petat scien: 2 tūc d3 eum
 auertere pab' 2 monitis: nō tñ ita efficacit ut pos
 sit ei esse occasio in alias dānabiles corruptelas si
 ad id pnus credat. aut igno: atē: 2 tūc mlr pot ali
 quā occasione ptenēdē v ifirmitatē allegare ne de
 bitū reddat: nisi piculu viro timeat: tñ finaliter si
 vir nō desistit a petitoē d3 debitu. reddē poscenti:
 passionē vero suā nō est tutū indicare: ne forte vir
 ex hoc ad eā abominationē cōcipiat: nisi de viri
 prudētia psumat. ¶ Ad. j. g. ob: q hoc intelligen
 dū e qñ viq3 volūtariē ptenit: nō aut si mlr inuo
 lūtaria 2 qñ coacta debitu reddat. ¶ Ad. ij. ob:
 q cū pensus nō sit nisi volūtatis: nō intelligit mu
 lier ptenire pccō viri: nisi volūtariē debitu reddat:
 qñ eni est inuoluntaria magis patitur q cōsentiat
 ¶ Ad. iij. ob: q gladius furioso etiam eff3 reddē
 dus quando maius periculum timeretur in nō red
 dendo: et similiter est in proposito.

Tertium sic proce
 dit: videt q vir 2 mlr nō sint in actu mri
 monij eales. agens eni nobilius e patiete ut Aug.
 dicit. xij. sup Sen. ad lram. sed in actu iugali vir
 se h3 ut agens: 2 femia ut patiens. g n sūt in actu il
 lo equales. ¶ S. vxor: nō tenet viro debitu reddē
 nisi petat: vir aut tenet vxorē ut dicit e. g n sūt pa
 res in actu mrimonij. ¶ S. in mrimonio mlr pp
 virū facta e ut p3 Sen. ij. faciam' ei adiutoriu sile
 sibi. sed illd pp qd e alterū semp e pncipali'. g rē.
 ¶ S. mrimoniū pncipaliter ordinaf ad actū iug

galē. sed in mrimonio vir est caput mulieris ut p3
 j. Loz. g nō sūt eales in actu p dicitō. ¶ S3 e qd
 dē. j. Loz. vij. Vir nō h3 ptatem sui corp'is. 2 sile d
 vxore dicit. g sūt eales i actu mrimonij. ¶ S. mri
 moniū est relatio equipantie cū sit iunctio ut dī
 ctū est. g vir 2 vxor sūt equales in actu mrimonij.
 Rūdeo ob: q duplex e ealitas. s. qritatis 2 ppor
 tionis. Ealitas qdē qritatis est q attendit inter du
 as qritates eiusdē mēsure sic bicubiti ad bicubitu
 Sed ealitas pportōis e q attendit iter duas ppor
 tōes eiusdē spci: sic dupli ad duplū. Loquēdo g de
 pma ealitate vir 2 vxor: nō sūt eales in mrimonio
 neq qtu ad actū iugalē in q id qd nobilius ē. vi
 ro debet: neq qtu ad domus dispesationē in qua
 vxor regit 2 vir regit. S3 qtu ad scōaz ealitate sūt
 eales in vtroq3: q sic tenet vir vxorē in actu iuga
 li 2 dispesationē dom' ad id qd viri ē: ita vxor vi
 ro ad id qd vxoris ē: 2 fm hoc dī in lra q sūt eā
 les in reddendo 2 petēdo debitu. ¶ Ad. j. g. ob: q
 quis agere sit nobilius q pati: tñ eadē est pportō
 patientis ad patiendū: 2 agētis ad agēdū: 2 fm h'
 est ibi ealitas pportōis. ¶ Ad. ij. ob: q hoc est p
 accō: vir eni q nobilioe pte h3 in actu cōiugali:
 nãlter h3 q nō ita erubescat petē debitu sic vxor:
 2 inde est q vxor nō ita tenet reddere debitu n pe
 tenti viro: sic vir vxorē. ¶ Ad. iij. ob: q ex h' oñ
 dit q nō sūt eales absolute nō aut q nō sint eales
 fm pportione. ¶ Ad. iij. ob: q quis caput sit pnc
 cipali' mēbz: tñ sic mēbz tenent capiti i offō suo:
 ita caput mēbz i suo: 2 sic e ibi ealitas pportōis.

Quartus sic pro
 cedit: videt q vir 2 vxor possunt votum
 emittere 2 debitu mrimonij sine mutuo p sensu.
 vir eni 2 vxor ealiter obligant ad debiti solutionē
 ut dicit e. sed licitū etiã e viro vxore phibete ac
 cipe cruce in subsidū terre sancte. g h' etiã e licitū
 vxorē: 2 iō cū p hoc votū redditiō ipediat pot alē
 iugū sine p sensu alterius votū p dicitū emittere.
 ¶ S. nō est expectandū in aliq voto p sensus ali
 cui' q nō pot sine pccō dissentire. sed vn' iugū n
 pot sine pccō dissentire qñ alter p tinentiā voueat
 vel simplr vel ad tpus: qz ipedire pfectū spūalem
 est pccm in spm scm. g vn' pot votū p tinentie sim
 pliciter vel ad tpus sine consensu alterius vouere.
 ¶ S. sicut i actu mrimonij reqrit debiti redditiō
 ita debiti petitiō. s3 vn' pot sine p sensu alteri' vo
 uere q debitu non petat: cū in hoc sit sue ptatis. g
 pari ratōne q debitu nō reddat. ¶ S. nullus pot
 ex pcepto supioris cogi ad id qd nō liceret sibi sim
 pliciter vouere 2 facere: qz in illicitis nō est obedien
 dū. sed platus supior: poss3 p cipe viro ut vxorē ad
 tpus debitu nō reddēt occupādo eū in aliq fuitio
 g hoc etiã ipse posset p se facere 2 vouē p qd a de
 biti redditiōe ipediret. ¶ Sed e est qd dē. j. Loz.
 vij. Neq3 fraudetis vos inuicē nisi ex cōi consensu

vt vacetis oroni. ¶ Nullus pot facere votum d
 alieno. s3 vir no h3 ptate sui corpis s3 vxor. g sine
 eius p'sensu n pot votu facere p'tinētie vel simplr vl
 ad t'pus. R'ndeo od: q' vouere volūtatē ē ut enā
 ipm nomē o'ndit. vñ de illis tm bonis pot eē votū
 q' nre subiacēt volūtatē: q'ia nō sūt ea in qb' vnus
 alteri tenet: 7 iō in talib' n pot aliq's votū emittē
 sine p'sensu eius cui tenet. vñ cū piuges sibiinuicēz
 teneant in redditōe debiti ut dicitur ē: p qd p'tinētia
 ipedit: nō pot vn' absq' p'sensu alteri' p'tinētia
 vouere: 7 si vouerit peccat: nec o3 fuare votū: sed
 agere p'nam de malo voto facto. ¶ Ad. j. g' od:
 q' satis pbabile ē q' vxor o3 velle p'tinere ad tēpus
 p' subueniēdo necessitati ecclie gnālis: 7 iō in fauo
 re negocij p quo crux sibi dat: institutū ē q' vir pos
 sit absq' p'sensu vxoris cruce accipere sic ēt possz dno
 suo terreno a quo feudū tenet absq' ei' p'sensu mili
 tare: nec tm in hoc oīno subtrahit mulierius suū:
 qz vxor pot eū seq. nec ē sile d vxore ad viz: qz cū
 vir oēat regere vxorē 7 nō econuerso: magis tenet
 vxor: seq viz q' econuerso. Et p'terea vxor cū maio
 ri piculo castitatis discurreret p terras q' vir: 7 cū
 minori ecclie vtilitate: 7 iō vxor n pot h' moi votū
 facere sine viri p'sensu. ¶ Ad. ij. od: q' alter piuguz
 dissenties voto p'tinētie alteri' nō peccat: qz n' dis
 sentit ut bonū illi' ipediat: sed ne sibi p'iudiciū ge
 neret. ¶ Ad. iij. od: q' circa hoc ē duplex opinio.
 qdā enī dicit q' vn' absq' p'sensu alteri' pot vouē
 q' nō petat debitū: nō aut q' n reddat: qz in p'mo ē
 vterq' sui iuris: s3 nō in scdo. S3 qz si alter nunq'
 peteret debitū: ex hoc alteri m'rimontū onerosuz
 redderet oū oportet vnū semp p'fusionē debiti pe
 tendi subire: iō aliq' pbabilius dicit q' neutriū pot
 vn' absq' p'sensu alterius vouē. ¶ Ad. iij. od: q'
 sic mlr accipit ptātes in corpe viri saluo hoc in q'
 vir tenet corpon suo: ita etiā saluo hoc in quo aliq'
 oīno tenet: 7 iō sic vxor n pot petē debitū a viro d
 salutē corpis sui: ita nec ad ipediēdū hoc in q' oīno
 tenetur: sed preter hoc non potest dominus probi
 bere quin debitum reddat.

Ad quintuz sic pro
 cedis: videt q' t'pibus sacris n deat aliq's
 ipediti qn debitū petat: tūc enī ē subueniēdū mor
 bo oū inualefcit. s3 possibile ē q' in die festo inuale
 scat p'cupiscētia. g' tūc o3 ei subueniri p' petitoz de
 bitū. ¶ S. nō ē alia rō q're n sit petēdū debitū i di
 ebus festiuis: nisi qz sūt o'zoni deputati. sed in illis
 diebus sūt hore determinate o'zoni. g' alijs houis li
 cret petere debitū. ¶ S3 s: sic aliq' loca sūt sacra
 qz deputata sūt sacris: ita aliq' t'pa sūt sacra pp eā
 dē rōnē. s3 i loco sacro n licz petē debitū. g' nec i tē
 pore sacro. ¶ Alteri' videtur: q' petēs in t'pe sacro
 mortalit' peccat. Grego. enī die i. j. dial. q' mlr q' in
 nocte cognita ē a viro: mane ad p'cessionē veniēs
 a diabolo ē accepta. s3 hoc n eēt nisi mortalit' pec'

castet. g' rē. ¶ S. q'cunq' fac' p'ceptū diuinū mor
 talit' peccat. s3 oīs p'cepit Exo. xix. Nolite appro
 pinq're vxorib' v'is: qn. f. crāt legē accepturi. ergo
 multo mag' peccat mortalit' si t'pe q' sacris noue le
 gis intēdendū ē vxorib' viri cōmiscant. ¶ S3 s:
 nulla circūstātia aggrauat in infinitū. s3 t'pus inde
 bitū ē circūstātia qdā. g' nō aggrauat in infinitum
 qd faciat mortale qd als eēt v'iale. ¶ Alterius vī
 q' n tenet reddere t'pe festiuo: qz peccātes 7 p'senti
 entes p'iter punient: ut p3 Ro. j. s3 ille q' reddit de
 bitū p'setit petēti q' peccat. g' 7 ipse peccat. ¶ S. ex
 p'cepto affirmatio obligamur ad orandū: 7 ita ad
 aliq'd t'pus determinatū. g' p t'pe illo in q' q's orare
 tenet: debitū reddē n o3: sic nec eo t'pe q' tenet t'pali
 oīno ad sp'eale obsequium. ¶ S3 s: ē qd dī. j. loz
 vj. Nolite fraudare inuicē ut vacetis oroni ad ips
 nisi ex p'sensu. g' qn pete reddendū ē ei. ¶ Alterius
 videt: q' nuptie nō sūt interdicēde t'pib' i l'ra d'ter
 minatis: qz m'rimoniū sacm ē. s3 i illis t'pib' n in
 dicit celebratio alioz sacroz. g' nec celebratio m'ri
 monij. ¶ S. magis incōpetēs ē dieb' festis petitio
 debiti q' celebratio nuptiaz. s3 i dieb' illis pot de
 bitū peti. g' 7 nuptie celebrari. ¶ S. m'rimonia q'
 sūt s' statutū ecclie debēt separi. s3 n separi si fiat
 nuptie in talib' t'pib'. g' n o3 eēt p'hibitu p ecclie sta
 tuta. ¶ S3 s: ē qd dī. Ecclastes. iij. T'pus āplexa
 dī 7 t'pus longe fieri ab āplexo. R'ndeo od ad. j.
 qōnē: q' act' m'rimonialis q'uis culpa careat: tū qz
 rōnē dep'mit pp carnalē delectationē: hoīem red
 dīt ineptū ad sp'ualia: 7 iō in dieb' i q'bus p'cipue
 sp'ualit' ē vacandū n licz petere debitū. ¶ Ad. j. g'
 od: q' t'pe illo p'nt alia adhiberi ad p'cupiscētia re
 p'mendā: sic oīo 7 multa alia h' moi: q' ēt illi adhi
 bent q' p'cepto p'tinēt. ¶ Ad. ij. od: q' q'uis nō te
 neat oibus houis orare: tū tenet tota die se p'fuare
 idoneū ad orādū. ¶ Ad. ij. qōnē od: q' petē debi
 tū in die festiuo n ē circūstātia trahēs ad aliā sp'ez
 p'ccī. vñ n pot in infinitū aggrauare: 7 iō nō peccat
 mortalit' vxor vel vir si in die festiuo debitū petat
 s3 tū grau' ē p'ccm si sola delectatōnis cā petat: q'
 si pp timorē q' d's sibi timet de lubrico carnis sibi d
 bitū petat. ¶ Ad. j. g' od: q' n sūt punita mlr illa
 pp h' q' d'bitū reddidit: s3 qz postmodū se temere
 ad diuina igessit p'sciaz. ¶ Ad. ij. od: q' ex aucte
 illa n pot pbari q' sit p'ccm mortale: s3 sit incon
 gruū. multa enī ad mūdicias carnis p'tinētia exige
 banf de necitate p'cepti in veteri lege q' carnalibus
 dabant: q' n exigunt i noua lege q' ē lex sp'ūs. ¶ Ad
 iij. qōnē od: q' cū mlr h'eat ptatē in corpe viri q'tū
 ad actū gnātois spectat 7 econuerso tenet vn' alteri
 debitū reddere q'cūq' t'pe 7 q'cūq' hora: salua de
 bita honestate q' in talib' exigat: qz n o3 q' statz in
 publico debitū reddat. ¶ Ad. j. g' od: q' ille inq'tū
 in se ē nō p'setit: s3 id qd ab eo exigit inuit' 7 cū oo
 lore reddat: iō nō peccat. hoc enī ē pp lubricū car
 nis diuinū' ordiatū: ut semp petēti debitū reddat

ne aliq̄ occasio pecc̄i def. ¶ Ad. ij. dō: q̄ nō est aliq̄
hora ita determinata ad orandū q̄n possit postea
recōpensari i alijs horis: et iō obiectio illa nō cogit
¶ Ad. iij. q̄dōnē dō: q̄ q̄n noue spōse traducit̄ ani
mus iugū maḡ ex ip̄a nouitate ad curā carnaliū
occupat: et iō i nuptijs p̄sueuerūt signa multa leti
cie dissolute oñdi: et p̄ hoc illis t̄pib⁹ i q̄b⁹ hoies
p̄cipue debēt se ad sp̄ualia eleuare. p̄hibitiū ē nup
tias celebrari. hoc autē ē ab aduētū vsq̄ ad ephiaz
p̄p̄ cōionē: q̄ fm̄ antiq̄s canones i natiuitate fieri
p̄uenient̄ solet: et a. lxx. vsq̄ ad octauas pasche: p̄p̄
cōionē paschalē: et a trib⁹ dieb⁹ añ ascensionē vsq̄
ad octauas p̄thecostes: p̄p̄ p̄parationē ad cōionē
illo t̄pe sumēdā. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ celebratio mat̄ri
monij h̄z aliq̄uā mūdānā leticiā et carnalē adiun
ctā: q̄d nō ē de alijs sacris: et iō nō ē sile. ¶ Ad. ij. dō:
q̄ nō sit tāta distractio aior: i redditiōe v̄l petitiōe
debiti sic i celebratiōe nuptiarū: et iō nō ē sile. ¶ Ad
iij. dō: q̄ cū t̄pus nō sit d̄ cēntia m̄fimonij: si i t̄pe
indebito p̄haf nihilomin⁹ v̄p̄ ē sac̄m: nec sepat
m̄fimonij sumpl̄: s̄z ad t̄pē ut p̄niam agāt d̄ hoc
q̄ statuti ecclie sūt trāsgressi: et sic ē intelligendū q̄d
maḡ dicit. ¶ Ipus p̄miserit et postea rē. videt̄ ex
hoc q̄ vir possit reuocare vxorē ad se: et si de licē
tia sua castitatē vouit. Et dō: q̄ verbū Aug. intel
ligit̄ q̄n vir distulauit añ plenā delib̄rationē: q̄ q̄
dē dissimulatio q̄dā p̄sensu videt̄: si autē exp̄sse cō
sensisset nō possit votū reuocare. vñ loq̄tur q̄tū ad
iudiciū ecclie q̄n p̄missio nō p̄t̄ p̄b̄ari. vñ p̄p̄ p̄cu
lū talia vota occulta nō sunt ap̄tobāda. ¶ Nec
carnea agni rē. De impedimento sumptionis cu
charistie propter carnalem delectationem in som
no: supra d̄. lxx. dictum est. ¶ Dis. XXXIII.

Queritur hic

de antiq̄s p̄ub⁹ rē. Postq̄ dē
miat̄ maḡ d̄ boīs m̄fimonij.
hic oñdit̄ q̄o hec bona erant
in m̄fimonio antiquoz. Et d̄
uidit̄ in p̄es ouas. In p̄ma oñ
dit̄ q̄o erāt in m̄fimonio pat̄z añ legē: In sc̄da
q̄o crāt in m̄fimonio t̄pe legis celebrato: ibi Leg
vero t̄pe rē. P̄tia i ouas. In p̄ma oñdit̄ q̄ añ legē
p̄es licite plures vxores habuerūt. Sc̄do inq̄rit:
q̄o cū plalitate vxorz bonū fidei fuabat: ibi Si
q̄s opponat rē. Circa p̄mū tria facit. P̄tio mouet
q̄dōnem. Sc̄do determinat̄ eā: ibi Ad quos dicitur
rē. Tertio solutionē p̄ auctē p̄firmat: ibi De hoc
Aug. sic ait rē. Et circa h⁹ duo fac. P̄tio inducit
auctē ad p̄ncipale p̄positū p̄bādū: q̄. s. illoz cēnt
p̄iugla licita q̄ plures hēbant vxores. Sc̄do oñdit̄
q̄ etiā crāt tantū meriti sic ē virginitas n̄ri t̄p̄s: ibi
Q̄d vero castitas rē. ¶ Legis vero t̄pe. hic deter
minat̄ de m̄fimonio t̄pe legis celebrato. Et circa h⁹
tria facit. P̄tio oñdit̄ q̄o p̄ legē Moȳsi m̄fimo
niū fuit determinatū: et q̄tū ad legitimatū per

sonaz determinationē: et q̄tū ad separationē. Sc̄do
inq̄rit vtrū t̄pe legis licet̄ p̄les h̄ie vxores: ibi Sed
nūqd̄ sub lege rē. Tertio ex p̄nti: d̄ virginitate de
terminat̄: ibi Melior est autē virginitas rē.

Hic ē triplex q̄o. P̄tia d̄ plalitate vxorz.
Sc̄da d̄ libello repudij. ¶ Tertia de
virginitate. Circa p̄mū q̄rūt̄ tria. ¶ P̄tio
an h̄ie plures vxores sit cōtra legē nature. ¶ Se
cundo vtrum fuerit licitum. ¶ Tertio vtrū h̄ie
concupinam sit contra legem nature.

Ad primum sic pro

cedit: videt̄ q̄ h̄ie plures vxores nō sit
legē nature. p̄suetudo enī iuri nālī nō p̄iudicat. s̄z
h̄ie plures vxores p̄c̄m nō erat q̄n mos erat: ut ab
Aug. in l̄ra h̄etur. s̄z h̄ie plures vxores nō ē legem
nāe. ¶ P̄. q̄cūq̄ facit legē nāe facit p̄ceptū: q̄
sic lex scripta h̄z sua p̄cepta: ita et lex nāe. s̄z Aug.
dicit q̄ h̄ie plures vxores nō erat p̄ceptū: q̄ nul
la lege erat. p̄hibitiū. s̄z h̄ie p̄les nō ē legē nature.

¶ P̄. m̄fimonij p̄ncipalit̄ ordinat̄ ad plis p̄crea
tionē. s̄z vñ p̄t̄ ex plib⁹. plē accipe p̄les fecūdādo
q̄ nō ē legē nāe h̄ie p̄les vxores. ¶ P̄. ius nāle est
q̄d nō oīa animalia docuit: ut in p̄n. digestoz d̄. sed
nā non docuit hoc oīa animalia q̄ sit vna vni. cum
vñ mas i multis animalib⁹ plib⁹ femis p̄iugat. s̄z nō
ē legē nāe h̄ie p̄les vxores. ¶ P̄. fm̄ p̄m̄ in. xv.
de animalib⁹: In gnātōe. plis mas se h̄z ad feminam
sic agēs ad pat̄ēs: et arifex ad māz. sed nō ē ordi
nē nature q̄ vñ agēs in plura pat̄ētia agat: aut
vnus arifex ex diuersis materis opet. s̄z nec ē legē
nāe q̄ vñ mas p̄les vxores h̄eat. ¶ S̄z illud
p̄cipue videt̄ eē de iure nālī q̄ homi in sua institu
tione h̄iane nāe ē inditū. sed q̄ sit vna vni in ip̄a
institutione h̄iane nāe est ei inditū: ut p̄z Sc̄n. ij.
Erūt duo in carne vna. s̄z est d̄ lege nāe. ¶ P̄. p̄ le
gē nāe ē q̄ hō se ad ip̄osibū obliget: et ut q̄d vni
oatū ē alteri def. s̄z hō p̄bens cū vna vxore sui cor
poris p̄tātē ei tradit: ut necesse sit reddere debitū
cū petierit. s̄z legem nāe ē si postea alteri p̄tātē
sui corporis tradat: q̄ nō possit sil vtriq̄ reddē de
bitū si sil peteret. ¶ P̄. de lege nāe ē: q̄d tibi n̄ vis
fieri ne alteri feceris. s̄z vir nullo mō vellet q̄ vxor
aliū viz h̄iet. s̄z legē nāe facēt si vxorē aliā supin
duceret. ¶ P̄. q̄cūq̄ ē p̄ nāle desiderij ē legem
nāe. s̄z gelus viri ad vxorē et vxoris ad viz nālīs ē:
q̄ in oibus iuent̄: cū s̄ gelus sit amor n̄ pat̄ēs con
fortiū in amato: videt̄ q̄ legē nāe sit q̄ p̄les vxor
res h̄eant vñ viz. R̄ndeo dō: q̄ oibus reb⁹ nālī
ter insunt q̄dā p̄ncipia q̄b⁹ nō solū opatōes p̄p̄rias
efficē p̄nt: s̄z q̄bus et eas p̄ueniētes fini suo reddat:
siue sint actōes q̄ p̄sequat̄ rē aliq̄uā ex nā sui gene
ris: siue p̄sequant̄ ex nā sp̄ei: ut magneti p̄pent fer
ri deorsū ex nā sui generis: et attrahere ferrū ex nā
sp̄ei. sic aut̄ i reb⁹ agētib⁹ ex necessitate nāe sūt p̄n
cipia actionum ip̄e forme a q̄bus opatōes p̄p̄rie

pdeunt pueniētes fini: ita in his q̄ cognitionē p̄ti-
cipant p̄ncipia agēdi sūt cognitio 7 appetit̄. vñ de
o3 q̄ in vi cognoscitiua sit nālis p̄ceptō: 7 in vi ap-
petitiua nālis inclinatio: q̄b̄ opatio pueniēs gene-
ri siue sp̄ei reddat p̄petens fini. S3 q̄ hō iter cete-
ra aialia rōnem finis cognoscit: 7 p̄portione op̄is
ad finē: iō nālis p̄ceptio ei idita q̄ dirigit ad opan-
dū puenient̄ lex nālis vel ius nāle d̄: in ceteris aut̄
estimatio nālis vocat̄. buuta eni ex vi nāe ipellunt̄
ad opandū pueniētes actōnes magis q̄ regulētur
q̄si p̄prio arbitrio agētia. Lex q̄ nālis nihil ē aliud
q̄ p̄ceptio hōi nāliter indita q̄ dirigit ad puenient̄
agēdū i actōib̄ p̄p̄is: siue p̄petat̄ ei ex nā generis
ut generare cōmedē 7 h̄mōi: siue ex nā sp̄ei: ut rō-
cinari 7 silia: om̄e aut̄ illud q̄ actionē incōueniē-
tē reddat̄ fini quā nā ex ope aliq̄ intēdit̄: 7 legē nāe
eē d̄. P̄t̄ aut̄ actio n̄ eē pueniēs fini: vel p̄ncipali
vel sc̄dario: 7 siue sic siue sic: hoc p̄tingit duplici-
t̄. Uno mō ex aliq̄ q̄d oīno ipedit̄ finē: ut nimia sup-
fluitas aut defect̄ cōmestionis ipedit̄ salutē corpo-
ris q̄si p̄ncipalē finē p̄mestionis. 7 bonā habitudī-
nē in negocijs exercēdis q̄ ē finis sc̄dari. Alio mō
ex aliq̄ q̄d facit̄ difficilē aut min⁹ decentē puenitio-
nē ad finē p̄ncipalē vel sc̄darii: sic inordinata p̄me-
sio q̄tū ad t̄pus idebitū. Si q̄ actio sit incōueniēs
fini q̄si oīno p̄hibēs finē p̄ncipalē directe: p̄ legem
nāe p̄hibet̄ p̄mis p̄ceptis legis nāe: q̄ sūt in opabi-
libus: sic sūt cōes p̄ceptōes i speculatiuis. Si autē
sit incōueniēs fini sc̄dario q̄cūq̄ mō aut̄ ē p̄ncipali
ut facies difficilē vel min⁹ p̄gruā puenitōne ad ip̄m
p̄hibet̄: n̄ q̄dē p̄mis p̄ceptis legis nāe: s3 sc̄dis q̄ ex
p̄mis deriuant̄: sic p̄clones i speculatis ex p̄ncipis
p̄ se notis fidē h̄nt: 7 sic dicta actio 7 legē nāe esse
d̄. M̄rimoniū q̄ h3 p̄ sine p̄ncipali plis p̄crea-
tōz 7 educationē: q̄ q̄dē finis p̄petit̄ hōi fm̄ nāz ge-
neris. vñ 7 alijs aialib̄ est cōis ut d̄ in. viij. Eth. 7
sic bonū m̄rimoniū assignat̄ p̄les. s3 p̄ sine sc̄dario
ut d̄ p̄ h3 i hōib̄ solū cōicationē opey q̄ sunt
nec̄ia i vita ut d̄ dictū ē: 7 fm̄ hoc fidē sibunūcem
debet̄: q̄ ē vnū d̄ bonis m̄rimoniū. h3 vlt̄erius aliū
finē inq̄tū i fidelib̄ ē. s. significatiōz xpi 7 ecclie: 7
sic bonū m̄rimoniū d̄ sac̄m. vñ p̄mus finis r̄ndet̄
m̄rimoniū hōis inq̄tū ē aial: sc̄dus inq̄tū ē hō: ter-
tius inq̄tū ē fidel. Plalitas q̄ vxoz neqz totaliter
tollit̄: neqz aliq̄l̄ ipedit̄ p̄mū finē: cū vn⁹ vir suffi-
ciat̄ plib̄ vxozib̄ secūdandis 7 educandis filijs ex
eis nat̄. S3 sc̄dū finē r̄si nō t̄ptaliū tollat̄: t̄n mul-
tū ipedit̄: eo q̄ n̄ facile p̄t̄ eē par i familia vbi vni
viro p̄les vxozes iungūt̄: cū n̄ possit vn⁹ vir sufficē
ad satisfaciendū plib̄ vxozib̄ ad vorū. 7 qz cōica-
tio pluriū i vno offō causat̄ litē: sic figuli corrūp̄t̄
ad inuicē: 7 s̄lr p̄les vxozes vni⁹ viri. Tertius aut̄ fi-
nē totalit̄ tollit̄: eo q̄ sic xps ē vn⁹: ita ecclia vna: et
iō p3 ex d̄cis q̄ plalitas vxoz q̄dāmō ē 7 legē nāe:
7 q̄dāmō n̄. Ad. j. q̄ d̄: q̄ p̄suetudo n̄ p̄iudicat̄
legi nāe q̄tū ad p̄ma p̄cepta ip̄i q̄ sūt q̄si cōes ani-

mi p̄ceptōes i speculatis: s3 ea q̄ ex istis trahunt̄ ut
p̄clones p̄suetudo auget̄: ut Tull⁹ d̄ic i. ij. Rhetō.
7 s̄lr minuit̄: 7 h̄ modi ē p̄ceptū legis nāe d̄ vnita-
te vxozis. Ad. ij. d̄: q̄ sic oīc Tull⁹: Res a nā
p̄fectas: 7 a p̄suetudie approbatas legi v̄tus 7 reli-
gio sanxit. vñ p3 q̄ illa q̄ lex nālis dicit̄ q̄si ex p̄-
mis p̄ncipis legis nāe deriuata nō h̄nt vim coacti-
uā p̄ modū p̄cepti absolute: nisi postq̄ lege diuina
7 hūana sancita sūt: 7 hoc ē q̄d d̄ic Aug. q̄ nō fa-
ciebāt̄ p̄ceptū: qz nlla lege erat p̄hibitiū. Ad
ij. p3 solutio ex d̄cis. Ad. iij. d̄: q̄ ius nāle m̄-
tipicū accipit̄. P̄tio eni ius aliq̄d d̄ nāle ex p̄nci-
pio: qz a nā ē inditū: 7 sic diffinit̄ tull⁹ i. ij. Rhetō.
d̄icēs: Jus nāe ē q̄d n̄ opio genuit̄: s3 q̄dā inata vis
inseruit. Et qz ē i reb̄ nālib̄ d̄icunt̄ aliq̄ mot̄ nā-
les: n̄ qz sint ex p̄ncipio intrinseco: s3 qz sūt a p̄ci-
pio sup̄iori mouēt̄: sic mot̄ q̄ sūt i elemētis ex im-
p̄ssione corpōz celestiu nāles d̄icūt̄: ut cōmētator
d̄ic̄ in. iij. celi 7 m̄di: iō ea q̄ sūt d̄ iure d̄ino d̄icū-
tur eē de iure nāli: cū sint ex imp̄ssioe 7 ifusione su-
p̄ioris p̄ncipij. s. d̄ic̄: 7 sic accipit̄ ab f̄sido. q̄ d̄ic̄ qz
ius nāle ē q̄d i lege 7 in euāgelio p̄tinet̄. Tertio d̄
ius nāle n̄ solū a p̄ncipio s3 a nā: qz de nālib̄ ē. Et
qz nā 7 rōne diuidit̄ a q̄ hō ē hō: iō strictissio mō
accipiēdi ius nāle illa q̄ ad hōies t̄m̄ p̄tinet̄ 7 s̄l̄ sint
de dictamine rōnis nālis n̄ d̄icūt̄ eē de iure nāli: sed
illa t̄m̄ q̄ nālis rō dicit̄ de his q̄ sūt hōi alijsq̄ cō-
munia: 7 sic d̄at̄ dicta diffinitō. Jus nāle ē quod
nā oia aialia docuit̄. Plalitas q̄ vxoz q̄uis nō sit
7 ius nāle tertio mō acceptū: est t̄n 7 ius nāle sc̄do
mō acceptū: qz iure diuino p̄hibet̄: 7 ē 7 ius nāle
p̄mo mō acceptū: ut ex d̄icis p3: qz nā dicit̄ aiali
cuilibet fm̄ modū puenientē sue sp̄ei. vñ ē q̄dam
aialia in q̄bus ad educationē plis sc̄datur solicitu-
do vtriusq̄. s. maris 7 femie nāli instinctu fuant̄
p̄iunctionē vni⁹ ad vnū: sic p3 in turture 7 colum-
ba 7 h̄ mōi. Sed qz rōnes in p̄riū adducte vi-
dent̄ oīdere qz plalitas vxoz sit 7 p̄ma p̄ncipia le-
gis nāe: iō ad eas r̄ndendū: 7 d̄ ad. v. qz nā hūana
absqz omni defectu instituta ē: 7 iō nō solū sunt ei
indita illa sine q̄bus p̄ncipalis m̄rimoniū finis esse
nō p̄t̄: sed ē illa sine q̄bus sc̄darius finis m̄rimo-
niū sine difficultate haberi n̄ possit̄: 7 hoc mō suffi-
cit hōi in ip̄a sui instōne h̄e vnā vxozē ut d̄ictū ē.
Ad. vi. d̄: qz vir p̄ m̄rimoniū n̄ dat̄ sui corp̄is
p̄tatem vxozī q̄tū ad oia: s3 solū q̄tū ad illa q̄ ma-
trimoniū req̄rit̄: nō aut̄ req̄rit̄ m̄rimoniū ut quo-
libet tpe vxozī petēti vir debitiū reddat̄ nisi q̄tum
ad id ad q̄d p̄ncipaliū est institutū. s. bonū plis: s3
q̄tū sufficit ad ip̄regnationē. Req̄rit̄ aut̄ hoc m̄ri-
moniū inq̄tū est ad remediū institutū: qz est sc̄da-
rius ip̄ius finis: ut quolibet tpe petēti debitiū red-
dat̄: 7 sic p3 qz accipies plures vxozes nō se obligat̄
ad ip̄ossibile p̄siderato p̄ncipali sine m̄rimoniū: et
iō plalitas vxoz n̄ ē 7 p̄cepta prima legis nature.
Ad. vij. d̄: qz illud p̄ceptū legis nāe: q̄d ubi n̄

vis fieri alteri ne feceris. debet intelligi eadē ppor-
 tione suata: nō enī si flatus n̄ vult sibi resisti a s̄b-
 dito: ipse sub dīto resistere nō o3: r̄ iō nō o3 q̄ ex vi
 illius pcepti q̄ si vir n̄ vult q̄ vxor: sua n̄ hēat aliū
 virū: q̄ ipse nō hēat aliā vxorē: q̄ vnū virū habē
 ples vxores nō est q̄ p̄ma pcepta legis nāe ut dcm
 est: sed vnā vxorē h̄re ples viros est q̄ p̄ma pcepta
 legis nāe: eo q̄ p hoc q̄tū ad aliqd̄ totalit̄er tollit
 r̄ q̄tū ad aliqd̄ ipedit bonū. plis: q̄b̄ ē p̄ncipal̄ ma-
 trimoniū finis. in bono enī. plis intelligit nō soluz
 p̄creatio: s̄ etiā educatio ut s̄ dictū ē. ip̄a enī pro-
 creatio plus r̄ti nō totalit̄ tollat: q̄ cōtingit p̄ im-
 pregnatōz p̄mā itez mulierē ipregnari: ut oī i. 12.
 de aialib̄: tñ multū ipedit: q̄ vit̄ pot̄ accidere q̄n
 corruptio accidat q̄tū ad vtrūq̄ fetū: vel q̄tuz ad
 alterū: sed educatio totalit̄ tollit: q̄ ex hoc q̄ vna
 m̄r ples maritos habēt: seq̄ret icertitudo. plis re-
 spectu p̄is: cui cura necia ē i educādo: r̄ iō nulla
 lege aut p̄suetudie ē p̄missū vnā vxorē h̄re plures
 viros: sic ecōuerso. ¶ Ad. viij. dō: q̄ nālis inclina-
 tio in appetitiua seq̄tur nāle p̄ceptionē in cogniti-
 one: r̄ q̄ nō est ita q̄ pceptōz nāle q̄ vir hēat ples
 vxores: sic vxor hēat ples viros: iō affectus vxoris
 nō tñ refugit p̄fortiū in viro sic ecōuerso: r̄ iō taz
 in hominibus q̄ in animalibus inuenitur maior
 gelua maris ad feminam q̄ ecōuerso.

Ad secundū sic proce-
 dit: videt q̄ habē ples vxores n̄ potuerit
 aliq̄n eē licitū: q̄ fm̄ p̄m in. v. Et̄bi. ius nāle s̄p
 r̄ vbiq̄ h̄z eandē potētia. s̄ iure nāli. phibet plali-
 tas vxorū: ut ex dictis p̄. s̄ sicut modo nō licet: ita
 nec vnq̄ licuit. ¶ P̄. si aliq̄n licuit hoc n̄ fuit nisi
 q̄ vel p̄ se licitū erat: vel pp̄ aliq̄ā dispēsatōz lice-
 bat: si p̄mo mō sic etiā nūc licitū eēt. si aut̄ secū-
 dō: hoc eē n̄ pot̄: q̄ fm̄ Aug. deus cū sit nāe cōdi-
 tor: nō facit aliqd̄ q̄ rōnes q̄s nāe inseruit: cū q̄ de
 nāe n̄re inseruerit: q̄ sit vna vnus vt dictū ē: videt
 q̄ ipse q̄ hoc nūq̄ dispensauerit. ¶ P̄. si aliqd̄ ē li-
 citū ex dispēsatōe: hoc nō licet nisi illis q̄bus dispē-
 satio fit: nō aut̄ legit̄ aliq̄ dispēsatō cōis i lege cū
 oibus facta. cū q̄ oēs cōiter q̄ volebāt ples vxores
 accipent in veteri testamēto: nec ex hoc rephendā-
 tur in lege aut a p̄phis: videt q̄ n̄ fuerit ex dispēsa-
 tōe licitū. ¶ P̄. vbi ē eadē cā dispēsatōis o3 eadē
 dispēsatō fieri. s̄ cā dispēsatōis nō pot̄ alia poni
 q̄ multiplicatio. plis ad cultū dei. q̄ etiā nūc necia
 ē. q̄ etiā adhuc dicta dispēsatō duraret p̄cipue cū
 nō legat̄ reuocata. ¶ P̄. in dispēsatōe nō o3 p̄e-
 trimiti maius bonū p̄pter min̄ bonū. sed fides
 r̄ sac̄m̄ q̄ nō vident̄ posse fuari i m̄rimonio quo
 vnus plibus vxorib̄ p̄iungit̄ sūt meliora q̄ prolis
 multiplicatio. q̄ intuitu huius multiplicationis di-
 spensatio p̄dicta fieri nō debuisset. ¶ Sed cōtra
 Gal. iij. dō: q̄ lex pp̄ p̄uaricatores posita ē: ut. s. eos
 phiberet. sed lex vetus facit mentionē de plurali-

tate vxorū sine aliq̄ eius phibitione: ut p̄ Deut.
 xx. Si habuerit hō duas vxores r̄. q̄ habēdo ou-
 as vxores nō erāt p̄uaricatores: r̄ ita erat licitum.
 ¶ P̄. hoc idē videt exemplo ex sc̄is p̄ibus q̄ plu-
 res legunt̄ habuisse vxores: cū deo eēt acceptissī-
 mis: sicut Jacob Dauid r̄ q̄ plures aliq̄. s̄ aliq̄n su-
 it licitū. ¶ R̄. n̄deo dō: q̄ sic ex p̄dictis p̄: pluralitas
 vxorū oī eē q̄ legē nāe nō q̄tū ad p̄ma pcepta eius
 sed q̄tū ad sc̄da q̄ q̄tū p̄clones a p̄mis pceptis deri-
 uant̄: sed q̄ actus hūanos variari o3 fm̄ diuersas
 p̄clones p̄sonaz r̄ tempoz r̄ aliaz circūstanz
 iō p̄clones p̄dicte a p̄mis legis nāe pceptis nō p̄ce-
 dunt ut semp̄ efficacā h̄ntes: s̄ i maiori p̄te. talis
 enī est tota mā moralis: ut p̄ p̄m in li. Et̄bi. r̄
 iō vbi eoz efficacā deficit licite ea p̄termittit p̄nt̄:
 s̄ q̄ nō est facile determiare h̄mōi varietates: iō
 illi ex cui⁹ aucte lex efficacā h̄z referuant̄: ut licen-
 tiā p̄beat legē p̄termittēdi in illis casibus ad quos
 legis efficacā se nō extrēdere o3: r̄ talis licētia dispē-
 satio dī. Lex aut̄ de vnitate vxoris nō ē hūanitas:
 s̄ diuinit̄ instituta: nec vnq̄ vbo aut l̄ris tradita
 s̄ cordi imp̄ssa: sic r̄ alia q̄ ad legē nāe q̄literat̄q̄
 p̄tinent: r̄ iō in hoc a solo deo dispēsatō fieri po-
 tuit p̄ inspirationē internā: q̄ q̄dē p̄ncipalit̄ sanctis
 p̄ibus facta ē: r̄ p̄ eoz exemplū ad alios deriuata
 est: eo tpe quo oportebat p̄dictū nāe pceptū p̄ter-
 mitti ut maior eēt multiplicatio plis ad cultū dei
 educandē: semp̄ enī p̄ncipalior finis magis confer-
 uāndus ē q̄ sc̄darius. vñ cū bonū. plis sit p̄ncipalis
 m̄rimoniū finis: vbi plis multiplicatio necia erat:
 debuit negligi ad tps̄ ipeditentū q̄d̄ posset i sc̄da
 r̄q̄s finibus euenire: ad q̄d̄ remouendū pceptū p̄-
 hibens plalitatē vxorū ordinat̄: ut ex dictis pat̄z
 ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ ius nāle semp̄ r̄ vbiq̄ q̄tū est de
 se h̄z eandē potētia: sed p̄ accidēs pp̄ aliq̄d̄ impe-
 dimentū q̄ngz r̄ allicubi potest variari: sic ibidem
 p̄s exemplū ponit de alijs reb̄ nālibus: semp̄ enī
 r̄ vbiq̄ dextera ē melior: q̄ sinistra fm̄ natura: sed
 p̄ aliq̄d̄ accidēs puenit aliq̄e eē ambidexterū: q̄
 nā n̄ra variabilis ē: r̄ s̄lt̄r̄r̄ est de nāli iusto. ut ibi-
 dē plis dicit. ¶ Ad. ij. dō: q̄ in decretali q̄d̄ b̄ dī
 uortijs dō: q̄ nūq̄ licuit alicui h̄re plures vxores si
 ne dispēsatōe p̄ diuinā inspiratōez habitā: nec tñ
 talis dispēsatōe vaf̄ r̄ōnes quas de⁹ nāe inseruit
 sed p̄ter eas: q̄ rōnes ille nō sūt ordinate ad semp̄
 sed in plibus eē ut dictum ē: sic ēt nō est q̄ nām q̄n
 aliq̄ accidit in reb̄ nālibus miraculose p̄t̄: r̄ ea q̄
 ut frequēter solēt euenire. ¶ Ad. iij. dō: q̄ qualis
 est lex talis o3 eē dispēsatō legis: r̄ q̄ lex nāe n̄ est
 l̄ris scripta: sed cordibus imp̄ssa: pp̄ hoc nō oport̄
 tuit dispēsatōe eoz q̄ ad legem nāe p̄nt̄et lege
 scripta vari: sed p̄ internā inspiratōz fieri. ¶ Ad
 iij. dō: q̄ veniēte x̄po fuit tps̄ plenitudinis gratie
 x̄pi p̄ quā cultus dei in oēs gētes sp̄iali p̄pagatōe
 diffusus ē. r̄ iō nō est eadē rō dispēsatōis q̄ erat
 ante x̄pi aduentū q̄n cultus dei p̄pagatōe carnali

multiplicabatur et conseruabatur. ¶ Ad. v. dicitur: quod plures sunt quod est bonum matrimonium includit fidem ad deum seruanda: quod si plures expectatur ad cultum dei educenda ponit matrimonium bonum: fides autem ad deum seruanda est potior quam fides uxori seruanda: quod ponit bonum matrimonium: et quod significatio que pertinet ad sacramentum: quod significatio ad fidei cognitionem ordinat et ideo non est inconueniens si pro bono plura aliquid detrahatur aliis duobus bonis: nec tamen omnino tollantur: quod et fides manet ad plures: et factum aliquid modo: quod quous non significat coniunctionem christi ad ecclesiam in quantum est una: significat tamen distinctionem graduum in ecclesia per pluralitatem uxoribus: que quidem est non solum in ecclesia militante: sed etiam in triumphante: et ideo illorum matrimonia aliquid modo significabant christum ad ecclesiam: non solum militante ut quidam dicunt: sed et triumphante in qua se diuise manserunt

Tertium sic pro

cedit: videtur quod hic concubina non sit in lege nature: legis enim ceremonia non sunt de lege nature: sed fornicatio prohibetur: Act. xv. inter alia ceremonia legis que ad ipsos credentibus ex gentibus imponebantur. sed fornicatio simplex que est accessus ad concubinam non est in lege nature. ¶ Ius positium a naturali iure prospectum est: ut Tullius dicit: sed si ius positium fornicatio simplex non prohibetur: imo potius in pena non sunt. que leges in lupo lupanaribus tradende potest habere. sed hic concubina non est in lege nature. ¶ Naturalis lex non prohibet quod illud quod datur simpliciter possit dari ad tempus et si quod si una mulier soluta potest dare viro soluto in perpetuum sui corporis potestatem ut utat ea licite cum voluerit si non est in lege nature si dederit ei potestatem sui corporis ad horam. ¶ Sed quod unusquisque vult re sua ut vult nemini facit iniuriam. sed ancilla est res domini. si si dominus ea utat ad libitum non facit iniuriam alicui: et ita hic concubina non est in lege nature. ¶ Sed quilibet potest dare alteri quod suum est. si uxor habet potestatem in corpore viri: ut per 3. j. Loz. vii. si si uxor velit vir poterit aliquid mulieri coniungi sine peccato. ¶ Sed si omnes leges filii de concubinis nascuntur sunt vituperabiles. sed hoc non est nisi concubitus ex quo oriuntur esse naturaliter turpis. sed hic concubitus est contra legem nature. ¶ Sic supra dist. xxvi. dictum est: matrimonium est naturale. sed hoc non est si sine iudicio legis nature homo possit coniungi mulieri propter matrimonium. sed in lege nature est concubina hic. ¶ Alterius videtur: quod accedere ad concubinam non sit peccatum mortale. maius enim peccatum est mendacium quam fornicatio simplex: quod per hoc quod iudas de fornicatione non horruit cum Thamar committere recusauit mendacium dicens: certe mendacium nos arguere non poterit. sed mendacium non semper est mortale peccatum. sed neque fornicatio simplex.

¶ Peccatum mortale morte puniri debet. sed lex vetus non puniebat concubitus concubine morte nisi in aliquo casu: ut per Deutero. xxiiij. sed non est peccatum mortale. ¶ Sed si in Bregio peccata carnalia sunt minoris culpe quam spiritualia. sed non omnia superbia aut auaritia

est peccatum mortale que sunt peccata spiritualia. sed non omnis fornicatio que est peccatum carnale. ¶ Sed ubi est maior incitamentum: ibi est minus peccatum: quod magis peccat quod minoris temptatione vincit: ut in dist. xvij. dictum est. sed concupiscentia maxime instigat ad venerea. sed cum actus gula non sit semper peccatum mortale: nec fornicatio simplex erit peccatum mortale. ¶ Sed si nihil excludit a regno dei nisi peccatum mortale. sed fornicatio simplex est peccatum mortale. ¶ Sed sola peccata mortalia criminalia dicuntur. sed omnis fornicatio est crimen: ut per Tobie. iij. Attende tibi ab omni fornicatione: et propter uxorem tuam non patiaris crimem scire. ¶ Alterius videtur: quod aliqui fuerit licitum concubinam habere: sicut enim hic una uxor est de lege nature: ita non hic concubinam. sed aliqui licuit plures uxores habere. sed hic concubinam. ¶ Sed non potest aliquid esse uxor et ancilla. unde si mulier ex hoc ipso quod ancilla in matrimonio ducebatur libera reddebatur. sed aliquid deo amicitiam legunt ad suas ancillas accessisse: sicut Abraam et Jacob. sed ille non erant uxores: et sic aliqui licet concubinas habere. ¶ Sed illa que in matrimonio ducit non potest esse concubina: et filius eius non est hereditatis princeps. sed Abraam elegit Agar et filium eius non fuit heres. sed non fuit uxor Abraam. ¶ Sed si ea que sunt in precepta decalogi nunquam licuerunt. sed hic concubina est in preceptis decalogi. Non mechaberis. sed nunquam licuit. ¶ Sed Ambrosius dicit in libro de pariteris. Clero non licet quod mulieri non licet. sed nunquam licuit mulieri ad alium uirum accedere dimisso viro proprio. sed nec viro nunquam licuit concubina hic. ¶ Ratione dicitur: ad. j. quod non licet ex predictis per illa actio dei est in lege nature que non est conueniens fini debito: siue quod non ordinat in ipsum per actionem agentis: siue quod de se est improprie: tionata fini illi. finis autem que non ex concubitu intendit est peccata preanda et educanda. et ut hoc bonum quereret posuit delectationem in coitu: ut Constantinus dicit. Qui concubitus concubitus uirum propter delectationem que in ipso est non referendo ad finem a naturali intentione: non nam facit: et licet et nisi sit talis concubitus que ad illum finem conuenienter ordinari possit: et quod res a fine plerumque noiant tanquam ab optimo: sic coniunctio matrimonium a plura bono nomine accepit quod per matrimonium principaliter querit: ita concubine nomine illa coniunctionem exprimit que solus concubitus propter seipsum querit: nisi etiam aliqua quandoque ex tali concubitu plerumque gratia: non tamen est conueniens ad plura bonum in quo non solum intelligit ipsius preceptio per quam plures esse accipit: sed est educatio et instructio per quam accipitur nutrimentum et disciplina a penitentibus: in quibus tribus penes plura tenentur si plura in viis. Et tunc autem educatio et instructio plura parentibus debent per longum tempus: exigit lex nature ut pater et mater in longum tempus commaneant ad subueniendum concubitus plura. unde et auos que concubitus pullos nutriunt: ante completam nutritionem non separent a mutua societate que in concubitu a concubendo: hec autem obligatio ad comma

nendū feminā marito m̄moniu: facte: ⁊ iō p̄: q̄
 accedere ad mulierē non iunctā sibi m̄monio q̄
 ꝓcubina vocat est ꝓ legem nature. ¶ Ad. j. ḡ od:
 q̄ in gētibꝫ q̄rum ad multa lex nature obfuscata
 erat. vñ accede ad ꝓcubinam malū nō reputabāt
 sed passim fornicatione quasi re licita vtebant: sic
 ⁊ aliq̄ que erāt cōtra ceremonias iudeoz q̄uis n̄
 essent ꝓ legem nature: ⁊ iō apli unificuerūt phibiti
 tionē fornicationis ceremonialibꝫ: ꝓ discretionē
 que erat in vtroq̄ inter iudeos ⁊ gentiles. ¶ Ad
 ij. od: q̄ ex ꝓdicta obscuritate. s. in quā ceciderunt
 gentiles deo debita gloriā nō reddētes: ut dī Ro.
 j. lex illa ꝓcessit ⁊ nō ex instinctu legis nature. vñ
 ꝓualente xp̄iana religione lex illa extirpata est.
 ¶ Ad. iij. od: q̄ in aliq̄bus sicut nihil incōueniēs
 sedtur si rem aliquā quā quis in ꝓtate haberet alte
 ri simplr tradat: ita etiā nec si tradat ad ꝓs: ⁊ sic
 neutru est cōtra legem nature: ita autē nō est in ꝓ
 ꝓsito: ⁊ iō rō nō sedtur. ¶ Ad. iij. od: q̄ iniuria
 iusticie opponit: lex autē nālis nō solū phibet iniu
 sticia: sed etiā opposita omniū v̄tutum: sicut ꝓtra
 legem nature est ut aliq̄s imoderate cōmedat: q̄
 uis talis rebus suis vtens nulli iniuriā faciat. Et ꝓ
 terea ancilla q̄uis sit rea oñi ad obsequiū: nō ē tñ
 res sua ad cōcubitū. Et iterū interest q̄liter q̄s re
 sua vtatur. facit etiā talis iniuriā ꝓlis ꝓreande:
 ad cuius bonū nō sufficēter talis ꝓiunctio ordiat
 ut dicitur ē. ¶ Ad. v. od: q̄ mulier h̄z ꝓtatem i cor
 ꝓore viri nō simplr q̄rum ad omia: sed solū q̄ruz
 ad m̄monij v̄sum: ⁊ iō nō ꝓt ꝓ m̄monij bo
 num corpus viri alteri ꝓbere. ¶ Ad. ij. q̄nē od:
 q̄ sic in. ij. l. ois. xij. dicitur est: illi actus ex suo genē
 sunt ꝓcā mortalia ꝓ quos sedus amicitie hominis
 ad oē: ⁊ homis ad hominē violat. hec enī sunt ꝓ
 duo ꝓcepta charitatis que est aie vita: ⁊ iō cū ꝓcu
 bitus fornicarius tollat debitā ordinationē paren
 tis ad ꝓlem quā nā ex ꝓcubitu intēdit: nō ē dubiū
 q̄ fornicatio simplex de sui rōne est ꝓccatū mor
 tale: etiā si lex scripta nō esset. ¶ Ad. j. ḡ od: q̄ fre
 quēter hō qui nō vitat ꝓcām mortale: vitat aliq̄
 ꝓcām veniale ad q̄d nō h̄z tñ incitāmētū: ⁊ ita ē
 iudas mendaciū vitauit fornicationē nō vitas: q̄
 uis illud mēdaciū ꝓnitiosū fuisset iniuriā h̄ns an
 nexam si ꝓmissū n̄ reddidisset. ¶ Ad scōm od: q̄
 ꝓcām n̄ dē mortale q̄ morte ꝓali puniat: s̄z q̄ pu
 nit eterna. vñ ē furtū q̄d ē mortale ꝓcām ⁊ multa
 alia inēdū n̄ puniat ꝓ leges ꝓali morte: ⁊ s̄lr etiā
 est de fornicatōe. ¶ Ad. iij. od: q̄ sic n̄ q̄libz moꝝ
 supbie ē ꝓcām mortale: ita nec q̄libz moꝝ luxurie
 q̄ ꝓmi moꝝ luxurie ⁊ h̄ mōi sūt ꝓcā vialia: ⁊ ē
 ꝓcubiꝫ m̄monial intēdū: tñ aliq̄ luxurie actꝫ sunt
 ꝓcā mortalia: aliq̄bꝫ motibꝫ supbie venialibꝫ exi
 stētibꝫ: q̄ i v̄bis Grego. iductis itelligit ꝓꝓatio vici
 oꝝ ꝓm genꝫ: n̄ q̄ru ad singlos actꝫ. ¶ Ad. iij. od:
 q̄ sic s̄ ois. xvj. dicitur ē: illa circūstātia efficacior est
 ad grauēdū q̄ magis appropinq̄t ad ꝓꝓꝫ ꝓcā. vñ

q̄uis fornicatō ex magnitudie icitāmēti diminuaf
 tñ ex mā circa quā ē grauitatē h̄z maiorē q̄ iordi
 nata cōmestio: cū sit circa ea q̄ ꝓinēt ad fouēdū fe
 dus societatis hūane ut dcm ē: ⁊ iō rō nō sequit.
 ¶ Ad. iij. q̄nē od: q̄ Rabi Moyses dicit: q̄ an tē
 pus legis fornicatio n̄ erat ꝓcām: q̄d ꝓbat ex hoc:
 q̄ Judas cū Thamar ꝓcubuit: s̄z ista rō n̄ cogit. n̄
 enī necē ē filios Jacob a ꝓcō mortali excusare cū
 accusati fuerit apud ꝓicm crimie ꝓssimo: ⁊ i Jo
 seph necē vel venditōꝝ ꝓsenserit. Et iō od ē: q̄ cū
 hie ꝓcubinā n̄ m̄monio iunctā sit ꝓ le. ē nāe: ut
 dicitur ē: nullo tpe ꝓm se licitū fuit: nec ēt ex dispēsa
 tione. sic enī ex dicitis ꝓꝫ ꝓcubiꝫ cū ea q̄ n̄ est m̄
 monio iuncta n̄ ē ꝓueniēs actꝫ ad bonū ꝓlis q̄d est
 ꝓncipalis finis m̄monij: ⁊ iō ē ꝓ ꝓma ꝓcepta leg
 nāe: q̄ dispēsatōꝝ n̄ recipiūt. vñ v̄bicūq̄ legis i veni
 testō aliq̄s ꝓcubias habuisse q̄s necē sit a ꝓccato
 mortali excusari oꝝ eas esse m̄monio iunctas ⁊ tñ
 ꝓcubinas dicit: q̄ aliq̄d hēbant de rōne vxoris: et
 aliq̄d de rōne ꝓcubie: ꝓm enī q̄ m̄monij ordiat
 ad suū ꝓncipale finē q̄ ē bonū ꝓlis vxor viro ꝓiū
 gif insolubili ꝓiunctōe: vel saltē diuturna: ut ex dī
 etia ꝓꝫ: ⁊ hoc n̄ ē aliq̄ dispēratio: s̄z q̄ru ad scōm
 finē q̄ est dispēratio familie ⁊ cōicatio oꝝꝫ vxor
 ꝓiungit ut socia: s̄z hoc deerrat i his q̄ ꝓcubie noia
 bant: in hoc enī poterat eē dispēratio cū sit scōm
 m̄monij finis: ⁊ ex hac ꝓte hēbant aliq̄d sile ꝓcu
 bine rōne cuiꝫ ꝓcubie noiant. ¶ Ad. j. ḡ od: q̄ hie
 ꝓles vxores n̄ ē ꝓ legis nāe ꝓma ꝓcepta sic hie ꝓcu
 binā: ut ex dicitis ꝓꝫ: ⁊ iō rō non sequit. ¶ Ad. ij.
 od: q̄ antiq̄ ꝓies ea dispēratōe q̄ ꝓles vxores habe
 bāt ad ācillas accedebāt vxorio affectu. erāt enī
 vxores q̄ru ad illā ꝓiuctōꝝ q̄ respicit scōm finē:
 cui ꝓditō fuit ut opponit cum n̄ possit sil eē socia ⁊
 ācilla. ¶ Ad. iij. od: q̄ sic i lege Moysi ꝓ dispēsa
 tōꝝ licebat dari libellū repudiij ad euitādū vxorici
 diū ut dicit: ita ex eadē dispēratōe licuit Abrae eij
 eē agar ad significandū mysteriū q̄d apls explicat
 Sal. iij. q̄ ēt filiꝫ ille hēs n̄ fuit ad mysteriū ꝓinet
 ut ibidē ꝓꝫ: sic ēt ad mysteriū ꝓinet q̄ Esau filiꝫ li
 ber hēs n̄ fuit: ut ꝓꝫ Ro. ix. Et s̄lr ꝓꝫ mysteriū sc̄z
 ē ut filij Jacob ex ācillis ⁊ liberis nati hēdes essēt:
 ut Aug. dicit: q̄ x̄po nascūt in baptismo filij ⁊ hē
 des tā ꝓ bonos q̄s liberi signāt: q̄ ꝓ malos mistros
 q̄ ꝓ ancillas signantur. ¶ Questio. II.

Quinde queritur
 de libello repudiij. Et circa h̄ q̄
 runt tria. ¶ Primo vtrꝫ insepa
 bilitas m̄monij sit de lege nāe.
 ¶ Secundo vtrum repudiare
 vxorem aliquando fuerit licitū. ¶ Tertio de cau
 sis libelli repudiij lege ꝓmissi ⁊ eius inscriptione.
Ad primum sic pro
 cedat: vñ q̄ inseparabilitas vxoris nō sit de

lege nāe: lex enī nāe cōis ē apud oēs. s; nulla lege p̄
ter legē xp̄i fuit. phibitū vxorē dimittere. s; in epa
bilitas vxoris n̄ ē d̄ lege nāe. ¶ S. sacra n̄ sunt de
lege nāe. s; inseparabilitas m̄rimoniū p̄tinet ad bonū
sacri. s; nō ē d̄ lege nāe. ¶ S. coniunctio viri ⁊ femie
in m̄rimonio ordinat̄ p̄ncipaliter ad pl̄s gn̄atōez
⁊ educationē ⁊ instructionē ut dicit̄ ē. sed hec oīa
aliq̄ certo tpe p̄sumant. s; post illud tps licz vxorē
dimitte sine aliq̄ p̄iudicio legis nāe. ¶ S. ex m̄ri
monio q̄rit̄ p̄ncipaliter bonū pl̄s. s; inseparabilitas
m̄rimoniū ē d̄ bonū pl̄s: qz ut tradūt̄ p̄bi: aliquis
vir n̄ p̄t ex aliq̄ femia. pl̄e accipe q̄ t̄i ex alia acci
pere possit: ⁊ q̄ etiā ex alio viro impregnare. s; inse
parabilitas m̄rimoniū magis est d̄ lege nāe q̄ de lege
nāe. ¶ Sed d̄ illud p̄cipue ē de lege nāe qd̄ nā de
ne instituta accepit in suo p̄ncipio. s; inseparabilitas
m̄rimoniū ē h̄ mōi: ut p̄z Mat̄h. xix. s; est de lege
nāe. ¶ S. de lege nāe ē qd̄ hō oeo n̄ d̄r̄et. sed hō q̄
damino deo d̄rius eēt si separaret q̄s de⁹ d̄iur̄it: cuz
s; ex hoc haberet̄ inseparabilitas m̄rimoniū Mat̄h.
xix. v̄ q̄ sit de lege nāe. ¶ R̄. n̄deo d̄: qd̄ m̄rimoniū
ex int̄ione nāe ordinat̄ ad educatōz pl̄s: n̄ solū p̄
aliq̄ tps: s; p̄ totā vitā. pl̄s. v̄n̄ d̄ lege nāe ē qd̄ pa
rētes filijs thesaurigēt ⁊ filiū pentū heredes sint: et
iō cū pl̄s sit cōe bonū viri ⁊ vxoris: oī eoz socie
tatē p̄petuo p̄manē idiuuā fm̄ legis nāe dictamē:
⁊ sic inseparabilitas m̄rimoniū ē de lege nāe. ¶ Ad. j.
s; d̄: qd̄ sola lex xp̄i ad p̄fectū h̄ianū genus addu
xit reducēs i statū nouitatis nāe. v̄n̄ ⁊ i lege Moy
si ⁊ i legib⁹ h̄ianis n̄ potuit totū auferri qd̄ d̄ lege
nāe erat. hoc enī soli legi sp̄s ⁊ vite refuatū est.
¶ Ad. ij. d̄: qd̄ inseparabilitas p̄petit̄ m̄rimonio fm̄
q̄ ē signū p̄petue p̄iudicōis xp̄i ⁊ ecclie: ⁊ fm̄ q̄ ē in
officiū nāe ad bonū pl̄s ordinatū ut d̄m̄ ē: s; qz
separatio m̄rimoniū magis directe repugnat signifi
catōi q̄ pl̄s bono: cui ex p̄nti repugnat ut dicit̄ ē
inseparabilitas m̄rimoniū magis i bono sacri. itelligit̄
q̄ i bono pl̄s q̄uis i vtroq̄z itelligi possit. ⁊ fm̄ q̄
p̄tinet ad bonū pl̄s erit de lege nāe: n̄ aut̄ fm̄ q̄ p̄
tinet ad bonū sacri. ¶ Ad. iij. p̄z solutio ex oīs.
¶ Ad. iij. d̄: qd̄ m̄rimoniū p̄ncipaliter ordinat̄ ad
bonū cōe rōne p̄ncipalis finis q̄ ē bonū pl̄s: q̄uis
ē rōne finis scōarū ordiet̄ ad bonū pl̄s ad matri
monii p̄hētis: put̄ p̄ se ē i remediū p̄cipiscētē: et
iō in legibus m̄rimoniū magis attenditur qd̄ oīb⁹
expediat q̄ quid vni competere possit. Quāuis s;
matri monii inseparabilitas impediāt bonum p̄
lis in aliq̄ homine: tamen est conueniens ad bonū
pl̄s simpliciter: ⁊ p̄pter hoc ratio non sequitur.

Ad secundū sic pro

cedit: v̄ qd̄ vxorē dimittere licitū p̄ disp̄
satōz eē n̄ potuerit: illud enī qd̄ ē i m̄rimonio p̄tra
bonū pl̄s ē d̄ p̄ma p̄cepta legis nāe q̄ idisp̄sibilia
sūt. s; dimissio vxoris ē h̄ mōi ut ex dicit̄ p̄z. s; 7c.
¶ S. p̄cubina differt p̄cipue ab vxore i hoc qd̄ nō

ē inseparabili iuncta. s; h̄c p̄cubinas fuit idisp̄sibile.
s; ⁊ dimitte vxorē. ¶ S. hoies sūt mō ita recepti
biles disp̄satōis sic oli fuerūt. s; mō n̄ p̄t disp̄sa
ri cū aliq̄ qd̄ vxorē dimitat. s; nec oli. ¶ Sed p̄tra
Agar cognita ē ab Abraā vxorio affectu q̄si vxor
ut dicit̄ ē. s; tpe p̄cepto vino eā eiecit ⁊ n̄ peccauit
s; potuit p̄ disp̄satōz fieri licitū qd̄ hō vxorē dimit
teret. ¶ Alteri v̄: qd̄ sub lege Moyfi fuerit licitū
vxorē dimitte. v̄n̄ enī modus p̄sentēdi ē n̄ phibē
cū phibē possit: p̄sentire aut̄ illicito ē illicitū. cū s;
Moyfes prohibuerit vxoris repudiū: nec pecca
uerit: qz lex sc̄a est: ut d̄ Ro. vij. v̄ qd̄ repudiū fue
rit aliq̄n̄ licitū. ¶ S. p̄p̄he locuti sūt sp̄s sc̄o inspi
rati: ut p̄z. ij. Pe. j. s; Malach. iij. d̄: Si odio ha
bueris eā dimitte eā. s; cū illud qd̄ sp̄s sc̄o inspi
rat nō sit illicitū: v̄ qd̄ repudiū vxoris n̄ semp̄ fue
rit illicitū. ¶ S. Chyso. dicit: qd̄ sic apl̄i p̄miserūt
sc̄das nuptias: ita Moyfes p̄miserūt libellū repudiū
s; sc̄de nuptie n̄ sūt pecc̄m. s; nec repudiū vxoris s;
lege Moyfi. ¶ S; d̄ qd̄ d̄ns dicit: qd̄ libellū repu
diū dat̄ ē a Moyse iudicis p̄ duritiā cordis eoz
s; duritiā cordis eoz non excusabat eos a pecc̄o. s;
neqz lex de libello repudiū. ¶ S. Chyso. dicit sup̄
Mat̄h. ij. qd̄ Moyfes dādo libellū repudiū n̄ iusti
ciā dei monstrauit: ut q̄si p̄ legē a gen̄b⁹ pecc̄m nō vi
deat̄ eē pecc̄m. ¶ Alteri videt̄ qd̄ licet vxori repu
diatē aliū virū h̄c: qz in repudio magis erat inli
tas viri repudiātis q̄ vxoris repudiatē: s; vir pote
rat aliā sine pecc̄o ducē in vxorē. s; vxor sine pecca
to aliū vix ducere poterat. ¶ S. Aug. dicit d̄ ou
ab⁹ vxorib⁹: qd̄ qm̄ mos erat pecc̄m nō erat. s; tpe le
gis erat talis p̄suetudo qd̄ repudiata aliū vix ducē
bat: ut p̄z Deut. xxiij. Lum egressa vix aliez dux
ceret ⁊c. s; vxor n̄ peccabat alteri se iungēdo. ¶ S.
d̄ns Mat̄h. v. iusticiā noui testamenti oñdit sup̄
abūdantē eē respectu iusticie veteris testi: h̄ aut̄ dicit̄
ad iusticiā noui testi per sup̄abūdantiā p̄tine qd̄ vx
orē repudiata n̄ ducit aliez vix. s; i veteri lege licebat
¶ S; d̄ est qd̄ d̄ Mat̄h. v. Qui dimittit aliez ducere
rit mechatur. sed mechata nunq̄ fuit in veteri testa
mento licita. s; nec vxori repudiata licuit aliū virū
habere. ¶ S. Deutero. xxiij. d̄: qd̄ mulier repudi
ata que aliū virū duceret polluta erat ⁊ abomina
bills facta corā d̄no. s; peccabat aliū virū ducēdo.
¶ Alteri videt̄: qd̄ licebat viro repudiata a se ac
cipere: licet enī corrigere qd̄ male factū est. s; male
factum erat qd̄ vir vxorē repudiabat. s; licebat hoc
corrigere reducendo vxorē ad se. ¶ S. semp̄ licu
it pecc̄m indulgē cū sit morale p̄ceptū: qd̄ i omni
lege manet. s; vir accipiēdo repudiata ei peccanti
indulgebat. s; hoc licitū erat. ¶ S. Deutero. xxiij.
ponit̄ p̄ cā quare non possit accipi itez: qz polluta
est. sed repudiata nō polluit nisi aliez vix ducē
do. s; saltē anteq̄ aliū vix duceret licebat eaz acci
pere. ¶ S; d̄ ē: qd̄ d̄ Deut. xxiij. Non possit pot
marit̄ accipe eā ⁊c. ¶ R̄. n̄deo d̄ ad. j. questionē: qd̄

dispensatio in preceptis scilicet que sunt alique modo legis nature est sicut mutatio cursus rei naturalis. Qui quidem mutari dupliciter potest. Uno modo ex aliqua causa naturali per quam alia causa naturalis impeditur a cursu suo: sicut est in omnibus que in materia per casualiter accidunt in natura: sed per hunc modum non variatur cursus rerum naturalium que sunt spiritus: que sunt frequenter. Alio modo per causam penalem supernaturalem: sicut in miraculis accidit: et hoc modo potest mutari cursus naturalis non solum que est ordinata ut sit frequenter: sed que est ordinata et ut sit semper: ut patet in statone solis tempore Josue et reditu eius de tempore Ezechie: et de eclipsi miraculosa tempore passionis christi. Hec autem ratio dispensationis in preceptis legis nature quoniamque est in causis inferioribus: et sic dispensatio cadere potest super sancta precepta legis nature: non autem super prima: quia illa sunt que semper continentur: ut dicitur de pluralitate uxorum et de homini. Aliquam autem est in causis superioribus: et tunc potest dispensatio esse omnium et in primis precepta legis nature ratione alicuius mysterij divini signandi vel ostendendi: sicut patet de dispensatione precepto Abrahe facta de occasione filij innocenti: tales autem dispensationes non sunt contra ad omnes: sed ad aliquas singulas personas: sicut est in miraculis accidit. Si ergo inseparabilitas in primis precepta legis nature continentur: solummodo sub dispensatione cadet: si autem sit iter sancta precepta legis nature etiam primo modo cadere potest sub dispensatione. Videtur autem magis iter sancta precepta legis nature contineri: inseparabilitate enim in primis non ordinat ad plures bonum quod est principalis in primis finis: nisi quantum ad hoc quod per parentes filijs pueri dicitur in tota vita per obedientiam preparatorum eorum que sunt necessaria in vita: hoc modo autem reprobatio non est de prima intentione nature: sed quia omnia sunt contra: et ideo non videtur prima intentionem nature dimissio uxoris esse: et per consequens nec in primis precepta: sed in sancta legis nature. Unde est primo modo sub dispensatione posse cadere videtur. Ad. i. q. d. d. q. in bono plures sunt finis que de prima intentione nature intelligitur per creatio et nutritio et instructio quibus plures ad perfectam etatem educantur: sed que et pueri pueri in posterum per hereditatis et aliorum bonorum commisionem videtur pertinere ad sanctam legis nature intentionem. Ad. ii. d. d. q. hic concubina est in bonum plures quantum ad id quod natura in eo de prima intentione intendit. scilicet educationem et instructionem que requirit diuturnam commisionem parentum: quod non est in concubina que ad tempus assumitur: et ideo non est sile: tamen quantum ad. dispensationem et hic concubina sub dispensatione cadere potest: ut patet in Osee. i. Ad. iij. d. d. q. inseparabilitas quevis sit de sancta intentione in primis putatur esse in officium nature: tamen est de prima intentione ipsius per ut factum ecclesie: et ideo ex quo institutum est ut sit ecclesie factum manente tali intentione non potest sub dispensatione cadere nisi forte sancto modo dispensationis. Ad. scilicet d. d. q. d. q. circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt quod illi que sub lege uxoris datus libello repudij dimittuntur non excusantur a peccato quevis excusarentur a pena secundum leges in fugienda: et per hoc dicitur Moyses libellum repudij permisit. Et sic ponitur quatuor modos permissionis: Unus per persuasionem preceptoris: ut quoniam malum bonum non precipit minus bonum permissionis dicitur: sicut apostolus non precipiendo virginatate

in primis permissionis. Col. vij. Secundo per persuasionem perhibitois: sicut venialia dicitur permissionis: quia non sunt prohibita. Tertius per persuasionem cohibitois: et sic omnia peccata dicitur permissionis a deo in quantum non impeditur a deo potest. Quartus per persuasionem punitionis: et sic libellus repudij lege permissionis fuit: non quidem per aliquid malum bonum consequentem: sicut fuit dispensatio de plures uxoris habendis: sed per malum malum cohibendum. scilicet uxoricidium ad quod iudei prius erant per corruptionem irascibilis sicut et permissionis eis fuit extraneis fenerari per aliquam corruptionem in concupiscentia: ne. scilicet fratrum suis fenerarent: et sic per corruptionem suspitionis in rationali fuit permissionis sacrificium zelotipie: ne sola suspicio apud eos iudicium corrumpere. Sed quia lex vetus quevis gratiam non proferebat: tamen ad hoc data erat ut peccatum ostenderet: ut contra sci dicitur: ideo aliquid videtur: quod si repudiando uxorem peccasset: hoc saltem eis per legem aut per prophetas indicari debuisset. Esa. lviij. Annuncia populo meo peccata eorum. alii viderent esse nimis neglecti: si ea que necessaria sunt ad salutem que non cognoscuntur non eis nunciata fuissent: quod non potest dici contra iustitiam legis tempore suo obfusa vitam mereret eterna: et per hoc dicitur: quod quis repudiare uxorem per se sit malum tamen ex permissione divina licitum fiebat: et hoc confirmant auctores Chryso. q. dicit quod a peccato abstulit culpam legis lato: quoniam permisit repudium: et quevis hoc probabilitate dicitur: tamen permittit dicitur sustinet: ideo ad vitandam rationem non dendum est. Ad. i. q. d. d. q. aliquid que potest prohibere non peccat si a prohibitionem abstineat non speras correctionem: sed magis malum estimas ex tali prohibitionem occasione sumere: et sic accidit Moysi. unde divina auctore fretus libellum repudij non prohibuit. Ad. ii. d. d. q. per prophetam spiritus sancti inspirati non dicebat dimittenda esse uxorem: quasi spiritus sancti preceptum sit: sed quasi permissionis ne mala peiora fierent. Ad. iij. d. d. q. illa permissionis similitudo non est intelligenda quantum ad omnia: sed solum quantum ad causam eandem: quia vitandam permissionis ad vitandam turpitudinem facta est: Ad. iij. d. d. q. quevis duricia cordis non excusaret a peccato: tamen permissionis ex duricia facta excusatur: quodam enim prohibent sanie: que non prohibent infirmis corporali ter: nec tamen infirmi peccant permissionis sibi facta vitantes. Ad. v. d. d. q. aliquid bonum potest intermittere dupliciter. Uno modo per aliquid malum bonum consequentem: et tunc intermissio illius boni ex ordine ad maius bonum accipit honestate: sicut intermittere singularitatem uxoris honeste a Jacob per bonum plures. Alio modo bonum aliquid intermittere ad vitandum maius malum. et tunc si auctore eius que dispensare potest hoc fiat: reatum talis boni intermissio non habet: sed honestate est non acquirat: et sic indivisibilitas in primis in lege Moyses intermittere per malum malum vitandum. scilicet uxoricidium: et ideo Chryso. dicit quod a peccato abstulit culpam quevis enim inordinatio maneret in repudio: ex quo peccatum dicitur: tamen reatum pene non habebat: neque temporalis neque perpetue in quantum divina dispensatione fiebat: et sic erat ab eo culpa ablata: et ideo etiam ipse ibidem dicit quod permissionis est repudium non malum quidem: tamen illicitum

quod quidem illi qui sunt de prima operi. referunt ad hoc tamen quod habebat reatum ipsalis pene. **Ad. iij. qone** dicitur: quod secundum primam operi. viro: peccabat per repudium alteri viro coniuncta: quia adhuc matrimonium primum non erat solutum. multum enim quanto tempore viuit alligata est lege viri: ut patet Ro. vij. Non autem potest simul plures viros habere. Sed secundum aliam operi. sic licebat ex dispensatione diuina viro uxore repudiare: ita uxori alium viuum ducere: quia inseparabilitas matrimonii manente intelligitur verbum apostoli. **Ut** ergo ad utramque rationem respondeamus: dicitur ad. i. quod viro licebat plures uxores simul habere secundum dispensationem diuinam. et ideo vna dimissa etiam matrimonio non soluto poterat aliam ducere: sed nunquam uxori licuit habere plures viros: et ideo non est simile. **Ad. iij. ob:** quod in illo verbo Augustinus non ponit per consuetudinem: sed per actum honestum secundum quod a more aliquo dei morigeratus: quia est bonorum morum: vel sic a more philosophia moralis notat. **Ad. iij. ob:** quod dominus Matth. v. ostendit nouam legem abudare per consilia ad veterem non solum quantum ad ea que lex vetus licita faciebat: sed et quantum ad ea que in veteri lege illicita erant: sed a multis licita putabantur per non rectam preceptorum expositionem: sic patet de odio inimici: et ita est et de repudio. **Ad. iij. ob:** quod verbum domini intelligitur quantum ad tempus legis noue in quo dicta promissio est sublatum: et sic est intelligitur verbum quoddam Chrysostomus. quod dicit quod secundum legem dimittit uxorem quantum tuorum: facit iniquitates: quia quod ad deum existit homicidium in quantum habet propositum occidendi uxorem nisi eam dimitteret: et quia dimittit non fornicantem in quo solo casu lex euangelij uxorem dimittit permittit. et sicut quod facit eam adulteram: et illi cui copulatur. **Ad. v. ob:** quod quoddam interlinearis dicit: Polluta est et abominabilis: sed illius iudicio quod quasi polluta eam pus dimittit: et sic non oportet quod sit polluta simpliciter. Vel dicitur polluta illo modo quod immundus dicebat quod mortuum tangebatur vel leprosum non in iudicio culpe: sed cuiusdam irregularitatis legalis. vii. et sacerdoti non licebat vidua et repudiata ducere in uxorem. **Ad. iij. qone** dicitur: quod in lege de libello repudij duo erant promissa. scilicet dimittit uxorem: et uxorem dimissa alium iungi: et duo precepta. scilicet scriptura libelli repudij: et quod iteque maritus repudias eam accipere non possit: quod quidem secundum eos quod prima operi. tenet factum fuit in pena mulieris quod alium nupsit: et in hoc peccato polluta est. Sed secundum alios fuit vir non de facili uxorem repudiaret quas postea nullo modo recuperare possit. **Ad. i. q. ob:** quod ad illud mali impedimentum quod promittebat aliquis repudians uxorem ordiabat quod vir uxorem repudiatam assuere non possit iterato: ut patet ex dictis: et ideo omnino ordinatum fuit. **Ad. ij. ob:** quod sepe licuit indulgere peccanti quantum ad rationem cordis: sed non quantum ad penam dimittit taxatam. **Ad. iij. ob:** quod in hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt quod licuit uxorem repudiatam viro reconciliari nisi matrimonio alteri viro iuncta esset. tunc enim per adulterium cui multum voluntarie se subdidit in penam ei dabitur quod ad potestatem viuum non rediret: sed quia lex vniuersaliter prohibet: ideo dicitur alij: quod et antequam alteri nubere non poterat reuocari: ex quo repudiata erat: quia pollutio non

Intelligitur quantum ad culpam: sed ut dictum est.

Ad tertium sic pro

cedit: vel quod causa repudij fuerit odium uxoris secundum hoc quod dicit Mala. iij. Si odio habueris eam mitte illam. **Deutro. xxiiij. ob:** Cum non iuenerit gratia in oculo eius pro aliqua feditate etc. id est quod post monito quod odium. ergo illa potest debuerit esse causa repudij quod odium. **Deutro. xx. ob:** Si dimiserit vir uxorem suam et postea odio eam habuerit: et obiecerit ei stuprum aut coniugium: si in prebatione defecerit verberabit: et centum siclos argenti dabit: et non poterit eam dimittere omni tempore vite sue. ergo odium non est causa sufficientis repudij. **Uterum** videtur: quod repudij cause debebat in libello scribi: quia per libellum repudij scriptum a pena legis absoluebatur. sed hoc omnino videtur iniustum nisi causis sufficientibus repudij assignatis. ergo oportebat illas scribere in libello. **Deutro. xx. ad** nihil illa scripta valere videbantur: nisi ut cause repudij ostenderent. ergo si non in scribebantur frustra libellus ille sibi tradebatur. **Deutro. xx. ob:** hoc magis dicit in littera. **Deutro. xx. ob:** cause repudij aut erant sufficientes aut non. si sufficientes precludebant mulierem via ad secundas nuptias: que ei secundum legem precludebant. si autem insufficientes ostendebant iniustum repudium: et sic repudium fieri non poterat. ergo nullo modo cause repudij inscribebantur. **Respondeo** ad. i. quoniam: quod causa promissionis repudiandi uxorem fuit vitatio uxoricidij: ut sancti ceteri dicunt. propterea autem causa homicidij est odium: et ideo propterea causa repudij est odium. sed odium ex aliquo causa causat licet et amor: et ideo etiam quod alias causas repudij ponit remotas que erant causa odij. **Dicit** autem Augustinus in glo. Deutro. xxiiij. Multe erant in lege cause dimittendi uxores: propterea sola fornicatione excipit: ceteras molestias iubet per fidei et castitatem coniugij sustineri. **De** autem causa intelligunt feditates in corpore puta in firmitate: vel alij notabilis macula: vel in ania: sic fornicatio: vel aliquid huiusmodi quod in moribus in bono statu facit. Sed quoddam has causas magis coartat satis probabiliter dicitur: quod non licebat uxorem repudiare nisi pro aliqua causa propter matrimonium supueniente: nec pro quolibet tale: sed pro illis solum que prout bonum plus impedit: vel in corpore: ut sterilitas aut lepra: vel aliquid huiusmodi modi. vel in ania: ut si esset malorum morum quod filij ex procreatione ad ipsam imitaretur. Sed quoddam glo. super illud Deutro. xxii. Cum non iuenerit gratia etc. videtur magis ardeat. scilicet ad peccatum cum dicitur ibi pro feditate peccatum intelligi. sed peccatum glo. nominat non solum in moribus: anie: sed etiam in natura corporis. **Sic** ergo prima duo procedunt. **Ad. iij. ob:** quod sterilitas et alia huiusmodi modi sunt causa odij: et sic sunt cause remote. **Ad. iij. ob:** quod propter virtutem non est aliquid odibilis per se loquendo: quia bonitas causa est amoris: et ideo ratio non sequitur. **Ad. v. ob:** quod hoc dabitur in pena viri quod non possit iterato repudiare

vroze in casu illo: sic et in alio casu qm puella dfo
rauerat. Ad. ij. qonem do: q cae repudij in spe
ciali no scribebant in libello: s; i generali: ut onde
ref iustu repudij: sed fm Josephu: vt mulier hns
libellu scriptu de repudio alteri posset nubere: als
eni ei traditu no fuis; vñ fm cu erat scriptura ta
lis: pmitto tibi q nunq tecu ueniã: S; s; Aug.
ideo libellus scribebatur: ut mora interueniente r p
silio scribatur dissuadente vir a pposito repudiandi
desisteret. Et p h' p3 solutio ad obiecta. Qd. III.

Deinde queritur

de virginitate. Et circa hoc que
runt tria. Primo qd sit vgni
tas. Seco vtr sit vt. Ter
tio de ppatoe et ad alias vtutes.

Ad primuz sic proce

dit: videt q vgnitas n sit in carne corru
ptibili incorruptois ppetua meditatio: ut Aug.
dicit in li. de nuptijs r pcupiscetia: q post resurre
ctione scẽ vgnitas sua vgnitate no amittet. sed tuc
no erit i carne corruptibili. q corruptibilitas car
nis n dz poni i diffinitoe vgnitatis. V. vgnitas
ponit p pntie q ad tpania reducif. sed medita
tio n e act' tpanie: s; mag' intellectu alia vtutum.
q n dz poni tanq gen' vgnitatis. V. vgnitas
n e firm' bonu q charitas aut alte vtutes: imo
magis fragile. sed ppetuitas n e de rone charitat':
als charitate semel habitã n ptingeret amittere: qd
in. iij. li. di. xxxj. iprobatur e. q nec ppetuitas i diffi
nitoe vgnitatis poni dz. V. incorruptois p
petua meditatio tollit p corruptione mētis: qd qua
d' Matth. v. Qui viderit mulierẽ ad pcupiscẽdã
eã rẽ. s; p hoc n tollit vgnitas: qz talis corrupto
repari pot: no aut vgnitas ut in lra dẽ. q vgniti
tas non est perpetua incorruptionis meditatio.

V. ppetua incorruptionis meditatio sine cocu
bitu pdit no solã mētē: s; et carne: sic p3 in pctio
nãm. sed sine cocubitu vgnitas no pdit: quia ut
Aug. dicit in li. de virginitate: Virginitas e p piaz
pntia ab oi cocubitu imunitas. q idẽ qd puz.

V. Ambro. dicit in li. de virginitate: q vgniti
tas e expers ptagionis integritas. s; paminat cor
pus p pollutione nocturna. q vgnitas fm hoc
amittit. no aut ppetua incorruptois meditatio p
dit. q rẽ. V. vgnitas pot p violentia auferr':
als ille q pberet cu illa q p violentia ab alio deslo
rat no efficeret irregularis: no aut ppetua carnis
meditatio. q idẽ qd puz. Rñdeo dõ: q vgnitas
ut ex dictis Ambro. p3 integritas qdam e. vñ per
puatione corruptois dõ: que i actu generatois acci
dit: vbi triplex corruptio est. Una corporalis tm: in
hoc q claustra pudoris frangit. Alia spual r cor
poralis sit: ex hoc q p decisionẽ r motu semis i sen
su delectatio generat. Tertia e spualis tm: ex h' q

ro huic delectatoni se subijcit: in q integritate per
dit qm ad actũ: qz impossibile e aliqd intelligere i ipa
ut phs dicit in li. Eth. vnde ipa ronis absorptio
corruptio dõ. hec aut tertia corruptio non e ronis
actus: s; qdã passio p accõs et pueniens ex passione
inferioris ptis: sic p somnu vel frenesiz r alias pas
siones corporales ptingit ronis actũ ipediri p accõs.
Lũ q virtus r vitũ in actu ronis pntiẽtis r disse
ctiẽtis pficiat: i oib' pdictis corruptõib' n inuenif
sufficiẽs rõ vitũ aut virtũ: s; dz addere ronis con
sensũ vel dissensũ. Et qz vgnitas i genẽ moris est
ptinẽs ad vtutẽ: iõ dicit Lucia: q no inqnat corp'
nisi de pscũ mētis inqnatõẽ. f. q vgnitatis purita
ti opponit. Prima q corruptio q est corporalis tm n
e mã vtutis vel vitũ: nisi p accõs mediate aliq aie
passione. vñ si p aliquã incisionẽ claustra pudoris
rũpanf n mã detrimẽtũ vgnitati inerit q si pes
aut man' gladio incideref. S; scõa r tertia corru
ptio sũt mã vgnitatis r oppositi eius sic r alie pas
siones aie sũt mã vtutũ moralũ r oppositoz viti
oz: s; in actu ronis eligẽtis vel repudiãt corrupti
ones pdictas: finalit pficiãt inqnatio quã vgnitas
puat r p pns ipa vgnitas: r iõ Aug. in diffinitoe
pdicta posuit hoc q ex pte ronis se hz. f. meditatio
nẽ qst vgnitatis gen' ponẽs actum phibitũ sic fre
quẽter fieri solet. incorruptione aut posuit qst ob
iectũ siue mã: sed addit subiectũ determinatũ p h'
qd dõ: in carne corruptibili: qz puatio r hitus na
ta sũt fieri circa idẽ. Ad. j. q dõ: q quis post re
surrectione sci carnis corruptione no hẽant: hit
tm nãm carnis q corruptibilis fuit: r iõ i eis eẽ po
terit vgnitas sic in subiecto: no aut in angel' i qd'
corrupto quã vgnitas puat nata eẽ n fuit: r preci
pue hoc ad ronem vgnitatis sufficit: q n solã re
spicit qd pns e: s; qd pteritũ e. no eni e vgo ex hoc
solã q n corrupti: s; ex h' e et q nũq corrupta fu
it. Ad. ij. dõ: q quis act' moral vtutis i volũta
te pficiat: tm rõ formã virtut' i ea poit: ut dõ in. vj.
Eth. r iõ qdã socratici oẽs vtutes scias dicebãt.
r hoc mō loquẽdi vtil' h' Aug. meditatorz p electo
ne ponẽs. Ad. iij. dõ: q in actu virtutis no solã
reqrit discretio ex pte ronis: s; et firmitas qdaz ex
bitu inclinãte ad actũ p modũ nãe: r sic cae nãles
qũt est de se ordinate sũt immobilit' ad effect' ppos
rone cui' dicere possum' lapis ppetuo descẽdit de
orsũ quis h' qnqz ipediri possit: ita r hitus virtu
tis qũt est de se imobilit' ordinat' ad actũ ppetuũ
quis qnqz hns actũ virtutis prium agat: r rone p
petue imobilitatis pfuevit poni ppetuũ in diffini
tionibus virtutũ: sicut in prin. digestozum dõ: q iu
sticia est constans r perpetua voluntas. r sic etiãz
Aug. ponit ppetuũ in diffinitione vgnitatis quis
vgnitate qnqz hntes eã amittãt: ut sic in pdicta
diffinitione discretio electionis q e actus vgnitatis
fm q ad gen' ptinet moris ex mediatõẽ intelligãt
s; imobilitas ex ppetuitate. Ad. iij. dõ: q cor

ruptio metis ut ex dictis accipi potest duplex. Una que est quasi passio metis: quoniam mens subdit delectationi que in coitu solet accidere: et quia hec delectatio propleta in semis distillat: id est talis corruptio metis non potest accidere sine aliquo corruptioe carnis que dicta est fieri per feminis delectatione. Alia autem est corruptio metis que est actus eius. scilicet sensus aut electio predicta corruptionis. Scilicet quia vires inferiores sequuntur motum superiorum: id est quoniam contingit quod ex actu metis cogitantis de corruptione carnis et intendentis delectatione ipsius ex periri: calor exeat in corpore et semine distillat et causa delectatio que mens suffocat sic in coitu: et tunc absque dubio virginitas est amissa. si autem corruptio sistat in actu metis sentientis amittit quod est virginitas secundum illud formale quod habet in mente: non autem ratione eius quod est male in ipsa. unde talis non potest dici virgo nisi male: et id est hec virginitas amissa potest recuperari: non autem illa virginitas amissa in qua est illud quod est male subtrahitur: quia virginitas ex parte sui actus respicit tamen presentis aut futurum: sic est in quolibet virtute. electio enim aut presentis aut futurum respicit: non autem preteritum: scilicet ex parte male non solum presentis sed preteriti respicit. de enim virgo que elegit in corruptione que est male in virginitate: quia nunquam amittit et hinc et profuare: non autem exigi quod nunquam propria electione habuerit: scilicet quod nunquam propria corruptione: ex hoc autem virginitas amissa recuperari non potest: quia illud quod in preteritum transit recuperari non potest. Ad. v. dicitur: quod ille que sine concubitu se corrupit: non est dubium quod virginitate amittit: et quod quod ad id quod est male in ipsa: quia nisi concubitus non assit: adest tamen delectatio que in concubitu corruptioe virginitali facit. Si autem luxuria non nam tempore perfecte etiam presentis teneat cum non assit semis delectatio et presentis nec delectatio propleta mente suffocata: non amittit virginitas quod tamen ad id quod est male in ipsa. Ad. vi. dicitur: quod passiones preterite siue non presentis esse male virtuti: nisi secundum quod sunt ordiabile a ratione in eis medium ponente: puta concupiscibilis et irascibilis obediunt rationi: et id delectatio que in rationis accedit cum semis delectatio non est male virtuti: et propter hoc nec talis corruptio in corruptioem tollit que est virginitalis: male: et id est ratione talis pollutio virginitas non perdit. et sicut ratio est de malis que dormientes et ebriate aut amotes a viris cognoscunt nisi forte hac intentioe dormitum irretit ut a viro cognoscant. Ad. vii. dicitur: quod illud cuius principium totaliter est extra non est ordiabile a ratione: et id eadem ratione nec ille que per violentiam corruptus siue ab homine siue a demone in concubitu virginitate amittit: si quod tamen presentis renitatur ut presentis corpore a corruptioe immune: vel saltem mente propria presentis. Quia tamen in signatibus sacro magis attendit quod exterius gerit: quod iterum fit: irregularitas que ex defectu signatibus in sacro casu nihilominus iducit in illud que virginitas distorata violenter ducit in proteritum: et precipue cum propter delectationis nimiam ratio in actu illo suffocetur: difficilimum est tali delectationi dissentire in statu illo: et ideo presumptio videtur esse que consenserit.

Secundus sic pro

ceditur: videtur quod virginitas non sit virtus: omnis enim virtus consistit in medio. scilicet virginitas non consistit in medio: sed maxime in extremo: quia consistit in abstinentia ab omni delectabili circa quod est castitas. non est virtus. **¶** Virtus vero cum sit: de iure naturali oportet licuerit. scilicet in statu nature dicitur non licuisse virginitate fruire: quia est contra preceptum: ut habet secundum. Crescite et multiplicati. sicut nec tempore legis Moysi quoniam non relinquerat semine super terram maledictio legis subiaceret. scilicet virginitas non est virtus. **¶** Nulla virtus est que amitti possit sine peccato: et que per penitentiam recuperetur. scilicet virginitas amittitur sine peccato in actu matrimoniali: nec per penitentiam potest recuperari. non est virtus. **¶** Omnis virtus est habitus acquisitus vel infusus. scilicet virginitas est in illis que non habent aliquem habitum acquisitum vel infusum: sicut in pueris non baptizatis. non est virtus. **¶** Omnis virtus ordinatur ad actum aliquem: non autem virginitas: sed magis importat puritatem actus. non est virtus. **¶** Quod habet virtutem habet omnia. scilicet que caret virginitate quoniam habet alias virtutes. scilicet virginitas non est virtus. **¶** Virtute nullus male vitatur. scilicet virginitate aliquis male vitatur: ut patet de virginibus factis Matthei. xxv. non est virtus. **¶** Primitiva virginialis diuiditur in matrimoniale et viduale. scilicet matrimonium non ponitur virtus: neque viduitas. scilicet neque virginitas est virtus. **¶** Sed non est quod dicitur. **¶** Lo. vii. Unusquisque propter se donum habet ex deo. et loquitur de virginitate. dona autem dei spiritus sunt virtutes. scilicet virginitas est virtus. **¶** Ambrosius dicit de virginitate: Inuitat virginitalis amor ut deo virginitalitate aliquid dicamus: ne velut transitu quodam perfecta videatur que principalis est virtus. **¶** Nihil meretur propter se nisi virtus. sed virginitali debet propter se. scilicet fructus centesimus ut scilicet dicitur et aureola. scilicet est virtus. **¶** Rudeo dicitur: sic dantes et super sunt magna liberalitate: ita delectationes in veneris sunt magna castitas et continentie. in genere autem dationum magnitudo superstitum exigit specialis virtute que magnificentia vocatur propter sui difficultatem: et quia temperantia vel castitas in cohibendis delectationibus magna habet difficultatem: id est illud quod est precipuum in ista magna maxima habet difficultatem. scilicet ab omni corruptioe carnalis delectationis immunitas specialis virtute exigit: que virginitas dicitur. unde si virginitas per sui propleta ratione ut dicitur est accipiat: sic virginitas est specialis virtus: sic enim nihil aliud importat que electionem proferendi in corruptionem: et hec electio si sit perfecta ex aliquo habitu virtutis procedere debet: tamen virginitas super hoc ponit statum virtutis in quo hitus in actu exte possit: non autem potest exte in actu electionis in corruptioem suadendi nisi sit incorrupta: quia electio inpossibilium non est. inpossibile autem est incorruptioem amissa recuperare: scilicet magna magnificentie amissa possibile est recuperare: et quod tamen ad hoc est dissimile de magnificentia et virginitalitate. Alij autem dicitur: quod virginitas non notat virtute: sed statum perfectum virtutis: et hac ratione sancti quosdam eam virtutem nominant: et secundum hanc opinionem facile est respondere ad obiecta. Sustinendo tamen per magna opera. respondendum est ad obiecta. **¶** Ad. j. dicitur: dicens: quod apud theologos ut quidam dicunt virtus non semper est in medio. Sed hoc dicentes ignorat quod sit medium virtutis. Cum enim medium virtutis

accipiat fm rōnem rectā: si aliqd nō sit in medio
nō est fm rōnem rectā: 7 sic nō pōt esse laudabile
neq; vtuosū: 7 iō dō ē: q; v̄ginitas ē in medio rato
nis recte: qd qdem mediū nō accipit semp fm q̄ti
tate eius circa qd est v̄tus: q; q̄titas est inter super
fluū 7 d̄minutū: cū sint aliq; v̄tutes q; p̄ueniāt ad
maximā q̄titate in p̄p̄ta m̄a: sic nullas maiorib;
se dignificat q; magnanimitas: nec aliq; maiores sū
ptus facit q; magnificus: ut p; in. iij. Et h; accipi
tur fm p̄portione oīum circūstantiāz vestitiū
actū: 7 sic ille q; maxima dona dat: in medio consi
stit in eo q; mediocritas seruat in oando cui d; et
nō d;: 7 p; qd d;: 7 supfluū ē in eo qd dat ubi nō
d;: vel p; qd nō d;: etiā si maiora denf. Sicut ē vir
ginitas q̄uis sit in vltimo extremi q̄tū ad id circa
qd est: q; ab omni corrūpente delectatione absti
net: tñ est in medio inq̄tū alias debitas circūstan
tias mediocritē seruat: 7 supfluū cēt si aliq; suare
veller v̄ginitatē qñ nō deberet: sicut tpe legis Mo
ysi: vel p; qd nō deberet: sic virgines vestales: sicut
fm altas circūstantias. ¶ Ad. ij. dō: q; sic dicitū est
mediū virtutis accipit fm p̄portione circūstantiā
rū ad rōnem rectā: 7 q; t̄pū ē vna d̄ circūstantiā
nō est incoūentēs aliqd ee illicitū vno tpe: qd ē li
citu vel virtuosū si alio tpe fiat: 7 iō si in tpe quo
deus ad multiplicatiōem generis hūani vel cultus
diuini hoies opi piugali insistere volebat: aliquis
p̄p̄tio motu incorruptiōe seruasset: fuis; i; extre
mo d̄minutiōne: q; abstinuisset a delectabili om
ni qñ nō debuisset: sed postea facta multiplicatiōe
hūani generis: vel colētū deū sufficiēt: nō peccas
set v̄ginitatē seruās: etiā in lege Moysi: vel i sta
tu nature integre: si hō nō peccasset nō fecisset cō
tra p̄ceptū: q; multiplicatio poterat fieri p̄ alios:
sed supra p̄ceptū. ¶ Ad. iij. dō: q; status ille virtu
tis quo virtus in actū suū exire possit pōt amitti
sine p̄ccō: 7 cū p̄ccō indifferēt: tñ recuperatur p̄ pe
nitentiā: sic aliq; d̄istissimus magnificus pōt dare
oīa sua paup̄ibus: 7 sic sine p̄ccō suo ei euenit: 7 q;
in actū exteriorē virtutis exire nō poterit. si aut in
turpes vsus facultates suas cōsumat: hoc erit cum
p̄ccō: nec tñ p̄ p̄niam statū p̄mū recuperabit: 7 iō
v̄ginitas q; statū illū dicit virtutis in quo virtus
possit exire in actū: 7 p̄ p̄ccm amittit in fornicatiōe
7 sine p̄ccō in actu m̄rimoniali: nec vnq; p̄ p̄niam
recupaf. ¶ Ad. iij. dō: q; illud qd est m̄a v̄ginit
tatis pōt ee in illis q; nullū habitū virtutis hñt: sic
in pueris ante baptisimū: in q̄bus est p̄mus v̄gini
tatis gradus quē nā dedit: 7 sicut in illis q; ad tem
pus incorruptiōe p̄dicatā suare volūt: tñ cū p̄po
sito nubēdi suo tpe: q; hñt scdm v̄ginitatis graduz
nec tñ dicunt v̄gines nisi m̄aliter: sed cōpleta rō
v̄ginitatis put est virtus nō ē nisi in illis qui hñt
electiōe p̄seruadi integritatē hactenus custoditā
vsq; in finē: siue sine voto: vl cū voto: 7 hec electō
p̄fecta esse nō pōt sine habitu informantēpam: si

aut sit informis: erit actus virtutis sic virtutē p̄ce
dens: sic 7 de alijs actib; virtutū p̄tingit. ¶ Ad. v.
dō: q; t̄p̄antia sic in. iij. l. oī. xxxij. dicitū ē p̄ncipa
liter p̄stitit in cohibendo delectatiōes. vñ de p̄nci
pali intentione sua h; quendā actū interiorē. f. ele
ctiōne refrenādī p̄cupiscentias: h; exteriorē nō h; q̄
tū ad id qd est p̄ncipale in ip̄a nisi p̄ accidēs 7
ex p̄nti: in hoc. f. q; aliquos actus exteriores adhi
bet ad cohibendū a delectatiōib;: qd magis im
portat q; eliceat: sic recedendo ab aspectib; p̄cupi
scibiliū. vñ enī delectatiōib; fm mēsurā rōnis est
de sc̄daria intentiōe t̄p̄antie: 7 q; v̄ginitas ē p̄
cipalissimū in t̄p̄antia: iō nō h; nisi actū exteriorē
nisi ex p̄nti: h; oīno vsū exteriorē p̄cupiscentie co
hibet. ¶ Ad. vi. dō: q; ille q; h; vna virtutē h; ali
quo mō oēs: nō tñ q̄tū ad omne id qd est in vir
tute: sic qui h; liberalitatē: qñq; nō h; magnificen
tiā q̄tū ad statū illū quo possit exire in actū ex
teriorē: 7 sicut q; h; t̄p̄antia nō h; statū quē v̄gini
tas dicit p̄ imp̄fectionē: q̄uis h̄at id qd facit rō
nem virtutis in v̄ginitate: sic ecōtrario p̄pter p̄
fectionē x̄p̄s h; charitatē nō tñ fidē p̄pter statum
imp̄fectionis 7 virtuositatis in fide. ¶ Ad. vii. dō: q;
materia v̄ginitatis quā fatue virgines hie p̄nt
aliquis male v̄tē non aut v̄ginitate accepta fm
suā completā rōnem. ¶ Ad. viij. dō: q; viduitas
7 m̄rimonū nō importat aliq̄ alterū gradū cir
ca materiā t̄p̄antie: sicut v̄ginitas. vñ nō ē filis rō.

Ad tertius sic proce
ditur: videt q; v̄ginitas maior sit oibus
virtutib;: decor enī est de rōne virtutis. sed v̄gini
tatis decor est maximus. q; ip̄a est maxima virtutū
p̄batio medie. Ambro. in li. de v̄ginitate dicit:
Pulchritudinē q; pōt maiorē estimare decore ei
f. v̄ginis que amat a rege: p̄bat a iudice: dedicat
d̄no: p̄secrat deo: sēp sponsa: semp innupta: ut nec
amo: sinē h̄at: nec damnū pudor: hec aut p̄fecte
vera pulchritudo est cui nihil deest: q; sola meret
audire a d̄no: tota formosa es 7c. ¶ S. Lyprian
dicit: Nūc nobis ad v̄gines fimo ē: quaz q; subli
mior: gl̄ia est maior ē cura: flos ē ille eccl̄iasticū ger
minis: decus atq; ornāmētū gr̄e sp̄ualis: illustrior
portio gregis x̄p̄i. q; idē qd pus. ¶ S. maius p̄mū
maiori virtuti debet. sed v̄ginitati d̄bet maximū
p̄mū. f. fru: c̄tesim; 7 aurcola. q; 7c. ¶ S. maxi
ma dignitas virtutū ē q; p̄ eas deo piugimur. h; p̄p̄
q̄ssime deo piugit v̄ginitas: q; incorruptio facit ee
p̄mū deo: ut d; Sap. v. 7 in Apoc. d;: q; v̄gines
sequūt agnū q̄cunq; ierit. q; ē maxia virtutū. ¶ S;
ē qd i l̄fa d; q; celibatus Jobis n̄ p̄fert piugio A
brae. ¶ S. Ber. dicit sup euangelū Missus ē: q;
plus placuit deo. f. hūilitas Marie q; ip̄ius v̄gini
tas. q; v̄ginitas nō ē maxia virtutū. R̄ndeo dō: q;
vna v̄tus 7 q̄tū ad actū 7 q̄tū ad habitū p̄t

dici excellentior alia dupliciter. s. p se et p accidens. Per se quod mensurat actus virtutis ex ratione obiecti sui ex quo species habet: Sed per accidens ex parte subiecti: sic actus etiam in suis rebus dicitur melior si fiat ex magis prompta voluntate vel tempore magis oportuno et aliis infinitis modis: quia cause per accidens infinite sunt: et pro hoc relinquuntur ab arte. unde hac operatione omnia scienda est: quod cum bonum spirituale sit nobilissimum et melius quam bonum corporale: virtutes ille qui habet per obiecto bonum spirituale sunt simpliciter meliores quam ille qui habet aliquid corporale ut corporali adiunctum: et ideo virtutes intellectuales et theologice sunt digniores quam virtutes morales que sunt circa actus et passiones aliquo modo corporales: et inter virtutes morales: illa per se loquendo est melior quam magis appropinquat ad predictas quam quod appropinquatio potest attendi dupliciter: Uno modo quantum ad convenientiam subiecti: et sic iusticia que est in voluntate est propinquissima et dignissima: et post hoc fortitudo que est in irascibili que est quasi quiddam principium rationis et sensualitatis: ut in. iij. di. xxvj. dicitur est. et ultimo temperantia que est in concupiscibili. Alio modo potest attendi propinquitas virtutis moralis ad intellectum autem potest disponit ad ipsam: et sic iter omnes morales propinquissima est temperantia: quia per delectationes que sunt eius maxima nata est ratio enumerari: et inter partes temperantie precipue castitas: quia in delectationibus circa quas est ratio totaliter obruit. unde Lomen. dicit in. vij. phy. quod castitas maxime valet ad scientias speculativas et in genere castitatis precipue virginitas. Sic ergo dicitur: quod virginitas non est dignior omnibus aliis virtutibus: sed est dignior aliis modis omnibus virtutibus moralibus: et simpliciter et per se loquendo omnibus speciebus temperantie. Ad. j. dicitur: quod delectationes circa quas est temperantia sunt turpissime: ut in. iij. Eth. p. eo quod sunt in conspectu nobis et brutis. unde temperantia que has continet precipue vendicat sibi pulchritudinem communem omnibus virtutibus: sic fortitudo vendicat sibi difficultatem: iusticia recititudinem: et propter hoc virginitas que est summus temperantie gradus: summam decorem sibi vendicat: non tamen sequitur quod sit dignissima virtus. Ad. ij. dicitur: quod omnia verba predicta Cipriani que excellentiam ostendunt virginitatis pertinent ad pulchritudinem. unde eodem modo dicitur sic ad primum. Vel dicitur quod virginitas habet cum virginitate alias virtutes. Alii autem non habent virginitatem cum aliis virtutibus: et ideo non est eadem ratio propinqua virginitatem cum aliis virtutibus et virginem aliis hominibus. Ad. iij. dicitur: quod aureola est proprium accidentale et fructus sicut proprium autem essentiale est dignius accidentale: ideo simpliciter loquendo ille virtutes sunt poriores quibus maius proprium essentiale debet. proprium autem accidentale non tamen respicit virtutis radicem quam status virtutis: et propterea aureola non solum virginibus debet: sed et martyribus et doctoribus. fructus autem soli continentie debet in quantum summum locum tenet virginitas: quia per continentiam reprimuntur ille delectationes que maxime gustu spirituali dulcedis impediunt: que fructus suo nomine importat. Ad. iij. dicitur: quod incorruptio facit eum proximum deo in quem

corruptio non cadit per quendam similitudinem imitationis: et quia deo magis possumus esse similes mente quam carne: ideo incorruptio mentis que omni peccato opponitur: et per omnem virtutem est facit deo esse proximum: sicut virginitas habet utrumque incorruptionem: et ideo quantum ad plura facit deo similes. In corpore et anima: ratione cuius dicitur sequitur agnum quem quis ferit. et Ambrosius. quod nihil ei deest: nec tamen sequitur quod magis facit virginitas deo proximum quam omnes virtutes: sed sunt plura. Ad. v. dicitur: quod in lege mormonum Abrahæ eorum parat celibatui Iohannis quantum ad meritum per narum: quia tamen merebat Abrahæ in iungio sic Iohannes in virginitate: quia ex equali propinquitate serviebat deo in statu sui temporis: et hec operatio est per accidentalia virtutis. Ad. vj. dicitur: quod humilitas videtur virtutibus propinquitissima esse: quia per eam homo se ex reverentia deo subiecit: et per omnia alia per deum: et ideo simpliciter loquendo virginitate humilitas excedit. Ad. dicitur: erit sterilitas et hec maledictio non culpe sed pene: non tamen quantum ad defectum nature que habet virginitas in plus defectu: sicut quantum ad infamiam: quia opprobrio habet. Immoderatus usus etiam dicitur quantum ad intentionem eorum que nunc ut plurimum habent mormonum per infirmitatem libidinis: que ratione antiquitus fornicabant: et ideo addit fere: quia fornicatio omnis erat peccatum mortale: non autem omnis immoderatus usus virtutis. Facilius continere potest etiam quam nos scilicet possumus per magnitudinem virtutis que in eis erat: vel quam ipsi possent mormonio iungi considerata vi honestatis que iustos trahit ut difficile sit eis peccare: vel in aliquo a perfecto statu virtutis declinare. Publica muneris et. Sciendum quod Iustus Loth credat immunitatem a peccato mortali fuisse: filie tamen eius non omnino excusant a peccato mortali: sed ex pietate intentionis minus peccaverunt. fuit enim levis estimatio super quam se fundaverunt: et propterea si eis per certo costiterit totum genus humanum perisse debuisset diuinum consilium: et propterea expetere in tam horribili facto quod erat contra primam institutionem mormoni: ubi per mater prohibent. Sen. ij. Propter hoc relinquitur homo piem et. Quae tamen modificati et. hec modificatio non attendit quantum ad delectationis quantitatem in actu: sicut quantum ad debitam limitationem circumstantiarum. Continentia Iohannis et. continentia accipit hic cessatio a carnali opere omnino. Eas enim non uxores et. quidam dicunt quod non erant vere uxores: sed quia uxoris affectu et intentione plus eis coniungebant quam uxores dicunt. Alii dicunt quod vere uxores erant: sed dicunt concubine: quia ancille manebant: et filii non carni: sed omnino suarum nomine nascebant: et hoc verius videtur. Plures habere non plurimas. plurime dicunt quibus non potest opere carnali ad pregnandum satisfieri sine mentis evagatione: frequentia enim talis actus omnino mentem evagat. Non potest caro ante corrumpi. hoc intelligitur de corruptione ad genus mortis pertinentem: quam virginitas excludit. Sanctius est mori fame et. j. Lo. x. Nihil reijciendum et. Et dicendum quod per intelligi ante quam comedere in venerationem idoli: vel cum

qda exteriori pessione idolatrie: sic si a psecutore in signu fidei xpiae fratre exiget. ¶ Di. XXXIII.

Inc superest

Natendere re. Postq̄ determi-
nauit mgr̄ de m̄monio ⁊ cau-
sis eius: hic determinat de pso-
nis cōtrahētib⁹ m̄moniu.
⁊ diuidit in ptes duas. In p̄ma
determinat d̄ impedimētis m̄monij q̄ faciūt
p̄sonas penitus illegitimas ad p̄trahēdū: in sc̄da
de illis q̄bus p̄sone penitus ad m̄moniu illegitīe
reddēt. ois. xxxvij. ibi Sūt q̄ qdam ordines re.
Pr̄ma in duas. In p̄ma determinat de ipedimen-
to quodā m̄monij q̄ facit p̄sonā nō simplr̄ sed
aliquo mō illegitimā: q̄ p̄sistit in defectu nature:
sz frigiditate. Sc̄do de impedimēto p̄ditōnis fm̄
mores ⁊ statuta hominū. s. seruitute. xxxvi. ois. ibi
Tūc de p̄ditōne videam⁹ re. Pr̄ma in duas. In
p̄ma determinat de ipedimēto frigiditatis q̄ m̄-
moniu p̄hendū ipedit: in sc̄da de ipedimēto p̄ q̄
actus m̄monij iā p̄tracti ipedit. s. de fornicatiōe
put est cā diuotij. xxxv. ois. ibi Doc etiā notandū
re. Pr̄ma in duas. In p̄ma psequit de ipedimen-
tis p̄sonaz ad p̄hendū m̄moniu in generali: in
sc̄da descendit in specialī ad ipedimētū de quo p̄-
mo agere intēdit. ibi De his enī q̄ cā frigiditatē re.
Et hec diuidit in duas. In p̄ma ondit q̄ frigiditas
p̄cedens m̄moniu ipedit ne p̄hat. in sc̄da ondit
q̄ supuenēs m̄monio ipm̄ dissoluere nō possit:
ibi Illud etiā sciendū est re. Pr̄ma in duas. In p̄-
ma determinat de effectu nature ipeditē m̄mo-
niu p̄ quē hō ipotēs reddīt ad carnalē copulā. in
sc̄da determinat de effectu peccati p̄ quē hō in-
ceptus reddīt ad idē: q̄ etiā m̄moniu ipedit. s.
incestus. ibi De his q̄ cā duab⁹ re. Pr̄ma i duas.
In p̄ma determinat de ipedimēto quo nā ipotens
reddīt ad op⁹ carnalē. in sc̄da d̄ ipeditōne q̄ ipotēs
reddīt ad p̄sentendū in copulā p̄iugalē: ibi furio-
si quoq̄ re. Pr̄ma in duas. In p̄ma determinat
de ipotētia coeūdi q̄ est ex cā sili nati. s. frigiditate.
in sc̄da d̄ ipotētia q̄ est ex maleficio: ibi De malefi-

Hoc querunt. v. ¶ Primo cū autē re.
de impedimētis m̄monij in generali.
¶ Sc̄do vtz frigiditas ipediat m̄mo-
niu. ¶ Tertio vtrū maleficiū. ¶ Quarto vtrū
furīa vel amentia. ¶ Quinto vtrū incestus.

AD primum sic pro-
cedit: videt q̄ m̄monio icōueniētē ipedi-
mēta assignēt. m̄moniu enī q̄ddā sacm̄ ē ⁊ alia
diuisū. sz alijs nō assignant impedimēta. q̄ nec m̄-
monio assignari debēt. ¶ P̄ q̄to aliqd̄ est minus
p̄fectū: tāto pauciorib⁹ modis ipediti p̄t. sz matri-
moniu iter alia sacra ē min⁹ p̄fectū. q̄ vel nulla vl̄
paucissima ipedita ei assignāi oēt. ¶ Ubicū

q̄ est morib⁹ ibi est necessariū remediū morbi. sed
p̄cupiscentia in cuius remediū m̄moniu ē indul-
tū est in oibus. q̄ nō ē aliqd̄ ipeditū q̄d aliq̄ p̄-
sonā penitus illegitimā faciat ad p̄hendū. ¶ Il-
legitimū oī q̄d est ⁊ legē. sz h⁹ mōi ipeditmēta q̄ ma-
trimonio assignant nō sūt ⁊ legē nature: qz n̄ sūt
inueniunt in q̄libet statu humani generis. plures
enī gradus p̄sanguinitatis inueniunt esse phibitū
vno tpe q̄ alio. lex autē hūana nō p̄t ut videt ma-
trimonio ipeditmēta p̄stare: qz m̄moniu nō ē ex
institutōe hūana sz diuina: sicut ⁊ alia sacra. q̄ ma-
trimonio nō debēt alia ipeditmēta assignari q̄ faci-
unt p̄sonas illegitimas ad p̄hendū. ¶ Illegitimū
⁊ legitimū differūt p̄ hoc q̄d ē ⁊ legē vel n̄ ⁊ legem
inter q̄ nō cadit mediū: cū sint opposita fm̄ affir-
mationē ⁊ negationē. q̄ nō p̄t eē aliq̄ m̄monij
ipedimēta q̄bus p̄sone medie inter legitimas ⁊ illegi-
timas p̄stiuat. ¶ Nullo ipedimēto p̄t a re ali-
qua remoueri q̄d in diffinitione eius cadit. sed in-
diuisibilitas cadit in diffinitione m̄monij: ut supra
di. xxxvij. patuit. q̄ nō p̄t eē aliq̄ ipeditmēta q̄ m̄-
moniu p̄ctū dirimāt. ¶ P̄ p̄iunctio viri ⁊ mulier-
is nō est licita nisi in m̄monio. sz ois p̄iunctio il-
licita dirimi p̄t. q̄ si aliqd̄ ipediat m̄moniu p̄hē-
dū hoc dirimet p̄tractū de facto: ⁊ sic nō debēt ali-
qua ipeditmēta assignari m̄monio q̄ ipeditāt p̄hē-
dū ⁊ nō dirimāt p̄ctū. ¶ Sz ec̄tra videt q̄ debe-
ant eē infinita m̄monij ipeditmēta: qz m̄moniu
q̄ddam bonū ē sed infinitis modis ē def. cū bonū
ut dicit Dio. iij. ca. de oi. no. q̄ infinita sūt ipeditmē-
ta m̄monij. ¶ Ipeditmēta m̄monij accipiunt
tur fm̄ p̄ditōnes p̄ricularū p̄sonaz. sz p̄ditōnes
h⁹ mōi sūt infinite. q̄ ⁊ m̄monij ipeditmēta. R̄ n̄
deo dō: q̄ in m̄monio sūt q̄dā q̄ sunt de essentia
ip̄ius: ⁊ q̄dā q̄ sūt de solēnitāte eius: sic ⁊ in alijs sa-
cramētis. ⁊ qz remotis his q̄ nō sūt de necessitate sa-
cramēti adhuc manet vtz sacm̄: ⁊ iō ipeditmēta
q̄ p̄riant his q̄ sūt de solēnitāte sacri nō officiant
q̄n sūt verū m̄moniu: ⁊ talia dicunt ipeditre p̄hē-
dū: sz nō dirimūt p̄ctū: sic phibitio ecclie ⁊ temp⁹
feriatū. vñ vsus: Ecclie veratū necnō tēpus feriatū
Impediūt fieri: p̄mittūt cūcta teneri. Impedimen-
ta autē q̄ p̄riant his q̄ sūt de eēntia m̄monij: faci-
unt ut nō sit vtz m̄moniu: ⁊ iō dicunt nō solu
ipeditre m̄moniu p̄hendū: sz dirimere p̄ctū: q̄ his
versib⁹ cōtinēt: Error p̄ditio votū cognatio crimē
Cultus dispitas vis ordo ligamē honestas. Si sit
affinis: si forte coire neq̄bia. Dec loctanda verant
p̄nubia facta retr. ctāt: Horū autē nūerus hoc mō
accipi p̄t. P̄t enī m̄moniu ipediti: aut ex pre-
p̄ctus m̄monij: aut ex pre p̄hentū. Si p̄mo mō
cum contractus matrimonij fiat per voluntariuz
consensum qui tollitur per ignorantiam ⁊ violen-
tiam: erunt duo impedimenta matrimonij. s. vis.
i. coactio: ⁊ error ex parte ignorantie: ⁊ ideo d̄ istis
duobus ipeditmētis supra magister determinauit

ubi agebat de cā mrimoniū: nūc autē agit de impedimētis q̄ accipiunt ex pte psonaz hētū que sic distinguunt. pōt enī aliq̄s impediri a mrimonio contrahēdo vel simplr: vel respectu alicuius psonē. si simplr: ut cū nulla possit mrimoniū hēre: hoc nō pōt eē nisi q̄ impediat a mrimonialī actu: qd̄ qdē cōtingit duplr. Pr̄o q̄ nō pōt de facto siue q̄ oīno nō possit: et sic ponit impedimētū in potētia cocundī: siue q̄ nō libere possit: et sic ponit impedimētū p dīctio seruītutis. Scōdo q̄ nō licite pōt: et hoc fm q̄ ad p̄tentiā obligat: qd̄ p̄tingit duplr: q̄ v̄ obligat ex officio suscepto: et sic ē impedimētū ordinis vel ex voto emisso: et sic ipedit votū. Si autē ipedit aliq̄s a mrimoniō n̄ simplr: s̄ respectu alicuius p̄sōe vel ppter obligationē ad alterā p̄sonā: sic q̄ iuncto est vni mrimonio nō pōt alteri p̄iungi: et sic ē ligamē sc̄z mrimoniū: vel q̄ deficit p̄portio ad alterā p̄sonā: et hoc triplr: p̄mo ppter nimīā distantiam ad ip̄am: et sic est dispitas cultus. Scōdo pp̄ nimīā p̄p̄nuitatē: et sic ponit triplex impedimētū. f. cogitatio q̄ iportat p̄p̄nuitatē duaz p̄sonaz rōne tertie mrimonio iūctē: et publice honestatis iusticia: i q̄ est p̄p̄nuitas duaz p̄sonaz rōne tertie p̄sonē p̄ sp̄salia iuncte. Tertio pp̄ indebitā p̄iunctionem ad ip̄am p̄mo factā: et sic ipedit crimē adulterij p̄ cū ip̄a p̄missi. ¶ Ad. i. q̄ d̄: q̄ alia etiā sacra ipedit rī p̄tē si aliq̄d qd̄ sit de essentia vel solēnitāte sacri subtrahat: ut dicitur est. S̄z tñ magis mrimonio q̄ alijs sacris impedimēta assignant pp̄ tres rōnes. Pr̄o q̄ mrimoniū p̄sistit in duob: et iō pluribus modis pōt impediri q̄ alia sacra que vni p̄sonē p̄p̄tunt singularit̄er. Scōdo q̄ mrimoniū h̄z in nobis cām: sed alia qd̄a sacra solā in deo. vñ et p̄nie q̄ h̄z cām in nobis aliquo mō mḡ supra ois. xvi. qd̄az impedimēta assignauit: ut hypocrisis: ludos: et hufusmodi. Tertio q̄ de alijs sacris est p̄ceptū v̄ cōsiliū sic de bonis p̄fectioib: sed de mrimonio ē indulgētia sicut de bono min⁹ p̄fecto: et iō ut def̄ casio p̄ficiēdi in melius: plura impedimēta assignat mrimonio q̄ alijs sacris. ¶ Ad. ii. d̄: q̄ p̄fectiora plūbus modis ipediti p̄nt inq̄tū ad ea plura requirunt. si autē sit aliq̄d imp̄fectū ad qd̄ pla requiritur illud etiā hēbit pla impedimēta: et sic ē d̄ mrimonio. ¶ Ad. iii. d̄: q̄ rō illa p̄cederet si n̄ essent alia remedia qd̄ etiā posset efficacius morbo p̄cupiscētie subueniri: qd̄ falsū est. ¶ Ad. iiii. d̄: q̄ p̄sone illegit̄ie ad mrimoniū h̄ndū dicunt̄ ex eo q̄ sūt p̄ legē q̄ mrimoniū p̄stituit. mrimoniū autē inq̄tū est in officiū nāc statuit lege nāc. inq̄tū ē sacm̄ statuit iure diuino. inq̄tū est in officiū cōitatis statuit lege ciuili: et iō ex q̄libet dictaz legū pōt aliq̄ p̄sona effici ad mrimoniū illegit̄ma: nec est simile de alijs sacris q̄ sūt sacra tñ: et q̄ lex nālis fm̄ diuersos status recipit determinationes diuersas: et ius positūū etiā variat fm̄ diuersas hoim̄ p̄ditiones in diuersis t̄pibus: iō mḡ ponit in diuersis t̄pibus

diuersas p̄sonas illegit̄imas fuisse. ¶ Ad. v. d̄: q̄ lex pōt aliq̄d p̄hibere vel vniuersaliter vel in p̄t̄ q̄tum ad aliquos casus: et iō iter esse totaliter fm̄ legē: et esse totaliter p̄tra legē q̄ sunt p̄rie opposita et nō fm̄ affirmationē et negationē cadit mediū eē aliq̄liter fm̄ legē: et aliq̄liter p̄ legem: et ppter hoc ponunt qdam p̄sone medie inter simplr legitas et simplr illegit̄imas. ¶ Ad. vi. d̄: q̄ impedimēta p̄dicta nō dicunt̄ interimere mrimoniū contractū quasi solutiā verū mrimoniū qd̄ rite p̄ctum est: sed q̄ soluit mrimoniū qd̄ p̄ctum est de facto et nō de iure. vnde si impedimentoz aliq̄d mrimonio rite facto supueniat: mrimoniū solucere non valet. ¶ Ad. vii. d̄: q̄ illa impedimēta que nō dirimunt mrimoniū p̄ctum: impediūt q̄nq̄ mrimoniū contrahēdū: nō ut fiat: sed ut nō licite fiat verū mrimoniū: et tñ si fiat mrimoniū verū p̄ctum ē quāsi p̄bens peccet: sicut si aliq̄s p̄secraret post comestionē peccaret p̄ statutū ecclie faciens nihilominus verū sacm̄ p̄ficere: q̄ ieiuniū p̄secrantis nō est de necessitate sacri. ¶ Ad. viii. d̄: q̄ impedimēta q̄bus aliq̄d bonū p̄ accidens ipedit sunt infinita sicut et omēs cause p̄ accidēs. sed cause corrupētes aliq̄d bonū p̄ se sunt determinate sic et cause cōstituentes: q̄ cause p̄structionis et destructionis sunt alicuius rei oppositē vel eedē p̄rio modo sumpte. ¶ Ad. ix. d̄: q̄ cōditiones p̄ticulariū p̄sonaz in singulari sunt infinite: s̄z in generali p̄nt reduci ad certū numez: sic in medicina p̄: et in oibus artib⁹ opatis q̄ p̄ticulariū in qd̄ ē act⁹ p̄ditōes p̄siderat. ¶ **De secundū sic pro** cedat: videt q̄ frigiditas mrimoniū p̄trahendū nō impedit. Copula enī carnalis nō est ēssentia mrimoniū: q̄ p̄fectiora sūt mrimonia p̄ri voto cōtinentiū: ut supra ois. xxvi. dicitur est. sed frigiditas nihil tollit de mrimonio nisi carnalem copulā. q̄ nō est impedimētū dirimēs p̄ctum mrimoniū. ¶ S. sic nimia frigiditas ipedit carnalem copulā: ita et nimia caliditas q̄ hoiez exsiccāt. sed caliditas nō ponit mrimoniū impedimētū. q̄ nec frigiditas ponit. ¶ S. oēs vetuli sunt frigidi sed vetuli p̄nt mrimoniū hēre. q̄ frigiditas nō impedit mrimoniū. ¶ S. si scit mulier virū cōfrigidū q̄n cū eo p̄bit veruz est mrimoniū. q̄ frigiditas q̄tum est de se mrimoniū nō impedit. ¶ S. cōtingit in aliquo esse siccitatē sufficienter mouentē ad carnalē copulā cū aliq̄ corrupta: nō autē cū aliqua virgine: q̄ cito calidū euaporat rōne sue debilitatis ut ad corrupendū virgine nō sufficiat. Et s̄l̄ in aliquo est sufficiēs caliditas mouēs ad pulchritā q̄ magis p̄cupiscētiā inflammat q̄ nō sufficienter mouet ad turpē. q̄ videt q̄ frigiditas r̄si impedit respectu vniue: nō tñ simplr. ¶ S. m̄l̄ vniuersaliter est frigidus: viro. sed mulieres nō impediunt a mrimonio. q̄ nec viri frigidi. ¶ Sed p̄ est qd̄ dicit

extra de frigidis et maleficiatis: sicut puer qui non potest reddere debitum non est aptus coniugio: sic qui impotentes sunt mitem apti ad habenda matrimonium reputant: tales autem sunt frigidi. §. 2. ¶ Nullus potest se obligare ad impossibile. §. in matrimonio homo se obligat ad carnalem copulam: quod ad hoc dicitur alteri sui corporis partem. §. frigidus qui non potest carnaliter copulari non potest matrimonium habere. R. ideo dicitur: quod in matrimonio est contractus quidam quo unus alteri obligatur ad debitum carnale soluendum. unde sicut in aliis contractibus non est ueniens obligatio si aliquid se obliget ad hoc quod non potest dare vel facere: ita non est ueniens matrimonium contractus si fiat ab aliquo qui debitum carnale soluere non possit et hoc impedimentum uocatur impotentia coeundi nomine generaliter: que quidem potest esse vel ex causa intrinseca et naturaliter: vel ex causa extrinseca accidentali sicut per maleficiū: de qua post dicitur. Si autem sit ex causa naturaliter: hoc potest esse dupliciter: quod vel est temporalis cui potest subueniri beneficio medicine: vel processu etatis: et tunc non soluit matrimonium: vel est perpetua: et tunc soluit matrimonium: ita quod ille ex cuius parte allegatur impedimentum perpetuo maneat absque spe coniugii: alius uero uenit in officio. Ad hoc autem cognoscendum utrum sit impedimentum perpetuum vel non perpetuum ecclesia temporalis determinat adhibuit: in quo huius rei posset esse experimentum. s. triennium: ita quod si post triennium in quo fideliter ex utraque parte dederunt operam carnali copule implende inueniatur matrimonium non esse summum iudicium ecclesie dissoluit: et tamen in hoc ecclesia quibus errat quod per triennium quibus non sufficienter potest experiri perpetuitas impotentie. unde si ecclesia se decepta inueniat per hoc quod ille in quo erat impedimentum inuenit carnalem copulam cum eadem vel alia proficisse: reintegrat procedens matrimonium: et dirimit scilicet: quibus de eius licentia sit scilicet. ¶ Ad. j. §. dicitur: quod quibus actus carnalis copule non sit de essentia matrimonium: tamen potentia ad hoc est de essentia eius: quod per matrimonium dicitur utriusque coniugii partes in copore alteri respectu carnalis copule. ¶ Ad. ij. dicitur: quod caliditas superflua uix potest esse impedimentum perpetuum: si tamen inueniret quod per triennium impediret carnalem copulam iudicaretur perpetuum: tamen quod frigiditas magis et frequentius impedit: tollit enim non solum coniunctionem seminum: sed etiam rigorem membrorum quo fit coniunctio corporum: ideo frigiditas magis habet ponitur impedimentum quam caliditas: cum omnis defectus naturalis ad frigiditatem reducat. ¶ Ad. iij. dicitur: quod vetuli quibus quibus non habent caliditatem sufficientem ad generandum tamen habent caliditatem sufficientem ad carnalem copulam: et ideo procedit eis matrimonium secundum quod est in remedio: quod uis non cooperat eis secundum quod est in officio naturaliter. ¶ Ad. iij. dicitur: quod in quibuslibet actu hoc uix tenet: et quod ille qui est impotens ad soluendum aliquid non reputatur idoneus ad contractum illum quo se obligat ad eius solutionem. Tamen impotens potest esse tripliciter. Uno modo quod non potest soluere de iure et sic talis impotentia omnibus modis facit contractum esse nullum: siue sciat ille cum quo facit talis contractum hanc un-

potentiam siue non. Alio modo quod non sit soluendo de facto et tamen si sciat ille cum quo habet hanc impotentiam et nihilominus habet: ostendit quod aliquid finem ex contractu querit: et ideo contractus stat: si autem nesciat: tunc contractus nullus est: et ideo frigiditas que causat talem impotentiam ut homo non possit de facto soluere debitum: et contractus fuitur per quam homo non potest de facto libere reddere: impeditur matrimonium quoniam alter coniugium ignorat hoc quod alius non potest reddere debitum. impedimentum autem per quod aliquid non potest de iure reddere debitum in conjugum sanguinitas annullat contractum matrimonium: siue sciat aliquid siue non: et per hoc magis ponitur quod hec duo faciunt personas non omnino illegitimas. ¶ Ad. v. dicitur: quod non potest esse perpetuum impedimentum naturale in viro respectu unius persone et non respectu alterius: sed si non possit implere carnalem actum cum uirgine: et possit cum corrupta: tunc medicinaliter aliquo instumeto posset claustra pudoris frangere et ei coniungi: nec esset hoc in matrimonium: quod non fieret ad delectationem: sed ad medicamentum. abominatio autem mulieris non est causa naturaliter: sed accidentaliter extrinseca: et ideo de ea ideo est iudicium quod de maleficio: de quo post dicitur. ¶ Ad. vj. dicitur: quod mas est agens in generatione: sed femina est patiens: et ideo maior caliditas requiritur a viro ad opus generationis quam in muliere. unde frigiditas que facit uix impotentem: non faceret mulierem impotentem: sed in muliere potest esse impedimentum naturale ex causa alia. s. artatione: et tunc ideo est iudicium de artatione mulieris et de frigiditate uiri.

Ad tertium sic procedit: ut videtur quod maleficiū non possit matrimonium

impedire: huiusmodi enim maleficia sunt operatio demonum. sed demones non habent partem impedire matrimonium actum magis quam alios corporales actus quos impedire non possunt: quod sic totum mundum peruerteret si conestione et gressu et alia hominibus impediret. §. per maleficia non potest impediri matrimonium. ¶ S. opus dei est fortius quam opus diaboli. §. maleficiū est opus diaboli. §. non potest impedire matrimonium quod est opus dei. ¶ S. nullus impedimentum dirimit contractum matrimonium nisi sit perpetuum. sed maleficiū non potest esse impedimentum perpetuum: quod cum diabolus non habeat partem nisi super peccatores: expulso peccato tollit maleficiū: vel etiam per aliud maleficiū vel per exorcismos ecclesie que sunt ordinati ad repellendam vim demonum. §. maleficiū non potest impedire matrimonium. ¶ S. carnalis copula non potest impediri nisi impediat potentiam generandi que est principium eius. §. unius uiri potentia generatiua se habet ad oculos matris equaliter §. per maleficiū non potest esse impedimentum respectu unius uiri nisi sit respectu omnium. ¶ Sed §. est quod dicitur in decretis. xxxij. q. i. Si per fornicarias vel maleficas et infra: Si sanari non potuerunt separi ualebunt. ¶ S. partes demonis est maior quam hominis. Job. xl. Non est pars super terram etc. §. ope humano potest aliquid fieri impotens ad carnalem copulam per aliquam partem: vel castitatem: et ex hoc matrimonium impediri. §. multo fortius hoc uirtute demonis fieri potest. R. ideo dicitur: quod

quod dicitur: quod maleficium nihil erat in mundo: nisi in estimatione hominum: qui effectus naturales quorum cause sunt occulte maleficis imputabant. sed hoc est propter auctores scilicet: qui dicunt quod demones habent preterea supra corpora et supra imaginationem hominum quoniam a deo permittuntur. unde per eos malefici signa aliquid facere possunt. Procedit autem hec opinio ex radice infidelitatis siue incredulitatis: quia non credunt esse demones nisi in estimatione vulgi tantum: ut terrores quos homo sibi ipse facit ex sua estimatione imputet demoni: et quod est ex imaginatione vehementer aliquid figure apparere in sensu tales quales homo cogitat: et tunc creditur demones videri: sed hec vera fides repudiat per quam angelos de celo cecidisse et demones esse creduntur ex subtilitate sue nature multa posse que nos non possumus: et ideo illi que eos ad talia facienda inducunt malefici vocantur. Et ideo dixerunt alij: quod per maleficia prestari potest impedimentum carnali copule: sed nullum tale est perpetuum. unde non dirimit matrimonium per se: et dicunt iura que hoc dicebant esse reuocata. sed hoc est per experimentum et per noua iura que antiquis concordant: et ideo distinguendum est: quia potentia coeundi ex maleficio aut est perpetua: et tunc matrimonium dirimit: aut non est perpetua: et tunc non dirimit. Et ad hoc expediendum eo modo ecclesia tempore prescribit: triennium scilicet: sicut de frigiditate dictum est: tamen hec est differentia in maleficio et frigiditate: quia quod est impotens ex frigiditate: sic est impotens ad vnam: ita ad aliam: et ideo quoniam matrimonium dirimit non datur ei licentia ut alteri coniungatur. sed ex maleficio homo potest esse impotens ad vnam et non ad aliam: et ideo quoniam iudicio ecclesie matrimonium dirimit: viri que datur licentia quod altera copula que rat. Ad i. quod dicitur: quod corruptio peccati prima per quam homo factus est factus diaboli in nos per actum generantem deuenit: ideo maleficium preterea permittit diabolo a deo in hoc actu magis quam in alijs: sic in serpente magis ostenditur virtus maleficiorum ut dicitur in alijs animalibus: quia per serpente diabolum mulierem tentauit. Ad ii. quod dicitur: quod opus dei potest opere diaboli impediri diuina permissione: non quod diabolus deo sit fortior ut per violentiam opera eius destruat. Ad iii. quod dicitur: maleficium est ita perpetuum quod non potest habere remedium humano opere: quous oculus posset remedium prestare demonem cogendo: vel etiam demonem desistendo. non enim oportet semper ut id quod per maleficium factum est possit per maleficium aliud destrui: ut ipsi malefici prestent: et tamen si possit per maleficium remedium adhiberi: nihilominus perpetuum reputaretur: quia nullo modo oportet aliquid demones auxiliari per maleficia iuocare. Sicut non oportet: quod si per peccatum aliquid data est diabolo preterea in aliquo: quod cessante peccato cesset preterea: quia pena interdum remanet culpa transacta. Similiter etiam exorcismi ecclesie non valent ad remedium demones semper quantum ad omnes molestias corporales iudicio diuino hoc exigente: semper tamen valent contra illas infestationes demonum preterea que principaliter instituta sunt. Ad iij. quod dicitur: quod maleficium quoniam potest prestare impedimentum ad omnes: quoniam ad vnam tantum: quia dia-

bolus voluntaria causa est non ex necessitate nature agens. Et preterea impedimentum maleficium potest esse ex impulsione demonis in imaginatione hominis ex qua tollit viro percipientia mouens ad tale mulierem et non ad aliam.

Ad quartum sic pro

cedit: unde quod furia non impedit matrimonium matrimonium enim spirituale quod in baptismo dicitur est dignius quam carnale. sed furiosi possunt baptizari. et matrimonium habere. Ad frigiditas impedit matrimonium in quantum impedit carnalem copulam que non impedit per se matrimonium. Ad frigiditas non dirimit nisi per aliquid impedimentum perpetuum. sed de furia non potest sciri quod sit impedimentum perpetuum. et non dirimit matrimonium. Ad in versibus predictis sufficienter prouincitur impedimenta dirimencia matrimonium. sed ibi non fit mentio de furia. et cetera. Sed per plus tollit rationem vltimam furia que error. sed error impedit matrimonium. et furia. Ad furiosi non sunt idonei ad aliquod per se factum faciendum. sed matrimonium est factus quod dicitur. et cetera. Rideo ob: quod furia aut preedit matrimonium: aut sequitur. si sequitur nullo modo dirimit matrimonium. si autem preedit: aut furiosus habet lucida interualla aut non. si habet: tunc quous dicitur in illo interuallo non sit tutum quod matrimonium prestaretur: quia nescit plene educare: tamen si habet matrimonium est. si autem non habet: vel si quoniam non habet preterea: tunc quoniam non potest esse consensus ubi deest ratio vltima: non erit verum matrimonium. Ad i. quod dicitur: quod vltima ratio non exigit ad baptismum que causa ipsius: sic exigit ad matrimonium et ideo non est illius ratio: tamen de baptismo furiosorum supra dicitur. vj. dicitur est. Ad ii. quod dicitur: quod furia impedit matrimonium ratione cause sue que est consensus: quous non ratione actus ut frigiditas: sed tamen sicut cum frigiditate magis de ea determinat: quia vtriusque est quoddam nature defectus. Ad iij. quod dicitur: quod momentaneum impedimentum quod causam matrimonium. sed consensus impedit matrimonium totum tollit sed impedimentum quod impedit actum oportet esse perpetuum ad hoc quod matrimonium tollat. Ad iij. quod dicitur: quod hoc impedimentum reducitur ad errorem: quia vtriusque de defectus consensus ex parte rationis est.

Ad quintum sic pro

cedit: unde quod incestus quo quis cognoscit sororem uxoris sue matrimonium non dirimat: quia mulier non oportet puniri per peccatum viri. sed puniret si matrimonium solueret. et cetera. Ad plus peccat qui perperam sanguineam cognoscit: quod cognoscit sanguineam uxoris. sed perperam peccatum non impedit matrimonium et nec secundum. Ad si in pena peccati hoc intelligitur videtur etiam si mortua uxore cum alia preterea incestuosus quod separari debeat: quod non est verum. Ad hoc etiam impedimentum non connumerat in alijs supra enumerata. et non dirimit per se matrimonium. Sed per quod per hoc quod cognoscit sororem uxoris dicitur affinitas ad uxorem. sed affinitas dirimit matrimonium per se. et incestus predictus. Ad in quo quis peccat in hoc puniret. sed talis peccat.

cōtra m̄moniu. q̄ debet puniri ut m̄monio pri-
 uef. **R**ñdeo dō: q̄ si aliq̄s cognofcit forore aut ali-
 am p̄fanguinea vxoris fue ante m̄moniu d̄ctum
 etiā post fponfalia : o3 m̄moniu fepari rōne affi-
 nitatis d̄cte. fi aut̄ post m̄moniu d̄ctum r̄ p̄fum-
 matū: nō debz totaliter fepari m̄moniu. fed vir
 amittit ius petēdi oebitū: nec pōt petere fine p̄cō
 f3 tñ o3 reddere petēt: qz vxor: nō debet puniri de
 p̄cō viri. fed p̄ mortē vxoris o3 oino manē abf3q̄
 fpe piugū nifi cū eo d̄fp̄et p̄ fragilitatē fuā cui
 timet d̄ illicito coitu. Si tñ p̄ter d̄fp̄entōz d̄bat
 peccat p̄tra statutū eccleſie faciēs: n̄ tñ p̄ hoc m̄f-
 moniu fepandū ē. **E**t p̄ hoc p3 folutio ad obie-
 ctā: qz inceftus ponit m̄monij ipedimētū non tā
 rōne culpe q̄ rōne affinitatis quā caufat: r̄ iō etiā
 nō p̄numerat aliq̄s ipedimētis: fed in ipedimēto af-
 finitatis includit. **M**ancē vterqz innupti. hoc in-
 telligē q̄n ex vtroqz ipedimētū allegat: als ille tñ
 innupt' manere o3 ex cui' pte ipedimentū pponit
Quōd fi m̄r caufet r̄ dicat r̄. v̄i ex hoc q̄ rōne
 fertilitatis m̄moniu folui poffit. **E**t dō: q̄ nō
 qz in fertilibus r̄i m̄moniu nō h̄eat itentū fuuz
 fm q̄ est in officiū nāe: h3 tñ fm q̄ est in remediū
 p carnalē copulā. v̄i ponit h̄ p̄cātō filioz p car-
 nali copula quā mulieres verrecundant expetere.
Septia manu r̄. diuortiu hoc mō fieri o3 cuz
 ipotētia coeūdi allegat: fi vterqz p̄fiteatur. f. vir et
 vxor: fi est euidens ipedimentū: ut i eunuchis: p̄t
 statim fepari. fi aut̄ nō est euidēs: p̄cipiendū est eis
 ut adhuc cohabitēt bona fide carnali copule ope-
 rā oates: q̄ fi v̄f3qz ad trienniu fieri nequit: tūc iura
 bit vterqz q̄ bona fide opam oates carnaliē piugū
 nō potuerūt: r̄ ut diuortiu nō de facili celebret: re-
 q̄ritur q̄. v̄i. de p̄p̄ndō q̄ melius de hoc p̄t p̄ fi-
 gna pbabilia ſcire veritatē iurēt q̄ credant eos ve-
 rū dixiſſe. **P**eriuurij enī crimē r̄. i. eoz teſtimo-
 niū ita p̄ nihilo p̄putat ac fi piuri eſſent: nō tñ cul-
 pam an infamiā piurij incurrit ſi eos v̄ez dicere
 credebāt. **S**ed fi vir aſſerat r̄. Itē ſciendū: q̄
 q̄n vir aſſerit copulā carnalē p̄ceſſiſſe: r̄ m̄r negat
 ſtādū ē iuramētō viri: nifi p̄ aspectū corpis ſui mu-
 lier pbare velit v̄ez eſſe mentitū. Si tñ vir falſuz
 iurat: r̄ vxor d̄ritū nō poffit pbare: pōt ſibi puidē
 de ſco: ſū iacendo: ne ex ipetitōne viri ad libidinez
 puocet: r̄ piculū incōtinentie imineat. Si aut̄ vir
 negat carnalē copulā p̄ceſſiſſe: nō est ſtādū iura-
 mētō eius: q̄uis ſit caput mulieris ſi m̄r aſſermet
 qz ſic oareſ facultas multis viris oimittēdi vxores
 fuas. **Q**uōd in fine hu' capli r̄. Sciendū est: q̄
 ſi maleficiū fuerit generalit̄ respectu cuiuſlibet fa-
 ciens ipotentiā coeūdi: tūc ſi alteri nupferit oſten-
 detur ipedimentū nō fuiſſe p̄petuū. v̄i o3 ad p̄us
 piugū redire. ſi aut̄ fuerit p̄onale. i. respectu speci-
 alis p̄ſone: cū vtriqz def licētia alteri nubēdi: non
 pōt reddita potētia nubēdi ad p̄ſtinū m̄moniu
 redire: qz nullū fuit: r̄ ſcōm est v̄ez m̄moniu.

Sed si d̄ctum fuerit r̄. hoc intelligit si fuit cō-
 tractū q̄n h̄ebant lucida interualla. **N**ec p̄p̄rie
 vxori r̄. hoc non tenet mō. **U**el dō: q̄ reddē debi-
 tū vocat v̄r carnalē copulā q̄ puatus est q̄tum ē
 ex pte ſua: q̄uis vxori ſuū ius remaneat: q̄uis enī
 m̄moniu nō claudicat: tñ ius petenti oebitū pōt
 eſſe in vno r̄ non in alio. **D**ist. XXXV.

De etiaz notā

Hdū est: q̄ cū d̄ns r̄. **P**ostq̄ de-
 terminauit de ipotētia coeūdi
 q̄ actū m̄monij ipedit: hic de-
 terminat de ſepatōe a thoro p̄
 p̄c̄m fornicatōis q̄ ſiſt̄ actum
 m̄monij tollit vinculo m̄moniali durante. **E**t
 diuidit i p̄tes ouas. **I**n p̄ma oñdit quō adulteriu
 ſequēs m̄moniu tollit actū m̄monij vinculo
 m̄moniali durate. in ſc̄da oñdit quō adulteriu
 p̄cedēs m̄moniu ē m̄moniale vinculu tollit
 ſibi **S**olet ēt q̄ri r̄. **P**ria in ouas. **I**n p̄ma oñdit
 q̄n licz vxorē oimittē p̄ fornicatōne. in ſc̄da inq̄-
 rit v̄ez oimittē ſit necitatio: an liceat ei eā retinere
 ſibi: **D**ic tñ **C**hyſo. r̄. **P**rima i ouas. **I**n p̄ma oñ-
 dit q̄ viro licet oimittē vxorē r̄ ecōuerſo p̄ forni-
 catōne p̄miſſam. in ſc̄da oñdit q̄ neutri poſt ſepa-
 tione licet nubere p̄ p̄oris m̄monij vinculu ma-
 nens: ſibi **S**iq̄s aut̄ fornicatōnis r̄. **C**irca p̄mum
 duo facit. **P**rimo oñdit q̄ vterqz piugū pōt aliuz
 oimittē p̄ fornicatōne q̄n ip̄e eſt a fornicatōe im-
 munis. **S**c̄do oñdit q̄ h̄ nō pōt fieri q̄n ip̄e ſiſt̄ cri-
 mini ſubiacer: ſibi **S**i vero q̄rit an adulter r̄.

Ic q̄runf. vj. **P**rio v̄ez liceat viro vx-
 orē oimittē cā fornicatōis. **S**c̄do v̄ez
 ad hoc teneat. **T**ertio v̄ez poſſit oimittē
 p̄prio iudicio: vel iudiciū eccl̄ie requiratur.
Quarto v̄ez vir r̄ vxor q̄tum ad hoc ſint eq̄-
 lis p̄ditionis. **Q**uinto v̄ez poſt diuortiu debeāt
 manē innupti. **S**exto de reconciliatōne.

Primum sic pro
Acedit: v̄i q̄ p̄ fornicatōne nō liceat viro
 vxorē oimittē. nō enī p̄ malo ē malū reddendū. ſ3
 vir oimittēs vxorē p̄ fornicatōz v̄i malū p̄ malo
 reddē. q̄ hoc nō licet. **S**i. maius p̄c̄m ē ſi vterqz
 fornicet q̄ ſi alter tñ. ſed ſi vterqz fornicet: non po-
 terit fieri diuortiu p̄ hoc. q̄ nec ſi vn' tñ fornicat-
 us fuerit. **S**i. fornicatio ſp̄ualis r̄ q̄daz alia pec-
 cata ſūt grauioza q̄ fornicatio carnalis. ſed p̄ illa
 n̄ pōt fieri ſepatio a thoro. q̄ nec p̄ fornicationez
 carnalē. **S**i. vitiū d̄ nām magis remotū ē a m̄-
 monij bonis q̄ fornicatio q̄ mō nāe ſit. q̄ magis de-
 buit poni cā ſepatōis q̄ fornicatio. **S**3 d̄ est q̄d
 o: **M**atth. v. **S**i. illi q̄ frangit fidē non tenet ali-
 q̄s fidē obſeruare. ſed piunx fornicatō frāgit fidez
 quaz alteri piugi o3. q̄ ali pōt alterz p̄ cāz fornica-
 tōnis oimittē. **R**ñdeo dō: q̄ d̄ns oimittē vxorē

concessit pp fornicationē in penā illius q̄ fidez fre-
git: et in fauore illius q̄ fuauit ut nō sit astrict' ad
reddendū debitū ei q̄ nō fuauit fidē. Et pp hoc ex-
cipiunt. vij. casus in q̄bus nō licet viro vxorem di-
mittē fornicantē: in q̄bus vel vxor a culpa imunita
est: vel vterq̄ sunt eq̄līter culpabiles. Prim' ē si ip-
se vir sū fornicatus fuerit. Scdus si ipse vxorez p-
stituerit. Tert' si vxor vix suū mortuū pbabilit'
credēs pp lōgā ei' absentia alteri nupsit. Quar-
tus ē si latē cognita ē ab aliq̄ sub specie viri lectū
subintrare. Quintus si fuerit vi oppressa. Sextus
si reconciliauerit eā sibi post adulteriū ppetratum
carnaliter eam cognoscēs. Septim' si infimonia
in infidelitate vtriusq̄ p̄cto vir dederit vxori libel-
luz repudiū: et vxor alteri nupsit: tunc enī si vix
puerit tenet eā vir recipere. ¶ Ad. i. q̄. dō: q̄ vir si
dimittat vxorē fornicantē liuore vindicte: peccat.
si autē ad infamia p̄pūā cauendā ne videat p̄cept'
crimis: vel ad viciū vxoris corrigendū: vel ad cui-
tandū plis incertitudinē: nō peccat. ¶ Ad. ij. dō:
q̄ diuorciū ex cā fornicatōis sit vno accusate aliū.
et q̄ nullus pōt accusare q̄ in sili crimie existit: q̄
vterq̄ fornicat diuorciū celebrari nō pōt: q̄uis ma-
gis peccet q̄ infimoniū vtroq̄ fornicatē q̄ altero
tm. ¶ Ad. iij. dō: q̄ fornicatio ē directe cōtra bo-
na infimoniū: q̄ tollit p̄ eaz certitudo plis et fides
frangit: et significatio nō seruat: dūmō vñ' p̄iuguz
plibus carnē suā diuidit: et iō alia crimia q̄uis for-
te sint maiora fornicatōe nō causat diuorciū. Sed
q̄ infidelitas q̄ dō spūalis fornicatio ē est q̄ matri-
monij bonū qd est ples educāda ad cultū dei etiā
ip̄a fac diuorciū: s̄ tñ aliū q̄ corp̄alis fornicatio: q̄
pp vnū actū fornicatōis carnalis pōt p̄cedi ad di-
uorciū: n̄ autē pp vnū actū infidelitatis: s̄ pp con-
suetudinē q̄ p̄tinaciā ostendit in q̄ infidelitas p̄ficiat.
¶ Ad. iij. dō: q̄ etiāz p̄pter viciū p̄tra naturā
pōt p̄cedi ad diuorciū: s̄ tñ nō sit ita mentio de
ip̄o: tum q̄ ē passio innoctabilis: tum q̄ rariū ac-
cidit: tū q̄ nō ita causat incertitudinē plis.

Ad secundū sic pro
cedit: vñ' q̄ vir teneat ex p̄cepto vxorem
fornicantē dimittē. vir enī cum sit caput vxoris te-
net vxorē corrigere. s̄ sepatio a thoro est inducta
ad correctionē vxoris fornicantis. q̄ tenet eā a se se-
parare. ¶ S. q̄ p̄fērit peccāri mortalit' ip̄e ē mor-
taliter peccat. sed vir retinēs vxorē fornicantē vñ'
p̄sentire ei: ut in lfa dō. q̄ peccat nisi eā a se eijciat.
¶ S. i. loī. vij. dō: Qui adheret mētrici vnuz cot-
pus efficit. s̄ nō pōt aliq̄s sil eē mēbz meretricis et
xpi: ut ibidē dō. q̄ vir vxori fornicanti adherēs mē-
brum xpi esse definit mortalit' peccās. ¶ S. sicut
cognatio tollit infimoniū vinculū: ita fornicatio se-
pat a thoro. sed postq̄ vir nouerit p̄sanguinitatez
sui ad vxorē: peccat mortalit' cognoscēs ip̄am. q̄ si
cognoscat vxorē postq̄ scit ip̄am esse fornicatam

mortalit' peccat. ¶ Sed q̄ ē qd dicit glo. i. loī. vij.
q̄ dñs p̄misit cā fornicatōis vxorē dimittē. q̄ nō ē
in p̄cepto. ¶ S. q̄libet pōt dimittē alteri qd in se
peccauit. s̄ vxor fornicado peccat in vix. q̄ vir pō-
test ei peccare ut nō dimittat eā. R̄ n̄deo dō: q̄ dimis-
sio vxoris fornicatōis iudicada ē ad corrigendum
vxoris crimē p̄ talē penā. pena autē corrigēs nō re-
q̄ritur vbi emēdatio iā p̄cessit: et iō si m̄r de p̄cto
peniteat vir nō tenet eā dimittē: si autē nō peniteat
tenet: ne p̄cto eius p̄sentire videat dū correctionez
debitā nō apponit. ¶ Ad. i. q̄. dō: q̄ p̄ctm fornicatō-
nis in vxore pōt corrigi nō tñ tali pena: s̄ et ver-
bis et verberē: et iō si als ad correctōz sit pata non
tenet vir p̄dictā penā ad eius correctionē adhibē.
¶ Ad. ij. dō: q̄ tūc vir vxori p̄sentire videt: q̄n eā
tenet nō cessante a p̄cto p̄terito. si autē emēdata fu-
erit non ei p̄sentit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ex quo de p̄cto
fornicatōis penituit: meretrix dicit nō pōt: et iō vir
se ei p̄iungendo mēbz mētrici non sit. Uel dō: q̄
n̄ p̄iungit ei q̄si mētrici: s̄ q̄si vxori. ¶ Ad. iij. dō:
q̄ nō ē sile: q̄ p̄sanguinitas facit ut nō sit iter eos
infimonia vinculū: et iō carnalis copula eēt illicita.
s̄ fornicatio nō tollit vinculū p̄dictū: et iō actus
remanet q̄tū ē de se licitus: nisi p̄ accūs illicit' fiat
in q̄tū vir p̄sentire turpitudini vxoris videt. ¶ Ad
v. dō: q̄ p̄missio illa ē intelligēda p̄ p̄hibitōis p̄u-
ationē: et sic p̄ceptū nō diuidit: q̄ etiā qd cadit s̄
p̄cepto nō est p̄hibitū. ¶ Ad. vi. dō: q̄ vxor n̄ tñ
peccat in vix: s̄ et in seip̄am et in dēū: et iō vir n̄ to-
tali' pōt penā dimittē nisi emēdatio sequat.

Ad tertius sic proce-
dit: vñ' q̄ p̄prio iudicio pōt vir vxorē for-
nicantē dimittē. Iniaz enī a iudice latam absq̄ alio
iudicio exēq̄ licet. sed deus iustus iudex dedit hanc
Iniaz ut pp fornicationē vir vxorē dimittē possit. q̄
n̄ req̄rit ad hoc aliud iudiciū. ¶ S. Matth. i. dō:
q̄ Joseph cū esset iustus cogitauit occulte dimittē
Mariā. q̄ vñ' q̄ occulte vir possit diuorciū celebra-
re absq̄ ecclie iudicio. ¶ S. si vir post fornicatōz
vxoris cognitā debitū ei reddidit: amittit ēr actionē
quā p̄ fornicariā hēbat. q̄ denegatio debitū q̄ ad di-
uorciū p̄tinet dō ecclie iudiciū p̄cedere. ¶ S. illud
qd nō pōt p̄bari n̄ dō ad iudiciū ecclie adduci.
sed fornicationis crimē nō pōt p̄bari: q̄ oculus
adulteri obseruat caliginē: ut dō Job. xxv. q̄ nō dō
iudicio ecclie p̄dictū diuorciū fieri. ¶ S. accusatō
nē dō inscriptio p̄cedē q̄ aliq̄s se ad rationē obliget
si in p̄batione deficiat. s̄ hoc nō pōt eē in ista mā-
q̄ tūc q̄litercūq̄ res iret: vir p̄sequeret intentū suū
siue ip̄e vxorē dimitteret siue vxor eū. q̄ non dō ad
iudiciū ecclie p̄ accusatōne adduci. ¶ S. plus te-
netur hō vxori q̄ extraneo. sed hō crimē alterius
etiā extranei nō dō ecclie deferre: nisi p̄monitione
p̄missa in secreto: ut p̄ Matth. xix. q̄ multo min'
pōt crimē vxoris ad eccliam deferre si eam prius

occulte non corripuit. ¶ Sed ptra: nullus debet
seipm vindicare. sed si vir vxore fornicante pprio
arbitrio dimittit: ipse se vidicaret. q̄ hoc nō debet
fieri. ¶ Nollus i eadē cā ē actor ⁊ iudex. sed vir
est actor: ipetens vxore de offensa in se pmissa. q̄ ip
se nō pōt esse iudex: ⁊ sic non o3 eā pprio arbitrio
dimittit. R̄ n̄deo dō: q̄ vir pōt dimittere vxore du
plici. Uno mō q̄tum ad thoꝝ tñ: ⁊ sic pōt eā di
mittere q̄cito sibi pstat de fornicatōe vxoris pprio
arbitrio: nec tenet reddē debitū exigenti nisi p ec
clesiā p̄pellat: ⁊ taliter reddēs nullū sibi p̄iudiciū
fac. Alio mō q̄ tū ad thoꝝ ⁊ cohabitatoꝝ: ⁊ hoc
mō nō pōt dimitti nisi iudicio ecclie. ⁊ si als dimis
sa fuerit o3 cogi ad cohabitandū: nisi possit ei vir
incontinenti fornicationē pbare. hec autē dimissio
diuortii dō: ⁊ iō pcedendū ē q̄ diuortii n̄ pōt cele
brari nisi iudicio ecclie. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ snia ē ap
plicatio iuris cōis ad p̄ticulare sc̄m. vñ dñs ius p
mulgavit fm q̄ snia in iudicio formari o3. ¶ Ad
ij. dō: q̄ Joseph n̄ volebat v̄ginē dimittē q̄si suspe
ctā de fornicatōe. s3 ob reuerentiā sc̄itatis ei⁹ tñm̄
ei cohabitare: ut supra dicitū ē: nec tñ ē sile: q̄ tunc
ex adulterio nō solū pcedebat ad diuortii: sed vl
terius ad lapidationē: nō autē nūc qñ agit i iudicio
ecclie. ¶ Ad. iij. p3 solutio ex oicd. ¶ Ad. iij. dō:
q̄ qñq̄ vir vxore suspectā h̄is: ei insidiat ⁊ dephē
dere eā pōt cū testibus in crimie fornicatōis: ⁊ sic
pōt ad accusatōz pcedē. Et p̄terea si de facto isto
nō pstat: p̄nt eē violēte suspicōes fornicatōis: q̄bus
pbatis videt fornicatio eē pbata: ut si inuentat so
lus cū sola horis ⁊ locis suspectis: ⁊ nudus cū nu
da. ¶ Ad. v. dō: q̄ maritus pōt accusare vxore de
adulterio duplr. Uno mō ad thoꝝ separationē co
rā iudice sp̄iali: ⁊ tunc inscriptio o3 fieri sine obli
gatione ad legē talionis: q̄ sic vir psequeret intētū
suū ut obiectio pbat. Alio mō ad punitionē crimi
nis in iudicio seculari: ⁊ sic o3 q̄ pcedat inscriptio
p quā ad penā talionis se obliget si in pbatōe de
ficiat. ¶ Ad. vi. dō: q̄ sic deare. dicit: trib⁹ modis
in crimib⁹ pcedi pōt. Primo p̄ inquisitionē quā o3
pcedere clamosa insinuatio q̄ locū accusatōis te
net. Secdo p̄ accusatōne quā o3 pcedē inscriptio.
Tertio p̄ denuntiationē quā o3 pcedē fraima cor
reptio. verbū q̄ dñi intelligit qñ agit p viā denun
tiationis: nō qñ agit p viā accusatōis: q̄ tūc non
agit solū ad correptionē delinquentis: sed ad puni
tionem p̄pter bonum commune conseruandum.
quod iusticia deficiente periret.

Ad quartuz sic pro

cedit: vñ q̄ vir ⁊ vxor n̄ debēt i cā diuor
tij ad paria iudicari. diuortii enī pcedit in lege no
ua loco repudiū qd̄ erat in lege veteri: ut p3 Mat
thei. v. s3 i repudio vir ⁊ vxor n̄ iudicabant ad pa
ria: q̄ vir poterat repudiare vxore ⁊ nō ecouerfo.
q̄ nec in diuortio debent ad paria iudicari. ¶ D.

plus ē ⁊ legē nāe q̄ vxor plures viros habeat q̄ q̄
vir plures mulieres. vñ hoc qñq̄ licitū: illud vero
nūq̄: ut supra ois. xxxij. dicitū ē. q̄ plus peccat mlr
in adulterio q̄ vir: ⁊ ita nō debēt ad paria iudica
ri. ¶ N. vbi ē mai⁹ nocumētū pximi tibi ē maius
pc̄m. sed plus nocet adultra vxor viro q̄ vir adul
ter vxori: q̄ adulteriū vxoris facit incertitudinem
plis: nō autē adulteriū viri. q̄ maius ē pc̄m vxoris
⁊ sic nō debēt ad paria iudicari. ¶ N. diuortii in
ducit ad crimē adulterij corrigendū. s3 magis pri
net ad viz q̄ est caput mulier: ut oī. j. Coi. xj. Cor
rigē vxore q̄ ecouerfo. q̄ n̄ debēt i repudio ad pia
iudicari: s3 vir o3 eē melior p̄ditōis. ¶ S3 ⁊: vñ q̄
vxor in hoc oēat eē melioris p̄ditōis: q̄ q̄to est
maior fragilitas in peccate: tāto pc̄m ē magis dig
nū venia. sed in mulierib⁹ ē maior fragilitas q̄ in
viris: rōne cui⁹ oīc Chryso. q̄ ppria passio mulie
ris luxuria ē. Et p̄ba in. viij. Eth. q̄ mulieres n̄ oi
cunt icōtinētes pp̄ie loquēdo pp̄ facile inclinātōz
in p̄cupiscētias: q̄ nec bruta aialia p̄nt p̄tinere pp̄
hoc q̄ nō h̄nt aliqd̄ qd̄ p̄cupiscētias obuiare pos
sit. q̄ mulierib⁹ i pena diuortij debēt magis parci.
¶ N. vir ponit caput mulieris ut ipam corrigat.
q̄ magis peccat q̄ mlr: ⁊ sic o3 magis puniri. R̄ n̄
deo dō: q̄ in cā diuortij vir ⁊ vxor ad paria iudi
cant: ut idē sit licitū ⁊ illicitū vñ qd̄ alteri: n̄ tñ pa
riter iudicant ad illa: q̄ cā diuortij ē maior i vno
q̄ in alio: cū tñ in vtroq̄ sit cā sufficiens ad diuor
tij. diuortii enī ē pena adulterij in q̄tū ē ⁊ matri
monij bona: q̄tū autē ad bonū fidelē ad quā coniu
ges eq̄liter sibinulcē tenēt: tñ peccat ⁊ m̄rimonij
adulteriū vñ: sic adulteriū alterius: ⁊ hec causa ē
vtrōq̄ sufficit ad diuortii: s3 q̄tū ad bonū prolia
plus peccat adulteriū vxoris q̄ viri: ⁊ iō maior cā
diuortij ē in vxore q̄ in viro: ⁊ sic ad eq̄lia: sed nō
ex equali cā obligant: nec tñ iniuste: q̄ in vtroq̄ ē
cā sufficiens ad h̄ac penā. sic ēt est d̄ duob⁹ q̄ dam
nant ad mortis eiusdē penā: q̄uis alius altero gra
uius peccauerit. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ repudiū nō per
mittebat nisi ad vitandū homicidiū: ⁊ q̄ in viris
magis erat de h⁹ piculū q̄ in mulierib⁹: iō viro p̄
mittebat dimittē vxore: nō autē ecouerfo p̄ legē re
pudiū. ¶ Ad. ij. ⁊. iij. dō: q̄ rōnes ille pcedunt fm
q̄ in p̄patione ad bonū plis maior sit cā diuortij
in vxore adultera q̄ in viro: nō tñ seq̄tur q̄ nō tu
dicent ad paria ut ex oic̄tis patz. ¶ Ad. iij. dō: q̄
q̄uis vir sit caput mulieris ut gubernator: non tñ
q̄si iudex ipius: sic nec ecouerfo: ⁊ iō in his q̄ p iu
diciū faciēda sūt: nō plus pōt vir in vxore q̄ econ
uerso. ¶ Ad. v. dō: q̄ in adulterio inuentū d̄ rōne
pc̄i idē qd̄ ē in fornicatōe simplici: ⁊ adhuc plus
qd̄ magis grauat fm lesionē m̄rimonij. si q̄ p̄side
ret id qd̄ est cōe adulterio ⁊ fornicationi: pc̄m vi
ri ⁊ mulieris se h̄nt ut excedētia ⁊ excessa: q̄ i mu
liere est plus de h̄uore: ⁊ iō sūt magis ducibiles a
concupiscētij: sed in viro plus de calore q̄ cōcu

placentiam excitat. sed tñ simplr loquendo: ceteris parib⁹ vir i simplici fornicatoe plus peccat q̄ m̄r qz h3 plus de rōnis bono: qd̄ p̄ualet q̄buslibz motibus corpaliū passionū. sed q̄tū ad lesionē matri monij quā adulteriū fornicatoī addit: ex q̄ diuor tū causat: plus peccat mulier q̄ vir ut ex dictis p3 r qz hoc ē graui⁹ q̄ simplex fornicatio: iō simplr loquēdo plus peccat m̄r adultera q̄ vir adulc ceteris p̄ibus. ¶ Ad. vi. dō: q̄ quis regimen qd̄ dat viro in mulierē sit q̄dam circūstātia aggrauā: tñ ex illa circūstātia que in aliā spēm trahit magis aggrauat peccm. s. ex lesione m̄rimonij que trahit ad speciem iniusticiā: in hoc q̄ furtiue alicna proles submititur.

¶ Quintus sic pro

cedit: vi q̄ post diuortū vir alteri nubē possit. nullus enī tenet ad p̄petuā p̄tinentiā. s3 vir in aliquo casu tenet vxorē fornicantem in p̄petuū a se separe ut p3 ex dictis. q̄ videt q̄ ad minus in tali casu alteram ducere possit. ¶ P. peccanti nō est vanda maior occasio peccandi. sed si ei q̄ pp fornicationis culpā dimittit non licet aliā copulā querere: datur sibi maior occasio peccandi: nō enī est p̄babile ut q̄ in m̄rimonio non p̄tinuit qd̄ postea cōtinere possit. q̄ videt q̄ liceat ei ad aliā copulam transire. ¶ P. vxor non tenet viro nisi ad debitū reddendū r̄ cohabitationē. s3 p̄ diuortū ab viro q̄ absoluit. q̄ oīno soluta est a lege viri. q̄ p̄t alteri nubere: r̄ eadem est rō de viro. ¶ P. Matth. xix. dō: Qui dimiserit vxorē r̄ aliā duxerit excoptā cā fornicationis mechaf. q̄ videt q̄ si cā fornicationis dimissa vxore aliā duxerit nō mechaf: r̄ ita erit m̄rimoniū vey. ¶ Sed cōtra. j. Cor. vii. P̄ceptio nō ego sed dñs vxorē a viro nō discedere. qd̄ si decesserit manere innuptā. ¶ P. nullus debz ex peccō reportare cōmodum. sed reportaret si liceret adultere ad aliud magis desideratū p̄nubiū trāfire: r̄ eēt occasio adulterādi volētibz aliā m̄rimonia querere. q̄ nō licz aliā copulā querere nec viro nec vxorē. R̄ideo dō: q̄ nihil adueniēs supra m̄rimoniū p̄t ipm̄ dissoluere: r̄ ideo adulteriū nō fac̄ qn̄ sit vey m̄rimoniū: Manet enī ut dicit Aug. inter viuētēs p̄iugale vinculū qd̄ nec sepatō nec cū alio iunctio p̄t auferre: r̄ iō nō licet vni alio vi uente ad aliā copulā transire. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ quis p̄ se nullus obliget ad p̄tinentiā: tñ p̄ accidens p̄t eē q̄ obliget: sic si vxor sua egritudine incurabilem incurrat: r̄ talē q̄ carnalē copulā nō patiat r̄ s̄lr etiā est si incorrigibilē spūali infirmitate. s. fornicatione laboret. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ipa confusio quā reportat ex diuortio debet eam cohibē a peccato: q̄ si cohibere nō potest: minus malū est q̄ sola ipsa peccet: q̄ q̄ vir peccati eius sit particeps. ¶ Ad. iij. dō: q̄ quis vxor post diuortū nō tenet viro adultero ad debitū reddendū r̄ cohabitādus

tñ adhuc manz vinculū m̄rimonij ex quo ad hoc tenebat: r̄ iō nō p̄t ad aliā copulā trāfire viro vi uente: p̄t tamē cōtinentiā vouere viro inuito: nisi si videat eccliam ceceptā fuisse p̄ falso testes sententiādo de diuortio: qz in tali casu etiā si votū p̄ sessionis emisisset: restitueret viro: r̄ teneret debitum reddere sed nō liceret ei exigere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ exceptio illa q̄ est in vbiis dñi refert ad dimissionē vxoris: r̄ iō obiectio ex falso intellectu peccat

¶ Sextus sic proce

ditur: videt q̄ post diuortū vir r̄ vxor n̄ possint recōciliari. regula est enī i iure: Qd̄ semel bene diffinitū est: nulla debet iteratōne retractari sed iudicio ecclie diffinitum est q̄ debent separari q̄ non p̄t reconciliari vterius. ¶ P. si posset esse reconciliatio p̄cipue videretur q̄ post p̄niam vxoris vir teneat eam recipere. sed nō tenetur: qz etiā vxor non potest p̄ exceptionē p̄ponere in iudicio penitentiā suā contra virum accusantem de fornicatione. ergo nullo mō potest esse reconciliatio. ¶ P. si posset esse reconciliatio videretur q̄ vxor adultera teneretur redire ad virum ipam reuocātem. sed non tenetur: quia iam separati sunt iudicio ecclie. q̄ rē. ¶ P. si licet recōciliare vxorē adulterā: i illo casu p̄cipue deberet fieri qn̄ vir post diuortū inuenit adulteriū cōmittē: s3 in h̄ casu nō p̄t vxor cogē eū ad recōciliatōez: cum iuste sit diuortū celebratum. q̄ nullo modo p̄t reconciliari ¶ P. si vir adulter occulte dimittat p̄ iudiciū ecclie vxorē p̄uitā de adulterio: nō vi iuste facit diuortū. sed tñ vir nō tenet vxorē sibi recōciliare qz vxor: p̄bare in iudicio adulteriū viri nō potest. q̄ multo minus qn̄ diuortū iuste est celebratuz reconciliatio fieri p̄t. ¶ Sed q̄ est qd̄ dicitur. i. Cor. vii. Si discesserit manere innuptā aut viro suo reconciliari. ¶ P. vir poterit eā n̄ dimittere post fornicationē. q̄ eadē rōne p̄t eā recōciliare sibi. R̄ideo dō: q̄ si vxor post diuortū de peccō p̄niam agens emēdata fuerit: p̄t eā sibi vir recōciliare: si aut in peccō incorrigibilis maneat: nō o3 eā ad se assumē eadē rōne qua nō licebat eā nolentē a peccō desistē retinere. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ snia ecclie diuortū celebrantis nō fuit cogēs ad separationē: sed licentiā p̄bens. et iō absqz retractatiōe p̄cedentis snie p̄t reconciliatio seq̄. ¶ Ad. ij. dō: q̄ p̄nia vxoris o3 inducere vix vt vxorē fornicantē nō accuset: aut dimittat: s3 tñ n̄ p̄t ad h̄ cogi nec p̄t p̄ p̄niaz vxorē eū ab accusatiōe repellē: qz cessante culpa et q̄tuz ad actū et q̄tū ad maculā: adhuc manet aliqd̄ de reatu: et cessante etiā reatu q̄ ad deuz adhuc manet reatus q̄ ad penā hūano iudicio inferendā: qz hō nō videt cor sicut dē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ illud qd̄ inducit in fauorē alicui nō facit ei p̄iudiciū. vnde cū diuortū sit inductū in fauorē viri: nō auferit ei ius petendū debitū vel reuocandi vxorē. vñ vxor tenet

ei reddere: et ad eum redire si furtim reuocata: nisi de licentia eius votum continent emiserit. ¶ Ad iij. od. q. pp adulteriu qd vir pns innoces post ot uortiu mittit: fm rigore iuris no debz cogi ad recipiendu vxore adultera: pus tame fm equitatem iuris iudex ex officio suo debet eum cogere ut caueat piculo anie eius et scandalo alioz: q.uis vxoz no possit reconciliatione petere. ¶ Ad. v. od. q. si adulteriu viri sit occultu p hoc no aufert ius excipiendi h acculatione viri vxoz adultere: quis de sit sibi pbatio: et ideo peccat vir diuortiu petens et si post sniam de diuortio vxoz petat debitum vl reconciliatione vir tenet ad vtruz. ¶ Patronus e turpitudinis qui celat et. ¶ Prover. xvij. fidelis est qui celat crimē amici. Et od. q. hoc intelligitur qn celatio no est in iudiciu correctois: als celans pio ciniu turpitudini pstat. ¶ Solet qri an valeat et. Sciendum q. plura sunt crimia que pp sui enormitatem impediunt mrimoniū contra bendum. Primum est incestus. Scdm vxoricidium. Tertium rapina aliene sponse. Quartum quando aliqs insidiando mrimonio filium ppiu d sacro fonte suscepit. Quintum q. interfecit presbyteru. Sextum qn aliqs pagit pnam solennē: no tū pp hec crimina interim mrimoniū hctum. Sed tū sunt quedam crimina que dirimunt mrimoniū hctum. Unum est qn aliquis cum aliqua iugata concubuit: et ex hoc machinat in morte viri cum effectu. tunc enim ad inuicem contrahere non debent: et si hperint sepantur. Scdm est qn prestat fidem adultere q. oucet eam vxorem: sed hoc intelligendum est qn tam adulter q. adultera sciebat impedimentum: als mrimoniū n dirimeret postq. tractum esset. Tertium est quando contrahit cū ea de facto. primum enim mrimoniū facit q. no stat scdm. vnde si pmū non fuisset vx. mrimoniū scdm stare. Sciendum etiam: q. in casu secundo et tertio. s. fide data de mrimonio contrahendo: et mrimonio contracto per verba de presenti de sco nisi fuerit ibi pollutio carnalis: n pp hoc dirimit matrimonium sequēs post mortem viri de nouo contractum.

Distinctio. XXXVI.

Inc de cōdi

Inc de cōditione videamus et. Postq. de terminauit mag. de impotentia cocundi p. quā impedit actus mrimoniū ne d. facto oīno fieri possit: hic determinat de ipedi mēto p. ditionis seruilis: p. quā impedit actus mrimoniū ne libere fiat. Et diuidit in ptes duas. In p. ma determinat de p. ditione seruilis. in scda epilogat p. tinuans precedentia ad sequētia: ibi Duo illa ex ecuti sumus et. Prima in duas. In p. ma determinat de impedimento p. ditionis seruilis. in scda de impedimēto ex defectu etatis: q. talis non differt

a seruo q. dia sub tuto:ibus est. Sal. iij. ibi Dic et sciendum q. pueri et. Prima in duas. In p. ma d. terminat de seruitute que pcedit mrimoniū. in se cunda de seruitute q. mrimonio supinducit: ibi Al lud etia notandū est et. Prima in duas. In p. ma determinat de seruitute mrimoniū pcedente que est ex altera tū parte hctentium. in scda de illa q. est ex vtraq. parte: ibi Queritur si seru' vni' et.

Hic querunt quoz. ¶ Primo vtrū cōdi tio seruitutis mrimoniū ipediat. ¶ Se cundo vtrū possit seruus sine p. sensu oīni mrimoniū contrahere. ¶ Tertio de seruitute q. supuenit mrimonio. ¶ Quarto vtrū ples scq. tur matrem. ¶ Quinto de defecto etatis virum im pedit matrimonium.

Ad primum sic pro

Hic dicitur: videt q. p. ditione seruitutis no impe diat mrimoniū. nihil enī impedit mrimoniū nisi qd. habet aliquā p. rietatē ad ipm. sed seruitus no habet aliquā p. rietatē ad mrimoniū: als in ser uos non possent esse iugia. q. seruitus no impedit mrimoniū. ¶ Illud qd. est p. tra naturā non po test impedire illud qd. est fm naturā. sed seruitus est p. tra nām: q. sicut dicit Grego. Lōtra nām est hoiez homini velle d. iari. qd. etia p. ex hoc q. hōi dictū est ut presit piscibus maris et. no aut ut pre sit homini. q. non pōt impedire mrimoniū qd. est naturale. ¶ Si impedit mrimoniū: aut hoc est de iure nālī: aut de iure positiuo: non de iure nālī: q. fm ius naturale oēs homines sūt eqles: ut Gre go. dicit: et in p. ncipio digestoz. d. q. seruitus no ē de iure nālī. positiuū etia ius descendit a naturali ut Tullius dicit. q. fm nullū ius seruitus mrimo niū impedire pōt. ¶ Illud qd. ipedit matrimo niū equaliter impedit: siue sciat siue ignoret. ut p. de p. sanguinitate. sed seruitus vni' cognita ab alte ro no impedit mrimoniū. q. seruitus q. tum in se ē no h. q. ipediat mrimoniū: et ita n. debet poni p. se mrimoniū ipedimentū ab alijs distinctū. ¶ Sic p. uenit eē errorē circa seruitutē: ut putet liber qui est seruus: ita pōt eē error de libertate: ut putetur seruus q. est liber. sed libertas no ponit mrimoniū impedimentū. q. nec seruitus deberet poni. ¶ Si magis facit grauē societate mrimoniū et plus impe dit bonū plus morbus lepre q. seruitus. sed lepra no ponit ipedimentū mrimoniū. q. nec seruitus oz poni. ¶ Sed p. tra est qd. decre. dicit de iugio ser uoz: q. error p. ditionis ipedit h. bendū mrimoniū et dirimit hctum. ¶ Si mrimoniū est de bonis q. se expectandis inq. tum h. honestatē. sed seruitus est de p. se fugiendis. q. mrimoniū et seruitus sūt cō traria: et sic seruitus mrimoniū ipedit. ¶ R. ideo dē cendū: q. in mrimoniū hctū obligat vnus iugum alteri ad debitū reddendū: et iō si ille q. se obligat est ipotens ad soluēdū ignorantia huius ipotentie

in eo cui sit obligatio tollit tractum: sicut autē p impotentia coeundi efficit aliqd ipotens ad solue. dū debiti ut oīno nō possit solue: ita p seruitutez ut libere reddere debiti nō possit: 7 iō sicut impotentia coeundi ignorata impedit m̄imoniu: non autē si sciat: ita cōditio seruitutis ignorata m̄imoniu impedit: nō autē seruitus scita. ¶ Ad. i. q̄. dō: q̄ seruitus h̄riatur m̄imonio q̄tum ad actuz ad quē quis p m̄imoniu alteri obligat: quē nō pōt libere exequi: 7 q̄tum ad bonū plus que peioris cōditionis efficit ex seruitute parētis. sed qz d̄libz potest in eo qd sibi debet sponte detrimentum aliqd subire: iō si alter iugū scit alter? seruitute: n̄bilo minus m̄imoniu tenet. S̄l̄r etiā qz in m̄imonio est equalis obligatio ex vtraz pte ad debiti reddendū: nō potest aliquis req̄rere maiorē obligatio nē ex pte alterius q̄ ipse possit facere: 7 pp hoc seruus etiā si cōtrahit cum ancilla quā credit liberā nō pp hoc impedit m̄imoniu. Et sic p̄z q̄ serui nō impedit m̄imoniu nisi qn ignorata est ab alio p̄iuge: 7 si ille sit libere p̄ditionis: 7 iō nihil phibz inter seruos esse iugia: vel etiā inter liberū et ancillam. ¶ Ad. ii. dō: q̄ nihil phibet esse aliqd contra nām q̄tum ad p̄mam intentionē ipsius: qd nō est p̄ nām q̄tum ad sc̄bam eius intentionē sic omnis corruptio 7 defectus 7 senū est p̄ nām: ut d̄ i q̄. celi 7 mundi: qz nā intēdit esse 7 p̄fectionē: nō m̄ est p̄ra sc̄bam intentionē nāe: qz ex quo nā nō pōt p̄seruare esse in vno: p̄seruat in altero qd generat corruptiōe alteri: 7 qn nā nō pōt p̄ducere ad maiorē p̄fectionē: inducit ad minorē: sic qn nō pōt facere masculū facit feminā que ē mas occasio: 7 ut d̄ in. xvj. de animalibus. S̄l̄r etiā oīco q̄ seruitus est p̄ p̄mā intentionē nāe: sed nō p̄ sc̄bam: qz nālīs rō ad hoc inclināt: 7 hoc appetit nā ut quilibet sit bonus: sed ex quo aliqd peccat: nā etiā inclināt ut ex peccō pena reponat: 7 sic seruitus in pena peccati introducta est. Nec est incōueniens aliqd naturale p hoc q̄ est p̄ nām hoc mō impediri: sic enim m̄imoniu impedit p impotentia coeundi: que ē p̄tra nām mō p̄dicto. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ius naturale dicit q̄ pena sit pro culpa infligenda: 7 q̄ nullus sine culpa puniri debeat: sed determinare penam fm conditionē p̄sone 7 culpe ē iuris positiu: et iō seruitus q̄ est qdā pena determinata est de iure positiuo 7 a naturali p̄ficiat sic determinatū ab indeterminato: 7 eodē iure positiuo determinate est factū q̄ serui ignorata m̄imoniu impedit: ne aliquis sine culpa puniat. Est enī qdā pena vxoris q̄ hēat vix suam 7 ecōuerso. ¶ Ad. iij. dō: q̄ aliqua impedimenta sūt que faciūt m̄imoniu illicitū: 7 qz voluntas n̄a nō facit aliqd esse illicitū vel licitū: sed lex cui voluntas subdi debet: iō ignorantia talis impedimēti que voluntariū tollit: v̄l scientia nihil facit ad hoc q̄ m̄imoniu teneat: 7 tale impedimētū est affinitas v̄l votū: 7 cetera huius

modi. Quedā autē impedimēta sūt que faciunt m̄imoniu inefficax ad solutionē debiti: 7 qz in voluntate n̄a cōsistit debiti nobis relaxare: iō talia impedimenta si sint cognita m̄imoniu nō tollunt: s̄z solū qn ignorata voluntariū excludit: 7 tale impedimētū est seruitus 7 impotentia coeundi: 7 qz etiā de se h̄nt aliquā rōnem impedimenti: iō ponūt specialia impedimenta p̄ter errozē: nō autē p̄sone variatio ponūt speciale impedimētū p̄ter errozē: qz p̄sone altera subintroducitur nō h̄z rōnez impedimēti nisi ex intentione p̄bētis. ¶ Ad. v. dō: q̄ libertas nō impedit m̄imonij actū. v̄n libertas ignorata nō impedit m̄imoniu. ¶ Ad. vi. dō: q̄ lepra non impedit m̄imoniu q̄tum ad p̄mū actū suū: eo q̄ leprosi debiti reddē p̄nt libere quīs aliqua graua mina m̄imonio inferant q̄tum ad sc̄bos effectus 7 iō non impedit m̄imoniu sicut seruitus.

Ad secundū sic pro

Acceditur: videt q̄ seruus m̄imoniu h̄bere nō possit sine p̄sensu dñi. nullus enī pōt dare aliquid qd est alterius sine p̄sensu ipsius, sed seruus est res dñi. q̄ nō pōt h̄bendo m̄imoniu dare p̄tatem corporis sui vxori sine p̄sensu dñi. ¶ S. seruus tenet dñio suo obedire. sed dñs pōt ei p̄cipere q̄ in m̄imoniu nō p̄sentiat. q̄ sine p̄sensu eius m̄imoniu nō pōt h̄bere. ¶ S. post h̄ctum m̄imoniu seruus tenet reddē debiti vxori ex p̄cepto iuris diuini. s̄z eo tpe q̄ vxor debiti petit: pōt dñs aliqd seruituz seruo imponere: qd facere n̄ poterit si carnali copule vacare velit. q̄ si sine p̄sensu dñi posset seruus h̄bere m̄imoniu p̄uaret dñs seruitio sibi debito sine culpa: qd eē nō d̄z. ¶ S. dñs pōt vendē suum in extraneas regiones: q̄ vxor sua nō poterit eū sequi. vel pp firmitatem corpis: vel pp piculū fidei immutata: puta si vendat infidelibz: vel et dñs vxoris nō p̄mittēre si sit ancilla: 7 sic m̄imoniu dissoluet qd est incōueniens. q̄ nō pōt seruus sine cōsensu dñi m̄imoniu h̄bere. ¶ S. fauorabilior ē obligatio qua hō se diuinis obsequijs mancipat: q̄ illa qua hō se vxori subijcit. sed suus sine p̄sensu dñi nō pōt religionē intrare: vel ad clericatū p̄moueri. q̄ multo minus pōt sine eius p̄sensu m̄imonio iungi. ¶ Sed p̄tra: Gal. liij. In xp̄o ih̄u nō est seruus neqz liber. q̄ ad m̄imoniu h̄bendū in fide xp̄i ih̄u eadē est libertas liberis 7 seruis. ¶ S. seruus est de iure positiuo: sed m̄imoniu de iure diuino 7 nālī: cuz ergo ius positiuū nō p̄iudicat iuri nālī aut diuino videt q̄ seruus absqz dñi cōsensu m̄imoniu h̄bere possit. ¶ R̄. n̄deo dō: q̄ quis ius positiuū ut dictum est p̄gredit a iure nālī: 7 iō fuitus q̄ est de iure positiuo nō pōt p̄iudicari his que sunt de lege naturali: sicut autē appetitus nāe est ad opationē indiuidui: ita est ad p̄seruationē speciei p̄ generationem v̄n sicut seruus non subdit dñio quin libere possit comedere 7 dormire 7 alia huiusmodi: nō di facere que

ad necessitate colpis ptinent: sine qbus natura co
 seruari no pot: ita no subdit ei qrtum ad hoc q n
 possit libere mrimoniū dhere: etiā dño nesciente:
 aut d dicente. ¶ Ad. j. g. ob: q seru? e res dñi qrtuz
 ad ea que nālibus supaddunt: sed qrtum ad nālia
 omēs sunt pares. vnde in his que ad actus nāles p
 tinent: seruus pot alteri inuito dño sui corpis ptā
 tem p mrimoniū pberē. ¶ Ad. ij. ob: q fuus dño
 suo tenet obedire i his que dñs pot licite p̄cipere:
 sicut aut licite no pot p̄cipere dñs seruo q non co
 medat aut dormiat: ita etiā nec q a mrimonio co
 trahendo absteat. interest enī ad legislatozē q̄lū
 quilibet re sua vtaf: r iō si dñs p̄cipiat seruo q no
 p̄hat mrimoniū: seruus n̄ tenet ei obedire. ¶ Ad
 ij. ob: q si seruus volere dño mrimoniū p̄xit: tūc
 debet p̄mittē seruitiū dñi impantio: r reddē de
 bitū vxori: q p hoc q dñs p̄cessit ut mrimonium
 seru? p̄beret: intelligit ei p̄cessisse oia que mrimo
 niū requirit. si aut mrimoniū ignorante vel p̄tra
 dicente dño est d̄ctum: no tenet reddere debitum:
 sed potius dño obedire si vtrūq̄ simul eē n̄ possit
 Sed tñ in his multa p̄cularia p̄siderari debent:
 sicut etiā in oibus hūanis actibus. s. p̄culū castita
 tis iminens vxori: r impedimentū qd ex redditiōe
 debiti seruitio impato generat: r alijs h̄ modi: q
 bus oibus rite pensatis iudicari poterit cui magis
 seru? obedire teneat dño vel vxori. ¶ Ad. iij. ob
 q in tali casu d̄: q dñs cogendus ē ne seruū ven
 dat taliter q faciat onera mrimoniū grauiora: p̄ci
 pue cum no desit facultas vbiq̄q̄ seruū suū v̄
 dendi iusto p̄cio. ¶ Ad. v. ob: q p religionē et or
 dinis susceptionē aliq̄ obligat diuini obsequijs
 qrtum ad totū tēpus: sed vir tenet vxori debitum
 reddere no semp sed p̄gruis tēpibus: r iō no est sile
 r p̄tereā ille q̄ intrat religionē r suscipit ordinem
 obligat se ad op̄ra que sūt nālibus supaddita: in
 qbus dñs ptātes eius h̄z: r non in nālibus ad que
 obligat se per matrimoniu. vnde possit continen
 tiam vouere sine consensu domini.

Tertius sic proce

dit: v̄ q̄ fuitus mrimonio no possit sup
 uenire ut vir se alteri vendat in seruū: qd i frau
 dem r p̄iudiciū alterius factū est ratum eē no d̄z
 sed vir q̄ se in seruū vendit facit hoc q̄q̄z in frau
 dē mrimoniū: r ad minus in detrimentū vxoris. ḡ
 no debet valere talis venditio ad seruitutē inducē
 dam. ¶ S. duo fauorabilia p̄iudicant vni non fa
 uorabili. sed mrimoniū r libertas sūt fauorabilia
 r repugnant seruituti que no est fauorabilia in iu
 re. ḡ fuitus talis debet penitus annullari. ¶ S. in
 mrimonio vir r vxor: ad paria iudicant: ut supra
 dictū est. sed vxor no pot se in ancillā dare nolente
 marito. ergo nec vir nolente vxore. ¶ S. illud qd
 ipedit rei generationē in nālibus: destruit etiā rem
 generatā. sed seruit? viri nescite vxore ipedit mri

moniū d̄ctum anteq̄ fiat. ḡ si posset mrimonio su
 puenire destrueret mrimoniū qd est inconueniē.

¶ Sed d̄: q̄libet pot dare alteri qd suū est. sed vir
 est sui iuris cā sit liber. ḡ pot ius suū dare alteri.

¶ S. seruus pot nolente dño vxore ducere: ut d̄
 cū est. ḡ eadē rōne vir pot dño se subdere nolente
 vxore. R̄ n̄deo d̄: q̄ vir subdit vxori solū in his

que ad actū nāe ptinent in qbus sūt eq̄les: ad que
 seruitutis subiectio se no extendit: r iō vir nolente
 vxore pot se alteri in seruū dare no tñ ex hoc mri

moniū dissoluet: q̄ nullū impedimentū mrimonio
 supueniens pot dissolue ipm ut p̄dictū est. ¶ Ad

j. g. ob: q̄ fraus bene pot nocere ei q̄ fraudē fecit: s̄
 no pot alteri p̄iudiciū generare: r iō si vir in frau

dē vxoris alteri det se in seruū: ip̄e damnū repor
 tat: iestimabile libertatis bonū amittēs: sed vxori

nullū pot ex hoc p̄iudiciū generari qui teneatur
 reddē debitū perenti: r ad oia q̄ mrimoniū redit

n̄ enī pot ab his retrahi dñi sui p̄cepto. ¶ Ad. ij.

ob: q̄ qrtuz ad hoc q̄ seruit? mrimonio repugnat
 mrimoniū seruituti p̄iudicat: q̄ tunc seruus tenet

vxori reddere debitū etiā nolente dño. ¶ Ad. iij.

ob: q̄ q̄uis in actu mrimoniali r his que ad nām
 spectant ad paria vir r vxor iudicant: ad q̄ d̄ctio

seruitutis no se extendit: tñ qrtum ad dispensatiōz
 oomus r ad alia h̄ modi supaddita vir est caput

mulieris r d̄z corrigē: no aut ecouerfo: r iō vxor n̄
 pot se dare in ancillā nolente viro. ¶ Ad. iij. ob

q̄ rō illa p̄cedit de rebus corruptibilibus in qbus
 etiā multa impediūt generatōz que n̄ sufficiūt ad

destruendū rem generatā. sed in rebus p̄petuis po
 test impedimentū prestari ne res talis eē incipiat: no

aut ut esse desistat: sic p̄z de aia rōnali: r s̄l̄r eē de
 mrimonio qd ē p̄petuū viculū p̄nti vita manēte.

Ad quartuz sic pro

cedit: v̄ q̄ filij d̄ant sequi d̄ditionē p̄ris
 q̄ denotatio sit a dignioz. sed pater in generatōe

est dignioz q̄ mater. ḡ r̄. ¶ S. esse rei magis de
 p̄ndet a forma q̄ a m̄. s̄ in generatōne pater dat

formā: mater m̄m: ut d̄ in. xvi. de aialibus. ergo
 magis d̄z sequi p̄les p̄em q̄ m̄em. ¶ S. illud p̄

cipue d̄z aliqd̄ seq̄ cui magis similat. sed fili? plus
 similat p̄ri q̄ m̄ri: sic r filia plus m̄ri. ḡ ad minus si

lius debet sequi p̄em r filia m̄em. ¶ S. in sacra
 scriptura no p̄putat genealogia p̄ mulieres: sed p̄

viros. ḡ p̄les magis seq̄tur p̄em q̄ m̄em. ¶ Sed
 p̄tra: si quis seminat in terra aliena fructus sūt ei?

cuius est terra. sed venter mulieris respectu semia
 viri est sicut terra respectu seminis. ḡ r̄. ¶ S. in

aljs aialibus hoc videm? que ex d̄uersis specieb?
 nascunt q̄ partus magis seq̄tur m̄em q̄ patrem.

vnde muli q̄ nascunt ex equa r asino magis simila
 tur equis q̄ illi qui nascunt ex asina r equo: ḡ s̄l̄r
 debet esse in hoibus. R̄ n̄deo d̄: q̄ fm̄ leges ciuī

les ptus seq̄tur ventre: r hoc rōnabiliter: q̄ p̄les

habet a patre complementum formale: sed a mfe
substantiā corpis: seruitus autē corpalis pōitio est:
cum seruus sit q̄si instrumentū oñi in opando: et
iō ples in libertate et seruitute seq̄tur m̄cm: sed i
his que p̄tinent ad dignitatē que ē ex forma rei se-
quit̄ patrē: sic in honorib⁹ et municipijs et hereditate
et alijs: et huic etiam p̄cordant canones: et lex
Moysi: ut p̄ Exo. xxi. in q̄busdā tamē terris q̄ iu-
re ciuili nō regunt p̄tus seq̄tur deteriorē p̄ditionē
ut si pater sit seruus: q̄uis mater sit libera: erunt fi-
lij serui: nō tñ si post pactum m̄mōniū pater se i
seruū dedit nolente vxore: et s̄l̄r si sit econuerso. si
autē vterq̄ sit seruis cōditionis: et p̄tineant ad di-
uersos dños: tñ diuidat filios si plures sūt: vel si
vnus tñ: vnus alteri recōpensabit de scio: et acci-
piet plem natā in sui fuitiū: tñ non est credibile q̄
talio p̄suetudo possit esse ita rōnabilis sicut illud
q̄ multoz sapientū diuturno studio determina-
tū est: hoc etiā in nālibus inuenit q̄ receptū est i re-
cipiente p̄ modū recipientis: et nō p̄ modū dantis
et iō rōnabile est q̄ semē receptū in muliere ad cō-
ditōz ipsius trahat. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ vnus pater sit
dignus p̄ncipiū: tñ mater dat substantiā corpora-
lem ex pte cuius attendit p̄ditio seruitutis. ¶ Ad
ii. dō: q̄ in his que ad rōnem sp̄t p̄tinent magis si
milatur filius p̄i q̄ m̄r: s̄z in mālibus p̄ditionib⁹
magis d̄z filiarī m̄rī q̄ p̄i: q̄ res h̄z a forma cē spe-
cificū: sed p̄ditiones mālēs a m̄. ¶ Ad. iij. dō: q̄
filius affilatur p̄i rōne forme quā h̄z in sui cōple-
mento sicut et pater: et iō rō nō est ad p̄positum.

¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄ honor filij magis est ex patre
q̄ ex m̄re: iō in genealogijs in scripturis et fm com-
munē p̄suetudinē magis notant filij a p̄e q̄ a m̄re
tñ i his q̄ ad fuitutē spectant magis m̄rez sequūt.

Quantum sic proce-

dit: videt q̄ defectus etatis nō ipedit m̄mō-
niū: fm enī leges pueri accipiūt tutorē vsq̄ ad
xxv. annos. q̄ videt q̄ vsq̄ ad temp⁹ istud non sit
confortata rō ad cōsensū: et ita videt q̄ illud deat
esse t̄pus statutū ad m̄mōnia incedēda. sed ante
tempus illud m̄mōniū pōt p̄bi. q̄ defect⁹ statute
etatis nō impedit m̄mōniū. ¶ S. sicut vinculu⁹
religionis est p̄petuū: ita vinculu⁹ m̄mōnij. s̄z an
xviij. annū nō p̄nt facere p̄fessionē fm nouā insti-
tutionē. q̄ nec m̄mōniū p̄bere si defectus etatis
m̄mōniū ipedit. ¶ S. sic cōsensus ad m̄mō-
niū req̄ritur ex pte viri: ita ex pte mulieris. s̄z m̄r
ante xiiij. annū pōt cōtrahere m̄mōniū. q̄ et vir.
¶ S. impotētia coeundi nisi sit p̄petua et ignora-
ta nō impedit m̄mōniū. sed defectus etatis n̄ est
p̄petuus: nec ignoratus. q̄ nō impedit m̄mōniū.
¶ S. nō p̄tinet in aliquo p̄dictoz impedimento-
rum: et ita nō videt m̄mōnij esse impedimentū.
¶ Sed p̄ est q̄d decre. dicit: q̄ puer q̄ nō pōt red-
dere debitū nō est aptus m̄mōnio. sed ante. xiiij.

annū ut in plurib⁹ nō pōt reddere debitū: ut p̄z in
ix. de aialibus. q̄ r̄. ¶ S. oīz nā p̄stantiū positus
est terminus magnitudinis et augmētī: et ita videt
cū m̄mōniū sit nāle q̄ debeat h̄re determinatū
t̄pus p̄ cuius defectū impediatur. R̄ndeo dō: q̄ m̄mō-
niū cum fiat p̄ modū p̄ctus cuiusdā: ordinatōi
legis positue subiacer sicut et aliq̄ p̄ctus. vñ fm iu-
ra determinatū est: q̄ ante illud t̄pus discretiois q̄
vterq̄ possit de m̄mōnio sufficienter deliberare
et debitū sibi inuicē reddere m̄mōnia nō p̄hatur
et si nō ita facta fuerint d̄rimunt. hoc autē tempus
ut in plurib⁹ est in masculis in. xiiij. anno: in femia
autē in. xij. anno: cuius rō supra dis. xxvij. dicta est
Quia tñ p̄cepta iuris positui sequūtur id q̄d est
in pluribus: si aliq̄ ad p̄fectionē debitā ante tem-
pus p̄dictū pueniat: ita q̄ vigor nature et rōnis de-
fectū etatis suppleat: m̄mōniū nō dissoluit: et iō
si p̄bentes an annos pubertatis: carnaliter an t̄ps
p̄dictū fuerint copulati: nihilomin⁹ m̄mōnium
stat indissolubile. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ in illis ad q̄ nā
inclinat nō exigit tantus vigor: rōnis ad delibera-
dū sicut in alijs: et iō ante pōt in m̄mōniū suffici-
enter deliberans p̄sentire: q̄ possit in p̄ctibus alijs
res suas sine tutore p̄tractare. ¶ Et s̄l̄r et dō ē ad
scdm: q̄ votū religionis ē eoz que sūt supra incli-
nationē nāe: q̄ maiorē difficultatē h̄nt q̄ m̄mō-
niū. ¶ Ad. iij. dō: q̄ m̄r citus ad t̄ps pubertatis
puenit q̄ vir: ut d̄ in. ix. de aialib⁹: et supra dis. xx-
vij. dicta est: et iō nō est s̄l̄e de vtroq̄. ¶ Ad. iij.
dō: q̄ ex pte ista nō solū est impedimentū pp̄ impo-
tentiā coeundi: sed pp̄ defectū rōnis: que ad hoc n̄
sufficit ad p̄sensū illū rite faciendū q̄ p̄petuo dura-
re debet. ¶ Ad. v. dō: q̄ sic impedimentū q̄d est ex
furia reducit ad impedimentū erroris: ita et impe-
dimentū q̄d est ex defectu etatis: q̄ h̄ nō h̄z vltz
plenū liberi arbitrij. ¶ Quid si ipsa fuerit in serui-
tute detenta r̄. Sciendū q̄ si anteq̄ sit detecta ser-
uitus vxoris de q̄ dubitat petat debitū: si leui su-
spicione moueat d̄z reddere debitū: nec ex hoc et
aliq̄ p̄iudiciū generat. Si autē ex cā p̄bilit̄ dubi-
tet vel vehemētē p̄sumat: aut certe cognoscat: n̄
debet ei debitum reddē ecclia p̄cipiente: q̄ vel sibi
p̄iudiciū faceret si eaz vxorio affectu cognosceret.
aut alio fornicaret. ¶ Dis. XXXVII.

Ant ergo qui

dam ordines r̄. Postq̄ deter-
minauit m̄r de impedimētis q̄
faciūt p̄sonas medias inter pe-
nitus legitimas: et penitus ille-
gitimas: hic determinat de ipe-
dimentis q̄ faciūt p̄sonas penitus illegitimas. Et
diuidit in tres duas. In p̄ma determinat de ipe-
dimentis que faciunt personas illegitimas respectu
cuiuslibet p̄sone. in scda de impedimentis q̄ faciūt
p̄sonas illegitimas respectu aliquaz p̄sonaz et nō

respectu omnium. xxxix. dis. ibi. Post hoc de dispensatione cultu etc. Prima in duas. In prima determinat de impedimento ordinis. in secunda de impedimento voti. xxxviii. dis. ibi. Tunc de voto etc. Prima in duas. In prima ostendit quod matrimonium per ordinem impeditur. in secunda quod impeditur per uxoricidium crimen: ibi. Dis. adijciendum est etc.

Hec est duplex qd. **P**rima de impedimento ordinis. **S**ecunda de uxoricidio. **C**irca primum querunt duo. **P**rimo utrum ordo procedens impediatur matrimonium. **S**ecundo utrum matrimonium procedens ordinem sequi possit.

Primum sic pro

cedit: ut quod ordo non impediatur matrimonium quod nihil impedit nisi a suo contrario. sed ordo non est contrarius matrimonio: cum utrumque sit sacramentum. et non impedit ipsum. **I**dem ordo est apud nos et apud ecclesias orientales. sed apud ecclesiam orientalem non impedit matrimonium. et nec apud occidentalem. **M**atrimonium significat coniunctionem christi et ecclesie. hoc proprie congruit significari in his qui sunt ministri christi scilicet ordinis. et ordo matrimonium non impedit. **O**mnes ordines ad aliquid spirituale ordinantur. sed ordo non potest impedire matrimonium nisi ratione spiritualitatis. et si ordo impedit matrimonium: quilibet ordo impedit quod falsum est.

Omnes ordinati sunt ecclesiastica beneficia habere: et privilegio clericali gaudere et equaliter. si ergo per hoc ordo matrimonium impediatur: quod uxori non potest habere beneficium ecclesiasticum: nec gaudere privilegio clericali ut iuriste dicitur: tunc quilibet ordo impedire deberet: quod falsum est: ut patet de decre. Alex. de cle. p. i. et sic nullus ordo ut videtur matrimonium impedit. **S**ed contra est quod de decre. dicitur: Si i subdiaconatu et alijs superioribus ordinibus uxores accepisse noscuntur eos uxores dimittere compellatis: quod non esset si esset verum matrimonium.

Nullus vouens continentiam potest matrimonium contrahere. sed quidam ordines sunt qui habent votum continentie annexum: ut ex supra patet. et talis ordo matrimonium impedit. **R**espondeo ad hoc: quod ordo sacer de sui ratione habet ex quodam congruentia quod matrimonium impedire debeat quod in sacris ordinibus constituti sacra vasa et sacramenta tractant: et ideo decessus est ut mundicia corporalem per continentiam seruet: sed quod impediatur matrimonium ex constitutione ecclesie habet non aliter apud Latinos quam apud Grecos: quod apud Grecos impedit matrimonium. **S**ecundum solam ex vi ordinis: sed apud Latinos impedit ex vi ordinis: et ulterius ex voto continentie quod est ordinis sacris annexum: quod etiam si quod verboten non emittatur: ex hoc ipso quod ordinem suscipit sine ritu occidentalium ecclesie intelligit emisisse: et ideo apud Grecos et alios orientales sacer ordo impedit matrimonium. **S**ed tamen matrimonium pertractatum vsum: potest enim matrimonio pertractato vsum: quod non possunt matrimonium de nouo habere: sed apud occidentalem ecclesiam impedit matrimonium et matrimonium vsum: nisi forte ignorate aut con-

tradente uxore vir ordinem sacrum susceperit: quod ex hoc non potest ei aliquod iudicium generari. **Q**uod autem ordines sacri distinguuntur a non sacris nunc et in prima ecclesia supra dicitur. **A**d. i. et ad. ii. quod quod quis ordo sacer non habeat continentiam ad matrimonium in quantum est sacramentum: habet tamen repugnantiam quadam ad ipsum ratione sui actus qui spirituales actus impedit.

Ad. ii. ad. iii. quod iam patet quod obiectio procedit ex falsis ordo enim ubique impedit matrimonium. **S**ecundum quod quod ubique habeat votum annexum. **A**d. ii. ad. iii. quod illi qui sunt in sacris ordinibus constituti signantur christum nobilibus actibus: put ex dicitur in tractatu de ordine patet: quod illi qui sunt in matrimonio iuncti: et ideo non sequitur. **A**d. iii. ad. iii. quod illi qui sunt in minoribus ordinibus constituti: ex vi ordinis non prohibentur matrimonium. **S**ed quod quod quod ordines illi deputentur ad aliquid spirituale: non tamen immediate habent accessum ad tractandum sacra: sicut illi qui sunt in sacris ordinibus: sed secundum statutum occidentalium ecclesie matrimonium vsum siue executionem ordinis non sacri impedit per seruandam maiorem honestatem in officijs ecclesie: et quia aliquis ex beneficio ecclesiastico tenetur ad executionem ordinis: et ex hoc ipso privilegio clericali gaudet: ideo hec apud Latinos clerici uxori auferuntur: et per hoc solutio ad ultimum.

Secundum sic pro

cedit: ut quod matrimonium ordo sacer superuenire non possit: quod fortius iudicatur minus fortis. sed fortius est vinculum spirituale quam corporale. et si matrimonium iunctus ordinem suscipiat iudicium generabitur uxori ut non possit debitum exigere: cum ordo sit vinculum spirituale et matrimonium corporale: et sic videtur quod non possit ordinem sacrum suscipere post matrimonium consummatum.

Post matrimonium consummatum vnus coniugum sine alterius consensu non potest continentiam vouere. sed ordo sacer habet continentie votum annexum. et si vir ordinem sacrum inuita uxore acciperet: cogere uxorem inuita continentiam seruare: quod non posset alteri nubere viro viuente. **E**tiam ad tempus non potest vir vacare orationi sine consensu uxoris: ut habet. j. Lo. vii. scilicet apud orientales illi qui sunt in sacris constituti tenentur ad continentiam tempore quo exequuntur officium suum et nec ipsi potest ordinari sine consensu uxoris: et multo minus Latini. **P**er virum et uxorem ad paria iudicatur sed sacerdos grecus defuncta uxore sua non potest aliam ducere. et nec vxor defuncto viro: sed non potest sibi auferri facultas nubendi post mortem viri per viri actum. et vir non potest suscipere ordines post matrimonium. **S**ed quod quod quod matrimonium opponit ordini: tantum e conuerso. sed ordo procedens impedit matrimonium sequens. ergo e conuerso. **S**ed contra: religiosi tenentur ad continentiam: sicut illi qui sunt in sacris ordinibus. scilicet post matrimonium potest aliquis religionem intrare defuncta vel sentiente uxore. et ordinem suscipere. **P**er aliquis potest fieri seruus hominum post matrimonium. et ideo et seruus dei per susceptionem ordinis

Rñdeo dō: q̄ m̄imoniū non impedit ordinis sa-
eri susceptionē: q̄ si m̄imonio iunctus ad sacros
ordines accedat etiā reclamāte vxore nihilomin⁹
characterē ordiis suscipit: sed executionē ordiis caret.
si autē volēte vxore vel ipsa defuncta ordinē sacroz
accipiat: recipit ordinem ⁊ executionē. ¶ Ad. j. §
dō: q̄ vinculu ordinis soluit vinculu m̄imonij rō
ne redditionis debiti: ex qua pte hz repugnantiaz
ad m̄imoniū ex pte eius q̄ ordinē suscipit: q̄ non
pōt petere debitu: nec vxor tenet ei reddere: sed tñ
nō soluit ex pte alterius: q̄ ipse vxori tenet debitu
reddere si nō possit eam inducere ad continentia.
¶ Ad. ij. dō: q̄ si vxor sciat: ⁊ de eius cōsensu vir
ordinē sacroz suscipit: tenet p̄tinentiā p̄petuā vouē
nō tñ tenet religionē intrare si sibi nō tūeat ḡ pe-
riculo castitatis pp hoc q̄ vir eius solēne votū emi-
sit: secus autē si emisit votū simplex. si autē sine ei⁹
cōsensu suscipit nō tenet: q̄ ex hoc nullū sibi p̄iudiciū
generat. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sicut p̄babilis videt
q̄uis q̄dam ḡrium dixerint: etiā greci nō debēt ac-
cedere ad sacros ordines sine cōsensu vxorē: q̄ ad
minus tpe ministerij sui fraudarent debiti reddi-
tione quo fraudari nō p̄nt fm ordinē iuris: si eis
ḡdicentibus aut ignorantibus viri ordines susce-
perint. ¶ Ad. iij. dō: q̄ sic dō: coipō q̄ m̄l̄ cōsentit
apud grecos q̄ vir suus ordinē suscipiat obligat se
ad hoc q̄ ipa in p̄petuū alteri nō nubat: q̄ signifi-
catio m̄imonij nō seruaret: que in m̄imonio sa-
cerdotis p̄cipue exigit. si autē sine cōsensu eius ordi-
natur: nō videt ad hoc teneri. ¶ Ad. v. dō: q̄ ma-
trimoniū hz p̄ cā n̄m cōsensu: nō autē ordo: sed
hz cām sacramentalē determinatā a deo: ⁊ iō ma-
trimoniū pōt impediri ex ordine p̄cedente q̄ non
sit v̄z m̄imoniū: nō autē ordo ex m̄imonio q̄ n̄
sit verus ordo: q̄ sacerdotum virtus est imutabilis:
sed actus humani p̄nt impediri. ¶ Qd. II.

Deinde queritur d

O vxoricidio. Et circa hoc querūt duo.
¶ Primo vtrum in aliquo casu lice-
at vxorē occidere. ¶ Secundo vtrū
vxoricidium impedit matrimonium.

Ad primum sic pro-
cedit: videt q̄ liceat viro vxorē interficē i
actu adulterij dephensā. lex enī diuina p̄cipit adul-
teras lapidari. sed ille qui legem diuinā exequitur
nō peccat. ḡ nec occidens p̄p̄ia vxorē si sit adulte-
ra. ¶ S. illud qd̄ licet legi: licet ei cui lex h̄ cōmis-
sit. sed legi licet interficere adulterā aut quālibet
p̄sonā ream mortis: cū ergo lex cōmiserit viro in-
terfectionē vxoris in actu adulterij dephense: vide-
tur q̄ ei liceat. ¶ S. vir hz maiorē p̄tatem super
vxorē adulterā q̄ sup eū q̄ cū ipa adulteriū cōmi-
sit. sed si vir p̄cutiat clericū quē cū p̄p̄ia vxore in-
uenit nō est excoicatus. ḡ videt q̄ etiā liceat interfi-

cere p̄p̄ia vxorē in adulterio dephensam. ¶ S.
viri ē vxorē suā corrigere. ḡ correptio fit p̄ inflicto-
nē iuste pene: cū ḡ iusta pena adulterij sit mors: q̄
est capitale crimē: videt q̄ liceat viro vxorē adulte-
ram occidere. ¶ Sed ḡ in l̄ra dō: q̄ ecclia dei que
nunq̄ p̄stringit legib⁹ mūdantis: gladiū nō hz nisi
sp̄ialem. ḡ videt q̄ ei q̄ vult eē de ecclia nō sit licet
v̄sus legis illius q̄ vxoricidiū p̄mittit. ¶ S. vir et
vxor ad paria iudicant. sed vxori nō licet interficē
virū in adulterio dephensum. ḡ nec viro vxorem
Rñdeo dō: q̄ vix interficere vxorē p̄tingit dupli-
citer. Uno mō p̄ iudiciū ciuile: ⁊ sic nō est dubiu
q̄ sine p̄ccō pōt vir celo iusticie: nō liuore vindicte
aut odij motus vxorē adulterā in iudicio seculari
acculare criminaliter de adulterio: ⁊ penā mortis a
lege statutā petere: sic etiā licet accusare aliquē de
homicidio aut de alio crimine: nō tñ talis accusa-
tio pōt fieri in iudicio eccliaſtico: q̄ ecclia n̄ habet
gladiū mālem ut in l̄ra dō. Alio mō pōt eam p̄ se
ipm occidere nō in iudicio puicā: ⁊ sic extra actū
adulterij eā interficere q̄tūcunq̄ sciat eā adulterā
neq̄ fm leges ciuiles: neq̄ fm legē p̄scie licet: ḡ lex
ciuilis q̄si licitū p̄putat q̄ in ipō actu eā interficiat.
nō quasi p̄cipiens vel p̄hibens: sed q̄si penā homi-
cidij inferens: pp maximū incitamentū qd̄ hz vir
in tali facto ad occisionē vxoris: ḡ ecclia i hoc nō
est astricta legib⁹ humanis ut iudicet eum sine rea-
tu pene eterne vel pene eccliaſtico iudicio infligen-
de: ex hoc q̄ ē sine reatu pene infligende p̄ iudiciū
seculare: ⁊ iō in nullo casu licet viro interficē vxorē
p̄p̄ia aucte. ¶ Ad. j. § dō: q̄ penā illā infligē-
daz lex nō p̄misit p̄sonis puatis: sed p̄sonis publi-
cis: que habent officiu ad hoc deputatū. vir autē
nō est iudex vxoris: ⁊ iō nō pōt eā interficere: ḡ co-
ram iudice accusare. ¶ Ad. ij. dō: q̄ lex ciuilis nō
p̄misit viro occisionē vxoris q̄si p̄cipiens: q̄ sic nō
peccaret: sicut nec minister iudicis peccat latronez
occidens p̄demnatū ad mortē: sed p̄misit penā nō
adhibens. vñ etiā difficultates quas dā apposuit q̄
bus retraherent viri ab vxoricidio. ¶ Ad. iij. dō
q̄ ex hoc nō p̄batur q̄ sit licitū simplr: ḡ q̄tuz ad
imunitatē ab aliā pena: q̄ etiā excoicatio qd̄a pe-
na ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ duplex est p̄gregatio: qd̄am
iconomica: sicut familia aliq̄: ⁊ qd̄am politica: sic
ciuitas aut regnū. ille igit qui p̄est scde p̄gregatiōi
ut rex aut iudex pōt infligere penā: ⁊ corrigentem
p̄sonā: ⁊ exterminantē ad purgationē cōitatis cui
curam gerit. ¶ Sed ille qui p̄est in prima p̄gre-
gatione sicut paterfamilias non potest infligere ni-
si penam corrigentem que non se extēdit vltra ter-
minos emendationis: quā transcendit pena mor-
tis: ⁊ ideo vir qui sic p̄est vxori: non potest ipam
interficere: sed alē castigare.

De secūduz sic pro-

cedit: v̄ q̄ vxoricidiū nō ipediat m̄imo-

niā. directus enī opponit m̄rimonio adulterium
 q̄ homicidiū. sed adulteriū nō ipedit m̄rimoniū
 q̄ nec homicidiū vxoris. ¶ S. grau' peccm̄ ē occi-
 dere m̄rem q̄ vxorē: q̄ nūq̄ licet verberare m̄rem:
 licet autē verberare vxorē. sed occisio m̄ris non im-
 pedit m̄rimoniū. q̄ nec occisio vxoris. ¶ S. magis
 peccat q̄ vxorē alterius pp̄ adulteriū interficit: q̄
 qui vxorē suā: inq̄rum minus h̄z de motiuo ⁊ mi-
 nus ad eū spectat eius correptio. s̄z q̄ alienā vxorē
 occidit nō impedit a m̄rimonio. q̄ nec ille q̄ pp̄riā
 vxorē interficit. ¶ S. remota cā remouet effect':
 sed peccm̄ homicidiū p̄t p̄ p̄riam remoueri. ergo
 ⁊ impedimentū m̄rimoniū qd̄ ex eo causat: ⁊ ita
 videt q̄ post pactam p̄riam non phibeat m̄rimo-
 niū h̄bere. ¶ Sed h̄ est qd̄ canō dicit: Interfecto-
 res suaz p̄iugū ad p̄riam redigēdi sunt: q̄bus pe-
 nitus denegat p̄iugū. ¶ S. in eo i quo q̄ peccat
 o3 etiā puniri. s̄z peccat h̄ m̄rimoniū q̄ vxorē occi-
 dit. q̄ o3 puniri ut m̄rimonio p̄uet. ¶ R̄. n̄deo od: q̄
 vxoricidiū ex statuto ecclie m̄rimoniū ipedit. sed
 q̄nq̄ ipedit h̄bendū ⁊ n̄ dirimit h̄ctū: q̄n. s̄. vir pp̄
 adulteriū aut pp̄ter odiū occidit vxorē: tñ si time-
 tur de incōtinētia eius p̄t cū eo disp̄sari p̄ ecclie
 siā ut licite m̄rimoniū h̄bat: q̄nq̄ etiā dirimit con-
 tractū: ut q̄n aliq̄s interficit vxorē suā ut oucat eā
 cū q̄ mechaf: tūc enī efficit illegitima p̄sona simpli-
 citer ad h̄bendū cū illa: ita q̄ si de facto cū ea h̄xe-
 rit m̄rimoniū dirimit: s̄z ex hoc nō efficitur p̄sona
 simplr̄ illegitima respectu aliaz muliez. vñ si cū
 alia h̄xerit: q̄uis peccet h̄ statutum ecclie faciēs: tñ
 m̄rimoniū h̄ctū nō dirimit pp̄ hoc. ¶ Ad. i. q̄ od
 q̄ homicidiū ⁊ adulteriū in aliquo casu ipediunt
 m̄rimoniū h̄bendū ⁊ dirimūt h̄ctum: sic de vxori-
 cidio h̄ od: ⁊ d̄ adulterio ut habitū est s̄ olf. xxxv.
 Vel od: q̄ vxoricidiū est h̄ substantiā p̄iugū: s̄z adul-
 teriū ē h̄ bonū fidei ei debite: sic adulteriū non est
 magis h̄ m̄rimoniū q̄ vxoricidiū: ⁊ ita rō p̄cedit
 ex falso. ¶ Ad. ij. od: q̄ simplr̄ loquēdo grauius
 peccm̄ est occidē m̄rem q̄ vxorē ⁊ magis h̄ naturaz
 q̄ nāliter hō m̄rem reucret: ⁊ iō min' inclinā ad
 interfectionē m̄ris: ⁊ p̄rior est ad interfectionē vxor-
 ris: ad cuius p̄nitatis rēp̄sionē vxoricidiū ē m̄ri-
 moniū ab ecclia interdictū. ¶ Ad. iij. od: q̄ talis
 nō peccat h̄ m̄rimoniū sic ille q̄ pp̄riā vxorē inter-
 ficat: ⁊ iō non est sile. ¶ Ad. iij. od: q̄ nō ē necessa-
 riū q̄ deleta culpa delet ois pena: sic de irregula-
 ritate p3. nō enī p̄riā restituit in p̄stinā dignitatez
 q̄uis possit restituere in p̄stinū statū gr̄e: ut s̄ olf.
 iij. dicit. ¶ Uxorē v̄ginē ⁊c. intelligit sub hypo-
 thesi. i. si ad clericatū redire desiderat ad sacerdo-
 tiū pmouendus. ¶ Sancta dei ecclia gladiū nō
 h̄z ⁊c. p̄tra est qd̄ Ber. dicit ad Eugenius: q̄ ecclia
 vtrūq̄ gladiū h̄z. Et od q̄ h̄z sp̄ialem tñ q̄tū ad
 executionē sua manu exercendā: s̄z h̄z etiā t̄palem
 q̄tū ad eius iussione: quia eius nutu extra h̄ndus
 est: ut dicit Bernardus. ¶ Di. XXXVIII.

Inc de voto

Inspectam' ⁊c. Postq̄ determi-
 nauit mgr̄ de impedimēto ordiis
 hic determinat de impedimēto
 voti. Et diuidit in pres duas.
 In p̄ma ondit quō hō ipedit a
 m̄rimonio h̄bendo p̄ votū q̄ deo se obligat. in se-
 cūda quō ipedit a m̄rimonio p̄ aliō m̄rimoniū iā
 h̄ctum q̄ se hō vxori obligauit: ibi Lū vero m̄r et
 vir ⁊c. P̄ima in tres. In p̄ma ondit qd̄ sit votū.
 in sc̄da distinguit multiplex votū: ibi Sciendū vo-
 q̄ votū ⁊c. in tertia ondit q̄ votū ⁊ q̄liter m̄rimo-
 niū ipedit: ibi Qui p̄uati faciunt v̄tū ⁊c. Et hec
 pa diuidit in duas. In p̄ma ondit q̄ votū p̄riener-
 tie ipedit m̄rimoniū. in sc̄da ondit qd̄ agendū sit
 cū eis qui post votū nupserit: ibi De virginib' autē
 nō velatis ⁊c. Et circa hec tria facit. P̄imo ondit
 q̄ debent agere p̄riam. Sc̄do obijcit in d̄rium: ibi
 Nō ē hic p̄mittendū ⁊c. ¶ Lūz vir ⁊ m̄r ⁊c. h̄
 determinat de aliō impedimēto m̄rimoniū: qd̄ supra
 dicit ē ligamē. ⁊ diuidit in pres duas. In p̄ma on-
 dit q̄ m̄rimoniū p̄cedens ois stat impedit ab alio
 m̄rimoniū h̄bendo. in sc̄da ondit quō adhuc m̄ri-
 monio stante p̄t eē p̄iunctio sc̄di m̄rimoniū sine
 peccō q̄uis nō sit vep̄ m̄rimoniū: ibi Dic q̄rit de il-
 lis femis ⁊c. Et hec in duas: fm̄ ouos casus q̄ po-
 nit. sc̄da pa incipit ibi. Sed si quis relicta ⁊c.

Hic ē duplex qd̄. ¶ P̄ia de voto. ¶ Se-
 cūda de scandalo qd̄ alicui voto adiun-
 git: ut in l̄ra d̄. de ligamis enī impedimēto
 idē est querē qd̄ de pluralitate vxorū: ⁊ de indiuisi-
 bilitate m̄rimoniū: de q̄bus s̄ olf. xxxij. dicitū est.
 ¶ Circa p̄mū q̄runt. v. ¶ P̄imo de voto fm̄ se.
 1. de voti diuisione. 2. de voti obligatōe. 3. d̄
 voti dispensatione. 4. de velatione virginū que
 fit in signum cuiusdam voti.

Ad primum sic pro

Accedit: v̄ q̄ votū incōueniēti in l̄ra diffi-
 niat: Uotū enī de sui nois rōe p̄positū volūtatis
 ipoztat sine aliq̄ p̄missione. vota enī fieri dicunt q̄
 volūtate fiūt: qd̄ ē p̄ altā diffinitionē de voto da-
 tā p3. Uotū ē p̄ceptio bōi p̄positi cū deliberatiōe
 firmata q̄ q̄s ad aliqd̄ faciendū vel nō faciendū se
 deo obligat. q̄ nō debuit p̄missione ponē in diffini-
 tōne voti. ¶ S. p̄mittē p̄gredit a mēte sic ⁊ credē
 s̄z credē null' p̄t nisi volens. ergo nec promittere
 ⁊ ita frustra additur Sp̄otaneē. ¶ S. p̄missio n̄
 est idem qd̄ p̄missionis testificatio. sed votum est
 quedam p̄missio ut p3 p̄ diffinitionem Hug. de
 sc̄o Uic. q̄ dicit: q̄ votū ē sp̄ōsio animi voluntaria
 q̄ male dicit mgr̄ q̄ votū est p̄missiois testificatio.
 ¶ S. illō qd̄ p̄t i diffinitōe o3 vlr̄ diffinito p̄ue-
 nire. s̄z n̄ de votū fit deo: q̄ et sc̄is vota fiūt. q̄ incō-
 uenienter ponit in diffinitione voti q̄ o3 deo fieri.

Sic iste sic diffiniat votū: votū est alicuius boni cum deliberatione facta pmissio. sed nō omne bonū est de reb' ad deū p̄tinētib'us: imo q̄dam p̄nent ad p̄ximū. q̄ nō oebet in diffinitōe voti poni qd̄ sit d̄ rebus ad deū p̄tinētib'us. **S** ad votum requiritur animi deliberatio: ut p̄ p̄ quandā diffinitionē a mgr̄is de voto datā q̄ talis ē: votum est pmissio melioris boni ex deliberatōe firmata. cū q̄ in p̄dicta diffinitōe que in l̄ra ponit nō fiat mentio de deliberatione: videt̄ insufficiēs. **A**lteri' videtur: q̄ votū nō sit t̄m de meliori bono: q̄ illud qd̄ est necessitatis nō reputat bonū melius s̄z cōe bonum: sed de eo qd̄ est necessitatis p̄t ee' votū: sicut Jacob Hen. xxvij. vouit q̄ eet̄ sibi d̄ns in deū. q̄ nō o3 q̄ sit de meliori bono. **S** vota q̄dam sūt de rebus indifferētib': sicut mulieres p̄cipue solent vouere q̄ nō p̄tinent caput tali vel tali vic: sed i' differētia nō includit in bonis meliorib'. q̄ votum nō est semp de bono meliori. **S** illud qd̄ ē illicitū nō est bonū: necdū ut sit meli'. s̄z de illicito p̄t esse votū: sicut p̄ de Zepte: q̄ pp̄ votū occidit filiā innocentē: q̄ ut dicit̄ Hiero. in cathalago sanctorū ponit: Quia placuit deo anim' vouētia. q̄ votū nō est semp de meliori bono. **S** meliora bona vident̄ illa esse de q̄bus est p̄siliū. sed de illis que p̄nt vergere in piculū p̄sone nō est p̄siliū: que t̄m q̄daz vouent: sicut q̄ abstineat̄ duob' vel tribus diebus a cibo: qd̄ sine piculo p̄sone sustine' nō p̄nt. q̄ votū nō est semp de meliori bono. **S** Sed q̄ est diffinitio voti p̄us posita. s. votū ē pmissio melioris boni rē. **A**lterius videt̄: q̄ etiā ille qd̄ nō est sui iuris possit aliqd̄ vouere: q̄ obligatio q̄ fit inferiōri nō p̄t impedire seruitiū supiori d̄no impēdendū. s̄z p̄ votū aliq̄s se obligat ad seruendū deo. q̄ obligatio nō q̄ seruus ē obligat' d̄no suo hōi: t̄m nō p̄t euz a voto p̄hibē. **S** filius familias est in p̄tate patris. s̄z p̄t vouere etiā p̄dicente p̄re: sic quotidie fit q̄ inuitis pentibus iuuenes in religionib' p̄sent' q̄ ille qd̄ nō est sui iuris p̄t votū emittē. **S** nulus est magis in p̄tate alterius q̄ monach' q̄ obediētis p̄misit. s̄z monachus p̄t vouē ut videtur cū in q̄busdā sit sue volūtatis arbiter: nō enī i omnibus tenet obedire p̄tato: ut Ber. dicit̄. sed in his t̄m que ad religionē p̄tinent. q̄ rē. **S** vxor etiā est sub p̄tate viri: ut p̄ Hen. iij. s̄z vxor in q̄busdāz p̄t vouere sine consensu viri. q̄ rē. **S** Sed q̄ ē: q̄ nō licet sacrificiū ex alieno deo offerre. sed ille qui votū emittit q̄dam nō sacrificiū deo offert. q̄ si sit in p̄tate alterius nō p̄t votū emittē. **S** votū cū hēat spontaneā p̄missionē: libertatē req̄rit. sed ille qui est in p̄tate alterius nō habet libertatē. q̄ nō p̄t vouere. **R**ideo d̄: ad. j. q̄d̄nem: q̄ votū suo noie obligationē quādā exp̄mit ex volūtate factā z q̄ volūtate nō p̄t aliq̄s obligari nisi ei qd̄ volūtatis ē cognitor: qd̄ sol' dei ē: iō ex p̄nti importat obligationē deo factā: z ex p̄nti de his q̄ ad deum

spectat: cū p̄sone obligatio alicui facta de his q̄ ad deū nō spectant nulla sit: obligatō aut̄ hōi exteri' sit v̄do exteri' exp̄sso. vñ d̄: Prover. vij. Illaqueatus es verbis oris tui. z iō ei qd̄ cor intuet̄ o3 q̄ fiat obligatio volūtaria interiori verbo: z iō o3 q̄ fiat p̄ actum illius potētie cuius ē verbi' interiori enunciare: qd̄ est rōnis: z iō ip̄e actus rōnis qui est p̄missio est essentialit' votū. q̄ enī p̄missio sit rōnis actus p̄: tum ex hoc q̄ est enūciatio quedā: tum ex hoc q̄ p̄mittens rē p̄missā ad alterū ordinat. oia aut̄ ordinatio rōnis est: p̄missio aut̄ exteri' facta q̄nq̄z d̄ nuda: q̄n nō h̄z aliqd̄ additū qd̄ obligatōnem p̄firmet: z tūc nō h̄z plenā vim obligādī. s̄z etiā p̄missio interiori facta deo ad hoc q̄ plenā vim obligandi hēat o3 q̄ nō sit nuda: sed habeat aliqd̄ quo p̄firmet. Et hec q̄dem p̄firmatio p̄ tria gradatim h̄z fieri. Primo p̄ deliberationē simplicem. sc̄do p̄ intentionē obligandi se ad certā penā tertio p̄ hoc q̄ testimoniūz hōim adhibet p̄missiōni interiori: z sic de voto dantur plures diffinitōnes fin diuersa eoz q̄ requirunt ad votū in diffinitionib' illis p̄prehensā: z possent adhuc multo plures dari. diffinitio t̄m qua mgr̄ ponit v̄ ē perfectissima: q̄ ponit z p̄missionē que ē cēnti alter votū: z tāgit voluntatē in hoc q̄ d̄ Spontaneē. que est causa obligationis: et p̄firmationē vltimā p̄missionis: q̄ alias includit in hoc q̄ d̄ Testificatio: z voti terminū: q̄ est actus ad alterū in hoc q̄ dicit̄. Quia debz deo fieri. z mām: in hoc q̄ d̄ q̄ est de his que dei sūt. **A**d. j. q̄ d̄: q̄ velle aliqd̄ nō est vouē: z iō p̄positū nō est votū: s̄z enūciatio illius p̄positi p̄ modū p̄missionis: z q̄ enūciatio interiori p̄ceptio cordis d̄: iō in illa diffinitione ponit votū esse p̄positi p̄ceptio: si t̄m simplr votū diceret̄ ee' p̄positū: esset p̄dicatio p̄ cam: q̄ p̄positum est p̄ncipiū voti: sic etiā q̄nq̄z ip̄m desiderium oio vocat: ut supra dis. xv. dictū est. **A**d. ij. d̄: q̄ p̄missio q̄nq̄z sit ore z non corde: z talis quo ad deū nō est votū: z iō oportuit addē Spontaneē. Et p̄terea q̄uis homo n̄ possit cogi sufficienti simpliciter ad p̄mittendū: p̄t t̄m cogi coactione q̄daz interpretatiua ad exteriorem p̄missionē: sicut z alia opa volūtatis exteriōra: nō aut̄ ad p̄missionē interiorē: sicut nec ad f. dē. mgr̄ aut̄ diffinit̄ votū exteri' platū: qd̄ p̄t m̄moniu' impedire. sic etiāz intendit hīc de voto: z hoc votū est testificatio interioris p̄missionis: nō ip̄a interiori p̄missio: z p̄ hoc p̄z solutio ad. iij. **A**d. iij. d̄: q̄ votū nō sit factū nisi h̄m q̄ p̄ suffragia sūt mediatores inter nos et deū: sicut z oio ad sc̄os fit: z iō omne votū p̄ncipaliter ad deū reducū sicut z oio. **A**d. v. d̄: q̄ illa diffinitio iuristarū est intelligēda nō de quolibz bono: sed d̄ eo qd̄ p̄tinet ad pietatis religionē: z d̄ dei est: siue fiat in proximo sicut in proxima materia: siue in seipso siue in deo. **A**d. vi. d̄: q̄ in testificatione includitur deliberatio ut dictum est.

ubi p̄t q̄d̄

Ad. ij. qñem dō: q̄ sicut ex iam dictis pz: vo-
 tū nō pōt eē nisi de aliq̄ bono ad cultū dei p̄tinen-
 te q̄cunq; mō: r̄ iō omne malū obuiat voto ex p̄-
 te eius cui sit obligatio: s; ex p̄te eius ex q̄ talis ob-
 ligatio p̄cedit. f. volūtatis. ois necitas aliq̄ mō ob-
 uiat voto. Est aut̄ duplex necitas. Una absoluta
 r̄ talis necitas oino excludit votū: sicut si aliquis
 voueret se nō mouituz: vel ea q̄ oino nō sūt in po-
 testate eius nullū eēt votū. Alia ē necitas p̄ditōna
 ta ex suppositōe finis: r̄ sic inest nobis necitas faci-
 endi illa sine q̄bus nō possum⁹ salutē p̄sequi: sicut
 sūt p̄cepta ad q̄ alii tenemur: r̄ talis necitas nō ex-
 cludit oino votū. Inuenit̄ enī qñq; large accipien-
 do votū eē d̄ his q̄ sūt sub tali necitate: s; excludit
 talis necitas votū p̄p̄te dicit̄: nō si votū accipia-
 tur fm̄ p̄p̄tā sui rōnem: est p̄p̄te d̄ bonis illis ad
 que nō oēs tenent̄ q̄ superogationis sūt: r̄ iō oicū
 meliora bona: q; supaddunt̄ illis bonis sine q̄bus
 nō est salus: r̄ iō votū p̄p̄te acceptū oī eē de meli-
 ori bono. **A**d. j. q̄ dō: q̄ illa Jacob p̄missio ma-
 gis fuit recognitio q̄dam obligatōis: q̄ obligatōis
 eā: r̄ iō nō pōt p̄p̄te: sed largo mō votū dicit̄. Vel
 dō: q̄ votū Jacob nō fuit de eo q̄d erat necitatis:
 sed de sp̄ali mō cultus p̄ altaris p̄structō; r̄ deci-
 maz̄ exhibitō;: r̄ iō fuit de meliori bono. **A**d.
 ij. dō: q̄ talia vota mulierū sūt fortiligia magis q̄
 vota. sunt enī reliq̄e q̄dam idolatrie fm̄ quā ob-
 uabant oies r̄ mētes: r̄ iō p̄ nō votis h̄nda sunt: r̄
 peccāt talia vouētes: q; ut Hiero. dicit̄: Lū infideli-
 bus ē nec noia h̄ie debemus cōia. **A**d. iij. dō:
 q̄ votū si sit de eo q̄d est simplr̄ malū nō est votū:
 nisi equoq;: r̄ iō nullo mō obligat. si aut̄ ē d̄ eo q̄d
 vno casu p̄ringēte pōt eē bonū r̄ alio malū. si sit i
 oēm euentū ē indiscretū. si aut̄ sit in bonū euentū
 p̄ intentionē vouētis ē discretū: r̄ in malo euentu
 nō obligat. votū igit̄ Zepte fuit de eo q̄d in aliquo
 euentu poterat eē bonū. f. si obuiaret aial imolati-
 cū: r̄ i aliquo euentu nō bonū. f. si obuiaret aial nō
 imolatiū: r̄ q; vouit in oēm euentū votum indi-
 scretū fuit. q̄ in voto eius q̄tum ad emissiōnē voti
 est aliq̄d laudabile. f. deuotio r̄ fides q̄ sperabat a
 deo victoriā: r̄ sic oī eē motus a sp̄ū scō. sed deter-
 miatio voti est indiscreta: q̄tū aut̄ ad executionē
 ip̄m factū ē crudele: sed figura ē ibi laudabilis: et
 iō q̄uis votū eius fuerit aliq̄ mō laudabile ip̄e tñ
 nō excusat a peccō: q; fuit i vouēdo stultus: r̄ i red-
 dendo ip̄ius ut Hiero. dicit̄: ponit̄ tñ i cathal. san-
 ctō; p̄ victoriā quā a deo obtinuit sic r̄ alij sc̄i.
Ad. iij. dō: q̄ in piculū p̄sone vergens votū n̄
 est suandū: q; nullus pōt aliq̄d vouē in piculū p̄-
 sone sue: r̄ iō tutū ē q̄ in talib⁹ querat dispensatō
 supioris: si tñ eā nō daret: r̄ piculū imineret: poss;̄
 secure frangere votū: possēt aut̄ piculū iminere v̄l
 ex infirmitate: vel ex paupertate: ut si nō h̄eat aliud
 ad comedendū q̄ illud a q̄ vouit abstinere. **A**d.
 iij. qñem dō: q̄ ex iam dictis pz: q̄ votū nō pōt

emitti ab aliquo nisi de his que subiacēt volunta-
 ti eius: r̄ iō ille q̄ ē sub ptate alterius p̄stituz̄ q̄tū
 ad ea in q̄bus ei subiacet vouere n̄ pōt: q; talia nō
 subiacent eius voluntati. sicut etiā illi q̄ nō h̄nt vsū
 li. ar. sic aliq̄ qui nō sunt sane mētis vouere n̄ pōt
 nec ēt pueri añ annos pubertat̄. **A**d. j. q̄ dō: q̄
 in hoc ip̄o q̄ seruit hō oño suo carnali seruit sp̄ia-
 li. vñ apls: p̄p̄t̄ p̄sciam eis esse fuidū docet. r̄
 q; hoc est necitas nō pōt p̄ id q̄d nō est necitas im-
 pediri: sic nec illud q̄d cadit sub p̄cepto pōt per id
 q̄d cadit sub p̄silio tolli. **A**d. ij. dō: q̄ ex quo hō
 venit ad annos pubertatis: nō ē sub ptate alterius
 si sit libere p̄ditionis q̄tum ad ea q̄ ad p̄sonā suaz
 spectāt: r̄ iō sic talis iuitis p̄ntib⁹ pōt m̄rimoniū
 p̄bere: ita inuitis eis pōt religionē p̄fiteri: s; q̄tuz̄
 ad res domesticas nō potest aliq̄d vouere sine con-
 sensu p̄is. **A**d. iij. dō: q̄ q̄uis religiosus non te-
 neat ad obediendū in oibus que ei possent imperari:
 tñ tenet ad obediendum q̄tum ad omne tēpus
 de his que sibi imperari p̄nt. sicut r̄ seruus nō est
 exemptus aliquo tempore a seruitio dñi sui. et iō
 nullū tempus ē eis vacans quo possint q̄dlibet fa-
 cere. r̄ quia omne votum est aliquo tpe cōplendū
 iō sicut nec fu⁹ ita nec religiosus aliq̄d votū emit-
 tere potest sine cōsensu sui superioris. **A**d. iij.
 dō: q̄ in his in q̄bus vxor viro tenetur r̄ ecōuerso
 neuter potest vouere sine mutuo p̄sensu: sicut p̄ d̄
 voto continentie. sed q; in dispensatōe dom⁹ r̄ re-
 gimine vite mulier est subiecta viro r̄ non ecōuer-
 so: ideo vir potest in talibus vouere sine cōsensu
 vxoris: sed non ecōuerso.

De secundū sic pro
 cedat: videtur q̄ votū inconuenienter di-
 uidatur in commune r̄ singulare: quia diuisus de-
 bet fm̄ eandem rationem p̄dicari de diuisenti-
 bus. sed votum non eadem rōne p̄dicatur de vo-
 to communi r̄ singulari: quia singulare p̄p̄te est
 votum non autem cōmune: ut ex dictis pz. ergo ē
 incompetens diuisio. **S.** singulare non diuidit̄
 contra cōmune. sed magis p̄p̄te contra vniuersa-
 le. ergo r̄ votum deberet h̄ic diuidi in singulare et
 vniuersale. **S.** omne votū sui transgressione n̄
 inducit speciale peccatum: sed votum commune
 sui transgressione non inducit speciale peccatum:
 quia sic homo post baptisimū q̄libet peccato pec-
 caret dupliciter. ergo non est votum aliquod com-
 mune. **S.** ille qui non habet vsū li. ar. nō pōt
 votum emittē. sed baptisimū suscipit aliq̄ nō
 h̄ns vsū li. ar. ergo in baptisimo nō fit aliq̄d vo-
 tum quod commune dici debeat. **A**lterius vide-
 tur q̄ votum non conuenienter diuidatur in pri-
 uatum et solenne. est enī aliquod votum publi-
 cum quod non est solenne nec priuatum. ergo nō
 est sufficiens p̄dicta diuisio. **P**reterea. diui-
 sio debet esse per ea que sunt essentialia rei. sed

puatum 7 solene nõ diuidit votũ p aliqđ qđ sit ei
essẽtiale: qđ votũ essentialitẽ ẽ qđdam obligatio deo
facta. qđtum autẽ ad deũ nõ differt obligatio vtruz
fiat in secreto vel corã pluribꝫ. 7 p̄dicta diuisio est
incõpetẽ. ¶ S. qñ aliqđ cõi diuisione p se diuidi
tur: o3 qđ diuisa specie differat. sed votũ puatum 7
solenne nõ differũt specie: qđ sic nõ posset aliquod
votũ puatũ solẽnũ: cũ spẽs nõ transeat in inui
cẽ. 7 p̄dicta diuisio est incompetẽti data de voto.
¶ S. sic votũ h3 qđdam qđ p̄tinet ad solẽnitatẽ: ita
m̄fimoniuũ 7 alia sacra. sed in m̄fimonio nõ distin
guũt simplex m̄fimoniuũ a solẽni. 7 nec in voto tal
distinctio eẽ debet. ¶ Alterius vř qđ votũ nõ solen
nitet p p̄fessionẽ ad certã regulã 7 p ordinis sacri
susceptionẽ: ut qđdam dicũt. solẽnitã eni ponitur
differẽtia voti cõiter dicti. sed qđã vota sũt qđ ñ ha
benť sub aliqua certa regula: neq; sũt ordini sacro
annexa: sic votũ pegrinatõnis. 7 illa duo nõ suffici
unt ad solẽnitatẽ voti faciendã. ¶ S. dẽ etiã a qđ
busdã qđ votũ solẽnificat p susceptõz huius religio
nis. s3 qñq; suscipit hitus religionis sine p̄fessione
vel ordinis susceptõẽ. 7 r̄. ¶ S. an p̄stõnem certaz
regulaz potuit votũ solẽnificari ẽt sine ordinis susce
ptione. s3 nũc nõ minꝫ p̄nt se hoies obligari deo qđ
pus. 7 nũc solẽnitã voti p̄t eẽ sine p̄fessione cer
te regule. ¶ S. p̄fessio certe regle p̄t fieri in pu
ato. s3 votũ solene hic p̄ puatũ diuidit. 7 p̄fessio cer
te regule ñ ẽ sufficiens ad votũ solẽnificandũ. ¶ S3
p̄fecto voti solẽnis p̄p̄ius ẽ dirimẽ m̄fimoniuũ
p̄ctũ: sed solũ votũ qđ ẽ annexũ ordini: 7 qđ est ad
certã regulã dirimit m̄fimoniuũ p̄ctum. 7 solũ his
modis votũ solẽnificat. ¶ R̄. ideo dõ ad. j. qñem: qđ
diuisio illa qđ votũ diuidit in singulare 7 cõe est di
uisio analogi: qđ p̄dicat p̄ pus 7 posteri de suis di
uidẽtibꝫ sic ens de substantia 7 accĩte. cũ eni votũ
sit obligatio ex voluntate facta: necitas autẽ volũta
riũ excludit illud votũ qđ nihil h3 necitatis o3 p
pus votũ qđ hñs p̄plete rõnem voti: 7 h̄ ẽ votum
singulare: qđ ẽ de illis ad qđ nõ tenemur. Illud autẽ
votũ qđ h3 aliqđ necitatis h3 incõplete rõnez voti
7 iõ o3 p̄ posteri? votũ. 7 hoc ẽ votũ cõe qđ est de
his ad qđ oẽs tenent: quoz ẽ necitas p̄ditionata: nõ
absoluta ut ex dictis p3. ¶ Ad. j. qđ: qđ rõ illa p
cedit de diuisione vniuocã: 7 talis ñ ẽ h̄. ¶ Ad. ij. qđ:
qđ: qđ votũ cõe ẽ qđã singularis act? 7 a singulari
p̄fõa emissũ. vñ non possz p̄uentiẽ dici vř: sed dẽ
cõe rõne hoz dõ qđ ẽ ad qđ oẽs tenent. ¶ Ad. iij. dõ
qđ transgressio voti cõis ñ facit spẽale p̄ccm: s3 addit
p̄ccõ spẽalẽ defõmitatẽ. magis eni peccat baptiza
tus codẽ genẽ p̄ccĩ qđ ñ baptizatus: ut p3 hebre. x.
Quãto putatis deteriora mereri supplicia qđ siliũ
dei cõculcauerit: 7 sanguinẽ testũ pollutũ duxerit.
7 r̄. 7 iõ ñ frustra emittit cũ aliquã obligatõz addit
sic lex scripta addit aliquã obligatõz supra legem
nã: 7 ita nõ facit aliud p̄ccm: s3 nouã defõmitatez
addit. ¶ Ad. iij. dõ: qđ rõ illa p̄cedit de votis que

sũt de his ad qđ nõ oẽs tenent: s3 ex hoc qđ vice pueri
patrinus votũ cõe emittit nihil puero depit: qđ ad
idẽ als eẽ obligat: nec obstat qđ sit maior obliga
tio: qđ huic p̄ponderat magnitudo bñficiũ qđ ipedi
tur. nõ eni iniuriã facit puero qđ p eo bñficiũ acci
pit ab aliquo cui postea puer ad annos discretõis
venies ad futũũ vel graz actõez teneat. ¶ Ad. ij. qđ:
qđõẽ dõ: qđ diuisio voti in puatũ 7 solene ẽ diuisio
totius p̄tatiũ in ptes suas: cũ p̄fecta vřus ẽ i vna
suaz p̄tũ: in alijs autẽ qđdam ipius p̄cipatio: sic
aia diuidit in rõnalẽ: sensibile: 7 vegetabile. virtus
autẽ voti est obligatio: qđ qđez vřus p̄plete ẽ in voto
solẽni cuius obligatio nullo casu irritari p̄t: sed ẽ
incõplete in voto puato: cuius obligatio aliqđ casu
irritat ut dicit. ¶ Ad. j. qđ: qđ votũ p̄t dici pu
blicũ duplr. Uno mō p se: qđ h3 aliqđ annexũ vñ
in publicis venire dẽat: sic cũ qđ recipit ordinẽ sa
crũ p quẽ mĩster ecclie p̄stituit ad publice deo ser
uiendũ. Alio mō p accõs: sic qñ i noticiã plimoz
venit: 7 qđ rei iudiciũ nõ variat p id qđ est p accõs
s3 fm id qđ est p se: iõ votũ publicũ scõo mō in idẽ
p̄putat qđ puatũ. sed publicũ p̄mo mō distinguit
a puato: 7 hoc est solenne. ¶ Ad. ij. dõ: qđ dicta di
uisio dat p ea qđ sũt cõtialia voto. illõ eni ex qđ vo
tũ h3 vim obligãdi est sibi essentialitẽ. vñ nõ ẽ verũ
qđ eãliter obligent oibus modis: nec quo ad deũ:
nec qđ ad hoies: s3 aliqđ mō eãliter obligant ut dicit
¶ Ad. iij. dõ: qđ nãlis ẽ ordo quo sit p̄gressus de i
p̄fecto ad p̄fectũ. vñ 7 i totis p̄tatiũ sit p̄gressus
ab vna pte in aliã: sic embrio pus h3 aiam vegeta
bile aliqđ mō qđ sensibile: 7 sensibile qđ rãnalẽ. Et
sũt ẽt nõ est incõueniẽs qđ idẽ votũ p̄mo sit puatũ:
7 postea publicũ. ¶ Ad. iij. dõ: qđ m̄fimoniuũ et
alia sacra hñt plenũ effectũ suũ p̄missis his qđ ad
solẽnitatẽ sacri p̄tinet: pp hoc qđ hñt efficaciaz ex
vřute diuina: 7 nõ ex infõde hũana. s3 votũ qđ ob
ligat p id qđ ab hoie est: nõ h3 p̄fectã vi obligãdi
nisi debita solẽnitatẽ adhibita: 7 iõ votũ distinguit
p solene 7 ñ solene: ñ aut m̄fimoniuũ vel aliqđ aliõ
sacrm. ¶ Ad. iij. qđõẽ dõ: qđ votũ ut dictũ ẽ dõ so
lene ex h̄ qđ h3 p̄lectã vi obligãdi: ea eni ad solen
nitatẽ rei p̄tinere dicunt qđ ei p̄pletũ eẽ tribuũt. vo
tũ autẽ cũ cõtialitẽ sit p̄missio: p̄plemẽtũ suũ vñ
accipit sic 7 p̄missio cui qđõ obligatio tũc cõplet
qñ aliqđ h̄ qđ p̄mittit in p̄tũ dat: qđã mō ponẽs
eũ cui sit p̄missio i cõpali possessione alicuius rei
vñ hñe possit qđ p̄mittit: sic si aliqđ fructus agrĩ p
mittet 7 p̄mittẽdo agrũ daret. Et sũt si futũũ ali
qđ p̄mittet 7 se in seruũ daret: Et iõ tũc votũ solẽ
nificari dõ qñ aliqđ p̄ntialitẽ se dat deo omĩs se seru
tũs m̄cipãdo: qđ qđẽ sit p ordinis sacri susceptionẽ
7 p p̄fessionẽ certe regule debito mō facte. s. i. m̄ã
et qđ debet recipere: 7 alijs circũstantijs seruatis que
fm iura determinant: als enĩ nõ esse votũ solen
ne qđtumcũq; quis p̄fiteretur: quia ex tali p̄fessio
ne ñ fieret sub potestate eorum qui religioni p̄sũt.

Ad. j. g. ob: q. cum solennitas voti sit ex hoc q. res ipsa dat vñ pmissio implet: qñ aliqd tpatit sol- uendū pmittit: nō pōt solēne votū eē: sic est votū pegrinationis vel aliud h' mōi. nec obstat q. solen- nitas differētia voti cōiter sūpti ponit: q. et aia rō nalis in q. ē pfecte rō vite nō est in oibus viuētibz q. uis rōnale ponat differētia aialis simpliciter.

Ad. ij. ob: q. hitus religionis est duplex. qdam q. nō pfectis vari solet. alius q. datur pfectis: r. si i q. b. u. d. a. religionib' vtriusq. idē hitus det: tñ in pro- fessione p. l. u. c. i. t. hitus b. n. d. i. c. i. t. r. hitus sic b. n. d. i. c. t. u. s. q. s. i. a. l. i. u. s. p. p. u. t. a. t. p. m. u. s. g. h. i. t. u. s. nō s. u. f. f. i. c. i. t. a. d. s. o. l. e. n. n. i. c. a. n. d. u. m. v. o. t. u. m. e. n. i. a. p. u. s. e. m. i. s. s. u. s. s. e. d. s. e. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. h. i. t. u. s. s. u. s. c. e. p. t. i. o. s. o. l. e. n. n. i. c. a. t. v. o. t. u. m. q. i. t. ē. q. d. a. m. p. s. u. m. p. t. a. p. f. e. s. s. i. o. n. e. q. u. a. s. p. s. u. m. p. t. i. o. n. e. ē. nō a. d. m. i. t. t. i. t. p. b. a. t. i. o. n. e. s. i. f. u. e. n. t. d. e. b. i. t. e. c. i. r. c. u. m. s. t. a. n. t. i. e. s. i. c. q. d. e. t. h. i. t. u. s. a. b. e. o. q. d. o. a. r. e. p. o. s. s. i. t. r. c. o. r. a. f. r. a. t. r. u. m. m. u. l. t. i. t. u. d. i. n. e. s. i. e. n. i. a. l. i. q. u. i. s. i. n. d. o. m. o. s. u. a. t. a. l. e. h. i. t. u. m. s. u. s. c. e. p. i. s. s. e. nō p. p. h. o. c. p. s. u. m. e. r. e. t. u. r. v. o. t. u. m. s. o. l. e. n. n. i. c. a. s. s. e. r. i. o. h. i. t. u. s. s. u. s. c. e. p. t. i. o. n. e. nō o. z. p. o. n. i. a. l. i. a. c. ā. s. o. l. e. n. n. i. c. a. t. i. o. n. e. q. i. nō s. o. l. e. n. n. i. c. a. t. v. o. t. u. m. n. i. s. i. i. n. q. u. i. t. u. m. e. s. t. p. f. e. s. s. i. o. q. d. a. m. p. s. u. m. p. t. a. Ad. iij. ob: q. anq. essent iste regule q. mō sunt erat aliq. modus viuē- di ab ecclia approbatus: quo aliqui ad ea que su- perogationis sūt se obligabant: r. tūc certi tps ob- ligatio ad aliū modū viuēdi idē faciebat qd nūc obligatio ad certā regulā. Ad. iij. ob: q. votuz hoc nō dē puatum qd ad noticiā paucoz venit: s. q. nō h. z. vñ oporteat ad noticiā deduci. ille autē q. p. f. e. s. s. i. o. n. e. i. o. c. c. u. l. t. o. f. a. c. i. t. u. t. s. i. i. d. o. m. o. s. u. a. f. a. c. i. a. t. i. n. m. a. n. u. e. i. u. s. q. e. ā. r. e. c. i. p. e. p. o. s. s. i. t. f. a. c. i. t. v. o. t. u. m. q. d. h. a. b. e. t. vñ i. n. p. u. b. l. i. c. a. d. e. d. u. c. i. d. e. a. t. q. z. o. z. e. i. s. e. c. u. l. a. r. e. v. i. t. a. z. d. i. m. i. t. t. e. r. i. n. c. l. a. u. s. t. r. o. cū a. l. i. j. s. s. u. i. o. r. d. i. n. i. s. p. u. e. r. s. a. r. i.

Tertius sic proce

dit: vici q. votū nō obliget ut semp necesse sit illud obseruari. nullus eni obligari pōt ad ipos- sibile. s. q. aliqñ impossibile est votū obseruari: sic p. z. i. illa q. vouit vīrginitatē r. corūp. s. nō est necesse- tas votum fuare. S. effectus nō pōt esse firmior sua cā. sed cā dāns firmitatē suo voto est delibera- tio: ut ex dīffinitione p. u. s. p. o. s. i. t. a. p. z. cū g. delibera- tio humana nō hēat necessariā firmitatē: q. cogi- tatiōes hominū sūt timide r. incerte puidētie nfe ut dē Sap. ix. videt q. votū non obliget de necessi- tate ad obseruandū. S. iuramentū strictū ob- ligat q. votū: q. veritas diuina ex qua iuramentū obligat est efficacior q. deliberatio hūana ex qua obligat votū. sed iuramentū nō obligat ad hoc q. obseruet de necitate: q. qñq. pōt sine pēco frangit: sicut qñ vergit in deteriorē exitū. g. nec votū obli- gat ad hoc q. semp necesse sit obseruari. S. votuz qñq. sit sub p. d. i. t. i. o. n. e. sicut vouit Jacob Gen. xxv. Si deus meus in eternū fuerit r. sed tale votū nō obligat p. d. i. t. i. o. n. e. nō extante. g. nō omne votum de necitate obligat. S. ille q. morat in religione vl- tra t. p. a. p. b. a. t. i. o. n. i. s. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. u. m. : n. i. s. i. o. z. nō p. s. i. t. e. a. t.

votum interpretatum fecisse dē. sed hoc votum vt videt nō necesse ē obseruare: q. nihil ipse pmissit: nec videt teneri semp ad ea q. votū p. f. e. s. s. i. o. n. i. s. cōtinet: cum qñq. tpe p. b. a. t. i. o. n. i. s. non videt statuta regule obseruare: r. ipse nō intēdit intrare monasteriū nī si ut viueret sic aliq. viuūt. g. videt q. nō omne votuz obliget ut necio seruet. S. nullus obligat ad id qd dependet ex arbitrio alieno: sic cum q. s. vouet intrare aliqd claustrū religionis. est eni in p. t. a. t. e. i. l. l. o. z. e. u. m. r. e. c. i. p. e. v. e. l. nō. g. si ipi nolint: nō videt q. ob- liget ad votū soluendū. S. q. c. u. n. q. t. e. n. e. t. a. d. a. l. i. q. d. s. i. n. e. t. p. i. s. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. i. o. n. e. t. e. n. e. t. a. d. s. t. a. t. i. m. s. i. g. v. o. t. u. m. o. b. l. i. g. a. r. e. t. q. f. a. c. i. t. v. o. t. u. m. r. nō d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. i. p. s. u. t. e. n. e. r. e. t. a. d. s. t. a. t. i. m. s. o. l. u. e. n. d. u. m. q. d. nō videt vey. S. q. est qd dē Deutero. xxiij. L. u. z. v. o. t. u. m. v. o. u. e. r. i. s. d. i. o. d. e. o. t. u. o. nō t. a. r. d. a. b. i. s. r. e. d. d. e. r. e. S. Aug. dicit: q. v. o. u. e. ē. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. s. e. d. r. e. d. d. e. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s. L. t. e. r. i. v. i. d. e. t. q. p. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. v. o. t. i. s. i. m. p. l. i. c. i. s. m. r. i. m. o. n. i. u. m. p. e. c. c. u. m. d. i. r. i. m. i. d. e. a. t. f. o. r. t. i. u. s. e. n. i. v. i. n. c. u. l. u. z. p. i. u. d. i. c. a. t. d. e. b. i. l. i. o. r. s. e. d. v. i. n. c. u. l. u. v. o. t. i. e. s. t. f. o. r. t. i. u. s. q. v. i. n. c. u. l. u. m. m. r. i. m. o. n. i. u. m. q. z. h. o. c. f. a. c. i. t. h. o. m. i. i. l. l. u. d. d. e. o. g. v. i. n. c. u. l. u. v. o. t. i. p. i. u. d. i. c. a. t. v. i. n. c. u. l. o. m. r. i. m. o. n. i. u. m. S. p. r. e. c. e. p. t. u. m. d. e. i. nō e. s. t. m. i. n. u. s. q. p. r. e. c. e. p. t. u. m. e. c. c. l. i. e. s. e. d. p. r. e. c. e. p. t. u. m. e. c. c. l. e. s. i. e. a. d. e. o. o. b. l. i. g. a. t. q. s. i. i. p. s. i. m. m. r. i. m. o. n. i. u. m. h. a. b. e. t. d. i. r. i. m. i. t. s. i. c. u. t. p. z. d. e. i. l. l. i. s. q. h. u. n. t. i. n. a. l. i. q. u. o. g. r. a. d. u. cō. s. a. n. g. u. i. n. i. t. a. t. i. s. a. b. e. c. c. l. i. a. p. h. i. b. i. t. o. g. c. u. z. f. u. a. r. e. v. o. t. u. m. s. i. t. p. r. e. c. e. p. t. u. m. d. i. u. i. n. u. m. v. i. d. e. t. q. q. u. i. v. o. t. u. z. d. i. u. i. n. u. m. m. a. t. r. i. m. o. n. i. u. m. h. i. t. q. e. x. h. o. c. m. r. i. m. o. n. i. u. m. s. i. t. d. i. r. i. m. e. d. i. u. S. i. m. r. i. m. o. n. i. o. pōt hō vt carnali copula sine pēco. sed ille q. facit votū simplex nunq. pōt carna- liter p. m. i. s. c. e. r. i. v. x. o. r. i. s. i. n. e. p. e. c. c. o. g. v. o. t. u. m. s. i. m. p. l. e. x. m. r. i. m. o. n. i. u. m. d. i. r. i. m. i. t. p. b. a. t. o. m. e. d. i. e. p. s. t. a. t. q. i. l. l. e. q. u. i. p. o. s. t. s. i. m. p. l. e. x. v. o. t. u. m. p. t. i. n. e. n. t. i. e. m. r. i. m. o. n. i. u. m. h. i. t. m. o. r. t. a. l. i. t. e. r. p. e. c. c. a. t. q. i. f. i. m. d. i. e. r. o. C. i. r. g. i. n. i. t. a. t. e. v. o. u. e. n. t. i. b. u. s. nō s. o. l. u. m. n. u. b. e. r. e. s. e. d. v. e. l. l. e. n. u. b. e. d. a. m. n. a. b. i. l. e. ē. s. e. d. p. e. c. c. u. s. m. r. i. m. o. n. i. u. m. nō e. s. t. v. o. t. u. m. p. t. i. n. e. n. t. i. e. n. i. s. rōnē carnal- i. c. o. p. u. l. e. g. q. n. p. m. o. c. a. r. n. a. l. i. t. cō. m. i. s. c. e. t. v. x. o. r. i. m. o. r. t. a. l. i. t. e. r. p. e. c. c. a. t. r. e. a. d. e. rōnē o. i. b. u. s. a. l. i. j. s. v. i. c. i. b. : q. z. p. e. c. c. i. m. p. m. o. p. m. i. s. s. u. nō pōt excusari a pēco sequēti. S. v. i. r. r. m. u. l. i. e. r. i. n. m. a. t. r. i. m. o. n. i. o. d. e. b. e. n. t. e. s. s. e. p. a. r. e. s. p. r. e. c. i. p. u. e. q. u. a. n. t. u. m. a. d. c. a. r. n. a. l. e. z. c. o. p. u. l. a. m. s. e. d. i. l. l. e. q. u. i. v. o. t. u. m. s. i. m. p. l. e. x. c. o. n. t. i. n. e. n. t. i. e. f. a. c. i. t. : n. u. q. pōt p. e. t. e. r. e. s. i. n. e. p. e. c. c. o. d. e. b. i. t. u. m. q. i. h. o. c. e. s. t. e. x. p. r. e. s. s. e. v. o. l. u. n. t. a. t. e. p. t. i. n. e. n. t. i. e. a. d. q. u. a. e. x. v. o. t. o. t. e. n. e. t. g. n. e. c. r. e. d. d. e. r. e. p. o. t. e. s. t. s. i. n. e. p. e. c. c. o. S. e. d. p. t. r. a. e. s. t. q. d. L. e. m. e. n. p. a. p. a. d. i. c. i. t. q. v. o. t. u. m. s. i. m. p. l. e. x. i. m. p. e. d. i. t. h. e. n. d. u. m. m. r. i. m. o. n. i. u. m. s. e. d. nō d. i. r. i. m. i. t. p. e. c. c. u. m. L. t. e. r. i. u. s. v. i. d. e. t. q. n. e. c. ē. t. v. o. t. u. m. s. o. l. e. n. n. e. d. i. r. i. m. i. t. m. r. i. m. o. n. i. u. m. p. e. c. c. u. m. q. i. s. i. c. u. t. d. e. c. r. e. d. i. c. i. t. A. p. u. d. d. e. u. m. nō m. i. n. u. s. o. b. l. i. g. a. t. v. o. t. u. z. s. i. m. p. l. e. x. q. v. o. t. u. m. s. o. l. e. n. n. e. s. e. d. m. r. i. m. o. n. i. u. m. a. c. c. e. p. t. a. t. i. o. n. e. d. i. u. i. n. a. s. t. a. t. v. e. l. d. i. r. i. m. i. t. g. c. u. m. v. o. t. u. m. s. i. m. p. l. e. x. n. o. n. d. i. r. i. m. a. t. m. r. i. m. o. n. i. u. m. n. e. c. v. o. t. u. m. s. o. l. e. n. n. e. d. i. r. i. m. e. r. e. p. o. t. e. r. i. t. S. v. o. t. u. m. s. o. l. e. n. n. e. nō a. d. d. i. t. i. t. a. v. a. l. i. d. u. m. r. o. b. u. r. s. u. p. r. a. v. o. t. u. m. s. i. m. p. l. e. x. s. i. c. u. t. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. s. z. v. o. t. u. m. s. i. m. p. l. e. x. e. t. i. a. m. i. u. r. a. m. e. n. t. o. s. u. p. u. e. n. i. e. n. t. e. n. o. n. d. i. r. i. m. i. t. m. r. i. m. o. n. i. u. m. p. r. a. c. t. u. m. g. n. e. c. v. o. t. u. m. s. o. l. e. n. n. e.

Votū solēne nihil habet quod non possit votū simplex habere: quod votū simplex posset habere scandalū cum possit esse in publico sic et solēne. sicut ecclesia possit et deberet statuere quod votū simplex dirimat matrimonium sicutum ut multa peccata vitarent. sed quod ratione votum simplex non dirimit matrimonium: nec solēne votum dirimit. **S**ed hoc est: quod ille qui facit votum solēne habet matrimonium spirituale cum deo: quod est multo dignius quam male matrimonium. sed matrimonium materiale plus sicutum dirimit matrimonium post sicutum. sed et votū solēne. **H**oc etiam probari potest per multas auctores qui in littera ponunt. **R**espondeo ob: ad. i. quod non est: quod votū ut ex dictis patet est quodammodo promissionis sicutus in deum et hominem. vñ cum sicutus bonafidei inter homines factus obliget ad necessarias obseruationes: multo fortius votū quo homo deo aliquid promittit in huiusmodi dicitur ad que votum se extendit. in illis autem ad que votū non se extendit obligatio voti non habet locū et ideo qui votū rite sicutum permittit mortaliter peccat: quod si deo cum deo inique frangit. **A**d. i. quod ob: quod illud quod votū sciendum impediret si prius esset etiam voto facto obligationem aufert. vñ cum de impossibili non possit esse votū ut dictum est. si aliquid fiat impossibile post voti emissionem quod prius erat possibile: obligatio voti quantum ad illud tollit: ut si quis diuice vouerit edificare ecclesiam quod postmodum proficere non possit paupertate supueniente: non obligat ex voto ad implendū. sed tamen in hoc distinguendum est dupliciter. Uno modo quod vel omnia facta sunt impotens: et tunc non tenet simpliciter ad hoc quod vouit: vel est factus impotens ad totum proficendum quous non ad partem: et tunc ad illud quod potest remanet obligatus. Alio modo distinguendum est: vtriusque ex sua culpa impotentia incurrerit: quod tunc ob recompen sare per penitentiam: vel non ex culpa sua: et tunc non tenet ad aliquam recompensationem. Illa ergo quod virginatatem vouit: si corrupta est quous non possit virginatatem reddere: tamen potest reddere continentiam: et ad hoc remanet obligata: et ulterius ad penitentiam lamentum: per quod virginatatem amissa deo recompensat: quod quod si non sit equalens simpliciter: est tamen equalens quantum ad reputationem dei qui non exigit ab homine ultra posse. **A**d. ii. quod ob: quod quous deliberatio sit causa variabilis: tamen rectitudo legis naturalis quod dicitur quod promittit deo esse seruandum est inuariabilis: et hoc dat necessariam obligationem voto. **A**d. iii. quod ob: quod sicut iuramentum quod viget in deteriori exitu non est seruandum: ita nec votum. **C**ontra istud dicit: In turpi voto muta decretum. quod votum non extendit se ad illicita vel minus bona ut dictum est. nec differt vtriusque tunc fuerit illicitum quam votum emissum est: vel postmodum illicitum fiat. **A**d. iiii. quod ob: quod illud quod sub conditione vouet: non vouet simpliciter et ideo non obligat nisi illa conditione extante. **A**d. v. quod ob: quod votum interpretatum obligat sic et votum oretum emissum. vñ si aliquis post tempus probationis in monasterio remanserit: obligat ex voto interpretatio: nisi forte propter aliquam causam fuerit sibi annus pro-

latus: vel consueverit aliquo prelati: quod tunc non facit votum interpretatum ultra annum stans: et talis quod interpretatum votum fecit ad tria vota religionis principalia in omni casu tenet: ad alias obseruationes quous transgressor ex dissimulatione prelatorum inducit quod dum videtur non corrigunt indulgere vident non vident obligari: et precipue si sunt simplices quod talia discernere sufficienter nesciant. **A**d. vi. quod ob: quod obligatio voti ex propria voluntate causatur. vñ si in vouendo prius cogitauit de religione intrando: et postea elegit tale religionem vel tale locum obligat simpliciter ad religionem. vñ si non potest in illa quam elegit recipi: ob aliam querere. Si autem primo et principaliter cogitauit de tali religione vel tali loco in voto suo intelligit hoc conditione: si illi volunt eum recipere: alio est indiscernendum votum. vñ conditione non extante non obligat. Si autem dubitet quod se in vouendo habuerit debet tutiore viam eligere: ne se discrimini committat. **A**d. vii. quod ob: quod si quis quous vouit puta se intraturus religionem intendebat se ad statum obligare: vel ad arbitrium alienum non potest ulterius differre etiam propter debita solueda: sed ille qui cum recipit tenet ea soluere. Si autem in vouendo de debitis cogitabat: probabiliter presumi potest quod non intendebat se obligare antequam de rebus suis disposuisset. quous autem timet rationabiliter perpetuum impedimentum tenet ulterius non differre. **A**d. viii. quod ob: quod per hoc res aliquid definit esse in potestate alicuius per quod transit in omnium alterius. promissio autem alicuius rei non transfert eam in omnium eius cui promittit: et ideo non ex hoc ipso quod aliquid rei promittit aliquis: definit res illa esse in potestate sua. cum ergo in voto simpliciter non sit nisi simplex promissio propter corpus ad continentiam deo seruanda facta: post votum simplex adhuc remanet homo omnia corporis sui: et ideo potest ipsum dare alteri. scilicet vxoris: in quod conditione matrimonii sacrum consistit: quod indissolubile est et pro hoc votum simplex quous impedit sicutendum quod peccat matrimonium sicutens post votum simplex continentie: tamen quod verus sicutus est: non potest matrimonium per hoc dirimi. **A**d. i. quod ob: quod votum est fortius vinculum quam matrimonium quantum ad illud cui fit et ad quod ligat: quod per matrimonium ligat homo vxoris ad reddendum debitum: sed per votum deo. ad continentiam tamen quantum ad modum ligandi matrimonium est fortius vinculum quam votum simplex: quod per matrimonium tradit actualiter vir in potestate vxoris: non autem per votum simplex ut dictum est. potest autem semper esse conditione possidendi: scilicet quantum ad hoc sicutum modo obligat votum simplex: sicut sponsalia. vñ propter votum simplex sunt sponsalia dirimenda. **A**d. ii. quod ob: quod preceptum prohibens matrimonium iter sanguineos non habet quantum ad preceptum dei vel ecclesie quod dirimat matrimonium sicutendum: sed in quantum facit quod sanguineos corpus non possit transire in potestate sanguineos: hoc autem non facit preceptum prohibens matrimonium post votum simplex: ut ex dictis patet: et ideo ratio non sequitur. ponitur enim per eam quod non est causa. **A**d. iiii. quod ob: quod ille qui contrahit matrimonium per verba de presenti

post votū simplex nō pōt cognoscere vxorē carna-
li sine peccō mortali: qz adhuc restat sibi facultas
iplendi continentie votū an m̄moniū summatum
ut ex dictis patet supra dist. xxvij. sed postq̄ iam
m̄moniū summatū est: est sibi factū illicitū nō
reddere debitū vxori exigenti: tñ ex culpa sua: et iō
ad hoc obligatio voti nō se extendit: ut ex dictis p̄
tñ o3 lamentū p̄nic recōpensare p̄ continentia n̄ ser-
uata. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄tum ad ea in q̄bus nō est
factus ipotens votū continentie fuare: adhuc post
tractum m̄moniū obligat ad seruandū: pp̄ qd̄
mortua vxore tenet totaliter continere: et qz ex m̄-
monij vinculo nō obligat ad debitū petendū: ideo
nō potest petere debitū sine peccō: q̄uis possit sine
peccō reddē debitū exigenti postq̄ obligatus est ad
hoc p̄ carnalē copulā p̄cedentē: hoc aut̄ intelligen-
dum ē siue m̄r petat exp̄sse siue interpretatue: ut
q̄i mulier verēcūda est et vir sentit eius voluntatē
de redditione debiti: tūc enī sine peccō reddē pōt: et
p̄cipue si ei timet de piculo castitatis. Nec obstat
q̄ nō sunt pares in m̄monij actu: qz quilibet pōt
hoc qd̄ suū est abrenūciare. Quidā tñ dicūt q̄ po-
teit et petere et reddē: ne nimis onerosū reddat ma-
moniū vxori semp̄ exigenti. sed si recte inspicatur
hoc ē exigere interpretatue. ¶ Ad. iij. qd̄nem dō: q̄
oēs dicūt q̄ votū solēne sicut ipedit p̄hendū: ita dī-
rimit m̄moniū p̄ctum. Quidā aut̄ assignant p̄
cā scandalū. sed hoc nihil est: qz etiā votū simplex
q̄nq̄ scandalū h̄z: cū sit q̄dammo publicū q̄nq̄.
Et p̄terea insolubilitas m̄monij est d̄ veritate vi-
te: que nō est pp̄ scandalū dimitteda. Et iō alij di-
cunt: q̄ hoc est pp̄ statutū ecclie. sed hoc etiā nō
sufficit: qz fm̄ hoc ecclia possit p̄rium statuere qd̄
nō videtur vep̄. Et iō dō cum alijs: q̄ votum solē-
ne ex sui nā h̄z q̄ dirimat m̄moniū p̄ctum: inq̄-
tum. s. homo p̄ ipm̄ amittit sui corpis ptatem: iō
illud ad p̄petuā continentia tradēs: ut ex dictis patz
et iō nō pōt ipm̄ tradere in ptatem vxoris matri-
moniū p̄hendū: et qz m̄moniū qd̄ seq̄tur tale
votum nullum est: ideo votum p̄dictum dirime-
re dī m̄moniū p̄ctum. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ votum
simplex quo ad oem̄ dī nō minus obligare q̄ solē-
ne in his que ad oem̄ spectant: sicut est separatio
a deo p̄ peccatū mortale: qz mortaliter peccat frā-
gens votum simplex sicut solenne q̄uis graui⁹ sit
peccatū frangere solenne: ut sic compatio in genē
accipiat: nō in determinata q̄titate reatus. s3 q̄tū
ad m̄moniū p̄ qd̄ homo homi obligat nō o3 q̄
sit equalis obligatōis etiā in genē: qz ad q̄dam ob-
ligat votū solēne et nō simplex. ¶ Ad. ij. dō: q̄ iu-
ramētū plus obligat ex pie eius ex quo sit obliga-
tio q̄ votū. sed votū solēne plus obligat q̄tuz ad
modū obligādū: inq̄tum actualiter tradit hoc qd̄
p̄mittitur: qd̄ nō sit p̄ iuramentū: et iō nō seq̄t rō.
¶ Ad. iij. dō: q̄ votū solēne h̄z actualē exhibitio-
nē pp̄ij corpis quā nō habet votū simplex ut ex

dictis p̄: et ideo rō ex insufficienti p̄cedit.

Ad quartuz sic p̄o

cedit: videt q̄ in voto n̄ possit fieri dispē-
satio. votū enī cōe minimū h̄z de rōne voti. sed in
voto cōi nullus pōt dispensare. q̄ nec in voto sin-
gulari. ¶ S. reddere vota est de lege nāli: qz q̄ nō
reddit mentis qd̄ est p̄tra legē nālem. sed null⁹ pōt
dispensare p̄tra mendaciū: aut p̄tra illud qd̄ ē de
lege nāli. q̄ nullus potest dispensare in voto. ¶ S.
p̄ dispensationē nō debz p̄termitti maius bonū p̄
minori bono. sed nō est digna ponderatio continen-
tis anime: ut dī in l. i. Sap. Quia p̄ p̄templatio-
rū qui signat p̄ Mariā est optima: qz ipsa optima
p̄tem elegit: ut dī Luc. x. q̄ ad minus in voto conti-
nentie qd̄ ad statū p̄templationis p̄tinet dispensa-
ri nō potest. ¶ Sed p̄tra: nullū votū est licitū qd̄
vergit in p̄fone piculum. sed pōt eē q̄ continentia ser-
uata vergat in piculum p̄fone. q̄ ad minus in casu
illo votū continentie pōt dispēfari. ¶ S. sicut mona-
chi tenent ad continentia: ita ad paup̄tatē et obedie-
tiam. sed pōt dispensari cū eis q̄tum ad votū obe-
diētie et paup̄tatis: ut p̄ in illis q̄ ad p̄latōes assu-
munt. q̄ et in voto continentie. ¶ Alterius videt q̄ q̄
liber p̄latus possit in voto dispensare. q̄libet enim
p̄latus ad hoc p̄stituit q̄ vtilitatē subditoz p̄ouē-
deat. q̄ si vtilitas subditoz req̄rat pōt dispensare.
¶ S. ex hoc aliquis pōt dispēfari in voto q̄ ē cō-
stitutus dispensator ministerioz dei. sed hoc cōpe-
tit cuilibet p̄lato. q̄ rē. ¶ Sed q̄: in corpore hūa-
no q̄dam sūt actōnes que solis p̄ncipalibus mem-
bris p̄ueniunt: et q̄dam etiā soli capiti. sed in ecclia
vicē capitis tenet papa: et vicē p̄ncipalium mēbroz
p̄lati maiores ut ep̄i. q̄ alique dispensatōes sūt q̄
solus papa pōt facere. ¶ Alterius videt q̄ nullum
votū possit cōmutari: Leuit. vlti. Nial qd̄ imola-
ri pōt dño nō pōt mutari nec in meli⁹ nec in peius
q̄ si sit votū licitum nō pōt mutari. ¶ S. si posset
mutari p̄cipue posset cōmutari in melius. s3 hoc
nō pōt: qz Ber. dicit de bene ordinatis mōasterijs
Nullus meo p̄silio egrediet desiderio artiozis vite
sine supioris licentia. q̄ rē. ¶ Sed p̄tra est: q̄ licet
semp̄ p̄ficē. q̄ pōt etiā votū in melius commutari.
¶ Alterius videt: q̄ pp̄ria auctē possit alius votū
p̄mutare: qz si aliq̄s post votū terre sancte voueat
religionē intrare: liberatus est si implet scōm: ut de
cre. dicit. sed pōt pp̄ria auctē religionē vouere. q̄ et
pp̄ria auctē pōt votū p̄mutare. ¶ S. ille q̄ fecit ali-
q̄ vota in in seculo: n̄ videt ad illa teneri postq̄ est
claustrū igressus ut q̄dam dicūt. sed potest pp̄ria
auctē ingredi claustrū. q̄ rē. ¶ S. votum t̄pale ex-
cedit a p̄petuo sola duratione. sed aliq̄s pōt pp̄ria
auctē p̄mutare votū t̄pale p̄grinationis in votū
p̄petuū religionis: ut dictū est. q̄ eadē rōne pōt mu-
tare pp̄ria auctē votū min⁹ diuturnū in votū diu-
turnius: sicut minoris p̄grinationis in maiorē.

Sed p̄tra: p̄mutatio est q̄dam dispensatio. sed nullus p̄t p̄p̄ia aucte disp̄sare i voto suo. q̄ nec p̄mutare. **R**̄ndeo d̄d: ad .j. q̄ōnez: q̄ circa hoc s̄t diuerse opiniones. Quidā enī dicūt: q̄ q̄libet votum p̄t p̄ platos eccl̄ie dispensationē h̄e p̄ libitū plati: q̄ ut dicit̄: in quolibet voto intelligit̄ p̄dit̄ onaliter volūtas plati superioris. s̄. pape: ad cui' dispensationē p̄tinēt actus subditoꝝ omniū: et ideo cū voluerit ille s̄mus platus poterit relaxare obligatōz votū: ut non teneat votū iplere: q̄ conditio nō extat: sed hoc nō v̄ b̄n dicit̄: q̄ q̄dam s̄t in q̄ bus est hō ita liber sui: q̄ ē p̄ceptū pape p̄t illa facē: sic p̄tinē et alia p̄silia diuina. v̄n absolute et sine p̄ditōe volūtat̄s alicui' plati p̄t alia vouere. Et iō alij dicūt q̄ nullū votū respicit dispensatōz s̄m q̄ dispensatio est iuris relaxatio: s̄ s̄m q̄ ē iuris declaratio: q̄ papa p̄t declarare hoc ius q̄ q̄n sit recōpensario maioris boni q̄ p̄t dimitti min' bonum ad q̄d se d̄ obligauit. s̄ hoc ē non v̄ verū: q̄ declarare ius nō est nouū ius facē: sed illud q̄d in iure erat manifestare. v̄n s̄m hoc nūq̄ p̄ dispensatōz voti fieret: nō contra ius q̄d erat p̄us contra ius: sed solus q̄d videbatur p̄tra ius et nō erat. Et ideo aliter d̄d: q̄ in voto p̄t disp̄sari ē s̄m q̄ dispensatio est iuris relaxatio ex aliqua legitima cā q̄ enī votum de illicito esse nō p̄t: nō aut̄ licz subtrahere alicui q̄d ei debetur: iō p̄ votum alicuius non p̄t fieri p̄iudicium suo plati quin d̄eat eius mandatis parere cum fuerit oportunū. v̄n si plati videat expedire aliqua rōnabili cā: vel pp̄ ipsū q̄d vouit: vel pp̄ alios: q̄ votum non seruet: p̄t eum ab obseruatione voti deobligare: q̄ als de iure obligatus erat. **A**d .j. q̄ d̄d: q̄ ad ea que cadūt sub voto cōmuni non solum obligat̄ aliq̄s ex voto: s̄ ex lege naturali et p̄cepto diuino: et iō ex pte ista ē: q̄ non possit habere dispensatōz sicut alia vota. **A**d .ij. d̄d: q̄ obseruare votū durante voti obligatione est de lege naturali: sed cessante obligatione voti nō est obseruatio eius de lege n̄ali: cessat aut̄ eius obligatio: v̄ ex se: ut q̄n seruatiū vergeret ad deteriorē exitum: et tunc p̄ declaratōz superioris si facultas petendi assit d̄z obseruatio voti p̄termitti: vel ex aucte superioris q̄ aliud magis necessarium iudicat: et in voto dispensat̄: nec tamē ex hoc homo mendaciū incurrit q̄ votum non seruat in tali casu: q̄ homo de futuris d̄z h̄e p̄as p̄ditōes adiūctas: vel explicite vel implicite: ut p̄ Jaco. v. **A**d .iij. d̄d: q̄ de voto p̄tinentie est duplex opinio. Quidam enim dicunt q̄ nullus p̄t dispensare: s̄ huiusmodi rō diuersa reddit̄ a diuersis. Quidā enī dicunt q̄ hoc ideo accidit: q̄ votum cōtinētie non p̄t p̄termitti sine hoc q̄ ad contrarium voti aliq̄s delabat: q̄d nūq̄ licet: sed votum paupertatis p̄t p̄termitti aliquo modo q̄ non directe crit cōtra votum: sicut cum aliquis h̄z pecuniā nō suo s̄z eccl̄ie nomine. sed hoc nihil ē: q̄ sic votum de ab-

stinendo aliqua die determinata a carnibus: non reciperet dispensatōz: aut votum de p̄grinatione q̄d est absurdum. Et ideo alij assignant aliam rōnem dicentes: q̄ hoc p̄uenit: q̄ votum cōtinētie non recipit recōpensatōz melioris eo q̄ non est digna ponderatio anime p̄tinentie: vel iō q̄ p̄ cōtinētia homo de domestico inimico triumphū caput: ut q̄dam dicunt: vel ideo q̄ p̄ religionē hō p̄fecte conformat̄ x̄po. vnde in voto p̄tinentie q̄d in voto religionis includit̄: et in alijs votis essentia libus religioni non p̄t dispensari: ut q̄dam dicūt. Sed hoc etiā non videt̄ sufficienter oīctum: q̄ bonum cōmune est multo melius q̄ bonum p̄uatiū pp̄ q̄d etiam homo interdum ab ocio sancte cōtemplationis remouet̄: que optima pars ē iudicio d̄i: Luc. x. ut cōmuni vtilitati p̄ximoz vacet: et ideo alij dicūt. p̄babilius: si cōmunis vtilitas tot' eccl̄ie: aut vnus regni vel puincie exposc̄t: posset p̄ueniēt̄ et in voto p̄tinentie et in voto religionis dispensari q̄tūcumq̄ esset solennizatū. nō enim p̄ votum p̄t se homo deobligare ab eo in quo tenetur alteri: ut oīctum est. vnde talis posset imminere necessitas: q̄ posset alicui iuste p̄biberi ne p̄tinentiam aut religionē voueret eadem necitate manēte. p̄t etiam in voto dispensari iam facto. S̄z rōnes in p̄rium facte nō recte p̄cedūt. **J**ō d̄d: ad .iij. q̄ bonū p̄tinentie est multo dignius q̄ salus corporalis: et iō piculum corporalis mortis nō est sufficiens rō: ut in voto p̄tinentie dispenset̄. v̄n etiā nō pec. at qui in tali casu ex̄ns q̄ p̄tinentia videretur verger̄ in piculum p̄sone: si p̄tinentia voueat: p̄t p̄t cum possit illi piculo p̄ alia remedia obuiari: sicut non peccat q̄ pp̄ aliq̄d opus virtutis se mortis piculo exponit. **A**d .v. d̄d: q̄ cū illis q̄ assumunt a statu religionis in statu platiōis nō dispensatur in p̄ncipalibus votis religionis: q̄ illa q̄ possidere vident̄: nō suo noie sed eccl̄ie possidēt. vnde nihil p̄ hoc p̄iudicat̄ voto paupertatis: nisi nec voto obediētie: q̄ obediētia respicit̄ statum p̄latōis i altero cui obedire tenet̄: et iō q̄ ille q̄ sub platiōe esse existit nō teneat̄ alicui obedire nō est ex hoc q̄ obligatio voti deficiat ex parte vouēns: s̄z q̄ subtrahitur platiō ex pte altera cui obedire tenebat̄. v̄n monachus q̄ abbati obediētia p̄mittit: si ip̄e fiat abbas nō tenet̄ obedire alteri abbati: q̄ iam si h̄z abbatē. **A**d .ij. q̄ōnem d̄d: q̄ plenitudo p̄tatis i dispensando residet p̄ncipaliter summū potestatem: alij autem participant de hac potestate q̄tūm eis concessum est: ut quia omnes ad vnum recurrere non possunt per inferiores dispensationē recipere possunt. vnde in votis illis que non de facili dispensationem recipiunt: nec frequenter s̄z raro sicut votum religionis: et alia huiusmodi vota perpetua: solus papa dispensare potest: in alijs autem temporalibus votis: sicut peregrinationum et ieiuniorum et huiusmodi p̄nt etiam episcopi dispensare

nisi aliqd hoꝝ sibi papa reseruauerit: sicut dispē
 satio i voto ire scē. ¶ Ad p̄mū q̄ dicendū q̄ nō
 q̄cqd vtile ē s̄dīto p̄t sibi p̄latū quēz adhibēi
 s̄z maioꝝa maioꝝib⁹ reseruānt: sic nō q̄libz medie⁹
 p̄tē cuiuslibet morbo occurrere: s̄z in piculosisib⁹
 morbis pitiores medici req̄runt. ¶ Ad 2^m dō q̄
 q̄uis oēs sint dispensatores misterioꝝ dei: nō tū
 eglī: 7 iō nō oꝝ q̄ oēs in oibus dispēfate possint
 Ad tertiā q̄one dicendū q̄ inī cōmutatōꝝ voti 7
 dispensatiōem hoc interest: q̄ q̄n votū cōmutat
 vouens absoluit ab vno 7 ligat ad aliud. s̄z q̄n i
 voto dispēfat: simplicit̄ a voto absoluit sine h⁹
 q̄ ad aliud liget. vñ min⁹ ip̄orat voti cōmutatio
 q̄ dispensatio: 7 iō cū ex cā rōnabili i voto dispē
 fari possit: p̄t ēt votū cōmutari: vñ q̄ illud i qd
 fict cōmutatio ē meli⁹: vel q̄ ē minus piculosū.
 ¶ Ad p̄mū dō q̄ aial imolatiū ex ip̄o voto de
 stinabat ad cultū dei: 7 iō iā quodāmo sc̄m erat
 7 p̄t hoc nō poterat ad cōes vsus dūduci. Et fili
 ter etiā nūc si aliq̄s vouet religionē intrare: non
 p̄t aliū ponē loco sui in religionē: sicut etiā si vo
 uet ire in iram sc̄am nō p̄t aliū loco sui mittere
 nisi p̄ dispensatiōem sup̄ioris. secus aut̄ est i alijs
 votis in q̄bus p̄sona determinata nō destinat ad
 sp̄alem cultū dei. ¶ Ad 2^m dō q̄ Ber. loq̄t cōsu
 lendo: q̄ q̄nq̄ ex anīmi leuitate q̄dā ad statū ali
 um trāseut sub specie artioꝝ vite: 7 iō tutius est
 q̄ fiat p̄silio 7 licentiā sup̄ioris p̄lati: p̄cipue si nō
 credat q̄ ip̄se impedimentū irrōnabile p̄stet. ¶ Ad
 q̄rtā q̄onē dō q̄ in cōmutatōe ē q̄dā p̄tract⁹ qui
 nō p̄t p̄fici sine p̄sensu vtriusq̄ p̄tis: vñ cū hō p̄
 votū deo se obliget nō p̄t fieri imutatio voti: nī
 si inuēniat p̄sensu ei⁹ q̄ vicē dei gerit in trā. s̄ p̄
 lati: nisi forte vnū votū ab alio includat. 7 q̄ vo
 tū religionis includit oīa alia vota: tū rōne p̄pe
 tuitatis: tū rōne obedientie qua hō voluntatem
 suā deo tradit: p̄ quā sui 7 oīum oīs eē p̄t: ideo
 ille q̄ aliqd votū tpale fecit p̄t nō req̄sita alicu
 ius p̄lati dispensatiōe religionē intrare: nō obstāte
 voto p̄cedente qd̄ igressū religionis impediret: pu
 ta p̄grinatōis vel alicuius h⁹ mōi. si aut̄ duo tpa
 lia vouit quoz vtrūq̄ ē alteri cōpossibile: debet
 vtrūq̄ seruare: nisi forte auctoritate sup̄ioris mi
 nus votū p̄cedēs i maius sequēs cōmutauēit. Si
 aut̄ sc̄dm votū sit oīno incōpossibile p̄mo: debet
 seruare mai⁹: 7 de minoꝝi fm̄ arbitriū p̄lati satis
 facere. ¶ Ad p̄mū dō q̄ votū terre scē obligat ho
 minē ad fuiendū deo tēporali: 7 q̄tum ad deter
 minatū tps: sed votū religionis q̄tum ad oīa et
 fm̄ oē tēpus: 7 iō q̄dāmō ē ampliatio voti mag
 q̄ cōmutatio. ¶ Ad 2^m dō q̄ q̄ p̄ introitū reli
 gionis hō moris p̄t: vite: iō illa vota que vouit
 in seculari vita explēda nō tenet exoluere ex quo
 religionē intrat: 7 p̄cipue q̄ singularitas i religio
 nib⁹ ē piculosa: 7 on⁹ religionis adeo grauat q̄ nī ma
 net eadē facilitas ad obseruandū votū: q̄ in secu

lari vita erat: tñ quidā dicunt q̄ debet p̄lato suo
 exponere: 7 ille p̄sari p̄ditōib⁹ persone: 7 voti po
 terit cū eo dispēfate. sed fm̄ alios hoc nō exigit:
 q̄ ex ip̄sa vi voti religionis a p̄orib⁹ votis ē abso
 lutus rōibus dictis. ¶ Ad 3^m dō q̄ p̄petuū vo
 tū respicit oē tps: 7 iō nō manet aliqd tps p̄ cūis
 expletionez q̄ possit aliud votū tpale ipleri: sicut
 manet tps ad implēdū votū mai⁹ diuturnū post
 votū min⁹ diuturnū: 7 p̄t hoc nō ē sille.

AD quintū sic pro

cedit. videt q̄ virginib⁹ vouentib⁹ p̄tinē
 tiā nō obeat sp̄ale velū p̄ alijs que p̄tinētiā voue
 rūt 7 corrupte sūt: q̄ tā v̄ginitas q̄ p̄tinētie vo
 tū viris 7 mulierib⁹ cōia sunt. s̄z viri in v̄ginitate
 continentia vouētibus nihil aliud datur q̄ alijs
 q̄ v̄ginitatē pdiderūt. s̄ nec v̄gines debent p̄ alijs
 speciale velū accipere. ¶ Preterea: signa in nouā
 lege non sunt inania sed fructuosa: q̄ sacramen
 ta noue legis grām p̄ferunt. sed virginalē velum
 nō videt esse fructuosum: q̄ grā nō p̄fert in ip̄so:
 als esset sacramentum: 7 deberet corruptis dari:
 que etiam indigent auxilio gratie ad continētiāz
 p̄seruandā. ergo videtur q̄ virginibus nō debeat
 tur aliquod velum speciale p̄t alijs. ¶ Preterea
 p̄secratio q̄ adhibetur viris in susceptione ordi
 nis est maior q̄ illa que adhibetur mulieribus in ve
 latione. sed consecratio ordinis non exigit virgi
 nitatem in consecrato: ergo nec mulieris velatō.
 ¶ Preterea: nullus debet pro pena quaz sustinuit
 iterum puniri. sed aliquando mulieri p̄ pena in
 fertur q̄ corrupat: sicut pater in his que omni
 no per violentiam corrupunt. ergo non debet
 talibus ad minus virginalē velum denegari.
 ¶ Preterea: quandoq̄ si virginalē velum corru
 pte denegatur sequit scandalum astantiū: 7 peri
 culum homicidij: sicut cū aliqua est occulte cor
 rupta: ergo videt q̄ saltem in tali casu virginalē
 velum alijs q̄ virginib⁹ dari debeat. ¶ S̄z cōtra
 in officio ecclesie non decet esse aliquam falsitatē
 sed in toto officio quo velantur virgines sit men
 tio de carnis integritate: ut patet diligenti inspicie
 ti: ergo nō debet velum virginalē corruptis dari.
 ¶ Preterea: p̄ velationez mulier quodāmo chri
 sto desponsat: qui est dignior q̄ pontifex aliquis
 veteris legis. sed in veteri lege pontifici non lice
 bat aliquam nisi v̄ginem desponsare. ergo nō oꝝ
 aliq̄ nisi virgo velari. ¶ R̄ndeo dō: q̄ ea q̄ corpora
 liū in ecclesia agunt signa sūt sp̄ialiū. s̄z q̄ corpo
 rale signū nī sufficient̄ rēp̄sētare p̄t sp̄iale signū:
 tum: oportet q̄nq̄ q̄ ad eandē rem sp̄ialē signā
 dā plura signa corporalia aptent. ¶ D̄rimoniū ē
 sp̄iale chusti 7 ecclesie hēt 7 secūditatē p̄ quam
 regeneramur in filios dei: 7 incorruptōem: quia
 ch̄ristus elegit sibi ecclesiā nō h̄ntem maculā aut
 rugā: aut aliqd h⁹ mōi: vt d̄ Eph. vi. vñ d̄ Cori.

f

2. Despondi vos vni viro vginē castā exhibē chris-
 sto. sed corporalis fecunditas itegritatē carnis non
 patit: et iō oportuit diuersis signis representari spi-
 rituale coniugū christi et ecclesie: q̄tum ad secundi-
 tatē: et q̄tum ad integritatē. sic ḡ p̄ matrimoniū
 carnale representat matrimoniū spūale: q̄tum ad
 fecunditatem: ita oportuit aliqd esse qd̄ representa-
 ret pdictum spūale matrimoniū q̄tum ad casti-
 tate. et hoc fit in velatōe vginum: sicut p̄ oia q̄
 ibi pferunt et gerunt ostēdit. et ppter hoc sol' ep̄s
 cui cura ecclesie cōmittit vginē desponsat velan-
 do nō sibi s; christo. q. sponsi paranymp̄ et ami-
 cus. et q̄ itegritatis significatio plene pot̄ eē in cō-
 tinentia vginali. s; in cōtinentia vginali ē semiple-
 na: ppter hoc ēt viduis dat aliqd velū: nō q̄dem
 cū illa solennitate qua vginibus dat. ¶ Ad p̄m ḡ
 dicendū: q̄ ecclesia in matrimonio spūali se h; vt
 sponsa: christus autē ut sponsus. p̄ votū at̄ p̄tinen-
 tie aia christo desponsat: vñ nō cōpetit ut hec de-
 sponsatio significet i viro: sed i muliere tm̄. ¶ Ad
 2m̄ dicendū: q̄ in consecratōe vginum: sic et in vn-
 ctione regū et i alijs h' mōi benedictiōib' gratia
 dat: nisi sit impedimentū ex pte suscipiētis: s; tñ hu-
 iusmōi sacra nō dicunt: q̄ nō sūt instituta ad cu-
 ratōem morbi pcti sic alia sacra. ¶ Ad 3m̄ dō: q̄
 in ordinis susceptōe non p̄secrat aliqs in sponsū
 sed in ministrū sponsi. vñ nō requirit vginitas ad
 significandū itegritatem spūalis m̄imonij: sic re-
 qui rit in velatōe eius q̄ p̄secrat in sponsā. ¶ Ad
 q̄rtū dō: q̄ ille que p̄ violentiā corrupunt: si nullo
 mō p̄sentiat vginitatis gloriā q̄ ad deū nō pdūt.
 s; q̄ valde est difficile q̄ in tali delectatōe aliquis
 placētē motus nō insurgat. iō ecclesia q̄ d̄ iterio-
 ribus iudicare nō pot̄: cū exteri' corrupta sit: eam
 int' vginē nō velat. vñ Leo papa dicit: Ille famu-
 le dei q̄ integritatē pudoris opp̄ssione barbarica
 pdiderūt: laudabiliores erūt i hūilitate et v̄cūdia
 si se incōtaminatis nō audeant copulare vginib'.
 ¶ Ad q̄ntū dō: q̄ nullo mō ille q̄ sunt corrupte
 occulte: siue a viris siue alio mō sūt velande: q̄a
 pp̄ vitandū scandalū nō d̄bent ecclesie sacra uel
 sacramentalia variari. S; sic q̄dam dicūt q̄ pot̄
 aliq̄ cautela adhiberi ad vitandū scandalū: ut sc; z
 illa q̄ nō sūt de s̄ba vginalis veli: ut accensio cāde-
 larū et alia h' mōi fiant: mutatis occulte his que
 sūt de s̄ba vginalis veli: puta vt q̄ nomen virgini-
 tatis in castitate variet.

¶ Ad II.

Unde queritur

Que scandalo. Et circa hoc q̄runē
 quatuor: p̄mo quid sit: sc̄do vtrū sit
 pctm̄: tertio q̄bus cōpetat: q̄rto q̄
 sunt dimittēda ppter scandalū.

Primum sic proce-

dit: videt q̄ iconueniē assignet diffinitō

scandali que sumit ex glo. Mat. xviij. sup illud
 Ne mūdo ab scādali. s. Scādali est ocm̄ v̄l sc̄m̄
 min' rectū p̄bēs alijs occasionē ruine. scandalū
 .n. diuidit in actiū et passiū. s; hec diffiniō p̄
 p̄uere scādalo passiuo: ḡ n̄ p̄uertit cū diffinito et
 sic ē icōpetēs. ¶ Nū. xxxi. sup illud: Ulciscē
 pus filios isrl' et. d̄ q̄ scādali ē: cū recte ābulāri
 deceptio s̄mittit ad ruinā. sed nō oē ocm̄ v̄l sc̄m̄
 minus rectū est deceptio. ḡ scādali diffinitio ē in
 cōpetenti assignata. ¶ Sc̄. sic pctm̄ ois et operis
 pot̄ alteri p̄stare occasionem ruine: ita et peccatū
 cordis: p̄cipue q̄n̄ p̄ exteriora signa i noticiā alio-
 rū pdit. s; in diffinitione p̄missa tangit pctm̄ ois
 et operis: nō at̄ cordis. ḡ iconueniē assignatur.
 ¶ Sc̄. occasio significat cām p̄ accidēs. s; etiā bo-
 nā interdū p̄ accidēs sunt ca maloz. ḡ nō solūz
 dictū vel sc̄m̄ minus rectū p̄bet alteri occasionez
 ruine: sed etiā si sit rectūz debet dici scandalum.
 ¶ Sc̄. Ela. viij. d̄ de christo: Erat in lapidez et in
 petra scandalū. sed in christo nō fuit aliqd minus
 rectū. ḡ nō ē d̄ rōe scādali q̄ sit aliqd min' rectū.
 R̄. n̄deo dō: q̄ scandalū nomen grecū est: et impa-
 ctione significat in latino: q̄ q̄dem p̄pe d̄. in cor-
 poralibus: in spūalibus autē transūptiue: vñ o; z
 q̄ spūale scandalū de quo loq̄mur sumat̄ ad s̄llā
 tudinē corporalis impactōis: q̄ q̄dē non fit nisi am-
 bulanti aliqd in via obijciat qd̄ ei sit occasio ca-
 dendi et si non cadat. nihil at̄ ab alio sc̄m̄ ē natū
 casuz facere ei' qui in via dei ābulat: nisi sit aliqd
 min' rectū in noticiā ei' p̄cedēs vel v̄bo vel sc̄o: et
 iō d̄ictū vel factū minus rectū est id ad quod spi-
 rituali sit impactio: et occasio alteri ruine: cui
 quo nō p̄sistit scandalū. ¶ Ad p̄mū ḡ dō: q̄ sic in
 corporali impactōe est duo p̄siderare. s. ipsā ipa-
 ctōem cadentis: aut eius q̄ ad casū disponit: et illō
 ad qd̄ sit impactio qd̄ d̄i obex: ita et in spūali: et
 vtrūq; nomen scandalū accipit: sed nō vniūoce: s; si
 cut et fides d̄ ipsa res credita et actus credēdi. ipsa
 ḡ spūalis impactio q̄ aliquis ad casum disponit d̄
 scandalum passiū: s; obex spūalis ad que sit im-
 pactio d̄ scandalū actiū: et sic diffinit h' scanda-
 lū: q̄ ex dicto vel sc̄o minus recto aliqs ad ruinā
 disponit. ¶ Ad secundū dō: q̄ tunc aliqs p̄ se lo-
 quēdo pctm̄ aliqd facit q̄n̄ ex itentiōe opat̄: et nō
 q̄n̄ p̄ter itentiōem eius pctm̄ accidit: sic p; in bo-
 micidio casuali: et iō tunc p̄pe aliqs scandalū facit
 q̄n̄ ruinā p̄ximū p̄curare intendit. q̄cūq; autē ad
 peccandū iducit decipit: q̄ ois malus ignorans: ut
 p̄hs dicit in 3' eth: et iō vbiūq; est scandalū per se
 loquendo ocm̄ vel factū minus rectū est deceptō
 q̄dā q̄ submittit ambulāri ad ruinā. Uel dō: q̄ d̄
 eē deceptio inq̄tum ē deceptōis occasio vel ca: q̄
 ois peccās decipit: ut dictū est. ¶ Ad 3m̄ dicendū:
 q̄ spūalis obex q̄ scādali d̄ o; q̄ i via ābulanti
 obijciat: qd̄ sit d̄ in noticiā ei' venit. pctm̄ at̄ cor-
 dis in noticiā alterius venire n̄ potest: nisi p̄ signa

aliq; que reducunt ad peccatū oris vel opis: et id
in diffinitōe scandalī ponit tñ dictū vel factū mi
nus rectū: et nō fit mentio de pctō cordis. ¶ Ad
q̄rtum dō: q̄ occasio nō sp̄ noiat cām p̄ accidens
sed q̄nq; cām p̄ se insufficientē: et sic in diffinitōe
p̄missa sumit. pctm̄. n. non pōt hēre ab exteriori
aliquā cām sufficientē: eo q̄ voluntariū ē: s; pōt
hēre aliquā cām inducentē: que q̄dem cā q̄nq; p̄
se nata est inclinare ad pctm̄: vel ex suo genē: vel
ex intentōe alicui p̄ponētis eā ad h̄ q̄ aliq; idu
cat ad pctm̄: et tūc illud dī dare occasiōē ruine.
q̄nq; aut p̄ accidens aliq; inclināf ab aliq; i pctm̄
q̄d de se nō ē natū inclinare in illud: sic etiā in cor
poralibus aliq; in via plana ipingit et cadit: et tūc
dī ipsemet sumē occasiōē ruine nulla sibi occa
sione ab extēiori data: s; talis cā ruine nō pōt scā
daluz noiarī: q; cause nō q̄nq; noia fortiant ex p̄
se effectibus: nūq; tñ ab his q̄ p̄ accidens eueniūt
noiarī p̄sueuerūt. ¶ Ad q̄ntū dō: q̄ christus nō
dī eē petra scandalī q̄si p̄ se scādali cā: q; ipse non
dedit alicui occasiōē scādali: s; dī eē in petra scā
dali: ita q̄ p̄positō nō ordinē cause: s; p̄secutiōem
ip̄ortet: q; ex his q̄ christus fecit p̄secutiō est scāda
lū iudeorum.

Ad secundū sic proce

dit: videt q̄ scādali nō sit pctm̄ sp̄. nullū
enī necessariū ē peccatū. sed necesse est vt veniant
scandala: vt dī Mat. xvij. q̄ scandalū nō ē pctm̄
¶ S. oē pctm̄ est ex diaboli incentiuo: nō ex pie
tatis affectu. s; Mat. xvj. vbi dī Petro: Uade re
tro me sathanas: scādali mibi es. dicit glo. Error
apli ex pietatis affectu venit pot̄ q̄ ex incentiuo
diaboli. q̄ nō oē scādali est pctm̄. ¶ S. Hiero.
dicit: Parū distat in vicio scandalizare et scāda
lizari. sed scandalū passiuū: vt vī pōt esse sine pec
cato: sic et i p̄actio corporalī q̄nq; ē sine casu. q̄ et
scandalū actiuū pōt eē sine pctō. ¶ S; dō: omne
dictū vel factū minus rectū est pctm̄. s; scandalū
est h̄ moi. q̄ rē. ¶ S. Nūi. xxxj. dī in glo. lōge gra
uius peccatū ē dare pcti cām: q̄ peccare. s; q̄cūq;
scandalizat dat cām peccādi. q̄ peccat. ¶ Alterius
vī q̄ non sit speciale peccatū: q; fm̄ p̄m̄ in q̄nto
Ethi. Ois sp̄alis iniustificatō q̄nq; iuenit sepe
ab oibus alijs iniustificatōib; . s; scādali nō inue
nit sepe ab alijs pctis: q; sp̄ est dictū vel factū
min; rectū. q̄ nō ē sp̄ale peccatū. ¶ S. fm̄ quodli
bet gen; peccati p̄tingit aliq; dēni vel sc̄m̄ minus
rectū p̄bens occasiōē ruine. s; hec est diffinitio
scandalī. q̄ scādali nō est aliquod sp̄ale peccatū.
¶ S. q̄cūq; peccat corā alio scandalizat. s; corā
alio peccare n̄ addit supra pctm̄ simplicit̄ aliqua
differentiā specificā: s; circūstantiā q̄ndaz: sic nec
occulte peccare. q̄ scandalū nō est sp̄ale peccatū.
¶ S. agens p̄portionat patienti. sed scandalum
passiuū non est sp̄ale pctm̄: q; q̄cūq; pctō aliq;

ruat exemplo alterius scandalū pati dī. q̄ nec scā
dalū actm̄ est sp̄ale pctm̄. ¶ S; dō: p̄tingit pecca
re in se: in deū: et in p̄ximū. s; scandalū est pctm̄ i
p̄ximū. q̄ ē in sp̄ali genere pcti. ¶ S. malū dicit
aliq; q; nocet fm̄ Aug; . s; scandalū h; sp̄alem
rōnem nocenti. q̄ ē sp̄ale peccatū. ¶ Alteri vī
dēf q̄ scandalū sp̄ sit mortale pctm̄: Mat. xvij.
sup̄ illud: Ne mudo a scandalis. dicit glo. Immū
net eterna dānatio inundās p̄p̄ scandala. s; eter
na dānatio nō debet nisi p̄p̄ peccatum mortale.
q̄ scandalū sp̄ ē peccatū mortale. ¶ S. vita sp̄ial
est dignior q̄ corporalī. s; q̄ subtrahit alicui vt
tā corporalē mortaliū peccat. q̄ et q̄ scandalizat: cū
subtrahat sp̄ialez vitā inducens alterū in ruinā.
¶ S; dō: scandalū est dictum vel factū min; rectū
p̄bens alteri occasiōē ruine. s; et peccatū veniale
est h̄ moi q̄nq;. q̄ scandalū q̄nq; ē peccatū venia
le. R̄ndeo dō ad p̄mā gōnem: q; duplex est scan
dalū. s. actiuū et passiuū: vt ex dictis p̄. passiuum
q̄dem scādali sp̄ peccatum est: q; ille scandalum
patit qui aut a via dei cūct: aut saltes in via re
tardat: quod non potest eē sine mortali vel venia
li pctō. actiuū etiā scandalū semp̄ est peccatum:
q; scandalum actiuū semp̄ ē aliquid quod q̄ntū ē
de se natum est inducere alterū ad peccādū: et ta
le semp̄ aliquā inordinatiōem h;: vel ex genere
actus: vel saltē ex circūstantijs p̄sone loci et t̄pis.
et id semp̄ ē pctm̄. s; q̄nq; scandalū actm̄ pot̄ eē
sine peccato alicuius scandalū patiēt: q̄n. s. aliq; q̄
q̄ntū ē de se dat occasiōē ruine: s; alius non ru
it. q̄nq; etiāz ecōuerso est scandaluz passiuū sine
pctō alicui facietis scandalū: vt q̄n aliq; sibi su
mit occasiōē ruine: ex eo q̄d ab altero nō inordi
nate sit. ¶ Ad p̄mū q̄ dō: q; duplex est necessitas
vna absoluta siue aliq; sit necessariū p̄ seipsum:
sic necessariū est deū eē: siue ex coactōe alicui cau
se exterioris: sicut violentū dī necessariū: et sic nō
est necessariū scandala euenire. Alia est necessitas
p̄ditionata: q̄ n̄ repugnat volūtario: et sic necesse
ē scandala euenire necessitate p̄ditionata ex trib;
¶ Primo ex ipsa p̄scentia et p̄destinatiōe diuina: si
cut dicimus: necesse est hoc esse si deus p̄uidit: et
talī necessitas non repugnat libertatis arbitrio:
vnde sup̄ hūc locū dicit Chryso. cū dī: necesse nō
sp̄ontaneū p̄tatis destruit: neq; libertatē electōis
nō igit p̄dictio eius scandala inducit: neq; q; p̄
dixit hoc sit: sed q; futurū erat: p̄pter hoc p̄dixit
scōo ex inclinatiōe fomitis: sicut etiā dicitur q; ne
cesse est peccare venialit̄: q̄uis sit possibile singla
venialia peccata vitare. tertio ex vtilitate p̄sequē
te quā de; ex scandalis elicit: sic oia vtilia dicunt
necessaria. ¶ Ad secundū dō: q; h; illā glo. videt
q; Petrus nō peccauerit volēs passiōē christi i
pediri: q; passio christi poterat et placere lauda
bilis: et displicē fm̄ diuersa: et tūc scandalū sumit
large p̄ quolibet ipedimento alicui p̄sinto in via

aliqua: quā psequi intendit. ¶ Ad tertium dō: q̄ p se loquēdo scandalū actiuū est maior peccatus q̄ passiuū: q̄ in vnoq̄ genere cā est potior: effectu tñ aliqui pot̄ esse maior passiuū q̄ actiuū: qñ aliq̄ maioris ruine occasione sumit q̄ sibi def: sic etiā qñq̄ est passiuū pctm̄ sine pctō agētis. Qd̄ autē Hiero. dicit intelligendū est q̄tū ad genus peccati: 7 nō q̄tū ad q̄tū reatus: 7 tñ alia ppositio falsa est. s. q̄ scandalū passiuū nō sit pctm̄: q̄ ipsa ipactio spūalis q̄dam pctm̄ est: inq̄tūz ē q̄dam retardatio a via dei: 7 q̄uis dicat passiuū scandalū: nō tñ est oīno passio: s̄ quedā actio: q̄ enī nō pot̄ sufficiens peccati cā ab exteriori p̄beri alicui: q̄si cogens ipsū ad peccandū: ille q̄ scandalizaf cooperat agenti: 7 iō peccat. ¶ Ad scōaz qōnem dō: q̄ actus aliq̄s deīminat ad speciē motus duplici. vno mō ex pte obiecti: sic fornicatio ex h̄ q̄ ē circa delectabilīa tact̄: 7 hec deīminat est malis: 7 respicit hitum elicientē actū: alio mō ex pte finis: 7 hec ē formalis specificatio: 7 respicit hitū imperantē. Lōtingit at̄ qñq̄ q̄ ad eandē speciē deīminat actus ex vtraq̄ pte: sic qñ aliq̄s act̄ ad eodē hitū elicit 7 imperat: vt cum q̄s fornicatur p̄p̄ delectatōem: qñq̄ aut̄ ex vtraq̄ pte deīminat: s̄ ad diuersas spēs: vt qñ act̄ ab vno habitu elicit: 7 ab alio imperat: sic cuq̄ quis fornicat p̄p̄ lucrū: deīminat enī ad spēm luxurie ex obiecto s̄ ad spēm auaricie ex fine: nō tñ sūt ibi duo pctā s̄ vnu pctm̄ duplex: cū sit vnus actus. qñq̄ etiā euenit q̄ aliq̄s actus nō deīminat ad aliquā certā spēm ex pte obiecti: s̄ ex pte finis: eo q̄ h̄ deīminatū habitū a quo iperat: s̄ non a quo eliciat sic edificare p̄ximū: quē actū charitas non elicit: q̄ nō est elicit nisi interior: act̄ p̄ quos non fit edificatio: s̄ iperat eū 7 ab alijs v̄tutib̄ elicit materialit̄: nō determinate ab aliq̄: s̄ ab oibus: quia charitas oibus imperare potest. 7 q̄ scandalum actiuū est peccatū oppositū edificationi p̄ximorum: iō malit̄ loquendo ex parte materie 7 habitū elicientiū non est spāle peccatū: s̄ solū loquēdo formalit̄ ex parte finis 7 habitus imperatiōis: q̄ est hitus charitati opposit̄. s. vitium odij: 7 ideo qñ aliq̄s oīm vel factū min⁹ rectū facit: intendēs oī causationem ruine p̄ximo p̄stare: spāle pctm̄ scandalizādo cōmittit. Si at̄ p̄ter intentōem suā accidat non erit scandalū actiuū speciale peccatū: tñ erit circūstantia quedāz peccati: eo q̄ sic quilibet actus virtutis h̄ ordinē ad finem charitatis etiā si actu nō ordinē in finē illū: 7 sic h̄ aptitudines ut impetur a charitate: ita quodlibet pctm̄ q̄tūz ē de se h̄ ordinē ad p̄ximū finē: etiā si ille finis nō intendat ab agente. ¶ Ad p̄mū q̄ dō: q̄ peccatus scandalū actiuū inuenit qñq̄ separatū ab oī alia spē pcti: qd̄ p̄sistit in actu exteriori: ut qñ actus exterior de se nō esset pctm̄: nisi inq̄tūm p̄ quandā similitudinē peccati: quā h̄ natū ē dare occasionē rui-

ne in manifesto factū: sic comedere idolotrophicū 7 iō etiā in diffinitione scandalū nō dicit̄ dicit̄ vel factū puerfum: sed minus rectū. 7 sic patet q̄ obiectio p̄cedit ex falsis. ¶ Ad scōm dō: q̄ ratio illa p̄cedit ex pte elicientiū hitū: 7 non ex parte hitus imperatiōis. ¶ Ad tertium dō: q̄ hec circūstantia corā alio nō addit peccato ex sui rōne nouam spēm: sed ex fine ad quē p̄ talē circūstantiā ordinabilis est: vñ ē peccare in occulto non trahit pctm̄ ad aliam spēm: q̄ p̄ hoc nō recipit ordinē in alii finem. ¶ Ad q̄rtū dō: q̄ ille q̄ scandalizaf: 7 agit 7 patit̄: actio at̄ sua non p̄tinet ad genus scandalū sed ad aliud quodcūq̄: sola aut̄ passio sua p̄tinet ad genus scandalū. 7 q̄ nullus peccat fm̄ q̄ patit̄ sed solū fm̄ q̄ agit: iō scandalū passiuū nō ponit speciale peccatū: sic scādalu actiuū: qd̄ ex ipsa actio ne ad genus scandalū p̄tinet. ¶ Ad tertiam qōz dō q̄ duplex est scandalū: vt dcm̄ est. s. actiuū 7 passiuū: 7 vtrūq̄ est qñq̄ veniale: qñq̄ mortale peccatū. passiuū quidem mortale peccatum est qñ aliquis ex pctō alterius i pctm̄ mortale ruit: siue sc̄m̄ agentis sit bonum: siue indifferens: siue malū: mortalis aut venialis peccati. sed veniale pctm̄ est qñ aliquis ex facto alterius quocūq̄ nō ruit: sed disponit ad ruinā: sicut qui impingit disponitur ad casum: etiā si non cadat: vñ glo. Ro. xiiij. Scandalū p̄tristatōem nominat. sed actiuū scandalū potest accipi duplici: vno mō formalit̄ qñ .s. est spāle peccatū: ex hoc q̄ intendit alii scādalizaf: 7 sic si intendat p̄ximū inducere in peccatum mortale mortaliter peccat. si autem intendat inducere ad aliquod veniale: peccat venialit̄: q̄tūm p̄tinet ad rōnem scandalū: quia si intendat ducere in peccatum veniale per actum mortalis peccati: peccaret mortaliter: sed hoc accideret scandalo. alio modo materialiter: quando est circūstantia peccati: quia non intendit p̄ximū nocumētū: 7 tūc idē iudiciū ē d̄ scādalo: 7 de actu q̄ aliquis scandalizaf: qui qñq̄ ē veniale: qñq̄ mortale peccatum: nisi forte esset veniale aut indifferens habens similitudinē mortalis peccati. tunc enim scandalum actiuū esset peccatum mortale: cum ex aliquibus circūstantijs concurrentib̄ ex q̄bus estimari p̄babiliter possit q̄ infirmi aspicientes peccaret mortaliter. ¶ Ad p̄mū q̄ dō: q̄ dñs loquitur de scandalo actiuo: quod est pctm̄ mortale. ¶ Ad scōdū dō: q̄ ille qui scandalizaf non aufert semper vitam spūalem: q̄ qñq̄ factū ei⁹ nō ē natū inducere in pctm̄ mortale: 7 si alius quis ēt ex h̄ p̄ culpā suā in pctm̄ mortale ruat: 7 p̄terea q̄ aufert vitam corporalē: dat sufficientē causā mortis. s̄ q̄ scandalizaf nō dat sufficientem causā mortis spūalis: ut dictum est.

Ad tertium sic procedi
tur: videt q̄ scandalū passiuū non sit tñ

puffilloz: christus. n. puffillus no fuit: sed pfectissi-
 mus. sed christus passus fuit scandalum a Petro
 cui dixit: Scandalum mihi es. Matth. xvi. g. 7c.
 ¶ N. nullus pot amare: nisi aliqis amet. g. nullus
 pot scandalizare: nisi aliqis scandalizet. s. ille qui
 cora pfectis viris peccat: scandalizat non alios q
 videntes. g. pfecti scandalizant: r sic no solu pufil-
 li. ¶ S. et pfecti interdū venialit peccat. s. qnqz
 veniale peccatū ē scandalū. g. etiā pfecti scandalizan-
 tur. ¶ S. 3. ē q dñs Mat. xvij. vbi loquitur de
 scandalo: non facit mentioez: nisi de scandalo pu-
 filloz. g. ipsi soli scādalizant. ¶ S. apls Ro. xij.
 vbi dicit de scandalizat: q pscia eoz cū sit infirma
 polluit. sed pfecti no hnt psciam infirmam. g. 7c.
 ¶ Lterius vī q ē pfectis cōpetat scādaliū actiuū
 christus. n. pfectissimus fuit. sed ipse scandaliza-
 uit: qz possit ē in ruinā mltioz: vt dicit Luc. ij. Et
 pharisei audito vbo eius scandalizati sūt: vt dicit
 tur Mat. xv. g. scandalū actiuū cōpetit pfectis.
 ¶ S. Petrus postq fuit spūscō cōfirmat pfect
 fuit. s. ipse scandalizauit: qz scō suo cogebat gētes
 iudaizare. g. 7c. ¶ S. 3. mō. n. est eiusdē puocare
 exemplis ad bonū: r scandalizare. s. p mū est pfe-
 ctioz: vt pz Mat. v. Sic luceat lux vestra 7c. g. no
 est eoz scandalizare. ¶ Lterius vī q soli pfecti
 pnt scandalizare: qz pria p rōs rñdere debent. sed
 scandalū passiuū diuidit 3 actiuū. cū g solis pufil-
 lis pueniat scandalū passiuū solis pfectis pueni-
 re poterit actiuū. ¶ S. ille solū scandalizat: q ex
 emplo suo puocat ad peccandū: s. hoc est illorū
 tm quoz vita in exemplū alioz est posita. s. pla-
 toz: r religioz. g. iploz tm ē scandalū actiuū.
 ¶ S. 3. Petrus an passionē nondū erat in sta-
 tu pfectois: qz nondū erant celi. i. apli vbo dei: et
 spu ouis eius pfirmati. sed ipse qrtuz in se fuit scā-
 dalizauit: vñ ei dicit: Scandalū mihi es. Mat. xvi.
 g. scandalū actiuū nō est pfectoz tm. Rñdeo dō
 ad p mā qōnem: q scandalū passiuū patit aliquis
 dupliciter: vno mō ex pba electōe: sicut cū quis vi-
 dens aliqū peccantē eligit sequi eū ad peccandū
 r sic nō est pfectoz scādaliū passiuū: qz ipsi sequi-
 tur pncipalī christi exemplū: r pcepta dei: r rōis
 bonū: vñ nullius exemplū p pccā sequunt. alio
 mō pter electōem: sicut cū ex scō alteri alicui sb-
 outur aliquis pcupiscentie motus: vel etiā tristi-
 tie: aut ire: aut alicuius huiusmodi: r sic scanda-
 lū passiuū pōt esse quo: vlibet pfectoz fm statu
 vie. s. qz pncipale motus electio est: vt pbs dicit i
 vij. Ethī. cōit dī q scandalū passiuū non est pfe-
 ctioz. ¶ Ad p mū g dō: q christus dixit Petro:
 Scandalū mihi es. nō qz ex facto eius scandaliza-
 tus sit: s. qz Petrus qrti i se fuit aliquo mō ei scā-
 dalū dedit. ¶ Ad secūdū dō: q grāmaticē loquē-
 do ois actiua puerit in passiuā: qz grāmaticē nō
 pñderat sbam actōis: sed modū significādi. omē
 aut vbum actiuū significat actōnem ut in alium

trāscentē: s. pñderando sbam actōis aliqū actio
 egredit ab agente: r nō ptingit vsqz ad paties: qd
 hz in sua ptate recipere effectum agentis: r nō re-
 cipere: vel ppter aliquod impedimentū interue-
 niens: r ideo realit loquendo in oibus actōibus
 que terminant ad aliquid extra agētē actiua nō
 puerit in passiuā: sicut est pcutē: occidere: scan-
 dalizare: r alta huiusmodi: sed amare: r cognosce-
 re sūt actus interiores aie: que non pgradiunt ad
 rem extra: nisi fm q est aliqualit in ipō agente: r
 ideo in talibus actōibus etiā realit loquendo sē-
 per actiua in passiuāz conuertit. ¶ Ad 3. dō: qz
 quis vir pfectus qnqz ex electione etiam aliqū ve-
 niale peccatū cōmittat: siue ex pposito: nō tm eli-
 git sequi aliqū in peccato etiā veniali: quia ista
 est valde leuis cā peccandi: sed qnqz alia cā mor-
 peccatum veniale eligit. ¶ Ad scōdam qōnem dō:
 q scandalum actiuū qnqz est veniale: qnqz mor-
 tale peccatum: vt ex dictis patz: fm ergo q ē mor-
 tale peccatū nullo modo pfectis competit: sic nec
 peccare mortali: sed fm q est veniale peccatum
 conuenit etiam qnqz pfectis: sic r pctm veniale: i-
 qrtum in eis aliquid infirmitatis remanet. ¶ Ad
 p mū g dō: q quia aliqui ex factis aut dictis chri-
 sti sūperunt occasiōē ruine: dī eē in ruināz r in
 scandalum: nō qz ipse dederit aliquam vel modū
 cam occasiōez ruine. vñ non legitur q christus
 aliquos scandalizauerit: s. q aliqui ex factis vl v-
 bis eius scandalizati sūt. ¶ Ad 2. dō: q Petrus
 fm Aug. in rei veritate reprehensibilis fuit in scō
 illo: non quia puerse operatus sit: sed indiscrete:
 r ideo fm hoc non est inconueniens dicere q ve-
 nialit peccauerit scandalizando. sed quō Hiero-
 excuset Petrum etiā a peccato veniali supra ois.
 j. d cū ē. ¶ Ad tertiā qōnem dō: q etiā impfecti
 pnt dare suo dicto vel facto aliq occasiōē ruine:
 vel indirecte puocando exemplo: vl directe puo-
 cando ad malū psuadendo vbie: aut cōmouēdo
 factis: r ideo nō ē dubiū q quilibet impfectus pōt
 scandalizare. ¶ Ad p mū g dō: q in viris pfectis
 est aliqua dispositio phibens scandaluz passiuū
 ab ipsis. sed in viris impfectis nihil est qd phibe-
 at scandaluz actiuū: r ideo rō non sequit. ¶ Ad
 2. dō: q scandalum actiuū non consistit in
 hoc tm q aliq exemplo suo puocet aliā ad pec-
 candū: sed in hoc q dat occasiōē ruine alteri q-
 cuiqz mō. Lōstat at q qlibet imperfectus pōt dare
 alteri occasiōē ruine: vel psuadendo vbie: vl p-
 uocādo ad ipatentiā p iustas psecutiōes: r iō nō ē
 dubiū q impfect pnt scādalizare: r tm ē flm ē qd dī
 q impfect nō scandalizat p modū exēpli: qz de vni-
 cuiqz mādauit d p xio suo: vt pz Ecclē. xvij. r iō
 qlibz tenet ad h q edificet pximū exēplo suo. ex-
 perimēto ē scit q exēplo eoz q nō se i statu pfectō-
 nis mlti ad peccandū puocant: qz nō solū exempla
 maioz: s. et eqliū r minoz nata sunt mouere.

No quartus sic pro
cedit: Uidet q̄ veritas sit p̄pter scādaluz
dimitienda. i parabola de gānia dicit glo. Aug.
Lū mltitudo est in cā vel p̄nceps detrabendū est
seueritati. sed nō nisi p̄pter scādalū. q̄ veritas iusti
cie p̄pter scādalū dimitteda est. ¶ **V**itatio cui
libet peccati p̄tinet ad veritatē vite. sed hō ad vi
tandū scādalū p̄ximi debet peccatū veniale cō
mittere: quia plus debet cauere dānū eternū p̄xi
q̄ patit̄ p̄ peccatū mortale quo scādaliq̄atus ruit
q̄ dānū tpale suū q̄ patit̄ p̄ peccatū veniale. q̄ ve
ritas vite dimitteda est p̄pter scādalū. ¶ **A**liq̄n
subtrahit̄ p̄dicatio p̄pter scādalū generale. s̄z p̄
dicatio p̄tinet ad veritatē doctrine. q̄ veritas do
ctrine dimitteda est p̄pter scādalū. ¶ **S**ed p̄tra
est q̄d Greg. dicit: si de veritate scādalū sumitur
vtilius p̄mittit̄ nasci scādalū q̄ veritas reliquat̄.
q̄ veritas nō est p̄pter scādalū dimitteda. ¶ **H**ō
nō debet peccare vt alteri peccatū vitet. sed ille q̄
dimittit veritatē peccat. q̄ nō debet p̄pter scādalū
alterius aliq̄s veritatē dimittere. ¶ **A**lter? videt̄
q̄ p̄silia sunt p̄pter scādalū dimitteda: quia regula
est Hiero. q̄ om̄e q̄d p̄t fieri vel nō fieri salua tri
plici veritate dimittedū est p̄pter scādalū. s̄z con
silia sūt huiusmodi. q̄ sūt dimitteda p̄pter scādalū
¶ **V**otū religionis quoddā p̄siliū est. sed hō d̄
bet dimittere religionis igressū p̄pter scādalū pen
tum: ne honor eis debitus subtrahat̄: q̄ p̄ceptuz
ē: Honora parētes. Exo. xx. q̄ p̄silia sunt p̄pter scan
dalū dimitteda. ¶ **O**pa mie q̄nq̄s dimitteda
sūt p̄pter scādalū: ne credant fieri intentione vane
laudis. sed opa mie sunt in consilio vel in p̄cepto
nec sūt dimitteda fm̄ q̄ sūt in p̄cepto: q̄ iā p̄tri
nent ad veritatē vite. q̄ sūt dimitteda p̄pter scādalū
in quātū sūt in p̄silio. ¶ **S**z p̄: scādalū est dicituz
vel factū minus rectū. sed p̄siliū nō est de reb̄ mi
nus rectis: s̄z de maiorib̄ bonis. q̄ nō est dimitten
da p̄pter scādalū obfuitio p̄silioz. ¶ **H**ero. dicit
ad Eliodoz. f. puul̄ i collo pedeas nepos: s̄z sp̄so
crine 7 scissis vestib̄ vba sua oīdat m̄: s̄z i limie
p̄ iaceat: p̄calcato p̄ge p̄ie: sicis oclis ad vexilluz
crud euola: solū gen̄ pictat̄ ē i hac re esse crudelē
loquit̄ aut̄ de assuptōe religionis. q̄ p̄silia non sūt
dimitteda nec etiā p̄pter scādala p̄pinguoz: 7 ita
multo minus p̄pter scādala alioz. ¶ **A**lterius v̄
q̄ res tpales sunt dimittende propter scādalum:
Ap̄lo enim debebantur tpalia qui sp̄ualia semia
bat. sed ap̄ls non vsus est hac potestate ne offēdi
diculum darēt euāgelio christi: vt patet p̄ Lor. ix.
q̄ 7 nos p̄ scādalo vitando tpalia debem̄ abijcē
¶ **A**liq̄s tenet dare rē suā existēti vltia i necessi
tate ad mortē tpalē cuitandā. sed magis debemus
obuiare mortī sp̄uali p̄ximi q̄ corporali. q̄ potius
debem̄ ei rem tpalē dimittere q̄ dimittam̄ eum
in mortē sp̄ualē cadere p̄ scādalū. ¶ **I**nter

oīa tpalia cibuz maxie necessarius est corpori. sed
cibus dimittendus ē p̄pter scādalū: dicit. n. j. Lor.
viij. Si cica scādaliq̄at fratrē meū nō māducabo
carnes in eternū. q̄ multo fortius alia tpalia sunt
p̄pter scādalū dimitteda. ¶ **P**ma Lor. vi. dicit
ap̄lus. Jaz delictū est in vobis q̄ iudiciū habens
inter vos q̄ nō magis iniuriā patimini. hoc autē
nō dicit nisi p̄pter scādalū q̄d inde sequebatur.
q̄ p̄pter scādalū hō debet dimittere tpalia ne ea
in iudicio repetat. ¶ **D**ecime p̄putantur inter
sp̄ualia tpalibus annexa. sed ecclesia nō exigit de
cimas vt scādalū vitet. q̄ 7 multo fortius alia tpa
lia sūt p̄pter scādalū dimitteda. ¶ **I** ordie cha
ritat̄ debem̄ bonū sp̄uale p̄ximi dono nro tpali
p̄ponere: sicut etiā aiām eius corpori nro. q̄ p̄mu
debem̄ dimittere bona nra tpalia: q̄ p̄ximi i sp̄
alibus dētrimenta patiant̄ p̄ scādalum. ¶ **H**ō
p̄t dimittere tpalia v̄ nō dimittere salua triplici
veritate. q̄ fm̄ regulā Hieronymi debet p̄pter scan
dalū tpalia dimitti. ¶ **S**ed p̄tra beat̄ Thomas
cātuarieus repetit̄ res ecclesie cū scādalo regia
q̄ 7 nobis licet repetere bona tpalia cum scādalo
alioz. ¶ **N**ullus ex peccato suo debet reporta
re comodum. hoc autē esset si ei q̄ scādaliq̄at res
aliene quas detinet dimitterent. q̄ non sūt dimitte
de res tpales possidenti iniuste p̄pter scādalū eius
vitandum. ¶ **N**deo dō ad. j. q̄oz q̄ scādalu acti
uum nūq̄ est sine peccato facientis vt ex dicitis p̄z
nulla aut̄ de causa debet aliq̄s inclinari ad peccā
dum. v̄n potius debet oīa p̄mittere q̄ scādalu
actiū faciat. nec vnq̄ p̄pter scādalū actiuuz vt
tandum potest dimitti veritas: quia quicūq̄ veri
tatem sequit̄ non scādaliq̄at actiue: cum scādalu
actiū sūt factū vel dicitū minus rectum. v̄nde cū
querit̄ vtrū veritas sit dimitteda p̄pter scādalu
non intelligit̄ questio d̄ scādalo actiuo s̄z d̄ passi
uo: q̄d interdū est sine peccato facientis illud v̄n
scādali occasio sumit̄: quicūq̄ sit sine peccato
eius qui scādaliq̄atur: vt ex dicitis p̄z. Et iō cur̄ q̄
ritur quid sit dimittendum p̄pter scādalum pal
suum: nihil aliud est querere q̄ quid hō debeat
dimittere ne alius peccet. Cum autē homo ex ordi
ne charitatis se plus q̄ p̄ximū in sp̄ualibus bonis
diligere teneat: nullo modo aliquis peccare debet
vt peccatū alterius vitet. quicūq̄ autem veritates
relinquit peccat. veritas autē de qua loquimur cō
sistit in hoc q̄ homo in dicitis 7 factis suis rectit̄
dini diuine siue diuine legis regule se p̄formet: cui
quidem homo conformari debet: 7 in his que ad
cognitionē p̄tinent. 7 hoc p̄tinet ad veritates do
ctrine: 7 in his que ad actionem spectant: siue ea
debeat aliquis p̄ seipsum agere q̄d p̄tinet ad veri
tatem vite: siue ea debeat ab alijs obseruanda. p̄
mulgare: q̄d p̄tinet ad veritatem iusticie. q̄ consistit
in rectitudine iudicij: nō tamen quicūq̄ p̄mittit
aliquid in quo se diuine legi cōformare p̄t dicit̄

veritate omittere: q̄ illo remoto veritas adhuc remanere pot̄. Sed tūc dicit aliquis veritatem omittere q̄n dimittit vel facit aliquid quo omisso & facto veritas non manet: q̄d sine peccato esse nō pot̄: & iō nullo modo veritas p̄pter scandalū passuū alterius dimittenda est. ¶ Ad 1^m q̄ dō q̄ iusticie actus est reddere unicuiq̄ q̄d suū est. Duplīciter autē redditur unicuiq̄ q̄d suū ē. Uno modo q̄n datur ei illud q̄d sibi directe vtile est: vt pecūia vel argentū: v̄l aliquid huiusmodi q̄d sibi sine peccato denegari nō pot̄: v̄n quātūcūq̄ scandalū debeat sequi iud: & debet facere q̄ ius suū isti reddatur. Alio modo q̄n opus iusticie q̄d ad petitiōem alicuius reddit: non directe cedit in bonū petētis sed magis in bonū rēpublice: sicut patet i illatiōe penarū quibus pax in re publica p̄seruat malefactoribus repressis: v̄n si iudex qui curam reipublice gerit videt ex inflicione pene maius icōmodū rei publice puenire: pot̄ penā vel p̄mittere vel mitigare: nec alicui in hoc facit iniuriā: quia ipse psonam reipublice gerit: & hoc etiā facere debet: quia ex officio tenet vtilitati publice puidere. h̄ autē contingit p̄cipue q̄n p̄nceps vel aliqua multitudo est in causa: aut aliquis de cuius pena timet ne scisma sequat: & iō dicit Aug⁹ q̄ cu3 multitudine peccantū agendū est magis monendo q̄ minādo scueritas exercenda est in peccato paucoꝝ. s̄ hoc intelligendum est q̄n ex dissilatōe peccati p̄cipis v̄l ēt mltitudinis maius piculum non timetur q̄ ex pena: vnde si ex ipunitate p̄cipis vel multitudinis fides & doctrine veritas: & boni moꝝ corū r̄pantur: non peccidū est p̄ncipi nec multitudini q̄d p̄cipue contingit. q̄n peccantes suum peccatū auctoritate aut potestate d̄fendere moluntur: v̄n Jfodo. dicit: Hi q̄ neq̄ a vitio correctionis emēdātur atq̄ hoc ipsum delictū q̄d p̄mittit vendicare quada3 sup̄stitiosa auctoritate nituntur: nec gradum honoris nec grām recipiant communionis. ¶ Ad 2^m dō q̄ homo aliq̄d peccatū veniale committere ne alius peccet mortaliter non tenet: nec bñ facit committendo: quia ad vitandum peccatū nō inclinamur p̄ncipaliter ex dāno proprio quia hoc est d̄finitē a peccato timore pene: s̄ iclamur ne deū offēdam: cui? offensa ē ēt veniale peccatū quātū nō ita magna sicut mortale. nullus autem debet deū offendere parū ne alī offēdat multū: q̄ hō debz in infinitū plus diligere deū q̄ p̄ximū & iō nullus debz facere peccatū veniale ad vitādū scandalū dūmō actus suus ex tali cā factū peccatū veniale remaneat. ē. n. oppositio i adiecto si dicat q̄ aliq̄s debet peccare aut bñ facit peccādo. p̄tigit tñ aliquē actū ex tali cā factū nō esse peccatū veniale q̄d aliā veniale esset: sicut dicere v̄bū ociosū iam. n. nō esset ociosū: cū non careret cā pic vtilitatis. ¶ Ad 3^m dō q̄ in doctria est p̄siderare duo s. actū docentis: & rem q̄ docet. act⁹ autē docentis

ptinet ad veritatem vite sicut & aliū actus misericordie: quia doctrina est elemosyna spūalia: vt so pia dicit. xv. dicitū est: v̄n de ea est idem iudicium & de alijs actibus misericordie: de quib⁹ post dicit q̄ aliq̄n p̄pt. & scandalum diffari possūt: sed res ipa que docetur est que ptinet ad veritatē doctrine nec veritas doctrine p̄mittit q̄n aliqua res vera tacet: sed q̄n veritati illius rei p̄iudiciū generatur siue ex p̄na doctrina siue ex taciturnitate aliq̄uz: & sic p̄pter nullū scandalum est veritas doctrine relinquēda. ¶ Ad. ij. q̄dē dō q̄ oia opa p̄fectōis que nō sunt in p̄cepto p̄silia dicunt: v̄n p̄mitti possunt salua triplici veritate: sed aliq̄n cadūt iō p̄cepto: vel ex voto v̄l ex aliq̄ alia circūstātia: & tūc p̄mitti non possūt sine p̄iudicio veritatis vite & sic de eis nūc nō loq̄mur: sed solū q̄n manet in p̄tate nra facere ea vel nō facere. Sic ergo loquēdo distinguendū est in scādalo passiuo: q̄ q̄nq̄ oritur ex malicia odientū veritatē: qui turbatur & alios turbant p̄pter opa lucis quasi filij tenebrarum: & hoc est scandalū phariseoꝝ vt Ber. dicit & p̄pter hoc scandalū passiuū nullo modo p̄silia sunt dimittenda: quia sic iniquis daret locus ipe die. i. opa p̄fectionis cum vellent: v̄n dñs dixit d phariseis qui ex malicia scandaligabant ex factis & dictis e⁹: Sinite illos: ceci sūt & duces cecorum. Q̄nq̄ autē oritur ex ignorātia vel infirmitate: Et hoc dicit fm Ber. scandalū pusilloꝝ qui non cognoscūt veritates: & p̄pter hoc de opib⁹ vitatis turbant: & hoc scandalū cauit dñs Matth. xvij. vbi dixit Petro: Ut autē nō scandalizem⁹ eos &c. & cauere docuit Matth. xvij. v̄n p̄pter tale scandalū passiuū p̄silia sūt ad t̄p̄o inmittenda: vel occulte agenda. non autē oīno dimittenda: q̄ homo plus sibi q̄ p̄xiā spūalib⁹ puidere debet: & ignorantia si diu duret in maliciā p̄ obstinatōē p̄mutatur: tñ attendēda est quāntitas scādali & boni q̄d p̄tingit ex p̄silio fuaro: & fm hoc aliq̄n p̄silia sunt p̄mittenda propter scandalum pusillorum: vel scandalum contēnendum propter consilia. ¶ Ad 1^m q̄ dō q̄ ad veritatē vite ptinet nō solū illa q̄ sūt de necessitate salutis s̄ etiā ea q̄ sūt de p̄fectōe salutis: v̄n q̄uis omittis p̄silio saluet aliq̄ mō vitas vite nō tñ p̄fectio vitatis vite: v̄n v̄bum Hiero. magis referendū ē ad indifferētia ex genē suo q̄ ad p̄silia. ¶ Ad 2^m dō q̄ in eo q̄ religione3 vult intrare distinguendū est: q̄ aut sibi timet de piculo salutis iminēte si i seculo remaneat: & tunc o3 oibus modis obuiare piculo vite: scādalo nō obstante. si autē non imineat & voto nō obligat: o3 p̄ vitādo iusto scādalo parentū q̄b⁹ sbuenire tenet ad t̄p̄o suspēdere. p̄positū p̄fectōis vt p̄ceptū implet p̄ suo t̄p̄e de honorādis parētib⁹: & postmodū p̄siliū t̄p̄e magis idoneo. Si autē scādalu p̄p̄q̄uz v̄l alioꝝ sit irrationabile: iā accedit ad scādalu phariseoꝝ: v̄n tūc p̄p̄ scandalū nō o3 p̄mittere

bonū ppositū: sed si voto obligatus sit: iam dō cō
silio factū est pceptū: et iō nullo modo ppi scāda
lum dimittere debet: qz hoc esset puidiciū vitatis
vite. ¶ Ad 3^m dō q opa misericordie sicut et p silia
sūt ad ipō suspendenda ppter scandalū pusilloz
nisi in illo casu in quo cadunt sō pcepto: siue sint
elemosyne spūales siue corporales: qz tūc nō pnt
omitti salua veritate vite. ¶ Ad 4^m dō q illa dō
finitio datur de scādalo actiuo: quo remoto etiā
ppter passiuū interdū est opus bonū dimittedū
vel etiā suspendendū. ¶ Ad 5^m dō q Hiero.
loquitur de scandalo ppinquoz irrationabili.
¶ Ad. iij. qōez dō q abijcere tpalia vō dimittere
cōtingit dupliciter. Uno mō cū qd dat qd penes
se habet. Alio modo cū nō repetit q sibi debetur
et de istis duobz scē est idem iudiciū. Sciendūz q
est q aliqñ aliqñ non dāns rem suā alteri scāda
daliqat actiue: vel quia dare tenet: vel quia malo
modo dēnegat: et sic nulli licet retinere q possidet
cum scandalo actiuo. aliqñ vero sequit scandalū
passiuū ex hoc q aliqñ rem tpalē non donat: et i
hoc distinguendū est: qz qñqz nō pōt dare sine
peccato vel quia scit illū cui dat vsurū re data in
malos vsus: vel quia nō pōt dare rem tpalē vni
sine puidicio alteri: sic si illi qui gerūt alicui cōi
tatis curā dēt aliq ex quoz subtractōe fiat peior
puidicio illi cōitatis: et tūc nō debet dare tpalē rem
ppi scādalu vitādū: qz hoc esset facē veritatem
iusticie aut vite. Qñqz aut pōt dare sine peccato
et tūc in scādalo passiuo distinguendū est: qz qñqz
pcedit ex malicia: et tūc nō tenet hō rem suā dare
maliciose petēti: alias nō remaneret locus vtendi
re sua: et sic poret bonuz cōe: pōt tñ dare quasi ex
psilio: nō quasi ex pcepto: nisi forte crederet q ex
datione ille efficeret deterior: puta si ex hoc puo
caref ad alias maliciose petendū et iqtandū p hu
iufmōi petitōes alias: tūc n. peccaret dādo. Quā
doqz aut scādalu passiuū pcedit ex ignorantia: et
tūc pōt dare qñ ex psilio: sed nō tenet qñ ex pcepto
qz pōt petentē repellere instruēdo eū: et hō qñ
qz magis pdesfer: qñ. f. esset talis ignorantia q vge
ret i puidiciū vitatis doctrine q si daret res tpalis:
qz p hoc ille i suo errore foueret: sicut pz de hētid
illis q dicit q dlibet o3 bona sua paupibus dare
petentibz etiā extra casū necessitatis extreme. Si
militer et dō repetitōe suoz dōz ē: qz nullus debet
scādalu actiuū pmittere rem tpalē repetēdo neqz
petēdo q nō ei debent: neqz iordinate petēdo i iu
dicio aut extra iudiciū. Sz de iusta repetitōe rez
tpaliū ppi scādalu passiuū vitādū dimittenda
est distinguēdum: qz qñqz licite nō pōt dimittere
qui repetat sine puidicio alteri: vt cū qd gerit cu
rā rei aliene: siue cōitatis siue alicui puate psonē:
et tūc peccaret desistēdo a petitōe: nisi de cōsensu
illi cuius curā gerere debet: aut nisi timeret ma
piculū iminere q sit dānum illi rei. qñqz aut pōt

dimittere repetitōez sine puidicio alieno: et tūc si
scādalu passiuū pcedat ex malicia: non tenetur
ppter scādalu tale dimittere sue rei repetitionem
alias daret materia rapiēdi et tolleret iusticie bo
nū. Pōt tñ licite dimittere repetitōem ad vitādū
tale scandalum: nisi ex tali dōmissione credat deti
nens rem iniuste fieri deterior: aut de tali peccato
non corrigi alio modo: vnde Grego. dicit sup illud
Job. frustra laboraui. quidā du3 res tpales rapi
unt solūmodo sunt tolerandi. quidā vero fuata
charitate sunt phibendi: non tñ sola cura ne nra
subtrahant sed ne rapiētes non sua semetipos p
dant. Si aut scandalū passiuū pcedat ex infirmi
tate vel ignorantia debet differre sue rei repetitio
nem: vel cum inducere q non scandaliget: q si ad
huc scandalizat iam p obstinatōem maliciosus ef
ficatur: et iō simile est iudiciū de tali scandalo et de
illo qd ex malicia orit. Quidā tñ dicunt q ipse
licet in iudicio repetere sua cum scandalo: nō autē
pfectis: sed hoc nihil est: quia si loquatur de per
fectis quātum ad statū pfectionis idēz ē iudiciūz
de eis et de alijs nisi quatenus ex voto obligantur
ad non habendū ppiū: vnde monachus in iu
dicio eodem iure pōt petere res tpales noie capli:
sicut secularis noie sui. Si aut loquatur de pfecti
fm statum charitatis: sic ipsa perfectio charitatis
inducit eos ad seruandū psilia: non q ea facere te
neantur: nec peccarent si non facerent: sed in hoc
pfectioni eoz aliqō puidiciū fieret: et sic intel
ligitur glo. illa. j. Loz. vi. sup illud: Qz non magi
fraudem patimini: perfectis licet repetere sua sim
pliciter. f. sine causa: sine lite: sine iudicio: s; nō cō
uenit eis mouere cām ante iudicem. non emz pōt
hoc intelligi de pfectis quo ad statum: sicut sūt
religiosi: quia tales non habent propriū. vnde
nihil esset dictum q sua possent repetere simplici
ter: illa autem que habent in cōmuni sunt capelli
vel pauperum: vnde possunt ea repetere in iudi
cio: quia tūc gerunt curam rei aliene. Qd ergo
dicitur in glo. intelligendū est fm gradum cha
ritatis: licet enim tales in iudicio repetendo sua nō
peccent: tamen pfectioni eoz derogatur: vñ glo. n.
dicit q talibus liceat: sed q eis non conueniat. ¶
Sciendum tñ q pfectis etiā illo vltimo modo
licet repetere sua et contendere in iudicio: etiā sine
detrimento sue perfectionis in casibus. Primus ē
qñ orit questio de re spūali: vñ Act. xv. Luz orit
esset qd de obfuatione legalū: Paulus detulit ad
iudiciū aploz. Gal. ij. propter quosdam falsos
fratres et. Secundus quando oritur questio dō eo
qd potest vergere in detrimentum rei spūalis
vñ Act. xxv. Paulus appellauit cesarem p libe
ratione sua quia per eius mortem impediatur
fructus predicationis: ipse tamen quantum in se
erat cupiebat dissolui et. Phil. ij. Tertius quan
do est contentio de eo qd vergit in tpale dānumz

alterius: & maxime pauperū: Ecclē. xxxiiij. Qui offert sacrificiū de rapina pauperis &c. Quartus quā est p̄tentio de eo qd̄ vergit in sp̄iale d̄nū illi qd̄ rem sp̄iale detinet iuste: de quo supra posita ē auctoritas Grego. sup̄ illō Job: frustra laboravi &c. Quintus quā vergit i corrupciōez multoz p̄ exēplum rapiendi: Ecclē. viij. quia nō cito p̄fert sententiā d̄ malos &c. ¶ Ad 2^m qd̄ qd̄ ap̄s potuisset licite s̄ptus accipere ab illis quibus euāgelium p̄dicabat: sed intermisit ex p̄fectōe charitatis: vt vitaret eoz scandalum qd̄ auari erāt: & vt liberi eos arguere posset: & vt p̄seudo apostolis occasioez rapiendi subtraheret. ¶ Ad 3^m qd̄ qd̄ ille qui est i extrema necessitate non habet in p̄iāte sua icurre re mortē corporale aut nō incurre: sed d̄ necessitate icurrit p̄pter penuriā rei t̄paliē: & iō qd̄ illā rē sibi denegat: direccē mortis aī est cā: sed ille qd̄ scādaligat p̄t scandalū suum vitare: & iō non est ille d̄aligat p̄t qd̄ comestio alicuius cibi habz ex se aliqūā mali silitudinē sicut comestio idololatri: & iō qui comedit corā infirmis scādaligat actiue: qd̄ est maius malū q̄ mors corporalis: quia satius est fame mori q̄ idololatrie vici. s. cum scandalo: qd̄ p̄mū est malum pene secundum malū culpe: non t̄n aliqūā debet se d̄mittere fame mortis anq̄ cum scandalo idololatrie comedat: quia iūccret sibi manus: & sic cum malo pene adiūget maluz culpe. Sed quā comestio alicuius cibi nō habet sp̄ez mali: tunc idem est iudiciū de abstīnēdo a tali comestione: & de d̄missione rei t̄paliē alterius: vñ qd̄ ap̄s dicit ad p̄fectōem t̄paliē consiliū: nō ad necessitatem p̄cepti. ¶ Ad 4^m qd̄ qd̄ apostolus loquitur de repetitione cum scandalo actiue. Quia autem d̄ns dicit: que tua sunt nō repetas: Luc. vi. p̄silium est magis q̄ p̄ceptū. ¶ Ad 5^m qd̄ qd̄ p̄ generale scandaluz debet homo a repetitione rei sue abstīnere quā licite p̄t nisi ex hoc maius p̄reiuiciū veritati generaret q̄ sit scandalū publicum qd̄ quāqz ex malicia aliquoz instigantū alios oriatur: & sic beatus Thomas cantuariensis sustinuit scandalum publicū vt occurreret maiori pericō qd̄ erat de libertate ecclesiastice amittēdo sustinuit. ¶ Ad 6^m qd̄ qd̄ si homo plus diligeret rem suam t̄palem q̄ salutem p̄ximi peccaret: sed aliqū dūz nra repetimus magis salutē p̄ximoz consulumus q̄ nre: vñ Grego. dicit: Plus de ipsis raptoz de bemus metuerē: q̄ rebus t̄paliibus repetendis inhiare. ¶ Ad 7^m qd̄ qd̄ quāuis salua triplici veritate in hoc p̄ticulari posset quis sua quāqz non repete: p̄pter vitandū scandalū: t̄n non posset esse sine p̄iudicio veritatis publice si nō liceret repetē quia pax & iusticia periret. ¶ Quia p̄bati n̄ p̄t qd̄ occulte factū est. Nec non est sufficiens ratio q̄re non ip̄ediatur m̄simoniam simpliciter: quia defectus p̄bationis non excusaret cōscientiam a p̄ctōe sed quare nō impeditur in facie ecclē. ¶ Viduas

a p̄posito recedentes &c. loquit de p̄posito p̄ votū firmato. ¶ Quid etiam oibus peccatis est adulterio grauius. hoc intelligitur quātum ad grauitatem pene que fm̄ legem p̄o adulterio infligitur: scilicet lapidatio vtriusqz: qua nulla pena est grauior. dicitur autē secundum locum in penis tenere: quia secundum legem lapidatio solis blasphemis & adulteris debebatur & filijs inobedientibz. blasphemos autē noiat hic abtrantes a deo: & i eodez genere inobediētes p̄putant: quia q̄si scelus ariolandi est nolle obedire: vt patet p̄ Reg. ix. ¶ Excrabiliter fit in meretrice &c. Hoc p̄p̄atio intelligenda est de vsu d̄ naturam: sed de vsu fm̄ naturā ē ecōuerso. ¶ Legitiaz federa nuptiaz reitegranda credamus. Hoc itelligēdū est vtroqz i hac vita p̄suerante. Sed videt qd̄ etiā si vñ moriat & postea miraculose suscitē qd̄ sit reitegrandū m̄simoniu p̄ hoc qd̄ dicit Hebr. xj. acceperūt mulieres de resurrectōe mortuos suos. ¶ D. Resuscitat possz repetere possessiōes suas. q̄ & vxorē. ¶ S. si oportet iterato p̄bere cū eadem vxore bigam? reputaretur p̄pter duplex m̄simoniu qd̄ p̄xit. ¶ Et dōz q̄ fm̄ Aug. nuptie sunt bonum mortalium: & iō vinculum matrimoniale cum hac vita finit & hoc est qd̄ est dicitur Ro. viij. d̄ muliere: Si mortuus est vir eius soluta est a lege viri. & iō si resuscitaretur non posset repetere vxorem suam: s̄z posset iterato cum ea contrahere nisi illa alteri nupisset: tunc. n. non esset matrimoniu contractum sepandum. ¶ Ad p^m ergo dō qd̄ hoc intelligitur d̄ filijs & non de maritis. ¶ Ad 2^m dō qd̄ possessiōnes subduntur simpliciter dominio possidentis: vñ etiam moriens testari p̄t: sed vxor nō subdit viri d̄no quasi ancilla: sed est quedā societas iter virum & vxorem que morte alterius terminatur: vñ vir moriens non potest vxorem suam alteri in testamento d̄mittere: & sic patet qd̄ non est eadem ratio de possessiōibus & vxoribus. ¶ Ad 3^m dō qd̄ non esset bigamus p̄pter hoc: quia neuter coniugum i pluribus carnez suā diuisit. ¶ Si careat opprobrio male voluntatis. Qd̄ quidem est quā non ex leui p̄sūptōe: sed ex aliquo certo iudicio habito de morte viri mulier cum alio contraxit: si autē postea oriā dubitatio aliqua de vita prioris viri ex aliqua causa que etiam certitudinem facē possit non debet nec reddere nec exigere debitum si autem causa illa faciat probabilem dubitatōez debet reddere: sed non exigere. Si autē sit leuis suspicio potest vtrūqz licite facere: quia debz illaz causam potius abūcere: q̄ fm̄ hoc p̄sciam formare. ¶ Ex quo ad p̄mā redire volens &c. Dic magis falsum dicit: quia potius debet excōicatus mori q̄ p̄iūgat illi qd̄ nō est sua vxor: hoc enim esset d̄ vitatem vite que non est propter scandalum d̄mittenda.

¶ Distinctio. XXXIX.

Dis hoc d' dis

pari cultu rē. Postq̄ deimi-
navit mgr̄ de impedimēto ma-
trimonij q̄ faciūt psonā ille-
gitimā simplr̄ respectu cultus
libet psonē: hic determinat
de impedimēto qd̄ facit eā ille-
gitimā respectu aliquaz̄ psonaz̄ r̄ non respectu
oīuz̄. Et dividit in duas. In p̄ma determinat de
impedimēto qd̄ facit psonā illegitimā respectu ali-
cui⁹ alteri⁹ psonē ppter̄ distantia ab ipsa. s. de dis-
paritate cult⁹. In secūda determinat de impedimēto
qd̄ facit illegitimā psonam respectu alteri⁹ psonē
ppter̄ p̄p̄nuitatē ad eā. xl. dis. ibi: Nūc̄ sup̄est d̄
cognatioe rē. Prima in duas. In p̄ma determinat
de matrimonio qd̄ ē de indisparitate cult⁹ fidelis
ad infidelē. In secūda de matrimonio qd̄ ē inter
duos infideles: ibi Sūt̄ tñ̄ nōnulli rē. Prima in p̄-
tea duas. In p̄ma ostēdit qd̄ disp̄itas cult⁹ p̄cedens
m̄rimoniū: impedit p̄hendū r̄ dirimī d̄ctuz̄. In
secūda objicit in p̄riū: ibi Duic̄ aut̄ videt̄ obviare
rē. Et dividit in duas. In p̄ma ponit objectionē
ex v̄bis apl̄i. In 2ª soluit: ibi Sed ad hoc eē aliqd̄
illud rē. Et circa hoc tria facit. Primo ostēdit qd̄ v̄-
bum apl̄i. s. qd̄ fidelis h̄z̄ p̄tatem cōmanendi v̄l nō
cōmanendi cū infidelē: intelligit de disp̄itate cult⁹
qui sequit̄ m̄rimoniū. In secūda inq̄rit v̄tz̄ p̄p̄i
alia peccata vxor̄: possit d̄mitti sicut p̄p̄i infideli-
tatem: ibi Si aut̄ querit an p̄pter̄ aliud rē. Ter-
tio inq̄rit v̄tz̄ fidelis d̄mittēs vxorē infidelē
possit alterā ducere: ibi Hic q̄rit si fidelis rē. Et
circa hoc tria facit. Primo ponit auctoritatē ad
p̄tem negatiuā. Secūdo ad affirmatiuā: ibi Sed
p̄ Ambro. rē. Tertio soluit: ibi Attēde p̄dicē rē.

Hic querit̄ sex. Primo v̄tz̄ aliquis
fidelis possit p̄bere m̄rimoniū cū in-
fidelē. Secūdo v̄tz̄ in infidelē sit
m̄rimoniū. Tertio v̄tz̄ si alē p̄iugū
infidelis p̄uertat ad fidē sine altero possit in eodē
m̄rimonio p̄manē. Quarto v̄tz̄ possit vxorē
infidelē relinquere. Quinto v̄tz̄ ea d̄missa pos-
sit aliā ducere. Sexto v̄tz̄ p̄p̄i alia p̄ta vir pos-
sit d̄mittere vxorē sicut p̄pter̄ infidelitatē.

Ad primū sic proce-

dit: Videt̄ qd̄ fidelis possit matrimonium
cū infidelē p̄bere: qz̄ Joseph p̄xit cū egyptia: r̄ He-
ster cū Assuero. in v̄troqz̄ aut̄ m̄rimonio fuit dis-
paritas cult⁹: qz̄ ali erat fidelis: ali infidelis. q̄ dis-
paritas cult⁹ p̄cedēs m̄rimoniū ipm̄ nō impedit.
¶ Eadē ē fides quā docet̄ vet̄ lex r̄ noua lex.
sed s̄m̄ veterē legē potat̄ eē m̄rimoniū in fidelem
r̄ infidelē: ut p̄ Deutero. xxi. Si egressus ad pugnā
videris mulierē pulchrā i medio captiuoz̄: r̄ ad-
maueris eam introcas ad eam d̄minēs cū ea r̄

erit t̄bi vxor: q̄ in noua lege licet. ¶ Sponsalia
ad m̄rimoniū ordinant̄ sed in fidele r̄ infidelē
possūt in aliquo casu p̄bi sponsalia cū cōditione
future p̄uersionis. q̄ sub eadē p̄ditione m̄rimoniū
pōt̄ p̄bi in eos. ¶ S. oē impedimētū m̄rimo-
nij est aliquo mō p̄ m̄rimoniū. sed infidelitas nō
est tria matrimonio: qz̄ matrimonij ē in officij
nature: cuius dictamen fides excedit. q̄ disp̄itas
fidei nō impedit matrimonij. ¶ S. disp̄itas fi-
dei est etiā q̄nqz̄ in d̄uce baptizatos. sicut quādo
aliquis post baptismū in heresim labit: r̄ si talis cū
aliq̄ fidelē p̄bat: nihilomin⁹ ē v̄tz̄ m̄rimoniū. q̄
o s̄paritas fidei m̄rimoniū nō impedit. ¶ Sed ē
qz̄ d̄. j. Col. vj. Que p̄uētio lucis ad tenebras s̄
maxia p̄uētio ē in v̄tz̄ r̄ vxorē. q̄ ille q̄ ē i luce
fidei nō pōt̄ p̄bē m̄rimoniū cū illa q̄ est in tenebris
infidelitatē. ¶ S. Mal. ij. d̄: Cōtaminauit iudas
s̄cificatiōe d̄ni: qm̄ dilexit r̄ habuit filiā dei alie-
ni. sed hoc nō eēt si in eos posset v̄tz̄ matrimo-
niū p̄bi. q̄ disp̄itas cult⁹ m̄rimoniū impedit.
R̄ndeo dicendū qd̄ p̄ncipalē bonū m̄rimonij ē p̄-
les ad cultū dei educāda. cū aut̄ educatio fiat cōi-
p̄ patrē r̄ matrē: v̄troqz̄ s̄m̄ fidē int̄dit ad cultuz̄
dei p̄lem educare: r̄ iō si sint diuerse fidei int̄tio
v̄nī alteri⁹ intentioni p̄ria erit: r̄ ita in eos nō po-
test eē p̄ueniēs matrimonij: r̄ p̄p̄i hoc disp̄itas
cult⁹ p̄cedēs m̄rimoniū ipedit ipm̄ ne p̄bi possit.
¶ Ad p̄mū qd̄ dicēdū qd̄ in veteri lege de aliq̄b⁹ in
fidelib⁹ erat p̄missus qd̄ cū eis possent inire p̄iugā
r̄ de aliq̄b⁹ p̄bitū: sp̄aliū qd̄ erat p̄bitū de i-
fidelib⁹ bitantib⁹ in ira chanaā: tū qz̄ d̄ns p̄cepit
eos occidī p̄p̄i eoz̄ obstinationē: tū qz̄ ma⁹ picu-
lū iminebat ne p̄iuges aut filios ad idolat̄iā p̄uer-
terēt: qz̄ filij isrl̄ ad ritū r̄ ad mores eoz̄ p̄iores
erāt p̄p̄i p̄uersionē cū eis: s̄z̄ alijs gētib⁹ p̄missi
p̄cipue qm̄ nō potat̄ eē timor̄ p̄trahēdi ad idola-
tria: r̄ sic Joseph r̄ Moyses r̄ Dexter cū infidelib⁹
bus m̄rimonia p̄xerūt: s̄z̄ in noua lege qd̄ p̄ totū or-
bē diffundit: filis rō p̄hibēdi ē de oib⁹ infidelib⁹
r̄ iō disp̄itas cult⁹ p̄cedēs m̄rimoniū impedit p̄bē
dū r̄ dirimī d̄ctū. ¶ Ad 2^m dicendū qd̄ lex illa
vel loq̄tur de alijs nationib⁹ cū q̄b⁹ licite potat̄ in-
ire p̄nubia: vel loquit̄ qm̄ illa captiua ad fidē r̄ cul-
tū dei p̄uertī volebat. ¶ Ad 3^m dicendū qd̄ eadē ē
bitudo p̄ntis ad p̄ns r̄ futuri ad futuz̄. v̄n̄ sic qm̄
m̄rimoniū in p̄nti p̄bit: r̄ q̄rit vnitas cult⁹ i v̄tro-
qz̄ p̄bētū: ita ad sponsalia quib⁹ sit sponsio futu-
ri matrimonij: sufficit p̄ditio app̄sita de futura
vnitate cult⁹. ¶ Ad 4^m dicendū qd̄ iā ex dicti p̄z̄
qd̄ disp̄itas cult⁹ p̄ria ē m̄rimonio rōnc p̄ncipalio-
ris boni ipi⁹ qd̄ ē bonū plis. ¶ Ad 5^m dicendū qd̄
m̄rimoniū sac̄m̄ ē: r̄ iō q̄tū p̄tinet ad necessitatē
sac̄ri: r̄ q̄rit paritatē q̄tū ad sac̄m̄ fidei. s. bap̄tis-
mū magis q̄ q̄tū ad interiorē fidē: v̄n̄ etiā h̄ ip̄e-
dimentū nō d̄ disp̄itas fidei s̄z̄ disp̄itas cult⁹ qd̄ re-
spicit exteri⁹ fuitū: ut in. ij. li. dis. ix. d̄m̄ ē: r̄ p̄p̄i

hoc si aliquis fidelis cum heretica baptizata mrimoniū phibit: veyz ē mrimoniū quous peccet phibendo si sciat eā hereticā: sicut peccaret si cū excoicata pheret: nō tñ ppter hoc mrimoniū dirimeret: ⁊ eōtrario si aliquis cathecumin⁹ hñs rectā fidē s3 nondū baptizatus cū aliqua fideli baptizata pheret: nō esset veyz mrimoniū.

Ad secundū sic pro

cedit: Uidet q̄ inter fideles nō possit esse mrimoniū. mrimoniū. n. ē sacm̄ ecclesie. sed baptism⁹ est ianua sacramentoz. ⁊ infideles q̄ nō sūt baptizati mrimoniū phere nō possūt: sic nec alia sacra suscipe. ¶ S. duo mala sūt magis impeditiua boni q̄ vnū. sed infidelitas vn⁹ tñ impedit mrimoniū bonū. ⁊ multo fortius infidelitas vtriusq̄: ⁊ ita in infideles nō pōt eē mrimoniū. ¶ S. sicut in fidelem ⁊ infidelē ē disparitas cultus: ita interdū inter duos infideles: ut si vn⁹ sit gentilis ⁊ alter iude⁹. sed disparitas cult⁹ impedit mrimoniū ut dictū ē. ⁊ ad min⁹ in infideles qui habēt cultū disparē nō pōt esse veyz mrimoniū. ¶ S. in mrimonio est vera pudicitia. sed sicut dicit Aug⁹. ⁊ habet. xxvij. q. j. nō ē vera pudicitia infidelis cū vxore sua. ⁊ nō est veyz mrimoniū. ¶ S. mrimoniū veyz excusat carnalez copulā a peccato. sed hoc nō pōt facē mrimoniū inter infideles phetū: qz ois vita infidelis phetū est ut dicit glo. Ro. xiiij. ⁊ inter infideles nō ē verum mrimoniū. ¶ S. ⁊ est qd̄ dī. j. Lorl. vij. Sids frater habet vxorem infidelē ⁊c. sed vxor: nō dicitur nisi ppi mrimoniū. ⁊ in infideles ē veyz mrimoniū. ¶ S. remoto posteriori nō remouetur prius. s3 mrimoniū phinet ad officiu⁹ nature q̄ precedit statū gratie cui⁹ pncipiū est fides. ⁊ infidelitas nō facit quin sit inter infideles mrimoniū. ¶ S. fides dicitur q̄ mrimoniū pncipaliter institutum est ad bonū. plus: n̄ tñ generāde qz hoc sine mrimonio fieri possit: sed etiā pmouende ad pfectū statū: qz quilibet res intendit effectū suū nālī pducere ad pfectū statū. Est aut̄ in ple duplex pfectio cōsideranda. s. pfectio nature: nō solū q̄tū ad corpus: sed etiā quantū ad animā p ea q̄ sunt de lege nature: ⁊ pfectio gratie: ⁊ pma pfectio est materialis ⁊ imperfecta respectu secūde: ⁊ iō cū res q̄ sūt ppter finē sunt pportionate fini mrimoniū qd̄ tendit ad pma pfectionē ē imperfectū ⁊ māle respectu illius qd̄ tendit in pfectionē secundā. ⁊ q̄ pma pfectio cōis eē pōt fidelib⁹ ⁊ infidelib⁹: secundā aut̄ est tñ fidelis: iō in infideles ē quidē mrimoniū: s3 nō pfectū vltima pfectionē sicut ē in fōles. ¶ Ad pma q̄ dicitur q̄ mrimoniū nō tātū ē institutum in sacm̄: sed in officiu⁹ nature: ⁊ iō quis infidelis nō ppetit mrimoniū fm q̄ est sacm̄ in dispensatione mistroz ecclesie cōsistens: ppetit tñ cōis inquātū est in officiu⁹ nature: ⁊ tñ etiā mrimo-

niū tale ē aliquo mō sacm̄ habituali: q̄uis non actuali: eo q̄ actu nō phūt in fide ecclesie. ¶ Ad secundū dicitur q̄ disparitas cult⁹ nō ipedit mrimoniū rōne infidelitatis: s3 rōne disparitatis i fide disparitas. n. cult⁹ nō solū secundā pfectionē plā impedit sed etiā pma dū parētes ad diuersa plez trahere intēdūt: qd̄ nō ē qñ vterq̄ ē infidelis. ¶ Ad tertū dicitur q̄ in infideles ē mrimoniū ut dictū est: put mrimoniū ē i officiu⁹ nature. ea aut̄ que phinet ad legē nature sūt deiminabilia p ius positiuū: ⁊ iō si phibent ab aliquo iure positiuo apud eos infideles phere mrimoniū cū infidelib⁹ alteri⁹ rit⁹ disparitas cult⁹ impedit mrimoniū in eos. ex iure. n. diuino nō phibent quia apud deū nō differt qualitātē aliq̄ a fide deuiet quantū ad hoc qd̄ ē a gratia alienū esse: silt nec a liquo eccleie statuto que nō h3 de his q̄ foris sūt iudicare. ¶ Ad q̄rtū dicitur q̄ pudicitia ⁊ alie vtutes infidelis dicitur nō eē vere: qz nō pnt phingē ad finē vere vtutis que ē vera felicitas: sicut dicit nō esse veyz vinū quod nō h3 effectū vini. ¶ Ad quintū dicitur q̄ infidelis cognoscēs vxorē suā nō peccat si ppter bonū. plus aut̄ fidei qua tenet vxori debuit reddat: cū hoc sit act⁹ iusticie ⁊ tēpātie: que in delectabilib⁹ tact⁹ debitas circūstātas seruat: sicut nō peccat faciēs alios act⁹ politicariū virtutū. Nec dī ois vita infidelis peccatū: qz q̄libet actu peccat: sed quia p id quod agūt a fuitu te peccati nō possunt liberari.

Ad tertium sic proce

dit: Uidet q̄ coniunx conuersus ad fides nō possit cōmanere cū vxore infideli nolente conuerti cū qua infidelitate contraxerat. Ubi. n. est idem periculuz debet eadem cautela adhiberi. s3 ppter periculū subuersionis fidei prohibet ne fidelis cū infideli contrahat. cū ergo idem periculū sit si fidelis cōmaneat cū infideli cū qua prius contraxerat: ⁊ adhuc maius: qz neophiti facili⁹ puerunt q̄ illi qui sunt nutriti in fide: videt q̄ fidelis post puerionē nō possit pmanere cū vxore infideli. ¶ S. xxvij. q. j. dicit nō pōt infidelis in e⁹ cōiunctione permanere que iam in chustianaz trāslata est fidem. ergo fidelis habet necesse vxorem infidelem dimittere. ¶ S. mrimoniū quod inter fideles contrahitur est perfectius q̄ illud qd̄ contrahitur inter infideles. sed si fidelis cōtrahat in gradu prohibito ab ecclesia dissoluit eoz mrimoniū. ergo ⁊ infidelis: ⁊ ita vir fidelis non potest cōmanere cū vxore infideli: ad min⁹ quando cū ea in infidelitate contraxit in gradu prohibito. ¶ S. aliquis infidelis habet quandoqz plures vxores fm ritū sue legis. si ergo potest pmanere cum illis cū quibus in infidelitate contraxit. videtur q̄ possit etiā post conuersionem plures vxores retinere. ¶ Preterea: potest cōingere q̄ repu-

diata vna vxore alia duxerit: et in illo matrimonio
 existens puertat. q̄ videt q̄ saltē in h̄ casu nō possit
 cū vxore quā de nouo habet p̄manere. ¶ Sed 3̄ e
 qd̄ apls p̄ 1. Cor. vii. p̄sultit q̄ p̄maneat. ¶ Nullū
 impedimentū sup̄ueniens matrimonio tollit ip̄m. sed
 matrimoniu erat vtz cum vterq̄ infidelis erat. q̄ q̄n
 alter puertit nō dirimū matrimoniu per hoc: et ita
 videt q̄ possint licite cōmanere. ¶ R̄ndeo dō q̄ si
 des eius q̄ ē in matrimonio nō soluit s̄ p̄ficiat matri
 moniu: vñ cū inter fideles sit vtz matrimoniu vtz
 ex dictis p̄: p̄ hoc q̄ alter eoz puertit ad fidem:
 n̄ ex hoc po vinculu matrimonij soluit sed aliqua
 do vinculo matrimonij manēte soluit matrimoniu
 quāntū ad cohabitāōez et debiti solutionez: in q̄ pa
 ri passu currūt infidelitas et adulteriū: q̄ vtrūq̄ ē
 p̄ bonū plis: vñ sicut se habet i ptate dimittendi
 adultera vñ p̄manendi cū ea: ita se habet in ptate
 dimittendi infidelē: vel p̄manendi cū ea. P̄d̄ ciz vir
 inocēs libere cū adultera p̄manere spe conceptōis
 nō aut si i adulterij peccato fuerit obstinata ne vi
 deat p̄onus turpitudinis: vt supra di. xxxv. dictū
 est: quāuis etiā cū spe conceptionis possit eā libere
 dimittere. S̄l̄r fidelis puertus p̄t cū infideli ma
 nere cū spe puersionis: si eam in infidelitate obsti
 tā nō viderit: et bñ fac̄ p̄manēdo: tñ n̄ tenet: et d̄ h̄
 ē p̄silū apli. ¶ Ad p̄m q̄ dō q̄ factū ipedit aliqd̄
 sciendū q̄ destruat qd̄ rite factū est: et iō m̄ta sūt
 q̄ ipediūt matrimoniu p̄hendū si p̄cedāt: q̄ tñ ip̄suz
 nō possūt dissoluere si sequāt: sic de affinitate p̄:
 et s̄l̄r dōz ē de disp̄itate cultus. ¶ Ad 2m dō q̄ in
 p̄mitiua eccl̄a tpe aploz passim puertebant ad fi
 dem: et iudei et gentiles: et iō tñc vir fidelis poterat
 h̄c p̄babile spem de puersione vxoris: etiā si con
 uersionē nō p̄mitteret: postmodū aut tpe p̄cedē
 te iudei sūt magis obstinati: et gētē adhuc irabāt
 ad fidē: sic tpe martyrii et t̄pib̄ p̄stantini ipatoris
 circa t̄pa illa: et iō tñc nō erat tutū fidelī cū vxore
 infideli iudea cohabitare: nec erat spes de puersione
 et̄ sicut erat spes de puersione vxoris gentilis: et iō
 tñc fidelis puertus poterat cohabitare cū gentili: sed
 nō cū iudea: nisi puersionē p̄mitteret: et fm̄ h̄ lo
 quit̄ decretū illud: sed nūc pari passu ābulāt vtz
 .s. gētiles et iudei: q̄ vtrūq̄ obstinati sūt: et iō nisi
 vxor infidelis puertū velit: nō p̄mittit ei cohabitare:
 siue sit gentilis siue iudea. ¶ Ad 3m dō q̄ infideles nō
 baptizati nō sūt astricti statuti eccl̄ie: s̄ sūt astricti
 statuti iuris diuini: et iō si p̄xerint aliq̄ infideles in
 gradib̄ fm̄ legē diuināz p̄hibitis: Leui. xviij. siue
 vtz siue alē ad fidē puertat: n̄ possūt i tali matrimo
 nio p̄manere. si aut̄ p̄xerint i gradibus p̄hibitis p̄
 statutu eccl̄ie: possūt p̄manere si vterq̄ puertatur
 vel si vno puerto spes sit de puersione alteri. ¶
 Ad 4m dō q̄ h̄c plures vxores ē 3̄ legem nature
 vt supra di. xxxij. dictū ē: cui et infideles sūt astri
 cti: et iō nō ē vtz matrimoniu infidelis nisi cū illa cui
 q̄ p̄ p̄xit: vñ si ip̄e cū oib̄ suis vxorib̄ puertat p̄t

cū p̄ cohabitare: et alias o3 abijcē. si aut̄ p̄ cōuertī
 noluerit et aliq̄ aliaz puertat: idē ius h̄z p̄bendi cū
 illa d̄ nouo qd̄ cū alia h̄iet de q̄ p̄ dicit. ¶ Ad 5m
 dō q̄ repudiū vxoris: vt supra di. xxxij. dictū est
 ē 3̄ legē nature: vñ n̄ h̄ infideli vxore repudiare: et
 iō si puertat postq̄ vna repudiata alteram duxit
 idē iudiciū est de hoc et de illo q̄ plures vxores ha
 bebat: q̄ tenet p̄mā quā repudiauerat accipere si
 puertū voluerit: et alia abijcere.

Ad quartū sic proce

dit: Videt q̄ fidelis puertus n̄ possit vxorez
 infidelē dimittē volentē cohabitare sine cōtumelia
 creatoris. maius. n. ē vinculu viri ad mulierem q̄
 fui ad oñz. s̄z suus puertus nō absoluit a vinculo
 fuitutis: vt p̄ 3̄ 1. Cor. vii. et p̄ 1. Ti. vi. q̄ vir fidelis
 nō p̄t vxorem infidelē dimittere. ¶ Nullus
 p̄t alteri p̄iudiciū facere sine ei. ¶ P̄sensu. s̄z vxor i
 fidelis hēbat ius in corpore viri infidelis. si q̄ p̄ h̄ q̄
 vir ad fidē puertit mulier p̄iudiciū pati posset vt
 libere dimitteret: nō posset vir puertū ad fidē sine
 p̄sensu vxoris: sicut nec p̄t ordinari aut vouē con
 tinentiā sine p̄sensu vxoris. ¶ P̄. si aliq̄ p̄trabat
 cū ācilla sciēter: siue sit fu' siue liber: non p̄t. p̄i
 diuersā p̄ditōez ipsā dimittē: cū q̄ vir q̄ p̄traxit
 cū infideli sciēter eā esse infidelē: videt a silū q̄ nō
 possit eā p̄i infidelitate dimittē. ¶ P̄. p̄t tenet
 ex debito p̄curare salutē plis. sed si discederet ab
 vxore infideli: filij cōes m̄si remaneret: q̄ p̄ seip̄
 ventrē: et sic essent in piculo salutis. q̄ nō p̄t vxor
 rem infidelē licite dimittē. ¶ P̄. Adulter nō p̄t
 adulterā dimittē etiam postq̄ de adulterio pe
 nitentiā egit. q̄ si sit idē iudiciū de adulterio et infi
 deli: nec infidelis infidelē etiā postq̄ ad fidez cōuer
 sus est. ¶ Sed 3̄ est qd̄ apla dicit p̄ 1. Cor. vii. ¶ P̄.
 adulteriū sp̄uale ē graui' q̄ carnale. s̄z p̄i carna
 le adulteriū vir p̄t vxorez reliquere q̄ntū ad cohi
 tatōez. q̄ multo forti' p̄i infidelitate q̄ ē adultū
 sp̄uale. ¶ R̄ndeo dō q̄ hōi fm̄ aliā et aliā vitam di
 uersā p̄petit et expediūt: et iō q̄ moxif̄ p̄ozi vite nō
 tenet ad illa ad q̄ in p̄iozi vita tenebat: et inde ē q̄
 ille qui in vita seculari existens aliqua vouit: non
 tenetur illa quando mūdo moxizur vitā religiosā
 assumens perficere. ille aut̄ qui ad baptismū acce
 dit regeneratur in christo: et p̄iozi vite moxif̄: cu3
 generatio vnus est corruptio alterius: et iō liberat̄
 ab obligatiōe qua vxori tenebatur reddere de
 bitum: et ei cohabitare non tenetur quando con
 uerti non vult: quāuis i aliquo casu libere id pos
 set facere: vt dictum est: sicut et religiosus libere p̄
 ficere p̄t vota q̄ i seculo fecit si nō sūt 3̄ religionem
 suā: q̄uis ad ea n̄ teneat: vt dictū ē i p̄cedēti di. ¶
 Ad p̄m q̄ dō q̄ seruire nō ē aliqd̄ icōpetēs xp̄iane
 religionis perfectioni q̄ maxie h̄uilitatē p̄fietur.
 sed obligatiō matrimonij aliqd̄ derogat perfectioni
 christiane: cuius vite summum statum cōtinentes

possidet. et ideo non est ille de vtroque. Et preterea vnus coniugium non obligat alteri quasi possessio eius: sic domino seruus: sed per modum societatis cuiusdam que non conuenit esse fidelis ad infidelis: vt patet in 3o. et 4o. et ideo non est sile de seruo et coniuge. ¶ Ad 2m. dicitur quod vxor non habet ius in corpore viri: nisi quod diu in vita illa manebat in qua contraxerat. quod etiam mortuo viro vxor soluta est a lege viri: vt patet in Ro. vii. et ideo si postquam vir mutat vitam moriens postea vitæ ab ea discedat: nullum sit ei iudicium. transiens autem ad religionem moris tamen spirituali: morte: non autem corporali: et ideo si matrimonium sit consummatum: non potest vir sine consensu vxoris ad religionem transire. potest autem ante copulam carnalem quoniam est tamen copula spiritualis. sed ille qui ad baptismum accedit corporaliter: etiam christo consecratur in morte: et ideo a debito reddendo absoluitur etiam per matrimonium consummatum. Uel dicitur quod ex culpa sua vxor iudicium patitur que perverti continentur. ¶ Ad 3m. dicitur quod dispensatio cultus facit personam simpliciter illegitima: non autem conditio fututis sed solum quoniam est ignorata: et ideo non est similis ratio de infideli et ancilla. ¶ Ad 4m. dicitur quod proles aut puenit ad perfectam etatem: et tunc poterit libere sequi patrem fidelem vel matrem infidelis: vel est in minoribus etate constitutus: et tunc debet dari infideli: non obstante quod indiget matris obsequio ad educationem. ¶ Ad 5m. dicitur quod adulter per penitentiam non transit ad aliam vitam sicut infidelis per baptismum: et ideo non est sile ratio.

AD quintus sic pro

cedit. Videt quod fidelis discedens ab vxore infideli non possit aliam ducere in vxorem: quia in solubilitate matrimonij est talis ratio ipsius cum re pudici vxoris sit contra legem nature: vt supra dist. xxxij. dictum est. sed inter infideles erat verum matrimonium. et nullo modo potest illud matrimonium solui: sed manente vinculo matrimonij ad vnā non potest aliquid cum alia contrahere. et fidelis discedens non potest cum alia contrahere. ¶ Si crimen supueniens matrimonio non soluit matrimonium: sed si mulier velit cohabitare sine contumelia creatoris non est solutum vinculum matrimonij: quia vir non potest aliam ducere. et peccatum vxoris que non vult cohabitare sine contumelia creatoris non soluit matrimonium vt possit libere vir aliam vxorem ducere. ¶ Si vir et vxor sunt pares in vinculo matrimonij: cum ergo vxor infideli non liceat viuere viro alium virum ducere: videt quod nec infideli liceat. ¶ Si fauorabilis est continentie votum quod matrimonij tractus. sed viro si obli vxoris infideli non licet vt videt votum continentie emittere: quia tunc vxor fraudaretur matrimonio si postmodum pertereret. et multo minus licet ei matrimonium contrahere cum alia. ¶ Si filius qui remanet in infidelitate patre conuerso amittit ius patris hereditatis: et tamen si postea pervertitur: redditur ei sua hereditas etiam si alius in possessionem eius

intrauit. et videt a fili quod si vxor fidelis postea pervertatur quod sibi sit reddendus vir suus etiam si cum alia contraxerit: quod non potest esse si 2m. matrimonium esset verum: et non potest contrahi cum alia. ¶ Sed 3o. matrimonium non est ratum sine sacro baptismi. sed quod non est ratum potest dissolui. et ita soluto matrimoniali vinculo licet viro alteram ducere vxorem. ¶ Si vir non debet cohabitare vxori infideli nolenti cohabitare sine contumelia creatoris. Si ergo non liceret ei aliam ducere cogeret continentiam suam: quod videt inconueniens quia sic ex peruersione sua incommodum reportaret. ¶ R. ideo dicitur quod quoniam alter coniugum ad fidem pervertitur altero in infidelitate remanente distinguendum est: quia si infidelis vult cohabitare sine contumelia creatoris sine hoc quod ad infidelitatem inducat: potest fidelis libere discedere: sed discedens non potest alteri nubere. si autem infidelis non velit cohabitare sine contumelia creatoris in verba blasphemie propere et nomen christi audire nolens: tunc si ad infidelitatem pertrahere nitatur: vir fidelis discedens potest alteri per matrimonium copulari. ¶ Ad 6m. dicitur quod dicitur quod matrimonium infidelium imperfectum est vt dictum est: sed matrimonium fidelium est perfectum: et ita est firmum. sed autem firmum vinculum soluit minus firmum si sit ei contrarium et ideo matrimonium quod post in fide christi contrahitur soluit matrimonium quod prius in infidelitate contractum erat: unde matrimonium infidelium non est omnino firmum et ratum: sed ratificatur postmodum per fidem christi. ¶ Ad 2m. dicitur quod crimen vxoris nolentis cohabitare sine contumelia creatoris absoluit virum a seruitute qua tenebatur vxori vt si postea ea viuente aliam ducere: sed nondum soluit matrimonium: quia si blasphemiam illam conuerteret ante quam ille aliud matrimonium contraheret: redderetur ei vir suus: sed soluitur per matrimonium sequens ad quod peruenire non posset vir fidelis non soluitur a seruitute vxoris per culpam eius. ¶ Ad 3m. dicitur quod postquam fidelis contraxit: solutum est vinculum matrimonij ex vtraque parte: quod matrimonium non clauditur quantum ad vinculum: sed quoniam clauditur quantum ad effectum vni in pena vxoris infideli ei indicitur quod non possit cum alio contrahere magis quam ex virtute matrimonij precedentis: sed si postea pervertatur: potest ei per se di dispensatione vt alteri nubat: si vir eius aliam vxorem duxit. ¶ Ad 4m. dicitur quod si post peruersionem viri sit aliquid probabilis spes de peruersione vxoris: non debet votum continentie vir emittere: nec ad aliud matrimonium transire quod difficultus pertereret vxor viro suo sciens se puatam si autem non sit spes de peruersione: potest ad sacros ordines vel ad religionem accedere: per requisita vxore quod pervertatur et tunc si postquam vir sacros ordines accepit vxor pervertatur: non est sibi vir suus reddendus: sed debet sibi imputare in pena tarde peruersionis quod viro suo puat. ¶ Ad 5m. dicitur quod vinculum penitentis non soluit per disparat cultum sicut vinculum matrimonij: et ideo non est sile de hereditate et vxore

¶ Sextum sic proce-

dit: Uidel q̄ alia vicia soluāt m̄rimoniūz sicut 7 infidelitas: adulteriū .n. direct⁹ videt esse contra matrimoniū q̄ infidelitas. sed infidelitas in aliq̄ casu soluit m̄rimoniū vt liceat ad aliud m̄rimoniū trāsire: q̄ 7 adulteriū idē facit. ¶ S. si cur infidelitas est fornicatio spūalis ita etiā q̄libz peccatū. si q̄ p̄ hoc infidelitas m̄rimoniū soluit q̄ est fornicatio spūalis: q̄libz aliud peccatū ma trimoniū soluit pari rōne. ¶ S. Matth. xvij. oī Si dexta man⁹ tua scādalizat te abscide eā 7 pūce aba te: 7 dīc gl. q̄ i māu 7 i dexto oculo possit acci pi frēs vxor: p̄p̄q: 7 filij. s3 p̄ q̄libz peccatū efficiūt nobis sp̄dimēto. q̄ p̄ q̄libz peccatū p̄t dissol ui m̄rimoniū. ¶ S. auaricia idolatria est: vt dicit Eph. v. sed p̄p̄ idolatriā p̄t mulier dimitti. ergo pari rōne p̄p̄ auariciā: 7 ita p̄p̄ alia peccata que sūt maio: a q̄ auaricia. ¶ S. magister h̄ exp̄sse dī cit in lra. ¶ S3 ē q̄ dicit Matib. v. Qui dimi serit vxorē excepta cā fornicatōis mechaf. ¶ S. fm hoc tota die fierent diuortia: cum raro iuenia tur m̄rimoniū in quo iugū alter in peccatū nō la batur. ¶ S. ideo dō q̄ fornicatio corporalis 7 infid litas sp̄ales h̄nt p̄teritatem ad bona matrimoniū: vt ex dictis patere p̄t: vñ sp̄aliter h̄nt vim sepan di m̄rimonia. Sed tñ intelligendū q̄ m̄rimoniūz dupliciter soluit. Uno modo quātum ad vinculu 7 sic non p̄t solui postq̄ m̄rimoniū est ratificatū neqz p̄ infidelitatē: neqz per adulteriū: sed si non ē ratificatū: soluit vinculu p̄ manente infidelitate i a tero cōiugum: si alter cōuersus ad fidē ad aliud cō iugū transeat. non autē soluit vinculu p̄dictuz per adulteriū: alias infidelis libere posset dare libellū repudiij vxori adultere 7 ea dimissa alterā ducere q̄ falsum est. Alio mō soluit m̄rimoniū quātuz ad actum: 7 sic solui p̄t tam p̄ infidelitatē q̄ per fornicatōem spūalem: vt supra di. xxv. dictū est: sed p̄p̄ alia peccata nō p̄t solui m̄rimoniū etiāz quātum ad actū: nisi forte ad tps vir se velit sub trahere a p̄ortio vxoris ad castigatōez eius s̄bra hendo ei presentie sue solatiuz. ¶ Ad p̄m q̄ dō q̄ quātuz adulteriū magis directe opponat m̄rimo nio in quātum ē in officiū nature q̄ infidelitas tñ cōuersio est fm q̄ m̄rimoniū est sacramētū ecclie ex quo habet p̄fectā firmitatē i quātum significat indiuisibile cōiūctōem christi 7 ecclie: 7 iō matri moniū qd non est ratum magis p̄t solui quātuz ad vinculu p̄ infidelitatem q̄ per adulteriū. ¶ Ad 2m dō q̄ p̄ma cōiunctio aie ad deum est p̄ fidem: 7 iō per eam aia quasi desposat deo: vt p3 Osee 2. Sp̄sabo te mihi i fidē: vñ i sacra scriptu ra sp̄aliter p̄ fornicatōem idolatria 7 infidelitas designatur: sed alia peccata magis remota signifi catōe dicūtur spūales fornicatōes. ¶ Ad 3m dō q̄ hoc intelligenduz est qñ mulier p̄stat magnā

occasionem ruine viro suo: vt vir p̄babiliter sibi d̄ piculo timeat: tūc enim vir p̄t se s̄trahere ab eius cōuersatōe vt dictū est. ¶ Ad 4m dō q̄ auaricia dicit idolatria p̄ quādam similitudinē fututis quia tam auarus q̄ idolatra pot⁹ fuit creature q̄ creatori: non autē p̄ similitudinē infidelitatis: qz corruptio infidelitatis est in intellectu: sed auaricie i affectu. ¶ Ad 5m dō q̄ vba magistri sūt accipien da de sp̄salibus: qz p̄p̄ crimen supueniens spon salia solui possūt. Uel si loq̄mur de m̄rimonio: intelligendū est de sepatoe a cōmuni p̄uercatione ad tps vt dictū est: vel qñ vxor: non vult cohabitare nisi iub conditōe peccatū: vt cū dicit: non ero vxō tua nisi mihi de latrocinio diuitias p̄geras 7c. tūc enim pot⁹ debet eā dimittere q̄ latrocinia exercē ¶ Et alienigenā. i. hereticas: crimē heresis ipedit m̄rimoniū sp̄ h̄ndū: s3 nō dirimit d̄ctuz: nisi sit talis heretica q̄ baptismi sacm nō acceperit: aut nō i forma ecclie fuerit baptigata. ¶ Si abo credide rit p̄ agnitōem dei 7c. S3 si mulier an̄ p̄uersio nē fuerit fornicata: tenebit eā vir recipere etiam si cōuertū voluerit vt vī: Et dō q̄ si mulier cōuersa repetat virū suū p̄uersū vir nō p̄t excipere eā de fornicatōe p̄us p̄missa si ip̄e occasionē fornicatōi dedit: puta si noluit cohabitare ei volētī cohabitare si ne p̄t melia creatoris: alias p̄t excipere: 7 tñ ratifi cat m̄rimoniū ita q̄ vltim⁹ nō possit solui quātuz ad vinculu: vt viro liceat alia vxorē ducere: quīs possit solui q̄tū ad actū. ¶ Distinctio .XL.

Nunc superest de cognatōe aliq̄d dicere 7c. Postq̄ decimauit mgr de i pedimēto m̄rimoniū q̄ p̄sā reddit illegitia simplr respū alicu⁹ p̄sone p̄p̄ distātiā ad ip̄am: hic incipit decimare de impedimentis quibus p̄sone redditur simplr illegitima respectu alterius p̄pter propinquitatem ad eam: Et diuiditur in partes duas. In prima de terminat de impedimēto p̄p̄iuitatis carnalis: In secunda de impedimento propinquitatis spūalis xli. di. ibi Jam de spūali cognatione 7c. Prima in duas. In p̄ma decimatur de consanguinitate. In secunda de affinitate. xli. ibi Nunc d̄ affinitate 7c. Prima in duas. In prima ostendit fm quos gradus consanguinitas matrimonium impedit In 2o obijcit i h̄mū 7 soluit: ibi Dis autē occurrit illud 7c. Prima in duas. In p̄ma ostendit vsqz ad quos gradus p̄sanguinitas m̄rimoniū impedit In 2o ostendit p̄p̄ez hui⁹ di. ibi Quare vō sex grad⁹ 7c. P̄ua i duas. In p̄ma ostendit vsqz ad q̄t gradus p̄sanguinitas m̄rimoniū ipedit. In 2o ostendit quō sūt gradus p̄dēi p̄putādi: ibi Quō aut gradus 7c. ¶ Itē q̄rit q̄tuor. ¶ P̄uo qd sit p̄sanguitas: 2o d̄ distinctōe ip̄i. 3o vtz s3 aliq̄s grad⁹

impediat matrimonium dicitur naturali. Quare
to vtrius gradus matrimonium impediens possunt p
statutu ecclesie determinari.

AD primus sic proce

dit: Uidet q diffinitio p sanguinitatis qua
qda ponit sit incopecta. s. p sanguinitas e vnclm
ab eode stpice descendetu carnali ppagatoe con
tractu. oes. n. hoies ab eode stpice carnali ppaga
tione descendut. s. ab Adam. si g recta est p dicit
diffinitio p sanguinitatis: oes hoies essent p sanguine
ad iuice: qd falsu est. ¶ S. vinculu no pot ee nisi
aliquoz ad iuice puenientiu: qz vinculu vnit. sed
eoz q descendut ab vno stpice no e maior pueni
entia ad iuice q alioz: hoini cu pueniat spe r dis
frat numero sic r aliq hoies. g p sanguinitas no est
aliqd vinculu. ¶ S. carnalis ppagatio fm phm
fit de supfluo alimeti. sed tale supfluu magis hct
puenientia cu reb? comestis cu qb? i sba couenit.
q cu illo q comedit. cu g no nascat aliqd viculum
p sanguinitatis ei? q nascit ex semie ad res comestas
nec ad generate ex carnali ppagatoe nascet aliqd
ppinqtatis vinculu. ¶ S. Gen. xvij. Laba dixit
ad iacob: Os meū r caro mea es roe cognatois q
erat iter eos. g talis ppinqtatis magis debet dici
carnalitas q p sanguinitas. ¶ S. carnalis ppaga
tio cois e hoib? r aialib? s. i aialib? i carnali ppaga
tione no p hif p sanguinitatis vinculu. g nec in ho
minib? R. ndeo od q fz phm i. vij. Est. Omnia
amicitia i aliq coicatioe p sicut: r qz amicitia liga
tio siue vnio qda e: io coicatio q e amicitie causa:
vinculu dicit: r io fm qualibet coicatioe denomi
nant aliq qsi colligati ad iuice: sic dicunt coicues
q hnt politica coicatioe ad iuice: r comilitones q
coueniut i militari negocio: r eode mo illi q coue
niut nali coicatioe dicunt p sanguine: r io in p dicit
diffinitioe ponit qsi p sanguinitatis gen? vinculum
qsi i hictu p sone descendetes ab vno stpice qz e
huiusmodi vinculu: qsi pncipiu carnalis ppagatio
¶ Ad p^m g od q vtus actiua no recipit fm eade
pfectoez i instrumeto fm qua e i pncipali agente:
r qz ome moues motu e instrumetu: inde e q vt
pmi morozis i aliq genere p mla media deducta
tandē deficit r puenit ad aliqd qd e motu tantuz
r no moues. vtus aut generatis mouet no solum
quatu ad id qd e spei: sed etia qtu ad id qd e indi
uidui: rone cu? fili? affilat pti etia i accidetalibus
no solum i na spei: nec tn idiuidualis vt? pns tra p
fecte i filio e sic in pte erat: r adhuc i nepote min?
r sic deiceps debilitat: r inde e q vtus illa qnqz d
ficiat vt vltra pcedere no possit: r qz p sanguinitas
est inquatu multi coicant i tali vrute ex vno i mul
tos p ppagatoez deducta: paulatim se p sanguini
tas dirimit: vt Isido. dic. r io non oz accipere stipi
tem remotu i diffinitioe p sanguinitatis: s. ppiquoz
cu? vtus adhuc manet i illis q ex eo ppagantur.

Ad 2^m od q ia p ex dictis q si solu puenit
p sanguinei i na spei: sed etia i vrute ppria ipsius i
diuidui ex vno i mltas tractata: ex q pigit qnqz
q fili? no solu affilat patri sed auo vt remonis pa
rentibus: vt dicit i. xvij. de aialib? ¶ Ad. iij. od q
puenientia magis attendit fm forma fm qua aliq
est actu: q fm materia fm qua e i potetia: qd pz i
hoc q carbo magis puenit cum igne q cu arboze
vn absctum est lignu. r similiter alimentu qd ia
puerlu e i spei nutriti p vrute nutritiu magis co
uenit cu ipo nutrito q cu illa re vn suptu e nutri
mentu. ro aut pcedet fm opinionē illoz q dice
bat: q tota na rei e materia: r q forme oes snt ae
cidetia qd falsu e. ¶ Ad. iij. od q illud qd prio
puertit i semen e sanguis: vt pbat in. xv. de aialib?
r ppi hoc vinculu qd ex ppagatoe carnali p hif
puenientia dicit p sanguinitas q carnalitas: r q
aliqn vn? p sanguine dicit esse caro alterius: hoc e
iquatu sanguis q in semen viri aut menstruu con
uertit est potetia caro r os. ¶ Ad. v. od q qda
dicit p io p sanguinitatis vinculu p hif in hoies
ex carnali ppagatoe r no iter alia aialia: qz qd d
est de humane nature veritate in oib? hominib?
fuit in pmo parente qd no est de alijs aialib?: sed
fm hoc consanguinitas nuq dirimi posset. p dicit
aut positio in. ij. li. dif. xxx. ip: obata est. vn od q
hoc io puenit: qz aialia no iunguntur ad amicitie
vnitatez ppi ppagatioem multoz ex vno parete
prio sicut e de hoibus vt dictu est.

AD secundum sic pro

cedit: Uidet q p sanguinitas icouenienter
distinguat p lineas r per gradus. dicit. n. linea p sa
guinitatis esse ordinata collectio psonaz p sa
guinitate p iuctarum ab eodez stpice descendetu di
uersos p tincens gradus. sed nihil est aliud p sangui
nitas q collectio talium personarum. ergo linea
consanguinitatis est idem qd consanguinitas: nihil
autem debet distingui per seipsum. ergo consangu
nitas non couenienter per lineas distinguitur.
¶ S. illud fz qd diuidit aliqd coe: n pot poni in
diffinitioe cois. s. descensus poit i diffinitioe p dicit
p sanguinitatis. g non potest diuidi consanguinitas
per lineam ascendentiu r descendentiu r trans
uersalium. ¶ S. diffinitio linee est q sit iter duo
puncta. sed duo puncta no faciut nisi vnu gradu
ergo vna linea habet tantum vnum gradum: r
ita eadem videretur diuisio consanguinitatis per li
neas r per gradus. ¶ S. gradus diffinitur esse hi
tudo distantium personarum qua cognoscitur q
ta distantia persone inter se differant. sed cum con
sanguinitas sit propinqtatis quedam: distantia
personarum consanguinitati opponitur magis
q sit eius pars. ergo per gradus consanguinitas
distingui n pot. ¶ S. si p sanguinitas p gradus disti
guis r cognoscit: oz q illi qui snt i eode gradu snt

equalit̄ sanguinici: s; hoc falsū est: q; p̄patrius
 ⁊ eiusdē p̄nepos sūt in eodē gradu: nō tñ sūt eōlit̄
 sanguinici: vt decre. dicit. q; sanguitas non recte
 distinguit p̄ gradus. ¶ In rebus ordinatis qd̄
 liber additū alteri facit aliū gradū: sic quelibz vni
 tas addita facit aliā spēm nūi. s; p̄sona addita p̄
 sone nō sp̄ facit aliū gradū consanguinitatis: q; in
 eodem gradu sanguinitatis est p̄ ⁊ p̄trius: q; ad
 iungit. q; nō recte p̄ gradus sanguitas distinguit.
 ¶ In duos p̄p̄nq̄s sp̄ est eadē sanguitas. p̄
 p̄nq̄tas: q; equaliter distat vni extremoz ab
 alio: ⁊ eōuerso. s; gradus sanguinitatis nō iuenit
 sp̄ idē ex vtraq; p̄te: cū qñq; vnus p̄p̄nq̄us sit i
 tertio: ⁊ alius in q̄rto gradu. q; sanguinitatis p̄p̄n
 quitas nō p̄t sufficiens p̄ gradū cognosci. R̄ ideo
 dō: q; sanguitas ut dcm est: ē quedā p̄p̄nq̄tas
 in nālī cōicatōe fundata fm̄ actum gnatōis: q; nā
 pp̄gat: vñ fm̄ p̄m in. viij. Ethī. ista cōicatō ē
 triplex: vna fm̄ hitudinem p̄ncipij ad p̄ncipiū
 ⁊ hec est sanguitas p̄is ad filiū: vñ dicit q; parē
 tes diligunt filios ut sui ip̄oz aliqd̄ existētes. alia
 est fm̄ hitudine p̄ncipiū ad p̄ncipiū: ⁊ hec ē filij
 ad p̄cem: vñ dicit q; filij diligūt parentes ut ab ill̄
 existētes. tertia ē s; hitudine eoz: que sūt ab vno
 p̄ncipio ad inuicem: sicut fr̄es dicunt ex eisdē na
 sci: vt ip̄e ibidem dicit: ⁊ quia p̄ctus motus line
 am facit: ⁊ p̄ pp̄gatōem quodāmo p̄ descendit
 in filiū: iō fm̄ dictas tres hitudines tres linee con
 sanguinitatis sumūt. s; linea descendētū fm̄ p̄mā
 hitudine: linea ascendētū fm̄ scōam: linea trāsf̄
 uersaliū fm̄ tertiam. sed q; pp̄gatōis mot⁹ non
 quiescit in vno termino: s; vltra p̄gredit: iō con
 tingit q; p̄is est accipere p̄cem: ⁊ filij filiū: ⁊ sic de
 inceps: ⁊ s; hos diuersos p̄gressus diuersi grad⁹
 in vna linea inueniunt. ⁊ q; gradus cuiuslibet rei
 ē p̄ aliq̄ illius rei: gradus p̄p̄nq̄tatis nō p̄t eē
 vbi nō est p̄p̄nq̄tas: ⁊ iō idētas ⁊ nūmia distā
 tia gradum sanguinitatis tollunt: q; nullus ē sibi
 ip̄i p̄p̄nq̄us: sic nec sibi filius: ⁊ p̄p̄ h̄ nulla p̄so
 na p̄ seipsam facit aliquem gradū: s; cōparata al
 teri p̄sone gradū facit ad ip̄am: s; tñ diuersa ē rō
 cōputandi gradus in diuersis lineis. gradus enī
 sanguinitatis in lineā ascendētū ⁊ descendētū
 p̄trahit ex hoc q; vna p̄sona ex alia pp̄gat eozū
 inter quos gradus p̄siderat: ⁊ iō fm̄ cōputatōem
 canonicā ⁊ legalē p̄sona q; p̄mo in p̄cessu pp̄ga
 tōis occurrit: vel ascende v̄l d̄scēde distat ab aliq̄
 puta a petro in p̄ gradu: ut p̄ ⁊ fili⁹: q; aut vtriq;
 secūdo occurrit distat i scōo gradu: vt auus ⁊ ne
 pos: ⁊ sic deinceps. s; sanguitas eoz q; sūt in li
 nea trāsf̄uersali d̄h̄it: n̄ ex h̄ q; vn⁹ eoz ex alio pp̄
 gat: s; q; vtrq; pp̄gat ex vno: ⁊ iō d; grad⁹ i hac
 linea sanguinitatis cōputari p̄ cōparatōem ad vnū
 p̄ncipiū ex quo pp̄gant: s; fm̄ h̄ ē diuersa cōpu
 tatio canonica ⁊ legalis: q; legalis cōputatio attē
 dit descendū a cōi radice ex vtraq; p̄te: sed cano

nica tñ ex altera: ex illa. s; ex qua maior nūis gra
 duum inuenit. vñ fm̄ legalē cōputatōem frater ⁊
 soror: vel duo fratres attinent sibi in scōo gradu
 q; vtrq; a radice cōi distat p̄ vnū gradū: ⁊ s; filij
 duoz fratru distat a se inuicē in q̄rto gradu: s;
 fm̄ cōputatōem canonicā duo fratres attinet sibi
 i p̄ gradu: q; neut̄ eoz distat a radice cōi: nisi
 p̄ vnū gradū. s; filius vnus fratru distat ab al
 tero fratre in scōo gradu: q; tñ distat a cōi radi
 ce: ⁊ iō fm̄ canonicā cōputatōem quoto gradu di
 stat q; ab aliquo supiori toto distat a quolibz de
 scendentū ab ip̄o ⁊ nūq; minus: q; p̄pter quod
 vnūquodq; illud magi. vñ si alij descendentes a
 cōi p̄ncipio cōueniūt cū aliquo rōne p̄ncipij cōis
 nō p̄t p̄p̄nq̄tes eē descendētū ex alia p̄te q; sit
 p̄mū p̄na ei p̄p̄nq̄: aliq̄ tñ plus distat aliqd̄
 ab aliquo descendente a cōi p̄ncipio: q; distat ip̄e
 a p̄ncipio: q; ille forte plus distat a p̄ncipio cōi q;
 ip̄e: ⁊ fm̄ remotiorē distātiā o; sanguinitatē cōpu
 tari. ¶ Ad p̄mū q; dō: q; obiectō illa p̄cedit ex fal
 sis: sanguitas. n. nō est collectio: s; relatio qd̄az
 aliq̄rū p̄sonaz ad inuicē: q̄rū collectio lineā san
 guinitatis facit. ¶ Ad secūdū dō: q; descensus cōi
 sup̄us attendit fm̄ quālibet sanguinitatē lineam
 q; carnalis pp̄gatō ex q; vinculi sanguinitatē cō
 trahit descensus qd̄ā ē: s; descensus talis. s; a p̄sōa
 cui⁹ sanguitas q̄rit lineā descendētū facit. ¶ Ad
 tertū dō: q; linea dupliciter accipi p̄t: aliq̄ p̄p̄ie
 p̄ ipsa dimensione: que ē prima spēs quantitatis
 p̄tinue: ⁊ sic linea recta cōtinet tñ duo puncta in
 actu que imināt ip̄az: s; infinita in potentia q; q;
 liber signato in actu linea diuidit: ⁊ s; tñ due linee
 aliq̄ vero linea sumitur p̄ his que linearit̄ dispo
 nunt: ⁊ fm̄ hoc assignat in numeris linea ⁊ figu
 ra: p̄t vnitas post vnitatem ponit in aliquo nu
 mero: ⁊ sic quelibet vnitas adiecta gradum facit
 in tali linea: ⁊ s; est de linea cōsanguinitatis: vñ
 vna linea continet plures gradus. ¶ Ad q̄rtum
 dicendū: q; sicut similitudo nō potest esse vbi nō
 est aliqua diuersitas: ita p̄p̄nq̄tas non ē vbi
 non est aliqua distantia: ⁊ ideo distantia quelibz
 non opponitur consanguinitati: sed talis distantia
 q; consanguinitatis p̄p̄nq̄tatē excludit. ¶ Ad
 q̄ntum dicendū: q; sicut albedo dicitur maior du
 pliciter: vno modo ex intensione ipsius qualitatis
 alio modo ex quantitate superficiei: ita consanguini
 tas dicitur maior vel minor dupliciter: vno modo i
 tensue ex ipsa natura consanguinitatis. alio modo
 quasi dimensiue: ⁊ sic quantitas consanguinitatē
 mensurat ex personis un̄ quas consanguinitatē p̄
 pagatio procedit: ⁊ hoc secundo modo gradus i
 consanguinitate distinguuntur: et ideo contin
 git q; aliquozum duozum qui sunt in eodem gra
 du consanguinitatis respectu alicuius persone
 vnus est sibi magis consanguineus q; alius: con
 siderando p̄imam quantitatem sanguinitatis: sic

pat' & frat' attinent alicui in pmo gradu p' sanguita-
 nis: qz ex neutra pte icidit aliqua persona media:
 sed in intensiue loquendo magis attinet alicui p'
 fone pater suus q' frater: qz frat' no' attinet ei nisi
 in q'tum est ex eodem patre: & ideo q'to aliquis e'
 p'pinq'ior: coi p'ncipio a quo p' sanguitas descen-
 dit: tanto est magis consanguineus: q'uis no' sit i'
 p'pinq'iori gradu: & fm h' p' patruus est mag' co'
 sanguineus alicui: q' p'ncipos eius: q'uis no' sit i'
 eodem gradu. ¶ Ad sextu' od: q' q'uis pat' & patru-
 us sint in eode' gradu respectu radice' p' sanguini-
 tatis: qz vtrqz distat vno gradu ab auo: in respe-
 ctu a' cui' p' sanguitas q'rit non s'nt in eode' gradu:
 qz pat' est in pmo gradu: patruus at' no' pot' ee' p'
 pinq'ior: q' in scdo: in quo est auus. ¶ Ad septi-
 mu' od: q' ip' due p'fone in eqli n'io gradu distat
 a se inuice': q'uis q'ns no' eqli n'io gradu distet
 a coi p'ncipio: vt ex o'cis patet.

H tertiu' sic procedi

tur: vt q' p' sanguinitas de iure n'ali no' im-
 pediat m'rimoniu': nulla eni mulier pot' ee' p'pinq'
 quior viro q' Eua fuit Ade: de qua dicit' Gen. ij.
 Hoc nuc' os ex ossibus meis: & caro d' carne mea.
 s' Eua fuit m'rimonio p'uncta Ade: q' p' sanguitas
 nulla q'tum est de lege nature m'rimoniū ipedit.
 ¶ Lex n'alis eade' e' apud o'es. s' apud barbaras
 natos nulla p'fona p'uncta p' sanguitate a m'rimo-
 nio excludit. q' p' sanguitas q'tum e' de lege nature
 m'rimoniū no' ipedit. ¶ P'ius n'ale est qd' na' o'ia
 aialia docuit: ut d' i' p'ncipio digesti. s' aialia bur-
 ta etiā cu' m'fē cocunt. q' no' e' d' lege nature q' ali-
 qua p'fona a m'rimonio p' p' sanguitatem repel-
 lat. ¶ Nihil impedit matrimoniu': qd' no' d'riet
 alicui bono m'rimoniū. s' p' sanguitas no' d'riet ali-
 cui bono m'rimoniū. q' no' ipedit ipm. ¶ P' co'z
 q' s'nt magis p'pinq'ua & filia: melior & firmior est
 p'uctio. s' m'rimoniū q'dā p'uctio e'. q' cu' p' sangui-
 tas sit p'pinq'uitas quedā m'rimoniū no' ipedit: s'
 magis iuuat. ¶ S'z d' illud qd' ipedit bonū p'lis
 etiā m'rimoniū ipedit fm lege nature. s' p' sangui-
 tas ipedit bonū p'lis: qz ut in l'ra ex v'bia S'iego.
 h'etur experimento didicim' ex tali p'ugio sobo-
 len no' posse succrescere. q' p' sanguitas fm legem
 nature m'rimoniū ipedit. ¶ P' illud qd' h'z nā hu-
 mana in p'ma sui p'ditoe e' d' lege nature. s' a p'ma
 sui conditoe hoc hūi nā q' p' & m' a m'rimonio
 excluderent: qd' p'z p' hoc qd' d' Gen. ij. Prop: h'
 relinquit hō & p'cem & m'fem. qd' no' pot' intelligi
 q'tū ad cohabitatoem: & sic o'z q' intelligat' q'tuz
 ad m'rimoniū p'uctoez. q' p' sanguinitas ipedit ma-
 trimoniū fm legē nature. ¶ ideo od: q' sic supra
 dicit' xxxij. v'cā e' in m'rimonio illud d' legē nature
 esse d' p' qd' m'rimoniū reddit' incopetēs respectu
 finis ad quē e' ordinatū. finis aut' m'rimoniū per se
 & p'mo est bonū p'lis: qd' quidē p' aliquā p'anguit'

tatez. s. in patrem & filia: vel filiu' & matrē imper-
 dit: no' quidē ut totalit' tollat: quia filia ex semie
 patris pot' plem cōcipere: & fil' cū pte nutrire: & i-
 struere in quibus bonū p'lis consistit: s' vt no' cō-
 uenienti mō fiat. Inordinatū ē. n. q' filia patri p'
 m'rimoniū adiungat in sociā cā generāde prole:
 & educande: quā o'z p' o'ia patri esse subiectā velut
 ex eo pcedente: & iō de lege n'ali est: ut p' & mater
 a m'rimonio repellant: & magis ē mat' q' p': quia
 magis reuerentie q' debet parentib' derogatur: si
 filius m'fēz q' si p' filia ducit in vxorem: cū vxor
 viro aliquiditer o'z cō subiecta: s' finis m'rimoniū
 secundar' p' se t'm ē p'cupiscentie rēssio cui deperit
 ret: si q'libet p' sanguinea possit in m'rimoniū duci
 qz magnus p'cupiscentie adit' p'beret: nisi un' illas
 p'fonas q's o'z in eadē domo p'uerfari cēt carnalis
 copula indicta: & iō lex diuina non solū p'cem et
 m'fem excludit a m'rimonio: s' etiā alias p'unctas
 p'fonas q's o'z fil' p'uerfari: & que debēt inuicē alte-
 ra alteri pudicitia custodire: & hāc cām assignat
 diuina lex dicens: Ne reuelet turpitudinē tal' vel
 talis: quia turpitudō tua. sed p' accidens finis ma-
 trimoniū ē p' sideratio hoīum & amicitie multipli-
 catio: dum hō ad p' sanguineos vxoris: sic ad suos
 se h'z: & iō huic multiplicatōi amicitie p'udicium
 fieret si aliq's sanguine p'uctā vxorē duceret: qz
 ex hoc noua amicitia p' m'rimoniū nulla accre-
 ret: & iō fm leges hūanas: & statuta ecclesie p'les
 p' sanguinitatis gradus sunt a m'rimonio sep'ati. sic
 q' ex dicitis p'z q' p' sanguitas q'tum ad aliq's p'fona
 nas impedit m'rimoniū de iure n'ali: q'tum ad ali-
 q's de iure diuino: & q'tum ad aliquas de iure per
 homines instituto. ¶ Ad p'mū q' od: q' Eua q'uis
 ex Adā p'cesserit: non in fuit filia Ade: qz no' p'
 d'it ex eo p' modum illum quo vir natus est gna-
 re sibi file in sp'e: s'z operatōe diuina qua ita potu-
 isset ex costa Ade fieri vnus equus: sicut facta est
 Eua: & ideo non est tanta n'alis cōuenientia Eue
 ad Adam: sicut filie ad patrem: nec Adam ē nā-
 le p'ncipium Eue: sicut pater filie. ¶ Ad scd'z od:
 q' no' pcedit ex lege n'ali q' aliqui barbari parēt'
 bus carnalit' cōmiserit: s'z ex p'cupiscentie ardore: q'
 legem nature in eis obfuscauit. ¶ Ad tertiu' od:
 q' p'unctio maris & femine d' esse de iure natura-
 li: quia nā hoc omnia animalia docuit: sed hanc
 p'unctoem diuersa aialia diuersimode docuit: s'z
 diuersas eoz conditōes. Cōmixtio autem carna-
 lis ad parentes derogat reuerentie: que eis debe-
 tur. sicut enim parentibus indidit natura solici-
 tudinē filijs puidēdi: ita ididit filijs reuerentiā ad
 parentes. nulli autem generi aliam indidit solici-
 tudinem filiorum: aut reuerentiā parentū in om-
 ne tēpus: nisi hoī: alijs aut' animalibus plus & mi-
 nus: fm q' magis ul' m'ius necessarij sunt vel filij
 parentibus: vel parentes filijs: vñ etiā in quibus-
 dam animalibus filius abhorret cognoscē m'fēz

carnaliū q̄diū manet apud ipsū cognitio m̄ris: et reuerentia quedā ad ipam: ut recitat p̄s in. viij. de aialib' d' camelo ⁊ equo: ⁊ qz oēs honesti mores aialiu3 i hoibus nālī p̄gregati sūt: ⁊ p̄fecti q̄ in alijs: p̄ hoc hō nālī abhorret cognoscē carnalī: nō solū m̄sem: s3 et filiā: qd est adhuc m̄n' p̄ nāz: vt dicitur: ⁊ iterū in alijs aialib' ex p̄paga tōe carnis nō p̄trahit p̄sanguinitas: sic in hoibus: sic dcm̄ ē: ⁊ lō n̄ ē filia rō. ¶ Ad q̄rtū dō: q̄ ex iaz dicitis p3 quō p̄sanguinitas p̄iugū bono m̄rimoniū p̄riet: vnde rō p̄cedit ex falsis. ¶ Ad q̄ntū dō: q̄ nō est incōueniens duarū vnionū vnā ab alia im pediri: sic vbi ē idēitas nō ē silitudo: ⁊ s̄līr p̄sanguinitatis vinculū pōt impedire m̄rimoniū p̄iuctōez.

AD quartū sic proce

dit: videt q̄ p̄sanguinitat' gradus m̄rimoniū ipediētes nō potuerint taxari ab ecclesia vsqz ad q̄rtū gradū: Mat. xix. dī: Qd̄ deus p̄iūxit homo nō separet. s3 illos q̄ p̄iūgunt ifra q̄rtū p̄sanguinitatis gradū deus p̄iūxit: nō. n. diuina lege coz p̄iunctō p̄hibet. q̄ nō debent hūano statuto separari. ¶ M̄rimoniū ē sacm̄ sic ⁊ baptisim'. s3 nō potest ex statuto ecclesie fieri q̄ ille q̄ ad baptisimum accedit nō recipit characterē baptisimalē: si ex iure diuino ei' capax sit. q̄ nec ecclesie statutū facere pōt q̄ m̄rimoniū nō sit int' illos q̄ p̄ ius diuinū p̄sanguinitatē p̄iūgi nō p̄hibent. ¶ P̄. ius positū nō pōt ea q̄ sūt nālīa remouē: vel ampliāre. s3 cōsanguinitas ē nālī vinculū: qd̄ q̄rtū est de se natū ē m̄rimoniū impedire. q̄ ecclesia nō pōt aliquo statuto facē q̄ aliq̄ possint m̄rimoniū p̄iūgi: vel non p̄iūgi: sic non pōt facē q̄ sint p̄sanguinei vel non p̄sanguinei. ¶ P̄. statutū iurū positū o3 aliquā rōnabilem cām hēre: qz fm̄ cām rōnabilem quam h3 a iure nālī p̄cedit. s3 cause q̄ assignant de nūo gradū oino vident irrōnabiles cause: cū nullaz hēant hitudinē ad causata: sic q̄ p̄sanguinitas p̄hibet vsqz ad q̄rtū gradū: p̄pter q̄tuor elemēta vsqz ad sextū: p̄pter sex etates vsqz ad septimum p̄pter. vij. dies quibus oē tps agit. q̄ videt q̄ tal' p̄hibetio nullū vigozē hēat. ¶ P̄. vbi est eadē cā o3 esse idē effectus. s3 cā q̄re p̄sanguinitas ipedit m̄rimoniū ē bonū plis: rēp̄ssio p̄cupiscentie: ⁊ multipl' catio amicitie: vt ex dicitis p3: q̄ oī tpe necessaria cā sūt. q̄ oī tpe debuisset cāli gradus p̄sanguinitatis m̄rimoniū ipedit: qd̄ nō ē vey: cū mō vsqz ad q̄rtū: antiquit' vsqz ad septimū gradū m̄rimoniū p̄sanguinitas ipedit. ¶ P̄. vna ⁊ eadē p̄iunctio nō pōt eē in genē sacm̄enti: ⁊ in genē stupri. sed h' p̄tingēt si ecclesia hēret p̄tatem statuēdi dīuerfū nūm i gradib' ipediētib' m̄rimoniū: sic si aliq̄ i q̄nto gradu q̄n' p̄hibet' erat p̄iuncti fuisset talis p̄iunctio stupri esset. s3 postmodū eadē p̄iunctio ecclesia p̄hibetōem reuocāte m̄rimoniū esset ⁊ ecō uerso possit accidē si aliq̄ grad' p̄cessi possit

postmodū ab ecclesia interdicti. q̄ vī q̄ p̄tās ecclesie nō se extendat ad h'. ¶ P̄. ius hūanū o3 imitari ius diuinū. s3 fm̄ ius diuinū: qd̄ in lege veteri p̄tinet nō cāli currit p̄hibetio graduū in surfū ⁊ de oisū: qz in veteri lege aliq̄s p̄hibebat accipere in vxore sorozē p̄ris sui: nō tū filiā fr̄is. q̄ nec mō debet aliq̄ p̄hibetio de nepotibus ⁊ patruis manē.

¶ S3 ē qd̄ oīs dicit discipul': Qui vos audit me audit. q̄ p̄ceptum ecclesie h3 firmitatē: sic p̄ceptū dei. s3 ecclesia q̄nqz p̄hibuit: ⁊ q̄nqz p̄cessit aliq̄s gradus q̄s lex vetus nō p̄hibuit. q̄ illi grad' m̄rimoniū ipediūt. ¶ P̄. sic olim m̄rimonia gentiliū dispensabant p̄ leges ciuiles: ita nūc p̄ statuta ecclesie. s3 olim lex ciuil' determinabat gradus p̄sanguinitatis: q̄ m̄rimoniū ipediūt ⁊ q̄ non. q̄ mō pōt h' fieri p̄ ecclesie statuta. ¶ R̄. ideo dō: q̄ fm̄ tpa diuersa inuenit p̄sanguinitas fm̄ gradus diuersos m̄rimoniū ipediisse. In p̄ncipio. n. hūani generis solus p̄ ⁊ mater a m̄rimonio repellebant: co q̄ qz tūc tps erat paucitas hominū: ⁊ oportebat p̄paga tōi humani generis maximā curā ipendē vñ nō erat remouēde: nisi ille p̄sone q̄ m̄rimonio icōpētētes erāt et q̄rtū ad p̄ncipalē m̄rimoniū finē q̄ ē bonū plis: vt dcm̄ est. Postmodū at multipl' catio hūano genē p̄ legē moyf' plures p̄sone ex cepte sūt: q̄ iā p̄cupiscentiā rēp̄mere icipiebāt: vñ vt dicit Rabi moyfes: Oēs ille p̄sone ex cepte sūt a m̄rimonio: q̄ i vna familia cohabitare solēt: qz si int' eos licite carnalis copula esse posset: magnum incertium libidini p̄stare: s3 alios consanguinitatis gradus lex vetus permisit: imo quodāmodo p̄cepit: ut salz vnusquisqz de cognatōne sua vxorem acciperet: ne successioem confusio esset: qz tunc tps cult' diuinus p̄ successioem generi p̄paga bat: s3 postmodū in lege noua: q̄ est lex spūs ⁊ amoris plēs gradus p̄sanguinitatis sūt prohibiti: qz iā p̄spūalem grām nō p̄ carnis originē cultus deriuatur ⁊ multiplicat: vñ o3 vt hoies et magis a carnalibus retrahant spūalib' vacantes: ⁊ vt amor amplius diffundat: ⁊ ideo antiquitas vsqz ad remotiores gradus p̄sanguinitatis m̄rimoniū ipediēbat: ut ad plures per consanguinitatē ⁊ affinitatem nālīs amicitia p̄maneret: ⁊ rōnabili vsqz ad septimū gradū: tū qz vltra h' nō de sacri fima nebat cōis radice mēoria: tū qz septiformi gario spū sancti p̄gruebat: s3 postmodū circa hec vltia tpa restrictū ē ecclesie interdictū vsqz ad q̄rtū gradū: quia vltra inutile ⁊ piculosū erat grad' p̄sanguinitatis p̄hibē. Inutile q̄dez: qz ad remotiores p̄sanguineos: quasi nullū sedus maioris amicitie q̄ ad extraneos habeatur: charitate in multoz cordibus frigescente. Periculosum autē erat: qz concupiscentia ⁊ negligentia p̄ualete: tā numerosam p̄sanguineoz m̄situdinē hoies non satis obseruabāt: ⁊ sic laqueus dānatōis multū inieciēbat ex remotoz graduū p̄hibetōe. sat' et p̄ciē'

ter vsq; ad qrtū gradū: dca phibitio est restricta
 tum q; vsq; ad qrtā gnātōem hoies viuē psueue-
 rūt: ut sic non possit psanguinitatē memoria abo-
 leri. vñ dñs in tertiā 7 qrtā gnātōez peccata pa-
 rentū se visitaturū in filijs cōminat: tū q; in qlibz
 gnātōe noua mixtio sanguis cōdititas psangu-
 nitatem facit: sit cū sanguine alieno: 7 qrtum mi-
 scet alteri tñ recedit a pmo. 7 q; elemēta sūt qtu-
 or: q; qdlibet tāto ē facilius miscibile qto ē ma-
 gis subtile. id in pma cōmixtione euānescit sāgu-
 nis idē: titas qtu; ad pma elementū: qd ē sbrilissi-
 mū. in scda qrtum ad scdōm. in tertia qtu; ad ter-
 tium: in qrtā qrtum ad qrtuz: 7 sic puenient post
 qrtam gnātōem potest reiterari carnalis pūctio
 ¶ Ad pma qd dō: q; sic dō nō pūgit i los q; pūn-
 gunt 7 diuinū pceptuz: ita nō pūngit illos q; pūn-
 gunt 7 ecclesie pceptuz: qd h; eandē obligandi
 efficacā quā 7 pceptū diuinū. ¶ Et ad scdūduz
 dō: q; mrimoniū nō tñ ē sacm: s; ēt ē in officiu;
 7 id magis subiacet ordinatiōni mistroz ecclesie
 q; baptisū q; ē sacm tñ. q; sic tractus 7 officia
 hūana dōminant legibus hūanis: ita tractus 7
 officia spūalia lege ecclesie. ¶ Ad tertiū dō: q; q-
 uis psanguinitatis vinculū sit nāle: tñ nō ē nāle q;
 psanguinitas carnalem copulā ipediat: nisi fzali
 quē gradū: ut dcm est. 7 id ecclesia suo instituto nō
 facit q; aliq; sint vel non sint psanguinei: q; fm oē
 tps cōlit psanguinei remanent: s; facit q; carnalis
 copula sit licita vel illicita fm diuersa tpa i diuer-
 sis gradibus psanguinitatis. ¶ Ad qrtū dō: q; tps
 rōnes assignate magis dant p modū adaptatiōis
 7 pgruētē: q; p modū cause 7 necessitatis. ¶ Ad
 qntū dicendū: q; iam ex dictis pz q; nō est eadē cā
 fm diuersa tpa gradus psanguinitatis phibendi: vñ
 qd aliq; tpe vtilit pcedit: alio salubrit phibetur.
 ¶ Ad sextū dō: q; statutū nō iponit modū pteri-
 tis: sed futurus. vñ si mō phibet qntus gradus q;
 nūc est pcessus illi q; iā sunt in quinto gradu con-
 iūcti non essent separandi. nullū. n. impedimētū
 mrimonio supueniens ipsū pō: dirimere: 7 sic cō-
 iūctio q; pus fuit matrimonū nō efficeret p statu-
 tū ecclesie stuprum: et silitet si aliq; gradus cōce-
 deret q; nunc ē phibitus: illa pūctio nō efficeret
 mrimonialis ex statuto ecclesie rōne pmi ptract-
 q; possent separari si vellent: s; tñ possent de no-
 uo cōtrahere: 7 alia pūctō est. ¶ Ad septimū
 dō: q; in gradib; psanguinitatis phibendis ecclia p-
 cipue obseruat rōs amoris. 7 q; nō ē minor rō amo-
 ri: ad nepotē q; ad patruū: s; ē maior qto ppiqoz
 ē pti: fil; q; filio pi: vt dō in. viij. Eth. ppi h; equa-
 lit phibuit grad; psanguinitatis i patruū 7 nepotib;
 s; lex vetus in psonis phibendis attendit pcpue
 cōbitatiōem 7 pcupiscentiam: illas psoas phibet
 ad q; faciliōr patēt access; ppi mutuā cōbitatiōz.
 mag; aut; psueuit cōbitare nepē patruo q; amita
 nepoti: q; filia est qsi idē cū pte: cū sit aliqd eius;

sz foroz nō ē h; mō idē cū s;re: cū nō sit aliquid ei: s; magis ex eodē nascit: 7 id non erat eadē rō phibē-
 di neptē 7 amitā. ¶ Quia trūcū tñ gradus nō cō-
 putat: truncū appellat psanguinitatis radicē: q; est
 pater filioz. pncipium aut; alicut; generi pōt acci-
 pi duplicit; vno mō pncipium qd est in genē illo:
 vt si pma ptem lineē pncipiū dicamus. Alio mō
 pncipiū: q; non recipit generis pdicatōem: sic pnc-
 ipiū lineē dī punctus. 7 hoc mō pncipiū 7 radix
 psanguinitatis pot; dici duplicit;. Uno mō ipsa psona
 pma a q; psanguinitas dō: q; psona non est psangu-
 nitas: sed psanguinitatis pncipiū: 7 fm hoc fil; qui
 distat a psona pūis facit pme distantiē gradū: 7 si-
 lius filij scdūduz: 7 sic deinceps. Alio mō pma con-
 sanguinitas: q; ē cā ois alteri psanguinitatē: 7 sic
 ipsa psanguinitas: que est inter ptem 7 filijz radix
 ponit: 7 cōputat fm hoc p; 7 fil; p vno pncipio
 a q; psanguinitate pmo distat filius filij. 7 id hec
 distantia facit pma gradū: 7 sic deinceps. 7 fm h;
 diuersimode fit cōputatiō gradū in lra: s; pms
 modus cōputandi magis est in cōi vsu. ¶ Sicut
 sex etatibus mundi zc. mundo non assignantur
 etates qrtum ad substantiam: quia sic in perpetu-
 um durabit: sed qrtum ad statū: sic enim trāsbibit
 mundus: 7 sic antiquatur 7 senescit: 7 fm hoc di-
 stinguuntur etates mundi methaphoicē ad si-
 militudinē etatis vnius hominis. variant enīz
 in homine etates fm diuersas notabiles varietates
 in statu ipsius: vñ de prima etas dicitur infan-
 tia vsq; ad septimum annum: secunda puericia
 vsq; ad. xij. tertia adolescentia vsq; ad. xxv. que
 tres etates computant qnq; p vna. quarta ē inuē-
 t; vsq; ad. l. annos. quinta vero etas est senectus
 vsq; ad. lxx. sexta senium vsq; in finem. Et simili-
 ter in mundo dicit prima etas ab Adam vsq; ad
 Noe i q; fuit hūani generi iustitū 7 laps;. 2^a a noe
 vsq; ad abraam: i q; fuit hūani generis destructio
 p diluuiū 7 renouatō. tertia ab abraā vsq; ad da-
 uid: in q; fuit circūcisōis 7 legis institutiō. qrtā a
 Daud vsq; ad trāsmigratiōem babilonis: i q; lex
 flo:uit s; regib; 7 pphis. qnta a trāsmigratiōe ba-
 bylonis vsq; ad chustū: i q; fuit ppli captiuitatiō: 7
 liberatiō. sexta a chustū vsq; ad finē: in q; ē hūani
 generi redēptiō: s; tñ nō o; q; cōli nūo annoz mū-
 di etas hūani generis cōpleat: sic nec etas vni ho-
 mis: q; vltia etas hois qnq; h; tñ qtu oēs pme.

Dis. XLII.

Inc de affini

In de affinitate videndū ē zc. Postq; de-
 minauit mgr d; psanguinitatis ipe-
 dimēto: hic detmiat de ipedi-
 mento matrimonij quod prouenit ex affinitate.
 Et diuiditur in tres ouas. In pma ostendit quō
 affinitas mrimoniū ipediat. in scda docet affini-
 tatē noia: ibi Attēdendūz ēt zc. Prima in tres.:

In pma oñdit quò affinitas m̄rimoniū ipediat: si cut ⁊ sanguinitas. In sc̄da oñdit quò m̄rimoniū p̄t p̄ sanguinitatē ⁊ affinitatē sit separandū ibi Et est sciendū q̄ ecclesia ⁊c. In tertia deterni nat de incestu q̄ sanguinitatis ⁊ affinitatis sco p carnalē copulā violat p differētiā ad alia vitia eiusdē generis: ibi Dic videndū ē q̄ aliud est ⁊c. Prima in duas. in pma oñdit q̄ affinitas ex m̄rimonio p̄tracta ipediat m̄rimoniū. in sc̄da inq̄rit vtz affinitas maneat m̄rimonio trāseunte qd̄ ei cā erat: ibi Illud etiā nō est p̄mittendū ⁊c. Prima in duas. in pma oñdit vsq̄ ad q̄t gradus affinitas m̄rimoniū ipedit: sic ⁊ sanguinitas. in sc̄da obijcit in s̄riū: ⁊ soluit: ibi Sed aliq̄ videtur cōcedere ⁊c.

Hic queruntur. v. p̄mo de cā affinitatis: sc̄do vtz ipediat m̄rimoniū: sic ⁊ cō sanguinitas: tertio de illegitimitate filioꝝ: q̄ ex impedimento m̄rimoniū causat: q̄to de incestu quē ex violatōe sanguinitatis ⁊ affinitatis icurrit aliq̄s: q̄nto de separatiōe m̄rimoniū q̄ sit p̄t p̄ sanguinitatē vel affinitatē.

Ad primū sic procedit: videt q̄ ex m̄rimonio cōsanguinci affinitas nō causat: q̄ p̄t qd̄ vnūq̄d̄ illud magis. sed mulier ducta p̄ m̄rimoniū nō p̄iūgit ali cui de sanguinitate viri: nisi rōne viri. cū q̄ nō fit at viro affinis: nec alicui sanguineoz viri affinis erit. **P**reterea: eoz q̄ si ab inuicē separata: si vni aliqd̄ p̄iūgat nō oꝝ p̄t h̄ q̄ sit alii p̄iūctus: s̄ sanguinei tā sunt ab inuicē sep̄ati: q̄ nō oꝝ q̄ si aliqua mulier p̄iūgat alicui viro: q̄ p̄t hoc p̄iūgat oibus cōsanguineis ei p̄ affinitatē. **P**reterea relatiōes ex aliq̄bus vnitōib⁹ inascūt: s̄ nulla vnitio fit in sanguineis viri: p̄ h̄ q̄ ille ducit vxorē q̄ nō accrescit eis affinitatis relatiō. **S**z: Vir ⁊ vxor efficiunt vna caro: si q̄ vir fm carnē oibus sanguineis suis attinet: ⁊ mulier eadē attinebit eisdē. **P**reterea: hoc p̄t p̄ auctes in littera iductas.

Alteri⁹ videt q̄ affinitas nō manet p̄ mortē viri inē vxorē ⁊ sanguineos viri: q̄ cessante cā cessat effect⁹: s̄ cā affinitatis fuit m̄rimoniū: qd̄ cessat i morte viri: q̄ tūc soluit mulier a lege viri: vt d̄ Ro. viij. q̄ nec affinitas p̄cā manet. **P** sanguinitas causat affinitatē: s̄ sanguinitas cessat per mortē viri ad sanguineos suos: q̄ ⁊ affinitas vxoris ad eos. **S**z: Affinitas ex sanguinitate causat. s̄ sanguinitas ē p̄petuū vinculū q̄ diu p̄sone viuunt int̄ q̄s ē sanguinitas. q̄ ⁊ affinitas: ⁊ ita nō soluit affinitas soluto m̄rimonio p̄ mortē tertie p̄sone. **A**lteri⁹ v̄ q̄ illicitus ꝓcubitus affinitatē nō causat: q̄ affinitas ē q̄dam res honesta: s̄ res honeste nō causant ex ihonestis: q̄ ex ihonesto cōcubitu nō pōt affinitas causari. **P**reterea vbi ē cōsanguitas nō pōt esse affinitas: q̄ affini

tas ē p̄ximitas p̄sonaz ex carnali copula pueniens oi carens parentela. s̄ aliq̄n contigeret ad cō sanguineoz: ⁊ ad seip̄s eē affinitatē: si illicit⁹ ꝓcubitus affinitateꝝ causaret: sicut quādo homo carnali cōsanguineā suā incestuose cognoscit. q̄ affinitas nō causat ex illicito cōcubito. **P** illicit⁹ ꝓcubitus est fm naturā ⁊ ꝓtra naturā. sed ex illicito ꝓcubitu ꝓtra naturam nō causat affinitas ut iura determinant. q̄ nec ex illicito ꝓcubitu fm naturam t̄n. **S**ed contra est q̄ adherens mētrici vnum corpus efficitur: vt p̄. j. Cor. vj. sed ex hac cā m̄rimoniū affinitateꝝ causabat. q̄ pari rōne illicitus concubitus. **P** carnalis copula ē cā affinitatis: vt p̄t per diffinitōem affinitatis que talis est: Affinitas ē p̄p̄nitas p̄sonarū ex carnali copula pueniens omni carens parentela sed carnalis copula est etiā in illicito concubitu ergo illicitus cōcubitus affinitatē causat. **A**lteri⁹ videtur q̄ ex sp̄saliibus nulla affinitas causari possit: quia affinitas est p̄petuū vinculū sed sponsalia q̄q̄ separant: q̄ nō possunt eē causa affinitatis. **P** si aliq̄s claustrū pudoris alii cuius mulieris inuasit ⁊ aperuit: sed non puenit ad operis consumatiōem nō contrahit ex hoc affinitas. sed talis magis est p̄p̄nitas carnali copule q̄ ille qui sponsalia cōtrahit. ergo ex sp̄saliibus affinitas nō causat. **P** in sponsaliibus nō fit nisi quedam sponsio futuraz nuptiarū sed aliquando fit sponsio futuraz nuptiarū q̄ ex hoc nō contrahitur aliqua affinitas: sic si fiat ante septennium: vel si aliquis habens p̄petuū impedimentum tollens potentiam cocundi alicui mulieri spondet futuram nuptiam: aut si talis sponsio fiat inter personas q̄bus nuptie p̄ votum reddantur illicite: vel alio quocūq̄ modo: ergo sponsalia nō possunt esse causa affinitatis. **S**ed ꝓtra est q̄ alexander papa phibuit mulierē quandaz cuidam viro coniungi in m̄rimoniū: q̄ fratri suo fuerat desponsata. sed hoc nō esset nisi p̄ sponsalia affinitas ꝓtraheret. ergo ⁊c. **A**lteri⁹ v̄ q̄ etiā affinitas sit cā affinitatis: q̄ Julius papa dicit reliciā sanguineam vxoris sue null⁹ ducat vxorē: vt h̄. xxxv. q. iij. c. d̄dicimus. ⁊ in sequenti capitulo d̄ q̄ due sanguineoz vxores vni viro alia post alterā nubē phibent. s̄ h̄ nō ē nisi rōne affinitatis: q̄ phibit ex p̄iūctōe ad finē: q̄ affinitas est cā affinitatis. **P** carnalis cōmixtiō p̄iūgit sicut ⁊ carnis p̄p̄gatio: q̄ cōluter cōputat gradus affinitatis ⁊ sanguinitatis. sed sanguinitas ē cā affinitatis: q̄ ⁊ affinitas. **P** q̄ cūq̄ vni ⁊ eidē si eadē sibi inuicē sūt eadē. s̄ vxor viri alicui⁹ efficit eisdē attinetiē cū oib⁹ sanguineis viri. q̄ oēs sanguinei viri sui efficiunt vni cū oibus q̄ attinet mulieri p̄ affinitatē: ⁊ sic affinitas ē cā affinitatis. **S**z: si affinitas ex affinitate causat aliq̄s q̄ cognouit s̄ duas mulieres neutraz

posset ducere in vxore: qz fm hoc vna efficeretur alteri affinis. s; hoc falsum e. g; affinitas no causat affinitate. ¶ **S**i affinitas ex affinitate nasceret aliq; pbens cu vxore defuncti fieret affinis oibus p sanguineis poris viri ad q; mulier h; affinitatez sed hoc no pot ee: qz maxime fieret affinis viro o functo. g; r. ¶ **P** sanguinitas e fori vinculum q; affinitas. s; p sanguineis vxoris no efficiunt affines p sanguineis viri. g; multo min' affines vxoris efficiunt eis affines: r sic ide qd pus. **R**nde dicitur ad. j. qone q; amicitia qdam nalis in coicatioe nali fundat: ut. s. dicitu e. nalis aut coicatio e duob; modis fm p h octauo Eth. vno mo p carnis p pagatione: alio mo p iuicione ad carnis ppagatione ordinata: vñ ipe ibide dicit q; amicitia viri ad vxore e nalis. vñ sicut psona iuicta alteri p carnis ppagationem quoddam vinculu amicitie nalis facit: ita si iugant p carnale copula: sed in h' olfert q; psona iuicta alicui p carnis ppagationem sicut fili' patri fit piceps eiusde radicis r sanguinis: vñ eode gene vinculi colligat fili' p sanguineis p'is quo pater iugabaf. f. p sanguinitate: quia s; aliu gradu ppter maiore distantia a radice: s; psona iuicta p carnale copula n fit piceps eiusde radicis sed quasi extrinsec' adiucta: r io ex h' efficit aliud gen' vinculi qd affinitas dicit: r hoc e qd i hoc vsu dicit: Mutat nupta gen' sed generata gradum. qz. f. psona p generatione fit in eode genere attinentie s; in alio gradu: p carnale vo copulam fit in alio genere. ¶ **A**d p'mu g; dicenduz q; quia ca sit potior effectus: no tñ o; semp q; nome idem effectui r cause puenit: qz qnq; illud qd e in effectu inuenit in ca no eode mo sed alio: r io non puenit cause r effectui p ide nomen: neq; p eadez rone: sicut p; in oib; causis equooc agentib;: r h' mo iuictio viri r vxoris e potior q; iuictio vxoris ad p sanguineos viri: no tñ debet dici affinitas sed matrimoniu qd est vnitas quedā: sicut hō sibi ipe e ide no cōsanguine. ¶ **A**d 2^m dicit q; cōsanguinei sūt qdamō sepati r qdamō iuicti: r rōe cōiunctio nis accidit q; psona q; vni iugit: oib; aliq; modo iugant. sed ppi sepatione r distantia accidit q; psona que vni cōiungit vno mo aliq; cōiugat alio vel fm aliud gen' vel fm aliud gradu. ¶ **A**d itiu dicendū q; relatio qnq; innascit ex motu vtriusq; extremi: sicut pinitas r filiatio: r talis relatio e re alit in vtroq; qnq; vero innascit ex motu alteri' tñ: r hoc ptingit duplr. vno mo qñ relatio inascitur ex motu vni' sine motu alteri' vel precedere vel concomitare: sicut in creatura r creatore patz r sensibili r sensu: r scietia r scibili: r tūc relatio i vno e fm rem: r in altero fm rōne tñ. Alio mo qñ innascit ex motu vni' sine motu alteri' tūc existente: no tñ sine motu precedere: sicut eq̄litas fit inter duos hoies p augmentū vni' sine hoc q; ali' tūc auget vel minuat: sed tñ pus ad hāc q̄ntatez

quā h; p aliquē motū vel mutationē puenit: r io in vtroq; extremoz talis relatio realit fundat. r sicut e de panguinitate r affinitate: qz relatio fratnitatis que innascit aliquo puero nato alicui iam pueto causat quidē sine motu ipsius tūc existente: sed ex motu ipsius pcedente. f. generationis et hoc. n. accidit q; ex motu alteri' sibi nūc talis relatio innascit. Sicut ex hoc q; iste descendit p generationē ppiā ab eadem radice cū viro: puenit affinitas in ipso ad vxorem sine aliqua noua mutatione ipsius. ¶ **A**d secundā qōnem dicendū q; relatio aliqua desinit ee duplr. vno mo ex corruptione s; b; cū: alio mo ex subtractione cause: sicut similitudo ee desinit qñ ali' siliūm mouit: vel qñ qualitas q; erat causa similitudinis s; b; r ab. f. Sūt aut quedā relationes que habent p causa actionē vel passionem aut motū: ut in 5ª Meta. dicit: quaz quedā causant ex motu iquātū aliquid mouet actu: sic ipsa relatio que e mouētis r motū. quedā aut iniquātū habent aptitudinē ad motū: sicut motū r mobilitate: r dñs r seru'. quedā aut ex hoc q; aliquid pus motū est: sicut pater r fili': no ex hoc qd e generari nūc adiuicem dicunt: sed ex hoc q; e generatum ee. aptitudo aut ad motū etiā ipsum mouēt trāsit sed motūz ee ppetuū est: qz quod factūz e nūq; desinit esse factum: r io pinitas r filiatio nūq; destruant p destructionē cause s; solū p corruptionem subiecti p alterut; extremoz. Et sicut dicitur de de affinitate q; causat ex hoc q; aliqui iuncti sunt: no ex hoc q; iugant: vñ no dirimit manētibus illis psonis int quas affinitas e pcta: quāuis moriat psona rōne cui' pcta fuit. ¶ **A**d p'muz g; dicendū q; iuictio matrimonij causat affinitatez no solū fm hoc q; est actu iugit: sed fm hoc qd e prius iuictū esse. ¶ **A**d 2^m dicendū q; panguinitas no e cā p'ima affinitatis sed iuictio ad cōsanguineū no solū que e sed que fuit: r ppter hoc ratio no sequit. ¶ **A**d. iij. q. dicendū q; fm p h in octauo Eth. iuictio viri r vxoris dicit naturalis pncipalit; ppter plis pductione: r secundario ppter ope; coicatioe: quoz p'mū p'inet ad matrimoniu rōne carnalis copule: sed 2^m iniquātū est qdā societas in cōem vita. p'mū aut hoz est inuenire in qualibet carnali copula vbi e p'mixtio seminū qz ex tali copula pot ples p'duci quia secūda desit: r io q; m'rimoniu affinitate causabat fm q; erat qdā carnis p'mixtio etiā fornicari' p'ubi' as finitate causat inq̄tū h; aliq; de nali cognitione ¶ **A**d p'mū g; dicendū q; in fornicario p'ubi' e aliq; nale qd e cōe fornicatioi r m'rimonio: r ex hac pte affinitate causat. aliud e ibi inordinatū p qd a m'rimonio diuidit: r ex hac pte affinitas no causat: vñ affinitas semp honesta remanet quia ca sit aliquo mo inhonesta. ¶ **A**d 2^m dicendū q; n e incōuenies relationes ex opposito diuisas eidez inesse rōne diuersoz: r io pot inter aliquas duas

personas esse affinitas et consanguinitas non solum per illi
 citum concubitu sed etiam per licitum sicut cum consanguineus
 meus ex parte patris duxit in uxorem consanguineam
 meam ex parte matris. unde quod dicitur in diffinitione affinita-
 tis inducta: omni carere parentela: intelligendum est
 in quantum huiusmodi. nec tamen sequitur quod aliquis consan-
 guineus sua cognoscens sibi ipsi sit affinis: quod affini-
 tas sicut et consanguinitas diuersitate requirit sicut
 et similitudo. **¶** Ad 3^m dicendum quod concubitus non natura
 non habet mixtionem seminis que possit esse causa genera-
 tionis: et ideo ex tali concubitu non causatur aliqua affinitas
¶ Ad 4^m dicendum quod sicut sponsalia non habent pfe-
 ctam rationem matrimonii: sed sunt quedam preparatio ad
 matrimonium: ita ex sponsalibus non causatur affinitas
 sicut ex matrimonio: sed aliquid affinitati sile quod dicitur
 publice honestatis iusticia que impedit matrimonium
 sicut affinitas et consanguinitas et secundum eodem gradus
 Et diffinit sic: Publice honestatis iusticia est propter
 quitas ex sponsalibus pueniens robur trabes ab ec-
 clesie institutione propter eam honestatem. ex qua patet
 ratio nominis et causa: scilicet talis propinquitas ab ecclesia in-
 stituta est propter honestatem. **¶** Ad primum dicendum
 quod sponsalia non sunt ratione sed ratione et ad quod ordinatur
 tur causatur huius generis affinitatis: quod dicitur publice hone-
 statis iusticia: et ideo sicut matrimonium est perpetuum vin-
 culum ita et dicitur affinitatis modus. **¶** Ad 2^m dicendum
 quod vir et mulier efficiuntur in carnali copula
 una caro per mixtionem seminis. unde quantumcumque aliquid
 claustra pudoris inuadat vel frangat: nisi mixtio
 seminis sequatur non habet ex hoc affinitas. sed matri-
 monium affinitate causatur: non solum ratione carnalis co-
 pule sed etiam ratione societatis coniugalium: secundum quam etiam
 matrimonium naturale est. unde et affinitas habet ex ipso con-
 tractu matrimonii per verba de presenti ante carnalem copu-
 lam: et sicut etiam ex sponsalibus in quibus fit quedam
 pactio coniugalium societatis habet aliquid affinitati sile
 scilicet publice honestatis iusticia. **¶** Ad 3^m dicendum
 quod omnia impedimenta que faciunt sponsalia non esse spo-
 salia non premiter ex pactione nuptiarum affinitatem
 fieri. unde siue habens defectum etatis siue habens votum sole-
 ne continentie aut aliquid huiusmodi impedimentum
 sponsalia de facto habent: ex hoc non sequitur aliqua affi-
 nitas: quia sponsalia nulla sunt: nec aliquis affinita-
 tis modus. Si tamen aliquis minor: frigidus vel malefic-
 catus habens impedimentum perpetuum ante annos puber-
 tatis post septennium habet sponsalia cum adulta: ex
 tali actu habet publice honestatis iusticia: quod adhuc
 non erat in actu impedimenti cum in tali etate puer frigidus
 et non frigidus quantum ad actum illum fuit equaliter ipo-
 tens. **¶** Ad 4^m dicendum quod duplex est modus quod
 aliquid ex alio procedit: unde secundum quem procedit in simi-
 litudine speciei: sicut ex homine generatur homo. aliter secundum quem
 procedit dissimile in specie: et hic processus species est in inferi-
 orem speciem: ut patet in omnibus agentibus equo. pri-
 mus autem modus processionis quotiescumque iteret sem-
 per remanet eadem species: sicut si ex homine generetur homo

per actum generatiue virtutis: ex hoc quod generabitur
 homo: et sic deinceps. Secundus autem modus sicut in pri-
 mo facit aliam speciem: ita quotiescumque iterat aliam
 speciem facit: ut si ex puncto per motum procedit linea non
 punctum: quod punctum motus linea facit: ex linea lineariter
 mota non procedit linea sed superficies: et ex superficie cor-
 pus: et ulterius per tale modum processus aliquid esse non po-
 test. Inuenimus autem in processu attinentie duos mo-
 dos quibus vinculum huiusmodi causatur: unde per carnalis
 propagationem: et hoc facit semper eandem speciem attine-
 tie. aliter per matrimoniale coniunctionem: et hoc facit aliam
 speciem in principio: sic patet quod coniuncta matrimonialiter
 consanguinea non fit consanguinea sed affinis: unde
 si iste modus procedendi iteret: non erit affinitas sed
 aliud attinentie generis. unde persona que matrimonialiter
 affini coniungitur non est affinis sed est aliud generis affini-
 tatis quod dicitur 2^m generis. Et rursus si affini in secun-
 do genere aliquis per matrimonium coniungatur: non erit
 affinis in secundo genere sed in tertio: et in hoc versus
 supra posito ostenditur. Mutatur nupta generis: sed gene-
 rata gradus. et hec duo genera olim erant prohibita
 propter publice honestatis iusticia magis quam propter af-
 finitatem: quod deficiunt a vera affinitate: sicut illa at-
 tinentia que ex sponsalibus habet: sed modo prohibitio
 illa cessauit: et remanet sub prohibitione solum primum
 generis affinitatis in qua est vera affinitas. **¶** Ad primum
 dicendum quod aliqui viro consanguineo uxoris sue effi-
 cit affinis in primo genere: et vxor eius in secundo: unde
 mortuo viro qui erat affinis non poterat eam ducere
 in uxorem propter 2^m affinitatis generis. sicut etiam si al-
 quis vidua in uxorem ducat: consanguineus patris vi-
 ri qui est affinis vxori in primo genere efficit affinis
 2^m viro in 2^m genere: et vxor illius consanguineus quod est affi-
 nis vxori viro huius in 2^m genere efficit affinis viro
 secundo in 3^m genere. et quod tertium generis erat prohibitum
 propter honestatem quandam magis quam propter affinita-
 tem: ideo canon dicit: Duas consanguineorum vxores
 vni viro altera post alteram nubere publice hone-
 statis iusticia prohibet. sed nunc talis prohibitio cessa-
 uit. **¶** Ad 2^m dicendum quod quous carnalis coniunctio con-
 iungat: non tamen eodem genere coniunctionis. **¶** Ad 3^m
 dicendum quod vxor viri efficit eiusdem attinentie consan-
 guineis viri quantum ad eundem gradum: sed non quantum ad
 idem attinentie generis. Sed quod ex rationibus que in op-
 positum inducuntur videtur ostendi quod nullum vinculum
 ex affinitate causatur: ad alias rationes respondendum est: ne
 antiqua ecclesie prohibitio irrationabilis videatur. **¶**
¶ Ad 4^m dicendum quod mulier non efficit affinis in pri-
 mo genere viro cui coniungitur carnaliter: ut ex predictis
 patet: unde contra aliam mulierem a viro eodem cognite et
 fit affinis in genere 2^m. unde nec ducetur in vxor-
 em una eorum efficit aliam affinis in 3^m genere: et ita
 duas mulieres cognititas ab eodem viro: nec etiam an-
 tiqua iura eidem successiue copulari prohibebat
¶ Ad 5^m dicendum quod sicut vir non est affinis vxori
 sue in primo genere: ita non efficit affinis secundo viro

eiusdem uxoris in secundo genere: et sic ratio non procedit. Ad sextum dicendum quod mediante una persona non coniungitur mihi alia nisi ex hoc quod ei adiungitur. unde mediante muliere quam mihi est affinis nulla persona fit mihi attingens nisi que illi mulieri adiungitur: quod non potest esse nisi per carnem propagationem ex ipsa vel propter coniunctionem matrimonialem ad eam: et utroque modo aliquam attinentiam mediante predicta muliere finem antiqum iura mihi perveniebat quod filius eius etiam ex alio viro effectus mihi affinis in eodem genere sed in alio gradu ut ex regula prius data patet. Et iterum secundo vir eius effectus mihi etiam affinis in secundo genere: sed sanguineus alij illius mulieris non adiunguntur ei: sed ipsa vel coniungitur ei sicut pater et matri in quantum procedit ab eis vel principio eorum sicut fratribus. unde fratris affinis mee vel pater non effectus mihi affinis in aliquo genere.

Ad secundum sic procedit:

Uidet quod affinitas matrimonium non impedit nihil. non impedit matrimonium nisi quod est illi contrarium. sed affinitas non contraria matrimonio cum sit effectus eius. et non impedit matrimonium. Unde vxor effectus per matrimonium res quedam viri. sed sanguineus viri defuncti succedunt in rebus eius. et possunt succedere in vxore ad quam tamen manet affinitas ut ostensum est. et affinitas non impedit matrimonium. Sed hoc est quod dicitur Leviticus. xviii. turpitudinem vxoris patris tui non reuelabis. sed illa est tamen affinis. et affinitas impedit matrimonium. Alterius videtur quod affinitas habeat etiam per seipsam gradum cuiuslibet. non propter propinquitatem est accipere aliquis per se gradus. sed affinitas propinquitas quedam est. et hoc gradus per se sine gradibus sanguinitatis ex quibus constat. Unde in littera dicitur quod soboles secunde coniunctionis non potest transire ad sortium affinitatis patris viri. sed hoc non est nisi filius affinis esse etiam affinis. et affinitas hoc per se gradus sicut sanguinitas. Sed hoc affinitas ex sanguinitate causatur. et hoc omnes gradus affinitatis causantur ex gradibus sanguinitatis: et sic non hoc per se aliquis gradus. Alterius videtur quod gradus affinitatis non extendatur sicut gradus sanguinitatis: quod vinculum affinitatis est minus forte quam sanguinitatis cum affinitas ex sanguinitate causatur in diversitate speciei sicut a causa equiuoca: sed quanto fortius est vinculum: tanto diutius durat sanguinitas. et vinculum affinitatis non durat versus ad totum gradum ad quem durat sanguinitas. Unde ius humanum dicitur imitari ius divinum: sed finis divinum aliqui gradus sanguinitatis erant prohibiti in quibus gradibus affinitas matrimonium non impeditur: sicut patet de vxore fratri quam aliquis poterat ducere in vxorem ipso defuncto: non tamen sororem propriam. et tamen non dicitur esse prohibitio equalis de affinitate et sanguinitate. Sed hoc ex hoc ipso est aliquid mihi affinis quod meo sanguineo est coniuncta. et in quocumque gradu sit vir mihi sanguineus: in illo gradu erit vxor mihi affinis: et sic gradus affinitatis con-

putari debent in eodem numero sicut et gradus sanguinitatis. Rideo dicendum ad primam questionem quod affinitas procedens matrimonium impeditur. et dicitur et dicitur eadem ratione quod et sanguinitas: sicut. non inest necessitas quedam cohabitandi sanguineis ad invicem: ita et affinis: et sicut est quoddam amicitie vinculum inter sanguineos ita inest affines: sed si affinitas matrimonio superveniat: non potest ipsum dirimere ut supra dictum est. Ad primum quod dicendum quod affinitas non contraria matrimonio ex quo causatur: sed contraria matrimonio quod cum affine dicitur esse in quantum impeditur amicitie multiplicationem et concupiscentie repressioem que per matrimonium queruntur. Ad secundum dicendum quod res possessa a viro non efficiunt aliquid unum cum ipso viro: sicut vxor effectus una caro cum ipso. unde sicut sanguinitas impedit coniunctionem ad vxorem: ita ad vxorem viri. Ad secundam questionem dicendum quod res non dividit divisione per se: nisi ratione illi quod dicitur sibi finem sui generis: sicut animal per rationale: non autem per album et nigrum. Carnis autem propagatio per se propagatur ad sanguinitatem: quod ex ea immediate sanguinitatis vinculum dicitur: sed ad affinitatem non propagatur nisi mediante sanguinitate que est causa eius. unde cum gradus attinentie per propagationem carnis distinguatur: distinctio graduum per se et immediate dicitur sanguinitatis: sed affinitati mediante sanguinitate: et ideo ad invencendum gradus affinitatis est regula generalis: quod quanto gradu sanguinitatis attinet mihi vir toto gradu affinitatis attinet mihi vxor. Ad primum quod dicendum quod gradus in propinquitate attinentie non possunt accipi nisi finem ascensum et descensum propagationis ad quam non propagatur affinitas nisi mediante consanguinitate: et ideo non habet affinitas gradus per se sed sumptos iuxta gradus sanguinitatis. Ad secundum dicendum quod filius affinis mee ex alio matrimonio non per se loquendo sed quasi per accensum dicebat antiquitus affinis. unde prohibebatur a matrimonio magis propter publice honestatis iusticiam quam propter affinitatem et propter hoc etiam illa prohibitio non est revocata. Ad tertiam quod dicendum quod ex quo gradus affinitatis sumitur iuxta gradus sanguinitatis: oportet quod tot sint gradus affinitatis quot sunt gradus sanguinitatis: sed tamen quia affinitas est minus vinculum quam sanguinitas: facilius est olim et nunc dispensatio fit in remotis gradibus affinitatis quam in remotis gradibus sanguinitatis. Ad primum quod dicendum quod illa minoritas vinculi affinitatis respectu sanguinitatis facit varietatem in genere attinentie: non in gradibus: et ideo ratio illa non est ad propositum. Ad secundum dicendum quod frater non poterat accipere vxorem fratris sui defuncti nisi in casu: quando scilicet moriebatur sine prole: ut scilicet scitaret semen fratri suo quod tunc requirebat: quoniam per propagationem carnis cultus religionis multiplicabat quod nunc locum non habet: et sic patet quod non ducere eam in vxorem quasi gerens propriam personam: sed quasi suppleta defectum fratris sui.

Ad tertium sic proce

dit: Videt q filij qui nascunt extra verum matrimonium no sunt illegitimi: qz fm leges nature nat: legitim' filij di: sed quilibet filij nascit fm legem ad min' nature q e fortissima. q quilibet filij est legitimus. ¶ **Ad** coiter di q legitim' filij e q e de legitimo mrimonio nat' vel de eo qd in facie ecclesie legitimu' reputat. sed p'rigit qnqz q aliqd mrimoniu' reputat legitimu' i facie ecclesie qd hz impedimentu' ne sit vez mrimoniu': t' t' a pben' tib' in facie ecclesie scit: t' si occulte nubat t' impedimentu' nesciant legitimu' vi i facie eccleie: ex quo p ecclesia no phibet. q filij extra vez mrimoniu' nati no sunt illegitimi. ¶ **Sed** q illegitimu' di qd est p legem. sed illi qui nascunt extra mrimoniu' nascunt p legem. q sunt illegitimi. ¶ **Uter** videt q illegitimi filij no debeant ex hoc aliqd danu' reportare: quia filius no debet puniri p pcto patri: ut pater p sententia dñi Eze. xvij. sed q iste nascat ex illicito coitu no e pctm' p'p'iu' s'z pctm' p'ris. q ex hoc no debet aliqd danu'z incurre. ¶ **P.** iusticia huana e exemplata a diuina. s'z de' eq'it' largit' bona nalia legitimis t' illegitimis filijs. q t' fm iura huana filij illegitimi debet legitimis equipari. ¶ **Sed** q e qd di Gene. xxx. q Abraa' dedit oia bona sua Isaac: t' filijs p'cubina'z largit' e munera: t' t' illi no erant ex illicito coitu nati. q msto magis debent illi q ex illicito coitu nascunt hoc danu' reportare q no succedat in bonis p'nis. ¶ **Uter** videt q filius illegitimus no possit legitimari. q' t' n. distat legitim' ab illegitimo: t' m' e'couerso illegitimus a legitimo. sed legitim' nuq' fit illegitimus. q nec illegitimus legitimus. ¶ **P.** coit' illegitimus causat illegitimus filiu'. sed coit' illegitimus nuq' fit legitimus. q nec filij illegitimi legitimari pot. ¶ **Sz** qd p lege inducit p lege reuocari pot. sed illegitimitas filioz e p legem positua' inducta. q pot' filius illegitimus legitimari ab eo q habet auctoritate legis. ¶ **R.** ideo dicendu' ad pma' qone' q qdruplex est stat' filioz. Quidam. n. sunt nales t' legitimi: sic q nascunt ex legitimo mrimonio. Quidam nales t' no legitimi: ut filij qui nascunt ex simplici fornicatione. Quidam legitimi t' no nales sicut filij adoptiu'. Quidam nec legitimi nec nales. sicut spurij nati de adulterio vel de stupro. tales. n. nascunt t' p leges positua': t' exp'sse p legem nature: t' sic pcedendu' est quosda' filios esse illegitimos. ¶ **Ad** p'mu' q' dicens q' quis illi qui nascunt ex illicito coitu nascunt fm natura q' cois est ho' t' alijs aialib': t' nascunt p legem nature que e p'p'ia hoib': qz fornicatio t' adulteriu' t' huiusmodi sunt p legem nature: t' io tales fm nulla lege sunt legitimi. ¶ **Ad** 2^m dicendu' q ignorantia excusat illicitu' coitu' a pcto: nisi sit affectata. vñ illi qui pueniunt bona fide in facie eccleie quis sit ipedimentu' du' t' ignorat: no peccat: nec

filij sunt illegitimi. si aut' sciant q' d'is ecclesia sustineat que ignorat impedimentu' no excusant a peccato: nec filij ab illegitimitate. si aut' nesciant t' in occulto p'bant no excusant: qz talis ignorantia videtur affectata. ¶ **Ad** secunda' qone' dicendu' q' aliqd di danu' incurrit duplex. Uno mo' ex hoc q' ei subtrahat qd erat ei debitum: t' sic filij illegitimi nullu' danu' incurrit. Alio mo' p hoc q' ei aliqd no e d'bitu': qd alias potat ei esse debitum: t' sic filij illegitimi danu' incurrit duplex. Unu' qz no admittit ad act' legitimos: sicut ad officia vel dignitates que req'runt quandam honestate' in illis qui hoc exercent. Aliud danu' incurrit qn' no succedunt in hereditate p'na: sed t' nales filij succedere possunt in scripta pte t'm: spurij aut' in nulla pte: q'uis ex iure nali parentes eis in necessarijs puidere teneant. vnde p'inet ad sollicitudine' epi ut vtriusq' parentu'z cogat ad hoc q' eis puideant. ¶ **Ad** p'mu' q' dicens q' incurrit danu' hoc 2^m mo' no e pena: t' io no dicitur q' sit pena alicui q' no succedit in regno. aliq' p hoc q' no e filij regis: t' filij no e pena q' alicui q' no e legitimus no debent ea que sunt legitimoz filiorum. ¶ **Ad** 2^m dicendu' q' coit' illegitimus no e p legem inq'tu' e actus generatiue' v'utis: s'z inq'tum ex praua voluntate pcedit: t' io filij illegitimi no incurrit danu' in his que acquirunt p nalem originem: sed in his que p voluntate fiunt vel possident. ¶ **Ad** tertia'. q. dicendu' q' filij illegitimi pot' legitimari no ut fiat de legitimo coitu nat': qz coit' ille transiit t' nuq' pot' fieri legitimus: ex q' semel fuit illegitimus: sed di legitimari inq'tu' d'ana que filij illegitimi incurrit subtrahit p legis auctoritatem. Et sunt sex mo'i legitimadi. duo fm canones. s. cu' quis ducit in vxorem illa ex q' filij illegitimi generauit si no fuit adulteriu': t' p spalez indulgentiaz t' dispensatione' dñi pape. Quatuor aut' aliq' mo'i sunt fm leges. p'm' est si pater filiu' nalem curie impatoris offert. ex hoc. n. ipso legitimat' ppter curie honestate'. Secudu' si pater testamento noiet cum legitimu' herede: t' filij postmodu' testametu'z impatoris offerat. Tertius e si nullus sit filius legitimus: t' ipsemet filij scipm' pncipi offerat. Quart' est si p' in publico instrumeto vel cu' triu' testium subscriptione cu' legitimu' nominet t' adiciet nalem ¶ **Ad** p'mu' q' dicens q' alicui pot' sine iniusticia gratia fieri: sed no pot' aliquis danificari nisi pro culpa: t' io magis pot' illegitimus fieri legitimus q' e' couerso: t' si. n. aliq' illegitimus prius hereditate p culpa: no t' di illegitimus filius: qz generationem legitimam habuit. ¶ **Ad** secudu' dicendu' q' act' illegitimus habet defectu' intra se inseparabilem quo legi opponit: t' ideo no pot' fieri legitimus: nec est simile de filio illegitimo qui no habet huiusmodi defectum.

Ad quartum sic pro

cedit: videt qd incestus nō differat specie ab alijs speciebus luxurie q̄s mgr in lra tangit. mā. n. non diuersificat specie. sed ea que mgr in lra cūnerat nō differit nisi penes materiā. q̄ n̄ sūt diuerse species peccati. ¶ **Col. iij.** sup illud: fornicatio autem rē dicit glo. qd fornicatio ē ois ꝑcubitꝑ ꝑter legitimū. sed incestus ē huiusmōi. q̄ ē fornicatio: et ita nō diuidit specie a fornicatione. ¶ Sed ꝑ virtutes et vicia distinguūt specie penes obiecta. s; illa que hic ponūt diuersificat p̄ obiecta. q̄ differēt specie. ¶ **Uterꝑ** videt qd diuidat spēs luxurie incōuenient: quia ap̄s Eph. iij. videt tm̄ duas spēs ponere: vbi dicit: fornicatio et ois imūdiicia nō nominet in vobis. ¶ **ad Col.** ponunt. iij. spēs. s. fornicatio: imūdiicia: ꝑcupiscentia: libido. ¶ **ad Gal.** ponūt alie spēs. iij. s. fornicatio: imūdiicia impudicia: luxuria. q̄ cū ipse ꝑtermittat has species. videt insufficienter diuidere. ¶ **maximū** peccatū in genere luxurie ē ꝑctm̄ ꝑ naturā. sed de illo nullā facit mentionē. q̄ videt insufficienter. ¶ **plus** distat vidua a meretrice q̄ vgo a vidua. sed luxuria q̄ ꝑmittit cū v̄gine distinguūt ab illa que ꝑmittit cū vidua. q̄ r̄ illā que ꝑmittit cū vidua deberet distinguere ab illa que ꝑmittit cū meretrice. ¶ **Judo.** dicit qd stupꝑ ē virginū illicita defloratio. q̄n̄. s. pactio ꝑiugalē nō ꝑcessit. sed hoc est etiā in rapto. q̄ rapto nō dicit ꝑ stupꝑ distinguūt. ¶ **intꝑ** spēs luxurie nominat etiā sacrilegiū: qd ꝑmittit cū aliquis violat mulierē deo ꝑsecrata: vel cū qua habet sp̄nalem cognationē. q̄ cū hoc ꝑtermittat videt insufficienter. ¶ **Uterꝑ** v̄ qd male ordinet ista vicia: qd nobilitat est castitas v̄ginalis q̄ cōiugalit. sed adulteriū ē ꝑ castitatem ꝑiugalē: stupꝑ autē v̄ v̄ginalē. q̄ stupꝑ est grauius peccatū: et sic deberet ꝑponi adulterio. ¶ **Nulla** dispensatione fieri potꝑ qd aliquis licite ꝑcūbat cū illa cū q̄ cōmittit adulteriū. potest autē fieri ꝑ aliquā dispensationē qd aliquis licite ꝑcūbat cū illa cū qua ꝑmittit incestū: sicut ꝑ dispensationē potest accipere vxorem ꝑ sanguineā in q̄rto: cū qua erat ꝑus incestus q̄ adulteriū ē grauius peccatū q̄ incestus: et sic nō deberet ꝑtermitti. ¶ **ad puellā** q̄ rapit potest esse matrimonii q̄n̄ nō sit violentia ipsi sed parētibꝑ sed ad illā que ꝑ incestū violat nō potest esse m̄rimoniū. q̄ incestus ē grauiꝑ peccatū q̄ raptus: et sic v̄ qd male ordinet. ¶ **ideo** dicendū ad ꝑmā q̄nēz qd sicut. s. ois. xvi. dicitur ē: circūstantia peccatum in aliud genꝑ mutat quādo alterꝑ generis peccati deformitate addit: et fm̄ hoc isti luxurie modi q̄ hic ponūt differūt specie: qd fornicatio nō imponat quātū ē de se aliā diffinitionē nisi que ad genus luxurie ꝑtinet: est. n. soluti cū soluta. et dicit fornicatio a fornice: qd iuxta forniceas. l. arcus triū phaleas et in alijs locis vbi homines ꝑueniebāt cōgregabant meretrices et ibi polluebant. sed stupꝑ quod est illicita v̄ginū defloratio addit aliam de-

formitatem. s. dānificationē mulieris violatē q̄ n̄ est ita apta ad nubendū sicut ante. et hec dānificatio etiā ꝑ se sp̄alem legis ꝑhibitionē h̄z. sicut etiāz adulteriū qd est alterius thori violatio: addit sp̄alem deformitatem alterꝑ generis que ē ex vsu rei alieni illicito: qd ꝑtinet ad genꝑ iniusticie. sicut etiāz incestus qui est ꝑ sanguineaz vel affiniū abusus ab incendio nomē habens: vel a ꝑuatione castitatis quasi anthonomatice: qd castitatē violat in illi qui maximo federe ꝑiungunt: addit sp̄alem deformitatem. s. n̄alis federis violationē. sicut etiāz rapto qui ꝑmittit ex hoc qd puella a domo ꝑus violentē abducit ut corrupta in m̄rimoniū habeat siue vis puelle seu parentibꝑ illata ꝑstiterit: patet qd alterꝑ generis deformitatem addit. s. violentia: quam lex in quacūq; re ꝑhibet: et sic ꝑs qd sūt diuerse species peccatorꝑ. vñ etiā circūstantie quibꝑ diuersificat nō sūt in ꝑfessione omittēde. ¶ **Ad ꝑmū** q̄ dicendum qd materialis diuersitas in ꝑposito h̄z secum annexaz formale diuersitatem obiecti: et tō sequit diuersitas in specie. ¶ **Ad secundū** dicendum qd illa spēs luxurie que nō addit aliquā sp̄alem deformitatem alterꝑ generis retinet sibi nomen cōmune: nec diuidit ꝑ alias spēs nisi fm̄ qd accipit cū ꝑcisione illoꝑ que per alias species addunt. ¶ **Ad secundā** q̄nē dicendū qd spēs luxurie distinguūt: ꝑmo ꝑ ꝑcubitū fm̄ n̄az: et ꝑ n̄az sed quia luxuria ꝑ naturā innoabilis ē relinquit. Si autē sit ꝑctm̄ in ꝑcubitū fm̄ naturā: tūc aut nō addit aliquā deformitatem super luxurie genus: et sic est fornicatio: aut addit: et hoc duplꝑ: qd vel ꝑtum ad modū agendi: et sic est raptus qui violentiam imponat: vel ex ꝑditione eius cū qua luxuria ꝑmittit: et hec ꝑditio vel est ipsius absolute sic v̄ginitas et sic est stupꝑ: vel ē ipsius in ordine ad alterꝑ: et hoc vel ad cōcubentē cū ea sicut ē ꝑditio affinitatis vel ꝑ sanguinitatis: et sic est incestus: vel ad aliū aliquē sicut ē m̄rimoniū: et sic ē adulteriū. ¶ **Ad ꝑmā** q̄ dicendū qd immūdiicia ponit ꝑ ois luxurie specie que addit deformitatem speciale supra genus luxurie: et sic cōprehendit alias quatuor species. ¶ **Ad secundū** dicendū qd ille quatuor differentie sic distinguūt: qd vel ē fm̄ naturā: et sic ponit fornicatio quātū ad actū exteriorē: cōcupiscentia quātū ad actū interiorē. vel ꝑ naturāz et sic est immūdiicia quātū ad actū exteriorē: libido quātū ad actū interiorē que intensiones cōcupiscentie imponat. ¶ **Ad 3^m** dicendū qd i ill quatuor fornicatio ꝑtinet ad ꝑcubitū soluti cū soluta: impudicia ꝑprehendit adulteriū et incestū sicut immūdiicia ꝑtinet species ꝑtra naturā: luxuria autē referat ad actus interiores. ¶ **Ad 4^m** dicendum qd magister determinat hic de istis speciebus fm̄ qd habent ordinē ad affinitatē et ꝑ sanguinitatem. et quia ex cō: ubi nō n̄am nō sequit affinitas ideo ꝑtermittit spēs innales: et qd talis luxuria

nō est hūana sed bestialis: ut dī in 7° Etbi. ¶ Ad
 quintū dicendū q̄ ygo ex hoc q̄ deflorat aliquod
 dānū incurrit: p̄ter dānū castitatis: q̄ reddit min^o
 apra ad matrimoniu sequēs: nō aut vidua sic nec
 meretrix: 7 iō nō est filis rō. ¶ Ad sextū dicendū
 q̄ rapt^o supra stupz addit spālē deformitatē scilicet
 cet violentiā 7 eductionē de domo p̄is: 7 ideo dī
 stincta spēs ponit a stupro. ¶ Ad 7^m dicendū q̄
 sacrilegiū illud reducitur ad spēs de quib^o hic fit mē
 tio: quia violatio habentis votū continentie reduct
 tur ad stupz vel magis ad adulteriū in q̄tū ē deo
 desponsata: sed illud qd̄ p̄mittit cū ea que ē iun
 cta cognatione spiritali reducitur ad incestū. ¶ Ad
 tertiā. q. dicendū q̄ fm hoc aliquis p̄cubū ē ma
 gis peccatū fm q̄ magis distat a m̄rimoniā con
 cubitu. inter spēs autē hic enumeratas aliq̄ distat
 a m̄rimonio 7 q̄tū ad cēntiam m̄rimoniū: 7 q̄tū
 ad causam que ē p̄sens. s. rapt^o: 7 iō ē maximuz
 peccatū inter illa que hic enumerant. alie vō di
 stant a m̄rimonio q̄tū ad essentiā tm̄: sed hoc est
 duplici: q̄ illa cuz qua p̄cubū: vel nō est m̄rimo
 niō iuncta: sed potest m̄rimonio iungi: vel nec
 est coniuncta nec potest coniungi: 7 hoc magis
 distat. Si aut p̄mo modo: aut p̄ p̄cubitum p̄stat
 aliqd̄ impedimētū sequenti m̄rimonio: aut non.
 p̄mu. n. magis distat. si aut nō p̄t m̄rimonio cō
 iungi: vel nō p̄t aliqua cōditiōe extante: vel nō
 p̄t simplr in p̄petuuz: 7 hoc magis distat. 7 fm
 hoc p̄z q̄ fornicatio simplex ē minimū p̄ctm̄ iter
 ista: q̄ illi cū qua p̄cumbit nullum nouū impedi
 mētuz respectu sequētis m̄rimoniū infert: 7 post
 hoc ē stuprum p̄ qd̄ infert impedimētū mulierī: vt
 nō illa facile postmodū nubere possit: 7 p̄ hoc ē
 adulteriū qd̄ est p̄cubitus ad illā q̄ nō p̄t duci in
 vxozes dū vir eius viuit: 7 p̄ hoc est incestus qui
 p̄mittit cuz illa que simplr vxoz: eē nō potest: 7 p̄
 hoc ē raptus q̄ m̄rimonio p̄trariat: nō soluz quā
 tum ad cēntiam s̄ etiā quātū ad cām: 7 hec ē or
 do eoz fm genus suū p̄siderato: tm̄ potest q̄nq̄
 hic ordo variari fm diuersas circūstātiās: oīuz tm̄
 hoz grauius ē p̄ctm̄ p̄tra nām. ¶ Ad p̄mū q̄ dō
 q̄ adulteriū nō soluz ē p̄ctm̄ q̄ est p̄tra castitatez:
 sed q̄ est p̄ ius diuinū qd̄ habet vir i vxozem.
 Ad 2^m dōm q̄ q̄uis nō possit dispensari q̄ aliqd̄
 ducat in vxozē illā cum qua p̄mittit adulteriū vi
 uente viro: tm̄ aliquo casu p̄tingēte p̄t eā in vxoz
 rem ducere absq̄ dispensatione. s. p̄ mortem viri:
 q̄ adulteriū p̄mu. nō dirimit m̄rimoniū contra
 ctuz nisi i aliquo casu: vt p̄us dicitur est. ¶ Ad 3^m
 dōm q̄ q̄uis possit postmodū duci in m̄rimoniū
 p̄sentiente puella 7 parentib^o: tm̄ quāruz ad p̄is p̄
 tinet maxime a m̄rimonio distat vt ex dictis p̄z.

¶ Quintū sic proce
 dit: Videt q̄ iugium qd̄ inter affines vel
 p̄sanguineos ē p̄tracuz: nō semp sit p̄ diuortū di

rimendū: q̄ quos iunxit de homo separe nō de
 bet. cū ergo deus facere intelligat qd̄ ecclia facit q̄
 q̄nq̄ tales ignozant iungit videt q̄ si postmoduz
 in noticiāz ventāt nō sūt sepandū. ¶ S. fauorabi
 lius ē vinculū m̄rimoniū q̄ dominiū. s̄ hō p̄ longi
 tps p̄scriptiōem acquirit dñiuz in re cui nō erat
 dñs. s̄ p̄ diuortūatem tps m̄rimoniūz ratificat:
 etiā si p̄us ratū nō sūt. ¶ S. de similib^o simile est
 iudiciū. s̄ si m̄rimoniūz esset dirimēduz p̄pter cō
 sanguinitatez tūc in casu illo q̄n duo fres habent
 duas sorozes in vxozes: si vn^o sepat p̄pter p̄sangu
 nitatez 7 aliū separi deberet pari rone qd̄ nō vi
 detur. s̄ m̄rimoniūz nō ē sepandū p̄pter p̄sangu
 nitatez vel affinitatez. ¶ Sed p̄tra. p̄sanguinitas
 7 affinitas impediūt p̄trahendū 7 dirimēduz
 s̄ si probat p̄sanguinitas vel affinitas sepandi sūt
 si de facto p̄traxerint. ¶ Alter^o videt q̄ ad sepati
 onem m̄rimoniū qd̄ ē inter affines 7 p̄sanguineos
 p̄ctū: nō sit p̄cedendū p̄ viā accusationis: q̄ accu
 sationē inscriptio p̄cedit: q̄ aliquis se ad talionez
 obligat: si in p̄batione defecerit. sed hec nō requi
 runt q̄n agit de m̄rimoniū sepatione. s̄ accusatio
 ibi locū nō habet. ¶ S. in cā m̄rimoniū audiunt
 solū p̄pinq̄: ut in lra dī. sed in accusationib^o au
 diunt etiā extranei. s̄ in causa sepationis m̄rimo
 niū nō agit p̄ viam accusationis. ¶ S. si m̄rimo
 niū accusari deberet: tūc p̄cipue hoc eēt faciēdu
 q̄n min^o difficile ē qd̄ sepe. sed hoc ē q̄n sūt tāruz
 sponsalia p̄tracuz: tūc aut nō accusat m̄rimoniū. s̄
 nūq̄ decetero debet fieri accusatio. ¶ S. ad ac
 cusandū nō p̄cludit alicui via p̄ hoc q̄ nō statz
 accusat: sed hoc fit in m̄rimonio: quia si primo ta
 cuit q̄n m̄rimoniū p̄hebat nō p̄t postea m̄rimo
 niū accusare quasi suspect^o. s̄ rē. ¶ Sed p̄: oē illi
 citū p̄t accusari. sed m̄rimoniū affiniū vel p̄san
 guineoz ē illicitū. s̄ de eo p̄t eē accusatio. ¶ Al
 ter^o videt q̄ in tali causa nō sit p̄cedendū p̄ testes
 sicut in alijs causis: quia in alijs causis adducunt
 ad testificādū quicūq̄ sūt oī exceptiōe maiores.
 sed hic nō admittūt extranei q̄uis sint oī excepti
 one maiores. s̄ rē. ¶ S. testes suspecti de priuato
 odio vel amore a testimonio repellunt. sed maxie
 possunt p̄pinq̄ esse suspecti de amore respectu
 vnūz partē: 7 odio ad partē alterā. s̄ nō ē audiē
 dum eoz testimoniu. ¶ S. matrimoniu ē fauo
 rabilius q̄ alie cause in quib^o de reb^o pure corpo
 ralibus agit. sed in illis nō p̄t esse idēz accusator
 7 testis. s̄ nec in matrimonio: 7 ita videt q̄ nō cō
 uenienter in ista causa per testes procedat. ¶ S̄
 p̄: testes inducunt in causis ut super his de quib^o
 dubitat fiat iudici fides. sed ita faciēda est iudici
 fides in causa ista sicut in alijs causis: quia nō de
 bet precipitare sententiā de eo qd̄ nō p̄stat. s̄ pro
 cedendū ē hic ex testibus sicut in alijs causis. ¶ R̄
 deo dicendū ad p̄mā gōnē q̄ cū oīs p̄cubū p̄ter
 legitimū matrimoniu sit peccatū mortale: qd̄ ec

desia oibus modis impedire conat: ad ipsa p̄tinet
 eos inter quos nō potest esse v̄z m̄rimoniū sepa
 re: 7 p̄cipue p̄sanguineos 7 affines qui sine ince
 stu p̄here nō possūt carnalit. ¶ Ad p̄mū q̄ dicen
 dum q̄ q̄uis ecclesia dono 7 auctoritate oīna ful
 ciatur: tñ inq̄tū est hominū p̄gregatio aliq̄id ex
 defectu hūano in actib⁹ eius puenit qd nō ē diuī
 nū: 7 iō illa p̄iūctio que fit in facie ecclesie impedi
 mentiū igno:antis nō habet inseparabilitatē ex au
 ctoritate diuina: sed ē p̄ auctoritatē diuinā errore
 hūano inductā que excusat a peccato cū sit error
 facti q̄ diu manet: 7 p̄pter hoc qñ ipedimētū ad
 notitiā ecclesie venit: debet p̄dictā p̄iūctioēz sepa
 re. ¶ Ad 2^m dicendū q̄ illa que sine peccato eē nō
 possūt: nulla p̄scriptione firmant: qz ut Innocen
 tius dicit: Diuinitas t̄pis nō minuit peccatuz sed
 auget: nec ad hoc facit aliqd fauor: m̄rimoniū: qd
 inter illegitimas p̄sonas eē nō poterat. ¶ A t̄riū
 dōm q̄ res inter alios acta alij nō p̄iudicat in fo
 ro p̄tentioso. vnde q̄uis vn⁹ frater repellat a m̄ri
 monio vnus solo: ex cā p̄sanguinitatis: nō p̄p̄
 hoc sepat ecclesia aliud m̄rimoniū: qd nō accu
 satur: sed in foro p̄scientie nō oportet q̄ semper
 obliget ad hoc alius frater ad dimittendū vxorē
 suam: qz frequēt tales accusationes ex malivolē
 tia procedūt: 7 per falsos testes p̄bant. vñ nō oꝝ
 q̄ p̄scientiā suā informet ex his que sūt circa aliq̄
 m̄rimoniū facta. sed distinguēdū videt in hoc: qz
 aut habet certam scientiā de impedimēto matri
 monij: aut opinōē: aut neutz. si p̄mo mō: nec ex
 igere nec reddere debitiū debet. Si secūdo oꝝ red
 dere sed nō exigere. Si tertio p̄t 7 reddē 7 exigē
 ¶ Ad secūda. q. dicendū q̄ accusatio ad hoc ē in
 stituta ne aliquis sustineat quasi inocēs qui culpā
 habet sicut aut ex ignorantia facti p̄tingit q̄ ali
 quis hō reputat inocens qui in culpa ē: ita ex igno
 rantia alicui⁹ circumstantie p̄tingit q̄ aliquod factum
 p̄putat licitū qd illicitū ē: 7 iō sicut hō accusat qñ
 qz ita 7 factū ipsū accusari p̄t: 7 sic m̄rimonium
 excusat qñ p̄pter ignorantia impedimētū estimat le
 gitimū qd est illegitimū. ¶ Ad p̄mū q̄ dicendū
 q̄ obligatio ad penā talionis habet locū: qñ accu
 sat p̄sona de crimine quia tūc agit ad p̄uentionēz
 ei⁹: sed qñ accusat factū: tūc nō agit ad penā facien
 tis: sed ad impediendū hoc qd ē illicitū: 7 iō i ma
 trimonio accusator: nō se obligat ad aliquā penā
 sed talis accusatio p̄t 7 v̄bo 7 scripto fieri: ita q̄
 exp̄mat 7 p̄sona accusans m̄rimoniū qd accusat:
 7 impedimētū p̄p̄ qd accusat. ¶ Ad 2^m dō q̄
 extranei nō possūt scire p̄sanguinitatē: nisi p̄ con
 sanguineos de quib⁹ p̄babilē ē q̄ sciant. vñ quā
 do ipsi tacēt suspicio habet p̄ extraneū: qz ex ma
 liuolentia p̄cedat nisi p̄ p̄sanguineos p̄bare volu
 erit: vñ repellit ab accusatione qñ sūt p̄sanguinei
 qui tacēt 7 p̄ q̄s p̄bare nō p̄t. I3 p̄sanguinei q̄tū
 cūqz sint p̄p̄inqui nō repellunt ab accusatiōē qñ

accusat m̄rimoniū p̄pter aliq̄d impedimentuz p̄
 petuū quod impedit p̄hendū 7 dirimit p̄ctū: sed
 qñ accusat ex hoc q̄ dicit nō fuisse p̄tractū: tunc
 parentes tanq̄ suspecti sūt repellendi nisi ex par
 te illius qui ē inferior dignitate 7 diuinit⁹ de quib⁹
 p̄babilē estimari p̄t q̄ libentē vellent q̄ m̄rimo
 niū stare. ¶ Ad tertiu dicendū q̄ cū m̄rimoniū
 nondū est p̄tractū sed sponsalia tñ nō p̄t accu
 sari: qz nō accusat qd nō est: sed potest denunciari
 impedimentū ne matrimonij p̄batur. ¶ Ad q̄r
 tū dicendū q̄ ille qui p̄mo tacuit qñqz auditur po
 stea si velit m̄rimoniū accusare: qñqz repellit: qd
 patet ex decretali que sic dicit: Si post p̄ctū m̄ri
 monij aliquis apparet accusator cū nō p̄dierit i
 publicum qñ fm̄ p̄suetudinez in eccl̄ijs edebatur
 vtrū vox sue debeat accusationis admitti: merito
 queri p̄t. Sup̄ q̄ iñdem: q̄ si tpe denūciationis
 p̄missis is qui iam p̄iūctus impedit extra diocēsi
 existebat vel alias denūciatio ad ei⁹ nō potuit no
 titias puenire: ut puta si nimie infirmitatis feruo
 re laborans sane mentis patiebatur exiliū. vel in an
 nis erat tam teneris cōstitut⁹ q̄ ad p̄prehensione
 talitū eius etas sufficere nō valebat: seu alia causa
 legitima fuerit impedit⁹: eius accusatio debet au
 diri: alioquin tanq̄ suspect⁹ eēt. p̄culdubio repe
 ledus: nisi iuramēto firmauerit qd post didicerit
 ea q̄ obiecit 7 ad hō ex malicia nō p̄cedat. ¶ Ad. iij.
 q. dō q̄ in hac causa oꝝ q̄ p̄ testes veritas patefiat
 sicut 7 in alijs: tñ vt iuriste dicit in hac cā multa
 sp̄alia inueniūt. s. q̄ idem p̄t eē accusator 7 testis
 7 q̄ nō iurat de calumnia cū sit quasi causa sp̄ia
 lis: 7 q̄ p̄sanguinei admittūtur ad testificandū: 7
 q̄ nō obseruat oīno ordo iudicarius: qz talit denū
 ciatione facta p̄tumax p̄t excōdicari lite nō p̄resta
 ta: 7 valet hoc testimonij de auditu: 7 p̄ publica
 tionē testium testes possūt induci: 7 hoc totum est
 vt p̄ctū impediāt qd in tali p̄iūctioē eē p̄t. 7 p̄
 hoc p̄ solutio ab obiecta. ¶ Ad etiā nō est p̄e
 terminēdūz 7c. totū est abrogatuz p̄ noua iura: s3
 etiā grad⁹ p̄sanguinitatē 7 affinitatē sūt restricti v̄
 qz ad graduz quartū. ¶ Et ē sciendū q̄ eccl̄ia 7c.
 Sciendum q̄ cū eccl̄ia non intendat p̄uare ali
 quem iure suo si decepta p̄ falsos testes sepauerit
 matrimonij altera p̄sonaruz expoliata vi: iuste
 debet ei fieri restitutio: etiā si altera votuz emisit
 set religionis: ita tñ q̄ ei nō liceret p̄tere debitum
 sed soluz reddere. quādo autēz mulier ad r̄inte
 grationem m̄rimoniū agit: distinguendū est: qz
 si agit petitorio: vt scilicet ei det aliquis vir: quia
 cum ea cōtraxit ant: q̄ fiat restitutio tractabitur
 de exceptione ex parte mariti p̄posita. si autē agat
 possessorio primo restituendus est sibi vir q̄ exce
 ptio p̄dicta tractetur: 7 eadez ratio est si vir agat
 Sed excipiunt ab vtroqz cōmuniter quicqz casus
 Primus est quādo vir excipiendo p̄ponit publi
 cam fornicatiōem vxoris. Secundus qñ p̄ponit

gradū sanguinitatis iure diuino phibitū: tamē si differat. o. fieri restitutionē p sententiā: s. ille n̄ tenebit reddere debitū si habeat p̄sciam de p̄san-
guinitate predicta. Tertū si obijciat exceptio rei p̄iudicate a q̄ nō est appellatio. Quartū q̄n̄ ē tā-
ta seuitia viri q̄ nō p̄t sufficiens cautio adhibēi
puta q̄ vir p̄sequit vxorē odio capitali. Quintus
ē q̄n̄ ille qui agit spoliāuit alium sine causa.

Distinctio. XXXXII.

M Am de spiritu
ali' cognatione rē. Postq̄ d̄ter-
minauit magister de carnalis
ppinquitatis ipedimēto: hic
determinat de impedimento
spiritualis ppinquitatis. Et diuidit in p̄ces duas
In p̄ma oñdit quō spūalis cognatio matrimonii
impediat. In secūda inquit vtz secunde nuptie
sunt licite: ibi Sciendū ē q̄ nō solū rē. Prima in
duas. In p̄ma distinguit ppinquitatē spūalē a car-
nalib': de quib' .s. actū ē. In secūda p̄sequit de p̄-
p̄itate spūali: ibi Spirituales filij rē. Et hec p̄
diuidit in duas. In p̄ma oñdit vñ spūalis ppin-
q̄tas p̄bat. In secūda oñdit quō m̄rimoniū ipediat
ibi Qd̄ at̄ p̄pat vel cōiter rē. Et hec in duas. In
p̄ma oñdit quō impedit m̄rimoniū ppinquitas
spūalis quā aliqua p̄sona directe p̄bit q̄ assilatur
p̄sanguinitati. In 2ª quō impedit m̄rimoniū il-
la que indirecte ex vxore in vitz redūdat p̄ modū
cuiusdā affinitatis vel e. ibi Solet etiā q̄ri rē.
Prima i duas. In p̄ma oñdit q̄n̄ spūalis cognatō
impediat m̄rimoniū inter p̄patrē spūalē 7 matrē
n̄lem: aut ecōuerso. In 2ª oñdit q̄n̄ m̄rimoniū
impediat in filios spūales 7 nāles: ibi Qd̄ autēz
spūales vel adoptiui rē. Prima in duas. In p̄ma
oñdit q̄n̄ spūalis cognatio m̄rimoniū p̄cedēs ip̄e-
diat matrimonii p̄hendū: 7 dirimat p̄ctū in cō-
patrē 7 cōmatrē: nō aut̄ si sequat. In 2ª obijciat in
p̄riū: 7 soluit: ibi His aut̄ obutare videt rē. Qd̄
aut̄ spūales rē. Hic oñdit q̄n̄ impedit mat̄-
monii in p̄lem spūalē 7 nālem vñ hois. Et cir-
ca hoc duo facit: p̄mo p̄bat p̄positū: 7 inquit
vtrū hec p̄batio se extendat ad fratres nāles sp̄i-
tualis plus: q̄. s. possint copulari filijs nālib' spūa-
lis patrie: ibi Hoc aut̄ quidā volūt rē. Solet
etiā queri rē. Circa hoc duo facit. Primo oñdit
q̄ spūalis cognatio transit a viro in vxorē. 2° in-
quit vtz possint fil' spūalē effici parentes alicu-
ius prolis: ibi Solet etiā queri rē. Qd̄. j.
It est triplex qd̄. Prima de cognati-
one spūali: Secūda de legali. Ter-
tia de secūdis nuptijs. Circa p̄mū q̄
rūf tria. Primo vtz spūalis cogna-
tio matrimonii impedit. Secūdo ex qua cau-
sa contrahat. Tertio inter quos p̄trahat.

Ad primū sic proce-
dit: Videt q̄ spūalis cognatio m̄rimoni-
um nō impedit. nihil. n. impedit m̄rimoniū qd̄
nō p̄riat alicui bono matrimonij. s. spūal' cogna-
tio nō p̄riat alicui bono m̄rimoniū. q̄ nō impedit
matrimonii. P̄petuū impedimētū mat̄-
monij nō p̄t stare simul cū matrimonio. sed cog-
natio spūalis stat simul aliq̄n̄ cū m̄rimonio: ut in
lra d̄: sicut cū aliquis in casu necessitatis filij suū
baptizat: quia tūc fit vxori sue spūali cognatione
p̄iuctus: nec tñ matrimonii sepat. q̄ spūal' cogna-
tio matrimonii nō impedit. P̄ vñio spūs nō
transit in carnē. sed m̄rimoniū ē carnalis p̄iuctio
q̄ cū cognatio spūalis sit vñio spūs: nō p̄t trāfire
ad matrimonii impediendū. P̄ p̄rioz nō sūt
idem effectus. sed spūalis cognatio vñ esse p̄ria d̄
sp̄aritati cultus: cū spūalis cognatio sit ppin-
q̄tas p̄ueniens ex datione sacramenti vel tentione ad
idem: disp̄itas aut̄ cult' p̄sistit in sacramenti carē-
tia: ut p̄us dictū est. cū q̄ disp̄itas cult' matrimoni-
um impedit: vñ q̄ spūalis cognatio non habeat
hūc effectū. Sed p̄ q̄to aliq̄d vinculū ē sancti-
tatis magis custodiendū. sed vinculū sp̄itua-
le ē sanctius q̄ corpale. q̄ cū vinculū ppinquitatis
corporalis m̄rimoniū impedit: vñ etiā q̄ spūalis
cognatio idem faciat. P̄ in m̄rimonio p̄iuctio
aiāz ē p̄ncipalior q̄ p̄iuctio corpore: q̄ p̄cedit
ipsam. q̄ multo fortius sp̄itualis cognatio mat̄-
monii impedit p̄t q̄ carnalis. R̄ndeo: d̄icēdū
q̄ sicut p̄ carnis ppagationē hō accipit eē nāe: ita
p̄ sacra accipit eē spūale gr̄e. vñ sicut vinculū qd̄
ex carnis ppagatione p̄bit ē nāle hōi inq̄tū ē res
quedā nāe: ita vinculū qd̄ p̄bit ex sacramentoz
susceptione ē qd̄am nāle alicui inq̄tū est mēbz
ecclesie. 7 id sicut carnalis cognatio impedit m̄-
monii: ita spūalis ex ecclie statuto. tñ distinguen-
dū est de sp̄ituali cognatiōe: q̄ aut̄ p̄cessit m̄-
monii: aut sequit. si p̄cessit impedit p̄hendūz 7
dirimat p̄ctum. si sequit tūc nō dirimat vinculum
matrimonij. sed q̄tum ad actū m̄rimoniū cōstitū-
guēdū: q̄ aut̄ spūalis cognatio inducit cā necita-
tis: sicut cū pater baptizat p̄uez in articulo mori-
7 tūc nō impedit actū m̄rimoniū ex neutra parte
aut inducit extra casum necessitatis: ex iḡrantia
tamē: 7 tūc si ille ex cuius actu inducit diligentiaz
adhibuit: ē eadem rō sicut 7 de primo: aut ex idu-
stria extra casū necessitatis: 7 tunc ille ex cui' act'
inducit amittit ius petendi debitū: sed tamē debz
reddere: quia ex culpa eius nō o. aliquod icōmo-
dum alius reportare. Ad p̄mū q̄ dicendū q̄ q̄
uis spūalis cognatio nō impedit aliq̄d de p̄ncipa-
libus bonis matrimonij: tamē impedit aliq̄d de
secundariis bonis qd̄ est amicitie multiplicatio:
quia spūalis cognatio ē sufficiens rō amicitie per se
vñ o. p̄oret q̄ ad alios p̄ m̄rimoniū familiaritas

et amicitia querat. Ad 2^m dicendum q^d m^rimoniu
um est p^{er}petuu vinculu: et io nullu impedim^{en}tu su
puenies pot^{est} ipsu dirime: et sic q^uq^{ue} p^{er}tingit q^u m^ri
moniu et m^rimonij impedim^{en}tu stat simul: non
aut^{em} si impedim^{en}tu p^{re}cedat. Ad tertiu dicens
q^d in matrimonio noⁿ t^{em}p^{or}e p^{er}uicio corporalis s^{ed} etia
sp^{irit}ualis: et io p^{ro}p^{ri}etas sp^{irit}us ei impedim^{en}tum
p^{ro}stat: sine hoc q^u p^{ro}p^{ri}etas sp^{irit}ualis ir^{ra}siere obeat
in carnalem. Ad q^urtu dicens q^d noⁿ est incoue
niens q^u duo p^{er}tra adiuuicem p^{ro}uenit eide sicut ma
gnu et paru equali: et sic dispitas cult^{us} et sp^{irit}ualis
cognatio matrimonio repugnant: quia in vno est
maior distantia: in altero maior p^{ro}p^{ri}etas q^u
matrimoniu requirat: et io ex vtraq^{ue} p^{ar}te mat^{ri}
moniu unpedi.

Ad secundum sic pro

cedit: Videt q^d p^{er} solu bap^tismu sp^{irit}ualis p^{ro}
p^{ri}etas h^{ab}et. sicut. n. se habet cognatio corpo
ralis ad corporalem generatione: ita sp^{irit}ualis ad
sp^{irit}ualem. sed solus bap^tism^{us} d^{icitur} sp^{irit}ualis genera
tio. q^u p^{er} solu bap^tismu h^{ab}etur sp^{irit}ualis cognatio: si
cut p^{er} solu generatione carnale cognatio carnal
is. sicut in p^{ro}fessione imp^{er}im^{en}tu charac^{ter}: ita
in ordine. sed ex susceptione ordinis noⁿ sequitur
sp^{irit}ualis cognatio. q^u nec ex p^{ro}fessione: et sic solu ex
bap^tismo. p^{ro}fessione sunt digniora sac^{ra}mentib^{us}:
sed ex quibusda sacramentis sp^{irit}ualis cognatio
noⁿ sequit sicut patet in extrema vnctione. q^u mul
to minus ex cathecismo: ut quida dicit. Ad in
ter sacramentalia bap^tismi m^{ul}ta alia p^{re}ter cath
ecismu numerat: ut pat^{et}. s. d. v. q^u ex cathecismo
noⁿ magis h^{ab}et sp^{irit}ualis cognatio q^u ex alijs. Ad
o^{mn}ino noⁿ est min^{us} efficax ad p^{ro}mouendu in bonu q^u
instructio siue cathecisatio. sed ex o^{mn}ino noⁿ h^{ab}et
sp^{irit}ualis cognatio. q^u nec ex cathecismo. Ad in
structio que fit bap^tisatis p^{ro} p^{ro}dicatioe noⁿ min^{us} valet
q^u illa que fit nodu bap^tisatis. sed ex p^{ro}dicatioe noⁿ
h^{ab}et aliqua sp^{irit}ualis cognatio. q^u nec ex cathecismo
Sed p^{ro} q^u Loz. xij. In christo iesu p^{ro} euangelii
ego vos genui. sed sp^{irit}ualis generatio causat sp^{irit}ua
lem cognatione. q^u ex p^{ro}dicatioe euangelij et in
structione fit sp^{irit}ualis cognatio: et noⁿ solu ex bap^tis
mo. Ad sicut p^{ro} bap^tismu tollit peccatu origina
le: ita p^{ro} p^{ro}na actuali. q^u sicut bap^tisma causat sp^{irit}
rituale cognatione: ita et p^{ro}na. Ad pater nome
cognationis est. sed p^{ro} p^{ro}nam et doctrina et pastora
lem cura et multa huiusmodi alijs d^{icitur} alteri sp^{irit}ual
pater. q^u ex multis alijs p^{re}ter bap^tismu et p^{ro}firma
tionem sp^{irit}ualis cagnatio h^{ab}et. R^{es}pondeo dicens q^d
circa hoc est triplex opinio. quida. n. dicit q^d sp^{irit}ual
regeneratio sicut p^{ro} septiforme sp^{irit}us sancti gratiaz
dat: ita p^{ro} septem efficit incipiendo a p^{ri}mo pabu
lo salis sacramenti vsq^{ue} ad p^{ro}fimationem p^{ro} episco
pum factam. et p^{ro} q^ulibet hor^{um} septem sp^{irit}ualis cogna
tio h^{ab}et. sed illud noⁿ videt^{ur} ronabile: q^u cognatio

carnalis noⁿ h^{ab}et nisi p^{er} actu generationis p^{ro}pletu
vnde etia affinitas noⁿ h^{ab}et nisi sit facta p^{ro}uicio se
minu ex qua pot^{est} sequi carnalis generatio. sp^{irit}ualis
aut^{em} generatio noⁿ p^{ro}ficat nisi p^{er} aliq^uo sac^{ra}m^{en}t^o: et ideo
incouenies est q^u sp^{irit}ualis cognatio h^{ab}et nisi p^{er} aliq^uo
sacramentu. et io aliq^u dicit q^d p^{er} tria t^{em}p^{or}e sac^{ra}m^{en}ta
sp^{irit}ualis cognatio h^{ab}et. s. p^{er} cathecismu: bap^tismu:
et p^{ro}fimationem. sed isti p^{ro}p^{ri}am voce vident^{ur} igno
rare: quia cathecism^{us} noⁿ est sac^{ra}m^{en}t^o sed sac^{ra}m^{en}ta
le. Et io aliq^u dicit q^d tantu p^{ro} duo sac^{ra}m^{en}ta. s. p^{er}
bap^tismu et p^{ro}fimationem: et hec opinio est comuni
or: t^{em}p^{or}e de cathecismo quida hor^{um} dicit q^d est debile
impedim^{en}tu q^u impedit h^{ab}endu sed noⁿ dirimit
m^rimoniu d^{icitur}. Ad p^{ri}mu q^u dicens q^d duplex
est carnalis natiuitas. Prima in vtero in q^u adhuc
id quod natu est: est adeo debile q^u noⁿ possit extra
exponi sine periculo: et huic natiuitati filia^{rum} rege
neratio p^{ro} bap^tismu in quo regenerat aliquis ad
huc q^usi fouendus intra vteru ecclesie. Secunda est
natiuitas ex vtero quando ia id quod natu erat in
vtero tantu roboratu erat q^u pot^{est} sine piculo expo
ni exteriorib^{us} q^u nata sunt corruere: et huic simulat
p^{ro}fimatio p^{ro} qua ho^{mo} roborat^{ur} exponit in publicu
ad p^{ro}fessione noⁿis christi: et io p^{ro}grue p^{ro} vtriusq^{ue} isto
ru sacramentoz h^{ab}et sp^{irit}ualis cognatio. Ad 2^m
dicendu q^d p^{ro} ordinis sacramentu noⁿ fit aliq^u rege
neratio: sed quedam p^{ro}motio p^{ro}tratis: et p^{ro}pterea mu
lier noⁿ suscipit ordinem: et sic noⁿ pot^{est} ex hoc aliq^u i
pedim^{en}tu p^{ro}statre matrimonio: et io talis cogna
tio noⁿ coputaf. Ad 3^m dicendu q^d in cathecis
mo fit quedam p^{ro}fessio futuri bap^tismi: sicut i spo
salibus fit q^udam sponsio futuraz nuptiaz. vno
sicut in sp^{irit}ualib^{us} h^{ab}et q^uda mot^{us} p^{ro}p^{ri}etatis: ita et
in cathecismo ad min^{us} impedies h^{ab}endu: ut q^uda
dicit: noⁿ aut^{em} in alijs sacramentis. Ad 4^m d^{icitur}
q^d talis p^{ro}fessio fidei noⁿ fit in alijs sacramentalib^{us}
bap^tismi sicut in cathecismo: et io noⁿ est filis ratio
Et sicut d^{icitur} ad quintu de orone: et ad sextu de p^{ro}
dicatione. Ad septimu dicens q^d ap^{osto}l^{us} eos ad
fidem instruxerat p^{ro} modu cathecismi: et sic aliq^u
mo talis instructio habebat ordinem ad sp^{irit}ualis co
gnationem. Ad octauu dicens q^d p^{ro} sac^{ra}m^{en}t^o p^{ro}ni
tente noⁿ h^{ab}et p^{ro}p^{ri}ie loquedo sp^{irit}ualis cognatio. v^{nde}
filius sacerdotis pot^{est} h^{ab}ere cu illa qua sacerdos in
p^{ro}fessione audit: alias filius sacerdotis noⁿ inueni
ret in tota vna prochia muliere cu qua h^{ab}et. nec
obstat q^u p^{ro} penitentia tollit peccatu actuali: q^u h^{ab}
et p^{ro} mod^o generatiois s^{ed} magis p^{ro} modu sanatiois
sed t^{em}p^{or}e p^{ro} p^{ro}nam h^{ab}etur q^uda sed^{es} inter sacerdotem
et mulierem p^{ro}fitemem sile cognationi sp^{irit}uali: ut t^{em}p^{or}e
peccet eam carnalit cognoscens ac si eet sua sp^{irit}ua
lis filia: et hoc io q^u maxima familiaritas est inter
sacerdotem et p^{ro}fitemem: et ex hoc ista prohibitio est in
ducta ut tollat peccandi occasio. Ad ix. dicens
du q^d pater sp^{irit}ualis dicit ad filitudinem p^{ro}is car
nalis. pater aut^{em} corporalis: ut dicit p^{ro}ph^{eta} in 8° Eth.

tria dat ee: nutrimentu: et instructione: et io spiri-
tualia pat aliqis alicui' de roe alicui' ho:z triu: in
ex hoc q' e spualis pater no habet cognatione spi-
ritualen nisi pueniat cu patre q' tu ad generatio-
nem p qua e esse. et sic etia pot solui. viij. quod p-
cessit.

Ad tertium sic proce-

dit: Ut q' cognatio spualis no hbat inter
suscipientē sacri in baptisimi et leuantē de sacro fon-
te: quia in generatione carnali hbit ppiquitas so-
lu ex pre cu' semine generat ples: no aut ex p-
te eius q' puez natu suscipit. g nec spualis cogna-
tio hbitur inter cu q' suscipit de sacro fonte: et euz
qui suscipit. ¶ Ille qui i sacro fonte leuat ana-
docus a Dio dicit: et ad eius officiu spectat puez in-
struere. sed instructio no e sufficiens ca spualis cog-
nationis: ut dictu e. g nulla cognatio hbit ini cu
et illu qui de sacro fonte leuat. ¶ p. pot ptingere
q' aliquis leuet aliq' de sacro fonte anq' ipe sit
baptizat. sed ex hoc no hbit aliq' spualis cognato
q' ille qui no e baptizat no e capax alicui' spuali-
tatis. g leuare aliq' de sacro fonte no sufficit ad
cognatione spualem hbanda. ¶ Sed e diffini-
tio spualis cognationis supra inducta: et auctorita-
tes que ponit in lra. ¶ Uteri' videt q' spualis cog-
natio no trafeat a viro in vxore: q' spualis vnio
et corpalis sut disparte et diuersoz genex. g media-
te carnali iunctioe que est ini viz et vxore: n tra-
sit ad spualem cognatione. ¶ p. magis pueniunt
in spuali generatione q' e ca spualis cognationis
pater et mater spualis q' vir qui e pater spualis: et
vxor. sed pater et mater spiritualis nulla ex h' co-
gnatione spiritualem hbit. g nec vxor hbit aliq'
cognatione spualē ex hoc q' vir eius sit pater spi-
ritualis alicui'. ¶ p. pot ptingere q' vir e baptiza-
tus et vxor no e baptizata: sicut qn vn' e ab infide-
litate puerfus sine alteri' p'ugis puerfide. s3 spual
cognatio no pot puenire ad no baptizatu. g non
transit semp de viro ad vxorez. ¶ p. vir et vxor
possut aliq' simul de sacro fonte leuare. si g spi-
ritualis cognatio a viro transiret in vxore: seqret
q' vterqz p'ugū eet bis pat vel mater spualis eius-
dem: qd est incoueniens. ¶ Sed e bona spualia
magis multiplicabilia sut q' corpalia. sed p'anguis
nitas corpalis viri trasit ad vxore p affinitatem. g
multo magis spualis cognatio. ¶ Uteri' v' q' no
transit ad filios carnales patris spualis: q' spiri-
tualis cognationi no assignant gradus. cent autem
grad' si transiret a pie in filiu: q' psona generata
mutat gradu: ut. s. dictu e. g no trasit ad filios car-
nales p'is spiritualis. ¶ p. pat eode gradu atti-
net filio: et frater fratri. si g spualis cognatio trasit
a patre in filiu: eadem rone trasit a fratre in fra-
trem: qd falsum e. ¶ Sed e: qd in lra. pbat pa-
ri auctoritate. ¶ hideo dicendū ad pma3 qone q'

sicut in generatiōe carnali aliquis nascit ex pre et
matre: ita in generatione spuali aliquis renascit si
lius dei sicut patris: et eccle sicut matris. sicut autē
ille qui sacramentū pferit gerit psonā dei cui' instru-
mentū et minister ē: ita ille qui baptizatu suscipit
de sacro fonte aut pfirmandū tenet psonā ecclesie
vnde ad vtrūqz spualis cognatio hbit. ¶ Ad p^m
g dicendū q' no tm p' ex cui' semine gnatur p'lea
h3 cognatione carnalē ad natū: s3 etia m' q' mām
mūtrat: et in cui' vtero generat: et ita etia anadoc'
qui baptizandū vice totū eccle offert et suscipit et
pfirmandū t3 spualē cognationē hbit. ¶ Ad 2^m
dicendū q' no rone instructiois debite: s3 rone ge-
nerationis spualis ad quā coopat spualē cogna-
tionē hbit. ¶ Ad 3^m dicendū q' no baptizat non
pōt aliq' leuare de sacro fonte cū no sit mēbzuz
ecclesie cui' typū gerit in baptisimo suscipiēs: quū
possit baptizare q' ē creatura dei cui' t3 puz gerit
baptizās. nec tm aliq' cognationē hhere spualē
pōt: q' est expe spualis vite in quā hō pmo p ba-
ptisimū renascit. ¶ Ad secundā. q. dō q' aliq' pōt
alicui' fieri ppi duplici. Uno mō p actū alterius
q' baptizat: v' in ipso baptisimo suscipit filiu ei': et
sic cognatio spualis no transit a viro in vxore: n'
si forte ille sit filiu vxoris: q' tūc vxor dīrecte hbit
cognationē spualē sicut et vir. Alio mō p actuz
ppiu sicut cū leuat filiu alteri' de sacro fonte: et
sic cognatio spualis trasit ad vxore quā iā carna-
liter cognouit: no aut si nodū sit psumatū mari-
moniu q' nodū effecti sūt vna caro: et hoc e p mo-
dū cuiusdā affinitatis: vñ etia pari rone videt trā-
sire ad mulierē que ē carnali cognita quū no sit
vxor. vñ vsus. Qui mihi vel cui' mea natū fonte
leuauit. Dec mea cōmai fieri mea no valet vxor.
Siqua mee natū no ex me fonte leuauit. Hac p'
fata mee no inde vetabor habere. ¶ Ad p^mū g
dicendū q' ex hoc q' sūt diuersoz genex vnio spi-
ritualis et corpalis pōt excludi q' vna no ē altera
no aut q' vna no possit ee cā alteri': q' coz q' sūt
in diuersis generib': vñ qnqz ē cā alteri' vel p se
vel p accēs. ¶ Ad 2^m dō q' p' spualis et m' spua-
lis eidē no p'ugū in generatione spuali nisi p ac-
cides q' vn' ad hoc p se sufficeret. vñ no o3 q' ex
hoc aliqua cognatio spualis ini eos nascat quin
possit ee ini eos matrimoniu. vñ vsus. Un' semp
crit ppatz spualis. Alter carnalis nec fallit regu-
la talis. sed p m'imoniu sūt vir et vxor: vna caro p
se loquēdo: et io no ē sile. ¶ Ad 3^m dico q' si vxor
no sit baptizata no pueniet ad cā spualis cognatō
ppter hoc q' no ē capax no ex hoc q' no possit p
matrimoniu traduci spiritualis cognatio a viro
i vxore. ¶ Ad 4^m dō q' ex q' ini patre spualē et
m'ez n' hbit aliq' cognatio nihil phib3 quin vir et
vxor simul aliq' de sacro fonte leuaret: nec ē in-
cōueniens q' vxor ex diuersis causis efficiat bis m'
spualis eiusdē: sicut et pōt ee q' ē affinis et p'anguis

nea eiusdē p carnalē ppinquitatē. ¶ Ad tertiaz q. dō q filius ē aliqd pīs: 7 n̄ ecōuerso: ut dicit in 8° Ethī. 7 iō spūalis cognatio transit a patre in filiū: sed nō ecōuerso: 7 sic p3 q sūt tres spūales cognationes. vna que dī spūalis paternitas que ē in ter patrē spūalem 7 filiū spūalē. Alia que dicitur cōpaternitas que ē in patrē spūalē 7 carnalem eiusdē. Tertia autē dī spūalis fraternitas: q̄ ē inter filiū spūalē 7 filios carnales eiusdē pīs: 7 q̄ liber hāz impedit h̄bēdū matrimoniū 7 dirimit h̄ctū. ¶ Ad primū q̄ dīcendū q̄ psona addita per carnis ppagationē facit gradū respectu illi psonē que eodē gnē attinet: nō autē respectu ei q̄ attinet in alio genere: sicut filius attinet in eodē gradu vxori patris in quo 7 pater: quīs alio genere attinentie. spūalis autē cognatio ē alterius generis q̄ carnalis: 7 iō nō in eodē gradu attinet filius spūalis filio nālī pīs sui spūalis in quo attinet ei par eius: q̄ mediante cognatio spūalis trāsit 7 ita nō o3 q̄ spūalis cognatio habeat gradū. ¶ Ad 2^m dō q̄ frater nō est aliqd fratri: sicut fill⁹ ē aliqd patris. sed vxor ē aliqd viri cū q̄ effca ē vnū corpus: 7 iō a fratre in fratrē nō transit siue sit ante genitū siue post fratritatē spūalem.

Questio. II.

¶ **Q**uando queritur

de cognatione legali que ē p adoptionē. Et circa hoc q̄runt tria p̄mo de adoptioe. Secundo vtz ex adoptione h̄bat aliqd vinculum impediens matrimoniū. Tertio inter q̄s psonas contrahat.

¶ **A**d primū sic proce

dit: Videt q̄ incōuenient adoptio diffinat. Adoptio ē extranee psonē in filiū vel nepotē: vel deinceps legitima assumptio. fili⁹. n. dōbet esse subditus patri. sed aliqn̄ ille qui adoptat nō transit in potestātē pīs adoptantis. q̄ nō semp p adoptionē aliquis in filiū assumit. ¶ P. patres debent filijs thesaurizare. ij. Cor. xij. sed p̄ adoptans nō oportet q̄ semper adopto thesauriget: qz qnqz adoptatus nō succedit in bona adoptantis q̄ adoptio nō est assumptio alicui⁹ in filiū. ¶ P. adoptio p quā aliquis in filiū assumit similat generationi nālī p q̄ nālīter filius pducit. q̄ cui p̄petit nālīs generatio filij: p̄petit adoptio. sed hoc ē falsū: qz ille qui nō ē sui iuris: 7 qui ē minor. xxv. an. nō 7 mulier nō p̄t adoptare: q̄ tñ p̄t nālī filius generare. q̄ adoptio nō p̄petit dī assumptio alicui⁹ in filiū. ¶ P. assumptio extranee psonē in filiū v̄ esse necessaria ad supplendū defectū nālī filiorū sed ille qui nō p̄t generare ut spado vel frigidus maxime patit defectū in filijs nālīb⁹. q̄ ei maxime p̄petit assumē filiū aliq̄nē: s3 nō p̄petit adoptare

ei. q̄ adoptio nō est assumptio alicui⁹ in filiū. ¶ P. in spūali cognatione vbi aliquis in filiū assumit sine carnis ppagatione p̄t indrūter maior etate effici pater minoris 7 ecōuerso: qz iuuenis p̄t senem baptizare: 7 ecōuerso. si q̄ p adoptionē aliq̄s assumit in filiū sine carnis ppagatione: filius p̄t esse indifferēt senior iuniorē: vel iunior seniorē adoptare: qd nō est v̄z: 7 sic idē qd p̄t. ¶ P. adoptatus nō differt h̄z aliq̄nē gradū ab adoptatē. q̄ quilibet adoptat⁹ adoptat in filiū: 7 sic incōuenient dī qd adoptat in nepotē. ¶ P. adoptatio ex dilectioe p̄cedit: vnde 7 de^o dicit nos p charitatez in filios adoptasse. s3 charitas maior ē habēda ad pximū q̄ ad extraneos. ergo nō dīcē adoptatio extranee psonē: sed magis psonē ppinque. ¶ R. n̄deo dōm q̄ ars imitat nām 7 supplet defectū nāe in illis in q̄bus nā deficit: vnde sic p nālem generationē aliquis filiū pducit: ita p ius positiuū qd ē ars eq̄ et boni p̄t aliq̄s sibi assumere aliq̄nē in filiū: ad similitudinē filij nālīs 7 ad supplendū filioz p̄dictoz defectū: p̄pter qd p̄cipue adoptatio est introducta: 7 qz assumptio ip̄tat in iuniorē a quo p̄pter qd assumens nō ē assumptū: vt in. iij. li. di. v. dicitur est: o3 q̄ ille qui assumit in filiū sit psona extranea. sicut q̄ nālīs gnatio habet terminū ad quē scz formā que ē finis generationis: 7 terminū a q̄ scilicet formā h̄riaz: ita generatio legalis h̄z terminū ad quē filiū vel nepotē: terminū a quo psonā extraneā: 7 sic p3 q̄ p̄dicta assignatio p̄prehendit gen⁹ adoptiois: qz dī legitima assumptio: 7 terminū a quo: qz dī extranee psonē: 7 terminū ad quē qz dī in filiū vel nepotē. ¶ Ad p^m. q̄ dōm q̄ filiatio adoptiois ē quedā imitatio filiationis nālīs: 7 ideo duplex ē adoptiois spēs: vna q̄ p̄fecte imitatur nālem filiationē: 7 hec vocat abrogatio p quā reducitur adoptat⁹ in patrē adoptantis: 7 sic adoptatus succedit p̄i adoptatī ex intestato: nec p̄t eū p̄ sine culpa puare q̄rta pte hereditatis. sic autē adoptari nō p̄t nisi ille q̄ sui iuris ē: qui. s. postq̄ adoptat nō h̄z patrē: aut si h̄z est mancipat⁹: 7 hec adoptatio nō fit nisi auctē p̄ncipis. Alia ē adoptatio que imitat nālem filiationē im̄perfecte q̄ vocatur simplex adoptio p quā adoptat⁹ nō transit in patrē adoptantis: vnde magis ē dispositio quedā ad p̄fectā adoptionē q̄ adoptio p̄fecta: 7 fm hanc p̄t adoptari etiā ille qui nō est sui iuris 7 sine auctē p̄ncipis ex auctē magistrat⁹: 7 sic adoptat⁹: n̄ succedit in bonis adoptantis: nec tenet ei adoptās aliqd de bonis suis i testamēto dimittere nisi velit. ¶ Et p h^o p3 solutio ad scōm. ¶ Ad 3^m dō qz generatio naturalis ordinat ad speciem consequendam: 7 ideo competit omnibus posse naturaliter generare: in quibus natura speciei non est impedita. s3 adoptio ordinat ad hereditatis successione: 7 ideo illis solis cōpetit qui habent potestatez v̄i ponendi de hereditate sua: vñ ille q̄ nō ē sui iuris:

vel qui est minor. xv. annis: aut mulier nō pōt
adoptare aliquē nisi ex spali p̄essione p̄ncipis. ¶
Ad 4.^m dicendū q̄ p̄ eū qui habet impedimentū
p̄petuū ad generandū nō pōt hereditas trāsire in
posterū. vnde ex hoc ip̄o iā debet illis qui ei succe-
dere debent iure p̄p̄nquitatis: et iō ei nō cōpetit
adoptare sicut nec nālī generare. et p̄cterea ma-
ior ē dolor de filijs amissis q̄ de filijs qui nūq̄ ha-
biti sunt: et iō habentes impedimētū generatiōis
nō indigent solatio s̄ carentiā filioꝝ sicut illi qui
habuerūt et amiserūt: vel etiā qui h̄re potuerunt
sed aliquo impedimētō accētali carent. ¶ Ad. v.
dicendū q̄ sp̄ialis cognatio h̄bit p̄ sacramentum
q̄ fideles renascūt in christo in quo nō differt mas-
culus a femina: seru⁹ et liber: iuuenis et senex: et iō
indifferētī quilibet pōt effici pat̄ sp̄ialis alterius
sed adoptio sit p̄ h̄ditatis successione et quandaꝝ
subiectionē adoptati ad adoptatē. nō autē ē p̄ueni-
ens q̄ antiquior iuueni in cura rei familiaris sub-
dat: et iō minor nō pōt adoptare seniore: sed op̄o-
ret fm̄ leges q̄ adoptat⁹ sit infantū adoptatē iuni-
or: q̄ possit eius nālīs eē fili⁹. ¶ Ad sextū dicēduz
q̄ sicut cōtingit amitti filios: ita et nepotes: et iō cū
adoptatio sit inducta ad solatiū filioꝝ amissioꝝ
sicut pōt aliq̄s p̄ adoptionē subrogari in locū filij
ita in locū nepotis: et sic deinceps. ¶ Ad septimū
dicendū q̄ p̄p̄nquus iure p̄p̄nquitatis d̄z succe-
dere: et iō nō p̄petit ei q̄ p̄ adoptionē ad successio-
nem deducat. et si aliquis p̄p̄nqu⁹ cui nō p̄petat
successio hereditatis adoptet: nō adoptat inq̄ruz
est p̄p̄nqu⁹: sed inq̄atū ē extrane⁹ a iure successi-
onis in bonis adoptantis.

Ad secundū sic proce-

dit: Videt q̄ ex adoptione nō h̄bat aliq̄d
vinculū impediēs m̄rimoniū: q̄ cura sp̄ialis ē di-
gnior q̄ cura corp̄alis. sed ex hoc q̄ aliq̄s cure ali-
cui⁹ subijcti sp̄ialis: n̄ h̄bit aliq̄d p̄p̄nquitatis vi-
culū: alias oēs qui habitāt in prochia eēt p̄p̄nq̄
sacerdotis: et cū filio ei⁹ nō possent p̄here. s̄ nec ad-
optio que trahit adoptatū in curas adoptantis
hoc facere pōt. ¶ Ad. ex hoc q̄ aliq̄s alicui sit b̄nfi-
cius nō h̄bit p̄p̄nquitatis vinculū. sed nihil aliud
est adoptio q̄ collatio cuiusdā beneficij. s̄ ex ado-
ptione nō fit aliq̄d vinculū p̄p̄nquitatis. ¶ Ad. pat̄
nālīs p̄ncipalit̄ filio p̄uidet in trib⁹: ut p̄ba dīc: q̄a
s. ab ip̄o habet eē: nutrimentū: et disciplinā. here-
ditatis autē successio ē posterius ad ista. sed p̄ hoc
q̄ aliquis alicui p̄uidet in nutrimento et disciplina
nō h̄bit aliq̄d p̄p̄nquitatis vinculū: alias nutriē-
tes et pedagogi et m̄gri eēt p̄p̄nquī q̄d falsuz est.
s̄ nec p̄ adoptionē p̄ quā aliquis succedit in here-
ditate alterius h̄bit aliqua p̄p̄nquitas. ¶ Ad. sa-
cramēta ecclie nō subdūt h̄uanis legib⁹. s̄ matri-
monij ē sac̄m̄ ecclie. cū s̄ adoptio sit inducta p̄
legem h̄uanā: videt q̄ nō possit impedire m̄rimo-

niū aliq̄d vinculū ex adoptione cōtractū. ¶ Sed
p̄: cognatio matrimonij impedit. s̄ ex adoptioe
quedā cognatio causat. s. legalis: ut p̄ p̄ e⁹ diffi-
nitionē. Est. n. cognatio legalis quedā p̄ximitas
p̄ueniēs ex adoptione. s̄ adoptio causat vinculū
p̄ q̄d m̄rimoniū impedit. ¶ Ad. hoc idē habet ex
auctoritatib⁹ in lra positis. R̄ndeo dicēdu q̄ lex
diuina illas p̄sonas p̄cipue a m̄rimonio excludit
q̄s necesse erat cohabitare: ne ut Rabi moyses di-
cit: Si ad eas liceret carnalis copula facilis patēt
p̄cupiscentie locus: ad quā rep̄mēdā m̄rimoniū
est ordinatū. et q̄ filius adoptat⁹ p̄uerfas iō domo
patris adoptantis: sicut filius naturalis: iō legib⁹
h̄uanis prohibitiū est inter tales matrimonij h̄bi-
et talis p̄hibitio ē per eccliam approbata: et iō
habet q̄ legalis cognatio matrimonij impedit.
¶ Et per hoc patet solutio ad prima tria: q̄ per
oia illa nō inducitur talis cohabitatio que possit fo-
mentū p̄cupiscentie p̄stare. et ideo ex eis nō cau-
sat p̄p̄nquitas que matrimonij ip̄ediat. ¶ Ad
q̄rtū dicendū q̄ p̄hibitio legis h̄uanē nō sufficet
ad impedimētū matrimonij: nisi iterueniret au-
toritas ecclie: que idē etiā interdicit.

Ad tertium sic proce-

dit: Videt q̄ talis cognatio nō h̄bat ni-
si inter patres adoptantē et filij adoptatū: maxie
n. videt q̄ deberet h̄bi inter patrem adoptantē
et matrē nalem adoptati: sicut accidit i cognatiōe
spirituali. sed in tales nulla est cognatio legalis s̄
nec inter aliquas alias p̄sonas p̄ter adoptantes
et adoptatū. ¶ Ad. cognatio impediēs matrimo-
niū est p̄petuū impedimētū. sed in filij adopta-
tum et filij nalem adoptantis nō est p̄petuū impe-
dimētū: quia soluta adoptione p̄ mortem adop-
tantis vel emancipationē adoptati pōt p̄trahere
cū ea. s̄ cū ea nō habuit aliq̄uaz p̄p̄nquitatē que
matrimonij impedit. ¶ Ad. cognatio sp̄ialis in
nullā p̄sonam trāsit que nō possit ad aliq̄d sacra-
mentū tenere vel suscipere: vñ in nō baptizatum
nō trāsit. sed mulier nō pōt adoptare: ut ex oi-
ctis p̄z. s̄ cognatio legalis nō trāsit a viro i vxo-
rē. ¶ Ad. cognatio sp̄ialis ē fortior q̄ legal. s̄ spi-
ritualis cognatio nō trāsit in nepotē. s̄ nec legalis
¶ Sed p̄: p̄: p̄: cogitat cognatio legalis cū carnalis p̄iū-
ctiōe vñ p̄p̄nquitiōe: q̄ sp̄ialis. s̄ sp̄ialis trāsit i alte-
rā p̄sona moīs p̄dictis: ut dicitur est. s̄ et legalis. ¶
Ad. ad b̄ sūt auctoritates q̄ in lra ponūt. R̄ndeo
dō q̄ triplex ē legalis cognatio. Prima q̄i deccedētū
q̄ h̄bit in p̄ez adoptatē et filij adoptatū: et filij si-
lij adoptati et nepotē: et sic deinceps. et q̄ in filij
adoptatū et filij nalem. et p̄ modū cuiusdā affi-
nitatis que est inter patres adoptantē et vxorē filij
adoptati: vel ecōuerso inter filij adoptatū et vxo-
rem patris adoptantis. Prima s̄ cognatio et tertia
p̄petuū matrimonij impediūt: secūda autē nō:

nisi q̄d iu i p̄tate manz patris adoptantī. vñ mo-
 tuo patre vel filio emancipato pot̄. d̄bi inter eos
 matrimoniū. ¶ Ad p̄mū q̄ dicens q̄ p̄ generati-
 onē sp̄ualem nō trahit fili' extra p̄tatem p̄is: sic
 sit p̄ adoptionē: et sic fili' sp̄ualis manet fili' vtri-
 usq; simul: nō autē fili' adoptiu' : et iō nō p̄trahit
 aliq; p̄pinq̄tas inter patrē adoptantē et matrē vel
 patrē nālem sicut erat in cognatione sp̄uali. ¶ Ad
 secundū dicens q̄ cognatio legalis impedit m̄ri-
 moniū p̄pter cohabitatiōē: nō est incōueniēs si p̄dictum
 vinculū nō maneat: sicut q̄n fuerit extra p̄tatem
 eiusdē p̄is: sed p̄i adoptans et vxor ei' semp̄ quā-
 dam auctoritatē retinet sup̄ filiū adoptatū et vxorē
 eius: et p̄pter hoc vinculū manet in eos. ¶ Ad
 tertiu' dicens q̄ etiā mulier ex p̄cessione p̄ncipis
 adoptare pot̄: vñ etiā in ipsam pot̄ trāsire cogna-
 tio legalis. Et p̄terea nō ē cā q̄re cognatio sp̄ual
 nō transit in nō baptizatū: quia nō pot̄ tenere ad
 sac̄m: sed q̄ nō ē aliquid sp̄ualitatis capax. ¶ Ad
 q̄rtū dicens q̄ p̄ cognationē sp̄ualem fili' nō po-
 nitur in potestate et cura p̄is sp̄ualis sicut in co-
 gnatione legalī. oportet. n. q̄ q̄cqd ē in p̄tate filiū
 trāseat in p̄tatem patris adoptantī: vñ adoptato
 p̄ie adoptant filiū et nepotes qui sūt in p̄tate adop-
 tati.

Questio. III.

¶ Deinde queritur

de secundis nuptijs. ¶ Et circa h̄
 querunt duo. ¶ Primo vtrū sint
 licite. ¶ Secundo vtrū sint sac̄ales

¶ Ad primū sic pro-

cedit: Videt q̄ secūde nuptie nō sint licite:
 quia iudiciū de re debet cē fm̄ veritatē. Dic. n.
 Chyso: q̄ 2^m virū accipere f̄z veritatē ē fornicatio
 que nō ē licita. q̄ nec secūdū m̄rimoniū. ¶ S. om-
 ne qd nō ē bonū nō est licitū. sed Ambro. dic q̄
 duplex m̄rimoniū nō est bonū. q̄ nō ē licitū. ¶ S.
 nullus arceri debet ne intersit illis que sūt hone-
 sta et licita: sed sacerdotes arcent ne intersint secū-
 dis nuptijs: ut in lra pater. q̄ nō sūt licite. ¶ S. nul-
 lus reportat penā nisi pro culpa. sed pro secundis
 nuptijs aliquis reportat irregularitatis penā. q̄ nō
 sunt licite. ¶ Sed q̄ ē q̄ Abrahā legit secūdas nu-
 ptias d̄xisse. Gen. xxv. ¶ S. j. Luno. v. dic apls
 Uolo at̄ iuniores. s. viduas nubere: filios p̄creare
 q̄ secūde nuptie sūt licite. ¶ R̄ n̄deo dicens q̄ vin-
 culuz matrimoniale nō durat nisi vsq; ad mortē
 ut pater Ro. viij. et iō moriente altero p̄iugū vin-
 culū matrimoniale cessat. vnde p̄pter p̄cedēs ma-
 trimoniū nō impedit aliquis a secūdo mortua cō-
 iuge: et sic nō solū secūde sed tertie: et sic deinceps
 nuptie sūt licite. ¶ Ad p̄mū q̄ dicens q̄ Chyso.
 loquitur q̄tū ad cām que aliq̄n solet ad secūdas
 nuptias incitari. s. cupiscentiā que etiā ad forni-

cationē incitat. ¶ Ad secūdū dicens q̄ m̄rimo-
 niū secūdū d̄: nō esse bonū: nō q̄ sit illicitū: s̄ q̄
 caret illo honore significationis qui ē in p̄mis nu-
 ptijs: ut sit vna vni': sicut est in christo et ecclesia.
 ¶ Ad tertiu' dicens q̄ hoies diuini dediti non
 solū ab illicitis sed etiā ab illis que habēt aliqua
 turpitudinis sp̄m arcent. et iō etiā arcent a secun-
 dis nuptijs que carent honestate que erat i p̄mis.
 ¶ Ad 4^m dicens q̄ irregularitas sicut. s. dicitū
 est d̄s. xxvij. nō semp̄ inducitur p̄pter culpā: sed p̄-
 pter defectū sacramēti: et ideo rō nō ē ad p̄positū

¶ Ad secundū sic pro-

cedit: Videt q̄ 2^m m̄rimoniū nō sit sac̄-
 mentū. qui. n. iterat sacramentū facit ei iniuriam
 sed nulli sac̄ramento facienda ē iniuria. q̄ si secun-
 dum matrimoniū eēt sac̄m: nullo mō eēt iteran-
 dū. ¶ S. in oi sac̄o adhibet aliqua benedictio.
 sed in secūdis nuptijs nō adhibet: ut in lra dicit. q̄
 nō sit ibi aliquod sac̄m. ¶ S. significatio ē de es-
 sentia sacramēti: sed in secūdo m̄rimoniū nō sal-
 uatur significatio matrimonij: q̄ nō ē vna vnius
 sicut christus et ecclesia. q̄ nō est sac̄m. ¶ S. vni-
 sacramentū nō impedit a susceptiōe alteri'. s̄ 2^m
 matrimoniū impedit a susceptiōe ordinis. q̄ nō ē
 sacramentū. ¶ Sed q̄: coit' in secūdis nuptijs ex-
 cusat a pctō sicut etiā in p̄mis. sed p̄ tria bona cō-
 iugij excusat m̄rimonialis coit': q̄ sūt fides: p̄s
 et sacramentū. q̄ secūdū matrimoniū ē sac̄amen-
 tū. ¶ S. ex secūda p̄iunctione viri ad mulierē nō
 sac̄ali nō h̄bit irregularitas: sic p̄z de fornicatiōe
 s̄ in secūdis nuptijs h̄bit irregularitas. q̄ sūt sac̄a-
 les. ¶ R̄ n̄deo d̄ q̄ vbiq; iueniūt illa q̄ sūt d̄ eēn-
 tia sac̄i illud ē vtrū sac̄m: vñ cū i secūdis nuptijs
 iueniāt oia q̄ sūt de eēntia sac̄i: q̄z d̄bita mā quaz
 facit p̄sonaz lūmitas: et d̄bita sofa. s. exp̄ssio p̄se-
 sus interioris p̄ vba: p̄stat etiā q̄ 2^m m̄rimoniū ē
 sac̄m sic p̄mū. ¶ Ad p̄mū q̄ d̄ q̄ h̄ intelligit d̄
 sac̄o qd̄ inducit effectū p̄petuū. tūc. n. si iterat sa-
 cr̄m dat̄ itelligi q̄ p̄mū nō fuit efficax: et sic sit p̄ i-
 iuria: sic p̄z in oib' sac̄is q̄ imp̄mūt characterē. s̄
 illa sac̄a q̄ h̄nt effectū n̄ p̄petuū possūt iterari s̄n
 iniuria sac̄i: sic p̄z d̄ p̄nia. et q̄z vinculū m̄rimōiale
 tollit p̄ mortē: nulla sit iniuria sac̄o si mulier p̄
 mortē viri irato nubat. ¶ Ad 2^m dicens q̄ 2^m ma-
 trimoniū q̄uis in se p̄sideratū sit p̄fectū sac̄m: tū
 in ordine ad p̄mū p̄sideratū h̄z aliqd̄ d̄ defectu sa-
 cr̄i. q̄z nō h̄z plenā significatiōē: cū nō sit vna vni'
 sicut ē in m̄rimoniū christi et eccle. et rōe h̄ defe-
 ct' b̄ndictio a secūdis nuptijs s̄strahit. s̄ hoc ē in-
 telligendum q̄n 2^a nuptie sūt 2^a et ex pte viri et ex
 pte mulier' v̄l ex pte mulieris tm̄. Si. n. v̄go h̄bat
 cū illo q̄ habuit aliā vxorem: nihilomin' nup-
 tie b̄ndicūt: saluat. n. aliq̄ mō significatio etiā in
 ordine ad p̄mas nuptias. q̄z christ' : et si vna ecclia
 sponsa h̄beat: h̄z tm̄ plures p̄sonas desponsatas

in vna ecclesia. sed aia nō pōt eē sponsa alterius q̄
christi: q̄ cū demōe fornicat: nec ē ibi m̄rimoniū
spūale: 7 propter hoc q̄n mulier secūdo nubit: nu
ptie nō benedicunt p̄pter defectū sacramenti. ¶
Ad tertū dīcēdū q̄ significatio p̄fecta inuenitur
in secūdo matrimonio fm se cōsiderato: nō autē
si consideret in ordine ad p̄cedēs matrimoniū
7 sic habet defectū sacramenti. ¶ Ad quartū
dicēdū q̄ secūdū m̄rimoniū impedit sacramētū
ordinis quātū ad id qd̄ habet de defectu sacrame
ti 7 nō inq̄tū est sacramētū. ¶ Q̄nes quos in
pn̄ia accepim⁹ 7c. nō rōne alicui⁹ cognatiōis: s̄ p̄
pter periculū euitandū: ut dicitur est. ¶ Paschal
vero secūdo 7c. illa p̄hibitio nūc locū nō h̄: ma
gis. n. fuit p̄pter quādā honestatē q̄ p̄pter aliq̄d
vinculū. ¶ Siquis sue spūalis 7c. hoc iō dicit q̄
spūalis cognatiō ad filiū spūalem transit a patre
in filiū naturalem: q̄ oēs filij n̄ales spūalis patris
sūt ei fratres spūales: nō autē respectu patris. patri
n. spūali nō sūt filij spūales filij n̄ales matris nec
econuerso. ¶ Quia cōmisit flagitiū 7c. hoc ē in
telligendū q̄n vna illaz est facta cōmater alteri
postq̄ vxor: a? ē matrimonio p̄sumato 7 p̄ actū
ppriū: alias. n. prohibet ut dicitur est.

Distinctio XXXXIII

Distremo de

Distinctione resurrectionis 7c.
Postq̄ determinauit mgr̄ d̄
sacramētis q̄ p̄tinet ad eccle
siam presentem statū: in pte ista i
cipit determinare de his q̄ p̄
tinent ad ecclesie vltimū ter
minū. s. de resurrectione 7 de remuneratione. Di
uidit ḡ hec ps in duas. In p̄ma pte deimnat ea q̄
p̄tinet ad corp̄: resurrectionē. In 2^a ea q̄ p̄tinet
ad remunerationē ad quā etiā resurrectio ordina
tur. xlv. dis. ibi. ¶ Sciendū est q̄ oēs aie 7c. Pri
ma in duas. In p̄ma determinat de resurrectione
7 circumstantijs ei⁹. In 2^a de q̄litate resurgētium.
xliij. dis. ibi. Sol ē autē nō nulli p̄cietari 7c. Pri
ma in duas. In p̄ma pbat resurrectionē futuraz
esse. In secūda deimnat q̄sdā resurrectiōis circū
stantias: ibi Causa. n. resurrectiōis 7c. Et circa h̄
tria facit. Primo deimnat resurrectionis cām: se
cundo ip̄s: ibi Media autē nocte 7c. tertio resur
rectionis terminū: ibi Queri solet 7c. Circa 2^m
duo facit. Primo deimnat resurrectionis temp⁹
Secūdo ex dictis mouet quādā dubitationem:
ibi Hic querit vtz electus 7c. Tertia etiā ps diui
dit in duas. In p̄ma determinat iminū resurrecti
onis a quo. s. a morte. secundo terminū ad quem
s. integritatē corp̄is: ibi Cūq̄ ex predictis sanē 7c.
Circa primū duo facit. Primo inquirat vtz om
nes moriant ut a morte resurgere possint. Secun
do explanat quoddā qd̄ circa deimnata dubiū

esse possit: ibi his autē adiciendū 7c. ¶ Qd̄. j.
Ic querunt. v. Primo de ipsa resurre
ctione. Secūdo de cā eius. Tertio d̄
tempore. Quarto de termino a quo
erit resurrectio: quia de termino ad quē in sequē
ti dis. dicit. Quinto de memoria 7 cognitiōe re
surgētium.

Ad primū sic proce

Ad primū sic proce
ditur: Videt q̄ corp̄: resurrectio nō sit
futura. Job. xiiij. Nō cū dormierit nō resurget do
nec atterat celum. sed celū nūq̄ atteret: quia terra
de qua min⁹ videt in eternū stat: ut patet Ecclē
stias. j. ḡ homo mortū nūq̄ resurget. ¶ S. dis
Matth. xxiij. pbat resurrectionē p̄ auctoritatē
illam: Ego sū de Abrahā: de Isaac: de Jacob: q̄
nō est de mortuoz sed viuentū: sed p̄stat q̄ qua
do illa vba dicebant: Abrahā Isaac 7 Jacob nō vi
uebāt corp̄: s̄ solū aia. ḡ resurrectio n̄ erit corp̄:
rū s̄ solū aiaz. ¶ S. ap̄s. j. Cor. xv. vj. probare
resurrectionē ex remuneratione laboz q̄s in hac
vita sustinent sancti qui si in hac vita tm̄ p̄siden
tes eēt: miserabiles eēt oibus hoib⁹. s̄ suffi
ciens remuneratio oīuz laboz: hoīs pōt eē in aia
tm̄: nō. n. oportet q̄ in str̄m sil cū opante remūere
tur: corp⁹. n. aie in str̄m est. vñ etiā in purgatione
vbi aie puniēt p̄ his q̄ gesserūt in corp̄e aia sine
corp̄e puniēt. ḡ nō o3 pōtē resurrectionē corp̄: 7
s̄ sufficit pōtē resurrectionē aiaz: q̄ ē oī trāserū
tur de morte culpe 7 miserie in vitā gr̄e 7 gl̄ie. ¶
S. vltimū rei ē p̄fectissimū in rei: q̄ p̄ illud attingit
finē suū. s̄ p̄fectissimū stat⁹ aie ē ut sit a corp̄e sepa
ta: q̄ i hoc statu p̄formior ē deo 7 angel: 7 magis
pura q̄ si sepaata ab oī extranea nā. ḡ sepaatio a cor
pore ē vltim⁹ stat⁹ ei⁹: 7 ita ex h̄ statu nō redit ad
corp⁹: sic nec ex vīro fit puer. ¶ S. mors corp̄alis
in penā hoī ē indicta p̄ p̄ma p̄uicatio: ut patet
Ecclē. ij. sic 7 mors spūalis q̄ ē sepaatio aie a deo ē in
flicta hoī p̄ pctō mortali. s̄ de morte spūali nūq̄
redēt ad vitā post sniaz dānationis acceptam. ḡ
nec de morte corp̄ali ad vitā corp̄ale erit regressus
7 sic resurrectio nō erit. ¶ S̄ p̄ ē qd̄ oī Job. xij
Scio q̄ redēptor me⁹ viuūt 7 in nouissimo die d̄
terra surrecturus sūz: 7 rursus circundabo pel
le mea. ergo resurrectio erit etiā corp̄: 7c. ¶ S.
donū christi est maius q̄ peccatum Ade: ut patet
Ro. v. s̄ mors p̄ pctm̄ introducta ē: q̄ si pctm̄ nō
fuisset mors nulla eēt. ḡ p̄ donū christi a morte re
parabit ad vitā. ¶ S. mēbra debēt eē corp̄is cō
formia. sed caput nr̄m viuūt 7 in eternū viuēt in
corp̄e 7 aia: q̄ resurgēs ex mortuis is nō moritur
ut patet Ro. vi. ḡ 7 homines qui sūt ei⁹ mēbra
viuēt in corpore 7 aia: 7 sic oportet carnis resurre
ctionē esse. ¶ Alterius videt q̄ resurrectio nō erit
oīuz gn̄alī. i psal. n. vi: Nō resurget ip̄s i iudicio
sed resurrectio nō erit hoīuz nisi tpe iudicij vlti.

g' imp' nullo modo resurgēt. ¶ **S.** Dañ xij. dē
 Multi d' his qui dormiūt i puluere euigilabūt. s'z
 hec locutio quāda p'cipationē impoitat. g' non
 oēs resurgēt. ¶ **S.** p' resurrectionē hoies p'formā
 tur chūsto resurgenti. vñ. i. Cor. xv. p'cludit apls
 q' si chūstus resurrexit: et nos resurgem'. sed illi
 soli debent chūsto resurgenti p'formari q' ipsi ima
 ginē portauerūt: qd' ē solū bonoz. g' ipsi soli resur
 gent. ¶ **S.** pena nō dimittit nisi ablata culpa. s'z
 mois corpālis est pena originalis peccati. g' cū nō
 oibus sit dimissum originale pctm: nō oēs resur
 gent. ¶ **S.** sicut p' gratiā chūsti renascimur: ita p'
 gratiā ei' resurgem'. sed illi qui in m'nis vteris
 moriunt nūq' poterūt renasci. g' nec resurgere po
 terūt: et sic nō oēs resurgent. ¶ **S.** Sed d' ē qd' dicit
 Job. v. Oēs qui in monumentis sūt audiet vocē
 filij dei: et qui audierint uiuent. g' oēs moriui r' sur
 gent. ¶ **S.** i. Cor. xv. dicit: Oēs quidē resurgem'.
 ¶ Resurrectio ad hoc necessaria ē ut resurgentes
 recipiant p' meritū penā vel p'miū. sed oib' dbe
 tur pena vel p'miū p' meritū p'prio: sicut adulti
 vel alieno sicut puuli. g' oēs resurgent. ¶ **S.** Lterius
 v' q' resurrectio sit nālis: q' sicut dixit Damas. in
 ij. li. qd' cōiter i oibus respicit nām characterizat
 in his que sub ipsa sūt arthomis. sed resurrectio in
 oibus cōiter inuenitur. g' est nālis. ¶ **S.** Grego.
 dicit. xxiij. moral. Qui resurrectionis fidē ex obe
 dientia nō tenet: certe hāc ex rōne tenere debue
 rant. quid. n. quotidie nisi resurrectionē n' az mū
 dus in elementis suis imitat. Et ponit exēplū d' lu
 ce que quasi moriendo oculis subtrahit: et rursus
 quasi resurgendo reuocat: et de arbutis que viri
 ditatem amittūt et rursus quasi resurgentiā repā
 tur: et de seminib' que putrescendo moriunt: rur
 sum germinando qdāmo resurgūt: qd' etiā exē
 m' apls ponit. i. Cor. xv. sed nihil pōt ex nālib' opib'
 rōne cognosci nisi naturale. g' resurrectio erit nāl
 ¶ **S.** illa que sunt p'eter nām nō multo tpe ma
 net: quia sūt q'si violenta. sed vita q' p' resurrectio
 nem repā i eternū manebit. g' resurrectio erit nā
 lis. ¶ **S.** illud ad quod tota nature expectatio in
 tendit: maxime videt eē nāle. sed resurrectio et glo
 rificatio sanctorū ē huiusmōi: ut p'z Ro. viij. g' re
 surrectio erit nālis. ¶ **S.** resurrectio ē mo' qdā
 ad ppetuā p'fectionē aie et corpis. sed mo' ē nālis
 qui terminat ad quietē naturālē: ut p'z in 5' p'hy.
 ppetua aūt p'fectio aie et corpis erit naturalis: q'a
 cū aia sit p'p'ius motor corpis habet sibi corp' p'
 portionatū: et ita in ppetuū ē naturalit' viuificabi
 le ab ipsa: sicut ipsa in ppetuū uiuit. g' resurrectio
 erit naturalis. ¶ **S.** p' p'uatōe in habitū nō fit
 regressus fm nām. s'z mo' ē p'uatō v' te. g' resurre
 ctio p' quā ē redit' de morte ad vitā nō ē natural
 ¶ **S.** ea que sūt vni' spēi vni' hnt deiminatū mo
 dū originis: vñ aialia q' generant ex putrefactōe
 et ex semine nūq' sūt vni' spēi: ut d' a Lōmē. in 8'

phy. sed naturalis mod' quo hō orit' ē generatio
 eius ex sili in specte qd' nō erit in resurrectione quā
 re nō est nālis. ¶ **R.** s'ideo: dicēdū ad p'mā. q. q' fm
 diuersas snias de vltio sine hois diuersificate sūt
 snie ponentiū vel negantiū resurrectionē. ¶ **U.** ltim'
 n. finis hois quē oēs hoies nālit' desiderāt ē britu
 do: quā quidā hoī posse puenire in hac vita po
 suerūt. vñ nō cogebant ponē aliā vitā post istā in
 qua hō vltimā suā p'fectionē p'sequeret: et sic re
 surrectionē negabāt. Sed hāc opinionē satis pro
 babil' excludit varietas fortune et infirmitas hu
 mani corpis: scie et v'itatis imp'fectio et instabilitas
 quib' oib' beatitudinis p'fectio impedit: ut Aug'
 p'sequit in fine de ciui. dei. Et iō alij posuerūt ali
 am vitā eē post hāc vitā: inq' tū hō fm aiaz tm vi
 uebat post mortē: et hanc vitā ponebāt sufficē ad
 naturale desiderū implendū de britudine p'sequē
 da. vñ D'osphū' dicebat ut Aug' dicit in li. d' ci
 uitate dei q' aie ad hoc q' beata sit oē corp' fugiē
 dū est. vñ tales resurrectionē nō ponebāt. Huius
 modi aūt opinionis apud diuersos diuersa erant
 falsa fundamenta. quidā. n. heretici posuerūt oīa
 corporalia eē a malo p'n: spūalia vō a bono: et s'z
 hoc oportebat q' aia sūme p'fecta nō eēt nisi a cor
 pore sepata p' qd' a suo p'ncipio distrahit: cui' p'ri
 cipatio ipsaz beatā facit: et iō oēs hereticoz' secte
 que ponūt corporalia a diabolo eē creata v' forma
 ta negāt corp' p' resurrectionē. Huiusmōi aūt fun
 damenti falsitas in secūdi lib' p'ncipio ostensa ē
 Quidā vō posuerūt totā hois naturā in aia con
 stare: ita ut aia corp' vteret sicut instrumēto: aut
 sicut nauta nauī. vnde fm hāc opinionē sequit
 q' sola aia beatificata nāli desiderio beatitudinis
 nō frustraret: et sic nō o'z ponere resurrectionē. S'z
 hoc fundamentū sufficient' p'bat in 2' de aia d'ruit
 oñdēs aiaz corp' sicut forma m'ae vni' et sic p'z q'
 si in hac vita hō nō pōt eē britū: nec ē resurrectio
 nē ponē. ¶ **Ad 1^m** qd' q' celū nūq' atteret q' tuz
 ad s'bam: s'z atteret q' tū ad effectū v'itū p' quā mo
 uet ad generationē et corruptionē inferiorū: rōne
 cui' dicit apls. i. Cor. vij. p'terit figura h' mūdi. ¶
Ad 2^m qd' q' aia Abraam nō ē p'pe loquēdo ipse
 abraā s'z ē p'ae: et sic de alijs. vñ vita aie Abrae nō
 sufficēt ad h' q' abraā sit viuēs: v' q' de Abraā sit
 de' viuētis: s'z exigit vitā totū p'fici. s. aie et corp'is
 q' qdē vita q'uis nō eēt actu qñ verba p'ponebant
 erat tñ in ordine v'riusq' p'ij ad resurrectionē. vñ
 dñs p' v'ba illa s'bilissime et efficacit' p'bat resurre
 ctionē. ¶ **Ad 3^m** qd' q' aia nō p'paf ad corp' soluz
 ut opās ad instrumētū q' opaf sed etiā ut foia ad
 māz. vñ opatio ē p'fici et nō tñ aie: ut p'z p' p'hm
 in p' de aia. et q' opati debet opis merces: o'z q' ipse
 hō p'posuit ex aia et corp' opis sui mercede accipi
 at: venialia aūt sicut dicunt p'ctā quasi disponen
 tia ad peccanduz nō q' simpliciter habeant et per
 secte rationem peccati: ita pena que eis redditur

in purgatorio: non est simpliciter retributio sed magis purgatio quedam: que seorsum fit in corpore per mortem et in cinerationem et in anima per purgatoriu ignem. ¶ Ad 4^m dicendum quod ceteris paribus perfectior est status anime in corpore quam extra corpus: quia est pars totius dispositi: et omnis pars integralis maius est respectu totius: quamuis sit deo conformior: secundum quid. tunc. n. simpliciter loquendo est aliquid maxime deo conformior: quam habet quicquid sue nature perfectionem requirit: quia tunc perfectionem omniam maxime imitatur. unde cor aialia magis est conformior deo in mobili quando mouetur quam quando quiescit: quia perfectio cordis est etiam moueri: et eius quies est eius destructio. ¶ Ad quintum dicendum quod mors corporalis introducta est per peccatum. Adeo quod est morte christi deletum. unde pena illa non manet in perpetuum: sed peccatum mortale quod mortem eternam per impiam inducit ultra non expiabitur et ideo mors illa eterna erit. ¶ Ad secundam. q. dicendum quod ea que ratio sumit ex natura speciei oportet sibi inueniri in omnibus que sunt speciei eiusdem: talis autem est resurrectio. hec. n. est eius ratio: ut ex dictis patet: quod anima in perfectione ultima speciei humane esse non potest a corpore separata. unde nulla anima in perpetuum remanebit a corpore separata: et ideo necesse est sicut unum ita et omnia resurgere. ¶ Ad primum quod dicendum quod psalm. loquitur de spirituali resurrectione quam impij non resurgent in iudicio discussionis: sicut: ut glo. exponit. Uel loquitur de impijs qui sunt omnino infideles: qui non resurgent ut iudicentur: iam. n. iudicati sunt. ¶ Ad secundum uero quod Aug⁹ exponit multi. i. omnia. et hic modus loquendi frequenter inuenitur in sacra scriptura. Uel predictio potest intelligi quantum ad pueros damnatos: qui quamuis resurgent: non propter deum euigilare: cum nec sensum penne nec glorie habituri sint: uigilia. n. est solutio sensus. ¶ Ad 3^m dicendum quod tam boni quam mali conformantur christo uiuendo in hac uita in his que ad naturam spiritus pertinent: non autem in his que ad gratiam spectant: et ideo omnes ei conformabuntur in reparatione uite naturalis: si autem in similitudine glorie: sed soli boni. ¶ Ad quartum dicendum quod mortem que est pena originalis peccati illi que in originali decedunt exoluerunt moriendo. unde non obstante culpa originali possunt a morte resurgere pena. n. originalis peccati magis est mori quam morte detineri. ¶ Ad 5^m dicendum quod renascimur per gratiam christi nobis data: sed resurgunt per gratiam christi que factum est ut naturam naturam susciperet: quia ex hoc ei in naturalibus conformamur. unde illi qui in matris uero decedunt quamuis renati non fuerint per susceptionem gratie tamen resurgunt propter conformitatem nature ad ipsorum quam secuti sunt ad perfectionem humane spiritus pertingentes. ¶ Ad tertiam. q. dicendum quod motus siue actio aliquid se habet ad naturam triplicem. Est. n. aliquid motus siue actio cuius natura nec est principium nec terminus: et talis motus quicquid est a principio supra naturam: ut patet de glorificatione corporis: quicquid autem a principio alio quicquid: sicut patet de motu uolento lapidis sursum que immitatur ad quietem uolentem. Est etiam aliquid motus cuius

principium et terminus est natura: ut patet in motu lapidis deorsum. Est etiam aliquid motus cuius terminus est natura sed non principium: sed quicquid aliquid supra naturam: sicut patet in illuminatione ceci: quia uisus naturalis est: sed illuminationis principium est supra naturam. quicquid autem aliquid aliud: ut patet in acceleratione florem uel fructuum per artificium facta. Quod autem principium sit natura et non terminus esse non potest: quia principia naturalia sunt ad determinatos effectus diffinita ultra quos se extendere non possunt: operatio uero uel motus primo modo se habet ad naturam nullo modo potest dici naturalis: sed uel est miraculosa si sit a principio supra naturam: uel uolenta si sit ab alio quicquid principio. operatio autem uel motus secundo modo se habet ad naturam esse simpliciter naturalis: sed operatio que tertio modo se habet ad naturam non potest dici simpliciter naturalis sed secundum quid: in quantum. s. producit ad id quod secundum naturam est: sed uel est miraculosa uel artificialis uel uolenta. nature enim proprie dicitur quod secundum naturam est. secundum naturam autem esse dicitur habens naturam et que consequuntur naturam: ut patet in phy. unde motus simpliciter loquendo non potest dici naturalis nisi ei principium sit natura. resurrectionis autem principium non esse non potest quicquid ad uitam nature resurrectionis terminet. natura. n. est principium motus in eo in quantum est: uel actiuus: ut patet in motu grauium et leuium et in alterationibus naturalibus animalium. uel passiuus: ut patet in generatione simplicium corporum. passiuus autem principium naturalis generationis est potentia passiuam naturam que semper habet aliquam potentiam actiuam sibi respondentem in natura: ut dicitur 9° meta. nec differt quantum ad habere respondeat passiuo principium actiuum principium in natura respectu ultime perfectionis. s. forme: siue respectu dispositionis que est necessitas ad formam ultimam: sicut est in generatione hominis secundum positionem fidei. uel etiam de omnibus alijs secundum opinionem Platonis et aristoteli. nullo autem actiuum principium resurrectionis est in natura: nec respectu iunctionis anime ad corpus: nec respectu dispositionis que est necessitas ad talem iunctionem: quia talis dispositio non potest a natura induci nisi determinato modo per uiam generationis ex semine. unde si ponatur esse aliquid potentia passiuam ex parte corporis: sicut etiam inclinatio quicquid ad anime iunctionem: non est talis que sufficiat ad rationem motus naturalis. unde resurrectio simpliciter loquendo est miraculosa: non naturalis: nisi secundum quod: ut ex dictis patet. ¶ Ad primum quod dicendum quod Damasc. loquitur de illis que inueniuntur in omnibus indiuiduis ex parte principis nature creati. non. n. si diuina operatio omnes homines de albarene uel in uno loco congregaret sic tunc diuisum factum est propter habere albedinem esse propter naturam hominis: uel esse in tali loco. ¶ Ad 2^m uero quod ex reb⁹ naturalibus non cognoscitur aliquid ratione demonstrare non naturale: sed ratione persuadente potest cognosci aliquid supra naturam: quia corpus que supra naturam sunt ea que sunt in natura aliquid similitudinem repuntat: sicut unio corporis et anime representat unionem spiritus ad deum per gloriam fructuosam: ut magister in 2° dist. 1. dixit. et sicut motus exempli que Aplos et Grego. inducit fidei resurrectionis persuasive administrat. ¶ Ad 3^m dicendum quod ratio illa

precidit de opatione illa q̄ deimnat ad id qd̄ nō ē p naturā: sed nature d̄riū. hoc aut̄ nō ē in resurre- ctione: et iō nō ē ad ppositū. ¶ Ad q̄rtū dicēdū q̄ tota opatio nature ē sub opatiōe diuina: sicut opatio inferioris artis sub opatiōe superioris. vñd̄ sicut ois opatio inferioris artis expectat aliquem finē ad quē nō puenit nisi opatiōe artis superioris inducentis formā vel vrentis artificio facto: ita ad vltimū finē ad quē tota nature expectatio ten- dit nō pōt pueniri opatione nature: et ppter hoc psecutio eius nō ē nālis. ¶ Ad q̄ntū dicendū q̄ quis n̄ possit eē mor̄ nālis qui terminat ad q̄tez violentia: tñ pōt eē mor̄ nō nālis qui terminatur ad quietem nālem: ut ex dictis patet.

Ad secundū sic pro

cedit: Uidet q̄ christi resurrectio nō sit causa n̄e resurrectionis. posita. n. cā ponit effectū. s̄ posita resurrectione christi nō ē secuta statim resur- rectio alioz mortuoz. s̄ resurrectio eī nō ē causa n̄e resurrectionis. ¶ Effectū nō pōt eē nisi cau- sa p̄cesserit. s̄ resurrectio mortuoz eēt etiā si chri- stus nō resurrexisset. erat. n. ali' mod' possibilis deo ut hō liberaret. s̄ resurrectio christi nō ē cau- sa n̄e resurrectionis. ¶ Idē ē factiū vñ in to- ta vna specie. sed resurrectio erit oibus hoib' cō- munis. cū s̄ resurrectio christi nō sit cā sūi ipsi nō erit cā aliaz resurrectionū. ¶ In effectu relin- quitur aliquid de similitudine cause. sed resurrectio ad min' q̄rūdā. s. maloz nō habet aliqd̄ sile resur- rectioni christi. s̄ resurrectio illoz nō erit cā re- surrectio christi. ¶ Sed s̄ illud qd̄ ē p̄mā in q̄li- bet genere est causa eoz q̄ sūt post: ut p̄z secūdo Metā. sed christ' rone sue resurrectionis copalis dī p̄mitit. i. Cor. xv. et p̄mogenū mortuoz. Apo- ca. i. s̄ sua resurrectio ē causa resurrectionis alioz. ¶ Resurrectio christi magis puenit cū n̄a re- surrectione copali q̄ cū resurrectione spūali q̄ ē p̄ iustificationē. sed resurrectio christi ē cā iustifica- tionis n̄e: ut p̄z Ro. iij. Resurrexit p̄p̄ iustifica- tionē n̄am. s̄ ē cā n̄e resurrectionis copalis.

¶ Alteri videt q̄ vox tube nō sit causa resurrecti- onis n̄e. dicit. n. Damas. Crede resurrectionē su- turam oīna volūtate v̄tute et nutu. s̄ cū hoc sint sufficiens cā resurrectionis: nō oportet ponē cām eius vocem tube. ¶ Frustra vox emittit ad eū qui audire nō pōt. sed mortui nō habebūt audi- tum. s̄ nō ē pueniēdo q̄ vox aliq̄ forme ad resuscit- andū eos. ¶ Si vox aliq̄ sit cā resurrectionis hoc nō erit nisi p̄ v̄tutem diuinā v̄tuti vocē datā. vñ super illud psal. Dabit voci sue vocē v̄tutis. dicit glo. Resuscitandi corpora. sed ex quo potentia da- ta est: q̄uis alicui miraculose det: tñ actus q̄ sequi- tur est nālis: sicut patet in cecis miraculose illumi- natis qui nālie vident. s̄ si vox aliq̄ eēt cā resurre- ctionis resurrectio eēt nālis: qd̄ falsum ē. ¶ Sed

est qd̄ dī. i. Thel. iij. Ipse dñs in tuba dei descen- det de celo et mortui qui in christo sūt resurgent. ¶ S. Joh. v. dī: Qui in monumentis sūt audient vocem filij dei: et qui audierint viuēt. hec aut̄ vox dī tuba ut in l̄ra patet. s̄ rē. ¶ Alteri vñ q̄ nullo mō ad resurrectionē angeli opent: q̄ maior v̄tu- tis est ostensua resurrectio mortuoz q̄ generatō hoīuz. sed qñ hoies generant aīa nō infundit cor- porū medianab' angelis. s̄ nec resurrectio q̄ ē ite- rata p̄iunctio anime et corpis fiet ministerio ange- loz. ¶ S. si ad aliq̄s angelos hoc ministeriū p̄t- neat: maxime videt p̄tinere ad v̄tutes q̄z ē mira- cula facere: sed eis nō ascribit sed archangelis: ut in l̄ra patet. s̄ resurrectio nō fiet ministerio ange- loz. ¶ Sed s̄ est qd̄ dī. i. Thel. iij. q̄ dñs i voce archangeli descendet de celo et mortui resurgēt. s̄ resurrectio mortuoz ministerio angelico p̄plebit̄. ¶ Rideo dicendū ad p̄mā qd̄nē q̄ christ' rone hu- mane nature dī dei et hoīuz mediator: ut in. iij. li. dī. xix. dicit̄ est. vñ oīna dona a deo in hoies me- diante christi hūanitate pueniūt: sicut a morte spūali liberari nō possum' nisi p̄ grē donū diuī- datū: ita nec a morte copali: nisi p̄ resurrectionē diuina v̄tute factā. et iō sicut christus p̄mittas grē suscepit diuinitē: et eius grā ē cā n̄e grē: q̄ de ple- nitudine ei' nos oēs accipim' grām p̄ grā. Joh. i. ita in ipso inchoata ē resurrectio: et sua resurre- ctio cā est n̄e resurrectionis: ut sic christus inq̄tū est deus sit p̄mā cā n̄e resurrectionis q̄si equoca. s̄ inq̄tū est deus et hō resurgens est cā p̄xima et q̄si vniuoca n̄e resurrectionis. cā aut̄ vniuoca agēs p̄- ducit effectū in similitudine sue forme. vñ nō solū ē causa efficiens sed exemplaris respectu istius effe- ctus. Hoc aut̄ p̄tingit dupl'r. Quāz. n. ipsa forma p̄ quā attendit similitudo agentis ad effectū ē dīre- cte p̄ncipiū actionis q̄ p̄ducit ille effectus: sicut ca- lor in igne calefaciente. Quāz aut̄ illi' actionis q̄ effect' p̄ducit nō ē p̄ncipiū p̄mo et p̄ se ipsa forma fm quā attendit similitudo: sed p̄ncipia illi' forme: sicut si hō albus generet hominē albū: ipsa albe- do generantis nō est p̄ncipiū generatiōis actiue: et tñ albedo generantis dī causa albedinis generati: quia p̄ncipia albedinis in generāte sūt p̄ncipia ge- neratiua facientia albedinē in generato. et p̄ hūc modū resurrectio christi est cā n̄e resurrectionis q̄ illud qd̄ facit resurrectionē christi qui ē cā effi- ciens vniuoca n̄e resurrectionis agit ad resurre- ctionem n̄am. s. v̄tus diuinitatis ipsius christi: q̄ si bi et patri cōis est. vñ dī Ro. viij. Qui suscitauit iesum christuz a mortuis viuificabit vitalia cor- pora n̄a. s̄ ipsa resurrectio christi v̄tute diuinita- tis adiūcte ē cā q̄si instrumētalis resurrectionis n̄e opatiōes. n. diuine agebāt mediate carne christi q̄si qdā organo: sic ponit exē^m Damas. i. iij. li. d̄ tactu copali q̄ mūdauit leprosu. Matth. viij. ¶ Ad p̄- mu' s̄ dō q̄ cā sufficiens statim p̄ducit effectū suū ad quē

ordinat immediate nō autē ad effectū ad quē ordiat
mediatē alio quātūcūq; sit sufficiens: sicut calor
quātūcūq; sit intensus nō statim in pmo instanti
causat calorem: sed statim incipit mouere ad calo-
rem: q; calor ē effectus ei⁹ mediante motu. resurre-
ctio autē christi dī causa nre resurrectionis: ut dīz
est: nō quia ipsa agat resurrectionē nram: s; medi-
ante principio suo. s. v̄tute diuina que nram resur-
rectionem faciet ad similitudinē resurrectionis chri-
sti. v̄tus autē oīa opaf mediatē volūtate q̄ ē ppin-
quissima effectui: vñ nō oportet q; statim resurre-
ctione christi facta nra resurrectio sit secuta: sed
tūc sequit qñ volūtas dei ordinauit. ¶ Ad 2^m di-
cendū q; v̄tus diuina nō alligat causas aliquib⁹ secu-
dis quin effectus illaz possit immediatē vel aliq; a
causis mediantib⁹ pducere: sicut posset generati-
onem inferiorū corpōz causare etiā motu celi nō
existente: 7 tñ fm ordinē quē in reb⁹ statuit mo-
tus celi ē causa generationis inferiorū corpōz. s; et
am fm ordinē quē rebus hūanīs diuina. p̄dētia
p̄fixit: resurrectio christi ē causa nre resurrectiois
potuit tñ aliū ordinē prefigere: 7 tūc eēt alia cau-
sa nre resurrectionis qualē de⁹ ordinasset. ¶ Ad
3^m dicendū q; rō illa pcedit qñ oīa que sūt i vna
specie habent eūdē ordinē ad cām p̄mā illi⁹ effect⁹
qui est inducēd⁹ in totā specie: sic autē nō ē in ppo-
sito: q; hūanitas christi pp̄ndoz ē diuinitati: cuius
v̄t⁹ ē p̄mā cā resurrectionis q; hūanitas alioz. vñ
resurrectio christi causat a diuinitate immediatē: s;
resurrectio alioz mediatē christo hoīe resurgēte
¶ Ad 4^m dicendū q; resurrectio oīz hoīz ha-
bebit aliquid d similitudinē resurrectionis christi: qd
s. p̄tinet ad vitā nature fm quā oēs christo fuerit
p̄formes: 7 iō oēs resurgūt in vitā mortālē: sed in
sanctis qui fuerūt christo p̄formes p gratiā erit cō-
formitas quantū ad ea q; sūt glorie. ¶ Ad 5^m dicendū
q; causaz effectui o; aliq; mō p̄iūgi
q; mouēs 7 motū faciēs 7 factū sūt simul: ut p̄bat
in 2° p̄hy. Christ⁹ autē resurgēs ē cā vniūca nre re-
surrectionis: ut supra dictū ē: vñ oportet q; in re-
surrectione corpōz cōi aliq; signo corpōrali dato
christus resurgēs opet: qd quidē signū ut quidam
dicūt erit ad litterā vox christi resurrectionē ipā-
tis sicut ipauit mari 7 cessauit tēpestas: Matth.
viij. Quidā vō dicūt q; hoc signū nihil aliud erit
q; ipa p̄sentatio euidēs filiū dei in mūdo: de q; dī
Matth. xxiij. Sicut fulgur qd venit ab oriēte et
apparet in occidentē: ita erit aduent⁹ filiū hoīs. et
intunt auctoritati Greg. qui dicit Q tubā sona-
re nihil aliud ē q; mūdo ut iudicē filiū demonstra-
re. 7 fm hoc ipsa apparitio filiū dei vox ei⁹ dī: q; a
ei⁹ apparentē obediēt tota natura ad corpōz hūa-
noz repationē sicut ipanti: vñ in iussu venire dī
.j. Thel. iij. 7 sic ei⁹ apparitio inq̄tū habet vim
cuiusdā impj vox ei⁹ dī: 7 hec vox quēcūq; sit qñ
q; dī clamor q; si p̄conis ad iudiciū citantis. qñq;

autē dī son⁹ tube: vel p̄p̄ euidentiā: ut in lra dī: vñ
p̄pter puenientiā ad vsū tube qui erat in ve. tes.
tuba. n. p̄gregabāt ad p̄ciliū: p̄mouebant ad p̄ciliū
7 vocabant ad festū. resurgēs autē p̄gregant ad
p̄ciliū iudicij: ad p̄ciliū q; orbis terraz pugnabit 7 i-
sensatos ad festū eīne solēnitatis. ¶ Ad p̄mū q; di-
cendū q; Damas. in v̄bis illis circa mālē cāz resur-
rectionis tria tangit. s. volūtātē oīnā q; iperat v̄tu-
tez que exequit: 7 facilitatē exequēdi in hoc q; nu-
tū aduixit ad similitudinē corpōz q; in nobis sūt. illud
enim valde facile ē nobis facē qd statim ad dictū
nrm sit: s; multo maior apparet facilitas si ante v̄-
bū platū ad p̄mū signū volūtatis qd nūc dī ex-
cutio nre volūtatis p ministros fiat: 7 talis nre nu-
tus ē quedā cā p̄dicte executionis: inq̄tū p ipm in-
ducunt aliq; ad nram volūtātē explendā. nūc autē
diuin⁹ q; fiet resurrectio nihil ē aliud q; signū ab
ipso datū cui nā tota obediēt ad resurrectionem
mortuoz: 7 hoc signū idē ē qd vox tube: ut ex di-
ctis patet. ¶ Ad 2^m dicendū q; sicut forme sacra-
mentoz hnt v̄tutē sanctificādī: ut. s. dicit⁹ ē: non
ex hoc q; audiūt sed ex hoc q; p̄ferūt: ita illa vox
q; qd sit habebit efficaciam instrumentālē ad resusci-
tandū: nō ex hoc q; sentit sed ex hoc q; p̄ferit: sic
etiā vox ex ipa impulsione aeris excitat dormien-
tem soluendo organū sentiēdī: non ex hoc q; co-
gnoscat: q; iudiciū de voce p̄cniētē ad aures seq-
tur excitationē 7 nō ē cā ei⁹. ¶ Ad 3^m dicendū q;
rō illa pcederet si v̄t⁹ data illi voci eēt ens p̄fectū
in nā: q; tūc qd ex ea pcederet v̄tutē iā nālē factā
p̄ncipiū haberet: nō autē ē talis v̄tus illa s; qualis
supra dictū ē esse in formis sacramētoz. ¶ Ad 4^m
dicendū q; sicut Aug⁹ dicit in 3° de tri-
ni. q; sicut corpa crassiora 7 inferiora p subtiliora
7 potentiora qdā ordine regunt: ita oīno corpa re-
gunt a deo p spm vite rōnalē. 7 hoc etiā Grego.
in. iij. Dial. tangit. vñ in oib⁹ q; corpālī a dō sūt
v̄tū de⁹ ministerio angeloz. in resurrectionē autē ē
aliqd ad trāsmutationē corpōz p̄tīnēs. s. collectō
cinez 7 corpōz p̄paratio ad repationē hūani corpōz
vñ q̄tū ad hoc in resurrectione v̄tē de⁹ ministerio
angeloz: sed aīa sicut immediatē a deo creatā ē: ita
immediatē a deo corpi iterato v̄tē sine aliq; opati-
one angeloz. s; et gloriā corpōz ipse faciet abiq;
ministerio angeloz: sicut 7 aīaz immediatē glori-
cat: 7 istud angeloz ministeriū vox dī fm v̄nā ex-
positionē q; tāgīt in lra. ¶ Ad 5^m q; patet solutio
ex dictis. ¶ Ad secundū dicendū q; ministeriū illd
erit p̄ncipiālī v̄n⁹ archangeli. s. Michaelis qui ē
p̄ncipēs ecclesie sicut fuit synagoge: sicut dī Da-
nielis. x. qui tñ agit ex influentiā v̄tutū 7 alioz
supioz ordinū. vñ qd ipse faciet superiores ordi-
nes quodāmodo faciēs: s; inferiorēz angeli coopa-
bunt ei circa resurrectionē singloz q; custodie
deputati fuerūt: 7 sic vox illa pōt dīcī v̄nū 7 plu-
rium angeloz.

M Tertium sic proce

dit: Uides qd tps resurrectionis no oportet
at differri vsqz ad fine mundi: ut oēs sil resurgant
qz maior est puenientia capitis ad mēbra qz mē-
broz ad inuicem sicut cause ad effectz qz effectiū
ad inuicem. sed christus qui ē caput nrm nō distu-
lit resurrectionē suā vsqz ad fine mundi: ut sil cum
oibus resurgeret. q nec oportet qz pozz sanctoz re-
surrectio vsqz ad fine mundi differat: ut simul cuz
alijs resurgat. ¶ Resurrectio capitis cā ē resur-
rectiois mēbroz: sed resurrectio quorūsdā mēbro-
rū nobilitū ppter vicinitatē ad caput nō ē dilata
vsqz ad fine mundi: sed statz resurrectionē christi
secuta ē: sicut pic credit de brā ygine z Johanne
euāgelista. qz alioz resurrectio tāto ppiqoz: erit
resurrectioi christi: qto p gratiā z meritū magis
ei fuerint pformes. ¶ Statz noui testamēti est p-
fectioz z exp̄ssius portat imaginē christi qz status
ve. tel. sed quidā pies ve. tel. christo resurgente re-
surrexerūt: sicut dicit Matth. xx. vj. qz multa corpa
sanctoz qz dormierāt resurrexerunt. qz videt qz nec
sanctoz noui testamēti resurrectio differri dbeat
vsqz ad fine mundi ut sit oīuz simul. ¶ Post fi-
nem mundi nō erit aliquis annoz numerus. s; post
resurrectionē mortuoz adhuc pputat mlti anni
vsqz ad resurrectionē alioz: ut p; Apod. xx. dicit
enī ibi: Uidi aīas decollatoz ppter testimonium
ihū z ppter verbū dei. z infra: Et viderūt z regnaue-
rūt cū christo mille ānis z ceteri mortuoz n̄ vix-
erūt donec p̄lument mille anni. qz resurrectio oīuz
nō differet vsqz ad fine mundi ut sit oīuz sil. ¶ Sz
est qd dicit Job. xiiij. Nō cū dormierit nō resurget
donec atterat celū: nec euigilabit ut resurgat de
somnia suo. z loquit de somno mortis. qz vsqz ad
fine mundi quādo celū atteret resurrectio hoīuz
differet. ¶ Heb. xij. dicit: Domines testimonio
fidei p̄bati nō acceperūt repp̄missionē. i. plenaz
anime z corporis beatitudinē deo aliqō aliud p
nobis puidente ne sine nobis p̄sumarent. i. p̄fice-
rent. glo. ut in cōi gaudio oīuz mai⁹ fieret gaudīū
singuloz. sed nō erit ante resurrectio qz corporūz
glorificatio: qz reformabit corpus hūanitatē nre
p̄figuratū corpoz claritatē sue. Phil. iij. Et resur-
rectiois filij erūt sicut āgeli in celo: ut p; Matth.
xxij. qz resurrectio differet vsqz ad fine mundi in q
oēs simul resurgēt. ¶ Alteri videt qz tps illud nō
sit occultū: qz cui⁹ p̄ncipiū ē determinatū z scitūz
z finis pōt determinate sciri: eo qz oīa mensurant
quodā p̄odo: ut dicit in 2° de generatiōe. s; prin-
cipiū mundi determinate scit. qz finis ipsi⁹ pōt de-
terminate sciri: tūc erit tps resurrectionis z iudicij
qz tps illud nō ē occultū. ¶ Apod. xij. dicit qz mu-
lier p quā ecclesia significat habet locū paratum
a deo in quo pascat dieb⁹ mille ducentis. lx. Dañ.
etiā. xij. ponit determinat⁹ numer⁹ diez per quos

anni significari vident: fm illud Ege. iij. Die pro
anno dedi tibi. qz ex sacra scriptura pōt sciri deter-
minate finis mundi z resurrectionis tps. ¶ Statz
noui testamēti p̄figurat⁹ fuit in ve. tel. s; sc̄i-
mus deiminate tps in quo vel⁹ testamētū statū
habuit. qz pōt sciri determinate tps i quo nouū
testamētū statū habebit. sed nouū testamētum
habebit statū vsqz ad fine mundi: vñ dicit Matth.
vlij. Ecce ego vobiscū sum vsqz ad p̄sumationem
seculi. qz pōt sciri finis mundi z resurrectionis temp⁹
¶ Sed p̄ illud qd ē ignoratū ab angelis: ē etiam
hoibus mltō magi occultū: qz ea ad qz hoīes nālē
rōne p̄tingere possūt multo limpidius z cert⁹ an-
geli nālē cognitione cognoscūt. sūt etiā reuelatio-
nes hoīb⁹ nō sūt nisi mediantib⁹ angelis: ut p; p
Dio. iij. ca. cel. hierar. sed angeli nesciūt tps det-
terminare: ut p; Matth. xxij. De die illa z hora
nemo scit: neqz angeli celoꝝ. qz tps illud ē hoibus
occultū. ¶ Ap̄t magis fuerūt p̄scij secretoꝝz
dei qz alijs sequetes: ut dicit Ro. vij. Ipsi p̄nitias
sp̄is habēt. glo. tpe prius z ceteris abundāt. s;
eis de hoc ipso querentib⁹ dicit⁹ ē Act. j. Nō ē ve-
strū nosse tpa z momēta qz pater in sua p̄tate po-
sūt. qz multo magis ē alijs occultū. ¶ Alteri vide-
tur qz resurrectio nō fiet subito s; successiue: quia
Ege. xxvij. p̄nūciat resurrectio mortuoz: vbi dicit
Accesserūt ossa ad ossa z vidi: z ecce sup ea nervi
z carnes ascenderūt z extenta est in eis cutis desu-
per z spiritū nō habebant. qz repatio corpoz tpe
precedit p̄iūctionē animaz: z sic resurrectio non
erit subita. ¶ Illud ad qd exigunt plures acti-
ones se cōsequentes nō pōt subito fieri. sed ad re-
surrectionem exigunt plures actiones se p̄sequen-
tes. i. collectio cinerz: reformatio corpoz: z infusio
anime. ergo resurrectio nō fiet subito. ¶ Om-
nis sonus tempore mensurat. sed son⁹ tube causa
erit resurrectionis: ut dicit⁹ ē. qz resurrectio fiet in
tēpore z nō subito. ¶ Nullus mot⁹ localis pōt
esse subito: ut dicit in li. de sensu z sensato. sed ad re-
surrectionē exigit aliquis mot⁹ localis in collecti-
one cinerz. qz nō fiet subito. ¶ Sed est quod dicit
j. Loz. xv. Omnes quidē resurgēt in momēto in
ictu oculi. qz resurrectio erit subito. ¶ Virt⁹ in-
finita subito opatur. sed sicut Damas. dicit: Cred
resurrectionē futurā vniuersa virtute de qua cōstat
qz infinita est. qz resurrectio fiet subito. ¶ Alterius
videt qz resurrectio nō erit noctis tēpore: quia re-
surrectio n̄ erit donec atterat celū: ut dicitur Job
xiiij. sed cessante motu celi quod dicit eius attri-
tio nō erit temp⁹ neqz dies nox. qz resurrectio
nō erit in nocte. ¶ Finis vniuersi⁹ rei debz
esse perfectissim⁹. sed tūc erit finis tps: vñ in Apo-
ca. dicit qz tps amplius nō erit. qz tūc debet eē tps in
sui optima dispositio: z ita debet esse dies. ¶ Qualitas
temporis debet respondere his que gene-
rantur in tempore: vnde Johānis. xij. sit mentio

de nocte qñ iudas exiit a p̄sortio lucis. s̄ tñc erit p̄fecta manifestatio oĩuz que nũc latet: qz cũ uenerit oñs illũinabit abscondita tenebrarũ & manifestabit p̄silia cordũ: ut dicitur. 1. Cor. iij. q̄ debet esse i die. ¶ Sed p̄ resurrectio ch̄usti est exemplar n̄re resurrectionis. sed resurrectio ch̄usti fuit in nocte ut Greg. dicit in homel. paschali. q̄ n̄ra resurrectio nocturno tpe erit. ¶ Ad ueniẽt oñi p̄patur aduẽtu furis in domũ: ut p̄ Luc. xij. s̄ fur i tpe noctis in domũ uenit. q̄ in tpe nocturno ueniet. s̄ ueniet ipso fiet resurrectio: ut dictũ est. q̄ resurrectio fiet tpe nocturno. ¶ R̄ideo dicendũ ad. j. q̄dẽz q̄ sicut Aug. dicit in. iij. de tri. Dina puidẽcia statuit ut corpa crassiora & inferiora p̄ subtiliora & potentiora quodã ordine regant: & iõ tota mã corporũ inferiorũ subiacet uariationi s̄m motũ celestũ corporũ. vñ cẽt p̄ ordinẽ qui diuina puidẽcia in rebus statuit si mã inferiorũ corporũ ad statũ incorruptionis pduceret manẽte motu corporũ superiorũ. & quia s̄m positionẽ fidei resurrectio erit in uita imortalem conformi ch̄usto qui resurgens a mortuis iaz nõ mouit: ut dicitur Ro. vi. iõ hũano rũ corporũ resurrectio vsqz ad finẽ mũdi differet i quo motus celi quiescet. Et p̄pter hoc etiã quidãz p̄bi qui posuerũt motũ celi nũq̄ cessare posuerũt reditũ hũanarũ aiaz ad corpa mortalia q̄lia nũc habent: siue ponẽt reditũ aie ad idẽ corp̄ i fine magni anni: ut Empedocles: siue ad aliud: ut Pythagoras posuit quãlibet animã q̄libet corp̄ ingredi: ut dicitur in. j. de aia. ¶ Ad p̄mũ q̄ dicendũ q̄ quũs caput magis p̄ueniat cũ mẽbris uenientia p̄portionis que exigit ad hoc q̄ in mẽbris fluat q̄ mẽbra adiuuicem: tñ caput h̄z caliditatẽ quandãz sup mẽbra qua mẽbra carent: & in hoc mẽbra differunt a capite: & ueniũt ad inuicẽ. vñ resurrectio ch̄usti exemplar quoddã n̄re resurrectionis est ex cuius fide spes nobis de n̄ra resurrectione p̄surgit: n̄ aut resurrectio alicuius mẽbri ch̄usti ẽ cã resurrectionis ceterorũ mẽbroz: & iõ resurrectio ch̄usti õ buit precedere resurrectionẽ alioz qui oẽs simul resurgere debuerũt in p̄sumatione seculorũ. ¶ Ad 2^m dicendũ q̄ quũs inter mẽbra ch̄usti sint q̄dam alijs digniora: & magis capiti p̄formia: nõ tñ p̄tingũt ad rõnem capitis ut sint cã alioz: & iõ ex p̄formitate ad ch̄ustũ nõ debet eis q̄ eoz resurrectio p̄cedat resurrectionẽ alioz: q̄si exẽplar exemplatũ sicut dictũ ẽ de resurrectione ch̄usti. sed q̄ aliquibus hoc sit p̄cessum q̄ eoz resurrectio nõ sit vsqz ad p̄munẽ resurrectionẽ dilata ẽ ex specia li grẽ p̄uilegio nõ ex debito p̄formitatis ad ch̄ustũ. ¶ Ad 3^m dicendũ q̄ de illa resurrectione sanctorũ cũ ch̄usto uidet dubitare Hiero. in finone de assumptione. vtz. s̄ pacto resurrectionis testamẽto itez mortui sint ut sic eoz magis fuerit resuscitatio quedã: sicut fuit Lazari q̄ uera resurrectio q̄lia erit in fine mũdi: an ad imortales uita uere resur-

reperint semp in corpe victuri in celum cũ ch̄usto ascendentes corpalit: ut glo. dicit Mart. xxvij. & hoc p̄babilius uidet: qz ad hoc q̄ uerũ testamẽtũ de uera resurrectione ch̄usti p̄ferret: p̄gruũ fuit q̄ uere resurgeret: sicut Hiero. alibi dicit: nec eorum resurrectio p̄pter ipsos accelerata ẽ: s̄ p̄pter resurrectionẽ ch̄usti testificandã: qd̄ quidẽ uerũ testamẽtũ erat ad fundandũ fidẽ noui testamẽti. vnde õcẽtius factũ est p̄ patres ue. tel. q̄ per eos qui iaz nõ uo testamento fundato decesserũt. Tamẽ sciẽduz est q̄ r̄si de resurrectione eoz in euãgelio mentio fiat ante resurrectionẽ ch̄usti: tñ ut p̄ textũ patet intelligendũ ẽ p̄ anticipationẽ eẽ dictũ q̄ frequenter historiographis accidit: nullus. n. uera resurrectione ante ch̄ustũ resurrexit eo q̄ ipse ẽ p̄mitie dormientiũ: ut dicitur. 1. Cor. xv. quãuis aliq̄ fuerunt resuscitati ante ch̄ustũ resurrectionẽ: ut dicitur Lazaro patet. ¶ Ad 4^m dicendũ q̄ occasione illoz uerborũ: ut Aug. narrat. ix. li. de ci. dei: quidã heretici posuerũt p̄mã resurrectionẽ futurã eẽ mortuorum: ut cũ ch̄usto mille annis in terra regnarent vñ uocati sũt chiliaste q̄si millenarij. Et iõ Aug. ibidem ostẽdit v̄ba illa aliter eẽ intelligẽda. s̄ de resurrectione sp̄uali p̄ quã hoies a peccatis dono gratie resurgũt. Secũda autẽ resurrectio ẽ corporũ: regnũ autẽ ch̄usti dẽ ecclesia in qua cũ ipso non solũ martyres sed etiã aliq̄ electi regnant ut a pte totũ intelligat: uel regnẽt cũ ch̄usto in alia q̄tum ad oẽs: & sit specialitẽ mẽtio de martyribus qz ipi p̄cipue regnãt mortui qui vsqz ad mortẽ s̄m uitaẽ certauerũt. millenarij autẽ nõ significat aliquẽ certum numerũ s̄ designat totũ tps qd̄ nũc agit in q̄ sancti cũ ch̄usto regnãt: q̄ numerus millenarius designat uniuẽrsitatẽ magis q̄ centenarij: eo q̄ ceteruarij ẽ q̄dratũ denarij. sed millenarij ẽ numerus solidus ex dupli dũctu denarij in seipm surgens quia decies decẽ decies mille sũt. & s̄m in psal. dẽ vbi qd̄ madauit in mille generatões. i. oẽs. ¶ Ad ij. qd̄nẽ dicendũ q̄ sicut dicit Aug. in li. lxxij. q. Etas uita hũani generis que icapit a dñi aduẽtu vsqz ad finẽ seculi in quibus generationibz p̄p̄tẽt incertũ ẽ. sicut etiã senectus q̄ ẽ uita etas hois nõ h̄z dẽminatũ tpe s̄m mensurã aliaz: cũ quõz sola tantũ teneat tps q̄tũ relique oẽs etates. huius autẽ rõ est qz dẽminatũ numerus futuri tps sciri nõ põt nisi uel p̄ reuelationẽ uel p̄ nãlem rationẽ tempus autẽ qd̄ erit vsqz ad resurrectionẽ nũcari nõ põt nãli rõne: qz simul erit resurrectio & finis mortuus celi: ut dictũ ẽ. ex motu autẽ accipit numerus oĩuz que dẽminato tpe per naturalẽ rationẽ futura p̄uident. ex motu autẽ celi nõ põt cognosci finis ei: qz cũ sit circularis ex hoc ipso habet q̄ s̄m naturã suam possit in perpetuũ durare. vnde naturali rõne tps qd̄ erit vsqz ad resurrectionẽ numerari nõ põt: similĩ nec per reuelationẽ h̄ri põt: ideo ut oẽs semp sint solliciti & preparati ad

christo occurrēdū: 7 ppter hoc etia3 aplis de h^o
querentib' rīdit Act. j. Nō ē vrm nosse tēpora 7
momenta q̄ pat' posuit in sua p̄tate: in q̄ ut Aug^o
oicit. xvij. de ci. dei: Oīus de hac re calculatū dī-
gitos resoluit 7 quicq̄e iuber: qd. n. aplis querēti-
bus noluit indicare nec alijs reuelabit. vñ illi oēs
qui tps̄ p̄dictū numerare voluerūt hacten' falsi
loqui sūt inuenti. Quidā. n. ut Aug^o dixit ibidez
dixerūt ab ascensōe dñi vsq̄ ad vltimū e' adue-
tum q̄dringētos annos posse p̄pleri: aliq̄ dngētos
aliq̄ mille: quoz̄ falsitas patet: 7 silr patebit eoz̄
qui adhuc p̄putare nō cessant. ¶ Ad p̄mū q̄ dō
q̄ eoz̄ q̄z̄ finis cognoscit p̄ncipio noto. o3 men-
surā nobis eē cognitā: 7 iō cognitio p̄ncipio alic'
rei cui' duratio mensurat' motu celi possum' co-
gnoscē a' finē eo q̄ mot' celi ē nobis nos'. s3 men-
sura durationis mot' celi ē sola diuina dīpositio
que ē nobis occulta: 7 iō q̄tūcūq̄ sciam' p̄ncipiū
e'. finē scire nō possum'. ¶ Ad 2^m dō q̄ p̄ mille du-
centos. lx. dies de quib' sūt mētio Apoc. xij. signifi-
cat oē tps̄ in q̄ ecclia durat: 7 nō aliq̄s determina-
tus nūer' annoz̄: 7 hoc iō q̄ p̄dicatio christi sup
quā fundat' ecclia durauit trib' anis cū dimedio
qd' tps̄ vere p̄tinet eālem numez̄ diez̄ nūero p̄di-
cto. Silr etia nūer' eoz̄ qui in Danieli ponit' nō ē
referēdus ad nūez̄ ānoz̄ aliq̄z̄ d' sint vsq̄ ad finē
mūdi: vñ vsq̄ ad p̄dicatiōez̄ antichristi: s3 o3 refer-
ri ad tps̄ q̄ p̄dicabit antichrist' 7 q̄ p̄secutio eius
durabit. ¶ Ad 3^m dō dō q̄ q̄uis stat' noui testa-
menti in generali sūt p̄figurat' p̄ statū ve. tel. non
tñ o3 q̄ singula respondeāt singulis: p̄cipue euz̄ in
christo oēs figure ve. tel. fuerūt p̄plere. 7 iō Au-
g^o. xvij. d. ci. dei rīdet quibusdā q̄ volebāt accipe
nūez̄ p̄secutionū q̄s ecclia passa ē 7 passura fm
numez̄ plagaz̄ egypti dīcēs: Ego p̄ illas res gestas
in egypto istas p̄secutiōes p̄phetice significatas eē
nō arbitror: q̄uis ab eis q̄ hoc putat exq̄sire 7 i-
gnose illa singula his singulis p̄pata videant nō p̄
pheticō spū sed p̄lectura mentis hūane qui aliq̄n
ad vez̄ puenit: aliq̄n fallit. Et silr vñ eē d' dicit' ab-
battis Joachīm q̄ p̄ tales p̄lecturas de futuris aliq̄
vera p̄dixit: 7 in aliquib' oceptus fuit. ¶ Ad iij.
q. dō q̄ in resurrectione aliq̄d fiet ministerio ange-
loz̄: 7 aliq̄d v̄tute dīna imediate: ut dicit' ē. illō
q̄ qd' angeloz̄ ministerio fiet nō erit in instanti si
instans dicat indiuisibile tps̄: erit tñ in instanti si i-
stans accipiat p̄ tpe inceptibili. illud aut' qd' fiet
v̄tute dīna imediate fiet s̄bito. s. in imino tps̄ quo
angeloz̄ op' p̄plebit: qz̄ v̄tus superior inferiorē
p̄fectionē adducit. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ Exe. loq̄bat
pp̄lo rudi: sicut 7 Moyses. vñ sicut Moyses dī-
stinxit opa sex diez̄ p̄ dies ut rudis pplis capē pos-
sit q̄uis oia sil' sint facta: vñ Aug. ita Exe. diuer-
sa que in resurrectione futura sūt exp̄ssit: q̄uis oia
simul futura sint in instanti. ¶ Ad secūdū dō q̄
q̄uis ille op̄ationes sint p̄sequētes se inuicē nā: sūt

tamen simul tpe: qz̄ vel sūt in eodē instanti: vel
vna ē in instanti ad qd' alia terminat'. Ad 3^m dō q̄
idem videt' eē de sono illo 7 de formis sacramēto-
rū. s. q̄ in vltimo instanti p̄lationis effectū suū ha-
bebūt. ¶ Ad 4^m dō q̄ p̄gregatio cinez̄ q̄ sūt mo-
tu locali eē nō pōt: fiet ministerio angeloz̄: 7 ideo
erit in tempore: s3 inceptibili: p̄p̄ facilitatē op̄an-
di que p̄petit angelis. ¶ Ad q̄rtā. q. dō q̄ dētermi-
nata hora tps̄ q̄ fiet resurrectio p̄ certo sciri non
pōt: ut p3 in lra: tamen satis p̄babit' dē a quibus-
dam q̄ resurrectio erit q̄si in crepusculo sole exn-
te in oriente: 7 luna i occidente: qz̄ in tali dīspōne
sol 7 luna credunt' creati: ut sic eoz̄ circulatio cō-
pleat' penit' p̄ reditū ad eūdē punctū. vñ d' christo
dē q̄ resurrexit tali hora. ¶ Ad p̄mū q̄ dō dō dō
q̄ q̄n resurrectio erit: nō erit tps̄: sed finis tps̄ qz̄ ē
eodē instanti in q̄ cessabit' mor' celi erit resurrectio
mortuoz̄: 7 tñ erit situs fidez̄ fm dīspōez̄ q̄ se ha-
bent nūc in aliq̄ dēterminata hora: 7 fm hoc dē re-
surrectio futura tali vel tali hora. ¶ Ad 2^m dō q̄
optima dīpositio tps̄ dē eē in meridie p̄pter illu-
minationē solis: sed tūc ciuitas dei nō egebit' sole
neq̄ luna: qz̄ claritas dei illūabit' eā: ut dē Apoc.
vlt. 7 iō q̄tū ad hoc nō refert' vtrū in die vñ in no-
cte resurrectio fiat. ¶ Ad 3^m dō q̄ tps̄ illi p̄gruit
manifestatio q̄tū ad ea q̄ tūc gerent': 7 occultatio
quātū ad dēminationē ipsius tps̄: 7 iō vtrūq̄ cō-
grue fieri pōt: ut. s. resurrectio sit in die vñ in nocte.

AD quartū sic proce-

dit: Videt' q̄ mors nō erit termin' a quo
resurrectionis in oibus: quia quidā nō morient' s3
immortalitate supuestient'. dē. n. i simbolo q̄ tpe
venit' est iudicare viuos 7 mortuos. hoc aut' nō
pōt intelligi q̄tū ad tps̄ iudicij: qz̄ tūc erūt oēs vi-
ui. q̄ opoz̄ q̄ referat' hec dīstinctio ad tps̄ p̄cedēs
7 ita nō oēs ante iudiciū morient'. ¶ S. nāle 7 cō-
mune desiderij nō pōt eē vacuū 7 inane quin in
aliquibus expleat'. sed fm Aplm. ij. Cor. iij. hoc
est cōe desiderij q̄ nolum' expoliari: sed supuesti-
ri. q̄ aliqui erūt qui nūq̄ expoliabūt' corpe p̄ mor-
tez̄: sed supuestient' gloria resurrectionis. ¶ S. Au-
gustin' in Ench. dicit' q̄ q̄tuor vltime petitiones
oionis dñice ad presentē vitā p̄tinet: qz̄ vna ē dī-
mittere nobis debita nra. q̄ ecclia petit in hac vi-
ta sibi omnia debita relaxari. sed ecclie oio non
pōt eē cassa qui exaudiat. Joh. vj. Quicq̄d petie-
ritis p̄tem in nomine meo dabit vobis. q̄ ecclia in
aliquo huius vite tpe oīuz̄ debitoz̄ remissionem
p̄sequet'. sed vñ de debitis q̄ p̄ pctō p̄mi parenti
astrigimur ē q̄ nascimur mortali peccato. q̄ aliq̄n
hoc ecclie dē p̄stabit' q̄ hoies sine pctō originali
nascēt'. sed mors ē pena originalis peccati. q̄ aliq̄
hoies erūt circa finē mūdi qui nō morient': 7 sic idē
quod prius. ¶ S. via p̄pendiosior ē sc̄mp sapiētī
magis eligenda. sed p̄pendiosior via ē q̄ hoies q̄

viui inuenient in impassibilitatem resurrectionis
 transferant q̄ q̄ prius moriant: 7 postea resurgat
 a morte in immortalitate. q̄ deus qui ē sūme sapiēs
 hāc viāz elegit in illis qui viui inuenient. 7 sic idēz
 quod prius. ¶ Sed p̄. j. Cor. xv. Semen qd̄ semi
 nas nō viuificat nisi prius moriat: 7 loquit̄ sub si
 militudine seminis de resurrectione corporū. q̄ cor
 pora a morte resurgent. ¶ P̄. j. Cor. xv. sic i Adā
 oēs moriunt: ita in christo oēs viuificabunt. sed i
 christo viuificabunt. q̄ in adā oēs moriunt: 7 sic
 resurrectio oīuz erit a morte. ¶ Alteri videt̄ q̄ n̄
 oīuz resurrectio erit a cinerib⁹. resurrectio. n. chri
 sti est exemplar nostre resurrectionis. sed resurre
 ctio eius nō fuit a cinerib⁹: quia caro ei⁹ nō vidit
 corruptionē: ut dī in Psal. 7 Act. ij. q̄ nec resurre
 ctio oīuz erit a cinerib⁹. ¶ P̄. corp⁹ hoīs nō semp
 p̄burit. sed in cineres nō pōt aliquid resolui nisi p
 p̄bustionē. q̄ non oēs a cinerib⁹ resurgent. ¶ P̄.
 corpus hominis mortui nō statim post mortē in
 puluere redigī. sed quidā statim post mortē resur
 gent: ut in lra dī. s. illi qui viui inuenient. q̄ nō oēs
 resurgent a cinerib⁹. ¶ P̄. termin⁹ a quo respon
 det termino ad quē: sed termin⁹ ad rez resurrecti
 onis nō est idem in bonis 7 malis. j. Cor. xv. Oēs
 quidem resu. gem⁹ sei nō oēs imutabimur. q̄ nec
 est idem termin⁹ a quo: 7 sic si mali resurgēt a ci
 neribus: boni a cineribus nō resurgent. ¶ Sz̄ ē
 qd̄ Haimo dicit: Oēs i originali pctō natos tenz
 hec sententia: Terra es 7 in terram ibis. sed oēs q̄
 in cōi resurrectione resurgent fuerūt nati in origi
 nali pctō: vel natiuitate ex vtero v̄ saltē natiuita
 te in vtero. q̄ oēs a cinerib⁹ resurgent. ¶ P̄. mltā
 sūt in corpe hūano que nō sūt d̄ vitate nature hu
 mane. sed oīa illa auferent. q̄ oportet oīa corpora
 ad cineres resolui. ¶ Alterius v̄ q̄ pulueres illi
 ex quib⁹ corpus hūanū reparabit habeāt aliquā
 nālem inclinationē ad animā que eis p̄iūget. s. n.
 nullā inclinationē habent ad animā: eodē modo
 se haberent ad illā animā sicut alij pulueres. q̄ nō
 eēt differentia vtz ex illis vel ex alijs pulueribus
 reficere corpe anime p̄iūgendū qd̄ est falsum.
 P̄. maior ē dependentia corporis ad animā q̄ aie
 ad corpe. sed aīa sepata a corpe achuc hz̄ aliqua
 dependentia ad corpe. vnde retardat ei⁹ mor⁹ in
 deū p̄pter appetitū corporis: ut dicit Dio. q̄ multo
 fortius corpus sepātū ab aīa adhuc habet nālem
 inclinationē ad animā illā. ¶ P̄. Job. xx. dī. Ossa
 eius implebunt vicijs adolescentie ei⁹: 7 cuz eo in
 puluere dormient. sed vicija nō sūt nisi in anima.
 q̄ adhuc in illis cinerib⁹ remanebit aliqua nālis i
 clinatio ad animā. ¶ Sz̄ ē: corpe hūanū pōt re
 solui ad ipsa elementa: vel etiā in carnes alioz aīa
 liū conuerti. sed elementa sūt hōgenea: 7 sūt caro
 leonis vel alterius animalis. cū q̄ in alijs p̄tib⁹ ele
 mentoz vel animalū nō sit aliqua inclinatio nā
 lis ad illam animā: nec in illis p̄tib⁹ in q̄s p̄uersuz

est corpus humanū erit aliqua inclinatio ad aīaz
 patet p̄ auctoritate Aug. in Ench. Corp⁹ hūanū
 in quacūqz alioz cor: porz sbam: vel in ipsa elemē
 ta vīat: i quocūqz hominū seu animalū abuz
 cedat carnēz vīat: 7 illi anime hūane in pctō tē
 poris cedit que illud prius ut hō fieret viveret 7
 cresceret animauit. ¶ P̄. cuiuslibet inclinatio nāli
 responderet aliquid agēs nāle: als natura deficeret
 in necessarijs. sed nullo agente nāli possunt p̄dicti
 pulueres eidem anime iterato p̄iūgi. q̄ in eis nō est
 aliqua nālis inclinatio ad p̄dictā p̄iūctionē.
 R̄ndeo dicendū ad p̄maz. q. q̄ sup̄ hac. q. varie
 loquūtur sancti: ut in lra patet: tñ hec est securior
 7 cōmunior opinio: q̄ oēs moriēt 7 a morte resur
 gent: 7 hoc p̄pter tria. Et p̄mo qz magis p̄cordat
 diuine iusticie que hūana nām p̄ peccato p̄mi pa
 rentis dānauit: ut oēs qui p̄ actū nature ab eo ori
 ginem ducerēt infectionē originalis peccati p̄ra
 berent: 7 p̄ p̄sequens mortis debitores eēt. Se
 cundo quia magis p̄cordat diuine scripture que
 oīuz futurā resurrectionē p̄dicat. resurrectio au
 tem proprie nō est nisi eius qd̄ cecidit 7 dissolutū
 est: ut Damas. dicit. Tertio qz magis p̄cordat or
 dini nature in quo inuenim⁹ q̄ illud qd̄ corruptū
 7 viciatū est in suā nouitate nō reducat nisi corru
 ptione mediante: sicut acetū nō fit vinū nisi aceto
 corrupto: 7 in humorem vitis trāscūtē. vñ cuz nā
 hūana in defectū necessitatis moriendi deuenit
 nō erit reditus ad immortalitē nisi morte medi
 ante. ¶ Conuenit etiā ordini nāe p̄pter aliā rōz
 quia ut in viij. phy. dī: Motus celi ē ut vita qd̄az
 natura exītib⁹ oibus: sicut etiā mor⁹ cordis ton⁹
 corporis quedā vita ē. vnde sicut cessante motu
 cordis oīa mēbra mortificānt: ita cessante motu
 celi nō pōt aliquid viuū remanere: illa vita q̄ ex i
 fluencia illius mor⁹ conseruabat: talis autē est vita
 qua nō degim⁹: vnde oportet q̄ ex hac vita dis
 cedant qui post motū celi quiescentē victuri sunt
 ¶ Ad p̄mū q̄ dicendū q̄ distinctio illa mortuoz
 7 viuoz nō est referenda ad ipm̄ iudicij tps: nec
 ad totū tps p̄teritū: quia oēs iudicandi aliquo
 tpe fuerūt viui: 7 aliquo tpe mortui: sed ad illō tē
 pus determinatū qd̄ imediate iudicij p̄cedet: qñ
 s. iudicij signa incipient apparere. ¶ Ad secūdū
 dicendū q̄ p̄fectū sanctoz desiderū nō pōt eē va
 num: sed nihil phibet desiderū cōditionatū corpe
 eē vanū: 7 tale ē desiderū quo nolum⁹ expoliari
 sed supuestiri. s. si possibile sit: 7 hoc desiderūz a
 quibusdam velleitas dī. ¶ Ad 3^m dicendū q̄ hoc
 est erroneū dicere q̄ aliquis sine peccato origina
 li concipiat p̄ter christū: quia ille qui sine pctō
 originali concipet nō indigeret redēptione que fa
 cta est p̄ christū: 7 sic christus nō eēt oīuz hominū
 redemptor. nec pōt dīci q̄ nō hac redēptione in
 diguerūt: quia p̄stū fuit eis ut sine peccato cō
 ciperent: quia illa gratia facta est parentib⁹: ut in

eis vicium nature sanaret: quo manente sine origi-
 li peccato generare non possent: vel ipsi nature q̄
 sanata est. oportet autē ponere q̄ quilibet personali-
 ter redemptione christi indigeat: non solum rōne na-
 ture. liberari autē a malo vel a debito absolui non
 potest nisi qui debitum incurrit: vel in malo defectus fu-
 it: et ita non possent omnes fructus dñice orationis
 in seipsis percipere nisi oēs debitores nascerentur et ma-
 lo subiecti. vnde dimissio debitorum et liberatio a
 malo non potest intelligi q̄ aliquis sine debito vel im-
 munis a malo nascatur: sed quia cū debito nat̄ po-
 tēta p̄ gratiā christi liberat: nec etiā sequitur si potest
 ne errore ponit q̄ aliqui sine originali peccato nas-
 cantur quous mors sit pena originalis peccati: q̄ de-
 potest ex misericordia alicui relaxare penā ad quā
 obligat ex culpa p̄terita: sicut adulterā sine pena
 dimisit: Job. viij. et sicut poterit liberare a morte
 eos qui reatum mortis p̄terunt cū originali nasce-
 do: et sic non sequitur si non morientur. nascunt sine ori-
 ginali. ¶ Ad quartū dicendū q̄ non semper via cō-
 pendiosior ē magis eligenda: sed solū q̄n est magis
 vel equaliter accommodata ad finem p̄sequendū: et
 sic non est hic: ut ex dictis patet. ¶ Ad secundū. q.
 dicendū q̄ eisdem rationibus quibus ostensum est
 omnes a morte resurgere: est etiā ostendendum q̄
 oēs resurgent a cineribus in cōmuni resurrectione
 nisi aliquibus ex privilegio specialis gratie sit dñum
 indultū: sicut et resurrectionis acceleratio. scriptu-
 ra autē sacra sicut resurrectionem p̄nunciat: ita et
 reformationē corporum: Phil. iij. et ideo oportet q̄
 sicut omnes moriuntur ad hoc q̄ oēs vere resurget
 possunt: ita oēs corpora dissoluantur ad hoc q̄ om-
 nium corpora reformari possunt: sicut etiā i penā
 hominis mors a diuina iusticia est inflicta: ita et
 corporis resolutio: ut patet Gen. iij. Terra es et in
 terrā ibis. sicut etiā ordo nature exigit ut non solum
 anime et corporis coniunctio soluat: sed etiā elemen-
 torum p̄mixtio: sicut etiā acetū non potest in vini quali-
 tatem reduci nisi prius facta resolutione in mām
 p̄tacentē ipsa etiā elementorum p̄mixtio ex motu
 celi causat et p̄seruat: quo cessante oīa mixta i pu-
 ra elementa resoluentur. ¶ Ad p̄mū q̄ dicendū q̄
 resurrectio christi exemplar ē n̄re resurrectionis q̄
 ad terminū ad quē: non autē q̄ ad terminū a quo.
 ¶ Ad secundū dicendū q̄ p̄ cineres intelligatur
 oēs reliquie que remanent hūano corpore resolu-
 to duplici ratione. p̄mo q̄ omnis mos erat apud
 antiq̄s corpora mortuorum p̄burere: et cineres con-
 seruare. vñ inoleuit modus loquēdi ut ea in que
 corpus hūanū resoluūt: cineres dicantur. 2. p̄pter
 cām resolutionis que ē incēdium fomitis quo cor-
 pus humanū radicitus ē infectū. vnde ad purga-
 tionem huius infectionis oportet vsq̄ ad primā
 cōponētā corpus humanū resoluī. qd autē p̄ incē-
 dium resoluūt: dicitur in cineres resoluī: et ideo ea in
 que corpus humanū dissoluūt cineres dicuntur.

Ad 3^m dicit q̄ ille ignis qui faciem mundi purgabit
 poterit statim corpora illorum qui viuunt inueniuntur
 vsq̄ ad cineres resolvere: sicut etiā alia mixta re-
 soluet in p̄tacentē materiam. ¶ Ad q̄rtū dicen-
 dum q̄ motus non accipit sp̄m a termino a quo:
 sed a termino ad quē: et ideo resurrectio sanctorum
 que erit gloriosa oportet q̄ differat a resurrectio-
 ne impiorum que non erit gloriosa penes terminum
 ad quē: non autē penes terminū a quo. p̄uenit. n. fre-
 quenti non esse eundē terminū ad quē existente eo-
 dem termino a quo: sicut de nigredine potest moue-
 ri aliquid in albedine et in pallore. ¶ Ad tertū. q.
 dicendū q̄ circa hoc est triplex opinio. quidā. n.
 dicunt q̄ corpus humanū nūq̄ resoluūt vsq̄ ad e-
 lementa: et ita semper in cineribus manet aliq̄ vis ad-
 dita elementis que facit nālem inclinationē ad eō-
 dem animā. Sed hec positio dicitur aucti Aug. in
 directe et sensui et rationi: quia omnia p̄posita ex
 dñis possibile est resoluī in ea ex quibus p̄ponunt
 et ideo aliq̄ dicunt q̄ ille p̄tes elementorum in quibus hūa-
 num corpus resoluūt retinet plus de luce ex hoc q̄
 fuerūt anime hūane p̄iuncte: et ex hoc habet quan-
 dam inclinationē ad aīas. Sed hoc itē friuolū
 est: quia partes elementorum sūt vni nature et eqli
 habent participationē lucis et obscuritatis: et ideo
 aliter dicendū ē q̄ in cineribus illis nulla est natu-
 ralis inclinatio ad resurrectionē: sed solū ex ordine
 diuine p̄uidencie que statuit illos cineres iterum
 anime p̄iungi: et ex hoc p̄uenit q̄ ille p̄tes elemento-
 rum iterum p̄iungunt: et non alie. vnde patet solu-
 tio ad p̄mū. ¶ Ad secundū dicendū q̄ anima se-
 parata a corpore manet in eadem natura quā habe-
 bat: cū corpore cēt p̄iuncta: qd de corpore non cōuenit
 et ideo non est simile. ¶ Ad 3^m dicendū q̄ vbum illud
 Job non est intelligendū q̄ vicia actu maneant in
 pulueribus mortuorum: sed sicut ordinē diuine iusticie
 quo sūt deputati pulueres illi ad corporis repati-
 onem qd p̄ p̄ctis p̄missis cruciabit in eternum.

Ad quintū sic proce-

dit: Videt q̄ post resurrectionē non dicitur
 cognoscet peccata que fecit. omne. n. qd cognos-
 scimus: vel de nouo p̄ sensum accipimur: vel d̄ the-
 sauro memorie educit. sed homines post resurre-
 ctionem suā peccata non potuerunt sensu percipere:
 quia iam transferunt. sensus autē est t̄m p̄sentium
 multa etiā peccata a memoria exciderunt peccatis
 que non potuerunt d̄ thesauro memorie educi. q̄ non
 omniū peccatorum que fecit resurgēs cognitionem
 habebit. ¶ Sicut in lra d̄. Cōscientie libri quā-
 dam sūt in quibus merita singulorum leguntur. sed in
 libris non potest legi aliquid nisi nota eius p̄tineatur
 in libro. note autē quedā peccatorum remanēt in cō-
 scientia: ut Ro. j. in glo. que non videt aliquid esse
 q̄ reatus vel macula. cū igitur multorum peccatorum
 macula et reatus a multis sit deletus p̄ gratiā: vñ

quod non omnia peccata que fecit possit aliquis in sua conscientia legere: et sic idem quod prius. **¶** Crescente causa crescit effectus. sed causa que facit nos dolere de peccatis que ad memoriam reuocantur est charitas. cum ergo in sanctis resurgentibus sit perfecta charitas maxime a peccatis dolebunt si eam ad memoriam reuocabunt: quod non potest esse: quia fugiet et ab eis dolore et gemitu: ut dicitur Apocalypsis. xxj. §. propria peccata ad memoriam non reuocabunt. **¶** Sicut se habebunt resurgentes donati ad bona que fecerunt aliquando: ita se habebunt resurgentes beati ad peccata que aliquando commiserunt. sed resurgentes donati ut videtur cognitionem de bonis que aliquando fecerunt non habebunt quia per hoc pena eorum multum alleuiaretur. §. nec beati habebunt cognitionem peccatorum que commiserunt. **¶** Sed §. est quod Augustinus dicit. xx. de ciuitate dei quod quedam vis diuina aderit que fiet quod cuncta peccata ad memoriam reuocentur. **¶** Sicut se habet humanum iudicium ad testamentum exterius: ita se habet iudicium diuinum ad testamentum conscientie: ut patet. i. Regum. xvj. Domines vident ea que parent: deus autem intuetur cor. sed non possit perfecte iudicium humanum esse de aliquo nisi testes de omnibus de quibus iudicandum est testamentum deponeret. §. oportet cum iudicium diuinum sit perfectissimum quod conscientia omnia teneat de quibus iudicandum est. sed iudicandum erit de omnibus operibus bonis et malis. ij. Cor. iij. Omnes astabimur ante tribunal christi etc. §. oportet quod conscientia vniuersumque retineat omnia opera que fecit siue bona siue mala.

¶ Alteri videtur quod non quilibet possit legere omnia que sunt in conscientia alteri. resurgenti. non enim erit limitior cognitio quam nunc sit angelorum quorum equalitas resurgentibus promittitur. Mattheus. xxij. sed angeli non possunt inuicem in suis cordibus videre ea que dependentia libero arbitrio. vnde indiget locutione ad inuicem innotescenda: ut in. ij. li. dicitur. xj. dictum est. §. nec resurgentes poterunt inspicere ea que continentur in conscientia aliorum. **¶** S. omne quod cognoscitur: vel cognoscitur in se vel in sua causa vel in suo effectu. si merita vel demerita que continentur in conscientia alicuius non poterit alius in seipso cognoscere: quia solus deus cordi illius et secreta eius intuetur. similiter nec in causa sua: quia non omnes videbunt deum qui solus potest imprimere in affectum ex quo procedunt merita vel demerita. sicut etiam nec in effectu: quia multa demerita erunt quorum nullus effectus remanebit eis per penam totaliter abolitam. §. non omnia que sunt in conscientia alicuius poterit quilibet alius cognoscere. **¶** S. Johannes Chrysostomus dicit ut habitus est. s. dicit. xvij. in lra. Tunc autem si recorderis peccatorum tuorum: et frequenter ea in conspectu dei pronuncies et pro eis deprecaris cito illa delebis. si vero obliuisceris: tunc eorum recordaberis nolens quam publicabunt in conspectu omnium amicorum et inimicorum: sanctorumque angelorum preterit. ex hoc accipitur quod illa publicatio pena est negligentie: quia homo confessionem pretermittit. §. illa peccata de quibus

homo confessus est non publicabuntur alijs. **¶** S. solatium est alicui si scit se habere multos socios in peccato: et minus inde verecundat. si §. quilibet peccatum alterius cognoscet cuiuslibet peccatoris erubescencia multum minuetur: quod non potest. §. non omnes omnium peccata cognoscunt. **¶** Sed §. s. illud. i. Cor. iij. Illuminabit abscondita tenebrarum. dicitur glo. gesta et cogitata bona et mala tunc aperta et nota erunt omnibus. **¶** S. omnium bonorum peccata preterita equaliter erunt abolita. sed aliorum sanctorum peccata scientur: sicut magdalene et petri et dauid. §. pari ratione aliorum electorum peccata scientur: et multo magis donatorum. **¶** Alteri videtur quod non omnia merita et demerita propria et aliena ab aliquo vno intuitu videantur. ea. n. que sigillatim considerant non videntur vno intuitu. sed donati sigillatim considerabunt sua peccata et ea plangent. vnde dicitur Sapientia. v. Quid nobis profuit superbia etc. §. non omnia videbuntur vno intuitu. **¶** S. philosophus dicit in. ij. topicorum quod non uenit sibi plura intelligere. sed merita et demerita propria et aliena non videbuntur in intellectu. §. non poterunt omnia simul videre. **¶** S. intellectus donatorum hominum non erit post resurrectionem eleuatus: quod nunc sit bonorum angelorum quantum ad naturam cognitionem que cognoscunt res per species innatas. s. tali cognitione naturali non videntur plura simul: ut in. ij. li. dicitur. iij. dictum est. §. nec tunc donati poterunt omnia facta sua simul videre. **¶** Sed §. super illud Job. viij. Inductus est in infernum. dicitur glo. Vno iudice omnia mala ante oculos mentis videntur. s. iudicem subito videbunt. §. sicut mala que commiserunt et eadem ratione omnia alia. **¶** S. Augustinus. xx. de ciuitate dei. h. p. inconuenienter quod legat aliquis liber multo in iudicio in quo facta singulorum sunt scripta: eo quod nullus valeat estimare illi libri magnitudinem: vel quanto tempore legi posset. sed sicut non posset estimari tempus quantum oportet ponere ad considerandum omnia merita et demerita sua et aliena ab aliquo homine si successiue diuersa videat. §. oportet ponere quod omnia simul videat vniuersumque. **¶** R. video dicendum ad primam. quod sicut dicitur Ro. ij. In die cum iudicabit dominus testimonium vniuersique sua conscientia reddet: et cogitationes erunt accusatores: et defendentes. et quia oportet quod testes et accusator et defensor in quolibet iudicio habeat eorum notitiam que in iudicio videntur. in illa autem communi iudicio omnia opera hominum in iudicium venient: oportet quod omnium operum suorum quisque tunc notitiam habeat. vnde conscientie singulorum erunt quasi quidam libri continentes res gestas ex quibus iudicium procedet: sicut etiam in iudicio humano registris videntur. **¶** Isti sunt libri de quibus Apocalypsis. ix. dicitur. Libri aperti sunt: et alius liber apertus est vite: et iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris secundum opera ipsorum: ut per libros qui dicuntur sic aperti: ut Augustinus exponit xx. de ciuitate dei: significant sancti noui et veteris. testam. in quibus deus ostendit que mandata fieri iussisset. vnde ut Richardus de sancto victore dicitur. eorum corda erunt quasi quidam canonum decreta. sed per libros

vire de quo subligit intelligunt p̄scientie singulo-
rum q̄ dicunt singulari liber vñ: quia vna v̄tute
diuina fiet ut cūcis ad memoriā sua facta reuocē-
tur: & hoc vis inq̄tū ad memoriāz reducit hōi sua
facta liber v̄tute dī. vel p̄ p̄mos libros conscientie i-
telligant: p̄ secūdu sententia iudicis in eā p̄uidētia
descripta. ¶ Ad p̄mū q̄ dīcedū q̄ quīs mltā me-
rita vel demerita a memoria excidat: tamē nullū
eorum erit qd̄ non aliquo modo remaneat i suo
effectu: qz merita que nō sūt mortificata mācbūt
in p̄mūz qd̄ eis reddif. que aut̄ sunt mortificata:
manent in reatu i gratitudinis que augent̄ ex hoc
q̄ homo p̄ gratia susceptaz peccatū. simul etiaz
demerita que nō sūt p̄ p̄niam deleta manēt in re-
atu pene q̄ eis debet. q̄ aut̄ p̄nā deletū manēt i ip-
sa p̄nīe memoria quā simul cū alijs meritis in no-
ticiam hēbūt: vnde in quolibet hōie erit aliqd̄ ex
quo possit ad memoriā sua opa reuocare: & tñ vt
Aug. dicit p̄ncipaliter ad hoc vis dīna opabif. ¶
Ad 2^m dōm q̄ lam p̄ ex dicitis q̄ aliq̄e note ma-
nent i p̄scientijs singuloz de opib⁹ a se factis: nec
o3 q̄ note iste sūt reatus tñ vt ex dicitis p̄. ¶ Ad
tertū dōm q̄ quīs charitas sit nūc causa dolēdi
de pctō: tñ sancti in p̄nā erunt ita p̄fusi gaudio q̄
dolor in eis locuz hēre nō poterit. & ideo de pecca-
tis nō dolebit: sed potius gaudebit de diuina mi-
sericordia qua eis sūt pctā relaxata: sicut etiā nūc
angeli gaudent de iusticia diuina qua sit vt dīserti
a gratia in pctō ruant illi q̄s custodiunt: quoz tñ
saluti sollicitē inuigilant. ¶ Ad 4^m dōm q̄ mali
cognoscēt oīa bona que fecerūt: & ex hoc nō minū-
etur eoz dolor sed magis augēbit: qz maxim⁹ est
dolor multa bona p̄didisse: p̄pter qd̄ Boe. dicit i
scōo de so. q̄ sūmūz in fortunij gen⁹ est fuisse feli-
cem. ¶ Ad scōam q̄nē dō q̄ in vltio & cōi iudicio
o3 q̄ dīna iusticia oibus euīdēt̄r appēat: qd̄ nunc
in pleriqz latet. snia aut̄ p̄demnās vel p̄mians iu-
sta eē nō pōt nisi fm̄ merita vel demerita p̄ferat.
& iō sicut o3 q̄ iudex & assessor iudicis merita cau-
se cognoscant ad hoc q̄ iustaz sniam p̄ferant: ita
o3 ad hoc q̄ iusta snia appareat q̄ oibus sniaz co-
gnoscētib⁹ merita innotescāt. vñ qz sicut cuiuslibz
nota erit sua p̄matio & sua dānatio: ita & oibus
alijs innotescet: o3 q̄ sicut q̄libz sua merita vel de-
merita reducet ad memoriā: ita etiā & aliena eius
cognitōi subiaceāt: & hec ē p̄babilior & cōior opi-
nio quīs magis p̄rium dīcat in lra. s. q̄ pctā que sūt
p̄ p̄niam deleta in iudicio alijs nō patefiant. s3 ex
hoc seq̄tur q̄ nec etiā p̄nā de peccatis illis p̄fecta
cognoscēt in quo multū detrahēf̄ sanctoz gl̄ie
& laudi diuine q̄ tam misericordit̄ sanctos suos li-
berauit. ¶ Ad p̄mū q̄ dōm q̄ oīa merita p̄cedentia
vel demerita faciēt̄ aliqua3 quātitatez in gl̄ia vel
miseria hōis resurgētis vt ex dicitis p̄. & ideo ex
exteriorib⁹ visis poterūt cīcta in p̄scientijs videri:
& p̄cipue dīna v̄tute ad hoc opante: vt snia iudi-

cis iusta appareat oibus. ¶ Ad 2^m dōm q̄ meri-
ta vel demerita poterūt alijs oīdi in suis effecti-
bus vt ex dicitis p̄ vel etiā in seipsis p̄ dīnam v̄r-
tutes quīs ad hoc virtus intellectu creati nō suffi-
ciat. ¶ Ad 3^m dōm q̄ publicatio pctōz ad igno-
miniaz peccatis est effect⁹ negligentie que p̄mittit̄
in omīssioe p̄fessionia. s3 q̄ peccata sanctoz reue-
lant̄ nō poterit eis eē in erubescētia vel v̄creūdi-
am sicut nec Marie magdalene ē in p̄fusionez q̄
peccata sua in ecclia publice recitant. qz verūdia
est timor inglationis: vt dicit Damaf. q̄ in bea-
tis esse nō poterit: s3 talis publicatō erit eis ad ma-
gnam gl̄iam p̄pter p̄niam quā fecerūt sicut & cō-
fessor approbat eū qui magna scelera fortiter con-
fiteatur. dicitur aut̄ peccata esse deleta: qz deus nō
videt ea ad puniēdū. ¶ Ad quartū dīcendū q̄ ex
hoc q̄ peccator alioz pctā inspiciet: in nullo sua
p̄fessio minuet̄ s3 magis augebit̄ i alieno vitupio su-
um vituperiū magis p̄pēdens. Q. n. ex tali causa
confusio minuat̄r conuenit ex hoc q̄ verecun-
dia respicit estimationem hōim que ex consuetu-
dine redditur leuioz. sed tūc cōfusio respicit estia-
tionem dei que est fm̄ v̄tatem de quolibet pecca-
to siue sit vnus tñ siue multoz. ¶ Ad tertiam
q̄nē dōm q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidā
enī dicit q̄ oīa merita vel demerita siml̄ aliquis
videbit̄ sua & aliena in instāti: qd̄ quidē de beatis
facile credi pōt: qz oīa in vno videbūt. & sic nō est
incōueniens q̄ simul plura videant̄ s3 in damnat̄
quoz intellectus nō est cleuat⁹ vt possit oīa v̄de-
re: & in eo oīa alia est magis difficile. Et ideo aliq̄
dicit q̄ mali simul oīa videbūt in genere sua pctā
& hoc sufficit ad accusatōnē illā que o3 esse in iu-
dicio vel obfolutionem. nō aut̄ videbūt simul oīa
descendēdo ad singularia. Sed hoc etiā nō videt̄
p̄sonuz dicitis Aug. xx. de ciui. del. qui dicit q̄ oīa
mentis intuitu enumerabūt̄r: qd̄ autē in genere
cognoscit̄ nō enumeratur. Unde pōt eligi media
via q̄ singula p̄siderabūt̄ non tñ in instanti sed in
tempore breuissimo dīna v̄tute ad hoc adiuuā-
te. & hoc est qd̄ Aug. dicit ibidēz q̄ mira celerita-
te enumerabūt̄r: nec hoc est impossibile quia in
quolibet puo tpe sunt infinita instantia in poten-
tia: & per hoc p̄ responsio ad vtrāqz partes.
¶ In iussu & i voce archāgeli rē. pōt per hec tria
idē signari vt illa vox dīcat: iussus quātum ad
virtutem qz ei corpa mortuoz obediunt. vox ar-
chāneli. i. christi qui ē p̄ncip̄s angelo3 quantuz
ad dignitatem p̄ferentis: tuba quantum ad euīdē-
tiam. vel iussus refertur ad causam p̄ncipalez. s.
diuinam virtutez cui obediunt omnia: vox archā-
geli ad ministerium angelo3: sed tuba ad opera-
tionem hōis christi. hec. n. tria in resurrectione
operabūt̄r. ¶ Unde rōnabiliter putari pōt rē.
sustinēdo magistrum pōt dicit q̄ peccata iustoz
nō veniēt in noticiāz vt peccata: s3 vt dimissa. sic

enim considerationi cuiuslibet occurrent. vñ ex hñ sequitur confusio sed gloria. dicit aut regi ingru deus ea nō videt ad puniendū: sicut exponit glo. super illud psal. Beati quoz remisse sūt iniquita- tes eoz. **E**coñ vñ scribēs rē. quidā dicūt q̄ hie ro. non dixit hoc asserendo: s; opinionē cuiusdam greca recitando.

Questio XLIII.

Olent aut non nulli percūctari rē. Postq̄ de terminavit magister de pditio nibus resurrectionis: hic deter minat de pditionib' resurgen- tium. Et diuidit in pres duas in p̄ma pte determinat de pditionib' resurgētū um qui ad pfectionem hñane nature puenerunt in secunda de pditionibus illoz qui in presēti vi- ta predicta perfectione caruerūt. s. de abortiuif se- tibus: ibi illud etiā inuestigare oportet. rē. P̄ma in duas: in prima determinat pditiones resurge- tium beatoz: in secūda pditiones maloꝝ: ibi De reprobis aut queri solet rē. P̄ma in tres. in p̄o determinat resurgētū etatē r̄ staturā: in secūda cozpoz integritatem: ibi Nō. n. parat deo rē. in terna coz gloriā: ibi Hic aut in cozpoz sancto- rum rē. De reprobis aut rē. Hic determinat cōditiones reproboꝝ: r̄ p̄mo quantū ad reproba- tionem nature: r̄ q̄m ad passionē penē: ibi Si vero querit de cozpoz: rē. Et circa hoc duo facit p̄mo ostendit qn cozpoz reproboꝝ potuerūt penā pati. r̄ ostendit idem de spiritib' dānatoz: ibi Querit etiā solet rē. Et circa hoc duo facit. p̄o ostendit quando spirit' demonū sūt passibiles ab igne cozpozali. r̄ ostendit idem de spiritib' dānatoz hominū: ibi Lū aut constat animas rē.

Hic est triplex questio circa pditiones resurgētū. P̄ma de his que cō- munit ad bonos r̄ malos ptinent. Secūda d̄ his q̄ ptinet tñ ad bonos Tertia de his que spectant tatū ad malos. Cir- primū querunt tria. P̄mo de identitate resur- gentiū. Secūdo d̄ integritate cozpoz. Tercio de qualitate ipsoꝝ.

Ad primū sic proce- dit: Videt q̄ non idem corpus anima re- sumat in resurrectione. j. Cor. xv. Nō corpus qd futurū ē seminas sed nudū granū. sed ap̄lus ibi cō- parat mortem seminationi: r̄ resurrectionē pul- lationi. s; nō idem corpus qd per mortē deponit in resurrectione resumit. **P**. cuiuslibet forme ap- tatur mā fm suam pditionē. r̄ s̄lr cuiuslibet agentī instrumentū. sed corpus p̄patur ad animā sicut mā ad formā: r̄ instrumentū ad agentē. cū q̄ aia in resurrectione nō sit eiusdem pditionis sicut mō ē quia vel transferē totalit̄ in celestem vitā cui inbe-

lit viuens in mūdo: vel deprimet in brutale si bru- taliter vixit in hoc mūdo: vñ q̄ nō resumet idem corpus: sed vel celeste vel brutale. **P**. cozp' hu- manū vsq; ad elementa post mortem resoluūt: ut s. dictū est. sed ille pres elementoz in q̄s cozp' hu- manū resolutū ē nō pueniunt cū cozpoz hūano qd in ea resolutū ē nisi in mā p̄ma quō qlibet alie elementoz ptes cū predicto cozpe pueniūt. si aut ex alijs p̄tib' elementoz cozp' formaret: nō dicit̄ idem nūcro. s; nec si ex illis p̄tib' reparēt corpus erit numero idē. **P**. impossibile ē esse idē nūe- ro cui' ptes cōntiales sūt alie nūcro. sed forma mī xti q̄ est ps cōntialis cozpis hūani sicut forma eius nō poterit eadē resumī. s; cozpus nō erit idē nūe- ro. p̄batio medic: illud. n. qd penit' cedit in n̄ ens nō pōt idem numero resumī: qd p̄z ex h' qz n̄ pōt esse idem nūcro cui' ē eē diuersum. sed cē intrra ptum qd ē act' entis ē diuersum sicut r̄ quilibet alius actus interrup'. sed forma mixtionis peni- tus cedit in nō ens p̄ mortē cū sit forma cozpozal' r̄ s̄lr qualitates s̄rie ex quib' sit mixtio. s; forma mixtionis nō redit eadē nūcro. **S**z est qd dī Job: In carne mea videbo deū saluatorē meū loquit̄ aut de visione post resurrectionē: qd p̄z ex hoc qd p̄cedit id nouissimo die d̄ terra r̄ surrectu- rus sum. s; idē numero cozp' resurget. **P**. sicut Damas. dicit in. iij. li. Resurrectio ē e' q̄ cecidit 2° resurrectio. sed hoc cozp' qd nūc gerim' p̄ mor- tem cecidit. s; idē numero resurget. **U**ter' vidē q̄ nō sit idē numero hō qui resurget. sicut n. dicit phs. ij. de gnatione: Quēcūq; hñt sp̄z corruptibi- lem mota nō reiterant eadē numero. sed tal' ē s̄ba hominis fm presēte statū. s; post mutationē mō- tis nō pōt reiterari idem nūcro. **P**. vbi est alia r̄ alia humanitas: nō est idem hō nūcro. vñ So- tes r̄ plato sūt duo hoies r̄ nō vn' hō: qz alia est humanitas vtriusq; sed alia ē hūanitas hominī resurgētis ab ea quā nūc habet. s; nō est idēz ho- mo numero. media pōt p̄bari dupliciter. p̄mo qz humanitas que est forma totū nō est fo: ma r̄ s̄ba sicut anima sed est forma tñ. huiusmōi aut fore penitus cedūt in nō ens: r̄ sic nō possūt reiterari r̄ quia hūanitas resultat ex p̄iunctioe p̄tiū. s; nō pōt eadē numero p̄iunctio resumī que pus fuit: qz iteratio identitati opponit. iteratio. n. numerum importat: identitas aut vnitatez que se nō p̄pati unt. in resurrectione aut p̄iunctio iterat. s; nō ē eadē p̄iunctio: r̄ sic nec eadē hūanitas nec idē hō **P**. vn' hō nō est h̄ est plura aialia. s; si nō ē idē animal nō est vn' numero hō. sed vbi nō ē idem sensus nō est idem animal: quia aial diuinit' p̄ sen- sum p̄mū. s. tactū: ut p̄z. ij. de aia. sensus aut cū n̄ maneat in anima sepata: n̄ quidā dicūt: non p̄it idem numero resumī. s; in resurrectione non erit homo resurgēs idēz animal in numero: r̄ sic nec idem homo. **P**. mā statue p̄ncipalioz est in

statua q̄ materia hominis in homine: q̄ artificia
lia tota sūt in genere substantie ex mā: sed nātia ex
forma: ut patet p̄ ph̄m in .ij. physicoz: et Lōmen-
tator idē dicit in .ij. de anima. sed si statua ex eodē
ere reficiat nō est eadē numero. q̄ multo minus si
homo ex eisdem puluerib⁹ reficiat nō erit idē hō
numero. ¶ Sed q̄ d̄ Job .xix. Quē visur⁹
sum ego ip̄e et nō alius. et loquit̄ d̄ visione post re-
surrectionem: ut .s. dicit̄ est. q̄ idem numero hō
resurget. ¶ Aug⁹ dicit .vij. li. de tri. q̄ resur-
gere nihil aliud ē q̄ r̄uiscere. nisi autē idē homo
nūero rediret ad vitam qui mort⁹ ē nō diceret̄ re-
uiscere. q̄ nō resurget qd̄ est f̄ fidē. ¶ Alterius
videt̄ q̄ oportet pulueres humani corp̄is ad ean-
dem partem corp̄is que in eis dissoluta ē p̄ resurre-
ctionem redire: q̄ s̄m ph̄m in .ij. de anima: Sicut
se habet tota aīa ad totū corpus: ita pars anime
ad partem corp̄is: ut visus ad pupillā. sed ōz q̄
post resurrectionē corpus resumat̄ ab aīa eadem
q̄ oportet q̄ etiam p̄tes corp̄is resumant̄ ad ean-
dem mēbra in quibus eisdem p̄tib⁹ anime pficiā-
tur. ¶ Diversitas materie facit diversitatē in
numero. sed si pulueres nō redcāt ad eandem par-
tes singule p̄tes nō reficiēt ex eadem mā ex qua
prius constabat. q̄ nō erit eadē numero. sed si par-
tes sunt diuersē: et totū erit diuersum: q̄ p̄tes com-
parant̄ ad totū sicut mā ad formā: ut p̄ .ij. phy-
ergo nō erit idem numero hō: qd̄ ē f̄ veritatez re-
surrectionis. ¶ Resurrectio ad hoc ordinat̄ q̄
homo operū suorū mercedem accipiat: sed diuer-
sis operibus meritorū vel demeritorū diuersē
partes corp̄is deseruiūt. q̄ oportet q̄ in resurre-
ctione quelibet pars ad suū statū redeat ut p̄ suo
modo p̄m̄it̄. ¶ Sed q̄ artificialia magis d̄pē-
dent ex sua materia q̄ naturalia. sed in artificiali-
bus ad hoc q̄ idēz artificiatū ex eadē mā reparat̄
nō oportet q̄ p̄tes reducant̄ ad eundē sitū. q̄ nec i
homine oportet. ¶ Variatio accidentis nō facit
diuersitatē in numero. sed situs p̄tis est acc̄s qd̄
dam. q̄ diuersitas eius in homine nō facit diuersi-
tatem in numero. ¶ Nō deo dicendū ad .j. q̄ cirē
hanc questionē et p̄bi errauerūt et quidāz moder-
ni heretici errant. Quidam .n. p̄bi posuerūt aīa
a corpore separatas iterato corp̄ibus p̄iungi. s̄z
errabant in hoc quantū ad duo. Primo quantū
ad modum p̄iunctionis: quia quidam ponebāt ani-
mā sepatam corp̄is itēz coniūgi naturalit̄ p̄ viā
generationis: secūdo q̄tum ad corpus cui p̄iun-
gebatur. Secūdo quia ponebāt q̄ secūda p̄iunctio
nō erat ad idem corpus qd̄ per mortē depositum
fuit s̄z ad aliud q̄nq̄z quidem idē specie: q̄nq̄z autē
diuersum. ad diuersū quidem q̄nq̄z aīa in corpore
existens. p̄ter rōnis ordinem vitam duxerat be-
stialem: vnde transibat post mortē de corpore ho-
minis in corpus alteri animalis: cui⁹ mouib⁹ viuē-
do se conformauit: sicut in corpus canis propter

luxuriam: et in corpus leonis propter rapinā et vio-
lentiam: et sic de alijs. sed in corpus eiusdē speciei
quando anima bene in corpore viuens post mortē
aliqua felicitate p̄functa post aliqua secula incipi-
ebat ad corpus velle redire: et sic itēz corp̄is p̄iun-
gebatur humano. Sed hec opinio ex duab⁹ falsis
radicibus venit. quarū prima ē quia aīa nō p̄iun-
gitur corp̄is essentialit̄: sicut forma materie: s̄z solū
accidentalit̄: sicut motor mobilis aut hō vestimē-
to: et iō ponere poterant q̄ anima p̄existebat an-
teq̄ corp̄is generato inf̄ daret in generatiōe nā-
li. et itēz q̄ diuersis corp̄ibus vniret̄. Secūda ē q̄
ponebāt intellectū nō differre a sensu: nisi accēta-
liter: ut .s. homo diceret̄ intellectum habere p̄e
alijs animalibus: quia in eo p̄pter optimā corp̄is
cōplexionem vis sensitua amplius viget. vñ pote-
rant ponere q̄ anima hominis in corpus aīal bru-
ti transiret: p̄cipue facta immutatiō anime hu-
mane ad affectus brutales. Sed p̄dicte due radi-
ces destruit̄ a ph̄o in libro de anima: quib⁹ d̄stru-
ctis patet falsitas p̄dicte positionis. Et sili mō
destruit̄ errores quorūdam hereticorū quorū q̄-
dam in p̄dictas positiones inciderūt. Quidam
autē posuerūt animā iterato p̄iūgi corp̄ibus cele-
stibus vel etiam corp̄ibus in modū venti subtili-
bus: ut Greg⁹. de quodam constantinopolitano
episcopo narrat exponens illud v̄bum Job In
carne mea videbo deū saluatorez r̄c. Et p̄ter hoc
p̄dicti errores hereticorū destrui possunt ex hoc
q̄ veritati resurrectionis p̄iudicant quāz sacra
scriptura p̄fiteat̄. non .n. resurrectio dicit̄ p̄t̄ nisi
anima ad idem corpus redeat q̄ resurrectio ē ite-
rata resurrectio. eiusdem autē est surgere et cadere:
vnde resurrectio magis respicit corpus quod post
mortē cadit q̄ anima que post mortē viuūt: et ita
si non est idem corpus qd̄ anima resumit: nō dicit̄
tur resurrectio: sed magis noui corp̄is assūptio.
¶ Ad primū q̄ dicendū q̄ similitudo nō currit p̄
oīa sed quātum ad aliqd̄: in seminatiōe .n. grani
granum semiat̄ et natū nō est idēz numero nec
eodēz mō se habēs: cui⁹ p̄mo semiatū fuerit absq̄
folliculis cū quibus nascit̄. corp⁹ autē resurgens erit
idem: sed alio mō se habēs: q̄ fuit mortale et sur-
get in immortalitate. ¶ Ad sc̄m dōm q̄ differen-
tia que ē inter aīam resurgētis et aīam in hoc mū-
do viuētis: nō est s̄m aliquod cēntiale: sed s̄m glo-
riam et miseriam q̄ differentia accidentalē faciūt.
vnde nō ōz q̄ aliud corpus numero resurgat sed
alio modo se habēs vt respondeat p̄portionabiliter
differentia corp̄is differentie aīaz. ¶ Ad 3^m
dōm q̄ illud qd̄ intelligitur in mā an formam re-
manet in materia p̄ corruptionē q̄ remoto poste-
riori remanere adhuc p̄o: pus: oportet autē vt Lō-
men dicit in .j. phy. et in li. de substantia orbis. i mā
generabilitū et corruptibilitū an formā substantia-
lem intelligere dīmensionem non terminatā s̄m q̄o

attēdat diuifio māe ut diuerfas foīas i diuerfis p
tibus recipē poffit. vnde 7 post fepationē foīe fō
ftantialis a materia ad huc dimenfiones ille ma
nent eedem: 7 fic mā sub illis dimēfionib⁹ exiftēs
quācūq; formā accipiat habet maiorē identitatē
ad illō qd ex ea generatū fuerat: q̄ aliqua ps alia
materie sub quacūq; forma exiftens: 7 fic eadem
mā ad corpus humanū repandum reducet q̄ pri
us eius materia fuit. ¶ Ad quartū dicendū q̄ fic
qualitas fimplex nō est forma fbalis elementi fed
accēs p̄prium eius: 7 difpofitio p quā mā efficit
p̄pria tali forme: ita forma mixtionis que ē forma
resultans ex qualitatibus fimplicibus ad mediū
uentibus nō est fbalis forma corporis mixti: f3
est accēs p̄prium 7 difpofitio per quā mā fit necē
faria ad formam. corpus aut humanū p̄ter hanc
formā mixtionis nō habet aliaz formā fbalē nifi
animam rationale: quia fi haberet aliam formā
fbalem p̄iorē illa daret ei effe fbalē: 7 fic p eā cō
ftitueret in genere fubftātie. vnde anima iam ad
ueniret corpori cōftituito in genere fubftātie: 7
fic p̄patio anime ad corpus effec sicut p̄patio for
maz artificialiū ad suas materias q̄tum ad hoc
q̄ cōftituūt in genere fbe per fuā materiā. vnde
p̄iunctio anime ad corpus effec accētalis qd est er
ror: antiquoz philosophoz in li. de anima repro
batus. fequeret etiam qd corpus hūanū 7 fingle
ptes eius nō equiuoce retinet p̄iora noīa: qd ē p̄
phm in fecundo de anima. vnde cū anima rōnal
remanet nulla forma corporis hūani fbalis cedit
penitus in non ens. formaz aut accētaliū varia
tio nō facit diuerfitatem in numero. vnde idē nu
mero refurget: cū materia eadez numero refuma
tur: ut in precedenti folutioe dictū ē. ¶ Ad. ij. q.
dicendū q̄ neceffitas ponendū refurrectionē est ex
hoc ut homo finē vltimū p̄pter quem homo fa
ctus est p̄fequat qd in hac vita fieri nō pōt: nec in
vita anime fepate: ut. s. dictū est: alia) vane cēt hō
p̄ftitutus fi ad finē ad quē factus est puenire non
poffet. 7 quia oportet q̄ illud idē numero ad finē
pueniat quod p̄pter finem ē factū ne inuanū fcm
effe videat: oportet q̄ idem numero hō refurgat
7 hoc quidem fit cū eadem anima eidez numero
corpori cōiungit: ut ex dictis patet: alias. n. non
effec refurrectio p̄prie loquendo nifi idem homo
reparet. vnde ponere q̄ nō fit idem numero qui
refurget est hereticū derogans veritati fcripture q̄
refurrectionē predicat. ¶ Ad primū ergo dicendū
q̄ p̄ho loquit̄ o iteratione que fit per motū vl mu
tationē naturalem. oftendit. n. differentiā circula
tionis que est in generatione 7 corruptione ad cir
culationem que est in motu celi: quia celuz p mo
tum localem redit idem numero ad p̄ncipiū mo
tus: quia habet fbam incorruptibile motū. fed ge
nerabilia 7 corruptibilia per generationez redeūt
ad idem fpecie nō ad idem numero: quia ex hoīe

generat femen ex quo fanguis: 7 fic deinceps quo
ufq; perueniat ad hominē nō ad eundē numero
f3 fpecie: 7 ex igne generat aer ex quo aqua: ex aq̄
terra: ex terra ignis: nō idez numero fed fpecie. vii
patet q̄ ratio inducta fm p̄hī intentionem nō est
ad p̄pofitum. vel dicendū q̄ alioz generabilium
7 corruptibilium forma nō est per fe fubfiftens: ut
post p̄pofiti corruptionē manere valeat ficut ē de
anima rationale que cē qd fibi in corpore acquiri
tur etiam post corpus retinet: 7 in p̄ticipationē il
lius effe corpus per refurrectionē adducit cū non
fit aliud effe corpus: 7 aliud anime in corpore: ali
as cēt p̄iunctio anime 7 corporis accētalis: 7 fic
nulla interruptio facta est in effe fbalis hominis ut
non poffit idem numero redire. p̄pter interrupti
onem effendi: ficut accidit in alijs rebus corrupti
quaz cē oīo interrupti forma nō remanēt. ma
teria aut sub alio effe remanente. fed tñ nec etiam
homo per generationē naturalem reiterat idem
numero: qz corpus generati hominis nō fit ex to
ta materia generantis: vnde est corpus diuerfum
in numero: 7 p̄ p̄ns anima 7 totus homo. ¶ Ad
2^m dicendū q̄ de humanitate 7 d̄ qualibet forma
totius ē duplex opinio. Quidā. n. dicūt q̄ idē f3
rem est forma totius 7 forma partis. forma pris
fm q̄ perficit materiam: forma aut totius fcom
q̄ ex ea tota ratio fpei cōfequitur: 7 fm hanc opi
nionē hūanitas fm rem nō est aliud q̄ aīa ratio
nalis: 7 fic cū anima rationale eadem numero re
sumat: eadem numero erit humanitas: 7 etiaz p̄
mortem manet q̄uis nō sub ratioe humanitatis
quia ex ea p̄pofitū rationē fpeciei n̄ p̄fequit. Alia
opinio ē Auicēne que verior videt: quia forma to
tius nō est forma partis tñ: nec forma aliqua alia p̄
ter formā partis: fed ē totū resultans ex p̄pofitoe
forme 7 materie cōprehendēs in fe vtrūq;: 7 hec
forma toti⁹ cētia vel quiditas dī. qz f̄ in refurre
ctione idem nūcro corpus erit: 7 eadē nūcro ani
ma rationale: erit de neceffitate eadē hūanitas. p̄
ma aut ratio probās diuerfitatē hūanitatis futu
ram. p̄cedebat: ac fi hūanitas effec quedā alia for
ma fupueniens forme 7 materie: qd falſū est. Se
cunda aut ratio etiā nō poteft identitatē humani
tatis impedire: qz p̄iunctio fignificat actionē vl pas
fionem que q̄uis fit diuerfa nō pōt impedire idē
titatem humanitatis: qz actio 7 paffio ex quibus
erat hūanitas nō fūt de cētia humanitatis. vñ
eoz diuerfitas nō inducit diuerfitatē humanita
tis. cōftat. n. q̄ generatio 7 refurrectio nō fūt idez
motus numero: nec tñ p̄pter hoc impedit idē
titas refurgentis: f̄l̄ etiā nec impeditur idēritas
humanitatis fi accipiat cōfuetio p̄o ipfa relati
one: quia relatio illa nō ē de effentia humanitatis
fed cōcomitat eam: eo q̄ humanitas nō est de illū
formis: que fūt cōpofitio 7 ordo: ut dī. ij. p̄h. fic
funt forme artificialioz. vnde exiftente alia p̄pofit

tionem numero non eadem numero forma domus
 ¶ Ad tertium dicendum quod ratio illa optime concludit
 contra illos qui ponebant animam sensibilem et rationalem
 diuisas in homine esse: quia secundum hoc anima sensitiva
 in homine non esset incorruptibilis sicut nec in
 alijs animalibus. unde in resurrectione non erit eadem
 anima sensibilis: et per consequens nec idem animal nec
 idem homo. si autem ponamus quod eadem anima secundum
 substantiam in homine sit rationalis et sensibilis nullas in
 hoc angustias patiemur: quod animal diffinitur per sen-
 sum qui est anima sensitiva: sicut per formam essentialem
 lem. per sensum autem qui est potentia sensitiva cog-
 noscit eius diffinitio: sicut per formam accidentales
 que maximam partem refert ad cognoscendum quod quid
 est: ut in primo de anima dicitur. post mortem ergo manet
 anima sensibilis sicut anima rationalis secundum substan-
 tiam. sed potentie sensitivae secundum quosdam non manent
 que quidem potentie cum sint accidentales proprie-
 tates: eorum varietas identitatem animalis totius au-
 ferre non potest: nec etiam partium animalis. non enim om-
 nium potentie perfectionis vel actus organorum nisi
 sint principia agendi: ut calor in igne. ¶ Ad 4^m
 dicendum quod statua dupliciter considerari potest: vel
 secundum quod est substantia quedam: vel secundum quod est artificiale quod-
 dam: et quia in genere substantie ponitur ratio sue
 materie: ideo si consideremus secundum quod est substantia quedam est
 eadem numero statua que ex eadem materia reparatur
 sed in genere artificialium ponitur secundum quod est forma
 que accipit quoddam est et transit statua destructa
 et sic non redit idem numero nec statua idem nume-
 ro esse potest. sed forma hominis. scilicet anima manet
 post dissolutionem corporis: et ideo non est similis ratio.
 ¶ Ad 5^m dicendum quod in hac questione differt considerare
 quid fieri possit sine identitatis preiudicio: et quod
 fiet ut congruentia seruetur. Quantum ergo ad primum
 sciendum quod in homine possunt accipi diuersae partes
 totius dupliciter. Uno modo diuersae partes homogeneae
 sicut diuersae partes carnis: vel diuersae partes ossis.
 Alio modo diuersae partes diuersarum specierum totius etero-
 geneae. si ergo dicatur quod pars materie redibit ad aliam
 partem speciei eiusdem: hoc non faciet nisi varietatem
 in situ partium. situs autem partium variatus non variat
 speciem in totis homogeneis: et sic si materia vni-
 partis redeat ad aliam: nullum preiudicium genera-
 bitur identitati totius: et ita etiam est in exemplo
 quod ponitur in littera: quia statua non redit eadem nu-
 mero secundum formam sed secundum materiam secundum quam est substantia
 quedam. sic autem statua est homogenea quousque non secundum
 formam artificialem. si autem dicatur quod materia vni-
 partis redit ad aliam partem alterius speciei: sic de necessitate
 variat non solum situs partium sed etiam identitas
 ipsarum: ita tamen si tota materia aut aliquid quod erat
 de veritate humane nature in vna in aliam transfe-
 ratur: non autem si aliquid quod erat in vna parte super-
 fluum transferat in aliam: ablata autem identitate parti-
 um auferat identitas totius: si loquimur de partibus

essentialibus: non autem si loquimur de partibus accidentibus:
 sicut sunt capilli et unguis de quibus videtur
 loqui Augustinus: et sic patet qualiter translatio materiae
 parte in partem tollit identitatem totius: et qualiter
 non: sed loquendo secundum congruentiam magis probabi-
 le est quod etiam situs partium idem seruetur in resur-
 rectione precipue quantum ad partes essentielles et or-
 ganicas quantumvis forte non quantum ad partes acciden-
 tales: sicut sunt unguis et capilli. ¶ Ad primum ergo
 dicendum quod obiectio illa procedit de partibus orga-
 nicis et non de partibus similibus. ¶ Ad secundum
 dicitur quod diuersus situs partium materie non facit diuer-
 sitatem in numero quousque ea faciat diuersitas materie.
 ¶ Ad 3^m dicendum quod operatio non est proprie loquedo
 partium sed totius. unde primum non debet parti sed toti.

Ad secundum sic pro-

cedit. Videtur quod non omnia membra corporis huma-
 ni resurgent. remoto enim sine frustra reparat illud quod
 est ad finem. finis autem cuiuslibet membri est esse actus
 cum ergo nihil sit frustra in operibus diuinis et quousque
 dam membrorum usus per resurrectionem non operatur
 cipue genitalium: quia tunc nec nubent nec nubentur:
 videtur quod non omnia membra resurgent. ¶ In-
 stina membra quedam sunt sed non resurgent: plena
 enim resurgere non possunt quia immunditias continent: nec
 vacua: quia nihil est vacuum in natura. ergo non omnia
 membra resurgent. ¶ In hoc corpore resurget ut
 premittit de ope quod anima per ipsum gessit. scilicet me-
 brum propter furtum amputatum furi qui postea pe-
 nitentiam agit et saluatur non potest in resurrectione re-
 munerari neque de bono: quia ad hoc non cooperatus
 est: neque de malo: quia pena membri in pena homi-
 nis redundaret. ergo non omnia membra resurgent cum
 homine. ¶ Sed 5^m magis pertinet ad veritatem huma-
 ne nature alia membra que capilli et unguis. scilicet capilli
 et unguis restituentur homini in resurrectione: ut in
 littera dicitur. ergo multo fortius alia membra. ¶ In-
 perfecta sunt opera. sed resurrectio ope diuino fiet
 ergo homo reparabitur perfectus in omnibus membris.
 ¶ Alterius vero que capilli et unguis in homine non
 resurgent. sicut enim capilli et unguis ex supfluitate
 bus cibi generantur: ita vrina sudor et alie huiusmo-
 di feces. sed hec non resurgent cum corpore. ergo nec ca-
 pilli et unguis. ¶ In- inter alias supfluitates que
 ex cibo generantur maxime accedit ad nature huma-
 ne veritatem semen quod est superfluum quo indi-
 getur. sed semen non resurget in corpore hominis.
 ergo multo minus capilli et unguis resurgent. ¶ In-
 nihil est perfectum anima rationali quod non sit
 perfectum anima sensibili. sed capilli et unguis non
 sunt perfecti anima sensibili: quia eis non sentimus
 ut dicitur in primo de anima. ergo cum non resurget
 corpus humanum nisi propter hoc quod est perfectum
 ab anima rationali: videtur quod capilli et unguis non
 resurgent. ¶ Sed contra est quod dicitur Luc. xxi.

Capillus de capite vestro non peribit. ¶ **C**apillus et ungues sunt dati in ornatu homini. sed corpora hominum precipue electorum debent resurgere cum omni ornatu. ergo debent resurgere cum capillis. **A**terius videtur quod humores in corpore non resurgent: quia. j. Cor. iij. dicitur: Caro et sanguis regni dei non possidebunt. sed sanguis est principalior humor. ergo non resurget in beatis qui regnum dei possidebunt et multo minus in alijs. ¶ **H**umores autem sunt ad restaurationem deperditum. sed post resurrectionem nulla deperditio fiet. ergo corpus non resurget cum humoribus. ¶ **I**llud quod est in via generationis in corpore humano nondum est ab anima rationali perfectum. sed humores adhuc sunt in via generationis: quia sunt in potentia caro et os. ergo nondum sunt perfecti anima rationali. sed corpus humanum non habet ordinem ad resurrectionem nisi secundum quod est anima rationali perfectum. ergo humores in eo non resurgent. ¶ **S**ed contra: quod est de constitutione corporis humani resurget in eo. sed humores sunt huiusmodi: quod patet per Augustinum. qui dicit quod corpus constat ex membris officialibus: officialia ex similibus: similia ex humoribus. ergo humores resurgent in corpore. ¶ **R**esurrectio nostra erit conformis resurrectioni christi. sed in christo resurrexit sanguis: alias nunc vinum non transubstantiatur in sanguinem eius in sacramento altaris ergo et in nobis resurget sanguis: et eadem ratione alij humores. **A**terius videtur quod non totum quod fuit in corpore de veritate nature humane resurgat in ipso: quia abus convertitur in veritate humane nature: sed aliquando caro bouis sumit in cibum si ergo resurget quicquid fuit de veritate humane nature resurget etiam caro bouis: quod videtur inconueniens. ¶ **C**osta Ade fuit de veritate humane nature: sicut et costa nostra in nobis. sed costa Ade non resurget in eo sed in Eva: alias Eva non resurgeret: quia de costa illa formata est. ergo non resurget in homine quicquid fuit de veritate humane nature in ipso. ¶ **N**on potest esse quod idem in diuersis hominibus resurgat. sed potest esse quod aliquid fuit de veritate humane nature in diuersis hominibus: sicut si aliquis carnibus humanis vescatur que in substantiam eius transeat ergo non resurget in aliquo quicquid fuit de veritate humane nature in ipso. Si dicatur quod non quicquid est in carnibus comestis est de veritate humane nature: et ita aliquid eorum potest resurgere in primo et aliquid in secundo. **C**ontra de veritate humane nature maxime videtur esse illud quod a parentibus trahitur. sed si aliquis non comedens nisi carnes humanas filium generet: oportet quod illud quod filius a patre trahit fuerit de carnibus aliorum hominum quod pater suus comedit: quia semen est de superfluo alimenti: ut philosophus probat in libro de animalibus. ergo illud quod est de veritate humane nature in puero isto etiam fuit de veritate humane nature in alijs hominibus quorum

pater carnes comedit. Si dicatur quod illud quod erat de veritate humane nature in carnibus hominum comestorum non transit in semen: sed illud quod erat ibi de veritate humane nature non existens. **C**ontra: ponatur quod aliquis cibet solum embrys in quibus videtur nihil esse quod non sit de veritate nature: quod totum quod est in eis trahitur a parentibus: si ergo superfluitas cibi conuertitur in semen: oportet quod illud quod fuit de veritate humane nature in embrys qui etiam ad resurrectionem pertinent postquam animam rationalem pepererunt: sic etiam de veritate humane nature in puero qui ex tali semine generatur: et sic cum non possit idem resurgere in duobus non poterit in quolibet resurgere quicquid fuit de veritate humane nature in ipso. ¶ **S**ed hoc: quicquid fuit in homine de veritate humane nature fuit perfectum anima rationali sed ex hoc habet corpus humanum ordinem ad resurrectionem: quia fuit anima rationali perfectum. ergo quicquid fuit de veritate humane nature resurget in vnoquoque. ¶ **S**i a corpore hominis subtrahatur aliquid quod est de veritate humane nature in ipso non erit corpus hominis perfectum. sed omnis imperfectio tollitur in resurrectione precipue ab electis quibus promissum est Iud. xij. **Q**uod capillus capitis eorum non peribit. ergo quicquid fuit de veritate nature humane resurget in homine. **A**terius videtur quod quicquid fuit materialiter in membris hominis totum resurget. minus enim videtur pertinere ad resurrectionem capilli quam alia membra. sed quicquid fuit in capillis totum resurget: et si non in capillis saltem in alijs partibus corporis: ut Augustinus dicit in libro. ergo multo fortius quicquid fuit in alijs membris materialiter totum resurget. ¶ **S**icut partes carnis secundum speciem perficiuntur ab anima rationali: ita partes secundum materiam. sed corpus humanum habet ordinem ad resurrectionem ex hoc quod fuit anima rationali perfectum. ergo non solum partes secundum speciem: sed omnes partes secundum materiam resurgent. ¶ **S**ed ex parte illa accidit corpori totalitas ex qua parte accidit ei diuisio in partes. sed diuisio in partes accidit corpori ex parte materie cuius dispositio est quantitas sed quod diuisum. ergo et totalitas corporis attenditur secundum partes materie. si ergo non omnes partes materie resurgent non totum corpus resurgit quod est inconueniens. ¶ **S**ed hoc: partes secundum materiam non manent in corpore sed fluunt et refluunt: ut patet per illud quod dicitur in i. de generatione. si ergo omnes partes secundum materiam resurgent: vel erit corpus resurgentis decessum vel erit immoderate quantitaris. ¶ **S**ed quicquid est de veritate humane nature in vno homine totum potest esse pars materie in alio homine quod eius carnibus vescatur. si ergo omnes partes secundum materiam resurgent in aliquo sequitur quod resurget in vno id quod est de veritate humane nature in alio: quod est inconueniens. **R**espondeo dicendum ad primum. quod sicut dicitur in ij. de anima: Anima habet se ad corpus non solum in habitudine forme et finis: sed etiam in habitudine

cause efficiētis. est. n. ppatio anime ad corpus sic est ppatio artis ad artificiatū: ut dicitur in. xliij. de aia libus. quicquid autē explicitē in artificiatō ostenditur hoc totū implicitē et originalitē in ipsa arte pti- netur. et sicut etiam quicquid in ptrib' corporis appa- ret totū originalitē et quodammodo implicitē in aia continet: sicut ergo artis opus nō est perfectū si artificiatō aliquid deesset corpe que ars pti- net: ita nec homo posset esse perfectus nisi totū quod in aia implicitē continet exteriū in corpore explicet: nec etiam corpus ad pleniū pportionalitē responderet anime. cū ergo oporteat in resurrectione corpus hominis esse anime totalitē cōiūctō: quia non resurgit nisi sū ordinem quē h' ad animā rōnalē oporteat etiam hominē pfectū resurgē: ut pote qui ad vltimā pfectionē psequēdaz reparat: o'z q' omnia mēbra que nūc sunt in corpore in resurre- ctione hominis reparent. ¶ Ad primū ergo dicitur quod mēbra duplici' possūt p'videri in ppatio- ne ad animā: vel sūm habitudinē materie ad for- mam: vel sūm habitudinē instrumenti ad agentē eadem est. n. ppatio totū corporis ad totā animā et p'riū ad ptes: ut dicitur in 2° de anima. si q' mēbra acci- piat sūm primā ppatioem finis eius nō ē opatio sed magis pfectū ē spēs: quod etiā post resurrectionē requiret. si autē aia accipiat sūm secundā ppatioem sic finis eius est opatio: nec tñ sequit' q' qñ deficit opatio frustra sit instrūm: q' instrūm nō solū seruit ad exequendā opationē agentis: s' ad ostendendū vītutē ipsius. vñ oportebit ut virtus potentiaz aie instrumētis corpis demonstrat: et si nūq' in actum pdeant: ut ex h' cōmēdet dei sapientia. ¶ Ad 2^m dō q' intestina resurgēt in corpore sicut et alia mēbra et plena erūt nō quidē turpib' supfluitantib': s' no- biūb' hūiditatib'. ¶ Ad 3^m dō q' ac' quib' mere- mur nō sūt ppe loquēdo man' vel pedis: s' hōis to- ti: sic et opatio artis nō attribuit instrū s'z artifici ut p'ba dicit' q'uis q' mēbra q' aī pniaz ē mutilatū nō sit coopatū hōi in statu illo q' gloriā post mref- tū ipse hō meref ut totū p'niēt q' ex toto q' h' dō fuit. ¶ Ad. ij. q. dō q' q' d' p'riēt ad integritatez hūane nāe in resurgēte: h' totū in eo resurgēt rōe p'dicta. vñ o'z q' illa hūiditas corpis resurgat in ho- mine q' ad integritatē ei' p'inebat. Est autē in hōie triplex hūiditas. Quēda. n. hūiditas ē in recedēdo a pfectione h' individui: vel q' ē in via corruptio- nis et a nā abq'cl' sic vrina: sudor: fames et h'ic: vel q' a nā ordinat' ad p'seruatiōem spēs in alio indivi- duo: siue p' actū generatē sic semē: vel p' actū nutri- entē sicut lac: et nulla talis hūiditas resurgēt: eo q' nō est de pfectione individui resurgētis. 2° hūi- ditas ē q' nodā puenit ad vltimā pfectionē quam nā opat' in individuo s'z ē ad illā ordinata a nā: et hec ē duplex: quia quēda ē q' h'z aliquā formā deter- minatā sūm quā p'riēt in ptes corpis: sic sanguis et a l'j tres humores q' nā ordinat' ad mēbra q'

ex eis generant: sed tñ habet aliquas formas deter- minatas sicut et alie ptes corpis: et iō resurgēt cū alijs partib'. Quēda' vero hūiditas est in via transeūdi de forma in formā. s. de forma hūoris in formā mēbrū: et talis hūiditas nō resurgēt: q' post resurrectionē partes corpis singule in suis formis stabiliēt: ut vna in aliā nō trāseat: et iō nō resurgēt illa hūiditas q' est in ipso actu transeū- di de forma in formā. hec autē hūiditas potest in duplici statu accipi: vel scōm q' est in pncipio trāf- mutationis: et sic vocat' rōs illa. s. hūiditas q' est in fo: aminib' parua'z venaz. vel scōm q' ē in p- gressu trāsmutationis: et incipit laz dealbari: et sic vocat' cambiū: in neutro autē statu resurgēt. Ter- tium gen' hūiditatis est q' iā puenit ad vltimā pfectionē quā natura intēdit in corpore individui q' iam ē dealbata et incorporata mēbris: et hec voca- tur glutē: et cū sit de substātia mēbrōz resurgēt sic alia mēbra resurgūt. ¶ Ad primū q' dicitur q' caro et sanguis in v'bis illis apli nō accipiunt' pro substātia carnis et sanguinis: sed p' operib' carnis et sanguinis q' sūt opera peccati vel opera animalia vite: vel scōm q' dicit' Aug' in epistola ad cōfenti- num: caro et sanguis accipit' ibi p' corruptionē q' nūc dominat' in carne et sanguine. vñ etiā subdit' in v'bis apli: neq' corruptio in corruptionē. ¶ Ad 2^m dicitur q' sicut mēbra seruiētia generatiōi crūt post resurrectionē ad integritatez hūane nature: nō ad opationē que nūc exercet' p' mēbra illa: ita et hūores erūt in corpore nō ad restorationē deperdi- ti: sed ad integritatē humane nature reparandaz et ad vītutis naturalis ostensionē. ¶ Ad 3^m dicitur q' sicut sūt elemēta in via gnationis respectu corpōz mixtoz q' sūt corpe mā: nō autēz ita q' sp' sūt in transeūdo in corpore mixto: ita etiā hūores se habent ad mēbra: et ppter h' sicut elemēta in p'ri- bus vniuersi hnt foias occinatas rōe q' sūt in pfectione vniuersi sic corpe mixta: ita et hūores sūt de pfectione corpis hūani: sic et alie ptes q'uis nō per- ueniāt ad totā pfectionē sic alie ptes: nec elemēta hnt ita pfectas foias sicut mixta. sic autē ptes oēs vniuersi pfectionē a dō psequūt nō eqli' s'z sūm sūm modū vniūq'q'z: ita etiā hūores aliq' mō p'ficiunt' ab aia rōnali: nō tñ eodē mō sic ptes pfectiores. ¶ Ad. iij. q. dō q' aia h'z se ad corpe aiatuz sic ars ad artificiatū: et ad ptes ei' sicut ars ad sua instrū vñ et corpe aiatū organici dicitur: ars autē vtit' instrū q' busdā ad opis intēti executionē: et hec instrū sūt d' p' intentionē artis. vtit' etiā alijs instrū ad p'fuati- onē pncipaliū instrūoz: et hec sūt de 2° intentione artis. sicut ars militari vtit' gladiū ad bellū et vagi- na ad gladij p'seruatiōem: ita etiā in ptrib' corpōis aiatū quēda' ordinant' ad opationes aie exequen- das: sicut cor epar man' et pes. Quēdam autē ad conseruationem aliāz partū: sicut folia sunt ad cooperimētū fructū: ita etiā capilli et vngues

sunt in homine ad custodia aliarum partium. vñ sunt de secunda perfectione corporis humani quous nou de prima: et quia homo resurget in omni perfectione sue nature: propter hoc oportet quod capilli et ungues resurgent in ipso. ¶ Ad primum ergo dicendum quod ille superfluitates expellunt a natura quasi ad nihil utiles. unde non pertinent ad perfectionem corporis humani: secus autem est de alijs superfluitatibus quas sibi natura retinet ad generationem capillorum et unguum quibus indiget ad membrorum preservationem. ¶ Ad secundum dicendum quod semine non indiget ad perfectionem individui sicut capillis: sed solum ad perfectionem speciei. ¶ Ad tertium dicendum quod capilli et ungues nutriuntur et augentur: et sic patet quod alij operatione participant quod non possent esse nisi essent partes aliquo modo ab anima perfecta: et quia in homine non est nisi una anima. scilicet anima rationalis: consistit quod ab anima rationali perfecta sunt quous non visus ad hoc quod operationi sensus participant sicut nec ossa de quibus constat quod resurgent et non sunt de integritate individui. ¶ Ad quartum dicendum quod vñ quododys sicut se habet ad esse: ita ad veritatem ut in. ¶ Nota. dicitur quod illa res vera est que ita est: ut videtur cognitori secundum actum: et propter hoc Avicenna dicit quod veritas vniuersalius rei est proprietatis sui esse quod stabilis est ei: et secundum hoc aliquid dicitur esse de veritate humane nature: quia proprie pertinet ad esse humane nature: et hoc est quod participat formam humane nature sicut veritas aurum dicitur quod habet veram formam auri ex qua est proprium esse auri. Ut ergo videatur quid sit illud quod est de veritate humane nature: sciendum quod circa hoc est triplex opinio. Quidam enim posuerunt quod nihil de nouo esse incipit de veritate humane nature: sed quicquid ad veritatem humane nature pertinet totum fuit in ipsa institutione humane nature de veritate eius: et hoc per seipsum multiplicatur ut eo possit semen decidi a generante ex quo filii generentur: in quo etiam illa pars decidit multiplicatur: et ad perfectam quantitatem pervenit per augmentum: et sic deinceps: et ita multiplicatum est totum generum humanorum. unde secundum hanc opinionem quicquid ex alimento generatur quous videatur spiritum carnis aut sanguinis hunc non tamen pertinet ad veritatem humane nature. Alij vero dixerunt quod aliquid de nouo addit ad veritatem humane nature per transmutationem naturalem alimenti in corpus humanum considerata veritate humane nature in specie: ad cuius preservationem ordinatur actus generative virtutis. Si autem veritas humane nature in individuo consideretur ad cuius preservationem et perfectiorem actus nutritive virtutis ordinatur: non addit aliquid per alimentum quod sit primo de veritate humane nature huius individui: sed solum secundario. Potest enim quod veritas humane nature primo et principaliter consistat in humido quod est ex semine generatum radicali ex quo est prima constitutio corporis humani quod autem pertransit de alimento in veram carnem et sanguinem non est principaliter de veritate humane

nature illius individui sed secundario: sed potest esse principaliter de veritate humane nature alteri individui quod ex semine illius generatur. semen enim ponunt esse superfluum alimenti: vel cum admixtione alicuius quod est primo de veritate humane nature in genere ut quidam dicunt: vel sine admixtione eius: ut dicitur alij et sic quod est humidum nutrimentale in vno sit humidum radicale in alio. Tertia opinio est quod aliquid de nouo incipit esse principaliter de veritate humane nature etiam in isto individuo: quod non est distinctio talis in corpore humano: ut alij per multas signata de necessitate per totam vitam remaneat: sed ad hoc indifferenter se habet quelibet pars signata accepta: quod manet semper quantum ad id quod est species in ea: sed potest fluere et refluere quantum ad id quod est materia in ipsa: et sic humidum nutrimentale non distinguitur a radicali ex parte principij: ut dicitur radicale quod est ex semine generatum: nutrimentale quod generatur ex cibo: sed magis distinguitur ex termino quod radicale dicitur quod ad terminum generationis pervenit per actum generative vel etiam nutritive virtutis. sed nutrimentale quod non dum pervenit ad hunc terminum sed est adhuc in via nutriendi. et hec tres opinioniones in. ¶ li. dicitur. xxx. plenius pertractate et investigate sunt: et ideo non debet hic repetere nisi quantum ad propositum pertinet. Sciendum est ergo quod secundum has opiniones diversissime ad hanc questionem oportet respondere. Prima enim opinio per viam multiplicationis quam ponit potest ponere perfectionem veritatis humane nature et quantum ad numerum individuum: et quantum ad debitam quantitatem vniuersaliusque individui absque eo quod ex alimento generatum est: quod quidem non addit nisi ad resistendum consumptioni que posset induci per actionem caloris naturalis: sicut argento apponitur plumbum nec ex liquefactione consumatur. unde cum in resurrectione oporteat naturam humanam in sua perfectione reparari: nec calor naturalis tunc agat ad consumptionem humidum naturalis: nulla necessitas erit quod resurgat aliquid in homine quod ex alimento sit generatum sed resurget tamen illud quod fuit de veritate humane nature individui: et per occasionem et multiplicationem ad predictam perfectionem pervenit in numero et quantitate. Secunda autem opinio quia ponit quod quod aggeneratur ex nutrimento indiget ad perfectionem quantitatis individui: et ad multiplicationem que fit per generationem necesse habet ponere aliquid de hoc in quod prorsum est alimentum resurgens: non tamen totum sed solum quantum indiget ad perfectam reintegrationem nature humane in omnibus suis individuis. unde ponit hec opinio quod totum illud quod fuit in substantia seminis resurget in illo homine qui ex illo semine generatur: et hoc est principaliter de veritate humane nature in ipso. de eo autem quod postea advenit per nutrimentum tantum resurget in eo quantum est necessarium ad perfectionem quantitatis et non totum: quod hoc non pertinet aliter ad veritatem humane nature nisi quatenus

natura indiget eo ad perfectionem quantitatis. s3
 quia hoc humidū nutrimentale fluit ⁊ refluit h
 ordine repabit q̄ illud qd̄ primo fuit de substan
 tia corporis hominis totū repabit: ⁊ de eo qd̄ ⁊
 tertio ⁊ deinceps aduenit quantum necessarii est
 ad quantitatem reintegrandā duplici rōne. Pri
 mo quia super hoc qd̄ aduenit inductū fuit: ut il
 lud quod primo erat deperditū repetitur: ⁊ ita nō
 ita principalit̄ ptinet ad vitatē humane nature sic
 precedens. Secūdo quia adiūctio extranei humi
 di ad primū humidū radicale facit q̄ totū permi
 xum non ita p̄fecte p̄cipiet veritatem speciei sic
 primū p̄cipabat: ut ponit exemplū p̄b̄ in p̄mo
 de generatione de aqua p̄mixta vino que semper
 vini virtutem oebilitat ita q̄ in fine ipm̄ aquosū
 reddit. vnde sicut secunda aqua q̄uis assumat in
 specie vini: nō tamen ita p̄fecte speciem vini p̄
 cipat sicut prima que in vino assumebat: ita qd̄ d̄
 alimento secūdo in carnem p̄uertit nō ita p̄fecte
 attingit ad speciem carnis sicut qd̄ primo p̄uerte
 batur: ⁊ ideo nō ita ptinet ad veritatē hūane na
 ture: nec ad resurrectionē. Sic ergo patet q̄ hec
 opinio ponit resurgere totū id quod ē de veritate
 humane nature principaliter: nō autē totū qd̄ est
 de veritate hūane nature secundario. Tertia autē
 opinio quantū ad aliquid differt a secūda: ⁊ q̄
 tum ad aliquid p̄uenit cū ea. differt quidē q̄ tu
 ad hoc q̄ ponit totum quod est s̄b̄ forma carnis
 ⁊ ossis eadem ratione ad veritatē hūane natur
 pertinere: quia nō distinguit aliquid māle signa
 tum permanens in homine toto tpe vite eius qd̄
 per se pertinet ad veritatē humane nature ⁊ p̄
 ⁊ aliquid fluens ⁊ refluens qd̄ patet ad veritatē
 humane nature solū p̄pter quantitatis p̄fectioēz
 nō p̄pter primū esse speciei sicut secūda opinio
 dicebat: sed ponit oēs p̄tes que nō sūt p̄ter inten
 tionem nature aggenerate ptinere ad veritatē hu
 mane nature quantū ad id qd̄ habent de specie:
 quia sic manent: nō autē quantū ad id qd̄ habent
 de materia quia sic fluūt ⁊ refluūt indifferent: ut
 ita etiā intelligamus p̄tingere in p̄tibus hominis
 vnius sicut contingit in tota multitudine ciuitatū
 quia singuli subtrahunt a multitudine per mor
 tem aliq̄s in locū cor̄p̄ succedentib̄: vñ p̄tes multi
 tudinis fluūt ⁊ refluūt māliter s3 formalit̄ manēt
 q̄: ad eadē officia ⁊ ordines substituūt aliq̄ a q̄bus
 p̄tiores subtraherant: vnde res publica vno nūe
 ro manere dicit: ⁊ s̄l̄r etiā oī quibusdam p̄tibus
 fluentib̄ alie reparant in eadē figura ⁊ in eodem
 situ omnes p̄tes fluūt ⁊ redeūt s̄m̄ mānē s3 manēt
 s̄m̄ speciem: manet nihilomin⁹ vn⁹ hō numero.
 Sed p̄uenit tertia cū secūda opinione: q̄ ponit q̄
 p̄tes secūdo aduenientes nō ita imp̄fecte p̄tigit ad
 veritatē sp̄i sicut que primo adueniūt: ⁊ ideo
 idem qd̄ ponit resurgere in homine ⁊ opinio po
 nit tertia: sed nō penit eadē rōne. Ponit. n. totū

illud qd̄ ex semine generatū ē resurgere: nō quia
 alia ratione ptineat ad veritatē hūane nature q̄
 hoc qd̄ postea aduenit: sed q̄ p̄fect⁹ virtutē sp̄i
 p̄cipiat: que ordinē ponebat secūda opinio i his
 que postea adueniūt ex alimēto in quo etiā hec
 opinio p̄cordat cū alia. s. secūda. ¶ Ad p̄mū q̄ di
 cendū q̄ res naturalis nō est id qd̄ est ex sua mā:
 sed ex sua forma. vnde quāuis illud materie quod
 quandoq̄ fuit sub forma carnis bouine resurgat
 in homine sub forma carnis hūane nō sequit̄ q̄
 resurgat caro bouis sed caro hominis. ita. n. etiā
 posset concludi q̄ resurgeret limus de quo for
 matum est corpus Ade: tamē p̄ma opinio cōcedit
 hanc rationē. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ costa illa
 nō fuit in Adam de p̄fectioē indiuidui s3 ordina
 ta ad multiplicationē sp̄i. vñ nō resurget in Adā
 sed in Eua: sicut ⁊ semen nō resurget in generan
 te sed in generato. ¶ Ad tertū dicendū q̄ s̄m̄ p̄
 mā opinio nem facile est ad hoc r̄ndere: q̄ carnes
 comeste nūq̄ sūt de veritate hūane nature in co
 medente: fuerūt autē de veritate humane nature
 in eo cuius carnes comedunt: ⁊ ita resurgent in p̄
 mo ⁊ non in secundo. S3 s̄m̄ secūda opinioez ⁊
 s̄m̄ tertia vñ quisq̄ resurget in illo in q̄ maḡ
 accessit ad p̄fectā p̄ticipationē virtutis sp̄i: ⁊ si e
 qualiter in vtroq̄ accesserit: resurget in illo in q̄
 primo fuit: quia in eo primo habuit ordinē ad re
 surrectionem ex p̄iunctione ad aiām rōnalē illius
 hominis: ⁊ iō si in carnib⁹ comestis fuit aliq̄ sup
 fluitas q̄ nō ptinere ad veritatē humane natu
 re in primo: resurgere poterit in secūdo: alias illō
 qd̄ ptinebat ad resurrectionē in primo: resurget i
 eo ⁊ nō in secūdo: sed in secūdo loco eius sumet:
 vel aliquid de eo qd̄ ex alijs cibis in carnē secūdi
 p̄uersū est: vel si nullo cibo nūq̄ pastus fuisset nī
 si carnibus hūanis diuina v̄tus aliūde suppleret
 q̄tū indiget ad p̄fectionē q̄tatis sicut supplet in
 illis q̄ an p̄fectā etatē decedūt: nec p̄ hoc aliqd̄ p̄i
 dicat idēitati in nūero: sicut nec p̄iudicat p̄ h̄ q̄
 p̄tes s̄m̄ māz fluūt ⁊ refluūt. ¶ Ad 4^m dō q̄ s̄m̄
 p̄mā opinioē facile ē solue q̄ ponit q̄ semē nō ē
 ex sup̄fluo alimēti. vñ carnes comeste nō trāsēūt
 in semē ex q̄ p̄ueri generant. S3 s̄m̄ alias duas o
 pinioēs dō ē q̄ nō ē p̄ssibile q̄ totū qd̄ fuit in car
 nib⁹ comestis in semē p̄uertat: q̄ p̄ multā depu
 rationē cibi p̄uenit ad decoctioēz seminis qd̄ ē su
 p̄fluitas vltimi cibi. illud autē qd̄ de carnib⁹ come
 stis in semen conuertit̄ magis ptinet ad veritatē
 humane nature in eo qui ex semine nascit̄ q̄ in il
 lo ex cuius carnibus semen est generatū: ⁊ ideo s3
 regulam prius datā hoc qd̄ in semē p̄uersum est
 resurget in eo qui ex semine nascitur. residuum
 autem materie resurget i illo ex cuius carnib⁹ co
 mestis semen est generatū. ¶ Ad quintū dicen
 dum q̄ embria nō pertinent ad resurrectionē an
 te animationē p̄ animā rationalem: in quo statu

iam multuz aduenit supra sbam seminis de sba
nutrimeti: quia puer in vtero matris nutrit: et io
si aliquis ambigat vescatur et ex superfluo illius ci
bi generet aliquis illud qd erit in sba seminis re
surgat quidem in eo qui ex semine generat: nisi in il
lo contineret aliquid qd fuisset de sba seminu in
illis ex quozz carnibz comestis semen generatu est
quia hoc resurgeret in pmo et no in secundo. resi
duu autz carnibz comestaz qd non est puerum in
semen: costat qd no resurgeret in primo vtriqz di
uina potentia supplente qd deest. prima autz opinio
hac obiectione no artat cu no ponat semē esse ex
superfluo alimenti: sed alie multe rones sūt qd eas
ut in ij. li. dis. xxx. patuit. **Ad** v. q. dicendū qd il
lud qd est materialiter in homine no habet ordi
nem ad resurrectionē nisi scdm qd ptnet ad veri
tatem humane nature: qz scdm hoc hz ordine ad
animā rōnalē. illud autz totū qd est in hoīe māliū
ptinet quidem ad veritatē humane nature qnan
tum ad id qd habet de specie: sed no totū psidera
ta materie totalitate: quia tota mā que fuit in ho
mine a pncipio vite vsqz ad finē excederet qritatē
debitā spci: ut tertia opinio dicit que pbabilior
int ceteras mihi videt: et ideo totū qd est in homi
ne resurget totalitate totalitate spci que attendit
fm quantitatē figurā situm et ordinē prium: non
autz resurget totū considerata totalitate materie.
Secūda autz opinio et prima no vtunt hac distin
ctione: sed distinguūt inter ptes quaz vtriqz hnt
speciem vel mām. Lōueniūt autz he due opinio
nes in hoc qd vtraz dicit qd illud qd est ex semine
generatū totum resurget etiam totalitate māe cō
siderata. Differūt autz in hoc qd de eo qd ex alimē
to generat nihil resurgere ponit prima opinio. se
cūda vero aliquid eius resurgere ponit et no totū:
ut ex dictis patet. **Ad** p̄mū qd dicendū qd
sicut quicquid est in alijs partibz corporis resurgz
psiderata totalitate speciei: no autz psiderata tota
litate materie: ita etiā est de capillis. In alijs autz
ptibus aduenit aliquid ex nutrimento qd facit au
gmentū: et hoc pputat ut alia pars cōsiderata to
talitate speciei: quia obtinet aliū locū et sitū in cor
pore: et substat alijs partibz dimensionis. aliquid au
tem aduenit qd no facit augmentū: sed eedit in re
stauratiōē depditi nutriendo: et no pputat ut alia
pars totius fm spēm psiderati: cū no obtineat ali
um locū vel situm in corpore qd pars que defluxit
tenebat: q̄uis possit alia pars cōputari considera
ta totalitate materie: et sūr est de capillis. Aug⁹ qd
loquit de incisionibus capilloz: que erāt ptes faci
entes augmentū: et ideo oportet qd resurgāt: no tñ
in quantitate capilloz: ne sit quātitas immodera
ta: sed in alijs partibus: ut necessariū iudicabit diui
na p̄uidencia. vel loquit in casu illo qñ alijs par
tibus deficient: tūc. n. eoz defectus poterit ex sup
fluitatibus capilloz reparari. **Ad** secūdū di

endum qd fm tertiā opinionē eedem sūt ptes fm
speciem et fm materiam: no. n. illa distincōe vtrif
phus in. j. de generatiōe ad distinguēdū diuersas
partes: sed ad ostendendū qd eedem ptes possunt
considerari et fm speciem quantū ad id qd est for
me et speciei in ipso: et scdm mām quātū ad id qd
subest forme et speciei. constat autz qd mā carnis no
habet ordinem ad animā rōnalē nisi inquantū
est sub tali forma: et ideo rōne eius hz ordinez ad
resurrectionem. Sed p̄ma et secūda opinio qd po
nunt alias esse partes que sūt fm speciem: et alias qd
sūt fm materiam dicit qd anima q̄uis vtrazqz p
tes perficiat: tamē perficit ptes fm mām median
tibus partibz fm speciem: et io no equalitē habent
ordine ad resurrectionē. Ad tertiū dicendū qd in
materia generabiliū et corruptibiliū dimensiones
interminatas oportet intelligere ante receptionē
forme sbalis: et ideo diuisio que est fm huiusmōi
dimensiones p̄prie p̄tinet ad mām: sed q̄ritas cō
pleta et terminata aduenit materie post formā sb
stantialem. vnde diuisio que fit scdm dimensionē
terminatas respicit speciez p̄cipue quādo ad re
surrectionē speciei p̄tinet determinatiōis situs par
tiū: sicut est in corpore humano.

Ad tertium sic proce
dit: Videt qd non oēs resurgent in eadem
etate. s. iuuenili: quia deus resurgētibz p̄cipue
beatis nihil subtrahet quod ad perfectionē homi
nis pertinet. s. etas p̄tinet ad p̄fectionem hominis
cum senectas sit venerabilis etas. ergo senes no re
surgunt in etate iuuenili. **¶** Etas cōputat scdm
mensurā temporis p̄teriti. sed impossibile est tē
pus quod fuit p̄teritū no p̄terisse. ergo impos
sibile est eos qui maioris etatis fuerūt ad etatem
iuuenilem reduci. **¶** Illud quod magis fuit de
veritate humane nature in vnoquoqz maxime
resurget in eo. sed quāto aliqd p̄mo fuit in ho
mine: tanto videt magis ad veritatē hūane natur
pertinuisse: quia in fine p̄pter v̄tutem speciei d̄bi
litatam comparatur vino aquoso corpus humanū
ut patet per phm in primo de generatione. ergo
si omnes debent in eadē etate resurgere magis de
bet qd resurgant in etate p̄uili qd iuuenili. **¶** S
contra est quod dicit Eph. liij. Donec occurrā
omnes in virū perfectum in mensurā etatis pleni
tudinis christi. sed christus resurrexit in etate iu
uenili que circa. xxx. annos incipit: ut Augustin⁹
dicit. ergo et aliq in etate iuuenili resurgent. **¶** P
homo in maxima p̄fectione nature resurget. sed
natura humana perfectissimū statutū habet in
etate iuuenili. ergo in illa etate resurgent omnes.
¶ Alter⁹ videtur qd oēs resurgent eiusdez stature
sicut. n. hō mensurat q̄ritate dimensionū: ita q̄ritate
duratiōis. s. q̄ritas duratiōis in oibz reducef
ad eadē mensurā: qz oēs in eadē etate resurgent.

Quantitas dimensionis in omnibus reducitur ad eandem mensuram: ut in eadem statura omnes resurgant. **P.** Philosophus dicit in 11. de anima quod omnium natura instantium terminus est et ratio magnitudinis et augmenti. sed ille terminus non est nisi ex virtute forme cui debet congruere quantitas sicut et omnia alia accidentia. sed cum omnes homines habeant eandem formam specificam in omnibus debet esse forma eadem quantitas mensura nisi sit error. sed error nature corrigetur in resurrectione. sed omnes resurgent in eadem statura. **P.** Quantitas resurgentis non poterit esse proportionata virtuti naturali que primo corpus formavit. nam alio qui non potuerit ad maiorem quantitate produci virtute nature nisi in maiori quantitate resurgent quod falsum est. sed oportet quod quantitas illa proportionata virtuti reparanti corpus humanum per resurrectionem et materiam de qua reparatur. sed virtus reparans omnia corpora est eadem numero. scilicet virtus divina. cineres autem omnes ex quibus reparantur humana corpora se habent equaliter ad suscipiendam actionem predicte virtutis. sed ad eandem quantitate terminabitur resurrectio omnium hominum: et sic idem quod prius. **Sed** quantitas naturalis sequitur naturam uniuscuiusque individui. sed in resurrectione non variatur natura individui. sed nec quantitas naturalis eius. sed non eandem quantitatem naturalem omnium hominum. sed non omnes resurgent in eadem statura. **P.** Natura humana reparabitur per resurrectionem ad gloriam vel ad penam sed non erit eadem quantitas glorie vel pene in omnibus resurgentibus. sed nec eadem quantitas nature. **Uterius** vero quod omnes resurgent in sexu virili: quod dicitur in 1. ad Cor. xv. **Q.** Occurrunt omnes in vix perfecti. sed non erit ibi nisi sexus virilis. **P.** In futuro omnes cessabit peccatio: ut dicitur in 1. Cor. xv. sed mulier naturali ordine subdita est viro. sed mulieres non resurgent in sexu muliebri sed virili. **P.** Illud quod est occasionaliter et preter intentionem nature inductum non resurget: quoniam in resurrectione omnis error tollitur. sed sexus muliebrius est preter intentionem nature inductus ex defectu virtutis formativae in semine que non potest producere materiam concepti ad perfectionem virilem. unde dicitur philosophus in xv. de animalibus quod femina est mas occasionaliter sed sexus muliebrius non resurget. **Sed** est quod dicitur Augustinus in 11. de ci. dei. Melius sapere videntur qui utrumque sexum resurrecturum esse non dubitant. **P.** Deus reparabit in resurrectione quod in homine fecit in prima conditione. sed ipse fecit mulierem de costa viri: ut patet in Gen. 2. sed ipse sexum femininum in resurrectione reparabit. **Uterius** vero quod resurget in vita aialia: ut scilicet vivat actu nutritivae et generativae: quod resurrectio nostra erit per formam resurrectionis christi. scilicet christus post resurrectionem legitur comedisse: ut patet in Job. vii. et Luc. vii. sed et homines post resurrectionem comedent et eadem ratione generabunt. **P.** distinctio sexuum ad generationem ordinatam. et scilicet instrumenta que deseruiunt virtuti nutritivae ordinantur ad comestionem. sed homo cum omnibus huiusmodi resurget: ut ex 3.

dictis patet. sed uterque actus virtutis generativae et nutritivae. **P.** totus homo beatificatur et secundum animam et secundum corpus. sed beatitudo siue felicitas secundum partem in propria operatione consistit. sed oportet quod omnes potentie anime et omnia membra sint in suis actibus in beato post resurrectionem: et sic idem quod prius. **P.** in beatis post resurrectionem erit beatitudo et perfecta tranquillitas. sed talis tranquillitas omnes delectationes includit: quia beatitudo est status omnium bonorum congregatione completus: et perfectus est cui nihil deest. cum ergo in actu virtutis generativae et nutritivae sit magna delectatio: ut quod tales actus ad vitam animale pertinentem in beatis erunt: et multo fortius in aliis qui minus spiritualia corpora habebunt. **Sed** est quod dicitur in Math. xxv. In resurrectione neque nubet neque nubent. **P.** generatio ordinatur ad subveniendum defectui qui per mortem accidit et ad multiplicationem humani generis et comestio ad restaurationem deperditum: et ad augmentum caritatis. sed in statu resurrectionis iam humanum genus habebit totam multitudinem individuum: a deo prefiguratum: quia usque ad hoc generatio deferretur ut ex precedenti distinctione patet. scilicet etiam quilibet homo resurget in debita quantitate: nec erit ultra mors aut aliqua deperditio fiet a partibus hominis ergo frustra esset actus generativae et nutritivae virtutis. **Unde** dicendum ad primam questionem quod homo resurget absque omni defectu humane nature: quia sicut deus humanam naturam absque defectu instituit ita sine defectu reparabit. desinit autem humana natura dupliciter: uno modo quia nondum perfectionem ultimam est consecuta: alio modo quia ab ultima perfectione iam recessit: et primo modo deficit in pueris: secundum modo deficit in senibus: et ideo in utroque reducitur humana natura per resurrectionem ad statum ultime perfectionis que est in iuvenili etate ad quam terminatur motus augmenti: et a quo incipit motus decrementi. **Ad** primum ergo dicendum quod etas senectutis habet reverentiam: non propter conditionem corporis quod in defectu est sed propter sapientiam anime que ibi esse presumitur ex temporis antiquitate. unde in electis manebit reverentia senectutis propter plenitudinem divine sapientie que in eis erit sed non manebit senectutis defectus. **Ad** secundum dicendum quod non loquimur de etate quantum ad numerum annorum: sed quantum ad statum qui ex annis in corpore humano relinquuntur. unde Adam dicitur in etate iuvenili formatus propter talem corporis conditionem quam primo die formationis sue habuit: et ideo ratio non est ad propositum. **Ad** tertium dicendum quod virtus speciei dicitur esse perfectior in puero quam in iuvene quantum ad efficaciam agendi conversionem alimenti aliquo modo: sicut etiam est perfectior in semine quam in homine completo: sed in iuvenibus est perfectior quantum ad terminum complementi. unde illud quod maxime ad nature veritatem pertinet ut ad illam perfectionem reducatur quam habet in etate

sic pro...

suenli nō ad illam quam habet in etate pueri-
 li in qua hūores adhuc nō puererūt ad vltimam
 digestionē. ¶ **D. ij. q. dicendū q̄ in resurrectione**
 nō reparabil hūana nā solū quātū ad idē specie:
 s; etiā quātū ad idē in nūro: et iō in resurrectione
 nō solū attendendū qd̄ p̄petat nāe sp̄i: s; qd̄ cō-
 petat nāe idiuuidi. nā autē sp̄i h; aliqua q̄ritatē
 quā nec excedit nec ab ea deficit absq; errore. que
 tamē q̄ritas habet aliquos gradus latitudinis: et nō
 est accipiēda fm vnā mensurā d̄terminatā. vnū
 quodq; autē indiuidū in specie hūana affectur
 infra terminos illi latitudinis aliq̄nē gradū q̄ri-
 tatis que p̄petit nature indiuidui: et ad hāc p̄duci-
 tur i termino augmētī si nō fuit aliq; error i ope
 nature p̄ que sit aliquid additū vel subtractū p̄e-
 dicte quantitati: cui quidē mensura accipit fm p̄-
 portionē caloris extendentis et humidit̄ extēnsibilis
 qd̄ nō est eiusdem v̄ritas in omnib;: et iō nō oēs re-
 surgent in eadem q̄ritate: sed quilibet resurget in
 illa quātitate in qua fuisse in termino augmētī
 si natura nō errasset vel defecisset. qd̄ autē supe-
 rit vel qd̄ deficit in homine refecabit vel supplebit di-
 uina potentia. ¶ **Ad p̄mū q̄ dicendū q̄ iam patz**
 ex dictis q̄ nō dicunt oēs in eadem etate resurget
 quasi omnib; p̄petat eadem q̄ritas duratiōis: s;
 q; idem stat⁹ p̄fectionis erit in oibus: qui qdē sta-
 tus saluari pōt in magna et pua quātitate. ¶ **Ad**
 secūdu dicendū q̄ q̄ritas huiusmōi indiuidui nō
 solū responder forme speciei s; etiā nature indiuidui:
 ut ex dictis patet: et iō ratio nō sequit. ¶ **Ad**
 3^m dicendū q̄ quātitas resurgētis nō p̄portiona-
 tur virtuti reparanti: q; illa nō ē de natura corpo-
 ris nec omnib; fm statū illū in quo sūt ante resur-
 rectionē: sed nature quā p̄mo indiuidū habebat
 tñ si v̄tus formatiua p̄pter aliq̄nē defectū nō po-
 terat p̄ducere ad debitā quātitatē que p̄petit spe-
 ciei diuina virt⁹ supplebit in resurrectione defe-
 ctum: sicut patet de nauis: et eadē rō ē de illis qui
 imoderate magnitudinis fuerūt vltra debitū nāe
 ¶ **D. iij. q. dicendū q̄ sicut p̄siderata natura indi-**
 uidui debet q̄ritas diuersa diuersi hoib;: ita p̄sid-
 rata natura indiuidui debet diuersis diuersis se-
 xus: et hec etiā diuersitas p̄petit p̄fectioni speciei
 cuius diuersi grad⁹ implent p̄ dictā diuersitatem
 sexus vel quātitatis. et ideo sicut resurget hoies in
 diuersis statibus: ita in diuersis sexib;: et quātū sit
 differētia sexū: deest tñ p̄fusio mutue visiois: q;
 aberit libido incitās ad turpes actus ex q̄bus p̄fu-
 sio causat. ¶ **Ad p̄mū q̄ dicunt oēs christo**
 occurrere in virū p̄fectūz nō p̄pter sexum virilez
 sed p̄pter virtutez animi q̄ erit in omnib; et viris
 et mulierib;. ¶ **Ad scōm dicendū q̄ mulier sub-**
 ditur viro p̄pter imbellicitatez nature quātūz ad
 vigorem animi et quātū ad robur corpis. sed p̄
 resurrectionē nō erit differētia in his fm diuersi-
 tatem sexū: s; magis fm diuersitatez meritoz.

et ideo ratio nō p̄cedit. ¶ **Ad tertiu dōm q̄ quis**
 femine generatio sit p̄ter intentōem nature p̄tica-
 laris: est tñ de intentione nature vniuersalis que
 ad p̄fectionē humane speciei vtrūq; sexum requir-
 rit. nec ex sexu erit ibi aliq; defectus vt ex dictis
 patz. ¶ **Ad quartaz q̄onem dōm q̄ resurrectio**
 nō erit necessaria hoī p̄pter p̄mam p̄fectionē ipsi
 que p̄sistit in integritate eozū que ad naturaz spe-
 ctant: q; ad hoc homo puenire pōt in statu p̄ntis
 vite p̄ actionē causari naturalū. sed necessitas re-
 surrectionis est ad p̄sequēdam vltimaz p̄fectioez
 que consistit in p̄uentione ad finem vltimū vt in
 p̄cedenti dis. dictum est. et ideo ille opationes na-
 turales que ordinant ad p̄mam p̄fectionē huma-
 ne nature: vel causandaz vel seruādā nō erunt
 in resurrectione: et huiusmodi sunt actiones aiālis
 vite in homine: et actiones mutue in elementis: et
 motus celi: et ideo omnia hec cessabunt in resurre-
 ctione: et q; comedere et bibere et dormire et gene-
 rare ad aiālem vitam p̄tinent cū sint ad p̄mam p̄-
 fectionem nature ordinata in resurrectione talia
 nō erunt. ¶ **Ad p̄mū q̄ dōm q̄ illa comestio q̄**
 christus comedit nō fuit necessitatis quasi abis in-
 digeret humana natura post resurrectionem. sed
 fuit potestatis vt ostenderet se veram naturā hu-
 manam resumpsisse quaz pus habuerat in statu
 illo quādo cū discipulis comederat et biberat. hec
 autē ostēsiō nō erit necessaria in resurrectione cō-
 muni: q; omnib; notūz erit. et ideo dicit dispensa-
 tiue christus manducasse eo modo loquendi quo
 iuriste dicunt q; dispensatio est cōmuni iuris re-
 laxatio. q; christus inermisit hoc qd̄ est cōmuni-
 resurgētū. s. non vti abis p̄pter cām p̄dictam et
 p̄pter hoc ratio nō sequit. ¶ **Ad scōm dicendū**
 q̄ differētia sexūz et membrorum varie erit ad
 nature humane perfectionē reintegrandā et in
 specie et indiuiduo. vnde non sequitur q̄ fuit fru-
 stra quis animales opationes desint. ¶ **Ad ter-**
 tium dicendū q̄ p̄dicte opationes non sunt ho-
 minis in quātum est homo vt etiam phis dicit: et
 ideo in eis non p̄sistit beatitudo humani corpis
 sed corpus humanū beatificabit ex redundantia
 a ratione a qua homo inquantūz erat
 ei subditum. ¶ **Ad quartum dicendū q̄ delecta-**
 tiōes corporales sicut dicit phis in. vj. et x. Eth.
 sunt madicinales: quia adhibētur homini ad tol-
 lendū fastidiū: vel etiā egritudinales in quātū hō
 eis inordinate delectat acsi cēt vt delectatiōes: sic
 hō habēs infirmū gustū delectat i q̄busdā q̄ sanis
 nō sūt delectabilia. et iō nō o; q; tales delectatiōes
 sint de p̄fectiōe beatitudinis: vt iudei et sarraceni et
 q̄daz heretici posuerūt: q̄ vocant ciliarche q̄ etiāz
 fm doctrinā p̄bi nō vident sanū affectū h̄re: sole-
 eniz delectatiōes sp̄iales s; ipz sūt simplr delectati-
 ones et p̄pter se qurende: et ideo ipse sole ad bea-
 titudinem requiruntur. ¶ **Qd̄ scda.**

Quinde queritur

de conditionib' beatorum. Et circa hoc querunt quatuor. Primo de impassibilitate. 2º de subtilitate.

3º de agilitate. 4º de caritate corporum glificatorum.

Hoc primò sic procedit: Quod corpora sanctorum post resurrectiones non erunt impassibilia. omne enim mortale est passibile: sed homo post resurrectionem erit animal rationale mortale. hec enim est definitio hominis quod nunquam ab eo separabitur. et corpus erit passibile. et passibile ab illo: quod secundum hoc aliquid est passivum ab alio ut dicitur in primo de generatione. sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt in potentia ad aliam formam et erunt impassibilia. probatio medicorum: quocumque communitur in materia: unum eorum est in potentia ad formam alterius: materia enim secundum quod est sub una forma non amittit potentiam ad aliam formam. sed corpora sanctorum post resurrectionem communicabunt cum elementis in materia: quia ex eadem materia repabuntur ex quo nunc sunt. et erunt in potentia ad aliam formam: et sic erunt passibilia. et tria nata sunt agere et pati ad invicem: ut in primo de Genera. dicitur philosophus. sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt ex tribus composita: sicut et nunc sunt. et erunt passibilia. et in corpore humano resurget sanguis et alii humores: ut dicitur dicitur est. sed ex pugna humorum ad invicem generantur egritudines: et huiusmodi passiones in corpore et erunt corpora sanctorum post resurrectionem passibilia. et magis repugnat perfectioni defectus in actu quam defectus in potentia. sed passibilitas importat solum defectum in potentia. cum ergo in corpore beatorum sunt futuri aliqui defectus in actu: sicut decarices vulnere in martyribus: ut in christo fuerunt: vel quod nihil deperiet perfectioni eorum si corpora illa passibilia ponantur. et sic: omne passibile est corruptibile: quia passio magis facta abicit a se. et corpora sanctorum post resurrectionem erunt incorruptibilia: ut dicitur in 1º Cor. xv. Semina in corruptione: resurget in incorruptione. et erunt impassibilia. et fortius non patitur a debiliore. sed nullum corpus erit fortius corporibus sanctorum de quibus dicitur in 1º Cor. xv. Semina in infirmitate surget in virtute. et erunt impassibilia. Alterius videtur quod impassibilitas in omnibus erit equalis: quod in 1º Cor. xv. dicitur glo. quod equaliter omnes habent quod pati non possunt. sed ex hoc erit eis quod non possunt pati quod habent dotem impassibilitatis. et impassibilitas erit equalis in omnibus. et negationes non recipiunt magis et minus sed impassibilitas est quedam negatio vel privatio passibilitatis. et non potest esse maior in uno quam in alio. et magis album dicitur quod est nigro impmixtius. et nulli corporum sanctorum admiscebitur aliquid de passibilitate et omnia erunt impassibilia equaliter. et sic: merito debet credere primis proportionaliter. sed sanctorum quod

da fuerunt alijs maioris meriti. et cum impassibilitas sit quedam premium: vel quod in quibusdam sit maior quam in alijs. et impassibilitas dividitur in dotem claritatis sed illa non erit equalis in omnibus: ut patet in 1º Cor. xv. et nec impassibilitas. Alterius videtur quod impassibilitas sensum in actu a corpore gloriosius excludit: quia sicut dicit philosophus in 1º de anima Sentiri quedam pati est corpora autem gloriosa erunt impassibilia. et non sentient in actu. et immutatio naturalis procedit immutationem animalem: sicut esse naturale procedit esse intentionale. et corpora gloriosa ratione impassibilitatis non immutabunt immutationem naturalem. et nec immutationem animalem que requirit ad sentiendum. et quocumque sit sensus in actu cum nova receptione sit novum iudicium. et ibi non erit novum iudicium: quod non erunt ibi cogitationes volubiles. et non fiet sensus in actu. et quod anima est in actu unius potentie remittit actus alterius potentie. sed anima summe erit intenta ad actum virtutis intellectivae que deum preplabit. et non erit aliquid in actu sensitivae. et sic: et quod dicitur Apoc. j. Videbit eum ois oculus. et erit ibi sensus in actu. et secundum philosophum in 1º de anima: Naturam ab inaiato distinguit sensus et motus. et erit ibi motus in actu: quod tanquam scintille in arundinetis discurreret Sap. ij. et sensus in actu. Alterius videtur quod non sunt ibi omnes sensus in actu. tactus enim est in aliis sensibus: ut dicitur in li. de anima. et corpora gloriosa carebunt actu sensu tactus: quia sensus tactus fit in actu per immutationem corporis animalis ab alio exteriori corpore predominantem in aliqua qualitate actuali vel passiva: quod est tactus discretivus qualis immutatio tunc esse non poterit. et non erit ibi ois sensus in actu. et sensus gustus deseruit actu virtutis nutritivae. sed sicut supra dicitur est post resurrectionem huiusmodi actus non erit. et frustra erit ibi gustus. et post resurrectionem nihil corrumpet: quia tota creatura vestietur quedam virtute incorruptionis. et sensus odoratus in actu suo esse non poterit nisi aliquid corruptionis facta quod odor non sentit sine aliquid summi evaporatione que in quedam resolutione consistit. et sensus odoratus non erit ibi in suo actu. et sensus auditus deseruit discipline: ut dicitur in li. de sensu et sensato: et non erit post resurrectionem beatorum necia aliquid disciplina per sensibilia: quia divina sapientia replebuntur ex ipsius dei visione. et non erit ibi auditus. et visio fit secundum quod in pupilla recipit species rei vise. et hoc non poterit esse post resurrectionem in beatis. et non erit ibi visus in actu qui tamen est ois sensuum nobilior. probatio medicorum: illud quod est lucidum in actu ut est receptivum speciei visibiles. vnde speculum directe positum sub radio solis non representat speciem corporis oppositi: sed pupilla sicut et totum corpus erit claritate dotata. et non recipiet in ea aliquid speciem colorati corporis. et secundum philosophum per speciosum omne quod videtur sub angulo videtur. et hoc non poterit corporibus gloriosis. et non habebunt sensum visus in actu. probatio medicorum: quod docet quod aliquid videtur sub angulo esse aliquid proportionem angulo ad distantiam rei vise: quia quod a remotiori videtur minus videtur.

et sub minori angulo. unde posset esse ita parum angulus quod nihil de re videretur. si ergo oculus gloriosus videbit sub angulo oportet quod videat sub terminata distantia: et ita quod non videat aliquid a remotiori modo videtur: quod videtur valde absurdum. et sic videtur quod sensus visus actu non erit in corpore gloriosa.

Sed potentia coniuncta actui est perfectior quam non coniuncta. sed natura humana erit in beatis in maxima perfectione: erunt ibi omnes sensus in suo actu.

Sed vicinius se habent ad animam potentie sensitivae quam corpus. sed corpus premiabit vel punietur propter merita et demerita anime. et omnes sensus premiabuntur in bonis: et punientur in malis secundum delectationes et dolores vel tristitias que in operatione sensus consistunt. Rursus dicendum ad primam. quod passio dupliciter dicitur. Uno modo communiter: et sic omnis receptio passio dicitur: sive illud quod recipitur sit veniens recipienti et perfectius ipsius sive dicitur et corruptivius. ab huiusmodi passionis remotione corpora gloriosa impassibilia non dicuntur cum nihil quod est perfectionis eis sit auferendum. Alio modo dicitur proprie quod sic diffinitur Damascenus in 4. libro. Passio est motus propter naturam. unde immoderatus motus cordis passio eius dicitur: sed moderatus dicitur eius operatio: cuius ratio est: quod omne quod patitur trahit ad terminos agentis: quod agens assimilatur sibi patiens: et ideo patiens in quantum huiusmodi trahit extra terminos proprios in quibus erat. sic ergo proprie accipiendo passionem non erit in corporibus sanctorum resurrectivum potentialitas ad passionem: et ideo impassibilia dicuntur. Dicitur autem impassibilitatis ratio a diversis diversimodo de assignari. Quidam enim attribuunt eam conditioni elementorum: que aliter se habebunt tunc in corpore quam modo se habent. dicitur enim quod elementa remanebunt ibi secundum substantiam. sed qualitates activae et passivae ab elementis auferentur. Sed hoc non videtur verum: quia qualitates activae et passivae sunt de perfectione elementorum. unde si sine eis repararentur elementa in corpore resurrectivis essent minoris perfectionis quam modo sunt. et propterea cum qualitates ille sunt propriae accidentium elementorum ex forma et materia ipsorum: causata videtur valde absurdum quod causa maneat et effectus tollatur: et ideo alii dicunt quod manebunt qualitates: sed non habebunt proprias actiones divina virtute id faciente ad preservationem humani corporis. Sed hoc etiam non videtur posse stare: quia ad mixturem requiritur actio activarum et passivarum qualitatibus. et secundum dicitur unum vel alterius mixta efficiunt diverse complexionis quod oportet ponere in corpore resurrectivis: quod erunt ibi carnes et ossa et huiusmodi partes quibus omnibus non competit una complexio. Et propterea secundum hoc impassibilitas non potest poni deus in eis: quia non poneret aliquam dispositionem in substantia impassibili: sed solum prohibitionem passionis ab exteriori. scilicet divina virtute que etiam posset idem facere de corpore hominis in statu huius vite: et ideo alii dicunt quod in ipso corpore erit aliquid prohibens passionem corporum gloriosorum. scilicet natura quanta corporis qua ponitur venire in oppositionem humani corporis ad percipiendum elementa in

armonia quandam per quam possint esse debita materia anime rationalis: sed tamen in statu huius vite propter diversitatem elementarum corporum humanum patitur ad similitudinem aliorum elementorum: sed in resurrectione dominabitur natura quanta corporis. et ideo corpus humanum reddet impossibile ad similitudinem corporis celestis. Sed hoc non potest stare: quia corpus quantum non venit materialiter ad oppositionem corporis humani: ut in 11. libro ostensum est. Et propterea impossibile est dicere quod aliqua virtus naturalis qualis est virtus corporis celestis transferat corpus humanum ad proprietatem glorie qualis est impassibilitas corporis gloriosissimi: cum immutationem corporis humani amplius attribuat virtuti christi: quod qualis celestis talis et celestes. 1. Cor. xv. et Phil. iii. Reformabit corpus humilitatis nostre etc. Et propterea non potest natura celestis ita dominari in corpore humano quin natura elementaris remaneat cui ex essentialibus suis principibus passibilitas inest: ideo alii dicendum quod omnis passio sit per victoriam agentis super patiens: alias non traheret ipsum ad suos terminos. impossibile est autem quod aliquid dicitur supra patiens nisi in quantum debilitat dominium forme proprie supra materiam patientis loquendo de passione que est circa naturam de qua nunc loquimur. non enim potest materia subiacere unum trium sine hoc quod tollat dominium alterius super ipsam vel saltem diminuat. corpus autem humanum et quicquid in eo est perfecte erit subiectum anime rationali: sicut etiam ipsa perfecte subiecta erit deo: et ideo in corpore glorioso non poterit esse aliqua mutatio in dispositionem illam qua proficitur ab anima: et ideo corpora illa erunt impassibilia.

Ad secundum ergo dicendum secundum Anselmum quod mortale ponitur in diffinitione hominis a philosophis qui non crediderunt hominem totum aliquando posse esse immortalem: quia non viderunt homines nisi secundum huiusmodi mortalitatis status. Vel potest dici quod secundum philosophum in octavo Metaphysice. quia differentie essentielles sunt nobis incognite: videtur quod differentie accidentium ad significandum essentielles differentias que sunt accidentium cause. unde mortale non ponitur in diffinitione hominis quasi ipsa mortalitas ad essentiam hominis pertineat: sed quia illud quod est causa passibilitatis et mortalitatis secundum presentem statum. scilicet positio ex contrariis est de essentia hominis: sed tunc non erit causa eius propter victoriam anime super corpus.

Ad secundum dicendum quod duplex est potentia: ligata et libera: et hoc non solum est verum de potentia activa sed etiam passiva: forma enim ligat potentiam materie determinando ipsam ad unum solum quod dominatur super eam: et quia in rebus corruptibilibus non perfecte dominatur forma super materiam: non perfecte potest ligare ipsam quin recipiat interdum per aliquam passionem dispositionem contrariam forme: sed in sanctis post resurrectionem omnino anima dominabitur supra corpus: nec illi dominium aliquo modo poterit auferri: quia ipsa erit immutabilis deo subiecta quod non fuit in statu incognite

et ideo in corporalibus illis manet eadem potentia ad
 formam aliam que nunc inest quantum ad substantiam
 potentie: sed erit ligata per victoriam anime supra corpus
 ut nunquam in actu passionis exire possit. **¶** Ad 3^m
 dicitur quod qualitates elementares sunt instrumenta anime
 ut patet in secundo de anima: quod calor ignis in corpore anima
 regulatur in actu nutriendi per virtutes anime. quod
 autem agens principale est perfectum et non est aliud
 defectu instrumenti: nulla actio procedit ab instru-
 mento nisi secundum dispositionem principalis agentis: et ideo
 in corporibus sanctorum post resurrectionem nulla ac-
 tio vel passio poterit provenire a qualitatibus elemē-
 taribus que sunt contra dispositionem anime que intendit
 preservare corpus. **¶** Ad 4^m dicitur secundum Augustinum in epi-
 stola ad Laurentium: quod valet divina potentia de ista
 visibili atque tractabili natura corporum quibusdam
 manentibus auferre quod voluerit qualitates. vnde sic
 ab igne fornacis chaldeorum abstulit virtutes probu-
 rendi quantum ad aliud: quod corpora pueroz illesa
 servata sunt: sed manserunt quantum ad aliud: quod ille
 ignis ligna proburebat: ita auferit ab humorebus pas-
 sibilitates et dimittit naturam. **¶** Modus autem quo hoc fit
 et dicitur est. **¶** Ad quantum dicitur quod cicatrices vul-
 nerum non erunt in sanctis nec in christo fuerunt in
 quantum importet aliquos defectus: sed quantum sunt si-
 gna constantissime veritatis qua passi sunt per iustitiam et
 fidem: ut ex hoc et ipsis et alijs gaudium crearet: vnde
 dicit Augustinus xxij. de civitate dei: Nescio quomodo sic affici-
 mur amore martyrum beatorum ut velim in illo re-
 gno in corporibus videre vulnera cicatrices que
 per christi nomine perierunt: et fortasse videbimus: non
 deformitas in eis sed dignitas est: et quidem quantum
 in corpore non corporis sed virtutis pulchritudo fulge-
 bit: nec tamen si aliqua martyribus amputata et ab-
 lata sunt membra sine ipsis membris erunt in resurre-
 ctione mortuorum: quibus dicitur est: Capillus de capi-
 te vestro non peribit. **¶** Ad secundam quoniam dicitur quod im-
 passibilitas potest dupliciter considerari: vel secundum se vel secundum
 causam suam. si secundum se consideret: quod solam privationem vel
 negationem importat non suscipit magis et minus sed
 erit equalis in omnibus beatis. Si autem consideret secundum
 causam suam sic erit maior in vno quam in alio. causa autem
 eius est dominium anime super corpus: quod quidem dominium
 causat ex hoc quod fuerit deo immobilis. vnde in illo
 qui perfectius fruitur est maior impassibilitatis causa.
¶ Ad primum quod dicitur quod gloria in illa locatur de impas-
 sibilitate secundum se et non secundum causam suam. **¶** Ad secundam
 dicitur quod quantumvis negationes et privationes secundum se non
 intendunt nec remittant: tamen intenduntur et remittuntur
 ex causis suis: sicut tunc esse locus magis tenebro-
 sus qui habet plura et maiora obstacula lucis.
¶ Ad tertium dicitur quod aliqua non solum intenduntur per recep-
 tum a contrario sed etiam per accessum ad terminum sicut
 lux intenditur: et prima etiam impassibilitas est maior
 in vno quam in alio: quod in nullo aliquid passibilitatis
 remaneat. **¶** Ad tertiam quoniam dicitur quod aliquem sen-

sum esse in corporibus beatorum omnia ponunt: aliam vi-
 tam corporali sanctorum post resurrectionem assimilare et
 magis somno quam vigiliis: quod non competit illi perfe-
 ctioni eo quod in somno corpus sensibile non est in vlti-
 mo actu vite: propter quod somnus dicitur vite di-
 midium in. j. libro. sed in modo sentiendi diversis
 diversis opinantur. Quidam enim dicunt quod quia glori-
 osa corpora erunt impassibilia et propter hoc recep-
 tabilia peregrine impressionis: et multo minus quam
 corpora celestia: quod non erit ibi sensus in actu per re-
 ceptionem alicuius speciei a sensibilibus sed magis
 extra mittendo. Sed hoc non potest esse: quia in re-
 surrectione natura speciei manebit eadem in ho-
 mine et in omnibus partibus eius. huiusmodi au-
 tem est natura sensus ut sit potentia passiva: ut in
 secundo de anima probat philosophus. vnde si in resurrecti-
 one sancti sentirent extra mittendo et non recipien-
 do: non esset sensus in eis virtus passiva sed acti-
 va: et sic non esset eiusdem speciei cum sensu qui nunc
 est: sed esset aliqua alia virtus eis data. sicut enim
 materia nunquam fit forma: ita potentia passiva
 nunquam fit activa. Et ideo alij dicunt quod sensus
 in actu fiet per susceptionem non quidem ab exte-
 rioribus sensibilibus sed per effluxum a superio-
 ribus viribus: ut sicut nunc superiores vires acci-
 piunt ab inferioribus: ita tunc e converso inferio-
 res accipiant a superioribus. sed ille motus recep-
 tionis non facit vere sentire: quia omnis potentia
 passiva secundum speciem rationem determinat ad
 aliquod speciale actuum: quia potentia in quantum
 huiusmodi habet ordinem ad illud respectu cui
 dicitur. vnde cum proprium actuum in sensu ex-
 teriori sit res existens extra animam: et non intentio
 eius existens in imaginatione vel ratione si organum
 sentiendi non moveatur a rebus extra: sed ex imagina-
 tione vel alijs superioribus viribus non erit vere sen-
 tire. vnde non dicimus quod frenetici et alij mente capti: in
 quibus propter victoriam imaginative virtutis fit hu-
 iusmodi fluxus specierum ad organa sentiendi vere
 sentiant: sed quod videtur eis quod sentiant: et ideo dicen-
 dum est cum alijs quod sensus corporum gloriosorum erit per
 susceptionem a rebus que sunt extra animam. Sed sci-
 endum quod organa sentiendi immutantur a rebus que
 sunt extra animam dupliciter. Uno modo immutatione
 naturali: quando scilicet organum disponitur eadem quali-
 tate naturali qua disponitur res extra animam que
 agit in ipsum: sicut cum manus fit calida et adusta
 ex tactu rei calide: vel odorifera ex tactu rei odor-
 ifere. Alio modo immutatione spiritali quando
 recipitur qualitas sensibilis in instrumento secundum esse
 spirituale. scilicet species siue intentio qualitatis: et non
 ipsa qualitas: sicut pupilla recipit speciem albedi-
 nis: et tamen ipsa non efficitur alba. prima ergo recep-
 tio non causat sensum per se loquendo: quia sen-
 sus est susceptivus specierum in materia preter materiam. id est propter
 esse materiale quod habebant extra animam: ut

dicat in secundo de anima. et hec receptio immutat
nam recipientis: quia recipit hoc modo qualitas secundum
esse suum male. unde ista receptio non erit in corporibus
gloriosis: sed secunda que per se facit sensum in actu et
non immutat nam recipientis. ¶ Ad primum ergo dicitur
dum quod iam per ex dictis quod per hanc passionem que est in actu
sentienti: quod non est aliud quam receptio predicta non trahit
tur corpus extra naturam suam qualitate sed spiritualiter perficitur
unde impassibilitas gloriosorum corporum hanc passi-
onem non excludit. ¶ Ad secundum dicendum quod omne
passivum recipit actionem agentis secundum suum modum.
si ergo aliquid sit quod natum sit imitari ab actu
naturali et spirituali immutatione: immutatio naturalis prece-
dit immutationem spirituales: sicut enim naturale precedit esse
intentionale. si autem naturale sit imitari tamen spiritualiter
non oportet quod immutetur naturaliter: sicut de aere qui non est re-
ceptivus coloris secundum esse naturale sed solum secundum esse spiritua-
le: et ideo hoc solummodo immutat: sicut conversio corpora
inanimata immutantur per qualitates sensibiles solum
naturaliter et non spiritualiter. in corporibus autem gloriosis
non poterit esse aliqua immutatio naturalis: et ideo ibi erit
spiritualis immutatio tamen. ¶ Ad tertium dicendum quod
sicut erit nova receptio spiritus in organo sentiendi:
ita erit novus iudicium sensus: non autem novum iu-
dicium intellectus de hoc: sicut fit in eo qui videt ali-
quid quod prius sciuit. quod autem Augustinus dicit quod non erit
ibi cogitationes volubiles: intelligit de cogitationi-
bus intellective partis: unde non est ad propositum. ¶
Ad quartum dicendum quod quoniam unum duorum est ratio alterius
occupatio anime circa unum non impedit nec remittit
occupationes eius circa aliud: sicut medicus dum
videt urinam non minus potest considerare regulas artis
coloribus urinam sed magis: et quod de apprehendens
a sanctis: ut ratio omnium que ab eis agunt vel cognoscuntur:
ideo occupatio eorum circa sensibilia sentienda
vel quecumque alia contemplanda aut agenda in nulla im-
pediet divinam contemplationem nec conversio. ¶ Vel di-
cendum quod ideo una potentia impedit in suo actu quoniam
alia vehementer operatur: quia una potentia de se non suffi-
cit ad tam immensam operationem nisi ei subveniat
per id quod erat alia potentia vel membrum influendum
a principio vite. et quia in sanctis erit omnis potentie
perfectissime: una poterat interesse operari: ita quod ex hoc
nullum impedimentum prestabit actioni alterius potest
tate: sicut et in christo fuit. ¶ Ad quartum. quod dicendum quod
circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt quod in
corporibus gloriosis erit omnis potentie sensuum: non tamen
erit in actu nisi duo sensus. scilicet visus et tactus: nec hoc
erit ex defectu sensuum: sed ex defectu medij et obie-
cti. nec tamen erit frustra: quia erit ad integritatem huma-
ne nature: et ad commendandam sapientiam creatoris.
Sed hoc non videtur verum: quia illud quod est medij in istis
sensibus: est etiam in alijs medijs. in visu enim est medij
aer qui etiam est medij in auditu et odoratu: sic per
in secundo de anima. sicut etiam gustus habet medij con-
tactum sicut et tactus: cum gustus sit quidam tactus: ut in eo

dem libro de odor etiam erit ibi qui est obiectum odor-
ratus: cum ecclesia cantet quod odor suavissimus erunt
carmina sanctorum. laus etiam vocalis erit in patria.
unde Augustinus dicit super illud psalmi. Exultationes dei in gut-
ture eorum quod corda et lingue non desinent laudare de-
um. Et ideo etiam habet per gl. super illud Osee. xij. In
canticis et timbalis etc. Et ideo secundum alios dicendum quod
etiam odoratus et auditus erit ibi in actu: sed gustus non
erit in actu: ita quod immutetur ab aliquo cibo vel potu
sumpto: ut patet ex dictis: nisi forte dicatur quod erit gu-
stus ibi in actu per immutationem lingue ab aliquo
humiditate adiuncta. ¶ Ad primum ergo dicendum quod
qualitates quas tactus percipit sunt ille ex quibus consistit
tunc animalis corpus: unde per qualitates tangibi-
les corpus animalis secundum statum presentem natum est im-
mutari immutatione naturali et spirituali ab obiecto ta-
ctus: et ideo tactus dicitur maxime malis inter alios sensus
quia habet plus de mali immutatione adiunctum
non tamen immutatio malis se habet ad actum senti-
endi qui perficitur spirituali immutatione nisi per actionem
et ideo in corporibus gloriosis a quibus impassibilitas
excludit naturam immutationem erit immutatio a qua-
litate tangibilium spiritualis tamen: sicut et in corpore
Ade fuit: quod nec ignis urere nec gladius scindere
potuisset: et tamen hoc sensum habuisset. ¶ Ad
secundum dicendum quod gustus secundum quod est sensus alimentum
non erit in actu: si tamen erit secundum quod est iudicium saporum
hoc esse poterit forte secundum modum predictum. ¶ Ad tertium
dicendum quod quidam posuerunt quod odor nihil aliud est
quam quedam fumalis evaporatio. sed hec positio non
potest esse vera: quod patet ex hoc quod vultures currunt ex o-
dore percepto ad cadaver ex locis remotissimis:
nec est possibile quod evaporatio aliquo pertingeret a ca-
dauere ad tam remota loca: etiam si totum resolveretur
in vaporem: et precipue cum sensibilia in equali dis-
tancia ad qualibet partem immutentur. unde odor imu-
tat medij quoniam instrumentum sentiendi spirituali
immutatione sine aliqua evaporatio pertingit ad
organum. sed quod aliqua evaporatio requiratur: hoc est quod
odor in corporibus est humiditate aspersus. unde oportet
resolutionem fieri ad hoc quod percipiat. sed in corpo-
ribus gloriosis erit odor in ultima sua perfectione
nullo modo per humidum suppressus. unde immutabit
spirituali immutatione: sicut odor fumalis evapo-
rationis facti: et sensus odoratus in sanctis: quia nul-
la humiditate impedit cognoscere: non solum excel-
lentias odoratus: sicut nunc in nobis pertingit propter ni-
miam cerebri humiditatem: sed etiam nimias odor-
um differentias. ¶ Ad quartum dicendum quod erit in pa-
tria laus vocalis: quoniam quidam alii dicunt: et sola im-
mutatione spirituali organum auditus immutabitur
beatis: nec erit propter disciplinam qua scientia acqui-
ratur: sed propter perfectionem sensus et delectationem.
Quomodo autem vox ibi formari poterit in secundo li-
bro de anima. sicut etiam gustus habet medij con-
tactum sicut et tactus: cum gustus sit quidam tactus: ut in eo

speciei coloris: dūmodo maneat i nā diaphani: si
 cut patet q̄ q̄tūcūq; illuminet aer pōt eē mediūz
 in visu: 7 q̄to est magis illuminat' tanto p̄ ipsum
 clarior aliqd v̄ nisi sit defect' ex debilitate visus:
 qd̄ aut' speculo supposito directe radio solis n̄ ap'
 pareat species corporis oppositi: nō ē ppter hoc
 q̄ impediatur receptio sed ppter hoc q̄ impedit re'
 uerberatio. o. n. ad hoc q̄ forma in speculo appa'
 reat q̄ fiat quedā reuerberatio ad aliqd corpus
 obscurū: 7 ideo plūbum vitro adūgit in speculo
 hanc aut' obscuritatem radiū solis repellit. vnde
 non pōt apparere species aliq̄ in speculo. claritas
 aut' corporis glorioſi nō aufert diaphanitatē a pu'
 pilla: qz gloria nō tollet nāz. vnde magnitudo cla'
 ritatis in pupilla magis faciet ad acūmē visus q̄
 ad eius defectū. ¶ Ad 6^m dicendū q̄ q̄to sensus
 ē pfectior tanto ex minori immutatione facta pōt
 obiectū suū percipere: q̄to aut' sub minori angulo
 visus a visibili immutat' tanto minor imutatio ē
 7 inde est q̄ visus pfectior magis a remoto aliqd
 vidri pōt q̄ visus debilitior: qz q̄to a remotiori v̄
 sub minori angulo v̄. 7 quia visus corpis glorio'
 si erit pfectissim' ex puissima imutatioe poterit vi'
 dere. vñ sub angulo multo minori videri poterit:
 q̄ nō possit 7 p̄ p̄ns multo magis a remoto.

Ad secundum sic pro

cedit: ¶ q̄ subtilitas nō sit p̄petas corpis
 glorioſitati. p̄petas. n. glorie excedit p̄petatē
 nature: sicut claritas glie claritatē solis q̄ ē ma'
 xime in nā. si q̄ subtilitas ē p̄petas corporis glorioſi.
 v̄ q̄ corpus glorioſum futūz sit subtilius oī qd̄ est
 subtile in natura: 7 ita erit ventis aereq; subtilius
 qd̄ ē heresia a Greg. in cōstantinopolitano vrbe
 dānata: ut ipse narrat in. xiiij. li. moza. ¶ Sicut
 caliditas 7 frigiditas sūt quedā q̄litates simpliciū
 corpōz. s. elementōz: ita 7 subtilitas. s. calor 7 a'
 lic qualitates elementōz nō intēdunt in corpōz
 bus glorioſis magis nūc immo magis ad mediūz
 reducent. q̄ nec subtilitas in eis erit maior q̄ nunc
 sit. ¶ S. subtilitas in corpōz inuenit p̄p̄tuita'
 tem māc. vnde corpa q̄ hñt min' de mā sub equa
 libus dīmensionib' dicim' magis sb̄tilia: ut ignem
 aere 7 aere aqua 7 aqua terra. sed tm̄ de mate'
 ria erit in corpōz glorioſis q̄tū nūc est: nec dī'
 mensiones erūt maiores: ut ex. s. dictis patet. q̄ nō
 erunt magis sb̄tilia q̄ mō sint. ¶ Sed 5° ē quod
 dī p̄mo Cor. xv. Seminat' corp' aiale: surget spūa
 le. i. spiritui sile. sed subtilitas spūs excedit omnē
 subtilitatē corpōz. q̄ corpa glorioſa erūt sb̄tilissi'
 ma. ¶ S. corpa q̄to sūt subtiliora tanto nobilio'
 ra. sed corpa glorioſa sūt nobilissima. q̄ erūt sb̄tili'
 lissima. ¶ Uter' v̄ q̄ rōne hui' subtilitatis com'
 petat corpi q̄ sit simul in eodē loco cū alio corpe
 nō glorioſo: qz ut dī Phil. iij. Reformabit corpus
 humilitatis nostre p̄figuratū corpi claritatis sue

sed corpus christi potuit simul eē cū alio corpore
 in eodē loco: ut p̄ hoc q̄ intrauit post resurre'
 ctionez ad discipulos ianuis clausis: ut dī Job. xx
 q̄ 7 corpora glorioſa rōne subtilitatis poterūt esse
 cū alijs corpib' nō glorioſis in eodē loco. ¶ S.
 corpora glorioſa erūt nobiliora omnib' alijs cor'
 porib'. sed quedā corpa nūc rōne sue nobilitatis
 possūt simul eē cū alijs corpōz. s. radij solarca.
 q̄ multo fortius hoc pueniet corpōz glorioſis.
 ¶ S. corpus celeste nō pōt diuidi ad min' q̄tum
 ad sb̄am speraz. vñ dī Job. xxxvij. q̄ celi velut
 ere solidissimi firmati sūt. si q̄ corp' glorioſum nō
 pōt rōne subtilitatis eē simul cū alio corpore i eo'
 dem loco nūq; ad celū empyreū ascendere potēt
 qd̄ est erroneū. ¶ S. corpus qd̄ non pōt eē simul
 cū alio corpore pōt ex alterius obstaculo impedi'
 ri in motu suo: vel etiam includi. sed hec nō p̄nt
 p̄tingere corpōz glorioſis. q̄ possunt simul eē in
 eodē loco cū alijs corpōz. ¶ S. sicut se habz
 p̄ctus ad p̄ctū: ita linea ad lineā 7 superficies ad
 superficiem 7 corpus ad corpus. sed duo p̄ctā p̄nt
 esse simul: ut patet q̄n due linee se tangūt. 7 similitē
 due linee i p̄actu duaz superficiez. 7 due superficiez
 i p̄actu duoz corpōz: quā p̄tiguā sūt quozz v̄ti
 ma sūt simul: ut patet. vi. phy. q̄ non est 2 naturaz
 corpōz quin possit eē cū alio corpe in eodē loco
 sed quicqd̄ nobilitatis natura corpōz patit to'
 corpōz glorioſo p̄stabit. ergo corpus glorioſum
 ex sue subtilitatis proprietate habebit q̄ possit eē
 simul cū alio corpe in eodē loco. ¶ Sed p̄tra est
 qd̄ Boetius dicit in li. de trini. in numero differē'
 tiam varietas accidentium facit. nam tres homi'
 nes neq; genere neq; specie sed suis accidentib' di'
 stant. nam si vel animo cūcta ab his accētia sepa'
 mus. tamen locus est cūctis diuersus quem vnūz
 fingere nullo mō possum'. q̄ si ponant' duo corpa
 eē in vno loco erūt vnū corp' nūero. ¶ S. corpa
 glorioſa maiorē pueniētā hēbūt cū loco q̄ spūs
 angelici. s. spūs āgelici: ut qdā dicūt nō possent di'
 stingui numero nisi eēt in diuersis locis: 7 ppter
 hoc ponūt q̄ necesse est eos eē in loco 7 q̄ ante mū'
 dum creari nō potuerūt. q̄ multo magis debēt di'
 cere q̄ duo corpa qualiacūq; nō possunt simul
 esse in eodē loco. ¶ Uter' videt q̄ nec etiā per
 miraculū fieri possit q̄ duo corpa sint in eodē lo'
 co. n. n. pōt fieri per miraculū q̄ duo corpa sint si
 mul duo 7 vnū: quia hoc eēt facere p̄dictoria esse
 simul. sed si ponant' duo corpa esse simul sequet'
 illa duo corpa esse vnū. q̄ nō ē possibile hoc per
 miraculum fieri. p̄batio medie sunt duo corpa
 in eodē loco quozz vnū dicat. a. 7 aliud. b. aut q̄
 dimensiones. a. erūt eedem cū dīmensionib' loci:
 aut alie. si alie. q̄ erūt alie q̄ dīmensiones separte qd̄
 nō pōt poni: quia dīmensiones que sūt in termi'
 nos loci nō sūt in aliquo subiecto nisi sint in cor'
 pore locato. si autēz sunt eedem. q̄ eadez ratione

A

dimensiones. b. erūt eadē cū dimensionib⁹ loci. s; quecūq; vni ⁊ eidem sūt eadem sibi inuicem sunt eadē. s; dimensiones. a. ⁊ b. sūt eadē. sed duoz⁹ cozpoz⁹ nō possunt eē eadē dimensiones sicut nec eadem albedo. s; a. ⁊ b. sūt vni⁹ corpus ⁊ erant duo s; sūt simul vni⁹ ⁊ duo. ¶ S; cōmunes animi cōceptiones nō pōt aliqd miraculose fieri: ut. si pars nō sit minor toto: q; tria cōmunib⁹ cōceptionib⁹ directe p̄dictionē includūt. s; nec cōclusiones geometrice que a cōmunib⁹ cōceptionib⁹ infallibiliter deducunt: sicut q; triangul⁹ nō habeat tres angulos equales duob⁹ rectis. s; nec aliquid pōt fieri in linea s; diffinitionem linee: q; separe diffinitione ⁊ a diffinitio est ponere duo p̄dictiona eē simul. sed duo corpora esse in eodem loco est s; cōclusiones geometrice: ⁊ s; diffinitionē linee. s; nō pōt per miraculū fieri. p̄batio medie cōclusio ē geometrice q; duo circuli nō tangant se nisi in p̄cto. si autēz duo corpora circularia eēt in eodē loco duo circuli designati in eis se tangerent fm totū. s; etiā est s; diffinitionem linee q; infra duo p̄cta sit pl⁹ q; vna linea recta: q; p̄tingeret si duo corpora essent in eodē loco: q; infra duo p̄cta signata in diuersis superficieb⁹ loci eēt due linee recte duozum cozpoz⁹ locatoz⁹. ¶ S; hoc nō v̄r posse fieri p̄ miraculū q; corpus inclusū in alio corpore nō sit i loco: q; sic haberet locū cōmunē ⁊ nō p̄puz qd non potest eē. sed hoc sequeret si duo corpora eēt in eodem loco. s; hoc nō pōt fieri p̄ miraculū. p̄batio medie: sint duo corpora in eodē loco quoz⁹ vnuz fm quālibet dimensionē sit maius alio: corp⁹ minus erit iclusū corpe maiore: ⁊ loc⁹ corp⁹ maior erit locus eius cōmunis: locū autē p̄puz nō hēbit quia n̄ erit aliqua superficies cozpoz⁹ actu signata que p̄tinet ipsam quod est de ratione loci. s; nō habebit locū p̄puz. ¶ S; locus p̄portionaliter respondet locato. sed nūq; pōt per miraculū fieri q; idem corpus sit simul in diuersis locis nisi p̄ aliquam conuersionem: sicut accidit in sacro altaris s; nullo mō pōt per miraculū fieri q; duo corpora sint simul in eodem loco. ¶ Sed s; est q; b̄ra v̄go filiū suū miraculose peperit. sed i illo partu opoztuit duo corpora esse simul in eodem loco: q; corpus pueri exiens claustra pudoris nō fregit. s; pōt miraculose fieri q; duo corpora sint in eodē loco. ¶ S; hoc idem pōt ostendi per hoc q; dñs ad discipulos intrauit tanuis clausis: Job. xx. ¶ Alterius videt q; corpus gloriosum possit eē cū alio glorioso in eodem loco: q; vbi est maior subtilitas ibi ē minor resistentia. si ergo corpus gloriosum ē subtilius q; nō gloriosum: minus resisteret cozpoz⁹ glorioso: ⁊ ita si corpus gloriosum poterit eē cū non glorioso corpore in eodem loco: multo fort⁹ cum corpore glorioso. ¶ S; sicut corpus gloriosum est subtilius nō glorioso: ita vni⁹ gloriosum erit subtilius alio. si ergo cozp⁹ gloriosū poterit esse sil cū

nō glorioso: ⁊ corpus gloriosum magis subtile poterit esse cū glorioso min⁹ subtili. ¶ S; corpus ce li est corpus subtile ⁊ erit tūc glorificatū. sed cozp⁹ alicui⁹ sancti esse poterit simul cū corpore celi: q; poterit ad terram descendere ⁊ ascendere p̄ sue libitū voluntatis. ergo duo corpora subtilia vel gloriosa poterit esse simul. ¶ Sed s; cozpora gloriosa erūt spiritalia. i. spiritibus quantū ad aliqd similia. sed duo spūs non possūt esse in eodē loco quāuis spūs ⁊ corpus possint esse in eodē loco: ut in primo libro dis. xxxvij. dictū est. ergo nec duo cozpora gloriosa poterit esse in eodem loco. ¶ S; duoz⁹ cozpoz⁹ simul existētū vni⁹ ab alio penetrat. sed penetrari ab alio corpore ē ignobilitatis que omnino a cozpoz⁹ gloriosis aberit. ergo nō poterit esse duo corpora gloriosa simul. ¶ Alterius videt q; ex sua subtilitate remoueat a corpore glorificato necessitas existendi in equali loco. cozpora. n. gloriosa erūt cōformia cozpoz⁹ christi: ut patet Phil. iij. sed corpus christi nō coartat hac necessitate ut sit in loco equali: vnde p̄tinet totū sub paruis vel magnis dimensionib⁹ hostie consecrate. s; ⁊ hoc idem erit in cozpoz⁹ gloriosis. ¶ S; phus probat in. iij. phy. q; si duo corpora sūt i eodem loco: sequitur q; maximum corpus obtineat minimū locū: quia diuerse ptes eius poterit esse in eadem parte loci. nō. n. differēt vtz duo corpora vel quocūq; sint in eodē loco. sed cozp⁹ gloriosū erit simul in eodē loco cū alio cozpoz⁹: ut dicit cōmuniter. ergo poterit esse in quouis paruo loco. ¶ S; sicut cozp⁹ videt rōne sui colous ita cōmensurat loco ratione sue quātitatis. sed corpus gloriosum ita subiectū erit spiritui q; poterit videri ⁊ nō videri: precipue ab oculo nō glorioso p̄ suo libitū voluntatis: ut patuit in christo. ergo ita quātitas subiecti nutrit spiritus q; poterit esse in magno vel paruo loco: ⁊ habere magnā vel paruam quātitatem ad libitū. ¶ Sed s; est qd phus dicit in quarto phy. q; omne qd est in loco est in loco equali sibi. sed corpus gloriosū erit in loco. s; erit in loco equali sibi. ¶ S; eadem sunt dimensiones loci ⁊ locati: ut probat in 4. phy. si ergo loc⁹ est maior locato: esset idem maior ⁊ min⁹ seipso: qd est incōueniens. ¶ Alterius videt q; corpus gloriosum rōne sue subtilitatis sit impalpabile. Gregorius. n. dicit in homel. in octaua pasche: Corrupti necesse ē qd palpat. sed cozp⁹ gloriosū erit incorruptibile. s; erit impalpabile. ¶ S; omne qd palpat resistit palpanti. sed qd pōt esse simul cū aliquo n̄ resistit ei. cū ergo corpus gloriosū possit esse simul cū aliquo corpore: nō erit palpabile. ¶ S; oē corpus palpabile est tangibile. sed oē tangibile corpus habet quāitates tangibiles excedētes quāitates tangēntis. cū ergo quāitates tangibiles nō sūt in excessum: sed reducte ad maximā equalitatem in cozpoz⁹ gloriosis: videt q; nō sint palpabilia. ¶ S; cōtra

est q̄ domin⁹ cū corp⁹ glorioſo reſurrexit: ⁊ tamē
 corpus palpabile habuit: ut patz Job. xx. Palpa-
 te ⁊ videte quia ſpūs carnem ⁊ oſſa nō habet. ⁊ ⁊
 corpora glorioſa erūt palpabilia. **H**ec ē here-
 ſis Euticiꝝ conſtantinopol. epi: ut Greg. dicit. xiiij
 li. moza. qui dixit q̄ corp⁹ n̄m in reſurrectionis
 gloria erit impalpabile. **R**ūdeo dicendū ad p̄mā
 q. q̄ nomen ſubtilitatis a virtute penetradi ē aſſu-
 ptum. vnde of in ſecūdo de generatiōe q̄ ſubtile
 eſt quod eſt completiū partib⁹ ⁊ p̄tū p̄b⁹: quia
 propter naturā humidā qd̄ male terminat termi-
 no p̄p̄rio bene aut̄ alieno ſequit̄ ſuū tangēs ⁊ flu-
 it vndiqz ad ſuū capiēs: ⁊ ſua ſubtilitate quālibz
 ei⁹ parte minimā ſubintrat. q̄ aut̄ aliq̄d corp⁹ ſit
 penetratiū p̄tingit ex duob⁹. **P**rimo ex quāta-
 ti⁹ paruitate precipue ſm̄ p̄funditate ⁊ latitudinē
 nō aut̄ ſm̄ longitudinē: q̄ penetratio ſit in p̄fun-
 dum: vnde longitudo penetratiōi nō obſtat. ⁊
 ex paucitate materie: vnde rata ſubtilia dicimus
 ⁊ q̄ in corporibus raris forma predominat māe
 magis: iō translātū eſt nomen ſubtilitatis ad illa
 corpora que optime ſubſtant forme ⁊ p̄ficiunt ab
 ea cōpletiffimo mō: ſicut dicim⁹ ſubtilitate eē i ſo-
 le ⁊ luna ⁊ alijs huiusmodi. ſicut etiā aurū v̄l ali-
 quid huiusmodi pōt dici ſubtile q̄ p̄fectiffime cō-
 plet in eſſe ⁊ virtute ſue ſpeciei. ⁊ quia res incorpo-
 ree quantitate carent: ⁊ mā nomē ſubtilitatis ad
 eas tranſferi nō ſolū rōne ſue ſubſtantie: ſed etiā
 ratiōe ſue virtutis. ſicut. n. ſubtile dicit̄ penetratiū
 quia p̄tingit vſqz ad intima rei: ita etiā of aliq̄d
 intellectus ſubtilis: q̄ p̄tingit ad inſpicienda intri-
 ſeca p̄ncipia ⁊ p̄p̄tates nales rei latentes. ⁊ ſimili-
 ter of aliq̄d habere viſum ſubtilem: quia aliq̄d
 minimū pōt viſu p̄tingere: ⁊ ſiſt ē de alijs ſenſi-
 bus: ⁊ ſm̄ hoc etiā diuerſi diuerſimode ſubtilita-
 tem corporibus glorioſis attribuerūt. Quidā enī
 heretici ut Aug. narrat attribuerūt ei ſubtilitatez
 ſm̄ modū quo ſpūales ſubſtantie ſubtiles dicunt̄
 dicentes q̄ in reſurrectione corp⁹ vertet̄ in ſpūitū
 ⁊ rōne hui⁹ corpora reſurgentiā apls ſpūalia no-
 minat. j. Cor. xv. Sed hoc nō pōt ſtare: p̄mo q̄a
 corpus in ſpūitū tranſire nō pōt: cū nō coicent in
 materia: qd̄ etiā Boeti⁹ oñdit in libro de duabus
 naturis. ⁊ quia ſi eſſet hoc poſſibile: corpore in
 ſpūitū p̄uerſo non reſurgeret hō qui ex anima ⁊
 corpore conſtat. ⁊ quia ſi apls ſic intelligeret ſic
 nominat corpora ſpūalia pari rōne nominaret cor-
 pora animalia que in animā ſūt p̄uerſa: qd̄ patet
 eſſe falſum. Unde quidā heretici dixerūt q̄ corp⁹
 in reſurrectione remanebit: ſed habebit ſubtilita-
 tem ſm̄ modū rarefactionis: ita q̄ corpora hūana
 in reſurrectione erūt aeri vel v̄to ſimilia: ut Gre-
 go. narrat in. xiiij. moza. ſed hoc etiā nō pōt ſtare
 quia dñs poſt reſurrectionē corpus palpabile ha-
 buit: ut patet Luc. vlti. qd̄ precipue ſubtile creden-
 dum eſt. ⁊ p̄terea corpus hūanū cū carnib⁹ ⁊ of

ſibus reſurget: ſicut ⁊ corpus dñi: ut of Luc. vlti.
 Spūs carnē ⁊ oſſa nō habet ſicut me videtis h̄re
 ⁊ Job. xix. di: In carne mea videbo deū ⁊c. nā at
 carnis ⁊ oſſis predictā raritatem nō patit: ⁊ ideo
 aſſignadus ē corporib⁹ glorioſis ali⁹ ſubtilitatis
 modus: ut dicant̄ ſubtilia propter p̄pletiffimā cor-
 poris perfectionē: ſed hanc p̄pletionē quidā eis
 attribuūt rōne quinte eſſentie que in eis tūc ma-
 xime oñabit: quod nō poteſt eſſe. **P**rimo q̄ nihil
 de quinta eēntia pōt venire in p̄poſitionē corpori
 humani: ut in ſecūdo li. oſtenſum eſt diſ. xvij. Se-
 cūdo quia dato q̄ veniret in p̄poſitionē corporis
 humani: nō poſſet intelligi q̄ dñaret magis q̄ nūc
 ſupra naturā elementarē: niſi ita q̄ eſſet tūc in cor-
 poribus hūanis plus ſm̄ q̄titate de natura celeſti
 ⁊ ſic corpora hūana nō eſſent eiꝝdem ſtature niſi
 forte minueret̄ in homine elementaris materia qd̄
 repugnat integritati reſurgentiū: vel ita q̄ nā ele-
 mentaris indueret p̄p̄tates nature celeſtis ex ei-
 us dominio in corpore: ⁊ ſic naturalis v̄tus eēt cā
 p̄p̄tatis glorioſe quod abſurdū eſt: ⁊ iō aliq̄d of
 cū q̄ dicta cōpletio ex quo corpora hūana ſubtili-
 tia dicuntur erit ex oñio anime glorioſitate que eſt
 forma corporis ſuper ipſum rōne cui⁹ corp⁹ glori-
 oſum ſpūituaie di: quaſi oio ſpūitui ſubiectū. p̄-
 ma aut̄ ſubiectio qua corpus anime ſubiecit ē ad
 p̄ticipandum eſſe ſpecificū. put ſubiecit ſibi ut ma-
 teria forme: ⁊ deinde ſubiecit ei ad alia opa anime
 put anima eſt motor: ⁊ iō p̄ma rō ſpūituaie i
 corpore ē ex ſubtilitate ⁊ d̄inde ex agilitate ⁊ alijs
 p̄p̄tatis corporis glorioſi: ⁊ p̄pter hoc apls
 in ſpūituaie tetigit dotem ſubtilitatis: ut mḡi
 exponūt. vnde etiā Grego. dicit in xiiij. Moza. q̄
 corpus glorioſi dicit̄ ſubtile p̄ effectuz ſpūituaie
 potentie. Et p̄ hoc patet ſolutio ad obiecta q̄ pro-
 cedunt de ſubtilitate que eſt per rarefactionē. **A**
 Ad ſecūda q̄onem dicendū q̄ nō pōt dici q̄ corp⁹
 glorioſum ratiōe ſubtilitatis ſue habeat q̄ poſſit
 eſſe cū alio corp⁹ in eodē loco niſi p̄ ſubtilitate au-
 ſerat ab eo illud qd̄ phibet nūc eſſe ſimul cū alio
 corpore in eodem loco. Dicūt aut̄ quidā q̄ phibe-
 tur ab hoc in iſto ſtatu rōne corpulentie p̄ quam
 habet q̄ repleat locū: que quidā corpulentia ab ea
 per ſubtilitatis dotem tollit: ſed hoc nō pōt ſtare
 p̄pter duo. **P**rimo q̄ corpulentia quā dos ſubtili-
 tatis auferet: eſt ad defectū p̄tinet: puta aliqua i-
 ordinatio materie nō p̄fecte ſubſtantie ſue forme
 totū. n. qd̄ ad integritatē corporis p̄tinet in corpo-
 re reſurget: taz ex parte forme q̄ ex parte māe. q̄
 aut̄ aliquod corpus ſit repletiū loci: hoc habet p̄
 id qd̄ eſt de integritate nature eius: ⁊ nō ex aliquo
 defectu nature. cū. n. pleniꝝ opponat vacuo illud
 ſolum non replet locū quo poſito in loco loc⁹ ni-
 hilominus remanet vacu⁹. vacuuz aut̄ diſſinit in
 iij. phy. q̄ eſt locus nō pleniꝝ ſenſibili corpore. of
 aut̄ aliquod corpus eſſe ſenſibile ex mā ⁊ forma ⁊

nālibus accētibus que oīa ad integritatem natuf
pntēt. 2stat etiā q corpus glorioſū erit ſenſibile;
etiā ſm tactū: ut patet in corpore dñi. Luc. vlti.
nec enim deerit materia aut forma aut nālia acci
dentia ſm calidū ⁊ frigidū ⁊ huiuſmōi. vñ patz
q corpus glorioſum nō obſtante ſubtilitatis dote
replebit locū. inſania. n. videret dicere q loc⁹ vbi
eſſet glorioſum corpus eēt vacū. Secūdo rō eoz
predicta nō valet: quia impedire coeſiſtentiam
corpore in eodem loco eſt in plus q replere locū
ſi. n. ponam⁹ dīmenſiones eſſe ſepatas ſine mā il
le dīmenſiones nō replent locū. vñde quidā ponē
tes vacū dixerūt vacū eſſe locū in quo ſūt hu
iuſmodi dīmenſiones ſine aliquo corpore ſenſibi
li: ⁊ tamen iſte dīmenſiones prohibent ne ſint ſil
cū aliquo corpore in eodē loco: ut patet p phm in
iij. phy. ⁊ in. iij. meta. vbi habet p incōueniētī q
corp⁹ mathematicū qd nībil ē aliud q dīmenſiōes
ſepate ſit ſimul cū corpore naturali ſenſibili. vñ da
to q ſubtilitas glorioſi corpore auferret ab eo h⁹
qd eſt replere locum: nō tamē ſequeret q propter
hoc poſſet eſſe cū alio corpore in eodē loco: quia
remoto eo quod in minus eſt nō propter h⁹ remo
uetur qd in plus ē. ergo videt q illud qd impedit
corpore nrm nūc ne ſit ſimul cū alio corpore in eo
dem loco: nullo modo poterit ab eo remoueri p
dotem ſubtilitatis. nībil. n. pōt. phibere corp⁹ alī
quod ne ſit ſimul ſituatū cū alio corpore in eodē:
nīſi hoc qd in eo requirit diuerſum ſitū. nībil enī
eſt impedimentū identitati nīſi quod eſt cauſa di
uerſitatis. hanc aut dīſtinctionē ſitus nō requirit
aliqua corpore ſubtilitatis: qā corpore nō debetur
aliquis ſitus ratiōe ſue qualitatis. vñde remoto a
corpore ſenſibili qd ſit calidum aut frigidum aut
graue aut leue: nībilominus in eo remanet neceſſi
tas predictae dīſtinctionis: ut patet p phm in qto
phy. ⁊ etiā per ſe planū eſt. ſimiliter etiā mā
nō poteſt inducere neceſſitatem predictae dīſtinctionis:
quia materie nō aduenit ſitus nīſi mediante
quantitate dīmenſiua. ſilr etiā neq forma ſitus
habet nīſi ex materia ſitum habente. reſtat ergo
q neceſſitas dīſtinctionis duoz corpore in ſitu cā
tur a natura quātītatis dīmenſiue cui per ſe cōue
nit ſitus: cadit. n. in dīſtinctione eius: quia qritas
dīmenſiua eſt quantitas habens ſitum: ⁊ inde eſt
q remotis omnib⁹ alijs que ſūt in re talis dīſtinctionis
neceſſitas inuenit ſola quantitate dīmenſiua.
Si aut accipiat linea ſepata oportet q ſi ſūt
due linee vel due partes vnus linee q ſunt dīſtincte
in ſitu: alias linea addita linee nō efficeret ma
ius: quod ē contra cōem animi conceptionē: ⁊ ſilr
ter eſt de ſupficiebus ⁊ corporeib⁹ mathematicis. ⁊
quia materie debet ſitus inquantū ſubſtat dīmenſionibus:
exinde predicta neceſſitas ad materiam ſituatam
deriuat: ut ſicut nō eſt poſſibile eē duas
lineas vel duas partes linee nīſi ſunt dīſtincte ſm

ſitum: ita impoſſibile eſt eſſe duas materias vel
duas ptes materie nīſi ſit dīſtinctio ſitus: ⁊ qd dī
ſtinctio materie eſt principium dīſtinctionis indi
uidui: inde eſt q Boetius dicit in li. de trini. quia
duobus corporebus vnū locū ſingere nullo modo
poſſumus in hanc ſaltem accētium varietatē dī
ſtinctio indiuiduoz requirat. ſubtilitas aut a cor
pore glorioſo dīmenſione non aufert. vñde nullo
modo aufert ſibi predictam neceſſitatem dīſtinctionis
ſitus ab alio corpore: ⁊ ita corpus glorioſuz
nō habebit ratione ſue ſubtilitatis q poſſit eē cū
alio corpore: ſed poterit eſſe ſimul cum alio corpore
ex operatione virtutis diuine: ſicut etiā corpus
Petri nō habuit ex aliqua pprietate indita q ad
aduentum eius ſanarent infirmos: ſ; hoc fiebat
virtute diuina ad edificationem fidei: ita faciet
tūſ diuina ut corpus glorioſū poſſit eſſe ſimul cū
alio corpore ad perfectionē glorie. ¶ Ad p̄mum
ergo dicendū q corpus chriſti nō habuit ex dote
ſubtilitatis q poſſit eſſe ſimul cū alio corpore in
eodem loco: ſed hoc factū eſt virtute diuinitatis
poſt reſurrectionem ſicut in natiuitate. vñde Bre
gori⁹ in homel. dicit: Illud corp⁹ dñi intrauit ad
diſcipulos ianuis clauſis: quod ad hūanos oculos
per natiuitatem ſuā clauſo exiit vtero virginis. vñ
non oportet q ratione ſubtilitatis hoc cōueniat
corporebus glorioſis. ¶ Ad ſecūdū dicendū q
lumen nō eſt corpus: ut in. ij. li. ois. x. ij. dictum eſt
vñde obiectio procedit ex falſis. ¶ Ad tertiu⁹ di
cendū q corpus glorioſum tranſibit ſperas ce
loz ſine eaz dīuifione: non ex vi ſubtilitatis: ſ; ex
diuina virtute que eis ad nutum in omnib⁹ ſubue
niet. ¶ Ad qrtum dicendū q ex hoc etiā q ad
nutum eis deus aderit in omnib⁹ que volent: ſeq̄
tur q non poſſint includi vel incarcerari. ¶ Ad
quintū dicendū q ſicut dicit in. iij. phy. Pūcto nō
puenit eſſe locum. vñde ſi dicat eſſe in loco hoc nō
eſt nīſi per accēs: quia corp⁹ cuius eſt terminus eſt
in loco: ſicut aut locus totus reſpondet toti corp⁹
ita terminus loci reſpondet termino corp⁹. cōtin
git autem duoz locoz eſſe vnū terminū ſicut ⁊
duas lineas terminari ad vnū punctū: ⁊ iō q̄uis
duo corpore non poſſint eſſe in diuerſis locis: tñ
duobus terminis duoz corpore reſpondet idem
termin⁹ duoz locoz: ⁊ ſm hoc dicunt vltima cor
pore ſe tangentū eſſe ſimul. ¶ Ad tertū queſtio
nem dicendū q ſicut ex dictis patet ppter hoc ne
ceſſe eſt duo corpore in duobus locis eſſe: quia di
uerſitas materie requirit dīſtinctionem in ſitu: ⁊
ideo videt q quando pueniūt duo corpore in
vnum deſtruit eſſe dīſtinctum vtriuſqz: ⁊ acq̄rit
vtriqz ſimul vnū eſſe dīſtinctum: ut patet in mixt
onibus. non pōt ergo eſſe q corpore duo remane
ant duo: ⁊ tamen ſint ſimul nīſi vtriqz conſeruet
eſſe dīſtinctū: quod p̄mū habebat ſm q vtrūqz
erat ens indiuiduum in ſe: diuiſuz ab alia. hoc aut

esse distinctū dependet a p̄ncipijs rei essentialib⁹
 sicut a causis proximis: s; a deo sicut a causa p̄ma
 sicut. s. d. xj. dictum est: p̄ esse accitū dependz a
 subiecto sicut causa proxima: sed a deo sicut a cā
 p̄ma: et quia causa p̄ma p̄t conseruare rem in
 esse cessantibus causis secundis: ut patet p̄ p̄maz
 p̄positionem libri de causis: ideo diuina virtute et
 ea sola fieri p̄t ut accidens sit sine subiecto: ut p̄z
 in sacro altaris: et s̄lr diuina virtute fieri p̄t et ea
 sola q̄ corpi remaneat esse distinctū ab alio corpe
 q̄uis eius materia nō sit distincta in situ ab alteri
 us cor:poris materia: et sic miraculose fieri p̄t q̄
 duo cor:pora sint in eodē loco. ¶ Ad p̄mū q̄ dicit
 dum q̄ ratio illa est sophistica: q̄ procedit ex sup
 positione falsi: vel petit p̄ncipiū. p̄cedit. n. rō illa
 ac si inter duas superficies oppositas loci alicuius
 esset aliqua dimensio p̄p̄ia loco: cui oporteret q̄
 vniret dimensio cor:poris locati adueniētis: sic. n.
 sequeret q̄ dimēiones duoz cor:porū locatoz fie
 rent vna dimensio si vtraq; vnū fieret cū dimēio
 ne loci. hec aut̄ suppositio falsa est: quia fm̄ hoc
 quādoctūq; corpus acquireret nouū locū: oportet
 ret̄ aliqua immutationē fieri in dimēsiōib⁹ loci
 vel locati. nō. n. p̄t esse q̄ aliqua duo fiant de no
 uo vnū nisi altero cor:porū immutato. si aut̄ ut se rei
 veritas habet loco nō debent alie dimēiones q̄
 dimēiones locati: patet q̄ ratio nihil p̄bat sed
 petit p̄ncipiū: quia sc̄dm̄ hoc nihil est aliud dēni
 q̄ dimēiones locati sūt eadem cū dimēsiōib⁹
 loci: nisi q̄ dimēiones locati p̄tinent infra termi
 nos loci: et fm̄ cor:porū mensurā distant termini loci
 sicut distarent p̄p̄is dimēsiōib⁹ si eas haberēt
 et sic dimēiones duoz cor:porū esse dimēiones
 vni loci: nihil est aliud q̄ duo cor:pora cē in eodē
 loco: q̄d est principale p̄positū. ¶ Ad secūdu dō
 q̄ posito q̄ duo cor:pora sint in eodē loco p̄ mira
 culū nō sequit̄ aliquid neq; q̄ cōmunes animi cō
 ceptiones neq; q̄ diffinitionē linee neq; q̄ d̄fusio
 nes aliquas geometricas. sicut. n. s. d. xj. dicit̄ est
 quātitas dimēsiua in hoc differt ab omnib⁹ alijs
 accitibus q̄ habet specialem rationē indiuidua
 tionis et distinctionis. s. ex situ p̄tū p̄t rationem
 indiuiduationis et distinctionis que ē sibi et in om
 nib⁹ alijs accitib⁹ cōis. s. ex materia subiecta: sic q̄
 vna linea p̄t intelligi diuersa ab alia: vel q̄ est in
 alio subiecto: que p̄sideratio non est nisi de linea
 m̄li: vel quia distat in situ ab alia: que p̄sideratō
 est etiā de linea mathematica que intelligit̄ p̄ter
 m̄m. Si ergo remoueat m̄ā nō p̄t esse distinctio
 lineaz nisi fm̄ situm diuersum: et s̄lr nec p̄ctoz
 nec sup̄ficiez nec quarūcūq; dimēsiōnū: et sic ge
 ometria nō p̄t ponere q̄ vna linea addat aliū rā
 q̄ distincta ab ea nisi sit diuersa in situ ab ea. sed
 p̄p̄ia distinctioe subiecti siue cū distinctioe
 situs ex diuino miraculo ut dicit̄ est: intelligētur
 diuerse linee que non distant situ p̄pter diuersita

tes subiecti: et similit̄ p̄cta diuersa: et sic due linee
 designate in duob⁹ cor:porib⁹ que sūt in eodē loco
 trahunt a diuersis p̄ctis ad diuersa p̄cta ut nō
 accipiam⁹ punctū signatū in loco: sed in ipso cor
 pore locato: quia linea nō d̄ trahi nisi a puncto
 quod est termin⁹ eius: et supra etiā duo circuli de
 signati in duobus cor:porib⁹ sp̄cieis existentibus
 in eodem loco que sūt duo p̄pter diuersitatē sit⁹
 alias nō possent se tangere fm̄ totū: s; sūt duo ex
 diuersitate subiectoz: et p̄pter hoc se totalit̄ tāgē
 tes adhuc manēt duo sicut etiam circuli signatus
 in cor:porē locato sp̄rico tangit se totū aliū circu
 lum signatū in cor:porē locante. ¶ Ad tertiu dōz
 q̄ deus posset facere aliqd̄ corpus q̄d nō est in lo
 co. et cum illa positione facta non sequit̄ q̄ aliqd̄
 corpus nō sit in loco: quia cor:por⁹ maius est loc⁹ cor
 poris minoris rōne illius sup̄ficiei que designatur
 ex contactu terminoz cor:poris minoris. ¶ Ad
 quartū dicendū q̄ vnū corpus esse simul localit̄
 in duobus locis nō potest fieri p̄ miraculū. corpus
 enim christi nō est in altari localit̄: ut. s. d. x. d̄z
 est: q̄uis miraculose possit fieri q̄ duo cor:pora sint
 in eodem loco: quia esse in p̄ uribus locis simul:
 repugnat indiuiduo rōne eius q̄d est esse indiuisū
 in se. sequeretur enim q̄ esset distinctū in situ: sed
 esse cum alio corpe in eodem loco repugnat ei q̄
 tum ad hoc q̄ est esse diuisum ab alio: ut ex dict̄
 patet. ratio aut̄ vnus p̄ficiet in diuisione: ut patet
 in quarto Meta. sed diuisio ab alijs est de conse
 quentib⁹ ad rationem vnus. vnde q̄ idem cor:por⁹
 sit localit̄ simul in diuersis locis includit d̄dicti
 onem sicut q̄ homo careat ratione. s; duo cor:pora
 esse in eodem loco non includit d̄ditionez: ut ex
 dictis patet: et ideo nō est simile. ¶ Ad quartā q̄d
 nem dicendū q̄ corpus gloriosum rōne sue p̄p̄ie
 tatis non habet q̄ possit esse cū alio cor:porē glo
 rioso in eodem loco sicut nec ut sit simul cū corpe
 nō glorioso. diuina aut̄ virtute fieri posset ut duo
 cor:pora gloriosa essent simul: vel duo nō gloriosa
 sicut gloriosum et nō gloriosum: s; tamē nō est cō
 ueniens q̄ corpus gloriosum sit simul cū alio cor
 pore glorioso: tum quia in eis seruabit̄ debet̄ or
 do qui distinctionem requirit: tum quia vnū cor
 pus gloriosum non se apponet alteri: et sic nunq̄
 duo cor:pora gloriosa erūt simul. ¶ Ad p̄mū q̄ d̄
 cendū q̄ ratio illa procedit ac si cor:porū glorioso
 inesset ratione sue subtilitatis quod posset cē sit
 in eodē loco cum alio cor:porē: quod falsum est.
 Et similiter dicendū ad secūdu. ¶ Ad tertiu dō
 q̄ corpus celli et alia cor:pora equiuoce dicent̄ glo
 riosa inquantū p̄cipabūt aliquid glorie: et non
 q̄ eis conueniant dotes cor:porū hūanoz gloriifi
 catoz. ¶ Ad quintā. q. dicendū q̄ corpus nō p̄p̄a
 tur ad locū nisi mediantib⁹ dimēsiōib⁹ p̄p̄is
 fm̄ quas corpus locatum circūscribit̄ ex contactu
 cor:poris locatis. vnde q̄ cor:por⁹ aliqd̄ sit in minori

loco q̄ sit sua quātitas hoc nō pōt esse nisi p hoc
 q̄ quantitas corpis p̄a efficit aliquo mō minoz
 scip̄a: quod quidem non pōt intelligi nisi duplr.
 Uno mō ex variatione q̄tatis circa eandē māz
 ut. s. mā que p̄mo subest magne q̄tati postea s̄b
 sit parue: 7 hoc quidam posuerūt in corpōibus
 gloriosis dicentes q̄ quātitas corp̄ subest eis ad nu
 taz: ita q̄ cū voluerit possunt h̄re magnā q̄tate
 7 cū voluerint parua. sed hoc nō pōt ee: q̄ nullus
 motus qui sit fm̄ aliquid intrinsecū rei pōt ee fm̄
 passione abijciente a s̄ba: 7 ideo in corpōib⁹ incor
 ruptibilibus. s. celestib⁹ est solus mot⁹ localis qui
 nō est fm̄ aliquid intrinsecū. vnde patet q̄ muta
 tio quātitatis contra māz repugnet impassibi
 litati corpis gloriosi 7 incorruptibilitati. 7 p̄terea
 sequeretur q̄ corpus gloriosum q̄nqz eet rari⁹ 7 q̄n
 qz spissius: q̄ cū nihil diuidi possit ab eo de mā
 sua: q̄nqz eadem mā esset sub paruis dimensionib⁹
 bus: 7 q̄nqz sub magnis: 7 ita rarefieret 7 densare
 tur: qd̄ nō potest esse. Alio mō pōt intelligi q̄ q̄t
 itas corpis gloriosi efficitur minor: scip̄a p̄ varia
 tionem situs: ita. s. q̄ partes corpis gloriosi s̄bū
 trent se inuicem: 7 sic redeat ad quantūcūqz puaz
 q̄tatem: 7 hoc quidā posuerūt dicentes q̄ rōne
 sue subtilitatis corpus gloriosum h̄bit q̄ possit
 esse simul cū alio corpore nō glorioso in eodē loco: 7
 s̄b̄ potest vna pars esse intra aliam intantū q̄ to
 tum corpus gloriosum poterit intrare p̄ minimū
 p̄oz vnus corpis: 7 sic ponūt q̄ corpus christi
 exiit d̄ vtero v̄ginali: 7 intrauit ianuis clausis ad
 discipulos: sed hoc nō pōt esse: tū quia corp⁹ glo
 riosum nō habebit q̄ sit cū alio corpore simul rō
 ne subtilitatis: tū qz et habet ut eet cū alio corpore
 s̄b̄ rōne subtilitatis: tū qz etiā si haberet ut eet cū alio
 corpore nō tamē cū corpore glorioso ut multi di
 cūt: tū quia repugnet recte dispōnī corpōi hu
 mani que requirit determinatū sitū 7 distantiam
 p̄tū. vnde nec per miraculū vnq̄ hoc fiet: 7 iō dō
 q̄ corpus gloriosum semp̄ erit in loco sibi equali
 ¶ Ad p̄mū ergo dicendū q̄ corpus christi in sa
 cramento altaris nō est localit̄: ut. s. d̄. x. dictum
 est. ¶ Ad secūdū dō q̄ p̄batio p̄b̄ p̄cedit ex hoc
 q̄ vna pars eadem rōne subintraret aliam: s̄z tal
 subintratio partū corpis gloriosi in inuicem nō
 pōt esse ut dictū est: 7 iō ratio non sequit̄. ¶ Ad
 tertū dicendū q̄ corpus videt ex hoc q̄ agit in vi
 sum: q̄ aut̄ agit in visum vel non agit nihil vari
 at in ipso corpore: 7 iō nō est inconueniens si possit
 quādo vult videri 7 q̄n vult nō videri: s̄z ee in lo
 co nō est actio aliqua procedētis ab eo ratioe sue
 quantitatis: sicut videri rōne sue coloris: 7 iō nō ē
 simile. ¶ Ad. vj. q. dō q̄ omne corp⁹ palpabile est
 tangibile: sed nō p̄uertit. omne. n. corpus est tangi
 bile quod habet qualitates quib⁹ nat⁹ ē immuta
 ri sensus tactus. vnde aer 7 ignis 7 oīa huiusmōi
 sūt corpōi tangibilia. sed palpabile vlt̄er⁹ addit

q̄ resistat tangenti. vnde aer qui nequaquā resistit
 transeunti per eum: sed est facillime diuisionis: tā
 gibilis quidem est sed non palpabilis. sic ergo pa
 ter q̄ palpabile dicit aliquod corpus ex duob⁹. s.
 ex qualitatibus tangibilib⁹: 7 ex hoc qd̄ resistit tā
 genti: ut non p̄transeat. 7 quia qualitates tangibi
 les sunt calidū 7 frigidū 7 huiusmōi que nō in
 ueniunt nisi in corpōibus grauib⁹ 7 leuib⁹ que
 habent p̄rietatem ad inuicem: ac per hoc sūt cor
 ruptibilia: ideo corpōa celestia que sūt fm̄ nām
 corruptibilia sūt sensibilia quidem visu sed non
 tangibilia: 7 sic etiam nec palpabilia: 7 hoc est qd̄
 s̄z ergo. dicit q̄ corp⁹ necesse est omne qd̄ palpa
 tur. corpus ergo gloriosum habet ex nā sua qua
 litates que sūt nate immutare tactū: sed tū qz cor
 pus est oīo subiectū spiritui: in p̄tate ei⁹ est ut fm̄
 casimutet tactum v̄ non immutet: s̄b̄ etiā s̄z na
 turam subiecti competit ut resistat cuilibet alteri
 corpōi transeunti: ita q̄ nō possit ee cū eo simul i
 eodē loco: sed miraculose hoc pōt diuina v̄tute
 p̄tingere ad nutū ipsius q̄ sit cū alio corpore in eo
 dē loco: 7 sic nō resistet ei transeunti. vnde scōm
 nāz suā palpabile est corpus gloriosū: sed ex v̄tute
 supernali hoc ei p̄petit ut cū non vult nō palpet
 a corpore nō glorioso: 7 ideo s̄z dicit q̄ d̄ns pal
 panda carnē prebuit quā ianuis clausis iroduxit
 ut p̄fecto ostenderet post resurrectionē corp⁹ su
 um esse 7 eiusdem nature 7 alteri glorie. ¶ Ad
 p̄mū ergo dicendū q̄ incorruptibilitas corpis
 gloriosi non est ex natura cōponentiū fm̄ quā oē
 qd̄ palpat necesse est corrumpi: ut ex dictis patet:
 7 ideo ratio non sequit̄. ¶ Ad secūdū dicendū
 q̄ quā aliquo mō fieri possit q̄ corpus gloriosū
 sit cum alio corpore in eodē loco: tamen corpus
 gloriosū habet in potestate sua resistēte cuilibet tā
 genti cum voluerit: 7 sic palpari pōt. ¶ Ad tertū
 dicendū q̄ qualitates tangibiles in corpōib⁹ glo
 riosis nō erūt reducti ad mediū rei fm̄ eque distā
 tiam ab extremis acceptū: sed ad mediū proporti
 onis fm̄ q̄ optime p̄petat cōplexioni hūane in sin
 gulis partib⁹: 7 ideo tact⁹ illoz corpōz est delecta
 bilissimus: quia potentia semp̄ delectat in p̄e
 nienti 7 tristat in excessu.

Ad tertium sic proce
 dit: videt q̄ corpōa gloriosa nō sint futu
 ra agilia. illud. n. quod de se est agile ad motū nō
 indiget aliquo deferente. sed corpōa gloriosa d̄
 ferunt post resurrectionē in nubib⁹ obuiā christo
 in aere ab angelis: ut dicit glo. j. ad Thes. iij. q̄ cor
 pōa gloriosa nō erūt agilia. ¶ s̄z nullum corp⁹
 qd̄ mouet cum labore 7 pena pōt dici agile. s̄z cor
 pōa gloriosa hoc mō mouebunt cū motor: corū
 i. anima moueat in p̄rium nature corp⁹: alias mo
 ueret semper in vnam p̄tē. q̄ nō erūt agilia. ¶ s̄z
 inter opationes animalis sensus ē nobilioz 7 prior

q̄ motus. s; nō assignat corporibus glorioſis aliq̄
 p̄petas que p̄ficiat ea ad ſentiendū. s; nec eis debz
 attribui agilitas p̄ quā p̄ficiant ad motuz. ¶ P̄
 natura dat diuerſis inſtra diuerſe diſpoſitiōis ſim
 diuerſas v̄tutes ipſoz. vñ nō eiusdeſz diſpoſitiō in
 ſtrumēta dat animali tardo vel veloci. ſed de ml
 to ordinatiuſ opaf q̄ natura. cū q̄ corpus glorio
 ſum habeat mēbra eiūſde diſpoſitiōis in figura
 ⁊ quātitate ſicut mō: videt q̄ nō habeat aliā agi
 litatem q̄ mō habet. ¶ Sed ē qd̄ dī. j. Cor. xv.
 Semināſ i infirmitate ſurget in virtute. i. mobile
 ⁊ viuū. ſed mobilitas nō pot̄ dicere niſi agilitatē
 ad motū. s; corpa glorioſa erūt agilia. ¶ P̄. tardi
 tas maxime videt ſp̄ūalitātē repugnare. s; corpa
 glorioſa erūt ſp̄ūalia: ut dī. j. Cor. xv. s; erūt agilia.
 ¶ Alterius videt q̄ agilitate ſua nūq̄ v̄tēt ita q̄
 moueant: q; ſim p̄m mot⁹ ē ac⁹ imp̄fecti. ſed in
 illis corporibus nulla erit imp̄fectio. s; nec aliquiſ
 motus. ¶ P̄. omniſ mot⁹ eſt p̄pter indigentiam
 q; oē qd̄ mouet mouet p̄pter adeptiōez alicui⁹
 finiſ. ſed corpa glorioſa nō habebūt aliquā idi
 gentiam: ut Aug⁹ dicit: Ibi erit quicqd̄ volēs nō
 erit quicquid nolēs. s; nō mouebunt. ¶ P̄. ſim
 p̄bz in. ij. celi ⁊ mūdi Qd̄ p̄cipat diuina bonita
 tez ſine motu nobiliuſ p̄cipat illam q̄ qd̄ p̄ci
 pat eam cū motu. ſed corpa glorioſū nobili⁹ p̄ci
 pat diuinā bonitatē q̄ aliqd̄ aliud corpus. cū q̄ q̄
 dam alia corpa omnino ſine motu remaneant:
 ſicut corpa celeftia: videt q̄ multo fortiuſ corpa
 hūana. ¶ P̄. Aug⁹ dicit q̄ aia ſtabilitas in deo ſta
 bilit⁹ ⁊ corpus ſuū p̄ſequēti. ſed anima ita erit in
 deo ſtabilita q̄ nullo mō ab eo mouebit. s; nec in
 corpe erit aliquiſ motus ab anima. ¶ P̄. q̄to cor
 pus eſt nobiliuſ tāto debet ei locus nobilioꝝ. vnde
 corpa celeftia qd̄ eſt nobiliſſimū h; locū eminētiō
 rem in cetera loca: ut p; Debeo. ij. Excelsioꝝ cel
 factus. glo. loco ⁊ dignitate. ⁊ ſimilit̄ vñ quodq; d; q;
 corpus glorioſū habebit eadē rōne locū ſibi p̄ue
 nientem ſim mēſurā ſue dignitatis. ſed loc⁹ p̄ue
 niens eſt de p̄tinentib⁹ ad gloriā. cū q̄ poſt reſur
 rectionem gloria ſanctorū nūq̄ variet neq; in pl⁹
 neq; in minus: q; tūc erūt oīo in imino: vñ q; cor
 pora corū nūq̄ de loco ſibi determinato recedent
 ⁊ ita nō mouebunt. ¶ Sed eſt qd̄ dī. Eſa. xl. Cur
 rent ⁊ non laborabūt: volabūt ⁊ nō deficient. ⁊ ſi
 militer Sap. ij. dī: Tanq̄ ſcintille in harūdineto
 diſcurrent. s; erit aliquiſ mot⁹ corpa glorioſoz
 ¶ Alterius videt q̄ moueant in inſtanti. Aug⁹. n.
 dicit q̄ vbiq; voluerit ſp̄ū ibi erit ⁊ corpa. ſed
 motus volūtatis ſim que ſp̄ū vult alicubi eē in
 inſtanti. s; ⁊ mot⁹ corpa erit in inſtanti. ¶ P̄. phi
 loſoph⁹ in 4. phy. pbat q̄ ſi ſicret mot⁹ p̄ vacuū
 q̄ oportet aliquid moueri in inſtanti: q; vacuū
 nō reſiſtit aliq̄ mō mobili: reſiſtit aut̄ plēnū: ⁊ ſic
 nulla p̄poſitiō eēt mot⁹ qui ſit in vacuo ad motū
 qui ſit in pleno in velocitate: cū p̄poſitiō motuū

in velocitate ſit ſim p̄poſitiōne reſiſtentie que eſt i
 medio. omniū aut̄ duoz motuū qui ſūt in tēpo
 re oportet eſſe p̄poſitionales velocitateſ: q; oē tē
 pus omni tpe p̄poſitionale eſt. ſed ſiſt nullū ſpac
 um plēnū pot̄ reſiſtere corpa glorioſo qd̄ pot̄ eē
 cū alio corpa in eodem loco quocūq; mō ſiat: ſi
 cut nec vacuū alteri corpa. s; ſi mouet i inſtanti mo
 uebit. ¶ P̄. v̄tus anime gloriſicate quaſi ip̄oꝝ p̄oꝝ
 tionalit̄ excedit virtutē anime nō gloriſicate. ſed
 aia nō gloriſicata mouet corpa in tpe. s; aia glori
 ficata mouet corpus in inſtanti. ¶ P̄. oē qd̄ mo
 uet equaliter cito ad p̄pinquū ⁊ diſtans mouet i
 inſtanti. ſed mot⁹ corpa glorioſi eſt talis: q; ad q̄
 tuncūq; diſtans ſpacū mouet tpe imp̄ceptibili.
 vnde Aug⁹ dicit in qd̄nib⁹ de reſurrectione q; cor
 pus glorioſum v̄traq; inſtalla pari claritate p̄in
 git ut radius ſolis. s; corpus glorioſum mouet in i
 ſtanti. ¶ P̄. oē qd̄ mouet: vel mouet i tpe: vel mo
 uet in inſtanti. ſed corpa glorioſum p̄ reſurrectio
 nem nō mouebit in tempore: q; tps iam nō erit:
 ut dī Apoc. x. s; mot⁹ ille erit in inſtanti. ¶ Sed
 in motu locali ſpacū ⁊ mot⁹ ⁊ tps ſimul diuidū
 tur: vt demōſtratiue probat in vj. phy. ſed ſpacū
 qd̄ tranſit corpus glorioſū p̄ ſuū motū eſt diuiſi
 bile. s; ⁊ mot⁹ diuiſibile ⁊ tempus diuiſibile: in
 ſtans aut̄ non diuidit. s; ⁊ motus ille nō erit in in
 ſtanti. ¶ P̄. nō pot̄ eſſe aliquid ſimul totū i vno
 loco ⁊ p̄tīm in illo ⁊ p̄tīm in alio: q; ſeq̄ret q; alte
 ra p̄s eēt in duob⁹ locis ſimul qd̄ eſſe non pot̄. ſed
 omne qd̄ mouet p̄tīm ē in imino a quo ⁊ p̄tīm in
 termino ad quē: vt demōſtratur ē in vj. phyſi. oē
 at̄ qd̄ motū ē totū ē in termino ad quē ē mot⁹. s; nō
 pot̄ eſſe q; ſimul moueat ⁊ motuz ſit. s; oē qd̄ mo
 uetur in inſtanti ſimul mouet ⁊ motū eſt. s; motus
 localis corpa glorioſi nō poterit eē in inſtanti.
 ¶ Rūdeo dōm ad p̄mā. q. q. corpus glorioſuz erit
 oīno ſubiectuz aie gloriſicate nō ſolū vt nihil i eo
 ſit qd̄ reſiſtat volūtati ſp̄ū: q; hoc ſuit etiā in cor
 pore Ade: ſed etiā vt ſit in eo aliqua p̄fectio eſſu
 ens ab aia gloriſicata i corpa p̄ quaz habile reddat
 ad p̄dictam ſubiectiōez: q; quidē p̄fectio dos gloriſi
 cati corpa dicitur. aia aut̄ p̄iungit corpa nō ſoluz
 vt forma: ſ; vt motor: ⁊ v̄troq; mō oportet q; cor
 pus glorioſuz aie gloriſicate ſit ſūme ſubiectuz. vñ
 ſicut p̄ dotē ſubtilitatis ſubiecti ei totaliter in quā
 tuſ ē forma corpa dans eē ſpecificū: ita p̄ dotē a
 gilitatis ſubiecti ei in quā ē motor: vt. ſ. ſit expeditū
 ⁊ habile ad obediendū ſp̄ū in oib⁹ motib⁹ ⁊ acti
 onibus aie. Quidaz tñ cam iſtius agilitatis attri
 buit̄ q̄ntē eētē que tūc in corpa glorioſis dñā
 bitur: ſ; de hoc frequēter dictū eſt q; nō videt̄ cō
 uen: ens. vñ melius ē q; attribuat̄ aie a qua glia in
 corpus emanat. ¶ Ad p̄mū q̄ dōm q; corpa glori
 oſa dicunt̄ ferri baiu liſ angelis ⁊ etiā in nubibus
 nō quaſi eis indigent̄: ſed ad reuerentiā designan
 dam que corpa glorioſis ⁊ ab angelis ⁊ ab oib⁹

creaturis dferet. ¶ Ad 2^m dō q̄ q̄to virt^o aie mo
uentis dñat magis supra corpus tato minor ē la
bor in motu: q̄ etiā fit nām corpis. vñ illi in qb^o
vitas motiva ē fortior: vel q̄ habet ex exercitio cor
pus magis habitatu ad obediendū spūi mouētū
min^o laborant in motu: 7 q̄ post resurrectionem
aia pfecte dñabit corpū: ppter pfectionē ppe v
tutū: ppter habitatē corpis gloriofi ex redun
dātia glouē ab aia in ipm nō erit aliquis labor: in
motu sanctorū: 7 sic dici possūt corpa scōz agilia
¶ Ad 3^m dō q̄ p dōtē agilitatis corp^o gloriofum
reddat habile nō solū ad motū locale s; ad sensuz
7 ad oēs alias opatiōes aie exequēdas. ¶ Ad q̄r
tum dō q̄ sicut nā dat velociorib^o aialib^o instra di
uerse dispositionis in figura 7 q̄titate: ita de va
bit corpōib^o scōz alia dispositionē q̄ nūc habeāt
nō quidē in figura 7 q̄titate: s; in ppetate glorie
q̄ dī agilitas. ¶ Ad 4^m dō q̄ corpa gloriofa aliqñ
moueri necessariū est ponē. 7 q̄: 7 ipm corp^o chu
sti motū est in ascensioe: 7 silr corpa scōz q̄ de tra
resurgen t ad celū empyreū a scēdēt. s; etiā postq̄
celos ascendēt vñsile est q̄ aliqñ moueant p sue li
bitu volūtatis: ut illud qd hnt in vrtute actu exer
cētēs oīnam sapiētā emēdabilem oñdant: 7 ut et
vīsus eoz reficiat pulchritudine creaturaz diuer
saz in quib^o dei sapia emēdēt relucebit. sensus. n.
nō pōt eē nisi pfectū q̄uis magis a longinq̄ pos
sit sentire corpa gloriofa q̄ nō gloriofa: ut. s. oīm
est: nec tñ p motū aliqd̄ deperiet eoz bitudini q̄
p̄sistit in visione dei quē vbiq; p̄sentē hnt: sicut 7
de angelis dicit Grego. q̄ in ira deuz currūt q̄cun
q; mittant. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ mot^o localis non
variat aliqd̄ eoz q̄ sūt intranea rei: s; est s; id qd
est extra rem. s. locū. vñ illud qd mouet motu lo
cali ē pfectū q̄tū ad ea q̄ sūt intra re: ut dī in. viij.
phy. q̄uis habeat impfectioez respectu loci: q; dū
ē in vno loco ē in potētia ad aliū locū: q; n̄ pōt eē
actu in plurib^o locis sil. h. n. soli^o dei ē. Dic autē d
fect^o nō repugnat pfectiōi glie: sic nec defect^o q̄ cre
atura ē ex nihilo: 7 iō manebūt h^o i defect^o in cor
porib^o gloriofis. ¶ Ad 2^m dō q̄ aliq; dī indigē aliq̄
7 simplr 7 fm qd. Simplr quidē indiget aliq̄
illo sine q̄ nō pōt p̄uari in eē vel in sua pfectione:
7 sic mot^o in corpib^o gloriofis nō erit p̄t aliqua
indigentia q; ad hec oīa sufficiet eis sua bitudo.
S; fm qd indiget aliq; illo sn̄ q̄ nō pōt aliquem
finem intentū h̄re: vel non ita bñ vel tali mo: 7 sic
mot^o erit in beatis ppter indigentia. nō. n. poterit
māifestāe vrtutē motiua in seipsis experimēto nisi
moueant. h^o i. n. indigentia nihil. phibet in corpo
rib^o gloriofis eē. ¶ Ad 3^m dō q̄ rō illa pcedēt si
corp^o gloriofū nō posset etiā sine motu p̄cipare
diuina bonitates multo aln^o q̄ corpa celestia: qd
fallum est. vñ corpa gloriofa nō mouebunt ad cōse
quendā pfectā diuine bonitatis p̄cipatiōez. hanc
enim hnt p gloriā: sed ad demonstrandā vrtutē aie

p motū corpōz celestū nō posset demonstrari v̄
eoz nisi quā habēt in mouēdo corpa iferiora ad
generationē 7 corruptionē qd nō p̄petit illi statū
ut ex dictis patet: 7 iō rō nō pcedit. ¶ Ad q̄rtū
dicendū q̄ mot^o localis nihil diminuūt de stabili
tate ab anima stabilita in deo: cū nō sit fm aliqd̄
intrinsicū rei: ut dictū est. ¶ Ad 5^m dō q̄ locus
p̄gru^o vnicuiq; corp^o gloriofo deputat^o fm gradu
sue dignitatis p̄inet ad premiū accidentale: nō tñ
oportet q̄ diminuāt aliqd̄ de p̄mio q̄tūcūq; ē ex
tra locū illū: q; loc^o ille nō p̄inet ad p̄miū scdm
q̄ actu p̄inet corp^o locatū cū nihil insuat in glo
riofum corp^o s; magis recipiat splēdore ab eo sed
fm q̄ ē debet p̄ meritū. vñ gaudiū de tali loco
manet etiā ei qui est extra locū illū. ¶ Ad 6^m dō
cendū q̄ circa h^o ē multiplex opinio. quidā. n. oī
cūt q̄ corpus gloriofū trāsīt de vno loco in aliū si
ne hoc q̄ p̄transcat mediū: sicut 7 volūtas d̄ vno
loco transfert ad aliū sine hoc q̄ p̄trāscat mediū
7 ppter hoc pōt corp^o gloriofi mot^o esse in instā
ti sicut etiā volūtatis. Sed hoc nō pōt stare: quia
corp^o gloriofū nūq; pueniet ad nobilitatē nāe spū
alis sicut nūq; desinet esse corp^o. Et p̄terea cū vo
lūtas dī moueri de vno loco in aliū: nō trāsferretur
essentialit^o de loco in locū: q; neutro illoz locoū
essentialit^o p̄inet: s; dirigit i vñū locū postq̄ fuerat
directa p intentionē ad aliū: 7 p tanto dī moueri
de loco ad locū. Et iō aliq̄ dicit q̄ corp^o gloriofū
h̄z de p̄petate nāe sue q̄ corp^o est q̄ p̄trāscat medi
um: 7 ita q̄ moueat i tpe: sed vrtutē glorie q̄ habet
quandā infinitatē supra vrtutē nāe h̄z q̄ possit nō
p̄transire mediū: 7 sic in instanti moueri: sed hoc
nō pōt eē: q; implicat in se p̄dictionē: qd patet sic
Sic aliqd̄ corp^o qd moueat de. a. in. b. 7 corp^o mo
tū sit. 3. cōstat q; 3. q̄dū ē totū in. a. nō mouetur
silr nec qñ ē totū i. b. q; tūc motū ē. q̄ aliqñ mo
uet 03 q̄ necq; sit totū in. a. necq; totū in. b. q̄ quan
do mouet vel nūq; est: vl̄ ē p̄m in. a. 7 p̄m i. b.
vel totū in alio loco medio: puta in. c. aut p̄m in
c. 7 p̄m in. a. scu in. b. s; nō pōt poni q̄ nūq; sit:
q; sic eēt aliqua quātitas dimēsiua nō habēs suū
qd ē impossibile. necq; pōt poni q̄ sit p̄m in. a. 7
p̄m in. b. 7 nō sit in medio aliq; mo: q; cū. b. sit lo
cus distans ab. a. sequeret medio inīacnte q̄ ps
3. q̄ est in. b. nō eēt p̄tūna p̄t q̄ est in. a. q̄ restat q̄
sit vel totū in. c. vel p̄m in. c. 7 p̄m in alio loco
qd ponet mediū in. c. 7. a. puta. d. 7 sic de aliq; q̄
03 q; 3. nō pueniat de. a. in. b. nisi p̄t sit in oibus
medijs: nisi dicat q̄ puenit de. a. in. b. 7 nūq; mo
uetur qd implicat p̄dictionē: quia ipa successio lo
coz ē mot^o localis. eadē rō est de qualibet muta
tione q̄ h̄z duos terminos p̄rios: quoz vtrūq; est
aliquid positū. secus autē est de illis mutatiōib^o
q̄ habent vñū terminū tantū positū: 7 alterum
purā puatiōē: q; inī affirmatiōē 7 negatiōem
sue puatiōē nō ē aliq; d̄terminata distantia. vñō

qđ ē i negatiōe pōt eē ppinquus vel remotus ab af-
 firmatiōe ⁊ cōuerso rōe alie qđ cāt alteꝝ cozꝝ
 vel dīspōnat ad eā: ⁊ sic dū id qđ mouet ē totum
 sub negatiōe mutat ad affirmatiōē ⁊ cōuerso:
 vñ ē i cis mutās pcedit mutatiō eē: vt pbat i. vj.
 phy. nec ē sile de motu angeli: qđ ē in loco equo-
 ce oī de cozꝝ ⁊ de angelo. vt i. l. dīf. xxxvij. dī-
 ctū ē: ⁊ sic pꝝ qđ nullo mō pōt eē qđ aliqđ cozꝝ
 pueniat de vno loco ad aliū nisi transeat oīa me-
 dia. Et iō aliqđ hō pcedūt: sꝝ tñ dīcūt qđ cozꝝ glīosū
 mouet in instāti: sꝝ ex hō sedqđ cozꝝ glīosū in co-
 de instāti sit i duobꝝ locis sū vel pluribꝝ. s. i. termi-
 no vltio: ⁊ in oībꝝ locis medij: qđ nō pōt eē. sed
 ad hō dīcūt qđ quīus sit idē instans fm rē: tñ differt
 rōne sicut pūctus ad quē terminant diuersē linee:
 sꝝ hō nō sufficit: qđ instās mēsurat hoc qđ est in in-
 stanti fm rē nō fm hoc qđ pōt dīferat: vñ diuersa
 pōt dīferat instāti nō facit qđ instās possit mensu-
 rare illa qđ nō sūt sū tpe: sic nec diuersa cōsideratō
 pūcti pōt facē qđ sub vno pūcto loci pōt dīferat
 distantia sū: ⁊ iō aliqđ pbabili dīcūt qđ cozꝝ glīo-
 sū mouet in tpe: sꝝ impceptibili ppter breuitatem
 ⁊ qđ tñ vñ cozꝝ glīosū pōt in minozū tpe idē
 spaciū pꝝāfire qđ aliud: qđ tps qđ tūcūqꝝ puū accē-
 piat i iūnitū ē diuisibile. ¶ Ad 2^m qđ dīcūt qđ illō qđ
 pꝝ dēst qđ nihil dēst vñ: ut dīf. in. q. phy. ⁊ iō dī-
 cūt: statūfaciō qđ p modicū tps fiet: ⁊ p hūc mo-
 dū loqđ Aug⁹ qđ vbiqꝝ erit volūtas ibi erit cozꝝ
 pus statim: vel dō qđ volūtas nūqꝝ erit inordinata
 in beatia. vñ nūqꝝ volēt cozꝝ suū eē alicubi i aliqđ
 instanti in qđ nō possit ibi eē: ⁊ sic qđcūqꝝ instās vo-
 lūtas determinabit in illo cozꝝpus erit in illo loco
 quē volūtas determinat. ¶ Ad 2^m dō qđ dīcūt qđ dī-
 xerūt illi ppositiōi quā p hō inducit in pte illa: ut
 Lōmen. ibidē dīcūt: dīcūt qđ nō oꝝ eē ppositiōem
 totū motū ad totū motū fm ppositiōē resistētī
 medij ad aliud mediū resistētī: sꝝ oꝝ qđ fm ppositiō-
 nē medioꝝ p qđ trāsīt attēdat ppositiō retardatiō-
 nū qđ accidit in motū ex resistētia medij. qđlibꝝ n.
 motū hꝝ dēminatū tps velocitatis ⁊ tarditatis ex
 victoria mouētis supra mobile etiā si nihil resi-
 stat ex pte medij: sic pꝝ in cozꝝpibꝝ celestibꝝ in qđ
 nō iuenit aliqđ qđ obstat motui ipozꝝ: ⁊ tñ nō mo-
 uēt in instāti sꝝ in tpe dēminatō fm ppositiōē po-
 tentie mouētī ad mobile: ⁊ ita pꝝ qđ etiā si pona-
 tur aliqđ moueri in vacuo nō oportebit qđ moue-
 atur i instāti. sꝝ qđ nihil addat tps qđ debet motui
 ex ppositiōē p dīcta mouētis ad mobile: qđ motus
 nō retardat. Sꝝ hec rō: ut Lōmen. dīcūt ibidē pce-
 dit ex falsa imaginatiōe qđ qđ imaginat: qđ tarditas
 qđ cāt ex resistētia medij sit aliqđ p motū addita mo-
 tui nāli qđ hꝝ qđritatē sꝝ ppositiōē mouētī ad mo-
 bile: sic vna linea addit linee rōe cui accidit in li-
 neis qđ nō remanet eadē ppositiō totū ad totū li-
 neā qđ erat lineaz: additaz ad inuicē: ut sic etiā nō
 sit eadē ppositiō totū motū ad totū motū sensibile

qđ est retardatiōnū ptingētū ex resistētia media: qđ
 quidē imaginatiō fallia ē: qđ qđlibet p motū hꝝ tñ
 de velocitate qđ totū motū: nō aut quēlibet p sū-
 nec hꝝ tñ de qđritate dimēsiua qđ hꝝ tota linea.
 vñ tarditas vel velocitas addita motui redūdat i
 quālibet pte ex qđ de lineis nō puenit: ⁊ sic tardi-
 tas addita motui nō facit aliā pte motū sicut in li-
 neis accidebat: qđ additū ē p totū lineā. ⁊ iō ad i-
 telligendā pbatōnē p hō: ut Lōmen. ibidē expo-
 nit sciendū ē qđ oꝝ accipe totū p vno. s. resistētiaz
 mobilis ad vritū mouētē ⁊ resistētiaz medij p qđ
 ē motū ⁊ cuiuscūqꝝ alteri resistētis: ita qđ accipia-
 tur qđritas retarditatis totū motū fm ppositiōē
 vritū mouētī ad mobile resistētis qđcūqꝝ mouetur
 vñ ex se vñ ex alio extrinsecō. oꝝ. n. qđ ip mobile resi-
 stat aliqđ mō mouētī cū mouēs ⁊ motū agēs ⁊ pa-
 tiens in qđ tū hō i sū. ¶ Qñqꝝ aut inuenit resistētē
 mobile mouētī ex seipso: vñ qđ hꝝ vritū inclinātes
 ad vritū sic pꝝ in motū violētis: vñ saltē qđ hꝝ lo-
 cū vritū loco qđ ē in intētiōe mouētī. cuiusmōi re-
 sistētia inuenit etiā cozꝝpꝝ celestū ad suos moto-
 res. Qñqꝝ at mobile resistit vritū mouētī ex alio
 tñ ⁊ nō ex seipso: sic pꝝ i motū nāli grauiū ⁊ leuiū
 qđ p ipaz formā cozꝝ inclinānt ad motū talē. ē. n.
 foꝝa impꝝsio generatis qđ ē motor: p se grauiū ⁊ le-
 uiū. ex pte aut māe nō inuenit aliqđ resistētia neqꝝ
 vritū inclināntis ad vritū motū: neqꝝ vritū loci: qđ
 locū nō debet māe nisi fm qđ sub dimensionibꝝ co-
 sistens pꝝficiat forma nāli. vñ nō pōt eē resistētia ni-
 si ex pte medij: qđ quidē resistētia ē motui cozꝝ co-
 nāli. qñqꝝ aut ē resistētia ex vtroqꝝ: sic pꝝ in motū
 bus aialū. Qñ qđ in motū nō ē resistētia nisi ex p-
 te mobilis sicut accidit in copibꝝ celestibꝝ. tūc tps
 motū mēsurat fm ppositiōē motoris ad mobile
 ⁊ in talibꝝ nō pcedit rō p hō: qđ moto oī remedio
 adhuc manet motū cozꝝ in tpe. sꝝ in illis motibus
 in quibꝝ ē resistētia ex pte medij: tñ accipit mēsu-
 ra tps fm impedimētū qđ ē ex medio solū. vñ si
 sūtrahat oīno mediū. nullū impedimētū remāe-
 bit: ⁊ sic vel mouebit in instāti vel eqli tpe moue-
 bit fm vacuū spaciū ⁊ plēnū. qđ dato qđ moueat
 in tpe per vacuū illud tps in aliqđ ppositiōē se ha-
 bebūt ad tps in qđ mouet per vacuū. possibile autē
 est imaginari aliud cozꝝ in eadē ppositiōē subti-
 lius cozꝝpore qđ spaciū plēnū erat: quo si aliud spa-
 cium egle ipleat in tā paruo tpe mouebit per illō
 plēnū sicut pmo per vacuū: qđ quāto addit ad sū-
 tilitatē medij tanto sūtrahit de quātitate tēporis
 ⁊ in quāto ē magis subtile minꝝ resistit. sꝝ in alijs
 motibꝝ in qđ ē resistētia ex ipso mobilī ⁊ ex me-
 dio: quātitas tēporis ē accipiēda fm ppositiōē
 mouētis potētie ad resistētia mobilī ⁊ medij sū.
 vñ dato qđ totalit medij sūtrahat: vel nō ipe-
 diat: nō sedqꝝ motū sit in instāti. sꝝ qđ tps mo-
 tus mēsurat tñ ex resistētia mobilis: nec erit in-
 cōueniēs si per idē tps moueat per vacuū ⁊ per

plenu aliq subilissimo corpe imagiato: qz deimia
 ta subilitas medij qto e maior: nata e face tardita
 te minore i motu: vñ pot imaginari tata subilitas
 qz erit nata face minore tarditate qz sit illa tarditas
 qua fac resisteta mobil: r sic resisteta medij nulla
 tarditate adiciet ad motu. p3 qz quis mediu no
 resistat corpib' gliosis fm h' qz pnt ee cu alio cor
 pore i eode loco: nihilomin' mor' coz n' erit i ista
 ti: qz ipz coz' mobile f' s' i' s' t' e' r' t' u' t' i' m' o' u' e' r' i' e' x' h' o' c'
 ipo qz h3 deimiatu' sit: sic de corpib' celestib' di
 ctu' e'. Ad 3^m ob qz quis vir' aie glorificate ex
 cedat iestimabili' v' t' u' t' e' aie n' glorificate: no' tñ ex
 cedit i infinitu': qz v' t' a' q' z' v' i' r' e' e' f' i' n' i' t' a' . vñ n' seqt
 qz moueat i instati: si tñ eet s' l' r' i' f' i' n' i' t' e' v' t' u' t' i' s' n' o' s' e'
 q' r' e' f' q' z' m' o' u' e' r' e' t' i' n' s' t' a' t' i' n' i' s' i' s' e' p' a' r' e' t' t' o' t' a' l' i' t' e' r' e' s' i' s' t' e'
 tia: q' e' x' p' t' e' m' o' b' i' l' i' s' . q' u' i' s' a' t' r' e' s' i' s' t' e' t' i' a' q' m' o' b' i' l' e'
 resistit moueti p' d' i' e' t' a' t' e' q' u' a' h' z' a' d' m' o' t' u' t' a' l' e' r' o' n' e'
 ne inclinatiois ad d' i' u' m' m' o' t' u' p' o' s' s' i' t' a' m' o' u' e' r' e' i' n' f' i' n' i' t' e'
 nite v' t' u' t' u' t' o' t' a' l' i' t' e' s' u' p' a' r' i' t' u' r' r' e' s' i' s' t' e' t' i' a' q' u' a' f' a' c' e' x'
 d' i' e' t' a' t' e' q' u' a' h' z' a' d' l' o' c' u' q' u' e' i' t' e' d' i' t' m' o' t' o' r' p' m' o' t' u'
 no' pot' totalit' supari nisi auferat ab ea ee i tali lo
 co v' l' i' t' a' l' i' s' i' t' u' . s' i' c' n' . a' l' b' u' s' r' e' s' i' s' t' i' t' n' i' g' r' o' r' o' e' a' l' b' e' d' i' s'
 et tato magis qto albedo magis distat a nigredie
 ita coz' p' r' e' s' i' s' t' i' t' a' l' i' c' u' i' l' o' c' o' : p' h' q' h' z' l' o' c' u' o' p' p' o' s' i' t' i'
 tu: r tato e' maior r' e' s' i' s' t' e' t' i' a' : q' t' o' e' d' i' s' t' a' t' i' a' m' a' i' o' r' : n'
 at pot' a corpe remoueri q' s' i' t' i' a' l' i' q' l' o' c' o' v' l' i' t' u' n' i'
 si auferat ei sua corporeitas p' qua' debet ei loc' v' l'
 sit' : vñ q' d' i' u' m' a' n' e' t' i' n' a' c' o' r' p' i' s' n' u' l' l' o' p' o' t' m' o' u' e' r' i'
 i' i' n' s' t' a' t' i' q' t' a' c' t' i' o' s' i' t' v' r' m' o' u' e' r' e' : c' o' r' p' u' s' a' t' g' l' i' o' s' u' s'
 nuq' sua corporeitate amittere: vñ nuq' i' i' n' s' t' a' t' i' m' o' u' e' r' i'
 uer' i' p' o' t' e' r' i' t' . Ad 4^m ob qz par celeritas i v' b' i' s'
 Aug. e' itelligeda q' t' u' a' d' h' q' e' i' p' e' c' t' i' b' i' l' i' s' e' x' c' e' s'
 sus vni' r' e' s' p' e' c' t' u' a' l' i' i' : s' i' c' r' t' p' s' t' o' t' i' m' o' t' e' i' m' p' e' c'
 p' t' i' b' i' l' e' . Ad 5^m ob qz quis p' r' e' s' u' r' r' e' c' t' o' e' z' n' s' i' t'
 t' p' s' q' d' e' n' u' m' e' r' m' o' t' e' c' e' l' i' : tñ erit t' p' s' r' e' s' u' r' g' e' n' s' e' x'
 n' u' m' e' r' o' h' o' i' s' r' p' o' s' t' e' r' i' o' r' i' s' i' q' l' i' b' e' t' m' o' t' u' .

Ad quartum sic pro
 cedat: vñ qz corpib' gloriosis claritas non
 puenier: qz sic dicit Auic. in vj. de natib': De cor
 pus luminosū pstat ex p' t' i' b' p' u' i' s' . s' z' p' t' e' s' c' o' r' p' i' s'
 gloriosi nō erūt puie cū in aliquib' d' i' e' t' e' r' r' a' : s' i' c'
 in carnib' r' o' s' s' i' b' . q' z' c' o' r' p' a' g' l' o' z' i' o' s' a' nō erūt lucida
 q' z' o' e' c' o' r' p' u' l' u' c' i' d' u' o' c' c' u' l' t' a' t' i' l' l' u' d' q' d' e' p' s' e' . vñ
 vñū luminare p' aliud eclipsat. flāma. n. ignis phi
 ber videri qd e post se. s' z' c' o' r' p' a' g' l' o' z' i' o' s' a' nō o' c' c' u' l'
 tabūt illud qd intra ea p' t' i' n' e' t' : qz ut dicit Greg' sup
 illud Job: Nō adēq' b' i' e' i' a' u' z' r' v' i' z' i' b' i' . s' . i' c' e' l' e' s' t' i'
 p' t' i' a' . v' n' i' u' s' c' u' i' u' s' q' z' m' e' t' e' a' b' a' l' t' e' r' i' o' c' u' l' m' e' b' z' o' r' u' z'
 c' o' r' p' u' l' e' t' i' a' nō a' b' s' c' o' d' e' t' : p' a' r' e' b' i' t' q' z' c' o' r' p' a' l' i' b' o' c' u' l'
 i' p' s' a' e' t' i' a' c' o' r' p' i' s' a' r' m' o' n' i' a' . q' z' c' o' r' p' a' i' l' l' a' nō erūt lu
 cida. q' z' l' u' x' r' c' o' l' o' r' d' i' s' p' o' s' i' t' i' o' n' e' r' e' q' r' u' t' i' n'
 s' u' b' i' e' c' t' o' : qz lux e' e' x' t' r' e' m' i' t' a' s' p' i' s' p' i' c' u' i' i' n' c' o' r' p' e' n' o' n'
 t' e' r' m' i' n' a' t' o' : s' z' c' o' l' o' r' i' n' c' o' r' p' e' i' m' i' n' a' t' o' : u' t' p' 3 i' l' i' . d' e'
 s' e' n' s' u' r' s' e' n' s' a' r' o' . s' z' c' o' r' p' a' g' l' i' o' s' a' e' r' u' t' c' o' l' o' r' a' t' a' : qz u' t'
 Aug' d' i' c' . x' i' x' . d' e' c' i' . d' e' i' . P' u' l' c' h' r' i' t' u' d' o' c' o' r' p' i' s' e' s' t' p'

tiū puenientia cū qdā coloris suauitate: pulchritu
 do aut corpib' glouificat' deesse nō poit. qz corpa
 gloriosa nō erūt lucida. q' z' s' i' c' l' a' r' i' t' a' s' e' r' i' t' i' c' o' r'
 p' i' b' g' l' o' z' i' o' s' i' s' : o' z' q' s' i' t' e' q' l' i' s' i' n' o' i' b' p' r' i' b' c' o' r' p' i' s' : s' i' c'
 o' e' s' p' r' e' s' e' r' u' t' e' i' u' s' d' e' i' p' a' s' s' i' b' i' l' i' t' a' t' i' s' : s' u' b' i' l' i' t' a' t' i' s' : r' a'
 g' i' l' i' t' a' t' i' s' . s' z' h' nō e' p' u' e' n' i' e' n' t' i' a' : qz vna p' s' h' z' m' a' i' o' r' e' m'
 d' i' s' p' o' s' i' t' i' o' n' e' a' d' c' l' a' r' i' t' a' t' e' q' a' l' i' a' s' i' c' u' t' o' c' u' l' i' q' m' a'
 n' u' s' : r' s' p' u' s' q' z' o' s' s' a' : r' h' u' m' o' r' e' s' q' z' c' a' r' o' v' l' v' e' r' m' i' s' .
 q' v' r' q' nō d' e' b' e' a' t' c' o' r' p' a' i' l' l' a' e' e' l' u' c' i' d' a' . S' z' q' d' e' q' d'
 d' i' M' a' t' t' h' . x' i' j' . f' u' l' g' e' b' u' t' i' u' s' t' i' s' i' c' s' o' l' i' n' r' e' g' n' o' p' i' u' s'
 c' o' r' p' . r' S' a' p' . i' j' . f' u' l' g' e' b' u' t' i' u' s' t' i' r' t' a' q' s' c' i' n' t' i' l' l' e' r' e' .
 q' z' i' . L' o' . x' v' . o' i' : S' e' m' i' n' a' t' i' g' n' o' b' i' l' i' t' a' t' e' : s' u' r' g' e' t' i'
 g' l' i' a' . q' d' a' d' c' l' a' r' i' t' a' t' e' m' p' r' i' n' e' t' : u' t' p' 3 p' s' e' q' u' e' t' i' a' : v' b' i'
 c' o' r' p' o' z' r' e' s' u' r' g' e' t' i' u' g' l' o' z' i' a' c' o' p' a' t' c' l' a' r' i' t' a' t' e' s' t' e' l' l' a' z' . q'
 c' o' r' p' a' s' a' n' c' t' o' z' r' e' s' u' r' g' e' t' l' u' c' i' d' a' . A' l' t' e' r' v' i' q' z' c' l' a'
 r' i' t' a' s' c' o' r' p' i' s' g' l' o' z' i' o' s' i' nō p' o' s' s' i' t' v' i' d' e' r' i' a' b' o' c' u' l' o' n' o' n'
 g' l' o' z' i' o' s' o' . o' z' n' e' e' p' p' o' r' t' i' o' n' e' v' i' s' i' b' i' l' i' s' a' d' v' i' s' u' . s' z' o' c' u'
 l' u' s' nō g' l' o' z' i' f' i' c' a' t' nō e' p' p' o' r' t' i' o' n' a' t' a' d' v' i' d' e' d' u' c' l' a'
 r' i' t' a' t' e' g' l' i' e' cū s' i' t' a' l' t' e' r' i' g' e' n' e' r' i' q' z' c' l' a' r' i' t' a' s' n' a' e' . q' z' c' o' r'
 p' o' z' i' s' g' l' o' z' i' o' s' i' c' l' a' r' i' t' a' s' nō v' i' d' e' b' i' t' a' b' o' c' u' l' o' nō g' l' o'
 r' i' o' s' o' . q' z' c' l' a' r' i' t' a' s' c' o' r' p' i' s' g' l' o' z' i' o' s' i' e' r' i' t' m' a' i' o' r' : q'
 c' l' a' r' i' t' a' s' s' o' l' i' s' nūc s' i' t' : qz e' r' i' a' c' l' a' r' i' t' a' s' s' o' l' i' e' e' r' i' t' t' u' n' c'
 m' a' i' o' r' : q' z' nūc u' t' o' i' : r' m' u' l' t' o' m' a' i' o' r' e' a' e' r' i' t' c' l' a' r' i' t' a' s'
 c' o' r' p' i' s' g' l' o' z' i' o' s' i' p' p' i' q' d' s' o' l' r' t' o' t' m' u' d' c' l' a' r' i' t' a' t' e' m'
 m' a' i' o' r' e' a' c' c' i' p' i' e' t' . s' z' o' c' u' l' u' s' nō g' l' o' z' i' o' s' u' s' nō p' o' t' i' n' s' p' i'
 c' e' r' e' s' o' l' e' i' n' r' o' t' a' p' p' i' m' a' g' n' i' t' u' d' i' n' e' c' l' a' r' i' t' a' t' i' s' . q' m' l'
 t' o' m' i' n' p' o' s' i' t' i' n' s' p' i' c' e' c' l' a' r' i' t' a' t' e' c' o' r' p' i' s' g' l' o' z' i' o' s' i' . q'
 v' i' s' i' b' i' l' e' o' p' p' o' s' i' t' u' o' c' u' l' i' s' v' i' d' e' n' t' i' s' n' e' c' e' e' v' i' d' e' r' i' n' i' s' i'
 s' i' t' l' e' s' i' o' a' l' i' q' i' o' c' u' l' o' . s' z' c' l' a' r' i' t' a' s' c' o' r' p' i' s' g' l' i' o' s' i' o' p' o' s' i'
 t' a' o' c' u' l' i' s' n' g' l' o' z' i' o' s' i' s' nō n' e' c' e' s' s' a' r' i' o' v' i' d' e' r' i' e' : q' u' o' d'
 p' 3 d' e' d' i' s' c' i' p' u' l' i' s' q' u' i' c' o' r' p' u' s' d' n' i' p' o' s' t' r' e' s' u' r' r' e' c' t' i' o' n' e' z'
 v' i' d' e' r' u' t' c' l' a' r' i' t' a' t' e' e' i' nō i' n' t' u' e' t' o' s' . q' z' c' l' a' r' i' t' a' s' i' l' l' a' nō
 e' s' t' v' i' s' i' b' i' l' i' s' a' b' o' c' u' l' o' nō g' l' o' z' i' o' s' o' . S' z' q' d' e' q' d' o' i' e'
 g' l' o' . P' h' i' l' . i' j' . s' u' p' i' l' l' u' d' : L' o' s' i' g' u' r' a' t' u' c' o' r' p' i' c' l' a' r' i' t' a' t' i'
 s' u' e' a' s' s' i' m' i' l' a' b' i' m' u' r' c' l' a' r' i' t' a' t' i' q' u' a' h' a' b' u' i' t' i' n' t' r' a' s' s' i'
 g' u' r' a' t' i' o' e' . s' z' c' l' a' r' i' t' a' t' i' s' i' l' l' a' v' i' s' a' s' u' i' t' a' b' o' c' u' l' u' d' i' s' c' i' p' u' l' o'
 r' u' nō g' l' o' z' i' f' i' c' a' t' i' s' . q' z' c' l' a' r' i' t' a' s' c' o' r' p' i' s' g' l' o' z' i' f' i' c' a' t' i' a' b'
 o' c' u' l' i' s' nō g' l' o' z' i' o' s' i' s' v' i' s' i' b' i' l' i' s' e' r' i' t' . q' z' i' m' p' i' v' i' d' e' t'
 e' s' g' l' o' z' i' a' m' i' u' s' t' o' z' e' x' h' o' c' t' o' r' q' u' e' b' u' t' i' n' i' u' d' i' c' i' o' :
 u' t' p' 3 p' h' o' c' q' d' o' i' S' a' p' . v' . S' z' n' p' l' e' n' e' v' i' d' e' r' e' t' g' l' o'
 r' i' a' m' i' p' o' z' z' n' i' s' i' c' l' a' r' i' t' a' t' e' c' o' r' p' u' z' c' o' r' p' i' n' s' p' i' c' e' r' e' t' . q'
 z' e' . A' l' t' e' r' v' i' q' z' c' o' r' p' u' s' g' l' o' z' i' o' s' u' n' e' c' e' s' s' a' r' i' o' v' i' d' e' a'
 t' u' r' a' nō g' l' o' z' i' o' s' o' c' o' r' p' e' : qz c' o' r' p' a' g' l' o' z' i' o' s' a' e' r' u' t' l' u'
 c' i' d' a' . s' z' c' o' r' p' u' l' u' c' i' d' u' m' a' n' i' f' e' s' t' a' t' s' e' r' a' l' i' a' . q' z' c' o' r' p' o' z' a'
 g' l' o' z' i' o' s' a' n' e' c' e' s' s' a' r' i' o' v' i' d' e' b' u' t' . q' z' o' e' c' o' r' p' u' s' q' d' o' c' c'
 u' l' t' a' t' a' l' i' a' c' o' r' p' a' p' o' s' t' s' e' e' x' i' s' t' e' n' t' i' a' d' e' n' e' c' e' s' s' i' t' a' t' e' v' i'
 s' u' p' e' r' i' t' a' b' h' o' c' i' p' s' o' q' z' a' l' i' a' q' u' e' s' u' t' p' o' s' t' o' c' c' u' l' t' a' t'
 s' z' c' o' r' p' u' s' g' l' o' z' i' o' s' u' o' c' c' u' l' t' a' b' i' t' a' v' i' s' u' a' l' i' a' c' o' r' p' a' p' o' s' t'
 s' e' e' x' i' s' t' e' n' t' i' a' : qz e' r' i' t' c' o' r' p' u' s' c' o' l' o' r' a' t' u' s' . q' z' d' e' n' e' c' i' t' a' t' e' v' i'
 d' e' b' i' t' . q' z' l' i' c' u' t' q' u' i' t' a' s' e' d' e' h' i' s' q' i' n' s' u' r' c' o' r' p' i' : i' t' a'
 q' l' i' t' a' s' p' q' u' a' v' i' . s' z' q' u' i' t' a' s' nō s' u' b' e' r' i' t' v' o' l' u' n' t' a' t' i' u' t'
 c' o' r' p' u' s' g' l' o' z' i' o' s' u' p' o' s' s' i' t' e' e' m' a' i' o' r' i' s' q' u' i' t' a' t' i' s' v' e' l' m' i'
 n' o' r' i' s' . q' z' n' e' c' q' l' i' t' a' s' p' q' u' a' v' i' s' i' b' i' l' e' e' s' t' u' t' p' o' s' s' i' t' nō v' i'
 d' e' r' i' . S' z' q' d' e' q' d' c' o' r' p' u' s' n' r' m' g' l' o' z' i' f' i' c' a' b' i' t' i' p' o' s' i' t' a'
 t' e' c' o' r' p' i' s' c' h' r' i' s' t' i' s' z' c' o' r' p' u' s' c' h' r' i' s' t' i' p' o' s' t' r' e' s' u' r' r' e' c' t' i' o' e' z'
 nō n' e' c' e' s' s' a' r' i' o' v' i' d' e' b' a' t' : i' m' o' v' i' s' p' a' r' u' i' t' a' b' o' c' u' l' i' s' d' e'

scipuloꝝ in Emauꝝ ut Luc. vii. g. r. corpꝝ glificatum no necessario videbit. S. ibi erit suma obediētia corpꝝ ad aiā. g. corpꝝ poterit videri vñ no videri fm volūtatē aie. **R**ndeo dō ad. j. q. q. corꝝ poꝝa scōꝝ fore lucida post resurrectionē ponē oꝝ ppter auctoritatē: sc̄ptura aut hoc pmittit: s̄z cāz huiusmōi claritatis qdā attribuit qntē eēntie q̄ tūc dñabit in corpe hūano. s̄z qz hoc ē absurdum ut sepe dicitur: ideo meliꝝ ē ut dicat qz claritas illa causabit ex redūdātia glorie aie in corꝝ. qd. n. recipit in aliq̄ no recipit p modū influentis s̄z p modū recipiēti: r ita claritas q̄ ē i aiā spūal̄ recipit in corpe ut corꝝ pal: r iō s̄z qd̄ aiā erit maior claritas s̄z maiꝝ meriti: ita etiā erit differētia claritatē i corpe: ut p̄z p aplm. j. Cor. xv. r ita in corpe glorioꝝo cognosceat gloria a se: sicut in vitro cognoscat color corꝝ qd̄ p̄tinet i vase vitreo: ut Gregꝝ dicit super illud Job: Nō adēquabit ei aurꝝ vñ vitꝝ. **A**d p̄mū g dō qz Auic. loq̄t de illo corpe qd̄ habz ex nā p̄ponētū claritatē: sic aut non hēbit corpꝝ glorioꝝo: s̄z magi ex merito vñt. **A**d 2^m dō qz Gregꝝ p̄pat corꝝa glorioꝝa auro r vitro: auro p̄p claritatē: vitro p̄p h̄ qz rāslucebūt: vñ v̄ qz erunt sil clara r puia. q. n. aliq̄d claz nō sit puū p̄tigit ex h̄ qz claritas corꝝ causat ex dēsitatē p̄tū lucida rū. dēsitatē. n. aut repugnat puietati: s̄z tūc cābit claritas ex alia cā: ut dicitur ē. dēsitatē aut corꝝ glorioꝝo si puietatē nō tollet ab eis: sicut nec dēsitatē vitri a vitro. Quidā tñ dicit qz p̄pat nō vitro nō qz sint puia: s̄z p̄p hāc silitudinē qz sicut illud qd̄ i vitro claudit apparet: ita aie glorioꝝa q̄ in corpe glorioꝝo claudit nō latebit. s̄z p̄mū meliꝝ ē: qz magis saluat dignitas corꝝ glorioꝝo r magis p̄sonat dicit Gregꝝ. **A**d 3^m dicitur qz corꝝ glorioꝝa nām nō tollet: sed p̄ficiet: vñ color qui debet corꝝ ex nā suarū p̄tū remanebit in eo: sed supaddet claritas ex gloria aie: sicut etiā videmꝝ corꝝa colorata ex sui nā splendore solis resplendere vel ex aliq̄ alia causa extrinseca vel intrinseca. **A**d q̄rtū dicitur qz sicut claritas glorie redūdāt ab aiā in corꝝ fm suū modū r ē ibi alio mō q̄ sit in aiā: ita in q̄libz p̄tem corꝝ redūdabit fm suū modū. vñ nō ē in cōueniēz qz diuerse p̄tes habeāt diuersimode claritatez fm qz sūt diuersimode dispositē ex sua nā ad ipam. nec ē silē de alijs dōtibꝝ corꝝ respectu q̄ rā p̄tes corꝝ nō inueniūt h̄re diuersaz dispōnez. **A**d ij. q. dō qz qdā dixerunt qz claritas corꝝ glorioꝝo non pōt videri ab oculo nō glorioꝝo nisi forte p miraculū. s̄z hoc nō pōt ē nisi claritas eq̄ uoce diceret: qz lux fm id qd̄ ē: nata ē mouē visuꝝ r visuꝝ fm id qd̄ ē natꝝ ē recipe lucē: sic v̄z se h̄z ad intellectuꝝ: r bonū ad affectū. vnde si esset aliq̄ visuꝝ qui nō posset percipere aliq̄ā lucē oio: vñ ille visuꝝ diceret equiuoce vel lux illa: qd̄ nō pōt in p̄posito dicit: quia sic p hoc qz dicit corꝝa glorioꝝa futura esse lucida nō nobis notificaret: sicut qui

dicē canē eē in celo nōbū notificat ei qz nō nouit nisi canē qz ē aiā: r iō dō ē qz claritas corꝝ glorioꝝo nālū ab oculo nō glorioꝝo videri pōt. **A**d p̄mū g dō qz claritas glie erit alterꝝ generꝝ qz claritas nāe q̄rtū ad cāz s̄z nō q̄rtū ad sp̄m: vñ sic claritas nāe rōne sue sp̄i ē p̄portionata visuꝝ: ita claritas glorioꝝo sa. **A**d 2^m dō qz sicut corꝝ glorioꝝo nō pōt pati aliq̄d passione nāe: s̄z solū passiōe aie: ita ex p̄prietate glorie nō ager nisi actione aie: claritas autē intensa nō offendit visuꝝ in q̄rtū ager actiōe aie: s̄z fm hoc magi delectat. offendit aut in q̄rtū agit actiōe nāe calefaciēdo r dissoluēdo organū visuꝝ r disgregādo sp̄i: r iō claritas corꝝ glorioꝝo q̄uis excedat claritatē solis tamē de sui nā nō offendit visuꝝ: s̄z demulcet p̄p qd̄ claritas illa p̄pat claritati iaspidis. Apoc. ix. **A**d 3^m dō qz claritas corꝝ glorioꝝo puenit ex merito volūtatē: r ideo volūtatē s̄bet ut h̄z eiꝝ iperū videat vñ nō videat r i p̄tate corꝝ glorioꝝo erit oñdē claritatē suā vñ occultare. r hec fuit opio p̄positū. **A**d ij. q. dō qz visibile vñ fm qz agit i visuꝝ. ex h̄ aut qz aliq̄d agit vñ nō agit in aliq̄d extrinsecū nō ē aliq̄ mutatio i ip̄o. vñ fm mutatiōe aliq̄ p̄petat q̄ sit de p̄fectiōe corꝝ glificati pōt p̄tinge qz videat r n̄ videat. vñ in p̄tate aie glificatē erit qz corꝝ suū videat vñ nō videat: sic r qlibet alia actiō corꝝ i aie p̄tate erit als nō eēt corꝝ glorioꝝo instrū sume obediēz p̄nci pali agēt. **A**d p̄mū g dō qz claritas illa obediēt corꝝ glorioꝝo ut possit eā oñdē vñ occultare. **A**d 2^m dō qz color corꝝ nō ipedit puietatē ip̄i nisi i q̄rtū imutat visuꝝ: qz visuꝝ n̄ pōt imutari sil duobus coloribꝝ ut vtrūqz p̄fecte ilpiciat. color aut corꝝ glorioꝝo erit i p̄tate aie ut p̄ ipm imutet visuꝝ vñ nō imutet: r iō erit i p̄tate eius ut occultet corꝝ qd̄ ē p̄ se vñ nō occultet. **A**d 3^m dō qz q̄rtitas ē ibereā ip̄i corꝝ glorioꝝo: nec possit q̄rtitas imutari ad ipiuz aie fm mutatiōe intrinseca corꝝ glorioꝝo q̄ ipassibilitate ei repugnaret: r iō n̄ ē silē d̄ q̄rtitate r visibilitate: qz ē q̄rtitas illa p̄ quā ē visibile n̄ pōt s̄trahi ad iperū aie. s̄z actiō illa q̄rtitas suspēdet: r sic occultabit corꝝ ad iperū aie. **Q. III.**

Quēdo q̄rtitas p̄tinent ad dānatos. Et circa h̄ q̄rtitas tria. p̄ d̄ q̄rtitas corꝝ ip̄o rū. **1°** de igne qz cruciabit. **2°** d̄ cō ditiōibꝝ aiāz ip̄oꝝ corūdeꝝ postq̄ fuerint sepeate. **A**d p̄mū sic p̄cedit: vñ qz dānatoꝝ corꝝa cū suis deformitatibꝝ resurgāt. illud. n qd̄ in penā p̄cti inductū ē desistere nō oꝝ nisi peccato remisso. s̄z mēbroꝝ defectꝝ qz accidūt p̄ mutatiōez i penā p̄cti inducti sūt: r silr ēt oēs alie deformitates corꝝ palez. g a dānatꝝ qz p̄ctōꝝ fmiffiōez nō sūt p̄secuturi in resurrectionē nō remouebunt. **S.** sicut resurrectiō scōꝝ erit ad vltimā p̄fectiōe: sic r resurrectiō ip̄oꝝ erit ad vltimā miseriā

scia resurgētib' nō auferet aliqd qd ad eoz pfe
 ctioez ptinē possit. g nec ipse resurgētib' aliqd au
 feret qd ad eoz defectū vl miserā ptineat. h' i aut
 sūt deformatas. g. rē. ¶ sic ad defectū passibil
 cozpis ptinet deformatas: ita tarditas. s3 a cozpis
 dānatoz resurgētib' tarditas nō remouebit. q: co
 rū cozpa nō erūt agilia. g eadē rōe nec deformatas
 remouebit. ¶ S3 s. j. Loz. xv. mortui resurgent
 icorrupti. glo. mortui. i. pctores vl gnālit oēs mor
 tui surgēt icorrupti. i. sine aliq' dīminutiōe mēbro
 rū. g mali resurgēt sū deformatatib'. ¶ in dāna
 tio nō erit aliqd qd sensū dolori in eis ipediat. sed
 egritudo ipedit sensū dolori inq'tū p eā debilitat
 ozgana sentiēdi. sūr r defect' mēbro ipediat ne eēt
 vlis dolor in cozpe. g sū istis dfectib' dānati resur
 gēt. ¶ Lteri' v' q cozpa dānatoz erūt corrupti
 bilia. oē. n. ppositū ex d'ris necē ē corrupi. s3 cozpa
 dānatoz erūt ex d'ris pposita ex qb' etiā nūc cō
 ponit: als nō eēt eiusdē spēt: r p d'ris nec eadē nūc
 ro. g erūt corruptibilia. ¶ cozpa dānatoz si ē
 corruptibilia sūt futura: h' nō erit p nāz cū sint fu
 tura eiusdē nāe cū' r nūc sūt: nec etiā erit p gram
 vl gloriā: qz talib' oio carebūt. g nullo' erūt incor
 ruptibilia. ¶ illis q sūt in sūma miserā s'bra
 here maximā penaz vl incōueniēs. s3 maximā pēa
 rū est mors: ut p3 p phm in 4. cthi. g a dānat' qui
 sūt in sūma miserā mors remoueri nō d3. g eoz
 cozpa corruptibilia erūt. ¶ S3 s. e. qd d' Apoc.
 ix. In dieb' illis querent hoies mortē r nō iueniēt
 eā: r desiderabūt mortē r fugiet mors ab illis. ¶ d.
 dānati punient in aia r cozpe pena ppetua: Mat
 th. xxv. Ibut hī in suppliciu eternū. s3 hoc eē non
 possz si eoz cozpa corruptibilia eēt. g eoz cozpa
 erūt incorruptibilia. ¶ Lteri' v' q sint futura im
 passibilia: qz fm phm in vi. topi. Ois passio ma
 gis facta abijct a s'bra: s3 a finito si sp aliqd abijctā
 tur necē est illud tandē psumi: ut d' in j. phy. g si
 cozpa dānatoz erūt passibilia r sp patient qnqz
 deficiēt r corrupent: qd falsū eē onsum ē. g erunt
 impassibilia. ¶ d. oē agens assimilāt sibi patiēs.
 si g cozpa dānatoz patiēt ab igne: ignis ea sibi as
 similabit. s3 nō psumit aliū: ignis cozpa nisi inq'tū
 ea sibi assimilās resoluit. g si cozpa dānatoz erūt
 passibilia ab igne: qnqz psumēt: r sic idē qd pus
 ¶ d. aialia q in igne sine corruptiōe viuere dicūt
 ut de salmandra d3: ab igne nō affligūt. aial. n. do
 lore cozporis nō affligit nisi cozp' aliq' mō ledat. si
 g cozpa dānatoz in igne sū psumptiōe remanē pnt:
 sic r aialia p'dicta: ut Aug' in l' de cl. dei dicē v' r
 q nullā afflictionē ibi sustinebūt qd nō eēt nisi co
 rum impassibilia cozpa eēt. g. rē. ¶ d. si cozpa
 dānatoz sūt passibilia: dolor qui ex eoz passioe
 puenit ut v' su pare d3 oēm pntē cozpoz dolorēz
 s3 p'p' imēsitatē dolori qnqz ptingit in pnti staru
 q aia a cozpe sepat. g multo forti' si cozpa illa fu

tura sūt passibilia ex imēsitatē doloris aia a cozpe
 sepat: r sic cozpa corrupit qd falsū ē. g cozpa il
 la erūt impassibilia. ¶ Sed s. e. qd d' i. Loz. xv.
 r nos immutabimur. glo. nos boni tantummodo
 immutabimur in gloriā imutabilitatis r impas
 sibilitatis. ergo cozpa dānatoz nō erūt impassibi
 lia. ¶ d. sic cozp' coopat aie ad meritū: ita coopa
 tur ei ad pctm. s3 p'p' coopationē p'dcaz nō soluz
 aia s3 r cozp' p' resurrectionē p'mitabit. g r resurre
 ctioe sili dānatoz cozpa puniet qd nō eēt si impas
 sibilita foret. g erūt passibilia. ¶ R. nō dō ad. j. q.
 q i cozpe hūano pōt eē d'formatas oupl'r: vno ex d
 defectu aliē mēbro: sic mutatos turpes vicim'. de
 est. n. eis d'bita p'portio p'nt ad totū: r d' tali d'for
 mitate nulli vobū ē q in cozpis dānatoz nō erit
 q: oia cozpa tā bonoz q maloz itegra resurgēt
 ut. s. d'cm ē cū de integritate cozpoz resurgētium
 ageret. Alio' deformatas ptingit ex indebita p'nt
 dispositione: vel indebita p'ntate vl q'itate vl si
 tu q etiā p'portione d'bita p'nt ad totū nō panit.
 r de talib' deformatatib' r sili' defectib': sic sunt
 febres r h' egritudines q interdū sūt d'formatas
 cāe Aug' idēminatū r s' vobūo relinqt i Ench.
 ut mgr i l'ra d'c. S3 apud doc. moder. ē sup h' ou
 plex opio. Quidā. n. dicūt q h' d'formatas r d
 lect' in cozpis dānatoz remanebūt p'siderantes
 eoz dānationē q ad sūmā miserā deputat cui
 nihil incōmoditat s'brabi d3. s3 h' nō v' rōnabi
 lit' d'ci. in repatiōe enī cozpis resurgēt magi attē
 dit nāe pfectio q p'ditio q pus fuit. vñ r q s'ra p
 sectā etatē d'cedūt in statura iuuenil' etat' resurgēt
 ut. s. d'ictū ē. vñ r illi q aliqz defect' nāles in cozpe
 habuerūt: vel deformatas ex eis pueniēs in re
 surrectiōe sū illis defectib' vl deformatatib' repa
 rent nisi pcti meritū ipediat: r ita si aliqz cū defe
 ctib' vl deformatatib' resurgēt h' erit i penā. mo
 dus aut' pene ē fm mēsurā culpe. ptingit aut' q ali
 qz peccatoe dānād' minorib' pctis s'biect' aliqz
 deformatas vl defect' habcat qz nō habuit ali
 qz dānād' pctis grauiorib' irretit'. vnde si ille q
 in hac vita deformatas habuit cuz eis resurgat
 sine quibus cōstat q resurget alius grauius puni
 endus qui eas in hac vita nō habuit: modus pe
 ne nō m'deret q'titati culpe: s3 magi vidētur aliqz
 puniri p penis qz i h' mūdo passus fuit: qd ē ab
 surdū: r iō aliq' rōnabili' d'icūt: q aucto: q nāz cō
 didit i resurrectionē nām cozpis itege repabit. vñ
 quicqd defect' vel turpitudis ex corruptionē vel de
 bilitate nāe siue pncipioz nāliū i cozpe fuit: totuz
 in resurrectionē remouebit: sic febzis: lipitudo: r si
 milia. defect' at q ex nālib' pncipis in hūano cor
 poze nāli' psequit: sic p'derositas: passibilitas: et
 silia in cozpis dānatoz erunt: quos defectus
 ab electo:um cozpis gl'ia resurrectionis excludit.
 ¶ Ad p'mū g dō: q cū pena i qlibet foro infligat
 fm p'ditionē illi' for: pene q in hac vita tpali' istū

ganē p aliq petō tpales sūt: 7 vltra vite terminuz
 nō se extēdūt: 7 iō q̄uis pctm̄ nō sit remissū dāna
 tis: nō tñ oz q̄ easdē penas ibi sustincāt q̄s in hoc
 mūdo sūt passī: s; oīa iusticia req̄rit ut ibi penis
 grauiorib; in eternū crucient. ¶ Ad 2^m dō q̄ non
 ē siliū rō de bonis 7 malis eo q̄ aliqd pōt eē pure
 bonū nō aut pure malū: vñ vltima sanctorū felī
 citas hoc requirit ut ab oi malo penitus sint imu
 nes. sed vltima maloz miseria nō excludit omne
 bonū: quia malū si integrū sit corrupit seipm̄: ut
 phs dicit in 4° ethi. vnde oz q̄ miserie dānato:ū
 substernat bonū nature in ipis qd̄ est op^o cōdito
 ris pfecti qui ipas nāz in pfectioe sue sp̄ei repabit
 ¶ Ad 3^m dicendū q̄ tarditas ē de illis defectibus
 qui nāliter sequūt pncipia hūani corp̄is nō aut d^o
 formitas: 7 iō de eis nō est siliū rō: ut ex dictis patz
 ¶ Ad 4^m q. dō q̄ cū in oi motu oporteat eē aliqd
 p̄m^o mot^o: dupl^r mot^o aliqd vel mutatio a mobi
 li remouet: vno mō p hoc q̄ deest pncipiū mot^o:
 alio mō p hoc q̄ pncipiū mot^o impedit: corruptō
 aut mutatio quedam est. Cū dupl^r pōt ptingere
 ut corpus qd̄ ex p̄ditioe suoz pncipioz corrupti
 bilitatē h; incorruptibile reddat. Cūo mō ex h^o
 q̄ pncipiū ad corruptionē mouēs totalit^r tollit: 7
 hoc mō corpa dānatoz incorruptibilia erūt. cūz
 n. celū sit p̄mū alterans p motū suū locale: 7 oīa
 alia agentia secūda in vtute ipsius agant: 7 q̄t ab
 ipso mota: oz q̄ cessante motu celi nihil sit agens
 qd̄ possit corp^o p alterationē aliqūā trāsmutare a
 sua nāli p̄tate: 7 iō post resurrectionē cessante
 motu celi nulla q̄litas erit sufficiens: ut corp^o huma
 nū alterare possit a sua nāli q̄litate. corruptio aut
 est termin^o alterationis sicut 7 generatio: vñ cor
 pora dānatoz corrupti nō poterūt: 7 hoc d̄seruit
 diuine iusticie: ut p̄petuo viuentes p̄petuo puniāt
 qd̄ diuina iusticia requirit: ut. j. dicit: sicut 7 nunc
 corruptibilitas corpoz deseruit diue p̄uidētie p
 qua ex aliqūb; corruptis alie generant. Alio cō
 tingit ex hoc q̄ pncipiū corruptionis impedit: 7 h^o
 mō corpus Ade incorruptibile fuit: qz p̄rie q̄lita
 tes in corpe hominis exntes p̄tinebant p grāz ino
 centie ne ad dissolutionē corp̄is agere possent: et
 multo plus p̄tinebūt in corp̄is gloriois q̄ erūt
 oīo subiecta sp̄iritui: 7 sic in corp̄ib; b̄roz post re
 surrectionēz cōem p̄tinent duo p̄dicti mōi incor
 ruptibilitatis. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ p̄ria ex quibus
 corpa p̄ponunt sūt 2° pncipia ad corruptionem
 agētia. p̄mū. n. agēs ē mot^o celestis. vñ supposito
 celesti necē est ut corpus ex p̄rie p̄positū corrupat
 nisi sit aliq̄ causa potior impediens: sed motu celi
 remoto p̄ria ex quib; corp^o p̄ponit nō sufficiūt ad
 corruptionē faciendā etiā fm̄ nām: ut p3 ex dictis
 cessationē aut mot^o celi phi nō cognouerūt: vñ p
 infallibili habebāt q̄ corp^o p̄positū ex p̄rie corru
 pat fm̄ nām. ¶ Ad 2^m dō q̄ incorruptibilitas illa
 erit p nām nō q̄ sit aliqd incorruptionis pncipiū

in corp̄ib; dānatoz: sed p defectū pncipij mouē
 tis ad corruptionē: ut ex dictis p3. ¶ Ad 3^m dō q̄
 q̄uis morz sit simplr maxia pena: fm̄ qd̄: tamen
 nihil phibet mortē eē in penaz remediū: 7 p p̄n
 ablationē mortis in penaz augmentū. vñ. n. ut
 dī in 9° ethi. videt omnib; delectabile eē eo q̄ oīa
 esse appetūt. nō oportet aut ut ibidē dī accipe ma
 lam vitā neqz corruptā neqz q̄ est in tristicia: sicut
 q̄ viuere simpliciter est delectabile: nō aut vitā q̄ est
 in tristicia: ita 7 morz q̄ est puatio vite simplr est
 penosa 7 maxia pena: inq̄tū s̄trahit p̄mūz
 bonū. s. eē cū q̄ oīa alia subtrahūt: sed inq̄tū puat
 malā vitā 7 que ē in tristicia ē in remediū penaz
 q̄s terminat: 7 per p̄n mortis subtractio ē in au
 gmentū penaz q̄s p̄petuas facit. si aut dicat morz
 eē penalis p̄pter corporale dolorē quē sentiūt mo
 rientes nō est dubiū q̄ multo maiorē dolorē dāna
 ti p̄tinue sustinebūt. vnde in p̄petua morte esse oī
 eunt: sicut scriptum est in ps. Mors depascet eos
 ¶ D. iij. q. dō q̄ pncipalis cā q̄re corpa dānatoz
 ab igne nō p̄sumit erit diuina iusticia q̄ corz corpo
 ra ad p̄petuam penā sūt addicta. s; diuine iusticie f
 uit enām nālis dispositio ex pte corp̄is patientis
 7 ex pte agentis: qz cū pati sit recipe quoddā du
 plex ē mod^o passiois fm̄ q̄ aliqd in aliq̄ recipi pōt
 dupl^r pōt. n. aliq̄ foza recipi in aliq̄ aliq̄ fm̄ eē nā
 le mālū: sic calor recipit ab igne in aere: 7 fm̄ hūc
 modū receptiois ē vñ mod^o passiois q̄ dī passio
 nāe. Alio aliqd recipit i aliq̄ sp̄ualit^r p modū itēti
 onis cuiusdā: sic silitudo albedinis recipit i aere 7
 in pupilla: 7 hec receptio silitat illi receptioi q̄ aia
 recipit silitudines rez. vñ fm̄ hūc modū receptio
 nis ē ali^o mod^o passiois q̄ vocat passio aie. qz q̄ p
 resurrectionēz motu celi cessate nō pōit aliqd cor
 p^o alterari a sua nāli q̄litate: ut dcm ē: nullū corp^o
 pati pōit passioē nāe. vñ q̄tū ad hūc modū passi
 onis corpa dānatoz ipassibilia erūt: sic 7 incor
 ruptibilia: s; cessate motu celi adhuc māebit passio
 q̄ ē p modū aie: qz 7 aer a sole illūinabit: 7 colorz
 vias ad visū deseret. vñ 7 s; hūc mod^o passiois cor
 pa dānatoz passibilia erūt: 7 qz in tali passioē se
 sus pficit: iō i corp̄ib; dānatoz sensus pene erit sū
 mutatioē nāl dū pōnis: corpa vō gliola r̄si recipi
 ant aliqd 7 qd̄amō patiāt i sentiedo: n̄ tñ passibi
 lia erūt: qz nihil recipiēt p modū afflictūi vñ lesiūi
 sic recipiēt corpa dānatoz q̄ ob h^o passibilia dicit
 ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ phs loq̄t d̄ illa passioē p quam
 trāsmutat patiēs a sua nāli dū pōne. tal aut passio
 nō erit in corp̄ib; dānatoz: ut dcm ē. ¶ Ad 2^m dō
 q̄ silitudo agentē ē dupl^r in partēte. Cūo p cūdē
 modū quo est in agēte: sicut ē in omnibus agentī
 bus vniuocis: ut caliduz facit calidum: 7 ignis ge
 nerat ignem. Alio mō p modū diuersum a mō q̄
 est in agente: sicut ē in omnib; agentib; equiuocis
 in quibus q̄nqz ptingit q̄ in agente ē forma sp̄ua
 liter q̄ in patiente malū recipit: sicut forma que ē

in domo facta p artificē est malū in ipa: 7 in mente artificis est spūalit. qñqz vero econuerso ē malū ter in agente 7 recipit spūalit in patiente: sicut albedo materialit est in pariete a q recipit: spūaliter in pupilla 7 in medio deferente. 7 sicut est in pposito: qz spēs que malūter est in igne recipit spūalit in corporib' dānatoz: 7 sic ignis assumilabit sibi dānatoz corpa nec tñ ea psumet. ¶ Ad secūdu ob qz fm phm in li. de pperatib' elementoz: nullum animal in igne viuere pōt. Galien'. n. in li. de simplici medicina dicit qz nullū corp' est qd tandem ab igne nō psumat. qz uis qdā corpa sūt: q ad horā in igne sine lesione pmancāt: ut patet d ebena. vñ qd inducit de salmadra nō ē oio simile: qz nō pot set pfeuerare finalit in igne sine corruptione: sic corpa dānatoz in inferno: nec tñ o3 qz corpa dānatoz ab igne inferni p corruptione aliqua nō ledunt qz ppter hoc ab igne nō affligant: qz sensibile nō solū natū est delectare vel affligē sensū scōm qz agit actione nature pfortande vl corrupēdo organū s3 etiā fm qz agit actione spūalit: qz qñ sensibile est in debita pportioe ad sentiētē delectat: e3 rō aut qñ se habet in supabūdantia vel defectu. vnde 7 colores medij 7 voces psonātes sūt delectabiles 7 incōsonātes offēdūt auditū. ¶ Ad 4. ob qz dolor nō sepat animā a corpe fm qz manet tñ in potentia aie cui' est dolere: sed fm qz ad passionem animē mutat corp' a sua nāli dispositione fm modū quo videm' qz ex ira corp' calefit 7 ex timore frigelcit: sed post resurrectionem corpus non poterit trāsmutari a sua nāli dispositione: ut ex dictis patet. vñ qz tūcūqz sit dolor animā a corpore non sepat.

Ad secūdu sic pro

cedit: vñ qz ignis inferni qz corpa dānatoz cruciābunt nō sit ignis corpore'. dicit. n. Damas. in 4. li. In fine tradet diabol' 7 demones et 7 hō et' s. antichrist' 7 impij 7 pctōres in ignē eternū non materialē qñs ē qz apud nos est: sed qualē utiqz nouit deus. sed oē corporeū ē malē. 7 ignis inferni nō erit corpore'. ¶ S. aie dānatoz a corpe separte ad ignē inferni deferūt. s3 Aug' dicit. xij. sup Hen. ad lram: Spūalē arbitroz eē locū. s. ad quē aia defert p' mortē nō corpale. 7 ignis ille nō ē corpore'. ¶ S. ignis corpore' i mō sue actiois nō sequit modū culpe in eo qui igne cremat: s3 magis modum humidū vel siccū: in eodem. n. igne corporeo videmus affligi iustū 7 impiū. sed ignis inferni in mō sue actionis sequit modū culpe in eo qui punitur vnde dicit Grego. in. iij. dial. Un' quidē est gehēne ignis: sed nō vno mō oēs cruciat pctōres. vniū cuiusqz. n. quātū exigit culpa tātū sentiet pena. 7 ignis ille nō est corpore'. ¶ S3 ē qd dicit. iij. dial. Ignē gehēne corporeū eē nō ambigo in qz certū ē corpa cruciari. ¶ S. Sap. v. di: Pugnabit or

bis terraz 7 insensatos. sed nō tot' orbis 7 insensatos pugnaret si solū mō spūali pena 7 nō corpore' li punirent. 7 punirent igne corporeo. ¶ Alter' videtur qz ignis ille nō sit eiusdem spēi cū igne isto corporeo quē videmus. Aug'. n. dicit 7 habet in lra Ignis etern' cuiusmōi sit arbitroz scire neminem nisi forte cui spūs diuin' oñdit. sed naturaz istius ignis oēs vel fere oēs scūt. 7 ille ignis nō est eiusdē nature vel spēi cū isto. ¶ S. Grego' dicit. xv. li. mora. exponens illud Job. xx. Deuorabit eū ignis qz nō succēdit. Ignis corpore' ut eē valeat corporeis indiget fomentis: nec v3 nisi succensus eē: 7 nisi refectus subsistit: at 7 gehēne ignis cū sit corpore' 7 i semetipos repozobos corporealit exurat: nec studio hūano succēdit nec lignis nutrit: s3 dat' sel durat inextinguibilis 7 succēdit nō indiget 7 ardore nō caret. 7 nō ē eiusdē nāe cū corporeo igne quē videmus. ¶ S. emū 7 corrupibile nō sūt vni' rōnis: cū nec etiā in gnē pueniat fm phm in 9. meta. sed ignis iste ē corrupibilis: ille aut em': Matth. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. 7 nō sūt eiusdē spēi. ¶ S. de nā h' ignis qz apud nos ē: ut luceat. sed ignis inferni nō lucet. vñ dicit Job. xviij. Nōne lux impij extinguet. 7 nō ē eiusdē nāe cū isto igne. ¶ S3 ē: fm phm in p' top. Ois aqz oī aque ē idē spē. 7 ea dē rōe oīs ignis oī igni idē ē in specie. ¶ S. Sap. xj. di: Per qz peccat qz p hec 7 torquet. s3 oēs hoies peccat p res sensibiles hui' mūdi. 7 iustū ē ut p eā dē puniant. ¶ Alter' vñ qz ignis ille nō sit sub ira qz Job. xxviii. dicit hoie dānato dicit: Et d' orbe trāsferet eū de'. 7 ille ignis qz dānati puniet nō ē sub ira s3 extra orbē. ¶ S. nullū violētū 7 p accūs pōt esse sempitnū. sed ignis ille erit in inferno in sempiternū. 7 nō erit ibi p violētā s3 nāli. s3 s3 ira nō pōt eē ignis nisi p violētā. 7 ignis inferni nō ē s3 terra. ¶ S. in igne inferni oīa corpa dānatoz p' dicitur cruciābūt. s3 corpa illa locū rplebūt. 7 cū futura sit maxima multitudo dānatoz: qz stultoz infim' ē nāer' Eccl. j. oportet maximū eē spaciū i qz ignis ille p' tinet. s3 incōueniēs vñ infra terrā eē tātam pcauitatē: cū pres ire nāli ferant ad mediu 7 ignis ille nō erit s3 ira. ¶ S. Sap. xi. di: Per qz peccat qz p hec 7 torquet. s3 mali sup terra peccauerūt. 7 ignis eos puniet nō o3 eē s3 terra. ¶ S3 ē qd dicit Esa. xliij. Infern' s3 turbat' ē i occur sū tui. 7 ignis inferni s3 nobis ē. ¶ S. Grego. dicit i. iij. dial. Quid obstat nō video ut infern' s3 ira eē credat. ¶ S. Jone. ij. sup illud: Proieciisti me in corde glo. maris. intelligit. i. in inferno. p qz dicit i euāgelio Matth. xij. In corde terre. qz sic cor ē in medio aialit: ita infern' esse in medio terre p'hibet. ¶ Rūdeo dicit dū ad pmā. q. qz de igne inferni fuit multiplex positio. Quidā n. phi ut Aue. resurrectionē nō credētes sol' aie post mortē penā esse crediderūt. 7 quia eis incōueniens videbatur ut anima cum sit incorporea igne corporeo puniret

negauerit ignem corporeū esse quo mali puniret
volentes q̄ d̄ quid d̄ de pena animaz p̄ mortē
per aliqua corporalia futura metaphoyce dicat. sic
enim bonaz aiaz delectatio ⁊ iocūditas nō erit ī
aliqua re corporali sed spūali t̄m qd̄ erit in cō-
secutione finis sui: ita afflictio maloz erit spūalis
t̄m in hoc. s. q̄ tristabitur de hoc q̄ sepan̄ a sine
cui⁹ inest eis desiderii naturale. vnde sicut oīa q̄
de delectatione animaz post mortē dicūt q̄ vident
ad delectationem corporale p̄tinere: sicut q̄ refici-
antur: q̄ rideant: ⁊ huiusmodi: ita etiā d̄ quid de
haz afflictioe d̄ qd̄ in corpale punitioez sonare v̄r
per similitudinem debet intelligi: sicut q̄ igne ar-
deant vel fetozibus affligant: ⁊ cetera huiusmodi
spūalia. n. delectatio ⁊ tristitia cū sit ignota ml-
titudinē: oportet q̄ per delectationē ⁊ tristitias cor-
porales figuratim manifestet: ut hoies moueant
magis ad desiderii vel timorē. sed q̄ in pena dan-
natoz non solū erit pena dāni que r̄ndet auersioi
que fuit in culpa: sed etiā pena sensus que respon-
det p̄uersioni: iō nō sufficit predictū modū puni-
tionis ponere. ⁊ ideo etiā ipse Auic. alieq̄ modū
sup̄addit dicens q̄ anime maloz post mortē non
per corpora sed p̄ corporoz similitudines punient: sicut
in somnis p̄pter similitudines predictas in imagina-
tione existētes videt hominē q̄ torqueat penis di-
uersis: ⁊ hunc etiam modū punitiois videt ponē
Aug⁹ in. xij. sup̄ Gen̄ ad l̄ram: sicut ibidem mani-
feste patet. Sed hoc videtur incōuenientē dictum
esse: imaginatio. n. potentia quedam est v̄tes orgā-
no corporali. vnde nō p̄t esse q̄ v̄sioes imagina-
tiue fiant in anima sepan̄ a corpore: sicut in aia
somniautis. vnde etiā Auic. ut hoc incōueniens
euaeret dixit q̄ anime sepan̄ a corpore v̄tebant
quasi p̄o organo aliqua parte celestis corpus cui⁹
corpus hūanuz oportet esse p̄forme ad hoc q̄ p̄fici-
atur anima rōnali que est similis motorib⁹ celesti-
corporis. in hoc secul⁹ quodāmodo opūionē an-
tiquoz phoz qui posuerūt aias redire ad cōpa-
res stellas. sed hoc est oīo absurdū fm̄ doctrinaz
phi: quia aia v̄t determinato organo corporali
sicut ars determinatis instrumentis. vñ nō potest
transire de corpore in corp⁹: qd̄ Pythagoras posuit
ut d̄ in p̄mo de aia. Qualit̄ aut̄ ad dictū Aug. sit
respondēdū infra dices. Quicqd̄ aut̄ dicat d̄ igne
q̄ aias sepan̄ cruciat: de igne t̄m quo cruciabunt
corpora dānatoz post resurrectionē d̄ dices q̄ sit
corpor⁹: q̄ corpi nō p̄t p̄uenientē pena aptari ni-
si corpora. vñ Greg. in. iij. dial. ex hoc ipso p̄bat
inferni ignē esse corporeū q̄ reprobi post resurre-
ctionem in eum detrudent. Aug⁹ etiā ut habet in
l̄ra manifeste p̄fitef ignē illū quo corpora cruciabunt
corporeū esse: ⁊ de h̄ ad p̄ns est qd̄. Qualit̄ aut̄
aie dānatoz ab igne isto corporeo puniant infra
dices. Ad p̄mū q̄ dicendū q̄ Damaf. nō negat
simpliciter ignem illū mālem esse: sed q̄ nō ē mā-

ralis qualis apud nos est: eo q̄ quibusdam p̄peta-
tibus ab hoc igne distinguit. Vel dicendū q̄ quis
ignis ille nō māliter alterat corpora sed qdam spūa-
li actione agit ad ea ad punitioē: ut ex dictis p̄z
ideo nō d̄ mālis nō q̄tum ad s̄bam: sed q̄tum ad
punitiois effectum in corporib⁹ ⁊ multo āplius
⁊ in aia. Ad secundū d̄ q̄ dicitur Aug. p̄t
hoc modo accipi: ut p̄ tanto dicat loc⁹ ille ad que
anime deferent post mortē nō esse corpore⁹ q̄ aia
in corpore nō existit p̄ modū. s. q̄ corpora existūt
in loco: sed alio mō spūali sicut angeli in loco sūt
Vel dicendū q̄ Aug⁹ loquit opinando ⁊ nō dei-
minando sicut frequē facit in li. illo. Ad 3^m
dicendū q̄ ignis ille erit instm̄ diuine iusticie pu-
nientis. instm̄ aut̄ nō solū agit in virtute. p̄pa ⁊ p̄
p̄pūm modum: sed etiā in virtute principalis agen-
tis: ⁊ fm̄ q̄ est regulatū ab eo. vnde quīs ignis fm̄
p̄pūam virtutem non habeat q̄ aliquos cruciat
magis vel minus fm̄ modū peccati. habet t̄m hoc
fm̄ q̄ eius actio modificat ex ordine diuine iusti-
cie: sicut etiā ignis fornacis modificat ex industria
fabri in sua actione fm̄ q̄ p̄petit ad effectū artis.
Ad. ij. q. d̄ q̄ ignis p̄pter hoc q̄ est maxime v̄-
tutis in agendo in reliqua elementa alia corpora p̄-
mā habet: ut d̄ in. iij. methauroz. vñ ⁊ ignis ou-
plicit̄ inuenitur. s. in p̄pūa materia: put̄ est in
spera sua vel in materia aliena: sicut terrestris: ut p̄z
in carbone: sicut aerea sicut patet in flāma. q̄cūq̄
aut̄ mō ignis inueniat semper idem ē in specie q̄-
tuz ad naturā ignis pertinet. potest aut̄ esse diuer-
sas in specie q̄tum ad corpora que sūt mā ignis
vñ flāma ⁊ carbo differit specie: ⁊ sicut lignū igneū
⁊ ferrū igneū: nec differit q̄tum ad h̄ siue ignita sint
p̄ violētū ut in ferro apparet: siue ex p̄n̄ intrifeco
nāl: ut accidit in sulfure. Q̄ ignis inferni q̄tum
ad hoc qd̄ h̄z de nā ignis sit eiusdē sp̄i cū igne q̄
apud nos est māifestus ē. v̄tz aut̄ ille ignis sit in p̄-
pūa mā existens aut si in aliena in q̄ mā sit nobis
ignotū est: ⁊ fm̄ h̄ p̄t ab igne q̄ apud nos ē specie
differre mālit̄ p̄siderat. Quasda t̄m p̄petaes dif-
ferētes h̄z ab igne isto: sicut q̄ successioe nō indiget
nec lignis nutrit. s̄ iste differētie nō oñdūt diuer-
tatē in specie q̄tum ad id qd̄ p̄tinet ad nām ignis.
Ad p̄mū q̄ d̄ q̄ Aug⁹ loquit q̄tum ad id qd̄ ē mā-
le in illo igne: nō aut̄ q̄tum ad ignis nāz. Ad 2^m
d̄ q̄ ignis iste qui apud nos est lignis nutrit ⁊ ab
hoie succēdit: q̄ ē artificialit̄ ⁊ p̄ violētū in alienā
māz introduce: s̄ ignis ille lignis nō indiget q̄b⁹
foueat: q̄ v̄t est in p̄pūa mā existēs: v̄t ē i mā aliena
nō p̄ violētū sed p̄ nāz a p̄n̄ intrifeco. vñ nō ē ab
hoie accēsus s̄z a deo q̄ nāz illā instituit: ⁊ h̄ ē qd̄
d̄ Esa. xxx. Stat⁹ oñi sic torres sulfurū succēdens
eā. Ad 3^m d̄ q̄ sic corpora dānatoz erūt eiusdē
sp̄i cui⁹ ⁊ mō sūt quīs nūc sūt corruptibilia: tē at
icorruptibilia ex ordine diuine iusti: ⁊ p̄t q̄tē mo-
teli: ita ē etiā d̄ igne inferni q̄ corpora illa punient.

Ad quartū dicēdū q̄ lucere nō puenit igni s̄ quemlibet modum existendi: quia in ppria materia existens non lucet: vnde nō lucet in ppria sp̄ra: ut p̄bi dicit. similiter etiam in aliq̄ materia aliā ignis existens non lucet sicut cū est in materia opaca terrestri ut in sulfure. sicut est etiam quando ex aliquo grosso fumo eius claritas obfuscat: vñ q̄ ignis inferni nō lucet nō est sufficiens argumentum ad hoc q̄ nō sit eiusdem sp̄ci. **A**d tertiaz. q̄ dicēdū q̄ sicut Aug⁹ dicit ⁊ habet in lra: in qua parte mūdi infernus sit scire neminē arbitro: nisi cui diuinus sp̄s reuelauit: vnde ⁊ Greg⁹ in .iij. dial. super hac q̄ōne interrogatus respōdet: Hac de re temere diffinire nō audeo: nōnulli nāq̄ in q̄dam terraz parte infernum esse putauerūt. Alij vero hūc sub terra esse estimant: ⁊ hanc opiniōez probabilitatem esse ostendit dupl̄r. Primo ex ip̄a nominis ratiōe sic dicens: Si iccirco infernū dicitur: quia inferius iacet: q̄d terra ad celum ē hoc esse inferius debet ad terram. Secūdo aut̄ ex hoc quod d̄ Apod. v. Nemo poterat neq̄ in celo neq̄ in terra neq̄ sub terra aperire libz: ut h̄ quod d̄ in celo referat ad angelos: hoc quod d̄ in terra referat ad homines viuentes in corpore hoc q̄d dicitur sub terra referat ad animas existentes in inferno. Aug⁹ etiā in .xij. super Gen. ad lram: duas rationes tangere videt quare q̄ grauius sit q̄ infern⁹ sit sub terra. Una est ut quoniam defunctorū anime amore carnis peccauerūt h̄ eis exhibeat quod ipsi carni mortue solet exhiberi. s. sub terra recondant. Alia est q̄ sicut est grauitas in corporib⁹: ita tristitia in spirib⁹ ⁊ leticia sicut leuitas. vnde sicut s̄ corpus si ponderis sui ordinem teneant inferiora sūt oia grauiora: ita scōm spiritum inferiora sūt omnia tristiora: ⁊ sic sicut cōueniens locus gaudio electoz est celū empyriū ita cōueniens locus tristitie damnatoz est infimū terre. nec debet mouere q̄d Aug⁹ ibidem dicit: q̄ inferi sub terris eē dicunt vel credunt: q̄ ut in li. retractionū hoc retractās dicit: Mibi video: docere debuisse magis q̄ sub terris sūt inferi q̄ rōez reddere cur sub terris eē dicant siue credat. Quidam tñ p̄bi posuerūt q̄ loc⁹ inferni erit sub orbe tristi: tamen supra terre sup̄ficiem ex parte opposita nobis. ⁊ hoc vñ Jsi. sensisse cū dixit q̄ sol ⁊ luna in ordine q̄ creati sūt stabūt ne impij in tormētis positi fruant luce eoz: que rō nulla esset: si infernus infra terram esse dicat. Qualit̄ tamen hec verba possunt exponi patebit infra ois. xlvij. Pythagoras vero posuit locū penaz in spha ignis quā in medio toti orbis esse dicit: ut patet p̄ p̄m in secūdo celi ⁊ mūdi. s̄ tñ puenient⁹ his que in scriptura dicunt̄ esse ut sub terra esse dicat. **A**d p̄mū q̄ d̄ q̄ vbi illd̄ Job: De orbe transferet cū deus. intelligendū est de orbe terraz. i. d̄ hoc mūdo: ⁊ hoc mō exponit Greg⁹ dicens: De orbe q̄ppe

transfert cū supno apparente iudice de hoc mundo tollit in quo peruerse gloriatur. nec est intelligentum q̄ orbis hic accipit p̄ vniuerso: quasi extratorum vniuersum sit locus penaz. **A**d 2^m d̄ q̄ in loco illo conseruat ignis in eternum ex ordine diuine iusticie: q̄uis s̄m nām suam nō possit extra locum suū aliquod elementū durare in eīuz precipue statu generationis ⁊ corruptionis manente in rebus. ignis aut̄ ibi erit fortissime caliditatis: quia calor eius erit vndiq̄ congregat⁹ p̄pter frigiditatem vndiq̄ ipsum circūstans. **A**d tertium d̄ q̄ infern⁹ nunq̄ deficiet in amplitudine quin sufficiat ad dānatoz corpora capiēda. Infern⁹ enim p̄ter .xxx. in terra insatiabili ponit: nec ē incōueniens q̄ intra viscera terre tanta concauitas conseruetur diuina virtute que dānatoz omnīuz corpora possit capere. **A**d q̄rtū dicēdū q̄ hoc q̄d d̄: Per que peccat quis per hoc ⁊ torquet. nō est necessariū nisi in principalibus instrumentis peccandi: q̄a. n. homo in aia peccat ⁊ corpore in vtroq̄ punit: nō aut̄ oportet q̄ in quo loco quis peccat in eodem punit: cū alius sit locus qui viatorib⁹ ⁊ dānatis debet. vel dicēdū q̄ hoc intelligit̄ d̄ penis quib⁹ hō punit in via s̄m q̄ qlibet culpa suam penam habet anexā: put̄ q̄s inordīnatus anim⁹ sibi ipsi ē pena: ut dicit Aug⁹.

Ad tertius sic procedit: Videt q̄ in aia sepata remaneat potētie sensitiue. Aug⁹. n. in li. d̄ sp̄ ⁊ aia sic dicit: Recedit aia a corpore secū trabes sensū. s. ⁊ imaginatiōe ⁊ rōnem ⁊ intellectū: intelligentiam cōcupiscibilitatem ⁊ irascibilitatem. sed sensus ⁊ imaginatio ⁊ vis irascibilis ⁊ cōcupiscibilis sūt vires sensitiue. q̄ ⁊ in anima sepata vires sensitiue remanent. **A**d Aug⁹ in li. d̄ ecclia. dogmatib⁹: Solū hoīez credim⁹ h̄c aiam substantiā que exuta corpore viuit: ⁊ sensus suos atq̄ ingenia viuacit̄ tenet. s̄ anima exuta corpe h̄ potētiās sensitiuas. **A**d .po. tentie aie vel essentialit̄ ei insunt ut quidā dicunt vel ad min⁹ sūt nāles pprietates ipsi. sed illud q̄d essentialiter inest alicui nō pōt ab eo separi: neq̄ subiectū aliq̄d deserit a pprietatib⁹ nālibus. q̄ impossibile est q̄ anima sepata a corpore aliquas potētiās amittat. **A**d .no. est totū integrū cui aliq̄ partium deest. sed potētie anime dicunt̄ ptes ipsi si q̄ aliquas potētiās anima post mortē amittit nō erit anima integra post mortem: q̄d ē incōueniens. **A**d .po. potētie aie magis ppantur ad meritū q̄ etiam corpus cū corp⁹ sit solum instrumentū actus: potētie vero pncipia agendi. sed necesse est vt corpus simul p̄m̄et cū anima p̄pter hoc q̄ cooperabat in merito. ergo multo fortius est necesse q̄ potētie anime simul p̄m̄entur cum ipsa. ergo anima sepeparata eas non amittit. **A**d .si. si aia cum sepeparat a corpore potētiās sensitiuā amittit

oportet q̄ illa potentia in nihilū cedat. non enim potest dici q̄ in materiam aliquā resoluit̄. cuꝯ nō habebat materiā partem sui. sed illud q̄ omnino in nihilū cedit nō reiterat̄ idē numero: ut supra dictū est. q̄ aīa nō h̄bit in resurrectione eādē numero potentia sensitua. sed fm̄ p̄m̄ sicut se h̄ anima ad corpus ita se habet̄ potentie aīe ad p̄f̄ corpus: ut visus ad oculū. si autē nō eēt eadē aīa q̄ redibit ad corp̄ nō eēt idē hō. ergo eadem ratioe nec est̄ idem oculus numero si nō habet eadē numero potentia visua: et simili rōne nec aliq̄ alia numero eadem resurgeret: et p̄ p̄ns nec totus hō idem numero erit. nō q̄ p̄t eē q̄ aīa sepata potentias sensitivas amittat. ¶ Si potentie sensitive corūperent̄ corrupto corp̄ oportet q̄ debilitato corp̄: debilitarent̄. hoc autē nō p̄tingit: q̄ ut dicitur in p̄mo de anima: Si senex accipiat oculum iuuenis videbit̄ vtiq̄ sicut i iuuenis. q̄ nec corrupto corp̄: sensitivae potentie corūperent̄. ¶ S̄ contra Auḡ in li. de eccle. dogmatib̄ dicit: Duab̄ s̄t̄a r̄is cōstat homo: anima tm̄ et carne: aīa cū ratioe sua: et carne cū sensib̄ suis. potentie ergo sensitivae ad carnē pertinent. q̄ corrupta carne in anima nō manent̄ potentie sensitivae. ¶ S̄. ph̄s in .xj. meta. de separatione anime loquēs sic dicit: Si autē aliqd̄ remanet in postremo querendū est de hoc. in quib̄dam. n. nō est impossibile: verbi gratia: si aīa ē talis dispositionis nō tota sed intellectus. tota enī forte impossibile querendū est de hoc. ex hoc vide tur q̄ anima tota a corpore nō separet̄: sed solum potentie intellectivae: nō. n. sensitivae v̄ vegetativae. ¶ S̄. in .ij. de anima ph̄s dicit de intellectu loquēs hoc solū p̄tingit separari ut p̄petuū a corruptibili: relique autē partes anime manifestū est ex his q̄ nō sepabiles sūt ut quidam dicunt. q̄ potentie sensitivae nō manent in anima sepata. ¶ Alteri videt̄ q̄ in anima sepata remaneant etiā actus sensitivae potentia. dicit. n. Auḡ in li. de spiritu et aīa: Aīa recedens a corpore ex his. s. imaginatiōe cōcupis cibilitate irascibilitate fm̄ merita afficit ad dlecta tionē siue ad dolorē. sed imaginatio et cōcupis cibilis et irascibilis sūt sensitivae potentie. q̄ fm̄ sensitivas potentias aīa sepata efficiet: et ita fm̄ eas i aliquo actu erit. ¶ S̄. Auḡ sup̄ Beñ. ad lram̄ in li. xij. dicit q̄ corpus nō sentit: sed aīa per corpus: et infra quēdam autē anima nō p̄ corpus immo sine corpore sentit: ut est timor: et huiusmōi. sed illud q̄ aīe in corpore puenit p̄t̄ esse aīe a corpore separe. ergo tūc actu anima sentire poterit. ¶ S̄. inspicere similitudines corpore sicut in somnis accidit ad visionē imaginatiuam p̄tinet que est in sensitiva p̄e. sed huiusmodi similitudines corpore inspicere sicut i somnis accidit puenit anime separe. vñ Auḡ xij. super Beñ. ad lram̄ sic dicit: Neq̄. n. video cur habeat anima similitudinem corpore sui cū iacentem sine sensu corpore nōdū tamen penit̄ mortuo v̄

det talia qualia multi ex illa subductione viuis redditi narrauerūt: et nō habeat cū p̄fecta morte penit̄ de corpore exierit. nō. n. hoc p̄t̄ intelligi q̄ anima similitudinem corpore habeat nisi fm̄ q̄ eas inspicit. vnde et p̄m̄issit de iacentib̄ sine sensu q̄ gerit̄ quandā similitudine corpore sui p̄ quas possūt ad loca corporalia ferri: et talia q̄lia videt̄ similitudinib̄ sensuū experiri. q̄ anima sepata potest exire in actum sensitivae potentia. ¶ S̄. memoria est potentia sensitivae partis: ut p̄bat in li. de memoria et reminiscencia. sed anime separe actu memorabunt̄ eoz̄ que in hoc mūdo gesserūt. vnde et dicitur epuloni d̄ Luc. xvi. Recordare q̄ cepisti bona in vita tua. ergo anima sepata exibat in actū potentie sensitivae. ¶ S̄. fm̄ p̄m̄ in .ij. de anima: irascibilis et concupis cibilis sūt in p̄te sensitiva. sed in irascibili et cōcupis cibilis sūt gaudia et tristitia: amor et odiū: timor et spes: et huiusmōi affectiones quas fm̄ fidez̄ nostram ponim̄ in aīa bus sepatis. ergo anime separe nō carebit̄ actibus sensitivae potentia. ¶ Sed cōtra: illud q̄ est cōmune anime et corpore nō potest remanē in anima sepata. sed oēs operationes potentia sensitivarum sūt cōes anime et corpore: q̄d̄ patet ex h̄ q̄ nulla potentia sensitiva aliq̄ actu habet nisi per organū corpore. q̄ anima sepata carebit̄ actibus sensitivae potentia. ¶ S̄. ph̄s dicit in h̄ de anima: Corrupto corpore aīa neq̄ reminiscit̄ neq̄ amat. et eadē ratio est de omnib̄ alijs actib̄ sensitivae potentia. ergo nō procedit anima separe in aliquem actum alicuius potentie sensitivae. ¶ Alterius videt̄ q̄ anima sepata pati nō possit ab igne corporeo. Augustin̄. n. xij. super Beñ. ad litteram dicit: Nō sūt corporalia: sed corpora libus similia quibus anime corporebus exire afficiunt: seu bene seu male. ergo anima sepata igne corporeo nō punit̄. ¶ S̄. Auḡ in eodem li. dicit q̄ agens semper est nobilius patiente. sed impossibile est aliquod corporeū esse nobili⁹ anima sepata. ergo nō potest ab aliquo corpore pati. ¶ S̄. fm̄ p̄m̄ in p̄mo de generatione: et scdm̄ Boetiuꝯ in libro de duabus naturis. illa solum agūt et pati sūt ad inuicem que in materia cōmunicant. sed anima et ignis corporeus nō cōmunicant in materia: quia spiritali⁹ et corporali⁹ nō est materia cōmunis. vnde nec possunt inuicem transmutari i ut Boetius in eodem libro dicit. ergo anima sepata ab igne corporeo nō patitur. ¶ S̄. omne quod patitur recipit aliquid ab agente. si ergo anima patiatur ab igne corporeo aliquid ab eo recipiet sed omne quod recipit in aliquo est in eo per modum recipientis. ergo quod recipit ab igne in aīa non est i eo materialiter sed spiritaliter. sed forme rez̄ in anima spiritaliter existentes sūt p̄fectiones ipsius. q̄ si ponat̄ q̄ aīa patat̄ ab igne corporeo hoc nō erit ut ei⁹ penā: s̄ magis in ei⁹ p̄fectionem

Si dicat qd hoc ipso aia punit ab igne qd igne vidz ut videt dicere Greg. in. iij. dial. Contra si aia videt ignem inferni nō potest videre nisi visione intellectuali: cū non habeat organa quib⁹ visio sensitiva vel imaginaria pficit. sed visio intellectualis nō videt qd possit eē causa tristitie. delectatiōi. n. qd est in considerando nō est tristitia dñi fm pbm. ergo ex tali visioe anima nō punit. Si dicatur qd anima patit ab igne corporeo: qd tenet ab eo sicut nūc tenet a corpore dñi in corpore vivit. Cōtra aia dum in corpe vivit tenet a corpore inquātū ex ea ⁊ corpore fit vnū sicut ex materia ⁊ forma. s. aia nō erit forma illius ignis corporei. qd supra dicto modo nō poterit ab illo igne teneri. ¶ S. omne agens corporeū agit per contactū. sed nō potest esse aliquis contactus anime ⁊ ignis corporei: qd cōtact⁹ fit solū int̄ corpa que habent vltima simul. qd anima ab igne corporeo nō patit. ¶ S. agens organi cum non agit in remota nisi per hoc qd agit in media. vnde per determinatā distantia agere pot. p. portionatam sue vtrū. sed anime vel ad minus demones de quib⁹ est eadem ratio quādoqz sunt extra locum inferni: quādoqz etiā in hoc mūdo hominibus apparent: nec tamē a pena sūt immunef sicut. n. gloria sanctorū nūq̄ interrūpit: ita nec pena damnatorū: nec tamē videm⁹ qd oia intermedia ab igne inferni patiant: nec itez eē credibile aliqd corporeū de natura elementi esse tante virtutis ut ad tantā distantia actionē suā diffundat. qd nō videtur qd penas quas anime damnatorū sustinent ab igne corporeo patiant. ¶ Sed s. eadem est ratio in animab⁹ sepatis ⁊ demonib⁹ qd ab igne corporeo pati possunt: sed demones ab eo patiunt cum punient ab illo igne in quem corpa dānatorū projiciuntur post resurrectionē quē o3 esse corporeū ⁊ hoc patet ex sententia domini Matth. xxv. Ite maledicti in ignem eternū qui paratus ē diabolo ⁊ angelis eius. ergo ⁊ anime separte igne corporeo pati possunt. ¶ S. pena debet rñdere culpe. sed anima per culpā corpoi se subicit per prauā concupiscentiā. qd iustum ē ut in pena rei corporee subiciat per passionem. ¶ S. maior est vnio forme ad materiam qd agentis ad patiens. sed diversitas nature spiritualis ⁊ corporealis nō impedit quin anima sit forma corporei. qd nō impedit quin possit a corpore pati. Rñdeo dicendū ad p̄mā q̄onem qd circa hoc ē multiplex opinio. Quidā. n. estimātes potentias oēs esse in aia ad modū quo color ē in corpore dicunt qd anima a corpe separte omnes suas potentias secū trahit. si. n. aliqua ei deesset oporteret animā transmutatā esse fm naturales proprietates que subiecto manēte nō possūt variari. sed dicta estimatio falsa est. cū. n. potentia sit s3 quā potentes dicimur agere vel pati: eiusdē autē sit agere ⁊ posse agere: oportet qd eiusdē sit potentia sicut subiecti qd est agens vel patiens. vñ phus

in principio de somno ⁊ vig. dicit qd cui⁹ ē potentia eius est actio. videm⁹ autē manifeste quasda opationes quaz potentie anime sūt p̄ncipia nō eē aie p̄prie loquendo sed consueti: quia nō explet nisi mediāte corpore: ut est videre audire ⁊ huiusmōi vnde oportet qd iste potentie sint consueti sicut subiecti: anime autē sicut p̄ncipiū influentis: sicut forma ē p̄ncipiū proprietatū cōpositi. quedā vero opationes exercentur ab anima sine organo corporeo: ut intelligere considerare ⁊ velle: vnde cum be actiones sint anime. p̄prie ⁊ potentie que sūt hāz p̄ncipia nō solū erūt anime ut p̄ncipiū: sed ut subiecti. qd ergo manente proprio subiecto manere o3 ⁊ p̄prie passioe: ⁊ corruptio eo corrupti oportet illas potentias que in suis actib⁹ nō vtunt organo corporeo remanere in anima separte: illas autē que vtunt corrupti corpore corrupto ⁊ huiusmōi sunt potentie omnes que p̄tinet ad animā sensibile ⁊ vegetabilem. Et p̄pter hoc quidā in potētias aie sensibiles distinguunt. dicūt. n. has esse duplices: qd dant que sūt actus organoz que sūt ab aia refluxe in corpus: ⁊ he cū corpore corrupti: quasda3 vero originales hāz que sūt in anima: qd per eas anima corpus sensificat. ad videndū ⁊ audiendū ⁊ ad huiusmodi: ⁊ he originales potentie manent in anima separte: sed hoc nō videt cōuenienti dicit. anima. n. p. suā essentiā nō mediantibus aliquib⁹ alijs potentijs ē origo illaz potentiaz: qd sūt actus organoz: sicut ⁊ forma quolibet ex hoc ipso qd p̄ essentiaz suā materiā informat ē origo proprietatū que p̄positū nālter consequunt. si. n. oporteret in aia ponē alias potētias quib⁹ mediantib⁹ potētie qd organa pficiūt ab essentia anime effluerent: eadem rōne oporteret ponē alias potētias quib⁹ mediantib⁹ ab eēntia aie effluerēt ille medie potētie ⁊ sic in infinitū. si. n. stat alicubi mel⁹ ē ut in p̄mo stet. vñ alij dicūt qd potentie sensitive ⁊ alie siles nō manent in aia separte nisi fm qd. s. ut in radice p̄ modū. s. qd p̄ncipiata sūt in p̄ncipijs suis. in aia enim separte manet efficacia influēdi itez huiusmodi potētias si corpi vniat: nec o3 hāc efficacia3 esse aliquid supadditū ipsi eēntie aie: ut dicitur est ⁊ hec opinio videt magis rōnabilis. ¶ Ad p̄mū ergo dicendū qd vñ illud Aug. intelligendū est qd aia secū trahit quasda3 illaz potentiaz in actu. s. intelligentiā ⁊ intellectū: qd3 vero radicalit: ut dictum est. ¶ Ad secundū dicendū qd sensus qd anima secū trahit nō sunt isti exteriores sensus: s3 interiores qui. s. ad partē intellectiuam pertinent quia intellectus interdum sensus appellat: ut patet per Basiliū super puerbia: ⁊ per philosophū in sexto ethicoz. Vel si intelligit de sensibus exteriorib⁹ dicendū sicut ad p̄mū. ¶ Ad tertium dicendū qd sicut ita ex dictis p̄: potentie sensitive nō cōparant ad animā sicut nales passiones ad subiectum: sed sicut ad originem: vnde rō nō p̄cedit.

¶ Ad quartū dicendū q̄ potētē anime dicitur
partes eius potentiales: talū autē toroz ista ē na
tura q̄ tota virt' totius cōsistit in vna p̄tū p̄fecte
in alijs autē p̄tialiter: sicut in anima virtus anime p̄
fecte p̄sistit in parte intellectiva: in alijs autē p̄tiali
ter. vnde cū in anima sepata remaneat vires intel
lective partis: integra remanebit nō diminuta q̄
uis sensitive potētie actu nō remaneat: sicut nec
potētia regis remanet diminuta mortuo p̄posi
to qui eius potētia p̄cipabat. ¶ Ad q̄ntū dicit
dum q̄ corp' coopatur ad meritū quasi pars esse
tialis hominis qui meret: sic autē nō coopant po
tētie sensitive cū sint de genere accidentium: et iō
non est simile. ¶ Ad sextū dicendū q̄ potētē aie
sensitive nō dicunt esse actus organoz q̄si forme
essentiales ipsoz nisi rōne anime cui iunt: sed sūt
actus eoz sicut p̄ficientes ea ad p̄prias opatiōes:
sicut calor est act' ignis p̄ficiens ipm ad calefacien
dum. vñ sicut idē ignis numero remaneret etiā si
alius nūero calor: in eo esset: sicut patet de frigore
aque qd nō redit idem numero postq̄ fuerit cale
facta: aqua nihilomin' eadem numero manente
ita et organa erūt eadē nūero q̄uis potētie eadē
numero nō sint. ¶ Ad 7^m dicendū q̄ p̄hs loquit
tur de huiusmōi potētija sicut radicalit' in aia cō
sistunt: quod patet ex hoc q̄ dicit q̄ sensū nō ē in
patiēdo ad animā sed id in quo est. s. corpus: sic
enim p̄pter corpus neq̄ debilitant neq̄ corrupūt
anime virtutes. ¶ Ad 8^m dicendū q̄ quidā disti
guūt duplices actus sensitive potētiāz: q̄sdam
exteriōres quos per corpus exercet: et hi nō rema
nēt in anima sepata: quosdam vō intrinsecos q̄s
anima p̄ seipsam exercet: et hi erūt in anima sepa
ta. Nec autē positiō descendere videt ab opinione
Platonis qui ponit animā corpori p̄iūgi sic quā
dam s̄bam perfectā in nullo a corpore dependen
te: sed solū sicut motorē mobilī: qd patet ex trās
corporatione quā ponebat: quia autē sicut ipm ni
hil mouebat nisi motū: et ne abiret i infinitū dicit
bat q̄ p̄mū mouēs mouet seipsū: posuit q̄ anima
erat seipsam mouēs: et sicut hoc erat duplex mot'
anime: vn' quo mouebat a seipsa: al' quo moue
bat corpus ab ea: et sic anima habebat actū qui ē
videre: primo in seipsa sicut q̄ mouebat seipsa: et
in organo corpali sicut q̄ mouebat corpus. hāc autē
positiōne p̄hs destruit in prima de aia ostēdens q̄
anima nō mouet seipsa: et q̄ nullo mō mouet s̄z
istas opationes que sūt videre: sentire: et huiusmo
di: sed q̄ iste opationes sūt mot' p̄iuncti trī. vnde
oportet dicit q̄ act' sensitive potētiāz nullo mō
maneat in anima sepata: nisi forte sicut in radice
remota. ¶ Ad p̄mū q̄ dō q̄ liber ille negat a q̄bus
dam esse Aug. dicit n. fuisse cuiusdā distercien. q̄ eū
ex dicit Aug. cōpilauit: et quedā de suo addidit.
vnde qd ibi scribit p̄ auctoritate habendū nō est
si tamen auctoritas debeat sustineri: dicitū q̄ nō

debet intelligi q̄ anima sepata ex imaginatione et
alijs huiusmōi potētijs afficiat q̄si ipsa affectio
sit actus predictaz potētiāz: s̄z q̄ ex his que aia
per imaginationē et alias huiusmōi potētijs cō
misit in corpore in futuro afficiet vel in bonū vel
malū: ut sic imaginatio et huiusmōi potētie nō i
telligant elicere illam affectionē: s̄z elicuisse in cor
pore meritū affectionis illius. ¶ Ad secūdū dicit
dum q̄ anima dicit sentire per corp' nō quasi actus
sentiendi sit anime sicut se: sed quia ē totū p̄iuncti ra
tione anime eo mō loquendi q̄ dicit q̄ calor ca
lesciat. qd autē subūgit q̄ quedam aia sentit sine
corpore ut timorem et huiusmōi: intelligendū est
sine exteriōri corpore motu qui accidit in actib'
sensuū p̄prie: non n. timor et huiusmōi passio
nes sine motu corporeali contingūt. Vel pōt dicit q̄
Aug' loquitur sicut opinione platonicoz qui hoc
ponebant: ut dicitū ē. ¶ Ad 3^m dicendū q̄ Aug'
ibi inquirendo loquit nō determinādo: sicut fere
per totū illū librum. patet. n. q̄ nō est s̄lis ratio d
anima dormientis et de anima sepata. anima enī
dormientis vñ organo imaginatiōis in q̄ corpales
similitudines imprimunt: qd de aia sepata dicit n
pōt. Vel dicendū q̄ similitudines rez sūt in aia: et
quantū ad potētiā sensitive et imaginatiā et in
tellectiuā sicut maiorē et minorē abstractionēz
a m̄ et m̄libus p̄ditionib'. tenet q̄ similitudo Aug.
q̄tum ad hoc q̄ sicut similitudines rez corporealiū
sūt in anima somniantis vel excessum metis pati
entis imaginatiōis: ita sūt in aia sepata intellectuā
ter: nō autē q̄ in aia sepata sint imaginatiōis. ¶ Ad
q̄rtū dicendū q̄ sicut in p̄ li. di. iij. dicitū est: mēo
ria duplici sumit. Q̄nq̄ put ē potētia sensitive p
tis sicut. s. q̄ p̄cernit p̄teritū ipse: et hoc mō act' me
morie in aia sepata nō erit. vnde dicit p̄hs in p̄mo
de aia q̄ hoc corrupto. s. corpore aia nō reminiscit.
Alio mō accipit memoria put ē p̄s imaginis ad i
tellectiuā p̄tē p̄tincens sicut. s. q̄ ab oi differentia tē
poris abstrahit: cū nō sit tantū p̄teritū s̄z etiāz
p̄sentū et futuroz: ut Aug' dicit: et sicut hāc me
morā aia sepata mēorabit. ¶ Ad 5^m dō q̄ sic in
ij. li. di. xxvj. dicitū ē: amor gaudiū et tristitia et h' i
dupl' accipiūt. Q̄nq̄ qdē sicut sūt passioes ap
petitiue sensibil' et sic nō erūt in aia sepata: h' enīz
mō nō explet sine dēmiato motu cordis. Alio
sicut sūt act' voluntatis que est in p̄te intellectiua
et hoc mō erūt in aia sepata: sicut et delectationēz
que quodāmodo est passio sensitive partis scōm
alium modū accipiendi ponit philosoph' in deo
dicēs in septimo ethi. q̄ deus vna simplici opatio
ne gaudet. ¶ Ad tertā questionē dicendū q̄ sup
posito ex predictis q̄ ignis inferni non sit meta
phorice dicitur: nec ignis imaginarius: sed verus
ignis corporeus: oportet dicere q̄ anima ab igne
corporeo penas patitur: cum dominus ignem
illum diabolo et angelis eius paratum esse dicat

Matt. xxv. Qui sūt incorporei sicut et illa. Sed quō pati possit multipliciter assignat. Quidā. n. dicunt qd hoc ipsū qd est ignē videre sit animā ab igne pati. vnde Greg. in. iij. dial. dicit ignē corpore pati aia quo videt. sed istud nō videt sufficere: qd qdlibet visū ex hoc qd videt est pfectio vidētis. vñ nō pōt in ei⁹ penā cedere inq̄tū est visus. s; qñq; est punitiū vel tristitās p accūs inq̄tū. s. apphēdit ut nociū. vnde oportet qd pter hoc qd aia illū ignē videt sit aliq̄ ppatio anime ad ignē fm quā ignis anime noceat. vñ alij dixerunt qd quā ignis corporeus nō possit animā exurere: tñ aia apphēdit ipm ut nociū sibi: et ad talē apphēditōez afficiat timore et dolore: ut in eis impleat qd dicit: trepidauerūt timore vbi nō erat timor. vñ Greg. in iij. dial. dicit qd quia anima cremari se conspicit cremat. sed hoc itez nō vñ sufficere: qd fm h' passio anime ab igne nō esset fm rei vitatē. sed scdm apparentiā tñ. quā n. possit esse vera passio tristitae vel doloris: ex aliqua falsa imaginatione: ut Aug. dicit. xij. sup. Gen. ad lras: nō tñ pōt dici qd fm illā passionē vere patiat a re: sed a similitudine rei quā pcepit: et itez iste modus passionis magis recederet a reali passionē qd ille qui ponit p imaginariā visiōez: cū iste dicat p veras imagines rerum eē quas anima secū desert: iste autē p falsas conceptiones qd anima errans fingit. Et iterū nō ē p babile qd anime separe vel demones qui subtilitate ingenij pollent putarent ignē corporeū sibi nocere posse: si ab eo nullaten⁹ grauarent. vnde alij dicūt qd oportet ponere animā etiā realit ab igne corporeo pati. vnde etiā Greg. in. iij. dial. dicit colligere ex dictis euangelicis possum⁹: qd incendiu⁹ anima nō solū videndo: sed etiā experiendo patitur: s; hoc talī mō fieri ponūt. dicūt. n. qd ignis ille corpore⁹ pōt p considerari dupl. vno mō s; qd ē res qdam corporea: et hoc mō nō h; qd in aia agē possit. alio mō fm qd est instrū diuine iusticie vindicantis. hoc. n. diuine iusticie ordo exigit: ut aia qd peccādo se rebus corporalibus subdidit: eis etiam in penā subdat. instrū autē nō solū agit in vtrū p pte nature: sed etiā in vtrū pncipalis agentis: ut s. d. i. dicitū est: et ita nō ē incōueniens si ignis ille nō agat in vi spiritualis agentis: in spm agat boia vel demones p modū etiam quo de sacris dictum ē d. i. qd animā sanctificant. sed istud etiā nō videtur sufficere: quia oē instrumentū in id circa qd instrumentali⁹ operat h; pnam actionē sibi cōnālem: et nō solū actionē fm quā agit in vtrū pncipalis agentis: imo exercendo pnam actionē oportet qd efficiat hanc secundā: sicut aqua lauando corpus in baptisimo sanctificat animā: et terra secando lignū pducit ad formā dom⁹. vñ o; dare igni a liquam actionem in animā que fit ei cōnaturalis ad hoc qd sit instrū diuine iusticie pctā vindicantis et ideo dicendū qd corpus in spiritu naturali agē

non pōt: nec ei aliquo mō obesse: vel ipm grauaf nisi fm qd aliquo mō corpore vnif: sic enim inuēmus qd corpus qd corripit aggrauat animā Sap. ix. Spirit⁹ autē corpi vnif dupl. Uno mō ut foia materie: ut ex eis fiat vnū simplr: et sic spūs vnif corpi et viuificat corpus et a corpe aliquali aggrauat: sicut autē spūs hominis vel demones igni corporeo nō vnif. Alio mō sicut mouens mobilē vel sicut locatū loco eo mō quo inco: palia sūt in loco: et fm hoc spūs incorporei creati loco diffiniunt: ita in vno loco exites qd nō in alio: quā autē res corporea ex sua nā habeat qd spm incorporeuz loco diffiniat: nō tamen habet sua nā qd spiritum incorporeuz loco diffinitū detineat: ut ita alligetur illi loco qd ad alia diuertere nō possit cū spirit⁹ nō ita sit in loco nāliter qd loco subdat: sed hoc super addit igni corporeo inq̄tum ē instrū diuine iusticie vindicantis qd sic detinet spm: et ita efficitur ei penalis retardans eū ab executione. ppe voluntatis: ne. s. possit operari vbi vult et fm qd vult. et hūc modū ponit Greg. in. iij. dial. exponēs enim quō anima incendiū experiēdo patiat sic dicit: Dū veritas peccatorem diuitem dānatū in igne phibet: quāsi sapiens reprobuz animas teneri ignibus neget: et hoc etiā Julian⁹ dixit ut in lra mō dicit: Si viuens hominis incorpore⁹ spūs detinet in corpe: cur etiā nō post mortē corporeo igne tenear? Aug. etiam. xij. de ci. dicit qd sicut aia in hominis pditione iungit corpi: ut dans ei vitā quā illud sit spirituale et hoc corporeale: et ex illa pūctione vehemētē concipit amorem ad corpe: sic ligatur igni ut accipiens ab eo penā et ex illa pūctione pcepit horrorem. o; qd oēs predictos modos in vnū colligere ut pfecte videat quō aia ab igne corporeo patiat: ut. s. dicam⁹ qd ignis fm nām suā h; qd spūs incorpore⁹ ei cōiūgi possit ut loco locatū sed inq̄tuz ē instrū diuine iusticie h; ut ipm quo dāmodo retineat alligatū: et in hoc veracit ignis ille est spiritui noxius: et sic anima ignē vt noxiū sibi videns ab igne cruciat. vñ Greg. in. iij. dial. omnia ista p ordinem tangit: ut ex dictis ei⁹ p; Ad p̄mū qd dicendū qd Aug. loquit inquirēdo. vñ etiā aliū modū ponit detrimando in li. de ci. dicit ut ex dictis patet. vel dicendū qd Aug. intelligit qd ea quib⁹ anima proxime afficit ad dolorem vñ tristitiam sūt spūalia: nō. n. affligeret nisi ignē ut noxiū sibi apprehenderet. ignis qd apphensua ē p̄mū affligens: sed ignis corpore⁹ extra animā extēns est affligens remotū. Ad 2^m dō qd quā anima simplr sit nobilior igne: ignis tñ ē simpliciter aia nobilior inq̄tū. s. est instrū diuine iusticie. Ad 3^m dō qd phs et Boet⁹ loquit de illa actiōe p quā paties trāsmutat in nām agentis. talis autē nō ē actio ignis in animā: ppter hoc rō nō pcludit Ad 4^m dō qd ignis agit in animā nō p modū influentis: sed per modū detinentis: ut ex dictis p;

et iō rō nō ē ad ppositū. ¶ **A**o qntū dō: q i visio
ne intellectuāli nō ē triticia ex hoc ipso q aliqd vī:
cū illud qd vī nullo mō intellectu possit eē sūū
iquātū vī. i sensu at hoc qd vī ex ipa actiōe q agit
i vīū vt vident pē eē corruptiū visus p acēno in-
qntū corrūpit armoniā orgāi: s3 tñ visio intellectu-
alis pē eē pīstās iquātū id qd vī apphēdit inocl-
uum: nō qsi noceat eoispo q vī: s3 alio qūcūq mō.
et sic aīa vidēdo ignē affligit. ¶ **A**o. vj. dō: q nō ē
sile qntū ad oīa: s3 qntū ad aliqd: vt ex dictis pater.
¶ **A**o. vij. dō: q qūis nō sit aliqd tact' corp' pal' int'
aiam et corp': tñ ē iter ea aliqd tact' spūal: sic etiāz
motor celi cū sit spūal spūali tactu tāgit celū ipsuz
mouēs p modū qd pīstās tangē: sic dī i pmo de
generatōe et hmoi mod' sufficit ad actōez. ¶ **A**d
vij. dō: q spūs dānati nūq sūt extra infernū nisi
ex dispēlatōe dīna uel ad istructōz vī ad exercitiū
electoz: vbi cūq extra infernū sint: sp tñ vidēt ignē
inferni ut eis i penā pparatū. vñ cū ista visio sit ime-
diatē affligēs ut dictū ē: vbi cūq sūt ab igne inferni
affligūt: sic et captiui etiāz extra carcerē existētēs q'
dāmodo a carce affligūt dū vidēt se ad carcerē dā-
natos. vñ sic gloria electoz i nullo minuit nec qntū
ad pmiū cēntiale neqz qntū ad accidētalē: si aliqñ
extra celū empyreū sūt qd dāmo i gloriā coui ce-
dūt: ita etiā i nullo minuit pena dānatōz si extra i-
fernū ex dīna dispēlatōe ad tps ponāt. et hoc ē qd
dic' glo. sup illō Jaco. iij. Inflāmat rotāz natitāna
rē. diaboli vbi cūq sit siue sub aere siue sub ira se-
cū fert tormēta suaz flāmaz. obiectio autē pcedit
ac si ignis corpore affligēt spūs imēdiatē sic affligit
corpa. ¶ **M**nes ad etatē eadē resurgēt rē. hoc itel-
ligēdū ē nō qntū ad mēsurā corpis: sed qntū ad pfe-
ctiōne corpis. ¶ **T**rigita enī duoz annoz erat et
triū mēsiū rē. hoc intelligēdū ē fm illā opiniōne q
ponit xpm i pncipio tricesimi āni nōdū pleti ba-
tizati suū: s3 fm opi. Chryso. q pōit q xps cū ba-
puzat' fuit erat. xxx. ānoz. et inceperat. xxx. o3 di-
cere q xps trigētatrib' ānis et trib' mēsiū vixerit.
trib' enī ānis p'dicauit et mēsiū qsi trib'. ¶ **N**ō ē
autē fas dicē q i resurrectiōe rē. S3 h' hoc vī q na-
ni et gigātes resurgēt i quātitate quā h' habuerūt.
Et dō: q hoc intelligēdū ē de quātitate quā h' ha-
buerūt uel habituri eēt natura nō erante p sup-
abundātiā uel defectū. ¶ **S**3 i quēlibet puluerē
ac cinerē resoluat rē. Sciēdū q hē resolutōes q in-
lra tāgūt dīstrībuūt hoc mō. Primo enī accipit il-
la i q corp' humanū p'cio resoluūt. vñ qntū ad ptea
grossas et trestres ponit puluerē r cinerē ut in pul-
uerem dicat resoluūt in qntū exicat p p'gelatōne hu-
midi ex frigore agēte: i cinerē vero in qntū exicat p
extractōz humidū a calore agēte. s3 qntū ad partes
subtiles et aereas aliē pōit et auras: ut aliē refera-
tur ad vapores humidos q ab hūano corpe resol-
uunt: aura autē ad fumos siccos q sūt mania venti
q pprie aura oī. ocide vero pōit illa i q pmo resol-

uit. hec aut uel sunt sensibilia uel insensibilia: si in-
sibilia sic tāgit elemēta i h' q dīc: In quācūqz alio
rū corpōz substātiā. et elemēta i hoc q dīc: In ipa
elemēta. Si aut sūt sensibilia: sic tāgit alia bruta r
hoies i hoc q dīc: In quācūqz aialū r hoim cibū
carnēqz mutet. ut cib' p'ineat ad id qd ē i via trās-
mutatiōis hūani corpis i substātiā p'dictā. qz v'ero
dic' carnē: p'ineat ad iminū trāsmutatiōis p'dictē
¶ **I**lli aīe i p'ictō t'pis reddūt q illā p'mit' rē. exponē
dū ē: p'mit' nō solū qd ē p'us t'pe: s3 qd ē p'ncipaliū
vt ex dict' p'z: alias oportet dicē q costa d' q s'zma-
ta ē mulier i Adā resurgēt cū aīa p'mo fuit aīata:
resurget tñ i Eua. qz i ea p'ncipali' fuit. ut. s. p'ntēs
ad p'fectōz idīuidui nō solū ad p'fectiōez speciei sic
fuerat i Adā. ¶ **R**esurgēt qdē scōz corpa sine vl-
lo vitio rē. ista q h' ponūt: hoc mō dīffert ut vitū
p'ineat ad intēperatiā humoz: aut idīpositōz in-
ferioz p'tiū: ocozmitas autē ad dīspōitōz p'tiū ex-
terioz: corruptō vō ad dīmīnūtiōz vt si corpa sine
aliq mēbro flurgerēt: on' aut ad idīpositiōz orgā-
noz respēu vītutis motiue: dīfficultas vō ad ipius
vītutis debilitatē. ¶ **E**t cruciabit dānatoz corpa
hoim vel demonū rē. hoc dic' Aug' fm opionez q
ponit demōes habē corpa naturalitē sibi vnita.
¶ **P**roficē aiām posse h're silitudinē corpis rē.
nō ē intelligēdū q aīa sepata h'eat silitudinē cor-
poris et mēbroz: corpalū realit' sic Apolinar' po-
sūt: s3 solūmō p moduz apphēsiōis vel itellectiue
vel etiā imaginariē vt qdā volūt. ¶ **N**ec enī nō
sentiūt rē. hoc pōt expōi vt sentire non accipiat. p
actu exteriori sensus: s3 p actu itellect' fm q itel-
lect' qnqz sensus oī. ¶ **Q**ueri ac disputari pōt qñ
scipit hō rē. d' hoc allq oīa sūt i. iij. li. vi. iij. vbi de
p'ceptōe oīci corpis agebat. ¶ **A**c nō pōt' duos
q's suū' erat rē. hoc nō dic' Aug' qz ex quo hēbat
p'ncipalia mēbra duplicia sic duo capita et duo
corda: manifestus erat q due aīe inerāt: et ita duo
homines erāt: s3 p'ūcti p errorem nature.

Distinctio. xlv. Reterea est sci

Reterea est sci-
endū q oēs anie rē. Postq de-
terminauit mgt de his q ad re-
surrectiōz p'tinēt: h' icipit deter-
minare de his q p'tinent ad re-
muneratōz vel punitōez resur-
gētū. Et oluidit i ptes ouas. In pma enī dēmiat
d' remuneratōe vel punitōe q p'cedit iudiciūz gene-
rale: In scōda de illa q iudiciūz generale seqt. xlvij.
di. ibi Solet etiā qri qñ dabit rē. P'ua at diuidit
i ouas. In pma dēmiat de remuneratōe vel puni-
tiōe aiāz an oīe iudiciū et resurrectōz. In secunda
ostēdit qualē fm iusticiā et misericordiā dei p'dca
dispenset. xlvj. di. ibi Sed qritur hic de valde ma-
lis rē. P'ima diuidit in duo. P'imo ostēdit quo-
modo anie post mortē diuersa receptacula hēbūt

p diuersitate meritoꝝ. In sc̄da deimiat q̄lter aie p̄ mortē certū receptaculū distribute iuuari p̄nt oīo nib' alioꝝ: ibi Neq̄ negādū est vt ait Aug' 7c. Et hec ps diuidit i ptes duas. In p̄ma oñdit q̄lter mor tui iuuat suffragiis uiuoz. In sc̄da iqr̄it q̄uo uiuū iuuat p̄tib' mortuoz sc̄oz: ibi Sz forte q̄ris nūq̄o p̄ces supplicatiōnū. P̄ria aut diuidit i duas. In p̄ ma deimiat de ill' mortuis p̄ qb' suffragia sūt q̄n eis p̄sūt. In sc̄da iqr̄it vtz p̄sūt eis p̄ qb' nō sūt ibi Solet moueri q̄o de duob' 7c. P̄ria diuidit in duas. In p̄ma dicit q̄ sunt illa q̄ facta a uiuis p̄sunt mortuis: in sc̄da q̄ sūt illa q̄ nō p̄sūt: ibi De pom pis vō exedax 7c. ¶ Solet moueri q̄o 7c. Circa hoc duo fac. P̄rio iqr̄it d' ill' p̄ qb' suffragia nō sūt statu p̄ntis eccl̄ie durate. Sc̄do de ill' p̄ qb' sūt p̄ senti eccl̄ie deficiēte: ibi Sed itez q̄ris de aliq̄ 7c. ¶ Sz forte q̄ris 7c. hic oñdit q̄uo suffragia mor tuoz sc̄oz uiuis p̄sunt. Et circa hoc tria fac. P̄ri mo eni p̄pōit q̄o itēdit. Sc̄do cōfirmat p̄pōitū p̄ silitudinē āgeloz: ibi Un' et debēt angeli 7c. Ter tio p̄cludit intētiū: ibi Si autē angeli p̄ verbum 7c. ¶ Je tria q̄rūt. P̄rio de receptaculū aiāz p̄ mortē. Sc̄do de suffragiis mortuo rū. Tercio de oīoib' sc̄oz. ¶ Circa p̄ mū q̄rūt tria. P̄rio vtz aiāb' p̄ mortē aliq̄ re ceptacula assignēt. Sc̄do de differētia recepta culoz. Tercio de numero eozundē.

Ad primū sic proce dit. vñ q̄ aiāb' p̄ mortē receptacula non assignēt: sic eni dicit Boet' i li. de hebdo. cōis animi p̄ceptio ē apud sapiētes icō: palia in lo co nō cē. Cui p̄cordat q̄o Aug' dicit i. xij. sup. Sēf. ad l'az: Lito q̄dē r̄nderi ad corpalia loca aiām nō ferri nisi cū aliq̄ corpe. Sz aiā sepata a corpe non hz aliq̄d corpe: sic ibidē Aug' dicit. Sz ridiculū ē aiāb' sepatis aliq̄ receptacula assignare. ¶ P̄. oē q̄o hz locū deimiatū magi p̄uenit cū illo loco q̄ cū alio. Sz aiā sepate sic et q̄libet sp̄iales substācie idifferēt se hnt ad oīa loca. non eni pōt dici q̄ cū aliq̄d cor pōib' p̄ueniāt: et cū aliq̄s differāt. cū ab oib' p̄ditō nib' corpālib' sint penit' remote. Sz eis deimiatā re ceptacula nō sūt assignāda. ¶ P̄. aiāb' sepatis nō assignat aliq̄d p̄ mortē nisi q̄o cedat i penāz vel p̄ miū. Sz corpā loc' nō pōt eis cē i penā vel i p̄miū cū a corpib' nihil recipiāt: Sz nō sūt eis assignāda certa receptacula. Sz p̄: celū ēpyreū loc' corpā ē. z tñ ip̄m factū moy sc̄is angel' ē repletū: vt Strabus dicit: cū Sz angeli sint icō: p̄ei sic et aiā sepate: vñ etiaz q̄ sepatis aiāb' sint certa receptacula assignāda. g 7c. ¶ P̄. hoc p̄z p̄ hoc q̄o Bieg' i. iij. dial. narrat aiās p̄ mortē ad diuersa loca corpalia cē deductas vt p̄z de Pascaſio quē Herman' Lapuan' ep̄us in balneo iuenit: et de aiā Theoderici regi quā oīc a d' gebēnā fuisse p̄ductā. g' onie p̄ mortē hnt certa receptacula. ¶ Ulū' vñ q̄ stati p̄ mortē nulle aie

deducāt ad celos vel ad ifernū: qz sup illō p̄f. Ad huc pusillū et nō erit pctōz. dicit glo. q̄ sc̄i liberāt in fine vite: p̄ hāc tñ vitā nō ibi erūt vbi erūt sc̄i qb' dicit: Uēite bñdī p̄is mei. Sz illi sc̄i erūt i celo. Sz sc̄i p̄ hāc vitā nō stati ascēdūt ad celū. ¶ P̄. Aug' dicit i Ench. q̄ tps q̄o in' hoīs mortē z vltimā refur rectionē inpositū ē: aiās abdiū receptaculū cōtinet sic vnaq̄q̄ digna ē rege vel erūna. Sz hec abdiū re ceptacula nō p̄nt itelligi celū et ifernū: qz i illis etiā p̄ resurrectōz vltimā aie cū corpib' erūt: vñ p̄ n̄bi lo distiguēt tps an' resurrectōz et p̄ resurrectōz. Sz nō erūt nec i iferno nec in padiso vsq̄ ad diē iudicij. ¶ P̄. maior ē glia aie q̄ glia corpoz. Sz sil oib' red dit glia corpoz vt sit maior leticia singuloz ex cōi gaudio: vt p̄z Deb. xj. sup illō: Deo p̄ nobis aliq̄d meli' puidēte 7c. dicit glo. vt i cōi gaudio oīm mar' fiet gaudiū singuloz. Sz mltō fort' et glia aiāz debz differri vsq̄ ad finē: vt sil oib' reddat. ¶ P̄. pena et p̄miū q̄ p̄ sniaz iudicij reddūt: iudiciū p̄cedē nō debēt. Sz ignis iferni et gaudia paradisi dabūt hōib' p̄ sniaz xp̄i iudiciātis i vltio iudicio: vt p̄z Matth. xxv. Sz ate diē iudicij null' ascēdit ad celū: vel descē dit ad iferos. Sz Sz ē q̄o dicit. Coi. xv. Si irena nra hitatio dissoluat: domū hēm' nō māfactam p̄uata i cel: Sz dissoluta carne hō hz māfione q̄ in cel fuerat ei p̄seruata. ¶ P̄. Phil. j. dicit Aplo: Lū plo dissolui z cē cū xp̄o. et q̄ sic arguit Bieg' i. iij. dial. q̄ Sz xp̄m i celo cē nō dubitat: nec Pauli aiāz cē i celo negat. Sz nō ē negādū xp̄m cē i celo cuz sit articul' fidei: Sz nec dubitādū ē aiās sc̄oz ad celos ferri. Q̄o etiā aliq̄ aie ad ifernū descēdat p̄ mortē stati: p̄z Lu. xvj. Mortu' ē oīca z sepul' ē i iferno.

Alter' vñ q̄ aie i padiso vel i iferno exites egre di nō valeāt. Aug' n. dicit i li. d' cura p̄ mortuis agē da: si reb' viuētū vterēt aie mortuoz: vt d' aliq̄ ta ceam meip̄m pia m' nlla nocte descēret q̄ ira mar' qz secuta ē vt meū viuēt. et ex h' p̄cludit q̄ aie de functoz reb' viuētū nō inēlunt: Sz inēlisse possent si de suis receptacul' exiret: Sz de suis receptacul' nō ex eūt. ¶ P̄. i. p̄f. oī: Ut habitē i domo oīi oib' dieb' vite mee. Et Job. xij. Qui descēdit ad iferos nō ascēdet: Sz tā boni q̄ mali a suis receptacul' nō exēit.

¶ P̄. receptacula vt ē oīm aiāb' p̄ mortē oīs i p̄ miū vñ i penā. Sz p̄ mortē neqz p̄mia sc̄oz minuūt neqz pene dānatoz. Sz nō exēit de suis receptacul'.

¶ Sz Sz ē q̄o dicit Hiero. Sz Uigilatiū: sic cum allo quēs: aut. n. Cū i sinu Abzac: vñ i loco refrigerij: vñ sub arā dei aimas aploz et martyz p̄scidit: nec posse suis tumul' cū voluerit adesse p̄ntes: et ita tu deo leges ponis: tu aplis vincla inijcias: vt vsq̄ ad diē iudicij teneant custodia: nec sint cū dño suo de qb' sc̄ptū ē: sequūt agnū q̄cūq̄ lerit: Sz agn' vbiq̄ ē Sz et hi q̄ cū agno sūt: vbiq̄ cē credēdi sūt: ridiculū ē dicit q̄ aie mortuoz a suis receptacul' nō recedāt.

¶ P̄. Hiero. ibidē arguit sic: cū diabol' et demōca toto vagen' obe: et celeritate nimia vbiq̄ p̄sentes

sunt: martyres p' effusioꝝ sanguis ara opiet' iclusi: et
 ide exire no poterunt. ex q' p' cludi n' solu d' bonis
 s'z etiã d' mal' q' sua receptacula in t'ndu' exeat: cu' non
 heant maiorē d'natōꝝ q' demones q' vbiq' discursu'
 rūt. ¶ **I**dem p'bari p' d' Greg. i. iij. dial. vbi nar
 rat de mlti' mortuis q' viuētib' appuerūt. R'ndeo
 dō: ad. j. q. q' quib' substantie spūales fm eē suum a
 corpe n' depēdeat: cor: palia tñ a deo mediātib' spū
 alib' gubernāt: vt dic' Aug' i. iij. d' tri. et Greg' i. iij.
 dial. et iō ē q'dā ueniētia substantiaz spūaliū ad
 corpales substantias p' p'gruētia quādā: vt. f. dignio
 rib' substantijs digniora corpa adaptēt: vñ etiã p'hi
 fm ordinē mobilū posuerūt ordinē substantiaz se
 patay: quib' at aiab' p' mortē nō assignent aliqua
 corpa q'z sint forē vl' decimiat' motores: decimiant'
 tñ eis q'dā corpalia loca p' p'gruētia quādā fm gra
 dus dignitat' cor' i' q' b' sūt q'si i' loco: eo mō q' icoꝝ
 palia i' loco eē p'nt: fm q' magi' accedēt ad p'mā sub
 stātia cul' lo' supio: p' p'gruētia deputat. f. deū. c'
 sedē celū sc'pta eē dēnuat: et iō aiās q' sūt i' p'cipa
 tiōe p'f'ā d'minat: i' celo eē ponim': aiās vō q' a p'ri
 cipatōe h' mōi' ipediūt loco d'no d'icim' deputari.
 ¶ **A**d. j. q. dō: q' icoꝝ palia nō sūt i' loco mō aliq' no
 to nobis et p'f'ucto fm q' d'icim' corpa p'pe i' loco eē
 sūt tñ i' loco mō substantijs spūalib' ueniētia: q' no
 bis plene māifest' eē nō pōt. ¶ **A**d. ij. dō. q' duplex
 ē ueniētia vl' similitudo: vna q' ē p' p'cipatōꝝ eiusdē
 q'litat': sic calida ad iuicē ueniūt: r' tal' ueniētia
 icoꝝ palia ad loca corpalia eē nō pōt. Alia p' q'ndā
 p'portionalitatē fm quā i' sc'pturā methaphore cor
 palia ad spūalia trāfferūt: vt q' dō' eē sol: q' est
 p'ncipiū vite spūal': sic sol vite corp'al': et scōm hāc
 ueniētia q'dā aie q'busōa loc' magis ueniunt: sic
 aie spūal'r' ill' uiate cū cor'pib' l'uitōs: aie vō obtene
 bzate p' culpā cū loc' tenebros'. ¶ **A**d. iij. dō: q' aia
 sepata directe nihil recipit a loc' corp'alib' p' mōd'
 q' corpa recipiūt q' p'f'uat a suis loc': s'z ip'e aie ex h'
 q' cogitāt se t'lib' loc' deputari sibi gaudiū ingerūt
 vl' merorē: et sic loc' cedit eis in penā vel in p'miuz.
 ¶ **A**d. ij. dō: q' sic i' cor'pib' ē grauitas vl' leuitas q' se
 rūt i' locū suū q' ē finis mot' ip'oz: ita etiã ē i' aiab'
 meritū vl' demeritū q' b' ueniūt aie ad p'miū vl' pe
 nā q' sūt fines actionū ip'az: vñ sic cor'p' p' grauita
 tē vel leuitatē stati' fert in locū suū nisi p'hibeat: ita
 stati' aie soluto vinclo carnis p' q' d' statu vite detine
 bāt p'miū p'sequūt vl' penā nisi aliqd' ipediāt: sicut
 interdū ipedit p'secutōꝝ p'mij' v'iale p'cēm q' d' p'us
 purgari oꝝ: ex q' seq' q' p'miū differat: et q' loc' de
 putat aiab' scōꝝ p'gruētia p'mij' vl' pene: stati' vt aia
 a corpe absoluit vl' i' ifernū demergit: vel ad celum
 euolat: nisi ipediāt aliq' reatu q' oportuit euolatōꝝ
 differri vt p' aia purget. et huic vitati' auctes sc'pte
 canoice māifeste attestāt: et documēta scōꝝ patrū
 vñ d'niū p' heresi' ē habēdū: vt p'z. iij. dial. et i' li. de
 eccl'asticis dogmatib'. ¶ **A**d. j. q. dō: q' glo. sc'ip'z
 expōit. qd. n. oic. Nōdum erūt vbi erūt sc'i rē. stati'

expōit subdēs. i. n' hēbūt geminā stolā quā hēbāt
 sc'i i' resurrectōe. ¶ **A**d scōm dō: q' in illa abdita
 receptacula d' q' b' Aug' loq' etiã sūt p'putadi ifern'
 et paradisi i' q' b' aie aliq' an' resurrectōꝝ p'ntēt: s'z iō
 distiguit ip'a an' resurrectōꝝ et p': q' an' resurrectōꝝ
 sūt ibi sine corpe: p' at erūt cū corpe. et q' in aliq' b'
 receptacul' nūc sūt aie i' q' b' p' resurrectōꝝ nō erūt.
 ¶ **A**d itū dō: q' hoies scōm corpa hnt quādā cō
 tinuitatē ad iuicē: q' scōꝝ ea ē vez' qd' d' Act. xvij.
 q' d' ex vno fec' oē hoium gen': s'z aiās sigillat' fin
 rit: vñ nō ē tāta p'gruētia vt oēs hoies sūt glificēt in
 aia: sic q' sūt glificēt i' corpe. Et p'ica glia cor'p'is n' ē
 ita eēntial' sic glia aie: vñ mar' oetrimētuz eēt sc'is s'
 glia aie differet: q' d' hoc q' glia cor'p'is differet. nec
 poss'z h' oetrimētū glie recōpēsari p' apliatōꝝ gau
 diū singloꝝ d' gaudio cōi. ¶ **A**d q'ru' dō: q' candē
 obiectōꝝ d' Greg' i. iij. dial. p'ponit et soluit. Si inq't
 nūc i' celo sūt aie scōꝝ: qd' ē qd' i' die iudicij' p' iustit'
 cie sue retributōe recipiūt. Et r'ndet: h' eia nimiruz
 crescit i' iudicio qd' nūc aie sola sui glia retributōe
 letāt. p' mōd' vō etiã cor'p'oz bitudinē p'f'ruūt: vt
 in ip'a q'q' carne gaudeat: i' q' dolores p' d'no crucia
 tusq' p'tul: et eodē mō dōꝝ ē d' d'nat'. ¶ **A**d. iij.
 qd' dō: q' aliq' exire d' iferno vl' paradiso pōt in
 t'elligi duplr'. Uno mō vt simplr' ide exeat vt iā et
 loc' nō sit paradisu' vl' ifern'. et sic null' iferno vl' pa
 radiso finalr' deputat' ide exire pōt: vt i' sequēti di.
 dicet. Alio mō pōt itelligi vt exeat ide ad ip'e: r' in
 h' distiguedū ē: qd' eis ueniāt scōm legē nāe: et qd'
 eis cōueniat scōm ordinē d'ine iusticie: q' vt Aug'
 dic' i' li. d' cura p' mortuis agēda: Alij sūt hūanaz
 limites rez: al' sūt d'naz signa v'itū: alia sunt q'
 nāl'r: alia q' mirabil'r sūt. scōm g' nāl'e cursū aie se
 sepate receptacul' p'p'is deputate a p'uerfatōe viuē
 tū penic' segregāt: nō. n. scōm cursū nāe homies i'
 mortali carne viuētes substantijs sepāt immediate cō
 iūgūt: cū ois cor'p' cognitio a sensu oriat: nec p'pter
 aliō a suis receptacul' eas exire p'uerēt nisi vt reb'
 viuētū inēssent. S'z scōm dispōem d'ine puidētie
 aln' aie sepate a suis receptacul' egressē p'spectibus
 hoiz p'ntāt: sic Aug' i' p'dcō li. narrat d' felice mar
 tyre. q' aiab' Nolāis visibi'r appuit cū a barbaris
 oppugnaret. Et h' ē credi p' q' aln' d' d'natōis p'ri
 gat: q' ad eruditōꝝ hoim et t'rozē p'mittūt viuētib'
 appare: aut ē ad suffragia expetēda q'ntū ad illos
 q' i' purgatorio detinēt. vt p' multa q' i' iij. dial. nar
 rat p'z. S'z h' inēst in scōs et d'natōs. q' sc'i cū vo
 luerit appare p'nt viuētib' n' at d'natōis: sic. n. viuē
 tes sc'i i' carne p' donū gr'e gratis date accipiūt vt sa
 nitates et signa p'ficiāt: q' n' nisi d'ina v'ite mirabi
 lit' sūt: q' qd'ē signa ab alijs h' dono carētib' p'fici' n'
 p'nt: ita ē n' ē incōueniēs vt ex v'ite glie aliq' p'ras
 aiab' scōꝝ d'ic' p' quā p'nt mirabil'r appare viuēti
 bus cū volūt: quod aliq' non possunt nisi interdū
 permitti. ¶ **A**d. j. q. dō: q' Aug' vt p' seq'ntia patet
 loq' scōꝝ cōem cursū nāe: nec tñ seq' q' ēt si mortui

pnt vt volūt viuētib' apparē: toties apparēat quā
 apparēt i carne viuētē: q' sepati a carne: vel oino
 cōformāt oīne volūtati ita q' n̄ liceat eis nisi q' fm
 oīnā oīspōnē pgrue itūct: v' ita sūt pēis oppōsi vt
 d' sua miseria mag' doleat q' curēt alijs apparere.
 ¶ Ad. ij. dō: q' auētes ille loquūt q'tū ad h' q' nul
 lus d' padiso v' iferno egredīt simplr: et nō q' egre
 diaf ad ipā. ¶ Ad. iij. dō: q' sic ex oīs p' scōm h'
 loc' aie cedit in penā v' p'miū: q' aia afficiat ex h' q'
 tū loco deputat v' gaudēdo v' dolēdo: hoc at gau
 diū siue h' dolor d' h' q' lib' loc' deputat māet i aia
 et q' extra loca p'dcā fuerit: sic pōtifici cuz daf pro
 honore vt i cathedra sedeat i ecclia: n̄ minuit glia
 q' a cathedra recedit: q' et si actu ibi n̄ sedeat: lo
 cus tū ille sibi deputat' ē. ¶ Ad ea et q' d' obijciunt
 rūdē o'z. Ad q' p'mū dī: q' Dico. loq' de aplis et
 martyb' fm h' q' d' eis accretit ex p'tate glie: nō
 fm q' d' eis p'gruit ex debito nāc. Q' aut dīc eos vbi
 q' eē n̄ ē itelligēdū q' sil sint i p'lib' loc' aut vbiq'. s'z
 q' eē pnt vbi volūt. ¶ Ad. ij. dō: q' n̄ ē sile d' oīmo
 nib' et āgel: et aiab' scōz et dānatoz. Angeli boni
 et mali h' officiū fortitū vt hōib' p'sunt v' ad custo
 diā v' ad exercitiū: q' d' aiab' hōim dīc n̄ p't. S'z
 tū fm p'tatē glie aiab' scōz h' p'gruit q' pnt esse vbi
 voluerit: n̄ ē q' d' Dico. itēdit ¶ Ad. iij. dō: q' q'
 nis alī aie scōz v' dānatoz p'ntialit' assint vbi ap
 parēt: n̄ tū credēdū ē hoc sp' accidē: alī. n. h' modū
 appitōes sūt v' i dōmiēdo v' in vigilādo opatōe
 bonoz v' maloz spiritūū ad istructōez v' oestru
 ctionē viuētū: sic et viui hōies q'q' alijs apparēt
 et eis mltā dīcūt i somnis: cū tū p'ct eos n̄ eē p'sen
 tes: sic Aug' p' mltā exēpla pbat i libro de cura p
 mo: tūls agenda.

De secundis sic pro

cedit: v' q' limb' iferni n̄ sit idē q' d' sinus
 Abrae: Sic. n. dīc Aug. xj. sup. Gen. ad
 l'f'az: Nodū iuēi iferos alicui i bono posuisse scrip
 turā. s'z sin' Abrae i bono accipit: vt ibidē subiūgit
 Aug' sic dīcēs. n̄ i bono accipiēdo sinū Abrae: n̄ il
 lā requitē q' ab angel' p' p' ablat' ē nescio vtz q' q'
 possit audire. q' sinus Abrae n̄ ē idē q' limb' iferni
 ¶ S. i iferno exītes n̄ vidēt oēi. s'z in sinu Abrae
 v' dē: vt p'z Aug. ix. li. p'f. q' loq'ns d' Nebudio
 dīc q'qd' illic ē q' d' sin' Abrae vocat: ibi Nebudius
 mē viuit Et ifra. Jaz n̄ ponit aurē ad os meū: sed
 spūale os ad fōtē tuū et bibit q'tū p't sapiāz p' auī
 ditate sua sine sine. felix q' sin' Abrae n̄ ē idē q' lim
 bus iferni. ¶ S. ecclia n̄ orat p' aliq' vt ad ifernū
 deducat: orat at vt āgeli aiaz defūcti i sinū Abrae
 deferāt. q' v' q' sin' Abrae n̄ sit idē q' lib'. ¶ S'z d'
 sin' Abrae dī vbi mēdic' Lazar' dūct' ē s'z dūct' ē ad
 ifernū: vt oīc glo. Job. xxx. sup. illud: Ubi p'stituta
 oom' dēi viuētū: ifern' oom' erat oīm viuētū ante
 aduētū xpī. q' sin' Abrae idē ē q' lib'. ¶ S. Gen. xl
 iij. dīc Jacob filijs suis: Deducet canos meos cuz

ooloze ad iferos. q' Jacob sciebat i morte sua se ad
 iferos trāsserēdū. q' et eadē rōe et Abraā ad iferos
 trāssat' fuit p' mortē: n̄ ita sin' Abrae v' eē aliqua
 p' iferni. ¶ Uter' v' q' lib' iferni sit idē q' d' ifern'
 dānatoz: xpā. n. dī ifernū momordisse n̄ abforbu
 isse: q' aliq' ex: raxit idē: nō at oīs. nō at dīcēt mo
 mordisse ifernū si illi q' d' liberauit n̄ fuissent p' mlt'
 tudinis i iferno p'te. q' cū illi q' d' liberauit in libo
 iferni p'terēt: n̄ dē p'tinebāt i libo et i iferno. q' lib'
 ē idē q' d' ifern' v' p' iferni. ¶ S. xp's dī i simbolo
 descēdit ad ifernū. s'z n̄ descēdit nisi ad libū p'm.
 q' lib' patz ē idē q' d' ifern'. ¶ S. Job. xvij. dī: In p'
 fūdū sinū iferni descēdat aia mea. s'z Job cum eēt
 vir scās et iust' ad libū descēdit. q' lib' ē idē q' d' p'sun
 dū sinū iferni. ¶ S'z d' i iferno nlla ē redēptio. s'z a
 libo sci fuerit redēpti. q' lib' n̄ ē idē q' d' ifern'. ¶ S.
 Aug' oīc. xj. sup. gen. ad l'f'az: Quō illā req'z quā
 Lazar' accepit apud iferos eē credam' n̄ video. sed
 aia Lazari ad libū descēdit. q' lib' n̄ ē idē q' d' ifern'.
 ¶ Uter' v' q' lib' pueroz sit idē q' d' lib' patz: p'ea
 eni o'z rūdē culpe. s'z p' eadē culpa detinebāt in libo
 p'ies et pueri. s'z p' culpa ouigiali. q' idē d'z eē v'roū'
 q'z loc' pene. ¶ S. Aug' oīc i ench. Mitissima ē p'ea
 pueroz q' cū solo ouigiali decēdit. s'z nlla ē mitioi
 p'ea ea quā sci p'ies hēbāt. q' idē ē loc' pene v'roū'
 q'z. ¶ S'z d' sic actuali p'ccō debet p'ea t'pal' in pur
 gatorio et cīna i iferno: ita et ouigiali p'ccō debebat
 p'ea t'pal' i libo patz: et cīna i libo pueroz. si q' ifer
 nus et purgatorū n̄ sūt idē: v' q' nec lib' pueroz
 et lib' patz sūt idē. ¶ Uter' at ifern' et purgatorū
 loc' sūt idē: q' sūt i sup'ra. dī. xxx. Rūdeo dō: ad. j.
 q' d'z: q' aie hōim p' mortē ad q'etē p'ueire n̄ pnt ni
 si merito fidei: q' accedēt ad dēi o'z credē. Heb. xj
 Pūmū at exēplū credēdi hōib' i Abraā daf: q' p'i
 mus se a cetero ifideliū segregauit i spāle signū fidei
 accepit: et iō req'es illa q' hōib' p' mortē datur sin'
 Abrae oī: vt p'z Aug' xj. sup. Gen. ad l'f'az. s'z aie
 scōz p' mortē n̄ oī tpe eadē q'etē habuerit: q' p' xpī
 aduētū hnt p'enā q'etē vīna vīsiōe p'fructes: s'z aie
 xpī aduētū hēbāt q' d' q'etē p' imunitatē pene. s'z n̄
 hēbāt q'etē desiderij p' p'secutorū sinū. Et iō status
 scōz an xpī aduētū p't p'siderari: et fm id q' d' habe
 bat d' req'z: et sic oī sin' Abrae. Pōt et p'siderari q'
 tū ad id q' d' cis de req'z dērat: et sic d' lib' iferni.
 Lib' q' iferni et sin' Abrae fuerit an xpī aduētū vnū
 p' accūs et n̄ p' se: et iō nihil p'hibet p' xpī aduētū
 eē sinū Abrae oīno diuersū a libo: q' ea q' sūt vnū
 p' accūs separari p'tigit. ¶ Ad. j. q' dō: q' q'rum ad id
 q' d' hēbat: de bono: stat' scōz patz sin' Abrae dīcē
 bat. s'z q'tū ad id q' d' hēbat de dēctū dīcēbat ifern':
 et sic nec sin' Abrae i malū accipit: nec ifern' i bo
 nū: q'uis q'dāmō sūt vnū. ¶ Ad. ij. dō: q' sic req'
 es scōz patz an xpī aduētū dīcēbat sin' abrae: ita
 et p' xpī aduētū: s'z diuersimode: q' n. an xpī aduē
 tū scōz req'es hēbat defectū req'z aduētū dīcēbat
 idē ifern' et sin' Abrae: vñ ibi n̄ videbat dē. sed q'

p' xpi aduentu scōz reqes ē p'pleta cū oca videant.
 tal reqes oī sin' abrae: et nullo mō ifern' et ad hūc si
 nū abrae ecclia orat fideles p'duci. vno p'z n'isio ad
 3^m. 7 sic ē itelligēda ē q'dā glo. q' hēt Luc. xvj. sup
 istud: scōm ē vt morēt mēdic' 7c. q' sic dicit: sin' abrae
 ē reqes brōz paupez q'z ē regni celoz. **Ad. ij. q.**
 dō: q' receptacla aiaz p' morte duplr distigui pnt
 aut scōz futū: aut scōz locoz q'litatē. pnt. s. i aliqb'
 loc' p'as v' p'mia recipiūt aie. Si q' p' dēt lib' p'm
 et ifern' scōz locoz q'litatē p'dcāz: sic nō ē dubiū q'
 distiguiūt: tū q' i iferno ē p'ea sensib' q' i libo patz
 nō erat: tū ē q' i iferno ē p'ea eina: s' i libo patz
 octinebāt sci t'palr t'm. S'z si p'siderēt q'tū ad situz
 loci: sic pbabile ē q' idē loc' v' q'si p'tinu' sit ifern' et
 lib': ita tū q' q'dā supior: ps iferni limb' patz dicit
 ex'itea. n. i iferno scōz diuersitatē culpe diuersā for
 tiūt sci penā: 7 iō fm q' grauiorib' p'ccis ē irretitūt
 dānat: scōz hoc obscuriorē et p'fūdiorē locū obti
 nē: i iferno: vū sci p'ies i q'b' minimuz erat de rōne
 culpe sup'mū et min' tenebrosū locū habuerit oib'
 p'uniēdia. **Ad. j. q. dō:** q' fm hoc q' ifern' et lib'
 sūt idē q'tū ad futū: oī xps ifernū momo: disse et i
 ifernū descēdisse q'n p'ies a libo eripuit suo descēsu
 et p' hoc p'z solutio ad scōm. **Ad. ij. q. dō:** q' Job
 nō descēdit ad ifernū dānatōz. s' i libū patz: q' q'
 dē oī p'fūdissim' loc'. nō q'dē resp'ū locoz penaliū
 s' i p'parōe ad alia loca: q' sub eodē icludū oīs loc'
 p'az. **Ad. dō:** sic Aug' soluit. xij. sup. Sen. ad l'raz
 d' iacob sic dicit: Illō q'd Jacob dicit ad filios suos
 Deductis senecturē meā cū tristitia ad inferos. v'z
 hoc magis timuisse ne nimia tristitia sic pturbare
 tur: ne ad reqes brōz iret: s' ad iferos p'coz: 7 s'lr
 pōt expōi v'bu iob eadē rōe: vt sit v'bu magis timē
 tis q' asserētis. **Ad. ij. q. dō:** q' lib' patrū 7 lib'
 pueroz absq' dubio differēt fm q'litatē p'mij v' pe
 ne: pueris. n. nō adēt spes b'tē vite q' p'ib' i libo ad
 erat i q'b' et lumē fidei et grē refulgebat. s' q'tū ad
 futū pbabilr credit v'rozūq' idē loc' fuisse: nisi q'
 reqes brōz adhuc erat i supiorū loco q' lib' puero
 rū sic de libo et iferno dēm ē. **Ad. j. q. dō:** q' ad
 culpā origialē nō eodē mō se hebāt p'ies et pueri: i
 p'ib'. n. original' culpa ex'p'tata erat fm q' erat infe
 ctua p'fōe: remābat tū ipedimētū ex pte nāe. p' q'
 nodū fuit plenarie satisfactū. s' i pueris ē ipedimē
 tū et ex pte p'fōe: et ex pte nāe. et iō pueris et p'ib'
 diuersa receptacla assignāt. **Ad. ij. q. dō:** q' Aug'
 loq't de p'is q' debēt alicui rōne p'fōe sue: ini q's mī
 tiffimā penā h'nt q' solo origiali p'co grauāt. s' ad
 huc ē mittio: p'ea corū q's nō ipedit a p'ceptōne gl'ie
 defectus p'fōne sed solum defectus nature. vt ipsa
 dilatio gl'orie quedam pena dicatur.

Tertius sic proce

dit: v' q' nō debeāt receptacla distigui.
 Sic. n. receptacla debēt aiaz p' mortē p
 p'co: ita et p' merito. s'z rōe meritū nō debēt nisi vnu

tū receptaclm. s. paradisus. s' nec rōe p'coz nō debet
 nisi vnu receptaclū. **Ad. receptacla assignāt aiaz**
 bus p' mortē rōe meritoz v' demeritoz. s'z nō est
 loc' i q' merēt v' demerēt. s' vnu tū receptaclm oīz
 eis assignari p' mortē. **Ad. loca p'alia debēt rōde**
 ipis culpis. s'z nō sūt nisi tria genera culparū. s. ori
 ginal: venial: et mortal. s' nō debēt eē nisi tria rece
 ptacula p'alia. **Ad. s'z v' q' debeāt eē mltio pla q'**
 assignēt: aer. n. iste caligiosus ē demonuz carcer. vt
 p'z. ij. Pet. iij. nec tū p'putat ini q'ngz receptacula q'
 a q'busdā assignāt. s' sūt pla receptacla q'. v. **Ad.**
 ali' ē paradisus trestre: et ali' paradisus celestis. s'z q'dā
 p' statū h' vite ad paradisū trestre sūt trāslati. sicut d'
 Enoch et d' helia dī. cū s' paradisus trestris ini q'ngz
 receptacla nō p'putet. v' q' sūt pla q' q'ngz. **Ad.**
 cuilibz statū peccatiū oīz aliq's loc' penal' rōde. s'z si
 ponat aliq's i origiali p'co decedēt: cuz solo veniali
 p'co nllm receptaculoz assignatoz et p'petet
 p'fat. n. q' i paradiso nō eēt: cuz gra caret. s'z eadē rōe
 nec i libo p'm: s'lr nec i libo pueroz: cū i libo pue
 roz nō sit p'ea sensib' q' tū debet rōne venial' p'ccī.
 s'lr nec i purgato:io: q'z ibi nō ē nisi p'ea t'pal. huic
 at debet p'ea p'petua. s'lr nec i iferno dānatōz: q'
 mortali p'co caret. s'z ponēt s'xtuz receptaculoz.
Ad. diuersē sūt q'ritates p'mioz et penarū scōm
 discretias culparū et meritoz. s'z ifinitū sūt grad'
 culparū 7 meritoz. s'z ifinita debēt distigui recepta
 cula i q'b' p'uniāt v' p'miāt p' mortē. **Ad. aie q'ngz**
 p'uniūt i loc' i q'b' peccauerunt. ut p' Greg. p'z. i. uij.
 dial. s'z peccauerūt i loco i q' nos hitam'. s'z hic locus
 oīz p'putari ini receptacla: et p'cipue cū aliq' in hoc
 mundo p' p'ccis suis p'uniāt: vt s. dī. xv. dixit m'gr.
Ad. sic aliq' i gra decedētēs h'nt aliq' p' q'b' sūt dī
 gni p'ea: ita aliq' i p'co mortali decedētēs h'nt aliq'
 bōa p' q'b' eēt: digni p'mio. s'z decedētib' gra cum
 p'ccis venialib' assignat aliq' receptaclm i q' p'uni
 unt aīq' p'mia p'sequāt. s. purgato:ū. s'z eadē rōe
 ecōtra:io oīz eē de ill' q' i mortali p'co decedūt cuz
 bōis opib' aliq'b'. **Ad. sic p'ies retardabāt a p'lea**
 gl'ia aie aī xpi aduentū: i. a et nūc a gl'ia corpis. s' sic
 distiguit receptaclm scōz aī xpi aduentū ab eo in
 q' nūc recipiunt: ita oīz receptaclm nūc distiguit ab
 eo in q' recipiēt p' resurrectōez. **Ad. rōde dō:** q' rece
 ptacula aiaz distiguit fm diuersos stat' eaz. aiaz
 ac p'ucta mortali corpi h'z statuz merēdi: s'z exuta
 a corpe ē i statu recipiēdi. p' meritoz bonuz vel ma
 lum. s' p' mortē v' ē i statu recipiētis finale p'mium
 v' ē i statu q' ipedit ab alio. Si at ē i statu recipiētis
 finale retributōz. h' ē duplr: v' q'tū ad bonū: 7 sic
 ē paradisus. v' q'tū ad malū: et sic rōe actual' culpe ē
 ifern': rōe at origial' ē lib' pueroz. Si at ē i statu
 q' ipedit a finali retributōe p'sequēda: vel hoc ē pp
 defectū p'fōe: 7 sic ē purgato:ū: i q' octinēt anie ne
 statū p'miū p'sequāt p' p'ca q' p'miserūt. vel p' p' de
 factū nāe: et sic ē lib' patz i q' octinēbāt p'ies a cōse
 cutiōe gl'ie p' p' reatum humane nāe qui nondūm

poterat explari. ¶ Ad. s. ergo dō: q̄ bonū p̄tingit vno mō: s; malū mltipharic: sicut patz p̄ Dio. iij. ca. de di. no. et p̄ phm in. ij. Ethicoz. et ppter hoc nō ē incōueniēs s; locus bone retributiōis ē vnus loca vero penaz sunt plura. ¶ Ad. ij. dō: q̄ stat̄ merēdi vel demerēdi ē vnus status cū eiusdem sit posse mereri et demereri: et ido cōuenienter debet omnib; vnus locus: sed eoz qui recipiūt p̄ meritū sunt status diuersi: et iō nō est simile. ¶ Ad. iij. dī cendū q̄ pro culpa originali pōt aliquis puniri ou plicū vt ex dictis patz: vel rōne p̄sone: vel rōne nature tñ: et ideo illi culpe respōdet duplex limbus. ¶ Ad. iij. dī cendū q̄ aer iste caliginosus nō affir gnat demonib; quasi locus in q̄ recipiāt retributi onem p̄ meritū: sed quasi cōpetens officō eoz in q̄tum deputant nobis ad exercitiū: et ideo in re ceptacula de quib; nūc agit nō cōputant. P̄uo enī deputat eis ignis iserni: vt p̄ Math. xxv. ¶ Ad v. dō: q̄ paradus terrestris p̄tinet magis ad statū viatoris q̄ ad statū recipiētis p̄ meritū: et iō inter receptacula de quib; nūc agit nō p̄putat. ¶ Ad vi. dō: q̄ illa positio ē impossibilis vt in sc̄do dōm est di. xxxij. si tñ esset possibilis talis in inferno pu niret in eternū. q̄ enī veniale peccatū in purgato rio temporaliter puniāt: accidit ei inq̄tum gratiam habz adiunctā: vñ si adiūgat mortali q̄ ē sine gra tia pena eterna puniet in inferno: et quia iste q̄ cū originali peccō decedit hz veniale sine gra: nō ē in cōueniens si ponit eternaliū puniri. ¶ Ad. vij. dī cendū q̄ diuersitas graduū in penis vñ p̄mīs non diuersificat status s; cuius diuersitatē receptacu la distinguunt: et iō rō nō sequit. ¶ Ad. viij. dī cē dū q̄ hoc q̄ aie sepate aliqñ in loco nostre habita tiōis puniūt nō p̄ hoc ē q̄ locus iste sit p̄p̄ loc̄ penaz: sed hoc fit ad nostrā instructiōē vt eaz pe nas vidētes retrahamur a culpis. q̄ aut anime exi stētes in carne hic puniūt p̄ peccō: non p̄tiner ad p̄ positū: q̄ talis pena n̄ trahit hominē extra statū merētis vñ demerētis: nūc at̄ agim; d̄ receptaculis q̄ debent aie post statum meritū vñ demeritū. ¶ Ad ix. dō: q̄ malū nō pōt eē pure absq; omni p̄mixtō ne boni: sicut bonum summū ē absq; oi p̄mixtō ne mali: et iō illi qui ad beatitudinē q̄ summū bo num ē trāsferendi sūt debēt esse ab omi malo pur gati: et ppter hoc o; esse locū in q̄ tales purgant si binc nō oīno purgati exēat. Sed illi q̄ in infernūz detrudent nō erūt imunes ab omi bono: et iō nō ē simile: q̄ in inferno exītes p̄mīū bonoz suoz recipē p̄nt inq̄tum bona p̄tēta eis valēt ad miri gatiōz pene. ¶ Ad. x. dō: q̄ in gloria aie cōsistit p̄ miū cēntiale. s; gloria corp̄s cū redundet ex ania tota p̄sistit in aia q̄si originaliter: et iō carentia glo rie anime diuersificat statū: nō autē carentia glorie corp̄s. et ppter hoc etiā idē locus. s. celū empyreū debet aiab; sanctis exutis a corp̄e et p̄iūctis corp̄i bus gloriois: nō autē idē locus debet aiab; patruz

ante p̄ceptionē glorie anime: et post p̄ceptionem ipsius. ¶ Questio. ij.

¶ E inde queritur

Qō suffragiū mortuoz. Et circa hoc q̄ runt q̄tuor. ¶ Primo vtz suffragia q̄ p̄ viuū sunt aliū p̄desse possunt. ¶ Secō quib; p̄sint. ¶ Tertio que suffragia p̄sint. ¶ Quarto quantum prosint.

¶ Ad primū sic proce

dū: vt q̄ suffragia p̄ viuū sc̄a aliū p̄desse n̄ possint. Sal. vi. Que n. seinauerit hō hec et metet. s; s; vn' ex suffragiū alteri fructū p̄se q̄ref: meteret ab alijs semiatā. s; ex suffragiū alio rum null' fructū p̄sequit. ¶ P̄. ad iusticiā dei p̄tinet vt vniciūq; retribuāt p̄ meritū. vñ p̄. Tu redē dea vniciūq; s; m opa sua. s; iusticiāz dei defice im possibile ē. s; impossibile ē q̄ vn' ex opib; alteri iu uet. ¶ P̄. s; m candē rōem ē opus meritorūz et lau dabile. qz. s. inq̄tū ē volūtariū. s; ex ope vn' non laudat ali'. s; nec op' vn' pōt eē alteri meritorūz et fructuosū. ¶ P̄. ad diuinā iusticiā p̄tinet s;lr bona reddē p̄ bonis: et mala p̄ malis. s; nls puniūt p̄ mal ali': imo vt dī Ezech. xviij. Aia q̄ peccauerit ipsa moriet. s; nec vn' iuuat p̄ bōa alteri'. ¶ S; p̄ ē q̄ dī in p̄. Particeps ego sū oim tūctūz te rē. ¶ P̄. oēs fideles p̄ charitatē vniti: sunt vn' corp̄s eccleie mēbra. s; vnū mēbz iuuat p̄ altez. s; et vn' hō pōt ex meritū alteri iuuari. ¶ Alteri' vi: q̄ mortui nō p̄nt iuuari ex opib; viuoz. P̄uo p̄ hoc q̄ dī apo stol'. ij. Cor. v. Oēs nos o; māifestari an tribunal xp̄i vt recipiat vnusq; p̄p̄ia corp̄s q̄ gessit. s; ex his q̄ p̄ mortē hois gerūt qñ extra corp̄' erit nihil ei accrescē pōit ex aliq; opib;. ¶ P̄. hoc idem vi ex hoc q̄ dī habet Apoc. xij. Beati mortui q̄ i dño moriūt. et subdit: Opa. n. illoz sequūt illos. ¶ P̄. p̄ficē ex aliq; ope ē solū i via exīnt. s; hoies p̄ mor tē iā nō sūt viatores: qz de eis hoc itelligit q̄ dī legit Job. xix. Semitā meā circūsepsit et trāsire nō pos sū. s; mortui de suffragiū alie iuuari nō p̄nt. ¶ P̄. nls iuuat ex ope alteri' nisi sit aliq; vite cōicatio in eos. s; nulla cōicatio est mortuoz ad viuos sc̄m phm i. j. Ethicoz. s; suffragia viuoz mortuis non p̄sūt. ¶ S; p̄ ē q̄ dī habet. ij. Mach. xij. Sc̄a et sa lubris ē cogitatio p̄ defuncti exorare vt a peccatis soluāt. s; hoc eēt inutile nisi eos iuuaret. s; suffragia viuoz mortuis p̄sūt. ¶ P̄. Aug' dīc in li. d̄ cura p̄ mortuis agēda: n̄ pua ē vniuerse eccleie q̄ i hac p̄sue tudie claret auctas: vt i p̄ab' sacerdotū q̄ dño deo ad c' altare fundūt locū suū etiā habeat p̄medatō mortuoz. q̄ qdē p̄seruado ab ipis aplis ichoauit: vt dīc Dama. i qdā sermōe d̄ suffragiū mortuoz sic dīcēs: Mysterioz p̄sc̄i discipuli saluatoris et sa' cri apli i tremēdis et vniuersis mysterijs memoriaz fieri eoz q̄ fidelit' doumuerūt sanxerūt. Qd̄ etiam

p3p Dio. in vltio ca. ec. hierar. vbi ritū memotat
 quo in pmitiua ecclesia p mortuis orabat: vbi etiā
 Dio. asserit suffragia viuoz mortuis pdesse. q̄ hoc
 indubitāt credēdū ē. **¶** Alteri vī q̄ suffragia p pec
 catores scā mortuis nō p̄sunt: qz vt dī Jo. ix. Pccō
 res de non exaudit. s; si oīones eoz pdesent ill p
 qb̄ orāt: a deo exaudirēt. q̄ suffragia p eos scā mor
 tuis nō p̄sunt. **¶** Greg. in pastoralī dīc: Lū is q̄
 displicet ad incedēdū mittit: irati animo ad deteri
 ora puocat. sed q̄libz pccō: deo displicet. ergo per
 pccōz suffragia de ad misericordiā nō reflectit: et
 ita talia suffragia nō p̄sūt. **¶** Op̄ alie magis vī
 ē fructuosū faciēti q̄ alteri. s; pccōz p opa sua nī
 hil meret sibi. q̄ multo min⁹ pōt alii mereri. **¶** S.
 oē op̄ meritozū oī ē viuificatū. i. charitate infor
 matū. s; opa p pccōres scā sūt mortua. q̄ nō p̄nt p
 ea iuuari mortui p qb̄ sūt. **¶** S; q̄ null⁹ pōt
 scire p certo de alio vtrū sit in statu culpe vī gr̄e: si
 q̄ illa tm̄ suffragia pdesent q̄ sūt p eos q̄ sūt i gr̄a:
 nō pōt hō scire p q̄ suffragia q̄reret suis defū
 ctis: et ita multi a suffragijs pcuradiā retraherēt.
¶ Sic Aug. dīc in lra: fm̄ hoc iuuat aliq̄s mor
 tuus ex suffragijs s; q̄ dū viuēt meruit vt iuuaret
 p mortē. q̄ valo: suffragioz mēsurā scdm̄ p̄ditōz
 ē p q̄ sūt. n̄ q̄ differt: vt vī: vīz p bonos l p malos
 fiat. **¶** Alteri vī q̄ suffragia q̄ a viuīs p mortuis fi
 unt: faciētibz nō p̄sunt: qz si aliq̄s p altero debitum
 soluer scdm̄ humanā iusticiā ip̄e a debito ppo nō
 aboluere. q̄ p hoc q̄ aliq̄s suffragia faciēs debitū
 soluit p illo p q̄ facit: ex hoc a debito ppo nō absol
 uit. **¶** S. vnusq̄s qz q̄ facit facere meliori mō
 quo pōt. s; mel⁹ ē iuuare duos q̄ vnū. si q̄ p suf
 fragia debitū mortui soluit a p̄prio debito liberaf
 vī q̄ nūq̄ deberet aliq̄s p seip̄o satisfacē: s; sp̄ pro
 alio. **¶** S. si satisfactio alie p alio satisfaciēt eōlī
 pdeset sibi vt ei p q̄ satisfaciēt eadē rōne eōlī vale
 bit et tercio si p eodē satisfaciēt simul: s; et q̄rto:
 et sic deinceps. q̄ vn⁹ vna satisfactioe pōt p oibz
 satisfacē: q̄ ē absurdū. **¶** S; q̄ q̄ dī i pl. Oīo
 mea in sinu meo p̄uertet. q̄ r eadē rōne r suffragia
 q̄ p alijs sūt faciētibz p̄sunt. **¶** Dama. dīc i ser
 mone de his q̄ in fide dormierūt: Quēadmodum
 vngēto vel alio oleo scō circūlinire volēs infirmuz
 pmo ille. s. p̄cipat vnetionē: deinde sic pungit la
 bo: ante: et sic q̄cūqz pro pximi salute agonizat: p̄
 mū sibi p̄dest: deinde pximo: et sic hī p̄positū.
Rideo dō: ad. j. q̄dem: q̄ actus noster ad duo va
 lere pōt. Primo ad aliq̄m statū acq̄rendū: sicut p
 op̄ meritozū hō acq̄rit statū beatitudis. Scō ad
 aliq̄d psequēs statū accidētale: vī dimissionē pene
 Ad virūqz at horū actus nī ouplī valē pōt: vno
 mō p viā meritū: alio mō p viā oīonis. Et ē or̄na
 ini istas duas vias: vt in. xij. dī. dicitū ē: qz merituz
 innitit iusticie: s; or̄as impetrat petitz ex sola libe
 ralitate ei q̄ oraf. Dīcēdū q̄ opus vni nullo mō
 pōt alteri valere ad statū psequēdū p viam meritū

vt. s. ex his q̄ ego facio aliq̄s mereat vitā eternā: qz
 forz glorie reddīt scōz mēsurā accipiētis: vnusq̄s qz
 aut ex suo actu disponit: et nō ex alieno: et dīco. oī
 spositionē dignitatis ad p̄mū: s; p viā oīonis etiā
 q̄rū ad statū psequēdū: opus vni alteri duz ē i viā
 valere pōt: sic qz vnus hō impetrat alteri p̄mā gra
 tiā. cū. n. ipetratio oīonis sit scdm̄ liberalitatē dei
 q̄ oraf: ad oīa illa ipetratio oīonis se pōt extendere
 q̄ p̄tā oīne subsūt ordiate. S; q̄rū ad aliq̄d q̄ ē
 psequēs vī accessōis ad statū: opus vni pōt valē
 alteri nō solū p viā oīois: s; etiā p viā meritū. Qd̄
 q̄dē ouplīcī p̄tingit: vī p̄p̄ cōicantiā i radice op̄is
 q̄ ē charitas in op̄ibz meritozū: et iō oēs q̄ inuicēz
 charitate p̄nectūt aliq̄d emolūmētū ex mutuis op̄i
 bus reportāt: tm̄ scdm̄ mēsurā statū vnus cuiusqz
 qz etiā in p̄ia vnusq̄s de bonis gaudebit alteri:
 et inde ē q̄ articul⁹ fidei ponit: scōz cōio. Alio mō
 ex intētiōe faciētis: q̄ aliq̄ opa sp̄aliter ad hoc facit
 vt talibz p̄sint: vī ista opa quodā mō efficiūt eozū
 p quibz sūt: q̄ si eis a faciente collata: vī p̄nt eis va
 lere vel ad impletōz satisfactiois: vel ad q̄cqd̄ hui⁹
 mōi q̄ statū nō mutat. **¶** Ad. j. q̄ dō: q̄ mēsiō il
 la ē pceptō vite eterne: sic habet Joh. iij. Et q̄ me
 tet fructū q̄gregat in vitā eternā. Sors at vite eter
 ne nō dat alicui nisi p op̄ibz p̄p̄is: qz etiā si aliquis
 alteri impetret vt ad vitā emā pueniat: nūq̄ tamē
 hoc fit nisi mediātibz op̄ibz p̄p̄is: duz scz p̄tibz alie
 gr̄a alicui dat p quā meret vitā eternā. **¶** Ad. ij.
 dō: qz opus q̄d p aliq̄ sit: efficiet ei p q̄ sit: et s; op̄
 q̄d ē eius q̄ mēcā ē vnū: ē quodā mō et mēi: vī nō
 ē dīuina iusticiā: s; vnus fructū p̄cipit d op̄ibus
 factis ab eo q̄ ē vnū secū in charitate: vel ab op̄ibz
 p se factis. Hoc etiā scdm̄ humanā iusticiā p̄tingit
 vt satisfactio vni p alio accipiat. **¶** Ad. iij. dō: qz
 laus nō dat alicui nisi scdm̄ ordinē ei ad actuz: vī
 laus ē ad aliq̄d: vt dī in. j. ethicoz. Et qz ex ope al
 terius null⁹ efficiet vel oñdīt bñ dispositū vī male ad
 aliq̄d: inde ē qz null⁹ laudat ex op̄ibz alteri nisi p ac
 cidens: scdm̄ qz ip̄e est aliq̄ mō illoz opez cā auxi
 liū vel p̄siliū p̄bēdo vel inducēdo vel q̄cūqz alto
 mō: sed opus ē meritozū alicui nō solū p̄siderata
 eius dispone s; etiā q̄rū ad aliq̄d psequēs dispōnē
 vel statuz eius vt ex dīctis p3. **¶** Ad. iij. dō: qz au
 ferre alicui q̄d sibi debet hoc directe iusticie repu
 gnat: sed dare aliq̄d alicui q̄d ei nō debet hoc nō ē
 iusticie p̄iū sed iusticie metas excedit: ē enī libera
 litatis: nō autē pōt aliq̄s ledi ex malis alteri: nī
 si aliquid ei de suo subtraheret: et iō nō ita p̄tingit
 qz aliquis puniat p peccatis alteri: sicut qz emolū
 mētū p̄cipiat ex bonis alteri. **¶** Ad. ij. q̄dem dō:
 qz charitas q̄ ē vinculū vnīs mēbra ecclesie n̄ solū
 ad viuos se extendit: sed etiā ad mortuos q̄ in chari
 tate deccidit: charitas enī vitā corpis nō finitur. j.
 Cor. xij. Charitas nūq̄ excedit. similit̄ etiā mortuis
 in memorijs hominū viuētis viuunt: et iō inen
 tio viuētū ad eos dirigi pōt: et sic suffragia viuoz

dupl'r mortuis p'sit sic et viuis: 7 pp charitat vni
 onē 7 pp intētoꝝ ad eos directā: n̄ tñ sic eis valē cre
 dēda sūt viuoꝝ suffragia: vt stat' eoz mutet d̄ mi
 seria in felicitatē vel eōuerso: s; valet ad oimniti
 onem pene vel aliqd h' mōi qd statū mortui non
 trāsmutat. ¶ Ad p̄mū q̄ dō: q̄ hō dū in corpe vi
 uū meruit vt hec ei valerēt p' mortē: et iō si p' hāc
 vitā eis inuual nihilomin' hoc p̄cedit ex his q̄ in
 corpe gessit. Uel dō scdm Jo. dama. in sermone p̄
 dicto: q̄ hoc ē intelligēdū q̄tū ad retributōz q̄ fiet i
 finali iudicio: q̄ erit eterne gl'ie vel eīne miserie: in
 q̄ qlibet recipiet solū scdm q̄ ipse in corpe gessit: ite
 rim aut iuuari p̄nt viuoꝝ suffragia. ¶ Ad. ij. dō:
 q̄ auctas illa exp'sse loq̄t de seq̄la eīne retributōis
 qd p̄z ex hoc qd p̄mittit: Bū mortui qui i do. 7c.
 Uel dō: q̄ opa p̄o eis scā sūt et quodamō eoz vt
 dictū ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis aie p' mortē nō sint
 simplr in statu vie s; q̄tū ad aliquid adhuc sunt i
 via: inq̄tū. s. eoz p̄gressus adhuc retardat ab vlti
 ma fributōe: et iō simplr eoz via ē circūseptā: vt
 nō possint vltē trāsmutari scdm statū felicitatis
 et miserie. S; q̄tū ad hoc nō ē circūseptā qn q̄tū
 ad hoc q̄ detinet ab vltima retributōe possunt ab
 alijs iuuari: q; scdm hoc adhuc sūt in via. ¶ Ad
 .iij. dō: q̄ q̄uis cōicatio ciuiliū opeꝝ de q̄ p̄ba lo
 quit non possit eē mortuoꝝ ad viuos q̄ mortui ex
 tra vitā ciuile sūt: pōt tñ eē eoz cōicatio q̄tum ad
 opa spūal vite: q̄ ē p charitatē ad deū cui mortuoꝝ
 rā spūs viuūt. ¶ Ad. iij. qōnem dō: q̄ i suffragijs q̄
 fiūt p malos duo p̄nt p̄siderari. P̄mo ipm opus
 opatū: sic sacrificiū altaris: 7 q; n̄ra sacra ex scip̄s
 efficacis h̄nt absq; ope opantū: quā eqlit' explēt p
 q̄scūq; fiat: q̄tū ad hoc suffragia p malos scā defū
 ctis p̄iūt. Alio mō q̄tū ad op' operās: et sic distin
 guēdū ē: q; opatō p̄coris suffragia faciētis potest
 vno mō p̄siderari vt ē: et sic nullo mō meritoria
 eē pōt nec sibi nec alijs. Alio mō inq̄tū ē alteri: qd
 dupl'r p̄tingit: vno mō inq̄tū p̄coris suffragia faci
 ens gerit p̄sonā totū ecclie: sic sacerdos cū diē in ec
 clesia exeq̄as mortuoꝝ: et q; ille intelligit facere cu
 ius noie vt v. ce sit: vt p̄z p Dio. i. xij. ca. ce. hierar.
 inde est q; suffragia tal sacerdotis q̄uis sit p̄cor:
 defūctis p̄iūt. Alio mō qn agit vt instrumētū alte
 rius: op' n. mīsterij ē magis p̄ncipal agētis: vñ q̄
 uis ille q̄ agit vt instrumētū alteri' nō sūt i statu me
 rēdi: actio tñ ei' pōt eē meritoria rōne p̄ncipal agē
 tis: sic si seru' in p̄co ex̄ns qdēcūq; op' misericordie
 facit ex p̄cepto dñi sui charitatez h̄ntis: vñ si aliq; in
 charitate decessēs p̄cipiat sibi suffragia fieri vel
 ali' p̄cipiat charitatē h̄ns: illa suffragia valēt defū
 ctō: q̄uis illi p̄ q̄s fiat i p̄co existat: magis tñ vale
 rent si in charitate eēt: q; tunc ex ouab' p̄tib' opa
 illa meritoria eēt. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ oīo p̄ p̄corēz
 scā qnq; n̄ ē p̄coris: s; alteri: 7 iō scdm hoc digna
 ē vt a deo exaudiat: tñ etiā qnq; de p̄corēz audit:
 sc; qn p̄corēz petūt aliqd deo acceptū: nō. n. iustū

solis s; p̄z etiā peccatoribus deus bona sua puidet
 vt p̄z Matth. v. Nō at ex eoz merit: s; ex sua cle
 mētia. et iō Jo. ix. sup illō. P̄corēz de' non audit
 diē glo. q; loquit vt inuēt. i. n̄ adhuc plene vidēa.
 ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis ex pte ei' q̄ displicet oīo p̄co
 ris nō sit accepta tñ rōe alteri' cui' vice vel impio
 agit pōt esse deo accepta. ¶ Ad. iij. dō: q̄ hoc qd
 p̄cor: faciēs h' mōi suffragia nullū repositat cōmo
 dū: p̄tingit ex hoc qd nō ē capax tal p̄fectus p̄pter
 p̄p̄riā indisposēm: et tñ alij qui nō ē indisposit' ali
 q̄ mō valere pōt vt dcm ē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ q̄uis
 opus p̄coris nō sit viuū inq̄tū ē ei': pōt tñ eē viuū
 inq̄tum ē alteri' vt dcm ē: s; q; rōnes q̄ sunt in op'
 positū vidēt p̄cludere: q; nō differat vtz quis suf
 fragia p̄uret p bonos vl' p malos: iō ad eas etiā ē
 r̄ndēda. ¶ Ad. v. q̄ dō: q̄ q̄uis aliquis p certo sci
 re nō possit d̄ alio an sit i statu salutis: tñ pōt p̄ba
 billit estimare: ex his q̄ exteri' videt de hoie: ex iru
 ctu enī suo arbor cogit: vt dicitur Matth. vij.
 ¶ Ad. vj. dō: q̄ ad hoc q; suffragiū alicui valeat:
 requirit et ex pte ei' p quo sit capacitas h' valouis
 et hāc hō acquisiuit p opa p̄p̄ria q̄ gessit in vita: 7
 sic loquit Aug'. Requirit nihilomin' q̄litas op̄is
 q̄ p̄desse oꝝ: et hec nō p̄det ex eo p quo sit: s; magi
 ex eo qui facit: vel exeq̄do vl' i p̄rādo. ¶ Ad. iij.
 qōnem dō: q; opus suffragij qd p alio sit pōt p̄side
 rari dupl'r. Vno mō vt ē expiatū pene p modūz
 cuiusdā recōp̄satiōis q̄ i satisfactōe attendit: et hoc
 mō opus suffragij qd reputat q̄li eius p quo sit ita
 absolutū cū a debito pene: q; nō absolutū facientē a
 debito pene p̄p̄rie: q; in tñ recōp̄satiōe p̄siderat
 eqlitas iusticie: op' at istud satisfactoriū ita pōt ad
 equari reatui vni: q; alij nō eēt: real' enī duoꝝ pec
 catoꝝ: maiorē satisfactōne requirit q; reatus vnius
 Alio mō pōt p̄siderari inq̄tū ē meutorū vite eter
 ne: qd h; inq̄tū p̄cedit ex radice charitatis: et scōz
 h' nō solū p̄dest ei p quo sit: s; facit magis 7 p h'
 p̄z solutio ad obiecta. p̄me. n. rōnes p̄cedebant de
 ope suffragij scdm q; ē satisfactoriū: sed alie scdm
 q; est meritorium.

¶ Ad secundū sic pro
 cedūt: vt q; suffragia p̄sunt existentib' in
 inferno: per hoc qd habet. q. Mach. iij.
 q; inuenerūt sub tunicis intersectorūz de denarijs
 idoloꝝ a quib' lex p̄hibet iudeos: et tamē p̄ subdi
 tur q; Judas xij. milia dragmas argēti misit Die
 rosolymā offerens p peccatis mortuoꝝ: p̄stat autē
 illos mortalit' peccasse cōtra legez agentes: et ita in
 mortali peccato decessisse: et ita ad infernum esse
 trāslatos. q; existētibus in inferno suffragia p̄sunt
 ¶ In lra habet ex verbis Aug' q; quib' valent
 suffragia: vel ad h' p̄sunt vt sit plena remissio: vel
 ad hoc vt tolerabilis sit eoz damnatō. sed soli il
 li qui sunt in inferno damnati eē dicunt. q; etiā exi
 stētib' in inferno suffragia p̄sunt. ¶ Ad. Dio. i. vl'

rimo ca. ce. hierar. dicit sic: Justorum orationes et fides
 hac vita quanto magis pro morte in his qui digni sunt sa-
 cris orationibus operantur tantummodo. Ex quo potest accipi quod
 suffragia magis proficiunt mortuis quam etiam vivis. sed vivis
 proficiunt etiam in peccato mortali exiuntibus: cum quotidie orat et
 confitetur pro peccatis ut revertatur ad deum. et etiam mortuis
 in peccato mortali suffragia valent. **S.** in vitis patet legi
 quod etiam Dama. in sermone suo refert: quod Macha-
 rius inuenta in via caluarie cuiusdam defuncti oratione pro
 missa quasi caput fuisse: et caput dedit rursus
 quod fuerat sacerdotis gentilis qui in inferno erat datus:
 et tamen confessus est oratione macharii se et alios iuvare: et
 suffragia ecclesie etiam exiuntibus in inferno proficiunt. **S.**
 Dama. in eodem sermone narrat quod Gregorius pro traiano
 oratione fundens: audiuit vocem sibi dimitte illam: Vocem
 tuam audiui et veniam traiano dabo. cui rei ut Dama.
 dicit in eodem sermone: testis est orationis eius et occidens. sed con-
 stat traianum in inferno fuisse: quod multorum martyrum
 necesse amarum instituit ut ibidem Dama. dicit: et suffra-
 gia etiam valent exiuntibus in inferno. **S.** et quod dicit
 Dio. vij. ca. ce. hierar. Summus sacerdos pro iumentis
 non orat: quod in hoc advertit a vino ordie. Et Lomen.
 ibidem dicit: quod peccatoribus non orat remissionem: quod non audiri
 refert illis: sed non valent exiuntibus in inferno suffragia.
S. Gregorius dicit l. xxxiii. moral. Eadem causa est cur non
 orat tunc. scilicet pro die iudicii pro hominibus: et non datur: quod
 nunc causa est ut non orat: pro diabolo angelisque et etiam super
 peccato datur: quod etiam nunc causa est ut non orat scilicet pro hominibus
 infidelibus impiisque defunctis: quod de eis vti quis est etiam
 daturatos supplicio iam novenerunt: ante illud iusti iudicis
 respectu orationis sue meritum cassari refugium: et suf-
 fragia daturatis in inferno non valent. **S.** in lra habet ex
 verbis Augustini. Qui sine fide operante pro dilectis eius
 factis a corpe exeunt frustra illa suis hominibus: et officia
 impediunt. sed omnia daturatis sunt hominibus: et suffragia dam-
 natis in inferno non proficiunt. **S.** Leteri vi quod nec etiam exi-
 stentibus in purgatorio: quod purgatorij pars quodam inferni
 est: sed in inferno nulla est redemptio. Et per dicit: In inferno
 autem quod profitebit tibi. et suffragia his qui sunt in purgato-
 rio non valent. **S.** pena purgatorij est finita: si ergo
 pro suffragia aliquid de pena dimittit tantum potuerit mul-
 tiplicari suffragia: quod tota tollit: et ita peccatum reman-
 ebunt totaliter impunitum: quod repugnare videtur divine iusticie
S. ad hoc autem in purgatorio detinetur ut ibi purgare
 pure ad regnum perveniant. sed non potest purgari nisi aliquid
 circa ipsam fiat: et suffragia facta pro vivos penam pur-
 gatorij non diminuit. **S.** si suffragia exiuntibus in
 purgatorio valerent: maxime ea viderentur valere qui sunt
 ad eorum imperium facta: sed hec non sunt valere: sic si aliquid
 deccedens disponit tot suffragia pro se fieri: quod si facta
 essent sufficerent ad totam penam abolendam: posito ergo
 hominibus suffragia differat quibus ille penam evasit: ista
 suffragia ei nihil prodeunt: non enim potest dici quod ei proficiunt
 antequam fiat: postquam autem sunt facta eis non indiget: quod iam pe-
 nam evasit: et suffragia exiuntibus in purgatorio non valent
S. et quod dicit in lra ex verbis Augustini quod suffragia pro

sunt his qui sunt mediocriter boni vel mali. sed tales sunt
 qui in purgatorio detinentur. **S.** Dio. dicit l. vij.
 ca. ce. hierar. quod divinus sacerdos pro mortuis orat: pro
 illis orat qui se vixerunt: et tamen aliquos maculas habuerunt
 ex infirmitate humana peccata. sed tales in purgatorio de-
 tinentur. **S.** Leteri. vi quod suffragia valent pueris in
 limbo exiuntibus: quod illi non detinentur nisi pro peccato alieno
 quod maxime decens est ut ipsi iuvet suffragiis alienis. **S.**
 in lra habet ex verbis Augustini quod suffragia ecclesie pro non val-
 de malis propeccatores sunt. sed pueri non putant in val-
 de malos: cum misericordia sit eorum pena. et suffragia ec-
 clesie eos iuvant. **S.** et quod habet in lra ab Augustino
 quod suffragia non proficiunt illis: sed pueri hoc modo exierunt qui
 sine fide operante pro dilectis hinc exierunt. et eis suffra-
 gia non proficiunt. **S.** Leteri. vi quod aliquid modo proficiunt scis exi-
 entibus in patria: pro hoc quod habet in collecta missae: sic scis
 tuis proficiunt ad gloriam. scilicet facta: ita nobis proficiunt ad me-
 dela: sed in alia suffragia propeccatores est factum altaris. et
 suffragia proficiunt scis qui sunt in patria. **S.** facta efficiunt
 quod figurat: sed tertia pars hostie. scilicet in calice missae signi-
 ficat eos qui in patria vitam beatam ducunt: ut supra dicitur. xij.
 dicitur est. et suffragia ecclesie proficiunt etiam exiuntibus in patria
S. scilicet non solum gaudet de bonis propeccatores: sed etiam de
 bonis aliorum: vnde Luc. xv. dicit: Gaudium est angelis dei su-
 pro uno peccatore penitentem agere. et ex bonis operibus viventium
 scorum qui sunt in patria gaudium crescit: et ita etiam eis nostra
 suffragia proficiunt. **S.** Dama. dicit in sermone de dormi-
 entibus: inducens verba Chrysostomi. si enim gentiles inquit cum his
 qui abierunt sua obierunt: quanto magis te fidelis mittere
 pervenit cum fidelis ipsi: propeccatores non ut saevilla fiat: et hec ve-
 lut illa: sed ut maiore hinc circumponas gloriam: et si qui
 dem peccator fuerit qui mortuus est ut peccata solvas: si
 autem inquit ut appositio fiat mercedis et retributionis
 et sic idem quod prius. **S.** et quod habet in lra ex verbis
 Augustini iuria est in ecclesia orare pro martyre cui nos de-
 bemus orationibus commendari. **S.** et est iuvare cuius est
 indulgentia: sed scilicet in patria sunt absque omni indulgentia. et per
 suffragia ecclesie non iuvant. **S.** inde dicitur: ad. j. quoniam
 quod circa daturatos in inferno fuit duplex opinio. Qui
 daturati enim vixerunt in hoc distinguendum esse dupliciter. uno
 modo quod tunc ad tempus dicentes: quod post diem iudicij nullus in
 inferno existens aliquo suffragio iuvabit: sed ante diem
 iudicij aliqui iuvant suffragiis ecclesie. Alio modo
 distinguuntur quod tunc ad personas in inferno detentas:
 inter quas quosdam dicebat esse valde malos: qui scilicet
 sine fide et sacramentis ecclesie decesserunt: et talibus
 qui de ecclesia non fuerunt nec merito nec numero
 suffragia ecclesie prodesse possunt. Alij vero sunt non
 valde mali: qui scilicet de ecclesia fuerunt numero et fide
 habentes et factis imbuti et aliqua opera de genere
 bonorum facientes: et talibus suffragia ecclesie prodesse de-
 bent. Sed occurrebat eis quedam dubitatio eos prur-
 bans: quod scilicet videbat ex hoc sequi cum pena inferni
 sit infinita secundum intensionem quod duratione infinita
 existat: quod multiplicatis suffragiis pena illa auferretur
 quod est error Dugenis: et ideo hoc inconueniens multi

placiter euadere voluerunt. Prepositus enim dixit
 quod tunc sunt suffragia pro damnatis multiplicari quod a pe-
 na tota reddunt in unum: non autem simpliciter ut Ori-
 genes posuit sed ad ipsa. scilicet usque ad diem iudicij: tunc
 enim aliter iterato corporibus coniuncte in penas infer-
 ni sine spe venie retrudunt. Sed ista opinio videtur di-
 uine repugnare: quod dicitur que nihil in rebus iordi-
 natum relinquit: culpa autem ordinari non potest nisi pro
 penam. unde non potest esse ut pena tollatur nisi pro cul-
 pa expiet: et ideo cum culpa continue maneat in dam-
 natione: eorum pena nullatenus interrupta. Et ideo por-
 retant alius modum inueniunt dicentes: quod hoc modo
 procedit in diminutione penarum per suffragia: sicut pro-
 cedat in diuisione linearum: que cum sint finite: tamen in
 infinitum diuidi possunt et nunquam per diuisionem consu-
 mantur: ubi sit subtractio non secundum eandem quantitatem sed
 secundum eandem proportionem: velut si primo auferatur pars
 quarta totius: et secundo quarta illius parte: et ita
 quarta illius parte: et sic deinceps in infinitum. Et simili-
 liter dicunt quod per primum suffragium diminuit aliquota
 pars pene: et per secundum partem aliquam remanentis secundum eandem
 proportionem. Sed iste modus multiplici defectibus in-
 uenitur. Primo quod infinita diuisio que congruit continue
 quantitati: non videtur posse ad quantitatem spirituales trans-
 ferri. Secundo quod non est aliqua ratio que secundum suffragi-
 um minus de pena diminuat quam primum si sit equalis
 valoris. Tertio quod pena diminui non potest nisi dimi-
 nuatur et culpa: sic nec auferri nisi ea ablata. Quar-
 to quod in diuisione linee tandem puenit ad hoc quod non
 est sensibile: corpus enim sensibile non est in infinitum diuisi-
 bile. Etiam sic sequeretur quod post multa suffragia pena
 remanens propter sui paruitatem non sentiret: et ita non
 esset pena. Et ideo alii inueniunt alium modum. Alii
 odorantis enim dixit quod suffragia sunt donatio: non
 quidem per diminutionem vel per interruptionem: sed per con-
 fortationem patientis: sicut si homo portaret graue onus
 et facies sua panderet aqua: sic enim confortaret ad
 melius portandum: cum tamen onus suum in nullo leuaretur
 fiet. Sed hoc ita non potest: quod aliqd plus vel minus
 eterno igne grauat: ut Gregorius dicit secundum meritum culpe
 et inde est quod eodem igne quidam plus quidam minus cru-
 ciantur: unde cum culpa damnati imutata remaneat: non
 potest esse quod leuius pena seruetur. Est nihilominus et pre-
 dicta opinio presumptuosa: utpote secundum dicta: et vana
 nulla auctoritate fulta: et nihilominus irrationalis: tunc
 quod damnati in inferno sunt extra vinculum charitatis
 secundum quam opera viuorum continuant defunctis: tunc quod totaliter
 ad vie terminum pueniunt: recipientes vltimam pro me-
 ritis retributionem: sic et sci quod sunt in patria: quod enim ad-
 huc restat de pena vel gloria corpore: hoc eis rationem
 viatoris non prebet: cum gloria essentialiter et radicaliter exi-
 stat in anima: et sicut miseria damnatorum: et ideo non potest
 pena eorum diminui: sicut nec gloria sanctorum augeri quantum
 ad premium essentialiter. Sed tamen modus qui a quibusdam
 ponitur quod suffragia sunt donatio posset aliquid modum su-
 stineri: ut si dicatur quod non possunt neque quantum ad diminutionem

onem pene vel interruptionem vel quantum ad diminutionem
 sensus pene. sed quod ex hoc modo suffragia eis aliquid
 materia doloris subtrahit que eis esse posset si ita se ab-
 iectos respicerent quod pro eis nulla cura haberetur que ma-
 teria doloris eis subtrahit omnium suffragia pro eis sunt
 Sed istud etiam non potest esse secundum legem communem: quod ut Augustinus
 dicit in libro de cura pro mortuis agenda: quod precipue de dam-
 nationis vixit: Ibi sunt spiritus defunctorum ubi non videtur quod
 cunctis agunt aut eueniunt in ista vita hominibus. et ita
 non cognoscunt quantum pro eis suffragia fiunt: nisi supra com-
 mune legem hoc remedium diuinitus deest aliquid damnato-
 rum: quod est verbum omnino incertum. Tamen tutius est simpliciter
 dicere quod suffragia non possunt donatio: nec pro eis ecclesia
 orare intendit: sic ex auctoritatibus inductionis apparet
 Ad. 1. quod dicitur: quod donaria idolorum non fuerunt inuenta
 apud illos mortuos ut ex eis signum accipi possit quod
 in reuerentia idolorum eis defertur. sed ea acceperunt ut
 victores que eis iure belli debebantur: et tamen pro auariciam
 veniale peccauerunt. unde non fuerunt in inferno damna-
 ti: et sic suffragia eis preesse poterant. Vel dicitur: secundum
 quod dicitur in ipsa pugna videtur sibi periculum imminere de
 peccato penituerunt: secundum illud psalmi. Cum occideret eos que
 bant eum. et hoc probabiliter potest estimari: et ideo oblatio
 pro eis fuit facta. Ad. 2. quod dicitur: quod donatio in visibus illi lar-
 ge accipit per quantumque punitione: ut sic includat et penam
 purgatorum: que quantumque totaliter pro suffragia expiat: quantumque
 autem non: sed diminuit. Ad. 3. quod dicitur: quod quantum ad hoc
 magis acceptat suffragium pro mortuo quam pro viuo: quod
 magis indiget: cum non possit auxiliari sibi sic viuus
 potest. sed quantum ad hoc viuus est melioris conditione: quod potest
 transferri de statu culpe mortali in statum gratie: quod de
 mortuis dicitur non potest. et ideo non est eadem causa ordinis pro mor-
 tuis et pro viuus. Ad. 4. quod dicitur: quod illud adiutorium
 non erat quod pena eorum diminuit. sed in hoc solo ut ibi
 dicitur: quod eo orate precebat eis ut mutuo se viderent
 et in hoc aliquid gaudium non vixit: sed fantastici habebant
 omnium implebat hoc quod desiderabant: sic et demones
 gaudent dicitur duobus homines ad peccata pertrahunt: quis pro
 hoc eorum pena nullatenus minuat: sic nec minuit gau-
 dium angelorum pro hoc quod malis nris participat dicitur. Ad
 5. quod dicitur: quod sancto traiani hoc modo potest probabiliter estima-
 ri: quod precebat beatus Gregorius. ad vitam fuerit reuocatus: et ibi
 gratiam precebat sit pro quam remissione peccatorum habuit: et pro
 primo imunitate a pena: sic etiam apparet in omnibus illi qui
 fuerunt miraculose a mortuis suscitati: quod plures con-
 stat idolatras et damnatos fuisse. De omnibus enim sicut dicitur
 ci ois: quod non erant in inferno finaliter deputati. sed secundum preteritum
 iusticia pro merito: secundum autem superiores causas quod pre-
 uidebat ad vitam reuocati: erat de eis aliquid disponen-
 dum. Vel dicitur: secundum quod dicitur: quod anima traiani non fuit simpli-
 ter a reatu pene esse absoluta: sed et pena fuit suspensa
 ad ipsa. scilicet usque ad diem iudicij: nec tamen ois quod hoc fiat
 collit pro suffragia: quod alia sunt que lege communi accidit: et alia
 que singulis ex privilegio aliquid concedit: sic alie sunt huius-
 namque limites reprobata: alia diuina signa virtutum: ut Augustinus dicit
 in libro de cura pro mortuis agenda. Ad. 6. quod dicitur

dicendum qd pena purgatorij e l supplementu satisfactio-
 ctionis q no fuerat plene i corpe psumata: et io qz
 sic ex pdcis pz: et ex his q supra di. xx. dca sut: opa
 vni pnt vale ali ad satisfactionem siue viuus siue
 mortuis: n e dubiu qn suffragia p viuos sca existe
 tib i purgatorio pnt. ¶ Ad. j. q. do: qz auctas illa
 loqt de sermo dñatorz in q nulla e redemptio qtu
 ad illos q sut finalit tali pene deputati. ¶ U dicendum
 scdm Dama. i sermoe de dormientib: qz h moi au
 ctortates exponede sut scdm cas inferiores. s. scdm
 exigentia meritorz eoz q penis deputat: s. scdm di
 uina misericordia q vincit huana merita: ad pces
 iustoz alit qncz dñ ponit q snia pdcaz auctatum
 ptineat: de aut mutat sniam sed no psumit: vt dicit
 Greg. vñ etiã Dama. poit ad hoc exēpla de Nini
 uitis: achab: et ezechia: i qb apparet q snia eos
 lata diuinit fuit p oina misericordia commutata
 ¶ Ad. ij. do: q no e incoueniens si multiplicat suf
 fragijs pena i purgatorio exntiu anuibilet: non tn
 seqt q pca remancat ipunita: qz pena vni p alio
 suscepta alit pputat. ¶ Ad. iij. do: q purgatio aie
 p penas purgatorij no e aliud q expiatio reat im
 pediēti a pceptoe glie: et qz p pena qua vn sustinet
 p alio pot reat alteri expiari vt victo e: no e incō
 ueniens si p vni satisfactōne alit purget. ¶ Ad. iij.
 do: q suffragia ex ouob valent. s. ex ope opante et
 ex ope opato. Et dico op opatu non iola ecclie sa
 cramentu: s. effectū accidētē ex opatio: sic ex colla
 tiōe elemosynaz pseqt pauperz reuatiō: et eozū
 oio p defuncto ad deū. s. iur opus opans pot accipi
 vel ex pte pncipal agētis: vel ex pte exōntis. Dico
 q q cito mouens disponit aliq suffragia sibi fieri
 pmiū suffragioz plene pseqt an etiã q fiat qrum
 ad efficacā suffragij q erat ex ope opante pncipal
 agētis. s. qtu ad efficacā suffragioz que e ex ope
 opato vel ex ope opante exequētis no psequit fru
 ctū anq suffragia fiat r si pus ptingat ipm a pena
 purgari: qtu ad hoc fraudabit suffragioz fructu
 qd redudabit i illos qz culpa defraudat: no. n. e i
 coueniens q aliqd defraudat p culpā alteri in rpa
 lib: pena aut purgatorij rpalis e: quis qtu ad eter
 nā retributōne null defraudari possit nisi p pntā
 culpā. ¶ Ad. iij. qdem do: q pueri no baptizati no
 detinet in limbo nisi qz deficiūt a statu grē. vñ cuz
 p opa viuoꝝ mortuoꝝ stat mutari no possit ma
 xime qtu ad meritū centialis pmiū vl pene: suffra
 gia viuoꝝ pueris in limbo exntib pdesse no pnt.
 ¶ Ad. j. q. do: q quis pccm originale sit h moi q
 p eo possit aliqd ab alio iuuari: tn aie pueroꝝ in
 limbo exntes sut i tali statu q iuuari no pnt: quia
 p hāc vitā no e ipus gram acquirēdi. ¶ Ad. ij. oī
 cēdū q Aug loquit de no valde malis q tn bapti
 zati sut: qd pz ex hoc qd pmitit: cum q sacrificia si
 ue altaris siue qru cunq elemosynaz p baptizatis
 oibus offerūt. ¶ Ad. iij. q. do: q suffragium de sui
 rōne importat quādā auxiliatiōe q no cōpetit ei

q defectū no patit: nulli eni iuuari ppetit nisi in eo
 qd idigēs e. vñ cū sci q sut i pna sint ab oi indigen
 tia imunes icbriate ab vbertate dom dei: eis iuua
 ri p suffragia no ppetit. ¶ Ad. j. q. do: q h moi lo
 cutiones no sut sic itelligēde: qsi sci i glia pficiat qtu
 ad se q eoz festa recolim: s. qz nobis pficit q eoz
 glia solēti celebram: sic ex hoc q deu cogitamus
 vl laudam: et sic qdamō et glia i nobis crescit: ni
 hil deo s. nobis accretat. ¶ Ad. ij. do: q quis sa
 cramenta efficiat qd figurant: no tn illū effectū suū
 ponūt circa oē id qd figurat: alias cū figurēt xpm
 i ipō xpo aliqd efficerēt: qd e absurdū. s. efficiunt
 circa suscipiētē sacm ex vute ei qd p sacm signi
 ficat: et sic no legit q sacrificia p fidelib defūcti ob
 lata scis pnt: s. qz ex merit scōꝝ q recolunt vel si
 gnificat i sacro pnt aliq p qb offerunt. ¶ Ad. iij.
 do: q quis sci q sut i pna de oib bōis nrl gaudeat
 no tn seqt q multiplicat nris gaudijs eoz gaudijs
 augmentet foialit s. malit tm: qz ois passio foialit
 auget scōꝝ rōem obiecti sui: rō at gaudēdi i scis de
 qbucūqz gaudēt e ipse de: de q n pnt magi r min
 gaudē: qz sic centialē eoz pmiū variaret: qd pntit
 i hoc q d deo gaudēt. vñ ex hoc q bōa multiplicat
 de qb gaudēdi rō eis de: no seqt q intēti gaudē
 ant: s. q de plib gaudēat: et io non seqt q pibus
 nris iuuent. ¶ Ad. iij. do: q no e itelligēdū q stat
 appositio mercedis vl retributōnis illi bto p suffra
 gia ab aliq sca vl faciēti. Uel do: q ex suffragijs p
 appositio mercedis fieri bto defūcto: in qtu sibi de
 suffragijs faciēdis adhuc viuēs disposuit quod ei
 merito: ium iuit.

Ad tertiu sic proce
 dit: vt q no solū oionib ecclie r sacrificiō
 altari r elemosynis aie defūctoꝝ iuuet vl q eis iu
 uet pcpue. Pca. n. d. p pena recōpēfari. s. ieiuniū
 magi e penale q elemosyna vl oio. q ieiuniū magis
 pdesit i suffragijs q aliqd pdcōꝝ. ¶ S. Greg. tri
 bus pnterat ieiuniū: vt habet ca. xij. q. ij. Aie de
 functoꝝ qtuor: soluit moia: aut oblatioib sacerdo
 tū: aut oionib scōꝝ: aut charoz elemosynis: aut
 ieiunio cognatoꝝ. q insufficient ab Aug. hic enume
 rat tria pdca. ¶ S. baptisim e potissimuz sacroꝝ
 maxie qtu ad effectuz. q baptisim vl alia sacra de
 berēt vl sūrl vl magi pdesse defūcti sic sacm altaris
 ¶ S. hoc vi ex hoc qd hē. j. Lor. xv. Si oīno mor
 tui no resurgūt: vt qd baptisat p ill. q baptisim et
 valet ad suffragia defūctoꝝ. ¶ S. i diuersis missis
 e idē altaris sacrificiū. si q sacrificiū pputat in suf
 fragia et no missa: viderur q tantundē valeat que
 cunq missa pro defūcto dicatur: siue de beata vir
 gine: siue d spū sancto: vl quecūqz alia: qd videtur
 esse cōtra ecclie ordinatiōem que specialē missaz
 pro defunctis instituit. ¶ S. Dama. in sermoe de
 dormientibus docet ceras et oleum et huiusmodi
 pro defunctis offerri. q non solum oblatio sacrifici

cū altaris s; etiā alie oblatiōes debēt in suffragia mortuoz cōputari. **¶** Lteri v; q' indulgētie q's ecclēsia facit etiā mortuis p'sint: p'rio p' p'suetudinem ecclēie q' facit p'dicari crucē vt aliq's h'eat indulgētia p' se et duob' vel trib': et q'nq's. x. aiab' tā viuoz q' mortuoz: qd' eēt deceptio nisi mortuis p'dessent: q' indulgētie mortuis p'sūt. **¶** S. meritū toti' ecclēie ē efficacē q' meritū vni' p'sone. s; meritum p'sonale suffragat defūctis: vt p'z i' elargitiōe elemosynaz. q' multo fort' meritū ecclēie cui indulgētie innitunt. **¶** S. indulgētie ecclēie p'sunt ill' q' sūt de foro ecclēie s; illi qui sūt i' purgatorio sunt de foro ecclēie: alias eis suffragia ecclēie nō p'dessent: q' v; q' indulgētie defūctis p'sint. **¶** S; ē: q' ad hoc q' indulgētie alicui valeat requirit cā cōueniēs p'zo q' indulgētie dant. s; tal' cā nō pōt eē ex pte defūcti: q' nō potest aliqd' facere qd' sit i' vtilitatē ecclēie p' q' cā p'cipue i' indulgētie dant. q' v; q' indulgētie defūctis nō p'sint. **¶** S. indulgētie dētmiant scōm arbitriū indulgētiarū faciēt: si q' indulgētie defūctis p'odesse possent eēt in p'tate faciētis indulgētiā vt defūctū oīno li beraret a pena: qd' videt absurdū. **¶** Lteri videt: q' cult' exequiaz defūcto p'sint. **¶** Dama. enī i' sermōe de dormiētib' inducit vba Athanasij sic dicēt: L; i' area qui i' pietate cōsummar' ē deposit' fuerit ne rēnue oleū ⁊ ceras dñi inuocās i' sepulchro accēdē accepta enī ista sunt deo et multā ab eo recipiētia retributiōe: s; h' mōi p'tinet ad cultū exequiarū q' cultus exequiarū p'dest defūctis. **¶** S. sicut dicit Aug' p'mo li. d. ciui. dei: Antiquoz iustoz funera officiosa pietate curata sunt et exequie celebratē ⁊ sepulchra p'ouisa: ipsiq' cum viuerēt de sepeliēdis vel transferēdis suis corpibus filijs mādauerunt sed hoc nō fecissent: nisi sepultura et huiusmōi ali quid mortuis p'ferrent: q' huiusmōi aliqd' p'ofunt defūctis. **¶** S. nullus facit elemosynam circa ali quē nisi ei proficiat. sed sepelire mortuos cōputat' inter opa elemosynaz. vnde vt Aug' dicit i' p'mo de ciui. dei Thobias sepeliēdo mortuos deuz p'romeruisse teste angelo cōmendat. q' huiusmodi sepulture cultus mortuis p'odest. **¶** S. incōueniēns est dicere q' frustret deuotio fidelū. sed aliqui ex deuotioe se in locis aliquibus religiosi sepeliri disponūt. q' sepulture cult' p'odest defūctis. **¶** S. deus p'no: est ad miserēdū q' ad puniēdū. sed aliquib' nocet sepultura in locis sacris: si indigni sunt. vnde dicit Greg' q' peccata grauia dep'rimūt ad maiorē damnatiōis cumulum potius q' ad solutiōem eoz corpora in ecclēsijs ponunt. ergo multo amplius dicēdum est q' sepulture cultus p'ofit bonis. **¶** Sed cōtra est qd' Aug' dicit in libro de cura p' mortuis agēda: Corp' humano quicquid impendit non est p'esidiū salutis eterne: sed humanitatis officiu. **¶** S. Greg' dicit in. iij. dial. Luratio funeris: conditō sepulture: pompa exequiarū magis sunt viuoz solatiā q' subsidia mortuorum

¶ S. dominus dicit Matth. x. Nolite timere eos qui occidūt corp' et post hec nō habent ampli' quid faciāt. sed post mortē sanctorū corpa possunt a sepultura prohiberi: sicut i' ecclēsiastica historia legit factū de quibusdā martiribus Lugduni gal lie. q' nō nocet defunctis si eoz corpora inhumata remaneāt: q' nec cultus sepulture p'odest. **¶** Respō deo dicēdū ad primā questiōne: q' suffragia viuoz rū p'ofunt defunctis scōm q' vniant viuētib' cha ritate: et scōm q' intētiō viuētū referē i' mortuos et ideo illa opa p'cipue nata sunt mortuis suffraga ri q' maxime ad cōcōationē charitatis p'tinet v' ad dīrectionē intētiōis in altez: ad charitatē aut' sa cramentū eucharistie p'cipue p'tinet: cuz sit sacramē tū ecclēsiastice vniōis continēs illū in quo tota ec clēsia vni' et consolidat' s; ch'ristū: vñ eucharistia est quasi quedā charitatis origo siue vinculu: sed inter charitatis effectus p'cipuū est elemosynarū opus: et ita ista duo ex pte charitatis p'cipue mor tuis suffragant' s; sacrificiū ecclēie et elemosyne. sed ex parte intētiōis directe i' mortuos p'cipue valet oratiō: q' oratiō scōm suam rationē non solū dicit respectū ad orantē sicut et cetera opa: sed dī rectius ad id p'zo quo orat: et ideo ista tria ponunt' tur quasi p'cipua mortuoz subsidia: q'uis q'cuq' alia bona ex charitate fiant p'zo defūctis eis valē credenda sint. **¶** Ad primū ergo dicēdū q' in eo qui satisfact' p'zo altero magis est considerādū ad hoc q' effectus satisfactiōis ad alterū pueniat id q' satisfactio vnius trāsīt i' altez: q' etiā satisfactiōis pena: q'uis ipa pena magis expiet reati' satisfaciē tis inq'tum est medicina quedā: et ideo tria p'di cta magis valēt defūctis q' ieiuniū. **¶** Ad secūdū dicēdū: q' etiā ieiuniū pōt p'odesse defūctis ratiōe charitatis et intētiōis i' defūctos dīrecte: s; tñ iei unū i' sui rōne nō cōtinet aliqd' qd' ad charitatē vel ad dīrectionē intētiōis p'tineat: s; hec sunt ei quasi extrīnseca: et iō Aug' nō posuit: s; Greg' posuit i' ieiuniū i' suffragia mortuoz. **¶** Ad tertiu' dicē dū q' baptisimus ē q'daz spūalis regeneratiō: vñ sic p' generatiōne non acquirē eē nisi generatiō: ita ba ptisim' nō h; efficacīā nisi i' eo q' baptisat: q' tū ē ex ope opato q'uis ex ope opante vel baptisantis vel baptisati possint alijs p'odesse: sicut et cetera opa meritoria: s; eucharistia ē signū ecclēsiastice vniō nis: et iō ex ipso ope opato eius efficacīa in alterūz transire pōt: qd' non p'tingit de alijs sacris. **¶** Ad quartū dicēdū q' glo. auctoritatē istā duplici' ex ponit. vno mō sic: Si mortui nō resurgūt nec etiā ch'rist' resurrexit: vt qd' etiāz baptisat' p' illis. id ē p' peccatis: cū ipa nō dimittat' si xps nō resurrexit q' i' baptisimo nō solū passio xpi s; etiā resurrectiō operat': q' est n're spūituali' resurrectiōis quodam mō causa. Alio mō sic: fuerunt q'dā impīi qui ba ptisat' abāt' p' his q' de hac vita sine baptisimo disces crant putates illis p'desse: et scōm hoc Ap'us nō

loquit nisi scdm erroze aliquoz l vbls alle. ¶ Ad
 v. dō: q in officio missæ nō solū ē sacrificiū: s; etiā
 sunt ibi oīones: et iō missæ suffragiū p̄tiet duo ho
 rum q̄ hic Aug' nūerat. s. oīem et sacrificiū. ex
 pte igit sacrificij oblati missa eglū prodest defūcto
 de q̄cūq; dicat: et hoc ē p̄ncipiū qd̄ sit i missa: s; ex
 pte oīonū magis prodest illa i q̄ sūt oīones ad hoc
 dēterminat: s; tñ iste defect' recōp̄sari p̄t p̄ maio
 rē deuotionē: vel et' q̄ dīc missā: vel et' q̄ facit dīcī:
 vel itez p̄ inuicēssionē sci cui' suffragiū i missa i plo
 rat. ¶ Ad. vi. dō: q̄ h' mōi oblatio candelaz vel
 olei p̄t prodesse defūcto inq̄tū sūt elemosyne q̄
 dā: dant. n. ad cultū ecclie vel etiā in vsū fidelium.
 ¶ Ad. ij. qōem dō: q̄ indulgentia dupl'r alicui pro
 desse p̄t: vno mō p̄ncipalī: alio mō scōario. P̄
 cipalī qd̄ prodest ei q̄ indulgentiā accipit. s. q̄ facit
 hoc pro q̄ indulgentiā dat: vt qui vīsitat limia alic'
 sci: vñ cū mortui n̄ possint aliqd̄ facere eoz. p̄ qd̄
 indulgentiē dant: eis idulgētiē directe valere nō p̄t
 Scōario at̄ et indirecte profūt ei pro q̄ aliqd̄ fa
 cit illud qd̄ ē indulgentiē cā: qd̄ sic dī. xx. dicitū ē qñ
 qz p̄tigere p̄t: qñq; at̄ nō p̄t: scdm̄ diuersā indul
 gentiē formā. s. n. sit tal' indulgentiē foīa: q̄cūq; facit
 hoc vel illud hēbit tātū de indulgentiā: ille q̄ hoc fa
 cit nō p̄t fructū indulgentiē i aliū trāsserre: qz cui'
 n̄ ē applicare ad aliqd̄ intētoz ecclie p̄ quā coīcant
 cōia suffragia ex q̄b' indulgentiē valēt. Si at̄ idulgē
 tia sub hac foīa fiat: q̄cūq; fecerit hoc vel illud ipe
 et p̄ ei: vel q̄cūq; ei adiūc' in purgatorio detent'
 tātū de indulgentiā hēbit: tal' indulgentiā nō solū vi
 uo s; et mortuo proderit: nō. n. ē aliq' rō q̄re ecclia
 possit trāsserre merita cōia qd̄ indulgentiē inuunt
 i viuos et nō i mortuos: nec tñ scd̄ q̄ p̄latū ecclie
 possit pro suo arbitrio aīas a purgatorio liberare
 qz ad hoc q̄ indulgentiē valeat req̄rit cā p̄ueniēs in
 dulgentiā faciēdi: vt supra dī. xx. dicitū ē. ¶ Ad. iij.
 qōem dō: q̄ sepultura adinuēta ē et p̄ viuos et p̄
 pter mortuos. p̄ viuos qd̄: ne eoz oclī ex turpi
 tudine cadauezz offendat et corpa fetozib' inficiat
 et hoc q̄tū ad corp'. s; spūalr etiā prodest viuis in
 q̄tū p̄ hoc astruē resurrectiōis fides. s; mortuis p̄
 sūt ad hoc q̄ insipientes sepulchra memoriā reti
 nent defūcto: et pro defūctis orēt: vñ et monumē
 tū a memoria nomē accepit: dī. n. monumentū qz
 monct mētē: vt dīc Aug' in p̄mo de diu. dē: et i li.
 de cura pro mortuis agēda. Paganoz tñ error su
 it: q̄ ad hoc sepultura mortuo proficit: vt ei' aīa detē
 accipiat: n̄ enī credebāt p̄us aīaz detē posse accipe
 q̄ corp' sepulture daret: qd̄ oīno ridiculū et absur
 dū ē. S; q̄ vltē sepultura in loco sacro mortuo
 prodest: nō qd̄ ē ex ipō ope opato s; magi ex ipō
 ope opate: dī. s. vñ ipe defūct' vel ali' corp' ei' tumu
 lari i loco sacro disponēs p̄ocinio alic' sci cum cō
 mittit: cui' p̄ab' p̄ hoc credēd' ē adiūuari: et et̄ pio
 cinio eoz q̄ loco sacro deferuūt: q̄ pro apud se tu
 mulatis frēquēt' et spūal' orāt: s; illa q̄ ad ornatz

sepulture exhibēt p̄solūt quidē viuis inq̄tū sūt vi
 uoz solatia: s; p̄t et defūctis prodesse: nō qd̄ per
 se s; p̄ accūs inq̄tū. s. p̄ h' mōi hoies excitat ad cō
 patiedū et p̄ p̄ns ad orādū: vel inq̄tū ex sūptib' se
 pulture v' paupes fructū capiūt: v' ecclia decorat
 sic enī Sapie. iij. sepultura inter ceteras elemosinas
 p̄putat. ¶ Ad. j. dō: q̄ oleū et cera ad sepulchra
 defūcto: plata p̄ accūs defūcto profūt vel inq̄tū
 ecclie offerūt siue paupib' dant: vel inq̄tū h' mōi i
 reuerentiā del sūt. vñ ex vōbis p̄missis s̄būgit: Ole
 um enī et cera holocaustū sūt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ iō
 sci p̄es de suis corpib' tumulādīs curauerūt vt oñ
 derēt corpa mortuoz ad dēi puidētā p̄ncē: nō q̄
 corpib' mortuis aliqd̄ sensus insit: s; p̄t fidē resur
 rectiōis astruēdā: vt p̄ Aug' in. j. de ci. dēi. vnde
 etiā voluerūt i tra promissionis sepeliri vbi crede
 bāt xpm̄ nascitūz et moritūz: cui' resurrectio n̄re
 resurrectiōis ē cā. ¶ Ad. iij. dō: q̄ qz caro ē ps na
 ture hoīs: nāl'r hō ad carnē suā afficit: scdm̄ illud
 Eph. v. Nemo carnē suā vnq; odio habuit. vnde
 scdm̄ istū nāl' affectū inest viuētī qd̄az sollicitudo
 qd̄ etiā p̄ mortē de ei' corpe sit futūz: oolētq; si ali
 qd̄ indignūz corpi suo cūenire p̄sentiret: et iō illi q̄
 hoīem diligūt ex hoc q̄ affectui ei' quez diligūt cō
 formāt: circa ei' carnē curā hūanitatis impēdunt:
 vt enī dīc Aug' in. j. de ci. dēi: Si p̄na vestis si anu
 lus ac liquid' h' mōi tāto chari' posteris q̄to erga
 parētes maior affect' n̄llo mō ipa sp̄nēda sūt cor
 pora q̄ vtiq; m̄lto familiar' atq; p̄uicē q̄ q̄libet
 indumēta gestam'. vñ et inq̄tūz affectui hoīs satif
 facit sepeliēs ei' corp': cū ipe i hoc sibi satisfacere n̄
 p̄t: elemosynā ei facere dē. ¶ Ad. iij. dō: q̄ fidelī
 um deuotio: vt Aug' dīc in li. de cura p̄ mortuis
 agēda: suis charis i locis sacris prouidēs sepulta
 ra hoc nō frustrat q̄ defūctū suū suffragio scōz
 p̄mittit vt dicitū ē. ¶ Ad. v. dō: q̄ sepultura i loco
 sacro ipō defūcto nō nocet: nisi quatenus hanc
 sepulturā sibi indignā propter humanam glō: iaz
 procurauit.

¶ Quartū sic proce
 dit: vt q̄ suffragia q̄ sunt pro vno defun
 cto nō magis p̄ficiūt ei pro q̄ sūt q̄ alijs
 Lumē. n. spūale ē magis coīcabile q̄ lumē corpale
 S; lumē corpale. s. cādele: q̄uis accendat pro vno
 tamē eglū omnibus prodest qui simul commorā
 tur q̄uis pro eis candela non accendatur: ergo cū
 suffragia sint quedam spiritalia lumina: q̄uis p̄
 vno specialit'er fiant: non magis valerent ei q̄ alijs
 in purgatorio existentibus. ¶ S. sicut in lra dīcā
 scdm̄ hoc suffragia mortuis profunt: quia cum vi
 uerēt hic sibi vt postea possent prodesse meruerūt
 sed aliqui magis meruerunt vt suffragia sibi pro
 desent q̄ illi pro quibus sunt. ergo eis magis pro
 funt: alias eoz meritum frustraretur. ¶ S. pro
 pauperibus non sunt tot suffragia quot pro di'

uind: si q̄ suffragia sc̄a p̄ aliq̄b̄ eis solū vel magis
eis q̄ alijs valerēt: paupes eēt deterioris p̄ditionis
q̄d ē s̄ sniam dñi Luc. vi. Bñi paupes qm̄ v̄m est
regñū dei. ¶ S̄ iusticia hūana exēplā a dīna
iusticia. s̄ i iusticia hūana si aliq̄s debitu p̄ aliquo
soluit eū solū absoluit: q̄ cū ille q̄ suffragia facit: q̄
dāmo saluat debitu ei p̄ q̄ facit: ei soli p̄derit. ¶ S̄
sic hō facies suffragia q̄dāmo satisfact p̄ mortuo
ita et inidum aliq̄s p̄ viuo pōt satisfaccere: vt supra
di. xx. dictū ē: s̄ qm̄ aliq̄s satisfac p̄ viuo: satisfactio
illa nō p̄putat nisi illi p̄ q̄ sc̄a ē: q̄ et suffragia facies
ei soli p̄dest p̄ q̄ facit. ¶ Alter v̄ q̄ suffragia sc̄a p̄
multis tātūde valeāt singul ac si p̄ vno q̄q̄ singu
larit fieret: videm̄ enī q̄ ex lectioe q̄ vni legit nihil
ei depit si sil et aliq̄ legat: q̄ et eadē rōne nihil depit
ei p̄ q̄ sit suffragiū si ei aliq̄s p̄numeret: ita si pro
plurib̄ fiat tātū valet singul ac si p̄ vno q̄q̄ singla
riter fieret. ¶ S̄ sc̄m̄ cōem v̄luz ecclie videm̄ q̄
cū missa p̄ aliq̄ defuncto di sil etiaz oīones illic ad
iūgnit p̄ alijs defunctis: hoc at nō fieret si ex hoc
defunct p̄ q̄ missa dī aliq̄b̄ detrimētū reportaret:
q̄ idēz q̄d p̄. ¶ S̄ suffragia p̄cipue oīonū immitit
dīne v̄tuti. s̄ apud deū sic nō differt iuuare p̄ mul
tos vel paucos: ita non differt iuuare per multos
vel paucos: ergo quātū iuuaret v̄n̄ ex vna oīatōe
si p̄ eo tñ fieret tātū iuuabūt singul multoz si ca
dem oīo p̄ multis fiat. ¶ S̄ mcl̄ est plures iu
uare q̄ v̄nū: si q̄ suffragiū p̄ multis factū tātū vale
ret singulis ac si p̄ vno tñ fieret: v̄ q̄ ecclia nō de
buit instituisse vt p̄ aliq̄ singularit missa vel oīo fi
eret: s̄ q̄ sp̄ diceret p̄ oibus fidelib̄ defuncti: quod
p̄z eē fallum. ¶ S̄ suffragiū h̄z finitam efficaciaz
q̄ distributū i multos min̄ p̄dest singul: q̄ p̄dest
si fieret pro vno tñ. ¶ Alter v̄ q̄ tātū valeāt suf
fragia cōia illis pro q̄b̄ sp̄alia nō sūt: quātū ill p̄
q̄b̄ sūt valēt sp̄alia et cōia simul: vnicuiq̄z. n. sc̄oz
ppa merita reddet i futuro: s̄ ille p̄ q̄ nō sunt suf
fragia meruit vt tātū iuuaret post mortē q̄tūz ille
p̄ q̄ sūt sp̄alia: q̄ tātū iuuabit p̄ cōia q̄tū ille p̄ sp̄a
lia et cōia. ¶ S̄ in ecclie suffragia p̄cipuū ē eucha
ristia s̄ eucharistia cū p̄treat totū xp̄s h̄z q̄dāmo
efficaciā infinitaz: q̄ vna oblatio eucharistie q̄ cōit
pro oib̄ sūt: valet ad plenā liberatōz eoz q̄ sunt in
purgatorio: et ita tātū iuuāt cōia suffragia solo:
q̄tū iuuāt sp̄alia et cōia sil. ¶ S̄ q̄ duo bōa
vno sūt maḡ eligēda: q̄ suffragia cōia et sp̄alia ma
gis profūt ei pro q̄ sūt: q̄ cōia tñ. ¶ R̄ n̄deo dō: ad
.i. q̄onē q̄ circa hoc sūt duplex opio. Quidaz enī
vt Dico positinus dixerūt q̄ suffragia pro vno aliq̄
sc̄a nō magis profūt ei pro q̄ sūt: s̄ eis q̄ sūt magis
digni: et ponebat exēplū de candela q̄ accēdit pro
aliq̄ diuite q̄ nō min̄ alijs prodest q̄ cum eo sūt q̄
ip̄i diuiti: et forte magis si h̄eat oculos clariores. Et
etiā de lectōne q̄ nō magis prodest ei pro q̄ legit q̄
alijs q̄ simul cū eo audiat: s̄ forte alijs maḡ q̄ sūt
sensu capaciores. Et si eis obijceret q̄ sc̄m̄ hoc ec

clesie ordinatio eēt vana q̄ sp̄alit̄ pro aliq̄bus oīo
nes instituit: dicebat q̄ hoc ecclia fecit ad excitā
das deuotōes fidelū: q̄ p̄mptiores sūt ad faciēda
sp̄alia suffragia q̄ cōia: et seruēt etiā p̄ suis p̄p̄is
orāt q̄ pro extraneis. Alij ecōtrario dixerūt: q̄ suf
fragia magis valēt ei pro q̄ sūt. Utraq̄ autē opio
sc̄m̄ aliq̄d v̄tate h̄z. Valoz. n. suffragioz pōt p̄
fari ex duob̄: valēt. n. vno mō ex v̄tute charitatis
q̄ facit oīa bona cōia: et sc̄m̄ hoc verū ē q̄ magis
valēt ei q̄ magis charitate ē plen̄: q̄uis p̄ eo sp̄alr
nō sūt: et sic valoz suffragioz attēdit magis sc̄m̄
quādā interiorē p̄solatōz sc̄m̄ q̄ v̄n̄ in charitate
ex̄ns de bonis alteri delectat p̄ mortē q̄tū ad di
minutionē pene: post mortē. n. nō ē locus acquirē
di grām vl̄ augmētādi: ad quod valēt nobis i vita
opa aliōz ex v̄tute charitatis. Alio mō suffragia
valēt ex hoc q̄ p̄ intentionē v̄n̄ alii applicat: et sic
satisfactio v̄n̄ alii p̄putat. Et hoc mō nō ē dubiū
q̄ magis valēt ei p̄ q̄ sūt: imo sic ei soli valēt: satisf
factio enī p̄pe ad pene oīm̄issioz ordiā: v̄n̄ q̄tū
ad oīm̄issioz pene p̄cipue valet suffragiū ei p̄ q̄ sit:
et sc̄m̄ h̄ sc̄m̄ opio pl̄ h̄z de v̄tate q̄ p̄ma. ¶ Ad
.i. q̄ dō: q̄ suffragia p̄sūt p̄ modū lumis in q̄tū a
mortuis acceptat: et ex hoc quādā p̄solatōz recipi
unt: et tāto maiorē quātū maiorī charitate sunt p̄
diti: s̄ in q̄tū suffragia sūt q̄dā satisfactio p̄ intē
nē facies trāslata i alterz nō sūt silia luminis: s̄ ma
gis solutōi alie debiti: nō at ē necē vt si debitu pro
vno soluit: q̄ ex hoc alioz debitu soluat. ¶ Ad
.ij. dō: q̄ istud meritū ē p̄ditōale q̄ sibi meruerūt
hoc enī mō sibi meruerunt vt sibi p̄desent si p̄ eis
fieret: q̄d nihil aliū fuit q̄ facē se habiles ad recipi
endū: v̄n̄ p̄z q̄ nō directe meruerūt illud iuuamen
suffragioz: s̄ p̄ merita p̄cedētia se habilitauerūt vt
fructū suffragioz suscipēt: et id nō seq̄t q̄ merituz
eoz frustret. ¶ Ad. iij. dō: q̄ nihil phibet diuites
q̄tū ad aliq̄d eē melior p̄ditōis q̄ paupes: sic q̄tū
ad expiatioz pene: s̄ hoc q̄s nihil ē p̄p̄ati possessi
oni regni celoz: i q̄ paupes melioris p̄ditionis esse
oīdūt p̄ auctoritate iductā. ¶ Ad. ij. q̄onē dō: q̄ si
valoz suffragioz p̄sideret sc̄m̄ q̄ valēt ex v̄tute
charitatis v̄n̄ētis mēbra ecclie: suffragia pro ml̄tis
sc̄a tantū singul p̄sūt ac si p̄ vno tñ fieret: q̄ chari
tas nō minuit si diuidat effect̄ ei i ml̄tos: imo ma
gis auget: et silr etiā gaudiū qm̄ plūb̄ ē cōe sit mal̄
vt dicit Aug. viij. de p̄sel. et sic de vno bono sc̄o nō
minus lerat multi in purgatorio q̄ v̄nus. Si autē
consideret valoz suffragioz: inquantū sunt satisf
factiones quedam per intentionē facientis trans
late i mortuos: tunc magis valet suffragiūz alicui
quod pro eo singulariter fit q̄ q̄d pro eo cōmuni
fit et multis alijs: sic enim effectus suffragiū diuidi
tur ex diuina iusticia inter eos pro quibus suffra
gia sunt. vnde patz q̄ hec questio dependet ex pri
ma: et ex hoc etiam patz quare institutu sit vt suf
fragia specialia in ecclia fiant. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄

suffragia vt sunt satisfactiões quedā nō p̄sunt per modū actiōis sic doctrina p̄dest: que sic et oīs alia actō effectū h̄z fm̄ dispōem recipiētia: s̄z valet per modū solutiōis debiti vt dictū ē. et iō nō ē simile.

¶ Ad. ij. dō: q̄: q̄: suffragia p̄ vno scā aliq̄ mō etiā aliq̄ p̄sūt vt ex oīs p̄: iō cū p̄ vno missa dī: nō est incōueniēs vt p̄ aliq̄ etiā oīones fiat: nō. n. ad hoc dicit̄ alie oīones vt satisfactiō vni⁹ suffragiū determinat ad alios p̄ncipalī: s̄z vt ill' oīo p̄ eis spālīr fa la p̄sūt. ¶ Ad. iij. dō. q̄ oīo p̄siderat ⁊ ex pte orātis et ex pte ei⁹ q̄ orat: et ex vtroq̄ effect⁹ ei⁹ depēdet: ⁊ iō q̄uis dīne v̄tuti nō sit magis difficile absoluere multos q̄ vni⁹: tñ h' mōi orātis oīo nō ē ita satisfactoria p̄ multis sic p̄ vno. ¶ Ad. iij. qōem dō: q̄ h' mōi etiā solutio depēdet ex solutiōe p̄me qōnia. si enī suffragia spālīr p̄ vno scā indrñt oīb' valēt: tūc oīa suffragia sūt cōia: et iō tānū iuuabit ille p̄ q̄ nō sūt spālīa quātū ille p̄ q̄ sūt: si sit eq̄līr dign'. Si autē suffragia p̄ aliq̄ scā nō indrñt oīb' p̄sūt: s̄z eis maxie p̄ q̄b' sūt: tūc nō ē dubiū q̄ suffragia cōia et spālīa sūt p̄ valēt alicui q̄ cōia tñ: et iō m̄gr̄ ouas opiones i lra tāgit. vñā q̄ dīc: q̄ eq̄līr p̄sūt diuīti cōia et spālīa: et paupi cōia tñ. q̄uis. n. ex plibus vñ' iuuat q̄ alī: nō tñ p̄ iuuat. Aliā at tāgit cū dīc q̄ ille p̄ q̄ sūt suffragia p̄sēq̄ felicitōrē absolutōnē s̄z nō pleniorē q̄ vīq̄ finalit̄ ab oī pena liberabit.

¶ Ad. j. dō: q̄ sic ex oīc̄ p̄z. q̄ iuuamen suffragiōz non cadit directe sub merito et simplr: s̄z q̄lī sub p̄ditiōe: et iō rō nō seq̄. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis v̄tus xpi q̄ p̄tiet sub sacro eucharisticē sit iūta: tñ dēminat' ē effect⁹ ad quez illud sacm̄ ordinat. vñ nō oīz q̄ p̄ vni⁹ altaris sacrificiū tota pena coz̄ qui sūt in purgatorio expiet: sic et nec p̄ vni⁹ sacrificiū q̄ aliq̄ hō offert liberat a tota satisfactiōe debita p̄ p̄c̄is: vñ et q̄nq̄ p̄les m̄sse in satisfactōz vni⁹ p̄c̄is iūgunt. Credibile tñ ē q̄ p̄ oīnā misericordiā si aliqd̄ de spālīb' suffragiis sup̄sit his p̄ q̄b' sūt vt. l. eis nō idigeat: aliq̄ disp̄set p̄ q̄b' nō sūt si eis indigeat: vt p̄z Damas. in sermōe de dormiētib' sic dicit̄: De' tāq̄ iust' p̄metiet ipoiētī possibilitatē: tāq̄ suscipiēs v̄ defectuū p̄mutatōz negociabit q̄ q̄dē negociatio attēdit q̄ id q̄b' deest vni⁹: ali sup̄plet.

Questio. iij.

Quide queritur de oīonib' scōz q̄b' p̄ nobis orāt. Et cir' hoc q̄rūt tria. ¶ P̄mo vtz scī oīoes n̄ras cognoscāt. ¶ Scōdo vtz debeamus eos inipellare ad orādū p̄ nobis. ¶ Tertio vtz oīones coz̄ p̄ nobis fise sp̄ exaudiāt. ¶ Vtz autē possumus scōs orare: et vtrū sancti qui sūt in patria orēt pro nobis: habituz ē supra oī. xv.

Ad primuz sic procedit: vī q̄ scī oīones n̄ras nō cognoscant: Eia. xliij. P̄ n̄ es et abzaā nesciuit nos

et ist' ignorauit nos. glo. Aug' dicit: qz mortui et sci nesciūt qd agāt vni⁹ et coz̄ filij. et sumit ab Aug' in li. de cura p̄ mortuis agēda: vbi hāc auctoritatē iducit: et sūt hec v̄ba Aug' ibidē: Si tāti p̄iarche qd erga pplm̄ ab eis p̄creati ageret ignorauerunt quō mortui viuoz̄ reb' atq̄ actib' cognoscēdis ad iuuādūq̄ miscēt. q̄ scī oīones n̄ras cognoscere nō p̄nt. ¶ P̄. iij. Reg. xxi. dī ad iōsiā regē. Idcirco qz. f. fleuisti corā me colligā te ad p̄ies tuos vt non videat oculi tui mala oīa q̄ indictur' sum in locuz istū. s̄z in hoc nullo mō p̄ mortē iōsie subuētuz fūisset si p̄ mortez genti sue qd cueniret cognoscēt. q̄ scī mortui act' n̄ras nō cognoscūt: et ita nō intelligūt oīones n̄ras. ¶ P̄. q̄tū aliq̄s ē in charitate p̄fectior tanto magis p̄ximo in picul' subuenit. s̄z scī in carne viuētes p̄ximis et maxime sibi p̄iūctis in piculis et p̄sulūt et auxiliāt manifeste. cū q̄ p̄ mortem sint m̄lto maioris charitatis: si scā n̄ra cognoscerent multo ampl' suis charis sibi p̄iūctis cōsulerent et auxiliaret i necessitatib': qd facē nō vidēt q̄ nō vī q̄ actus n̄ros et oīones cognoscāt. ¶ P̄. si cut scī post mortē vidēt v̄bū tñ: et angeli de quib' dī Matth. xvij. Angeli coz̄ sp̄ vidēt faciē patris mei. s̄z angeli verbū videntes nō p̄pter hoc oīa cognoscūt: cū a nesciētia m̄iores a sup̄iorib' purgant vt patz p̄ Dio. in. vj. ca. eccle. hierar. q̄ nec sancti q̄ uis verbum videant in eo nostras oīones cognoscunt. et alia que circa nos agunt. ¶ P̄. solus de' est inspector cordiū. sed orato precipue in corde cōsistat: ergo solius dei est oratiōes cognoscere nō ergo sancti oratiōes nostras cognoscunt. ¶ Sed cōtra sup̄ illud iob. xiiij. Siue nobiles fuerit filij ei' siue ignobiles non intelligent. dicit beatus Greg. xij. li. moral. hoc de animab' sanctis sentiendū nō est: quia que intus omnipotētis dei claritatem vident: nullo modo credēdū est q̄ sit foras aliquid quod ignoiet. ergo ipsi oratiōes sibi factas cognoscūt. ¶ P̄. Greg. in. ij. dial. Anīme videnti creatorem angusta est omnis creatura: q̄tūlibet enī d̄ luce creatoris aspererit: b̄cūe sit ei omne quod creatum est. sed hoc maxime impedire videret q̄ anie sanctorz oīones et alia q̄ circa nos agūt cognoscā t quia a nobis distant. cum ergo distantia illa non impediāt vt ex predicta auctoritate patet: videt q̄ anime scōz cognoscant oratiōes nostras ⁊ ea que hic aguntur. ¶ P̄. si ea que circa nos aguntur nō cognoscerent: nec pro nobis orarent: quia defectus nostros ignorarent. sed hic est error: Uigilantiū vt Hiero. dicit in epistola contra eum. ergo sancti ea que circa nos aguntur cognoscunt. ¶ Respondeo dicendū q̄ diuina essentia est sufficiens mediū cognoscēdi omnia: quod patz ex hoc: q̄ deus vidēdo suam essentiam omnia intuet: non tamē sequitur q̄ quicunq̄ essentiam dei videt omnia cognoscit: sed solum qui essentiam comprehendit: sic nec p̄ncipio aliquo cognito: consequēs ē oīa cognosci

que ex principio consequuntur: nisi tota virtus principij
 pphēdat: vñ cū aie scoz diuina cētia n̄ pphēdat
 nō ē p̄ns vt oia cogscāt: q̄ p cētia oīa cogsci p̄nt
 vñ ēt de q̄busdā inferioribz āgeli a supioribz edocēt:
 quīs oēs cētia oīaz videat. s̄ vnusq̄sq̄ beat̄ t̄m
 de alijs rebz nec̄tū ē vt i cētia oīa videat q̄tū
 pfectio beatitudinis req̄rit: vt hō hēat quicqd̄ velit:
 nec aliqd̄ inordināte velit: sic ifra dī. xlij. hēf. hoc āt
 rcā volūtate q̄libz vult: vt ea q̄ ad ip̄m p̄tinēt coḡ
 scāt. vñ cū nlla certitudo scis desit: volūt coḡscere
 ea q̄ ad ip̄os p̄tinēt: et iō o3 q̄ illa i vbo coḡscāt: h̄
 āt ad eoz gloriā p̄tinēt q̄ auxiliū indigētibz p̄beat
 ad salutē: sic. n. dei cooperatores efficiūt q̄ nihil ē di
 uini: vt Dio. diē. iij. ca. ec. hierar. vñ p3 q̄ sci p̄gni
 tionē h̄nt eoz q̄ ad hoc req̄rūt: et sic māifestū ē q̄
 i vbo coḡscūt vota et oīes et deuotōes hoīm qui
 ad eoz auxiliū pfugiūt. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ verbum
 Auḡ ē intelligēdū de cognitōe nālī aīaz sepatarū
 q̄ qdē cognitio i scis vris nō ē obtenebrata sic ē in
 pccōri: nō aūt loq̄t de cognitōe i vbo: quā p̄stat
 abīā eo tpe q̄ hēc dēā sūt p̄ eīā nō hūisse: cū ān
 passioz xpi null̄ ad visionē dei p̄uenit. ¶ Ad. ij.
 dō: q̄ sci et si p̄ vitā coḡscāt q̄ hic gerunt: nō tñ cre
 dēdū ē q̄ afficiāt doloribz cognitōis aduersitatibz co
 rā q̄a hic in sc̄o dilexerūt: ita. n. repleti sūt gaudio
 b̄ritudīa q̄ dolor i eis locū nō inuēt. si coḡscāt suo
 rū ifortunia p̄ mortē: nihilominz eoz dolori p̄suli
 tur si ān h̄ mōi ifortunia de hoc sc̄o subtrahūt. s̄
 forte aie nō gl̄ificate dolorē aliquē sentēt: si icomo
 da suoz charoz p̄ciperēt: et q̄ aīa iohue nō stati
 gl̄ificata fuit a corpe egressa: q̄tū ad hoc ex hac rō
 ne Auḡ: p̄cludē nūq̄ aie mortuoz nō h̄nt p̄gni
 tionē de facti viuētū. ¶ Ad. iij. dō: q̄ aie sc̄oz ha
 bēt volūtate plenarie p̄formē dīne volūtati etiā in
 volūto: et iō q̄uis affectū charitat̄ ad p̄xim retine
 ant: nō tñ eis aliē auxiliū ferūt q̄ fm oīā iusticiāz
 vidēt eē dispositū: et tñ credēdū ē q̄ mltū p̄ximos
 iuuēt p̄ eis apud deū incedēdo. ¶ Ad. iij. dō: q̄
 q̄uis vidētēs vbi nō sit nec̄ariū oīa i vbo vidē: vt
 dēt tñ ea q̄ ad p̄fectōz p̄tinēt b̄ritudis eoz vt dictū
 ē. ¶ Ad. v. dō: q̄ cogitāōes cordium solus deus
 p̄ seip̄m nouit: sed tamē aliq̄ coḡscē p̄nt q̄ten? eis re
 uelāt vel p̄ visionē vbi vel quocūq̄ alio modo.

Secunduz sic pro
 cedat: vñ q̄ nō debeam? sc̄os orare ad in
 pellādū p nobis: nlls. n. amicos aliē in
 pellat ad orādū p se nisi q̄ten? apud eos credit faci
 li? gr̄am obtinē. s̄ de ē i infinitū magis misericors
 q̄libet sc̄o: et sic ei? volūtas facili? inclināt ad nos ex
 audiēdū q̄ volūtas aliē? sci. ḡ vñ sup̄flūū eē p̄stitūē
 sc̄os mediatores int̄ nos et deū vt ipsi p nobis in
 cedāt. ¶ S. si eos ad orādū p nobis inipellare de
 beam? hoc nō ē nisi q̄ sc̄um? eoz oratōz eē deo acce
 ptā. s̄ q̄to aliq̄s ē sanctior int̄ sc̄os: tato ei? oīo ma
 gis ē deo accepta. ḡ sp̄ debem? supiores sc̄os p no

bis incessores cōstitūē ad deum: et nūq̄ minores.
 ¶ S. xps sc̄om etiā q̄ hō: dē sc̄is ip̄oz: et ei sc̄om
 q̄ hō orare p̄petit. s̄ nūq̄ xpm ad orādū p nobis
 inipellam? ḡ nec alios sc̄os interpellare debemus.
 ¶ S. q̄cūq̄ rogat? ab aliq̄ p eo incedit: p̄ces ipsi?
 ei rep̄ntat apud quē p eo incedit. s̄ sup̄flūū ē ali
 qd̄ p̄ntare ei cui sūt oīa p̄ntia. ḡ sup̄flūū ē q̄ sc̄os p
 nobis incessores p̄stitūam? ad deū. ¶ S. illō ē sup
 flūū qd̄ sit p̄p̄ aliqd̄ qd̄ sine eo eodē mō fieri vñ nō
 fieri. s̄ s̄lī sci orarēt p nobis vel nō orarēt: siue nos
 orem? eos siue n̄ orem?: q̄ si sum? digni vt p nobis
 orēt etiā nobis eos nō orātibz? p nobis orarēt: si at
 sum? indigni etiā si petam? p nobis nō orāt. ḡ inter
 pellare eos ad orādū p nobis vñ oīo sup̄flūū. S̄
 p̄ ē qd̄ oī Job. v. Uoca ḡ si ē qui tibi r̄ndeat et ad
 aliquē sc̄oz p̄uertē. vocare āt n̄m vt Sieḡ ibidēz
 dic. ē hūili deū p̄ce deposcē. ḡ cū volum? orare deū
 dēm? ad sc̄os p̄uertē vt orēt p nobis ad deū. ¶ S.
 sci q̄ sūt i p̄a magis sūt accepti deo q̄ in statu vie
 s̄ sc̄os q̄ sūt i via p̄stitūē debem? inipellatores pro
 nobis ad deū exēplo apli q̄ dicebat Ro. v. Obse
 cro vos fr̄es p dñm n̄m Jesū xpm: p charitatem
 sp̄s̄sci: vt adiuet me i oīobz vris p me ad dñm.
 ḡ et nos mltō fort? petere dēm? a sc̄is q̄ sūt i p̄a vt
 nos iuuēt oīobz ad deū. ¶ S. ad hoc ē oīs cōsue
 tudo ecclēie q̄ i letanijis sc̄oz oīem petit. R̄ndeo
 dō: q̄ iste ordo ē dīnū? institut? i rebz fm Dio. vt p
 mediā vltia reducāt i deū: vñ cū sci q̄ sūt i p̄a sint
 deo p̄p̄q̄ssim: hoc dīne legis ordo req̄rit vt nos q̄
 manētēs i corpe pegriamur a dño: in cū p sc̄os me
 dios reducāmur: qd̄ qdē p̄tigit dū p eos dīna bōi
 tas suū effectū dīssūdit: et q̄ redit? n̄ i deū r̄ndere
 o3 p̄cessui bonitatū ip̄? ad nos: sic mediānbz sc̄oz
 suffragijs dei b̄nficia i nos deueniūt: ita o3 nos i de
 um reducī: vt iteratō b̄nficia e? sumam? mediānbz
 sc̄is: et ide ē q̄ eos incessores p nobis ad deū cōsti
 tuim?: et q̄ mediatores oī ab eis petim? q̄ p nobis
 orēt. ¶ Ad. j. ḡ dō: q̄ sic nō ē p̄ defectū dīne potē
 tie q̄ mediānbz? secūdis caus? agēnbz opat? s̄ ad cō
 plēmētū ordīs vniuersi: et vt ei? bōitas mltiplicis
 dīssundat in res: oūm res ab ea non solū suscipiūt
 bonitates p̄p̄as: sed insup q̄ alijs causa bonitat̄
 existant: ita etiā non est p̄pter defectum misericor
 die ip̄ius q̄ oporteat eius clementiaz per oratiōes
 sanctorū pullare: sed est ad hoc vt ordo p̄dic? con
 seruet in rebz. ¶ Ad. ij. dīcendū q̄ q̄uis superio
 res sancti sunt magis deo accepti q̄ inferiores: vñle
 tamē est etiā miores sanctos interdū orare: et hoc
 p̄pter quinq̄ ratōes. Primo ex hoc q̄ aliquis q̄
 q̄s habet maiorē deuotōnē ad sanctū mīnozem q̄
 ad maiorē: ex deuotōe autē maxime dependet ora
 tionis defectus. Secundo p̄pter fastidiū tollendū
 quia assiduitas vnius rei fastidium parit: per hoc
 autē diuersos sanctos oram?: quasi in singulis no
 uis feruor deuotionis excitatur. Tertio quia qui
 buldā sc̄is dant? ē in aliq̄bus sp̄s̄libz causis p̄ccī

pue poicinari: sicut scō Antonio ad ignē infernale
 Quarto vt honor debet oib' exhibeat. ¶ Quin
 to qz p urium oionib' qnqz impetrat qd vni' oioe
 nō impetraret. ¶ Ad. iij. od: q oio ē act' quidaz
 act' aut sūt pticulariū suppositoz: 7 iō si dicerem'
 xpe ora p nobis: nisi aliqd addēt vidēmur hoc ad
 psonā xpi referre: et ita vidēt eē psonuz vel erroi
 Nestozij q distinxit in xpo psonā filij hoīs a pōa
 filij dei: vel erroi Arrij: q posuit psonā filij mino
 rē pte: vñ ad hos errores euitandos ecclia nō dicit
 xpe ora p nobis: s; xpe audi nos: vel miserē nobis.
 ¶ Ad. iij. od: q sic infra dī: nō dicunt sci pces no
 stras deo repntare qsi ei incognita māifestet: s; qz
 eas exaudiri a deo petūt: vel de cis diuina pfulant
 vitatē: qd. s. scōm ei' puidētā fieri debeat. ¶ Ad
 v. od: q ex hoc ipso aliqz efficit dign' vt sanct' aliqz
 p eo oret: q ad ipm cū pura deuotōe i sua necitate
 recurrit: et ita nō ē supflūū q sanctos oremus.

Tertius sic proce

Ad. iij. od: q oiones scōz p nobis ad deū su
 se nō sp exaudiāt. Si. n. exaudirēt: maxi
 me exaudirēt sci de his q ad eos ptinet. s; de his n
 exaudiūt. vñ dī Apoc. vj. q martyrib' petētib' vin
 dictā his q sūt sup irā: dicitū ē vt reqdeserēt adhuc
 spūs modicuz donec implet numer' stratz suoz. s;
 mlto min' exaudiūt de his q ad alios ptinet. ¶ B.
 Hier. xv. dī: Si steterit Moyses 7 Samuel corā
 me nō ē aia mea ad pplm istū. s; sci nō sp exaudiū
 tur cū p nobis orāt ad deū. ¶ B. sci in pōia eqles
 dei angel' eē pmemoriāt: vt p3 Matth. xxij. s; āgeli
 nō sp exaudiūt i suis oionib' qsfundūt ad deū: qd
 p3 ex hoc qd hēt Dañ. x. vbi dī: Ego veni ppi ser
 mones tuos: pnceps at regni Persaz restitit. xxi.
 dieb': nō at venerat i adiutoriu Daniel angel' qui
 loqbat nisi a deo liberatōz petēdo: et nō ē impedi
 ta oionis ei' impletio. s; nec etiā aliq sci orātes p no
 bis apud deū sp exaudiūt. ¶ B. qūoz oione ipe
 trat aliqd qdāmo meret illud. s; illi q sūt in pōia n
 sūt in statu merēdi. s; nō pnt suis oionib' nobis ali
 qd impetrare apud deū. ¶ B. sci p oia pformant
 volūtātē suā volūtātē diuē. s; nō vo. ut nisi qd sciūt
 deū velle. s; null' orat nisi qd vult. s; non orāt p eo
 nisi qd sciūt deū velle. s; hoc qd de' vult fieri eis ē
 nō orātib'. s; eoz oiones nō sūt efficaces ad aliqd
 impetrādū. ¶ B. oioes totū celestis curie si aliqd
 impetrare pnt efficaces eēt q oia pntis ecclie
 suffragia. s; multiplicatis suffragijs pntis ecclie facti
 p aliq in purgatorio exñte totalit' absoluet a pena
 cū s; sci q sūt in pōia eadē rōne orēt p ill' q sūt i pur
 gatorio sic et p nobis si nobis aliqd impetrāt: illos
 q sūt in purgatorio totalit' oiones eoz a pēa absol
 uerēt: qd falsū ē: qz sic suffragia ecclie p defunctis
 scā supflua eēt. ¶ S; s; qd habet. ij. machabe
 ozū visio: hic ē q mlto orat p pplo et p vniuersa
 ciuitate Hieremias ppha dei. Et q' oio sit exau

dita p3 p hoc qd seqt: q extēdit Hieremias dexte
 rā et dedit Jude gladiū dicens: Accipe scñ gladiū
 mun'a deo 7c. ¶ B. Hiero. in epla 3 Uigilantium
 dicit in libello tuo: Qd oū viuim': mutuo orare p
 nobis possum'. et hoc postea iprobat dicens sic: Si
 apli 7 martyres adhuc in corpe pnt tuti pnt orare
 p cētis qn' p se adhuc debēt eē solliciti: qro magis
 p coronas victorias et triūphos. ¶ B. ad hoc ē cō
 iuctudo ecclie q frequēt pete vt scōz oionib' adiu
 uet. Rñdeo od: q sci duplicit' dicit' orare p nobis
 Cno mō oione expssa: dū votis suis aures diuine
 clemētie p nobis pulsant. Alio mō oione ininterpre
 tiua. s. p eoz merita q i pspcū dei exñtia nō solū eis
 cedūt ad glām: s; sūt nobis etiā suffragia et oioes
 qdā: sic etiā sanguis xpi p nobis effusus dī veniaz
 petē. Utroqz at mō scōz oiones sūt qtu ē in ipis
 efficaces ad impetrādū qd petūt: s; ex pte nra pōt
 eē defect' q nō scōmur fructū oionū ipoz scōm q
 p nobis orare dicit: ex hoc q merita ipoz nobis
 pficiūt: s; scōz q orāt p nobis votis suis nobis ali
 qd postulādo sp exaudiūt: qz nō volūt nisi qd de'
 vult: nec petūt nisi qd volūt fieri: qd at de' simplr
 vult implet: nisi loqmur de volūtate aīcedēte fm
 quā vult oēs hoies saluos fieri: q nō sp implet. vñ
 nec ē mīz si etiā q sci volūt p hūc modū volūtāt
 inēdū nō implet. ¶ Ad. j. od: q illa oio martyz
 nō ē aliud q eoz desideriu d obtinēda stola cor: pis
 7 societate scōz q saluādi sūt: 7 pensus q pēnūit
 oīne iusticie puniēti malos: vñ Apoc. vj. sup illud
 Usqz dñe 7c. dīc glo. Desiderant mal' gaudiū et
 pformū scōz: et iusticie dei pferūt. ¶ Ad. ij. od: q
 dñs loq' ibi de Moyses et Samuele scōm status q
 fuerūt i hac vita. ipsi. n. legū p pplo orātes ire dei
 restitisse vt inlīnaris dī: et in illo tpe fuissent n
 potuissent oionib' deū placare ad pplm ppi ppli
 illi' maliciā: et hic ē intellect' lre. ¶ Ad. iij. od: q il
 la pugna bonoz āgeloz nō intelligit ex b' q apud
 deū pūas oioes fūdēt: s; qz pūa merita ex diuerf
 ptib' ad diuinū examē referēbāt diuinā sniaz expe
 ctātes: et hoc ē qd Greg' dīc. xvij. moral. exponens
 pdcā vba Dañ. Sublies spūs gētib' pncipātes: ne
 qz p iuste agētib' decertat si eoz scā rē iudicātes
 examinant: cūqz vniuscuiusqz gentis vel culpa vel
 iusticia ad superne curie solūz ducit: cuiusdē gentis
 ppositus vel obtinuisse in certamin: vel nō ob
 tinuisse perhibetur: quozū tamē omnū vna victo
 ria est super se opificia voluntas summa quaz ouz
 semp aspiciūt: quod obtinere non valent nequaqz
 volunt. vnde nec petunt: ex quo et patz q oratōea
 eoz semp audiunt. ¶ Ad. iij. dīcēdū q licz sancti
 nō sūt in statu merēdi sibi postq' sūt in patria
 sūt tamen in statu merēdi alijs: vel potius ex me
 rito pcedenti alios iuuandi. hoc enim apud deum
 viuētes meruerunt: vt eozum orationes exaudi
 rentur post mortem. Uel dīcēdum: q oratio ex
 alio meretur: et ex alio impetrat. meritum enim

consistit in quadam adequatione actus ad finem propter quem
 est: quod quasi merces redditur. scilicet orationis impetratio in
 nititur liberalitati eius quod rogatur. impetratur enim aliis quibus
 ex liberalitate eius quod rogatur: quod ipse non meruit: et ita
 quibus scilicet non sunt in statu merendi: tamen non sequitur quod non sint
 in statu impetrandi. **Ad. v. ob:** quod sic ex auctoritate
 Gregorius. inducitur per se: scilicet non volunt vel angeli nisi quod in
 divina voluntate respiciuntur: et ita etiam nihil aliud petunt
 nec tamen eorum oratio est infructuosa: quia sic dicit Augustinus in libro
 de predestinatione sanctorum: orationes sanctorum predestinati prestant: quia
 forte predestinatio est ut orationibus intercedentium saluetur: et ita
 etiam deo vult: ut orationibus sanctorum impleatur illud quod scilicet
 videtur esse velle. **Ad. vi. ob:** quod suffragia ecclesie sunt
 pro defunctis quasi quodam satisfactioes viventi vice mortui
 orationum: et sic hoc mortuos a pena absoluit quam non
 soluerunt: scilicet scilicet sunt in pena non sunt in statu satisfaciendi:
 dicitur: et ideo non est simile de eorum orationibus et de suffragiis ec-
 clesie. **Ad. vii. ob:** scilicet scilicet fuerit resurrectio bonorum gaudium
 amplius erit etc. hoc intelligendum est male: quia de pluribus
 gaudebitur: scilicet non formaliter: quia non magis gaudebitur ut
 dicitur est. Sed hoc magis ista dicitur de. xlix. **Ad. viii. ob:** quod
 sine fide operari pro dilectis eiusque sacris etc. sic hoc
 videtur quod suffragia ecclesie non prestant carboem in fide ec-
 clesie decedentibus: cum tamen illi sunt in statu salutis: ut patet
 ex dictis supra. de. liij. **Et ob:** quod si non susceperint sa-
 cramenta ecclesie actu: susceperunt tamen voto: quod pro facto
 reputatur cum deest facultas. **Ad. ix. ob:** quod mediocri malis suffra-
 giis etc. ista verba a diversis diversimode exponuntur
 Illi enim qui dicunt suffragia ecclesie predestinatis etc. in
 inferno: dicunt alios esse mediocri bonos et alios me-
 diocri malos. Dicunt enim valde malos esse eos qui sine
 fide et sacris ecclesie decesserunt: et hic dicunt nihil pro-
 desse suffragia: scilicet mediocri malos eos qui sine fide et
 sacris ecclesie in peccato tamen mortali decesserunt: quibus secundum
 eos valent suffragia ad penam mitigandam: non autem ad pen-
 ne solutionem. scilicet valde bonos dicunt illos qui sine cri-
 minali decedentes statim evolvunt: quod suffragiis non indigent.
 mediocri vero bonos qui cremabilia secum ferunt: et in
 purgatorio detinentur: et hic dicunt predesse suffragia ad
 plenam absolutioem. Qui vero dicunt suffragia non predesse
 his qui sunt in inferno: dicunt eosdem esse mediocri malos
 et mediocri bonos: omnes enim qui sunt in inferno valde ma-
 los dicunt: qui vero in pena valde bonos: eos vero qui sunt
 in purgatorio dicunt mediocri bonos in quantum defici-
 unt a perfecta bonitate: scilicet et mediocri malos in quantum
 deficiunt a perfecta malicia quod est peccatum mortale. his autem
 suffragia quibus prestantur ad mitigandam penam: quibus ad
 plenam absolutioem: sic differencia quantitatatis cremabilitatis
 et suffragiorum. et hec expositio est convenientior. **In-**
 iuria est pro martyre in ecclesia orare. hoc videtur illud quod
 supra dictum est: quod orationes pro valde bonis sunt gratia
 actioes. **Et ob:** quod superior auctoritas loquitur quod inter-
 tum est nobis quod sunt valde boni pro quibus oratur. hic autem
 Augustinus loquitur quod certum est qui sunt valde boni: sic enim
 qui pro eis oratur quodammodo eos indigentes ostendit
 et sic eis iniuria facit. **Ad. x. ob:** scilicet scilicet quasi pro igne

transeunt etc. hic ponitur duo auxilia quorum unum
 adiuvat illos qui in fine mundi inveniunt pro modo
 satisfactiois. scilicet ignis quo facies mundi purgabitur: po-
 terit enim esse ut intensio penae suppleat quicquid deest
 ad ipsius brevitate: et sic prope cum sit probabile quod pauca
 cremabilia sint habituri: utpote purgari pro terro-
 re futuri iudicii ex signis precedentibus postest. Aliud
 autem est ex vi charitatis. scilicet merita et intercessionis sanctorum qui
 eis suffragantur virtute charitatis. **Sicut** consulendum est quod
 faciat etc. Istud consilium nihil est aliud quam conversio eorum
 ad deum ut ab eo illuminationem percipiant de agendis

Distinctio. xlvj.

Ad queritur

Sic dicitur malum etc. Postquam de-
 terminavit magister de receptaculo anima
 in quibus puniuntur vel premiuntur ante
 resurrectionem et iudicium ge-
 nerale et de suffragiis quibus iuua-
 mus mortuos vel iuamur ab eis: hic determinat de
 divina iusticia et misericordia quibus predestinatio omnia dispen-
 sant. Dividit autem in tres partes. In prima determinat de
 divina iusticia et misericordia secundum operatioem ad penam
 datorum. In secunda determinat de eis in generali: ibi scilicet
 quomodo iusticia dei et pietas etc. Circa primum tria facit.
 Primo ostendit quod misericordia dei in penis datorum
 locum non habet. Secundo ostendit primum: ibi scilicet his occurrit
 etc. Tertio determinat veritatem: ibi Unum non incongrue dicitur
 potest etc. Circa quod tria facit. Primo propositum quid sit ve-
 rum circa quodam predestinatum. Secundo soluit auctoritatem que
 est in contrarium: ibi Quod igitur dicitur est etc. Tertio exponit
 quoddam quod dixerat. scilicet quod sit oculum dei iudicium
 ibi Luce oculum iudicium etc. **Ad. i. ob:** scilicet quomodo dei iusticia
 etc. Hic determinat multipliciter de iusticia et misericordia
 dei in communi. Et dividit in tres partes. In prima dicitur de
 feretia iusticie et misericordie dei. In secunda dicitur quomodo iusticia et
 misericordia concurrunt ad opus divinum: ibi Pro hec considerari oportet
 etc. Circa primum duo facit. Primo movet quoniam. Secundo
 determinat eas: ibi Hic ridentur etc. Circa primum duo
 facit. Primo dicitur ut sit idem in deo iusticia et misericordia. Se-
 cundo videtur eadem opera debeat iusticie et misericordie attribui
 ibi Luce igitur dicitur scriptura etc. **Ad. ii. ob:** scilicet ridentur potest etc.
 Hic soluit propositas quoniam. Et circa hoc duo facit.
 Primo soluit primum: scilicet secundum scilicet: ibi Quod autem opera
 quedam etc. Circa primum tria facit. Primo soluit primum
 questionem. Secundo movet dubitacionem circa solutio-
 nem propositam: ibi Sed secundum hoc occurrit questio
 etc. Tertio soluit dubitacionem: ibi Sed dixi supra
 etc. **Ad. iii. ob:** Post hec considerari oportet etc. Hic inquit
 rit quomodo misericordia et iusticia dei concurrunt
 ad opus ipsius. Et circa hoc duo facit. Primo
 ostendit quod nullum opus dei est ad quod non con-
 currat misericordia dei vel iusticia. Secundo inquit
 rit an ad quodlibet opus concurrat utrumque: ibi
 Sed cum superius etc. Et circa hoc duo facit. Pri-
 mo propositum questionem. Secundo soluit eam: ibi Quibus

da placuit etc. Et diuidit in ptes duas fm qz duas opiones pōit circa hāc qōem. Scda icipit: ibi Ali is at vr etc.

Hic duo qruē. **P**rimo d vna iusticia. **2**o d e' misericordia. **C**irca pma qruē tria. **P**rimo an iusticia deo o3 attribui. **2**o de iusticie et effectu. **3**o de iusticia et d damnatos.

Primuz sic proce

Ad dicit: vi qz iusticia deo attribuenda nō sit qz f3 p h m i. x. **E**thicoz: **R**idiculu ē lau dare deos fm aliquā vūte moralē vel actiōes vūtuū moralīū eis attribuē. s3 iusticia ē vū moral. ergo deo attribui nō pōt. **I**usticia d tpaniā diuidit. s3 tpaniā nō attribuim' deo. g nec iusticiam ei attribuē debem'. **I**usticia i eqūitate p sūit: vt p3 p p h m i. v. **E**thicoz. s3 nihil pōt deo eē eqū. g nō pōt eē aliq iusticia et ad altez. **P**h. in. v. **E**thicoz dicit: qz oñi ad seruū nō ē iusticia. s3 de est oim dñator. g ei iusticia nō ppetit. **S**3 d ē qd in p f. of: iust' dñs et iusticias dilexit. **I**usticia ē potissimū ē deo attribuēdū. s3 fm p h m i. v. **E**thicoz: iusticia ē pclarissima vūtuū. g maxie o3 attribui deo. **A**lter' v' qz i deo fm eadē rōem dicat bonitas et iusticia: qz iusticia ē vūter ois vū: vt p3 p p h m i. v. **E**thicoz. s3 vū vniuscuiusqz rei ē bonitas spū: qz vū ē q bonū habentē facit: et op' et bonū reddit: vt p3 i. ij. **E**thicoz. g fm eandē rōem dicit iust' et bon'. **D**io. dicit. i. vij. ca. de oi. no. qz iusticia laudat i deo inqū oib' fm dignitatē dīstrubuit. s3 dīstrubū oib' hoc ad rōem bonitat' pīner: qz totū cōicātōis oīa bonitas cā ē. g iusticia r bonitas dicit i deo fm eandē rōem. **B**onitas r iustia mag' pueniūt i deo q pueniāt i creatur'. s3 i creatur' eadē vī eē rō bōitatis r iusticie: nisi. n. ex h' ipo qz creatā sūt bōa iusta eēt: icōueniēt vidē qz a deo bono oīa eēt bona et ab eo iusto nō eēt oīa iusta: g i deo fm eadē rōem dī bonitas et iusticia. **S**3 d ē qd Boet' dicit in li. de hebdo. bonuz omē ad eētā: iustū vō eē ad actū respicit. s3 eē et act' nō dicit fm eandē rōem i deo. g nec iusticia et bonitas. **I**usticia generis et spū nō ē oīno eadē rō. s3 bōitas et iusticia se hnt vt gen' et spū: vñ Boetius dicit in li. d hebdo. bonū qd ē generale: iustū autez spūale. g nō ē eadē rō oīno bōi: atis et iusticie. **A**lter' v' qz nō sit eadē rō in deo iusticie et vūtatē: qz ea q in nobis fm spēm differūt: in deo differūt fm rōem. s3 in nobis pōit vūtas alia v' a iusticia specie differēs: vt p3 i. iij. **E**thicoz. g et i deo scōm aliam rōem dī iusticia et vūtas. **I**usticia gener' et spū nō est oīno eadē rō. s3 vūtas scōm Tulluz ē spēs iusticie. g vūtatē et iusticie nō ē eadē rō. **I**usticia cum sit qī spēs bōitatis: vt ex aucte Boetij iuducta p3 ad affectū pīer: vūtas at ad intellectū. g vūtas et iusticia nō dicit i deo scōm eadē rōem. **S**3 d ē quod i aucte p f. q h iducit: **U**nīuerse vīe dñi misericordia r

vūtas: vūtas p iusticia expōit. g sūt idē scōm rōem. **I**usticia p sūit i reddidōe debiti. s3 de nō ē debitoz nobis nisi ex pmissō: vt Ansel. dicit. g idem est deo reddē debiti qd solūē pmissū. cū g ex h' q soluit pmissū dicat verax: scōz eadē rōez dicit de' iustus verax. **R**ūdeo dō: ad pma qōnem: qz iusticia ppe oca eqūitate p sūit i acceptōib' et dātib' vt p3 p p h m i. v. **E**th. hoc at pūgit duplr. **U**no mō scōz qz p sūit eqūitas inī datē et recipiētē: vt. s. accipies tñ accipiat a dāte quātuz accipe d3: et i hoc p sūit iusticia pmutatiua: vtpote q mediū ponit i empōib' et veditōib' r oib' r. tributoib'. **A**lio mō scōm qz p sūit eqūitas inī duos recipiētēs: scōz qz pūgit ex h' q vīqz eqūit recipit p merit': et i hoc cō sūit iusticia dīstrubutiua. **I**n pma g. s. pmutatiua iusticia reqūit eqūitas quātūtatē: vt. s. tñ dīqz accipiat quātū dedit scōm valorē. et iō inī illos in qb' nō p sūit eqūitatis eqūitas: nō p sūit ppe eē pmutatiua iusticia: sic ē i ill' qz vñ nō p sūit recopēfare aliqd equales bñficijs accepti ab alio: sic fili' nō p sūit recopēfare aliqd equalēs bñficijs p fīs a q eē et nutrimentū accepit et disciplinā: et iō qz vñ p sūit p fīs i obsequijs nō sit p fīs eqūitas. vñ nec ppe saluat ibi rō cōmutatiue iusticie: s3 tñ aliqd mod' iusticie saluari p sūit: iquātū fili' retribuit p fīs scōm modū suū sic p fīs dedit scōm modū suū: vt loco eqūitatis sumat eqūitas pportōis: s3 iusticia dīstrubutiua nō reqūit quātūtatē equalitatem. sed pportōis tñ. non enim oportet vt dīstrubens omnib' eqūiter dīstrubuat: s3 vnicuiqz pportōnalit' fm suū mod': sic g rō dīstrubutiue iusticie deo ppe pūcere p sūit: i. eqūitātē pportōis seruat i cōicātōe bonoz suozum dās vnicuiqz pportōnabilit' fm suū mod': vnde Dio. dicit. i. vij. c. d. oi. no. qz iustia laudat i deo inqū oib' fm dignitatē dīstrubuit. s3 iusticia pmutatiua p quā equalitas p sūit inī deū datē et creaturā recipiētē deo ppetē nō pōt fm p p m acceptiōz qz beneficia dei sp' excedūt meritū creature: scō tñ seruat etiā pportōis quedā equalitas inter deuz dantem et creaturam recipientē: inquantū sc3 ita se habet ad suā superabundantiā: sicut creatura ad id quod cōpetit ei fm suam paruitatem. **E**t sic etiā quidā modus pmutatiue iusticie inuenitur in deo respectu nature: sicut inuenit' inter patrē et filiuz. **E**t scōm hoc assignant duo modi diuine iusticie: vnus inquantū reddit pro meritis. hoc enī ad iusticiam dīstrubutiua pīner: cuius est dīstrubere omnibus pportōnalit' scōm suam dīgnitatem. **A**lius mod' scōm qz facit id quod decet suā bonitatem: sicut etiā dicit iustus in eo qz peccatozibus parcat: qz decet eū: hoc aut' pīner ad modum cōmutatiue iusticie: non quidem scōm qualitatez quātūtatē seruate scōm qz requiritur in cōmutatiua iusticia ppe dīcta: sed seruate scōm equalitatem pportōis: quia sc3 ita se habet deus ad id quod supabūdāne facit: sicut creatura ad id in

quo deficit. Et fm hoc supabundare in bñficijs dī
ei iustū inquantū ē ei pportioatū et occēs. glo. sup
illuo Lor. ij. S. tāq̄ a dñi spū. vt ostēdēt talē glo-
riā dari q̄ sublimitati pgruat dātis. ¶ Ad. j. q̄ dō:
q̄ p̄ha a deo pcludit v̄tutes morales. put decimā
tur circa materiā ciuile sic iusticia ē circa emptōes
et veditōes et depositōes et h̄mōi: nō tñ remouet
p hoc qñ iusticia possit eē i deo fm q̄ ē distributoz
naturalū bonoz oib̄ creaturis. ¶ Ad. ij. dō. q̄ tē
perātia cōsistit circa passiōes innatas: iusticia autē
circa pmutatiōes opationū. ex q̄ p̄z q̄ maia t̄pan-
tie nullo mō pōt deo puenire sic maia iusticie. Et
p̄terea t̄pantia dirigit resp̄u hoꝝ que sūt i t̄pato
s̄z iusticia respicit illud qd̄ ē extra: et iō nō est sile.
¶ Ad. ij. dō. q̄ iusticia nō sp̄ req̄rit eq̄litate inter
dātē et accipiētē: nec sp̄ eq̄litate quāritatis: s̄z suffi-
cit qñq̄ eq̄litas pportiois: et iō nō ē incōueniēs si
iusticia aliq̄ mō i deo ponat. ¶ Ad. iij. dō. q̄ inē
dñm et seruū nō pōt eē iusticia pmutatiua. p̄prie
oēa. nō enī pōt aliq̄ eq̄litas fm quāritatem un̄ eos
cōstitui: cū totū qd̄ ē serui sit dñi: seruaf tñ aliqua
mod⁹ iusticie pmutatiue. put inē eos iuenit eq̄litas
pportiois. vñ etiā philo. in. v. Ethic. distiguit dñā
tuū iustū a iusto politico qd̄ est. p̄prie dñm. et per
hunc etiā modū pōt eē iusticia oēi ad creaturam.
¶ Ad. ij. q. dō. q̄ iusticia p̄suppōit rōnem bōitatis
i deo. bōitas enī ipōtat in deo rōez finis in q̄ ē ple-
nissima p̄fectio. finis autē mouet et efficiētē ad agē-
dū: vñ dō et bōitas oēi mouet qd̄ dāmō ip̄m ad opā-
dū: nō qd̄ vt ip̄e bōitate acq̄ret: s̄z vt bonitatem
alijs cōicet: vt enī i. ij. li. di. j. dñm ē: de nō agit. p̄prie
appetitū finis: s̄z p̄prie amorē finis volēs cōicare bo-
nitate suā quātū possibile ē et occēs fm eē. p̄uide-
tiā. et iō sic finis i oib̄ opabilib̄ ē p̄mū p̄ncipiū: ita
dñā bōitas ē p̄mū p̄ncipiū cōicatiois tot⁹ q̄ de p̄fe-
ctioe creaturis largit. s̄z iusticia decimat quendaz
modū i istis cōicatioib̄ iquātū. s̄z i cōicatioe eq̄litate
seruat. Et iō p̄z q̄ bōitas et iusticia fm rōez dupl̄
differūt. P̄mo q̄ bōitas p̄tinet ad ip̄az p̄fectioz na-
ture oīne fm quā h̄z rōez finis: s̄z iusticia p̄tinet ad
ip̄m cōicatiois actū. Secōdo q̄ bōitas et iusticia respicit
cōicatioz vt p̄ncipiū: respic̄ tñ cōicatioz i cōi nō de-
terminās aliq̄ speciale modum: s̄z iusticia determinat
i ea sp̄ale modū. s̄z eq̄litate. Et has duas differētias
Boet⁹ tāgit i li. d̄ hebdo. dicit q̄ bonū respicit
eētā: s̄z iustū actū. et itez: q̄ bonū generale ē: et
iustū sp̄ale. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ quis v̄t faciat bonuz
h̄ntē et op̄ reddat bonuz: nō tñ ē eadē rō bōitatis
et v̄tutis: q̄ v̄t dī fm q̄ ē p̄ncipiū actiois: et tenet
se ex p̄te eae efficiētis: s̄z bonū maḡ respic̄ rōem si-
nis. Secōdo q̄ effect⁹ d̄z eē fini p̄portioat⁹: et ex hoc
efficiēs bōitate form̄ et act⁹ ei: iō v̄t q̄ h̄ac p̄porti-
onē impōtat cū sit d̄spositio p̄fecti ad optimū: vt
dī i. vij. phys. dī facē bonū agētē et actū. Et s̄luter
etiā iusticia siue accipiat vt v̄t p̄ticulari siue. put ē
idē q̄ ois v̄t se tenet ex p̄te efficiētis: tñ fm q̄ v̄t

ois est iusticia: etsi subiecto sit idē iusticia et v̄tus
nō tñ sūt idē rōne: vt i. v. Ethic. dī. vñ nullo mō seq̄-
tur q̄ iusticia et bōitas sūt eiudē rōnia. ¶ Ad. ij.
dō. q̄ distributiois p̄ncipiū et ē bōitas et iusticia: s̄z
diuersimode: q̄ bonitas ē sic p̄ncipiū finale nō de-
terminās speciale distributiois modū. s̄z iusticia est
sic p̄ncipiū efficiēs determinās sp̄ale modū distri-
butiois: et iō etiā Dio. attribuit iusticie distributio-
nē fm dignitatē: s̄z cōicatioem absolute attribuit
bōitati. ¶ Ad. iij. dō. q̄ de v̄nicuiq̄ creature quā
pducit in eē aliq̄ p̄fectioz largit alias eē nō possit
et iō oia dicit bona iquātū sūt a bono: nō tñ vni-
cuiq̄ eoz q̄ pducit i eē dat q̄ sit actu fm illū sp̄ale
modū actiois que iusticia seruat: et iō nō oꝝ q̄ oia
q̄ sūt a iusto deo iusta dicit: et sic etiā nō seq̄ q̄ sit
eadē rō boni et iusti. ¶ Ad. iij. q̄ dō. q̄ ois eq̄-
litas p̄ actionē aliq̄ cōstituta req̄rit aliq̄ regu-
lā fm quā adeq̄tio fiat. vñ cū iusticia p̄sistat i hoc
q̄ eq̄litate p̄ suā actionē p̄stituat i datōib̄ et acce-
ptionib̄: oportet oēm iusticiā aliq̄ regu-
lā fm quā adeq̄tio fiat. regule at iusticie sūt rōnes in
mēte p̄sistite fm q̄s hō iust⁹ eq̄litate cōstituit: et iō
qñ eē actioes ill̄ rōib̄ p̄cordat dī iusticiā seruat:
qñ at discordat dī iuste agē. Et q̄ v̄tutis rō consi-
stet i adeq̄tione rez ad intellectū: idē ē q̄ nomē veri-
tatis trāsfert ad significādū adeq̄tione operū iusti-
cie ad rōnes iusticie: et hec ē v̄t. s̄z quā dicitur iusti-
cie v̄tutē: et fm hoc ip̄sa iusticia idē qd̄ v̄tas ē: s̄z
tñ iusticia dī fm eq̄litate exteri⁹ p̄stituta: s̄z v̄tas
dī fm p̄mesuratōez exteri⁹ eq̄litate ad rōnes q̄
sūt i mēte: et fm hoc v̄tas et iusticia eodē intellectu
i deo accipiūt. ¶ Ad. j. q̄ dō. q̄ actioes exteri⁹ cō-
pant ad iterioz d̄spositioem mētis duplicat: vno
mō vt signū ad signatū. Alio mō vt regulat⁹ ad
regulā. et scdm̄ v̄tutē p̄p̄tōez p̄mesuratio exteri-
oꝝ actionū ad iterioz d̄spositioez mētis cōstituit
v̄tutis rōez. v̄tas q̄ de q̄ philo. loq̄t i. iij. Ethic. cōsi-
stet i p̄mesuratōe actionū ad mēte. put sūt signa il-
l̄: oū. s̄z aliq̄s talē se exhibet i dēis et factū q̄l ē iteri-
us. vñ hec v̄t scdm̄ ip̄m oppōit tactantie et sumula-
tiois: s̄z v̄tas iusticie de q̄ loq̄mur fac p̄mesuratōne
scdm̄ aliā p̄p̄tōez actionū exteri⁹ ad mēte. put. s̄z
p̄p̄t ad eā vt ad regulā eq̄litate i reb̄ p̄sistite per
act⁹ iusticie. s̄z q̄ nō solū eq̄litas p̄sistita i reb̄ per
act⁹ n̄ros s̄z etiā ip̄i act⁹ n̄ri p̄mesurari debēt ratiōi
q̄ ē i mēte: iō i hac p̄mesuratōe etiā aliā v̄tas inue-
nit: scdm̄ q̄ ip̄e op̄atōes sūt p̄mesurare mēti: et hec
ē v̄tas vite q̄ cōsistit i h̄ q̄ vnusq̄sq̄ faciat scdm̄ q̄
rō docet. ¶ Ad. ij. dō. q̄ v̄tas illa de q̄ Tull⁹ loq̄-
tur ē scdm̄ p̄mesuratōz vocis ad rē. put. s̄z aliq̄s cō-
fitef i iudicis scōz q̄ res se h̄z et seruaf i factū scdm̄
q̄ p̄misit: et hec v̄tas ē p̄ iusticie. ¶ Ad. iij. dō. q̄
v̄tas q̄ ē i intellectu ē eq̄litas intellect⁹ ad rē idifferētē
siue sit p̄ actū n̄ri p̄sistita siue nō: et de hac nō lo-
q̄mur ad p̄ns. Et q̄ voces sūt signa intellect⁹: ideo
iuxta h̄ac v̄tutē sumit v̄tas doctricē q̄ distinguit
veritatē iusticie

veritas enī doctrine in vītate enūciatōis consistit
Pōt igr colligi ex p̄dictis q̄ vītā p̄ma vno mō ac
cipit fm̄ p̄mensuratōne intellect̄ ad esse rei: et fm̄
hāc vītā doctrine accipit. Alio mō scdm̄ p̄mensu
rationē actionū n̄faz̄ ad intellectū rectū: et sic put
sūt signū ip̄ius nō p̄siderato danno vel lucro alic̄
ē vītā de q̄ loquit̄ p̄ba d̄uisa p̄ simulationē et ia
ctantā: p̄siderato vō danno vel lucro: ē vītā que ē
ps̄ iusticie quā tull̄ p̄nit p̄ quā seruat aliquis in
demnis i iudic̄is et p̄fessionib̄: vt vtrāq̄ istarū
vītātū reducat ad vītātē doctrine inq̄tū vtrāq̄ cō
sistit i quadā manifestatōe. put vt actiōes n̄re cō
panē ad intellectū vt regulatū ad regulā sic fm̄ q̄
intellectus rectus ē regula actionū ē vītā vīte: fm̄
vō q̄ est regula iusticie cōlītatis p̄stituti in rebus ē
veritas iusticie.

Ad secundum sic pro

cedit: vt q̄ op̄ dei dicat iustū ex hoc solo
q̄d ē ei placitū. Ansel. enī in monol. dicit
de deo loquē: Id solū iustū ē q̄d vis: et nō iustū
q̄d nō vis. § 7c. ¶ S. Ro. ix. dicit: An nō h̄z p̄tatem
figul̄ ex massa facē: aliud q̄dē vas i honorem: ali
ud i cōtumeliā. et loq̄t de deo p̄ silitudinē figuli. s̄z
q̄cquid ex luto vult figul̄ fieri iustū ē vt ex luto s̄
at. § q̄cqd̄ de vult i creatura fieri iustū ē vt fiat: et
sic ex hoc solo dicit aliqd̄ eē iustū q̄d ē a deo volūtū
¶ S. vbiq̄q̄ ē aliud iusticia q̄ voluntas: iusticia
volūtātē restringit et sic quodamō ei resistit: s̄z nihil
ē q̄d restringat volūtātē dei. vñ Mart̄. xx. An n̄
lic̄z mibi q̄d volo facē: nec aliqd̄ etiā ei resistē pōt:
q̄ in p̄. Oia q̄cūq̄ voluit fecit. Ro. ix. Voluntati
ei q̄s resistit. § ip̄a ei volūtās ē ei iusticia: ex hoc §
aliqd̄ ē iustū q̄d ē a deo volūtū. ¶ S. i nobis nō ē
idē opus n̄m eē iustū: et a nobis eē volūtū: ex hoc
q̄ alicui debitor sum quib̄ si debitū reddē volu
mus iustū opus n̄m nō eēt: s̄z de nulli ē debitor. §
opus ip̄i nō dicit iustum nisi ex hoc q̄ ē ei placitū.
¶ S. de d̄i iuste agē inq̄tū reddidit vnicuiq̄ p̄
meritis. p̄. Tu reddis vnicuiq̄ iuxta opa sua. sed
volūtās dei nō p̄cernit merita. § nō ex hoc solo dicit
opus dei iustū q̄d ē ei placitū. ¶ S. op̄ dei nō ex
eodē d̄i op̄ iusticie et opus misericordie. s̄z op̄ mi
sericordie ē opus volūtātis d̄ine. § nō ex hoc solo
dicit opus dei iustū q̄d ē ei placitū. ¶ Alteri vī q̄ de
nō possit p̄mittere aliqd̄ eoz̄ q̄ ad iusticiam op̄is
ei p̄currunt: q̄. ij. Tumo. ij. Ille fidelis p̄manet: se
ip̄m negare nō pōt. negaret at̄ seip̄m dicit glo. si deā
sua nō implēt. § cū ex hoc dicat opus dei iustū eē
q̄ p̄ ip̄m implēt̄ dei deā: vī q̄ nō possit iusticiam
sui op̄is p̄mittere. ¶ S. Ro. xj. sup̄ illud. Contra
naturā miser̄ es 7c. glo. De creator et p̄ditor oim̄
rez̄ nihil p̄ naturā facit sic nec p̄ seip̄m: s̄z sic ip̄e ē
p̄ditor naturā: ita ip̄e ē cōditōr: et cā ois iusticie.
§ nihil pōt facē p̄ ordinē iusticie i rebus cōstitutū
¶ S. si posset ordinē iusticie i reb̄ p̄stitūtū imuta

re. § posset bonos dānare et malos p̄miare. s̄z hoc
vī incōueniēs. § de ordinē iusticie q̄ ē i reb̄ nō pōt
imutare. ¶ S. 3. ordo iusticie requirit vt aliqd̄ pro
p̄cō puniat. s̄z de pōt penā dimitte p̄cō debitam
alias frustra rogaret vt debita nobis dimitteret. §
pōt imutare ordinē iusticie p̄stitūtū in reb̄. ¶ S.
ordo iusticie i reb̄ hūanis ē p̄formis ordinē rez̄ na
turaliū. vñ iusticia hūana a iusticia rez̄ naturaliū
trahit fm̄ p̄hos. s̄z de imutat q̄nq̄ ordinē rez̄ na
turaliū ab eo statūtū: vt p̄z in op̄ib̄ miraculosis. §
et pōt ordinē iusticie in reb̄ hūanis statūtū imuta
re. ¶ Alteri vī q̄ de nullū puniat nisi p̄ p̄cō: q̄ vt
dicit Hiero. q̄cquid patimur p̄cā n̄ra meruerūt. p̄
passionē at̄ penā designat. § ois p̄cā p̄ p̄cō reddidit
¶ S. sic p̄miū h̄z se ad meritū ita pena ad p̄cō:
s̄z p̄miū nō reddidit nisi merito. § nec pena nisi p̄cō
¶ S. pena ē q̄si medicina q̄dā: vñ s̄z vel ip̄e q̄ p̄iū
p̄ pena corrigat: vel aliū q̄ ex hoc terrēt. s̄z hoc n̄ eēt
si pena etiā absq̄ p̄cō iustit. § nō inferit pena nisi
p̄ p̄cō. ¶ S. hūana iusticia a d̄ina exēplaf. s̄z fm̄
humanā iusticia reputaret iustū punire aliqd̄ si
ne culpa. § multo for̄ hoc ē incōueniēs d̄ine iust
cie. ¶ S. 3. Job grauissime punit̄ fuit: s̄z pena n̄
fuit ei inflicta p̄ culpa: vt frequēt dicit Greg. § n̄ sp̄
de inferit penā p̄ culpa. ¶ S. infortūia q̄ i hoc mū
do accidūt cōia sūt bonis et malis: vt Aug. dicit in
li. oc. ci. dei. s̄z culpa nō ē vtriusq̄ cōis. § aliq̄n pena
inferit sine culpa. ¶ Alteri vī q̄ d̄is agat iustū: cū
vno q̄ cū alio: punitō enī ē op̄ iusticie: s̄z magis pu
nit vnu q̄ aliū. § iustū agit cū vno q̄ cū alio. ¶ S.
misericordia t̄pat vītate iusticie. s̄z de misericordi
agit cū vno q̄ cū alio. § 7 iustū. ¶ S. 3. iusticia
cōlītās q̄dā ē. s̄z cōlīt nō suscipit maī et min̄. § de
nō agit iustū cū vno q̄ cū alio. R̄ideo d̄: ad. j.
q̄dem q̄ iusticia et volūtās i deo idē sūt fm̄ rem: s̄z
fm̄ rōnē iusticia aliqd̄ supra volūtātē addit. s̄z
d̄ine d̄inis effectib̄ p̄ueniēt: scdm̄ q̄ vnu aliū p̄por
tionalit̄ adequat. Est. n. in reb̄ causatis duplex or
do. Un̄ fm̄ q̄ creatura ordinat̄ ad deū. Alii scdm̄
quē vna creatura depēdet ab alia. noie igr volun
tatis nō exp̄mit nisi ordo ille q̄ ē creature ad deū
s̄z iusticia includit sil̄ cū hoc ordinē qui ē creature
ad creaturā: sic. n. igni i tali natura p̄stituto debet
vt sit sursum p̄siderato rez̄ ordie ad inuicē: ita etiā
culpe debet vt p̄iat scōz ordinē eūdē. vñ p̄z q̄ nō
ex hoc tm̄ aliqd̄ d̄ eē iustū q̄ ē a deo volūtū: s̄z q̄
ē debitū alicui rei create scōz ordinē create ad crea
turā. nihil. n. alicui rei p̄t eē debitū nisi rōe sue na
ture vī p̄ditōis: nāc at̄ p̄petat̄ rei cā ē d̄ina volūtās
et iō tot̄ ordo iusticie ougiat̄ ad d̄inā volūtātē re
ducit. ¶ Ad. j. § d̄: q̄ quis oē q̄d de vult iustum
sit: n̄ tm̄ ex h̄ iustū d̄i q̄ de illd̄ vult vt d̄m̄ ē. ¶ Ad
ij. d̄: q̄ luto n̄ ē magis debitū q̄ ex eo formēt vasa
nobilia q̄ igbilis: s̄z cū ex luto formatū ē vas nobi
le: nobilitat̄ illi vasis ē debitū vt ad vsus cōueniē
tes deputet. Silr q̄ de talē creaturam p̄ducit q̄le

voluerit: indrns e ad rōez iusticie: s; q' aliq' nā pdu
cta ei attribuat qd illi nāe pperit h' ad e' iusticia p'
tinet: et dñi e' iusticie spugnaret: 7 sūr indrns e q'
tū ad iusticia e' vt det grāz v' nō det: cuz donū grē
n' sit nāe debitū. s; postq' grāz p'tulit q' ē merēdi p'n
cipiū: ad iudiciū e' p'riet vt p' meritū p'mia reddat
et sic ex suppositoē volūtati iusticia causat. ¶ Ad
iij. dō: q' illud qd i volūtate includit i volūtate nō
restringit: ex hoc at ipō q' de' vult aliqua nāz facere
vult attribuē ei ea q' illi nāe cōpetūt: sic cū hō vult
finē ex hoc ipso vult ea q' sūt ad finē: et iō volūtas
dei neq' iusticia e' restringit: neq' iusticie e' resistē
pōt. ¶ Ad iij. dō: q' quīs de' nō sit debitor: alicui
creature: tū creature p't eē aliqd debitū qd. s. req'ri
t: r ad ipam ad hoc q' exēplar dīne sapie iniet: et
h' debitū p'cernit iusticia cū dī de' aliqd iuste facē:
qd qdē mag' p'riet ad ordinē rei ad rē: q' ad ordinē
rei create ad deū. ¶ Ad. ij. dō: q' iusticie op'
pōt duplr p'termitti: Uno modo vt fiat i iusticia
Alio mō vt fiat p'ter iusticia: cū. n. iusticia dicat p'
p'patoz ad alterz: tunc i ordinē sit qñ ei subtrahit
qd ei debet: v' qd p'ditō e' exigat: si at aliqd ampli'
ei impēdat n' ē i iusticia: s; p'ter iusticia: qz et si ali
cui rei aliqd nō debeat: nō tū ill' puatō ē ei debita
vñ si aliqd ei exhibeat qd n' debet nihil i ordinē
iusticie fier: sic p'z i eo q' alicui liberalit' sua bōa cōr'
cat. S; sic p'ba dīc. l. v. ethi. Pro eodē p'putat min'
de malo et pl' de bono. vñ sic sine p'iudicio iusticie
p't aliqd de bōis suis pl' alicui cōferre q' debeat: ita
sine p'iudicio iusticie p't ei min' irrogari de pena. p
p'ccō i eū p'misso q' ei debeat. s; sic nō p't sine iūria
aliqd de bōis alteri' pl' alicui cōferre q' ei debeat: ita
nō pōt min' irrogare de p'ea. p' p'ccō p'misso i alterz
et iō iudex non pōt sine p'iudicio iusticie penas dī
minuere debitas p' p'ccō i deū v' i rē publicā p'mis'
sis: nisi forte q'ten' viderit h' vilitati rei publice ex
pedire: de' at dñator bonoz oim ē: 7 i eū ois p'ccōz
peccat: vñ ipō pōt pl' p'ferre de bōis q' sit alicui de
bitū: et min' inferre de mal: vel et penā totalr rela
rare: nec i hoc i iusticia: s; p'ter iusticia facēt. S; si
alicui min' p'ferret de bōis q' ei debet: v' pl' p'ūret
q' peccat: hoc i ordinē iusticie eēt: nec de' h' poss'
loq'ndo de potētia ordiata: sic nō posset facē qñ e'
op' scōm q' eē p'ticipat eū imitarē: ex hoc enī ipso
aliqd alicui rei ē debitū scōm exigētiā sue p'ditōis
qd sine illo exēplar diuinū scōz p'p'riā suā rōez unī
tari non pōt. ¶ Ad. j. dō: q' de' seipm negaret: si
creature nō p'ferret qd ei debet scōz suā dīspōnem
sic enī vitatē nō seruaret i ope: p'ditōē vel guber
natiōē: nō at seipm negat si aliqd ampli' creature
exhibeat q' ei debeat vt dñm ē. ¶ Ad. ij. dō: q' de'
et si nihil faciat i nāz: tū fac' aliqd p'ter nāz: inq'tuz
s; fac' aliqd i nā ad qd nō sufficiūt vires nāe. Sūr
et si nō faciat aliqd i iusticia: pōt tū aliqd p'ter
iusticia facē. ¶ Ad. iij. dō: q' dānare p'etz cui ex
b'nficio grē sibi collate sal' debet esset: p'riū iusticie:

vñ hoc oēs nō pōt loquēdo de potētia ordinata
s; saluare iudā non eēt iusticie dñi. s; p'ter eā vt p'z
ex oictis: s; tū eēt dñi e' p'sciētie 7 dīspōni q' ei eter
nā penā pauit: vñ iusticie ordō nō impedit qñ pos
set saluare iudā. s; impedit ordō p'scie et dīspōnis
eterne. ¶ Ad. iij. dō: q' pena de sui rōe semp
importat aliqd nociuū: ex hoc aut ē aliqd nociuū
q' p' ipm s'trahit aliqd bonū: in' bōa at hōis qdā
dā sūr p' se loq'ndo ei bōa: q' sūr bōa hōis i eo q' hō
qdā at sūr bōa s; ordiez ad ista bōa: sic t'palia bōa
vñ ista itātū sūr bōa i q'tū ad illa spūalia bona sūr
hōi adiūmēto: si at impediāt: ex hoc nō sūr ei bo
na: s; mala: vñ etiā p'hus i. vñ. Ethic. dīc. Q. bona
fortuna ē iudicāda scōm p'patōnē ad vītutē put ad
iuuat vel impedit eā. Pati q' detrimētuz i spūalib'
bonis sp' malū nō ē. s; pati detrimētū i bonis t'pali
bus qñq' qdē est bonū: qñq' vō malū. Malū qdē
ē scōm q' impedit ab op'atōē vītutis 7 p'fecutiōē spi
ritualis boni. S; bonū ē scōz q' adiuuat ad vītutē
sive ad p'fecutiōē spūalis boni: sic exercitiū corpa
le vtile ē ad corpalē fortitudinē acq'rēdaz. Et qz vt
dñm ē pena a nocēdo dī: iō detrimētū i spūalibus
bonis sp' pena ē. s; detrimētū i t'p'alib' bonis qñq'
qdē nō ē pena: s; medicā p'ficiēs ad salutē: sic ama
ritudo potōis nō ē pena. s; medela corpalis sanita
tis. S; tū qz nā nra talis ē vt ad p'fecutiōē spūalis
boni p' t'p'alū detrimēta opozteat puenire: ex cul
pa p'ccō venit q' tota nā viciata ē: nec tali medicā
op' erit qñ vuln' p'ccō p'fecte erit curatū: cuz hō ad
vltimū finē spūa is p'fectōis pueniet. Cū dō: q' pe
na p'pe loquēdo nūq' dat nisi culpe: s; tū id qd cō
tingit eē penale. s. detrimētū t'p'alū bonoz i statu
vie aliqñ infer' hōi absq' culpa p'cedēt i p'sona: q'
uis n' absq' culpa p'cedēt i nā. s; p' hāc vitā cessan
te spūali p'fectu nllm detrimētū ē i corpalib' aliqd
sine culpa sustinebit: qz tūc absterget de' omnē la
chrymā ab ocul scōz. Apoc. xx. s; i spūalib' bonis
null' detrimētū sustinet: neq' i hac vita: neq' i futu
ra sine culpa p'sone. ¶ Ad. j. dō: q' dīcro. loq't
generalit' de merito p'ccō actual et origial p'cedente
vel i p'sona vel i nā. ¶ Ad. ij. dō: q' aliqd bonum
alicui exhibet nllō merito p'cedēte sic p'ma grā: nō
tū h'z rōez p'mij: vñ nō ē incōueniēs si aliqd maluz
iferat alicui nlla c'p'a p'cedēte: qd n' h'eat rōez: pene
s; pot' medicā p'mouēt ad bonū. ¶ Ad. iij. dō: q'
p'ea n' solū dī medicā ex h' q' s'trahit a malo terre
do de q' ē obiectō p'cedit. s; ēt i q'tū p'mouet ad bo
nū exercitādo et abstrahēdo hōiem ab amore t'p'a
liū: vñ rō n' seq't. ¶ Ad. iij. dō: q' et nlla culpa p'ce
dēte sine p'iudicō hūane iusticie aliqd p'eale alicui
iferat: vt v' exercitātō iuuenib': v' medicā ifirmie:
vñ nō ē incōueniēs si h' idē fiat scōz iusticia diuinā
¶ Ad. iij. dō: q' actō cū sit media in' agētē 7
effectuz: ex vtraq' p'te modificari pōt. cū q' q'rit: an
de' iust' cuz vno agat q' cum alio: si hoc referat ad
actōnē put exit ab agētē. cū iusticia sua q' cū oibus

iuste agit sit vna ⁊ luariabilis nō agit iusta cū vno
 q̄ cū alio: si at referat ad actōz. put imiat ad effectū
 sic et dicit nō pōt q̄ cū vno iustu' agat q̄ cū alio: eo
 q̄ op' aliq̄d dī iustu' ex hoc q̄ ē. p̄portionalr adeq̄
 tū: eq̄litas at siue q̄ritatis siue p̄portiois ē eiusdem
 rōnis i mīnis et i magnis. eadē enī p̄portio q̄ ē in
 duo et vnu ē inē. xx. et. x. ⁊ eq̄litas eadē q̄ ē in vnu
 et vnu ē inē. centū et cētū: et iō nō pōt ēē vnu opus
 alio iustu': oūmō vtrūq̄ sit iustu': eadē enī iusticia
 seruat oū mala reddūt. p̄ mal ⁊ bona p̄ bonis: siue
 sint pua: siue sint magna. S3 tū q̄ i nobis nō req̄
 rit ad v̄tutē vt sp̄ mediuz attingam'. s3 suffic̄ q̄nq̄
 iuxta mediū ēē. p̄p̄ difficultatē inuētiōis mediū: vt
 dī i. ij. Ethic. Inde ē q̄ apud nos vñ' alio iustu' agē
 dī: scōm q̄ magis vel min' accedit ad mediū nō p̄
 ueniete vtroq̄ ad ip̄m. s3 ipe de' cui sūt note oūm
 rez mēsure: sp̄ i sua opatōe ad mediū indiuisibile
 p̄tingit: vñ' nllō mō iustu' cū vno q̄ cum alio agit.
 Ad. j. ḡ dō: q̄ punitō nō ē effect' iusticie inq̄tuz
 h' mōi. s3 iqtū ē culpe p̄portioata: s3 ḡ a deo ierat
 maior: pena vl' mior: sp̄ tū ex ei' iusticia scōm eadē
 p̄portione inferē. Ad. ij. dō: q̄ misericordia re
 spicit absolute diuinū effectū nō p̄cernedo aliquā
 p̄portione vl' eq̄litate i ip̄o. vñ' scōm maiorem vel
 miorē misericordie effectū: oī misericordi' agē enī
 vno q̄ cū alio si hoc referat ad actionē scōm q̄ de
 terminat ad effectum: nō at si referat ad eā scōm q̄
 exit ab agēte: q̄ ipe vna et luariabili misericordia
 cum oib' misericordit agit: nec tñ seq̄t. p̄pter hoc
 q̄ aliquo mō cū vno iustius agat q̄ cū alio. effect'
 enī misericordie nō est contra iusticiam: sed p̄ter
 eam vt ex p̄dictis patet.

Ad tertiu' sic proce
 dit: vñ' q̄ ex oīna iusticia nō inferat p̄ccō
 rib' pena eīna. pena. n. nō d̄z excedē culpā: Deut.
 xxv. Scōm mēsurā delicti erit et plagaz mod'. s3
 culpa ē t̄pal. ḡ pena nō d̄z ēē eīna. P. duoz pec
 catorū mortaliū vnu ē alio mai'. ḡ vnu d̄z maiori
 pena q̄ alterz puniri. s3 nlla pena pōt esse maior q̄
 eīna: cū sit iūmīta. ḡ nō cullibet p̄ccō mortali debet
 pena eīna: et si vni nō debet nllī debet: cuz eoz nō
 sit distātia iūmīta. P. a iusto iudice nō iert p̄a
 nisi ad correptionē. vñ' ij. Ethic. dī q̄ pene sunt q̄
 dā medicie. s3 q̄ imp̄ij i eternū punitat hoc nō ē ad
 correptionē eoz: nec aliq̄z alioz: cū tūc nō sint fu
 turi aliq̄ q̄ p hoc corrigi possint. ḡ scōz diuinā iusti
 cia nō iert p̄ p̄ccōis pena eīna. P. oē qd nō ē p̄p̄
 se volitū nlls vult nisi p̄p̄ aliqua vtilitate. s3 pene
 nō sūt a deo p̄p̄ se volite: nō. n. delectat i penis. cū
 ḡ nlla vtilitas possit accidē ex pene p̄petuatōne: vñ'
 q̄ p̄petuā pena p̄ p̄ccō nō inferet. P. nihil qd ē
 p̄ accōis ē p̄petuū: vt dī. j. celī et mūdī. sed pena est
 eoz q̄ sūt p̄ accōis cū sit p̄ nāz. ḡ nō pōt ēē p̄petua.
 P. iusticia dei hoc req̄rē vñ' vt p̄ccōres ad nibi
 lū redigant: q̄ p̄ i gratitudinē dī aliq̄s b̄nficia acce

pta amittē: inī cetera at dei b̄nficia ē etiā ip̄m eē. vñ'
 vñ' iustu' vt p̄ccō q̄ ingrat' deo existit ip̄z eē amittat
 s3 si i nihilū redigat eoz pena nō pōt ēē p̄petua. ḡ
 nō vñ' ēē p̄sonū diue iusticie vt p̄ccōres p̄petuo pūi
 ant. S3 q̄ dō dī. Matth. xxv. Ibut hi. f. p̄ccō
 res in suppliciu' eternū. P. sic se h3 p̄mū ad me
 ritū ita pena ad culpā. s3 scōm diuinā iusticiaz me
 rito t̄pali debet p̄mū eternū: Job. vj. Oīs q̄ videt
 filiū et credit i eū h3 vitā eternā. ḡ et culpe t̄pali s3
 diuinā iusticiaz debet pena eīna. P. scōm p̄bm
 in. v. ethic. Pena taxat scōm dignitatē ei' in quem
 peccat. vñ' maiori pena punit q̄ pcutit alapa p̄nci
 pem q̄ aliū quēcūq̄. s3 q̄cūq̄ peccat mortali: pec
 cat d̄z deū cui p̄cepta transgredit: et cui' honore ali
 q̄n aliq̄s imp̄tū dī i alio finē p̄stituit: maiestas autē
 dei ē infinita. ḡ q̄cūq̄ mortali peccat dign' ē infini
 ta pena: ⁊ ita vñ' q̄ iuste pro p̄ccō mortali aliq̄s per
 petuo punitat. R̄ideo dō: q̄ cū pena duplicē hēat
 q̄ritatē. s3 scōm intensiōne acerbitatis: et fm dura
 tiōne t̄pali: q̄ritas pene r̄ndet q̄ritati culpe fm intē
 sione acerbitatis: vt scōm q̄ grau' peccauit fm h'
 grauioz pena ei infligat. vñ' Apoc. xvij. Quātum
 glificauit se et in delicijs fuit tānū date ei tormētuz
 et luctū. Nō at r̄ndet duratio pene duratiōi culpe
 vt dīc Aug'. xxj. de ci. dei: Nō. n. adulteriū quod i
 momēto ip̄s p̄petrat: momēanea pena punit etiā
 scōm leges hūanas: s3 duratio pene respicit dispo
 sitionē peccatis. q̄nq̄ enī ille q̄ peccat in aliq̄ ciuita
 te: ex ip̄o p̄ccō efficit dignus vt totalr repellat a so
 cietate ciuitatis: vel p̄ exiliū p̄petuū: vl' etiā p̄ mor
 tē: q̄nq̄ vō non reddūt dign' vt a societate ciuitū to
 talr excludat: ⁊ iō vt possit ēē p̄uētiō mēbrū citat
 pena ei progat vl' breuiat scōm q̄ et expedit corre
 ctionē vt i ciuitate cōueniēt et pacifice viuē possit.
 Ita etiā scōm iusticia diuinā aliq̄s ex p̄ccō dignus
 reddūt penitus a ciuitatis dei p̄sortio sc̄pari: qd sit
 p̄ omē p̄ccm q̄ d̄z p̄ charitate peccat: q̄ ē vinculum
 vniēs ciuitatē p̄dictā: ⁊ iō p̄ p̄ccō mortali qd ē con
 trariū charitat' aliq̄s i eīnū a societate eoz exclu
 sus eīne pene adiūcī: qz vt Aug'. i li. p̄dco dīc. q̄ ē
 de ciuitate ista mortali hoies supplicio p̄me mortl
 hoc ē de illa ciuitate imortali hoies supplicio sc̄de
 mortis auferre. Quātū pena quā ciuitas mūdāna
 infligūt p̄petua nō reputat: hoc ē p̄ accōis inq̄tum
 hō nō p̄petuo manet vl' inq̄tū etiā ipsa ciuitas de
 ficit. vñ' si hō in p̄petuū viuēt: pena exiliū ⁊ seruitu
 tis q̄ p̄ legē hūanā inferūt in eo p̄petuo p̄manēt
 Qui vero hoc mō peccat vt tñ nō reddant digni
 totalr sc̄pari a sancte ciuitatis cōsortio sicut peccā
 tiū venialit: tāto eoz pena erit breuior vel diutur
 nior: q̄to magis vel min' purgabiles erūt scōm q̄
 eis p̄ccā vel plus vl' min' inheserūt: qd in penis h'
 mūdī et purgatoz fm oīnā iusticia seruat. Inue
 niunt etiā et alie rōnes a sc̄is assignate quare iuste
 p̄ p̄ccō t̄pali aliq̄i pena eterna puniant. Una est.
 quia peccauerūt cōtra bonū eternū d̄z p̄p̄ferūt

vitam eternam: et hoc est quod Aug. in li. p'dicto dicit: factus est malo dignus eterno: quia hoc est se perenit bonum quod esse posset eternum. Alia ratio est quia homo in suo eterno peccauit: unde Greg. dicit in. iij. dial. q. ad magna iusticia iudicatis p'inet ut nunquam careat supplicio qui nunquam carere voluerit peccato. Et si obijciat quod quidam peccates mortali p'ponunt vitam suam in melius quam commutare: et ita secundum hoc non essent digni eterno supplicio ut vi. Dicendum est scilicet quod quidam Greg. loquitur de voluntate que manifestat per opus: qui enim in peccato mortali propria voluntate labitur: se ponit in statu a quo erui non potest nisi diuinitus adiutus: unde ex hoc ipso quod vult peccare: vult seque ter perpetuo in peccato manere. homo enim est spiritus vadiens. scilicet in peccato et non rediens per seipsum: sicut si aliquid se in foueam p'iceret unde exire non posset nisi adiur: posset dici quod in eternum ibi manere voluerit quod tunc aliud cogitaret. Vel potest dici et melius quod ex hoc ipso quod mortaliter peccat sine suo in creatura constituit: et quod ad finem vite tota vita ordinat: id est ex hoc ipso totam vitam suam ordinat ad illud peccatum et vellet perpetuo in peccato permanere si hoc sibi esset impune: et hoc est quod Greg. xxix. moral. sup illud Job. xl. Estiauit abyssum quasi senescens: iniqui vero cum sine deliquerunt: quia cum sine vixerunt: voluissent quippe sine fine viuere: ut sine fine potuissent in iniquitate permanere: nam magis appetunt peccare quam viuere. Potest et alia ratio assignari quare pena peccati mortalis sit eterna: quia per eam deus qui est infinitus peccat. unde cum non possit esse pena infinita per intentionem: quia creatura non est capax alicuius qualitate infinite: requiritur quod sit saltem duratio infinita. Est et quarta ratio ad hoc idem: quia culpa manet in eternum: cum culpa non possit remitti sine gratia quam homo non potest post mortem acquirere: nec deus cessare quod diu culpa manet. Ad. i. q. d. q. sic ita dicitur est: pena non deus ad equari culpe secundum quantitatem duratiouis: ut vi etia secundum leges humanas accidit. Vel d. sicut Greg. soluit: quod quicquid culpa sit actu temporalis tamen voluntate est eterna ut ita expositum est. Ad. ij. d. q. d. q. quantitati peccati rident quantitas pene secundum intentionem: et ideo peccatorum mortalium in equalium erant pene in equalibus intentione: equales autem duratione. Ro. iij. d. q. d. q. pene que infligitur his que a ciuitatis societate non penitus exciunt: sunt ad correctionem eorum ordinate. scilicet ille pene per quas aliquid totaliter a societate ciuitatis exterminatur: non sunt ad correctionem eorum pertinent tamen esse ad correctionem et tranquillitatem aliorum que in ciuitate remanent: et ita damnatio eterna impiorum est ad correctionem eorum que nunc sunt in ecclesia: non enim pene sunt ad correctionem quam infligitur scilicet etiam quam determinatur. Ad. iij. d. q. d. q. impiorum pene in perpetuum duratione non erunt oino ad nihilum utiles: sunt enim utiles ad duo. Primum ad hoc quod in eis divina iusticia conseruatur que est deo accepta propter seipsum: unde Greg. iij. dial. Omnipotens deus quod pius et miserorum cruciatu non pascat: quia autem iustus est ab iniquorum vitio in perpetuum non sedat. Secundo ad hoc sunt utiles: ut de his electi gaudeant

ant dum in his dei iusticia contemplat: et cum hoc se euasisset cognoscit: unde psal. Letabit iustus cum viderit vitia dicta. et Esa. vltimo: Erunt scilicet impij vsque ad saturationem visionis. scilicet: ut glo. dicit: et hoc est quod Greg. dicit in. iij. dial. Iniqui omnia eius supplicia deputati sua quod iniquitate puniunt: tamen ad aliquid ardeunt. scilicet: ut iusti deus et in deo videant gaudia que percipiunt: et in illa percipiunt supplicia que euascent: quatenus tanto magis in eum vine gratie se debitores esse cognoscant: quanto in eternum mala puri percipiunt que ei adiutorio vicerunt. Ad. v. d. q. d. q. quibus pena per accensum rideat aie: tamen per se rideat aie culpa infecte: et quia culpa in perpetuum in eo manebit: ideo etiam pena erit perpetua. Ad. vi. d. q. d. q. pena rideat culpe: prope loquendo secundum inordinatorem que inuenit in ipsa et non secundum dignitatem eius in quem peccat: quia sic cuiuslibet peccato reddet pena infinita intentione: quibus ergo ex hoc quod aliquid peccat deus qui est actor eundi mereat ipsum esse amittit: considerata tamen ipsius actus inordinatio non debet ei amissio esse: quia esse per supponit ad meritum et demeritum: nec per inordinatorem ne peccati esse tollit vel corrumpit: et ideo non potest esse debita pena alicuius culpe puatio esse. Questio. ij.

Deinde queritur de misericordia dei. Et circa hoc querunt tria. Primum utrum in deo sit ponere misericordiam. Secundo de effectu ipsius. Tertio utrum misericordia dei patitur penas damnatorum esse perpetuas.

Ad primum sic procedit: unde per quod in deo non sit misericordia. Sicut enim dicit Damascenus. Misericordia est passio de alienis malis. scilicet passio non cadit in deum. nec misericordia. scilicet misericordia misericordiam respicit. sed quanto aliquid est in magis peccator: tanto magis est miser: quod per uerbos. xiiij. Miseros facit propter peccatum. scilicet si deus est misericors quanto aliquid est in magis peccator: tanto magis ei prouidebit: quod videtur absurdum. scilicet misericordia inclinat misericordem ad alienam misericordiam repellendam. ergo misericors nec alij misericordiam infert: nec inferri permittit si fieri potest. scilicet de aliquid inducit in misericordiam pene et permittit eos incidere in misericordiam culpe. ergo cum ipse sit omnipotens non erit misericors. Sed est quod in psal. Miserator et misericors dominus. scilicet sic de aliquos puniunt: ita et aliquid parcit: est enim prestabilis super malicia: Jobel. ij. scilicet ex hoc quod punit ponit in deo iram quibus ira sit passio. ergo et ex eo quod parcit deus dicit misericors: quibus misericordia in nobis sit passio. Alterius unde per quod in deo secundum eandem rationem dicitur bonitas et misericordia: prestat enim quod de gentes ex sola misericordia liberauit: Ro. v. Sedes autem super misericordiam honorare deum. scilicet quod uersione gentium apertus attribuit diuine bonitati. Ro. xj. Uide bonitatem et seueritatem dei. in eos qui ceciderunt seueritatem: in te autem bonitatem. ergo bonitas et misericordia eiusdem sunt

rōnis in deo. ¶ **P**ncipia p effectus cognoscuntur
 s; idē ē effect' misericordie et bonitatis. s. puidē mi
 nus hñtib'. s; eadem ē rō vtriusq;. ¶ **M**isericor
 dia ē qdā vtrus. s; vtrus ē bōitas vtriusq;. s; misericor
 dia in quātū b' mōi bonitas qdā ē: r ita vī eadē rō
 vtriusq;. ¶ **S**z qdāq; sunt vni' rōnis: sunt etiā
 vni' ambit'. s; bonitas et misericordia nō sūt vni'
 ambit': q; bonitas oīna cōicat oibus creaturis in
 q̄tū a pmo bono sūt oīa bona: misericordia āt nō
 inuenit in oib' creaturis vt oēs misericordes dicāt
 s; bōitas et misericordia nō sūt eiūsdē rōnis. ¶ **M**
 misericordia nō ē: nisi ēt miseria. s; bonitas esse
 possz etiā nlla miseria exite: q; bonuz nō depēdet
 a malo: sic nec habita puatione. s; misericordia et
 bonitas i deo nō sūt vni' rōnis. ¶ **L**teri' vī q; op'
 oīne misericordie ad attributū potētie reducatur
 q; op' oī ad illud attributū reducif qd maxime p
 ipm manifestat. s; op' misericordie maxie manife
 stat oī potētia. vñ i collecta oī: De' q; omipotentiaz
 tuā parcēdo maxie et miserēdo manifestas. s; mise
 ricordie op' ad omipotentia reducif. ¶ **P** diuina
 misericordia maxie manifestat i iustificatiōe impj
 s; ma' ē iustificare impjū q; creare celū et terrā: vt
 dicit Aug'. s; cū creatio ad potētiā reducif: vī q;
 et misericordie op' ad potētiā dei reducif debeat.
 ¶ **S**ed vī q; reducif ad attributū sapie: q; ipse
 nō miseret passioē s; iudicio: iudiciū āt ad sapiam
 p̄tinet. s; et misericordie op' sapie ē attribuendum.
 ¶ **M**isericordia facit miseria aliē quodāmo ēē
 i eo q; miseret. s; misericordie nre nō p̄tēt ēē in deo
 nisi p cognitionē. s; misericordia ad cognitōem seu
 sapiam dei p̄tinet. ¶ **S**z ecōtra vī q; ad bonitatē
 q; Sapie. p. ponit. p rōne misericordie amor diuī
 nus: oī enī: 'Parcis oib' qm tua sunt q; amas aias
 s; amor ad bonitatē p̄tinet. s; misericordia bōitati
 ē attribuēda. ¶ **R**ñdeo dō ad. j. qdēm q; ex hoc hō
 dī: misericors: q; miseria alteri' iuā facit: qd qdēm
 p̄tingit q̄tū ad duo. P̄tio q̄tuz ad hoc q; ipse quo
 dāmo ex aliena miseria afficit inq̄tuz p̄pant patiē
 ti. Scōdo scōm quandā reputatiōez: q; miseria p̄i
 mi reputat q̄si suā: et exinde mouet ad repellendū
 et' miseria p bñficiū: sic repelleret suā. De' aut nllō
 mō miserie p̄iceps ēē p̄t. vñ scōm p̄mū modum
 misericordia in eū nō cadit: s; ipse hoc mō se h; in
 repellēdo miseria; alioz: sicut se h; hō i repellēdo
 miseria suā: sicut enī hō i repe lēdo miseria aliē cō
 siderat hoīs vtil tatē cu' repellit miseria: ita et de'
 p sua bñficia repellēs nostrā miseria n̄ ordiat hoc
 ad suā vtilitatē s; ad n̄az: vñ inq̄tū n̄a miseria ē
 q̄si sua scōm reputatiōne quandā ipi' q; eā repellit
 sic oī misericors et misereri: et p̄p hoc cōit dī q; n̄
 ē i eo misericordia scōm passioē s; scōm effectuz: q;
 tñ effect' ex affectu volūtatis p̄cedit: q; non ē passio
 s; simplex volūtatis act'. ¶ **A**d. j. q; dō: q; Dama.
 diffinit misericordia; put ē passio i nobis inuēta: r
 p hūc modū deo nō p̄tēt. ¶ **A**d. ij. dō: q; miseri

cordia i nobis passio qdā ē: nlla aut passio ē lauda
 bilis nisi scōz q; rōne regulat: vñ i nobis misericor
 dia nō ē laudabilis nisi scōm q; seqt ordinē rōnis:
 nihil enī qd i nobis sit transfert i deū nisi eo mō q;
 i nobis ē laudabile: et iō misericordia i deo ē scōm
 rōem sapie ipi': vñ nō o; q; ex hoc ipso q; aliq; est
 magis p̄cor: maiorē effectuz misericordie p̄seqt: nī
 si scōm q; ē i diua sapia ordinatū. ¶ **E**t p hoc p̄z
 solutio ad tertiu; q; hō misericors nō repellit alie
 nā miseria q̄tū cūq; p̄t. s; q̄tū recta rō permittit.
 Silt et de' repellit n̄am miseria; fm ordinē sapie
 sue: et iō inducit miseria; pene q̄busdā: et permittit
 q̄sdā incidē i miseria; culpe. ¶ **D**. ij. qdēm dō: q;
 rō misericordie r bonitatis dfferunt i trib'. P̄tio
 i hoc q; misericordia respicit iminū a q; s; bonitas
 magis iminū ad quē: ille enī cui de' bñficia largif
 fit de deficiēte p̄fectus: bonitas s; respicit cōicatioez
 p̄fectionis: q; bonū ē diffusiuū esse s; misericordia
 respicit remotionē defect'. Secūdo i hoc q; miseri
 cordia p̄prie loquēdo p̄tinet ad puidētiā diuinā q;
 bona sua cōicat creaturis rōnalib' tñ: respicit enī
 miseria q; cū sit cōtraria felicitati: nō p̄t ēē nisi rō
 naliū creaturarū q; ē felices ēē. s; bonitas respicit
 puidētiā diuinā respectu q̄rūlibet rerū. Terno i
 hoc q; misericordia importat quādā assimilatiōez
 puidētiā ad eū cui puidet: inq̄tū puidens alterius
 miseria q̄si suaz reputat: et iō misericordia esse nō
 p̄t nisi i natura intellectuali: q; habz exterminati
 onem miserie aliene. s; bonitas h; ordinē ad cōica
 tiōne simplici: vñ cuiuslibet creature q; h; p̄fectiōez
 cōicabile bonitas puenire p̄t. P̄t et q̄ta differē
 tia assi nari: q; misericordia remouet debitu; ab
 eo cui puidet: nō enī dī: misericordie dari alicui qd
 ei debet. s; bonitas nō remouet debiti ratiōem ab
 eo cui aliquid dat: vñ bonitas se habz cōis ad lar
 gitionē iusticie et misericordie. ¶ **A**d. j. q; dō: q; n̄
 ē incōueniēs p̄uersionē gentiū et bonitati diuine r
 misericordie etiā attribuē q̄uis rōne diuersa vt ex
 dictis p̄z. ¶ **A**d. ij. dō: q; misericordia se h; ex ad
 ditione ad bonitatē quodāmo vt patz p̄ p̄dicta: et
 iō omē op' qd ē misericordie ē etiā bonitatis: s; nō
 econuerso. ¶ **A**d. iij. dō: q; misericordia q̄uis sit
 bonitas qdā: tñ quedā sup rōem bonitatis addit:
 et fm hoc nō ē omnino eadē rō bonitatis et miseri
 cordie: sic nō ē omnino eadē rō hominis et animal.
 ¶ **D**. iij. qdēz dō: q; omē op' diuinū ex potētia sa
 piētia et bonitate p̄cedit: sed tñ op' aliquod appro
 puat potētie sapie vel bonitati fm q; i eo mirabi
 lius apparet id qd p̄tinet ad aliquod p̄dictorū ar
 tributoz: potētia aut importat absolutā ratiōem
 principij aliqd pducētis. s; sapie ē ordinare: vñ ad
 sapiam p̄tinet mod' pducēdi rē quo aliqd ordina
 te in eē pducif. s; bonitas q; h; rōnem finis respicit
 motiuū ad pducēdū: et iō in ope creatiōis i quo
 admirabile reddit hoc p̄cipue q; res i esse pducte
 sunt manifestat maxime diuina potētia. sed i ope

gubernationis quo res ordinate disponunt: reddi-
tur ipse ordo rerum admirabilis: et ideo sapie attribuit
s; opus recreationis admirabile reddidit ex ipso motu
uo: q; no ex opibus iusticie q; fecimus: s; ppter sua
bonitate saluos nos fecit: vñ attribuit p;cipue boi-
tati: 7 q; ex hoc aliqd d; misericordie ee factuz qd
no ex debito dat: s; ex bonitate largientis: io opus
misericordie inq; tum h' moi bonitati appropiat.
¶ Ad. j. q; d; q; deus vi parcendo et miserendo sua
omnipotentia maxie manifestare: no ta q; ad sub-
stantia facti q; quo ad licentia; facied. ille eni qui e
alicui supiori prati subiectus no pot licite dimittē
penas a supiori prate pstitutas. ex hoc q; de pe-
nas dimittit et supra debitu largit: onidit q; ipse ex
ppria prate et aucte oia opat: 7 q; ipse no e supiori
prati subiectus: s; q; tu ad substantiaz facti p;cipue
manifestat bonitas i parcendo: 7 io opus misericor-
die bonitati e attribuendū. ¶ Ad. ij. q; d; iustifi-
care impiu d; magis q; creare celu et terra inq; tu
ad nobilius ee pducit q; p iustificatione q; p crea-
tionē: vel inq; tu i creatoe no e aliqd qd repugnet
creanti cu sit ex nihilo: sic in iustificatione repugnat
iustificati inordinata volūtas: vñ q; uis opus iustifi-
cationis potentia manifestet: sp;calit tñ comedat bo-
nitate inq; tu ipa e sola q; ad iustificandū mouet cu
ex pte iustificadi magis inueniat q; iustificationi re-
pugnet. ¶ Ad. iij. q; d; q; misericordia iudicio di-
rigat: no tñ ee misericordie pstitit in iudicio s; ma-
gis in volūate: et io magis appropriat bonitati q;
sapie. ¶ Et similis dicendū ad quartū de cognitō-
ne: q; illa p;cepit ad volūtatē repellēdi misericordie i
qua ratio misericordie completur.

Secundū sic pro

Acedit: v; q; de' no sp misericordia exhibe-
at in hoc q; punit citra cōdignū et remu-
nerat vltra meritū: q; Apo. xvij. Quantū glori-
ficauit se et in delicijs suis: tantū date illi tormētuz
et luctū. et Matth. vj. In qua mēsurā mēsi fueri-
tis remetiet vobis. q; v; q; scdm mensurā meriti v; l-
delicti sit mēsurā pene vel p;miū: et ita no sp punit
circa cōdignū: nec remunerat vltra meritū. ¶ Ad.
Apo. xvij. d;: Duplicate ei duplicia scōz opa ei?
et Esa. xl. Suscepit de manu dñi duplicia p oibus
peccatis suis. et sup illud psal. Ex vsuris et iniqta-
te 7c. dicit glo. Plus exigit i pēto q; pmissū sit i cul-
pis. q; v; q; n punit citra cōdignū: s; magis vltra.
¶ P. pueri baptizati liberati sūt ab omni pēto. q;
no sūt debitores alie' pene: s; tñ frequēter mltē pe-
ne eis diuinitus in hac vita infligūt: vt febres et h'
mōi. Nec pōt dici q; ad eoz vtilitatē cedat: cu qñ
q; moriāt anq; ad adultā etatē pueniāt. q; v; q; no
punit sp citra cōdignū. ¶ P. peccato originali no
debet alia pena q; carētia vltiois diuine. s; hac pe-
na punit pueri no baptizati q; in pēto originali de-
cedūt. q; v; q; no sp punit citra cōdignū. ¶ P. illō

qd pōt aliter ee no eēt asserēdū q; sp ita se habeat.
s; deus pōt aliqñ seruare modū iusticie vt scōz cō-
dignū punit: hoc eni no e pōtētia ordinatam. q;
no e asserēdū q; sp punit citra cōdignū. ¶ P.
sapie. vj. d;: Exiguo pcedit misericordia: potentes
potēter tormēta patiet: et Jaco. ij. Iudiciū sine mi-
sericordia ei q; no fecit misericordia. q; v; q; potētes
et imisericordes no punit citra cōdignū. ¶ S; q;
est qd d; in psal. No sūm pēca nra fecit nobis: neq;
scdm iniqtates 7c. ¶ P. p;miū no derelinq; id cu-
lus e p;miū. s; deo p;miū e misereri: vt d; in collecta
Deus cui p;miū e misereri sp et parcē. q; sp miseret.
s; hoc no eēt nisi p;miū pferret vltra meritū: 7 ma-
la citra cōdignū. q; v; q; ita sp accidat. ¶ Lterius v;
q; no i omni ope dei misericordia et vltas coniungat
q; opus creatiois no p;supponit aliqd. s; opus qd
e scdm iusticia p;supponit debitu: op' autē quod e
scdm misericordia p;supponit miseria. q; i ope crea-
tionis no pueniūt iusticia 7 misericordia. ¶ P. cō-
uertere gētes et puerē iudeos sūt diuersa opa. s; i
puerisōe gentiū v; fuisse sola misericordia: i salua-
tioe ar iudeoz iusticia: p id quod d; Ro. xv. Dico
ibm xpm misē fuisse circūcisiois ad p;firmandas
pmissioes patz. gētes aut sup misericordia bono-
rare dēt. q; nec i omni ope oñi e misericordia et ve-
ritas. ¶ P. ibi no v; ee iusticia vbi vñ. p pēto alte-
rius punit. s; de' qñq; punit vñ. p pēto alteri: s; e
p pēto Layn maledict' e chanaan. Gen. ix. 7 p pec-
cato dauid p;cusus e p;plus. ij. Reg. vi. q; v; q; non
sp iusticia et misericordia i ope seruet. ¶ P. ibi n
v; seruari iusticia vbi nullū meritū p;cessit: cu iusti-
cia debitu respiciat. s; i impio q; iustificat nullum
meritū p;cessit. q; no v; iusticia aliq; impj iustifica-
tioe. ¶ P. iusticia nunq; reddit equalib' nisi eilia
s; de' qñq; equalib' ineq;lia tribuit: an eni q; iacob
et esau nati eēssent aut aliqd boni vel mali eēssent
oīno equales erāt: et tñ vni pparauit gloria 7 alte-
ri penā: vt p; Ro. ix. s; l; cu aaron et filij israel pec-
cassent equalit i idoli adoratioe: Aaron no e pūi-
tus cu ppls punit' fuerit: vt p; Exo. xxxj. q; v; q; no
in oibus iusticia seruet. ¶ P. hoc v; ee iniustus vt
meliori min' oet de bonis 7 magis de mal. s; bona
tpalia aliqñ abundāt' dant a deo mal q; bonis: 7
pene qñq; magis inferūt bonis q; mal. q; v; q; no i
omni ope suo iusticia seruet cu mia. ¶ S; cōtra
Aug. dicit in li. de p;cordia euāgelistaz: Deus q; rea-
hūanas curat iuste et misericordie curat: vt nec p;
cludat misericordia iusticia: nec iusticia misericor-
dia excludat. q; v; q; i omni ope oñi iusticia 7 mise-
ricordia pueniāt. ¶ P. no mag; differt i deo iusti-
cia et mia q; potētia boitas et sapia. s; oē op' potē-
tie e op' sapie et boitas. q; v; q; s; l; oē op' iusticie sit
misericordie et ecōuerso. ¶ Lterius v; q; i ope dei
pncipalio: sit iusticia q; mia. q; vt d; Hebi. x. Hoc
redū ē icidē i man' dei viuēd. s; h' n eēt si misericor-
dia pncipalio: i cō' ope eēt. q; iusticia mag; i ope dei

principat q̄ misericordia. ¶ Illud qd̄ est p̄us in
 quolibet genere ē principalis. s̄ iusticia v̄i cē por̄ q̄
 misericordia: q̄ misericordia ex iusticia nascit̄: vt
 dicit Ansel. i mono. s̄ iusticia principalior ē in ope
 dei q̄ misericordia. ¶ Illud qd̄ inest alicui sc̄d̄
 se principal̄ ei uenit q̄ qd̄ uenit ei sc̄d̄m alterz. s̄
 sic oīc Ansel. in monol. Parcendo mal̄ iustus es
 sc̄d̄m te et nō sc̄d̄m nos: sicut miser̄ es sc̄d̄m nos et
 nō sc̄d̄m te. et sic misericordia cōpetit deo sc̄d̄m nos: s̄
 iusticia sc̄d̄m seipm̄. s̄ principalior ē in ope dei iusticia
 q̄ misericordia. ¶ S̄ est qd̄ d̄ Jaco. ij. Superlat
 tat aut̄ misericordia iudiciū. i. supponet̄ misericor
 dia in iudicio: vt glo. dicit. Et in psal. Misericordiā
 eius sup̄ oīa opa eius. s̄ misericordia principalior ē i
 ope dei q̄ iusticia. ¶ Illud qd̄ ē p̄p̄iū alicui p̄n
 cipalius ei uenit q̄ id̄ qd̄ est alienuz ab eo. s̄ p̄p̄i
 um opus dei ē misereri et parcē. s̄ opus punitiōis
 ē alienū ab eo: vt p̄z Esa. xxvij. s̄ misericordia prin
 cipalior ē in ope dei q̄ iusticia. R̄ dico dō. ad pri
 mā qd̄m q̄ agēs et patiens sp̄ debet sibi p̄portiona
 liter r̄ndere: ita q̄ hoc mō se habeat agēs ad actio
 nem sicut patiens ad passiōē: ea autē q̄ sūt ineq̄lita
 nō habēt similit̄ p̄portione nisi ad ineq̄lalia: sicut
 enī senarius ē maior quaternario: ita et ternarius
 cuius duplū ē senarius ē maior binario cui⁹ duplū
 ē quaternarius. Et inde ē q̄ q̄n̄cūq̄ agens excedit
 patiens: oportz q̄ actio excedat passiōē: sic videm⁹
 in oibus agētib⁹ eq̄uocis: q̄ patiens nō recipit esse
 eti⁹ totū actiōis: dāns autē se h̄z p̄ modū agētis: et
 recipiens p̄ modū patētis: et iō q̄n̄ dāns superexce
 dit recipiētē: cōueniēs ē vt datio excedat illam re
 ceptionē q̄ ē p̄portio nata recipiētē: et iō cū deus sit
 excellētissimus dator p̄pter abundantā suē bonita
 tis oportz q̄ sp̄ eius datio in bonis superexcedat rece
 ptionē q̄ est p̄portio nata recipiētē: p̄ eodē autē cō
 putant̄ min⁹ malū et maius bonū: vt d̄ i. v. Ethic.
 et iō deus sp̄ dat vltra d̄dignū de bonis et sp̄ mala
 pene irrogat citra d̄dignū. ¶ Ad. j. dō: q̄ q̄tum
 et tantū nō importat̄ equalitatē q̄titatis. s̄ p̄portio
 nis i aucte inducta. Pene autē p̄portio ad culpā
 pōt̄ itelligi dupl̄: vel i generali vel i sp̄ali. In gn̄ā
 li qd̄ vt q̄ peccauit p̄uā: et q̄ mltū peccauit mltū
 p̄uā. In sp̄ali autē dupl̄: vel accipiēdo p̄portioē
 pene ad culpā sc̄d̄m debitū culpe absolute: vt sup̄
 posita mitigatōe dīne misericordie q̄ aliqd̄ d̄ pena
 remittit. primo igit̄ et tertio mō nunq̄m d̄ p̄uit cir
 ca d̄dignū: q̄ sp̄ peccātes multū multūz punit: nec
 aliqd̄ de pena dimitit q̄ p̄ mitigatōe dīne misē
 ricordie remanet. Sed q̄tū ad 2^m modūz sp̄ punit
 aliqd̄ citra d̄dignū: q̄ nō tantū punit qd̄ q̄tūz p̄ cul
 pā meruit. Vel dō: et mel⁹ q̄ eq̄litas ista p̄portio
 litatis ē: nō eq̄litas: et attēdēda ē nō fm̄ p̄portioēz
 pene ad culpā. s̄ fm̄ p̄portioē d̄uoꝝ peccatiū ad
 duas penas: vt sc̄z q̄ pl̄ peccauit pl̄ punit: et sc̄d̄m
 q̄ excedit i p̄ccō sic excedat i pena: et sic etiā intelli
 gēde sunt oēs auct̄es q̄ vidēt̄ eq̄litate culpe et pene

demōstrare. ¶ Ad. ij. dō: q̄ duplicitas illa pene si
 intelligit̄ fm̄ excessū pene ad culpā i duplo. s̄ q̄
 hō i duob⁹ punit. s̄ i aīa et corpe. Qd̄ autē d̄ q̄ pl̄
 exigit i penis q̄ p̄missū sit i culpis: intelligēdū ē q̄
 tū ad t̄pis duratiōē: q̄ p̄ delectatōe momentanea
 infligit̄ pena cīna: duratio autē pene nō p̄portio nā
 duratiōi culpe: s̄ magis intētio pene r̄ndet enomi
 tati culpe: vt p̄z ex supra d̄cis. ¶ Ad. iij. dō. q̄ pec
 catū origiale sc̄d̄ duplex pena. Una fm̄ q̄ ē infecti
 uum p̄sone: et sic ē pena ei⁹ carentia visionis dīne.
 Alia fm̄ q̄ ē vitū nature: et sic sequunt̄ ip̄m pene
 q̄ ex principio nature causant̄: vt moꝝ q̄ causat̄ ex
 p̄terate p̄ncipioꝝ nāe: et alia h̄ mōi q̄ ad mortem
 ordināt̄: vt q̄ ex deordinatōe p̄ncipioꝝ nāe p̄sequū
 tur: vt feb̄: is et h̄ mōi. dico q̄ q̄ baptis̄m mūdat p̄
 sonā: s̄ nō curat nām. qd̄ ex hoc q̄ p̄ actū natu
 re baptis̄at̄ origiale trāsmittit in pl̄: et iō p̄ bapti
 s̄m̄ absoluit̄ puer baptis̄at⁹ a reatu mortis eterne
 q̄ ē carentia visionis dīne: manet t̄n̄ ad huc reat⁹ mor
 tis t̄p̄alis et alioꝝ h̄ mōi q̄ ex p̄ccō nāe cōsequūt̄: q̄
 q̄uis ad vtilitatē illi⁹ p̄sone nō cedat̄ si ūra etatem
 p̄fectāz occedit: q̄ his passiōib⁹ nō meret̄: cedit t̄n̄ i
 vtilitatē alioꝝ q̄ sūt ei cōformes i nā: q̄ et pene h̄
 mōi p̄ccō nāe cōsequunt̄. ¶ Ad. iij. dō: q̄ p̄ccō
 origiale fm̄ rigore iusticie nō solū debet nāe p̄ p̄ca
 carentia visionis dīne: s̄ etiā ip̄i annihilatio: et iō ex
 hoc ip̄o q̄ p̄seruat̄ pueris nō baptis̄at⁹ nālia bōa
 citra d̄dignū puniunt. vñ Esa. xliij. Misericordie
 d̄ni q̄ nō sum⁹ p̄sumpti. ¶ Ad. v. dō: q̄ sic potē
 tia dei h̄z ordinē ad ei⁹ iusticiā: ita etiā h̄z ordinem
 ad ei⁹ misericordiaz: vñ q̄uis nō repugnet potētie
 fm̄ q̄ ordinat̄ ad iusticiā nihil de pena dimitte: re
 pugnat t̄n̄ potētie fm̄ q̄ ordinat̄ ad misericordiaz:
 et sic de potētia ad misericordiaz ordinata hoc deus
 nō pōt. ¶ Ad. vj. dō: q̄ imisericordēs nō p̄sequūt̄
 misericordiaz totalit̄ a p̄ca liberatē: p̄sequūt̄ t̄n̄ mi
 sericordiaz aliqd̄ de p̄ca relaxatē. Sicut etiā si poten
 tes sunt mali nō p̄nt excusari p̄ infirmitatē: q̄ q̄n̄q̄
 excusat a toto: sic et p̄ ea exigui. i. totalit̄ infirmit̄ ex
 cusant̄. ¶ Ad. ij. qd̄m dō: q̄ opatio dei ē q̄ mediū
 inf̄ dei opantē et ip̄m op̄ opatiū. oē autē mediū p̄
 ticipat quodāmo cū vtroq̄ extremoz: et iō i opa
 tione dei oportz aliqd̄ inueniri ex pte ip̄i dei ope
 rāns et ex pte opati ad qd̄ opatio t̄minat. ex parte
 qd̄ opantis exigit vt sit sup̄abundātia i collatiōe
 bonoz et i diminutōe maloz cū ipse de⁹ sit excellē
 tissim⁹ opator: vt dictū ē: et hoc p̄sistit dīna misē
 ricordia: ex pte autē opati req̄rit̄ receptio q̄ sit fm̄ p̄
 portione recipiētis: et in hoc rō iusticie p̄sistit: et iō
 oportz q̄ i omi dīna opatiōe aliqd̄ misericordie et
 aliqd̄ iusticie inueniat: nec iusticia misericordie repu
 gnat: q̄ misericordia nō ē laudabilis nisi sit fm̄ rō
 nem rectā q̄ ē regula iusticie siue fm̄ ordinē sapie i
 dīnis: nec misericordia repugnat iusticie: q̄ elargi
 ri aliqd̄ supra debitū de bonis: vel citra debitū de
 malis nō ē p̄ iusticiā. s̄ p̄ter ea vt ex d̄cis p̄z: et iō

nec imensitas misericordie excludit iusticiā a diuino opere: nec imensitas iusticie misericordiam. **¶** Ad i. q. d. q. iusticia vt ex dictis p. q. q. p. s. i. i. n. r. e. t. r. i. b. u. t. i. o. n. e. m. e. r. i. t. o. r. u. m. e. t. s. i. c. i. u. s. t. i. c. i. a. i. n. c. r. e. a. t. i. o. n. e. n. o. c. o. n. s. i. d. e. r. a. t. q. n. i. q. s. v. o. i. u. s. t. i. c. i. a. p. s. i. s. t. i. t. i. n. p. d. e. c. e. t. i. a. d. i. n. e. b. o. n. i. t. a. t. i. s. i. c. n. o. p. s. u. p. p. o. n. i. t. a. l. i. q. d. e. x. p. t. e. r. e. c. i. p. i. e. n. t. i. s. s. z. s. o. l. u. i. e. x. p. t. e. d. e. i. i. c. s. i. c. p. o. s. e. e. i. u. s. t. i. c. i. a. i. o. p. e. c. r. e. a. t. i. o. n. i. s. i. u. s. t. i. a. e. n. i. v. t. v. n. a. q. q. r. e. s. h. o. c. m. o. c. e. h. a. b. e. a. t. q. u. o. p. o. r. d. i. n. a. t. u. e. a. s. a. p. i. a. d. i. n. a. S. i. l. r. e. t. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. d. u. p. l. r. o. i. v. n. o. m. o. s. i. m. q. r. e. p. e. l. l. i. t. m. i. s. e. r. i. a. p. r. e. d. e. t. e. n. o. n. e. x. d. e. b. i. t. o. e. t. s. i. c. n. o. p. o. t. e. e. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. i. o. p. e. c. r. e. a. t. i. o. n. i. s. A. l. i. o. m. o. c. o. i. t. s. i. m. q. s. i. n. e. d. e. b. i. t. o. t. o. l. l. i. t. q. u. i. q. d. e. f. e. c. t. e. t. s. i. c. i. o. p. e. c. r. e. a. t. i. o. n. i. s. e. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. q. m. a. x. i. m. u. m. d. e. f. e. c. t. u. d. e. c. r. e. a. t. i. o. n. e. r. e. m. o. u. i. t. s. n. o. e. s. s. e. i. c. e. t. g. r. a. t. u. i. t. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. f. e. c. i. t. n. o. a. l. i. q. d. e. b. i. t. o. p. r. i. s. t. r. i. c. t. e. **¶** Ad. i. q. d. q. a. p. l. u. s. v. r. i. t. t. a. l. i. m. o. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. i. s. q. a. l. i. q. d. e. m. o. d. i. i. u. s. t. i. c. i. e. f. u. i. t. i. s. a. l. u. a. t. i. o. n. e. i. u. d. e. o. r. u. m. q. n. o. f. u. i. t. i. p. u. e. r. s. i. o. n. e. g. e. n. t. i. u. m. s. i. m. p. l. e. t. i. o. p. m. i. s. s. i. o. n. e. q. f. u. e. r. u. n. t. p. p. p. h. e. t. a. s. i. u. d. e. i. s. z. n. o. g. e. n. t. i. b. r. e. p. r. o. m. i. s. s. a. a. d. e. o. S. z. t. n. i. v. t. r. i. s. q. s. s. a. l. u. a. t. i. o. h. a. u. i. t. e. t. i. u. s. t. i. c. i. a. z. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. i. u. s. t. i. c. i. a. a. u. t. q. e. s. c. o. m. d. e. c. e. n. t. i. a. d. i. n. e. b. o. n. i. t. a. t. i. s. d. e. c. u. i. t. e. n. i. v. t. d. e. r. o. n. a. l. e. c. r. e. a. t. u. r. a. n. o. t. o. t. a. l. i. p. d. e. t. q. u. a. a. d. b. e. a. t. i. t. u. d. i. n. e. f. e. c. i. t. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. v. o. q. i. n. e. u. t. r. i. s. m. e. r. i. t. a. p. r. e. c. e. s. s. e. r. u. n. t. q. a. d. h. o. c. s. u. f. f. i. c. i. e. n. t. e. s. c. o. d. i. l. l. u. d. L. i. t. i. j. N. o. e. x. o. p. i. b. i. u. s. t. i. c. i. e. q. f. e. c. i. m. u. s. n. o. s. z. c. **¶** Ad. i. q. d. q. s. i. c. u. t. d. i. c. i. t. A. u. g. s. u. p. i. l. l. u. d. J. o. s. u. e. v. i. j. f. i. l. i. u. m. i. s. r. a. e. l. p. u. a. r. i. c. a. t. i. s. u. n. t. z. c. I. n. p. e. n. i. s. e. i. n. i. s. n. u. q. v. n. p. u. n. i. t. p. a. l. i. o. s. i. z. i. n. t. p. a. l. i. q. d. q. n. i. q. s. v. n. p. u. n. i. t. p. a. l. i. o. c. u. i. r. o. p. o. t. e. s. s. e. t. r. i. p. l. e. x. U. n. a. e. q. z. p. e. n. a. e. t. n. a. n. o. i. n. f. l. i. g. i. t. a. l. i. c. u. i. a. d. p. f. e. c. t. u. p. a. t. i. e. n. t. i. s. s. z. a. d. v. i. n. d. i. c. t. a. c. u. l. p. e. s. z. p. e. n. a. t. p. a. l. i. q. d. q. n. i. q. s. i. s. e. r. u. t. a. d. p. f. e. c. t. u. p. a. t. i. e. n. t. i. s. v. n. s. i. c. q. n. i. q. s. a. l. i. q. d. s. i. n. e. c. u. l. p. a. p. u. n. i. t. t. p. a. l. i. p. e. n. a. i. t. a. e. t. i. a. q. n. i. q. s. a. l. i. q. d. s. p. u. n. i. t. p. p. e. c. c. o. a. l. i. u. m. a. d. p. f. e. c. t. u. s. u. i. e. t. a. l. i. o. r. u. m. v. t. s. z. v. i. d. e. a. t. q. t. u. v. n. d. e. b. e. a. t. e. e. s. o. l. i. c. i. t. u. s. p. a. l. i. o. n. e. c. a. d. a. t. i. p. e. c. c. o. e. x. q. p. p. e. c. c. o. v. n. t. o. t. a. p. r. e. g. r. a. t. i. o. t. p. a. l. i. s. p. u. n. i. t. e. t. v. t. e. t. i. a. o. n. d. a. t. q. f. u. g. i. e. n. d. u. s. s. i. t. p. e. c. c. u. m. q. d. i. t. a. g. r. a. u. i. t. p. u. n. i. t. v. t. v. n. o. d. e. l. i. n. q. u. e. n. t. e. p. l. u. r. e. s. p. u. n. i. a. t. S. e. c. o. n. d. a. r. o. p. o. t. e. e. e. q. z. q. t. u. a. d. t. p. a. l. i. a. v. n. u. s. h. o. e. r. e. s. a. l. t. e. r. i. s. s. i. c. f. i. l. i. e. q. d. a. r. e. s. p. i. u. s. e. t. i. o. q. n. i. q. s. f. i. l. i. u. s. p. u. n. i. t. t. e. p. a. l. i. s. p. p. e. c. c. o. p. i. u. s. e. t. s. e. r. u. p. r. o. p. e. c. c. o. o. n. t. s. z. q. t. u. a. d. b. o. n. u. m. a. i. e. q. l. i. b. e. t. g. e. r. i. t. p. s. o. n. a. p. p. r. i. a. E. g. e. c. h. p. l. i. u. s. O. e. s. a. i. e. m. e. e. s. u. n. t. T. e. r. t. i. a. r. a. t. i. o. e. q. u. a. a. s. s. i. g. n. a. t. S. t. e. g. . q. z. q. n. i. q. s. a. l. i. q. d. e. p. r. i. c. e. p. s. c. u. l. p. e. a. l. t. e. r. i. u. s. s. i. c. e. x. c. u. l. p. a. s. u. b. d. i. t. o. r. u. m. q. n. i. q. s. p. m. i. t. t. u. s. p. l. a. t. i. c. a. d. e. i. n. p. e. c. c. u. m. e. t. i. t. a. n. o. e. m. i. z. s. i. p. p. e. c. c. i. s. p. l. a. t. o. r. u. m. s. u. b. d. i. t. i. p. u. n. i. u. n. t. s. i. c. q. R. e. g. v. l. e. D. a. u. i. d. p. e. c. c. a. t. e. p. p. l. u. s. e. s. t. p. u. n. i. t. v. n. h. o. c. n. o. e. d. i. n. e. i. u. s. t. i. c. i. e. p. r. a. r. i. u. m. v. t. v. n. q. n. i. q. s. p. p. e. c. c. o. a. l. t. e. r. i. p. u. n. i. a. t. n. e. c. t. n. e. x. h. o. c. o. z. s. u. m. i. e. x. e. m. p. l. u. i. n. i. u. d. i. c. i. o. h. u. m. a. n. o. v. t. v. n. p. u. n. i. a. t. p. a. l. i. o. v. t. A. u. g. . d. i. c. i. t. q. i. h. o. n. o. p. o. t. s. c. i. r. e. p. f. e. c. t. u. p. u. e. n. i. e. n. t. e. e. x. p. e. n. a. t. p. a. l. i. s. i. c. u. t. h. o. c. d. e. i. n. f. a. l. l. i. b. i. l. i. c. o. g. n. o. s. c. i. t. **¶** Ad. i. i. q. d. q. i. i. u. s. t. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. i. m. p. i. s. s. e. r. u. a. t. a. l. i. q. d. e. m. o. d. i. i. u. s. t. i. c. i. e. q. e. s. t. s. c. o. d. i. p. d. e. c. e. n. t. i. a. d. i. n. e. b. o. n. i. t. a. t. i. s. v. e. l. e. t. i. a. s. c. o. d. i. e. x. h. i. b. i. t. o. n. e. p. m. i. s. s. i. v. t. h. i. i. n. g. l. o. s. u. p. i. l. l. u. d. p. s. a. l. U. t. i. u. s. t. i. f. i. c. e. r. i. t. i. s. e. r. m. o. n. i. b. i. t. u. i. s. z. c. D. e. e. n. i. h. o. c. p. m. i. s. i. t. v. t. p. e. c. c. o. u. b. v. e. n. i. a. z. p. e. t. e. t. i. b. v. e. n. i. a. l. a. r. g. i. r. e. t. **¶** Ad. v. q. d. q. n. o. e. i. u. s. t. i. c. i. a. s. i. d. e. e. o. q. d. n. e. u. t. r. i. e. d. e. b. i. t. u. e. q. l. i. b. i. n. e. q. l. i. e. d. e.

tur: sic p. Matth. xx. in parabola de laborantibus in vinea: q. s. ineq. laborassent: e. redditu egle p. m. i. u. m. e. o. e. n. i. q. a. l. i. q. d. e. l. i. b. e. r. a. l. i. t. e. o. a. t. q. d. p. o. t. d. a. r. e. v. l. n. o. d. a. r. e. n. i. h. i. l. d. i. f. f. e. r. t. q. a. d. i. u. s. t. i. c. i. a. q. r. u. i. c. i. q. d. e. f. D. i. c. o. s. q. o. i. b. h. o. i. b. e. x. m. e. r. i. t. o. p. p. r. i. i. p. e. c. c. i. d. e. b. e. t. p. e. n. a. e. t. e. r. n. a. s. z. q. a. l. i. q. d. l. i. b. e. r. e. t. h. o. c. e. x. s. o. l. a. d. i. n. a. l. i. b. e. r. a. l. i. t. a. t. e. p. o. s. s. e. t. e. n. i. o. e. s. i. u. s. t. e. d. a. n. a. r. e. e. t. i. o. n. i. l. l. a. e. s. t. i. u. s. t. i. c. i. a. s. i. a. l. i. q. d. e. l. i. g. a. t. e. t. a. l. i. q. d. e. r. e. p. r. o. b. e. t. i. n. q. d. t. n. i. l. l. a. d. i. f. f. e. r. e. t. i. a. m. e. r. i. t. o. r. u. m. p. r. e. s. s. i. t. A. r. a. o. n. a. u. t. p. u. n. i. t. f. u. i. t. q. u. i. s. n. p. e. n. a. m. a. n. i. f. e. s. t. a. s. i. c. e. t. p. p. l. s. i. n. s. i. g. n. u. q. p. l. a. t. i. n. o. d. e. b. e. t. p. u. n. i. t. i. m. a. i. f. e. s. t. e. s. z. o. c. c. u. l. t. e. p. p. i. s. c. a. d. a. l. i. v. i. t. a. d. u. z. p. e. n. a. a. u. t. a. a. r. a. o. n. d. e. f. u. i. s. s. e. i. i. p. s. o. e. t. f. i. l. i. u. s. e. q. i. s. a. c. r. i. f. i. c. i. o. v. i. t. a. l. e. r. u. s. e. i. m. u. d. i. e. f. f. i. c. i. e. b. a. t. v. t. h. i. N. u. m. e. x. i. r. A. u. g. . t. n. i. i. g. l. o. E. x. o. x. x. x. j. h. o. c. o. c. c. u. l. t. o. d. e. i. i. u. d. i. c. i. o. a. s. c. r. i. b. i. t. q. u. i. q. b. u. s. d. a. p. e. i. t. a. d. t. p. u. s. v. t. i. m. e. l. l. i. z. m. u. t. e. t. u. r. a. l. i. q. s. p. u. n. i. t. **¶** Ad. v. j. q. d. q. h. o. c. q. m. e. l. i. o. r. i. b. u. s. m. i. n. o. r. a. t. d. e. b. o. n. o. t. p. a. l. i. e. t. q. n. i. q. s. p. l. o. d. e. m. a. l. o. i. n. e. o. r. u. p. f. e. c. t. u. c. e. d. i. t. q. t. u. a. d. s. p. u. a. l. e. b. o. n. u. m. q. d. e. s. i. m. p. l. i. r. h. o. i. s. b. o. n. u. m. b. o. n. a. e. n. i. t. p. a. l. i. a. n. o. s. i. t. s. i. m. p. l. i. r. h. o. i. s. b. o. n. a. n. i. s. i. s. c. o. d. i. q. o. r. g. a. n. i. c. e. d. e. s. e. r. u. i. u. t. a. d. s. p. u. a. l. e. b. o. n. u. m. Q. u. o. a. u. t. h. o. c. c. e. d. a. t. i. p. f. e. c. t. u. s. s. p. u. a. l. b. o. n. i. s. u. p. r. a. o. s. t. e. n. s. u. e. **¶** Ad. i. i. j. q. d. e. m. o. d. q. i. l. l. u. d. q. d. e. f. o. r. m. a. l. e. i. v. n. o. q. q. s. e. e. x. c. e. l. l. e. n. t. i. n. e. o. q. z. p. f. o. r. m. a. m. a. z. p. l. e. t. I. n. q. l. i. b. z. a. u. t. a. c. t. i. o. n. e. i. l. l. u. d. q. d. e. x. p. t. e. a. g. e. n. t. i. s. e. q. l. i. f. o. r. m. a. l. e. i. l. l. u. d. a. u. t. q. d. e. x. p. t. e. p. a. t. i. e. n. t. i. s. v. e. l. r. e. c. i. p. i. e. n. t. i. s. e. q. l. i. m. a. l. e. D. i. c. i. t. u. z. a. t. e. s. u. p. r. a. q. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. i. o. m. i. o. p. e. o. i. n. o. r. e. s. u. l. t. a. t. e. x. p. t. e. i. p. s. i. d. e. i. q. d. s. u. p. a. b. u. d. a. t. i. b. o. n. o. s. z. i. u. s. t. i. c. i. a. e. x. p. t. e. r. e. c. i. p. i. e. n. t. i. s. q. r. e. c. i. p. i. t. s. c. o. d. i. s. u. a. p. p. o. r. t. i. o. n. e. e. t. i. o. i. q. l. i. b. e. t. o. p. e. o. i. n. o. s. u. p. e. m. i. n. e. t. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. i. u. s. t. i. c. i. e. s. i. c. u. t. m. a. l. i. f. o. r. m. a. l. e. e. t. h. o. c. e. q. d. i. p. s. a. l. v. i. M. i. s. e. r. a. t. i. o. n. e. s. e. i. u. s. s. u. p. o. i. a. o. p. a. e. t. **¶** Ad. j. q. d. q. d. e. e. e. h. o. r. e. d. u. i. n. c. i. d. e. i. n. m. a. n. u. d. e. i. v. i. u. e. n. t. i. s. n. o. n. p. p. r. r. e. m. o. t. i. o. n. e. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. e. r. e. l. a. x. a. n. t. i. s. a. l. i. q. d. d. e. p. e. n. a. s. z. p. p. i. p. e. n. e. i. n. i. m. i. n. a. b. i. l. i. t. a. t. e. v. e. l. e. t. i. a. p. p. i. r. e. m. o. t. i. o. n. e. r. e. s. i. s. t. e. n. t. e. q. z. e. i. u. s. i. r. e. n. e. m. o. r. e. s. i. s. t. e. r. e. p. o. t. e. s. t. c. u. m. s. i. t. o. m. n. i. p. o. t. e. n. t. i. s. n. e. c. a. b. e. o. f. u. g. i. e. c. u. m. s. i. t. v. b. i. q. s. p. n. i. s. n. e. c. c. o. r. a. z. e. o. f. a. l. l. a. c. i. s. s. e. e. x. c. u. s. a. r. e. c. u. i. o. i. a. s. c. i. a. t. **¶** Ad. i. i. j. q. d. q. A. n. s. h. e. l. l. o. q. u. i. t. n. o. d. e. i. u. s. t. i. c. i. a. q. a. t. t. e. d. i. t. p. p. o. r. t. i. o. n. e. c. r. e. a. t. u. r. e. v. l. h. u. m. a. n. a. m. e. r. i. t. a. s. z. q. a. t. t. e. d. i. t. s. o. l. a. d. e. c. e. n. t. i. a. b. o. n. i. t. a. t. i. o. i. u. i. n. e. e. x. t. a. l. i. e. n. i. o. c. c. e. t. i. a. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. n. a. s. c. i. t. n. o. a. u. t. l. o. q. d. d. e. i. u. s. t. i. c. i. a. s. e. c. o. m. q. r. e. s. p. i. c. i. e. t. d. e. b. i. t. u. e. x. p. t. e. c. r. e. a. t. u. r. e. **¶** Et s. i. l. r. e. t. i. a. e. d. i. c. e. n. d. u. a. d. i. i. j.

Tertium sic proce
dit: v. q. p. diuina misericordia ois pena
terminet ta hoim q. e. demonu: q. Sap.
xi. Misereris oim dne qm oia potes. s. i. n. i. o. i. a. e. t. i. a. d. e. m. o. n. e. s. p. r. i. n. e. t. q. s. u. n. t. d. e. i. c. r. e. a. t. u. r. e. q. z. d. e. m. o. n. u. p. e. a. f. i. n. i. e. t. **¶** S. Ro. xi. L. o. c. l. u. s. i. t. d. e. o. m. i. a. s. u. b. p. e. c. c. o. v. t. o. i. m. m. i. s. e. r. e. t. s. z. d. e. d. e. m. o. n. e. s. s. u. b. p. e. c. c. o. p. l. u. s. i. t. i. s. u. b. p. e. c. c. o. p. l. u. d. i. p. m. i. s. i. t. q. v. i. q. e. t. i. a. d. e. m. o. n. u. q. n. i. q. s. m. i. s. e. r. e. a. t. **¶** S. s. i. c. d. i. c. i. t. A. n. s. h. e. l. l. i. n. l. i. c. u. r. d. e. h. o. n. o. e. s. t. i. n. i. u. s. t. u. v. t. d. e. c. r. e. a. t. u. r. a. r. o. n. a. l. e. m. q. u. a. f. e. c. i. t. a. d. b. e. a. t. i. t. u. d. i. n. e. o. i. n. o. p. i. r. e. s. i. n. a. t. q. v. i. q. c. u. q. l. i. b. z. c. r. e. a. t. u. r. a. r. o. n. a. l. i. s. c. r. e. a. t. a. f. u. c. r. i. t. a. d. b. e. a. t. i. t. u. d. i. n. e. n. o. e. s. t. i. u. s. t. u. m. v. t. o. i. n. o. p. i. r. e. p. m. i. t. t. a. t. **¶** S. z. e. q. d. d. i. M. a. t. t. h. x. x. j.

Ite maledicti in igne eternuz q̄ patuz ē diabolo et angelis eius q̄ eternalit̄ puniēt. ¶ Sicut boni angeli effecti sunt bti p̄ uersionē ad deū: ita mali angeli effecti sunt miseri p̄ uersionē a deo. si q̄ misia maloz angeloꝝ q̄nq̄s finiat: et b̄ritudo bonozū si nē hēbūt qd̄ ē incōueniēs. ¶ **U**terū vi q̄ oīna misericordiā nō p̄mittat saltē hoies in cinu p̄ūiri: quia **S**en. vi. oī: Nō p̄manebit sp̄s mē i hoie i eternū q̄ caro ē. et accipit̄ ibi sp̄s p̄ indignatōne: vt p̄ p̄ glo. ibidē. cū igr̄ indignatio dei nō sit aliud q̄ eius pena non puniēt eternalit̄. ¶ **C**haritas scōꝝ in p̄nti hoc facit vt p̄ inimicis exozēt. s̄ tūc hēbunt p̄fectiorē charitatē. q̄ tūc ozabūt p̄ inimicis dānatis s̄ oīones eoz cē casse nō poterūt: cū sint maxime deo accepti. q̄ p̄cibus scōꝝ oīna misericordiā q̄nq̄s dānatos a pena liberabit. ¶ **H**oc qd̄ de penaz eterna dānatoꝝ p̄dixit ad p̄phetiā q̄mātiōis p̄riet s̄ p̄phetiā q̄mātiōis nō sp̄ implet: qd̄ p̄ hoc qd̄ dcm̄ ē de submersiōe Ninīue: q̄ non fuit subuersa sic p̄dictū fuerat p̄ p̄hetaz: q̄ ex hoc etiā p̄tristat̄ fuit. q̄ vi q̄ m̄lto ampli p̄ oīna misericordiāz cominatio pene eīne p̄mutabit i mitiorē sniaz: q̄n in nullū tristicā s̄ in oīm gaudiū cedē poterit. ¶ **A**d hoc facit qd̄ i psal. oī: Nūqd̄ in cinuz miserebit̄ de. s̄ ira dei ē ei p̄unitō. q̄ de in cinū hoies nō puniet. ¶ **E**sa. xliij. sup̄ illud: Tu at̄ p̄iect̄ es rē. v̄l et̄ glo. Et̄i oēs aie aliq̄n habebūt requiē: tu nūq̄. loquēs de diabolo. q̄ vi q̄ oēs aie hūane aliq̄n req̄ em habebūt a penis. ¶ **S**z̄ ē qd̄ dī **M**atth. xxi. fil̄ de electis et reprobis: Ibi h̄ i suppliciu eternū iusti at̄ in vitā eterna. s̄ incōueniēs ē ponē q̄ iusto rū vitā q̄nq̄s finiat. q̄ incōueniēs ē ponē q̄ reprobo rū suppliciu terminet. ¶ **S**ic dīc **D**amas. hoc ē hoib̄ mors qd̄ angel casus. s̄ angeli p̄ casū irrepabilēs fuerūt. q̄ et hoies s̄l̄r p̄ mortē: s̄ sic dānatoꝝ suppliciu nūq̄ termiabit. ¶ **U**terū vi q̄ saltē xp̄ia noꝝ p̄a p̄ oīna misericordiā termiet: q̄ **M**ar. vi. oī: Qui ceciderit r̄ baptizatus fuerit saluus erit s̄ h̄ ē oīm xp̄ianoꝝ. q̄ oēs xp̄iani finalit̄ saluabūt. ¶ **J**oh. vi. oī: Qui manducat carnē meā et b̄bit meuz sanguinē h̄z vitā eīnā. s̄ hoc ē cōis cib̄ et pot̄ xp̄ianoꝝ. q̄ oēs xp̄iani finalit̄ saluabūt. ¶ **S**i. i. Loz. iij. Si cui op̄ arserit detrimentū patiet ipse at̄ salū erit sic t̄n q̄si p̄ ignē. et loq̄t̄ de illis i qd̄ fuit fundamētū fidei xp̄iane. q̄ oēs t̄les finalit̄ saluabūt. ¶ **S**z̄ ē qd̄ dī. i. Loz. vi. Iniq̄ regnuz dei n̄ possi debūt. s̄ qd̄ xp̄iani sūt iniq̄. q̄ n̄ oēs xp̄iani ad regnū dei pueniēt. ¶ **P**et. ij. oī: Melī erat eis viā vitatis nō cognoscē: q̄ p̄ agnitā retroire ab eo qd̄ traditū ē ill̄ scō mādato. s̄ illi q̄ viā vitatis nō cognoscūt eīnalit̄ punient. q̄ et xp̄iani q̄ ab agnita retrocesserunt. ¶ **U**terū vi q̄ illi oēs q̄ opa misericordie faciūt nō puniēt eīnalit̄. s̄ soli illi q̄ opa misericordie negligunt: **J**acobi. ij. Iudiciū sine misericordia fiet ei q̄ nō fec̄ misericordiā. et **M**atth. v. Bū misericordes qm̄ misericordiā p̄sequēt. ¶ **P**.

Matth. xxi. pōit̄ disceptatio dñi cum electis et reprobis. s̄ illa disceptatio non ē nisi de opib̄ misericordie. ergo solū p̄o operibus misericordie omīssis aliqui eternaliter punientur: s̄ sic idē qd̄ p̄iua. ¶ **M**atth. vi. oī: Dimittite nobis debita nra sic et nos dī. de. no. et seq̄t: Si enī dimiserit̄ hoib̄ rē. q̄ vi q̄ misericordes q̄ alijs p̄cā dimittunt: ipsi veniā p̄cōꝝ p̄sequāt: et sic nō eternaliter punient. ¶ **J**. thimo. iij. sup̄ illud: Pietas ad oīa valet. dīc glo. **A**mbro. Oīa sūma discipline xp̄iane i misericordiā et pietate ē: quaz aliq̄s sequēs si lubricum carnis patiat̄ sine dubio vapulabit n̄ t̄n p̄bit: si q̄s aut̄ solū exercitiū corpis habuerit p̄hemmas penas patiat̄. q̄ illi q̄ insūt̄ opib̄ misericordie q̄ peccatis carnalib̄ detinet̄ nō i emū puniēt: et sic idē qd̄ p̄. ¶ **S**ed ē qd̄ dī. i. Loz. i. Neq̄ fornicarij neq̄ adulteri regnuz dei possidebūt. s̄ m̄lū q̄ se exerceat in opib̄ misericordie sūt tales. q̄ nō oīs misericordes ad regnū eternū pueniēt: et ita aliq̄ eoz eternalit̄ puniēt. ¶ **J**acobi. ij. oī: Quicūq̄ totā legē seruauerit: offenderit at̄ i vno fact̄ ē oīm rē q̄ d̄cūq̄ seruauit legē q̄ ad opa misericordie et negligit̄ alia opa: reatum de trasgressiōe legis incurret et ita eternalit̄ puniēt. **R**ūdo ob̄: ad. i. q̄onem q̄ erroz **O**ugenis sūt vt **A**ug. xxi. de ci. dei dīc: q̄ demones q̄nq̄s p̄ dei misericordiā liberādī sūt a p̄is s̄ iste error ab ecclia ē reprobat̄ p̄p̄ duo. **P**rioz q̄ m̄l̄tē auct̄i scripture repugnat: q̄ h̄z **A**poē. ix. Diabol̄ q̄ seducebat eos missus ē in stagnū ignis r̄ sulphuris vbi bestia et pseudo p̄phete cruciabunt die ac nocte in s̄la scloꝝ. p̄ qd̄ in scriptura significari et̄nitates p̄lucit. **S**cōdo q̄ ex vna pte dei misericordiā nimis exēdebat: et ex alia pte nimis eaz coartabat: cuiusdē enī rōnis eē vi bonos angelos i eterna beatitudine pmanē: et malos angelos in eternuz puniri: vñ sic ponebat demones r̄ anias dānatoꝝ q̄nq̄s a pena liberādas: ita ponebat angelos r̄ anias mas btōꝝ q̄nq̄s a beatitudine in h̄ vite miseras de uolūdas. ¶ **A**d. i. q̄ ob̄: q̄ de q̄tū in sp̄o ē misertur oib̄. s̄ q̄ et̄ misericordiā sapie ordine regulat̄ inde ē q̄ ad quosdāz nō se exēdit q̄ se fecerūt misericordie indignos: sic demones et dānati q̄ sunt in malicia obstinati. **T**amē p̄t̄ oīci q̄ i cis misericordiā etiā locū h̄z in q̄tū cūra p̄dignū puniunt: nō q̄ a pena totalit̄ absoluat̄. ¶ **A**d. ij. ob̄: q̄ ibi intellēgēda ē distributio p̄ generib̄ singuloꝝ et non p̄ singulis genēz: vt intelligat̄ auct̄as de hoibus s̄m̄ statū vic: q̄ sc̄z et iudeoz et gentiliuz miseri ē. sed nō oīm gentiliū vel oīm iudeoz. ¶ **A**d. iij. dīcēdū q̄ **A**nshel. intelligit̄ nō eē iustū q̄tū ad decentiā diuine bonitatis: et loq̄t̄ de creatura s̄m̄ genus suū: nō enī ē pueniēs diuine bonitati vt totuz vñ gen̄ creature deficiat a sine p̄pter quē factū ē. vñ nec oīs hoies nec oēs angelos dānari puenit: sed nihil p̄hibet quin aliq̄ ex hoibus vel ex angelis in eternum pereat: q̄ diuine volūtat̄ intēcio implet in alijs q̄

saluat. **A**d. ij. q. dō: q̄ sicut dicit Aug. xxi. de ci. dei: quidā i hoc ab errore Origenis declauerūt q̄ demōes deponuē i ppetuū puniri: s̄ oēs hoies q̄ q̄ liberari a pena: etiā ifideles. s̄ hec positō ē oīno irrōnabil: sic enī demōes sūt i malicia obstinati et ita ppetuo puniēdi: ita ⁊ aīc hoīum q̄ sine charitate decedūt: cū hoc sit hoibus moīs qd̄ angel casus vt Dama. dīc. **A**d. j. q. dō: q̄ v̄bū illud intelligē dū ē de hoīe fm̄ gen̄ suuz: q̄ ab hūano genē q̄nq̄ indignatio ē remota p̄ x̄pi aduētuz. s̄ illi q̄ i hac re p̄ciliatioē q̄ scā ē p̄ x̄pm̄ noluerūt cē vl̄ p̄manē: i se ip̄is oīnā irā p̄petrauerūt: cū nō sit nobis aliq̄s modus recōciliatiois p̄cessus nisi p̄ x̄pm̄. **A**d. ij. dō: sic dīc Aug. xxi. de ciui. dei: et Greg. xxi. moral: ⁊ iij. dial. q̄ scī in hac vita iō p̄ inimicis exorāt vt cōuertāt ad deū cū adhuc p̄uerti possint: si. n. cēt nobis notū q̄ cēt p̄fici ad mortē nō magis p̄ eis q̄ p̄ demōib̄ orarem: ⁊ q̄ p̄ hāc vitā decedētib̄ sin̄ grā sp̄s p̄uersiois nō erit: nlla p̄ eis fiet oīo: nec ab ecclīa militate: nec a triūphātē: hic. n. p̄ eis orādū est: vt ap̄lus dīc. ij. Tumo. ij. Ut det ill de p̄niam ⁊ respicāt a laq̄is diaboli. **A**d. iij. dō: q̄ p̄phētia cōmītorīa pene tūc solūmō imutat q̄n merita ei variāt i que p̄mīatio scā ē. vñ Diere. xvij. Repete loq̄r ad gentē ⁊ aduersū regnū vt eradice ⁊ destruat et dīspā illud: si p̄nīaz egerit gens illa a malo s̄ io: agā et ego p̄niam sup̄ malo qd̄ cogitauerā ei. vñ cū dānatoz merita mutari n̄ possunt: p̄mīatio pene sp̄ i eis implebit: nihilomin⁹ t̄n p̄phētia p̄mīatiois sp̄ q̄tū ad aliq̄m̄ intellectū implet: q̄ vt dicit Aug. li. p̄dco: Lueria ē nīnīue q̄ mala erat: et bōa edificata ē q̄ n̄ erat: stātib̄ enī menib̄ atq̄ domib̄ ⁊ ierla ē ciuitas in p̄ditis morib̄. **A**d. iij. dō: q̄ v̄bū illud psal. ptinet ad vasa misericordie q̄ se indignos misericordia n̄ fecerūt: q̄ i hac vita q̄ q̄daz ira dei ē p̄p̄ vite miseria: vasa misericordie mutat i mel: vñ seq̄t i psal. Hec mutatio dextere excelsi. Uel dō: q̄ hic intelligit de misericordia aliq̄d relā p̄ante: nō de misericordia totali liberate si extēdat etiā ad dānatos. vñ n̄ dīc: p̄tēbit ab ira misericordias suas s̄ i ira: q̄ nō totali pena tollet. s̄ ip̄a pena durate misericordia opabit eā dīminuēdo. **A**d. v. dō: q̄ glo. illa n̄ loq̄t simplr. s̄ s̄b̄ hypostasi ip̄osibilia ad exaggerādum p̄cī magnitudinē ip̄i diaboli vel nabuchodonosor. **A**d. iij. q. dō: q̄ q̄daz fuerūt vt dīc Aug. in li. p̄dco: qui nō oib̄ hoīb̄ p̄ miserūt absolutioz a p̄a eiua: s̄ sol̄ xp̄ianis: ⁊ i b̄ resp̄cū diuersificati sūt. Quidā. n. dixerūt q̄ q̄cūq̄ sacra fidei p̄ceperūt ab eiua pena erūt imunes. sed hoc ē p̄tū vitā: q̄ q̄dā sacra fidei recipiūt: et fidē nō hnt sine q̄ impossibile ē placē deo: Deb. xi. Et iō alij dixerūt q̄ solū illi ab eiua pena erūt imunes q̄ sacra fidei sūt p̄secuti: et fidē catholicā tenuerūt S̄ hoc cē v̄: q̄ aliq̄n̄ aliq̄ catholicā fidē tenēt ⁊ postea ab ea respicūt: q̄ nō mīoz pena sūt digni. s̄ maior: q̄. ij. P̄c. ij. Mel⁹ erat viā vitāis non

agnoscē q̄ post agnitā retroire. Planū ē etiā plus peccare heresiarchas q̄ de fide catholica recedētes nouas hēses fingūt q̄ illos q̄ a p̄ncipio aliquaz de resum sunt secuti. Et iō alij dixerūt q̄ illi soli sūt a pena eiua imunes q̄ in fide catholica finalit̄ p̄seuerat̄ q̄nīcūq̄ alijs crimib̄ inuoluāt. S̄ h̄ maifeste p̄tāt sc̄pture: q̄ Jacobi. j. dō. fides sine opib̄ mortua ē. et Matth. vij. dō. Nō oīs q̄ dīc mibi dñe dō mine intrabit i regnū celoꝝ. ⁊ in multis alijs locis sc̄ptura peccatib̄ eiua penas p̄mīat. vñ nō oīs si nali i fide p̄sistētes a pena eiua erūt imunes: nisi ⁊ ab alijs crimib̄ inuēniāt finalit̄ absoluti. **A**d. j. q. dō: q̄ oīs ibi loq̄t de fide formata q̄ p̄ dilectionē opat: i q̄ dīcōz decesserit salu⁹ erit: s̄ huic nō solū opponit infidelitātē erro: s̄ q̄libz p̄cīm mortale **A**d. ij. dō: q̄ v̄bū dñi ē intelligēdū nō de illis q̄ t̄n sacralit̄ edūt: q̄ indigne q̄nq̄ sumētes iudiciū s̄ bi māducāt et bibūt: vt dī. j. Cor. xi. s̄ de māducātib̄ sp̄ualit̄ q̄ ei p̄ charitatē inco: p̄ant: quā inco: p̄ationē facit sacralit̄ comestio si q̄s dignē accedat. vñ q̄tū ē ex v̄tute sacri ad vitā eternā p̄ducit: q̄uis ali q̄ se possit t̄li fructu p̄uare p̄ p̄cā et postq̄ digne assūperit. **A**d. iij. dō: q̄ fundamētū i v̄bis apli intelligit fides formata: supra quā q̄ p̄cā venialia edificauerit detrimētū patiet: q̄ p̄ eis puniet a deo ip̄e t̄n salu⁹ erit finalit̄ q̄si p̄ ignē vel t̄pal tribulatio nis vel purgatorie pene q̄ erit p̄ mortē. **A**d. iij. q. dō: q̄ sic dīc Aug. i li. p̄dco. q̄dā posuerūt si oēs q̄ catholicā fidē tenēt a pena eiua cē liberādos. sed solū illos q̄ misericordie opib̄ inuēniūt: q̄uis etiā alijs crimib̄ sint subiecti. S̄ istud nō pōt stare: q̄ sine charitate nō pōt aliq̄d deo cē acceptū: nec s̄n ea p̄dest aliq̄d ad vitā eternā: p̄tingit at̄ aliq̄s opib̄ bus misericordie inuēniēt q̄ charitatē nō hnt: vñ h̄s nihil p̄dest ad vitā eternā: p̄merēdā vel ad imunitatē pene eiua vt ps. j. Cor. xij. Et p̄cipue h̄ apparet absurdū in raptōib̄ q̄ multa rapiūt: ⁊ in aliq̄ misericordit̄ largiūt. Et iō dō: q̄ q̄cūq̄ cū peccato mortali decedūt: nec fides nec opa misericordie eos liberabit a pena eiua etiā p̄ q̄tūcunq̄ spaciū t̄p̄is **A**d. j. q. dō: q̄ illi misericordia p̄sequēt q̄ misericordie ordiate impēdūt: nō at̄ ordiate misericordiam impēdūt q̄ seipos i miserēdo negligūt s̄ magis se impugnat̄ male agēdo: ⁊ iō t̄les misericordia p̄nit̄ absoluētē nō p̄sequēt: c̄si p̄sequāt misericordiam de penis debitis aliq̄d relaxātē. **A**d. ij. dō: q̄ nō p̄p̄ hoc ponit̄ dīceptatio solū de opib̄ misericordie: q̄ p̄ eaz neglectu t̄rimō aliq̄ etnalr̄ puniānt: s̄ q̄ illi ab eiua p̄a liberabūt p̄ p̄cā q̄ p̄ opa misericordie s̄bi veniā impetrauerūt: faciētes s̄bi amicos de māmona iniquitatē. **A**d. iij. dō: q̄ illō a dño dī h̄is q̄ p̄tūt s̄bi debītū relaxari: nō ill q̄ i p̄cō p̄sistūt: et iō soli penitētes p̄ opa misericordie p̄sequēt misericordiam penit̄ liberātes. **A**d. iij. dō: q̄ glo. Ambro. loq̄t de lubrico venial p̄cā: a q̄ aliq̄s p̄ purgatorias penas q̄ vapulationē dicit p̄

opa misericordie absoluet. Uel si loquat de lubri-
 co mortal peccati e intelligeduz qtu ad hoc q adhuc
 in vita ista exites illi qui ex fragilitate in carnalia
 peccata incidit p opa misericordie ad pniaz disponu
 tur: vñ talis no pibit. i. disponet p talia opa ad no
 peundū. ¶ Am gradis tñ pena e vt ei rē. 3: Aug.
 dicit: q mitissima e pena puuloz q tñ alienat a re
 gno. ¶ Et dō: q hoc qd hic dō: intelligēdū e de ill
 q caret diuina visione et hñt pscie remozū q ex p
 pria culpa ea puent. ¶ Incomphēbilia sūt iudi
 cia e. 3: in psal. In labijs meis pñciaui omnia
 iudicia oris tui. ¶ Et dō: q iudicia in psal. appel
 lat dei madata. Apōs at dicit dei iudicia dispones
 e. 3: ¶ S3 varietas sensuū et effect' in creaturis rē.
 Inqñtū videlz ex diuers' pceptiōib' qas a creaturis ac
 cipim' diuersas rōnes attribum' deo: vt diuersitas
 nō sit in deo fm eē. s3 sit diuersitas fm rōnem tñ :
 qd hic dō varietas sensuū vel fm cōnotata: r' b' dō
 varietas effectū. ¶ Et de h' in. q. di. 1. li. dictū ē.

Distinctio. XLVII.

Solet etiā queri

quomodo dabit rē. Postq' decimia
 uit magister de remuneratōne
 animaz: et pñtia que pece
 dit iudiciū generale: hic incipit
 determinare de remuneratione
 et punitione que erit p iudiciū
 generale. Et diuidit in partes duas. In pma deter
 minat de ipso generali iudicio. In secūda determi
 nat de remuneratiōe r' pena qua generale iudiciū
 consequit. xliij. di. ibi: Post resurrectionē vero fa
 cto impletoz rē. Prima pars diuidit in duas. In
 pma determinat ea que perinent ad modū iudi
 cij et ad iudiciū ministeriū. In secūda determinat
 ea que pertinet ad iudiciū personam. xliij. di. ibi:
 Solet etiā queri qua forma rē. Prima i duas. In
 pma eni requirit de iudiciū mō. In secūda de iu
 diciū ministris ibi: Non autē solus christus rē. Et
 hoc pars diuidit in tres. In pma eni ostēdit quo
 modo homines cū christo iudicāte pariter iudica
 bunt. In secūda ostēdit quid ministerij angeli in
 iudicio exhibebūt ibi: Lum autē in euangelio lega
 tur rē. In tertia parte requirit vtrū demones mi
 nistri hui' iudiciū sint futuri torquēdo damnatoz
 animas ibi: Et solet queri vtrū i inferno rē. Pma
 pars diuidit i duas. In pma ostēdit q quidā hoies
 cū xpo iudicabūt. In secūda enumerat quatuor
 ordines hominū qui ad iudiciū veniūt ibi: Sunt
 autē quatuor ordines rē.

Nic est duplex questio. ¶ Prima de iudicio generali. ¶ Secūda de igne qui pcedit faciē iudicis. ¶ Circa pma que runtur tria. ¶ Primo de ipso iudicio. ¶ Secūdo de iudicantib' cum christo. ¶ Tertio de his qui i iudicio iudicabunt.

Primum sic pro

cedit: vt q generale iudiciū nō sit futurū
 q: vt dō. Na. i. Nō iudicabit de' bis i id
 ipm. s3 nūc de' iudicat de singul hoim opib': cū p
 morte vnicuiqz penas vel pnia p meriti tribuit: r'
 dū etiā i hac vita qsdā p bonis vl malis opib' pmi
 at vl punit. s3 vñ q nō sit aliud iudiciū futurū. ¶ S3
 i nullo iudicio executio snie pcedit iudiciū. s3 snia dī
 uini iudiciū q ad hoies ē de adeptōe regni vl exclu
 sioe a regno: vt p3 Matth. xxv. s3 cum mō aliq ad
 ipiscat' regnū eteri nū: et qdā excludant ab ipso ppe
 tuo: vt q aliud iudiciū nō sit futurū. ¶ S3 p' h'
 aliq iudiciū o3 adduci qz dubiū est qd de eis disti
 niendū sit: s3 an sine mūdi detmiata ē vnicuiqz dā
 natoz sua dānatio: et cuiqz scōz sua bñtudo. s3 vñ
 q nō oporteat aliq futurū iudiciū eē. ¶ S3 p' tra
 Matth. xij. dō: Uiri niniuite surgēt i iudicio cū ge
 neratiōe ista et pdenabūt eā. s3 p' resurrectōz aliq
 iudiciū erit. ¶ S3 Joh. v. dō: Procedēt q bona fe
 cerūt i resurrectōz vite: q vō mala egerūt i resurre
 ctionē iudiciū. s3 vñ q p' resurrectōz aliq iudiciū
 sit futurū. ¶ Lteri' vñ q iudiciū illud qtu ad discer
 ptationē et sniam fiat p locutionē vocalē: qz vt dō
 cit Aug. ix. de ci. dei: Per qd dies hoc futurū iudici
 um tēdat h' icertū ē. s3 nō eēt incertū si illa q i iud i
 cio dicūt futura tñ mēta r' pplerēt. s3 iudiciū illud
 vocalr fiet et nō solū mētalr. ¶ S3 Greg. dicit et hī
 i lra: Illi saltē vba iudiciū audier: q e vbo fidē tenu
 erūt. h' at nō pōt itelligi de vbo innoti: qz sic oēs v'
 ba iudiciū audier: qz oib' et bonis et mal nota erunt
 oia scā alioz sic supra di. xliij. ocm ē. s3 vñ q iudiciū
 um illō vocalr pagel. ¶ S3 sic i seqnti di. dicit: xps
 fm formā hois iudicabit i q corpali ab oib' possit
 videri. s3 vñ eadē rōne d' corpali voce loq' vt ab oī
 bus audiat. ¶ S3 3: Aug. dicit. xx. de ciui. dei: q lī
 ber vite de q Apoc. xx. vis qdā itelligēda ē oina: q
 fiet vt vnicuiqz opa sua vl bōa vl mala i memoria
 reuocāt: et mei iuitu mira celeritate cernēt vt ac
 culset vl excuset scia psciaz atqz ita sūt et oēs r' singlī
 iudicēt. s3 si vocalr discurrerēt merita singloz nō
 possēt oēs r' singlī iudicari sūt. s3 vñ q illa discussio
 nō erit vocal. ¶ S3 snia pportioalr o3 testio rñdē. s3
 testimoniū r' accusatō vl excusatō mētal erit. vñ Ro
 ma. ij. Testioniū ill reddēte pscia ipoz r' i se iudicē
 cogitatōnū accusatiū aut ēt defēditū i ole cū iudi
 cabit de' occitā hoiz. s3 vñ q illa snia r' totū iudiciū
 mētalr expleat. ¶ Lti' vñ q ipus futi iudiciū nō sit
 igñtū: sic ei scī pces expectabat p' aduētū: ita et nos
 expectā' r' s3 scī pces scuerit ipus aduēt' pmi sic p3
 p nūez hebdomadaz q describunt Dan. ix. vñ et
 rep' hēdit iudei q ipus aduēt' xpi nō coguerūt: vt p3
 Lu. xij. Hypocrite faciē celi r' tre noll' pbare: h' at
 ipus quō nō pbat: s3 vñ q etiā nobis esse debeat de
 terminatum tempus secūdi aduentus quo de' ad
 iudiciū veniet. ¶ S3 p' signa deuenim' i cognitō

nē signator. s3 de iudicio futuro mlra signa nobis
 in septura ponit: vt pz. xliij. Matth. 7. xxi. Luce
 et. xii. Marci. g in cognitionē illi' t'pis possum' p
 uenire. ¶ S. ap'us dixit. j. Cor. x. Nos sum' in q's
 finea scloz deuenerunt. et. j. Joh. iij. filioli nouissi
 ma hora ē rē. cū g' iā longum t'ps trāserit ex q' hec
 oca sūt: vi q' saltē nunc scire possum' q' vltimū iu
 diciū sit p'pinqū. ¶ S. t'ps iudicij nō o3 ēē occul
 tū nisi ppter hoc q' qlibet sollicit' se ad iudiciū pze
 paret oū decimate t'pus ignorat. s3 cadē sollicitudo
 remanet etiā si certū ē: q' cuiusq' icertū ē t'ps sue
 mortis: et sic dicit Aug' in epla ad Estitū: in q' quē
 q3 inuenit su' nouissim' dies in hoc eū p'p'ebēdit
 mūdi nouissim' dies. g' nō ē necessariū t'pus iudicij
 ēē occultū. ¶ S3 ē q' d' Mar. xii. De die illa
 vel hora nemo scit: neq3 angeli in celo neq3 fili' nisi
 pat. oī aut' fili' nescire inq'tū nos scire n' fac. ¶ S.
 j. Thee. v. Dies oīi sic fur in nocte ita veniet. g' vī
 cū aduent' furis in nocte sit oīno incert': q' dies vl
 timi iudicij sit oīno incert'. R' nōdeo dō ad. j. qōez
 q' sicut opatio p'inet ad rez pncipiū: q' pducit in
 eē: ita iudiciū p'inet ad meritū q' res ad suū finem
 pducunt. distinguitur autem duplex dei operatio
 vna q' res p'mit' i eē pducit institutō nām: distinguit
 ea q' ad p'lectionē t'p' p'inet a q' d'ē ope d'ē oī qui
 euisse. Sen. j. Alia ē opatio ē q' opaf i gubernatōe
 creaturaz: de q' Joh. v. Pat' meus vsq3 mō opaf et
 ego opoz: ita etiā duplex iudiciū distinguit: oī die t'n
 puerfo: vni q' d' r'ndet opt' gubernatōis q' sine iudī
 cio eē nō pōt: p' q' d'ē iudiciū vnusq'sq' singlarit
 p' suis opib' iudicat: n' solū fm q' sibi p'petit: s3 fm
 q' p'petit gubernatōi vniuersi: vñ d'ferit vni' p'mia
 tio p' vtilitate alioz: vt d' Heb. xi. Et pene vni' ad
 p'fectū alit' cedūt. vñ necē ē vt sit aliq' iudiciū vlt
 toz: spōdēs ex aduerso p'me rez pductioni i eē: vt
 videlz sic tūc oīa p'cesserūt imediate a deo: ita tūc
 vltia p'pleno mūdo d'et: vnoq'q3 accipiēte finaliter
 q' d' ei debet fm scipm. vñ i illo iudicio appebit ma
 nifeste oīa iusticia q' tū ad oīa q' nūc ex hoc occul
 tāt: q' d' in dū de vno d'ispōit ad vtilitate alioz alr
 q' māifesta opa exigē videāt: vñ etiā et tūc erit vlt
 sepatio bonoz a mal': q' vlt' nō erit loc' vt mali
 p' bonos vel boni p' malos p'ficiāt p'p' quē p'fectuz
 interim p'mixti iueniūt boni mal' q' adu'sq' stat' b'
 vite p' oīa puidētā gubernat. ¶ Ad. j. g' dō: q' q'
 libet hō et ē singlar' q'dā p'fona 7 ē p' totū hūani
 generis: vñ et duplex ei iudiciū debet: vñ singula
 r': q' d' de eo fiet p' mortē q'n recipiet iuxta ea que i
 corpe gessit q'uis nō totalit': q' nō q' ad corp' sed q'
 ad aiām t'n. Aliud iudiciū o3 ēē de eo fm q' ē p'
 totū hūani gener': sic aliq's iudicari d' fm hūana3
 iusticia etiā q'n iudiciū daf de cōitate de cui' ip'e est
 ps. vñ 7 tunc q'n fiet vlt' iudiciū totū hūani gener'
 p' vltm sepatōez bonoz a mal': et qlibz p' p'ns iudi
 cabit: nec t'n d' bis iudicat i idipm: q' nō duas pe
 nas p' vno p'co infert. s3 p'ea q' an iudiciū p'plete in

flicta nō fuerat i vltio iudicō p'plebit: p' q' d' ip' cur
 ciabūt q' ad corp' et aiām sil. ¶ Ad. ij. dō: q' p'pa
 snia illi' general' iudiciū ē vlt' sepatō bonoz a mal'
 q' illud iudiciū nō p'cedet: s3 nec ē q' ad p'icularē
 sniaz vniuersiūq' plene p'cessit iudiciū effectus: q'
 ē hōi ampl' p' iudiciū p'miabūt: tū ex glia corpis
 adiūcta: tū ex nūero scōz p'pleto: et mali ē aplius
 dānatoz: q' q' t'p'o cū p'lib' ardebunt tanto pl' arde
 būt. ¶ Ad. ij. dō: q' vlt' iudiciū vt d' n' ē mag' oī
 recte respicit vtilitate hōim q' singlos iudicādoz
 q'uis g' cultibz hōi an iudicium sit certa noticia de
 tua dānatoe vel p'mio: nō t'n oib' oim dānatio vel
 p'miū inotefcet vñ iudiciū necessariū erit. ¶ Ad. ij.
 qōem dō: q' q'd sit vey circa hāc qōem diffiniri p'
 certo nō pōt: t'n p'babilt' estiat q' totū illud iudiciū
 et q' ad d'icussionē et q' ad accusatōez maloz et cō
 mēdationē bonoz: et q' ad sniaz de vtrifq3 mētalr
 p'ficiet. Si. n. vocalit' singlar' scā narrat: inestia
 bil' magnitudo t'pis ad hoc exigēt: sic ē Aug'. d'ic
 xx. de d. dei: q' si liber ex cui' scptura oēs iudicabū
 tur: vt d' Apoc. ix. carnalr cogitē: q' a' magnitu
 dinē: aut longitudinē valeat estimare: aut q'to t'pe
 legi pōit liber i q' scpte sūt vniuersē vite vniuerso
 rū: nō āt min' t'ps req'rit ad narrādū oīetē' singu
 loz scā q' ad legēdū si eēt i libro mālī scpta: vñ p'
 babile ē q' illa q' d'icūt Matth. xxv. non vocalit' s3
 mētalr itelligēda sūt eē p'ficiēda. ¶ Ad. j. g' dō: q'
 p' t'ato d'ic Aug': q' incertū ē p' q' d' d'ic hoc iudiciū
 tēdat: q' nō ē d'cimiātū vñ p'ficiat vocalit': si enim
 vocalit' p'ficiēt plixū t'ps ad hoc req'rit: si āt mētalr
 i momēto fieri pōit. ¶ Ad. ij. dō: q' ē si iudiciū
 fiat mētalr: t'n vbi Greg. saluari pōt: q' est oib' i'
 notēcēt sua et alioz scā oīa v'rate h' faciēte: que i
 euāgelio locutio d'it: t'n illi q' fidem habuerūt quā ex
 v'bis dei p'ceperunt: ex ip'is v'bis iudicabūt: q' vt d'
 Ro. v. Qui i lege peccauerūt p' legē iudicabūt. vñ
 q'dā sp'ali mō d'icet aliq'd bis q' fuerūt fideles: q'
 nō d'icet bis q' fuerūt ifideles. ¶ Ad. ij. dō: q' xpus
 corpalr appebit vt ab oib' iudex corpalr cōficatur
 q' d'ē sbito fieri pōit: sed locutio q' t'pe mēsurat
 req'rit imēsa t'pis p'lixitate si vocali locutioe iudici'
 um pagēt. ¶ Ad. ij. qōez dō: q' d' p' sciaz suā ē cā
 rez: vtrūq3 āt creatur' cōicat dū et reb' tribuit vtu
 tē agēdi alias rez q'z sint cā: 7 q' d' dā ē rez p'gnitō
 nē p'bz: s3 i vtroq3 aliq' sibi refuat. opaf. n. q'dā i q'
 bus nlla creata ei coopaf: et silr p'ficiat q'dā q' a nlla
 pura creata p'ficiūt. h' āt nlla alia mag' eē debēt q'
 illa q' soli d'ine s'biacēt p'tāti: i q' d' ei nlla creata co
 opaf: et h' mōi ē finis mūdi i q' erit oīes iudiciū. nō
 ei p' aliquā cāz creatā mūd' finicēt: sic ēt et mūd' eē i
 cepit imediate a deo: vñ d'icet: cognitio finis mūdi
 soli deo refuat: 7 hanc rōem ipse oīs v' assignare
 Act. j. Nō ē idē v'rm nosse t'pa vel mōnta q' p' po
 suit in sua p'tate. q. d. q' soli p'tati eius referuata sūt
 ¶ Ad. j. ergo dō: q' in p'mo aduētū xpus venit oē

cul: scōz illud Esa. xlv. Vere tu es de' absconditus
 scōs israel saluator. et iō vt a fidelib' cogsci possit:
 oportuit determinate ipas p'dc'miare: s; in scōo ad
 uentu veniet manifest': vt dī in psal. De' manifeste
 veniet zc. et iō circa cognitionē aduent' ipsi' erroz
 esse non poterit: ppter quod nō est simile. Ad
 tertium dicendum: sicut dicit August. in epistola
 de oie iudicij ad Esitiū: signa q̄ in euāgelis ponit
 nō oia p̄tinet ad secūdū aduentū q̄ erit in fine. sed q̄
 dā eoz p̄tinet ad temp' destructōis hielm q̄ iā p'
 terij: qdā vō et pla eoz p̄tinet ad aduentū q̄ q̄tti'
 die ad ecclesiā suā venit eā spūaliū visitare: put in
 habitat nos p̄ fidē et amorē: nec illa q̄ in euāgelis
 vel in eplis ponit ad vltimū aduentū spectātia ad
 hoc p̄t valē vt de'inate temp' iudicij possit co'
 gnosci: q̄ illa picula q̄ p̄nūciat nūciantia vicinū
 christi aduentū: etiā a tpe p̄mītiue ecclesie fuerit qn'
 qz intensi' qnōz remissi': vñ z ipsi dies aploz dicit
 sūt nouissimi dies: vt p; Act. ij. vbi petr' exponit il
 lud vbi Jobel. ij. Erat nouissimis dieb' zc. p tpe
 illo: z tñ ex illo tpe temp' plurimū trāsīuit: z qnōz
 plures et qnōz pauciores tribulatiōes in ecclesia fue
 rūt. vñ nō pōt de'iniari temp' q̄tū sit futurū: nec d'
 mēse nec de anno: nec de cētū nec d' mille annis: vt
 Aug. in eodē lī. dicit. Et si credat in fine h' modū
 picula magis abūdarē: nō tñ pōt de'iniari que sit
 illa q̄tū piculoz q̄ imediate oie iudicij precedet
 vel an xpi aduentū: cū et circa tpa p̄mītiue ecclesie fu
 erūt p̄secutiōes aliq̄e adeo graues: et corruptōes
 erroz: adeo abūdarē: q̄ aliq̄b' tunc vicin' expecta
 re' vel iminēs anti xpi aduent': sic oī in ecclesiastica
 historia: et i li. Hiero. de viris illustrib'. Ad. iij.
 dō: q̄ ex hoc q̄ dī: nouissima hora est: vñ ex simili
 bus locutiōib' q̄ in sc̄ptura dicit nō pōt aliq̄ deter
 minata q̄tū tps sciri: nō enī ē dicit ad significā
 dū aliq̄a breuē horā tps: s; ad significādū nouis
 simū statū mūdi q̄ ē q̄si nouissima etas: que quāto
 tps spacio durat nō ē diffinitū: cum etiā nec senio
 qd ē vltima etas hoīs sit aliq̄ termin' cert' p̄chīni
 tus: cū qnōz inueniat durare q̄tū oēs p̄cedēs etas
 tes vel pl': vt dicit Aug. i li. lxxxij. q. vñ etiam et
 aplūs. ij. Theb. ij. excludit falsū intellectū quē qui
 dā ex ill' vbi p̄ceptat vt crederēt oīe oīi tā instā
 re. Ad. iij. dō: q̄ etiā supposita mort' incertitudo
 dine dupl'r ad vigilātiā valet incertitudo iudicij.
 P̄rio ad hoc q̄ ignorat vtz etiā vifferat tātū q̄tū
 ē hoīs vita: vt sic ex duab' p̄tib' incertitudo maio'
 rē diligētā faciat. Scōo q̄tū ad hoc q̄ hō non ge'
 rit solū sollicitudinē de p̄sona sua: s; de familia vel
 ciuitate vel regno aut tota ecclesia: cui nō de'minat
 tps duratiōis scōz hoīs vitā: et tñ o; vnūq̄q; ho
 rū hoc mō disponi vt dies oīi n̄ inueniat impatōs.

Ad secundū sic pro
 cedat: vt q̄ nllī hoīs iudicabūt cum xpo
 q; Joh. v. P̄ oīe iudiciū dedit filio vt

oēs zc. s; honouificētia talia nō debet alicui q̄ xpo
 ḡ zc. P̄. quicūq; iudicat h; p̄tāt sup illud qd
 iudicat. s; ea de qd' o; cē futuz iudiciū sic merita
 et p̄mia hūana soli dīne aucti subsūt. ḡ nulli cōpe
 tit de his iudicare. P̄. iudiciū illud nō exercebi
 tur vocalit': s; mētalit' vt p̄babil' estimat. s; hoc q̄
 cordib' hoīm nouificēt merita et demerita qd ē q̄si
 accusatio vel cōmēdatio: vel retributio pene et p̄e
 miā: qd ē q̄si sine platio sola dīna v̄tute fiet. ḡ nulli
 aliq̄ iudicabūt nisi xps q̄ ē de'. S; ē est quod dī
 Matth. xix. Sedebitis sup sedes iudicātes. xij. tri
 bus israel. P̄. Esa. liij. Dñs ad iudiciū veniet cū
 seniorib' ppli sui. ḡ v; q̄ etiā aliq̄ iudicabūt cū xpo
 Al'ter' v; q̄ iudiciaria p̄tā nō r̄ndeat volūtariē
 paup̄tati: hoc enī solū. xij. apli; p̄missū ē. Matth.
 xix. Sedebitis sup sedes iudicātes zc. ḡ cū non
 oēs volūtariē paupes sint apli: v; q̄ nō oib' iudici
 ariā p̄tā r̄ndeat. P̄. mat' ē offerre sacrificiū deo
 de pp̄rio corpe q̄ de exteriorib' reb'. s; martyres et
 etiā v̄gines offerūt de pp̄rio corpe sacrificiū deo
 volūtariē at paupes de exteriorib' reb'. ḡ sublimi
 tas iudiciarie potestatis magis r̄ndet martyrib' et
 v̄ginib' q̄ volūtariē paup̄ib'. P̄. Joh. v. Est q̄
 accusat vos moyses in q̄ vos spatis. glo. q; vocī ei'
 non creditis. et Joh. xij. Sermo quē locut' fuz ille
 iudicabit eū i nouissimo die. ḡ ex hoc q̄ aliq̄s p̄po
 nit legē vel verbū exhortatiōis ad instructōz mox
 habet q̄ iudicet p̄tēntes. s; hoc est docto; zc. ḡ do
 ctōib' magis p̄petit q̄ paup̄ib'. P̄. xps ex hoc
 q̄ iniuste iudicat' ē inq̄tum homo meruit vt sit iu
 dex omnū i natura humana. vñ Joh. v. Potesta
 tem dedit ei iudiciū facere quia fili' hoīs ē. s; q̄ p̄se
 cutiōne patiunt' ppter iusticiā iniuste iudicat'. ḡ iu
 diciaria potestas magis eis q̄ paup̄ibus competit
 P̄. supior nō iudicat ab inferiore. s; multi licitē
 diuitijs v̄tētes maioris meriti erūt mltis volūtariē
 paup̄ib'. ḡ volūtarij paupes nō iudicabūt nisi aliq̄
 iudicabūt. S; ē Joh. xxxvj. Nō saluat impiōs
 et iudiciū paup̄ib' tribuet. ḡ paupes est iudicare.
 P̄. Matth. xix. sup illud: Vos q̄ reliq̄stis oia
 zc. dicit glo. Qui reliq̄rūt oia et secuti sunt oīm hī
 iudices erūt. q̄ licita hōites r̄cē v̄si sūt iudicabūt: et
 sic idē qd' p'. Al'ter' v; q̄ angeli debeāt iudicare
 Matth. xxv. Cū venerit fili' i maiestate sua z oēs
 angeli cū eo. s; loq̄t de aduentū ad iudiciū. ḡ v; q̄ ē
 angeli iudicabūt. P̄. angeloz ordines nomina
 sortiunt ex officio qd' exercent. s; quidā angeloz
 ordo est ordo thronoz quod v; p̄tinere ad iudici
 ariam potestatem: thron' enī ē sedes iudicis: solū
 regis: cathedra docto; zc. ḡ aliq̄ angeli iudicabunt.
 P̄. sanctis post hāc vitam p̄mittitur angeloz
 equalitas: Matth. xxij. si ergo homies hāc habe
 bunt potestātē vt iudicent: multo fortius et angeli
 facē q; filius homis est. s; angeli nō cōicant in hu
 mana natura. ḡ n: c in iudiciaria p̄tate. P̄. non

est eiusdem iudicare et esse iudicis ministrum. s. angeli erunt in iudicio illo ut ministri iudicis. Matth. xij. Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scanda. s. angeli non iudicabunt. **U**terius vero post diem iudicii demones non exequantur suam iudicis in damnatione: quia demones magis peccauerunt quam homines. s. non est iustum quod homines per demones torquentur. **S**icut demones suggerunt hominibus mala: ita angeli suggerunt bona. s. premiare bonos non erit officium angelorum: sed hoc erit ab ipso deo immediate. s. nec punire malos erit officium demonum. **S**ed est quod homines peccatores se diabolo subiecerunt peccando. s. iustum est ut ei subiciantur in penis quasi ab eo puniendi. **R**espondeo ad. i. quod est iudicare multipliciter dicitur. Uno modo causaliter: ut dicat illud iudicare vnde apparet aliquis iudicandus: et sic hoc aliquid dicitur iudicare per comparationem: in quantum ex comparatione aliorum aliquid iudicandi ostendunt: sicut per Matth. xij. Viri nuntiante surgent in iudicio etc. s. sic iudicare in iudicio dicitur bonorum et malorum est. Alio modo dicitur iudicare quasi interpretatiue: interpretamur enim aliquem facere qui faciemus consentit. vnde illi qui consentiunt christo iudicis eius suam approbando iudicare dicitur: et sic iudicare est omnium electorum. vnde dicitur Sap. iij. Iudicabunt sancti nationes. Tertio modo dicitur iudicare quasi per similitudinem: quia scilicet similitudinem iudicis habet in quantum sedet in loco eminenti sicut iudex sic assessores iudicare dicitur: et sic hunc modum dicitur quod dicitur quod perfecti viri quasi iudicaria preces promittunt Matth. xix. iudicabunt. s. per honorabilem professionem quia superiores ceteris iudicio apparebunt occurrentes christo obuia area. s. istud non videtur sufficere ad promissionem omnium prelatorum quod dicitur: Sedebitis iudicantes. vnde enim iudicium professioni supradedit. Et ideo est quod dicitur quod iudicandi qui perfecti viri prouenerunt in quantum continent in eis decreta diuine iusticie ex quibus homines iudicabunt: sicut si liber in quo continetur lex iudicare dicitur: vnde Apoc. xx. Iudicium sedet et libri aperti sunt: et per hunc modum hanc iudicationem Richar. de seculo vic. exponit: vnde dicit quod diuine precepta tibi assistunt qui in libro sapientie quod dicitur legunt velut in cordium voluminibus transcribunt quod dicitur in aspiciunt vitam intelligentia prebentur. et infra: Quid vobis sunt iudicantiu corda diuinitus in omnem vitam edocta nisi quod canonicum decreta. s. quia iudicare importat actionem in alium procedere: ideo prope loquendo iudicare dicitur quod suam loquendo in alterum fert. Sed hoc dupliciter potest. Uno modo ex propria dicitur: et hoc est illi prope dicitur quod habet in alios omnium et potestate: cuius regimini subditus dicitur iudicatur. vnde et est in eos ius ferre: et sic iudicare solum dei est. Alio modo iudicare est suam alteri auctore lata in aliorum noticia ducere quod est suam lata promittere: et hoc modo perfecti viri iudicabunt: quia alios ducet in cognitionem diuine iusticie ut sciatur quod eis iuste per meritum debeatur: ut ipsa reuelatio iusticie iudicium dicitur. vnde dicit Richar. de seculo vic. Iudices coram iudicandis decretorum suorum libros aperire: est ad cordium suorum inspectionem inferiorum quorum librum visum admittit sensum suum in his quod iudicium

potestatem reuelare. **A**d. i. quod dicitur quod obiectio illa procedit de iudicio auctoris quod soli christo conuenit. **E**t similiter dicitur ad. ij. **A**d. ij. dicitur quod non est inconueniens aliquos sanctorum aliquid quod dicitur reuelare vel per modum illuminationis sic superiores angeli inferiores illuminant: vel per modum locutionis: sicut quia inferiores superioribus loquuntur. **A**d. ij. quod dicitur quod paupertati debet iudicaria potestas specialiter propter tria. Primo ratione congruitatis: quia voluntaria paupertas est eorum qui omnibus que mundi sunt contemptis: soli christo inheret: et ideo non est eis aliquid quod eorum iudicium a iusticia deflectat: vnde ideo ad iudicandum redduntur quasi veritate iusticie per omnes diligentes. Secundo per modum meriti: quia humilitati rident exaltatio per merito. inter omnia autem que hominibus in hoc mundo despectus faciunt precipuum est paupertas: vnde et pauperibus excellentia iudicarie potestatis promittitur: ut sic dicitur se propter christum humiliat exaltet. Tertio quia paupertas disponit ad predictum modum iudicandi: ex hoc enim aliquis sanctorum iudicare dicitur: ut ex predictis per quod cor habebit edoctum omnium diuina veritate qua aliquid potest erit manifestare. in progressu autem ad perfectionem primam quod relinquendum occurrit sunt exteriores diuitie: quia hec sunt vltimo acquisita: quod autem est vltimum in generatione est primum in destructione: vnde et inter beatitudines quibus est progressus ad perfectionem: prima ponitur paupertas: et sic paupertati respondet iudicaria potestas in quantum est prima dispositio ad potestatem predictam: et hinc est quod non quibuscumque pauperibus etiam voluntarie re promittitur potestas predicta. sed illis qui relinquunt omnia sequuntur christum in perfectionem vite. **A**d. i. ergo dicitur quod sicut dicit Aug. xx. de ci. dei: Nec quoniam super. xij. sedes seculos esse ait. xij. seculos homines cum illis iudicatos putare debent alioquin quoniam in locum iude traditoris apostolum matthiam legitimum ordinatum. Paulus qui plus alijs laborauit vbi ad iudicandum sedeat non habebit. vnde duodenarius numero significata est vniuersa iudicantiu multitudo propter duas partes septenarij scilicet tria et quatuor que in se ducte duodenarium faciunt: septenarius autem est numerus perfectionis. **E**t propter hoc quod consistat ex duplici senario qui est numerus perfectus. vel quia ad litteram duodecim apostolis loquebatur: in quorum persona hoc omnibus eorum sectatoribus promittebatur. **A**d. ij. dicitur quod virginitas et martyrium non ita disponunt ad retinendum in corde decreta diuine iusticie sicut paupertas. sicut e contrario exteriores diuitie ex sua sollicitudine suffocant vbi dicitur: ut dicitur Luc. viij. Vel dicitur quod paupertas: non solum sufficit ad meritum iudicarie potestatis sed quia est prima pars perfectionis cui respondet iudicaria potestas. vnde inter ea que sequuntur ad paupertatem ad perfectionem spectantia possunt computari et virginitas et martyrium et omnia perfectionis opera non tamen sunt ita principalia sicut paupertas: quia principium est maxima pars rei. **A**d. ij. dicitur quod

ille qui legem pposuit aut exhortatus est ad bonū
 iudicabit causaliter loquēdo: qz p cōpationem ad
 vba ab ipso pposita aliqui iudicabūt: et iō nō rñdz
 pprie ptās iudiciaria p dicationi vel doctrine. Uel
 dō scōm qsdā: q tria reqrunt ad iudiciaria ptātez
 Prūmo abdicatio tēpaliū creaturaz: ne impediāt
 anim⁹ a sapie pceptōe. Scōdo reqrit habit⁹ p tñcō
 diuinā iusticiā scitā et obseruatā. Tertio q illā iu
 sticiā alios docuerit: et sic doctria erit cōplens me
 ritū iudicare ptāti. ¶ Ad. iij. dō: q xps i hoc q
 ē iniuste iudicat⁹ seipm hūiliauit: oblat⁹ ē eni qz
 voluit: et meritū hūilitatē ē iudiciaria exaltatio
 qua ei oīa subdū: vt oī Phil. ij. et iō magis debet
 iudiciaria ptās illis q volūtarie se hūiliāt bona
 spalia abijcēdo ppter q hoies a mūdānis honorā
 tur q hīs q ab alijs hūiliāt. ¶ Ad. v. dō: q in se
 rio: nō pōt iudicare supiorē auctoritate ppria: sed
 tñ auctoritate supioris pōt: sicut pz in iudicib⁹ dele
 gatis: et iō nō ē incōueniēs si hoc qst accidentale p
 miū pauperib⁹ def vt iudicēt alios etiā q sunt excel
 lentioris meritū respectu p mīj essentialis. ¶ Ad. iij.
 qōem dō: q assessores iudiciū debēt eē iudici ppor
 tionales vel pforme: iudiciū autē filio attribuit: qz
 scōz humanā naturā oibus apparebit tā bonia q
 malis qnis tota trinitas iudicet p auctoritatem: et
 iō etiā oī vt assessores iudiciū humanā naturā ha
 beant i q possint ab oibus bonis et malis videri: et
 sic angelis nō ppetit iudicare: qnis etiā angeli ali
 quo mō pnt dici iudicare. s. p snie approbatiōem.
 ¶ Ad. j. q dō: q sicut ex glo. ibidē pz: angeli cū xpo
 veniēt nō vt iudicēs: s; vt sint testes humanorum
 actū sub quoz custodia hoies bñ vel male egerūt.
 ¶ Ad. ij. dō: q nomē throni attribuit angelis rō
 ne illi⁹ iudicij qd de sp exercet omnia iustissime gu
 bernādo: cui⁹ iudicij angeli sūt quodā mō execuro
 res et pmulgatores. s; iudiciū qd de oibus p homi
 nē xpm fier etiā reqrit hoies assessores. ¶ Ad. iij.
 dō: q hoibus pmittit angeloz equalitas q tuz ad
 pmiū cēntiale: nihil tñ phibet aliqd accidentale p
 miū hoibus exhiberi qd angelis nō dabit: vt patz
 de aureola vginū aut martyzz. et silr pōt dici de iu
 diciaria ptāte. ¶ Ad. iij. qōem dō: q circa hoc tā
 gū a magistro i lra duplex opinio et vtraqz dei iu
 sticie vī ppetere: ex h⁹ eni q hō peccat iuste demo
 ni subijcāt: s; demon iuste ei pest. Opio q illa que
 ponit demones in futurz post diē iudicij hoib⁹ nō
 posse in pena: respicit ordinē diuine iusticie ex parte
 demonū punitiū: p tratia vō opinio respicit ordi
 nem diuine iusticie ex pte hominum punitoz. Que
 autē hazz verior sit certū nobis eē nō pōt. Uer⁹ at
 estimo q sicut seruabit ordo i saluatis q quidaz a
 quibusdā illuminabūt et pficiēt: eo q celestis hier
 archie ordines ppetui erūt: ita saluabit ordo in pe
 nis vt homies per demones puniant: nec totalit or
 do diuinus quo angelos medios inter naturā diuī
 nam et humanam constituit anulet: et iō sicut ho

minibus per angelos diuine illuminationes deserūt
 ita etiā demones sunt executores diuine iusticie in
 malos: nec in hoc aliquid minuet demonūz penas:
 qz in hoc q etiā alios torquent ipsi torquebunt: ibi
 eni miseroz societas miseriā non minuet sed auge
 bit. ¶ Ad. j. ergo dicēdū q p latio illa que dī eua
 cuanda p chzistū in futuro est accipiēda scōz mo
 dum p lationis que est scōm statum huius mundi
 in quo et homies ho mibus picipant et angeli ho
 minibus et angeli angelis: et demones demonibus
 et demones homibus: et hoc totū ad perducendū
 ad finem vel abducendū a fine: tunc autē cum oīa
 ad finem suū peruenerūt nō erit p latio abducēs
 a fine vl adducēs ad finem. sed cōseruās in fine bo
 ni vel mali. ¶ Ad. ij. dicendū q qnis meritū de
 monū nō requirat vt homibus preferant: quia in
 iuste sibi homies subieccrūt: tamē hoc requirit or
 do nature ipoz ad naturā humanā: bona eni na
 turalia in eis integra manēt: vt Dio. dicit. iij. ca. d
 di. no. ¶ Ad. iij. dicendū q angeli boni non sunt
 causa principalis p mīj electis: quia hoc omēs ime
 diate a deo percipiēt: sed tamē quozsdam acciden
 talium p mīoz angeli homibus sunt causa in q tū
 per superiores angelos inferiores et angeli et homi
 nes illuminant de aliquibus secretis diuinis que
 ad substantiā beatitudinis nō pertinet. et similiter
 etiā principalē penam damnati pcpient immediate
 a deo scz exclusiōne perpetuam a visioe diuina: ali
 as autē penas sensibiles nō est incōueniēs ho mib⁹
 per demones infligi. In hoc tamen est differentia:
 quia meritū exaltat: sed peccatū depimit. vñ cuz
 natura angelica sit altior q humana: quidā ppter
 excellētā meritū intantū exaltabunt q talis exal
 tatio excedet altitudinē nature et p mīj i quibus
 dam angelis: vnde etiā quidā angeli per quosdam
 homines illuminabunt: sed nulli homies peccato
 res ppter aliquē gradū malicie venient ad illā cōi
 nentiam que debetur nature demonū.

Tertium sic proce
 dit: vī q non omnes homines in iudicio
 ppareāt: quia dicitur Matth. xix. Sede
 biris sup sedes iudicātes. xij. tribus israel. sed non
 oēs homies pertinēt ad illas. xij. tribus. q vī q nō
 oēs homies ppareāt. ¶ Idem vī per hoc qd dī
 in psal. Non resurgent impij in iudicio. sed multi
 hominū sunt tales. q in iudicio non comparebūt.
 ¶ Ad hoc aliquis ad iudicium adducit vt eius
 merita discutiānt. sed quidam sunt qui nulla me
 rita habuerunt: sicut pueri ante perfectāz etatem
 decedentes. ergo illos in iudicio comparere non ē
 necesse. ¶ Sed contra est quod dicitur Actū. x.
 q chzistus est constitutus a deo iudex viuozum et
 mortuoz. s; sub istis differētis pphendūt oēs ho
 mines q lūter cūqz viuū a mortuis distinguāt. q oīs
 hoies i iudicio pparebunt. ¶ Ps. Apoc. j. di. Ecce

veniet cum nubibus et videbit eum omnis oculus
hoc autem non esset si non omnes homines in iudicio com-
parerent. § 7c. **U**terius videtur quod nulli boni in iudicio
iudicentur: quod Job. iij. Qui credit in eum non iudicabitur.
§ 7d. oēs boni crediderunt in eum. § non iudicabunt.
§ 7e. illi non sunt beati quibus est incerta sua beatitu-
do: ex quo Aug. probat demones nunquam fuisse beatos
§ sancti homines nunc sunt beati. § certi sunt de sua be-
atitudine. § quod est certum non adducit in iudicium.
§ boni non iudicabunt. § 7f. timor beatitudinis re-
pugnat. § extremum iudicium quod tremendum maxime
dicitur non poterit fieri sine timore eorum qui sunt iudicandi
vnde etiam Greg. dicit super illud Job. xl. Lū sublat⁹ fu-
erit tremebunt angeli. Consideremus quod tunc in quo-
rum conscientia percipitur quod etiam iustorum vita turbatur.
§ beati non iudicabunt. § 7g. vnde quod omnes boni iu-
dicentur. quod dicitur. Cor. v. Oēs astabimus ante tribunal
christi ut referat unusquisque propria corporis que gessit
sive bona sive mala. § non est aliud iudicari. § oēs
iudicabunt. § 7h. vnde omnia percipit. § illud iu-
dicium dicitur vnde. § omnes iudicabunt. **U**terius videtur quod nul-
li mali iudicabuntur: sicut enim est certa infidelium dam-
natio: ita et eorum qui in mortali decedunt. § propter dam-
nationis certitudinem dicitur Job. iij. Qui non credit iam
iudicatur. § eadem ratione nec alij peccatores iudicabuntur.
§ 7i. vox iudicis est valde terribilis eis qui per iu-
dicium condemnantur. § sicut in lra ex verbis Greg. habet
ad infideles allocutio iudicis non fiet. si fiet ad fi-
deles damnandos: infideles de sua infidelitate modo-
diu reportarent: quod est absurdum. § 7j. contra videtur quod
omnes mali sunt iudicandi: quia omnibus malis infligitur
pena secundum gravitatem culpe. § hoc sine diffinitione iu-
dicii esse non potest. § omnes mali iudicabuntur. **U**te-
rius videtur quod angeli in futuro iudicentur: quod dicitur. Cor. vij.
Nescitis quoniam angelos iudicabimus. § hoc non potest re-
ferri ad statum presentis temporis ergo hoc refer-
ri debet ad futurum iudicium. § 7k. Job. xl. de
behemoth per quem diabolus intelligitur: Lunctis viden-
tibus precipitabitur. et Mar. i. Exclamavit demon
ad christum: venisti ante tempus perdere nos. et glo. dicit
ibidem quod demones in terra dominum cernentes se conti-
nue iudicandos credebant. § videtur quod eis finale iudicium
referuat. § 7l. Per. ij. de: De angelis peccatis
non peccat. § rudentibus inferni detractos in tartarus
tradidit cruciandos in iudicium referuari. § videtur quod an-
geli iudicabuntur. § 7m. contra dicitur non iudicari bis in
idipsum. § mali angeli iam iudicati sunt. vnde Job. xvj.
Princeps mundi iam iudicatus est in futuro ange-
li non iudicabuntur. § 7n. perfectior est hominis vel ma-
licia angelorum quam aliquorum hominum in statu vite. §
quidam homines boni et mali non iudicabuntur ut in
lra dicitur. § angeli boni vel mali non iudicabuntur. **R**e-
spondeo dicitur ad primam quodem quod potestas iudiciaria
christo homini collata est premium humilitatis quam in
passione exhibuit: ipse autem sua passione sanguinem pro
oibus sudavit quantum ad sufficientiam: licet non in oibus

effectum habuit propter impedimentum in aliquibus in-
ventum: et ideo congruum est ut oēs homines in iudicio con-
gregentur ad videndum eius exaltationem in huma-
na natura: secundum quam constitutus est a deo iudex vi-
vorum et mortuorum. § 7o. Ad. j. ergo dicitur: quod sicut dicit
Aug. xx. de ci. dei: Non quia dictum est: Iudicantes
xij. tribus israel: tribus levi que tredecima est iudi-
canda non erit: aut solum illam populum: non etiam gen-
tes ceteras iudicabunt. ideo autem per. xij. tribus oēs
alie gentes significare sunt: quod per christum in sortem. xij.
tribuum oēs gentes sunt vocate. § 7p. Ad. ij. dicitur
quod hoc quod dicitur: Non resurgēt impii in iudicio. si refer-
retur ad oēs peccatores sic intelligendum est: quod non
resurgent ad hoc quod iudicentur: si autem impii dicantur in
fideles sic intelligendum est quod non resurgēt ad hoc quod
iudicentur: quia iam iudicati sunt. § oēs resurgēt ut in
iudicio compareant ad gloriam iudicis intuendam
§ 7q. Ad. iij. dicitur quod etiam pueri ante perfectam etatem de-
cedentes in iudicio comparebunt: non autem ut iudicentur
§ ut videant gloriam iudicis. § 7r. d. ij. quem dicitur: quod
ad iudicium duo pertinent. s. discussio meritorum: et re-
tributio premiorum: quantum ad receptionem premio-
rum omnes iudicabuntur etiam boni: in eo quod unusquisque
quod recipiet ex divina sententia premium merito respondens
§ discussio meritorum non fit nisi ubi est quedam me-
ritorum commixtio bonorum cum malis: illi autem qui edifi-
cantur super fundamentum fidei aurum et argentum et la-
pidem preciosos divinis scripturis totaliter insistentes
quia nullam admixtionem notabilem alicuius mali me-
riti habent: in eis discussio meritorum locum non habet
sicut illi qui rebus mundi penitus abiectione solite
cogitant solummodo que sunt dei: et ideo salvabuntur
§ non iudicabuntur. illi vero qui edificat super funda-
mentum fidei lignum et fenem et stipulam: qui adhuc
seque amant secularia et terrenis negotiis implicant
ita tamen quod nihil christo preponant sed studeant peccata cle-
mosynis expiare: habent quidem commixtionem bono-
rum meritorum cum malis: et ideo discussio meritorum in
eis locum habet. vnde tales quantum ad hoc iudicabuntur
et tamen salvabuntur. § 7s. Ad. j. dicitur quod puniō est effectus
iusticie: punitio autem misericordie: magis autem deo
et iudicio quod est actus iusticie antonomatice pu-
nitio attribuitur: ut interdum iudicium pro ipsa con-
demnatione accipiatur: et sic intelligitur auctoritas
inducta ut per glo. ibidem patet. § 7t. Ad secundum dicitur
dicitur quod discussio meritorum in electis non erit ad tol-
lendum incertitudinem beatitudinis a cordibus ipso-
rum iudicandorum. § ut preminencia bonorum me-
ritorum ad mala ostendatur oibus manifeste: et sic
dei iusticia comprobetur. § 7u. Ad tertium dicitur quod
Greg. loquitur de iustis adhuc in carne mortali
existentibus: unde supra psal. premiserat: Di qui in
corporibus reperiri poterunt quis iam fortes atque
perfecti: adhuc quia in carne sunt positi non possunt
in, tanti terrore turbine nulla formidine concuti
unde patet quod terrore ille referendus est ad tempus

immediate iudicium precedens: tremendus quidem maxime malis: non autem bonis quibus nulla erit mali suspicio. **R**ationes autem que sunt in oppositum procedunt de iudicio quantum ad retributionem premiorum. **A**d. iij. questionem dicendum quod iudicium quod est penarum retributio pro peccatis omnibus malis competit: iudicium autem quod est discussio peccatorum solum fidelibus: quod in infidelibus non est fidei fundamentum quo sublato omnia opera sequentia perfecta rectitudine intentionis caret: unde non est in eis aliqua promixtio bonorum meritorum ad mala que discussionem requirunt. sed fideles in quibus manet fundamentum ad minimum fidei actum laudabilem habent quibus non sit meritorium sine charitate: tamen quantum est de se est ordinatus ad meritum: et ideo in eis iudicium discussionis locum habet: unde ipsi fideles qui fuerunt saltem numero civis civitatis dei iudicabuntur ut civis in quos sine discussionem meritorum sententia mortis non fert: sed infideles condemnabuntur ut hostes qui presumunt apud homines absque meritorum audientia exterminari. **A**d. j. dicendum quod quibus eis qui in mortali decedunt pro certo consistit de eorum damnatione: quod tamen aliqua que pertinet ad bene merendum habent annexa operum ad manifestationem divine iusticie ut discussio de eorum meritis fiat: per quam ostendat eos iuste a civitate sanctorum excludi: cuius esse civis numero exterius videbantur. **A**d. ij. dicitur: quod allocutio illa spiritaliter intellecta secundum hoc non erit aspera fidelibus predicandis quod in eis aliqua sibi placetia manifestabit que in infidelibus inveniri non possunt: quod sine fide impossibile est placere deo: **De**. x. sed scilicet damnationis que in eis fertur omnibus terribilis erit. **R**atio vero in contrarium adducta procedebat de iudicio retributionis. **A**d. iij. quod dicitur: quod iudicium discussionis nullo modo habet locum neque in bonis angelis neque in malis: quod neque in bonis potest aliquid mali inveniri: neque in malis aliquid boni ad iudicium pertinere. **S**ed si loquamur de iudicio retributionis: sic est distinguenda duplex retributio: una respondens pro merito angelorum: et hec a principio fuit vtriusque facta: unde quidam sunt ad beatitudinem sublimati: quidam vero in miseriis dimersi. **A**lia retributio que reddet meritis bonis vel malis pro angelos precreatis: et hec retributio in futuro iudicio fiet: quia boni angeli amplius gaudium habebunt de salute eorum quos ad meritum induxerunt: et mali amplius torquentur multiplicata malorum ruina qui pro eis ad mala sunt incitati. unde directe loquendo iudicium nec ex parte iudicantis nec ex parte iudicandorum erit angelorum sed hominum: sed directe quodammodo respiciet angelos in quantum actibus hominum fuerunt commixti. **A**d. primum quod dicitur quod verbum illud apostoli est intelligendum de iudicio comparationis: quia quidam homines quibusdam angelis superiores invenientur. **A**d. secundum dicendum quod ipsi demones cunctis videntibus tunc precipitabunt: quia in perpetuum in inferni carcere retruduntur: ut non

sit eis liberum extra progredi: quia hoc eis non concedebatur nisi secundum quod ordinabatur ex divina providentia ad hominum vitam exercendam. **E**t similiter dicendum ad tertium. **Q**uestio. ij.

Quando queritur de

igne qui precedet faciem iudicis. **E**t circa hoc querunt tria. **P**rimo de purgatione mundi per ignem futura. **S**ecundo de effectu ignis purgantis. **T**ertio de ordine illius ignis ad alia que circa iudicium agent.

Ad primum sic procedit: videlicet quod nulla mundi purgatio sit futura

non enim purgatio indiget nisi quod est immundum sed creature dei non sunt immunde. unde dicitur **Act. x.** Quod deus creavit tu ne esse dixeris immundum. sed creature mundi non purgabuntur. **S**ed purgatio secundum divinam iusticiam ordinata ad auferendam immunditiam culpe: sic per deum purgatio per mortem. sed in elementis huius mundi nulla potest esse culpe infectio. sed videlicet quod purgatio non indiget. **S**ed videlicet quod tunc deus purgari quod separatum quod est extraneum ab ipso inducens in eo immunditiam: separato enim est quod nobilitate inducit non deus purgatio: sed magis diminutio. sed hoc ad perfectionem et nobilitatem elementorum pertinet quod aliquid extranee nature est eis admixtum: quod forma corporis mixti est nobilior quam forma simplicis. sed videlicet quod elementa huius mundi nullo modo purgari possunt. **S**ed deus in eis innovatio sit per aliquam purgationem. sed elementa innovabuntur. unde **Apoc. xxi.** Celi novum et terram novam: primum enim celum et prima terra abierunt. sed elementa purgabuntur. **S**ed **1. Cor. vij.** super illud. **P**ropter figuram huius mundi. dicitur glo: **P**ulchritudo huius mundi mundanorum ignis consummationis peribit: et sic idem quod prius. **A**liis videlicet quod hec purgatio non sit futura per ignem: ignis enim cuius sit purgatio mundi purgatione indiget sicut et alie partes. sed non debet idem esse purgans et purgatum. ergo videlicet quod ignis non purgabit. **S**ed sicut ignis habet virtutem purgativam ita et aqua: cum ergo non omnia sunt purgabilia per ignem sed quedam necesse sit aqua purgari: sicut etiam veteris lex distinguit: videlicet quod ignis non purget ad minus universim. **S**ed purgatio ad hoc videlicet pertinere ut partes mundi ab invicem segregate puriores reddantur. sed segregatio partium mundi ab invicem in mundi initio sola divine virtute facta est: quia ex hoc opus distinctionis determinat. unde et **Anaxag.** segregationem posuit actus intellectus movens omnia. ergo videlicet quod in fine mundi purgatio fiat immediate a deo et non per ignem. **S**ed contra est quod in psal. dicitur: **I**gnis in conspectu eius exardabit: et in circuitu tempestas valida. et postea sequitur: **D**e iudicio advocavit celum desursum et terram discernere populum suum. ergo videlicet quod ultima purgatio mundi sit futura per ignem. **S**ed **ij.** Petri ultimo dicitur: **C**eli ardentis solvantur et elementa

ignis ardore tabescent. ergo purgatio illa per ignē fiet. **U**terius videtur qd ignis ille nō sit eiusdem speciei cum igne elementari: nihil enī seipsum consumit. sed ille ignis quatuor elementa absumet: vti dicit glo. ij. Pet. vlti. qd ignis ille nō erit eiusdē speciei cū igne elementari. **S**icut vīrus māifestat p opatōz: ita natura p virtutē. sed ignis ille habebit aliā virtutē ab igne qui ē elementum: qz scz purgabit vniuersū qd ignis iste facere nō pōt. qd non erit eiusdē speciei cū isto. **P**ea que sūt eiusdē speciei i corpibus naturalib' habēt eūdē motū. s; ignis ille habebit aliū motū qd ignis elementuz: qz circūqz mouebit vt totū purgare possit. qd ignis ille non erit eiusdē speciei cū isto. **S**z ē quod Aug. dicit. xx. d. ciui. dei. et habet i glo. j. Lor. vij. qd figura hui' mūdi mūdanoz ignis flagratōe pibit. ergo ignis ille erit de natura ignis qd nūc ē in hoc mūdo. **S**icut futura purgatio erit p ignē ita pcedēs fuit p aquā: z vtrāqz ad inuicē cōparat. ij. Pet. iij. s; in pma purgatiōe aq' fuit eiusdē speciei cū aqua elementari. qd et silr erit i secūda purgatiōe ignis eiusdem speciei cū igne elementari. **R**ideo vō: ad pma qōem qz qd mūdus aliquo mō ppter hoīem factus est: oportz qd qn hō fm corp' glorificabit: etiāz alia corpa mūdi ad statū meliorē mutēt vt sit et locus pueniētior: et aspect' delectabilior. Ad hoc autē qd gloriā corpis hō psequat: oportz pus remoueri ea que glie opponūt: q' sunt duo. s. corruptō et infectio culpe: qz vt dicit. j. Lor. xv. Corruptio icorruptelam nō possidebit et a ciuitate glie oēs inūdi foris crūt. Apoc. vlti. et silr etiā oportz elementa mūdi purgari a hīs dispōnibus aq' in nouitate glie adducātur pportionalit' ei qd de hoīe dcm est. Quāuis at res corpalis subiectū infectiōis culpe. pprie esse nō possit: tñ ex culpa qdā incōguitas i reb' corp'alib' corruptis reliquit ad hoc vt spū'alib' vitent: et ide videm' qd loca in qb' sūt aliq' crimia pmissa nō re putāt idonea ad aliq' sacra i eis exercēda: nisi purgatiōe qdā pmissa: z scdm hoc ex peccis hoīm quā dā inidoneitate ad glie susceptionē ps mundi recipit qd in vsū nrm cedit: vñ q'ntū ad hoc mūdātōe indiget. siliter etiā circa mediū locū ppter elementoz contactū multe sunt corruptiōes et generatiōes et alteratiōes elementoz q' puritati eoz derogāt: et ideo ab his oportz elementa purgari ad hoc qd decenter suscipiāt nouitatē glorie. **A**d. j. qd dicitur qd cū dicit: Omnis creatura dei ē mūda. hoc intelligē dum ē: quia non habz in substantia sua alicui' malicie pmiختiōne: sicut ponebāt manichei dicētes bonum et malū eē duas substantias alicubi diuisas. z alicubi cōmixtas: nō at remouet quin aliq' creatura habeat cōmixtōes nature extranee: qd etiā natura i se bona ē. sed pfectiōi huiusmōi creature repugnat. siliter nō remouet ex hoc qd malū alicui creature accidat: q'uis nō sit pmiختū ei quasi ps ipsi' substantie. **A**d. ij. vō: qd quis corp'alīa elementa

subiectū culpe eē non possint: tñ ex culpa in eis cōmissa aliqua ineptitudine pnt psequi ad pfectiōne glorie suscipiendā. **A**d. ij. vō: qd forma mixti et forma elemēti pnt dupliciter p'siderari: aut q'ntū ad pfectiōne speciei: et sic corpus mixtū nobilius est: aut q'ntū ad ppetuitatē duratiōis: et sic corpus simplex nobilius ē: quia nō habz in seipso vñ corūpa tur: nisi eius corruptio fiat ab aliq' exteriori: corp' autē mixtū in seipso habet cām sue corruptiōis: scz operatiōne cōtrarioz: et ideo corpus simplex et i se corruptibile scdm partē: est tñ incorruptibile scdm totū: quod de mixto dici nō pōt. Et qz incorruptō est de pfectiōe glorie: pfectio corp'is simplicis magis cōuenit pfectiōi glorie: q' pfectio corp'is mixti: nisi etiā corpus mixtū in se habeat aliq' incorruptiōis pncipiū: sicut corpus humanū cui' forma ē incorruptibilis: nihilomin' tñ quis aliquo modo corpus mixtū sit nobilius q' simplex: nobilius tñ eē habz corpus simplex scdm se existēs q' exis i mixto: qz in mixto sunt corpa simplicia quodāmodo impotentia: in seipsis aut existētia sūt i vltima sui pfectiōne. **A**d. ij. qōem vō: qd illa mūdi purgatiō vt dcm ē: remouebit a mūdo impfectionē ex culpa relicta et impuritatē cōmixtiōis: et erit dispositio ad glie pfectiōne. Et id q'ntū ad hec tria cōueniētissime fiet p ignem. **P**rimo qz ignis cū sit nobilissim' elementoz habz naturales ppetates similes ppetatibus glorie: vt maxime pz de luce. Secundo qz ignis nō ita recipit cōmixtiōne extranei ppi efficacia virtutis actine: sicut alia elementa. **T**ertio qz spera ignis est remota a nostra habitatiōe: nec ita cōmunis est nobis vsus ignis sicut terre z aque et aeris: vnde nō ita inficit: et pter hoc habz maximam efficaciam ad purgandū: et ad diuidendū subtiliando. **A**d. j. qd dicitur qd ignis nō venit i vsū nostrū. put est in materia p'pria: sic enī remotus est a nobis. sed solū put est in materia aliena: et qd ad hoc poterit p ignē in sua puritate existentē purgari ipse mūdus q'ntū ad hoc qd habz de extraneo adiunctū. **A**d. ij. dicitur qd pma purgatio mūdi que facta est per diluuiū nō respiciebat nisi infectiōne peccati: precipue aut tunc regnabat peccatū cōcupiscentie: et ideo cōuenienter p cōtrariuz purgatio fuit facta. s. per aquā. sed secūda purgatio respicit et infectiōne culpe et cōmixtiōis impuritatē et q'ntū ad vtrūqz cōuenit magis qd fiat per ignē q' per aquā: aqua enī nō habz vim disgregandi sed mag' aggregandi: vñ per aquā natural' impuritas elementoz tolli nō possit sicut per ignē. Similiter etiā circa finem regnabit vitium tepiditatis: q' si mūdo iam senescente: quia vt dicitur Matth. xxiiij. Tunc refrigescet charitas multoz. vñ tūc pueniēt purgatio per ignem fieri: nec est aliquid quod per ignem purgari non possit quodammodo. sed quedam sunt que sine sui corruptiōne per ignē nō possunt purgari: sicut pāni et vasa lignea

et huiusmodi: et talia lex precepit purgari p aqua
 que tamen omnia finaliter per ignem corumpentur
¶ Ad. iij. ob: q per opus distinctionis sunt rebus
 diuerse forme collate quib⁹ ad inuicem distinguunt
 et ideo fieri non potuit nisi per eum qui est auctor
 nature. sed p finale purgatione deducunt res ad pu
 ritate i q res condite fuerunt: et id in hoc poterit na
 tura creata exhiberi mysterium creatori: et p hoc
 mysterium creature mittit: q hoc ad eius nobilita
 tem cedit. **¶** Ad. iij. qdem ob: q circa hoc inueniunt
 tres opiones. Quidam eni dicunt q ignis elementum q
 e in spera sua descendet ad purgatione mundi. Mo
 dum aut descendit ponit p multiplicatione: ignis
 eni vndiqz appposito combustibili augmentat: et hoc
 picipue tunc fiet qn ignis vrus exaltabit sup oia alia
 elementa. **¶** Sed hoc ee vt q ignis ille non tm descen
 det: sed etia a sanctis ascendit phibet: vt p. ij. **¶** Per.
 ij. vbi vt q tantu ascendet iudicij ignis qtu aq di
 luuij. ex q vt q ignis ille sit circa locu mediu gene
 rationis. Et ppter hoc alij dicunt q ignis ille genera
 bit circa locu terre ex pgregatioe radioz celestiu
 cozpoz: sicut videm q pgregant i speculo pburn
 te: tuc aut loco speculoz erit nubes pcaue ad qz
 fiet radioz reuerberatio. **¶** Sed istud etia no vt coue
 niens: q cu effectus celestiu cozpoz sequant dcter
 minatos situs et aspect⁹ coz si ex vtute cozpoz ce
 lestiu ignis ille generaret esset notu ipus illius pur
 gationis p siderantib⁹ motus astroz qd auctoritati
 scripture repugnat. Et id alij dicunt sequentes Aug.
 q sicut mudanaz aquaz inundatione factu est di
 luuuij: ita mudanaz igniu pflagratione figura hui⁹
 mundi peribit: vt di. xx. de ci. dei. **¶** Ita at pflagratio
 nihil aliud e q pgregatio oium causaz supioz et
 inferioz: q ex natura sua habet vtute ignedi: que
 quide cognitio no natural cursu rez: s3 vtute diua
 fiet: et ex oibus istis causis sic cōgregatis generabit
 ignis qui facie t⁹ mundi exuret. Si aut he opiones
 directe consideret inueniunt diuersificari qtum ad
 causā generationis illius ignis: et no qtum ad spe
 ciem eius: ignis eni generatus a sole vel ab inferio
 ri calefacite est eiusde speciei cu igne qui est in sua
 spera: nisi in qtum admiscet ei de materia aliena:
 quod quidem tuc oportebit: q ignis no pot aliqd
 purgare nisi scdm hoc q alterz efficit materia eius
 aliquo mo. vñ simpliciter pcededū e q ignis ille erit
 eiusde speciei cu isto. **¶** Ad. j. g ob: q ignis ille q
 uis sit eiusde speciei cu igne q apud nos est: non tm
 est idē numero: videm⁹ autē q duoz igniu eiusde
 speciei vnus alterz destruit: maior sc3 minorem cō
 sumedo materia eius: et similiter etia ille ignis igne
 qui apud nos e cōsumere poterit. **¶** Ad. ij. ob: q
 sicut opatio que procedit a virtute rei est virtutis
 iudicium: ita et virtus est iudicium essentie vel na
 ture que pcedit a principijs eentialibus rei: opa
 tio autem que non pcedit ex virtute rei operantis
 no indicat virtutem ipsius: sicut patz in instrumen

tis: actio eni instrumenti magis manifestat virtutem
 agentis q virtute instrumenti: q virtute agentis ma
 nifestat vt primū opationis principiu: virtute aut
 instrumenti no manifestat nisi quaten⁹ e susceptiuus
 influentie principalis agentis scdm q mouet ab eo
 Similiter etia virtus que non pcedit ex principijs
 essentialibus rei non manifestat naturā eius: nisi
 qtum ad susceptibilitatem: sicut virtus qua aqua
 calefacta potest calefacere: non manifestat naturā
 eius nisi quantum ad calefactibilitatem: et ideo ni
 hil prohibz quin aqua habens hanc virtutem sit
 eiusde speciei cum aqua no habete virtute istam.
 Similiter etia no est inconueniens q ignis ille qui ha
 bebūt vim purgadi facie mundi sit alterius speciei
 ab igne qui apud nos e: cu vis calefactiua no oriat
 in ipso ex principijs eentialibus s3 ex diuina opatione
 siue dicat q illa virtus sit aliq qualitas absoluta:
 sicut calor in aqua calefacta siue sit intensio quedā
 sicut de instrumentali vtute in. j. ob. dictū est: et hoc
 pbabilis e: q ignis ille no ager nisi vt instrumen
 tu diuine vtutis. **¶** Ad. iij. ob: q ignis ex ppria na
 tura no fert nisi sursum: sed in qtu sequit natura
 qua requirit extra ppria speram existens: sic sequit
 materie pbustibilitati istū: et p modū istū no est inco
 ueniens q vel i circuitu vel in deorsum moueat: et
 picipue scdm q agit vt instrumentū vtutis diuine.

¶ Secunduz sic pro
 cedit: vt q ille ignis purgabit etia celos
 supiores: q in ps. di. O pa manuū tuaz
 sūt celi: ipsi peribit: tu aut pmanebis. s3 etia supio
 res celi sunt opa manuū dei. g etia ipsi in illa finali
 pflagratione pibunt. **¶** Ps. ij. **¶** Per. iij. ob: Celi ardē
 res soluent et elementa ignis ardore tabescēt. celi at
 qui ab elementis distinguunt sūt celi supiores in qb⁹
 fixa sūt sidera. g vt q etia illi p igne illi purgabūt
¶ Sed ignis ille e ad hoc vt remoueat a cozpozibus
 indispositione ad pfectione glorie. s3 in celo supio
 ri inuenit indispositio et ex pte culpe: q diabolus
 ibi peccauit: et ex pte naturalis defect⁹: q Ro. viij.
 sup illud: Scimus q ois creatura igemiscit et pti
 rit vsqz adhuc. dic glo: Oia elementa cu labore sua
 explent officia: sicut sol et luna non sine labore sta
 tuta sibi implent spacia. g etia celi purgabuntur p
 igne illi. **¶** Sed ptra est q cozpa celestia pegrine
 impffionis receptiua no sunt. **¶** Ps. super illud. j.
 Thef. j. In flāma ignis dantis vindicta: dicit glo.
 Ignis erit in mudo q pcedet eū tantū spaciū aeris
 occupans qtu occupauit aqua in diluuiio. s3 aqua
 diluuij no ascēdet vsqz ad supiores celos: sed soluz
 xv. cubitis sup altitudinē montiu: vt habet Gen.
 vij. g celi supiores illo igne no purgabūt. **¶** Alter⁹
 vt q ignis ille alia elementa psumet: q vt dicit glo.
 Bede. ij. **¶** Per. vlti. Elementa qtuoz quib⁹ mud⁹ cōsi
 stit ille maximus ignis absument: nec cūcta interim
 psument vt non sint: sed duo ex toto psumet: duo

vero in meliorem restituet faciem. ergo videtur quod ad minus duo elementa per ignem illud destruenda sunt totaliter. **¶** Apoc. xxi. dicitur: Primum celum et prima terra abierunt et iam mare non est. sed per celum aer intelligitur: ut Augustinus dicit. mare autem est aquarum congregatio: ut si illa tria elementa totaliter destruerentur. **¶** Ignis non purgat nisi secundum hoc quod alia efficiantur materia eius si ergo ignis purgat alia elementa: oportet quod et materia efficiantur. si oportet quod in natura ignis transeat et sic a natura sua corrumpatur. **¶** Forma ignis est nobilissima forma ad quam produci possunt elementaria materia: sed per illam purgationem omnia in statu nobilissimum mutabuntur. si alia elementa in igne totaliter conuertuntur. **¶** Sed hoc est quod dicitur. i. Cor. vii. super illud: Praeterit figura huius mundi. Pulchritudo non substantia huius mundi praeterit. sed ipsa substantia elementorum pertinet ad mundi perfectionem. si elementa non assumunt secundum suam substantiam. **¶** Illa finalis purgatio quae fit per ignem respondebit prime purgationi quae facta est per aquam sed illa non corrumpit elementorum substantiam. si nec illa quae fit per ignem corrumpit. **¶** Tertius videtur quod nec omnia elementa per illum ignem purgantur: quia ut iam dictum est ignis ille non ascendit nisi quantum ascendit aqua diluuii sed aqua diluuii non pervenit usque ad speras ignis. si nec per ultimam purgationem elementa ignis purgantur. **¶** Apoc. xxi. dicitur glo. super illud: Caelum novum et terra. Immutatio aeris et terre dubitabile non est quod per ignem fiat. sed de aqua dubitatur: nam purgatio in seipsa habere creditur. si ad minus non est certum quod omnia elementa purgantur. **¶** Locus quod est perpetuae perfectionis nunquam purgatur: sed in inferno erit perpetua infectio. cum si infernus intra elementa collocetur: ut quod non totaliter elementa purgantur. **¶** Paradisus terrestris in terra continetur. sed ille non purgabitur per ignem: quia nec etiam aqua diluuii illud ascendit ut Beda dicit: et habet in seculo finem dicitur. xvij. si vero quod non totaliter omnia elementa purgantur. **¶** Sed contra est glo. supra inducta quae habet. ij. Pet. vlt. quod quatuor elementa ignis ille absumet. **¶** Respondeo videndum ad primam questionem: quod purgatio mundi ad hoc est ut remoueat a corporibus dispositio contraria perfectioni glorie ut supra dictum est: quae quidem perfectio est ultima reze consummatio: et haec quidem indispotio in omnibus corporibus inuenitur: sed diversimode in diversis. In quibusdam enim inuenitur indispotio secundum aliquid inherens substantiae ipsorum: sicut in istis corporibus inferioribus quae per mutua mixtionem occidunt a propria puritate. In quibusdam vero corporibus inuenitur indispotio non per aliquid substantiae eorum inherens: sicut in corporibus celestibus in quibus nihil inuenitur repugnans ultime perfectioni universi: nisi motus qui est via ad perfectionem: nec motus quilibet sed locus terminus qui non variat aliquid quod intrinsece sit rei: ut substantia aut quantitas aut qualitas sed solum locus qui est extra rem: et ideo a substantia celi superioris non oportet quod aliquid remoueat: sed oportet quod motus eius quietetur: quietatio autem mo-

tus localis non fit per actionem alicuius contrarii agentis: sed per hoc quod motor desistit a movendo: et ideo corpora caelestia nec per ignem nec per alicuius creature actionem purgantur: sed ipsa eorum quietatio sola voluntate divina accidens eis loco purgationis erit. **¶** Ad primum ergo dicendum quod sicut dicit Augustinus xx. de civitate dei: verba illa psalmi intelligenda sunt de celis aereis qui purgantur per ignem ultime conflagrationis. Vel dicendum quod si etiam de superioribus celis intelligatur: tunc dicitur perire quantum ad motum quo nunc continue moventur. **¶** Ad secundum dicendum quod petrus se exponit de quibus celis intelligatur praemisit enim ante verba inducta quod celi prius et terra per quam perierunt qui nunc sunt eodem verbo reposito igni referuntur in die iudicii: illi ergo celi per ignem purgantur qui prius aqua diluuii sunt purgati scilicet celi aerei. **¶** Ad tertium dicendum quod ille labor et illa servitus creature quae corporibus celestibus ab Ambrosio attribuitur: nihil est aliud quam vicissitudo motus ratione cuius temporibus subiicitur et defectus ultime consummationis quae finaliter eis erit. ex culpa etiam demonum celum empyreum infectionem non contraxit: quia peccato statim de celo expulsi sunt. **¶** Ad secundam questionem dicendum quod circa haec questionem multiplex est opinio. Quidam enim dicunt quod omnia elementa manebunt quantum ad materiam: omnia autem mutabuntur quantum ad imperfectum: sed duo eorum retinebunt propriam formam substantialem. scilicet aer et terra: in duobus vero scilicet igne et aqua non remanebit forma substantialis eorum sed mutabuntur ad formam celi: et sic tria elementa. scilicet ignis aer et aqua celum dicentur: quia aer retineat eandem formam substantialem quam nunc habet: quia nunc etiam celum dicitur. unde et Apoc. xxi. non fit mentio nisi de celo et terra: Caeli inquit celum novum et terram novam. Sed haec opinio est omnino absurda: repugnat enim et philosophiae secundum quam poni non potest quod corpora inferiora sint in potentia ad formam celi: cum nec materiam habeant communem nec contrarietatem ad invicem: et etiam theologiae: quia secundum hanc positionem non salvabitur perfectio universi cum integritate suarum partium duobus elementis sublati unde per hoc quod dicitur celum intelligitur quantum corpus: omnia vero elementa intelliguntur per terram: sicut in psalmi dicitur: Laudate dominum de terra et sequitur: Ignis grado nix glacies etc. Et ideo alij dicunt quod omnia elementa manebunt secundum substantiam: sed qualitates activae et passivae ab eis remouebuntur: sicut etiam ponunt quod in corpore mixto elementa salvabuntur secundum formas suas substantiales sine hoc quod proprias qualitates habeant cum sint ad medium reductae: et medium neutrum extremorum est. Et huic etiam videtur consonare quod Augustinus dicit. xx. de civitate dei: De illa conflagratione mundana elementorum corruptibilium: qualitates quae corporibus nostris congruebant ardendo penitus

Interibit: atq; ipsa substantia eas qualitates habe-
bit que corporibus immortalibus mirabili mutatio-
ne ueniunt. Sed istud non videtur probabile: cum qualitates
proprie elementorum sint effectus formarum substantialium
quod formis substantialibus manentibus qualitates pro-
prie dicte possunt mutari nisi per actionem violentam ad tem-
pus: sicut in aqua calefacta videmus quod ex vi sue speciei
frigiditatem recuperat quam per actionem ignis amisit
dummodo species aque maneat. Et propterea etiam ipse
qualitates elementares sunt de perfectione secunda ele-
mentorum sicut proprie passiones eorum. Nec est probabile
quod in illa finali summatione aliquid naturalis perfectio-
nis ab elementis tollatur. Et ideo videndum quod mane-
bunt elementa quantum ad substantiam et qualitates eorum
proprias: sed purgabuntur ut supra dictum est ab infectio-
ne quam ex peccatis hominum contraxerunt: et ab impu-
ritate que per actionem et passionem mutuam in eis acci-
dit: quia iam cessante motu primi mobilis: in inferiori-
bus elementis mutua actio et passio esse non poterit
et hoc Augustinus appellat qualitates corruptibiles elemē-
torum: scilicet in naturales eorum dispositiones secundum que corrup-
tioni appropinquant. Ad primum ergo dicendum
quod ignis ille de quatuor elementis absumere in quantum
ea aliquo modo purgabit. Quod autem sequitur duo ex to-
to consumerentur: non est intelligendum quod duo elementa sine
substantia destruantur: sed quia duo magis remouebuntur
a proprietate quam nunc habent: que quidem duo a
quibusdam dicuntur esse ignis et aqua que maxime cedunt
in qualitate actiuis: scilicet calore et frigore que sunt ma-
xime corruptionis principia in alijs corporibus. Et quod
tunc non erit actio ignis et aque que sunt maxime acti-
ue maxime imitari videbuntur a virtute quam nunc ha-
bent. Alij vero dicunt hec duo esse aerem et aquam proprie
varios motus istorum duorum elementorum quos conse-
quuntur ex motu corporum celestium: et quod isti motus non
erunt sicut fluxus et refluxus maris et commotiones ven-
torum et huiusmodi: ideo illa elementa maxime mutabuntur a
proprietate quam nunc habent. Ad secundum dicendum
quod sicut dicit Augustinus de ciuitate dei cum dicitur: Et mare
iam non est. per mare potest intelligi prius seculum de quo
supra patet ante dixerat: mare dedit mortuos suos
Si tamen ad mare ad litteras referemus: tunc est dandum quod
in mari duo intelliguntur: scilicet substantia aquarum et ca-
rui dispositio quantum ad salitudinem et fluctuum commotio-
nes: et quantum ad hoc secundum mare non remanebit:
manebit autem quantum ad primum. Ad tertium dicendum
quod ignis ille non agere nisi ut instrumentum puidetur et
virtutis diuine: unde non agere in alia elementa versus ad
eorum consumptionem: sed solum versus ad purificationem: nec
oportet quod illud quod efficit materia ignis totaliter a spe-
cie propria corumpatur: sicut patet in ferro ignito quod
a loco ignitionis remotus ex virtute speciei remane-
tis ad proprium statum et pristinum redit: et ita etiam erit de
elementis per ignem purgatis. Ad quartum dicendum
quod in partibus elementorum non oportet considerari solum
quid congruat alicui parti sine se accepte: sed etiam quod

congruat secundum ordinem ad totum. Dico ergo quod aqua quous
esset nobilior: si haberet formam ignis: sicut terra et
aer: vniuersum tamen esset imperfectius si tota elementorum
materia formam ignis assumeret. Ad. ii. q. 100. quod dicitur
dam dicitur quod ignis ille ascendet versus ad summam partem
spacii continentis quatuor elementa: ut sic elementa tota
liter purgentur: et ab infectioe peccati quo etiam superio-
res partes elementorum sunt infecte: ut patet per fumum
idolatrie superiora inficietis: et etiam a corruptione: quod
elementa secundum omnes partes sui corruptibilia sunt. Sed
ista opinio repugnat auctori sacre scripture: quod. ii. Petri.
ii. dicitur: quod illi celi repositi sunt igni qui fuerunt per aquas
purgati. Et Augustinus dicit. xx. de ciuitate dei: quod ille mundus
qui diluuium perijt igni reseruatur. Constat autem quod aqua
diluij non ascendit versus ad summam partem spacii elemē-
torum: sed solum versus ad xv. cubitos super altitudinem mo-
tuum. Et propterea notum est quod vapores eleuati a terra vel
fumi quocumque non possunt pertransire per totam speram ignis
ut pueniant ad summam partem eius: et ita infectio pecca-
ti non puenit versus ad spacium partem. Et corruptibilitate
etiam elementa non possunt purgari per subtractionem
alicuius quod per ignem possit consumi: sed per ignem poterunt cor-
sumi impuritates elementorum que ex eorum permutatione p-
ueniunt: huiusmodi autem impuritates precipue sunt circa
terram versus ad medium aeris interstitium: unde versus ad illud
spacium ignis vltime conflagrationis elementa pur-
gabit: tantum tamen etiam aque diluij ascenderant: quod
probabiliter estimari potest ex motu altitudine que de
terminata mensura trascenderat. Primum ergo con-
cedimus. Ad. ii. dicitur: quod ratio dubitationis in glo-
expresit: quod scilicet aqua in se virtute purgationis habere
credidit: non tamen habere vim purgationis talis qualis su-
turo statui competit: ut ex dictis patet. Ad. iii.
dicitur: quod illa purgatio precipue ad hoc erit: ut quicquid
est imperfectionis a sanctorum habitatione remoueat:
et ideo in illa purgatione totum quod est sedum ad locum
damnatorum congregabitur: unde infernus non purgabitur: sed
ad ipsum adducunt totius mundi purgantia. Ad
iiij. dicitur: quod quous peccatum primi hominis in terrestri paradiso
sit commissum: non tamen locus ille est locus peccati
sicut nec celum empyreum: ex viroque enim loco homo et
diabolus statim propter peccatum sunt eieci: unde locus
ille purgatione non indiget.

Ad tertium sic proce-

ditur: unde quod ignis vltime conflagrationis iudicij
debet sequi: Augustinus. eni. xx. de ciuitate dei.
hunc ordinem ponit eorum que in iudicio sunt futura
dicens: In illo iudicio vel circa illud iudicium has res
dicimus esse venturas: Deliam testitem: fidem iu-
deorum: antichristum persecutorum: christum iudicaturum: mor-
tuorum resurrectionem: bonorum malorumque diuisionem:
mundi conflagrationem: cuiusdemque renouationem. et con-
flagratio iudicium sequitur. Augustinus dicit in eodem
libro. Iudicatis impijs et in ignem eternum missis: figura
huius mundi mundanorum ignium conflagratione pibit

D

ergo idem quod pus. ¶ **S.** dñs ad iudicandū veniens aliquos viuos repiret: vt pz ex hoc quod hē j. Thes. iij. vbi ex persona eoz aplūs dicit: Deinde nos qui viuimus qui residui sumus in aduētū domini rē. sed hoc nō esset si conflagratio mundi pcederet: quia per ignem dissoluent. g ignis ille iudicium sequit. ¶ **S.** dñs dī iudicaturus orbē per ignem: r iō conflagratio finalis vī esse executio diuini iudicij. sed executō sequit iudiciuz. g ille ignis iudicium sequit. ¶ **S.** Sed ptra est quod dī in psal. Ignis ante ipm pcedet. ¶ **S.** resurrectio pcedet iudicium: alias nō videret oīs oculus xpm iudicātem. sed mūdi conflagratio resurrectionē pcedet: sancti enī qui resurgēt corpora spiritalia etiā impassibilia habebūt: et ita nō poterūt per ignē purgari: cum tñ in lra dī ex verbis Aug. q per ignem illū purgabit siquid in aliquib⁹ sit purgādū. ergo ignis ille iudiciū pcedet. ¶ **A.** terius vī q ignis ille nō habebit talē effectū in hōibus qualis i littera designat: illud enī psumi dī quod reducīt ad nihilum. s3 corpora impiorū nō soluent in nihilū s3 in eternū conseruabunt vt eternā penam sustineāt. g ignis ille nō erit malis cōsumptio: vt in lra dī. Si dicat q cōsumet maloz corpora inq̄tum ea resoluēt in cinerē. Lōtra: sicut corpora maloz ita r bonoz in cinerem resoluēt: hoc enī est xpi pūlegiū vt caro eius corruptionē nō videat. g etiā et bonis tunc repertis erit cōsumptio. ¶ **S.** infectio peccati magis abundat i elemētis fm q veniūt ad cōpositionē humani corporis: in quo ē corruptō somis etiā q̄tum ad bonos q̄ in elemētis extra corp⁹ humanū existētib⁹. s3 elemēta extra corp⁹ humanū existētia purgabunt ppter peccati infectionē. ergo multo forti⁹ oportz p ignē purgari elemēta in corporib⁹ humanis existētia: siue bonoz: siue maloz et ita o3 vtrorūq3 corpa resoluēt. ¶ **S.** q̄diu statū vie durat: elemēta similit agūt in bonos r i malos s3 adhuc durabit statū h⁹ mōi vie in illa cōflagratione: q3 post statū hui⁹ vie nō erit mors naturalis que tñ per illā conflagrationē causabit. g ignis ille equalit agēt in bonos r in malos: et ita vī q nō sit aliqua discretio inter eos q̄tum ad effectum illius ignis suscipiendū sicut in lra ponit. ¶ **S.** illa conflagratio quasi in momēto perficiet. s3 multi inuenient viui in quibus erūt multa purgabilia. g illa cōflagratio nō sufficet ad eoz purgationē. ¶ **A.** terius vī q ignis ille non inuoluet reprobos: quia Malach. iij. super illud: Purgabit filios leui. oīe glo: Duos ignes legimus futuros: vnum quo purgabit electos et pcedet iudiciuz: aliez qui reprobos cruciabit. sed hic est ignis inferni qui malos inuoluet: primus autē est ignis finalis conflagratiois ergo ignis finalis conflagratiois non erit ille q malos inuoluet. ¶ **S.** ignis ille deo obsequit i purgatione mundi. ergo debet remunerari alijs elemētis remuneratio: et sc̄pue cū ignis sit nobilissimū

elementoz. non ergo videt q in infernum debeat deici ad damnatoz penā. ¶ **S.** ignis qui in malos inuoluet erit ignis inferni. s3 ignis ab initio mūdi pparatus ē dānatis. vñ Matth. xxv. Ite maledicti i ignem eternū qui pparatus est rē. et Esa. xxx. Parata ē ab heri tophet a rege pparata rē. glo. ab heri. idest ab initio: Tophet. i. vallis gehēne. s3 ignis ille finalis conflagratiois nō fuit ab initio pparatus: s3 ex concursu mūdanoz igniū generabit. ergo ille ignis est aliū ab igne inferni q reprobos inuoluet. ¶ **A.** In contrariū est qd in psal. de igne illo dī q inflamabit i circuitu inimicos ei⁹. ¶ **S.** Dañ. vij. dī: Igneus fluius rapid⁹ qui egrediebat a facie eius. glo. Ut peccatores traheret in gehennā. loquit autē auctoritas illa de igne illo d quo nūc est mentio: vt patz per quandaz glo. q ibi dicit vt bonos purget et malos puniat. ergo ignis finalis conflagratiois in infernū cum reprobis de merget. ¶ **R.** nō deo dō: ad. j. qdē q illa cōflagratio scdm rei veritatē q̄tum ad sui initii iudicium pcedet: qd ex hic manifeste colligit q mortuoz resurrectio iudiciū pcedet: qd patz ex hoc qd dī. j. Thes. iij. q illi etiā qui dormierūt rapiēt i nubibus in aera obuam xpo ad iudiciū veniēt. simul autē erit resurrectio cōis: et corpoz sanctorz gloriificatio: sancti enī resurgētes corpa gloriōsa resument: vt patz per illud qd dī. j. Cor. xv. Semiat i ignobilitate: surgēt in gloria. simul autē cū corpa sanctorz gloriificabunt et tota creatura suo mō renouabit: vt patet per id qd dī Ro. viij. q ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis in liberate glorie filioz dei. cū ergo pflagratio mūdi sit dispositio ad renouationē predictā vt ex dictis pz: manifeste pōt colligi q illa cōflagratio quo ad purgationem mūdi iudiciū pcedet: s3 quo ad aliquē actū qui sc̄z est inuoluerē malos iudiciū sc̄q. ¶ **A.** d. j. ergo dicēdū q Aug. non loq̄t determinādō s3 opinando: qd pz ex hoc qd sequit: Que oīa quidem ventura esse credendū est. s3 quibus modis et quo ordine veniāt magis tunc docebit rez experientia q̄ nūc ad perfectū hominis intelligētia valeat pseq. Existio tñ eo q a me p̄mōzata sūt ordie eē vctura g pz q hoc dixit opinādō. Et silr dō ad 2^m. ¶ **A.** d. iij. dō: q sicut supra. xliij. dī. dictū est: Omīs hoies moriēt et resurgēt. s3 tamē illi viui dicunt reperi ri qui vsq3 ad temp⁹ conflagratiois in corpe viuēt. ¶ **A.** d. iij. dicendū q ignis ille nō exequit sniam iudicis nisi quo ad inuolutionē maloz: et q̄tū ad hoc sequit iudiciū. ¶ **A.** d. ij. qdē dicēdū q ignis ille finalis conflagratiois q̄tum ad hoc vt iudiciuz pcedet agēt vt instrumentū diuine iusticie r itez per virtutē naturalē ignis: q̄tū ergo p̄inet ad virtutem naturalem ipsius: similit agēt i bonos et malos qui viui reperiēt vtrorūq3 corpa i cinerem resoluendo: inq̄tum vero agēt vt instrumentū diuine iusticie: diuersimode agēt in diuersos q̄tū ad

sensum pene: mali eni p actione ignis cruciabunt: boni vero in quib' nihil purgandum inuenit oino nullu dolo: em ex igne sentiet: sicut nec pueri sense runt in camino: Dan. ij. quia coz corpora no ser uent integra sicut pueroz seruata fuerut: et hoc of uina virtute fieri poterit: vt sine doloris cruciatu resolutione cozpoz patiant. Boni vo in quib' pur gandu reperiet sentiet cruciatu doloris ex illo igne plus vel minus p meritoz diuersitate. s3 qrtum ad actus que post iudiciu ille ignis habebit: in damna tos tm ager: quia oes boni habebut cozpa impassi bilia. ¶ Ad. j. ergo dicendu qd consumptio ibi acci pit no pro annullatoe: s3 pro resolutione in cineres ¶ Ad. ij. dicendu qd bonoz cozpora quia i cinere resoluant per igne: non tm ex hoc dolore sentiet: si cut nec pueri in fornace existetes vt dcm est: et qru ad hoc e dissimile de bonis et malis. ¶ Ad. ij. di cendu qd elemeta in corporib' humanis existetia purgabunt per igne etia in corporibus electoz: s3 hoc per diuinaz virtute fiet sine cruciatu doloris. ¶ Ad. iij. dicendu qd ignis ille no ager tm fm na turalem elemeti virtute: s3 etia vt diuine iusticie in strumentu. ¶ Ad. v. dicendu qd tres cause sut qre sbito illi qui viuui reperient purgari poterit. Una est quia pauca purganda in eis inueniut: cu' terro ribus et psecutionib' pcedentib' fuerint purgati. Se cunda e: quia viuui et volutarij sustinebut pena: pe na autē in hac vita volutaria suscepta multo pl' purgat q' pena post morte infligra: sicut pz in mar tyribus: q' siquid purgandu in eis inuenit: passio nis falce tollit vt Aug. dicit: cu' tamē pena marty rum breuis fuit in purgatioe que in purgatorio su stinet. Tertia est: quia calor ille recuperat in inten sione qrtum amittit in tempis abbreviat. ¶ Ad. ij. qdem dicendu qd tota purgatio mundi et inno uatio ad purgatione: et innoatione homis o: dia bis: et id oportz vt mundi purgatio et inouatio pur gationi et innoatiōi humani generis respondeat humani autē generis purgatio quedā erit: qn ma li segregabunt a bonis: vn' dī. Luc. ij. Qui ventila bui in manu sua et purgabit aream sua et cōgrega bit triticu suu. idest electos i horreū suū: paleas at idest reprobos cōburet igne inextinguibili: vn' ita erit de purgatione mundi: qd qd erit turpe et fedu in infernu cum reprobis retrudis: quicqd autē erit pulchz et nobile in supioribus referuat ad glām electoz: et ita etia erit de illo igne cōflagrationis si cut dicit Basilius sup illud psal. Vox domi inter cidentis flammā ignis. qz quo ad caliduz vstiuū: et qrtum ad id quod in igne grossum reperiet: descē det ad inferos ad pena damnatoz: qd vero est ibi subtile et lucidu remanebit supius ad glōriam ele ctoz. ¶ Ad. j. ergo dicendu qd ignis qui purgabit electos ante iudiciu erit idē cum igne cōflagratō nis mundi: quia quidā p rariū dicant: cōuenit eni vt cū homo sit pare mundi: eodem igne purget ho

mo et mundus: dicunt autē duo ignes qui purgabit bonos et cruciabit malos: et qrtum ad officium: et aliquo mō qrtum ad substantia: qz nō tota substā tia ignis purgantis in infernu retrudet: vt dcm est ¶ Ad. ij. dicendu qd in hoc ignis ille remunerabit qz illud quod e grossum in eo sepabit ab ipso et re trudet in infernu. ¶ Ad. ij. dicendu qd sicut glōria electoz post iudiciu erit maior q' ante: ita et pena reprobaz: et idō sicut claritas supiori creature ad det ad augmentandā glōria electoz: ita et quicqd est turpe in creaturis retrudet i infernu ad augmē tandū miserā damnatoz: et ita igni ab initio pre parato i inferno nō est incōueniens si alter ignis ad dat. ¶ Illi saltē verba iudicū audiet rē. verba hec accipiēda sunt nō vocalia sed mētalā vt supra of ctum ē. ¶ Et peribit celū et terra nō scdm substā tiam sed scdm specie: species hic dī corruptibilitas elementoz et alia que ad ignobilitatē coz' spectāt ¶ Ministerio angeloz virtute dei cooperatē rē. hoc intelligendū est de bonis angelis qrtum ad pre ceptū: sed de malis angelis qrtum ad executione.

Distinctio XLVIII.

Solet etiā queri

in qua forma rē. Postq' deter minauit magister de oino iudi cio qrtū ad modū iudicij et ad ministros iudicis: hic determi nat ea que pntinent ad psonam iudicis. Et diuidit in pres duas In pma eni parte ostēdit in qua forma xp̄us ad iu dicium veniēs apparebit. In secūda determinat de his que iudiciū circūstant: ibi Et putat quidā do minū rē. Prima pars diuidit i duas. In pma ostē dit qd xp̄s iudicabit in forma homis. In scda indu cit similitudinē. s. qd xp̄s scdm qd ē homo est causa resurrectionis cozpoz: ibi Et sicut dī xp̄s rē. Pri ma pars diuidit i duas. In pma determinat qd xp̄s in forma homis iudicabit. In secūda qd in forma homis gloriosa: ibi Sed cū in forma humana rē. ¶ Et putant quidā rē. Hic determinat ea que ad aduentū iudicis circūstant. Et circa hoc duo facit Primo determinat ea que cōcomitant iudicis aduē tum. Secūdo ea que consequunt: ibi Lum autē fa ctum fuit celum nouū rē. Circa primū duo facit. Primo eni determinat locū aduentus. Secūdo effe ctum iudicis veniētis: ibi Veniente autē ad iudiciū domino rē.

Hic est duplex questio. ¶ Prima est de ipso iudice. Secūda de mundi inouatioe que iudiciū sequit. ¶ Circa p̄mū qrtū quatuor. ¶ Primo vtz xp̄us in forma hois sit iu dicaturus. ¶ Secūdo vtz in iudicio apparebit in figura glōsa. ¶ Tertio vtz posset apparē i nā oinitatis aliqb' sine gaudio. ¶ Quarto de his q aduentū iudicis circūstant.

No primū sic proce-
dit: v. q. xps in forma serui nō sit iudica-
tor: iudiciū enī auctoritatē requirit in
iudicāte. s. auctoritas sup viuos et mortuos est in
xpo scdm q̄ ē deus: sic enī ē deus et creator oim. s. i
forma diuinitatis iudicabit. ¶ In iudice requi-
rit potestas inuincibilis: vñ Ecc. viij. Noli querē fie-
ri iudex nisi valeas v̄tute irrumpere iniquitates. sed
virtus inuincibilis cōuenit xpo scdm q̄ est deus. s.
in forma diuinitatis iudicabit. ¶ In iob. v. dicit: P̄
omne iudiciū dedit filio vt omnes honorificēt filiū
sicut honorificāt patrē. s. honor equalis nō debet
patri et filio scdm humanā naturā. s. nō iudicabit
scdm formā humanā. ¶ In Dan. viij. dicit: Aspice
bam donec throni positi sunt et antiquus dicit: se-
dit. throni autē iudiciariā potestate designant: an-
tiquitas autē de deo dicitur ratione eternitatis: vt dicit
Dio. in li. de di. no. s. scdm hoc iudicare cōuenit fi-
lio prout ē eternus: nō ergo scdm q̄ homo. ¶ In
Aug. dicit et hī in littera: q̄ per verbū filij dei sit
animā resurrectio: per verbū factū in carne filiū
hominis sit corporū resurrectio. sed iudiciū illud fi-
nale magis pertinet ad animā q̄ ad carnē. s. magis
cōuenit iudicare christo scdm q̄ ē deus q̄ inq̄tum
est homo. ¶ Sed p̄tra: Job. v. dicit: Potestatem de-
dit ei iudiciū facere: q̄ filius hominis est. ¶ In Job
xxxij. dicit: Causa tua quasi impj iudicata est. glo. a
pilato: Iō iudiciū causāq̄ recipies. glo. vt iuste iu-
dices. sed xps scdm humanā naturā iudicat est a
pilato. s. scdm humanā naturam iudicabit. ¶ In
eius ē iudicare cuius est legē condere. s. xps in hu-
mana natura apparēs nobis legē euangeliū dedit.
s. et scdm eandē naturā iudicabit. ¶ Respondeo dī-
cendū q̄ iudiciū aliquod dñum iudicādo requirit
vñ Ro. xiiij. Tu quis es qui iudicas alienū suū: et
iō scdm hoc xps p̄petit iudicare q̄ dñum sup ho-
mines h̄z de quibus p̄ncipalit̄ erit finale iudiciū
ipse autē est noster dñs nō solū rōne creationis: q̄
dñs ipse ē de ipse fecit nos et nō ipsi nos. s. etiā rō-
ne redemptōis: q̄d ei cōpetit scdm humanā nām
vñ Ro. xiiij. In hoc xpus mortuū ē et resurrexit: vt
et viuoꝝ et mortuoꝝ dñes. ad p̄mū autē vite eter-
ne nobis creatōis bona nō sufficerēt nisi redēptio-
nis beneficiū adderet: p̄pter impedimētū q̄d natu-
re create supuenit ex peccato p̄mi parētis: vñ cum
iudiciū illud finale ad h̄ ordinē vt aliq̄ admittā-
tur ad regnū: aliqui excludant a regno: p̄ueniēs ē
vt ipse xps scdm humanā naturā cui redemptōis
beneficiū ad regnū admittit: illi iudicio p̄sedeat:
et hoc est q̄d dicit Act. x. q̄ p̄stitutus est a deo iudex
viuoꝝ et mortuoꝝ. Et q̄ p̄ redemptōnē humani
generis nō solū homines reparauit. sed etiā vniuer-
saliter totā creaturā scdm q̄ tota creatura repato
homic meliorat: vt hī Col. i. Pacificans p̄ sangui-
nem crucis eius siue que in terris siue q̄ in celis sūt

iō non solū super homines sed sup vniuersam crea-
turam xpus per suā passionem oñium promeruit
et iudiciariā potestate: Matth. vii. Data est mihi
omnis potestas in celo et in terra. ¶ Ad. i. s. dicitur
q̄ in christo scdm diuinā naturā est auctori-
tas dominij respectu vniuersalis creature ex iure
creationis. sed in ipso est auctoritas dominij quaz
per passionem promeruit: et est quasi auctoritas
secundaria et acquisita: sed p̄ma ē naturalis et eter-
na. ¶ Ad secundum dicitur q̄ quīs christus
scdm q̄ homo nō habeat a se inuincibile potesta-
tem ex naturali virtute humane speciei: tamen ex
dono diuinitatis etiā in humana natura habz in-
uincibilem potestatem scdm q̄ sunt subiecta pedib⁹
eius: vt dicit. i. Cor. xij. et Heb. ij. et iō iudicabit qui-
dem in humana natura: s. ex virtute diuinitatis.
¶ Ad. iij. dicitur q̄ christo nō sufficisset ad hūa-
ni generis redemptōnē si purus homo fuisset: et
iō ex hoc ipso q̄ scdm humanā naturā gen⁹ huma-
num redimere potuit: ac per hoc iudiciariā pote-
statem cōsecutus est: manifeste ostendit q̄ ipse ē de-
us: et ita equaliter honorandus cū patre nō inq̄tū
homo s. inq̄tum deus. ¶ Ad. iij. dicitur q̄ i
la visione Dan. manifeste exprimit totus ordo iu-
diciarie potestatis: que quidē sic in p̄ma origine
est in ipso deo: et specialius in patre qui est fons to-
tius diuinitatis: et iō primo p̄mittit q̄ antiquus
dierū sedet. s. a patre iudiciariā potestas traducta
est in filium non solū ab eterno scdm diuinā natu-
ram: s. etiā in tempore scdm humanā i qua meru-
it eam: et iō subiungit in visione predicta: Ecce cū
nubibus celi quasi filius hominis veniebat: et vsq̄ ad
antiquū dierū peruenit: et dedit ei potestatem et ho-
noꝝem et regnū. ¶ Ad. v. dicitur q̄ Aug. loquitur
per appropiationē quandā: vt videt̄ reducat
effectus quos christ⁹ in hūana natura fecit ad cau-
sas aliquo mō consumiles: et quia scdm animā su-
mus ad imaginem et similitudinē dei: scdm carnē
autē sumus eiusdē speciei cum homine christo: ideo
ea que in animabus nostris christus fecit diuinita-
ti attribuit: que vero in carne nostra fecit v̄ factu-
rus est attribuit carni eius: quīs caro eius inq̄tū
est diuinitatis organū vt dicit Damas. habeat etiā
effectū in animabus nostris: scdm illud quod dicitur
Heb. x. q̄ sanguis eius emēdauit conscientias
nostras ab operibus mortuis: et sic etiā verbū ca-
ro factū est causa resurrectionis animā: vnde eti-
am scdm humanā naturā conuenienter est iudex
nō solum corporalium s. spiritualium bonoꝝ.

Ad secundū sic pro-
cedit: videtur q̄ christ⁹ i iudicio non ap-
parebit in forma humanitatis gloriosa.
Job. xix. Videbunt in quē transfixerunt. glo. q̄ i
ea carne venturus est in qua crucifixus ē s. crucif-
xus est in forma infirma. ergo in forma infirma

nis apparebit: nō i forma glorioſa. ¶ **S.** Matth. xliij. dicitur: q̄ apparebit ſignū filiū hominis i celo i deſt ſignū crucis. Et Chryſ. dicit q̄ veniet in iudicio x̄p̄s nō ſolū vulnēz cicatrices. ſz etiā ip̄az mortem exprobratiſſimā oſtendens. q̄ v̄i q̄ nō apparebit in forma glorioſa. ¶ **S.** fm̄ hāc formā de in iudicio apparebit q̄ ab oibus p̄ſpici poſſit. ſz x̄p̄us fm̄ formā hūanitat̄ glorioſā nō poterit videri ab oibus bonis et malis: q̄ ocul̄ glorioſificat̄ nō v̄i eē p̄pōſitio nat̄ ad vidēdū claritatē corp̄is glorioſi. q̄ nō apparebit in forma glorioſa. ¶ **S.** illud q̄d p̄mittit iuſtis in p̄miū nō p̄cedit iniuſt. ſed videre gloriā hūanitat̄ p̄mittit iuſtis in p̄miū: Job. x. Ingreſſit̄ et egreſſit̄ et paſcua inueniēt. i deſt refectionē et i diuinitate ⁊ in hūanitate: vt Aug. exponit Eſa. xxx. iij. Regē in decore ſuo videbūt. q̄ in iudicio nō apparebit oibus in forma glorioſa. ¶ **S.** ſcōm illā formā x̄p̄s iudicabit i q̄ iudicat̄ ē: v̄i ſup illud Job. v. Sic et fili⁹ q̄s vult viuificat. dicit glo. i q̄ forma i iuſte iudicat̄ eſt iuſte iudicabit vt poſſit ab impijs videri. ſz iudicat̄ ē in forma infirmitatis. q̄ et in eadem in iudicio apparebit. ¶ **S.** p̄tra ē q̄d d̄i Lu. xxi. Tūc videbūt filiū hominis venientē in nube cū ptate magna et maiestate: maiestas aut̄ et ptas ad gloriā ptinet. q̄ in forma glorioſa apparebit. ¶ **S.** ille q̄ iudicat oīz eminare illis q̄ iudicat̄. ſz electi q̄ iudicabunt a x̄p̄o corpa glorioſa hēbunt. q̄ mltō fortius iudex in forma glorioſa apparebit. ¶ **S.** ſic iudicari ē infirmitatis: ita iudicare ē auctoritatis et glorie. ſz in p̄mo aduentu quo x̄p̄s venit ad hoc q̄ iudicaret in forma infirmitatis apparuit. q̄ in ſcōo aduentu in q̄ v̄iet ad hoc vt iudicet appetit in forma glorioſa. ¶ **R.** n̄deo dō: q̄ x̄p̄us d̄i dei et hoīum mediator: inq̄tum p̄ hoībus ſatiffaciat et interpellat apud patrē: et ea q̄ ſunt p̄iis hoīb⁹ cōicat ſcōm q̄ d̄i Job. xviij. Claritatē quam dediſti mihi dediſti eis. ſcōm hoc at̄ v̄trūq̄z p̄uenit ei q̄ cū v̄trōq̄z cōicat extremoz. inq̄tū enī cum hoībus cōicat vices hoīum gerit apud patrē: inq̄tū v̄o cū patre cōicat: dona patris trāsmittit ad homines. Quia q̄ i p̄mo aduentu ad hoc venit vt p̄ nobis ſatiffaceret apud patrē: in forma n̄e infirmitatis apparuit: q̄ v̄o in 2° aduentu ad hoc venit vt iuſticiā p̄iis in homines exeq̄s: gloriā demōſtrare debebit q̄ inest ei ex p̄munionē ad patrē: ⁊ iō in forma glorioſa appebit. ¶ **Ad** ſ. q̄ dō: q̄ i eadē carne appebit. ſz nō ſiliū ſe habēte. ¶ **Ad** ij. dō: q̄ ſignū crucis apparebit in iudicio nō ad iudiciū tūc ex̄n̄is infirmitatis. ſz p̄terite vt p̄ hoc iuſtior: eoz p̄denatio appareat q̄ tāta miſericordiā neglexerunt: et eoz p̄cipue q̄ x̄p̄m iniuſte p̄ſecuti ſūt: cicatrices at̄ q̄ in ei⁹ corpe apparebunt nō p̄inebūt ad aliquāz infirmitatē: ſz erūt indicta maxime v̄itūz q̄ x̄p̄s p̄ paſſiōis infirmitatē de hoībus triumphauit. Exprobratiſſimā etiāz mortē oſtēdit nō ſenſibilr oculis eā ingerēs: ac ſi tūc eā p̄teret: ſz ex his q̄ apparebūt. ſ. iudicijs p̄terite paſſi

onis hoies in recognitionē p̄terite mort̄ adducet. ¶ **Ad** ij. dō: q̄ corpa glorioſa hz in ptate ſua vt ſe demōſtret vel nō demōſtret oculo nō glorioſo: vt p̄ ex dictis q̄ ſupra. xliij. di. dca ſūt: et iō in forma glorioſa x̄p̄s ab hoībus poterit videri. ¶ **Ad** iij. dō: q̄ ſicut amici glia ē delectabil̄ ita gloria et ptas ei⁹ q̄ odio habet maxie p̄tristat: et iō ſicut viſio glorie hūanitat̄ x̄p̄i erit iuſtis in p̄miū: ita inimicis x̄p̄i erit in ſupplicij: v̄i Eſa. xxvj. Uideāt et p̄fundāz gelantes ppli: et ignis ſz inuidie hoſtes tuos deuoret. ¶ **Ad** v. dō: q̄ forma ibi accipit p̄ natura humana in q̄ iudicatus ē et etiā iudicabit: nō at̄ p̄ q̄litate nature que nō erit eadē in iudicātē. ſ. infirma que in iudicato fuit.

Ad tertiu sic proce.

Ad d̄i: v̄i q̄ diuinitas a malis ſine gaudio poſſit videri: cōſtat enī q̄ imp̄j manifeſtiſſime cognoſcāt x̄p̄m eē deū. q̄ diuinitatē ei⁹ videbūt et t̄i de viſiōe x̄p̄i nō gaudebūt. q̄ diuinitas ſine gaudio videri p̄t. ¶ **S.** volūtas impioz puerſa non magis aduerſat humanitatē x̄p̄i q̄ eius diuinitatē. ſz hoc q̄ videbūt gloriā humanitat̄ cedet eis in penam vt dicit̄ ē. q̄ multo forte ſi diuinitatē viderent magis triftarent q̄ gauderēt. ¶ **S.** q̄ ſunt i affectu nō d̄ neceſſitate ſequēt̄ ad ea q̄ ſūt in intellectu: v̄i Aug. dicit: P̄cedit intellect⁹. et ſeq̄t: Tardus at̄ null⁹ affect⁹. ſz viſio ad intellectū ptinet: gaudiū at̄ ad affectū. q̄ poterit eē diuinitatis viſio ſine gaudio. ¶ **S.** om̄e q̄d recipit in aliq̄ recipit p̄ modū recipientis et nō p̄ modū recepti. ſz om̄e q̄d v̄i quodam mō in vidēte recipit. q̄ q̄uis diuinitas i ſe ſit delectabiliffima: t̄i viſa ab alijs q̄ ſūt trifticia abſorpti n̄ delectabit. ſz magis p̄triftabit. ¶ **S.** ſicut ſe hz ſenſus ad ſenſibile: ita ſe hz intellect⁹ ad intelligibile. ſz ita ē in ſenſib⁹ q̄ palato nō ſano pena ē panis q̄ ſano ē ſuauiſ: vt dicit̄ Aug. et ſilr accidit i alijs ſenſibus. q̄ cū damnati habeāt intellectū indipoſitum v̄i q̄ viſio lucis increate: magis afferet eis penāz q̄ gaudiū. ¶ **S.** p̄tra ē q̄d d̄i Job. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te v̄ez deū: ex quo p̄z q̄ eſſentia beatitudinis in dei viſiōe p̄ſiſtit. ſz de rōne beatitudinis ē gaudiū. q̄ diuinitas ſine gaudio videri nō p̄t. ¶ **S.** eſſentia ipſa diuinitatis eſt eēntia veritatis. ſz vnicuiq̄z ē delectabile videre verū: v̄nde et oēs homines natura ſcire deſiderāt: vt d̄i i p̄ncipio Meth. q̄ diuinitas ſine gaudio videri non poteſt. ¶ **S.** ſi aliqua viſio nō ſp̄ eſt delectabilis: cōuenit eam q̄n̄q̄z eſſe triftabile. ſz viſio intellectiua nunq̄ ē p̄triftabilis: quia delectatiōi que ē in intelligēdo nō opponit̄ aliqua trifticia vt dicit̄ P̄ha. cum q̄ d̄i diuinitas nō poſſit videri niſi per intellectū: v̄i q̄ diuinitas ſine gaudio videri nō poſſit. ¶ **R.** n̄deo dicē d̄i q̄ in quolibz appetibili vel delectabili duo p̄nt p̄ſiderari. ſ. id quod appetit̄ vel ē delectabile: et id quod eſt ratio appetibilitatis vel delectabilitatis i

ipso: sicut autem secundum Boetium in libro de hebdomada id quod est hinc aliquid propter quod ipsum est potest: ipsum vero esse nihil aliud propter se habet admixtum ita id quod est appetibile vel delectabile potest habere aliquid aliud admixtum vnde non fit delectabile vel appetibile: sed id quod est ratio delectabilitatis nihil habet admixtum vel hinc potest propter quod non delectabilis sit vel appetibilis. Res igitur que sunt delectabiles: per participationem bonitatis que est ratio appetibilitatis et delectabilitatis potest apprehensa non delectare: sed id quod per essentiam suam est bonitas: impossibile est quod eius essentia apprehensa non delectet: vnde cum de essentialiter sit ipsa bonitas: non potest diuinitas sine gaudio videri. ¶ Ad. i. dicitur: quod impie manifeste cognoscit christum esse deum: non pro hoc quod diuinitatem eius videat sed per manifestissima diuinitatis indicia. ¶ Ad. ii. dicitur: quod diuinitatem secundum quod est in se nullo potest odio habere: sic nec aliquid potest odio habere ipsam bonitatem. sed quantum ad aliquid quod diuinitatis effectus est ab aliquibus odio habetur in quantum scilicet aliquid agit vel precipit quod est contra voluntati: et ideo visio diuinitatis nullo potest esse non delectabilis. ¶ Ad. iii. dicitur: quod verbum Augustinus est intelligendum quod id quod apprehendit per intellectum procedit est bonum per participationem et non per essentiam: sicut sunt omnes creature: vnde potest in eis esse aliquid que affectus non moueat: sicut etiam in via deus cognoscit per effectum et intellectus non attingit ad ipsam essentiam bonitatis eius: vnde non oportet quod affectus intellectum sequatur: sicut sequitur si essentiam eius videret que est ipsa bonitas. ¶ Ad. iii. dicitur: quod tristitia non noiat dispositionem sed magis passionem: omnis autem passio a contraria causa fortiori subueniente tollitur: et non causa tollit: et ideo tristitia donatoz tolleret si deum per essentiam viderent. ¶ Ad. v. dicitur: quod per indispositionem organum tollit proportio naturalis ipsi organum ad obiectum quod natura est delectare: et propter hoc delectatio impeditur. sed indispositio que est in damnatis non tollit naturalem proportionem que sunt ordinati ad diuinam bonitatem: cum imago spiritus in eis maneat: et ideo non est simile.

¶ Quartus sic procedit: vi quod aduentum domini ad iudicium non procedit aliqua signa: quod. i. Thes. v. Luna dixit rinit pax et securitas: repentinus eis superveniet interitus. sed non est pax et securitas si homines per signa procedentia terrerent. sed signa non procedent illud aduentum. ¶ Signa autem manifestationem ordinant. sed aduentus eius esse occultus: vnde. i. Thes. v. Dies domini sicut furta in nocte veniet. sed signa non debent ipsi procedere. ¶ Tempus primi aduentus fuit per cognitus a prophetis quod non est de secundo aduentu ut supra dictum est. sed primum aduentum christi non precesserunt aliqua hominum signa. sed nec secundum procedent. ¶ Sed contra est quod dicitur Luc. xxi. Erunt signa in sole et luna et stellis. ¶ Dicitur. ponit. xv. signa precedentia iudicium: dicitur quod prima die maria omnia exaltabunt. xv. cubitis super montes. Secundo omnia equoz psterneant in profundum ita ut vix videri possint. Tertio redigent in antiquum statum.

¶ Quarto belue omnes et alia que moventur in aquis congregabunt et leuabunt super pelagus morte contentionis inuicem mugientes. Quinto omnia volatilia celi congregabunt in campis inuicem plorantes non gustantes neque bibentes. Sexto flumina ignea surgent ab oculo solis contra faciem firmamenti usque ad ortum orientis. Septimo omnia sidera errantia fixa spergent ex se igneas comas sicut comete. Octavo erit magnus terremotus et omnia animalia psterneant. Nonno omnes lapides tam magni quam parui diuidentur in quatuor partes: unaqueque alia collidetur. Decimo omnes platee sanguinee fluent rosae. Undecimo omnes montes et colles et edificia in puluerem redigentur. Duodecimo omnia animalia venient ad campos de siluis et montibus rugientia et nihil gustantia. Tredecimo omnia sepulchra ab ortu solis usque ad occasum patebunt cadaueribus ad resurgendum. Quartodecimo omnes homines de habitaculis suis recedent: non intelligentes neque loquentes: sed discurrentes. Quintodecimo omnes morientur et resurgent cum mortuis longe ante defunctis. ¶ Alterius videtur quod circa iudicium secundum rei veritatem sol et luna obscurerent: quia ut dicit Rabanus super Mattheum. nihil prohibet intelligere tunc temporis veraciter sol et luna cum sideribus ceteris suo lumine privari: quod de sole constat factum tempore domice passionis. ¶ Lux corporum celestium ad generationem inferiorum corporum ordinatur: quia per eam insunt in hec inferiora: et non solum per motum ut dicit Averrois in libro de substantia orbis. sed tunc generatio cessabit. sed nec lux in corporibus celestibus remanebit. ¶ Inferiora corpora purgabuntur ut quibusdam videtur a qualitatibus quibus agunt corpus autem celeste non solus agit per motum sed per lumen ut dictum est. sed sicut motus celi cessabit: ita et lumen corporum celestium. ¶ Sed contra est quod secundum astrologos sol et luna sine eclipsim pati non possunt. sed illa obscuratio solis et lune si esse dicitur. domino ad iudicium veniente. sed non erit obscuratio secundum rei veritatem per modum eclipsis naturalis. ¶ Non congruit idem esse causa defectus alicuius rei et augmentatio. sed veniente domino lux luminarium promittitur augmenta: vnde Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis septem pluri. sed non est come veniens quod veniente domino lux illorum corporum cesset. ¶ Alterius videtur quod virtutes celorum domino veniente non moueantur: virtutes enim celorum dici non possunt nisi angeli beati. sed immutabilitas est de ratione beatitudinis. sed moueri non poterunt. ¶ Admiratio causa est ignorantia: ut patet in principio Meth. sed sicut ab angelis longe abest timor: ita et ignorantia quia ut dicit Gregorius. Quid est quod non videant quod videntem omnia vident. sed non poterunt per admirationem moueri: ut in littera dicitur. ¶ Omnes angeli astabunt diuino iudicio: vnde Apoc. vii. Et omnes angeli astabunt in circuitu throni. sed virtutes nominat unus specialiter ordinem in angelis. sed non potius de eis dicitur: vult quod moueantur quam de alijs angelis. ¶ Sed contra est

quod dicitur Job. xxvi. Columne celi pauēt aduētum eius. sed colūne celi nō pōt intelligi nisi virtutes celoꝝ. q̄ virtutes mouebunt. **¶** **M**ath. x. xiiij. di. Stelle cadēt de celo et virtutes celoꝝ mouebunt. **¶** **M**erius v̄ q̄ iudiciū nō fiet in valle Josaphat: aut in loco circūstante: q̄ ad min⁹ oportet oēs iudicādos in terra stare: aut eos tñ leuari i nubibus quoꝝ erit iudicare. s; tota terra pmissiois cape nō posset multitudinē iudicādoꝝ. q̄ nō pōt esse q̄ circa vallē illā sit iudiciū. **¶** **S**icut supra dictū est. chꝛisto in humanitate datū est iudiciū vt iuste iudicet qui iniuste iudicatus ē. s; ipse iniuste iudicatus ē in pretorio Pilati: et sniam iusti iudicij in golgatha suscepit. q̄ loca illa magis deimari debent ad iudiciū. **¶** **N**ubes fiunt ex resolutione vapoꝝ. sed tñ nulla erit euaporatio v̄ resolutione. q̄ nō poterit eē q̄ iusti in nubibus obulam xpo i aera rapiant: et sic oportebit et bonos et malos esse in terra: et ita multo amplius requireret q̄ sit ista vallis. **¶** **S**ed q̄ est q̄ dicitur Job. iij. Congregabo om̄s gentes et deducam eos in valle Josaphat et disceptabo ibi cū eis. **¶** **A**ct. i. dicitur: Quēadmodū vidistis eū ascendēre in celū ita veniet et. sed ipse ascēdit de monte oliueti q̄ p̄minet valli Josaphat. q̄ et circa loca illa ad iudicādū veniet. **R**ūdeo dō ad primā q̄nēm q̄ sicut supra dictū est: xps ad iudicādū veniēs in forma glorioza apparebit. ppter auctoritatē q̄ iudici debet: ad dignitatē autē iudiciarie potestatis p̄tinet hīc aliqua iudicia q̄ ad reuerentiā et subiectionē inducant: et iō aduētū xpi ad iudiciū veniētis multa signa p̄cedēt vt corda hominū i subiectionē venturi iudicis adducant et ad iudiciū p̄parēt huiusmōi signis cōmoniti. **¶** **Q**ue autē sunt ista signa de facili nō pōt sciri: signa enī que i euāgēlijs legunt: vt Aug. dicit ad Eulistiū de fine mūdi: nō solū p̄tinet ad aduētū xpi ad iudiciū: sed etiā ad temp⁹ destructōis hierusalē: et ad aduētū xpi quo xps p̄tinet ecclesiā suā visitat: ita q̄ forte si diligēt aduertat nullū eozū inuenit ad futurū aduētū p̄tinere vt ipse dicit: q̄ illa signa q̄ in euāgēlijs tangunt: sicut pugne et terrores et huiusmōi a p̄ncipio hūani generis fuerūt nisi forte dicat q̄ tñc tempis magis inualescēt: sed scōm quā mensurā circūstantia vicinū aduentum denunciet incertū est. **¶** **S**igna vero q̄ Hiero. ponit nō asserit: sed i annalib⁹ iudeoꝝ se ea reperisse scripta dicit: q̄ etiā valde paz verisitudinis habent. **¶** **A**d. i. q̄ dō: fm Aug. in li. ad Eulistiū p̄cedō: q̄ circa finē mundi erit vniuersalis p̄secutio malozū cōtra bonos: vnde simul aliqui tūmebūt. s. boni: et aliqui securi erūt. s. mali. q̄ aut dixerūt: Pax et securitas et. ad malos referēdum ē qui signa futuri iudicij paruipendunt: ad bonos vero p̄tinet q̄ dō Luc. xxi. Arescentibus hominibus p̄ timore et. Uel pōt dici q̄ om̄ia illa signa que circa iudiciū erūt infra tempus iudicij p̄putant vt sic dicit iudicij oia

illa p̄tineat: vñ q̄uis ex signis apparētib⁹ circa diē iudicij homines terreant: an tamen q̄ signa illa apparet incipiat in pace et securitate se impj eē credent post mortē antixpi nō statim videntes mudent p̄sumari vt existimabūt. **¶** **A**d. ij. dō: q̄ dicitur oī dicitur sicut fur venire: q̄ ignozat determinatū temp⁹: q̄ p̄ signa illa cognosci nō poterit: q̄uis etiā sub diē iudicij cōprehēdi possint oīa illa manifestissima signa que imediate p̄cedent iudiciū vt dōm est. **¶** **A**d. iij. dō: q̄ in primo aduētū xpus venit occultus: q̄uis determinatū temp⁹ est: p̄p̄t cognitū a p̄phetis: et iō nō oportebat huiusmōi signa in p̄mo aduētū apparere sicut apparebūt i secundo aduētū in quo manifest⁹ veniet q̄uis determinatū tempus sit occultū. **¶** **A**d. ij. q̄nēm dō: q̄ si loquamur de sole et luna q̄tum ad ipm momentū aduēt⁹ chꝛisti: sic nō est credibile q̄ obscuret sui lumis p̄uatiōe: q̄ tot⁹ mūdus innouabit xpo veniēte et sanctis resurgētib⁹ vt dōm est. **¶** **S**i autē loquamur de eis scōm temp⁹ p̄p̄inquū an iudiciū sic esse poterit q̄ sol et luna et alia celi lumina sui lumis p̄uatiōe obscurabunt: vel diuersis t̄pibus vel simul diuina virtute faciēte ad hominū terrore. **¶** **A**d. ij. dō: q̄ Rabanus loquit q̄tū ad tempus iudicij p̄cedēs. **¶** **A**d. ij. dō: q̄ lux est in corpib⁹ celestibus nō solū ad causandū generationē i istis inferioribus. sed etiā ad eoz p̄fectionē et decorem vñ nō oportet q̄ cessante generatiōe lux corpoꝝ celestū cesset. sed magis augeat. **¶** **A**d. iij. dō: q̄ nō v̄ eē p̄babile vt supra dōm ē: q̄ q̄litates elementares remoueāt ab elementis: q̄uis q̄dā h⁹ posuerunt si tamē remouerēt nō est simile de eis et de luce: eo q̄ qualitates elementares habēt ad inuicē p̄trarietatem vñ agunt corūpendo: lux autē nō est p̄ncipiū actionis per viā p̄trarietatis: sed per viā p̄ncipiū regulantis p̄traria et ad p̄cordiā reducētis. **¶** **N**ec ē etiā simile de motu corpoꝝ celestū: motus enī est actus imp̄fecti: vñ et tolli debet q̄n tollit imp̄fectō quod de luce nō pōt dici. **¶** **A**d. tertiā q̄nēm dō: q̄ virtutes in angelis dupliciter dicūt: vt patet per Dio. x. cc. hierar. **¶** **Q**uāq̄ enī nomē virtutū vni ordini appropriat: qui scōm ipsuz est medius medie hierarchie: scōm vero Hreg. est sup̄mus i fine hierarchie. **¶** **A**lio mō accipit cōiter p̄ oibus celestib⁹ spiritalibus: et vtroq̄ mō pōt accipi in p̄posito. **¶** **I**n lra enī exponit put accipit secūdo mō. s. p̄ oibus angelis: et tūc dicunt moueri ppter admirationē nouitatis que in mūdo erit sicut in lra dī. **¶** **P**otest etiā exponi put virtutes est p̄p̄rium nomen ordinis: et tūc ordo ille dī moueri p̄ alijs ratiōe effectus: q̄ illi ordini fm Hreg. attribuit miracula facere: q̄ maxime circa illud temp⁹ fiet: vel quia ordo ille cum sit de media hierarchia fm Dio. nō habz potentiam limitatā: vñ oportet q̄ eius ministeriū sit circa causas vniuersales. vñ p̄p̄riū officium virtutum esse videt corpora celestia mouere: que sunt causa eoz

que in natura inferiori agunt: et hoc etiā ipsuz no-
men sonat: qz virtutes celoꝝ dicunt tunc g moue-
bunt: qz ab effectu suo cessabūt vterius: cozpa cele-
stia nō mouētes sicut nec angeli qz i sunt ad custo-
diam hominū deputati vterius custodie officio va-
cabūt. ¶ Ad. j. q. dō: qz mutatio illa nō variat ali-
quid qd ad eoz statū p̄tineat: sed refert vel ad esse
ctus eoz qui inuari p̄t sine eoz mutatione: vel
ad nouā rez p̄siderationē quā prius scdm species
p̄creatas videre nō potuerāt: hāc autē vicissitudi-
nem cogitationū ab eis beatitudo nō tollit. vñ dicit
Aug. qz deus mouet creaturā sp̄salem per tempa
¶ Ad. ij. dō: qz admiratio solet esse de his q̄ nraz
cognitionē excedunt vel facultatē: et scdm hoc vir-
tutes celoꝝ admirabūt diuinā virtutē talia facien-
tem: in q̄tum ab eis imitatōe r̄ comprehensione de-
ficiunt: per quē modū dixit Agnes qz eius pulchri-
tudinem sol et luna mirant: et sic nō ponit in ange-
lo ignorātia s̄ tollit dei p̄prehēsiō. ¶ Ad. iij. parz
r̄sio ex dicit. ¶ Ad. iij. q. dō: qz q̄liter illud iudici-
um sit futurū: et quō hoies ad iudiciū pueniāt: nō
pōt multū p̄ certitudinē sciri: tñ pbabili pōt colligi
ex sc̄pturis qz circa locū montis oliueti descēdet
sicut et inde ascēdit: vt idē esse ostendat q̄ ascēdit r̄ q̄
descēdit. ¶ Ad. j. q. dō: qz magna multitudo i par-
uo spacio p̄prehēdi pōt: sufficit autē ponē q̄tūcū-
qz spaciū circa locū illū ad capiendū multitudinē
iudicandoz: vñ modo ab illo spacio christuz vidē
possint: q̄ in aere eminens et maxia claritate reful-
gens a longinq̄ inspicit pōit. ¶ Ad. ij. dō: qz quīs
christi p̄ hoc qz iniuste iudicatus ē iudiciaria p̄tate
meruerit: nō tñ iudicabit i forma infirmitatis in q̄
iuste iudicatus ē. s̄ in forma gloriosa in q̄ ad p̄z
ascēdit: vñ locus ascēsiōis magis p̄petit iudicō q̄
loc⁹ vbi p̄demnat⁹ ē. ¶ Ad. iij. dō: qz nubes hic ap-
pellant vt qdā dicit qdā densitates lucis resplicē-
tis a cozpozib⁹ scōꝝ: et nō aliq̄ euaporatiōes ex ira
et aqua. Vel pōt dicit qz nubes ille generabūt vna
virtute ad ostendēdū p̄formitatē in aduētū ad iudici-
um et ascensionē: vt qui ascendit in nube etiā i nu-
be ad iudiciū veniat: nubes etiā p̄p̄ refrigeriuz
misericordiam indicat iudicantis.

¶ Deinde queritur d

innouatōne mūdi. Et circa hoc q̄rūt
q̄nqz. ¶ Primo vtz inouatio mūdi
sit futura. ¶ Secōdo vtz mūdo inno-
uato mol⁹ cozpozū celestium cesser.

¶ Tertio vtz celestia cozpa maior claritate re-
fulgeāt. ¶ Quarto vtz elemēta aliqua claritatis
gloria ornent. ¶ Quinto vtz aialia bruta et plā-
te et cozpora p̄mineralia mancant.

¶ **R**espondeo sic proce-
ditur: vt qz mūduz nūq̄ innouabit: nihil
eni est futurū nisi qd aliq̄ fuit scdm sp̄z

Ecclesiastes. j. Quid ē quod fuit: ipsū qd futurū ē.
sed nūq̄ mūduz aliā dispositiōez habuit q̄ nūc h̄z
q̄tum ad partes cēntiales et ad genera et species. q̄
nūq̄ innouabit. ¶ P̄. innouatio alteratō qdā
est. sed impossibile est vniuersū alterari: qz omē al-
teratū reducitur ad aliquod alteriō nō alteratū qd
tñ scdm locū mouet: qd non est extra vniuersū po-
nere. q̄ nō pōt eē qz mūduz innouet. ¶ P̄. Sc̄i. j.
dō: qz deus die septimo requiuit ab omī ope qd pa-
trabat: r̄ exponit facti qz requiuit a nouis creaturā
p̄dendis. s̄ in illa p̄ma p̄ditōne nō fuit alius mod⁹
rebus impositus q̄ iste quē nūc naturali ordine te-
nent. q̄ nūq̄ aliū habebūt. ¶ P̄. ista rez disposi-
tio que nūc ē: reb⁹ ē naturalis: si q̄ in aliā dispositio-
nem trāsmutent: illa dispositio erit eis inaturalis.
s̄ illud qd ē inaturalē et p̄ accēs nō pōt eē p̄petuū
vt p̄z. j. celi et mūdi. q̄ etiā illa dispositio nouitatis
q̄nqz ab eis remouebit: et ita erit ponē circulatōz
quandā i mūdo: sicut Emped. et Origen. posuerit
et post hūc mundū sit itez alius mūduz: et post il-
lū itez alius. ¶ P̄. nouitas glorie in premiū rōna-
li creature dat. s̄ vbi nō ē meritū nō pōt eē p̄mū:
cū q̄ creature insensibiles nihil meruerūt: vt qz nō
innouabit. ¶ S̄z p̄tra ē qd h̄z Esa. lxxv. Ecce ego
creo nouos celos et nouā terrā et nō erūt i memo-
ria p̄ora: et Apoc. xxi. Uidi celū nouū et terrāz no-
uam: p̄mū eni celū et p̄ma terra abijt. ¶ P̄. habi-
tatio debet habitatoꝝ p̄gruere. sed mūduz factus
est vt sit habitatō hominis. sed bono innouabit. q̄ r̄
mūduz innouabit. ¶ P̄. omē animal diligit suuz
simile. Ec̄. xij. ex quo parz qz similitudo est ratio
amoris. sed homo habz aliq̄ similitudinē cum
vniuerso: vñ et minor mūduz dō. q̄ homo vniuer-
sum diligit naturaliter. q̄ et eius bonū concupiscit
r̄ ita vt fatisciat hominis desiderio: debz etiā vniuer-
sum meliorari. ¶ R̄ndco dicendū qz oia cozporalia
p̄pter hominē facta esse credūt: vnde et omnia oī-
cunt ei esse subiecta. Seruiunt autē homini dupli-
citer: vno modo ad sustentatiōem vite cozporalis
Alio modo ad profectū diuine cognitōis in q̄ruz
homo per ea que facta sūt inuisibilia dei cōspicit
vt dicit Ro. j. Primo ergo ministerio creaturaz
homo gloriatus nullo modo indigebit: cū eius
corpus oīno incorruptibile sit futurū virtute diui-
na id faciente per animā quaz immediate gloriatur.
Secundo etiā ministerio nō indigebat homo in-
q̄tum ad cognitōnē intellectuā: quia tali cogniti-
one dei sancti videbūt immediate per essentiam. s̄
ad hāc vīsiōnē essentie oculus carnis attingere nō
poterit: et ideo vt eius etiam solatium congruena
sibi de vīsiōne diuinitatis p̄beatur: inspiciet diui-
nitatem in suis effectibus cozporalibus: in quibus
manifeste indicia diuine maiestatis apparebunt.
et p̄cipue in carne christi: et post hoc in cozpori-
bus beatorum: et deinceps i omnibus alijs cozpo-
ribus: et ideo oportebit vt etiam alia cozpora ma-

iosum influentiam a diuina bonitate suscipiat: non
 in specie variantem: sed addentem cuiusdam glorie pfe
 ctionem: et hec erit mundi inuolutio: vñ sil mundus i
 nouabit et homo glorificabit. ¶ Ad. i. g. dō: q. sa
 lomō ibi loquitur d. cursu naturaliū: qd p. ex hoc
 quod subdit: Nihil sub sole nouū. cū enī sol circu
 lariter moueat oportet ea que solis virtuti subsunt
 circulationē aliquā habere: que p. sūt in hoc q. il
 la que p. a fuerūt itēz redeunt specie eadē: nume
 ro diuersa: vt d. in fine libri de generatione: ea vō q.
 ad statū glorie p. nēt soli nō subsūt. ¶ Ad. ij. dō:
 q. rō illa p. dicit de alteratione naturali q. h. agens
 nō naturale qd ex necessitate nature agit: nō enī
 pōt tale agens variā dispositionē inducere: nisi ipz
 alio et alio mō se habeat. s. ea que diuinitus sunt
 p. cedūt ex libertate voluntatis: vñ sine aliqua imu
 tatione dei volētis pōt nūc hec nūc illa dispositio
 ab ipso in vniuerso existē: et sic ista inuolutio nō re
 ducit in aliqd principū motus: sed i. p. n. i. mō
 bile s. d. ¶ Ad. iij. dō: q. p. tanto d. deus v. se
 p. tino a nouis creaturis cōdendis cessasse: q. nihil
 postea factū ē quod p. nō p. cesserit in aliqua si
 militudine scōm gen. v. l. speciem: v. ad minus sicut
 in p. n. i. p. o. s. i. m. i. a. l. i. v. e. l. e. t. i. a. s. i. c. u. t. i. n. p. o. t. e. r. i. a. o. b. e. d. i. e. n. t. i. a. l. i. Dico q. nouitas mundi futura p. cesserit quidē
 in opibus. v. diez in quadā remota silitudine s. z
 in glia vel gra angeloz: p. cessit etiā in potētia obe
 dientie q. creature tūc est indita ad tale nouitatem
 suscipiēdā a deo agēte. ¶ Ad. iij. dō: q. illa dispo
 sitio nouitatis nō erit naturalis: nec s. natura: sed
 erit supra natura: sicut gra et gloria sūt supra anie
 natura: et erit a p. p. t. u. o. a. g. e. n. t. e. quod eā p. p. t. u. o. cō
 seruabit. ¶ Ad. v. dō: q. quia corpora insensibilia
 nō meruerint illā gloriā p. p. t. i. e. loquēdo: hō tñ me
 rit vt illa gloria toti vniuerso p. ferret: inq. tū hoc
 cedit in augmētū glorie hominis: sicut aliqd hō me
 rit vt ornatoribus vestibus induat: quē tñ ornatus
 nullo modo ipsa vestis meret.

Secundū sic p. o

Acedit: vt q. motus corporū celestium in illa
 mundi inuolutio nō cessabit: q. Gen. viij.
 dō: Lūctis dieb' terre frigus et estus: estas et h. yems
 nox et dies nō requiescēt. sed nox et dies: h. yems et
 estas efficiunt per motū solis. s. nunq. motus solis
 cessabit. ¶ S. Dicere. xxxj. dicit: Hec dicit dñs: qui
 dat solē i lumie diei: ordinē lune et stellaz i lumie
 noctis: qui turbat mare et sonat fluctus eius: si ste
 terint leges iste corā me: tūc et semē isrl. nūq. defici
 et vt nō sit gens corā me cūctis dieb'. s. semē israhel
 nūq. deficiet s. in p. p. t. u. o. p. manebit. s. leges diei et
 noctis et fluctus maris que ex motu celi causant i
 p. p. t. u. o. erunt. s. motus celi nūq. cessabit. ¶ S. s. i. s. t. a. t. i. a. c. o. r. p. o. r. u. m. c. e. l. e. s. t. i. u. m. s. e. m. p. e. r. i. t. sed frustra est po
 nere aliquid nisi ponat illud p. p. t. e. r. quod est factū
 corpora autē celestia ad hoc sunt facta vt diuidās

diem et noctem: et sint in signa et tempa et dies et
 annos: Gen. i. quod nō possunt facere nisi p. motū
 s. mot' corp' semp manebit: alias frustra illa corpora
 remanerēt. ¶ S. in illa mundi inuolutio tot' mū
 dus meliorabit. s. nlli corpori remanēti auferet id
 quod ē de sua perfectioe. sed motus ē de perfectioe
 corporis celestis: q. vt d. in. ij. celi et mundi: illa cor
 pora participant diuinā bonitatē per motū. s. mo
 tus celi nō cessabit. ¶ S. sol successiue illuminat di
 uersas partes mundi scōm q. circulariter mouet. si
 s. motus circularis celi cesset: sequit q. in aliq. supfi
 cie terre erit perpetua obscuritas: quod nō p. uenit
 illi nouitati. ¶ S. si motus celi cessat hoc nō esset
 nisi inq. tum motus aliquā impfectionē in celo po
 nit: v. p. t. e. l. a. s. s. i. t. u. d. i. n. i. s. v. l. l. a. b. o. r. i. s. quod nō pōt eē
 cū motus ille sit naturalis: et celestia corpora sunt im
 passibilia: vñ in suo motu nō fatigāt: vt d. in. ij. ce
 li et mundi. s. motus celi nūq. cessabit. ¶ S. frustra
 est potētia que nō reducit ad actū. s. in quocunq.
 situ ponat corpus celi ē in potētia ad aliū situm. s.
 nisi reduceret ad actū potētia illa frustra remanēt
 et semp esset impfecta. sed nō potest reduci ad actū
 nisi per motū localem. s. semp mouebit. ¶ S. illō
 quod se habz indifferent ad plura: aut vtrunq. at
 tribuit ei aut nullū. sed sol indifferent se habet ad
 hoc q. sit in oriente vel occidēt: alias motus eius
 nō esset yniformis per totū: q. ad locū vbi natura
 lius esset velocius moueret. s. vel neuter situs attri
 buet soli: vel vterq. s. nec vterq. nec neuter pōt ei
 attribui nisi successiue per motum: o. z. c. n. i. s. i. q. u. i. e. s. c. i. t. q. i. a. l. i. q. u. o. s. i. t. u. q. u. i. e. s. c. a. t. s. q. c. o. r. p. o. s. i. o. l. i. s. i. p. p. e. t. u. u. z. m. o. u. e. b. i. t. et eadē rōne oia alia corpora celestia. ¶ S. motus celi ē cā tēp. s. i. s. g. motus celi deficiat: o. z. t. p. o. d. e. f. i. c. i. e. r. e. q. d. s. i. d. e. f. i. c. i. e. r. e. t. o. p. o. r. t. e. t. q. d. e. f. i. c. i. e. r. e. t. i. n. i. n. s. t. a. t. i. d. i. f. f. i. n. i. t. o. a. u. t. i. n. s. t. a. t. i. s. ē. i. n. v. i. j. p. h. y. c. o. z. quod ē i. n. i. t. i. u. m. f. u. t. u. r. i. et finis p. r. e. r. i. t. i. t. et sic post vltimū i. n. s. t. a. t. u. t. e. m. p. ē. t. e. m. p. : q. d. ē. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. s. g. m. o. t. u. c. e. l. i. n. u. n. q. c. e. s. s. a. b. i. t. ¶ S. gloria nō tollit naturā s. z. mot' celi ē ei nālis. s. p. gloria non ei tollit. ¶ Sed ē est qd d. Apo. x. q. angelus q. apparuit iurauit p. viuētē in secula: q. temp' amplius nō erit s. z. postq. septim' angel' tuba cecinerit: q. canente mortui resurgēt: vt d. i. j. Loz. xv. s. z. si nō ē temp' nō ē mot' celi. s. motus celi cessabit. ¶ S. Esa. lx. dō: Nō occidet vltra sol tuus et luna tua nō minuet. sed occasus solis et di minutio lune ex motu celi causat. s. mot' celi qnq. cessabit. ¶ S. vt pbat in. ij. de generatione: mot' celi est p. p. t. e. r. cōtinuā generationē in istis inferiorib'. s. z. generatio cessabit impleto numero electoz. s. motus celi cessabit. ¶ S. ois motus ē p. p. t. e. r. a. l. i. q. u. e. m. f. i. n. e. m. v. t. d. i. n. ij. Meta. sed ois motus qui est p. p. t. e. r. f. i. n. e. h. a. b. i. t. o. f. i. n. e. q. u. i. e. s. c. e. t. s. g. v. e. l. m. o. t. u. s. c. e. l. i. n. u. n. q. c. o. s. e. q. u. e. r. e. t. f. i. n. e. s. u. u. : et sic esset frustra vel aliq. d. e. s. c. e. r. e. t. ¶ S. quies ē nobilior q. motus: q. scōm hoc q. res sunt immobiles deo assimilant in quo ē sūma imobilitas. sed corporū inferiorū motus terminat

naturaliter ad quietē. ergo cū corpora celestia sint multo nobiliora eorum motus naturaliter ad quietē terminabit. **R**ūdeo dicendū q̄ circa istā quōem est triplex positio. Prima ē phoz qui dicūt q̄ motus celi semp̄ durabit. Sed hoc nō est p̄sonū fidei nre q̄ ponit certū numerū electoz̄ p̄finitū a deo: et sic oportet q̄ generatio hoīm nō in p̄petuū duret: et eadē rōne nec alia q̄ ad generationē hoīm ordīnant: sicut ē motus celi et variatōes elemētorum. Alī vō dicūt q̄ motus celi cessabit sc̄dm naturā. S3 hoc etiā est falsū: q̄ om̄e corp̄ quod naturaliter dēscit et naturaliter mouet h3 locū in q̄ naturaliter dēscit ad quē naturaliter mouet: et a q̄ nō recedit nisi p̄ violentiā: nullus autē loc̄ p̄ assignari corp̄i celestī: q̄ nō ē magis nālis soli accessus ad p̄ctū oriētis q̄ recessus ab eo: vñ vel motus eius nō est naturalis totaliter: vel motus eius nō terminat nālit ad quietē. Uel dicēdū ē sc̄dm alios q̄ motus celi cessabit in illa mūdī innouatiōe: nō q̄dē ex aliq̄ nāli cā s3 oīa volūtate factēre: corp̄ enim illud sicut et alia in mīsteriū hoīs dupliciter facta sūt vt p̄s dictum ē. Altero autē hoīm mīsteriōz̄ hō post statū gl̄ie nō indigebit sc̄dm q̄ corpora ei deseruūt ad sustēntationē corporalis vite: hoc autē mō corp̄ celeste seruūt ei per motū: inq̄tum p̄ motū celi multiplicat gen̄ humanū: et generat plantē: et alia aialia q̄ vsui hoīmīnū sunt necia: et temp̄es in aere efficiēt cōseruās sanitatē: vñ homīe gl̄ificato motus celi cessabit. **A**d. i. q̄ dicēdū q̄ vba illa intelligūt d̄ ira sc̄dm statū istū in quo p̄t eē p̄ncipiū generatiōis et corruptiōis plantaz̄: q̄d p3 ex hoc q̄ ibi dī: Lūcē die bus terre semētis et messis: et hoc simpliciter p̄cedendū ē: q̄ q̄diu terra erit messib̄ et semētib̄ apta: motus celi nō cessabit. **E**t s̄lr dicēdū ad. ij. q̄ dīa loquit̄ ibi de duratiōe semīs israel sc̄dm p̄ntem statū: q̄d p3 ex hoc q̄ dicit: Et semen israel deficiet vt nō sit gens corā me cūctis dieb̄: vicissitudo enī die rī post statū istū nō erit: et iō etiā leges de quib̄ fecerat mentionē post istū statū nō erūt. **A**d. iij. dicēdū q̄ finis q̄ ibi assignat corporibus celestib̄ ē finis p̄rim̄: q̄ ē p̄p̄ius eoz̄ actus. s3 iste act̄ vltim̄ ordinat ad aliū finē sc̄z ad mīsteriū humanum: vt p3 p̄ illud q̄d hī Deut. iij. Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solē et lunā et oīa astra celi: et errore deceptus adores ea q̄ fecit dñs de tuus in mīsteriū cūctis gentib̄ q̄ sub celo sunt: et iō magis o3 iudiciū sumi de corporibus celestib̄ sc̄dm mīsteriū hoīm q̄ sc̄dm finē in genē assignatū. corpora autē celestia p̄ aliū modū in mīsteriū hoīs gl̄ificati cedent: sicut p̄s dictū ē: et iō nō sequit̄ q̄ frustra remaneat. **A**d. iij. dicēdū q̄ motus celi nō est de p̄fectiōe corp̄is celestis: nisi inq̄tum p̄ hoc est cā generatiōis in istis inferiorib̄: et sc̄dm hoc etiā mot̄ ille facit corp̄ celeste participare dīnā bonitatē per quādā similitudinē causalitatis: nō autē mot̄ est de p̄fectiōe substantie celi q̄ remanebit: et iō non seq̄t̄ q̄

motu cessante aliqd̄ de p̄fectiōe celi tollat sc̄dm q̄ remanebit. **A**d. v. dicēdū q̄ oīa corpora electorum vt infra dicit̄ hēbunt in seipsis quandā claritatem gl̄orie: vñ quīs aliqua superficies terre nō illuminet a sole: nullo t̄m mō remanebit ibi obscuritas. **A**d. vi. dicēdū q̄ Ro. viij. sup̄ illud: Oīs creatura ingemiscit et̄. dicit̄ glo. Ambro. exp̄sse q̄ oīa elementa cum labore sua explēt officia: sicut sol et luna nō sine labore statuta sibi implēt spacia q̄d ē causa nostri: vñ quiescent nobis assumptis: labor autē ille vt credo non signat aliquā fatigationē vñ passionem illis corporibus accidentē ex motu eoz̄ motus ille sit naturalis nihil habēs de violentia adiunctū: vt probat in. i. celi et mūdī. sed labor ibi intelligit defectus ab eo ad quod aliquid redit: vnde quia mot̄ ille ordinatus est ex diuina p̄uidētia ad complendū numerū electoz̄: illo incompleto nondū consequit̄ illud ad quod ordinat̄ est: et iō similitudinariē dī laborare: sicut hō qui non h3 quod intendit: et hīc etiā defect̄ a celo tollet impleto numero electoz̄. Uel etiā potest referri ad desideria future innouatiōis: quā ex diuina dispositiōe expectat. **A**d. viij. dicēdū q̄ in corpore celesti nō ē aliqua potentia que p̄ficiat per locū: vel que facta sit p̄pter hunc finē qui est esse in tali loco. sed hoc mō se habz̄ potētia ad vbi i corpore celesti: sicut se habet potētia artificis ad hoc q̄ facit diuersas domos vnius modi: quaz̄ si vnā faciat nō vī frustra potētia habere: et similiter in quocunq̄ situ ponat corpus celeste: potētia que est in ip̄o ad vbi non remanebit incompleta nec frustra. **A**d. viij. dicendū q̄ quīs corpus celeste sc̄dm suā naturā equaliter se habeat ad om̄nē sitū qui est ei possibilis t̄m si comparet ad ea que sunt extra ip̄m non equaliter se habz̄ ad om̄s situs: sed sc̄dm vñ sitū nobilior̄ dī sponit̄ respectu quorundā q̄ sc̄dm alii: sicut q̄ ad nos nobilior̄ dī sponit̄ sol in die q̄ in nocte: et iō p̄babile est cū tota innouatio mūdī habeat ordinē ad hominē q̄ celū in illa nouitate habeat nobilior̄ simū sitū qui est possibilis i respectu ad nostrū habitabilē. Uel sc̄dm quosdā celum quiescet in illo situ in quo factū fuit: alias aliqua reuolutio celi remaneret incompleta. Sed ista ratio nō vī incōueniens: quia cū aliqua reuolutio sit i celo que nō finit nisi in. xxxvj. milib̄ annoz̄: seq̄ret̄ q̄ tādū mūdus deberet durare: quod nō videt̄ p̄babile. Et p̄terea sc̄dm hoc possz̄ sc̄ri quādo mūdus finiri deberet: p̄babili enī colligit̄ ab astrologis in quo situ corpora celestia sunt facta: cōsiderato numero annoz̄ qui computat̄ ab initio mūdī: et eodē modo possz̄ sc̄ri certus annoz̄ numerus in q̄ ad dispositionē similit̄ reuerteret̄: ip̄s autē finis mundi ponit̄ esse ignotus. **A**d. ix. dicēdū q̄ temp̄ quōz̄ deficiet motu celi deficiēt: nec illud nūc vltimum erit p̄ncipiū futuri: dicta enī diffinitio non datur de nūc nisi sc̄dm q̄ est cōtinuās p̄tes temp̄is: n̄ sc̄z

est terminatio totius tempore: et de hoc dictum est i
i. oi. secūdi libri: cum de eternitate mūdi ageretur.

¶ Ad. x. dicitur quod motus celi non dicitur naturalis quasi sit pars nature eo modo quo principia nature naturalia dicuntur. Nec itez hoc modo quod habeat principium actiuum in natura corporis sed receptiuum tamen principium actiuum eius est in substantia spirituali: ut dicit Commentator in principio celi et mundi: et ideo non est inconueniens si per nouitatem glorie morus ille tollat: non enim eo ablato natura corporis celestis variabit.

¶ Alias rationes concedimus ouas primas que sunt ad oppositum: quia debito modo concluduntur. Sed quia alie due videntur concludere quod motus celi naturaliter cesset: ideo ad eas respondendum est. ¶ Ad primam quod dicitur quod motus cessat habito eo proprie quod est si illud sequatur motum et non participet ipsum illud autem propter quod est motus celestis secundum philosophos concomitat motum scilicet imitatio diuine bonitatis in causalitate quam habet super inferiora: et ideo non oportet quod naturaliter motus ille cesset.

¶ Ad secundam dicitur quod quous immobilitas sit simpliciter nobilior quam motus: tamen motus in eo quod per motum potest consequi aliquam perfectam participationem diuine bonitatis est nobilior quam quies in illo quod nullo modo per motum posset illam perfectionem consequi: et ratio est ista terra que est infimum corporum est sine motu: quous ipse deus qui est nobilissimus rerum sine motu sit a quo corpora nobiliora mouentur: et inde est etiam quod motus superiorum corporum possent poni secundum viam nature perpetui: nec vniquam ad quietem terminari: quous motus inferiorum corporum ad quietem terminet.

Ad tertium sic proceditur: videlicet quod corporibus celestibus claritas non augeat in illa inuolutione: illa enim in nouatio in corporibus inferioribus erit per ignem purgantem. sed ignis purgans nunquam pertingit ad corpora celestia: ut in precedenti distinctione dictum est.

¶ Ergo corpora celestia non inuoluntur per maiorem claritatis susceptionem. ¶ Respondeo quod corpora celestia per motum sunt causa generationis in istis inferioribus: ita et per lucem. sed cessante generatione cessabit motus ut dictum est. ergo similiter cessabit lux celestium corporum magis quam augeat.

¶ Si inuoluto homine corpora celestia inuoluntur: oportet quod eo deteriorato fiant deteriora. sed hoc non videtur probabile: cum illa corpora sint inuariabilia quantum ad id quod est in substantia eorum. ergo nec inuoluto homine inuoluntur. ¶ Si deteriorata tunc fuerint oportet quod tantum deteriorata fuerint quantum dicitur esse melioranda in hominis inuolutione. sed Esa. xxx. dicitur: quod tunc erit lux lune sicut lux solis. ergo et in primo statu ante peccatum luna lucebat quantum tunc lucebat sol. ergo quantum tunc luna erat super terram faciebat diem sicut nunc facit sol. et hoc manifeste apparet falsum per id quod dicitur Gen. i. quod luna facta

est ut preesset nocti. ergo homine peccante non sunt corpora celestia diminuta in lumine: et ita nec eorum lumen augebitur ut videtur in hominis glorificatione.

¶ Claritas corporum celestium ordinatur ad usum hominis: sicut et alie creature. sed post resurrectionem claritas solis non cedit in hominis usum: dicitur enim Esa. ix. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem: neque splendor lune illuminabit te. et Apoc. xxi. dicitur: quod ciuitas illa beatorum non egeat sole neque luna ut luceant in ea. quod eorum claritas non augebitur. ¶ Non esset sapiens artifex qui maxima instrumenta faceret ad aliquod modicum artificium constitutum. sed hoc est quoddam minimum participatio celestium corporum: quod sua ingenti magnitudine quasi incomparabiliter hominis quantumtatem excedit: imo etiam totius terre: que habet se ad celum ut punctus ad speram: sicut astrologi dicunt. quod cum deus sit sapientissimus non videtur quod finis creationis celi sit homo: et ita non videtur quod peccante celum deterioratum fuerit: nec eo glorificato melioratum.

¶ Sed hoc est quod dicitur Esa. xxx. Erat lux lune sicut lux solis: et lux solis septem plerumque. ¶ Per totum mundum inuoluntur in melius ut supra dictum est sed celum est nobilior pars mundi corporalis. quod in melius mutabitur. sed hoc non potest esse nisi maiori claritate resplendat. quod maiorabitur et crescet claritas eius.

¶ Omnis creatura que ingemiscit et parturit expectat reuelationem glorie future filiorum dei: ut dicitur Ro. viij. sed etiam corpora celestia sunt huiusmodi: ut ibidem dicitur glo. ergo expectant gloriam sanctorum. sed non expectarent nisi ex hoc eis aliquid accresceret. ergo claritas eis per hoc accrescet quam precipue decorantur. ¶ Respondeo dicitur quod sicut supra dictum est: ad hoc inuolutio mundi ordinatur ut etiam mundo inuoluto manifestis iudicibus quasi sensibilibus deus ab homine videatur: creatura autem precipue in dei cognitionem ducit sua specie et decore: que manifestant sapientiam facientis et gubernantis: vnde dicitur Sap. xij. A magnitudine speciei cognoscibilium potest creator horum videri. pulchritudo autem celestium corporum precipue consistit in luce: vnde Eccl. xlij. Spiritus celi gloria stellarum: mundum illuminans in excelsis dominus: et ideo precipue quantum ad claritatem corpora celestia meliorabitur: quantumtatem autem et modum meliorationis illi soli cognita est quod erit meliorationis actor.

¶ Ad. i. quod dicitur: quod ignis purgans non causabit inuolutionis formam. sed disponet tamen ad eam purgando a seditate peccati et ab impuritate participationis que in corporibus celestibus non inuenitur: et ideo quous corpora celestia per ignem non sunt purganda: sunt tamen duntaxat inuoluta. ¶ Ad. ij. dicitur: quod motus non importat aliam quam perfectionem in eo quod mouet secundum quod in se considerat: cum sit actus imperfecti: quous possit pertinere ad perfectionem corporis in quantum est causa alius cuius. sed lux pertinet ad perfectionem corporis lucens etiam in substantia sua considerati: et ideo postquam corpus celeste definet esse causa generationis non remanebit motus: sed remanebit claritas eius. ¶ Ad

ij. dicendū q̄ super illud Esa. xxx. Erit lux lune si
 cut lux solis. dicit glo. Oia ppter hominē facta in
 et lapsu peiorata sunt: et sol et luna suo lumie mi
 norata. que quidē minoratio a quibusdā intelligi
 scdm realē lumie minoratiōez. nec obstat q̄ corpa
 celestia scdm naturā sunt inuariabilla: q̄ illa vari
 atio facta ē a diuina v̄tute. Alij autē pbabilius in
 telligūt minoratiōē illā esse dicētē nō scdm realē
 lumie defectū: sed quo ad vsum homie: qui nō tā
 tum beneficiū ex lumie corpoz celestiu post pecca
 tum cōsecutus est q̄ tūz an fuisset: per quē etiā mo
 dū dī. Sen. ij. Maledicta terra in ope tuo spinas
 z tribulos germinabit tibi. q̄ tamē etiā an spinas
 et tribulos germinasset: s; nō in homie pena. Nec
 tamē sequit q̄ si lux celestia corpoz per essentiam
 minorata nō ē homie peccate: q̄ realiter nō sit au
 genda in eius gloriōificatiōe: q̄ peccatū homie non
 imutauit statū vniuersi: cū etiāz homo prius et p̄
 animalē vitā habuit: que motu et generatiōe crea
 ture corporalis indiger: s; gloriōificatio homie statū
 totius creature corporalis inutabit vt dictū est: et
 lō nō est simile. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ minoratio illa
 vt pbabili estimat nō fuit scdm substantiā s; scdm
 effectū: vñ nō sequit q̄ luna existēs sup terrā diē se
 cisset: s; q̄ tantū modū ex lumie lune homo ha
 buisset sicut nūc h; ex luine solis: z post resurrecti
 onem qñ lux lune augmētabit scdm rei v̄tate nō
 erit alicubi nō sup terrā sed soluz in centro terre
 vbi erit infern: q̄ tunc vt dī: Luna lucebit q̄tum
 nūc lucet sol: sol autē in septulum q̄ modo luceat
 corpa autē beatorū septies magis sole: q̄uis hoc n̄
 sit aliq̄ auctoritate vel rōne pbatū. ¶ Ad. v. dicē
 dum q̄ aliquid pōt cedere in vsum hois duplīcī:
 vno mō p̄ necessitate: et sic nulla creatura cedit
 in vsum hois: q̄ ex deo plenā sufficientiā hēbit: et
 hoc significat in auctoritate apli inducta que dicit
 q̄ ciuitas non eget sole vel luna. Alius v̄sus est ad
 maiorē p̄fectionē: et sic homo alijs creaturis v̄tes:
 nō tñ quasi necessarijs ad puenienduz in finē sicut
 nūc eis v̄tis. ¶ Ad. vi. dicēdum q̄ rō illa ē Rabbi
 moysi: qui oīno nitit improbare mūdū p̄ homi
 nem eē factuz: vñ hoc quod in veteri testamēto de
 inuatiōe mūdī legit: sicut patz in auctoritatibus
 Esa. inductis dicit metaphozice esse dictum: vt sic
 alicui dī obtenebrari sol qñ i magnā tristitiā inci
 dit vt nefciat quid faciat: qui etiā modus loquēdi
 cōsuetus est in sc̄ptura: ita etiā econtrario dī ei sol
 magis lucere et totus mūdus inouari: qñ ex statu
 tristitie in maximā exultatiōē cōuertit. Sed hoc
 dissonat ab auctoritatib; et expositionib; sanctorū
 vñ rōni illi inducte hoc mō respondēdū ē: q̄ quū
 corpa celestia maxime excedant corpus hois: tñ
 plus mltō excedit aīa rōnalis celestia corpa q̄ ipa
 excedunt corp; humanū: vñ nō ē incōueniēs si cor
 pora celestia ppter hominē esse facta dicant: nō tñ
 sicut ppter p̄ncipalē finē: quia p̄ncipalis finis oīm

ocus est.

De quartuz sic p̄io

cedit: vñ q̄ elementa nō inuouabunt per
 receptionē alicuius charitati: sicut. n. lux
 est claritas corpoz celestia p̄p̄ia: ita calidū et fri
 gidū humidū et sicū sunt p̄p̄ie qualitates elemē
 toz. s; sicut celū inuouat per augmentū claritatis:
 ita debēt inuouari elementa per augmentū quali
 tatum actiuaz et passiuaz. ¶ S. ray et densum
 sunt p̄p̄ie qualitates elemētoz: quas elemēta in il
 la inuatiōe nō amittent vt dictū est. s; raritas z
 densitas elemētoz resistere vident claritati: cū cor
 pus claz oporteat alio modo condensatū esse: vñ
 claritas aeris nō videt q̄ possit claritatē pati: et si
 militer etiā nec densitas terre que paruitatē tollit
 s; nō potest esse q̄ inuouent p̄ alicuius claritatē ad
 dirionē. ¶ S. constat q̄ damnati erūt in terra. s; z
 ipsi erūt in tenebris non solū interioribus sed etiā
 exterioribus. s; terra nō dotabit claritate in illa in
 nouatiōe: et eadē rōne nec alia elemēta. ¶ S. mul
 tiplicatio claritatis in elemētis multiplicat calorē.
 si igit in illa inuatiōe erit maior claritas elemē
 toz q̄ nūc sit: erit etiā per consequē maior calidi
 tas: et sic vñ q̄ transmutent a naturalibus suis q̄li
 tatibus que sunt eis scdm certā mensurā: quod est
 absurdū. ¶ S. bonū vniuersi quod consistit i or
 dine et armonia dignius est q̄ bonū alicuius natu
 re singulari. sed si vna creatura efficiat melior: tol
 litur bonū vniuersi: q̄ non remanebit eadē armo
 nia. s; si corpa elemētaria que scdm gradū sue na
 ture que tenēt in vniuerso claritatis debēt esse ex
 pertia claritatē recipiant: ex hoc magis deperiet p̄
 sectōni vniuersi q̄ accrescet. ¶ S; cōtra est quod
 dī Apoc. xxi. Vidi celū nouū et terrā nouā. sed ce
 lum inuouabit per maiorē claritatē. s; et terra et si
 militer alia elemēta. ¶ S. corpa inferiora fuerūt
 in vsum hois sicut et superiora. sed creatura corpa
 lis remunerabit ppter ministeriū quod homi ex
 hibuit: vt videt dicere glo. ad Ro. viij. s; etiam ele
 mēta clarificabūt sicut et alia corpa celestia. ¶ S.
 corpus homie est ex elemētis compositū. s; partes
 elemētoz que sunt in corpore homie gloriōificato
 homie gloriōificabunt per receptionē claritatis. sed
 eandē conuenit esse dispositionē totius et partis. s;
 et ipsa elemēta conuenit claritate dotari. ¶ S. n̄ dico
 dicendū q̄ sicut est ordo celestiu spiritū ad spiri
 tus terrenos s; humanos: ita etiā est ordo celestiu
 um corpoz ad corpa terrestria: cū autē creatur
 ra corpal sit facta ppter spiritualē et p̄ eā regat: o; z
 simili disponi corporalia sic spiritualia disponūt
 In illa autē vltima rez; summatiōe spiritus infe
 riores accipiēt p̄p̄tates supioz spiritū: q̄ hoies
 erūt sicut angeli i celis: sicut dī Math. xxij. z hoc
 erit in q̄trum ad maximā p̄fectionem deueniet id
 em q̄ human; spiritus cum angelico conuenit. vñ

et similiter cū corpora inferiora cū celestibus non
 cōicent nisi in natura lucis et diaphani: vt dicit i
 ij. de aia: Oportet corpora inferiora maxie p̄fici scōz
 claritatē. vñ oia elemēta claritate quadaz vestient
 nō tñ equalit̄: sed scōm modū suuz: terra enī vt dō
 erit in superficie exteriori peruisa sicut vitz: aqua sic
 crystalli: aer vt celū: ignis vt lumina celi. ¶ Ad
 j. dō: q̄ sicut supra dictū est: innovatio mūdi ordi
 nat ad hoc q̄ hō etiā sensu in corporibus quodā
 modo per manifesta indicia diuinitatē videat: in
 sensus autē nostros spūalioz ē visus et subtilioz: et
 iō q̄tum ad qualitates vsiuas quaz p̄ncipiū ē lux
 oportz oia corpora inferiora maxime meliorari: q̄
 litates autē elemētares pertinet ad tactū q̄ est ma
 xime materialis: et eaz excessus p̄rietatis magi
 est p̄tristatius q̄ delectatius: excessus autē lucis
 erit delectabilis cū p̄tristatē non habeat nisi p̄
 organi debilitatē que nūc nō erit. ¶ Ad. ij. dicit
 dū q̄ aer nō erit clarus sicut radios p̄iciens. sed si
 cut diaphanū illuminatū: terra vō q̄uis ex natu
 ra sua opacitatē habeat p̄pter defectū lucis: tamē
 ex diuina v̄tute in sui superficie claritas glia vestie
 tur sine p̄iudicio densitatis ipsius. ¶ Ad. iij. dō:
 q̄ in loco inferni nō erit terra glorificata per clari
 tatē: sed loco huius glorie hēbit pars illa terre spi
 ritus rōnales hoim et demonū: q̄ quia ratōne cul
 pe sunt infimī: tñ ex dignitate nature sunt qualibz
 qlitate corporali superiores. Vel dicēdū q̄ etiā si
 sit tota ira glorificata: nihilomin⁹ reprobi in tene
 bris exterioribus erūt: qz etiā ignis inferni qui ad
 aliqd eis lucebit: q̄tuz ad aliud eis lucere nō pote
 rit: vt infra di. vltima dicit. ¶ Ad. iij. dō: q̄ clari
 tas illa erit in istis corporibus sicut ē in corporibus
 celestibus in quibz caliditate nō causat: qz corpora
 ista tūc erūt inalterabilia sicut mō celestia. ¶ Ad
 v. dō: q̄ nō tollet p̄pter meliorationē elemētoz or
 do vniuersi: qz etiā oēs alie partes meliorabunt: z
 sic remanebit eadē armonia.

Ad quintū sic proce
 ditur: vñ q̄ plante z alia aialia remaneāt
 in illa innovatiōe: elemētis enī nō o3 ali
 quid subtrahi qd ad eoz ornatū ptinet. s3 aialibz
 et plantis elemēta ornari dicūt. q̄ nō auferent illa
 innovatiōe. ¶ Sicut elemēta hōi seruiunt: ita
 etiā aialia et plante et corpora mineralia. s3 elemēta
 p̄pter predictū misteriu3 glorificabūt. q̄ et aialia et
 plāte et mineralia corpora glorificabunt. ¶ S. vni
 uersū remanebit imp̄fectū si aliqd qd est de ei⁹ p̄fe
 ctioe auferat. s3 spēs aialiu et plantaz et corporuz
 mineraliu sūt de p̄fectioe vniuersi. cū igit nō de
 beat dici q̄ mūd⁹ in sua innovatiōe imp̄fect⁹ rema
 neat: vñ qz o3 di. ē plātas et aialia remanere. ¶ S.
 aialia et plāte hñt nobiliozē formā q̄ ipsa elemēta
 s3 mūd⁹ in illa finali innovatiōe i meli⁹ mutabit. q̄
 magis debet remanē aialia et plāte q̄ elemēta: cuz

sunt nobilioza. ¶ S. incōueniēs ē dicere q̄ natura
 lis appetit⁹ frustret. sed scōz naturalē appetitū aia
 lia et plāte appetit⁹ eē p̄petuū: cū nō scōm indiu
 duū saltē scōm speciē: et ad hoc ordinat eoz gene
 ratio p̄tinua: vt in. ij. de generatiōe dō. q̄ incōueniēs
 ē dicere q̄ iste species aliqui deficiant. ¶ Sed p̄tra
 si plante et aialia remanebūt: aut oia: aut quedaz.
 si oia oportebit etiā aialia bruta que prius fuerūt
 motua resurgere sicut et homines resurgēt qd dicit
 nō p̄t: quia cū forma eoz i nihilū cedat: non p̄t
 eadē numero resumī. Si autē nō oia sed quedam
 cū nō sit maior ratio de vno q̄ de alio q̄ in perpe
 tuū maneat: vñ q̄ nullū eoz in perpetuū manebit
 sed quicqd remanebit post mūdi innovatiōē i p̄
 petuū erit generatiōe et corruptiōe cessante. q̄ plan
 te et aialia penitus post mūdi innovatiōēz nō erūt
 ¶ S. scōm p̄m in. ij. de generatiōe: in aialibus z
 plantis et huiusmōi corpibz speciei p̄petuitas nō cō
 seruat nisi scōm p̄tinuationē mot⁹ celestis. sed tunc
 mot⁹ celestis deficiet. q̄ nō poterit p̄petuitas in istis
 speciebz p̄seruari. ¶ S. cessante sine cessare debet
 id quod est ad finē. sed aialia et plante facta sunt
 ad aialem vitā homis sustentandā. vñ dō Gen. ix.
 Sic olera virentia dedi vobis oēm carnē. sed post
 illā innovatiōē aialis vitā i hoie nō erit. q̄ nec plāte
 nec aialia remanē debēt. ¶ R. vñ dō q̄ cū innova
 tiō mūdi p̄pter hoim fiat: o3 q̄ innovatiōi hois
 p̄formet: homo autē innovat⁹ de statu corruptiōis
 in incorruptiōē trāsiet et p̄petue quietis: vñ dō j.
 Loz. xv. Oportz corruptibile hoc induere incorru
 ptionē. et iō mundus hoc mō innovabit: vt abie
 cta omī corruptione et transmutatione p̄petuo re
 maneat in quiete: vñ ad illā innovatiōē nihil or
 dinari poterit nisi quod habet ordinē ad incorru
 ptionē. huiusmōi aut sunt corpora celestia: elemē
 ta et homines: corpora enī celestia scōm sui naturaz
 incorruptibilia sunt et scōm totum et scōm partē:
 elementa vero sunt quidē corruptibilia scōm par
 tes: et incorruptibilia scōm totum: homines vero
 corruptibiles et scōm totum et scōm partes. sed hoc
 ex parte materie: non ex parte forme sc3 anime ra
 tionalis que post corruptiōem hominis remanet
 incorrupta. animalia vero bruta et plante et mine
 ralia et omīa corpora mixta corruptunt et scōm
 totum et scōm partem: z ex parte materie que for
 mam amittit: et ex parte forme que actu non ma
 net: z sic nullo modo habent ordinem ad incorru
 ptionem: vnde in illa innovatiōe non manebūt.
 sed sola ea q̄ dicta sūt. ¶ Ad. j. dō: q̄ hōi cor
 pora dicūt eē ad ornatū elemētoz i q̄tū v̄tutes acti
 ue z passive generales q̄ sūt in elemētis ad specia
 les actiōes p̄hūt: et iō sunt ad ornatū elemētoz in
 statu actiōis et passiois. s3 hic stat⁹ i elemētis nō re
 manebit: vñ nec aialia nec plantas remanē oportz
 ¶ Ad. ij. dō: q̄ nec aialia nec plante nec aliq̄ alia
 corpora in mūstrando homi aliquid meruerūt cū

libertate arbitrij careant. sed p tanto dicunt quedā
 corpora remunerari: quia homo meruit vt illa in
 nouarent que ad innouationē ordinē habent: plā
 te autē et animalia nō habēt ordinē ad innoua
 tionē incorruptōis vt predictū est. vnde ex hoc ho
 mo si meruit vt illa innouēt: qz nllō pōt alteri me
 reri nisi id cuius est capax: nec etiā sibiipsi: vñ etiā
 dato q animalia bruta mererent in misterio hoīs
 nō tamē essent innouāda. ¶ Ad. iij. vō: qz sicut p
 sectio hominis multipliciter assignat: est eni pfectio
 nature condite et nature glorificate: ita etiam per
 sectio vniuersi est duplex: vna scōm statum huius
 mutabilitatis: altera scōm statum future nouita
 tis: plante autem et aialia sunt de p sectōne et fm
 statū istum: nō autē fm statum nouitatis illius: cū
 ordinē ad eam nō habeāt. ¶ Ad. iij. vō: qz quia
 aialia et plante qz ad quedā alia sunt nobiliora
 q ipsa elementa: tamē qz ad ordinē incorruptio
 nis elementa sunt nobiliora vt ex dictis p3. ¶ Ad
 v. vō: qz naturalis appetit' ad perpetuitatē qz inest
 aialibus et plantis est accipiendus scōz ordinem ad
 motum celi: vt scz tātū i esse pmaneat qz mot'
 celi durabit: nō eni pōt appetitus esse in effectu vt
 pmaneat vltra causā suā: et iō si cessante motu pri
 mi mobilis plāte et aialia nō maneāt scōz speciem
 nō sequit appetitū naturalē frustrari. ¶ Dum tamē
 virtute diuinitatis sit suscitatur' nō hūanitat' rē.
 Sed ē est quod dicit in glo. i. Cor. xv. qz resurrectio
 xpi fuit causa nostre resurrectōnis. s3 xps fm hūa
 nitatē resurrexit. qz virtute hūanitat' corpa suscita
 bit. Et dicēdū qz sicut Dama. in. iij. li. dicit: hūani
 tas xpi est qsi diuinitatis organū sicut corp' anime
 vñ effectus aliqz pōt attribui hūanitat' xpi dupli
 citer. Vno mō scōm se sicut attribuit ei tangere le
 prosum et huiusmodi. Alio mō inqz tuz ē instrumē
 tum diuinitatis: sicut attribuit ei tactu suo lepro
 sum mūdare: hoc autē mō attribuit hūanitat' xpi
 sua resurrectiōe nostrā causare sic tactu suo lepro
 sum mūdare: et qz instrumentū nō agit nisi in vī
 te pncipalis agentis: inde ē qz dicit xpus resuscitatur'
 corpora nō virtute humanitatis sed diuinitatis qz
 vis sua resurrectio sit nostre resurrectiōis causa p
 modū quo tactus leprosi est cā mūdatiōis. ¶ Per
 verbū filij dei sit aiaz resurrectio: p verbū factū i
 carne per filijz hominis sit corporum resurrectio
 Sed cōtra: quia sicut resurrectio chūisti dicitur eē
 esse cā resurrectiōnis nostre corporalis ita et spūalis:
 vt p3 per illud Ro. iij. Resurrexit ppter iustificati
 onem nostrā. Et vō: qz vtrūqz sit pncipaliter virtute
 diuina: et quasi instrumentū per operationē hūa
 nitatis xpi: sed tñ spūalis resurrectiō appropriat di
 uinitati: corporalis vero hūanitati per appropria
 tionē quādā vt seruet similitudo in effectu et cau
 sam. ¶ Filius cū patre et spū sancto eadē vita est
 que p̄tinet ad animā non ad corpus. Sed p̄tra qz
 omnis vita tam spūalis qz corporalis orit' a vita di

uina et imitat eam: vt p3 per Dio. vj. ca. de di. no.
 Et dicendū qz dicit non p̄tinet ad corpus: qz corpus
 nō potest eius esse particeps ad cognitionē et amo
 rem. ¶ Angeli deserent ante signū crucis. Sed ē
 est qz lignū illud crucis non habz aliqz ordinē ad
 incorruptionē: et ita nō remanebit post illaz inno
 uationē. Et dicendū qz signum crucis nō accipitur
 hic pro ipso ligno crucis domice. sed pro aliqua re
 presentatiōe ipsius. ¶ Columne celi pauent adue
 tum eius: colonne celi hic dicunt angeli qui celos
 mouent: quia in eoz virtute sustentat tota effica
 cia celestis actiōis: cum omnia corpora regant p spi
 ritum vite rationalē: vt Aug. dicit. iij. de trinitate.
 ¶ Quantū luxit sol in prima conditiōe septē die
 rum ante peccatū rē. Intelligenda est hec compa
 ratio scōm p̄modū quod homo percipit ex lumie
 celestis corporū: quod fuit maius ante peccatū qz
 post: quia post resurrectiōez realiter magis luceat
 vt dictū est. ¶ Significat solem et lunam his qui
 erūt in eterna beatitudine nullū lucis vsum p̄sta
 re. hoc intelligendū est de vso necessitatis vt prius
 dictū est. ¶ Ne impij in tormētis sub terra positi
 rē. scōm hoc videtur Isido. sensisse qz infernus sit
 in alia superficie terre: cū tamē ab alijs dicatur qz
 sit in profundo terre. Quidam vero dicūt Isido.
 etiam hoc sensisse qz infernus sit in profundo terre
 sed qz ex alia superficie terre sit aliquis magn' ter
 re hiatus. vnde lumen solis ad illos qui sunt in in
 ferno peruenire possit si sol terraz circuiret: quod
 vtrum verum sit oino certum non est.

Distinctio. XLIX.

De resurrectiōe

Dicitur vo facto vniuerso rē. Post
 qz magister determinauit de his
 que pertinent ad iudicium ge
 nerale: in parte hac incipit de
 terminare de premijs et penis
 que iudicium generale sequun
 tur. Et diuiditur in partes ou
 as. In prima determinat de premijs bonoz. In se
 cunda de penis malozum. l. o. ibi dicitur que
 stio rē. Prima autem pars diuiditur in tres tres.
 In p̄ma eni describit qualis erit beatitudo sancto
 rum que eis in premiū post generale iudicium da
 bitur. In secunda ostendit quomodo ad eam con
 sequēdam omnis humanus appetitus tendat ibi:
 Solet etiam queri de beatitudine vtrum oēs rē.
 In tertia qualiter eam habētes diuersimode ipsā
 participant: ibi Solet etiā qz rē. Circa hoc tria
 facit. Primo ostendit diuersitatem que in beatitu
 dine sanctorum accidit ex parte cognitionis. Se
 cundo ex parte gaudiij vel delectationis ibi: Solet
 etiā queri an in gaudio rē. Tertio inquit de au
 gmento beatitudinis quod accidit ex resumptiōe
 corporie: ibi Post hoc queri solet rē.

Nec querunt quinque. ¶ Primo de beati-
tudine. ¶ Secundo de visione dei in qua
principaliter beatitudo consistit. ¶ Tertio de
delectatione quae formaliter beatitudinem complectitur. ¶ Quarto
de donis quae in beatitudine continentur. ¶ Quinto
de auro quibus quibus beatitudo perficitur et decoratur. ¶ Circa
primum querunt quatuor. ¶ Primo in quo sit quae
renda beatitudo. ¶ Secundo quid sit. ¶ Tertio
utrum omnes eam appetant. ¶ Quarto utrum ab omnibus
equaliter participet.

Ad primum sic proce-

ditur: videtur quod beatitudo in bonis corporis
consistat: quia quod a pluribus dicitur: impos-
sibile est falsum esse totaliter: ut Commentator dicit
in libro de anima: et philosophus dicit in vij. Ethicorum: quod opi-
nio non perditur quae populis multum famatur. sed maior
hominum multitudo inclinatur ad querendum corpora-
les delectationes et corporalia bona quasi finem. ergo
finis humane vite in corporalibus bonis consistit: si-
nem autem humane vite dicimus beatitudinem: ergo
beatitudo in bonis corporis querenda est. ¶ Sed contra
to aliquis finis est magis ultimus in consecutione:
tanto potius est in intentione et appetitu. sed homo plus
appetit corporale bonum quam spirituale: cum ex amore
corporalium rerum in amorem invisibilium manuduca-
mur: ut Gregorius dicit. sed bonum corporale est ultimus fi-
nis noster: talibus autem finis est beatitudo. sed in bonis
corporalibus beatitudo querenda. ¶ Sed contra aliquid
bonum est communius tanto divinius: ut patet in i. Ethicorum.
sed bonum corporale communius est quam spirituale
quia corporale ad plantas et animalia bruta se extendit
non autem spirituale. sed corporale bonum spirituali pre-
eminet: et ita in corporalibus bonis magis est beati-
tudo querenda. ¶ Sed beatitudo ob omnibus ponit-
tur finis virtutis. sed virtus habet finem suum non so-
lum in bonis spiritualibus sed etiam in corporalibus.
per virtutem enim temperantiae et alias virtutes homo
conseruat a nocivis etiam secundum corpus. ergo beati-
tudo non solum in spiritualibus sed etiam in corporalibus
bonis est querenda. ¶ Sed secundum philosophum in ij. Ethicorum:
felicitas et fortuna circa idem esse videntur. sed bona fortune sunt corporalia: sed bona in quibus
consistit beatitudo et felicitas sunt corporalia. ¶ Sed
homo ex anima et corpore constituitur. ergo bonum
hominis debet esse commune anime et corpori. sed bo-
num spirituale non potest esse commune corpori: bo-
num autem corporale potest esse commune anime: in quantum
anima de corporalibus delectatur. ergo beatitudo quae
est bonum hominis magis consistit in corporalibus quam
in spiritualibus bonis. ¶ Sed contra: illud quod con-
uenit homini secundum corpus potest esse commune sibi et
alijs animalibus. sed beatitudo alijs animalibus non
potest competere. ergo beatitudo non est querenda in
bonis corporis. ¶ Sed beatitudo est summum bonum
hominis. ergo in precipsis hominis bonis est querenda.

da. sed bona anime sunt nobiliora corporis: sicut et
et anima corpore nobilior. ergo beatitudo est que
renda in bonis anime. ¶ Sed illud quod est ultima
mensura non est aliquo modo mensuratum. ergo illud
quod non potest esse bonum nisi putetur est mensuratum
non potest esse mensura ultima in rebus humanis
et ita nec ultimus finis qui est beatitudo: cum finis
sit mensura imponens modum his que sunt ad finem
sed bona corporalia non sunt laudabilia: nec bona
nisi in quantum sunt mensurata mensura virtutis: ut
patet per philosophum in vij. Ethicorum. ergo in bo-
nis corporalibus non potest esse beatitudo. ¶ Le-
rius videtur quod beatitudo magis consistit in his que sunt
voluntatis quam in his que sunt intellectus: quia bea-
tudo est summum bonum. sed bonum est obiectum vo-
luntatis in quantum huiusmodi non autem intellectus
ergo beatitudo magis consistit in actu voluntatis
quam intellectus. ¶ Sed delectatio secundum philosophum
in vij. Ethicorum: ad beatitudinem requiritur: unde et
in greco nomen beatitudinis a gaudio accipitur. sed
delectatio est in voluntate sive in affectu. ergo et be-
atitudo. ¶ Sed secundum philosophum in x. Ethicorum: in
actu nobilissime virtutis consistit felicitas sive bea-
tudo. sed charitas est excellentissima omnium vir-
tutum: ut patet per apostolum. i. Cor. xij. ergo cum
charitas sit in voluntate ibi querenda est beati-
tudo. ¶ Sed sicut anima imperat corpori: ita volun-
tas imperat intellectui: et per consequens est co-
superior. sed beatitudo magis ponitur in bonis anime
quam corporis: quia anima est superior corpore. ergo
eadem ratione magis debet poni in voluntate quam in
intellectu. ¶ Preterea beatitudo hominis consistit in per-
fecta coniunctione ad deum. sed perfectius homo con-
iungitur deo per voluntatem quam per intellectum: unde
dicit Augustinus de sancto vi. in vij. ca. ce. hierar. super
illud: Mabile et acutum etc. Dilectio supereminet sci-
entiam: et maior est intelligentia: plus enim oculus diligit
quam intelligat: intrat dilectio ubi scientia foris est. sed
beatitudo consistit magis in dilectione quam in cogni-
tione: et in voluntate quam in intellectu. ¶ Sed contra
est quod dicitur Ioh. xvij. Dec est vita eterna ut
cognoscant te verum deum et quem misisti Iesum
christum. sed vita eterna est ipsa beatitudo. ergo be-
atitudo in cognitione consistit. ¶ Preterea. i. Cor.
xv. super illud: Cum tradiderit regnum deo et pa-
tri. dicitur glo. id est cum perduxerit credentes ad con-
templationem dei patri: ubi est finis omnium: re-
quies sempiterna et gaudium. sed hoc est beati-
tudo. ergo in contemplatione intellectus beatitudo
consistit. ¶ Preterea philosophus in x. Ethicorum
ostendit quod in contemplatione virtutis actu ultima
hominis beatitudo consistit. sed hoc pertinet ad in-
tellectum. sed beatitudo maxime consistit in intellectu
¶ Preterea secundum philosophum in i. Ethicorum. Bonum in quo
ipse est sufficientia est felicitas vel beatitudo. sed hoc est in
cognitione: ut patet Job. xij. Domine ostende nobis patrem

et sufficit nobis. ergo idē quod prius. **U**terius videt q̄ beatitudo magis consistit in actu intellectus practici q̄ speculativi: q̄to enī aliqd̄ bonū ē cōius tāto ē diuini: vt p̄ in. j. Ethic. s; bonū intellectus speculatiui ē singularit̄ ē q̄ speculat: bonū at̄ intellectus practici pōt esse cōe mltōz. s; magis consistit beatitudo in intellectu practico q̄ speculatiuo. ¶ **P.** beatitudo ē vltia p̄fectio hoīs. s; maior est p̄fectio alicui rei scōm q̄ ē cā alteri q̄ scōm q̄ in se p̄fecta existit: vñ dicit Dio. in. iij. ca. ce. hierar. Q̄ oim diuinius ē dei cooperatorē fieri in reductōe alioz: p̄ intellectū at̄ speculatiuū hō h; p̄fectionē i seip̄o: itellectus at̄ practice ē cā alioz. s; beatitudo magis consistit in intellectu practico q̄ speculatiuo. ¶ **P.** finis ē cōformis his q̄ sūt ad finē. s; beatitudo ē finis et p̄miū virtutū: vt in. j. Ethic. dicit: Virtutes at̄ magis consistit i opatōe q̄ in cognitōe: q̄ scire paz̄ vñ nihil p̄dest ad virtutē: vt p̄ in. j. Ethic. s; beatitudo magis consistit in intellectu practico q̄ i speculatiuo. ¶ **P.** beatitudo hoīs consistit in eo qd̄ ē in hoīe nobilit̄. s; itellect̄ practice ē nobilit̄ speculatiuo: q̄ ip̄e legem ponit speculatiuo intellectui: p̄ prudētiaz enī legislatoris ordinat̄ q̄lit̄ quis discere debeat disciplinas speculatiuas: vt p̄ in. j. Ethic. s; beatitudo magis ē i intellectu practico q̄ speculatiuo. ¶ **S**z p̄tra: beatitudo cū sit vltimus finis p̄pter seip̄am q̄rit et nō p̄pter alterz. s; cognitio practica ordinat̄ ad alterz tāq̄ ad finē: q̄ ad opus: vt i. ij. Meta. dicit: nō autē speculatiua. s; p̄pter seip̄am querit: vt p̄ in. j. Meta. s; beatitudo magis consistit in intellectu speculatiuo q̄ practico. ¶ **P.** beatitudo n̄ra consistit in hoc qd̄ deo p̄iugamur. s; nos nō p̄iugamur deo p̄ intellectum practice. s; p̄ speculatiuū. s; beatitudo magis consistit in intellectu speculatiuo q̄ practico. ¶ **P.** i rōne beatitudinis ē diuinitas et sufficientia et delectatio. s; in actu cōtemplatiui intellect̄ ē hō magis sufficiens sibi q̄ i actu intellect̄ practici ad quē multis auxilijs exterioribus indiget: nllaq̄ actio ē in q̄ homo possit ita diu persistere sicut in p̄emplatōe p̄pter remotiōnē a corporeis instrumētis quoru; debilitas lassitudinē inducit: neq̄ ē aliq̄ delectatō ita pura sicut p̄emplatiōis: q̄ ei nllm̄ p̄trariū admisceat: neq̄ enī p̄trariū h; s; beatitudo maxime i actu intellect̄ speculatiui consistit. ¶ **U**terius videt qd̄ beatitudo i hac vita habeat: q̄ Matth. v. dicit Beati paupes sp̄s qm̄ ip̄soz ē regnū celoꝝ. Et sicut Bti q̄ p̄secutiōz patiūt̄ et cetera huius mōi. s; oia hec i hac vita habēt. s; beatitudo ē i hac vita. ¶ **P.** si beatitudo nō posset ēē in hac vita: nlls beatitudinem cognoscēt nisi qd̄ de alia vita noticiā h̄iet. sed multi p̄bi de beatitudie tractauerūt futurā vitā penitus ignorātes. s; beatitudo pōt etiā ēē i hac vita. ¶ **P.** p̄ns vita hoīs est p̄fectio: q̄ p̄ns vita alicui alteri animalis. sed vita p̄ns alioz animalū includit finem. vltimū corundē. s; et vita p̄ns hoīs beatitudinem includit qui est finis eius. ¶ **P.** vnaqueq̄

res naturalit̄ desiderat finē suū. sed ex desiderio finis nascitur desideriu; eoz que sunt ad finem: illa autē precipite sūt ordinata ad finē sine quibus ad finē perueniri nō potest: sic autē ad beatitudinem hoīs moꝝ eēt ordinata si i hac vita beatitudinē habere nō possit. s; homo naturalit̄ desiderat mortem: qd̄ experimēto falsum esse sentit̄ et auct̄ Apli dicit: q̄ dicit. ij. Cor. v. Nolumus expoliari s; suū peruestiri. s; beatitudo hoīs est i hac vita. ¶ **S**ed n̄: nullus pōt ēē beatus qui non habz hoc qd̄ bene vult. sed quilibz beatus bñ et ordinate vult sua beatitudine nūq̄ posse p̄uari. s; quicūq̄ hoc nō habet nō est vere beatus. sed null̄ hoc in hac vita habet: q̄ ip̄am beatitudinē quā i hac vita h̄iet posset oportet qd̄ ad min̄ moꝝ tollat. s; beatitudo in hac vita haberi nō pōt. ¶ **P.** null̄ ad vltimū vite iam puenit cui restat aliqd̄ appetēdu;: eo qd̄ beatitudo in se sufficientiā habeat vt etiā plus dicit. sed q̄tūcūq̄ aliqd̄ sit in hac vita p̄fectus: vel scia vñ virtute vñ quocūq̄ alio mō ad huc ei restat aliqd̄ ad appetēdu; . f. multa scire que nescit: imo bonitas etiam sue p̄fectionis: q̄ q̄diu hec vita durat certa esse nō pōt: cū etiā sapientissimi et p̄fectissimi viri p̄ infirmitates corporales possint i insaniā deuenire. s; beatitudo in hac vita h̄iet nō potest. ¶ **P.** beatitudo ab oibus ponit maximū. sed maximū bonū est qd̄ est malo penitus imp̄mixtū. cum s; vita hec absq̄ malis esse nō possit: q̄tūcūq̄ aliquis sit sapiēs et virtute p̄fectus: vt manifeste apparet varios casus hoīs intuendo: videt qd̄ in hac vita beatitudo ēē nō possit. ¶ **R**ñdeo vñ ad primā q̄dem qd̄ beatitudo cū sit naturalit̄ ab oibus hoīb; desiderata: nō minat vltimū humane vite finē: finis autē cuiuslibet rei ē operatio p̄pria vñ per operationē p̄p̄iam ad finē venit: cū autē forma p̄pria sit i q̄libz re operationis p̄p̄ie principiu;: forma autē p̄pria hoīs inq̄tū est hō sit rōnalis aīa: oportet qd̄ vel i ip̄is actibus rōnalis aīe beatitudo consistat: vel in his ad q̄ homo per actus rōnalis aīe compar̄: hec autē bona aīe dicunt: vnde necesse ē beatitudinē ponere i bonis aīe etiā fin p̄hos. ¶ **Q** autē aliqui beatitudinem i bonis corporis ponūt ex hoc puenit qd̄ sc̄pos qd̄ essent ignorabāt: non enī agnoscebāt se scōz id qd̄ est in eis melius qd̄ eoz esse formalit̄ complet: sed scōm id qd̄ de eis exterius apparet: et scōm hoc in exterioribus bonis suā beatitudinem quesierunt. ¶ **A**d. j. ergo dicendū qd̄ multoz opinione nō ē necesse esse verā simplicit̄ sed scōm partē: multitudine autē hominū in bonis corporis beatitudinē ponentiū q̄tum ad hoc verā opinione habz: qd̄ illud quod sibi optimū estimant hoc suam beatitudinē esse putant: et q̄tum ad hoc opinio eoz vera ē: s; qd̄ optimū hoīs est beatitudo: nō autem oportet qd̄ sit vñ q̄tū ad hoc qd̄ ponūt ēē i bonis corporis: qd̄ hec opinio p̄cedit ex falsa radice: q̄. f. estimat se p̄ncipalit̄ ēē id qd̄ sunt scōz eoz. ¶ **A**d. ij. dō: qd̄ hoc

q̄ p̄mo desideratur bonuz cōspōitale q̄ sp̄iale p̄
 accidens p̄tingit: nostra enī cognitio ab vniuersali
 oribus ad specialia p̄cedit: vt p̄ in .j. phycoz. 7 iō
 in principio nihil cognoscimus de fine hominis nisi
 hoc generale q̄d ē quoddā optimū: et sic cognosci
 mus ita et desideram: et iō in illa bona q̄ p̄mo
 cognitōi occurrūt estimam: illud bonū: p̄ora autē
 in nostra cognitōe sūt sensibilia: vñ in p̄ncipio esti
 mamus q̄ summa bona sensibilia bona. s; in fine
 qñ cognitio nostra p̄fici habem: distinctā cogniti
 onem de hoīs sine discernēdo ip̄m ab alijs: 7 tunc
 appetim: summū bonū vt est. s. in spiritalib: ra
 tio autē p̄cedit ac si per se loquēdo appetitus boni
 cōspōitalis p̄cederet appetitū boni sp̄ialis. ¶ Ad
 iij. dicēdū q̄ dupliciter aliqd̄ dē esse cōe. Vno mō
 per p̄dicationē: huiusmōdi autē cōe nō ē idē nume
 ro in diuersis rebus: et hoc mō habet bonū cor
 poris cōitatem. Alio mō est aliqd̄ cōe scōm parti
 cipationē vnus et eiusdē rei scōm numez: et hoc
 mō bonū cōius est diuinius: et hec cōitas maxime
 pōt in his que ad animā p̄tinēt iueniri: q; p̄ ip̄am
 attingit ad id quod est cōe bonū omnibus rebus. s.
 deū: et iō ratio nō p̄cedit. ¶ Ad. iij. dicēdū q̄ du
 plex est finis. s. finis operatiōis et intentiōis: bonū
 ergo cōspōitalis pōt eē finis virtutis q̄si quidā termi
 nus vel effectus virtuose operatiōis: nō autē sicut
 in quo stet virtutis intentio: q; cū virtus sit p̄fectio
 anime q̄ est corpe nobilio: et nihil agat p̄pter vili
 se: nō pōt esse q̄ in bono corpis intentio vtut: qui
 escat. ¶ Ad. v. dicēdū q̄ felicitas 7 fortuna dicit̄
 tur esse aliquoz dupliciter. Vno mō sicut subiecto
 rum: et hoc mō felicitas et fortuna sunt eiusdē: q; vt
 vtrūq; non nisi in rōnabilibus pōt esse. Alio mō sic
 obiectoz: vel materie: et sic impossibile est q̄ felici
 tas 7 fortuna sint eorundē: q; fortuna ē eoz q̄ pro
 pter aliquid agunt: qñ aliqd̄ p̄ter intentionē ac
 cidit: felicitas autē vel beatitudo est q̄ ab omnib: i
 tendit nec ad altez ordinat: 7 iō licz cōspōitalia bo
 na dicant fortune materialit: nō tñ sequit q̄ in cor
 poralibus bonis felicitas cōsistit. ¶ Ad. vj. dicen
 dum q̄ licz homo ex aia et corpore p̄sistat: tamē eē
 specificū h; ex aia nō ex corpore: q; forma cuiuslibet
 rei est p̄ncipiū eē eius specificū: vñ et beatitudo
 hominis p̄ncipalit̄ et originalit̄ p̄sistit i bonis anime
 sicut enī corpus est p̄pter animā sicut p̄pter finē: et
 materia p̄pter formā: vt p̄ in 2° de aia: ita 7 bona
 corporis ordināt in aie bona vt i finē: vñ in bonis
 corporis beatitudo p̄ncipalit̄ cōsistit nō p̄. ¶ Ad
 ij. q̄dem dicēdū q̄ beatitudinē eē in voluntate du
 pliciter pōt intelligi. Vno mō ita q̄ sit voluntatis
 obiectū: et sic beatitudo euz sit vltimus finis: et ex
 fine ē ratio boni q̄d est voluntatis obiectū: opoz
 ponere beatitudinē in voluntate esse. Alio mō ita
 q̄ sit aliquis actus voluntatis: et sic beatitudo i vo
 luntate eē nō potest: beatitudo enī vltimū finē ho
 minis impoztat. finis autē vltimus hominis pōt ac

cepti duplex: vnus in ip̄o: 7 alius extra ip̄m. In ip̄o
 sicut operatio rei dē esse finis eius: cū ois res sit p̄
 pter suā operationē. finis vō extra ip̄m est ad q̄d
 per suā operationē p̄tingit: non autē qlibet opera
 tio pōt dici finis: s; illa que fini exteriori p̄mo p̄iū
 git: 7 hoc dico qñ res finē extra se habz: tunc enim
 o; q̄ finis interior ad exteriorē ordinē: vt sic finis
 exterior sit quasi finis vltim: et finis interior qui ē
 operatio sit ad illuz ordinat: sicut videmus q̄ res
 naturales per operatiōes quas habēt p̄tingit fm
 assimilationē quandā ad diuinā bonitatē que est
 eaz exterior finis. Nō autē est possibile vt ipse vo
 luntatis actus sit vltim: finis alicui: q; cū volunta
 tatis obiectū sit finis: hoc ip̄m quod ē velle et qui
 liber alius voluntatis actus nihil ē aliud q̄ ordina
 ri aliqua in finē: vñ p̄supponit alium finē: et iō
 si ip̄m velle dicat esse volūtū: opozet p̄supponē aū
 hoc aliquid esse volūtū: non enī pōt intelligi in ali
 qua potentia reflexio sup actum suū nisi actu suo
 in que sit reflexio prius terminato per obiectū pro
 prium q̄d sit aliud ab ip̄o actu potētie illius: alias
 opozeret in infinitū procedere. Si enī intellectus
 intelligit se intelligere: opozt q̄ intelligat se intelli
 gere aliquid: et si dicat q̄ intelligit se intelligē hoc
 q̄d est se intelligere adhuc opozetbit aliud ponere
 et sic in infinitū. Patz ergo q̄ ip̄m intelligere non
 potest esse primū obiectum intellectus: et eadē ra
 tione nec ip̄m velle potest esse obiectū primū volū
 tatis. Lum ergo obiectū primū voluntatis sit finis
 vltimus: impossibile est q̄ aliquis voluntatis actus
 sit vltimus finis voluntatis. Nec etiaz potest dici q̄
 affectio finis exterioris sit per actum voluntatis
 immediate: intelligitur enim esse actus voluntatis
 ante affectiōem finis vt motus quidam in finem
 post affectiōem vero vt quietatō quedam in fi
 ne: non potest autem esse q̄ voluntas nunc quiete
 tur in fine in quem prius tendebat nisi quia volū
 tas alio modo se habet ad finem q̄ prius: vel econ
 uerso: illud ergo quod facit voluntatem hoc mo
 do se habere ad finem vt voluntas quietet in ip̄o
 est vltimus finis interior qui p̄mo contungit exte
 riori fini: sicut si alicuius finis exterior sit pecunia:
 finis interior erit possessio pecunie per quam ho
 mo se habet ad pecuniam vt voluntas in ea quie
 tur. Lum ergo vltimus finis quasi exterior huma
 ne voluntatis sit deus: nō pōt esse q̄ aliquis actus
 voluntatis sit interior finis. sed ille actus erit vltim:
 finis interior: quo p̄mo hoc mō se habebit ad deū
 vt voluntas quietet in ip̄m: hec autē est visio dei fm
 intellectū: q; p̄ hāc sit q̄si quidā p̄ctus dei ad intel
 lectū: cū ome cognitū sit in cognoscēte scōm q̄ co
 gnoscit: sicut etia corporalis tactus ad delectabile cor
 poris inducit quietationem effectus: et ideo vlti
 mus finis hominis est in actu intellectus: et ita be
 atitudo que est vltimus finis hominis i intellectu
 consistit: tamen id quod est ex parte voluntatis:

scilicet quietatio ipsius in fine quod potest dici delectatio est quasi formaliter plens rationem beatitudinis: sic supueniens visioni in qua substantia beatitudinis consistit ut sic voluntati attribuat: et prima habitudo ad finem secundum quod affectuone finis appetit: et ultima secundum quod in fine ipsa affectuone quietatur. ¶ Ad. i. q. d. q. ratio illa ostendit quod beatitudo sit in voluntate sic sui obiectum non autem quasi actus eius. ¶ Ad. ii. q. d. q. delectatio requiritur ad beatitudinem quasi forma completiva beatitudinis: quod delectatio perficit operationem ut quidam finis supueniens: velut iuuenibus supueniat pulchritudo quam iuventutem decorat: ut dicitur x. Ethicorum. ¶ Ad. ii. q. d. q. charitas pro tanto dicitur esse altior virtus ceteris quam sunt in via: quod ipsa est quam ordinat omnia in deum: ipsa est etiam cuius erit in patria ultima quietatio in deum: hoc tamen non dicitur esse actus eius sed substantia ipsa beatitudinis: sed vel inclinatio quedam in ipsam sicut in statu vite: vel quietatio in ipsa sicut in statu patrie. ¶ Ad. iii. q. d. q. actus corporis non potest contingere ut affectus bonum anime. sed actus intellectus potest contingere ad affectum bonum quod voluntas appetit et ideo non est simile. ¶ Ad. v. q. d. q. per affectum bonum perfectus deo coniungitur quam per intellectum in quantum coniunctio quam est per affectum supuenit perfecte coniunctioni quam est per intellectum perficiens et decorans eam: sed tamen oportet quod prima coniunctio sit per intellectum: dilectio enim prius inclinat in coniunctionem perfecte appetendam quam intellectus perfecte coniungat quibus non potest quam intellectus quod modo cognoscat: eo quod appetit non potest esse incognitum omnino: et ideo dicit Hugo quod scientia foris manet ubi dilectio intus est. ¶ Ad. ii. q. d. q. sicut ex istis dicitur per secundum hoc in actu intellectus beatitudo hominis constituitur quam per ipsum est prima coniunctio hominis ad suum ultimum finem exteriori: ratio cui intellectus coniungitur in quantum cognoscit ipsum: illud autem quod est cognitum per intellectum practicum non potest esse ultimus finis exteriorior: quod cognitio intellectus practici ordinatur ad cognitum sicut causa ad effectum: effectus autem alicuius non potest esse ultimus finis eius: quod perfectio cause non dependet ab effectu sed e converso: et ideo impossibile est quod habitudo in actu intellectus practici consistat: sed solum in actu intellectus speculativi: et inde est quod omnis cognitio practica est propter aliquod aliud appetibile: sed cognitio speculativa magis appetit propter seipsam. ¶ Ad. i. q. d. q. bonum cui intellectus speculativus coniungitur per cognitionem est communius bono cui coniungitur intellectus practicus in quantum intellectus speculativus magis se parat a particulari quam intellectus practicus: cuius cognitio in operatione perficitur quam in singularibus consistit. Sed hoc est verum quod affectuone finis ad quem pervenit intellectus speculativus in quantum habet motum est propria affectuone. sed affectuone finis quem intellectus practicus intendit potest esse propria et communis in quantum per intellectum practicum aliquid se et alios dirigit in finem: ut patet in rectore multitudine. sed aliquid ex hoc quod speculatur ipse singulariter dirigit in speculationis finem: ipse autem finis in intellectus speculativi tantum prominet bono intellectus practici quantum singularis affectuone eius excedit communem

munem affectuone boni intellectus practici: et ideo perfectissima beatitudo in intellectu speculativo consistit. ¶ Ad secundum dicitur quod perfectus est habere aliquam perfectionem et transfundere ipsam in alterum: quod solum habere eam in seipso: non enim alio modo intelligi potest comparatio dictarum perfectionum: eo quod perfectio alicuius est causa non potest esse nisi simul sit perfectio eius in seipso contingit autem maiorem esse perfectionem alicuius quam in se perfectus est quam secundum quod est causa alterius quam non eandem perfectionem concipiat: vel non tantam sicut habet: sicut maior est perfectio que considerat in deo secundum quod in se consistit quam secundum quod alia causat: et sic maior est perfectio speculativa in quantum in se in speculatione perfectus est: quam fabrica in quantum facit cultellus: perfectior autem est ille qui speculatio alios speculatores equaliter sibi constitueret quam ille qui ipse solus posset speculari. ¶ Ad. iii. q. d. q. finis et causa que sunt ad finem non oportet esse conformia quasi sunt unius generis: sed oportet ibi esse conformitatem proportionalem: ut scilicet ea que sunt ad finem sint proportionata ad finem inducendum: et hoc modo virtutes conformantur beatitudini: quod ad beatitudinem inducuntur per modum dispositionis et meriti. ¶ Ad. iii. q. d. q. intellectus speculativus simpliciter practico nobilior est cum sit propter seipsum: practicus vero propter opus: nec intellectus practicus legem ei ponit non enim dirigit intellectus speculativus in iudicando de veritate rerum secundum aliquam legem ab intellectu practico positam: sed intellectus practicus legem ponit propter intellectum speculativum: ut dicit philosophus in vi. Ethicorum: unde ordinat quantum ad perfectionem speculativi intellectus debeat pervenire: et ex hoc ostenditur intellectus practicus esse subferrius speculativo. ¶ Ad. iii. q. d. q. motum dicendum quod sicut in rebus naturalibus se habet motus ad terminum: ita in voluntariis se habet appetitus finis et eorum que propter finem appetuntur ad consecutionem finis: et ideo sic quando res naturalis pervenit ad terminum cessat motus eius: ita voluntas cum habet quod querit appetitus eius desinit conuersus in amorem vel delectationem: beatitudo ergo cum sit finis ad quem referuntur omnia desideria: oportet quod sit tale aliquid quo habito nihil ulterius desiderandum restet: quilibet autem naturalis esse desiderat et permanere in bono quod ipse habet: et ideo ab omnibus beatitudo tale aliquid esse ponitur quod immobilitate habeat et perpetuitatem. Sed de immobilitate et perpetuitate beatitudinis humane aliqui diversimode iudicaverunt. Quidam enim dixerunt quod de ratione humane beatitudinis non erat perpetuitas absolute sed perpetuitas respectu vite hominis: nec tamen in hac perpetuitate consideranda immobilitas que privaret potentiam ad imutationem sed quantum tamen privaret imutationis actum et hec fuit opinio platonis ut tangit. i. Ethicorum: potest enim illum hominem esse beatum in hac vita cuius beatitudo continuatur versus ad mortem ipsius Sed quia conditio hominis quantum ad perfectum in hac vita mutari potest: et de contingenti futuro

nō possumus habere certū iudiciū: iō de nullo
 boie ante mortē scire possumus an sua pfectio cō
 tinueat sibi vsq; ad finē: sed in eius fine sciri poterit
 si vsq; ad finē cōtinuata ē: et ita nullus pōt dici be
 atus nisi i morte sua. Hāc autē positionē phus im
 probat: q; incōueniens ē ponere q; aliqd; debeat di
 ci beatus qm̄ nō ē: et q; nō possit dici qd nō est: si ḡ
 beatitudo ē in vita ista: si aliqd; est beatus dū uiuit
 beatus ē: cū autē mortu⁹ ē beatus nō eēt: et ita ma
 gis possit dici beatus cū uiuit q; cū mortu⁹ ē. vñ phs
 ibidē ponit aliā sniaz de beatitudine siue de felicitate:
 vt sc; dicit q; beatitudo fm̄ suā pfectā rōnem ppe
 tuitatē et imobilitatē absolutā h; s; fm̄ pfectā rō
 nem beatitudo nō ē possibilis hōi accidē: s; possi
 bile ē hominē esse in aliq; participatiōe ipi licz modi
 ca: et ex hō cū dicit bñm: et iō nō o; hōiem bñm eē p
 petuū et imutabilē simplici: s; fm̄ conditionē hu
 mane nature: vñ subiūgit: Beatos autē vt homines
 Talis autē imutabilitas accidit hominī qm̄ sūt in
 ipō firmati habitus virtutū: vt non defacili possit
 deflecti ab actu scdm virtutē. Sz ista etiāz positio
 nō v; esse rōnabilis: ab oib; em̄ cōiter ponit q; fe
 licitas siue beatitudo ē bonū rōnalis vel intellectu
 alis nature: et iō oportet q; vbi inuenit natura rō
 nalis vel intellectualis p essentia et nō solū p parti
 cipatiōe: q; etiā beatitudo ponat p essentia et nō
 p participatiōe: et iō cū in homie sit non solū aliq;
 redundātia intellect⁹: sicut ē in brutis quedā redū
 dantia rōnis inq̄tum participat aliq; prudentia vt
 in eoz; mortibus apparēt: s; est in eis rō et intellect⁹
 p essentia: oportet ponere q; ad verā beatitudinē
 quādoq; puenire possit: et nō tm̄ ad aliquāz beati
 tudinis participatiōe: aliāz appetit naturalis in
 tellectualis nature qui ē in homie frustrat. Bea
 titudo autē vera nō pōt poni in hac vita: ppi mu
 tabilitates varias quib; homo subiacer. vñ necesse
 est beatitudinē que est finis humane vite esse post
 hanc vitā: et hoc quidē concesserūt omēs philoso
 phi qui posuerūt animā q; est forma corpis esse in
 tellectū per essentia: posuerunt em̄ animā imorta
 lem. illi vero q; posuerūt animā que ē forma hūa
 ni corpis nō esse intellectū per essentia: s; in ea esse
 refulgentiā quandā intellect⁹ qui ē sepatus et vnus
 cōis oibus: ponūt aiā que ē corpis forma eē cor
 ruptibilē nec puenire ad pfectā beatitudinē: s; so
 lū ad aliquā beatitudinis participatiōē q̄lis dicta
 ē. s; hec opio absurda ē vt patuit oī. xvij. ij. li. Et
 iō simplici pcedimus verā hōis beatitudinē eē p
 hāc vitā: nō negamus tm̄ qn̄ aliq; beatitudinis par
 ticipatiō i hac vita eē possit: fm̄ q; hō ē pfectus in
 bonis rōnis speculatiue pncipalir: et practice secu
 dario: et de hac felicitate phus i li. Ethic. determi
 nat: aliā q; ē post hāc vitā nec asserens nec negans
 ¶ Ad. j. ḡ dō: q; sicut dcm̄ ē in. ij. li. oī. xxxvij. bea
 titudines ibi dicitur actus qdā pfectaz; virtutū scdm
 qd; homo ē in qdā participatiōe et similitudine su

ture beatitudis q; ē vera beatitudo. ¶ Ad. ij. dō:
 q; illi phi q; futurā vitā nō posuerūt de beatitudie
 loquētes: nō locuti sūt de vera beatitudie s; d; par
 ticipatiōe beatitudis sicut dcm̄ ē. ¶ Ad. ij. dō: q;
 fins hūane vite plus supat finē vite alioz; aialiu;
 q; vita supat vita: et ex hoc ipsa vita hōis ē nobili
 or: q; ad nobilitatē finē ordinat: vñ non o; q; inclu
 dat vltimū finē suū sicut vita alioz; animaliu; iclu
 dit. ¶ Ad. iij. dō: q; quis hō naturalir desideret
 finē: nō tm̄ nālir desiderat ea q; sūt ad finē. s; ea de
 siderat appetitu rōnali p siliaōe de eis et eligendo
 ipsa. Nec ē incōueniens aliqd; qd scdm se ē odibile
 eē appetibile i ordine ad finē: sicut sectio mēbi est
 appetibil; ppi sanitatē: et hō mors quā nālir q̄li
 bet refugit ē appetibil; ppi beatitudinē: sicut dicit
 Phil. j. Desideriū hīs dissolui et eē cum xpō.

Ad secundū sic pro

cedit: vñ q; beatitudo sit qd increatū. Dico
 p hoc qd dicit Boet; in. iij. de sol. q; be
 atitudo ē ipsa dinitas: vñ pcludit q; ois beatus ē de
 ¶ Ad. qd p supabundantiā dō: vñ soli puenit. sed
 de ē summū bonū cū sit ois bonitatis cā: beatitu
 do etiā ē summū bonū cū ab oib; tāq; finis vltim⁹
 desideret. ḡ beatitudo ē ipse sol⁹ de. ¶ Illud qd p
 pter se tm̄ desiderabile ē h; rōem fruibil; vt p; per
 Aug. s; beatitudo ē tm̄ ppi se appetibil; vt p; per
 phm̄ in. j. Ethic. ḡ beatitudie fruēdu; ē. s; solo deo
 fruēdu; ē: vt p; per Aug. in. j. de doctria xpiana. ḡ so
 lus de⁹ ē beatitudo. ¶ De rōne beatitudinis est q;
 sit in ea sufficiētia. s; in solo deo sufficiētia inuenit
 appetit human⁹: vñ Aug. dicit i li. pfectionū: Inq;
 etiā ē cor: nfm̄ donec pueniat ad te. ḡ sol⁹ de⁹ est ipsa
 beatitudo. ¶ De qd inest nobis: vel inest nobis
 eēntialir: vel ē accēs. s; beatitudo nō est de essentia
 homis: quia sic om̄is homo et semp eēt beatus. ḡ
 si est aliquid in homie erit accidēs. s; accidēs non
 pōt esse finis substantie: cū substantia sit nobilior
 accidē. ḡ impossibile est beatitudinē aliquid esse
 in nobis: et ita erit aliquid increatū. ¶ Sed ptra
 est: q; sicut iusticie participatiōe dicunt homines
 iusti: ita per beatitudinis participatiōe dicūt ho
 mines beati: vt pat; per Boetiū in. ij. de consola.
 sed iusticia est aliquid creatū in nobis. ergo et bea
 titudo. ¶ Felicitas addita numero bonoz; est
 eligibilior: vt patet per phm̄ in. j. Ethicoz;. sed de
 us quocunq; addito non est eligibilior. ergo felici
 tas est aliquid aliud q; deus: et ita est aliquid crea
 tum in nobis. ¶ Alterius videtur q; felicitas non
 sit actus: quia scdm Boetiū in. ij. de consolatiōe:
 Beatitudo est status omniū bonoz; congregatiōe
 perfectus. s; status nō noiāt actus. ergo beatitudo
 nō est actus. ¶ Actus nostroz; nos sum⁹ causa:
 si ergo beatitudo i actu nfo cōstaret: nos eēm⁹ cau
 se nostre beatitudinis: quod ē absurdum. ¶ Si
 aliquid quod est i nobis sit vltim⁹ finis hoc erit

scilicet illud quod nunquam propter aliud querit. sed delectatio non querit propter aliud sed propter seipsum. et delectatio non est actus sed passio. et felicitas non est actus. ¶ Sed ab uno agente et secundum unum habitum non potest esse actus diversi. si ergo beatitudo esset actus: essent eiusdem beatitudinis virtutes: quod est absurdum. ¶ Sed beatitudo virtus est quedam similitudo beatitudinis patrie. sed beatitudo virtus non potest dici actus: quia sic omnino amitteret beatitudinem. et beatitudo patrie non est actus. ¶ Sed est quod philosophus dicit in 1. Ethicorum: quod felicitas est operatio secundum perfectam virtutem. ¶ Illud propter quod est res est ultimus finis rei. sed omnis res est propter suam operationem: unde dicitur in 2. celli et mundi. et operatio propria hominis est ultimus finis eius: et ita beatitudo ipsius est actus quod dicitur. ¶ Sed hoc secundum hoc beatitudo est quod ad dei similitudinem maxime pertinet. sed secundum hoc quod actu agit maxime deo assimilatur: sic est maxime in actu remotus a potentialitate. et beatitudo hominis consistit in eius operatione. ¶ Alterius vero quod beatitudo hominis non sit idem quod vita eterna: vivit enim viventibus est esse: ut dicitur in secundo de anima. sed beatitudo secundum philosophum non consistit in essendo sed in operando. et beatitudo hominis non est aliquid vita. ¶ Sed ratio vite in motu consistit ut patet per Comentariorum in libro de causis. sed beatitudo includit in sui ratione intransmutabilitatem. et beatitudo non est idem quod vita eterna. ¶ Sed beatitudo est homini concipibilis. sed eternitas vite non potest concipi: quia quod in tempore factum est non potest esse eternum. et vita eterna non est idem quod beatitudo. ¶ Sed quicunque in perpetuum durat quodammodo vite eternitatem participat: secundum quod eternum largo modo accipitur pro perpetuo. sed damnati in perpetuum durabunt in igne eternum missi ut patet per Mattheum. xxv. Non autem habent beatitudines sed summam miseriam. et beatitudo et vita eterna non sunt idem. ¶ Sed id quod est finis humane vite est beatitudo. sed vita eterna est finis humane vite: ut patet per Romanos. vi. Habebitis fructum vestrum in sanctificatione: sine vero vita eterna. et cetera. ¶ Sed ultima beatitudo hominis consistit in visione dei ut ex supra dictis patet. sed hoc consistit vita eterna: ut patet per Iohannem. xvii. Nec est vita eterna ut cognoscant cetera. et beatitudo est idem quod vita eterna. ¶ Alterius vero quod beatitudo sit idem quod pax: primo pro hoc quod in psalmo dicitur: Qui posuit fines tuos pacem. sed finis civitatis dei de qua ibi loquitur est beatitudo. et beatitudo est idem quod pax. ¶ Sed Augustinus dicit. xix. de civitate dei: Possumus dicere sine bonorum nostrorum esse pacem sicut et eternam vitam sed vita eterna est idem quod beatitudo. et pax. ¶ Sed illud quod naturaliter desideratur ab omnibus et propter quod alia agunt vel esse hominis beatitudo. sed pacem omnes desiderant et propter ipsam agunt quod agunt: ut Augustinus dicit in libro de Dio. xi. ca. de vi. no. et pax est ipsa beatitudo. ¶ Sed pax quod etiam quodammodo importat. sed omnis mutationis finis est quies: et per exemplum in naturalibus ostendi potest. et totius vite nostre mutabilis finis est pax: et sic pax est idem quod beatitudo. ¶ Sed beatitudo est operatio quedam secundum philosophum. sed pax non notat actum aliquem. sed inobilitatem terminum. et pax non est idem quod beatitudo. ¶ Sed pax

maxime ad appetitum vel voluntatem refert: quia est quedam ipsius quietatio: beatitudo autem proprie consistit in intellectu ut supra dicitur. et beatitudo non est idem quod pax. ¶ Alterius vero quod beatitudo non sit idem quod regnum dei: regnum enim quod dicitur a regendo ad gubernationem prudentie pertinere videtur. sed prudentia consistit in ordinatione eorum que sunt ad finem ipsam. et regnum dei non videtur ad beatitudinem pertinere que est ultimus finis. ¶ Sed Dio. dicit. xij. ca. de di. no. quod regnum est omnis finis et ornat' et legis et ordinis distributio. sed hec distributio non solum pertinet ad homines sed ad omnes creaturas quibus deus preterea distribuit: beatitudo autem ad solas creaturas rationales. et beatitudo non est idem quod regnum dei. ¶ Sed regnum non importat aliquam perfectionem nisi in preterito. sed quod habet in regimine regni est virtus ut patet per philosophum in vij. Ethicorum. et regnum dei non dicitur aliquam perfectionem nisi in ipso deo. sed beatitudo non solum dicitur perfectionem in deo sed in omnibus beatis. et beatitudo non est idem quod regnum dei. ¶ Sed beatitudo non patitur commixtionem alicuius mali. sed in regno dei potest esse aliqua mala: unde Mattheus. xij. dicit: quod in fine mundi angeli colligent de regno dei omnia scadala. et regnum dei non est ipsa beatitudo. ¶ Sed est quod Augustinus dicit in Enchiridion. quod tres prime petitiones in oratione dicitur ad futuram beatitudinem pertinent: una autem earum est: Adueniat regnum tuum. et regnum dei ad beatitudinem pertinet. ¶ Sed illud quod promittitur sanctis in preterito est beatitudo. sed regnum dei est homo: ut patet per Mattheum. v. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quam ipsorum est regnum celorum. et regnum celorum est ipsa beatitudo. ¶ Respondeo vero ad 1. quod bonum quod omnia percipiunt esse esse: ut patet per Boetium in libro de consolacione. unde ultimum desideratum ab omnibus est esse perfectum secundum quod est possibile in natura illa: omne autem quod habet esse ab alio: perfectionem sui esse ab alio habet: quia tanto perfectius esse recipit quanto quanto verius coniungitur eandem principio: unde inferiora corpora propter longe distare a primo principio esse corruptibile habent: ut patet secundum de generatione. Et ideo ultimum finis cuiuslibet rei habet esse ab alio est duplex: Unum extrinsecus: secundum se id quod est desiderate perfectionis principium Alius interius: sed ipsa sua perfectio quam facit coniunctio ad principium. Unum cum beatitudo sit ultimus hominis finis: duplex erit beatitudo. Una que est in ipso: sed que est ultima eius perfectio: ad quam possibile est ipsum pervenire: et hec est beatitudo creata. Alia vero est extra ipsum: pro cuius conuersione premissa beatitudo in causa: et hec est beatitudo increata que est ipse deus. ¶ Ad primum ergo dicens quod sicut ipse deus est bonus pro essentia sua: omnia vero alia sunt bona pro participatione: ut dicitur in libro de hebdomadibus: ita ipse solus deus est beatitudo pro sua essentia: alij vero beati sunt participatio: unde beatitudo creata est quedam participatio et similitudo beatitudinis increate: non est tamen essentialiter beatitudo quasi facies homines per essentiam suam beatorum: et sic intelligendus est auctoritas Boetii. ¶ Ad 2. dicitur: quod beatitudo creata non est su-

num bonū simpliciter: sed summū bonū inter bo-
na humana: sed deus ē summū bonū simpliciter: et
tō rō nō sequit. ¶ Ad. iij. dō: q duplex ē diligibile
vñ quod diligit p modū benuolētie: qñ volum?
bonū alicui? ppter seipm: sicut diligit amicos eti-
am si nihil ex eis nobis debeat accidere. Aliud qd
diligit dilectōe p cupie: et hoc ē vel bonū qd i no-
bis ē: vel qz ex eo in nobis aliqd bonū fit: sicut dili-
git dilectōe vel vinū inqñtū facit delectatiōz
qdqd autē diligit dilectōe p cupiscētie nō pōt ē vl-
timū dilectū: cū ad bonum alteri referat ei? scz cui
p cupiscit. s; illud qd diligit amore benuolētie pōt
ē vltimū dilectū: beatitudo q creatā q in nobis ē
nō diligit nisi dilectōe p cupiscētie: vñ eius dilectōz
referim? ad nos: et p pñs referim? eā i deū cū nos
in deū referre debeat: et ita nō pōt ē vltimūz di-
lectū: est tñ vltimū p cupitū ex hoc ipso q ē maxim
bonū qd nobis ex p iunctōe ad deū puenit: r iō dō
ē ppter se qñtū vel desideratū: vñ tñz eni impoz-
tat aliqd vltimūz in his q diligunt amore p cupie.
Esti eni de? p cupiscat: tñ idē est p cupiscē deū r ma-
ximū bonū qd nobis ex deo puenit: sicut idē ē
p cupiscē vinū r effectūz vini i nobis: puta delecta-
tiōne. ¶ Ad. iij. dō: q i solo deo inuenit sufficien-
tia sicut i pncipio ois boni qd qrit appetit? sed ex
vino munerē inuenit sufficiētia q ad ipos in illis q
bus a deo cōferit vt oia bona sufficienter habeant
¶ Ad. v. dō: q quis de accēs inqñtū h? mōi sit s; b-
stantia ignobil? tñ aliqd accidēs qñtū ad aliquid
pōt ē substantia dignius. Pōt eni accidēs p sidera-
ri dupliciter: vno mō fm q inheret subiecto ex quo
habet rōnem accidētis: et sic omne accidēs substan-
tia indignius ē: alio modo pōt p siderari in ordine
ad aliquid extra: et sic aliquod accidēs pōt ē sub-
stantia nobilius: inqñtū p ipm substantia aliqua cō-
iungit alicui nobiliori se: r hoc mō beatitudo creatā
et gratia et huiusmōi sunt aliqd nobilius natura
atē cui inherēt. Est etiā aliqua p sideratio fm quā
omne accidēs nobilius ē inqñtū scz substantia p patur
ad accidēs sibi inherēs sicut potētia ad actū. ¶ Ad
ij. qōnem dō: q sicut ex dictis p: vltimū finis rei
i ipsa re acceptus ē id p quod p iungit res suo fini ex
teriori qui ē pncipium sue pfectiōis. Deo autē qui
est vltimū finis re: res dupliciter p iungi pnt: vno
mō p modū assimilatiōis: vt sic dicat illa res esse
deo cōiunctissima q est deo similissima: et scdm hoc
oportz illud i vnaquaqz re ē vltimū eius finē fm
q maxime deo assimilaf: vñ qdōz autē scdm hoc
ad dei similitudinē accedit qd ē actu: recedit vero
fm q ē in potētia: et illud p qd res maxie ē in actu
ē eius vltim? finis: alio mō ptingēdo ad ipsuz deū
q quidē p iunctio soli creature rōnali ē possibilis q
pōt ipsi deo p iungi p cognitiōz et amorē: eo q de
ē obiectū opationis ei? nō autē opatōnis alicui? al-
terius creature. Quocūqz autē mō p sideret vltimā
pfectio hois q est eius finis: oportz eā ponere i ge-

nerē actus. Si eni p sideremus modū cōiunctiōis
ad deū que ē cōis oibus creaturis: cū res magis sit
in actu scdm q ē opans q scdm q ē potēns opari
erit vltima pfectio vniuscuiusqz rei sua opatō pfe-
cta: vñ res esse d; ppter suā opationē. Sicut si p side-
remus p iunctiōne q ē p pūa rōnalis creature: vlti-
ma pfectio hois in opatiōe cōsistit: habitus eni nō
cōiungit obiecto nisi mediāre actu: et iō oportz q
beatitudo in genere act? ponat: tñ hec secūda cōsi-
deratio p pinq? inducit in p siderationē beatitu-
dinis q pma: qz beatitudo nō ē nisi rōnal? creatu-
re. ¶ Ad. j. dō: q in quolibet ordine oia q sunt
ad finē coopant ad vltimū finē: vñ cū pfecta hois
opatio sit vltim? finis eis sicut et vniuscuiusqz rei:
omne bonū homis coopat ad pfectā opatōz ipsi?
sicut ad pfectā opationē homis in hac vita coope-
rant habitus quib? actu informāt r alia bona na-
turalia sicut pncipia actuum et bona exteriora sic
instrumentaliter necessaria ad pfectā opationem.
Ita ergo omniū bonoz cōgregatio ponit esse bea-
titudo: inqñtum oia bona pgregata coadiuuāt ad
operationē perfectissimā homis q est essentialiter
ipā beatitudo. Predicta etiā bona omnia ordinan-
tur ad beatitudinē patrie scdm q per eoz vñ me-
remur: r quis nō omnia in beatitudine illa mane-
ant per seipā: manent tñ in sibi succedentib?: sicut
fidei succedit visio: et diuitijs temporalibus succedit
sufficiētia bonoz ceteroz. ¶ Ad. ij. dō: q dūm q
in actu oio consideranda sunt scz substantia act?
et forma ipsius a qua perfectionē habet act?. ergo
scdm substantiā pncipiū ē nālis potētia: sed scdm
formā suā pncipiū est eius habitus. si ergo habit?
ille sit acquisitus: totalit? nostri actus cā erimus: si
vō sit infusus: erit eius pfectio a cā exteriori que
habitū causat: actus autē nri non ponit eē beatitu-
do nisi rōne sue pfectiōis ex qua hz q fini exteri-
ori nobilissime p iungat: et iō nostre beatitudis nō
sum? nos cā sed deus. ¶ Ad. iij. dō: q duplex
ē delectatio: vna q pcedit affecutionē finis: et hec ē
ordinabilis in aliud: pōt eni ordiari ad pfectā opa-
tionem: inqñtum videlz illa in quib? delectamur ac-
cidentib? agimus: alia delectatō ē que psequit affec-
tione finis: et illa efficit per operationē q fini p iun-
git: et iō hec delectatio nō est ipsa beatitudo: sed q
dam beatitudinis pfectio et forma vt supra dcm ē
¶ Ad. iij. dō: q mltitudo actū ab eodē habitu
pcedentiū respectu eiusdē obiecti nō causat nisi ex
interruptiōe tps: et iō in beatitudine pfecta vbi nō
erit aliqua interruptio: s; p iuncta opatio nō erit ni-
si vna beatitudo. ¶ Ad. v. dō: q sicut supra dictū
ē: beatitudo vie nō ē pfecta beatitudo: s; qdā par-
ticipatio beatitudinis: r iō non semp ē in actu: sed
qñqz est in habitu. vñ dormiēs nō pōt dici beatus
qñtū ad id quod tñc hz: sed inqñtū ipā opatio est in
eo habitualit? scdm eni q effectus sunt in suis cau-
sis: sic operatiōes sunt in habitib? ¶ Ad. iij. qōem
E

dicendum q̄ vita dī dupliciter: vno mō ipm esse viuentis: qz vt in .ij. de anima dī: Viuere viuētis est eē. ex hoc autē dī aliquid viuens qd̄ pōt seipm mouere scdm̄ aliquā actionē: vnde et plante dicūt viuere ex hoc q̄ mouēt se scdm̄ augmentū: ⁊ animalia vltērius inq̄tum mouēt se scdm̄ locū et inq̄tum mouent se ad sentiendū: in hoīe autē vltērius inq̄tum potest se mouere ad volendū ⁊ intelligendū: cuiuslibet autē potētie perfectio est suus actus. vnde secūdo translātū ē nomē vite ad signandū opatiōnem ad quāz aliquis seipm mouet: sicut sentire dī vita animalis: et intelligere vita hominis: et fm̄ hūc modū vnusquisqz illā operationē suā vitāz reputat cui maxime intendit: quasi ad hoc sit totū esse suū ordinatū: scdm̄ quē modūz loquēdi dī: iste dicit talē vel talē vitam: et sic epicuri posuerūt beatitudinē eē vitā voluptuosam: operatio autē nō mēsuratur tempe nisi scdm̄ q̄ est motū adiuncta. vñ et operatiōes que nō adiungunt motū. sed termini motus nō mensurant tempe sed instātū vt patz de illuminatione: et iō si est aliqua opatio oīno trāscendēs motū: talis opatio nō mensurabit tpe: sed mēsurā q̄ ē supra temp̄. visio autē dei q̄ ponit esse beatitudo hominis nō potest eē actio tpe mēsurata scdm̄ seipsā: cū nō sit successiua: nec ex pte vidētis aut visū: cū vtrūqz sit extra motū. vñ sicut nec tpe ita nec instātū qd̄ ē termin⁹ tpe mēsurari pōt. Nō pōt ēt mēsurari euo: qz eū scdm̄ q̄ ab eternitate dī stinguūt p̄inet ad creaturas imutabiles: hec autēz visio excedit naturalē potētā creature: cū ad eaz nulla creatura ex suis naturalib⁹ possit. vnde p̄pā mēsurā ei⁹ ē ipsa eternitas: et iō visio dei q̄ est ipsa beatitudo ē ipsa vita eterna. ¶ Ad .j. q̄ patz m̄sio ex dictis. ¶ Ad .ij. dō: q̄ quīs vita p̄mo ex motu sit cognita: qz p̄ motū p̄mo viuētia a nō viuētib⁹ distincta sunt: tamē nomē vite se extendit vltērius ad oēs operatiōes q̄ nō sunt ab aliq̄ exteriori mouente: sicut velle intelligere et huiusmōi. vñ etiam ad huiusmōi opatiōes nomē mot⁹ transferret vt cū dicimus intelligere motū eē intellect⁹ ⁊ velle motū volūtatis. ¶ Ad .iij. dō: q̄ eternitas nō ē cōicabilis hominī: q̄ sit ei⁹ mēsurā adequata: vel alicui⁹ qd̄ i ipso ē: vt p̄bat rō inducta: pōt tñ hominī cōicari fm̄ quādam participationē: vt sicut homo fit p̄iceps diuine opatiōis in videndo deū: ita sit p̄iceps eternitatis qua diuina opatio mensurat: et sic ipsa ei⁹ opatio dī vita eterna. ¶ Ad .iiij. dō: q̄ vita eterna q̄ a sanctis habebit dī scdm̄ participationē eternitatis: nō solū q̄tum ad defectū finis p̄ quē modūz etiā damnatoz pena eterna dī. s̄z vltēri⁹ q̄tum ad ad remotionē oīs mutatiōis nō solū in actu quāz etiāz eūz excludit. s̄z etiā in potētā: qz facti ex hoc q̄ deo adhibebūt stabilitatē ex dīno munero cōsequēnt vt sc̄z trāsmutari nō possint: qd̄ de⁹ habz ex natura rōne cui⁹ ē etern⁹. ¶ Ad .iiij. q̄dem dicendū q̄ sicut dicit Aug. xix. de ci. dei: Pax omniū reruz

ē tranquillitas ordinis: ex quo patz q̄ ex hoc rō pacis assumit q̄ aliquid nō impedit a recto ordine: tranquillitas enī p̄urbatiōez impediētū excludit: pax autē p̄cipue respicit illū ordinē quo volūtās in alī qd̄ ordinat. vñ et tūc dicim⁹ hominē pacē habere: qñ nihil ē quod impediāt ordinē sue volūtatis in aliqd̄: et siliter dicimus pacē esse in ciuitate qñ nihil ē quod p̄urbz rectū ordinē ciuitatis qui est ex volūtate gubernatoriōis ciuitatis. Et scdm̄ etiam q̄ inaiata appetitūz naturalē habere dicūt ponimus vnāquāqz rē habere pacē scdm̄ q̄ non impedit ab inclinatioē quā h̄z in suoz finē quē naturalit̄ appetit: opatiōē autē in qua beatitudo cōsistit ōz esse operationē nō impeditā: qz impedimentū aliquid de eius p̄fectiōe detraheret. vnde etiā delectatō q̄ perfectā operationē cōsequit̄: causat ex opatiōe nō impeditā: vt dī in .vij. Ethic. et iō ad beatitudinē requirit̄ pax: nō que sit ipsa cēntia beatitudinis. s̄z sicut remotō eoz que possent beatitudinē ipeditē ⁊ qz ex hoc ipso q̄ desiderat aliquid dīuī eius refugit appetitū: iō ex hoc ipso q̄ oēs appetitū beatitudinem naturalit̄: etiā naturalit̄ refugit beatitudinis impedimētā: et hoc ē eos naturalit̄ desiderare pacē. ¶ Ad .j. q̄ dō: q̄ pax dī esse finis ciuitatis dei q̄ p̄p̄inquissima dispositio ad finē que ē sil cū ipso fine: et nō q̄si ipsa sit p̄ se finis. ¶ Ad .ij. dō: siliter ¶ Ad .iij. dō: q̄ pacē oīa desiderāt nō sicut finem s̄z sicut id sine quo finis haberi nō pōt. ¶ Ad .iiij. dō: q̄ vltim⁹ finis rei nō ē quies sed opatio rei: cui perfectio nō potest eē nisi re p̄fecta existēte: motus autē ē actus imp̄fecti: et scdm̄ hoc quies ad quem im̄tant mot⁹ ē finis p̄p̄inquior q̄ ipse mot⁹: ⁊ sic mot⁹ ordinat in quietē sic i finē. ¶ Ad .v. q̄ dō: q̄ nomen regni a regēdo ē sumptū: regere autē p̄uidētē act⁹ ē. vnde sc̄oz hoc aliqd̄ regnū hīc dī q̄ alios s̄z sua p̄uidētia h̄z: et iō fm̄ hoc hoīes in regno dei esse dicūt: qz ei⁹ p̄uidētie p̄fecte subdūt: p̄uidētie autē est ordinare in finē: in finē autē ordinant et ea que distāt a fine fm̄ q̄ p̄ducūt ad finē: et ea que iā assecuta sunt finē fm̄ q̄ in fine p̄seruant. Et cū regula p̄uidētie sit finis: illa perfecte p̄uidētie subsūt que iā in ipso fine collocant: et iō in eis nihil pōt eē ab ordine p̄uidētie alienū: in alijs autem que a fine oīstant: fm̄ hoc magis vel min⁹ diuine p̄uidētie subsunt fm̄ q̄ magis ⁊ min⁹ a fine elongēt: p̄p̄inquissimi sunt fini qui sunt in via ad finē: via autē p̄ueniendi ad finem ē fides p̄ dilectionē opans. Vnde et regnum dei q̄si antonomatice dupliciter dī: qñqz cōgregatio eoz q̄ p̄ fidē ambulāt: et sic ecclesia militans regnū dei dī. Qñqz autē illoz collegiū qui iam in fine stabiliti sūt: et sic ipsa ecclesia triumphā regnū dei dī: et hoc mō eē in regno dei idē est qd̄ esse in beatitudine: nec differt fm̄ hoc regnum dei a beatitudine: nisi sicut differt bonū cōe tot⁹ multitudinis a bono singulari vnus cuiusqz. ¶ Ad .j. ergo dicendū q̄ beatitudo nō subest p̄uidētie q̄si

ad finem ordinata. sed qz ad ipsa alia ordinantur

Ad. ij. dicendum qz Dio. sufficenter tangit ea que ad regnu exigitur. put significat multitudinē guber...

Ad tertius sic proce

Ad. iij. dicendum qz ibi regnu dei accipit ecclesia militans et no triumphans. Ad. iij. dicendum qz no oēs appetant beatitudinem...

se hz ad opposita: btitudini autē opponit misia si pōt aliqz appetere beatitudinē: pōt etiā appetē miseriam. si non pōt aliqz velle miseriam im...

mors nullo modo ad beatitudinem potest ordinari: nisi
 forte sub spe vite consequente post mortem: quia beatitu-
 do non nisi vivens est. sed quidam seipsum mortem pari
 voluerunt vel a seipso vel ab aliquo sub nulla spe futu-
 re vite. **¶** Non omne quod quis vult propter beatitudi-
 nem vult. **¶** Ex hoc hominis voluntas recta iudi-
 cat quod in rectum finem ordinat: si quicquid desiderat
 propter beatitudinem desiderat: omnis voluntas hominis
 est recta quod falsum est. **¶** Propter quod aliquis
 vult aliquid actu oportet actu esse cogitatum: si ergo
 quicquid vult propter beatitudinem vult: in omni de-
 siderio oportet beatitudinem actu esse cogitatum
 quod apparet esse falsum. **¶** Idem quod prius. **¶** Sed
 contra: in eo quod propter se desiderat et nunquam propter
 aliud stat motus desiderii. sed illud in quo stat mo-
 tus desiderii est ultimus finis: si ergo aliud quam beati-
 tudo sit desideratum propter se et nunquam propter aliquid
 aliud: aliud quam beatitudo erit ultimus finis quod esse
 non potest. ergo omne aliud desideratum vel mediate vel
 immediate ad beatitudinis desiderium refertur. **¶**
Dio. xj. ca. de div. no. dicitur: quod pacem omnia desiderant
 et propter ea agunt quaeque agunt. sed pax ordinat
 in beatitudinem ut ex dictis patet. **¶** Quicquid deside-
 rat propter beatitudinem desiderat. **R**espondeo dicens
 ad primam questionem quod in omni ordine mobili et mo-
 torio oportet secundos motores ordinari in finem primi
 motoris per dispositionem impressam in eis a primo
 motore: sicut patet cum anima movet manus et man-
 u baculum et baculus percutit: quod est finis intentus ab
 anima: baculus et manus tendunt ad finem ab anima
 intentum per hoc quod anima in eis imprimat mediate vel
 immediate. Sed hoc distat in motibus naturalibus et
 violentis: quod in motibus violentis impressio relicta a
 primo motore in secundis motoribus est propter natu-
 ram eorum: et ideo operatio consequens ex tali impressio-
 ne est eis difficilis et laboriosa. sed in motibus natu-
 ralibus impressio relicta a primo motore in secun-
 dis motoribus est eis causa naturalis: et ideo operatio
 hanc impressionem consequens est convenienter et suaviter
 et ideo dicitur Sap. viij. Quia deus omnia suaviter dispo-
 nit: quod et unaquaeque res ex natura sibi divinitus indi-
 ta tendit in id ad quod per divinam providentiam ordi-
 nat secundum exigentiam impressionis receptae. Et quod omnia
 procedunt a deo in quantum bonus est: ut dicit Aug.
 et Dio. ideo omnia creata secundum impressionem a cre-
 atore receptam inclinant in bonum appetendum secundum suum
 modum: ut sic in rebus quedam circulario inveniat:
 dum a bono egredientia in bonum tendunt: haec autem cir-
 culatio in quibusdam perfectis creaturis: in quibusdam
 autem remanet imperfecta: ille enim creature quae non or-
 dinant ut pertingant ad illud primum bonum a quo pro-
 cesserunt sed solummodo ad consequendam eius similitudi-
 nem qualitercumque non perfecte habent hanc circulario-
 nem: sed solum ille creature quae ad ipsum primum princi-
 pium aliquo modo pertingere possunt: quod solum est ro-
 nabilis creaturarum quae deum ipsum assequi possunt

per cognitionem et amorem: in qua affectione beati-
 tudo eorum consistit: ut ex dictis patet. Et ideo sicut que-
 liber res alia naturaliter appetit suum bonum: ita quilibet
 creatura rationalis naturaliter suam beatitudinem
 appetit. **¶** Ad. j. ergo dicens quod sicut visibile est du-
 plex scilicet per se ut color: et per accidens ut homo: ita
 etiam appetibile quod est obiectum voluntatis dupli-
 citer accipi potest: per se et per accidens. Per se obiectum
 voluntatis est bonum. sed per accidens est hoc vel illud
 bonum: et sicut bonum commiter loquendo est per se obie-
 ctum voluntatis: ita et summum bonum est ultimus vo-
 luntatis finis per se loquendo. sed hoc vel illud bo-
 num ponitur ut ultimus voluntatis finis et principale
 eius obiectum quasi per accidens. beatitudo est quantum
 ad id quod in ipsa est per voluntatis principale obie-
 ctum est omnibus nota: sed quantum ad id quod accidit
 per se obiecto non est nota. omnes enim cognoscunt per-
 fectum bonum: et hoc appetunt dum beatitudinem ap-
 petunt. sed hoc perfectum bonum esse voluptatem vel di-
 vitias virtutem vel quicquid huiusmodi est per accidens
 et ideo circa hoc non est inconueniens multos esse errores
¶ Ad. ij. dicens quod quibus diuina visio sit ipsa bea-
 titudo: non tamen sequitur quod quicquid appetit beati-
 tudinem appetat diuinam visionem: quia beatitudo in quantum
 huiusmodi importat per se obiectum voluntatis non
 autem ipsa diuina visio: sicut aliquis appetit dulce: quod
 tamen non appetit mel. **¶** Ad. iij. dicens quod quibus
 aliqui appetat ea quae sunt contraria beatitudini secundum
 rei veritatem: tamen secundum suam estimationem non sunt contra
 sed perducunt ad eam. **¶** Ad. iij. dicens quod ille qui pec-
 cat inherendo bonis mutabilibus sicut finis: accipit
 ipsas res mutabiles quasi principale appetibile et perfe-
 ctum bonum: et ideo eis inherendo beatitudinem appetit
 sicut enim non sequitur quod aliquis appetendo beatitudinem
 appetit id quod secundum rei veritatem est beatitudo: ita etiam
 non sequitur quod aliquis spernendo id quod secundum rei veri-
 tatem est beatitudo spernat: sicut non se-
 quitur quod qui ingratus hominem ingratus alium: quibus bonum sit al-
 bus. **¶** Ad. ij. q. dicens quod operatio caelestis secundum
 fundat super operationem caelestis prime: et presupponit eam: et
 ideo oportet quod omnis operatio aie procedat ex suppositio-
 ne eius quod inditum est aie ex impressione primi age-
 tis dei. s. et ideo videtur ex parte intellectus quod ad nihil in-
 telligendum anima post procedere nisi ex suppositione
 illorum quorum cognitio est ei innata: et propter hoc non
 potest assentire alicui quod sit contrarium his principiis quae
 naturaliter cognoscit: et similiter oportet ex parte vo-
 luntatis. Tamen cum ex impressione prime caelestis dei hoc aie
 insit ut bonum velit: et perfectum bonum tanquam finem vel
 tantum appetat: impossibile est quod contrarium eius in ap-
 petitu illius cadat: et ideo nullus potest misericorditer velle
 vel malum nisi per accidens: quod pertingit dum appe-
 tit aliquod malum quod apprehendit ut bonum. **¶** Ad
 primum ergo dicens quod potentia rationalis se habet ad op-
 posita in his quae ei subsunt: et haec sunt illa quae per
 ipsam determinant: non autem potest in opposita illorum

que sunt ei ab alio determinata: et ideo voluntas non in oppositum eius ad quod ex divina impulsionem de terminat. s. in oppositum finis ultimi: potest autem in oppositum eorum que ipsa sibi determinat: sicut sunt ea que ordinantur in finem ultimum: quorum electio ad ipsam pertinet. ¶ Ad. ij. dicendum quod coactio cum violentia importet et prohibito similitur non pertinent ad illam necessitatem que naturam rei consequitur: quia omne violentum est contra naturam: et ideo cum naturaliter voluntas necessario ferat in beatitudinem hoc coactionem ipsa non potest: nec aliquam libertatis diminutionem. ¶ Ad. iij. ob: quod nihil prohibet aliquid quod finem se est appetibile aliquo adiuncto appetibile non esse. unde est quod per se ab omnibus desiderat et secundum se est bonum: aliquo adiuncto redit malum et odibile: sicut est in tristitia vel miseria. unde et per accidens non esse appetit: non quidem in quantum persuasum est: sed in quantum tollit illud malum quod esse odiosum reddebat: carere autem malo bonum est. unde et qui appetit non esse appetit illud ut bonum. sed miseria nunquam potest accipi ut bonum: quia dicitur rationem perfecti mali: et ideo nullus potest velle esse miser: non est autem non dicit ipsam rationem mali sed id quod est malum: et ideo aliquid adiuncto quod habet rationem boni potest esse appetibile: sicut patet per philosophum in ix. Ethicorum. et per Hieronymum in glo. Hieron. ix. Quod autem Augustinus dicit quod nullus appetit non esse: intelligendum est per se loquendo. ¶ Ad. iij. dicendum quod non potest estimari quod albedo sit nigredo: quia quis possit estimari quod id quod est album ut homo sit niger: et sic potest estimari ut id quod est bonum sit malum. sed quod ipsa bonitas sit malicia aut e converso estimari non potest: quia miseria implicat in se rationem mali: ideo non potest estimari ut bona: et propter hoc non potest appeti. ¶ Ad. iij. q. dicendum quod bonum quod est obiectum voluntatis est in rebus: ut dicit philosophus in vii. Metaphisicorum. et ideo oportet quod voluntatis terminet ad rem extra animam existentem: quia autem res potest esse in anima possit considerari secundum rationem communem pretermittit rationem particulari: res tamen extra animam non potest esse secundum communem nisi cum additione proprie rationis: et ideo oportet quod quantumcumque voluntas fert in bonum quod ferat in aliquid bonum determinatum: et sic quantumcumque fert in summum bonum quod ferat in summum bonum huius vel illius rationis. Quia autem ex naturali inclinatione voluntas habeat ut in beatitudinem ferat secundum communem rationem: tamen quod ferat in beatitudinem tale vel tale: hoc non est ex inclinatione nature sed per discretionem rationis que advenit in hoc vel in illo summum bonum bonis consistat: et ideo quantumcumque aliquis beatitudinem appetit actualiter coniungit ibi appetitus naturalis et appetitus rationalis: et ex parte appetitus naturalis semper est ibi rectitudo: sed ex parte appetitus rationalis quantumcumque est ibi rectitudo: quantumcumque scilicet appetitur ibi beatitudo ubi vere est: quantumcumque autem perversitas quando appetit ubi vere non est: et sic in appetitu beatitudinis potest aliquis vel mereri adiuncta gratia: vel demereri secundum quod eius appetitus est rectus vel perversus. ¶ Ad. i. q. dicendum quod in appetitu be-

atitudinis semper cum eo quod est naturale coniungit aliquid quod voluntarium non naturale: et sic potest ibi cadere ratio meriti vel demeriti. ¶ Ad. ij. dicendum quod quia nullus possit vitare deum beatitudinem aliquo modo appetat: potest tamen vitare quod non appetat eam hoc modo quo est appetenda: et sic potest mereri vel demereri. ¶ Ad. iij. dicendum quod ad appetendam beatitudinem perfectam appetitu qui sufficit ad merendum homo ex propria virtute non est sufficiens sed hoc ex munere divine gratie: ut patet. 1. Cor. v. Qui efficit nos in hoc ipsum deest. id est quod facit nos vere gloriam appetere secundum gloriam. ¶ Ad. iij. q. dicendum quod secundum philosophum in vii. Ethicorum. in ordine appetibilium hoc modo se habet finis sic principium in ordine intelligibilium: quia autem illud quod est primum in quolibet genere et maximum: est causa eorum que sunt post: ideo cognitio principii in speculativis est causa cognitionis omnium aliorum: et similiter appetitus finis est causa appetendi omnia alia que sunt ad finem. unde cum beatitudo sit finis humane vite: quicquid voluntas appetit facere ad beatitudinem ordinat: quod etiam experimento patet. quicumque enim appetit aliquid appetit illud in quantum est estimatum bonum: per hoc autem quod aliquis habet aliquid quod estimat bonum reputat se ut beatitudinem propinquior: quia additio boni super bonum facit magis appropinquare bono per se: et ideo ipsa beatitudo: et ideo quilibet appetit in beatitudinem ordinat. ¶ Ad. i. q. dicendum quod delectatio est aliquid eorum que ad beatitudinem exigunt cum sit in beatitudine: et ideo appetitus ipse quo delectationem appetit in beatitudinem ordinat in quantum ipsa delectatio est aliqua similitudo: vel propinquitas vel remotio illius delectationis que beatitudinem perficit. ¶ Ad. ij. dicendum quod aliquid ordinari ad beatitudinem per desiderium dupliciter contingit: uno modo sicut quod querit ut per hoc homo ad beatitudinem perveniat: sicut aliquis vult operari opera virtutis ut per hoc beatitudinem mereatur. Alio modo cum quis appetit aliquid ex hoc ipso quod habet aliquam similitudinem beatitudinis cum enim voluntas appetit aliquid: ex hoc ipso efficit ut desideret illud in quo eius aliqua similitudo invenit: quia principale desideratum hinc non possit: et hoc modo omnes qui peccata appetunt ad beatitudinem tendunt et ad dei imitationem: ut dicit Augustinus. 1. presbiter sic dicit: Superbia celsitudinem imitat: cum tu sis imus super omnia deus excelsus: ambitio quod nisi honores querit et gloriam: cum tu sis presbiter ceteris honorandus. et similiter inducit in alia vitia. ¶ Ad. iij. dicendum quod in illo furto ut Augustinus ibidem dicit: erat aliquid speciei boni habens: hoc scilicet faceret aliquid contra legem in quo quidam libertatis umbra apparet. unde dicit: Quid ergo in illo furto ego dilexi: et in quo deum meum vitiose atque perversum imitatus sum et solus dices: Aut libuit facere contra legem saltem fallacia: quia potentatum non poterat ut libertatem captivum imitaretur faciendo impune quod non liceret tenebrosa omnipotentie similitudine. ¶ Ad. iij. dicendum quod aliqui sine spe future vite mori se ex-

ponit dupliciter: vno modo propter operationem virtutis: sicut illi qui vel saluarent patriam vel aliqua ibi nequa vitarent: mortem sustinere pelegerunt: et hoc quidem in beatitudine ordinabatur secundum eorum estimati onem non sequenda post mortem: sed in ipso opere tunc sequenda: quia facere perfectum opus virtutis quod erat in sustinendo mortem erat ab eis desideratum maxime in quo beatitudine ponebatur: alio modo propter tedium miserie quod sustinebant quam se per mortem vitare estimabant: vitare autem miseria et appetere beatitudinem in idem coincidunt: et ideo constante quod desiderium eorum qui mortem sustinere voluerunt ad beatitudinem ordinantur. **¶** Ad. v. dicendum quod ad hoc quod voluntas sit recta duo requiruntur: vnus est quod sit finis debitus: aliud ut id quod ordinatur in fine sit proportionatum fini. Quibus autem omnia desideria ad beatitudinem referantur: tunc contingit utrolibet modo desiderium esse perversum: quia et ipse appetitus beatitudinis potest esse perversus cum querit vbi non est: ut ex dicto patet. Et si querat vbi est: potest contingere quod id quod propter hunc finem appetit non est finis proportionatum: sicut cum quis vult furari ut det elemosinam pro quam mereatur beatitudinem. **¶** Ad. vi. dicendum quod sicut in intelligibili non est in omnibus sequentibus demonstrationibus prima principia essentialia ingrediatur quasi actualiter cogitata sed virtute tantum: omnis demonstratio perficitur ex his quae prima principia fide habent: ita etiam quibus omne desiderium ad beatitudinem referatur: non tamen est in omni desiderio de beatitudine actualiter cogitatur: sed desiderium beatitudinis est virtute in omnibus alijs desiderijs: sicut causa in effectu.

¶ Ad quartum sic procedit: vbi quod beatitudo sanctorum non sit maior futura post iudicium quam ante. Quanto enim aliquid magis accedit ad similitudinem diuinam tanto perfectius beatitudinem participat. scilicet anima a corpore separata deo similior est quam corpus coniuncta. scilicet maior est eius beatitudo ante corporis resurrectionem quam post. **¶** Virtus vnita magis est potens quam multiplicata. scilicet anima extra corpus magis est vnita quam cum est corpori coniuncta. scilicet virtus eius est maior ad operandum: et ita perfectius beatitudinem participat que in actu consistit. **¶** Beatitudo consistit in actu intellectus speculatiui ut patet ex supra dictis. scilicet intellectus in suo actu non vult organo corporali: et sic corpus resurrectum non efficiet ut anima perfectius intelligat. scilicet beatitudo anime non erit maior post resurrectionem. **¶** In infinito non potest esse aliquid maius et ita infinitum cum finito aliquo non sunt maius quam ipsum infinitum. sed anima beata ante corporis resurrectionem beatitudinem habet de hoc quod gaudet de bono infinito scilicet deo: post resurrectionem autem corporis non habet de alio gaudium nisi forte de gloria corporis quod est quoddam bonum finitum. scilicet gaudium eorum post corporis resurrectionem non erit maius quam ante. **¶** Sed est quod Apoc. vii. sup illud: Uidi iudicem altare animas inter-

fectorum etc. dicitur glo. modo anime sanctorum sunt exites scilicet id est in maiori dignitate quam sint future. scilicet maior erit eorum beatitudo post mortem. **¶** Sic bonis redditur beatitudo pro premio: ita et malis miseria. sed miseria malorum post corporis resurrectionem erit maior quam ante: quia non solum in anima sed etiam in corpore punientur. scilicet et beatitudo sanctorum erit maior post resurrectionem corporis quam ante. **¶** Alterius vbi quod beatitudo ab omnibus equaliter precipitabitur: quia Matt. xx. dicitur quod omnes accipiet singulos denarios: denarius autem signat aliquid quod omnes commiter habebunt: hoc autem non erit nisi beatitudo. scilicet tantum de beatitudine habebit vnus quantum alius. **¶** Ultra vltimum nihil est. scilicet beatitudo est vltimum eorum que ab hominibus desiderari possunt. scilicet ultra beatitudinem alicuius hominis in nullo homine potest esse aliquid quasi beatitudinem alteri hominis excedens: et sic id est quod prius. **¶** Sicut cui libet appetibile est bonum: ita et magis bonum: si quod alius quis est beatorum minus beato: est appetibile beatitudo magis beati secundum rectum appetitum nec ea haberet. scilicet non est beatus: quia ut in littera dicitur: Beatus non dicitur nisi qui habet omnia que vult: et nihil mali vult. **¶** Sed contra. i. Cor. xv. Stella differt a stella in claritate: sic erit resurrectio mortuorum. scilicet vnus resurrecturus maiorem gloriam habebit quam alius. **¶** Primum dicitur de re merito. sed quidam sunt excellentioris meriti aliqui quam beatitudo sit virtutis premium: vbi quod maior est beatitudinem habebit. **¶** Alterius vbi quod huiusmodi beatitudinis gradus mansiones dicitur non debeant: beatitudo enim importat rationem primum. sed mansio nihil signat quod ad premium pertinet. scilicet diuersi gradus beatitudinis mansiones dicitur non debent. **¶** Mansio loci signare vult. sed locus quo sancti beatificabuntur non est corporalis sed spiritualis. scilicet deus qui vnus est. scilicet non est nisi vna mansio: et ita diuersi gradus beatitudinis mansiones dicitur non possunt. **¶** Sicut in patria erunt homines diuersorum meritorum: ita nunc sunt in purgatorio et in limbo pariter fuerunt. sed in purgatorio et in limbo non distinguunt mansiones. scilicet nec in patria mansiones debent distinguuntur. **¶** Sed contra est quod dicitur Ioh. xiiij. In domo patris mei man. mul. sunt: quod Aug. exponit de varijs dignitatibus primorum. **¶** In qualibet ciuitate est ordinata mansionum distinctio sed celestis patria ciuitati comparatur: ut patet Apoc. xxi. scilicet ibi diuersas mansiones distinguuntur secundum diuersos beatitudinis gradus. **¶** Alterius vbi quod diuersi mansiones non distinguuntur penes diuersos gradus charitatis: quia Matt. xxv. dicitur: Dedit vnicuique secundum proportionem virtutis: propria autem vnicuique virtus est vis naturalis. scilicet et dona gratie et glorie distribuuntur secundum diuersos gradus virtutis naturalis. **¶** In psal. dicitur: Tu reddes vnicuique secundum opera sua. sed illud quod redditur est beatitudinis mensura. scilicet gradus beatitudinis distinguuntur secundum diuersitatem operum: et non secundum diuersitatem charitatis. **¶** Primum debet actu et non habitu. vnde formissimi non coronantur sed agonizantes:

vt patz. j. Ethic. et. ij. Timo. ij. Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. sed beatitudo ē p̄m̄iū. q̄ d̄i uerſi grad' beatitudinis nō crūt scōz diuerſos gra dus charitatis. ¶ Sed 5 est: q̄ q̄to aliq̄s erit deo magis p̄iūctus tanto erit beator. sed scōm modū charitatis ē modus p̄iūctōis ad deū. q̄ scōm dif ferentiā charitatis erit et diuerſitas beatitudinis. ¶ Sicut simpliciter seq̄t ad simpliciter ita mag' ad magis. sed h̄ie beatitudinē seq̄t ad h̄ie charitatez. q̄ et h̄ie maiorē beatitudinē seq̄t ad h̄ie maiorēz charitatē. R̄ideo dicendū ad. j. q̄ōnem q̄ beattu dinem sanctorū post resurrectionē augeri extēsiue quidē manifestū ē: qz beatitudo tūc erit nō solum in anima sed etiā in corpore et etiā ipsius anie bea titudo augebit extēsiue inq̄tum anima non solū gaudebit de bono p̄p̄io sed etiā de bono corporis. Potest etiā dici: q̄ etiā beatitudo anime ipsius au gebit intensiue. Corpus enī hominis dupliciter pōt cō siderari: vno modo scōm q̄ est ab anima p̄fectibi li: alio modo scōm q̄ est in vno aliquid repugnās anime in suis opibus put nō perfecte corpus p̄ ani mam perficit. Scōm autē primā p̄siderationē cor poris: p̄iūctio corporis ad animā addit aie aliq̄a p̄fectionē: qz ois pars imperfecta ē et p̄plet in suo to to. vñ et totū se h̄z ad partes sicut forma ad mate riam vñ et anima p̄fectior ē in esse suo naturali cū est in toto. s. in homie p̄iūcto ex anima et corpore q̄ cum est p̄ se separata. Sed vno corpore q̄tu3 ad secundā ipsius p̄siderationē impedit aie p̄fectiōz et iō d̄i q̄ corpus quod corrupit aggrauat aiam Sap. ix. Si q̄ a corpe remoueat omē id p̄ q̄ actōi aie resistit: simplicit' aia erit perfectior in corpe tali exnā q̄ per se separata: q̄to autē aliquid ē perfectius in esse tanto pot' perfectius opari. vñ et opatio aie p̄iūctē tali corpoi erit perfectior q̄ opatio aie se parate: huiusmōi autē corpus est corpus glorioſū quod oino subdet spiritali: vt supra di. xliij. dictū est. vñ cū beatitudo in opatiōe p̄sistat: p̄fectior erit beatitudo anie post resurrectionē corporis q̄ an: si cut enī anima separata a corpore corruptibili p̄fecta potest opari q̄ ei p̄iūcta: ita postq̄ p̄iūcta fuerit corpi glorioſo p̄fectior erit eius opatio q̄ q̄n erat separata: omē aut' imperfectū appetit suā p̄fectōem et iō aia separata naturalit' appetit corpus p̄iūctio nem: et p̄pter hunc appetitū ex imperfectōne p̄cedē tem eius opatio q̄ in deū fert ē min' intēsa: et hoc ē q̄ d̄i d̄i Hiero. q̄ ex appetitu corporis retardat ne to ta intentiōe p̄gat in illū summū bonū. ¶ Ad. j. q̄ dicendū q̄ aia p̄iūcta corpi glorioſo magis ē deo filis q̄ ab eo separata: inq̄tum p̄iūcta h̄z eē p̄fectius q̄to enī aliquid ē perfectius: tāto ē deo similis: si cut etiā cor: cuius vite p̄fectio in motu p̄sistit ē deo similis q̄n mouet q̄ q̄n quiescit: q̄uis deus nunq̄ moueat. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ v̄tus q̄ de sua nā ha bet q̄ sit in materia magis ē potēs in mā existēs q̄ a materia separata: q̄uis absolute loquēdo v̄tus a

materia separata sit potentior. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ q̄uis i actu intelligēdi aia corpe nō v̄tas: tñ p̄fectio corporis quodāmodo ad perfectionē opationis intel lectualis cooperabit inq̄tum ex p̄iūctōne corporis glorioſi ania erit in sua natura p̄fectior et p̄ p̄seq̄ns in opatiōe efficacior: et scōm hoc ipm bonū corpo ris cooperabit quasi instrumentaliē ad operationē illā in qua beatitudo p̄sistit: sicut etiā p̄bus ponit in. x. Ethic. q̄ bona exteriora cooperant instrumentaliē ad felicitatē vie. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ q̄uis si nitū infinito additū nō faciat maius tñ facit plus qz infinitū et finitū sunt duo: cū finitū per se acce ptum sit vnū: extēsiō autē gaudiū nō respicit ma ius sed plus. vñ extēsiue auget gaudiū scōm q̄ est de deo et de gloria corporis respectu gaudiū quod erat de deo. Gloria etiā corporis operabit ad gau diū intensiōne q̄ est de deo inq̄tu3 cooperabit ad perfectionē opationē q̄ aia in deū fert: q̄to enim opatio p̄ueniens fuerit p̄fectior tāto delectatō erit maior. vt p̄z ex hoc q̄ d̄i. x. Ethic. ¶ Ad. ij. q. dicē dū q̄ cū beatitudo in opatione p̄sistat grad' beati tudinis ē attendend' scōm gradū p̄fectiōis in ope rando: p̄fectio autē opatiōis in qua felicitas p̄sistit ex duob' pensat. s. ex parte operātis et ex parte obiecti. vñ p̄bus dicit i. x. Ethic. q̄ p̄fectissima ope ratio est q̄ est altissime potētē nobilissimo habitu p̄fecte quod ē ex parte operātis et respectu nobilif simi obiecti: obiectū autē operatiōis in qua beati tudo p̄sistit est oino vnū et idē. s. diuina essentia: ex cuius v̄sōe oēs crūt beati. vñ ex hac parte nō erit aliquis gradus in beatitudine. sed ex pre operantiū opatio beatitudinis non erit eodē mō perfecta: qz scōm q̄ habitus p̄ficiēs ad operationē p̄dictā. s. lu men glorie erit p̄fectior in vno q̄ in alio scōm hoc opatio erit p̄fectior et delectatio maior: et fm hoc nō i eodē gradu beatitudinis erūt oēs b̄i. ¶ Ad j. q̄ dicendū q̄ denarius oī vnus q̄ cōiter reddet ex parte obiecti ipsius beatitudinis: qz deus essentiaz suā oibus ostēdet. sed vnusquisqz eam aspiciet fm modū suū. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ sicut ignis ē subri lissimus corpoz specie et tñ vnus ignis altero sub rior esse pot': ita beatitudo scōm suā specie cōside rata est vltimā oium desiderabilū humanoꝝ. vñ nihil p̄hibet vnus beatitudinē esse p̄fectiorē beati tudini alterius. Cuiuslibet autē beatitudo fm hoc vltima est q̄ appetitus h̄ntis p̄ eam totalit' terminatur: q̄uis nō sit vltima tanq̄ exnā in vltimo p̄fecti onis gradu. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ in beatis erit p̄se cta charitas. vñ quilibet ibi plus diligit deum q̄ se ipm: et ideo magis volet id q̄ d̄i est p̄uenientius deo q̄ id quod esset melius ei: et iō magis volet diuinā iusticiā saluari in hoc q̄ ipse minus h̄eat quod est deo p̄uenientius q̄ in hoc q̄ plus habeat q̄ d̄i est si bi melius. ¶ Ad. iij. q. dicendū q̄ quia motus loca lis prior est omnīs aliorū motuū: ideo scōm p̄bm nomē motus et distantie et omnīū huiusmodi de,

riusatum est a motu locali ad omnes alios motus finis autē motus localis est locus ad quē cū aliqd puenit ibi manet quiescens et in eo pferuat: et iō in quolibz motu ipsam quietationē in fine motus dicimus collocationē vel mansionē: et ideo cū nomen motus deriuat vsqz ad actū appetitus et volūtatibz: ipsa affectio finis appetitiui motus dī mansio vel collocatio in fine: et iō diuersi modi psequēdi finem vltimū diuerse mansiones dīcūt vt sic vnitas domus rīdeat vnitati beatitudinis que est ex pte obiecti et pluralitas mansionū rīdeat differētiē que in beatitudine inuenit ex parte beatorū: sic etiam videmus i rebz naturalibus qd est idem locus sursum ad quem tendūt omnia leuia. sed vnū quodqz pertingit ppinquius scdm qd est leuius: et ita hnt diuersas mansiones scdm differētiā leuitatis. Ad. j. dīcendū qd mansio importat ratōez finis vt ex dicti p3: et sic per pns importat rōem p mō quod est finis meriti. Ad. ij. dīcendū qd quia sit vnus locus spūalis: tñ diuersi sūt gradus appropinquandi ad locū illū: et scdm hoc pstituit diuerse mansiones. Ad. iij. dīcendū qd illi qui erant i limbo vñc sunt in purgatorio nondū pueniūt ad suū finē: et ideo in purgatorio vel in limbo nō distinguunt mansiones sed solū in paradiso et in inferno vbi est finis bonoz et maloz. Ad. iij. q. dīcendū qd pncipiū distinctiū mansionū siue gradū beatitudinis est duplex. s. ppinquū et remotū. Propinquū est diuersa dispositio que erit in beatitudine ex qua ptingit diuersitas pfectōnis apud eos i operatione beatitudinis. sed pncipiū remotū est meritum quo talē beatitudinē psecuti sūt. Primo at nō distinguunt mansiones scdm charitatē patrie qd qto in aliquo erit pfectior: tanto reddit eū capaciores diuine claritatis scdm eū augmentū augebit pfectio diuine vīsiōis. Secūdo vō nō distinguūt scdm charitatē vie: actus enī noster nō hz qd sit meritorium ex ipsa substantia actus s3 solū ex bitu virtutis quo informaf: vis autē merēdi ē in oibus virtutibus ex charitate qd hz ipsum finē p obiecto: et ideo diuersitas in merēdo tota reuertit ad diuersitatez charitatis: et sic charitas vie distinguet mansiones p modū meriti. Ad. j. dīcendū qd vīus ibi nō solū accipit p naturali capacitate: s3 p naturali capacitate simul cū conatu ad habēdā gratiā: et tūc virtus hoc modo accepta erit qsi materialis dispositio ad mensurā gratie et glorie picipiende. s3 charitas ē formaliter plena meritū ad gloriā: et ideo distinctio gradus in gloria accipit pncipaliter charitatis potius qd pncipaliter virtutis p dicte. Ad. ij. dīcendū qd opa nō hnt qd eis retributio glie reddat nisi inq̄tum sunt charitate informata: et ideo scdm diuersos charitatis gradū erūt diuersi gradus in gloria. Ad. iij. dīcendū qd quia habitus charitatis vel cuiuslibet virtutis nō sit meritū cui debeatur pmiū: est tñ pncipiū et tota rō merēdi in

actu: et ideo scdm eius diuersitatē pmiū distinguūt quis ex ipso genere actus possit aliquis gradus i merendo pferari: non qd respectu pmiū essentiali qd ē gaudiū de deo: sed respectu alicuius accidentalii pmiū quod ē gaudiū de aliquo bono creato.

Deinde queritur d

Divisione dei. Et circa hoc q̄runt. vij. Primo vtrū sancti videbūt deū p essentia. Secūdo vtrū pnt deuz videre oculo corpali. Tertio vtrū videndo deū pprehendāt ipm. Quarto vtrū videntū deū p essentia alter altero pfectius videat. Quinto vtrū videntes diuinā essentiam necesse sit omnia videre qd deus videt. Sexto vtrū ad videndū deuz p essentia aliq̄ creatura ex puris naturalibus possit ptingere. Septimo vtrū in statu vie possit aliq̄s deū p essentia videre.

Ad primum sic pro

Hec dicit: vi qd intellectus humanus nō possit puenire ad videndū deū p essentia: quia Joh. j. Deuz nemo vidit vnq̄. et exponit Chryl. qd nec ipse celestes eēntie: ipse dico cherubin: et seraphi ipm vt est vnq̄ videre potuerūt. sed hominibz nō pmittit nisi equalitas angeloz: Matth. xxij. Erūt sicut angeli dei in celo. qd nec sancti in patria deū p essentia videbūt. S. Dio. sic argumētat in. j. ca. d. di. no. Cognitio nō est nisi ex nūm: omne autē existens finitū est cū sit in aliquo genere determinatū et sic deus cū sit infinitus est sup omnia ex nūa. qd nō est cognitio: sed est sup cognitionē. S. Dio. i. j. ca. de mystica theol. ostendit qd pfectissimus modus quo intellectus noster deo pungi potest: est inq̄tum pungi ei vt ignoto. sed illud quod ē visum p eēntiam nō est ignotū. qd impossibile est vt intellectus noster p essentia deū videat. S. Dio. in epla ad Galium monachū dicit: qd suppositū dei tenebre: qd abundantia lucis appellat: cooptiunt omni luminis: et abscondunt omni cognitioni: et si aliquis videns deū intellexit quod vidit nō ipm vidit: sed aliquid eoz que sunt eius. qd nullus intellectus creatus poterit deū videre p essentia. S. sicut dicit Dio. in epla ad Orothcū: Inuisibilis quidē deus est ex nūa ppter excedentē claritatē. sed claritas eius sicut excedit intellectū hominis in via: ita excedit intellectum hominis in patria. qd sicut est visibilis in via ita erit inuisibilis in patria. S. cu3 intelligibile sit perfectio intellectus oportet esse pportionem aliquam inter intellectū et intelligibile: visibile et visum. sed nō est accipere pportionē aliquam int intellectū nostrū et essentiam diuinā: cum in infinitū distent. qd intellectus noster non potest ptingere ad essentia diuinā videndā. S. plus distat deus ab intellectu nostro qd intelligibile creatū a sensu. sed sensus nullo modo potest ptingere ad creaturam

spiritualem videndam. ergo nec intellectus noster potest pringere ad videndam diuinam essentiam. ¶ **S.** quandoque intellectus aliquid intelligit in actu oportet quod informetur per similitudinem intellecti que est principium intellectualis operationis in tale obiectum determinate: sicut calor est principium calefactionis. si ergo intellectus in deum intelligat oportet quod fiat per aliquam similitudinem informantem ipsum intellectum: hoc autem non potest esse ipsa diuina essentia: quia forme et formati oportet esse unum esse: diuina autem essentia ab intellectu nostro differt secundum essentiam et esse: oportet ergo quod forma qua informat intellectum noster intelligendo deum sit aliqua similitudo impressa a deo in intellectum nostrum. sed similitudo illa cum sit aliquid creatum non potest ducere in dei cognitionem nisi sicut effectus in causam. et impossibile est ut intellectus noster deum videat nisi per effectum ipsius. sed visio dei que est per effectum non est visio dei per essentiam. ergo intellectus noster non poterit deum per essentiam videre. ¶ **S.** diuina essentia magis distat ab intellectu nostro quam quicumque angelus vel intelligentia. sed sicut dicit Auicenna in sua mathematica intelligentiam esse in intellectu nostro non est essentia intelligentie esse in intellectu: quia sic scientia quam de intelligentijs habemus esset substantia et non accidens. sed hoc est impressionem intelligentie esse in nostro intellectu. et deus non est in intellectu nostro ut intelligat a nobis: nisi in quantum impressio eius est in intellectu. sed illa impressio non potest ducere in cognitionem diuine essentie: quia cum in infinitum distet a diuina essentia degenerat in aliam speciem multo amplius quam si species albi degeneraret in speciem nigri. et si ille in cuius visu species albi degenerat in speciem nigri propter indispotionem organi non dicitur videre album: ita nec intellectus noster qui solum per huius impressionem deum intelligit: cum per essentiam videre poterit. ¶ **S.** in rebus separatis a materia idem est intelligens et quod intelligit: ut patet in iij. de anima. sed deus est maxime a materia separatus: cum ergo intellectus qui est creatus non possit ad hoc pertinere ut fiat essentia increata non poterit esse quod intellectus deum per essentiam videat. ¶ **S.** omne illud quod videtur per essentiam de eo scit quid est. sed de deo intellectus non potest videre quid est sed solum quid non est: sicut dicit Dio. et Dama. ergo intellectus deum per essentiam videre non potest. ¶ **S.** omne infinitum in quantum infinitum est ignotum. sed deus est modis omnibus infinitus. et est omnino ignotus. et per essentiam ab intellectu creato videri non poterit. ¶ **S.** Aug. dicit in libro de videndo deum: Deus est natura inuisibilis. sed ea que insunt in deo per naturam non possunt aliter se habere. et non potest esse quod per essentiam videatur. ¶ **S.** omne quod alio modo est et alio modo videtur non videtur secundum id quod est. sed deus alio modo est et alio modo videtur

detur a sanctis in patria: est enim per modum suum sed videbitur a sanctis secundum modum eorum. et non videbitur a sanctis secundum id quod est: et sic non videbitur per essentiam. ¶ **S.** illud quod per medium videtur non videtur per essentiam. sed deus per medium videbitur in patria quod est lumen glorie. ut patet in psal. In lumine tuo videbimus lumen. et non videbitur per essentiam. ¶ **S.** deus in patria videbitur facie ad faciem: ut dicitur. 1. Cor. xij. sed hominem quem videmus facie ad faciem: videmus per similitudinem. ergo deus in patria videbitur per similitudinem: et sic non per essentiam. ¶ **S.** Sed contra est quod dicitur. 1. Cor. xij. Videmus nunc in speculo et in enigmate tunc autem facie ad faciem. sed illud quod videtur facie ad faciem videtur per essentiam. ergo deus per essentiam videbitur a sanctis in patria. ¶ **S.** 1. Joh. ij. Cum apparuerit similes ei erimus et videbimus eum sicut est. et videbimus deum per essentiam. ¶ **S.** 1. Cor. xv. super illud: Cum tradiderit regnum deo et patri. dicitur glo. ubi scilicet in patria essentia patris et filij et spiritus sancti videbitur quod solum mundis cordibus dabitur que est summa beatitudo. et beati deum per essentiam videbunt. ¶ **S.** Joh. xij. dicitur: Siquis diligit me diligetur a patre meo et ego diligam illum et manifestabo ei meipsum. sed illud quod manifestatur essentialiter videtur. ergo deus a sanctis in patria essentialiter videbitur. ¶ **S.** Exodi. xxxij. super illud Non videbit me homo et viuet. Gregorius improbat opinionem illorum qui dicebant quod in illa regione beatitudinis deus in claritate sua conspicitur potest sed in natura videri non potest: quia aliud non est eius claritas et eius natura. sed natura est eius essentia. ergo videtur per suam essentiam. ¶ **S.** sanctorum desiderium non potest omnino frustrari. sed sanctorum desiderium commune est ut deum per essentiam videant: ut patet Exo. xxxij. Ostende faciem tuam et salui erimus. Et Joh. xij. Ostende nobis patrem et sufficit nobis. ergo sancti deum per essentiam videbunt. ¶ **R.** Spondeo dicendum quod sicut finem ponimus finem ultimum humane vite esse visionem dei: ita philosophi posuerunt ultimum hominis felicitatem esse intelligere substantias separatas a materia secundum esse: et ideo circa hanc questionem eadem difficultas et diuersitas inuenitur apud philosophos et apud theologos. Quidam enim philosophi posuerunt quod intellectus noster possibilis nunquam potest ad hoc peruenire ut intelligat substantias separatas: sicut Alphorabius in fine sue ethice quibus contrarium dixerit in libro de intellectu: ut Lomenta. refert in. iij. de anima. Et similiter quidam theologo posuerunt quod intellectus humanus nunquam potest ad hoc peruenire quod deum per essentiam videat: et utroque ad hoc mouet distantia inter intellectum nostrum et essentiam diuinam vel alias substantias separatas: cum enim intellectus in

actu sic quodammodo unū cū intelligibili i actu: vñ
difficile q̄ intellect⁹ creat⁹ aliquo mō fiat cētia in-
creata. vñ et Chryf. dicit: Quō enī creabile videt
increabile. Et maior difficultas in hoc ē illis q̄ po-
nunt intellectū possibilē ēē generabilē ⁊ corruptibilē:
vtpote virtutem a corpore dependentē: nō so-
lum respectu visionis diuine sed respectu visionis
quarūcūq; substantiarū separatarū. Sed hec po-
sitio oīno stare non potest. Primo quia repugnat
auctoritati scripture canonice: vt Aug⁹. dicit in li.
de videndo deum. Secundo quia cum intelligere
sit maxime ppria operatio hominis: oportet q̄ fm
eam assignet sibi sua beatitudo cum hec operatio
in ipso pfecta fuerit: cum autē perfectio intelligen-
tis inq̄tum huiusmodi sit ipsum intelligibile: si i
perfectissima operatione intellectus homo non p-
ueniat ad videndam essentiam diuinam sed aliqd
aliud: oportebit dicere q̄ aliquid aliud sit bñficias
ipsum hominē q̄ deus: et cum vltima perfectio cu-
iuslibet sit in coniunctōne ad suum principium: se-
quitur vt aliquid aliud sit principium effectuum
hominis q̄ deus quod est absurdū scdm nos: et si
militer est absurdū apud philosophos qui ponūt
animas nostras a substantijs separtis emanare vt i
fine eas possūmus intelligere. vñde oportet ponere
scdm nos: q̄ intellectus noster quandoq; peruenit
ad videndam essentiam diuinam: ⁊ scdm philo-
sophos q̄ perueniat ad videndam essentia substantia-
rarū separatarū. Quomodo autē possit hoc acci-
dere restat inuestigandum. Quidam enī dixerūt
vt Alphorabius et Anēpthe q̄ ex hoc ipso q̄ in-
tellectus noster intelligit quecūq; intelligibilia p-
tingit ad videndam essentiam substantie separtate
Et ad hoc ostendendū pcedunt duobus modis: quo-
rum primus est q̄ sicut natura specie non diuersi-
ficantur in diuersis indiuiduis: nisi scdm q̄ con-
iungitur principijs indiuiduū: ita forma intel-
lecta hominis nō diuersificatur apud me et te nisi
scdm q̄ coniungit diuersis formis imaginabilibus
et ideo qñ intellectus separtat formā intellectam a
formis imaginatis remanet quidditas intellecta q̄
ē vna et eadē apud diuersos intelligentes: ⁊ huius-
modi ē quidditas substantie separtate: ⁊ iō qñ intellect⁹
noster puenit ad sumā abstractionē quidditatis intel-
ligibilis cuiuscūq; intelligit p hoc quidditatē substantie
separtate q̄ ē ei silis. Scdm mod⁹ ē: qz intellect⁹ nō na-
tus ē abstrahē quidditatē ab oibus intelligibilib⁹ hñ-
tib⁹ quidditatē. si q̄ quidditas quā abstrahit ab h⁹ sin-
gulari hñte quidditatē sit quidditas nō hñs quidditatē: i-
telligendo eā intelligit quidditatē substantie separtate q̄ ē
tal⁹ dispōnis eo q̄ substantie separtate sūt quidditates sū-
sistentes nō hñtes quidditates: quidditas. n. simplicis ē ipz
simplex: vt Auicēna dicit. si at quidditas abstracta ab
h⁹ p̄ticulari sēsibili sit quidditas hñs quidditatē. q̄ illa q̄
quidditatē intellect⁹ nō ē abstrahē: ⁊ ita cū nō sit ab-
ire i infinitū erit deuenire ad quidditatē nō hñte quiddi-

tatē p quā intelligit quidditas separta. S; iste mod⁹ nō
vñ ē sufficiens. P̄tio qz quidditas substantie mātis quā
intellectus abstrahit nō est vnus rōnis cū quidditati-
bus separatarū substantiarū: et ita p hoc q̄ intelle-
ctus noster abstrahit quidditates rez materialū
et cognoscat eas: non sequitur q̄ cognoscat quiddi-
tatem substantie separtate: ⁊ p̄cipue diuinā essen-
tiam que maxime est alterius ratiōis ab oīni quiddi-
tate creata. Secundo quia dato q̄ esset vnus ra-
tionis: tamen cognita quidditate rei composite: nō
cognoscere quidditas separtate substantie nisi fm
genus remotissimū qd est substantie: hec autē co-
gnitio est impfecta nisi deueniat ad ppria rei. Qui
enī cognoscat hominē solū inq̄tum est aial: nō co-
gnoscat eū nisi scdm quid ⁊ in potētia: ⁊ multo mi-
nus cognoscat eū si nō cognoscat nisi substantie nām
i ipso. vñ sic cognoscē deū vel alias substantias sepa-
tas nō ē videre essentia diuinā vel quidditatē substantie
separtate. sed ē cognoscē p effectū et q̄si in speculo.
¶ Et iō alius modus intelligēdi substantias sepa-
ratas ponit ab Auicēna in sua Meta. s. q̄ substantie
separtate intelligūt a nobis p interiōes suarū quiddi-
tatis que sūt quedā eoz similitudines nō abstracte
ab eis: qz ipsemet sunt imateriales sed imprefe ab
eis in aiabus nostris. Sed hīc modus etiaz non vñ
nobis sufficere ad visionē diuinā quam querim⁹.
¶ Stat enī q̄ oīne quod recipit in aliquo est in eo p
modū recipiēti: et iō similitudo diuine essentie impfcta
ab ipso i intellectu nō erit p modū nri intellectus
modus aut intellectus nostri deficiens est a recepti-
one perfecta diuine similitudinis. Defectus autem
pfecte similitudinis pōt tot modis accidere quot
modis dissimilitudo inuenit: vno enī modo est de-
ficiens similitudo qñ participat forma scdm eadē
rationē speciei: sed nō scdm eundē pfectōis modū
sicut est similitudo deficiens eius qui habz parum
de albedine ad illū qui habz multū: alio mō adhuc
magis deficiēs qñ nō puenit ad eandē rationē sp̄i
s; tñ ad eandē ratiōem generis: sicut ē similitudo inī
illū qui habz colorē citrinū et illum qui habz colorē
album: alio mō adhuc magis deficiens qñ ad rati-
onem eandē generis ptingit: s; solū scdm analogi-
am: sicut ē similitudo albedinis ad hominē i eo q̄
vtrūq; ē ene: et hoc mō ē deficiēs oīs similitudo q̄ est
i creatura recepta respectu diuine eētie. Ad hoc
aut q̄ visus cognoscat albedinē o; q̄ recipiat in eo si-
militudo albedinis scdm rōem sue speciei: quā nō
scdm eundē modum eēndi: qz h; alteri⁹ modū eē for-
ma i sensu ⁊ i re extra aiām. si enī fuerit i oculo for-
ma citrini nō diceret vidē albedinē: et similiter ad
hoc q̄ intellectus intelligat aliqua; quidditatē o; q̄
in eo fiat similitudo eiusdē rōnis scdm speciem q̄
uis forte nō sit idem modus eēndi vtrōbiq;: non
enī forma eēns in intellectu vel sensu ē p̄cipiū co-
gnitiōis scdm modū eēndi quē h; vtrōbiq;: s; fm
rōem in qua cōicat cū re exteriori. Et ita p; q̄ per

nulla similitudine recepta in intellectu creato potest intelligi quod essentia eius videatur immediate. unde etiam quod dicitur ponentes divinam essentiam solum per hunc modum videtur dixerunt quod ipsa essentia non videbitur. sed quodam fulgore quod si radii ipsi. unde nec ille modus sufficit ad visionem divinam quam quimus. **¶** Et ideo accipiendum est alius modus quem etiam quidam philosophi posuerunt. scilicet Alexander et Averrois in. iij. de anima. cum enim in qualibet cognitione sit necessaria aliqua forma qua res cognoscatur aut videatur: forma ista que intellectus perficit ad videndas substantias separatas non est quidditas quam intellectus abstrahit a rebus compositis ut dicebat prima opinio neque aliqua impressio relicta a substantia separata in intellectu nostro ut dicebat secunda: sed est ipsa substantia separata que coniungit intellectui nostro ut forma ut ipsa sit quod intelligit et que intelligitur: et quicquid sit de alio substantia separata: tamen istum modum oportet nos accipere in visione dei per essentiam: quod quacumque alia forma informaret intellectus noster: non posset per eam duci essentia divinam: quod quidem non debet intelligi quasi divina essentia sit vera forma intellectus nostri: vel quod ex ea et intellectu nostro efficiatur unum simpliciter: sicut in naturalibus ex forma et materia naturali. sed quod proportio essentie divine ad intellectum nostrum est sicut proportio forme ad materiam: quoniam enim aliquid duo quoque unum est perfectius altero recipiunt in eodem receptibili: proportio unius duorum ad alterum. scilicet magis perfecti ad minus perfectum est sicut proportio forme ad materiam: sicut lux et color recipiuntur in diaphano: quoque lux se habet ad colorem sicut forma ad materiam: et ita cum in anima recipiatur vis intellectiva et ipsa essentia divina inhabitans licet non per eundem modum essentia divina se habeat ad intellectum sicut forma ad materiam. Et quod hoc sufficiat ad hoc quod intellectus per essentiam divinam possit videre ipsam essentiam divinam hoc modo potest ostendi: sicut enim ex forma naturali qua aliquid habet esse et materia efficiunt unum ens simpliciter: ita ex forma qua intellectus intelligit et ipso intellectu sit unum intelligendo: in rebus autem naturalibus res per se subsistens non potest esse forma alicuius materie si illa res habeat materiam partem sui: quod non potest esse ut materia sit forma alicuius: sed si illa res per se subsistens sit forma tamen: nihil prohibet eam effici formam alicuius materie et fieri quoque est ipsius compositi sicut patet de anima: in intellectu autem oportet accipere ipsum intellectum in potentia quasi materiam et speciem intelligibilem quasi formam et intellectus in actu intelligens erit quasi compositum ex utroque unde si sit aliqua res per se subsistens que non habeat aliquid in se preter id quod est intelligibile in ipsa talis res per se poterit esse forma qua intelligitur: res autem quolibet est intelligibilis secundum id quod habet de actu non secundum id quod habet de potentia: ut patet in. ix. Metaphisicorum. et huius signum est quod oportet formam intelligibilem abstrahere a materia et omnibus proprietatibus materie: et ideo cum essentia divina sit actus purus potest

rit esse forma que intellectus intelligit: et hec erit visio beatificans: et ideo magister dicit in. i. dist. scilicet secundum sententiam quod unio anime ad corpus est quoddam exemplum illius beatitudinis uniois qua spiritus unioet deo. **¶** Ad. i. q. d. quod auctoritas illa potest tripliciter exponi: ut patet per Augustinum in libro de videndo deum: uno modo ut excludat visio corporalis qua nemo vidit vel visurus est deum in essentia sua ut dicitur: alio modo ut excludat visio intellectualis dei per essentiam ab his qui in ista mortali carne vivunt: alio modo ut excludat visio comprehensionis ab intellectu creato: et sic intelligit Chrysostomus unde subdit Noticia huius dicit evangelista certissima et proprie comprehensione tantam quam habet pater de filio: et hic est evangeliste intellectus. unde subdit: Unigenitus qui est verus pater comprehensivam visionem volens probare filium esse deum. **¶** Ad. ii. dicendum quod sicut deus excedit omnia existetia que habent esse determinatum per essentiam suam infinitam: ita cognitio sua qua cognoscit est super omnem cognitionem. unde que est proportio cognitionis nostre ad entia creata ea est proportio cognitionis divine ad suam essentiam. Ad cognitionem autem duo concurrunt: et cognoscens: et quo cognoscitur. visio autem illa que deum per essentiam videbitur est eadem cum visio ne qua deus se videt ex parte eius quo videtur: quod sicut ipse se videt per essentiam suam ita et nos videbitur mus. sed ex parte cognoscens invenitur diversitas que est inter intellectum divinum et nostrum: in cognoscendo autem id quod cognoscitur sequitur formam qua cognoscimus: quia per formam lapidis videmus lapidem. sed efficacia in cognoscendo sequitur virtutem cognoscens: sicut qui habet visum fortius acutius videt: et ideo in illa visione nos idem videbitur quod deus videt. scilicet essentiam suam sed non ita efficaciter. **¶** Ad. iij. q. d. quod deus ibi loquitur de cognitione qua deum in via cognoscimus per aliquam formam creatam qua intellectus noster format ad eum videndum: sed sicut dicit Augustinus. deus omnem formam intellectus nostri subterfugit quod quicquid formam intellectus nostri recipiat: illa forma non pertingit ad rationem divine essentie: et ideo ipse non potest esse privus intellectui nostro: sed in hoc est perfectissime cognoscimus in statu vite quod scimus esse esse super omnem id quod intellectus noster recipere potest: et sic ei quasi ignoto coniungimur: sed in patria idipsum per formam que est essentia sua videbitur coniungemur ei quasi noto. **¶** Ad. iij. q. d. quod deus est lux: ut dicitur in. i. Job. i. Lumen autem est impressio lucis in aliquid illuminato et quod essentia divina est alterius modi quam omnis similitudo ipsius impressa in intellectu: ideo dicitur quod tenebre divine ne operiuntur omni lumini: quod scilicet essentia divina quare tenebras vocat propter claritatis excessum manet non demonstrata per impressionem intellectus nostri: et per hoc sequitur quod abscondat omni cognitioni: et ita quicquid videntur deus aliquid mente recipit hic non est deus: sed aliquid divino effectum. **¶** Ad. v. q. d. quod claritas dei quicquid excedat omnem formam que nunc intellectus format non tamen excedit ipsam essentiam dei

inā que erit quasi forma intellectus nri in patria
 et iō l; nūc sit inuisibilis tñ tñc erit visibil. ¶ Ad. vi.
 dicēdū q̄ quīs finitū ad infinitū nō possit eē ppor-
 tio: q̄ excessus infiniti supra finitū nō ē determi-
 nus: pōt tñ eē inī ea pportionalitas q̄ est silitudo p-
 portionū: sicut enī finitū equat alicui finitū ita
 infinito infinitū. Ad hoc autē q̄ aliquid totalit̄
 cognoscat q̄nq̄ oportet esse pportioem inī cogno-
 scens et cognitum: quia oportet virtutē cognoscentis
 adequari cognoscibilitati rei cognite: equalitas
 autē pportio quedam est. sed quandoq̄ cognosci-
 bilitas rei excedit virtutem cognoscentis: sicut cū
 nos cognoscimus deum: aut e conuerso: sicut cum
 ipse cognoscit creaturam: et tunc non oportet esse p-
 portionem inter cognoscentem et cognitum sed p-
 portionalitatem tñ: vt sc̄z sicut se habz cognosces
 ad cognoscēdū: ita se habeat cognoscibile ad hoc
 quod cognoscat: et talis pportionalitas sufficit ad
 hoc q̄ infinitū cognoscat a finitū: et e conuerso. Vel
 dicendum q̄ pportio fm primam nominis institu-
 tionem signat habitudinem q̄ritatis ad q̄ritatem
 scōm aliquem determinatum excessum vel adequa-
 tionem. sed vterius est translatum ad significadū
 omnē habitudinem cuiuscūq̄ ad aliud: et per hūc
 modū dicimus q̄ materia debz eē pportio nata ad
 formam: et hoc modo nihil phibet intellectū nō-
 strū quīs sit finitū dicit pportio natum ad vidēdū
 essentia infinitā: nō tñ ad p̄phendendū eā: et hoc
 ppter suam imensitatem. ¶ Ad. vii. dicēdum q̄
 duplex est similitudo et distantia: vna fm puenien-
 tia in natura: et sic magis distat deus ab intellectu
 creato q̄ intelligibile creatū a sensu: alia fm ppor-
 tionalitate: et sic est e conuerso: q̄ sensus nō est ppor-
 tionatus ad cognoscēdū aliqd̄ imateriale. sed in-
 tellectus est pportio natus ad cognoscēdū qd̄ cūq̄
 imateriale: et hec silitudo requirit ad cognitioem
 nō autē prima: q̄ stat q̄ intellectus intelligens lapi-
 dem nō est similis ei i naturali esse: sicut etiā visus
 apprehendit mel rubeū et sel rubeū: quīs nō appre-
 hendat mel dulce: sellis enī rubedo magis cōuenit
 cū felle inq̄rum est visibile q̄ dulcedo mellis cum
 felle. ¶ Ad. viii. dicēdū q̄ i visione q̄ de p̄ essentia
 videbit ipsa diuina essentia erit q̄i forma intellectus
 q̄ intelligit: nec o3 q̄ efficiat vnū scōm eē simplicit̄
 sed solū q̄ fiat vnū q̄tū p̄tinet ad actū intelligēdi
 vt supra dictū est. ¶ Ad. ix. dō: q̄ dicitur Auicēne
 q̄tū ad hoc nō sustinemus: quia ei etiā ab alijs
 phis in hoc p̄radicif. nisi forte velim̄ dicē q̄ Auicē-
 cenna intelligit de cognitioe substantiarū separatā
 scōm q̄ cognoscent p̄ habitus sciaz speculatiuarū
 et similitudinū aliarū rez. vnde hoc introducitur ad
 osidēdū q̄ scia nō est i nobis substantia sed accōna
 et tñ diuina essentia quīs plus distet scōm p̄p̄ieta-
 tem nature sue ab intellectu nro q̄ substantia ange-
 li tñ plus hz de rōne intelligibilitatis: q̄ ē actus pu-
 rus cui nō admiscet aliquid de potentia: quod nō

contingit in alijs substantijs separatis. Nec illas
 gnitio qua deū p̄ essentia videbimus ex pre eius q̄
 videbit erit in genere accidentis sed solū q̄tū ad
 actū ipsius intelligentis qui nō erit ipsa substantia
 intelligentis vt intellecti. ¶ Ad. x. dō: q̄ substantia
 sepata a materia intelligit se et intelligit alia: et vtro-
 q̄ modo pōt verificari auctas inducta: cū enī ipsa
 eēntia substantie sepate sit p̄ seipam intelligibilis in
 actu eo q̄ est a materia sepata: stat q̄ q̄n substan-
 tia sepata intelligit se: q̄ oino idem est intelligens et
 intellectum: non enī intelligit se per aliquā intenti-
 onem abstractā a se sicut nos intelligim̄ res mate-
 riales: et hic vī esse intellectus phi in. iij. de aia. vt
 p3 p̄ Lōmenta. ibidē: fm autē q̄ intelligit res alias
 intellectū in actu sit vnū cum intellectu in actu q̄-
 tum forma intellecti sit forma intellectus inq̄tum
 est intellectus in actu: nō q̄ sit ipsamet essentia in-
 tellectus: vt Auicēna pbat in. vi. de naturalib: q̄
 essentia intellectus manet vna sub duabus formis
 fm q̄ itelligit res duas successive ad modū q̄ ma-
 teria p̄ma manet vna sub diuersis formis. vñ etiā
 Lōmen. in. iij. de aia. compat intellectū possibile
 q̄tū ad hoc materie p̄me: et sic nullo mō sc̄q̄ q̄ in-
 tellectus noster vidēs deū fiat ipsa eēntia diuina. sed
 q̄ ipsa eēntia diuina p̄pat ad ipm̄ q̄i p̄fectio et forā.
 ¶ Ad. xi. dō: q̄ auctas ille et oēs similes sunt intel-
 ligende de cognitioe qua cognoscimus deū in via
 rōne prius posita. ¶ Ad. xij. dō: q̄ infinitū prius
 tiue dicitur ē ignotū inq̄tū huiusmōdi: q̄ dī p̄ remo-
 tionem p̄lementi a quo est cognitio rei. vñ infini-
 tum reducit ad materia subiectā p̄uationi: vt p3 i
 iij. phi. sed infinitū negatiue acceptū dī p̄ remotio-
 nem materie terminatis: q̄ forma etiā q̄damodo
 terminat per materia. vñ infinitū hoc modo de se
 maxie est cognoscibile: et hoc mō infinitus est de-
 ¶ Ad. xij. dō: q̄ Aug. loquit de visioe corpali q̄
 nunq̄ videbit: qd̄ p3 ex hoc qd̄ premitit: sic enim
 vidēt visibilia ista q̄ noiant: Deū nemo vidit vnq̄
 nec videre pōt: et est natura inuisibilis sic et incor-
 p̄trabilis. sicut autē fm suā naturā ē maxie ens ita et
 scōm se ē maxie intelligibilis. s; q̄ a nobis q̄nq̄ nō
 intelligat est ex defectu nostro. vñ q̄ videat postq̄
 visus nō fuit a nobis: nō ē ex mutatioe sua sed nra
 ¶ Ad. xiiij. dō: q̄ deus in patria videbit a sanctis
 sicut ē si hoc referat ad modū ipsius visi: videbit
 enī a sanctis de hīc illū modū quē hz. s; si referat
 modus ad ipm̄ cognoscētē nō videbit sicuti ē: q̄ n̄
 erit tāta efficacia intellectus creati ad vidēdū q̄ta ē
 efficacia diuine eēntie ad hoc q̄ intelligat. ¶ Ad
 xv. dō: q̄ mediū in visione corporali et intellectu-
 li inuenit triplex. Primū est mediū sub quo videt
 et hoc est qd̄ perficit visum ad vidēdū in generali
 non determinans visum ad aliquod speciale obie-
 ctum sicut se habz lumen corporeale ad visum cor-
 porealem et lumen intellectus agentis ad intellectū
 possibilem. Secundum est medium quo videtur

et hoc est forma visibilis qua determinat uterque visus ad speciale obiectum: sicut per formam lapidis ad cognoscendum lapidem. Tertium est medium in quo videtur hoc est id per cuius inspectionem ducitur visus in aliam rem: sicut inspiciedo speculum ducitur in ea que in speculo replicantur et videndo imaginem ducitur in imaginatum: et sic etiam intellectus per cognitionem effectus ducitur in causam vel e converso. In visione igitur patrie non erit tertium medium: ut scilicet deus per species aliorum cognoscat sic nunc cognoscat: ratione cuius dicimus nunc videre in speculo nec erit ibi finis medium: quia ipsa essentia divina erit que intellectus noster videbit deum: ut ex dictis patet. sed erit ibi tertium primum medium quod elevari intellectum nostrum ad hoc quod possit coniungi essentie increate modo predicto. sed ab hoc medio non dicitur cognitio mediata: quia non cadit inter cognoscentem et rem cognitam. sed est illud quod dat cognoscere vim cognoscendi. Ad. xvij. dicens quod creature corporales non dicitur immediate videri: nisi quia id quod in eis est primum visibile visum et coniungit: non sunt autem coniungibiles per essentiam suam ratione materialitatis: et ideo tunc immediate videntur quia eorum similitudo intellectui coniungit. sed deus per essentiam coniungibilis est intellectui. unde non immediate videretur nisi essentia sua coniungeretur intellectui et hoc visio immediata dicitur visio faciei. Et propterea similitudo rei corporalis recipitur in visu secundum eandem rationem que est in re: sed non secundum eundem modum eundem: et ideo similitudo illa ducit in illam rem directe: non autem potest hoc modo ducere aliam similitudo intellectum nostrum in deum: ut ex dictis patet: et propter hoc non est simile.

Secundus sic pro

Accedit: ut quod sancti post resurrectionem deus corporalibus oculis videbunt. Oculis enim glorificatus maioris erit virtutis quam aliquis oculi non glorificatus. sed beatus Job oculo suo deum vidit: Job. xxxix. Auditus auris audiuit te: nunc autem oculus meus videt te. quod multo fortius oculus glorificatus deum per essentiam videre poterit. **P.** Job. xix. In carne mea videbo deum salvatorem meum: quod videtur quod corporalis oculis deus in patria videbitur. **P.** Aug. xxxij. de civ. dei: loquens de visu oculorum glorificatorum sic dicit: Visus potentior oculorum erit illorum: non ut acius videant quam quidam prohibent videre serpentes vel aquile quilibet enim acrimonia eadem animalia vigeant: nihil aliud potest videre quam corpora. sed ut videant incorpalia quecumque autem potentia cognoscitiva est incorpalius potest elevari ad videndum deum. quod oculi gloriosi deum videre poterunt. **P.** quod est differentia corporalius ad incorpalius: eadem est e converso. scilicet oculi incorporei potest corporalia videre. quod oculi corporei potest videre incorpalia: et sic idem quod prius. **P.** Greg. in v. moral. sup illud Job iij. Stetit quidam cum non agnoscebat vultum dei. sic dicit Domo quod si preceptum servare voluisset carne spiritualis futurus fuerat: factus est peccator et mente carnalis. scilicet ex hoc quod est mente factus carnalis ut ibidem dicitur

lum ea cogitat que ad animam per corporum imagines trahit. quod etiam quoniam carne spiritualis erit quod post resurrectionem sanctis permittit etiam carne spiritualia videre poterit: et sic idem quod prius. **P.** homo solo deo potest beatificari: beatificabilis autem non solum quantum ad animam sed etiam quantum ad corpus. quod non solum intellectu sed etiam carne deum videre poterit. **P.** sic deus est pater per essentiam suam in intellectu: ita etiam erit pater in sensu: quod erit omnia in omnibus: ut dicitur. 1. Cor. xv. sed videbitur ab intellectu ex hoc quod sua essentia ei coniungitur: ut supra dictum est. quod poterit etiam a sensu videri. **P.** Sed contra est quod Ambrosius dicit super Lucam: Nec corporalibus oculis deus queritur nec circumscribitur visu: nec tactu tenetur. quod nullo modo corporali sensus deus videbitur. **P.** Hieronymus dicit: Non solum deitate patris sed nec filii nec spiritus sancti oculi carnis potest aspicere sed oculi mentis de quibus dicit Beatus modo corde etc. **P.** idem Hieronymus dicit: Res incorporales corporalibus oculis non videntur. sed deus est maxime incorporealis. **P.** Aug. in li. de videndo deum: Deum nemo vidit unquam vel in hac vita sicut ipse est: vel in angelorum vita sicut visibilia ista que corporalium visione cernuntur. vita autem angelorum dicitur vita beata in qua resurgentes vivunt. ergo etc. **P.** scilicet hoc homo dicitur factus ad imaginem dei quod deum conspiciere potest: ut Aug. dicit. scilicet homo est ad imaginem non secundum carnem sed secundum mentem. quod mente et non carne deum videbitur. **R.** Respondeo dicens quod sensu corporali aliquid sentit dupliciter: uno modo per se: alio modo per accidens. Per se quidem sentit illud quod per se passionem sensui corporali inferre potest. Per se autem potest aliquid passionem inferre aut sensui in quantum est sensus: aut huic sensui in quantum est hic sensus. Quod autem hoc secundo modo inferat per se passionem sensui dicitur sensibile proprium: sicut color respectu visus: et sonus respectu auditus: quod autem sensus in quantum est sensus virtus organo corporali: non potest in eo aliquid recipi nisi corporaliter: cum omne quod recipitur in aliquid sit in eo per modum recipientis. et ideo omnia sensibilia inferunt passionem sensui in quantum est sensus secundum quod habent magnitudinem: et ideo magnitudo et omnia consequentia ut motus et quietus et numerus et huiusmodi dicitur sensibilia contra se tamen: Per accidens autem sentit illud quod non inferat passionem sensui: neque in quantum est sensus: neque in quantum est hic sensus. sed coniungit his que per se sensui inferunt passionem: sicut Sortes et filius Dary et amicus: et alia huiusmodi: que per se cognoscuntur in universali intellectu: in particulari autem virtute cognoscuntur in homine: estimativa autem in aliis animalibus: huiusmodi autem tunc sensus exterior dicitur sentire quibus per accidens: quoniam ex eo quod per se sentit vis apprehensiva cuius est illud cognitum per se cognoscere statim sine orbitatione et discursu apprehendit: sicut videmus aliquid que vivere ex hoc quod loquitur: quoniam autem aliter se habet non dicitur illud sensus videre etiam per accidens. Dico ergo

q̄ deus nullo mō pōt videri visu corporali aut ali
 q̄ alio sensu sentiri sic p se visibile: nec hic nec i pa
 tria: q̄ si a sensu remoueat id qd̄ uenit sensui in
 q̄tū ē sensus nō erit sensus: 7 s̄ si a visu remouea
 tur id qd̄ ē visus inq̄tū est visus nō erit visus: cū ḡ
 sensus inq̄tū est sensus p̄cipat magnitudinē: et vi
 sus inq̄tū est talis sensus p̄cipat colorē: impos
 sibile est q̄ visus p̄cipiat aliqd̄ quod nō ē color: nec
 magnitudo: nisi sensus diceret equiuoce: cum ḡ vi
 sus et sensus sit futurus idē specie in corpe glorio
 si non poterit esse q̄ diuina essentia videat sicut visi
 bile p se: videbit autē eam sicut visibile p acc̄s: oū
 ex vna parte visus corporalis tantā gloria dei inspi
 ciet i corpibus et p̄cipue gloriois: et maxime i cor
 pore x̄pi: et ex parte alia intellectus tam clare vide
 bit deū q̄ in rebus corporaliter visus deus percipiet:
 sicut in locutione p̄cipit v̄ta: q̄uis enī tunc intelle
 ctus noster nō videat deū ex creaturis: tñ videbit
 eū in creaturis corporaliter visis: 7 hunc modū quo
 deus corporaliter possit videri ponit Aug. in fine de
 ciui dei: vt p̄ verba eius intuenti: dicit enī sic: Val
 de credibile ē sic nos visuros mūdāna tunc corpa
 celi noui vel terre noue: vt deū vbiq̄ p̄ntem 7 vni
 uersa corpa gubernantē clarissima p̄cipitate vi
 deamus: nūc sicut nunc inuisibilia dei p ea q̄ facta
 sunt intellectu p̄cipiunt: sed sicut homines mox vt
 aspiciunt nō credim̄ viuere s̄z videm̄. ¶ Ad. i. ḡ
 dicēdū q̄ verbū illud Job intelligit de oculo sp̄ia
 li: de q̄ dicit ap̄s Eph. i. Illūinos h̄c oculos cor
 dis nostri. ¶ Ad. ii. dicēdū q̄ illa auctas nō intel
 ligit q̄ p oculos carnis deū s̄m̄ visuri: s̄z q̄ i car
 ne exites deū videbim̄. ¶ Ad. iii. ob: q̄ Aug. lo
 quit inquirēdo in verbis illis et sub p̄ditōe: qd̄ p̄
 ex hoc quod p̄mittit: longe itaq̄ alterius potentie
 erūt si p eos videbit in corpe illa natura: 7 postea
 subdit: Cū itaq̄ rē. et postmodū determinat vt di
 ctum est. ¶ Ad. iiii. dicēdū q̄ omnis cognitio sit
 p aliquā abstractionē a materia: 7 ideo quāto for
 ma corporalis magis abstrahit a materia: magis ē
 cognitionis principiu: et inde est q̄ forma in mate
 ria existens nullo modo est cognitionis principiu
 in sensu autē aliquo modo put a materia separaf
 et in intellectu nostro adhuc melius: et ideo ocul
 spiritalis a quo remouet impedimentū cognitio
 nis pōt videre rem corporale: non autē sequitur q̄
 oculus corporalis in quo deficit vis cognoscitiua
 fm̄ q̄ p̄cipat de materia possit cognoscere perfe
 cte cognoscibilia que sunt incorporea. ¶ Ad. v. ob:
 q̄ q̄uis mens facta carnalis nō possit cogitare nisi
 accepta a sensib: tñ cogitat ea imateriali: 7 s̄ si o
 q̄ visus illud qd̄ app̄hēdit sp̄ app̄hēdat corpalit
 vñ non pōt cognoscere illa que corpaliter app̄hē
 di non p̄nt. ¶ Ad. vi. dicēdū q̄ beatitudo est p̄fe
 ctio hominis inq̄tū ē homo: et q̄ homo nō h̄z q̄
 sit homo ex corpore: sed magis ex aia: corpus autē
 est de essentia hominis inq̄tū est perfectū per anī

mam: ideo beatitudo hominis non consistit prin
 cipaliter nisi in actu anime: et ex ea deriuat ad cor
 pus per quandā redundantā: sicut p̄ ex his q̄ ob
 ta sunt. xliiij. di. quedā tñ beatitudo corporis n̄
 erit inq̄tū deū videbit in sensibilibus creaturis
 et p̄cipue in corpore x̄pi. ¶ Ad. vii. dicēdū q̄ i
 lectus est p̄ceptiuus sp̄ialium: nō autē visus in
 corporali: et iō intellectus poterit cognoscere diuinā
 essentia sibi p̄iunctā: nō autē visus incorporalia.

Ad tertium sic proce

dit: vi q̄ sancti i patria vidēdo deū cum
 p̄hēdat. l. cor. x. Sic currite vt corpe
 hendatis: cursus autē ē ad p̄m̄. ḡ p̄hēnsio dei est
 p̄m̄ v̄tatis qd̄ sanctis reddet. ¶ S. Aug. dicit in
 li. de vidēdo deū: Totū p̄hēndit vidēdo quod
 ita v̄ vt nihil ipsius lateat vidētē: q̄ cū sit simplex
 nō pōt esse q̄ aliquid eius videat et aliquid lateat.
 ḡ deus a quolibet ip̄m̄ vidente p̄hēndit. ¶ S.
 omne quod totū totaliter v̄ p̄hēndit. sed deus
 a vidētibz essentia suā totū v̄ 7 totaliter: quia
 totus deus nō est nisi eius essentia: quilibet etiam
 eius modus est eius essentia: nec pōt cēna eius vi
 deri nisi ipse totus et totaliter videat. ḡ ab omnibz
 essentia suā vidētibz p̄hēndit. ¶ S. sicut d̄ in
 li. de anīa: Intellectus eodē mō intelligit se 7 alia
 sed sicut dicit Aug. in li. lxxxiij. q. Omne qd̄ se in
 telligit cōp̄hēndit se. ḡ omne quod intelligit aliud
 p̄hēndit ip̄m̄. sed quilibet vidēs essentia diuinā
 intelligit ip̄m̄. ḡ p̄hēndit eam. ¶ S. omne il
 lud de quo cognoscit quid est cōp̄hēndit: q̄ hoc
 cognoscit quasi p suā diffinitionē: p̄hēndit at̄ cū si
 nes circūspici possunt: vt dicit Aug. in li. de vidē.
 deū. s̄z om̄: illud cui essentia v̄ cognoscit d̄ eo qd̄
 est. ḡ quilibet essentia dei vidēs p̄hēndit ip̄m̄.
 ¶ S. q̄ritas actōnis est sc̄m̄ q̄ritatē forme q̄ est
 actōnis principiu. sc̄m̄ enī q̄ritatē caloris est
 q̄ritas calefactionis. sed forma que est cognitionis
 principiu est id quo cognoscēs cognoscit. ḡ sc̄m̄
 modum eius quo cognoscit est modus cognitōnis
 sed illud quo cognoscit deus nō est aliud q̄ c̄ cēn
 tia: vt dicitur est supra: hec autē infinita est. ḡ v̄ visio
 infinita. ḡ ea pōt diuina essentia cōp̄hēndi: quia
 sit infinita. ¶ S. si essentia diuina nō pōt p̄hē
 di: hoc nō est nisi p̄pter excessum claritatis ip̄s. s̄z
 excessus cognoscibilis impedit cognitionē inq̄tū
 corūp̄t potētiam cognoscitiuā: quod accidit tñ
 in sensu: non autē in intellectu: vt pat̄ ex hoc qd̄ d̄
 in. iij. de anīa: q̄ qui intelligit maxima nō min
 pōt intelligere minima sed magis: cuius p̄trarium
 in sensu accidit. cū ḡ diuina essentia nō videat nisi
 p̄ intellectū vt dicitur est. v̄ q̄ excessus diuine clar
 tatis cōp̄hēnsionē diuine essentie non impediāt.
 ¶ S. essentia diuina p̄hēnsibilis ē ab aliquo i
 lectu: q̄ ipse deus sc̄m̄ p̄hēndit. si ḡ ab intel

lectu humano nō possit pprehendi hoc erit ppter defectū intellectus. sed lumē glorie aufert oēm defectum intellectus cū etiā per gloriā auferat oīs corporis defectus. q̄ illi qui in lumie glorie videbūt deū pprehendunt ipm. ¶ Sed ē est quod Aug. dicit i li. de videndo deū: Deī plenitudinē nō solū oculis corporis sed nec ipā mēte quisq̄ aliqñ comprehendit. ¶ Sicut dicit Aug. in li. lxxiiij. q. Qd̄ pprehendit se finitus ē sibi. q̄ qd̄ pphēdit aliud illud finitū est ei. sed deus nō potest esse finitus alicui intellectui creato. q̄ nullus intellectus creat̄ pōt deū pprehendere. ¶ S. Dama. dicit in. j. li. Qm̄ incomprehensibilis ē deī substantia his qui diuine credūt scripture nō dubiū est. ¶ S. omne quod pprehendit aliqd̄ vel est maius vel equale illi. sed intellect̄ creatus nō pōt eē maior deo nec equalis. q̄ nō pōt ipm pprehendere. ¶ S. deo nec dicit q̄ pprehendere re dī quasi simul pprehendere: idest capere: et iō illud ppreie pprehendit qd̄ simul capit: idest cum omnibus que eius sunt. vñ oportz q̄ omne pprehensum includat in pprehendente: includit autē ppreie contentum in pprehendente: et ideo oportz pprehensum cōtineri in pprehendente: sicut autē dī corporali ali quid in altero p̄tineri: qz nō excedit cōnens ex vl la parte scdm̄ q̄ritatē dimensionū: vt vinū in doleo ita dī cōtineri aliquā ab aliquo spūaliter: qd̄ sub stat virtutē eius: et in nullo excedit ipm. Et iō tūc dī aliquid p̄ cognitionē comprehendit qñ cognitum stat sub actu virtutis cognoscitiue et nō excedit ipsā excessus autē omnis est scdm̄ aliquā q̄ritatē. fm̄ hanc autē q̄ritatē dī cognoscibile excedere potē tiam cognoscitiuā scdm̄ quam cognoscibile est ab ipā: sensibile autē cognoscit scdm̄ q̄ritatē dimē suam ppter hoc q̄ sensus in cognoscendo vñ organo corporali rōne cuius cognoscit sensibilia omnia que reducunt ad q̄ritatē dimensionū et scdm̄ q̄ritatē virtualē: vt p̄ in sensibilib̄ p̄p̄is que qualitates sunt: et ideo etiā cōmp̄hensio sensus imped̄ dit: et ppter excessum q̄ritatis dimensionū: sic imped̄ dit ne cōmp̄hendat totā terrā: et ppter excessū q̄ritatis virtualis: sicut imped̄ dit ne cōmp̄hendat claritatem solis: qz nō est tanta virtus oculi ad cognoscendū q̄ritā est claritas solis qua ē cognoscibilis. intelligibile autē nō cognoscit ab intellectu sub ratō ne q̄ritatis dimensionū nisi per accidēs: inq̄tum scz accipit a sensu: ex quo sequit q̄ intelligat cū continuo et tpe: et scdm̄ hoc intellect̄ imped̄ dit a cōp̄hensioe intelligibilis ppter excessum q̄ritatis: sicut impedimur a cōmp̄hensioe linee vl numeri infiniti. sed per se loquēdo intelligibile compat ad intellectū scdm̄ rationē q̄ritatis virtualis: eo q̄ p̄p̄is obiectum intellectus ē quid: et iō i his que sunt separata a sensu nō imped̄ dit cōmp̄hensio intellect̄ nisi per excessum q̄ritatis virtualis: et hoc ē qñ intelligibile plus est cognoscibile q̄ intellectus cognoscē possit vl cognoscat: sicut ille qui scit hanc conclu-

ssionem triangulus habz tres: p̄ pbabilem ratōcm qz scz ita cōter dī nō comprehendit ipam: non qz partē eius videat et partē non videat. sed qz mod̄ quo cognoscit deficit a modo quo est cognoscibil per demonstrationē: essentia autē diuina ē cognoscibilis per veritatē suā: intellectus autē est cognoscitiuus per lumē intellectuāle quod est in ipō: veritas autē diuine essentie excedit lumē que deunqz intellectus creati: et iō impossibile est q̄ videat deū ita perfecte sicut est visibilis et ex hoc sequit q̄ nullus intellectus creatus deū pprehendē possit. ¶ Ad p̄mū q̄ dicendū q̄ ap̄s loquit de pprehensioe glorie qua scz fiat vt aia capiat in se omne illud quod ad perfectionē glorie pertinet: et scdm̄ hoc dī gloriā cōprehendere q̄uis nūq̄ diuinā essentia intellectus pprehendant. vl pprehensio ibi dī ipā puentio ad habendū deū scdm̄ q̄ spei dī pprehensio succedē ¶ Ad. ij. dicendū q̄ Aug. duo ponit in diffinitio ne pprehensionis: quoz vno excludit excessus cognoscibilis supra virtutē cognoscitiue que est scz q̄ritatē dimensionū: et q̄ritatē ad hoc dicit q̄ ita vñ nihil eius lateat vidētē: alio autem excludit excessus scdm̄ q̄ritatē virtutis: et q̄ritatē ad hoc dicit aut cuius fines circūspici possunt: tunc enī fines rei circūspiciunt: quādo videns peruenit ad finem visōnis perfecte vidēdo. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ totam essentia diuinā sancti videbunt in patria sed nō totaliter: nō ita q̄ aliquis modus sit in deo quē non videant: vel aliquis modus sit intellectus ipōrum q̄ non conuertat ad deū. sed quia modus quo puerunt ad deum cognoscendū non est equalis modo quo deus est cognoscibilis: et hec inequalitas ostē dit cum dī: q̄ diuina essentia non totaliter vidēbit hoc enī aduerbiū totaliter: neqz dīc modū vidētis absolute neqz modū absolute rei visē: sed modū vidētis p̄ p̄p̄ationē ad rem visā: hoc enī aduerbiū determinat ipam visōne scdm̄ quam compat videns ad visū. ¶ Ad. iij. dicendū q̄ qñ aliqd̄ intelligit se: idē est modus cognoscētis et cogniti: et iō si intelligit se pprehendit se: nō ē autē idem mod̄ cognoscētis et cogniti qñ intellectus intelligit aliud: et iō nō est simile. ¶ Ad. v. dicendū q̄ eodē modo aliquis cognoscit quid est res q̄ cognoscit essentiam rei cum ipā essentia sit quiditas rei: et iō ille solus cōmp̄hendit quid est res qui cōmp̄hendit essentiam. vnde sicut sancti videbunt essentiam diuinā. sed non cōmp̄hendunt ipam: ita videbunt quid est deus sed non cōmp̄hendēt: et statim nō videbit deus ab eis sicut videt res per suam diffinitionem cuius essentia cōmp̄hendit. ¶ Ad. vi. dicendū q̄ actio nō attribuit forme tm̄ que est principū actiois sed composito: sicut calefactio calido nō calori tm̄: et ideo actionē oportz mensurare nō solū scdm̄ formā que est principū actiois s̄ etiam scdm̄ subiectū forme. sed forma que nō est p se subsistens nō habz aliū modū a modo subiecti: qz nō

habet esse nisi in quibus est actus talis subiecti: et ideo mensura forme est mensura oppositi. sed forma que est per se subsistens habet aliquem modum in quantum est res quedam subsistens et quendam modum secundum quod est actus talis subiecti: et hic modus accipit secundum mensuram que perfectibile pertingit ut perficiatur tali forma et ex hoc modo mensuratur actio. Essentia autem divina est per se subsistens: et ideo visio que per eam fit in intellectu creato: non mensuratur secundum modum infinitum que est ipsius essentie secundum se: sed secundum modum quo intellectus pertingit ad hoc quod per ipsam perficiatur: ad hoc autem pertingit in quantum ei coniungitur per lumen glorie quod est finitum: et ideo finita est ex parte videntis. ¶ Ad. vii. dicendum quod claritas dei dei veritas sue essentie per quam cognoscibilis est sicut sol per suam claritatem: et quous non impedit apprehensionem per corruptionem intellectus impedit tamen ex ipso excessu: quia non potest contingere quod intellectus creatus pertingat ad cognoscendum ita perfecte divinam essentiam sicut cognoscibilis est. ¶ Ad. vii. dicendum quod gloria perficit naturam et non destruit: et ideo imperfectionem que est de ratione nature lumen glorie non tollit: sicut hoc quod est ex nihilo esse: ex hoc autem ipso intellectus creatus deficit a possibilitate comprehensionis: et ideo nec per lumen glorie ad apprehensionem pervenire potest.

Ad quartum sic pro
cedit: ut quod eorum qui vident deum per essentiam unum alio non videt perfectum: quod ut dicit Augustinus in li. lxxxiiij. q. Eandem rem non potest unus alio magis intelligere. sed divina essentia non videbit nisi per intellectum qui unum alio non videbit plene. ¶ S. tanto aliquid perfectius visum quanto expressior similitudo rei in se fit in vidente. sed non erit expressior similitudo quam deus videat in uno qui in alio eorum qui deum per essentiam vident: quod eadem essentia est in omnibus. ¶ S. unus alio non melius videbit. ¶ S. ille melius videt a quo magis remouentur impedimenta visionis. sed in nullo remanebit aliquid visionis impedimentum. ¶ S. omnes sancti videbunt deum: sicut est. i. Job. iij. sed non potest melius videri qui sit. ¶ S. unum alio non melius videbit. ¶ S. optimus modus cognoscendi deum est quo vis per essentiam. sed optimo non potest esse melius. ¶ S. videntium deum per essentiam unum alio melius non videt. ¶ S. homines assumuntur ad sortes angelorum. sed superiores angeli deum clarius vident quam inferiores: ut patet per Dionysium in ce. hierar. ¶ S. et hominum in gloria quidam alio clarius videbunt. ¶ S. in visione dei consistit essentialiter habitus beatitudinis. sed quidam alio beatiores erunt ut supra dictum est. ¶ S. quidam alio clarius videbunt. ¶ S. in lumine glorie deus a sanctis videbitur: sicut dicitur in psal. In lumine tuo videbimus lumen. sed quidam alio maiori lumine replebuntur: sicut enim stella differt a stella in claritate: sic erit resurrectio mortuorum: ut dicitur. i. Cor. xv. Claritas autem corporum claritatem indicabit metis. ergo quod claritas clarius videbunt deum. ¶ R. ideo dicendum quod cum principium actus sit forma que agit: oportet ex parte

eius sumi actionis mensuram: aliter autem formis subsistentibus que in aliis formis ut prius dictum est: in aliis enim formis est quantitas fortitudinis in actione secundum quantitatem eius quod receptum est de forma in subiecto: ut de calore in calido: in formis autem subsistentibus secundum quod subiectum subdit forme magis vel minus. potentia autem cognoscitiva subdit forme qua cognoscitur secundum hoc quod habet virtutem cognoscendi: illud enim quod facit visum potentem ad videndum est quod facit eum receptivum similitudinis coloris: sicut autem intellectus possibilis per lumen naturale intellectus agens fit cognoscitivus naturalium cognoscibilium: ita per lumen glorie superadditum fit visivus divine essentie. unum secundum quantitatem recepti luminis accipit modum qui substat intellectus nostrum essentie divine ut forme intelligibilis: et per consequens modus perfectioris in operatione cuius talis forma est principium scilicet in visione dei per essentiam: et ideo cum quidam sancti alio maiori lumine glorie repleantur: quidam alio clarius videbunt. ¶ Ad primum ergo dicendum quod unus alio non potest aliquid idem magis intelligere: si licet magis importat modum qui est ex parte intellectus: non enim potest esse ut aliquis intelligat rem nisi intelligendo rem habere illum modum quem habet: si enim alium modum rei attribuat errat et non intelligit. et sic intelligit Augustinus. sed si licet magis dicat modum qui est ex parte intelligentis sic unum alio melius potest intelligere in quantum est simpliciter: et cognitio de uno et eodem cognoscibili. ¶ Ad. ij. dicendum quod quous in intellectu unius sancti non sit expressior similitudo dei qua ipsum cognoscit quam in alio: quod quilibet per essentiam suam deum videt: tamen intellectus unius perfectius substat forme qua intelligit quam intellectus alterius: et ita unum alio perfectius intelligit. ¶ Ad. iij. dicitur quod intensio secundum quod aliquid dei magis et minus non solum causat per recessum a contrario sed etiam per accessum ad terminum: sicut patet in intensioe lucis corporalis: et sic etiam lumen spirituale intendit in uno beatorum magis quam in illo per maiorem assimilationem ad deum quous in nullo inveniat aliquid primum illi lumini. ¶ Ad. iij. dicitur quod cum dicitur: Omnes sancti videbunt deum sicut est. licet sicut importat modum qui est ex parte visivi non qui sit ex parte videntis: quilibet enim videbit deum esse eo modo quo est: sed tamen modus videntis non erit equalis modo rei vise sed in infinitum distans: et ita modus unius videntis potest esse minus distans quam modus alterius. ¶ Ad. v. dicitur quod videre deum per essentiam est perfectissimus modus cognoscendi deum secundum genus. sed tamen in hoc genere potest maius et minus inveniri: sicut ignis est subtilissimus corporum specie: et tamen unus ignis alio subtilior invenitur.

Ad quintum sic pro
cedit: ut quod sancti videntes deum per essentiam omnia vident que deus in seipso videt: quod ut dicit Iustinus in li. de summo bono: Angeli in verbo dei omnia sciunt

anq̄ fiant. sed sancti angelis equales erunt: vt patz
 Matth. xxi. ergo et sancti videndo deum omnia
 videbunt. ¶ **S.** Greg. in. iij. dial. dicit: Quia illic
 omnes cōi claritate deū spiciunt: quid ē quod ibi
 nesciāt vbi sciēt oia scit. loq̄t̄ at̄ d̄ beatis q̄ vidēt
 deū p̄ eētiam. q̄ d̄ vidz deū p̄ eētiam oia cogit.
 ¶ **S.** sic d̄ i. iij. de aia: Intellect̄ cū itelligit maxia:
 maḡ itelligē p̄t̄ 7 minia. s̄ maxia itelligibi
 le ē deus. q̄ maxime auget virtutē intellect̄ in intel
 ligēdo. q̄ intellect̄ cū videns oia itelligit. ¶ **S.** in
 tellectus nō impedit ab itelligēdo aliquid nisi in
 q̄tum illud supat ip̄m. sed intellectus deū vidētē
 nulla creatura superat: q̄ vt dicit Greg. in. ij. dial.
 Aie vidētī creatō: ē angusta fit ois creatura. q̄ vi
 dentes deū p̄ essentia oia cognoscēt. ¶ **S.** oia potē
 tia passiva que ē non reducta ad actū est imperfecta
 sed in possibili intellectu aie humane ē potētia q̄si
 passiva ad cognoscendū oia: q̄ intellect̄ possibilis
 ē quo est oia fieri: vt d̄ i. iij. de aia. si q̄ in illa bea
 titudine nō itelligeret oia remaneret imperfectus:
 quod ē absurdū. ¶ **S.** quicunq̄ videt speculū: vi
 det ea que in speculo resulat. sed in vbo dei oia si
 cut in speculo resulat: q̄ ip̄m est rō et similitudo om
 niū. q̄ sancti qui vidēt vbum p̄ essentia vident oia
 creata. ¶ **S.** vt d̄ puer. xij. Desideriū suum iustis
 vabit. sed sancti desiderāt oia scire: q̄ oēs homines
 natura scire desiderāt: nec natura p̄ gliam auferi.
 q̄ dabit eis a deo q̄ oia cognoscāt. ¶ **S.** ignorātia
 ē quedā penalitas p̄ntis vite: s̄ ois penalitas a scis
 p̄ gloriā auferi. q̄ et ois ignorātia: et ita oia cogitēt
 ¶ **S.** beatitudo sanctor̄ p̄ p̄uus ē in aia q̄ i corpe
 sed corpa sanctor̄ formabit in glia ad similitudinez
 co:poris xpi: vt p̄z Phil. iij. q̄ et aie p̄ficient ad fili
 tudinez aie xpi. sed aia xpi in verbo oia videt: vt
 in. iij. li. di. xij. dicit̄ est. q̄ et oēs aie sanctor̄ vide
 bunt oia in verbo. ¶ **S.** sicut sensus et intellectus
 cognoscit omne illud in cui similitudine informat.
 sed diuina eētia exp̄ssius indicat quālibet rem q̄
 aliqua similitudo alia rei. q̄ q̄ in illa beata visioe
 essentia diuina fiat quasi forma intellect̄ nostri. v̄
 q̄ sancti vidētes deū oia videāt. ¶ **S.** Lōmēta. di
 cit i. iij. de aia: Q̄ si intellect̄ agens eēt forma intel
 lect̄ possibil̄ q̄ itelligē oia. s̄ diuina eētia clar̄
 rep̄ntat oia q̄ intellect̄ agēs. q̄ intellect̄ vidēs deū p̄
 essentia cognoscit oia. ¶ **S.** p̄pter hoc q̄ inferio
 res angeli nūc nō oia cognoscāt illuminant d̄ igno
 tia a superiorib̄. sed post oīē iudicij angel̄ non illu
 minabit angelū: tūc enī ois prelatio cessabit: vt d̄
 cit glo. j. Cor. xv. q̄ inferiores angeli tunc oia sciēt
 et eadē rōne omnes alij sancti deū p̄ essentia vidē
 tes. ¶ **S.** Sed sicut dicit Dio. i. vj. ca. cc. hierar. An
 geli superiores inferiores a nesciētia purgāt: angeli
 autē inferiores vidēt essentia diuinā. q̄ angelus vi
 dens essentia diuinā nō pot̄ aliqua nescire. sed aia
 nō p̄fectius videbit deum q̄ angelus. q̄ aie vidētes
 deū nō oportz q̄ oia videant. ¶ **S.** solus xps hz

spiritū nō ad mensurā: vt d̄ Job. iij. sed xpo inq̄
 tum habz spiritū nō ad mensurā cōpetit q̄ omnia
 in verbo cognoscāt. vñ ibidem d̄: q̄ pat̄ oia dedit
 in manu eius. ergo nulli alij p̄petit oia cognoscere
 in verbo nisi in xpo. ¶ **S.** q̄to aliquod principū
 p̄fectius cognoscit: tanto plures effectus ei cogno
 scunt p̄ ip̄m. sed quidā vidētū deū p̄ essentia p̄fe
 ctius alijs cognoscēt deū qui est rex oim̄ principū
 q̄ quidā alij plura cognoscēt: et ita nō oēs sciēt oia
 ¶ **R.** ideo dicendū q̄ deus vidēdo suā eētia cogno
 scit oia que sunt vel erūt vel fuerūt: et hoc dicitur
 cognoscere noticia visiois: q̄ ad similitudine visio
 nis corpalis cognoscit ea q̄ p̄ntia: cognoscit insup
 vidēdo essentia suā oia que pot̄ facere q̄uis nunq̄
 fecerit vel factur̄ sit: alias nō p̄fecte cognoscēt potē
 tiam suā. nō enī pot̄ cognosci potētia nisi sciat po
 tentie obiecta: et hoc d̄ cognoscē noticia simplicis
 itelligētie: impossibile ē aut̄ q̄ aliquis intellectus
 creat̄ cognoscāt oia vidēdo essentia diuinā q̄ deus
 pot̄ facere: q̄ quāto aliq̄d p̄ncipiū p̄fectius cogno
 scit: tāto plura sciunt in ip̄o: sicut i vno demōstra
 tionis p̄ncipio ille qui ē p̄piciatori ingenij plures
 p̄clusioes videt q̄ alius qui ē ingenij tardioris. cuz
 q̄ q̄ritas potētie diuine attendat scōm ea in q̄ po
 test: si aliquis intellect̄ videret in diuina eētia oia
 q̄ deus pot̄ facere: eadē eēt q̄ritas p̄fectionis i intel
 ligendo q̄ est q̄ritas diuine potētie in p̄ducendo ef
 fectus: et ita p̄p̄hēderet diuinā essentia: quod est
 impossibile omi creato intellectui: illa aut̄ oia que
 deus scit noticia visionis aliquis intellect̄ creatus
 cognoscit in verbo. s̄ in anima xpi: vt in. iij. li. di.
 xij. dicit̄ est. Sed de alijs vidētibus diuinā essen
 tiam ē dupl̄ opinio. Quidā enī dicunt q̄ omnes
 vidētes deū per essentiaz vident oia que deus vi
 det sciētia visionis. Sed hoc repugnat sanctor̄ vi
 ctis: q̄ ponūt angelos aliqua ignorare quos tamē
 constat scōm fidem oēs deum per essentia videre.
 Et ideo alij dicūt q̄ alij a xpo q̄uis videant deū p̄
 essentia: non tamē vident omnia que deus videt eo
 q̄ essentia diuinā non comprehendunt: non est enī
 necessariū q̄ sciens causam sciat oēs eius effect̄ nī
 si causam comprehendat: quod nō competit intelle
 ctui creato: et ideo vnusquisq̄ vidētū deum per
 essentia tanto plura in eius essentia conspicit q̄to
 clarius diuinā eētia intuet: et deinde est q̄ de his
 potest vnus aliū instruere: 7 sic sciētia angeloꝝ 7
 animaz̄ sanctor̄ potest augeri vsq̄ ad oīē iudicij:
 sicut et alia que ad premiū accidentale pertinet. s̄
 vltimus nō perficiet: quia tunc erit vltimus status
 rerum: 7 in illo statu possibile erit q̄ omnes omnia
 cognoscant que deus sciētia visionis nouit. ¶ **A.** Ad
 p̄mū ergo dicendū q̄ hoc quod dicit̄ Jfido: Q̄ sci
 unt angeli in verbo oia anteq̄ fiant. non potest re
 ferri ad illa que deus scit sciētia simplicis intelli
 gentie tm̄: quia illa nunq̄ fiēt. sed referendū est
 ad ea tm̄ que deus scit sciētia visionis de quibus

etiam dicit: qd non oēs angeli ea omnia cognoscant sed forte aliqui: et illi etiā qui cognoscunt non perfecte oia cognoscunt: in vna enī re est multas rationes intelligibiles considerare: sicut diuersas eius proprietates et habitudines ad res alias: et possibile est qd ea dem re scita cōiter a duob' vnus alio plures rationes percipiat: et has rationes vn' ab alio accipiat: vñ et Dio. dicit. iij. ca. de di. no. qd inferiores angeli docent a superiorib' rez scibiles rationes: et iō etiā angeli qui oēs creaturas cognoscunt non oia que in eis intelli possunt participat. ¶ Ad. ij. dō: qd ex vbo illo Sic. oñdit qd in illa beata visione ē sufficientia ad oia intuēda ex pte diuine eēntie que ē mediū quo vñ p quā deus oia videt. s; qd non oia videntur ē ex defectu intellect' creati qd diuinā eēntiam non pprehēdit. ¶ Ad. iij. dō: qd intellect' creat' non videt diuinā eēntiā fm modū ipsius eēntie: s; fm modū ppum qui finit' ē: vñ non oia eius efficacia in cognoscēdo ex visione p̄dicta ampliet in infinitū ad oia cognoscēdū. ¶ Ad. iij. dō: qd defectus cognitiōis non soluz pcedit ex excessu et defectu cognoscibilis sup intellectū s; etiā ex hoc qd intellectui non p̄iungit id quod est rō cōiungibilis: sicut visus non videt lapidem quādo ex hoc qd species lapidis non ē ei p̄iuncta: q̄uis autē intellectui vidētis deus p̄iungit ipsa diuina eēntia que est oim rō: non tamē p̄iungit ei put ē oim rō s; fm qd ē rō aliquoz: et tāto pluriū q̄to q̄qz pleni' diuinā eēntiā intuetur. ¶ Ad. v. dō: qd qn potētia passiuā ē p̄fectibil' pluribus p̄fectōib' ordinatis si p̄fecta sit sua vltima p̄fectione non dī imp̄fecta etiā si alique dispōnes p̄cedentes ei desint: ois autē cognitiō q̄ intellect' creatus p̄ficiat ordinat' sicut ad finē ad dei cognitionem vñ vidēs deū p̄ eēntiā etiā si nihil aliud cognosceret p̄fectū intellectum h̄iet: nec ē p̄fectior ex hoc qd aliqd aliud cū ipso cognoscit nisi quaten' ipm plenus videt. vñ Aug. in. v. p̄f. Inscit' homo qd scit oia illa. s. creaturas te autē nescit: beat' autē qui re scit etiā si illa nesciat: qd vō te et illa nouit non p̄pter illa beator' s; p̄pter te tm̄ beatus. ¶ Ad. vj. dō: qd speculū illud ē volūtariū et sicut se oñdet cui vult ita i se oñdet q̄ vult. nec ē sile de speculo māli in cuius p̄tate non ē qd videat vel non videat. Cū dicēduz qd in speculo māli tā res q̄ speculū vidēt sub ppria forma: q̄uis speculū illud videat p̄ formā a re acceptā: lapis vō p̄ formā ppam resultantē in re alia et iō p̄ quā rationē cognoscit vnū et aliud. s; i speculo increato vñ aliquid p̄ formā ipsi' speculi sicut effect' vñ p̄ similitudinē cause et ecōuerfo: et iō non oia qd quicūqz videat speculū eternū videat omnia que in speculo resultat: non enī necesse est qd videns causā videat oēs effect' eius nisi p̄prehēdat causā. ¶ Ad. vij. dō: qd sanctor' desideriuz quo oia scire desiderāt implebit ex hoc solū qd deū videbunt: sic desideriu' eoz quo oia bona habere cupiūt cōplebitur in hoc qd deū habebūt: sicut enī oēs in hoc

qd habz p̄fectā bonitatē sufficit affectui: et eo habito oia bona quodāmodo habēt: ita eius visio sufficit intellectui: Joh. xiiij. Dñe ostēde nobis patrem et sufficit nobis. ¶ Ad. viij. dō: qd ignorantia p̄p̄e accepta i p̄uatiōnē sonat et sic pena ē: sic enī ignorantia ē nesciētia aliquoz que sciri debent vel que necesse ē scire: nullius autē corū scia sanctor' deerte in patria: qñqz autē ignorantia accipit cōiter p̄ omni nesciētia et sic angeli et sancti in patria quedā ignorabunt. vñ Dio. dicit qd angeli a nesciētia purgant' sic autē ignorantia non ē penalitas sed defect' quidā sic autē nec ē necesse qd ois talis defect' p̄ gloriā auferat: sic enī etiā posset dici qd defect' ē in lino qd non puenit ad gloriā petri. ¶ Ad. ix. dō: qd corp' nrm p̄formabit corp' xp̄i in gloriā scdm similitudinē non scdm equalitatē: erit enī claz' sicut et corp' xp̄i sed non equalit' et silr aia nostra h̄bit gloriā ad similitudinē aie xp̄i sed non ad equalitatē: et ita h̄bit scientiam sicut aia xp̄i sed non tantā. s. vt sciat oia sic aia xp̄i. ¶ Ad. x. dō: qd q̄uis eēntia diuina sit ratio omnium cognoscibilium: non tm̄ p̄iungit cuilibz intellectui creato scdm qd ē rō oim: et iō ratio non sequitur. ¶ Ad. xj. dō: qd intellect' agens ē forma p̄portōnata intellectui possibili: sic etiā potētia marie ē p̄portōnata potētie agētis nāli: vt oim quod ē i potētia passiuā materiē vel intellect' possibilis sit in potētia actiuā intellectus agētis vñ naturalis agētis et ideo si intellectus agēs fuit forma intellect' possibilis: oportz qd intellect' possibilis cognoscat omnia ad que se extēdit virtus intellectus agētis: diuina autē eēntia non est forma hoc modo intellectui nostro p̄portōnata: et ideo non est simile. ¶ Ad. xij. dicēduz qd nihil p̄hibet dicere qd post diem iudicij quādo gloriā hominū et angeloz erit penitus consummata: oēs beati scient oia que deus sciētia vñ onis nouit: ita tamē qd non oēs omnia videant in eēntia diuina: sed anima christi ibi plene videbit oia sicut et nunc videt: alij autē videbūt ibi plura vel pauciora scdm gradū quo deū cognoscēt: et sic anima xp̄i de his que p̄re alijs videt in verbo: oēs alias illuminabit. vnde dicit Apoc. xij. qd claritas dei illuminat ciuitatē beatoruz: et lucerna eius est agnus: et similiter alij superiores illuminabūt inferiores: non quidē noua illuminatiōe vt sciētia inferioruz per hoc augeat sed quādā continuatiōe illuminationis: sicut si intelligat qd sol quiescēs illuminat acriem: et ideo dicit Dan. xij. qd qui ad iusticiā erudiunt multos fulgebūt quasi stelle in perpetuas eternitates: p̄latio autem ordinis dicit cessatura q̄tum ad ea que nunc circa nos per eoz ordinata mysteria exercent: vt patz etiā per glōsā ibidem

No sextuz sic procedit: vñ qd aliqd intellect' creat' ex pp̄is nālib' possit deū p̄ eēntiā vidē: fm enim multoz opinione angeli in solis nālib' creati sunt

sed angeli in principio sue creationis viderunt res in verbo: vt dicit Aug. sup. Gen. ad litteram et hec di eo: cognitio matutina. q̄ aliqd̄ intellectus creat̄ ex pprijs naturalib⁹ deū p̄ cēntiā videre pōt. ¶ **S.** boni angeli et mali nō coicant nisi in naturalibus s; angeli mali vidēt deū p̄ essentiam: q̄d̄ p̄ ex hoc q̄d̄ h̄i Job. i. et. ij. Cū assisterēt filij dei: affuit etiā inter eos sathan. assistētes autē nomiantur angeli scdm̄ Greg. q̄ intima contemplatiōe p̄fruit. q̄ angeli ex pprijs naturalib⁹ deū p̄ cēntiā videre possunt ¶ **S.** ille q̄ pōt videre illud quod est min⁹ intelligibile: pōt videre illud q̄d̄ ē magis intelligibile: vt Lōmen. dicit i. ij. de aia. s; oīa cēntia ē magis intelligibilia q̄ ista materialia q̄ nō sunt intelligibilia nisi q̄ nos facim⁹ ea cē intelligibilia: ipse autē de⁹ cū oīno sit a matia imunis p̄ scdm̄ ē intelligibilis. cūz q̄ nos videam⁹ ex pprijs naturalib⁹ creaturas materiales v̄ multo for⁹ q̄ ex pprijs naturalib⁹ deū p̄ cēntiā videre possum⁹: et p̄cipue hoc v̄ de angelis. ¶ **S.** vt d̄ in. ij. de ania: sicut h̄i se visus ad visibile: ita se h̄i intellect⁹ ad intelligibile. s; visus non impedit a visōe nisi aliq̄ quatuor modoz. Uno mō p̄pter corruptionē visus: s; q̄n̄ ē aliq̄ macula in pupilla quod nō pōt dici de intellectu angelico etiā i statu naturalium: q̄ sunt specula mūda et clarissima: vt Dio. dicit i. iij. ca. de di. no. Alio mō p̄pter absentiam visibilia: nec hoc pōt dici i p̄posito: q̄ deus ē p̄ns omni intellectu: q̄ oīa implet. Tertio mō ex hoc q̄ visibile nō ē visibile in actu: sicut colores in tenebris: nō enī fiunt visibiles nisi per lucem: quod etiā in p̄posito dici nō pōt: q̄ ipse deus p̄ se ipsū visibilis ē cū sit lux intelligibilis: vt p̄ Job. i. Quarto mō p̄ excellentiaz obiecti quod corrupit sensū. nec hoc in p̄posito locuz habz: excellētie enī intelligibilitū nō corrupit intellectū: sicut excellētie sensibilia corrupit sensū: vt d̄ in. ij. de ania. q̄ nihil ē quod impediatur quin aliqd̄ intellect⁹ creatus ex pprijs naturalib⁹ deū videre possit p̄ essentiam. ¶ **S.** vnūquodq̄ cognoscit per suā similitudinē. sed angelus scdm̄ ppriā naturā est xp̄sta silitudo ipsi⁹ dei: vt dicit Dio. i. iij. ca. de di. no. q̄ angelus ē imago dei: manifestatio occulti luminis. s. diuini. q̄ angel⁹ p̄ ppriā nām pōt deū p̄ cēntiā vidē. ¶ **S.** i. l. de causis d̄ q̄ oīs intelligentia intelligit q̄d̄ ē supra se inq̄tum est causatum ab eo. sed quilibz intellectus creatus scdm̄ naturā suam est causat⁹ a deo. q̄ scdm̄ sua naturalia potest deū per essentiam videre. ¶ **S.** ad imensitatē diuine liberalitatis pertinet vt creature coicet omne id cui⁹ ipsa est capax. sed creatura est capax hui⁹ muneris q̄ ex pprijs naturalibus deū per cēntiā videre possit: ad hoc enī q̄ deū per essentiaz videat potest p̄tingere per lumē glorie: quod quidē lumē sicut est nature supadditū: ita possit esse a deo nature inditum. q̄ alicui creature est collatū q̄ ex pprijs naturalibus p̄tingat ad videndum deum per essentiam. ¶ **S.**

Lōmenta. dicit in principio noni meta. q̄ si aliqd̄ esset intelligibile a nullo intellectu intellectu: illud intelligibile cēt frustra. s; absurdū est dicere q̄ diuina cēntia sit frustra intelligibilis. q̄ aliquis intellectus per suā naturā potest ipam videre. ¶ **S.** Sed cōtra Ro. vj. di: Gratia dei vita eterna. sed videre deū per essentiam est vita eterna: vt patz Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te etc. q̄ ad videndum deū per essentiam non potest pueniri nisi p̄ gratiam. ¶ **S.** ad illud quod redditur charitati in p̄miū non potest pueniri per naturalia: cum etiam ipsa charitas sit supra naturā. sed visio dei per cēntiam redditur charitati i p̄miū: vt patz Jo. xiiij. Siquis diligit me diliget a patre meo et ego manifestabo ei meip̄m. q̄ ad videndum deū per essentiam potest ex pprijs naturalibus peruenire. ¶ **S.** natura cū gratia est fortior q̄ natura solū. sed sancti in limbo existētes quia gratiā haberent nō viderunt deū per essentiam. vnde in eoz p̄sona dicit Tob. v. Quale mihi gaudiū est qui in tenebris sedeo et lumen celi nō video. ergo multo minus ex puris naturalibus aliquis ad hoc per tingere potest. ¶ **S.** scdm̄ ordinem effectū est et ordo causarū: nobilitas enī effectus nobilitas est causa. sed inter omnia que possunt pure creature p̄stari hoc est maximū vt deū per essentiaz videat. q̄ huius causa non potest esse natura. sed solū deus qui est summa oīm causa. ¶ **R.** Espōdeo dicendum q̄ ad hoc q̄ intellect⁹ deum per essentiam videat oportet q̄ essentia diuina vniat intellectui nostro quodāmodo vt forma intelligibilis: forma autē non cōiungit p̄fectibili nisi quādo p̄fectibile habz dispositiōes quibus efficitur susceptiuū talis forme: sicut corpus non vniat anime nisi quādo in corpore sunt dispositiōes cōuenientes ad animā suscipiendā. vnde oportet ad hoc q̄ intellectus vniat essentie diuine modo p̄fecto q̄ sit in eo aliquid per modū dispositiōis p̄parans ipsū ad vniōnem p̄dictā: et hoc est lumen q̄ intellectus p̄fectat ad videndum deū per essentiam diuinam: hec autē dispositiō non potest esse naturalis alicui creato intellectui: vltia enī dispositiō ad formam scdm̄ eandē rationē recipitur in p̄fectibili et forma ipsa: ita q̄ si vnū est naturale et aliud quia p̄fectibile p̄ vltimā dispositiōne ad formā contingit ipsā formā: forma autē que ē diuina cēntia omnē facultatem et capacitatem naturāle excedit: potentia enī et pprius eius actus semper accipiuntur in eodem genere. vnde potentia et actus videntur quodlibz genus entis: vt p̄ in. ij. phycoz et ideo facultas siue potentia creature non se excedit nisi ad sui generis formam: et sic essentia diuina que est extra omne genus: excedit naturalem facultatem cuiuslibz intellectus creati: et ideo dispositiō vltima q̄ ē ad vniōne intellect⁹ cū t̄i cēntia excedit omnē facultatē nature. vnde non pōt ē naturalis sed supra naturam: et ista dispositiō est lumen glie

de quo dicitur in psal. In lumine tuo videbimus lumen
 secundum autem naturale facultate potest intellectus creatus
 pervenire ad cognitionem dei per formas creatas ei indi-
 cas vel acquisite, sed hec cognitio est visio eius per cen-
 tiam sicut ex dictis patet: nec per ea scit quid est: sed solus
 quod est: et quod non est. ¶ Ad. i. ergo dicendum quod angeli in
 prima sua conditione non viderunt verbum per essentiam: vi-
 derunt tamen per similitudinem creatam que est ipsa natura
 eorum que est dei similitudo: et hoc siue ponatur creati in gloria
 verum et cognitio vespertina qua seipos cognoverunt in
 propria natura precessit in eis cognitionem matutinam que
 cognoscunt res in verbo: quod patet ex hoc quod primum
 dicitur hinc vesper sine mane. ¶ Ad. ii. dicendum quod diabo-
 lus non deo visus est et ad eum dei providentia se extendit si-
 cut ad bonos angelos per modum quo dicitur illa no-
 bis presto esse que nostre providentia subiaceat: verum equivo-
 ce sumitur assistere vel stare. ¶ Ad. iii. dicendum quod
 aliquid potest esse per se magis intelligibile quod tamen est
 minus intelligibile intellectui alicui: quod de nono
 intellectu manifeste apparet: facultas enim intellectus
 nostri determinatur ad formas sensibiles que per intel-
 lectum agentem sunt intellecta in actu eo quod fantas-
 ma hoc modo se habet ad intellectum nostrum sicut sensi-
 bilia ad sensum: videtur in. iij. de anima: et ideo oportet quod
 in ordine illud quod intellectus noster intelligit natura-
 liter manuducatur per formas sensibiles: ut est Dio.
 dicitur: et quod substantie separate que sunt per se maxime intelli-
 gibiles excedunt generem formarum sensibilibus: ideo intellectus
 noster invenitur debilis ad cognitionem eorum: et propter
 hoc dicitur in. ii. Metaphysice quod intellectus noster se habet ad ma-
 nifestissima nature sicut oculus noctue ad solem: facul-
 tas autem naturalis intellectus angelici quous non sit de-
 terminata ad formas sensibiles: est tamen determinata ad
 formas creatas que sunt sui generis: et ideo sicut intel-
 lectus noster deficit a cognitione substantiarum separatarum
 ita et multo amplius deficit intellectus angelicus secundum
 suam facultate naturalem a visione dei per essentiam
 dictum autem Lomenta intelligit de intelligibilibus
 creatis. ¶ Ad. iij. dicendum quod intellectus creatus non
 impeditur ad hoc quod naturaliter possit deum per essenti-
 am videre ex defectu divine entitatis: quod de se non sit
 intelligibilis in actu: sed ex parte ipsius intellectus creati
 Primo propter defectum ipsius intellectus creature
 atque: cuius naturalis facultas est determinata ad ens
 creatum: hic tamen defectus aliter est in angelo et in homine
 secundum sua naturalia considerando eos: in intellectu enim
 angeli non invenitur aliquis defectus secundum rationem sui
 generis: sed secundum participationem ad intellectum que est extra
 genus suum scilicet divinum: habet enim omnem perfectionem que
 debetur generi intellectus in quo non pringitur nisi in
 intellectus creatus: intellectus enim increatus est extra ge-
 nus. sed intellectus humanus patitur defectum etiam secundum
 rationem sui generis: quod in eo est lux intelligibilis ob-
 umbrata. verum dicitur Isaac: quod ratio oritur in umbra in

telligentie. Secundo propter absentiam intelligibilis: quod
 vis enim divina essentia sit cuilibet rei presentia: non tamen
 est presentia cuilibet intellectui ut forma intelligibilis
 quod tamen solus accidit quando in intellectu est dispositio
 sufficiens ad hoc quod sit visibilis divine entitatis ut
 forme intelligibilis. Tertio propter excessum claritatis
 divine essentie supra formas qua intellectus creatus
 naturaliter intelligit: et sic per consequens deficit intellectus
 creatus a videndo deum per essentiam: quous imensitas
 divine essentie intellectu non corrumpat: sed magis
 confortet. ¶ Ad. v. dicendum quod ad cognoscendum deum
 per aliquam similitudinem creatam potest intellectus creatus
 ex suis naturalibus pervenire. sed hec cognitio non est
 visio dei per essentiam ut supra probatum est. ¶ Ad. vi.
 dicendum quod effectus retinet similitudinem sue cause
 et ex hoc sequitur quod intelligentia naturaliter cognoscat
 causam suam ex similitudine eius quam habet. sed hoc
 non est videre deum per essentiam ut dictum est. ¶ Ad. vii.
 dicendum quod non quicquid supradicit creature potest esse
 de constitutione nature ipsius: illud enim quod ad pro-
 prietatem nature superioris pertinet non potest coinci-
 ri inferiori nature: ut illud naturaliter habet nisi trans-
 ferat in superioris nature: sicut diaphano non potest
 coinciari ut absente lucido luceat: nisi ipsum lucidum
 fiat: quous lumens est a corpore lucido coincetur: deimi-
 nari autem ad formam intelligibilem increatam est proprietas
 intellectus increati: et ideo lumens illud per quod intelle-
 ctus univertus forme intelligibilis increate coincari potest
 intellectui creato: sed non ut ipsum lumens naturaliter ha-
 beat: nisi in natura intellectus increati transferatur.
 quod est impossibile. ¶ Ad. viii. dicendum quod etiam si
 nullus intellectus intelligit divinam essentiam nec per nam
 nec per gratiam: divina entitatis non est frustra intelligibilis
 tamen quod ipsa seipsum intelligit: tamen quod non est propter aliud
 frustra autem non habet locum nisi in his que propter aliud
 sunt ad quod non pertingunt.

D Septimus sic pro-
 ceditur: videtur quod deus in statu vie possit per cen-
 tiam videri: quod dicitur Esai. vi. Uidi dominum se-
 dentem super solium excelsum et elevatum et plena erat omnis
 terra maiestate eius et seraphin clamabant. sed ille cuius
 maiestate omnis terra impletur: est ille que essentialiter est deus. sed
 Esaias vidit deum per essentiam in statu vie exterioris. ¶ Ps.
 videre deum facie ad faciem est videre deum per essentiam: ut
 patet. 1. Cor. xiiij. sic enim beatam visionem apostolus noiat. sed
 Jacob in statu vie exterioris vidit deum facie ad faciem
 verum dicit Beatus Hieronymus. Uidi dominum facie ad faciem et sal-
 ua facta est anima mea. sed aliter in statu vie potest videre
 deum per essentiam. ¶ Ps. Job. xli. Auditum auris audi-
 ui te: nunc autem oculus meus videt te. visus autem est de rebus
 presentibus: auditus autem de absentibus. sed postquam Job co-
 gnoverat deum quasi absentem per auditum adhuc in hac
 vita existens vidit deum quasi presentem per essentiam.
 ¶ Ps. de Moyse dicitur Numeri. xij. Palas et non
 per enigmata videt deum. sed omnis visio dei vel

est p enigma vel p essentia: vt patz. f. Loz. xij. ergo
 Moyses i statu vie exns vidit deū p cētia. ¶ **D.**
 q. Loz. xij. sup illud: Raptū huiusmōi vsqz ad ter
 tiū celū. dicit glo. qz de' onidit Aplo vitā in q vidē
 dus ē in eternū: et ita ad hoc rapt' ē aplus vt ipsuz
 deū in se nō in aliq figura videret. et infra dī: qz in
 tertio ordine angelorū sunt throni cherubin et se
 raphin qui vicinūs deū ptemplant a quoz similitu
 tudine deū vidisse dī aplus: ex quib' oibus aperte
 ostendit qz ipse vidit deū p essentia: et sic idem qd
 prius. ¶ **S.** scdm Aug. xij. sup Gen. ad lram: vñ
 one intellectuā vident ea que sunt in anima per
 sui essentiam. sed visio intellectuā ē de reb' ipsi
 intelligibilibus nō p aliquas similitudines sed per
 suas essentias vt ipse dicit. qz cum deus p suā essen
 tiam sit in anima viatoris. videt qz per essentia su
 am ipsum viderat. ¶ **S.** affectus magis est corru
 ptus p peccatū qz intellectus: qz peccatū in volūta
 te est vt dicit Aug. sed affectus pōt imediate dilige
 re deū in statu vie. qz et intellectu' potest imediate vi
 dere deū. ¶ **S.** omne illud imediate videtur p in
 tellectum ad quod intellectus se cōuertit sine hoc
 qz cōuertat ad aliquid aliud. sed intellectus viator
 ris pōt cōuertī ad deū sine hoc qz cōuertat ad aliqd
 aliud. qz intellectus viatoris pōt imediate vidē deū
 ¶ **S.** illud per quod iudicamus de aliquib' opo
 tet esse nobis magis notum qz illa: sed scdm Aug.
 in li. de vera reli. scdm veritatē increatā de oibus
 iudicamus ipsā de oibus p sulētes etiā in statu vie
 qz ipsā veritatē videmus. sed vitas increata est diui
 na essentia. qz in via deū p essentia videre possum'
 ¶ **S.** ppter qd vñquodqz illud magis. sed oia q
 cognoscimus: cognoscimus p lumē diuinū: qd est
 ipsa diuina cētia: qz vt dī li. de spū et aia: mens
 nostra in actu cognitiōis exire nō pōt nisi diuino
 lumine p fundat. qz ipsum deū p essentia videmus
 magis qz aliquid aliud. ¶ **S.** scdm Aug. mēs nra
 a deo nulla interposita creatura format. sed i omī
 mediata visione aliquid interponit. qz et i hac vita
 mens nostra imediate videt deū. ¶ **S.** per qz libet
 scientia speculatiua cognoscit de subiecto quid est
 sed deus in aliqua scientia speculatiua est subiectū
 vel saltē in parte alicuius sciētie sicut in theologia
 et in Meta. que etiā de deo ē: vt patz in principio
 Meta. qz per aliquā scientia speculatiua scit d deo
 quid est: et hoc ē vidēre ipsum p essentia. qz oēs
 scias speculatiuas possum' hic in via: deū in statu
 vie p essentia videre possum'. ¶ **S.** nihil impedit
 nisi a suo pūo. sed corruptio corporis non pūat di
 spositiōni intellectus: cū non sint in eodē. qz disposi
 tiō intellectus nō impedit p corporis corruptiōem
 sed aia in corpore corruptibili exns videbit deum
 p essentia. qz et corpori corruptibili iūcta pōt deū p
 essentia vidēre. ¶ **S.** Sed ē quod dī Exo. xxxij.
 Nō videbit me homo et viuet. glo. qz diu hic mor
 taliter viuū videri per quasdam imagines de' pōt

sed p ipam nature sue specie nō pōt. ¶ **S.** Job. i.
 dī: Deus nemo vidit vnq. glo. Nemo pur' homo
 viuēs in hoc corpore videt deū vt ē. ¶ **S.** q. Loz. v.
 Quādiū sum' in corpore pegrinamur a dno: p si
 dem enī ambulamus et non per specie. glo. Homī
 vitam mortalē adhuc agenti nō pōt contingere vt
 dimoto atqz omni discussio nubilo fantasia: cor
 poraliū serenissima incōmutabilis vitatis luce po
 tiat. ¶ **S.** esse viatorē et pprehensorē est soli' chrī
 sti. sed quicūqz videt deū p essentia est pprehensor
 qz nullus alius a chrīsto adhuc viator existens pōt
 deū per essentia vidēre. ¶ **S.** posita causa ponit
 effectus. s; causa quare aia beata sit ē diuina visio
 vt et dicit p3: si q aliqd in statu vie deū p essentia
 videat: in statu vie erit beatus: quod est absurdū
 ¶ **S.** nō deo: dicens qz cum beatitudo sit vltim' finis
 ronalis creature: status vie in qualibet rōnali crea
 tura dī esse ille in quo a beatitudine deficit: beati
 tudo autē cuiuslibet rōnalis creature p sinit i visio
 ne dei p essentia vt ex dicitis p3: opatio aut delecta
 bilissima in qua beatitudo p sinit o3 qz sit potētie
 disposite et pfecte ad dignissimū obiectū: vt patet
 p phm i. x. Ethic. et iō ad hoc qz creatura rōnalis
 sit beata per visionē dei in cētia sua o3 qz in hanc
 visionem sit potēs p aliquā dispositionē sibi inhe
 rentem: quā dicit' ē lumē glorie: sic autē nlla pu
 ra creatura in statu vie exns videre pōt deum per
 essentia: homo enī p dispositiōes oēs qz i statu vie
 h3 nō pōt in aliqd amplius nisi vt intelligat qdqd
 intelligit p species a sensu abstractas: qz fantasia
 ta sunt intellectui nostro vt sensibilia sensui: vt p3
 p phm in. iij. de aia. intellectus etiā angeli in statu
 vie p oēs dispositiōes naturales vel etiā gratuitas
 nō pōt in aliqd amplius nisi vt intelligat omne qd
 intelligit p formas creatas: ad qz naturalis factas
 intellectus eius determinat: vt ex dicitis p3: de' autē
 in cētia sua videri nō pōt: nec p aliquā formam
 a sensu abstractā nec per aliquā formā creatā: vt
 ex dicitis p3. vñ p3 qz null' intellect' pure creature i
 statu vie exns pōt in visionē dei p essentia per ali
 quam dispositionē sibi inherētem: sed contingit
 aliqñ diuina virtute qz aliqua res miraculose pdu
 cit in aliquid in quo nullo modo potest p aliqz di
 spositiōes sibi inherētes: sic qz vgo pariat: qz ignis
 in aqua pburat. et similiter pōt miraculose fieri qz
 diuina vtute aliquis intellectus creatus nō habēs
 nisi dispositiōē vie eleuet ad vidēduz deū p cē
 tia: nec tñ ex tali visione pōt dīci beat' simplici' s;
 scdm qd tm in qntū sc3 cōicat in actu beati: sic etiā
 aliquod corpus in statu grauitatis existēs pōt mi
 raculose participare actum agilitatis vel impassibi
 litatis: sicut de Abacuc legit Dan. vltio. et de tri
 bus pueris pseruatis in fornace Dan. iij. nec tamē
 cozz corpa erāt glorioza: ea autē qz sunt miraculose
 non dicuntur possibilis scdm naturā in qua sūt
 sed scdm virtutem facientis nri: nō enī dicit' ppe
 f

loquendo q̄ ceteris possit fieri vidēs sed q̄ deus p̄t
eū facere vidēt: et iō dicendū ē q̄ nulla pura crea-
tura in statu vie existēs p̄t deū p̄ essentia videre.
sed de p̄t facere q̄ videat adhuc in statu vie ma-
nens. Et dicitis etiā p̄ q̄ nullus homo in statu vie
nec etiā angeli essentia p̄t cognoscere: q̄ excedit
oēs formas sensibiles p̄ q̄ intellectus noster i statu
vie cognoscit: et ip̄am mentē nostrā ex cuius simi-
litudine aliqd̄ de substantiis intellectualibus cogno-
scim⁹. ¶ Ad. i. g. ob: q̄ fm̄ Dio. iij. ca. cc. hierar.
p̄ hoc q̄d̄ in scriptura dī q̄ aliquis sanct⁹ vidit deū
vt: Esaias vel quilibet ali⁹: nō ē intelligēdū q̄ essen-
tiam dei q̄ est oibus viatorib⁹ occulta viderit: s̄ q̄
oīs sunt eis aliq̄ forme vel corporales vel imagia-
rie p̄ q̄s manucebant in dei cognitōem: et hoc
fiebāt ministerio angeloꝝ quoꝝ illuminatōe con-
fortabat intellectus p̄phete ad pueniēdū i altissimam
diuinoꝝ cognitōem ex apparētib⁹ formis: et q̄ an-
gelus nō intēdebat oucē i sui cognitōem p̄ncipalit̄
sed in cognitōem dei: iō in huiusmodi visis nō oi-
cebat angelus apparere sed deus ex cui⁹ p̄sona ap-
parebat angelus et ex cui⁹ v̄tute efficaciac habebat
ad illuminandū mentē: et hoc vocat theophonia
id est dei apparitio in scriptura: q̄nq̄ tñ et angel⁹ oi-
cebat ille q̄ apparebat p̄p̄t misteria q̄d̄ exhibebat.
vñ Greg. dicit: Angelus q̄ Moysi apparuisse de-
scribit modo angelus mō oīs memorat. angel⁹ q̄
exterius loquēdo deseruit: oīs q̄ interior p̄sidentis
loquenti efficaciac tribuit. et hec est etiā snia Aug.
ij. de trini. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ visio illa Jacob fu-
it imaginaria vel corporalis: oīs tñ vidisse facie ad
faciem: q̄ illa figura in q̄ ei apparuit deus facie ad
facie est ab eo visa. vñ dicit glo. ibidē: Nō q̄ deus vi-
deri possit sed formā vidit in qua deus locut⁹ ē ei.
In hoc tñ q̄ dicit facie ad facie: notat quedāz emi-
nētia visiois: vt em̄ dicit Rabbi moyses grad⁹ p̄phete
distingūēs: Eminētio: est gradus p̄phete q̄n p̄-
phete apparet aliquid in visioe vigilie q̄ si apparet
at in dormiēdo: et vtrolib⁹ modo si fiat reuelatō
eminentio: gradus est quādo apparet ille qui loq̄t
in aliqua figura visui q̄ q̄n audis locutio eius tñ
sine hoc q̄ aliquid videat. eminentio: quoq̄ grad⁹
ē si ille qui loquit apparet in figura angeli q̄ in fi-
gura hominis: et hanc eminentiā habuit apparitio
Jacob: quia non fuit in dormiēdo sed in vigilādo
nec tñ audiuit vocē lecti loquētis sed etiā figuraz
inspexit hominis tñ. vnde dī q̄ apparuit ei vir rē.
quem angelum intellexit: et ad hanc eminentiam
designandam dī q̄ vidit dñm facie ad faciem: an-
gelum dñm vocans rōne iam dicta. Non p̄t dici
scdm̄ glo. Greg. ibidē: q̄ hoc intelligit de visioe spi-
rituali qua sanctoꝝ mētēs etiā in via a vitijs pur-
gate deū p̄templant adiute diuino lumine quo per-
fundunt: scdm̄ quā quidē visioē q̄uis diuina natu-
ra vt ē nō videat: q̄ illud lumē receptū nō ē silitu-
do sufficiēti repitans diuinā essentia: vt supra dī

ctū ē: tñ aliqua p̄fectior cognitio de deo habet cui⁹
illud lumē sit expressior eius silitudo q̄ lumen na-
ture aut creature sensibilis ex quibus homo natu-
rali cognitione oucī ad dei cognitōem: nisi enīz il-
lam sc̄z veritatē causatā vt cūq̄ p̄spiceret: nō eaz se
p̄spicere nō posse sentiret: vt in eadē glo. dī: et q̄ p̄
facie quēlib⁹ cognoscim⁹ cognitōem dei faciem vo-
camus. ¶ Ad. ij. dicendū q̄ vbum Job potest
intelligi de visioe imaginaria et intellectuali: si enīz
intelligat d̄ imaginaria designat p̄fect⁹ Job i gradu
p̄phete: cū p̄mo nō fuerit ei sc̄a reuelatio nisi per
auditiū loquētis: postmodū vō p̄ visioē loquētis
Si autē intelligat de visioe intellectuali tūc ostē-
ditur p̄fectus ei⁹ de cognitōe fidei in intellectū di-
uinoꝝ qualis hic p̄ p̄templationē predictā habet
a sanctis que quidem visio dī: quia sicut videndo
aliqua cognoscimus ab ip̄is rebus accipiendo: ita
sancti in contemplatione accipiunt lumen ab ip̄o
deo: per quod diuina altius ceteris contemplatur
sed auditiū cognoscim⁹ assentiēdo eis q̄ ab ip̄is re-
bus species acceperūt oīs nobis referūt se vidisse:
et similiter per fidē adherem⁹ dicitis aploꝝ 7 p̄phe-
taz: qui fuerūt diuino lumine illustrati: et sic non
oꝝ ponere q̄ deus p̄ essentia viderit. ¶ Ad. iij. dī
cendū q̄ duplex eminentia visiois Moysi ascribi
tur: vna Exo. xxxij. vbi dī q̄ loq̄bat oīs Moysi
facie ad faciem sicut loqui solet hō ad amicu suū.
Ex quibus tñ verbis haberi nō p̄t q̄ deū p̄ essen-
tiam viderit: q̄d̄ p̄ hoc q̄ petu cōiter: Ostende
mibi gloriā tuā. q̄d̄ ei tunc p̄cessum nō est. vñ
dictum est ei: faciem meāz videre non poterit. 7 iō
dicit glo. ibidē: scdm̄ opinionē populi loquitur
scriptura: que putabat Moysen ore ad os loq̄ cū
deo: cum per subiectam creaturam: id est per ange-
lum et nubē ei loqueret appareret. Hec autē locu-
tio p̄t intelligi fuisse imaginaria vel corporal. vñ
dicit Aug. ij. de trini. locutō illa que fiebat vocib⁹
sic modificabat tanq̄ esset amici loquētis ad ami-
cum. Potest etiā intelligi esse intellectualis fm̄
q̄ intelligibilia diuinoꝝ inspiciebat p̄ modū quo
dī in psal. Audis quid loquat in me oīs deus. et
vtroq̄ modo ostēdit p̄ilegiata ei⁹ reuelatio: inq̄-
tum familiarius ceteris ei sua secreta reuelauit q̄si
amico: iuxta illud quod dī Job. xv. Vos dixi ami-
cos q̄ omnia quecūq̄ audiui a patre meo nota se
ei vobis. et ideo dī Deui. vltimo: Non surrexit vl-
tra p̄pheta in israhel que nosser dñm facie ad faciem
Alta eminentia visiois moysi ostendit Num. xij.
vbi dominus de eo dixit ad aaron 7 Mariā: Ore
ad os loquar ei et palā non p̄ enigmata et figuras
deū vider vel gloriā oīs scdm̄. lxx. vbi ostendit im-
pleta fuisse eius petitio qua petierat i Exo. Ostē-
de mibi facie tuā. ita q̄ añ mortē deū p̄ essentia vi-
dit: vt Aug. dicit. xij. sup̄ Sc̄i. ad litterā: et i libro
de videndo deum: et iō signatē dī: Ore ad os lo-
quar ei. quod in Exo. dictū nō fuit: at: q̄ visio dei

p essentia non fit imediate aliquo supiori spu. sed
 ipe deus imediate se ondit: et hoc est loq ore ad os
 non eni os corpis sed os mentis intelligedu est: vt
 Aug. dicit: sed visio ptemplationis vie fit median
 te illuminatone angeloz: vt p3 per Dio. iij. ca. ce.
 hierar. et id no pot dici sedm illaz loq ore ad os: s3
 loqui quasi p internunciu. Hec tn visio q an mor
 tem deū p essentia vidit no fecit eū beatu simplici
 vñ nec semp illa visio in eo pmanit: sed ad temp
 quis illud tempus in scriptura no determinet: no
 eni erat ex dispositone in intellectu exite sed ex so
 la diuina virtute quasi miraculose: vt dictu est. qñ
 autē natura creata miraculose eleuat ad aliqd su
 pra naturam: non potest simul eē in ppario actu
 sicut corpus Petri cum miraculose actu dotis ha
 buit super vndas ambulando non simul erat i eo
 actus grauitatis qui est ferri deorsum. Et similiter
 quādo intellectus viatoris eleuatur miraculose ad
 videndū deum per essentiaz: non potest simul esse
 in actu visionis vie qua anima naturaliter sensibi
 lia percipit: et ideo oportet in illo statu animam vi
 dentis oino ab actu sensuū abstrahi: et ideo Aug.
 dicit. xij. super Gen. ad lram: qz deū per essentiaz
 nemo videre potest nisi ab hac vita quodāmodo
 moriatur: siue oino extensō corpore: siue auersus
 et alienatus a sensibus carnalibus. Et simile dicit i
 libro de videndo deū: et sic no est ppariu ei qd dē
 Nume. xxxij. Non videbit me homo et viuet. vñ
 Grego. ibidem dicit in glo. A quibusdaz i hac car
 ne viuentibus: sed in estimabili virtute crescentib
 potest eterni dei claritas videri: non tamē videbit
 cum homo et viuet: qz qui sapientiam que deū est
 videt huic mundo funditus moritur. ¶ Ad. v. di
 cendū q in illo raptu paulus hoc modo vidit deū
 p essentiam: sicut et de Moysē dicitur ē: vt p Aug.
 in libro de videndo deū: et. xij. sup Gen. ad literā
 Ut idem pūilegiū doctor gentiū r magister iude
 orum psequeretur: quis quidā dicant q huiusmōi
 visio fuit media inter visionē vie et visionē patrie
 volentes q non viderit deum per essentia sed emi
 nentissima contemplatione vie: cuius tamen ptra
 rium videntur sonare verba sanctor. Scdm hoc
 tamē potest dici fuisse intermedia vitans cogni
 tionem: quia in hoc q vidit deum per essentiaz su
 it supra cognitiōem vie: in hoc vō q ex illa visioe
 non fuit simpliciter beatus fuit infra cognitiōem
 patrie. ¶ Ad. vi. dicendū q visio intellectualis ē de
 his q sunt in aia p sui essentia no quocunq mō s3
 de his q sūt i ea vt forme intelligibiles i intellectu
 sic autē non est deus in aia viatoris per essentiam
 suam sed p similitudinē. Oō autem vō ab Aug. q
 visio intellectualis est eaz rez quaz similitudines
 no sunt aliud q ipse ē referendū ad obiectuz visio
 nis non ad mediū quo vñ. pstat eni q mediū quo
 intelligitur lapis est species eius in anima: que non
 ē ipsa lapidis essentia: sed p similitudinē lapidis pue

nif ad cognoscendaz ipsam cēntia lapidis: qz obie
 ctum intellectus ē qd. sed hoc no ptingit in visioe
 imaginaria vel corporalī: qz obiectū imaginatōis
 vel sensus non est ipsa cēntia rei: sed accidentia que
 sunt extra: sicut color et figura et huiusmōi. vnde
 etiā in visioe intellectuali viatoris no o3 q ipsa di
 uina cēntia sit mediū quo vñ sed q p similitudinē
 aliqā ipsius pueniat ad aliqualē diuine cēntie cog
 gnitionem: non qua sciat qd est deus: sed qua scia
 tur qd non ē. Uel dō: q Aug. etiā. xij. sup Gen. ad
 lram. vñ verba illa sumunt in glo. ij. Cor. xij. indu
 cit hoc ad ostendendū differentia intellectualis visio
 nis ad alias visiones: hoc eni intellectualis p alijs
 habz q potest cognoscere ea que sunt in intellectu
 p sui essentiam: non autē sensus vl imaginatio: no
 aut seqt ppter hoc q intellectus nihil intelligat nisi
 p cēntiam suā et q no intelligat p similitudines aliqā
 ¶ Ad. vij. dō: q i omnibus potentijs ad inuicem
 ordinatis hoc est necessariū: vt vbi terminat actus
 prioris potentie incipiat actus secunde. vñ cuz vo
 luntas presupponat intellectuz voluntas fert in il
 lud in quod intellectus terminat: intellectus autē
 quis deum in statu vie no nisi per effectus cogno
 scat: tamen eius operatio in ipsum deum termina
 tur scdm qntulācūqz cognitiōem quam de ipso acci
 pit: r iō affectus no indiget ad hoc q referat i deū
 q redeat in illa media: sed pot statim in ipm deū
 ferri in quē intellectus deuenit. ¶ Ad. viij. dō: q eti
 am qñ aliquid vñ per similitudinē alterius rei: po
 test ptingere q vidēs rem p mediū cogitet de re
 mediate sine hoc q eius cognitio conuertat ad ali
 quam aliam rem: qz in illud mediū non conuer
 titur vt est res quedam sed vt imago illius rei que
 p ipam cognoscitur: idē autē est motus intellectus i
 in imaginem inq̄tum est imago r in imaginatum
 quis alius motus sit intellectus in imaginē inq̄tū
 est res quedaz et in id cuius est imago: et ideo qñ p
 similitudinē creature quam intellectus habz pe
 nes se non conuertitur in creaturam vt est res que
 dam sed solum vt est similitudo rei: tunc imediate
 de deo cogitat quis non imediate deum videat
 ¶ Ad. ix. dō: q sicut dicit glo. sup illud psal. Di
 minute sūt veritates rē. Ab vna veritate increata
 resultant multe veritates in animabus nostris: sic
 ab vna facie similitudines multe in speculo fracto: si
 ue in multis speculis. et hec vitas in intellectu nro
 resultans pmo et pncipaliter p̄sistit in p̄mis p̄nci
 pijs per se notis: et ideo qñ per ea de omnibus alijs
 iudicamus nostrz iudicium est scdm primam veri
 tatem: cuius est dictoz principioz vitas similitudo.
 ¶ Ad. x. dō: q dupliciter cognoscit aliqd altero:
 vno mō sicut ex cuius cognitiōe deuenit in cogni
 tionem alterius: et sic illud quo cognoscit ē magis
 notū vt principia p̄clusionibus: alio mō sicut p̄si
 ctiens cognoscētē ad cognoscendū siue sit forma:
 sic species lapidis in oculo p̄ficit oculum ad viden

dum: siue principii effectiuū huius forme: sicut dicitur
 qd oculus videt p solē: et hoc mō id qd aliqd cognoscit
 nō o3 qd sit magis notū: imo possibile ē qd nō cogno-
 scat: cognoscit enī p quandā inflexionē intellectus
 ab obiecto cognoscibili in id qd erat cognitiois pn-
 cipium: sic autē deo omnia cognoscimus: et id ra-
 tio non sequit. ¶ Ad. xj. dō: qd verbū Aug. intelli-
 gendum est qd ad hoc qd nulla creatura interpo-
 nitur inter mentem nostram et deū: qua median-
 te mens nostra a deo procedat in esse: vel qua me-
 diante formetur per gratiam vel per gloriam sicut
 efficiente medio: nihil tamē prohibet quin aliqua
 forma creata mediante mens nostra a deo forme-
 tur: sicut gratia vī charitatis habitus: et sic per spe-
 ciam creatam formatur mens viatoris ad vidēdū
 deum. ¶ Ad. xij. dicendum qd Auempebe posu-
 it qd intelligere essentias separatarū substantiarū
 poterat puenire homini per scientias speculatiuas
 quas in hac vita addiscimus. Sed hanc positioē
 improbat Lōmen. in. iij. de ania. ex hoc qd adhuc
 non sunt inuenta aliqua principia in quib' ad hoc
 perueniri possit: qd nō videt esse probabile: si ad
 hoc p principia sciētiaz speculatiuarū pueniri pos-
 set: et precipue cum omnis humana cognitio ad il-
 lam ordinetur: non enim esset probabile qd species
 humana deficeret a perfectione naturali totaliter
 Et ideo dicendum qd predicta positio impossibilis
 est: cuius ratio est: quia scientie speculatiue proce-
 dunt ex principijs per se notis que a sensu accipiū-
 tur: vt dicitur i. q. Posteriorū. et id per illa nō possum'
 deuenire in essentias illarum rerum que omnes for-
 mas sensibiles excedunt. vnde per nullam scientiā
 speculatiuam quam nunc acquirimus scimus qd
 est deus: vel quid est angelus: nisi sub quibusdam
 similitudinibus magis cognoscentes de eis qd non
 sunt qd quid sunt: et propter hoc dicitur Phis in pn-
 cipio Meta. qd scientia de deo non ē humana pos-
 sessio: quia scz eam ad pleni' habere nō possum'
 ¶ Ad. xij. dō: qd corpus non potest esse corrupti-
 bile: nisi quando anima non plene corporei domi-
 natur: si enī plene ei nō dominaret suā incorrupti-
 onem ei pferret: et id in statu corruptionis oportet
 qd aia cognoscat scdm exigētā corpis. s. accipiendo
 a sensib': tali autē mō cognitionis de p essentiā vi-
 deri nō pot: vt ex dictis p3: et scdm hoc status cor-
 ruptionis repugnat visioni dei p essentiam.

Unde queritur d

delectatōe. Et circa hoc qritur quinqz
 ¶ Prō qd sit delectatō. ¶ Scōdo q
 sit cā delectatōis. ¶ Tertio d' ppatō
 ne delectatōis ad tristitiā. ¶ Quar-
 to de bonitate et malicia delectatōis et tristitie.

¶ Quinto de ppatōe delectatōis spūalis ad corpalem

¶ Ad primum sic pro-

ceditur: vt qd delectatio non sit passio: omnis enī
 passio in motu pstitit: vt dicitur in libro. vj. principioz
 sed delectatio nō est motus neqz generatio aliqua
 vt dicitur phis in. vij. Ethic. ergo delectatio non est
 passio. ¶ S. opatio non est passio sed magis actō
 cum sit existens in actu scdm qd huiusmodi. sed
 delectatio est quedam operationis perfectio: vt dicitur
 in. x. Ethic. ergo delectatio non est passio. ¶ S. i
 omni passione trahit patiens ad terminos agētis
 quia agens assimilatur sibi patiens. sed causa delecta-
 tionis est conuenientia: et ita illud quod delectatur
 in suis terminis manet. ergo delectatio non est pas-
 sio. ¶ Sed contra: gaudium et delectatio sūt vni-
 us generis. sed gaudium est passio: ponitur enī vna
 de quatuor principalibus passionibus: vt patet. ix.
 de ciuit. dei. ergo et delectatio est passio. ¶ S. de-
 lectionis obiectum est bonum. sed bonum est pro-
 prium obiectum appetitus. ergo delectatio ad ap-
 petitum pertinet. sed alia que pertinent ad appeti-
 tum sunt passiones: vt amor: ira: et huiusmodi. er-
 go et delectatio est passio. ¶ Alterius videtur qd in
 parte intellectiua anime et in alijs substantijs spi-
 ritualibus delectatio esse non possit: quia vt dicitur
 in. vij. phycorū: Omnis passio est in parte aie sen-
 sitiuā. sed delectatio est passio vt probatum est. er-
 go non potest esse in parte intellectiua: nec in sub-
 stantia aliqua spiritali. ¶ S. Auicenna dicit in
 vj. de naturalibus: qd subiectum delectatōis ē spe-
 ciei corporalis. sed pars intellectiua non vtitur ali-
 quo corporali organo. ergo in ea non potest ēē ali-
 qua delectatio. ¶ S. illud quod est intellectiue p-
 tis non est cōmune nobis et brutis. sed delectatō ē
 etiam in brutis. ergo delectatio non est intellectiue
 partis. ¶ Sed contra est quod dicitur Luce. xv.
 Gaudium est angelis dei super vno peccatore peni-
 tentiam agente. ¶ S. phis dicit in. vij. Ethic. qd
 deus semp vna et simplici opatione gaudet. ergo
 et eadē rōne in alijs substantijs spūalibus pot' esse
 delectatio. ¶ Alterius vī qd delectatio sit in tempe-
 delectatio enī consequit operationē nostrā: vt dicitur
 in. x. Ethic. sed operatō nostra est in tempore.
 ē et delectatio est in tempe. ¶ S. omne illud i quo
 est accipere pus et posterius est in tempe. sed in de-
 lectione est accipere pus et posterius cuz aliquis per
 longam horam possit p' tunc delectari. ergo videt
 qd delectatio sit in tempore. ¶ S. delectatio alijs
 passionibus conuidetur. sed alie passioes anime
 sunt in tempore: vt ira et huiusmodi. ergo et de-
 lectatio. ¶ Sed contra est quod phis dicit in. x. Ethic.
 coz. scdm nullum tempus acciperet quis delecta-
 tionem. ¶ S. delectatio sequitur apprehensionē
 conuenientis. sed visio et alie apprehensiones nō
 sunt in tempe sed in instanti. ergo et delectatio nō
 mensuratur tempore. ¶ Alterius videtur qd de-
 lectatio et gaudium sūt penitus idem: et similiter ex-
 titatio et leticia et iocunditas: passiones enim et

habitus penes obiecta distinguunt. sed gaudium et delectatio et alia supra dicta hnt idē obiectum: scz bonū ueniens. q̄ sunt idē. ¶ S. ab eadē cā procedit idē effectus: qz idē sp̄ natū ē idē facere. scz delectationis et gaudij nō pōt poni nisi vna et eadem cā: scz p̄iunctio ueniētis. q̄ sunt idē. ¶ S. vnum vni opponit. sed delectationi et gaudio opponit vnuz qd̄ ē tristitia. q̄ delectatio et gaudium sunt vnū oino.

¶ Sed ē est quod dicit Auicenna in. vi. de naturalibus: qz gaudium est species delectationis. q̄ non sunt oino idē. ¶ S. si gaudium et delectatio essent oino idē: vbicūqz ē delectatio est et gaudium: hoc aut falsū ē: qz in sensu dī ē delectatio: s; nō gaudium p̄prie loquēdo. q̄ delectatio et gaudium nō sūt penitus idē. R̄ndeo dō ad. i. q. qz quilibet res qn̄ ptingit ad p̄p̄tā p̄fectionē p̄sequit̄ stabilitatē et vigorem: sicut corpora qn̄ perueniūt ad terminos motus sui naturalis: qz in loco naturali p̄seruant: cū autē motus penes terminos distinguant: oportet qz dī uersum iudicium de peruentōne ad terminū complementi accipiat scdm̄ differentiaz motus. Mouet autē aliquid ad suā p̄fectionē dupliciter: vno modo p̄ inclinationē naturāle: sic lapis mouet deorsū et h̄ motus n̄ p̄exigit cognitōz i eo qd̄ mouet: s; i alio quod est principium causans hanc inclinationem et hīc est motus naturalis: alio modo per inclinationem cuius principū ē cognitio eius qd̄ mouet: et hec quidem inclinatio dī appetitus aialis aut i intellectualis. vnde sicut in terminatione motus naturalis est quedam vigoratio naturalis eius quod mouet: ita in affectuōne p̄fectionis in quam tendit appetitus aialis: est quedā quietatio ipsius seu vigoratio eius p̄supponēs cognitōne p̄fectionis tam p̄iuncte: sicut appetit' p̄supponebat cognitōz p̄fectionis nōdum habite: et talis vigor siue quietatio appetitus vocat delectatio. vñ etiaz Lōmen. dicit in. x. Ethic. qz delectatio est quedā sup̄floritō nature. Est autē duplex appetitus sicut et cognitio scz sensitīue et intellectīue p̄ris: appetit' autē sensitīue partis est virtus in organo corpali et est imēdiatum principū corporalis motus. vñ oīa q̄ accidunt in appetitu sensitīuo sunt p̄iuncta cū quadā transmutatione corpali: quod nō accidit in his q̄ sunt i appetitu intellectīuo nisi passione large accepta et improprie: vt in. iij. li. di. xv. dictum est. vñ delectatio que est in appetitu sensitīuo quedā passio ē: nō aut delectatio q̄ ē in intellectīuo nisi passioē large accepta. ¶ Ad. i. q̄ dō: qz nō est incōueniēs motus per accidens terminari ad alium motū: quia hoc per se sit impossibile: vt probatur in. v. Physicorū. delectatio q̄ inq̄tum huiusmodi semp̄ p̄sistit in aliqua terminatiōne motus: sed tñ qz in terminatione motus appetitīui p̄surgit quidam motus in q̄ passio aialis p̄sistit iō passionē inesse accidit delectatōni: sed inest p̄ se delectationi sensitīue. ¶ Ad. ij. dīcendū qz quā opatio inq̄tuz opatio nō sit passio

tñ potest hīc passionē annexā vel sicut precedentē vñ sicut subsequentē: vt precedentē quidē: sicut sentire h̄z annexam receptionē speciei sensibilis et itel ligere receptionem speciei intelligibilis fm̄ qz omne sentire quoddam pati est sed vt p̄sequentē sic operationē appetitus sensitīui p̄sequit̄ qdā corpaltier transmutatio fm̄ dilatatoz et p̄strictionē cordis et alia huiusmodi: et sic quā delectatio inq̄tū est delectatio sit circa operationē: tñ inq̄tū est delectatio sensitīua est in passioē qdā p̄sistens. ¶ Ad. iij. dō: qz delectatus includit terminis sue p̄fectionis ex q̄ delectatō p̄surgit: q̄ quidē termini sunt alieni hoc modo quo differt perfectio et perfectibile: sūt autē p̄p̄: h̄ scdm̄ qz perfectio est p̄naturalis perfectibile. ¶ Alia duo p̄cedimus q̄tuz ad delectationē sensitīuam. ¶ Ad. ij. q. dō: qz delectatio inuenit diuersimode in deo angelis hominibus et brutis: scdm̄ qz diuersimode se hnt ad suas p̄fectiones ex quarum p̄iunctione delectatio confurgit: bruta enī nō p̄t p̄tingere ad altiorē p̄fectionē q̄ sit p̄fectio materialis. vñ eam p̄sequunt materialī motu qui scz est p̄ organū corporeale: et sic delectatio in eis cōsurgens est material' passio: in angelis vō cū sint oino a materia separati nō est accipere aliquā materialē p̄fectionē sed imaterialē tantuz: vñ et imaterialiter eā p̄sequit̄ et delectatio in eis p̄sequēs imaterialis est. vñ dicit Dio. i. sine ce. hierar. qz celestes dispositiones: idest angeli acceptrices nō sūt oino eius que scdm̄ nos est passibilis delectationis: homines vero ex sp̄iali et materiali natura cōpositi sunt: et ideo q̄tum ad inferiorē partem. i. appetitum sensibilē: in quo cum brutis conueniunt est delectatio materialis: in superiorē vero appetitū i quo cum angelis conueniunt habent delectatiōez imaterialē vt cum gaudēt de rebus spiritalib': puta de p̄templatōnibus et alijs diuinis donis. vñ dicit Dio. ibidem: qz in participatiōe angelice delectationis sepe facti sūt et viri sancti per deificos diuinarum illuminationuz sup̄aduentus. In omib' autē p̄dictis perfectio ē aliud ab eo qd̄ p̄ficitur. vñ possibile ē plures p̄fectiōes vni inesse: et ideo tā in brutis q̄ in hominibus et angelis sūt multiplices delectationes eis sup̄uenientes. sed deus non habz p̄fectionem que non sit idem quod ipse cum ipse sit actus purus: et iō vnica tñ est eius delectatio n̄ sup̄ueniens sed essentialis. vñ dicit ph̄ i. vij. Ethicorū: qz deus semp̄ vna et simplici gaudet delectatione. ¶ Ad. i. q̄ dō: qz i. appetitu intellectīuo nulla ē passio sed soluz in appetitu sensitīuo: qz qd̄ patitur ab alio mouet et ducit: appetit' aut intellectīuus cū sit liber sui nō ducit s; ducit: s; appetit' sensitīuus ducit. vñ in eo solo passio cadit: delectatio vō q̄ ē i appetitu intellectīuo nō ē passio: s; quedā opationis p̄fectio: vt dictū ē. ¶ Ad. ij. dō: qz Auicenna loq̄t de delectatiōe sensitīua q̄ p̄ organū cōpletur corpale: sicut et cetera q̄ ad sensitīuā p̄t p̄t

nent. ¶ Ad. iij. dō: q̄ illa que sūt cōia nobis ⁊ brutis fm vnā rōem nō p̄tinet ad intellectiua p̄tē: sed aliqd̄ ē cōe nobis ⁊ brutis nō fm rōem eandē q̄d̄ i nobis ad intellectū p̄tinet sic cognitio et alia huiusmodi que scdm quādā cōitatē analogie extēdūt a deo vsq; ad bruta aīalia vt cognitio: et etiā vsq; ad plantas vt vita: et etiā vsq; ad lapides vt cē: vt p̄ Dio. de di. no. et scdm hoc delectatō spiritalis h̄z cōitatē cū delectatiōe que est in brutis. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ aliquid dō ē in tpe duplici: vno mō p̄ se: alio mō p̄ accidēs: q̄ aut̄ de rōne tempis est prius et posterius: et illud per se inest alicui q̄d̄ p̄uenit ei scdm rōem sue speciei: iō illa p̄ se i tempe sunt in quibus requirit aliqd̄ ad p̄plementū speciei quod in futurū expectat: ⁊ hoc modo motus est in tempore: non enim completur species motus in medio nisi peruēiat ad terminū. et similiter etiam quies est in tpe eo q̄ quiescere ē eodē mō se habere nūc vt prius: et sic de rōne quietis est vt aliqd̄ in futurū expectet. Per accidēs vō aliquid in tpe ē dō ad cuius speciei complementū nihil requiritur quod in futurum expectetur sicut esse hominē quod in vno instanti p̄plet sed est p̄iunctū motui qui per se est in tpe. put esse hominis variabile est: delectatō autē ad p̄plementū sue speciei et rōnis nihil in futurū expectat: in instanti enī verū est dicere hominem delectari. vnde non est in tempore nisi p̄ accidēs: inq̄tum sc̄z p̄fectio illa ex cuius cōiunctione surgit delectatio motui cōiuncta est: et iō si sit aliq̄ p̄fectio quā motus nō p̄tingat: talis delectatio n̄ erit in tempe neq; per se neq; per accidēs: ⁊ hec ē spiritalis delectatio in angelis: in brutis autē ē delectatio existens in tempe p̄ accidēs: inq̄tum eoz p̄fectionibus motus directe cōiungit. s̄z i nobis delectatio non est in tempe quo ad intellectiuam p̄tē etiam per accidēs nisi valde indirecte: inq̄tum. s. operatio intellectus nostri coniungitur fantasmatibus: tñ verū est nullam delectationem esse in tpe p̄ se loquendo. ¶ Ad. i. q. dō: q̄ delectatio imediate p̄sequitur operatiōes anime: que sunt apprehendere et velle: he autē opationes non sunt in tempore nisi per accidēs: videre enī ⁊ intelligere ⁊ velle statim sunt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ aliquis dicat diuī alio delectari: non est nisi inq̄tum delectatio est in tempore per accidēs: sicut etiam dicit homo diuīus videre vel viuere. ¶ Ad. iij. dō: q̄ etiā alie anime passiones q̄tū ad id quod est ex parte anime non sunt in tempore nisi per accidēs: inq̄tum sc̄z eis cōiungitur motus ex parte corporis: tñ delectatio magis habz rationem q̄ non sit in tempore q̄ alie passiones: quia alie passiones consistunt in appetitu scdm q̄ tendit in aliquid: sicut ira in vindictā et odium in nocentū alterius. sed delectatio cōsistit in appetitu scdm q̄ eius motus in suo appetibili adepto terminat: omnis autē terminus motus nō ē in tpe s̄z in instanti. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ delecta

tio: gaudium: leticia: ⁊ omnia huiusmodi: hoc habent commune q̄ causant ex p̄iunctione p̄fectiōis appetite. P̄fectio autē aliqua p̄t̄ alicui p̄iungi dupliciter: vno mō realiter: alio mō scdm p̄prehensionem eius: ex hoc autē q̄ p̄fectio realiter p̄iungitur p̄surgit delectatio: ex hoc autē q̄ p̄iungit scdm apprehensionē surgit gaudium ⁊ oīa alia: ⁊ p̄pter hoc etiā gaudium est d̄ spe futuroz et memoria p̄teritorū. sed delectamur de p̄teritis tñ: ideo etiā quia sensus exterior non apprehendit rem nisi p̄sentem scdm eum non dicimur gaudere: sed delectari: sensus autē interior apprehendit et rem p̄ntem et absētem. vñ scdm sensus interiorē dicimur et delectari et gaudere: delectari quidē de eo q̄ sibi sua p̄fectio p̄iungit: sicut de ipsa sua opatione: de qua etiam et gaudet inq̄tum eā apprehendit. sed de opatione sensus exterioris que sibi nō p̄iungit nisi apprehensione p̄t̄ quidē gaudere sed nō delectari: sicut sensus interior vel intellectus nō delectat in comestione dulcium: sed p̄t̄ gaudere de hoc inq̄tū hoc apprehendit vt p̄ueniens exteriori sensui: leticia vero et exultatio et iocunditas expr̄mūt quosdā gaudij effectus leticia quidē effectū interiorē scdm q̄ ipse affectus dilatat q̄si roboratus et p̄fectus ex appetibili p̄iunctione. vñ et passio gaudij cū dilataciōe cordis p̄ficiuntur: dō enī leticia q̄si leticia. sed exultatio expr̄mit vltterius effectū gaudij exterioris p̄iunctum i signū interioris gaudij. vñ dō exultatio ex hoc q̄ interior gaudij ad exteriora p̄dit: q̄d̄ ex magnitudine gaudij interioris p̄tingit. vnde dicit Cassiod. sup psal. q̄ exultatio in magnis gaudijs dō. Iocunditas vō vltterius importat effectū gaudij exterioris p̄iunctum qui nō solū demonstrat interioris gaudij s̄z etiā excitat aliquos ad gaudēdū. ¶ Ad. i. q. dō: q̄ gaudium et delectatio sic habeat vnū obiectū fm rē non tñ est vnū obiectum scdm rationē: bonum enī p̄iunctū realiter facit delectationē: sed p̄iunctū scdm apprehensionē facit gaudij: leticia vō exultatio ⁊ iocunditas sūt idē q̄d̄ gaudij: nisi q̄ expr̄mūt q̄sdā gaudij effectus: vt dictū ē. ¶ Ad. ij. dō: q̄ idē est cā delectatiōis et gaudij: sed non eodē ordine: primo enī et per se est cā delectatiōis: sc̄z dario vō est cā gaudij. nō q̄ enī ad aliquid apprehensū facit gaudij nisi inq̄tum estimat vt p̄iunctū vlt p̄iungibile scdm rem ad faciendū delectationem: et ideo p̄iunctio p̄fectionis primo et per se facit delectatiōem: sed inq̄tum apprehendit vt delectationem faciens facit gaudij etiā qñ delectationē actuali nō causat vñ delectatio naturalis prior ē gaudio. ¶ Ad. iij. dō: q̄ gaudij opponitur directe tristitia: delectatiōi autē opponitur dolor: scdm q̄ delectatio est in sensu exteriori et p̄cipue in tactu: s̄z scdm q̄ est interioris nō h̄z aliud oppositū q̄ tristitia: possz tamē h̄z si esset nomē positum.

M secundum sic pro

cedit: vñ q̄ causa delectationis non sit sola opatio
 ⁊ naturalis habitus nō impedita. dicit enī Auicē.
 in li. de naturalibus: q̄ delectatio ⁊ surgit ex perce
 ptione pueniēti adiecti. sed nō sola opatio ē pue
 niens: sed multa alia. q̄ nō sola opatio est delectati
 onis cā. ¶ P. idē nō est p̄ioz cā. s; opatio aliqñ ē
 cā tristitie etiaz p̄ria ⁊ naturalis. vñ acidia que
 quedā tristitia ē etiaz ⁊ surgit ex sp̄ialibus opibus
 q̄ opatio nō ē p̄ria delectationis cā. ¶ P. si aliqd
 est causa alicui: continuatio eius cā est continuati
 onis illius. sed cōtinuatio opationis nō est cā cōti
 nuatiōis delectationis: imo p̄tinuatio opatiōis fre
 quēter parit fastidiū et opatiōes in sui nouitate sūt
 magis delectabiles. q̄ opatio nō ē cā delectationis.
 ¶ P. quies opationi opponit. sed quies delectatō
 nem causat. q̄ opatio non ē p̄ria cā delectationis.
 ¶ P. senes sūt attētoris opationis q̄ iuuenes. sed
 i senib' est min' de delectatiōe q̄ i iuuenib': vt p̄ p̄
 phm in. viij. Ethic. q̄ opatio nō ē cā delectationis.
 ¶ P. si opatio esset cā delectatiōis similis se habe
 rent ad delectatiōē qui sūt se hnt ad opatiōē. s; ali
 qui q̄ sūt opant non sūt delectant: melancolicū
 enī min' delectant q̄ sanguinei. q̄ vñ q̄ opatio nō
 sit p se delectatiōis causa. ¶ S; est quod phus
 dicit in. viij. Ethic. q̄ delectatō est opatio ⁊ natura
 lis habitus: nec hoc pōt intelligi nisi causalit. q̄ ope
 ratio ē delectatiōis causa. ¶ P. vñ quodq̄ distin
 guit scōm dīstinctionē sue cause. s; delectatiōes dī
 stinguunt p dīstinctionē opatiōis: vt patz p phm
 in. x. Ethic. q̄ opatio est delectatiōis causa. ¶ P.
 habitus non cognoscit nisi per opatiōē vel per
 aliqd p opatiōē causatū. s; habitus cognoscit ex
 delectatiōe: vt dī. ij. Ethic. signū o3 accipe habitū
 fientē in ope delectatiōem. cum q̄ delectatiō nō sit
 ipsa opatio: vñ q̄ sit ex opatiōe causata. ¶ R. n̄ deo
 dicendū q̄ sicut aīa est forma corporis: ita in his q̄
 sūt cōia aīe et corpī id qd ex pte aīe est h3 ē formale
 qd vō ex pte corpīs materiale: sicut i ira appetitus
 vindicte ē formale: accessio sanguis circa cor est ma
 teriale. cum q̄ delectatiō scōm q̄ est passio sit d cōi
 bus aīe et corpīs causa eius pōt queri duplex: for
 malis ex pte aīe: et materialis ex parte corpīs. sed
 qz delectatiō scōm q̄ se tenet ex parte aīe h3 rōem
 quasi cōm q̄tum ad om̄s in quibus delectatiō in
 uenit. s. oem angelos ⁊ hoies et bruta. scōm autē
 q̄ se tenet ex parte corpōis: manet tñ i parte aīe
 sensitua: iō causa formalis delectatiōis est cā de
 lectationis cuiuscūq; nō autē causa materialis ipsi?
 Patz etiam q̄ scōm formā est aliquid actu: s; scōz
 materiā est aliquid in potentia: et scōm materie
 dispositiōes ē aliqd in aptitudine vñ habilitate ad
 actum: et iō scōm materialē causā delectatiōis scif
 quō aliquis sit dispositus ad delectatiōē: s; scōm
 causā formale ipsius apparet qualē aliqd actu de
 lectet. Formalis igit cā cuiuscūq; passionis vel ope
 rationis est obiectū ipsius: obiectum autē delecta

tionis est bonum pueniens ⁊ iunctum: ex eo enī q̄
 delectatō est in parte appetitiua o3 q̄ eius obiectū
 sit bonum: ex eo vero q̄ est appetit' iam terminati
 in suo obiecto oportz q̄ sit conueniens etiam con
 iunctum. hoc autē bonum quod est p̄rium delecta
 tionis obiectum est operatio precipue p̄ria tres
 ratiōes: Primo qz cū delectatiō p̄sistat in quietati
 one appetitus: motus autē appetitus sit in bonuz
 oportet q̄ quies ipsius et delectatiō sit in vltio bo
 noz: vltimum autē et p̄fectissimū quod ē in vnoq̄
 qz est sua operatio. vñ ois forma inherens compa
 rat ad opatiōē quodāmodo vt potentia ad actū
 ppter quod forā dī actus p̄mus vt scia: et opatio
 actus secundus vt considerare: vt patz in. ij. d aīa
 Secundo quia cū delectatiō sit in appetitu et ois
 passio vel operatio appetitus p̄rigat apprehensi
 onem: oportet q̄ bonū ⁊ iunctū quod delectatiō
 nem causat sit apprehensū: dispositio autē que est
 iam inherens a nobis nō apprehenditur ita sicut
 dum est in fieri: vt Auicēna dicit in. viij. d naturali
 bus. vñ Ethicū minus sentiūt calorem febrilem q̄
 alij febricantes: q̄uis in eis febris sit intensior: quia
 iam calor ille ē infusus mēbris q̄ p̄plexio illoruz:
 et hoc iō: qz nostrū sentire et intelligere sūt ex aliq̄
 p̄mutatione intellectus ⁊ sensus a suis obiectis: ab
 eo autē qd iam in se q̄scit nihil imutat. vñ cū esse
 nostz et viuere nostz ⁊ ois actus p̄p̄ij insint no
 bis vt in nobis quiescētes: sola autē opatio insit in
 nobis vt in fieri existens: in ipsa opatiōe p̄cipim'
 et esse nostz et viuere nostz: et inde ē q̄ in operā
 do delectamur: et in vidēdo et sentiēdo et alijs hu
 modi in quibus indicat quodāmodo nostz esse ⁊
 viuere: vt patet per phm in. x. Ethic. Tertio quia
 operatio procedit ex his bonis que in nobis sunt:
 et quodāmodo in se p̄tinet sicut effectus causam:
 p̄ ea etiaz bonis exterioribus cōiungimur. vñ om̄e
 bonum quod a nobis ē diligibile quietat n̄m ap
 petitum mediante opatiōe. vnde operatio est p
 se causa delectationis: non autem omnis operatiō
 est delectatiōis causa: sed illa que ē ab habitu p̄ce
 dens et non impedita: bonū enī cōiunctum nō de
 lectat nisi inq̄tum est cōueniens: operatio autē effi
 citur nobis cōueniens et quasi cōnaturalis per ha
 bitum: quia habitus inclināt in actum per modū
 nature: vt Tullius dicit de virtute: et ideo dī in. ij.
 Ethic. q̄ delectatiō in opere facta est signū habit'
 inherēti. Quāuis autē operatio cōnaturalis no
 bis fiat scōm habitū: tamē pōt esse nobis non con
 ueniēs rōne alicuius accidentis: inq̄tum videlicet
 habemus aliqua impedimenta p̄grediendi in talē
 opatiōē. vñ oportz opatiōē que delectatiō
 nem causat esse nō impeditā: et hoc ē qd dīc phus
 in. viij. Ethic. q̄ nō in opatiōe cōnaturalis ha
 bitus nō impedita delectatiō p̄sistit. sic q̄ cā forma
 lis p̄ria delectatiōis ē opatio ⁊ natural' hitus n̄ im
 pedita: materialis autē cā delectatiōis accipiēda est

ex pte subiecti eius: subiecti autē delectatōis et om-
niū aīe passiōnū ē spūs aīalis q̄ ē primū instrumē-
tum aīe in operationibus que p corpus exercētur
Ad hoc autē q̄ spiritus aptet ad delectationē duo
requirūt: scz debita q̄ritas et debita q̄litas. Quāti-
tas quidem debita est vt sit abundantia spiritus
propter duo. Primo q̄ spiritus abundans in q̄ti-
tate abundat etiam in virtute. Secundo quia cuz
ad passiōē delectationis requiratur dilatatio cor-
dis et spirituum: non potest delectatio perfici quā-
do sunt pauci spiritus: quia natura cōstringit eos
et retinet in suo principio. sed quando sunt multi
spiritus: natura potest retinere partem in principio
suo et effundere abunde ad dilatationem: et ideo
conualescentes in quibus sunt pauci spiritus sunt
pni ad tristitiam magis q̄ ad delectationē. Debita
vero qualitas attenditur q̄tum ad tria. Primo vt
sit temperate cōplexionis: et ideo egri nō sunt apti
ad delectationem. Secundo vt spiritus sit clarus
et non nubilosus: et ideo melancholici in quib⁹ sunt
spiritus terrestres et obscuro sunt pni ad tristiti-
am. Tertio vt eius substantia sit mediocris inter
spissitudinē et tenuitatem: si enī sit nimis grossus
sicut in senibus: vel nimis tenuis sicut in macilentis:
nō est aptus ad delectationē: q̄ nō ē facile dila-
tabilis. Et ppter has causas vinū letificat: quia ge-
nerat multos spiritus claros et mediocres
in spissitudinē et tenuitatem. Quāto q̄ fuerit maior
dispositio ex pte materialū causarū ad gaudiū vt
tristitia: tanto min⁹ quid requirit ex pte cāe forma-
lis et cōuersio: et iō quidā ex modica occasiōe letā-
tur vel tristat: q̄dā vō non nisi ex magna. ¶ Ad
i. dō: q̄ quis mltā alia sint cōueniētia q̄ opatio:
tñ ex oib⁹ eis nō surgit delectatio nisi opatiōe me-
diante: q̄ exteriora pueniētia nobis p aliquā opa-
tionem coniungunt: interiora vero in operatiōib⁹
apprehendunt. ¶ Ad. ij. dō: q̄ non queliber opa-
tio est delectationis cā. scz opatio cōnaturalis habi-
tus nō impedita: et iō qñ cogimur ad aliq̄s opatio-
nes p̄rias habitibus qui nobis insunt vel in quib⁹
impedimēta patimur: rōne quoz accidit nobis fa-
tigatio et labor: in huiusmōi opationibus nō de-
lectamur sed tristamur. ¶ Ad. iij. dō: q̄ triplex rō
ē quare nō silr delectamur in p̄cessu opationis sic
in principio. Primā assignat p̄sus in. x. Ethic. q̄
scz cū operatio sit delectationis cā: q̄to aliq̄s atten-
tius opatur tanto maior delectatio ex operatione
conspicitur: homo autē in principio opationis atten-
tior ē ad operatiōem q̄ i p̄gressu: oia enī noua ma-
gis ad se nostrā intentionē trahūt: et iō in p̄gressu
operatiōis qñ aliquis negligētius intendit opatiōz
non sentit tantā in opere delectationē. Secundaz
ponit in. vij. Ethic. q̄ etiā est rō premissa: o3 enim i
nobis delectationē ēē scdm moduz nature nostre:
vñ cū nostra natura sit mutabilis: nō erit nobis sp̄-
sdem delectabile: q̄ iam mutati erimus a pristina

dispositio: et sic post pauca non erit nobis cōueni-
ens quod p̄sus pueniens erat: et iō qd̄ p̄sus erat de-
lectabile sit nobis minus delectabile vel etiam triste:
et hec etiā est rō quare p̄tinuitas vnius rei i nobis
fastidiū parit: alternatio vō delectat. In deo vō q̄
semp eodē modo se h3: est sp̄ eadem operatio de-
lectabilis: nec aliqua alternatione delectat: et similis
rō est de angelis et homibus beatis. Tertia rō pot
sumi ex v̄bis Auicēne in. vi. de naturalib⁹: cuz enī
ad delectationē req̄rat pueniētia pceptio: q̄to ali-
quid minus sentit tanto minus est delectabile: res
autē in sui nouitate magis sentiunt: q̄ postmodū
eoz dispositio sit q̄si q̄litas quedā inherēs sentiētī-
bus. vñ fabri qui sonitū malleoz p̄sueuerūt audi-
re: nō ita mouent a talib⁹ sonis sicut ali3: et iō in pn-
cipio opationis hō magis delectat q̄ postmoduz i
p̄cessu ipsius p̄tinuat: q̄uis forte in p̄cessu opatiō-
is sit intensior. ¶ Ad. iij. dō: q̄ quis opatio scdm se
sit delectabilis: tñ in q̄tū adiugit ei motus q̄ fatiga-
tionem inducit est aliquo mō penosa et tristans:
vñ et per accēs quies est delectabilis in q̄tuz tollit
contristatiōis cām scz motū. ¶ Ad. v. dō: q̄ q̄tuz
ad cām materialē delectatiōis senes sunt min⁹ apti
ad delectationē q̄ iuuenes: et iō etiā ex maiori cau-
sa formalī non tantū afficiunt ex delectatiōe sicut
iuuenes ex minori: loquendo de delectatione q̄ est
passio: que scz in appetitum sensibile redundat: et
magis sensibilis est nobis: sic sulphur modico igne
accendit: q̄ est ad hoc aptū: ligna vō que sunt ad
hoc minus apta maiore igne non accenduntur: tñ
spiritualis delectatio que non est passio: nō minor
ē in senibus q̄ in iuuenibus: scz forte maior. ¶ Ad
vi. dō: q̄ illi qui similit̄ operationem exercēt qñq3
nō eodem modo delectat quod potest contingere
et ex parte cause materialis: q̄ non habent spiritū
similiter ad operatiōē dispositos: et ex parte cau-
se formalis: q̄ eadē operatio vni est conueniens per
habituz sibi inherētem et alteri nō est conueniens
qui habitum non h3: imo forte est ei contraria si
cōtrarium habitum habeat: et ppter hoc dare qd̄
est liberali delectabile est auaro triste.

Ad tertius sic proce-
dit: vñ q̄ delectatiō tristitia non sit p̄ria:
passiōes enī distinguūt scdm suas cās. scz
cā tristitiē ē mot⁹ et labor: vt dicit p̄sus i. vij. Ethic.
vñ iuuenes q̄ sunt i motu delectatiōes appetūt q̄si
medicinas p̄ tristitiā: cā autē delectatiōis est opera-
tio: motus autē et operatio non sunt contraria. cū
aliquādo ad inuicem coniungant. q̄ nec delectatio
tristitiē contrariatur. ¶ P̄. vnum contrarioz nō
est materia alterius. sed delectatiō potest esse mate-
ria tristitiē: quia vt dicit p̄sus i. ix. Ethic. P̄rauis
post parum tristatur: de hoc q̄ delectatus est. simi-
liter etiā tristitia est materia delectatiōis et gau-
dij. vñ et penitenti indicat vt sp̄ delectat: et de dolore

gaudeat. ergo delectatio et tristitia non sunt contraria
 ¶ Delectatio et gaudium non sunt penitus idem: ut ex
 predictis patet. sed tristitia opponit gaudio. et non oppo-
 nit delectationi. ¶ Sed in medicina sunt contraria
 ut dicitur in ij. Ethic. sed delectationes sunt medicinae
 tristitias: ut dicitur in vij. Ethic. et delectatio et tristitia
 sunt contraria. ¶ Sed bonum et malum sunt contraria. sed delecta-
 tio opponitur tristitiae ut bonum malo: ut dicitur in vij.
 Ethic. ergo sunt contraria. ¶ Alterius vero quod delectationi
 que est in considerando sit aliqua tristitia contra-
 ria: fatigatio enim est tristitiae causa. sed in considerando ac-
 cidit fatigatio. et in considerando accidit tristitia. er-
 go delectationi que est in considerando aliqua tri-
 stitia contraria est. ¶ Sed sicut contingit aliquid considerare
 ut conveniens: ita contingit considerare aliquid ut no-
 cium. sed consideratio conveniens causat delecta-
 tionem. et consideratio nociva causat tristitiam
 et sic idem quod prius. ¶ Sed omnis actio que est con-
 traria habitui inherenti est tristitiae causa: sicut ei
 qui habitum iniustitiae habet est contristabilis opera-
 tio iusti. sed contingit aliquem habentem habitum alicuius
 scientie perire in actu contra rationem habitus inbe-
 rentis: sicut cum grammaticus non grammatice loquitur
 et dialecticus non recte syllogizat. et in considerando
 potest esse tristitia: et sic idem quod prius. ¶ Sed in
 est quod philosophus dicit in i. Topic. quod delectationi que
 est ab eo quod est considerandum non est aliqua tristitia
 contraria. ¶ Sed consideratioes procedunt ex rationibus
 rebus in anima existentibus. sed rationes rebus etiam con-
 trariarum in anima existentes non sunt contrarie
 ut dicitur in vij. Metaph. et nec delectationi que ex conside-
 ratione causatur aliquid potest esse contraria. ¶ Alterius vero quod
 tristitia forte afficiat quod delectatio: quod ut dicitur Aug.
 in li. lxxxij. q. Nemo est qui non magis dolorem su-
 gat quam appetat voluptatem. et magis homo afficitur
 tristitia quam delectatione. ¶ Sed sicut tristitia vehe-
 mentia sua movet ad fugam: ita delectatio movet ad
 desiderium. sed non omnes delectationes appetunt: imo
 quidam ut tempore eas vitant: tristitias autem quilibet
 fugit: ut dicitur philosophus in Ethic. et delectatio minus affi-
 citur quam tristitia. ¶ Sed secundum philosophum in x. Ethic. omnia
 tristitia hominem in operando impedit: non autem omnia
 delectatio adiuvat sed solus propositus. et tristitia vehe-
 mentius afficitur quam delectatio. ¶ Sed in bonum est effi-
 cacijs in agendo quam malum: quia malum non agit in virtu-
 te boni: ut dicitur Dionysius in iij. ca. de div. no. sed bonum est
 causa delectationis: malum vero tristitiae. et delectatio
 magis afficitur quam tristitia. ¶ Sed ut dicitur in vij. Ethic. de-
 lectatio expellit tristitiam non solum sibi contraria
 sed et qualibet alia. et delectatio est fortior tristitia
 Rideo vero ad i. q. quod cuiuslibet passionis ratio for-
 malis ex objecto sumitur: unde et passiones et actus pe-
 nes objecta distinguuntur: objectum autem delectationis
 bonum est: tristitiae vero malum. unde oportet tristitiam de-
 lectioni formaliter contrariari. ¶ Ad i. ergo di-
 cendum quod quod motus per se operationi non contra-

riet: et tamen in motu aliquid invenire ex quo tristitia causatur
 quod contrariatur operationi: secundum quod est delectationis
 causa: operatio enim delectationis causa existit secundum quod est
 perveniens operanti: in motu autem in quo est processus
 de uno ad aliud oportet aliquid esse non perveniens ei quod
 movetur: cum ea inter que est motus sint contraria: et ideo
 motus ratione quietatis quam habet ad mobile lassitudi-
 tudinem et tristitiam inducit: et propter hoc precipue motus
 in naturales et violenti lassitudinem causant. sic ergo motus
 ratione quietatis causat tristitiam: operatio vero delecta-
 tionem ratione convenientie. unde oportet quod delectatio et
 tristitia opponantur secundum oppositionem convenientie et
 quietatis. ¶ Ad ij. dicitur quod tristitia non est materia de-
 lectionis: nec delectatio tristitiae per se loquendo
 sed per accensum tamen in quantum accidit delectationi esse
 malum quod est propria tristitiae materia: et tristitiae esse
 bonum quod est propria materia delectationis: et hoc quod
 dem accidere potest in istis duobus ut unus per accidens
 sit alterius materia propter comitatem suorum obiecto-
 rum que sunt bonum et malum: quorum unus potest alteri
 adiungi ratione diversorum: quod enim est secundum unam ratio-
 nem bonum: potest esse secundum alteram rationem malum: acci-
 dit etiam quod huiusmodi contraria consistunt in actu
 anime que reflectit super actum suum in quantum scit se
 scire et vult se velle. unde et tristitia potest esse materia
 gaudij et etiam ipsum gaudium: quod in rebus naturalibus
 accidere non potest: ut aliquid sit materia sui ipsius vel
 etiam contrarij. ¶ Ad iij. dicitur quod si fiat vis in visis: si-
 cut delectatio distinguitur a gaudio: ita dolor a tristitia:
 ut sic per oppositum tristitia respondeat gaudio: do-
 lor vero delectationi. sed quod dolor proprie accipit in sen-
 su et precipue in sensu tactus: delectatio etiam proprie
 loquendo se extendit ad interiores vires: id delectati-
 onem non solum dicimus opponi dolori sed etiam tristitiam
 ¶ Ad ij. q. dicitur quod apprehensio potest dici delectationis
 causa dupliciter: uno modo ex parte ipsius apprehen-
 si: sicut cum apprehendimus aliquod bonum nobis
 perveniens et inde delectamur: et per hunc modum
 apprehensio est omnia delectationis causa. unde nihil pro-
 hibet delectationem que sic ex apprehensione causatur siue sen-
 sibili siue intelligibili aliquid contrarium esse: alias nulli de-
 lectionem esse tristitia contraria: alio modo ex parte ipsius apprehen-
 sionis: ut cum de delectatione non dicitur de apprehensione sed de
 ipsa apprehensione qua apprehendit: et sic per se lo-
 quendo delectationi que ex quacumque apprehensione
 causatur non potest esse tristitia contraria: oportet enim huius-
 modi tristitiam etiam ex aliqua apprehensione cau-
 satam esse: etiam enim circa idem sunt apprehensio autem
 per se loquendo nullo modo potest tristitia facere: quia
 illud solum tristitia facere potest quod est contrarium: nulla autem
 apprehensio in quantum huiusmodi est contraria vel repugnans
 apprehensioni imo est perfectio ipsius: quia species quibus
 fit apprehensio sunt perfectioes apprehenditis. unde nulla ap-
 prehensio nec sensibilis nec intelligibilis per se loquendo
 tristitia causat sed delectationem tamen: quia plus quam minus:
 secundum quod apprehensio est perfectio: et delectatio tamen
 minus: secundum quod apprehensio est perfectio: et delectatio tamen
 minus: secundum quod apprehensio est perfectio: et delectatio tamen

nientior. vñ pba dicit in x. Ethic. q̄ pfectissima ac
p̄ hec delectabilissima visio ē visus optimi dīspōsi
ti ad pulcherrimū sub visu cadētū. Per accēs at
p̄tingit ex apphēnsiōe causari tristitia dupl. vno
mō ex pte apphēndēti q̄. s. apphēdit p̄ organū ali
quō corpale cui pōt accidē lassitudo et corruptio p̄
p̄ter organi p̄mutatiōē: et sic apphēnsio sensitiue
p̄tio p̄ accēs ē tristitativa: apphēnsio vō intellecti
ua nō nisi p̄ accēs valde remotū inq̄tū. s. cōsidera
tioni intellectū adiūgūt opatio sensitiua: virtū: ex
quibus accidit in p̄sideratiōe intellectus nostri las
situdō: quod nō esset si sine fantasmatib⁹ intelli
re possēmus: Alio mō ex pte ipsius effectus appe
hensionis inq̄tum ex hoc q̄ apphēnsioni vacan
mus aliq̄d damnuū incurrim⁹: v̄puta si ex hoc im
pedimur ab aliquo vtilio: vel p̄rabimur i pecca
tum occasionalit: sed tūc p̄prie loquēdo nō causat
tristitia ex apphēnsione: sed ex p̄sideratiōe effectus
apphēnsiōis: et iō p̄prie loquēdo delectatiōi q̄ est
ex hoc q̄d ē p̄siderare scōm intellectū nō ē aliq̄ tristi
cia sua. ¶ Ad. j. q̄ et. ij. patz r̄sio ex dicit. ¶ Ad
ij. q̄d: q̄ operatio sua habitui sciētie q̄nqz p̄cedit
ab aliquo sciēti: et tūc talis operatio ē habitui cō
ueniēs: qz per habitū sciē nō solū cognoscim⁹ id q̄d
est rectū sed enā id quod ē erroneū. vñ etiam scire
aliq̄d esse erroneū ē de p̄fectiōe sciētie. Si aut̄ con
sideratio sciē sua p̄cederet ab aliq̄ nesciēti: v̄puta
tū quis h̄z falsam p̄sideratiōē quā estimat veraz
adhuc talis cōsideratio erit delectabilis: qz apphē
dit v̄t p̄ueniēs q̄uis non sit cōueniēs: sicut et iusto
esset opatio iusta delectabilis si eā estimaret cē iu
stam. ¶ Ad. ij. q̄. dō: q̄ taz delectatio q̄ tristitia cō
sequunt̄ cām aliquā apphēnsam. vñ et p̄t̄ dupl
considerari. vno mō ex pte cause delectatis v̄l con
tristantis. alio mō ex parte apphēnsionis quaz de
lectatio et tristitia sequit̄: causa autē delectationis
est bonū conueniēs coniunctū: tristitie vero repu
gnans malū coniunctū: pōt aut̄ inueniri aliq̄d
bonū quod totalit̄ p̄ueniēs est: nec ex aliqua parte
v̄ssonantiā h̄z: nō autē pōt inueniri aliq̄d malum
quod ita sit d̄ssonū q̄d q̄tum ad nihil conueniēs
sit: qz nō est aliq̄d pure malū quod scōm aliq̄d
nō sit bonū: et iō causa delectationis p̄fectius se h̄z
ad delectandū q̄ cā tristitie ad p̄tristandū generalit̄
loquendo. sed in speciali non pōt vna regula dari
p̄pter diuersos ordines causaz in malicia et boni
tate. vñ quedam causa delectans excedit contristā
tem aliquā et ecōuerso. sed ex pte apphēnsiōis tri
sticia scōm genus generalit̄ loquēdo delectatiōem
excedit: eo q̄ res similes minus sentiunt̄ q̄ res con
trarie. vñ cū conueniētia delectatiōē causet: repu
gnantia vō tristitia q̄tum ad apphēnsionē tristi
tia delectationi p̄ualet: q̄nis in speciali aliqua de
lectatio alicui tristitie p̄cmineat q̄tum ad apphēnsi
onem. Dicēdū q̄ ē q̄ si p̄prie loquamur q̄ delecta
tio v̄chementius afficit q̄ tristitia: s̄z tristitia magi

sentitur q̄ delectatio: sicut etiam et amor rei p̄sūs
vt Aug. dicit. x. de trini. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄ magis fu
git tristitia q̄ appetat delectatio qz magis sentitur
¶ Ad. ij. q̄ dō: q̄ ois tristitia p̄ se loquēdo est mala
vt infra dicit̄ q̄uis per accidēs possit esse bona. s̄z
non ois delectatio est bona per se loquendo: ideo
tam boni q̄ mali fugiunt tristitia quālibet sed nō
oēs delectationes q̄libet appetūt. ¶ Ad. ij. q̄ dō: q̄
pluribus modis potest impediri aliqua operatio
q̄ p̄fici: qz non p̄fici nisi oibus causis concurren
tibus: impeditur autem operatio si q̄dāqz eo
rum q̄ sunt ad opationē necessaria impediāt: et iō
ois tristitia opationē aliquā impedit inq̄tū est cō
traria opanti: nō aut̄ ois delectatio coadiuuat ad
opandū. imo extranea impedit inq̄tū auerit̄ intē
tionē ad aliud q̄ attētiō q̄ necia ē ad p̄fecte agēdū
s̄z p̄prie delectatio et opantē expedit euz quodā mō
co:oborādo inq̄tū ē p̄ueniens et attētiōē eius fa
cit inherere ad opationē delectabilē.

¶ Ad quartū sic pro
ceditur: vñ q̄ quelibz delectatio sit bona
omne enī quod coniunctum alijs facit elī
gibiliora est per se bonum. sed delectatio coniuncta
quibuscunqz bonis facit ea eligibiliora. ergo delectatio
est per se bonū: et sic quelibet delectatio bo
na erit. ¶ S. nihil appetitur nisi bonum. sed vñ
quodqz est appetibile ex hoc q̄ ē delectabile. ergo
delectatio p̄ se loquēdo est bona: et sic idē q̄d p̄us.
¶ S. omne esse inq̄tum h̄uismodi est bonum. q̄
et illud quod est vltima entis p̄fectio v̄niuersali
est bonū. sed delectatio ē vltima entis p̄fectio: per
ficit enī operationem q̄ ē actus secūdu: vt p̄ p̄m
p̄z. q̄ ois delectatio ē bona. ¶ Sed p̄: illud q̄d fu
git virtuosus est malū. sed delectatiōē fugit ipat̄
q̄ delectatio ē mala. ¶ S. illud quod iudiciū ratiō
nis impedit est malū. sed delectatio corūpit estia
tiones prudentie: vt dicitur in. vi. Ethicor. q̄ delectatio
est mala. ¶ S. illud cuius desiderium facit
aliquid malū ē p̄ se malū. sed desiderium delectatio
nis facit aliq̄d malū sicut impat̄: q̄ delectatiōē
p̄sequit̄ vt finē: et blandos q̄ ad delectatiōē solū
mō dulcia loquūt̄. q̄ delectatio ē mala. ¶ Lterius
vñ q̄ nō ois tristitia sit mala: nullū enī salutiferū ē
malū. sed aliqua tristitia est salutifera: que enī firm
deum est tristitia penitentiam et salutem stabilem
operat̄. ij. Cor. vij. q̄ aliqua tristitia ē bona. ¶ S.
nullū laudabile est malū. sed alique tristitie sunt
laudabiles: sicut misericordia q̄ ē tristitia d̄ alieno
malo: et penitētia que ē tristitia de peccatis p̄teri
et ergo non ois tristitia est mala. ¶ S. sicut delecta
tio se h̄z ad bonū ita tristitia ad malū. sed non ois
delectatio ē bona. q̄ nec ois tristitia ē mala. ¶ S̄z
contra: omne illud quod impedit opationē rectam
ē malū. s̄z ois tristitia opationē impedit: vt patz
in. x. Ethic. q̄ omnis tristitia est mala. ¶ S. quod

adiunctū alicui facit ipm minus bonū ē p se malū
 sed tristitia cuiusq; bono adiuncta facit ipm mi
 nus eligibile. vñ. ij. Loz. ix. di: Non ex tristitia aut
 ex necessitate: hī arem enī datorē diligit deus. 7 ea
 dem rō est cuiuscūq; virtutis actui tristitia adiun
 gat. 7 tristitia ē scdm se malū. **¶** Alterius vñ q; ali
 qua delectatio sit optimū: illud enī qd est vltimus
 finis est optimū. sed delectatio ē vltim' finis: vt enī
 dī in. vij. Ethic. Est finis et architectio: architecto
 nicaz aut finis sunt nobiliores et desiderabiliores
 vt dī in. j. Ethic. 7 delectatio ē optimū. **¶** dī in
 ij. celi et mūdī: oīs res est ppter suā operationē. s; ope
 ratio ē ppter delectationē: cū delectatio sit ope
 rationis perfectio: vt dī in. x. Ethic. 7 delectatō est
 vltimus finis. **¶** illud quod desiderat tñ ppi
 se et nūq; ppter aliud ē vltimus finis. s; delectatio
 est huiusmōi: stultū enī est querere quare aliq; ve
 lit delectari. 7 delectatio est vltimus finis. **¶** il
 lud quod omnes appetunt: et cū cuius contrario
 nihil est eligibile: vñ esse optimū et vltimus finis.
 sed oīs delectationē appetunt: et pueri et bestie 7
 hoies sapientes et insipientes nec aliquid bonū est
 eligibile si esset triste: nec etiā possit possibile i aliq;
 bono continue psequere si esset triste. 7 delectatio
 est optimū. **¶** Sed 7: vltimus finis hoies et opti
 mum eius est beatitudo ipsius. sed beatitudo non
 est delectatio sed magis opatio: vt ex supra dicti p;
 7 delectatio nō est optimū. **¶** fm platonē delecta
 tio ē generatio sensibilibs i naturā. sed nlla gene
 ratio est optimū: quia generatio est motus ad per
 fectionem. 7 nulla delectatio potest esse optimū
¶ omne quod eligitur eligitur i ordine ad opti
 mum. sed sicut dicit phos in. x. Ethic. circa multa
 studium faceremus etiam si nullam delectationē
 inferrent: puta videre: recordari: scire: 7 virtutes ha
 bere. 7 delectatio non est optimū. **¶** omne illud
 quod a natura ordinat ad aliquid nō est vltim' fi
 nis. sed natura ordinat delectationem ad operatō
 nem: vnde operationibus nutritiue et generatiue
 ordinatis ad conseruatōnē indiuidū et speciei na
 tura delectatōnem apposuit: vt ad hec opa aialia
 mag' inclinarēt. 7 delectatio nō ē optimū vl vltim'
 finis. **¶** Rñdo dō: ad. j. q. q. delectatio dupl'r pōt
 considerari: vno modo inq̄tuz est delectatio: alio
 modo inq̄tum est hec delectatio. delectatio 7 inq̄
 tum est delectatio aliquod bonum noiat s; inq̄tū
 est talis delectatio: potest ratōnem mali habere ex
 p:te eius ex quo specificatur: sicut etiam oīs actio
 q̄tuz ad hoc quod habz de natura actionis ē bo
 na: sed q̄tum ad hoc quod adiungitur de defectu
 aliqua actio est mala. Similiter etiā inq̄tuz alicui
 delectationi adiungit de defectu: scdm hoc adiūgi
 tur ei de malo: hōc autē mō adiūgit defect' delecta
 tioni quo et opationi: cum delectatio ex opera
 tione causat: et sic ex deficienti operatione deficiet
 delectatio: et iō vt dī in. x. Ethic. sicut oppositiōes

differunt ab invicem bonitate et malicia ita et de
 lectatiōes vt scdm hoc delectatio dicat bona q; ex
 bona opatione pcedat: mala vō q; est de mala opa
 tione. **¶** Ad. j. 7 dicendum q; delectatio que facit
 bona eligibiliora ē delectatio eius ppiā vt pote cū
 iustus delectat de iusta opatiōe. sed si delectatiōes
 inpati adiungerēt opationib' iustis non facerent
 eas delectabiliores. vñ nō sequit oēs delectationes
 esse bonas. **¶** Ad. ij. dō: q; non solum appetit bo
 num sed etiā apparet bonū: q; aut oīs delectatio
 ex hoc q; ē delectatio bona ē q̄tūcūq; ex aliq; ad
 iuncto efficiat mala: h; vñ apparere possit bona
 et p psequē vñ possit appeti et sic appetibilis ē nō
 habenti rectū iudiciū. sed hnti rectū iudiciū de
 lectatiōes quedā appetibiles nō sunt sicut prudēs
 et ipatus nō appetit delectationes inpati. **¶** Ad
 ij. dō: q; illa rō nō pbat delectationē eē bonū nisi
 inq̄tū ē delectatio. s; q; ex rōnib' q; sunt in p̄tariū
 quidam oñdere volebāt omnē delectationē eē ma
 lam: iō ad eas etiā rñdenduz. **¶** Ad. j. 7 dō: est. q;
 virtuosus nō fugit quālibet delectationē imo ppiā
 delectationē amplectit quod ē delectari in opibus
 virtutū: fugit autē delectatiōes inordinatas. 7 has
 concedimus malas esse. **¶** Ad. ij. dō: q; nō quel
 bet delectatio impedit iudiciū rōnis. sed delectatō
 imoderata et extranea sicut delectatio corporalis
 iudiciū rōnis perturbat si sit vehemens: sed spi
 ritualis delectatio iudiciū rōnis confortat: quia
 vniūscūq; attentius opat in his in quib' delectat: vt
 dī. x. Ethic. et sic etiam non sequit omnē delectati
 onem eē malā. **¶** Ad. ij. dō: q; ille delectatiōes q;
 faciūt hoiem malū nō sūt dicēde simplr et vere de
 lectatiōes: q; nō sūt pueniētes hōi inq̄tū ē homo.
 sed inq̄tum bonum homis est in eo quodāmodo
 corruptū: sicut etiā nō ē dicēdum: dulce simplr qd
 vñ hnti corruptū gustū: et dato etiā q; sint delecta
 tiones vere differūt tñ specie ab illis delectatiōib'
 q; bone sunt. **¶** Ad. ij. q. dō: q; aliquid dī bonūz ou
 pliciter: vno mō vt per se eligibile: alio mō vt ordi
 natum ad illud: sicut portiones austere non sunt p
 se bone vel appetibiles sed solū inq̄tuz sunt viles
 ad sanitatē: tristitia 7 nulla p se loquēdo est bona
 vt per se appetibilis. vnde etiā Aug. dicit in li. de
 confes. tolerari eas iubet non amari. s. tribulatio
 nes et tristitias: cuius rō ē: q; oīs tristitia pcedit ex
 aliq; incōueniēt: hīc autē aliquod incōueniēs non
 pōt eē per se appetibile. sed tñ aliq; tristicie sunt
 bone vel appetibiles inq̄tum sunt viles ad aliqd
 vel ad expellendum p̄tinas delectationes: vel ad
 aliquid huiusmodi. **¶** Et p hoc p̄ rñsio ad. j. q;
 illa tristitia scdm deū esse dī et salutifera que ordi
 nat ad salutē. vñ non sequit q; sit bona nisi vt me
 dicina quedam. **¶** Ad. ij. dō: q; tristitia nō pōt eē
 laudabilis nisi ex suppositione alicuius mali exi
 stenti: supposita enim miseria laudabilis est mise
 ricordia: et similiter peccato p̄existente eligibilis

est penitentia: tñ ubi est bonoz perfectio nec est locus misericordie nec pnie. vnde nō sequit q̄ tristitia sit bona simpliciter s̄ scdm qd̄ tñ. ¶ Ad. iij. vō: q̄ quis ois tristitia scdm se sit fugienda: non tñ seq̄t q̄ ois delectatio sit scdm se appetēda et bona. Ad hoc enī q̄ aliqd̄ sit bonū o3 multa p̄currē: q̄z qd̄libet deficiēs rōem mali inducit: et ita omne illud qd̄ h3 aliqd̄ de malo ē fugiendū: nec tñ omne illd̄ qd̄ h3 aliqd̄ de bono ē simpliciter appetēdū: 7 sic ois tristitia inq̄tū aliqd̄ h3 de defectu ē fugienda: nō aut̄ ois delectatio ē appetēda q̄ quis hēat aliqd̄ d̄ bono. ¶ Ad. iij. q. vō: q̄ de delectatiōe fuit triplex opinio: vna fuit epicuroz: qui ponebant delectatiōem inq̄tū buiūmodi esse optimū: volētes p̄ hoc etiā oem delectatiōem esse bonā: alia fuit opinio stoycoz 7 platonicoz: qui ponebāt oem delectatiōem esse malam. Tertia fuit opinio Aristotelis 7 p̄pateticoz: qui posuerūt quasdam delectatiōes esse bonas 7 quasdam malas: et q̄ nihil p̄hibet aliquā delectatiōem esse optimū in genē humanoꝝ bonoz: delectatio enī opatiōem p̄sequit. vñ cū aliqua opatio sit optimū in genere humanoꝝ bonoz qd̄ est felicitas: et delectatio ipsum p̄ns optimū erit: nec illa duo sūt p̄siderāda q̄si duo bona sed q̄si vnū bonū: sic enī ex p̄fectiōe et p̄fectibili sit vna res p̄fecta: ita ex delectatione 7 opatiōe sit vna opatiōe p̄fecta q̄ est felicitas cū delectatio sit opatiōis p̄fectio: vt dī i. x. Ethicē. Quid autē horū sit p̄p̄i aliter eligēdū: vtrū sc̄z delectatio p̄pter opatiōem vel acōuerso: P̄ h3 ibi insolūtū relinq̄t. Sed tñ scdm rei vītate vñ dō: q̄ delectatio ad opatiōem ordinat sicut ad finē: si cur oēs p̄fectiōes secūde nō p̄pter aliud sunt nisi p̄p̄i sua p̄fectibilia p̄ficiēda: delectatio autem ē quedā p̄fectio opatiōi superueniens vt decor iuuētuti. vñ delectatiō ad opatiōem ordinat. Sic ḡ p̄p̄ie loquēdo delectatio aliq̄ nō est optimū: sed est aliquid optimū sc̄z felicitatis: felicitas enim delectationem includit: vt p3 per p̄m in. x. Ethicoꝝ. Sic ḡ ad vtrāq̄ rōnes r̄ndendū est. ¶ Ad. j. q̄ dīcendū q̄ delectatio dī esse finis architecton. nō q̄ sit architectonice. s. ciuiliū finis vltim⁹ nisi forte iḡtum est aliqd̄ vltimū finis: vt dictū ē. dī autē esse finis architecton vt regula quedam ad quā architecton. s. ciuiliū oīa iudicat. vñ ibi sbiungit: Ad quā respiciētes hoc quidē bonū: hoc quidē malū dicimus. ex hoc enī aliq̄s bonus cognoscit q̄ delectat in bonis: malus autem ad hoc q̄ delectat in malis. ¶ Ad. ij. dicendum q̄ delectatio non est p̄fectio opatiōis a q̄ opatio speciē habeat: sed magis q̄ supaddit ei per modū p̄fectiōis secūde: sicut sanitas ad hōiem se h3 et nō sicut aīa. Hoc autē interest inter p̄fectiōes primas et secūdas: q̄ ad primas p̄fectiōem ordinat p̄fectibile sicut ad finem vt materia ad formā. sed ecōuerso secūda p̄fectio ordinat ad p̄fectibile: vt sc̄z p̄fectibile per eaz esse p̄fectū habeat: et sic delectatio ad opatiōem or-

dinat. ¶ Ad. iij. vō: q̄ de illis ordinatio ad finē cōsueuimus q̄rere p̄pter quem fiāt que fini non sūt p̄iuncta: de his vō que fini p̄iungunt talis q̄stio nō sit: q̄ statim apparet ea esse appetibilia: et q̄ delectatio nō est p̄iuncta opatiōi p̄fecte q̄ ē finis: iō nō cōsueuit queri p̄pter quid aliquis velit delectari. Et p̄terea delectatio dicit quietationē appetit⁹ in aliq̄. vñ querere q̄re aliq̄s velit delectari: est idē quod querere q̄re velit appetitū suū quietari: qd̄ idē est ac si q̄reret quare aliquis velit finē voluntatis consequi. Licet autē opatio aliqua sit finis: tñ opatio de suo nomie non importat rōatiōem finis vel quietationē in finē: 7 inde ē q̄ magis querimus p̄pter quid vis opari q̄ p̄pter qd̄ vis delectari. ¶ Ad. iij. vō: q̄ cuiuslibz rei finis ē sua p̄fectissima opatio: iō omnes delectatiōem appetunt q̄ opatio p̄ficiat: sicut et p̄p̄iam opatiōem p̄ficiam: et sicut accidit error: in appetitū opatiōis: q̄ quidam insistent opatiōib⁹ extraneis omissis p̄p̄is opatiōib⁹: vt oēs mali sequētes opatiōes bestiales p̄termittis humanis: ita etiam quidam loco p̄p̄iaz delectationum extraneas sequuntur. ¶ Ad. j. vō eoz que obijciunt in oppositū dō: q̄ non q̄libet opatio ē felicitas: sed opatio p̄fecta quā o3 delectabile esse: et sic delectatiō ē aliqd̄ optimū. ¶ Ad. ij. vō: q̄ definitio illa platonis non est conueniens: vt p3 per p̄m in. vj. et. x. Ethicē. nō enī delectatio in generatione consistit sed magis i esse generatum: tunc enī res potest habere p̄p̄iaz opationem que ē delectationis causa q̄ iam p̄fecta est: non autē que est imperfecta et in fieri. ¶ Alie due rōnes p̄cludunt q̄ opatio sit melior delectatione: et hoc quidem verum est: sed vtroq̄ est melius opatio p̄fecta: cuius aliquid est delectatio

Ad quintū sic pro
cedit: vñ q̄ delectatiōes corpales sint potiores spūalib⁹: delectabile enī inq̄tū ē delectabile ē appetibile. ḡ i qd̄ magis incliat appetit⁹ ē magis delectabile. s3 pluries et frequēti⁹ inclinans i delectatiōes corpales q̄ spūales. ḡ delectatiōes corpales sūt altiores spūalib⁹. ¶ P̄. maioris efficacie ē res ipsa q̄ similitudo rei. s3 delectatiōes corpales vt pote tactus et gustus pueniūt ex ipsis reb⁹ p̄iunctis delectatiōes autē spūales vt pote q̄ sūt i p̄templando pueniūt ex similitudinibus rez quibus intelligimus. ḡ delectatiōes corpales sunt potiores spūalibus. ¶ P̄. vt Auicenna dicit in. v. de naturalib⁹. Opatio causaz vtiliū p̄ntium ē efficacior: q̄ opatio causaz vtiliū futuraz: 7 sicut opatio causarū vtilium ad delectandū ē efficacior: q̄ opatio causarū vtilium honestati: et sicut opatio eius quod ē scdm opinionē est efficacior: q̄ opatio eius quod ē scdm rōem. s3 opatiōes corpales pueniūt ex bonis p̄sentibus vtilib⁹ ad delect. dū scdm opinionem boni: delectatiōes vō spūales p̄oueniunt

p̄cipue ex bonis futuris honestis et sc̄dm̄ ratiōem
 ex̄nibus. ḡ delectatio corp̄alis ē potior spiritali.
¶ Delectatōes corp̄ales sua efficac̄a q̄nq̄ rōez
 evertūt ad corpus et transmutāt: et iō indigent re
 frenari: vt ph̄us dicit in. vij. Ethic. Concupiscētie
 venereoz manifeste corpus transmutāt et quibus
 dam insanias faciūt: delectatōes autē sp̄uales hoc
 facere nō vident. vñ et eas refrenare nō o3. ḡ corpa
 les sunt potiores sp̄ualibus. **¶** Sed ḡ est qd̄ ph̄us
 dicit in. x. Ethic. q̄ delectabilissima opatio est illa
 que est sc̄dm̄ sapiam: vñ enī ph̄ia admirabiles dele
 ctationes h̄c puritate et firmitate: et ad hoc ē etiā
 quod d̄ Eccl̄. xxiij. Ex ore sapie sp̄us meus super
 mel dulcis: et h̄ditate mea sup̄ mel et fauū. **¶** De
 bonū est causa delectatiōis. sed sp̄uale bonum p̄e
 minet corporali. ḡ et sp̄ualis delectatio corporali
¶ De albus ē qd̄ est nigro imp̄mixtus. s3 delecta
 tio corp̄alis h3 admixtā tristitia3 que ei h̄iat: dele
 ctationi autē sp̄uali non est aliqua tristitia p̄raria
 q̄ possit ei admisceri. ḡ delectatio spiritalis est po
 tior corporali. **¶** Alterius vñ q̄ inter delectationes
 corp̄ales non est potissima illa que ē sc̄dm̄ tactū
 spiritalis enī delectatio est potior q̄ corp̄alis. ḡ
 et q̄to aliqua delectatio corp̄alis est sp̄uali vici
 nior tanto est potior: sed delectatio visus et audis
 est p̄p̄inquo: spiritali delectatiōi q̄ delectatio ta
 ctus. ḡ est potior. **¶** Delectatiōis cā est p̄ceptio
 cōuenientis. sed visus in̄ alios sensus est magis p̄
 ceptiuus et cognoscitiuus: vt p3 p̄ ph̄m i. j. Meta.
 ḡ et delectatio visus est potissima inter corp̄ales
¶ De p̄cipue delectationes tactus sunt in actibus
 nutritiue et generatiue: actus autē illi sunt cōmu
 nes etiā plantis in quibus nulla delectatio inuenit
 ḡ tactus h3 minimū de delectatione. **¶** Sed ḡ est
 q̄ ip̄antia ē circa maximas delectationes 7 tristiti
 as corp̄ales: est autē circa delectatiōes tactus: vt d̄
 in. iij. Ethic. ḡ delectatōes tactus sūt potiores alijs
 corp̄alibus. **¶** Delectationi corp̄ali opponit
 dolor: sed dolor p̄cipue ad sensum tactus p̄tinet
 etiā ex diuisione cōtinui pueniat. ḡ et inter delectati
 ones corp̄ales delectatio tactus ē potior. **¶** Le
 rius vñ q̄ in̄ delectationes sp̄uales delectatio q̄ est
 in operibus actiue sit potior: ea que est in operibus
 contemplatiue delectatō enim ad affectum p̄tinet
 sed actiua vita ex rectitudine volūtatis dependet:
 p̄templatiua vō magis cōsistit in p̄fectōe intellect̄
 ḡ delectatio in opibus actiue ē potior: delectationi
 q̄ est in opibus cōtemplatiue. **¶** Delectatiōis cā
 ē opatio cōnaturalis habitus. s3 habitus v̄tutum
 moralū que p̄ficiūt in actiua magis mouēt per
 modū nature q̄ habitus intellectualū v̄tutum:
 sciēs enī sine difficultate p̄t aliquod falsum consi
 derare. sed iustus non p̄t sine difficultate opari i
 iusta: vt d̄. v. Ethic. ḡ delectatio v̄tutum moralū3
 que ad actiua p̄tinet est potior: delectatiōe intel
 lectualiū que p̄tinet ad p̄templatiua. **¶** De con

uenientia est rō delectationis. sed delectatio magis
 puenit cū virtute morali q̄ cū intellectuali: et vni
 tem et maliciā morale circa delectatiōem 7 tristitiā
 ponimus: vt d̄ in. ij. et. vij. Ethic. ḡ delectatio acti
 ue potior ē delectatiōi p̄templatiue. **¶** S3 ḡ opa
 tionibus p̄templatiue nō admiscet amaritudo aut
 tedū: vñ Sap. vij. Nō h3 amaritudinē p̄uersatio
 illius. s. sapie: nec tedū p̄uictus illius. s3 opationes
 actiue vite sunt multis amaritudinibus resperse. ḡ
 delectationes p̄templatiue vite sunt potiores. **¶** De
 q̄to aliqua opatio ē delectabilior tanto magis p̄t
 p̄tinuari. sed opatio p̄templatiōis maxie p̄t cōti
 nuari: vt d̄ in. vij. Ethic. ḡ opatio p̄templatiōis est
 maxime delectabilis. **¶** Alterius vñ q̄ in beati om̄i
 bus ē equalis delectatio: qz vt d̄ in glo. j. Loz. xv.
 sup̄ illud: Stella differt a stella in claritate: i dispa
 ri claritate erit par gaudiū. **¶** De in beatis erit p̄
 secta charitas: vñ vnusquisqz perfecte implebit il
 lud p̄ceptum: Diliges p̄ximū tuū sicut teipsum.
 ḡ tm̄ gaudebit vnusquisqz de bono alterius sic de
 bono suo: et sic vñ q̄ oēs equale gaudiū habebunt
¶ De gaudiū nō diminiuit nisi ex aliq̄ impedimen
 to. sed in nullo beatoz erit aliquod impedimētuz
 gaudi: cū iḡit omnibus sit vna gaudendi ratio. sed
 dei visio: vñ q̄ oēs equaliter gaudebunt. **¶** Sed ḡ
 hoies assumūt p̄ diuersitate meritoz ad diuersos
 ordines angeloz: sicut dicit Hreg. sed nō in om̄ib
 angelis est equale gaudiū: vñ dicit Dio. vij. ca. ce.
 hierar. q̄ sup̄ma hierarchia est sola digna effecta
 domestica v̄nitate diuine refectōis per quā refecti
 onem delectatio intelligit. ḡ nec om̄s beati equaliter
 gaudebūt. **¶** De visio dei in beatis erit cā delecta
 tionis. sed quidā sancti clariuz ocū videbunt: vt su
 pra dictum est. ḡ nō om̄s equaliter delectabuntur
¶ N̄deo dicendū ad. j. q. q̄ sicut aliquid d̄ dupl̄
 magis notū: vel simpliciter vel quo ad nos: ita po
 test vna delectatio potior altera iudicari: vt simpl̄
 citer: vel quo ad nos. Loquēdo iḡit simpliciter: dele
 ctatio sp̄ualis incompatibiliter p̄minet corp̄ali p̄pter
 sex rōnes. Prima: qz sp̄ualis p̄fectio q̄ spiritalē
 delectatiōem causat incompatibiliter p̄fectionez cor
 poralē excedit que causat delectatiōem corp̄alez
 Secda: qz cū hoc sit melior ē delectanti p̄uenitior
 vnusquisqz enī3 maxime est illud quod est i eo p̄e
 ctissimū: vt p3 per ph̄m in. x. Ethic. In nobis autē
 p̄fectissimū ē sp̄ualis natura sc̄dm̄ quā res sp̄uales
 sunt nobis p̄ueniētes: sicut in vnoquoqz forma est
 potior materia: et id quod cōuenit nobis fm̄ sp̄ua
 le naturā ē nobis p̄ueniētius: et p̄pter hoc q̄tum
 est de se natū ē magis delectare. Tertia: qz p̄fectio
 sp̄ualis est naturaliter magis dilecta q̄ corp̄alis. et
 hoc exp̄imento p3: hoies enī multa sustinet incom
 moda corp̄alia vt vident insanias: vñ h̄eant victori
 am seu em̄inētiā q̄ sunt p̄fectiōes intelligibiles et n̄
 corp̄ales: q̄to autē aliquid magis diligit tanto ha
 bitū magis delectat: vñ dicit ph̄us in. xj. d̄ aialibus

q̄ amator q̄n diligat aliqd̄: afficit ad id q̄d p̄phen-
 dit de oco q̄uis aliq̄n q̄d p̄phēdit sit modicu q̄tū
 ad multa q̄ p̄phēdit de alijs reb̄: et sic p̄ua cogni-
 tio quā habem̄ de subst̄t̄ijs sp̄ualib̄ celestibus est
 nobis delectabilissima. Quarto q̄t̄ cuz p̄iūctio sit
 delectatōnis cā q̄to aliquid vehementius p̄iungit
 magis delectat: res aut̄ sp̄uales intellectu intimius
 nobis cōiungunt q̄ res corporales apphense p̄ sen-
 sum: sensus enī per apphensionē cōiungit reb̄ cor-
 poralibus quasi superficialiter t̄n: sed intellectus p̄-
 tingit vsq̄ ad intimā rei quidditatez. vnde delecta-
 tio intelligibilis est potior q̄ sensibilis. Quinto q̄t̄
 cum opatio sit cā delectationis p̄ hoc q̄ p̄cedit ab
 operante perfecto: sicut cuz perficit per habitum:
 q̄to in operāte inuenit maior p̄fectio respectu ope-
 rationis: tanto eis operatio est delectabilior: mot̄
 aut̄ est actus imperfecti. vnde operatiōes admixte
 motui intantū deficiūt a perfectōne delectationis
 inq̄tum motui adiungūt: ex motu enī lassitudine
 inducunt: et ideo cum operationibus corporalibus
 adiungat motus: operatiōes aut̄ sp̄uales sint a mo-
 tu remote: spirituales delectationes erūt corpora-
 libus puriores: et p̄sequēs vehementiores. Sexto
 q̄t̄ spirituales delectationes sūt diuturniores 7 fir-
 miores corporalibus: vtpote ex causis incorruptibi-
 libus et immobilibus pueniētes. ¶ Loquēdo autēz
 de delectatione quo ad nos: delectatio corporalis
 ē nobis p̄ceptibilior: p̄pter quatuor rōnes. Primo
 q̄t̄ res corporales sensibiles magis p̄cipimus q̄ res
 sp̄uales: eo q̄ o3 ex sensibilibus puenire i intelli-
 gibilis: an̄ delectationē autē requirit̄ perceptio cōue-
 nientis: et inde est q̄ plures inclinant ad delectatō-
 nes corporales q̄ ad sp̄uales: q̄ plures cognoscūt sen-
 sibilia q̄ intelligibilia. Sc̄do p̄pter dispositionē af-
 fectus nostri qui est assuetus delectatiōibus corpo-
 ralibus. vñ sicut gustus infectus nō p̄cipit dulcedi-
 nem puram: ita etiam affectus nostri delectationi-
 bus corporalibus inquinati: delectationes purissi-
 mas. s. sp̄uales p̄cipere nō p̄nt: et ideo hoies v̄tuosi
 qui h̄nt affectū depurātū a corporalibus delectatio-
 nibus magis sp̄ualibus delectationibus fruuntur
 vnde et p̄hus dicit in. x. Ethic. q̄ illa est potissima
 delectatio que videtur potior virtuoso. Tertio q̄t̄
 delectationes corporales prop̄iquiores sunt virtu-
 tibus corporalibus motiuis. vñ ex delectatiōibus
 et doloribus corporalibus statim sequit̄ corporis
 trāsmutatio: nō aut̄ ex delectationibus 7 tristitijs
 sp̄ualibus nisi sint adeo fortes q̄ ex eis fiat redūdā-
 tia in appetitū sensibilē: trāsmutatiōes autē cor-
 poris maxime p̄cipiunt. vñ et delectatio corporalis
 magis p̄cipit q̄ sp̄ualis. Quarto q̄t̄ vñ dicit Auḡ
 vij̄ confel. gaudium vñ delectatio maior sequitur
 vbi maior molestia p̄cessit: in reb̄ autē corpora-
 libus cōtinue molestamur p̄pter cōtinuos motus
 qui omnes cū labore quodaz sunt. sed in reb̄ sp̄i-
 tualibus non inueniunt̄ huiusmodi molestie. vñ de

lectatiōes corporales apparēt vtpote magis e vicino
 remediū p̄bentes 7 molestias corporales. vñ sc̄dm
 p̄hm in. vij. Ethic. corporales delectatiōes appetūt
 vt medicie quedā 7 corporales molestias: et p̄pter
 hoc iuuenes in quibus natura laborat cōtinue ex
 augmēto corporis et alijs motib̄ magis afficiūtur
 ad delectatiōes corporales: 7 sicut melancholici q̄
 rum corpus semp̄ mox def̄ ex malicia p̄plexiōis sūt
 in vehemēti appetitu delectatiōnis: vtpote sp̄ indi-
 gentes medicina: vt ibidē dicit p̄hus. ¶ Ad. j. q̄ di-
 cendū q̄ rō illa p̄cedit de comparatiōne delectatio-
 num quo ad nos. ¶ Ad. ij. q̄ dō: q̄ p̄ similitudines sp̄i-
 rituales nobis p̄iūctas magis p̄tingim̄ ad intima
 q̄ p̄ ipsā p̄iūctiōne realē q̄ nobis sc̄dm sensus exhi-
 bet: cū tactus et gustus nō cognoscāt nisi accidentia
 intellectus vō ipsam rei quidditate. ¶ Ad. iij. q̄ dō:
 q̄ Auicenna ibi loquit̄ de p̄patione delectatiōnis
 quo ad nos. vñ p̄iūctas dicit in sua Meta. loq̄ns d̄
 comparatiōne delectatiōnis sc̄dm se: vbi dicit q̄ de-
 lectatiōes corporales nō sunt etiā noiāde delectati-
 ones respectu spiritualiū. Vel pōt dicit q̄ Auicen-
 na ibi loquit̄ de delectatiōibus q̄ in passiōe p̄sistūt
 q̄ sūt per motū sp̄s corporis aialis: vult enī q̄ hu-
 iusmodi delectatiōes sensibiles minus pueniunt ex
 rebus sp̄ualibus q̄ ex corporalibus. ¶ Ad. iij. q̄ dō:
 q̄ delectatiōes corporales p̄p̄ hoc q̄ faciūt trāsmu-
 tatiōne corporale magis q̄ sp̄uale: nate sūt rōnem
 impedire sicut et alie trāsmutatiōes corporales.
 sed delectatiōes sp̄uales q̄uis mentē ad se capiāt:
 tamcū vsuz rōnis in nullo impediūt. vñ sobrie no-
 minant̄: ideo autē potest in delectatiōibus corpora-
 libus sc̄dm p̄hm in. vij. Ethic. sup̄abundantia inue-
 niri: q̄ nō sūt homi sc̄dm ipsas eligibiles sed soluz
 p̄ accidēs inq̄tum sc̄z sunt vt medicie corporales
 tristitias p̄hibentes: et iō appetēde sunt seruata q̄
 dam mēsurā quam eis rō p̄figit: et si eam exesse-
 rint noxie reputant̄: sed delectatiōes sp̄uales appe-
 tunt sc̄dm se ipsas q̄si homi cōnaturalia et non vt
 medicie cū nō hēant tristitias d̄iāas: et iō delecta-
 tiōibus sp̄ualibus nullā mēsurā p̄figit rō: sed q̄to sūt
 maiores tāto sunt eligibiliores. ¶ Ad. ij. q̄ dō: q̄ de-
 lectatiōes sensus tactus comparant̄ delectatiōibus
 alioz sensus duplici: vno modo q̄tum ad vehe-
 mentia: et sic delectatiōes tactus sunt alijs vehe-
 mētiōes p̄pter quatuor rationes. Primo quia tangi-
 bile coniungit nobis realiter: sed visibile et audibi-
 le et odorabile p̄iungit nobis p̄ aliquid sui: et tam̄
 nullus sensus ad interiora rei ingredi pōt: res aut̄
 corporalis efficacior ē ad delectādū corporali q̄ speci-
 es rei vel aliquid a re causatū. Sc̄do q̄t̄ tangibilia
 sunt nobis magis cōnaturalia: eo q̄ ex calido 7 frī-
 gido et humido et siccō p̄stituit̄ aial: et iō maiorēz
 delectatiōne inferunt nobis tangibilia q̄ alia sensi-
 bilia sicut et maiorē lesiōne: q̄ eoz excellētē n̄ so-
 lū corūp̄unt vñ sensus: s̄z totū aial. Tertio q̄t̄ cū
 sensus tactus sit quasi fundamētū alioz sensuum

rone cuius imobilitate eius organo: omnes sensus imobilitant: vt dicitur in li. de somno et vigilia: id quod in tactu accidit tam de delectatione quam de lesione redundat in hos sensus: et propter hoc delectatio tactus inter corporales est vehementior. Quarto quod delectationes tactus sunt circa necessaria ad preservationem individui et speciem: sicut in cibis et potibus et venereis: et propter hoc appositae sunt in eis maxima delectatio: ne ab anima libere negligant: et inde est quod circa has delectationes maxime est temperantia: vt dicitur in ij. Ethicorum. **S**ecundo propter delectationes tactus alij delectationibus quantum ad nobilitatem: et sic sunt magis materiales et magis bestiales: et propter minus nobiles. Alij enim sensus spiritualiter recipiunt sua obiecta quam tactus. vnde et alia animalia non delectantur alijs sensibus nisi in ordine ad tactum: vt dicitur in ij. Ethicorum. sed homo delectatur etiam in quantum ordinatur ad cognitionem solam. **A**d. j. ergo dicitur: quod ex hoc quod delectationes aliorum sensuum sunt propinquiores alijs delectationibus spiritualibus quam delectationes tactus: potest haberi quod sunt nobiliores non autem quod sint vehementiores cum modum delectationum corporaliu non transcendunt. **A**d. ij. dicitur: quod quibus visus sit magis perceptiuus alijs sensibus: tamen est perceptio est secundum maiorem coniunctionem ad rem quam in sensu tactus: et ideo delectatio que est de sensibili delectabili magis est per tactum quam per visum: sed tamen delectatio que est de cognitione visus est maior quam que est de cognitione tactus: sed hoc modo non delectantur animalia in sentiendo sed solum homines in ordine ad scientiam quam ex sensibus acquirunt. vnde talis delectatio cadit quodammodo in genus spiritualium delectationum. **A**d. iij. dicitur: quod quibus ea de quibus sunt proprie delectationes tactus inueniantur in plantis non tamen ea percipiunt. vnde non est ex defectu perceptionis. **A**d. iij. q. dicitur: quod delectationes que sunt in operibus speculatiue vite pre eminent delectationibus que sunt in operibus actiue et hoc propter quatuor rationes. Primo quod sunt nobiliores: vt potest ex nobiliores rebus puenientes actus enim vite actiue sunt secundum reversionem inferiori partis anime ad ea que infra ipsam sunt: sicut ad passiones circa quas morales virtutes consistunt et ad usus bonorum exteriorum in quibus alij virtutes consistunt: vt iusticia et liberalitas: sed actus vite contemplatiue sunt secundum quod anima reuertitur ad superiorum rationem ad res eternas que sunt supra ipsam. Secundo quod sunt conuenientiores: sicut enim ratio in nobis excellit sensibus et ita id quod est conuenientius rationi est nobis conuenientius quam quod conuenit sensui: similiter speculatiuus intellectus precellit practicum. vbi perfectiones intellectus speculatiui sunt homini conuenientiores. Tercio quod sunt puriores: opera enim actiue vite sunt circa passiones sensitiue partis et circa corporales motus et sic admiscet eis de lassitudine et materialitate: que non pertingit de spiritualibus delectationibus. Quarto quod spirituales delectationes sunt perfectiores. homo enim ad opera vite actiue multis indiget: sed in

operibus contemplatiue est sibi vnusquisque magis sufficiens. vnde contemplatiue delectatio non ita patitur defectus sicut delectatio actiue: ex hoc quod deficit aliquid eorum que ad perfectam operationem requiruntur. **A**d. j. q. dicitur: quod affectus se habet contra et ad actiuum et ad contemplatiuum vitam: sicut enim aliquis volens opera actiue exerceret: ita et contemplatiue opera: et sic in affectu est contra delectatio de vtroque. sed cum delectationis contemplatiue vite est in intellectu quantum ad superiorum partem: cum vero delectationis actiue vite est in parte inferiori anime: affectus autem non minus afficitur ex his que sunt superioris partis rationis quam ex his que sunt inferioris sed magis. **A**d. ij. dicitur: quod habitus inclinatur ad actum dupliciter: vno modo ad hoc vt actus exerceatur: et sic inclinatur ad actum non est nisi habitus in parte appetitiua existens: quod appetitus qui habet bonum et finem pro obiecto mouet et seipsum et vim cognitiuam in actum: ex desiderio enim actus vel finis puenit quod aliquid alique actum exerceat: dummodo non sit ex necessitate nature: alio modo quantum ad modum agendi: vt scilicet illud quod agit recte agat: et sic quilibet habitus inclinatur ad actum: habitus ergo contemplatiuus vt potest sapia vel intellectus non intelligit ad hoc quod aliquis vitat contemplationis actum: sed vt quando vitatur recte vitat: sed ad hoc quod vitat non inclinatur nisi habitus qui est in appetitu non inferiori sed superiori vt potest charitas. vnde etiam charitas ad vitam contemplatiuam pertinet: vt potest inclinatur habitus contemplatiuos ad actum superiorum. sed habitus actiue vite: vt virtutes morales sunt in parte appetitiua: vt potest in irascibili et concupiscibili vt temperantia et fortitudo. vnde habitus isti inclinatur et ad hoc quod agat: et ad hoc quod recte agat: et pro tanto nature propter que est principium mouendi: nihilominus tamen illud in quod inclinatur habitus speculatiuus est nobis magis naturale quam illud in quod inclinatur habitus actiuus. **A**d. iij. dicitur: quod delectationis causa est conuenientia: non quidem delectationis: sed cause eius ad delectatum. delectationes autem que cum virtute moralium pueniunt sunt delectationes corporales vel corporalibus admixte que sunt materia virtutum moralium sed contemplatiue vite conueniunt alie nobiliores delectationes scilicet spirituales: non tamen ita quod delectatio sit contemplationis materia sed est contemplationem consequens. **A**d. iij. q. dicitur: quod intensio delectationis potest puenire ex duobus: scilicet ex causa delectationis que est fortior et ex dispositioe delectati que est delectationis capacior: causa autem delectationis prima est operatio: sed remota operationis obiectum: sicut in delectatione beatorum de qua nunc agit causa prima est dei visio scilicet prima causa est deus. Hec igitur causa prima vna est et communis omnibus beatis. vnde quantum ad hoc eorum delectatio est equalis. visio autem et dispositio ad delectationem non est equalis: quod vnde alio clarum videtur: vt ex hoc dicitur patet vnde etiam alio est delectationis capacior propter perfectiores habitum qui est lumen glorie: et ideo quidam magis delectantur alijs quam quibus secundum quid omnes equaliter delectantur

tur materialiter loquendo: inq̄tū sc̄z gaudēt de eq̄li
re. s. de deo: et sic intelligit glo. inducta q̄ i oispari
claritate erit par gaudiū. Cū p̄z r̄nsio ad primum

¶ Vel dō: ad. i. q̄ oium beatorū dō eē par gaudiū
inq̄tū vnusquisq̄ ad summū gaudiū puenit sc̄m
modū suū: sed mod⁹ vni⁹ erit amplior q̄ alterius: z
fm hoc gaudiū vni⁹ erit mai⁹ gaudiū alteri⁹: vt sic
illa paritas importet nō equalitatē q̄tatis sed p̄
portionis. **¶** Ad. ij. dō: q̄ quis in regno celorum
mior gaudet nō solū de bono suo sed etiā dō bono
superioris: nō tñ tantū gaudet de eo q̄tū superior
q̄ rō gaudiū i oib⁹ erit dō: et iō q̄to aliq̄s plus gau
det de deo tāto pl⁹ gaudebit de q̄cūq̄s alio. vñ supi
or pl⁹ gaudebit de bono inferioris q̄ ipse inferior.
¶ Ad. iij. dō: q̄ quis i nullo b̄tōz sit aliq̄ delecta
tiois impedimētū: sūt tñ ibi alie cāe intētionis: nō
enī intēdit aliq̄d solū p̄ remotionē a dōio sed etiā
p̄ accessum ad terminū. **¶** Questio. III.

¶ **E**inde queritur d

dotibus. Et circa hoc querunt quicq̄

¶ Primo an b̄tis sint assignāde aliq̄
dotes. **¶** 2° vtz dōs a b̄itudine disse
rat. **¶** 3° vtz x̄po insint dotes. **¶** 4°

vtz angelis. **¶** 5° de numero dotiū.

¶ **P**rimū sic pro

cedit: vñ q̄ nō sint ponēde aliq̄ dotes in
hoibus beatis. Dōs enī fm iura dāf sp̄s
so ad sustinēda onera m̄rimoniū: sed sc̄i nō gerunt
figurā sp̄si. s̄z magis figurā sp̄se inq̄tū sunt mē
bra ecclesie. q̄ eis dotes nō dant. **¶** Dotes nō dā
tur sc̄m iura a patre sponsi sed a patre sp̄se: oia
autē dona beatitudinis beatis dant a p̄e sponsi. s.
x̄pi. Jaco. i. Omne datum optimū z omne donū zc.
q̄ huiusmodi dona que beatis dant non sunt dotes
appellāde. **¶** Dotes in matrimonio dant dotes ad fa
cilius toleranda onera matrimoniū. sed in m̄rimo
nio sp̄iali nō sunt aliqua onera: maxie sc̄z statuz
ecclesie triumphātis. q̄ nō sūt ibi aliq̄e dotes assi
gnāde. **¶** Dotes nō dant nisi cā matrimoniū. s̄z
matrimonii sp̄iale d̄bēt cum x̄po per fidē fm sta
tum ecclesie militātis. q̄ eadē rōne si beatis aliq̄ do
tes pueniūt: pueniēt etiā sanctis in via ex̄ntib⁹. sed
istis nō pueniunt. q̄ nec beatis. **¶** Dotes ad bo
na exteriora p̄tinent que dicūt bona fortune. s̄z p̄
mia beatorū erunt de interioribus bonis. q̄ non de
bent dotes numerari. **¶** Sed p̄ Eph. vi. dō: Sa
cramētū hoc magnū est: dico autē in x̄po z eccle
sia. ex quo h̄i q̄ sp̄iale m̄rimoniū p̄ carnale signi
ficat. sed i carnali m̄rimonio sp̄sa dotata traduci
tur i domū sp̄si. q̄ cū sancti i domū x̄pi traducāf
cū beatificānt: vñ q̄ aliquibus dotib⁹ dotēf. **¶** Dotes
in matrimonio corporali assignant in m̄rimo
niū solatium: sed matrimoniū sp̄iale ē delectabil⁹
q̄ corporale. ergo ei dotes sunt maxie assignāde

¶ Dotes ornamenta sponsaz ad dotem pertinent: s̄z
sancti ornati in gloria introducunt: vt dō Esa. lxxj.
Induit me vestimētis salutis q̄si sponsaz ornata
monilibus suis. q̄ sancti in patria dotes h̄nt. **¶** Rē
spondeo dicendū q̄ absq̄ dubio beatis q̄n i gliaz
transferūt aliqua dona diuinitus dant ad eoz or
natum: et h̄i ornatus a magistris dotes sunt nomi
nati. vñ dāf quedam diffinitio de dote de q̄ nūc lo
quimur talis: Dōs est perpetuus ornatus aie z cor
poris vite sufficiens in eterna beatitudine iugit p̄se
uerans. Et sumit hec descriptio ad similitudinem
dotis corporalis p̄ quā sp̄sa ornaf et puidetur viro
vñ possit sufficienter sponsaz et liberos nutrire: et
tñ inamissibiliter dōs sponse p̄seruat: vt ad eā ma
trimonio sepato reuertat: sed de rōne nois diuer
si diuersimode opinant. Quidā enī dicunt q̄ dōs
nō accipit ex aliqua similitudine ad matrimoniū
corpale: sed sc̄m modū loquēdi quo oēm p̄fectōz
seu ornātū cuiuscunq̄z homis dote noiamus: sicut
dō aliquis esse dotatus sciētia qui sciētia pollet: et
sic Quidius vsus est nomie dotis dicens: Et q̄cun
q̄ potes dote placere place. Sed istud non vñ vsq̄
quaq̄z pueniens: q̄ q̄ncunq̄s aliquid nomen ē im
positum ad aliq̄d principaliter significandū: nō
p̄suevit ad alia transferri nisi sc̄m aliquā similitudi
nem. vñ cum sc̄m primam institutionem nomis
dōs ad matrimoniū carnale p̄tineat. q̄ vñ q̄ in q̄ll
bet alia acceptione attendat aliqua similitudo ad p̄
cipale significatū. Et iō aliq̄ dicunt q̄ sc̄m hoc sili
tudo attendit q̄ dōs p̄p̄ie dō donū quod in matri
monio corporali dāf sponse ex parte sp̄si q̄n tra
ducit in domū sponsi ad ornātū sponse p̄tineat: q̄d
patz ex hoc q̄d dixit Sychem Jacob et filiis eius
Gen. xxxiiij. Augete dotē et munera postulate. et
Gen. xxij. Si seduxerit quis virginēz dormieritq̄z
cum ea: dōtabit eam et accipiet eā vxorē. vñ et or
natus qui a x̄po sanctis exhibet q̄n traducit i do
mū glorie dōs noiaf. Sed hoc ē manifeste p̄ id q̄d
iuriste dicūt ad quos p̄tinet de his tractare: dicūt
enī q̄ dōs p̄p̄ie ē quedā datio ex pte mulieris his
qui sūt ex parte viri facta p̄ onere matrimoniū q̄d
sustinet vir: sed illud q̄d sp̄sus dat sp̄se vocatur
donatio p̄pter nuptias: et sc̄m hūc modū accipit
dōs. iij. Reg. ix. vbi dō: q̄ Pharaō rex egypti cepit
Sager et dedit in dotem filie sue vxori Salomōis
Nec cōtra hoc faciunt auctoritates inducte: q̄nis
enī dotes a parente puelle cōsueuerūt assignari: tñ
q̄nq̄z p̄tingit q̄ sp̄sus vel p̄ sponsi assignat dotes
vice patris puelle: q̄d p̄tingit duplici: vel p̄ nimio
affectu ad sp̄sam: sic fuit de Sychem q̄ voluit af
signare dotē quā debebat accipere p̄pter vehemētez
amorem filij sui ad puellā: vñ hoc fit in penā spon
si: vt virginē a se corrupte dotē de suo assignet quā
p̄ puelle debuerat assignare: et in hoc casu loquit
Moyses in auctoritate inducta. Et ideo sc̄m ali
os dō: q̄ dōs i m̄rimonio carnali p̄p̄ie dicit quod

dat ab his qui sunt ex pte mulieris his qui sunt ex pte viri ad sustentanda onera matrimonij: vt dicitur est. Sed tunc remanet difficultas quomodo hec significatio aptari possit ad ppositum: cui ornatus qui sunt in beatitudine veni sponse spūali a parte sponsi: quod manifestabit rīdendo ad argumenta. ¶ Ad. i. q. dō: q. dotes quibus assignetur sponso in carnali matrimonio ad vsū: tñ ppietas et dominia ptiēt ad sponsam: qd p̄ ex hoc q. soluto m̄imonio dotes remanet sponse scdm iura: et sic etiam in m̄imonio spūali ipsi ornatus qui sponse spūali dant: scz ecclesie in mēbris suis sunt qdē ipsi sponi inq̄tū ad eius gloriā et honore cedūt: sed sponse inq̄tū p eas onat. ¶ Ad. ij. dō: q. pater spōsi. s. xpi est spona sola patris: pater autē sponse est tota trinitas: effectus autē in creaturis ad totā p̄tinent trinitatem vñ huiusmōi dotes in spūali m̄imonio ppe loq̄ndo magis dant a patre sponse q. a patre spōsi. sed tñ hec collatio quibus ab oibus psonis fiat singulis psonis potest appropriari per aliquem modū: psona quidē patris vt dant: q. in ipso est auctas. et etiam paternitas respectu creature appropriat: vt dicitur in i. li. di. xvij. vt sic idem sit pater spōsi et sponse. filio vō appropriat inq̄tum ppter ipsū et p ipsum dant: sed spiritui sancto inq̄tum in ipso et scdm ipsum dant: amor etiā est ois donationis rō ¶ Ad. iij. dō: q. dotes p se puenit illud quod p dotes effici. s. solatiū matrimonij: sed per accidēs illud quod p eas remouet scz onus matrimonij quod p dotes leuiat: sicut ḡre p se conuenit facere iustū: sed accēs q. de impio faciat iustū: quibus q. in m̄imonio spūali nō sunt aliq̄ onera: est tñ ibi summa iocunditas: et ad hanc pficiendā iocūditatem dotes sponse pferunt: vt scz delectabilē p eas spōso p̄iungat. ¶ Ad. iij. dō: q. dotes non consueuerunt assignari sponse qñ desponsat: sed qñ i domuz sponi traduci: vt p̄tialiter sponsum beat: q̄diu autē in hac vita sumus pegrinamur a dño. ij. Cor. v. et idē dona que sanctis in hac vita pferuntur nō dicuntur dotes sed illa que pferuntur eis quando transferuntur in gloriā in q. spōso p̄tialit p̄frui. ¶ Ad. v. dō: q. i spūali m̄imonio interior decor requirit: vt i psal. Ois glia et filie regis ab intus r̄. s. i m̄imonio corpali requirit decor exterior. vñ nō o. q. eiusmōi dotes assignet in m̄imonio spūali sicut assignatur in corpali.

Secūndum sic procedit: vt q. dotes sit idē qd beatitudo: vt enī ex diffinitione predicta patz est ornatus anime et corporis in eterna beatitudine iugit p̄ferans: sed beatitudo est aie quidē ornatus eius. q. beatitudo est dotes. ¶ S. dotes dicitur illud per quod sponsa delectabiliter sponso p̄iungitur: sed i spūali matrimonio beatitudo est huiusmōi. q. beatitudo est dotes. ¶ S. visio scdm Aug. est tota substantia

beatitudinis. sed visio ponit vna de dotes. q. beatitudo est dotes. ¶ S. fruitio beatū facit. fruitio autē ē dotes. q. dotes beatū facit: et sic est beatitudo ¶ S. fm Boetij i. ij. de sol. beatitudo est statim oim bonoz p̄gregatione p̄fectus. sed status b̄toz p̄ficatur ex dotes. q. dotes sunt beatitudinis partea. ¶ Sed dotes dat sine meritis. sed beatitudo non dat sed reddit. q. beatitudo nō est dotes. ¶ S. beatitudo est vna tātū. dotes vero sunt plures. ergo beatitudo nō est dotes. ¶ S. beatitudo inest homini scdm id quod inest potissimū in eo: vt dicitur in i. Ethic. sed dotes etiā in corpore ponit. q. dotes et beatitudo nō sunt idem. ¶ R̄ndeo dō: q. circa hoc ē duplex opinio. Quidam enī dicunt q. beatitudo et dotes sunt idem in re: sed differūt tñ ratiōe: q. dotes respicit spūale matrimonij quod est inter xpm et aiam: nō autē beatitudo. Sed hoc nō pot̄ eē vt vñ cū beatitudo in opatione p̄sistat: dotes autē non sit opatio sed magis sit equalitas vñ dispositio qdā. Et idē scdm alios dicitur q. beatitudo et dotes etiā realiter differūt: vt beatitudo dicat ipsa opatio p̄fecta qua aia beata deo p̄iungit: sed dotes dicitur habitus vel dispositio. vel quēcūq. alie q̄litates que ordinantur ad huiusmōi p̄fectā opationē: vt sic dotes ordinant ad beatitudinē magis q. sunt in beatitudine vt ptes ipsius. ¶ Ad. j. q. dō: q. beatitudo p̄prie loquendo nō est aie ornatus sed ē aliqd quod ex ornatu aie puenit cū sit opatio qdam ornatus vero dicitur aliq̄s decor ipsius beatū. ¶ Ad. ij. dō: q. beatitudo nō ordinat ad p̄iunctionē sed est ipsa p̄iunctio aie cū xpo que est p̄ opationē: sed dotes sunt dona disponētia ad huiusmōi p̄iunctionem. ¶ Ad. iij. dō: q. visio dupliciter pot̄ accipi: vno mō actualiter: idest pro ipso actu visionis: et sic visio nō est dotes: sed est ipsa beatitudo. alio mō pot̄ accipi habitualiter: idest p̄ habitu a quo talis opatio elicif: idest p̄ ipsa glorie claritate q. aia diuinitus illustrat ad deū videndū: et sic ē dotes et p̄iunctio beatitudinis: nō autē est ipsa beatitudo. ¶ Et silr dō: ad. iij. d. fruitio. ¶ Ad. v. dō: q. beatitudo colligit oia bōa: nō q̄si ptes eētice beatitudinis s. q̄si aliq̄ mō ad beatitudinē ordinata: vt supra dictum est.

Tertium sic procedit: vt q. xpo p̄petat hie dotes: sancti enī xpo p̄ gloriā p̄formabūt. vñ dicitur Phil. iij. Qui reformauit corpus hūilitatis nre p̄figuraturz corp̄i claritatis sue. q. xps etiā dotes hz. ¶ S. i spūali matrimonio assignant dotes ad similitudinem matrimonij corpalis. sed i xpo inuenit qdā spūale matrimonij qd est sibi singulare. s. ouaruz naturaruz in vna psona fm q. dicitur natura humana in ipso esse desponsata a verbo: vt p̄ ex glo. super illud ps. In sole posuit tabernaculū suū. 7 Apo. c. xxi. Ecce tabernaculū cū homibz. q. xpo p̄petat hie dotes. ¶ S. vt dicit Aug. i li. d. do. xpiana. xps s. re-

gula tyronij ppter unitate corporis mystici q̄ ē inter caput et mēbra noiat se etiā sponsā et nō solū spōsum: vt pz Esa. lxj. Quasi sponsus decoratū corona et q̄si sponsā ornata monilib' suis. cū q̄ spōse debeat dotes: o3 i xpo dotes vt vī ponē. ¶ P. oib' mēbris ecclesie debet dos cū ecclesia sit sponsa. sed xps est ecclesie membz: vt pz. i. Cor. xij. Nos estis corpus xpi et mēbra de mēbro glo. de xpo. q̄ xpo debet dotes. ¶ P. xps h3 pfectā visionē: fruitōez et delectationē: he autē ponit dotes. q̄ xps habuit dotes. ¶ Sed 3: inter sponsum et sponsam exigitur discretio personaz. sed in xpo non est aliqd psonaliter distinctū a filio dei q̄ est sponsus: vt pz Job. iij. Qui h3 sponsam spōsus ē. q̄ cū dotes spōse assignentur vel p sponsā: vt q̄ xpo non ppetat hie dotes. ¶ P. nō est eiusdem dare dotes et recipere sed christus est qui dat spirituales dotes. q̄ xpo nō ppetit dotes hie. R̄ideo od: q̄ circa hoc ē duplex opinio. Quidam enī dicūt q̄ i xpo ē triplex vnio: vna que dī p̄sentanea: qua vnitur deo p cōnexiōnem amoris: alia dignatiua qua humana natura vnitur diuine: tertia qua ipse christus vnitur ecclesie. Dicunt q̄ q̄ scdm duas vniones ppetit xpo hie dotes sub rōne dotis: sed q̄tum ad tertiam conuenit ei id quod est dos excellentissime nō tñ sub rōne dotis: qz in tali p̄iunctione xps est vt sponsus s3 ecclesia vt sponsa: dos autē datur sponse q̄tuz ad p̄prietatem et dominū q̄uis datur sponso ad vsū. Sed hoc non videt pueniēs: in illa enī p̄iunctione qua xps vnitur patri p̄sentum amoris etiā inq̄tum est deus nō dī esse aliqd matrimonium: qz non est ibi aliqua subiectio quam o3 esse spōse ad spōsum: similiter etiā nec in p̄iunctōe humane nature ad diuinā que ē in vnitate p̄sone: vel etiā p̄p̄ormitatem volūtatis p̄t esse p̄p̄rie rō dotis p̄p̄tria. Primo qz exigitur p̄p̄ormitas nature in spōsum et sponsam in matrimonio illo in quo datur dotes: et hoc deficit in p̄iunctōe humane nature ad diuinā. Secūdo qz exigit ibi distinctō p̄sonaz humana autē natura nō ē p̄sonaliter distincta a vbo. Tertio qz dos datur q̄ sponsa de nouo introducit in domū sponsi: 7 sic videt ad spōsam p̄tinere que de non p̄iuncta sit p̄iuncta. Humana autē natura que est assumpta in vnitate persone a verbo nūq̄ fuit quin esset p̄fecte cōiuncta. Cū fm aliqd dicendū q̄ vel oīno nō puenit xpo rō dotis vel non ita p̄p̄rie sicut alijs sanctis: ea tñ que dotis dicunt excellentissime ei pueniūt. ¶ Ad. j. q̄ od: q̄ cōformatio illa ē intelligēda scdm id qd ē dos 7 non scdm rationē dotis q̄ sit in xpo: nō enī o3 q̄ illud in q̄ xpo p̄formamur sit eodē mō in nobis 7 i xpo. ¶ Ad. ij. od: q̄ natura humana non p̄p̄rie dī esse sponsa in p̄iunctōe illa q̄ verbo cōiungit: cum nō seruet ibi p̄sonaz distinctio: q̄ inter spōsus 7 sponsa3 requiritur. S3 q̄ q̄q̄ desp̄sata dicat humana natura scdm q̄ verbo p̄iuncta est: hoc ē inq̄tū

h3 aliquem actum sponse: quia sc3 inseparabilī cōiungit: et qz in illa p̄iunctione humana natura est vbo inferior et p̄ verbū regitur sicut spōsa p̄ sponsum. ¶ Ad. iij. od: q̄ hoc q̄ aliq̄ dī xps sponsa nō ē qz ipse vere sit sponsa sed inq̄tum assumit p̄sonam sponse sue. scilicet ecclesie que est ei spiritualiter p̄iuncta. vñ nihil phibet quin p̄ illū modū loquēdī posset dici habere dotes: nō q̄ ipse habeat s3 qz ecclesia h3. ¶ Ad. iij. od: q̄ nomen ecclesie dupliciter accipitur. Quisq̄ enī noiat tñmodo corp' qd christo p̄iungitur sicut capiti: et sic tñ ecclesia habet rationē spōse: sic vō xps non ē ecclesie mēbz: s3 ē caput influēs oibus ecclesie mēbris: alio mō accipit ecclesia scdm q̄ noiat caput et mēbra p̄iuncta: 7 sic xps dī mēbz: ecclesie inq̄tum h3 officium dīstinctum ab omnib' alijs. scilicet influere alijs vitam q̄uis nō multū p̄p̄e dicat mēbz: qz mēbz impoztat partialitate quandā: in xpo autē bonū sp̄iale nō est particulatū sed est totalit et integrū. vñ ipse est totū ecclesie bonum: nec est aliqd maius ipso et alijs q̄ ipse solus: sic autem loquēdo de ecclesia: ecclesia non noiat solum sponsam sed sponsū 7 spōsam: put p̄ p̄iunctōe sp̄iale ē ex eis vnū effectum vñ s3 xps aliq̄ mō dicat mēbz: ecclesie: nullo tñ mō p̄t dici mēbz spōse: et sic ei nō puenit ratio dotis. ¶ Ad. v. od: q̄ i p̄cessu illo ē fallacia accidētis: nō enī illa xpo pueniūt scdm q̄ hnt rationē dotis.

Ad quartuz sic procedit: vt q̄ angeli habeant dotes: qz sup illud Lan. vi. Una ē columba mea. dicit glo. Una est ecclia in hoibus et in angelis. s3 ecclia ē spōsa: et sic mēbris eccle puenit hie dotes. q̄ angeli dotes hnt. ¶ P. Luce. xij. sup illud: Et vos filies hoibus expectantibus do. su. q̄n. re. a nup. dic glo. Ad nuptias dñs iuit cū post resurrectionē nouus homo angeloz multitudinē sibi copulauit. ergo multitudo angeloz est spōsa xpi: et sic angelis debent dotes. ¶ P. sp̄iale matrimonium in sp̄iali cōiunctione p̄sistit. sed spiritualis cōiunctio nō minor est inter angelos et deuz q̄ inter homines beatos et deū. q̄ cū dotes d̄ quib' nūc agim' rōne sp̄ialis matrimonij assignentur: vt q̄ angelis contineat dotes. ¶ P. spirituale matrimonium requirit spirituales sponsum et sp̄iale sponsā. sed xpo inq̄tū est summ' sp̄s magis sūt p̄somes in natura angeli q̄ hoies q̄ magis p̄t eē sp̄iale matrimonium angelozum ad christū q̄ hoim. ¶ P. maior puenientia exigit in caput et mēbra q̄ inter sponsum et sponsā. sed cōformitas que est in xpo et angelos sufficit ad hoc q̄ xps dicat caput angeloz. q̄ eadem rōne sufficit ad hoc q̄ dicat sponsus respectu eoz. ¶ Sed 3: Qui gen. super Lantica distinguit q̄tuz p̄sonas. scilicet sponsum et sponsā: adolescentulas et sodales sponsi: et dicit q̄ angeli sunt sodales sponsi. cum q̄ dotes nō debeant nisi sponse: vt q̄ angelis dotes nō pueniāt

¶ Xps desponsauit sibi ecclesiam p incarnationes et passionem. vñ figurat per hoc quod dicit Exo. iij. Sponsus sanguinis tu mihi ca. sed xps per passionem et incarnationem non aliter fuit coniunctus angelis quam prius fuerat. et angeli non pertinent ad ecclesiam sicut quod ecclesia dicitur sponsa. et angelis non pertinent dotes. **R**ideo dicitur quod ea que ad dotes anime pertinent non est obiectum angelis sicut et hominibus conuenire. sed secundum rationem dotes non ita eis sicut hominibus conueniunt. quod non ita proprie puenit angelis ratione sponse sicut hominibus: exigit enim inter sponsam et sponsam nature conformitas ut sint eiusdem speciei: hoc modo autem homines cum christo conueniunt in quantum naturam humanam assumpsit. per quam assumptionem factus est conformis in natura speciei humane omnibus hominibus: angelis autem non est conformis secundum unitatem speciei: neque secundum naturam diuinam neque secundum humanam naturam: et ideo ratio dotes non ita proprie puenit angelis sicut hominibus: tamen in his que metaphorice dicitur cum non requirat similitudo quod ad omnia non potest ex aliqua dissimilitudine concludi quod metaphorice aliquid de alio non predicet: et sic ex ratione inducta non potest simpliciter haberi quod angelis dotes non pueniant: sed solum non ita proprie sicut hominibus ratione dissimilitudinis predicte. **¶** Ad. i. et dicendum quod quis angeli pertineant ad unitatem ecclesie: non tamen sunt membra ecclesie secundum quod ecclesia dicitur sponsa per conformitatem nature: et sic non puenit eis proprie hie dotes. **¶** Ad. ij. dicitur quod desponsatio illa large accipitur per unionem que non habet conformitatem nature in specie: et sic etiam nihil prohibet large accipiendo dotes ponere dotes in angelis. **¶** Ad. iij. dicitur quod quis in matrimonio spirituali non sit nisi coniunctio spiritualis: tamen illos que coniungunt ad perfectam matrimonij rationem omnia in specie nature puenire: et propter hoc desponsatio illa large accipitur proprie non pertinet. **¶** Ad. iij. dicitur quod illa conformitatio que angeli conformant christo in quantum est deus: non est talis que sufficiat ad perfectam matrimonij rationem cum non sit secundum puenientiam in specie sed magis adhuc remanet distantia infinita. **¶** Ad. v. dicitur quod nec etiam christus proprie dicitur caput angelorum secundum illam rationem que caput requirit conformitatem nature. Tamen sciendum quod licet caput et alia membra sint partes indiuidui vnius speciei: non tamen si vnusquodque per se consideret cum alio est eiusdem speciei: manus enim habet aliam speciem partem a capite. vñ loquedo de membris secundum se non requiritur inter ea alia puenientia que proportionis ut vnus ab alio accipiat: et vnus alij subseruiat: et sic puenientia que est inter deum et angelos magis sufficit ad rationem capitis que ad rationem sponsi.

¶ Quintus sic pro

cedit: vñ quod inconuenienter ponant tres anime dotes. scilicet visio dilectio et fructio: anima enim coniungit deo secundum mentem in que est imago trinitatis secundum membra intelligentiam et voluntatem. scilicet dilectio ad voluntatem pertinet: visio ad intelligentiam. ergo omnia aliquid potest

quod memorie respondeat: cum fructio non pertineat ad memoriam sed magis ad voluntatem. **¶** Dotes beatitudinis dicuntur ridenter virtutibus vic quibus deo coniungimur que sunt fides spes et charitas: quibus est ipse deus obiectum. sed dilectio ridenter charitati: visio autem fidei. et deberet aliquid poni quod pertineret ad spem cum fructio magis pertineat ad charitatem. **¶** Deo non fruimur nisi per dilectionem et visionem: illis enim obicitur fructus que diligimus propter se: ut patet per Augustinum in li. de doctrina christiana. et fructio non omnia ponit alia dotes a dilectione. **¶** Ad perfectionem beatitudinis requiritur apprehensio. i. cor. x. Sic currite ut apprehendatis que deberet adhuc quarta dotes poni. **¶** Anselmus dicit quod hec pertinent ad beatitudinem anime: sapientia amicitia: concordia: pax: honor: securitas: gaudium. sic videtur predicte dotes inconuenienter assignari. **¶** Augustinus in li. de ciuitate dei dicit: quod deus in illa beatitudine sine fine videbitur: sine fastidio amabitur: sine fatigatione laudabitur. et laus preassignatis dotes annumerari debet. **¶** Boetius ponit quatuor ad beatitudinem pertinentia. i. iij. dicitur quod sunt hec: sufficiencia quam permittit diuinitas: iocunditas quam permittit voluptas: celebritas quam permittit fama: securitas quam permittit potentia: reuerentia quam permittit dignitas. et sic videtur quod ista potius deberent assignari dotes que predicte. **¶** Alterius videtur quod non sint ponende aliquid dotes in corpore propter dotes anime: dotes enim ordinantur ad continuationem spiritualem in qua beatitudo consistit: ut dictum est. sed ea que sunt in corpore non inclinatur ad huiusmodi coniunctionem: quod operationis metis per quas anima deo coniungitur non exercent organa corporalia. et non sunt ponende alique dotes corporales. **¶** Homo debet dotes et beatitudo secundum quod est ad imaginem dei. sed homo non est ad imaginem secundum corpus sed secundum animam: ut patet per Augustinum in li. de tri. et corpori non debent dotes. **¶** Vires inferiores anime sensitiue et vegetatiue sunt perfectiores que ipsum corpus. sed non assignantur aliquid dotes ridenter viribus inferioribus anime. et non debent alique dotes assignari corpori respondentibus. **¶** Sed contra: dotes debent beatis secundum quod christi conformantur. sed homines non solum conformantur christo secundum animam sed etiam secundum corpus. et etiam dotes corporales debent. **¶** Sed idem appetit ex diffinitione dotes anime. posita que talis est. dotes anime ornatur anime et corporis. **¶** Alterius videtur quod dotes corporales inconuenienter ponantur quatuor: scilicet subtilitas: agilitas: claritas: et impassibilitas. Anselmus videtur ponere vij. dicit enim quod septem erunt beatitudines corporales: scilicet pulchritudo: velocitas: fortitudo: libertas: sanitas: voluptas: diuturnitas. **¶** Ad perfectionem corporis viuicis non solum pertinet motus sed etiam sensus. sed vna dotes ponitur que pertinet ad motum. scilicet agilitas. ergo deberet alia poni que pertineret ad sensum. **¶** Preterea corpora sanctorum erunt delectabilia secundum omnes sensus. ergo sicut ponitur claritas que pertinet ad visum: ita deberent poni alie dotes pertinentes ad alios sensus. **¶** Sed sicut impassibilitas

tas puenit corpi gloriofo: ita 7 aie gloriofate. ergo
 nō o3 poni dos corpi: cū nō ponat dos aie. ¶ Sic
 fic subtilitas ē dos corpi ita 7 quietas: vt patz per
 Greg. i. moza. fup illud Job. xxvij. Nō adeq̄bif et
 auz vel vitz. q̄ inē dotes corpi o3 poni per quietas
 Rūdeo dō: ad. j. q. q̄ ab oib' cōiter ponit tres aie
 dotes diuerfimode tñ. Quidā. n. dicit q̄ tres aie
 dotes fūt: vifio dilectio 7 fruitio. Quidā vō q̄ fūt
 vifio p̄hēfio et fruitio. Quidā vō q̄ fūt vifio di-
 lectio et p̄hēfio. Oēs tñ he assignatiōes reducūt
 i idē et eodē mō eaz nūerus assignat: dicitū ē enim
 q̄ dos ē aliqd aie inherēs p qd ordinat ad opatōz
 i q̄ p̄fistit beatitudo. In q̄ dē opatōe duo req̄rūt
 f3 ipa fubftātia opatiōis q̄ ē vifio et p̄fectio eius q̄
 ē delectatio: o3 enī beatitudinē eē opatiōē p̄fectā
 Vifio aut aliq̄ ē delectabilis dupl'r: vno mō ex pre
 obiecti inq̄tum id quod videt est delectabile: alio
 mō ex parte vifionis inq̄tum ipm videre delecta-
 bile ē: fic delectamur i cognofcēdo mala q̄uis ma-
 la nos nō delectēt: et qz opatio illa in q̄ vltia beati-
 tudo cōfistit debet esse perfectiffima: ideo requirit
 q̄ vifio illa fit vtroq3 modo delectabilis. Ad hoc
 autē q̄ ipa vifio fit delectabilis ex parte vifionis req̄-
 rit q̄ fit facta p̄naturalis videnti per habitum ali-
 quem. Sed ad hoc q̄ fit delectabilis ex parte vifio-
 nis duo requirunt. f. q̄ ipm vifibile fit cōueniens
 7 q̄ fit coniunctum. fic q̄ ad delectabilitatem vifio-
 nis ex parte fui requirit habit' qui vifionē eliciat: et
 fic ē vna dos q̄ dī ab oibus vifio. S3 ex parte vifibil
 req̄rūt duo. f. pueniētia q̄ ē p affectuz: et q̄tū ad h'
 ponit dos a quibusdā dilectio: 7 a quibusdāz frui-
 tio scdm q̄ fruitio ad effectū ptinet: illud. n. qd fū-
 me diligim' pueniētiffimū estimam'. Req̄rūt etiaz
 ex parte vifibilis p̄fectio: et sic ponit a q̄busdā p̄pre-
 hēfio: q̄ nihil ē aliud q̄ in p̄ntia deū hīc: 7 i feipfo
 tenē. f3 scdm alios fruitio put fruitio ē nō fpei fic ē
 in vīa. f3 iam rei fic est i patria: et sic dotes tres rñ-
 dent tribus vtutib' theologī. f. vifio fidet: fpei vō
 p̄hēfio vel fruitio scdm vnā acceptiōē: charitati
 vō dilectio vel fruitio scdm alā assignatiōē: frui-
 tio enī p̄fecta q̄lis in p̄ntia hēbit includit in fe dile-
 ctiōē et p̄hēfionē: et iō a q̄busdā accipit p vno
 a q̄busdā vō p alio. Quidā vō attribuūt has tres
 dotes trib' aie virib': vifionē f3 rōnali: dilectiōēz
 p̄cupifcibili: fruitiōē vō irafcibili: inq̄tū tal' frui-
 tio ē per quādā victoriā adeptā. sed hoc nō p̄prie
 dī: qz irafcibilis et p̄cupifcibilis nō fūt in parte intel-
 lectiua sed fenfitiua: vt in. iij. li. di. xxvi. dicitur est
 dotes aut aie ponit i ipa mēte. ¶ Ad. j. q̄ dō: q̄
 mēoria 7 intelligētia nō hnt nifi vnā opatiōē: qz
 vel ipa intelligētia ē opatio mēorie: vel fi intelligē-
 tia dīcat eē potētia quedā: memoria nō exit i ope-
 ratiōē nifi medīate intelligētia: qz memoriē ē no-
 ticiā tenē. vñ etiā memoriē et intelligētie nō rñdet
 nifi vn' habit'. f. noticiā: et iō vtriq3 rñdet vna tñ
 dos f3 vifio. ¶ Ad. ij. dō: q̄ fruitio rñdet fpei in-

q̄tum includit cōprehēfionē que fpei succedet
 qd enī fperat nōdū habet: et iō fpei quodāmodo
 affligit p̄pter diftantiā amati: et p̄pter hoc in pa-
 tria nō remanet f3 succedit ei cōprehēfio. ¶ Ad
 ij. dicenduz q̄ fruitio scdm q̄ cōprehēfionem
 includit diftinguitur a vifione 7 dilectiōē: alio tñ
 modo q̄ dilectio a vifione: dilectio enī et vifio di-
 uerfos habitus nominant: quorum vnus pertinet
 ad intellectuz: alter vero ad effectum: sed cōpre-
 hēfio v' fruitio scdm q̄ ponitur p̄to cōprehē-
 fione non importat alium habitum ab illis duo-
 bus sed importat remotionem impedimentoꝝ
 ex quibus efficebatur vt non posset mēf deo pre-
 fentialiter coniungi: et hoc quidem fit per hoc q̄
 ipse habitus glorie animam ab omni defectu libe-
 rat: ficut q̄ facit eam fufficientem ad cognofcēdū
 fine fantafmatibus et ad p̄dominādūm corpōz
 7 ad alia huiusmodi per que excluduntur impedi-
 menta quibus fit vt nunc peregrinemur a domio
 ¶ Ad quartum patet refponfio ex dictis. ¶ Ad
 quintum dicendum q̄ p̄prie dotes fūt immedi-
 ata p̄ncipia illius operationis in qua perfecta be-
 atitudo confistit per quam anima ch̄ifto coniun-
 gitur: illa autem que Ansel. enumerat non fūt
 huiusmodi sed fūt qualitercūq3 beatitudinē cō-
 comitantia vel confequentia nō folum in compa-
 ratiōe ad fponfum ad quem fola fapientia inter-
 enumerata ab eo pertinet: sed etiam in compara-
 tiōe ad alios vel pares ad quos pertinet amicitia
 q̄tum ad vnionem effectuum: et cōcordia q̄tū ad
 confenfum in agēdiis: v' ad inferiorē ad quos p-
 tinet et potestas fm q̄ a fuperioribus inferiora di-
 fponūt: 7 hono: fm id qd ab inferiorib' fuperiorib'
 exhibetur: 7 etiam per comparationem ad feipm
 ad quod pertinet fcuritas q̄tum ad remotiōem
 mali: et gaudiuz q̄tum ad adeptiōē boni. ¶ Ad
 fextum dicendum q̄ laus que ab Auguftino poni-
 tur tertium eozum que in patria erunt non est di-
 fpoftio ad beatitudinem sed magis beatitudinem
 confequens: ex hoc enim ipfo q̄ anima deo cōiun-
 gatur in qua beatitudo confistit fequitur q̄ in lau-
 de p̄umpat: vnde laus non habet rationē dotis.
 ¶ Ad feptimum dicendum q̄ illa quinq3 q̄ enu-
 merat Boetius fūt quedam beatitudinis condi-
 tiones: non autem difpoftiones ad beatitudinis
 actum eo q̄ beatitudo ratione perfectionis fue fo-
 la et fingulariter habet per feipfā quicquid ab ho-
 minibus in diuerfis rebus queritur: vt patz etiam
 per philofophum in primo 7 decimo Ethicoꝝ. 7
 scdm hoc Boetius oftendit illa quinq3 in vera be-
 atitudine esse: quia hec fūt q̄ ab hominibus tem-
 porali felicitate queruntur que v' pertinet ad im-
 munitatem a malo ficut fcuritas: vel ad confe-
 cutionem boni vel conueniētis ficut iocūditas: vel p-
 fecti ficut fufficientia: vel ad manifestationem bo-
 ni ficut celebritas: inquantum bonum vnus est in

noticia multoꝝ et reuerētia inq̄tum illius noticie
 vñ boni signum aliquod exhibet: reuerentia enim
 consistit i exhibitoꝝ honoris qui ē testimoniū vtu
 tis. vñ p̄ q̄ ista q̄nḡ nō debent dici dotes sed q̄dā
 beatitudinis conditōes. ¶ Ad. ij. q. dō: q̄ fm hoc
 homo ē beatitudinis p̄iceps q̄ ad imaginē dei p̄si
 stit. imago autē dei p̄mo et p̄ncipaliter in mente
 consistit: sed p̄ quādā deriuatōez etiā in corpore
 hominis quedā rep̄ntatio imaginis inuenit sc̄dm
 q̄ oportet corpus anime esse p̄portionatū: vt etiā
 p̄z ex his que m̄gr̄ dicit in. ij. sen. ois. xvj. vñ etiam
 et beatitudo vel gloria p̄mo et p̄ncipaliter ē i men
 te sed per quādā redūdātia deriuat etiā ad corp̄
 vt beatitudo hoīs sc̄dm corpus dicat quod impe
 rium aie deo p̄iuncte p̄fecte exequit. vñ sicut dispo
 sitiones q̄ sunt in aia beata ad p̄fectas opationē q̄
 deo p̄iungit dicunt aie dotes: ita dispositōes q̄ sūt
 in corpore glorioso ex quib̄ corpus efficit p̄fecte
 anime subiectum dicunt corporis dotes. ¶ Ad. j.
 ergo dīcendū q̄ etiā p̄fectio corporis gloriosi ali
 quo modo coadiuuat ad hoc q̄ aia liberius et p̄
 sectius deo inheret inq̄tū videlz nō retrahit aliq̄
 bus corporeis impedimētis a vna inherētiē: et inq̄
 tum etiā aia p̄fectius esse h̄z corporei p̄iuncta q̄ a
 corpore separata: et sic etiā eius operatio est p̄
 fectior: vt supra dicitū ē. ¶ Ad. ij. p̄z n̄sio ex dicit
 ¶ Ad. iij. dō: q̄ sicut dicit Aug. in li. de tri. ad ex
 teriore hōiem nō solū p̄tinet corpus sed etiam cor
 poris sensus. vñ oīs inferiores potentie que sūt or
 ganis affixe simul cum corpore computant et cum
 eo etiā simul dotant. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ aia ē forma
 corporis et motor. vñ cū dotes corporis ad hoc or
 dīnent vt corpus p̄fecte anie subijctat: hoc erit vt
 subijctat ei p̄fecte et sicut forme et sicut motor.
 A forma aut in materia tria causant. s. esse substā
 tiale: vires et forme secundarie. s. accītales: et ambo
 rū p̄seruatio: corp̄ q̄ glōsū inq̄tū p̄fecte aie subdis
 tātis: ex hoc. n. corp̄ glōsū s̄bīle dī: vt s. oi. xliij.
 dicitū ē q̄ p̄fecte ab aia in forma: inq̄tū vō p̄fecte
 subdis et vt forme fm accītales formas q̄ sūt i cor
 pore ab aia sic ē dos claritatis. inq̄tū vō corp̄ glō
 sū p̄fecte ab aia p̄seruat sic ē dos impassibilitatis.
 ex hoc enīz impassibile dicit q̄ ex vi anime seruat
 imune ab omni lesione. sed inq̄tum corpus p̄fecte
 subdis aie vt motori sic ē dos agilitatis: corpus enī
 sc̄dm hoc dī agile q̄ ad oēs aie actus ē expeditū et
 paratū. Quidam autem quatuor dotes corporis
 quatuor virtutibus cardinalibus adaptant eo q̄ car
 dinaliū virtutū materia sunt bona corporalia: vt. s.
 prudētie n̄deat claritas p̄pter cognitionē: iusticie
 q̄ est perpetua et immortalis impassibilitas: fortitu
 dīnī agilitas: ex qua p̄tingit vt nihil corporei possit
 resistere. vñ agilitas notat. j. Lor. xv. per hoc q̄ dīc
 Surget i virtute. p̄pantie vō que corpus attenuat
 subtilitē: et sic quā. s. ior dotes corporis n̄dent qua

tuor virtutibus cardinalibus: sicut tres dotes aie tri
 bus theologicis: vt dicitū ē. ¶ Ad. j. q. dō: q̄ illa se
 prem que Ansel. ponit cōtinēt sub istis quatuor
 pulchritudo enī continēt sub claritate: velocitas et
 libertas et fortitudo sub agilitate: sanitas et diutur
 nitas sub impassibilitate: voluptas vō pōt reduci
 ad subtilitatem: q̄ ex hoc q̄ corpus ē p̄fecte infor
 matū p̄ aiam est ad delectationē dispositū. ¶ Ad
 ij. dō: q̄ agilitas nō solū p̄tinet ad motū sed etiā ad
 sensū et ad oēs alias opationes aie: vt sc̄dm hoc dī
 cat corpus gloriosum ē agile q̄d ē p̄fecte abilitatū
 ad oēs operatōes que per corpus exercēt. ¶ Ad
 iij. dō: q̄ sc̄dm p̄m in. ij. de generatōe: qualitates
 visibiles sunt aliq̄s qualitatib̄ sensibilib̄ nobiliores
 q̄tū ad hoc q̄ in visibilitate p̄ueniūt inferiora cor
 pora cum superiorib̄ corpib̄: nō autē q̄tum ad ali
 as sensibiles qualitates. vñ lux vel claritas que est
 qualitas p̄p̄ia celestium corpore inter alias quali
 tates corpales ē nobilioꝝ et magis silis ad exprimē
 dā intelligibile claritatē. et iō ex redūdātia glie ab
 aia in corp̄ magis ponit in corpore glōsio claritas vt
 dos q̄ aia sensibilis q̄litas. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ania
 nō est passibilis sc̄dm naturā s̄z per accidēs inq̄tūz
 corpus patit: vel p̄ diuinā iusticiam ē passibilis ex
 culpa q̄ ab aiabus beatoꝝ est. p̄cul. p̄p̄i dei dilectō
 nem. vñ ex quo impassibilitas ponit corporis dos
 nō oꝝ q̄ ponat dos aie. ¶ Ad. v. dō: q̄ claz et per
 uium ad idē genus reducūt eo q̄ lux est actus dia
 phoni: et ideo peruersitas nō ponit dos distincta a
 claritate. ¶ De p̄dictis aut dōtib̄ tam aie q̄ cor
 poris in speciali dicitū est: de fruitione quidem i
 p̄ma ois. j. li. de dilectōe i. iij. libro tractatu de cha
 ritate: de visione supra hac eadez. De quatuor do
 tibus corpis supra distincti. ¶ Distinctio. XLIII.

Deinde queritur d
 aureolis. Et circa hoc querūtur quin
 q̄. ¶ Primo qd sit aureola. ¶ Se
 cūdo quō differat a fructu. ¶ Ter
 tiorē quōz debeat aureola. ¶ Quar
 to quibus debeat. ¶ Quito de nūero aureolaz.

Hoc primum sic pro
 ceditur: videt q̄ aureola non sit aliquod
 aliud premiū ab essentiali premio quod
 aurea dicit: premiū. n. essentialē est ip̄a beatitudo
 sed beatitudo sc̄dm Boe. Est status omniūz bono
 rum conseruatione p̄fectus. ergo premiū essenti
 ale includit omne bonū quod habet in patria: et
 sic aureola includitur in aurea. ¶ S. magis et mī
 nus non diuersificant speciē. sed illi qui seruat con
 silia et precepta magis premiānt q̄ illi qui seruant
 p̄cepta mī: nec in aliquo p̄miūz eoz vñ differre nī
 si q̄ vnū ē altero mai. cū q̄ aureola nomiēt p̄miū
 quod debeat operibus p̄fectionis: videt q̄ aureola
 nō dicat aliq̄d distinctū ab aurea. ¶ S. p̄miū
 5

rūdet merito. sed radix totius meriti est charitas. cū ḡ charitati rūdeat aurea: vī ḡ in p̄ia nō erit ali qd̄ p̄miū ab aurea distinctū. ¶ **S.** hoies beati as sumūt ad angeloz ordies: vt dicit **Sreg.** s3 in angel l3 qd̄a data sint q̄busdā excellēti ibi tñ nihil possi det singularit: oia enī i nobis sūt: nō quidē equalit̄ q: alij alijs sublimius possidēt que tamen oēs hñt vt etiā **Sreg.** dicit. ḡ 7 in beatis nō erit aliqd̄ aliud p̄miū nisi oium cōe. ḡ aureola non est p̄miū di stinctū ab aurea. ¶ **S.** excellentiori merito excellē tius p̄miū debet. si ḡ aurea debet operibus q̄ sūt in p̄cepto: aureola vero hīs que sunt in consilio: aureola erit p̄fectior ḡ aurea: et ita nō debēt oimī nutius signari: et sic vī ḡ aureola nō sit p̄miū di stinctum ab aurea. ¶ **Sed** 3 **Exo.** xxv. sup illud: facies alterā coronā aureolā. dicit glo. ad coronā pertinet canticum nouū: quod virgines tñ coram agno concinūt: ex quo vī ḡ aureola sit quedaz co rona nō oibus sed aliquib⁹ specialiter reddita: au rea autē oibus beatis reddīt. ḡ aureola est aliud ḡ aurea. ¶ **S.** pugne quam sequit victoria debet co rona. ij. **Thef.** ij. Non coronabit nisi qui legitime certauerit. ḡ vbi ē specialis ratio certamīs ibi o3 ēē specialis corona. s3 in aliquib⁹ operib⁹ ē special ra tio certandī. ḡ p̄e alijs aliquam coronā habere de bent: et hanc dicimus aureolam. ¶ **S.** ecclesia mī litans descendit a triumphate: vt p3 **Apo.** xxj. Vi di ciuitatem sanctā 7c. sed i ecclesia militate specta lia opera hñtibus specialia premia reddunt: sic vi ctozibus corona: currentib⁹ brauiū. ḡ similis debet ēē in ecclesia triumphate. ¶ **R.** n̄deo dō: ḡ p̄miūz essentialē homis quod ē eius beatitudo cōsistit i p̄fecta coniunctiōe aīe ad deum in q̄tum eo perfecte fruī: vt viso et amato p̄fecte: hoc autem p̄miūz metaphorice corona dī vel aurea: tñ ex p̄te meriti quod cū quadam pugna agit: milita enī ē vita ho minis super terrā: **Job.** vñ. tñ etiā ex parte p̄miū per quod homo efficit quodā mō diuinitatis par ticeps: et p̄ consequēs regie ptātis: **Apo.** v. fecisti nos deo nostro regnū et sacerdotes: corona autē ē p̄prium signum regie dignitatis: et eadem ratione p̄miū quod essentiali addit corone ratōnem h3. Signat etiā corona perfectionē quandā rōne figu re circulari: vt ex hoc etiā competat perfectiōi be atoꝝ. sed quia nihil potest superaddi qn̄ sit eo mī nus: ideo superadditum p̄miū aureola nomina tur. Duic autēz essentiali p̄mio qd̄ aurea dī aliqd̄ additur dupliciter. Uno modo ex conditiōe natu re eius que premiā sicut supra beatitudinē anime gloria corporis adiungitur: vnde et ipsa gloria cor poris interdum aureola nominat. vnde sup illud **Exo.** xxv. facies alterā coronam aureolā. dicit que dam glo. ḡ in fine aureola supponit: cuz i sc̄ptura dicit ḡ eis sublimio: gloria in receptione corpoꝝ seruet: sic autē nūc de aureola nō agitur. Alio mō ex rōne operis merito: iij quod quidē rōem meriti

ex duobus habz ex quibus h3 etiā bonitatis rōes sc3 ex radice charitatis q̄ refert i finē vltimuz: et sic debet ei essentialē p̄miūz. s. p̄uentio ad finē que est aurea: 7 ex ipso genere actus quod laudabilitatem quandam habet ex debitis circūstantijs: et ex ha bitu eliciente et proximo fine: et sic debet ei quod dam accidētale p̄miū quod aureola dī: et hoc mō de aureola ad p̄sens intendimus. Et sic dicendūz ḡ aureola dicit aliquid auree superadditūz: id est quoddam gaudium de operibus a se factis q̄ hñt rationē victorie excellentis qd̄ est aliud gaudū ab eo quo de coniunctiōe ad deū gaudet quod gaudi um dī aurea. Quidam tamē dicunt ḡ ipsum p̄e miū cōe qd̄ ē aurea accipit nomē aureola sc̄dm ḡ virginib⁹ vel martyrib⁹ vī doctoꝝibus reddīt: sicut 7 denari⁹ accipit nomē debiti ex hoc ḡ alicui debe tur ḡ quis oīno idē sint debitu⁹ et denari⁹: nō tñ ita ḡ p̄miū cēntiale oporteat eē mai⁹ qn̄ aureola dī: s3 qz excellentiori actui rūdet: non quidē sc̄dm meriti intensionē sed sc̄dm modū merendi: vt quis i duo bus sit equalis lūmpiditas diuine visionis: i vno tñ dicit aureola nō in altero in q̄tum rūdet excellē tiori merito sc̄dm modū agendi. Sed hoc videt eē 3 intentionē glo. **Exo.** xxx. si enī idem est aurea 7 aureola: non diceret aureola auree supponi. Et p̄ terea cū merito rūdeat p̄miūz o3 ḡ illi excellētie meriti que est ex mō agendi rūdeat aliqua excellē tia in p̄mio: et hanc excellentiam vocamus aure olam. vñ oportz aureolā ab aurea differre. ¶ **Ad** j. ḡ dō: ḡ beatitudo includit in se oia bona q̄ sunt necessaria ad perfectā hominis vitā: q̄ consistit in perfecta hoīs operatione. sed quedaz p̄nt supaddi nō quasi necessaria ad perfectā operationē vt sine quib⁹ esse nō possit sed qz his additis ē beatitudo clarioꝝ. vnde pertinet ad bene esse beatitudinis: et ad decentiā quandaz ipsius: sicut et felicitas politi ca ornat nobilitate et corpis pulchritudine 7 hui⁹ modi sine quib⁹ tñ esse pōt: vt p3 in. j. **Ethic.** 7 hoc mō se h3 aureola ad beatitudinē patrie. ¶ **Ad.** ij. dō: ḡ ille qui seruat consilia et p̄cepta semp ma gis meret ḡ ille qui seruat p̄cepta tātu sc̄dm ḡ rō meriti p̄siderat in opibus ex ipso genere opeꝝ: nō autē sp̄ sc̄dm ḡ rō meriti pensat ex radice charita tis: cuz qn̄qz ex maiori charitate alijs seruet p̄ce p̄ta tantū ḡ alijs p̄cepta 7 p̄silia. s3 vt pluries acci dit ecōuerso: qz p̄batio dilectiōis ē exhibitio op̄ri sicut dicit **Sreg.** nō ḡ ipm̄ p̄miū cēntiale magis in tensum dī aureola: sed id quod p̄mio essentiali su peraddit indifferent: siue sit maius p̄miū essenti ale habentis aureolam siue minus siue equale p̄e mio essentiali nō hñtis. ¶ **Ad.** iij. dō: ḡ charitas est p̄ncipiū merēdi: sed actus noster ē quasi instru mentū quo meremur. Ad effectū autē consequēdū nō solum requirit debita dispositio in p̄mio mo uente: sed etiam recta dispositio in instrumento: 7 ideo in effectu aliquid consequit ex parte p̄mi p̄r

cipij quod est principale: et aliquid ex parte instru-
 menti quod est secundariuz: vñ et in premio aliqd
 est ex parte charitatis: scz aurea: et aliquid ex gene-
 re opatois vt aureola. ¶ Ad. iij. vñ qd angeli oēs
 ex eodem genere actus suam beatitudinem meru-
 erunt. s. in hoc qd sunt conuersi ad deū: et ideo nul-
 lum singulare premiū inuenitur in vno quod ali-
 us non habeat aliquo modo. Homines autem di-
 ueris generibus actuum beatitudinem merentur
 7 ideo non est simile: tamen illud quod vnus vide-
 tur specialiter habere inter hoies quodāmo omnia
 cōiter habent in q̄tum. s. per charitatem perfectaz
 vnusquisqz bonū alterius suuz reputat: non tamē
 hoc gaudium quo vnus alteri cōgaudet pōt aure-
 ola nominari: quia non dat in premiū victorie ei
 sed magis respicit victoriā alienaz: corona vñ ipsia
 victoribus redditur non victorie cōgaudentibus
 ¶ Ad. v. vñ: qd maior est excellentia meriti q̄ con-
 surgit ex charitate q̄ illa que cōsurgit ex genere act-
 sicur finis ad quem ordiat charitas est portio: his
 que sunt ad finem circa que actus nostri consistūt
 vnde etiam premiū respondens merito ratōe cha-
 ritatis q̄tūcūqz sit paruum: est maius quolibz p̄-
 mio respondente actui ratione sui generis: et ideo
 aureola dīminuitur dicitur respectu auree.

Ad secundū sic pro-
 ceditur: videt qd aureola n̄ offerat a fru-
 ctu: eidem enī merito nō debentur diuer-
 sa premia. sed eidem merito respondet aureola et
 fructus centesim⁹. s. virginitati: vt p̄z i glo. Matth.
 xij. qd aureola est idem quod fructus. ¶ Aug-
 dicit in libro de virginitate: qd centesimus fructus de-
 betur martyri: et idem debet virgini. qd fructus est
 quoddam premium cōmune virginibus et marty-
 ribus. sed eidem etiam debetur aureola. qd aureo-
 la est idem quod fructus. ¶ In beati tudine nō
 inueniunt nisi duplex premium. s. essentialē et acci-
 dentale quod essentiali supadditur. sed premium
 essentialē supadditum dictum est esse aureolā: qd
 p̄z ex hoc qd Exo. xxv. Aureola corone auree su-
 perponi dicit. sed fructus non est p̄mū essentialē:
 qz sic deberet oibus beatis. qd est idem qd aureola.
 ¶ Sed contra quecūqz non sunt eiusdem diui-
 sionis non sunt etiam eiusdem rationis. sed fructus
 7 aureola non similiter diuidunt: qz aureola diui-
 ditur in aureolā virginuz martyū et doctorū: fru-
 ctus autē in fructum coniugatoꝝ viduaz et virgi-
 num. qd fructus et aureola non sunt idem. ¶ Si
 fructus et aureola essent idem: cuiqz deberetur
 fructus deberet aureola: hoc autē parz esse falsum
 viduitati enī debet fructus: sed non aureola. qd rē.
 ¶ Alterius videt qd fructus nō debeat solī virtuti
 continētie: qz. j. Lxx. xv. sup illud: Alia claritas so-
 lis rē. dicit glo. qd claritati solis illoꝝ dignitas com-
 parat quin centesimū fructū habent: lunari autē qd

sexagesimū: stelle qui tricesimū. sed illa diuersitas
 claritatis scōm intentionē apli p̄inet ad q̄cūqz be-
 atitudinis differentiam. qd diuersi fructus nō debēt
 respondere solī continētie. ¶ Fructus a fructi-
 one dicitur. sed fructus ad premiū essentialē p̄inet
 qd oibus virtutibus respondet. qd rē. ¶ Fructus
 labori debet: Sapie. iij. Bonoz laborz gloriosus
 est fructus. sed maior labor est in fortitudine q̄ in
 temperantia vel in continētia. qd fructus nō respō-
 det solī continētie. ¶ Difficilius est modus nō
 excedere in cibis qui sunt necessarij ad vitā: q̄ in
 viciis sine quibus vita conseruari pōt: et sic ma-
 ior est labor parsimonie q̄ continētie. qd parsimo-
 nie magis respondent fructus q̄ cōtinētie. ¶ Fructus
 refectōnem importat: refectio autem preci-
 pue est in fine. cum qd virtutes theologice finem ha-
 beant pro obiecto. s. ipsum deum: videt qd eis fru-
 ctus maxime debeant respondere. ¶ Sed contra
 est qd habet in glo. Matth. xij. que fructus assi-
 gnat virginitati viduitati 7 p̄inentie coniugali: que
 sunt cōtinētie p̄tes. ¶ Alterius vñ qd inc. uenietur
 assignent tres fructus tribus continētie partib⁹: qz
 Gal. v. ponōt. xij. fructus sp̄itus. scz gaudiuz paz
 rē. et iō videt qd non debeant poni tres tm. ¶ Fructus
 nominat aliquid premiū speciale. sed pre-
 mium quod assignatur virginibus et viduis et cō-
 iugatis non est speciale: quia omnes saluandi con-
 tinentur sub aliquo hoꝝ trium: cum nullus salue-
 tur qui continētia careat: et continētia per has
 partes sufficienter diuidat. qd inconuenienter tribus
 predictis tres fructus assignatur. ¶ Sicut viduitas
 excedit continētia coniugalem: ita virginitas
 viduitatem. sed non similiter excedit sexagenarius
 tricenarius: et centenarius sexagenariū: neqz fm
 arithmeticaꝝ p̄portionalitatem: qz sexagenari ex-
 cedit tricenariū in. xxx. 7 centenariū sexagenariū
 in. xl. neqz etiā scōm p̄portionalitateꝝ geometricā
 quia sexagenarius se hz in dupla p̄portione ad tri-
 cenariū: centenarius vero ad sexagenariū i su-
 perbitricia: quia continet totū 7 duas tertias eius
 qd inconuenienter aptant fructus tribus continētie
 gradibus. ¶ Ea que in sacra scriptura dicitur
 perpetuitatē habēt: Luc. xxi. Celum et terra trāsi-
 bunt verba autem mea non trāsiēt. sed ea que ex
 institutione hominum sunt facta quotidie possūt
 mutari. qd ex his que ex institutione hominuz sunt
 non est accipienda ratio eoz que i scriptura dicitur
 et sic videtur qd inconueniens sit ratio quaz Beda
 assignat de istis fructibus dicens: qd fructus tricess-
 mus debetur coniugatis: quia in representatiōe q̄
 fit in abatho triginta significatur per cōtactuz pol-
 licis et indicis scōm suaz summītatē. vnde ibi quo-
 dammodo osculatur se: et sic tricenarius num r̄
 signat coniugatoꝝ oscula: sexagenarius vero nu-
 merus signat p̄ tactū indicis sup mediū articuluꝝ
 pollicis: et sic p̄ hoc qd index iacet sup pollicem op

primis ipm signat opphionē quā vidue patiūt in mūdo: cū autē numerādo ad centenariū puenim? trāsum? a leua in dexterā. vñ p centenariū vginitas designat: q̄ hz portionē anglice dignitatis q̄ sunt i dextera. s. i. glia: nos autē i sinistra ppi impfectōem p̄sentis vite. **R**ñdeo dō: ad. j. q̄onem q̄ ea q̄ meta phorice dicunt possunt varie accipi scdm adapta tionē ad diuersas p̄prietates eius. vnde sit trāsum ptio: cū autē fructus p̄p̄ie in reb? corporalib? dīca tur de terrenascētib? scdm diuersas conditōes q̄ in fructibus corporalibus inueniri p̄nt: diuersimo de fructus sp̄ualiter accipit: fructus enī corporalis dulcedo ē que reficit scdm q̄ in vsum hoīs venit: ē etiā vltimū ad q̄ opatio nature puenit: est etiā id q̄d ex agricultura expectat p̄ seminationē vñ q̄scūq; alios modos. Qñq; igit fruct? sp̄ualiter accipit p eo q̄d reficit q̄si vltimus finis: scdm hāc significa tionē dicimur deo frui: p̄fecte quidē i p̄ia: impfe cte autē i via: et ex hac significatōe accipit fruino q̄ dos ē: sic autē nūc d̄ fructib? nō loqm̄r. Qñq; autē sumit sp̄ualr fruct? p eo q̄d reficit tm̄ q̄uis n̄ sit vl timus finis: et sic vtates fruct? dīcūt inq̄tuz mentē sincera dulcedine reficiunt: vt Ambro. dicit: et sic accipit fruct? Gal. v. fruct? autē sp̄s rē. sic autē de fructib? nūc nō q̄rit: de hoc enī habitū ē i. iij. li. di. xxxiij. Potest autē sumi alio modo fructus sp̄ua lis ad similitudinē corporalis fructus inq̄tum cor poralis fructus est quoddā cōmoduz q̄d ex labore agriculture expectat. vt sic fruct? dīcat illud p̄miū q̄d homo ex labore cōsequit quo in hac vita labo rat: et sic om̄e p̄miū quod in futuro habet ex no stris laboribus fructus dīcūt: et sic accipit fructus: Ro. vj. Habetis fructū vestz in sanctificatiōem: si nem vō vitā eternā. sic etiā nos nūc de fructu non agim?: sed agim? nūc de fructu scdm q̄ ex semie cō surgit: sic enī d̄ fructu loquit̄ dñs Matth. xij. vbi fructum diuidit in tricesimuz: sexagesimū: et cente simū. fructus autē scdm hoc p̄t. p̄dire ex semie q̄ vis semētina ē efficac̄ ad p̄uertēdu humores terra in suā naturā: et q̄to hec v̄tus ē efficacior: et terra ad hoc paratior: tāto fructus sequit̄ vberior. Spi rituale autē semē quod in nobis semiat est verbum dei. vñ q̄to aliq̄s magis in sp̄ualitatē p̄uertit a car ne recedēs tāto i eo ē maior fructus vbi dei. Scdm hoc q̄ fructus dīfert ab aurea et ab aureola: q̄ au rea cōsistit in gaudio q̄d hī de deo: aureola vero i gaudio q̄d hī de opez p̄fectiōe. sed fructus in gau dō q̄d hī de ipsa dispositōe opantis scdm graduz sp̄ualitatis i que p̄ficiat ex semie vbi dei. Quidam distinguūt int̄ aureolā et fructū dīcētes: q̄ aureola debet pugnāti: scdm illud. ij. Timo. ij. Nō corona bis nisi qui legitime certauerit. fructus autē labo ranti scdm illud q̄d dī Sapie. iij. Bonoz laborū gliosus ē fruct?. Alij vō dīcūt: q̄ aurea respicit cō uersionē ad deū. s. aureola et fruct? p̄sistūt i his q̄ sūt ad finem: ita tm̄ q̄ fructus p̄ncipali? respicit vō

luntatē: aureola autē magis corp?. s. cū in eodē sit labor et pugna et scdm idē: et p̄miūz corp̄is ex p̄mio aie dependeat scdm d̄dicta nō eēt differētia int̄ fructū aureā et aureolā nisi rōne tm̄: et hoc nō p̄t eē cū quibusdā assignet fructus quibus nō as signat aureola. **¶** Ad. j. q̄ dō: q̄ nō ē incōueniens eīdē merito scdm diuersa q̄ i ipō sūt diuersa p̄mia r̄ndere. vñ et vginitati r̄ndet aurea scdm q̄ p̄pter deū seruat imperio charitatis: aureola vō scdm q̄ est quoddā p̄fectiōis opus hñs rōem victorie ex cellētis: fructus vero scdm q̄ per vginitatem ho mo in quandā sp̄ualitatem trāsit a carnalitate re cedēs. **¶** Ad. ij. dō: q̄ fruct? scdm p̄p̄ia acceptiōez put nūc loqm̄r nō dīcūt p̄miū cōe m̄monio et vginitati sed tribus p̄inentie gradib?. glo. autē il la que ponit fructū centesimū martyrib? respon dere large accipit fructū scdm q̄ quilibet remune ratio fructus dī: vt sic p̄ centesimū fructū remune ratio designet que quibuslibet opibus p̄fectiōis de bet. **¶** Ad. iij. dō: q̄ q̄uis aureola sit quoddā acci dentale p̄miū essentiali supaddituz: nō tm̄ omne accidentale p̄miū ē aureola sed p̄miū de operi bus p̄fectiōis q̄d? hō maxie xpo p̄format scdm p̄fe ctam victoriā. vñ nō ē incōueniens q̄ abstractiōi a carnali vita aliq̄od aliud p̄miū accidentale de bet quod fructus dī. **¶** Ad. ij. q̄ dō: q̄ sicut dīctuz est: q̄ fructus ē quoddā p̄miū quod debet homi ex hoc q̄ a carnali vita in sp̄ualē trāsit: et iō illi virtuti p̄cipue r̄ndet que hoīem p̄cipue a subiectō ne carnis liberat: hoc autē facit p̄inentia: q̄ p̄ dele ctationes veneras aia p̄cipue carni subdit adeo vt in actu carnali scdm Hiero. nec sp̄s p̄phie cor da p̄phetaz tangat: nec in illa delectatiōe est possi bile aliq̄id intelligere: vt p̄hus dīcūt in. vij. Etbic. et iō p̄inentie magis r̄ndet fructus q̄ alij virtuti. **¶** Ad. j. q̄ dō: q̄ glo. illa accipit fructum large fm q̄ quilibz remuneratio fruct? noīat. **¶** Ad. ij. dō: q̄ fruitio nō sumit a fructu scdm illaz similitudinē q̄ nūc de fructu loqm̄r: vt ex dīctis p̄. **¶** Ad. iij. dō: q̄ fruct? scdm q̄ nunc loqm̄r nō r̄ndet labori rōne fatigatiōis. sed scdm q̄ per laborem semina fructificāt. vñ et ipse segetes labores dīcunt inq̄tū p̄pter eas laborat vel labore acquirit: similitudo au tem fruct? scdm q̄ orit ex semine magis aptat i con tinentia q̄ in fortitudine: q̄ p̄ passiones fortitudi nis homo non subdit carni: sicut per passiones cir ca quas est cōtinentia. **¶** Ad. iij. dō: q̄ q̄uis dele ctationes q̄ sūt in cibis sunt magis necessarie illis q̄ sunt in vencreis nō tamē sunt ita vehementes. vñ per eas anima non ita carni subdit. **¶** Ad. v. dō: q̄ fructus nō sumitur hic scdm q̄ frui dīcitur qui reficitur in fine sed alio modo: et ideo ratio non se quitur. **¶** Ad. iij. q̄onem dīcendū: q̄ per continen tiam cui fructus respondet vt dīctum est homo in quandam sp̄ritualitatem adducitur carnalitate abiecta: et ideo scdm diuersū modū s. i. sp̄ritualitatis

quem continentia facit diversi fructus distinguunt.
 Est enim quedam spiritualitas necessaria: et quedam superabundans. Necessaria quidem spiritualitas est in hoc quod rectitudo spiritus ex delectatione carnis non pueratur quod sit dum aliquis secundum rectum ordinem rationis vitur delectabilibus carnis: et hec est spiritualitas coniugatorum. Spiritualitas vero superabundans est per quam homo ab huiusmodi delectationibus carnis spiritum suffocantibus oino se abstrahit. Sed hoc contingit dupliciter: vel respectu cuiuslibet temporis preteriti presentis et futuri: et hec est spiritualitas virginum: vel secundum aliquod tempus: et hec est spiritualitas viduarum. Seruantibus ergo continentiam iugalem dantur fructus tricesimus: viduales sexagesimus: virginales centesimus: ratio illa quam Beda assignat: quous possit et alia ratio assignari ex ipsa natura numerorum: tricenarius enim numerus ex ductu trinarum in denarium surgit: ternarius enim est numerus ois rei: ut dicitur in .i. ce. et habet in se perfectionem quandam oibus eodem. s. principij mediij et finis. vnde puenieter tricenarius numerus coniugatis assignat: in quibus super obseruatione decalogi qui per denarium signat non ad dicitur aliqua perfectio nisi cois: line qua non potest esse salus. Senarius autem ex cuius ductu in denarium sexagenarius surgit: huius perfectione ex partibus: cum constitit ex oibus partibus suis simul aggregatis. vnde puenieter viduitati rñdet in qua inuenit perfecta abstratio a delectabilibus carnis quous ad oia circumstantias que sunt quasi pres virtuos actus: cum nulla enim persona et nullo loco delectabilibus carnis viduitas vitur: et sic de alijs circumstantijs carnis quod non erat in continentia iugali. Sed centenarius puenieter rñdet virginitati: quod denarius ex cuius ductu centenarius surgit est limes numerorum: et similiter virginitas tenet spiritualitatis limes: quod ad eam nihil est spiritualitate adijci potest: huius enim centenarius in quantum est quadratus numerus perfectione ex figura: figura enim quadrata secundum hoc perfecta est quod ex omni parte equalitatem habet: utpote huius omnia latera equalia vnde competit virginitati in qua quantum ad omne tempus equaliter incorruptio inuenit. Ad .i. quod dicitur: quod ibi fructus non accipiunt hoc modo sicut hic de fructibus loquimur: ut ex dictis patet. Ad .ij. quod dicitur: nihil cogit ad ponendum fructum esse premium non oibus saluandis conueniens: non solum enim essentialia premium esse est oibus sed etiam aliquod accidentale: sicut gaudium de opibus illis sine quibus non est salus. Potest tamen dici quod fructus non oibus pueniunt saluandis: sicut patet de his qui in sine penitent et incontinenter vixerunt eis enim non fructus sed essentialia premium tamen debet. Ad .ij. quod dicitur: distinctio fructuum magis accipit secundum species vel figuras numerorum quam secundum quantitates eorum: tamen etiam quantum ad quantitates excessum potest alia ratio assignari: coniugatis enim abstinet tantum a non sua: vidua vero a suo et a non suo: et sic inuenitur ibi quedam ratio duplici: sicut sexagenarius est duplex ad

tricenarium: centenarius vero supra sexagenarium addit quadragenarium quod consurgit ex ductu quaternarium in denarium: quaternarius autem est primus numerus solidus et cubitus: et sic conuenit talis additio virginitati que supra perfectionem viduitatis perpetuam incorruptione adiungit. Ad .iij. quod dicitur: quous illa representatio numerorum sit ex humana institutione tamen fundatur aliquo modo supra reze naturam in quantum secundum ordinem digitorum et articulorum et partium numerum gradatim designatur.

Ad tertium sic proceditur: videtur quod ratio virginitatis non debet aureola: ubi enim est maior difficultas in ope ibi debet maius premium: sed maior difficultas patitur in abstinendo a delectabilibus carnis vidue quam virginis: dicit enim Hieronymus quod quous maior est difficultas ex parte quadam a voluptatis illecebris abstinere: tanto maior est premium: et loquitur in commendationem viduarum. Plus etiam dicitur libro de animalibus: quod iuuenes corrupte magis appetunt coitum propter rememorationem delectationis. Ergo aureola que est maximum premium debet magis viduis quam virginibus. Sed si virginitati deberet aureola ubi esset perfectissima virginitas maxime inueniret aureola: sed in beata virgine est perfectissima virginitas vnde et virgo virginum nominatur: et tamen ei non debet aureola: quia nullam pugnam sustinuit in continendo cum corruptione fornicis non fuerit infestata. Ergo virginitati aureola non debet. Sed et quod non est secundum omne tempus laudabile non debetur premium excellens sed virginitatem seruare non fuisse laudabile in statu innocentie: cum tunc esset homini preceptum Crescite et multiplicamini et replete terram. nec etiam tempore legis quous steriles erant maledicte. Ergo virginitati aureola non debet. Sed non debet idem premium virginitati seruare et virginitati amisse. sed per virginitatem amissa quous debet aureola: utpote si aliqua iustitia pstituta a tyranno quia christus pfectus. Ergo virginitati aureola non debet. Sed excellens premium non debet ei quod inest nobis a natura. s. virginitas inascitur cuiuslibet homini et bono et malo. Ergo virginitati aureola non debet. Sed sicut se habet viduitas ad fructum sexagenarium: ita virginitas ad fructum centesimum et aureola. sed non cuiuslibet vidue debet fructus sexagenarius sed solum viduitate vouetur: ut quidam dicunt quod vnde nec cuiuslibet virginitati aureola debet solum virginitati ex voto seruare. Sed premium non rñdet necessitati cum omne meritum in voluntate consistat sed quidam sunt virgines ex necessitate: ut naturaliter frigidi et eunuchi. Ergo virginitati non solum debet aureola. Sed et quod habet Exo. xxx. facies alteram coronam aureolam. glo. ad coronam pertinet canticum nouum quod virgines coram agno pueniunt. s. quod sequitur agnum quous terit. Ergo premium quod virginitati debet debet aureola. Sed Esa. lvj. dicit: Dabo eis

nomē melius a filijs et filiabus. glo. ppriā gloriā
 excellētē signat. s; p eunuchos q seipos castraue
 rūt. ppri regnū celoz. v; gines designāt. q; v; ginitati de
 bet aliqd excellēs pmiū: 7 hec vocat aureola. **A**
 terius v; q; martyrib' aureola nō debeat: aureola
 enī ē pmiū qd opib' suprogatiōis reddif. vñ dicit
 Beda sup illud Exo. xxv. Aliā coronā aureolam
 7c. de eoz pmiū pōt recte intelligi qui generalia
 mādāta spontaneē vite pfectiōis electiōe trāscen
 dūt. sed mox p pfectiōe fidei qñq; ē necessitat: nō
 superogatiōis: vt p; ex hoc qd d; Ro. x. Lorde cre
 ditur ad iusticiā ore autē confessio fit ad salutem.
 q; martyrio nō semp debe: ur aureola. **P**. scōm
 Hieg. Seruitia tāto magis sunt grata qto magis
 sūt libera. sed martyriū minimū h; de liberalitate
 cur: sit pena ab alio violenī inflicta. q; martyrio au
 reola nō debet q; rñd; merito excellēti. **P**. mar
 tyrium nō solū p; s; s; in exteriori passione mortis
 s; etiā in interiori volūtate. vnde Bern. distinguit
 tria genera martyrii: volūtate nō nece. vt Johānes
 vt innocētes. si q; martyrio aureola deberet magis
 deberet martyrio volūtatis q; exteriori martyrio:
 cū meritū ex volūtate pcedat: hoc autē nō ponif.
 q; martyrio aureola nō debet. **P**. afflictio co:po
 ris ē minor q; afflictio mētis que est per interiores
 dolores et interiores anime passiones. sed interior
 etiā afflictio quoddā martyriū ē. vñ dicit Hiero. i
 sermone d' assumptōe: Recte dixerim dei genitrix
 vgo et martyr fuit quāuis in pace vitā finierit. vñ
 etiā ipsius animā ptransibit gladius. f. dolor de
 morte filij: cū q; interiori dolori aureola nō rñdeat:
 nec exteriori rñdere d;. **P**. ipsa pnia quoddam
 martyriū ē. vñ dicit Hieg. quāuis occasio psecutiōis
 desit h; tamen et pax nostra martyriū sūt: q; est
 carnis colla ferro nō subijcimus: spūali tñ gladio
 carnalia desideria in mente trucidamus: pene autē
 que in exteriorib' opibus p; s; s; aureola nō debet.
 nec etiā omī exteriori martyrio. **P**. illicito opi
 nō debet aureola. sed illicitū ē sibiipi manus inijcē
 vt p; per Aug. in. j. li. de ciuī. del. et tamē quozun
 dam martyria in ecclesia celebrata sunt: q; sibi ma
 nus iniecerūt tyrannoꝝ rabiē fugiētes: vt p; in ec
 clesiastica historia de quibusdā mulieribus apud
 alexandriā. q; nō sp; martyrio debet aureola. **P**.
 ptingit aliqn aliq; p fide vulnerari et etiā aliquo
 tempe supuiuere: hūc constat martyrem esse: et ta
 men ei vt videt aureola nō debet: q; eius pugna nō
 durauit vsq; ad mortē. q; nō semp martyrio debet
 aureola. **P**. qdā magis affligit in amissioe tpa
 liū rez q; etiā in ppriū co:poris afflictioe: qd p; ex
 hoc q; multas afflictiones sustinent ad lucra acqui
 renda. si q; eis ppter xpm tpalia bona diripiāt: vñ
 q; sint martyres: nec tñ eis vt debetur aureola. q;
 idem qd prius. **P**. martyr vñ esse tñ ille qui p
 fide occidit. vñ dicit Isido. Martyres grece testes la

tine dicunt: quia ppter testimoniū chrisi passiones
 sustinent vel sustinuerūt et vsq; ad mortē p verita
 te certauerūt. sed aliq; alie viutes sunt fide excel
 lentiores: vt iusticia charitas 7 b' modū: q; sine gra
 esse nō pnt: quibus tamē nō debet aureola. q; vide
 tur q; nec martyrio aureola debeat. **P**. sicut ve
 ritas fidei est a deo: ita et quilib; alia veritas: vt dī
 cit Ambrosius: quia omē verum a quocūq; dicat
 a spūitu sancto est. si ergo sustinēti mortem p veri
 tate fidei debet aureola: eadem ratione et sustinen
 tibus mortem pro qualibet alia veritate qd tñ nō
 videt: **P**. bonū cōe est potius bono piculari. s;
 si aliquis p pseruatione reipublice moriat in bello
 iusto non debetur ei aureola. q; etiā si occidatur
 pro conseruatione fidei i scipso: et sic martyrio au
 reola non debetur. **P**. omē meritū ex libero
 arbitrio procedit. sed quozūdāz martyria celebrat
 ecclesia qui vsum li. ar. nō habuerūt. q; aureolā nō
 meruerūt: et sic nō oibus martyrib' debet aureola.
Sed q; Aug. dicit in li. de scā v; ginitate: Nemo
 qrum puto aulus fuit pferre v; ginitatē martyrio
 sed v; ginitati debet aureola. q; 7 martyrio. **P**.
 corona debet certanti. sed in martyrio est specialis
 difficultas pugne. q; ei debet specialis aureola. **A**
 terius videtur q; doctoribus aureola nō debeatur
 omne enī pmiū quod in futuro habebit alicui
 actui virtutis rñdet. sed pdicare vel docere non est
 actus alicuius virtutis. q; doctrine vel pdicatiōi nō
 debet aureola. **P**. docere et predicare ex doctri
 na 7 studio pueniūt. sed ea q; pmiāt in futuro nō
 sunt acquisita per humanū stidiū: quia naturali
 bus acquisitis nō meremur. q; p doctrina et p dīca
 tione nullus in futuro mereat aureolāz. **P**. exal
 tatio in futuro rñdet humiliatiōi in pnti: q; q; se
 humiliat exaltabit. sed in docēdo et pdicando nō
 ē humiliatiō. imo magis supbie occasio. vñ glo. dī
 cit Matth. iij. q; diabolus multos decepti hono
 re magisterij inflatos. q; vñ p dīcatiōi et doctrine
 aureola non debeat. **S**ed ptra est Eph. j. sup il
 lud: Ut sciatis q; sit eminēs 7c. dicit glo. Quoddāz
 crem: utz hēbunt sancti doctores vltra id qd ali
 cōiter hēbūt. q; 7c. **P**. Lan. vij. sup illō: Vinea
 mea est corā me. dicit glo. onidit: quid singularis p
 mij doctoribus eius disponit. q; doctores habebūt
 singulare pmiū: 7 hoc vocam' aureolā. **R**. nideo
 vñ ad. j. q. q; vbi est pcellēs ratio victorie ibi debet
 aliqua specialis corona. vñ cūz p v; ginitatē aliq; s;
 singularem quādam victoriā obtineat de carne 7
 quam cōtinue bellū gerit: vt p; Sal. v. Spūs cōcu
 piscit aduersus carnem 7c. v; ginitati specialis coro
 na debet qd aureola noiat: et hoc quidez cōiter
 ab oibus tenet. s; cui v; ginitati debeat aureola: nō si
 militer omīs dicunt. Quidam enī dicūt aureolam
 actui deberi. vñ illa q; actu v; ginitatē seruat aureo
 lam habebit si sit de numero saluandoz. sed hoc
 nō videtur esse pueniens: q; scōm hoc ille que ba

bent voluntatē nubendi: et tñ anteq̄ nupserint de
cedunt: hēbunt aureolaz. Un̄ alij dicūt q̄ aureola
debeat statui et nō actui vt ille tñ v̄gines aureolā
mereat q̄ in statu v̄ginitatis p̄petue fuade p̄ votuz
se posuerūt. s̄ hoc etiā nō v̄t p̄ueniens: q̄ aliq̄s ex
pari volūate pōt seruare v̄ginitatē nō vouens sic
ali' vouēs. Et iō alij pōt dicit: q̄ merituz oīne actui
v̄tutis debet a charitate impato: v̄ginitas autē fm̄
hoc ad gen' v̄tutis p̄tinet scdm̄ q̄ p̄petua incoru-
ptio mentis et corporis sub electōne cadit: vt patz
ex his q̄ dicta sunt. xxxij. ois. et iō illis tñ v̄ginib'⁹
aureola pp̄ue debet q̄ p̄positū habuerūt v̄ginitatē
p̄petuo conseruandi: siue hoc p̄positū voto firma-
uerunt siue non: et hoc dico scdm̄ q̄ aureola pp̄ue
accipitur vt p̄mū quoddā merito redditum: q̄
uis hoc p̄positū: aliqñ fuerit interruptū integra-
te tñ carnis manēte: oīmodo i sine vite iuēniat: q̄
v̄ginitas mētis repari pōt q̄uis nō v̄ginitas carnis
vt supra ois. xxxij. dictum est. Si autē aureolam
large accipiamus p̄ quocūq̄ gaudio qd̄ in p̄ia ha-
beunt sup̄ gaudiaz essentialē: sic etiā in corruptis
carne aureola r̄ndēbit: etiā si p̄positum nō habue-
runt perpetuo v̄ginitatē seruandi: nō enī est ou-
bium q̄ de incoruptōne corporis gaudebūt sicut
et innocentes de hoc q̄ imunes a peccato fuerunt
q̄uis etiāz peccandi oportunitatē nō habuerūt: vt
patz in pueris baptizatis. sed hec nō est pp̄ia acce-
ptio aureole: s̄ valde cōis. ¶ Ad. j. g. dō: q̄ in con-
tinendo scdm̄ aliqd̄ maiorē pugna sustinent virgi-
nes et scdm̄ aliqd̄ vidue ceteris paribus: virgini-
bus enī concupiscentiam inflāmat: et experēdi de-
sideriū quod ex quadam quasi curiositate p̄cedit
qua etiā fit vt homo libētius videat que nūq̄ vi-
dit: et etiā qñq̄ eis concupiscentiam auget estima-
tio maioris delectationis q̄ sit scdm̄ veritatem: et
incōsideratio eoz incōmodo: que delectatōi hu-
ismodī adiungunt: et q̄tum ad hoc vidue mino-
rem sustinent pugna: maiorē autē pp̄ delectationis
memo: iā: et in diuersis vnū alteri p̄iudicabit fm̄
diuersas hominis dispositiones: quia quidam ma-
gis mouentur hoc quidam illo. Quicquid autē sit
de q̄ritate pugne: tamē hoc certū est q̄ p̄fectior est
victoria virgini q̄ viduaz: p̄fectissimū enī genus
victorie ē et pulcherrimū hosti nunq̄ cessisse: coro-
na autem non debet pugne: sed victorie de pugna
¶ Ad. ij. dō: q̄ duplex est circa hoc opio. Quidā
enī dicunt q̄ beata virgo p̄ v̄ginitatis p̄mis nō hz
aureolaz si aureola pp̄ue accipiat scdm̄ q̄ respicit
pugnaz: tñ hz aliqd̄ maius aureola pp̄ue p̄fectissi-
mum p̄positum v̄ginitatis seruade. Alij vero di-
cunt q̄ aureolā etiā sub pp̄ia rōne aureole habet
excellētissimā: q̄uis enī pugnam non senserit: pu-
gnam tñ aliqūā carnis habuit: sed ex vehementia
virtutis a deo habuit: carnē subditaz q̄ huiusmodi
pugna ei insensibilis erat. Sed istud nō v̄t p̄ueniēt
dici: q̄ cū beata virgo credat oīno fuisse imunis a

fomitis inclinātōne p̄pter eius sanctificatiōne per-
fectam: non est p̄u ponere aliqua p̄ugnā a carne
fuisse in ea cū talis pugna nō sit nisi ex fomitis icli-
natiōne: nec tentatio que est a carne sine peccato eē
possit: vt patz glo. ij. Cor. xij. sup̄ illud: Datus ē mi-
hi stimulus carnis mee. vñ dicendū est: q̄ aureolā
pp̄ue hz vt in hoc mēbris alijs ecclie p̄formet in q̄
bus v̄ginitas inuenit: et q̄uis nō habuerit pugna
p̄ tentationē que ē a carne: habuit tamen pugnaz
p̄ tentationē ab hoste: qui nec etiā ip̄m ch̄ristuz re-
ueritus fuit: vt patz Matth. iij. ¶ Ad. iij. dō: q̄ vir-
ginitati nō debet aureola nisi in q̄tum addit quan-
dam excellentiā sup̄ alios p̄tinēre grad'⁹: si autem
Adā nō peccasset v̄ginitas nullā p̄fectionē addi-
disset supra p̄tinentiaz p̄ugale: q̄ fuisent tunc nu-
ptie honorabiles et thorus imaculatus: nulla p̄cu-
piscētie feditate ex̄te. vñ v̄ginitas tūc seruata nō
fuisset: nec ei tūc aureola deberet: sed mutata hūa-
ne nature p̄ditione v̄ginitas specialē decorem hz
et iō speciale p̄mū ei reddit' etiā tpe legis Moyli:
qñ cultus defetā p̄ carnalē actū pp̄agandus erat:
nō erat oīno laudabile a p̄mixtiōne carnis abstinē
vñ nec tali p̄posito speciale p̄mūz reoderet: nisi ex
oluiuo p̄cessisset instinctu: vt credit d̄ Hieremia et
de Helia: quoz p̄iugia nō legūt. ¶ Ad. iij. dō: q̄
si aliqua p̄ violentiā oppressa fuerit nō amittit pp̄ i
hoc aureolā oīmodo p̄positū p̄petuo v̄ginitatē
seruadi inuolabilē fuet si illi actui nullo mō p̄sen-
tens: nō tñ per hoc v̄ginitatē perdit: vt supra ois.
xxxij. dictū est: et hoc dico siue p̄ fide siue p̄ q̄cun-
alia cā violentē corrupat. sed si hoc p̄ fide sustineat
hoc erit ei meritorū: et ad genus martyrii p̄tinebit
vnde Lucia dicit: Si me inuitā violari feceris mi-
hi castitas duplicabit ad coronaz. nō q̄ hēat duas
v̄ginitatis aureolas sed q̄ duplex p̄mū reportā-
bit: vnū p̄ v̄ginitate custodita: aliud p̄ iniuria quā
passa est. dico etiā q̄ si talis violētē opp̄ssa cōcipiat
nec ex hoc meritum v̄ginitatis perdit. nec tamē
matri ch̄risti equabit in qua fuit cū integritate mē-
tis integritas carnis. ¶ Ad. v. dō: q̄ v̄ginitas no-
bis a nā innascit q̄tū ad id qd̄ in v̄ginitate materi-
ale est: sed p̄positū p̄petue incorruptionis seruade
ex quo v̄ginitas meritū hz non est innatū. sed ex
munere gratie p̄ueniens. ¶ Ad. vi. dō: q̄ non cū
liber vidue fructus sexagenarius debet: sed ei solū
que p̄positum v̄ginitatis seruande retinet q̄uis
etiā votū nō emittat: sicut et de v̄ginitate dictuz ē.
¶ Ad. vij. dō: q̄ si frigidū et eunuchi volūtatē ha-
beant incorruptionē p̄petuā seruare: etiā si factas
adesset coeūdi: v̄gines sunt dicēdi et aureolā merē-
tur: faciūt enī de necessitate v̄tutē. Si vō volunta-
tē hēant ducēdi p̄iugē si possent aureolā nō merēt
vñ dic̄ Aug. i li. d̄ scā v̄ginitate: qd̄ ip̄m virile mēbz
debilitat vt gnāre n̄ possint vt sūt eunuchi sufficit
cū xp̄iani sūt et dei p̄cepta cūto dāt: eo tñ p̄posi-
to sunt vt p̄iuges si possent habrent p̄iugans fide

libus adaequari. **Ad. ij. q. dō:** q̄ sicut inest quedā pugna spūi s̄ iniores p̄cupiscētias: ita etiam inest hōi q̄dā pugna s̄ passioēs exteri⁹ illatas. vñ sic p̄fectissime victorie q̄ de p̄cupiscētis carnis triūphat. s. v̄ginitati debet sp̄eal corona q̄ aureola dī: ita etiam p̄fectissime victorie q̄ hī de impugnatōe exteri⁹ debet aureola. P̄fectissima autē victoria d̄ exterioribus passionibus p̄siderat ex duob⁹. Primo ex magnitudine passiois: in oēs autē passiones illas exterius p̄cipue locū mors tenet: sicut et i passioibus interioribus p̄cipue sunt venereoz cōcupiscētiae: et ideo quando aliquis obtinet victoriam de morte et ordinatis ad mortē p̄fectissime vincit. Secūdo p̄fectio victorie p̄siderat ex cā pugne: q̄n scz p̄ honestissima cā pugnat: q̄ scz ē ip̄e chūst⁹. Et hec duo in martyrio p̄siderant qd̄ ē mors suscepta p̄p̄ chūstū: martyrem enī nō facit pena sed causa et iō martyrio aureola debetur sicut et v̄ginitati. **Ad. j. q. dō:** q̄ sustinē mortē p̄p̄ x̄pm q̄tū ē de se ē op⁹ superogatio: nō enī q̄libz tenet fidē suam corā p̄secutore p̄fiteri: sed in casu est de necessitate salutis: quando scz aliquis a p̄secutore dephensus de fide sua requirit quā p̄fiteri tenet: nec tñ sequit q̄ aureolā nō meret. aureola enī nō debet op̄i superogatio in q̄tū ē superogatio: s̄ in q̄tū p̄fectionem quādā h̄z. vñ tñ p̄fectōe manēte etiā si n̄ sit superogatio aliq̄s aureolā meret. **Ad. ij. q. dō:** q̄ martyrio nō debet aliq̄d p̄miū scdm hoc q̄ ab exteriori infligit: s̄ scdm hoc q̄ volūtariē sustinet: qz nō meretur nisi p̄ ea q̄ sunt in nobis et q̄to id qd̄ quis sustinet volūtariē ē difficilius et magis natuz voluntati repugnare: tanto volūtas q̄ p̄pter x̄pm illud sustinet on̄dit firmitus fixa i chūsto: et ideo excellentius ei p̄miū debet. **Ad. iij. q. dō:** q̄ quidam act⁹ sūt q̄ i ip̄o actu h̄nt quādā vehemētia delectationis vel difficultatis et in talibus act⁹ sp̄ addit ad rōnem meriti vel demeriti scdm q̄ in actu ōz volūtate variari ex vehemētia act⁹ a statu i q̄ p̄us erat. et iō ceteri parib⁹ actu luxuria exercēs p̄ peccat q̄ q̄ solū i actu p̄sentit: qz i ip̄o actu voluntas auget s̄lt et cū act⁹ martyriū maximā difficultatē habeat volūtas martyriū non p̄tingit ad aliud meritū qd̄ actui martyriū debet rōne difficultatis q̄uis possit etiā puenire ad alteri⁹ p̄miū cōsiderata radice meriti: qz aliq̄s ex maiori charitate pōt velle sustinē martyriū q̄ ali⁹ sustineat. vñ volūtariē martyriū p̄mereri sua volūtate p̄miū cōntiale eq̄le vel mai⁹ eo qd̄ martyriū debet: s̄ aureola debet difficultati q̄ ē i ip̄a pugna martyriū. vnde aureola volūtariē in martyrib⁹ nō debet. **Ad. iij. q. dō:** q̄ sic delectationes tact⁹ circa q̄s ē t̄pantia p̄cipuū locū tenet in oēs delectationes interiores et exteriores: ita dolores tact⁹ oib⁹ alijs dolorib⁹ p̄eminēt: et iō difficultati illi q̄ accidit i sustinēdo dolores tact⁹: puta q̄ sunt i vberib⁹ et h̄mōi debet aureola maḡ q̄ difficultati sustinēdi interiorē dolores: p̄ q̄b⁹ tñ aliq̄s n̄ p̄p̄ie d̄

martyriū nisi scdm quandam similitudinem: et hoc mō Hiero. loquit. **Ad. v. q. dō:** q̄ afflictio p̄nic n̄ ē p̄p̄ie loquēdo martyriū qz nō p̄sistit in h̄is q̄ ad mortē inferēdā ordinant cū ordinat solū ad carnē uolūntatē quā mensurā si exceserint erit afflictio culpāda. Dī s̄ p̄pter similitudinem afflictionis martyriū: que quidē afflictio excedit martyriū afflictionem diurnitate s̄ excedit intensiōe. **Ad. vj. q. dō:** q̄ fm Aug. i. j. d. ci. oct. nllī licitū ē sibi man⁹ in iocē q̄cūqz ex cā: nisi forte dīno instinctu fiat ad exēplū fortitudinis extendēdū vt mors p̄tinnat: illi autē de q̄bus ē obiectuz dīno instinctu mortē sibi intulisse credunt: et p̄p̄ hoc eoz martyria ecclesia celebrat. **Ad. vij. q. dō:** q̄ si aliq̄s p̄p̄ fidē vuln⁹ mortale accipiat et supuiuat: nō ē dubiū q̄ aureolā meret: sicut de b̄tā Leclia patz: que triduo supuixit: et de mltis martyrib⁹ q̄ i carce sūt defūcti. s̄ et si vulnus n̄ mortale accipiat et tñ exide mortē icurrat credit aureolā p̄mereri q̄uis qd̄ dicit q̄ aureolā nō meret si ex icuria vel negligētia p̄p̄a mortē icurrat: nō enī ista negligētia cū ad mortē p̄duxisset nisi p̄supposito vulnē qd̄ p̄ fide acceptū ē: et ita vuln⁹ p̄pter x̄pm susceptū ē et plena occasio mori. vñ p̄p̄ hoc aureolā nō v̄ amittit nisi sit tal negligētia q̄ culpā mortale inducat: q̄ et aureā aufert et aureolam. Si v̄o ex vulnere mortali suscepto non moriat ali quo casu cōtingente: vel etiā vulnera nō mortalia suscipit: et adhuc carcerē sustinens moriat adhuc aureolā meret. vñ et q̄rundā scōz martyria i ecclesia celebrat q̄ i carce mortui sūt aliq̄b⁹ vberib⁹ longe an̄ susceptis: sicut p̄ de Marcello papa. Quālitercūqz igit afflictio p̄p̄ x̄pm illata vsqz ad mortē t̄tinuat siue mors ide seq̄ siue nō aliq̄s martyriū efficiat: et aureolam meret: si v̄o nō t̄tinuat vsqz ad mortē nō p̄p̄ hoc aliq̄s dicit martyriū: sic p̄ de Siluestro de q̄ nō solēnsat ecclesia sic de martyre: qz in pace vitā finiuit q̄uis p̄us aliq̄s passiones sustinuerit. **Ad. viij. q. dō:** q̄ sic t̄pantia nō ē circa delectationes i pecunijs vel i honorib⁹ et h̄mōi s̄ solū i delectationib⁹ tact⁹ q̄si p̄cipuis: ita etiā fortitudo ē circa picula mortis sicut circa p̄cipua: vt dicit in. iij. Ethic. et iō soli iniurie q̄ irrogat circa corp⁹ p̄p̄uū et q̄ nata ē mors seq̄ debet aureola. Sine igit aliq̄s p̄pter x̄pm res t̄pales siue famā vel q̄cqd̄ h̄mōi amittat: nō efficiat p̄pter hoc p̄p̄ie martyriū nec meret aureolam nec plus aliquis pōt ordinate res exteriores diligere q̄ p̄p̄uū corp⁹: amor autē inordinatus nō coadiuuat ad meritū aureole: nec etiā pōt dolor de amissioe rez coēri dolori de corpis occasione et alijs huiusmōi. **Ad. ix. q. dō:** q̄ cā sufficiens ad martyriū nō solū ē cōfessio fidei sed quēcūqz alia v̄tus non politica s̄ infusa q̄ finē h̄at x̄pm q̄libet enī actu v̄tutū aliq̄s testis x̄pi efficiat in q̄tum opa q̄ in nobis x̄ps p̄ficiat testimoniū bonitatis et sūt. vnde aliq̄s virgines sunt occise p̄ v̄ginitate quā seruare volebant: sicut beata Agnes et quedā

alio quaz martyria in ecclesia celebrant. ¶ Ad. x. dō: q̄ vitas fidei hz xpm p sine vel p obiecto: et iō p̄fessio ipsi aureolā meret si pena addat: non solū ex pte finis s̄ ex pte materie. s̄ p̄fessio culuscūq; alteri vitatis nō ē cā sufficiens ad martyriū rōne materie s̄ solū rōne finis: vtpote si aliq̄s pus veller occidi q̄ q̄d̄cūq; mēdaciūz dicēdo h̄ ipsum peccaret. ¶ Ad. xi. dō: q̄ et bonū increatū excedit oē bonū creatū. vñ q̄cūq; finis creat̄ siue sit bonū cōe siue bonū puatū nō p̄t actu tātā bonitatē p̄stare q̄taz finis increat̄: cū scilz aliq̄d p̄t oē agi: et iō cū q̄s p̄t bonū cōe nō relatū ad xpm mortē sustinet aureolā nō meret. sed si hoc referat ad xpm aureolā meret: et marty: erit: vtpote si rē publicā defēdat ab hostiū impugnatōe q̄ fide xpi corūpe molliūf et i tali defēsiōe mortē sustineat. ¶ Ad. xij. dō: q̄ q̄dā dicit q̄ in innocētib; occisū p xpo v̄tute dina accelerat̄ ē vsus rōnis sic et i Jobe baptista oū ad huc eēt i materno vtero: et fm h̄ vere martyres fuerūt et volūtate et actu aureolā h̄nt. Sed aliq̄ oī cū q̄ fuerūt: martyres actu tātuz et n̄ volūtate qd̄ v̄ fētre Bern. distinguēs tria gnā marty: vt dicitū ē: et fm hoc innocētes sic nō p̄tngūt ad p̄fectā rōez marty: s̄ aliq̄d marty: h̄nt ex hoc q̄ passi sūt p xpo: ita ē aureolā n̄ qd̄ fm p̄fectā rōem s̄ fm aliq̄ā p̄cipatōz iōptū. s̄ gaudēt se i obsequiū xpi occisōe eē: vt oīn ē de pueri baptista q̄ hēbūt ali qd̄ gaudiū de innocētia et carnis integritate. ¶ Ad. iij. q. dō: q̄ sicut p martyriū et v̄ginitatē aliq̄s p̄fessio: ita victoriā obtinet de carne et mūdo: ita et p̄fectissima victoriā h̄ diabolu; obtinet q̄n aliq̄s nō solū diabolo impugnatū non cedit s̄ etiā eū expellit et nō solū a se s̄ etiā ab aliq̄s: hoc aut̄ sit p̄dicationē et doctrinā: et iō p̄dicationē et doctrinā aureola debet: sicut et v̄ginitatē et martyriū. Nec ē dicēduz vt qdā dicit: q̄ tātū debeaf p̄latiū qd̄ p̄petit ex officio p̄dicare et docē. s̄ q̄buscūq; q̄ licite h̄nt actū exercēt: p̄latiū aut̄ nō debet q̄uis hēant officiu; p̄dicandi nisi actu p̄dicēt: qz corona n̄ debet habitui s̄ actuali pugne: scdm illud. ij. Timo. ij. Nō coronabit nisi q̄ legitime certauerit. ¶ Ad. i. q̄ dō: q̄ p̄dicare et docē sūt act̄ alicui; v̄tut. s̄ misericordie vñ et iñi spūales elymas p̄putat̄: vt p̄z. oī. xv. ¶ Ad. ij. dō: q̄ q̄uis facultas p̄dicandi et docēdi q̄nq; ex studio p̄ciat: tñ vsus doctrine ex volūtate p̄cedit q̄ p̄ charitatē iformaf a deo iusā: et sic act̄ et meritū eē p̄t. ¶ Ad. iij. dō: q̄ exaltatio i hac vita nō dimiuit ali; v̄tē p̄mū nisi ei q̄ i tli exaltatiōe ppriam gl̄iā q̄rit: q̄ aut̄ talē exaltatiōē i v̄tilitatē alioz cōuertit: ex ea sibi mercedē acq̄rit: cū enī oī q̄ doctrinē debet aureola: itelligēdū ē doctrinē q̄ ē de p̄tineti bus ad salutē p̄ quā diabol' a cordib; hoium expugnaf sic q̄busdā spūalib; armis: d̄ q̄b; oī. ij. Loī. x. Alma militie nre nō sūt carnalia sed spūalia.

AD quartuz sic pro

ceditur: videt q̄ christo aureola debeaf: debet enī aureola v̄ginitati et martyrio et doctrine: sed in christo hec tria p̄cipue fuerunt: q̄ christo p̄cipue aureola competit. ¶ S. omne quod est perfectissimū in rebus humanis p̄cipue christo ē attribuēdū sed premiū aureole debet excellentissimū meriti. q̄ xpo debet. ¶ S. Cyprian' dicit: q̄ imaginē dei v̄ginitas portat: v̄ginitatis q̄ exēplar i deo ē. et sic v̄t q̄ xpo etiā inq̄tū ē de aureola p̄petit. ¶ Sed h̄ aureola ē gaudiū de p̄formitate ad xpm: vt oī. s̄ nullus p̄formaf vel similat sibi: vt p̄z p̄ p̄m. q̄ xpo nō debet aureola. ¶ S. xpi p̄mū nūq; ē augmentatū. s̄ xps ab instāti p̄ceptiōis sue nō h̄nt aureolā: qz tunc nūq; pugnauerat. q̄ nūq; postea aureolā habuit. ¶ Alteri v̄t: q̄ angel aureola debeaf: qz vt dicit Hiero. de v̄ginitate loq̄ns: i carne p̄ter carne viue potius ē vita angelica q̄ hūana: et. j. Loī. vij. dicit glo. q̄ v̄ginitas ē portio angelica: cū iḡ v̄ginitati r̄ndeat aureola: v̄t q̄ angel debeaf. ¶ S. nobilitas ē incorruptio spūs q̄ incorruptio carnis. s̄ i angelis inuenit incorruptio spūs: qz nūq; peccauerūt. q̄ eis magis debet aureola q̄ hominibus incorruptis carne: q̄ alias aliq̄n peccauerūt. ¶ S. doctrine debet aureola. sed angeli nos docent: purgando illū nādo: et p̄ficiēdo: vt Dio. dicit. q̄ eis debet aureola saltē doctoz. ¶ S. h̄. Timo. ij. Nō coronabit nisi q̄ legitime certauerit. s̄ i angel' nō ē pugna. q̄ nec eis aureola debet. ¶ S. aureola nō debet actu q̄ p̄ccat' n̄ exercet. vñ amātū v̄ginitatē et martyriū et doctrinā si exteri' hec eis nō insūt aureola n̄ debet. s̄ angeli sūt inco: p̄t. q̄ aureolā nō h̄nt. ¶ Te r̄ v̄t q̄ aureola etiā corpi debeaf: p̄mū enī cēntiale ē port' q̄ accēntiale. s̄ dos q̄ ad p̄mū cēntiale p̄tinet nō solū ē iñ aia sed etiā iñ corpore. q̄ et aureola q̄ p̄tinet ad p̄mū accēntiale. ¶ S. p̄ccō qd̄ per corp' exercet r̄ndet pena iñ aia et corpe. q̄ et merito qd̄ exercet p corp' debet p̄mū et iñ aia et iñ corpore sed merituz aureole per corpus exercet. q̄ aureola etiā debet corpi. ¶ S. iñ corpibus martyriū apparet quedā v̄tutis pulchritudo iñ ipis cicatrici bus corpis: vñ dicit Aug. xij. de ciui. dei: Nescio quō sic afficimur amore marty: bonoz vt vel' mus i illo reg' i corpe corpib; vidē vulnez cicatrices q̄s p xpi noie p̄tulerūt et fortasse vidēbim': nō enī erit iñ eis deformitas s̄ dignitas quedā: q̄uis i corpore nō corpis s̄ v̄tutis pulchritudo fulgebit. q̄ v̄t q̄ aureola marty: sit i corpore: et eadē rōne d̄ aliq̄s ¶ S. h̄: aie q̄ mō sūt iñ paradiso h̄nt aureolas nec tñ h̄nt corpa. q̄ p̄mū subiectū aureole non ē corp' s̄ aia. ¶ S. omne meritū ē ab aia. q̄ p̄mū totū i aia eē d̄. ¶ S. n̄deo. dō: ad. j. qd̄ez: q̄ circa hoc duplex ē opio. Quidā. n. dicit: q̄ i xpo ē aureola fm p̄paz aureole rōez cū i pugna iueniat et victoriā et p̄ p̄nis corona fm p̄paz rōem. S̄z diligēt p̄siderādo q̄uis xpo p̄petat rō auree vel corone: nō tñ ei cōpetit ratio aureole: aureola enī ex hoc ipso q̄ diminiuitue

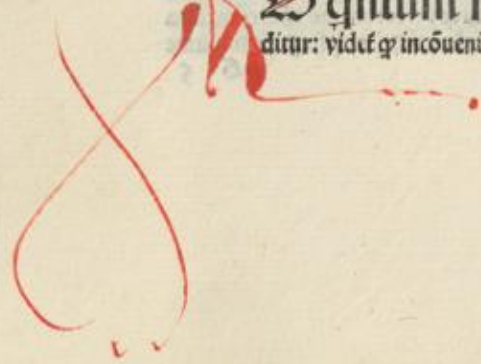

oī importat aliqd qd picipatiue et nō sū sui plēi tudinē possidet. vñ ill ppetit aureolā hīe i qd ē ali q pfectōis victorie picipatio sū imitatorz et in q pfecte victorie plēa rō pstat: et iō cū i xpo iueniat hō mōi pncipal et plēa victorie rō: p cui victoriā oēs alij victores pstitunt: vt p3 Job. xvi. Cōfidite ego vici mūdū: et Apoc. v. Ecce vicit leo d i tribu iuda. xpo nō ppetit aureolā hīe. s3 aliqd. vñ oīs au reole originat. vñ Apo. iij. Qui vicerit faciā cū se dere i throno meo sic ego vici et sedeo i throno pa tris mei. Un sū alios dō ē: q qūis id qd ē i xpo nō hēat rōnē aureole: tñ ē excellēti oī aureola. ¶ Ad j. qd dō: q xps fuit vīssime vgo martyri et doctor. s3 tñ pmiū accūitale hīs rīdēs i xpo nō h3 aliquā no tabilē qritatē i ppatōe ad magnitudinē cēntial p mīg. vñ nō h3 aureolā sub rōne aureole. ¶ Ad. ij. dō: q aureolā qūis debeat operi pfectissimo q ad nos: tñ aureolā in qrituz dīminutiue dī signat qndā picipatiōnē pfectōis ab aliq in q plenarie inuenit et scdm hoc ad quādā minozatiōnē pīnet: et sic in xpo nō inuenit in quo oīs pfectio plenissime inue nit. ¶ Ad. iij. dō: q qūis vginitas habeat aliquo mō exemplar in deo: nō tñ h3 exemplar vni rōnis incorruptio enī dei quā vginitas imitat nō eadem rōne est in deo et in aliquo vginē. ¶ Ad. ij. q. dō: q angelis aureolā nō debet cui rātio ē: qz aureolā p pue rīdet cuidam pfectiōni in excellēti merito: ea vō que in hōibus ad pfectiōnē meriti pīnet ange lis sunt p naturalia: vel etiā spectāt ad cōem eozz statū aut etiā ad ipm pmiū: et iō rōne eozz qua hōibus debet angeli nō hnt aureolā. ¶ Ad. j. q. dō: q vginitas dī esse vita angelica in qrituz p gratiā vginēs imitant id qd angeli hnt p naturā nō enī vūitū ē i angelis q oīno de delectatiōibus carnis abstineāt: cū huiusmōi delectatiōes i eis eē nō possint. ¶ Ad. ij. dō: q ppetua incorruptio spi ritus in angelis pmiū cēntiale meret: est enī d ne cessitate salutis cū in eis nō possit subsequi repa ratio post ruīnā. ¶ Ad. iij. dō: q illi act sū quos angeli nos docēt pīnet ad glouaz eozz et ad cōem ipsoz statū. vñ p huiusmōi act aureolā nō merē tur. ¶ Ad. iij. q. dō: q aureolā pīet est in mente: est enī gaudiū de opibus illis qbus aureolā debet s3 sicut ex gaudio cēntialis pīg qd ē aurea redun dat qdā decōr i corpe q ē glia corpis: ita ex gaudio aureole resultat aliqd decōr in corpe: vt sic aure ola pncipaliter sit in mente. sed p quādā redundā tiam fulgeat etiā in carne. ¶ Et p hoc p3 rīssio ad obiecta. Tñ scēdum est: q decōr cicatricū q in cor poribus martyz apparebunt nō pōt dici aureolā qz aliq martyres aureolā habebūt in quib huius modi cicatrices nō erunt: vtpote illi q sūt submer si aut famis inedia: vel squalore carceris inempti.

Quantum sic proce

ditur: videt q inconuenienter designetur

tres aureole: virginū: martyz: et predicatorz. Au reola enī martyz rīdet vūti fortitudinis: aureo la vginū vūti pntie: aureolā vō doctoꝝ vūti prudentie. q vi q debeat esse quarta aureolā q de beat iusticie. ¶ S. Exodi. xxv. dicit glo. q corona aurea addit: cum p euāgelium hīs qui mādātā cu stodūt vita eterna pmittit. Matth. xx. Si vis ad vitā ingredi sua mādātā. hūc aureolā supponit. cum dī: Si vis pfectus eē vade et vēde oīa que ha beas et da pauperib. q pauprati debetur aureolā. ¶ S. p votū obediētie aliqd se deo subijcit totalr q in voto obediētie maxia pfectio pīstī: et ita vi q ei aureolā debeat. ¶ S. mīta sunt etiā alia supro gationis opera de quib homo i futuro spēale gau diū hēbit. q multe sunt alie aureole pter istas tres ¶ S. sicut aliquis diuulgat fidem p dīcādo et do cendo ita scripta pīllando. q et talib qrtā aureolā debet. ¶ Lterius vī: q aureolā vginūz sit inē alias potissima: qz Apoc. viij. dī de vginib que sequent agnum quocunqz ierit: et q nemo alius potat dice canticum quod vginēs cantabant. q vginēs ha bene excellentiorem aureolā. ¶ S. Lypianus dī cit de vginib: q sunt illustrioz portio gregis xpi. q eis magis aureolā debet. ¶ Jte vī q potissima sit aureolā martyz: q dicit Aimo: q nō oīs vginēs pūgatas pcedunt. sed hī specialr qui in tormento passōis vginitate insup custodia coequāt marty rib pūgatis. q martyrium dat vginitati pēnēn tiā sup alios stat. q martyrio portio aureolā debe tur. ¶ Jte vī: q potissima debeat doctoꝝ: qz eccle sia militans exemplata est ab ecclesia triumphāte sed in ecclesia militāte maxim honor debetur do ctoꝝibus. j. Lino. v. Qui bñ pīstī pīstīerī oupli cī honore oīgnī habeant: maxime autē q laborāt vbo et doctrina. q in ecclesia triumphāte eis pot tior aureolā debet. ¶ Lterius vī: q vnus aureolā vginitatis vel martyri vel doctoꝝis excellenti alio nō habeat: qz ea que sunt in termino nō intendūt et remittūt. sed aureolā debet opibus que sunt in termino pfectionis. q aureolā nō intendit nec remit titur. ¶ S. vginitas nō suscipit magis et minus cum importat pūationē quādā: et negatiōes nō intendāt nec remittāt. q nec pmiū vginitatis: sc3 aureolā vginūz intendit et remittit. ¶ Sed p: au reolā supponit auree. sed aurea ē intēstio: i vno q in alio. q et aureolā. ¶ Rīdeo dō ad j. qdēm: q au reolā ē quoddā pūlegiatum pmiū pūlegiate vī ctorie rīdēs: vt p3 ex dīctis: et iō sū pūlegiatas victorias in tribus pugnis q cū libet hōi iminent tres aureole sumunt: in pugna enī que ē p carnem ille potissimā victoriā obtinet qui a delectabilibus vncris q sunt pīcipua in hoc genē oīno abstinet: et iō vginitati aureolā debet. In pugna vō qua p mūdū pugnat: illa ē pīcipua cū a mūdo psecutiōez vsqz ad mortē sustinet. vnde et martyrib qui in ista pugna victoriā obtinent scēda aureolā debe

tur. In pugna vo qua s diabolū pugnam' illa ē p
cipua victoria: cum aliquis hostē nō soluz a se sed
a cordib' alioz remouet: quod sit p p'dicationē et
doctrinā: et iō doctoꝝ et p'dicatorū' tertia au
reola debet. Quidam vero distinguunt tres aure
olas scōm tres viros anie: vt dicāt tres aureole rō
dere potissimis trium virtū aie actib'. Potissimus
eni act' rōnalis ē vitatē fidei etiā i alijs diffundē: et
huic actui debet doctoꝝ aureola. Irascibilis vero
act' potissim' est etiā motū ppter xpm superare: et
huic actui debet aureola martyꝝ. Concupiscibilis
autē act' potissim' ē a delectabilib' maxis penitus
abstinē: et huic debet aureola vginū. Alij vo aure
olas tres distinguūt scōm ea qd' xpo nobilissime cō
formamur: ipse eni mediator fuit ini mundū 7 pa
trē. fuit q' doctor scōm q' vitatē quaz a pte acceptat
mundo māifestauit. fuit autē martyꝝ fm q' a mū
do psecutionē sustinuit. fuit vo vgo inq̄tū purita
tē i seipso pseruauit: et iō doctoꝝes martyꝝes virgi
nes ei pfectissime pformāt. vñ talib' debet aureola
¶ Ad. j. q' dō: q' i actu iusticie nō attendit aliq' pu
gna sic in actib' aliaz virtutū: nec tñ hoc vez est q'
docere sit act' prudētie: imo pot' est act' charitatis
vñ misericordie scōm q' ex tali hitu inclinamur ad
huiusmōi exercitium vel etiā sapie vt dirigit. Ul
pōt dici scōm alios q' iusticia circūit oēs virtutes: et
iō eis spēalis aureola non debet. Quāto autē hoc sit
vez dcm ē i li. ij. di. xxxij. ¶ Ad. ij. dō: q' pauper
tas q'uis sit op' pfectiois: nō tñ tenet summū locū
in aliqua spiritali pugna: q' amor corp'alium mi
nus impugnat q' pcupia carnis vel psecutio inli
cta in corp' ppuum. vñ paup'rati non debet aureo
la. s' debet ei iudiciaria pās rōne hūiliatiois q' cō
sequit paup'rati: vt supra dcm ē. Elo. aut inducta
large accipit aureolā p quolibet premio quod red
dit merito excellēt. ¶ Et s'lr d'icēdū ad. ij. et. iij.
¶ Ad. v. dō: q' etiā scribētib' sacra doctrinā debe
tur aureola. s'z hec nō distinguit ab aureola doctoꝝ:
q' sc̄pta pponere qdā mod' d'icēdi ē. ¶ Ad. ij. q' dōz
dicendum: q' p'eminētia aureole ad aureolā pōt
duplic' attēdi: Primo ex pte pugne: vt dicat aure
ola potior q' fortiori pugne debet: et p hūc modūz
aureola martyꝝ alijs aureolis superminet quodā
mō: et aureola vginū alio mō: pugna eni marty
rij est fortior: scōm seip'am et vehementius affligēs
pugna carnis ē p'iculosior inq̄tum est diuturnior:
et magis nobis iminet e vicino. Scōdo ex pte eozū
de quib' ē pugna: et sic aureola doctoꝝ inf oēs est
potior: q' huiusmodi pugna versat circa bona in
telligibilia: alie vero pugne circa sensibiles passio
nes. sed illa eminētia que attēdit ex pte pugne ē au
reole eēntialior: q' aureola scōm ppuam rōem re
spicit victoriaz et pugnam. Difficultas etiā pugne
q' attendit ex parte ipsi' pugne ē potior: q' illa q' at
tendit ex parte nostri inq̄tum est nobis vicino: 7
ideo simplic' loquendo aureola martyꝝ in oīs

est potior: et ideo dicit Matth. v. in glo. q' in octa
ua beatitudine que ad martyꝝes p'inet sc̄lz: Beati
qui persecutionē patiunt 7c. oēs alie perficiūt p'p
hoc etiā ecclesia in cōnumeratiōe sanctorū' marty
res doctoꝝibus et virginib' p'ordinat. sed q' tum ad
aliquid nihil phibet alias aureolas excellentioꝝes
esse. ¶ Et p hoc p'z solutio ad obiecta. ¶ Ad. ij. q.
dō: q' cum meritum sit quodāmodo p'emiū causa
opozz diuersificari p'emia scōm q' merita diuer
sificantur. Aliquid enim intenditur et tenitur
per intensionem 7 remissionem sue cause meritūz
autem aureole potest esse maius et minus. vnde 7
aureola pōt esse maior et minor. Sciendum tñ: q'
meritum aureole pōt intēdi duplic' vno modo
ex parte radice: alio mō ex parte op'az: ptingit eni
esse aliquos duos quoz vn' ex mio: i charitate ma
ius tormentū martyꝝ sustinet: vel magis p'dicatōi
instat aut etiā magis se a delectabilib' carnis elon
gat. intensionē q' meriti que attēdit p'ene radice
nō r'ndet intensio aureole sed intensio auree. sed in
tensionē meriti que est ex genere actus r'ndet inten
sio aureole. vñ pōt esse q' aliquis qui min' in mar
tyrio meret q'rum ad essentialē p'emiū habebit p
martyrio maiorem aureolāz. ¶ Ad. j. q' dō: q' me
rita quibus debent aureole nō attingunt ad termi
num pfectiois simplici sed scōm specie sicut ignis
est specie subtilissimūz cozpoz. vnde nihil phibet
vnam aureolam alia esse excellentioꝝem: sicut vn'
ignis est alio subtilior. ¶ Ad. ij. dō: q' vna vginū
tas pōt esse alia maio: ppter maiorem recessum a
virginitatis p'io: vt dicat in illa esse maior vginū
tas que magis occasiōes corrupcionis vitat sic pua
tiones intēdi possunt: vt cum di homo magis ce
cus: q' magis elongat a visu. Quos fines hebunt
due ciuitates. hoc ideo dō: q' vsq' ad oīē iudiciū nu
merus electoz et damnatoꝝ auget. et etiāz gloria
et pena augeri pōt saltem q'ruz ad p'emiū et p'nā
accidētalem. sed post iudicium vltius augeri nō
poterit. ¶ Denarius eni vnus: hoc dō ppter hoc
q' idem est obiectum oim beatoꝝ. ¶ Ille quippe
beate viuit qui viuit vt vult nec male aliqd vult.
hec snia Aug. p'cordat euz snia ph: vt p viuē ope
ratio vite intelligat: p hoc vero quod dicit: vt vult
ostendit operatio non impedita: per hoc autē qd'
dicit nec aliqd male vult: ostendit eē p'natural: quia
mala sunt p'naturā. ¶ Quo retardat quodāmo
ne tota intēdiōe 7c. ista retardatio intelligit q'ru ad
hoc q' aia a corpe sepata nō h'z pfectūz eē: 7 ita nec
pfectā opationē q' possit deo perfecte coniungi.

Distinctio. L.
Hic oritur q̄stio
ex predictis ducens originem.
Postq' determinauit magister
de gloria scōz p' iudiciū gnāle
hic determinat de penis impioꝝ. Et diuidit i p'ca

duas. In p̄ma p̄positū p̄sequit. In sc̄da ponit toti
us opis epilogu: ibi Hec de pedib' sedētis r̄c. P̄ia
aut̄ ps̄ diuidit i duas p̄tes. In p̄ma d̄minat de pe
nis d̄natorū q̄tū a l affectū. In sc̄da d̄minat
de penis eoz q̄tū ad cognitiōē siue intellectū:
ibi Hic queri solet q̄re ille tenebre r̄c. Et hec ps̄ di
uidit in p̄tes tres. In p̄ma ostendit quō excludunt
a cognitiōe dei p̄ hoc q̄ sūt in tenebris exteriorib'
In sc̄da ostendit qualis se habeat eoz cognitiō ad
ea que in hoc mūdo agunt: ibi P̄terea queri so
let si reproboz anie r̄c. In tertia qualis se h̄eat ad
cognoscenda ea que erga sanctos agunt: ibi Que
ri etiā solet r̄c. Sc̄da pars diuidit in duas. In p̄
ma inquiri vtz mortui cognoscāt ea q̄ hic agūt.
In sc̄da mouet dubitationē quandaz ex viciis: ibi
Si quis autē querat r̄c. Tertia vero pars diuidit
in duas. In p̄ma ostendit quō boni et mali inuicē
videant. In sc̄da inquiri quid accidat sancti ex
visione damnatoz: ibi Sz cum sanctis malos r̄c.
Et hec pars diuidit in duas. In p̄ma inquiri vtz
sancti videntes damnatoz miserā eis compatiāt.
In sc̄da vtz ex hoc q̄ penam damnatoz vidēt
eoz glia minuat: ibi Postremo queri an visa r̄c.

Hic duo querunt. ¶ Primo de cognitione
naturali anime separate. ¶ Secundo de
pena damnatoz. ¶ Circa primū querit̄
q̄tuor. ¶ Primo vtz aia possit aliqd̄ intelligē a
corpe sepata. ¶ Sc̄do vtz possit intelligē p̄ sp̄s
q̄s a sensibilib' accipit dū corpi eēt iūcta. ¶ Tertio
vtz aia sepata singularia coḡscat. ¶ Quarto vtz
localis distantia et cognitiōē impediāt. ¶ Vtruz
autē sensib' vtaf̄ q̄sū ē supra ois. xliij.

Ad primum sic pro

Accedit: vtz q̄ anima nihil intelligere possit
a corpe separata: qz vt dicit phus in. i. de
anima: Intelligere et considerare cōsumit quodaz
interius corrupto. sed per mortē illud quod ē inte
rius ex parte corpi corumpit. q̄ post mortem nō
pōt aia intelligere aliquid et p̄siderare. ¶ P̄. nlla
actio cōis corpi et aie pōt remanere in aia corpe
corrupto. sed intelligere est quedaz actio corpi et
aie cōis: sicut et texere et edificare: vt p̄ in. i. de aia
q̄ corpe corrupto aia nō pōt intelligere. ¶ P̄. ania
nihil pōt intelligere sine intellectu possibili. sed in
tellectus iste ē corruptibilis. vt dicit in. iij. de aia. non
aut̄ corumpit nisi corpe corrupto. q̄ aia a corpe se
pata nihil pōt intelligere. ¶ P̄. vt dicit in. iij. de aia
sicut se h̄nt colores ad visus: ita se h̄nt fantasmata
a l animā intellectiua: sed destructis colorib' visus
nihil possit videre. q̄ destructis fantasmatib' ania
nihil poterit intelligere: fantasmata autē nō rema
nent in aia sepata: cū sint in imaginatōe que habz
organuz corpale. q̄ anima separata nihil pōt intel
ligere. ¶ P̄. p̄fect' eē hz ania in corpe q̄ a corpe se
parata sicut pars in toto p̄fectior est q̄ p̄ se existē

sed aia intellectus euz est in corpe non pōt intel
ligere sine fantasmatibus: vt p̄ in. i. et. iij. de aia. q̄
nec sepata a corpe sine eis intelligere poterit: et sic
idem quod phus. ¶ P̄. intellectus humanus est fa
ctus sicut tabula in qua nihil est scriptuz: vt dicit i
ij. de aia. q̄ aia in sui creatione non hz aliquas for
mas p̄creatas. si q̄ intelligit aliquid oportet q̄ intel
ligat per formas a sensibus acceptas: cum omis co
gnitiō sit per aliquaz formas que sit similitudo rei
cognite. sed aie pueroz defunctoz i vteris mater
nis non h̄nt aliquas formas a sensibus acceptas. q̄
saltem aie pueroz nō p̄nt intelligere aliqd̄: euz nō
habeant aliquas intelligibiles formas. ¶ P̄. ania
ad hoc dicitur esse corpi iuncta: vt sciētis et virtuti
bus perficiat. q̄ anteq̄ in corpe fuerit scientia p̄
fecta nō potest intelligere aliquid: alias frustra cor
pi iungeret. sed aie puuloz predictoz non fue
runt aliq̄ scientia in corpi p̄fecte. q̄ idē quod
phus. ¶ Sed phus dicit in. ij. celi et mūdi: q̄ ois
res est p̄pter suā operationē. vnde re remanēt re
manet eius operatio. et hoc est quod Damasc. dicit
q̄ nulla substantia est otiosa. si q̄ aia post corpus re
manet sicut fides ponit: ois q̄ aliqua eius operatio
remanet: qz vt dicit in. i. de aia. si nulla operatio ani
me est ei p̄pria sine corpe non cōtingit eam sepa
ri. sed intelligere est maxime p̄pria eius operatio. q̄
aia sepata aliquid intelligere pōt. ¶ P̄. sicut dicit
Aucēna in sua Meta. imunitas a materia ē cō q̄
re aliqua substantia sit intellectiua. sed aia sepata a
corpe imunitas ē a materia q̄ corpi iuncta: que
tūc non est actus alicuius materie sicut nō est euz
q̄ aia nō intelligat: multo magis intelliget euz erit
a corpe separata. ¶ P̄. Aucēna dicit i. vj. de na
turalibus: q̄ aia non indiget imaginatione et alijs
virtutibus sensibilib' nisi i p̄ncipio t̄n: et nō postea
nisi paz. cum q̄ proficit et roborat sola per se opaf
actiones suas absolute: et sic anima indiget sensib'
sicut homo indiget iumēto et eius apparatu: vt p̄
ueniat eo q̄ pponit q̄ cū accesserit nō eī vltē idē
gebit. q̄ anima non semp indiget corpe ad intel
legendum: et sic sepata intelligere poterit. ¶ R̄. inde
dō: q̄ ponentibus intellectum a potētis sensituius
differre: necesse est ponere intellectus substantiā in
corruptibile esse: eo q̄ necesse est eū imaterialē po
nere: nec a materia sc̄dm eē dependētē: omnē autē
huiusmodi substantiā ois incorruptibilem esse: qz
materia inq̄tā pōt eē subiectū p̄uatōnis et forme
est corruptionis causa in rebus materialib'. vñ dicit
phus in. i. de aia: q̄ intellectus v̄ esse substantia
quedam et non corumpi. Quidā v̄o hūc intel
lectū corruptibilem dixerūt nō esse partem aie hu
mane. sed esse aliquā substantiā oino a corpe sepa
ratam: aiam vero humanā nō dicit intellectiua nī
si fm quandā p̄ticipatiōē intellectualitatis ex re
fulgētia intellectus sepata sup̄ ip̄m. vnde destructo
corpe: anima humana nec r̄manebat nec aliqd̄

intelligere poterat. Sed hoc videtur esse contra intentionem philosophi: dicit enim in .ij. de anima de intellectu loquens quod intellectus videtur esse alterius generis anime: et hoc solum contingit separari sicut perpetuum a corruptibile. In .xj. etiam Metaphysica dicitur: quod anima est talis dispositionis: ut scilicet possit separari non tota sed intellectus. Ex quo patet: quod intellectus qui est pars anime ponitur a corpore separari: et ideo anima intellectiva que est anima humana post corpus remanere sicut fides ponitur: et per consequens necesse est quod intelligat: cum intelligere sit eius propria operatio. sed quomodo intelligat diversimode a quibusdam ponitur. Quod enim dicitur quod anima separata a rebus cognitionem accipit sicut et nunc facit. Sed hec opinio videtur omnino irrationalis: anima enim humana a corpore separata non ponitur vel sensitivis potentijs: ut supra dicitur. dicitur enim eorum potentiarum actus per organa corpora necesse sit exerceri. unde non erit nisi in visu potentiarum intellectivae partis: intellectus autem non est natus accipere cognitionem a rebus sensibilibus immediate. sed mediantibus potentijs sensitivis cum oporteat esse quaedam convenientiam inter recipientes et receptum. species autem in sensibus extrinsecas habent convenientiam et cum intellectu in quantum sunt sine materia: et cum rebus materialibus in quantum sunt cum conditionibus materie. unde de convenienter sensus a rebus materialibus accipit et intellectus a sensibus: non autem intellectus immediate a rebus materialibus: et ideo non potest poni quod anima separata cognitionem a rebus materialibus accipiat: nec sufficit ponere in ea cognitionem solum que fuit a sensibus accepta in corpore propter animas puerorum decedentium in matris uteris que a sensibus cognitionem non acceperunt. Et ideo alij dicunt quod sic angelus habet apud se formas innatas causarum ordinis universi: ita et anima sui creatione sed omnia est in corpore a corpore opprimitur: ut illis formis uti non possit ad intelligendum: sed utrius formis quas a sensu accipit vel etiam ipsius formis innatis: secundum quosdam qui posuerunt quod additum non est aliud quam reminisci: sed postquam a corpore fuerit separata uter illis formis innatis. Sed illud contradicit sententiam philosophi: qui dicit intellectum humanum esse sicut tabulam in qua nihil est scriptum. contradicit enim experientie qua exprimitur nos nihil posse intelligere nisi ex perceptis a sensu ad intelligendum manducamus: nec esset probabile quod cum anima naturaliter corpori uniat totaliter impediret perceptionem ad corpus ut formis innatis uti posset. Sed hoc prosonum videtur opinioni illorum que posuerunt animam ante corpus creatam et postea corpori accidentaliter coniunctam: non enim ea que unum et eadem naturaliter insunt ita se habent quod unum eorum totaliter impediatur alterum: alias in natura aliquid esset otiosum. Et ideo aliter dicendum est: quod anima in sui creatione nullas habet formas precreatas: nec ad hoc quod post separationem a corpore intelligat requiritur aliquid forme a rebus accepte vel tunc vel prius: sed intelliget de naturali cognitione loquendo per influentiam a substantijs superioribus deo. scilicet vel angelis: et loquitur de na-

turali influentia. Et hoc sic patet: intellectus enim noster est medius inter substantias intelligibiles et res corporales. unde anima intellectiva dicitur esse creata in origine eternitatis in libro de causis: et hoc ideo quia ipsa per intellectum attingit ad substantias intelligibiles. in quantum vero est actus corporis attingit res corporales omne autem medium quanto magis appropinquat unum extremorum: tanto magis recedit ab alio: et quanto magis recedit ab uno tanto magis alteri appropinquat unde cum anima nostra in statu vite maxime ad corpus accedat: utpote actus eius extrinsecus: non habet respectum ad res intelligibiles nisi aliquo modo attingendo corpus: et propter hoc anima in statu huius vite non recipit influentiam a superioribus substantijs nisi ut cognoscat sub speciebus a sensibus acceptis. unde Dionysius dicit in ca. .j. hierarchia. quod non est possibile nobis in hac vita aliquid suplicere divinis radiis nisi cum varietate sensibilibus formarum: et ideo etiam in hac vita quanto anima magis a corpore abstrahitur tanto magis a substantijs spiritualibus influxum cognitionis recipit. et inde est quod quedam occulta cognoscunt in dormiendo et in excessu mentis quando anima a corporis sensibus abstrahitur. unde cum actu erit a corpore separata: erit paratissima ad recipiendum influentiam a substantijs superioribus. scilicet deo vel angelis: et sic per huiusmodi influentiam cognitionem habet maiorem vel minorem secundum modum naturalis capacitatis ipsius anime: et sic etiam Lumen tator in .ij. de anima qui ponit intellectum possibilem esse substantiam separatam: quod in hoc errat: tamen quantum ad hoc recte dicitur: quod ex hoc quod ponitur substantia separata habet respectum ad alias substantias spirituales superiores ut eis intelligat: sed secundum illud respectum que proprie ad naturam corporis recipiendo species a fantasmatibus non attingit substantijs altioribus.

¶ Ad .j. quod dicitur: quod philosophus loquitur de actu intellectus que nunc in via intelliguntur abstrahendo a fantasmatibus. hic enim actus esse dicitur fantasmatibus destructis in separatione anime a corpore.

¶ Ad .ij. quod dicitur: quod intelligere secundum quod erit ab intellectu non est actio corporis anime et corporis: non enim intellectus intelligit immediate aliquid organo corporali sed est actio anime et corporis ex parte obiecti in quantum intelligitur abstrahendo a fantasmatibus que sunt in organo corporali. et hunc modum intelligendi anima separata non habet.

¶ Ad .ij. quod dicitur: quod passivus intellectus de quo philosophus loquitur non est intellectus possibilis sed ratione particularis que dicitur vis cogitativa habens determinatum organum in corpore. scilicet mediam cerebri lulam capitis: ut Lumen ibidem dicit: et sine hoc anima nihil modo intelligit: intelligit autem in futuro quando a fantasmatibus abstrahere non indigebit.

¶ Ad .ij. quod dicitur: quod operatio illa intelligit de anima intellectiva ex parte illa que corpori attingit: et non potest esse intellectiva simpliciter: quod intellectus in quantum huiusmodi non respicit fantasmatibus: sic patet de intellectu angelico. Ad .v. quod dicitur: quod anima habet esse perfectum in corpore que separata in quantum est forma: non autem in quantum est intellectus: nisi for-

te p̄iangat tali corp̄i q̄d est oīno aīe subditū in nullo intellectu dīstrahēs sicut erit corp̄ gloriofū: corp̄us enī q̄d corrupit aḡ: rauat aīam: et dep̄mit īre-
na habitatio sensuz multa cogitantem: Sapie. ix.
¶ Ad. vi. dō: q̄ aīe pueroꝝ q̄uis nō hēant foras innatas vel acq̄sitas: hēbunt tñ aliq̄s formas intelligibiles ex influētia oīni lumis: cooperante mīste-
sterio angeloꝝ. ¶ Ad. vii. dō: q̄ anīa ex hoc q̄ in corp̄e scīa p̄fecta fuit etiā sepata maḡ intelligit: vt infra dicit: nō tñ sequit̄ q̄ si nō fuerit in scīa p̄fecta q̄ nullo mō intelligat.

Ad secundū sic pro

Accedit: videt̄ q̄ anima per species q̄s nunc a corpore abstrahit separata postmodū per eas nihil intelligat: huiusmodi enī species eiusdem rationis erunt in anima separata cuius modo sunt. sed nunc per eas nō potest aīa intelligere sine fantasmatibus: q̄d patet ex hoc q̄ lesō organo fantasie aīa impedit̄ in consideratione eoz̄ que prius a sensu accipit̄: nec aīa separata per illas species intelligere poterit: cum in ea nulla fantasmata sint.
¶ Ex similibus actibus siles habitus relinquūtur. sed habitus scīe nūc acq̄rimus ex actu intelligendi quo aīa a fantasmatibus abstrahit. h̄ habitus scīe acq̄situs nō inclināt nisi in similes actus. cuz ergo talis actus intelligendi non possit esse in aīa separata. s. accipiēdo a fantasmatibus: videtur q̄ per scīentiam hic acq̄sita: v̄l per species hic a sensib̄ acceptas aīa separata nihil intelligat. ¶ In opib̄ nature nihil ē sup̄fluum: nec natura facit p̄ duo q̄d per vnuz facere potest. sed anima separata poterit intelligere per influētiam a substantijs superioribus: vt supra dictū est. h̄ nō intelligit p̄ aliq̄s species a sensibus acceptas. ¶ Impossibile est duas formas eīusdē speciei esse in eodē subiecto. sed aīa sepata recipiet aliquas formas intelligibiles ex influētia substantie superioris per quas poterit res intelligere. h̄ in ipso nō p̄nt remanere intelligibiles forme earundē rez̄ a sensib̄ accepte. ¶ Ex hoc intellectus noster actu intelligit: q̄ forma intelligibilis in eo existit. h̄ postq̄ desistit actu intelligere forma intelligibilis in eo nō remanet: et sic videt̄ q̄ non remaneant in aīa sepata aliq̄ forme intelligibiles a sensib̄ accepte p̄ q̄s intelligere possit. ¶ Cōsiderare illud cuius scīam aliquis prius accipit v̄l ad memoriā vel reminiscētiā p̄tinere. sed destructo corpore aīa non reminiscit: vt dicit phis in. i. et. iij. de anima. aīa h̄ sepata nō intelligit per species in hac vita a sensibus acceptas. ¶ Sed est q̄d phis dicit: q̄ aīa est locus speciez̄: et loquitur de parte intellectiua. sed locus p̄seruat locatūz h̄ species a sensibus accepte in intellectuā p̄seruat: et sic v̄l q̄ per eas possit intelligere aīa sepata a corpore sic et nūc potest. ¶ S. finis remanet remotis etiā hīs q̄ sunt ad finem. sed sensus ordinat̄ ad cognitionem: anīe

intellectiue sicut ad finem inq̄tum ex sensibus cognitionem accipit. ergo cognitio quam anima accipit a sensibus remanet in ea etiam destructis sensibus corporeis: q̄d erit cuz anima fuerit a corpore separata. ¶ S. q̄d recipitur in aliquo recipitur in eodem modum recipientis. sed anima ē corruptibilis et perpetua. ergo q̄d in ea recipitur: recipitur vt perpetuo p̄seruabile in ipsa. h̄ species intelligibiles q̄s a sensibus accipit remanēt in ea post sepatoꝝ a corpore: frustra aut remanent nisi per eas intelligeret formas prius a sensibus acceptas. ¶ R̄ndeo dīcedū q̄ circa hoc duplex est opinio: vna occasionalis ex opinione Auicēne qui dicit: q̄ intellectus noster possibilis non seruat aliquas formas postq̄ actu intelligere desinit: q̄ forme intelligibiles nō possunt esse in intellectu possibili nisi vt in vi apprehendente: nō enī v̄l organo corpali vt ex pte ei possit aliq̄d eē in intellectu nō vt in apprehēdere actu: p̄ quem moduz aliq̄d est in potentis sensitue p̄tis: que potentie thesauri dicunt̄ sicut memoria et imago. sed intellectus possibilis cum conuertit se ad intelligētiam agentem quam ponit separatā accipit species intelligibiles ex influētia eius cuius est formas a fantasmatibus abstrahere et ponere eas in intellectu possibili: et tū desinit se conuertere ad intellectum agentem: forme ille desinunt esse in eo: sicut forma visibilis desinit esse in oculo cum oculus desinit se p̄uertere ad rem visā: oꝝ autē vt si iterū velit intellectus possibilis p̄siderare q̄d prius cōsiderauit de nouo se conuertat ad intellectū agentē et de nouo species intelligibiles recipiat: et sc̄dm hoc q̄daz eum sequētes dicunt: q̄ in aīa nostra nulle species intelligibiles reseruat̄ quibus possit post mortem v̄l ad intelligendū: et sic etiā dicit q̄ scīa hic acq̄sita nullo modo manet neq̄ q̄tum ad actum neq̄ q̄tum ad habitum: sed hec opinio non videt̄ esse conueniens. Primo: quia cōtrariat̄ manifeste snie phi: qui ponit animā esse locū speciez̄: vnde oporet q̄ species i illa cōseruent̄. Secūdo: quia ex quo species in intellectu possibile imprimunt̄: nō est p̄babile eas aboleri: nisi aliq̄ causa corrupens eas fuerit: cum multo nobilius recipiatur forme intelligibiles in intellectu possibili q̄ forme sensibiles i materia p̄ma. Tertio: q̄ Aug. pōit p̄te mentis eē memoriā: et sic i ea spēs intelligibiles reseruat̄. Quarto quia dato q̄ nulle species intelligibiles remanerēt in anima separata: non p̄pter hoc tolleretur quin habitus scientie remaneret etiam sc̄dm predictam opinionem Auicēne: vult enī q̄ q̄uis species intelligibiles non remaneāt in intellectu possibili cum actu non intelligit: remanet tamen in eo quedam habitatio vt facilius se p̄uertat ad recipiendum spēs intelligibiles ab intellectu agēte: rōe cui nō oꝝ q̄ sp̄ aliq̄s ita laborat ad aliq̄d intelligendū sic cū d̄ nouo didicit v̄l iuenit: et habitus hec nihil aliud ē q̄ habitus scīe. v̄l etiā i aīa sepata h̄ mō habitus rema-

nebit: vt. f. paratio: sit ad recipiendum cognitiōez
ex influentia superioris substantie ania q̄ habitu sci
entie in hoc mūdo fuit perfecta: q̄ alia q̄ huiusmōi
habitu caruit. Et ideo ponenduz scdm̄ alios videt
q̄ species intelligibiles remanent in anima postq̄
actu itelligere desierit: et etiā maior habitus ad re
cipiendum ab intellectu agente: et q̄ vtrūq̄ eorūz
remanebit i anima separata: et vtroq̄z vti poterit
in itelligendo: alio tamen modo eis vtitur cum ē
corpore coniuncta: cum enī est iuncta corpi eius
intellectus non potest aliquid p̄siderare nec p̄ spēz
acquisitas nec per aliq̄ influēz superioris substan
tie nisi p̄uertendo se ad fantasmata: q̄ p̄fectaz
iunctionem eius ad corpus potentia intellectiua
eius nihil cognoscit nisi per ea que per corpus reci
piūt. vnde habz fantasmata quasi obiecta ad que
respicit. sed cuz erit a corpore sepata itelliget per
alium modum: vt supra dictū est: scz nō aspiciēdo
ad fantasmata. ¶ Ad j. q̄ dō: q̄ quis species intel
ligibiles per se loquendo sint eiusdem ratiōis dū
sunt in anima iuncta corpore: et cū sunt in anima
sepata: tamen per accidēs sunt rōnis diuerse q̄ruz
anima in qua sunt diuersimode se habz in p̄dicti
one ad materiam vel separatione ab ea: et ideo p̄ spe
cies illas anima coniuncta non itelligit nisi p̄uer
tendo se ad fantasmata. sed cū fuerit sepata in
telligit per eas etiam sine tali conuersione. ¶ Ad
ij. dō: q̄ actus nō specificant a termino a quo: sed
magis a termino ad quē. vnde idem specie motus
est de albario siue p̄ eam aliquis fiat de nigro alb⁹
siue de rubeo albus. vnde et itelligere nō diuersi
ficat specie per hoc q̄ itelligit abstrahendo a fan
tasmatis vel non abstrahēdo: dūmodo sit vni
modi quod itelligit et quo itelligit: et p̄ter hoc
habitus sciētie qui acquiritur ex actib⁹ intellectus
accipientis a fantasmate inclinat in actū itelligen
di quo fantasmata nō respicit. Et p̄terea itellige
re nostrum scdm̄ statum istum est scdm̄ fantasma
ta illustrata lumine intellectus agentis. vnde ē vni
us ratiōis cum cognitione anime sepate que ē per
influēntiam luminis a superiori substantia q̄ruz ad
ipsam illustratōnem: q̄ nō q̄tum ad fantasma
ta. ¶ Ad. iij. dō: q̄ ex ipsis speciebus itelligibili
bus p̄existētib⁹ in intellectu possibili efficitur
intellectus possibilis paratio: ad p̄fectū recipiēduz
cognitionem ex influentia superioris substantie. vnde
nō sequit q̄ frustra huiusmōi species in ania sepa
ta remanent ad itelligendū per eas. ¶ Ad. iij.
dō: q̄ forme intelligibiles a sensibus accepte nō sūt
oīno vnius ratiōis cum illis formis que imediate
ex influentia diuina pueniunt: quia ex diuersis im
p̄mentibus diuersē imp̄ressiones relinquunt: sic
etiam et habitus virtutis acquisite non est eiusdē
ratiōis cum habitu virtutis infuse. vnde nihil p̄hi
bet vtrūq̄z formas i anima separata remanere: et
formas illas tunc acceptas ex influxu superioris sub

stantie esse formales et cōpletuas respectu forma
rum acquisitaz a sensibus. ¶ Ad. v. dō: q̄ i intel
lectu nostro remanēt forme intelligibiles etiā post
q̄ actu itelligere desinit: nec i hoc opinione Aui
cenne sequimur: remanent autē huiusmōi forme i
telligibiles in intellectu possibili cum actu nō intel
ligit non sicut in actu completo sed in actu medio
inter potentiam puram et actum perfectum sicut
etiā forma que est in fieri hoc modo se hz. ¶ Ad
vj. dō: q̄ phis loquitur de memoria et reminiscen
tia que est pars anime sensitue: cuius actus corru
pto corpore non potest remanere: et hac indigem⁹
ad itelligendum ad p̄sens ea que prius itellexi
mus: p̄pter hoc oportz nos ad fantasmata conuer
ti: que quandoq̄ oportz de thesauro memorie ad
duci: sed memoria put ab Aug. ponitur in mente
remanebit in anima post mortem.

Ad tertius sic proce:

ceditur: vt q̄ ania sepata singularia non
cognoscat. Anima enī separata non vte
tur potētis sensituius. s; singularia nō cognoscunt
ab aia nisi per potentias sensitivas: singulare ē enī
aliquid dum sentitur: vt Boetius dicit. q̄ anima se
parata singularia non cognoscat. ¶ P̄terea in
tellect⁹ anime separate magis erit a materia remo
tus q̄ intellectus anime coniuncte corpore. sed ani
ma coniuncta corpore non potest intellectu cogno
scere singularia p̄pter intellectus imaterialitatem
q̄ nec cū ē a corpore sepata. ¶ S. differētia hic po
nitur p̄cipue inter sensum et intellectū eo q̄ sen
sus cognoscit hic et nūc: intellectus autē abstrahit
ab vtroq̄z. si q̄ intellectus anime separate possit sin
gularia cognoscere in nullo ex cognitio a sensu dī
ferret: quod est inconueniens. ¶ S. sicut in statu
vie p̄ sensum particularia cognoscimus ita p̄ intel
lectum vniuersalia. sed sensus nunq̄ potest deueni
re ad hoc q̄ vniuersalia cognoscat. q̄ nec intellect⁹
ad hoc q̄ cognoscat singularia. ¶ S. eadem ē na
tura anime separate et corpore coniuncte. sed p̄ na
turam intellectiue anime: forme que in intellectu
recipiuntur dum corpore est coniuncta nō ducūt
in cognitōnem singularium: sunt enī in ea p̄ mo
dum ipsius. ergo eodem modo erunt in ipsa post
q̄ fuerit a carne separata: et sic non ducēt in singu
larium cognitionem. ¶ Sed contra Luc. xvi. dī
citur: q̄ diues in inferno existens fm̄ animā tantū
dixit: Dabeo enim quinqz fratres. ergo et ex quo
p̄tet: q̄ singularia cognoscunt anie sepate. ¶ S.
intellectus anime corpore coniuncte singularia co
gnoscat: quod patet ex hoc q̄ propositionem for
mat cuius p̄dicatum est vniuersale et subiectum
singulare: et syllogismum componit cuius minor ē
singularis. ergo etiam a corpore eparata ania per
intellectū singularia cognoscat. ¶ S. nullus pot̄ dī
sponere de his q̄ ignorat. sed aia in corpore exnā per

intellectus disponit de his que circa singularia sunt agenda. que etiam in corpore extrinseca singularia cognoscit per intellectum: cum intellectus in anima separata integer manet: videtur quod anima separata singularia cognoscit. **R**espondeo dicendum: quod cum omnis cognitio sit per formas quibus cognoscens rebus cognitis assimilatur: duplex erit cognoscendi modus: unus per formas a rebus acceptas: alius per formas que sunt cause rerum vel a causis rerum accepte. Ad hoc enim quod aliqua duo sint similia: oportet unum esse causa alterius vel ambo sub eadem causa procedere: cum unitas effectus cause iudicet unitatem. In illa ergo cognitione que fit per formas a rebus acceptas: ipse res per suam actionem sunt cognitionis causa: cum ergo omnis actio sit per formam: forma autem quantum est de se sit uniuersalis: per talem modum non potest deueniri in cognitionem rerum singularium: quia per hunc modum non cognoscitur materia que est in diuinationis principium nisi in uniuersali in quantum scilicet habet habitudinem ad formam uniuersalem: sicut qui cognoscit simum cognoscit nasum in quantum est subiectum simi nisi quando forme individualiter recipiunt in cognoscere ut sunt in rebus extrinsecis: sicut accidit in potentibus cognoscitibus per organum corporale. sed in illa cognitione que est per formas que sunt rerum cause vel earum impressio nec peruenitur usque ad singularia: quibus huiusmodi forme sunt omnino imateriales eo quod causa rei prima que rebus esse influit: esse autem communiter materiam et formam respicit. unde huiusmodi forme dicuntur directe in cognitionem utriusque: scilicet materie et forme: et propter hoc per talem cognitionem cognoscuntur res et in uniuersali et in singulari: anima que cum est corpori coniuncta non cognoscit nisi per formas a rebus acceptas: et ideo per potentias illas cognoscit in qua forme a rebus omnino imaterialiter recipiuntur directe singularia non cognoscit: sed solummodo per potentias organice affixas. sed indirecte et per quandam reflexionem etiam per intellectum qui organo non utitur cognoscit singularia: prout scilicet ex obiecto proprio redit ad cognoscendum suum actum ex quo actu redit in speciem que est intelligendi principium: et ex ea procedit ad considerandum fantasmatum a quo species huiusmodi est abstracta: et sic per fantasmatum singulare cognoscit: anima vero separata utitur utraque cognitione: quia et cognoscit per species acceptas a sensibus: et per species receptas a superioribus substantiis: que species sunt cause et impressio: id est rationum idealium in deo existentium: et ideo secundum illum modum quo cognoscit per species a sensibus acceptas singularia directe non cognoscit: sed per illum modum quo cognoscit ex influentia superioris substantie cognoscere potest singularia eadem ratione qua et angelus: de quorum cognitione dictum est secundo libro dist. 14. **A**d. 1. que dicendum: quod anima in statu vite non

cognoscit singularia directe nisi per potentias sensitivas: quia non cognoscit nisi per formas a rebus acceptas que cum ad intellectum perueniunt in quo omnino imaterialiter recipiuntur: non possunt esse principium cognoscendi singulare. sed cum fuerit a corpore separata habebit alium modum cognoscendi quo singularia cognoscere poterit: ut dictum est.

Ad. 2. que dicitur: quod ex hoc ipso quod anima separata est quodammodo imaterialior: quod corpori coniuncta est propinquior substantiis superioribus que sunt omnino imateriales et magis parata ad recipiendum earum influxum et per se ad intelligendum eo modo que ipse intelligit. **A**d. 3. que dicitur: quod intellectus qui singulare cognoscit alio modo cognoscit quod sensus: sensus enim singulare cognoscit per formam quodammodo materiale. unde per illam formam non potest se extendere et cognoscit ultra singulare. sed intellectus singulare cognoscit per formam imaterialem que potest esse principium cognoscendi uniuersale et singulare: et sic adhuc remanet differentia inter sensum et intellectum.

Ad. 4. que dicitur: quod virtus sensitiva est infra virtutem intellectiuam unde magis potest intellectus se extendere ad id quod est sensus quam sensus ad id quod est intellectus. **A**d. 5. que dicitur: quod eodem modo recipit forma in intellectu anime separate et in intellectu anime coniuncte scilicet imaterialiter. sed tamen forma que est in anima separata erit alterius rationis et virtutis: prout scilicet erit effluens a substantiis superioribus: sic dictum est.

Primum obiectum in contrarium est procedendum. **S**ed ad alia duo oportet respondere: quia concluditur quod intellectus anime coniuncte corpori singularia cognoscit. **A**d. 2. que dicitur: quod intellectus noster in statu vite utitur singularibus: proponendo propositiones et formam do syllogismos in quantum reflectit ad potentias sensitivas: ut dictum est: et quodammodo continuatur cum eis secundum quod earum motus et operationes ad intellectum terminantur: prout intellectus ab eis accipit. **A**d. 3. que dicitur: quod intellectus practicus ad hoc quod de singularibus disponat: ut dicitur in 1. de anima: indiget ratione particulari qua mediante opinio que est uniuersalis que est in intellectu ad particularem opus applicet: non sic fiat quidem syllogismus cuius maior est uniuersalis que est opinio intellectus practici: minor vero singularis que est estimatio rationis particularis que alio nomine dicitur cogitativa: conclusio vero consistit in electione operis.

Ad. 4. quartum sic procedit. videtur quod localis distantia impedit cognitionem anime separate: anima enim habet extrinseca que hic agunt cognoscit: sed extrinseca in receptaculo sibi debito ea que hic agunt non cognoscit. unde dicit Augustinus in libro de cura pro mortuis agenda ibi sunt defectus anime ubi ea que hic agunt scire non possunt. que localis distantia cognitionis anime separate impedit. **R**espondeo: naturalis cognitio anime separate non est potior quam naturalis cognitio demonis sed demones naturali cognitione non cognoscunt absentia. unde Augustinus in libro de diuinatione demonum dicit: quod ea que alibi fiunt celeritate

motus sui cito ad nos deferunt ut quasi ea scire
videant q̄ nos postea nunciabunt hoibus sumus
scituri: ad hoc autē nihil facit celeritas mot⁹ si hic
nobiscū exītes absentia cognoscere possunt. q̄ aīa
separata nō cognoscit absentia: et sic eius cognitio
per localem distantiam impedit. ¶ S. oīs cognoscens
rem sub hic et nūc alī cognoscit sub hic et nūc q̄
sunt hic et que sunt alibi. sed aīa sepata cognoscit
sub hic et nūc: q̄ cognoscit singularia: ut dictum
est. q̄ aliter cognoscit p̄p̄nqua et remota: et sic idē
est q̄d prius. ¶ S. sicut est aliqd̄ distans scdm̄ t̄p̄a
ita est distans aliqd̄ scdm̄ locū. sed aīa sepata nō
pōt cognoscere distantia scdm̄ t̄p̄a utputa futura:
hoc enī solius dei est: ut patz per id q̄d h̄i. Esa. xij.
Annunciate nobis que ventura sunt et dicem⁹ q̄
dij estis vos. q̄ nec distantia scdm̄ locū pōt cogno
scere. ¶ S. opatio nō excedit substantiaz opantis
unde Dama. dicit q̄ angeli ibi sunt ubi opant. sed
aīa separata est in aliquo loco: cū ei locus corpo
ralis p̄ receptaculo assignet. q̄ opatio aīe separate
non pōt se extendere ultra locū illū et sic ea q̄ sunt
distantia scdm̄ locū cognoscere nō pōt. ¶ Sed
sancti a damnatis distant maxime etiā scdm̄ locū
sed damnati vident beatos: ut patz Luc. xvi. de vi
uite qui in tormentis positus Abiaam et Lazarū
vidit. q̄ localis distantia cognitionē aīe separate non
impedit. ¶ S. nulla operatio impedit per loci di
stantiam nisi sit situālis: q̄ p̄p̄nquum et distans
scdm̄ locum ad situm p̄tinere videant. sed aīa
sepata nō h̄z aliā cognitionē nisi intellectiua cum
potentijs sensitivis nō v̄at: intellectiua autē cogni
tio nullo mō est situālis cum nō fiat per corporea
instrumenta. q̄ ad cognitionē anime separate nihil
loci p̄p̄nquitas facit v̄ distantia. ¶ S. lux intelli
gibilis est potentior q̄ lux aliqua sensibilis. s̄ lux
sensibilis solis nō impedit a sua opatione p̄ aliquā
localem distantiam: q̄ totū mundū illuminat. q̄ nec
lux intelligibilis anime separate impedit a sua cogni
tione per distantiam aliquam corporalem. ¶ R̄ndeo
dicendū q̄ sicut dictū est: quidam ponunt q̄ aīa
separata cognoscat accipiēdo a rebus: q̄d si verū
est: localis distantia p̄culdubio cognitionē anime
separate impedit et q̄ rez̄ sensibilibus actiones
nō equaliter se extendunt ad p̄p̄nquū et distans:
cum per p̄p̄nqua in distantia moveantur: et sic in
remotis virtus p̄mi agentis paulatim deficit: et in
de est q̄ nō possumus sentire ea que sūt p̄cul a no
bis. sed si ponamus q̄ aīa sepata cognoscat per
formas aliquas vel concreatas vel influxas a sup̄
ioubus substantijs nō pōt esse q̄ eius cognitio per
rei distantiam impediatur: non enī per huiusmodi for
mas cognoscat inq̄tum res aliqd̄ agāt in animā
vel aīa in re: ut sic mediū corporale per quod
actio fiat cognitionē impeditur possit. sed cognitio
predicta perficitur ex hoc solo q̄ forme in aīa exītes
rep̄ntant res que sunt extra animā quas equaliter

rep̄ntant siue sint p̄p̄nque: siue sint distantes: sicut
imago herculis equaliter rep̄ntat herculē ubi cūq̄
sit hercules. unde etiā potētē cognoscit que co
gnoscunt res per formas a rebus acceptas dūmo
do non cognoscant solūmodo dū accipiunt equa
liter cognoscunt res distantes et p̄p̄nquas: sicut in
relectus noster in statu vic equaliter cognoscit so
lem et lunam: et imaginatio equaliter imaginatur
hominem p̄p̄nquum et distantem. s̄ q̄ cognitio
sensus perficitur in hoc ipso q̄ sensus a sensibili mo
uet: inde est q̄ sensitiva cognitio p̄ localem distantiam
impedit. si q̄ cognitio aīe separate nō sit p̄ acceptiōez
formaz a rebus sensibilibus: ut supra positum est
nullo mō esse poterit ut eius cognitionē localis di
stantia impediatur. ¶ Ad. i. q̄ d̄: q̄ quis aliq̄ aīe
defunctoz in suis receptaculis exītes ea q̄ h̄ agūt
ignorēt: nō tñ hoc p̄tingit p̄pter localem distantiam
sed p̄pter aliquā aliā cām: utpote quia afficiūt ve
hementer ad ea que in illis receptaculis patiūtur:
vel etiā q̄ influentia sup̄ioris substantie q̄uis ea
p̄ficiat ad aliq̄ cognoscēda: nō tñ ad oīa sed ad illa
tantū que ei scdm̄ modū p̄petunt. ¶ Ad. ij. q̄ d̄: q̄
Aug. frequenter v̄it illa positione qua ponit de
mones habere corpora sibi vnita: sicut etiā i libel
lo inducto apparet: q̄d si esset tūc oportet pone
re eos corpus sensibile h̄ie: et p̄ sensus cognitionem
a rebus accipere: et sic eoz̄ cognitionē locali distā
tia impedire. vñ non est simile de anima separate
que hoc mō non cognoscit. ¶ Ad. iij. q̄ d̄: q̄ ratio
illa recte p̄cederet si aīa separata cognosceret ea q̄
sunt hic et nūc accipiēdo a reb⁹ q̄ sūt hic et nūc
sicut i sensu accidit. s̄ hoc dictū ē eē falsum. vñ rō
nō sequit. ¶ Ad. iij. q̄ d̄: q̄ ea q̄ distāt scdm̄ t̄p̄a. s̄
futura deficiūt ab esse eo q̄ eē rei mensurat temp̄i
vñ cūz res scdm̄ hoc sunt cognoscibiles q̄ h̄nt eē: q̄
cognitiones sunt exītium: ut dicit Dio. i. ca. de di.
no. futura ex seipsis sunt incognoscibilia. s̄ distā
tia scdm̄ locū nō deficiunt ab esse: loc⁹ enī nō men
surat esse rei sed res exītes. vñ p̄ hoc q̄ sunt distā
tes res in seipsis nihil min⁹ sunt cognoscibiles: p̄nt
tñ esse minus cognoscibiles quo ad aliq̄ qui i pa
tiendo a rebus res ipsas cognoscūt q̄d nō ē de aīa
separata. ¶ Ad. v. q̄ d̄: q̄ operatio. put est accidēs
quoddaz habens esse in subiecto: non extenditur
v̄tra suum subiectum sed. put comparatur ad obie
ctum sic v̄tra suum subiectū extenditur sicut nūc
per animā exīstētē in corpore cognoscimus ea que
in celo sunt: et sic etiā nihil phibet aīam sepata di
stantia scdm̄ locū cognoscere. ¶ Questio. II.

Quando queritur de
penis dānatoz. Et circa h̄ q̄rūt q̄ru
oz. ¶ P̄mo de penis eoz̄ q̄rūt ad affe
ctū eoz̄. ¶ Secūdo q̄rūt ad intellectu
¶ Tertio q̄rūt ad corpus. ¶ Quar
to de penis eoz̄ q̄ per p̄p̄tōem ad h̄oz̄ intuitū.

D primum sic pro

cedit: vñ q̄ nō oīs volūtas damnatorū sit mala: vt dicit Dio. iij. ca. d. di. no. Demo-
 nes bonū et optimū cupiscūt eē viuē et intelligē.
 cū ḡ damnati homines nō sint peioris p̄ditōis q̄ de-
 mones: vñ q̄ ḡ ipi bonā volūtatē h̄re possint. ¶ S.
 malū vt dicit Dio. ē oīno inuoluntariū. ḡ si damnati
 aliqd volūt illud volunt inq̄rum bonuz vel appa-
 rens bonū. sed voluntas que per se ordinat ad bo-
 num est bona. ḡ damnati possunt habere volūta-
 tem bonā. ¶ S. aliqui erunt damnati qui in hoc
 mūdo existentes aliquos virtutū habitus secū de-
 tulerunt: vt pote gentiles qui habēt virtutes politi-
 cas. sed ex habitibus virtutū elicit laudabilis vo-
 luntas. ḡ in aliq̄bus damnatis poterit esse laudabi-
 lis voluntas. ¶ Sed ḡ obstinata voluntas nūq̄
 pot̄ flecti nisi in malū. sed damnati hoīes erunt ob-
 stinati sicut et demones. ḡ voluntas eorū nunq̄ po-
 terit esse bona. ¶ S. sicut se h̄z voluntas beatorū
 ad bonū: ita se h̄z voluntas damnatorū ad malū
 sed beati nunq̄ habent voluntatem malam. ḡ nec
 damnati h̄nt aliquam voluntatem malā. ¶ Le-
 rius videtur q̄ damnati nunq̄ peniteant de malis
 que fecerunt: quia dicit Bern. in canti. q̄ damna-
 tus semp̄ vult iniquitatē quā fecit. ḡ nunq̄ de
 peccō p̄misso penitet. ¶ S. velle se nō peccasse ē bo-
 na voluntas. s̄z damnati non h̄bunt bonā volun-
 tatem. ḡ damnati nunq̄ volēt se nō peccasse: et sic
 idem quod prius. ¶ S. scdm̄ Dama. hoc ē hoīb̄
 mors qd̄ angelis casus. s̄z angeli volūtas p̄ casum
 ē inuertibilis hoc mō vt nō possit recedere ab ele-
 ctione quā p̄us peccauit. ḡ ḡ damnati nō p̄nt peni-
 tere de peccatis a se p̄missis. ¶ S. maior erit puer
 sitas damnatorū in inferno q̄ peccatorū in hoc mū-
 do. sed peccōres aliq̄ in hoc mūdo nō penitēt d̄ pec-
 catis commissis: vel p̄pter execrationē mētis sicut he-
 retici: vel p̄pter obstinationē sicut q̄ letant cū male
 fecerint et exultāt in rebus pessimis: vt dicit puer. ḡ.
 ḡ et damnati in inferno de peccatis nō penitebūt.
 ¶ Sed ḡ: Sapie. v. dicit d̄ damnati: Intra se p̄niaz
 agentes. ¶ S. phus dicit in. ix. Etbic. q̄ penitudi-
 ne replent p̄raui: mox enī tristant de hoc q̄ p̄us de-
 lectati sunt. ḡ damnati euz sint maxime p̄raui ma-
 gis penitent. ¶ Lterius videtur q̄ damnati recta
 ratōne et deliberatiua nō possint velle se non esse
 Aug. enī dicit in libro de libe. arbitrio: considera-
 q̄rum bonum est esse qd̄ et beati ḡ miseri volunt:
 malus enī est esse et esse miserum q̄ oīno non esse.
 ¶ S. Aug. ibidē sic arguit: P̄electio supponit
 electionē. sed nō esse nō ē eligibile cum nō habeat
 apparētā boni cū nihil sit. ḡ n̄ eē n̄ p̄r eē magis ap-
 petibile d̄nati q̄ esse. ¶ S. maḡ malū ē maḡ su-
 gendum. sed non esse est maximū malū cum tol-
 lat totaliter bonum eo q̄ nihil relinquit. ḡ nō esse
 est magis fugiendum q̄ miserum esse: et sic idē qd̄

prius. ¶ Sed cōtra est quod dicitur Apoc. ix. In
 diebus illis desiderabūt hoīes mori ḡ fugiet mors
 ab eis. ¶ S. damnatorū miseria omnē huius mū-
 di miseriam excedit. sed ad vitandam miseriam hu-
 ius mundi appetibile est aliquibus mori. vñ dicit
 Ecclē. xij. O mors q̄ bonū est iudiciū tuūz homi-
 indigenti: et qui minoratur viribus deficit etate: ḡ
 cui d̄ omnibus cura est et incredibili qui perdit sa-
 pientiam. ḡ multo fortius est damnatus appetibile
 non esse scdm̄ rationem deliberatam. ¶ Lterius
 videtur q̄ damnati in inferno non vellent esse ali-
 quos damnatos qui non sunt d̄nati: q̄ Lu. xvi.
 dicit de diuīte q̄ rogabat p̄ fratrib̄ suis ne venirent
 locum tormentoz. ḡ eadem rōne et d̄nati aliq̄ nō
 vellent ad minus carnales suos amicos in inferno
 damnari. ¶ S. affectōes inordinate a d̄natis nō
 auferūt. sed aliq̄ d̄nati inordinate aliq̄s nō d̄na-
 tos dilexerūt. ḡ nō vellent eorū malū qd̄ ē esse d̄na-
 tos. ¶ S. damnati nō desiderāt augmentū sue pe-
 ne. sed si plures damnaret maior esset damnatorū
 pena: sicut etiā multiplicatio bonoz ampliat eo-
 rū gaudiū. ḡ damnati nō vellent saluatos damnari
 ¶ Sed ḡ ē qd̄ dicit Esa. xij. sup̄ illud: Surrexerūt
 de solijs. dicit glo. Solariū est maloz multos soci-
 os habere penaz. ¶ S. i damnatis maxie regnat
 inuidia. ḡ dolēt de felicitate bonoz ḡ eorū damna-
 tionem appetūt. ¶ Lterius vñ q̄ damnati nō ha-
 beant odio deum: q̄ vt dicit Dio. iij. ca. de di. no.
 oībus diligibile ē bonū et pulchz: qd̄ est oīs boni
 et pulchritudinis cā. hoc autē de est. ḡ a nullo pot̄
 odio haberi. ¶ S. nullus pot̄ ipsaz bonitatē odio
 habere: sicut nec ipsam maliciā velle: malū enī est
 oīno inuoluntariū: vt dicit Dio. iij. ca. de di. no.
 Deus autem est bonitas ipsa. ḡ nullus potest deuz
 odio habere. ¶ Sed ḡ est qd̄ dicit in psal. Supbia
 eorū qui te oderūt ascendit semp̄. ¶ Lterius vñ q̄
 damnati demerent: damnati autē h̄nt voluntatē
 malam: vt dicit in lra. sed per malam voluntatē quā
 hic habuerūt demeruerunt. ḡ si ibi nō demerēt
 ex sua damnatiōe p̄modū reportant. ¶ S. d̄na-
 ti sunt eiusdē conditiōis cū demonibus. sed demo-
 nes demerent post suuz casum. vñ serpentī qui ho-
 minem ad peccādū induxit est a deo pena inflicta
 vt dicit Gen. iij. ḡ et damnati demerent. ¶ S. actus
 inordinatus ex libertate arbitrii p̄cedens nō excu-
 sat quin sit demeritor: etiā si aliq̄ necessitas esset
 cuius aliquis sit sibi cā: ebrius enīz meret duplicea
 maledictiones: si ex ebrietate aliquod aliud peccm̄
 comittat: vt dicit in. iij. Etbic. sed ipi damnati fue-
 runt sibi cā p̄prie obstinationis per quā quandam
 necessitatē patiūt peccandi. ḡ cū eorū actus inordina-
 tus ex libero arbitrio p̄cedat n̄ excusat a demerito
 ¶ S. ḡ: pena ḡ culpa diuidit s̄z puer sa volūtas i
 d̄natis ex obstinatiōe p̄cedit q̄ eorū pena. ḡ puer
 sa volūtas in damnatis nō ē culpa vt p̄ cā demere
 ant. ¶ S. post vitium terminū nō relinquitur

aliq̄s motus siue p̄fectus in bonū siue i malū, sed
 damnati maxime post oīe iudicij ad vltimū termi
 nū siue damnationis pueniēt: q̄ tunc finē habebūt
 due ciuitates: vt Aug. dicit. q̄ damnati post oīe iu
 dicij peruersa voluntate nō demerebunt: q̄ sic cre
 sceret eoz̄ damnatio. **R**ūdeo dō ad. j. q. q̄ i dam
 natis pot̄ duplex voluntas p̄siderari: sc̄z voluntas
 deliberatiua: et voluntas naturalis. naturalis q̄dē
 non est eis ex ip̄sio sed ex auctore nature qui in na
 tura hanc inclinationem posuit: que naturalis vo
 luntas dī. vñ cum natura in eis remaneat: fm̄ hoc
 bona poterit in eis esse voluntas naturalis. S̄z vo
 luntas deliberatiua est eis ex seip̄sio: sc̄m q̄ in po
 testate eoz̄ est inclinari per affectū ad hoc v̄ illud
 et talis voluntas in eis est solum mala: et hoc ideo
 q̄ sunt p̄fecte auerse a sine vltimo recte volūtat̄is
 nec aliq̄ volūtas pot̄ eē bona: nisi p̄ ordinē ad finē
 p̄dictum. vñ etiā est aliq̄ bonū vclint: non tñ bñ
 bonū volunt illud: vt ex hoc volūtas eoz̄ bona oī
 ei possit. **A**d. j. q̄ dō: q̄ verbū Dio. intelligit de
 voluntate naturali q̄ est inclinatio nature in aliq̄
 bonū: sed tñ ista naturalis inclinatio p̄ eoz̄ malici
 am corumpit inq̄tum hoc bonū q̄d naturalit̄ de
 siderat sub quibusdā malis circumstātijs appetunt.
Ad. ij. q̄ dō: q̄ malū inq̄tum est malū nō mouet
 voluntatē. sed inq̄tum ē estimatū bonū: sed hoc ex
 eoz̄ malicia p̄cedit: vt id q̄d ē malū estimet vt bo
 num: et iō voluntas eoz̄ ē mala. **A**d. iij. q̄ dō: q̄
 habitū virtutū politicarū nō remanēt in aia sepata
 eo q̄ virtutes ille p̄ficiūt solū i vita ciuili q̄ nō erūt
 post hāc vitā: si tñ remaneret nūq̄ i actū exiret q̄si
 ligare ex obstinatōe mētis. **H**d. ij. q. dō: q̄ penitē
 de peccō ē dupl̄: vno mō p̄ se: et alio mō p̄ accidēs.
 p̄ se q̄dē de peccō penitet q̄s qui peccatū in eo q̄ est
 peccatū abominat. per accidēs vero q̄ illud odit
 rōne alicuius adiuncti: vt pote pene vel alicuius huius
 mōi. mali igit̄ nō penitebūt p̄ se loquēdo de peccō
 q̄ volūtas malicie peccōi eis remāet: penitebūt autē
 p̄ accidēs inq̄tū affligēt de pena quā p̄ peccō sustinet.
Ad. j. q̄ dō: q̄ damnati iniquitatē volūt s̄z penaz
 refugit: et sic p̄ accidēs de iniquitate p̄missa penitet.
Ad. ij. q̄ dō: q̄ velle se nō peccasse p̄pter turpitudi
 nem iniquitatis: ē bona volūtas. s̄z hoc nō erit in dā
 natis. **A**d. iij. q̄ dō: q̄ sine aliqua auersioe volun
 tatis continget q̄ damnati de peccatis peniteant:
 q̄ nō hoc refugit in peccō q̄d pus appetuerūt. s̄z
 aliquid aliud s̄z penā. **A**d. iij. q̄ dō: q̄ homines i
 hoc mūdo q̄tūcunq̄ obstinati per accidēs de pec
 catis suis penitēt si p̄ eis puniāt: q̄ hic dicit Aug.
 in li. lxxxiij. q. Quidē etiā ferocissimas bestias do
 lore penaz a maximis voluptatib⁹ abstinēt. **H**d.
 iij. q. dō: q̄ nō esse: duplici pot̄ p̄siderari. vno mō
 sc̄m se: et sic nullo modo potest esse appetibile: cū
 non habeat aliquam rationē boni. sed sit pura bo
 ni p̄iuatio. alio modo potest considerari inq̄tū est
 ablatiūū penalis v̄l mīere vite: et sic nō eē accipit

rationē boni: carere enī malo est quoddam bonū
 vt dicit phus in. v. Ethic. et per hunc modū meli⁹
 est damnatis nō esse q̄ miserof esse. vnde Matth.
 xxvi. dī: Bonum erat ei si natus non fuisset homo
 ille. et Dīcē. xx. super illud: Maledicta dies i qua
 natus sum et. dicit glo. Hiero. ibi: Melius ē nō eē
 q̄ male eē. et sc̄m hoc damnati p̄nt p̄eligere nō
 esse sc̄m deliberatiuam rationem. **A**d. j. q̄ dō:
 q̄ verbū Aug. est intelligendū q̄ non esse per se
 nō est intelligibile: sed per accidēs eligibile ē: inq̄tū
 s̄z est miserie terminatiū. q̄d enī dō: q̄ eē et viuē
 ab oibus appetit naturalit̄: nō oīz hoc accipit: q̄tūz
 ad malam vitam et corruptam et eam que est i tri
 stitiae: vt dicit phus in. ix. Ethic. **A**d. ij. q̄ dō: q̄ nō
 esse non est eligibile per se sed per accidēs tantum:
 vt dictum est. **A**d. iij. q̄ dō: q̄ nō esse licet maxime
 sit malum inq̄tum p̄iuat esse: tamē est valde bo
 num inq̄tum p̄iuat miseriam que est maximum
 malorum: et sic non esse eligitur. **H**d. iij. q. dō: q̄
 sicut in beatis in patria erit perfectissima charitas
 ita in damnatis erit perfectissimū odiū. vnde sicut
 sancti gaudent de oibus bonis: ita etiā mali de
 oibus bonis dolebūt. vnde et felicitas sanctorū con
 siderata eos maxime affligit. vnde dicit Esa. xxxij.
 Videant et confundant glorientes populi: et ignis
 hostes tuos deuoret. vñ vellent oēs bonos eē dam
 natos. **A**d. j. q̄ dō: q̄ tanta erit inuidia i dānatis
 q̄ etiā p̄p̄inquoꝝ glorie inuidebunt: cū ipsi sint
 in summa miseria: cum etiā in hac vita hoc ac
 cidat crescente inuidia. sed tñ minus inuidēt p̄p̄in
 quis q̄ alijs: et maior esset eoz̄ pena si oīs p̄p̄in
 q̄ damnarent et aliq̄ saluarent q̄ si aliqui de suis p̄o
 pinquis saluarent: et exinde fuit q̄ diues petijt fra
 tres suos a damnatione cripti: sciebat enī q̄ aliqui
 eriperent: maluisset tñ fratres suos cū oib⁹ alijs dā
 nari. **A**d. ij. q̄ dō: q̄ delectatio q̄ nō fundat super
 honestū facile rescindit et p̄cipue in malis hōibus
 vt phus dicit in. ix. Ethic. vnde damnati non con
 seruabunt amicitia ad eos quos inordinate dilexe
 runt: sed in hoc volūtas eoz̄ remanebit p̄uersa q̄
 cām inordinate dilectiois adhuc diliget. **A**d.
 iij. q̄ dō: q̄ quis ex damnatoꝝ multitudie pena sin
 guloꝝ augeat: tñ tantū superexceret odiū et inui
 dia q̄ magis eligerent torqueri magis eoz̄ multi q̄
 minus soli. **H**d. v. q. dō: q̄ affectus mouet ex bo
 no vel malo app̄hen'o. De autē app̄hendit dupl̄
 citer: in se sicut a beatis qui eū p̄ essentiam vident
 et p̄ affectus sicut a nobis et damnatis: ipse igit̄ in
 seip̄o cum sit per essentiam bonitas nō potest ali
 cui volūtatē displicere. vñ quicūq̄ eū p̄ essentia vi
 deret: eū odio hē nō posset. s̄z effectū et aliq̄ sunt
 volūtatē repugnātes inq̄tū diant alicui volito: et
 fm̄ hoc aliq̄s nō i seip̄o s̄z rōne effectū deū odire
 pot̄ vñ damnati deū p̄cipietes i effectū iusticie qui
 est pena cum odio habent sicut et penas quas su
 stinent. **A**d. j. ergo dicēdum q̄ verbū Dio. est

intelligēdū de appetitu naturali q̄ tñ in damnatio
puertis p̄ illud qd̄ addit ex deliberata voluntate: vt
dictū ē. ¶ Ad. ij. dō: q̄ ratio illa pcederet si dam
nati deū in seipso conspicerēt inq̄tū ē p̄ essentiam
bonus. ¶ Ad. vi. q. dō: q̄ de damnatis añ oīē iudī
cū: et post distinguendū ē: oīē enī cōmuniter confi
tent q̄ post diem iudicij non erit aliquod meritū
vel demeritū: et hoc ideo est: q̄ meritū vel demeri
tum ordinatur ad aliquod bonū vel malū vltēri
us consequendū: post diem autē iudicij erit vltima
cōsummatio bonorū et malorū ita q̄ nihil erit ad
dendū vltērius de bono vl malo. vnde bona volū
tas in beatis nō erit meritū sed premiū: 7 mala vo
luntas non erit in damnatis meritū sed pena tan
tum: operationes enī virtutis sunt precipue in sc̄li
citate et eorū contrarie sunt precipue in miseria: vt
dicit in j. Eccl̄. sed ante diem iudicij quidā dicit
7 beatos mereri 7 dānatos demereri. sed hoc non
potest esse respectu premiij essentialis vel pene p̄
cipalis: cum q̄tum ad hoc vtrūq̄ ad terminūz p̄e
ueniant: potest tamen hoc esse respectu premiij ac
cidentalitatis vel pene secundarie que possunt augeri
vsq̄ ad diē iudicij: et hoc precipue in demonib⁹ vel
angelis bonis quorū officio aliqui trahunt ad salu
tem ex quo bonorū angelorū gaudiū crescit: vel ad
damnationē ex q̄ crescit pena demonū. ¶ Ad. j.
igit dō: q̄ hoc ē sūmū incōmodū ad summā malo
rū puenisse ex quo p̄tingit i damnatis q̄ demereri
n̄ p̄nt. vñ p̄ q̄ ex p̄ccō cōmodū n̄ repositāt. ¶ Ad
ij. dō: q̄ ad damnatorū hoīm officij nō p̄tinet ali
os ad damnationē p̄trahere: sic p̄tinet ad officij
demonū rōne cui⁹ demerēt q̄tum ad secundariāz
penā. ¶ Ad. iij. dō: q̄ n̄ p̄pter hoc excusat a deme
rito: q̄ necessitate p̄ccādī hēant. s̄ q̄ ad summāz
malorū p̄uenerūt: tñ necessitas p̄ccādī cui⁹ causa
sum⁹ excusat a culpa inq̄tū est necessitas quedā: q̄
oīē p̄ccm̄ oīē ē voluntariū. s̄ q̄ nō excuset hoc ē in
q̄tū a voluntate p̄cedēte p̄cessit. et sic totū demeri
tum sequentis culpe v̄ ad primā culpā p̄tinere.

Ad secundum sic pro

cedit: vñ q̄ damnati nō possunt vti noti
cia quam in hoc mūdo habuerunt: i cō
sideratiōe enī sc̄ie est maxima delectatio. sed in eis
nullaz delectationē ē ponere. q̄ nō p̄nt vti sc̄ia sua
habita sc̄m̄ aliquā p̄siderationē. ¶ S. damnati
sunt i maioribus penis q̄ sint aliq̄ pene hui⁹ mūdi
sed in hoc mūdo dū aliquis ē in maximis tormen
tis p̄stitutus non pōt p̄siderare aliq̄s intelligibiles
p̄clusiōes abstractas a penis q̄s patit. q̄ mltō min⁹
in inferno. ¶ S. damnati sunt subiecti t̄pi. s̄ lōgi
tudo t̄pis ē cā obliuionis: vt dī i. iij. phisic. q̄ dam
nati obliuiscēt eorū q̄ hic sciuerūt. ¶ S. q̄ dō dī
Luc. xvi. diuiti dānato: Recordare q̄ recepisti bo
na 7c. q̄ p̄siderabūt ea q̄ hic sciuerūt. ¶ S. species
intelligibiles in aīa sepata remanēt: vt supra dī

ē. si igit eis nō vti possent frustra remanent i eis
¶ Lterius vñ q̄ cogitabūt aliq̄n de deo: q̄ nō pōt
hīc odio actu nisi illud de q̄ cogitat. sed damnati
deū odio habebunt: vt in l̄sa di. q̄ de deo aliq̄n co
gitabūt. ¶ S. damnati habebūt remorsum p̄scie
sed consciētia patit remorsum de actis contra deū
q̄ de deo aliq̄n cogitabunt. ¶ Sed p̄ p̄fectissima
cogitatio hoīs est q̄ cogitat de deo. sed dānati et v̄t
l̄statu p̄fectissimo. q̄ de deo n̄ cogitabūt. ¶ Lter⁹
vñ: q̄ damnati gloriā beatorū nō videāt: magis enī
ab eis distat gloriā beatorū q̄ ea que in hoc mūdo
agunt. sed ipsi nō vidēt que circa nos agunt. vñ dī
cit Sreg. xij. moral. super illud Job: Siue fuerint
nobiles filij ei⁹ 7c. sicut hī qui adhuc viuū sūt mor
tuorū anie quo loco habeant ignozant: ita mortui
qui carnaliter vixerunt vitam in carne positōz q̄
liter post eos disponat ignozant. q̄ multo min⁹ p̄nt
videre gloriā beatorū. ¶ S. illud qd̄ p̄cedit sanctū
in hac vita p̄ magno munere: nūq̄ p̄cedit damna
tis. sed paulo p̄ magno munere fuit p̄cessū vt vide
ret illā vitā qua sancti eternaliter cū deo viuūt: vt
dī. ij. Cor. xij. in glo. q̄ damnati sanctorū gloriā nō
videbūt. ¶ Sed p̄ ē quod dī Luc. xvi. q̄ diues in
tormētis positus vidit Abraā 7 Lazarū in sinu ei⁹.
¶ Rūdeo dō: ad. j. q. q̄ sicut p̄pter p̄fectā sanctorū
beatitudinē nihil erit in eis qd̄ nō sit gaudij mate
ria: ita nihil erit in damnatis qd̄ nō sit eis materia
et cā tristitie: nec aliqd̄ qd̄ ad tristitiāz p̄tinē possit
decerit vt sit eorū miseria p̄sumata: p̄sideratio q̄ ali
q̄z notorū q̄tum ad aliqd̄ inducit gaudiūz vel ex
parte cognoscibilium inq̄tū diligantur: vñ ex par
te ipius cognitiōis inq̄tū ē cōueniēs et p̄fecta: pōt
etiā tristitie eē rō et ex pte cognoscibilium que nata
sūt p̄tristare et ex pte ipius cognitiōis put e⁹ imp̄se
ctio p̄siderat: vt pote cū aliq̄s p̄sideret se deficē i co
gnitiōe alicui⁹ rei cui⁹ p̄fectiō nē appeteret. sic q̄ in
dānatis erit actual cōsideratio eorū q̄ pus sciuerūt
vt mā tristitie nō aut vt delectatiōis cā: p̄siderabūt
enī et mala q̄ gesserūt ex q̄b⁹ dānati sūt et bōa dele
cta q̄ amiserūt et ex vtroq̄z torq̄bunt: s̄l̄r etiā torq̄
būt de hoc q̄ p̄siderabāt noticiā quā de reb⁹ specu
labilib⁹ habuerūt imp̄fectā eē et amisisse sūmā p̄se
ctiōne ei⁹ quā potuerant adipisci. ¶ Ad. j. q. dō: q̄
quis p̄siderano sc̄ie p̄ se sit delectabil: tñ ex aliq̄ ac
cidēte pōt eē tristitie cā: vt dictū ē. et sic erit i dāna
tis. ¶ Ad. ij. dō: q̄ in hoc mūdo aīa p̄iūgit coru
p̄tibili corpi. vñ p̄ h⁹ q̄ corpi affligit p̄sideratio aīe
impedit. s̄ i futuro aīa nō ita trahet ex corpe s̄ q̄
tūcunq̄ corpi affligat tñ aīa sp̄ p̄siderabit lucidissi
me illa que ei p̄nt esse cā micronis. ¶ Ad. iij. dō: q̄
temp⁹ est causa obliuionis per accidens inq̄tū mo
tus cui⁹ est mensura est causa transmutationis. sed
post diem iudicij non erit motus celi. vnde nec ob
liuio esse poterit ex q̄tuncunq̄ diurnitate sed an
te diem iudicij aīa separata nō mutatur a sua
dispositiōe per motum celi. ¶ Ad. ij. qd̄m dō: q̄

deus potest considerari dupliciter: uno modo secundum se et secundum illud quod est proprium. scilicet totum bonitatis principium: et sic nullo modo potest cogitari sine delectatione: unde sic nullo modo a damnatis cogitabitur: alio modo secundum aliquid quod est ei quasi accidentale in effectibus suis: ut potest punire vel aliquid huiusmodi: et secundum hoc consideratio de eo potest tristitiam inducere: et hoc modo damnati de eo cogitantur. **¶ Ad .j. q. d. d. q. d. damnati ut dicitur est: non habent odium eum nisi ratione punitionis et prohibitionis eius quod male voluntati eorum consonat. unde non considerabunt eum nisi ut punitorum et prohibitorum.**
¶ Et per hoc patet solutio ad .ij. q. q. d. scientia non remouet de peccato nisi in quantum est diuino precepto.
¶ Ad .ij. q. d. d. est sic in terra dei quod damnati ante diem iudicii videbunt beatos in gloria non hoc modo quod gloria eorum qualis sit cognoscant sed solum cognoscant eos esse in gloria quadam inestimabili: et ex hoc turbabuntur: tunc propter inuidiam dolentes de felicitate bonorum: tunc propter hoc quod ipsi tale gloriam amiserunt: unde dicit Sapientia .v. d. impijs: Uidentes turbabuntur timore horribili. sed post diem iudicii omnino beatorum visione fruabuntur nec in ex hoc eorum pena minuetur sed augetur: quia memoria habent glorie beatorum quam iudicio viderunt vel ante iudicium: et hoc erit eis in tormentum. sed vultis affligere in hoc quod videbunt indignos se reputari et videre gloriam quam sancti merentur habere.
¶ Ad .j. q. d. q. d. ea que in hac vita agunt non ita affligentur damnatos in inferno si viderent sicut sanctorum gloria inspecta. unde non ita ostendunt damnatis ea que hic agunt sicut sanctorum gloria quam quis etiam eorum que hic agunt ostendunt eis ea que in eis tristitiam agere possunt.
¶ Ad .ij. q. d. d. Paulus insperavit vitam illam in qua sancti cum deo viuunt eam reperiendo et in futurum perfectam sperando que non est damnatis: et ideo non est simile.

M tertius sic proceditur: videtur quod damnati in inferno sola pena ignis affligantur: quia Matth. xxv. ut eorum damnatio exprimitur fit meteo solum de igne. cum dicitur: Ite maledicti in ignem eternum. **¶ S. sic pena purgatorum debet peccato veniali ita pena inferni debet mortali. sed in purgatorio non dicitur esse nisi pena ignis: ut patet per hoc quod dicitur .i. Cor. iij. Uniuscuiusque opus quod sit ignis probabitur. sed nec in inferno erit nisi ignis pena.**
¶ S. pena rerum varietas refrigerium prestat: sic calido cum transfertur ad frigidum. sed nihil refrigerium est ponere in damnatis: quod non erit viuere pene sed sola pena ignis.
¶ Sed hoc est quod dicitur in psal. Ignis sulphur et spiritus piceus. p. ca. e.
¶ S. Job. xxxij. Transibunt ab aqua niuis ad calorem nimium. Alterius vero: quod vermis quo affliguntur damnati sit corporalis: quia caro non potest affligi per vermem spiritalem: sed caro damnatorum affligetur per vermem: iudith. xv. Dabit ignem et vermes in carnes eorum. et Eccle. vij. Vindicta carnis super ignis et vermis. sed vermis ille erit corporalis.
¶ S. Aug. dicit. xxx. de ci. dei. utrumque id est ignis et vermis pena erunt carnis: et

sic idem quod prius. **¶ Sed hoc est quod Aug. dicit. ix. d. ci. dei: In penis malorum inextinguibilis ignis et viuacissimus vermis. ab alijs autem atque aliter est expositus: alij utrumque ad corpus: alij utrumque ad animam retulerunt: alij prope ad corpus ignem tropice ad animam vermem: quod esse credibilem videt.**
¶ Alterius vero: quod fletus qui est in damnatis erit corporalis: quia Luc. xij. dicit quidam glo. quod per fletum quem dominus reprobus preminat potest probari via corporum resurrectione quod non esset si fletus ille esset tantum spiritualis. sed.
¶ S. tristitia que est in pena rindet delectationem que fuit in culpa secundum illud Apo. xvij. Quantam glorificauit se et in delictis fuit tamen date illi tormentum et luctum. sed peccatores in culpa habuerunt delectationem et interiorum et exteriorum. sed habebunt fletum etiam exteriorum.
¶ Sed hoc fletus corporalis fit per quandam resolutionem lachrymarum. sed a corporibus damnatorum non potest fieri perpetua resolutio cum nihil in eis per cibum restaret: omne enim finitum presumit si aliquid ab eo prius abstrahatur. sed in damnatis non erit corporalis fletus.
¶ Alterius vero: quod damnati non sunt in tenebris corporalibus: quia ut dicit Greg. in ix. li. moral. super illud Job. x. Sed sempiternum horrore inhabitat: quis ignis illic ad consolationem non luceat: tamen ut magis torqueat ad aliquid lucet: nam sequaces quod secum traxerunt in mundo reprobi flamma illustrati visuri sunt quod non erunt ibi tenebre corporales.
¶ S. damnati vident penam suam: hoc enim est eis augmentum pene. sed nihil vident sine lumine. sed non sunt ibi tenebre corporales.
¶ S. damnati habebunt ibi potentiam visuum post corporum resurrectionem. sed frustra essent in eis nisi viderent aliquid. sed cum nihil videant nisi in lumine videtur quod non sint omnino in tenebris.
¶ Sed contra est quod dicit Matth. xxij. Ligatis pedibus et manibus prociat eum in tenebras exteriores. super quod dicit Greg. Si ignis ille lucem haberet in tenebras exteriores nequaquam mitti dicerent.
¶ S. Basilius dicit super illud ps. Uox omni interea. fl. igni. quod virtute dei separabit claritas ignis ab eius virtute adustiva: ita quod claritas cedet in gaudium sanctorum et virtutum ignis in tormentum damnatorum. ergo damnati habebunt tenebras corporales. Quodammodo vero alia que ad penam damnatorum pertinent determinata sunt supra xliij. dist. **¶ R. ideo dicitur ad .j. quodem: quod secundum Basilius in vltima mundi purgatione fiet quedam separatio in electis ut quicquid est purgatum et nobile remaneat superius ad gloriam beatorum: quicquid vero est ignobile et fetulentum in inferno prociat ad penam damnatorum: ut sic omnis creatura dei est beata: maxima gaudij: ita damnati ex omnibus creaturis tormentum accrescat: secundum illud Sapientia .v. Pugnabit cum illo orbis irasus insensatos: hoc etiam diuine iusticie appetit. ut sic ab uno recedentes per peccatum in rebus malis que sunt multa et vana sine suo constituerunt ita etiam multipliciter affligantur et ex multitudine. **¶ Ad .j. q. d. d. quod quia ignis est maxime afflictiuus propter hoc quod abundat virtute actiua: ideo nomine ignis omnis afflictio designat ut sit vehemens.
¶ Ad .ij. q. d. d. quod pena purgatorum non est****

principalit ad affligēdū. s; ad purgādū. vñ p solum ignē fieri d; q; h; maximā vim purgatiuā. s; dāna toz; pēa nō ordiat ad purgādū. vñ nō ē sile. **Ad** iij. dō: q; dānati trāsibūt ex vehemētissimo calore ad vehemētissimū frīg; sine hoc q; i eis sit aliqd re frigerius; q; passio ab extiorib; nō erit p trāsmuta tionē corpis a sua p̄stina nālī dispōne: vt d;ia pas sio ad eq̄litate vel tēperie reducēdo refrigeriū cau set sic accidit nūc. s; erit p actōez spūalē fm q; sensi bilia agūt p sēsū: put sentiūt impmēdo foras illas fm eē spūale i organū et nō fm eē mālē: vt s. di. xl. iij. dicitur ē. **Ad** ij. q. dō: q; sic supra dēū ē di. xlv. iij. p̄ die iudicij i mundo inouato nō remāebit ali qd aial vel aliqd corp; mixtū nisi corp; hois tm̄ eo q; nō habeat aliquē ordinē ad corruptionē: nec p̄ illud t̄pus sit futura generatio ⁊ corruptio. vñ ver mis q; i dānatis ponit nō d; intelligi eē mālīs s; spī ritualis q; ē p̄scie remotus q; d; v̄mis inq̄tum oriz ex putredine peccati et animā affligit sicut corp; al v̄mis ex putredine ortus affligit pungēdo. **Ad** i. q. dō: q; ipse aie dānatoz; dicunt carnes eoz; p eo q; carni subiecte fuerunt. vel pōt dici q; etiā p v̄mē spūalē caro affliget fm q; pass; oēs aie redundāt in corp; et hoc i futuro. **Ad** ij. dō: q; Aug. loq̄t s; qdā p̄patōe: non enī vult simplr; asserē q; ille v̄mis sit mālīs: s; q; pot; esset asserēdū ignē et v̄mē mālī itelligi q; q; v̄trūq; spūalē tātū intelligat: q; sic dā nati nullā penā corp;alē sustinēt: vt p; serie v̄boz; et v̄bidē inspiciēt. **Ad** iij. q. dō: q; in fletu corp;ali duo inueniūt q; v̄num ē lachrymaz; resolutio: ⁊ q̄tū ad hoc flet; corp;alis i dānatis eē nō pōt: q; p̄ die iudicij dēscēte motu p̄mī mobil; nō erit aliq; ge neratio et corruptio vel corp;alē aliatio. i lachrymaz; autē resolutōe d; eē illi; humoris generationē q; p lachrymaz; distillat. vñ q̄tum ad hoc corp;alē flet; in dānatis eē nō poterit. Aliud qd inuenit in corp;ali fletu ē qdā cōmotio et p̄urbatio capitis ⁊ oculoꝝ: et q̄tū ad hoc flet; in dānatis eē pōt: p̄ re surrectionē: corp; enī dānatoz; nō solū ex extiori affligēt s; etiā ab interiori scdm q; corp; imutat ad passionē aie i bonū vel malū: et q̄tū ad hoc fletus carnis resurrectōz; indicat et r̄ndz; delectatōi culpe q; fuit i aia et i corpe. **Et** p hoc p; r̄nsio ad obie ta. **Ad** iij. q. dō: q; dispositio inferni tal; erit q; maxie miserie dānatoz; p̄petat. vñ scdm hoc sunt ibi lux et tenebra put maxie spectāt ad miseriā dā natoz;: ipsa aut visio scdm se ē delectabil;: vt enī d; i p̄n. Meta. Sēsus oculoꝝ ē maxie diligibil; eo q; p ipm̄ pla cognoscim;: s; p accēs p̄tingit visionem eē a fluctuā inq̄tum videm; aliq; nobis nociua vel n̄re volūtati repugnātia: iō et i infernō hoc mō d; eē loc; disposit; ad vidēdū scdm lucē et tenebras q; nihil ibi p̄spicue videat. s; solūmō sub qdā v̄mbro sitate videat illa q; afflictiōem cordi ingerē p̄nt. vñ l̄m; p̄r loq̄ndo loc; ē tenebrosus: s; tm̄ ex dīna dispo sitione ē ibi aliqd lumis q̄tum sufficit ad vidēdū il-

la q; aiam toz; qre p̄nt: ⁊ ad hoc satisfactio nālīs situ loci: q; i ire medio vbi infern; ponit nō p̄t eē ignis nisi fetulētus et turbid; ⁊ quasi fumosus: quidā tm̄ tenebraz; hāz; cām signāt ex cōmestatiōe et imp̄ sione corp;oz; dānatoz; q; p̄p̄ multitudine ita reple būt locū inferni q; nihil ibi de aere remāebit: et sic n̄ erit ibi aliqd de diaphano qd possit eē subiectū lucis et tenebre nisi oculi dānatoz; q; erunt obtene brati: et p hoc p; r̄nsio ad obiecta.

Ad quartuz; sic pro
Acedit: vñ q; beati q; erūt i p̄tia nō videant penas dānatoz;: maior; enī est distātia dānatoz; a beatis q; viatoz;. sed beati semp; via toz; facta non vident. vnde Esa. xliij. Abraam ne sciuit vos. dicit glo. Nesciunt mortui etiam sancti quid faciunt viui etiam corp; filij. q; multominus vident penam dānatoz;. **P.** perfectio visionis dependet a perfectiōe visibilis. vnde phus dicit in x. Ethic. q; perfectissima sensus operatio est sensus optime dispositi ad pulcherrimū s; sensu tacētū q; cōtrario turpitudō visibilis redundat in imp̄ ctionē visiois. s; nlla imp̄fectio erit in beatis. q; non videbunt miseriā dānatoz; in quib; est summa turpitudō. **Sed** ē qd d; Esa. vii. Egrediet et videbunt eadētera viuoꝝ q; p̄uaricati sunt i me. glo. Electi egrediet itelligētia v̄l visioē māifesta vt ad laudē dei magis attendāt. **Uteri** v̄: q; beati miseriā dānatoz; p̄patiant: cōpassio enī ex chari tate p̄cedit. s; i beis erit p̄fectissima charitas. q; ma xime miseriā dānatoz; p̄patiet. **P.** beati nunq; erūt tm̄ elōgati a passioē q̄tum de ē. s; de qdāmō miseriā p̄patit n̄ris. vñ et miseriā d;: et s̄tr ange li q; b̄ti p̄patient miseriā dānatoz;. **Sed** ē: qui cunq; alij p̄patit sit et miserie qdāmō p̄cipeps. sed b̄ti nō p̄nt eē p̄cipeps aliē miserie. q; b̄ti miseriā nō cōpatiant. **Uteri** v̄: q; beati nō letēt de penis impioꝝ: letari enī de malo ad odiū alteri; pertinet sed in beatis nullū erit odiū. q; non letabunt de mi serisi dānatoz;. **P.** beati i p̄tia erūt summe deo p̄formes. s; de nō delectat i penis n̄ris. q; nec b̄ti de lectabunt de penis dānatoz;. **P.** illud qd ē vita perabile i viatoz; nullo mō cadit in cōp̄hensore sed in hoie viatoz; est maxime vicupabile q; refici atur alioꝝ penis: et maxie p̄mēdabile vt de penis delectat. q; b̄ti nullo mō letāt de penis dānatoz;. **S;** ē qd i p̄. d;: Letabit iust; cū viderit vidictā. **P.** Esa. vlti. d;: Erūt vsq; ad saturatē visiois oī carni satietas at refectioz; mētis designat. q; b̄ti gaudebūt d; penis impioꝝ. **R̄**ndeo dō ad. i. qōez; q; a beati ni hil s̄trahi d; qd ad p̄fectōz; b̄itudinis eoz; p̄teat vñq; d; aut ex opatōe d;ij magis coḡscit: q; d;ia iuxta se posita magis elucescēt. et iō vt b̄tudo scō rum eis mag; p̄placeat et de ea vberiores gr̄as deo agāt: dat eis vt penā impioꝝ p̄fē intuat. **Ad** i. q. dō: q; glo. illa loq̄t de sc̄is mortuis fm impossibi-

litatem nature: nō enī oīz vt naturali cognitōe co-
gnoscāt oīa q̄ erga viuos agūt. s; scī q̄ sūt i patria
oīa clare cogitāt q̄ agunt et apud viatores 7 apud
dānatos. vñ Hreg. dīc. xij. li. moza. de aiab' scis scīē
dū nō ē hoc. s. qd Job dīc: Siue nobiles fuerit filij
et siue ignobiles nesciēt rē. qz q̄ in' hnt dei claritatez
nullo mō credēdum ē qz sit foris aliqd qd ignorent.
¶ Ad. ij. dō: qz q̄ pulchritudo visibilis ad pfe-
ctionē faciat visiois: visibil' tñ turpitudō sine visio-
nis impfectioē ēē pōt: spēs enī rez in' aīa p q̄s p̄ia
cognoscūt nō sūt: vñ etiā de' q̄ pfectissima co-
gnitiōē hz oīa pulchra et turpia videt. ¶ Ad. ij. q̄-
qōem dō: qz misericordia vel ppassio pōt inueniri
i aliq̄ duplici: vno mō p moduz passiois: alio mō
p modū electōis: in bria autē nō erit aliq̄ passio in
pre inferiori nisi cōs electionē rōnis. vñ nō erit in
eis ppassio vñ misericordia nisi scdm rōnis electōz
hoc autē mō ex electōe misericordia vel ppassio na-
scit put. s. aliqd vult maluz ali' r' pellit. vñ in illis q̄
nō volum' scdm iudiciū rōnis repelli ppassionem
talē nō habem': pccōres autē q̄ dū sūt i hoc mūdo
i tali statu sūt qz sine p̄iudicio dīne iusticie pnt i bria
tudine trāsferrī a statu misle et pccā: et iō b' dōz cō-
passio ad eos locū hz: et scdm electionē volūtatis:
put de' angel' et beati eis ppati dicunt eoz salutes
volēdo: et scdm ppassionē sic ppatiū eis hoies bo-
ni i statu vic exētes: s; i futuro nō poterit trāsferrī a
sua miseria. vñ ad eoz miserias nō poterit cē com-
passio scdm electionē rectā: et iō b' d' erūt i gloria
nullā ppassionē ad dānatos hēbūt. ¶ Ad. j. g dō:
qz charitas tūc ē pncipiū ppassiois: qn̄ possum' ex
charitate velle remotionē malicie alie: s; sancti ex
charitate hoc velle nō possēt de dānati cū dīne iu-
sticie repugnet. vñ rō nō sedet. ¶ Ad. ij. dō: qz de'
dō ēē misericors inq̄tū subuenit ip̄s q̄s scdm ordi-
nem sapie et iusticie sue p̄ueit a miseria liberari: n̄
qz dānatoz misereat nisi forte puniendo citra p̄di-
gnū. ¶ Ad. iij. q. dō: qz aliqd pot esse mā gaudij du-
plici: vno mō p se. s. qn̄ de aliq̄ gaudet inq̄tū hui'
mōi: 7 sic sancti nō letabunt de penis impioz: alio
mō p accūs: idē rōne alicui' adiūcti: 7 hoc mō scī
de penis impioz gaudebūt p̄siderādo i eis ordinē
dīne iusticie et sua liberationē de q̄ gaudebūt: 7 sic
dīna iusticia et sua liberatio erūt p se cā gaudij bo-
noz: sed pene dānatoz p accūs. ¶ Ad. j. g dō:
qz letari de malo alteri' inq̄tū huiusmōi p̄tinet ad
odiū: nō autē letari de malo alteri' rōne alicui' ad
iuncti: sic autē aliq̄s qn̄qz de malo p̄p̄io letat: sicut
cū aliq̄s gaudet de p̄p̄is afflictioib' scdm qz p̄sunt
ei ad meritum vite: Ja. Omne gaudij existate frēs
mei cū in tentationes varias incideritis. ¶ Ad. ij. q.
dō: qz q̄ p̄ia de' nō delectet i penis inq̄tū h' mōi: de-
lectat tñ in eis inq̄tuz sunt p sua iusticia ordinate.
¶ Ad. iij. dō: qz in viatore non est laudabile qz de-
lectet de penis alioz scdm se: est tñ laudabile si de-
lectet de eis inq̄tū hnt aliqd annexū: tñ alia rō est

de viatore et p̄bentote: qz in viatore passiones fre-
quēter insurgūt sine iudicio rōnis: 7 tñ tales passi-
ones sunt interdū laudabiles scdm qz bonā dispo-
sitionem mentis indicāt: sicut patz de vrecūdia et
misericordia 7 p̄ia de malo. s; in p̄bentozib' nō
pōt ēē passio nisi p̄is iudiciuz rōnis. ¶ Ec mal' sa-
cultas peccandi esse poterit. peccare hīc accipitur
non q̄tum ad ordinatōnem actus sed quātum ad
demeritum culpe. ¶ Qd ē enī ēē p̄it' extra deū
7c. extra deū dicit ēē reprobi nō qz ad eos p̄uiden-
tia dei n̄ se excedat: s; qz i ip̄o n̄ delectat nec eū p̄si-
derat nisi ad suā tristitia: 7 itēz mēz eoz ē totalr
a deo auersa. ¶ Ubi nullā lucē dei videbūt eū p̄si-
teant: nō qz nullā vitatē cognoscāt. sed qz cognitio
vitatis nō erit cā p̄fessiois s; magis tribulationis 7
odij. ¶ S; meli' ē dubitare de occult' 7c. nō qz de
h' sit dubitādū an aīa sepata corpale lingua hēat
sed qz nobis cert' ēē nō pōt stat' aīe sepate. ¶ Egre-
dient et videbūt cadauera impioz 7c. egrediet nō
loco s; itelligētia. vt glo. dicit Esa. vlti. per cadaue-
ra vō vt Aug. dicit de ci. dei. significat euidentis cor-
pōz pena q̄uis cadauer nisi caro exanimis nō so-
leat nūcupari: illa vō aiata erūt corpa: alioq̄n nlla
poterūt sentire tormēta: nisi qz forte mortuo: erūt
corpa: idēst eoz q̄ i scdm cadēt mortem: iō nō ab-
surde hīc cadauera dicit p̄nt. vñ ē et illud ab eodez
pp̄ha dōz qd iā s̄ posuit: Terra vō ipioz cadz. Esa.
xvi. vbi nos hēm': Terra gigātū detrahē i ruina
q̄s aut nō videat a cadēdo ēē appellata cadauera.
¶ Hoc de pedib' sedētis 7c. hīc Mḡ i fine operis
tangit visionē quandaz Esaie. vt dī Esa. vi. Vidit
enī deū sedētē sup solū excelsū et eleuatū et plena
erat dom' a maiestate ei': et ea q̄ sub ip̄o erant re-
plebāt templū et seraphin stabāt sup illud sex ale
vni et sex ale alii: ouab' velabāt facie ei' et ouabus
velabāt pedes ei': et ouab' volabant: q̄ dē visio a
Diero. allegorice exponit: volente p̄ sedētē sup so-
lū excelsū xpm signari: p̄ solū aut excelsū 7 eleua-
tū signari angelos i q̄b' de' sedet: vt dī i p̄ial. Qui
sedes sup cherubin. p̄ domū autē supiozē ecclīa tri-
umphatē q̄ dei maiestate implet: p̄ tēplū vō inferi
us ecclīa militatē q̄ inferiorib' donis p̄ficiat: nec vidz
dīne cēntie maiestates. S; Dio. p̄ sedētē i solio dīc
signari ip̄m deū: p̄ solū aut excelsū ipsā emunētā
dīne nāe: p̄ domū vero supiozē creaturas excellētū
ozes deo mag' p̄p̄inq̄ q̄ ei' maiestatem plen' rep̄ntāt
p̄ tēplū vō inferi' inferioroz creaturas. s. corpales q̄ i
inferiori mūdo dīnā p̄cipāt bonitatem: h' mōi aut
sedēt' sup thronū facies ipsā dīnā cēntiā designat:
et ea q̄ i cēntitate fuerūt an mūdi p̄stitutōz: p̄ pedes
vō ea q̄ p̄ mūdū erūt i glā b' dōz et i p̄is dānatoz
p̄ media vō ea q̄ cursu xpi medio agunt. seraphin
ḡ facie et pedes sedētis sup thronū velare dicit: qz
mysteria eīne deitatis et future beatitudis et mise-
rie nobis ad plenū n̄ reuelāt: s; ouab' alis volabāt
qz de his q̄ i medio tpe agūt nos q̄tū op' ē angelo

rū mysterio instrui mur: inter q̄s seraphin p̄matū
tenēt. uolatus ergo eoz p̄cessum reuelationis eoz
in nos demonstrat: quem etiā rectum motū ipoz
Dio. noiat in. iij. ca. de diu. no. Magister ḡ in h̄
libro exorsus a deo idest incipiens a facie sedēt su
per thronū: idest ab ipsa trinitate diuinitatis de q̄
in. j. libro egit p̄cedens p̄ media que dū durat mū
dus aguntur: ut sunt creature ⁊ peccata de quibus
egit in. ij. libro. repator ⁊ virtutes de quibus egit i
ij. ecclesiastica sacramēta de quibus egit in. j. par
te quarti: duce christo qui est via p̄cūt vsq̄ ad pe
des: idest vsq̄ ad ea que in fine mūdi ⁊ etiam post
modū agēt: sicut est resurrectio cozpoz: punitio
damnatoz: et gloria beatoz: que in dei uisioe p̄si
stic: ut sic a deo incipiens eius doctrina etiā termi
net in deo qui est principiū a quo omnia et finis ad
quem omnia ordinant: cui est honor ⁊ gloria in se
cula seculoz Amen.

Opua p̄claz sacre pagine doctoris eximij san
cti Thome de aquino super quartum sententiaz
imp̄dicio Johannis de Colonia: Nicolai Jenson
fociozūq̄ summa cū diligētia Venetijs imp̄ssum
finit: Anno salutis dñice. Mcccclxxxj. octauo ca
lendas Julij.

Laus deo.

